

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

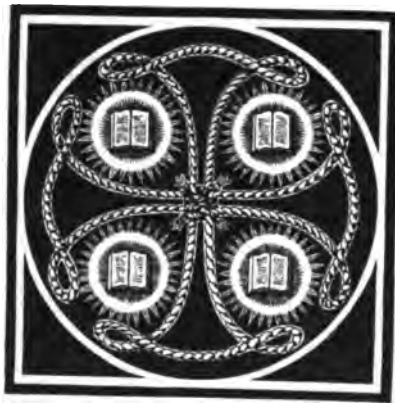
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NON DEERRORE NEQUE IN DOLO

JAMES HARDY ROPES

HARVARD DIVINITY SCHOOL

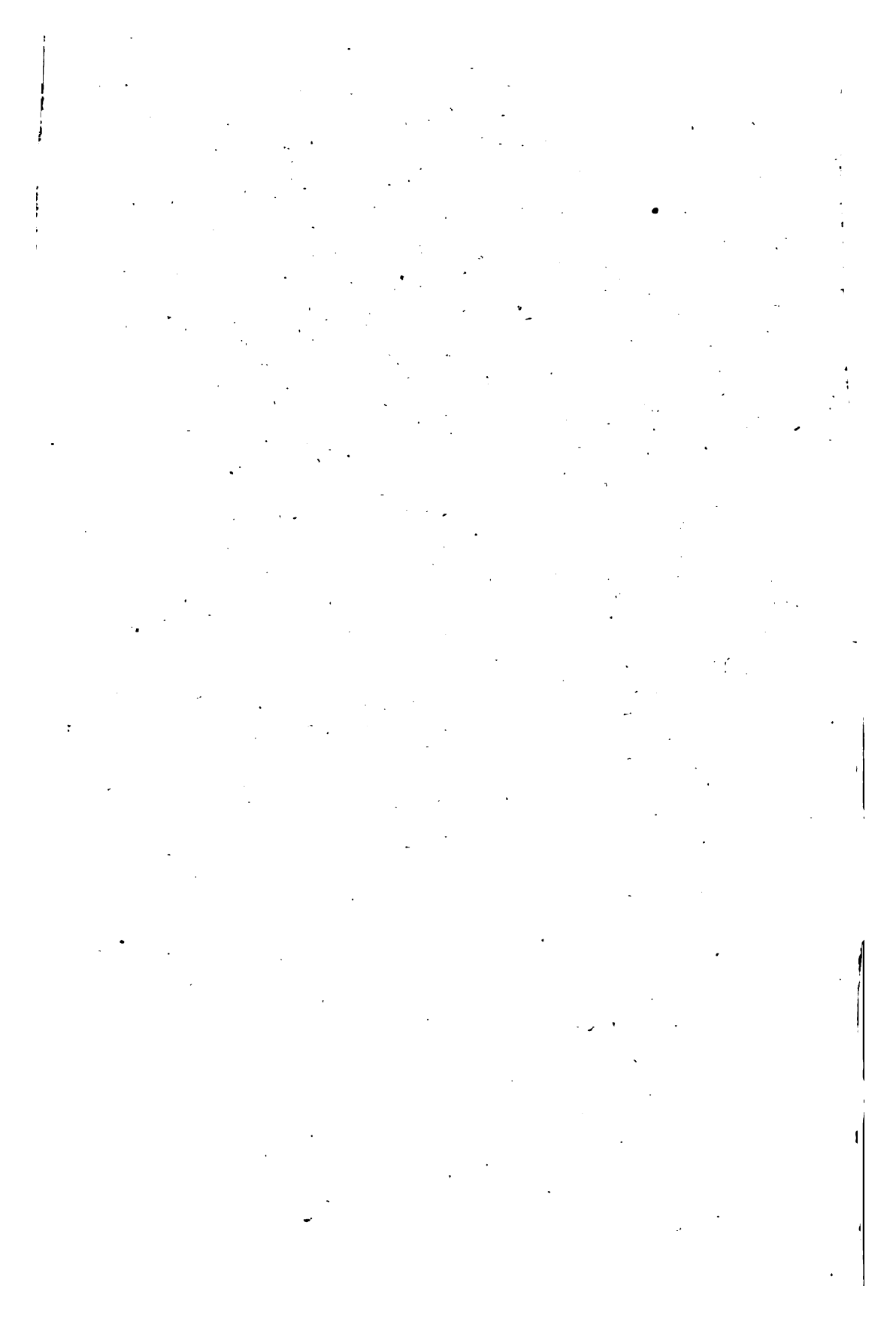
THE GIFT OF

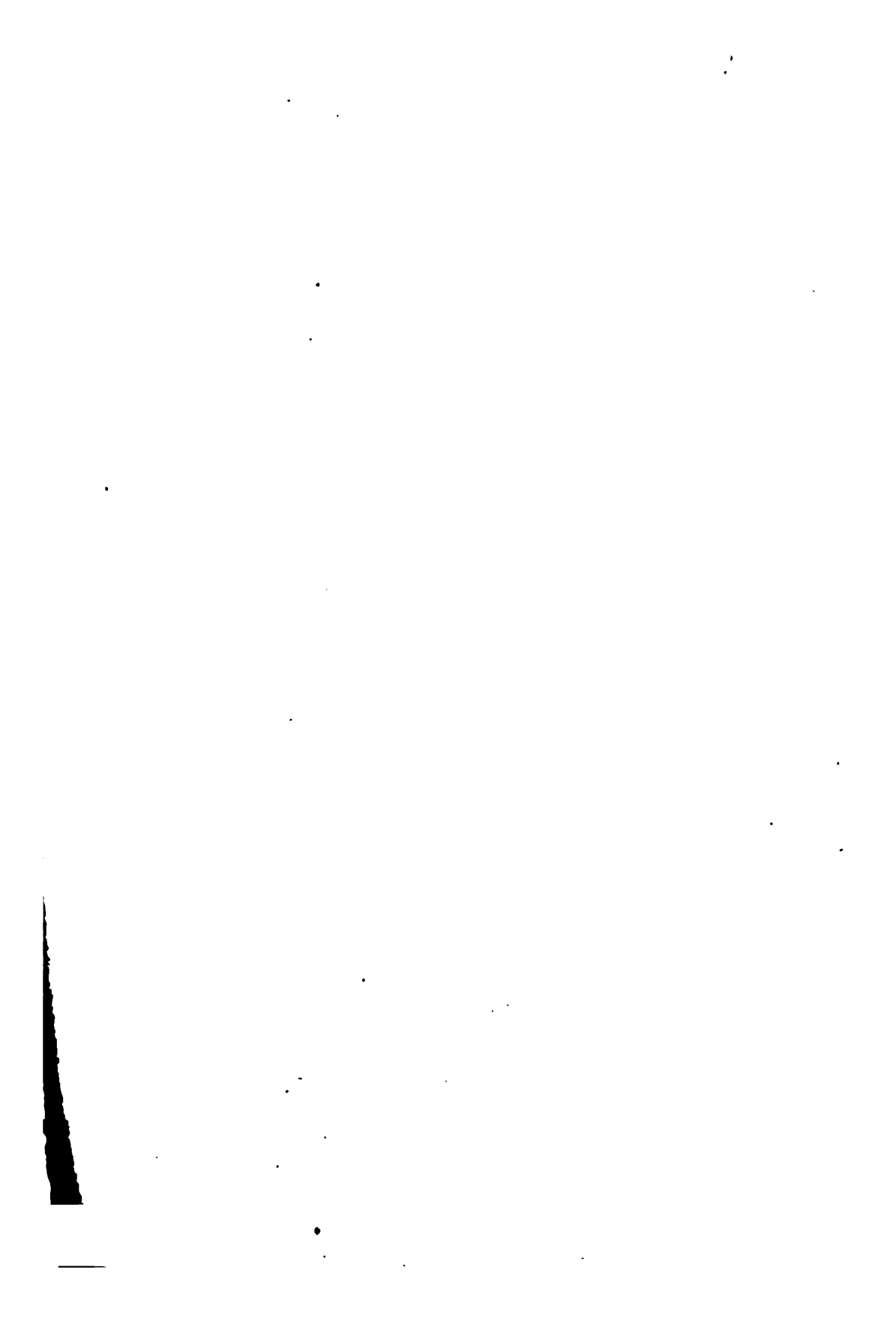
ALICE · LOWELL · ROPES

1933

ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

James Hardy Ropes
Cambridge
May 1903.

PHILONIS OPERA

PHILONIS ALEXANDRINI

OPERA QVAE SVPERSVNT

EDIDERVNT

LEOPOLDVS COHN ET PAVLVS WENDLAND

VOL. III

CONTINENS QVIS RERVIV DIVINARVM HERES SIT
DE CONGRESSV ERVDITIONIS GRATIA
DE FVGA ET INVENTIONE
DE MVATIONE NOMINVM
DE SOMNIIS LIBER I
DE SOMNIIS LIBER II

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MDCCCLXXXVIII

PHILONIS ALEXANDRINI

OPERA QVAE SVPERSVNT

VOL. III

EDIDIT

PAVLVS WENDLAND

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MDCCLXXXVIII

ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY
CAMBRIDGE, MASS.

757.308

may 21, 1934

PA
4268
.A2
1896
V. 3-4
cop. 1

PROLEGOMENA

Ad codices M G F A B H P L, qui iam in prioribus voluminibus usur- De codice O
pati et in Prolegomenis vol. I descripti sunt, unus accedit in hoc volu-
mine primum adhibitus codex O. est autem Laurentianus plut. X
cod. 23, membranaceus, formae quartae minoris, quem saeculo XII
Bandini, saeculo XIV L. Cohn tribuit. continet sex libros Philonis
hoc ordine:

1. Φίλωνος περὶ τοῦ βίου Μωυσέως (= liber I).
2. λόγος δεύτερος (= *de vita Mosis* liber II).
3. περὶ ἱερωσύνης λόγος γ' (= *de vita Mosis* liber III).
4. Φίλωνος περὶ ἀρετῶν ἧτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας
καὶ μετανοίας (= *de fortitudine*).
5. βίος πολιτικοῦ, ὅπερ ἐστὶ περὶ Ἰωσήφ.
6. περὶ τοῦ τίς ὁ τῶν θεῶν πραγμάτων κληρονόμος.

incipit hic postremus liber fol. 87^v, folia autem 96—116 (= p. 24, 5
καὶ τὰς χεῖρας usque ad finem libri) tenuioris chartae sunt, scripta
manu saec. XVI et suppleta ex Turnebi editione. quod efficitur vitiis
ex editione principe in codicem translatis vel falso correctis, velut —
pauca enim afferam exempla — p. 26, 1 διανοῆσαι (διανοήσαι Turn.).
27, 3 γινομένους (δινομένους Turn.). 27, 14 θεοκῆ. 29, 14 ὀφελόντων.
30, 20 αὐτῶ. 32, 6 τούτων δὲ. 34, 5 τὸ (pro τὰ). quae omnia vitia praeter
illud θεοκῆ cum animadvertissem in recentiore parte codicis F repeti,
postquam L. Cohn demonstravit hanc recentiorem partem codicis F a
Iacobo Diassorino suppletam esse¹⁾, fieri non poterat, quin suspicio

¹⁾ v. Prolegomena vol. I p. XXV et commentationem eius Saturae Viadrinae
insertam, Vratislaviae 1896 (*Diassorinos und Turnebus*).

oreretur huic etiam codicis O recens supplementum tribuendum esse. atque H. Vitelli a me rogatus, ut utriusque Laurentiani supplementorum manus conferret, quo est studio cum omne genus litterarum tum hanc editionem adiuvandi, statim mihi respondit certissime eandem manum agnoscere neque se dubitare, quin Iacobi Diassorini manus sit. paulo post L. Cohn mecum quae olim de codice O a se inspecto notaverat communicavit; unde didici idem iudicium eum tulisse, in commentatione modo commemorata eis quae recte olim cognoverat per oblivionem usum non esse. inde quod Diassorinus p. 31, 25 in O F particulam εὐ, quam habet Turnebus, omisit, non concluderim ad alterum codicem supplendum eum pro libro impresso alterius codicis textum ab ipso prius scriptum adhibuisse. neque enim per negligentiam, sed consulto particulam omisisse potest. hoc verisimile videtur prius codici F supplendo eum operam dedisse. in hoc enim saepius erravit quam in O, errata in margine correxit.

Ex eis quae modo exposui apparet, cur in edendo libro *quis rerum divinarum heres sit* ut codicem F ita recentiore partem codicis O spreverimus. iam quid valeat antiquior huius libri pars, examinandum est, sepositis prioribus quinque libris in O traditis; in quibus quae ratio intercedat inter O et ceteros codices, in Prolegomenis voluminis IV disserendum erit. hoc tamen suspicari licet, cum ceteri quinque libri in aliis codicibus, qui primum ad quartum volumen adhibebuntur, eodem ordine servati sint, sextus desit, hunc non ex eodem atque ceteros archetypo in codicem O translatum esse. quod eo confirmatur, quod textus quem praebet O in libris *de vita Mosis* et *de fortitudine* plane ab A B discrepat, in nostro libro ita consentit¹⁾, ut commune librorum O A B archetypum statuendum sit. quamquam paulo artiore vinculo A et B quam O et A B conexas sunt. habet enim O interdum sua propria et bona et vitia. velut veram lectionem cum aliis codicibus et papyro habet p. 2, 5. 2, 11. 3, 10. 8, 5. 11, 20. 13, 11. 15, 11. 17, 15, cum A B errant. saepius O errat, cum A B vel vera vel paulo vero propiora praebant: v. adnotata ad 1, 6. 4, 16. 5, 1. 5, 11. 6, 10. 8, 9. 9, 12. 9, 19.

¹⁾ Ex innumeris pauca affero vitia gravissima quae sic nisi in O A B non inveniuntur: 9, 13 ἀνεγείρω. 10, 2 οἱ καὶ μακρυθύντες. 10, 6 μου. 10, 15 οὐκέτι. 14, 10 ὑποπεπλασμένος. 14, 14 χάριν οἱ παρέχοντες. 15, 15 πρόφασις. 18, 20 συντραχόμενοι. saepe eadem verba omiserunt vel eodem modo transposuerunt.

13,19. 14,4.5. potui testem O plane omittere, potui etiam omittere B, ut omisi in aliis libris. sed quia in nonnullis libris textus vel solius A vel solorum codicum A B testimonio nititur, ad recte aestimandam unius cuiusque horum codicum fidem e re esse videbatur, in hoc libro eiusdem fontis complures rivulos consecrari, ut qua quisque testis fide verba archetypi expresserit, cui generi vitiorum potissimum obnoxius sit, diiudicari possit.

De papyro, quae nunc numeratur Cod. Paris. suppl. gr. 1120 De papyro (1—2), et de textu, quem praebet in libro *de sacrificiis Abelis et Caini*, L. Cohn in vol. I p. XLI sqq. egit et demonstravit papyrum artiore quadam necessitudine coniunctam esse cum archetypo codicum U F¹⁾. nunc quid papyrus valeat ad constituendum textum alterius quem continet libri *quis rerum divinarum heres sit*, paucis exponam. papyrus etiam in hoc libro ab eodem archetypo pendere, unde U F fluxerunt, quamquam, cum hic liber in U F traditus non sit, certo demonstrari non potest, tamen veri est simillimum. primum hoc concluditur ex consensu, qui non raro inter papyrus et excerpta Neapolitana, quae ad familiam U F pertinent, intercedit. velut solus N cum papyro recte tradit p. 1,11 *αί* (om. codd.). 21,13 τὸ σῶμα (τὸ om. codd.). 46,21 *κατανίψει*. p. 5,22 falso *σοῦ* omittit; p. 57,3. 60,14.15 propius ad veram papyri lectionem accedit quam codices. quod multo saepius N cum codicibus errat, idem observatur in libro *de sacrificiis Abelis et Caini*. accedit aliud idque gravius argumentum. ut ceterorum codicum memoria permultum discrepat a papyro, ita textus codicis G papyro simillimus est, ut utriusque memoria eadem ratione conexa sit, qua papyri et codicum U F memoria in libro *de sacrificiis Abelis et Caini*. iam cum G modo ad classem U F modo ad alios codices pertineat, dissentiat autem maxime in libro *quis rerum divinarum heres sit* a ceteris codicibus, probabile est eum hic memoriam classis U F, cuius nullum hic testem habemus, repraesentare, consensum autem papyri et codicis G inde explicari, quod uterque testis huius classis memoriam, alter sincerio-rem, alter paulo deterio-rem tradit. primum igitur memorabilia sunt vitia quaedam huic codici cum papyro communia, velut 50,23

¹⁾ Ex eodem fonte excerpta tradita in R N E derivata sunt; v. vol. II p. II—X, vol. I p. LVII. LVIII.

ἐκάστων. 53,9 τὸν. 54,17 τὰ πολέμια οὖν. 55,8 διστήκει. 55,10 ἀνελεῖν (sic etiam H). 55,20 λέγοιτ' et οἱ. 57,12 γῆς om. 58,8 ὑπολιπέσθαι. 66,10 κρείττω.)¹⁾ qui vitiorum consensus plerisque locis casu factus esse non potest.

Sed multo maior numerus eorum locorum est, quibus papyrus et G in veris lectionibus tradendis consentiant vel quibus G ad genuinas papyri lectiones propius quam ceteri codices accedat.

Pap. G	(O) A B H P
3,4 αἰσίῳ	αἰσία vel αἰδεσίμῳ
7,2 εἶναι	om.
9,12 ἐχυρότητος ²⁾	ὀχυρότητος (ὀχυρότατος B)
15,14 ἦν ἀναγκαῖον	ἀναγκαῖον ἦν
17,3 μεταφκισάμην	μεταφκησάμην
19,1 ἀνατείνει τὰς ὄψεις	τὰς ὄψεις ἀνατείνει
22,5 δίκαιον γὰρ οὐδὲν οὕτως	δίκαιον γὰρ οὕτως οὐδὲν
22,18 περιόδοις ἀστέρων (accedit D)	ἀστέρων περιόδοις
24,9. 10 ἔξαρνοι Pap, ἕξα G	ἕκ
30,14 πάντα ταῦτα	ταῦτα πάντα
32,9 καὶ μὴν δν Pap, καὶ μὴ μόνον G	καθ' δν δὲ A B P ² , καὶ οὐ μόνον καθ' ἕνα finxit H ²
33,1 οὖν	om.
37,13 ζυγοῖς	ζυγίοις (sic etiam G ¹)
40,9 et 41,7 δυεῖν	δυοῖν
41,1 ἕξ ἐφ' Pap, ὁ ἕξ ἐφ' G	ἕξ
42,7 καὶ κατὰ	κατὰ
42,14 σπονδὴν	σπουδὴν
43,4 καθιερωνεν i. e. καθιερῶμεν Pap, καθίρωμεν G	καθήρωμεν vel καθάρωμεν

¹⁾ cf. etiam 50,4. 56,1.—12,20 τρεψόμεθα praestuli (τρεψόμεθα Pap G); cf. *de gig.* § 67 ἐπὶ τὰ ἀκόλουθα τοῦ λόγου τρεψόμεθα, *de ebr.* § 206, *de fuga et inv.* § 143. sed ultra lectio vera sit, dubitari potest.

²⁾ Sed et Pap. et codd. corrupti videntur. coniectura mea, qua, quamquam ipsa verba non spondeo, membrorum oppositio accuratior fit et ad ἀποτείνει additur loci definitio, quae aegre desideratur, nititur locis *de opif. mundi* § 41 ἡ μὲν εἰς τὸ κάτω ῥίζας ἀποτείνουσα οἶονε θεμελίους. *de sacrif. Ab. et Caini* § 25 ῥίζας μὲν οἶονε θεμελίους εἰς τὸ κάτω βαλλομένη κραταιότητας. *de congressu erud. gratia* § 56.

44,21 αὐτῆς	αὐτοὺς vel αὐτοῦ
47,21 τῷ	τὸ
50,10 ἐπεὶ Pap, ἐπὶ G	ὅτι
52,15 φωνήν, γόνιμον	γόνιμον φωνήν H P, γόνιμον A B
54,17 επιπωτωμενα i. e. ἐπιποτώ- μενα Pap, ἐπιπτώμενα G	ἐπισπώμενα vel ἐπιπετόμενα
55,4 πολεμίους	πολέμους
57,10 ἔστω	ἔσται
58,17.18 εἰ ἔτι ὁ ἐν σώματι νοῦς	εἰ οὖν ὁ ἔτι ἐν σώματι νοῦς vel εἰ ἔτι ὁ νοῦς ὁ ἐν σώματι
70,10 καθαρῷ πυρὶ	πυρὶ καθαρῷ A B, πυρὶ H P

huc accedunt alii quidam loci, quibus Pap evanida est, cum G consensisse potest, velut 47,1.8. non numeravi autem eos locos, quibus Pap G H P vel Pap G P — P enim paulo saepius quam in aliis libris in hoc a codice H discrepat et meliores lectiones praebet — genuinum textum tradunt. nam cum H P, quibuscum saepe facit G, et (O) A B in duas classes discedant, papyrus saepius cum H P quam cum (O) A B concinit.

Quanto vero praestet papyrus omnibus codicibus ut appareat, hic aliquot locos congessi, quibus sola papyrus egregias et genuinas lectiones servavit:

Pap.	codd.
1,5 ἀπολύομαι	ἀπελεύσομαι
1,6 υἴος Μασέκ τῆς οἰκογενοῦς	υἴός μου ὁ ἐκ τῆς οἰκέτιδος
2,9 μεταδίδου	μεταδιδούς vel μὴ μεταδιδούς
3,1.2 καὶ τὰ δικαίωματά μου καὶ τὰ νόμιμά μου	καὶ τοὺς νόμους μου καὶ τὰς κρίσεις
3,6 θρασύτατον γὰρ καὶ λαλίστα- τον ¹⁾)	κάκιστον γὰρ καὶ θρασύτατον
3,7 ἄκος	ἀκοῆς
4,8 ἐξαγωγῆ ²⁾)	ἐξόδῳ

¹⁾ Hoc confirmatur etiam corruptela ἀκαλλέστατον, quam habet D.

²⁾ Idem habet Pap 57,13 (ἐξόδῳ codd.); cf. *de migr. Abr.* § 14 μίαν τῆς νομοθεσίας ὅλην ἱερὰν βίβλον Ἐξαγωγὴν ἀνέγραψεν. *de somniis* § 117, ubi M A recte praebent ἐξαγωγῆ, ceteri falso ἐξόδῳ.

6,20 μάλιστα διτταῖς ἐπὶ τοῦ αἰτίου προσρήσειν, τῇ θεοῦ καὶ τῇ κύριος	διτταῖς αἰτίαις ἐπὶ τοῦ αἰτίου καὶ προσρήσει, τῇ τε τοῦ θεοῦ καὶ τῇ τοῦ κυρίου
9,1 ἀνομβροῦσαι	ἀναβρόουσαι ¹⁾
9,6 δυνατὸν	ἀδύνατον vel ἀδύνατος
9,8 εὐεργησιῶν	ἔργων
10,4 ἀκακία	ἀποικία
10,12 ξνωσιν	αἴρεσιν vel εὐρεσιν
10,15 ἦν πάντως	om. G H P, οὐκέτι O A B
13,5 φιλίας	φιλήματος
17,13.14 παθοῦσα δ' ὡς ἄφρων καὶ νήπιος παῖς ἔμαθον ²⁾	pro ἔμαθον habent ἔγνων
17,20.21 ἀνάθες τῷ τοῦ νοεῖν . . . αἰτίῳ	ἀνάθου τῷ (τὸ G) νοεῖν . . . αἰτίῳ
18,12.13 (αἰσχροῦ ἀντι) καλῶν, ἄδ(ικα ἀντι δικαίῳ)ν . . . ἤρηται	ὄρα (hoc om. G H P ¹⁾), ἀντι δὲ δικαίων ἄδικα (vel ἀδίκημα). . . . ἤρηται om.
20,18.19 τὸ πλῆθος αὐτὸ μόνον	αὐτὸ τὸ πλῆθος μόνον
21,2 αἰθέρος	ἀρετῆς
24,5.6 τῆς μεταίτου καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸ λαβεῖν προτεινούσης γενέσεως	pro μεταίτου habent μετ' αὐτοῦ vel μετ' αὐτὸν
31,16 λεπτομεροῦς	λεπτοτέρου
32,6 ἀφάνταστος	ἄφαντος vel ἄφατος
36,2 πάθη	πάλιν
36,10 ἄνεσιν	ἀνάτασιν vel ἀνάστασιν
40,17 οἱ τῶν παλλακῶν νόθοι	οἱ τῶν ἄλλων
47,9 ἀφηνιάσαι	ἀφανίσαι
47,20 αἰθρία νεφώσει	αἰθρία νέφεσι
48,23 ἐναργῶς ἐδείχθη	ὄναρ ἐδείχθη vel οὖν παρεδείχθη
50,5 χορείας	πορείας G H P, om. A B
55,19 ἀπονεύουσι	ἀποπνέουσι
56,5 συγχέουσι i. e. συγγέουσι	συνέχουσι

¹⁾ Aliud huius verbi exemplum non invenitur in Grossmanni lexico Philoneo.

²⁾ Notum est proverbium, cf. *de fuga et inventione* § 138 ἔμαθον μὲν δ ἔπαθον. *de somn.* II § 107 παθῶν ἀκριβῶς ἔμαθεν.

56,7.8	τά τε ἐξ αὐτῶν σχεδὸν πάντα	τὰ ἐπ' αὐτῶν πάντα
58,22	ἐν οἷς	ἐννοίας
63,10	ἐχρήσατο	ἐγχρονίσας ὡς vel ἐγχρονίσας
67,7	κηρῶ, τοῖς	ἀκηράτοις

ex multis exemplis pauca elegi et omisi magnum numerum eorum locorum, quibus sola papyrus verba a codicibus omissa servavit, quae vel ratione vel Philoneo dicendi genere genuina esse efficitur. etiam haec propria est papyri virtus, quod vere Philoneam, id est quaesitiorem et difficiliorem saepe tradit verborum collocationem, quam codices immutaverunt: p. 1,11.12 ἰσχνόφωνος ὁμολογεῖ καὶ βραδύγλωσσος γενέσθαι (ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος ὁμολογεῖ γενέσθαι codd.). 12,4 προσφεύστατα θεὸς ὄνόματα (θεὸς ὄνόματα προσφεύστατα codd., sed saepe Philo attributum a substantivo verbo seiungit). 13,14. 15. 15,3. 19. 16,12. 19,3. 20,4. 22,3. 23,17. 18. 24,10. 29,9. 71,18. unde cum appareat, quanto maior fuerit papyri fides in genuina verborum serie tradenda, omnino hunc testem in collocandis verbis sequendum esse duxi, praesertim cum interdum fides eius etiam, ubi suspecta mihi erat, comprobaretur. velut 20,14 olim magis placebat αὐτεξουσίῃ γνώμη καὶ αὐτοκράτορι, quod codices praebent, quam quod papyrus tradit αὐτεξουσίῃ καὶ αὐτοκράτορι γνώμη. at etiam 68,22. 23 αὐτεξουσίῃ καὶ αὐτοκράτορι βασιλείᾳ legitur. 20,19 inter papyri lectionem μυρία ἄλλα et codicum ἄλλα μυρία anceps haerebam. at etiam *de opif.* § 59 et alibi μυρία ἄλλα legitur¹⁾.

Habet papyrus propria vitia librarii fere negligentia nata, quae iam in Prolegomenis vol. I p. XLII. XLIII exemplis illustrata sunt. modo librarius singula vocabula omittit, velut 5,13.18. 7,21. 10,15.17. 14,2. 21,20, modo longiora membra, velut 4,4.5. 10,14.16. 41,7.8. 43,7.8, interdum homoeoteutis deceptus. textus non casu, sed consilio mutati exempla perpauca inveniuntur, velut 10,19 ὑποκρυψάμενος (recte ὑποστελλάμενος, quod saepe sic adhibet Philo, codd.). quid quod etiam in errando suam virtutem habet? haud raro enim ex papyri corruptelis vera lectio recuperari poterat. 9,7 ἐπιζητῶ μαθεῖν (μαθεῖν Pap, σχεῖν H², om. ceteri; cf. § 18 μαθεῖν ἀξιώων). 12,17 πολλὸς (παλιός Pap, παλαιός codd.). 33,5 γενητὸν (ηττον Pap, ἴσον codd.). 48,16 ἀφθόνως (αφρονως

¹⁾ fortasse etiam p. 11,14 codicum quidem articuli servandi, at cum Pap τὰ λῦτρα καὶ τὰ σώστρα transponendum est.

Pap, ἀφανῶς codd.) cf. etiam 3,8. 5,13. 7,8. 25,13. 33,1. 35,20. 37,9. 39,1. 48,14. 54,11. 66,14.

Quanti sit papyri memoria, etiam testes antiquissimi textus Philonei demonstrant. saepe enim excerpta D papyri lectiones confirmant: 2,13. 3,5. 3,15. 14,2 (de plurali *σάρκες* cf. Mus. Rhen. LII p. 468. 469). 14,3. 4.7.9. 22,20. 23,1. 24,9.10.11.12. 26,4.5.19. 69,2. lectionem τῶν ἄλλων 42,16 Ambrosius comprobat. tamen vel excerptis D non raro praestat papyrus. nam ut omittam ea vitia, quae non codici Philonis a Ioanne Damasceno adhibito, sed excerptorum neglegentiae vel librariorum incuriae debentur, D non vacat vitiis quibusdam, quae in codicibus nostris omnibus traduntur, cum papyrus genuinae lectionis testis sit, velut 3,3 ἀκοῆς. 5,14 ὠφελιμωτάτων.

Papyri fides etiam in locis S. S. afferendis agnoscitur. sola enim papyrus saepe eam locorum formam tradit, quae vel alibi laudatur a Philone vel congruit cum LXX interpretum codicibus A F et potissimum cum textu Luciano. quos testes accuratius cum Philonis sacro textu concinere et genuini textus auctores locupletissimos esse in Philologi vol. LVII p. 284—287 ostendi¹). et quisquis singulos S. S. locos a Philone adlatos cum ceteris eorundem locorum testimoniis Philoneis, cum codicibus uncialibus qui dicuntur LXX interpretum et cum Luciano contulerit, novis exemplis illas rationes l. c. a me expositas atque etiam in hoc volumine adhibitas comprobari videbit. nova igitur exempla afferre nolo. mihi quidem persuasum est eis qui nunc in Britannia bibliis graecis edendis student, si modo recte suo munere fungi et certa ratione et via procedere volent, priusquam ad constituendum textum accedant, omnia S. S. testimonia e Philone et eis scriptoribus ecclesiasticis, qui ante Origenem fuerunt, accuratissime colligenda²), tum ad hanc normam libros manu scriptos examinandos et in classes distribuendos esse. neque fieri poterit, quin, antequam ipsa editio instituat, Luciani recensio ex codicibus restituatur.

¹) Quod de pentateuchi textu graeco statui, confirmat tabula plumbea psalmi 80 nuper reperta (Sitzungsberichte der K. preuss. Acad. 1898 p. 582 ss.), quippe cuius textus cum ceteris libris uncialibus contra B concinat.

²) Cur nullo modo niti liceat eo libro, quem Ryle edidit *Philo and holy scripture* London 1895, ostendi Berl. philol. Woch. 1895 p. 1281—1285.

Quamvis papyri textus omnibus codicibus praestet, tamen unum et papyri et codicum archetypum statuendum esse communia vitia etiam in hoc libro probant: p. 6,9 διαλύοντα pro διαλυτὰ ὄντα. 9,8 καὶ falso insertum. 17,4 τὰ pro μὴ. 18,12 εἶταν pro εἶτε. 20,1 ὑπολαμβάνειν pro ὑπολαμβάνοντα. 39,13 οὐ τοῦ omissum. 54,19 σώμασιν οὐ pro σώμασι καὶ. 55,6 ἐγκαθίσαι pro συγκαθίσαι. 54,4 ἐν omissum. 66,2 δυνάμενον pro δυνάμεσι. 70,15 τοῖς τε γὰρ ἀρετῆς ἀγγέλοις προσχωροῦντες pro ταῖς τε γὰρ ἀρετῆς ἀγαῖς προσχωροῦντες. certissima exempla elegi. accedunt alii loci, quibus, cum paululum differant corruptelae papyri et codicum, hoc tamen certum vel verisimile est iam commune archetypum vitiis infectum fuisse vel errandi occasionem dedisse, velut p. 3,8. 5,13. 6,12. 7,8. 8,12. 13.16.7.21. 28,4. 29,20. 32,22. 39,1. 48,16.25. 51,22. 54,11. 61,20. digna, quae diligentius examinetur, est § 228: περιέχεται γὰρ (sc. οὐρανός) ὑπ' οὐδενός σώματος, οὔτε ἰσομεγέθους αὐτῷ οὔτε ἀπείρου, ἀλλ' οὐδ' ὑπὸ κενοῦ κατὰ Μωσῆν διὰ τὴν ἐν τῇ ἐκπύρωσει μυθευομένην τερατολογίαν. hoc verborum ordine recte a me constituto improbare Moses dicitur Stoicorum rationem, qui ideo κενὸν statuendum esse censebant, ut mundus ἐκπύρωσει dissolutus habeat, quo dilatetur (Zeller III 1 p. 153); quam Stoicorum rationem ipse Philo *de aet. mundi* p. 31,18 Cum. tradit. at papyrus verba ἀλλ'—Μωσῆν post σώματος, G H P post γὰρ posuerunt, A B omiserunt. patet ea archetypi margini adscripta fuisse, duos librariorum, cum dubium esset, ubi verba praesertim corrupta (ἐκπύρωσει enim restitui ex πύρωσει vel πυργώσει, quod frustra Mangey interpretari conatus est) ponenda essent, in inserendo varie errasse, tertium omittendo difficultatem fugere maluisse.

Quomodo Scheilius papyri verba expresserit, in vol. I p. XLIV expositum est. atque spes erat iterum collata papyro nonnullis locis genuinae lectionis vestigia a Scheilio praetermissa repertum iri. ipse quidem, cum nonnullis locis haberem quod suspicarer Scheilium errasse, Carolum Kalbfleisch adii, qui cum autumno superioris anni Lutetiae Parisiorum versaretur, accuratissime de lectione eorum locorum certiore me fecit¹⁾. eius igitur testimonio usus his locis Scheilii errores correxi:

¹⁾ Idem libri *de sacrificiis Abelis et Caini* locis nonnullis, quibus facile dubitari poterat num papyri scriptura recte a Scheilio lecta esset, denuo rogatu nostro papyrus inspexit. hac igitur data occasione ex eis quae benignissime Kalbfleisch

p. 1,11 non καί, sed καί αἰ in spatio 4 litterarum supplendum est; ι enim utrumque dimidium modo litterae spatium explet. 8,18 ἔτι (εἰ Scheil). 9,6 δυνατὸν (ἀδύνατον Scheil). 18,16 [solae litterae μον (non μονον) legi possunt. 19,1.2 Scheil testatur: ἀνατείνει τὰς ὄψεις πρὸς αἰ(θέρα) καὶ τὰς οὐρα(νίας). ὁ θεὸς πεπαλθευαί αὐτὸν καὶ τὸ μάννα ἀφορᾶν. contra pono quae in papyro revera exstant cum certissimis meis supplementis:

(ἀνατείν)ειν τὰς ὄ-
 (ψεις πρὸς) αἰ (θέρα) καὶ τὰς οὐρα-
 (νοῦ περιό)δους, πεπαλθευαί
 (δὲ καὶ εἰς) τὸ μάννα ἀφορᾶν,
 (τὸν θεῖον) λόγον

καὶ τὰς — (δὲ καὶ εἰς) omissa sunt in codicibus, ita iam a me suppleta aliis Philonis locis comparatis (§ 88. *de migr. Abr.* § 64), antequam Kalbfleischii diligentia de lectione papyri certior factus sum. verba δὲ καὶ loci sensu postulantur. quod restat spatium, vetat praepositionem πρὸς, iubet εἰς suppleri; quod confirmatur loco biblico, qui § 80 sequitur. 20,16.17 Scheil dubitandi locum dedit, quod alteros cancellos ponere neglexit et papyro vulgatam lectionem codicum testimonio plane carentem tribuit. accurata computatione litterarum evanidarum in apparatu adnotata, quam Kalbfleischio debeo, apparet lin. 17. 18 οὕτως ἔσται, non cum Scheilio τὸ σπέρμα σου οὕτως ἔσται supplendum esse. 28,13 τὰ (τὸ Scheil). 35,2, cum prior pars litterae ο evanida sit, tamen ἴσοις potius quam ἴσαις (Scheil) legendum videtur. 36,7 spatium

mecum communicavit afferre liceat quae ad apparatus illius libri corrigendum vel supplendum valeant. vol. I p. 203,6 πολέμιους Pap. 204,10 συνυ . . . nec plura legi possunt (συνόφανται Scheil). 205,3 μετάνισταν . . . καθαρ (ο?) . . . Pap (καθὰ ὄλων Scheil); videtur papyrus καὶ καθαρὸν (= U F) exhibuisse. 207,6 την των Pap (= U F D), non θνητων (Scheil). 212,17. 18 αἰδώς — προσοχὴ habet Pap (om. Scheil). 216,9 οντως Pap (ονπας Scheil). 221,10 εἰ καὶ δη re vera Pap. 221,19 (καὶ γὰρ)στρος καὶ ἡδονα γαστερα ἡδονων καὶ γλωττης Pap. 222,3 τας ηνιας etiam Pap.

^ν
^{ση}
 224,11 οὐκ ἐπιλησθη (sed postea μ del., ι add.) Pap. i. e. οὐκ ἐμπλησθη corr. in οὐν ἐπιλησθήση. 228,15 γεγονότες μαθηται ευφυνεις Pap. 230,4 στη . . . αἰ ἐχει Pap. i. e. στη-σομαι ἐκεῖ (= U), non καὶ ἐκεῖ (Scheil). 232,8 εἰσφερωσιν re vera Pap. 243,16 τα οσα ἀνωσ Pap. 246,12 ἐν ταις α . . ησεσιν πυροί Pap. i. e. ἐν ταῖς ἀλοήσεσιν πυροί (= F), fortasse recte (ταις ἀλης εἰσιν Scheil). 250,19 ἐναργεστερον Pap. 256,4 του θυ re vera Pap, item l. 21 καν. [L. C.]

docet τὸν in papyro deesse, 36,8 (τὸ)ν, non (μέγα)ν (sic Scheil), supplementum esse. 42,17 (καί) τῶν probabilius est quam τούτων (Scheil). 57,12 τῆ (om. Scheil). 57,13 ἐξαγω(γῆ), non ἐξατω . . . , cf. ad p. 4,8. 57,21 (κατά)πληξιν, non (καί κατά)πληξιν. 59,4 ἐπέπεσε (τῷ Ἄβρ)αάμ, non ἐπέπεσε(ν ἐπὶ τὸν Ἄβρ)αάμ. etiam quae ad p. 51,1 adnotavi, Kalbfleischio debeo. contra idem has Scheilli lectiones iniuria a me in dubium vocatas confirmavit: 9,7 μαυειν. 23,17 γὰρ om. 29,17 μοι (non μοι καί). 32,22 μὲν τὸ γὰρ. 34,13 διὰ ταῦτ. 38,19 σοι γὰρ. 44,11 α. 63,5 τῆς om. interdum, velut in columna XIII a b, parvae quaedam laciniae papyri non suo loco insertae esse videntur.

Quae ratio inter excerpta codicis N et papyrum intercedat, supra De codice N p. III expositum est. in hoc autem volumine viginti tria praesto erant excerpta huius codicis, undecim ex libro *quis rerum divinarum heres sit* p. 1,8—2,4 καίτοι—φιλοσοφοῦντα, p. 5,15—6,17 σοφοί—οἰκείον, p. 13,16—14,16 ἐπειδὴ—τοῦ γένους ἡμῶν ἐξ ἑαυτοῦ, p. 16,4. 5 ἀσώματοι—κληρονόμοι, p. 20,15—21,15 προαγαγῶν—σβέννουσθαί, p. 34,2—35,12 τούτων—εὐδώνυμα, p. 41,3—6 ὁμοίως—νερόμισται, p. 41,16—42,1 ἐγένετο—εἶδη, p. 46, 14—47,13 τεθαύμακα—θεοῦ, p. 56,18—57,3 περι—χρῆται, p. 60,7—61,6 περι—ἀποτελεῖ, quinque ex libro *de congressu eruditionis gratia* p. 82,15—24 ὥσπερ γὰρ—καταστήσασθαι, p. 84,25—85,16 ἀναγκαῖον γὰρ—κατεσβέσθη, p. 88,13—22 ἐν ἀρχῇ—ἐναντίοι, p. 101,2—102,14 ὅτι αἱ μέσαι—ἐκείνη, p. 107,19—108,6 ἄρα οὖν οὐκ—παραδείσου, septem ex libro *de somniis* I p. 207,4—208,1 ἀνθεῖ—στήλαις, p. 218,10—24 λέγεται—τόπος ἑαυτοῦ, p. 242,19—243,11 ἔστι δὲ—θεόν, p. 244,4—245,17 διακινηθεῖσα—ἄλις, p. 249,11—250,4 θαυμάζω—κατεσκευάσται, p. 253,21—254,10 μὴ παρέλθῃς—ὑπαρξίν, p. 255,16—256,21 τί οὖν—ἀπαλειφθῆναι. p. 21,6 solus N, si modo Scheil recte papyri lectionem φάσεις testatur, veram lectionem φύσεις servavit.

Excerpta codicis Palatini, quae Maximilianus Treu nobiscum De codice
Palatino 129 communicavit (cf. vol. I p. LIX), quae quidem ad huius voluminis libros pertinent, omnia cum apparatu meo contuli, sed non adnotavi nisi ubi aliquid novi et boni servaverunt. recepi igitur ex eis p. 212,17 ὡς, quod codices omittunt. p. 240,9 περίκλυτον recepissem, si alibi apud Philonem legeretur. p. 212,14. 19 Palatinus codicis M lectiones comprobabat. attuli eum etiam ad p. 214,5—9, etsi vix recte lin. 9 εἰληχε

tradit. atque etiam ea spes me fefellit fore ut excerptis libri II *de somniis* interdum adiuvarer. fere enim congruit Pal. cum A, certe numquam meliorem lectionem praebet. quod enim p. 275,25. 26 *λυσπόμενος* (*ελλησπόμενος* A) tradit, vix numerandum est. liber, ex quo flosculi rhetorici Palatini codicis excerpti sunt, ex eodem archetypo fluxit atque A. quod cum eo probatur, quod lectiones fere cum A vel M congruunt, tum conspectu librorum, quos excerpit. nullus enim Philonis liber notus est excerptori, qui non inveniatur etiam in A, nonnulli libri quos A habet omisi sunt, ordo librorum paululum immutatus est.

De Darmsta-
diensi codice

Vel minoris pretii sunt excerpta codicis *Darmstadiensis* 2773, variis manibus saec. XIV exeunte vel XV ineunte scripti, de quo nuper accuratissime Ludovicus Voltz et Guilelmus Croenert egerunt¹⁾. qua ex dissertatione cum didicissem, quibus locis Philonei loci afferrentur, ab Erwino Preuschen amico petivi, ut nonnulla meum in usum describeret. quae mecum communicavit, hic propono, ut appareat, pauca quae restant neglegi posse: fol. 26^r *ὅτι τοὺς βατράχους, οἷς Αἴγυπτος ἐπλήγη τὰς δευτέρας πληγὰς ὑπὸ Μωυσέος, καὶ φρόνους ὁ Φίλων καλεῖ. βλαπτικὸν εἶδος τί βατράχων οὗτοι δοκοῦσιν εἶναι* (cf. *de vita Moysis* lib. I, vol. II p. 97,17 Mang.). — ib. Φ^λ *ἀναπεπταμένοις ὡς τοῦ πάππου μυρίας διαβολὰς ἐπήν- τλου* (ib. II 88,4.5 Mang.). — fol. 30^r (= fol. 162^r) Φ^λ ^{ωv}: *ἂ Μωυσεῦς λαβὼν καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν φερόντων ἄγαμος (leg. ἀγάμενος) ἀνατίθησιν ἐν τῇ καθιερωμένῃ σκηνῇ* (ibid. II 131,15—17 M.). — fol. 112^r *ἰδέαι, ὅτι εἰδοποιοῦσι καὶ περατοῦσι τὰ ἄπειρα καὶ παρορίζουσι τὰ ἀόριστα, τύποι ὅτι ἕκαστα τυποῦσι καὶ σχηματίζουσιν. οὕτω Φίλων* (*de monarchia* lib. I, II 219, 6—9 M.). — fol. 207^r *ἡ δὲ μὴ τῶν τοῦ κόσμου μερῶν ἐστῶσα πάντως ἐστία πρὸς τῶν πάλαι εὐθυβόλως ὠνόμασται* (in mg. Φ^λ, *de Cherubim* § 26). — fol. 316^v *ὅτι δὲ τὸ γάμφος (γῆς ἄχθος?) γράφει* (γ^ρ codex) *ἔμ^ρ* (i. e. Ὀμηρος) *ὁ Φίλων λέγει οὕτως, quod referendum videtur ad librum II de monarchia, II 224,13. 14 M. ἄχθος δ', ὡς οἱ ποιηταὶ φασι, γῆς.* — fol. 326^v *ἐπίνοια ἢ ἐπὶ τῇ προλαβούσῃ ἐννοία γνῶσις· ἔθεν ἐπινοίας τὰς ἀλληγορίας ὁ Φίλων φησίν.* — fol. 335^v Φ^λ: *παρευημερῶ ὡς παρευδοκιμῶ.* — *τὸν ἐπὶ τοῖς θνητοῖς ἡμερον παρευημεροῦντος ἔρωτος οὐρανίου* (*de*

¹⁾ Centralblatt für Bibliothekswesen XIV 1897 p. 537—571.

Abrahamo, II 11,18. 19 Mang.). ἀγώγως τε καὶ δυσάποσπάστως, ὁλοκὸν ἔχον δύναμιν (ib. lin. 24. 25). ἦ δὲ ἔρωτα παιδείας ὀλοκὸς ἔχοντες δυνάμεις (ib. lin. 3. 4). — fol. 336^v Φ': ὁ γὰρ μὴ μέλλων θύειν εὐαγῶς οὐκ ἂν ὑπομείναι πατρίδα καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς ἀπολιπὼν ξενιτεύει (*de monarchia* lib. II, II 223,8—11 Mang.).

Clemens Alexandrinus prae ceteris librum *de congressu eruditionis gratia* exhaustit. eo auctore emendari potuit p. 89,14 γῆς (cf. etiam ad p. 89,20), alibi in variis lectionibus recte aestimandis adiuvabamur; v. adnotata ad p. 89,18 (φολάζεσθε Clem. M). 92,12. 97,13. 104,9. — cum ceteris huius voluminis libris rarius excerpta Philonea comparare licebat (v. ad p. 8,9. 39,1. 144,3. 254,22.) Origenis sententiae ex Philone haustae, quas saepius attulimus, ad emendandum textum vix quicquam conferunt.

De Clemente
Alexandrino

In hoc volumine iam adhibere licuit egregiam Ambrosii editionem, cuius duo adhuc volumina C. Schenkl edidit¹⁾. is et in adnotatione diligenter collegit locos Philoneos et in praefatione de ea ratione, qua compilavit Philonem Ambrosius, disputavit²⁾. In ea re consulto ab editore Vindobonensi discessimus, quod interpretationes nominum hebraicorum Philoni et scriptoribus christianis communes non adnotavimus. quae cum saepius repetantur a Philone, inveniantur etiam apud alios praeter Ambrosium auctores ecclesiasticos, adhuc plane incertum est, quem quisque posteriorum fontem adierit, Philonem an Origenem an onomasticum quoddam. et si quis videatur Philonem legisse, fere dubium est, quem potissimum eorum locorum, quibus eadem interpretatio invenitur, respexerit. haec igitur tota materies melius ita tractabitur, ut et ex auctoribus ecclesiasticis et ex codicibus — in quibus ipse non pauca onomastica Lagardio ignota inveni, de aliis Krumbacherus amicus me certiore fecit — quidquid traditum est de interpretationibus nominum colligatur et sic opus utilissimum a Lagardio incohatum consummetur. — praeter paucos aliorum librorum locos (cf. adnotata ad

De Ambrosio

¹⁾ *S. Ambrosii opera pars I fasc. I. II. pars II. Corpus scriptorum eccl. lat. Vindobonae* 1896, 1897.

²⁾ cf. pars I fasc. II p. XV. XXI sqq. XXV sqq. pars II p. XVI sqq. cf. etiam *E. Krell, Philo* περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον, *Die Echtheitsfrage. Marburg* 1896 p. 4.5.

p. 42,1. 169,2. 170,14. 205,21. 233,5. 247,25. 289,17) ad librum *de fuga et inventione* praecipue Ambrosii librum *de fuga saeculi* adhibuimus, de quo hoc iudicium C. Schenkl fert¹⁾: *argumentum et materiam ex Philonis libro de profugis sumpsit remque ita tractavit, ut quae ex exemplo sibi proposito recepit locis aliquot ad verbum exprimeret, multo saepius suis verbis explicaret.* et similiter hoc Philoneo libro usus est in epistulis 8. 27. 67. excerpta pauca ex aliis Ambrosii libris deprompta comparare licebat. p. 42,17 Ambrosius papyri lectionem ἄλλων confirmat, 130,10 ad supplendam codicum lacunam aliquid utilitatis praebet, 131,5 certe μεγάλου legit — scribit enim *bonum illud summum* —, quod coniectura Mangeii restitutum est. 113,6 probabiliter ex eo καὶ πλούσιαι additur, quod oppositio membrorum postulare videtur, 138,11 recte ὄλη, 138,13 ἰδοὺ pro ἀλλὰ, 140,2 ἀρετῆς legisse videtur. 42,18. 19 τούτοις ἐπιχεῖ τοῖς κρατῆρσιν ὁ ἱερός λόγος τοῦ αἵματος genitivum partitivum comprobare videtur, cum scribit: *in istos crateres verbum illud effundit sanguinis sui partes.* coniectura igitur (τὸ ἡμισυ) τοῦ αἵματος, quam L. Cohn commendat, necessaria non est. 128,7 certe λαβόντας legit, non λαβόντι, quod temere Mangey coniecit. ceterum interdum tam incommode Philonis verba vertit, ut nisi comparato Philoneo exemplari intellegi non possit (v. e. gr. p. 141,1. 2), interdum ne intellexit quidem, velut 138,18 ἐποχή περὶ ὧν πάντως οὐκ εἶσι πίστεις, ubi quod haec non intellexit, paulo ante pro verbis ἡσυχία *sapientiam* posuit. neque enim, qua saepe utitur libertate vel verborum ambae, necesse est statuere eum ἡ σοφία in suo codice invenisse.

De Ioanne
Lydo

Excerptum Ioannis Lydi ad p. 237,20—238,5 adhibitum, ut fortasse multum valet ad recte aestimandos alios locos, quibus dubium est Philonem an alium fontem adierit (v. vol. I p. LXX), ita nihil ad verba Philonis emendanda confert. ne lectionem quidem μεταβάλλοντος, quae speciosa videri potest, p. 238, 1—3 μηδενὸς ἐν ὁμοίῳ πεφυκότος μένειν τῶν παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ παντοίας μεταβαλλόντων τροπὰς recepi, quia ex pronomine οὐδεις in opposito membro facile quamlibet formam pronominis πᾶς subaudiri posse exempla multorum scriptorum docent, neque difficilium πάντων quam παντὸς subaudiveris.

De Sacris
Parallelis

Ioannis Damasceni Sacra vel florilegia quae inde pendent sola

(¹ pars II p. XVII.)

genuinas lectiones servaverunt p. 143,24 ἔσθ' ὅτε et ἀλλ' (om. codd.). 143,25 ἀσκεῖται. 157,13 θεῖοι et καὶ ἀσώματων (om. codd.). 157,15 ἀγαθὸν (om. codd.). 157,18 ὁμῶς. 158,4 τίς γάρ. 158,7. 8 τῷ προφήτῃ. 158,10 ἀμοιρῆσαι. 158,10 τῶν (om. codd.). 158,11 δίδωσι et τοιοῦτα. 158,12 τελειότητος. 158,13 Ἰακώβ. 158,13 μου (om. codd.). 158,14 ἄν (om. codd.). 158,17 θνητῆν. 158,20 τὸ ὄνομα αὐτοῦ κύριον. 158,20. 159,1 ὄφθην—αὐτῶν καὶ (om. codd.). 159,2 κύριον (om. codd.). 159,8 σοι (om. codd.). 159,12 πρεσβύτατον. 159,12 καὶ (om. codd.). 159,13 καὶ ἀκατάληπτος (ἀκατάληπτον scripsi, om. codd.). 163,15 εὐαρέσσει et ἐμοὶ μόνῃ. 163,19 εὐαρεσθήσεις. 164,16 γενόμενον. 164,17 μεθορίου· συνόλως τε. 164,18 γάρ. 165,20 ἀνατροπαί. 166,1 ἐντελής. 185,12 εἶπεν ὁ. 185,20 εἰσηγουμένοις ἀπεχθάνονται. 194,14 χαρίσασθαι. 195,13 εὐχάριστος (om. codd.). 195,17 θεῖοτατον. 198,10 ἀνατρέποντα. 198,11 ἀτόπων. 237,8 τῇ τοῦ βίου (om. codd.). 242,22 οὕτω (om. codd.). fortasse etiam p. 163,1 195,14 ex D vera lectio recuperari potest. et p. 141,17 πᾶν τὸ ὑπὲρ δύναμιν ἐπιτάσει σφοδρότητος ἀπορρήττεται multo aptius videtur διαρρήγνυται (vel διαρρήττεται¹⁾, quod propius videtur accedere 'ad corruptelam quae exstat in D. excerptis D non raro auctoritatem papyri confirmari iam p. VIII vidimus. Ex florilegio Laurentiano unum fragmentum libri II de *somniis* p. 282,8 laudatur. unde receptum est ὑπεσκελίσθη (ὑποσκελισθεῖς A).

Catenarum unum modo fragmentum in Barberino IV 56 traditum De catenis adhibui p. 29,1—12, si modo catenae hoc fragmentum dicendum est. videtur enim ut multa alia excerpta Philonea huius codicis veteri catenae ex codice Philoneo adiectum esse. unde, ni fallor, optime illud explicatur, quod p. 29,8 habet vitium in G H P obvium (cf. etiam 29,11 et titulum). adhibui Barberinum saepius in libro *Neu entdeckte Fragmente*, accuratius de eo in Prolegomenis et voluminis IV et Aristaeae epistulae ad Philocratem editionis quam paro disseretur. de Nicetae Serrani ad Lucam catenae, quam tetigi vol. II p. XV, codicibus Romanis nuper diligentissime egit Iosephus Sickelberger²⁾. catenae in Proverbia, cuius unum codicem Reginensem 77 vol. II p. 77. 78 adhibui, codices plures enumerat Achelis³⁾, in nonnullis codicibus Ὑπόθεσις εἰς τὰς παροιμίας

¹⁾ cf. quae Cohn de forma πῆτταιν collegit in Hermae vol. XXXII p. 143.

²⁾ *Römische Quartalschrift* 1898 p. 55—84. cf. Achelis p. 203—207.

³⁾ *Hippolytstudien*, Lipsiae 1897 p. 145 ss.

τοῦ Σολομῶντος. ἐξήγησις διαφόρων ὑπὸ Πολυχρονίου συναχθεῖσα inscriptam esse docet. hunc auctorem diaconum Polychronium, cuius aliae catenae servatae sunt, esse et opus suum ex anonymi catena in Proverbia, quae Vaticano 1802 traditur, et Procopii in eundem librum catena conflasse censet. — iam restat, ut singulis libris pauca praemittamus.

QVIS RERVM DIVINARVM HERES SIT. codices O A B G H P, qui in duas classes, deteriorem O A B, meliorem G H P discedunt. posterioris maius pretium comprobatur papyro, quacum G H P, inprimis G qui commune archetypum accuratius quam H P expressit, multo saepius consentiunt quam O A B; ceterum cf. quae p. III ss. exposita sunt. titulum περὶ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων ἐστὶν κληρονόμος ἦ (καὶ cum codd. leg.)¹⁾ περὶ τῆς εἰς τὰ ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς praebent Pap. Eus., cum falso codd. ἴσα pro εἰς τὰ ἴσα tradant²⁾, O H P καὶ περὶ—τομῆς omittant (habet H in subscriptione). potest placere, quod codd. habent πραγμάτων pro ἐστὶν. illud enim in ipso libro semper additur; v. § 1 νοὶ δὲ πρόκειται ζητεῖν, τίς ὁ τῶν θείων πραγμάτων κληρονόμος ἐστὶν. 63. 66. 69. 76. 133. at alibi, velut p. 178,12, τὰ θεῖα omissa voce πράγματα legitur, et accedit quod excerpta D semper τίς (ἐστὶν add. p. 3,4) ὁ τῶν θείων κληρονόμος laudant; v. adnotata ad p. 2,10. 3,4. 22,15. 24,9. 24,11. pleniorum titulum excerpta D praebent p. 14,1 τίς ὁ τῶν θείων ἐστὶ κληρονόμος καὶ εἰς τὰ ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς³⁾. et cur non multum tribuendum sit titulo, qui traditur in Barberino p. 29,1 ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων κληρονόμος πραγμάτων, iam p. XV significavi. — inter hunc librum et eum qui praecedat quaedam intercederunt. nam ea verba, quibus initio nostri libri ea quae antea tractaverat complectitur ἐν μὲν τῇ πρὸ ταύτης συντάξει τὰ περὶ μισθῶν ὡς ἐνῆν ἐπ' ἀκριβείας διεξήλθομεν, neque in argumentum postremae libri *de migratione Abrahami* partis neque in totum hunc librum cadunt. atque cum veri dissimile sit verba ὁ μισθός σου πολὺς ἔσται σφόδρα (Gen.

¹⁾ haec enim est altera libri pars incipiens a § 133. quamquam ne hoc quidem titulo § 237—311 contineri videntur, tamen vel Philo vel is qui hos titulos invenit, eas complecti posse sibi videbatur, quia in fine libri § 312—314 haec divisionum ratio repetitur. — postremam huius libri partem inde a p. 53 in G meum in usum Ziebarth contulit.

²⁾ similis corruptela § 133 in codd. praeter A invenitur et § 175, ubi εἰς addidit Mangey in Pap et codd. omissum. cf. etiam § 207.

³⁾ p. 5,13 DR falso titulo ἐκ τῶν μετονομαζομένων, p. 60,1 DH ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων, p. 3,4 DR ἐκ τοῦ περὶ κοσμοποιίας utitur.

15,1), quae in dissertatione omissa tractata esse ex nostri libri § 2 efficitur, statim post interpretationem Gen. 12,1—6, quae libro *de migratione Abrahami* continetur, explicata esse, non finis huius libri, sed plenus liber intercisisse videtur, quem Massebieau¹⁾ in commentandis Gen. 12,7—15,2 versatum esse conicit. librum *quis rerum divinarum heres sit* excipit liber

DE CONGRESSV ERVDITIONIS GRATIA. codices M A H G F, quorum M A H²⁾ meliorem, G F deteriorem classem, quae tamen ipsa quoque non raro veri testis est, efficiunt. titulum *περὶ τῆς πρὸς τὰ προπαιδεύματα συνόδου* Eusebius et codices testantur, nisi quod Eusebius *καιδεύματα* scripsit (quod et multi huius libri loci et eius qui sequitur § 2 refutat), H G F falso (cf. § 12. 63 al.) εἰς pro πρὸς habent. — excepto uno Antonii Melissae loco (v. ad p. 106,2) numquam excerpta D nostrum librum laudant.

DE FUGA ET INVENTIONE. codices G H, qui ita discedunt, ut duarum classium instar sint. saepius G, rarius H veram lectionem praebet. verum titulum *περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως* habet G, H falso *περὶ φυγάδων* inscribit. quae inscriptio quamquam § 2 ἐξῆς τὸν *περὶ φυγάδων ἀναγράφουμιν τόπον*. 119 aliquo modo commendari videtur, tamen § 53 *λελάληκε δ' ἀκριβέστερον περὶ φυγῆς* dicit et alteram partem titulo *περὶ εὐρέσεως* contineri ex § 120. 177 apparet. cum igitur necessario ad *περὶ φυγάδων* addendum esset *περὶ εὐρέσεως*, dubium non est, quin concinnior titulus *περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως* praefendus sit. atque Eusebio hunc restituendum esse e nonnullis codicibus, non ipsi corruptelam tribuendam esse verisimile videtur³⁾. etiam Ambrosius, ut libro suo *de fuga saeculi* inscriberet, exemplo Philonis motus esse videtur. atque hunc verum titulum etiam excerpta D exhibent p. 141,16. 143,23. 164,4. — finem libri continentem interpretationem Gen. 16,15. 16 intercisisse suspicatur Massebieau.

DE MUTATIONE NOMINVM. codices A B. *περὶ τῶν μετονομαζομένων καὶ ὧν ἕνεκα μετονομάζονται* codices et Eusebius inscribunt. priorem

¹⁾ *Le classement des oeuvres de Philon* p. 27. 28.

²⁾ interdum H cum G F congruit: 74,7. 76,12. 15. 78,16. 79,12. 86,15. 89,11. 15. 92,3. 95,11. 106,6. 107,22. interdum solus genuinam lectionem servavit: 76,16. 85,17. 104,6. 18. 106,15.

³⁾ v. vol. I p. C. CH et Schwegleri ad Eus. adnotationem.

modo tituli partem περι τῶν μετονομαζομένων exhibent excerpta D p. 157,12. 158,2. 160,24. 163,14. 164,15. 165,14. 166,19. 185,10. 194,13. 198,6; cf. etiam titulos paululum decurtatos 163,4. 185,12. 188,12. 193,1. falso 158,7 D^c laudat ἐκ τοῦ περι τῶν ἐν γενέσει ζητημάτων, 162,27 D^B περι γενέσεως Ἰαβελ. — multo difficilior quam in superiore libro, qui ipse quoque duobus codicibus servatus est, in hoc est editoris munus, cum A B ad eandem classem pertineant. — etiam in Palatino 311 (v. Proleg. vol. I p. XIV) hic liber ultimo loco traditus est, cum desit in eiusdem classis codicibus l. c. p. XIV sq. enumeratis. initium libri ipse contuli, exordium meum in usum I. Graeven comparavit. et communia habet cum A B vitia haec: p. 157,18 ὁμοίως (ὄμως D). 158,11 ἐν (ἐν D). 200,31 τὸ om. (add. B²). 201,2 ὄσφρονται (ὄσφραίνονται scripsi). 201,7 ἐφιέμενα (ἀφειμένα scripsi). accuratius vero cum A consentit, quocum tradit 156,7 ἐτέρας ἀπάρχονται (ἀπάρχονται ἐτέρας B). 157,12 φασιν αὐτὸν (αὐτόν φασιν B). 202,9 καὶ (καὶ ἡ B). 202,21 σεληνιακαῖς ἢ ἡλιακαῖς (ἡλιακαῖς ἢ σεληνιακαῖς B, cf. Addenda). fortuito igitur factum esse potest, ut p. 156,2 σου (σὸς A). 201,1 μάθης (μάθοις A) cum B praebeat. porro cum neque proprii quicquam et boni Palatinus in ea parte, quae mihi innotuit, habeat et scateat suis permultis maculis, dubium non est, quin recte eum spreverimus. ex codice classis A nostrum librum postea codici Palatino additum esse patet nec veri dissimile est eum ex eo codice, qui ipse ex A fluxerit, descriptum esse. nullum fructum ex collatione aliorum librorum redundaturum esse etiam inde didici, quod quae p. 157,11 Mangeio auctore ex Oxon. Coll. Novi 143 et Coisliniano, p. 159,10 171,4 ex Coisliniano recepi (cf. etiam adnotationes ad 174,19. 200,20), ita comparata sunt, ut facile coniectura inveniri possent. et in Coisliniano, quae est eius vilitas descripti ex Vaticano 380, hoc necessario statuendum est, nisi forte Mangey in notis erravit. neque igitur quod Ottobonianum 74 (cf. vol. I p. VIII), recentissimum et ad classem A pertinentem, ne inspiciendum quidem curavi, quisquam vituperabit nisi qui inter eos se numerari volet, qui ita suo ingenio diffidunt, ut plus sperent utilitatis se scriptoribus adlaturos esse expectantes e vilissimis codicibus bonas quae videntur lectiones vel coniecturas quam sua arte vera invenientes.

Primus hunc librum, qui in editione principe deest, ex A edidit

Hoeschel (cf. vol. I p. LXXII. LXXIII), leviora vitia fere sustulit, in gravioribus corruptelis emendandis Mangeio minus acutum et felicem se praestitit. manum correctricem recentissimam, quae margini A nonnulla adiecit, Hoeschelii esse inde quod eadem coniecturae in Hoeschelii editione inveniuntur recte Cohn conclusit et confirmant adnotata ad p. 164,17. 189,23. quae cum ita sint, in libro *de somniis* II, in quo multo plures notae margini aspersae sunt, eas commemorare nolui, quippe quae in editione Hoeschelii redeant.

DE SOMNIIS LIBER I. codices M A G F H P. quorum memoria in duas partes discedit, quarum unam M A (P²), alteram eamque paulo deteriorem G F H P efficiunt. cum D p. 206,13 breviorum titulum ἐκ τοῦ περὶ ὄνειρων praebeat¹⁾, codices huic libro inscribunt περὶ τοῦ θεοπέμπτου εἶναι τοὺς ὄνειρους, item A sequenti libro. Eusebius testatur Philonem scripsisse περὶ τοῦ κατὰ Μωυσῆα (ab Eus. additum?) θεοπέμπτου εἶναι τοὺς ὄνειρους πρῶτον, δεύτερον, τρίτον, τέταρτον, πέμπτον. atque ipse Philo initio huius libri (cf. libri II § 1) profitetur se in libro qui praecedebat ea somnia tractasse, quae ab ipso deo mittuntur²⁾. iam in nostro libro disserit de eis quibus mens instinctu divino rapta futura praevidere videatur, in altero, qui servatus est, de eis quae ipse per sese animus videat. quae somnia ad hoc postremum genus pertineant, ipse § 5 dicit et eadem omnia hoc libro explicat³⁾. iam cum horum trium librorum ordinem noverimus, sequitur, ut duos qui restant aut ante hos aut post hos ponamus. atque cum in explicandis locis S. S. versati esse non possint — quae enim narrantur in S. S. somnia omnia argumento trium illorum librorum continentur, alia somniantium exempla desunt —, acutissime Massebieau coniecit et duos reliquos libros in philosophorum de somniis sententiis exponendis versatos et ante ceteros tres ponendos esse. qui ordo cum aptissimus est et natura rerum commendatur, tum inde confirmatur, quod etiam de aeternitate mundi et de ebrietate quaestiones ita Philo tractat, ut proficiscatur a philosophorum sententiis explicandis et diuidi-

¹⁾ 237,8 lemma Φλωνος exstat (cf. 207,4). 242,21 lemma deest. 243,3 DL falso laudat ἐκ τῶν ἐν γενέσει ζητημάτων.

²⁾ videntur esse somnia quae Abimolech Gen. 20,3—7 et Laban Gen. 31,24 vidisse narrantur; v. Massebieau, *Le classement des oeuvres de Philon* p. 30.

³⁾ pauca enim de Pharaonis somnio in fine desunt.

candis, tum ad Mosis doctrinam transeat. et horum de somniis librorum iactura ideo potissimum deploranda videtur, quod integram Posidonii doctrinam ex eis disceremus (cf. adnotata ad p. 204,2).

Cum tertius, quem statuit Massebieau *de somniis* liber, a Gen. 20,3 profectus esse videatur, liber *de mutatione nominum* Gen. 17,1—22 explicet, magnam, quae inter hunc librum et libros *de somniis* hiat, lacunam ipsi Philoni tribuendam et Gen. 17,23—20,3 ab eo in interpretanda S. S. omissa esse negat Massebieau, partem lacunae fragmento *de deo* (Gen. 18,2), quod Armeniis codicibus servatum est, expleri censet. idem p. 31—33 post libros *de somniis* alios Philonei commentarii libros deperisse demonstrare conatus est.

DE SOMNIIS LIBER II. hic liber cum uno codice A servatus sit, post Hoeschelium et Mangeium in tollendis mendis et significantis supplendisque lacunis¹⁾ non inutile studium posuisse nobis videmur, ita tamen ut non pauca sagacioribus emendanda nos reliquisset, haud raro in tanta penuria codicum desperandum esse nobis persuaserimus. semel D^K p. 299,4 ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὄνειρων, semel Flor. Laur. p. 282,8.9 laudat. aliud huius libri vestigium frustra quaesivimus. et antiquitus eum defuisse in corporibus Philoneis, felici autem casu a librario archetypici codicis A ascitum esse, inde probatur, quod ne libri quidem numerus traditur et ipse finis mutilatus est. ne Origenem quidem plus priore nostro libro legisse, haud scio an ex ea ratione, qua hunc librum affert (v. ad p. 234,1), efficiatur. cum aliorum Philonis librorum tum huius locos nonnullos feliciter emendavit Cotelerius in notis, quas Ecclesiae graecae monumentis suis adiecit²⁾, quas emendationes fere iam Mangey in textum suum recepit vel in commentario probavit.

Scribebam Wilmersdorfii

m. Septembri a. h. s. LXXXXVIII.

P. WENDLAND.

¹⁾ Legentes monitos esse velim eis locis, ubi spatium vel numerum litterarum in A omissum non adnotavimus, in codice lacunae vestigium non esse, sed nos lacunam statuisse.

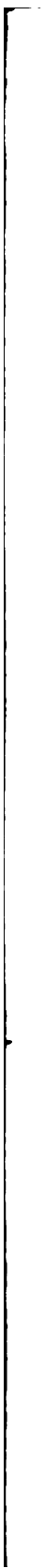
²⁾ In indicibus Cotelerius locos Philoneos, quos data occasione tractavit, enumerat.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Collationem quam fecit Chr. Fr. Matthaei codicis Petropolitani cum aliis multis libris eiusdem manu scriptis nunc servari in bibliotheca Academiae Petropolitanae ecclesiasticae (orthodoxae) certiore me fecit N. Glubokowsky, professor Petropolitani (v. vol. I p. XVII). est ms. no. 353 fol. 28 in 4°, cui inscriptum est: „Variae lectiones ex codice Petropolitano ad Philonem“. cf. etiam Clossius in Seebode's Neues Archiv f. Philol. u. Paed. III 2 (1828) p. 31.

- P 1 in apparatu ad titulum scrib.: τομῆς om. OHP, ad lin. 3. 4 scrib.: λογιου τοιουτου Pap
16,16 corr. πατρός·
36,18 corr. ἰθὺλουσιν (sic Pap).
48,16 in apparatu scrib.: ἕκαστον Pap codd.
60,6 in apparatu corr. πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.
62,4 comma del.
82,13 μικρότατον vid. scrib.
92,13 corr. τρία.
95,8 δὲ (δύο) conicio.
101 in prima linea testimoniorum corr. 2—102,14.
111,1 (τὸν) ἀστηρόν coni. Diels.
112,11 ἡγεμονικὰς (οὐσίας) nunc conicio (cf. § 165).
119,2—4 haec sunt verba *Hieronymi* in *Amos* cap. 2,9: fortitudo quoque eius quasi quercus arboris durissimae atque fortissimae. ex cuius vocabulo Philo, vir disertissimus Hebraeorum, Esau appellatum putat δρόνιον, id est quercinum et roboreum; licet et Esau possit πόλημα, id est factura intellegi, ut ad mala opera referatur.
121,19 comma del.
124,15 corr. λόγῳ.
148,6 corr. τελειοῦσθαι; πάλιν, εἰ δεῖ.
150,3 corr. δ'·
155,1 corr. ἀμυνομένων.
158,9 corr. λέγεσθαι;
159,20 corr. δόγματος.
165,19 post ἀκάλαστον typhothetae errore intercedit ἢ μὴ δειλόν.

- 166,22 corr. πίπτει.
- 167,31—168,3 cf. *Hieronymi quaest. in Gen.* p. 26. 27 *Lag.*, *inprimis*: nec mirandum, quare, cum apud Graecos et nos A littera videatur addita, nos he litteram hebraeam additam dixerimus errant qui putant primum Saram per unum R scriptam fuisse et postea ei alterum R additum
- 181,26 corr. ῥ̄.
- 188,21—24 cf. *Elias Cret. comm. in Gregor. Naz.* (Migne XXXVI col. 912): κατὰ τὸν Ἑβραῖον Φλωνα οὐκ ἔστιν ἀρτίπους ἢ ἐν θνητῷ τῷ σώματι—καὶ ἐπέσκαζε. ὁ δὲ μηρὸς γενέσκειως σύμβολον, ἐπεὶ τὸ παιδοποιῶν μόριον περὶ τὸν μηρὸν ἔστιν.
- 197,16 e LXX nunc ἀπ' αὐτῆς pro ἀπ' αὐτοῦ conicio, quia de somn. II § 71 ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως scribit.
- 200,17 corr. Ἀβραάμ.
- 202,21 in apparatu addendum est ἡλιακαῖς ἢ σεληνιακαῖς B
- 207,2 praeter Aristonem conferendum erat Theophrasti apophthegma apud *Cic. Tusc. III 69* (cf. *Laert. Diog. V 40. 41*): Theophrastus moriens accusasse naturam dicitur, quod . . . hominibus, quorum maxime interfuisset, tam exiguam vitam dedisset . . . , querebatur igitur se tum, cum illa videre coepisset, exstingui.
- 225,20 comma del.
- 272,12 ἄλλην conicio.
- 290,1—8 compilavit Clem. Protr. § 69 ὁ δὲ ἱερὸς ὄντως Μωυσῆς „οὐκ ἔσται“, φησὶν (confirmat locus biblicus additamenta Hoeschelii, sed additur lin. 5 ἀλλ' ἢ ante στάθμιον) . . . στάθμιον καὶ μέτρον καὶ ἀριθμὸν τῶν ὄλων ὑπολαμβάνων τὸν θεόν . . . τὸ δὲ μόνον δίκαιον μέτρον ὁ μόνος ὄντως θεός . . . μετρεῖται (μετρεῖ τε?) πάντα καὶ σταθμᾶται, οἷονεὶ τρυτάνῃ τῇ δικαιοσύνῃ τῇ τῶν ὄλων ἀρρεπῶς περιλαμβάνων καὶ ἀνέχων φύσιν.
- accentuum pauca vitia omisi.

INDEX SIGLORUM

- Pap** = papyrus
M = Laurentianus X 20
G = Vaticano-Palatinus gr. 248
F = Laurentianus LXXXV 10
A = Monacensis gr. 459
B = Venetus gr. 41
O = Laur. X 23
H = Venetus gr. 40
P = Petropolitanus XX Aa 1
L = Parisinus gr. 433
- N** = Neapolitanus II C 32 (excerpta)
D = Sacra Parallela
 DC = Coislianus 276
 DK = Vaticanus gr. 1553
 DP = Parisinus gr. 923
 DM = Venetus gr. 138
 DR = Rupefucaldinus (Berolinensis Phill. 1450)
 DL = Laurentianus VIII 22
 DV = Vaticanus gr. 1236
 DH = Hierosolymitanus 15
- Turn.** = Turnebus
Mang. = Mangey
Hoesch. = Hoeschel
v = lectio vulgata
-

ΦΙΛΩΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙΣ Ο ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΕΣΤΙΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΙΣΑ ΚΑΙ ΕΝΑΝΤΙΑ ΤΟΜΗΣ

p.473M. (1.) Ἐν μὲν τῇ πρὸ ταύτης συντάξει τὰ περὶ μισθῶν ὡς ἐνῆν 1
 ἐπ' ἀκριβείας διεξήλθομεν· νυνὶ δὲ πρόκειται ζητεῖν, τίς ὁ τῶν θείων
 πραγμάτων κληρονόμος ἐστίν. ἐπειδὴ γὰρ θεσπισθέντος ὁ σοφὸς ἤκουσε 2
 λογίου τοιούτου· „ὁ μισθός σου πολλὸς ἔσται σφόδρα“, πυνθάνεται
 5 φάσκων· „δέσποτα, τί μοι δώσεις; ἐγὼ δὲ ἀπολύομαι ἄτεκνος. ὁ δὲ
 υἱὸς Μασέκ τῆς οἰκογενοῦς μου οὗτος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ“, καὶ πάλιν
 „ἐπειδὴ ἐμοὶ οὐκ ἔδωκας σπέρμα, ὁ δὲ οἰκογενῆς μου κληρονομήσει με“
 (Gen. 15, 1—3). καίτοι τίς οὐκ ἂν τὸ τοῦ χρησιμφοδοῦντος ἀξίωμα 3
 καὶ μέγεθος καταπλαγείς ἄφωνος καὶ ἀχανῆς ἐγένετο, καὶ εἰ μὴ διὰ
 10 δέος, ἀλλὰ τοι τῷ περιχαρεῖ; ἐπιστομίζουσι γὰρ ὡς αἱ σφοδραὶ λῦπαι,
 καὶ αἱ ὑπερβάλλουσαι χαραί. διὸ καὶ Μωυσῆς ἰσχνόφωνος ὁμολογεῖ 4
 καὶ βραδύγλωσσος γενέσθαι, ἀφ' οὗ ἤρξατο ὁ θεὸς αὐτῷ διαλέγεσθαι

φίλωνος Pap: φίλωνος Ἰουδαίου AB, τοῦ αὐτοῦ P, om. OGH ἐστὶν Pap Eus:
 πραγμάτων codd. καὶ περὶ—τομῆς om. OP καὶ] ἢ Pap Eus
 εἰς τὰ ἴσα Pap Eus: ἴσα codd. 1 συντάξει Pap: βίβλω codd. τα περὶ
 Pap: περὶ codd. 2 νυν Pap ζητεῖν om. Pap 3. 4 θεσπισθέντος (ὁ
 add. ex codd.) σοφὸς ἤκουσε λογίου Pap: θεσπισθέντος λογίου τοιούτου ὁ σοφὸς ἤκουσεν
 codd. ἤκουεν A 4 ἐστὶ Pap: om. codd. 5 δεσποτα τι μοι Pap:
 τί μοι, δέσποτα codd. ἀπολυομαι Pap: ἀπελεύσομαι codd. 6 Μασεκ Pap
 (Mang.): μου ὁ ἐκ codd. οἰκογενους Pap: ἰκέτιδος O, οἰκέτιδος ceteri μου
 om. A κληρονομήσει (κληρονομήσειέ O) με add. post μου codd., om. Pap 7 δὲ
 om. Pap (probat Cohn) 9 εἰ καὶ OAB 10 αἰ om. OAB 11 αἰ Pap N:
 om. ceteri Μωυσῆς codd. N 11. 12 καὶ βραδύγλωσσος ὁμολογεῖ transpos. codd. N

8—2,4 καίτοι—φιλοσοφούντα N fol. 165r.

(Exod. 4, 10). καὶ ἀψευδῆς ἐστὶν ἡ τοῦ προφήτου μαρτυρία· τότε γὰρ εἰκὸς τὸ μὲν φωνητήριον ὄργανον ἐπέχεσθαι, τὸν δὲ κατὰ διάνοιαν λόγον ἀρθρούμενον ἀνυποτάκτῳ φορᾷ χρῆσθαι, νοημάτων οὐ ῥημάτων ἐπάλληλα κάλλη μετ' εὐτρόχου καὶ ὑψηγόρου δυνάμει· φιλοσοφοῦντα.
 5 θαυμάσιοι δὲ ἀρεταὶ ἢ τε εὐτολμία καὶ ἢ ἐν τῷ δέοντι παρρησία πρὸς τοὺς ἀμείνους, ὡς καὶ τὸ κωμικὸν ἀψευδῶς μᾶλλον ἢ κωμικῶς εἰρησθαι δοκεῖν

ἂν πάνθ' ὁ δοῦλος ἡσυχάζειν μανθάνη,
 πονηρὸς ἔσται· μεταδίδου παρρησίας.

6 (2). πότε οὖν ἄγει παρρησίαν οἰκέτης πρὸς δεσπότην; ἀρ' οὐχ ὅταν 10
 ἡδικηκότη μὲν ἑαυτῷ μηδὲν | συνειδῆ, πάντα δ' ὑπὲρ τοῦ κεκτημένου p. 474 M
 7 καὶ λέγοντι καὶ πράττοντι; πότε οὖν ἄξιον καὶ τὸν τοῦ θεοῦ δοῦλον
 ἐλευθεροστομεῖν πρὸς τὸν ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ παντὸς ἡγεμόνα καὶ
 δεσπότην ἢ ὅταν ἀμαρτημάτων καθαρῆ καὶ τὸ φιλοδέσποτον ἐκ τοῦ
 συνειδότης κρίνη, πλείονι χαρᾷ χρώμενος ἐπὶ τῷ θεράπων θεοῦ γενέ- 15
 σθαι, ἢ εἰ τοῦ παντὸς ἀνθρώπων γένους ἐβασίλευσε τὸ γῆς ὁμοῦ καὶ
 8 θαλάττης ἀναψάμενος ἀκονεὶ κράτος; τὰς δὲ φιλοδεσπότης θεραπείας
 καὶ λειτουργίας τοῦ Ἀβραάμ διασυνίστησιν ἀκροτελευτίον λογίου τοῦ
 χρησθέντος αὐτοῦ τῷ υἱεῖ· „δώσω σοι καὶ τῷ σπέρματί σου πᾶσαν τὴν
 γῆν ταύτην, καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη 20
 τῆς γῆς, ἀνθ' ὧν ὑπήκουσεν Ἀβραάμ ὁ πατήρ σου τῆς ἐμῆς φωνῆς,

1 ἐστὶ Pap 3 ἀρθρούμενον A 4 ἐπάλληλα] ἀλλ' ἐπάλληλα OAB
 5 αἱ ἀρεταὶ ABH¹P τῶι Pap: om. codd. 7 δοκεῖ Pap 8 ἡσυχάζη
 P, ἡσυχάζων v μανθάνει P 9 μεταδίδου Pap: μεταδιδούς GHP, μὴ μεταδι-
 δούς OAB 10 οὐχ] οὖν οὐχ OAB 11 ἡδικηκότη L μηδὲν] οὐδὲν AB
 συνήδει G², συνίδη HP δὲ codd. 12 καὶ πράττοντι om. DL
 καὶ om. DL τοῦ θεοῦ codd. D: θεοῦ Pap 13 τε Pap D: om. codd.
 13. 14 δεσπότην καὶ ἡγεμόνα D 14 post ἀμαρτημάτων add. τε Pap καθαρευη
 Pap, καθαρῆοι D ἐκ τοῦ] αὐτοῦ DL 15. 16 κρίνεσθαι θεοῦ (om. πλείονι—
 γενέσθαι) G θεοῦ γενέσθαι Pap: γενέσθαι θεοῦ codd. D 16 ἢ εἰ] ἢς ἢ
 G¹P(H¹), ἢς ὁ G² ἐβασίλευσεν Pap DL τὸ om. OAB 17 θαλάσσης
 OBHP ἀκονεὶ P: ακονεῖτι Pap, ἀκονητὶ OGH, ἀπονητὶ AB φιλοδεσπο-
 τας Pap 17. 18 θεραπείας καὶ λειτουργίας Pap: λειτουργίας καὶ θεραπείας codd.
 18 Ἀβραάμ ABHP hic et saepius λόγον B, λοῖ' A 20 ἐνευλογηθησεται το
 σπερματι Pap 21 ἐπήκουσεν OAB

8 Menander frg. 370 (Comicorum Atticorum fragm. ed. Kock III 107). 10—16 DP
 fol. 265 (titulum non indicat Harris p. 91) DL fol. 121r Φίλωνος ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν
 θεῶν κληρονόμος: πότε (τότε DL) ἄγει παρρησίαν—ἐβασίλευσε.

καὶ ἐφύλαξε τὰ προστάγματα μου καὶ τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου καὶ τὰ νόμιμά μου“ (Gen. 26, 3—5). μέγιστον δ' ἐγκώμιον οἰκέτου 9 μηδενὸς ὧν ἂν προστάξῃ ὁ δεσπότης ὀλιγωρεῖν, ἀόκνως δὲ καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ δύναμιν πάντα σπουδάζειν αἰσίφ γνώμη κατορθοῦν. (3.) εἰσὶ μὲν οὖν, 10 οἷς ἀκούειν ἀλλ' οὐ λέγειν ἐμπρεπές, ἐφ' ὧν λέγεται „σιώπα καὶ ἄκουε“ (Deut. 27, 9), πάγκαλον παράγγελμα. θρασύτατον γὰρ καὶ λαλίστατον ἀμαθία, ἧς πρῶτον μὲν ἐστὶν ἄχος ἡσυχία, δεύτερον δὲ προσοχὴ τῶν ἄξιόν τι προφερομένων ἀκοῆς. μηδεὶς μέντοι νομισάτω τοῦτ' αὐτὸ 11 μόνον ἐμφαίνεσθαι διὰ τοῦ „σιώπα καὶ ἄκουε“, ἀλλὰ καὶ προτρέψασθαι 10 δυνατώτερον ἕτερον· οὐ γὰρ παραινεῖ μόνον γλώττη σιωπᾶν καὶ ὡσὶν ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ ψυχῇ ταῦτα παθεῖν ἀμφοτέρω. πολλοὶ γὰρ ἐπ' 12 ἀκρόασιν ἤκοντές τινος οὐκ ἐηλύθησαν ταῖς διανοαῖς, ἀλλ' ἔξω πλανῶνται καὶ μυρία περὶ μυρίων ἑαυτοῖς διεξέρχονται, τὰ συγγενικά, τὰ ὀθνεῖα, τὰ ἴδια, τὰ δημόσια, ὧν εἰκὸς ἦν ἐν τῷ παρόντι μὴ μεμνησθαι, πάνθ' ὡς 15 ἔπος εἰπεῖν ἐξῆς συναριθμοῦμενοι, καὶ διὰ τὸν ἐν ἑαυτοῖς πολλὴν θροῦν ἀδυνατοῦσι τοῦ λέγοντος ἀκροᾶσθαι· λέγει γὰρ ἐκεῖνος ὡσπερ οὐκ ἐν ἀνθρώ-

1 ἐφύλαξεν Pap 1. 2 καὶ τὰ δικαιώματα μου καὶ τὰ νομίμα μου Pap: καὶ τοὺς νόμους μου (μου om. P) καὶ τὰς κρίσεις codd. 2 δὲ codd. 3 οἰκοδεσπότης D Anton. δὲ om. A 4 αἰσίφ Pap G Anton.: αἰσία HPD, αἰδεσίμω OAB 5 ἐμπρεπές Pap D: εὐμπρεπές codd. ἐφ' ὧν] ἀφ' ὧν D₂R, ἄφρον DR post λέγεται add. παρὰ τοῦ νομοθέτου DRDH 6 πᾶν καλὸν D θρασυτατον γὰρ καὶ λαλίστατον Pap: θρασύτατον γὰρ καὶ ἀκαλλέστατον D, κάκιστον γὰρ καὶ θρασύτατον codd. 7 post ἀμαθία add. ἄριστον δ' ἡ εὐμάθεια OAB, mg. P² ἧς] ἡ D ἐστὶν] ἐστὶ λυσιτελέστατον D ἄχος Pap (coni. Mang.): ἀκοῆς codd. D 8 ἀξίω DR προφερομένων ἀκοῆς scripsi: φερομένων ἀκοῆς Pap, προσφερομένων ἀκοῆς D, προσοχῆς προφερομένων B, ἀκοῆς (προσοχῆς A) προσφερομένων ceteri, ante ἀκοῆς ras. in H τοῦτο codd. D αὐτῷ GHP, om. D 9. 10 ἀλλὰ—ἕτερον] πᾶν καλὸν παράγγελμα DR 9 προτρέψαι AB 10 ἕτερον] ἕκαστον AB γὰρ om. Pap γλωττη Pap DH: γλώσση codd. DR γλώσση μόνον AB 11 τῇ ψυχῇ ἀμφοτέρα παθεῖν D μαθεῖν G 12 ἤκοντος DR ἐηλυθασιν Pap 13 αὐτοῖς O, ἐν ἑαυτοῖς DH 13—15 τὰ συγγενικά—συναριθμοῦμενοι om. D 14 τὰ δημόσια scripsi: τα, tum 6 litt. evanidae Pap; om. codd., τὰ κοινά conii. Cohn 14 πανθ' Pap: πάντα GHP, πάντως & OAB 15 εἰπεῖν] εἰναι P(H¹) εἴη Pap ἐν om. B ἑαυτοῖς Pap DH: ἑαυτῆς B, αὐτοῖς H², αὐτοῖς ceteri DR 16 ἀκροᾶσθαι D ἐκεῖνος οὐκ ὡς ἐν ἀνθρώποις, ἀλλ' ὡς ἐν D

2—4 DR fol. 159v Anton. Mel. II 23 col. 1065 Φλωνος: μέγιστον ἐγκώμιον—κατορθοῦν. 4—4,2 DR fol. 44v Φλωνος τίς ἐστὶν ὁ τῶν θεῶν κληρονόμος DH fol. 132r Φλωνος: εἰσὶν οἷς ἀκούειν—ἀκοαὶ δὲ οὐκ εἰσὶν (DH lin. 4,1 ἀψύχοις desinit). 4—6 D₂R fol. 137r Φλωνος ἐκ τοῦ περὶ κοσμοποιίας: εἰσὶν οἷς—πᾶν καλὸν παράγγελμα· ἀμαθία γὰρ συμφέρον ἡσυχία.

ποις, ἀλλ' ἐν ἀψύχοις ἀνδριᾶσιν, οἷς ὅτα μὲν ἐστίν, ἀκοαὶ δ' οὐκ
 13 ἔνεισιν. ἐὰν οὖν μηδενὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιφοιτῶντων ἢ ἔνδον ταμειου-
 μένων πραγμάτων ὁ νοῦς ἀξιώσῃ προσομιλεῖν, ἀλλ' ἡρεμίαν ἀγαγὼν
 καὶ ἡσυχάσας πρὸς τὸν λέγοντα ἑαυτὸν ἀποτείνῃ, σιωπῆσας κατὰ τὸ
 Μωυσέως παράγγελμα δυνήσεται μετὰ τῆς πάσης προσοχῆς ἀκροάσασθαι, 5
 14 ἐτέρως δ' οὐκ ἂν ἰσχύσαι. (4). τοῖς μὲν οὖν ἀμαθέσι συμφέρον
 ἡσυχία, τοῖς δὲ ἐπιστήμης ἐφιεμένοις καὶ ἅμα φιλοδеспότοις ἀναγκαιότα-
 τον ἡ παρρησία κτῆμα. λέγεται γοῦν ἐν Ἐξαγωγῇ· „κύριος πολεμήσει
 ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς σιγήσετε“, καὶ χρησμὸς εὐθὺς ὑπόκειται τοιόσδε·
 „καὶ εἶπε | κύριος πρὸς Μωυσῆν· τί βοᾷς πρὸς με“ (Exod. 14, 14. 15); p. 475 M
 ὡς δέον καὶ σιωπᾶν τοὺς μηδὲν ἄξιον ἀκοῆς ἐρῶντας καὶ λέγειν τοὺς 11
 ἔρωτι σοφίας θείῃ πεπιστευκότας καὶ μὴ μόνον λέγειν σὺν ἡρεμίᾳ,
 ἀλλὰ καὶ μετὰ κραυγῆς μεζονος ἐκβοᾶν, οὐ στόματι καὶ γλώττῃ, δι'
 ὧν ἀέρα λόγος ἔχει σφαιρούμενον αἰσθητὸν ἀκοῇ γίνεσθαι, ἀλλὰ τῆ
 παμμουσῶν καὶ μεγαλοφωνοτάτῃ ψυχῆς ὀργάνῳ, οὐ θνητὸς μὲν ἀκροατῆς 15
 15 οὐδὲ εἷς, ὁ δὲ ἀγέννητος καὶ ἄφθαρτος μόνος. τὸ γὰρ νοητῆς ἀρμονίας
 εὐἀρμωστον καὶ σύμφωνον μέλος ὁ νοητὸς μουσικὸς μόνος καταλαβεῖν

1 ἀνδράσιν OAB ἐστὶ Pap, εἰσὶν D δὲ codd. D 2 ἔνεισιν] εἰσὶν D post
 ἔξωθεν add. τῶν OAB 3 ἡρέμιον G ἀνάγων OAB, ἀναγαγῶν G 4 ἑαυτὸν
 ἀποτείνῃ ante πρὸς transpos. codd. 4. 5 κατὰ — προσοχῆς om. Pap 5 Μω-
 σέως codd. ακροασθαι Pap 6 εταιρων Pap, ἐτέρων L δὲ codd.
 ἰσχυσαι Pap: ἰσχύσαι H², ἰσχύση ceteri 7 δὲ Pap G: δ' ceteri φιλοδеспό-
 ταις G 8 κτῆμα om. H οὖν Pap ἐξα(ω)γῆ Pap (cf. tabulam
 phototypicam apud Scheilium, qui non recte legit εξαρῳ): ἐξέδω codd. 9 ὑμῶν Pap
 PΠ¹: ἡμῶν ceteri σιωπησεσθε Pap 10 εἶπεν Pap Μωσῆν GHP
 βοα Pap 12 ἐρῶντι conl. Mang. θεῖω Pap (idem ipse conieceram): θεῶ
 codd. συνηρεμουντα Pap, συνηρεμούντας conl. Cohn 15 ψυχῆς Pap: φωνῆς
 codd. 16 οὐδέεις L¹ ἀγέννητος codd. (Pap?) μόνον O

10 Origenis fragm. ex codice affert Mang.: καὶ Μωυσῆς ἐβόα σιγῶν, καὶ προσευχομένῳ
 κατὰ διάνοιαν ὁ θεὸς ἔφη· τί βοᾷς πρὸς με, Orig. Hom. in Exod. V 4 p. 146: quomodo
 clamat? nulla eius vox clamoris auditur, et tamen dicit ad eum deus: quid clamas
 ad me? velim scire, quomodo sancti sine voce clamant ad deum . . . per silentium
 sanctorum clamor auditur. Comment. in Ioann. VI 10 p. 119: ἐὰν δὲ μὴ (μὴν conicio)
 παντελῶς ἢ ἢ νοητῆ τῶν εὐχομένων φωνῆ μεγάλη καὶ οὐ βραχεία, οὐδὲ ἂν αὐξήσῃ τὴν
 βοῆν καὶ τὴν κραυγὴν, ἀκούει τῶν οὕτως εὐχομένων ὁ θεὸς ὁ λέγων πρὸς Μωσέα· „τί
 βοᾷς πρὸς με“; οὐκ αἰσθητῶς βεβοηκότα — οὐ γὰρ ἀναγέγραπται τοῦτο ἐν τῇ Ἐξέδῳ —,
 μεγάλως δὲ τὴν ἀκουομένην μόνῃ θεῷ φωνὴν βεβοηκότα διὰ τῆς εὐχῆς. cf. Theodoretum
 in psalm. 5, 2 (p. 635).

ικανός, τῶν δὲ ἐν αἰσθήσει φερομένων οὐδὲ εἰς. ὅλου δὲ τοῦ διανοίας ὄργανου κατὰ τὴν διὰ πασῶν ἢ δις διὰ πασῶν συμφωνίαν ἐξηχοῦντος ὁ ἀκροατῆς ὡσαυτεῖ πυνθάνεται πρὸς ἀλήθειαν οὐ πυνθανόμενος — πάντα γὰρ γνώριμα θεῶ — „τί βοᾷς πρὸς μέ“; καθ' ἑκείνην κακῶν 5 ἀποτροπῆς ἢ κατ' εὐχαριστίαν μετουσίας ἀγαθῶν ἢ κατὰ ἀμφοτέρα; (5.) ἀλλ' οὕτως ὁ ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος καὶ ἄλογος εἶναι 16 δοκῶν ἀνευρίσκειται, ὥστε πᾶν μὲν οὐ μόνον λέγων ἀλλὰ καὶ βοῶν εἰσάγεται, ἐτέρωθι δὲ ἀπαύστῳ καὶ ἀδιαστάτῳ χρώμενος λόγων ῥύμη. „Μωσῆς“ γὰρ φησὶν „ἐλάλει, καὶ ὁ θεὸς ἀπεκρίνετο αὐτῷ φωνῆ“ 17 10 (Exod. 19, 19), οὐ κατὰ συντέλειαν ἐλάλησεν, ἀλλὰ κατὰ μηχανομένην παράτασιν ἐλάλει, καὶ ὁ θεὸς οὐ κατὰ συντέλειαν ἐδίδασκεν, ἀλλ' αἰεὶ καὶ συνεχῶς ἀπεκρίνετο. ὅπου δὲ ἀπόκρισις, ἐκεῖ πάντως ἐρώτησις. 18 ἐρωτᾷ δὲ ἕκαστος ὃ μὴ ἐπίσταται, μαθεῖν ἀξιῶν γινούσ τε τῶν εἰς ἐπιστήμην ὠφελιμώτατον ἔργον εἶναι ζητεῖν, ἐρωτᾶν, πυνθάνεσθαι, 15 μηδὲν δοκεῖν εἰδέναι μηδέ τι οἶεσθαι παγίως κατελιγμένα. σοφοὶ μὲν 19 οὖν ὑψηλῆς καὶ διδασκάλῳ χρώνται θεῶ, οἱ δ' ἀτελέστεροι τῷ σοφῷ. διὸ καὶ λέγουσι· „λάλησον σὺ ἡμῖν, καὶ μὴ λαλεῖτω πρὸς ἡμᾶς ὁ θεός, μὴ ποτε ἀποθάνωμεν“ (Exod. 20, 19). τοσαύτη δ' ἄρα χρῆται παρρησία ὁ ἀστέιος, ὥστε οὐ μόνον λέγειν καὶ βοᾶν, ἀλλ' ἤδη καὶ καταβοᾶν ἐξ 20 ἀληθοῦς πίστεως καὶ ἀπὸ γνησίου τοῦ πάθους θαρρεῖ. τὸ γὰρ „εἰ 20 μὲν ἀφείς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μὴ, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου ἧς ἔγραψας“ (Exod. 32, 32) καὶ τὸ „μὴ ἐγὼ ἐν γαστρὶ

1 ἱκανός] δυνατός O αἰσθηεὶ Pap φερομένων OAB 2 ἡ Pap: καὶ
codd. 3 οὐ om. OAB 4 γὰρ om. OAB 5 βοᾶ πρὸς με Pap, πρὸς
μέ βοᾷς HP 5 κατὰ] κατ' OHP 6 οὕτως Pap HP¹: οὗτος GL, οὐδὲν ἤττον
AOBP² 7 ἀλλὰ om. GH¹P¹ 9 Μωσῆς codd. ὁ om. OAB ἀπεκρι-
νετο Pap: ἀπεκρίνατο codd. φωνῆι Pap: ἐν φωνῆ codd. 11 παράστασιν
GP¹H¹ ὁ om. O ἐδίδασκεν HP αἰεὶ Pap: αἰεὶ codd.
12 ἀπεκρίνετο Pap GP: ἀπεκρίνατο ceteri 13 δὲ] καὶ B ἀξιῶν om. Pap
γινούσ Mang. (τε ex Pap addidi): γνησιωστε Pap, γνησίων GHP, γνησίων δὲ περὶ OAB
14 ἐπιστήμην Pap HP¹: ἐπιστήμης GP², ἐπιστήμας OAB ὠφελιμωτάτων Pap:
ὠφελιμωτάτων codd. D 15 δοκεῖν] ἀδίκειν G μηδ' εἰ τι οἰεταὶ OAB παγίως
Pap H²: πλαγίως ceteri 16 θεῶ om. Pap δὲ OGHPN 17 λεγουσιν Pap
18 ποτε om. Pap δὲ N 19 ἀλλὰ καὶ N 21 μὲν post τὸ (lin. 20) transpos.
codd. N ἀφείς Pap GP: ἀφῆς ceteri N 22 σου om. Pap N μὴ εγγαστρὶ Pap

13—15 DB fol. 203^v Φίλωνος ἐκ τῶν μετονομαζομένων: τῶν εἰς ἐπιστήμην ὠφελιμωτάτων ἔργων ζητεῖν καὶ πυνθάνεσθαι κελλιστον, μηδὲν δὲ δοκεῖν εἰδέναι μηδὲ οἰεσθαι κατελιγμένα κελλιστότερον. 15—6, 17 σοφοὶ — οἰκτεῖον N fol. 165^r.

- ἔλαβον πάντα τὸν λαὸν τοῦτον, ἢ ἐγὼ ἔτεκον αὐτόν, ὅτι λέγεις μοι·
 λάβε αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον σου, ὥσει ἄραι τιθηνὸς τὸν θηλάζοντα;“
 (Num. 11, 12) καὶ τὸ „πόθεν μοι κρέα δοῦναι παντὶ τῷ λαῷ τούτῳ,
 ὅτι κλαίουσιν ἐπ’ ἐμοί; μὴ πρόβατα καὶ βόες σφαγήσονται ἢ πᾶν τὸ
 ὄψος τῆς θαλάσσης συναχθήσεται καὶ ἀρκέσει;“ (Num. 11, 13. 22) 5
 καὶ τὸ „κύριε, διὰ τί | ἐκάκωσας τὸν λαὸν τοῦτον; καὶ ἵνα τί ἀπέσταλκας p. 476 M
 με; καὶ ἀφ’ οὗ πεπόμεμαι πρὸς Φαραῶ λαλῆσαι ἐπὶ τῷ σῶ ὀνόματι,
 ἐκάκωσε τὸν λαόν, καὶ οὐκ ἐρύσω τὸν λαόν σου“ (Exod. 5, 22. 23),
 ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἔδιδεν ἂν τις καὶ πρὸς ἕνα τῶν ἐν μέρει
 21 βασιλέων εἰπεῖν· ὁ δ’ ἀποφαίνεσθαι καὶ πρὸς θεὸν ἐθάρρησεν. τοῦτο 10
 δ’ ἄρα πέρας ἦν οὐ τόλμης ἀπλῶς, ἀλλ’ εὐτολμίας αὐτῷ, διότι οἱ
 σοφοὶ πάντες φίλοι θεοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν ἱερώτατον νομοθέτην.
 παρρησία δὲ φιλίας συγγενές· ἐπεὶ πρὸς τίνα ἂν τις ἢ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ
 φίλον παρρησιάσαστο; παγκάλως οὖν ἐν τοῖς χρησιμοῖς φίλος ἄδεται
 Μωυσῆς (Exod. 33, 11), ἵν’ ὅσα ἐπὶ θάρσει παρακεκινδυνευμένα 15
 διεξέρχεται, φιλία μᾶλλον ἢ αὐθαδεῖα προφέρεσθαι δοκῇ. θρασύτης μὲν
 γὰρ αὐθάδους, φίλου δὲ θαρραλεότης οἰκείον.
 22 (6). Ἄλλὰ σκόπει· πάλιν, ὅτι εὐλαβεῖα τὸ θαρρεῖν ἀνακέκρται.
 τὸ μὲν γὰρ „τί μοι δώσεις;“ (Gen. 15, 2) θάρσος ἐμφαίνει, τὸ δὲ
 „δέσποτα“ εὐλαβειαν. εἰωθῶς δὲ χρῆσθαι μάλιστα διτταῖς ἐπὶ τοῦ 20
 αἰτίου προσήρσεις, τῇ θεὸς καὶ τῇ κύριος, οὐδετέραν νῦν παρεῖληφεν,

1 αὐτόν om. Pap	2 αὐτόν om. HP	ῶσει αραι Pap: καθὰ αἶρει G, καθὰ
ἄρη ceteri N	τιθηνη Pap	4 κλαιουσιν Pap: κλαίει codd. N
4 5 το (τ del.)	οφος Pap: τὸ ὄψον codd. N	7 αφ ου εγω πορευομαι Pap
λαλῆσαι Pap: λαλῆσαι (κλῆσαι N) πρὸς Φαραῶ codd. N		προς Φαραω
8 ἐκάκωσας N	τῷ λαῷ G	9 ταῦτ’ ἄρα καὶ conicio
γάρ] οὖν N	9. 10 των βασιλεων εαμμερει Pap	10 ο δ’ Pap: τὸ δ’ codd.
αποφαινεται Pap	πρὸς] προ Pap	10. 11 τουτον
αρα Pap	11 ἀρ’ ἦν N	πέρας H: περ ceteri et Pap, om. N
OABP ² : αὐτὸ GHP ¹ , αὐτῷ N, om. Pap		ἀλλά ABH
διὰ τί; ὅτι OABGN	12 πάντα N	αὐτῷ om. N
Pap) ἱερώτατον νομοθέτημα Pap et codd. N		τὸν ἱερώτατον νομοθέτην scripsi: τὸ (τον
πρὸς alterum om. Pap, fort. recte		13 πρὸς prius] προ Pap
φίλος om H ¹ P	15 Μωυσῆς Pap G: Μωσῆς ceteri N	14 ἐν om. N
Pap	16 προφερεσθαι Pap: προσφέρεσθαι codd. N	(θεοῦ) φίλος conicio
18 θαρροῦν codd.	20 δεσποτα Pap: ὡ δέσποτα codd.	17 φίλους Pap
Pap, fort. recte	μαλιστα διτταις Pap: διτταῖς αἰτῆις codd.	17 φίλους Pap
αἰτίου καὶ codd.	προσρησεις Pap	21 αιτιου Pap (Mang.):
		τῇ τε τοῦ θεοῦ καὶ τῇ τοῦ κυρίου codd.

ἀλλὰ τὴν δεσπότου, λίαν εὐλαβῶς καὶ σφόδρα κυρίως· καίτοι συνώνυμα
 ταῦτ' εἶναι λέγεται, κύριος καὶ δεσπότης. ἀλλ' εἰ καὶ τὸ ὑποκείμενον 23
 ἔν καὶ ταῦτόν ἐστιν, ἐπινοίαις αἱ κλήσεις διαφέρουσι· κύριος μὲν γὰρ
 παρὰ τὸ κῦρος, ὃ δὴ βέβαιόν ἐστιν, εἴρηται, κατ' ἐναντιότητα ἀβεβαίου
 5 καὶ ἀκύρου, δεσπότης δὲ παρὰ τὸν δεσμόν, ἀφ' οὗ τὸ δέος οἶμαι — ὥστε
 τὸν δεσπότην κύριον εἶναι καὶ ἔτι ὡσανεὶ φοβερὸν κύριον, οὐ μόνον τὸ
 κῦρος καὶ τὸ κράτος ἀνημμένον ἀπάντων, ἀλλὰ καὶ δέος καὶ φόβον
 ἱκανὸν ἐμποιῆσαι —, τάχα μέντοι καὶ ἐπειδὴ τῶν ὄλων δεσμός ἐστι
 συνέχων αὐτὰ ἅλута καὶ σφίγγων διαλυτὰ ὄντα ἐξ ἑαυτῶν. ὃ δὴ 24
 10 φάσκων „δέσποτα, τί μοι δώσεις“ δυνάμει ταῦτα διεξέρχεται· οὐκ ἀγνοῶ
 σου τὸ ὑπερβάλλον κράτος, ἐπίσταμαι τὸ φοβερὸν τῆς δυναστείας, δεδιώς
 καὶ τρέμων ἐντυγχάνω καὶ πάλιν θαρρῶ· σὺ γὰρ ἐθέσπισάς μοι μὴ 25
 φοβεῖσθαι, σὺ μοι γλῶσσαν παιδείας ἔδωκας τοῦ γυναικῶν ἡνίκα δεῖ
 φθέγεσθαι, σὺ τὸ στόμα ἀπερραμμένον ἐξέλυσας, σὺ διοίξας ἐπὶ πλέον
 15 ἤρθρωσας, σὺ τὰ λεκτέα συνεβίβασας εἰπεῖν τὸν χρησμὸν βεβαιούμενος
 ἐκεῖνον· „ἐγὼ ἀνοίξω τὸ στόμα σου, καὶ συμβιβάσω σε ἃ μέλλεις
 p. 477 M. | λαλήσειν“ (Exod. 4, 12). τίς γὰρ ἐγενόμην, ἵνα σὺ μοι λόγου μεταδῶς, 26
 ἵνα μισθὸν ὁμολογῆς, χάριτος καὶ δωρεᾶς ἀγαθῶν τελεώτερον; οὐ τῆς πατρίδος
 εἰμὶ μετανάστης; οὐ τῆς συγγενείας ἀπελήλαμαι; οὐ τῆς πατρῴας οἰκίας
 20 ἠλλοτρίωμαι; οὐκ ἀποκήρυκτον καὶ φυγάδα πάντες ἔρημον καὶ ἄτιμον ὀνομά-
 ζουσιν; ἀλλὰ σὺ μοι, δέσποτα, ἡ πατρίς, σὺ ἡ συγγένεια, σὺ ἡ πατρίψα ἐστία, 27
 σὺ ἡ ἐπιτιμία, ἡ παρρησία, ὁ μέγας καὶ αἰοιδίμος καὶ ἀναφαίρετος πλοῦτος.

1 τὴν] τὴν τοῦ OAB δέσποτα P εὐλαβῶς Pap G, prius H: εὐσεβῶς ceteri
 καιρίως Pap HP 2 ταῦτ' Pap G: ταῦτα ceteri εἶναι Pap G: om. ceteri
 ὁ δεσπότης Mang. per errorem τὸ om. OAB 3 αἱ κλήσεις] κεκλησθαι Pap
 διαφέρουσιν H 4 βεβαίου AB 5 το Pap: om. codd. 7 ἀνημμένον
 ἀπάντων Pap GHP: ἀνεμμένον (post ei ras.) ἀπάντων O, ἀπάντων ἀνεμμένον AB (ei in
 ras. A) 8 δεσμός Mang.: δεσμων Pap, δεσπότης codd. 9 διαλυτὰ ὄντα scripsi:
 ἃ διαλύεται G (sed ἃ supra scr. G²), διαλύοντα ceteri et Pap αὐτῶν OAB
 ὁ δὴ] ὦ δὴ H, οδεδε Pap, ὁ δὲ Mang. 12 τυγχάνω vel ἐντυγχάνω (σοι) conl.
 Cohn 12 ἐθέσπισας OAB (Pap)?: θεσπίσας G¹H¹P, ὁ θεσπίσας G²H² 13 ἐδω-
 κας Pap: δέδωκας codd. ἡνίκα om. A¹B, ἃ A² 14 φθεγξ(ασθαι) Pap: φθέγγεσθαι
 codd. ἀπερραμμένον Pap OB διήνοιξας OAB ἐπιπλέον codd.: επιπλειστον
 Pap 15 ἀρθρώσας G χρημῶν Pap 16 ἐκεῖνον om. OAB σε om. G
 17 λαλήσειν] ποιῆσαι OAB λόγον ABG¹, λόγων (G²) 18 ἀγαθῶν H τελεωτερον
 Pap: τελειότερον codd. 20 alterum καὶ] τε καὶ OAB 20. 21 νομίζουσιν conl.
 Mang. 21 alterum σὺ om. Pap 21. 22 tertium σὺ ἡ — παρρησία om. Pap
 22 περιουσία conl. Mang. αναί(ρε)τος Pap πλοῦτος] κληρος Pap

28 διὰ τί οὖν οὐχὶ θαρρήσω λέγειν ἄ φρονῶ; διὰ τί δ' οὐ πεύσομαι
μαθεῖν τι πλεόν ἀξίων; ἀλλ' ὁ λέγων ἐγὼ θαρρεῖν πάλιν ὁμο-
λογῶ δεδιέναι καὶ καταπεπληχθαι, καὶ οὐκ ἔχει τὴν ἄμικτον ἐν
ἐμοὶ μάχην φόβος τε καὶ θάρσος, ὡς ἴσως ὑπολήφεται τις, ἀλλὰ
29 τὴν ἀνακεκραμμένην συμφωνίαν. ἀπλήστως οὖν εὐχοῦμαι τοῦ κρά- 5
ματος, ὃ με ἀναπέπεικε μῆτε ἄνευ εὐλαβείας παρρησιάζεσθαι μῆτε
ἀπαρρησιάστως εὐλαβεῖσθαι. τὴν γὰρ οὐδένειαν τὴν ἐμαυτοῦ μετρεῖν
ἔμαθον καὶ τὰς ἐν ὑπερβολαῖς ἀκρότητας τῶν σῶν εὐεργεσιῶν περι-
βλέπεσθαι· καὶ ἐπειδὴν „γῆν καὶ τέφραν“ καὶ εἴ τι ἐκβλητότερον ἐμαυτὸν
αἰσθώμαι, τῆνικαῦτα ἐντυγχάνειν σοὶ θαρρῶ, ταπεινὸς γεγονώς, κατα- 10
βεβλημένος εἰς χροῦν, ὅσα εἰς γε τὸ μηδ' ὑφεστάναι δοκεῖν ἀνεστοιχειω-
30 μένος. (7). καὶ τοῦτό μου τὸ πάθος τῆς ψυχῆς ἐστηλογράφησεν ἐν τῇ
ἐμῇ μνημείῳ ὁ ἐπίσκοπος Μωυσῆς. „ἐγγίσας“ γὰρ φησιν „Ἄβραάμ
εἶπε· νῦν ἠρέάμην λαλῆσαι πρὸς τὸν κύριον, ἐγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ σποδός“
(Gen. 18, 27), ἐπειδὴ τότε καιρὸς ἐντυγχάνειν γένεσιν τῷ πεποιηκῶτι, 15
31 ὅτε τὴν ἑαυτῆς οὐδένειαν ἔγνωκεν. τὸ δὲ „τί μοι δώσεις;“ οὐκ ἀπο-
ροῦντός ἐστι φωνὴ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τῷ πλήθει καὶ μεγέθει ὧν ἀπήλαυκεν
ἀγαθῶν εὐχαριστοῦντος. „τί μοι δώσεις;“ ἔτι γὰρ ἀπολείπεται τι πλεόν
προσδοκῆσαι; ἄφθονοὶ μὲν, ὧ φιλόδωρε, αἱ σαὶ χάριτες καὶ ἀπερίγραφοι
καὶ ὕρον ἢ τελευτήν οὐκ ἔχουσαι, πηγῶν τρόπον πλείω τῶν ἀπαντλου- 20

1 δ' om. L 3 ἔχει AHP: ἔχειν ceteri et Pap, quo servato potest conici φόβου
τε καὶ θάρσους ἐν om. A 4 μάχην om. Pap φόβον v υπολημφεται
Pap 5 ἀνακεκραμμένην ABH εὐχομαι Pap 7 ουδενειαν Pap: ου-
δενίαν G, οὐθένειαν ceteri 8 ακροτητα των σων αρετων Pap 9 ἐκβλητόν
ἔτερον AB, ἐκβλητόν O 10 σοί] συ Pap 11 οἷα conicio γε μηδ' εἰς
τὸ O εἰς γε Pap: γε εἰς codd. μηδ'] μη Pap υφισταναί Pap
12 ψυχὴν Pap ἐστηλτευσεν conicio 12. 13 ἐν τῷ τοῦ γένους ἡγεμόνι ὁ conicio
(v. § 278) 12 ἐν] ἐν αὐτῷ OAB 13 μνήμονι codd. ὁ om. H ἐπίσκοπος]
πάνσοφος con. Cohn Μωυσῆς H¹, Μωυσῆς Pap: Ἄβραάμ H², Μωυσῆς ceteri
φησι Pap 14 εἶπεν Pap P λαλεῖν H τον Pap: om. codd. 16 ὅτε]
πλην οτε Pap, quo servato scribi potest lin. 15 ἐπειδὴ οὐποτε (nam ἐπὶ μήποτε vix
dici potuit) ουδενειαν Pap: οὐθένειαν codd. ἔγνωκε codd. 16—18 οὐκ—
δώσεις om. OAB 17 φωνὴ scripsi: φωνῆ Pap, φώνημα codd. απελαυσεν
Pap 18 ἔτι] εἰ Turn. ἀπολήψεσθαι τι προσδοκᾷ (προσδοκῶ O) πλεόν OAB
πλέω G 19 μὲν] γὰρ v αωριγραφοί Pap 20 ἢ Pap: καὶ codd.
τρόπω GPH¹ πλείω scripsi (vel πλεόν αἰ): τελείων codd. (Pap?), πλεόν con.
Mang.

19. 20 *Clem. Alex. Paed. III § 39 p. 277 P*: τῶν φρεάτων ὅσα πέφυκεν βρούειν, ἀπαντλού-
μενα εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀναπηδῶει (leg. ἀναπιδῶει) μέτρον . . .

μένων ἀνομβροῦσαι. σκοπεῖν δὲ ἄξιον οὐ μόνον τὸν αἰεὶ πλημμυροῦντα 32
 χειμάρρουν τῶν σῶν εὐεργεσιῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρδομένας ἡμῶν ἀρούρας·
 εἰ γὰρ περιττὸν ἀναχυθεῖη τὸ ρεῦμα, λιμνῶδες καὶ τελατωδῶδες ἀντὶ
 καρποφόρου γῆς ἔσται τὸ πεδίον. πρὸς εὐφορίαν οὖν μεμετρημένης,
 5 ἀλλ' οὐκ ἀμέτρου δεῖ τῆς ἐπιρροῆς ἐμοί. διὸ πεύσομαι „τί μοι δῶσεις“ 33
 478 M. ἀμύθητα δοὺς καὶ σχεδὸν πάντα ὅσα θνητὴν φύσιν χωρῆσαι | δυνατὸν
 ἦν; δὲ γὰρ λοιπὸν ἐπιζητῶ μαθεῖν τε καὶ κτήσασθαι, τοῦτ' ἔστιν, τίς
 ἂν γένοιτο ἄξιος; τῶν σῶν εὐεργεσιῶν [καὶ] κληρονόμος. ἢ „ἐγὼ ἀπο- 34
 λυθήσομαι ἄτεκνος“ (Gen. 15, 2), ὀλιγοχρόνιον καὶ ἐφήμερον καὶ
 10 ὠκύμορον λαβῶν ἀγαθόν, εὐχόμενος τούναντίον, πολυήμερον καὶ μακρο-
 χρόνιον καὶ ἀκήρατον καὶ ἀθάνατον, ὡς δυνηθῆναι καὶ σπέρματα βαλέσθαι
 καὶ ῥίζας ἐχυρότητος ἕνεκα ἀποτεῖναι καὶ ἄνω πρὸς οὐρανὸν τὸ στέλεχος
 ἀνεγείρον μετεωρίσαι; τὴν γὰρ ἀνθρωπίνην ἀρετὴν βαίνειν μὲν ἐπὶ γῆς, 35
 φθάνειν δὲ πρὸς οὐρανὸν ἀναγκαῖον, [ἔν] ἐκεῖ τῆς ἀφθαρσίας ἐστιαθεῖσα
 15 τὸν αἰεὶ χρόνον ἀπήμων διαμένῃ. ἄτεκνον γὰρ καὶ στείραν οἶδ' ὅτι 36
 ψυχὴν ὃ τὰ μὴ ὄντα φέρων καὶ τὰ πάντα γεννῶν μεμίσσηκας, ἐπεὶ καὶ
 χάριν ἔδωκας ἐξαιρέτων τῇ διορατικῇ γένει τὸ μηδέποτε στειωθῆναι
 καὶ ἀτοκῆσαι, ἧ καὶ αὐτὸς προσνεμηθεὶς ἐφίεμαι κληρονόμου δικαίως.
 ἄσβεστον γὰρ αὐτὸ καταθεώμενος αἰσχιστον εἶναι νομίζω τὴν ἑμαυτοῦ
 20 φύσιν τοῦ καλοῦ περιδεῖν καταλυθεῖσαν. ἰκέτης οὖν γίνομαι καὶ 37
 ποτνωμαί, ἵνα σπερμάτων καὶ ἐμπυρευμάτων ὑποτυφομένων τὸ ἀρετῆς
 ἀνακαίηται καὶ ἀναφλέγηται σωτήριον φέγγος, δὲ λαμπαδευόμενον ἐπαλλή-

1 ἀνομβροῦσαι Pap: ἀναβρόουσαι codd. αἰε Pap: αἰε codd. πλημμυροῦντα
 Pap 2 σῶν om. OAB 4 οὖν scripsi: οὐ Pap GHP, γὰρ OAB 5 οὐ
 κατὰ μέτρον HP ἀμετρον Pap ἐπιρροῆς Pap 6 θνητὴ φύσις
 OAB δυνατον Pap: ἀδύνατον GHP, ἀδύνατος OAB 7 γὰρ] γούν Mang.
 λοιπὸν Pap GH²: om. ceteri μαθεῖν scripsi: μαυειν Pap, σχεῖν H², om. ceteri
 τε καὶ] τέκνον OAB τουτο Pap ἐστὶ codd. 8 εὐεργησιων (sic) Pap:
 ἔργων codd. καὶ seclusi, aut scrib. καὶ (χαρίτων) η Pap: om.
 codd. 10. 11 πολυχρόνιον GHP 11 λαβέσθαι G 12 ἐχυρωτάτας ἀπο-
 τεῖναι εἰς τὸ κάτω conicio ἐχυρότητος Pap G: ὄχυρότατος B, ὄχυρότητος ceteri
 ἕνεκ' ABHP ἀποτεῖναι ABHP Pap(?): ποτ' εἶναι G, ἀποκτεῖναι O
 13 ἀνεγείρον scripsi: ἀνεγείρων Pap GHP, ἀνεγείρω OAB ἀρετὴν] ψυχὴν coni.
 Mang. βαίνειν μὲν] βαίνειν HP, καὶ νῦν G 15 διαμενῃ Pap: διαμένει G, διαμένοι
 ceteri ἄτεκνον] ἄπαιδα OAB σπειραν Pap οἶδ' ὅτι HP (ὅτι postea
 del. P) G¹(?): οἶδα οτι Pap, ὃ ἰδιώτης G², οἶδα OAB 16 φέρων] σπειρων coni.
 Mang. ἐπεὶ καὶ] καὶ ἐπι Pap 17 ἐξαιρετων Pap στερωνθηαι
 Pap 18 ἀτονῆσαι G² 19 ἑμαυτωι Pap, ἑαυτοῦ O, (ἐν) ἑμαυτῷ conicio
 20 καλοῦ] λοῦ in ras. H², κακοῦ B, κακῶς O περιδων Pap ἰκέτης H
 21 τὸ] τὰ G

νομίζουσιν, οὐκ ἀλλόφυλον ἢ ἀργυρώνητον, ἀλλ' οἰκογενῆ καὶ τρόπον
 τινὰ ὁμόφυλον. οὗτοι καὶ πεπαιδευμένοι καταφιλεῖν αὐτήν, οὐ φιλεῖν,
 ἐκείνοι δὲ ὑπερφουῶς ἀγαπᾶν καὶ τριπόθητον ἡγεῖσθαι. Λάβαν δ' ὁ 43
 μισάρετος οὐδὲ καταφιλήσαι δυνήσεται τὰς προσκεκληρωμένας τῷ ἀσκη-
 5 τικῷ δυνάμεις, ἀλλ' ὑποκρίσεως καὶ ψευδῶν πλασμάτων ἀνηρτηκῶς τὸν
 ἕναυτοῦ βίον, ὡσανεὶ δυσχεραίνων, οὐ πρὸς ἀλήθειαν ἀλγῶν, φησὶν·
 „οὐκ ἤξιώθη καταφιλήσαι τὰ παιδιά μου καὶ τὰς θυγατέρας“ (Gen. 31,
 28)· εἰκότως γε καὶ προσηκόντως· εἰρωνεῖαν γὰρ μισεῖν ἀκαταλλάκτως
 ἐπαυδούθημεν. ἀγάπησον οὖν ἀρετὰς καὶ ἄσπασαι ψυχῇ τῇ σεαυτοῦ 44
 10 καὶ φιλήσον ὄντως, καὶ ἤμιστα βουλήσῃ τὸ φίλας παράκομμα ποιεῖν,
 καταφιλεῖν. „μὴ γὰρ ἐστὶν αὐταῖς ἔτι μερὶς ἢ κληρονομία ἐν τῷ σφ
 οἴκῃ; οὐχ ὡς αἱ ἀλλότριαι ἐλογίσθησαν παρὰ σοί; ἢ οὐ πέπρακας αὐτάς,
 καὶ κατέφαγες τὸ ἀργύριον“ (Gen. 31, 14. 15), ἵνα μὴδὲ εἰσαυθίς ἀνα-
 κομισασθαι δυνήθῃς τὰ σῶστρα καὶ τὰ λύτρα κατεδηδοκῶς; προσποιῶ
 15 νῦν βούλεσθαι καταφιλεῖν ὁ πᾶσι τοῖς κριταῖς ἄσπονδος. ἀλλ' οὐ
 γαμβρὸν καταφιλήσει Μωυσῆς, ἀλλ' ἀπὸ γνησίου τοῦ ψυχῆς πάθους
 φιλήσει· „ἐφιλήσε“ γὰρ φησὶν „αὐτόν, καὶ ἠσπᾶσαντο ἀλλήλους“ (Exod.
 18, 7). (9.) ζωῆς δὲ τριττὸν γένος, τὸ μὲν πρὸς θεόν, τὸ δὲ πρὸς 45
 γένεσιν, τὸ δὲ μεθόριον, μικτὸν ἀμφοῖν. τὸ μὲν οὖν πρὸς θεὸν οὐ
 20 κατέβη, πρὸς ἡμᾶς οὐδὲ ἦλθεν εἰς τὰς σώματος ἀνάγκας. τὸ δὲ πρὸς
 γένεσιν οὐδ' ὄλωσ ἀνέβη οὐδ' ἐζήτησεν ἀναβῆναι, φωλεῦον δὲ ἐν μυχοῖς
 Ἰδοῦ τῷ ἀβιώτῳ βίῳ χαίρει. τὸ δὲ μικτὸν ἐστὶν, ὃ πολλακίς μὲν 46
 ὑπὸ τῆς ἀμείνονος ἀγόμενον τάξεως θειάζει καὶ θεοφορεῖται, πολλακίς
 δ' ὑπὸ τῆς χείρονος ἀντισπώμενον ἐπιστρέφει. τοῦθ', ὅταν ὥσπερ ἐπὶ
 25 πλάστιγγος ἢ τῆς κρεῖττονος ζωῆς μοῖρα τοῖς ὄλοις βρίσῃ, συνεπισπασθὲν

2 παιδεύονται O, om. AB post παιδεύονται add. καὶ O οὐ φιλεῖν] ὁ
 φλάς G 3 περιπόθητον Mang. per errorem δε Pap 5 ἀνηρτηκῶς
 OAB 6 ου Pap: οὐ γὰρ ceteri 7 καταφιλεῖν H καὶ om. G 10 καὶ
 φιλήσον ὄντως Pap: om. codd. βουλήσει Pap ποθεῖν conī. Mang. 11 σφ
 om. H 12 αὶ Pap: om. codd. 13 καὶ om. H τὸ] γὰρ Pap 14 δυνήθῃ
 OAB δυνήθῃς λύτρα καὶ σωστρα Pap πρὸς ποίου B, πρὸς ποίους L, προσποιῆ
 conī. Mang., (ὄμωσ) προσποιῆ conī. Cohn 15 νυν Pap: om. G, οὖν ceteri
 ἐ] ἢ OAB 16 γαμβρὸν Mang.: Αἰρῶν Pap et codd. Μωυσῆς Mang.:
 Μωυσῆν Pap, Μωσῆα codd. τῆς ψυχῆς codd. 17 φιλήσας OAB 19 γενεσιν
 παρ μεθοριον Pap 20 τὰς] τὰς τοῦ AB 21 οὐδα bis Pap ἐν Pap: om.
 codd. 22 Ἰδοῦ OAB (Pap?): ἀδύτοις GHP μὲν Pap HP: μὲν ἀνίβη ceteri
 23 καὶ Pap GHP: τε καὶ OAB 24 δὲ codd. τῆς] τοῦ H ὑποστρέφει
 OAB, ἐπιστρέφει conī. Mang. τουτ' Pap 25 ταῖς ὄλαις conī. Mang. post
 ὄλοις Pap add. περιττα, G ἀρίσση. utrumque dittographia vocis βρίσση videtur esse;
 περιττώση pro βρίσση conī. Cohn συνεπισπανθὲν H²

47 τὸ τῆς ἐναντίας ζωῆς βάρος κουφότατον ἄχθος ἀπέφηνε. Μωυσῆς δὲ
τὸ τῆς πρὸς θεὸν ζωῆς γένος ἀκονιτὶ στεφανώσας εἰς ἐπίκρισιν τὰ λοιπὰ
ἄγει δυσὶν ἀπεικάζων γυναϊξίν, ὧν τὴν μὲν ἀγαπωμένην, τὴν δὲ μισου-
48 μένην καλεῖ προσφυέστατα θεῖς ὀνόματα. τίς γὰρ οὐ τὰς δι' ὀφθαλμῶν,
τίς δ' οὐ τὰς δι' ὠτων, τίς δ' οὐ τὰς διὰ γεύσεως ὀσφρησεῶς τε καὶ 5
ἀφῆς ἴδονάς καὶ τέρψεις ἀποδέχεται; τίς δ' οὐ τὰ ἐναντία μεμίσηκεν,
ὀλιγοδεῖαν, ἐγκράτειαν, αὐστηρὸν καὶ ἐπιστημονικὸν βίον, γέλωτος καὶ
παιδιᾶς ἀμέτοχον, συννοίας καὶ | φροντίδων καὶ πόνων μεστόν, φίλον τοῦ p. 480 M
θεωρεῖν, ἀμαθίας ἐχθρόν, χρημάτων μὲν καὶ δόξης καὶ ἡδονῶν κρείττω,
ἦττω δὲ σωφροσύνης καὶ εὐκλείας καὶ βλέποντος οὐ τυφλοῦ πλοῦτου; 10
49 πρεσβύτερα μὲν οὖν αἰεὶ τὰ γεννήματα τῆς μισουμένης ἀρετῆς. (10.) ὁ
δὲ Μωυσῆς, εἰ καὶ νεώτερα χρόνω, καὶ ταῦτα φύσει πρεσβείων ἀξιοῖ
τὰ διπλᾶ διδοῦς, τῶν δὲ ἀφαιρῶν τὴν ἡμίσειαν. ἐὰν γὰρ γένωνται,
φησί, ἀνθρώπων δύο γυναῖκες, ἡγαπημένη καὶ μισουμένη, καὶ τέκωσιν
ἀμφοτέρω, μέλλων τὰ ἑαυτοῦ διανέμειν οὐ δυνήσεται πρεσβείων ἀξιώσαι 15
τὸν υἱὸν τῆς ἡγαπημένης, ἡδονῆς, — νέος γὰρ οὗτος, εἰ καὶ χρόνω
πολιὸς γένοιτο —, ἀλλὰ τὸν τῆς μισουμένης φρονήσεως πρεσβύτερον ἐκ
50 παίδων εὐθὺς ὄντα, ὡς διμοιρίαν ἀπονεῖμαι (Deut. 21, 15—17). τὴν
δὲ τροπικωτέραν τούτων ἀπόδοσιν ἐν ἑτέροις εἰρηκότες ἐπὶ τὰ ἀκόλουθα
τῶν ἐν χειρὶ τρεψόμεθα ἐκεῖνο προῦποδειξαντες, ὅτι τῆς μισουμένης ὁ 20
θεὸς λέγεται τὴν μητέρα διοίξας γένεσιν ἀστείων ἐπιτηδευμάτων καὶ
καλῶν ἔργων ἀνατεῖλαι, τῆς φιλεῖσθαι νομιζομένης αὐτίκα στειρουμένης.

1 post ζωῆς add. αντηεν Pap, quod fort. ex voce ἐναντίας natum est; ἀντίπαλον conl.
Cohn Μωσῆς codd. δὲ om. Pap 2 ἀκονιτὶ BG ἐπίκρισιν] τὴν supra
scr. G² 2. 3 τα λοιπα αγειν (sic) Pap: ἄγει τὰ λοιπὰ codd. 3 δυσὶν] δ' ἐστὶν OAB
4 προσφυεστατα θεις ονοματα Pap: θεις ὀνόματα προσφυέστατα codd. 5 δε Pap
alterum δ' Pap OAB: om. GHP 6 τάναντία G, τὴν ἐναντίαν OAB 7 ὀλι-
γοδέειαν HP ἔτι μονωτικὸν conl. Mang. 9 ἀμαθίας OG, ἀμαθία B
εχθρων χρημτω μεν Pap ἡδονῶν GHP (Pap?): ἡδονῆς OAB κρείττων G
10 πλούτου] τρέπον G²P² 11 post αἰεὶ add. τῆς φρονήσεως OAB, mg. P² τῆς
μισουμένης ἀρετῆς Pap: om. codd. δ] οἱ Pap 12 Μωσῆς Pap: Μωσῆς
codd. εἰ] εἰ δε Pap, εἰ δὴ conicio νεώ H¹, νεώτερος P καὶ ταυτα φυσει
Pap: καὶ τὰ φύσει GH¹P, τὰ φύσει H², τὰ φύσει τίμα OAB, καὶ ταῦτα (ἄτε πρεσβύτερα)
φύσει conicio, καὶ et φύσει secl. Cohn πρεσβείων GHP 14 ἀγαπωμένη v
15 πρεσβειῶν HP 16 ουτως Pap 17 πολιὸς scripsi: παλιος Pap, παλιὸς
ceteri γένοιτο Pap: ἐγένετο codd. φρονήσεως πρεσβυτερον Pap: πρεσβύτερον
φρονήσεως GHP, πρεσβυτέρας φρονήσεως OAB 18 ὡς διμοιρειαν απονειμαι Pap:
ὡς διμοιρίαν ἀπένειμε codd. 19 αποδωσις Pap 20 τρεψόμεθα Pap G προσυ-
ποδειξαντες Pap 21 διανοίξας G, ἀνοίγειν OAB 21—13,1 γένεσιν — αὐτῆς om. OAB

„ιδὼν“ γάρ φησι „κύριος ὅτι μισεῖται Λεία, ἤνοιξε τὴν μήτραν αὐτῆς· 51
 Ῥαχὴλ δὲ ἦν στειρα“ (Gen. 29, 31). ἄρ' οὐχ ἔταν ἡ ψυχὴ κυοφορῆ
 καὶ τίχτειν ἄρχεται τὰ ψυχῆ πρέποντα, τηνικαῦτα ὅσα αἰσθητὰ στειροῦ-
 μενα ἀτοκεῖ, οἷς πρόσσετιν ἢ ἐκ φιλήματος ἀλλ' οὐχ ἢ διὰ γνησίου
 5 φιλίας ἀποδοχῆ; (11.) ταύτης οὖν τῆς κατ' αἰσθησιν ζωῆς, ἣν καλεῖ 52
 Μασέχ, υἱὸς ἕκαστος ἡμῶν ἐστι τιμῶν καὶ θαυμάζων τὴν τροφὸν καὶ
 τιθήνην τοῦ θνητοῦ γένους, αἰσθησιν, ἣν καὶ ὁ γήνιος νοῦς, ὄνομα
 Ῥαδάμ, ἰδὼν διαπλασθεῖσαν τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ζωὴν ἐκείνης ὠνόμασεν.
 „ἐκάλεσε“ γάρ φησιν „Ῥαδάμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ζωῆ, ὅτι 53
 10 αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ζώντων“ (Gen. 3, 20), τῶν πρὸς ἀλήθειαν
 τὸν ψυχῆς τεθνηκότων δήπου βίον. οἱ δὲ ζῶντες ὄντως μητέρα μὲν
 ἔχουσι σοφίαν, αἰσθησιν δὲ δούλην πρὸς ὑπερσίαν ἐπιστήμης ὑπὸ
 φύσεως δημιουργηθεῖσαν. ὄνομα δὲ τοῦ γεννηθέντος ἐκ ζωῆς, ἣν ἐκ 54
 φιλήματος ἐγνωρίσαμεν, διασυνίστησι Δαμασκός — τὸ δὲ μεταληφθὲν
 15 ἐστὶν αἷμα σάκκου —, σφόδρα δυνατῶς καὶ εὐθυβόλως σάκκον μὲν τὸ
 σῶμα αἰνιξάμενος, αἷμα δὲ ζωὴν τὴν ἔναιμον. ἐπειδὴ γὰρ ψυχὴ διχῶς 55
 λέγεται, ἢ τε ὄλη καὶ τὸ ἡγεμονικὸν αὐτῆς μέρος, ὃ κυρίως εἰπεῖν
 ψυχὴ ψυχῆς ἐστι, καθάπερ ὀφθαλμὸς ὃ τε κύκλος σύμπαρ καὶ τὸ
 κυριώτατον μέρος τὸ ὧ βλέπομεν, ἔδοξε τῷ νομοθέτῃ διττὴν καὶ τὴν
 p. 481 M. οὐσίαν εἶναι ψυχῆς, αἷμα μὲν τῆς ὄλης, τοῦ | δ' ἡγεμονικωτάτου πνεῦμα

2 Ῥαχὴλ codd. (Pap?) σπειρα Pap ἄρ' OAB, ἀρα Pap: ἀλλ' GHP
 2. 3 κυοφορῆ καὶ] gas. 1 litt. G 3. 4 σπειρομενα Pap 4 οἷς] ἦς H
 ἐ] εμ Pap καταφιλήματος H² 4. 5 ἀλλ'—φιλίας om. H¹P 4 οὐχ ἢ]
 ὡγί G διὰ] ἐκ H² 5 φιλίας Pap: φιλήματος OABGH² αποδοχῆς Pap
 post αἰσθησιν add. διαδοχῆς Pap 6 υἱός] εἰς G ἐστιν Pap 7 τιθήνην
 Pap GP: τιθηνὸν ceteri τοῦ] καὶ του Pap 8 διαπλασθεῖσαν G¹PH¹
 ἐκείνης OABP: ἐκάλεσεν Pap GH 8. 9 ὠνομασε ἐκάλεσεν Pap 9 τὸ et τῆς
 hab. Pap: om. codd. ζωῆ HP: ζωῆ Pap, ζῶν ceteri 10 alt. τῶν] τὸν O,
 secl. Mang. 11 τὸν OGH²: τῆς PH¹, τὸν τῆς AB, om. Pap ψυχῆς om. Pap
 τεθνηκετων (sic) δήπου Pap: δήπου τεθνηκότων codd. 14 δαμασκός Pap: δαμασκόν
 codd. 14. 15 τὸ δ' ἐστὶ μεταληφθὲν om. OAB δε μεταληφθεν ἐστιν Pap:
 δ' ἐστὶ μεταληφθὲν GHP 15 συντεῶς Mang. 17 καί] τε καὶ G e corr.
 εἶπε PH¹ 18 ψυχῆ om. H¹P ἐστιν Pap N 19 κυριώτερον
 μέρος ὧ O τὸ om. N βλεπωμεν Pap διττην Pap: διπλῆν codd. N
 19. 20 εἶναι καὶ τὴν οὐσίαν HP 20 τῆς ψυχῆς HP τῆς Pap: τὸ τῆς
 codd. N δὲ codd. ἡγεμονικοῦ τὸ copi. Mang.

1 sqq. Orig. Comment. in Gen. p. 41 (ad eundem locum): κατὰ δὲ τὸν πνευματικὸν νόμον
 ψυχῆς ἀνοίγει μήτραν 16—14,16 ἐπειδὴ—τοῦ γένους ἡμῶν ἐξ ἑαυτοῦ N
 fol. 165r.

56 θεῖον. φησί γοῦν ἄντικρυς· „ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἱμά ἐστιν“ (Lev. 17, 11). εὐ γε τὸ προσνεῖμαι τῶ σαρκῶν ὄχλῳ τὴν αἵματος ἐπιρροήν, οἰκτεῖον οἰκείψ· τοῦ δὲ νοῦ τὴν οὐσίαν ἐξ οὐδενὸς ἤρτησε γεννητοῦ, ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ καταπνευσθεῖσαν εἰσῆγαγεν· „ἐνεφύσησε“ γὰρ φησιν „ὁ ποιη- 5 τῆς τῶν ὄλων εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν“ (Gen. 2, 7), ἣ καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ 57 ποιητοῦ λόγος ἔχει τυπωθῆναι. (12.) ὥστε διττὸν εἶδος ἀνθρώπων, τὸ μὲν θεῖον πνεύματι λογισμῶ βιούντων, τὸ δὲ αἵματι καὶ σαρκὸς ἠδονῇ ζώντων. τοῦτο τὸ εἶδος ἐστὶ πλάσμα γῆς, ἐκεῖνο δὲ θείας εἰκόνας 58 ἐμπερὲς ἐκμαγεῖον. χρεῖος δ' ἐστὶν οὐ μετρίως ὁ πεπλασμένος ἡμῶν 10 χοῦς καὶ ἀναδευόμενος αἵματι βοηθείας τῆς ἐκ θεοῦ· διὸ λέγεται „οὗτος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ“ — ἐρμηνευθεὶς δὲ ἐστὶν Ἐλιέζερ θεὸς μου βοηθός —, ἐπειδὴ ὁ ἔναιμος ὄγκος ἐξ ἑαυτοῦ διαλυτὸς ὢν καὶ νεκρὸς συνέστηκε καὶ ζωपुरεῖται προνοία θεοῦ τοῦ τὴν χεῖρα ὑπερέχοντος καὶ ὑπερασπίζοντος, μηδεμίαν ἡμέραν ἰδρυθῆναι παγίως δυνηθέντος ἐξ ἑαυτοῦ 15 59 τοῦ γένους ἡμῶν. οὐχ ὀρᾶς ὅτι καὶ Μωυσέως ὁ δευτέρος τῶν υἱῶν ἄμωνυμει τούτῳ; „τὸ γὰρ ὄνομα“ φησί „τοῦ δευτέρου Ἐλιέζερ“, καὶ

1 γοῦν] γὰρ G	ψυχη Pap	2 εὐ γε om. D, γε om. Pap	προσνέ- μον D
τῶ τῶν D (τῶ supra scr. DM)	σαρκῶν Pap D: σαρκὸς codd. N		
δγκφ conī. Mang.	τοῦ αἵματος OAB	3 οἰκτεῖον II ²	οἰκείω Pap G ² , add.
mg. H ² , DN: οἰκτεῖον G ¹ P, om. OAB	ἐξ] ἐξῆς G	ἤρτησεν Pap	γεννητοῦ
HPDM: γεννητοῦ Pap AOBN, γε θνητοῦ G	3. 4 ἀλλ' ὑπὸ Pap D: ἀπό codd. N		
4 θεοῦ Pap D: θεοῦ δ' ἄνωθεν codd. N	4. 5 ὁ — ὄλων om. O	6 ψυχῆν]	
πνοὴν H, σάρκα DP	ζῶσαν] ζωῆς Pap	ἣ H ² : ἣ DM, εἰ Pap GP(H ¹)NDP,	
ἦν OAB	καὶ om. D	7 λόγος] θεοῦ λόγος DP	post τυπωθῆναι
add. τὸν ἄνθρωπον D, fort. recte	ὥστε om. D	εἶδος Pap D: εἶναι γένος	
codd. N	ὁ ἄνθρωπος DM	8 τὸ] τῶι Pap, τῶ DM	post πνεύματι add.
καὶ OAB	βιον, tum ras. DM	τὸ] τῶι Pap, τῶ G, τούτο DP	
9 ζῶν, tum ras. DM	ἐστὶν πλάσμα Pap D: πλάσμα ἐστὶ codd. N		δὲ om.
HPN	εἰκόνας om. DM	10 δὲ codd. D	οὐ μετρίως om. D
μετρίως AB	ὑποπεπλασμένος OAB	12 θεος Pap: ὁ θεός codd. N	
13 post βοηθός add. μου B	ὁ GHPN: om. ceteri et Pap	διαλυτός Pap	
HPN: εὐδιαλυτός ceteri	14 χεῖρα ὑπερέχοντος GH ¹ (P ¹)N: χεῖρα ὑπέχοντος H ² (Pap ²),		
χάριν οἱ παρέχοντος OABP ²	15 ἰδρυθῆναι OABG ² , δυνηθῆναι N	15. 16 τοῦ γέ- νους ἡμῶν ἐξ ἑαυτοῦ N	
	16 τοῦ om. Pap	τὸ γένος P	17 φησιν Pap

1—11 DP fol. 376 τίς ὁ θεῖον ἐστὶ κληρονόμος καὶ εἰς τὰ ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς DM fol. 282^r τοῦ αὐτοῦ τίς ὁ κληρονόμος καὶ εἰς τὰ ἴσα τῆς τομῆς τῆς ἐναντία τομῆς: φησὶν ὁ νομοθέτης ἄντικρυς· ψυχὴ πάσης (sic DP, ψυχὴ ἄντικρυς πάσης DM ceteris om.) — βοηθείας (τούτου add DP).

τὴν αἰτίαν ἐπιφέρει· „ὁ γὰρ θεὸς τοῦ πατρὸς μου βοηθός μου, καὶ ἐξέλιτό με ἐκ χειρὸς Φαραώ“ (Exod. 18,4). τοῖς δ' ἔτι τῆς ἐναίμου 60 καὶ αἰσθητῆς ζωῆς ἑταίροις ἐπιτίθεται ὁ σχεδάσαι τὰς θεοσεβείας δεῖνός τρόπος, ὄνομα Φαραώ, οὗ τὴν παρανομίας καὶ ὠμότητος μεστὴν δυνα- 5 στείαν ἀμήχανον ἐκφυγεῖν ἄνευ τοῦ γεννηθῆναι τὸν Ἐλιέζερ ἐν ψυχῇ καὶ ἐπελπίσαι τὴν παρὰ τοῦ μόνου σωτῆρος θεοῦ βοήθειαν. παγκάλως 61 δὲ τὸν Δαμασκὸν οὐκ ἀπὸ πατρὸς, ἀλλ' ἀπὸ μητρὸς τῆς Μασσὲκ διασυνέ- στησεν, ἵνα διδάξῃ ὅτι ἡ ἐναίμος ψυχὴ, καθ' ἣν ζῆ καὶ τὰ ἄλογα, τοῦ πρὸς γυναικῶν μητροφῷ γένους οἰκειὸν ἐστίν, ἄρρενος γενεᾶς ἀμέτοχον. 10 ἀλλ' οὐχ ἡ ἀρετὴ Σάρρα· μόνου γὰρ τοῦ πρὸς ἀνδρῶν μεταποιεῖται, ἐκ 62 πατρὸς τοῦ πάντων θεοῦ μόνου γεννηθεῖσα ἡ ἀμήτωρ ἀρχή· „ἀλη- θῶς“ γάρ φησιν „ἀδελφὴ μού ἐστίν ἐκ πατρὸς, ἀλλ' οὐκ ἐκ μητρὸς“ (Gen. 20, 12).

(13.) Ἄ μὲν οὖν ἦν ἀναγκαῖον προακοῦσαι, διεπτόξαμεν· καὶ γὰρ 63 15 εἶχεν ἀσάφειαν ἢ πρότασις αἰνιγματώδη. τί δὲ ὁ φιλομαθῆς ζητεῖ, p. 482 M. διερμηνευτέον ἀκριβέστερον· μήποτ' οὖν ἐστὶ τοιοῦτον, εἰ δύναται | τις ἐπιέμενος τῆς ἐναίμου ζωῆς καὶ μεταποιούμενος ἔτι τῶν κατ' αἰσθησιν γενέσθαι τῶν ἀσωμάτων καὶ θεῶν πραγμάτων κληρονόμος. τούτων 64 μόνος ἀξιοῦται ὁ καταπνευσθεὶς ἄνωθεν, οὐρανόου τε καὶ θείας μοίρας 20 ἐπιλαχῶν, ὁ καθαρώτατος νοῦς, ἀλογῶν οὐ μόνον σώματος ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐτέρου ψυχῆς τμήματος, ὅπερ ἄλογον ὑπάρχον αἵματι πέφυρται, θυμοῦς ζέοντας καὶ πεπυρωμένας ἐπιθυμίας ἀναφλέγον. πυνθάνεται 65 γοῦν τὸν τρόπον τοῦτον· ἐπειδὴ ἐμοὶ οὐκ ἔδωκας σπέρμα τὸ νοητὸν ἐκεῖνο, τὸ αὐτοδίδακτον, τὸ θεοειδές, ἀρὰ γε „ὁ οἰκογενῆς μου κληρονο- 25 μῆσει με“ (Gen. 15, 3), ὁ τῆς ἐναίμου ζωῆς ἔγγονος; τότε καὶ ἐπισπεύσας 66

1 του πατρος μου Pap: om. codd. 2 εξειλατο Pap: εξελέξατο G, εξελετο ceteri
 3 ἐτέροις OG¹H¹P 4 σχεδάσαι τας θεοσεβείας Pap: τὰς θεοσεβείας
 5 σχεδάσαι GHP, τὰς (τὰ O) θεοσημείας σχεδάσαι (σχεδάσαι O) OAB, mg. P 6 τοὺς
 θεοσεβεῖς conl. Mang. 7 τῆς GPH¹ 8 παρανομίαν OB 9 ἐκφυγεῖν
 εἰρεῖν GPH¹ 10 θεου Pap: om. codd. 11 8 διέστησεν G, συνέστησεν OAB
 12 διδάξει Pap: διέξῃ codd. 13 καιθην Pap 14 τοῦ] τῶν Turn. 15 ἀμετοχον Pap:
 ἀμέτοχος codd. 16 μεταποιεῖται Pap: μεταπεποιήται codd. 17 μόνῃ AB 18 γενη-
 θεῖσα G 19 ἦν ἀναγκαῖον Pap G: ἦν L, ἀναγκαῖον ἦν ceteri 20 διακοῦσαι OAB
 21 πρόφασις OAB 22 αἰνιγματώδη om. A 23 ἐρμηνευτέον O, διερμηνυτέον conicio
 24 μήποτε OAB 25 μονος αξιουται Pap: αξιουται μόνος codd. 26 ἐπιτυχῶν OAB
 ἀλλὰ om. L 27 21 καὶ τοῦ GHP: τοῦ OAB (Pap τοῦ vel καί?) 28 πεφυρται Pap:
 κηφύρται codd. 29 22 θυμοῦ ζεόντος OAB, θυμοῦ etiam PH¹ 30 τούτου Pap: om.
 codd., suppl. Turn. ante τὸν 31 24 το νοητον εκεινο το αυτοδιδακτον Pap: τὸ αὐτο-
 διδακτον, τὸ νοητὸν ἐκεῖνο codd. 32 24 το θε(σε)ιδες Pap: om. codd. 33 25 ἐγγονος GPH¹

ὁ θεὸς ἔφθασε τὸν λαλοῦντα, τῆς ῥήσεως προαποστεύλας ὡς ἔπος εἰπεῖν διδασκαλίαν. „εὐθύς“ γάρ φησι „φωνή θεοῦ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν τῷ λέγειν· οὐ κληρονομήσει σε οὗτος“ (Gen. 15, 4), τῶν εἰς τὴν δι' αἰσθησεως δεῖξιν ἐρχομένων οὐδὲ εἰς· ἀσώματοι γὰρ φύσεις νοητῶν 5
 67 πραγμάτων εἰς κληρονόμοι. παρατετήρηται δὲ ἄκρως τὸ μὴ „εἶπεν“ ἢ „ἐλάλησεν“ φάναι, ἀλλὰ τὸ „φωνή θεοῦ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν“ ὡσπερ εὐτόνως ἐμβοήσαντος καὶ ἀρρήκτως ἐνηγήσαντος, ἵν' εἰς πᾶσαν τὴν ψυχὴν διαδοθεῖσα ἢ φωνὴ μὴδὲν ἔρημον ἔαση καὶ κενὸν ὑφηγήσεως ὀρθῆς μέρος, ἀλλὰ πάντα διὰ πάντων ὑγαινούσης μαθήσεως ἀναπλησθῆ.
 68 (14.) τίς οὖν γενήσεται κληρονόμος; οὐχ ὁ μένων ἐν τῇ τοῦ σώματος 10 εἰρακτῇ λογισμὸς καθ' ἐκούσιον γνώμην, ἀλλ' ὁ λυθείς τῶν δεσμῶν καὶ ἐλευθερωθεὶς καὶ ἔξω τειχῶν προεληλυθὼς καὶ καταλειπῶς, εἰ οἶόν τε τοῦτο εἰπεῖν, αὐτὸς ἑαυτόν. „ὅς γὰρ ἐξελεύσεται ἐκ σοῦ“ φησίν,
 69 „οὗτος κληρονομήσει σε (Gen. 15, 4)“. πόθος οὖν εἴ τις εἰσέρχεται σε, ψυχῇ, τῶν θεῶν ἀγαθῶν κληρονομήσαι, μὴ μόνον „γῆν“, τὸ σῶμα, 15 καὶ „συγγένειαν“, (τὴν) αἰσθησιν, καὶ „οἶκον πατρός (Gen. 12, 1), τὸν λόγον, καταλίπης, ἀλλὰ καὶ σαυτὴν ἀπόδραθι καὶ ἔκστηθι σεαυτῆς, ὡσπερ οἱ κατεχόμενοι καὶ κορυβαντιῶντες βακχευθεῖσα καὶ θεοφορηθεῖσα
 70 κατὰ τινα προφητικὸν ἐπιθειασμόν· ἐνθουσιώσης γὰρ καὶ οὐκέτ' οὔσης ἐν ἑαυτῇ διανοίας, ἀλλ' ἔρωτι οὐρανίῳ σεσοβημένης ἀχμεμηνυίας καὶ 20 ὑπὸ τοῦ ὄντως ὄντος ἡγμένης καὶ ἄνω πρὸς αὐτὸ εἰλυσμένης, προ- ούσης ἀληθείας καὶ τὰν ποσὶν ἀναστελλούσης, ἵνα κατὰ λεωφόρου βαῖνοι

1 εφθασεν Pap	ἀποστεύλας OAB	2 τὴν διδ. OABHP	φησιν
Pap	3 τῷ] τὸ PH ¹	4 φύσεις] φύσεις εἰς G	φύσεις εἰς τὰ (τὰ om. O)
νοητὰ πράγματα OAB	5 εἶπεν Pap	6 ἐλάλησεν Pap: ἐλάλησεν ἄκρως codd.,	
ἐλάλησεν αὐτῷ Mang.	θεοῦ om. Pap	7 ἐμβοήσαντος καὶ scripsi: ἐμβοησαντος	
Pap, καὶ codd.	7—9 ἐμβοήσαντος—μαθήσεως om. L	7 ἀρρήκτως AOB	
8 εασην ερημον Pap	10 του Pap: om. codd.	12 καταλειπῶς hic habet	
Pap: post ἑαυτόν lin. 13 transpos. codd.		13 φησίν post γάρ transpos. codd.	
14 σε] σοι OAB	16 τὴν addidi	17 σεαυτὴν B	18 ὡσπερ Pap
O: καθὼσπερ ABGH, καθάπερ P		κατεχόμενοι καὶ κορυβαντιῶντες (sic) Pap:	
κορυβαντιῶντες καὶ κατεχόμενοι codd.		19 προφορητικῶν L	καὶ ante ἐν-
θουσιώσης add. AB	οὐκέτι codd.	20 οὐρανίῳ αἰώνιῳ OAB	καὶ
ἐκμεμηνυίας codd.	20. 21 καὶ υπο του οντος οντης (sic) ηγμενης Pap: om. codd.		
21 αὐτὸ scripsi: αυτω Pap, αὐτόν GHP, αὐτὴν OAB		εὐλημένης G	
22 ἀλήθειαν A			

τῆς ὁδοῦ, κλῆρος οὗτος. πῶς οὖν μετανίστασθαι τῶν προτέρων ἐκείνων, 71
λέγε θαρροῦσα ἡμῖν, ὡς διάνοια, ἢ τοῖς ἀκούειν τὰ νοητὰ δεδιδαγμένοις
ἐνηχεῖς, ἀεὶ φάσκουσα ὅτι μετωκισάμην τοῦ σώματος, ἤνικα τῆς σαρκὸς
ἠλόγουν ἤδη, καὶ τῆς αἰσθήσεως, ὅποτε τὰ αἰσθητὰ πάντα ὡς μὴ πρὸς
p. 483 M. ἀλήθειαν ὄντα ἐφαντασιώθησαν καταγνοῦσα μὲν αὐτῆς τῶν | κριτηρίων ὡς
6 νενοθευμένων καὶ δεδεκασμένων καὶ ψευδοῦς ὑποπεπλησμένων δόξης,
καταγνοῦσα δὲ καὶ τῶν κρινομένων, ὡς δελεάσαι καὶ ἀπατηῖσθαι καὶ ἐκ
μέσης τῆς φύσεως ἀρπάσαι τὴν ἀλήθειαν εὐτρεπισμένων· μετανέστην
καὶ τοῦ λόγου, ἤνικα πολλὴν ἀλογίαν αὐτοῦ κατέγων καίτοι μετσωρίζοντος
10 καὶ φουσῶντος ἑαυτόν. ἐτόλμα γὰρ τόλμημα οὐ μικρόν, διὰ σκιῶν μοι σώματα, 72
διὰ ῥημάτων πράγματα, ἅπερ ἀμήχανον ἦν, δεικνύοναι· καίτοι σφαλλόμενος
περιελάλει καὶ περιέρρει κοινότητι τῶν ὀνομάτων τὰς ιδιότητας τῶν ὑπο-
κειμένων ἀδυνατῶν ἐμφάσει τρανῇ παραστῆσαι. παθοῦσα δ' ὡς ἄφρων 73
καὶ νῆπιος παῖς ἔμαθον, ὡς ἄμεινον ἦν ἄρα πάντων μὲν τούτων ὑπέξελ-
15 θεῖν, ἐκάστου δὲ τὰς δυνάμεις ἀναθεῖναι θεῶ τῷ καὶ τὸ σῶμα σωμα-
τῶντι καὶ πηγύνει καὶ τὴν αἰσθησιν αἰσθάνεσθαι παρασκευάζοντι καὶ
τῷ λόγῳ τὸ λέγειν ὀρέγοντι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ὄνπερ τῶν ἄλλων 74
ὑπέξελθουθας, ὑπέξελθε καὶ μετανάστηθι σεαυτῆς. τί δὲ τοῦτό ἐστιν;
μὴ ταμιεύσῃ τὸ νοεῖν καὶ διανοεῖσθαι καὶ καταλαμβάνειν σεαυτῆ,
20 φέρουσα δὲ καὶ ταῦτα ἀνάθες τῷ τοῦ νοεῖν ἀκριβῶς καὶ καταλαμβάνειν
ἀνεξάπατητῶς αἰτίῳ.

1 κληρος οὗτος Pap: κληρονόμος οὗτος (οὗτω P²) GHP, τὸ γενέσθαι τῶν θεῶν κληρονό-
μον οὗτω OAB, τὸ γενέσθαι τῶν θεῶν add. mg. P² μετανίστασαι Pap
2 τα νοητα δεδιδαγμένοις Pap: δεδιδαγμένοις τὰ νοητὰ codd. 3 ἐνηχοῦσα OAB
φάσκεις OAB μετωκισάμην Pap G: μετωκησάμην ceteri σαρκικῆς G
4 ἠδη Pap: ὀη codd. ποτε τ' αἰσθητα Pap μὴ scripsi: τὰ Pap codd.,
μὴ τὰ Mang. 5 ἐφαντασιώθη OGL καταγνοῦς B αὐτῆς τῶν
Pap GHP: αὐτῶν OAB 5—7 κριτηρίων — κρινομένων om. OAB
6 υποπεπλησμένων Pap: ὑπὸ πυβελησμένων G, ὑποπεπληρωμένων ceteri 8 μέσης]
μέρους I, 8 εὐτρεπισμενον Pap μετανέστη G, post μετανέστην add. ἀρ-
πάσα τὴν ἀλήθειαν OAB 10 ἑαυτόν] αὐτοῦ Pap 11 ὄπερ coincio
11. 12 καιτοι σφαλλομενος περι(ελαλει x)αι περιερρει Pap: τοιγαροῦν περιέρρει τοῖς σφαλλο-
μένοις καὶ περιελάλει GHP, τοιγαροῦν περιήει τοὺς σφαλλομένους καὶ περιελάλει OAB
12 κοινότητος OAB, κοινότητα H¹, κοινὸ^τ P 12. 13 τὰς ὑποκειμένας τῶν ιδιότητων
OAB 13 τρανεῖ Pap 14 ἔμαθον Pap: ἔγνων codd. τούτων
om. Pap 15 το Pap: om. codd. σῶμα om. AB 17 τῷ om. G
τῷ τῷ GH¹(P¹) 18 ἐξελθουθας G υπεξελθε Pap: υπεξστηθι codd.
σεαυτῆς Pap G: καὶ σεαυτῆς H², ἀφ' ἑαυτῆς OAB, ἀπ' αὐτῆς P(H¹) ἐστὶ τοῦτο
codd. 20 ἀναθες Pap: ἀνάθου codd. τω του Pap: τὸ G, τῷ ceteri

75 (15). Τὴν δὲ ἀνάθεσιν δέξεται τῶν πανιέρων τεμενῶν τὸ ἀγιώτερον·
 δύο γὰρ ἔοικε συστῆναι, τὸ μὲν νοητόν, τὸ δ' αἰσθητόν. αἰσθητῶν μὲν
 οὖν φύσεων ὁ κόσμος οὗτος, ἀοράτων δ' ὡς ἀληθῶς ὁ νοητὸς τὸ
 76 πάνθειόν ἐστιν. ὅτι δ' ὁ ὑπεξελθὼν ἐξ ἡμῶν νοητῶν καὶ γλιχόμενος
 ὀπαδὸς εἶναι θεοῦ τοῦ φύσεως αἰοιδίμου πλούτου κληρονόμος ἐστί, 5
 μαρτυρεῖ λέγων· „ἐξήγαγεν δὲ αὐτὸν ἔξω καὶ εἶπεν· ἀνάβλεψον εἰς τὸν
 οὐρανόν“ (Gen. 15, 5), ἐπειδὴ περ οὗτος ὁ τῶν θεῶν θησαυρὸς ἀγαθῶν
 — „ἀνοίξει γὰρ σοι“ φησί „κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαθόν,
 τὸν οὐρανόν“, (Deut. 28, 12), ἐξ οὗ δὴ τὰς τελεωτάτας εὐφροσύνας ὁ
 χορηγὸς ἀδιαστάτως ὕει — „ἀνάβλεψον“ δὲ εἰς ἔλεγχον τοῦ τυφλοῦ τῶν 10
 77 ἀγλαίων ἀνθρώπων γένους, δ βλέπειν δοκοῦν πεπῆρωται. πῶς γὰρ οὐ
 πεπῆρωται, ὅτε κακὰ μὲν ἀντ' ἀγαθῶν, αἰσχυρὰ ἀντι καλῶν, ἄδικα ἀντι δικαίων
 καὶ πάθη μὲν ἀντ' εὐπαθειῶν, θνητὰ δὲ ἀντ' ἀθανάτων ἡρῆται καὶ νου-
 θετητὰς μὲν καὶ σωφρονιστάς, ἔτι δὲ ἔλεγχον καὶ παιδείαν ἀποδιδράσκει,
 κόλακας δὲ καὶ τοὺς πρὸς ἡδονὴν λόγους ἀργίας καὶ ἀμαθίας καὶ θρόψεως 15
 78 δημιουργοὺς ἀποδέχεται; μόνος οὖν βλέπει ὁ ἀστείος, οὐ χάριν καὶ τοὺς
 προφήτας ὠνόμασαν οἱ παλαιοὶ ὀρῶντας (I Reg. 9, 9). ὁ δὲ ἔξω
 προεληλυθὼς οὐ μόνον ὀρῶν, ἀλλὰ καὶ θεὸν ὀρῶν προσεργήθη, Ἰσραὴλ
 [ὅς ἐστι θεὸν ὀρῶν]. οἱ δέ, καὶ ποτε | τοὺς ὀφθαλμοὺς διοίξωσι, πρὸς p. 484 M
 γῆν ἀπονευέουσι τὰ γήινα μετιόντες καὶ τοῖς ἐν Ἄιδη συντρεφόμενοι. 20

1 δεξεται Pap: δέχεται codd. αγιωτερον Pap: ἀγιώτερον codd. 2 νοη-
 τῶν et αἰσθητῶν OAB αἰσθησεων μὲν H(P¹) 3 κόσμος—ὁ om. A
 δὲ codd. 3. 4 το πανθειον Pap: τὸ πᾶν θεῖον GP¹H¹, οὐ τὸ πᾶν θεῖον OABP²,
 τὸ πανδοχεῖον H² 4 δὲ codd. ὁ Pap H²: om. ceteri εξελθων Pap
 ἔξω γηίνων (καὶ ἐπιμέμενος) νοητῶν con. Cohn νοητων Pap: om. codd.
 5 τοῦ] τῆς OABPH¹ ἐστιν Pap 6 ὁ λέγων H² (Pap?) δε Pap:
 om. codd. 8 γαρ Pap: om. codd. φησιν Pap τον (αγαθον) Pap:
 τῶν ἀγαθῶν codd. 9 τελεωτάτους G 10 δε Pap: om. codd., δη concilio
 11 οὐ om. PH¹ 12 δε scripsi: ἔταν Pap et codd. ἀντι codd.
 (αἰσχυρα αντι) καλων Pap: ὀρᾶ OABP², om. GHP¹ ἀδ(ικα αντι δικαίω)ν Pap: ἀντι
 δὲ δικαίων ἀδικημα PH¹, ἀντι δὲ δικαίων ἄδικα ceteri 13 εὐπαθειν G
 ἀντ' ἀντι codd. ηρῆται Pap: om. codd. 14 ἀποδιδράσκει ABPH¹ (Pap?):
 ἀποδιδράσκη OGH² 15 τοὺς om. OAB λόγους om. H ἀργίας—θρόψεως
 om. OAB 16 δημιουργους Pap: om. codd., sed καὶ τοὺς πρὸς λόγους G, καὶ τοὺς
 πρὸς ἡδονὴν λόγους H¹P hic repetunt ἀποδέχεται H² ὁ ἀστείος οὖν
 μόνος βλέπει OAB, μόνος οὖν ὁ ἀστείος βλέπει concilio, quod potest habuisse Pap, in
 qua solae litterae mon legi possunt 19 δε—ὀρῶν seclusi ἐστιν codd.: om.
 Pap θεον ὀρων Pap: ὀρῶν θεόν ceteri καὶ (αν) Pap διοίξωσι
 scripsi: Pap?, litterarum numerus convenit, διανοίξωσι AB, αὐτῶν διανοίξωσι O, διοίξετε
 G, διοίξειαν HP 20 Ἄιδη codd. (Pap?): ὕλη Turn., ὕλαις con. Mang.
 συντρεφόμενοι OAB

ὁ μὲν γὰρ ἀνατείνει τὰς ὄψεις πρὸς αἰθέρα καὶ τὰς οὐρανοῦ περιόδους, 79
 πεπαιδευται δὲ καὶ εἰς τὸ μάννα ἀφορᾶν, τὸν θεῖον λόγον, τὴν οὐράνιον
 ψυχῆς φιλοθεάμονος ἀφθαρτον τροφήν, οἱ δὲ πρὸς τὰ κρίμματα καὶ τὰ
 σκόρδα, τὰ περιδυνῶντα τὰς κόρας καὶ κακοῦντα καὶ καταμύειν ποιοῦντα,
 5 καὶ τὰς ἄλλας πράσεων καὶ νεκρῶν ἰχθύων δυσσομίας, οἰκείας Αἰγύπτου
 τροφάς. „ἐμνήσθημεν“ γὰρ φασι „τοὺς ἰχθύας, οὓς ἠσθίομεν ἐν Αἰγύπτῳ 80
 ὄψεσθαι, καὶ σικύας, πέποννας, πράσα, κρίμματα, σκόρδα· νυνὶ δὲ ἡ ψυχὴ
 ἡμῶν κατὰξτρος, οὐδὲν πλὴν εἰς τὸ μάννα οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν“ (Num. 11,
 5. 6). (16). συντείνει δὲ πρὸς ἠθοποιίαν καὶ τὸ „ἐξήγαγεν αὐτὸν 81
 10 ἔξω“, ὃ τινες εἰώθασιν ὑπ’ ἀμουσίας ἡθους γελᾶν φάσκοντες· εἶσω γὰρ
 τις ἐξάγεται, ἢ ἔμπαλιν εἰσέρχεται ἔξω; ναί, φαίην ἂν, ὡ καταγέλαστοι
 καὶ λίαν εὐχερεῖς· ψυχῆς γὰρ τρόπους ἰχνηλατεῖν οὐκ ἐμάθετε, ἀλλὰ
 σωματίων τὰς ἐν τούτοις μεταβατικὰς κινήσεις μόνως ἐρευνᾶτε. διὸ καὶ
 παραδόξον ὑμῖν φαίνεται εἴ τις ἐξέρχεται εἶσω ἢ εἰσέρχεται ἔξω· τοῖς
 15 δὲ Μωυσέως γνωρίμοις ἡμῖν οὐδὲν τῶν τοιούτων ἀπερδόν ἐστίν. ἢ οὐκ 82
 ἂν εἴποιτε, τὸν μὴ τέλειον ἀρχιερέα, ὅποτε ἐν τοῖς ἀδύτοις τὰς πατρῶους
 ἀγιστείας ἐπιτελεῖ, ἔνδον εἶναι τε καὶ ἔξω, ἔνδον μὲν τῷ φανερωῷ σώματι,
 ἔξω δὲ ψυχῇ τῇ περιφοίτῳ καὶ πεπλανημένῃ, καὶ ἔμπαλιν τινα μηδὲ
 γένους ὄντα τοῦ ἱερωμένου θεοφιλεῖ καὶ φιλόθεον ἔξω τῶν περιρραντηρίων
 20 ἐστῶτα ἐσωτάτω διατρέβειν, ἀποδημίαν ἡγούμενον ὄλον τὸν μετὰ σώματος
 βίον, ὅποτε δὲ δύναίτο τῇ ψυχῇ μόνῃ ζῆν, ἐν πατρίδι καταμένειν

1 ἀνατείνει (ανατεινεν Pap) τὰς ὄψεις Pap G: τὰς ὄψεις ἀνατείνει ceteri καὶ τὰς
 οὐρανοῦ περιόδους, πεπαιδευται (δε καὶ εἰς) Pap supplevi (v. Prolegomena): om. codd.
 2 τὸ μάννα ἀφορᾶν Pap: ἀφορᾶν τὸ μάννα GP(H¹), ἀφορῶν τὸ μάννα ceteri τῶν θεῶν
 λέγων O τῆς οὐρανοῦ Pap οὐρανίων conl. Mang. 3 φιλοθεάμονος ψυχῆς
 transpos. codd. 4 σκόρδα Pap: σκόρδα codd. περιδυνῶντα scripsi (Pap?):
 περιδυνῶντα OG, περιδινῶντα ABHP κακοῦντα Mang: κακῶντα codd. (Pap?)
 5 δυσσομίας G 6 φασι Pap: φησι codd. ἐν Αἰγύπτῳ om. AB 7 καὶ
 Pap: τοὺς codd. σικύας HP (Pap?) κρίμματα om. (i σκόρδα Pap: σκόρδα
 (ABH, σκόρδα G, σκόρδα P 8 εἰς Pap OAB: πρὸς GHP οἱ Pap: om.
 codd. ἡμῶν om. Pap 10 εἰώθασιν post ἡθους transpos. codd. ὑπὸ
 codd. 11 ἐξέρχεται Pap εἰσάγεται conicio φαίην Pap: ἔφη GHP,
 φῆσαι τις O, φήσῃ τις AB 13 τὰς] τὰ G τούτοις] τόποις conl. Mang.
 μόνως G εραυναται, falso corr. in εραυνευτε Pap καὶ Pap: om. codd.
 14 ἢ εἰσέρχεται ἔξω in mg. H² et P² 15 Μωυσέως codd. τῶν τοιούτων
 Pap: τούτων codd. 16 μὴ Pap: μὲν codd. τοῖς om. G πατρῶους
 GP(H¹ (Pap?)): πατρῶας OAB, πατρῶους H² 17 ἐπιτελεῖν B 18 περιρραντι
 Pap 19 φιλοθεον Pap (Mang.): θεοφιλον codd. τῶν οὐ. Pap
 21 ἐπόθεν G δὲ om. OAB δ' εἰδύνατο PH¹ τῆ Pap: om. codd.
 εν Pap: ὡς ἐν OBGHP, καὶ ὡς ἐν A

- 83 ὑπολαμβάνοντα; καὶ γὰρ φλιᾶς μὲν ἐστὶν ἔξω πᾶς ἄφρων, κἄν συνημε-
 ρεῶν μὴδ' ἀκαρὲς ἀπολείπεται, εἴσω δὲ πᾶς σοφός, κἄν μὴ μόνον χώ-
 ραις ἀλλὰ καὶ μεγάλοις κλίμασι γῆς διωκισμένους τυγχάνη· κατὰ δὲ
 Μωυσῆν οὕτως ὁ φίλος ἐγγύς ἐστιν, ὥστε ἀδιαφορεῖ ψυχῆς· λέγει γάρ·
- 84 „ὁ φίλος, ὁ ἴσος τῇ ψυχῇ σου“ (Deut. 13, 6). καὶ ὁ ἱερεὺς μέντοι 5
 „ἄνθρωπος οὐκ ἔσται κατ' αὐτὸν ὅταν εἰσὶν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἕως
 ἂν ἐξέλθῃ“ (Lev. 16,17), οὐ σωματικῶς, ἀλλὰ ταῖς κατὰ ψυχὴν κινή-
 σεσιν. ὁ γὰρ νοῦς, ὅτε μὲν καθαρῶς λειτουργεῖ θεῶν, οὐκ ἔστιν ἀνθρώ-
 πινος, ἀλλὰ θεῖος· ὅτε δὲ ἀνθρωπίνῃ τινί, τέτραπται καταβάς ἀπ' οὐ-
 ρανοῦ, μᾶλλον δὲ πεσὼν ἐπὶ γῆν ἐξέρχεται, | κἄν ἔτι μένη τὸ σῶμα ἔν- p. 485 M
 85 δον αὐτῶν. ὀρθότατα οὖν εἴρηται· „ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω“ τῶν κατὰ τὸ 11
 σῶμα δεσμοτηρίων, τῶν κατὰ τὰς αἰσθήσεις φωλεῶν, τῶν κατὰ τὸν ἀπα-
 τεῶνα λόγον σοφιστεῶν, ἐπὶ πᾶσιν αὐτὸν ἐξ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ δοκεῖν
 αὐτεξουσίῃ καὶ αὐτοκράτορι γνώμη νοεῖν τε καὶ καταλαμβάνειν.
- 86 (17.) Προαγαγὼν δὲ αὐτὸν ἔξω φησὶν· „ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρα- 15
 νὸν καὶ ἀριθμησον τοὺς ἀστέρας, ἐὰν δυνηθῆς ἐξαριθμῆσαι αὐτούς.
 οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου“ (Gen. 15, 5). παρκάλως εἶπεν „οὕτως
 ἔσται“, ἀλλ' οὐ τοσοῦτον, τοῖς ἀστροῖς ἰσάριθμον. οὐ γὰρ τὸ πλῆθος
 αὐτὸ μόνον, ἀλλὰ καὶ μυρία ἄλλα τῶν εἰς εὐδαιμονίαν ὀλόκληρον καὶ παν-
 87 τελῇ βούλεται παρεμφῆναι. οὕτως οὖν ἔσται, φησὶν, ὡς ἔχει τὸ ὀρώ- 20

1 ὑπολαμβάνοντα scripsi: ὑπολαμβάνειν Pap GHP, ὑπολαμβάνει OAB φλιᾶς AB
 (Hoeschel ad Phrynichum, v. Lobeck p. 259): φίλας Pap (?) et ceteri 2 ἀπο-
 κλιπται GHP δὲ om. GHP 3 διωκισμένος A, διωκησάμενος B, διω-
 κισμοῖς G τυγχάνη Turn.: τυγχάνοι Pap et codd. δὲ om. Pap
 4 Μωσῆν codd. οὕτως ὁ φίλος Pap: ὁ φίλος οὕτως OABG, ὁ φίλος οὗτος
 HP ἀδιαφορεῖν OAB 6 ἔσται codd.: ἐστὶν Pap ὅταν om. O
 ἕως] ως Pap 7 ἐξέλθῃ AB σωματικῶς Pap OHP: σωματικαῖς ABG
 8 ὅταν Pap καθαρὸς Pap 9 ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ GHP ἀπ'] ἐξ OAB
 10. 11 ἔνδον Pap H²: ἐνδεὶ ceteri 12 τῶν κατὰς Pap 13 post δοκεῖν
 add. δέτην G 14 καὶ αὐτοκράτορι γνώμη Pap: γνώμη καὶ αὐτοκράτορι codd.
 15 προαγαγὼν OAB αὐτὸν om. Pap 16. 17 τοῦς—alterum (οὕτως)]
 9 litterae evanidae, tum, ut vid., 3 lineae exciderunt, tum 4 litterae evanidae in Pap
 16 ἀστῆρας Pap ἐξαριθμῆσαι ex LXX Turn.: τοῦ ἀριθμῆσαι codd. N 18 post
 οὕτως ἔσται add. τὸ σπέρμα σου v 18 ἀριθμον Pap 18. 19 τοῦ πλῆθος αὐτο
 Pap: αὐτὸ (αὐ A) τὸ πλῆθος codd., αὐτὸ πλῆθος N 19 μυρία ἄλλα Pap: ἄλλα μυρία
 codd. N ὀλόκληρα OAB 20 παρεμφῆναι GHP¹N: παραπεμφῆναι OABP²,
 παρεμφαίνειν Pap (?) v

6 sqq. ἄνθρωπος ad sacerdotem refert et mystica ratione eadem interpretatur Orig.
 Homil. in Lev. IX 11 p. 244. 15—21,15 προαγαγὼν — σβένυσθαι N fol. 165^v.

μενον αἰθέριον, οὕτως οὐράνιον, οὕτως αὐγῆς γέμον ἀσπίου καὶ καθαρᾶς
 — οὐρανοῦ γὰρ ἀπελήλαται νύξ καὶ αἰθέρος τὸ σκότος —, ἀστεροει-
 δέστατον, εἷ διακεκοσμημένον, τάξει χρώμενον ἀκλινεῖ τῇ κατὰ ταῦτά
 καὶ ὡσαύτως ἐχοῦση. βούλεται γὰρ ἀντίμιμον οὐρανοῦ, εἰ δὲ χρῆ καὶ 88
 5 προσυπερβάλλοντα εἰπεῖν, οὐρανὸν ἐπίγειον ἀποφῆναι τὴν τοῦ σοφοῦ
 ψυχὴν ἔχουσαν (ἐν ἑαυτῇ καθάπερ) ἐν αἰθέρι καθαρὰς φύσεις, τεταγ-
 μένας κινήσεις, χορείας ἐμμελεῖς, θείας περιόδους, ἀρετῶν ἀστεροειδε-
 στάτας καὶ περιλαμπεστάτας αὐγὰς. εἰ δ' ἀμήχανον αἰσθητῶν ἀστέρων
 ἀριθμὸν εὐρεῖν, πῶς οὐχὶ μᾶλλον νοητῶν; ἐφ' ὅσον γὰρ οἶμαι τὸ κρι- 89
 10 νον τοῦ κρίνοντος ἄμεινον ἢ χειρόν — νοῦς μὲν γὰρ ἄμεινον αἰσθήσεως,
 διανοίας δὲ ἀμβλύτερον αἰσθησις —, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τὰ κρινόμενα
 διενήνοχεν· ὥστε μυρίῃ πλήθει τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν ὑπερβάλλειν.
 τοῦ γὰρ ψυχῆς ὀμματος βραχυτάτη μοῖρα οἱ κατὰ τὸ σῶμα ὀφθαλμοί·
 τὸ μὲν γὰρ ἔοικεν ἡλίῳ, λυχνούχοις δὲ οὗτοι μελετῶσιν ἐξάπτεσθαι τε
 15 καὶ σβέννυσθαι.

(18.) Ἀναγκαίως οὖν ἐπιλέγεται „ἐπίστευσεν Ἀβραὰμ τῷ θεῷ“ 90
 (Gen. 15, 6) πρὸς ἔπαινον τοῦ πεπιστευκότος. καίτοι, τάχα ἂν τις
 εἴποι, τοῦτ' ἄξιον ἐπαίνου κρίνετε; τίς δὲ οὐκ ἂν τι λέγοντι καὶ ὑπι-
 σχνουμένῳ θεῷ προσέχοι τὸν νοῦν, κἄν εἰ πάντων ἀδικιώτατος καὶ ἀσε-
 20 βέστατος ὢν τυγχάνοι; πρὸς δὲν ἐροῦμεν· ὦ γενναῖε, μὴ ἀνεξετάστως ἢ 91
 τὸν σοφὸν ἀφέλη τὰ πρόποντα ἐγκώμια ἢ τοῖς ἀναξίοις τὴν τελειοτάτην
 ἀρετῶν, πίστιν, μαρτυρήσεως ἢ τὴν ἡμετέραν περὶ τούτων γνώσιν αἰτίαση.
 βαθυτέραν γὰρ εἰ βουληθεῖς ἔρευναν καὶ μὴ σφόδρ' ἐπιπόλαιον ποιή- 92
 σασθαι, σαφῶς γνώσῃ, ὅτι μόνῳ θεῷ χωρὶς ἐτέρου προσπαρήψεως
 25 οὐ ῥάδιον πιστεῦσαι διὰ τὴν πρὸς τὸ θνητὸν ᾧ συνεζεύγμεθα συγγένειαν·
 ὅπερ ἡμᾶς καὶ χρήμασι καὶ δόξῃ καὶ ἀρχῇ καὶ φίλοις ὑγείᾳ τε καὶ
 p. 486 M. ῥώμῃ σώματος καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἀναπειθεὶ πεπιστευκένοι. τὸ δὲ | ἐκ- 93

2 αἰθερος Pap (Mang.): ἀρετῆς codd. N 2. 3 ἀστεροειδέστατον Pap: ἀστροειδέστατον
 codd. N 6 ἐν ἑαυτῇ καθάπερ sic supplevi 13 litteras Pap: om. codd. N
 φύσεις N (Mang.): φάσεις Pap (?) et codd. 7 χρείας A εὐμελεῖς OAB
 θεῖος OB 7. 8 ἀστεροειδέστατας scripsi (Pap?): ἀστροειδέστατας codd. N
 8 καὶ—ἀμήχανον om. N 9 εὐρεῖν] ἰδεῖν G 10 κρίνοντος Mang.: κρινόμενον
 Pap et codd. N 12 ὑπερβάλλει OA 13 το σωμα Pap N: σῶμα GH², σῶ-
 ματος ceteri 14 μέλλουσιν conicio 17 καίτοι] καὶ A 18 τοῦτο A
 κρύπεται GPH¹ δ' B τι del H² 19 προσέχειν AB 20 δὲν om.
 Pap ὦ γενναῖε μὴ Pap: μῆ, μῆ, ὦ γενναῖε codd. 21 τελειότητα O,
 τελειοτάτην GHP 22 μαρτυρήσεις BGHP γνώσιν αἰτίαση om. OAB
 25 εραυναν Pap σφόδρα codd. 24 γνώσει Pap χωρὶς Pap
 προσπαρήψεως Pap, παρήψεως B, παραπήσιως A 27 δ' OAB

νίψασθαι τούτων ἕκαστον καὶ ἀπιστῆσαι γενέσει τῇ πάντα ἐξ ἑαυτῆς ἀπί-
 στω, μόνω δὲ πιστεῦσαι θεῶ τῷ καὶ πρὸς ἀλήθειαν μόνω πιστῶ
 μεγάλης καὶ ὀλυμπίου ἔργον διανοίας ἐστί, οὐκέτι πρὸς οὐδενὸς δελεασ-
 94 μένης τῶν παρ' ἡμῖν. (19.) εὖ δὲ τὸ φάναι „λογισθῆναι τὴν πίστιν
 εἰς δικαιοσύνην αὐτῶ“ (Gen. 15,6)· δίκαιον γὰρ οὐδὲν οὕτως, ὡς ἀκράτω 5
 95 καὶ ἀμιγεῖ τῇ πρὸς θεὸν μόνον πιστεῖ κεχρησθαι. τὸ δὲ δίκαιον καὶ
 ἀκόλουθον τοῦτο τῇ φύσει παράδοξον ἐνομίσθη διὰ τὴν τῶν πολλῶν
 ἀπιστίαν ἡμῶν, οὐς ἐλέγχων ὁ ἱερὸς λόγος φησίν, ὅτι τὸ ἐπὶ μόνω τῷ
 ὄντι βεβαίως καὶ ἀκλινῶς ὀρμεῖν θαυμαστὸν μὲν παρ' ἀνθρώποις, οἷς
 ἀγαθῶν ἀδόλων κτῆσις οὐκ ἔστιν, οὐ θαυμαστὸν δὲ παρ' ἀληθείᾳ βρα- 10
 βευούσῃ, δικαιοσύνης δ' αὐτὸ μόνον ἔργον.
 96 (20.) „Εἶπε δὲ“ φησί „πρὸς αὐτόν· ἐγὼ ὁ θεὸς ὁ ἐξαγαγὼν σε
 ἐκ χώρας Χαλδαίων, ὥστε δοῦναί σοι τὴν γῆν ταύτην κληρονομήσαι“
 (Gen. 15, 7). τοῦτ' οὐχ ὑπόσχεσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ παλαιᾶς ὑποσχέ-
 97 σεως βεβαίωσιν ἐμφαίνει. τὸ μὲν οὖν πάλαι δωρηθὲν ἀγαθὸν ἐξοδος ἦν 15
 ἀπὸ τῆς Χαλδαϊκῆς μετεωρολογίας, ἥτις ἀνεδίδασκεν οὐ θεοῦ ἔργον,
 ἀλλὰ θεὸν ὑπολαμβάνειν τὸν κόσμον εἶναι καὶ τό τε εὖ καὶ τὸ χεῖρον
 ἅπασιν τοῖς οὐσι φοραῖς καὶ τεταγμέναις περιόδοις ἀστέρων ἀριθμεῖσθαι
 καὶ ἐνθὲνδε τὴν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ γένεσιν ἠρτῆσθαι — ταῦτα δ' ἡ τῶν
 κατ' οὐρανὸν ὀμαλῆ καὶ τεταγμένη κίνησις τοὺς εὐχερσετέρους ἀνέπεισε 20
 τερατεῦσθαι· καὶ γὰρ τὸ Χαλδαίων ὄνομα μεταληφθὲν ὀμαλότητι παρω-

2 μιστω Pap	3 ὀλυμπίας OAB	ἐργον διανοιας Pap: διανοίας ἔργον
codd.	οὐκετι προς ουδενος Pap: πρὸς οὐδενὸς οὐκέτι codd.	4 δὲ] δαι Pap
5 αὐτῶν OAB	οὐδὲν οὕτως Pap G: οὕτως οὐδὲν ceteri	7 ακολουθον Pap
τοῦτο om. HP ¹	ἐνομίσθη] ἔδοξε OAB	9 ante οἷς add. οἷς αἱ δούλων G
10 παρ Pap	11 δὲ AB	αὐτῶ G
Pap (?)	12 εἶπεν Pap	ος (ἐξηγαγε) σε
τοῦτο OAB	13 ἐκ χώρας Pap: ἀπὸ χώρας G, ἐκ γῆς ceteri	14 τοῦθ' Pap P,
ἀγαθὸν DR, τῷ Ἀβραάμ DH	οὐχ om., sed οὐχ! ante μόνον habent PH ¹	15 ἀγαθὸν] τῷ Ἀβραάμ
Mang. ex Mss. (?)	17 τὸν κόσμον εἶναι ὑπολαμβάνειν AB, εἶναι τὸν	18 (ἐν) ἅπασιν
GDH, περιόδοις ἀστέρων DR: ἀστέρων περιόδοις ceteri	οὐσιν Pap	περιόδοις ἀστέρων Pap
Mang.	19 δ' ἡ scripsi: δὴ GHPD, δὲ Pap OAB	ἀριθμεῖσθαι] ἀρμύττεσθαι conit.
ἡ add. ante ὀμαλῆ AOBH ²	ὀμαλῆ] μαλακῆ OAB	20 κατ'] κατα τον Pap
τεταγμένη ceteri	ἀνέπεισε Pap D: ἔπεισε codd.	21 Χαλδαίων PDR
μεταλημφθεν Pap	ονοματῆτι Pap, ὀμαλότητα L	

15 — 23, 13 DR fol. 47r Φίλωνος ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων κληρονόμος DH fol. 135
 Φίλωνος: τὸ μὲν πάλαι — διαδοχῆς.

νομῆι —, τὸ δὲ νέον ἀγαθὸν κληρονομησαί σοφίαν τὴν ἄδεκτον μὲν 98
 αἰσθηθεῖ, νῶ δ' εἰλικρινεστάτῳ καταλαμβανομένην, δι' ἧς ἀποικιῶν ἡ
 ἀρίστη βεβαιουῖται μετανισταμένης τῆς ψυχῆς ἀπὸ ἀστρονομίας ἐπὶ φυσιο-
 ολογίαν καὶ ἀπὸ ἀβεβαίου εἰκασίας ἐπὶ πάγιον καταλήψιν καὶ κυρίως
 5 εἰπεῖν ἀπὸ τοῦ γεγονότος πρὸς τὸ ἀγέννητον, ἀπὸ τοῦ κόσμου πρὸς τὸν
 ποιητὴν καὶ πατέρα αὐτοῦ. τοὺς μὲν γὰρ τὰς γνώμας χαλδαίζοντας 99
 οὐρανῶ πεπιστευκένοι, τὸν δ' ἐνθένδε μεταναστάντα τῷ ἐπόχῳ τοῦ οὐ-
 ρανοῦ καὶ ἡμιόχῳ τοῦ παντὸς κόσμου, θεῶν, φασὶν οἱ χρησιμοί. καλὸς
 γε ὁ κληρὸς, μείζων ἴσως τῆς δυνάμεως τοῦ λαμβάνοντος, ἐπάξιός δὲ
 10 τοῦ μεγέθους τοῦ διδόντος.

(21.) Ἄλλ' οὐκ ἐξαρκεῖ χρηστά ἐλπῖσαι καὶ θαυμάσια ἡλίκα 100
 προσδοκῆσαι τῷ σοφίας ἐραστῇ διὰ τῶν θεσπισθέντων· ἀλλ' εἰ μὴ καὶ
 τρόπον γινώσεται καθ' ὃν ἐφίξεται τῆς τοῦ κλήρου διαδοχῆς, παγγάλα-
 ρ. 487 M. πον | ἡγεῖται, ἅτε διψῶν ἐπιστήμης κοῖ ἀπλήστως ἔχων αὐτῆς· διὸ πον-
 15 θάνεται φάσκων· ἠδέσποτα, κατὰ τί γινώσομαι, ὅτι κληρονομήσω αὐτήν“
 (Gen. 15, 8); ἴσως ἂν τις εἴποι μάχεσθαι τοῦτο τῷ πεπιστευκένοι: τὸ 101
 μὲν γὰρ ἀπορεῖν ἐνδοιάζοντος, τὸ δὲ μηκέτι ζητεῖν ἔργον εἶναι πεπιστευ-
 κότητος. λεκτέον οὖν, ὅτι καὶ ἀπορεῖ καὶ πεπίστευκεν, οὐ μὴν περὶ τοῦ αὐ-
 τοῦ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. πεπίστευκε μὲν γὰρ ὅτι κληρονόμος ἔσται σοφίας,
 20 τὸν δὲ τρόπον αὐτὸ μόνον ζητεῖ καθ' ὃν ἂν γένοιτο· τὸ δ' ὅτι γενήσε-
 ται, πάντως κατὰ τὰς θείας ὑποσχέσεις βεβαίως κατελήφεν. τὸν πόθον 102
 οὖν, ᾧ κέχρηται πρὸς τὸ μαθεῖν, ἐπαινέσας ὁ διδάσκαλος ἄρχεται τῆς

1 κληρονομησαί Pap D: κτήσασθαι codd. ἀδεκτον Pap DR: ἀδδδακτον codd.
 DH (?) 2 δὲ codd. καταλαμβανομένη G 2. 3 ἡ ἀρίστη ἀποικιῶν
 HP, ἀρίστη ἀποικιῶν L 3 ἀστρολογίας OAB 4 βεβαίου OGHP¹DH, οὐ βε-
 βαίου P² 5 τὸ ἀγέννητον OAB, τα αγενητα Pap ἀπὸ τοῦ om. Pap
 ἀπὸ] ἐπὶ G τοῦ om. D 6 (ποιητὴν) καὶ πατερα αουτου Pap: ποιητὴν καὶ
 κῶμον αὐτοῦ (αὐτῆς DR) D, πατέρα καὶ ποιητὴν αὐτοῦ codd., ταῖς γνώμας cop.
 Mang. 7 δὲ OGHP, om. D 8 φασὶ θεῶ OAB 8—10 καλὸς—δι-
 δόντος om. D 11 ἡλίκα P 12 τῷ] το Pap 13 ἐφίξεται GDL 14 διὸ]
 δε Pap 15 δέσποτα Pap: κῶριε θεῖ codd. 16 τῷ] τὸ G 17 μὲν
 γάρ] μὲν Pap 17. 18 ἔργον εἶναι πεπιστευκότητος Pap: πεπιστευκότητος ἔργον εἶναι
 codd. 18 prius καὶ Pap: om. codd. 19 πολλοῦ] καὶ πολλοῦ v
 πεπιστευκεν μὲν Pap: πεπίστευκε codd. ἐστὶ OAB 21 παντω Pap
 κατελήφε codd.

16 sqq. Orig. Comment. in Gen. (ad eundem locum) p. 35: οὐκ ἦν κατὰ τὸν πιστεύσαντα
 . . . ἀπιστεῖν, ὡς ἂν τις οἰηθεῖη, ἀλλὰ μήποτε πιστεύσας πρότερον νῦν καὶ γινώσιν αἰτεῖ
 τὴν περὶ τῶν πεπιστευμένων. cf. Theodoreti quæst. in Gen. LXV.

ὕφηγῆσεως ἀπὸ στοιχειώδους εἰσαγωγῆς, ἐν ἣ πρώτων καὶ ἀναγκαιότατον
 γέγραπται „λάβε μοι“ (Gen. 15,9)· βραχεῖα μὲν ἡ λέξις, πολλὴ δὲ ἡ δύνα-
 103 μιν· ἐμφαίνει γὰρ οὐκ ὀλίγα. πρώτων μὲν, ἴδιον, φησίν, οὐδὲν ἔχεις ἀγαθόν,
 ἀλλ' ὁ τι ἂν νομίσης ἔχειν, ἕτερος παρέσχηκεν. ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι θεοῦ
 τοῦ διδόντος κτήματα πάντα, ἀλλ' οὐ τῆς μεταίτου καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸ 5
 104 λαβεῖν προτεινούσης γενέσεως. δεύτερον δέ, κἀν λάβῃς, λάβε μὴ σεαυτῷ,
 δάνειον δὲ ἢ παρακαταθήκην νομίσας τὸ δοθὲν τῷ παρακαταθεμένῳ καὶ
 συμβαλόντι ἀπόδος, πρῆβυτέραν χάριν χάριτι νεωτέρῳ, προκατάρχουσαν
 105 ἀντεκτινούση δικαίως καὶ προσηκόντως ἀμειψάμενος. (22.) μυριοὶ γὰρ ἕξα-
 νοὶ παρακαταθηκῶν ἐγένοντο ἱερῶν, τοῖς ἀλλοτρίοις ὡς ἴδιοις ὑπ' ἀμέτρου 10
 τῆς πλεονεξίας καταχρησάμενοι. σὺ δέ, ὦ γενναῖε, παντὶ σθένει πειρῶ μὴ
 μόνον ἀσινῆ καὶ ἀκιβδηλεύτα φυλάττειν ἀ ἔλαβες, ἀλλὰ καὶ πάσης ἐπι-
 μελείας ἀξιοῦν, ἵν' ὁ παρακαταθέμενος μὴδὲν ἔχη τῆς παρὰ σοῦ φυλα-
 106 κῆς αἰτιάσασθαι. παρακατέθετο δέ σοι αὐτῷ ψυχῆν, λόγον, αἰσθησιν ὁ
 ζυποπλάστης, ἀ συμβολικῶς δάμαλις, κριός, ἀλλ' ἐν ἱεραῖς γραφαῖς ὠνο- 15
 μάσθησαν (Gen. 15, 9). ταῦτα δ' οἱ μὲν εὐθύς ὑπὸ φιλαυτίας ἐνοσφι-
 107 σαντο, οἱ δὲ ἐταμειύσαντο πρὸς καιριωτάτην ἀπόδοσιν. τῶν μὲν οὖν
 νοσφιζομένων οὐκ ἔστιν ἀριθμὸν εὑρεῖν· τίς γὰρ ἡμῶν ψυχῆν καὶ αἰσθησιν

1 ἀναγκαιότατα G 2 γέγραπται om. OAB prius ἢ om. GP δὲ ἡ OABH²:
 δὲ Pap GH¹P 3 ἀγαθόν om. OAB 5 πάντα om. OAB μεταίτου Pap:
 μετ' αὐτὸν GH², μετ' αὐτοῦ ceteri. hic incipit pars recens ex Turnebi ed. descripta
 in O 7 προκαταθεμένῳ AB 8 συμβαλόντι Pap AB: σύμβολόν τι ceteri
 νεωτέραν GPH¹ 9 ἀντεκτινούση Pap μυριοὶ Pap D: πολλοὶ codd. 9. 10 ἐξ-
 αρνοὶ Pap D: ἕξα G, ἐκ ceteri 10 ἱερῶν hic hab. Pap: ante ἐγένοντο codd., om.
 D; post ἱερῶν add. πονηροὶ H² ὑπὸ μέτρου GPH¹ 11 post γενναῖε add. καὶ
 τῶν θείων ὑπήκοος D παντὶ σθένει πειρῶ Pap D: πειρῶ παντὶ σθένει codd. 12 πάσης
 Pap D: πλείονος codd. 13 post ἀξιοῦν add. ὡς αὐτεξούσιος καὶ δυνατός D
 ἵνα D ἔχει DM, ἔχει GHP 13. 14 τῆς παραφυλακῆς D 13 παρὰ] περὶ B
 σοῦ] σοὶ con. Mang. (Pap?) 14 αἰτιάσθαι Pap (?) DMν σοὶ αὐτῷ] τῇ σῇ προει-
 ρέσει D 15. 16 ὠνομάσθησαν om. AB 16 δε Pap εὐθύς om. AB, in
 ras. P ὑπὸ] ἀπὸ G φιλαυθίας Pap, φιλαυτίαν B 17 ἐταμειύσαντο hic hab.
 Pap: post ἀπόδοσιν transpos. codd. καιριωτέραν con. Mang. 18. 25,1 αἰσθησιν
 καὶ λογὸν Pap: λόγον καὶ αἰσθησιν codd.

9—11 DP fol. 268, DL fol. 125^v Φίλωνος ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων κληρονόμος DR fol.
 230^v Φίλωνος: μυριοὶ—καταχρησάμενοι. 11—15 DM fol. 18^r DL fol. 57^r Φίλωνος
 ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων κληρονόμος DR fol. 18^v Φίλωνος: σοὶ λέγεται, ὦ γενναῖε—ζυπο-
 πλάστης. pergunt p. 25,19.

καὶ λόγον, πάνθ' ὁμοῦ ταῦτ' οὐ φησιν ἑαυτοῦ κτήματ' εἶναι, τὸ αἰσθάνεσθαι, τὸ λέγειν, τὸ καταλαμβάνειν οἰόμενος ἐφ' ἑαυτῷ μόνῳ κείσθαι; τῶν δὲ τὴν πίστιν ἱσθῆναι καὶ ἄσυχον ὄντως διαφυλαττόντων 108 ὀλίγος ἐστὶν ἀριθμὸς. οὗτοι ταῦτα τὰ τρία ἀνατεθείκασιν θεῷ, ψυχὴν, αἰσθῆσιν, λόγον· ἔλαβον γὰρ οὐχ ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐκείνῳ πάντα ταῦτα, ὥστε εἰκότως ὠμολόγησαν κατ' αὐτὸν εἶναι τὰς ἐκάστων ἐνεργείας, τοῦ νοῦ τὰς διανοήσεις, τοῦ λόγου τὰς ἐρμηνείας, τῆς αἰσθήσεως τὰς φαντασίας. οἱ μὲν οὖν ἑαυτοῖς ταῦτα ἐπιγράφοντες ἄξια τῆς ἑαυτῶν βαρυ- 109

p. 468 M. δαιμονίας | ἐκλήρωσαντο, ψυχὴν μὲν ἐπιβουλον, ἀλόγοις πάθεισι πεφυρ- 10 μένην καὶ πλήθει κακῶν κατειλημμένην, τοτὲ μὲν ὑπὸ λαίμαργίας καὶ λαγνείας ὥσπερ ἐν χαμαιτυπείῳ περιυβριζομένην, τοτὲ δὲ ὑπὸ πλήθους ἀδικημάτων ὥσπερ ἐν δεσμωτηρίῳ καθειργμένην μετὰ κακούργων, οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπιτηδευμάτων, ἃ πᾶσι τοῖς κριταῖς [ἢ τιμωρηταῖς] ἀνώγισμα γέγονε, λόγον δὲ στόμαργον, ἤκονημένον κατὰ τῆς ἀληθείας, 15 βλαβερόν μὲν τοῖς ἐντυχάνουσιν, αἰσχύνῃν δὲ τοῖς κεκτημένοις ἐπιφέροντα, αἰσθῆσιν δὲ ἀκόρεστον, ἐμπορουμένην μὲν αἰεὶ τῶν αἰσθητῶν, ὑπὸ δὲ ἀκράτορος τῆς ἐπιθυμίας μηδέποτε ἐμπλησθῆναι δυναμένην, ἀλογοῦσαν τῶν σφροονιστῶν, ὡς παρορᾶν καὶ παρακούειν καὶ ὄσα ἂν ἐπ' ὠφελείᾳ διεξέρχωνται παραπτύειν. οἱ δὲ λαβόντες μὴ ἑαυτοῖς, 110 20 ἀλλὰ θεῷ τούτων ἕκαστον αὐτῷ ἀνέθεσαν, ἱεροπρεπῆς καὶ ἄξιον ὄντως φυλάξαντες τῷ κτησαμένῳ, τὴν μὲν διάνοιαν, ἵνα μηδὲν ἄλλο ἢ περὶ

1 πανθ' ὁμοῦ ταυτ' ου Pap: πάντα ὁμοῦ ταῦτα (τὰ G) GHP, οὐ πάντα ὁμοῦ ταῦτα AB
 ἐαυτοῦ κτήματ' Pap: κτήματα αὐτοῦ GHP, κτήματα αὐτῷ AB 2 ἐαυτοῦ PL,

3 τὴν Pap GP: om. ceteri 4 ταῦτα om. Pap
 ἀνατεθείκασιν Pap 4. 5 ψυχὴν, αἰσθῆσιν, λόγον om. AB 5 πάντα ταῦτα
 Pap: ταῦτα πάντα codd. 6 ὥστε Pap (Turn.): ὅτε G, ὡ τε HP, ὡ καὶ AB
 κατ' αὐτον Pap: καθ' αὐτὸν GHP, καθ' ἑαυτὸν ABL 7 αἰ ἐρμηνεῖαι Pap
 8 post ἄξια add. ταῦτα ABH², αὐτὰ GP, ταυτὰ H¹, ταύτης conl. Mang. αὐτῶν
 AB 11. 12 ὥσπερ—ἀδικημάτων add. mg. H² 11 χαμαιτύπη ABGP
 περιυβριζομένην G δὲ] δὴ Pap 12 καθειργμένην Pap: καθειργνομένην codd.
 13 ἀλλὰ Pap A ἢ τιμωρηταῖς Pap: om. codd., fort. aliud latet (καὶ μάρτυσι?)
 14 γέγονε Pap ABG: γίνεται HP 15 βλάβην conicio 16 del codd. 17 τῆς
 Pap: om. codd. 20 τούτων Pap et H²: ταῦτα ceteri αὐτῷ H²: αὐτῶν
 ceteri et Pap 21 φυλάξαντες Pap HPD: διαφυλάξαντες ABG τῷ κτησαμένῳ
 Pap GHP: τὸ κεκτημένον AB, τὸ κτήμα conl. Mang, τῷ παρακαταθεμένῳ conicio
 μηδὲν codd: μὴ Pap ἢ Pap D: ἢ τὰ codd.

19—26,7 *ibid.* οἱ μὲν οὖν ταῦτα καλῶς δεξάμενοι καὶ φυλάξαντες τῷ δεδωκότι τὴν μὲν διάνοιαν ἐτήρησαν, ἵνα μηδὲν ἄλλο—διαγγέλλῃ.

- θεοῦ καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ διανοῆται, τὸν δὲ λόγον, ἔν' ἀχαλίμφ
 στόματι ἐγκωμίους καὶ ὕμνοις καὶ εὐδαιμονισμοῖς γεραίρη τὸν τῶν ὄλων
 πατέρα, τὰς πρὸς ἐρμηναίαν ἀπάσας ἀρετὰς εἰς ἓν τοῦτο μόνον ἔργον
 συγκροτῶν καὶ ἐπιδεικνύμενος, τὴν δὲ αἰσθησιν, ἵνα φαντασιουμένη τὸν
 αἰσθητὸν ἅπαντα κόσμον οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ τὰς μεταξὺ φύσεις, ζῳά 5
 τε καὶ φυτά, ἐνεργείας τε καὶ δυνάμεις αὐτῶν καὶ ὄσαι κινήσεις καὶ
 111 σχέσεις, ἀδόλως καὶ καθαρῶς ψυχῇ διαγγέλλῃ. νῆ γὰρ ὁ θεὸς κατα-
 λαμβάνειν τὸν μὲν νοητὸν κόσμον δι' ἑαυτοῦ, τὸν δὲ ὄρατὸν δι' αἰσθη-
 σεως ἐφήκεν. εἰ δὴ δύναιτό τις πᾶσι τοῖς μέρεσι ζῆσαι θεῶ μᾶλλον
 ἢ ἑαυτῷ, διὰ μὲν τῶν αἰσθήσεων εἰς τὰ αἰσθητὰ διακύβας ἕνεκα τοῦ 10
 τάληθές εὐρεῖν, διὰ δὲ τῆς ψυχῆς τὰ νοητὰ καὶ ὄντα ὄντως φιλοσοφή-
 σας, διὰ δὲ τοῦ κατὰ τὴν φωνὴν ὀργάνου καὶ τὸν κόσμον καὶ τὸν δη-
 112 μιουργὸν ὕμνήσας, εὐδαίμονι καὶ μακαρίῳ βίῳ χρήσεται. (23.) ταῦτα
 ἐκ τοῦ „λάβε μοι“ παρεμφαίνεσθαι νομίζω. βουληθεὶς μέντοι καὶ τῆς
 θείας ἀρετῆς ἀπ' οὐρανοῦ τὴν εἰκόνα ἐπὶ γῆν καταπέμψαι δι' ἔλεον 15
 τοῦ γένους ἡμῶν, ἵνα μὴ ἀτυχήσῃ τῆς ἀμείνονος μοίρας, συμβολικῶς
 τὴν ἱερὰν σκηνὴν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κατασκευάζει, σοφίας ἀπεικόνισμα
 113 καὶ μίμημα. τῆς γὰρ ἀκαθαρσίας ἡμῶν ἐν μέσῳ φησὶ τὴν σκηνὴν
 ἰδρῦσθαι τὸ λόγιον, ἔν' ἔχωμεν ᾧ καθαρθησόμεθα ἐκνιψάμενοι καὶ ἀπο-
 λουσάμενοι τὰ καταρρυπαίνοντα ἡμῶν τὸν ἄθλιον καὶ δυσκλείας γέμοντα p. 489 M.
 βίον. τὰ συντείνοντα οὖν πρὸς τὴν κατασκευὴν ἴδωμεν ἐν τρόπῳ εἰσφέ- 21
 ρειν προστάξεν. „ἐλάλησε“ φησὶ „κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· εἰπὸν
 τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ λάβετε μοι ἀπαρχάς, παρὰ πάντων οἷς ἂν δόξῃ

1 διανοῆται Pap, διανοῆσαι v ἵνα Pap D 2 ἐγκωμίους Pap ABD: ἐγκωμῖω
 GHP καὶ εὐδαιμονισμοῖς om. D γεαίροι v 3. 4 τὰς πρὸς—ἐπι-
 δεικνύμενος om. D 4 δὲ om. B φαντασιούμενοι B 4. 5 τὸν αἰσθητὸν
 ἅπαντα κόσμον Pap DLDR: τὸν αἰσθητὸν κόσμον ἅπαντα Dm, πάντα τὸν αἰσθητὸν κόσμον
 codd. 5 prius καὶ Pap D: τε καὶ codd. 5—7 ζῳά—σχέσεις om. D
 7 τῆ ψυχῆ D διαγγεληί Pap DR, διαγγέλλοι v 9 δη Pap: δὲ codd.
 11 το αληθεῖς Pap 13 βίῳ om. Pap ταῦτ' B 15 εἰκόνα ut vid. L, ἀκρό-
 τητα v τὴν γῆν DC, γῆς DR καταπέμψαι post οὐρανοῦ transp. DC
 16 τῆς] τέλεον τῆς D μεζονος DR 17. 18 καὶ τὰ—σκηνὴν om. AB
 ἀπεικόνισματα καὶ μιμήματα D 19 ἰδρῦσθαι Pap D: ἰδρῦσασθαι codd. τὸ λό-
 γιον post φησὶ transpos. D post λόγιον add. διετάξατο ABP² ἵνα codd. D
 20 τὰ] πρὸς τὸν DR 22 φησιν Pap εἰπον codd. 23 λάβε G παρα
 παντων Pap: om. codd.

14—21 DC fol. 173^v τοῦ αὐτοῦ DR fol. 162^v post locum ad vol. I p. 72,3 allatum:
 βουληθεὶς οὖν (οὖν om. DC) ὁ θεὸς τῆς θείας—βίον.

τῆ καρδίᾳ, λήψεσθε τὰς ἀπαρχὰς μου“ (Exod. 25, 1. 2.). οὐκοῦν κἀν- 114
 ταῦθα παραίνεσις μὴ ἑαυτοῖς ἀλλὰ θεῷ λαβεῖν, τίς τε ὁ διδοῦς ἐστιν
 ἐξετάζοντας καὶ τὰ δοθέντα μὴ σινομένους, ἀσινῆ δὲ καὶ ἄμωμα τέλειά
 τε αὐτὸ καὶ ὀλόκληρα διαφυλάττοντας. τὰς δ' ἀρχὰς δογματικώτατα ἀνέ-
 5 θηκεν αὐτῷ· τῷ γὰρ ὄντι καὶ σωματίων καὶ πραγμάτων αἱ ἀρχαὶ κατὰ
 θεὸν ἐξετάζονται μόνον. ἐρεούνησον δέ, εἰ θέλεις γινῶναι, ἕκαστα, φυτά, 115
 ζῷα, τέχνας, ἐπιστήμας. ἀρ' οὖν αἱ πρῶται τῶν φυτῶν σπερματικαὶ
 καταβολαὶ γεωργίας ἢ τῆς ἀοράτου φύσεως εἰσιν ἀόρατα ἔργα; τί δ' αἱ
 ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων γενέσεις; οὐχ ὡσανεὶ μὲν συναιτίους
 10 ἔχουσι τοὺς τοκέας, τὴν δ' ἀνωτάτω καὶ πρεσβυτάτην καὶ ὡς ἀληθῶς
 αἰτίαν τὴν φύσιν; τέχνας δὲ καὶ ἐπιστήμας οὐ πηγὴ καὶ ρίζα καὶ 116
 θεμέλιοι καὶ εἴ τι ἄλλο πρεσβυτέρας ὄνομα ἀρχῆς ὑπόκειται ἢ φύσις,
 ἢ πάντ' ἐποικοδομεῖται τὰ καθ' ἑκάστην θεωρήματα; φύσεως δὲ μὴ
 προὔποκειμένης ἀτελεῖ τὰ πάντα. ἐνθένδε μοι δοκεῖ τις ὀρμηθεὶς εὐστό-
 15 χως εἰπεῖν

ἀρχὴ δέ τοι ἦμισυ παντός,

ἀρχὴν αἰνιξάμενος τὴν φύσιν, ἣτις ὡσανεὶ ρίζα καταβέβληται πρὸς
 τὴν ἑκάστου συναύξησιν, ἢ καὶ τὸ ἦμισυ τοῦ παντός ἀπένευμεν.
 (24.) εἰκότως οὖν τὸ λόγιον ἀνέθηκε τὰς ἀρχὰς τῷ ἡγεμονί 117
 20 θεῷ. καὶ ἐν ἑτέροις „εἶπεν“ φησὶν „κύριος πρὸς Μωυσῆν λέ-
 γων· ἀγίασόν μοι πᾶν πρωτότοκον, πρωτογενές, διανοῖγον πᾶσαν
 μήτραν ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους· ἐμοὶ ἐστίν“

1 λήψεσθε Mang: λήψεσθαι codd., λημψεσθαι Pap 1. 2 καὶ ἐνταῦθα codd.
 2 λαβεῖν Pap: λαμβάνειν codd. ἐστιν ὁ διδοῦς codd. 3 ἐξετάζοντα G
 ante ἀσινῆ add. ἀλλ' H² δε Pap: τε codd. καὶ om. AB 4 αὐτὸ καὶ]
 αὐτὰ G διαφυλάττοντος Pap, διαφυλάττοντα G, φυλάττοντας P ἀπαρχὰς
 conl. Mang. 6 ἐραυνήσον Pap post θέλεις add. μόνον AB 7 ἀρ' οὖν Pap:
 ἀρὰ γε οὖν codd. τῶν] τε τῶν G σπερματικαὶ] ἀρχαὶ σπέρματα καὶ AB
 8 ἀόρατα] ἀρα τὰ H¹P, del. H² 9 γενέσεις Pap μὲν] μὴ PH¹ 10 δ'
 ἄνωτάτω Pap, δ' ἀνωτάτην AB, διανωτάτην (i) πρεσβυτάτην Pap: πρεσβυτέραν
 codd. 11 οὐ] ἢ P 12 θεμέλιοι Pap: θεμέλιος codd. ὄνομα
 πρεσβυτέρας AB ἢ φύσις om. AB 13 παντα Pap καθ' ἑκαστην Pap:
 om. ceteri 14 τα Pap: om. codd. ἐνθένδε Pap: ἐντεῦθεν codd.
 ὀρμηθεὶς Pap: om. ceteri 16 τοι] τὸ P τοῦ παντός ABHP
 17. 18 ἀρχην—παντος Pap: om. codd. 18 ἀπένευμεν H¹P, ἀπένευμε Pap G: ἀπό-
 νειμε H², om. AB 19 ἀνέθηκεν Pap GP αρχας Pap: ἀπαρχὰς codd.
 20 εἶπεν φησιν Pap: εἶπε codd. πρὸς Μωυσῆν codd.: Μω(υση) Pap
 21 πᾶσαν Pap: om. codd.

- 118 (Exod. 13, 1. 2)· ὥστε ἀνωμολογῆσθαι καὶ διὰ τούτων, ὅτι τὰ πρῶτα
καὶ χρόνῳ καὶ δυνάμει κτήματα θεοῦ, καὶ διαφερόντως τὰ πρωτογενή.
ἐπειδὴ γὰρ πᾶν γένος ἀφθαρτον, δικαίως τῷ ἀφθάρτῳ προσνεμη-
θήσεται, καὶ εἴ τις καὶ συνόλως μήτραν διοιγνύει ἀπὸ ἀνθρώ-
που, τοῦ λογισμοῦ καὶ λόγου, ἕως κτήνους, αἰσθήσεώς τε καὶ σώματος. 5
- 119 ὁ γὰρ διοιγνύς τὴν μήτραν ἐκάστων, τοῦ μὲν νοῦ πρὸς τὰς νοητὰς κατα-
λήψεις, τοῦ δὲ λόγου πρὸς τὰς διὰ φωνῆς ἐνεργείας, τῶν δὲ αἰσθήσεων
πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων ἐγγινομένας φαντασίας, τοῦ δὲ σώματος
πρὸς τὰς οἰκείους αὐτῷ σχέσεις τε καὶ κινήσεις ἀόρατος καὶ σπερματι-
κὸς καὶ τεχνικὸς θεὸς ἐστὶ λόγος, ὃς προσηκόντως ἀνακείσεται τῷ πατρί. 10
- 120 καὶ μὴν ὥσπερ αἱ ἀρχαὶ θεοῦ, οὕτως καὶ τὰ τέλη θεοῦ. μάρτυς δὲ
Μωυσῆς προστάτων ἀφαιρεῖν καὶ ὁμολογεῖν τὸ τέλος τῷ κυρίῳ
- 121 (Num. 31, 28 ss.). μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ ἐν κόσμῳ. πῶς; φυ-
τοῦ μὲν ἀρχῇ σπέρμα, τέλος δ' ὁ καρπός, ἐκότερον οὐ γεωρ-
γίας, ἀλλὰ φύσεως ἔργον. πάλιν ἐπιστήμης ἀρχῇ μὲν ἡ φύσις, | ὡς p. 490 M.
ἐδείχθη, πέρας δ' οὐδ' ἦλθεν εἰς ἀνθρώπους. τέλειος γὰρ οὐδεὶς ἐν 16
οὐδενὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἀλλ' ἀψευδῶς αἱ τελειότητες καὶ ἀκρότητες
ἐνός εἰσι μόνου. φορούμεθ' οὖν λοιπὸν ἡμεῖς ἐν τῷ τέλους καὶ ἀρχῆς
μεθορίῳ, μανθάνοντες, διδάσκοντες, γεωπονοῦντες, ἐργαζόμενοι τῶν
- 122 ἄλλων ἕκαστον ὡς ἂν ἰδρῶντες, ἵνα τι καὶ γένεσις πράττειν δοκῆ. γνω- 20
ριμώτερον μέντοι τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη κατὰ θεὸν ὠμολόγησεν ἐπὶ
τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως εἰπὼν· „ἐν ἀρχῇ ἐποίησε“ (Gen. 1, 1) καὶ
πάλιν „συνετέλεσεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν“ (cf. Gen. 2, 1. 2. 4).
- 123 νυνὶ μὲν οὖν „λάβετε μοι“ (Exod. 25, 2) φησὶ διδούς τὰ πρέπονθ'
ἑαυτῷ καὶ προτρέπων τὰ δοθέντα μὴ κιβδηλεύειν, ἀλλ' ἀξίως τοῦ δόντος 25

1 ὥστε om. Pap ἀνωμολογῆσθαι Pap, ἀνομολογεῖσθαι AB (coni. Mang.)
2 χρόνῳ] spatium 4—5 litt. G 3 καὶ ἐπειδὴ ἅπαν γένος AB 4 και
ει τις καὶ Pap: καὶ εἴ τι codd., ὃς οἶός τε καὶ conicio, καὶ εἴ τις ἱκανὸς coní.
Cohn διοιγνύειν Pap GP: ἀνοιγνύει AB, διοιγνύει H 5 λογισμοῦ] νοῦ coní.
Mang. λόγου Pap: τοῦ-λόγου codd. τῆς αἰσθήσεως codd. 6 τὴν
Pap: om. codd. 6. 7 καταλημψεις Pap 7 δ' AB 8 ἀπὸ om. AB, ὑπο
Pap 9 οἰκείας AB (ὃ) ἀόρατος conicio 10 θεῖος Pap: καὶ
θεῖος codd. 14 δ' ο Pap, δὲ ὁ GHP: δὲ AB ἐκότερα G 16 πέρα G
δ' οὐδ' ἔλθη H², δ' ἦλθεν Pap, δ' οὐδ' ἂν ἔλθοι v 17 ἀλλὰ ψευδῶς BH¹
18 ἐνός] ἀνθρώπου B εἰσιν Pap φορούμεθα Pap λοιπὸν om. AB,
post ἀρχῆς transpos. GHP ἀρχῇ G 19 γεηπονοῦντες AB
20 ὡς ἂν ἰδρῶντες scripsi: ὡσαν ἰδρουντες Pap, ὡσαναὶ δρῶντες codd. δοκαί G
21 αρχας Pap: ἀπαρχὰς codd. 24 φησιν Pap 25 εαυτωι Pap: αὐτῷ codd.
δόντος Pap (Mang.): δέοντος codd.

φυλάττειν, αὐθις δ' ἐν ἑτέροις ὁ μηδενὸς χρεῖος ὦν καὶ διὰ τοῦτο λαμβάνων μηδὲν ὁμολογήσει λαμβάνειν, ἕνεκα τοῦ πρὸς εὐσέβειαν ἀλειφαι καὶ προθυμίαν ὁσιότητος ἐμποιῆσαι καὶ πρὸς θεραπείαν ἀκονῆσαι τὴν ἑαυτοῦ, ὡς ἀποδεχομένου καὶ δεχομένου τὰς ψυχῆς ἑκουσίους ἀρεσκείας καὶ γνησίους θεραπείας. „ἰδοὺ“ γάρ φησιν „εἴληφα τοὺς 124 Λευίτας ἀντὶ παντὸς πρωτοτόκου διανοίγοντος μήτραν παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· λύτρα αὐτῶν ἔσονται“ (Num. 3, 12). οὐκοῦν λαμβάνομεν καὶ δίδομεν, ἀλλὰ κυρίως μὲν λαμβάνομεν, καταχρηστικῶς δὲ δίδοναι λεγόμεθα δι' ἂς αἰτίας εἶπον. εὐθυβόλως δὲ λύτρα ἠνόμασε τοὺς Λευίτας· 10 εἰς ἐλευθερίαν γὰρ οὐδὲν οὕτως ἐξαιρεῖται τὴν διάνοιαν ὡς τὸ πρόσφυγα καὶ ἰκέτην γενέσθαι θεοῦ. τοῦτο δ' ἡ ἱερωμένη φυλὴ Λευιτῶν ἐπαγγέλλεται.

(25.) Λελαληκότες οὖν τὰ πρόποντα περὶ τούτων ἀναδράμωμεν 125 ἐπὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς· ὑπερεθέμεθα γὰρ πολλὰ τῶν ὀφειλόντων ἀκριβοθεῖναι. „λάβε μοι“ φησί „δάμαλιν“ ἄζυγα καὶ ἀκάκωτον, ἀπαλὴν ἔτι καὶ νέαν καὶ σφριγῶσαν, ἡνιόχησιν καὶ παιδεῖαν καὶ ἐπιστασίαν εὐμαρῶς δέξασθαι δυναμένην ψυχῆν· „λάβε μοι κριόν“, λόγον ἀγωνιστὴν καὶ τέλειον, ἱκανὸν μὲν τὰ σοφίσματα τῶν ἀντιδοξούντων ἀνατεμεῖν τε καὶ λῦσαι, ἱκανὸν δὲ καὶ ἀσφάλειαν ὁμοῦ καὶ εὐκοσμίαν τῶ χρωμένῳ περι- 20 ποιῆσαι· „λάβε μοι“ καὶ τὴν ἄττουςαν αἰσθησιν ἐπὶ τὸν αἰσθητὸν κόσμον, „αἶγα“, πάντα „τριετίζοντα“, κατ' ἀριθμὸν τέλειον παγέντα, ἀρχὴν

1 ἂς ABG, om. PH¹ δι' αὐτοῦ G, διὰ τοῦ AB 2 λαμβάνειν AB
 ὁμολογεῖ Barb. 4 τὴν] τὸν GPH¹ καὶ δεχομένου Pap, καὶ δεχομένου om. B,
 secl. Mang., καὶ δεξιουμένου conicio ψυχας Pap ἑκουσίους P² Barb.: ἑκουσίου
 Pap ABGH¹, ἀκουσίου H¹P¹, ἀκουσίου; H² 5 γνησιου Pap 6 μητρας Pap
 παρὰ] περὶ AB 7 post οὐκοῦν add καὶ ABG 8 post λαμβάνομεν add. καὶ GHP
 Barb. δὲ om. GHP Barb. 8. 9 λεγομετα Pap 9 δι' ἂς αἰτίας εἶπον Pap:
 δι' ἂς εἶπον αἰτίας GHP, διὰ τὰς αἰτίας ταύτας AB, om. Barb. 9. 10 ἠνόμασε—
 οὐδὲν om. Pap 11 οἰκέτην AB δ' Pap: om. codd. Barb. 11: 12 επαγ-
 γελλεται Pap 13. 14 ἀναδραμωμεν ἐπὶ τα ἐξ ἀρχῆς Pap: ἐπὶ τὰ ἐξῆς ἀναδράμωμεν
 codd. 15 φησιν Pap ἄζυγα Pap: ἄζυγον codd. 16 νέαν σφριγῶσαν A
 σφριγῶσαν Pap ἐπιστασίαν Pap (Mang.): ἐπίστασιν codd. εὐμαρῶς G
 17 δυναμένην om. G ψυχῆν om. AB μοι Pap HP: μοι καὶ ABG
 18. 19 ἱκανὸν μὲν—ἱκανὸν δὲ om. AB 19 νόμου AB 20 ἄττουςαν scripsi:
 ἄττουςαν Pap, διάττουςαν codd., διάττουςαν Mang. 21 κατα Pap

1—12 Barberinus IV 56 fol. 134r Φίλωνος ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων κληρονόμος πραγμά-
 των: μηδενὸς χρεῖος—ἐπαγγέλλεται.

- μεσότητά· τελευτήν ἔχοντα· πρὸς δὲ τούτοις „τρυγὸνα καὶ περιστερὰν“
 (Gen. 15, 9), τὴν τε θεϊάν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν, πτηνάς μὲν
 ἀμφοτέρας καὶ ἄνω πηδᾶν μεμελετηκυίας, διαφερούσας δ' ἀλλήλων, ἣ
 127 διαφέρει γένος εἶδους τῆ μίμημα ἀρχετύπου. φιλέρημος μὲν γὰρ ἡ
 θεία σοφία, διὰ τὸν μόνον θεόν, | οὐ κτῆμά ἐστι, τὴν μόνωσιν ἀγαπῶσα — p. 491 M.
 συμβολικῶς αὕτη τρυγῶν καλεῖται —, ἡμερος δὲ καὶ τιθασὸς καὶ ἀγελαῖος 6
 ἢ ἑτέρα, τὰ ἀνθρώπων ἄστη περιπολοῦσα καὶ διαίτη τῆ μετὰ θνητῶν
 128 ἀσμενίζουσα· περιστερᾶ ταύτην ἀπεικάζουσιν. (26.) ταύτας μοι δοκεῖ
 τὰς ἀρετὰς Μωυσῆς αἰνιξάμενος μαίας Ἑβραίων ὀνομάσαι Σεπφώραν τε
 καὶ Φουάν (Exod. 1, 15)· ἡ μὲν γὰρ ὀρνίθιον, Φουὰ δὲ ἔρουθρον 10
 ἐρμηγεύεται. τῆς μὲν οὖν θείας ἐπιστήμης ὀρνίθος τρόπον τὸ αἰεὶ μετ-
 εωροπολεῖν ἴδιον, τῆς δὲ ἀνθρωπίνης αἰδῶ καὶ σωφροσύνην ἐμποιεῖν,
 129 ὧν τὸ ἐρυθριᾶν ἐφ' οἷς ἄξιον. δεῖγμα ἐναργέστατον· „ἔλαβεν δὲ“ φησὶν
 „αὐτῷ πάντα ταῦτα“ (Gen. 15, 10). τοῦτ' ἔπαινός ἐστι τοῦ σπου-
 δαίου, τὴν ἱεράν ὧν ἔλαβε παρακαταθήκην, ψυχῆς, αἰσθήσεως, λόγου, 15
 θείας σοφίας, ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, καθαρῶς καὶ ἀδόλως μὴ ἐαυτῷ,
 130 μόνῳ δὲ τῷ πεπιστευότῳ φυλάξαντος. εἰτ' ἐπιλέγει· „διεῖλεν αὐτὰ
 μέσα,“ τὸ τίς μὴ προστιθείς, ἵνα τὸν ἀδεικτον ἐννοῆς θεὸν τέμνοντα
 τὰς τῶν σωμάτων καὶ τὰς τῶν πραγμάτων ἐξῆς ἀπάσας ἡρμόσθαι καὶ
 ἡνωσθαι δοκούσας φύσεις τῷ τομεῖ τῶν συμπάντων ἑαυτοῦ λόγῳ, δε 20
 131 εἰς τὴν ὀξυτάτην ἀκονηθεὶς ἀκμὴν διαιρῶν οὐδέποτε λήγει. τὰ γὰρ
 αἰσθητὰ πάντα ἐπειδὴν μέχρι τῶν ἀτόμων καὶ λεγομένων ἀμερῶν διε-
 ξέθη, πάλιν ἀπὸ τούτων τὰ λόγῳ θεωρητὰ εἰς ἀμυθήτους καὶ ἀπερι-

1 καὶ Pap: τε καὶ codd. 3 ἄνω πηδᾶν Pap AB: ἀναπηδᾶν GHP
 δε Pap, om. GPH¹ 4 γένους εἶδος ABG, fort. recte μὲν Pap GH²: om.
 ABH¹P 5 ἐστιν Pap ἀγαπῶσαν Pap 6 δὲ καὶ GHP: καὶ Pap AB
 τιθασὸς ABG 8 ἐνασμενίζουσα conl. Mang. ἀπεικάζουσιν Pap: ἀπεικάζουσι
 ABG, ἀπεικάζουσα HP 9 Μωυσῆς codd. ὀνομάσαι HP, ὀνομασαι Pap: ὀνόμασε
 AB, ὀνόμασεν G 10 ἐρυθρὰ AB 11 ἐρμηγεύεται] ὀνομάζεται AB
 αἰεὶ codd. 13 ὧν το Pap: ὥστε codd. δεῖγμα ἄξιον HP post δεῖγμα
 add. δὲ AB, fort. recte ἐλαβεν δε Pap: ἔλαβε δὲ HP, ἔλαβε ABG 14 πάντα
 ταῦτα Pap G: ταῦτα πάντα ceteri 17 φυλάξαντος Pap 18 μεσοτη τις Pap
 μὴ Pap AB: οὐ GH², om. H¹P προστιθείς Pap: προσθείς codd. ἀδεικτον
 Pap (Mang): ἀδίδακτον codd. ἐννοῆ G 19 prius των Pap: τε τῶν codd.
 καὶ — πραγμάτων om. B τας των Pap: τῶν codd. 20 τῷ τεκεῖ

τῷ G 21 δε-
 καιων Pap 22 μέχρι codd.: μὲν μεχρι Pap, δὲ μέχρι Mang. „ex Ms. Coisl.“, δ' ἄχρι conl.
 Jessen

γράφους μόρας ἄρχεται διαιρεῖν οὕτως ὁ τομεύς, καὶ „τὰ πέταλα τοῦ
 χρυσίου τέμνει τρίχας“ (Exod. 36, 10), ὡς φησι Μωσῆς, εἰς μῆκος
 ἀπλατὲς ἀσωμάτοις γραμμαῖς ἐμφερές. ἕκαστον οὖν τῶν τριῶν διείλε 132
 μέσον, τὴν μὲν ψυχὴν εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον, τὸν δὲ λόγον εἰς ἀληθές
 5 τε καὶ ψεῦδος, τὴν δὲ αἰσθησιν εἰς καταληπτικὴν φαντασίαν καὶ ἀκα-
 ταληπτον· ἄπερ εὐθὺς τμήματα „ἀντιπρόσωπα τίθησιν ἀλλήλοις“, λο-
 γικὸν ἄλογον, ἀληθές ψεῦδος, καταληπτὸν ἀκαταληπτον, ἀπολιπὼν τὰ
 πτηνὰ ἀδιαίρετα (Gen. 15, 10)· τὰς γὰρ ἀσωμάτους καὶ θείας ἐπι-
 στήμας εἰς μαχομένας ἐναντιότητας ἀδύνατον τέμνεσθαι.

10 (27.) Πολὺν δὲ καὶ ἀναγκαῖον ὄντα λόγον τὸν περὶ τῆς εἰς ἴσα 133
 τομῆς καὶ περὶ ἐναντιοτήτων οὔτε παρήσομεν οὔτε μηκυνοῦμεν, ἀλλ’
 ὡς ἔστιν ἐπιτέμοντες ἀρκεσθησόμεθα μόνοις τοῖς καιρίοις. καθάπερ
 p. 492 M. γὰρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν καὶ τὰ μέλη μέσα διείλεν ὁ τεχνίτης, οὕτως
 καὶ τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν, ἴνικα τὸν κόσμον ἐδημιούργει. λαβὼν γὰρ 134
 15 αὐτὴν ἤρξατο διαιρεῖν ὧδε· δύο τὸ πρῶτον ἐποίει τμήματα, τὸ τε βαρὺ
 καὶ κοῦφον, τὸ παχυμερές· ἀπὸ τοῦ λεπτομεροῦς διακρίνων· εἰθ’ ἐκά-
 τερον πάλιν διαιρεῖ, τὸ μὲν λεπτομερές εἰς ἀέρα καὶ πῦρ, τὸ δὲ παχυ-
 μερές εἰς ὕδωρ καὶ γῆν, ἃ καὶ στοιχεῖα αἰσθητὰ αἰσθητοῦ κόσμου,
 ὡσανεὶ θεμελίους, προκατεβάλλετο. πάλιν δὲ τὸ βαρὺ καὶ κοῦφον καθ’ 135
 20 ἐτέρας ἔτμνεν ἰδέας, τὸ μὲν κοῦφον εἰς ψυχρὸν τε καὶ θερμὸν — ἐπε-
 φήμισε δὲ τὸ μὲν ψυχρὸν ἀέρα, τὸ δὲ θερμὸν φύσει πῦρ —, τὸ δὲ
 βαρὺ εἰς ὑγρὸν τε αὖ καὶ ξηρὸν· ἐκάλεσε δὲ τὸ μὲν ξηρὸν γῆν, τὸ δὲ
 ὑγρὸν ὕδωρ. ἕκαστον δὲ τούτων ἄλλας τομὰς ἐδέχετο· γῆ μὲν γὰρ 136
 εἰς ἡπίρους καὶ νήσους διηρεῖτο, ὕδωρ δὲ εἰς θάλασσαν καὶ ποταμοὺς
 25 καὶ ὕσον πότιμον, ἀῆρ δὲ εἰς τὰς θέρους καὶ χειμῶνος τροπὰς, πῦρ δὲ

2 (εἰς) τρίχας conl. Mang. φησιν Pap, φησιν ὁ AB Μωσῆς codd.
 as Pap: ἐν G, ἐν ceteri. 3 γραμμαῖς Pap (Mang.): γράμμασιν codd. 4 τὸν δὲ
 λόγον om. AB 5 καταληπτικὴν Pap 5. 6 ἀκαταληπτον Pap
 7 καταληπτον ἀκαταληπτον Pap 8 πτηνὰ] ἐπτά G 8 τὰς μὲν γὰρ ABG
 8. 9 ἐπιστήμης G 10 πολὺν δὲ καὶ] τὸν δὲ AB δὲ] τε Pap λόγον
 ὄντα Mang. per errorem εἰς Pap A: om. ceteri 11 καὶ] καὶ τον Pap 12 ἐν-
 ιστιν conl. Mang. ἐπιτέμοντες Pap A(H): ἐπιτεμόντες ceteri μονοῖς Pap:
 μόνον codd. 13 γὰρ om. Pap μέσον AB 14 ἴνικα Pap: ὅτε codd.
 15 τὸ πρῶτον Pap: τὸ μὲν πρῶτον codd. τὸ τε] τὸ AB βαρὺ] βραχὺ
 GH¹P 16 λεπτομεροῦς Pap (Mang.): λεπτοτέρου codd. 16. 17 ἐκότερα P
 17 δὲ om. AB 18 prius καὶ Pap AB: τε καὶ GHP α Pap: om. codd.
 19 ante ὡσανεὶ add. ἃ A προκατεβάλλετο B καὶ τὸ κοῦφον codd. καὶ add.
 ante καθ’ AB 20 ἔτμνεν om. H 20. 21 ἐπεφήμισεν Pap 23 γὰρ om. G
 24 διηρεῖτο Pap: διήρητο codd. τὸ δε ὕδωρ Pap θάλασσας AB

- εἰς τὸ χρεῖῶδες — ἄπληστον δ' ἐστὶ καὶ φθαρτικὸν τοῦτο — καὶ κατὰ
 τοῦναντίον εἰς τὸ σωτήριον, ὅπερ εἰς τὴν οὐρανοῦ σύστασιν ἀπεκληροῦτο.
 137 ὥσπερ δὲ τὰ ὀλοσχερῆ, οὕτω καὶ τὰ κατὰ μέρος ἔτεμνεν, ὧν τὰ μὲν
 ἄψυχα, τὰ δ' ἔμψυχα ἦν· καὶ τῶν ἀψύχων τὰ μὲν ἐν ταῦτῃ μένοντα,
 ὧν δεσμὸς ἕξις, τὰ δ' οὐ μεταβατικῶς, ἀλλ' αὐξητικῶς κινούμενα, ἀ 5
 φύσις ἢ ἀφάνταστος ἐξέφου· καὶ τούτων τὰ μὲν τῆς ἀγρίας ὕλης οἰστικά
 ἀγρίων καρπῶν, οἱ τροφῆ θηρίοις εἰσίν, τὰ δὲ τῆς ἡμέρου, ὧν γεωργία
 τὴν προστασίαν καὶ ἐπιμέλειαν ἔλαχε· τίχτει δὲ καρποὺς τῇ πάντων
 138 ἡμερωτάτῃ ζῶων πρὸς ἀπόλαυσιν, ἀνθρώπων. καὶ μὴν ἐν τῷ τρόπῳ τὰ
 ἄψυχα, καὶ τὰ ψυχῆς μεμοιραμένα διήρει — τούτων γὰρ ἐν μὲν ἀλό- 10
 γων, ἐν δὲ λογικῶν ἀπέκρινεν εἶδος — καὶ λαβῶν ἑκάτερον πάλιν
 ἔτεμνεν τὸ μὲν ἄλογον εἰς ἀτίθασόν τε καὶ χειρόηδες εἶδος, τὸ δὲ λογι-
 139 κὸν εἰς ἄφθαρτόν τε καὶ θνητόν. καὶ τοῦ θνητοῦ δύο μοίρας εἰργάζετο,
 ὧν τὴν μὲν ἀνδρῶν, τὴν δὲ γυναικῶν ἐπεφήμισε. καὶ κατ' ἄλλον μὲν-
 τοι τρόπον τὸ ζῶον εἰς ἄρρεν ἔτεμνε καὶ θῆλυ· ἐδέχετο δὲ καὶ ἄλλας 15
 ἀναγκαίας τομάς, αἱ διέστελλον πτηνὰ μὲν χερσαίων, χερσαῖα δὲ ἐνὸδρων,
 140 ἐνὸδρα δὲ ἀμφοῖν τῶν ἄκρων. οὕτως ὁ θεὸς ἀκονησάμενος τὸν τομέα
 τῶν συμπάντων αὐτοῦ λόγον διήρει τὴν τε ἄμορφον καὶ ἄποιον τῶν
 ὄλων οὐσίαν καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀποκριθέντα τέτταρα τοῦ κόσμου στοιχεῖα
 καὶ τὰ διὰ τούτων παγέντα ζῷα τε αὐτὰ καὶ φυτά. 20
 141 (28.) Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον φησὶ „διεῖλεν,“ ἀλλὰ καὶ „μέσα διεῖλεν,“
 ἀναγκαῖον κἀν ὀλίγα περὶ τῶν ἴσων τμημάτων ὑπομνήσαι. τὸ μὲν γὰρ
 142 ἄκρως κατὰ μέσον | διαιρεθὲν ἴσα ἀποτελεῖ τμήματα. ἄνθρωπος μὲν p. 493 M.

- 1 δε εστιν Pap κατὰ om. AB 3 οὕτω om. Pap 4 τεμνειν Pap,
 ἔτεμνε P 4 ἄψυχα τα δ' ἐμψυχα Pap: ἔμψυχα (add. ἦν H¹P), τὰ δὲ ἄψυχα codd.
 5 ἕξεις L¹ τὰ] τῶν APH¹ κινουμένων AB 6 φαῦσις A, mg. P² αφαν-
 ताστος Pap (Mang.): αφαντος P(H¹), αφατος ceteri καὶ τούτων] τούτων δὲ Turn.
 οἰστικα Pap 7 εἰσίν Pap A: ἐστὶ ceteri ἦρ P, ἡμέρας H 8 ελαχεν Pap
 9 ἀνθρωπων Pap καὶ μὴν ον Pap: καὶ μὴ μόνον G; καθ' ἐν δὲ AB, in gas. P²;
 καὶ οὐ μόνον καθ' ἓνα in gas. H² 10 τῆς ψυχῆς H διηρει Pap: διαρεῖ codd.
 τούτων γὰρ — ἔτεμνεν om. AB 11 ἀπέκρινεν Pap: ἀπέφηνεν GHP καὶ λαβῶν
 Pap: λαβῶν δὲ τούτων GPH¹, ἀλλὰ καὶ τούτων H² ἑκατερον Pap: ἕκαστον GHP
 12 ἐτεμνεν Pap: διαιρεῖ GHP ατιθασον Pap: ἄγριον codd. εἶδος codd.:
 ηθος Pap 13 εἰργάσατο AB 15 τὸ] τὲ G 18 αὐτοῦ codd.
 λόγων H, ἔργων P διηρει Pap: διαιρεῖ codd. ἀμορφην [Pap ἄποιον
 codd.: απορον Pap 19 τέσσαρα H, δ' P 20 αυ Pap: om. codd. 21 μέσα
 διελειν Pap 22 ἀναγκαῖον κἀν Turn.: ἀναγκαιως αν Pap, ἀναγκαιως κἀν codd.
 περὶ] περ Pap [ἴσων] εἰς τῶν G μὲν το γαρ transpos. Pap 22—33,1 ὑπο-
 μνήσαι — τμημάτων om. B

οὐν οὐδεις δύναται ἀκριβῶς ἂν ποτε εἰς ἴσα διελεῖν οὐδέν, ἀλλ' ἀνάγκη τῶν τμημάτων τὸ ἕτερον ἐνδεῖν ἢ περιττεύειν, καὶ εἰ μὴ μείζονι, ἀλλὰ τοι βραχεῖ μέρει πάντως, ὃ τάχα τὴν αἰσθησιν ἐκφεύγει τοῖς ἀδρομερεστέροις ἐκ φύσεως καὶ ἔθους προσβάλλουσαν ὄγκοις, τοὺς δὲ ἀτόμους
 5 καὶ ἄμερεῖς καταλαβεῖν ἀδυνατοῦσαν. ἰσότητος δὲ οὐδὲν γενητὸν αἴτιον 143 ἀδεκάστω λόγῳ τῆς ἀληθείας εὐρίσκεται. ἔοικεν οὖν ὁ θεὸς μόνος ἀκριβοδίκαιος εἶναι καὶ μέσα· μόνος δύνασθαι διαιρεῖν τὰ τε σώματα καὶ πράγματα, ὡς μηδὲν τῶν τμημάτων μηδ' ἀκαρεῖ καὶ ἄμερεῖ τιμι πλεόν ἢ ἕλαττον γενέσθαι, τῆς δ' ἀνωτάτω καὶ ἄκρας ἰσότητος μεταλαχεῖν ἰσχῦ-
 10 σαι. εἰ μὲν οὖν τὸ ἴσον μίαν εἶχεν ἰδέαν, ἱκανῶς ἂν τὰ λεχθέντα εἴρητο, 144 πλείονων δ' οὐσῶν οὐκ ἀποκνητέον τὰ ἀρμόττοντα προσθεῖναι. λέγεται γὰρ ἴσον καθ' ἓνα μὲν τρόπον ἐν ἀριθμοῖς, ὡς δύο δυοὶ καὶ τρία τρισὶ καὶ τὰ ἄλλα ταύτῃ, καθ' ἕτερον δὲ ἐν μεγέθεσιν, ὧν μήκη, πλάτη, βᾶθη, διαστάσεις εἰσίν· παλαιστῆς γὰρ παλαιστῆ καὶ πῆχει πῆχυς ἴσα
 15 μεγέθει, δυνάμει δὲ ἔστιν ἄλλα, ὡς τὰ ἐν σταθμοῖς καὶ μέτροις. ἀναγ- 145 καία δὲ ἔστιν ἰσότητος ἰδέα καὶ ἡ διὰ ἀναλογίας, καθ' ἣν καὶ τὰ ὀλίγα τοῖς πολλοῖς καὶ τὰ βραχεὰ τοῖς μείζουσι ἴσα νενόμισται· ἣ καὶ πόλεις ἐπὶ καιρῶν εἰώθασι χρῆσθαι κελεύουσαι τὸ ἴσον ἕκαστον τῶν πολιτῶν ἀπὸ τῆς οὐσίας εἰσφέρειν, οὐ δῆπου ἐν ἀριθμῷ, ἀλλ' ἀναλογία τοῦ

1 οὖν Pap G: om. ceteri δύναται BGHP: δυνατ' Pap, δύναιται A ἀκριβῶς
 ἂν scripsi: αγριαν Pap, ἂν BGHP, om. A 2 ἐνδεῖν GPH¹ ἢ] οὐδὲν ἢ
 H¹P καὶ per errorrem om. Mang. 3 τοι] τωι Pap ταχα (την) Pap:
 τὴν μὲν codd. ἐκφεύγειν G τοῖς Pap ABH²: τοῖς δὲ GPH¹
 3. 4 α(δρο)μενεστεροις Pap, ἀνδρο(μενε)στέροις B (litterae inclusae erasae), ἀδρομεστέ-
 ροις A 5 ἰσότητος Pap: ἀνισότητος ABG, ἀνισότης HP δὲ] δὴ concilio
 γενητὸν scripsi: ηττον Pap, ἴσον codd. 5. 6 αἰτιον ἀδεκάστω Pap: αἴτιον δ' ἐκάστω
 GHP, ἔτι ἀδεκάστω AB 6 τῆς om. AB μόνον GH¹ 8 τὰ πράγματα
 AB ἀκαρεῖ B, ἀκαρεῖ AP καὶ ἐν μέρει AB 9 δε Pap ἄνω κάτω
 GHP¹ μελαχεῖν Pap 9. 10 ἰσχύς. ἀγει μὲν GHP¹, ἰχὺς εἰ μὲν P² 10 τὸ ἴσον]
 εἴρητο Pap (Turn.): εἴρηται G, εἴρητο ceteri 11 δὲ codd. λέγεται Pap
 AB: λέγει GHP 12 δυοῖν et τρισὶν Pap 13 μεγέθεσιν Pap AB: μεγέθει
 GHP ὦν Pap: ὡς codd. μήκει, πλάτει, βᾶθει ABH², post βᾶθη add. δ ABP²
 14 εἰσὶ ABHP, τρεῖς concilio πηχη (sic) πηχυς Pap: πῆχυς πῆχει codd.
 15 μεγέθει G δυνάμει] ἐν βάρει AB σταθμῷ AB 16 δὲ ἀνισότητος
 AB ἢ δι' ὀλου ἀλογίας G² καίτην Pap τὰ om. v 17 βρα-
 χεια Pap 18 επει Pap 19 ἀναλόγως HP

10 sqq. cf. Aristotelis Politica VIII 6 p. 1301^b28ss.

περὶ τὸν κλῆρον τιμήματος, ὥστ' ὁ δραχμὰς ἑκατὸν εἰσενεγκὼν τῷ τὸ
 146 τάλαντον εἰσενεγκόντι δόξαι ἄν ἐπιδεδωκέναι τὸ ἴσον. (29.) τούτων
 προϋποτυπωθέντων ἴδε πῶς μέσα διελὼν ἴσα διεῖλε κατὰ πάσας τὰς
 ἰσότητος ἰδέας ἐν τῇ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ γενέσει. ἀριθμῶ μὲν οὖν ἴσα
 τὰ βάρεια τοῖς κούφοις ἔτεμνε, δύο δυσί, γῆν καὶ ὕδωρ, τὰ βάρος 5
 ἔχοντα, τοῖς φύσει κούφοις, ἀέρι καὶ πυρὶ, καὶ πάλιν ἐν ἐνί, τὸ μὲν
 ἐηρότατον τῷ ὑγροτάτῳ, γῆν ὕδατι, τὸ δὲ ψυχρότατον τῷ θερμοτάτῳ,
 πυρὶ ἀέρα, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ σκότος φωτὶ καὶ ἡμέραν νυκτὶ καὶ
 147 χειμῶνι θέρος καὶ ἔαρι μετόπωρον καὶ ὄσα τούτων συγγενῆ· μεγέθει δ'
 ἴσα ἐν οὐρανῷ μὲν τοὺς παραλλήλους κύκλους, τοὺς τε ἰσημερινούς, 10
 ἑαρινὸν καὶ μετοπωρινόν, καὶ τοὺς τροπικούς, θερινόν τε καὶ χειμερινόν.
 ἐπὶ γῆς δὲ ζώνας, δύο μὲν ἴσας ἀλλήλαις, αἱ πρὸς τοῖς πόλοις εἰσὶ
 κατεψυγμέναί καὶ διὰ τοῦτ' ἀοίκητοι, δύο δὲ τὰς μεθόριους τούτων τε
 καὶ τῆς διακεκαυμένης, αἷ δι' εὐκρασίαν φασὶν οἰκεῖσθαι, τὴν μὲν πρὸς
 148 τοῖς νοτίοις, τὴν δὲ πρὸς τοῖς βορείοις κειμένην. μήκει δ' ἴσα ἐστὶ 15
 καὶ τὰ χρόνου διαστήματα, ἡ μεγίστη ἡμέρα τῇ μεγίστῃ νυκτὶ καὶ
 πάλιν ἡ | βραχυτάτῃ τῇ βραχυτάτῃ καὶ ἡ μέση τῇ μέσῃ. τὰ δὲ τῶν p. 494 M.
 ἄλλων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν ἴσα μεγέθη μάλιστα μηνύειν αἱ ἰσημερίαὶ
 149 δοκοῦσιν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἑαρινῆς ἄχρι θερινῶν τροπῶν ἡ μὲν ἡμέρα
 πρόσθεσιν, ἡ δὲ νύξ ἀφαιρέσιν δέχεται, ἕως ἄν ἡ τε μεγίστη ἡμέρα 20
 καὶ βραχυτάτῃ νύξ ἀποτελεσθῶσιν· ἀπὸ δὲ θερινῶν τροπῶν ἀνακάμπ-

1 κλῆρον Mang.: καιρὸν Pap et codd.	τιμήματος AB	ὥστ' Pap: ὡς codd.
τὸ om. AB	2 δοξαι scripsi: δόξη codd. (Pap?)	post τούτων add.
οὕτω N	3 προτυπωθέντων ABP	4 ἰσότητος BG, ἰδιότητος N
4 οὐρανοῦ Pap: om. codd. N	οὖν Pap: om. codd. N	5 βραχεία P ¹ (H ¹)
δυ(σιν) Pap	6 πυρὶ Pap, φύσει om. AB	πυρὶ πάλιν codd. N
7 post	8 ἀέρα πυρὶ codd. N	
ὑγροτάτῳ add. φύσει AB	7. 8 γῆν—φωτὶ om. AB	8 ἀέρα πυρὶ codd. N
ἡμέρα H, ἡμέραν δὲ AB	9 θέρει AB	ἀέρι Pap BG
συγγενῆ Pap: om. codd. N	10 προσαλλήλους Pap	τε] δε Pap
11 αερινὸν Pap	θερινὸν τε καὶ χειμερινὸν Pap: χειμερινόν καὶ θερινόν codd. N	12 δέ] καὶ AB
13 κατεψυγμέναί AB,	ἴσα G, prius H	πολλοῖς G
εἰσιν Pap, om. AB	13 κατεψυγμέναί AB,	μεθοπωριούς AB,
mg. P ²	δια ταυτ' αοικηται Pap	τοῦτο codd.
πο	μεθόριους P	14 διακεκοινωμένης AB
ψησὶν HPN	15 βορείοις Pap G	μήκη G
19 γαρ Pap: om.	δε Pap	ἰση G
codd. N	αερινῆς Pap	20 ὡς Pap
21 ἡ βραχυτάτῃ	codd. N	μεγίστῃ Pap
codd. N		

των ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν οὔτε θᾶττον οὔτε βραδύτερον, ἀλλὰ κατὰ
 τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντα διαστήματα, τάχῃσιν ἴσοις χρώμενος μέχρι
 τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας ἔρχεται, καὶ ἴσῃν ἀποτελέσας ἡμέραν νυκτὶ
 παραύξειν ἄρχεται τὴν νύκτα μειῶν τὴν ἡμέραν ἄχρι χειμερινῆς τροπῆς·
 5 καὶ ὅταν ἀποτελέσῃ νύκτα μὲν μεγίστην, ἡμέραν δὲ βραχυτάτην, κατὰ 150
 τὰ αὐτὰ πάλιν διαστήματα ἀνακάμπτων ἐπὶ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν ἀφι-
 κνεῖται. οὕτως τὰ χρόνων διαστήματα ἄνισα εἶναι δοκοῦντα ἰσότητος
 τῆς κατὰ τὸ μέγεθος ἐν οὐχὶ ταῖς αὐταῖς ἀλλ' ἐν διαφερούσαις τοῦ
 ἔτους ὥραις μεταποιεῖται. (30.) τὸ παραπλήσιον μέντοι καὶ ἐν τοῖς 151
 10 μέρεσι τῶν ζῶων καὶ μάλιστα ἀνθρώπων θεωρεῖται. ποδὲς γὰρ ποδὶ
 καὶ χεὶρ χεὶρι καὶ τὰ ἄλλα σχεδὸν ἅπαντα ἴσα μεγέθει, τὰ ἐπὶ δεξιὰ
 τοῖς κατ' εὐώνυμα. τὰ δ' ἴσα δυνάμει πάμπολλά ἐστὶν ἐν τε ξηροῖς
 καὶ ὑγροῖς, ὧν ἡ ἐπίκρισις ἐν μέτροις καὶ πλάστιγι καὶ τοῖς παραπλη-
 σίοις θεωρεῖται. ἀναλογία δὲ σχεδὸν τὰ πάντα ἐστὶν ἴσα, μικρὰ τε αὐ 152
 15 καὶ μεγάλα ὅσα ἐν τῷ παντὶ κόσμῳ. λέγουσι γὰρ οἱ ἀκριβέστατα περὶ
 τῶν τῆς φύσεως ἐξητακότες, ὅτι ἀναλογία μὲν ἴσα τὰ τέτταρα στοιχεῖά
 ἐστὶν, ἀναλογία δὲ καὶ ὁ κόσμος ἅπας κραθεῖς τὸ ἴσον ἐκάστῳ τῶν
 μερῶν ἀπονεμούσῃ συνέστη τε καὶ συσταθεῖς εἰς ἅπαν διαμένει· καὶ τὰ 153
 περὶ ἡμᾶς μέντοι τέτταρα, ξηρόν, ὑγρόν, ψυχρόν τε αὐ καὶ θερμόν, τὴν
 20 δι' ἀναλογίας ἰσότητα κερασαμένην ἀρμόσασθαι, καὶ μῆδὲν ἄλλο ἡμᾶς
 ἢ κραῖον εἶναι τῶν τεσσάρων δυνάμεων ἀναλογίας ἰσότητι κραθεισῶν.
 (31.) ἐπιὼν δὲ τις ἕκαστα μῆκος ἂν ἄπειρον τῷ λόγῳ δύναιτ' ἂν περι- 154
 θεῖναι. τὰ (γὰρ) βραχυτάτα ζῶα τοῖς μεγίστοις ἀναλογία σκοπῶν ἴσα

1 ὁ om. Pap bis οὐδὲ Pap 1. 2 ἀλλὰ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ scripsi: (καὶ) κατὰ
 τα αὐτὰ Pap (?), ἀλλὰ τὰ αὐτὰ καὶ codd. N 2 τάχῃσιν ἴσοις Pap (Mang.): τάξεσιν
 ἴσοις codd. N 4 παραύξειν Pap τὴν Pap H²: om. ceteri N 6 αερινήν
 Pap 6. 7 ἀνακάμπτων—διαστήματα om. AB ἀφικνεῖσθαι PH¹
 7 χρόνον G 8 ἀλλ' ἐν] ἀλλὰ conicio (Pap?) 9 μεταποιεῖσθαι PH¹
 10 μέρεσιν Pap 11 χεὶρ om. Pap ἅπαντα Pap: πάντα codd. N
 μεγέθη AB 12 κατὰ τὰ εὐωνύμα Pap πάμπολα AB 13 ἀπόκρισις
 AB πλαστιγι Pap, πλάστιγι AB 14 ενεστιν Pap τε om. Pap
 15 λεγουσιν Pap ακριβεστατα Pap: ακριβεστεροι G, ακριβεστερον ceteri
 15. 16 περὶ αὐτῶν AB 16 μὲν om. Pap τέσσαρα ABH, δύο P 17 τὸ
 ἴσον om. AB ἐκάστης B 18 ἀπονε(ουσι) Pap? Turn.: ἀπονέμουσι GHP,
 om. AB 19 αὐ om. Pap 19. 20 τὴν δ' ἀναλογίαν AB 20 κερασαμένην
 Pap: κερασαμένα PH¹, κερασαμένα ceteri ἡμᾶς Cohn: ητιεαν Pap, τὸ σῶμα ἡμῶν
 Mang., om. codd. 21 κρατησιν Pap δ' P ἀναλογί[ας] ἢ
 ἀλογίας G ἰσότητα G 22 ἂν ἄπειρον om. AB τῷ λόγῳ post περιθεῖναι
 transpos. codd. 22. 23 (πε)ρι(τε)ιναι Pap 23 γὰρ addidi

ἄν εὔροι, ὡς χελιδόνα ἀετῶ καὶ τρίγλαν κήτει καὶ μύρμηκα ἐλέφαντι.
 καὶ γὰρ σῶμα καὶ ψυχὴ καὶ πάθη, ἀλγηδόνες τε καὶ ἡδοναί, πρὸς δὲ
 καὶ οἰκειώσεις καὶ ἀλλοτριώσεις καὶ ὅσα ζῶων φύσις χωρεῖ, πάντα
 155 σχεδὸν ἐστὶν ὁμοιότροπα τῷ τῆς ἀναλογίας ἰσοῦμενα κανόνι. οὕτως
 ἐθάρρησαν ἔνιοι καὶ τῷ παντὶ κόσμῳ τὸ βραχύτατον ζῶον, ἄνθρωπον, 5
 ἴσον ἀποφῆναι κατιδόντες ὅτι ἐκάτερον ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς καθέστηκε
 λογικῆς, ὥστε καὶ ἐναλλάττοντες βραχὺν μὲν κόσμον τὸν ἄνθρωπον,
 156 μέγαν δὲ ἄνθρωπον ἔφασαν τὸν κόσμον εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἀπὸ σκο-
 ποῦ διδάσκουσιν, ἀλλ' ἔγνωσαν ὅτι ἡ τοῦ θεοῦ τέχνη, καθ' ἣν | ἐδη- p. 495 M
 μιούργει τὰ σύμπαντα, οὔτε ἐπίτασιν οὔτε ἀνεσιν δεχομένη, μένουσα 10
 δὲ ἡ αὐτὴ κατὰ τὴν ἐν ὑπερβολαῖς ἀκρότητα τελειῶς ἕκαστον τῶν ὄν-
 των δεδημιούργηκε, πᾶσιν ἀριθμοῖς καὶ πάσαις ταῖς πρὸς τελειότητα
 157 ἰδέαις καταχρησαμένου τοῦ πεποιηκότος. (32.) „κατὰ γὰρ τὸν μικρὸν
 καὶ κατὰ τὸν μέγαν,“ ὡς φησι Μωυσῆς, ἔκρινε (Deut. 1, 17) γεν-
 νῶν καὶ σχηματίζων ἕκαστα, μήτε δι' ἀφάνειαν ὕλης ὑφελών τι τοῦ 15
 158 τεχνικοῦ μήτε διὰ λαμπρότητα προσθεῖς· ἐπεὶ καὶ ὅσοι τῶν τεχνιτῶν
 εἰσι δόκιμοι, ἂς ἂν παραλάβωσιν ὕλας, εἴτε πολυτελεῖς εἶεν εἴτε καὶ
 εὐτελέσταται, δημιουργεῖν ἐθέλουσι ἐπαινετῶς. ἤδη δὲ τινες καὶ προσ-
 φιλοκαλοῦντες τὰ ἐν ταῖς εὐτελεστέραις οὐσίαις τεχνικώτερα τῶν ἐν
 ταῖς πολυτελέσιν εἰργάσαντο βουληθέντες προσθήκη τῷ ἐπιστημονικοῦ 20
 159 τὸ κατὰ τὴν ὕλην ἐνδέον ἐπανισῶσαι. τίμιον δ' οὐδὲν τῶν ἐν ὕλαις
 παρὰ θεῶ· διὸ τῆς αὐτῆς μετέδωκε πᾶσι τέχνης ἐξ ἴσου. παρὸ καὶ
 ἐν ἱεραῖς γραφαῖς λέγεται· „εἶδεν ὁ θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν, καὶ
 ἰδοὺ καλὰ λίαν“ (Gen. 1, 31), τὰ δὲ τοῦ αὐτοῦ τυγχάνοντα ἐπαινῶν
 160 παρὰ τῷ ἐπαινοῦντι πάντως ἐστὶν ἰσότημα. ἐπήνεσε δὲ ὁ θεὸς οὐ τὴν 25

1 αἰετωί Pap μύρμηκα Pap 2 ψυχη Pap παθη Pap: πάλιν codd.
 τε] τε εἶναι AB 2. 3 δε και Pap: δε codd. 3 οσα Pap: οσα ἡ codd. χωρει
 Pap: χειρὶ GHP¹, ἔχει δὲ ABP² τὰ πάντα codd. 4 αναλογία Pap 6 κατιδόντες
 ἐκάτερον ὡς ἐκ AB τοῦ σώματος H¹P 7 λογικοῦ P τὸν videtur omisisse Pap
 8 ἔφασαν, μέγαν δ' ἄνθρωπον transpos. AB ταῦτ' AB δε Pap, om. AB
 10 ανεσιν Pap (Turn.): ἀνάτασιν APH, ἀνάστασιν BG 11 δὲ] δὴ Pap 12 πρὸς]
 προ Pap 14 κατὰ om. AB Μωυσῆς ABG 15 σχημάτων G
 ὑφελόντι A¹ 16 τεχνικοῦ B μήτε Pap H²: καὶ μήτε ceteri καὶ
 om. v 18 ἐπαινετῶς Pap, mg. P: πολυτελεῶς ceteri 19 εὐτελεστάταις L²
 in mg. οὐσίαις] ὕλαις conl. Mang. 20 βουληθέντες Pap (Mang.): βουληθέντας
 codd. 21 ἐπανορθῶσαι conicio 22 αὐτῆς] αὐτοῦ v 23 τὰ Pap v:
 om. codd. ὅσα] & G ἐποίησε HP 24 καλα λειαν Pap: ἀγαθὰ πάντα
 AB, ἀγαθὰ σφόδρα GHP τοῦ om. GHP 25 ἐπήνεσεν Pap οὐ

δημιουργηθεῖσαν ὕλην, τὴν ἄψυχον καὶ πλημμελῆ καὶ διαλυτὴν, ἔτι δὲ φθαρτὴν ἐξ ἑαυτῆς ἀνώμαλόν τε καὶ ἄνισον, ἀλλὰ τὰ ἑαυτοῦ τεχνικὰ ἔργα κατὰ μίαν ἴσιν καὶ ὁμαλὴν δύναμιν καὶ ἐπιστήμην ὁμοίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀποτελεσθέντα. παρὸ καὶ τοῖς τῆς ἀναλογίας κανόνσιν ἴσα καὶ
 5. ὁμοια πάντα πᾶσιν ἐνομήσθη κατὰ τὸν τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης λόγον. (33.) ἰσότητος δὲ εἰ καὶ τις ἄλλος ἐπαινέτης γέγονε Μωυσῆς, πρῶτον 161
 μὲν ὕμνων ἀεὶ καὶ πανταχοῦ καὶ δικαιοσύνην, ἧς ἴδιον, ὡς καὶ αὐτὸ που δηλοῖ τοῦνομα, τὸ δῖχα, τέμνειν εἰς μοίρας τὰ τε σώματα καὶ τὰ πράγματα ἴσας, εἶτα ψέγων ἀδικίαν, τὴν ἀνισότητος τῆς ἐχθίστης δη-
 10. μουργόν. ἀνισότης δὲ τοὺς διδύμους πολέμους ἔτεκε, τὸν τε ξενικὸν 162
 καὶ τὸν ἐμφύλιον, ὡς ἔμπαλιν εἰρήνην ἰσότης. τὰ δ' ἐγκώμια δικαιο-
 σύνης καὶ τοὺς ψόγους ἀδικίας ἐναργέστατα διασυνίστησιν, ὅταν λέγη·
 „οὐ ποιήσετε ἀδικον ἐν κρίσει, ἐν μέτροις, ἐν σταθμοῖς, ἐν ζυγοῖς· ζυγὰ δίκαια καὶ στάθμια δίκαια καὶ μέτρα δίκαια καὶ χοῦς δίκαιοι· ἔσται
 15. ὅμῃ“ (Lev. 19, 35. 36), καὶ ἐν Ἐπινομίδι· „οὐκ ἔσται ἐν μαρσίππῳ σου στάθμιον καὶ στάθμιον, μέγα ἢ μικρόν· οὐκ ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου μέτρον καὶ μέτρον, μέγα ἢ μικρόν· στάθμιον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἔσται σοι, ἵνα πολυήμερος γένη ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς κύριος ὁ θεὸς σου δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ, ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ πᾶς ποιῶν ταῦτα, πᾶς ποιῶν
 20. ἀδικα“ (Deut. 25, 13—16). οὐκοῦν ὁ φιλοδίκαιός θεὸς ἀδικίαν βδελύτ- 163
 τεται καὶ μεμίσηκε, στάσεως καὶ κακῶν ἀρχήν. πού δ' ἰσότητα τὴν
 p. 496 M. δικαιοσύνης τροφὸν ὁ νομοθέτης οὐκ ἀποδέχεται ἀρξάμενος | ἀπὸ τῆς

1 διαλυτην Pap: διάλυτον codd. 4. 5 καὶ ὁμοια om. AB 5 παντάπασιν
 ABHP 6 δὲ Pap AB: τε ceteri καὶ εἰ AB Μωσῆς codd.
 7 μὲν Pap HP¹: μὲν αὐτὴν G, μὲν αὐτὸς ABP² αἰ Pap: om. codd.
 δικαιοσύνην, ἧς Pap: δικαιοσύνης codd. post ἴδιον add. ὀνομάζων ABP² καὶ
 ὡς AB 8 που om. Pap 8. 9 καὶ πράγματα GHP¹ 9 ἴσας Pap:
 om. codd. ἐχθίστης scripsi: ἐχθιστοῦ Pap, αἰσχίστης codd. 10 ἀνισότητος G
 10. 11 διδύμους—καὶ om. G 10 ἔτεκεν Pap 11 εἰρημισότης G, εἰρήνη ἰσό-
 τητα P 12 διατίθησιν AB 13 ποιήσητε Pap GH¹P ἀδικίαν
 Pap ζυγοῖς Pap G²: ζυγοῖς ceteri 14 σταθμὰ GH¹P¹ καὶ μετρα δίκαια
 Pap: om. codd. ἔσται δίκαιος H¹P 15 μαρσιππίω GHP, μαρσιπίω AB
 16. 17 καὶ σταθμιον μεγα—μικρον· σταθμιον Pap: om. codd. 17 post ἀλ-
 θινὸν add. δὲ AB 18 σοι om., addunt οὐχὶ δὲ (καὶ add. AB) στάθμιον μέγα καὶ
 μικρόν codd. ἵνα—γῆς Pap: ἵνα πληθυνθῶσιν αἱ ἡμέραι σου ἐπὶ τῆς χθονός codd.
 ἧς Pap: ἦν codd. σου om. codd. 19 ἐν κληρῳ Pap: κληροδοσίαν
 codd. ταῦτα] τὰ H² alterum πᾶς ποιῶν om. HP 20 ἀδικίαν G, ἀδικον
 conicio 20. 21 βδελυττεται καὶ μεμεισηκεν Pap: μεμίσηκε καὶ βδελύττεται codd.
 21 ἰσότητα] ἰσότητος καὶ AB τὴν Pap: om. codd. 22 τροφήν PH¹
 ἀποδέχεται ὁ νομοθέτης AB οὐκ Pap: om. codd.

- τοῦ παντός οὐρανοῦ γενέσεως; „διεχώρισε“ γάρ φησιν „ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους· καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος νύκτα“ (Gen. 1, 4. 5)· ἡμέραν γάρ καὶ
 164 νύκτα καὶ φῶς καὶ σκότος ἰσότης ἔταξε τοῖς οὐσι. διεῖλεν ἰσότης καὶ
 τὸν ἄνθρωπον εἰς ἄνδρά καὶ γυναῖκα, δύο τμήματα, ἄνισα μὲν ταῖς 5
 ῥώμασι, πρὸς δὲ δὲ ἔσπευσεν ἡ φύσις, τρίτου τινὸς ὁμοίου γένεσιν, ἰσαί-
 τата. „ἐποίησε“ γάρ φησιν „ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ’ εἰκόνα θεοῦ
 ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν“ οὐκέτ’ αὐτόν, ἀλλ’ „αὐτοὺς“
 ἐπιφέρει πληθυντικῶς (Gen. 1, 27), ἐφαρμοττων τὰ εἶδη τῶ γενεῖ διαι-
 165 ρεθέντα, ὡς εἶπον, ἰσότητι. (34.) ψυχὸς γε μὴν καὶ καῦμα καὶ θέρος καὶ 10
 ἔαρ ἀνέγραψε (Gen. 8, 22), τὰς ἐτησίους ὥρας πάλιν τῶ αὐτῶ τομεῖ διαιρου-
 μένας. αἶ γε μὴν πρὸ ἡλίου τρεῖς ἡμέραι ταῖς μεθ’ ἡλίον ἰσαριθμοὶ
 γεγονάσιν (Gen. 1, 5 ss.), ἐξάδος τμηθείσης ἰσότητι πρὸς αἰῶνος καὶ χρόνου
 δῆλωσιν· αἰῶνι μὲν γὰρ τὰς πρὸ ἡλίου τρεῖς ἀνατέθεικε, χρόνῳ δὲ τὰς
 166 μεθ’ ἡλίον, ὅς ἐστι μίμημα αἰῶνος. τὰς δὲ τοῦ ὄντος πρῶτας δυνάμεις, 15
 τὴν τε χαριστικὴν, καθ’ ἣν ἐκοσμοπλάσται, ἢ προσαγορεύεται θεός, καὶ
 τὴν κολαστικὴν, καθ’ ἣν ἄρχει καὶ ἐπιστατεῖ τοῦ γενομένου, ἢ προσο-
 νομάζεται κύριος, ὑπ’ αὐτοῦ φησιν ἐστῶτος ἐπάνω μέσου διαστέλλεσθαι·
 „λαλήσω γὰρ σοι“ φησὶν „ἄνωθεν τοῦ ἰλαστηρίου ἀνὰ μέσον τῶν δυεῖν
 Χερουβίμ“ (Exod. 25, 21), ἵν’ ἐπιδείξῃ ὅτι αἱ πρεσβύταται τοῦ ὄντος 20
 δυνάμεις ἰσάζουσιν, ἣ τε δωρητικὴ καὶ κολαστήριος, αὐτῶ τομεῖ χρώ-
 167 μенаι. (35.) τί δ’; αἱ στῆλαι τῶν γενικῶν δέκα νόμων, αἱ ὀνομάζει

1 γενέσεως οὐρανοῦ AB διεχωρισεν γαρ Pap: καὶ διεχώρισε GH², καὶ διεχώρισε γάρ
 ceteri ο θεος Pap: om. codd. 4 τὸ σκότος codd. ἰσοτητος Pap
 εταξεν Pap (έν) τοῖς conicio ουσιν Pap 6 τρίτην τὴν ὡς ὁμοιογενέσιν AB
 6. 7 ἰσαίτата scripsi: ἰσοτата Pap, ἰσότητa codd., ἰσώτата v 7 ἐποίησεν Pap B
 8 ἄρσεν Pap A: ἄρρεν ceteri οὐκέτι codd. 9 post γένει add. καὶ AB

11 αιτησιους Pap παλι Pap 13 πρὸ P, πρ H αἰωνας καὶ χρονοῦς Pap
 14 ἀνατεθεικεν Pap χρονοῦ Pap 15 ἐστιν Pap δε Pap: δύο codd.,
 δὲ δύο Mang. 16 ἐκοσμοπλαττειν Pap ἦ v, item lin. 17 προσαγορευεται
 Pap: προσηγόρευεται codd. θεός Pap AB: κύριος GHP 18 κύριος Pap AB:
 θεός GHP μέσον AB διαστέλλεται G 19 σοι γαρ Pap μέσου L
 δυοῖν codd. 20 χαιρουβειν Pap ἵνα G πρεσβύτατοι AB 21 ἡ
 κολαστήριος AB, κολαστήριος G ὀνομαζειν Pap

15 cf. Platonis Tim. p. 37D (vol. II 63, 11).

πλάκας, οὐ δύο εἰσὶν ἰσάριθμοι τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι, λογικῶ καὶ ἀλόγῳ, ἀ παιδευθῆναι τε καὶ σωφρονισθῆναι χρή, τεμνόμεναι πάλιν ὑπὸ τοῦ θεσμοθέτου μόνου; „αἱ γὰρ πλάκες ἔργον θεοῦ ἦσαν, καὶ ἡ γραφὴ γραφὴ θεοῦ κεκολαμμένη ἐν ταῖς πλαξί“ (Exod. 32, 16). καὶ μὴν 168
 5 τῶν ἐν αὐταῖς δέκα λόγων, οἱ κυρίως εἰσὶ θεσμοί, διαίρεσις ἴση γέγονεν εἰς πεντάδας, ὧν ἡ μὲν προτέρα τὰ πρὸς θεὸν δίκαια, ἡ δὲ ἑτέρα τὰ πρὸς ἀνθρώπους περιέχει. τῶν μὲν οὖν πρὸς θεὸν δικαίων πρῶτός 169
 ἐστὶ θεσμὸς ὁ ἐναντιούμενος τῇ πολυθέῳ δόξῃ, διδάσκων ὅτι μοναρχεῖται ὁ κόσμος· δεῦτερος δὲ ὁ περὶ τοῦ μὴ θεοπλαστεῖν τὰ μὴ αἷτια 10
 γραφῶν καὶ πλαστῶν ἐπιβούλοις τέχναις, αἷς Μωυσῆς ἐξήλασε τῆς καθ’ αὐτὸν πολιτείας αἰδιδιον φυγῆν ἐπ’ αὐταῖς ψηφισάμενος, ἵν’ ὁ μόνος
 p. 497 M. καὶ | πρὸς ἀλήθειαν τιμᾶται θεός· τρίτος δὲ ὁ περὶ ὀνόματος κυρίου, 170
 (οὐ τοῦ) δ οὐδ’ ἦλθεν εἰς γένεσιν — ἄρρητον γὰρ τὸ ὄν —, ἀλλὰ τοῦ ταῖς δυνάμεσιν ἐπιφημισθέντος, διείρηται γὰρ αὐτὸ μὴ λαμβάνειν ἐπὶ 15
 ματαίῳ· τέταρτος δὲ ὁ περὶ τῆς ἀειπαρθένου καὶ ἀμήτορος ἐβδομάδος, ἵνα τὴν ἀπραξίαν αὐτῆς μελετῶσα γένεσις εἰς μνήμην τοῦ ἀοράτως πάντα δρωῦντος ἔρχηται· πέμπτος δὲ ὁ περὶ γονέων τιμῆς· καὶ γὰρ 171
 οὗτος ἱερὸς ἔχων τὴν ἀναφορὰν οὐκ ἐπ’ ἀνθρώπους, ἀλλ’ ἐπὶ τὸν σπορᾶς καὶ γενέσεως τοῖς ὅλοις αἷτιον, παρ’ ὃν μήτηρ τε καὶ πατὴρ γεννᾶν 20
 ἔδοξαν, οὐ γεννῶντες, ἀλλ’ ὄργανα γενέσεως ὄντες. μεθόριος δ’ ὁ θεσ- 172
 μὸς οὗτος ἐγράφη τῆς τε πρὸς εὐσέβειαν τεινούσης πεντάδος καὶ τῆς ἀποτροπᾶς τῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀδικημάτων περιεχούσης, ἐπειδήπερ

1 οὐ δύο scripsi: οὐδ’ Pap, δύο codd. 2 παιδευθηγεται και Pap 3 μονου Pap: om. codd. 5 αυταις Pap: ταῦται codd. εἰσιν Pap 6 ετερα Pap: λευτερα codd. 8 εστιν Pap 9 alt. o Pap: om. codd. 10 αις Pap: δε codd. Μωσῆς codd. εξηλασεν Pap 11 καθ’ αυτον Pap: κατ’ αυτον codd. αἰτοῖς codd. ποιησάμενος GH¹P, ψήφω s. s. H² ἵνα Pap 12 ο Pap: om. codd. 13 οὐ τοῦ addidi, ἴσυχ δ Mang. δ οὐδ’ ἦλθεν Pap AB: δ οὐ διεῖλθεν GP², οὐχ δ διεῖλθεν H², δ διεῖλθεν H¹P¹ το ον Pap: τούνομα codd. 14 διειρηται Pap (Mang.): ἀεί. εἴρηται codd. 15 ο Pap: om. codd. ἀεί παρθένου AB 19 γενήσεως A, γεννήσεως B (Mang.) 20 γεννήσεως Mang. 20. 21 θεσμος Pap: γρησμός codd. 21 εγγραφη Pap: ἐτάγη codd. τε om. B τεινουσης Pap: τε ἴσης G, ἴσης HP, ἴσως AB, οὔσης v 22 ἀποτροπῆς GHP, ἀποτροπήν v τοὺς om. AB

1. 2 Clem. Alex. Strom. VI § 134 p. 808 P: δισσωῶς (δισσαί?), ὡς εἰοικεν, γράφονται δισσοῖς πνεύμασιν ἐντολαί (sic Sylburgius pro ἐντολαῖς), τῷ τε ἡγεμονικῷ τῷ τε ὑποκειμένῳ. 136 p. 809: εἰκότως τοῖνον αἱ δύο πλάκες τοῖς δισσοῖς πνεύμασι τὰς δεδομένας ἐντολάς, τῷ τε πλασθέντι τῷ τε ἡγεμονικῷ, . . . ἀλλαχῇ εἴρηται μνηύειν.

οἱ θνητοὶ γονεῖς τέλος εἰσὶν ἀθανάτων δυνάμεων, αἱ πάντα γεννώσασιν
κατὰ φύσιν ἐπέτρεψαν ὑστάτω καὶ τῷ θνητῷ γένει μιμησαμένω τὴν
περὶ τὸ γενῶν τέχνην σπεῖρειν· ἀρχὴ μὲν γὰρ γενέσεως ὁ θεός, τὸ
173 δ' ἔσχατον καὶ ἀτιμώτατον. τὸ θνητὸν εἶδος, τέλος. ἡ δ' ἑτέρα πεντίας
ἐστὶν ἀπαγόρευσις μοιχείας, ἀνδροφονίας, κλοπῆς, ψευδομαρτυρίας, ἐπι- 5
θυμίας. οὕτω γενικῶς σχεδὸν πάντων ἀμαρτημάτων εἰσὶ κανόνες, ἐφ'
174 οὓς ἕκαστον ἀναφέρεσθαι τῶν ἐν εἴδει συμβέβηκεν. (36.) ἀλλὰ καὶ
τὰς ἐνδεδειγμένους θυσίας ὁρᾷ εἰς ἴσα διηρημένους. ἦν τε ὑπὲρ ἑαυτῶν οἱ
ἱερεῖς προσφέρουσι τῆς σεμιδάλεως καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους τῶν δυεῖν
ἀμνῶν, οὓς ἀναφέρειν διεύρηται. πρῶτὴ γὰρ τὰ ἡμίση τῶν λεχθέντων 10
καὶ τὰ ἕτερα δευτέρως ἐκέλευσεν ἱερουργεῖν ὁ νόμος (Lev. 6, 20. Exod. 29,
38. 39), ἵνα καὶ ὑπὲρ τῶν μεθ' ἡμέραν καὶ ὑπὲρ τῶν νύκτωρ ἀρδομένων
175 ἅπαντων ἀγαθῶν ὁ θεὸς εὐχαριστῆται. ὅρας καὶ τοὺς προτιθεμένους
ἄρτους ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τραπέζης, ὡς (εἰς) ἴσα μέρη διανεμηθέντες οἱ
δώδεκα ἀριθμῶ καθ' ἑξάδα τίθενται (Lev. 24, 6) μνημεῖα τῶν ἱσραήθιμων 15
φυλῶν, ὧν τὴν ἡμίσειαν ἡ ἀρετὴ Λεῖα κεκλήρωται ἕξ τεκοῦσα φυλάρ-
χας, τὴν δ' ἑτέραν ἡμίσειαν οἱ τρεῖς Πατριάρχαι καὶ οἱ τῶν καλλακῶν νόθοι.
176 ὅρας καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ ποδῆρου δῶο λίθους τῆς σμαράγδου πρὸς τε
τοὺς δεξιοὺς καὶ πρὸς τοὺς εὐωνύμους ἰσότῃ διηρημένους, οἱς καθ'
ἑξάδα ἐγγέλλονται τὰ τῶν δώδεκα φυλάρχων ὀνόματα, θεῖα γράμματα 20
177 ἐστῆλυτευμένα, θεῖων φύσεων ὑπομνήματα (Exod. 28. 9—12). τί δ';
οὐχὶ δῶο ὄρη συμβολικῶς δῶο γένεθ λαβῶν καὶ πάλιν ἰσότῃ διακρίνας
ἀναλογούσῃ τὸ μὲν ἀπένειμε τοῖς εὐλογούσι, τὸ δ' αὐ τοῖς καταρωμέ-

1 δυνάμεις AB πᾶν G 3 ἀρχὴ Pap γεννήσεως Mang. 4 prius
ἀε codd. ἀτιμώτατον τῷ ἀθλητῇ εἶδος AB ἡ om. Pap 5 ἀπαγορευσεῖς
Pap ψευδομαρτυρίας om. Pap 6 διαταγμάτων conl. Mang. εἰσιν Pap
7 ἀναφαινεσθαι G 8 οὐσίας H¹P¹ τε] τὸ GHP εαυτων Pap: αὐτῶν
AH², αὐτῶν ceteri 8. 9 οἱ ἱερεῖς προσπερουν Pap: ἀνάγουσιν οἱ ἱερεῖς codd.
9 τῆς διὰ τῆς AB δυεῖν Pap G: δυοῖν ceteri 10 πρῶτας B τὰ ἡμισυ
HP 11 καὶ τὰ ἕτερα Pap H (τὰ in ras. H): καὶ θῆτερα AB, καθ' ἕτερα GP (sed
corr. P., tum ἐσπέρας add. ABP², ἑτέρα H¹ (del. P²) P¹, ἑτέρη G δευτέρως Pap
post ἐκέλευσεν add. ὄντως codd. ὁ νόμος] ὄνομα AB 12 μεθ'—ὑπὲρ τῶν om.
codd. ἀρδομένων Pap. ἀδομένων AB 13 προστιθεμένους Pap P
14 εἰς add. Mang. ἱσαμερῇ H¹P διανεμηθέντας Pap 15 ἀριθμοὶ
καὶ (καὶ delevi) καθ' ἑξάδα Pap: καθ' ἑξάδα ἀριθμῶ codd. 17 δε Pap
οἱ] ἡ ABG 'Πατριάρχαι H οἱ codd.: om. Pap των καλλακῶν νοθοὶ Pap:
τῶν ἄλλων codd. 18 δυο Pap: δώδεκα codd. 19 πρὸς om. codd.
ἡρμηνεύσε G post οἷς add. τὰ ἴσα codd. 20 φυλάρχων AB 22 alterum
δυο Pap: om. codd. 23 δ'] δε' G αὐτοῖς AGHP, οὐ τοῖς L

488 M. νοις ἐξ ἐφ' ἑκατέρου | στήσας φυλάρχας (Deut. 27, 11—13), ἵνα τοῖς
 χρεῖσις νουθεσίας οὖσιν ἐπιδείξῃ, διτι καὶ ἰσάριθμοι (ταῖς) εὐλογίαις αἰ
 ἀραι καὶ σχεδόν, εἰ θέμις εἰπεῖν, ἰσότημοι; ὁμοίως γὰρ οἱ τε ἔπαινοι 178
 τῶν ἀγαθῶν καὶ οἱ ψόγοι τῶν μοχθηρῶν ὠφελοῦσιν, ἐπεὶ καὶ τὸ φυ-
 5 γεῖν τὸ κακὸν τῷ τάγαθον ἐλέσθαι παρὰ τοῖς εὖ φρονοῦσιν ὁμοιον καὶ
 ταῦτον ἐνομίσθη. (37.) καταπλήττει με καὶ ἡ τῶν προσαγομένων τῷ 179
 ἴλασμῳ δυεῖν τράγων ἐπίκρισις ὁμοῦ καὶ διανομὴ τεμνομένων ἀδὴλφ
 καὶ ἀτεκμάρτῳ τομῆ, κλήρῳ· λόγων γὰρ δυεῖν ὁ μὲν τὰ τῆς θείας
 ἀρετῆς πραγματοῦσιν ἀνιερῶται καὶ ἀνατίθεται θεῶ, ὁ δὲ τὰ τῆς
 10 ἀνθρωπίνης κακοδαμονίας ἐζηλωκῶς γενέσει τῇ φυγᾷ· καὶ γὰρ ὃν
 ἔλαχεν αὐτῇ κλῆρον, ἀποκομπαῖον καλοῦσιν οἱ χρησμοὶ (Lev. 16, 8),
 ἐπειδὴ μετανίσταται καὶ διψύκισται καὶ μακρὰν ἀπελήλαται σοφίας.
 ἐπισήμων γε μὴν καὶ ἀσῆμων ὥσπερ νομισμάτων, οὕτως καὶ πραγμάτων 180
 ὄντων ἐν τῇ φύσει πολλῶν ὁ ἀόρατος τομεὺς οὐ δοκεῖ σοι διελεῖν πάντ'
 15 εἰς μοῖρας ἴσας καὶ τὰ μὲν ἐπίσημα καὶ δόκιμα τῷ παιδείας ἐραστῇ,
 τῷ δὲ ἀμαθαίνοντι τὰ ἀτύπωτα καὶ ἄσημα προσνεῖμαι; „ἐγένετο“ γὰρ
 φησι „τὰ μὲν ἄσημα τοῦ Λάβαν, τὰ δὲ ἐπίσημα τοῦ Ἰακώβ“ (Gen.
 30,42). καὶ γὰρ ἡ ψυχῇ, τὸ κῆρινον, ὡς εἶπέ τις τῶν ἀρχαίων, ἐκμα- 181
 γεῖον, σκληρὰ μὲν οὖσα καὶ ἀντίτυπος ἀπωθεῖ καὶ ἀποσειεται τοὺς
 20 ἐπιφερομένους χαρακτῆρας καὶ ἀσχημάτιστος ἐξ ἀνάγκης διαμένει, πει-
 θήνιος δ' ὑπάρχουσα καὶ μετρίως ὑπέικουσα βαθεῖς τοὺς τύπους δέχε-
 ται καὶ ἀναμαξαμένη τὰς σφραγίδας ἄκρως διαφυλάττει τὰ ἐνσημανθέντα

1 εἰς ἐφ' Pap: ὁ ἐξ ἐφ' G, ἐξ ceteri φυλάρχους AB, om. Pap 2 ταῖς
 addidi εὐλογίας GBHP αὐτὰ Pap: om. codd. 4 οφελουσιν ἐπι Pap
 4. 5 φεύγειν per errorē Mang. 5 το κακον Pap: κακὸν codd. N τῷ Pap AHPN:
 τὸ B, καὶ τὸ G τα αγαθον (sic) Pap: αγαθὸν codd. N, ἐλέσθαι ἀγαθὸν transp. N
 6 ταυτὸ G νενομίσταται codd. N 7 δυεῖν Pap G: δυοῖν ceteri ἀπόκρι-
 ας L 8 καὶ — κλήρῳ om. Pap λογῳ Pap δυεῖν Pap G: δυοῖν ceteri
 9 τῷ θεῷ B 12 διώκισται Pap: διώκεται codd. ἀπεληλασται Pap
 13 γε] τὲ AB 14 ὁ ABH²: om. Pap GH¹P πάντ' om. codd. 15 μοιρα-
 σίας G καὶ δόκιμα post ἐραστῇ transpos. codd. 16 δ' AB
 17 φησιν Pap B δ' Pap N 18 καὶ γὰρ ἡ Cohn: ὡς γὰρ ἡ Pap,
 ἡ γὰρ codd. N κηρινον Pap (Mang.): κάριον codd. N 19 ουσαν
 Pap ἀντωθεῖ codd. N, ἀπωθεῖται conicio 20 post ἐπιφερομένους add.
 ἂν G διαμένει ἐξ ἀνάγκης N διαβαίνει AB 21 δὲ ABN 22 ἀκρως
 Pap: ἀκριβῶς codd. N

3—6 ὁμοίως — νενομίσταται N fol. 166r.

16—42,1 ἐγένετο — εἶθη N fol. 166r.

18 Platonis Theaet. p. 191 C.

- 182 ἀνεξάλειπτα εἶδη. (38.) θαυμαστὴ μέντοι καὶ ἡ τοῦ τῶν θουσιῶν
αἵματος ἴση διανομή, ἣν ὁ ἀρχιερεὺς Μωυσῆς φύσει διδασκάλῳ χρησά-
μενος διένειμε. „λαβῶν“ γὰρ φησι „τὸ ἡμισυ τοῦ αἵματος ἐνέχεεν
εἰς κρατῆρας· τὸ δὲ ἡμισυ προσέχεε πρὸς τὸ θουσιαστήριον“ (Exod.
24, 6), ὅπως ἀναδιδάξῃ, ὅτι τὸ σοφίας ἱερὸν γένος διττόν ἐστι, τὸ 5
- 183 μὲν θεῖον, τὸ δὲ ἀνθρώπινον· καὶ τὸ μὲν θεῖον ἀμιγῆς καὶ ἄκρατον,
οὗ ἕνεκα τῷ ἀμιγεῖ καὶ ἀκράτῳ καὶ κατὰ τὴν μόνωσιν μονάδι ὄντι
σπένδεται θεῶ, τὸ δὲ ἀνθρώπινον μικτὸν καὶ κεκραμένον, ὃ τοῦ μικ-
τοῦ καὶ συνθέτου καὶ κεκραμένου γένους κατασκευάζονται ἡμῶν, ὁμόμοιαν
καὶ κοινωνίαν καὶ τί γὰρ ἄλλο ἢ κρᾶσιν μερῶν τε καὶ ἡθῶν ἐργασόμε- 10
- 184 νον. ἀλλὰ γὰρ καὶ τῆς ψυχῆς τὸ μὲν ἀμιγῆς καὶ ἄκρατον μέρος ὃ
ἀκραιφνεστάτος νοῦς ἐστίν, ὃς ἀπ' οὐρανοῦ καταπνευσθεὶς ἄνωθεν ὅταν
ἄνσος καὶ ἀπῆμων διαφυλαχθῆ, τῷ καταπνεύσαντι καὶ ἀπαθῆ παντὸς
κακοῦ διαφυλάξαντι προσηκόντως ὄλος εἰς ἱερὰν σπονδὴν ἀναστοιχειω-
θεὶς ἀναπαυδοῦται· | τὸ δ' αὖ μικτὸν γένος τὸ αἰσθησῶν ἐστίν, φ' p. 499 M
- 185 κρατῆρας οἰκείους ἡ φύσις ἐδημιούργησε. κρατῆρες δὲ ὀράσεως μὲν 16
ὀφθαλμοί, ἀκοῆς δὲ ὠτα καὶ μυκτῆρες ὀσφρήσεως καὶ τῶν ἄλλων αἰ
ἀρμόττουσαι δεξαμεναί. τούτοις ἐπιχεῖ τοῖς κρατῆρσιν ὁ ἱερὸς λόγος τοῦ
αἵματος ἀξιώων τὸ ἄλογον ἡμῶν μέρος ψυχωθῆναι καὶ τρόπον τινα λο-

1 τὰ εἶδη N, εἶδη om. B τῶν om. codd. 2 ἀρχιερεὺς] ἱεροφάντης vel ἀρχι-
προφήτης conl. Mang. Μωσῆς GHP 3 διένειμε Pap ἐνέχεε G
4 εἰς—προσέχεε om. G προσέχεεν Pap, προσέχεε P, πρόσχεε H¹ τὸ om. G
6 δ' Pap 7 alt. καὶ Pap G: om. ceteri μονωσιν Pap: ἕνωσιν codd.
8 σπένδει codd. ἀνθρώπινον om. Pap 8 AB: om. Pap GHP 9 κεκραμ-
μένου HP 10 μερῶν Pap: μελῶν codd. ἐργασόμενος G, ἐργασάμενος HP
11 γὰρ καὶ Pap: γὰρ GHP, om. AB ὃ om. codd. 13 ἀπαθῆ H 14 ὄλος
codd. (ὄλος L): ὁ λόγος Pap σπονδὴν Pap G: σπουδὴν ceteri 15 γένος Pap:
μέρος codd. τὸ] τῶν P 16 κρατῆρες] κρατηρας Pap 17 τῶν Pap ut vid.: τούτων
codd. ἄλλων Pap (cf. Ambros.): om. codd. 18 (τὸ ἡμισυ) τοῦ conl. Cohn

1 sqq. *Ambros. Epist. 65, 2*: illa (pars) quae in crateras mittitur moralis est, haec quae ad altare effunditur mystica, eo quod divino munere et adspiratione quadam humanis infundatur mentibus . . . 15—19 *ibid. 5*: Crateres igitur sensuum receptacula. crateres oculi sunt duo, aures sunt, nares sunt, os quoque et aliae partes convenientes muneri. oculi enim visum recipiunt et ministrant, auditum aures, odorem nares, ora gustatum, et cetera. in istos crateres verbum illud, in quo est principatus sacerdotii vel prophetiae, effundit sanguinis sui partes, ut vivificet atque animet irrationabiles portiones et faciat rationabiles. 8 mentes hominum vivificavit . . .

γικόν γενέσθαι, ταῖς μὲν νοουθεσίαις περιόδοις ἀκολουθῆσαν, ἀγνεῦσαν δὲ τῶν ὀλίκων ἀπατεῶνα προτεινόντων δύναμιν αἰσθητῶν. ἀρὰ γε οὐχὶ 186 τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τὸ διδραχμον διενεμήθη τὸ ἄγιον, ἵνα τὸ μὲν ἡμισυ αὐτοῦ, τὴν δραχμὴν, καθιερωμένον λύτρα τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς κατα-
 5 πθέντες (Exod. 30, 12, 13), ἦν ὁ μόνος ἀψευδῶς ἐλεύθερος καὶ ἐλευ-
 θεροποιὸς θεὸς ὠμῆς καὶ πικρᾶς παθῶν καὶ ἀδικημάτων δεσποτείας ἰκετευθεὶς, ἔστι δ' ὅτε καὶ χωρὶς ἰκεσίας, ἀνὰ κράτος ἐκλύει, τὸ δ' ἕτερον μέρος τῆ ἀνελευθέρῳ καὶ δουλοπρεπεῖ γένει καταλίπωμεν, οὐ κεκοινώνηκεν ὁ λέγων. „ἡγάπηκα τὸν κύριόν μου,“ τὸν ἡγεμόνα ἐν ἐμοὶ
 10 νοῦν, „καὶ τὴν γυναῖκά μου,“ τὴν φίλην καὶ οἰκουρὸν παθῶν αἰσθησιν, „καὶ τὰ παιδιά,“ τὰ κακὰ τούτων ἔγγονα, „οὐκ ἄπειμι ἐλεύθερος (Exod. 21, 5). ἀνάγκη γὰρ καὶ τῆ τοιούτῳ γένει κληρὸν ἄκληρον καὶ 187 ἀποπόμπαιον ἐκ τοῦ διδράχμου δοθῆναι, ἐναντίον τῇ ἀνατεθειμένῃ δραχμῇ τε καὶ μονάδι· μονὰς δὲ οὔτε προσθήκην οὔτε ἀφαίρεσιν δέ-
 15 χεσθαι πέφυκεν, εἰκὼν οὕσα τοῦ μόνου πλήρους θεοῦ. χαῦνα γὰρ τὰ 188 τε ἄλλα ἐξ ἑαυτῶν, εἰ δέ που καὶ πυκνωθεῖη, λόγῳ σφίγγεται θεῖον. κόλλα γὰρ καὶ δεσμός οὗτος πάντα τῆς οὐσίας ἐκπεπληρωκῶς· ὁ δ' εἴρας καὶ συνυφάνας ἕκαστα πλήρης αὐτὸς ἑαυτοῦ κυρίως ἐστίν, οὐ δεη-
 θεις ἑτέρου τὸ παράπαν. (39.) εἰκότως οὖν ἐρεῖ Μωσῆς· „ὁ πλουτῶν 189 οὐ προσθήσει, καὶ ὁ πενόμενος οὐκ ἐλαττώσει ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος τοῦ διδράχμου“ (Exod. 30, 15), ὅπερ ἐστίν, ὡς ἔφη, δραχμὴ τε καὶ μονάς· ἢ πᾶς ἂν ἀριθμὸς εἴποι τὸ ποιητικὸν ἐκεῖνο
 ἐν σοὶ μὲν λήξω, σέο δ' ἄρξομαι.

I νοουθεσίας A (coni. Turn.), νοῦ θείας conicio περιόδους Pap, πρόσδοις coní.
 Mang. δὲ] των δε Pap 2 τῶν] τὸν B, τὸν τῶν P ὀλίκων (καὶ) Mang.
 προτεινόντων Pap: προτεινάντων codd. 3 τουτον τον τροπον Pap: τούτω τῷ
 τρόπω codd. καὶ τῷ διδαγμὸν G διενεμήθη H 4 δραχμὴν P¹H¹
 καθιερωμεν (sic) Pap: καθήρωμεν G, καθήρωμεν AB, καθάρωμεν HP 5 ἀψευδῶς
 om. codd. 7 ἐστιν Pap ἐγλυει Pap 7. 8 τὸ δ'—ἀνελευθέρῳ om. Pap
 8 καταλίπωμεν γ 9 μου τὸν κύριον codd. alt. τὸν] τὸν δὲ G 11 τὰ κακὰ
 (GBP: τα κατα Pap, κακὰ AB ἔγγονα ABG 12 ἄκληρον om. G 13 δι-
 δράχμου H¹P¹ τὴν ἐναντίον (ἀνατεθει)μενη Pap, τὸν ἐναντίον τῇ ἀνατ. conicio
 14 οὗτ' AB 16 αὐτῶν P, αὐτῶν H¹ πυκνωθεῖη Pap: πυκνω (πυκνωθεῖς P²)
 εἶη P¹H¹, πυκνωθῆν εἶη GH², πυκνωθεῖς εἶη τις AB 17 γὰρ ἐστὶ καὶ codd.
 τὰ πάντα codd. 17. 18 ὁ διείρας καὶ συνυφάνας AB 18 κύριός AB 19 τὸ]
 τῷ Pap Μωσῆς GHP 21 διδράχμου H¹P ἔφη AB 22 πᾶς ἀνάριθμος
 HP¹ ἂν om. AB 23 λήξω, ἐκ σέο codd.

- 190 λήγει τε γὰρ ἀναλυόμενος ὁ κατὰ σύνθεσιν ἀπειράκις ἄπειρος ἀριθμὸς εἰς μονάδα, ἄρχεται τε αὐτὸς πάλιν ἀπὸ μονάδος εἰς ἀπερίγραφον συντιθέμενος πλῆθος. διόπερ οὐδ' ἀριθμὸν, ἀλλὰ στοιχείον καὶ ἀρχὴν ἀριθ-
- 191μοῦ ταύτην ἔφρασαν, οἷς ζητεῖν ἐπιμελές. ἔτι τοίνυν τὴν οὐράνιον τροφὴν — σοφία δέ ἐστιν — τῆς ψυχῆς, ἣν καλεῖ μάνα, διανέμει πᾶσι 5 τοῖς χρησομένοις θεῖος λόγος ἐξ Ἰσοῦ, πεφροντικῶς | διαφερόντως ἰσότη- p. 500 M τος. μαρτυρεῖ δὲ Μωυσῆς λέγων· „οὐκ ἐπλεόνασεν ὁ τὸ πολὺ, καὶ ὁ τὸ ἔλαττον οὐκ ἠλαττόνησεν“ (Exod. 16, 18), ἦνίκα τῷ τῆς ἀναλογίας ἐχρήσαντο θαυμαστικῶς καὶ περιμαχητικῶς μέτρῳ· δι' οὗ συνέβη μαθεῖν, ὅτι ἕκαστος „εἰς τοὺς καθήκοντας“ (Exod. 16, 16) παρ' ἑαυτῷ συνέ- 10 λεξεν οὐκ ἀνθρώπους μᾶλλον ἢ λογισμοὺς καὶ τρόπους· ὁ γὰρ ἐπέβαλεν ἕκαστῳ, τοῦτ' ἀπεκληρώθη προνοητικῶς, ὡς μήθ' ὑστερῆσαι μήτ' 192 αὐτὸ περιτεῦσαι. (40.) τὸ δὲ παραπλήσιον τῆς κατ' ἀναλογίαν ἰσότη- τος ἔστιν εὐρεῖν καὶ ἐπὶ τοῦ λεγομένου Πάσχα. Πάσχα δέ ἐστιν, ὅταν ἡ ψυχὴ τὸ μὲν ἄλογον πάθος ἀπομαθεῖν μελετᾷ, τὴν δ' εὐλογον εὐ- 15 193 πάθειαν ἐκουσίως πάσχει· διείρηται γάρ, „ἐὰν ὀλίγοι ὦσιν οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὥστε μὴ ἱκανοὺς εἶναι εἰς τὸ πρόβατον, τὸν πλησίον γείτονα προσλαβεῖν, κατ' ἀριθμὸν ψυχῶν, ἕν' ἕκαστος τὸ ἀρκούν αὐτῷ συναριθμηταί“ (Exod. 12, 4), μοῖραν, ἣς ἐστὶν ἐπάξιός τε καὶ χρεῖος, εὐ- 194 ρισχόμενος. ἐπειδὴν δὲ καὶ τρόπον χώρας τὴν ἀρετὴν εἰς τοὺς οἰκίητο- 20 ρας αὐτῆς ἐθελήσῃ διανέμειν, τοῖς πλείοσι πλεονάζειν καὶ τοῖς ἐλάττοσιν ἐλαττοῦν τὴν κατάσχεσιν προστάττει (Num. 35, 8), δικαίων μήτε τοὺς μείζους ἐλαττόνων ἀξιοῦν — κενοὶ γὰρ ἐπιστήμης ἔσονται — μήτε τοὺς ἐλάττους μειζόνων· χωρῆσαι γὰρ τὸ μέγεθος αὐτῶν οὐ δυνήσονται.

1 συνήθειαν H	2 τε Pap: δὲ codd.	3 οὐδ' Pap: οὐκ codd.	4 αὐτὴν AB
ἐπιμελές (ταῦτα) conicio	5 σοφία δὲ ἐστὶν τῆς om. codd.	6 λόγος θεῖος AB, θεῖος om. Pap	7 Μωσῆς GHP
8] ψ ν	7. 8 ὁ τὸ om. Pap	8 ἐλαττον Pap: ὀλίγον codd.	9 ἠλαττόνησεν GABP: ἐλαττωσε Pap, ἐλαττόνησεν H
10 αὐτῶν Pap: ὀλίγον codd.	11 ἐχρησανται Pap	12 μέτρῳ om. H' P'	13 συνέστηκε PH'
14 αὐτῶν Pap	15 ἀπεκληρώθη Pap	16 μήτε bis codd.	17 κατα Pap
18 ἡ ψυχὴ post ἀπομαθεῖν transp. AB	19 ἀποπαθεῖν Pap	20 τὴν] τη Pap	21 ἔκουστων πάσχα G
22 πασχει Pap	23 οἱ om. AB	24 κατ' ἀριθμὸν προσλαβεῖν AB	(ψυχῶν κατ' ἀριθμὸν) Pap
25 συναριθμεῖται GH'	26 μοῖραν Mang: μοίρας codd. (Pap?)	27 post χρεῖος add. ἐστὶν H' P	28 20 καὶ om. AB
29 τρόπων (ἢ, τρόπῳ AB	30 τὴν ἀρετὴν om. H	31 αὐτῆς Pap G: αὐτοὺς HP, αὐτοῦ AB	32 πλείοσιν Pap
33 22 μήτε] μὴν G	34 22. 23 μείζους — τοὺς add. H ² , μήτε τοὺς — ἀξιοῦν in mg. P ²	35 23 κενοὶ — ἔσονται om. HP', lin. 21 post πλεονάζειν per errorem pos. Mang.	36 μήτε] μήτε μὴν H ²
37 24 αὐτῶν τὸ μέγεθος codd.			

(41.) τῆς δὲ κατ' ἀριθμὸν ἰσότητος ἐναργέστατον δεῖγμά ἐστι τὰ τε 196
 τῶν δώδεκα ἀρχόντων ἱερὰ δῶρα (Num. 7, 10 sqq.) καὶ ἔτι τὰ ἀπὸ
 τῶν δώρων διανεμόμενα τοῖς ἱερεῦσιν· „ἐκάστη“ γὰρ φησι „τῶν υἱῶν
 Ἁαρῶν ἔσται τὸ ἴσον“ (Lev. 6,40). παγκάλῃ δὲ καὶ ἡ περὶ τὴν σύν- 196
 5 θεσιν τῶν ἐκθυμιωμένων ἐστὶν ἰσότης· λέγεται γάρ· „λάβε σεαυτῶ
 ἡδύσματα, στακτὴν, ὄνυχα καὶ χαλβάνην ἡδυσμοῦ καὶ λίβανον διαφανῆ,
 ἴσον ἴσῳ, καὶ ποιήσουσιν αὐτὸ θυμιάμα μύρον, μυρεψοῦ ἔργον συνθέ-
 σεως καθαρᾶς, ἔργον ἄγιον“ (Exod.30,34.35). ἕκαστον γὰρ τῶν μερῶν
 ἐκάστη φησι δεῖν ἴσον συνέρχεσθαι πρὸς τὴν τοῦ ὄλου κρᾶσιν. ἔστι δ' 197
 10 οἶμαι τὰ τέτταρα ταῦτα, ἐξ ὧν τὸ θυμιάμα συντίθεται, σύμβολα τῶν
 στοιχείων, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη σύμπας ὁ κόσμος. στακτὴν μὲν γὰρ
 ὕδατι, γῆ δὲ ὄνυχα, χαλβάνην δὲ ἀέρι, τὸν δὲ διαφανῆ λιβανωτὸν πυρὶ
 ἀπεικάζει· στακτὴ μὲν γὰρ παρὰ τὰς σταγόνας ὕδατῶδες, ἐξηρὸν δὲ
 ὄνυξ καὶ γεῶδες, τῇ δὲ χαλβάνῃ τὸ ἡδυσμοῦ πρὸς τὴν ἀέρος ἔμφασιν
 15 προσετέθη — τὸ γὰρ εὐῶδες ἐν ἀέρι —, τῶ δὲ λιβανωτῶ τὸ διαφανὲς πρὸς
 φωτὸς ἔνδειξιν. διὸ καὶ τὰ βάρους ἔχοντα τῶν κούφων διεχώρισε, τὰ 198
 μὲν τῶ συμπλεκτικῶ συνδέσμῳ ἐνώσας, τὰ δὲ διαλελυμένως ἐξενεγκῶν·
 20 301 M. | ἔφη γάρ· „λάβε σεαυτῶ ἡδύσματα, στακτὴν, ὄνυχα“, ταῦτα ἀσύνηδα,
 τῶν βάρους ἔχόντων, ὕδατός τε καὶ γῆς, σύμβολα, εἶτα ἀφ' ἐτέρας
 20 ἀρχῆς μετὰ συμπλοκῆς „καὶ χαλβάνην ἡδυσμοῦ καὶ λίβανον διαφανῆ“,
 ταῦτα πάλιν καθ' ἑαυτά, τῶν κούφων, ἀέρος καὶ πυρός, [τὰ] σημεῖα.
 τὴν δὲ τούτων ἐμμελῆ σύνθεσίν τε καὶ κρᾶσιν τὸ πρᾶσβύτατον καὶ τε- 199
 λειότατον ἔργον ἄγιον ὡς ἀληθῶς εἶναι συμβέβηκε, τὸν κόσμον, διὰ
 συμβόλου τοῦ θυμιάματος οἶεται δεῖν εὐχαριστεῖν τῶ πεποιοηκότι, ἵνα
 25 λόγῳ μὲν ἡ μυρεψικῇ τέχνῃ κατασκευασθεῖσα σύνθεσις ἐκθυμιᾶται,
 ἔργῳ δὲ ὁ θεὸς σοφίᾳ δημιουργηθεὶς κόσμος ἅπας ἀναφέρηται πρῶτῳ καὶ
 δειλινῆς ὀλοκαυτούμενος. βίος γὰρ ἐμπρεπῆς κόσμῳ τῶ πατρὶ καὶ 200

1 τῆς τὴν G 2 δώδεκα] ια' HP 4 παγκάλως codd. περὶ] παρὰ B
 5 ἐκθυμιωμένων AB, ἐκθύμων μένων G 6 ἡδυσμου Pap (Turn.): ἀρωμάτων
 codd. 7 ante ἴσον add. ἐξαιρετον ἐξαιρέτω codd. ἴσον] ἴσω G
 αὐτὸ GHP: αὐτῶ Pap AB μύρον] μυρεψικόν conicio 8 καθαρὸν conicio
 (Pap?) 9 φη(σιν) Pap φησιν ἰδεῖν AB 9. 10 ἐστιν οἶμαι Pap
 10 τέσσαρα codd. ταῦτα om. AB σύμβολον HP 12 λίβανον H² 13 στάκτην
 Pap G περὶ AB, et sic saepius, quod infra non adnotabo 14 τῆι δε χαλβα-
 νηι το Pap: ἡ δὲ χαλβάνη τοῦ codd. 15 προσετεθεε Pap λιβάνω H²
 16 τὰ] τὸ G διεχώρησεν Pap 17 συμπλεκτικῶς G διαλελυμένων G
 18 ἐφη γαρ Pap: ἔφησε codd. 19 εἶτε G, εἴτ' AB 20 χαλβάνησιν G
 ἡδύσμον AB 21 τὰ seclusi 24 ευχαρισταν Pap 25 μυρεψικῇ BHP
 26 δὲ ὁ om. Pap

ποιητῆ συνεχῶς καὶ ἀδιαστάτως εὐχαριστεῖν, μονονοῦκ ἐκθυμιῶντι καὶ ἀναστοιχειοῦντι ἑαυτὸν πρὸς ἔνδειξιν τοῦ μηδὲν θησαυρίζεσθαι, ἀλλ' 201 ὄλον ἑαυτὸν ἀνάθημα ἀνατιθέναι τῷ γεγεννηκότι θεῷ. (42.) θαυμάζω καὶ τὸν μετὰ σπουδῆς ἀπνευστὶ δραμόντα συντόμως ἱερὸν λόγον, „ἵνα 5 στῆ μέσος τῶν τεθνηκότων καὶ τῶν ζώντων· εὐθύς“ γάρ φησι Μωυ- σῆς „ἐκόπασεν ἡ θραῦσις“ (Num. 16, 47. 48). ἀλλ' οὐκ ἔμελλε κο- πᾶσαι καὶ ἐπικουφίσαι τὰ περιθρύπτοντα καὶ καταγνόντα καὶ συντρί- βοντα τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, διακρίναντος καὶ διατειχίσαντος τοῦ θεοφι- λοῦς τοῦς ὁσίους, οἱ ζῶσιν ἀψευδῶς, ἀπὸ τῶν ἀνοσίων, οἱ τεθνήχασι 202 πρὸς ἀλήθειαν, λογισμῶν; τῷ γὰρ ἔγγυς εἶναι κολλάκις νοσοῦντων καὶ 10 οἱ σφόδρα ὑγαιίνοντες ἐνδεξάμενοι τὴν ἐκείνων νόσον ἐμέλλησαν τελευ- τῆσαι. τοῦτο δ' ἀμήχανον ἔτι παθεῖν ἦν διαζευχθέντας ὄρω μέσῳ παγέντι δυνατωτάτῳ, ὃς τὰς ἐφόδους καὶ ἐπιδρομὰς τοῦ χειρόνος μέρους 203 ἀπὸ τοῦ βελτίονος ἀκώσει. τεθαύμακα δὲ ἔτι μᾶλλον, ἐπειδὴν κατα- κούων τῶν λογίων ἀναδιδάσκωμαι, ὃν τρόπον εἰσῆλθεν ἡ νεφέλη μέσῃ 15 τῆς τε Αἴγυπτιακῆς καὶ τῆς Ἰσραηλιτικῆς στρατιᾶς (Exod. 14, 20)· ὑπὸ γὰρ τοῦ φιλοπαθοῦς καὶ ἀθέου τὸ ἐγκαταῆς καὶ θεοφιλῆς γένος οὐκέτ' εἶασε διώκεσθαι τὸ σκοπαστήριον καὶ σωτήριον τῶν φίλων, 204 ἀμυντήριον δὲ καὶ κολαστήριον τῶν ἐχθρῶν ὄπλον, ἡ νεφέλη. διανοίαις μὲν γὰρ ἀρετώσασις ἡρέμα σοφίαν ἐπιψεκάζει, τὴν ἀπαθῆ φύσει παντὸς 20 κακοῦ, λυπραῖς δὲ καὶ ἀγόνις ἐπιστήμης ἀθρόας κατανίφει τιμωρίας,

1 τῷ μονοῦ καὶ θυμιῶντι AB 2 μηδὲν (ταυτῷ) conicio 3 γεγεννηκοτι Pap, γεγονότι AB θαυμάζων P 5 φησὶ] φησιν ἔστι AB 5. 6 Μωυσῆς GHP 6 ἐκόπασεν GH¹P 6. 7 κοπιᾶσαι GH¹P 7 ἐπικουφισθῆναι conicio καὶ κατα- γνόντα om. Pap AB 8 διακρίναντος scripsi, διακρινοντος Pap: om. codd. καὶ Pap P(H¹): μὴ ceteri 10 λογισμῶν Pap (Mang.): λογισμοῦ codd. 11 ἐνδεξάμενοι scripsi, ἐνδεξάμενοι Pap: ἐκδεξάμενοι codd. ἐμέλησαν AB 12 δε Pap ἦν ἔτι παθεῖν codd. διαζευχθέντα codd. 12. 13 μέσα παγέντα ABP² 13 χειρόνος μέρους codd.: χειρος Pap 14 απωσει Pap: ἀνασώσει codd., ἀνώσει conicio 15 post τῶν add. ἀγίων codd. N λόγων AB ἀναδιδάσκωμαι Pap G. εἰσηλθεν ἡ Pap: εἰσῆλθε codd. N 16 τε om. codd. N Ἰσραηλιτικῆς G 17 γάρ om. AB τὴν τὲ G το θεοφιλῆς Pap 18 οὐκέτι codd. εἶασεν Pap σκοπαστήριον PH¹, σκοπευ- τήριον ABN 20 γάρ om. AB ἡμερα Pap ἐπιψεκάζει Pap, ἐπισκευάζει N φύσει om. codd. N 21 κατανίφει Pap Nv: κατανίφει A²BHP, κατανήφει A¹G

8—10 *Orig. Homil. in Num. IX 5 p. 298*: quidam tamen ex iis, qui ante nos inter- pretati sunt locum hunc, memini quod mortuos dixerunt eos qui nimietate scelerum in peccatis suis mortui intelleguntur, viventes autem eos qui in operibus vitae per- manserint (cf. *De somn. II p. 689. 690 M.*). 14—47, 13 τεθαύμακα — θεοῦ N fol. 166^v.

- ἄψυχα, λογικά ἄλογα, θνητὰ ἀθάνατα, αἰσθητὰ νοητὰ, καταληπτὰ ἀκα-
 τάληπτα, στοιχεῖα ἀποτελέσματα, ἀρχὴ τελευτή, γένεσις φθορά, ζωὴ
 θάνατος, νόσος ὑγεία, λευκὸν μέλαν, δεξιὰ εὐώνυμα, δικαιοσύνη ἀδικία,
 φρόνησις ἀφροσύνη, ἀνδρεία δειλία, σωφροσύνη ἀκολασία, ἀρετὴ κακία,
 210 καὶ τὰ τῆς ἐτέρας πάντα εἶδη τοῖς τῆς ἐτέρας εἶδеси πᾶσι· πάλιν 5
 γραμματικὴ ἀγραμματία, μουσικὴ ἀμουσία, παιδεία ἀπαιδευσία, συνόλων
 τέχνη ἀτεχνία, καὶ τὰ ἐν ταῖς τέχναις, φωνήεντα στοιχεῖα καὶ ἄφωνα,
 211 ὄξεῖς καὶ βαρεῖς φθόγγοι, εὐθεῖαι καὶ περιφερεῖς γραμμαί· καὶ ἐν ζῴοις
 καὶ φυτοῖς ἄγονα γόνιμα, πολυτόκα ὀλιγοτόκα, ψωτόκα ζωοτόκα, μαλά-
 212 κεια ὀστρακόδερμα, ἄγρια ἡμέρα, μονωτικὰ ἀγελαῖα· καὶ πάλιν πενία 10
 πλοῦτος, δόξα ἀδοξία, δυσγένεια εὐγένεια, ἔνδεια περιουσία, πόλεμος
 εἰρήνη, νόμος ἀνομία, εὐφυΐα ἀφυΐα, ἀπονία πόνος, νεότης γῆρας, ἀδυ-
 ναμία δύναμις, ἀσθένεια ῥώμη. καὶ τί δεῖ τὰ καθ' ἕκαστον ἀναλέ-
 213 γεσθαι ἀπερίγραφα καὶ ἀπέρατ' ὄντα· τῷ πλήθει; παγκάλως οὖν ὁ τῶν
 τῆς φύσεως ἐρμηνεὺς πραγμάτων, τῆς ἀρχίας καὶ ἀμελετησίας ἡμῶν 15
 λαμβάνων οἶκτον ἐκάστοτ' ἀφθόνως ἀναδιδάσκει, καθὰ καὶ [νῦν, τὴν
 ἀντιπρόσωπον ἐκάστων θέσιν οὐχ ὀλοκλήρων, ἀλλὰ τμημάτων ὑπαρχόν-
 των· | ἐν γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοῖν τῶν ἐναντίων, οὗ τμηθέντος γνώριμα τὰ p. 503 M
 214 ἐναντία. οὐ τοῦτ' ἐστίν, ὃ φασιν Ἕλληνες τὸν μέγαν καὶ αἰδοῖμον παρ'
 αὐτοῖς Ἡράκλειτον κεφάλαιον τῆς αὐτοῦ προστησάμενον φιλοσοφίας αὐ- 20
 χεῖν ὡς ἐφ' εὐρέσει καινῇ; παλαιὸν γὰρ εὐρεμα Μωυσεῶς ἐστὶ τὸ ἐκ
 τοῦ αὐτοῦ τὰ ἐναντία τμημάτων λόγον ἔχοντα ἀποτελεῖσθαι, καθάπερ
 ἐναργῶς ἐδείχθη.
- 215 (44.) Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἐτέροις ἀκριβώσομεν. ἄξιον δὲ καὶ ἐκεῖνο
 μὴ παρηυχασθῆναι· τὰ γὰρ λεγόμενα διχοτομήματα τριῶν ζῴων δίχα 25

1. 2 κα(ταλημπτα) ακαταλημπτα Pap 3 δεξιαν ευωνυμιν Pap δικαιοτήης
 AB 4 φρόνησις—κακία om. AB 5 πάντα—ἐτέρας om. L εἶδη πάντα v
 πασιν Pap 9 πολυγονα Pap ψωτόκα ζωοτόκα om. G, ζωοτόκα om. B
 9. 10 μαλακά codd. 12 εὐφυΐα ἀφυΐα Pap AG: ἀφυΐα εὐφυΐα HP, εὐφυΐα B
 γερας Pap 12. 13 δύναμις ἀδυναμία codd. 13 δ' εἰ Pap 14 ἀπέρατ' Scheil,
 απορατ Pap: ἀπέραστα G, ἀπέραντα ceteri ὁ om. Pap τῶν om. H¹P¹
 15 ἐρμηνευτής codd. πραγμάτων Pap (Mang): γραμμάτων codd. ἡμῶν om.
 AB 16 ἐκάστοτ' scripsi: ἕκαστον codd. ἀφθόνως scripsi: αφωνως Pap,
 ἀφανῶς codd., ἐμφανῶς conit. Mang. 18 τῶν] τὸ P γνώριμα ABG
 19 οὗτός ἐστιν δν AB 20 αὐτοῦ H²: αὐτοῦ ceteri (Pap?) προιστάμενον P(H¹)
 21 ἐφ'] ἐν AB κενῇ GHP εὐρημα concilio (Pap?) Μωυσεως Pap: Μωσέως
 ABGP, Μωσέως H 22 τοῦ] τουτου Pap 23 ἐναργως εδειχθη Pap: ὄναρ εδειχθη
 GHP¹, οὖν παρεδείχθη ABP² 24 alt. καὶ om. Pap 25 ηυχασθηται Pap
 25. 49,1 δίχα διαιρεθέντων scripsi: δίχα αιρεθέντων Pap, διαιρεθέντων codd.

διαιρεθέντων ἕξ ἐγένετο, ὡς ἔβδομον τὸν τομέα εἶναι λόγον, διατελ-
 λοντα τὰς τριάδας, μέσον αὐτὸν ἰδρυμένον. τὸ παραπλήσιόν μοι δοκεῖ 216
 σαφέστατα μεμνηῦσθαι καὶ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς λυχνίας· δεδημιούργηται γὰρ
 ἕξ καλαμίσκους ἔχουσα, τρεῖς ἐκατέρωθεν, ἑβδόμη δὲ αὐτὴ μέση, διαι-
 5 ρούσα καὶ διακρίνουσα τὰς τριάδας. τορευτὴ γάρ ἐστι, τεχνικὸν καὶ
 δόκιμον θεῖον ἔργον, ἕξ ἐνὸς χρυσοῦ καθαροῦ (Exod. 25, 30. 38, 13. 14).
 τὸ γὰρ ἐν καὶ μόνον καὶ καθαρὸν ὄντως ἑβδομάδα τὴν ἀμύτορα γεγέν-
 νηκεν ἕξ ἑαυτοῦ μόνου, μὴ προσχρησάμενον ὕλη τὸ παράπαν. χρυσοῦν 217
 δ' οἱ ἐγκωμιάζοντες πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα λέγουσι τῶν εἰς ἔπαινον, δύο
 10 δὲ τὰ ἀνωτάτω, ἐν μὲν, ὅτι ἰδὼν οὐ παραδέχεται, ἕτερον δέ, ὅτι εἰς
 ὑμένας λεπτοτάτους ἀρραγῆς διαμένων ἐλαύνεται τε καὶ χεῖται. σύμ-
 βολον οὖν εἰκότως μείζονος φύσεως γέγονε, ἢ ταθεῖσα καὶ κεχυμένη
 καὶ φθάσασα πάντῃ πλήρης ὄλη δι' ὄλων ἐστίν, εὐαρμόστως καὶ τὰ
 ἄλλα συνυφήνασα. περὶ τῆς προειρημένης λυχνίας ὁ τεχνίτης διαλεγό- 218
 15 μενος πάλιν φησίν, ὅτι „ἕκ τῶν καλαμίσκων εἰσὶν οἱ βλαστοὶ ἐξέχοντες,
 τρεῖς ἐκατέρωθεν, ἐξισούμενοι ἀλλήλοις· καὶ τὰ λαμπάδια αὐτῶν, ἃ ἐστὶν
 ἐπὶ τῶν ἄκρων, καρυωτὰ ἕξ αὐτῶν· καὶ τὰ ἀνθέμια ἐν αὐτοῖς, ἦν' ὧσιν
 ἐπ' αὐτῶν οἱ λύχνοι καὶ τὸ ἀνθέμιον τὸ ἑβδομον ἐπ' ἄκρου τοῦ λαμ-
 παδίου ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἄνωθεν, στερεὸν ὄλον χρυσοῦν· καὶ ἐπτὰ
 20 λύχνους ἐπ' αὐτῆς χρυσοῦς“ (Exod. 38, 15—17). ὥστε διὰ πολλῶν 219
 ἤδη κατασκευάζεσθαι, ὅτι ἐξᾶς εἰς δύο τριάδας ὑπὸ μέσου τοῦ ἑβδόμου
 λόγου διήρηται, καθάπερ ἔχει νυνί· πᾶσα γὰρ ἡ λυχνία σὺν τοῖς ὀλοσχε-
 ρεστάτοις μέρεσιν αὐτῆς, ἃ ἕξ ἐστὶν, ἐπάγη, λαμπαδίων ἐπτὰ, ἀνθεμίων
 ἐπτὰ, λύχνων ἐπτὰ. διαιροῦνται δὲ οἱ μὲν ἐξίλύχνοι τῷ ἑβδόμῳ, τὰ δὲ 220

1 λόγον εἶναι H 2 αὐτὸν Pap B: αὐτὸν A, αὐτῶν GHP ἰδρυμενον Pap:
 ἰδρυμένον codd. παραπλήσον Pap 4 αὐτὴ scripsi: αὐτῆ codd. μέσην
 GP 4. 5 διακρίνουσα καὶ διαιροῦσα ABH 5 ἐστὶν Pap 7. 8 γεγεννηκεν
 Pap: γεγέννηκε καὶ AHP, γεγένηκε καὶ BG 8 ἑαυτοῦ Pap: αὐτοῦ H², αὐτοῦ ceteri
 μόνου Pap (Mang.): καὶ μόνου (μόνον H) codd. 9 τῶν] τὸν P 10 ἕνα
 GPH¹ 12 οὖν om. Pap γέγονε μείζονος φύσεως codd. ἐλαθεῖσα conī.
 Mang. 13 παντῆς Pap, παντὶ GH¹P 14 προειρημένης λυχνιας Pap: εἰρημένης
 λυχνίας ABG, λυχνίας τῆς εἰρημένης HP 15 ὅτι om. Pap 16 λαμπάδια Pap
 ABP²: λαμπρά GHP¹ αὐτῶν] αὐτοῖς G 17 ἀναθεμια Pap 18 τὸ
 ἑβδόμον om. AB ἄκρου H: ἄκρον GP, ἄκρων AB, ἀνω Pap 19 ἐπὶ τῆς κορυ-
 φῆς ἀνωθεν Pap: om. ceteri ζ' Pap 20 αὐτῆς scripsi (cf. p. 50,6): αὐ-
 τοῖς Pap et codd. 21 ἠδη Pap: ὠήθη codd. 22 λόγου] λύχνου conī.
 Mang. ἔχει νυνί] ἐκέλη conī. Mang. πᾶσα] μέση conicio 22. 23 νυνί—
 ἐπάγη evanida in Pap. corruptela inesse videtur. certe genetivi lin. 23. 24 non habent
 unde pendeant (v. ad lin. 22) 23 ἀναθεμίων Pap 24 λύχνων ἐπτὰ om. AB

ἀνθέμια ὁμοίως τῷ μέσῳ καὶ τὰ λαμπάδια τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τοῦ
 ἐβδόμου καὶ μέσου, οἱ δὲ ἕξ καλαμισκοὶ καὶ οἱ ἐκπεφυκότες ἴσοι βλα-
 221 στοὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ | στελέχους τῆς ἐβδόμης. (45.) πολὺν δ' ὄντα p. 504 M.
 τὸν περὶ ἐκάστου λόγον ὑπερθετέον εἰσαυθίς. τοσοῦτο δὲ αὐτὸ μόνον
 ὑπομνηστέον, ὅτι τῆς κατ' οὐρανὸν τῶν ἑπτὰ πλανήτων χορείας μίμημά 5
 222 ἔστιν ἡ ἱερὰ λυχνία καὶ οἱ ἐπ' αὐτῆς ἑπτὰ λύχνοι. πῶς; ἐρήσεται τις
 ἴσως· ὅτι, φήσομεν, ὄνπερ τρόπον οἱ λύχνοι, οὕτως καὶ τῶν πλανή-
 των ἕκαστος φωσφορεῖ· λαμπρότατοι γὰρ ὄντες αὐγοειδιστάτας ἄχρι γῆς
 ἀποστέλλουσιν ἀκτῖνας, διαφερόντως δ' ὁ μέσος τῶν ἑπτὰ, ἥλιος.
 223 μέσον δ' αὐτὸν οὐ μόνον ἐπεὶ μέσῳ ἐπέχει χώραν, ὡς ἠξίωσάν τινες, 10
 καλῶ, ἀλλ' ὅτι καὶ θεραπεύεσθαι καὶ δορυφορεῖσθαι πρὸς ὑπασπιζόντων
 ἐκατέρωθεν ἀξιώματος ἕνεκα καὶ μεγέθους καὶ ὠφελειῶν, ἄς τοῖς ἐπι-
 224 γείοις ἅπασιν παρέχει, δίκαιος ἄλλως ἐστί. τὴν δὲ τῶν πλανήτων τά-
 ξιν ἄνθρωποι παγίως μὴ κατειληφότες — τί δ' ἄλλο τῶν κατ' οὐρα-
 νὸν ἴσχυσαν κατανοῆσαι βεβαίως; — εἰκοτολογοῦσιν, ἄριστα δ' ἔμοι 15
 στοχάζεσθαι δοκοῦσιν οἱ τὴν μέσῳ ἀπονενεμηκότες ἡλίῳ τάξιν, τρεῖς
 μὲν ὑπὲρ αὐτὸν καὶ μετ' αὐτὸν τοὺς ἴσους εἶναι λέγοντες, ὑπὲρ αὐτὸν
 μὲν φαίνοντα, φαέθοντα, πυρόεντα, εἰθ' ἥλιον, μετ' αὐτὸν δὲ στίλβοντα,
 225 φωσφόρον, τὴν ἀέρος γείτονα σελήνην. ἐπίγειον οὖν βουλευθεὶς ἀρχετύ-
 που τῆς κατ' οὐρανὸν σφαίρας ἑπταφεγγοῦς μίμημα παρ' ἡμῖν ὁ τεχ- 20
 νίτης γενέσθαι πάγκαλον ἔργον προσέταξε, τὴν λυχνίαν, δημιουργηθῆναι
 δέδεικται δὲ καὶ ἡ πρὸς ψυχὴν ἐμφέρεια αὐτῆς· ψυχὴ γὰρ τριμερῆς
 μὲν ἐστί, δίχα δὲ ἕκαστον τῶν μερῶν, ὡς ἐδεύθη, τέμνεται, μοιρῶν

1 ἀναθεμια Pap μέσῳ] θω vel μω Pap 2. 3 δὲ ἕξ—καὶ οἱ om. G
 3 ἐβδόμης (λυχνίας) conl. Mang. 4 τοσοῦτον Pap G 5 τῆς] τῶν
 AB κατα τον Pap χορείας Pap: πορείας GHP, om. AB 6 ἔστιν om. G
 ἡ om. Pap οἱ ἑπτὰ λύχνοι ἐπ' αὐτῆς codd. ἐρήσεται Pap v: εἰρήσεται
 codd. 7 ὄνπερ Pap: θν codd. οὕτως AB 8 λαμπρότεροι codd.
 10 δὲ codd. ἐπει Pap, ἐπὶ G: ὅτι ceteri ὡς om. Pap 11 θερα-
 πεύεται καὶ δορυφορεῖται AB 13 ἀπασιν Pap δικαίως ABH¹P
 ἀλλως Pap (Mang.): ἀλλ' ὡς codd. ἐστιν Pap 13. 14 τάξιν om. AB
 14. 15 παγίως—λέγουσιν add. H²P² 14 κατ' codd.: κατα τον Pap 15 διανοῆ-
 σαι codd. εἰκοτολογοῦσιν scripsi, εἰκοτολεγοῦσιν Pap: εἰκότως λέγουσιν codd.
 δὲ ἔμοι G, δέ μοι ABHP 16 δοκοῦσι στοχάζεσθαι AB 16—18 τρεῖς οἱ μετ'
 αὐτον καὶ ὑπερ αὐτον φαίνονται Pap (ceteris omissis) 17 λέγοντας G
 18 φαέθοντα Pap 19 ἀέρα G οὖν om. H¹P¹ 19. 20 ἀρχετύπου Pap
 (Mang.): ἀρχέτυπον ABGH²P², om. H¹P¹ 20 κατ' codd.: κατα τον Pap
 21 ἔργον om. Pap 22 ἡ om. Pap 23 μὲν om. codd. ἔστιν H
 ἐκάστων Pap G

δὲ γενομένων ἕξ ἑβδομος εἰκότως τομεὺς τὴν ἀπάντων ὁ ἱερὸς καὶ θεῖος λόγος. (46.) ἄξιον δὲ μὴδ' ἐκεῖνος παρησυχασθῆναι· τριῶν ὄντων ἐν 226 τοῖς ἀγίοις σκευῶν, λυχνίας, τραπέζης, θυμιατηρίου, τὸ μὲν θυμιατήριον εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν στοιχείων εὐχαριστίαν ἀνάγεται, ὡς ἐδείχθη πρότε- 5 ρον, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ μοίρας ἔχει τῶν τεττάρων, γῆς μὲν τὰ ἔξυλα, ὕδατος δὲ τὰ ἐπιθυμιώμενα — πρότερον γὰρ τηκόμενα εἰς λιβάδας αὐθις ἀνα- λύεται —, τὸν δὲ αἰτὸν ἀέρος, πυρὸς δὲ τὸ ἐξαπτόμενον — καὶ ἡ σύνθεσις δὲ λιβανωτοῦ καὶ χαλβάνης ὄνουχος τε καὶ στακτῆς (Exod. 30, 34) τῶν στοι- 10 χείων σύμβολον —, ἡ δὲ τράπεζα εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν θνητῶν ἀποτελεσο- μάτων εὐχαριστίαν — ἄρτοι γὰρ καὶ σπονδεῖα ἐπιτίθενται αὐτῇ (Num. 4, 7), οἷς ἀνάγκη χρῆσθαι τὰ τῆς τροφῆς δεόμενα —, ἡ δὲ λυχνία εἰς τὴν ὑπὲρ p. 505 M. τῶν κατ' οὐρανὸν ἀπάντων, ἵνα μὴδὲν μέρος τοῦ κόσμου | δίκην ἀχα- ριστίας ὄφλη, ἀλλ' εἰδῶμεν ὅτι πάντα τὰ μέρη τὰ κατ' αὐτὸν εὐχα- ρισταῖ, τὰ στοιχεῖα, τὰ ἀποτελέσματα, οὐ τὰ ἐπὶ γῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ 15 τὰ ἐν οὐρανῷ. (47.) ἄξιον δὲ σκέψασθαι, διὰ τί τῆς τραπέζης καὶ 227 τοῦ θυμιατηρίου τὰ μέτρα δηλώσας τῆς λυχνίας οὐδὲν ἀνέγραψε· μῆ- ποτε δι' ἐκεῖνο, ὅτι τὰ μὲν στοιχεῖα καὶ τὰ θνητὰ ἀποτελέσματα, ὧν ἡ τράπεζα καὶ τὸ θυμιατήριον σύμβολα, μεμέτρηται περατωθέντα ὑπ' οὐρανοῦ — αἶψι γὰρ τὸ περιέχον τοῦ περιεχομένου μέτρον —, ὁ δ' 20 οὐρανός, οὗ σύμβολόν ἐστιν ἡ λυχνία, ἀπειρομεγέθης ἐστίν. περιέχεται 228 γὰρ ὑπ' οὐδενὸς σώματος, οὔτε ἰσομεγέθους αὐτῷ οὔτε ἀπείρου, ἀλλ' οὐδ' ὑπὸ κενοῦ κατὰ Μωυσῆν διὰ τὴν ἐν τῇ ἐκφυρῶσει μωθευομένην περατολογίαν· ἐστὶ δὲ ἕρως αὐτοῦ ὁ θεός, ἡνίοχος καὶ κυβερνήτης αὐ- τοῦ. ὥσπερ οὖν ἀπεριληπτον τὸ ὄν, οὕτως καὶ τὸ ὀριζόμενον ὑπ' αὐ- 229

1 γενομένων vel γενομένων Pap	(δ) τομεὺς conicio	ὁ ABGH ² : om. Pap
HP ¹ 2 μὴδ' Pap H ² : μὴ δὲ AB(i, μὴ H ¹ P	4 εὐχαριστιῶν G	
4. 5 πρότερον ὡς ἐδείχθη H	5 καὶ ἐπεὶ καὶ G	τεσσάρων codd.
6 αὐθις om. Pap	9 τὴν Pap AB: τὴν τῶν GHP	10 ἄρτοι G σπονδεῖα
GHP	12 κατ' codd.: κατὰ τον Pap	δίκην om. H ¹ 13 ὄφλη Pap
(Mang.): ὄφελει G, ὄφελι ceteri	ἀλλὰ G	εἰδωμεν Pap: εἰδομεν P, ἴδωμεν
ceteri	prius τὰ om. AB	τὰ κατ' αὐτὸν Mang.: τὰ καθ' αὐτὸν codd., καθ'
		λ
εἰσα Pap	14 τὰ δὲ στοιχεῖα AB	18 σύμβολον H, σύμβο P μεμέτρηται
scripsi: μὲν εἰρηται Pap, μεμέτρηται codd.		ὑπ' scripsi: ὑπερ Pap, ὑπὸ τοῦ
codd.	20 alt. ἐστὶν Pap HP	21 ὑπὸ A, ante ὑπ' add. οὔτε v ἰσον μεγεθους
Pap	21. 22 ἀλλ' — Μωυσῆν hic posui: post σώματος lin. 21 Pap, post γὰρ lin. 21	
transpos. GHP, om. AB	22 οὐδ' οὐχ H ²	Μωυσῆν GHP ἐκφυρῶσει
scripsi: πυρῶσει Pap ABH ¹ P, πυργῶσει GH ²	23 ἐστὶν Pap	post θεός add.
καὶ codd.	23. 24 αὐτοῦ om. codd.	24 ἀπεριληπτον Pap

τοῦ μέτροις τοῖς εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπίνοιαν ἤκουσιν οὐ μεμέτρηται, καὶ τάχα ἐπεὶ κυκλοτερῆς ὢν καὶ ἄκρως εἰς σφαῖραν ἀποτετορευμένους μή- κους καὶ πλάτους οὐ μετέχει.

- 230 (48.) Εἰπὼν οὖν τὰ πρόποντα περὶ τούτων ἐπιλέγει· „τὰ δὲ ὄρνεα οὐ διεῖλεν“ (Gen. 15, 10), ὄρνεα καλῶν τοὺς πτηνοὺς καὶ πεφυκότας 5 μετεωροπολεῖν δύο λόγους, ἓνα μὲν ἀρχέτυπον (τὸν) ὑπὲρ ἡμᾶς, ἕτερον 231 δὲ μίμημα τὸν καθ' ἡμᾶς ὑπάρχοντα. καλεῖ δὲ Μωυσῆς τὸν μὲν ὑπὲρ ἡμᾶς εἰκόνα θεοῦ, τὸν δὲ καθ' ἡμᾶς τῆς εἰκόνας ἐκμαγεῖον. „ἐποίησε“ γὰρ φησιν „ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον“ οὐχὶ εἰκόνα θεοῦ, ἀλλὰ „κατ' εἰκόνα“ (Gen. 1, 27). ὥστε τὸν καθ' ἕκαστον ἡμῶν νοῦν, ὃς δὴ 10 κυρίως καὶ πρὸς ἀλήθειαν ἄνθρωπός ἐστι, τρίτον εἶναι τύπον ἀπὸ τοῦ πεποιηκότος, τὸν δὲ μέσον παράδειγμα μὲν τούτου, ἀπεικόνισμα δὲ 232 ἐκείνου. φύσει δὲ ἄτμητος ὁ ἡμέτερος γέγονε νοῦς. τὸ μὲν γὰρ ἄλο- γον ψυχῆς μέρος ἐξαχῆ διελὼν ὁ δημιουργὸς ἐπτά μοίρας εἰργάζετο, ὄρασιν, ἀκοήν, γεῦσιν, ὄσφρησιν, ἀφήν, φωνήν, γόνιμον, τὸ δὲ λογικόν, 15 ὃ δὴ νοῦς ὠνομάσθη, ἄσχιτον εἶασε κατὰ τὴν τοῦ παντὸς ὁμοιότητα 233 οὐρανοῦ. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ λόγος ἔχει τὴν μὲν ἐξωτάτω καὶ ἀπλανῆ σφαῖραν ἄτμητον φυλαχθῆναι, τὴν δ' ἐντὸς ἐξαχῆ τμηθεῖσαν ἐπτά κύκλους τῶν λεγομένων πλανήτων ἀποτελέσαι· ὃ γὰρ, οἶμαι, ἐν ἀν- θρώπῳ ψυχῇ, τοῦτο οὐρανὸς ἐν κόσμῳ. τὰς οὖν νοερὰς καὶ λογικὰς 20 δύο φύσεις, τὴν τε ἐν ἀνθρώπῳ καὶ τὴν ἐν τῷ παντί, συμβέβηκεν ὀλοκλήρους καὶ ἀδιαιρέτους εἶναι. διὸ λέγεται· „τὰ δὲ ὄρνεα οὐ | διεῖλε.“ p. 506 M 234 περισσερᾶ μὲν (οὖν) ὁ ἡμέτερος νοῦς, ἐπειδὴ τιθασὸν καὶ σύντροπον

1 τοῖς om. G	μετρεῖται codd.	2 τάχα] καταχα Pap, τᾶλλα G	ἐπεὶ] ἐπὶ Pap GH	ἀποτετορευμένους codd.	5. 6 μετεωροπολεῖν πεφυκότας codd.
6 τὸν addidi	7 Μωσῆς GHP	9 ἐποίησεν Pap	οὐχι Pap (hiatus pausa excusatur): οὐκ codd.	θεοῦ om. codd.	10 ὃς] ως Pap
πρὸς ἀλήθειαν κυρίως AB	ἐστὶν Pap H	13 γεγονεν Pap	14 ἐπτα Pap (Mang.): ἔξ codd.	εἰργάσατο codd.	15 ἀκοήν, γεῦσιν, ὄσφρησιν G: ὄσφρησιν, ἀκοήν, γεῦσιν Pap, γεῦσιν, ἀκοήν, ὄσφρησιν ceteri
16 ὠνόμασται P	ἄσχιτον GHP	17 μὲν om. AB	ἐξωτάτην codd., ἀνωτάτω Pap (sed. v. De Cherub. § 22)	18 τον δε οντως	φωνήν, γόνι- μον Pap G: γόνιμον, φωνήν HP, γόνιμον (om. φωνήν) AB
ἐξαχῆ Pap	19. 20 ἀνθρώπῳ] ἀνθρώπου Pap, οὐρανῷ G	20 ψυχῆ Pap	21 δύο om. AB	τὴν ἐν om. AB	22 δὲ om. Pap
23 οὖν addidi	τιθασσόν ABG				διεῖλεν Pap

ἡμῖν ἐστὶ τὸ ζῶον, εἰκάζεται, τῷ δὲ τούτου παραδειγματι ἡ τρυγῶν·
 ὁ γὰρ θεοῦ λόγος φιλέρημος καὶ μονωτικός, ἐν ὄχλῳ τῷ τῶν γεγονότων
 καὶ φθαρησομένων οὐχὶ φυρόμενος, ἀλλ' ἄνω φοιτᾷν εἰθισμένος αἰεὶ
 καὶ ἐνὶ ὁπαδὸς εἶναι μόνῳ μεμελετηκώς. ἀτμητοὶ μὲν οὖν αἱ δύο φύ-
 5 σεις, ἧ τε ἐν ἡμῖν τοῦ λογισμοῦ καὶ ἡ ὑπὲρ ἡμᾶς τοῦ θείου λόγου,
 ἀτμητοὶ δὲ οὐσαι μυρία ἄλλα τέμνουσιν. ὁ τε γὰρ θεῖος λόγος τὰ ἐν 235
 τῇ φύσει διεῖλε καὶ διένειμε πάντα, ὁ τε ἡμέτερος νοῦς, ἅττ' ἂν πα-
 ραλάβῃ νοητῶς πράγματά τε καὶ σώματα, εἰς ἀπειράκις ἅπειρα διαιρεῖ
 μέρη καὶ τέμνων οὐδέποτε λήγει. τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὴν πρὸς 236
 10 τὸν ποιητὴν καὶ πατέρα τῶν ὄλων ἐμφέρειαν. τὸ γὰρ θεῖον ἀμιγές,
 ἄκρατον, ἀμερέστατον ὑπάρχον ἅπαντι τῷ κόσμῳ γέγονεν αἴτιον μίξεως,
 κράσεως, διαιρέσεως, πολυμερείας· ὥστε εἰκότως καὶ τὰ ὁμοιωθέντα,
 νοῦς τε ὁ ἐν ἡμῖν καὶ ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἀμερεῖς καὶ ἀτμητοὶ ὑπάρχοντες
 διαιρεῖν καὶ διακρίνειν ἕκαστα τῶν ὄντων ἐρρωμένως δυνήσονται.
 15 (49.) Λαλήσας οὖν περὶ τῶν ἀτμητῶν καὶ ἀδιαιρέτων ὄρνέων φησὶν 237
 ἐξῆς· „κατέβη δὲ ὄρνεα ἐπὶ τὰ σώματα, τὰ διχοτομηήματα“ (Gen. 15, 11),
 ὁμωνυμία μὲν χρησάμενος, τὴν δὲ πραγματικὴν διαμάχην ἐναργέστατα
 τοῖς ὄρᾶν δυναμένοις διασυνιστάς· παρὰ φύσιν γὰρ ἐστὶ τὸ καταβαίνειν
 ὄρνεα, τοῦ μετεωροπολεῖν ἕνεκα πτερωθέντα. καθάπερ γὰρ τοῖς χερ- 238
 20 σαίοις οἰκειότατον χωρίον γῆ καὶ μάλιστα τοῖς ἐρπετοῖς, ἃ μὴδ' ὑπὲρ
 αὐτῆς ἴλυσπώμενα ἀνέχεται, φωλεοῦς δὲ καὶ καταδύσεις ζητεῖ τὸν ἄνω
 χῶρον ἀποδιδράσκοντα διὰ τὴν πρὸς τὰ κάτω συγγένειαν, τὸν αὐτὸν
 τρόπον καὶ τοῖς πτηνοῖς ὁ ἀῆρ ἐνδιαίτημα οἰκεῖον, κούφοις διὰ τὴν
 πτέρωσιν ὁ φύσει κούφος. ὅταν οὖν τὰ ἀεροπόρα αἰθεροβατεῖν ὀφειλοντα
 25 καταβαίνῃ, πρὸς χέρσον ἀφικνούμενα τῷ κατὰ φύσιν ἀδυνατεῖ χρῆσθαι
 βίῳ. τοῦναντίον δὲ Μωσῆς καὶ ὅσα τῶν ἐρπετῶν ἄνω δύναται πηδᾶν 239
 οὐ μετρίως ἀποδέχεται· φησὶ γοῦν· „ταῦτα φάγεσθε ἀπὸ τῶν ἐρπετῶν
 τῶν πετεινῶν, ἃ πορεύεται ἐπὶ τεσσάρων, ἃ ἔχει σκέλη ἀνωτέρω τῶν

1 ζῶον] ζώσω G, post ζῶον add. ὁ δὲ θεῖος ὑπὲρ ἡμᾶς ABP³ δὲ τῷ transp.
 ABP² 2 θεός AB τῷ om. codd. γεγονότων Pap: γινομένων H¹P,
 γινομένων ceteri 4 μόνῳ om. codd. 5 alt. ἡ om. v 7 διένειμε] διέκρινε
 conl. Mang. ἅττα A, ἅττα B: ἅτε GHP, α Pap 8 σώματα] νοήματα AB
 9 τῆν] τὸν Pap G 11 post ἄκρατον add. καὶ v 12 διερ(ε)ς] Pap: om.
 codd. 16 ὄρνέων G διχοτομηήματα Pap: διχοτομηθέντα codd.
 17 ὁμώνυμα G 18 διανιστάς AB ἐστὶν Pap 20 γῆ] Pap
 τοῖς om. Pap ὑπὲρ] ἐπὶ conl. Mang. 22 ἀποδιδράσκοντας AB τὰ]
 τὸ G 23 πετεινοῖς codd. 24 περᾶωσιν AB 26 τὸ ἐναντίον Pap
 Μωσῆς HP δύναται A 27 φαγεται Pap 28 τέσσαρα ABGP, δ' H

ποδῶν, ὥστε πηδᾶν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς γῆς“ (Lev. 11,21). ταῦτα δ’
 ἐστὶ σύμβολα ψυχῶν, ὅσαι τρόπον ἑρπετῶν προσερριζωμένα τῷ γήινῳ
 σώματι καθαρθεῖσαι μετεωροπολεῖν ἰσχύουσιν, οὐρανὸν ἀντικαταλαξά-
 240 μенаι γῆς καὶ φθορᾶς ἀθανασίαν. πάσης οὖν βαρυσταμονίας ἀναπεπλη-
 σθαι νομιστέον ἐκεῖνας, αἵτινες ἐν ἀέρι καὶ αἰθέρι τῷ καθαρωτάτῳ τρα- 5
 φεῖσαι μετανέστησαν τὸν θεῖον ἀγαθῶν κόρον οὐ | δυναθεῖσαι φέρειν p. 507 M.
 ἐπὶ τὸ θνητῶν καὶ κακῶν χωρίον γῆν. ἐπιφοιτῶσι δ’ ἔννοιαι μυρίαὶ
 περὶ μυρίων πραγμάτων ὄσων, αἱ μὲν ἐκούσιοι, αἱ δὲ κατ’ ἄγνοιαν,
 241 οὐδὲν διαφέρουσαι πτηνῶν, αἷς τὰ κατιόντα ἐξωμοίωσεν ὄρνεα. τῶν δὲ
 ἐννοιῶν ἡ μὲν ἄνω φορὰ τὴν ἀμείνω τάξιν ἔλαχε συνοδοιπορούσης 10
 ἀρετῆς τῆς πρὸς τὸν θεῖον καὶ οὐράνιον χορὸν ἀγούσης, τὴν χεῖρω δὲ
 ἡ κάτω κακίας ἀφηγουμένης καὶ ἀντισπώσης βία. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ
 ὀνόματα οὐχ ἥκιστα τὴν τῶν τόπων ἐναντιότητα· ἀρετὴ μὲν γὰρ οὐ
 μόνον παρὰ τὴν αἵρεσιν ὀνομασίθη, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν ἄρσιν — αἵρε-
 ται γὰρ καὶ μετεωρίζεται διὰ τὸ αἰεὶ τῶν ὀλυμπίων ἔρᾶν —, κακία δὲ 15
 ἀπὸ τοῦ κάτω κεχωρηκεναὶ καὶ καταπίπτειν τοὺς χρωμένους αὐτῇ βιά-
 242 ζεσθαι. τὰ γοῦν πολέμια τῆς ψυχῆς ἐννοήματα ἐπιποτώμενα καὶ ἐπι-
 φοιτῶντα κάτσει μὲν αὐτά, καταβάλλει δὲ καὶ τὴν διάνοιαν αἰσχυρῶς
 ἐπιφερόμενα σώμασι καὶ πράγμασιν αἰσθητοῖς οὐ νοητοῖς, ἀτελέσιν οὐχ
 ὀλοκλήροις, ἐφθαρμένοις οὐχὶ τοῖς ζῶσιν. οὐ γὰρ μόνον σώμασιν, 20
 ἀλλὰ καὶ σωματίων δίχα διαιρεθέντων τμήμασιν ἐπιφοιτᾷ· τὰ δ’ οὕτως
 διαιρεθέντα ἀμήχανον ἁρμονίαν δέξασθαι καὶ ἔνωσιν, τῶν πνευματικῶν
 243 τόνων, οἱ συμφυεστάτος δεσμός ἦσαν, διακοπέντων. (50.) εἰσηγεῖται

1 ἀπὸ] ἐπὶ conicio τῆς om. codd. δὲ A 2 ἐστιν Pap ὅσα H¹P
 τρόποις AB προσερριζωμένα H¹P¹ 4 φθοραν Pap πόσης conicio
 4. 5 ἀναπεπληρωσθαι codd. 6 τον θειων αγαθων χορον Pap: τον κόρον τῶν θεῶν
 ἀγαθῶν codd. 7 θνητῶν AB κακῶν ABH² επιφυτωσιν Pap
 δὲ codd. ἐναι L 8 ὄσων AB κατὰ codd. post ἄγνοιαν add. αἱ H²
 9 οὐδὲ H¹ διαφέρουσι BGHP 10 ἐλαχεν Pap 11 τῆς H² (Pap?): καὶ τὴν
 ceteri τὸν θεῖον καὶ οὐράνιον χορὸν scripsi: (τ)ων θεῶν ουρα(νι)ων χορον Pap,
 τὸν οὐρανὸν καὶ θεῖον χώρον codd. 11. 12 τὴν χεῖρω δὲ ἡ codd.: χεῖρω δε την
 Pap, τὴν δὲ χεῖρω ἡ Scheil 12. 13 καὶ ἀντισπώσης — ἐναντιότητα om. AB
 14 prius παρὰ] περὶ H¹P¹ ἀλλὰ — ἄρσιν om. Pap GH¹P¹ τὴν ἄρσιν AB: τὴν
 ἄρσιν H²P², τὸ αἵρεσθαι v 15 γὰρ om. G αἱ codd. 17 γοῦν πολέμια AB:
 πολεμια ουν Pap G, πολέμια H¹P, γὰρ πολέμια H² ἐννοήματα om. H επιτω-
 τωμενα Pap: ἐπιπτόμενα G, ἐπισπώμενα HP, ἐπιπετόμενα AB 17. 18 post ἐπι-
 φοιτῶντα add. ἐννοήματα H¹, νοήματα H² 18. 19 σώμασιν αἰσχυρῶς (αἰσχυροῖς P) ἐπι-
 φερόμενα (ἐπιφωρόμενα A) codd. 19 σώμασι καὶ scripsi: σώμασιν οὐ Pap ABGP (H¹),
 οὐ del. H² 19. 20 οὐχ ὀλοκλήρους G 20 τοῖς fort. del. 21 post σωματίων
 add. τῶν v δε Pap 22 ἁρμονίαν ἀμήχανον codd.

δὲ γνώμην ἀληθεστάτην διδάσκων, ὅτι δικαιοσύνη μὲν καὶ πᾶσα ἀρετὴ
 ψυχῆς, ἀδικία δὲ καὶ πᾶσα κακία σώματος ἐρῶσι, καὶ ὅτι τὰ τῷ ἐτέρῳ φίλα
 τῷ ἐτέρῳ πάντως ἐχθρὰ ἐστὶ, καθὰ καὶ νῦν· αἰνιττόμενος γὰρ τοὺς ψυχῆς
 πολεμίους ὄρνεα εἰσηγάγε γλιχόμενα ἐμπλέκεσθαι καὶ ἐμφύεσθαι σώμασι
 5 καὶ σαρκῶν ἐμφορεῖσθαι, ὧν τὰς ἐφόδους καὶ ἐπιδρομὰς ἐπισχεῖν βου-
 ληθεὶς ὁ ἀστεῖος λέγεται αὐτοῖς συγκαθίσαι (Gen. 15,11), οἷα πρόεδρός
 τις ἢ πρόβουλος ὧν. ἐπειδὴ γὰρ καὶ τὰ οἰκεία ὑπὸ ἐμφυλίου στάσεως 244
 διειστῆκει καὶ τὰ ἐχθρὰ στίφη διεφέρετο, βουλήν ἀπάντων συναγαγῶν
 ἐσκόπει περὶ τῶν διαφορῶν, ἴν', εἰ δύναίτο, πειθοῖ χρώμενος καὶ τὸν
 10 ξενικὸν πόλεμον καταλύσαι καὶ τὴν ἐμφύλιον ταραχὴν ἀνέλοι. τοὺς μὲν
 γὰρ ὥσπερ νέφος ἐπιπράξαντας ἀκαταλλάκτως ἔχοντας λυσιτελεῖς ἦν
 ἀποσκεδάσαι, τοῖς δὲ τὴν παλαιὰν συγγένειαν οἰκειώσασθαι. δυσμενεῖς 245
 μὲν οὖν ἄσπονδοι καὶ ἀκατάλλακτοι γράφονται ψυχῆς ἀπροσῶνα καὶ
 ἀκολασίαι δειλίας τε καὶ ἀδικίας καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐκ πλεοναζούσης ὁρμῆς
 15 εἰώθασι φύεσθαι ἄλογοι ἐπιθυμίας, σκιρτῶσαι καὶ ἀπαυγερίζουσαι καὶ
 p. 508 M. τὸν εὐθὺν δρόμον τῆς διανοίας ἐπέχουσαι, πολλάκις | δὲ καὶ τὸ σύμπαν
 αὐτῆς σχῆμα σπαράττουσαι τε καὶ καταβάλλουσαι. τὰ δὲ τῶν ἐνσπόν- 246
 δων εἶναι δυναμένων προσκρούσματα τοιαῦτά ἐστιν, ὅποιās εἶναι συμ-
 βέβηκε τὰς σοφιστῶν δογματικὰς ἔριδας· ἢ μὲν γὰρ πρὸς ἓν ἀπνεύουσι
 20 τέλος, θεωρίαν τῶν τῆς φύσεως πραγμάτων, λέγοντ' ἂν εἶναι φίλοι, ἢ
 δ' οὐχ ὁμογνωμονοῦσιν ἐν ταῖς κατὰ μέρος ζητήσεσιν, ἐμφυλίῳ στάσει
 χρῆσθαι, ὥσπερ οἱ ἀγέννητον εἶναι λέγοντες τὸ πᾶν τοῖς γένεσιν εἰση-
 γουμένοις αὐτοῦ, καὶ πάλιν οἱ φθαρῆσεσθαι τοῖς φθαρτὸν μὲν εἶναι

1 ἀναδιδάσκων AGP	2 ἐρωσιν Pap	3 αἰσχρὰ G	εστιν Pap	γὰρ
τοὺς om. AB	τῆς ψυχῆς codd.	4 πολεμίους Pap G (Mang.): πολέμους		
codd.	εισηγαγεν Pap	ἐμφύεσθαι B	σώμασιν Pap, σώματος GHP	
6 συγκαθίσαι ex LXX Mang.: ἐγκαθίσαι Pap et codd.		7 πρόβουλος B	8 δι-	
στήκει Pap G, corr. in διστήκει Pap		ἀπάντων] ἀπάντων ἀμείνω A, ἀμείνω s.		
a. P ²	συναγωγὸν L	9 τῶν om. P	ἴνα codd.	10 καταλύση P
ἀνέλοι B: ἀνελεῖν Pap GH, ἀνέλη AP		11 ἐπιπράξαντας Pap (Turn.): ἐπὶ (tum		
gas. 3 litt. P)	πάντας ABP ² , ἐπιπράξαντας G, ἐπεὶ πρᾶξαντας H (sed pr scr. H ²)			
12 τοῖς] ἀστοῖς conl. Mang.	13 ἄσπονδοι καὶ in mg. add. P ²	14 δειλίας —		
ἀδικίας om. G	ex Pap: ἐπὶ codd.	15 ἀπογερίζουσαι Pap	17 σχῆμα]	
ἄγμα conl. Mang.	18 εἶναι om. v, post εἶναι add. δοκούντων B ² P ² , δοκούντα			
AB ¹	δυνάμεων codd.	τοιαῦτ' HP	οἷας codd.	19 τὰς
Pap P: τὰς τῶν ABGH	ἢ AB: οἱ Pap, εἰ GHP	ἀπνευουσαι Pap (Mang.):		
ἀποπνεύουσαι codd.	20 θεωρίας P	λεγοῦτ' Pap G	εἶναι om. AB	
ἢ AB: οἱ Pap G, εἰ HP	21 δ'] τ' G	ὁμογνωμονοῦσαι Pap		
ζητήσεαι Pap	22 ἀγέννητον ABGL ¹	23 οἱ om. ABP ²	τοῖς]	
τὸ G				

φύσει, μηδέποτε δὲ φθαρησόμενον διὰ τὸ κραταιότερῳ δεσμῷ, τῇ τοῦ
 πεποιηκός βουλήσει, συνέχεσθαι, καὶ οἱ μηδὲν εἶναι ὁμολογοῦντες ἀλλὰ
 πάντα γίνεσθαι τοῖς ὑπολαμβάνουσι τάναντία, καὶ οἱ πάντων χρημάτων
 ἄνθρωπον μέτρον εἶναι διεξιόντες τοῖς τὰ αἰσθήσεως καὶ τὰ διανοίας
 κριτήρια συγγέουσι, καὶ συνόλως οἱ πάντα ἀκατάληπτα εἰσηγούμενοι 5
 247 τοῖς γνωρίζεσθαι πάμπολλα φάσκουσιν. καὶ ἥλιος μέντοι καὶ σελήνη
 καὶ ὁ σύμπας οὐρανός, γῆ τε καὶ αἴθρ καὶ ὕδωρ, τά τε ἐξ αὐτῶν σχεδὸν
 πάντα τοῖς σκεπτικοῖς ἔριδας καὶ φιλονεικίας παρεσχέκασιν, οὐσίας καὶ
 ποιότητας, μεταβολάς τε αὖ καὶ τροπὰς καὶ γενέσεις, ἔτι δὲ φθορὰς
 αὐτῶν ἀναζητοῦσιν· μεγέθους τε πέρι καὶ κινήσεως τῶν κατ' οὐρανὸν 10
 οὐ πάρεργον ποιούμενοι τὴν ἔρευναν ἑτεροδοξοῦσιν οὐ συμφερόμενοι,
 μέχρις ἂν ὁ μαιευτικός ὁμοῦ καὶ δικαστικός ἀνὴρ συγκαθίσας θεάσῃται
 τὰ τῆς ἐκάστου γεννήματα ψυχῆς καὶ τὰ μὲν οὐκ ἄξια τροφῆς ἀπορ-
 ρίψῃ, τὰ δ' ἐπιτήδεια διασώσῃ καὶ προνοίας τῆς ἀρμοττοῦσης ἀξιώσῃ.
 248 τὰ δὲ κατὰ τὴν φιλοσοφίαν μεστὰ διαφωνίας γέγονε τὸν πιθανὸν καὶ 15
 στοχαστικὸν νοῦν τῆς ἀληθείας ἀποδιδρασκούσης· τὸ γὰρ δυσεύρετον καὶ
 δυσθῆρατον αὐτῆς τὰς λογικάς, ὡς οἶμαι, στάσεις ἐγέννησε.
 249 (51.) „Περὶ δὲ ἡλίου“ φησὶ „δυσμὰς ἕκστασις ἐπέπεσεν τῷ
 Ἀβραάμ, καὶ ἰδοὺ φόβος σκοτεινὸς μέγας ἐπιπίπτει αὐτῷ“ (Gen.15,12).
 ἕκστασις ἢ μὲν ἐστὶ λύττα μανιώδης παράνοϊαν ἐμποιοῦσα κατὰ γῆρας 20
 ἢ μελαγχολίαν ἢ τινα ὁμοίτροπον ἄλλην αἰτίαν, ἢ δὲ σφοδρὰ κατὰ-

1 διὰ τὸ (τῷ G) codd.: διο καὶ Pap κραταιοτέρῳ ABH²: κρατεωτερω Pap, κραταιω-
 τέρω G, κραταιότερον H¹P, tum ἐμφαίνοντος καὶ πάλιν add. P, spatium in H
 3 τὰ ἐναντία codd. 5 συγγέουσι Pap: συνέχουσι codd. ακαταλημπτα
 Pap (εισηγουμε)νοισ Pap 6 φάσκουσι codd. 7 prius τε om. A, γῆ
 τε om. B 7. 8 ἐξ αὐτων σχεδον παντα Pap: ἐπ' αὐτῶν πάντα codd. 8 φι-
 λονικίας Pap παρεσχέκασιν Pap 9 αὖ om. Pap δε Pap: τε ABGH¹P, τε
 καὶ H² 10 ἀναζητοῦσι GP κατα τον ουρανον Pap 11 ερευναν Pap
 ἑτεροδοξοῦσι καὶ συμφερόμενοι AB 12 μεχρι Pap ο Pap: om. codd.
 post μαιευτικός add. ἀνὴρ GHP, τις ἀνὴρ AB ὁμοῦ codd.: νομος Pap
 ἀνηρ Pap: om. codd. (cf. ad lin. 12) 13 γένη μετὰ G 13. 14 ἀπορρί-
 ψει G 14 δὲ codd. διασώσει AB 15 τῆν om. codd. μεστὰ om.
 H¹P¹ μετὰ ἀδιαφωνίας G 16 στοχαστὴν HP ἀποδιδρασκούσης (ι
 γὰρ om. H 17 αὐτῆς om. A τὰς λογικάς om. codd. ως Pap: ὡς γε codd.
 18 φησὶ om. codd. N δυσμαίς Pap ἐπέπεσεν scripsi: ἐπεστησεν Pap, ἔπεσεν
 codd. N τωι Pap: ἐπὶ codd. N 20 ἐστιν Pap post μανιώδης add. καὶ
 AB παροϊαν N ἐμποιοῦσαν G 21 ἄλλην om. AB

p. 509 M. πληγίς ἐπὶ τοῖς ἑξαπιναιῶς καὶ ἀπροσδοκῆτως | συμβαίνειν εἰωθῶσιν, ἡ
 δὲ ἡρεμία διανοίας, εἰ δὴ πέφυκὲ ποτε ἡσυχάζειν, ἡ δὲ πασῶν ἀρίστη
 ἐνθεος κατοκωχῆ τε καὶ μανία, ἧ τὸ προφητικὸν γένος χρῆται. τῆς μὲν 250
 οὖν πρώτης ἐν ταῖς (ἐν) Ἐπινομίδι γραφεύσαις ἀραῖς διαμεμένηται —
 5 παραπληξίαν γάρ φησι καὶ ἀορασίαν καὶ ἔκστασιν διανοίας καταλήψε-
 σθαι τοὺς ἀσεβοῦντας, ὡς μὴδὲν διοίσειν τυφλῶν ἐν μεσημβρίᾳ καθά-
 περ ἐν βαθεῖ σκότῳ ψηλαφῶντων (Deut. 28, 28. 29) —, τῆς δὲ δευτέ- 251
 ρας πολλαχοῦ — „ἐξέστη“ γάρ φησιν „Ἰσαὰκ ἔκστασιν μεγάλην, καὶ
 εἶπε· τίς οὖν ὁ θηρεύσας μοι θήραν καὶ ἐνεγκῶν μοι, καὶ ἔφαγον ἀπὸ
 10 πάντων πρὸ τοῦ σὲ ἐλθεῖν, καὶ εὐλόγησα αὐτόν; καὶ εὐλογημένος ἔστω“
 (Gen. 27, 33), καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰακώβ ἀπιστοῦντος τοῖς λέγουσιν, ὅτι „ζῆ
 Ἰωσήφ καὶ ἄρχει πάσης γῆς Αἰγύπτου“· „ἐξέστη“ γάρ φησι „τῆ δια-
 νοία, οὐ γὰρ ἐπίστευσεν αὐτοῖς“ (Gen. 45, 26), καὶ ἐν Ἐξαγωγῇ κατὰ τὴν
 15 ἐκκλησίαν· „τὸ γὰρ ὄρος“ φησί „τὸ Σινὰ ἑκαπνίζετο ὄλον διὰ τὸ καταβε-
 βηκέναι τὸν θεὸν ἐπ’ αὐτὸ ἐν πυρὶ, καὶ ἀνέβαινεν ὁ καπνὸς ὡσεὶ ἀτμὶς
 καμίνου· καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα“ (Exod. 19, 18), καὶ ἐν τῷ
 Λευιτικῷ κατὰ τὴν τῶν ἱερῶν τελείωσιν ἡμέρᾳ τῆ ὀγδόῃ, ὁπότε „ἐξ-
 ἦλθε πῦρ ἀπ’ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγε τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, τὰ τε
 20 ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ στέατα“· λέγεται γὰρ εὐθύς· „καὶ εἶδε
 πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἐξέστη, καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον“ (Lev. 9, 24).
 ἡ γὰρ τοιαύτη ἔκστασις πτόησιν καὶ δεινὴν κατάπληξιν ἐμποιεῖ —
 (ἀλλ’ οὐκ ἄξιον θαυμάσαι καὶ ἐπὶ τοῦ Ἡσαῦ, ὅτι εἰδὼς κυνηγεῖν 252

1 ἀπροδοκῆτος Pap εἰωθασιν Pap 2 εἰ δὴ scripsi: εἰ δε Pap, ἐπειδὴ codd.,
 ἐπεὶ N πεφυκεν ποτε Pap, πέφυκεν (om. ποτε) HP¹ 3 κατοκωχῆ τε καὶ

Pap: κατοχῆ καὶ μανία N, κατοχωτήκη τ G, κατοχωτική τε HP, κατοχωτέρα τε AB
 4 ἐν addidi ἐπινομίσι P 5 φησιν Pap 5. 6 καταλημψεσθαι Pap
 9 εἶπεν Pap 10 ἔστω Pap G: ἔσται ceteri 12 γῆς om. Pap G φησιν
 Pap 13 ἐξαγωγ(γῆ) Pap: ἐξόδω codd. 14 Σίνα Pap v: Σαῖ codd. ὄλον

Pap: πᾶν αὐτὸ codd. 15 αὐτὸ G (Turn): αὐτοῦ Pap AB, αὐτῷ H, αὐ P
 15. 16 καὶ ἀνέβαινεν — σφόδρα om. P 15 ἀτμός AB 16 τῷ Pap H²: om.
 ABGH¹P 17 ἱερῶν scripsi (Pap?): ἱερέων codd. 17. 18 ἐηλθεν Pap
 18 καὶ om. Pap κατέφαγεν Pap, κατέφερε G 19 στέμματα L¹ γάρ add. L²
 εἶδεν Pap 20 ἔπεσεν codd. 21 ἐκστασις Pap (Mang.): ἐκπληξίς codd.
 δεινὴν om. codd. 22—58, 21 ἀλλ’ οὐκ — πρὸς αὐτοῦ secludit Mang. aliunde irrep-
 sisse ratus. sed interdum in textu veteres adnotationes, quas nos sub textu ponimus,
 addunt. respicit initium § 251 22 τοῦ] τῷ H² Ἡσαῦ codd.

2. 3 cf. Platonis Phaedrum p. 244, Ionem p. 536 C.

- αὐτὸν θηρεύεται καὶ περνίεται τὴν τέχνην ἐπὶ βλάβῃ κτησάμενος, οὐκ ὠφελεία, θηρεύειν δὲ οὐδέποτε ἐσπούδασε, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰακώβ, ὅτι θηρεύει μὴ μαθῶν, ἀλλὰ φύσει κινούμενος τὸ πάθος, καὶ φέρει τῷ δοκιμαστῇ, ὅς ἐστι δοκιμὸν ἐστὶ διαγνώσεται, διὸ ἀπὸ πάντων φάγεται
- 253 (Gen. 27,33)· πάντα γὰρ τὰ τῆς ἀσκήσεως ἐδώδιμα καθέστηκεν, ἢ ζήτησις, ἢ σκέψις, ἢ ἀνάγνωσις, ἢ ἀκρόασις, ἢ προσοχή, ἢ ἐγγρατεία, ἢ ἐξαδιαφόρησις τῶν ἀδιαφόρων. ἀπὸ πάντων δὲ τὰς ἀπαρχὰς δῆκουθεν ἔφαγεν, ἀλλ' οὐ πάντα· ἔδει γὰρ ὑπολείπεσθαι καὶ τῷ ἀσκητῇ
- 254 τροφὰς οἰκείας ὡς ἀθλα. „πρὸ τοῦ σὲ ἐλθεῖν“ φυσικῶς· ἐὰν γὰρ ἔλθῃ τὸ πάθος εἰς τὴν ψυχὴν, οὐκ ἀπολαύσομεν ἐγγρατείας· ἐλέγχει δὲ καὶ τὸν φαῦλον ὡς βραδὺν καὶ ὀκνηρὸν καὶ μελλητὴν πρὸς τὰ παιδείας ἔργα,
- 255 ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ ἀκολασίας. ἐργοδιώκτας οὖν Αἴγυπτος ἔχει πρὸς τὴν τῶν παθῶν ἐπισπεύδοντας ἀπόλαυσιν, Μωσῆς δ' ἔμπαλιν μετὰ σπουδῆς παραγγέλλει τὸ Πάσχα ἐσθίειν, τὴν ἀπὸ τούτων διάβασιν εὐωχεῖσθαι. καὶ ὁ Ἰούδας φησὶν· „εἰ μὴ γὰρ ἐβραδύναμεν, | ἤδη ἂν ὑπε-
- p. 510 M. στρέψαμεν δὲς“ (Gen. 43,10), οὐ φησι κατέβημεν εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ'
- 256 ἐκεῖθεν ἐπανεσώθημεν. εἰκότως καὶ Ἰακώβ τεθαύμακεν, εἰ ἔτι ὁ ἐν σώματι νοῦς, Ἰωσήφ, ζῆ πρὸς ἀρετὴν καὶ ἄρχει (Gen. 45,26) τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐκ ἄρχεται πρὸς αὐτοῦ. καὶ τὰλλα ἐπιὼν ἂν τις ὑποδείγματα τὰληθῆς ἰχνεύειν δυνήθει. πρόκειται δ' οὐ πρὸς τούτων νῦν ἀκριβολογεῖσθαι, διὸ ἐπὶ τὰ ἐξῆς τρεπτέον),
- 257 τῆς δὲ τρίτης ἐν οἷς τὰ περὶ τὴν τῆς γυναικὸς γένεσιν φιλοσοφεῖ — „ἐπέβαλε γὰρ ὁ θεὸς“ φησὶν „ἕκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, καὶ ὑπνωσεν“

1 τὴν] τὴν τε AGP	2 τοῦ] τῷ GHP	3 θηρεύειν AB	κινουόμενος Pap
τὸ GHP: καὶ τὸ AB, om. Pap	καὶ om. AB	φέρει τῷ codd.: φερεται Pap	
4 ὅς om. Pap	6 ἢ ἀκρόασις, ἢ ἀνάγνωσις codd.	προσοχή Pap AGP: προσευχή	
BH	7 ἢ om. Pap	8 ἔφαγον Pap	δεῖ codd. ὑπολιπέσθαι Pap G
9 οἰκείους G	ὡς om. GHP	τοὺς ἐλθεῖν G	ἔλθῃ om. et post πάθος add.
εἰσῆγ ν	10 ἀπολαύσομαι ABP ² (coni. Mang.), ἀπολαύσωμεν G	11 μελλητὴν AB	
12 Αἴγύπτιος L ¹	13 Μωσῆς codd.	δε Pap	14 τὴν Pap: καὶ τὴν codd.
14. 15 ποιέσθαι conicio	15 ἰου(δα) Pap	εβραδύναμεν Pap: ἐμελλήσαμεν	
codd.	16 (δὲς), ου φησιν ex LXX suppleni Pap: καὶ codd., qui post Αἴγυπτον	17 ὁ Ἰακώβ codd.	17. 18 εἰ ἔτι ὁ
ἔν σώματι νοῦς Pap G: εἰ οὖν ὁ ἔτι ἐν σώματι νοῦς AB, εἰ ἔτι ὁ νοῦς ὁ ἐν σώματι HP,			
εἰ ἔτι ἐν σώματι ὁ νοῦς, ὁ Ἰωσήφ Mang. per errorem		19 ἂν τις ἐπιὼν codd.	
20 τὰληθῆς H ² : τὸ ἀληθῆς AP ² , ἀληθῆς Pap GBH ¹ P ¹		20. 21 δὲ νῦν οὐ περὶ τούτων	
codd.	21 ἐξῆς Pap: ἐξ ἀρχῆς codd.	22 ἐν οἷς Pap: ἐνόησας codd.	
τὰ om. AB, tum περὶ AB	23 ἐπεβαλον Pap		

(Gen. 2,21), ἔκστασιν τὴν ἡσυχίαν καὶ ἡρεμίαν τοῦ νοῦ παραλαμβάνων· ὕπνος γὰρ νοῦ ἐγρήγορσις ἐστὶν αἰσθήσεως, καὶ γὰρ ἐγρήγορσις 258
 διανοίας αἰσθήσεως ἀπραξία —, (52.) τῆς δὲ τετάρτης δ νῦν σκοποῦ-
 μεν· „περὶ δὲ ἡλίου δυσμὰς ἔκστασις ἐπέπεσεν τῷ Ἀβραάμ“· ἐνθου-
 5 σῶντος καὶ θεοφορήτου τὸ πάθος. ἀλλ’ οὐχὶ τοῦτο μόνον διασυνίστη-
 σιν αὐτὸν προφήτην, ἀλλὰ καὶ γράμμα ῥητὸν ἐστηλιτευμένον (ἐν) ἱεραῖς
 βίβλοις, ἥνικα τις ἐπεχείρησε τὴν ἐκ φύσεως ἄρχουσαν ἀρετὴν, Σάρραν,
 αὐτοῦ διοικίσειν, ὡς οὐκ ἴδιον σοφοῦ καὶ μόνου κτῆμα, ἀλλὰ παντὸς
 τοῦ φρόνησιν ἐπιμορφάζοντος. „ἀπόδος“ γὰρ φησι „τὴν γυναῖκα τῷ
 10 ἀνθρώπῳ, ὅτι προφήτης ἐστὶ καὶ προσεύξεται περὶ σοῦ, καὶ ζήσεις“
 (Gen. 20,7). παντὶ δὲ ἀστείῳ προφητεῖαν ὁ ἱερός λόγος μαρτυρεῖ· 259
 προφήτης γὰρ ἴδιον μὲν οὐδὲν ἀποθέγγεται, ἀλλότρια δὲ πάντα ὑπη-
 χουόντος ἐτέρου· φαύλῳ δ’ οὐ θέμις ἐρμηνεῖ γενέσθαι θεοῦ, ὥστε
 κυρίως μοχθηρὸς οὐδεὶς ἐνθουσιᾷ, μόνῳ δὲ σοφῷ ταῦτ’ ἐφαρμόττει,
 15 ἐπεὶ καὶ μόνος ὄργανον θεοῦ ἐστὶν ἡχείον, κρουόμενον καὶ πληττόμενον
 ἀοράτως ὑπ’ αὐτοῦ. πάντας γοῦν ὀπίσθους ἀνέγραψε δικαίους κατεχο- 260
 μένους καὶ προφητεύοντας εἰσήγαγεν. ὁ Νῶε δίκαιος· ἄρ’ οὐ καὶ εὐθὺς
 προφήτης; ἢ τὰς εὐχὰς καὶ κατάρας αἷς ἐπὶ ταῖς αὐτῆς γενεαῖς ἐποιήσατο
 (Gen. 9,25ss.) ἔργων ἀληθείᾳ βεβαιωθείσας οὐ κατεχόμενος ἐθέσπισε; τί 261
 20 δὲ Ἰσαάκ; τί δὲ Ἰακώβ; καὶ γὰρ οὗτοι διὰ τε ἄλλων πολλῶν καὶ μάλιστα
 διὰ τῶν εἰς τοὺς ἐκγόνους προσρήσεων ὁμολογοῦνται προφητεῦσαι. τὸ
 γὰρ „συνάχθητε, ἵνα ἀπαγγείλω τί ἀπαντήσεται ὑμῖν ἐπ’ ἐσχάτῳ τῶν

1 ἡρεμίαν καὶ ἡσυχίαν codd. 2 ἐγρήγορσις scripsi: γρήγορσις codd., ουσια
 Pap εγρηγορσις Pap: αἱ γρηγορήσεις G, αἱ γρηγόρσεις τῆς B, αἱ ἐγρη-
 γόρσεις τῆς AHP 4 τῷ scripsi (Pap ut vid.; cf. p. 56,18): ἐπὶ τῷ ABGH,
 ἐπὶ τὸν P 5 ἀλλὰ A ταυτο Pap 5. 6 διασυνίστησιν scripsi:
 ἀλλὰ συνίστησιν ABGH, ἀλλὰ καὶ συνίστησιν P, σ(υνιστησιν) Pap 6 ἐν addidi
 7 ἀρχουσαν Pap: om. codd. 8 αὐτοῦ] τοῦ AB μόνον HP
 9 φησιν Pap 9. 10 τῷ ἀνθρώπῳ τὴν γυναῖκα codd. 11 (παντὶ) δε Pap:
 καὶ παντὶ δὲ ἀνθρώπῳ codd. 11 ὁ ἱερός λόγος προφητεῖαν (προφητείας AB)
 codd. 12 προφήτου G 12. 13 ὑψηλόντος Pap 13 δε Pap
 ἐρμηνεῖ om. Pap 14 ἐνθουσιᾷ B τοῦτ’ conicio (Pap?)
 15 θεοῦ ἐστὶν ἡχείον scripsi: (θεοῦ ἐστὶ) ηχ... Pap, θεοῦ ἐστὶν ἡχεί ἐν P(H¹?), θεοῦ ἐστὶν
 ἡχοῦν H², ἡχῆς ἐστὶ θεοῦ AB, ἡχείον ἐστὶν θεοῦ G 16 ἀνέγραψε GH²:
 ἀνεγράψαν Pap, ἔγραψε ABPH¹ 17 εἰσήγαγε Νῶε codd. 18 οὐ Pap
 (Turk.): οὐν codd. 17. 18 προφήτης εὐθὺς codd. 18 αἷς om. GH¹P¹
 20 πολλῶν ἄλλων AB, ἄλλων om. G 21 ἐκγόνους ABG (Pap?): ἐγγόνους HP
 22 (συνα)χθητε Pap: συλλέγητε codd. απαγγ(ει)λω Pap (ἀπαγγέλλω supplet Scheil):
 ἀναγγελλῶ B, ἀναγγελῶ AGP, ἀναγγέλλω H, ἀναγγελῆ L ἀπαντήσεται Pap:
 ἀπαντήσῃ GHP, ἀπαντήσῃ AB ἐσχάτων codd.

ἡμερῶν“ (Gen. 49, 1) ἐνθουσιῶντος ἦν· ἡ γὰρ τῶν μελλόντων κατά-
 262 ληψις ἀνοίκειος ἀνθρώπων. τί δὲ | Μωυσῆς; οὐ προφήτης ἄδεται παν- p. 511 M
 ταχοῦ; λέγει γάρ· „ἐάν γένηται ὑμῶν προφήτης κυρίου, ἐν ὄραματι
 αὐτῷ γνωσθήσομαι, Μωυσῆς δὲ ἐν] εἶδει, καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων“
 (Num. 12, 6, 8), καὶ πάλιν „οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ὡς Μωυσῆς, ὃν 5
 263 ἔγνω κύριος αὐτὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον“ (Deut. 34, 10). παγκά-
 λως οὖν τὸν ἐνθουσιῶντα μηνύει φάσκων „περὶ ἡλίου δυσμὰς ἔκστασις
 ἐπέπεσεν“ (Gen. 15, 12), (53.) ἥλιον διὰ συμβόλου τὸν ἡμέτερον καλῶν
 νοῦν· ὅπερ γὰρ ἐν ἡμῖν λογισμός, τοῦτο ἐν κόσμῳ ἥλιος, ἐπειδὴ φωσ-
 φορεῖ ἑκάτερος, ὁ μὲν τῷ παντὶ φέγγος αἰσθητὸν ἐκπέμπων, ὁ δὲ ἡμῖν 10
 264 αὐτοῖς τὰς νοητὰς διὰ τῶν καταλήψεων αὐγάς. ἕως μὲν οὖν ἔτι περι-
 λάμπει καὶ περιπολεῖ ἡμῶν ὁ νοῦς μεσημβρινὸν οἷα φέγγος εἰς πᾶσαν
 τὴν ψυχὴν ἀναχέων, ἐν ἑαυτοῖς ὄντες οὐ κατεχόμεθα· ἐπειδὴν δὲ πρὸς
 δυσμὰς γένηται, κατὰ τὸ εἶκός ἔκστασις καὶ ἡ ἔνθεος ἐπιπίπτει κατο-
 κωχῆ τε καὶ μανία. ὅταν μὲν γὰρ φῶς τὸ θεῖον ἐπιλάμψη, δύεται τὸ 15
 265 ἀνθρώπινον, ὅταν δ' ἐκεῖνο δύηται, τοῦτ' ἀνίσχει καὶ ἀνατέλλει. τῷ
 δὲ προφητικῷ γένει φιλεῖ τοῦτο συμβαίνειν· ἔξοικίζεται μὲν γὰρ ἐν
 ἡμῖν ὁ νοῦς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ πνεύματος ἀφίξιν, κατὰ δὲ τὴν μετα-
 νάστασιν αὐτοῦ πάλιν εἰσοικίζεται· θέμις γὰρ οὐκ ἔστι θνητὸν ἀθανάτω
 συνοικῆσαι. διὰ τοῦτο ἡ δύσις τοῦ λογισμοῦ καὶ τὸ περὶ αὐτὸν σκότος 20
 266 ἔκστασιν καὶ θεοφόρητον μανίαν ἐγέννησε. τὸ δὲ ἀκόλουθον προσουφαί-

2 Μωσῆς HP 3 λεγε Pap, λέγεται conl. Cohn ὁμῶν Pap GH²: ἡμῶν H¹P, ἡμῖν AB
 κυρίου (κυριφ?) enapidum in Pap 4 γνωρισθήσομαι G Μωυσῆ AB: Μωυσῆς
 Pap G, Μωσῆς HP εἶδι Pap 5 Μωυσῆν Pap 6 ἔγνω αὐτὸν κύριος
 (κύριος αὐτὸν transposui) πρόσωπον πρὸς πρόσωπον codd.: εγνω (κυριος) ceteris omissis
 Pap πρὸς] fort. κατὰ ex LXX scrib. 7 τὸν] αὐτὸν B 7—9 μηνύει—
 νοῦν om. L περι—νοῦν καλεῖ add. mg. P² 7 μηνυε Pap 8 ἔπεσεν
 GH διὰ Pap GHN: δὲ διὰ ABP 8. 9 κ(αλω)ν νοῦν Pap: νοῦν καλῶν
 GHN, νοῦν καλεῖ ABP 9. 10 φῶς φορεῖ AB 10 φέγγος] φῶς AB
 ἐκπέμπων om. N 11 καταληψέων Pap 13 τὴν om. AB ἀναχέων om.
 AB ἑαυτοῖς] αὐται Pap δέ] τε Pap 14 καὶ om. AB
 14. 15 κατοκωχῆ τε scripsi: κατακωχη τε Pap, κατοχη τε N, κατοχωτικῆ τε codd.
 15. 16 bis οταν Pap: ὅτε codd. N 16 δὲ Pap N δυηται Pap: δύει
 codd. N ταυτ³ Pap 17 μὲν om. N 17. 18 ὁ ἐν ἡμῖν conicio
 18 ὁ om. Pap πνεύματος om. N 19 αὐτα Pap ἐστιν Pap
 θνητῷ B 20 συνοικῆσαι ἰ

1. 2 DH fol. 124r Φιλωνος ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων, DL fol. 40v et 159r
 DR fol. 36r Φιλωνος: ἡ τῶν μελλόντων κατάληψις ἀνοίκειος ἀνθρώπων.
 7—61,6 περὶ—ἀποτελεῖ N fol. 167r.

νει τῆ γραφῆ φάσκων „ἐρρέθη πρὸς Ἀβραάμ“ (Gen. 15, 13). ὄντως γὰρ ὁ προφήτης, καὶ ὁπότε λέγειν δοκεῖ, πρὸς ἀλήθειαν ἠσυχάζει, καταχρῆται δὲ ἕτερος αὐτοῦ τοῖς φωνητηρίοις ὄργάνοις, στόματι καὶ γλώττῃ, πρὸς μήνυσις ὧν ἂν θέλῃ· τέχνη δὲ ἀοράτω καὶ παμμούσῳ ταῦτα 5 κρούων εὐήχα καὶ παναρμόνια καὶ ἤγεμοντα συμφωνίας τῆς πάσης ἀποτελεῖ.

(54.) Τίνα δ' ἐστὶν α ἑρρέθη προθεσπισθέντα, καλὸν ἀκοῦσαι· 267 πρῶτον μὲν, ὅτι τῷ φιλαρέτῳ κατοικεῖν οὐ δίδωσιν ὁ θεὸς ὡς ἐν οἰκείᾳ γῆ τῷ σώματι, ἀλλὰ παροικεῖν ὡς ἐν ἀλλοδαπῇ μόνον ἐπιτρέπει χώρα. 10 „γινώσκων“ γὰρ φησι „γνώση, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ οὐκ ἰδίᾳ“ (Gen. 15, 13). παντὸς δὲ φαύλου συγγενὲς τὸ σώματος χωρίον, ἐν ᾧ μελετᾷ κατοικεῖν, οὐ παροικεῖν. Ἐν μὲν δὴ παιδεύμα 268 τοῦτο· ἕτερον δέ, ὅτι τὰ δουλείαν καὶ κάκωσιν καὶ δεινήν, ὡς αὐτὸς ἔφη, ταπεινώσιν ἐπάγοντα τῆ ψυχῇ τὰ κατὰ γῆν ἐστὶν οἰκίδια· νόθα 15 γὰρ καὶ ξένα διανοίας τὰ σώματος ὡς ἀληθῶς πάθη, σαρκὸς ἐκπεφυκότα, ἣ προσερρίζωται. τετρακόσια δὲ ἔτη γίνεται ἡ δουλεία (Gen. 15, 13) 269 κατὰ τὰς τῶν τεττάρων παθῶν δυνάμεις. ἀρχούσης μὲν γὰρ ἡδονῆς 512 M. μετεωρίζεται καὶ φουσᾶται τὸ φρόνημα, χαύνη | κουφότητι ἐξαιρούμενον· ὅταν δὲ ἐπιθυμία κρατήσῃ, ἔρωσ ἐγγίνεται τῶν ἀπόντων καὶ τὴν ψυχὴν 20 ὥσπερ ἀπ' ἀγχόνης ἐλπίδος ἀτελοῦς ἐκρέμασε· διψῆ μὲν γὰρ ἀεὶ, πιεῖν δὲ ἀδυνατεῖ ταντάλειον τιμωρίαν ὑπομένουσα. κατὰ δὲ τὴν τῆς 270 λύπης δοναστείαν συνάγεται καὶ συστέλλεται φυλλοροοούντων καὶ ἀφαινωμένων τρόπον δένδρων· τὸ γὰρ εὐθαλὲς αὐτῆς καὶ πῖον ἰσχυαίνεται. φόβου γε μὴν τυραννήσαντος οὐδεὶς ἔτι μένειν ἀξιοῖ, δρασμῶ δὲ καὶ 25 φυγῇ χρῆται, μόνως ἂν οὕτως σωθῆσεσθαι προσδοκῶν· ἐπιθυμία μὲν γὰρ ὀλκὸν ἔχουσα δύναμιν, κἂν φεύγῃ τὸ ποθοῦμενον, διώκειν ἀναγκά-

1 οὕτως LN	2 λέγει Turn.	ἠσυχάζειν L ¹	4 μηνύουσιν H ¹ P	δ' HP
5 ἴμον G	τῆς om. N	7 ἐρρήθη Mang.	9 σοματι Pap	χώραν A
10 γνωσις γαρ φησιν οτι Pap		σου om. G	11 τὸ] τω Pap	
13 ἔτι] τι Pap	τα Pap: om. codd.	14 εφη Pap	(οικιδ)ια Pap,	
ὡς βια AP	νοθος Pap	16 προσερρίζωται scripsi: προσερρίζωνται Pap et codd.	17 τεσσάρων Pap	18 ἐξαιρούμενον GPH ¹
20 διψῆ scripsi: διψησει Pap, διψᾷ codd.	(αιε) Pap?	21 δὲ alt. om. B		
23 τρόπω codd.	24 τηρήσαντος AB	ἐστὶ G	25 ἂν] μὲν	
AB	σωθήσεται G	προδοκων Pap	26 δύναμιν καταφεύγῃ G	

- ζει, φόβος δ' ἔμπαλιν ἀλλοτριότητα ἐμποιῶν διοικίζει καὶ μακρὰν τοῦ
 271 φαινομένου διάστησιν. (55.) αἱ δὲ τῶν λεχθέντων ἡγεμονίαι παθῶν
 βαρεῖαν τοῖς ἀρχομένοις ἐπάγουσι δουλείαν, ἄχρις ἂν ὁ βραβευτῆς καὶ
 δικαστῆς θεὸς διακρίνη τὸ κακούμενον ἀπὸ τοῦ κακοῦντος, καὶ τὸ μὲν
 εἰς ἐλευθερίαν ἐξέλθῃ παντελῆ, τῷ δὲ τάπιχειρα ὧν ἐξήμαρτεν ἀποδῶ. 5
 272 λέγεται γάρ· „τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἂν δουλεύσῃ κρινῶ ἐγὼ· μετὰ δὲ ταῦτα
 ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς“ (Gen. 15, 14). ἀνάγκη γάρ
 θνητὸν ὄντα τῷ τῶν παθῶν ἔθνεϊ πιεσθῆναι καὶ τὰς οἰκείους τῷ γενο-
 μένῃ κῆρας ἀναδέξασθαι, βούλημα δὲ θεοῦ τὰ σύμφυτα κακὰ τοῦ γένους
 273 ἡμῶν ἐπικουρίζει· ὥστε καὶ ἡμεῖς ἐν ἀρχῇ τὰ οἰκεῖα πεισόμεθα 10
 ὧμῶν γενόμενοι δεσποτῶν δοῦλοι, καὶ ὁ θεὸς τὸ οἰκεῖον ἐργάσεται
 ἑαυτῷ, ἄφῃσιν καὶ ἐλευθερίαν ταῖς ἰκέτισιν αὐτοῦ ψυχαῖς προκηρύξας, οὐ
 μόνον λύσιν δεσμῶν καὶ ἔξοδον ἐκ τῆς περιπεφρουρημένης εἰρκτῆς
 274 παρασχόμενος, ἀλλὰ καὶ ἐφόδια δούς, ἅπερ ἀποσκευὴν ἐκάλεσε. τί δὲ
 τοῦτ' ἐστίν; ἐπειδὴν ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ καταβάς ὁ νοῦς ἐνδεθῆ ταῖς 15
 σώματος ἀνάγκαις, εἶτα ὑπὸ μηδεμιᾶς δελεασθεὶς οἷα ἀνδρόγονος ἢ
 γύνανδρος τὰ ἡδέα ἀσπάσῃται κακὰ, μείνας δὲ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως
 ἀνὴρ ὄντως τραχηλίζει μᾶλλον ἢ τραχηλίζεσθαι δύνῃται, τοῖς τῆς ἐγ-
 κυκλίου μουσικῆς ἐντραφεῖς ἅπασιν, ἐξ ὧν θεωρίας λαβῶν ἱμερὸν ἐγ-
 κράτειαν καὶ καρτερίαν, ἐρρωμένους ἀρετᾶς, ἐκτῆσατο, μετανιστάμενος 20
 καὶ καθόδον τὴν εἰς τὴν πατρίδα εὐρισκόμενος πάντ' ἐπάγεται τὰ παι-
 δείας, ἅπερ ἀποσκευὴ καλεῖται.
- 275 (56.) Τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων εἰπὼν ἐπιλέγει· „σὺ δὲ ἀπελεύσῃ
 πρὸς τοὺς πατέρας σου μετ' εἰρήνης τραφεῖς ἐν γῆρα καλῶ“ (Gen.

3 ἀχρεῖαν G	ὁ om. Pap	5 τὰ ἐπιχειρα AB, ταπιχειρια Pap	6 ψ]
ὧν B	ἐὰν GHP	δουλεύσασιν Pap	ὁ κρινῶν G
7 ἐξελεύ- σεται G	8 πιεσθῆναι Pap (Mang.): πιεσθῆναι codd.		οἰκείας codd.
8. 9 τῶν γενωμένων Pap: τὸ γεννώμενον (γενόμενον G) codd., τὸν γεννώμενον v			
9 σύμφυτα κατα Pap	10 καὶ] καὶ H	πεισθῆσόμεθα GHP	11 ἡμῶν
GH	δεσπότου G	ἐργάσῃται GL	12 post ταῖς add. οἰκείας H ¹ P
ἰκέτεσιν AB, οἰκέτισιν G		προκηρύξας GH (Pap?): προκηρύξαι P(H ¹), προκηρύξει	
AB	13 περιπεφρουρημένης scripti (Pap?): περιφρουρημένης BH ¹ P, πεφρουρημένης		
A(G, περιφρουρουμένης H ²	14 δούς GH (Pap): διδούς AB, διαδούς P		15 ἀπὸ
AB	16 post οἷα add. γυνή H ¹ P	17 δ' ABG	αυτοῦ Pap
18 τραχηλίζειν μᾶλλον Pap (Mang.): τραχηλίζων GHP, τραχηλιάζων AB			δύναται
GH ²	19 ἐντραφεῖς Mang.: ἐνγραφεῖς Pap, ἐγγραφεῖς codd.		ἅπασιν Pap et
codd.: παιδεύμασιν concilio, προπαιδεύμασιν Mang.	20 μετανιστάμενος Pap		21 εἰς
πατρίδα v	ἐπάγεσθαι H ²	τὰς G	22 ὑπερ AB(GL)
Pap	24 γῆρα Pap v: γῆρει codd. (LXX)		ἀποσκευῆ

ρ. 513 M. 15,15). οὐκοῦν οἱ μὲν | ἀτελεῖς καὶ πολεμούμεθα καὶ δουλεύομεν καὶ
 μῶλις ἀπαλλαγῆν τῶν ἐπικρεμασθέντων φοβερῶν εὐρισκόμεθα, τὸ δὲ
 τέλειον γένος ἀδούλωτον, ἀπολέμητον, εἰρήνη καὶ ἐλευθερίᾳ βεβαιοτάτῃ
 ἐντρεφόμενον. δογματικῶς δὲ τὸν ἀσταῖον οὐκ ἀποθνήσκοντα, ἀλλ' 276
 5 ἀπερχόμενον εἰσήγαγεν, ἔν' ἄσβεστον καὶ ἀθάνατον τὸ τῆς κεκαθαρμένης
 ἄκρω ψυχῆς ἀποφανῆ γένος, ἀποδημίᾳ τῇ ἐνθένδε πρὸς οὐρανὸν χρησό-
 μενον, οὐ διαλύσει καὶ φθορᾶ, ἣν ἐπάγειν θάνατος δοκεῖ. μετὰ δὲ τὸ 277
 „ἀπελεύση“ γέγραπται τὸ „πρὸς τοὺς πατέρας σου“· ποίους πατέρας,
 αἷον σκέψασθαι. τοὺς μὲν γὰρ ἐν τῇ Χαλδαίων χώρα βεβιωκότας, οἷς
 10 μόνοις ἐχρήσατο συγγενέσιν, οὐκ ἂν λέγοι, διὰ τὸ χρησιμῶ τῶν ἀφ'
 αἵματος ἀπάντων διψκίσθαι. „εἶπε“ γάρ φησι „κύριος τῷ Ἀβραάμ·
 ἄπελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου
 τοῦ πατρὸς σου εἰς τὴν γῆν ἣν σοι δεῖξω· καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος
 μέγα“ (Gen. 12,1.2). τὸν γὰρ ἀλλοτριωθέντα ἐπιφροσύνη θεῖα πῶς 278
 15 ἦν τοῖς αὐτοῖς εὐλογον οἰκειοῦσθαι πάλιν; πῶς δὲ τὸν ἔθνους καὶ γέ-
 νους ἐτέρου μέλλοντα ἡγεμόνα ἔσεσθαι προσκληροῦσθαι τῷ παλαιῷ;
 οὐ γὰρ ἂν ἐχαρίζετο καινὸν τρόπον τινὰ καὶ νέον ἔθνος καὶ γένος αὐτῷ
 ὁ θεός, εἰ μὴ τοῦ ἀρχαίου κατὰ τὸ παντελὲς ἀπεσχοίνιζεν. ἐθνάρχης 279
 γὰρ καὶ γενάρχης ὡς ἀληθῶς ἐστιν οὗτος, ἀφ' οὗ καθάπερ ἀπὸ ρίζης
 20 τὸ σκεπτικὸν καὶ θεωρητικὸν τῶν τῆς φύσεως πραγμάτων ἀνέβλασταν
 ἔρνος, ὄνομα Ἰσραήλ· ἐπεὶ καὶ „τὰ παλαιὰ ἐκ προσώπου νέων ἐκφέ-
 ρειν“ διείρηται (Lev. 26,10). ποῦ γὰρ ἀρχαιολογίας ἔτι καὶ παλαιῶν
 καὶ κατημαφευμένων ἐθῶν ὄφελος, οἷς ἐξαπιναιῶς οὐ προσδοκήσασιν

2 ἀπαλλαγῆναι G εὐρισκόμεν codd. 3 ἐλευθερίαν βεβαιοτάτην G
 5 τὸ τῆς H²: om. ceteri, το Pap 6 ἀποφῆνη conl. Mang. ἀποδημίαν την
 Pap 6. 7 χρησόμενον codd. 7 ἐπαγει Pap 9 ἐν τῇ χαλδαίων
 χωρῇ Pap: ἐν τῇ χαλδαίων codd. 10 ἐχρησατο Pap: ἐγγροίνσας ὡς ABP², ἐγγρο-
 νίσας GH¹P¹, ἐνεγγρόνισε H² συγγενέσιν P, post συγγενέσιν add. ἦν AB
 10. 11 διὰ τὸ — διψκίσθαι om. G 10 διὰ (το) Pap: διότι codd.
 11 ἀπάντων om. codd. διωκίσθαι P¹(H¹), διωκίσθαι Pap: διωκίσθη ceteri
 κύριος post Ἀβραάμ transpos. P 12 ἐξελθε codd. συγγενείας] γενέ-
 σως G 13 prius εἰς Pap: πρὸς codd. ἦν σοι δεῖξω Pap: ἦν δεῖξω σοι
 (σε G) BGHP, δεῖξω σοι A, ἦν ἂν σοι δεῖξω v 16 μέλλοντα (H¹P: μελλον Pap,
 om. AB ἡγεμονα ἐσεσθαι Pap: ἐσεσθαι ἡγεμόνα codd. 17 τόπον conl.
 Mang. 18 ἀπεσχοίνισεν AB 19 γὰρ om. G γενάρχης AP,
 γενάρχης H 20 θεωρητικὸν καὶ σκεπτικὸν transpos. H ἀνέβλαστησεν codd.
 21 ἐπι Pap προσώπων AB 22 διήρηται G ἀρχαιολογία AB
 ἐστὶ G 23 ἐθῶν HP, ἐθῶν L ου Pap: οὐδὲ ABGP, οὐδὲν H
 προδοκῆσασιν Pap

280 ἀθρόα καὶ νέα ὤμβρησεν ἀγαθὰ; (57.) πατέρας οὖν οὐχ ὧν μετανά-
 στατος ἐγένετο ἢ ψυχὴ καλεῖ τοὺς ἐν τοῖς Χαλδαϊκοῖς κατορωρυγμένους
 μνήμασιν, ἀλλ' ὡς μὲν ἔνοιό φασι, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς ἄλλους
 ἀστέρας — τὴν γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἀπάντων γένεσιν διὰ τούτων λόγος
 ἔχει συνίστασθαι —, ὡς δέ τινες νομίζουσι, τὰς ἀρχετύπους ἰδέας, τὰ 5
 νοητὰ καὶ ἀόρατα ἐκεῖνα τῶν αἰσθητῶν καὶ ὀρωμένων τούτων παρα-
 281 δεῖγματα, πρὸς δὲ τὴν τοῦ σοφοῦ διάνοιαν μετοικιζέσθαι. τινὲς δὲ πα-
 τέρας ὑπετόπασαν εἰρῆσθαι τὰς τέτταρας ἀρχὰς τε καὶ δυνάμεις, ἐξ
 ὧν συνέστηκεν ὁ κόσμος, γῆν ὕδωρ ἀέρα καὶ πῦρ· εἰς γὰρ ταύτας
 282 ἕκαστον τῶν γενομένων φασὶν ἀναλύεσθαι δεόντως. καθάπερ γὰρ ὀνό- 10
 ματα καὶ ῥήματα καὶ τὰ λόγου μέρη πάντα συνέστηκε μὲν ἐκ τῶν τῆς
 γραμματικῆς στοιχείων, ἀναλύεται δὲ πάλιν εἰς ἔσχατα ἐκεῖνα, τὸν αὐ-
 τὸν τρόπον ἕκαστος ἡμῶν συγκριθεὶς ἐκ τῶν τεττάρων καὶ δανεισάμε-
 νος ἀφ' ἐκάστης οὐσίας μικρὰ μόρια, | καθ' ὠρισμένας περιόδους p. 514 M.
 καιρῶν ἐκτίνει τὸ δάνειον, εἰ μὲν τι ἐτηρὸν εἶη, ἀποδιδούς γῆ, 15
 283 εἰ δὲ τι ὑγρὸν, ὕδατι, εἰ δὲ ψυχρὸν, ἀέρι, εἰ δ' ἐνθερμον, πυρὶ. τὰ
 μὲν σωματικὰ ταῦτα, τὸ δὲ νοερὸν καὶ οὐράνιον τῆς ψυχῆς γένος πρὸς
 αἰθέρα τὸν καθαρώτατον ὡς πατέρα ἀφίξεται. πέμπτη γὰρ, ὡς ὁ τῶν
 ἀρχαίων λόγος, ἔστω τις οὐσία κυκλοφορητικῆ, τῶν τεττάρων κατὰ τὸ
 κρεῖττον διαφέρουσα, ἐξ ἧς οἷ τε ἀστέρες καὶ ὁ σύμπας οὐρανὸς ἔδοξε 20
 γεγενῆσθαι, ἧς κατ' ἀκόλουθον θετέον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν
 284 ἀπόσπασμα. (58.) τὸ δὲ „μετ' εἰρήνης τραφεῖς“ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ

1 ὠμβρησεν Pap 1. 2 μεταναστάντος HP 2 κατορωρυγμένους codd.
 3 ὡς Pap G (Turn.): ὡς τοὺς ceteri φησιν G 4 τὴν γὰρ τῶν Pap:
 τῶν γὰρ codd. ἀπάντων γενεσιν Pap: ἀπάντων τῶν φύσιν AB, ἐπομένων ἀπάντων
 HP, ἀπάντων G 5 νομίζουσιν Pap 6 τούτων om. G 6. 7 παρα-
 δειγμάτων B 8 τέσσαρας ABGH, δ' P 9 ante ἀέρα add. καὶ GHP
 10 γενομένων AB 11 συνεστήκεν Pap 12 ἐκαιων Pap 13 συγκριθεὶς
 Pap (Mang): συγγραφθεὶς codd. τεσσάρων codd. 13. 14 δανεισάμενος post
 οὐσίας transpos. AB 14 ἀφ'] ἐφ' G ἐκατέρου HP, ἐκάστου Turn.
 15 ἐκτίνει GHP μέντοι BH εἶη scripsi: εἰ G (Pap?), ἢ ceteri 16 εἰ
 δὲ ἐνθερμον, πυρὶ post ὕδατι transpos. codd. ψυχρὸν] ἐμψυχρὸν G 17 μὲν]
 μὲν οὖν A σωματα Pap τοιαῦτα AB, ταύτη conl. Mang. 18 ὡς
 πρὸς πατέρα codd. 18. 19 ὡς τῶν ἀρχαίων ὁ λόγος AB 19 λόγον P
 ἔστι conicio κυκλοφορητικῆ ABG (conl. Mang.) τεσσάρων codd. 21 κατ'
 ABGH'P, κατὰ Pap: κατὰ τὸ H²

13 sqq. cf. Platonis Timaeum p. 42 E.
 p. 434 sqq.).

19 cf. Aristotelem (Zeller II 2

προσδιώρισται, ἀλλ' ἔτι σχεδὸν τὸ πλεῖστον ἀνθρώπων γένος ἐπὶ πολέμῳ καὶ τοῖς ἐκ πολέμου κακοῖς πᾶσι τρέφεται. πόλεμος δ' ὁ μὲν ἀπὸ τῶν ἐκτὸς ἐστίν, ὃν ἀδοξία καὶ πενία καὶ δυσγένεια καὶ τὰ ὁμοίω-
 5 τροπα ἐπάγουσιν, ὁ δ' ἀπὸ τῶν ἐμφυλίων, κατὰ μὲν τὸ σῶμα ἀσθένειαι, λῶβηαι, πηρώσεις παντελεῖς καὶ κηρῶν σωρὸς ἄλλων ἀμυθήτων, κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν πάθη, νοσήματα, ἀρρωστήματα, δι' ἀφροσύνης καὶ ἀδικίας καὶ τῶν ὁμοτυράνων χαλεπαὶ καὶ βαρύταται ἐπαναστάσεις καὶ ἀκαθαίρετοι δυναστεῖαι. „μετ' εἰρήνης οὖν τραφεῖς“ γαληνὸν καὶ εὖ- 285
 διον κτησάμενος βίον, εὐδαίμον' ὡς ἀληθῶς καὶ μακάριον. πότε οὖν
 10 τοῦτο συμβήσεται; ὅταν εὐδοῇ μὲν τὰ ἐκτὸς πρὸς εὐπορίαν καὶ εὐδοξίαν, εὐδοῇ δὲ τὰ σώματος πρὸς ὑγίειάν τε καὶ ἰσχύν, εὐδοῇ δὲ τὰ ψυχῆς πρὸς ἀπόλαυσιν ἀρετῶν. χρήζει γὰρ ἕκαστον οἰκείων δορυ- 286
 φόρων· δορυφορεῖται δὲ σῶμα μὲν εὐδοξία καὶ περιουσία καὶ ἀφθονία πλοῦτου, ψυχὴ δὲ τῇ τοῦ σώματος ὀλοκλήρῳ καὶ κατὰ πάντα ὑγιεινῷ,
 15 ὁ δὲ νοῦς ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἐπιστήμας θεωρημάτων· ἐπεὶ ὅτι γε εἰρήνης οὐχ ἦν αἱ πόλεις ἄγουσι μέμνηται, σαφές ἐστὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς· μεγάλους (γὰρ) καὶ βαρεῖς πολέμους Ἀβραὰμ ἀνεδέξατο, οὗς καθηρηκῶς φαίνεται. καὶ ἡ τῆς πατρῴας μέντοι γῆς ἀπό- 287
 λειψις μετανισταμένη καὶ πάλιν οἰκῆσαι μὴ δυναμένη, φορουμένη δὲ
 20 ὧδε κἀκεῖσε καὶ ἐρήμους καὶ ἀτριβεῖς ὁδοὺς ἀλωμένων τῇ μὴ θεοπροπίοις καὶ τισὶ θεοφάτοις πεπιστευκτοῖς βαρὺς ἦν πόλεμος. ἀλλ' ἔδει γὰρ καὶ τρίτον τι τῶν φοβερῶν προσεπιδαφιλεύσασθαι, λιμόν, μετανα-
 στάσεως καὶ πολέμου κακὸν χειρόν. πῶς οὖν εἰρήνην ἤγαγεν; τὸ 288

2 ἐκ τοῦ AB ἄπασι AB δὲ Pap GHP 3 ἀπὸ om. Pap
 πενία καὶ Pap: om. codd. 3. 4 ὁμότροπα HP 4 (ὃν κατασκευάζουσιν) κατὰ
 conicio 4. 5 ασθενεια Pap 5 κῆρος H¹P¹ 6 πάθος H
 ἐ' codd. (Pap?): ἔτι δ' conicio 7 ὁμοτυράνων Pap: ὁμοιοτυράνων codd., ὁμοιο-
 τρώπων con. Mang. 8 δυνάμεις HP ante γαληνὸν add. ὁ H², verbum (ἀπελεύ-
 σεται?) deesse videtur 9 κτησαμενους Pap εὐδαίμονα codd. 10 τοιουτο.
 Pap μὲν Pap (Mang.): μοι codd. 11 δὲ om. codd. σώματ' οὐ πρὸς G
 ὑγιάν codd. εὐδοῖ P post alt. δὲ add. καὶ ABG, in ras., ut vid., P²,
 μοι H², με H¹ 13 εὐδέξα AB prius καὶ om. Pap 14 υγιεινωι Pap
 15 ἀπὸ τῶν ἐπιστήμης AB γε] τε Pap 16 ἦν Pap v: ἦς codd. αγου-
 σιν Pap ἐστιν Pap ἐντυγχάνουσιν Pap 17 μεγαλοῖς Pap γὰρ add.
 Turp. 18 κερρατηκῶς conicio 18. 19 ἀπολήθης G 19 πάλιν Pap AB:
 πάλιν GHP φερούμενω codd. 20 τῇ om. G 20. 21 θεοπροπίοις A, θεοπρο-
 πίοις G 21 τισί] τι H¹P¹ ἀλλ' ἔδει Mang. (Scheil), ἀλλ' ἔδει Pap: ἀλλὰ δεῖ
 codd. 22 καὶ γὰρ AB τριῶν τῶν L προσεπιδαφιλεύσασθαι Pap: προσ-
 επιδαφιλεύσασθαι ABGH, πρὸς ἐν δαφιλεύσασθαι P 22. 23 μετα ἀναστασεως Pap,
 ἐπαναστάσεως AB 23 κακον χειρον Pap: κακῶν χεῖρονα (χεῖρονα P) codd.

γάρ, οἶμαι, μετανίστασθαι καὶ ἀνδρῶτον εἶναι καὶ βασιλέων ἀμάχοις
 ἐναντιοῦσθαι δυνάμεσι καὶ λιμῶ πιέζεσθαι πόλεμον οὐχ ἕνα, πολλοὺς δὲ
 289 καὶ πολυτρόπους ἔοικε μὴ γνῶσθαι. ἀλλ' ἔν γε ταῖς δι' ὑπονοιῶν ἀποδό-
 σεσιν εἰρήνης ἀκράτου δεῖγμα ἕκαστον αὐτῶν εἶναι συμβέβηκε· παθῶν
 γάρ | ἔνδεια καὶ λιμὸς καὶ καθαίρεισι ἐχθρῶν ἀδικημάτων καὶ μετα- p. 515 M
 νάστασις ἀπὸ Χαλδαϊκῆς δόξης πρὸς τὴν φιλόθεον, τρυτέστιν ἀπὸ τοῦ 6
 γεγονότος αἰσθητοῦ πρὸς τὸ νοητὸν καὶ πεποιηκὸς αἴτιον, εὐνομίαν καὶ
 290 εὐστάθειαν κατασκευάζουσιν. ὑπισχνεῖται δὲ τῷ τοιαύτῃ ἄγοντι εἰρή-
 νην καλὸν γῆρας, οὐ δῆπου τὴν πολυχρόνιον ἀλλὰ τὴν μετὰ φρονήσεως
 ζωὴν· τὸ γὰρ εὐήμερον πολυετίας κρείττον, ὅσα καὶ βραχυτέρον φῶς 10
 σκότους αἰωνίου. μίαν γὰρ ἡμέραν ὑγιᾶς εἶπέ τις προφητικὸς ἀνὴρ
 βούλεσθαι βίωσαι μετ' ἀρετῆς ἢ μυρία ἔτη ἐν σκιᾷ θανάτου (Psalm.
 291 83, 11), θάνατον μέντοι τῶν φαύλων αἰνιττοόμενος βίον. τὸ δὲ αὐτὸ
 καὶ νῦν ἔργοις μᾶλλον ἢ ῥήμασι διασυνίστησι Μωσῆς· ὃν γὰρ ἀνα-
 γράφει γῆρα χρησόμενον καλῶ, τῶν πρὸ αὐτοῦ σχεδὸν ἀπάντων ὀλι- 15
 γοχρονιώτατον εἰσήγαγε, φιλοσοφῶν καὶ διδάσκων ἡμᾶς, τίς ὁ πρὸς
 ἀλήθειαν εὐγῆρας ἐστίν, ἵνα μὴ πολὺν τύπον ἐπὶ τοῦ φανεροῦ σώμα-
 τός ποτε ἀποδεξώμεθα γέμοντα αἰσχύνης καὶ πολλῶν ὀνειδῶν, ἀλλ' εὐ-
 βουλίαν καὶ σταθερότητα ψυχῆς ἰδόντες τὸ γέρας ἀδελφῶν καὶ παρῶν-
 292 μον καλὸν γῆρας ἐπιφημισώμεν τε καὶ μαρτυρήσωμεν. δογματικῶς 20
 οὐδ' ἄκουε κατὰ τὸν νομοθέτην μόνον τὸν ἀσθεῖον εὐγῆρων καὶ μακρο-
 βιώτατον, ὀλιγοχρονιώτατον δὲ τὸν φαῦλον, ἀποθνήσκειν αἰεὶ μανθάνοντα,
 μᾶλλον δὲ τὴν ἀρετῆς ζωὴν ἤδη τετελευτηκότα.

1 αἰδρῶτον Pap 2 δυνάμεσι scripsi: δυνάμενον Pap GHP, μὴ δυνάμενον AB
 πιέζεσθαι HP 3. 4 ἐπιδόσεσιν G 6 τὴν] τὸν PH¹ φιλόθεον] φοβεον
 Pap 7 τὸ] τὸν Pap G εὐωνομίαν HP¹ 8 εὐστάθειαν Pap H¹,
 θ
 εὐστα P 9 prius τὴν Pap: om. codd. 9. 10 τὴν et ζωὴν Pap: τὸ et ζῆν codd.
 10 κρείττω Pap G ὅσον Pap, ὅσα AB φῶς (ἡμερήσιον) conl. Mang.
 11 ὑγεία ὡς G τις om. HP¹ προφήτης HP 12 μετὰ codd.
 τοῦ θανάτου codd. 13 θάνατον μέντοι Pap: σκιᾶν codd. μέντοι] τὸν
 conicio τὸν φαῦλον codd., τὸν (melius τὸν τῶν) φαύλων conl. Mang.
 αἰνιττομενος Pap δὲ Pap 14 ἔργοις scripsi: ἐν τοῖς Pap, ἔργον codd.,
 ἔργῳ v ῥήμασι Pap: ῥῆμα codd., ῥήματι v διανίστησι AB Μωσῆς
 GHP 15 χρῆσαμενον codd. τῶν] τὸν A 16 εἰσηγαγεν Pap
 17 πολυτυφον (sic) Pap: παλαιὸν τύφον codd., πολὺν τύφον G, fort. recte 18 ἀνα-
 δεξώμεθα codd. 19 ψυχῇ ἐνιδόντες conicio γέρος PH¹, γένος A(P²?)
 19. 20 παρῶνυμον Pap (Mang.): πατρῶνυμον ABP², πατερῶνυμον GHP¹, τυμ καὶ
 add. G 21. 22 μακαριώτατον AB 22 ὀλιγοχρονιώτατον om. Pap τὸν
 δε Pap αἰεὶ om. codd. λανθάνοντα conl. Mang. 23 τὴν τῆς ἀρετῆς AB

(59.) Λέγεται δ' ἐξῆς· „τετάρτη δὲ γενεᾶ ἀποστραφήσονται ὡς“ 293
 (Gen. 15,16), οὐχ ἵνα αὐτὸ μόνον μηνυθῆ χρόνος, ἐν ᾧ τὴν ἱερὰν
 οἰκῆσουσι γῆν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ τελείαν ἀποκατάστασιν ψυχῆς παρα-
 στήσαι. γίνεται δὲ ὡσανεὶ τετάρτη γενεᾶ· διὸ δὲ τρόπον, ἄξιον συν-
 5 διασκέψασθαι. ἀποκυηθὲν τὸ βρέφος ἄχρι τῆς πρώτης ἐπταετίας ἐν 294
 ἡλικίᾳ τῇ παιδικῇ ψυχῆς ἀκραιφνοῦς μεμοίραται, λείψ μάλιστα ἐμφε-
 ροῦς κηρῶ, τοῖς ἀγαθῶν καὶ κακῶν χαρακτῆρσι μήπω τετυπωμένης·
 καὶ γὰρ ὅσα γράφεσθαι δοκεῖ, ὑγρότητι ἐπαλειφόμενα συγχεῖται. πρώτη 295
 μὲν ᾗδε ὡσανεὶ γενεὰ ψυχῆς· δευτέρα δέ, ἣτις μετὰ τὴν παιδικὴν ἡλι-
 10 κίαν κακοῖς ἄρχεται σοζῆν, ἃ τε ἐξ ἑαυτῆς εἶωθε γεννᾶν ψυχὴ καὶ
 ὅσα παρὰ τῶν ἄλλων ἀσμένῃ δέχεται. διδάσκαλοί τε γὰρ ἀμαρτημά-
 των μυρίοι, τίθηται καὶ παιδαγωγοὶ καὶ γονεῖς καὶ οἱ κατὰ πόλεις γε-
 γραμμένοι καὶ ἄγραφοι νόμοι θαυμάζοντες ἃ χρὴ γελᾶσθαι, καὶ ἄνευ
 τῶν διδασκόντων αὐτομαθῆς ἐστὶν αὐτῇ πρὸς τὰ ὑπαίτια, ὡς ὑπ' εὐφο-
 15 ρίας ἀεὶ κακῶν βρῖθειν. „ἔγχεται“ γὰρ φησι Μωσῆς „ἡ διάνοια τοῦ 296
 p. 516 M. ἀνθρώπου | ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος“ (Gen. 8,21). ᾗδ'
 ἐστὶν ἡ ἐπαρτοτάτη γενεὰ μὲν συμβολικῶς, κυρίως δὲ ἡλικία, καθ' ἣν
 τό τε σῶμα ἡβᾶ καὶ ἡ ψυχὴ πεφύσηται, τῶν ἐντυφομένων ἀναρριπιζο-
 μένων παθῶν, ἄλλως τε καὶ ἀστάχους καὶ πεδία (Exod. 22,6) καὶ ὅσα
 20 ἀν τύχῃ καταπιμπράντων. ταύτην τὴν ἐπίνοσον γενεάν ἡ ἡλικίαν ὑπὸ 297
 τινος τρίτης οἷα ὑπὸ ἱατρικῆς φιλοσοφίας νοσηλευθῆναι χρὴ, κατεπα-
 σθεῖσαν λόγοις ὑγιεινοῖς καὶ σωτηρίοις, δι' ὧν κένωσιν μὲν ἐνδέξεται
 τῆς ἀμέτρου τῶν ἀμαρτημάτων πλησμονῆς, πλήρωσιν δὲ λιμηρᾶς κε-

1 δ'] δε Pap	δε Pap: om. codd.	ἀποστραφῆσον Pap	2 αὐτὸ
μόνον Pap (Mang.): μόνον αὐτὸ G, μόνον αὐτῶ ceteri		ὁ χρόνος H ²	post
ἱερὰν add. οἰκησιν H ¹ P	3 ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ Pap: ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ καὶ τὴν codd.		
ψυχῆς Pap: ἀρετῆς codd.	3. 4 παραστήσαι Pap	4 alt. δὲ om. B	
6 παιδικὴ Pap	ψυχῆς Pap: φύσεως codd.	ἀκραιφνοῦς B	λείψ Mang.:
λειψοὶ Pap, τελείως codd.	μαλλιστα Pap	7 κηρῶ τοῖς Pap (Mang.):	
ἀκραιφνοῖς codd.	τετυπωμένη codd.	8 ἐγγράφεσθαι conicio	κοδοι
Pap	υγροτητι Pap: δι' ὑγρότητα codd.	ἀπαλειφόμενα con. Mang.	
9 ᾗδε] ἡδὴ Pap	δευτέρα τε τις Pap	10 ἑαυτῆς Pap H ² : αὐτῆς ceteri	
11 ἀσμένῃς G, ἀσμένως ceteri	12 τίθηται Pap	13 νόμοι καὶ ἄγραφοι transpos.	
codd.	14 διδασκόντων codd.	αὐτῇ scripsi: αὐτῆ codd., αὐτῆ s. s. H ²	
τὰ om. codd.	ὑπὸ AB	15 βρῖθοντες PH ¹	φησιν codd. Μωσῆς
scripsi: Μωσῆς Pap, om. codd.	15. 16 ἐπιμελῶς τοῦ ἀνθρώπου AB	16 ᾗδε	
codd.	17 ἐπαρτοτάτη AB	18 ἡβᾶ s. s. H ² , ἡ βάσις L	
19 ἄλλως AB: ἄλλως Pap GHP, ἄλλως Mang.		alt. καὶ Pap (Mang): om. codd.	
ἀσταχῶς τε καὶ ABG	20 τὴν om. Pap	21. 22 καταπασθεῖσαν AB	
22 ἐνδέξεται Pap			

298 νόσεως τῶν κατορθωμάτων καὶ ἐρημίας δεινῆς. μετὰ τὴν θεραπείαν
 οὖν ταύτην γενεᾶ τετάρτη φέεται ψυχῇ δύνάμει τε καὶ ῥώμῃ κατὰ τὴν
 τῆς φρονήσεως βεβαιοτάτην ἀνάληψιν καὶ τὸ ἐν ἀπάσαις ἀρεταῖς ἀκλινές
 τε καὶ πάγιον. τοῦτ' ἐστὶ τὸ λεγόμενον. „τετάρτη δὲ γενεᾶ ἀποστρα- 5
 φήσονται ὧδε.“ κατὰ γὰρ τὸν δειχθέντα τέταρτον ἀριθμὸν ἀποστρα-
 φείσα τοῦ διαμαρτάνειν ἢ ψυχῇ κληρονόμος ἀποδείκνυται σοφίας.
 299 πρῶτος μὲν γὰρ ἀριθμὸς, καθ' ὃν οὔτε ἀγαθῶν οὔτε κακῶν λαβεῖν
 ἔνοιαν ἔστιν, ἀτυπώτου τῆς ψυχῆς ὑπαρχούσης· δεύτερος δέ, καθ' ὃν
 φορᾶ τῶν ἀμαρτημάτων χρώμεθα· τρίτος δέ, ἐν ᾧ θεραπευόμεθα, τὰ
 νοσερὰ διωθόμενοι καὶ τὴν ἀκμὴν τῶν παθῶν ἀφηβῶντες· τέταρτος 10
 δέ, ἐν ᾧ παντελοῦς ὑγιείας καὶ ῥώσεως μεταποιούμεθα, ὅποτε ἀπο-
 στρεφόμενοι τὰ φαῦλα τοῖς καλοῖς ἐγχειρεῖν δοκοῦμεν, πρότερον δὲ οὐκ
 300 ἔξεστι. (60.) τὸ δὲ ἄχρι τίνος, αὐτὸς μηνύσει λέγων· „οὐπω γὰρ ἀνα-
 πεπλήρῳνται αἱ ἀνομίαι τῶν Ἀμορραίων“ (Gen. 15,16). διδῶσι δὲ
 ἀφορμὴν τοῖς ἀσθενεστέροις τὰ τοιαῦτα, ὡς ὑπολαμβάνειν, ὅτι Μωσῆς 15
 εἰμαρμένην καὶ ἀνάγκην ὡς αἰτίας τῶν γινομένων ἀπάντων εἰσάγει.
 301 χρῆ δὲ μὴ ἀγνοεῖν, ὅτι ἀκολουθίαν μὲν καὶ εἰρηδὸν καὶ ἐπιπλοκὰς αἰ-
 τιῶν ἄτε φιλόσοφος καὶ θεοφράδμων ἀνὴρ οἶδεν, τούτοις δ' οὐκ ἀνά-
 πτει τὰς τῶν γινομένων αἰτίας. ἐφαντασιώθη γὰρ πρεσβύτερον ἄλλο
 ἐποχούμενον τοῖς ὄλοις ἡνιόχου τρόπον ἢ κυβερνήτου· πηδαλιουχεῖ γὰρ 20
 τὸ κοινὸν τοῦ κόσμου σκάφος, ᾧ τὰ πάντα ἐμπλεῖ, καὶ τὸ πτηνὸν
 ἄρμα, τὸν σύμπαντα οὐρανόν, ἡνιοχεῖ χρώμενον αὐτεξουσίῃ καὶ αὐτο-
 302 κράτορι βασιλείᾳ. τί οὖν καὶ περὶ τούτων λεκτέον; ἐρμηγεύονται
 Ἀμορραῖοι λαλοῦντες, τὸ δὲ μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώπων δωρηθὲν ὑπὸ
 φύσεως, τὸν λόγον, μυρίοι τῶν λαβόντων διέφθειραν ἀχαρίστως καὶ 25
 ἀπίστως τῇ δούσῃ προσερχθέντες. οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ γόητες, οἱ κόλα-

1 ηρεμίας Pap δεινῆς] ἡδονῆς H 2 ταύτην om. Pap γενεᾶ τετάρτη Pap
 G: τετάρτη γενεᾶ ceteri ρωμηι Pap 2. 3 κατα φρονησιν Pap, fort. scrib.
 κατὰ φρονήσεως 3 ἀντληψιν AB τὸ om. G 4 ἐστιν Pap δε Pap:
 om. codd. 7 ἀριθμὸς Pap οὐτ' AB 7. 8 ἔνοιαν λαβεῖν codd.
 8 τῆς om. v 9 δευτερον Pap 9 τρίτη AB 10 τετάρτη AB
 11 ὑγείας codd. 11. 12 ἀποστρεφόμεθα G 12 τοῖς om. codd.
 κακοῖς A ἐγχειρεν Pap 13 ἐξεστιν Pap μηνύει HP 14 ἀμαρτία B
 διδῶσιν Pap 15 Μωσῆς G 16 γινομένων Pap: γενομένων codd. 18 θεο-
 φράδμων G ὧν post ἀνὴρ add. codd. οἷδε HP 18. 19 οὐ τούτοις
 δ' ἀνάπτει AB 18 δ' om. Pap οὐκ s. s. H, om. G 18. 19 ἀνάπτει]
 post alt. α ras. 3 litt. in HP, ἀναπίπτει G 19 γενομένων AB ἄλλον G
 21 ἐμπλεκει Pap 24 ἀνθρώπων om. Pap 26 δοση cum ras. post ο P,
 δόσει AB 26. 69,1 οἱ κόλακες, οἱ γόητες codd.

ρ. 517 M. κες, οἱ πιθανῶν σοφισμάτων εὐρεταί, | φενακίσαι καὶ παρακρούσασθαι
 μόνον εὖ εἰδότες, τοῦ ἀψευδεῖν οὐ πεφροντικότες. ἐπιτηδεύουσι μέντοι
 καὶ ἀσάφειαν, ἀσάφεια δὲ βαθὺ σκότος ἐν λόγῳ, κλέπταις δὲ συνεργὸν
 τὸ σκότος. οὐ χάριν Μωυσῆς τὸν ἀρχιερέα δηλώσει καὶ ἀληθεία δια- 303
 5 κεκόσμηκεν (Exod. 28, 26), ἀρίδην ἀξίων εἶναι καὶ ἀληθῆ τὸν τοῦ
 σπουδαίου λόγον. οἱ δὲ πολλοὶ τὸν ἄδην καὶ ψευδῆ μεταδιώκουσιν,
 ᾧ συνεπιγράφεται πᾶς ὁ τῶν ἀγελαίων καὶ ἡμελημένων ἀνθρώπων
 ἀπατώμενος ὄχλος. ἕως μὲν οὖν „οὐκ ἀναπεπλήρωται τὰ ἀμαρτήματα 304
 τῶν Ἀμορραίων“, τοῦτέστι τῶν σοφιστικῶν λόγων διὰ τὸ ἀνεξέλεγκτον,
 10 ἀλλ' ἔτι ὄλκον ἔχοντα δύναμιν ταῖς πιθανότησιν ἡμᾶς ἐπάγεται,
 [καὶ] ἀποστραφῆναι καὶ καταλιπεῖν αὐτὰ οὐ δυνάμενοι τῷ δελεάζεσθαι
 καταμένομεν. ἐὰν δὲ πᾶσαι αἱ ψευδεῖς πιθανότητες διελεγχθῶσιν ὑπὸ 305
 τῶν ἀληθῶν πίστεων καὶ πλήρεις αὐτῶν καὶ ἐπιχειρεῖς αἱ ἀμαρτίαι
 περιφανῶσιν, ἀποδρασόμεθα ἀμεταστρεπτι καὶ μονοῦ τὰ ἀπόγεια
 15 ἀράμενοι τῆς τῶν ψευσμάτων καὶ σοφισμάτων χώρας ἐξαναχθισόμεθα,
 τοῖς ἀληθεῖς ναυλοχωτάτοις ὑποδρόμοις καὶ λιμέσιν ἐνορμίσασθαι ἐπει-
 γόμενοι. τοιοῦτον δὲ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τῆς προτάσεως· ἀμήχανον 306
 γὰρ ἀποστραφῆναι καὶ μισῆσαι καὶ καταλιπεῖν τὸ πιθανὸν ψεῦδος, εἰ
 μὴ τὸ περὶ αὐτὸ ἀμάρτημα πλήρες ἀναφανείη καὶ τέλειον· ἀναφα-
 20 νεῖται δὲ ἐκ τοῦ μὴ περιέργως διελεγχθῆναι κατὰ τὴν τοῦ ἀληθοῦς
 ἀντίταξιν καὶ βεβαίωσιν.

(61.) Λέγει δὲ ἐξῆς· „ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ὁ ἥλιος πρὸς δυσμαῖς, 307
 φλόξ ἐγένετο“ (Gen. 15, 17), δηλῶν ὅτι ἀρετὴ πρᾶγμα ἐστὶν ὑψίγονον

1 post εὐρεται add. ἐξ ἀπάτης πλανῆσαι D	2 μόνον Pap D: μάλλον codd.
τοῦ Pap D: τοῦ δὲ codd.	πεφροντικασιν D 3 σκότος] πάθος H
4 Μωσῆς HP	8 ἀναπεπλήρωνται HP 9 ἀπεξέλεγκτον Pap 10 ὄλκον
Mang.: ἐνδολκον Pap ABGH ² , ἕνα δολκον P(H')	ἔχοντες G απαγεται Pap
11 καὶ prius om. GH ² , καὶ (γοητεύει) e. gr. conicio	12 ἐγκαταμένομεν con. Mang.
12 πᾶσαι ἀψευδεῖς HP	13 ἀληθῶς B 14 ἀποδρασόμεθα Pap H ² : ἀποδρασόμεθα ceteri
ἀπογεια Pap: ἀπόγεια ABGP ² , ἐπίγεια HP ¹	15 ἐξαναστησόμεθα P
16 ἰκποδρόμοις AB	17 δὴ om. Pap 18 γὰρ om. codd. 19 πληρῆς Pap
19 ἀναφανείη scripsi, ἀναφανειν Pap: ἀναφανῆ ἢ AB, ἀναφανῆναι ἢ GP(H'), ἀναφανῆ H ²	20 περιέργως διελεγχθῆναι GHP: περιεργως διαλεχθῆναι Pap, παρέργως διαλεχθῆναι AB
τοῦ Pap: om. ABGP, τῆς P	22 ἐγένετο codd.

δυσμαῖς codd.

1. 2 DP fol. 266^v (lemma om. Harris p. 92): οἱ πιθανῶν—πεφροντικασιν. pergit. lin. 7
 οἷς ὁ τῶν ἀγελαίων καὶ ἡμελημένων ἀνθρώπων ἀπατώμενος ὄχλος συνεπιγράφεται.

- καὶ μὴν, ὡς ἔφασάν τινες, πρὸς αὐταῖς ταῖς τοῦ βίου δυσμαῖς βεβαιού-
 μενον. ἀρετὴν δὲ ἀπεικάζει φλογί· καθάπερ γὰρ ἡ φλόξ καίει μὲν τὴν
 παραβληθεῖσαν ὕλην, φωτίζει δὲ τὸν γείτονα ἀέρα, τὸν αὐτὸν τρόπον
 ἐμπίπρησι μὲν τὰ ἀμαρτήματα ἢ ἀρετῇ, φέγγους δὲ τὴν δλην ἀναπίμ-
 308 πλησι διάνοιαν. ἀλλὰ γὰρ ἔτι τῶν ἀδαιρέτων καὶ ἀμερίστων λόγων 5
 ἐπικρατούντων ταῖς πιθανότησιν, οὐδ' Ἀμορραίους ἀνακαλεῖ, περιφανε-
 στάτην καὶ ἄσχιον αὐγὴν ἰδεῖν οὐ δυνάμεθα· κλιβάνου δ' εἰλικρινὲς
 πῦρ οὐκ ἔχοντος, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ἔφη (Gen. 15,17) καπνιζομένου τρό-
 πον διακαίμεθα, σπινθῆρσι μὲν τῆς ἐπιστήμης ὑποτυφόμενοι, μήπω δὲ
 309 καθαρῷ πυρὶ δοκιμασθῆναι καὶ κραταιωθῆναι δυνάμενοι. πολλῇ δὲ τῷ 10
 σπείραντι τοὺς σπινθῆρας χάρις, ἵνα μὴ νεκρῶν τρόπον σωμάτων ὁ
 νοῦς ὑπὸ παθῶν καταψυχθῇ, ἀλλ' ἔνθερμος ὢν καὶ χλιαινόμενος ὑπεκ-
 καύμασιν ἀρετῆς ζωπυρῆται μέχρι τοῦ τὴν εἰς πῦρ ἱερόν, ὡς ὁ Ναδάβ
 310 καὶ Ἀβιουδ (Lev. 10,2), δέξασθαι μεταβολήν. καπνὸς δὲ γίνεται μὲν
 πρὸ πυρός, | δακρύειν δὲ βιάζεται τοὺς πλησιάζοντας. ἀμφοτέρω δὲ p. 518 M.
 φιλεῖ συμβαίνειν· ταῖς τε γὰρ ἀρετῆς αὐγαῖς προσχωροῦντες τελειότητα 15
 ἐλπίζομεν, καὶ εἰ μήπω δυνάμεθα τυχεῖν αὐτῆς, οὐκ ἀδακρυτὴ διάγο-
 μεν ἀνιώμενοι. πολὺς γὰρ ὅταν ἴμερος ἐνταχῇ, πρὸς τὴν τοῦ ποθοῦ-
 μένου θήραν ἐπισπεύδει καὶ ἄχρι τοῦ συλλαβεῖν κατηφεῖν ἀναγκάζει.
 311 κλιβάνῳ δὲ νῦν ἐξωμοίωσε τὴν ψυχὴν τοῦ φιλομαθοῦς καὶ ἐλπίδα τελειώ- 20
 σεως ἔχοντος, ἐπειδὴ τροφῆς πεττομένης συγκραταίου ἐκάτερον ἀγγεῖον
 ἐστίν, ὁ μὲν τῆς διὰ σιτίων φθαρτῶν, ἡ δὲ τῆς δι' ἀφθάρτων ἀρετῶν. αἱ δὲ
 λαμπάδες τοῦ πυρός αἱ δαδουχούμεναι τοῦ δαδούχου θεοῦ κρίσις εἰσίν,
 αἱ λαμπραὶ καὶ διαυγεῖς, αἷς ἔθος μέσον τῶν διχοτομημάτων, λέγω δὲ
 312 τῶν ἐναντιοτήτων, ἐξ ὧν ἅπας ὁ κόσμος συνέστηκε, διάγειν. λέγεται 25
 γάρ· „λαμπάδες πυρός, αἱ διτλήθον μέσον τῶν διχοτομημάτων“ (Gen.

1 αυτοῖς Pap 3 παρευρεθεῖσαν ABP² 4 ἐμπίπρησι Pap φέγγους Pap
 4. 5 ἀναπίπλησι PH¹, fort. recte 5 ἔτι ὁμ. AB, ἐπὶ G 6 ταῖς ὁμ. HP
 ἐπιθανοτήσι Pap 7 αὐγὴν codd.: αὐτὴν Pap εἰλικρινὲς codd. 9 τῆς Pap
 ABG: τοῖς HP ἐπιτυφόμενοι HP 9. 10 μήπω — δυνάμενοι ὁμ. AB 10 καθαρῷ
 πυρὶ Pap G: πυρὶ καθαρῷ AB, πυρὶ HP 11 σπείραντι] ζωπυροῦντι con. Mang.
 χάριν B 12 ὑπὸ παθῶν ὁμ. codd. καταψυχθῆι Pap: καταψυγῆ codd. ἀλεινο-
 μένος codd. 13 εἰς] εἰ A ναδάμ AB, ναβάδ G 13 δὲ] δὴ B 15 φιλεῖν
 AP ταῖς τε γὰρ ἀρετῆς αὐγαῖς προσχωροῦντες scripsi: τοῖς τε (τε ὁμ. H², Pap?) γὰρ
 ἀρετῆς ἀγγέλοις προσχωροῦντες (προχορεύοντες HP, Pap?) Pap et codd., ταῖς . . . αὐγαῖς ἐγχο-
 ρεύοντες con. Mang. 16 καὶ Pap: καὶ codd. δυνάμεθα A 19 (δάκρυα) μέχρι
 τοῦ καταλαβεῖν καταγεῖν ἀναγκάζει male Jessen καταλαβεῖν codd. 21 (συγκρα-
 ταιου) Pap: ὁμ. codd. 23 κρίσις codd. 24 μέσον Pap: μέσας codd. post
 τῶν add. διαυγεῖς G 25 ἐνδιάγειν con. Mang. 26 post γάρ add. ὅτι ABP²

15, 17), ἵνα γινῶς, ὅτι αἱ θεῖαι δυνάμεις διὰ μέσων καὶ πραγμάτων καὶ σωμάτων ἰούσαι φθειρίζουσι μὲν οὐδὲν — μένει γὰρ ἀπαθῆ τὰ διχοτομήματα —, διαιροῦσι δὲ καὶ διαστελλουσι σφόδρα καλῶς τὰς ἐκάστων φύσεις.

- 5 (62.) Τῆς οὖν τῶν εἰρημένων ἐπιστήμης κληρονόμος δεόντως 313 ἀποδείκνυται ὁ σοφός· „ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ“ φησὶν „ἐκείνη διέθετο κύριος τῷ Ἀβραάμ διαθήκην λέγων· τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην“ (Gen. 15, 18). ποῖαν γῆν δηλοῖ, εἰ μὴ τὴν προσηρημένην, ἐφ’ 314 ἣν ποιεῖται τὴν ἀναφοράν; ἥ ἐστὶν ὁ καρπὸς καταλήψις ἀσφαλῆς καὶ 10 βεβαία τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας, καθ’ ἣν τὰ σύμπαντα τοῖς τομεῦσιν ἑαυτοῦ διαφυλάττει ἀπαθῆ τὰ ἀγαθὰ κακοῦ κατὰ τὰ ἐπὶ τοῖς τὴν γένεσιν ἀφθάρτοις. εἰτ’ ἐπιλέγει· „ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Αἰγύπτου ἕως τοῦ ποτα- 315 μοῦ τοῦ μεγάλου [ποταμοῦ] Εὐφράτου“ (Gen. 15, 18), δηλῶν ὅτι οἱ τέλειοι τὰς μὲν ἀρχὰς ἔχουσιν ἀπὸ σώματος καὶ αἰσθήσεως καὶ τῶν 15 ὀργανικῶν μερῶν, ὧν ἄνευ ζῆν οὐκ ἔνεστι — χρῆσιμα γὰρ πρὸς τὴν ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ παιδείαν —, τὰ δὲ τέλη ἐπὶ τὴν τοῦ θεοῦ σοφίαν, τὸν μέγαν ὡς ἀληθῶς ποταμόν, χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης καὶ τῶν 20 ἄλλων πλημμυροῦντα ἀγαθῶν. οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου 316 ἕως τοῦ Αἰγύπτου ποταμοῦ τὴν χώραν περιέγραψεν — οὐ γὰρ ἂν ἀρετὴν εἰς τὰ σωματικά πάθη κατεβίβασεν —, ἀλλ’ ἔμπαιιν „ἀπὸ τοῦ Αἰγύπτου ἕως τοῦ μεγάλου Εὐφράτου.“ ἀπὸ γὰρ τῶν θνητῶν αἱ βελ- 25 τιώσεις γίνονται πρὸς τὰ ἀφθαρτα.

1 ἵνα γινῶς—πραγμάτων om. AB 2 μινει Pap 3 διαστελλουσι] διακρίνουσι AB ἐκάστων] ἐν ἐκάστω AB 6 διέθετο Pap: συνέθετο codd. 7 (διαθή)κην Pap sup- plevi: συνθήκην codd. 8 γῆν] ἡ Pap εἰ ABG (Pap): ὅτι HP 9 καταληψις Pap 10 βεβαία Pap: βεβαιότητα codd. 10. 11 τιμῶσιν αὐτὸν Markland 11 διαφυλάττει AB, διακρίνει φυλάττων conicio 11—14 κακοῦ—αἰσθήσεως om. Pap κατὰ τὰ] καθὰ coni. Mang., sed etiam quae sequuntur corrupta sunt 12. 13 τοῦ ποταμοῦ om. AB 13 ποταμοῦ seclusi 14 τοῦ σώματος AB 15 ἐνεστι Pap: ἔστι ABGP, ἔστιν H 16 μετὰ om. AB παιδείαν] διαγωγὴν conicio 18 ἀγαθῶν πλημμυροῦντα codd. 19 τοῦ] τῆς H¹P 19 Αἰγυπτίου GH² ante τὴν add. δς GHP περιγράφει H οὐ] οὕτως coni. Mang. 21 Αἰγυπτίου GHP² 21. 22 βελτιώσεις Pap: οἰκειώσεις codd. 22 subscriptio in Pap: ΦΙΛΩΝΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙΣ Ο ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΕΣΤΙΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ Η ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΙΚΑ ΚΑΙ ΕΝΑΝΤΙΑ ΤΟΜΗΣ, in H περι τοῦ τίς ὁ τῶν θείων πραγμάτων κληρονόμος καὶ περι τῆς ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς.

ΦΙΛΩΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑ

ΠΡΟΠΑΙΔΕΥΜΑΤΑ ΣΥΝΟΔΟΥ

- 1 (1.) „Σάρα δὲ ἡ γυνὴ Ἀβραάμ οὐκ ἔτικτεν αὐτῷ. ἦν δὲ αὐτῇ I p.519M.
 παιδίσκη Αἴγυπτία, ἣ ὄνομα Ἰαγρ. εἶπε δὲ Σάρα πρὸς Ἀβραάμ·
 ἰδοῦ, συνέκλεισέ με κύριος τοῦ μὴ τίκτειν, εἰσελθε πρὸς τὴν παιδίσκην
 2 μου, ἵνα τεκνοποιήσῃς ἐξ αὐτῆς“ (Gen. 16,1.2). τὸ Σάρας ὄνομα
 μεταληφθέν ἐστὶν „ἀρχή μου“· φρόνησις δὲ ἡ ἐν ἐμοὶ καὶ σωφροσύνη 5
 ἡ ἐν ἐμοὶ καὶ ἡ ἐπὶ μέρους δικαιοσύνη καὶ ἐκάστη τῶν ἄλλων ἀρετῶν,
 ἦν περὶ ἐμὲ μόνον εἶναι συμβέβηκεν, ἀρχή ἐστὶν ἐμοῦ μόνου· ἐπιστατεῖ
 γάρ μου καὶ ἡγεμονεῦσι πειθαρχεῖν ἐγνωκότος, βασιλεῖς ἐκ φύσεως ὑπάρ-
 3 χουσα. ταύτην Μωυσῆς, τὸ παραδοξότατον, καὶ στεῖραν ἀποφαίνει καὶ
 πολυγονωτάτην, εἴ γε τὸ πολυανθρωπότατον τῶν ἐθνῶν ἐξ αὐτῆς 10
 ὁμολογεῖ γενέσθαι. τῷ γὰρ ὄντι ἡ ἀρετὴ πρὸς μὲν τὰ φαῦλα
 πάντα ἐστεῖρωται, τῶν δὲ ἀγαθῶν εὐτοκίᾳ χρῆται τοιαύτη, ὥς
 4 μηδὲ μαιευτικῆς τέχνης — φθάνει γὰρ ἀποτίκτουσα — δεῖσθαι. τὰ

φιλωνος περι τῆς πρὸς τὰ προπαιδεύματα συνόδου MA: φιλωνος περι τῆς εἰς τὰ προπαι-
 δεύματα συνόδου G, τοῦ αὐτοῦ περι τῆς εἰς κτλ. F, περι τῆς εἰς τὰ προπαιδεύματα συνό-
 δου H 1. 2 bis Σάρρα codd. καὶ αὐτῇ δούλη ἦν Αἴγυπτία καὶ ὄνομα αὐτῇ Ἰαγρ
 GF 3 με] μοι G ὁ ante κύριος add. v μὴ τίκτειν MAH: τεκεῖν GF
 δὴ ante πρὸς add. GF 4 ἵνα τεκνοποιήσῃς MAH: εἴ πως οἰκοδομηθήσομαι GF
 Σάρρας MAH, Σάρρα GF 5 ληφθέν G 6 μέρος G καὶ ἡ ἐκ-
 στῶν ἄλλων GF 7 μόνου om. F 8 μου om. GF 9 ταύτης A
 Μωσῆς G 10 πολυάνθρωπον GF 13 μαιευτικῆ G δεῖσθαι post τέχνης
 transpos. Fv, pro δεῖσθαι habet οἷς (hoc add. G?) δεῖ χρῆσθαι G

6 Clem. Alex. Strom. I § 31 p. 334 P.: ἐρμηνεύει δὲ ὁ Φίλων τὴν Σάρραν (leg. Σάραν) δὲ „ἀρχήν μου“.

μὲν οὖν ζῶα καὶ φυτὰ διαλείποντα τὸν πλείω χρόνον ἀπαξ ἢ δις τὸ
 πλείστον τοὺς οἰκίους δι' ἐνιαυτοῦ φέρει καρπούς, καθ' ὃν ἔταξεν ἀριθ-
 μὸν ἐκάστοις ἢ φύσις ἐναρμοζόμενον ταῖς ἐτησίοις ὥραις· ἀρετὴ δὲ οὐ
 διαλείπουσα ἀνελλιπῶς δὲ καὶ ἀδιαστάτως κατὰ τοὺς ἀμερεῖς χρόνους
 520 M. αἰεὶ γεννᾷ, βρέφῃ μὲν οὐδαμῶς, λόγους δὲ ἀστείου καὶ βουλὰς | ἀνεπι-
 6 λήπτους καὶ ἐπαινετὰς πράξεις. (2.) ἀλλ' οὔτε πλοῦτος, ᾧ μὴ δυνατόν 5
 ἔστι χρῆσθαι, τοὺς κεκτημένους ὠφελεῖ οὔτε ἡ φρονήσεως εὐτοκία, ἐὰν
 μὴ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τὰ ὠφέλιμα τίκῃ. τοὺς μὲν γὰρ εἰσάπαν ἀξίους
 ἔκρινε τῆς συμβιώσεως αὐτῆς, οἱ δ' οὐπω (τὴν) ἡλικίαν ἔδοξαν ἔχειν,
 10 ὡς ἐπαινετῆς καὶ σώφρονος οἰκουρίας ἀνέχεσθαι· οἷς τὰ προτέλεια τῶν
 γάμων ἐφῆκε ποιῆσθαι, ἐλπίδα καὶ τοῦ θύσειν τοὺς γάμους παρασχοῦσα.
 Σάρα οὖν, ἡ ἀρχουσα μου τῆς ψυχῆς ἀρετῆ, ἔτικτε μὲν, ἐμοὶ δ' οὐκ 6
 ἔτικτε· οὐ γὰρ ἡδονάμην πω νέος ὢν τὰ γεννήματα αὐτῆς παραδέχεσθαι,
 τὸ φρονεῖν, τὸ δικαιοπραγεῖν, τὸ εὐσεβεῖν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν νόθων
 15 παιδῶν, οὓς ἀπεκύησάν μοι αἱ κεναὶ δόξαι. τροφαὶ γὰρ αἱ τούτων καὶ
 συνεχεῖς ἐπιμέλειαὶ καὶ φροντίδες ἀληκτοὶ τῶν γνησίων καὶ ὡς ἀληθῶς
 ἀστῶν ὀλιγωρεῖν ἠνάγκασαν. καλὸν οὖν εὐχεσθαι τὴν ἀρετὴν μὴ μόνον 7
 τίκτειν, ἢ καὶ δίχα εὐχῆς εὐτοκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τίκτειν, ἵνα τῶν
 σπερμάτων καὶ γεννημάτων αὐτῆς μεταλαγχάνοντες εὐδαιμονῶμεν. εἴθε
 20 γὰρ θεῶ μόνῃ τίκτειν, τὰς ἀπαρχὰς ὧν ἔτυχεν ἀγαθῶν εὐχαρίστως
 ἀποδοῦσα τῷ τὴν ἀειπάρθενον μήτραν, ὡς φησι Μωυσῆς, ἀνοίξαντι
 (Gen. 29, 31). καὶ γὰρ τὴν λυχνίαν, τὸ ἀρχέτυπον τοῦ μιμήματος 8
 παράδειγμα, ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους φησὶ φαίνειν, δηλονότι τοῦ πρὸς
 θεόν· ἐβδόμη γὰρ οὕσα καὶ μέση τῶν ἕξ καλαμίσκων δίχα διηρη-
 25 μένων εἰς τριάδας, ἐκατέρωθεν δορυφορούντων, ἄνω τὰς αὐγὰς
 ἀποστέλλει πρὸς τὸ ὄν, λαμπρότερον ἡγουμένη τὸ φέγγος ἢ ὡς δύνασθαι

2. 3 ἀριθμὸν] χρόνον conicio 3 ἐκάστοις om. GF 4 δὲ] τὰ A
 7 ἢ] εἰ ἢ M ἐὰν] ἂν GF 8 γὰρ (τελείους) conī. Mang. 9 αὐτῆς om. F
 τὴν addidi 10 οἷς] ἡς AL² 11 ἀφῆκε A θῆσειν H², θύειν FL 12 Σάρα
 codd. ἀρετὴν G ἔτικτεν GF μὲν om G 12. 13 ἐμοὶ δ' οὐκ ἔτικτεν
 MA, bis habet G: οὐκ ἔτικτε δ' ἐμοὶ H, om. F 13 ἔδονάμην G πω om. A,
 πως F ταύτης F 14 εὐτοκεῖν GF ult. τὸ om. F 15 παιδῶν H
 οὐς] ἄς F 16 ἀληκτοὶ Mang.: ἀλεκτοὶ codd. 17 ἀστείων G εὐχεσθαι
 GFH²: δέχεσθαι MA(H¹) 18 ἢ] ἢ AGF εὐτοκεῖν GF, ἀτοκεῖ Turn.
 19 γεννημάτων M μεταλαχόντες GF 20 μόνον F 21 αἰεὶ παρ-
 θένον F Μωσῆς GF 22 τὸ om. G 23 δηλον ὅτι G
 24 οὕσα om. F καυλίσκων L¹ 24. 25 διηρημένων H 25 τριάδας GF
 (Mang.): τριάδος M, τριάδα AH 26 ὃν Mang.: ἐν MAH, om. GF ἐλλαμ-
 πρότερον GF, λαμπρότατον Turn. φέγγος MAH: τέλος GF

- 9 θνητὴν αὐτῆ προσβάλλειν ὄψιν (Exod. 25,37.31). (3.) διὰ τοῦτο οὐ
 φησι μὴ τίττειν τὴν Σάρρα, ἀλλ' αὐτῆ τιμὴ μὴ τίττειν. οὐ γὰρ ἐσμὲν
 ἱκανοὶ δέξασθαι πῶς γονὰς ἀρετῆς, εἰ μὴ πρότερον ἐντόχοιμεν αὐτῆς τῆ
 10 θεραπευτικῆ· θεραπευτικῆς δὲ σοφίας ἢ διὰ τῶν προπαιδευμάτων ἐγκύκλιος
 μουσικῆ. ὡσπερ γὰρ ἐν μὲν οἰκίαις αὐλοῖοι πρόκεινται κλισιάδων, ἐν 5
 δὲ πόλεσι τὰ προάστεια, δι' ὧν εἴσω βαδίζειν ἔνεστιν, οὕτως καὶ
 ἀρετῆς πρόκειται τὰ ἐγκύκλια· ταῦτα γὰρ ὁδὸς ἐστὶν ἐπ' ἐκείνην
 φέρουσα.
- 11 Χρὴ δ' εἰδέναι, ὅτι τῶν μεγάλων ὑποθέσεων μεγάλα καὶ τὰ προί-
 μια εἶναι συμβέβηκε. μεγίστη δὲ ὑπόθεσις ἀρετῆ· καὶ γὰρ περὶ μεγίστην 10
 ὕλην καταγίνεται, τὸν σύμπαντα ἀνθρώπων βίον. εἰκότως οὖν οὐ βρα-
 χέσι χρήσεται προοίμοις, ἀλλὰ γραμματικῆ, γεωμετρίας, ἀστρονομίας, ῥη-
 12 τωρικῆ, μουσικῆ, τῆ | ἄλλῃ λογικῆ θεωρίᾳ πάσῃ, ὧν ἐστὶ σύμβολον ἢ p. 521 M.
- 12 Σάρρας θεραπευτικῆς Ἄγαρ, ὡς ἐπιδειξομεν. „εἶπε“ γὰρ φησι „Σάρα πρὸς
 Ἀβραάμ· ἰδοὺ συνέκλεισέ με κύριος τοῦ μὴ τίττειν· εἰσελθε πρὸς τὴν 15
 παιδίσκην μου, ἵνα τεκνοποιήσῃς ἐξ αὐτῆς“ (Gen. 16,1). τὰς σωματικῶν
 πρὸς σώματα μίξεις καὶ ὁμιλίας ἡδονὴν ἐχούσας τὸ τέλος ὑπεξαιρετέον τοῦ
 παρόντος λόγου· νοῦ γὰρ πρὸς ἀρετὴν ἐστὶ σύνοδος ἐξ αὐτῆς ἐπιεμένου
 παιδοποιεῖσθαι, εἰ δὲ μὴ δύναίτο εὐθύς, ἀλλὰ τοὶ τὴν θεραπευτικῆ αὐ-
 13 τῆς, τὴν μέσσην παιδείαν, ἐγγυᾶσθαι διδασκομένου. (4.) ἀξίον δὲ τῆς 20
 αἰδοῦς καταπλαγῆναι σοφίαν, ἥτις τὸ βραδὺ πρὸς γένεσιν ἢ τελῶς ἄγο-
 νον οὐκ ἠξίωσεν ἡμῶν ὀνειδίσαι, καίτοι τοῦ χρησιμοῦ τάλῃθες εἰπόντος,
 ὅτι „οὐκ ἔτιττειν“, οὐ διὰ φθόνον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμῶν αὐτῶν ἀνεπιτη-
 δεϊότητα· „συνέκλεισε“ γὰρ φησι „μὲ κύριος τοῦ μὴ τίττειν“, καὶ οὐκέτι
 προστίθησιν „ὁμῖν“, ἵνα μὴ προφέρειν ἀτυχίαν καὶ ὀνειδίζειν ἑτέροις δοκῆ. 25

1 αὐτῶν A ὄψιν GF: τὴν ὄψιν MAH τοῦτ' F³ οὐ H²: οὖν MAH¹, om. GF
 2 Σάρραν codd. ἀλλ' om. GF post alt. τίττειν add. τὴν Σάρραν H
 3 αὐτῆς ἐντόχ. transpos. GF ἐντόχοιμεν G (sed oi in ras.): ἐντόχοιμεν A, ἐντό-
 χωμεν MHF 4 ἢ A διὰ secl. Mang. 5 post μουσικῆ add. καὶ ἡ λογικῆ
 σοφισμάτων γεῦσις (γεῦσις G) GF, καὶ λογικῆ add. L², εὑρεσις pro γεῦσις conii. Mang.
 (cf. § 29) vel καὶ ἄλλῃ λογικῆ θεωρίᾳ (cf. § 11) αὐλοῖοι H: αὐλοῖοι ceteri
 6 οὕτω GF 7 πρόκεινται HGF 7 post ὁδὸς add. τίς GF 8 ἀγοῦσα F
 13 θεραπεία F πᾶσιν ὧν ἐστὶ A 14 Σάρρας et Σάρρα codd. 15 με] 16 ἴνα] εἰ πῶς GF τεκνοποιήσεις GF 17 πρὸς σωματικῶν G
 17 ὑπεξέρετε G 19 δὲ καὶ μὴ G εὐθύς] ἐξ αὐτῆς conii. Mang.
 τοι] τί A 20 δὲ om. GF 24 γὰρ φησι κύριος τοῦ μὴ τίττειν ἐμὲ
 GFν φησι om. MAH 25 ὁμῖν M(H¹): ἡμῖν ceteri προσφέ-
 ρηται GF ἀτυχίαν καὶ ὀνειδίζειν MA: ἀδίκιαν καὶ ὀνειδίζειν GF, καὶ ὀνειδίζειν
 ἀτυχίαν H

„εἰσελθε“ οὖν φησι „πρὸς τὴν παιδείακην μου,“ τὴν τῶν μέσων καὶ 14
 ἐγκυκλίων ἐπιστημῶν μέσῃν παιδείαν, „ἵνα τεκνοποιήσῃ πρότερον ἐξ
 αὐτῆς“. αὐθις γὰρ δυνήσῃ καὶ τῶν πρὸς τὴν δέσποιναν ὀμιλιῶν (ἐπι)
 γενέσει παιδῶν γνησίων ἀπόνασθαι. γραμματικὴ μὲν γὰρ ἱστορίαν τὴν 15
 5 παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ἀναδιδάσασα νόησιν καὶ πολυμαθίαν
 ἐργάσεται καὶ καταφρονητικῶς ἔχειν ἀναδιδάξει τῶν ὄσα αἱ κεναὶ δόξαι
 τυφοκλαστοῦσι, διὰ τὰς κακοπραγίας, αἷς τοὺς ἀδομένους παρ’ αὐτοῖς
 ἤρωάς τε καὶ ἡμιθέους λόγους ἔχει χρήσασθαι. μουσικὴ δὲ τὸ μὲν ἄρ- 16
 ρυθμον [ἐν] ρυθμοῖς, τὸ δ’ ἀνάρμοστον ἀρμονίᾳ, τὸ δ’ ἀπφδὸν καὶ
 10 ἐκμελὲς μέλει κατεπάρδουσα τὸ ἀσύμφωνον εἰς συμφωνίαν ἄξει. γεω-
 μετρία δ’ ἰσότητος καὶ ἀναλογίας ἐμβαλλομένη τὰ σπέρματα εἰς ψυχὴν
 φιλομαθῆ γλαφυρότητι συνεχοῦς θεωρίας δικαιοσύνης ζῆλον ἐμποιήσει.
 ῥητορικὴ δὲ καὶ τὸν νοῦν πρὸς θεωρίαν ἀκονησαμένη καὶ πρὸς ἐρημη- 17
 νεῖαν γυμνάσασα τὸν λόγον καὶ συγκροτήσασα λογικὸν ὄντως ἀποδείξει
 15 τὸν ἄνθρωπον ἐπιμεληθεῖσα τοῦ ἰδίου καὶ ἐξαιρέτου, ὃ μηδενὶ τῶν ἄλλων
 ζῶων ἢ φύσις δεδωρηται. διαλεκτικὴ δὲ ἡ ῥητορικῆς ἀδελφὴ καὶ δι- 18
 δυμος, ὡς εἰπόντινες, τοὺς ἀληθεῖς τῶν ψευδῶν λόγους διακρίνουσα καὶ
 τὰς τῶν σοφισμάτων πιθανότητας ἐλέγχουσα μεγάλην νόσον ψυχῆς, ἀπά-
 την, ἀκέσεται. τούτοις οὖν καὶ τοῖς παραπλησίοις ἐνομιλῆσαι καὶ ἐμ-
 20 προμελετῆσαι λυσιτελέες· ἴσως γὰρ, ἴσως, ὃ πολλοῖς συνέβη, διὰ τῶν
 ὑπηκόων ταῖς βασιλίαιν ἀρεταῖς γνωρισθησόμεθα. οὐχ ὄρας, ὅτι καὶ τὸ 19
 p. 522 M. σῶμα ἡμῶν οὐ πρότερον πεπηγυῖαις | καὶ πολυτελέσι χρῆται τροφαῖς,
 πρὶν ἢ ταῖς ἀποικίλοις καὶ γαλακτώδεσιν ἐν ἡλικίᾳ τῇ βρεφώδει; τὸν

1 γοῦν GF	φησί om. A	2 μέσῃν fort. secl.	τεκνοποιήσῃς L, fort.
rocto (cf. § 1)	3 ἐπι addidi	4 γραμματικὴν A	ἱστορίας τὰς v
5 prius καὶ] τε καὶ GF	ἀναδείξασα G, ἀναπτύξασα conicio	νόησιν] σύνε- σαν G	πολυμαθίαν G
6 καὶ] καὶ ἔτι GF	αἱ om. GF	7 τυφο- κλαστοῦσι AF: τυφοπλαστοῦσι ceteri	8 τε om. GF
9 ἐν seclusi	ante	ἀρμονίᾳ add. ἐν H	τὸν H
10 ἐκμελὲς G ¹ F ¹ L ²	μέλη G, μέλος AF ²	Turn., βέλος L ² (F ¹ ?), μέλει conicio	ἤξει HL ²
11 ἰσότης M	ἐμβαλλο- μένη A: ἀμβαλλομένη M, συμβαλλομένη G, in ras. F, αὐτὰ βαλλομένη H	12 θεω- ρίας Turn.	13 ἀκονησαμένη A
15 δ] ὦ G	19. 20 ἐνπρομελετῆσαι G	22 πολυτελέσι] τελείαις conii. Mang., πολυειδέσι conicio	

1—4 *Clem. Alex. Strom. I § 30 p. 333 P.*: ἤξιου δὲ εἰκότως τὸν ἤδη καιρὸν ἔχοντα
 προκοπῆς τῇ κοσμητῇ παιδείᾳ . . . συνενασθῆναι πρότερον, ὕστερον δὲ καὶ αὐτῇ προσελ-
 θόντα κατὰ τὴν θέαν πρόνοιαν γεννῆσαι τὸν Ἰσαάκ. 17 Stoici (Zeller III 1
 p. 64, de Arnim, Leben und Werke des Dio von Prusa p. 77).

αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ τῆ ψυχῇ παιδικὰς μὲν νόμισον εὐτρεπίσθαι τροφὰς τὰ ἐγκύκλια καὶ τὰ καθ' ἕκαστον αὐτῶν θεωρήματα, τελειότερας δὲ καὶ πρεπούσας ἀνδράσιν ὡς ἀληθῶς τὰς ἀρετάς.

- 20 (5.) Οἱ δὲ πρῶτοι τῆς μέσης παιδείας χαρακτῆρες διὰ δυεῖν παρ-
ίστανται συμβόλων, τοῦ τε γένους καὶ τοῦ ὀνόματος. γένος μὲν ἐστὶν 5
Αἴγυπτία, καλεῖται δὲ Ἄγαρ, τοῦτο δὲ ἐρμηνευθὲν ἐστὶ παροίκησης·
ἀνάγκη γὰρ τὸν ἐγχορεύοντα ταῖς ἐγκυκλίαις θεωρίαις καὶ πολυμαθείαις
ἐταῖρον ὄντα τῷ γεῶδει καὶ Ἀίγυπτίῳ προσκεκληρῶσθαι σώματι, χρή-
ζοντα καὶ ὀφθαλμῶν, ὡς ἰδεῖν καὶ ἀναγνῶναι, καὶ ὧτων, ὡς προσσχεῖν
τε καὶ ἀκοῦσαι, καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, ὡς ἕκαστον τῶν αἰσθητῶν 10
21 ἀναπτύξαι. δίχα γὰρ τοῦ κρινόντος τὸ κρινόμενον οὐ πέφυκε καταλαμ-
βάνεσθαι· κρίνει δὲ τὸ αἰσθητὸν αἰσθησις, ὥστ' ἀκριβωθῆναι τι τῶν
κατὰ τὸν αἰσθητὸν κόσμον, ἐν οἷς ἡ πλείων μοῖρα τοῦ φιλοσοφεῖν, οὐκ
ἐνῆν ἄνευ αἰσθήσεως. αἰσθησις δέ, τὸ σωματοειδέστερον ψυχῆς μέρος,
τῷ τῆς ὄλης ψυχῆς ἀγγεῖψ προσεργίζωται, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς ἀγγεῖον 15
22 Αἴγυπτος διὰ συμβόλου προσονομάζεται. χαρακτῆρ μὲν εἰς ὁ ἀπὸ τοῦ
γένους οὗτος, ἐν ἡ θεραπευτικῆς ἀρετῆς ἔλαχεν· ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος
ποιός ἐστὶν, ἐπισχεψώμεθα. τὴν μέσῃν παιδείαν παροίκου λόγον ἔχειν
συμβέβηκεν· ἐπιστήμη μὲν γὰρ καὶ σοφία καὶ ἀρετὴ πᾶσα αὐθιγενῆς
καὶ αὐτόχθων καὶ πολιτικῆς ὡς ἀληθῶς ἐστὶ μόνῃ τοῦ παντός, αἱ δὲ 20
ἄλλαι παιδεῖαι δευτέρων καὶ τρίτων καὶ ὑστάτων ἄθλων τυγχάνουσαι
μεθόριοι ξένων καὶ ἀστῶν εἰσιν· οὐδετέρου τε γὰρ γένους ἀκράτου καὶ
23 πάλιν ἀμφοῖν κατὰ τινα κοινωνίαν ἐφάπτονται. παροίκος γὰρ τῷ μὲν
ἐνδιατριβεῖν ἀστοῖς, τῷ δὲ μὴ κατοικεῖν ἀλλοδαποῖς ἰσοῦται· καθάπερ,

1 νόησον L ²	γὺτρεπίσθαι MAH	τροφὰς εὐτρεπίσθαι (εὐτρεπεῖσθαι F) GF
2 ἐκάστην GF	τελειωτέρας F	4 δυοῖν H
5 μὲν] γὰρ GF, μὲν γὰρ conicio	6 δ' GF	7 πολυμαθείαις G (Mang.): πολυ- μαθείαις MAF, πολυμαθείαις H
8 ἕτερον G	8. 9 χρήζονται A	9 προσχεῖν MA, προσέχειν FL ²
12 δὲ HGF: γὰρ MA	τῶν] τὸν G	
13 πλείω F	14 ἐνῆν H ² GF: ἐν ἡν MA(H ¹ ?)	15 τῆς τῆς ψυχῆς L ²
16 Αἴγυπτος H: αἰσθησις ceteri .	17 ἀγγεῖον HGF: αἰτίον MA	
18 post ποιός add. ἡ τίς GF ² , ποιός τις conicio		
19 πᾶς GF	20 πολ(ι)τικῆς AGH ¹	δ' GF
21 καὶ τρίτων om. Turn.	23 παροίκιοι HL ¹	24 αὐτοῖς H
24 αὐτοῖς H	μὴ] μόνω G	ἀλλο- δαπεῖς A, ἀλλοδαπῆς G ¹
	ἰσοῦνται HL ¹	

6 *Clem. Alex. Strom. I 31 p. 334 P.*: ἐρμηνεύει δὲ ὁ Φίλων τὴν μὲν Ἄγαρ παροίκηση-
σιν. 8 *ibid.* § 30 Αἴγυπτος δὲ ὁ κόσμος ἀλληγορεῖται.

οἶμαι, καὶ οἱ θεοὶ παῖδες, ἧ μὲν κληρονομοῦσι τὰ τῶν θεμένων, τοῖς
 γησίοις, ἧ δ' οὐ γεγέννηται πρὸς αὐτῶν, τοῖς ὀθνείοις. ὃν δὲ λόγον
 ἔχει δέσποινα μὲν πρὸς θεραπαινίδα, γυνὴ δὲ ἀστὴ πρὸς παλλακὴν, τοῦ-
 5 τον ἔχει τὸν λόγον ἀρετῆ Σάρρα πρὸς παιδεῖαν Ἄγαρ· ὥστ' εἰκότως
 τοῦ θεωρίαν καὶ ἐπιστήμην ἐζηλωκότος, Ἀβραάμ ὄνομα, γένοιτ' ἂν ἡ
 μὲν ἀρετῆ, Σάρρα, γυνή, παλλακὴ δὲ Ἄγαρ, ἡ ἐγκύκλιος μουσικὴ πᾶσα.
 φῦτινι μὲν οὖν φρόνησις ἐκ διδασκαλίας περιγίνεται, τὴν Ἄγαρ οὐκ ἂν 24
 ἀποδοκιμάζοι· πάνυ γὰρ ἀναγκαῖα ἡ τῶν προπαιδευμάτων κτῆσις. (6.) εἰ
 δέ τις τοὺς ὑπὲρ ἀρετῆς ἀθλοὺς ἐγνωκῶς διαπονεῖν μελέταις χρῆται
 10 συνεχέειν ἀνευδότης ἔχων πρὸς ἀσκησιν, δύο μὲν ἀστάς, παλλακὰς δὲ
 p. 523 M. τὰς ἴσας, τῶν ἀστῶν | θεραπαινίδας, ἀξεται. φύσιν δὲ καὶ ἰδέαν ἔλαχεν 25
 αὐτῶν ἐκάστη διάφορον· αὐτίκα τῶν ἀστῶν ἡ μὲν ἐστὶν ὕγεινοτάτη
 καὶ εὐσταθεστάτη καὶ εἰρηνικωτάτη κίνησις, ἣν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος
 ὠνόμασε Λεῖαν. ἡ δὲ ἔοικεν ἀκόνῃ, καλεῖται δὲ Ῥαχὴλ, πρὸς ἣν ὁ
 15 φιλαθλὸς καὶ φιλογυμναστῆς νοῦς παραθηγόμενος δέξεται· ἐρμηνεύεται
 δὲ ὄρασις βεβηλώσεως, οὐκ ἐπειδὴ βεβήλωσ ὄρα, ἀλλὰ τοῦναντίον, ὅτι
 τὰ ὄρατὰ καὶ αἰσθητὰ παρὰ τὴν ἀκήρατον φύσιν τῶν ἀοράτων καὶ νοη-
 τῶν οὐκ εὐαγῆ βέβηλα δὲ εἶναι νομίζει. τῆς γὰρ ψυχῆς ἡμῶν διμεροῦς 26
 ὑπαρχούσης καὶ τὸ μὲν λογικὸν τὸ δὲ ἄλογον ἐχούσης, ἀρετὴν ἐκατέρω
 20 ὑπάρχειν συμβέβηκε, Λεῖαν μὲν τῷ λογικῷ, τῷ δὲ ἀλόγῳ Ῥαχὴλ.
 γυμνάζει γὰρ ἡμᾶς ἡ μὲν διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν τοῦ ἀλόγου με- 27
 ρῶν πάντων καταφρονητικῶς ἔχειν ὦν ἀλογεῖν ἄξιον, δόξης καὶ πλού-
 του καὶ ἡδονῆς, ἀ περιβλεπτα καὶ περιμάχητα ὁ πολὺς καὶ ἀγελαῖος

1 ἧ] οἱ A, εἰ G 2 ἧ] οἱ A, εἰ G γεγέννηται MGH¹ 3 θεραπαινίδα
 GF: θεραπαινίδας MAH 4 ὥς F 5 ὄνομα γένοιτο in ras., post ὄνομα ras.
 3 litt. H² ὄνομα post ἂν transpos. A γένοιτ' ἂν MA: γένοιτο HF,
 ἐγένοντο G 6 ἡ δὲ παλλακὴ GF 7 διδασκάλων H 8 ἡ om. AH
 (habet L) ἡ κτῆσις H²L² 10 ἀστάς A 11 ἀξεται FL²: ἔξεται ceteri
 14 ὠνόμασαν H δ' GF ἦν] ἦς conl. Mang. 15 φιλογυμναστῆς F
 ἔξῃναι G 17 τὰ αἰσθητὰ A 17. 18 νοητῶν in ras. H² 18 γὰρ om. G
 διμεροῦς A (F¹) 19 δ' HGF ἐκατέρω MA (H¹): ἐκατέρου H², ἐκάτερον GF
 (probat Cohn) 20 ὑπάρχειν MAH: ἔχειν GF (probat Cohn) τῷ λογικῷ, τῷ δ'
 ἀλόγῳ scripsi: τὸ λογικόν, τὸ δ' ἄλογον codd. (probat Cohn), τοῦ λογικοῦ τοῦ δὲ ἀλό-
 γου v Ῥαχὴλ G 21 ἀσθήσεων conl. Mang. 21. 22 καί—μερῶν om. G
 21 ἀλόγου A: λόγου MHF 23 ἀπερίβλητα G ἀπεριμάχητα G 23. 78,1 δ
 κλειστός ἀνθρώπων GF

ἀνθρώπων ὄχλος κρίνει δεδεκασμέναις μὲν ἀκοαῖς, δεδεκασμένῃ δὲ καὶ
 28 τῷ ἄλλῃ τῶν αἰσθησέων δικαστηρίῳ· ἡ δὲ ἀναδιδάσκει τὴν ἀνώμαλον καὶ
 τραχεῖαν ὁδὸν ἄβατον φιλαρέτοις ψυχαῖς ἐκτρέπεσθαι, λείως δὲ διὰ τῆς
 29 λεωφόρου βαίνειν ἄνευ πταισμάτων καὶ τῶν ἐν ποσὶν ὀλισθῶν. ἀναγ-
 καίως οὖν τῆς μὲν προτέρας ἔσται θεραπαινὶς ἢ διὰ τῶν φωνητηρίων 5
 ὀργάνων ἐρμηνευτικὴ δύναμις καὶ ἡ λογικὴ σοφισμάτων εὐρεσις εὐστόχῃ
 πιθανότητι καταγοητεύουσα, τῆς δὲ ἀναγκαιᾶι τροφαί, πόσις τε καὶ βρῶ-
 30 σις. ὀνόματα δὲ ἡμῖν τῶν δυεῖν θεραπαινίδων ἀνέγραψε, Ζέλφαν τε καὶ
 Βάλλαν (Gen. 30, 3.9). ἡ μὲν οὖν Ζέλφα μεταληφθεῖσα πορευόμενον
 καλεῖται στόμα, τῆς ἐρμηνευτικῆς καὶ διεξοδικῆς σύμβολον δυνάμεως, ἡ 10
 δὲ Βάλλα κατάποσις, τὸ πρῶτον καὶ ἀναγκαιότατον θνητῶν ζώων ἔρρισμα·
 καταπόσει γὰρ τὰ σώματα ἡμῶν ἐνορμεῖ, καὶ τὰ τοῦ ζῆν πείσματα ἐκ
 31 ταύτης ὡς ἀπὸ κρηπίδος ἐξήπται. πάσαις οὖν ταῖς εἰρημέναις δυνάμε-
 σιν ὁ ἀσκητὴς ἐνομιλεῖ, ταῖς μὲν ὡς ἐλευθεραῖς καὶ ἀσταῖς, ταῖς δὲ
 ὡς δούλαις καὶ παλλακίσιν. ἐφίεται μὲν γὰρ τῆς Λείας κινήσεως — 15
 λεία δὲ κίνησις ἐν μὲν σώματι γινομένη ὑγίαν, ἐν δὲ ψυχῇ καλοκαγά-
 θίαν καὶ δικαιοσύνην ἀν ἐργάσασαιτο —, ‘Ραχὴλ δὲ ἀγαπᾷ πρὸς τὰ πάθη
 παλαιῶν καὶ πρὸς ἐγκράτειαν ἀλειφόμενος καὶ τοῖς αἰσθητοῖς πᾶσιν ἀν-
 32 τιταττόμενος. διττοὶ μὲν γὰρ ὠφελείας τρόποι, ἡ κατὰ ἀπόλαυσιν ἀγα-
 θῶν ὡς ἐν εἰρήνῃ ἢ κατὰ ἀντίταξιν καὶ ὑφαίρεσιν κακῶν ὡς ἐν | πο- p. 524 M
 λέμῃ. Λεία μὲν οὖν ἔστι, καθ’ ἣν συμβαίνει τὰ πρεσβύτερα καὶ ἡγε- 21
 μονεύοντα ἀγαθὰ καρποῦσθαι, ‘Ραχὴλ δέ, καθ’ ἣν τὰ ὡς ἀν ἐκ πολέμου
 33 λάφυρα. τοιαύτη μὲν ἡ πρὸς τὰς ἀστας συμβίωσις. χρῆζει δὲ ὁ
 ἀσκητὴς Βάλλας μὲν, καταπόσεως, ἀλλὰ ὡς δούλης καὶ παλλακίδος —
 ἄνευ γὰρ τροφῆς καὶ ζωῆς οὐδ’ ἀν τὸ εὖ ζῆν περιένοιτο, ἐπειδὴ τὰ 25
 μέσα τῶν ἀμεινόνων αἰεὶ θεμέλιοι —, χρῆζει δὲ καὶ Ζέλφας, διεξοδικῆς

1 δεδασμέναις et δεδασμένω A prius δεδεκασμένος H¹ ut vid. μὲν ἀκοαῖς bis
 habet F καὶ s. s. H² 2 ἄλλω τῶν MAH: τῶν ἄλλων GF αἰσθητηρίων
 Turn. αἰσθητηρίων ὄχλω ἢ GF δ’ GF 3 ἐκτρέπεσθαι H, ἐκτραπέσθαι v
 λείως A 4 πταισματος GF 6 εὐστόχων G¹F, εὐστόχως G² 7 πιθανότητι
 om. GF τῆς] ταῖς G post δὲ add. αἰ G, δ’ ἐτέρας conicio 7. 8 βρῶ-
 σις τε καὶ πόσις H 8 δ’ GF δυοῖν H 10 τῆς] τὸ F 12 ἐν
 ὀρμῇ A, ἐνορμῇ G 13 κρηπίδας A 15 τῆς om. GF λῆας G
 16 λῆα G, Λεία v μὲν] μέσω G γινομένη M: γινομένην A, γινομένη HGF
 17 ἀν ἐργάσασαιτο MAH (sed ἐρ e corr. H²): ἀπειργάσατο GF ‘Ραχὴλ G
 18 alt. καὶ om. H 18. 19 ἀντιτασσόμενος F 19 μὲν om. GF 20 prius ὡς
 om. H prius ἐν om. GF 21 λῆα G 21. 22 εἰρηνεύοντα conii. Mang.
 22 ‘Ραχὴλ G τὰς G 24 ἄλλ’ GF 25 γάρ] γὰρ καὶ GF ζωῆς]
 πόσεως conii. Mang. 26 δελφᾶς G

ἐρμηγείας, ἵνα τὸ λογικὸν αὐτῷ διχόθεν συνερανίζηται πρὸς τελείωσιν, ἔκ
 τε τῆς κατὰ διάνοιαν πηγῆς καὶ ἔκ τῆς περὶ τὸ φωνητήριον ὄργανον
 ἀπορροῆς. (7.) ἀλλ' οὗτοι μὲν καὶ πλειόνων γυναικῶν καὶ παλλακίδων, 34
 οὐκ ἀστῶν μόνον, ἄνδρες ἐγένοντο, ὡς αἱ ἱεραὶ μηνύουσι γραφαί· τῷ
 5 δὲ Ἰσαάκ οὔτε πλείους γυναῖκες οὔτε συνόλως παλλακῆ, μόνη δ' ἡ κου-
 ρίδιος ἄχρι παντὸς συνοικεῖ. διὰ τί; ὅτι καὶ ἡ διδακτικὴ ἀρετῆ, ἣν 35
 Ἀβραάμ μετέσει, πλειόνων δεῖται, γησιῶν μὲν τῶν κατὰ φρόνησιν, νό-
 θων δὲ τῶν κατὰ τὰ ἐγκύκλια προπαιδεύματα θεωρημάτων, καὶ ἡ δι'
 ἀσκήσεως τελειομένη, περὶ ἣν Ἰακώβ ἐσπουδακέναι φαίνεται· διὰ πλειό-
 10 νων γὰρ καὶ διαφερόντων αἱ ἀσκήσεις δογμάτων, ἡγουμένων ἐπομένων,
 προαπαντῶντων ὑστεριζόντων, πόνους τοτὲ μὲν ἐλάττους τοτὲ δὲ μεί-
 ζους ἐχόντων. τὸ δὲ αὐτομαθὲς γένος, οὐ κεκοινώνηκεν Ἰσαάκ, ἡ εὐ- 36
 παθειῶν ἀρίστη χαρὰ, φύσεως ἀπλῆς καὶ ἀμιγυῶς καὶ ἀκράτου μεμοίρα-
 ται, μῆτε ἀσκήσεως μῆτε διδασκαλίας δεόμενον, ἐν οἷς παλλακίδων ἐπι-
 15 στημῶν, οὐκ ἀστῶν μόνον, ἐστὶ χρεῖα. θεοῦ γὰρ τὸ αὐτομαθὲς καὶ αὐ-
 τοδίδακτον ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ καλὸν ὁμβρήσαντος ἀμήχανον ἦν ἔτι
 δούλαις καὶ παλλακαῖς συμβιβῶναι τέχναις, νόθων δογμάτων οἷα παίδων
 ὀρεχθέντα. δεσποίνης γὰρ καὶ βασιλίδος ἀρετῆς ὁ τούτου λαχὼν τοῦ 37
 γέροντος ἀνὴρ ἀναγράφεται· καλεῖται δὲ παρὰ μὲν Ἑλλησιν ὑπομονή, παρὰ
 20 δὲ Ἑβραίοις Ῥεβέκκα. ζητεῖ γὰρ ὁ ἄπονον καὶ ἀταλαίπωρον εὐράιμε-
 νος σοφίαν δι' εὐμοίριαν φύσεως καὶ εὐτοκίαν ψυχῆς οὐδὲν τῶν εἰς βελ-

1 αὐτὸ v	2 περὶ om. A	4 αἱ om. AH ¹	5 πλείω GF	δε
MA	5. 6 δε οἰκουρβιδος A	6 μέχρι GF	καὶ om. GF	διδακτῆ conl.
Potter ad. Clem.	8 προπαιδεύματα F: προπαιδευμάτων MAH, προπαιδευμένων G			
θεωρημάτων G ¹ F: θεωρήματα ceteri	9 τελουμένη H	11 πρὸ πάντων τῶν		
GF, πρὸ πάντων H ¹	prius totē] ποτὲ GF	12 δ' GF	οὐ A, post	
ὡ gas. in H	κεκοινώνηκεν MA: ἐκοινώνησεν HGF	ἡ om. A	14. 15 οὐ	
παλλακίδων ἐπιστημῶν, ἀστῶν δὲ G ²	15 μόνων H	16 καλὸν H ² : τὸ		
καλὸν ceteri, τέλειον ἀγαθὸν conicio	17 παλλακίσι GF	18 ὀρεχθέντων A		
19 γέροντος A	ἐπιμονή GF	20 τοῖς ante Ἑβραίοις add. H	ταλαίπω-	
ρον H ¹	21 εὐτοκίαν] εὐγονίαν GF	(ἔτι) τῶν conicio		

§ sqq. Clem. Alex. l. c. § 31 p. 334 P.: διδακτικὴν εἶναι τὴν σοφίαν, ἣν μετέπληθεν Ἀβραάμ
 . . . Ἰσαάκ δὲ τὸ αὐτομαθὲς ἐνδείκνυται . . . οὗτος μῆς γυναικὸς ἀνὴρ τῆς Ῥεβέκκας,
 ἣν ὑπομονὴν μεταφράζουσι. πλείοσι δὲ συνέργεσθαι ὁ Ἰακώβ λέγεται ὡς ἀν. ἀσκητῆς ἐρ-
 μηνεύμενος, διὰ πλειόνων δὲ καὶ διαφερόντων αἱ ἀσκήσεις δογμάτων . . . εἴη δ' ἄν τι
 καὶ ἄλλο δηλούμενον διὰ τῶν τριῶν προπατόρων, κυρίαν εἶναι τὴν σφραγίδα τῆς γνώσεως
 ἐκ φύσεως καὶ μαθήσεως καὶ ἀσκήσεως συνεστῶσαν.

- 38 τίωσιν. ἔχει γὰρ ἐν ἐτοιμίῃ τέλεια τὰ τοῦ θεοῦ δῶρα χάρισι ταῖς
πρεσβυτέραις ἐπιπνευσθέντα, βούλεται δὲ καὶ εὐχεταὶ ταῦτα ἐπιμείναι.
παρὸ μοι δοκεῖ καὶ ὁ εὐεργέτης, ἵνα διαιωνίζωσιν αἱ χάριτες αὐτοῦ τῷ
λαβόντι, γυναῖκα τὴν ἐπιμονὴν ἐγγυῆσαι.
- 39 (8.) Ἀνάμνησίς γε μὴν μνήμης τὰ δευτερεῖα φέρεται καὶ ὁ ἀναμι- 5
μνησκόμενος τοῦ μεμνημένου· ὁ μὲν | γὰρ ἔστικε τῷ συνεχῶς ὑγιαίνοντι, p. 525 M
- 40 ὁ δὲ τῷ ἐκ νόσου ἀναλαμβάνοντι· λήθη γὰρ νόσος μνήμης. ἀνάγκη δὲ
τὸν ὑπομνήσει χρωμένον ἐκλαθέσθαι πρότερον ὢν ἐμέμνητο. τὴν μὲν
οὖν μνήμην Ἐφραῖμ, ἐρμηνευόμενον καρποφορίαν, ὁ ἱερός ὀνομάζει λό-
γος, τὴν δὲ ἀνάμνησιν ἐκ λήθης Μανασσῆν προσαγορεύουσιν Ἐβραῖοι. 10
- 41 ὄντως γὰρ ἡ μὲν τοῦ μεμνημένου ψυχὴ καρποφορεῖ ἃ ἔμαθεν οὐδὲν
ἀποβάλλουσα αὐτῶν, ἡ δὲ τοῦ ἀναμνήσει χρωμένου ἔξω λήθης γίνεται,
ἢ πρὶν ὑπομνησθῆναι κατέσχητο. μνημονικῶ μὲν οὖν ἀνδρὶ ἀστὴ συμ-
βιωτὶ γυνή, μνήμη, ἐπιλανθανομένη δὲ παλλακίς, ἀνάμνησις, Σύρα τὸ
γένος, ἀλαζὼν καὶ ὑπέραυχος· Συρία γὰρ ἐρμηνεύεται μετέωρα. τῆς δὲ 15
παλλακίδος ταύτης, ἀναμνήσεως, υἱός ἐστι Μαχεῖρ, ὡς Ἐβραῖοι καλοῦ-
σιν, ὡς δὲ Ἕλληνες, πατρός· νομίζουσι γὰρ οἱ ἀναμιμνησκόμενοι τὸν
πατέρα νοῦν αἴτιον εἶναι τοῦ ὑπομνησθῆναι, καὶ οὐ λογίζονται, ὅτι ὁ
αὐτὸς οὗτος ἐχώρησέ ποτε καὶ λήθην, οὐκ ἂν δεξιόμενος αὐτήν, εἰ παρ’
43 αὐτὸν ἦν τὸ μεμνησθῆναι. λέγεται γάρ· „ἐγένοντο υἱοὶ Μανασσῆ, οὓς 20
ἔτεκεν αὐτῷ ἡ παλλακὴ ἡ Σύρα, τὸν Μαχεῖρ· Μαχεῖρ δὲ ἐγέννησε τὸν
Γαλααδ“ (Gen. 46,20). καὶ Ναχωρ μέντοι, ὁ ἀδελφὸς Ἀβραάμ, ἔχει
δύο γυναῖκας, ἀστὴν τε καὶ παλλακὴν· ὄνομα δὲ τῆς μὲν ἀστῆς Μελεχά,
44 Ῥουμὰ δὲ τῆς παλλακίδος (Gen. 22,23.24). ἀλλ’ οὐχ ἱστορικὴ γενεα-
λογία ταῦτ’ ἐστὶν ἀναγραφεῖσα παρὰ τῷ σοφῷ νομοθέτῃ — μηδεὶς τοῦτ’ 25
εὐ φρονῶν ὑπονοήσειεν — ἀλλὰ πραγμάτων ψυχὴν ὠφελῆσαι δυναμέ-

1 post γὰρ add. τῶν GF τὰ om. GF 2 πρεσβυτέραις] παρθένους conit. Mang.
βλέπεται G 3 δι’ αἰωνίζωσιν H²: δι’ αἰῶνος ζῶσιν MA(H¹), συνδιαιωνίζωσιν GF
4 ὑπομονὴν conicio ἐγγυῆσαι MAH: ἐγγύησιν G, ἐγγύησεν F 5 post μὴν
add. τῆ (τῆς?) G, καὶ F 6 γὰρ om. HL¹ 8 ἀναμνήσει conit. Mang.
ὢν A 9 ὁ ἱερός ὀνομάζει GF: ὀνομάζει ὁ ἱερός MAH 10 δ’ GF
Μανασσῆ GF 11 οὕτως H καρποφορίαν ἔμαθεν GF 13 ἢ A
ἀναμνησθῆναι conit. Mang. κατέχεται A, κατέσχη G 14 γυναῖκα G ἐπιλαθο-
μένω F (θ in ras. F²), ἐπιλαβομένη L² παλλακίς MA(H¹): πολλάκις GF, παλλακὴ
H² 15 ἀλαζὼν GF ὑπέραυχον F μετέωρα scripsi: μετεωρία codd.
16 ἐστὶν υἱός H 17 (ἐγγήγορις) πατρός Cohn (cf. Onomastica ed. Lag. 195,68)
18 οὐ om. H¹ ὁ om. GF 19 ἀναδεξιόμενος L² εἰ] ἢ εἰ A, αἰ L
20 αὐτῷ A μνησθῆναι L¹ 21 παλλακίς F alt. ἢ om. H 22 Ναχωρ
GF καίτοι Turn. 24 σαρουμά G² 25 ταῦτα GF

ων διὰ συμβόλων ἀνάπτυξις. τὰ δ' ὀνόματα μεταβαλόντες εἰς τὴν ἡμετέραν διαλεκτὸν εἰσόμεθα τὴν ὑπόσχεσιν ἀληθῆ. Φέρ' οὖν ἕκαστον αὐτῶν ἐρευνήσωμεν. (9.) Ναχωρ ἐρμηνεύεται φωτὸς ἀνάπαυσις, Μελαχὰ 45 δὲ βασίλισσα, 'Ρουμὰ δὲ ὀρώσα τι. τὸ μὲν οὖν φῶς ἔχειν κατὰ διά-
 5 νοιαν ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀναπαυόμενον καὶ ἡρεμοῦν καὶ ἀκίνητον οὐ τέλειον ἀγαθόν· ἡσυχία μὲν γὰρ τὰ κακὰ χρῆσθαι λυσιτελέσ, τὰ δὲ ἀγαθὰ κινήσει συμφέρον. τίς γὰρ ὄνησις εὐφώνου ἡσυχάζοντος ἢ μὴ αὐλοῦν- 46
 τος αὐλητοῦ ἢ κιθαριστοῦ μὴ κιθαρίζοντος ἢ συνόλως τεχνίτου τὰ κατὰ τὴν τέχνην μὴ ἐνεργούντος; ἢ γὰρ ἄνευ πράξεως θεωρία ψιλὴ πρὸς
 10 οὐδὲν ὄφελος τοῖς ἐπιστήμοσιν· οὐ γὰρ ὁ παγκρατιάσειν ἢ πυκτεύειν ἢ παλαίειν εἰδὼς ἐξαγκωνισθεὶς ἀπόναιτ' ἂν ἀθλήσεως ἢ ὁ τὴν τοῦ τρέ-
 χειν ἐπιστήμην ἐμαθὼν, εἰ ποδαγρικῶ χρήσαιο πάθει ἢ τινα ἄλλην περὶ τὰς βάσεις κῆρα ἀναδέξαιτο. φῶς δὲ ψυχῆς ἡλιοειδέστατον ἐπι- 47
 στήμη· καθάπερ γὰρ τὰ ὄμματα αὐγαῖς, καὶ ἡ διάνοια σοφία περιλάμ-
 5 26 M. πεταὶ καὶ | ὀξυδερκέστερα ἐμβλέπειν ἐγγριωμένη καινοῖς αἰεὶ θεωρήμασιν
 16 ἐθίζεται. φωτὸς οὖν ἀνάπαυσις ἐρμηνεύεται Ναχωρ εἰκότως· ἢ μὲν 48
 γὰρ 'Αβραάμ ἐστὶ τοῦ σοφοῦ συγγενῆς, φωτὸς τοῦ κατὰ σοφίαν μετέ-
 σχηκεν· ἢ δ' οὐ συναποδεδήμηκεν αὐτῷ τὴν ἀπὸ τοῦ γενομένου πρὸς
 τὸ ἀγέννητον καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου πρὸς τὸν κοσμοπλαστὴν ἀποδη-
 20 μίαν, χωλὴν καὶ ἀτελεῖ τὴν ἐπιστήμην ἐκτέησατο, ἀναπαυομένην καὶ μέ-
 νουσαν, μᾶλλον δ' ἀνδριάντος ἀψύχου τρόπον πεπηγυῖαν. τῆς γὰρ 49
 Χαλδαϊκῆς οὐ μετανίσταται χώρας, τουτέστι τῆς περὶ ἀστρονομίαν θεω-
 ρίας οὐ διαζεύγνυται, τὸ γεγόμενον πρὸ τοῦ πεποιηκότος καὶ κόσμον πρὸ
 θεοῦ τετιμηκώς, μᾶλλον δὲ τὸν κόσμον αὐτὸν θεὸν αὐτοκράτορα νομίζων,
 25 οὐκ αὐτοκράτορος ἔργον θεοῦ. (10.) Μελαχὰν δὲ ἄγεται γυναῖκα, οὐκ 50

- 1 συμβόλων H¹ δὲ GF μεταβαλόντες MG: μεταβαλλόντες (sic) H, μετα-
 λαβόντες AF 2 φέρε F post οὖν add. τὴν GF 3 ἐρευνήσωμεν GF,
 mg. H²: ὑπομνήσωμεν MA, ἀναμνήσωμεν H¹ Ναωρ GF μελιχ G
 4 βασίλις σαρουμὰ GF, βασίλις, 'Ρουμὰ conicio 7 ἀφώνου A 7. 8 ἢ αὐλητοῦ
 μὴ αὐλοῦντος post κιθαρίζοντος transpos. GF 9 πράξεων G 10 οὐ] ὁ G
 ὁ om. G 11 ἐξαγκωνισθεὶς om. GF ἀπόναιτο GF 12 εἰ G: om.
 ceteri 13 κῆρα Turn. (vel κῆρ' scrib.): κῆραν MAGH, κείραν F 14 τὰ om.
 GF 14. 15 περιλαμβάνεται H, περιλαμβάνηται L¹ 15 ἐμβλέπει MAH¹
 ἐγγριωμένη G καὶ νέοις MAH¹ 16 ἢ A 18 ἢ A δὲ G
 γεννωμένου A 19 ἀγέννητον AHF πρὸς] εἰς MA (H¹) κόσμον πλαστὴν
 MA (H¹) 20. 21 μένουσαν] ἡρεμοῦσαν bene con. Mang. 21 δ' om. GFL
 πεπηγυῖαν τρόπον G 23 ante prius πρὸ add. καὶ, sed rursus del. H prius
 πρὸ] παρὸ A 24. 25 τετιμηκώς—θεοῦ in mg. supplevit L 24 αὐτῷ FL
 24. 25 παντοκράτορα et παντοκράτορος con. Mang.

ἀνθρώπων ἢ πόλεων ἀφηγουμένην, (ἦν) τύχη, βασιλίδα, ἀλλ' ὁμώνυμον αὐτὸ μόνον ἐκεῖνη. καθάπερ γὰρ τὸν οὐρανόν, ἅτε κράτιστον ὄντα τῶν γεγονότων, βασιλέα τῶν αἰσθητῶν εἶποι τις ἂν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, οὕτως καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἐπιστήμην, ἣν μετίασιν οἱ ἀστρονομοῦντες καὶ

51 Χαλδαῖοι διαφερόντως, βασιλίδα τῶν ἐπιστημῶν. γυνὴ μὲν οὖν ἦδε 6
 ἀστή, παλλακὴ δὲ ἡ ἔν τι τῶν ὄντων ὄρωσα, κἄν εἰ πάντων εὐτελέστατον ὑπάρχοι. τῆ μὲν οὖν ἀρίστη γίνεται τὸ ἀρίστον ὄραν, τὸ ὄντως ὄν, συμβέβηκεν — Ἰσραὴλ γὰρ ὄρων θεὸν ἐρμηνεύεται —, τῆ δὲ δευτερείων ἐπιεμένην τὸ δεύτερον, τὸν αἰσθητὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἐν αὐτῆ τῶν ἀστέρων ἐναρμόνιον τάξιν καὶ πάμμουσον ὡς ἀληθῶς χορείαν. 10

52 τρίτοι δὲ εἰσιν οἱ σκεπτικοί, τῶν μὲν ἐν τῇ φύσει κρατίστων, αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν, οὐκ ἐφαπτόμενοι, περὶ μικρὰ μέντοι σοφίσματα τριβόμενοι καὶ γλισχρολογούμενοι. τούτοις ἡ ὄρωσά τι κἄν τὸ σμικρότατον παλλακίς Ῥουμὰ συνοικεῖ μὴ δυναμένοις πρὸς τὴν τῶν ἀμεινόνων ἐλθεῖν

53 ἔρευαν, ἐξ ὧν τὸν ἑαυτῶν βίον ὀνήσουσιν. ὥσπερ γὰρ ἐν ἰατροῖς ἡ 15
 λεγομένη λογιατρεία πολὺ τῆς τῶν καμνόντων ὠφελείας ἀποστατεῖ — φαρμάκοις γὰρ καὶ χειρουργίαις καὶ διαίταις, ἀλλ' οὐ λόγοις, αἱ νόσοι θεραπεύονται —, οὕτω καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ λογοπῶλαι καὶ λογοθῆραί τινες αὐτὸ μόνον εἰσὶ, τὸν ἀρρωστημάτων γέμοντα βίον θεραπεύειν οὔτε ἐθέλοντες οὔτε ἐπιτηδεύοντες, ἐκ πρώτης δὲ ἡλικίας ἄχρι γήρως ἐσχάτου 20
 γνωσιμαχοῦντές τε καὶ συλλαβομαχοῦντες οὐκ ἐρυθριῶσιν, | ὥσπερ τῆς p. 527 M. εὐδαιμονίας ἐπ' ὀνομάτων καὶ ῥημάτων [καὶ] ἀπεράντων καὶ ἀνηγύτων περιεργία κειμένης, ἀλλ' οὐκ ἐν τῆ τὸ ἦθος, τὴν τοῦ ἀνθρωπείου (βίου) πηγῆν, ἄμεινον καταστήσασθαι, τὰς μὲν κακίας ὑπερορίους φυγαδεύσαντα

1 ἡ om. A ἀφηγουμένην A ἦν add. Cohn τύχη H² 2 αὐτῶ
 MA ἐκεῖνη A ἅτε] ἅτε δὴ G, sed δ in ras. 3 οὕτως G: οὕτω ceteri
 4 αὐτὴν A, αὐτοῦ conl. Mang. 7 ὑπάρχη G τὸ κράτιστον GF 8 γὰρ
 om. A 11 δ' GF τῶν μὲν scripsi: μὲν τῶν MAH¹GF, τῶν H² 12 οὐκ
 ἐφαπτόμενοι] σκεπτόμενοι GF σοφίσματα AF 13 κἄν Mang.: καὶ codd.
 13. 14 παλλακὴ GF 14 δυνάμενοι M τῶν om. GF 15 ἰατροῖς MHG: ἰατρικῆ AFN
 16 λογιατρεία GF: λογοῖατρεία MAHN 19 τὸν] τῶν G οὐτ' GFN
 20 οὐτ' F 21 συλλαβομαχοῦντες GN: συμβαλομαχοῦντες MAH, συμβολομαχοῦντες F, συμμαχοῦντες Turn. 22 alterum καὶ seclusi, τῆ conl. Mang. ἀπεράντων A
 22. 23 περιεργία GH 23 τοῦ s. s. H² ἀνθρώπου FL²N βίου add. Mang.
 24 πηγῆν] ψυχῆν G² ὑπερορίας FL²

15—24 ὥσπερ γὰρ — καταστήσασθαι N fol. 167r.
 15 W. οἱ δὲ κατὰ Ζήνωννα τὸν Στωικὸν τροπικῶς· ἡθὸς ἐστὶ πηγὴ βίου . . .

23 Stob. Ecl. II 38,

αὐτοῦ, τὰς δὲ ἀρετὰς εἰσοικίσαντα. (11.) παλλακὰς μέντοι [ἦ] δόξας 54
 καὶ δόγματα προσίενται καὶ οἱ φαῦλοι. φησὶ γοῦν ὅτι Θαμνά, ἡ παλ-
 λακὴ Ἐλιφὰς τοῦ υἱοῦ Ἡσαῦ, ἔτεκε τῷ Ἐλιφὰς τὸν Ἀμαλήκ (Gen.
 36, 12). ὣ τῆς τοῦ ἀπογόνου λαμπρᾶς δυσγενείας· ὄψει δὲ αὐτοῦ
 5 τὴν δυσγένειαν, ἐὰν ἀποστὰς τοῦ περὶ ἀνθρώπων ταῦτα εἰρῆσθαι νομί-
 ζειν τὴν ψυχὴν ὡσπερ ἐξ ἀνατομῆς ἐπισκέπτῃ. τὴν μὲν τοίνυν ἄλογον 55
 καὶ ἄμετρον ὀρμὴν τοῦ πάθους Ἀμαλήκ προσαγορεύει· μεταληφθεὶς γὰρ
 ἐστὶ λαὸς ἐκλείχων· καθάπερ γὰρ ἡ τοῦ πυρὸς δύναμις τὴν παραβλη-
 θεῖσαν ὕλην ἀναλίσκει, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ πάθος ἀναζέον τὰ ἐν
 10 ποσὶ πάντα ἐπιλαμβάνεται καὶ διαφθείρει. τούτου τοῦ πάθους πατήρ 56
 Ἐλιφὰς ἀναγράφεται δεόντως· ἐρμηνεύεται γὰρ θεὸς με διέσπειρεν.
 ἀλλ' οὐχ ὅταν ἀνασκεδάσῃ ἢ διασπείρῃ καὶ σκορακίσῃ τὴν ψυχὴν ἀφ'
 ἑαυτοῦ ὁ θεός, τὸ ἄλογον εὐθὺς γεννᾶται πάθος; τὴν μὲν γὰρ ὀρατικὴν
 αὐτοῦ φιλόθεον ὄντως διάνοιαν, κληματίδα εὐγενῆ, καταφυτεύει ρίζας
 15 ἀποτεινῶν πρὸς αἰδιότητα καὶ εὐφορίαν καρπῶν διδοῦς πρὸς κτῆσιν καὶ
 ἀπόλουσιν ἀρετῶν. διὸ καὶ Μωυσῆς εὐχεται φάσκων· „εἰσαγαγὼν κατα- 57
 φύτευσον αὐτούς“ (Exod. 15, 17), ἵνα μὴ ἐφήμερα ἀλλ' ἀθάνατα καὶ
 μακράϊωνα γένηται τὰ θεῖα βλαστήματα. τὴν δὲ ἄδικον καὶ ἄθεον ψυ-
 χὴν φυγαδεύων ἀφ' ἑαυτοῦ πορρωτάτω διέσπειρεν εἰς τὸν ἡδονῶν καὶ
 20 ἐπιθυμιῶν καὶ ἀδικημάτων χῶρον. ὁ δὲ χῶρος οὗτος προσφυσέστατα
 ἀσεβῶν καλεῖται, οὐχ ὁ μυθεύμενος ἐν Ἄϊδου· καὶ γὰρ ὁ πρὸς ἀλή-
 θειαν Ἄϊδος ὁ τοῦ μοχθηροῦ βίος ἐστίν, ὁ ἀλάστωρ καὶ παλαμναῖος
 καὶ πάσαις ἀραῖς ἔνοχος. (12.) ἐστὶ δὲ καὶ ἐτέρωθι τὸ γράμμα τοῦτο 58
 ἐστηλιτευμένον· „ἠνίκα διεμέριζεν ὁ ὕψιστος ἔθνη, ὡς διέσπειρεν υἱοὺς
 25 Ἀδάμ“ (Deut. 32, 8), τοὺς γηγίνους ἅπαντας τρόπους οὐράνιον οὐδὲν
 ἄγαθὸν ἐσπουδακότας ἰδεῖν ἤλασεν, αἰόικους καὶ ἀπόλιδας καὶ σποράδας
 ὄντως ἐργασάμενος. οὐδενὶ γὰρ τῶν φαύλων οὐκ οἶκος, οὐ πόλις, οὐκ

1 εἰσοικίσαντα MA, εἰσοικίσαντι H ἡ seclusi, ἦτοι H² 2 prius καὶ] ἦ GF
 προίενται GF καὶ om. GF post γοῦν add. Μωσῆς GF 3 ἔλλειψας H
 Ἐλιφὰς H 4 τοῦ om. G ὄψει] θεάσῃ GF δ' GF 5 ἀνθρώπου
 L¹v 6. 7 ἄμετρον καὶ ἄλογον F 8 ἐκλείχων] ἀναλίσκων GFL² καὶ
 ante καθάπερ add. GF γὰρ om. G 9 ἀναζέσαν GF 10 ποσὶν G
 ἐπιλαμβάνεται G, ἐπιλαμβάνεται A φθείρει GF, διασπείρει con. Mang. 11 ὁ θεός
 GF με] μου G 12 σκορακίσῃ con. Mang. 13 ὁ vid. del.
 γὰρ om. GF 14 post αὐτοῦ add. καὶ H² κληματι GFL² εὐγενεῖ
 GF 16 Μωσῆς GF 18 μακράϊωνα] πίονα GFL² 21 alt. ὁ om. GF
 23 ἀρεταῖς AF γράμμα] δόγμα con. Mang., πρᾶγμα conicio 24 ὡς om.
 GF 25 γηγίνους G 26 εἰδέναι GF

ἄλλο τῶν εἰς κοινωνίαν οὐδὲν διασφίζεται, ἀλλ' ἀνίδρωτος ὢν σπείρεται, πάντη φοροῦμενος καὶ μετανιστάμενος αἰεὶ καὶ μηδαμόθι στηριχθῆναι 59 δυνάμενος. γίνεται οὖν τῷ φαύλῳ ἐξ ἀστῆς μὲν κακία, τὸ δὲ πάθος ἐκ παλλακῆς. λογισμοῦ γὰρ ἡ μὲν ὅλη ψυχὴ καθάπερ ἀστὴ σύμβιος | — ψυχῇ p. 528 M. δὲ ἐπιλήπτως τίττει κακίας —, ἡ δὲ τοῦ σώματος φύσις παλλακῆ, δι' 5 ἧς ἡ γένεσις τοῦ πάθους θεωρεῖται· ἡδονῶν γὰρ καὶ ἐπιθυμιῶν χώρα 60 τὸ σῶμα. καλεῖται δὲ θαμνά, ἧς μεταληφθέν ἐστι τοῦνομα ἐκλειψις σαλευομένη· ἐκλείπει γὰρ καὶ ἀδυνατεῖ ἡ ψυχὴ τῷ πάθει, σάλον καὶ κλύδωνα πολλὴν ἀπὸ σώματος ἐνδεξαμένη διὰ τὸν καταρραγέντα βαρὺν 61 χειμῶνα ἐξ ἀμετρίας ὀρμῆς. κεφαλὴ δὲ ὡς ζφύου πάντων τῶν λεχ- 10 θέντων μερῶν ὁ γενάρχης ἐστὶν Ἡσαῦ, δς τοτὲ μὲν ποιήμα, τοτὲ δὲ δρυς ἐρμηνεύεται, δρυς μὲν, παρόσον ἀκαμπτῆς καὶ ἀνένδοτος ἀπειθῆς τε καὶ σκληραύχην φύσει, συμβούλῳ χρώμενος ἀνοία, δρύϊνος ὄντως, ποιήμα δέ, παρόσον πλάσμα καὶ μῦθος ἐστὶν ὁ μετὰ ἀφροσύνης βίος, τραγωδίας καὶ κενοῦ κόμπου καὶ πάλιν γέλωτος καὶ κωμικῆς χλεύης 15 ἀνάπλευς, ὕγιες ἔχων οὐδέν, κατεψευσμένος, ἐκτετοξευκῶς ἀλήθειαν, τὴν ἄποιον καὶ ἀνεῖδον καὶ ἄπλαστον φύσιν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθέμενος, ἧς 62 ὁ ἀσκητῆς ἐρά. μαρτυρεῖ δὲ Μωυσῆς φάσκων, ὅτι „ἦν Ἰακώβ ἄπλα- στος, οἰκῶν οἰκίαν“ (Gen. 25,27), ὥστε ὁ ἐναντίος τούτῳ ἄοικος ἂν εἴη, πλάσματος καὶ ποιήματος καὶ μυθικῶν λήρων ἐταῖρος, μᾶλλον δὲ 20 σκητῆ καὶ μῦθος αὐτός.

63 (13.) Ἡ μὲν δὴ λογισμοῦ φιλοθεάμονος πρὸς ἀστάς καὶ παλλακί- δας δυνάμεις σύνοδος, ὡς οἶόν τε ἦν, εἴρηται· τὸν δ' εἰρμὸν τοῦ λόγου συυφαντέον τἀκόλουθα διερευνῶντας. „ὑπήκουσε“ φησὶν „Ἀβραὰμ τῆς φωνῆς Σάρρας“ (Gen. 16,2)· ἀναγκαῖον γὰρ τοῖς παραγγέλμασιν ἀρετῆς 25

1 ἄλλὰ G	ἀίδρωτος GF	διασπείρεται conl. Mang.	2 φερόμενος GFL ²
μηδαμοῦ H	3 γούν GF	ἀστῆ G	ἡ κακία GFL ²
GF	6 γέννησις H	χωρὸς v	10 ἀμέτρου H ²
10. 11 δεχθέντων GF	11 γενάρχης H	prius ποτὲ G	12 δὲ om. F
GF: μὲν γὰρ MAH	12. 13 καὶ — ἀπειθῆς om. G	12 ἀνένδοτος MAHL ¹ : ἀμελικτος FL ²	13 ἀπειθῆς] ἀκαμπτῆς F
om. in lacuna A, καινοῦ F	14 μετ' F, μάταιος G	15 κενοῦ	16 καταψευσάμενος F
18 Μωσῆς GF	19 ὥσθ' GF	post τούτῳ add. ὁ GF, ὁ (Ἡσαῦ) conicio	
ἀνοικος F	23 δυνάμει GF	ἦν om. H	24 τὰ ἀκόλουθα GF
ἐπήκουε A	24. 25 Σάρρας τῆς φωνῆς H, sed s. s. β', α'		

τὸν μανθάνοντα πειθαρχεῖν. οὐ πάντες δὲ πειθαρχοῦσιν, ἀλλ' ὅσοις 64
 σφοδρὸς ἔρωσ ἐντέτηκεν ἐπιστήμης· ἐπεὶ καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν
 τὰ τε ἀκροατήρια καὶ τὰ θέατρα πληροῦται, διεξέρχονται δὲ ἀπνευστί
 συνείροντες τοὺς περὶ ἀρετῆς λόγους οἱ φιλοσοφοῦντες. ἀλλὰ τί τῶν λε- 65
 5 γομένων ὄφελος; ἀντὶ γὰρ τοῦ προσέγειν ἐτέρωσε τὸν νοῦν ἀποστειλαν-
 τες οἱ μὲν πλοῦ καὶ ἐμπορίας, οἱ δὲ προσόδων καὶ γεωργίας, οἱ δὲ τι-
 μῶν καὶ πολιτείας, οἱ δὲ τῶν ἀφ' ἑκάστης τέχνης καὶ ἐπιτηδεύσεως
 κερδῶν, ἄλλοι δὲ τιμωρίας ἐχθρῶν, οἱ δὲ τῶν ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς ἐπι-
 θυμίαις ἀπολαύσεων καὶ συνόλως ἐτέρων ἕτεροι διαμέμνηται, ὡς ἕνεκα
 10 τῶν ἐπιδεικνυμένων κεκωφῆσθαι, τοῖς μὲν σώμασι παρεῖναι μόνον, ταῖς
 δὲ διανοαῖς ἀπῆλλάχθαι, εἰδῶλων καὶ ἀνδριάντων διαφέρειν μῆδέν.
 εἰ δὲ τινες καὶ προσέχουσι, τοσοῦτον χρόνον καθέζονται μόνον ἀκούοντες, 66
 ἀπαλλαγέντες δ' οὐδενὸς τῶν εἰρημένων διαμέμνηται, καὶ ἦκον τερφ-
 θῆναι δι' ἀκοῆς μᾶλλον ἢ ὠφεληθῆναι· ὥστε οὐδὲν αὐτῶν ἴσχυσεν ἢ
 15 ψυχὴ συλλαβεῖν καὶ κυοφορῆσαι, ἀλλ' ἅμα τὸ κινοῦν τὴν ἡδονὴν αἴτιον
 p. 529 M. | ἡσύχασε καὶ ἡ προσοχὴ κατεσβέσθη. τρίτοι δὲ εἰσιν οἷς ἔναυλα μὲν τὰ 67
 λεχθέντα ὑπηγεῖ, σοφισταὶ δὲ ἀντὶ φιλοσόφων ἀνευρίσκονται. τούτων ὁ
 μὲν λόγος ἐπαινετός, ὁ δὲ βίος ψεκτός ἐστι· δυνατοὶ μὲν γὰρ εἰπεῖν,
 ἀδύνατοι δὲ εἰσι πράττειν τὰ βέλτιστα. μόλις οὖν ἔστιν εὐρεῖν προσε- 68
 20 κτικὸν καὶ μνημονικόν, τὸ πράττειν τοῦ λέγειν προτιμῶντα, ἃ δὴ μαρτυ-
 ρεῖται τῷ φιλομαθεῖ διὰ τοῦ „ὕπήκουσε τῆς φωνῆς Σάρρας.“ οὐ γὰρ
 ἀκούων ἀλλ' ὑπακούων εἰσάγεται· τὸ δὲ ἐστὶ τοῦ συναινεῖν καὶ πειθαρχ-
 εῖν εὐθυβολώτατον ὄνομα. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ δὲ πρόσκειται τὸ „τῆς 69
 φωνῆς“, ἀλλὰ μὴ τῆς φωνούσης Σάρρας ὑπακοῦσαι. ἴδιον γὰρ τοῦ
 25 μανθάνοντος φωνῆς καὶ λόγων ἀκροᾶσθαι, διδάσκειται γὰρ τούτοις μό-
 νοις· ὁ δὲ ἀσκήσει τὸ καλὸν ἀλλὰ μὴ διδασκαλίᾳ κτώμενος οὐ τοῖς

1 δὲ om. N 2 ἐπιστήμης ἐντέτηκεν transpos. GFN 3 καὶ τὰ GFN: τὰ
 τε MAH πληροῦνται A² FN δὲ om. GFN 5 ante ὄφελος add. ἐστὶν GF
 ἐτέρωθι GFN 6 πλοῖων FN εὐπορίας N 6. 7 τιμῆς N 7 τῶν] ὦν
 G, τοὺς F 10 κεκωφῶσθαι conl. Mang. καὶ ante τοῖς add. Turn.
 11 ἀνδριάντων F διαφέροντας Turn. 12 εἰ— προσέχουσι om. N 13 καὶ]
 ἐπεὶ conl. Mang. ἡκῶν A 16 τρίτον G δ' εἰσὶν GF 17 ὑπηγεῖ
 H: ὑπηγεῖ MAG, ἡγεῖ F σοφεῖς δ' G, σοφοὶ δ' F ἀν εὐρίσκωνται A.
 20 καὶ om. HGF μνημονευτικόν A τοῦ] τοῦτο GF 22 ἀκούων, ἀλλ'
 ὑπακούων GF: ὑπακούων, ἀλλ' (ἀλλά A) εἰσακούων MAH, εἰσακούων, ἀλλ' ὑπακούων
 conl. Mang. δ' ἐστὶ GF 23 πρόσκειται GF τὸ] τῷ A
 24 μῆ] μὴ τῷ A φωνούσης] φωνῆς G 25. 26 μόνοις τούτοις GF
 26 δὲ om. GF ἀσκητῆς G ἀλλ' ὁ μὴ G χρώμενος GF

- λεγομένοις ἀλλὰ τοῖς λέγουσι προσέχει, μιμούμενος τὸν ἐκείνων βίον ἐν
 70 ταῖς κατὰ μέρος ἀνεπιλήπτους πράξεις. λέγεται γὰρ ἐπὶ τοῦ Ἰακώβ,
 ἤνικα εἰς τὸν συγγενικὸν γάμον πέμπεται· „εἰσήκουσεν Ἰακώβ τοῦ πα-
 τρός καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Μεσοποταμίαν“
 (Gen. 28,7), οὐ τῆς φωνῆς οὐδὲ τῶν λόγων — τοῦ γὰρ βίου μιμητὴν 5
 ἔδει τὸν ἀσκητὴν, οὐκ ἀκρατὴν λόγων εἶναι· τοῦτο μὲν γὰρ ἴδιον τοῦ
 διδασκωμένου, ἐκεῖνο δὲ τοῦ διαθλοῦντος —, ἵνα κἀνταῦθα διαφορὰν
 ἀσκητοῦ καὶ μανθάνοντος καταλάβωμεν, τοῦ μὲν κοσμουμένου κατὰ τὸν
 λέγοντα, τοῦ δὲ κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον.
- 71 (14.) „Λαβουῶσα“ οὖν φησι „Σάρρα ἡ γυνὴ Ἀβραάμ Ἄγαρ τὴν 10
 Αἰγυπτίαν, τὴν ἑαυτῆς παιδίσκην, μετὰ δέκα ἔτη τοῦ οἰκῆσαι Ἀβραάμ
 ἐν γῆ Χαναάν, ἔδωκε τῷ Ἀβραάμ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς αὐτῷ γυναῖκα“
 (Gen. 16,3). βιάσκανον μὲν καὶ πικρὸν καὶ κακόηθες φύσει κακία,
 ἡμερον δὲ καὶ κοινωνικὸν καὶ εὐμενὲς ἀρετῆ, πάντα τρόπον τοὺς εὐφυῶς
 72 ἔχοντας ὠφελεῖν ἢ δι' αὐτῆς ἢ δι' ἑτέρων ἐθέλουσα. νυνὶ γοῦν μήπω 15
 δυναμένοις ἡμῖν ἐκ φρονήσεως παιδοποιεῖσθαι τὴν ἑαυτῆς ἐγγυᾶ θερα-
 παινίδα, τὴν ἐγκύκλιον, ὡς ἔφην, παιδεῖαν, καὶ μονοноῦ προξενεῖν καὶ
 νυμφοστολεῖν ὑπομένει· αὐτὴ γὰρ λέγεται λαβουῶσα διδόναι τῷ ἀνδρὶ
 73 αὐτῆς γυναῖκα ταύτην. ἄξιον δὲ διαπορῆσαι, διὰ τί νυνὶ πάλιν γυναῖκα 20
 τοῦ Ἀβραάμ εἶπε τὴν Σάρραν, πολλάκις ἤδη πρότερον μετηγυῶσ· οὐ 20
 γὰρ μακρολογίας τὸ φαυλότατον εἶδος, ταυτολογίαν, ἐπιτετήδευκε. τί οὖν
 λεκτέον; ἐπειδὴ μέλλει τὴν θεραπαινίδα φρονήσεως, τὴν ἐγκύκλιον παι-
 δεῖαν, ἐγγυᾶσθαι, φησὶν ὅτι οὐκ ἐξελάθετο τῶν πρὸς τὴν δέσποιναν
 αὐτῆς ὁμολογιῶν, ἀλλ' οἶδε μὲν ἐκείνην ἑαυτοῦ νόμῳ καὶ γνώμῃ γυναῖκα,
 74 ταύτην δὲ ἀνάγκη καὶ βία καιροῦ. τοῦτο δὲ παντὶ συμβαίνει φιλομαθεῖ· 25
 μάρτυς δ' ὁ πεπονθὼς γένοιτ' ἂν ἀψευδέστατος. | ἐγὼ γοῦν ἤνικα πρῶ- p. 530 M.
 τον κέντροις φιλοσοφίας πρὸς τὸν πόθον αὐτῆς ἀνηρεθίσθην, ὠμίλησα
 κοιμιδῆ νέος ὢν μιᾶ τῶν θεραπαινίδων αὐτῆς, γραμματικῆ, καὶ ὄσα
 ἐγέννησα ἐκ ταύτης, τὸ γράφειν, τὸ ἀναγινώσκειν, τὴν ἱστορίαν τῶν

1 προσέχειν A 2 λέγει F 3 εἰς] ἐπὶ (GF εἰσήκουσεν] ὑπήκουσεν
 GF 3. 4 τοῦ πατρός καὶ τῆς μητρὸς M: τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρός ceteri
 7 ἵνα om. HL.¹ 10 φησὶν οὖν GF 11 ἰ' M 12 ἔδωκεν Ἀβραάμ GF
 ἀνδρὶ αὐτῆς GF: αὐτῆς ἀνδρὶ MAH αὐτῷ] αὐτὴν F εἰς ante γυναῖκα add.
 MAH 13 κακία φύσει G 15 ὠφελεῖσθαι F prius ἢ om. HGF
 αὐτῆς G¹H² νῦν GF 18 ὑπομένειν A 18. 19 γυναῖκα ante τῷ
 transpos. GF 19 νῦν GF 20 παλλακίς A 21 ταῦτό λόγιον A
 23 παρεγγυᾶσθαι F 25 φιλομαρτυρεῖ F¹ 26. 27 ἤνικα πρῶτον post αὐτῆς
 transpos. GF 27 ἀνηρεθίσθηναι G 28 τῶν] τὴν H²

παρὰ ποιηταῖς, ἀνέθηκα τῇ δεσποίνῃ. καὶ πάλιν ἑτέρα συνελθῶν, γεω- 75
μετρῖα, καὶ τοῦ κάλλους ἀγάμενος — εἶχε γὰρ συμμετρῖαν καὶ ἀναλο-
γίαν ἐν τοῖς μέρεσι πᾶσι — τῶν ἐγγόνων οὐδὲν ἐνοσφισάμην, ἀλλὰ τῇ
ἀστῇ φέρων ἐδωρησάμην. ἐσπούδασα καὶ τρίτῃ συνελθεῖν — ἦν δὲ 76
5 εὐρυθμὸς, εὐάρμοστος, ἐμμελής, μουσικὴ δὲ ἐκαλεῖτο — καὶ ἐγέννησα
ἐξ αὐτῆς διατονικὰ χρώματα καὶ ἑναρμόνια, συνημμένα, διεζευγμένα
μέλη, τῆς διὰ τεττάρων, τῆς διὰ πέντε, τῆς διὰ πασῶν συμφωνίας ἐχό-
μενα, καὶ πάλιν οὐδὲν αὐτῶν ἀπεκρυψάμην, ἵνα πλουσία μοι γένηται
ἢ ἀστῇ γυνή, μυρίων οἰκετῶν ὑπηρετουμένη πλήθει. τινὲς γὰρ τοῖς 77
10 φίλτροις τῶν θεραπειῶν δολεασθέντες ὠλιγώρησαν τῆς δεσποίνης, φι-
λοσοφίας, καὶ κατεγήρασαν οἱ μὲν ἐν ποιήμασιν, οἱ δὲ ἐν γραμμαῖς, οἱ
δὲ ἐν χρωματίων κράσεσιν, οἱ δὲ ἐν ἄλλοις μυρίοις, οὐ δυνηθέντες ἐπὶ
τὴν ἀστὴν ἀναδραμεῖν. ἔχει γὰρ ἐκάστη τέχνη γλαφυρότητας, ὀλοούς 78
τινας δυνάμεις, ὑφ' ὧν ἔνιοι ψυχαγωγούμενοι καταμένουσιν, ἐκλεησμέ-
15 νοι τῶν πρὸς φιλοσοφίαν ὁμολογιῶν. ὁ δὲ ἐμμένων ταῖς συνθήκαις
πορίζει πάντα πανταχόθεν πρὸς τὴν ἀρέσκειαν αὐτῆς. εἰκότως οὖν τῆς
πίστεως αὐτὸν ἀγάμενος ὁ ἱερὸς λόγος φησίν, ὅτι καὶ νῦν ἦν αὐτῷ
γυνὴ Σάρρα, ὅτε τὴν θεραπεινίδα πρὸς τὴν ἐκαίνης ἀρέσκειαν ἠγάγετο.
καὶ μὴν ὥσπερ τὰ ἐγκύκλια συμβάλλεται πρὸς φιλοσοφίας ἀνάληψιν, 79

2 εἶχε MAH: εἶναι GF 3 οὐδὲν M: οὐδενὸς ceteri ἐφεισάμην GF τῇ]
τῷ AG¹ 4 αὐτῇ F τρίτην A 5 post εὐρυθμὸς add. καὶ F 6 χρω-
ματικὰ ἑναρμόνια G 6. 7 χρώματα—τεττάρων, τῆς διὰ om. F 9 αὐτῇ G
ὑπηρετουμένων G 11 γραμμαῖς codd.: γραμματικῇ ex Clem. Mang. 12 κρά-
σει H 13 γλαφυρό^τ H, ac add. H², γλαφυρότητας Turn., γλαφυρότητι conicio
13. 14 ὀλοούς τινας MAHI.: ἀκουστικὰς GFL² 14 καταμελοῦσι GF 14. 15 ἐκ-
λεησμένοι om. GF 15 πρὸς] κατὰ GF ὁμιλιῶν A δ' GF
16 πάντα om. G 16. 17 τῆς πίστεως αὐτὸν MA: τῆς πίστεως αὐτῶν GF, τῆς περι
(αὐτὴν add. H²) πίστεως H 17 ἦν om. GF 18 ὅτι H ἦγετο GF
19 μὴν] ἢ μὲν G

9—13 *Stob. Flor. ed. Hense I p. 246, 1. Clem. Alex. Strom. I § 29 p. 332. 333 P.*: ἤδη γὰρ τινες τοῖς φίλτροις τῶν θεραπειῶν δολεασθέντες ὠλιγώρησαν τῆς δεσποίνης φιλοσοφίας καὶ κατεγήρασαν οἱ μὲν αὐτῶν ἐν μουσικῇ, οἱ δὲ ἐν γεωμετρῖα, ἄλλοι δὲ ἐν γραμματικῇ, οἱ πλείστοι δὲ ἐν ῥητορικῇ. 19—88,7 *ibid. § 30*: ἀλλ' ὡς τὰ ἐγκύκλια μαθήματα συμβάλλεται πρὸς φιλοσοφίαν τὴν δεσποίναν αὐτῶν, οὕτως καὶ φιλοσοφία αὐτῇ πρὸς σοφίας κτήσιν συνεργεῖ. ἔστι γὰρ ἢ μὲν φιλοσοφία ἐπιτήδευσις (add. σοφίας), ἢ σοφία δὲ ἐπιστήμη θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων καὶ τῶν τούτων αἰτίων. κυρίᾳ τοίνυν ἡ σοφία τῆς φιλοσοφίας ὡς ἐκείνη τῆς προπαιδείας. εἰ γὰρ ἐγκράτεια φιλοσοφία ἐπαγγέλλεται γλιώσεως τε καὶ γαστροῦ καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα καὶ ἔστιν αὐτὴν ἀρετῇ, σεμνοτέρα φανεῖται καὶ κυριώτερα, εἰ θεοῦ τιμῆς τε καὶ γνώσεως ἕνεκα ἐπιτηδεύοιτο. cf. *Origenis epist. ad Gregorium p. 30* (= *Philocalia cap. 13, 1 p. 64 Robinson*).

οὕτω καὶ φιλοσοφία πρὸς σοφίας κτῆσιν. ἔστι γὰρ φιλοσοφία ἐπιτήδευ-
 σις σοφίας, σοφία δὲ ἐπιστήμη θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων καὶ τῶν τούτων
 αἰτίων. γένοιτ' ἂν οὖν ὡσπερ ἡ ἐγκύκλιος μουσικῆ φιλοσοφίας, οὕτω
 80 καὶ φιλοσοφία δούλη σοφίας. φιλοσοφία δὲ ἐγκράτειαν μὲν γαστρός,
 ἐγκράτειαν δὲ τῶν μετὰ γαστέρα, ἐγκράτειαν δὲ καὶ γλώττης ἀναδιδάσκει. 5
 ταῦτα λέγεται μὲν εἶναι δι' αὐτὰ αἰρετά, σεμνότερα δὲ φαίνοιτ' (ἄν),
 εἰ θεοῦ τιμῆς καὶ ἀρεσκείας ἕνεκα ἐπιτηδεύοιτο. μεμνησθαι οὖν δεῖ τῆς
 κυρίας, ὅποτε μέλλοιμεν αὐτῆς (τάς) θεραπευίνδασ μνάσθαι· καὶ λεγώ-
 μεθα μὲν ἄνδρες εἶναι τούτων, ὑπαρχέτω δ' ἡμῖν ἐκείνη πρὸς ἀλήθειαν
 γονή, μὴ λεγέσθω. 10

81 (15.) | Δίδωσι δ' οὐκ εὐθὺς εἰς τὴν Χαναναίων γῆν ἀφικομένω, p. 531 M.
 ἀλλὰ μετὰ δεκαετίαν τῆς ἐκεῖ διατριβῆς. τί δὲ τοῦτ' ἐστίν, οὐκ ἀμε-
 λῶς ἐπισκεπτέον· ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς γενέσεως ἡμῶν ἡ ψυχὴ συντρόφοις
 τοῖς πάθεσι μόνοις χρῆται, λύπαις, ἀλγηδόσι, πτόαις, ἐπιθυμίαις, ἡδο-
 ναῖς, ἀ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐπ' αὐτὴν ἔρχεται, μήπω τοῦ λογισμοῦ 15
 βλέπειν δυναμένου τά τε ἀγαθὰ καὶ κακὰ καὶ ἣ διαφέρει ταῦτα ἀλλή-
 λων ἀκριβοῦν, ἀλλ' ἔτι νυστάζοντος· καὶ ὡς ἐν ὕπνῳ βαθεῖ καταμεμυ-
 82 κότες. χρόνου δὲ προϊόντος ὅταν ἐκβαίνοντες τῆς παιδικῆς ἡλικίας μει-
 ρακιοῦσθαι μέλλωμεν, τὸ δίδυμον στέλεχος εὐθὺς ἐκ μιᾶς, ἀρετῆ καὶ
 κακίας, φύεται ῥίζης· καὶ ποιούμεθα μὲν τὴν κατάληψιν ἀμφοῖν, αἰρού-
 μεθα δὲ πάντως τὴν ἐτέραν, οἱ μὲν εὐφροεῖς ἀρετὴν, κακίαν δ' οἱ
 83 ἐναντίοι. τούτων προῦποτυπωθέντων εἰδέναι χρῆ, ἔτι παθῶν μὲν
 Αἴγυπτος σύμβολόν ἐστι, κακιῶν δὲ ἡ Χαναναίων γῆ· ὡστ' εἰκότως

1 γὰρ] δὲ GF² 2 τῶν om. GF 3 αἰτίων v φιλοσοφία MA 4 ἐγκρά-
 τεια A 5 prius ἐγκράτεια AF post prius δὲ add. καὶ GF γλώσσης GF
 6 δι' αὐτὰ (αὐτὰ A) MAH: τὰ αὐτὰ GF φαίνοιτ' (ἄν) scripsi: φαίνοιτο codd.
 (φανεῖται Clem.) 7 ἕνεκα καὶ ἀρεσκείας transp. GF μεμνημέθα GFL²
 οὖν] μὲν οὖν L² δεῖ om. GF 8 μέλοισιν G 8 τάς addidi 8. 9 λεγώ-
 μεθα GF 9 δὲ GF 11 δίδωσιν εὐθὺς GF 14 πτόαις MG¹F¹N: πτοίαις HG²F²,
 om. A 15 post αἰσθήσεων add. ἡμῶν A μήπου G 16 τε om. G
 ἡ MA: ἡ A, εἰ GFN 17 ἀκριβοῦντος GFN, ἀκριβοῦντες L² ὡσπερ G
 18 παιδείας G 19 στέλεχον M ἀρετῆ M, ἀρετῆς G 20 κακίας G
 ἀμφοῖν ex αὐτοῖν corr. L 21 δὲ GFN 23 σύμβολον Αἴγυπτός transpos.
 GF ὡστ' ὡσπερ GF

1—3 cf. Doxographi p. 273, 12, Cic. De fin. II 37 Tusc. IV 57 V 7.

13. 14. 89, 2. 3 cf. Epicurea fragm. 398 p. 274 (Philonis Opera I p. 56, 7 sqq.).

13—22 N fol. 167^v: ἐν ἀρχῇ—ἐναντίοι.

22. 23 Clem. Alex. Strom. II § 47

p. 453 P.: παθῶν καὶ κακιῶν σύμβολον Αἴγυπτος καὶ ἡ Χανανίτις γῆ.

ἀναστήσας ἀπ' Αἰγύπτου τὸν λεὼν εἰς τὴν Χαναναίων εἰσάγει χώραν.
 ἄνθρωπος γάρ, ὡς ἔφην, ἅμα μὲν τῇ γενέσει τὸ Αἰγύπτιον πάθος 84
 ἔλαχεν οἰκεῖν ἡδοναῖς καὶ ἀληθῶσι προσερριζωμένοις, αὐθις δ' ἀποικίαν
 στέλλεται τὴν πρὸς κακίαν, ἤδη τοῦ λογισμοῦ πρὸς τὸ δέυωπέστερον
 5 ἐπιδεδωκότος καὶ καταλαμβάνοντος μὲν ἀμφοτέρα, ἀγαθὸν τε αὐ καὶ
 κακόν, τὸ δὲ χεῖρον αἰρουμένου διὰ τὸ πολὺ μετέχειν τοῦ θνητοῦ, ᾧ
 τὸ κακὸν οἰκεῖον, ἐπεὶ καὶ τὸναντίον τῷ θεῷ, τὸ ἀγαθόν. (16.) ἀλλ' 85
 αἱ μὲν φύσει πατρίδες αὐται, παιδικῆς μὲν ἡλικίας τὸ πάθος, Αἴγυπτος,
 ἡβώσεως δὲ κακία, ἡ Χανανίτις. ὁ δὲ ἱερὸς λόγος, καίτοι σαφῶς ἐπιστά-
 10 μενος τὰς τοῦ θνητοῦ γένους πατρίδας ἡμῶν, ὑποτίθεται τὰ πρακτέα
 καὶ συνοίοντα παραγγέλλων μισεῖν τὰ ἔθνη καὶ τὰ νόμιμα καὶ τὰ ἐπιτη-
 δεύματα αὐτῶν ἐν οἷς φησι· „καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· 86
 λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς
 ὑμῶν· κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Αἰγύπτου, ἐν ἣ κατοικήσατε ἐπ'
 15 αὐτῆς, οὐ ποιήσετε· καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Χαναάν, εἰς ἣν
 ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ, οὐ ποιήσετε· καὶ τοῖς νομίμοις αὐτῶν οὐ πορεύ-
 σεσθε· τὰ κρίματά μου ποιήσετε, καὶ τὰ προστάγματά μου φυλάξεσθε,
 πορεύεσθε ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. καὶ φυλάξεσθε πάντα
 τὰ προστάγματά μου καὶ τὰ κρίματά μου, καὶ ποιήσετε αὐτά. ὁ ποιή-
 20 σας αὐτὰ· ζήσεται ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν“ (Lev. 18, 1—5).
 οὐκοῦν ἡ πρὸς ἀλήθειαν ζωὴ περιπατοῦντός ἐστιν ἐν ταῖς τοῦ θεοῦ 87

1 λαὸν H ἄγει v 2 τὴν Αἴγυπτον Mang. 3 ἄλγειι GF δὲ GF
 6 τοῦ θνητοῦ GFL²: τούτου MAHL¹ 7 τὸ θεῖον G 8 φύσεως H παιδίσκης
 GF 9 κακία F(?)H²L¹: κακίας MAGH¹L² χανανίτης FH δ' GF
 σάφος F 10 ἡμῖν H 11 ἔθνη MA: ἔθνη GFH 12 Μωυσῆν A: Μωσῆν ceteri
 λέγων MAH, τῷ λέγειν GF 13 ἐρεῖ GF 14 ἡμῶν G γῆς ex LXX et Clem.
 scripsi: τῆς MAH, αὐτῆς L, om. GF κατοικήσατε MAGL²: ἐκατοικήσατε HL¹, κατοι-
 κήσατε F, κατφκήσατε v (Clem.) 14. 15 ἐπ' αὐτῆς MAH: ἐν αὐτῇ GF (Clem.)
 15. 16 καὶ κατὰ τὰ—ποιήσετε om. H, in mg. add. L, lin. 17 post ποιήσετε falso in-
 serit v 15 γῆς HGF: τῆς MA 16. 17 καὶ τοῖς νομίμοις—μου ποιήσετε om.
 GF 17. 18 φυλάξασθε καὶ πορεύεσθαι G 18 ἐγὼ] εἶτι ἐγὼ GF ὁ om. F
 18—20 καὶ φυλάξεσθε—ὑμῶν om. F 18 φυλάξεσθε M: φυλάξασθε AHG
 19 καὶ τὰ κρίματά μου om. Clem. αὐτά om. A 20 post αὐτά ex LXX et
 Clem. vid. add. ἄνθρωπος post ὑμῶν add. καὶ φυλάξασθε πάντα τὰ προστάγματά
 μου καὶ τὰ κρίματά μου GH 21 περιπατοῦντός scripsi: περὶ παντός codd., περὶ-
 πατος Markland ἐστὶ καὶ ἐν G τοῦ om. H

12—20 locum biblicum ex Philone sumpsit Clem. Alex. *ibid.* § 46, qui praeter dis-
 crepantias supra adnotatas cum nostro textu consentit.

- κρίσει καὶ προσταξέσιν, | ὥστε θάνατος ἂν εἴη τὰ τῶν ἀθέων ἐπιτη- p. 532 M
 δεύματα. τινὰ δὲ ἀθεώρητα πάθους καὶ κακιῶν ἐστίν, ἐξ ὧν τὰ ἀσε-
 88 βῶν καὶ ἀνοσιουργῶν πλήθη φύεται. μετὰ δεκαετίαν οὖν τῆς πρὸς
 Χαναναίους μετριχίας ἀξίωμα τὴν Ἄγαρ, ἐπειδὴ περ εὐθὺς μὲν γενόμε-
 νοι λογικοὶ τῆς φύσει βλαβεραῖς ἀμαθίας καὶ ἀπαιδευσίας μεταποιούμεθα, 5
 χρόνῳ δ' ὕστερον καὶ ἐν ἀριθμῷ τελείῳ, δεκάδι, νομίμου παιδείας τῆς
 ὠφελεῖν δυναμένης εἰς ἐπιθυμίαν ἐρχόμεθα.
- 89 (17.) Τὸν δὲ περὶ δεκάδος λόγον ἐπιμελῶς μὲν ἠκρίβωσαν μουσι-
 κῶν παῖδες, ὑμνησε δὲ οὐ μετρίως ὁ ἱερώτατος Μωσῆς, ἀναθεὶς αὐτῇ
 τὰ κάλλιστα, τὰς ἀρχάς, τὰς ἀπαρχάς, τὰ τῶν ἱερέων ἐνδελεχῆ δῶρα, 10
 τὴν τοῦ Πάσχα διατήρησιν, τὸν ἰλασμόν, τὴν διὰ πεντηκονταετίας ἄφεσιν
 τε καὶ εἰς τὰς ἀρχαίας λήξεις ἐπάνοδον, τὴν κατασκευὴν τῆς ἀδιαλύτου
 90 σκηνῆς, ἀλλὰ μυρία, ὧν μακρὸν ἂν εἴη μεμνησθαι. τὰ δὲ καίρια οὐ
 παρετέον. αὐτίκα τὸν Νῶε ἡμῖν — πρῶτος δ' οὗτος δίκαιος ἐν ταῖς
 ἱεραῖς ἀνερρήθη γραφαῖς — ἀπὸ τοῦ διαπλασθέντος ἐκ γῆς εἰσάγει 15
 δέκατον, οὐκ ἐνιαυτῶν πλήθος παραστῆσαι βουλόμενος, ἀλλὰ διδάξει
 σαφῶς, ὅτι ὥσπερ δεκάς ἀριθμῶν τῶν ἀπὸ μονάδος ἐστὶ πέρασ τελειό-
 τατον, οὕτω τὸ δίκαιον ἐν ψυχῇ τέλειον καὶ πέρασ ὄντως τῶν κατὰ τὸν
 91 βίον πράξεων. τὴν μὲν γὰρ πολλαπλασιαζομένην ἐφ' ἑαυτὴν τριάδα
 πρὸς ἐνάτου γένεσιν ἀριθμοῦ πολεμιωτάτην ἐξεῖπον οἱ χρησιμοί, τὴν δὲ 20
 ἐπιβεβηκυῖαν μονάδα πρὸς ἐκπλήρωσιν δεκάδος ὡς φίλην ἀπεδέξαντο.
 92 σημεῖον δέ· τὰς ἐννέα τῶν βασιλέων ἀρχάς, ἥνικα ἡ ἐμφύλιος ἀνερρι-
 πίσθη στάσις, τῶν τεττάρων παθῶν πρὸς τὰς πέντε αἰσθήσεις κονισα-
 μένων καὶ πόρθησιν καὶ κατασκαφὴν κινδυνευούσης τρόπον πόλεως τῆς
 ὅλης ἀναδέχασθαι ψυχῆς, ἐκστρατεύσας ὁ σοφὸς Ἀβραάμ κατέλυσε δέ- 25
 93 κατος ἐπιφανεῖς (Gen. 14). οὗτος ἀντὶ χειμῶνος γαλήνην καὶ ὑγίαν
 ἀντὶ νόσου καὶ ζωήν, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, ἀντὶ θανάτου παρσευάσσε,

2 ἔτινα δὴ conī. Markland τινὲς δὲ εὐπαράδεκτοι conicio 2 ἐστὶν MAH:
 εἰσιν (GF, fort. recte, cf. ad lin. 2 3 πλήθη] εἰσι πλήθη καὶ F, πλήθη καὶ L²
 4 ἀξίωμα F: ἀξίωμα H¹, ἀρξίωμα MA (H¹), ἀξιωμα G 5 τῆς] τῆ GF
 6 νομίμου Mang.: νομίμου MAH, νομίμως (GF 9 δ' II δ] καὶ ὁ F Μωσῆς
 GFH αὐτῇ H²: αὐτῶ ceteri 10 ἀρχάς M: εὐχάς ceteri; de locis
 biblicis, quos respicit, v. infra 12 τε om. (GF διαλύτου F 13 μνη-
 σθῆναι (GF οὐ om. H¹ 14 παρετέον scripsi: παραιτέον A, παραιτέον MGFL²,
 παρτετέον HL¹ 16 ἐπιστῆσαι H 18 τέλειον (ἀγαθόν) conicio 18 τὸν]
 τῶν (i 20 ἐνάτου AFH δ' (GF 23 τεττάρων (GF: τεσσάρων MAH
 23. 24 ἐγκονισαμένων Mang. 24 alterum καὶ] εἰς (i 25 ὅλης GFH²: αὐλῆς
 MA (H¹), ἀλούσης conicio ἀναδεδέχθαι GF 27 παρσευάσαι (GF

τοῦ νικηφόρου θεοῦ τροπαιοφόρον αὐτὸν ἀναδείξαντος, ᾧ καὶ τὰς δεκά-
 τας χαριστήρια τῆς νίκης ἀνατίθησι (Gen. 14, 20). καὶ παντὸς μέντοι 94
 τοῦ ἐλθόντος „ὕπὸ τὴν ῥάβδον,“ λέγω δὲ τὴν παιδείαν, ἡμέρου καὶ τι-
 θασοῦ θρέμματος τὸ δέκατον ἀποκρίνεται, νόμου προστάζει γινόμενον
 5 „ἅγιον“ (Lev. 27, 32), ἔν’ ἐκ πολλῶν διδασκώμεθα τὴν δεκάδος πρὸς
 θεὸν οἰκειότητα καὶ τὴν τοῦ ἑννέα ἀριθμοῦ πρὸς τὸ θνητὸν ἡμῶν γένος.
 p. 533 M. (18.) ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀπὸ ζῶων | μόνον ἀπάρχεσθαι δεκάτας, ἀλλὰ καὶ 95
 ἀπὸ τῶν ὄσα ἐκ γῆς βλαστάνει διείρηται. „πᾶσα“ γὰρ φησι „δεκάτη
 τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ σπέρματος καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου ἐστὶν ἅγιον τῷ
 10 κυρίῳ· καὶ πᾶσα δεκάτη βοῶν καὶ προβάτων, καὶ πᾶν δ’ ἂν διέλθῃ ἐν
 τῷ ἀριθμῷ ὑπὸ τὴν ῥάβδον, τὸ δέκατον ἐστὶ ἅγιον τῷ κυρίῳ“
 (Lev. 27, 30. 32). ὁρᾷς ὅτι καὶ ἀπὸ τοῦ περὶ ἡμᾶς ὄγκου σωματικοῦ, 96
 ὅς γεώδης καὶ ξύλινος ὄντως ἐστίν, οἴεται δεῖν ἀπάρχεσθαι; ἡ γὰρ ζωὴ
 καὶ διαμονὴ καὶ αὔξησης καὶ υἰεία αὐτῶ θεία γίνεται χάριτι. ὁρᾷς δ’
 15 ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ζῶων ἀλόγων — ταῦτα δ’ εἰσὶν αἰ-
 σθήσεις — πάλιν ἀπάρχεσθαι διείρηται; τὸ γὰρ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ
 ὀσφραίνεσθαι καὶ γεύεσθαι, ἔτι δὲ ἄπτεσθαι δωρεαί θείαι, ὑπὲρ ὧν εὐ-
 χαριστητέον. ἀλλὰ γὰρ οὐ μόνον ἐπὶ τοῖς ξυλίνοις καὶ γηίνοις σώματος 97
 ὄγκοις οὐδ’ ἐπ’ ἀλόγοις ζῷοις, ταῖς αἰσθήσεσι, τὸν εὐεργέτην ἐπαινεῖν
 20 διδασκώμεθα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ νῷ, ὅς κυρίως εἰπεῖν ἀνθρωπός ἐστιν ἐν
 ἀνθρώπῳ, κρεῖττων ἐν χεῖρονι καὶ ἀθάνατος ἐν θνητῷ. διὰ τοῦτο 98
 οἶμαι τὰ πρωτότοκα καθιέρωσε πάντα, τὴν δεκάτην, λέγω Λευιτικὴν
 φυλὴν, ἀντικαταλλαξάμενος πρὸς διατήρησιν καὶ φυλακὴν ὁσιότητος καὶ
 εὐσεβείας καὶ λειτουργιῶν, αἱ πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν ἀναφέρονται.
 25 τὸ γὰρ πρῶτον καὶ ἀριστον ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ὁ λογισμὸς ἐστὶ, καὶ ἄξιον

1. 2 δεκάδας GF 2 μέντοι HGF: μὲν MA 3. 4 τιθασσοῦ v 4 θρέμ-
 ματος MAH: πράγματος GF, mg. H 6 τοῦ om. GF ἑννέα MA(H¹): ἐνάτου
 GFH² 8 ἐκ γῆς MAH: γῆς G, γῆ F διείρηται AG 9 ἕξιόν ἐστι GF
 10 ἂν] ἐάν GF 11 ἐστὶν GF 12 περὶ om. GF σωματικὸν G
 13 ὅς] ὡς A(H¹) 14 primum καὶ MAF: καὶ ἡ G(?)H ὑγεία H: ὑγεία ce-
 teri θεία om. A δ’ om. v 15. 16 δ’ ἐστὶν αἰσθήσεως GF
 (αἱ) αἰσθήσεις conicio 16 διείρηται AG 16. 17 ἀκούειν ὀσφραίνεσθαι τε καὶ
 GF 17 δὲ GF: τε MAH 17. 18 εὐχαριστέον F 18. 19 σώματος
 ὄγκοις scripsi: σωματικοῖς codd.; σωματικοῖς (ὄγκοις) coni. Mang. 20 εἰπεῖν
 GF: om. MAH ἐν om. F 21 κρεῖττω F καὶ om. H
 22 δεκάτην] ἀπαρχὴν coni. Mang. λόγῳ GF, ante λέγω add., sed rursus del.
 ἔξ H λέγῳ (δὲ) bene coni. Mang. 24 αἵ] ἃ GF 25 post ἡμῖν add.
 εἶναι λέγεται, sed rursus del. H ὁ s. s. H², om. A ἐστὶν G, om. H¹
 post καὶ ras. in H

τάς συνέσεως καὶ ἀγχινοίας καταλήψεώς τε καὶ φρονήσεως καὶ τῶν
 ἄλλων δυνάμεων, ὅσαι περὶ αὐτόν εἰσιν, ἀπαρχὰς ἀνατιθέναι θεῷ τῷ
 99 τὴν εὐφορίαν τοῦ διανοεῖσθαι παρασχόντι. ἐνθένδε ὁ μὲν ἀσκητικὸς
 ὁρμηθεὶς εὐχόμενος εἶπε· „πάντων ὧν ἂν μοι δῶς, δεκάτην ἀποδεκα-
 τώσω σοί“ (Gen. 28, 22), ὁ δὲ χρησμὸς ὁ μετὰ τὰς ἐπικηκίους εὐχὰς 5
 ἀναγραφείς, ἃς ὁ τὴν αὐτομαθῆ καὶ αὐτοδίδακτον λαχὼν ἱερωσύνην
 ποιεῖται Μελχισεδέκ, „ἔδωκε γὰρ αὐτῷ“ φησὶν „δεκάτην ἀπὸ πάντων“
 (Gen. 14, 20), ἀπὸ τῶν κατ’ αἴθησιν τὸ καλῶς αἰσθάνεσθαι, ἀπὸ τῶν κατὰ
 100 λόγον τὸ εὖ λέγειν, ἀπὸ τῶν κατὰ νοῦν τὸ εὖ διανοεῖσθαι. παγκαλῶς
 οὖν καὶ ἀναγκαίως ἅμα ἐν εἶδει παραδειγμάτος, ἥνικα τῆς οὐρανοῦ 10
 καὶ θείας τροφῆς τὸ μνημεῖον ἐν στάμνῳ χρυσῷ καθιερούτο, φησὶν
 ὡς ἄρα „τὸ γομὸρ τὸ δέκατον τῶν τριῶν μέτρων ἦν“ (Exod. 16, 36).
 ἐν ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τρία μέτρα εἶναι δοκεῖ, αἰσθησις, λόγος, νοῦς·
 αἰσθητῶν μὲν αἰσθησις, ὀνομάτων δὲ καὶ ῥημάτων καὶ τῶν λεγο-
 101 μένων ὁ λόγος, νοητῶν δὲ νοῦς. ἀφ’ ἐκάστου δὴ τῶν τριῶν μέτρων 15
 τούτων ἀπαρχτέον ὥσπερ τινὰ ἱερὰν δεκάτην, ἵνα καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ
 αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ καταλαμβάνειν ἀνυπαίτιώς καὶ ὑγιεινῶς κατὰ θεὸν
 ἐξεταζῆται· τὸ γὰρ ἀληθινὸν καὶ | δίκαιον μέτρον τοῦτ’ ἐστί, τὰ δὲ p. 534 M
 102 καθ’ ἡμᾶς ψευδῆ τε καὶ ἄδικα. (19.) εἰκότως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν
 θυσῶν τὸ μὲν δέκατον τοῦ μέτρου τῆς σεμιδάλεως τοῖς ἱερείοις ἐπὶ τὸν 20

1 τὰς corr. ex τῆς H	2 αὐτῶν AGF	3 ἀσκητικὸς MA: ἀσκητῆς HGF	
4 εἶπε] εἶπε καὶ GF	7 γὰρ vid. secl.	φησὶν αὐτῷ GF	8 ἀπὸ τῶν om.
MH ¹ , ἀπὸ om. A Turn.	9 alterum εὖ om. M	10 παραδείγματος F ²	
11 μνημόσυον e Clem. Mang.	12 τὸ δέκατον GF (Clem.): δέκατον MAH		
14. 15 τῶν τοῦ λόγου μερῶν conicio	15 ὁ secluderem, nisi Clem. haberet		
15 μέτρων om. GF	16 ὥσπερ τινὰ ἱερὰν Gv: ὥσπερ τινὰ MAHL ¹ , ὡστ’ ἂν ἱερὰν		
FL ²	17 ὑγιῶς GF	18 τοῦτό ἐστί A	δέ] γὰρ GF

10—15 *Clem. Alex. Strom. II § 50 p. 455 P.*: ἥνικα γοῦν τῆς οὐρανοῦ καὶ θείας τροφῆς
 τὸ μνημόσυον ἐν στάμνῳ χρυσῷ καθιερούσθαι προσετέττετο, „τὸ γόμορ“ φησὶ „τὸ δέκατον
 τῶν τριῶν μέτρων ἦν“. ἐν ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τρία μέτρα, τρία κριτήρια μνησεται, αἰσθησις
 μὲν αἰσθητῶν, λεγομένων δὲ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ὁ λόγος, νοητῶν δὲ νοῦς.

19—93, 14 *ibid.* § 51 χρῆ δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν ἄλλων πάντων ὑπεραναβαίοντας ἐπὶ τὸν
 νοῦν ἵστασθαι, ὥσπερ ἀμέλει κἀν τῷ κόσμῳ τὰς ἐννέα μοῖρας ὑπερπηθῆσαντας, πρώτην μὲν
 τὴν διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων ἐν μιᾷ χώρᾳ τιθεμένων διὰ τὴν ἴσην τροπῆν, ἔπειτα δὲ
 τὰς ἑπτὰ τὰς πλανωμένας τὴν τε ἀπλανῆ ἐνάτην ἐπὶ τὸν τέλειον ἀριθμὸν τὸν ὑπεράνω
 τῶν ἐννέα (ἐννέα Potter e Philone pro θεῶν, Mang. αἰσθητῶν), τὴν δὲ (δὲ vid. del., δὴ
 Lowth) δεκάτην μοῖραν, ἐπὶ τὴν γνῶσιν ἀφικνεῖσθαι τοῦ θεοῦ, συνελόντι φάναι μετὰ τὴν
 κτίσιν τὸν ποιητὴν ἐπιποθοῦντας. διὰ τοῦτο αἱ δεκάται τοῦ τε οἴφι τῶν τε ἱερέων τῷ
 θεῷ προσεκομίζοντο.

βωμὸν συνανεχθήσεται (Exod. 29, 40), ὁ δὲ ἑνατος ἀριθμὸς, τὸ λεί-
ψανον τοῦ δεκάτου, παρ' ἡμῖν αὐτοῖς παραμενεῖ. τούτοις συνάδει καὶ 103
ἢ τῶν ἱερέων ἐνδελχῆς θυσία· τὸ γὰρ δέκατον τὸ τοῦ οἴφι σεμιδάλεως
ἀεὶ διείρηται προσφέρειν αὐτοῖς (Lev. 6, 20). ἔμαθον γὰρ τὸν ἑνατον
5 ὑπερβαίνοντες αἰσθητὸν δοκῆσαι θεὸν τὸν δέκατον καὶ μόνον ὄντα ἀψευ-
δῶς προσκυνεῖν. ἐννέα γὰρ ὁ κόσμος ἔλαχε μοίρας, ἐν οὐρανῷ μὲν 104
ὀκτώ, τὴν τε ἀπλανῆ καὶ ἑπτὰ τὰς πεπλανημένας ἐν τάξει φερομένας
ταῖς αὐταῖς, ἐνάτην δὲ γῆν σὺν ὕδατι καὶ ἀέρι· τούτων γὰρ μία συγγέ-
νεια τροπᾶς καὶ μεταβολᾶς παντοίας δεχομένων. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ 105
10 τὰς ἐννέα ταύτας μοίρας καὶ τὸν παγέντα κόσμον ἐξ αὐτῶν ἐτίμησαν,
ὁ δὲ τέλειος τὸν ὑπεράνω τῶν ἐννέα, δημιουργὸν αὐτῶν, δέκατον θεὸν·
ἄλλον γὰρ ὑπερκύψας τὸ ἔργον ἐπόθει τὸν τεχνίτην, καὶ ἰκέτης καὶ θε-
ραπευτῆς ἐσπούδαζεν αὐτοῦ γενέσθαι· διὰ τοῦτο δεκάτην ἐνδελχῆ τῷ
δεκάτῳ καὶ μόνῳ καὶ αἰωνίῳ ὁ ἱερεὺς ἀνατίθησι. τοῦτ' ἐστὶ κυρίως 106
15 εἰπεῖν τὸ ψυχικὸν Πάσχα, ἢ (ἀπὸ) παντὸς πάθους καὶ παντὸς αἰσθη-
τοῦ διάβασις πρὸς τὸ δέκατον, ὃ δὴ νοητὸν ἐστὶ καὶ θεῖον· λέγεται
γάρ· „δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου λαβέτωσαν ἕκαστος πρόβατον κατ'
οἰκίαν“ (Exod. 12, 3), ἵνα ἀπὸ τῆς δεκάτης τῷ δεκάτῳ καθιερωθῇ τὰ
θύματα διατηρηθέντα ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ δύο μοίρας ἐκ τριῶν πεφωτι-
30 σμένη, μέχρις ἂν ὅλη δι' ὄλων γενομένη φέγγος οὐράνιον, οἷα πλησι-
φαθῆς σελήνη κατὰ δευτέρας ἑβδομάδος παραύξησιν, μὴ μόνον φυλάτ-
τειν ἀλλὰ καὶ ἱεουργεῖν ἤδη δύνηται τὰς ἀσινεῖς καὶ ἀμώμους προκο-
πάς. τοῦτ' ἐστὶν ἱλασμός — καὶ γὰρ οὗτος δεκάτῃ τοῦ μηνὸς βεβαι- 107

1 συναπνεχθήσεται A, συναπνεχθήσεται H ἑνατος AHF 2 παραμενεῖ
MAHL¹: καταμένει GFL² τούτῳ GF 3 ἢ om. A δέκατον]
ον ex corr. H² alt. τὸ om. F τοῦ om. AHL¹ οἴφι FL²: οἴφι G,
ἴφι HL¹, ἴφι MA 4 ἀεὶ om. GF διήρηται AG ἑνατον AHF
5 δοκῆσαι—δέκατον om. G 7 ἑπτὰ om. Turn., post τὰς add. Mang.
8 ἐνάτην AFH γῆν σὺν scripsi: τὴν σὺν FL², τὴν ἐν ceteri 9 ἐπιδοχο-
μένων GF 11 τὸν] τῶν A δημιουργῶν A θεὸν δέκατον H
12 οἰκέτης A 15 ἢ F ἀπὸ add. Mang., om. etiam. Clem. πάθος F
17 ante δεκάτῃ add. τῇ in mg. H² τούτου GF: τοῦ δεκάτου MAH², δεκάτου H¹
18 ἴν' GF 19 τῇ om. GF 19. 20 πεφωτισμένη] ἢ e corr. H²
21 δευτέραν HL¹ 22 δύνηται e corr. H 23 τοῦτ' ἐστὶν ἱλασμός (vel ταῦτο
καὶ περὶ ἱλασμοῦ) Mang.: τουτέστιν ἱλασμούς codd. 23. 94,1 βεβαιοῦνται A

15. 16 *ibid.*: καὶ ἡ τοῦ Πάσχα ἑορτὴ ἀπὸ δεκάτης ἤρχετο παντὸς πάθους καὶ παντὸς αἰ-
σθητοῦ διάβασις οὐσα.

- οὔται (Lev. 23,27), τὸν δέκατον ἰκετευσούσης θεὸν ψυχῆς καὶ τὴν ταπεινότητα καὶ οὐδένειαν τοῦ γενητοῦ περίνοιαν λογισμοῦ πεποιθυίας καὶ τὰς ἐν ἅπασιν τοῖς καλοῖς ὑπερβολὰς καὶ ἀκρότητας τοῦ ἀγενήτου δεδιδυγμένης. Ὡς οὖν καὶ ἄνευ ἰκετείας Ὡς εὐθὺς γίνεται τοῖς ἑαυτοῦς κακοῦσι καὶ συστέλλουσι καὶ μὴ καυχῆσαι καὶ οἴησαι φουσωμένοις —, 5
- 108 τοῦτ' ἐστὶν ἄφραις (Lev. 25,9sq.), τοῦτ' ἐλευθερία παντελῆς ψυχῆς ὃν ἐπλανήθη τε πλάνον ἀποσειομένης καὶ πρὸς τὴν ἀπλανῆ φύσιν μεθορμιζομένης καὶ ἐπὶ τοὺς κλήρους ἐπανιούσης, οὗς ἔλαχεν, ἥνικα λαμπρὸν | ἔπνει καὶ τοὺς περὶ τῶν καλῶν πόνους ἤθλει. τότε γὰρ αὐτὴν p. 535 M. τῶν ἀθλῶν ἀγάμενος ὁ ἱερὸς λόγος ἐτίμησε, γέρας ἐξείρετον δούς, 10
- 109 κλῆρον ἀθάνατον, τὴν ἐν ἀφθάρτῳ γένει τάξιν. τοῦτο καὶ Ἀβραάμ ὁ σοφὸς ἰκετεῦει, μελλούσης ἐμπίπρασθαι λόγῳ μὲν τῆς Σοδομίτιδος γῆς, ἔργῳ δὲ τῆς ἐστειωμένης τὰ καλὰ καὶ τυφλῆς τὸν λογισμὸν ψυχῆς, ἔν', ἐὰν εὐρεθῆ τὸ δικαιοσύνης μνημεῖον, ἢ δεκάς, ἐν αὐτῇ, τύχη τινὸς ἀμνηστίας (Gen. 18,32). ἄρχεται μὲν οὖν τῆς ἰκείας ἀπὸ τοῦ 15 τῆς ἀφέσεως ἀριθμοῦ, πεντηκοντάδος, λήγει δὲ εἰς δεκάδα, τὴν τελευταίαν ἀπολύτρωσιν. (20.) ἀφ' οὗ μοι δοκεῖ καὶ Μωσῆς μετὰ τὴν χιλιάρχων καὶ ἑκατόνταρχων καὶ πεντηκοντάρχων αἵρεσιν ἐπὶ πᾶσι δεκαδάρχους χειροτονεῖν (Exod. 18,25), ἔν', εἰ μὴ δύναιτο διὰ τῶν πρεσβυτέρων τάξεων βελτιοῦσθαι ὁ νοῦς, ἀλλὰ τοι διὰ τῶν ὑστάτων 20
- 111 καθαιρήται. πάγκαλον δὲ δόγμα καὶ ὁ τοῦ φιλομαθοῦς παῖς ἔμαθεν, ἥνικα τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην ἐπρέσβευε πρεσβείαν, αὐτομαθεῖ σοφῶν προξενῶν οἰκειοτάτην ἀρετὴν, ἐπιμονήν. „δέκα γὰρ καμῆλους λαμβάνει,“ τὴν δεκάδος, λέγω δὲ παιδείας ὕψους, ἀνάμνησιν, ἀπὸ πολλῶν

1 ψυχῆς θεὸν H 2 οὐδένειαν HF, οὐδενίαν G¹: οὐθένειαν MA, οὐδεμίαν G²
τοῦ γενητοῦ περὶ πάντα λογισμῶ μεμαθηκυίας conicio γενητοῦ MH: γενητοῦ A,
γενικοῦ GF, νοητοῦ L περινοίας A, περινοία con. Mang. περινοία καὶ
λογισμῶ πεποθυίας con. Cohn 3 τὰς] τοῖς H ἄλλοις GFL τοῦ]
τὸ τοῦ AH (hic τὸ rursus del.) ἀγενήτου codd. 3. 4 δεδιδυγμένης F,
δεδειγμένης L² 4 καὶ] ὁ καὶ G ἰκείας GF γίνεται M
5 στέλλουσι G καὶ οἴησαι om. GF 7 ὃν G τε om. F 9 τοὺς et
πόρους Mang.: τοῖς et πόνοις codd. ἤθλει Mang.: ἤνθει MAHF, ἤνθη G
10 ἐτίμησεν H 11 κλῆρον] καὶ λόγον H φθάρτῳ GF (διὰ) τοῦτο
Mang. 14 ἔνα G σημεῖον con. Mang. 15 ἀμνηστίας F
17 Μωσῆς codd. 18 χιλιαρχῶν καὶ ἑκατονταρχῶν καὶ πεντηκονταρχῶν GF
19 δεκαρχους GH² 20 πρεσβυτάτων AH τοι] τι F 21 δὲ δόγμα Mang.
ex codice Oxon. Collegii Novi 143: διδαγμα MAGFH, δεῖγμα L καὶ om. G
24 δὲ om. A

- ἀπειρών μὲν οὖν τοῦ κυρίου μνημῶν. „λαμβάνει δὲ καὶ τῶν ἀγαθῶν 112
 ἐκεῖνου“ (Gen. 24,10) δῆλον ὡς οὐκ ἄργυρον οὐδὲ χρυσὸν ἢ τινα
 ἄλλα τῶν ἐν ὕλαις φθαρταῖς — τὴν γὰρ ἀγαθοῦ πρόσρησιν οὐδέποτε
 τούτοις ἐπεφήμισε Μωυσῆς —, ἀλλὰ τὰ γνήσια, ἃ δὴ ψυχῆς ἐστὶ
 5 μόνον, ἐφοδιάζεται καὶ ἐμπορεύεται, διδασκαλίαν, προκοπὴν, σπουδὴν,
 πόθον, ζῆλον, ἐνθουσιασμούς, προφητείας, τοῦ κατορθοῦν ἔρωτα· οἷς 113
 ἐμμελετῶν καὶ ἐνασκούμενος, ὅταν ὡσπερ ἐκ πελάγους ἐνορμίζεσθαι
 λιμὲν μέλλῃ, λήψεται δύο μὲν ἐνώτια, ἀνὰ δραχμὴν ὀλίγην, ψέλια δὲ
 δέκα χρυσῶν ἐπὶ τὰς χεῖρας τῆς προξενουμένης (Gen. 24,22). ὡ
 10 θεοπρεποῦς κόσμου, δραχμὴν μίαν εἶναι τὸ ἄκουσμα καὶ μονάδα ἀρραγῆ
 καὶ ὀλίγον φύσει — ἀκοὴν γὰρ οὐδενὶ σχολάζειν ἐμπρεπές, ὅτι μὴ
 λόγῳ ἐνί, ὃς ἂν τὰς τοῦ ἐνὸς ἀρετὰς καὶ μόνου θεοῦ καλῶς διεξέρχῃ-
 ται —, δέκα δὲ χρυσῶν τὰ ἐγχειρήματα· πράξεις γὰρ αἱ κατὰ σοφίαν
 15 τελείως ἀριθμοῖς βεβαιοῦνται, καὶ ἔστιν ἐκάστη τιμιωτέρα χρυσοῦ.
 (21.) τοιαύτη τίς ἐστὶ καὶ ἡ ἀριστίνδην ἐπικριθεῖσα τῶν ἀρχόντων 114
 εἰσφορά, ἣν ἐποίησαντο, ἥνικα ἡ ψυχὴ κατασκευασθεῖσα ὑπὸ φιλοσο-
 φίας ἱεροπρεπῶς τὰ ἐγκαίρια ἤγεν αὐτῆς εὐχαριστοῦσα τῶν διδασκάλῳ
 καὶ ὑφηγητῆ θεῶ. „θυίσκην γὰρ δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
 ἀνατιθῆσιν“ (Num. 7,14), ἵνα τὰς ὑπὸ φρονήσεως καὶ πάσης ἀρετῆς
 20 ἀναδιδομένας αὔρας ὁ μόνος ἐπικρίνη σοφός. ἐπειδὴν δὲ δόξωσιν εἶναι 115
 p. 536 M. προσηγεῖς, τὸ ἐφόμινον | ἄσεται Μωυσῆς λέγων· „ὡσφρανθῆ κύριος
 ὕσμην εὐωδίας“ (Gen. 8,21), τὸ ὡσφρανθῆναι τιθεὶς ἐπὶ τοῦ συναινέ-
 σαι· οὐ γὰρ ἀνθρωπόμορφος οὐδὲ μυκτήρων ἢ τινων ἄλλων ὀργανικῶν
 μερῶν χρεῖος. προῖδων δὲ καὶ τὸ θεῖον ἐνδιαιτήμα, τὴν σκηνὴν, 116
 25 „δέκα αὐλαίας“ (Exod. 26,1) ἐρεῖ· τὸ γὰρ τῆς ὅλης πῆγμα σοφίας
 ἀριθμὸν τέλειον εἴληχε, δεκάδα· σοφία δὲ αὐλὴ καὶ βασιλείον ἐστὶ τοῦ
 πανηγεμόνος καὶ μόνου βασιλέως αὐτοκράτορος. ὁ μὲν δὴ νοητὸς οἶκος 117

1 ἀπειρών μὲν οὖν MA (H¹): ἀποπειρωμένοι (τῶν add. G) GFH², καὶ ἀπειρών ὄσων
 conicio τοῦ] τῶν τοῦ G λαμβάνειν F (ἀπὸ) τῶν ex LXX conicio
 2 ἀργύριον MA, quo servato fort. leg. χρυσόν οὐδὲ] καὶ GF 2. 3 ἢ τινα
 ἄλλα (sic) GF: τινα ἄλλα MAH, τιν' ἢ ἄλλο v 3 ἐν om. F πρόσρησιν A
 4 Μωσῆς AFH 6 ἐνθουσιασμοῦ GF 8 μὲν δύο H ψέλια MH: ψέλλια AGF
 10 μίαν Markland: μὲν codd., μὲν μίαν conicio 11 φύσει A: φύσιν ceteri ἀκοὴν
 MA: ἀκοή F, ἀκοή GH 12. 13 διεξέρχεται G 13 χρυσῶν HL¹ 16 κατα-
 σκηθεῖσα Mang. 16. 17 σοφίας GF 17 ἐαυτῆς GF, αὐτῆς H² διδασκα-
 λῶ F 19 ἀπὸ conicio 21 Μωσῆς GF 22 τοῦ MAF: τῶ H, om. G
 22. 23 συνήνεσεν F, συνήνεσ, lacuna 5 litt., αὶ G 24 προῖδων A (H¹) 25 αὐλαίας
 MA (ἔγειν) ἐρεῖ Mang.

- οὗτος, αἰσθητὸς δ' ὁ κόσμος ἐστίν, ἐπεὶ καὶ τὰς αὐλαίας ἐκ τοιούτων
 συνύφηεν, α τῶν τεττάρων στοιχείων σύμβολά ἐστιν· ἐκ γὰρ βύσσου
 καὶ ὑάκινθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου δημιουργοῦνται (ibid.), τεττά-
 ρων, ὡς ἔφην, ἀριθμῶν. σύμβολον δὲ γῆς μὲν ἡ βύσσος — φύεται
 γὰρ ἐκ ταύτης —, ἀέρος δὲ ὁ ὑάκινθος — μέλας γὰρ οὗτος φύσει —, 5
 ὕδατος δὲ ἡ πορφύρα — τὸ γὰρ τῆς βαφῆς αἷτιον ἐκ θαλάττης, ἡ
 ὀμωνυμοῦσα κόγχη —, πυρὸς δὲ τὸ κόκκινον· ἐμφερέστατον γὰρ φλογί.
 118 πάλιν γε μὴν Αἴγυπτον ἀφηγιάσασαν, ἤνικα τὸν ἀντίθεον ἀπεσέ-
 μυνε νοῦν τὰ παράσημα τῆς βασιλείας ἀναδοῦσα αὐτῷ, τὸν θρόνον, τὸ
 σκῆπτρον, τὸ διάδημα, δέκα πληγαῖς καὶ τιμωραῖς ὁ τῶν ὄλων ἐπίτρο- 10
 119 πος καὶ κηδεμῶν νουθετεῖ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Ἀβραὰμ ὑπισχνεῖ-
 ται τῷ σοφῷ οὔτε πλειόνων οὔτε ἐλαττόνων, ἀλλὰ αὐτὸ μόνον δέκα
 ἔθνων ἀπώλειαν καὶ παντελῆ φθορὰν ἐργάσασθαι καὶ τὴν τῶν ἀναιρε-
 θέντων χώραν δώσειν τοῖς ἐγγόνοις αὐτοῦ (Gen. 15, 18—20), παντα-
 χοῦ δεκάδι καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ πρὸς φόγον καὶ πρὸς τιμὴν καὶ πρὸς 15
 120 κόλασιν καταχρῆσθαι δικαίων. καίτοι τί τούτων μεμνήμεθα; τὴν γὰρ
 ἱερὰν καὶ θεῖαν νομοθεσίαν δέκα τοῖς σύμπασι λόγοις Μωσῆς ἀναγέγρα-
 φεν· οὗτοι δὲ εἰσι θεσμοί, τῶν κατὰ μέρος ἀπείρων νόμων γενικὰ κε-
 φαλαία, ῥίζαι καὶ ἀρχαὶ (καὶ) πηγαὶ ἀέννοι διαταγμάτων προστάξεις καὶ
 ἀπαγορεύσεις περιεχόντων ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν χρωμένων. 20
 121 (22.) Εἰκότως οὖν μετὰ δεκαετίαν τῆς εἰς Χαναναίων γῆν ἀφίξεως
 ἡ πρὸς τὴν Ἄγαρ κοινωνία γίνεται· οὐ γὰρ εὐθὺς λογικὸι γενόμενοι
 πλαδῶσης ἔτι τῆς διανοίας ὀρεχθῆναι παιδείας τῆς ἐγκυκλίου δυνάμεθα,
 ἀλλ' ἐπειδὴν σύνεσιν καὶ ἀγχίνουσαν κραταιωσάμενοι μηκέτι κούφη καὶ

1 δὲ GF ἐπειδὴ v αὐλαίας MA ἐκ] ἐκ τῶν GF 2 τεττάρων MA:
 τεσσάρων HGF σύμβολα στοιχείων GF 3 κόκκου GF 3. 4 τεσσάρων v
 4 ἀριθμῶ Mang. 5 δὲ ὁ MA: δὲ H, ἡ GF φύσει γὰρ μέλας οὗτος GF
 6 δ' (GF θαλάσσης (GF 7 κόγχη MA (A ex corr.): κόχλη GF, κογχύλη H,
 prius A 8 Αἴγυπτου F post Αἴγυπτον add. μὲν MAH ἀφηγιάσας, tum ras. G
 ἀντίθεον Mang.: ἀντίθετον codd. 11 καὶ Ἀβραὰμ τρόπον transpos. GF
 12 ἀλλ' H αὐτῷ prius G 13 ἐργάσασθαι scripsi: ἐργάσασθαι codd. 14 δώσειν]
 δοῦναι A 15 δεκάδι] δὲ GF 16 καταχρῆσασθαι GF(H?) γὰρ om.
 (GH 17 νομοθεσίαν Mang.: ἐκκλησίαν codd. Μωσῆς GF 18 γενικὰ MAH:
 γενικὰ ἀρεταὶ καὶ G, γενικὰ καὶ ἀρεταὶ καὶ F 19 καὶ add. Mang. et confirmare
 videtur lectio modo commemorata in GF ἀέννοι MG: ἀένναιοι AHF
 καὶ] δὲ καὶ per errorem Mang. 20 χρῆσομένων conicio 21 Χαναναίων G:
 τὴν Χαναναίων F, χαλδαίων MAH γῆν Fv: γῆς ceteri, quo servato ἐκ Χαλδαίων
 conii. Mang. 22 γίνεται κοινωνία (GF γενόμενοι corr. ἢ γινόμενοι H
 24 κραταιωσάμενοι GF κωφῆ MAH

ἐπιπολαίῳ, ἀλλὰ βεβαίᾳ καὶ παγίᾳ γνώμῃ περὶ ἀπάντων χρώμεθα.
 537 M. διὸ τάχολουθον προσουφαίνεται | τὸ „εἰσῆλθε πρὸς Ἄγαρ“ (Gen. 16, 4) 122
 ἦν γὰρ ἀρμόττον τῷ μανθάνοντι πρὸς ἐπιστήμην διδάσκαλον φοιτᾶν,
 ἵνα ἀναδιδαχθῆ τὰ προσήκοντα ἀνθρώπου φύσει παιδεύματα. νυνὶ μὲν
 5 ὁ γνώριμος εἰς διδασκάλου βαδίζων εἰσάγεται· προεκτρέχει δὲ πολλὰ-
 κισ ἐξοικίσασα φθόνον ἀφ' ἐκυτῆς καὶ τοὺς ἔχοντας εὐφωῶς ἐπισπάται.
 τὴν γοῦν ἀρετὴν, Λεῖαν, ἔστιν ἰδεῖν προαπαντῶσαν καὶ λέγουσαν τῷ 123
 ἀσκητῇ· „πρὸς μὲ εἰσελεύσῃ σήμερον“ (Gen. 30, 16), ἡνίκα ἐκείνος
 ἀγρόθεν ἐπανήκει. ποῦ γὰρ ὤφειλεν (εἰς)ελθεῖν ὁ τῶν ἐπιστήμης σπερ-
 10 μάτων καὶ φυτῶν ἐπιμελητής, ὅτι μὴ πρὸς τὴν γεωργηθεῖσαν ἀρετὴν;
 (23.) ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀποπειρωμένη τῶν φοιτητῶν, ὡς ἔχουσι προθυ- 124
 μίας καὶ σπουδῆς, οὐχ ὑπαντᾷ μὲν, ἐγκαλυψαμένη δὲ τὸ πρόσωπον
 ὡσπερ Θάμαρ ἐπὶ τριόδου καθέζεται, πόρνης δόξαν παρασχούσα τοῖς
 ὁδοῦ βαδίζουσιν (Gen. 38, 14. 15), ἵνα οἱ περιέργως ἔχοντες ἀνακαλύ-
 15 ψαντες ἀναφήνωσι καὶ καταθεάσωνται τὸ ἄψαυστον καὶ ἀμίαντον καὶ
 παρθένιον ὄντως αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης ἐκπρεπέστατον κάλλος. τίς 125
 οὖν ὁ ἐξεταστικὸς καὶ φιλομαθὴς καὶ μηδὲν ἄσκετον καὶ ἀδιερεύνητον
 τῶν ἐγκεκαλυμμένων πραγμάτων παραλιπεῖν ἀξίων ἐστιν, ὅτι μὴ ὁ
 ἀρχιστράτηγος καὶ βασιλεὺς καὶ ταῖς πρὸς θεὸν ὁμολογίαις ἐμμένων τε
 20 καὶ χαίρων, ὄνομα Ἰούδας; „ἐξέκλινε“ γὰρ φησι „πρὸς αὐτὴν τὴν ὁδὸν
 καὶ εἶπεν· ἕασόν με εἰσελθεῖν πρὸς σέ“ (ibid. 16) — ἀλλ' οὐκ ἔμελλε

1 ἐπιπολαίῳ A ἀλλὰ βεβαία καὶ παγία MAH: βεβαία (βεβαίῳ G) δὲ καὶ παγίῳ
 GF ante περί add. τῇ M, τῇ ἀπάντων A 2 τάχολουθον MH: τὸ ἀλό-
 λουθον AGF εἰσῆλθε Fv: εἰσελθε ceteri πρὸς τὴν Ἄγαρ GF 3 ἐπιστήμην
 MA: ἐπιστήμης GF, ἐπιστήμονα H 4 ἀνθρώπου om. F 5 διδασκάλου MAH':
 διδασκαλίαν GFH² βαδίζειν A προσάγεται MA (H') προεκτρέχειν L²
 δὲ om. FL² 6 ἐξοικίσασα ἀφθον' ἀφ' F ἐπίσταται G 7 ἴαν G
 προαπαντῶσαν GF 8 ἀσκητῇ GF: ἀθλητῇ MAH 9 ἐπανήκει G: ἐπανάη εἰ A, ἐπανάη
 MHF ποῖ GF εἰσελθεῖν Mang.: ἐλθεῖν codd. 10 ἐπιμεληθεὶς GF
 11 πῶς GF ἔχουσα L¹ 13 ἡ Θάμαρ GF παρέχουσα GF (sed cf. etiam
 Clem.) 14 ἴν' GF 15 καταθεάσονται (om. τὸ) GF 16 παρθένιον
 MA εὐπρεπέστατον A 18 ἀπολιπεῖν GF, καταλιπεῖν A (cf. Clem.)
 ὁ om. GF 19 post ἀρχιστράτηγος add. καὶ στρατηγός MA ταῖς om.
 GF θεὸν om. F 20 πρὸς αὐτὴν φησι MA 21 ἀλλ' ἀρ' Mang.

11 ss. Clem. Alex Strom. I § 31 p. 334 P.: ἔχουσι δ' ἂν καὶ ἄλλην εἰκόνα τῶν εἰρημένων
 τὴν Θάμαρ ἐπὶ τριόδου καθεσθίσασαν καὶ πόρνης δόξαν παρασχούσαν, ἣν ὁ φιλομαθὴς Ἰού-
 δας — δυνατὸς δὲ ἐρμηνεύεται — ὁ μηδὲν ἄσκετον καὶ ἀδιερεύνητον καταλιπεῖν ἐπεσκέ-
 φητο καὶ πρὸς αὐτὴν ἐξέκλιεν ἀφίζων τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁμολογίαν.

παραβιάζεσθαι — και σκοπεῖν, τίς τε ἡ ἐγκεκαλυμμένη δύναμις ἐστὶ
 126 καὶ ἐπι.τί παρεσκευάσται. μετὰ τοῖνον τὸ εἰσελθεῖν γέγραπται „καὶ
 συνέλαβε“ (ibid. 18) καὶ τὸ „τίς“ ῥητῶς οὐ μεμήνυται· συλλαμβάνει
 γὰρ καὶ συναρπάζει ἡ μὲν τέχνη τὸν μανθάνοντα ἐρωτικῶς ἔχειν ἀνα-
 πεψθούσα ἑαυτῆς, ὁ δὲ μανθάνων τὴν διδάσκουσαν, ὅποτε φιλομαθῆς δ
 127 εἶη. πολλάκις δὲ τις τῶν μέσας ἐπιστήμας ὑψηλοτέρων γνωρίμου
 τυχὼν εὐφυοῦς ἠῶχθησεν ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ μόνος ὑπολαβὼν τῷ φοιτητῇ
 γεγονέναι τῆς εὐμαθίας αἷτιος, καὶ μετεωρίσας καὶ φουρήσας ἑαυτὸν
 ὑψαυχενεῖ καὶ τὰς ὄφρῦς εὖ μάλα ἀνασπάσας τετύφωται καὶ παρὰ τῶν
 βουλομένων συνδιατρῖβειν πάμπολλα αἰτεῖ· οὐς δ' ἂν αἰσθηταὶ πένητας 10
 μὲν, διψῶντας δὲ παιδείας, ἀποστρέφεται, ὥσπερ θησαυρόν τινα σοφίας
 128 μόνος ἀνευρηκῶς. τοῦτ' ἐστὶ τὸ „ἐν γαστρὶ ἔχειν“, οἶδεῖν καὶ τετυ-
 φῶσθαι καὶ ὄγκον πλείονα τοῦ μετρίου περιβεβληθῆσθαι, δι' ὧν καὶ τὴν
 κυρίαν τῶν μέσων ἐπιστημῶν, ἀρετῆν, ἔδοξάν τινες ἀτιμάζειν, ἐπίτιμον
 129 οὖσαν ἐξ ἑαυτῆς. ὄσαι μὲν οὖν ψυχὰι μετὰ φρονήσεως κυοφοροῦσι 15
 πραγμάτων τίκτουςιν ὅμως, τὰ συγκεχυμένα διακρίνουσαι καὶ | διαστέλ- p. 538 M
 λουσαι, καθάπερ ἡ 'Ρεβέκκα — λαβοῦσα γὰρ ἐν γαστρὶ τῶν διττῶν
 διανοίας ἐθνῶν ἐπιστήμην, ἀρετῆς τε καὶ κακίας, εὐτοκίᾳ χρωμένη τὴν
 ἑκατέρου φύσιν διαστέλλει τε καὶ διακρίνει (Gen. 25, 23) — ὄσαι δὲ ἄνευ
 φρονήσεως, ἢ ἀμβλίσκουσιν ἢ δύσεριν καὶ σοφιστὴν βάλλοντα καὶ τοξεύ- 20
 130 οντα (Gen. 21, 20) ἢ βαλλόμενον καὶ τοξευόμενον ἀποκύνουσι. καὶ μή-
 ποτε εἰκότως· αἱ μὲν γὰρ λαμβάνειν, αἱ δὲ ἔχειν ἐν γαστρὶ οἶονται,
 παμμεγέθους (οὔσης) διαφορᾶς. αἱ μὲν γὰρ ἔχειν νομίζουσαι τὴν αἴρε-
 σιν καὶ γένεσιν ἑαυταῖς ἐπιγράφουσαι σεμνομυθοῦσιν, αἱ δὲ λαμβάνειν
 ἀξιοῦσαι τὸ μὲν μηδὲν οἰκειὸν ἐξ ἑαυτῶν ἔχειν συνομολογοῦσι, τὰ δὲ 25
 σπέρματα καὶ τὰς γονὰς ἐξωθεν ἀρδομένας καταλαμβάνουσαι καὶ

1 τίς] τῆς G ἡ] ἦς GF 3 συνέλαβεν H καίτοι τίς Mang. οὐκ ἐμήνυσε
 GF 6 δὲ τις τῶν (τὰς fort. add.) μέσας ἐπιστήμας scripsi: δὲ τινα τῶν μέσων ἐπι-
 στημῶν codd. ὑψηλοτέρων scripsi: ὑψηλοτέρου MAGF; ὑψηλοτέμνη H, ut vid.;
 ὑψηλοτέρου v 7 εὐφυῶς F τὴν διδασκαλίαν GF τῶν φοιτητῶν H
 8 μετεωρήσας καὶ AF, μετεωρήσασθαι G 9 ἀνασπάσας A τετύφωται F
 12 τουτέστι AHF 13 διὸ καὶ conicio, δι' ὧν (sc. ὄγκον) καὶ coni. Cohn
 15 αὐτῆς GF μεστὰ coni. Mang. κυοφοροῦσιν, (ἄνευ) conicio (ἰδιότητος)
 τίκτουςιν ὁμοίως coni. Cohn ὁμοίως vel οὕτως coni. Mang., ἀπόνως conicio 17 δι-
 τῶν] δι F 18 διανοίας „codices nonnulli“ (Mang.): διανοίας codd., ἐπινοίας coni.
 Mang. 19 διακρίνει τε καὶ διαστέλλει GF δ' GF 21. 22 μήτ' GF
 23 παμμεγέθους διαφορᾶς] ους et as in ras. H¹ οὔσης add. Mang. 23. 24 εὐρε-
 σιν GF, σπορὰν coni. Mang. 25 ἀξιοῦσαι GF αὐτῶν G συνομολογήσουσι GF
 26 καταλαμβάνουσαι scripsi: καταλαμβάνουσι codd. καὶ s. s. H

θαυμάζουσαι τὸν διδόντα κακὸν μέγιστον, φιλαυτίαν, ἀγαθῶ τελείῃ, θεο-
σεβείᾳ, διωθοῦνται. (24.) τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τὰ νομοθετικῆς τῆς 131
παρὰ ἀνθρώποις κατεβλήθη σπέρματα· „ἦν γὰρ τις“ φησὶν „ἐκ τῆς φυλῆς
Λευί, ὃς ἔλαβε τῶν θυγατέρων τῶν Λευί, καὶ ἔσχεν αὐτήν. καὶ ἐν γαστρὶ
5 ἔλαβε καὶ ἔτεκεν ἄρρεν· ἰδόντες δὲ αὐτὸ ἀστείον ὃν ἐσκέπασαν αὐτὸ μῆνας
τρεις“ (Exod. 2, 1. 2). οὗτός ἐστι Μωυσῆς, ὁ καθαρῶτατος νοῦς, ὁ 132
ἀστείος ὄντως, ὁ νομοθετικὴν ὁμοῦ καὶ προφητεῖαν ἐνθουσιώση καὶ θεο-
φορήτῳ σοφίᾳ λαβῶν, ὃς γένος ὦν τῆς Λευιτικῆς φυλῆς καὶ τὰ πρὸς
πατρὸς καὶ τὰ πρὸς μητρὸς ἀμφιθαλῆς τῆς ἀληθείας ἔχεται. μέγιστον 133
10 δὲ ἐπάγγελμα τοῦ γενάρχου τῆς φυλῆς ἐστὶ ταύτης· θαρρεῖ γὰρ λέγειν,
ὅτι αὐτός μοι μόνος ἐστὶ θεὸς τιμητέος (Exod. 20, 3), ἄλλο δ' οὐδὲν
τῶν μετ' αὐτόν, οὐ γῆ, οὐ θάλασσα, οὐ ποταμοί, οὐκ ἀέρος φύσις, οὐ
πνευμάτων οὐχ ὠρῶν μεταβολαί, οὐ ζῴων οὐ φυτῶν ἰδέαι, οὐχ ἥλιος,
οὐ σελήνη, οὐκ ἀστέρων πλῆθος ἐν τάξεσιν ἐναρμονίαις περιπολούντων,
15 οὐχ ὁ σύμπας οὐρανός τε καὶ κόσμος. μεγάλης καὶ ὑπερφουδῆς ψυχῆς 134
τὸ αὔχημα, γένεσιν ὑπερύπτειν καὶ τοὺς ὄρους αὐτῆς ὑπερβάλλειν καὶ
μόνου τοῦ ἀγενήτου περιέχεσθαι κατὰ τὰς ἱεράς ὑφηγήσεις, ἐν αἷς διεί-
ρηται „ἔχεσθαι αὐτοῦ“ (Deut. 30, 20). τοιγάρτοι τοῖς ἐχομένοις καὶ
ἀδιαστάτως θεραπεύουσιν ἀντιδίδωσι κληρὸν αὐτόν. ἐγγυᾶται δὲ μου
20 τὴν ὑπόσχεσιν λόγιον, ἐν ᾧ λέγεται· „κύριος αὐτὸς κληρὸς αὐτοῦ“

1 θαυμάζουσαι (sic etiam v) τὸν διδόντα scripsi: θαυμάζουσαι τὸν διδόντα MA, τὸν διδόντα
θαυμάζουσαι GFL², τὸν διδόντα H 1. 2 θεοσεβείαν MA 2 διορθοῦνται coni.
Mang. 3 παρ' GF τις] τι F, om. A post φυλῆς add. τῆς MH¹
4 post Λευί add. Ἀβραάμ GF, Ἀμράμ Mang. δε] καὶ GF τῶν θυγατέρων τῶν
Λευί MAH: γυναῖκα Ἰσαβὲλ GF ἔσχεν GF: ἔσχηκεν MAH αὐτῆ GF
5 ἔλαβε] ἔτεκε H αὐτὸ om. GFL² 6 Μωσῆς GF 7 προφητικὴν (GFL²
ἐνθουσιώθη A, ἐνθουσιώσει G, ὁμοῦ ἐνθουσιώση FL² 8 σοφία MAH: μανία GF
ἐς GFH²: om. MA(H¹) γένος om. GF ὦν] ἐν A 9 ἀμφιθαλῆς H²,
ἀπαμφιασθεῖς GFL² 10 ἐπάγγελμα M, ἐπάύχημα coni. Mang. γενάρχου AF:
γενάρχου GH², γενεάρχου MH¹ λέγων G 11 ἐστὶν ὁ θεὸς H τιμῆ,
ὅσα δ' ἄλλα οὐδὲν GF ἄλλ' οὐδὲν A 12 τῶν μετ' αὐτόν om. HL¹
μεθ' ἐαυτόν GFL² primum οὐ] οὐχὶ GFL² alterum οὐ AHL¹: οὐχὶ
MGFL² 13 οὐχ ὠρῶν Markland: οὐκ ἀέρων MAH, οὐ καιρῶν GF οὐχὶ MH φύσις F
16 ὑποκύπτειν H¹ ὑπερβαίνειν GFL² 17 μονοῦ τοῦ G ἀγενήτου
AGF 17. 18 διήρηται G, δ' εἰρηται A 19 ἀντιδίδωσι FL², ἀντιδίδωσι G
αὐτόν H²: αὐτόν ceteri ἐγγυᾶται F 20 αὐτὸς om. H αὐτοῦ MAH: αὐτῶ
GF, αὐτῶν conicio, quod de plant. § 63 non debui in dubium vocare; habet enim
etiam Lucianus

- 135 (Deut. 10,9). οὕτως ἐν γαστρὶ λαμβάνουσαι μᾶλλον ἢ ἔχουσαι αἱ
 ψυχαὶ τίθειν πεφύκασιν. καθάπερ δ' οἱ σώματος ὀφθαλμοὶ πολλάκις
 μὲν ἀμυδρῶς πολλάκις δὲ τηλαυγῶς ὄρωσι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ
 τῆς ψυχῆς ὄμμα τοτὲ μὲν ὑποσυγκεχυμένας καὶ ἀδήλους τοτὲ δὲ καθα-
 136 ρὰς καὶ τρανὰς δέχεται τὰς ἀπὸ τῶν πραγμάτων | ἰδιότητος. ἡ μὲν p. 539 M.
 οὖν ἀσαφῆς καὶ ἀδηλουμένη προσβολὴ ἔσκει τῷ μήπω κατὰ γαστροὺς 6
 ἐμβρύω διατυπωθέντι, ἡ δὲ ἐναργῆς καὶ τρανὴ μάλιστα τῷ διαπεπλασ-
 μένῳ καὶ καθ' ἕκαστον τῶν ἐντός τε καὶ ἐκτός μερῶν τετεχνητευμένῳ
 137 καὶ τὴν ἀρμόττουσαν ἰδέαν ἀπειληφότι. νόμος δὲ ἐπὶ τούτοις ἐγράφη
 πάνυ καλῶς καὶ συμφερόντως τεθεὶς οὗτος· „ἐὰν μαχομένων ἀνδρῶν 10
 δύο πατάξῃ τις γυναῖκα ἐν γαστρὶ ἔχουσαν καὶ ἐξέλθῃ τὸ παιδίον αὐ-
 τῆς μὴ ἐξεικονισμένον, ἐπιζήμιον ζημιωθήσεται· καθ' ὅτι ἂν ἐπιβάλλῃ
 ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός, δώσει μετὰ ἀξιώματος· ἐὰν δὲ ἐξεικονισμένον ἦ,
 δώσει ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς“ (Exod. 21,22.23). οὐ γὰρ ἦν ὁμοίον, τέ-
 λειόν τε καὶ ἀτελὲς διανοίας ἔργον διαφθεῖραι, οὐδὲ εἰκαζόμενον καὶ 15
 138 καταλαμβανόμενον, οὐδὲ ἐλπίζόμενον καὶ ἤδη ὑπάρχον. διὰ τοῦτο ὅπου
 μὲν ἐπιτίμιον ἀδηλὸν ἐπ' ἀδήλων πράγματι, ὅπου δὲ ὠρισμένον ἐπὶ τε-
 λείῳ νομοθετεῖται, τελείῳ δὲ οὐχὶ τῷ πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ τῷ κατὰ
 τινα τέχνην τῶν ἀνεπιλήπτων γενομένῳ· κυοφορεῖ γὰρ αὐτὸ οὐχ ἡ λα-
 βοῦσα, ἀλλ' ἡ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, οἷσιν πρὸ ἀτυφίας ἐπαγγελλομένη. 20
 καὶ γὰρ ἀμήχανον ἀμβλίσκειν τὴν ἐν γαστρὶ λαβοῦσαν, ἐπεὶ τὸ φυτὸν
 ὑπὸ τοῦ σπεύραντος ἐμπρεπὲς τελεσφορεῖσθαι· τὴν δὲ ἔχουσαν οὐκ
 ἀνοίκειον, ἅτε νόσῳ χωρὶς ἰατροῦ κατεσχημένην.
 139 (25.) Μὴ νομίσης δὲ τὴν Ἄγαρ λέγεσθαι ἑαυτὴν ὁρᾶν ἐν γαστρὶ
 ἔχουσαν διὰ τοῦ „ἰδοῦσα ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει“ (Gen. 16,4), ἀλλὰ τὴν 25
 κυρίαν αὐτῆς Σάρραν. καὶ γὰρ ὕστερον αὕτη περὶ ἑαυτῆς φησιν·

1 ἐν] αἱ ἐν MGF λαμβάνουσαι et ἔχουσαι scripsi: priore loco ἔχουσαι, altero
 λαμβάνουσαι habent codd., ἔχουσαι om. F αἱ om. GF 2 πεφύκασιν H
 πολλάκι M 3 πολλάκι M 4 ποτὲ G ποτὲ G 5 τρανεῖς GF
 ἀναδέχεται H 6. 7 μήπω post ἐμβρύω vid. transp. 7 δ' GF 8 καὶ καθ'—
 τετεχνητευμένῳ om. G τεχνητευμένῳ H 9 ἰδέαν om. F 9. 10 δὲ ἐπὶ—οὗτος
 om. G 9 τούτων conicio 10. 11 δύο ἀνδρῶν GF 12 καθότι MF ἐπι-
 βάλλῃ F 13 καὶ ante δώσει add. GF 14. 15 τέλειόν om. GF 15 διαφθεῖρειν
 GF οὐδ' GF 16 οὐδ' GF 17 δ' GF 18 δ' GF prius τῷ GF: om. MAH
 19 ἀντιλήπτων G, ἀνεπιλήπτω (secl. τῶν) conicio γενομένων MAH¹ αὐτὸ
 Mang.: αὐτὸν codd. 20 πρὸς GF 21 τὴν ἐν] ἐν τῇ F ἐπὶ GF¹
 22 τελεσφορεῖται A 22 δ' GF 23 κατεσχημένην A 24 δὲ om.
 MA 25 τοῦ] τὸ AG ἰδοῦσα] εἶδεν ex LXX conicio 26 αὕτη Cohn:
 αὐτῇ MH, σαυτῇ GF, αὐτὴν A περὶ ἑαυτῆς H: περὶ αὐτῆς MA, om. GF

„ἰδοῦσα ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει, ἠτιμάσθη ἐνώπιον αὐτῆς“ (ibid. 5). διὰ 140
 τί; ὅτι αἱ μέσαι τέχναι, καὶ εἰ τὰ καθ' αὐτάς, ὧν εἰσιν ἐγκύμονες,
 ὀρῶσιν, ἀλλὰ τοὶ πάντως ἀμυδρῶς ὀρῶσιν, ἀλλ' ἐπιστήμαι τηλαυγῶς
 καὶ σφόδρα ἐναργῶς καταλαμβάνουσιν· ἐπιστήμη γὰρ πλέον ἐστὶ τέχνης,
 5 τὸ βέβαιον καὶ ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου προσειληφύτα. τέχνης μὲν γὰρ 141
 ὄρος οὗτος· σύστημα ἐκ καταλήψεων συγγεγυμνασμένων πρὸς τι τέλος
 εὐχρηστον, τοῦ εὐχρήστου διὰ τὰς κακοτεχνίας ὑγιῶς προστιθεμένου·
 ἐπιστήμης δέ· κατάληψις ἀσφαλῆς καὶ βέβαιος, ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου.
 μουσικὴν μὲν οὖν καὶ γραμματικὴν καὶ τὰς συγγενεῖς καλούμεν τέχνας 142
 10 — καὶ γὰρ οἱ ἀποτελούμενοι δι' αὐτῶν τεχνῖται λέγονται μουσικοὶ τε
 καὶ γραμματικοὶ —, φιλοσοφίαν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἐπιστήμας καὶ
 p. 540 M. τοὺς ἔχοντας αὐτάς ἐπιστήμας· | φρόνιμοι γὰρ εἰσι καὶ σώφρονες καὶ
 φιλόσοφοι, ὧν οὐδὲ εἷς ἐν τοῖς τῆς διαπαικνυμένης ἐπιστήμης σφάλεται
 δόγμασι, καθάπερ οἱ προειρημένοι ἐν τοῖς τῶν μέσων τεχνῶν θεωρη-
 15 μασι. ὥσπερ γὰρ ὀφθαλμοὶ μὲν ὀρῶσιν, ὁ δὲ νοῦς δι' ὀφθαλμῶν 143
 τηλαυγέστερον, καὶ ἀκούει μὲν ὤτα, ὁ δὲ νοῦς δι' ὠτων ἄμεινον, καὶ
 ὀσφραίνονται μὲν οἱ μυκτῆρες, ἡ δὲ ψυχὴ διὰ ῥινῶν ἐναργέστερον, καὶ
 αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις τῶν καθ' αὐτάς ἀντιλαμβάνονται, καθαρώτερον δὲ
 καὶ εἰλικρινέστερον ἢ διάνοια — κυρίως γὰρ εἰπεῖν ἧδ' ἐστὶν ὀφθαλ-
 20 μὸς μὲν ὀφθαλμῶν, ἀκοὴ δὲ ἀκοῆς καὶ ἐκάστης τῶν αἰσθήσεων αἰσθη-
 σις εἰλικρινεστέρα, χρωμένῃ μὲν ἐκείναις ὡς ἐν δικαστηρίῳ ὑπηρέτισι,

1 ἠτιμάσθη ex LXX scripsi: ἠτιμάσθη MHF, ἠτοιμάσθη AGL 2 καὶ εἰ τὰ καθ'
 αὐτάς MAH: καὶ εἰ καθ' αὐτάς FN, καὶ εἰ καθ' αὐτάς ἐπιστήμαι G, καὶ αἱ (vel οἱ)
 κατ' αὐτάς Maug. 3 ἀλλ' αἱ δ' GF 4 ἐναργῆ G ἐστὶν H
 6 ἐκ καταλήψεων MGF²: ἐγκαταλήψεων AHN(F¹) συγγεγυμνασμένων scripsi (cf.
 Sextum): ἐγγεγυμνασμένων MHG²N, ἐγγεγυμνασμένον AG¹F 8 ἐπιστήμη MAH¹
 βεβαία GFN ἀμετάπτωτον A 10 γὰρ om. L ἀποκαλούμενοι G
 12 γάρ] τε γάρ GFN 13. 14 τῆς — δόγμασι om. G 13 τῆς om. FN
 διαπαικνυμένοις N 15 γάρ] γάρ οἱ G μὲν om. N 16 ἀκούειν F 17 ὀσφραίν-
 ονται GFN: ὀσφρῶνται MAH 18 αἱ in mg. H², om. F κατ' αὐτάς GF.
 20 ἐκάστης H²: ἐκάστης δὲ GFN, ἐκάστη MAH¹ 21 χρωμέν G¹, χρωμένῃ G²
 (om. μὲν)

2—102,15 N fol. 167^v ὅτι αἱ μέσαι—ἐκείνη. 5 ss. Stobaeus Ecl. II 73,19 W. ss.
 εἶναι δὲ τὴν ἐπιστήμην κατάληψιν ἀσφαλῆ καὶ ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου· ἐτέρως δὲ ἐπι-
 στήμην σύστημα ἐκ καταλήψεων . . . Sextus Emp. Adv. mathem. II 10 p. 676,24 B. (et
 alibi) πᾶσα τοίνυν τέχνη σύστημα ἐστὶν ἐκ καταλήψεων συγγεγυμνασμένων καὶ ἐπὶ τέλος
 εὐχρηστον τῷ βίῳ λαμβανόντων τὴν ἀναφορὰν (cf. Zeller, philos. gr. III 1 p. 76 et
 Clem. Alex. ed. Dind. IV p. 234). Zenonis hanc definitionem esse Olympiodorus
 testatur; v. Dionysii Thracis artem ed. Uhlig p. XCIX.

δικάζουσα δ' αὐτὴ τὰς φύσεις τῶν ὑποκειμένων, ὡς τοῖς μὲν συναινεῖν, τὰ δὲ ἀποστρέφουσαι —, οὕτως αἱ μὲν λεγόμεναι μέσαι τέχναι ταῖς κατὰ τὸ σῶμα δυνάμεσιν ἐοικυῖαι τοῖς θεωρήμασιν ἐντυγχάνουσι κατὰ τινὰς ἀπλᾶς ἐπιβολάς, ἀκριβέστερον δὲ ἐπιστήμαι καὶ σὺν ἐξετάσει περιττῇ.

144 δ γὰρ νοῦς πρὸς αἰσθήσιν, τοῦτ' ἐπιστήμη πρὸς τέχνην ἐστὶ· καθάπερ 5 γὰρ αἰσθησίς τις αἰσθήσεων, ὡς ἐλέχθη πρότερον, ἐστὶν ἡ ψυχὴ * * * ἐκείνων μὲν οὖν ἐκάστη μικρὰ ἄττα τῶν ἐν τῇ φύσει παρεσπάσατο, περὶ ἃ πονεῖται καὶ πραγματεύεται, γραμμὰς μὲν γεωμετρία, φθόγγους δὲ μουσική, φιλοσοφία δὲ πᾶσαν τὴν τῶν ὄντων φύσιν· ὕλη γὰρ ἐστὶν αὐτῆς ὁδε ὁ κόσμος καὶ πᾶσα ἡ τῶν ὄντων ὄρατὴ τε καὶ ἀόρατος οὐ-

145 σία. τί οὖν θαυμαστόν, εἰ ἡ τὰ ὅλα καθορῶσα θεᾶται καὶ τὰ μέρη, καὶ ἄμεινον ἐκείνων, ἅτε ὀφθαλμοῖς μείζουσι καὶ ὀφθαλμοῖς ἐνοματωθεῖσα; εἰκότως οὖν ἡ κυρία φιλοσοφία τὴν μέσην παιδείαν, τὴν ἑραπεινίδα αὐτῆς, ἐγκύμονα θεάσεται μᾶλλον ἢ ἑαυτὴν ἐκείνη.

146 (26.) καίτοι γ' οὐδὲ τοῦτό τις ἀγνοεῖ, ὅτι πάσαις ταῖς κατὰ μέρος 15 τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ σπέρματα, ἐξ ὧν ἀναβλαστεῖν ἔδοξε τὰ θεωρήματα, φιλοσοφία δεδωρῆται. ἰσόπλευρα γὰρ καὶ σκαληνὰ κύκλους τε καὶ πολυγώνια καὶ τὰ ἄλλα σχήματα γεωμετρία προσεξεῦρε, σημείου δὲ καὶ γραμμῆς καὶ ἐπιφανείας καὶ στερεοῦ φύσιν, ἃ δὴ ῥίζαι καὶ

147 θεμέλιοι τῶν λεχθέντων εἰσίν, οὐκέτι γεωμετρία. πόθεν γὰρ αὐτῇ λέγειν ὀριζομένη, ὅτι σημεῖον μὲν ἐστὶν οὐ μέρος οὐδὲν, γραμμὴ δὲ μήκος ἀπλατές, ἐπιφάνεια δὲ ὁ μήκος καὶ πλάτος μόνον ἔχει, στερεὸν δὲ ὁ τὰς τρεῖς ἔχει διαστάσεις, μήκος, πλάτος, βάθος; ταῦτα γὰρ ἀνά-

148 κειται φιλοσοφία καὶ ἡ περὶ ὄρων πραγματεία πᾶσα τῷ φιλοσόφῳ. τό γε μὴν γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν γραμματικῆς τῆς ἀτελεστέρας ἐπάγ- 25

2 τὰ GFH²N: τοὺς MA(H¹) δ' GFN 3 τοῖς om. AH¹ 4 δὲ] δὲ αἱ
GFN 6 αἰσθήσεως A οὕτως τέχνη τις τεχνῶν ἐπιστήμη suppleo 7 ἄττα
AN: ἄττα MH, τὰ GF παρεσπάσατο F 9 πᾶσα A 10 ὁ om. MA
τῶν om. H ante τε ras. H 11 ἡ om. AGFN θεάσεται GFN
12. 13 ὀματωθεῖσα GFN 13 οὖν om. H μεγίστην G 14 ἐκείνην
AHF 15 γε (GF τοῦτό] τότε M 16 (τέχνας) τὰς conicio 17 γὰρ
om. GF 18 πολυγώνια MH²: πολύγωνα H¹GF, πολύγωνα A γεωμετρίαν
H¹L¹ προεξεῦρε con. Mang. 19 ἐπιφανείας καὶ γραμμῆς H
στερεᾶς (corr. ex στερεοῦ) φύσεως A 20. 21 αὐτὴ λέγει ὀριζομένη Turn.
21 ὀριζομένη ἢ GF post οὐδὲν add. ἐστι G 22 post ἀπλατές add. ἐστὶν
GF 23 γὰρ] δὲ GF 25 καὶ] ἢ GF

- γελμα, ἦν παρατρέποντες τινες γραμματιστικὴν καλοῦσι, τῆς δὲ τελειο-
 p. 541 M. τέρας ἀνάπτυξιν τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν. | ἐπειδὴν οὖν
 περὶ τῶν τοῦ λόγου διεξέρχονται μερῶν, τότε οὐ τὰ φιλοσοφίας εὐρή-
 ματα παρασπῶνται τε καὶ παρεργολαβοῦσι; ταύτης γὰρ ἴδιον ἐξετάζειν, 149
 5 τί σύνδεσμος, τί ὄνομα, τί ῥῆμα, τί κοινὸν ὄνομα, τί ἴδιον, τί ἑλλιπὲς
 ἐν λόγῳ, τί πλήρες, τί ἀποφαντόν, τί ἐρώτημα, τί πύσμα, τί περιεκτι-
 κόν, τί εὐκτικόν, τί ἀρατικόν· τὰς γὰρ περὶ αὐτοτελῶν καὶ ἀξιωματῶν
 καὶ κατηγορημάτων πραγματείας ἡδ' ἐστὶν ἡ συνθεῖσα. ἡμίφωνον δὲ 150
 ἢ φωνῆεν ἢ παντελῶς ἄφωνον στοιχεῖον ἰδεῖν, καὶ πῶς ἕκαστον τούτων
 10 εἶθε λέγεσθαι, καὶ πᾶσα ἡ περὶ φωνῆς καὶ στοιχείων καὶ τῶν αὐτοῦ
 λόγου μερῶν ἰδέα οὐ φιλοσοφία πεπότηται καὶ κατήνυσται; βραχεῖαι δ'
 ὡσπερ ἀπὸ χειμάρρου σπᾶσαντες λιβάδας καὶ βραχυτέρας ταῖς ἑαυτῶν
 ψυχαῖς ἐναποθλίψαντες τὸ κλαπὲν οἱ φῶρες οὐκ ἐρυθριῶσι προφέροντες
 ὡς ἴδιον.
 15 (27.) Οὐ χάριν φρουαττόμενοι τῆς κυρίας, ἢ τὸ κῦρος ὄντως καὶ ἡ 151
 τῶν θεωρουμένων ἀνάκειται βεβαίως, ἀλογοῦσι. συναισθημένη δὲ αὐτῇ
 τῆς ὀλιγωρίας τούτων ἐλέγξει καὶ μετὰ παρρησίας φήσει· ἀδικοῦμαι
 καὶ παρασπονδοῦμαι τό γε ἐφ' ὧμῖν ὁμολογίας παραβαίνουσιν. ἀφ' οὗ 152
 γὰρ ἐνεκολπίσασθε τὰ προπαιδεύματα, τῆς ἐμῆς θεραπευτικῆς τὰ ἔγγραμμα,
 20 τὴν μὲν ὡς γαμετὴν ἐξετιμήσατε, ἐμὲ δὲ οὕτως ἀπεστράφητε, ὡς

1 γραμματιστικὴν Fv: γραμματικὴν ceteri 2 τε om. F 3 περὶ om. GF
 τότε om. AGF 3. 4 εὐρήματα F: εὐρέματα ceteri 4 τε om. H 5 ὄνομα,
 τί ἴδιον, τί κοινόν, τί ἑλλιπὲς GF. (ceteris omissis) ἑλλιπὲς MH¹ 6 ἀπο-
 φαντός G πύσμα GF, πύσμα A 6. 7 τί περιεκτικόν om. GF, τί
 προστακτικόν conicio, nam περιεκτικόν (v. Uhligii Indicem) huc non pertinet.
 7 εὐκτικόν, τί ἀρατικόν scripsi: εὐκτικόν M, ἀρατικόν A, εὐ τί κακόν ἄρα GF, εὐ, κακόν
 δὲ τί H τὰς γὰρ] καὶ γὰρ τὰς H 8 δὲ om. A 8. 9 δὲ—ἄφωνον
 add. in mg. M, δὲ add. H² 9 στοιχεῖον om. F 11 διαπεπότηται co-
 nicio κατανοσται G (ἡ s. s.), τὴν in spat. om. A δὲ MA
 12 ταῖς GFH²: om. MAH¹ 13 ἐναποκρύψαντες con. Mang.
 φωστήρες A προσφέροντες AG¹ 15 ἢ] ἢ A 16 αὐτῇ GFL²:
 om. ceteri, αὐτῇ v 17 τούτων GF: om. ceteri φησὶν AF, evanidum
 in G 19 ἐκολπίσασθε G

5 ss. cf. Laert. Diog. VII 60 et Dionysium, etiam de agric. § 141. 15 sqq. Orig.
 Comment. in Gen. p. 36 (ad Gen. 16,5): ἐπίτηδες οὐκ ἐσαφηνίσθη τὸ ὑπὸ τίνος, ἵνα ἡμεῖς
 ζητήσαντες εὐρωμεν, οὐκ ἐπέφυκεν ἀτιμᾶζεσθαι ἀρετῇ, ἡνίκα τὰ προπαιδεύματα γεννήσῃ, οὐ
 πάντως ὑπὸ τοῦ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἦτοι ὑπὸ τῆς παιδείας ἢ τῶν χαίροντων πρὸ τῆς γενέσεως
 τῶν κριτῶν τοῖς γεννήμασιν αὐτῆς.

- μηδὲ πώποτε ἐς ταῦτόν ἐλθόντες. ἀλλ' ἴσως ἐγὼ μὲν ταῦτα περὶ ὑμῶν
 ὑπείληφα, ἐκ τῆς φανεραῦς πρὸς τὴν οἰκέτιν ὁμιλίας· τὴν ἀδηλον πρὸς
 ἐμὲ αὐτὴν ἀλλοτρίωσιν τεκμαιρομένη· εἰ δ' ὑμεῖς ἐναντίως ἢ ὡς
 ὑπείληφα διάκεισθε, γινῶναι μὲν ἀμήχανον ἐτέρῳ, ῥάδιον δὲ μόνῳ θεῷ.
 153 διόπερ οἰκείως ἐρεῖ· „κρίναι ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ“ (Gen. 5
 16,5), οὐ προκατεγνωκυῖα ὡς ἡδικηκότος, ἀλλ' ἐνδοιάζουσα ὡς τάχ'
 ἂν ἴσως καὶ κατορθοῦντος· ὅπερ ἀψευδῶς οὐκ εἰς μακρὰν ἀναφαίνεται
 δι' ὧν ἀπολογούμενος καὶ τὸν ἐνδοιασμὸν αὐτῆς ἐξιόμενός φησιν·
 „ἰδοὺ ἡ παιδίσκη ἐν ταῖς χερσὶ σοῦ, χρῶ αὐτῇ, ὡς ἂν σοι ἀρεστὸν ᾗ“
 154 (Gen. 16,6). καὶ γὰρ ὁ παιδίσκην εἰπὼν ἀμφοτέρα ὁμολογεῖ, τό τε 10
 δούλην καὶ τὸ νηπίαν εἶναι — τὸ γὰρ τῆς παιδίσκης ὄνομα ἑκατέρῳ
 τούτων ἐφαρμόζει —, συνομολογεῖ δὲ πάντως εὐθύς καὶ τάναντία, τῇ
 μὲν νηπίᾳ τὴν τελείαν, τῇ δὲ δούλῃ τὴν κυρίαν, μονοουὸ βοῶν ἀντι-
 κρυς, ὅτι τὴν μὲν ἐγκύκλιον παιδείαν καὶ ὡς νεωτέραν καὶ ὡς θεραπει-
 νίδα ἀσπάζομαι, τὴν δὲ ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν ὡς τελείαν καὶ δέσποι- 15
 155 ναν ἐκτετέμηκα. τὸ δὲ „ἐν ταῖς χερσὶ σοῦ“ δηλοῖ μὲν τὸ ὑποχειρίος
 ἐστὶ σοι. σημαίνει δὲ καὶ τοιοῦτον ἕτερον· τὰ μὲν τῆς δούλης εἰς
 χεῖρας | ἀφικνεῖται σώματος — σωματικῶν γὰρ ὀργάνων καὶ δυνάμεων p. 542 M.
 τὰ ἐγκύκλια χρεῖα —, τὰ δὲ τῆς κυρίας εἰς ψυχὴν ἔρχεται· λογισμοῖς
 156 γὰρ τὰ κατὰ τε φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην ἀνατίθεται. ὥσθ' ὄσση δυνα- 20
 τώτερον καὶ δραστικώτερον καὶ τοῖς ὄλοις κρεῖττον διάνοια χειρὸς ἐστί,

1 μηδέποτε A εἰς GF αὐτόν G ἴσως (οὐκ ὀρθῶς) e. gr. conicio
 μὲν om. GF περὶ] ὑπὲρ F 2 οἰκέτιν] παιδίσκην om. GF 2. 3 ἀδη-
 λον—αὐτὴν om. G 3 εἰ δ' MAH: τάχα δὲ GF, τάχα καὶ L² ὑμῖν ἐναν-
 τίων L¹ 4 γνώμην ἀμήχανον μὲν ἐτέρῳ συνιδεῖν, ῥάδιον GF 6 προκατεγνωκυῖα
 H: προκατεγνωκυίας MA, κατεγνωκυῖα GF ἀλλ' ἀλλ' ἀντ' G, ἀλλ' ἀτ' F τάχα
 GF 7 ἀψευδῶς οὐκ om. G μακρὸν H ἀνεφαίνετο G 9 ἢ GF (Clem.):
 om. MAH 10 ὁμολογεῖ ἀμφοτέρα GF 11 νηπίαν Turn.: νήπιον codd. ἑκατέ-
 ρων A 12 ἐναντίαν vel τάναντία (τῆ ἐπιστήμῃ) conicio 13 νηπίᾳ τὴν τελείαν GF:
 τελεία τὴν νηπίαν MAH μονοουχὶ GF 15 δ' GF alt. καὶ] τε καὶ G
 17 σημαῖον δὲ πέφυκε καὶ ἐτέρου τοιοῦτου H 18 χρεῖας con. Mang. σώματος
 H: σώματα MA, om. GF 19 ἔρχονται H 19. 20 λογισμῶ τε γὰρ GFL²
 20 τε om. GF ὡς G, om. F 21 post δραστικώτερον add. ἀδυνατώτερον M
 κρεῖττω F διάνοια χειρὸς Mang.: διάνοια χρεῖος GFH², διανοίας χρεῖος MAH¹

9. 14—16 *Clem. Alex. Strom. I 32 p. 335 P.*: „ἰδοὺ ἡ παιδίσκη ἐν ταῖς χερσὶ σοῦ, χρῶ αὐτῇ
 ὡς ἂν σοι ἀρεστὸν ᾗ“ φησὶ δηλῶν, ὅτι ἀσπάζομαι μὲν τὴν κοσμητικὴν παιδείαν καὶ ὡς νεω-
 τέραν καὶ ὡς σὴν θεραπεινίδα, τὴν δὲ ἐπιστήμην τὴν σὴν ὡς τελείαν δέσποιναν τιμῶ καὶ
 σέβῳ.

τοσοῦτω τῆς ἐγκυκλίου μουσικῆς ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν θαυμασιωτέ-
 ραν εἶναι νενόμικα καὶ διαφερόντως ἐκτετίμηκα. λαβοῦσα οὖν, ὧ καὶ
 ὑπάρχουσα καὶ πρὸς ἐμοῦ νομιζομένη κυρία, τὴν ἐμὴν ἅπασαν παιδείαν
 ὡς θεραπαινίδι χρωῶ, „ὡς εὐάρεστον σοι.“ τὸ δὲ σοὶ εὐάρεστον οὐκ 157
 5 ἀγνοῶ ὅτι πάντως ἐστὶν ἀγαθόν, εἰ καὶ μὴ προσηγές, καὶ ὠφέλιμον, εἰ
 καὶ μακρὰν τοῦ ἡδέους ἀφέστηκεν. ἀγαθὸν δὲ καὶ ὠφέλιμον τοῖς ἐλέγ-
 χου δεομένοις νοουθεσία, ὃ ἐτέρω ὀνόματι κάκωσιν ὁ ἱερός μὴνύει
 λόγος.

(28.) Διόπερ ἐπιφέρει· „καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν“ (Gen. 16, 6), 158
 10 ἴσον τῷ ἐνουθέτησε καὶ ἐσωφρόνισε. λυσιτελές γὰρ σφόδρα τοῖς ἐν
 ἀδείᾳ καὶ ἐκχειρίᾳ, καθάπερ ἴπποις ἀφηνιασταῖς, ὀξὺ κέντρον, ἐπεὶ
 μάλιστα μόλις καὶ ἀγωγῇ δαμασθῆναι καὶ τιθασευθῆναι δύνανται. ἢ τὰ 159
 προκειμένα ἀθλα οὐχ ὄρας τοῖς ἀνεπιπλήκτοις; λιπῶσιν, εὐρόνονται,
 παίονται, λαμπρὸν πνέουσιν· εἰτα αἴρονται τὰ ἀσεβείας, οἱ πανάθλιοι
 15 καὶ βαρυδαίμονες, οἰκτρά βραβεῖα, (ἐπ') ἀθεότητι κηρυττόμενοι καὶ
 στεφανούμενοι. διὰ γὰρ τὴν λείως ῥέουσαν εὐτυχίαν ὑπέλαβον ἑαυτοὺς
 εἶναι τοὺς ὑπαρξίμους καὶ ὑποχρῶσους θεοῦς, νομίσματος κεκιβδηλευμέ-
 νου τὸν τρόπον, τοῦ ἀληθινοῦ καὶ ὄντως ὄντος ἐκλαθόμενοι. μαρτυρεῖ 160
 δὲ καὶ Μωσῆς ἐν οἷς φησιν· „ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνη καὶ
 20 ἐγκατέλιπε θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτόν“ (Deut. 32, 15). ὥστε εἰ ἡ ἐπι-
 πλέον ἄνεσις τὸ μέγιστον κακόν, ἀσεβειαν, ὠδίνει, τὸναντίον ἡ μετὰ
 νόμου κάκωσις ἀγαθὸν τέλειον ἀποτίκει, τὴν ἀοίδιμον νοουθεσίαν.
 ἐνθὲνδε ὀρμηθεὶς καὶ τῆς πρώτης ἐορτῆς τὸ σύμβολον „ἄρτον κακώ- 161
 σεως“ εἶπε (Deut. 16, 3), τὰ ἄζυμα. καίτοι τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι ἐορταί

1. 2 θαυμασιώτερον GF 2 ἐκτετίμηκα GF ὧ] ὡς FL² 3 νομιζομένην κυρίαν A
 ἅπασιν H¹, corr. in mg. H² 4 θεραπαινίδα A, fort. recte 6 τοῖς] τῆς F
 7 νοουθεσίας FL² 8] δὲ δ A κακώσεως conicio vel ὀνομάζει pro μὴνύει
 (καλέσας) ὁ conij. Cohn ὁ ἱερός μὴνύει GF: μὴνύει ὁ ἱερός MAH 10 ἴσων A
 11 ἀδείῳ F ἐκχειρίᾳ M 12 τιθασευθῆναι GF ἢ GFH²: om. MA (H¹), ἢ
 Turn., ἢ (ἢ in appendice) Mang. 13 τοῖς ἀνεπιπλήκτοις „quidam viri docti“ (Mang.):
 τοῖς ἀνεπιπλήκτως GF, τοὺς ἀνεπιπλήκτους MAH εὐρόνονται om. A, παχύνονται conij.
 Mang. (v. lin. 19) 14 αἴρονται G² 15 ἐπ' addidi 15. 16 καὶ στεφανούμενοι om.
 GF 17. 18 κεκιβδηλευμένοι GF, fort. recte, nisi potius deest aliquid, velut ἑαυτοὺς
 παραχαράττοντες (μιμησάμενοι add. Cohn) 18 ὄντος ὄντως GF 19 καὶ om. GF
 Μωσῆς HGF 21 ἄφεις G, sed post φ ras. ante ἡ add. δὲ G² 23 ἐν-
 θένθεν H, ἐντεῦθεν GF 24 καὶ τοῖς F

9 *ibid* „καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρρα“ ἴσον τῷ ἐσωφρόνισε καὶ ἐνουθέτησεν.

- καὶ θαλία περιποιούσιν ἰλαρὰς εὐφροσύνας καὶ εὐθυμίας, οὐ κακώσεις;
 162 ἀλλὰ δῆλον, ὡς ὄνοματι κατακέχρηται πόνου, τοῦ σωφρονιστοῦ. τὰ γὰρ
 πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ἀσκητικαῖς ἀθλήσεσι καὶ ἡβῶσι πόνους
 εἴωθε περιγίνεσθαι· ψυχῆς δὲ ἑορτὴ ζῆλος ὁ τῶν ἀρίστων καὶ τελεσφο-
 ρούμενος πόνος. οὗ χάριν διείρηται καὶ „ἐπὶ πικρίδων τὰ ἄζυμα 5
 ἐσθίειν“ (Exod. 12,8) οὐχ ὡς προσεψήματος, ἀλλ’ ἐπειδὴ τὸ μὴ οἰδεῖν
 καὶ ἀναζειν ταῖς ἐπιθυμίαις, ἐστάλθαι δὲ καὶ συνῆχθαι πρὸς ἀγδίας οἱ
 πολλοὶ τίθενται, πικρὸν ἡγούμενοι τὸ | ἀπομαθεῖν τὸ πάθος, ὅπερ ἐστὶν p. 543 M.
 163 εὐφροσύνη καὶ ἑορτὴ διανοία φιλάθλω. (29.) ταύτης ἕνεκά μοι δοκεῖ
 τῆς αἰτίας ἐν χωρίῳ, δὲ κέκληται πικρία, τὰ νόμιμα ἀναδιδαχθῆναι· 10
 ἡδὺ μὲν γὰρ τὸ ἀδικεῖν, ἐπίπονον δὲ τὸ δικαιοπραγεῖν· τοῦτο δὲ ἐστὶν
 ὁ ἀψευδέστατος νόμος. ἐξελθόντες, γὰρ φησιν, ἐκ τῶν Αἴγυπτιακῶν
 παθῶν „ἦλθον εἰς Μερρά, καὶ οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ὕδωρ ἐκ Μερρῶν·
 πικρὸν γὰρ ἦν. διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου
 πικρία. καὶ διεγόγγυζεν ὁ λαὸς κατὰ Μωυσῆ λέγοντες· τί πιόμεθα; 15
 ἐβόησε δὲ Μωυσῆς πρὸς κύριον, καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος ξύλον, καὶ
 ἐνέβαλεν αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ. ἐκεῖ ἔθετο αὐτῷ
 δικαιώματα καὶ κρίσεις, κακεῖ αὐτὸν ἐπέπραξεν“ (Exod. 15,23—25).
 164 ἡ γὰρ ἀθλῶς ἀπόπειρα καὶ δοκιμασία τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἐν τῇ πονεῖν
 καὶ πικραίνεσθαι· ὅπη γὰρ ταλαντεύσει, χαλεπὸν διαγνῶναι. οἱ μὲν 20
 γὰρ προκαμόντες ἀνέπεσον, βαρὺν ἀντίπαλον ἡγησάμενοι τὸν πόνον, καὶ
 τὰς χεῖρας ὑπ’ ἀσθενείας ὥσπερ ἀπειρηκότες ἀθλήται καθῆκαν, καλιν-
 165 ὄρομειν εἰς Αἴγυπτον ἐπὶ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ πάθους ἐγνωκότες. οἱ δὲ

1 θαλία G, θαλία τε F ποιοῦσιν F εὐθυμίας καὶ εὐφροσύνας GF 4 δ' H
 ὀργῆ MA 4. 5 τελεσφορούμενος MAF: τελεσφορουμένου G, τελεσφορουμένων H
 5 πόθος conit. Mang. διήρηται AG 6 ὡς] οὕτως A προσεψήματος
 HGF: προσεψήματος MA, προσοψήματος v ἐπὶ τὸ G, ἐπὶ τῷ F 7 ἀναζῆν A,
 ἀνάγειν GF, ἀναζητεῖν H 9 ἑορτὴ καὶ εὐφροσύνη H δοκῶ GF 10 ἐν
 χωρίῳ δ κέκληται GFH²: ἐγγχωρίως κεκλήσθαι MAH¹ πικρὰ G τὰ νόμιμα
 om. A ἀναδιδαχθῆναι GF 11 ἐπίπονον] πικρὸν conit. Mang. 12 ἀψευδῆς MA
 13 Μερρά scripsi (sic H¹ ut vid.): Μερρὰν F, Μερρὰν ceteri πιεῖν] τοῦ πιεῖν
 G²F ἐκ] ἀπὸ GF Μερρῶν MA: Μερρὰν G, Μερρὰν F, Μερρὰς H 14 ἐκεί-
 νου om. GF 15 ἐγόγγυζεν G Μωυσῆ A: Μωυσῆ ceteri πιόμεθα prius H:
 πιόμεθα ceteri 16 Μωυσῆς A(GF 17 καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ om. A
 18 κρίσεις G: κρίσιν ceteri ἐπέπραξεν αὐτόν GF 20 ταλαντεύσει FH¹
 21 προκαμόντες GF ἀνέπεσαν F 22 ὑπ’] ἐπ’ A post ἀπειρηκότες add.
 ἀθλοῖς GF ἐκάθισαν GF 23 ἐπεὶ A ἐπὶ — πάθος om. GF

τὰ φοβερὰ καὶ δεινὰ τῆς ἐρήμης πάνυ τλητικῶς καὶ ἐρρωμένως ἀνα-
 δεχόμενοι τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου διήθλησαν ἀδιάρθορον καὶ ἀήττητον
 φυλάξαντες καὶ τῶν τῆς φύσεως ἀναγκαίων κατεξαναστάντες, ὡς πείναν,
 δίψος [ρίγος], κρύος, θάλλπος, ὄσα τοὺς ἄλλους εἶθε δουλοῦσθαι, κατὰ
 5 πολλὴν ἰσχύος περιουσίαν ὑπάγεσθαι. αἴτιον δὲ ἐγένετο οὐ ψιλὸς ὁ 166
 πόνος, ἀλλὰ σὺν τῷ γλυκανθῆναι· λέγει γάρ· „ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ,“
 γλυκὺς δὲ καὶ ἡδὺς πόνος ἐτέρῳ ὀνόματι φιλοπονία καλεῖται. τὸ γὰρ
 ἐν πόνῳ γλυκὺ ἔρωσ ἐστὶ καὶ πόθος καὶ ζῆλος καὶ φιλία τοῦ καλοῦ.
 μηδεὶς οὖν τὴν τοιαύτην κάκωσιν ἀποστρεφέσθω, μηδ' „ἄρτον κακῶ- 167
 10 σεως“ νομισάτω ποτὲ λέγεσθαι τὴν ἐροτῆς καὶ εὐφροσύνης τράπεζαν
 ἐπὶ βλάβῃ μᾶλλον ἢ ὠφελείᾳ· τρέφεται γὰρ τοῖς παιδείας δόγμασιν ἢ
 νοθετουμένη ψυχῇ. (30.) τὸ ἄζυμον πέμμα τοῦτο οὕτως ἐστὶν ἱερόν, 168
 ὥστε χρησιμοῖς προστέτακται δώδεκα ἄρτους ἄζυμους ταῖς φυλαῖς
 ἰσαριθμούς προτιθέναι ἐπὶ τῆς ἐν τοῖς ἀδύτοις χρυσῆς τραπέζης
 15 (Exod. 25, 29), καὶ καλοῦνται προθέσεως. καὶ νόμῳ δὲ ἀπείρηται 169
 πᾶσαν ζύμην καὶ πᾶν μέλι προσφέρειν τῷ βωμῷ (Lev. 2, 11)· χαλεπὸν
 γὰρ ἢ τὰς γλυκύτητας τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἡδονῶν ἢ τὰς τῆς ψυχῆς
 ἀραιὰς καὶ χαύνους ἐπάρσεις καθιεροῦν ὡς ἅγια, τὰ φύσει βέβηλα καὶ
 ἀνέρα ἐξ αὐτῶν. ἄρ' οὖν οὐκ εἰκότως ἐπισεμνυόμενος ὁ προφήτης 170
 20 λόγος, ὄνομα Μωσῆς, ἐρεῖ· „μνησθήσῃ πᾶσαν τὴν ὁδὸν ἣν ἤγαγέ σε
 κύριος ὁ θεὸς ἐν ἐρήμῳ, ὅπως ἂν κακώσῃ σε καὶ ἐκπειράσῃ σε καὶ
 p. 544 M. διαγνωσθῇ τὰ ἐν καρδίᾳ σου, εἰ φυλάξεις ἐντολὰς αὐτοῦ ἢ | οὐ· καὶ
 ἐκάκωσέ σε καὶ ἐλιμαγχόνησέ σε καὶ ἐψώμισέ σε τὸ μάννα, ὃ οὐκ
 ἤδεισαν οἱ πατέρες σου, ἵνα ἀναγγεῖλῃ σοι, ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ
 25 ζῆσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος

1 τῆς ἐρήμης MH¹F²: τοῖς ἐρήμοις A, τῆς ἐρημίας GF¹H² 1. 2 ἀναποδεχό-
 μνοι F 4 δὲ(σαν conicio ῥίγος secl. Mang., post ῥίγος add. ὕπνον GF
 δηλοῦσθαι A 5 ψιλὸς H²: ψιλὸν ceteri, quo servato fort. scrib. τὸ πονεῖν
 7 ὁ ante γλυκὺς add. H² 8 γλυκὺς G 11 ἐπιλάβῃ G ἢ ὠφελείᾳ
 om. G 12 νοθετημένη G 13 προτέτακται G 14 προτεθῆναι A
 15. 16 καὶ καλοῦνται — μέλι προς in mg. H² 16 post μέλι add. μὴ A βωμῷ]
 θεῷ G 17 τὸ om. MA 19 αὐτῶν H²: αὐτῶν ceteri ὁ προφήτης om. M,
 ὁ προφητικὸς „Ms. Par. Reg.“ (Mang.) 20 Μωσῆς codd. N 21 ἐκπειράσῃ A
 alterum σε GFN: om. MAH 22 ἐγκάρδια HGFN εἰ] καὶ N 22. 23 ἢ οὐ·
 καὶ ex LXX (cf. leg. alleg. III § 174) scripsi: ἢ οὐκ codd. 23 alterum σε om. M
 τῷ] καὶ τὸ G 25 ὁ GFN: om. MAH ἄνθρωπος] ἀνήρ N

- 171 θεοῦ“ (Deut. 8,2.3); τίς οὖν οὕτως ἀνόσιός ἐστιν, ὡς ὑπολαβεῖν
κακωτήν τὸν θεὸν καὶ λιμόν, οἴκτιστον ὄλεθρον, ἐπάγοντα τοῖς ἄνευ
τροφῆς ζῆν μὴ δυναμένους; ἀγαθὸς γὰρ καὶ ἀγαθῶν αἴτιος, εὐεργέτης,
σωτήρ, τροφεύς, πλουτοφόρος, μεγαλόδωρος, κακίαν ὄρων ἱερῶν ἀπελη-
λακώς· οὕτω γὰρ τὰ γῆς ἄχθη, τὸν τε Ἀδὰμ καὶ Κάιν, ἐφυγάδευσεν 5
172 ἐκ τοῦ παραδείσου. μὴ παραγόμεθα οὖν ταῖς φωναῖς, ἀλλὰ τὰ δι’
ὑπνοιοῦν σημαινόμενα σκοπῶμεν καὶ λέγωμεν, ὅτι τὸ μὲν „ἐκάκωσε“
ἴσον ἐστὶ τῷ ἐπαίδευσε καὶ ἐνουθέτησε καὶ ἐσφρόνισε, τὸ δὲ „λιμῶ
παρέβαλεν“ οὐ σιτίων καὶ ποτῶν εἰργάσατο ἔνδειαν, ἀλλ’ ἡδονῶν καὶ
ἐπιθυμιῶν φόβων τε καὶ λύπης καὶ ἀδικημάτων καὶ συνόλων ἀπάντων 10
173 ὅσα ἢ κακῶν ἐστὶν ἢ παθῶν ἔργα. μαρτυρεῖ δὲ τὸ ἐπιλεγόμενον
ἐξῆς· „ἐψώμισέ σε τὸ μάννα.“ ἄρα γε τὸν τὴν ἄπονον καὶ ἀταλαί-
πωρον τροφήν δίχρα σπουδῆς τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἐκ γῆς, ὡς ἔθος,
ἀναδοθεῖσαν, ἀπ’ οὐρανοῦ δέ, τεράστιον ἔργον, ἐπ’ εὐεργεσίᾳ τῶν
χρησομένων παρασχόμενον ἄξιον λέγειν λιμοῦ καὶ κακώσεως ἢ τοῦναν- 15
174 τίον εὐθηνίας καὶ εὐετηρίας ἀδείας τε καὶ εὐνομίας αἰτίου; ἀλλ’ οἱ
πολλοὶ καὶ ἀγελαῖοι νομίζουσι τοὺς λόγους θεοῖς τρεφόμενους ἀθλίως
καὶ τάλαιπῶρος ζῆν — ἄγευστοι γὰρ εἰσι τοῦ παντρώπου γεύματος
σοφίας —, οἱ δ’ (ἐν) ταῖς εὐπαθείαις καὶ εὐφροσύναις λελήθασιν διά-
175 γοντες. (31.) οὕτω τοίνυν ἢ ποιά κάκωσις ὠφέλιμόν ἐστιν, ὥστε καὶ 20
τὸ ταπεινότερον αὐτῆς, ἢ δουλεία, μέγα ἀγαθὸν νενομίσταται. καὶ ταύτην
ἠῦστατί τις ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς πατήρ υἱῶ, τῷ ἄφρονι Ἡσαῦ ὁ
176 ἄριστος Ἰσαάκ. εἶπε γάρ που· „ἐπὶ μαχαίρᾳ σου ζῆσεις, καὶ τῷ
ἀδελφῷ σου δουλεύσεις“ (Gen. 27,40), λουσιτελέστατον κρίνων τῷ πό-
λεμον ἀντ’ εἰρήνης αἰρουμένῃ καὶ ὥσπερ ἐν μάχαις ὀπλοφοροῦντι διὰ 25
τὴν ἐν τῇ ψυχῇ στάσιν καὶ ταραχῇ ὑπηκόῃ γενέσθαι καὶ δουλεύσαι

1 post θεοῦ add. ζήσεται GFN ὥστε GFN, δε A 2 κακωτήν in ras. H²
καὶ vid. secl. 3 ἀγαθός] ἀγαθῶν F 4 πλουτοφόρος GFL²N: om. MAHL¹
5 οὗτος conl. Cohn Κάιν] Ἐβαν conl. Mang. 6 παραδείσου] παιδός
σου A παραιτώμεθα GF τῆς φωνῆς A 7 λέγωμεν AH¹
ἐκάκωσεν F 8 ἐστὶ om. H τῷ] τὸ G ἐξεπαίδευσε Turn.
τὸ] τῷ H¹ 10 φόβου v ἀπαντῶντων H¹, ἀπάντων τῶν H² 11 κα-
κῶν H¹ ἢ παθῶν ἐστὶν transpos. GF 12 τὸν τὴν] τὸν H², τὴν
H¹ v 15 χρησομένων (ὀμβρηθείσαν) παρασχόμενον] von e cog. H², παρεχόμενον conl.
Mang. 16 εὐσθενίας F¹, εὐθηνίας H ἰδίας A τε om. AG
καὶ] τὰς A αἰτίου] ἄρτον conl. Mang. 17 τοῦς] τοῖς G λόγους
θεοῖς A, θεοῖς λόγοις H 19 δ’ ἐν v: δε codd., δ’ (ἐν μέσαις) conicio
εὐπλοαῖς (HFL² 20 οὕτω] οὐ M, οὐ A 22 τῷ υἱῷ F Ἡσαῦ
M: Ἡσαῦ ceteri

καὶ ἐπιτάγμασιν, ἄττ' ἂν ὁ σωφροσύνης ἐραστῆς ἐπικελεύσῃ, πᾶσι πει-
 θαρχεῖν. ἐνθὲνδὲ μοι δοκεῖ τις τῶν φοιτητῶν Μωυσεώς, ὄνομα εἰρη- 177
 νικός, δε πατρίφ γλώττη Σαλομών καλεῖται, φάναι· „παιδείξ θεοῦ,
 υἱέ, μὴ ὀλιγῶρει, καὶ μὴ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν γάρ
 5 ἀγαπᾷ κύριος ἐλέγχει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται“ (Ρρον.
 3, 11. 12). οὕτως ἄρα ἡ ἐπίπληξις καὶ νουθεσία καλὸν νενόμισται,
 p. 545 M. | ὥστε δι' αὐτῆς ἢ πρὸς θεὸν ὁμολογία συγγένεια γίνεται. τί γάρ οἱ-
 κειότερον υἱῷ πατρὸς ἢ υἱοῦ πατρί; ἀλλ' ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου 178
 συνεύροντες μηχανῶμεν, ἐναργεστάτην δίχα τῶν εἰρημένων πίστιν
 10 παρεξόμεθα τοῦ τὴν ποιὰν ἀκῶσιν ἀρετῆς ἔργον εἶναι· νόμος γάρ ἐστι
 τοιοῦτος· „πᾶσαν χήραν καὶ ὀρφανὸν οὐ κακώσετε· ἐὰν δὲ κακίᾳ κακώ-
 σῃτε αὐτούς“ (Exod. 22, 22). τί λέγει; ἄρ' ὑπό τινος ἔστιν ἄλλου κακῶ-
 σθαι; εἰ γὰρ κακίας ἔργα μόνης αἰ κακώσεις, περιττὸν τὸ ὁμολογούμενον
 γράφειν, δ καὶ δίχα προσθήκης ἀνομολογηθήσεται. φήσει δὲ πάντως· 179
 15 οἶδα καὶ ὑπὸ ἀρετῆς ἐλεγχόμενον καὶ ὑπὸ φρονήσεως παιδευόμενον.
 διόπερ οὐ πᾶσαν ἀκῶσιν ἐν αἰτίᾳ τίθεμαι, ἀλλὰ τὴν μὲν δικαιοσύνης
 καὶ νομοθετικῆς ἔργον οὖσαν — ἐπιπλήξει γὰρ σωφρονίζει — μάλιστα
 θαυμάζω, τὴν δὲ ἀφροσύνης καὶ κακίας, βλαβερὰν ὑπάρχουσαν, ἀπο-
 στρέφομαι καὶ κακίζω δεόντως. ὅταν οὖν τὴν Ἄγαρ κακουμένην ὑπὸ 180
 20 Σάρρας ἀκούσης, μηδὲν τῶν ἐν ταῖς γυναικείαις ζηλοτυπιαῖς εἰωθότων
 γίνεσθαι ὑπονοήσης· οὐ γὰρ περὶ γυναικῶν ἔστιν ὁ λόγος, ἀλλὰ δια-
 νοιῶν, τῆς μὲν γυμναζομένης ἐν τοῖς προπαιδεύμασι, τῆς δὲ τοὺς
 ἀρετῆς ἄθλους διαθλούσης.

1 ἄτ' MGF	2 Μωσεώς codd.	3 γλώσση HGF
4 ὀλιγῶρη G, ὀλιγῶρει A	6 ὄντως H ²	ἀρα] ἐστὶν FL ²
καλῶς GF	7 διὰ τῆς πρὸς G	ὁμολογεῖται συγγένεια γίνεσθαι conicio
ὁμολογίας G, ὁμολογία καὶ Mang.	γένηται A	9 πιστεῖ A
10 πα- ρεξόμεθα v	τοῦ] τῷ F	11 κακώσεται A
12 ἀρα F	ἄλλου (ἢ κακίας) conicio	14 ἀνομολογηθήσεται
H, ἂν ὁμολογήσῃτε GF	φησὶ GF, φύσει A	15 οἶδα καὶ
om. G	post οἶδα add. τινὰ F	16 τίθημι per errorem Mang.
17 γὰρ σωφρονίζει] γλωσσοφρονίζει A	20 τῆς Σάρρας GF	ἀκούσης om. A
21 γενέσθαι M	ὑπονοήσεις v	22. 23 τοῖς ἀρετῆς ἄθλοις A
23 φί- λωνος περὶ τῆς εἰς τὰ προπαιδεύματα συνόδου subscribit G		

3—6 *Clem. Alex. Strom. I § 32 p. 335 P.*: εὐ γοῦν εἴρηται· tum sequitur locus Proverb. e Philone sumptus (lin. 4 μηδὲ pro καὶ μή).

Φ Ι Λ Ω Ν Ο Σ

ΠΕΡΙ ΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΕΣΕΩΣ

- 1 (1.) | „Καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρα, καὶ ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου I p.546M.
αὐτῆς. εὔρε δὲ αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος ἐν
τῇ ἐρήμῳ, ἐπὶ τῆς πηγῆς ἐν τῇ ὁδῷ Σούρ. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος
κυρίου· παιδίσκη Σάρας, πόθεν ἔρχη, καὶ ποῦ πορεύη; καὶ εἶπεν·
ἀπὸ προσώπου Σάρας τῆς κυρίας μου ἐγὼ ἀποδιδράσκω. εἶπε δὲ αὐτῇ 5
ὁ ἄγγελος κυρίου· ἀποστράφηθι πρὸς τὴν κυρίαν σου καὶ ταπεινώθητι
ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῆς. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου· (Ἰδοῦ) σὺ ἐν
γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ, ὅτι
ἐπήκουσε κύριος τῇ ταπεινώσει σου. οὗτος ἔσται ἀγροῖκος ἄνθρωπος·
αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντα καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ’ αὐτόν (Gen. 16, 10
2 6—12, om. 10).“ εἰρηκότες ἐν τῷ προτέρῳ τὰ πρέποντα περὶ τῶν
προπαιδευμάτων καὶ περὶ κακώσεως, ἐξῆς τὸν περὶ φυγάδων ἀναγρά-
ψομεν τόπον. μέμνηται γὰρ πολλαχοῦ τῶν ἀποδιδρασκόντων, καθάπερ
καὶ νῦν φάσκων ἐπὶ τῆς Ἄγαρ, ὅτι κακωθεῖσα „ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου
3 τῆς κυρίας“. αἰτίας οὖν ἔγωγε τρεῖς εἶναι νομίζω φυγῆς, μῖσος, φόβον, 15
αἰδῶ. μῖσει μὲν οὖν καὶ γυναῖκες ἄνδρας καὶ ἄνδρες γυναῖκας ἀπολεί-
πουσι, φόβῳ δὲ τοὺς γονεῖς παῖδες καὶ δεσπότης οἰκέται, αἰδοῖ δὲ τοὺς
ἐταίρους, ὁπότε μὴ καθ’ ἡδονὴν τι πράξειαν αὐτοῖς, οἱ φίλοι· ἤδη δὲ

Φίλωνος εὐρέσεως G, περὶ φυγάδων H 1 Σάρα H: Σάρρα G
τοῦ προσώπου v 3 ἐν] τῆς ἐν v ὁδῷ om. (i 4 (Ἄγαρ) παιδίσκη ex
LXX et quaest. in Gen. III § 28 conicio Σάρας H: Σάρρας G 5 Σάρας H:
Σάρρας G 7 Ἰδοῦ ex § 204 et LXX addidi 8 τέξεις v 8. 9 ὅτι—σου
om. H 11 προτέρῳ (βιβλίῳ) conicio 12. 13 ἀναγράψομεν conicio
13 ὁ ἱερὸς λόγος addi vult Mang. 18 οἱ φίλοι αὐτοῖς H, sed β', α' s. s.

καὶ πατέρας οἶδα διὰ τὸ ἀβροδίαιτον αὐστηρὸν καὶ φιλόσοφον βίον
 παίδων ἐκτραπομένους καὶ δι' αἰδῶ τὸν ἀγρὸν πρὸ τῆς πόλεως οἰκεῖν
 ἐλομένους. τῶν τριῶν τούτων αἰπιῶν ἔστιν εὑρεῖν ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς 4
 ὑπομνήματα. ὁ γοῦν ἀσκητῆς Ἰακώβ μίσει μὲν τὸν πενθερὸν Λάβαν,
 p. 547 M. φόβῳ δὲ τὸν ἀδελφὸν Ἡσαῦ | ἀποδιδράσκει, ὡς αὐτίκα παραστήσομεν.

6 ἡ δ' Ἄγαρ ἀπαλλάττεται δι' αἰδῶ· σημεῖον δὲ τὸ ὑπαντᾶν αὐτῇ 5
 ἄγγελον, θεῖον λόγον, ἃ χρῆ παραινέσοντα καὶ ὑψηγησόμενον ἐπανόδου
 τῆς εἰς τὸν δεσποίνης οἶκον, δεσ καὶ θαρσύνων φησίν· „ἐπήκουσε κύριος
 τῆ ταπεινώσει σου“ (Gen. 16, 11), ἦν οὔτε διὰ φόβον ἔσχες οὔτε διὰ
 10 μῖσος — τὸ μὲν γὰρ ἀγεννοῦς, τὸ δὲ φιλαπεχθήμονος πάθος ψυχῆς —,
 ἀλλ' ἔνεκα τοῦ σωφροσύνης ἀπεικονίσματος, αἰδοῦς. εἰκὸς γὰρ ἦν, εἰ 6
 διὰ φόβον ἀπεδιδράσκε, τῇ τὸν φόβον ἐπανατειναμένη παρηγορησά
 προπαθεῖν· τηλικαῦτα γὰρ ἀσφαλὲς ἦν ἐπανάρχεσθαι τῇ φυγούσῃ,
 πρότερον δ' οὐ. ἀλλὰ τῇ μὲν οὐδεὶς προεντογχνάει ἄτε ἐξευμενισθείση
 15 δι' ἑαυτῆς, τὴν δὲ ὁ δι' εὐνοίαν φίλος ὁμοῦ καὶ σύμβουλος ἔλεγχος
 διδάσκει μὴ αἰδεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ εὐτολμία χρῆσθαι· ἤμισυ γὰρ
 ἀρετῆς εἶναι τὴν δίχα τοῦ θαρρεῖν αἰδῶ.

(2.) Τοὺς μὲν οὖν ἀκριβεστέρους χαρακτῆρας ὁ ἐξῆς μηνύσει 7
 λόγος. ἐπανιτέον δ' ἐπὶ τὰ προταθέντα κεφάλαια καὶ ἀρκτέον ἀπὸ τῶν
 20 μίσους χάριν ἀποδιδρασκόντων. „ἔκρυψε“ γὰρ φησιν „Ἰακώβ Λάβαν
 τὸν Σύρον, τοῦ μὴ ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ ὅτι ἀποδιδράσκει, καὶ ἀπέδρα
 αὐτὸς καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα“ (Gen. 31, 20. 21). τίς οὖν αἰτία τοῦ 8
 μίσους; ποθεῖς γὰρ ἴσως δὴ τοῦτο μαθεῖν. εἰσὶ τινες οἱ τὴν ἄποιον
 καὶ ἀνειδέον καὶ ἀσχημάτιστον οὐσίαν θεοπλαστοῦντες, τὸ κινοῦν αἴτιον
 25 οὔτε εἰδότες οὔτε παρὰ τῶν εἰδόντων μαθεῖν σπουδάσαντες, ἀγνοία δὲ
 καὶ ἀμαθία κεχρημένοι τοῦ καλλίστου μαθήματος, οὐ πρώτου καὶ μόνου
 τὴν ἐπιστήμην ἐκπονεῖν ἦν ἀναγκαῖον. ὁ Λάβαν τοῦ γένους ἐστὶ τούτου· 9

5 Ἡσαῦ GH παραστήσομεν scripsi: παραστήσομαι codd. 7 θεῖον
 λόγον ex θεῖων λόγων corr. H ἃ χρῆ] ἄχρι G 8 δεσποίνης H
 11. 12 ἦν εἰ — φόβον add. in mg. H² 12 ἐπανατειναμένην Turn. 13 προπα-
 θεῖν con. Mang. 15 ὁ δι' εὐνοίαν] διάνοιαν G φίλος ὁμοῦ G: ὁμοῦ
 φίλος H 16 μόνον] μὲν con. Mang. εὐτολμίας G 19 δὲ H
 προταθέντα Mang.: προτεθέντα codd. 21 τοῦ] τὸ G 23 τοῦτο Turn.: τι τοῦ
 codd., τι [περὶ τούτου] conicio, τι(να) τού(του) con. Cohn 24 οὐσίαν] ὕλην
 con. Mang. κινοῦν] τῶν γινομένων con. Mang. 25 ἰδόντες G
 ἰδόντων G

τὴν γὰρ ἄσσημον αὐτῷ ποίμνην οἱ χρησμοὶ προσνέμουσιν (Gen. 30,42)· ἄσσημος δὲ ἐν μὲν τοῖς ὄλοις ἢ ἄποιος ὕλη, ἐν ἀνθρώποις δὲ ἢ ἀμαθῆς
 10 ψυχὴ καὶ ἀπαιδαγωγῆτος. ἕτεροι δ' εἰσὶ τῆς ἀμείνονος μοίρας, οἱ νοῦν ἔφασαν ἐλθόντα πάντα διακοσμήσαι, τὴν ἐξ ὀχλοκρατίας ἐν τοῖς οὖσιν ἀταξίαν εἰς ἀρχῆς νομίμου, βασιλείας, τάξιν ἀγαθόντα. τοῦ θιάσου 5
 τούτου χορευτῆς Ἰακώβ ἐστίν, ὃς ἐπιστατεῖ τῆς ἐπισήμου ποικίλης ἀγέλης· ἐπίσημον δὲ πάλιν καὶ ποικίλον ἐν μὲν τοῖς ὄλοις τὸ εἶδος, ἐν
 11 δὲ ἀνθρώποις ἢ εὐπαιδευτος καὶ φιλομαθῆς διάνοια. πολλοῦ δὲ τοῦ φύσει κοινωνικοῦ σπάσας ὁ ἐπίσημος καὶ μοναρχίας ἀληθοῦς ἐταῖρος ἔρχεται πρὸς τὸν ἄσσημον, ὕλικὰς μὲν, ὡς εἶπον ἡδὴ, θεοπλαστοῦντα 10
 ἡγεμονίας, ἔξω δὲ τούτων δραστήριον μηδεμίαν νομίζοντα, διδάξων ὅτι
 12 οὐκ ὀρθογυμνωεῖ. γέγονε τε γὰρ ὁ κόσμος καὶ πάντως ὑπ' αἰτίου τινὸς γέγονεν· ὁ δὲ τοῦ ποιῶντος λόγος αὐτός ἐστιν ἢ σφραγίς, ἣ τῶν ὄντων ἕκαστον μεμόρφωται· παρὸ καὶ τέλειον | τοῖς γινομένοις ἐξ ἀρχῆς παρα- p. 548 M.
 13 κολουθεῖ τὸ εἶδος, ἅτε ἐκμαγεῖον καὶ εἰκὼν τελείου λόγου. τὸ γὰρ γε- 15
 νόμενον ζῶον ἀτελὲς μὲν ἐστὶ τῷ ποσῷ — μάρτυρες δὲ αἱ καθ' ἡλικίαν ἕκαστην παραυξήσεις —, τέλειον δὲ τῷ ποιῷ· μένει γὰρ ἢ αὐτὴ ποιότης ἅτε ἀπὸ μένοντος ἐκμαγεῖσα καὶ μηδαμῇ τρεπομένου θείου λόγου.
 14 (3.) ὁρῶν δ' ὅτι πρὸς μάθησιν καὶ νόμιμον ἐπιστασίαν κεκώφωται, δρασμὸν εἰκότως βουλεύεται· δέδωκε γὰρ, μὴ πρὸς τῷ μηδὲν ἰσχυῖσαι 20
 ὄνῃσαι ἔτι καὶ ζημιωθῆ. βλαβεραὶ γὰρ αἱ μετὰ ἀνοήτων συνουσίαι, καὶ ἄκουσα πολλάκις ἢ ψυχὴ τῆς ἐκείνων φρενοβλαβείας ἀπομάττεται τὰ εἰδῶλα· καὶ ὄντως ἐστὶν ἐχθρὸν φύσει παιδεία ἀπαιδευσιᾶ καὶ φιλοπο-
 15 νία ἀμελετησίᾳ. παρὸ καὶ φωνὴν αἱ ἀσκητικαὶ δυνάμεις ἀφεῖσαι κεκρά-

1 οἱ Mang.: οὐ codd. 3 ἀπαιδευτος conicio 4 ὀχλοκρατίας scripsi: ὀχλοκρασίας codd.
 6 (καὶ) ποικίλης conicio 7 ὄλοις] ὕλικοῖς coni. Mang. 8 δὲ Mang. per errorem
 11 ἡγεμονίας] οὐσίας conicio μηδαμῇ coni. Cohn 12 ὀρθογυμνωεῖ v γέγονε
 τε G: γεγένηται H 14 παρ' ὄν Mang. 18 ἐκμαγεῖσα H 19 νόμιμον Mang.:
 μόνιμον codd. 20 τῷ] τὸ Turn. 22 τῆς GH: ταῖς L' Turn. φρενοβλαβείας
 G, φρενοβλαβείας Turn. 23 post καὶ ras. H 24 ἀφεῖσαι conicio

3 Anaxagoras: v. Laert. Diog. II 6; Zeller, Philos. gr. I p. 992². 21—23 DP
 fol. 331 DR fol. 261r DV p. 692 Antonius Melissa II 36 col. 1095 Georgides p. 17,11
 Boiss. (Laur. VII 15 fol. 37v) Φίλωνος: βλαβεραὶ τῶν ἀνοήτων αἱ συνουσίαι—εἰδῶλα (αἱ
 τῶν ἀνοήτων DP DV). 21—24 Ambros. epist. 27,8: noxiae sunt enim con-
 versationes cum insipientibus et inficiunt sobriam mentem ac decolorant . . . frequenter
 enim accidit, ut quis contra propositum suum . . . fuco insipientiae coloretur, meritoque
 contrariae sibi sunt et repugnantes disciplina atque insolentia.
 24—113,13 *ibid.* 7: Lia et Rachel, una laboriosa, altera adspiratio fortis, refugientes non

γασι τὰς αἰτίας τοῦ μίσους παραδιηγόμεναι· „μὴ ἔστιν ἡμῖν ἔτι μερίς
 ἢ κληρονομία ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν; οὐχ ὡς ἀλλότριαι λελο-
 γίσμεθα αὐτῷ; πέπρακε γὰρ ἡμᾶς καὶ κατέφαγε καταβρώσει τὸ ἀργύ-
 ριον ἡμῶν. πᾶς ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα, ἣν ἀφειλετο ὁ θεὸς τοῦ
 5 πατρὸς ἡμῶν, ἡμῖν ἔσται καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν“ (Gen. 31,14—16).
 ἐλεύθεραι γὰρ καὶ τοῖς ὀνόμασι καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν οὐδένα τῶν ἀφρόνων 16
 νομίζουσι πλούσιον ἢ ἐνδοξον εἶναι, πάντας δ', ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀδόξους
 καὶ πένητας, κἄν βασιλέων πολυχρύσων τύχας ὑπερβάλλωσιν. οὐ γάρ
 φασι τὸν πλοῦτον τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ τὸν ἀφαιρεθέντα πλοῦτον, οὐδὲ τὴν
 10 ἐκείνου δόξαν, ἀλλὰ τὴν ἀφαιρεθεῖσαν αὐτοῦ δόξαν σχήσειν. ἐστέρηται 17
 δ' ὁ φαῦλος τοῦ ἀληθινοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ἀψευδοῦς εὐδοξίας· τὰ γὰρ
 ἀγαθὰ ταῦτα φρόνησις καὶ σωφροσύνη καὶ αἱ συγγενεῖς περιποιοῦσι δια-
 θέσεις, ὧν αἱ φιλάρετοι ψυχαὶ κληρονομοῦσιν. οὐκοῦν οὐ τὰ προσόντα 18
 τῷ μοχθηρῷ, τὰ δ' ὧν ἐκεῖνος ἐστέρηται περιουσία καὶ εὐκλεια τοῖς
 15 ἀστείοις ἐστίν· ἐστέρηται δὲ ἀρετῶν, αἱ δὲ κτήματα τῶνδε γεγόνασιν,

2 ἢ scripsi (sic LXX et quis rer. div. her. § 44): καὶ codd. ἀλλότριαι scripsi:
 ἀλλότριαι codd.; genuina scriptura αἱ ἀλλότριαι esse videtur: cf. ad lin. 2 2. 3 λε-
 λόγησθε corr. ex λελόγησθαι H, λελόγησθε L 4 πάντα τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν
 ex LXX et § 16 conicio 6 ἐλεύθεροι v γὰρ (καὶ πλούσια) ex Ambros.
 conicio ὀνόμασι] γένεσι con. Mang. 9 ἀφαιρεθέντα (αὐτοῦ) conicio
 13 ὧν] α vel κληρονομοὶ εἰσὶν con. Mang. 15 δ' ἢ G τῶνδε G:
 αὐτῶν H

generis necessitudinem, sed morum discrepantiam, cum viri exerciti Iacob sermone
 edoctae essent, quod vellet discedere, ut Laban et filiorum eius invidiam declinaret
 atque ignaviam, responderunt: numquid est nobis portio aut hereditas in
 dono patris nostri? nonne sicut alienae aestimamur ei? vendidit enim
 nos et devoravit pretium nostrum. ecce primum quia ignavus et invidus
 laboriosam et disciplinae tenacem alienat a se... 5 nunc audiamus, quomodo quae
 habet virtus, non habeat ignavia. aiunt enim: omnes divitiae et gloria, quae
 tulit deus patri nostro, nobis erit et filiis nostris. merito deo arbitro
 dicunt esse sublata, quia ipse est auctor bonorum, cuius gratia ignavi exuuntur;
 quia decorem hereditatis divinae capere improbi atque infirmi non queunt, succedit
 autem intentus et spiritum in se fortis habens. 6—8 *ibid.* 7: denique quasi
 divites et liberae non eum divitem, sed egentem arbitrabantur. omnis enim bonarum
 et liberalium consors disciplinarum neminem insipientium divitem putat, sed inopem
 atque egenum, abiectum quoque, etsi regalibus divitiis affluat et superbus auro suam
 iactet potentiam (cf. etiam 9). *epist.* 38,8: alter despiciens animo βασιλέων τὰς πολυ-
 χρύσους τύχας imperialesque gazas... cf. *Nauck tragic. graec. fr.* 2. p. 900 (*adespota*
 322).

ἵνα καὶ τὸ ἐτέρωθι λεχθὲν συνάδη· „τὰ βδελύγματα Αἰγύπτου θύσομεν
 κυρίῳ τῷ θεῷ“ (Exod. 8,26)· τέλεια γὰρ καὶ ἄμωμα ἱερέια αἰ ἀρεταὶ
 καὶ αἰ κατὰ ἀρετὰς πράξεις, ἃς τὸ φιλοπαθὲς Αἰγύπτιον βδελύττεται
 19 σῶμα. καθάπερ γὰρ ἐνταῦθα φυσικῶς τὰ βέβηλα παρ' Αἰγυπτίους ἱερὰ
 παρὰ τοῖς ὀξὺ καθορῶσι λέγεται καὶ πάντα θύεται, τὸν αὐτὸν τρόπον 5
 καὶ ὧν ἐστέρηται καὶ ἀφήρηται πᾶς ἄφρων, τούτων κληρονόμος ἔσται
 ὁ καλοκάγαθίας ἐταῖρος· ταῦτα | δέ ἐστι δόξα ἀληθῆς ἐπιστήμης ἀδια- p. 549 M.
 φοροῦσα καὶ πλοῦτος οὐχ ὁ τυφλός, ἀλλ' ὁ τῶν ὄντων ὀξυδερκέστατος,
 ἃς οὐδὲν παραδέχεται νόμισμα κίβδηλον, ἀλλ' οὐδ' ἄψυχον τὸ παράπαν,
 20 εἰ καὶ δόκιμον εἶη. προσηκόντως οὖν ἀποδράσεται τὸν τῶν θεῶν ἀγαθῶν 10
 ἀμέτοχον, ἃς καὶ ἐν οἷς ἕτερον αἰτιᾶται διαβάλλων ἐαυτὸν λελθθεν,
 ἐπειδὴν φῆ· „εἰ ἀνήγγειλάς μοι, ἐξαπέστειλα ἄν σε“ (Gen. 31,27).
 αὐτὸ γὰρ τοῦτο φυγῆς ἦν ἄξιον, εἰ μυρίων δεσποτῶν δοῦλος ὧν, ἐπι-
 21 μορφάζων ἀρχὴν καὶ ἡγεμονίαν, ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐκήρυττες. ἐγὼ δέ,
 φησί, τῆς ἐπ' ἀρετὴν ἀγούσης ὁδοῦ συνεργὸν ἀνθρώπου οὐκ ἔλαβον, 15

1 οὖν αἰβοὶ G (fort. συνάδοι scrib.) θύσομεν G: θύσομεν H 4 βέβηλα G: εἰδωλα
 H, βδελύγματα conl. Mang. 6 καὶ ὧν G (Mang.): κακιῶν ὧν H (ὧν add. H?)
 ἀφήρητο G 7 ἐστὶν H 8 ἀλλ' ὁ H²: ἀλλὰ GH¹ 9 ἄψυχον] ἄσημον conl.
 Mang., sed v. § 10 10 τὸν] ὁ H s. lin. τῶν] τὸν H² 11 ἀμέτοχον in
 ἀμέτοχος corr. H ἑταῖρον H¹ 12 ἐπειδὴ ex ἐπειδὴν corr. H ἐφη GH

2. 3 *Ambros. de fuga saeculi* 8,51: bonum enim sapientiae sacrificium, bona est hostia
 fides et omnis virtus. 2—7 *Ambros. epist.* 27,2. 3: oderant ergo Aegyptii
 immaculata (*vulg.* immolata) sacrificia, id est perfecta studia virtutum et plena disci-
 plinae. quod ergo vitiosi oderunt, hoc apud bonos sincerum ac pium est. opus vir-
 tutis detestatur luxuriosus, belluo refugit. Aegyptium itaque corpus quod illecebras
 diligit, aversatur animae virtutes, abominatur imperium, refugit virtutum disciplinas
 et omnia opera, quae huiusmodi sunt. quae ergo Aegyptius refugit . . ., haec tu
 amplectere . . . illa autem declina, quae illi sequuntur atque eligunt, quoniam duo sibi
 ista congruere non possunt, prudentia et insipientia. itaque sicut iis quae in quodam
 censu imprudentiae atque intemperantiae sunt abdicat se prudentia, abdicat con-
 tinentia, ita eorum exsors omnis insipiens est atque incontinsens, quae in bonis
 atque in hereditate sapientis viri sunt et continentia. 8—10 *ibid.* 6: neque
 enim caecus thesaurus hereditas est. 7 pecunia adultera. 10 bona moneta.
 12—115,2 *Ambros. epist.* 27,11: si annuntiasses, inquit, mihi, emisisses te. in
 quo prodidit, quid iustus fugerit: ne eum prosequeretur, ne deduceret, ne tali comi-
 tatu stipatus procederet. primum quod multorum dominorum mancipio se subicere
 non debuit, ut ab eo tamquam servulus dimitteretur. deinde quia vir exercitio inten-
 tus et quaerens veram viam ad virtutem persequi non hominem deductorem, sed ora-
 cula quaesivit caelestia; quae me, inquit, hinc praeceperunt abire et nunc comitantur
 viantem.

ἀλλ' ὑπήκουσα χρησμῶν θείων κελευόντων ἐνθένδε ἀπαίρειν, οἱ καὶ
 μέχρι νῦν με ποδηγετοῦσι. πῶς δ' ἄν με ἐξαπέστειλας; ἦ, ὡς σεμνολο- 22
 γούμενος διεξήεις, μετ' εὐφροσύνης τῆς ἐμοὶ λυπηρᾶς καὶ μουσικῶν
 ἀμούσων καὶ τυμπάνων καὶ κτύπων ἀνάρθρων καὶ ἀλόγων πληγᾶς ἐμφο-
 5 ρούντων ψυχῇ δι' ὧτων καὶ μετὰ κιθάρας (ibid.), ἀλύρων καὶ ἀναρμό-
 στων οὐκ ὀργάνων μᾶλλον ἢ τῶν κατὰ τὸν βίον πράξεων; ἀλλὰ γὰρ
 ταῦτ' ἐστὶν ὧν ἕνεκα φυγὴν ἐβρόλευσα, σὺ δ', ὡς εἰκεν, ἀντισπᾶσματά
 μου τῆς φυγῆς ἐπενόεις, ἵνα καλινδρομήσω διὰ τὸ ἀπατηλὸν καὶ εὐπα-
 ράγωγον φύσει τῶν αἰσθήσεων, αἷς μόλις ἴσχυσα ἐπιβῆναι.

10 (4.) Μῖσος μὲν δὴ τοῦ λεχθέντος δρασμῶ γέγονεν αἷτιον, φόβος 23
 δὲ τοῦ λεχθησομένου. „εἶπε“ γάρ φησι „Ρεβέκκα πρὸς Ἰακώβ· ἰδοῦ,
 Ἡσαῦ ὁ ἀδελφός σου ἀπειλεῖ (σοι) ἀποκτεῖναί σε. νῦν οὖν, τέκνον,
 ἄκουσόν μου τῆς φωνῆς καὶ ἀναστὰς ἀπόδραθι πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελ-
 φόν μου εἰς Χαρρὰν καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινάς, ἕως τοῦ
 15 ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ ἐπιλάθῃται
 ἃ πεποίηκας αὐτῷ· καὶ ἀποστελεσάμενα μεταπέμφομαί σε ἐκεῖθεν“ (Gen.
 27,42—45). ἄξιον γὰρ δεδιέναι, μὴ τὸ χεῖρον τῆς ψυχῆς μέρος ἐξ 24
 ἐνέδρας λοχῆσαν ἢ καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ κονισάμενον ἀνατρέψῃ καὶ κατα-
 βάλῃ τὸ κρεῖττον. συμβουλή δ' ἀρίστη τῆς ὀρθογνώμονος ἐπιμονῆς,
 20 Ῥεβέκκας ἦδε· ἐπειδὴν ἴδης, φησί, τὸν φαῦλον πολὺν ῥέοντα κατὰ 25
 ἀρετῆς καὶ ὧν ἀλογεῖν προσῆκε πολὺν λόγον ἔχοντα, πλούτου, δόξης,
 ἡδονῆς, καὶ τὰδικεῖν ἐπαινοῦντα ὡς αἷτιον ἐκάστου τῶν εἰρημέμων —
 πλουταργύρους γὰρ καὶ πολυχρύσους καὶ ἐνδόξους τοὺς ἀδικοῦντας μάλιστα
 γίνεσθαι —, μὴ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν τραπόμενος εὐθὺς ἀχρηματίαν καὶ
 26 ἀτυφίαν ἀστυρήν τε καὶ μονωτικὸν βίον ἐπιτηδεύσης· ἀνερεθίσεις γὰρ

4 alterum καὶ om. G 11 Ῥεβέκκα H 12 Ἡσαῦ GH hic et infra semper
 σοι ex LXX et § 39 addidi 14 post μου add. καὶ G τοῦ om. H 15 τὸν
 θυμὸν καὶ G: om. H σου (ἀπὸ σοῦ) conicio; cf. LXX et vol. II p. 309, 24
 18 λογιᾶσαν G κινήσασθαι per errorem Mang. 18. 19 καταβάλλῃ G
 19 ἐπιτηδέμωνος G 20 Ῥεβέκκας H ἦδε scripsi: ἢ δ' codd. πολὺν scripsi:
 πολὺ codd. 22 καὶ τὸ ἀδικεῖν G²H: κατ' ἀδικεῖν G¹ 23 τοῦς] ἐστὶν
 Turn. 25 ἐπιτηδεύσεις H ἀναιρεθίσεις G¹, ἀναιρεῖσθαι G² ut vid., ἀνε-
 ρεθίεις Cohn

2—7 *ibid.* 12: sed quomodo me dimisisses? an cum laetitia tua, quae plena est maesti-
 tudinis, cum tympanis scilicet atque organis immoderata modulantibus et sonis tibia-
 rum suavis insuavia resultantibus, sonis dissonis, crepitis discrepantibus, vocibus
 mutis, cymbalis animam ferientibus? . . haec sunt quae ego fugi.

τὸν ἀντίπαλον καὶ βαρύτερον ἐχθρὸν ἀλείψεις κατὰ σεαυτοῦ. τί ἄν οὖν
 26 ἐργασάμενος ἐκφύγῃς τὰ παλαίσματα' αὐτοῦ, σκόπει. συνενέχθητι τοῖς
 αὐτοῖς, οὐκ ἐπιτηδεύμασι λέγω, τοῖς δὲ τῶν εἰρημένων ποιητικῶς, τιμαῖς,
 ἀρχαῖς, ἀργύρῳ, χρυσῷ, | κτήμασι, χρώμασι, σχήμασι διαφόροις, κάλλεσι, p. 550 M.
 καὶ ὅταν ἐντύχῃς, οἷα δημιουργὸς ἀγαθὸς εἶδος ἄριστον ταῖς ὑλικάις 5
 27 οὐσίαις ἐγγάραξον καὶ ἐπαινετὸν ἀποτελέσον ἔργον. ἢ οὐκ οἶδας, ὅτι
 ναῦν ἰδιώτης μὲν παραλαβὼν σφίζεσθαι δυναμένην ἀνατρέπει, κυβερνητι-
 κὸς δὲ ἀνὴρ καὶ τὴν ἀπολλυμένην πολλὰκις ἔσωσε, καὶ τῶν καμνόντων
 οἱ μὲν ἀπειρία τῶν θεραπευόντων χρησάμενοι σφαλερῶς τὰ σώματα
 ἔσχον, οἱ δὲ ἐμπειρία καὶ τὰς σφαλερὰς νόσους ἀπέφυγον; καὶ τί δεῖ 10
 μηχανῶν; ἀεὶ γὰρ τὰ μετὰ τέχνης ἔλεγχος ἐστὶ τῶν σὺν ἀτεχνίᾳ γινο-
 μένων, καὶ ὁ τούτων ἀληθὴς ἔπαινος ἀψευδὴς ἐκείνων ἐστὶ κατηγορία.
 28 (B.) ἐὰν οὖν θέλῃς διελέγξαι τὸν πολυχρήματον φαῦλον, μὴ ἀποστρα-
 φῆς τὴν ἐν χρήμασι περιουσίαν. ὁ μὲν γὰρ ἢ ἀνελεύθερος καὶ δουλο-
 πρεπὴς ὀβολοστάτης καὶ τοκογλύφος, βαρυδαίμων ἀνὴρ, ἀναφανεῖται ἢ 15
 ἔμπαλιν ἄσωτος πεφορημένος, λαφύττει καὶ σπαθᾶν ἐτοιμώτατος, ἐται-
 ρῶν καὶ πορνοτρόφων καὶ μαστροπῶν καὶ παντὸς ἀκολάστου θιάσου
 29 χορηγὸς φιλοτιμώτατος. σὺ δὲ ἔρανον παρέξεις πένησι φίλων, χαριεῖ
 δωρεὰς τῇ πατρίδι, συνεχδώσεις θυγατέρας ἀπόροις γονεῦσιν αὐταρκεστά-
 την προῖκα ἐπιδούς, μονοῦκ εἰς μέσον προθεῖς τὰ ἴδια καλέσεις ἐπὶ 20
 30 μετουσίαν ἅπαντας τοὺς ἀξίους χάριτος. τὸν αὐτὸν μέντοι τρόπον καὶ
 δοξομανοῦντα καὶ ἐπικομπάζοντα βουληθεὶς ὀνειδίσει μοχθηρόν, δυνηθεὶς
 ἐντιμὸς εἶναι μὴ ἀποστραφῆς τὸν παρὰ τοῖς πολλοῖς ἔπαινον· οὕτως
 γὰρ τὸν μακρὰ βαίνοντα καὶ φρουαττόμενον ἄθλιον ὑποσκελεῖς. ὁ μὲν
 γε τῷ ἐπιφανεῖ καταχρήσεται πρὸς ὕβριν καὶ ἀτιμίαν ἀμεινόνων ἐτέρων, 25
 αὖξων τοὺς χεῖρους ἐπ' αὐτοῖς· σὺ δὲ ἔμπαλιν τοῖς ἀξίοις ἅπασι μετα-
 δώσεις τῆς εὐκλείας, ἀσφάλειαν μὲν περιποιῶν τοῖς ἀγαθοῖς, βελτιῶν δὲ

2 ἐκφύγοις conicio	παλαίσματα H	συνενέχθητι H ²	4 σχήμασι om. G
5 ἐντύχῃς] ἐν in ras. H ²	6 ἢ G	8 ἔσωσεν H	11 ἐστὶν H
11. 12 γενομένων H	13 ἐθέλῃς conicio	θέλοις ἐλέγξαι G	14 ἦ]
εἰ G ¹	16 ἀσωταίαις ἐμφορούμενος coni. Mang.	φωλάττειν L	
17 πορνοτροφῶν codd. v	18 χαριεῖ scripsi: χάριτος G, χάριτας H, χάριτας καὶ v		
19. 20 αὐταρκεστάτων L	20 ἐπιδιδούς v	προσθεῖς Turn.	23 post μὴ
habet οὖν H ¹	ἀποστραφεῖς GH ¹	24 μακρὰν G	25 ἐταίρων H
26 αὖξων G	αὐτούς conicio		

τοὺς χεῖρους ἰουθεσίᾳ. καὶ ἐπ' ἄκρατον μέντοι καὶ πολυτελεῖς τραπέ- 31
 ζας ἔης, θαρρῶν ἴθι· τὸν γὰρ ἀκράτορα αἰσχυνεῖς διὰ τῆς σεαυτοῦ δεξιό-
 τητος. ὁ μὲν γὰρ πεσῶν ἐπὶ γαστέρα καὶ πρὸ τοῦ στόματος τὰς ἀπλή-
 στους διοίξας ἐπιθυμίας ἀκόσμως ἐμφορήσεται καὶ τὰ τοῦ πλησίον ἐπι-
 5 σπάσεται καὶ πάντ' ἐπιλιχμώμενος οὐκ ἐρυθριάσει· καὶ διακορῆς ἐδω-
 δῆς ἐπειδὴν γένηται, χανθόν, ὡς οἱ ποιηταὶ λέγουσι, πίνων γέλωτα καὶ
 χλεύην παρέξει τοῖς ὄρωσι. σὺ δ' ἄνευ μὲν ἀνάγκης χρήσῃ τοῖς με- 32
 τρίοις, ἐὰν δέ που βιασθῆς εἰς πλειόνων ἀπόλαυσιν ἐλθεῖν, λογισμὸν
 τῆς ἀνάγκης ἐπιστήσας ἡγεμόνα τὴν ἥδονην εἰς ἀθλίαν οὐδέποτε ἐκτρέ-
 10 ψεις, ἀλλ', εἰ χρῆ τὸν τρόπον εἰπεῖν τοῦτον, νηφάλια μεθυσθήσῃ.
 (6.) μέμψαιτ' ἂν οὖν δεόντως ἢ ἀλήθεια τοῖς ἀνεξετάστως ἀπολείπουσι 33
 p. 551 M. τὰς ἐν τῷ | πολιτικῷ βίῳ πραγματείας καὶ πορισμοῦ καὶ δόξης καὶ
 ἥδονῆς καταπεφρονηκέναι λέγουσιν. ἀλαζονεύονται γάρ, οὐ καταφρονοῦσι,
 τὸ ρυπαῖν καὶ σκυθρωπάζειν αὐστηρῶς τε καὶ αὐχμηρῶς ἀποζῆν δαλέατα
 15 προτιθέντες, ὡς δὴ κοσμιότητος καὶ σωφροσύνης καὶ καρτερίας ἐρασταί.
 τοὺς δ' ἀκριβεστέροισι ἀπατᾶν οὐ δύνανται διακόπτοντας εἶσω καὶ μὴ 34
 τοῖς ἐν ἐμφανεί παραγομένους. ταῦτα γὰρ προκαλύμματα ὄντα ἐτέρων
 ἀναστειλαντες, τὰ ἐναποκείμενα ἔνδον, ὅποια ἄττα τὴν φύσιν ἐστίν, ἐθεά-
 σαντο καί, εἰ μὲν εἶη καλὰ, ἐθαύμασαν, εἰ δὲ αἰσχυρὰ, ἐχλεύασαν καὶ
 20 τῆ· ὑποκρίσεως ἐμίσησαν. λέγωμεν οὖν τοῖς τοιοῦτοις· τὸν ἄμικτον 35
 καὶ ἀκρινώνητον μονότροπόν τε καὶ μονωτικὸν βίον ζηλοῦτε; τί γὰρ τῶν
 ἐν κοινωνίᾳ καλῶν προεπεδείξασθε; ἀργυρισμὸν ἀποστρέψασθε; γενόμενοι
 γὰρ χρηματισταὶ δικαιοπραγεῖν ἠθελήσατε; τῶν γαστρῶς καὶ μετὰ γαστέρα
 ἥδονῶν ἐπιμορφάζοντες ἀλογεῖν, ἡνίκα τὰς εἰς ταῦτα ἀφθόρους ὕλας
 25 εἶχετε, ἐμετριάσατε; δόξης καταφρονεῖτε; γενόμενοι γὰρ ἐν τιμαῖς ἀτυ-
 φίαν ἠσχίσατε; πολιτείαν ἐγελάσατε ὑμεῖς, ἴσως ὡς χρησιμὸν ἐστὶ τὸ
 πρᾶγμα οὐ κατανοήσαντες. πρότερον οὖν ἐγγυμνάσασθε καὶ προεμελε- 36

2 [ἔς] κληθῆς conicio αἰσχυνεῖς G σεαυτοῦ Mang.: εαυτοῦ codd.
 4 ἐμφορήσεται G 4. 5 καὶ τὰ — ἐπισπάσεται om. G 5 ἐπιλιχμώμενος H
 6 χάνθονος οἱ G λέγωσι G πίνων Turn.: πεινῶν codd. 7 χρήσει G
 10 μεθυσθήσει G¹ 11 μέμψαι H μέμψαιτ' ἂν δὲ δόντως G (δεόντως (t²) ante
 ἂν add. δὲ H οὖν H: om. G 12 πορισμοῦ „Mss.“ (Mang., qui ἀργυρισμοῦ conie-
 cit) 17 τοῖς ἐν ἐμφανεί GH²: τοῖς ἐμφανεί H¹, τῷ ἐμφανεί v, τοῖς ἐμφανέσι conicio
 18 ὅποι' H ἄττα v 20 λέγομεν H (Mang.) οὖν H: μὲν οὖν G
 22 ἐν H: ἐκ G προεπιδείξασθε H¹ 27 ἐγγυμνάσασθε H²: ἐγγυμνάσασθε G,
 ἐγγυμνάσασθε H¹v 27. 118,1 προεμελετήσατε H²: προεμελετήσατε GH¹v

τήσατε τοῖς τοῦ βίου πράγμασιν ἰδίους τε καὶ κοινοῖς καὶ γενόμενοι πολιτικοὶ τε καὶ οἰκονομικοὶ δι' ἀδελφῶν ἀρετῶν, οἰκονομικῆς τε καὶ πολιτικῆς, κατὰ πολλὴν περιουσίαν τὴν εἰς ἕτερον καὶ ἀμείνω βίον ἀποικίαν στελλασθε· τὸν γὰρ πρακτικὸν τοῦ θεωρητικοῦ βίου, προάγωνά τινα ἀγῶνος 5
 37 κατηγορίαν ἀποδράσεσθε. οὕτως καὶ τοῖς Λευίταις τὰ μὲν ἔργα ἐπιτελεῖν ἄχρι πεντηκονταετίας διείρηται (Num. 4, 30 ss.), ἀπαλλαγείσι δὲ τῆς 5
 πρακτικῆς ὑπηρεσίας σκοπεῖν ἕκαστα καὶ θεωρεῖν, τῆς ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ κατορθώσεως γέρας λαβόντας ἕτερον βίον, ὃς ἐπιστήμη καὶ θεωρία 10
 38 μόνῃ χαίρει. καὶ ἄλλως ἀναγκαῖον, τοὺς τῶν θεῶν ἀξιοῦντας μεταποιεῖσθαι δικαίων τὰ ἀνθρώπεια πρότερον ἐκπληρῶσαι· πολλὴ γὰρ εὐθύθεια 10
 τῶν μειζόνων ὑπολαμβάνειν ἐφίξεσθαι ἀδυνατοῦντας τῶν ἐλαττόνων περιγίνεσθαι. γνωρίσθητε οὖν πρότερον τῇ κατ' ἀνθρώπους ἀρετῇ, ἵνα καὶ τῇ πρὸς θεὸν συσταθῆτε. τοιαῦτα ὑφηγεῖται τῷ ἀσκητικῷ ἢ ὑπομονῇ, 15
 39 τὰς δὲ λέξεις ἀκριβωτέον. (7.) „ἰδοὺ“ φησὶν „Ἡσαῦ ὁ ἀδελφός σου ἀπειλεῖ σοι“ — ἀλλ' οὐχ ὁ δρύϊνος καὶ ὑπ' ἀμαθίας ἀπειθῆς τρόπος, ὄνομα 15
 Ἡσαῦ, ἐγκότως ἔχει καὶ τὰ τῆς θνητῆς ζωῆς προτεινῶν ἐπ' ὀλέθρου δελέατα, χρήματα, δόξαν, ἰδονάς, τὰ συγγενῇ τούτοις, κατὰ σοῦ φωνᾶ; — σὺ δέ, ὦ τέκνον, ἀπόδραθι τὸν ἐν τῷ παρόντι ἀγῶνα· οὐπω γὰρ εἰς τὸ παντελές | ἐπιδίδωκέ σοι τὰ τῆς ρώμης, ἀλλ' ἔτι οἶα παιδὸς οἶ p. 552 M.
 40 ψυχικοὶ τόνοι μαλθακώτεροι. διὸ καὶ τέκνον αὐτὸν προσεῖπε, τὸ δ' 21
 ἐστὶν εὐνοίας καὶ ἡλικίας ὄνομα ἐν ταῦτῳ· τὸν γὰρ ἀσκητικὸν τρόπον καὶ νέον παρὰ τὸν τέλειον καὶ φιλίας ἄξιον εἶναι τίθεμεν. ὁ δὲ τοιοῦτος ἱκανὸς μὲν ἐστὶ τὰ προτιθέμενα παισὶν ἄθλα ἄρασθαι, τὰ δὲ ἀνδράσιν οὐδέπω δυνατός· ἀνδρῶν δὲ ἄριστον ἄθλον ἢ θεοῦ μόνου θεραπεία. 25
 41 τοιγαροῦν ἐπειδὴν μῆπω τελείως καθαρθέντες, δόξαντες δὲ αὐτὸ μόνον ἐκνίψασθαι τὰ καταρρυπαίνοντα ἡμῶν τὸν βίον, ἐπ' αὐτὰς τῆς θεραπείας ἀφικώμεθα, θᾶττον ἢ προσελθεῖν ἀπεπηδήσαμεν, τὴν αὐστηρὰν δίαίταν αὐτῆς καὶ τὴν ἄπυνον θρησκείαν καὶ τὸν συνεχῆ καὶ ἀκάματον πόνον

4 στελλασθε GH¹: ἐστελλασθε H² βίον H 5 τὴν G: ἐστὶ τὴν H²,
 ἐστὶν H¹ 6 ἀποδράσεσθε G: ἀποδράσεσθαι H 7 τῆς] τ' G
 11 ἢ εὐθύθεια H 12 ἐφίξεσθαι G 13 γνωρίσθητι L
 14 συσταθῆς Turn. τοιαῦθ' G² 16 ἀλλ' οὐχ G¹H: ἀλλὰ καὶ G²
 17 Ἡσαῦς G ἐγκότως (sic) G: εἰκότων H, εἰκότως Richter 18 φωνᾶ
 GH²: φορᾶ L¹ 22 ὄνομα G (Mang.): om. H 23 εἶναι secl. Cohn
 24 παίσιν Turn.: φησὶν codd. 25 μόνον H ut vid. 26 αὐτὸ Mang.:
 τοῦτο codd. 28 ἀφικώμεθα G 29 θρησκείαν Mang.: ἀρέσκειαν
 codd.

οὐκ ἐνεγκόντες. ἀποφεύγετε οὖν ἐν τῷ παρόντι καὶ τὸ κάκιστον καὶ 42
τὸ ἄριστον, κάκιστον μὲν τὸ μυθικὸν πλάσμα, τὸ ἄμετρον καὶ ἐκμελὲς
πόνημα, τὸ ὑπ' ἄμαθίας σκληρὸν καὶ δρύινον ὄντως νόημα καὶ πείσμα,
ὧν Ἡσαῦ ἐπώνυμος, ἄριστον δὲ τὸ ἀνάθημα· τὸ γὰρ θεραπευτικὸν
5 γένος ἀνάθημά ἐστι θεοῦ, ἱερώμενον τὴν μεγάλην ἀρχιερωσύνην αὐτῷ
μόνῃ. τὸ μὲν γὰρ συνδιατρίβειν κακῶ βλαβερώτατον, τὸ δὲ ἀγαθῷ 43
τελείῃ σφαλερώτατον. ὁ γοῦν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ ἀποδιδράσκει καὶ
τῶν γονέων διοικίζεται· ἀσκητικὸς γὰρ ὧν καὶ ἔτι διαθλῶν φεύγει μὲν
κακίαν, ἀρετῇ δὲ τελεία καὶ αὐτομαθεῖ συζῆν ἀδυνατεῖ. (8.) διόπερ 44
10 ἀποδημήσει πρὸς Λάβαν, οὐ τὸν Σύρον, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τῆς μητρός,
τὸ δ' ἐστὶν εἰς τὰς τοῦ βίου λαμπρότητας ἀφίεται· λευκὸς γὰρ ἐρμη-
νεύεται Λάβαν. ἀφικόμενος δὲ οὐχ ὑψαυχενήσει, φουσώμενος ταῖς τυχη-
ραῖς εὐπραγίαις· μεταληφθεὶς γὰρ ὁ Σύρος ἐστὶ μετέωρος. νυνὶ δὲ τοῦ
Σύρου Λάβαν οὐχὶ μέμνηται, τοῦ δὲ Ῥεβέκκας ἀδελφοῦ. αἱ γὰρ κατὰ 45
15 τὸν βίον ὕλαι φαύλῃ μὲν παραδοθεῖσαι μετέωρον ἐξαίρουσι τὸν κενὸν
φρονήσεως νοῦν, ὅστις ὠνόμασται Σύρος, ἐραστῇ δὲ παιδείας ἐπιμένοντι
τοῖς καλοκἀγαθίας σταθερῶς καὶ παγίως δόγμασιν * * * οὗτός ἐστιν ὁ
Ῥεβέκκας ἀδελφός, τῆς ἐπιμονῆς· οἰκεῖ δὲ τὴν Χαρράν, ἣ μεταληφθεῖσά
εἰσι τρωῆλαι, σύμβολον τῶν αἰσθήσεων· ὁ γὰρ ἔτι χορεύων ἐν τῷ θνητῷ

2 ante κάκιστον add. καὶ Turn.	3 πείσμα suspectum	4 Ἡσαῦς G
6 κακῶν G τὸ] τῷ G	8 ἀσκητικὸς γὰρ ὧν om. G	9 αὐτομαθεῖ Mang.:
αὐτομαθεῖα H, αὐτομαθία G	συνζῆν G	13 μεταληφθεὶς G, β s. s. G ²
14 οὐχὶ μέμνηται Λάβαν H	Ῥεβέκκας H ¹	15 φαύλῃ G ¹ H ² : φαύλοισ G ² , φαῦ- λος H ¹ (?)
conicio	16 ἐπιμένοντι G ² H ¹ : ἐπιμένοντα H ² (G ¹ ?)	17 σταθεροῖς καὶ παγίοις supplet., sed
plura desunt	18 Ῥεβέκκας H ¹ , tum uide add. H	ὑπομονῆς „nonnulli co- dices“ (Mang.)
Mang.	19 ἐστὶ conii. Mang.	σύμβολα H τῶν (ὀπῶν τῶν) conii.
	18—120,1 αἰσθήσεων—τῶν add. in mg. H ²	19 ἔτι ἐγχορεύων τῷ conicio

2—4 cf. Hieronym. Comment. in Amos cap. 2, 9 p. 246. 9—12 *Ambros. de fuga saeculi* 5, 26: sed forte dicas: cur igitur Iacob ad Laban missus est, si Laban reprehensibilis? si nomen consideremus, candidus dicitur latine. ergo ad splendidiora Iacob iubetur egredi. sed quia carnalis erat, melius intellegimus splendidiora vitae huius. *epist.* 27, 10: splendida magis saeculi elegit quam vera et utilia vitae suae. 18—120,5 *de fuga saeculi* 4, 20. 21: suasit Rebecca: fuge, inquit, in Mesopotamiam . . . accipere admonetur uxorem a filiabus Laban, qui habitabat in Charris, quod significat cavernas, in quibus species est sensuum, qui sunt tamquam in cavernis corporis . . . qui enim delectatur hoc mundo et tripudiat in voluptatibus corporis obnoxius est sensuum passionibus atque in his habitat et deversatur. unde et dicit Rebecca habitandum paucos dies cum illo, non multo tempore . . . persuadet autem habitare, ut discat studiosus disciplinae virtutes sensuum et velut situs quosdam

46 βίω χρειός τῶν αἰσθήσεων ὀργάνων ἐστίν. „οἰκησον οὖν“ φησὶν „ὦ τέκνον, μετ' αὐτοῦ“ μὴ τὸν ἅπαντα αἰῶνα, ἀλλ' „ἡμέρας τινάς“ (Gen. 27,44), τοῦτο δ' ἐστὶ τὴν τῶν αἰσθήσεων | χώραν κατάμαθε, γινῶθι p. 553 M. σαυτὸν καὶ τὰ σαυτοῦ μέρη, τί τε ἕκαστον καὶ πρὸς τί γέγονε καὶ πῶς ἐνεργεῖν πέφυκε καὶ τίς ὁ τὰ θαύματα κινῶν καὶ νευροσπαστῶν ἀόρατος 5
47 ἀοράτως εἶτε ὁ ἐν σοὶ νοῦς εἶτε ὁ τῶν συμπάντων. ἐπειδὴν δὲ σαυτὸν ἐξετάσης, καὶ τὰ ἴδια τοῦ Λάβαν ἀκριβῶσον, τὰς τῆς κενῆς δόξης λαμπράς νομιζομένας εὐπραγίας, ὑφ' ὧν μηδεμιᾶς ὀλίγης, πάσας δ' οἷα ἀγαθὸς δημιουργὸς τεχνικῶς ταῖς οἰκείαις ἐφάρμοσον χρειάσι. ἐὰν γὰρ ἐπιδείξῃ γενόμενος ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ πεφυρμένῃ τούτῳ βίω σταθερὸν καὶ 10 εὐπαίδευτον ἦθος, μεταπέμφομαί σε ἐκεῖθεν (Gen. 27,45), ἵνα τύχῃς οὐπερ καὶ οἱ σοὶ γονεῖς ἄθλου. τὸ δ' ἄθλόν ἐστιν ἡ ἀκλινῆς καὶ ἀνένδοτος τοῦ μόνου θεραπείᾳ σοφοῦ. (9.) τὰ δ' ὅμοια καὶ ὁ πατὴρ ὑφηρεῖται, μικρὰ προσθεῖς· λέγει γάρ· „ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν Μεσοποταμίαν εἰς τὸν οἶκον Βαθουήλ, τοῦ πατρὸς τῆς μητρὸς σου, καὶ λάβε 15 ἐκεῖθεν σαυτῇ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων Λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς σου“ (Gen. 28,2). πάλιν καὶ οὗτος οὐ Σύρον εἶπε τὸν Λάβαν, ἀλλὰ Ῥεβέκκας ἀδελφόν, μέλλοντα κατ' ἐπιγαμίαν τῇ ἀσκητῇ κῆδος συνάπτειν. „ἀπόδραθι οὖν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν,“ τουτέστιν εἰς μέσον τὸν χειμάρρουν ποταμὸν τοῦ βίου, καὶ μὴ ἐπικλυσθεὶς ἐγκαταποθῆς, στηριχθεὶς δὲ 20

1 αἰσθήσεως conicio	4 γέγονεν H	5 νευροσπαστῶν H ¹	6 ἀοράτων L
δὲ ss. H ²	7 ἀκριβῶς ὄντως τὰς G	δόξας H ¹	
9 ἐφαρμόσων G	10 τούτῳ om. Turn.	11 ἀσάλευτον conicio	
12. 13 ἀνένδοτος Mang.: ἀνευδοίαστος G, ἀνευδοίαστος H	15 Βαθουήλ codd. τοῦ om. G	16 σαυτῇ ἐκεῖθεν conicio; v. LXX et de post. Caini § 76	18 Ῥεβέκκας H ¹
20 ἐπικλυσθεὶς H ¹ : ἐπικλυσθῆς GH ²	ἐγκαταποθῆς (sic) G:		

carnis atque regiones, ut se cognoscat et noverit vehementiam carnis, quid et qua causa creatum sit, quemadmodum unusquisque sensus operetur. 14—121,5. 120,9—13 *ibid.* 4,20. 21: et Isaac dicit: surgens vade in Mesopotamiam in domum Bathuel. in hymnis vel oraculis a plerisque, ut ante nos scriptum est, Bathuel sapientia dicitur, interpretatione autem latina filia dei significatur. in domum ergo sapientiae mittitur Iacob . . . 21 statimque revocatur, ne diutius titubet in lubrico et dividua quadam inundatione corporis huius et saeculi mersentur animi interiora vestigia. cum autem vel expertus fuerit vel steterit in instabili et incerto atque umido solo, revocatur a matre patientia vel perseyerantia, quae dicit: mittam ad te et accersam te a inde, ut et illic in lubrico tutum portum invenias sapientiae, quae te non sinat tamquam in naufragio fluctuare, et reversus perseverare circa dei noveris cultum . . .

βαιοτάτην ἄνωθεν καὶ ἑκατέρωθεν καὶ πανταχόθεν ἐπικυματίζουσαν
 φορὰν τῶν πραγμάτων σθεναρῶς ἀπάθει. τὸν γὰρ σοφίας οἶκον εὖδιον 50
 καὶ γαληνὸν λιμένα εὐρήσεις, δὲ ἐνορμιζόμενόν σε ῥαδίως ὑποδέξεται·
 σοφίας δὲ ὄνομα Βαθουήλ ἐν χρησιμοῖς ἄδεται, τοῦτο δὲ μεταληφθὲν
 5 θυγάτηρ θεοῦ προσαγορεύεται, καὶ γνησίᾳ γε θυγάτηρ καὶ ἀειπάρθενος,
 ἀψαύστου καὶ ἀμιάντου φύσεως ἐπιλαχοῦσα διὰ τε τὴν ἑαυτῆς κοσμιό-
 τητα καὶ διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ γεννήσαντος. πατέρα δὲ τῆς Ῥεβέκκας 51
 Βαθουήλ εἶπε. καὶ πῶς ἦ γε θυγάτηρ τοῦ θεοῦ, σοφία, λέγοιτ'
 ἂν ἐνδίκως εἶναι πατήρ; ἦ διότι ὄνομα μὲν θῆλυ σοφίας ἐστίν,
 10 ἄρρεν δὲ ἡ φύσις; καὶ γὰρ αἱ ἀρεταὶ πᾶσαι προσήσεις μὲν ἔχουσι
 γυναικῶν, δυνάμεις δὲ καὶ πράξεις ἀνδρῶν τελειοτάτων· ἐπειδὴ τὸ μετὰ
 τὸν θεόν, κἄν εἰ τῶν ἄλλων ἀπάντων πρεσβύτατον εἶη, δευτέραν ἔχον
 χώραν θῆλυ ὡς ἂν παρὰ ἄρρεν τὸ τὰ ὅλα πρῶτον ἐλέχθη κατὰ τὴν πρὸς
 15 ὑστερίζει τὸ θῆλυ. λέγωμεν οὖν μηδὲν τῆς ἐν τοῖς ὀνόμασι διαφορᾶς 52
 φροντίσαντες τὴν θυγατέρα τοῦ θεοῦ σοφίαν ἄρρενά τε καὶ πατέρα εἶναι,
 σπείροντα καὶ γεννῶντα ἐν ψυχαῖς μάθησιν, παιδείαν, ἐπιστήμην, φρόνησιν,
 καλὰ καὶ ἐπαινετὰς πράξεις. ἐνθὲνδε ὁ ἀσκητὴς Ἰακώβ μνάται γάμον
 p. 554 M. ἑαυτοῦ· πόθεν γὰρ | ἄλλοθεν ἢ ἐκ τοῦ σοφίας οἴκου κοινωνὸν εὐρήσει,
 20 γνῶμην ἀνεπιληπτον, ἣ πάντα συνδιατρίψει τὸν αἰῶνα;
 (10.) Λελάληχε δ' ἀκριβέστερον περὶ φυγῆς, ἡνίκα τὸν ἐπὶ τοῖς ἀν- 53
 ὀροφόνους ἐτίθει νόμον, ἐν ᾧ πάντ' ἐπεξῆλθε τὰ εἶδη, τὸ ἐκουσίου φόνου,
 τὸ ἀκουσίου, τὸ ἐπιθέσεως, τὸ βουλεύσεως. λέγε τὸν νόμον· „ἐὰν πα-
 τάξη τίς τινα καὶ ἀποθάνῃ, θανάτῳ θανατούσθω· ὁ δὲ οὐχ ἐκῶν, ἀλλ'
 25 ὁ θεὸς παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, δώσω σοι τόπον, οὐ φεῦ-

1 βαιοτάτην Mang.: βεβαιοτάτην codd. ἑκατέρωθεν] κάτωθεν con. Mang.
 2 ἀνάθει con. Cohn 3 ἐνορμιζόμενος G 4 Βαθουήλ codd. 7 Ῥεβέκκας H
 8 Βαθουήλ H² εἶπεν H ἦ γε H²: εἰ γε H¹ (probat Cohn), ἡ Gv 10 ἄρρεν G
 δ' H 11 ἐπειδὴ H²: ἐπεὶ δὲ GH¹ 12 τὸν om. H εἰ] ἡ G ἔχον
 Turn.: ἔχει G¹, ἔχειν G² ut vid., ἔχει H 13 θηλυῶσαν G 14 τὰ ἄλλα G
 15 λέγωμεν scripsi: λέγω, ras. l litterae, μὲν G, λέγομεν H τῆς adl.
 mg. H² 16 τὴν om. G 20 lacunam eis supplendam, quae sequuntur
 apud Ambros., statuit Mang., sed ea partim ex § 143. 144 partim ex libro de somniis
 I hausit Ambros. 21 λελάληχε δὲ Mang.: λελάληχεν codd. 22 ἐπεξῆλθεν
 H, ἐξῆλθε G 23 tertium τὸ] τε καὶ conicio, cf. § 77 24 ὁ] εἰ Turn.
 25 τὰς G: om. II

18—20 *ibid.* 4, 22: Iacob copulam sibi adquisivit de sapientia consorte propositi opi-
 mam dote prudentiae, cum qua vitae tempora sine ulla offensione transcurreret.

ζεται ὁ φονεύσας. ἐὰν δέ τις ἐπιθῆται τῷ πλησίον ἀποκτεῖναι αὐτὸν
 δόλῳ καὶ καταφύγῃ, ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου λήψῃ αὐτὸν θανατώσαι·
 54 (Exod. 21, 12—14). σαφῶς εἰδῶς, ὅτι περιττὸν ὄνομα οὐδὲν τίθησιν,
 ὑπὸ τῆς τοῦ πραγματολογεῖν ἀμυθῆτου φορᾶς ἠπόρουσαν κατ' ἑμαυτόν, διὰ
 τί τὸν ἐκουσίως κτείναντα οὐκ εἶπε θανατοῦσθαι μόνον, ἀλλὰ θανάτῳ 5
 55 θανατοῦσθαι· τίνι γὰρ ἄλλῳ ὁ ἀποθνήσκων ἢ θανάτῳ τελευτᾷ; φοιτή-
 σας οὖν παρὰ γυναῖκα σοφῆν, ἣ σκέψις ὄνομα, τοῦ ζητεῖν ἀπηλλάγην·
 ἐδίδαξε γάρ με, ὅτι καὶ ζῶντες ἔνιοι τεθνήκασιν καὶ τεθνηκότες ζῶσι.
 τοὺς μὲν γε φαύλους ἄχρι γήρως ὑστάτου παρατείνοντας νεκροὺς ἔλεγεν
 εἶναι τὸν μετ' ἀρετῆς βίον ἀφηρημένους, τοὺς δὲ ἀστείους, καὶ τῆς πρὸς 10
 σῶμα κοινωνίας διαζευχθῶσι, ζῆν εἰσαεῖ, ἀθανάτου μοίρας ἐπιλαχόντας.
 56 (11.) ἐπιστοῦτο μέντοι καὶ χρησιμοῖς τὸν ἑαυτῆς λόγον, ἐνὶ μὲν τοιῶδε·
 „οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ, ζῆτε πάντες ἐν τῇ σήμερον“ (Deut.
 4, 4) — τοὺς γὰρ πρόσφυγας καὶ ἰκέτας τοῦ θεοῦ μόνους ζῶντας οἶδε,
 νεκροὺς δὲ τοὺς ἄλλους· ἐκείνοις δ', ὡς ἔοικε, καὶ ἀφθαρσίαν μαρτυρεῖ 15
 57 διὰ τοῦ προσθεῖναι „ζῆτε ἐν τῇ σήμερον“. σήμερον δ' ἐστὶν ὁ ἀπέρατος
 καὶ ἀδιεξίτητος αἰὼν· μηνῶν γὰρ καὶ ἐνιαυτῶν καὶ συνόλων χρόνων
 περίοδοι δόγματα ἀνθρώπων εἰσὶν ἀριθμὸν ἐκτετιμηκότων· τὸ δ' ἀψευ-
 δὲς ὄνομα αἰῶνος ἢ σήμερον. ἥλιος γὰρ οὐκ ἀλλαττόμενος ὁ αὐτός ἐστιν
 αἰεὶ, ποτὲ μὲν ὑπὲρ γῆς ποτὲ δὲ ὑπὸ γῆν ἰών, παρ' ὃν ἡμέρα καὶ νύξ, 20
 58 τὰ αἰῶνος μέτρα, διεκρίθησαν —, ἑτέρῳ δ' ἐπιστοῦτο τοιῶδε χρησιμῶ·
 „ἰδοὺ δέδωκα πρὸ προσώπου σου τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν
 καὶ τὸ κακόν“ (Deut. 30, 15.) — οὐκοῦν, ὡς πάνσοφε, τὸ μὲν ἀγαθὸν
 καὶ ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ζωὴ, τὸ δὲ κακὸν καὶ ἡ κακία ὁ θάνατος —· καὶ
 ἐν ἑτέροις· „αὕτη ἡ ζωὴ σου καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν, ἀγαπᾶν 25
 κύριον τὸν θεόν σου.“ (Deut. 30, 20). ὄρος ἀθανάτου βίου κάλλιστος
 59 οὗτος, ἔρωτι καὶ φιλίᾳ θεοῦ ἀσάρκῳ καὶ ἀσωμάτῳ κατεσχῆσθαι. οὕτως

1 ἐπιθῆτε τὸ (τὸν G²) πλησίον G 4 φορᾶς G, φορᾶς G² ut vid. 6 ὁ
 om. H 7 ἀπηλλάγην Turn.: ἀπηλλάγειν codd. 11 εἰσαεῖ ἀθανάτου H,
 sed ei á in ras. H²: εἰς ἀποθανάτου G¹, ὡς ἀθανάτου G² 12 ἐπιστοῦτο G²H²:
 εἰπιστοῦτο G¹, εἶτα ἐπιστοῦτο H¹ ἐνὶ μέντοι ὧδε G 13 ante κυρίῳ add. τῷ
 H¹, del. H² 14 οἶδε G: εἶδεν H 16 σήμερον om. L ἀπέρατος
 conl. Mang. 18 δαίγματα conl. Mang. 20 τότε G ὑπὲρ GH: ὑπὸ v
 τότε G ὑπὸ G: ὑπὲρ H 21 ἐπὶ τούτῳ G² 27 ἀσάρκῳ καὶ ἀσωμάτῳ
 secl. Cohn κατασχῆσαι H¹ ut vid.

8 cf. Heracliti fragm. 67 Byw.

16. 17 cf. vol. I ad p. 118, 31.

23. 24 Origenes in

Psaln. 88 p. 776: κακία δὲ καὶ ἀγνωσία θάνατος ψυχῆς λογικῆς, ζωὴ δὲ ἀρετῆ καὶ γνῶσις.

p. 555 M. | οἱ μὲν ἱερεῖς Ναδάβ καὶ Ἀβιούδ, ἵνα ζήσωσιν, ἀποθνήσκουσιν θνητῆς
 ζωῆς ἀφθαρτον ἀντικαταλλαττόμενοι βίον καὶ ἀπὸ τοῦ γενομένου πρὸς τὸ
 ἀγέννητον μετανιστάμενοι· ἐφ' ὧν τὰ σύμβολα τῆς ἀφθαρσίας ἄδεται, ὅτι
 ἐτελεύτησαν ἐνώπιον κυρίου (Λευ. 10,2), τουτέστιν ἔζησαν· νεκρὸν γὰρ
 5 οὐ θέμις εἰς ὄψιν ἔλθειν τοῦ θεοῦ. καὶ πάλιν τοῦτό ἐστιν ὃ εἶπε κύριος·
 „ἐν τοῖς ἐγγίζουσί μοι ἁγιασθήσομαι“ (Λευ. 10,3), „νεκροὶ δ',“ ὡς καὶ
 ἐν ὕμνοις λέγεται, „οὐκ αἰνέσουσι κύριον“ (Psalm 113,25)· ζώντων
 γὰρ τὸ ἔργον. Κάιν δ' ὁ ἐναγῆς καὶ ἀδελφοκτόνος οὐδαμοῦ τῆς νομο- 60
 θεσίας ἀποθνήσκων εὐρίσκειται, ἀλλὰ καὶ λόγιόν ἐστιν ἐπ' αὐτῷ χρησθέν
 10 τοιοῦτον· „ἔθετο κύριος ὁ θεὸς τῷ Κάιν σημεῖον, τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν
 πάντα τὸν εὐρίσκοντα“ (Gen. 4,15). διὰ τί; ὅτι, οἶμαι, ἡ ἀσέβεια κακόν 61
 ἐστὶν ἀτελεύτητον, ἐξαπτόμενον καὶ μηδέποτε σβεσθῆναι δυνάμενον, ὡς
 τὸ ποιητικὸν ἀρμόττειν ἐπὶ κακίας εἰπεῖν·

ἡ δέ τοι οὐ θνητῆ, ἀλλ' ἀθάνατον κακόν ἐστιν,
 15 ἀθάνατον δ' ἐν τῷ παρ' ἡμῶν βίῳ, ἐπεὶ πρὸς γε τὴν ἐν θεῷ ζωὴν
 ἄψυχον καὶ νεκρὸν καὶ „κοπρίων“, ὡς ἔφη τις, „ἐκβλητότερον.“ (12.) ἀλλ' 62
 εἶδει γε πάντως χώρας ἀπονεμηθῆναι διαφερούσας πράγμασι διαφέρουσιν,
 οὐρανὸν μὲν ἀγαθῷ, τὰ δὲ περιγῆια κακῷ. τὸ μὲν οὖν ἀγαθὸν ἀνώφοιτόν
 ἐστὶ, καὶ εἴ ποτε ἔλθοι πρὸς ἡμᾶς — φιλόδορος γὰρ ὁ πατήρ αὐτοῦ —,
 20 σπουδάζει παλινδρομηθῆναι δικαίως· τὸ δὲ κακὸν ἐνταυθοῖ καταμένει, πορ-
 ρωτάτω θεοῦ χροῦ διφκισμένον, περιπολοῦν τὸν θνητὸν βίον καὶ μὴ
 δυνάμενον ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀποθανεῖν. τοῦτό τις καὶ τῶν ἐπὶ 63
 σοφία θαυμασθέντων ἀνὴρ δόκιμος ἐφώνησε μεγαλειότερον ἐν Θεαιτήτῳ
 φάσκων· „ἀλλ' οὐτ' ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατόν — ὑπεναντίον γὰρ τι
 25 τῷ ἀγαθῷ αἰεὶ εἶναι ἀνάγκη — οὐτε ἐν θεοῖς· αὐτὰ ἰδρῦσθαι, τὴν δὲ
 θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖν· διὸ καὶ πειρᾶσθαι χρὴ

1 Ναδάμ H, Δάβ L Ἀβιού G 2 ἀντικαταλλόμενοι H τὰ γέννητον H,
 τὰ γενητά G 3 ὧν Mang.: ὧ codd. ὅτι scripsi: ὅτε G², τότε G¹¹
 8 ἐναγῆς G: ἀναγῆς H 9 αὐτοῦ conl. Mang. 10 σημεῖον τῷ Κάιν conicio;
 v. LXX et vol. I p. 297,22 12 μηδέποτε scripsi: μηδέπω codd. 19 Ἐλθη v
 20 post σπουδάζει add. δέ, sed rursus del. H 21 περιπολλῶν L¹, περι πολλῶν
 Turn. 22 ἀποδραμεῖν conicio 22. 23 τῶν—ἐφώνησε s. s. H²
 24. 25 γὰρ τι τῷ ἀγαθῷ e Platone scripsi: γὰρ τῷ θεῷ codd. 25 θεοῖς Platonis
 textus αὐτὰ G (Plato): ταῦτα H 26 περιπολεῖ Platonis textus

14 Od. μ 118.

16 Heracliti fragm. 85 Byw.

20. 21 cf. Platonis Phaedr.

p. 247 A

24 Platonis Theaet. p. 176 AB.

ἐνθένθε ἐκεῖσε φεύγειν ὅτι τάχιστα. φυγή δὲ ὁμοίωσις θεῶν κατὰ τὸ
 δυνατόν· ὁμοίωσις δὲ δίκαιον καὶ ὄσιον μετὰ φρονήσεως γενέσθαι.“
 64 εἰκότως οὖν ὁ Κᾶν οὐκ ἀποθάνειται, τὸ κακίας σύμβολον, ἦν αἰεὶ δεῖ
 ζῆν ἐν τῷ θνητῷ γένει παρ' ἀνθρώποις· ὥστ' οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τὸ „θα-
 νάτιν θανατοῦσθαι“ λέλεκται τὸν ἀνδροφόνον διὰ τὰς δεδηλωμένας αἰτίας. 5
 65 (13.) τὸ δὲ „οὐχ ἐκῶν, ἀλλ' ὁ θεὸς παρέδωκεν“ ἐπὶ τῶν τὸν ἀκούσιον
 φόνον ὀρώντων πάνυ καλῶς εἴρηται. δοκεῖ γὰρ αὐτῷ τὰ μὲν ἐκούσια
 γνώμης τῆς ἡμετέρας ἔργα εἶναι, τὰ δὲ ἀκούσια θεοῦ· λέγω δὲ οὐ τὰ
 66 ἀμαρτήματα, ἀλλὰ τοῦναντίον ὅσα ἀμαρτημάτων ἐστὶ κόλασις. | ἀπρεπὲς p. 556 M.
 γὰρ θεῶν τὸ κολάζειν ἄτε πρώτῃ καὶ ἀρίστῃ νομοθέτῃ, κολάζει δὲ (δι') 10
 ὑπηρετούντων ἐτέρων, οὐ δι' ἑαυτοῦ. τὰς μὲν γὰρ χάριτας καὶ δωρεὰς
 καὶ εὐεργεσίας αὐτὸν ἀρμόττει προτείνειν ἄτε ἀγαθὸν καὶ φιλόδωρον ὄντα
 φύσει, τὰς δὲ τιμωρίας οὐκ ἄνευ μὲν ἐπικελεύσεως τῆς ἑαυτοῦ βασι-
 λέως ἄτε ὑπάρχοντος, δι' ἄλλων δέ, οἱ πρὸς τοιαύτας χρεῖας εὐτρεπεῖς
 67 εἰσι. μαρτυρεῖ δέ μου τῷ λόγῳ ὁ ἀσκητὴς ἐν οἷς φησιν· „ὁ θεὸς ὁ 15
 τρέφων με ἐκ νεότητος, ὁ ἄγγελος ὁ βύθμενός με ἐκ πάντων τῶν κα-
 κῶν“ (Gen. 48, 15. 16). τὰ μὲν γὰρ πρεσβύτερα ἀγαθὰ, οἷς ἡ ψυχὴ
 τρέφεται, ἀνέθηκε θεῶν, τὰ δὲ νεώτερα, ὅσα ἐκ φυγῆς ἀμαρτημάτων
 68 περιγίνεται, θεράποντι θεοῦ. διὰ τοῦτ', οἶμαι, καὶ ἡνίκα τὰ τῆς κοσμο-
 ποιίας ἐφιλοσόφει, πάντα τὰλλα εἰπὼν ὑπὸ θεοῦ γενέσθαι μόνον τὸν 20
 ἄνθρωπον ὡς ἂν μετὰ συνεργῶν ἐτέρων ἐδήλωσε διαπλασθέντα. „εἶπε“
 γὰρ φησιν „ὁ θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν“ (Gen.
 69 1,26), πλήθους διὰ τοῦ „ποιήσωμεν“ ἐμφαινόμενου. διαλέγεται μὲν
 οὖν ὁ τῶν ὄλων πατὴρ ταῖς ἑαυτοῦ δυνάμεσιν, αἷς τὸ θνητὸν ἡμῶν τῆς
 ψυχῆς μέρος ἔδωκε διαπλάττειν μιμουμέναις τὴν αὐτοῦ τέχνην, ἡνίκα 25
 τὸ λογικὸν ἐν ἡμῖν ἐμόρφου, δικαίων ὑπὸ μὲν ἡγεμόνος τὸ ἡγεμονεῦον
 70 ἐν ψυχῇ, τὸ δ' ὑπήκοον πρὸς ὑπηκόων δημιουργεῖσθαι. κατεχρήσατο
 (δὲ) καὶ ταῖς μεθ' ἑαυτοῦ δυνάμεσιν οὐ διὰ τὸ λεχθὲν μόνον, ἀλλ' ὅτι
 ἔμελλεν ἡ ἀνθρώπου ψυχὴ μόνη κακῶν καὶ ἀγαθῶν ἐννοίας λαμβάνειν
 καὶ χρῆσθαι ταῖς ἐτέραις, εἰ μὴ δυνατόν ἀμφοτέρας. ἀναγκαῖον οὖν 30
 ἡγήσατο τὴν κακῶν γένεσιν ἐτέροις ἀπνεύμαι δημιουργοῖς, τὴν δὲ τῶν
 71 ἀγαθῶν ἑαυτῷ μόνῳ. (14.) διὸ καὶ λεχθέντος πρότερον „ποιήσωμεν

1 τὸ ὀμ. H 2 ὁμοίωσις—γενέσθαι om. H 4 τὸ] τῷ G 9 εὐπρε-
 πὲς H 10 κολάζει Turn.: κολάζειν codd. δι' add. Cohn 12 ἀρμόττειν H
 14 εὐπρεπεῖς v 15 ἐν οἷς om. G 16 prius δ] καὶ ὁ G² 16 τῶν om. G
 23 μὲν om. L 28 δὲ add. Turn. αὐτοῦ H, ἑαυτὸν conl. Mang. 29 ἐν-
 νοίας] ἐν e corr. H² 30 ἐταίραις G εἰ GH²: ἡ H¹ ut vid.
 32 δι' δ H²: δι' οὐ GH¹ ποιήσωμεν H

ἄνθρωπον“ ὡς ἂν ἐπὶ πλήθους, ἐπιφέρεται τὸ ὡς ἂν ἐφ' ἑνός· „ἐποίη-
 σεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον“ (Gen. 1,27). τοῦ μὲν γὰρ πρὸς ἀλήθειαν
 ἀνθρώπου, δς δὴ νοῦς ἐστὶ καθαρώτατος, εἰς ὁ μόνος θεὸς δημιουργός,
 τοῦ δὲ λεγομένου καὶ κεκραμένου μετ' αἰσθησεως τὸ πλήθος. οὐ χάριν ὁ 72
 5 μὲν κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος σὺν τῷ ἄρθρῳ μεμῆνυται — λέγεται γάρ·
 „ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον,“ τὸν ἀειδῆ καὶ ἄκρατον ἐκείνον λογι-
 σμόν —, ὁ δὲ ἄνευ τῆς τοῦδε προσθήκης· τὸ γάρ· „ποιήσωμεν ἄνθρω-
 πον“ ἐμφαίνει τὸν ἐξ ἀλόγου καὶ λογικῆς συνουφανθέντα φύσεως. ἐπόμε- 73
 νος τούτοις τό τε εὐλογεῖν τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τὸ καταρᾶσθαι τοῖς
 10 ὑπαιτίοις ἀνέθηκεν οὐχὶ τοῖς αὐτοῖς, καίτοι γε ἀμφοτέρων ἐχόντων
 ἔπαινον, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μὲν εὐλογεῖν τοὺς ἀξίους ἡγεμονίαν ἔχει τὴν
 ἐν ἐγκωμίοις, τὸ δ' ἄρὰς τοῖς φαύλοις τίθεσθαι δευτέραν τάξιν, τῶν ἐπὶ
 p. 557 M. ταῦτα χειροτονηθέντων — | εἰσὶ δὲ οἱ τοῦ γένους ἀρχηγῆται δώδεκα
 ἀριθμῷ, φυλάρχας αὐτοὺς ὀνομάζειν ἔθος — ἐξ μὲν τοὺς ἀμείνους
 15 ἔταξεν ἐπὶ τῆς εὐλογίας, Συμεών, Λευί, Ἰούδαν, Ἰσάχαρ, Ἰωσήφ καὶ
 Βενιαμίν, τοὺς δ' ἑτέρους ἐπὶ τῆς κατάρας, τὸν τε πρῶτον καὶ τὸν
 ὕστατον τῶν Λείας, Ῥουβὴν καὶ Ζαβουλών, καὶ τοὺς ἐκ τῶν θεραπαινί-
 δων νόθους τέτταρας (Deut. 27, 12, 13). τῆς γὰρ βασιλείου καὶ ἱερω- 74
 μένης φυλῆς οἱ ἡγεμόνες ἐν τῇ προτέρᾳ τάξει χορεύουσιν, Ἰούδας τε καὶ
 20 Λευί. εἰκότως οὖν καὶ τοὺς ἀξία θανάτου δρῶντας ἐτέρων χερσὶν ἐκ-
 διδῶσιν ἐπὶ τιμωρίᾳ, βουλόμενος ἡμᾶς ἀναδιδάσκειν, ὅτι ἡ κακοῦ φύσις
 μακρὰν ἀπελήλαται χοροῦ θεοῦ, ὅποτε καὶ τὸ μιμηλάζον ἀγαθὸν κακῷ,
 ἢ τιμωρία, δι' ἐτέρων βεβαιοῦται. τὸ δὲ „δώσω σοι τόπον, οὐ φεύξε- 75
 ται ὁ φονεύσας“ (Exod. 21,13) ἀκουσίως, πάνυ καλῶς εἰρήσθαι μοι δοκεῖ·
 25 τόπον γὰρ καλεῖ νῦν οὐ χώραν ἐκπεπληρωμένην ὑπὸ σώματος, ἀλλὰ
 δι' ὑπονοιῶν αὐτὸν τὸν θεόν, ἐπειδὴ περιέχων οὐ περιέχεται καὶ ὅτι
 καταφυγὴ τῶν ὀλων ἐστί. θέμις οὖν τῷ δόξαντι τροπῇ χρῆσασθαι ἀκου- 76
 σίῳ φάναι κατὰ θεὸν συμβῆναι τὴν τροπὴν, ὅπερ οὐ θέμις τῷ ἐκου-
 σίως ἀμαρτόντι. „δώσειν“ δὲ φησὶν οὐ τῷ κτείναντι, ἀλλ' ᾧ διαλέγεται,

1 ἐπιφέρηται G	4 κεκραμένου H	(τοῦ) μετ' conicio	5 ἄρθρῳ] ἀν-
θρώπῳ G ¹	7 ὁ δὲ] ὠδε δὲ ἄνθρωπον con. Mang.	δὲ G: δ' ἄνθρωπον H, δ'	ἄνθρωπος v
ἄνθρωπος v	10 ὑπεναντίοις Turn.	ἀνέθηκεν G: ἔθηκεν H	14 ἀρι-
θμόν v	15 Λευὶν GH	Ἰσάχαρ codd.	17 τῶν G: τῆς H
Ῥουβὴν G: Ῥουβὴμ H	20 Λευίς GH	21 τιμωρία G: τιμωρίαν H	22 πλη-
σάζον conicio	κακῷ] ω ex corr. H ²	23 ἢ τιμωρίᾳ Turn.	
27 ἐστὶν H	28 ὅπερ Mang.: ὡσπερ codd.	29 ἀμαρτῶντι G	

21. 22 cf. ad p. 123,20.

25 cf. Doxographi p. 317, 12. Zeller III 1 p. 181.

ὡσθ' ἕτερον μὲν εἶναι τὸν οἰκήτορα, ἕτερον δὲ τὸν φεύγοντα. τῷ μὲν γὰρ ἑαυτοῦ λόγῳ ὁ θεὸς πατρίδα οἰκεῖν τὴν ἐπιστήμην ἑαυτοῦ, ὡς ἂν αὐτόχθονι, δεδωρήται, τῷ δ' ἐν ἀκουσίῳ γενομένη σφάλμασι καταφυγῆν, ὡς ὀθναίῳ ξένῃ, οὐχ ὡς πατρίδα ἀσπῶ. (15.) ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἀκουσίων φιλοσοφίας περὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ βουλευσεως ἐξῆς νομοθετεῖ φάσκων· „ἐὰν δέ τις ἐπιθῆται τῷ πλησίον ἀποκτείνει αὐτὸν δόλῳ καὶ καταφύγῃ“ (Exod. 21, 14) ἐπὶ τὸν θεόν, τὸν προειρημένον συμβολικῶς τόπον, παρ' ὃν ζῆν συμβέβηκε τοῖς πᾶσι· καὶ γὰρ ἐτέρωθί φησιν· „ὅς ἂν φύγῃ ἐκεῖ, καὶ ζήσεται“ (Deut. 19, 5). ἀλλ' οὐ ζῶν μὲν ἐστὶν αἰώνιος ἢ πρὸς τὸ ὄν καταφυγῆ, θάνατος δ' ὁ ἀπὸ τοῦτου δρασμός; εἰ δέ τις ἐπιτίθεται, πάντως ἐκ προνοίας ἀδικεῖ, καὶ τὸ σὺν δόλῳ πραττόμενον ἐκουσίως ἔνοχον, ὡς τὸ ἀδόλως ἔμπαλιν οὐδ' ὑπαίτιον. οὐδὲν οὖν τῶν ὑπούλων καὶ δολερῶς καὶ ἐκ προνοίας πραττομένων ἀδικημάτων ἄξιον λέγειν γίνεσθαι κατὰ θεόν, ἀλλὰ καθ' ἡμᾶς αὐτούς. ἐν ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς, ὡς ἔφη, οἱ τῶν κακῶν εἰσι θησαυροί, 15 παρὰ θεῶν δὲ οἱ μόνων ἀγαθῶν. ὅς ἂν οὖν καταφύγῃ, τὸ δ' ἐστὶν ὅς ἂν τῶν ἀμαρτημάτων μὴ ἑαυτὸν ἀλλὰ θεὸν αἰτιᾶται, κολαζέσθω, τῆς μόνῳ ἰκέταις πρὸς σωτηρίαν καὶ ἀσφάλειαν καταφυγῆς, τοῦ βωμοῦ, στερούμενος, καὶ μήποτε' εἰκότως· ἀμώμων γὰρ ἱερείων, λέγω δὲ ψυχῶν αἰσινῶν καὶ κεκαθαρμένων, τὸ | θυσιαστήριον ἀνάπλεῶν ἐστὶ· δυσίατος p. 558 M. δὲ ἡ παντελῶς ἀνίατος μῶμος τὸ φάσκειν καὶ κακῶν αἴτιον εἶναι τὸ 21 81 θεῖον. φιλαυτοὶ δὲ μᾶλλον ἢ φιλόθεοι σπουδάσαντες οἱ τοιοῦτοι τρόποι πάντες εἶναι βαινέτωσαν ἔξω περιρραντηρίων, ἵν' ὡς μιαιοὶ καὶ ἀκάθαρτοι μὴδ' ἐξ ἀπόπτου τὴν ἱεράν φλόγα τῆς ἀνακαιομένης ἀσβέστου ψυχῆς καὶ θεῶν καθαγιζομένης ὀλοκλήρῳ καὶ παντελεῖ δυνάμει θεά- 25 82 σωνται. παγκάλως τις τῶν πάλαι σοφῶν εἰς ταῦτο τοῦτο συνδραμῶν ἐθάρρησεν εἰπεῖν, ὅτι „θεὸς οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ' ὡς οἶον

7 καὶ καταφύγῃ Mang.: καὶ καταφύγῃ ποιεῖ (ποι; conl. Cohn) GH, καταφύγῃ ποιεῖ L, καταφυγῆν ποιεῖ Turn. 9 ἀλλ' οὐ] ἀλλὰ G² 11 δὴ scrib. et lin. 8—10 καὶ γὰρ—δρασμός parenthesis ponenda τὸ] τῷ G¹ 12 ἐκουσίως G² (Mang.): ἐκουσίως G¹H 15 κακῶν Mang.: κακίων codd. 16 οἱ scripsi: ras. 2 litt. in G, οὐ H οὖν s. s. H² 17 τὸν θεὸν v 18 μόνῳ H² πρὸς G: εἰς H δεδομένης vid. add. 19 στερούμενος conl. Cohn μήτ' G¹ 21 καὶ secl. Mang. 22 τοιοῦτον τρόπον H¹v, τοιουτρόποι Mang. 23 βαινέτωσαν G: μενέτωσαν H 25 καθαγιζομένης conl. Mang.

τε δικαιοτάτος, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὁμοιότερον οὐδὲν ἢ δε ἂν ἡμῶν αὐ
 γένηται ὅτι δικαιοτάτος. περὶ τοῦτον καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς δεινότης ἀνδρὸς
 καὶ οὐδενία τε καὶ ἀνανδρία. ἡ μὲν γὰρ τούτου γνῶσις σοφία καὶ ἀρετὴ
 ἀληθινή, ἡ δὲ ἄγνοια ἀμαθία τε καὶ κακία ἐναργής. αἱ δὲ ἄλλαι δεινό-
 5 τητες δοκοῦσαι καὶ σοφαί ἐν μὲν πολιτικαῖς δυναστεαῖς γιγνόμεναι φρο-
 νηταί, ἐν δὲ τέχναις βάνουσι. (16.) προστάξας οὖν ἀπάγεσθαι τὸν 83
 ἀνιερὸν καὶ κακῆγορον τῶν θεῶν ἀπὸ τῶν ἱερωτάτων καὶ ἐκδίδοσθαι
 ἐπὶ τιμωρίᾳ φησὶν ἐξῆς· „δε τύπτει πατέρα ἢ μητέρα, τελευταίω“ καὶ
 ὁμοίως „ὁ κακῆγορῶν πατέρα καὶ μητέρα τελευταίω“ (Exod. 21, 15. 16).
 10 μονοῦ γὰρ βοᾷ καὶ κέκραγεν, ὅτι τῶν εἰς τὸ θεῖον βλασφημούντων 84
 οὐδενὶ συγγνώμης μεταδοτέον. εἰ γὰρ οἱ τοὺς θνητοὺς κακῆγορήσαντες
 γονεῖς ἀπάγονται τὴν ἐπὶ θανάτῳ, τίνος ἀξίους χρὴ νομίζειν τιμωρίας
 τοὺς τὸν τῶν ὄλων πατέρα καὶ ποιητὴν βλασφημεῖν ὑπομένοντας; τίς
 δ' ἂν γένοιτο αἰσχίων κακῆγορία ἢ τὸ φάσκειν μὴ παρ' ἡμᾶς, ἀλλὰ
 15 παρὰ θεὸν γένεσιν εἶναι τῶν κακῶν; ἐλαύνετε οὖν, ἐλαύνετε, ὦ μύσται καὶ 85
 ἱεροφάνται θεῶν ὀργίων, τὰς μιγάδας καὶ σύγκλυδας καὶ πεφυρμένας,
 δυσκαθάρτους καὶ δυσεκπλότους ψυχάς, αἱ ἄκλειστα μὲν ὄντα, αἴθυρον δὲ
 γλωτταν, ὄργανα τῆς ἑαυτῶν βαρυδαιμονίας εὐτρεπῆ, περιφέρουσι, ἴνα
 καὶ πάντων καὶ ὧν μὴ θέμις ἀκούωσι καὶ πάντα καὶ ὅσα μὴ χρεῶν
 20 ἐκλαλῶσιν. ὅσοι δὲ διαφορὰν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἐπαιδεύθησαν καὶ 86
 εὐφημον στόμα ἀντὶ κακῆγοροῦ γλώττης ἔλαχον, κατορθοῦντες μὲν ἐπαι-
 νεοί, σφαλόμενοι δὲ μὴ κατὰ γνώμην οὐ πάνυ ψεκτοί· διὸ καὶ πόλεις
 p. 559 M. αὐτοῖς εἰς καταφυγὴν ἀπεκρίθησαν (Num. 35). (17.) | ἄξιον δὲ τῶν 87
 περὶ τὸν τόπον αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα μάλιστα ἀκριβῶσαι. ἔστι δ' ἀριθμῶ

1 καὶ om. H ἡ δε ἂν in mg H² ἡμῶν om. Turn. αὐ Plato: εὐ
 codd., οὐ Turn. 2 ὅτι δικαιοτάτος om. H περὶ] παρὰ coni. Mang.
 τοῦτον] ῥώμη δὲ s. s. H², ῥώμη τε v 3 οὐδενία τε scripsi; οὐδὲν ἴσται G(H¹?),
 οὐδενία τε ex corr. H² ἀρετὴ s. s. H² 4 ἄγνοια G: ἀνοια H, ἀνθρωπεῖα
 Mang. ex codice Oxon. Coll. Novi 143 5 δοκοῦσαι] τε δοκοῦσαι Plato
 5. 6 φροντισταὶ H, ante quod add. καὶ, sed rursus del. 8 μητέρα ἢ πατέρα H
 8. 9 καὶ ὁμοίως—τελευταίω om. H 9 καὶ] ἢ conicio 10 μόνον γὰρ
 οὐ G, μονοῦκ ἄρα conicio ἐκβοᾷ coni. Mang. 11 κατηγορήσαντες H
 12 ἀξίου H 13 τὸν om. v 14 παρ' G (Mang.): περὶ H 15 παρὰ G (Mang.):
 περὶ H 17 δυσεκπλότους v ἄκλυστα H 19 primum καὶ fort. secl.
 ἀκούωσιν G 19. 20 καὶ πάντων (sic G, πάντα scripsi)—ἐκλαλῶσιν G: om. H
 21 κατηγοροῦ H 24 ἀκριβῶσαι] ἀκριβ H² in ras., ante β ras. in H δὲ H

23—128,7 *Ambros. de fuga saeculi* 2,5: sed consideremus altius. quattuor sunt quae
 admonent, profundius esse spectanda lectionis arcana istius. unum, qua ratione ex his

τέτταρα· ἐν μὲν, διὰ τί οὐκ ἐξ ὧν αἱ ἄλλαι φυλαὶ πόλεων ἔλαχον, ἀλλ' ἐξ ὧν ἡ Λευιτικὴ μὴνη, φυγάσι πόλεις ἀπεκρίθησαν· δεύτερον δέ, διὰ τί θξ ἀριθμῷ καὶ οὔτε πλείους οὔτε ἐλάττους· τρίτον, τί δήποτε τρεῖς μὲν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, αἱ δ' ἕτεροι ἐν τῇ Χαναναίων γῆ· τέταρτον, διὰ τί προθεσμίᾳ τοῖς φυγάσιν ὥρισται τοῦ καταλεθεῖν ὁ τοῦ ἀρχιερέως θά- 5
 88 νατος. λεκτέον οὖν περὶ ἐκάστου τὰ ἀρμόττοντα, ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πρώτου λαβόντας. εἰς τὰς ἀπονεμηθείσας Λευίταις μόνοις πόλεις φεύγειν διείρηται πάνυ προσηκόντως· καὶ γὰρ οἱ Λευῖται τρόπον τινὰ φυγάδες εἰσίν, ἕνεκα ἀρσεκείας θεοῦ γονεῖς καὶ τέκνα καὶ ἀδελφούς καὶ πᾶσαν τὴν θνητὴν
 89 συγγένειαν ἀπολελοιπότες. ὁ γοῦν ἀρχηγέτης τοῦ θιάσου τούτου λέγων 10 εἰσάγεται τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρί· „οὐχ ἐώρακα ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἀδελφούς οὐ γινώσκω, καὶ τοὺς υἱοὺς ἀπογινώσκω“ (Deut. 33,9) ὑπὲρ τοῦ δίχρα μεθολκῆς θεραπεύειν τὸ ὄν. ἡ δ' ἀψευδῆς φυγὴ στέρησις τῶν οἰκειοτάτων καὶ φιλατάτων ἐστίν. φυγάδας οὖν φυγάσι παρακατατίθεται
 90 πρὸς τὴν ὧν εἰργάσαντο ἀμνησίαν, δι' ὁμοιότητα ἔργων. ἄρ' οὖν διὰ 15

4 αἱ δ' ἕτεροι Turn.: τὰς δ' ἑτέρας codd., quod seruari potest verbo addito
 7 λαβόντι coni. Mang. διείρηται H²: διαίρεται G (H¹?) 8 οἱ om. H
 14 εἰκαιοτάτων G ἐστὶ G ἐστὶ καὶ φυγάδας φυγάσι v 15 ἀμνη-
 στίαν codd.

civitatibus, quae Levitis in portionem sorte obvenerunt, sex civitates ad refugium datae sunt homicidii crimine laborantibus, cur non etiam aliarum tribuum civitates ad hoc munus deputatae. secundum, qua ratione sex numero; non enim otiose numerus hic praescriptus videtur, neque plurium neque pauciorum civitatum. tertium, cur tres ultra Iordanen civitates et tres in regione Chananaea dispositae sint, quae refugio peccantibus forent. quartum, cur denumeratio et definitio temporis comprehensa, intra quod habitat homicida in civitate refugii, quoad moriatur sacerdos magnus et post mortem sacerdotis magni revertatur homicida in civitatem habitationis suae. de singulis ergo oportet dicere atque eo ordine quo proposuimus quaesita absolvere.

7—10. 12. 13 *ibid.* 2,6: competenter itaque Levitarum civitates datas ad refugium primo explicandum est. congrue autem provisum liquet, quia Levitae fugitantes sunt mundi huius, (qui *add. Schenk*) ut placeant deo, relinquunt (relinquunt *conicio*) patriam parentes filios omnem cognationem, ut adhaereant uni deo. — 2,7: fugitans igitur est suorum sacri altaris eius minister. 10—12 cf. *ibid.* 2,7 p. 167, 23—168,4

Sch., ubi pro loco Deut. locos N.T. laudat Ambrosius. 12—15 *ibid.* 2,7: ergo cui deus portio est (Deut. 18,2) nihil debet curare nisi deum, ne alterius impediatur necessitatis munere... haec enim vera est sacerdotis fuga, abdicatio domesticorum et quaedam alienatio carissimorum, ut suis se abneget, qui servire deo gestit. recte ergo fugaces fugacibus commendavit aeternae legis sanctio, ut qui hunc mundum obliti sunt eos recipiant qui peccata sua condemnantes atque opera oblivionem vitae superioris expetant.

τοῦτο μόνον ἦ καὶ δι' ἐκεῖνο, (ὄτι) ἡ τῶν νεωκόρων Λευιτικὴ φυλὴ τοὺς θεοπλαστήσαντας τὸν χρυσοῦν μόσχον, τὴν Αἰγυπτιακὸν τύφον, ἡβηθδὸν ἐξ ἐπιδρομῆς κατέκτειναν, ὄργῃ δικαίᾳ σὺν ἐνθουσιασμῷ καὶ τιμικωχῇ θεοφορήτω χρησάμενοι; „καὶ κτείνει ἕκαστος ἀδελφὸν καὶ πλησίον καὶ τὸν ἔγγιστα“ (Exod. 32,27), ἀδελφὸν μὲν ψυχῆς τὸ σῶμα, τὸ δὲ λογικῷ πλησίον τὸ ἄλογον, τὸν δὲ ἔγγιστα νοῦ τὸν προφορικὸν λόγον. οὕτως γὰρ ἂν μόνως θεραπευτικὸν γένοιτο τοῦ τῶν ὄντων ἀρίστου τὸ 91 ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἀριστον, πρῶτον μὲν εἰ ἀναλυθεῖ ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχῆν, διαλευχθέντος καὶ διακοπέντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ σώματος καὶ τῶν 10 ἀνηνύτων ἐπιθυμιῶν· εἶτα τῆς ψυχῆς ἀποβαλοῦσης, ὡς ἔφην, τὸ πλησίον τοῦ λογικῷ, τὸ ἄλογον — καὶ γὰρ αὐτὸ χειμάρρου τρόπον πενταχῇ σχιζόμενον διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων οἷα δεξαμενῶν τὴν τῶν παθῶν ἀνεγείρει φορᾶν — εἶθ' ἐξῆς τοῦ λογισμοῦ διοικίσαντος καὶ 92 διαζεύξαντος τὸν ἐγγυτάτω δοκοῦντα εἶναι, τὸν προφορικὸν λόγον, ἐν' ὃ 15 κατὰ διάνοιαν ἀπολειφθῆ μόνος, ἔρημος σώματος, ἔρημος αἰσθήσεως, ἔρημος γεγωνοῦ λόγου προφορᾶς· ἀπολειφθεῖς γάρ, τῇ κατὰ τὴν μόνωσιν διαίτη χρώμενος, τὸ μόνον (ὄν) καθαρῶς καὶ ἀμεθέλκτως ἀσπά- p. 560 M. σεται. | πρὸς γε μὴν τοῖς εἰρημένοις κάκεινο ὑπομνηστέον, ὅτι ἡ Λευι- 20 τικὴ φυλὴ νεωκόρων καὶ ἱερέων ἐστίν, οἷς ἡ τῶν ἀγίων ἀνάκειται λειτουργία· λειτουργοῦσι δὲ καὶ οἱ τὸν ἀκούσιον φόνον δρῶντες, εἴ γε κατὰ Μωσῆν „ὁ θεὸς παραδίδωσιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν“ (Exod. 21, 13) τοὺς θανάτου ἄξια εἰργασμένους πρὸς ἀναίρεσιν. ἀλλ' οἱ μὲν ἐτάχθησαν ἐπὶ τῷ τοὺς ἀγαθοὺς σεμνύνειν, οἱ δ' ἐπὶ τῷ τοὺς ὑπαιτίους

1 ὄτι addidi	2 ante μόσχον ras. in H	3 κατέκτεινον H, κατέκτεινεν
conicio et lin. 11 χρησάμενη	3. 4 κατοκωχῇ G: κατακωχῇ H	4 θεοφορήτω — κτείνει om. G
5 τὸ G: τοῦ H	7 ἂν G: om. H	8 ἀκολούθητή G
ὁ G: om. H	9 διακοπέντος] διοικισθέντος con. Mang.	
αὐτοῦ conicio	10 ἀποβαλοῦσης Turn.: ἀποβαλλούσης GH	11 χειμάρρουν G
13 διοικίσαντος Turn.: διοικήσαντος GH	15 ἀπολειφθῆ Turn.:	
ἀποληφθῆ GH	16 γεγωνοῦ λόγου scripsi: γεγωνῶς G ¹ (?), γεγωνῶς G ² , γε (τε Mang.) λόγου H	17 ὄν add. Mang.
21 Μωσῆν codd.	23 τῷ G: τὸ H	

1—18 *ibid.* 2,7. 8 p. 168,7. 8. 19. 20: et ideo exul est mundi: fugitans corporis, fugitans passionum abdicat se omnibus, ut solus remaneat . . . percussus igitur Levitico gladio moriatur sensus carnis in nobis, ut vivat anima nostra. 18—22 *ibid.* 2,8 p. 168,12—15: est etiam illa causa, quia Levitae ministri sunt dei. et ideo ipsorum civitates fugientibus homicidis per legem deputantur, quia ipsis ius est divina mandata exsequi circa eos qui crimen mortale admiserint.

- 94 κολάζειν. (18.) αὐται μὲν εἰσιν αἱ αἰτίαι, ὧν ἕνεκα οἱ τὸν ἀκούσιον
 φόνον δράσαντες εἰς μόνας τὰς τῶν νεωκόρων φεύγουσι πόλεις. τίνες
 δὲ εἰσι καὶ διὰ τί ἀριθμῶ ξξ, ἐπομένως λεκτέον. μήποτ' οὖν ἡ μὲν
 πρεσβυτάτη καὶ ἐχυρωτάτη καὶ ἀρίστη μητρόπολις, οὐκ αὐτὸ μόνον
 πόλις, ὁ θεῖός ἐστι λόγος, ἐφ' ὃν πρῶτον καταφεύγειν ὠφελιμώτατον. 5
- 95 αἱ δ' ἄλλαι πέντε, ὡς ἂν ἀποικίαι, δυνάμεις εἰσὶ τοῦ λέγοντος, ὧν
 ἄρχει ἡ ποιητικὴ, καθ' ἣν ὁ ποιῶν λόγῳ τὸν κόσμον ἐδημιούργησε·
 δευτέρα δ' ἡ βασιλική, καθ' ἣν ὁ πεποικῶς ἄρχει τοῦ γενομένου· τρίτη
 δ' ἡ Γλωσσ, δι' ἧς ὁ τεχνίτης οἰκτεῖρει καὶ ἐλεεῖ τὸ ἴδιον ἔργον· τετάρτη
 δ' ἡ * * * νομοθετικῆς μοῖρα, δι' ἧς ἂ μὴ χρὴ γίνεσθαι ἀπαγορεύει. 10
- 96 πάγκαλοι δὲ καὶ εὐερχέσταται πόλεις, ἀξίων σφίζεσθαι ψυχῶν τὸν αἰῶνα
 ἄρισται γε καταφυγαί· χρηστὴ δὲ καὶ φιλόανθρωπος ἡ διάταξις, ἀλεῖψαι καὶ
 ῥῶσαι πρὸς εὐελπιστίαν (ἱκανή. ἧς) τίς ἂν ἐδυνήθη μᾶλλον τοσαύτην τῶν
 δυναμένων εὐεργετεῖν ἀναδειξάι ἀφθονίαν διὰ τὰς διαφορὰς τῶν ἐν τροπαῖς
- 97 ἀκουσίοις γενομένων, οἷς οὔτε ἰσχὺς οὔτε [ἡ] ἀσθένεια ἡ αὐτή; προ- 15
 τρέπει δὴ τὸν μὲν ὠκυδρομεῖν ἱκανὸν συντείνειν ἀπνευστί πρὸς τὸν ἀνωτάτω

4 ἐχυρωτάτη H 5 πόλις s. s. H² ἐστὶν H 6 ὄντος coni. Mang., λεχθέντος
 vir doctus apud Mang., ἡγεμόνος conicio 7 ἡ G²: om. G¹H, μὲν ἡ conicio
 8 δ' ἡ H: δὴ G¹, δὲ ἡ G² 9 δ' ἡ H: δὴ G 10 νομοθετικὴ H
 lacunam ex Ambrosio supplendam (a. gr. νομοθετικῆ, δι' ἧς προστάττει ἂ δεῖ, πέμπτη δ'
 ἡ. cf. § 98. 100. 104) hic statuo, Mang. post ἀπαγορεύει 13 ῥῶσαι] συγχροτῆσαι
 coni. Mang. ἱκανή add. Mang., ἧς Diels 14 ἀναδειξάι G²H²: ἀνέδειξε
 G¹H¹ διαφορὰς G 15 <ἡ> ἰσχὺς coni. Cohn ἡ seclusi 16 δὴ]
 δὲ οὖν ex codice Oxon. Coll. Novi 143 Mang.

2—15 *ibid.* 2,9: sex autem civitatum refugia sunt ita, ut prima civitas sit cognitio
 verbi et ad imaginem eius forma vivendi . . . haec igitur civitas velut metropolis,
 cui adiacent aliae quinque civitates Levitarum. secunda est civitas consideratio divi-
 nae operationis, qua creatus est mundus. tertia civitas est contemplatio potestatis
 regiae et maiestatis aeternae. quarta civitas propitiationis divinae contuitus. quinta
 civitas legis divinae contemplatio, quae praecipit quid faciendum sit. sexta quoque
 civitas portio legis, quae praescribit quid non faciendum sit. quanta abundantia
 divinae misericordiae, quantae divitiae pietatis eius, ut singulorum studia fragilitates-
 que humanae condicionis considerans, quibus et inviti ac reluctantes ad culpam du-
 cimur et non voluntaria delicta victi inlecebris frequenter committimus, diversa nobis
 refugia proponeret. cf. *etiam* 2,12 p. 172, A. 5 cum *lin.* 14. 15. 15—131,6 *ibid.*
 2, 10: primum igitur remedium, ut . . . sine ulla conperendinatione . . . ad ipsam
 rerum arcem omnium properet, ubi verbum est dei . . . ubi est fons sapientiae, unde
 pro morte vitae aeternae hauriat potum immortalem. secundum est remedium, ut qui
 non potest cognitionem boni illius praelibare et tardior vel ingenio est vel fidei con-
 prehensione . . . saltem opera domini consideret atque ex his quae facta sunt tanti

λόγον θεῖον, ὃς σοφίας ἐστὶ πηγὴ, ἵνα ἀρυσάμενος τοῦ νάματος ἀντὶ
θανάτου ζωὴν αἰδίου ἀθλοῦ εὐρηται· τὸν δὲ μὴ οὕτως ταχὺν ἐπὶ τὴν
ποιητικὴν καταφεύγειν δύναμιν, ἣν Μωυσῆς ὀνομάζει θεόν, ἐπειδὴ δι'
αὐτῆς ἐτέθη καὶ διεκοσμήθη τὰ σύμπαντα — τῷ γὰρ ὅτι γέγονε τὸ
5 πᾶν καταλαβόντι μεγάλου κτῆσις ἀγαθοῦ περιγίνεται, ἡ τοῦ πεποιηκότος
ἐπιστήμη, ἡ δ' εὐθὺς ἀναπειθεὶ τὸ γενόμενον ἐρᾶν τοῦ φυτεύσαντος —
τὸν δὲ μὴ οὕτως ἔτοιμον ἐπὶ τὴν βασιλικὴν — φόβῳ γὰρ ἄρχοντος τὸ 98
ὑπήκοον, εἰ καὶ μὴ εὐνοία πατρὸς τὸ ἔχγονον, ἀνάγκη σωφρονιζούση
νουθετεῖται — τῷ δὲ μὴ φθάνοντι πρὸς τοὺς λεχθέντας ὄρους ὡς
10 μακρὰν διεστώτας ἀφικνεῖσθαι καμπτήρες εἴσω πεπήγησιν ἕτεροι δυνά-
μεων ἀναγκαίων, τῆς ἴλεω, τῆς προστατούσης αἰ δεῖ, τῆς ἀπαγορευούσης
p. 561 M. αἰ μὴ δεῖ. δ τε γὰρ προλαβών, | ὡς οὐκ ἀπαραίτητον ἀλλ' εὐμενὲς δι' 99
ἡμερότητα φύσεως ἐστὶ τὸ θεῖον, κἂν ἀμάρτη πρότερον, αὐθις μετενόη-
σεν ἀμνηστίας ἐλπίδι, δ τε ἔννοιαν λαβών, ὅτι νομοθέτης ὁ θεὸς ἐστίν,
15 πειθαρχῶν οἷς ἂν προστάτῃ πᾶσιν εὐδαιμονήσει· ὁ δ' ὕστατος ὑστάτην
εὐρήσεται καταφυγὴν, ἀποτροπὴν κακῶν, εἰ καὶ μὴ μετουσίαν προηγου-
μένων ἀγαθῶν. (19.) αἰδ' εἰσὶν (αἰ) βξ πόλεις, ἃς καλεῖ φυγαδευτήρια 100

1 ἀρυσάμενος H² 3 Μωσῆς codd. 4 ἐκοσμήθη H ὅτι G¹ ut
vid. γέγονεν H 5 μεγάλου Mang.: μεγάλη codd. 7 οὕτως G
(Turn.): οὕτε H 8 ἀνάγκης σωφρονιζούσης conicio 9 φθάνοντι G (Turn.):
φθονοῦντι H 12 δ τε] δ e corr. H² 14 ἀμνηστίας GH¹ 15 προστάττει H
εὐδαιμονήσῃ G 17 αἰ addidi φυγαδευτηρίων H¹

contempletur operis auctorem, quoniam ex his bonis, quae sunt in constitutione istius
creaturae, bonum illud summum atque aeternum comprehenditur . . . nonne
his quamvis tardum ingenium diligere auctorem suum provocatur? . . . ergo operatoria
virtus dei, etsi non videtur, tamen ex suis operibus aestimatur. . . .

6—9 *ibid.*: tertius ordo est regalis potestatis contemplatio, ut subiciamur regi, si non
deferimus tamquam parenti. metu enim praesidentis plerumque fit oboediens potestati
qui est salutis ingratus, ut necessitatem sobrietatis agnoscat qui noluit ac nequivit
gratiam pietatis agnoscere. corrigit enim necessitas quem pietas provocare debuerat.
cf. etiam 2, 11.

9—17 *ibid.* 2, 12: qui descenderint ergo ex illis superioribus
virtutibus ad haec inferiora, habent propiora hominis refugia quae petant ut . . .
sperent dominum sibi reconciliari posse, si veniam petant, sperent posse corrigi, si
praecepta sequantur caelestium testamentorum, quibus aut informamur ad innocentiam
aut revocamur a culpa. haec igitur intra Iordanen civitates sequentes sunt, ut pro-
pitiemus nobis deum, sequamur quae iubet, vitemus quae prohibet. sit ergo pro-
pitiandae divinitatis ambitio, sequendae praeceptionis oboeditio, interdictae praevari-
cationis cautio, quibus propitiatoriam dei misericordiam et nomotheticen eius provi-
dentiam vel institutorum obsequio vel interdictorum declinatione veneremur.

(Num. 35, 12), ὧν αἱ μὲν πέντε ἀπεικονίσθησαν καὶ ἔστιν αὐτῶν ἐν τοῖς ἀγίοις τὰ μιμήματα, προστάξεως μὲν καὶ ἀπαγορεύσεως οἱ ἐν τῇ κιβωτῷ νόμοι, τῆς δ' ἴλεω δυνάμεως τὸ ἐπιθήμα τῆς κιβωτοῦ — καλεῖ δὲ αὐτὸ ἱλαστήριον —, ποιητικῆς δὲ καὶ βασιλικῆς τὰ ὑπόπτερα 5 καὶ ἐφιδρυμένα Χερουβίμ· ὁ δ' ὑπεράνω τούτων λόγος θεῖος εἰς ὄρατὴν οὐκ ἦλθεν ἰδέαν, ἅτε μηδενὶ τῶν κατ' αἴσθησιν ἐμφερῆς ὧν, ἀλλ' αὐτὸς εἰκῶν ὑπάρχων θεοῦ, τῶν νοητῶν ἀπαεὶ ἀπάντων ὁ πρεσβύτατος, ὁ ἐγγυτάτω, μηδενὸς ὄντος μεθορίου διαστήματος, τοῦ μόνου, ὃ ἔστιν ἀψευδῶς, ἐφιδρυμένος. λέγεται γάρ· „λαλήσω σοι ἄνωθεν τοῦ ἱλαστηρίου, ἀνὰ μέσον τῶν δυεῖν Χερουβίμ“ (Exod. 25, 21), ὥσθ' ἡνίοχον 10 μὲν εἶναι τῶν δυνάμεων τὸν λόγον, ἔποχον δὲ τὸν λαλοῦντα, ἐπικελευόμενον τῷ ἡνίοχῳ τὰ πρὸς ὄρθην τοῦ παντὸς ἡνίοχου. ὁ μὲν οὖν ἄνευ τροπῆς, ἐκουσίῳ μὲν ἄπαγε, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀκουσίῳ γεγονώς, αὐτὸν τὸν θεὸν κληρὸν ἔχων (Deut. 10,9), ἐν αὐτῷ μόνῳ κατοικήσει· οἱ δ' οὐκ ἐκ προνοίας ἀλλ' ἀβουλήτοις χρησάμενοι σφάλμασι καταφυ- 15 γὰς ἔξουσι τὰς εἰρημένας ἀφθόνοους καὶ πλουσίας οὕτως. τῶν δὲ πρὸς καταφυγὴν πόλεων τρεῖς μὲν εἰσι πέραν, αἱ μακρὰν ἡμῶν τοῦ γένους ἀφεστᾶσι. τίνες αὗται; ὁ τοῦ ἡγεμόνος λόγος καὶ ἡ ποιητικὴ καὶ βασιλικὴ δύναμις αὐτοῦ· τούτων γὰρ ὃ τε οὐρανὸς καὶ σύμπας ὁ κόσμος 20 ἐπικοινωνεῖ. αἱ δὲ προσεχεῖς ἡμῖν καὶ ἐφαπτόμεναι τοῦ τῶν ἀνθρώπων ἐπικηροῦ γένους, ᾧ μόνῳ συμβέβηκε διαμαρτάνειν, αἱ ἐντὸς εἰσι τρεῖς, ἡ ἴλεως, ἡ προστακτικὴ τῶν ποιητέων, ἡ ἀπαγορευτικὴ τῶν μὴ ποιητέων· αὗται γὰρ ἦδη ἡμῶν ἐφάπτονται. τίς γὰρ ἀπαγορεύσεως χρεια 25 τοῖς μὴ μέλλουσιν ἀδικήσειν, τίς δὲ προστάξεως τοῖς μὴ πεφυκόσι σφάλλεσθαι, τίς δὲ τῆς ἴλεω τοῖς μηδ' ὄλωσ ἀμαρτησομένοις; ἀλλὰ τό γε ἡμέτερον γένος χρεῖον γέγονε τούτων διὰ τὸ πεφυκέναι καὶ ἐπικλινωῖς 106 ἔχειν πρὸς τε τὰ ἐκούσια καὶ ἀκούσια ἀμαρτήματα. (20.) τέταρτον καὶ λοιπὸν ἦν τῶν προταθέντων ἡ προθεσμία τῆς τῶν πεφευγόντων καθ-

3 ἐπιθήμα G(H¹?): ἐπιθέμα H² 5 ἐφιδρυμένα L 7 εἰκῶν om. G
8 τοῦ μόνου Turn.: τῷ μόνον G, τὸ μόνον H 9 ἐφιδρυμένους scripsi: ἀφιδρυμένος
codd. 10 δυοῖν H χερουβίμ G 15 ἀλλὰ βουλή τοῖς G
χρησάμενοι H²: χρησαμένοι GH¹ 16 post εἰρημένας vid. add. πόλεις
οὕτως] οὕσας conicio οὕτω δὲ τῶν v 18 ἀφεστᾶσιν H prius καὶ H²:
om. GH¹ 20 ἐπικοινωνεῖ scripsi: ἐπικοινωναὶ H, ἐπικοινωναί G, ἐστί. κοινω-
ναὶ v αἱ δὲ προσεχεῖς Cohn (cf. modo adnotata): δὲ προσεχεῖς codd., δὲ καὶ
προσεχεῖς v 23 δὴ conii. Mang. 25 τῆς] τοῖς G 28 προτεθέντων L

27—133,13 *ibid.* 2,13: quartum superest quod de morte summi sacerdotis ait: quia usque ad illud tempus erit in civitate refugii homicida ille, donec

ὄδου, τοῦ ἀρχιερέως ὁ θάνατος, πολλήν ἐν τῷ ῥητῷ μοι παρέχουσα
 δυσκολίαν. ἄνισος γὰρ ἡ τιμωρία κατὰ τῶν τὰ αὐτὰ δρασάντων νομο-
 p. 562 M. θετεῖται, εἴ γε οἱ μὲν | πλείω χρόνον ἀποδράσονται, οἱ δὲ ἐλάττω·
 μακροβιώτατοι γὰρ (οἱ μὲν), οἱ δὲ ὀλιγοχροσιώτατοι τῶν ἀρχιερέων
 5 εἰσί· καὶ οἱ μὲν νέοι, οἱ δὲ πρεσβῦται καθίστανται· καὶ τῶν ἐλαγκότων 107
 ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ οἱ μὲν ἐν ἀρχῇ τῆς ἱερωσύνης ἐφυγαδεύθησαν, οἱ
 δ' ἤδη μέλλοντος τελευτᾶν τοῦ ἱερωμένου, ὡς τοὺς μὲν αἰῶνα μακρόν
 τινα τῆς πατρίδος ἐστερηῆσθαι, τοὺς δ' αὐτὸ μόνον ἡμέραν, εἰ τύχοι,
 μεθ' ἣν τὸν αὐχένα ἐπαίροντες καὶ φρυαττόμενοι καὶ γελῶντες τοὺς
 10 ἀγχιστα γένους τῶν ἀνηρημένων ἀφίξονται. τὸ ἄπορον οὖν καὶ δυσά- 108
 κολόγητον ἀποδρασόμεθα τῆς δι' ὑπνοσιῶν φυσικῆς ἀποδόσεως ἐπιέ-
 μενοι. λέγομεν γὰρ τὸν ἀρχιερέα οὐκ ἄνθρωπον ἀλλὰ λόγον θεῖον εἶναι
 πάντων οὐχ ἑκουσίῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἀκουσίῳ ἀδικημάτων ἀμέτοχον.
 οὔτε γὰρ ἐπὶ πατρί, τῷ νῷ, οὔτε ἐπὶ μητρί, τῇ αἰσθήσει, φησὶν αὐτὸν 109
 15 Μωυσῆς (Λευ. 21, 11) δύνασθαι μαινεσθαι, διότι, οἶμαι, γονέων ἀφθάρ-
 των καὶ καθαρωτάτων ἔλαχεν, πατὴρ μὲν θεοῦ, δεὸς καὶ τῶν συμπάν-
 των ἐστὶ πατήρ, μητὴρ δὲ σοφίας, δι' ἧς τὰ ὅλα ἤλθεν εἰς γένεσιν·
 καὶ διότι τὴν κεφαλὴν κέχρισται ἐλαίῳ, λέγω δὲ τὸ ἡγεμονικὸν φωτὶ 110
 αὐγοσιδεῖ περιλάμπεται, ὡς ἀξιόχρεως „ἐνδύσασθαι τὰ ἱμάτια“ νομισθῆ-
 20 ναι — ἐνδύεται δ' ὁ μὲν πρεσβύτατος τοῦ ὄντος λόγος ὡς ἐσθῆτα τὸν
 κόσμον (γῆν γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ πῦρ καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐπαμπ-
 ἴσχεται), ἡ δ' ἐπὶ μέρους ψυχὴ τὸ σῶμα, ἡ δὲ τοῦ σοφοῦ διάνοια
 τὰς ἀρετάς — καὶ ὅτι τὴν κεφαλὴν „οὐδέποτε ἀπομιτρώσει“, τὸ βα- 111
 σίλειον οὐκ ἀποθήσεται διάδημα, τὸ σύμβολον τῆς οὐκ αὐτοκράτορος
 25 μὲν, ὑπάρχου δὲ καὶ θαυμαστῆς ἡγεμονίας, „οὐδ' αὖ τὰ ἱμάτια διαρ-
 ρήξει“ (Λευ. 21, 10). Ὡς τε γὰρ τοῦ ὄντος λόγος δεσμὸς ὧν τῶν 112

1 παρέχουσαν H¹

4 οἱ μὲν addidi, οἱ μὲν γὰρ μακροβιώτατοι conl. Mang.

4 οἱ δὲ ὀλιγοχροσιώτατοι s. s. H²

10 ἔγγιστα v

ἀνηρημένων G²: ἀνημέρωνG¹H 11. 12 ἐφραττόμενοι conl. Mang.

13 μόνων H

15 Μωσῆς

codd.

16 ἔλαχε G

18 κέχριται G

23 ἀπομιτρώσει G

moriatur sacerdos magnus, in quo secundum litteram haeret interpretatio. pri-
 mum ipsa fuga sorte magis quam aequitate alicuius examinis definita, dein in causis
 paribus inpar eventus; poterat enim fieri, ut post homicidiae illius refugium sequenti
 die obiret magnus sacerdos. quae autem sub incerto sententia? ergo quia haeret lit-
 tera, quaeramus spiritalia. quis est iste magnus sacerdos nisi dei filius, verbum dei
 . . . qui exors omnium est voluntariorum et accidentium delictorum . . .?

26—134,2 *ibid.*: vinculo enim verbi constricta omnia sunt et eius continentur potentia

- ἀπάντων, ὡς εἴρηται, καὶ συνέχει τὰ μέρη πάντα καὶ σφίγγει κωλύων αὐτὰ
 διαλύεσθαι καὶ διαρτᾶσθαι· ἢ τ' ἐπὶ μέρους ψυχῆ, καθόσον δυνάμειος
 μεμοίραται, τῶν τοῦ σώματος οὐδὲν ἀποσχίζεσθαι καὶ ἀποτέμενεσθαι
 μερῶν παρὰ φύσιν ἐᾷ, τὸ δ' ἐπ' αὐτῇ πάντα ὀλόκληρα ὄντα ἁρμονίαν
 καὶ ἔνωσιν ἀδιάλυτον ἄγει τὴν πρὸς ἄλληλα· ὁ τε κεκαθαρμένος τοῦ 5
 σοφοῦ νοῦς ἀρρήκτους καὶ ἀπήμονας διαφυλάττει τὰς ἀρετάς, τὴν φυ-
 σικὴν αὐτῶν συγγένειάν τε καὶ κρινωνίαν ἁρμοσάμενος εὐνοίᾳ παγιωτέρα.
- 113 (12.) οὗτος „ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν τετελευτηκυῖαν“, ἢ φησι Μωυσῆς,
 „οὐκ εἰσελεύσεται“ (Lev. 21, 11)· θάνατος δὲ ψυχῆς ὁ μετὰ κακίας
 | ἐστὶ βίος, ὥστε οὐδέ τις ἀγους, ὧν προσβάλλειν ἀφροσύνη φιλεῖ, ποτὲ p. 563 M.
- 114 προσάψεται. τούτῳ καὶ παρθένος ἐκ τοῦ ἱεροῦ γένους ἁρμόζεται, κα- 11
 θαρὰ καὶ ἀμίαντος καὶ ἀδιάφθορος εἰς αἰεὶ γνῶμη· χήρας γὰρ καὶ ἐκβε-
 βλημένης καὶ βεβήλου καὶ πόρνης ἀνὴρ οὐδέποτε γίνεται (ibid. 13. 14),
 πόλεμον ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον πρὸς αὐτάς αἰεὶ συγκροτῶν. ἐχθρὸν
 γὰρ αὐτῶ τὸ χηρεῦειν ἀρετῆς καὶ ἐκβεβλησθαι καὶ πεφυγαδεῦσθαι πρὸς 15
 αὐτῆς καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ἦ βέβηλον πείσμα καὶ ἀνίερρον· τὸ δὲ πολυμι-
 γές καὶ πολυάνδρον καὶ πολύθεον, ἄθεον μὲν οὖν κακόν, πόρνην, οὐδὲ
 προσιδεῖν ἀξιοῖ, τὴν ἕνα ἄνδρα καὶ πατέρα τὸν ἕγεμόνα θεὸν ἐπιγε-
- 115 γραμμένην ἠγαπηκῶς. ὑπερβολὴ τις περὶ τὸν τρόπον τοῦτον τελειότητος
 ἐνοραται. τὸν μὲν γε τὴν μεγάλην εὐξάμενον εὐχὴν οἷός τε καὶ ἀκου- 20
 σίως σφαλλόμενον, εἰ καὶ μὴ ἐκουσίῳ γνῶμη· λέγει γὰρ· „ἐάν τις
 ἀποθάνῃ ἐπ' αὐτῶ ἐξάπινα, παραχρῆμα μανθήσεται“ (Num. 6, 9).
 τὰ γὰρ ἀβούλητα ἐξῶθεν αἰφνιδιον κατασκήπτοντα παραχρῆμα τὴν ψυ-
 χὴν οὐ πρὸς αἰῶνα μῆκιστον μαιίνει, ἅτε ὄντα ἀκούσια. τούτων δ' ὁ 25

1 ἀπάντων ἀρρηκτος καὶ conl. Mang. ὡς om. GH¹ εἴρηται G² κωλύων
 G: κωλύει H, καὶ κωλύει H² 2 ἢ τ' G²: ἢ τε H², εἴτε G¹ (H¹) καθ' ὅσον
 codd. 7 παγιωτέρα G, παγιωτάτη conl. Mang. 8 οὗτος H²: οὕτως G(H¹)
 τετελευτηκυῖαν H²: τετελευτηκῶσαν G(H¹) Μωυσῆς codd. 10 προσβάλλει
 G¹ ut vid. 11 ἱερατικοῦ conl. Mang. 14 αὐτοῦς G 17 (καὶ)
 ἄθεον ὁμοῦ κακόν conl. Mang. ἄθεον μὲν οὖν conl. Cohn
 18 τὴν e corr. H² 19 τελειότατος G 20 οὐδέπου conl. Mang. 21 μὴ
 καὶ v 24 τὰ G: τῶν H ἀβούλητα scripsi: ἀβουλήτων H², ἀβουλούντων
 G(H¹), fort. τῶν γὰρ ἀβουλήτων τινὰ scrib. 25 ἅτε H: ἂν τε G post
 ἀκούσια add. τύχοι G²

... et ideo omnia manent, quia dissolvi illa non sinit quae ipse constrinxit . . .
 omnia enim quoad vult suo imperio coerces et regit et naturali concordia ligat.
 cf. ad p. 7, 8.

- ἀρχιερεὺς καθάπερ καὶ τῶν ἐκουσίων ὑπεράνω στάς ἀλογεῖ. ταῦτα δ' 116
οὐκ ἀπὸ σκοποῦ μοι λέλεκται, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ διδάξαι, ὅτι φυσικωτάτη
προθεσμία καθόδου φυγάδων ὁ τοῦ ἀρχιερέως ἐστὶ θάνατος (Num.
35,25). Ἔως μὲν γὰρ ὁ ἱερώτατος οὗτος λόγος ζῆ καὶ περίεστιν ἐν 117
5 ψυχῇ, ἀμήχανον τροπὴν ἀκούσιον εἰς αὐτὴν καταλθεῖν· ἀμέτοχος γὰρ
καὶ ἀπαράδεκτος παντὸς εἶναι πέφυκεν ἀμαρτήματος. ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ,
οὐκ αὐτὸς διαφθαρεῖς, ἀλλ' ἐκ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς διαζευχθεὶς, καθ-
οδος εὐθὺς δίδεται τοῖς ἐκουσίοις σφάλμασιν· εἰ γὰρ μένοντος καὶ
ὕγιανοντος ἐν ἡμῖν ἐξφκίζετο, μετανισταμένου πάντως εἰσοικισθήσεται.
10 γέρας γὰρ ἐξαίρετον ὁ ἀμίαντος ἀρχιερεὺς, ἔλεγχος, ἐκ φύσεως κεκάρ- 118
πεται τὸ μηδέποτε εἰς αὐτὸν παραδέξασθαι τόπον γνώμης ὄλισθον.
διόπερ ἄξιον εὐχεσθαι ζῆν ἐν ψυχῇ τὸν ἀρχιερέα ὁμοῦ καὶ βασιλέα,
δικαστὴν ἔλεγχον, δε δλον ἡμῶν τὸ διανοίας ἀποκεκληρωμένος δικα-
στήριον ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀγομένων εἰς κρίσιν δυσωπεῖται.
15 (22.) Πελαληκότες οὖν τὰ ἀρμόττοντα περὶ φυγάδων τὴν κατὰ 119
τὸν εἰρημὸν ἀκολουθίαν συνυφανοῦμεν. λέγεται γὰρ ἐξῆς· „εὗρεν αὐτὴν
ἄγγελος κυρίου“ (Gen. 16,7), καθόδον ψηφισάμενος ὑπ' αἰδοῦς κινδου-
p. 564 M. νευσούσῃ ψυχῇ πλανᾶσθαι καὶ μονονοῦ | προπομπὰς γινόμενος τῆς εἰς
τὴν ἀπλανῆ γνώμην ἐπανόδου. χρήσιμον δὲ καὶ τὰ περὶ εὐρέσεως καὶ 120
20 ζητήσεως φιλοσοφηθέντα τῷ νομοθέτῃ μὴ ἡσυχασθῆναι. τοὺς μὲν γὰρ
εἰσάγει μὴδὲν μῆτε ζητοῦντας μῆτε εὐρίσκοντας, τοὺς δὲ ἐν ἑκατέρῳ
κατορθοῦντας, ἐνίους δὲ θάτερον περιπεποιημένους, ὧν οἱ μὲν ζητοῦντες
οὐχ εὐρίσκουσιν, οἱ δ' εὐρίσκουσιν οὐ ζητήσαντες. οἱ μὲν οὖν μῆτε 121
εὐρέσεως μῆτε ζητήσεως ἐφιέμενοι τὸν λογισμὸν ἀπαιδευσίᾳ καὶ ἀμελε-
25 τήσῃ χαλεπῶς ἤκισαντο καὶ δυνάμενοι δεῦ καθορᾶν ἐπληρώθησαν.

7 ἀλλὰ τῆς conicio 8 ἐκουσίοις Maurini Ambrosii editores (Mang.): ἀκουσίοις codd.
10 post φύσεως add. καὶ GH¹ 11 μηδέποτε G αὐτὸν H²: αὐτὸν GH¹ τόπον
corruptum, τὸ παράπαν Mang., τὸν πονηρὸν Cohn 12. 13 ἄρχοντα ὁμοῦ καὶ βασιλέα
δεκαοστήν τε καὶ ἔλεγχον conicio; v. quod det. pot. ins. § 23 12 βασιλέα secl. Turn.
13 δε H²: ὡς GH¹ 14 ἀπαγομένων Mang. per errorem, ut vid. 16 ἐξῆς
Mang.: ἐξ ἀρχῆς codd. 17 καθόδον G²: καθ' ὁδὸν G¹H 18 οὐ G: ἐκ H
19 τὰ om. L 23 οἱ δ' H: οὐδ' G οὐ H(G¹): οἱ G² 25 ἐπληρω-
σαν G²

4—8 *ibid.*: vivit igitur dei verbum et maxime in animis vivit piorum nec umquam
moritur plenitudo divinitatis. numquam enim moritur sempiterna divinitas et aeterna
dei virtus. sane moritur nobis, si a nostra anima separetur, non quo morte corrumpat-
ur, sed quo dissolvatur atque exuatur mens nostra ab eius coniunctione; mors enim

- οὕτως φησὶ „τὴν γυναῖκα Λῶτ στραφεῖσαν εἰς τοῦπίσω γενέσθαι στήλην“
 122 (Gen. 19, 26), οὐ μυθοπλαστῶν, ἀλλὰ πράγματος ἰδιότητα μηνύων. δε
 γὰρ ἂν ὀλιγορήσας τοῦ διδάσκοντος ὑπὸ ῥαθυμίας ἐμφύτου τε ὁμοῦ καὶ
 συνήθους τὰ μὲν πρόσω καταλίπη, δι' ὧν ὄρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ ταῖς
 5 ἀλλαις δυνάμεσιν ἔστι χρῆσθαι πρὸς τὴν τῶν φύσεως πραγμάτων ἐπί-
 κρισιν, ἐκτραχηλίσας δ' αὐτὸν εἰς τοῦπίσω περιαγάγη, τὰ τυφλὰ τῶν
 ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων μᾶλλον ἢ τῶν τοῦ σώματος μερῶν ἐζηλωκῶς,
 123 ἀψύχου καὶ κωφῆς λίθου τρόπον στηλιτεύεται. οὐ γὰρ ἔσχον, ἧ φησὶ
 Μωυσῆς, οἱ τοιοῦτοι τρόποι „καρδίαν συνιέναι καὶ ὀφθαλμοὺς βλέπειν
 καὶ ἄτα ἀκούειν“ (Deut. 29, 4), ἀλλὰ τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ ἀνόητον 10
 καὶ πάντῃ πηρὸν βίον ἀβίωτον ἑαυτοῖς ἐξεργάσαντο, οὐδενὶ τῶν δεόν-
 124 των ἐφιστάντες. (23.) ἡγεμῶν δ' ἐστὶ τοῦ χοροῦ τούτου ὁ τῆς σω-
 ματικῆς χώρας βασιλεὺς· „ἐπιστραφεῖς“ γὰρ φησὶ „Φαραὼ εἰσῆλθεν
 εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέστησε τὸν νοῦν οὐδ' ἐπὶ τούτῳ“ (Exod.
 7, 23), ἴσον τῷ ἐπ' οὐδενὶ τὸ παράπαν, ἀλλ' εἶασεν αὐτὸν οἷα φυτὸν 15
 125 ἀγεώργητον ἀφαιρῶναισθαι καὶ στειροῦμενον ἀγονία χρῆσθαι. οἱ μὲν
 γε βουλευόμενοι καὶ σκοπούμενοι καὶ πάντ' ἐπιμελῶς ἐξετάζοντες ἀκ-
 νῶσι καὶ παρατήγουσιν αὐτόν· ὁ δὲ γυμναζόμενος τοὺς οἰκείους φέρει
 καρπούς, ἀγχινοῖάν τε καὶ σύνησιν, δι' ὧν τὸ ἀφενάριστον περιγίνεται·
 ὁ δ' ἀπερίσκεπτος ἀμβλύνει καὶ περιθραύει τὰς φρονήσεως ἀκμάς. 20
 126 Τὸν μὲν οὖν ἄλογον καὶ ἄψυχον ὡς ἀληθῶς τῶν τοιούτων διάσον ἐατέον,
 τὸν δὲ τῶν σκέψει καὶ εὐρέσει χρωμένων ἐπικριτέον. αὐτίκα τοίνυν ὁ
 πολιτικὸς μὲν ἥκιστα δὲ δοξημανῆς τρόπος, ἐφιέμενος τῆς ἀμείνονος
 γενεᾶς, ἦν ἀρεταὶ κεκλήρωται, ζητῶν τε καὶ ἀνευρίσκων αὐτὴν εἰσάγεται.
 127 „εὔρε“ γὰρ φησιν „ἄνθρωπος τὸν Ἰωσήφ πλανώμενον ἐν τῷ πεδίῳ, 25

6 αὐτὸν codd.	περιαγάγη H ² : περιαγάγει GH ¹	9 Μωσῆς H	τοιοῦτότρο-
ποι ἰconicio (cf. p. 126, 22),	τρόποι om. G (Mang.)	11 πάντῃ H ² (Mang.):	πάντα
G(H ¹)	πηρὸν secl. Mang.	ἐφιστάντες (νοῦν) conl. Mang.	12 δὲ ἐστὶ H
13 ἐπιγραφεῖς Turn.	14 τούτῳ H ² : τοῦτο GH ¹	16 ἀγονία H ² : ἀγωνία	
GH ¹	19 ἀφαιρῶναιστον G ² (H ¹)	22 τὸν Turn.: τῶν codd.	25 πλανώ-
μενον om. H	τῷ om. Turn.		

vera est verbi et animae separatio. denique statim incipit anima peccatis patere voluntariis.

1 sqq. cf. *Orig. Contra Cels. IV 45 p. 538*: τὰ μὲν οὖν τῆς κατὰ τὸν τρόπον τροπολογίας οὐκ ἀναγκαῖον νῦν λέγειν . . . τίς τε ἡ γυνὴ αὐτοῦ γενομένη στήλη ἄλλος διὰ τὸ ἐστράφη εἰς τοῦπίσω . . . *Homil. in Gen. V 2 p. 74.*

24—137,12 *Ambros. l. c. 8,47*: fratres suos requirebat et ad eum festinabat locum, in quo pascebant oves, et cum cognovisset quia in Dothaim sunt, perrexit eo. signifi-

καὶ ἠρώτησεν αὐτόν· τί ζητεῖς; ὁ δὲ εἶπεν· τὸς ἀδελφούς μου ἐγὼ
 ζητῶ, ἀνάγγελόν μοι, ποῦ βόσκουσιν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος·
 ἀπήρκασιν ἐντεῦθεν· ἤκουσα γὰρ αὐτῶν λεγόντων· πορευθῶμεν εἰς
 p. 565 M. Δωθαῖν. καὶ ἐπορεύθη Ἰωσήφ κατόπιν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ | εὗρεν
 5 αὐτοὺς ἐν Δωθαῖν“ (Gen. 37, 15—17). ἐρμηνεύεται Δωθαῖν ἔκλειψις 128
 ἰκανή, σύμβολον ψυχῆς οὐ μέσως ἀλλὰ τελείως ἀποδεδρακυσίας τὰς
 κενὰς δόξας, αἱ γυναικῶν μᾶλλον ἢ ἀνδρῶν ἐπιτηδεύμασιν ἐόικασιν.
 διὸ πάνυ καλῶς ἡ ἀρετὴ Σάρρα „τὰ γυναικεῖα ἐκλείπει“ (Gen. 18, 11),
 περὶ ἧς πονούμεθα οἱ τὸν ἄνδρον καὶ θῆλυον ὄντως βίον μεταδιώκοντες.
 10 ὁ δὲ σοφὸς καὶ „ἐκλείπων προστίθεται“ (Gen. 25, 17) κατὰ Μωυσῆν,
 φυσικώτατα· τὴν γὰρ τῆς κενῆς δόξης ἀφαίρεσιν πρόσθεσιν ἀληθείας εἶναι
 συμβέβηκεν. εἰ δὴ τις ἔτ' ἐν θνητῷ καὶ πολυμιγεί καὶ πολυμόρφῳ βίῳ 129
 διατρίβων καὶ κεχρημένος ἀφθόνοις ταῖς πρὸς περιουσίαν ὕλαις σκέπτεται
 καὶ ζητεῖ περὶ τῆς ἀμείνονος καὶ πρὸς τὸ καλὸν μόνον ἀφορώσης γενεᾶς,
 15 ἀξίος ἀποδοχῆς ἐστίν, ἂν μὴ πάλιν τὰ ὀνειράτα καὶ φαντάσματα τῶν
 νομιζομένων καὶ φαινομένων ἀγαθῶν ὑπαναπλεύσαντα παρευμερήση-
 μένων γὰρ ἐν ἀκίβδηλεύτῳ τῇ ψυχικῇ σκέψει, κατ' ἔχνος τῶν ζητου- 130
 μένων βαινῶν καὶ ἐπακολουθῶν οὐκ ἀνήσει πρότερον ἢ τοῖς ποθυ-
 μένοις ἐντυχεῖν. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν παρὰ μοχθηροῖς ἀνευρήσει· διὰ τῆς; 131
 20 „ἀπήρκασιν γὰρ ἐντεῦθεν“, τὰς μὲν ἡμετέρας σπουδὰς ἐκλιπόντες,
 μετοικισάμενοι δ' εἰς τὸν ἔρημον κακῶν εὐσεβῶν χῶρον. λέγει δὲ
 ταῦτα ὁ ἀληθινὸς ἄνθρωπος, ὁ ἐπὶ ψυχῆς ἔλεγχος, ὃς ἀποροῦσαν καὶ
 σκεπτομένην καὶ ζητοῦσαν αὐτὴν ἰδὼν εὐλαβεῖται, μὴ πλανηθεῖσα δια-

1 δ' G	ἐγὼ fort. secl.	4 et 5 ter Δωθαίμ conicio	8 ἡ]
τῇ G ²	τῇ ἀρετῇ Σάρρα con. Mang.	9 θηλύοντα G ²	10 Μωσῆν
GH	11 πρὸς θέσιν G	12 δὴ G: δ' εἰ H, δέ Mang.	πολυτρόπῳ
con. Mang.	15 post ἂν spatium in G	16 ἐπαναπλεύσαντα con. Mang.	
19 οὐδέν' (οὐδὲν Mang.) αὐτῶν Turn.: οὐδενὶ τῶν codd.			
παρὰ om. G	μοχθηρῶν G ²	20 ἡμετέρων v	21 μετοικι-
σάμενοι H: μετοικησάμενοι G(?)v	22 ὁ ἐπὶ] ὃς ἐστὶ con. Cohn		
ἐπὶ secl. Mang.			

catur autem illo verbo Dothaim defectus idoneus, id est vanarum opinionum defectus non mediocris, sed perfectus et plenus, in quo profectus est animae. sapiens enim quando minuit addit; deficient enim saeculares opiniones, quae muliebribus infirmis comparantur. unde pulchre, quo ostenderetur Sarra ad profectum venisse, ut generaret risum et laetitiam, defecerunt inquit Sarrae fieri muliebria. bona ergo defectio cupiditatum, defectio vanitatis, quia veritatis adiectio est.

- 132 μάρτη τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ. (24). πάνυ τεθαύμακα κάκεινους, τὸν μὲν φιλοπευστοῦντα περὶ τοῦ μέσου τῶν ἄκρων καὶ λέγοντα· „ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύλα, ποῦ τὸ πρόβατον τὸ εἰς ὀλοκάρπωσιν“, τὸν δ' ἀποκρινόμενον· „ὁ θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ πρόβατον εἰς ὀλοκάρπωσιν, τέκνον“ καὶ ὕστερον τὸ ἀντιδοθὲν εὐρίσκοντα· „ἰδοὺ γὰρ κριὸς εἰς κατεχόμενος τῶν 5
- 133 κεράτων ἐν φυτῷ Σαβέχ“ (Gen. 22, 7. 8. 13). ἴδωμεν οὖν, τί ὁ μὲν ζητῶν ἀπορεῖ, ὁ δ' ἀποκρινόμενος ἀποφαίνεται, καὶ τρίτον τί τὸ εὐρίσκόμενον ἦν. δ μὲν οὖν πυνθάνεται τοιοῦτόν ἐστιν· ἰδοὺ τὸ δρῶν αἴτιον, τὸ πῦρ· ἰδοὺ καὶ τὸ πάσχον, ἡ ὕλη, τὰ ξύλα· ποῦ τὸ τρίτον, τὸ ἀπο-
- 134 τέλεσμα; οἷον ἰδοὺ ὁ νοῦς, ἐνθερμον καὶ πεκυρωμένον πνεῦμα· ἰδοὺ 10 καὶ τὰ νοητά, ὡσανεὶ ὕλαι· ποῦ τὸ τρίτον, τὸ νοεῖν; πάλιν ἰδοὺ ἡ θρασις, ἰδοὺ τὸ χρῶμα, ποῦ τὸ ὄραν; καὶ συνόλως ἰδοὺ ἡ αἴσθησις, τὸ κριτήριον, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσθητά, αἱ ὕλαι· τὸ οὖν αἰσθάνεσθαι ποῦ;
- 135 ταῦτα πυνθανομένην δεόντως ἀποκρίνεται· „ὁ θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ“· θεοῦ γὰρ ἔργον ἴδιον τὸ τρίτον. ἐπιφροσύνη γὰρ αὐτοῦ ὁ μὲν νοῦς καταλαμ- 15 βάνει, ἡ δ' ὄρασις ὄρα καὶ πᾶσα αἴσθησις αἰσθάνεται. „κριὸς δ' ἰδοὺ εὐρίσκειται κατεχόμενος“, τουτέστι λόγος ἡσυχάζων καὶ ἐπέχων. ἄριστον γὰρ ἱερεῖον ἡσυχία καὶ | ἐποχὴ περὶ ὧν πάντως οὐκ εἰσι πίστεις. p. 566 M. ῥητὸν γὰρ μόνον τοῦτο „ὁ θεὸς ὄψεται“, ὃ γινώριμα τὰ πάντα, δε λαμπροτάτη φωτὶ, ἑαυτῷ, τὰ δλα ἀγάξει· τὰ δ' ἄλλα οὐ ῥητά γενέσει, 20

4 εἰς H: εἰς τὴν G	5 γὰρ s. s. H ²	5. 6 τῶν κεράτων
om. G	11 ὕλη conicio (cf. Ambros.)	13 ἀλλὰ] ἰδοὺ conicio
ἡ ὕλη conicio	14 δεόντως G ¹ (H ¹): δὲ οὕτως G ² H ²	ἀποκρί- νεται H ² : ἀποκρίναιτο G(H ¹)
πίστεις L	παντὶ G ²	18 ὧν εἰς οὐκ αἰ πίστεις (sic) H, ὧν οὐκ εἰσι 19 ῥητέον conl. Mang.
ῥητά conl. Mang.		20 οὐ ῥητέα vel οὐχ

1—10 *Ambros. epist. 8,2*: denique in arte requiruntur praecipue, ut sit αἴτιον, ὕλη, ἀποτέλεσμα. cum igitur legamus sanctum Isaac patri dicere: ecce ignis et ligna, ubi hostia? quid horum deest? nam qui quaerit, dubitat; qui respondet quaerenti, pronuntiat et dubitationem absolvit. ecce ignis, id est αἴτιον, et ligna, id est ὕλη, quae latine materia dicitur: tertium quid superest nisi ἀποτέλεσμα? quod filius quaesivit, pater rettulit dicenti: ubi hostia? deus inquit providebit sibi sacrificium, filii.

10—16 *ibid. 4*: ecce ergo mens calida et fervens ut ignis quae operatur, ecce et intellegibilia, id est materia, ubi est tertium, intellegere? ecce color, ubi est videre? ecce sensibilia, ubi est sentire? materia enim non ab omnibus videtur, ideoque deus dat munus intellegendi et sentiendi et videndi. cf. § 10.

16—18 *ibid. 3*: ostendit deus arietem pendentem cornibus. aries autem est verbum plenum tranquillitatis et moderationis atque patientiae. quo ostenditur bonum

ἡς πολὺ κατακέχυται τὸ σκότος· ἡμεῖα δ' ἀσφαλὲς ἐν σκότει.
 (25). ζητήσαντες καὶ τί τὸ τρέφον ἐστὶ τὴν ψυχὴν — „οὐ γὰρ“ ἡ 137
 φησι Μωυσῆς „ἤδεισαν τί ἦν“ (Exod. 16, 15) — εὗρον μαθόντες ῥῆμα
 θεοῦ καὶ λόγον θεῖον, ἀφ' οὗ πᾶσαι παιδεῖαι καὶ σοφαὶ βέουσι ἀένναοι.
 5 ἡδ' ἐστὶν ἡ οὐράνιος τροφή, μὴνύεται δ' ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς ἐκ
 προσώπου τοῦ αἰτίου λέγοντος· „ἰδοὺ ἐγὼ ὣω ὑμῖν ἄρτους ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ“ (ibid. 4)· τῆ γὰρ ὄντι τὴν αἰθέριον σοφίαν ὁ θεὸς ταῖς εὐφυεῖσι 138
 καὶ φιλοθεάμοσιν ἀνωθεν ἐπιψεκάζει διανοίαις· αἱ δὲ ἰδοῦσαι καὶ γευσά-
 μεναι καὶ σφόδρ' ἤσθησαι ἐμαθον μὲν δ' ἔπαθον, τὸ δὲ διαθὲν ἀγνο-
 10 οῦσι. διὸ πυνθάνονται· „τί ἐστὶ τοῦτο“ (ibid. 15), ὁ μέλιτος γλυκύ-
 τερον, χιόνος δὲ λευκότερον εἶναι πέφυκε; διδαχθήσονται δὲ ὑπὸ τοῦ 139
 θεοπρόπου, ὅτι „οὗτος ἐστὶν ὁ ἄρτος, ὃν ἔδωκε κύριος αὐτοῖς φαγεῖν“
 (ibid. 15). τίς οὖν ὁ ἄρτος, εἰπέ. „τοῦτο“ φησί „τὸ ῥῆμα δ' συντάττει
 κύριος“ (ibid. 16). ἡ θεία σύνταξις αὕτη τὴν ὁρατικὴν ψυχὴν φωτίζει

1 ἡς Turn.: ἡ G²H, ἡ G¹ 3 Μωσῆς codd. ἤδεισαν H 9 καὶ
 σφόδρ' G: σφόδρα H δοθὲν Markland 9. 10 ἀγνοοῦσιν H 10 μέλιτος (μὲν)
 conicio 11 χιόνος GH¹ 14 αὕτη G

sacrificium esse sapientiam et prudenter emerendi ac propitiandi rationem cognoscere. 2—140,2 *ibid.* 6: quaeramus subicientis (subicientes *Maurini*) materiam, quid sit quod nutriat animam; tamquam in tenebris requiramus eam. neque enim vel patres sciebant, quid esset manna, invenerunt inquit (autem *pro* inquit *conicio*) manna discentes (*sic Maurini pro* dicentes) ipsum esse sermonem et verbum dei, unde omnes disciplinae fonte iugi ac perpetuo fluunt atque derivant. 7 haec est esca caelestis, significatur autem ex persona dicentis: ecce ego pluam vobis panes de caelo. αἴτιον ergo eo quod operatur deus, qui irrigat mentes rore sapientiae, ὄλη (ὄλη?), quia videntes animae et gustantes delectantur et requirunt, unde sit illud splendidius luce, dulcius melle. respondetur eis scripturae serie: hic est panis, quem dedit vobis manducare dominus et hoc est verbum dei quod disposuit deus vel ordinavit, quo pascitur anima prudentium et delectatur, quod est candidum et suave, veritatis splendore illuminans et virtutum suavitate demulcens audientium animas. *epist.* 64,2: sed est spiritale manna. hoc est pluvia spiritalis sapientiae, quae ingeniosis et quaerentibus de caelo infunditur et irrorat mentes piorum et obdulcat fauces eorum. qui igitur intellexerit infusionem divinae sapientiae, delectatur nec alium cibum requirit nec in solo pane vivit, sed in omni verbo dei. qui curiosior fuerit quaerit quid sit istud quod melle dulcius sit. respondet illi minister dei: hic est panis quem dedit tibi deus manducare. quid sit iste panis audi: sermo inquit quem ordinavit deus. haec ergo ordinatio dei, haec alimonia alit animam sapientis et illuminat atque obdulcat, respiciens veritatis cornu et mulcens tamquam favo quodam ita diversarum virtutum suavitate et sermone sapientiae.

- τε ὁμοῦ καὶ γλυκαίνει, φέγγος μὲν τὸ ἀληθείας ἀπαστράπτουσα, πειθοῖ
 δέ, ἀρετῇ γλυκεία, τοὺς διψῶντας καὶ πεινῶντας καλοκαγαθίας ἐφηδύνουσα.
- 140 ζητήσας καὶ ὁ προφήτης αὐτός, τί τὸ τοῦ κατορθοῦν αἴτιον, ἀνεῦρεν
 ὅτι ἡ θεοῦ μόνου σύνοδος. ἐπειδὴ γὰρ ἠπόρει, τίς εἰμι καὶ τίς ὦν τὸ
 ὀρατικὸν γένος ἀπὸ τοῦ βασιλεύειν δοκοῦντος ἀντιθέου τρόπου ῥύσομαι, 5
- 141 διδάσκειται χρῆσμαι, ὅτι „ἔσομαι μετὰ σοῦ“ (Exod. 3, 11. 12). ζητήσεις
 δ' αἰ τῶν κατὰ μέρος ἔχουσι μὲν γλαφυρὰν θεωρίαν καὶ φιλόσοφον —
 πῶς γὰρ οὐ; —, ἡ δὲ τοῦ τῶν ὄντων ἀρίστου καὶ ἀσυγχρίτου καὶ
 πάντων αἰτίου θεοῦ ζήτησις εὐφραίνει μὲν εὐθὺς ἰόντας ἐπὶ τὴν σκέψιν,
 ἀτελής δ' οὐ γίνεται, προὔπαντῶντος διὰ τὴν ἴλεω φύσιν ἑαυτοῦ ταῖς 10
 παρθένους χάρισι καὶ ἐπιδεικνυμένου ἑαυτὸν τοῖς γλιχομένοις ἰδεῖν, οὐχ
 οἴός ἐστιν — ἀμήχανον γάρ, ἐπεὶ καὶ Μωυσῆς „ἀπέστρεψε τὸ πρό-
 σωπον· εὐλαβεῖτο γὰρ κατεμβλέψαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ“ (Exod. 3, 6) —,
 ἀλλ' ὡς ἐνεχώρει γεννητὴν φύσιν τῇ ἀπερινοήτῳ δυνάμει προσβαλεῖν.
- 142 ἀναγέγραπται καὶ τοῦτο ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς· „ἐπιστραφήσεσθε“ γάρ 15
 φησι „πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, καὶ εὐρήσετε αὐτόν, ὅταν | ἐκζητή- p. 567 M.
 σῆτε αὐτόν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν“
 (Deut. 4, 29. 30).
- 143 (26.) Ἀποχρώντως λελαληχότες καὶ περὶ τούτων ἐπὶ τὸ τρίτον
 ἐξῆς τρεψώμεθα κεφάλαιον, ἐν ᾧ τὸ μὲν ζητεῖν ἦν, τὸ δ' εὐρίσκειν 20
 οὐχ εἶπετο. Λάβαν γοῦν ἀναζητήσας ὄλον τοῦ ἀσκητοῦ τὸν ψυχικὸν

2 ἀρετῆς conicio (cf. Ambros.)	ἀφηδύνουσα G	3 τὸ τοῦ Mang.: τοῦτο
H ¹ , τοῦ GH ²	11 τοῖς om. H	12 Μωσῆς codd.
14 γεννη- τὴν v	τῇ H ² : τὴν G(H ¹)	14 γεννη- τὰ H ²
17 ὑμῶν G: ἡμῶν H	ἀπερινοήτῳ scripsi: περὶ νοητῷ GH ¹ , περὶ νοη- τὰ H ²	16 ὑμῶν G: ἡμῶν H
17 ὑμῶν G: ἡμῶν H	19 ἀποχρώντος G	19. 20 ἐπὶ et τρεψώμεθα codd.: ἐτι et σκεψώμεθα v
	21 ἀσκητοῦ G: ἀσκητικοῦ H	

3—6 *epist.* 8, 8: in se enim didicerat propheta, quid esset consummandae rei aetium. nam cum mitteretur ad populum dei liberandum ad regem Aegypti, ait: quis sum ego, ut vadam et educam populum a regis potestate? respondit dominus: ego ero tecum. 6—8 *ibid.* 9: interrogationes ergo illae in medio et responsiones habent sapientiae semina et θεωρίαν. gratum tamen ἀποτέλεσμα est, quia ait: ego ero tecum. 21—141,7 *Ambros. de fuga saeculi* 4, 22. 23: itaque Laban perscrutatus est domum eius spiritalem et non invenit effigies; plena enim erat non figurarum, sed negotiorum . . . denique ea improbitatis caecitate suffusi mentem Sodomitae ostium nequaquam sancti Lot invenire potuerunt. cf. *etiam* 5, 27. *epist.* 8, 11: Laban denique, qui per dominum non quaesivit, quia quaerebat idola, non invenit.

οἶκον „οὐκ εὗρεν“ ἢ φησι Μωυσῆς „τὰ εἰδωλα“ (Gen. 31, 33)· πλήρης γὰρ πραγμάτων, οὐκ ὄνειράτων καὶ κενῶν φαντασμάτων ἦν. οὐδ' οἱ 144 τυφλοὶ διάνοιαν Σοδομίται σπουδάσαντες ἐκθύμως αἰσχῶνα τοὺς ἱεροὺς καὶ ἀμιάντους λόγους εὗρον τὴν εἰς τοῦτ' ἄγουσαν ὁδόν, ἀλλ', ὡς φησι 5 τὸ λόγιον, „παρελύθησαν ζητοῦντες τὴν θύραν“ (Gen. 19, 11), καίτοι γε ἐν κύκλῳ πᾶσαν τὴν οἰκίαν περιθέοντες καὶ πάντα κινήσαντες λίθον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐκφύλου καὶ ἀσεβοῦς ἐπιθυμίας. ἤδη τινὲς καὶ 145 ἀντὶ πολυρῶν βασιλεῖς ἐβελήσαντες γενέσθαι καὶ τὸ καλλιστον ἐν βίῳ, τάξιν, καταλύσαι οὐ μόνον τῆς ἀδίκως ἐλπισθείσης εὐπραγίας ἐσφάλησαν, ἀλλὰ καὶ ἦν ἐν χερσὶν εἶχον ἐκβαλεῖν ἠναγκάσθησαν. ἱερωσύνης γὰρ τοὺς Κορὲ θιασώτας ὀρεχθέντας * * * ὁ νόμος διαμαρτεῖν φησιν ἀμφοῖν (Num. 16). ὡσπερ γὰρ οὐ τὰ αὐτὰ παῖδες καὶ ἄνδρες μανθά- 146 νοῦσιν, ἀλλ' ἐκατέρω τῶν ἡλικιῶν εἰσιν ἀρμόττουσαι διδασκαλαίαι, οὕτως πεφύκασιν εἶναί τινες αἰεὶ παιδικαὶ ψυχαὶ καὶ ἐν σώμασι γεγνηκόσι 15 καὶ ἔμπαλιν τελειόταται ἐν ἄρτι ἀκμάζουσι καὶ ἡβῶσιν. ὄφλοισιν ἂν οὖν εὐήθειαν, ὅσοι μειζόνων ἢ κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν ἐρῶσιν, ἐπειδὴ πᾶν τὸ ὑπὲρ δύναμιν ἐπιτάσει σφοδρότητος ἀπορρήττεται. καὶ Φαραὼ 147 „ζητῶν ἀνελεῖν Μωυσῆν“ (Exod. 2, 15), τὸ προφητικὸν γένος, οὐδέποτε εὐρήσει, καίτοι χαλεπὸν ἀκηκῶς κατ' αὐτοῦ λόγον ὡς ἐπικεχειρηκό- 20 τος καθελεῖν τὴν σώματος ἅπασαν ἡγεμονίαν δυσὶ προσβολαῖς· ὦν τὴν 148 μὲν προτέραν ἐποίησατο πρὸς τὸν Αἰγύπτιον τρόπον, δε ἐπεταίχιζεν ἡδονὴν ψυχῆ — „πατάξας γὰρ αὐτὸν“ οὐσίᾳ σποράδι „κατέχωσεν, ἄμμω“ (Exod. 2, 12), τοῦ αὐτοῦ νομίσας ἀμφοτέρα εἶναι τὰ δόγματα, καὶ ἡδονὴν ὡς πρῶτον καὶ μέγιστον ἀγαθὸν καὶ ἀτόμους ὡς τῶν ὄλων 25 ἀρχάς — τὴν δ' ἑτέραν (ibid. 13) πρὸς τὸν κατακερματίζοντα τὴν φύσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὸ μὲν ψυχῆ, τὸ δὲ σώματι, τὸ δὲ τοῖς ἐκτός

1 Μωυσῆς codd.

5 παρεληλύθεισαν L

9 τῆς] τοῖς H¹ ut vid.

ἀπεσφάλησαν conl. Mang.

11 θιασώτας G

lacunam statuo et μὴ

ἀρκουμένους τῇ νεωκόρων τάξει suppleo, Mang. post ἱερωσύνης add. καὶ ἀρχῆς

15 ἡβῶσιν ex corr. H²16 post ὅσοι add. κατὰ H¹

17 ἀπορρήττεται (sic) G:

ἀπορρήσεται H (sed alterum ρ s. s. H², sse ex corr.), D v. infra (διαρρήγνυται conicio),

ἀπορρησεται conl. Mang.

18 Μωυσῆν codd.

19. 20 ἐπικεχειρηκός H

22 post σποράδι ras. in H

κατέχωσεν H¹24 ἀτόμους H² (post α ras.): συντό-

μοις G εἰσηγομένου vid. add.

16—18 DK fol. 244^v τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως: πᾶν τὸ ὑπὲρ δύναμινἐπιτάσει σφοδρότητος λαπ. . . ρ υ
ρῶνται (etiam supra ei evanidae litterae exstant).

ἀπονέμοντα. ὁλόκληρον γὰρ αὐτὸ βούλεται εἶναι, τῆ ἀρίστω τῶν ἐν
 ἡμῖν, διανοίᾳ μόνῃ, προσκεκληρωμένον καὶ μηδενὶ τῶν ἀψύχων ἐφαρ-
 149 μόντον. (27.) οὐδὲ τὴν ἀνίκητον ἀρετὴν καὶ πικραινομένην ἐπὶ ταῖς
 καταγελάστοις τῶν ἀνθρώπων σπουδαῖς, ὄνομα Θάμαρ, ὁ διαπεμφθεὶς
 ἐπὶ τὴν ζήτησιν αὐτῆς ἀνευρίσκει, | φυσικώτατα· λέγεται γὰρ „ἀπέστειλε p. 568 M.
 δὲ Ἰούδας τὸν ἔριφον ἐν χειρὶ τοῦ ποιμένου τοῦ Ὀδολλαμίτου κομίσα- 6
 σθαι τὸν ἀρραβῶνα παρὰ τῆς γυναικός· καὶ οὐχ εὔρεν αὐτήν. ἐπληρώτησε
 δὲ τοὺς ἀνδρας τοὺς ἐκ τοῦ τόπου· ποῦ ἐστὶν ἡ πόρνη ἢ γενομένη ἐν
 Αἰνὰν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ; καὶ εἶπον· οὐκ ἦν ἐνταῦθα πόρνη. καὶ ἀπεστράφη
 πρὸς Ἰούδαν καὶ εἶπεν· οὐχ εὔρον, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐκ τοῦ τόπου 10
 λέγουσι μὴ εἶναι ὧδε πόρνην. εἶπε δὲ Ἰούδας· ἐχέτω αὐτά, ἀλλὰ μὴ
 ποτε καταγελασθῶμεν· ἐγὼ μὲν ἀπέσταλκα τὸν ἔριφον τοῦτον, σὺ δὲ
 οὐχ εὔρηκας“ (Gen. 38,20—23). ὦ θαυμαστῆς δοκιμασίας, ὦ ἱεροπρε-
 150 ποῦς πείρας. ἀρραβῶνά τις ἔδωκεν ὠνητικῶς ἔχουσα διάνοια τοῦ
 καλλίστου κτήματος, θεοσεβείας, διὰ τριῶν ἐνεχύρων ἢ συμβόλων, 15
 δακτυλίου, ὀρμίσκου, ῥάβδου (ibid. 18), βεβαιότητα καὶ πίστιν, εἰρμὸν
 καὶ ἀκολουθίαν λόγου πρὸς βίον καὶ βίου πρὸς λόγον, ὀρθὴν καὶ ἀκλινῆ
 151 παιδείαν, ἢ λυσιτελεῖς ἐπερεῖδεσθαι. τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον εἰ καλῶς
 ἔδωκε, βασανίζει. τίς οὖν ἢ βάσανος; καθεῖναι τι δέλεαρ ὀκῶ
 κεχρημένον δυνάμει, δόξαν ἢ πλοῦτον ἢ ὑγίαν σώματος ἢ τι τῶν 20
 ὁμοιοτρόπων, καὶ γινῶναι πρὸς πότερα καθάπερ ἐπὶ πλάστιγγος ταλαν-
 τεύσει· ῥοπὴ γὰρ εἰ γένοιτο πρὸς τι τούτων, ὁ ἀρραβῶν οὐ βέβαιος.
 ἀπέστειλεν οὖν τὸν ἔριφον κομίσασθαι τὸν ἀρραβῶνα παρὰ τῆς γυναικός,
 οὐ τοῦτο προηρημένους πάντως ἀπολαβεῖν, ἀλλ’ εἴ ποτε ἀναξία τοῦ
 152 κατέχειν ἐκείνη γένοιτο. γενήσεται δὲ πότε; ἡνίκα ἂν τὰ διαφέροντα 25
 ἀδιαφόρων ἀντικαταλλάξῃται, τῶν γνησίων ἀγαθῶν τὰ νόθα προτιμήσασα·
 γνησία μὲν οὖν ἀγαθὰ πίστις, εἰρμὸς καὶ ἀκολουθία λόγων πρὸς ἔργα,
 παιδείας κανὼν ὀρθῆς, ὡς ἔμπαλιν κακὰ ἀπιστία, τὸ ἀνακόλουθον, ἀπαι-
 153 δευσία, τὰ δὲ νόθα, ὅσα τῆς ἀλόγου φροῦς ἀπληρώρηται. ζητῶν οὖν

1 αὐτῶ H¹ βούλετ' H τῶν Mang.: τῶ G, τὸ H 4 σπου-
 δαῖς G: σκηναῖς H 5, 6 ἀπέστειλεν Ἰούδας L 6 alt. τοῦ codd.: αὐτοῦ v,
 αὐτοῦ τοῦ ex LXX conicio Ὀδολλαμίτου H 8 γε μόνῃ G¹ 15 (δηλοῦσα)
 διὰ conicio, lin. 16 post ῥάβδου add. μηνύουσα Mang., δοῦσα Cohn 24 προηρη-
 μένος G(H¹ Mang.): προηρημένου H² τοῦτον conicio ἀλλ' (ἀποπειρώμενος)
 con. Cohn μαθεῖν vid. add. 26 ἀδιαφόρων G(Mang.): διαφόρων H
 27 ἔργα (καὶ ἔργων πρὸς λόγους) con. Mang. 28 ἀνακόλουθον H²: ἀκόλουθον
 GH¹ 29 τὰ] ἀγαθὰ conicio

„οὐκ ἀνεῦρεν αὐτήν“· δυσεύρετον γὰρ ἢ καὶ παντελῶς ἀνεύρετον ἐν πεφυρμένῳ βίῳ τὸ καλόν. κἄν διαπύθῃται, εἰ ἔστι περὶ πάντα τὸν τόπον τοῦ καλοῦ πεπορευμένη ψυχὴ, ῥητῶς ἀκούσεται, ὅτι οὔτε ἔστιν οὔτε ἦν πρότερον· ἀκόλαστος γὰρ ἢ μαχλὰς ἢ τριοδίτης σοβὰς ἢ τὸ 5 τῆς ὥρας ἄνθος ἐπευωνίζουσα ἢ καθαρσίσις καὶ λουτροῖς τὰ ἐκτός φαιδρυνόμενη, τὰ δὲ ἐντός ῥυπῶσα, ἢ καθάπερ τὰ πινάκια χρώμασι τὴν ὄψιν ὑπογραφομένη χήτει φυσικῆς εὐμορφίας ἢ τὸ λεγόμενον πολυάνδρον κακὸν ὡς ἀγαθὸν μεταδιώκουσα ἢ πολυγαμίας ἐρῶσα ἢ πρὸς μυρία σπειρομένη ἢ ὑπὸ μυρίων σωματίων ὁμοῦ καὶ πραγμάτων 10 ἐμπαιζομένη καὶ περιυβριζομένη κεῖθι οὐκ ἔστι. ταῦτα ὁ διαπεμφά- 154 μενος ἀκούσας, φθόνον ἡλλοτριωκῶς ἀφ' αὐτοῦ καὶ τὴν φύσιν ἔλασ p. 569 M. γέγηθεν οὐ μετρίως | καὶ φησι· μὴ γὰρ οὐ δι' εὐχῆς ἐστὶ μοι τὴν διάνοιαν ἀστείαν τε καὶ ἀστὴν ὡς ἀληθῶς εἶναι, κοσμιότητι καὶ σωφροσύνη καὶ ταῖς ἄλλαις διαπρέπουσαν ἀρεταῖς, ἐνὶ προσέχουσαν ἀνδρὶ καὶ 15 τὴν ἐνὸς οἰκουρίαν ἀγαπῶσαν καὶ μοναρχίᾳ χαίρουσαν. εἰ δὴ τοιαύτη τίς ἐστίν, ἐχέτω τὰ δεδομένα, καὶ τὴν παιδείαν καὶ τὸν εἰρμὸν λόγου πρὸς βίον καὶ βίου πρὸς λόγον καὶ τὸ ἀναγκαιότατον, βεβαιότητα καὶ πίστιν. ἀλλὰ μὴ ποτε γελασθῶμεν ἀνάξια κεχαρίσθαι δόξαντες, καίτοι 155 γ' ὑπολαβόντες ἐπιτηδεύτατα τῇ ψυχῇ δεδωρῆσθαι. ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ 20 μὲν, ὅπερ εἰκὸς ἦν ἐργάσασθαι τὸν βουλούμενον τρόπου βάσανον καὶ δοκιμασίαν λαβεῖν, πεποιήκα, δέλεαρ καθεῖς καὶ διαπεμφάμενος, ὁ δὲ ἐπεδείξατο τὴν ἑαυτοῦ φύσιν οὐκ εὐάλωτον. δῆλον δὲ ἐμοὶ τὸ διὰ 156 τί οὐκ εὐάλωτος· μυρίους γὰρ εἶδον τῶν ἄγαν φούλων τὰ αὐτὰ δρῶντας ἔσθ' ὅτε τοῖς λίαν ἀγαθοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ διανοίας τῆς αὐτῆς, ἐπειδὴ 25 τοῖς μὲν ἀλήθεια, τοῖς δὲ ὑπόκρισις ἀσκεῖται· χαλεπὴ δ' ἢ διάγνωσις ἀμφοῖν· πολλάκις γὰρ ὑπὸ τοῦ δοκεῖν παρευμερήθη τὸ εἶναι.

1 post γὰρ add. αὐτήν H¹ ἦ] εἰ G 4 τριοδίτης H tertium ἦ] ἡ
 conicio 7 χήτη H² 8 πολυάνδρον scripsi: πολυάνδρειον G, πολυάνδριον H
 9 μυρίας G, ἢ πρὸς μυρία σπειρομένη del. Mang. 10 ἔστιν H
 19 ἐπιτηδεύτατα GL 20 τρόπου (vel τρόπων) Mang. (G?): τρόπον H (τρόπου G
 ut vid.) 22 δῆλον (vel οὐκ ἀδῆλον) scripsi: ἀδῆλον codd. 23 ἄγαν om.
 D fol. 265 24 ἔσθ' ὅτε D: om. codd. ἀλλ' D fol. 135: om. codd., D
 fol. 265 25 ἀσκεῖται D (Markland): κεῖται GHL², γίνεταί L¹ δὲ D

1. 2 Antonius Mel. II 77 col. 1193 Flor. Paris. No. 17 Georgides p. 26, 23 Boiss.
 Φιλωνος: δυσεύρετον—καλόν. 23—26 DK fol. 135r Φιλωνος ἐκ τοῦ περὶ
 φυγῆς καὶ εὐρέσεως, fol. 265v Φιλωνος ἐκ τοῦ περὶ φυγῆς: μυρίους ἐστὶν ἰδεῖν τῶν—
 εἶναι.

φῆσι μὴ δύνασθαι „τοῦ περὶ ἁμαρτίας ἐμφαγεῖν“· μὴ γὰρ ἐπιτρέπειν τὸ συνειδὸς αὐτῷ μετανοῖα τραφῆναι· διὸ λέγεται· „ἤκουσε Μωσῆς, καὶ ἤρπυσε αὐτῷ“ (Lev. 10, 19, 20). τὰ γὰρ πρὸς γένεσιν τῶν πρὸς 160 θεὸν μακρὰν ἀπέζευκται· τῇ μὲν γὰρ τὰ φανερά μόνον, τῷ δὲ καὶ τὰ ἀφανῆ γνώριμα. παρακαίει δ', ὅς ἂν τοῦ ἀληθοῦς καταψευδόμενος ἔτ' p. 570 M. ἀδικῶν μετανοηκέναι φάσκη· ὁμοιον ὡς εἰ καὶ ὁ νοσῶν τὸν | ὑγιαίνοντα καθυποκρίνοιτο· μᾶλλον γάρ, ὡς ἔοικε, νοσήσει μηδὲν τῶν εἰς ὑγίειαν προσφύρων ἐπιτηδεύειν ἀξιῶν. (29.) ἐζήτει ποτὲ προαχθεὶς 161 ὑπὸ τοῦ φιλομαθοῦς καὶ τὰς αἰτίας, αἷς τὰναγκαϊότατα τῶν ἐν τῷ 10 κόσμῳ πραγμάτων ἐπιτελεῖται· θεώμενος γὰρ ὅσα ἐν γενέσει φθειρόμενα καὶ γεννώμενα, ἀπολλόμενά τε αὐτὰ καὶ διαμέροντα, τέθηπε καὶ καταπέπληκται καὶ ἐκβοᾷ φάσκων· „τί, ὅτι ὁ βᾶτος καίεται καὶ οὐ κατακαίεται“ (Exod. 3, 2, 3)· τὸν γὰρ ἄβρατον οὐ πολυπραγμονεῖ χῶρον, 162 θείων ἐνδιαίτημα φύσεων, ἀλλ' ἤδη μέλλων ἀνήνυτον καὶ ἀτελεῖ πόνον 15 διαθλεῖν ἐπικουφίζεται ἐλέφ καὶ προμηθεῖα τοῦ πάντων σωτήρος θεοῦ, ὅς ἔχρησεν ἐκ τῶν ἀδύτων· „μὴ ἐγγίσης ὧδε“ (ibid. 5), ἴσον τῷ μὴ πρόσθι τοιαύτη διασκέψει· περιεργίας γὰρ καὶ φιλοπραγμοσύνης μείζονος ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην δύναμιν τὸ ἔργον· ἀλλὰ τὰ μὲν γεγονότα θαύμαζε, τὰς δὲ αἰτίας, δι' ἃς ἡ γέγονεν ἢ φθείρεται, μὴ πολυπραγμονεῖ. „ὅ 163 γὰρ τόπος ἐν ᾧ σὺ ἔστηκας“ φησὶ „γῆ ἁγία ἐστὶ“ (ibid. 5). ποῖος τόπος; ἢ δῆλον ὅτι ὁ αἰτιολογικός, ὃν μόνον ταῖς θείαις ἀνῆψε φύσεσιν, ἀνθρώπων οὐδένα νομίσας ἱκανὸν εἶναι αἰτιολογίας ἐφάσασθαι; ὁ δ' 164 ἄρα διὰ πόθον ἐπιστήμης ὑπερκύψας ἅπαντα τὸν κόσμον ζητεῖ περὶ τοῦ κοσμοποιοῦ, τίς ἐστὶν ὁ δυσόρατος οὗτος καὶ δυστόπαστος, σῶμα 25 ἢ ἀσώματος ἢ ὑπεράνω τι τούτων ἢ φύσις ἀπλή, ὅσα μόνος, ἢ σύγκριμα ἢ τί τῶν ὄντων. καὶ τοῦθ' ὁρῶν ὡς ἐστὶ δυσθήρατον καὶ δυσπερινόητον,

2 συνειδώς H	Mωσῆς GH	4 μόνον H ¹	5 ἀληθοῦς G ² H ² : ἀληθῶς G ¹ H ¹ , tum καὶ add., sed rursus del. H	6 φάσκη scripsi: φάσκει codd. ὁ G: om. H
7 τῶν] τὸν G ¹	8 ποτὲ om. G, ποτὲ ὁ προφήτης conicio	9 εἰς s. s. G ²	10 οὐ secl. Mang.	11 13 χῶρον H ¹ : χορὸν G, χῶρον ὡς H ² , χῶρον, ὅς Mang.
12 τί G: om. H	13 χῶρον H ¹ : χορὸν G, χῶρον ὡς H ² , χῶρον, ὅς Mang.	14 οὐ secl. Mang.	15 διελεῖν L ¹	16 πάντα G
17 περιεργίας H	18 τὰς G: στάς, τὰς H	19 τὰς G: στάς, τὰς H	20 φησὶ γῆ ἁγία G: φησὶν G: ἀνθρώπων H	21 δηλονότι G
22 ἀνθρώπων H	23 ὅς H: ὅ, tum ras. G	24 δυσθήρατος con. Mang.	25 ἀσώματος conicio	26 ἢ τί v

se sanum simulet. magis aegrotabit, quia nihil ei prodesse potest simulatio sanitatis, cum verbo adumbretur, non ullo fulciatur virtutis subsidio.

εὔχεται παρ' αὐτοῦ μαθεῖν τοῦ θεοῦ, τίς ἐστὶν ὁ θεός· οὐ γὰρ ἤλπισε
 165 δυνήσεσθαι γινῶναι παρ' ἐτέρου τινὸς τῶν μετ' αὐτόν. ἀλλ' ὁμοῦς
 ἴσχυσε μηδὲν περὶ τῆς τοῦ ὄντος ἐρευνηῶν οὐσίας· „τὰ γὰρ ὀπίσω μου“
 φησὶν „ὄψει, τὸ δὲ πρόσωπον οὐ μὴ ἴδῃς“ (Exod. 33, 23). αὐταρκες
 γὰρ ἐστὶ σοφῶς τὰ ἀκόλουθα καὶ ἐπόμενα καὶ ὅσα μετὰ τὸν θεὸν 5
 γινῶναι, τὴν δ' ἡγεμονικὴν οὐσίαν ὁ βουλόμενος καταθεάσασθαι τῷ
 περιαιγεῖ τῶν ἀκτίνων πρὶν ἰδεῖν πηρὸς ἔσται.

166 (30.) Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ τρίτου διειλεγμένοι κεφαλαίου
 μέτιμεν ἐπὶ τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον | τῶν προταθέντων, καθ' ὃ μὴ p. 571 M.
 γενομένης ζητήσεως φιλεῖ προαπαντᾶν εὐρεσις. ἐν τούτῳ τάττεται πᾶς 10
 αὐτομαθῆς καὶ αὐτοδίδακτος σοφός· οὐ γὰρ σκέψεις καὶ μελέταις καὶ
 πόνοις ἐβελτιώθη, γενόμενος δ' εὐθύς εὐτρεπισμένην εὖρε σοφίαν ἄνωθεν
 ὁμβρηθεῖσαν ἀπ' οὐρανοῦ, ἧς ἀκράτου σπάσας εἰστιάθη καὶ διετέλεσε
 167 μεθύων τὴν μετ' ὀρθότητος λόγου νήφουσαν μέθην. οὗτός ἐστιν δν
 Ἰσαὰκ ὠνόμασαν οἱ χρησιμοί, δν οὐχ ἐτέρῳ μὲν χρόνῳ συνέλαβεν, 15
 ἐτέρῳ δὲ ἔτεκεν ἡ ψυχὴ· „συλλαβοῦσα“ γὰρ φησιν „ἔτεκεν“ (Gen. 21, 2)
 ὡς ἂν ἀχρόνως. οὐ γὰρ ἄνθρωπος ἦν ὁ γεννώμενος, ἀλλὰ νόημα
 καθαρῶτατον, φύσει μᾶλλον ἢ ἐπιτηδεύσει καλόν· οὐ χάριν καὶ ἡ
 τίχουσα αὐτὸ λέγεται „τὰ γυναικεῖα ἐκλιπεῖν“ (Gen. 18, 11), τὰ συνήθη
 168 καὶ εὐλογα καὶ ἀνθρώπινα. καινὸν γὰρ καὶ κρεῖττον λόγου καὶ θεῖον 20
 ὄντως τὸ αὐτομαθὲς γένος, οὐκ ἀνθρωπίναις ἐπινοαίαις, ἀλλ' ἐνθέῳ
 μανίᾳ συνιστάμενον. ἡ ἀγνοεῖς ὅτι οὐ δέονται πρὸς τὸν τόκον μαιῶν

3 ἴσχυσε Mang.: ἤκουσε codd. ὄντως G, ὄντως ὄντος conicio ἐρευνηῶν
 codd. (Mang.): ἐρευνηῶν Turn. 4 οὐ GH²: om. H¹ 5 ἐπόμενα καὶ GD:
 om. H 6 δ'] δέ γε D τῷ om. D 9 προτεθέντων L
 10 προαπαντᾶν] ἄν e corr. H² 11 σκέψει G 13 ἧς in ras. G et H²
 ἀκράτου H (sed του H² in ras.): ἀκρατοῦς G διετέλεσε G (Mang.): διετε-
 λέσθη H 16 δ' H 17 γενόμενος H¹ 18. 19 ἐπιτηδεύσει—
 λέγεται τὰ in mg. H² 19 αὐτῷ G ἐκλείπειν H 20 κενὸν L
 21. 22 ἐνθεομανία H

4—7 DC fol. 44r: ἐκ τοῦ περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως: αὐταρκες ἐστὶν—ἔσται.

10 sqq. *Ambros. de fuga saeculi* 8,47: paritura laetitiam et sobriam illam iocunditatis ebrietatem, paritura ante expectatum ingenii celeritate partus, feta sapientiae.

22—147,3 *ibid.*: denique et de aliis Hebraeis mulieribus habes quia Hebraeae prius pariunt quam veniant obstetrices, eo quod animae iustorum non expectent artes et disciplinas propter inventionum genera nec requirant adiumenta generandi, sed sponte partus suos fundant expectationemque praeveniunt.

Ἐβραῖαι, „τίκτουσι“ δ', ὡς φησι Μωυσῆς, „πρὶν εἰσελθεῖν τὰς μαίας“ (Exod. 1, 19), λέγω δὲ μεθόδους, τέχνας, ἐπιστήμας, φύσει μόνη χρώμεναι συνεργῶ; παγκάλως δὲ καὶ προσφυσστάτους ὄρους ἀποδίδωσι τοῦ αὐτομαθοῦς, ἕνα μὲν τοιοῦτον, τὸ ταχὺ εὐρισκόμενον, ἕτερον δὲ 5 „ὃ παρέδωκεν ὁ θεός“. τὸ μὲν οὖν διδασκόμενον μακροῦ χρόνου δεῖται, 169 τὸ δὲ φύσει ταχύ τε καὶ τρόπον τινὰ ἄχρονόν ἐστι· κάκεινο μὲν ἀνθρωπον, τοῦτο δὲ θεὸν ὑφηγητὴν ἔχει. τὸν μὲν δὴ πρότερον ὄρον κατέταξεν ἐν πύσει· „τί τοῦτο ὁ ταχὺ εὔρες, ὃ τέκνον“, τὸν δὲ ἕτερον ἐν ἀποκρίσει φάσκων· „ὃ παρέδωκε κύριος ὁ θεός“ (Gen. 27, 20). 10 (31.) ἔστι δὲ καὶ τρίτος ὄρος τοῦ αὐτομαθοῦς, τὸ ἀναβαῖνον αὐτόματον. 170 λέγεται γὰρ ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς· „οὐ σπερεῖτε, οὐδὲ μὴ ἀμήσητε τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα αὐτῆς“ (Lev. 25, 11)· τέχνης γὰρ οὐδεμιᾶς χρεῖα τὰ φύσει, τοῦ θεοῦ σπείροντος αὐτὰ καὶ τῇ γεωργικῇ τέχνῃ τελεσφοροῦντος ὡς ἂν αὐτόματα τὰ οὐκ αὐτόματα, πλὴν παρόσον ἐπι- 15 νοίας ἀνθρωπίνης οὐκ ἐδέηθη τὸ παράπαν. οὐ προτρέπει δὲ μᾶλλον ἢ 171 γνώμην ἀποφαίνεται· παραινῶν μὲν γὰρ εἶπεν ἄν· μὴ σπείρητε, μὴ ἀμήσητε, ἀποφαινόμενος δέ· „οὐ σπερεῖτε, οὐδὲ μὴ ἀμήσητε τὰ αὐτόματα“. οἷς γὰρ ἀπαιτοματίζουσιν ἐκ φύσεως ἐπιτυχάνομεν, τούτων

3 χρώμεναι H²: χρωμένες G(H¹) παγκάλως H 4 ἕτερος Turn. 7 του-
 τι G² 8 πύσει] post π ras. in G 11 ἀμήσητε conl. Mang. 13 χρεῖα v
 τὰ G(H¹): τῇ H² 16 γνώμη G σπείρητε] οὐδ' οὐ s. s. H² 17 ἀμή-
 σετε H 18 ἀπαιτοματίζομενοις conicio

3—9 *ibid.* 8, 48: nec minus inpiger ad inveniendum quam ad exsequendum Iacob, cui cum mater dixisset ut inferret patri escas, definitionum genera suppetisse cernimus. nam et cito invenit et inventorum suorum auctorem testificatus est deum . . . prima ergo definitio in inventionē. quod invenitur quaeritur et quod quaeritur temporis est et quod temporis est utique diligentiae est. quod autem praevēnit usum temporis deus infundit, deus dat, quod deus dat naturae, non diligentiae, est. ingenium igitur divini est muneris, quod autem divini muneris hoc naturae. ingenium ergo naturae est, inventio diligentiae: illud sine tempore, hoc indiget tempore. ideoque illud tempore praesto est, hoc in spatio temporis investigatur . . . 3—15 *epist.* 8, 12 (*cf.* § 11): pulcre autem quos dicunt ὄρους servavit . . . secundus ὄρος: quid est quod tam cito invenisti? hic in interrogatione est, tertius ὄρος in responsione: quod tradidit dominus deus tuus in manus meas . . . 13 est et ille ὄρος de spontaneis: si non seminaveritis, non metetis. nam etsi cultura provocet semina, tamen natura spontaneo quodam, ut surgant, in eis operatur ingenio. 7—9 *de fuga saeculi* 8, 49: unde miratus pater ait: quid est hoc, quod tam cito invenisti, fili? respondit Iacob: quod tradidit dominus deus tuus in manus meas. prima definitio in interrogatione est, secunda in responso.

- οὔτε τὰς ἀρχὰς οὔτε τὰ τέλη παρ' ἑαυτοῦς | ὡς ἂν αἰτίους εὐρίσκομεν· p. 572 M.
- 172 ἀρχὴ μὲν οὖν ὁ σπόρος, τελευτὴ δὲ ὁ ἄμητος. ἄμεινον δ' ἐκεῖνο ἐκδέξασθαι· πᾶσα ἀρχὴ καὶ πᾶν τέλος αὐτόματόν ἐστιν, ἴσον τῷ φύσεως, οὐχ ἡμέτερον ἔργον· οἷον ἀρχὴ τίς τοῦ μανθάνειν; ἢ δῆλον ὅτι ἡ ἐν τῷ διδασκομένῳ φύσις εὐπαράδεκτος οὕσα πρὸς τὰ κατὰ μέρος θεωρήματα; τίς δὲ τοῦ τελειοῦσθαι πάλιν; εἰ δεῖ μηδὲν ὑποστευλάμενον εἰπεῖν, ἢ φύσις. προκοπὰς μὲν γὰρ ἐμποιεῖσθαι καὶ ὁ διδάσκων ἱκανός, τὴν δ' 5
- 173 ἐπ' ἄκρον τελειότητα ὁ θεὸς μόνος, ἢ ἀρίστη φύσις. ὁ τούτοις ἐντρεφόμενος τοῖς δόγμασι τὴν αἰδίων εἰρήνην ἄγει, πόνων ἀφειμένος ἀτρώτων. ἀδιαφορεῖ δ' ἑβδομάδος εἰρήνην κατὰ τὸν νομοθέτην· ἐν γὰρ 10
- 174 αὐτῇ τὸ δοκεῖν ἐνεργεῖν ἀποτιθεμένη γένεσις ἀναπαύεται. προσηκόντως οὖν λέγεται· „καὶ ἔσται τὰ σάββατα τῆς γῆς ὑμῖν βρώματα“ (Lev. 25, 6), δι' ὑπονοιῶν· τρόφιμον γὰρ καὶ ἀπολαυστὸν μόνον ἢ ἐν θεῷ ἀνάπαυσις, τὸ μέγιστον ἀγαθὸν περιποιούσα, τὴν ἀπόλεμον εἰρήνην. ἡ μὲν γὰρ κατὰ πόλεις ἀνακέραται ἐμφυλίῳ πολέμῳ, ἢ δὲ ψυχῆς ἀμιγῆς 15
- 175 διαφορᾶς ἀπάσης ἐστίν. ἐναργέστατα δέ μοι δοκεῖ τὴν ἄνευ ζητήσεως εὑρεσιν παριστάνειν διὰ τούτων· „ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεὸς σου εἰς τὴν γῆν ἣν ᾤμωσε τοῖς πατράσι σου δοῦναί σοι πόλεις μεγάλας καὶ καλὰς, αἷς οὐκ ὑποδομήσας, οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, αἷς οὐκ ἐνέπλησας, λαγκυκοὺς λελατομημένους, οὐς οὐκ ἐξελαιτόμησας, ἀμπελῶνας 20
- 176 καὶ ἐλαιῶνας, οὐς οὐ κατεφύτευσας“ (Deut. 6, 10. 11). ὁρᾶς τὴν ἀφθονίαν τῶν κεχυμένων μεγάλων καὶ ἐτοιμῶν πρὸς κτῆσιν καὶ ἀπολαυσιν ἀγαθῶν; εἰκάζονται δὲ πόλεσι μὲν αἰ γενικαὶ ἀρεταί, διότι ἐπὶ πλεῖστον εὐδύνονται, οἰκίαις δ' αἰ ἐν εἴδει — στέλλονται γὰρ εἰς

1 ἑαυτοῦς G: ἑαυτοῖς H ἂν αἰτίους scripsi: ἀναίτιους codd., ἀναίτιοις Turn., ἀναίτιων conl. Mang. 2 ἐκεῖνος conicio 3 παντελοῦς G² 4 ἀρχὴ τις v ἢ] ἢ Turn., om. Mang. δηλονότι G ἢ om. Turn. 5. 6 θεωρητά conl. Mang.
7 γὰρ G: οὖν H δ' G: δὲ H², om. H¹ 16 ἐναργέστατα G(H¹): ἐναργεστάτην H² 18 σοι om. Turn. 21 οὐ κατεφύτευσας G: οὐκ ἐφύτευσας H
22 μεγάλων om. G, fort. recte 24 πλεῖστον] H¹ ut vid. δὲ H
αἰ om. H¹

2—8 *epist.* 8,14: incrementa per naturam, quae divini habet gratiam muneris, consummationem et perfectionem deus dat . . . 8—14 *Ambros. de fuga saeculi* 8,45: illo fugiendum est, ubi pax, ubi requies ab operibus, ubi epulemur sabbatum magnum, sicut dixit Moyses: et erunt sabbata terrae vobis escae. epulatorium enim et plenum iocunditatis et tranquillitatis est requiescere in deo et eius delectationem videre.

βραχύτερον αὐται κύκλον —, λάκκοις δὲ αἱ εὐφρεῖς ψυχαί, αἱ εὐπαρά-
 δεκτοὶ σοφίας ὡς ἐκείνοι ὕδατος, ἀμπελῶσι δὲ καὶ ἔλαιῳσι αἱ προκοπαὶ
 καὶ ἀξήσεις καὶ καρπῶν γενέσεις· καρπὸς δ' ἐπιστήμησ' ὁ θεωρητικὸς
 βίος, ἄκρατον εὐφροσύνην περιποιῶν ὡς ἀπ' οἴνου καὶ νοητὸν φέγγος
 5 ὡς ἀπὸ φλογός, ἧς ἔλαιον τροφή.

(32.) Ταῦτα καὶ περὶ εὐρέσεως εἰπόντες μέτιμεν ἐξῆς ἐπὶ τὰ 177
 ἀκόλουθα τῆς ἐφόδου. „εὖρεν“ οὖν φησιν „αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ
 τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος“ (Gen. 16, 7). λέγεται δὲ πολλαχῶς πηγῆ, ἓνα
 μὲν τρόπον ὁ ἡμέτερος νοῦς, ἕτερον δὲ ἡ λογικὴ ἕξις καὶ παιδεία,
 10 τρίτον δ' ἡ φαύλη διαθέσις, τέταρτον ἡ σπουδαία καὶ ἐναντία ταύτης,
 p. 573 M. πέμπτον αὐτὸς ὁ τῶν ὄλων | ποιητῆς καὶ πατῆρ. τὰς δὲ τούτων 178
 πίστεισι οἱ ἀναγραφέντες δηλοῦσι χρησμοί· τίνες οὖν εἰσιν, ἐπισκεπτέον.
 ἄδεταί τις ἐν ἀρχῇ τῆς νομοθεσίας μετὰ τὴν κοσμοποιίαν εὐθὺς τοιούδε·
 „πηγῆ δὲ ἀνέβαινε ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς“
 15 (Gen. 2, 6). οἱ μὲν οὖν ἀλληγορίας καὶ φύσεως τῆς κρύπτεσθαι 179
 φιλόσοφου ἀμύητοι τὴν εἰρημένην εἰκάζουσι πηγὴν τῆ Ἀιγυπτίῳ ποταμῶ,
 δεσ κατὰ πᾶν ἔτος ἀναχόμενος λιμνάζει τὴν πεδιάδα, μονοноκ ἀντί-
 μιμον οὐρανοῦ δύναμιν ἐπιδεικνυσθαι δοκῶν. δ γὰρ χειμῶνος ταῖς 180
 ἄλλαις χώραις οὐρανός, τοῦτ' Αἰγύπτῳ θέρους ἀκμάζοντος ὁ Νεῖλός
 20 ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ ἄνωθεν ἐπὶ γῆν τὸν ὑετὸν ἀποστέλλει, ὁ δὲ κάτωθεν
 ἄνω, τὸ παραδοξότατον, ὕων ἄρδει τὰς ἀρούρας. ὅθεν ὀρμηθεὶς καὶ
 Μωυσεῖς ἄθεον ἀνέγραψε τὸν Αἰγύπτῳ τρόπον γῆν οὐρανοῦ προ-
 κρίνοντα καὶ τῶν ὀλυμπίων τὰ χερσαῖα καὶ ψυχῆς τὸ σῶμα. ἀλλὰ 181
 μὴν περὶ τούτων καὶ αὐθὶς ποτε ἐνέσται λέγειν, ὅταν ἐπιτρέπωσιν οἱ
 25 καιροί· νυνὶ δὲ — στοχαστέον γὰρ τοῦ μὴ μακρηγορεῖν — ἐπανιτέον
 ἐπὶ τὴν δι' ὑπονοιῶν ἀπόδοσιν καὶ λεκτέον τὸ „πηγὴν ἀναβαίνειν καὶ
 ποτίζειν πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς“ τοιοῦτον εἶναι· τὸ ἡγεμονικὸν ἡμῶν 182
 εἰσὶ καὶ πηγῆ δυνάμεις πολλὰς οἶα διὰ γῆς φλεβῶν ἀνομβροῦν, τὰς δυνά-
 μεις ταύτας ἄχρι τῶν αἰσθήσεων [ὀργάνων], ὀφθαλμῶν, ὠτων, ῥινῶν,
 30 τῶν ἄλλων, ἀποστέλλει· αἱ δ' εἰσὶ παντὸς ζῆφου περὶ κεφαλὴν καὶ
 πρόσωπον. ποτίζεται οὖν ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς τοῦ κατὰ ψυχὴν ἡγεμονι-

1 alterum αἱ om. H¹ 3 alt. καὶ in ras. H² 4 ἀπὸ νοῦ G 5 ἧς H²:
 εἰς G(H¹) 10 ταύτη conl. Mang. 13 ἄδεταί in ras. H² 24 μὴν
 περὶ scrīpsi: μὲν περὶ GH¹, περὶ ἧ H², περὶ μὲν v καὶ G: om. H
 28 ἀνομβροῦν H²: ἀνομβρεῖ G(H¹). 29 ἄχρι—ὀργάνων lin. 28 post φλεβῶν
 transpos. H αἰσθήσεων Turn.: αἰσθήσεως codd. (sed v. lin. 30 al)
 ὀργάνων secl. Cohn 31 ποτίζεται G²: ποτίζετ' G¹H

- κοῦ τὸ σώματος ἡγεμονικὸν πρόσωπον, τὸ μὲν ὁρατικὸν πνεῦμα τείνοντος εἰς ὄμματα, τὸ δὲ ἀκουστικὸν εἰς οὖς, εἰς δὲ μυκτῆρας τὸ ὁσφρήσεως, τὸ δὲ αὐτὸ γεύσεως εἰς στόμα καὶ τὸ ἀφῆς εἰς σύμπασαν τὴν ἐπιφάνειαν.
- 183 (33.) εἰσὶ δὲ καὶ τῆς παιδείας πολύτροποι πηγαί, αἷς ὀρθοὶ καὶ τροφιμώτατοι λόγοι, καθάπαρ στελέχη φοινίκων, παρανέβλαστον. »ἤλθον“ 5 γὰρ φησιν »εἰς Αἴλιμ, καὶ ἐν Αἴλιμ ἦσαν δώδεκα πηγαὶ ὑδάτων καὶ ἑβδομήκοντα στελέχη φοινίκων· παρενέβαλον δὲ ἐκεῖ παρὰ τὰ ὕδατα“ (Exod. 15, 27). Αἴλιμ πυλῶνες ἐρμηνεύονται, εἰσόδου τῆς πρὸς ἀρετὴν σύμβολον· ὡσπερ γὰρ οἰκίας ἀρχαὶ πυλῶνες, καὶ ἀρετῆς τὰ ἐγκύκλια
- 184 προπαιδεύματα. τέλειος δ' ἀριθμὸς ὁ δώδεκα, μάρτυς δ' ὁ ζφδιακὸς 10 ἐν οὐρανῷ κύκλος, τοσούτοις κατηστερισμένους φωσφόρους ἀστρους· μάρτυς καὶ ἡ ἡλίου περίοδος· μηνὶ γὰρ δώδεκα τὸν ἑαυτοῦ περατοῖ κύκλον, ἰσαριθμούς τε τοῖς ἐνιαυτοῦ μηνὶ τὰς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὥρας ἄγουσιν
- 185 ἄνθρωποι. Μωυσῆς δ' οὐκ ἐν ὀλίγοις ὕμνεῖ τὸν ἀριθμὸν, δώδεκα φυλάς τοῦ ἔθνους ἀναγράφων, ἄρτους δώδεκα τῆς προθέσεως νομοθετῶν, 15 λίθους, ἐν οἷς αἱ γλυφαί, δώδεκα τῇ ἱερᾷ ἐσθῆτι τοῦ ποδήρους ἐνδύ-
- 186 ματος ἐπὶ τῷ λογίῳ συνυφαίνειν | κελεύειν (Exod. 28, 17 sqq.). ὕμνεῖ p. 574 M. • μέντοι καὶ τὴν δεκάδι πολυπλασιαζομένην ἑβδομάδα, νυνὶ μὲν ἑβδομήκοντα φοινίκας παρὰ ταῖς πηγαῖς εἶναι λέγων, ἐν ἑτέροις δὲ πρεσβυτέρους μόνους ἑβδομήκοντα, οἷς τὸ θεῖον ἐπενεμήθη καὶ προφητικὸν 20 πνεῦμα (Num. 11, 16), καὶ πάλιν ἱερεῖα μόσχων ἑβδομήκοντα ἐν διαίρεσει καὶ τάξεσιν ἐναρμονίους ἑορτῇ τῶν σκηνῶν προσαγομένων· βουθυτοῦνται γὰρ οὐκ ἀθρόοι, ἀλλ' ἐν ἡμέραις ἐπτὰ, τῆς ἀρχῆς ἀπὸ τρισκαίδεκα ταύρων γενομένης (Num. 29, 13 sqq.). οὕτως γὰρ κατὰ τὴν ἐνὸς ὑφαίρεσιν αἰεὶ μέχρι τῆς ἑβδόμης ἔμελλεν ὁ τῶν ἑβδομήκοντα συν-
- 187 τεθεὶς ἀριθμὸς ἐκπληροῦσθαι. παραγενόμενοι δὲ εἰς τοὺς θυρώννας ἀρετῆς, τὰ προπαιδεύματα, καὶ θεασάμενοι πηγὰς καὶ παρ' αὐταῖς ἔρνη φοινίκων στρατοπεδεύειν οὐ παρὰ τοῖς φυτοῖς ἀλλὰ παρὰ τοῖς ὕδασι λέγονται. διὰ τί; ὅτι φοίνικι μὲν καὶ ταινίαις οἱ παντελοῦς ἀρετῆς ἐπιφερόμενοι τὰ ἀθλα κοσμοῦνται, οἱ δὲ ἔτι (ἐγ)χορευόντες τοῖς προπαι- 30

3 ἄπασαν H 5 παρανέβλαστον G: παρενέβλαστον H 6 Αἴλιμ G: Αἰλειμ H, sed ai ex corr. H² ἼΕλιμ G (Ἐλειμ H¹): Αἰλειμ H² ἦσαν G²: om. G¹H

8 ἼΕλιμ G (Ἐλειμ H¹): Αἰλειμ H² 9 οἰκίας G²: οἰκίαι G¹ ut vid., οἰκιῶν H

13 καὶ codd.: καὶ τὰς v 14 Μωσῆς codd. 18 μὲν in ras. H²: δὲ G(H¹?) 21 μόσχων G: μόσχους H 21. 22 διαίρεσει H 22 προσαγομένων] post o spatium 4 litt. in H 23 ἀλλὰ G 27. 28 ἔρνη — alt. τοῖς om. G

30 περιφερόμενοι conit. Mang., ἀποφερόμενοι Cohn, φερόμενοι conicio 30—151,6 κοσμοῦνται — ἀμφότεροι in mg. H² ἐγχορευόντες Mang.: χορευόντες codd.

δεύμασιν ἄτε μαθήσεως διψῶντες παρὰ ταῖς δυναμέναις ἄρδειν καὶ
 ποτίζειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐπιστήμαις ἰδρύνονται. (34.) τοιαῦται μὲν 188
 εἰσιν αἱ παιδείαι τῆς μέσης πηγαί, τὴν δ' ἀφροσύνης ἐπισκεψώμεθα,
 περὶ ἧς λελάληκεν ὁ νομοθέτης ὧδε· „ὅς ἂν κοιμηθῆ μετὰ γυναϊκὸς
 5 ἀποκαθημένης, τὴν πηγὴν αὐτῆς ἀπεκάλυψε, καὶ αὕτη ἀπεκάλυψε τὴν
 ῥύσιν τοῦ αἵματος αὐτῆς· ἐξολοθρευθήτωσαν ἀμφοτέροι“ (Lev. 20,18).
 γυναῖκα τὴν αἰσθησιν καλεῖ, νοῦν ἄνδρα αὐτῆς ὑποτιθέμενος. ἀποκά- 189
 θηται δὲ αἰσθησις, ὅπερ ἐστὶν ἀπωτάτω καθέζεται, ὅταν νοῦν ἀπολι-
 ποῦσα, τὸν γήσιον ἄνδρα, ἐφιδρῦνται τοῖς δελεάζουσι καὶ φθείρουσιν
 10 αἰσθητοῖς καὶ ἐρωτικῶς ἐκάστοις ἐμπλέκηται· τότ' οὖν εἰ πρὸς ὕπνον
 τράποιτο ὁ νοῦς, ἐρηγορέναι δέον, „τὴν πηγὴν“ τῆς αἰσθήσεως „ἀπε-
 κάλυψε“ αὐτὸν — αὐτὸς γὰρ ἦν, ὥσπερ ἔφη, ἡ αἰσθήσεως πηγὴ —,
 τοῦτο δὲ ἐστὶν ἄστεγον καὶ ἀτείχιστον καὶ εὐεπιβούλευτον κατεσκεύασεν
 ἑαυτόν. οὐ μὴν ἀλλὰ κάκειν ἡ ἀπεκάλυψε τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος 190
 15 αὐτῆς· ῥέουσα γὰρ πᾶσα αἰσθησις πρὸς τὸ ἐκτὸς αἰσθητὸν ἐπικαλύπ-
 τεταί μὲν καὶ στέλλεται διακρατουμένη λογισμῶ, καταλείπεται δὲ ἔρημος
 χηρεύσασα ἡγεμόνος ὀρθοῦ· κακὸν δὲ βαρύτατον ὡς πόλει τὸ ἀτεί-
 χιστον, καὶ ψυχῇ τὸ ἀφύλακτον. πότε οὖν ἀφύλακτος γίνεται; ἢ ὅταν 191
 ἄστεγος μὲν ὄρασις κεχυμένη πρὸς τὰ ὀρατά, ἄστεγος δὲ ἀκοή φωναῖς
 20 ἀπάσαις ἐπαντλουμένη, ἄστεγοι δὲ ὄσμαι καὶ αἱ συγγενεῖς δυνάμεις
 καταλειφθῶσι, πρὸς ὃ τι ἂν οἱ κατατρέχοντες βούλωνται διαθεῖναι
 παθεῖν ἐτοιμότηται, ἄστεγος δὲ καὶ ὁ προφορικὸς λόγος, ὅς μυρία τῶν
 p. 575 M. ἀπορρητῶν, ἄτε μηδενὸς τὴν | φορὰν ἀνωθοῦντος, ἀκαίρως ἐξελάλησε;
 ῥυεῖς γοῦν ἀκωλύτως μεγάλας βίων ὑποθέσεις ὀρθὰς οἶα ἐν γαλήνῃ
 25 πλεούσας περιέτρεψεν. οὗτός ἐστιν ὁ μέγας κατακλυσμός, ἐν ᾧ „ἀνεψύχ- 192
 θησαν μὲν οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ,“ λέγω δὲ τοῦ νοῦ, „ἀπεκα-
 λύφθησαν δὲ αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου“ (Gen. 7,11), τουτέστι τῆς αἰσθή-
 σεως. μόνως γὰρ οὕτως ἡ ψυχὴ κατακλύζεται, ἄνωθεν μὲν ὥσπερ ἀπ'
 οὐρανοῦ τοῦ νοῦ καταρραγέντων ἀδικημάτων, κάτωθεν δὲ ὥσπερ ἀπὸ

6 αὐτῆς v 8 δὲ] δὲ ἡ v νοῦν Mang.: οὖν codd. 11 τῇ πηγῇ H¹, ut
 vid. 12 αὐτὸν H²: αὐτὸν GH¹, fort. secl. ὅπερ G ἔφη H¹ ἡ G:
 τῇ H¹, τῆς H² 15 αὐτῆς v ῥέουσα conl. Mang. 15. 16 ἀποκαλύπτεται
 H, ἐπέγεται conl. Mang. 16 καταλείπεται G 17 δὲ] γὰρ Turn. 18 καὶ
 om. H ἡ v 20 ἐπαντλουμένη H 21 καταλειφθῶσι scripsi: καταλείφωσι G,
 καταλείφουσι H¹, καταλείφουσαι H²L, καταλείπουσαι Turn., καταλειφθεῖσαι Markland
 21 βούλωνται Mang.: βολονται codd. 22 παθεῖν Markland: ἀπαθεῖν G, ἀ παθεῖν H
 23 ἀνωθοῦντος conl. Mang. 26 καταρράκται G 29. 152,1 καταρραγέντων et
 ἀνομβρησάντων alterum in alterius locum transpon. Mang.

- 193 τῆς τῆς αἰσθήσεως ἀνομβρησάντων παθῶν. οὐ χάριν ἀπαγορεύει
Μωυσῆς „ἀσχημοσύνην πατὴρ καὶ μητὴρ ἀποκαλύπτειν“ (Lev. 18,7),
εἰδὼς σαφῶς, ἡλίκων ἐστὶ κακὸν τὰ ἁμαρτήματα τοῦ νοῦ καὶ τῆς
αἰσθήσεως μὴ ἐπέχειν καὶ ἐπικρύπτειν, ἀλλ' ὡσπερ κατορθώματα προ-
194 φέρειν εἰς μέσον. (35.) ἀδ' εἰσὶν αἱ τῶν ἁμαρτημάτων πηγαί, τὴν 5
δὲ φρονήσεως ἐρευνητέον. εἰς ταύτην ἡ ὑπομονὴ κάτεισι, Ῥεβέκκα,
καὶ τὸ ψυχῆς ὄλον πληρώσασα ἀγγεῖον ἀναβαίνει, τὴν κάθοδον ἄνοδον
εἰπόντος τοῦ νομοθέτου φυσικώτατα· πρὸς γὰρ ὕψος ἐξαιρεται τὸ ἀρετῆς,
195 ἧτις ἂν ἀπ' ἀλαζονείας τῆς ὑπεραύχου διανοῆται κατέρχεσθαι. λέγει
γάρ· „καταβᾶσα δὲ ἐπὶ τὴν πηγὴν ἐπλησε τὴν ὑδρίαν, καὶ ἀνέβη“ (Gen. 10
24,16). ἧδ' ἐστὶν ἡ θεία σοφία, ἐξ ἧς αἱ τε κατὰ μέρος ἐπιστῆμαι
ποτίζονται καὶ ὅσαι ψυχαὶ φιλοθεάμονες ἔρωτι τοῦ ἀρίστου κατέσχηται.
196 ταύτη ὁ ἱερὸς λόγος τῇ πηγῇ προσφυστάτα ὀνόματα τίθεται, „κρίσιν“
αὐτὴν καὶ „ἀγίαν“ προσαγορεύων. „ἀναστρέψαντες“ γὰρ φησὶν „ἦλθον
ἐπὶ τὴν πηγὴν τῆς κρίσεως, αὕτη ἐστὶ Κἀδης“ (Gen. 14,7)· καλεῖται 15
δὲ Κἀδης ἀγία. μονοῦ βοᾷ καὶ κέκραγεν, ὅτι ἡ τοῦ θεοῦ σοφία
ἀγία τέ ἐστιν οὐδὲν ἐπιφερομένη γήινον καὶ κρίσις τῶν ὄλων, ἣ πᾶσαι
197 αἱ ἐναντιότητες διαζεύγνυνται. (36.) λεκτέον δ' ἤδη περὶ τῆς ἀνω-
τάτω καὶ ἀρίστης πηγῆς, ἣν ὁ πατήρ τῶν ὄλων διὰ προφητικῶν ἐθέ-
σπισε στομάτων. εἶπε γὰρ που· „ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς, καὶ 20
ᾤρουξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἳ οὐ δυνήσονται συσχεῖν
198 ὕδωρ“ (Isa. 2,13). οὐκοῦν ὁ θεὸς ἐστὶν ἡ πρεσβυτάτη (πηγὴ), καὶ
μήποτ' εἰκότως· τὸν γὰρ σύμπαντα τοῦτον κόσμον ᾤμβρησε. καταπέ-
πληγμαι δ' ἀκούων, ὅτι ζωῆς ἐστὶν ἡδε ἡ πηγὴ· μόνος γὰρ ὁ θεὸς
ψυχῆς καὶ ζωῆς καὶ διαφερόντως λογικῆς ψυχῆς καὶ τῆς μετὰ φρονή- 25
σεως ζωῆς αἴτιος· ἡ μὲν γὰρ ὄλη νεκρὸν, ὁ δὲ θεὸς πλέον τι ἢ ζωὴ,
199 πηγὴ τοῦ ζῆν, ὡς αὐτὸς εἶπεν, ἀένναος. οἱ δ' ἀσεβεῖς ἀποδράντες,
ἄγευστοι τοῦ τῆς ἀθανασίας ποτοῦ διατελέσαντες, ᾤρουξαν, οἱ φρενοβλα-

1 ἀνομβρησάντων G¹: ἀνομβρήσαν τῶν G², ἀνομβρησάντων τῶν H 2 Μωσῆς
codd. 7 τὸ codd.: τὸ τῆς v 9 ἧτις G: εἰ τις H διανοεῖται H
13 δ] δ' ὁ conicio 15 Κἀδης H 16 Κἀδης H ἄγιος H, ἀγία (ᾤστε)
conicio μόνον οὐ GH ἐκβοᾷ H τοῦ θεοῦ GH: τοῦ L, om. v
18 αἱ om. H post ἤδη add. καὶ H 20 σωματων L 21 ἑαυτοῦς H¹
22 πηγὴ addidi 23. 24 (οὐ) καταπέπληγμαι coni. Mang. 25 λογικῶς H¹ ut
vid. 26 νεκρῶν H¹

p. 576 M. βεῖς, ἑαυτοῖς ἀλλ' οὐ θεῶ τὸ πρῶτον, τὰς ἰδίας πράξεις τῶν | οὐρα-
 νίων καὶ ὀλομπίων προκρίναντες καὶ τὰ ἐκ φροντίδος τῶν αὐτομάτων
 καὶ ἐτοιμῶν. ἔπειτα ὀρύττουσιν οὐχ ὡς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ, οἱ σοφοί, 200
 φρέατα (Gen. 21, 30. 26, 18), βαθείας ἐπιστήμας ποτίμους λόγους ἀνα-
 5 διδούσας, ἀλλὰ λάκκους, ἴδιον οὐδὲν ἐξ ἑαυτῶν ἔχοντας τρόφιμον καλόν,
 τῆς δ' ἔξωθεν χρηζοντας ἐπιρροῆς, ἣ γένοιτ' ἂν ἐκ διδασκαλίας ἐπαν-
 τλούντων ἀεὶ τῶν ὑφηγητῶν ἀκοαῖς τῶν μανθανόντων ἀθρόα τὰ ἐπι-
 στήμης δόγματα καὶ θεωρήματα, καὶ φρενὶ κατασχεῖν καὶ μνήμη τὰ
 παραδοθέντα ταμιεύεσθαι. νοὺ δ' εἰσὶν „οἱ λάκκοι συντετριμμένοι“, 201
 10 τουτέστι πᾶσαι τῆς ἀναγώγου ψυχῆς αἱ δεξαμεναὶ τεθραυσμέναι καὶ
 διαρρέουσαι, μὴ δυνάμεναι συσχεῖν καὶ φυλάξει τὴν τῶν οἴων τε ὠφε-
 λεῖν ἐπιρροήν.

(37.) Ἄ μὲν οὖν περὶ πηγῶν καιρὸς ἦν εἰπεῖν λέλεκται. πάνυ 202
 δ' ἐξητασμένως τὴν Ἄγαρ εἰσάγουσιν οἱ χρησμοὶ εὕρισκομένην μὲν ἐπὶ
 15 τῆς πηγῆς (Gen. 16, 7), οὐκ ἀρυτομένην δ' ἀπ' αὐτῆς. οὐπω γάρ
 ἔστιν ἱκανὴ ψυχὴ προκόπτουσα τῷ σοφίας ἀκράτις ποτῶ χρησθῆναι, πλη-
 σίον δ' οὐ κεκώλυται ποιεῖσθαι τὰς διατριβάς. ἔστι δὲ καὶ λεωφόρος 203
 πᾶσα ἡ κατὰ παιδείαν ὁδὸς ἐχυρωτάτη καὶ εὐερκεστάτη. διὸ φησιν
 „ἐν τῇ ὁδῷ Σούρ“ αὐτὴν εὐρεθῆναι (ibid.), τεῖχος δὲ ἡ εὐθυσμός
 20 ἐρμηνεύεται Σούρ. ἐνλαλῶν οὖν ὁ ἔλεγχος τῇ ψυχῇ φησιν αὐτῇ·
 „πόθεν ἔρχη, καὶ ποῦ πορεύη“ (ibid. 8). τοῦτο δ' οὐκ ἐνδοιαζῶν
 καὶ οὐ πυνθανόμενος μᾶλλον ἢ δυσωπῶν καὶ ὀνειδίζων προφέρεται·
 θέμις γὰρ οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς ἀγγέλων. σημεῖον δὲ καὶ τὰ 204
 κατὰ γαστρός, ἄπερ ἄδηλα γενέσει, σαφῶς οἶδεν ἐν οἷς φησιν· „ἰδοὺ σὺ
 25 ἐν γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέξῃ παιδίον, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ“

1 ἰδίους H ¹ , fort. recte	3 οἱ σοφοὶ om. L	4 ἐπιστήμης conicio
4. 5 ἀναδιδόντα conicio	5 ἑαυτῶν G: αὐτῶν H ¹ , αὐτῶν H ²	8 alt. καὶ] ὡς
Cohn, nisi potius deest part. (κελευόντων Mang., παραινούντων conicio)		φρενὶ G ²
in ras.: φέρει H, φρεσὶ conicio	9 δὲ εἰσὶν H	10 ἐναγώγου H
αἱ om. v	11 συσχεῖν G(Mang.): τυχεῖν H	12 ἐπιρροεῖν H ¹
13 ἦν om. Turn.	14 ante τὴν ras. 2 litt. G	ἄγουσιν H
15 ἀρυτομένην G: ἀρρυομένην H, ἀρυομένην v	16 ψυχῇ GH: πηγῇ L	18 ἡ
om. v	19 εὐθυσμός suspectum	20 ἐνλαλῶν GHL ² : καὶ λαλῶν L ¹ , ἐκλαλῶν
v, ἐντυχῶν con. Mang., συλλαλῶν con. Cohn, ἐνομιλῶν vel ἐνδιατρίβων conicio		
23 ἀγγέλων G, ἐλέγχω con. Mang.	24 κατὰ om. L	25 τέξεις H

3—5 *Origenes contra Cels. IV 44* p. 537: οἱ δίκαιοι λάκκους μὲν οὐ κατασκευάζουσι, φρέατα δὲ ὀρύσσουσι, τὴν ἐνοπάρχουσαν γῆν (leg. πηγὴν) καὶ ἀρχὴν τῶν ποτίμων ἀγαθῶν ἐξευρεῖν ζητοῦντες.

πᾶσιν ἐναντιούμενος, καὶ βάλλεται πρὸς ἀπάντων, εἰκότως ἀμυνομένων
 ὡς ὑπὲρ οἰκείων ἐχθόνων ὧν ἔτεκεν αὐτῶν ἢ ψυχὴ δογμάτων. ἀλλὰ 211
 καὶ τρίτον προσυπογράφει χαρακτηριστὰ φάσκων· „κατὰ πρόσωπον πάντων
 τῶν ἀδελφῶν κατοικήσει“ (ibid.), μονοῦκ ἄντικρυς ἐπιδεικνύμενος
 5 τὴν ἀντιπρόσωπον διαμάχην καὶ ἀντίστασιν αἰώνιον. ἡ κυοφοροῦσα
 οὖν τὸν σοφιστὴν λόγον ψυχὴ φησι τῷ λαοῦντι πρὸς αὐτὴν ἐλέγχῃ·
 „σὺ θεὸς ὁ ἐπιδῶν με“ (ibid. 13), ἴσον τῷ σὺ ποιητῆς εἰ τῶν ἐμῶν
 βουλημάτων καὶ ἐχθόνων, καὶ μήποτ' εἰκότως· ἐλευθέρων μὲν γὰρ καὶ 212
 ἀστῶν ὡς ἀληθῶς ψυχῶν ὁ ἐλεύθερος καὶ ἐλευθεροποῖς δημιουργός,
 10 δούλων δὲ δούλοι· ἄγγελος δ' οἰκέται θεοῦ, νομιζόμενοι πρὸς τῶν ἔτ'
 ἐν πόνοις καὶ δουλείαις ὑπαρχόντων θεοί. „διὰ τοῦτο“ φησὶν „ἐκάλεσε
 τὸ φρέαρ φρέαρ οὐ ἐνώπιον εἶδον“ (ibid. 14). ἀλλ' οὐκ ἔμελλε, ὅ 213
 ψυχὴ προκόπτουσα καὶ τῇ τῶν ἐγκυκλίων ἐπιστήμη προπαιδευμάτων
 ἐμβαθύνουσα, καθάπερ διὰ κατόπτρου τῆς παιδείας τὸν αἴτιον τῆς
 15 ἐπιστήμης ἰδεῖν; οἰκειότατος δὲ καὶ ὁ τοῦ τοιοῦτου φρέατος τόπος „ἐν
 μέσῳ Κάδης καὶ Βαράδ“ (ibid. 14)· ἐρμηνεύεται δὲ Βαράδ μὲν ἐν
 κακοῖς, Κάδης δὲ ἀγία· μεθόριος γὰρ ἀγίων καὶ βεβήλων ὁ ἐν προκο-
 παῖς, ἀποδιδράσκων μὲν τὰ φαῦλα, μήπω δ' ἱκανὸς ὧν τελείους συμ-
 βιοῦν ἀγαθοῖς.

2 ὡς om. H 4 οὐκ s. s. (i², tum ras. 2 litt. 5 τὴν in ras. H αἰώνιον] ἐναντίων con. vel τῶν δογμάτων add. Mang. 8 ἐχθόνων] ἔργων con. Mang.
 10 ἔτ' om. H 13 τῇ H²: om. GH¹ 15 τοῦ om. H 16 Κάδης H
 17 κακοῖς (iH: κοινοῖς Turn. Κάδης H 19 φίλωνος περι φηγῆς καὶ εὐ-
 ρέσεως subscribit G

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΩΝ
ΚΑΙ ΩΝ ΕΝΕΚΑ ΜΕΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ

- 1 (1.) „Ἐγένετο Ἀβραάμ ἐτῶν ἐνενήκοντα ἐννέα, καὶ ὤφθη κύριος I p. 578 M.
τῷ Ἀβραάμ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εἰμι ὁ θεός σου“ (Gen. 17,1). ὁ
ἐννέα πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα ἀριθμὸς ἑκατοντάδος γείτων ἐστίν, ἧ τὸ αὐτο-
μαθὲς ἐπέλαμψε γένος, Ἰσαάκ, εὐπαθειῶν ἀρίστη, χαρά· τῷ γὰρ ἑκα-
2 τονταετῆ γίνεται. ἔστι δὲ καὶ Λευιτικῆς φυλῆς ἱερεῦσιν ἀπαρχὴ διδο- 5
μένη· δεκάτας γὰρ λαβόντες, ἀπὸ τούτων ὡς ἂν ἀπ’ οἰκείων καρπῶν
ἐτέρας ἀπάρχονται ἑκατοστὸν λόγον περιεχοῦσας (Num. 18,26). προ-
κοπῆς μὲν γὰρ δεκάς, ἑκατοντάς δὲ τελειότητος σύμβολον. σπεύδει δὲ
ὁ μέσος αἰεὶ πρὸς ἀκρότητα, φύσεως εὐμοιρίᾳ χρώμενος· ὧ φησιν ὀφθῆναι
3 τὸν τῶν ὄλων κύριον. ἀλλὰ μὴ νομίσῃς τοῖς σώματος ὀφθαλμοῖς 10
γίνεσθαι τὴν προσβολὴν — οἱ μὲν γὰρ τὰ αἰσθητὰ μόνα ὀρῶσι, τὰ δ’
αἰσθητὰ σύγκριτα, φθορᾶς ἀνάμεστα, τὸ δὲ θεῖον ἀσύγκριτον, ἀφθαρτον
—, ἀλλὰ τὸ δεχόμενον τὴν θεῖαν φαντασίαν τὸ τῆς ψυχῆς ἐστὶν ὄμμα.
4 καὶ γὰρ ἄλλως ὄσα μὲν οἱ σώματος ὀφθαλμοὶ | θεωροῦσι, συνερῶν φωτὶ p. 579 M.
χρώμενοι καταλαμβάνουσιν, ὁ διαφέρει τοῦ θ’ ὀρωμένου καὶ τοῦ ὀρῶντος· 15
ὄσα δὲ ἡ ψυχῆ, αὐτὴ δι’ ἑαυτῆς ἄνευ τινὸς ἄλλου συμπράξεως· αὐτὰ

περὶ — μετονομάζονται A, τοῦ αὐτοῦ Φλωῆνος Ἰουδαίου περὶ . . . μετονομάζονται B

1 Ἀβραάμ per totum librum AB

ἐνενήκοντα codd., item lin. 3

2 ὁ θεός σου B: θεός σός A et sic § 18. 27. 29. 31, sed ὁ θεός σου I.XX et Philo
vol. II p. 54,9 et vol. II p. 186,29 Mang.

5 καὶ (ὑπὸ) conl. Mang.

7 ἀπάρχονται ἐτέρας B

ἑκατοστὸν Mang.: ἑκατὸν codd.

7. 8 ante προκοπῆς

ras. 3 litt. in B, καὶ ex Coisl. 43 add. Mang.

13 prius τὸ B: τὸν A

14 μὲν

οά scripsi: μόνου codd.

γάρ ἑαυτοῖς ἐστὶ φέγγος τὰ νοούμενα. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰς ἐπι- 5
 στήμας διδασκόμεθα· ὁ γὰρ νοῦς τὸ ἄκλειστον καὶ ἀκοίμητον προσβαλὼν
 ὄμμα τοῖς δόγμασι καὶ τοῖς θεωρήμασιν εἶδεν αὐτὰ οὐ νόθη φωτὶ, γηρησίφ
 δὲ ἔπερ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξέλαμψεν. ὅταν οὖν ἀκούσης ὀφθέντα θεὸν ἀν- 6
 5 θρώπων, τοῦτο γίνεσθαι νόει χωρὶς φωτὸς αἰσθητοῦ· νοήσει γὰρ τὸ νοη-
 τὸν εἰκὸς μόνον καταλαμβάνεσθαι. πηγὴ δὲ τῆς καθαρωτάτης αὐτῆς
 θεὸς ἐστίν· ὡσθ' ὅταν ἐπιφαίνηται ψυχῇ, τὰς ἀσκήτους καὶ περιφανε-
 στάτας ἀκτῖνας ἀνίσχει. (2.) μὴ μέντοι νομίσῃς τὸ ὄν, ὃ ἐστὶ πρὸς 7
 ἀλήθειαν ὄν, ὑπ' ἀνθρώπου τινὸς καταλαμβάνεσθαι. ὄργανον γὰρ οὐδὲν
 10 ἐν ἑαυτοῖς ἔχομεν, ᾧ δυνησόμεθα ἐκεῖνο φαντασιωθῆναι, οὔτ' αἰσθησιν
 — αἰσθητὸν γὰρ οὐκ ἔστιν — οὔτε νοῦν. Μωυσῆς οὖν ὁ τῆς ἀειδοῦς
 φύσεως θεατῆς [καὶ θεόπτῆς] — εἰς γὰρ τὸν γνώφον φασὶν αὐτὸν οἱ
 θεοὶ χρησμοὶ εἰσελθεῖν (Exod. 20, 21), τὴν ἀόρατον καὶ ἀσώματον οὐσίαν
 αἰνιττόμενοι — πάντα διὰ πάντων ἐρευνήσας ἐζήτει τὸν τριπόθητον καὶ
 15 μόνον ἀγαθὸν τηλαυγῶς ἰδεῖν. ἐπεὶ δ' οὐδὲν εὑρίσκειν, ἀλλ' οὐδὲ ἐμ- 8
 φερῆ τινὰ ἰδέαν τῷ ἐλπίζομένῳ, τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων διδασκαλίαν ἀπο-
 γνοῦς ἐπ' αὐτὸ καταφεύγει τὸ ζητούμενον καὶ δεῖται λέγων· „ἐμφάνισόν
 μοι σεαυτὸν, γνωστῶς ἴδω σε“ (Exod. 33, 13)· καὶ ὁμοίως ἀμοιρεῖ τῆς
 προθέσεως, αὐταρχεστάτης δωρεᾶς τῷ θνητῶν ἀρίστῳ γένει νομισθείσης
 20 τῆς (τῶν) μετὰ τὸ ὄν σωμάτων τε ὁμοῦ καὶ πραγμάτων ἐπιστήμης.
 λέγεται γάρ· „ὄψει τὰ ὀπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθήσεται 9
 σοι“ (ibid. 23), ὡς τῶν ὄσα μετὰ τὸ ὄν σωμάτων τε ὁμοῦ καὶ πραγμά-

1 φέγγος] post φ ras. in B 8 νοήσης τὸ ὄν, ἔπερ πρὸς Hoeschel 9 ὄρ-
 γανον Mang.: ὄρᾶν codd. 10 φαντασιωθῆναι Cohn: φαντασιασθηται codd.
 11 γάρ ex Coisl. 43 et codice Oxon. Coll. Novi 143 Mang.: οὖν AB ἔστιν] ἦν
 Hoesch. νοῦν scripsi: ἰσχύον codd. Μωσῆς codd. 12 καὶ θεόπτῆς
 secl. Cohn, καὶ θεοπρόπος coniciebam αὐτὸν φασιν B 13 θεοὶ D: om.
 codd. καὶ ἀσώματον D: om. codd. 15 ἀγαθὸν D: om. codd.
 16 τῶν ἐλπίζομένων Hoesch. 18 γνωστῶς] εἰ s. s. B, ἴνα add. Richter
 ζῆμος D: ὁμοίως codd. 19 θνητῶν Mang.: θνητῶ codd. 20 τῶν
 addidi

12—19. 158,2 DC fol. 44r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων DR fol. 55v τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν
 μετονομαζομένων DH fol. 65v τοῦ αὐτοῦ: τὸν Μωυσῆν φασὶν οἱ θεοὶ χρησμοὶ εἰς τὸν γνώ-
 φον εἰσελθεῖν, τὴν διὰ πάντων ἐρευνήσαντα (διερευνήσαντα DR) τὸ μόνον ἀγαθὸν
 ἰδεῖν μὴ ἰσχύσαι· ἐπειδήπερ οὐδὲν εὑρίσκειν (ἠῦρίσκειν DR) οὐδὲ ἐμπερῆ τινὰ ἰδέαν (ἰδεῖν
 DC DH) ἐν τῷ ἐλπίζομένῳ προθέσεως τῷ μὴ πεφυκέναι ὀρᾶσθαι τὸ ὄν (θεὸν DR).
 postrema τῷ—ὄν olim in textu lin. 6 addebam, nunc ex p. 158,2 fluxisse verisimilius
 puto.

- των εἰς κατάληψιν ἐρχομένων, εἰ καὶ μὴ πάντα ἤδη καταλαμβάνεται,
 10 μόνου δ' ἐκείνου μὴ πεφυκότος ὄρασθαι. καὶ τί θαυμαστόν, εἰ τὸ ὄν
 ἀνθρώποις ἀκατάληπτον, ὁπότε καὶ ὁ ἐν ἐκάστω νοῦς ἄγνωστος ἡμῖν;
 τίς γὰρ ψυχῆς οὐσίαν εἶδεν; ἥς ἡ ἀθληότης μυρίας ἔριδας σοφισταῖς
 ἐγέννησεν ἐναντίας εἰσηγουμένοις γνώμας ἢ καὶ ὄλοις γένεσιν ἀντιστα- 5
 11 τούσας. ἦν οὖν ἀκόλουθον τὸ μὴδ' ὄνομα κύριον ἐπιφημισθῆναι δύνα-
 σθαι τῷ ὄντι πρὸς ἀλήθειαν. οὐχ ὄραξ ὅτι φιλοπευστοῦντι τῷ | προ- p. 580 M.
 φήτῃ, τί τοῖς περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ζητοῦσιν ἀποκριτέον, φησὶν ὅτι
 „ἐγὼ εἰμι ὁ ὦν“ (Exod. 3, 14), ἴσον τῷ εἶναι πέφυκα, οὐ λέγεσθαι.
 12 τοῦ δὲ μὴ παντάπασιν ἀμοιρῆσαι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος προσρῆσεως 10
 τοῦ ἀρίστου, δίδωσι καταχρῆσθαι ὡς ἂν ὁ ὦν ὀνόματι τοιοῦτ'· „κύριος ὁ
 θεὸς“ τῶν τριῶν φύσεων, διδασκαλίας, τελειότητος, ἀσκήσεως, ὦν σύμ-
 βολα Ἰακώβ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ ἀναγράφεται. „τοῦτο γὰρ μου“ φησὶν
 „ὄνομα αἰώνιον“ ὡς ἂν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι ἐξεταζόμενον, οὐκ ἐν τῷ
 πρὸ αἰῶνος, „καὶ μνημόσυνον“, οὐ τὸ πέρα μνήμης καὶ νοήσεως ἰστάμενον, 15
 13 καὶ πάλιν „γενεαῖς“ (ibid. 15), οὐ φύσεσιν ἀγενήτοις. καταχρήσεως γὰρ
 ὀνόματος θεοῦ δεῖ τοῖς εἰς τὴν θνητὴν γένεσιν ἐλθοῦσιν, ἴν', εἰ καὶ μὴ
 πράγματι, ὀνόματι γοῦν προσερχόμενοι ἀρίστη κατ' αὐτὸ κοσμοῦνται.
 δηλοῖ δὲ καὶ λόγιον ἐκ προσώπου θεσπισθὲν τοῦ τῶν ὄλων ἡγεμόνος
 περὶ τοῦ μὴδενὶ δεδηλωσθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ κύριον. „ᾤφθην“ φησὶ 20

- 3 ἀκατονόμαστον D 4 τίς γὰρ D: ἐστι. τίς codd. 5 ἢ fort. del.
 7 πρὸς ἀλήθειαν ante alt. τῷ add. codd., om. D 8 τί om. DRD₂C τοῦ D: om.
 codd. ὅτι om. D 9 ἴσον τῷ] εἰς ὦν τὸ DR 10 ἀμοιρῆσαι D (Mang.):
 ἀφαιρῆσαι codd. τῶν D: om. codd. 11 ἀρρήτου con. Mang. δίδωσι D
 (Hoesch.): δίδωμι codd. καταχρῆσασθαι D καταχρῆσθαι ὁ ἀκατονόμαστος
 ὦν conicio ἂν D (Hoesch.): ἐν codd. ὁ ὦν D: om. codd. τοι-
 οὔτω D: τῷ κυρίῳ codd. 12 τελειότητος D: δσιότητος codd. 13 Ἰακώβ D:
 καὶ Ἰακώβ codd. μου D: om. codd. 14 ἂν D: om. codd. 15 πέρα D:
 πέραν codd. 16 καὶ πάλιν—ἀγενήτοις om. D κατὰ χρῆσιν D
 17 θνητὴν D (Mang.): ὠνητὴν codd. 17. 18 ἐλθοῦσιν εἰμὶ καὶ πράγματι D
 18 προσεφυόμενοι D, προσγρόμενοι con. Mang., προσεχόμενοι con. Cohn 20 τὸ
 scripsi: τὸ ὄν DR, ἀνθρώπων DC (fort. scrib. ἀνθρώπων τὸ), om. codd. ὄνομα D:
 ὀνόματι codd., ὄνομά τι Hoesch. κύριον D (Hoesch.): κυρίῳ codd.
 20. 159,1 ᾤφθην—αὐτῶν καὶ D: om. codd.

- 2—4 DC fol. 224^r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων DR fol. 222^v: τί θαυ-
 μαστόν . . . εἶδεν. 7—9 perg. DC DR l. c.: οὐχ ὄραξ—λέγεσθαι.
 7—18 DC fol. 224^r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἐν γενέσει ζητημάτων: φιλοπευστοῦντι
 τῷ προφήτῃ τοῖς περὶ—κοσμοῦνται (sic). 20—129,2 perg. DC DR post locum
 ad lin. 7—9 allatum: περὶ δὲ τοῦ μὴδενὶ—αὐτοῖς.

„πρὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ θεὸς ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά μου κύριον οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς“ (Exod. 6, 3). τοῦ γὰρ ὑπερβατοῦ μετατεθέντος ἐξῆς ἂν τοιοῦτος εἶη λόγος· „ὄνομά μου τὸ κύριον οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς“, ἀλλὰ τὸ ἐν καταχρήσει διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας. οὕτω 14
 5 μέντοι τὸ ὄν ἄρρητόν ἐστιν, ὥστ' οὐδὲ αἱ ὑπερητούμεναι δυνάμεις κύριον ὄνομα ἡμῖν λέγουσι· μετὰ γοῦν τὴν πάλην, ἣν ὑπὲρ κτήσεως ἀρετῆς ὁ ἀσκητῆς ἐπάλαισε, φησὶ τῷ ἀοράτῳ ἐπιστάτῃ· „ἀνάγγελόν μοι τὸ ὄνομά σου“, ὁ δὲ εἶπεν· „ἵνα τί τοῦτο ἐρωτᾷς τὸ ὄνομά μου;“ (Gen. 32, 29), καὶ οὐ μὴν οὖν τὸ ἴδιον καὶ κύριον. ἀπόχρη γὰρ σοι, φησὶν, ὠφελείσθαι
 10 κατὰ τὰς ἐμὰς εὐφημίας, τὰ δὲ γεννητῶν σύμβολα, ὀνόματα, μὴ ζῆται παρὰ φύσεσιν ἀφθάρτοις· (3.) μήτ' οὖν διαπόρει, εἰ τὸ τῶν ὄντων 15
 πρᾶσβύτατον ἄρρητον, ὅποτε καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ κυρίῳ ὀνόματι οὐ ῥητός p. 581 M. ἦμῖν· καὶ μὴν εἰ ἄρρητον, καὶ | ἀπερινόητον καὶ ἀκατάληπτον· ὥστε τὸ „ᾧφθη κύριος τῷ Ἀβραάμ“ (Gen. 17, 1) λέγεσθαι ὑπονοητέον οὐχ
 15 ὡς ἐπιλάμποντος καὶ ἐπιφαινομένου τοῦ παντὸς αἰτίου — τίς γὰρ ἀνθρώπιος νοῦς τὸ μέγεθος τῆς φαντασίας ἱκανὸς ἐστὶ χωρῆσαι; —, ἀλλ' ὡς μιᾶς τῶν περὶ αὐτὸ δυνάμεων, τῆς βασιλικῆς, προφαινομένης· ἡ γὰρ κύριος πρόσρησις ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἐστὶ. νοῦς δὲ ἡμῶν ἡνίκα ἐχαλ- 16
 δαίξει μετεωρολεσχῶν, τῷ κόσμῳ τὰς δραστηρίους ἦν περιέπων δυνάμεις
 20 ὡς αἰτίας· γενόμενος δὲ μετανάστῃς ἀπὸ τοῦ Χαλδαϊκοῦ δόγματι εἶγν' ἡνιοχούμενον καὶ κυβερνώμενον αὐτὸν ὑπὸ ἡγεμόνος, οὗ τῆς ἀρχῆς φαντασίαν ἔλαβε. διὸ λέγεται „ᾧφθη“ οὐ τὸ ὄν, ἀλλὰ κύριος· οἷον ἐφάνη 17

2 κύριον D: om. codd., κύριος ex LXX Hoesch. 5 τὸ ὄν A: ras. 3 litt. B
 ἐστὶ A οὐδ' B ὑπερητούσαι conicio 5. 6 (τὸ) κύριον ὄνομα (αὐτῶν)
 conicio 7 ἀρρήτῳ conio. Mang. ἐπιστάτῃ] παλαιστῇ conicio (v. § 44)
 8 τοῦτο codd.: om. D 9 καὶ οὐ — κύριον om. D σοι D: om. codd.
 ὠφελείσθαι φησὶ DR 10 κατὰ Coisl. (v. Mang.): καὶ AB, om. D εὐφημίας DR:
 εὐφημῆσεις DC, ὑφηγήσεις codd., mg. DC γεννητῶν B²: γεννητῶν AB¹
 11 μηδ' conicio, μὴ γοῦν conio. Cohn 12 πρᾶσβύτατον D (Mang.): πρᾶσβύτερον
 codd. καὶ D: om. codd. οὐ ῥητός] ἄρρητος DR 13 καὶ μένει ἄρρητος
 (ἄρρητος om. DR) καὶ ἀπερινόητος D καὶ ἀκατάληπτον scripsi: καὶ ἀκατάληπτος
 D, om. codd. 15 πάντων conicio 16 (ταύτης) τῆς conicio
 17 αὐτὸ B (Mang.): αὐτὸν A 19 τὰ κόσμου τὰς Mang., τὰς ἐν τῷ κόσμῳ δραστη-
 ρίους περιέπων conicio περιέπων Mang.: περιπεύων codd.

6—10 pergic DCDR l. c.: οὕτω καὶ Ἰακώβ μετὰ τὴν πάλην μαθεῖν ἐθέλων ἤκουσεν (ἤκουεν DC)
 ἵνα τί — εὐφημίας. 11—13 DC fol. 44v, DRDH post locum ad p. 157, 12 allatum: τί
 διαπορεῖς, εἰ — ἀκατάληπτος. Mang. falso fragmentum, quod in D sequitur ex libro de
 praem. et poen. 6 (II 414, 25—32 M.) depromptum, nostro libro inserendum esse conicit.

ὁ βασιλεύς, ἐξ ἀρχῆς μὲν ὦν, οὐπω δὲ τῇ ψυχῇ γνωριζόμενος, ἡ καὶ
 ὀφθαλμῶν μὲν, οὐ μὴν εἰσάπαν ἀμαθῆς διετέλεσεν, ἀλλ' ἐφαντασιώθη
 18 τὴν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀρχὴν καὶ ἡγεμονίαν. φανείς δ' ὁ ἄρχων ἔτι μᾶλλον
 εὐεργετῆ τὸν ἀκροατὴν καὶ θεατὴν φάσκων· „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“ (Gen.
 17, 1). τίνας γάρ, εἵπομι' (ἄν), οὐ θεὸς ὑπάρχεις τῶνδε ὅσα εἰς γένεσιν 5
 ἦλθεν; ἀλλὰ διδάξει με ὁ ὑποφῆτης αὐτοῦ λόγος, ὅτι οὐ περὶ τοῦ κόσμου
 νῦν λέγει, οὐ δημιουργὸς πάντως ἐστὶ καὶ θεός, ἀλλὰ περὶ ἀνθρωπίνων
 19 ψυχῶν, ἃς οὐ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας ἠξίωκε. δικαιοὶ γάρ τῶν μὲν φαύλων
 λέγεσθαι κύριος καὶ δεσπότης, τῶν δ' ἐν προκοπαῖς καὶ βελτιώσεσι
 θεός, τῶν δ' ἀρίστων καὶ τελειοτάτων ἀμφοτέρον, κύριος ὁμοῦ καὶ θεός. 10
 αὐτίκα γέ τοι ἔσχατον ὄρον ἀσεβείας ἰδρυσάμενος τὸν Φαραῶ [κύριον
 καὶ] θεὸν τούτου οὐδέποτε προσεῖπεν ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸν σοφὸν Μωυσῆν —
 λέγει γάρ· „ἰδοὺ δίδωμί σε θεὸν Φαραῶ“ (Exod. 7, 1) —, κύριον δὲ
 20 ὠνόμασε πολλαχοῦ τῶν ὑπ' αὐτοῦ χρησθέντων· ἄδεται δὲ τὰ τοιαῦτα·
 „τάδε λέγει κύριος“ (Exod. 7, 17), καὶ ἐν ἀρχῇ· „ἐλάλησε κύριος πρὸς 15
 Μωυσῆν λέγων· ἐγὼ κύριος, λαλήσον Φαραῶ βασιλεῖ Αἰγύπτου, ὅσα ἐγὼ
 21 λαλῶ πρὸς σέ“ (Exod. 6, 29), καὶ Μωυσῆς πρὸς αὐτόν· „ὅταν ἐξέλθω
 τὴν πόλιν, ἐκπετάσω τὰς χεῖρας πρὸς κύριον, καὶ αἱ φωναὶ παύσονται,
 καὶ ἡ χάλασα καὶ ὁ ὑέτης οὐκ ἔσται· ἵνα γνῶς, ὅτι κυρίου ἡ γῆ,“
 οἰονεὶ πᾶσα ἡ σωματικὴ καὶ γεώδης σύστασις, „καὶ σύ“, ὁ ἀγαματο- 20
 φορούμενος νοῦς, „καὶ οἱ θεράποντές σου,“ οἱ κατὰ μέρος δορυφοροῦντες
 λογισμοί. „ἐπίσταμαι γάρ, ὅτι οὐδέπω πεφόβησθε τὸν κύριον“ (Exod.
 9, 29. 30), ἴσον τῷ οὐ τὸν λεγόμενον ἄλλως, ἀλλὰ τὸν ὄντως ὄντα
 22 δεσπότην. κύριος γάρ γεννητὸς πρὸς | ἀλήθειαν οὐδεὶς, κἄν ἀπὸ περάτων p. 582 M.
 ἐπὶ πέρατα εὐρύνας τὴν ἡγεμονίαν ἀνάψῃται· μόνος δ' ὁ ἀγέννητος ἀψευ- 25
 δῶς ἡγεμῶν, οὐ τὴν ἀρχὴν ὁ δεδιῶς καὶ καταπεπληγμένος ἄθλον ὤφε-

1. 2 (εἰ) καὶ ὀφθαλμῶν ἦν, οὐ conicio ἐφαντασιώθη Cohn: ἐφαντασιώσθη codd.
 4 τὸν] τὴν A ἀκροατὴν καὶ om. A 5 ἄν addidi τῶν (del. δὲ)
 conicio 7 post οὐ add. ὁ A, ras. in B 11 ἰδρυσάμενος] δ ex corr. B
 11. 12 κύριον καὶ secl. Mang. 14 χρυσθέντων A δὲ] γε conicio
 15 ἐν ἀρχῇ, sc. orationis dei] („κύριος ἔκτισέν με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ,
 πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέν με) ἐν ἀρχῇ (Prov. 8, 22) con. Mang. 16 βασιλεῖ
 Φαραῶ B 17 Μωσῆς codd. 18 τὰς χεῖρας om. B 19 ὁ om. B
 κύριον A 24 γεννητὸς codd. D (Ant. Mel.) 25 ἐπὶ codd.: εἰς D (Ant.)
 εὐρύνας om. DR (Ant.)

24—26 DP fol. 130 (ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων) DR fol. 159^r τοῦ αὐτοῦ DV
 p. 434 Φίλωνος Anton. Mel. II 21 col. 1063: κύριος γεννητὸς — ἡγεμῶν.

λιμώτατον αἴρεται νουθεσίας, τὸν δὲ ὀλίγων ἐκδέχεται πάντως οἰκτρὸς ὀλεθρος. οὐκοῦν κύριος ἀφρόνων ἐπιδέδεται τὸν ἄρχοντας ἐπανατεινά- 23
 μενος οἰκεῖν φόβον, θεὸς δὲ βελτιουμένων γράφεται, καθὼς καὶ νῦν·
 „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“ (Gen. 17,1), „ἐγὼ ὁ θεὸς σου, αὐξάνου καὶ πλη-
 5 θύνου“ (Gen. 35,11), τελείων δὲ ἀμφοτέρων, κύριος ὁμοῦ καὶ θεός, ὡς
 ἐν δέκα λόγοις· „ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου“ (Exod. 20,2) καὶ ἐτέρωθι·
 „κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν“ (Deut. 4,1). δικαιοὶ γὰρ τὸν μὲν 24
 φαῦλον ὡς ὑπὸ κυρίου δεσπόζεσθαι, ἴν' εὐλαβούμενος καὶ στένων ἐπι-
 κρεμάμενον ἔχη τὸν δεσποτικὸν φόβον, τὸν δὲ προκόπτοντα ὡς ὑπὸ θεοῦ
 10 εὐεργετῆσθαι, ὅπως ταῖς εὐποιαῖς τελειότητος ἐφίκηται, τὸν δὲ τέλειον
 καὶ ἡγεμονεύεσθαι ὡς ὑπὸ κυρίου καὶ εὐεργετῆσθαι ὡς ὑπὸ θεοῦ· δια-
 μένει γὰρ οὗτος εἰσάπαν ἄτρεπτος, ἐκεῖνος δὲ πάντως ἐστὶν ἄνθρωπος
 θεοῦ. δηλοῦται δὲ τοῦτο μάλισθ' ὡς ἐπὶ Μωυσέως· „αὕτη“ γὰρ φησιν 25
 „ἡ εὐλογία ἦν εὐλόγησε Μωυσῆς, ἄνθρωπος θεοῦ“ (Deut. 33,1). ὣ
 15 παγκάλως καὶ ἱεροπροποῦς ἀντιδόσεις ἀξιοθεΐς, θείας προνοίας ἀντιδοῦναι
 ἑαυτόν. ἀλλὰ μὴ νομίσης τὸν αὐτὸν τρόπον ἄνθρωπὸν τε γίνεσθαι καὶ 26
 ἄνθρωπον θεοῦ· ἄνθρωπον μὲν γὰρ, θεοῦ ὡς κτῆμα· ἄνθρωπον δὲ θεοῦ,
 ὡς αὐχμημα καὶ ὠφέλημα. εἰ δὴ βούλει διανοίας κληρὸν τὸν θεὸν ἔχειν,
 αὐτὸς πρότερον γενεῦ κληρὸς ἀξιοχρεως αὐτοῦ· γενήσῃ δέ, ἂν τοὺς
 20 χειροποιήτους καὶ ἐκουσίους ἅπαντας νόμους ἐκφύγη. (4.) ἀλλὰ γὰρ 27
 οὐδ' ἐκεῖνο προσῆκεν ἀγνοεῖν, ὅτι τὸ „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“ (Gen. 17,1)
 λέγεται καταχρηστικῶς, οὐ κυρίως. τὸ γὰρ ὄν, ἧ ὄν ἐστίν, ὀχι τῶν
 πρὸς τι· αὐτὸ γὰρ ἑαυτοῦ πλήρες καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ ἰκανόν, καὶ πρὸ τῆς
 τοῦ κόσμου γενέσεως καὶ μετὰ τὴν γένεσιν τοῦ παντὸς ἐν ὁμοίῳ.
 25 ἄτρεπτον γὰρ καὶ ἀμετάβλητον, χρῆζον ἐτέρου τὸ παράπαν οὐδενός, 28
 ὥστε αὐτοῦ μὲν εἶναι τὰ πάντα, μηδενός δὲ κυρίως αὐτό. τῶν δὲ δυνά-
 μεων, ἃς ἔτεινε εἰς γένεσιν ἐπ' εὐεργεσίᾳ τοῦ συσταθέντος, ἑνίας συμ-
 βέβηκε λέγεσθαι ὡσανεὶ πρὸς τι, τὴν βασιλικήν, τὴν εὐεργετικήν· βασι-
 λεὺς γὰρ τινος καὶ εὐεργέτης τινός ἐτέρου πάντως βασιλευμένου καὶ
 p. 583 M. εὐεργετουμένου. τούτων συγγενής ἐστι καὶ | ἡ ποιητικὴ δύναμις, ἡ κα- 29
 31 λουμένη θεός· διὰ γὰρ ταύτης τῆς δυνάμεως ἔθηκε τὰ πάντα ὁ γεννήσας

1 αἴρεται scrīpsi: αἰρεῖται codd. νουθεσίαν conī. Mang. 2 ἀφρόνων A: ἀμφοτέρων B
 3 καθὰ conī. Cohn 4 σός (καὶ ἐτέρωθι) conicio ὁ addidi 5 καὶ θεὸς ὁμοῦ
 transpos. B 6 δεκαλόγοις codd. ἐγὼ—σου om. B 7 ὑμῶν Hoesch.: ἡμῶν
 codd. 13 ὡς fort. del. Μωυσέος codd. 15 ἱσπροποῦς B 15. 16 ἀντιδόσεως,
 ἀξιοθεῖναι θείας προνοίας αὐτόν conicio 18 δὴ A: δὲ B 18. 19 διάνοια et αὐτῆ
 conicio 24 (μένον) ἐν conicio 28 πρὸς τι ὡσανεὶ transpos. Mang.

καὶ τεχνιτεύσας πατήρ, ὥστε τὸ „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“ ἴσον ἐστὶ τῷ ἐγὼ
 30 εἰμι ποιητῆς καὶ δημιουργός. μεγίστη δὲ δωρεὰ τὸ αὐτοῦ λαχεῖν ἀρχι-
 τέκτονος, οὗ καὶ σύμπας ὁ κόσμος ἔλαχε. φαύλου μὲν γὰρ ψυχὴν οὐ
 διέπλασεν — ἐχθρὸν γὰρ θεῶ κακία —, τὴν δὲ μέσσην οὐ δι' ἑαυτοῦ
 μόνου κατὰ τὸν ἱερώτατον Μωυσῆν, ἐπειδὴ κηροῦ τρόπον ἔμελλεν αὐτῇ 5
 31 δέξασθαι καλοῦ τε καὶ αἰσχροῦ διαφορὰν. διόπερ λέγεται· „ποιήσωμεν
 ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν“ (Gen. 1,26), ἔν', εἰ μὲν δέξεται φαῦλον
 τύπον, ἐτέρων φαίνεται δημιούργημα, εἰ δὲ καλόν, τοῦ τῶν καλῶν καὶ
 ἀγαθῶν μόνων τεχνίτου. πάντως οὖν σπουδαῖος ἐκεῖνός ἐστιν, ᾧ φησιν·
 „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός,“ ποιητοῦ μόνου λαχῶν ἄνευ συμπράξεως ἐτέρων. 10
 32 ἅμα μέντοι καὶ τὸ πολλαχοῦ κατασκευαζόμενον αὐτῷ δόγμα συναίγει
 διδάσκων, ὅτι μόνων ἀγαθῶν καὶ σοφῶν δημιουργός ἐστιν. οὗτος δὲ
 πᾶς ὁ θίασος τῆν (τῶν) ἐκτὸς ἀφθονον κτῆσιν ἑαυτὸν ἐκῶν ἀφῆρηται,
 33 ἀλλὰ καὶ τῶν σαρκὶ φίλων ὠλιγόρηκεν. εὐέχεται μὲν γὰρ καὶ σφριγῶντες
 ἀθληταὶ τὸ δοῦλον ἐπιτετειχικότες ψυχῇ τὸ σῶμα, ὠχροὶ δὲ καὶ διερρυη- 15
 κότες καὶ κατεσκελετευμένοι τρόπον τινὰ οἱ ἀπὸ παιδείας, ταῖς ψυχικαῖς
 δυνάμεισι καὶ τοῖς σωματικαῖς τόνους προσκεκληρωκότες καί, εἰ δεῖ τῆλ-
 θές εἰπεῖν, εἰς ἓν εἶδος τὸ τῆς ψυχῆς ἀναλυθέντες καὶ ἀσώματοι διάνοιαι
 34 γεγονότες. φθείρεται οὖν εἰκότως τὸ γεῶδες καὶ καταλύεται, ὅταν ὄλος
 δι' ὄλων ὁ νοῦς εὐαρεστεῖν προέλῃται θεῶ· σπάνιον δὲ καὶ τὸ γένος 20
 καὶ μόλις εὐρισκόμενον, πλὴν οὐκ ἀδύνατον γενέσθαι. ὁλοὶ δὲ τὸ
 χρηστὸν ἐπὶ τοῦ Ἐνώχ λόγιον τίθει· „εὐηρέστησε δὲ Ἐνώχ τῷ θεῶ,
 35 καὶ οὐχ εὐρίσκετο“ (Gen. 5,24). ποῦ γὰρ (ἀν) σχεψάμενός τις εὐροὶ
 τάγαθόν τοῦτο; ποῖα πελάγη διαβαλῶν; (πρὸς) τίνας νήσους, τίνας ἡπί-
 36 ρους ἐλθῶν; παρὰ βαρβάρους ἢ παρ' Ἑλλήσιν; ἢ οὐχὶ καὶ μέχρι νῦν 25
 τῶν φιλοσοφία τετελεσμένων εἰσὶ τινες, οἱ λέγουσιν ἀνύπαρκτον εἶναι
 σοφίαν, ἐπειδὴ καὶ τὸν σοφόν; μηδένα γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρώπων γενέ-

2 δημιουργός (σός) conicio (τοῦ) αὐτοῦ conicio 3 φαύλην con. Mang.
 5 μόνον Hoesch. αὐτῇ scripsi: αὐτῇ codd. 7 δέξεται B, ex corr. A: δέξεται
 prius A, δέξαιτο conicio 9 μόνον Hoesch. ἐστὶν ἐκεῖνος B 10 μόνου (θεοῦ)
 vel (τοῦτου) μόνου conicio 11 ἀτῶ B εἰσάγει con. Mang. 12 μόνων (τῶν)
 conicio οὗτος] τούτων conicio 13 τῶν ἐκτὸς ἀφθονον Markland: ἐκ τοῦ ἀφθόνου
 codd. 15 ἀθληταὶ (οἱ) conicio alterum τὸ vid. secl. 18 διάνοιαι Mang.:
 διανοία codd. 19 καταλύεται Mang.: κατακλύζεται codd. 20 καὶ vid. del.
 23 ἀν addidi 23. 24 εὐροὶ (corr. ex εὐρη) τάγαθόν A: εὐροῖτ' ἀγαθόν B, εὐρη τὸ ἀγα-
 θόν v 24 διαβαλῶν A πρὸς add. Mang., sed fort. lin. 25 ἐπελθῶν leg.

σεως ἄχρι τοῦ παρόντος βίου κατὰ τὸ παντελὲς ἀνυπαίτιον νομισθῆναι·
 καὶ γὰρ ἀδύνατον εἶναι θνητῷ σώματι ἐνδεδεμένον εἰσαίπαν εὐδαιμονῆσαι.
 p. 584 M. ταῦτα δ' εἰ μὲν ὀρθῶς | λέγεται, σχεψόμεθα ἐν καιρῷ· νυνὶ δ' ἀκολου- 37
 θήσαντες τῷ λογίῳ φήσομεν, ὅτι ἔστι μὲν ὑπαρκτὸν πρᾶγμα σοφία,
 5 ἔστι δὲ καὶ ὁ ἔραστῆς αὐτῆς, σοφός, ὑπάρχων δὲ ὁμοῦς ἡμᾶς τοὺς φαύ-
 λους διαλέληθεν· ἀγαθὸν γὰρ οὐκ ἐθέλει κακῷ συνέρχεσθαι. διὰ τοῦτο 38
 λέγεται· „οὐχ εὐρίσκετο“ ὁ εὐαρεστήσας τρόπος τῷ θεῷ, ὡς ἂν δῆπου
 ὑπαρκτός μὲν ᾖν, ἀποκρυπτόμενος δὲ καὶ τὴν εἰς ταῦτο σύνοδον ἡμῶν
 ἀποδιδράσκων, ἐπειδὴ καὶ μετατεθῆναι λέγεται, τὸ δ' ἐστὶ μεταναστῆναι
 10 καὶ μετριοκίαν στεῖλαισθαι τὴν ἀπὸ θνητοῦ βίου πρὸς τὸν ἀθάνατον.

(5.) Οὗτοι μὲν δὴ τὴν ἔνθεον μανίαν μανέντες ἐξηγριώθησαν, ἔτεροι 39
 δ' εἰσὶν οἱ τῆς τιθασσοῦ καὶ ἡμέρου σοφίας ἑταῖροι. τούτοις καὶ εὐσέ-
 βεια διαφερόντως ἀσκεῖται καὶ τὰ ἀνθρώπεια οὐχ ὑπερορᾶται. μάρτυρες
 δ' οἱ χρησμοί, ἐν οἷς λέγεται τῷ Ἀβραάμ ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ·
 15 „εὐαρέσκει ἐνώπιον ἐμοῦ“ (Gen. 17, 1), τοῦτο δ' ἐστὶ μὴ ἐμοὶ μόνῳ,
 ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐμοῖς ἔργοις παρ' ἐμοὶ κριτῆ, ὡς ἐφόρῳ καὶ ἐπισκόπῳ.
 τιμῶν γὰρ γονεῖς ἢ πένητας ἐλεῶν ἢ φίλους εὐεργετῶν ἢ πατρίδος ὑπερ- 40
 ασπίζων ἢ τῶν κοινῶν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους δικαίων ἐπιμελούμενος
 εὐαρεστήσεις μὲν πάντως τοῖς χρωμένοις, θεοῦ δ' ἐνώπιον εὐαρεστήσεις·
 20 ἀκοιμήτῳ γὰρ ὀφθαλμῷ βλέπει πάντα καὶ τὰ σπουδαῖα χάριτι ἐξαιρέτῳ
 πρὸς ἑαυτὸν καλεῖ καὶ ἀποδέχεται. τοιγάρτοι καὶ ὁ ἀσκητῆς εὐχόμενος 41
 ταῦτόν ἀποδηλώσει φάσκων· „ὁ θεός, ᾧ εὐηρέστησαν οἱ πατέρες μου“
 καὶ προστίθῃσιν „ἐνώπιον αὐτοῦ“ (Gen. 48, 15), χάριν τοῦ γινῶναι
 τὴν πραγματικὴν διαφορὰν τοῦ „θεῷ“ εὐαρεστεῖν πρὸς τὸ „ἐνώπιον
 25 αὐτοῦ“· τὸ μὲν γὰρ ἀμφοτέρω περιέχει, τὸ δὲ θιάτερον μόνον. οὕτω 42

1 εὐρεθῆναι conicio (cf. D) 2 συνδεδεμένον DR fol. 24 4 σοφὸν D
 5 δὲ om. B 6 οὐκ ἐθέλει D: οὐ θέλει codd., οὐ φιλεῖ conl. Mang. 12 τι-
 θασσοῦ codd. 15 εὐαρέσκει D: εὐαρεστήσει AB, in εὐαρεστήσει corr. B, εὐαρεστή-
 σεῖς v τούτέστι D ἐμοὶ μόνῳ D: μόνῳ ἐμοὶ AB μόνον Mang. ex
 Cantabrigiensi Coll. S. Trin. B. 9. 6 17 ἐλεῶν om. D 18 πάντας D
 19 εὐαρεστήσεις D: εὐαρεστεῖς codd. δὲ D εὐαρεστήσεις D: εὐαρεστεῖς
 codd. 25 περιέχει Mang.: παρέχει codd.

locum ad vol. I l. c. allatum): ἀδύνατον ἀπ' ἀρχῆς . . . ἀνυπαίτιον εὐρεῖν θνητῷ σώματι
 ἐνδεδεμένον. 4—6 DR fol. 77r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν μετονομαζομένων: ἔστι
 μὲν — συνέρχεσθαι. 14—20 DP fol. 305v (post verba κοινωνικὸν καὶ οὐ μων-
 τικὸν ζῶον ὁ ἀνθρωπος ad nostrum librum relata; v. Harris p. 105. 92. eadem praeced-
 unt in DR) DR fol. 253v τοῦ αὐτοῦ: τῷ Ἀβραάμ εἰρηται ἐκ προσώπου—πάντα. pergunt
 p. 164,2. 17—19 cf. ad p. 116,18.

καὶ Μωυσῆς ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς παραινεῖ λέγων· „τὸ εὐάρεστον ποιή-
σεις ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου“ (Deut. 12, 28), οἷον τοιαῦτα πράττε,
ἃ γενήσεται ἐπάξια τοῦ φανῆναι θεῷ καὶ ἄπερ ἰδὼν ἀποδέξεται· ταῦτα
43 δὲ καὶ εἰς τοὺς ὁμοίους εἶωθε χωρεῖν. ἐντεῦθεν ὀρμηθεὶς τὴν τε
σκηνὴν δυοὶ περιβόλων ὀρίοις συνύφαινε, μέσον ἀμφοῖν κάλυμμα θεῖς, 5
ὅπως διακρίνηται τῶν εἰσω τὰ ἔξω (Exod. 26, 33), καὶ τὴν νομοφυλα-
κίδα ἱερὰν κιβωτὸν ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν ἐχρύσωσε (Exod. 25, 10), καὶ
τῷ μεγάλῳ ἱερεῖ διττὰς ἀνέδωκε στολάς, τὴν μὲν λινῆν ἔνδον, τὴν δὲ
44 ποικίλην ἔξω μετὰ τοῦ ποδήρου (Exod. 28, 4. Lev. 6, 10). ταῦτα γὰρ
καὶ τὰ τοιαῦτα σύμβολα ψυχῆς ἐστὶ καὶ τοῖς εἰσω πρὸς θεὸν ἀγνευούσης 10
καὶ [ἐν] τοῖς ἔξω πρὸς τὸν αἰσθητὸν κόσμον καὶ βίον καθαρευούσης.
εὐστόχως οὖν ἐκεῖνο πρὸς τὸν παλαιστὴν νικηφόρον ἐλέχθη μέλλοντα
τοῖς νικητηρίοις ἀναδειῖσθαι στεφάνοις. τὸ γὰρ ἐπ' αὐτῷ | κήρυγμα p. 585 M.
τοιούτῳ ἐστὶ· „ἰσχυσας μετὰ θεοῦ καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατός“ (Gen.
45 32, 28). τὸ γὰρ καθ' ἑκατέραν τάξιν εὐδοκιμῆσαι, καὶ τὴν πρὸς τὸ 15
ἀγέννητον καὶ τὴν πρὸς τὸ γενόμενον, οὐ μικρὰς ἐστὶ διανοίας, ἀλλ', εἰ
δεῖ τάληθῆς εἰπεῖν, κόσμου καὶ θεοῦ μεθόριον· συνόλως τε προσήκει
τὸν ἀστέιον ὀπαδὸν εἶναι θεοῦ· μέλει γὰρ τῷ πάντων ἡγεμόνι καὶ πατρὶ
46 τοῦ γενομένου. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέ-

1 Μωσῆς codd. 3 ἃ φανῆναι θεῷ γενήσεται ἐπάξια DR 4 καὶ τοῖς χρωμένοις
εἶωθεν ἀρῶσκειν conicio (cf. § 40), τοῖς εἰσω καὶ ἔξω ὁμοίως εἶωθε καθαρεῖν coni. Mang.,
καὶ ἐκτός ὁμοίως εἶωθε χωρεῖν coni. Cohn 10 τοῖς ἐκ τῆς corr. B 11 ἐν
seclusi 12 κάκεινο conicio 13 αὐτὸ B, αὐτοῦ Cohn 14 ἡσυχίας B
δυνατός A²: δυνατῶς A¹, δυνατός εἰ B, sed o et ei. ex corr. 15 τὸ καθ' ἑκάτερον
φησὶν DH τάξιν] ἀξίαν D (om. DH) καὶ τὴν πρὸς] τὴν τε πρὸς DM D₁R DL DH
15. 16 τὸ ἀγέννητον καὶ om. DP 16 ἀγέννητον D₂R D₁LDH γενόμενον
DP D₂R: γεννώμενον codd., o corr. D₂R, γεγεννημένον D₁R D₁L, γεγεννημένον DM D₂LDH
16. 17 εἰ — εἰπεῖν om D₂H 17 θεοῦ om. D₁R D₁L μεθόριον συνόλως τε
D₂R, μεθόριον συνόλως τε DP: μεθόριον οὖσαν (μεθόριον οὖσης man. recentissima in A,
coni. Hoesch.) ὅλως τε AB, μεθόριον καὶ καθόλου DM D₁R DL DH 18 ὀπαδόν]
σπουδαῖον D₁R DL DH, καὶ σπουδαῖον DM εἶναι] ἐστὶν DP μέλει ADM DR D₁LDH
γὰρ D: δὲ codd. πατρὶ] περὶ DM D₁R DL 19 γενομένου D₁R D₁L, γεγεν-
μένου DM

2. 3 pergunt DP DR τοιαῦτα οὖν πράττε — ἀποδέξεται. pergunt lin. 15. 15—165,3
DM fol. 22r DL fol. 28r et 59r DH fol. 113r DR fol. 24r Φάωνος ἐκ τοῦ (τῶν DM D₂L)
περὶ (τῶν add. DH) μετονομαζομένων: τὸ καθ' ἑτέραν ἀξίαν — τῷ δεσπότῃ εἰς καλοκαγαθίαν
(ἐν καλοκαγαθίᾳ D₂L). 15—19 pergunt DP DR post locum ad lin. 2 allatum:
τὸ γὰρ καθ' ἑτέραν ἀξίαν εὐδοκιμῆσαι — γενομένου. 18. 19 cf. librum meum
„Philos Schrift über die Vorsehung“ p. 43.

σεως ἱκανὸς ἦν αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ θεὸς καὶ μετὰ τὴν τοῦ κόσμου γένεσιν ὁ αὐτὸς ἔμενεν, οὐ μεταβαλὼν; διὰ τί οὖν ἐποίηε τὰ μὴ ὄντα; ἢ ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόδωρος ἦν; εἴτ' οὐχ ἐψόμεθα οἱ δοῦλοι τῷ δεσπότη, θαυμάζοντες μὲν τὸν αἷτιον ὑπερφυῶς, τῆς δὲ καθ' αὐτοὺς φύσεως μὴ ὑπερορῶντες;

- (6.) Εἰπὼν δὲ „εὐαρέσσει ἐνώπιον ἐμοῦ“ προσεπιλέγει· „καὶ γίνου 47 ἄμειπτος“ (Gen. 17, 1), ἀκολουθία καὶ εἰρμῶ χρώμενος. μάλλον μὲν οὖν ἐγγεῖραι τοῖς καλοῖς, ἵνα εὐαρεστῆς· εἰ δὲ μὴ, τῶν γε ἀμαρτημάτων ἀπέχου, ἵνα μὴ τυγχάνῃς μέμψεως. ὁ μὲν γὰρ κατορθῶν ἐπαινετός, ὁ 10 δὲ μὴ ἀδικῶν οὐ ψεκτός. καὶ τὸ μὲν πρεσβυτικὸν ἄθλον κατορθοῦσι 48 πρόκειται, τὸ εὐάρεστον, τὸ δεύτερον δὲ μὴ ἀμαρτάνουσι, τὸ ἄμειπτον. τάχα δὲ καὶ γενέσει τῇ θνητῇ τὸ μὴ διαμαρτάνειν ἴσον καὶ τὸ αὐτὸ γράφεται τῷ κατορθοῦντι. „τίς γάρ,“ ὡς ὁ Ἰώβ φησι, „καθαρὸς ἀπὸ 15 κἀν μία ἡμέρα ἐστὶν ἡ ζωὴ“ (Iob 14, 4); ἄπειρα μὲν ἐστὶ τὰ 49 καταρρυπαίνοντα τὴν ψυχὴν, ἅπερ ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολούσασθαι παντελῶς οὐκ ἔνεστιν. ἀπολείπονται γὰρ ἐξ ἀνάγκης παντὶ θνητῷ συγγενεῖς κῆρες, ἃς λωφῆσαι μὲν εἰκός, ἀναιρεθῆναι δ' εἰσάπαν ἀδύνατον. δίκαιον 50 οὖν ἢ φρόνιμον ἢ σώφρονα ἢ συνόλως ἀγαθὸν τέλειον ἐν πεφυρμένῳ βίῳ ζητεῖ τις; στέργε, κἀν μὴ ἀδικῶν ἢ μὴ ἄφρονα ἢ μὴ ἀκόλαστον ἢ 20 μὴ παντελῶς φαῦλον εὖρης. ἀγαπητὸν γὰρ αἱ τῶν κακιῶν ἀνατροπαί,

1 ὁ θεὸς καὶ D: καὶ φίλος codd. τοῦ DRDLH: om. codd. DM 2 ἔμενεν codd.: ἔμεινε D, ἔμεινε v οὐ μεταβαλὼν om. D οὖν D: γοῦν codd. ἢ ὅτι D: ὅτι codd.
 3 οὐχ ἐψόμεθα D: οὐκ ἐφεψόμεθα codd. 10 πρεσβύτατον conicio, πρώτων Mang.
 12 διαμαρτάνον con. Mang. 13 κατορθοῦν conicio 14 κἀν (εἰ) con. Cohn ἐστὶν] γένηται conicio (cf. LXX Alex.) μὲν (γάρ) conicio 15 τὴν ψυχὴν codd. DK Barb.: ἡμῶν τὴν ζωὴν D^CDR 15. 16 παντελῶς AD: καθαρῶς B, καὶ παντελῶς mg. B 17 μὲν πως εἰκός D^CDR 19 ζητεῖ τις] ζητεῖς conicio, ζητεῖ τίς con. Cohn 20 εὖρης scripsi: εὐρήσεις codd. ἀνατροπαί D: ἀποτροπαί codd.

2. 3 Platonis Tim. p. 29 DE. 14—17 DC fol. 47r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων, DR fol. 67v 68r ἐκ τοῦ περὶ τῶν κατονομαζομένων: ἄπειρα τὰ καταρρυπαίνοντα . . . ἅπερ οὐκ ἔνεστιν ἀπολούσασθαι παντελῶς· πάντως γὰρ λείπονται κηλίδες τινὲς τῷ θνητῷ, ἃς ὑπολωφῆσαι μὲν πως εἰκός ἐστίν, ἀναιρεθῆναι δὲ εἰσάπαξ ἀμήχανον. — DK fol. 93r et 116r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων: πολλὰ καὶ ἄπειρα τὰ τοῦ κόσμου κακὰ καταρρυπαίνοντα, tum plane concinit cum codd., nisi quod fol. 93 κῆραι· λωφῆσαι μὲν γὰρ εἰκός et eis ἀπαξ scribit, fol. 116 κῆραι ἃς λωφῆσαι μὲν εἰκός. desinit ut D^CDR. — Barberinus I 158: τὰ καταρρυπαίνοντα τὴν ψυχὴν ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολούσασθαι παντελῶς οὐκ ἔστιν. ἀπολείπονται γὰρ ἐξ ἀνάγκης παντὶ θνητῷ συγγενῆ σκηνώματα. λωφῆσαι μὲν γὰρ αὐτὰ εἰκός, ἀναιρεθῆναι δὲ εἰς ἀπαξ ἀδύνατον. 20. 166,1 pergīt D^CDR l. c. ἀγαπητὸν γὰρ (οὖν DC) αἱ τῶν κακιῶν ἀνατροπαί, ἐπεὶ ἡ (ἢ om. DB) ἀρετῆς ἐντελής

καὶ Μωσῆς ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς παραινεῖ λέγων· „τὸ εὐάρεστον ποιή-
σεις ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου“ (Deut. 12, 28), οἷον τοιαῦτα πράττε,
2 καὶ γενήσεται ἐπάξια τοῦ φανῆναι θεῷ καὶ ἄπερ ἰδὼν ἀποδέξεται· ταῦτα
43 δὲ καὶ εἰς τοὺς ὁμοίους εἴωθε χωρεῖν. ἐντεῦθεν ὀρμηθεὶς τὴν τε
σκηνὴν δυοὶ περιβόλων ὀρίοις συνύφαινε, μέσον ἀμφοῖν κάλυμμα θεῖς, 5
ὅπως διακρίνηται τῶν εἰσω τὰ ἔξω (Exod. 26, 33), καὶ τὴν νομοφυλα-
κίδα ἱεράν κιβωτὸν ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν ἐχρύσωσε (Exod. 25, 10), καὶ
τῷ μεγάλῳ ἱερεῖ διττὰς ἀνέδωκε στολάς, τὴν μὲν λινῆν ἔνδον, τὴν δὲ
44 ποικίλην ἔξω μετὰ τοῦ ποδήρου (Exod. 28, 4. Lev. 6, 10). ταῦτα γὰρ
καὶ τὰ τοιαῦτα σύμβολα ψυχῆς ἐστὶ καὶ τοῖς εἰσω πρὸς θεὸν ἀγνευούσης 10
καὶ [ἐν] τοῖς ἔξω πρὸς τὸν αἰσθητὸν κόσμον καὶ βίον καθαρειούσης.
εὐστόχως οὖν ἐκεῖνο πρὸς τὸν παλαιστὴν νικηφόρον ἐλέχθη μέλλοντα
τοῖς νικητηρίοις ἀναδεισθαι στεφάνοις. τὸ γὰρ ἐπ' αὐτῷ | κήρυγμα p. 585 M.
τοιοῦτόν ἐστι· „ἰσχυσας μετὰ θεοῦ καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατός“ (Gen.
45 32, 28). τὸ γὰρ καθ' ἑκατέραν τάξιν εὐδοκιμῆσαι, καὶ τὴν πρὸς τὸ 15
ἀγέννητον καὶ τὴν πρὸς τὸ γενόμενον, οὐ μικρὰς ἐστὶ διανοίας, ἀλλ', εἰ
δεῖ τάληθῆς εἰπεῖν, κόσμου καὶ θεοῦ μεθόριου· συνόλως τε προσήκει
τὸν ἀστέιον ὀπαδὸν εἶναι θεοῦ· μέλει γὰρ τῷ πάντων ἡγεμόνι καὶ πατρὶ
46 τοῦ γενομένου. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέ-

1 Μωσῆς codd. 3 2 φανῆναι θεῷ γενήσεται ἐπάξια DR 4 καὶ τοῖς χρωμένοις
εἴωθεν ἀρέσκειν conicio (cf. § 40), τοῖς εἰσω καὶ ἔξω ὁμοίως εἴωθε καθαρῶσειν coni. Mang.,
καὶ ἐκτὸς ὁμοίως εἴωθε χωρεῖν coni. Cohn 10 τοῖς ἐκ τῆς corr. B 11 ἐν
seclusi 12 κάκεινο conicio 13 αὐτὸ B, αὐτοῦ Cohn 14 ἡσυχίας B
δυνατός A²: δυνατῶς A¹, δυνατός εἰ B, sed o et ei. ex corr. 15 τὸ καθ' ἑκάτερον
φρησὶν DH τάξιν] ἀξίαν D (om. DH) καὶ τὴν πρὸς] τὴν τε πρὸς DM D₁R DL DH
15. 16 τὸ ἀγέννητον καὶ om. DP 16 ἀγέννητον D₂R D₁ L DH γενόμενον
DP D₂R: γεννώμενον codd., o corr. D₂R, γεγεννημένον D₁R D₁ L, γεγεννημένον DM D₂ L DH
16. 17 εἰ — εἰπεῖν om D₂R 17 θεοῦ om. D₁R D₁ L μεθόριου συνόλως τε
D₂R, μεθόριον συνόλως τε DP: μεθόριον οὐσαν (μεθόριου οὐσης man. recentissima in A,
coni. Hoesch.) ὅλως τε AB, μεθόριον καὶ καθόλου DM D₁R DL DH 18 ὀπαδόν]
σπουδαῖον D₁R DL DH, καὶ σπουδαῖον DM εἶναι] ἐστὶν DP μέλλει ADM DR D₁ L DH
γὰρ D: δὲ codd. πατρὶ] περὶ DM D₁R DL 19 γενομένου D₁R D₁ L, γεγεννη-
μένου DM

2. 3 pergunt DP DR τοιαῦτα οὖν πράττε — ἀποδέξεται. pergunt lin. 15. 15—165,3
DM fol. 22r DL fol. 28r et 59r DH fol. 113r DR fol. 24r Φλωνος ἐκ τοῦ (τῶν DM D₂ L)
περὶ (τῶν add. DH) μετονομαζομένων: τὸ καθ' ἑτέραν ἀξίαν — τῷ δεσπότῃ εἰς καλοκαγαθίαν
(ἐν καλοκαγαθίᾳ D₂ L). 15—19 pergunt DP DR post locum ad lin. 2 allatum:
τὸ γὰρ καθ' ἑτέραν ἀξίαν εὐδοκιμῆσαι — γενομένου. 18. 19 cf. librum meum
„Philos Schrift über die Vorsehung“ p. 43.

σεως ἱκανός ἦν αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ θεὸς καὶ μετὰ τὴν τοῦ κόσμου γένεσιν ὁ αὐτὸς ἔμενεν, οὐ μεταβαλὼν; διὰ τί οὖν ἐποίει τὰ μὴ ὄντα; ἢ ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόδωρος ἦν; εἴτ' οὐχ ἐψόμεθα οἱ δοῦλοι τῷ δεσπότη, θαυμάζοντες μὲν τὸν αἴτιον ὑπερφυῶς, τῆς δὲ καθ' αὐτοὺς φύσεως μὴ ὑπερορῶντες;

(6.) Εἰπὼν δὲ „εὐαρέσται ἐνώπιον ἐμοῦ“ προσεπιλέγει· „καὶ γίνου 47 ἄμεμπτος“ (Gen. 17,1), ἀκολουθίᾳ καὶ εἰρμῷ χρώμενος. μᾶλλον μὲν οὖν ἐγγείρει τοῖς καλοῖς, ἵνα εὐαρεστῆς· εἰ δὲ μὴ, τῶν γε ἀμαρτημάτων ἀπέχου, ἵνα μὴ τυγχάνῃς μέμψεως. ὁ μὲν γὰρ κατορθῶν ἐπαινετός, ὁ 10 δὲ μὴ ἀδικῶν οὐ ψεκτός. καὶ τὸ μὲν πρεσβυτικὸν ἄθλον κατορθοῦσι 48 πρόκειται, τὸ εὐάρεστον, τὸ δεύτερον δὲ μὴ ἀμαρτάνουσι, τὸ ἄμεμπτον. τάχα δὲ καὶ γενέσει τῇ θνητῇ τὸ μὴ διαμαρτάνειν ἴσον καὶ τὸ αὐτὸ γράφεται τῷ κατορθοῦντι. „τίς γάρ,“ ὡς ὁ Ἰώβ φησι, „καθαρός ἀπὸ ῥύπου, κἄν μία ἡμέρα ἐστὶν ἡ ζωὴ“ (Iob 14,4); ἄπειρα μὲν ἐστὶ τὰ 49 15 καταρρυπαίνοντα τὴν ψυχὴν, ἅπερ ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολοῦσασθαι παντελῶς οὐκ ἔνεστιν. ἀπολείπονται γὰρ ἐξ ἀνάγκης παντὶ θνητῷ συγγενεῖς κῆρες, ἃς λωφῆσαι μὲν εἰκός, ἀναιρεθῆναι δ' εἰσάπαν ἀδύνατον. δίκαιον 50 οὖν ἢ φρόνιμον ἢ σώφρονα ἢ συνόλως ἀγαθὸν τέλειον ἐν πεφυρμένῳ βίῳ ζητεῖ τις; στέργε, κἄν μὴ ἀδικῶν ἢ μὴ ἄφρονα ἢ μὴ ἀκόλαστον ἢ 20 μὴ παντελῶς φαῦλον εὔρησ. ἀγαπητὸν γὰρ αἰ τῶν κακιῶν ἀνατροπαί,

1 ὁ θεὸς καὶ D: καὶ φίλος codd. τοῦ DRDLDH: om. codd. D^M 2 ἔμενεν codd.: ἔμεινε D, ἔμεινεν v οὐ μεταβαλὼν om. D οὖν D: γοῦν codd. ἢ ὅτι D: ὅτι codd.
3 οὐχ ἐψόμεθα D: οὐκ ἐψέψόμεθα codd. 10 πρεσβύτατον conicio, πρώτων Mang.
12 διαμαρτάνον con. Mang. 13 κατορθοῦν conicio 14 κἄν (εἰ) con. Cohn
ἐστὶν] γένηται conicio (cf. LXX Alex.) μὲν (γάρ) conicio 15 τὴν ψυχὴν codd.
DK Barb.: ἡμῶν τὴν ζωὴν DC DR 15. 16 παντελῶς AD: καθαρῶς B, καὶ παν-
τελῶς mg. B 17 μὲν πως εἰκός DC DR 19 ζητεῖ τις] ζητεῖς conicio, ζητεῖ τις
con. Cohn 20 εὔρησ scripsi: εὐρήσεις codd. ἀνατροπαί D: ἀποτροπαί codd.

2. 3 Platonis Tim. p. 29 DE. 14—17 DC fol. 47r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομα-
ζομένων, DR fol. 67v 68r ἐκ τοῦ περὶ τῶν κατονομαζομένων: ἄπειρα τὰ καταρρυπαίνοντα
. . . ἅπερ οὐκ ἔνεστιν ἀπολοῦσασθαι παντελῶς· πάντως γὰρ λείπονται κηλίδες τινὲς τῷ
θνητῷ, ἃς ὑπολωφῆσαι μὲν πως εἰκός ἐστίν, ἀναιρεθῆναι δὲ εἰσάπαξ ἀμήχανον. — DK
fol. 93r et 116r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων: πολλὰ καὶ ἄπειρα τὰ τοῦ κόσμου
κακὰ καταρρυπαίνοντα, tum plane concinit cum codd., nisi quod fol. 93 κῆραι· λωφῆσαι
μὲν γὰρ εἰκός et εἰς ἀπαξ scribit, fol. 116 κῆραι ἃς λωφῆσαι μὲν εἰκός. desinit ut DC DR.
— Barberinus I 158: τὰ καταρρυπαίνοντα τὴν ψυχὴν ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολοῦσασθαι παν-
τελῶς οὐκ ἔστιν. ἀπολείπονται γὰρ ἐξ ἀνάγκης παντὶ θνητῷ συγγενῆ σκηνώματα. λωφῆσαι
μὲν γὰρ αὐτὰ εἰκός, ἀναιρεθῆναι δὲ εἰς ἀπαξ ἀδύνατον. 20. 166,1 pergīt DC DR
l. c. ἀγαπητὸν γὰρ (οὖν DC) αἰ τῶν κακιῶν ἀνατροπαί, ἐπεὶ ἡ (ἡ om. DR) ἀρετῆς ἐντέλης

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΩΝ
ΚΑΙ ΩΝ ΕΝΕΚΑ ΜΕΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ

- 1 (1.) „Ἐγένετο Ἀβραάμ ἐτῶν ἐνενήκοντα ἐννέα, καὶ ὤφθη κύριος I p. 578 M.
τῷ Ἀβραάμ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς σου“ (Gen. 17,1). ὁ
ἐννέα πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα ἀριθμὸς ἑκατοντάδος γείτων ἐστίν, ἧ τὸ αὐτο-
μαθὲς ἐπέλαμψε γένος, Ἰσαάκ, εὐπαθειῶν ἀρίστη, χαρά· τῷ γὰρ ἑκα-
2 τονταετῆ γίνεται. ἔστι δὲ καὶ Λευιτικῆς φυλῆς ἱερεῦσιν ἀπαρχὴ διδο- 5
μένη· δεκάτας γὰρ λαβόντες, ἀπὸ τούτων ὡς ἂν ἀπ’ οἰκείων καρπῶν
ἐτέρας ἀπάρχονται ἑκατοστὸν λόγον περιεχούσας (Num. 18,26). προ-
κοπῆς μὲν γὰρ δεκάς, ἑκατοντάς δὲ τελειότητος σύμβολον. σπεύδει δὲ
ὁ μέσος αἰὶ πρὸς ἀκρότητα, φύσεως εὐμοιρία χρώμενος· ἢ φησιν ὀφθῆναι
3 τὸν τῶν ὄλων κύριον. ἀλλὰ μὴ νομίσης τοῖς σώματος ὀφθαλμοῖς 10
γίνεσθαι τὴν προσβολὴν — οἱ μὲν γὰρ τὰ αἰσθητὰ μόνα ὀρῶσι, τὰ δ’
αἰσθητὰ σύγκριτα, φθορᾶς ἀνάμεστα, τὸ δὲ θεῖον ἀσύγκριτον, ἀφθαρτον
—, ἀλλὰ τὸ δεχόμενον τὴν θεῖαν φαντασίαν τὸ τῆς ψυχῆς ἐστὶν ὄμμα.
4 καὶ γὰρ ἄλλως ὄσα μὲν οἱ σώματος ὀφθαλμοὶ | θεωροῦσι, συνεργῶ φωτὶ p. 579 M.
χρώμενοι καταλαμβάνουσιν, δὲ διαφέρει τοῦ θ’ ὀρωμένου καὶ τοῦ ὀρῶντος· 15
ὄσα δὲ ἡ ψυχῆ, αὐτὴ δι’ ἑαυτῆς ἄνευ τινὸς ἄλλου συμπράξεως· αὐτὰ

περὶ — μετονομάζονται A, τοῦ αὐτοῦ ΦΩλωνος Ἰουδαίου περὶ . . . μετονομάζονται B

1 Ἀβραάμ per totum librum AB ἐνενήκοντα codd., item lin. 3

2 ὁ θεός σου B: θεός σός A et sic § 18. 27. 29. 31, sed ὁ θεός σου LXX et Philo
vol. II p. 54,9 et vol. II p. 186,29 Mang. 5 καὶ (ὑπὸ) conl. Mang.

7 ἀπάρχονται ἐτέρας B ἑκατοστὸν Mang.: ἑκατὸν codd. 7. 8 ante προκοπῆς
ras. 3 litt. in B, καὶ ex Coisl. 43 add. Mang. 13 prius τὸ B: τὸν A 14 μὲν

οἱ scripsi: μόνου codd.

γάρ ἑαυτοῖς ἔστι φέγγος τὰ νοούμενα. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰς ἐπι- 5
 στήμας διδασκόμεθα· ὁ γὰρ νοῦς τὸ ἄκλειστον καὶ ἀκαίμητον προσβαλὼν
 ὄμμα τοῖς δόγμασι καὶ τοῖς θεωρήμασιν εἶδεν αὐτὰ οὐ νόθῳ φωτὶ, γητσίφ
 δὲ ἔπερ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξέλαμψεν. ὅταν οὖν ἀκούσης ὀφθέντα θεὸν ἀν- 6
 5 θρώπῳ, τοῦτο γίνεσθαι νόει χωρὶς φωτὸς αἰσθητοῦ· νοήσει γὰρ τὸ νοη-
 τὸν εἰκὸς μόνον καταλαμβάνεσθαι. πηγὴ δὲ τῆς καθαρωτάτης αὐγῆς
 θεὸς ἔστιν· ὥσθ' ὅταν ἐπιφαίνηται ψυχῇ, τὰς ἀσκήους καὶ περιφανε-
 στατάς ἀκτῖνας ἀνίσχει. (2.) μὴ μέντοι νομίσης τὸ ὄν, ὃ ἔστι πρὸς 7
 ἀλήθειαν ὄν, ὑπ' ἀνθρώπου τινὸς καταλαμβάνεσθαι. ὄργανον γὰρ οὐδὲν
 10 ἐν ἑαυτοῖς ἔχομεν, φ' ὀνησόμεθα ἐκεῖνο φαντασιωθῆναι, οὐτ' αἰσθησιν
 — αἰσθητὸν γὰρ οὐκ ἔστιν — οὔτε νοῦν. Μωυσῆς οὖν ὁ τῆς ἀειδοῦς
 φύσεως θεατῆς [καὶ θεόπτῆς] — εἰς γὰρ τὸν γνόφον φασιν αὐτὸν οἱ
 θεοὶ χρησμοὶ εἰσελθεῖν (Exod. 20, 21), τὴν ἀόρατον καὶ ἀσώματον οὐσίαν
 αἰνιττόμενοι — πάντα διὰ πάντων ἐρευνήσας ἐζήτηε τὸν τριπόθητον καὶ
 15 μόνον ἀγαθὸν τηλαυγῶς ἰδεῖν. ἐπεὶ δ' οὐδὲν εὑρισκεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐμ- 8
 φερῆ τινα ἰδέαν τῷ ἐλπίζομένῳ, τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων διδασκαλίαν ἀπο-
 γνοῦς ἐπ' αὐτὸ καταφεύγει τὸ ζητούμενον καὶ δεῖται λέγων· „ἐμφάνισόν
 μοι σεαυτόν, γνωστῶς ἴδω σε“ (Exod. 33, 13)· καὶ ὁμοῦς ἀμοιρεῖ τῆς
 προθέσεως, αὐταρκεστάτης δωρεᾶς τῷ θνητῶν ἀρίστῳ γένει νομισθεῖσης
 20 τῆς (τῶν) μετὰ τὸ ὄν σωμάτων τε ὁμοῦ καὶ πραγμάτων ἐπιστήμησ.
 λέγεται γάρ· „ἴψει τὰ ὀπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθήσεταιί 9
 σοι“ (ibid. 23), ὡς τῶν ὄσα μετὰ τὸ ὄν σωμάτων τε ὁμοῦ καὶ πραγμά-

1 φέγγος] post φ ras. in B
 γανον Mang.: ὄραν codd.

8 νοήσης τὸ ὄν, ἔπερ πρὸς Hoeschel

9 ὄρ-

10 φαντασιωθῆναι Cohn: φαντασιασθῆναι codd.

11 γάρ ex Coisl. 43 et codice Oxon. Coll. Novi 143 Mang.: οὖν AB

ἔστιν] ἦν

Hoesch.

νοῦν scripsi: ἰσχύν codd.

Μωσῆς codd.

12 καὶ θεόπτῆς

secl. Cohn, καὶ θεοπρόπος coniciebam

αὐτόν φασιν B

13 θεοὶ D: om.

codd.

καὶ ἀσώματον D: om. codd.

15 ἀγαθὸν D: om. codd.

16 τῶν ἐλπίζομένων Hoesch.

18 γνωστῶς] εἰ s. s. B, Iva add. Richter

ὁμοῦς D: ὁμοίως codd.

19 θνητῶν Mang.: θνητῶ codd.

20 τῶν

addidi

12—19. 158,2 DC fol. 44r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων DR fol. 55r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν
 μετονομαζομένων DH fol. 65r τοῦ αὐτοῦ: τὸν Μωυσῆν φασιν οἱ θεοὶ χρησμοὶ εἰς τὸν γνό-
 φον εἰσελθεῖν, τὴν διὰ πάντων ἐρευνήσαντα (διερευνήσαντα DR) τὸ μόνον ἀγαθὸν
 ἰδεῖν μὴ ἰσχύσαι· ἐπειδὴ περ οὐδὲν εὑρισκεν (ἠῦρισκεν DR) οὐδὲ ἐμπερῆ τινα ἰδέαν (ἰδεῖν
 DC DH) ἐν τῷ ἐλπίζομένῳ προθέσεως τῷ μὴ πεφυκέναι ὀρᾶσθαι τὸ ὄν (θεόν DR).
 postrema τῷ—ὄν olim in textu lin. 6 addebam, nunc ex p. 158,2 fluxisse verisimilius
 puto.

- των εἰς κατάληψιν ἐρχομένων, εἰ καὶ μὴ πάντα ἤδη καταλαμβάνεται,
 10 μόνου δ' ἐκείνου μὴ πεφυκότος ὁρᾶσθαι. καὶ τί θαυμαστόν, εἰ τὸ ὄν
 ἀνθρώποις ἀκατάληπτον, ὅποτε καὶ ὁ ἐν ἐκάστῳ νοῦς ἄγνωστος ἡμῖν;
 τίς γὰρ ψυχῆς οὐσίαν εἶδεν; ἤς ἡ ἀδελότης μυρίας ἔριδας σοφισταῖς
 ἐγέννησεν ἐναντίας εἰσηγουμένοις γνώμας ἢ καὶ. ὅλοις γένεσιν ἀντιστα- 5
 11 τούσας. ἦν οὖν ἀκόλουθον τὸ μὴδ' ὄνομα κύριον ἐπιφημισθῆναι δύνα-
 σθαι τῷ ὄντι πρὸς ἀλήθειαν. οὐχ ὅρᾳς ὅτι φιλοπευστοῦντι τῷ | προ- p. 580 M.
 φήτῃ, τί τοῖς περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ζητοῦσιν ἀποκριτέον, φησὶν ὅτι
 „ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν“ (Exod. 3, 14), ἴσον τῷ εἶναι πέφυκα, οὐ λέγεσθαι.
 12 τοῦ δὲ μὴ παντάπασιν ἀμοιρῆσαι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος προσρήσεως 10
 τοῦ ἀρίστου, δίδωσι καταχρῆσθαι ὡς ἂν ὁ ὢν ὀνόματι τοιοῦτ' „κύριος ὁ
 θεὸς“ τῶν τριῶν φύσεων, διδασκαλίας, τελειότητος, ἀσκήσεως, ὢν σύμ-
 βολα Ἰακώβ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ ἀναγράφεται. „τοῦτο γὰρ μου“ φησὶν
 „ὄνομα αἰώνιον“ ὡς ἂν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι ἐξεταζόμενον, οὐκ ἐν τῷ
 πρὸ αἰῶνος, „καὶ μνημόσυνον“, οὐ τὸ πέρα μνήμης καὶ νοήσεως ἰστάμενον, 15
 13 καὶ πάλιν „γενεαῖς“ (ibid. 15), οὐ φύσεσιν ἀγενήτοις. καταχρήσεως γὰρ
 ὀνόματος θεοῦ δεῖ τοῖς εἰς τὴν θνητὴν γένεσιν ἔλθοῦσιν, ἐν', εἰ καὶ μὴ
 πράγματι, ὀνόματι γοῦν προσερχόμενοι ἀρίστῳ κατ' αὐτὸ κοσμώνται.
 δηλοῖ δὲ καὶ λόγιον ἐκ προσώπου θεσπισθὲν τοῦ τῶν ὄλων ἡγεμόνος
 περὶ τοῦ μὴδενὶ δεδηλωσθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ κύριον. „ᾤφθην“ φησὶ 20

- 3 ἀκατονόμαστον D 4 τίς γὰρ D: ἐστι. τίς codd. 5 ἢ fort. del.
 7 πρὸς ἀλήθειαν ante alt. τῷ add. codd., om. D 8 τί om. DRD₃C τοῦ D: om.
 codd. ὅτι om. D 9 ἴσον τῷ] εἰς ὢν τὸ DR 10 ἀμοιρῆσαι D (Mang.):
 ἀφαιρῆσαι codd. τῶν D: om. codd. 11 ἀρρήτου conit. Mang. δίδωσι D
 (Hoesch.): δίδωμι codd. καταχρήσασθαι D καταχρῆσθαι ὁ ἀκατονόμαστος
 ὢν conicio ἂν D (Hoesch.): ἐν codd. ὁ ὢν D: om. codd. τοι-
 οὔτω D: τῷ κυρίῳ codd. 12 τελειότητος D: δαιότητος codd. 13 Ἰακώβ D:
 καὶ Ἰακώβ codd. μου D: om. codd. 14 ἂν D: om. codd. 15 πέρα D:
 πέραν codd. 16 καὶ πάλιν—ἀγενήτοις om. D κατὰ χρῆσιν D
 17 θνητὴν D (Mang): ὠνητὴν codd. 17. 18 ἔλθοῦσιν εἰμὶ καὶ πράγματι D
 18 προσερχόμενοι D, προσχρῶμενοι conit. Mang., προσεχόμενοι conit. Cohn 20 τὸ
 scripsi: τὸ ὄν DR, ἀνθρώπων DC (fort. scrib. ἀνθρώπων τὸ), om. codd. ὄνομα D:
 ὀνόματι codd., ὄνομά τι Hoesch. κύριον D (Hoesch.): κυρίῳ codd.
 20. 159,1 ᾤφθην—αὐτῶν καὶ D: om. codd.

- 2—4 DC fol. 224^r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων DR fol. 222^v: τί θαυ-
 μαστόν . . . εἶδεν. 7—9 pergit DC DR l. c.: οὐχ ὅρᾳς—λέγεσθαι.
 7—18 DC fol. 224^r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἐν γενέσει ζητημάτων: φιλοπευστοῦντι
 τῷ προφήτῃ τοῖς περὶ—κοσμοῦνται (sic). 20—129,2 pergit DC DR post locum
 ad lin. 7—9 allatum: περὶ δὲ τοῦ μὴδενὶ—αὐτοῖς.

„πρὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ θεὸς ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά μου κύριον οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς“ (Exod. 6,3). τοῦ γὰρ ὑπερβατοῦ μετατεθέντος ἐξῆς ἂν τοιοῦτος εἶη λόγος. „ὄνομά μου τὸ κύριον οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς“, ἀλλὰ τὸ ἐν καταχρήσει διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας. οὕτω 14
 5 μέντοι τὸ ὄν ἄρρητον ἐστίν, ὥστ' οὐδὲ αἱ ὑπηρετούμεναι δυνάμεις κύριον ὄνομα ἡμῖν λέγουσι· μετὰ γοῦν τὴν πάλιν, ἣν ὑπὲρ κτήσεως ἀρετῆς ὁ ἀσκητῆς ἐπάλαισε, φησὶ τῷ ἀοράτῳ ἐπιστάτῃ· „ἀνάγγελόν μοι τὸ ὄνομά σου“, ὁ δὲ εἶπεν· „ἵνα τί τοῦτο ἐρωτᾷς τὸ ὄνομά μου;“ (Gen. 32,29), καὶ οὐ μὴνυεῖ τὸ ἴδιον καὶ κύριον. ἀπόχρη γὰρ σοι, φησὶν, ὠφελείσθαι
 10 κατὰ τὰς ἐμὰς εὐφημίας, τὰ δὲ γενητῶν σύμβολα, ὀνόματα, μὴ ζῆτει παρὰ φύσειν ἀφθάρτοις· (3.) μήτ' οὖν διαπόρει, εἰ τὸ τῶν ὄντων 15 πρεσβύτατον ἄρρητον, ὅποτε καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ κυρίῳ ὀνόματι οὐ ῥητὸς p. 581 M. ἡμῖν· καὶ μὴν εἰ ἄρρητον, καὶ | ἀπερινόητον καὶ ἀκατάληπτον· ὥστε τὸ „ὠφθη κύριος τῷ Ἀβραάμ“ (Gen. 17,1) λέγεσθαι ὑπονοητέον οὐχ
 15 ὡς ἐπιλάμποντος καὶ ἐπιφαινομένου τοῦ παντὸς αἰτίου — τίς γὰρ ἀνθρώπιος νοῦς τὸ μέγεθος τῆς φαντασίας ἱκανὸς ἐστὶ χωρῆσαι; —, ἀλλ' ὡς μιᾶς τῶν περὶ αὐτὸ δυνάμεων, τῆς βασιλικῆς, προφαινομένης· ἡ γὰρ κύριος πρόσορσις ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἐστὶ. νοῦς δὲ ἡμῶν ἡνίκα ἐχαλ- 16
 20 δαίξει μετεωρολεσχῶν, τῷ κόσμῳ τὰς δραστηρίους ἦν περιέπων δυνάμεις ὡς αἰτίας· γενόμενος δὲ μετανάστης ἀπὸ τοῦ Χαλδαϊκοῦ δόγματι εἶγνω ἡνιοχούμενον καὶ κυβερνώμενον αὐτὸν ὑπὸ ἡγεμόνος, οὗ τῆς ἀρχῆς φαντασίαν ἔλαβε. διὸ λέγεται „ὠφθη“ οὐ τὸ ὄν, ἀλλὰ κύριος· οἷον ἐφάνη 17

2 κύριον D: om. codd., κύριος ex LXX Hoesch. 5 τὸ ὄν A: ras. 3 litt. B
 ἐστὶ A οὐδ' B ὑπηρετούσαι conicio 5. 6 (τὸ) κύριον ὄνομα (αὐτῶν)
 conicio 7 ἄρρητῳ conio. Mang. ἐπιστάτῃ] παλαιστῆ conicio (v. § 44)
 8 τοῦτο codd.: om. D 9 καὶ οὐ — κύριον om. D σοι D: om. codd.
 ὠφελείσθαι φησὶ DR 10 κατὰ Coisl. (v. Mang.): καὶ AB; om. D εὐφημίας DR:
 εὐφημῆσεις DC, ὑφηγησεις codd., mg. DC γενητῶν B²: γεννητῶν AB¹
 11 μηδ' conicio, μὴ γοῦν conio. Cohn 12 πρεσβύτατον D (Mang.): πρεσβύτερον
 codd. καὶ D: om. codd. οὐ ῥητὸς] ἄρρητος DR 13 καὶ μένει ἄρρητος
 (ἄρρητος om. DR) καὶ ἀπερινόητος D καὶ ἀκατάληπτον scripsi: καὶ ἀκατάληπτος
 D, om. codd. 15 πάντων conicio 16 (ταύτης) τῆς conicio
 17 αὐτὸ B (Mang.): αὐτὸν A 19 τὰ κόσμου τὰς Mang., τὰς ἐν τῷ κόσμῳ δραστη-
 ρίους περιέπων conicio περιέπων Mang.: περιπεύων codd.

6—10 pergit DC^{DR} l. c.: οὕτω καὶ Ἰακώβ μετὰ τὴν πάλιν μαθεῖν ἐθέλων ἤκουσεν (ἤκουεν) DC
 ἵνα τί — εὐφημίας. 11—13 DC fol. 44v, DRDH post locum ad p. 157,12 allatum: τί
 διαπορεῖς, εἰ — ἀκατάληπτος. Mang. falso fragmentum, quod in D sequitur ex libro de
 praem. et poen. 6 (II 414,25—32 M.) depromptum, nostro libro inserendum esse conicit.

ὁ βασιλεύς, ἐξ ἀρχῆς μὲν ὧν, οὕτω δὲ τῇ ψυχῇ γνωριζόμενος, ἢ καὶ
 ὀψιμαθῆς μὲν, οὐ μὴν εἰσάπαν ἀμαθῆς διετέλεσεν, ἀλλ' ἐφантаσιώθη
 18 τὴν ἐν τοῖς οὖσιν ἀρχὴν καὶ ἡγεμονίαν. φανείς δ' ὁ ἄρχων ἔτι μᾶλλον
 εὐεργετῆ τὸν ἀκροατὴν καὶ θεατὴν φάσκων· „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“ (Gen.
 17, 1). τίνος γάρ, εἴποιμ' (ἄν), οὐ θεὸς ὑπάρχεις τῶνδε ὅσα εἰς γένεσιν 5
 ἦλθεν; ἀλλὰ διδάξει με ὁ ὑποφῆτης αὐτοῦ λόγος, ὅτι οὐ περὶ τοῦ κόσμου
 νῦν λέγει, οὐ δημιουργὸς πάντως ἐστὶ καὶ θεός, ἀλλὰ περὶ ἀνθρωπίνων
 19 ψυχῶν, ἃς οὐ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας ἤξιώκε. δικαιοὶ γὰρ τῶν μὲν φαύλων
 λέγεσθαι κύριος καὶ δεσπότης, τῶν δ' ἐν προκοπαῖς καὶ βελτιώσεσι
 θεός, τῶν δ' ἀρίστων καὶ τελειοτάτων ἀμφοτέρον, κύριος ὁμοῦ καὶ θεός. 10
 αὐτίκα γέ τοι ἔσχατον ὄρον ἀσεβείας ἰδρυσάμενος τὸν Φαραῶ [κύριον
 καὶ] θεὸν τούτου οὐδέποτε προσεῖπεν ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸν σοφὸν Μωυσῆν —
 λέγει γάρ· „ἰδοὺ δίδωμί σε θεὸν Φαραῶ“ (Exod. 7, 1) —, κύριον δὲ
 20 ὠνόμασε πολλαχοῦ τῶν ὑπ' αὐτοῦ χρησθέντων· ἄδεται δὲ τὰ τοιαῦτα·
 „τάδε λέγει κύριος“ (Exod. 7, 17), καὶ ἐν ἀρχῇ· „ἐλάλησε κύριος πρὸς 15
 Μωυσῆν λέγων· ἐγὼ κύριος, λάλησον Φαραῶ βασιλεὶ Αἰγύπτου, ὅσα ἐγὼ
 21 λαλῶ πρὸς σέ“ (Exod. 6, 29), καὶ Μωυσῆς πρὸς αὐτόν· „ὅταν ἐξέλθω
 τὴν πόλιν, ἐκπετάσω τὰς χεῖρας πρὸς κύριον, καὶ αἱ φωναὶ παύσονται,
 καὶ ἡ χάλαια καὶ ὁ ὑέτης οὐκ ἔσται· ἵνα γνῶς, ὅτι κυρίου ἡ γῆ,“
 οἰνοεὶ πᾶσα ἡ σωματικὴ καὶ γεώδης σύστασις, „καὶ σύ“, ὁ ἀγαλαματο- 20
 φορούμενος νοῦς, „καὶ οἱ θεράποντές σου,“ οἱ κατὰ μέρος δορυφοροῦντες
 λογισμοί. „ἐπίσταμαι γάρ, ὅτι οὐδέπω πεφόβησθε τὸν κύριον“ (Exod.
 9, 29. 30), ἴσον τῷ οὐ τὸν λεγόμενον ἄλλως, ἀλλὰ τὸν ὄντως ὄντα
 22 δεσπότην. κύριος γὰρ γεννητὸς πρὸς | ἀλήθειαν οὐδεὶς, κἄν ἀπὸ περάτων p. 582 M.
 ἐπὶ πέρατα εὐρύνας τὴν ἡγεμονίαν ἀνάψηται· μόνος δ' ὁ ἀγέννητος ἀψευ- 25
 δῶς ἡγεμῶν, οὐ τὴν ἀρχὴν ὁ δεδιὼς καὶ καταπεπληγμένος ἀθλον ὠφε-

1. 2 (εἰ) καὶ ὀψιμαθῆς ἦν, οὐ conicio ἐφантаσιώθη Cohn: ἐφантаσιώσθη codd.
 4 τὸν] τὴν A ἀκροατὴν καὶ om. A 5 ἄν addidi τῶν (del. δε)
 conicio 7 post οὐ add. ὁ A, gas. in B 11 ἰδρυσάμενος] δ ex corr. B
 11. 12 κύριον καὶ secl. Mang. 14 χρυσθέντων A δε] γε conicio
 15 ἐν ἀρχῇ, sc. orationis dei] („κύριος ἔκτισέν με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ,
 πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέν με) ἐν ἀρχῇ (Prov. 8, 22) conio. Mang. 16 βασιλεὶ
 Φαραῶ B 17 Μωσῆς codd. 18 τὰς χεῖρας om. B 19 ὁ om. B
 κύριον A 24 γεννητὸς codd. D (Ant. Mel.) 25 ἐπὶ codd.: εἰς D (Ant.)
 εὐρύνας om. DR (Ant.)

λιμώτατον αἴρεται νουθεσία, τὸν δὲ ὀλίγων ἐκδέχεται πάντως οἰκτρὸς ὀλεθρος. οὐκοῦν κύριος ἀφρόνων ἐπιδέδεικται τὸν ἄρχοντος ἐπανατεινά- 23
 μενος οἰκεῖον φόβον, θεὸς δὲ βελτιουμένων γράφεται, καθὼς καὶ νῦν·
 „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“ (Gen. 17,1), „ἐγὼ (ὁ) θεὸς σου, αὐξάνου καὶ πλη-
 5 θύνου“ (Gen. 35, 11), τελείων δὲ ἀμφοτέρων, κύριος ἰσοῦ καὶ θεός, ὡς
 ἐν δέκα λόγοις· „ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου“ (Exod. 20, 2) καὶ ἐτέρωθι·
 „κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν“ (Deut. 4,1). δικαιοὶ γὰρ τὸν μὲν 24
 φαῦλον ὡς ὑπὸ κυρίου δεσπόζουσαι, ἔν' εὐλαβούμενος καὶ στένων ἐπι-
 κρεμάμενον ἔχη τὸν δεσποτικὸν φόβον, τὸν δὲ προκόπτοντα ὡς ὑπὸ θεοῦ
 10 εὐεργετῆσθαι, ὅπως ταῖς εὐποιαῖς τελειότητος ἐφίκηται, τὸν δὲ τέλειον
 καὶ ἡγεμονεύουσαι ὡς ὑπὸ κυρίου καὶ εὐεργετῆσθαι ὡς ὑπὸ θεοῦ· δια-
 μένει γὰρ οὗτος εἰσάπαν ἄτρεπτος, ἐκεῖνος δὲ πάντως ἐστὶν ἄνθρωπος
 θεοῦ. δηλοῦται δὲ τοῦτο μάλιστα' ὡς ἐπὶ Μωυσέως· „αὕτη“ γὰρ φησὶν 25
 „ἡ εὐλογία ἦν εὐλόγησας Μωυσῆς, ἄνθρωπος θεοῦ“ (Deut. 33, 1). ὃ
 15 παγκάλως καὶ ἱεροπροποῦς ἀντιδόσεως ἀξιοθεῖς, θείας προνοίας ἀντιδοῦσαι
 ἑαυτὸν. ἀλλὰ μὴ νομίσης τὸν αὐτὸν τρόπον ἄνθρωπὸν τε γίνεσθαι καὶ 26
 ἄνθρωπον θεοῦ· ἄνθρωπον μὲν γὰρ, θεοῦ ὡς κτῆμα· ἄνθρωπον δὲ θεοῦ,
 ὡς αὐχμηρὰ καὶ ἀφέλημα. εἰ δὴ βούλει διανοίας κληρὸν τὸν θεὸν ἔχειν,
 αὐτὸς πρότερον γενεῶν κληρὸς ἀξιοχρεως αὐτοῦ· γενήσῃ δέ, ἂν τοὺς
 20 χειροποιήτους καὶ ἐκουσίους ἅπαντας νόμους ἐκφύγη. (4.) ἀλλὰ γὰρ 27
 οὐδ' ἐκεῖνο προσῆκεν ἀγνοεῖν, ὅτι τὸ „ἐγὼ εἰμι θεὸς σός“ (Gen. 17,1)
 λέγεται καταχρηστικῶς, οὐ κυρίως. τὸ γὰρ ὄν, ἢ ὄν ἐστίν, οὐχὶ τῶν
 πρὸς τι· αὐτὸ γὰρ ἑαυτοῦ πλήρες καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ ἰκανόν, καὶ πρὸ τῆς
 τοῦ κόσμου γενέσεως καὶ μετὰ τὴν γένεσιν τοῦ παντὸς ἐν ὁμοίῳ.
 25 ἄτρεπτον γὰρ καὶ ἀμετάβλητον, χρῆζον ἐτέρου τὸ παράπαν οὐδενός, 28
 ὥστε αὐτοῦ μὲν εἶναι τὰ πάντα, μηδενός δὲ κυρίως αὐτό. τῶν δὲ δυνά-
 μεων, ἃς ἔτιεν εἰς γένεσιν ἐπ' εὐεργεσίᾳ τοῦ συσταθέντος, ἑνίας συμ-
 βέβηκε λέγεσθαι ὡσανεὶ πρὸς τι, τὴν βασιλικήν, τὴν εὐεργετικήν· βασι-
 λεὺς γὰρ τινος καὶ εὐεργέτης τινὸς ἐτέρου πάντως βασιλευμένου καὶ
 p. 583 M. εὐεργετουμένου. τούτων συγγενής ἐστὶ καὶ | ἡ ποιητικὴ δύναμις, ἡ κα- 29
 31 λουμένη θεός· διὰ γὰρ ταύτης τῆς δυνάμεως ἔβηκε τὰ πάντα ὁ γεννήσας

1 αἴρεται scripti: αἰρεῖται codd. νουθεσίαν conl. Mang. 2 ἀφρόνων A: ἀμφοτέρων B
 3 καθὰ conl. Cohn 4 σός (καὶ ἐτέρωθι) conicio ὁ addidi 5 καὶ θεὸς ἰσοῦ
 transpos. B 6 δεκαλόγους codd. ἐγὼ—σου om. B 7 ὑμῶν Hoesch.: ἡμῶν
 codd. 13 ὡς fort. del. Μωυσέως codd. 15 ἰσοπροποῦς B 15. 16 ἀντιδόσεως,
 ἀξιοθεῖναι θείας προνοίας αὐτόν conicio 18 δὴ A: δὲ B 18. 19 διάνοια et αὐτῆ
 conicio 24 (μένον) ἐν conicio 28 πρὸς τι ὡσανεὶ transpos. Mang.

καὶ τεχνιτεύσας πατήρ, ὥστε τὸ „ἐγὼ εἰμι θεὸς σὸς“ ἴσον ἐστὶ τῷ ἐγὼ
 30 εἰμι ποιητῆς καὶ δημιουργός. μεγίστη δὲ διαφορά τὸ αὐτοῦ λαχεῖν ἀρχι-
 τέκτονος, οὗ καὶ σύμπας ὁ κόσμος ἔλαχε. φαύλου μὲν γὰρ ψυχὴν οὐ
 διέπλασεν — ἐχθρὸν γὰρ θεῷ κακία —, τὴν δὲ μέσσην οὐ δι' ἑαυτοῦ
 μόνου κατὰ τὸν ἱερώτατον Μωυσῆν, ἐπειδὴ κηροῦ τρόπον ἔμελλεν αὕτη 5
 31 δέξασθαι καλοῦ τε καὶ αἰσχροῦ διαφορὰν. οἷόπερ λέγεται· „ποιήσωμεν
 ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν“ (Gen. 1, 26), ἴν', εἰ μὲν δέξεται φαῦλον
 τύπον, ἐτέρων φαίνεται δημιουργήματα, εἰ δὲ καλόν, τοῦ τῶν καλῶν καὶ
 ἀγαθῶν μόνων τεχνίτου. πάντως οὖν σπουδαῖος ἐκεῖνός ἐστιν, ᾧ φησιν·
 „ἐγὼ εἰμι θεὸς σὸς,“ ποιητοῦ μόνου λαχῶν ἄνευ συμπτώσεως ἐτέρων. 10
 32 ἅμα μέντοι καὶ τὸ πολλαχοῦ κατασκευαζόμενον αὐτῷ δόγμα συναίγει
 διδάσκων, ὅτι μόνων ἀγαθῶν καὶ σοφῶν δημιουργός ἐστιν. οὗτος δὲ
 πᾶς ὁ θίασος τὴν (τῶν) ἐκτὸς ἄφθονον κτῆσιν ἑαυτὸν ἐκὼν ἀφήρηται,
 33 ἀλλὰ καὶ τῶν σαρκὶ φίλων ὀλιγώρηκεν. εὐέκται μὲν γὰρ καὶ σφριγῶντες
 ἀθλῆται τὸ δοῦλον ἐπιτετειχικότες ψυχῇ τὸ σῶμα, ὡχροὶ δὲ καὶ διερρυη- 15
 κότες καὶ κατεσκευασμένοι τρόπον τινὰ οἱ ἀπὸ παιδείας, ταῖς ψυχικαῖς
 δυνάμεισι καὶ τοῖς σωματικαῖς τόνους προσκεκληρωκότες καί, εἰ δεῖ τάλη-
 θές εἰπεῖν, εἰς ἕν εἶδος τὸ τῆς ψυχῆς ἀναλυθέντες καὶ ἀσώματοι διάνοιαι
 34 γεγονότες. φθείρεται οὖν εἰκότως τὸ γεῶδες καὶ καταλύεται, ὅταν ὄλος
 δι' ὄλων ὁ νοῦς εὐαρεστεῖν προέλῃται θεῷ· σπάνιον δὲ καὶ τὸ γένος 20
 καὶ μόλις εὐρισκόμενον, πλὴν οὐκ ἀδύνατον γενέσθαι. δηλοῖ δὲ τὸ
 χρησθὲν ἐπὶ τοῦ Ἐνώχ λόγιον τόδε· „εὐηρέστησε δὲ Ἐνώχ τῷ θεῷ,
 35 καὶ οὐχ εὐρίσκατο“ (Gen. 5, 24). ποῦ γὰρ (ἄν) σκεψάμενός τις εὑροὶ
 τάγαθόν τοῦτο; ποῖα πελάγη διαβαλῶν; (πρὸς) τίνας νήσους, τίνας ἡπί-
 36 ρους ἐλθῶν; παρὰ βαρβάρους ἢ παρ' Ἑλλήσιν; ἢ οὐχὶ καὶ μέχρι νῦν 25
 τῶν φιλοσοφίᾳ τετελεσμένων εἰσὶ τινες, οἱ λέγουσιν ἀνυπαρκτὸν εἶναι
 σοφίαν, ἐπειδὴ καὶ τὸν σοφόν; μηδένα γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρώπων γενέ-

2 δημιουργός (σός) conicio (τοῦ) αὐτοῦ conicio 3 φαύλην con. Mang.
 5 μόνον Hoesch. αὕτη scripsi: αὐτή codd. 7 δέξεται B, ex corr. A: δέξεται
 prius A, δέξατο conicio 9 μόνον Hoesch. ἐστὶν ἐκεῖνος B 10 μόνου (θεοῦ)
 vel (τούτου) μόνου conicio 11 ἀτῶ B εἰσάγει con. Mang. 12 μόνων (τῶν)
 conicio οὔτος] τούτων conicio 13 τῶν ἐκτὸς ἄφθονον Markland: ἐκ τοῦ ἀφθόνου
 codd. 15 ἀθλῆται (οἱ) conicio alterum τὸ vid. secl. 18 διάνοιαι Mang.:
 διανοία codd. 19 καταλύεται Mang.: καταλύεται codd. 20 καὶ vid. del.
 23 ἄν addidi 23. 24 εὑροὶ (corr. ex εὔρη) τάγαθόν A: εὔροισι' ἀγαθόν B, εὔρη τὸ ἀγα-
 θόν v 24 διαβαλῶν A πρὸς add. Mang., sed fort. lin. 25 ἐπελθῶν leg.

σεως ἄχρι τοῦ παρόντος βίου κατὰ τὸ παντελὲς ἀνυπαίτιον νομισθῆναι·
 καὶ γὰρ ἀδύνατον εἶναι θνητῷ σώματι ἐνδεδεμένον εἰσάπαν εὐδαιμονῆσαι.
 p. 584 M. ταῦτα δ' εἰ μὲν ὀρθῶς | λέγεται, σκεψόμεθα ἐν καιρῷ· νυνὶ δ' ἀκολου- 37
 θήσαντες τῷ λογίῳ φήσομεν, ὅτι ἔστι μὲν ὑπαρκτὸν πρᾶγμα σοφία,
 5 ἔστι δὲ καὶ ὁ ἔραστῆς αὐτῆς, σοφός, ὑπάρχων δὲ ἕως ἡμᾶς τοὺς φαύ-
 λους διαλέληθεν· ἀγαθὸν γὰρ οὐκ ἐθέλει κακῷ συνέρχασθαι. διὰ τοῦτο 38
 λέγεται· „οὐχ εὐρίσκετο“ ὁ εὐαρεστήσας τρόπος τῷ θεῷ, ὡς ἂν δήπου
 ὑπαρκτὸς μὲν ᾖν, ἀποκρυπτόμενος δὲ καὶ τὴν εἰς ταῦτὸ σύνοδον ἡμῶν
 ἀποδιδράσκων, ἐπειδὴ καὶ μετατεθῆναι λέγεται, τὸ δ' ἔστι μεταναστῆναι
 10 καὶ μετριοκίαν στεῖλαισθαι τὴν ἀπὸ θνητοῦ βίου πρὸς τὸν ἀθάνατον.

(5.) Οὗτοι μὲν δὴ τὴν ἔνθεον μανίαν μανέντες ἐξηγησιώθησαν, ἔτεροι 39
 δ' εἰσὶν οἱ τῆς τιθασοῦ καὶ ἡμέρου σοφίας ἑταῖροι. τούτοις καὶ εὐσέ-
 βεια διαφερόντως ἀσχεῖται καὶ τὰ ἀνθρώπεια οὐχ ὑπερορᾶται. μάρτυρες
 δ' οἱ χρησμοί, ἐν οἷς λέγεται τῷ Ἀβραάμ ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ·
 15 „εὐαρέσκει ἐνώπιον ἐμοῦ“ (Gen. 17, 1), τοῦτο δ' ἔστι μὴ ἐμοὶ μόνῳ,
 ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐμοῖς ἔργοις παρ' ἐμοὶ κριτῆ, ὡς ἐφόρῳ καὶ ἐπισκόπῳ.
 τιμῶν γὰρ γονεῖς ἢ πένητας ἐλεῶν ἢ φίλους εὐεργετῶν ἢ πατρίδος ὑπερ- 40
 ασπίζων ἢ τῶν κοινῶν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους δικαίων ἐπιμελούμενος
 εὐαρεστήσεις μὲν πάντως τοῖς χρωμένοις, θεοῦ δ' ἐνώπιον εὐαρεστήσεις·
 20 ἀκοιμήτῳ γὰρ ὀφθαλμῷ βλέπει πάντα καὶ τὰ σπουδαῖα χάριτι ἐξαιρέτῳ
 πρὸς ἑαυτὸν καλεῖ καὶ ἀποδέχεται. τοιγάρτοι καὶ ὁ ἀσκητῆς εὐχόμενος 41
 ταῦτὸν ἀποδηλώσει φάσκων· „ὁ θεός, ὃ εὐηρέστησαν οἱ πατέρες μου“
 καὶ προστίθῃσιν „ἐνώπιον αὐτοῦ“ (Gen. 48, 15), χάριν τοῦ γινῶναι
 τὴν πραγματικὴν διαφορὰν τοῦ „θεοῦ“ εὐαρεστεῖν πρὸς τὸ „ἐνώπιον
 25 αὐτοῦ“· τὸ μὲν γὰρ ἀμφοτέρω περιέχει, τὸ δὲ θάτερον μόνον. οὕτω 42

1 εὐρεθῆναι conicio (cf. D) 2 συνδεδεμένον DR fol. 24 4 σοφὸν D
 5 δὲ om. B 6 οὐκ ἐθέλει D: οὐ θέλει codd., οὐ φιλεῖ conl. Mang. 12 τι-
 θασσοῦ codd. 15 εὐαρέσκει D: εὐαρεστήσει AB, in εὐαρεστήσει corr. B, εὐαρεστή-
 σεῖς v τούτέστι D ἐμοὶ μόνῳ D: μόνῳ ἐμοὶ AB μόνον Mang. ex
 Cantabrigiensi Coll. S. Trin. B. 9. 6 17 ἐλεῶν om. D 18 πάντας D
 19 εὐαρεστήσεις D: εὐαρεστεῖς codd. δὲ D εὐαρεστήσεις D: εὐαρεστεῖς
 codd. 25 περιέχει Mang.: παρέχει codd.

locum ad vol. I l. c. allatum): ἀδύνατον ἀπ' ἀρχῆς . . . ἀνυπαίτιον εὐρεῖν θνητῷ σώματι
 ἐνδεδεμένον. 4—6 DR fol. 77r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν μετονομαζομένων: ἔστι
 μὲν — συνέρχασθαι. 14—20 DP fol. 305v (post verba κοινωνικὸν καὶ οὐ μονω-
 τικὸν ζῶον ὁ ἀνθρώπος ad nostrum librum relata; v. Harris p. 105. 92. eadem praecedunt in DR) DR fol. 253v τοῦ αὐτοῦ: τῷ Ἀβραάμ εἰρηται ἐκ προσώπου—πάντα. pergunt
 p. 164,2. 17—19 cf. ad p. 116,18.

καὶ Μωυσῆς ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς παραινεῖ λέγων· „τὸ εὐάρεστον ποιή-
σεις ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου“ (Deut. 12, 28), οἷον τοιαῦτα πράττε,
ἃ γενήσεται ἐπάξια τοῦ φανῆναι θεῷ καὶ ἅπερ ἰδὼν ἀποδέξεται· ταῦτα
43 δὲ καὶ εἰς τοὺς ὁμοίους εἶωθε χωρεῖν. ἐντεῦθεν ὁρμηθεὶς τὴν τε
σκηνὴν δυσὶ περιβόλων ὀρίοις συνόφαινε, μέσον ἀμφοῖν κάλυμμα θεῖς, 5
ὅπως διακρίνηται τῶν εἰσω τὰ ἕξω (Exod. 26, 33), καὶ τὴν νομοφυλα-
κίδα ἱερὰν κιβωτῶν ἔνδοθεν καὶ ἕξωθεν ἐχρῶσσε (Exod. 25, 10), καὶ
τῷ μεγάλῳ ἱερεῖ διττὰς ἀνέδωκε στολὰς, τὴν μὲν λινὴν ἔνδον, τὴν δὲ
44 ποικιλὴν ἕξω μετὰ τοῦ ποδήρου (Exod. 28, 4. Lev. 6, 10). ταῦτα γὰρ
καὶ τὰ τοιαῦτα σύμβολα ψυχῆς ἐστὶ καὶ τοῖς εἰσω πρὸς θεὸν ἀγνευούσης 10
καὶ [ἐν] τοῖς ἕξω πρὸς τὸν αἰσθητὸν κόσμον καὶ βίον καθαρειούσης.
εὐστόχως οὖν ἐκεῖνο πρὸς τὸν παλαιστὴν νικηφόρον ἐλέχθη μέλλοντα
τοῖς νικητηρίοις ἀναδεῖσθαι στεφάνοις. τὸ γὰρ ἐπ' αὐτῷ | κήρυγμα p. 585 M.
τοιούτον ἐστὶ· „ἴσχυσας μετὰ θεοῦ καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατός“ (Gen.
45 32, 28). τὸ γὰρ καθ' ἑκατέραν τάξιν εὐδοκιμῆσαι, καὶ τὴν πρὸς τὸ 15
ἀγένητον καὶ τὴν πρὸς τὸ γενόμενον, οὐ μικρὰς ἐστὶ διανοίας, ἀλλ', εἰ
δεῖ τάληθῆς εἰπεῖν, κόσμου καὶ θεοῦ μεθόριον· συνόλως τε προσήκει
τὸν ἀστείον ὁπαδὸν εἶναι θεοῦ· μέλει γὰρ τῷ πάντων ἡγεμόνι καὶ πατρὶ
46 τοῦ γενομένου. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέ-

1 Μωυσῆς codd. 3 ἃ φανῆναι θεῷ γενήσεται ἐπάξια DR 4 καὶ τοῖς χρωμένοις
εἰωθεν ἀρῆσκειν conicio (cf. § 40), τοῖς εἰσω καὶ ἕξω ὁμοίως εἶωθε καθαρῶσειν coni. Mang.,
καὶ ἐκτός ὁμοίως εἶωθε χωρεῖν coni. Cohn 10 τοῖς ἐκ τῆς corr. B 11 ἐν
seclusi 12 κάκεινο conicio 13 αὐτὸ B, αὐτοῦ Cohn 14 ἴσχυσας B
δυνατός A²: δυνατῶς A¹, δυνατός εἰ B, sed o et ei. ex corr. 15 τὸ καθ' ἑκάτερον
φησὶν DH τάξιν] ἀξίαν D (om. DH) καὶ τὴν πρὸς] τὴν τε πρὸς DM D₁R₁DL₁DH
15. 16 τὸ ἀγένητον καὶ om. DP 16 ἀγένητον D₂R D₁L₁DH γενόμενον
DP D₂R: γεννώμενον codd., e corr. D₂R, γεγεννημένον D₁R D₁L, γεγεννημένον DM D₂L₁DH
16. 17 εἰ — εἰπεῖν om D₂R 17 θεοῦ om. D₁R D₁L μεθόριον συνόλως τε
D₂R, μεθόριον συνόλως τε DP: μεθόριον οὖσαν (μεθόριον οὖσης man. recentissima in A,
coni. Hoesch.) ὅλως τε AB, μεθόριον καὶ καθόλου DM D₁R₁DL₁DH 18 ὁπαδόν]
σπουδαῖον D₁R DL₁DH, καὶ σπουδαῖον DM εἶναι] ἐστὶν DP μέλει ADM DR D₁L₁DH
γὰρ D: δὲ codd. πατρὶ] περὶ DM D₁R DL 19 γενομένου D₁R D₁L, γεγενη-
μένου DM

2. 3 pergunt DP DR τοιαῦτα οὖν πράττε — ἀποδέξεται. pergunt lin. 15. 15—165,3
DM fol. 22r DL fol. 28r et 59r DH fol. 113v DR fol. 24r Φίλωνος ἐκ τοῦ (τῶν DM D₂L)
περὶ (τῶν add. DH) μετονομαζομένων: τὸ καθ' ἑτέραν ἀξίαν — τῷ δεσπότη εἰς καλοκαγαθίαν
(ἐν καλοκαγαθίᾳ D₂L). 15—19 pergunt DP DR post locum ad lin. 2 allatum:
τὸ γὰρ καθ' ἑτέραν ἀξίαν εὐδοκιμῆσαι — γενομένου. 18. 19 cf. librum meum
„Philos Schrift über die Vorsehung“ p. 43.

σεως ἰκανός ἦν αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ θεὸς καὶ μετὰ τὴν τοῦ κόσμου γένεσιν ὁ αὐτὸς ἔμενεν, οὐ μεταβαλὼν; διὰ τί οὖν ἐποίει τὰ μὴ ὄντα; ἢ ἔτι ἀγαθὸς καὶ φιλόδωρος ἦν; εἴτ' οὐχ ἐψόμεθα οἱ δοῦλοι τῷ δεσπότῃ, θαυμάζοντες μὲν τὸν αἴτιον ὑπερφυῶς, τῆς δὲ καθ' αὐτοὺς φύσεως μὴ ὑπερορῶντες;

(6.) Εἰπὼν δὲ „εὐαρέσται ἐνώπιον ἐμοῦ“ προσεπιλέγει· „καὶ γίνου 47 ἄμεμπτος“ (Gen. 17,1), ἀκολουθία καὶ εἰρμῶ χρώμενος. μάλλον μὲν οὖν ἐγγεῖρει τοῖς καλοῖς, ἵνα εὐαρεστηῇ· εἰ δὲ μὴ, τῶν γε ἀμαρτημάτων ἀπέχου, ἵνα μὴ τυγχάνῃς μέμψεως. ὁ μὲν γὰρ κατορθῶν ἐπαινετός, ὁ 10 δὲ μὴ ἀδικῶν οὐ ψεκτός. καὶ τὸ μὲν πρεσβυτικὸν ἄθλον κατορθοῦσι 48 πρόκειται, τὸ εὐάρεστον, τὸ δεύτερον δὲ μὴ ἀμαρτάνουσι, τὸ ἄμεμπτον. τάχα δὲ καὶ γενέσει τῇ θνητῇ τὸ μὴ διαμαρτάνειν ἴσον καὶ τὸ αὐτὸ γράφεται τῷ κατορθοῦντι. „τίς γάρ,“ ὡς ὁ Ἰώβ φησι, „καθαρός ἀπὸ 15 ρόπου, κἄν μία ἡμέρα ἐστὶν ἡ ζωὴ“ (Iob 14,4); ἄπειρα μὲν ἐστὶ τὰ 49 καταρρυπαίνοντα τὴν ψυχὴν, ἅπερ ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολούσασθαι παντελῶς οὐκ ἔνεστιν. ἀπολείπονται γὰρ ἐξ ἀνάγκης παντὶ θνητῷ συγγενεῖς κῆρες, ἃς λωφῆσαι μὲν εἰκός, ἀναιρεθῆναι δ' εἰσάπαν ἀδύνατον. δίκαιον 50 οὖν ἢ φρόνιμον ἢ σώφρονα ἢ συνόλως ἀγαθὸν τέλειον ἐν πεφυρμένῃ βίῳ ζητεῖ τις; στέργε, κἄν μὴ ἀδικῶν ἢ μὴ ἄφρονα ἢ μὴ ἀκόλαστον ἢ 20 μὴ παντελῶς φαῦλον εὐρησ. ἀγαπητὸν γὰρ αἰ τῶν κακιῶν ἀνατροπαί,

1 ὁ θεὸς καὶ D: καὶ φίλος codd. τοῦ DBDLDH: om. codd. DM 2 ἔμενεν codd.: ἔμεινε D, ἔμεινε v οὐ μεταβαλὼν om. D οὖν D: γοῦν codd. ἢ ἔτι D: ἔτι codd.
3 οὐχ ἐψόμεθα D: οὐκ ἐψέψόμεθα codd. 10 πρεσβύτατον conicio, πρώτων Mang.
12 διαμαρτάνον con. Mang. 13 κατορθοῦν conicio 14 κἄν (εἰ) con. Cohn
ἐστὶν] γένηται conicio (cf. LXX Alex.) μὲν (γάρ) conicio 15 τὴν ψυχὴν codd.
DK Barb.: ἡμῶν τὴν ζωὴν DC DR 15. 16 παντελῶς AD: καθαρῶς B, καὶ παν-
τελῶς mg. B 17 μὲν πως εἰκός DC DR 19 ζητεῖ τις] ζητεῖς conicio, ζητεῖ τις
con. Cohn 20 εὐρης scripti: εὐρήσεις codd. ἀνατροπαί D: ἀποτροπαί codd.

2. 3 Platonis Tim. p. 29 DE. 14—17 DC fol. 47r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομα-
ζομένων, DR fol. 67v 68r ἐκ τοῦ περὶ τῶν κατονομαζομένων: ἄπειρα τὰ καταρρυπαίνοντα
. . . ἅπερ οὐκ ἔνεστιν ἀπολούσασθαι παντελῶς· πάντως γὰρ λείπονται κηλίδες τινὲς τῷ
θνητῷ, ἃς ὑπολωφῆσαι μὲν πως εἰκός ἐστίν, ἀναιρεθῆναι δὲ εἰσάπαξ ἀμύχανον. — DK
fol. 93r et 116r ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων: πολλὰ καὶ ἄπειρα τὰ τοῦ κόσμου
κακὰ καταρρυπαίνοντα, tum plane concinit cum codd., nisi quod fol. 93 κῆραι· λωφίσαι
μὲν γὰρ εἰκός et eis ἀπαξ scribit, fol. 116 κῆραι ἃς λωφίσαι μὲν εἰκός. desinit ut DC DR.
— Barberinus I 158: τὰ καταρρυπαίνοντα τὴν ψυχὴν ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολούσασθαι παν-
τελῶς οὐκ ἔστιν. ἀπολείπονται γὰρ ἐξ ἀνάγκης παντὶ θνητῷ συγγενῆ σκηνώματα. λωφίσαι
μὲν γὰρ αὐτὰ εἰκός, ἀναιρεθῆναι δὲ εἰς ἀπαξ ἀδύνατον. 20. 166,1 pergīt DC DR
l. c. ἀγαπητὸν γὰρ (οὖν DC) αἰ τῶν κακιῶν ἀνατροπαί, ἐπεὶ ἡ (ἡ om. DB) ἀρετῆς ἐντέλης

- τῶν δ' ἀρετῶν ἡ ἐντελής κτῆσις ἀδύνατος ἀνθρώπων τῶ καθ' ἡμᾶς.
- 51 εὐλόγως οὖν ἔφη· „γίνου ἄμειπτος“ (Gen. 17, 1), μέγα πλεονέκτημα πρὸς εὐδαίμονα | βίον ὑπολαβῶν εἶναι τὸ ἀναμάρτητον καὶ ἀνοπαίτιον. p. 586 M. τῶ δὲ ἤρρημένῳ ζῆν τὸν τρόπον τοῦτον καὶ κληῖρον κατὰ διαθήκας ἀπο-
- 52 λείψειν ὁμολογεῖ τὸν ἀρμόζοντα δοῦναι μὲν θεῶν, λαβεῖν δὲ σοφῶν. φησὶ 5 γάρ· „θήσω τὴν διαθήκην μου ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ“ (Gen. 17, 2). διαθήκαι δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ γράφονται τῶν δωρεᾶς ἀξίων, ὥστε σύμβολον εἶναι διαθήκην χάριτος, ἣν μέστην ἔθηκεν ὁ θεὸς ἑαυτοῦ
- 53 τε ὑρέγοντος καὶ ἀνθρώπου λαμβάνοντος. ὑπερβολὴ δὲ εὐεργεσίας τοῦτο ἐστὶ, μὴ εἶναι θεοῦ καὶ ψυχῆς μέσον, ὅτι μὴ τὴν παρθένον χάριτα. 10 τὸν δὲ περὶ διαθηκῶν σύμπαντα λόγον ἐν δυσὶν ἀναγέγραφα συντάξει καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ καλινηδεῖν ἐκὼν ὑπερβαίνω καὶ ἅμα μὴ βουλόμενος ἀπαρτᾶν τὸ συμφυὲς τῆς πραγματείας.
- 54 (7.) Λέγεται δ' ἐξῆς· „ἔπεσεν Ἀβραὰμ ἐπὶ πρόσωπον“ (ibid. 3). ἀρ' οὐκ ἔμελλεν ὑποσχέσασθαι θείαις γυνῶναι τε ἑαυτὸν καὶ τὴν τοῦ θνητοῦ 15 γένους οὐδένεϊαν καὶ πεσεῖν παρὰ τὸν ἐστῶτα εἰς ἔνδειξιν τῆς ὑπολήψεως, ἣν περὶ ἑαυτοῦ τε ἔσχε καὶ θεοῦ, ὅτι ὁ μὲν κατὰ τὰ αὐτὰ ἐστὼς κινεῖ τὴν σύμπασαν στάσιν, οὐ διὰ τῶν σκελῶν — οὐ γὰρ ἀνθρωπό-
- 55 μορφος —, ἀλλὰ τὴν ἀτρεπτον καὶ ἀμετάβλητον ἐμφαίνουσας, ὁ δ' οὐδέποτε ἐν ταύτῃ βεβαίως ἰδρυμένος ἄλλοτε ἄλλοίως δέχεται μεταβολὰς 20 καὶ ὑποσκελιζόμενος, ὁ δυστυχῆς, — ὄλισθος γὰρ σύμπας ὁ βίος ἐστὶν αὐτῷ — μέγα πτώμα πίπτειν; ἀλλ' ὁ μὲν ἄκων ἀμαθῆς, ὁ δ' ἐκὼν εὐάγωγος· οὐ χάριν καὶ ἐπὶ πρόσωπον πεσεῖν λέγεται, ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις, ἐπὶ τὸν λόγον, ἐπὶ τὸν νοῦν, μονοноῦ βοῶν καὶ κεκραγώς, ὅτι πέπτωκε

1 ἐντελής D: παντελής codd. 4 δ' B τὸν δὲ ἤρρημένον et ἀπολήψεσθαι conicio
 7 ἀξίων] ἀξί in ras. B 11 τὸν] τῶν A ἀναγεγραφώς conicio
 συντάξει Mang.: πράξει codd. 12 pr. καὶ] ὄν coni. Mang. 15 ὑφηγήσει
 coni. Mang. 16 οὐδένεϊαν scripsi: οὐθένεϊαν codd. 18 τὴν πᾶσαν σύστασιν
 coni. Mang. σύμπασαν φύσιν (vel γένεσιν) (κινούμενος αὐτὸς κίνησιν) οὐ (τὴν) διὰ
 conicio οὐ (τὴν) διὰ σκελῶν (κίνησιν) Markland 18. 19 ἀνθρωπόμορφος
 (ὁ θεός) conicio 19 τὴν (τὸ) coni. Cohn ἐμφαίνων οὐσίαν Markland 20 ἄλλας
 coni. Mang. δεχόμενος D 21 ὁ δυστυχῆς codd.: δυστυχῆς ἐστὶν D
 ἐστὶν om. B, ante ὁ pos. D 22 ἀσταθῆς coni. Mang.

κτῆσις ἀδύνατος ἀνθρώπων τῶ (τὸ DC) καθ' ἡμᾶς.
 fol. 199^r τοῦ αὐτοῦ: διαθήκαι ἐπ'—χάριτος.
 τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων: ὁ μηδέποτε—αὐτῷ. sequuntur verba καλλίστα γούν εἰρηγαί τινι· βέβαιος ἴσθι καὶ βεβαίως χρῶ φίλοις.

7. 8 DR fol. 136^v DH

19—22 DR fol. 125^v Φίλωνος ἐκ

μὲν αἰσθητοῖς ἐξ αὐτῆς ἀδυνατοῦσα αἰσθάνεσθαι, εἰ μὴ προμηθεΐα τοῦ σωτηῆρος ἀνεγερθεΐη πρὸς τὴν τῶν ὑποκειμένων σωμάτων ἀντίληψιν, πέπτωκε δὲ καὶ ὁ λόγος ἐρμηνεῦσαί τι τῶν ὄντων ἀδυνατῶν, εἰ μὴ διανοοῖσθαι τὸ στόμα καὶ τὴν γλῶτταν ἀρθρώσας ὁ τὸ φωνητήριον ὄργανον
5 κατεσκευασκῶς καὶ ἀρμοσάμενος πλήξειε τοὺς φθόγγους μουσικῶς, πέπτωκε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς νοῦς τὰς καταλήψεις ἀφηρημένους, εἰ μὴ πάλιν αὐτὸν ἐγείρας ὁ ζωοπλάστης ἰδρῦσαιτο καὶ ἐνομματώσας δευδερκέσι κόραις ἀγάγοι πρὸς τὴν τῶν ἀσωμάτων θεῶν πραγμάτων.

p. 587 M. (8.) | Ἀγάμενος οὖν τὸν αὐτὸν ἀποδιδράσκοντα τρόπον καὶ ἐκούσιον 57

10 πτώμα πίπτοντα διὰ τὴν ὁμολογίαν ἦν ὁμολόγησε περὶ τοῦ ὄντος, ὅτι πρὸς ἀλήθειαν ἐστὼς ἐν ἦν ἄρα, τῶν μετ' αὐτὸ τροπᾶς καὶ μεταβολᾶς παντοίας ἐνδεχομένων, ἐνηχεῖ τε καὶ λόγου μεταδίδωσι φάσκων· „κἀγὼ, ἰδοὺ ἡ διαθήκη μου μετὰ σοῦ“ (Gen. 17,4). τοῦτο δὲ τοιοῦτον ὑπο- 58
βαλλει νοῦν· εἴη μὲν διαθήκης ἐστὶ πάμπολλα χάριτας καὶ δωρεὰς
15 τοῖς ἀξίοις ἀπονέμοντα, τὸ δ' ἀνώτατον γένος διαθηκῶν αὐτὸς ἐγὼ εἰμι. δεῖξας γὰρ ἑαυτὸν, ὡς ἐνῆν δειχθῆναι τὸν ἄδεικτον, διὰ τοῦ φάναι „κἀγὼ“ ἐπιλέγει· „ἰδοὺ ἡ διαθήκη μου“· ἡ πασῶν χαρῶν ἀρχὴ τε καὶ πηγὴ αὐτὸς εἰμι ἐγὼ. τοῖς μὲν γὰρ δι' ἐτέρων τὰς εὐεργεσίας 59
εἶωθε προτείνειν ὁ θεός, γῆς, ὕδατος, ἀέρος, ἡλίου, σελήνης, οὐρανοῦ,
20 δυνάμεων ἄλλων ἀσωμάτων, τοῖς δὲ δι' ἑαυτοῦ μόνου, κληρὸν ἀποφῆνας τῶν λαμβανόντων ἑαυτὸν, οὐκ εὐθέως καὶ προσρήσεως ἐτέρας ἡξίωσε. λέγεται γὰρ ὅτι „οὐ κληθήσεται τὸ ὄνομά σου Ἀβράμ, ἀλλ' ἔσται τὸ 60
ὄνομά σου Ἀβραάμ“ (Gen. 17,5). εἶνοι μὲν οὖν τῶν φιλαπεχθημόνων καὶ μώμους ἀεὶ τοῖς ἀμώμοις προσάπτειν ἐθελόντων οὐ σώμασι μᾶλλον
25 ἢ πράγμασι καὶ πόλεμον ἀκήρυκτον πολεμούντων τοῖς ἱεροῖς πάνθ' ὅσα μὴ τὸ εὐπρεπὲς ἐν λόγῳ διασφύζειν δοκεῖ σύμβολα φύσεως τῆς ἀεὶ κρύπτεσθαι φιλοῦσης ὑπάρχοντα μετὰ ἀκριβοῦς ἐρεύνης φαυλίσαντες ἐπὶ διαβολῇ προφέρουσι, διαφερόντως δὲ τὰς τῶν ὀνομάτων μεταθέσεις. καὶ πρῶην ἦκουσα χλευάζοντος καὶ κατακερτομουῦντος ἀνδρὸς ἀθέου καὶ 61
30 ἀσεβοῦς, ὃς ἐτόλμα λέγειν· μεγάλα δὴ καὶ ὑπερβάλλουσαι δωρεαί, ἃς φησι Μωσῆς τὸν ἡγεμόνα τῶν ἔλων ὀρέγειν· στοιχείου (γὰρ) προσθήκη,

1 αὐτῆς codd. 3 δεόντων con. Mang. 4 γλῶσσαν A 5 πλήξειε
scripsi: πλήξει codd., πλήξῃ con. Mang. 7 ἀνάγοι con. Mang. 9 αὐτὸν
scripsi: αὐτὸν codd. τρόπον (τινά) con. Mang. 12 παντοίας Mang.: παν-
τοίων codd. 15 ἀνωτάτω conicio 16. 17 ὡς ἐνῆν—μου om. B
26 ἐμφανὲς con. Mang. 27 μετὰ] δίχα conicio, (οὐ) μετὰ vel μετ' (οὐκ) con.
Cohn; haec enim cum φαυλίσαντες coniungenda videntur 30 δὴ Mang.: δὲ codd.
31 Μωσῆς A γὰρ addidi

τοῦ ἐνὸς ἄλφα, [στοιχείῳ περιττεύει] καὶ πάλιν ἑτέρα προσθέσει τοῦ
 ῥῶ θαυμαστὴν ἡλίχην ἔδοξεν εὐεργεσίαν παρεσχῆσθαι * * * τὴν Ἀβράμ
 γυναῖκα Σάρραν Σάρραν ὠνόμασε δις τὸ ῥῶ παραλαβῶν· καὶ ὅσα ὁμοιό-
 62 τροπα συνείρων ἀπνευστί καὶ ἐπισαρκάζων ἅμα διεξίγει. τῆς μὲν οὖν
 φρενοβλαβείας οὐκ εἰς μακρὰν ἔδωκε τὴν ἀρμόζουσαν δίκην· ἀπὸ γὰρ 5
 μικρᾶς καὶ τῆς τυχούσης προφάσεως ἐπ' ἀγχόνην ἤξεν, ἵν' ὁ μιαιρὸς
 καὶ δυσκάθατος μηδὲ καθαρῷ θανάτῳ τελευτήσῃ. (9.) δικαίως δ' ἂν
 ἡμεῖς ὑπὲρ τοῦ μὴ καὶ ἕτερον τοῖς αὐτοῖς ἀλῶναι τὰς ὑπονοίας ἐκκό-
 ψαίμεν, φυσιολογοῦντες καὶ ἀποδεικνύντες τὰ λεγόμενα ταῦτα πάσης
 63 ἐπάξια σπουδῆς. οὐ (γὰρ) γράμματα ἄφωνα ἢ φωνήεντα ἢ συνόλιως 10
 ῥήματα καὶ ὀνόματα χαρίζεται ὁ θεός, | ὅποτε καὶ γεννήσας φυτά τε p. 588 M.
 αὐτὰ καὶ ζῶα ἐκάλεσεν ὡς πρὸς ἡγεμόνα τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐκ πάντων
 δι' ἐπιστήμην ἐχώρισεν, ἵν' ἐκάστοις τὰ οἰκεία ὀνόματα θῆται. „πάν“
 γὰρ φησιν „ὃ ἂν ἐκάλεσεν ὁ Ἀδάμ, τοῦτο ὄνομα τοῦ κληθέντος ἦν“
 64 (Gen. 2, 19). εἰθ' ὅπου οὐδὲ τὰς ὀλοκλήρους θέσεις τῶν ὀνομάτων ὁ 15
 θεὸς ἡξίωσεν ἐπιφημίσειν, ἐπιτρέψας ἀνδρὶ σοφῷ, τῷ γένους ἀνθρώ-
 πων ἀρχηγέτῃ, τὸ ἔργον, ὑπονοεῖν ἄξιον, ὅτι μέρη τῶν ὀνομάτων ἢ
 συλλαβὰς ἢ γράμματα, οὐ φωνήεντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄφωνα, αὐτὸς
 προσετίθει καὶ μεθῆρμοζε, καὶ ταῦτ' ἐπὶ προφάσει δωρεᾶς καὶ ὑπερβαλ-
 65 λούσης εὐεργεσίας; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα χαρακτῆρες 20
 δυνάμεων εἰσι, βραχεῖς μεγάλων, αἰσθητοὶ νοητῶν, φανεροὶ ἀδήλων· αἱ
 δὲ δυνάμεις ἐν δόγμασιν ἀρίστοις, ἐν ἀψευδέσει καὶ καθαραῖς ὑπολήψεσιν,
 ἐν ψυχῆς βελτιώσεσιν ἐξετάζονται. τὸν δὲ ἔλεγχον λαμβάνειν εὐμαρὲς

1	στοιχείῳ περιττεύει seclusi, στοιχείου περιττοῦ Markland	ἑτέρου conicio
	προσθέσει scripsi: προσθεῖς codd., προσθήκη Markland	τοῦ scripsi: τὸ codd.
2	(τὸν μὲν γὰρ Ἀβράμ Ἀβραάμ προσθεῖς ἕτερον ἄλφα καὶ) τὴν	conicio post τὴν
	add. δὲ Mang. Ἀβραμ B	3 τὸ Hoesch.: τὴν codd.
	4. 5 οὖν φρενοβλα-	
	βείας scripsi: φρενοβλαβείας οὖν codd.	8 καὶ om. B
	τὰς (τοιαύτας) conicio	
	(κακὰς) ὑπονοίας con. Mang.	9 ταῦτα B: ταῦτα τὰ A
	ἀπάσης (om. τὰ) con. Mang.	10 γὰρ addidi
	10 γὰρ addidi	φωνάεντα A
	11 γεννήσας] alterum v	
	erasit B	12 ὃν scripsi: ἕς codd.
	12. 13 ἕς καὶ πάντων δι' ἐπιστήμης ἐχώρισε	
	con. Mang.	13 πάν ex LXX Mang.: πάντα codd.
	14 ὃ] αὐτὸ conicio	
	15 ὅποτε con. Cohn	16. 17 ἀρχηγέτη ἀνθρώπων B
	18 φωνάεντα AB	
	23 ψυχῆς βελτιώσεσιν Mang.: ψυχᾶς βελτίοσιν codd.	

20 sqq. *Orig. Comment. in Gen. p. 36 (ad Gen. 17, 5)*: τὰς ἐρμηνείας τῶν ὀνομάτων ζητεῖ· δυνάμει γὰρ ὀνομάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο χρῆ εἰδέναι, ὅτι τὰ ὀνόματα ἕξων ἔστι καὶ καταστάσεων καὶ δυνάμεων δηλωτικά· ἐξ ὧν ἔστιν ἰδεῖν τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ ὀνομαζομένου. *Homil. in Num. XXV 3 p. 366 (cf. etiam Philonis quaest. in Gen. III § 43)*.

τὴν ἀρχὴν ποιησαμένοις ἀπὸ τοῦ νυνὶ μετονομασθέντος. Ἀβραὰμ γὰρ 66
 ἐρμηνεύεται μετέωρος πατήρ, Ἀβραάμ δὲ πατήρ ἐκλεκτὸς ἡχοῦς. ἡ δὲ
 διαφέρει ταῦτ' ἀλλήλων, εἰσόμεθα σαφέστερον, ἐπειδὴν τὸ δηλούμενον
 ὑφ' ἑκατέρου πρότερον ἀναγνώμεν. μετέωρον τοίνυν ἀλλογοροῦντές φαμεν 67
 5 τὸν ἀπὸ γῆς ἑαυτὸν εἰς ὕψος αἶροντα καὶ ἐπισκοποῦντα τὰ μετάρσια,
 μετεωροπόλον τε καὶ μετεωρολογικόν, ἐρευνῶντα τί ἔλθου μέγεθος, τίνας
 αὐτοῦ φοραί, πῶς τὰς ἐτησίους ὥρας διανέμει προσίων καὶ ἐξαναχωρῶν
 πάλιν ἰσοταχέσι ταῖς ἀνακυκλήσεσι, καὶ σελήνης περὶ φωτισμῶν, σχη-
 ματισμῶν, μειώσεως, αὐξήσεως, καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων κινήσεως,
 10 ἀπλανοῦς τε καὶ πεπλανημένης. ἡ γὰρ τούτων ἐξέτασις οὐκ ἀφουῶς 68
 καὶ ἀγόνου ψυχῆς ἐστίν, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα εὐφουῶς καὶ δυναμένης
 ὀλόκληρα καὶ τέλεια γενῶν ἔργονα. διὸ καὶ τὸν μετεωρολογικὸν „πατέρα“
 εἶπεν, ὅτι οὐκ ἄγνος σοφίας. (10.) τὰ μὲν οὖν τοῦ Ἀβραάμ σύμβολα 69
 οὕτως ἀκριβοῦνται, τὰ δὲ τοῦ Ἀβραάμ, ὡς ὑποδείξομεν· ἦν δὲ τρία,
 15 πατήρ καὶ ἐκλεκτὸς καὶ ἡχοῦς. φαμὲν δὴ τὴν μὲν ἡχὴν τὸν προφορικὸν
 εἶναι λόγον — τοῦ γὰρ ζῆφου ἡχεῖον ὄργανόν ἐστι τὸ φωνητήριον —,
 τούτου δὲ πατέρα τὸν νοῦν — ἀπὸ γὰρ διανοίας ὡσπερ ἀπὸ πηγῆς
 p. 589 M. φέρεται τὸ τοῦ λόγου νᾶμα —, | ἐκλεκτὸν δὲ τὸν τοῦ σοφοῦ· ὅ τι γὰρ
 ἄριστον, ἐν τούτῳ. κατὰ μὲν οὖν τοὺς προτέρους χαρακτῆρας ὁ φιλο- 70
 20 μαθῆς καὶ μετεωρολέσχης ἐσκιαγραφεῖτο. κατὰ δὲ τοὺς ἀρτίως ὑποτυ-
 πωθέντας ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δ' ὁ σοφὸς ἐδηλοῦτο. μηκέτ' οὖν ὀνο-
 μάτων ἀλλαγὴν ὑπολάβης χαρίζεσθαι τὸ θεῖον, ἀλλὰ διὰ συμβόλων ἡθῶν
 ἐπανόρθωσιν. τὸν γὰρ πραγματευόμενον τὰ περὶ φύσεως οὐρανοῦ πρό- 71
 25 ἀρετῆς σοφὸν καὶ ἀπέδειξε καὶ ὠνόμασεν, ἐπιφημίσας τὸν μεταχαραχ-
 θέντα τρόπον, ὡς μὲν Ἑβραῖοι εἶποιεν ἄν, Ἀβραάμ, ὡς δ' ἄν Ἕλληνας,
 πατέρα ἐκλεκτὸν ἡχοῦς. τίνος γὰρ, φησὶν, ἕνεκα χορείας καὶ περιόδους 72
 ἀστέρων ἐρευνᾶς καὶ τοσοῦτον ἀπὸ γῆς ἄνω πρὸς αἰθέρα πεπήδηκας;
 ἄρ' ἵνα αὐτὸ μόνον τὰ ἐκεῖ περιεργάσῃ; καὶ τίς ἐκ τῆς τοσαύτης περι-
 30 εργίας γένοιτ' ἄν ὠφέλεια; τίς καθαίρεισι ἡλιονῆς; τίς ἐπιθυμίας ἀνα-
 τροπή; τίς λύπης ἢ φόβου κατάλυσις; ποία παθῶν, ἃ κλονεῖ καὶ συγγεῖ
 τὴν ψυχὴν, ἐκτομή; καθάπερ γὰρ δένδρων οὐδὲν ὄφελος, εἰ μὴ καρπῶν 73

1 Ἀβραμ B 4 ὑφ' scripsi: ἀφ' codd. ἀναγνώμεν] ἀνοίγωμεν con. Mang., ἀκριβώ-
 σωμεν (cf. lin. 14) vel ἐρευνήσωμεν e gr. conicio, γνώμεν con. Cohn 8 περί codd.
 13 Ἀβραμ B 16 ἡχοῦν con. Mang. 20 ἐσκιαγραφεῖτο A 29 ἴν' B τοιαύτης conicio

2 sqq. cf. Ambros. de Abr. I 4,27.

αἰσθητικὰ γένοιτο, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον οὐδὲ φυσιολογίας, εἰ μὴ μέλλοι
 74 κτήσιν ἀρετῆς ἐνεγκεῖν· ὁ γὰρ καρπὸς αὐτῆς οὕτως ἐστὶ. διὸ καὶ τῶν
 πάλαι τινὲς ἀγρῶ τὸν κατὰ φιλοσοφίαν ἀπεικιάσαντες λόγον φυτοῖς μὲν
 ἐξωμώωσαν τὸ φυσικὸν μέρος, αἱμασιαῖς δὲ καὶ περιβόλοις τὸ λογικόν.
 καρπῶ δὲ τὸ ἡθικόν, ὑπολαβόντες καὶ τὰ ἐν κύκλῳ τεύχεϊ φυλακτῆς ἕνεκα 5
 τοῦ καρποῦ κατασκευασθῆναι πρὸς τῶν ἐχόντων καὶ τὰ φυτὰ δεδημιουργ-
 75 γῆσθαι γενέσεως καρποῦ χάριν. οὕτως οὖν ἔφρασαν καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ
 δεῖν τὴν τε φυσικὴν καὶ λογικὴν πραγματείαν ἐπὶ τὴν ἡθικὴν ἀναφέ-
 ρεσθαι, ἢ βελτιοῦται τὸ ἦθος κτήσεως ὁμοῦ καὶ χρήσεως ἀρετῆς ἐφιέ-
 76 μενον. τοιαῦτα ἐδιδάχθημεν περὶ τοῦ λόγου μὲν μετονομασθέντος, ἔργῳ 10
 δὲ μεταβαλόντος ἀπὸ φυσιολογίας πρὸς τὴν ἡθικὴν φιλοσοφίαν καὶ μετα-
 ναστάντος ἀπὸ τῆς περὶ τὸν κόσμον θεωρίας πρὸς τὴν τοῦ πεποιηκότος
 ἐπιστήμην, ἐξ ἧς εὐσέβειαν, κτημάτων τὸ κάλλιστον, ἐκτίσασα. (11.)
 77 τὰ δὲ περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σάρρας νῦν ἐροῦμεν· καὶ γὰρ αὕτη μετο-
 νομάζεται εἰς Σάρραν κατὰ τὴν τοῦ ἐνὸς στοιχείου πρόσθεσιν τοῦ ῥῶ. 15
 τὰ μὲν οὖν ὀνόματα ταῦτα, τὰ δὲ τυγχάνοντα μηνυτέον· ἐρμηνεύεται
 78 Σάρα μὲν | ἀρχή μου, Σάρρα δὲ ἄρχουσα. τὸ μὲν οὖν πρότερον εἰδικτῆς p. 590 M.
 σύμβολον ἀρετῆς ἐστὶ, τὸ δ' ὕστερον γενικτῆς. ὅσα δὲ γένος εἶδους δια-
 φέρει κατὰ τὸ ἕλαττον, τοσοῦτ' τὸ δεύτερον ὄνομα τοῦ προτέρου· τὸ
 μὲν γὰρ εἶδος καὶ βραχὺ καὶ φθαρτόν, τὸ δὲ γένος πολὺ τε αὐ καὶ 20
 79 ἀφθαρτόν. βούλεται δὲ ὁ θεὸς ἀντὶ μικρῶν καὶ φθαρτῶν μεγάλα καὶ
 ἀθάνατα χαρίζεσθαι, καὶ ἐμπρεπὲς αὐτῶ τὸ ἔργον. ἡ μὲν (γὰρ) ἐν τῶ
 σπουδαίῳ φρόνησις αὐτοῦ μόνου ἐστὶν ἀρχή, καὶ οὐκ ἂν ἀμάρτοι ὁ ἔχων,
 εἰ λέγοι· ἀρχή μου ἐστὶν ἡ ἐν ἐμοὶ φρόνησις· ἡ δὲ ταύτην τυπώσασα,
 ἡ γενικὴ φρόνησις, οὐκέτι τοῦ δεϊνός ἐστὶν ἀρχή, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀρχή. 25
 80 τοιγαροῦν ἐκείνη μὲν ἡ ἐν εἶδει τῶ ἔχοντι συμφθαρῆσεται, ἡ δὲ σφρα-
 γίδος τρόπον αὐτὴν τυπώσασα παντὸς ἀπηλλαγμένη θνητοῦ διατελέσει
 πρὸς αἰῶνα ἀφθαρτος. οὕτω καὶ τῶν τεχνῶν αἱ μὲν ἐν εἶδει συναπάλ-
 λονται τοῖς κτησαμένοις, γεωμέτραις, γραμματικαῖς, μουσικαῖς· αἱ δὲ
 γενικαὶ μένουσιν ἀνώλεθροι. προσυπογράφει δὲ ἀναδιδάσκων ἐν ταύτῃ, 30

1 δὴ Mang.: δὲ codd.

οὐδὲ scripsi: οὐδὲν codd.

5 ὑπολαβόντες Mang.:

ἀπολαβόντες codd.

14 ἐρευνῶμεν conicio

αὕτη Cohn: αὐτὴ codd.

18 γένους εἶδος conl. Mang. (sed sic scrib. etiam lin. 19 τὸ πρότερον ὄνομα τοῦ δευ-
τέρου)

19 κατὰ τὸ ἕλαττον secl. Cohn

τοῦ προτέρου ὄνομα B

22 γὰρ addidi, οὖν add. Mang.

24 λέγοι scripsi: λέγει codd.

ἔτι καὶ πᾶσα ἀρετὴ βασιλὶς ἐστὶ καὶ ἄρχουσα καὶ ἡγεμονεύουσα τῶν
κατὰ τὸν βίον πραγμάτων.

(12.) Ἴσραὴλ καὶ τὸν Ἰακώβ μετονομάζεσθαι συμβέβηκεν εἰς τὸν 81
Ἰσραὴλ, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ. διὰ τί; ἔτι ὁ μὲν Ἰακώβ πτεριστῆς, ὁ δὲ
5 Ἰσραὴλ ὄρων τὸν θεὸν καλεῖται. πτεριστοῦ μὲν οὖν ἔργον ἀσχοῦντος
ἀρετὴν τὰς βάσεις τοῦ πάθους, αἷς ἐφίδρυται, καὶ εἴ τι ὄχυρόν καὶ
ἰδρυμένον ἐν αὐταῖς κινεῖν καὶ σαλεύειν καὶ ἀνατρέπειν — ταῦτα δὲ οὐ
δίχα ἀγωνίας ἀκονιτὶ φιλεῖ γίνεσθαι, ἀλλ' ἐπειδὴν τις τοὺς φρονήσεως
ἄθλους διαθλῶν γυμνάζηται τε τὰ τῆς ψυχῆς γυμνάσματα καὶ πρὸς
10 τοὺς ἀντιπάλους καὶ τραχηλίζοντας αὐτὴν λογισμοὺς παλαίη —, τοῦ δὲ
τὸν θεὸν ὄρωντος τὸ μὴ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἀστεφάνωτον ἐξελεῖν,
ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τῇ νίκῃ βραβεῖα ἄρασθαι. τίς δ' ἂν εὐανθέστερος καὶ ἐπι- 82
τηδειότερος πλέκοιτο νικηφόρῳ ψυχῇ στέφανος ἢ δι' οὐ τὸν ὄντα δυνή-
σεται θεωρεῖν ὀξυδερκῶς; καλὸν γε ἀσκητικῇ ψυχῇ πρόκειται τὸ ἄθλον,
15 ἐνοματωθῆναι πρὸς τὴν τοῦ μόνου θέας ἀξίου τηλαυγῆ κατανόησιν.
(13.) ἀξίον δὲ ἀπορῆσαι, διὰ τί ὁ μὲν Ἀβραάμ, ἀφ' οὗ μετονομάσθη, 83
τῆς αὐτῆς προσρήσεως ἀξιοῦται μᾶλλον καλούμενος ὀνόματι τῆ προτέρῃ,
ὁ δὲ Ἰακώβ προσρηθεὶς Ἰσραὴλ οὐδὲν ἤττον αὐθις πάλιν Ἰακώβ ἐπὶ
p. 591 M. πλέον ὀνομάζεται. | λεκτέον οὖν ἔτι καὶ ταῦτα χαρακτῆρές εἰσιν, οἷς ἡ
20 διδακτικὴ τῆς ἀσκητικῆς ἀρετῆς διαφέρει. ὁ μὲν γὰρ διδασκαλίᾳ βελτιω- 84
θεὶς, εὐμοίρου λαχῶν φύσεως, ἡ περιποιεῖ τὸ ἀλγιστὸν αὐτῆρ διὰ συνεργοῦ
μνήμης, μονῆ χρῆται, ὧν ἔμαθεν ἀπρὶξ ἐπειλημμένος καὶ βεβαίως περι-
εχόμενος· ὁ δ' ἀσκητῆς ἐπειδὴν γυμνάζεται συντόμως, διαπνεῖ πάλιν
καὶ ὑπανίσταται, συλλεγόμενος καὶ ἀνακτώμενος τὴν ἐκ τοῦ πονεῖν τεθρομ-
25 μένην δύναμιν, καθάπερ καὶ οἱ τὰ σώματα ἀλειφόμενοι· καὶ γὰρ οὗτοι
περὶ τὴν ἀσκήσιν καμόντες, ὡς μὴ κατὰ τὸ παντελὲς αὐτοῖς ἀπορραγεῖεν
αἱ δυνάμεις διὰ τὸ σφοδρὸν καὶ σύντονον τῆς ἀθλήσεως, ἔλαιον ἐπιχέ-
ουσιν. εἴθ' ὁ μὲν διδαχθεὶς ἀθανάτην χρώμενος ὑποβολεῖ τὴν ὠφέλειαν 85
ἐναυλον καὶ ἀθάνατον ἴσχει, μὴ τρεπόμενος· ὁ δ' ἀσκητῆς καὶ τὸ ἐκού-
30 σιον ἔχων αὐτὸ μόνον καὶ τοῦτο γυμνάζων καὶ συγχροτῶν, ἵνα τὸ οἰκεῖον

4 ἔτι ex Coisl. 43 Mang.: om. AB · 6 (τὸ) τὰς conicio alterum καὶ
om. B ὄχυρῶς (om. καὶ) vel ὄχυρόν καὶ (βεβαίως) conicio 8 ἀκονιτὶ
Mang.: ἀπονητὶ codd. 12 καὶ A: ἡ B 17 ταύτης τῆς conicio
τῆς αὐτῆς (dei) coni. Cohn 19 πλέον codd. 20 διδακτικῆ B: διδακτῆ A
ἀσκητῆς coni. Mang. 22 μονῆ scripsi: μόνη codd. ἐπειλημμένος conicio
24 ὑπανίσταται B, ὑπανίσταται coni. Mang. 24. 25 τεθρομμένην scripsi: τετρομ-
μένην codd., τετρομμένην Mang. 28 ὑποβολεῖ in ὑποβολῇ corr. B 29 alt.
καὶ vid. secl.

- παίθος τῆ γεννητῆ καταβάλη, κἄν τελειωθῆ, καμῶν πρὸς τὸ ἀρχαῖον
 86 ἐπάνεισι γένος. τλητικώτερος μὲν γὰρ οὗτος, εὐτυχέστερος δ' ἐκείνος·
 ὁ μὲν γὰρ χρῆται διδασκαλίᾳ ἐτέρῳ, ὁ δ' ἐξ ἑαυτοῦ ζητεῖ τε καὶ σκέ-
 πτεται καὶ πολυπραγμονεῖ, μετὰ σπουδῆς ἐρευνῶν τὰ φύσεως, ἀδιαστάτω
 87 χρώμενος καὶ συνεχεῖ πόνη. διὰ τοῦτο τὸν μὲν Ἀβραάμ, ἐπειδὴ μένειν 5
 ἔμελλεν ἐν ὁμοίῳ, μετωνόμασεν ὁ ἄτρεπτος θεός, ἵν' ὑπὸ τοῦ ἐστῶτος
 καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντος τὸ μέλλον στήσεσθαι παγίως
 ἰδρυθῆ, τὸν δὲ Ἰακώβ ἄγγελος ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, λόγος, ἵν' ὁμολο-
 γηθῆ μηδὲν εἶναι τῶν μετὰ τὸ ὄν ἀκλινοῦς καὶ ἀρρεποῦς αἰτίον βεβαιό-
 τητος, ἀλλ' ἀρμονίας τῆς ὡς ἐν ὄργανῳ μουσικῆ περιεχούσης ἐπιτάσεις 10
 καὶ ἀνέσεις φθόγγων πρὸς τὴν τοῦ μέλους ἔντεχον κρᾶσιν.
- 88 (14.) Ἄλλὰ τριῶν ὄντων τοῦ γένους ἀρχηγετῶν, οἱ μὲν ἄκρι
 μετωνομάσθησαν, Ἀβραάμ τε καὶ Ἰακώβ, ὁ δὲ μέσος Ἰσαὰκ τῆς αὐτῆς
 ἔλαχεν εἰς αἰεὶ προσήρσεως. διὰ τί; ὅτι ἡ μὲν διδακτικὴ ἀρετὴ καὶ ἀσκη-
 τικὴ δέχονται τὰ πρὸς βελτίωσιν — ἐφίεται γὰρ δὴ ὁ μὲν διδασκόμενος 15
 ἐπιστήμης ὧν ἀγνοεῖ, ὁ δὲ ἀσκήσει χρώμενος στεφάνων καὶ τῶν προ-
 κειμένων ἄθλων φιλοπόνῳ καὶ φιλοθεάμονι ψυχῇ —, τὸ δ' αὐτοδίδακτον
 καὶ αὐτομαθὲς γένος, ἅτε φύσει μᾶλλον ἢ ἐπιτηδεύσει συνιστάμενον, ἐξ
 ἀρχῆς ἴσον καὶ τέλειον καὶ ἄρτιον ἠνέχθη, | μηδενὸς ἐνδόντος τῶν εἰς p. 592 M.
- 89 πλήρωσιν ἀριθμοῦ. ἀλλ' οὐχ ὁ τῶν τοῦ σώματος ἐπιτηδείων προστάτης 20
 Ἰωσήφ· ἀλλάττει γὰρ τοῦνομα, Ψονθομφανήχ ὑπὸ τοῦ τῆς χώρας βασι-
 λέως ἐπικληθείς (Gen. 41, 45). ὄν δὲ λόγον ἔχει καὶ ταῦτα, μὴνυτέον.
 Ἰωσήφ ἐρμηνεύεται πρόσθεμα· προσθήκη δ' ἐστὶ τῶν φύσει τὰ θέσει,
 χρυσός, ἄργυρος, κτήματα, πρόσοδοι, οἰκετῶν θεραπείαι, κειμηλίων καὶ
 ἐπίπλων καὶ τῆς ἄλλης περιουσίας ἀφθονοὶ ὕλαι, τῶν ἡδονῆς ποιητικῶν 25
- 90 ἀμήχανοι τὸ πλῆθος παρασκευαί. ὧν τὸν ποριστὴν καὶ ἐπιμελητὴν
 Ἰωσήφ ὀνόματι εὐθυβόλῳ καλεῖσθαι συμβέβηκε πρόσθεμα, ἐπεὶ τῶν
 ἔξωθεν ἐπεισοδιαζομένων καὶ προστιθεμένων τοῖς κατὰ φύσιν προστασίαν
 ἀνῆπται. μαρτυροῦσι δ' οἱ χρησιμοὶ δηλοῦντες ὅτι τὰς τροφὰς τῆς σω-
 ματικῆς χώρας ἀπάσης, Αἰγύπτου, θησαυρισάμενος ἐσιτάρχει (Gen. 41, 30
 91 48). (15.) τοιοῦτος μὲν τις ὁ Ἰωσήφ ἐκ τῶν γνωρισμάτων γνω-
 ρίζεται· ὁ δὲ Ψονθομφανήχ πῶός ἐστι, θεασώμεθα. ἐρμηνεύεται οὖν

1 γεννητῶ codd. καταβάλη scripsi: μεταβάλη codd. 2 γάρ] ἄρ' conl. Mang.
 5 χρώμενα Hoesch. 12 (τῶν) τοῦ conicio 14 εἰσαι codd. διδακτικῆ
 scripsi (cf. § 83): διδακτῆ codd. 14. 15 ἀσκητῆ Mang., (ἡ) ἀσκητικὴ conicio
 19 ὄσιον conl. Mang. ἐνδόν conl. Mang. 20 οὐχ (οὐτως) conicio 24 θε-
 ραπεῖα B, fort. recto

ἐν ἀποκρίσει στόμα κρίνον. οἶεται γὰρ πᾶς ἄφρων τὸν πολυχρήματον
 καὶ περιρρεόμενον ταῖς ἐκτὸς οὐσίαις εὐθὺς εἶναι καὶ εὐλόγηστον, ἰκανὸν
 μὲν πρὸς ἃ ἂν πύθηται τις ἀποκρίνασθαι, ἰκανὸν δὲ καὶ δι' ἑαυτοῦ
 γνώμας εἰσηγήσασθαι συμφερούσας, καὶ συνόλωσ τὸ φρόνιμον ἐν τῷ
 5 τυχηρῷ τίθεται, δέον ἔμπαιιν τὸ τυχηρὸν ἐν τῷ φρονίμῳ· ἄξιον γὰρ
 τὸ ἄστατον ὑπὸ τοῦ ἐστῶτος ἡμιοχεῖσθαι. καὶ μὴν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ 92
 τὸν ὀμογάστριον ὁ μὲν πατὴρ Βενιαμίν, ἡ δὲ μήτηρ υἱὸν ὀδύνης προσ-
 αγορεύει (Gen. 35, 18), φυσικώτατα μεταληφθεὶς γὰρ ὁ Βενιαμίν ἐστίν
 υἱὸς ἡμερῶν, ἡμέρα δὲ τῷ ἀφ' ἡλίου αἰσθητῷ φωτὶ καταλάμπεται,
 10 τούτῳ δὲ τὴν κενὴν δόξαν ἐξομοιοῦμεν. ἔχει γὰρ τινα λαμπρότητα 93
 αἰσθητῆν ἐν τοῖς παρὰ τῶν πολλῶν καὶ ἀγελαίων ἐπαίνοις, ἐν τοῖς γρα-
 φομένοις ψηφίσμασιν, ἐν ταῖς ἀνδριάντων καὶ εἰκόνων ἀναθέσεσιν, ἐν
 πορφύραις καὶ στεφάνοις χρυσοῖς, ἐν ἄρμασι καὶ τεθρίπκοις καὶ παρα-
 πομπαῖς ὄχλων. ὁ τούτων οὖν ζηλωτῆς εἰκότως υἱὸς ἡμερῶν, αἰσθητοῦ
 p. 593 M. φέγγους καὶ τῆς περὶ τὴν | κενὴν δόξαν λαμπρότητος, ὠνομάσθη. τοῦτο 94
 16 ὁ πρεσβύτερος λόγος καὶ πατὴρ ὄντως εὐθυβόλον καὶ κύριον ὄνομα αὐτῷ
 τίθεται, ἡ δὲ παθοῦσα ψυχὴ τὸ φ̄ πέπονθεν ἀρμόττον· ὀδύνης γὰρ υἱὸν
 καλεῖ. διὰ τί; ὅτι οἱ ἐν ταῖς κεναῖς φερόμενοι δόξαις ὑπολαμβάνονται
 μὲν εὐδαιμονεῖν, πρὸς ἀλήθειαν δὲ καχοδαιμονοῦσι. τὰ γὰρ ἀντιπνέοντα 95
 20 πολλά, βασκανία, φθόνοι, συνεχεῖς ἔριδες, φιλονεικίαι ἀκατάλλακτοι μέχρι
 θανάτου, δυσμένειαι παισὶ παιδῶν κατὰ διαδοχὰς παραδιδόμεναι, κληρὸς
 οὐ κτητός. ἀναγκαίως οὖν ὁ θεοφράδμων ἐν αὐταῖς ὠδίσι ἀποθνή- 96
 σκουσαν, ἡ τίκει κενοδοξίαν, παρέστησεν· „ἀπέθανε“ γὰρ φησὶ „Ραχὴλ
 δυστοκήσασα“ (Gen. 35, 16. 19), ἐπειδὴ τῷ ὄντι ψυχῆς ἐστὶ θάνατος
 25 δόξης αἰσθητῆς καὶ κενῆς σπορά τε καὶ γέννησις.
 (16.) Τί δ'; οἱ τοῦ Ἰωσήφ παῖδες, Ἐφραῖμ τε καὶ Μανασσῆς, οὐ 97
 πάνυ φυσικῶς ἐξομοιοῦντο δυοῖς τοῖς πρεσβυτάτοις υἱοῖς τοῦ Ἰακώβ,
 Ῥουβὴν τε καὶ Συμεὼν; λέγει γὰρ· „οἱ δύο υἱοὶ σου, οἱ γενόμενοι ἐν
 Αἰγύπτῳ πρὸ τοῦ με ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον, ἐμοὶ εἰσιν· Ἐφραῖμ καὶ
 30 Μανασσῆς ὡς Ῥουβὴν καὶ Συμεὼν ἔσονταί μοι“ (Gen. 48, 5). τίνα

1 ἐν ἀποκρίσει στόμα ἀποκρινόμενον con. Mang.

2 οὐσίαις] ὕλαις con. Mang.

4 φρόνημα B

8 μεταληφθεὶς A

11 παρὰ B²: περὶ A (B¹)

17 τῷ

δ con. Mang.

φ̄] δ B

18 φερόμενοι con. Mang., fort. recte; v. Quis

reg. div. her. § 234

20 βασκανία conicio

μέχρις A

22 οὐκ

εὐκτός con. Markland, ἀκληρὸς conicio

23 ἢ B²: ἢν AB¹

25 δόξης αὐ

θνητῆς τε καὶ con. Mang.

26 Ἰωσήφ in ras. B

Ἐφραῖμ B

οὐ

om. B

27 ἐξομοιοῦντο A

28 Ῥουβὴν scripsi: Ῥουβίμ codd., item

lin. 30. 174,1

29 με B²: μὴ AB¹

30 Μανασσῆ A

- 98 οὖν τρόπον οἱ δύο τοῖς δυσὶν ἐφαρμόζονται, θεασώμεθα. Ῥουβὴν μὲν σύμβολον εὐφυΐας ἐστίν — ἐρμηνεύεται γὰρ ὄρων υἱός, ἐπειδὴ πᾶς ὁ εὐθειξία καὶ εὐφυΐα χρώμενος ὄρατικός —, Ἐφραΐμ δέ, ὡς πολλάκις εἴπομεν ἐν ἑτέροις, μνήμης — μεταληφθεὶς γὰρ ἐστὶ καρποφορία, καρπὸς δὲ ψυχῆς ἄριστος ἢ μνήμη — συγγενὲς δὲ οὐδὲν ἕτερον οὕτως [τῷ] 5
- 99 ἑτέρῳ, ὡς εὐφυεῖ τὸ μεμνησθαι. πάλιν ὁ Συμεῶν ὄνομα μαθήσεως καὶ διδασκαλίας ἐστίν — εἰσακοῆ γὰρ ἐρμηνεύεται —, μανθάνοντος δ' ἴδιον ἀκούειν τε καὶ προσέχειν τοῖς λεγομένοις, ὁ δὲ Μανασσῆς ἀνα-
- 100 μνήσεως σύμβολον· καλεῖται γὰρ ἐκ λήθης. τῷ δ' ἐκ λήθης ἕξω προϊόντι συμβαίνει κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἀναμνησθεσθαι· μαθήσεως δὲ 10 ἀνάμνησις οἰκεῖον. πολλάκις γὰρ τοῦ μανθάνοντος ἀπορρεῖ τὰ θεωρήματα μὴ δυναμένου δι' ἀσθένειαν κρατεῖν καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ὑπαναπλεῖ. τὸ μὲν οὖν τῆς ἀπορροῆς πάθος ὀνομάζεται λήθη, τὸ δὲ τῆς
- 101 παλιρροίας ἀνάμνησις. ἀρ' οὐ προσφυῶς εὐφυΐα μὲν [ἢ] μνήμη, μαθήσει δὲ ἀνάμνησις ἐφαρμόζεται; καὶ μὴν ἐν λόγον ἔχει Συμεῶν πρὸς 15 Ῥουβὴν, τὸ δ' ἐστὶ μάθησις πρὸς φύσιν, τοῦτον ἔχει λόγον Μανασσῆς
- 102 πρὸς Ἐφραΐμ, τὸ δ' ἐστὶ πρὸς μνήμην ἀνάμνησις. ὡς γὰρ τὸ εὐφυὲς ἄμεινον τοῦ μανθάνοντος — τὸ μὲν γὰρ ἕοικεν ὄρασει, τὸ δὲ ἀκοῇ· ἀκοῆ δὲ ὄρασεως | τὰ δευτέρα φέρεται —, οὕτω τὸ μνημονικὸν τοῦ p. 594 M. ἀναμνησθησθέντος πανταχοῦ κρεῖττον, ὅτι τὸ μὲν λήθη κέκραται, τὸ δὲ 20 ἀμιγῆς καὶ ἄκρατον ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους διαμένει.
- 103 (17.) Καὶ μὴν τὸν γε τοῦ ἀρχιπροφήτου πενθερὸν τοτὲ μὲν Ἰοθὴρ τοτὲ δὲ Ῥαγουὴλ οἱ χρησιμοὶ καλοῦσιν· Ἰοθὴρ μὲν, ὅταν τύφος εὐήμερῃ· μεταληφθεὶς γὰρ ἐστὶ περισσός, περιττὸν δὲ ἀφευθεῖ βίῳ τύφος, γέλωτα μὲν τὰ ἴσα καὶ ἀναγκαῖα τῷ βίῳ τιθέμενος, τὰ δὲ πλεονεξίας ἀνισα 25
- 104 σεμνόνων. οὗτος καὶ ἀνθρώπεια θεῶν καὶ ἔθνη νόμων καὶ βέβηλα ἱερῶν καὶ θνητὰ ἀθανάτων καὶ συνόλως τὸ δοκεῖν τοῦ εἶναι προτιμᾶ. καὶ ἐπιτολήσας αὐτοκέλευστος εἰς τὴν τοῦ συμβούλου παρέρχεται τάξιν, ὑψηγόμενος τῷ σοφῷ [μὴ] ἀναδιδάσκειν ἀ μόνῃ μανθάνειν ἄξιον, „τὰ προστάγματα τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νόμον“ (Exod. 18,20), ἀλλὰ <μὴ> τὰ 30 πρὸς ἀλλήλους ἀνθρώπων συμβόλαια, τῆς ἀκραιωνήτου σχεδὸν αἷτια κοινωνίας. καὶ ὁ μέγας πάντα πειθαρχεῖ, νομίσας ἀρμόττον εἶναι μικροῖς

5 τῷ seclusi, τῷ post ὡς vid. add. 9 σύμβολόν ἐστι· οὕτω γὰρ καλεῖται Mang.
 δ' s. s. B 12. 13 ὑπαναπολεῖ con. Hoesch., ἐπαναπολεῖ con. Mang. 14 ἢ se-
 clusi 16 Ῥουβίμ codd. τὸδε A <τὸν> λόγον conicio 19 δευτερεία
 Cantabr. Coll. S. Trin. (Mang.), fort. recte 24 ἀπλανεῖ con. Mang. 25 <καὶ>
 ἀνισα con. Mang. 29 μὴ secl. Mang. 30 μὴ add. Mang. (v. LXX)

μὲν τὰ μικρά, μεγάλοις δὲ τὰ μεγάλα δίκαια τίθεσθαι (ibid. 22.24).
 μεταβαλὼν δὲ πολλάκις ὁ δοκησίσοφος οὗτος καὶ μεταβάς ἀπὸ τῶν 105
 θρεμμάτων, ἃ δὴ τυφλὸς ἔλαχεν ἠνιοχεῖν, ἀναζητήσας τὴν θεῖαν ἀγέλην
 μέρος οὐ μεμπτὸν αὐτῆς γίνεται, θαυμάσας τῆς φύσεως τὸν ἀγελάρχην
 5 καὶ τῆς ἐπιστασίας ἀγάμενος, ἣ χρῆται πρὸς τὴν τῶν ἑαυτοῦ θρεμ-
 μάτων ἐπιμέλειαν· ἐρμηνεύεται γὰρ Ἰαγουήλ (Exod. 2, 18) ποιμασία
 θεοῦ. (18.) τὸ μὲν κεφάλαιον εἴρηται, τὰς δὲ πίστεις ὑφηγησεται. 106
 πρῶτον μὲν θεραπευτὴν αὐτὸν κρίσεως καὶ δίκης εἰσηγεῖται· ἡ γὰρ
 προσηγορία τῆς Μαδιάμ μεταληφθεῖσα ἐκ κρίσεως ὀνομάζεται. διττὸν
 10 δὲ τοῦτο. δηλοῖ γὰρ τὸ μὲν ἔκκρισιν καὶ ἀπόκρισιν, ἣ καὶ τοῖς ἀγω-
 νισταῖς κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας λεγομένους εἴωθε συμβαίνειν· μυρίοι
 γὰρ ἀνεπιτήδειοι φανέντες ἤδη πρὸς τῶν ἀθλοθετῶν ἐξεκρίθησαν.
 οὗτοι [τε] τελεταῖς ἀνέροις ταῖς Βεελφεγῶρ τελεσθέντες (Num. 25, 3) 107
 p. 595 M. καὶ τὰ τοῦ σώματος στόμια πάντα εὐρύναντες πρὸς τὴν | τῶν ἔξωθεν
 15 ἐπιχειομένων ρευμάτων ὑποδοχὴν — ἐρμηνεύεται γὰρ Βεελφεγῶρ ἀνω-
 τέρῳ στόμα δέρματος — κατέκλυσαν τὸν ἡγεμόνα νοῦν καὶ ἀφείσαν
 εἰς βυθὸν ἔσχατον, ὡς μὴδ' ἀνανήξασθαι μὴδὲ μικρὸν ὄσον δυνηθῆναι
 ἀνασχεῖν· καὶ τοῦτο ἔπαθεν, ἕως ὁ εἰρηνικὸς καὶ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ 108
 (ibid. 12. 13) τρανός, Φινεές, ὑπέρμαχος αὐτοκέλευστος ἦλθε, φύσει
 20 μισοπόνηρος ὢν καὶ ζήλῳ τῶν καλῶν κατεσχημένος· ὧ σειρομάστιγν
 λαβόντι, τὸ δ' ἐστὶν ἠκονημένον καὶ ὀξὺν λόγον, μαστεύειν καὶ ἀναζη-
 ταῖν ἕκαστα ἱκανόν, ἐξεγένετο μὴ φενακισθῆναι, βώμη δὲ καρτερᾶ χρη-
 σαμένῳ κατακεντήσαι διὰ τῆς μήτρας τὸ πάθος (ibid. 7.8), ἵνα μὴδὲν
 ἔτι κακὸν θεῆλατον τίκτη. πρὸς τοῦτους καὶ ὁ μέγιστος ἐνίσταται 109
 25 τῷ ὀρατικῷ γένει πόλεμος, ἐν ᾧ τῶν διαγωνισαμένων „διεφώνησεν
 οὐδεὶς“ (Num. 31, 49), ἀλλ' ἄτρωτος καὶ σῶος ἐπανῆλθε, τοῖς νικητη-
 ρίοις ἀναδοόμενος στεφάνοις. (19.) ἐν μὲν δὴ τοῦτο ἐκ τῆς Μαδιάμ 110
 ἐδηλοῦτο· ἕτερον δὲ τὸ κριτικὸν καὶ δικαστικὸν εἶδος, δ καὶ κατ' ἐπι-
 γαμίαν οἰκειοῦται γένει τῷ προφητικῷ. „τῷ ἱερεῖ“, φησὶν οὖν, τῆς
 30 κρίσεως καὶ τῆς δίκης „εἰσὶν ἑπτὰ θυγατέρες“ (Exod. 2, 16), συμβολι-
 κῶς αἱ τοῦ ἀλόγου δυνάμεις, γονὴ τζ καὶ φωνὴ καὶ πέντε αἰσθήσεις,

3 θρεμμάτων Mang.: σχημάτων codd. 7 ὑφηγησεται (αὐτὸς Μωυσῆς) conicio 9 ἐκ-
 κρίσεως B 13 τε seclusi τελετάς ἀνέρους τὰς conicio 14 στόμια scripsi:
 στόματα codd. ἄνωθεν con. Mang. 16 ἀφείσαν (vel ἠφάνισαν?) scripsi: ἐπέσαν
 codd., ἐπίσαν con. Mang., ἐπεψαν con. Cohn 18 ἀνακύψαι con. Mang.
 19 τρανός θεραπευτῆς con. Mang., τρανός (λόγος) conicio, sed fort. maior lacuna sta-
 tuenda 20 κατεσχημένος Hoesch: κατισχημένος codd. 26 σῶος (πᾶς) con.
 Mang. 28 κριτικὸν Mang.: κρείττον codd. 30 ἦσαν ex LXX con. Mang.

- 111 ποιμαίνουσαι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς. διὰ γὰρ τῶν ἑπτὰ δυνάμεων
τούτων αἱ προβάσεις καὶ παραυξήσεις τοῦ πατρὸς νοῦ ταῖς ἐγγινομέναις
καταλήψεις συνίστανται. παραγενόμεναι δ' ἐπὶ τὰ οἰκεία ἐκάστη, χρώ-
ματα μὲν καὶ σχήματα δρασῖς, φωνὰς δὲ ἀκοή, ἀτμούς δὲ ὄσφρησις,
χυλούς δὲ γεῦσις καὶ αἱ ἄλλαι πρὸς τὰ ἀρμόττοντα ἐαυταῖς, „ἀντλοῦσι“ 5
τρόπον τινὰ τὰ ἐκτὸς αἰσθητά, „ἕως ἂν πληρώσωσι τὰς τῆς ψυχῆς
δεξαμενάς, ἐξ ὧν ποτίζουσι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς“ (ibid.), τὴν καθα-
ρωτάτην λέγω τοῦ λογισμοῦ ποιήμην, ἀσφάλειαν καὶ κόσμον περιφέ-
112 ρουσαν ἐν ταύτῃ. παραγενόμενοι δ' οἱ φθόνου καὶ βασκανίας ἐταῖροι,
πονηρὰς ἀγέλης ἡγεμόνες, ἐλαύνουσιν αὐτὰς τῆς κατὰ φύσιν χρήσεως 10
(ibid. 17). αἱ μὲν γὰρ τὰ ἐκτὸς ἄγουσιν εἴσω πρὸς οἷα δικαστὴν καὶ
113 βασιλέα τὸν νοῦν, ἵν' ἄρχοντι χρώμεναι τῇ βελτίστῃ κατορθώσιν· οἱ
δ' ἀντικείμενοι διώκοντες καὶ τάναντία παραγγέλλοντες, ἕξω τὸν νοῦν
ἐπισπᾶσθαι καὶ ἀγώγιμα παραδιδόναι τὰ φαινόμενα, μέχρις „ἀναστὰς“
| ὁ τέως ἡρεμεῖν τρόπος δοκῶν φιλάρετος καὶ ἐπιθειάσας, ὄνομα Μωυσῆς, p. 596 M.
ὑπερασπίσει καὶ „ῥύσεται αὐτὰς“ τῶν κατεχόντων, ποτίμοις λόγοις 16
114 θρέψας τὴν τοῦ πατρὸς ποιήμην (ibid.). ἐκφυγοῦσαι δὲ τὴν ἐπίθεσιν
τῶν διανοίας μὲν ἐχθρῶν, τὰ δὲ περιάπτα ὥσπερ ἐν τραγῳδίᾳ μόνα
ἐζηλωκῶτων οὐκέτι πρὸς Ἰοθόρ, ἀλλὰ πρὸς Ἰαγουήλ ἀφικνουῦνται (ibid.
17. 18). καταλειπίσαι μὲν γὰρ τὴν πρὸς τυφὸν συγγένειαν, ψικεῖνται 20
δὲ ἀγωγῇ νομίμῃ, μοῖρα τῆς ἱερᾶς ἀγέλης ἀξιόσασαι γενέσθαι, ἧς ὁ
θεὸς ἀφηγεῖται λόγος, ὡς δηλοῖ τοῦνομα· ποιμασία γὰρ ἐστὶ θεοῦ.
115 (20.) ποιήμης δ' ἐπιμελουμένου τῆς ἰδίας, ἐξ ἐτοίμου ἀγαθὰ πάρεστιν
ἀθρόα τοῖς πειθαρχοῦσι καὶ μὴ ἀφηγιάζουσι τῶν θρεμμάτων. ἄδεται
δὲ καὶ ἐν ὕμνοις ἄσμα τοιοῦτον· „κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με 25
116 ὑστερήσει“ (Psalm. 22, 1). πεύσεται οὖν εἰκότως ὁ ποιμήν (καὶ)
βασίλει χρώμενος τῇ θείῃ λόγῳ νοῦς τῶν ἑπτὰ θυγατέρων αὐτοῦ· διὰ
τί συντείνασαι μετὰ πολλοῦ τάχους τήμερον ἀφ᾽ ἧς (Exod. 2, 18);
πρότερον γὰρ ὅτι ἐνετυγχάνετε τοῖς αἰσθητοῖς, μακρὸν χρόνον ἕξω δια-
τριβουσαι μόλις ἐπανήγείτε δελεαζόμεναι πρὸς αὐτῶν· νυνὶ δ' οὐκ οἶδ' 30
117 ὅ τι παθοῦσαι συντόμως παρὰ τὸ εἰωθὸς ἐπανήκατε. φήσουσιν οὖν, ὅτι

7 ποτίζουσι Mang.: πίνουσι codd.

9 αὐτῇ per errorem Mang.

11 καὶ

om. B

13 ἕξω Mang.: ἐξὸν codd., ἐξ ὧν conl. et post ἀγώγιμα add. αἰσθήσει Mark-
land14 ἀγώγιμον παραδιδόναι τοῖς φαινομένοις (πρὸς τὰ φαινόμενα Cohn) conicio
ποιμαίνόμενα Mang.

15 Μωυσῆς codd.

16 ὑπερασπίει conicio

αὐτὰς scripsi:

αὐτὰ codd.

κατατρεχόντων conl. Mang.

21 ἀξιωθεῖσαι conl. Mang.

23 (τούτου) τῆς conicio

26 πεύσεται Mang.: πειστέον codd.

καὶ addidi

31 συντόμως Mang.: συντόμως codd.

οὐκ αὐταὶ γεγόνασιν αἰτίαι τοῦ τὸν διάυλον ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ ἀπὸ
 τῶν αἰσθητῶν ἀπνευστί καὶ μετὰ πολλῆς ῥύμης δραμεῖν, ἀλλ' ὁ ῥυσαί-
 μενος αὐτὰς ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν τῆς ἀγρίας ἀγέλης ποιμένων. Αἰγύπ-
 5 τοῖον δὲ καλοῦσι Μωσοῦν (ibid. 19), τὸν οὐ μόνον Ἑβραῖον, ἀλλὰ καὶ
 τοῦ καθαρωτάτου γένους ὄντα Ἑβραίων, ὃ ἱεράται μόνον, οὐ δυνάμεναι
 τὴν ἑαυτῶν φύσιν ὑπερβῆναι. μεθόριοι γὰρ αἱ αἰσθήσεις οὔσαι [τῶν] 118
 νοητῶν τε καὶ αἰσθητῶν ἀγαπητὸν ἕαν ἑκατέρων ἐφιῶνται, ἀλλὰ μὴ
 ὑπὸ μόνων τῶν αἰσθητῶν ἀγωνται· τὸ δ' οἶσθαι ὅτι μόνους ποτὲ τοῖς
 κατὰ διάνοιαν ἐπανεξοῦσιν εὐήθεια πολλή. οὐ χάριν ἀμφοτέρα τιθέασι,
 10 διὰ μὲν τοῦ „ἄνθρωπος“ τὰ μόνω λόγῳ θεωρητὰ μνηύουσαι, διὰ δὲ
 τοῦ „Αἰγύπτιος“ παριστᾶσαι τὰ αἰσθητὰ. ταῦτ' ἀκούσας καὶ πάλιν 119
 πεύσεται· „ποῦ ἐστίν“ ὁ ἄνθρωπος (ibid. 20); ἐν τίνι μέρει τῶν καθ'
 ὑμᾶς οἰκεῖ τὸ λογικὸν εἶδος; „ἵνα τί αὐτὸν“ ῥαδίως οὕτω „καταλελοί-
 πατε“ (ibid.), ἀλλ' οὐκ ἄπαξ ἐντυχοῦσαι περιέσχετε κτῆμα κάλλιστον
 15 καὶ λυσitteλέστατον ἑαυταῖς; ἀλλ' εἰ μὴ πρότερον, νῦν „αὐτὸν καλέσατε, 120
 ὅπως ἂν φάγῃ“ (ibid.) καὶ τραφῇ ταῖς ὑμετέραις βελτιώσεσι καὶ πρὸς
 p. 597 M. αὐτὸν οἰκειώσεσι. τάχα γὰρ καὶ οἰκήσει | παρ' ἡμῖν καὶ τὸ πτηγνὸν
 καὶ [τὸ] θεοφόρητον καὶ προφητικὸν γένος, ὄνομα Σεπφώραν, ἀΐεται
 (ibid. 21).

20 (21.) Ταῦτα καὶ περὶ τούτων. ἀλλὰ καὶ τὸν Ὁσηὲ μετονομάζει 121
 Μωσοῦς εἰς τὸν Ἰησοῦν (Num. 13, 17), τὸν ποῖον εἰς ξὺν μεταχα-
 ράπτων. Ὁσηὲ μὲν γὰρ ἐμνηεύεται ποιὸς οὗτος, Ἰησοῦς δὲ σωτηρία
 κυρίου, ἕξεως ὄνομα τῆς ἀρίστης. ἕξεις γὰρ τῶν κατ' αὐτὰς ποιῶν 122
 ἀμείνους, ὡς μουσικὴ μουσικοῦ καὶ ἱατρικὴ ἱατροῦ καὶ παντὸς τεχνίτου
 25 τέχνη ποιά, καὶ αἰδιότητι καὶ δυνάμει καὶ τῇ περὶ τὰ θεωρήματα ἀπται-
 στω ἀκρότητι. ἡ μὲν γὰρ ἕξις αἰδιον, ἐνεργοῦν, τέλειον, ὃ δὲ ποιὸς
 θνητὸν, πάσχον, ἀτελές· κρείττον δὲ θνητοῦ μὲν τὸ ἀφθαρτον, πάσχον-
 τος δὲ τὸ δρῶν αἴτιον, τὸ δὲ τέλειον ἀτελοῦς. οὕτω μετεχαράχθη καὶ 123
 τὸ τοῦ λεχθέντος νόμισμα πρὸς ἰδέαν βελτίονα. ὃ δὲ Χάλεβ καὶ
 30 αὐτὸς ὄλος ἀλλάττεται· „ἐγένετο“ γὰρ φησι „πνεῦμα ἕτερον ἐν αὐτῷ“
 (Num. 14, 24), ὡσανεὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ μεταβαλόντος πρὸς ἄκραν τελειό-
 τητα. καὶ γὰρ ἐρμηνευθεὶς ἐστὶ Χάλεβ πᾶσα καρδιά· τοῦτο δὲ σύμ- 124

1 νοητὰ conī. Mang.

3 ἄνθρωπος (Αἰγύπτιος) conī. Mang.

4 Μωσοῦν codd.

6 τῶν seclusi

7 ἐφιῶνται codd.

10 μόνω om. A

11 post καὶ fort. add.

part.

13 οἰκεῖ scripsi: οἰκεῖον codd., οἰκεῖ οὖν Mang.

14 περιέσχετε] περιε-

χόμενα ἐκτίσασθε conicio

16 δεξιώσεσι conī. Mang.

18 τὸ seclusi

21 Μωσοῦς codd.

25 ποιά] πᾶσα bene conī. Mang.

27 πάσχων B²

βολον τοῦ μὴ ἐκ μέρους ἐπαμφοτερίζουσαν καὶ ἀντιρρέπουσαν, ἀλλ' ὄλην δι' ὄλου τὴν ψυχὴν μεταβεβλήσθαι πρὸς τὸ δόκιμον, κἂν εἴ τι μὴ πάνυ ἐπαινετὸν εἴη, λόγοις τοῖς περὶ μετανοίας ἐξοικίσασαν· οὕτω γὰρ ἐκνιψαμένη τὰ καταρρυπαίνοντα καὶ τοῖς φρονήσεως λουτροῖς χρησαμένη καὶ καθαρσίοις ἔμελλε φαιδρύνεσθαι. 5

- 125 (22.) Τὸν δὲ ἀρχιπροφήτην συμβέβηκεν εἶναι πολυώνυμον. ὁπότε μὲν γὰρ τοὺς χρησιμωδομένους χρησμούς ἐρμηνεύων ὑφηγεῖται, προσαγορεύεται Μωυσῆς· ὁπότε δ' εὐχόμενος εὐλογεῖ τὸν λαόν, ἄνθρωπος θεοῦ (Deut. 33,1)· ἦνίκα δὲ Αἴγυπτος τὰς ὑπὲρ τῶν ἀσεβηθέντων δίκας ἐκτίνει, τοῦ βασιλεύοντος τῆς χώρας Φαραὼ θεός (Exod. 7, 1). 10
- 126 διὰ τί δέ; ὅτι τὸ μὲν νόμους μεταγράφειν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἐντευξομένων ψηλαφῶντός ἐστι καὶ διὰ χειρὸς ἔχοντος αἰεὶ τὰ θεῖα καὶ ἀνακεκλημένου (Exod. 24,1) ὑπὸ τοῦ θεσπιφοῦ νομοθέτου καὶ εἰληφότος παρ' αὐτοῦ μεγάλην δωρεάν, ἐρμηνεῖαν καὶ προφητεῖαν νόμων ἱερῶν· μεταληφθεὶς γὰρ Μωυσῆς καλεῖται λῆμμα, δύναται δὲ καὶ ψηλάφημα 15
- 127 διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. τὸ δὲ γε εὐχεσθαι καὶ εὐλογεῖν οὐκ ἔστι τοῦ τυχόντος, ἀλλ' ἀνθρώπου τὴν πρὸς γένεσιν μὴ ἑωρακότος συγγενεῖαν, προσκεκληρωκότος δὲ ἑαυτὸν τῷ πάντων ἡγεμονίᾳ καὶ πατρί· 20
- 128 ἀγαπητὸν γάρ, εἴ τῃ ἐξεγένετο εὐλογιστῆα χρῆσθαι, τὸ δὲ γε καὶ ἑτέροις περιποιεῖν τὸ ἀγαθόν, τοῦτο μείζονος καὶ τελειότερας ψυχῆς καὶ ὡς ἀληθῶς θειαζούσης | ἦν ἐπάγγελμα, ἧς ὁ τυχὼν εἰκότως θεὸς κεκλη- p. 598 M. σεται. θεὸς δὲ ὁ αὐτὸς οὗτος ἄτε σοφὸς ὢν καὶ διὰ τοῦτ' ἄρχων παντὸς ἄφρονος, κἂν εἴ τοῖς βασιλείοις σκήπτροις ἐκείνος ἐφιδρούοιτο μεγα- 25
- 129 λαυχῶν καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἦκιστα. βούλεται γὰρ ὁ τῶν ὄλων ἡγεμῶν, κἂν ἀφόρητα ἀδικουντές τινες μέλλωσι κολάζεσθαι, παραιτητὰς ἔχειν τοὺς ἐντευξομένους ὑπὲρ αὐτῶν, οἱ τὴν τοῦ πατρὸς ἴλαω δύναμιν ἀπομιμούμενοι μετριώτερον καὶ φιλανθρωπότερον χρήσονται ταῖς τιμωρίαις· θεοῦ δὲ τὸ εὐεργετεῖν ἴδιον.
- 130 (23.) Ἀποχρώντως οὖν περὶ τῆς τῶν ὀνομάτων ἀλλαγῆς τε καὶ μεταθέσεως εἰρηκότες ἐπὶ τὰ ἐξῆς τῆς ἐφόδου τρεψόμεθα κεφάλαια. 30

3 εἴη scripsi: ἡ codd. ἐξοικίζουσαν B οὕτω] ὄντως Hoesch. 5 καθαρσίοις Mang.: καθαρσίω codd. 6 δ' B 7 θεσπιζόμενος conicio 8 Μωσῆς codd.
 11 δὴ conicio ἀναγράφειν conicio 13 θεσπιφοῦ] θεοῦ coni. Mang., ὑπὸ τοῦ θεσπιφοῦ secl. Cohn 15 Μωσῆς A 17 μὴ ἡρμοκός coni. Mang., μὲν ὑπερωρακότος vel μὲν ἀποδεδρακότος conicio 19 εὐλογία Mang. 20 τε-
 λεωτέρας B 21 θεός] ἄνθρωπος θεοῦ vid. leg. 23 σκήπτροις] θρόνοις conicio 23. 24 ἐφιδρούοιτο μεγαλαυχῶν. καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἦκιστα (εὐχεταί) coni. Mang.
 25 μέλλουσι B

εἶπετο δ' εὐθὺς ἢ γένεσις Ἰσαάκ· καλέσας γὰρ τὴν μητέρα αὐτοῦ
 Σάρραν ἀντὶ Σάρας φησὶ τῷ Ἀβραάμ· „δῶσω σοι (ἐξ αὐτῆς) τέκνον“
 (Gen. 17, 16). ἐν μέρει δ' ἕκαστον ἀκριβωτέον. ὁ τοίνυν κυρίως 131
 διδούς ὅτιοῦν ἰδιόν τι πάντως ἑαυτοῦ δίδωσιν· εἰ δὲ τούτ' ἀψευδές
 5 ἐστι, γένοιτ' ἂν Ἰσαάκ οὐχ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ὁ συνώνυμος τῆς ἀρίστης
 τῶν εὐπαθειῶν, χαρᾶς, γέλωτος, ὁ ἐνδιάθετος υἱὸς θεοῦ τοῦ διδόντος
 αὐτὸν μελιγμα καὶ εὐθυμίαν εἰρηνικωτάταις ψυχαῖς. ἄτοπον μὲν γὰρ 132
 ἕτερον ἄνδρα εἶναι, ἐξ ἐτέρου δὲ νόθα καὶ μοιχίδια παιδοποιεῖσθαι· καὶ
 μὴν τὸν γε θεὸν ἄνδρα τῆς φιλαρέτου διανοίας Μωυσῆς ἀναγράφει δι'
 10 ὧν φησιν· „ἰδὼν κύριος, ὅτι μισεῖται Λεῖα, ἤνοιξε τὴν μήτραν αὐτῆς“
 (Gen. 29, 31). ἔλεον γὰρ καὶ οἶκτον λαβὼν τῆς ὑπὸ τοῦ θνητοῦ γένους 133
 μισουμένης ἀρετῆς καὶ ψυχῆς τῆς φιλαρέτου στεירוῖ μὲν * * * τὴν
 φιλόκαλον φύσιν, ἀνοίγνυσι δὲ τῆς εὐπαιδίας πηγὴν εὐτοκίαν αὐτῇ χαρι-
 ζόμενος. ἢ δὲ Θάμιαρ ἐγκύμων τε γενομένη θείων σπερμάτων καὶ τὸν 134
 15 μὲν σπεύραντα οὐκ ἰδοῦσα — λέγεται γὰρ τότε „ἐγκαλύψασθαι τὸ πρό-
 σωπον“ (Gen. 38, 15), ὡς Μωυσῆς, ἠνίκα ἀπεστράφη εὐλαβοῦμενος
 τὸν θεὸν ἰδεῖν (Exod. 3, 6) —, τὰ δὲ σύμβολα καὶ τὰ μαρτύρια δια-
 θρήσασα καὶ παρ' αὐτῇ δικάσασα, ὅτι θνητὸς ταῦτ' οὐ δίδωσιν, ἀνε-
 κραγεν· „οὐτινος ταῦτ' ἐστίν, ἐξ ἐκείνου ἐν γαστρὶ ἔχω“ (Gen. 38, 25).
 20 τίνος ὁ δακτύλιος, ἢ πίστις, ἢ τῶν ὄλων σφραγίς, ἢ ἀρχέτυπος ἰδέα, 135
 ἢ τὰ πάντ' ἀνείδεα ὄντα καὶ ἄποια σημειωθέντα ἐτυπώθη; τίνος δὲ
 καὶ (ὁ) ὀρμίσκος, ἢ [ὁ κόσμος] εἰμαρμένη, ἀκολουθία καὶ ἀναλογία τῶν
 συμπάντων εἰρμὸν ἔχουσα ἀδιάλυτον; τίνος δὲ καὶ ἡ ῥάβδος (ibid.), τὸ
 ἐρηρσιζόμενον, τὸ ἀκράδαντον, τὸ ἄτρεπτον, ἢ νοθεσία, ὁ σωφρονισμός,
 25 ἢ παιδεία; τὸ σκῆπτρον, ἢ βασιλεία, τίνος; ἀρ' οὐχὶ μόνου θεοῦ; τοιγα- 136
 p. 599 M. ροῦν ὁ ἐξομολογητικὸς | τρόπος, Ἰούδας, ἡσθεὶς αὐτῆς τῷ κατεχομένῳ
 καὶ θεοφορήτῳ παρρησιάζεται λέγων· „δεδικαίωται, ἧς ἕνεκα αἰτίας ἐγὼ
 οὐδενὶ θνητῷ αὐτὴν ἔδωκα“ (ibid. 26), ἀσεβὲς ἠγούμενος μαινεῖν βεβή-

2 ἐξ αὐτῆς addidi, v. § 141 3 κυρίως om. B 5 Ἰσαάκ post ἄνθρωπος
 transpon. B 6 υἱὸς] λόγος con. Mang. 7. 8 γὰρ ἕτερον μὲν conicio
 9 Μωσῆς codd. 12 lacunam statuit Cohn 13 φιλόκαμον Mang. παιδείας
 Mang. 14 καὶ om. B 16 Μωσῆς codd. 18 εἰκάσασα con. Mang.
 ταῦτα B 21 πάντα B 22 ὁ addidi ἢ scripsi: ἢ codd.
 ὁ κόσμος seclusi; videtur vocum ὁ ὀρμίσκος explicatio, ἢ κόσμου εἰμαρμένη vel ὁ
 κόσμος, ἢ εἰμαρμένη con. Mang.

- 137 λοις τὰ θεῖα. (24.) μὴνύει δὲ καὶ ἡ τρόπον μητρὸς ἀποκλήσασα φρόνησις τὸ αὐτομαθὲς γένος, ὅτι θεὸς αὐτὸ ἔσπειρε· τεχθέντος γὰρ ἐπισεμνύεται φάσκουσα· „γέλωτά μοι ἐποίησεν ὁ κύριος“ (Gen. 21, 6), ἴσον τῷ τὸν Ἰσαὰκ διέπλασεν, ἐδημιούργησεν, ἐγέννησεν, ἐπειδὴ γέλωτι
- 138 ὁ αὐτὸς ἦν. ἀλλ’ οὐ παντὸς ἐστὶν ἀκοῦσαι τὸ ἄκουσμα τοῦτο, πολλοῦ 5 τοῦ δεισιδαιμονίας ῥυέντος παρ’ ἡμῖν κακοῦ καὶ τὰς ἀνάνδρους καὶ ἀγενεῖς ψυχὰς ἐπικλύσαντος. διὸ προστίθησιν· „ὅς γὰρ ἂν ἀκούσῃ, συγχαρεῖται μοι“ (ibid.), ὡς ὀλίγων ὄντων, οἷς τὰ ὄτα ἀναπέπταται καὶ ἀνωρθίασαι πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν τούτων λόγων ὑποδοχὴν, οἱ διδάσκουσιν, ὡς ἄρα μόνου θεοῦ σπεῖρουν καὶ γεννᾶν τὰ καλὰ ἔργον ἴδιον· 10 πρὸς οὓς οἱ ἄλλοι πάντες κεκώφηνται. στόματι δ’ οἷδ’ ἀ ποτε προφητικῆ θεσπισθέντα διάπυρον τοιόνδε χρῆσμον· „ἐξ ἐμοῦ ὁ καρπὸς σου εὐρηται. τίς σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; συνετὸς καὶ γινώσεται αὐτά“ (Hos. 14, 9. 10); τὸν δ’ ὑπηχοῦντα καὶ κρούοντα ἀόρατον ἀοράτως τὸ φωνῆς ὄργανον ἐνεβόουν καὶ ἐθαύμαζον ἅμα καταπληττόμενος καὶ τὸ 15 εἰρημένον. εἰ γὰρ τι ἀγαθὸν ἐν τοῖς οὖσι * * * μᾶλλον δὲ καὶ ὁ σύμπας οὐρανὸς τε καὶ κόσμος, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, θεοῦ καρπὸς ἐστίν, ὅφ’ οἷα δένδρου συνεχόμενος τῆς αἰδίου καὶ ἀειθαλοῦς φύσεως. συνετῶν δ’ ἐστὶ καὶ σοφῶν ἀνδρῶν τὰ τοιαῦτα γινώσκουν καὶ ὁμολογεῖν, 20 οὐκ ἀσήμων.
- 141 (25.) Τί μὲν οὖν ἐστὶ τὸ „δώσω σοι“ λέλεκται, τὸ δ’ „ἐξ αὐτῆς“ (Gen. 17, 16) μνηστεύον. οἱ μὲν οὖν τὸ ἔξω γινόμενον αὐτῆς ἐδέξαντο νομίζοντες ἄριστον κεκρίσθαι παρὰ ὀρθῶ λόγῳ τὸ μηδὲν ἀποφαίνειν τὴν ψυχὴν ἴδιον αὐτῆς καλόν, ἀλλὰ προσγιγόμενον ἔξωθεν κατὰ τὴν 25 μεγάλουσιαν τοῦ χάριτος ὁμβροῦντος θεοῦ· οἱ δὲ τὸ παραυτικά τάχος· ἴσον γὰρ εἶναι τὸ ἐξ αὐτῆς τῷ παραχρῆμα, εὐθύς, ἀνυπερθέτως, ἄνευ μελλήσεως. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον αἱ θεῖαι φιλοῦσι συμβαίνειν δωρεαὶ φθάνουσαι καὶ τὰ χρόνων διαστήματα. τρίτοι δὲ εἰσιν οἱ τὴν ἀρετὴν μητέρα τοῦ γενητοῦ εἶναι λέγοντες ἀγαθοῦ, λαμβάνουσαν τὰς γονὰς
- 143 παρὰ μηδενὸς θνητοῦ. πρὸς δὲ τοὺς ζητούντας, εἰ στεῖρα τίττει — 30 Σάρραν γὰρ εἰσάγοντες παλαι στεῖραν οἱ χρῆσμοὶ νῦν ὅτι γενήσεται μῆτηρ ὁμολογοῦσι —, λεκτέον ἐκεῖνο, ὅτι γονὴ μὲν στεῖρα τίττειν οὐ

1 καὶ om. B 2 φρόνησις om. B 6 τοῦ] τῆς conl. Cohn 7 ἀγενεῖς A
 8 συγχαρεῖται A: οὐ χαριεῖται B 12 διάπυρον] διάφορον conl. Mang. 13 εὐρη-
 σεται Hoesch. 16 post οὖσι lacunam statuo 20 ἀσυνέτων vel ἀνεπιστημόνων conl.
 Mang. . 23 ἄριστα v 24 αὐτῆς codd. 25 μεγάλην εὐνοιαν conl. Mang.
 27 μελλήσεως B 29 γενητοῦ codd. 31 εἰσαγαγόντες conl. Mang.

p. 600 M. πέφυκεν, ὡσπερ | οὐδὲ τυφλὸς βλέπειν οὐδὲ κωφὸς ἀκούειν, φυγὴ δ' ἡ
 πρὸς τὰ φαῦλα ἐστεριωμένη καὶ παθῶν ἀμετρίας καὶ κακιῶν ἄγονος
 μόνη σχεδὸν εὐτοκίᾳ χρῆται, τὰ ἀξιάραστα τίκτουσα, τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ
 κατὰ τὸ ἀδόμενον ἄσμα ὑπὸ τῆς χάριτος, Ἄννης, ἣ φησιν· „στεῖρα
 5 ἔτεκεν ἑπτὰ, ἣ δὲ πολλὴ ἐν τέκνοις ἠσθένησε“ (I Reg. 2, 5). καλεῖ 144
 δὲ πολλὴν μὲν τὴν ἐκ μιγάδων καὶ συγκλύδων λογισμῶν συμπεφορη-
 μένην διάνοιαν, ἣ διὰ τὸ πλῆθος τῶν περὶ αὐτὴν ὄχλων καὶ θορύβων
 ἀνήκεστα κακὰ τίκτει, στεῖραν δὲ τὴν μὴ παραδεχομένην θνητὸν ὡς
 γόνιμον σπόρον, ἀλλὰ τὰς τῶν φαύλων ὁμιλίας καὶ συνουσίας ἀνα-
 10 λίσκουσάν τε καὶ διαφθεύουσαν, περιεχομένην δὲ τῆς ἐβδόμης καὶ τοῦ
 κατ' αὐτὴν εἰρηνικωτάτου· τούτου γὰρ ἐγκύμων τε εἶναι βούλεται καὶ
 μήτηρ λέγεσθαι.

(26.) Τοιοῦτον ἦν καὶ τὸ „ἐξ αὐτῆς“· τὸ δὲ τρίτον, δὲ δὴ „τέκνον“ 145
 ἐλέγετο, νῦν διασχεψώμεθα. πρῶτον μὲν τοῖνον ἄξιον θαυμάσαι τὸ μὴ
 15 πολλὰ τέκνα φάναι δώσειν, ἐν δὲ χαριεῖσθαι μόνον. διὰ τί δέ; ὅτι τὸ
 καλὸν οὐκ ἐν πλήθει μᾶλλον ἢ δυνάμει πέφυκεν ἐξετάζεσθαι. μουσικὰ 146
 μὲν γάρ, εἰ τύχοι, καὶ γραμματικὰ καὶ γεωμετρικὰ καὶ δίκαια καὶ φρό-
 νιμα καὶ ἀνδρεία καὶ σώφρονα πάμπολλά ἐστίν· αὐτὸ δὲ τοῦτο (τὸ)
 μουσικὸν καὶ γραμματικὸν καὶ γεωμετρικόν, ἔτι δὲ δίκαιον καὶ σώφρον
 20 φρόνιμόν τε καὶ ἀνδρεῖον ἐν αὐτὸ μόνον τὸ ἀνωτάτω, μηδὲν ἰδέας
 ἀρχετύπου διαφέρον, ἀφ' οὗ τὰ πολλὰ καὶ ἀμύθητα ἐκεῖνα διεπλάσθη.
 ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἐν φάναι δώσειν· νυνὶ δὲ τέκνον εἶρηκεν οὐκ ἀμελῶς 147
 οὐδ' ἀπερισκέπτως, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ παραστῆσαι, ὅτι οὐκ ὀθνεῖον οὐδ'
 ὑποβολιμαῖον οὐδ' αὖ θετὸν ἢ νόθον, ἀλλὰ γνήσιον καὶ ἀστειὸν [ἔτι
 25 οὐκ ὀθνεῖον] ὄντως ἀστῆς ψυχῆς ἔγγονον. παρὰ γὰρ τὸν τόκον τὸ
 τέκνον εἶρηται. πρὸς ἔμφασιν οἰκειότητος, ἧ φυσικῶς ἀρμόζεται τέκνα
 γονεῦσιν.

(27.) „Εὐλογησά“ δὲ φησιν „αὐτὴν, καὶ ἔσται εἰς ἔθνη“ (Gen. 148
 17, 16), δηλῶν ὅτι οὐ μόνον ἡ γενικὴ ἀρετὴ ὡς ἂν εἰς ἔθνη τὰ πρὸς-
 30 εσχέστατα εἶδη τέμνεται καὶ τὰ ὑπὸ τοῖς εἶδεσιν, ἀλλὰ καὶ ὅτι συμ-
 p. 601 M. βέβηκεν ὡς ζῶων οὕτω καὶ πραγμάτων | εἶναι τρόπον τινὰ ἔθνη, οἷς
 μέγα ὄφελος ἀρετὴν προσεῖναι. τὰ γὰρ ἔρημα καὶ χῆρα φρονήσεως 149

5 ἠσθένησεν B 6. 7 συμπεφορημένην B 9. 10 ἀποδιδράσκουσάν τε conicio
 10 διαφεύγουσαν conl. Mang. 11 εἰρηνικοῦ τρόπου vel ἡρεμισιότατου conl.
 Mang. 15 δὴ conicio 18 τὸ add. Hoesch. 24 ἀστὸν conl. Mang.
 24. 25 ὅτι οὐκ ὀθνεῖον clausi, irrepserunt ex lin. 23 29 δηλῶν ὅτι Mang.: δηλον-
 ὅτι codd. 29. 30 προσεχέστατα Mang.: πρὸς ἔσχατα τὰ codd.

- πάντα ἐπιζήμια, καθάπερ οἷς οὐκ ἐπιλάμπει ἥλιος ἐξ ἀνάγκης ζοφερά. ἀρετῇ μὲν γὰρ γεωπόνος ἄμεινον φυτῶν ἐπιμελεῖται, ἀρετῇ δὲ καὶ ἡνίοχος ἄρμα ἐν ἵπποδρομίαις ἄπταιστον ἐλαύνει, ἀρετῇ δὲ καὶ κυβερνήτης [οἰακονόμος] οἰακονομεῖ κατὰ πλοῦν τὸ σκάφος. ἀρετῇ καὶ οἰκίας καὶ πόλιν καὶ χώραν βέλτιον οἰκεῖσθαι παρεσκευάσεν, οἰκονομικούς, 5
- 150 πολιτικούς, κοινωνικούς ἀνδρας δημιουργοῦσα. ἀρετῇ καὶ νόμους ἀρίστους εἰσηγήσατο καὶ τὰ εἰρήνης κατεβάλετο πανταχοῦ σπέρματα· ἐπεὶ καὶ ὑπὸ τῆς ἐναντίας ἕξεως πέφυκε γίνεσθαι τάναντία, πόλεμος, ἀνομία, κακοπολιτεῖαι, συγχύσεις, δύσπλοιοι, περιτροπαί, ἢ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις ἀργαλειωτάτῃ νόσος, πανουργία, ἀφ' ἧς ἀντὶ τεχνῶν κακοτεχνίαι προσ- 10
- ερρήθησαν. ἀναγκαιῶς οὖν εἰς εἴθνη χωρήσει ἡ ἀρετῇ, ζῶων ὁμοῦ καὶ πραγμάτων μεγάλα καὶ ἀθρόα συστήματα, ἐπὶ τῇ τῶν δεχομένων ὠφελείᾳ.
- 151 (28.) Λέγεται δὲ ἐξῆς, ὅτι „καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐξ αὐτῆς ἔσονται“ (ibid.). οὗς γὰρ κυφορεῖ καὶ ἀποτίκτει, πάντες εἰσὶν ἡγεμόνες; οὐ 15
- κλήρω, πράγματι ἀβεβαίω, καὶ χειροτονία ἐμίσθων τὰ πολλὰ ἀνθρώπων πρὸς ὀλίγον χρόνον αἰρεθέντες, ἀλλ' ὑπὸ φύσεως εἰς αἰεὶ κατασταθέντες
- 152 αὐτῆς. οὗτος δ' οὐκ ἐμὸς μῦθος, ἀλλὰ χρησμῶν τῶν ἱερωτάτων ἐστίν, ἐν οἷς εἰσάγονται τινες λέγοντες τῷ Ἀβραάμ· „βασιλεὺς παρὰ θεοῦ εἶ σὺ ἐν ἡμῖν“ (Gen. 23,6), οὐ τὰς ὕλας ἐξετάσαντες, — τίνες γὰρ ἦσαν 20
- ἀνδρὶ μετανάστη καὶ μηδὲ πόλιν οἰκοῦντι, πολλὴν δὲ καὶ ἐρήμην καὶ ἄβατον ἀλωμένῳ γῆν; — ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ διανοίᾳ βασιλικὴν ἔξιν κατανόησαντες, ὥστ' ἀνομολογῆσαι κατὰ Μωυσῆν μόνον τὸν σοφὸν βασιλέα.
- 153 καὶ γὰρ ὄντως ὁ μὲν φρόνιμος ἡγεμὼν ἀφρόνων ἐστὶν εἰδὼς ἂ χρῆ ποιεῖν τε καὶ ἂ μὴ, ὁ δὲ σώφρων ἀκολάστων τὰ περὶ τὰς αἰρέσεις καὶ 25
- φυγὰς ἡκριβικῶς οὐκ ἀμελῶς, δειλῶν δὲ ὁ ἀνδρεῖος ἂ δεῖ ὑπομένειν καὶ ἂ μὴ σαφῶς ἐκμαθῶν, ἀδίκων δὲ ὁ δίκαιος ἰσότητος ἐν τοῖς ἀπονεμητέοις ἀρρεποῦς στοχαζόμενος, ὁ δ' ὄστις ἀνοσιῶν [ἐν] ἀρίσταις ὑπολήψει ταῖς περὶ θεοῦ κατεσχημένους.
- 154 (29.) Ταύταις εἰκὸς ἦν ταῖς ὑποσχέσεσι τὸν νοῦν ἐκφυσηθέντα 30
- μετέωρον ἀρθῆναι. ὁ δὲ πρὸς | ἔλεγχον ἡμῶν, οἱ καὶ ἐπὶ τοῖς p. 602 M.

4 οἰακονόμος seclusi, vid. add. adverbium (βεβαίως?) οἰκονομεῖ A οἰκίαν
 conicio 5 χώρας B 7 κατεβάλλετο B 10 ὑφ' conicio 10. 11 προσερ-
 ρέθησαν v, προσερρήθησαν con. Mang., προσεურέθησαν conicio 11 χωρήσει| διεχωρίσθη
 con. Mang. 18 (ὁ) μῦθος conicio 23 ἀνομολογῆσθαι con. Mang. Μωσῆν
 codd. 28 ἐν seclusi ἐναρέτοις con. Mang. 29 κατεσχημένος Mang.:
 κατασχημένος codd. 30 ταῖς A

μικροτάτοις εἰώθαμεν ὕψαυχενεῖν, πίπτει καὶ εὐθύς γελᾷ (Gen. 17, 17)
 τὸν ψυχῆς γέλωτα, σκυθρωπάζων μὲν τῷ προσώπῳ, μειδιῶν δὲ
 τῇ διανοίᾳ, πολλῆς καὶ ἀκράτου χαρᾶς εἰσοικισαμένης. ἀμφοτέρα 155
 δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον συμβαίνει τῷ μείζονα ἐλπίδος ἀγαθὰ κληρο-
 5 νομοῦντι σοφῷ, γελᾶν τε καὶ πίπτειν· τὸ μὲν εἰς πίστιν τοῦ μὴ μεγα-
 λαυχεῖν διὰ καταγνώσιν τῆς θνητῆς οὐδενείας, τὸ δ' εἰς εὐσεβείας
 βεβαίωσιν διὰ τὸ μόνον χαρίτων καὶ ἀγαθῶν νομίζειν τὸν θεὸν αἴτιον.
 πιπτέτω μὲν δὴ καὶ σκυθρωπαζέτω γένεσις, φυσικῶς — ἀνδρωτός τε 156
 γὰρ καὶ ἐπιλυπος ἐξ ἑαυτῆς ἐστίν —, ἀνιστάσθω δὲ ὑπὸ θεοῦ καὶ
 10 γελάτω· τὸ γὰρ ἔρεισμα αὐτῆς καὶ ἡ χαρὰ μόνος οὗτός ἐστιν. εἰκότως 157
 δ' ἂν ἀπορησείε τις, πῶς ἐνδέχεται γελᾶν τινα, μήπω γέλωτος εἰς τὴν
 καθ' ἡμᾶς γένεσιν ἐλθόντος· ὁ γὰρ Ἰσαάκ ἐστὶ γέλωσ, ὃς κατὰ τὴν
 παροῦσαν σκέψιν οὕτω γεγένηται. ὥσπερ γὰρ οὔτε βλέπειν χωρὶς
 ὀφθαλμῶν οὔτ' ἀκούειν χωρὶς ὠτων οὔτε δίχα μυκτῆρων ὄσφραίνεσθαι
 15 οὐδ' αὖ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν ἄνευ τῶν κατ' αὐτάς ὀργάνων χρῆσθαι
 οὔτε καταλαμβάνειν δίχα λογισμοῦ, οὕτως οὐδὲ γελᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ μὴ
 γέλωσ ἐδεδημιούρητο. τί οὖν χρὴ λέγειν; πολλὰ ἡ φύσις τῶν μελ- 158
 λόντων γίνεσθαι διὰ τινων συμβόλων προμηγνύει. ἢ τὸν νεοττὸν οὐχ
 ὀρᾷ, ὃς, πρὶν ἀέρι ἐπινήχεσθαι, πτερύσσεσθαι καὶ τοὺς ταρσοὺς δια-
 20 σείειν φιλεῖ, τὴν ἐλπίδα τοῦ πέτεσθαι δυνήσεσθαι προεωαγγελιζόμενος;
 ἀμνὸν δ' ἢ χίμαρον ἢ βοῦν ἔτι νεογνὸν οὐκ εἶδες, μήπω τῶν κεράτων 159
 ἐκπεφυκότων, ὅποτε διερεθίζει τις, ἀντιβηηκότα καὶ τοῖς μέρεσιν ἐκαίνοις
 ὀρμῶντα πρὸς ἄμυναν, ἐξ ὧν ἡ φύσις τὰ ἀμυντήρια ὄπλα ἀναδιδῶσιν;
 ἔν γε μὴν ταῖς θηριομαχίαις οὐκ εὐθύς οἱ ταῦροι τοὺς ἀντιτεταγμένους 160
 25 ἀναπεύρουσιν, ἀλλ' εὖ μάλα διαβάντες καὶ μετρίως τὸν αὐχένα χαλά-
 σαντες καὶ θάτερον ἐκκλίναντες καὶ ταυρωπὸν ὄντως ἀποβλεψάμενοι
 τηνικαῦτα ἐπίασιν, ἔργου ἐξόμενοι. τὸ δὲ γινόμενον ὄρουσιν ἐκάλεσαν,
 οἷς ὀνοματοποιεῖν ἔθος, ὀρμῆν τινα πρὸ ὀρμῆς ὑπάρχουσαν. (30.)
 ὁμοιον δὴ τι καὶ ἡ ψυχὴ τὰ πολλὰ πάσχει· ἐλπίζομένου γὰρ τάγαθοῦ 161

5 πίπτειν τε καὶ γελᾶν conicio	7 τὸ scripsi: τοῦ codd.	μόνον Mang.:
μόνων codd.	9 ἐπιλυπος Mang.:	ἐπιλυτος codd.
codd.	12 ἡμᾶς Mang.:	ἡμέραν
13 γεγένηται codd.	15 οὐτ' conicio	16 οὕτω A
21 χίμαρον B	22 διερεθίζοι conicio	27 ἔργον Hoesch.
ἔρουσιν codd.	28 πρὸς Hoesch.	29 ὄρουσιν Mang.:
τοῦ ἀγαθοῦ B	29 δὴ τι scripsi:	δῆτα codd.

προγήθει, ὡς τρόπον τινα χαίρειν πρὸ χαρᾶς καὶ εὐφραίνεσθαι πρὸ
 εὐφροσύνης. εἰκάσαι δ' ἂν τις αὐτὸ καὶ τῶ περι τὰ φυτὰ συμβαί-
 νοντι· καὶ γὰρ ταῦτα, ὅποτε μέλλοι καρποφορεῖν, προβλαστάνει καὶ προ-
 162 ανθεῖ | καὶ χλοηφορεῖ. τὴν ἡμερίδα ἄμπελον ἶδε, ὡς ὑπὸ φύσεως p. 603 M.
 τεθουματούργηται, κληματίσιν, ἔλιξι, μοσχεύμασι, πετάλοις, οἰνάροις, α 5
 φωνῆν (μονον)οὐκ ἀφιέντα μηνύει τὴν ἐπὶ τῶ μέλλοντι καρπῶ τοῦ
 δένδρου χαράν. καὶ ἡ ἡμέρα μέντοι προγελαῖ πρὸς βαθὺν ὄρθρον μέλ-
 λοντος ἀνίσχειν ἡλίου· αὐγὴ γὰρ αὐγῆς ἀγγελος καὶ φῶς φωτὸς ἀμο-
 163 δρότερον τηλαυγεστέρου προεξέρχεται. ἦκοντι μὲν οὖν ἤδη τῶ ἀγαθῶ
 συνομαρτεῖ χαρά, προσδοκωμένῳ δὲ ἐλπίς· ἀφικομένῳ μὲν (γὰρ) χαί- 10
 ρομεν, μέλλοντος δὲ ἐλπίζομεν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἔχειν
 συμβέβηκεν· ἡ μὲν γὰρ παρουσία τοῦ κακοῦ λύπη, ἡ δὲ προσδοκία
 φόβον ἐγέννησεν. φόβος δὲ ἄρα ἦν οὐδὲν ἢ λύπη πρὸ λύπης, ὥσπερ
 ἐλπίς χαρὰ πρὸ χαρᾶς· δ γὰρ, οἶμαι, πρὸς λύπην φόβος, τοῦτο πρὸς
 164 χαράν ἐλπίς. σημεῖα δὲ τοῦ λεγομένου καὶ αἰσθηθεῖς ἐναργῆ περι- 15
 φέρουσι· γεύσεως γὰρ ὄσφρησις προκαθημένη τὰ πρὸς ἐδωδῆν καὶ πόσιν
 σχεδὸν ἅπαντα προδικάζει· ἀφ' οὗ καὶ προγευστριδα αὐτὴν ἐκάλεσαν
 εἰς τὴν ἐνάργειαν ἀπιδόντες εὐθυβόλως ἔνιοι. πέφυκε δὲ καὶ ἡ ἐλπίς
 ὡσαυτε τοῦ μέλλοντος ἀγαθοῦ προγεύεσθαι καὶ διασυνιστάνειν αὐτὸ
 165 ψυχῇ τῇ βεβαίως κτησομένη. κὰν ταῖς ὁδοιπορίαις μέντοι πεινήσας 20
 τις καὶ διψήσας, πηγὰς ἐξαίφνης ἰδὼν ἢ δένδρα παντοῖα ἡμέροις βρί-
 θοντα καρποῖς, μήπω φαγῶν ἢ πιῶν, ἀλλὰ μηδ' ἀρυσάμενος ἢ δρεψά-
 μενος ἐλπίδι τῆς ἀπολαύσεως προπληροῦται. εἰτ' οἰόμεθα ταῖς μὲν τοῦ
 σώματος τροφαῖς καὶ πρὸ τῆς χρήσεως ἐστιᾶσθαι δύνασθαι, τὰς δὲ τῆς
 διανοίας οὐχ ἱκανὰς εἶναι καὶ ὅποτε μέλλοιεν ἐστιᾶν προσυφραίνειν; 25
 166 (31.) Ἐγέλασεν οὖν εἰκότως μήπω δοκοῦντος ἐν τῶ θνητῶ γένει σπα-
 ρῆναι τοῦ γέλωτος· καὶ οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ ἡ γυνὴ γελαῖ. λέγεται
 γὰρ αὐθις· „ἐγέλασε δὲ Σάρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα· οὐπω μὲν μοι γέγονεν
 ἕως τοῦ νῦν“ (Gen. 18, 12) ἄνευ μελέτης ἀπαιτοματίζον ἀγαθόν· ὁ δ'
 ὑποσχόμενος „κύριός μου καὶ πρεσβύτερος“ (ibid.) πάσης γενεσεώς 30

1 προγήθη Hoesch., προγηθεῖ Mang.

3 ταῦτα scripsi: αὐτὰ codd.

5 ἔλιξι B

6 μονον addidi

8 αὐγῆς Mang.: αὐτῆς codd.

10 γὰρ

addidi

11 μέλλοντος scripsi: μέλλοντι codd., μέλλον coni. Cohn

ἐπελπίζομεν coni. Mang.

18 ἐνάργειαν scripsi: ἐνέργειαν codd.

εἰς τὴν ἐνέργειαν

ἀπιδόντες post ἔνιοι transpos. B

22 ἀρυσάμενος Mang.: ἰδρυσάμενος codd., ἰδρυσά-

μενος ed. Paris. in mg.

23 τοῦ om. B(?) v

24 ἐστιᾶσθαι ed. Paris. in mg.:

αἰτιασθαι AB

- ἔστιν, ᾧ πιστεύειν ἀναγκαῖον. ἅμα μέντοι καὶ ἀναδιδάσκει, ὅτι ἡ τ' 167
ἀρετὴ χαρτῶν ἐστὶ φύσει καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν αἰεὶ γέγηθε, καὶ τοῦναντίον
ὅτι ἡ τε κακία λυπηρὸν καὶ ὁ ἔχων ὀδυνηρότατος. ἔτι νῦν θαυμάζομεν
τῶν φιλοσόφων τοὺς λέγοντας τὴν ἀρετὴν εὐπάθειαν εἶναι; ἰδοὺ γὰρ 168
- 5 Μωυσῆς χορηγὸς ἀνεύρηται τοῦ σοφοῦ τούτου δόγματος, χαίροντα καὶ
γελῶντα παραγαγῶν τὸν ἀστεῖον· ἀλλαχόθι δὲ οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ
καὶ τοὺς εἰς ταῦτὸν ἀφικνουμένους αὐτῷ. „ἰδὼν γὰρ σε“ φησὶ „χαρή-
p. 604 M. σεται ἐν αὐτῷ“ (Exod. 4, 14), | ὡς τῆς τοῦ σπουδαίου προσόψεως αὐτὸ
μόνον ἰκανῆς οὔσης ἀναπληρῶσαι τὴν διάνοιαν εὐφροσύνης, ἀποφορτιστα-
10 μένην τὸ ἀπεχθέστατον ψυχῆς κακῶν, λύπην. φαύλῃ δ' οὐδενὶ χαίρειν 169
ἐφεῖται, καθάπερ καὶ ἐν προφητικαῖς ἄδεται ῥήσασι· „χαίρειν οὐκ ἔστι
τοῖς ἀσεβέσιν, εἶπεν ὁ θεός“ (Isa. 48, 22). λόγος γὰρ ὄντως καὶ
χρησμός ἐστι θεῖος, σκυθρωπὸν καὶ ἐπίλυπον καὶ μεστὸν βαρυστασιμίας
εἶναι τὸν παντὸς μοχθηροῦ βίον, καὶ προσποιῆται τῷ προσώπῳ μειδιᾶν.
- 15 οὐ γὰρ τοὺς Αἰγυπτίους χαίρειν ἂν εἴποιμι πρὸς ἀλήθειαν, ἥνίκα τοὺς 170
ἀδελφοὺς Ἰωσήφ ἤκουσας ἤκουσαν, ἀλλ' ἐπιμορφάζειν καθυποκρινομένου
τὸ δοκεῖν. οὐδενὶ γὰρ ἐπιστάς ἔλεγχος ἀφρόνων δι' ἡδονῆς ἐστίν,
ὥσπερ οὐδ' ἰατρὸς ἀκρατεῖ νοσοῦντι. πόνος μὲν γὰρ τοῖς συμφέρουσι,
ῥαστώνη δὲ τοῖς βλαβεροῖς ἔπεται· πόνου δὲ ῥαστώνην προκρίναντες
20 εἰκότως τοῖς τὰ συμφέροντα εἰσηγουμένοις ἀπεχθάνονται. ἐπειδὴν οὖν 171
ἀκούσῃς ὅτι „ἐχάρη Φαραὼ καὶ ἡ θεραπεία αὐτοῦ“ (Gen. 45, 16) διὰ
τὴν τῶν ἀδελφῶν Ἰωσήφ ἄφιξιν, μὴ νόμιζε πρὸς ἀλήθειαν ἡδυσθαι, εἰ
μὴ κατ' ἐκεῖνο ἴσως, ὅτι προσδοκῶσιν αὐτὸν μεταβαλεῖν ἀπὸ τῶν

2 ἀελ B 4 εὐπάθειαν scripsi: ἀπάθειαν codd. 5 Μωσῆς codd. 9. 10 ἀπο-
φορτισαμένης v 11 ἐφίεται D (Ant. Mel.) καὶ om. D (Ant. Mel.) 12 εἶπεν
ὁ D (Ant. Mel.): εἶπε codd. λόγος] νόμος conl. Mang. 16 ἐπιμορφάζειν Mang.:
ὑπομορφάζειν codd. 19 προκρίνοντας Ant. Mel., προκρίναντος D 20 εἰκότως om.
D Ant. Mel. τοῖς] τοὺς D εἰσηγουμένοις ἀπεχθάνονται Ant. Mel.: ἡγουμένοις
ἀπεχθάνονται D, ἀπεχθάνονται εἰσηγουμένοις codd.

1 sqq. cf. Cic. Tusc. V 43. 4 Zeller III 1 p. 268 adnot. 2. 10—12 DR
fol. 237v περὶ τῶν μετονομαζομένων Anton Mel. II 32 col. 1084 Φλωνος: τῶν φαύ-
λων οὐδενὶ—θεός. Anton. Mel. pergit usque ad lin. 14 βίον. 17 DR fol. 257r
Φλωνος Anton. Mel. II 60 col. 1153: οὐδενὶ τῶν φαύλων ἐπιστάς ἔλεγχος δι' ἡδονῆς
ἐστίν. 18—20 DR fol. 213r Φλωνος ἐκ τῶν περὶ μετονομαζομένων Anton.
Mel. II 51 col. 1128 Φλωνος: πόνος μὲν τοῖς—ἀπεχθάνονται. — 19 DR fol. 142r DH
fol. 256v Φλωνος: ῥαστώνη τοῖς βλαβεροῖς ἔπεται. in DH sequitur ἡ ἐξ ἔθους καὶ
σχολῆς ἀργία πρᾶγμα ἐπιβουλον, in DR et apud Anton. Mel. post locum ad lin. 18
laudatum locus ad vol. I p. 238, 1—3 adlatus, tum ἡ ἐξ ἔθους . . . sequitur.

- ψυχῆς ἀγαθῶν, οἷς συνετράφη, πρὸς τὰς τοῦ σώματος ἀνηνύτους ἐπιθυμίας, τὸ ἀρχαῖον καὶ προγονικὸν ἀρετῆς συγγενοῦς νόμισμα παρακό-
- 172 ψαντα. (32.) τοιαῦτα δ' ἐλπίσας ὁ φιλήδονος νοῦς αὐταρκες οὐχ ὑπολαμβάνει τοὺς νεωτέρους καὶ ἄρτι πρὸς τὰ σωφροσύνης γυμνάσια φοιτῶντας ἐπιθυμιῶν δελείασιν ἀγκιστρεύσασθαι, ἀλλὰ δεινὸν ἐνόμισεν εἶναι, 5 εἰ μὴ καὶ τὸν πρεσβύτερον ὑπάξεται λόγον, οὐ τὰ λυττῶντα πάθη
- 173 παρήβηκε. λέγει γὰρ αὐτὸς τὰς ζημίας ὡς ὠφελείας προτείνων· „παραλαμβάνοντες τὸν πατέρα καὶ τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν ἤχετε πρὸς μέ“ (ibid. 18) ἐπ' Αἰγύπτου καὶ τοῦ φοβεροῦ τούτου βασιλέως, δεῖ καὶ τὰ πατρῶα ἡμῶν καὶ τὰ ὄντως ὑπάρχοντα ἀγαθὰ ἔξω προεληλυθότα τοῦ σώματος 10 — φύσει γὰρ ἐστὶν ἐλεύθερα — ἀντισπᾶ βιαζόμενος δεσμοτηριῶ πάνυ πικρῶ παραδοῦναι, καταστήσας εἰρκοφύλακα, ὡς φησι τὸ λόγιον, Πεντεφρῆ τὸν σπᾶδοντα καὶ ἀρχιμάγειρον (Gen. 39, 1) σπᾶνει κεχρημένον τῶν καλῶν καὶ τὰ γεννητικὰ τῆς ψυχῆς ἐκτετημημένον, ἔτι δὲ σπεῖρειν καὶ φυτεύειν τι τῶν κατὰ παιδείαν ἀδυνατοῦντα, μαγείρου τρόπον κτεί- 15 νοντα τὰ ζῶντα καὶ κατὰ μέρη καὶ κατὰ μέλη κόπτοντα καὶ διαιροῦντα καὶ ἐν ἀψύχοις καὶ νεκροῖς καλινδούμενον οὐ σώμασι μᾶλλον ἢ πράγμασι καὶ ταῖς περιέργοις παραρτύσεσιν ἀνεγείροντα καὶ ἀνερειθίζοντα τὰς
- 174 τῶν ἀνηνύτων παθῶν ὀρμίας, ἀς εἰκὸς ἦν τιθασεύοντα πραῦναι. ὁ δὲ καὶ „δώσω“ φησὶν „ὑμῖν πάντων τῶν ἀγαθῶν Αἰγύπτου, καὶ | φάγεσθε τὸν p. 605 M. μυελὸν <τῆς> γῆς“ (Gen. 45, 18). ἀλλ' ἐροῦμεν αὐτῶ· σώματος ἀγαθὸν 21 οὐ προσιέμεθα οἱ τὰ ψυχῆς ἰδόντες· ἱκανὸς γὰρ ὁ τριπόθητος ἐκείνων ἕμερος ἐντακεῖς πάντων ὅσα τῇ σαρκὶ φίλα λήθην ἐργάσασθαι.
- 175 (33.) Τοιαύτη μὲν τις ἡ ψευδώνυμος χαρὰ τῶν ἀφρόνων, ἡ δὲ ἀληθῆς πρότερον εἴρηται, μόνοις ἀστείοις ἐφαρμόζουσα. „πεσῶν οὖν 25 ἐγέλασεν“ (Gen. 17, 17), οὐκ ἀπὸ θεοῦ πεσῶν, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ· ἔστη
- 176 μὲν γὰρ περὶ τὸν ἄτρεπτον, ἔπεσε δὲ ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐχίσεως. διὸ καὶ τοῦ μὲν δοκησισόφου καταβληθέντος φρονήματος, ἀνεγερθέντος δὲ τοῦ φιλοθέου καὶ περὶ τὸν ἀκλινῆ μόνον ἰδρυθέντος, γελάσας εὐθὺς „εἶπε τῇ διανοίᾳ· εἰ τῶ ἑκατονταετεί γενήσεται, καὶ ἡ Σάρρα ἐνενήκοντα 30 177 ἐτῶν οὐσα τέξεται“ (ibid.); μὴ <μέν>τοι νομίσης, ὧ γενναῖε,

1 συνετράφη B (in ras. τ): συνεστράφη A, συνανεστράφη conl. Mang. 7 παρή-
 βασκε v 8 ἤχετε Hoesch.: ἤκατε codd. 9 ἐπ' <ἀγαθὰ> conicio, certe corruptela
 latet 10 ἡμῶν om. Hoesch. προεληλυθότος Hoesch. 16 alt. κατὰ fort.
 secl. 17 κωλινδούμενον Mang. 19 τιθασεύοντα Mang.: τιθασεύοντας codd.
 20. 21 τὸν μυελὸν ex LXX Mang.: τῶν μυελῶν codd. 21 τῆς ex LXX addidi
 29 ἰδρυθέντος scripsi: ἰδρυθέντος codd. ἐνενήκοντα codd. 31 μὲν addidi

- τὸ „εἰπεῖν“ οὐχὶ τῷ στόματι, ἀλλὰ „τῇ διανοίᾳ“ προσκεῖσθαι παρέργως, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐξητασμένως. διὰ τί; ὅτι ἔοικε διὰ τοῦ φάσκειν „εἰ τῷ ἑκατονταετῇ γενήσεται“ περὶ τῆς Ἰσαὰκ ἐνδοιάσαι γενέσεως, ἐφ’ ἣ πρότερον ἐλέγετο πιστεῦσαι, ὡς ἐδήλου τὸ χρησθῆν πρό μικροῦ τότε·
- 5 „οὐ κληρονομήσει σε οὗτος, ἀλλ’ ὁς ἐξελεύσεται ἐκ σοῦ“··· εἴτ’ εὐθύς εἶπεν· „ἐπίστευσε δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην“ (Gen. 15,4. 6). ἐπειδὴ τοῖνυν ἀκόλουθον οὐκ ἦν ἐνδοιάσαι τῷ 178 πεπιστευκότι, πεποίηκε τὸν ἐνδοιασμὸν οὐ πολυχρόνιον, μηχανόμενον μέχρι γλώττης καὶ στόματος, ἀλλ’ αὐτοῦ περὶ τὴν δέξικίνητον διάνοιαν ἰστά-
- 10 μενον. „τῇ γὰρ διανοίᾳ“ φησὶν „εἶπεν,“ ἦν τῶν εἰς ποδώκειαν ἐπαινουμένων οὐδὲν ἂν ἰσχύσαι παραδραμεῖν, ἐπεὶ καὶ τὰς πτηνάς φύσεις ἀπάσας ἔφθακεν. ἀφ’ οὗ μοι δοκεῖ καὶ τῶν παρ’ Ἑλληνισι ποιητῶν ὁ 179 δοκιμώτατος „ὡς εἰ πτερόν ἢ ἐ νόημα“ φάναι, δηλῶν τὸ τῆς δέξυτης τάχος, κατ’ ἐπίτασιν ὕστερον τοῦ πτεροῦ τὸ νόημα θεῖς. ἐπὶ πολλὰ
- 15 γὰρ ἡ διάνοια ἐν ταύτῃ πράγματα ὁμοῦ καὶ σώματα στείχει μετὰ ἀλέκτου φορᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ γῆς καὶ θαλάττης αὐτίκα πέρατα φθάνει συναιρουσα καὶ τέμνουσα τὰ ἀπειρομεγέθη διαστήματα· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοσοῦτον ἀπὸ γῆς ἀναπηδᾷ, ὡς δι’ ἀέρος εἰς αἰθέρα ἀνέρχεται καὶ μόλις περὶ τὴν ἐσχάτην τῶν ἀπλανῶν ἀψίδα ἴστασθαι. τὸ 180
- 20 γὰρ ἔνθερον καὶ διάπυρον ἡρεμεῖν αὐτὴν οὐκ ἔῃ· διὸ πολλὰ ὑπερβαλλουσα καὶ τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ τούτου ὄρου ἔξω φέρεται πρὸς τὸν ἐκ τῶν ἰδεῶν παγέοντα συγγενικῶς. γέγονεν οὖν περὶ τὸν ἀστεῖον ἡ τροπὴ βραχεῖα,
- p. 606 M. ἄτομος, ἀμερῆς, οὐκ αἰσθητή, | νοητὴ δὲ μόνον, τρόπον τινὰ ἄχρονος. (34.) ἀλλ’ ἴσως ἂν τις εἴποι· τί οὖν γε, ὅτι πεπιστευκῶς ἔχνος ἡ σκιάν 181
- 25 ἡ αὖραν ἀπιστίας δέχεται τὸ παράπαν; οὗτος δὲ οὐδὲν ἕτερόν μοι βούλεσθαι δοκεῖ ἢ τὸν γενόμενον ἀποφαίνειν ἀγέννητον καὶ τὸν θνητὸν ἀθάνατον καὶ τὸν φθαρτὸν ἀφθαρτον καὶ τὸν ἄνθρωπον, εἰ θέμις εἰπεῖν,

1 τὸ] τῷ conicio εἶπεν Mang. 3 ἐνδοιάσαι B: ἐνδοιάζειν A ἦ] ἦς conicio 9 αὐτὸ (μόνον) conicio 15 πράγματι et σώματι Hoesch.
 17 συνδιαιρουσα conic. Mang. συντέμνουσα conicio ἀπειρομεγέθη διαστήματα Mang.: ἀπειρα μεγέθη διὰ στόματος codd. 20. 21 ὑπερβαίνουσα conic. Mang. 21 τούτου (κόσμου τούτου) ὄρους conicio 22 συγγενικῶν conic. Mang. 23 ἀμερῆς B, ἀκαρῆς Mang. 24 τί; οὐ γέλοιον ὅτι conicio, τί οὖν; ὁ ποτε πεπιστευκῶς conic. Mang. 25 αὖραν Mang.: ὦραν codd.
 26 ἀγέννητον codd.

- 182 θεόν. τὴν γὰρ πίστιν, ἧς ἔλαχεν ἄνθρωπος, οὕτω βέβαιόν φησι δεῖν εἶναι, ὡς μηδὲν διαφέρειν τῆς περὶ τὸ ὄν, τῆς ἀρτίου καὶ περὶ πάντα πλήρους. λέγει γὰρ Μωυσῆς ἐν ψδῆ τῇ μεζῶνι· „θεὸς πιστός, καὶ
- 183 οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ“ (Deut. 32, 8). πολλὴ δὲ ἄγνοια νομίζειν, τὰς θεοῦ ἀρετὰς τὰς ἀρρεπτεῖς καὶ παγιωτάτας χωρῆσαι ψυχὴν ἀνθρώπου 5 δύνασθαι· ἀγαπητὸν γὰρ εἰκόνας αὐτῶν κτήσασθαι δυνηθῆναι, πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἀριθμοῖς τῶν ἀρχετύπων ἐλαττωμένους· καὶ μήποτε' εἰκότως·
- 184 ἀκράτους μὲν γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τὰς θεοῦ ἀρετὰς, ἐπειδὴ καὶ ὁ θεὸς οὐ σύγκριμα, φύσις ὦν ἀπλή, κεκραμένους δὲ τὰς τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς γεγόναμεν κράματα, θεῖου καὶ θνητοῦ συγκερασθέντων καὶ 10 κατὰ τοὺς τῆς τελείας μουσικῆς λόγους ἀρμοσθέντων· τὸ δ' ἐκ πλειό-
- 185 νων συνεστῶς φυσικὰς πρὸς ἕκαστον τῶν μερῶν ἀνθολογὰς ἔχει. εὐδαίμων δ' ὅτε ἐξεγένετο τὸν πλείω τοῦ βίου χρόνον πρὸς τὴν ἀμείνω καὶ θειοτέραν μοῖραν ταλαντεύειν· ἅπαντα γὰρ τὸν αἰῶνα ἀμήχανον, ἐπεὶ καὶ τὸ ἀντίπαλον θνητὸν ἄχθος ἔστιν ὅτε ἀντέρρεψε καὶ ἐφεδρεῦσαν 15 ἐκαιροφυλάκησε τὰς ἀκαιρίας τοῦ λογισμοῦ, ὡς ἀντιβιάσασθαι. (35.)
- 186 „πεπίστευκεν οὖν Ἀβραὰμ τῷ θεῷ“ (Gen. 15, 6), ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος πεπίστευκεν, ἵνα τὸ ἴδιον τοῦ θνητοῦ γυνῆς καὶ μάθης οὐκ ἄλλως αὐτῷ γενέσθαι, εἰ μὴ ἐκ φύσεως, τὴν τροπήν. ἀλλ' εἰ βραχεῖα καὶ ἀκαρῆς γέγονεν, ἄξιον εὐχαριστεῖν· πολλοὶ γὰρ ἕτεροι τῇ ῥύμη καὶ φορᾷ κατα- 20 κλισθέντες καὶ τῇ βίᾳ εισάπαν ἠφανίσθησαν. οὐκ ἔστι γὰρ, ὦ γενναῖε, κατὰ τὸν ἱερώτατον Μωυσῆν ἀρτίπους· ἢ ἐν θνητῷ σώματι ἀρετῆ, ἀλλὰ παραπλήσιόν τι πάσχουσα νάρκη, μικρὸν ὅσον ὑποχωλαίνουσα. „ἐνάρκησε“ γὰρ φησι „τὸ πλάτος τοῦ μηροῦ, ὃ καὶ ἐπέσκαζεν“ (Gen.
- 188 32, 25. 31). ἴσως δ' ἂν τῶν εὐθαρσεστέρων εἴποι τις παρελθὼν, ὅτι 25 οὐδὲ ἀπιστοῦντός ἐστιν ἢ προφορά, ἀλλ' εὐχομένου, ἵν', εἰ μέλλοι τῶν εὐπαθειῶν ἢ ἀρίστη γενναῖσθαι, χαρὰ, μὴ ἑτέροις ἀριθμοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν τεχθῆ (Gen. 17, 17), ἵνα τὸ | τέλειον ἀγαθὸν p. 607 M.
- 189 τελείοις ἀριθμοῖς εἰς γένεσιν ἔλθῃ. τέλειοι δ' οἱ λεχθέντες ἀριθμοί, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἱερωτάτας ἀναγραφάς. ἴδωμεν δ' αὐτῶν ἑκάτερον· 30

1 φασὶ Mang.

3 Μωσῆς codd.

4 ἀνοία Mang.

5 ἀρρεπτεῖς A

6 αὐτὸν Hoesch.

19 ἀκαρῆς ed. Par. in mg.: ἀχαρῆς codd., ἄχρονος Mang.

21 καὶ τῇ β[ί]α] τῆς βίαις conicio

22 Μωσῆν codd.

26 οὐδέ] οὐκ

conicio

28 ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν scripsi: ἐνενηκονταέταις οὐσι codd.,

ἑκατονταέταις Mang.

30 ἑκάτερον scripsi: ἑκάτερα codd.

Σὴμ εὐθέως μὲν, ὁ υἱὸς τοῦ δικαίου Νῶε, πρόγονος δὲ τοῦ δρα-
 τικοῦ γένους, „ἐκατὸν ἐτῶν εἶναι λέγεται, ἡνίκα ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξάτ“
 (Gen. 11, 10), δς ἐρμηνεύεται συνετάραξε ταιλαίπωριάν· καλὸν γε ἔγγονον
 5 ψυχῆς κλονεῖν καὶ συγχεῖν καὶ διαφθεῖρειν τὴν ταιλαίπωρον καὶ γέμουσαν
 κακῶν ἀδικίαν. ἀλλὰ καὶ „Ἀβραὰμ ἄρουραν φυτεύει“ (Gen. 21, 33) 190
 χρώμενος ἑκατοστῶ λόγῳ πρὸς ἀναμέτρησιν τοῦ χωρίου, καὶ Ἰσαὰκ
 „ἑκατοστεύουσαν εὕρσκει κριθήν“ (Gen. 26, 12). καὶ τὴν αὐτὴν τῆς
 ἱερᾶς σκηνῆς Μωσῆς κατασκευάζει πήχεσιν ἑκατόν (Exod. 27, 9), τὸ
 πρὸς ἀνατολὰς καὶ δύσεις ἐκμετρούμενος διάστημα. ἔστι δὲ καὶ ἀπαρχῆς 191
 10 ἀπαρχῆ ὁ ἑκατοστὸς λόγος, δν Λευῖται τοῖς ἱερωμένοις ἀπάρχονται
 (Num. 18, 28)· λαβοῦσι γὰρ αὐτοῖς τὰς δεκάτας παρὰ τοῦ ἔθνους διεί-
 ρηται καθάπερ ἀπὸ κτημάτων οἰκείων τοῖς ἱερεῦσι διδοῖναι ὡς δεκάτην
 λόγων ἱεράν. πολλὰ δ' ἂν τις καὶ ἄλλα σκοπῶν εὔροι πρὸς ἔπαινον 192
 τοῦ λεχθέντος ἀριθμοῦ τοῖς νόμοις ἐμφερόμενα, πρὸς δὲ τὸ παρὸν διεξ-
 15 αρκεῖ τὰ εἰρημένα. ἀλλ' ἐὰν τῶν ἑκατὸν ἀφέλης δεκάτην ἱεράν ἀπαρχὴν
 τῆς ψυχῆς φέροντι καὶ αὐξοῦντι καὶ πληροῦντι καρποὺς θεῶ, ἕτερον
 ἀριθμὸν (τέλειον) τὸν ἐνενήκοντα ἀπολείψεις. πῶς γὰρ οὐ τέλειος, μεθό-
 ριος ὢν πρώτης καὶ δεκάτης, καθ' ὃν διακρίνεται τὰ ἅγια τῶν ἁγίων
 τρόπον καταπετάσματος τοῦ μέσου (Exod. 26, 33), ᾧ τὰ ὁμογενῆ δια-
 20 στέλλεται κατὰ τὰς ἐν τοῖς εἶδεσι τομάς. (36.) ὁ μὲν οὖν ἀστεῖος 193
 ἐλάλει τῇ διανοίᾳ τὰ ἀστεῖα ὄντως, ὁ δὲ φαῦλος ἐρμηνεύει ἔστιν ὅτε
 παγκάλως τὰ καλὰ, πράττει δὲ αἰσχροῦς τὰ αἰσχιστα, καθάπερ καὶ
 Συχέμ ὁ ἔγγονος ἀνοίας. Ἐμῶρ γάρ ἐστι πατρός, δς μεταληφθεὶς ὄνος
 καλεῖται, αὐτὸς δὲ ἐρμηνευθεὶς ἐστὶν ὤμος, πόνου σύμβολον. ἄθλιος
 25 δὲ καὶ ταιλαίπωρίας μεστὸς πόνος, δν ἄνοια γεννᾷ, ὥσπερ ὠφέλιμος,
 ᾧ συγγενῆς ἀγχνία. φασὶ γοῦν οἱ χρησμοὶ ὅτι „ἐλάλησε κατὰ τὴν 194
 διάνοιαν τῆς παρθένου“ ταπεινώσας αὐτὴν πρότερον ὁ Συχέμ (Gen.
 34, 2. 3). ἄρ' οὐκ ἐξητασμένως ἐλέχθη τὸ „ἐλάλησε κατὰ τὴν διάνοιαν
 τῆς παρθένου“, μονοноὺκ εἰς δῆλωσιν τοῦ τάναντία οἷς εἶπεν εἰργασ-
 p. 608 M. μένου; Δεῖνα γάρ ἐστὶν ἡ ἀδέκαστος κρίσις, ἡ | πάρεδρος θεοῦ δίκη,

4 fort. ὁὶν τε add.

6 χρώμενος Markland: χώματος codd.

8 Μωσῆς codd.

11 παρὰ ex peri corr. B²

12. 13 ὡς δεκάτην λόγων ἱεράν] ἑτέρας δεκάτας (ἑκατοστὸν)

λόγον περιχοῦσας (v. § 2) vel δεκάτην ὡς ἀπαρχὴν ἱεράν conicio, δεκάτην ἑκατοστῶ

λόγῳ ἱεράν conii. Mang. 16 τῆς] τοὺς conicio τὴν ψυχὴν B² 17 τέλειον

add. Mang. ἐνενήκοντα codd. διαλείψεις per errorem Mang. 18 (δευτέρας)

δεκάτης conicio 19 post μέσου multa, quibus de nonagenarii numeri vi ageretur,

excidisse conii. Mang. 21 (μὲν) ἔστιν conicio 23 ὄνος man. recentissima in mg. A

(Hoesch.): ὤμος AB 28 οὐκ Mang.: οὖν codd. ἐλάληθη B 29 μόνον οὐκ codd.

195 ἡ ἀειπάρθενος· ἐρμηνεύεται γὰρ ἐκάτερον Δεῖνα, κρίσις ἢ δίκη. ταύτην οἱ ἐπιχειροῦντες ἄφρονες διαφθείρειν διὰ τῶν καθ' ἐκάστην ἡμέραν βουλευμάτων καὶ ἐπιτηδευμάτων εὐπρεπέα λόγου διαδιδράσκουσι τὸν ἔλεγχον. χρῆ γοῦν αὐτοῦς ἢ ἀκόλουθα τοῖς λεγομένοις πράττειν ἢ ἀδικοῦντας ἡσυχάζειν· ἡμισυ γάρ, φασί, κακοῦ ἡσυχία· καθὰ καὶ Μωσῆς 5 ἐπιτιμῶν τῷ πρεσβείων μὲν ἀξιώσαντι γένεσιν, δευτερείων δὲ τὸν ἄφ-
 196 θαρτον θεὸν φησιν· „ἡμαρτες, ἡσύχασον“ (Gen. 4,7). τὸ γὰρ ἐκτρα-
 γυθεῖν καὶ ἐπικομπάζειν τὰ κακὰ διπλοῦν ἀμάρτημα. σχεδὸν δ' οἱ πολλοὶ πεπόνθασιν τοῦτο· λέγουσι μὲν γὰρ αἰεὶ τῇ παρθένῳ ἀρετῇ τὰ φίλα καὶ δίκαια, καιρὸν δ' οὐδένα παριᾶσιν, ἐν ᾧ δυνηθέντες αὐτὴν οὐχ 10 ὕβριουσι καὶ κακώσουσι. ποία γὰρ πόλις οὐκ ἐστὶ μεστὴ τῶν τὴν
 197 ἀειπάρθενον ὑμούντων ἀρετῆν; οἱ τὰ ὅτα τῶν παρατυγχανόντων ἀπο-
 κναίουσι διεξιόντες τὰ τοιαῦτα· ἢ φρόνησις ἀναγκαῖον, ἢ ἀφροσύνη βλα-
 βερὸν· αἰρετὸν ἢ σωφροσύνη, ἐχθρὸν ἢ ἀκολασία· ὑπομονῆς ἄξιον ἢ ἀνδρεία, φυγῆς ἢ δειλία· συμφέρον ἢ δικαιοσύνη, ἀσύμφορον ἢ ἀδικία· 15 τὸ ὕσιον καλόν, τὸ ἀνόσιον αἰσχρόν· τὸ θεοσεβὲς ἐπαινετόν, τὸ ἀσεβὲς ψεκτόν· [τὸ] οἰκειότατον ἀνθρώπου φύσει τὸ εὖ καὶ βουλευέσθαι καὶ
 198 πράττειν καὶ λέγειν, ἀλλοτριώτατον τὸ κακῶς τούτων ἕκαστον. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα αἰεὶ συνείροντες τὰ δικαστήρια καὶ βουλευτήρια καὶ τὰ θέατρα καὶ πάντα σύλλογον καὶ θίασον ἀνθρώπων ἀπατώσιν, ὥσπερ οἱ 20 προσωπεῖα καλὰ αἰσχίσταις ὄψεσι περιτιθέντες προνοῖα τοῦ μὴ ὑπὸ τῶν
 199 ὀρώντων ἐλέγχεσθαι. ἀλλ' οὐδὲν ὄφελος· ἀφίξονται γὰρ τινες εὖ μάλα ἐρρωμένοι καὶ τῷ περὶ ἀρετῆν ζήλω κατεσχημένοι καὶ τὰ περικαλύμ-
 ματα καὶ περιάπτα ταῦτα, ὅσα λόγῳ κακοτεχνούντες συνόφηναν, ἀπαμ-
 φιάσαντες καὶ γυμνῆν αὐτὴν ἐφ' αὐτῆς τὴν ψυχὴν ἀγάσαντες εἴσονται 25 καὶ τὰ ἐν μυχοῖς ἀποκείμενα τῆς φύσεως ἀπόρρητα· εἴτ' ἔξω προαγα-
 γόντες τὰ αἴσχη καὶ τὰ ὀνειδῆ πάντα αὐτῆς ἐν ἡλίῳ καθαρῷ παῖσιν

3 καὶ ἐπιτηδευμάτων om. B εὐπεῖα conl. Mang. 4 ἐχρῆν οὖν conicio
 5 Μωσῆς codd. 9 τῆ ἀειπαρθένῳ conl. Mang. 10 δίκαια Mang.: δίκη codd.
 παριᾶσιν Hoesch.: παρῆσιν codd. 15 ἀνδρία codd. 16. 17 τὸ ἀσεβὲς ψεκτόν
 om. B 17 τὸ secl. Mang. βουλευέσθαι Mang.: βούλεσθαι codd. 19 tert.
 τὰ secl. vel (τὰ) βουλευτήρια scrib. 20 ἀνθρώπων Mang.: ἀνθρωποι codd.
 23 κατεσχημένοι Mang.: κατισχημένοι codd. 24 κακοτεχνούντες scripsi: κατα-
 τεχνούντες codd. συνόφηναν scripsi: συνόφαναν codd. 27 τὰ αἴσχη scripsi:
 τὴν αἰσχόνην codd.

7. 8 DB fol. 46^v τοῦ αὐτοῦ DH fol. 134^r: τὸ ἐκτραγυθεῖν καὶ ἐπικομπάζειν (ἐπιχωμάζειν DB) τὰ κακὰ διπλοῦν ἀμάρτημα.

ἐπιδειξονται, οἷα τις οὔσα, ὡς αἰσχροὶ καὶ καταγέλαστος οἷαν ἐκ τῶν
 περιάπτων, ὡς νόθην ἐπεμόρφασεν εὐμορφίαν. οἱ δὲ πρὸς ἄμυναν 200
 εὐτρεπεῖς τῶν οὔτως βεβήλων καὶ ἀκαθάρτων τρόπων δύο μὲν εἰσιν
 ἀριθμῷ, Συμεῶν καὶ Λευί, γνῶμη δὲ εἷς. διὸ καὶ ἐν ταῖς εὐλογίαις ὁ μὲν
 5 πατὴρ αὐτοὺς ἐν τάξει ἐνὸς κατηριθμει (Gen. 49,5), διὰ τὸ σύμφωνον τῆς
 ὁμονοίας καὶ τῆς πρὸς ἕν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος ὁρμῆς. ὁ δὲ Μωυσῆς
 p. 609 M. οὐδὲ δυάδος ἔτι μέμνηται, ἀλλ' ὄλον τὸν | Συμεῶν εἰς τὸν Λευί ἐνεγρά-
 ραξε (Deut. 33,8) δύο οὐσίας κερασάμενος, ἀφ' ὧν ἕνα εἰργάσατο
 οἶον ἰδέξ μᾶ τυπωθέντα, τὸ ἀκούειν τῷ πράττειν ἐνώσας.

10 (37.) Ἐπειδὴ τοῖνον ἔγνω τὴν ἐπαγγελίαν λαλοῦσαν τὰ αἰδοῦς καὶ 201
 εὐλαβείας μεστὰ κατὰ τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ὁ σπουδαῖος, ἔπαθεν ἀμφώ-
 τερα, καὶ τὴν πρὸς τὸν θεὸν πίστιν καὶ τὴν πρὸς τὸ γεννητὸν ἀπιστίαν.
 εἰκότως οὖν φησι δεόμενος· „Ἰσμαὴλ οὗτος ζήτω ἐνώπιόν σου“ (Gen.
 17,18), οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τῶν ἐμφερομένων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων τιθεῖς,
 15 τὸ „οὔτος“, τὸ „ζήτω“, τὸ „ἐνώπιόν σου“· ταῖς γὰρ ἐν τοῖς πράγμασιν
 ὁμωνυμίαις ἠπατήθησαν οὐκ ὀλίγοι. τί δ' ἐστὶν ὁ λέγω, σκεπτέον· 202
 ἐρμηνευθεῖς Ἰσμαὴλ ἐστὶν ἀκοὴ θεοῦ, τῶν δὲ θείων δογμάτων οἱ μὲν
 ἀκούουσιν ἐπ' ὠφελείᾳ, οἱ δ' ἐπὶ βλάβῃ αὐτῶν τε καὶ ἐτέρων. ἢ τὸν
 οἰωνοσκόπον Βαλαάμ οὐχ ὄρας; οὗτος εἰσάγεται „ἀκούων λόγια θεοῦ
 20 ἐπιστάμενός τε ἐπιστήμην παρὰ ὑψίστου“ (Num. 24,16). ἀλλὰ τί ἐκ 203
 τῆς τοιαύτης ἀκροάσεως, τί δ' ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης ὤνατο,
 γνῶμη μὲν ἐπιχειρήσας τὸ ψυχῆς ἄριστον ὄμμα λυμήνασθαι, ὃ δὴ μόνον
 τὸν θεὸν ὄραν πεπαῖδενται, μὴ δυνηθεῖς δὲ διὰ τὸ σωτήρος κράτος
 ἀήττητον; τοιγαροῦν ὁ μὲν κατακεντούμενος ὑπὸ φρενοβλαβείας τῆς
 25 ἑαυτοῦ καὶ τραύματα πολλὰ δεξάμενος ἐν μέσοις τραυματίαις ἀπώλετο
 (Num. 31,8), διότι σοφιστεία μαντικῇ τὴν θεοφόρητον προφητείαν παρε-
 χάραξε. θεόντως οὖν εὐχεται ὁ ἀστεῖος, ἔν' οὗτος μόνος Ἰσμαὴλ ὑγιαίνῃ, 204
 διὰ τοὺς μὴ γνησίως ἀκούοντας τῶν ἱερῶν ὑφηγήσεων· οἷς ἀπεῖπε
 Μωυσῆς ἄντικρυς εἰς ἐκκλησίαν φοιτῶν τοῦ πανηγυρέως. τεθλασμένοι 205
 30 γὰρ τὰ γεννητικὰ τῆς διανοίας ἢ καὶ τελείως ἀποκοπέντες οἱ τὸν ἴδιον
 νοῦν καὶ τὴν αἴσθησιν ἀποσεμνύοντες ὡς μόνον τῶν κατ' ἀνθρώπου
 αἷτια πραγμάτων ἢ οἱ πολυθεῖας ἐρασταὶ καὶ τὸν πολυθεὸν ἐκτετιμη-

1 ὡς om. B 2 (καὶ) ὡς conl. Mang. 3 εὐπρεπεῖς B 4 ὄντως B
 6 Μωσῆς codd. 10 ἐπαγγελίαν Mang.: ἀπαγγελίαν codd. 11 αὐτοῦ codd.
 12 γεννητὸν v 14 ἐμφερομένων conl. Mang. alt. τῶν vid. secl. 22 γνώ-
 μῆν B 23 τὸ (τοῦ) conicio 26. 27 παρεχάραξε Mang.: προεχάραξε A,
 προῦχάραξε B 27 μόνος in mg. B 32 πράγματα B ἢ] καὶ conicio

κότες θίασον, οἱ ἐκ πόρνῃς γεγονότες, τὸν ἕνα ἄνδρα καὶ πατέρα φιλα-
 ρέτου ψυχῆς θεὸν οὐκ εἰδότες, ἄρ' οὐκ εἰκότως ἐλαύνονται τε καὶ φυγα-
 206 δεύονται (Deut. 23, 1. 2); παραπλήσιόν μοι δοκοῦσι ποιεῖν καὶ οἱ κατη-
 γοροῦντες τοῦ υἱοῦ γονεῖς ἐπ' οἰνοφλυγία· λέγουσι γάρ· „ὁ υἱὸς ἡμῶν
 οὗτος ἀπειθεῖ“ (Deut. 21, 20), διὰ τῆς προσθήκης τῆς „οὗτος“ μη- 5
 νύοντες, ὅτι εἰσὶν ἕτεροι παῖδες καρτερικοὶ καὶ σώφρονες, τοῖς ἐπιτάγ-
 μασι τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ παιδείας πειθαρχοῦντες· οὗτοι γὰρ ψυχῆς
 ἀψευδέστατοι γονεῖς, ὅφ' ὧν κατηγορηθῆναι μὲν | αἰσχιστον, ἐπαινεθῆναι p. 610 M
 207 δ' εὐκλεέστατον. τὸ (δὲ) „οὗτός ἐστιν Ἀαρῶν καὶ Μωσῆς, οἷς εἶπεν
 ὁ θεὸς ἐξαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐξ Ἀιγύπτου“ (Exod. 6, 26) καὶ 10
 τὸ „οὗτοὶ εἰσὶν οἱ διαλεγόμενοι Φαραὼ βασιλεῖ“ (ibid. 27), ταῦτα μὴ
 νομίζωμεν εἰρησθαι παρέργως ἢ τὰς δεῖξεις μὴ πλεον τι τῶν ὀνομάτων
 208 παρεμφαίνειν. ἐπειδὴ γὰρ Μωσῆς μὲν ἐστὶ νοῦς ὁ καθαρώτατος,
 Ἀαρῶν δὲ λόγος αὐτοῦ, πεπαιδευταὶ δὲ καὶ ὁ νοῦς θεοπρεπῶς ἐφά-
 πτεσθαι καὶ ὁ λόγος ὁσίως ἐρμηνεύειν τὰ ὄσια, μιμηλάζοντες δὲ οἱ 15
 σοφισταὶ καὶ παρακόπτοντες τὸ δόκιμον νόμισμα τοῦτό φασι καὶ νοεῖν
 ὀρθῶς περὶ τοῦ ἀρίστου καὶ λέγειν ἐπαινετῶς (Exod. 7, 11). ὅπως
 οὖν μὴ ἀπατώμεθα παραθέσει τῶν κεκιβδηλευμένων πρὸς τὰ δόκιμα
 209 δι' ὁμοιότητος τοῦ χαρακτῆρος, βάσανον ἔδωκεν, ἧ διακριθῆσεται. τίς
 οὖν ἡ βάσανος; τὸ ἐξαγαγεῖν ἐκ τῆς σωματικῆς χώρας τὸν ὀρατικὸν 20
 καὶ φιλοθεάμονα νοῦν καὶ φιλόσοφον. ὁ μὲν γὰρ τοῦτο δυναθεὶς Μω-
 σῆς ἐστὶν οὗτος, ὁ δὲ ἀδυνατήσας, ὁ λεγόμενος μόνον, μυρίας δὲ σεμ-
 νότητας ὀνομάτων ἐπαμπισχόμενος, γελᾶται. ζῆν δὲ εὐχεται τῷ Ἰσμαήλ,
 οὐ τῆς μετὰ σώματος ζωῆς ἐπιστρεφόμενος, ἀλλ' ἵνα τὸ θεῖον ἄκουσμα
 210 ἐπὶ ψυχῇ διαιωνίζον ἐγείρη τε αὐτὸν καὶ ζωपुरῆ. (38.) καὶ ὁ μὲν 25
 ἀκρόασιν λόγων καὶ μάθησιν δογμάτων ἱερῶν εὐχεται ζῆν, ὡς ἐλέχθη,
 ὁ δ' ἀσκητῆς Ἰακώβ εὐφυσίαν· λέγει γάρ· „ζήτω Ῥουβὴν καὶ μὴ ἀπο-
 θανέτω“ (Deut. 33, 6)· ἄρα γε ἀθανασίαν καὶ ἀφθαρσίαν εὐχόμενος,
 ἀνθρώπων πρᾶγμα ἀδύνατον; οὐ δῆπου. τί οὖν ἔσθ' ὃ βούλεται παρα-
 211 στῆσαι, λεκτέον. πάντα τὰ ἀκούσματα καὶ μαθήματα ἐποικοδομεῖται 30

4 τοῦ υἱοῦ Mang.: τούτου codd.

9 δὲ add. Mang.

Μωσῆς codd.

12 λέξεις Mang.

13 Μωσῆς codd.

15 μιμηλάζοντες Mang.:

μιμηλάζοντες codd., κιβδηλεύοντες conicio

δὴ Mang.: δ' codd.

16 τοῦτο]

αὐτοὺς ex codice Oxon. Coll. Nov. 143 Mang.

19 ὁμοιότητα conicio

τὴν βάσανον B

21. 22 Μωσῆς codd.

23 ἐπαμπισχόμενος scripsi: ἐπαμπισχό-

μενος codd.

27 Ἰακώβ] per memoriae lapsus Philo, capituli (Gen. 49) memor,

Iacobum pro Mose inducit

Ρουβὴν scripsi: Ῥουβίμ codd.

30 μαθήματα]

θεάματα conici. Mang.

καθάπερ θεμελίῳ προκαταβεβλημένῳ φύσει παιδείας δεκτικῇ, φύσεως
 δὲ μὴ προὔπαρχούσης ἀνωφελῆ πάντα. ὄρυός γάρ ἢ λίθου κωφῆς
 οὐδὲν ἂν δόξαιεν οἱ ἀφαιρεῖς διαφέρειν· ἔγκολλον γὰρ ἂν οὐδὲν αὐτοῖς
 ἀρμόζοιτο, πάντα δ' ὡς ἀπὸ στερεοῦ τινος ἀποκάλλεται καὶ ἀποπηδᾷ.
 5 τὰς δὲ τῶν εὐφυῶν ψυχὰς ἔστιν ἰδεῖν κηροῦ τρόπον λειψιασμένου μῆτε 212
 ἄγαν στερεοῦ μῆτε ἄγαν ἀπαλοῦ κεκερασμένας μετρίως, παραδεχομένας
 τὰ ἀκοῦσματα καὶ θεάματα ῥαδίως πάντα καὶ ἐναποματτομένας ἄκρως
 αὐτὰς τὰ εἶδη, μνήμης ἐναργεῖς τινὰς εἰκόνας. ἦν γοῦν ἀναγκαῖον 213
 p. 611 M. εὐξασθαι τῷ | λογικῷ γένει τὸ εὐφυὲς ἄνοσον καὶ ἀθάνατον παρεῖναι.
 10 τοῦ μὲν γὰρ κατ' ἀρετὴν βίου, ὅς ἐστιν ἀψευδестаτή ζωῆ, μετέχουσιν
 ὀλίγοι, οὐχὶ τῶν ἀγγελικῶν φημί — τούτων γὰρ οὐδεὶς τῆς ἀληθοῦς
 ζωῆς κεκοινώνηκεν —, ἀλλ' εἴ τισιν ἐξεγένετο τὰς τῶν ἀνθρώπων φυγεῖν
 σπουδὰς καὶ θεῷ μόνῃ ζῆσαι. παρὸ καὶ λίαν τεθαύμακεν ὁ ἀσκητικὸς 214
 καὶ ἀνδρεῖος, εἴ τις ἐν μέσῳ τοῦ βίου ποταμῷ φορούμενος ὑπ' οὐδε-
 15 μιᾶς ῥύμης κατασύρεται, δύναιτο δὲ καὶ πλούτῳ πολλῷ ῥέοντι ἀντισχεῖν
 καὶ ἡδονῆς ἀμέτρου φορὰν (ἀν)ῶσαι καὶ λαίλαπι κενῆς δόξης μὴ ἀναρ-
 πασθῆναι. λέγει γοῦν οὐχ ὁ Ἰακώβ τῷ Ἰωσήφ μᾶλλον ἢ ὁ ἱερός λόγος 215
 παντὶ τῷ τὸ μὲν σῶμα εὐεκτοῦντι, ἐν ἀφθόνοις δὲ ταῖς εἰς περιουσίαν
 ὕλαις ἐξεταζομένῳ καὶ πρὸς μηδεμιᾶς ἀλισκομένῳ· „ἔτι γὰρ σὺ ζῆς“
 20 (Gen. 46, 30); θαυμαστὸν ἐκφωνήσας λόγον καὶ τὸν ἡμέτερον βίον
 ὑπερδεδραμηκότα, οἱ μικρὰς πρὸς εὐτυχίαν αὔρας λαβόμενοι, πάντα
 κάλων ἀνασεύσαντες, λαμπρὰ φυσῶμεν καὶ πνεύσαντες μέγα καὶ σύντονον
 πλησίτισι πρὸς τὰς ἀπολαύσεις τῶν παθῶν φερόμεθα καὶ οὐ πρότερον
 στέλλομεν τὰς ἀνειμένας καὶ κεχαλασμένας ἀκρατῶς ἐπιθυμίας, ἕως

4 στερεοῦ D (Cohn) 5. 6 μῆτε bis scripsit Mang.: μετὰ codd.
 8 αὐτῶν vel αὐταῖς conicio ἐνεργεῖς Hoesch. 10 ἐστιν D: ἐστιν
 ἢ codd. 11 οὐδὲ εἰς D 13 σπουδὰς codd.: βλάβας D, συνουσίας
 conicio 14 (τῷ) τοῦ conicio ποταμοφορούμενος B
 ὑπ' scripsi: ἀπ' codd. 15 δύναιται coni. Cohn 16 ἀνώσαι scripsi: οἶσαι
 codd., στήσαι vel. ἀντωθῆσαι (sic) coni. Mang. 21 ὑπερδεδραμηκότα Mang.: ἀπο-
 δεδραμηκότα codd.

1—4 DR fol. 204^r Φίλωνος ἐκ τῶν περὶ μετονομαζομένων: φυσικῶς μὴ προὔπαρχούσης
 τῷ μανθάνοντι εὐφυίας ἀνωφελῆ πάντα . . . καλὸν γὰρ μάθημα οὐδὲν αὐτοῖς ἀρμόζεται
 ἀπεστραμμένως διακειμένοις καὶ τὰ ὦτα μύουσι, πάντα δὲ ὡς ἀπὸ στερεοῦ τινος ἀντιπνέον-
 τος πρὸς τὸ πνεῦμα. 5 cf. Platonis Theaet. p. 191 C ss., supra ad p. 41, 18.
 10—13 DP fol. 255^v τοῦ κατ' ἀρετὴν—ζῆσαι. 19 cf. vol. II ad p. 272, 23.

- 216 ἄν ἐξοκειλαντες δλω τῷ ψυχῆς ναυαγήσωμεν σκάφει. (39.) παγκάλως
οὖν τοῦτον τὸν Ἰσμαῆλ εὐχεται ζῆν. προστίθῃσιν οὖν „ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ ζήτω“ (Gen. 17,18), τέλος τῆς εὐδαιμονίας τιθέμενος ἐπισκόπου
217 καὶ ἐφόρου τοῦ τῶν ὄντων ἀρίστου τὴν διάνοιαν ἀξιωθῆναι. εἰ γὰρ
παιδαγωγῶ μὲν παρόντος οὐκ ἄν ἀμάρτοι ὁ ἀγόμενος, ὕφηγητης δὲ 5
ἐγγὺς ὦν ὠφελεῖ τὸν μανθάνοντα, πρεσβυτέρου δὲ παρατυγχάνοντος αἰδοῖ
καὶ σωφροσύνη κοσμεῖται νέος, πατήρ δὲ ἡ μήτηρ οὐκ ἐλλόντα ἀδικεῖν
ἐκώλυσαν ἐφ’ ἡσυχίας αὐτὸ μόνον ὀφθέντες, ἡλίκαις τισὶν ὑπερβολαῖς
ἀγαθῶν χρῆσασθαι νομίζομεν τὸν ὑπολαμβάνοντ’ αἰεὶ ὑπὸ θεοῦ θεω-
ρεῖσθαι; τὸ γὰρ τοῦ παρόντος καὶ περιβλέπεται ἀξίωμα δεδιῶς καὶ 10
218 τρέμων ἀνά κράτος τὸ ἀδικεῖν ἀποδράσεται. τὸν δὲ Ἰσμαῆλ ὅταν
εὐχεται ζῆν, οὐκ ἀπέγνωκε τὴν γένεσιν Ἰσαάκ, ὡς καὶ πρότερον εἶπον.
ἀλλὰ πεπίστευκε μὲν τῷ θεῷ * * * οὐδὲ γὰρ ἂ δοῦναι θεῷ, ταῦτα καὶ
ἀνθρώπων λαβεῖν δυνατόν, ἐπειδὴ τῷ μὲν πλεῖστα καὶ μέγιστα χαρίσασθαι
219 ῥάδιον, ἡμῖν δ’ οὐκ εὐμαρὲς τὰς προτεινομένας δέξασθαι δωρεάς. ἀγα- 15
πητὸν γάρ, εἰ τῶν ἐκ πόνου καὶ μελέτης συντρόφων καὶ συνηθεστέρων
ἀγαθῶν ἐπιλάχοιμεν, | τῶν δ’ ἄνευ τέχνης ἢ συνόλων ἀνθρωπίνης ἐπι- p. 612 M.
νοίας ἀπαυτοματιζόντων καὶ ἐξ ἐτοίμου γινομένων οὐδ’ ἐλπὶς ἐφικέσθαι·
ταῦτα γὰρ ἄτε θεῖα ὄντα θειοτέrais καὶ ἀκηράτοις φύσεσιν ἀπηλλαγ-
220 μέναις θνητοῦ σώματος εὐρίσκειν ἀναγκαῖον. ἐδίδαξε δὲ Μωσῆς κατὰ 20
δύναμιν τῶν χειρῶν τὰς εὐχαρίστους ὁμολογίας ποιεῖσθαι (Num. 6, 21),

1 ἐξοκειλαντες B	2 (κατὰ) τοῦτον coni. Cohn	εὐχεται scripsi: εὐχόμεθα
codd., εὐχόμεθα coni. Cohn	προστίθῃσιν γοῦν bene coni. Cohn	3 ζήτω Mang.:
ζῆ codd., fort. del.	5 εἰσαγόμενος coni. Mang., παιδαγωγούμενος conicio	
8 αὐτὸ Mang.: αὐτῶ codd.	9 χρῆσασθαι Mang.:	χρησασθαι codd.
10 αἰεὶ	περιβλεπόμενος conicio, καὶ προσβλέποντος coni. Mang.	12 ἀπέγνωκε Mang.:
ἀπέγνωσε codd.	13 lacunam statuo (cf. § 178)	ἂ] ὅσα DH fol. 338
DC fol. 259 DR fol. 277	14 λαμβάνειν DC fol. 259 DR fol. 277	πλεῖστα] καὶ
πλεῖστα DC fol. 138 DH fol. 204 et 338	καὶ μέγιστα om. DH fol. 338, καὶ μεστὰ	
μεγέθους DR fol. 277	χαρίσασθαι DC fol. 259 DRDH fol. 256: χαρίζεσθαι codd. DC	
fol. 138 DH fol. 204 et 338	15 προκειμένας B	16 μελέταις coni. Mang.
20 ἐδίδαξε Mang.:	ἔδειξε codd.	21 χαρίτων coni. Mang.

1—4 cf. *Orig. Comment. in Gen. p. 36 (ad eundem locum)*: ἐξαιρετόν τι ἔξῃου περι τοῦ Ἰσμαῆλ ὁ Ἄβραμ, οὐκ ἀρκούμενος τῷ „ζήτω“· διὸ προσέθηκεν „ἐναντίον σου“. τὸ γὰρ ζῆν ἐναντίον κυρίου μακαρίων ἐστὶ καὶ τῶν ἀγίων μόνων (cf. Philonis quaest. in Gen. III § 57). 13—15 DC fol. 138r Φλωнос ἐκ τοῦ περι τῶν μετονομαζομένων, fol. 259r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περι τῶν μετονομαζομένων, DR fol. 142r et 277r τοῦ αὐτοῦ DH fol. 204r 256r 338r Φλωнос: οὐκ ἂ δοῦναι—δωρεάς.

τὸν ἀγγίχου ἀνάθημα ἀνατιθέντα τὸ συνετὸν καὶ τὸ φρόνιμον, τὸν
 λόγιον τὰς ἐν λόγῳ πάσας ἀρετὰς ἀνιεροῦντα διὰ τε ψῆδης καὶ τῶν κατα-
 λογάδην τοῦ ὄντος ἐγκωμίων, καὶ κατ' εἶδος τὸν φυσικὸν φυσιολογίαν,
 τὸν ἡθικὸν πᾶσαν τὴν ἡθικὴν φιλοσοφίαν, τὸν τεχνικὸν καὶ ἐπιστήμονα
 5 τὰ θεωρήματα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. οὕτως εὐπλοῖαν μὲν ναύτης 221
 καὶ κυβερνήτης, εὐφορίαν δὲ καρπῶν γεωπόνος, εὐτοκίαν δὲ ζῳίων ἀγε-
 λάρχης, ὑγίαν δὲ καμνόντων ἰατρός, ὁ δ' αὖ στρατείας ἡγεμῶν τοῦ
 πολέμου κράτος καὶ ὁ πολιτικὸς ἢ βασιλικὸς τὴν νόμιμον προστασίαν
 καὶ ἡγεμονίαν ἀναθήσει, καὶ συνελόντα φράσαι πάντων ὅσα ἢ ψυχῆς
 10 ἢ σώματος ἢ τῶν ἐκτὸς ἀγαθὰ ἐστὶν ὁ μὴ φιλαυτος αἷτιον ἀποφανεῖ
 τὸν ἀψευδῶς μόνον αἷτιον θεόν. μηδεὶς οὖν τῶν ἀφανεστέρων καὶ 222
 ταπεινοτέρων εἶναι δοκούντων ἐλπίδος ἀπογνώσει τῆς ἀμείνονος ἀποκη-
 σάτω ἰκέτης εὐχάριστος γενέσθαι θεοῦ, ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἔτι προσδοκᾷ
 τῶν μειζόνων, ὑπὲρ τούτων ὧν ἔλαχεν ἤδη κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν
 15 εὐχαριστεῖτω. μυρίων δ' ἔλαχε, γενέσεως, ζωῆς, τροφῆς, ψυχῆς, 223
 αἰσθήσεως, φαντασίας, ὄρμητος, λογισμοῦ. λογισμὸς δὲ βραχὺ μὲν ὄνομα,
 τελειότατον δὲ καὶ θειότατον ἔργον, τῆς τοῦ παντός ψυχῆς ἀπόσπασμα
 ἢ, ὅπερ ὀσιώτερον εἰπεῖν τοῖς κατὰ Μωυσῆν φιλοσοφοῦσιν, εἰκόνας
 θείας ἐκμαγεῖον ἐμπερές. (40.) ἐπαινεῖν ἀξίον καὶ τῶν κατασκόπων 224
 20 τοὺς ἐπιχειρήσαντας μὲν αὐτόπρεμον τὸ ἀρετῆς ὄλον ἀνασπάσαι καὶ
 βαστάσαι στέλεχος, ἐπεὶ δ' οὐκ ἠδυνήθησαν, κληματίδα γοῦν καὶ ἕνα
 βότρυον λαβόντας, δεῖγμα καὶ μέρος τῆς συμπάσης, δὲ φέρειν αὐτὸ μόνον
 ἴσχυον (Num. 13, 24). εὐχτὸν μὲν ἀθρόφ τῷ πλήθει τῶν ἀρετῶν 225
 ἐγχορεῦειν· εἰ δὲ τοῦτο μείζον ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀγαπῶμεν,
 p. 613 M. εἴ τῳ ἐξεγένετο μιᾷ τινι τῶν κατὰ μέρος | ἐντυχεῖν, σωφροσύνη ἢ ἀνδρεία

3 τὸν in mg. Hoesch.: τὸ codd. φυσιολογίαν in mg. ed. Par.: φυσιολογίας
 codd. 7 (τὸ) τοῦ conicio 9 συνελόντι conicio 10 ἀποφανεῖ
 Mang.: ἀποφαίνει codd. 12 ἀπογνώση D 13 εὐχάριστος D: om. codd.
 θεῶ D 14 post ἤδη add. ἀγαθῶν D, fort. recte 15 εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.
 μυρίων D post ἔλαχεν add. ἀγαθῶν D 16 φαντασίας ὄρμητος om. D ὄρμητος,
 νοῦ. νοῦς δὲ coni. Mang. 16 βραχύτατον Dv ὄνομα μὲν D 17 δὲ om. B
 θειότατον D: βραχύτατον codd., (οὐ) βραχύτατον coni. Grossmann, περιμάχητον coni.
 Mang. 18 Μωσῆν codd. 19 (δ') ἀξίον conicio 22 αὐτὸ μόνον Mang.:
 μόνον αὐτὸ A, μόνον αὐτῷ B 23 μὲν (γάρ) conicio 25 ἀνδρεία. codd.

11—13 DH post locum ad lin. 19 allatum: μηδεὶς οὖν — γενέσθαι θεῷ.

14—17 DH fol. 338r Φίλωνος: ὑπὲρ ὧν οὖν ἕκαστος ἔλαχεν ἤδη ἀγαθῶν, κατὰ — ἔργον.

18. 19 pergīt DH: ἐκεῖνος θείας ἐμπερείας ἐκμαγεῖον.

ἡ δικαιοσύνη ἢ φιλάνθρωπία. φερέτω γὰρ ἐν τι ἀγαθὸν ἢ ψυχὴ καὶ
 226 τικτέτω, μὴ πάντων ἄφορος καὶ στεῖρα γινέσθω. σὺ δὲ τοιαῦτα ἐπι-
 τάγματα ἐπιτάξεις οἰεῖ τῷ σεαυτοῦ; εἰ μὴ τοῖς οἰκέταις ἡμέρως χρῆ,
 μηδὲ τοῖς ὁμοτίμοις κοινωνικῶς· εἰ μὴ κοσμίως γυναικί, μηδὲ γονεῦσι
 τιμητικῶς· εἰ μητρὸς ὀλιγωρεῖς καὶ πατρός, ἀσέβει καὶ εἰς τὸ θεῖον. 5
 εἰ χαίρεις ἡδονῇ, μη(δὲ) φιλαργυρίας ἀποστῆς. ἐφίεσαι πολυχρηματίας;
 227 καὶ κενοδοῦξαι. τί γάρ; οὐ μετριάζειν ἐν ἐνίοις ἀξίους, εἰ μὴ ἐν πᾶσι
 δύνασαι; οὐκ ἂν οὖν εἴποι ὁ υἱός· τί λέγεις, ὦ πάτερ; ἢ τέλειον ἀγαθὸν
 ἢ τέλειον κακὸν βούλει σοι τὸν υἱὸν γενέσθαι καὶ οὐκ ἀγαπήσεις, εἰ
 228 πρὸ τῶν ἄκρων τὰ μέσα ἔλοιτο; οὐ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐπὶ τῆς 10
 Σοδομιτῶν ἀπωλείας ἀρξάμενος ἀπὸ πεντηκοντάδος εἰς δεκάδα τελευτᾶ
 (Gen. 18, 24. 32), ποτνιόμενος καὶ ἰκετεύων, ἴν', εἰ μὴ εὐρίσκοιτο
 ἐν γενέσει ἢ παντελῆς εἰς ἐλευθερίαν ἄφεςις (Lev. 25, 10), ἧς σύμ-
 βολον ὁ πεντηκιστὸς λόγος ἱερός, ἢ μέση παιδεία παραληφθῆ δεκάδι
 παραριθμουμένη πρὸς τὴν τῆς καταδικάζεσθαι ψυχῆς μελλούσης ἀπό- 15
 229 λυσιν; τῶν ἀναγῶγων οἱ πεπαιδευμένοι καὶ τῶν ἀλύρων καὶ ἀμούσων
 οἱ (ἐγ)κεχορευκότες τῇ ἐγκυκλίῳ μουσικῇ πλείους ἀφορμὰς ἔχουσι πρὸς
 τὸ αὔξεσθαι, σχεδὸν ἐκ παίδων τοῖς περὶ καρτερίας καὶ ἐγκρατείας καὶ
 ἀρετῆς πάσης λόγοις ἐπαντληθέντες. διὸ εἰ καὶ μὴ παντελῶς ἐξερρύ-
 ψαντο καὶ ἀπελούσαντο τὸ ἀδικεῖν φαιδρυνόμενοι δέ, ἀλλὰ μετρίως γοῦν 20
 230 καὶ μέσως ἐρρύψαντο. τὸ παραπλήσιον ὁ Ἡσαῦ λέγειν ἔοικε τῷ πατρί·
 „μὴ εὐλογία σοι μία ἐστὶ, πάτερ; εὐλόγησον καὶ ἐγώ, πάτερ“ (Gen. 27,
 38). ἄλλαι γὰρ ἄλλοις ἀποκεκρίσθωσαν, τελείους μὲν τέλειαι, μέσαι
 δὲ ἀτελέσιν, ὡς ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν σωματῶν· ὑγιαίνοντων γὰρ καὶ νο-
 σοῦντων ἕτερα μὲν γυμνάσματα, ἕτεραι δὲ τροφαί, καὶ ὅσα ἄλλα περὶ 25
 διαίταν, οὐ τὰ αὐτά, ἀλλὰ τοῖς μὲν τὰ πρόσφορα, ἵνα μὴδ' ὄλως νοσή-
 231 σωσι, τοῖς δὲ τὰ οἰκεῖα, ὅπως πρὸς τὸ ὑγιεινότερον μεταβάλωσι. πολ-
 λῶν οὖν ἀγαθῶν ὑπαρχόντων ἐν τῇ φύσει τὸ δοκοῦν ἐφαρμόττειν μοι
 τοῦτο χάρισαι, καὶ μικρότατον ἢ, στοχασάμενος ἐκείνου μόνου, εἰ δυνή-

1 ἐν Mang.: ἐνός codd. 3 εἰ om. B 5 τιμητικός B 6 μηδὲ scripsi:
 μὴ codd. 8 δύναται conicio 8. 9 τελείως bis con. Mang. 9 σου con.
 Cohn 10 ἔλοιτο scripsi: ἔληται codd. τῆς A: τοῖς B 11 δεκάδα Mang.:
 πεντάδα codd. 12 ἵνα μὴ B 13 τῇ γενέσει v ἧς A: ἡ B
 15 ψυχῆς A: τῆς B 17 ἐγκεχορευκότες Mang.: κεχορευκότες codd. 18 αὔξεσθαι
 scripsi (αὔξασθαι Mang.): εὔξεσθαι codd. καρτερίας Mang.: ἀρετῆς codd.
 18. 19 καὶ ἀρετῆς πάσης om. B 19 ἐπασκηθέντες con. Mang. (ἴμμο ἐνασκη-
 θέντες) 20 δὲ codd.: δὴ Mang., τελείως conicio 21 Ἡσαῦ A 22 εὐλογία
 σοι] a et oi in ras. B² μία σοι ex LXX conicio ἐστὶ scripsi: ἔσται codd.

σομαι τὸ δοθὲν φέρειν εὐμαρῶς, ἀλλὰ καὶ μὴ πρὸς τοῦτο ἀπειπῶν ὁ
 δυστυχῆς ὀκλάσω. τί δ' οἴομεθα ἐμφαίνεσθαι διὰ τοῦ· „μὴ χεὶρ κυρίου 232
 οὐκ ἐξαρκέσει“ (Num. 11, 23); ἄρ' οὐχὶ τὸ πάντη τὰς τοῦ ὄντος
 φθάνειν δυνάμεις ἐπ' εὐεργεσίᾳ μὴ μόνον τῶν ἐνδόξων ἀλλὰ καὶ τῶν
 p. 614 M. ἀφανεστέρων εἶναι | δοκούντων; οἷς τὰ ἀρμόττοντα χαρίζεται πρὸς τὰ
 6 τῆς ἐκάστου ψυχῆς σταθμήματα καὶ μέτρα σταθμώμενος καὶ διαμετρῶν
 ἰσότητι παρ' ἑαυτῷ τὸ ἀνάλογον ἐκάστοις. (41.) καταπλήττει με οὐχ 233
 ἥμιστα καὶ ὁ τεθεὶς νόμος ἐπὶ τοῖς ἐκδυομένοις τὰ ἁμαρτήματα καὶ
 μεταγινώσκειν δοκῶσι. κελεύει γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ἱερεῖον προσάγειν
 10 θῆλυ πρόβατον ἄμωμον. „ἐὰν δὲ“ φησί „μὴ ἰσχύη ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὸ
 ἰκανὸν εἰς πρόβατον, οἷσαι περὶ τῆς ἁμαρτίας ἧς ἤμαρτε δύο τρυγόνας
 ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν, ἕνα περὶ ἁμαρτίας καὶ ἕνα εἰς ὀλοκαύτωμα.
 ἐὰν δὲ μὴ εὐρίσκη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ζευγὸς τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς περι- 234
 στερῶν, οἷσαι τὸ δῶρον τὸ δέκατον οἶφι σεμίδαλιν. οὐκ ἐπιχεεῖ ἐπ'
 15 αὐτὸ ἔλαιον οὐδ' ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον, ὅτι περὶ ἁμαρτίας ἐστί
 καὶ οἷσαι αὐτὸ πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ δραξάμενος ὁ ἱερεὺς ἀπ' αὐτοῦ
 πλήρη τὴν δράξα τὸ μνημόσυνον ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον“
 (Lev. 5, 7. 11. 12). οὐκοῦν τρισὶ μετανοίας τρόποις ἰλάσκεται τοῖς 235
 εἰρημένοις, κτήνεσιν ἢ πτηνοῖς ἢ λευκοπύροις, πρὸς τὴν τοῦ καθαιρο-
 20 μένου καὶ μετανοούντος δῆπου δύναμιν· οὔτε γὰρ μικρὰ μεγάλων οὔτε
 μεγάλα μικρῶν δεῖται καθαρσίων, τῶν δὲ πρὸς τὸ ἀνάλογον ἴσων καὶ
 ὁμοίων. τί δῆποτ' οὖν διὰ τριῶν ἢ καθαρσίαι, αἷτιον ἐρευνῆσαι. σχεδὸν 236
 τοῖνον καὶ τὰ ἁμαρτήματα καὶ τὰ κατορθώματα συμβέβηκεν ἐν τρισὶν
 ἐξετάζεσθαι, διανοίᾳ, λόγοις, πράξεσιν. οὐ χάριν κἀν τοῖς προτρεπτικοῖς
 25 Μωυσῆς διδάσκων, ὅτι ἡ ἀγαθοῦ κτήσις οὐτ' ἀδύνατός ἐστιν οὔτε δυσθή-
 ρατος, φησὶν· οὐκ εἰς οὐρανὸν ἀναπτῆναι δεῖ οὐδ' ἄχρι περάτων γῆς 237
 καὶ θαλάττης ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐστὶν ἐγγύς, καὶ
 σφόδρα ἐγγύς. εἶτα μόνον οὐκ ὀφθαλμοφανῶς δείκνυσι· „πᾶν ἔργον“
 φησί „τῷ στόματί σου καὶ τῇ καρδίᾳ καὶ ταῖς χερσὶ“ (Deut. 30,
 30 12—14), συμβολικῶς ἐν λόγοις, ἐν βουλαῖς, ἐν ἔργοις· ἐκ γὰρ εὐβου-
 λίας καὶ ἐδολογίας καὶ εὐπραξίας τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν συνίστασθαι,

1 μὴ καὶ conī. Mang.

6 σταθμούμενος B

7 ἰσώτατα conī. Mang.

12 εἰς] εἰς τὸ Hoesch.

14 (τοῦ) οἶφι conicio

σεμίδαλεως e Vaticano

codice versionis LXX falso Mang.

ἐπιχεεῖ ex LXX Mang.: ἐπιχρίσει codd.

15 λιβανωτόν Mang.

17 (αὐτῆς) ἐπιθήσει conicio; v. § 249

24 διανοίαις conicio

25 Μωσῆς codd.

ἀγαθοῦ Mang.: ἀγαθῆ codd., τάγαθῶ conicio

28 δείκνυσι.

ἐν γὰρ τῷ στόματί σου, φησί, καὶ conicio

ἔργον] ῥῆμα ex LXX conī. Mang.

31 εὐδαιμονίαν ἀνθρωπίνην v

238 ὡσπερ καὶ τὴν κακοδαιμονίαν ἐκ τῶν ἐναντιῶν. ἐν γὰρ τοῖς αὐτοῖς τό
 τε κατορθοῦν καὶ ἀμαρτάνειν χωρίοις ἐστί, καρδίᾳ, στόματι, χειρί· καὶ
 γὰρ βουλευόμεναι τινες εὐγνωμονέστατα καὶ λέγουσιν ἄριστα καὶ πράττουσι
 ἢ τὰ πρακτέα. τριῶν δὲ ὄντων κορυφατόν ἐστι τὸ βουλευέσθαι ᾧ μὴ p. 615 M.
 χρῆ, βαρύτερον δὲ τὸ χειρουργεῖν τὰ ἄδικα, μέσον δὲ τὸ λέγειν ᾧ μὴ 5
 239 δεῖ. συμβαίνει δὲ τὸ κορυφατόν δυσασπορικτότατον εἶναι· χαλεπὸν γὰρ
 ψυχῆς τροπὴν εἰς ἡμερίαν ἀγαγεῖν, καὶ θάττον ἂν τις χειμάρρου φορᾶν
 ἐπίσχοι ἢ ψυχῆς τροπὴν βέουσαν ἀκατασχέτως· ἀμύθητα γὰρ ἐνθύμια
 ἄλλα ἐπ' ἄλλοις τρικυμίας τρόπον ἐπιτρέχει, φοροῦντα καὶ κυκῶντα
 240 καὶ πᾶσαν αὐτὴν βιαίως ἀνατρέποντα. τὸ μὲν οὖν ἄριστον τῆς καθάρ- 10
 σεως καὶ τελειώτατον τοῦτ' ἐστί, μὴδ' ἐνθυμεῖσθαι τι τῶν ἀτόπων,
 ἀλλ' εἰρήνη καὶ εὐνομία, ὧν ἡγεμῶν ἐστί δικαιοσύνη, πολιτεύεσθαι·
 τὸ δὲ δευτέρον, λόγοις μὴ διαμαρτάνειν ψευδόμενον ἢ ψευδοροκοῦντα ἢ
 ἀπατῶντα ἢ σοφίζόμενον ἢ συκοφαντοῦντα ἢ συνόλωσ στόμα καὶ γλῶτταν
 ἐπ' ἄλεθρον τινῶν ἀνιέντα, οἷς χαλινὸν ἦν ἄμεινον περιθεῖναι καὶ δεσμὸν 15
 241 ἄρρηκτον. (42.) διὰ τί δὲ τὸ λέγειν τοῦ νοεῖν τὰ μὴ προσήκοντα βαρύ-
 τερον ἀμάρτημα, ῥῶν ἰδεῖν. ἐνθυμεῖται μὲν τις οὐ παρ' ἑαυτὸν ἔστιν
 ὅτε, ἀλλ' ἀβουλῶν· ὧν γὰρ οὐ θέλει λαμβάνειν ἐννοίας ἀναγκάζεται,
 242 τῶν δ' ἀκουσίων οὐδὲν ὑπάτιον. λέγει δὲ τις ἐκῶν, ὥστε, εἰ μὴ εὐφημον
 προίεται φωνήν, ἀδικεῖ κακοδαιμονῶν, ὁ μὴδ' ἐκ τύχης ἐθέλων τι τῶν 20
 ἐπιεικεστέρων φθέγγεσθαι· ὃ λυσιτελὲς τὴν ἀσφαλεστάτην ἡσυχίαν δεξι-
 οῦσθαι· κᾶπειτα μὴ ἡσυχάζων τις δύναται δήπου βουληθεὶς σιωπᾶν.
 243 τὸ δὲ καὶ τοῦ λέγειν βαρύτερον ἀμάρτημα ἢ ἄδικος πράξις ἐστί·

2 καρδίᾳ om. B 6 δυσασπόμενον conit. Mang. 7 εἰς om. D Barocc.
 8 τροπὴν ψυχῆς D Barocc. 9 ἀλλ' ἐπ' ἀλλήλοις Barocc. τρικυμίας
 Barocc. τὸν τρόπον Barocc. ἐπέχει Barocc. φοροῦντα καὶ om. D
 Barocc. 10 ἀνατρέποντα DM Barocc.: ἐπιστρέφοντα codd., ἐπιτρέποντα DP
 μὲν γὰρ ἀρπτόν Barocc., ἄρρηκτον DM 11 τελειώτατον D Barocc. τοῦτό D
 Barocc. μὴδ' scripsi: μὴδὲν codd., μὴ D Barocc., μὴδὲ v τι om. D
 Barocc. τῶν om. DM ἀτόπων D Barocc.: ἀτοπωτάτων codd.
 12 ἐμπολιτεύεσθαι conicio 15 ἀνιέντα Mang.: ἀνέντα codd. 17 ῥῥῶδιον
 conicio 18 ἀλλὰ B 20 κακοδαίμων conit. Mang. ἐκ τύχης] ἐξ
 ἀρχῆς conit. Mang. 21 τὴν] ἦν conit. Mang. 22 κᾶπειτα] ἐπεὶ τοι
 conicio

6—11 DP fol. 358v DM fol. 269r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν περὶ τῶν μετονομαζομένων Mel.
 Barocc. fol. 168r Φιλωνος: χαλεπὸν (τῆς add. Barocc.) ψυχῆς—ἀτόπων.

23—199,2 pergit DP DM Mel. Barocc. l. c. βαρὺ δὲ τὸ διὰ λόγου τὰ πονηρὰ προφέρειν,
 ὃ ἐστὶν ἀδικος πράξις. λόγος—βλαβερώτερον.

„λόγος γὰρ ἔργου“ φασί „σκιᾶ“, σκιᾶς δὲ βλαπτούσης πῶς οὐ τὸ ἔργον
 βλαβερώτερον; διὰ τοῦτο καὶ Μωυσῆς τὴν μὲν γνώμην ἐγκλημάτων καὶ
 ἐπιτιμιῶν ἀπήλλαξεν, ἀκουσίοις τὰ πολλὰ μεταβολαῖς χρωμένῃν καὶ τροπαῖς
 καὶ πάσχουσαν μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐπεισφοιτῶντων νοημάτων ἔξωθεν ἢ
 5 ὄρωσαν· τὰ δ' ὅσα ἂν ἐξέλθῃ διὰ τοῦ στόματος, ταῦτ' εἰς ἀπόλογον
 καὶ εὐθύνας ἄγει, ὡς ἂν δὴ τοῦ λέγειν ἐφ' ἡμῖν ὑπάρχοντος. ἀλλ' αἱ 244
 μὲν λόγων εὐθυναὶ μετριώτεραι, αἱ δ' ὑπαιτίων ἔργων ἀργαλεώτεραι.
 μεγάλας γὰρ τάττει τιμωρίας ἐπὶ τοῖς μεγάλα ἀδικούσι καὶ ἔργῳ ἐπε-
 ξιούσιν ἃ γνώμη μὲν ἀγνώμονι ἐβουλεύσαντο, προπετεῖα δὲ γλώττης
 p. 616 M. ἐξελάλησαν. (43.) τὰ δὲ καθάρσια | τῶν τριῶν, διανοίας, λόγου, πρά- 245
 11 ἔως, εἶρηκεν [οὖν] πρόβατον καὶ ζεῦγος τρυγόνων ἢ περιστερῶν καὶ
 σεμιδάλεως ἱεροῦ μέτρου δέκατον, ἀξιών προβάτῳ μὲν διάνοιαν καθαι-
 ρεσθαι, λόγον δὲ τοῖς πτηνοῖς, σεμιδάλει δὲ πρᾶξιν. διὰ τί; ὅτι, κα- 246
 θάπερ ἐν ἡμῖν ἄριστον ὁ νοῦς, καὶ ἐν ζῴων ἀλόγων γένει τὸ πρόβατον
 15 ἄτε ἡμερώτατον ὑπάρχον καὶ καρπὸν ἐτήσιον ἀνατέλλον ἐξ ἑαυτοῦ πρὸς
 ὠφέλειαν ὁμοῦ καὶ κόσμον ἀνθρώπων· ἐσθῆς γὰρ τὰς ἀπὸ κρυμοῦ καὶ
 θάλπους ἀνείργει βλάβας καὶ τὰ ἀπόρρητα τῆς φύσεως ἐπισκιάζουσα
 πρὸς εὐκοσμίας τοῖς χρωμένοις ἐστί. σύμβολον οὖν ἔστω τῆς τοῦ 247
 ἀρίστου καθάρσεως, διανοίας, τὸ ζῴων ἄριστον, τὸ πρόβατον, λόγου δὲ
 20 τὰ πτηνά· κοῦφόν τε γὰρ ὁ λόγος καὶ πτηνὸν φύσει, βέλους θᾶπτον
 φερόμενος καὶ πάντῃ διάττων. τὸ γὰρ ἄπαξ λεχθὲν ἀναδραμεῖν μὲν
 οὐκ ἔστιν, ἔξω δὲ φερόμενον, τάχει πολλῶν τρέχον, πλήττει τὰ ὦτα
 καὶ διὰ πάσης ἀκοῆς ἐρχόμενον εὐθύς ἤχει. δίδυμος δὲ ὁ λόγος, ὁ 248
 μὲν ἀληθῆς, ὁ δὲ ψευδής· οὐ μοι δοκεῖ χάριν ζεύγει τρυγόνων ἢ περι-
 25 στερῶν ἐξομοιωθῆναι. τῶν δὲ πτηνῶν τὸ μὲν περὶ ἀμαρτίας φησὶ
 δεῖν εἶναι, τὸ δὲ ὀλοκαύτωμα θύειν, ἐπειδὴ τὸν μὲν ἀληθῆ λόγον ὄλον
 δι' ὄλου συμβέβηκεν εἶναι ἱερόν (τε καὶ) τέλειον, τὸν δὲ ψευδοῦ διημαρ-
 τῆσθαι τε καὶ ἐπανορθώσεως δεῖσθαι. πράξεως δέ, ὡς ἔφη, σύμβολον 249

- 2 Μωσῆς codd. 3 ἀκουσίοις scripsi: ἀκουσῖαι codd. 7 ὑπαιτίων Mang.:
 ὑπαίτια codd. 11 οὖν seclusi, fort. θῆλυ leg., νῦν coni. Cohn
 12 τριῶν μέτρων coni. Mang. 15 ἀνατέλλον A 16 ἀσφάλειαν coni. Mang.
 17 ἀποσκιάζουσα Hoesch. 18 εὐκοσμίας B: εὐκοσμίαν A 19 ζῴων
 B(?)v 21 φερόμενος et διάττων scripsi: φερόμενον et διαττων codd.
 24 ζεύγει ex ζεύγη corr. B 25 τὸ Hoesch.: τὰ codd. 26 εἶναι fort.
 secl. 27 ὄλον coni. Cohn τε καὶ addidi, καὶ add. Mang.

1 Democriti fr. 105 Natorp, qui omisit testimonia Philonea.

- ἢ σεμίδαλις· καὶ γὰρ ταύτην συμβέβηκεν οὐκ ἄνευ τέχνης καὶ ἐπινοίας
καθαίρεσθαι, ἀλλὰ χερσὶ σιτοπόνων, ἐπιτήδευμα τὸ πρᾶγμα πεποιηκότων,
διακρίνεται. διὸ καὶ φησι· „δραξάμενος ὁ ἱερεὺς πλήρη τὴν δράκα τὸ
μνημόσυον αὐτῆς ἀνοίσει“ (Lev. 5, 12), διὰ τῆς δρακὸς τὸ ἐγγείρημα
250 καὶ τὴν πρᾶξιν ἐμφαίνων. ἄγαν δ' ἐξητασμένως ἐπὶ μὲν τοῦ κτήνους 5
εἶπεν· „ἐὰν δὲ μὴ ἰσχύῃ ἡ χεὶρ τὸ ἱκανὸν εἰς πρόβατον“ (ibid. 5,7),
ἐπὶ δὲ τῶν πτηνῶν· „ἐὰν δὲ μὴ εὐρίσκη“ (ibid. 5,11). διὰ τί; ὅτι
μεγάλῃς μὲν ἰσχύος καὶ ὑπερβαλλούσης δυνάμεώς ἐστι καταλῦσαι τὰς
τῆς διανοίας τροπὰς, οὐ μεγάλης δὲ βώμης τὰ λόγων ἐπισχεῖν ἄμαρ-
251 τήματα. πάντων γὰρ ἀλεξίκακον τῶν διὰ φωνῆς ἁμαρτανομένων, ὡς 10
καὶ πρότερον εἶπον, ἴσυχία, ἣ παντὶ τῷ βῆδιον χρῆσθαι· πολλοὶ δὲ
διὰ τὸ λάλον καὶ ἀμετροεπές οὐχ εὐρίσκουσι πέρας ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ.
252 (44.) ταύταις καὶ ταῖς παραπλησίαις τομαῖς καὶ διαστολαῖς τῶν πραγ-
μάτων ἐντραφεῖς καὶ ἐνασκηθεῖς ὁ ἀστειὸς ἀρ' οὐκ εἰκότως εὐχεσθαι
ἂν δόξαι τὸν Ἰσμαὴλ ζῆν, εἰ μὴ δύναται κυφορῆσαι πω | τὸν Ἰσαάκ; p. 617 M.
253 τί οὖν ὁ χρηστὸς θεός; ἐν αἰτησαμένῳ δύο δίδωσι καὶ τὸ ἕλαττον 16
ἐξεταμένῳ χαρίζεται τὸ μείζον. „εἶπε“ γὰρ φησι „τῷ Ἀβραάμ; ναί,
ἰδοὺ Σάρρα ἡ γυνὴ σου τέξεται σοὶ υἱόν“ (Gen. 17,19)· εὐθυβόλος γε
ἡ συμβολικὴ ἀπόκρισις ἢ ναί. τί γὰρ ἐμπρεπέστερον ἢ τὰγαθὰ ἐπι-
254 νεύειν θεῷ καὶ ταχέως ὁμολογεῖν; ἀλλ' οἷς ἐπινεύει τὸ θεῖον, ἅπας 20
ἄφρων ἀνανέουκε. τὴν γοῦν Λεῖαν μισουμένην εἰσάγουσιν οἱ χρησμοί·
διὸ καὶ τοιαύτης ἔτυχε προσρήσεως· ἐρμηνευθεῖσα γὰρ ἐστὶν ἀνανεου-
μένη καὶ κοπιῶσα διὰ τὸ πάντας ἡμᾶς ἀρετὴν ἀποστρέφασθαι καὶ κο-
255 πώδη νομίζειν ἐπιτάγματα οὐχ ἡδέα πολλάκις ἐπιτάττουσαν. ἀλλὰ
τοσαύτης ἀποδοχῆς ἠξίωται παρὰ τοῦ πανηγεμόνος, ὥστε τὴν μήτραν 25
ὑπ' αὐτοῦ διοιχθεῖσαν (Gen. 29,31) σπορὰν θείας γονῆς παραδέξασθαι
πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ πράξεων γένεσιν. μάθε οὖν,
ὦ ψυχὴ, ὅτι καὶ „Σάρρα“, ἡ ἀρετὴ, „τέξεται σοὶ υἱόν“, οὐ μόνον Ἄγαρ,
ἡ μέση παιδεία· ἐκείνης μὲν γὰρ τὸ ἔγγονον διδακτόν, ταύτης δὲ πάντως
256 αὐτομαθὲς ἐστὶ. μὴ θαυμάσης (δ'), εἰ πάντα φέρων σπουδαῖα ὁ θεὸς 30
ἦνεγκε καὶ τοῦτο τὸ γένος, σπάνιον μὲν ἐπὶ γῆς, πάμπλου δ' ἐν οὐρανῷ.

3 διακρίνεσθαι conicio τὴν B: τὸν A 4 αὐτῆς ex LXX Mang.: αὐτῶν
codd. 8 ὑπερβαλλούσης B 9 οὐ om. B 18 σοὶ B: om. A
19 prius ἢ] καὶ con. Mang. τὰ ἀγαθὰ B 20 θεῷ scripsi: θεοῦ AB, θεὸν
Cantabrig. Coll. S. Trin. B. 9. 6, τε con. Mang. 24 ἐπιτάττουσαν] v add. B²
25 τοῦ πανηγεμόνος Mang.: τῶν ἡγεμόνων codd., τοῦ πάντων ἡγεμόνος con. Cohn
26 θείας Cohn: θείου codd. 30 δ' addidit (τὰ) σπουδαῖα conicio
31 τὸ B² (Mang.): om. AB¹

μάθοις δ' ἂν ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἐξ ὧν συνέστηκεν ἄνθρωπος. ἀρά γε
 οἱ ὀφθαλμοὶ διδαχθέντες ὁρῶσι; τί δ'; οἱ μυκτῆρες ὀσφραίνονται μα-
 θήσῃ; ἀπονται δ' αἱ χεῖρες ἢ οἱ πόδες προΐασι κατ' ἐπιτάγματα ἢ
 παραινέσεις ὑφηγητῶν; αἱ δ' ὄρμαι καὶ φαντασίαι — πρῶται δ' εἰσὶν 257
 5 αὐταὶ κινήσεις καὶ σχέσεις ψυχῆς — διδασκαλίᾳ συνέστησαν; παρὰ δὲ
 σοφιστὴν φοιτήσας ὁ νοῦς ἡμῶν νοεῖν καὶ καταλαμβάνειν ἔμαθε; πάντα
 ταῦτ' ἀφειμένα διδασκαλίας ἀπαυτοματιζούσῃ φύσει χρῆται πρὸς τὰς
 οἰκειάς ἐνεργείας. τί οὖν ἔτι θαυμάζεις, εἰ καὶ ἀρετὴν ἀπονον καὶ 258
 ἀταλαίπωρον ὁ θεὸς ὀμβρήσει μηδεμιᾶς δεομένην ἐπιστάσις, ἀλλ' ἐξ
 10 ἀρχῆς ὀλόκληρον καὶ παντελεῆ; εἰ (δὲ) καὶ μαρτυρίαν βούλει λαβεῖν,
 Μωυσέως ἀξιοπιστοτέραν εὐρήσεις; ὅς φησι τοῖς μὲν ἄλλοις ἀνθρώποις
 ἀπὸ γῆς εἶναι τὰς τροφάς, μόνῃ δὲ ἀπ' οὐρανοῦ τῷ ὀρατικῷ. ταῖς 259
 μὲν οὖν ἀπὸ γῆς καὶ ἄνθρωποι γεωπόνου συνεργουσι, τὰς δ' ἀπ' οὐρα-
 νοῦ νίφει χωρὶς συμπράξεως ἐτέρων ὁ μόνος αὐτουργὸς θεός. καὶ μὴν
 15 λέγεται· „ἰδοὺ ὧν ὑμῖν ἄρτους ἀπ' οὐρανοῦ“ (Exod. 16,4). τίνα οὖν
 p. 618 M. ἀπ' (οὐρανοῦ) τροφὴν ἐνδίκως ἕσθαι λέγει, ὅτι μὴ τὴν οὐράνιον | σο-
 φίαν; ἣν ἄνωθεν ἐπιπέμπει ταῖς ἡμερον ἀρετῆς ἐχούσαις ψυχαῖς ὁ 260
 φρονήσεως εὐθηρίαν καὶ εὐετηρίαν ἔχων καὶ τὰ ὅλα ἄρδων καὶ μάλιστα
 ἐν ἱερᾷ ἐβδόμῃ, ἣν σάββατον καλεῖ (Exod. 16,23 ss.). τότε γὰρ τὴν
 20 τῶν αὐτομάτων ἀγαθῶν φορὰν ἔσεσθαι φησιν, οὐκ ἐξ ὅλης τέχνης ἀνα-
 τελλόντων, ἀλλ' αὐτογενεῖ καὶ αὐτοτελεῖ φύσει βλαστανόντων καὶ τοὺς
 οἰκειοὺς φερόντων καρπούς.

(45.) Τέτεται οὖν σοὶ ἡ ἀρετὴ υἱὸν γενναῖον ἄρρενα (Gen. 17,19), 261
 παντὸς ἀπηλλαγμένον θήλης πάθους, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τὸ
 25 πάθος, ὅπερ ἂν ἐπ' αὐτῷ πάθους, πείσῃ δὲ πάντως χαρὰν· ὥστε καὶ τὸ
 σύμβολον αὐτῆς ὄνομα θήσεις, γέλωτα. καθάπερ λύπη καὶ φόβος ἰδίας 262
 ἀναφθέγγεις ἔχουσιν, ὡς ἂν τὸ βιασάμενον καὶ κρατῆσαν ὀνοματοποιήσῃ
 πάθος, οὕτως εὐβουλίαι καὶ εὐφροσύναι φυσικαῖς ἐκφωνήσεσιν ἀναγκά-
 ζουσι χρῆσθαι, ὧν οὐκ ἂν εὔροι τις κυριωτέρας καὶ εὐθυβολωτέρας
 30 κλήσεις, κἄν τυγχάνῃ περὶ τὰς κλήσεις σοφός. διὸ φησιν· „εὐλόγηκα 263

1 μάθος B 2 ὀσφραίνονται scripsi: ὀσφρονται codd. 5 σχέσεις Mang.:
 πείσεις codd. 6 σοφιστὴν Mang.: σοφιστῆ codd. 7 ταῦτα B
 ἀφειμένα scripsi: ἐφειμένα codd., ἀφειμένα Mang. 10 (δὲ) add. Mang.
 11 Μωσέως codd. 14 νίφει codd. 16 ἀπ' οὐρανοῦ τροφὴν Markland (nisi
 quod οὖν del.): ἀποτροφὴν codd. 17 ἐπινίφει con. Mang. 18 ἔχων] χέων
 Mang. 20 αὐτομάτων Mang.: αὐτομαθῶν codd. ὅλης] ὀλικῆς con. Mang.,
 ἀνθρωπίνης conicio 21 αὐθιγενεῖ conicio 26 καθάπερ (γὰρ) con. Cohn
 27 ὀνοματοποιήσῃ scripsi: ὄνομα ποιήσῃ codd. 30 τυγχάνοι A

αὐτόν, αὐξήσω αὐτόν. πληθυνῶ. ὁὐδεὶς αἴθη γεννήσει“ (ibid. 20). τὸν κύλιον καὶ τὸν χορὸν ἅπαντα τῶν σαρκεστικῶν προκακιδευμάτων. „τὴν δὲ διαθήκην μου στήσω πρὸς Ἰσραήλ“ (ibid. 21). ἴν' ἑκατέρως ἀρετῆς τὸ ἀνθρώπων μετακλιῆται γένος, διδάκτῆς τε καὶ αὐτομαθοῦς, τὸ μὲν ἀσθενέστερον διδασκαλιῆς, ἐπιμῆς δὲ τὸ ἐρρωμένον. 5

- 264 (46.) „Εἰς δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον τέξεται σοί“. φησίν. ἡ σοφία χαρὰν (ibid.). πηῖον, ὡ θαυμασιώτατε, δεκνύεις καιρὸν: ἡ τὸν ὑπὸ γενέσεως ἀδεικτον μόνον; ὁ γὰρ ἀληθῆς αὐτὸς <ἄ> εἶη καιρὸς, ἀνατολὴ τῶν ὄλων, ἡ εὐπραγία καὶ εὐκαιρία γῆς, οὐρανοῦ. τῶν μεταξύ 10
- 265 φύσεων, ζώων ὁμοῦ καὶ φυτῶν ἁπάντων. ὅθεν καὶ Μωσῆς ἐθάρρησεν εἰπεῖν τοῖς ἀποδοξασίαι καὶ μὴ θέλουσι τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς ἄρασθαι πόλεμον πρὸς τοὺς ἀντιτεταγμένους· „ἀφῆστηεν ὁ καιρὸς ἀπ' αὐτῶν, ὁ δὲ κύριος ἐν ἡμῖν“ (Num. 14,9). μόνον γὰρ οὐκ ἀντικρως ὁμολογεῖ τὸν θεὸν καιρὸν, ὅς παντὸς μὲν ἀσεβοῦς μακρὰν ἀφῆστηεν. ἀρετώσαιοι 15
- 266 δ' ἐμπερικατεῖ ψυχαῖς. „περικατήσω“ γὰρ φησιν „ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσομαι ὑμῶν θεός“ (Lev. 26,12). οἱ δὲ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καιροῦς εἶναι λέγοντες οὐ κυρίως καταχρῶνται τοῖς ὀνόμασιν, ἀτε μὴ πάνυ | τὰς φύσεις p. 619 M. τῶν πραγμάτων ἠκριθωκότες, ἀλλὰ πολλοῦ τοῦ εἰκῆ μετέχοντες.
- 267 (47.) Ἐπιτείνων δὲ τὸ κάλλος τοῦ γεννωμένου φησίν αὐτὸ „ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἑτέρῳ“ (Gen. 17,21) γεννηθήσεσθαι. ἐνιαυτὸν ἕτερον 20 οὐ <τὸ> τοῦ χρόνου μηνῶν διάστημα, ὃ ταῖς σεληνιακαῖς ἢ ἡλιακαῖς ἀναμετρεῖται περιόδοις, ἀλλὰ τὸ ἕκτοπον καὶ ξένον καὶ καινὸν ὄντως, ἕτερον τῶν ὁρωμένων καὶ αἰσθητῶν, ἐν ἀσωμάτοις καὶ νοητοῖς ἐξεταζόμενον, ὅπερ τὸ χρόνου παράδειγμα καὶ ἀρχέτυπον εἶληχεν, αἰῶνα. αἰῶν δὲ ἀναγράφεται τοῦ νοητοῦ βίης κόσμου, ὡς αἰσθητοῦ χρόνου. 25
- 268 ἐν ᾧ ἐνιαυτῷ καὶ „τὴν ἑκατοστεύουσαν εὐρίσκει κριθὴν“ (Gen. 26,12) ὁ τὰς θεοῦ χάριτας ἐπὶ γενέσει πλειόνων σπειρας ἀγαθῶν, ἴν' ὡς
- 269 πλειστοὶ τῶν ἐπαζίων τυχεῖν μεταλάβωσιν. ἀλλὰ γὰρ τῷ σπειραντι καὶ θερίζειν ἔθος· ὁ δ' ἔσπειρε μὲν ἐπιδεικνύμενος τὴν ἐχθρὰν φθόνου καὶ κακίας ἀρετῆν, εὐρεῖν δέ, ἀλλ' οὐ θερίσαι λέγεται· ὁ γὰρ στάχυν 30

1 (καὶ) πληθυνῶ con. Mang.

5 αὐτομαθοῦς δὲ τὸ ἐρρωμένεστερον con. Mang.

τῷ ἐρρωμένῳ B

8 ἀν addidi

9 καὶ] καὶ ἡ B

10 Μωσῆς

codd.

11 ἀποδοξασίαι con. Mang.

18 πολλοῦ om. B

εἰκαίου con. Mang.

19 αὐτόν con. Cohn

21 τὸ addidi

δ] ὅς con.

Mang.

25 ὡς] ὡς καὶ Mang.

ἄδρότερον τῶν εὐεργεσιῶν καὶ πλήρη πεπονηκῶς ἕτερος ἦν, ὃς εὐτρεπισάμενος καὶ ἐτοιμασάμενος ἐλπιδας μεζζους καὶ πλείους δωρεάς προὔθηκε τοῖς ζητοῦσιν εἰς εὐρεσιν.

(48.) Τὸ δὲ „συνετέλεσε λαλῶν πρὸς αὐτὸν“ (Gen. 17,22) ἴσον 270
 5 ἐστὶ τῷ τὸν ἀχροατὴν αὐτὸν ἐτελείωσε κενὸν ὄντα σοφίας πρότερον καὶ ἀθανάτων λόγων ἐπλήρωσεν. ἐπεὶ δὲ τέλειος ὁ μαθητὴς ἐγένετο, „ἀνέβη κύριος ἀπὸ Ἀβραάμ“ (ibid.) δηλῶν, οὐχ ὅτι διεζεύχθη — φύσει γὰρ θεοῦ ὁπαδὸς ὁ σοφός —, ἀλλὰ τὸ ἐκούσιον τοῦ μαθητοῦ βουλόμενος παραστῆσαι, ἵν', ὅπερ ἔμαθε, μηκέτι ἐφειστώτος τοῦ διδάσκοντος χωρὶς
 10 ἀνάγκης αὐτὸς ἐπιδεικνύμενος, ἐθελουργῶ καὶ αὐτοκελεύστω προθυμῶ χρώμενος, ἐνεργῆ δι' ἑαυτοῦ. δίδωσι γὰρ ὁ διδάσκαλος τῷ μαθόντι τὸπον πρὸς τὴν ἄνευ ὑποβολῆς ἐκούσιον μελέτην, ἀλήστου μνήμης ἐγχαράττων βεβαιότατον εἶδος.

1 εὐεργεσιῶν] συνήθων conicio
 conicio

ὃς scripsi: ὁ codd.

7 <φησι> κύριος

9 ὅπερ Mang.: ὡςπερ codd.

ἡ δικαιοσύνη ἡ φιλανθρωπία. φερέτω γὰρ ἔν τι ἀγαθὸν ἢ ψυχὴ καὶ
 226 τικτέτω, μὴ πάντων ἄφορος καὶ στεῖρα γινέσθω. σὺ δὲ τοιαῦτα ἐπι-
 τάγματα ἐπιτάξεις οὐδεὶς τῷ σεαυτοῦ; εἰ μὴ τοῖς οἰκέταις ἡμέρων χρῆ,
 μηδὲ τοῖς ὁμοτίμοις κοινωνικῶς· εἰ μὴ κοσμίως γυναικί, μηδὲ γονεῦσι
 τιμητικῶς· εἰ μητρὸς ὀλιγωρεῖς καὶ πατρός, ἀσέβει καὶ εἰς τὸ θεῖον. 5
 εἰ χαίρεις ἡδονῇ, μη(δὲ) φιλαργυρίας ἀποστῆς. ἐφίεσαι πολυχρηματίας;
 227 καὶ κενοδοξεί. τί γάρ; οὐ μετριάζειν ἐν ἐνίοις ἀξιοῖς, εἰ μὴ ἐν πᾶσι
 δύνασαι; οὐκ ἂν οὖν εἴποι ὁ υἱός· τί λέγεις, ὦ πάτερ; ἡ τέλειον ἀγαθὸν
 ἡ τέλειον κακὸν βούλει σοὶ τὸν υἱὸν γενέσθαι καὶ οὐκ ἀγαπήσεις, εἰ
 228 πρὸ τῶν ἄκρων τὰ μέσα ἔλοιτο; οὐ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐπὶ τῆς 10
 Σοδομιτῶν ἀπωλείας ἀρξάμενος ἀπὸ πεντηκοντάδος εἰς δεκάδα τελευτᾶ
 (Gen. 18, 24. 32), ποτινῶμενος καὶ ἰκετεύων, ἴν', εἰ μὴ εὐρίσκειτο
 ἐν γενέσει ἡ παντελής εἰς ἐλευθερίαν ἄφεις (Lev. 25, 10), ἧς σύμ-
 βολον ὁ πεντηκιστὸς λόγος ἱερός, ἡ μέση παιδεία παραληφθῆ δεκάδι
 παραριθμουμένη πρὸς τὴν τῆς καταδικάζεσθαι ψυχῆς μελλούσης ἀπό- 15
 229 λυσι; τῶν ἀναγῶγων οἱ πεπαιδευμένοι καὶ τῶν ἀλύρων καὶ ἀμούσων
 οἱ (ἐγ)χεχορευκότες τῇ ἐγκυκλίῳ μουσικῇ πλείους ἀφορμὰς ἔχουσι πρὸς
 τὸ αὖξασθαι, σχεδὸν ἐκ παιδῶν τοῖς περὶ καρτερίας καὶ ἐγκρατείας καὶ
 ἀρετῆς πάσης λόγοις ἐπαντηθέντες. διὸ εἰ καὶ μὴ παντελῶς ἐξερρύ-
 ψαντο καὶ ἀπελούσαντο τὸ ἀδικεῖν φαιδρυνόμενοι δέ, ἀλλὰ μετρίως γοῦν 20
 230 καὶ μέσως ἐρρύψαντο. τὸ παραπλήσιον ὁ Ἡσαῦ λέγειν ἔοικε τῷ πατρί·
 „μὴ εὐλογία σοὶ μία ἐστὶ, πάτερ; εὐλόγησον καμέ, πάτερ“ (Gen. 27,
 38). ἄλλαι γὰρ ἄλλοις ἀποκεκρίσθωσαν, τελείως μὲν τέλειαι, μέσαι
 δὲ ἀτελείαι, ὡς ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν σωματῶν· ὑγιαινόντων γὰρ καὶ νο-
 σούντων ἕτερα μὲν γυμνάσματα, ἕτερα δὲ τροφαί, καὶ ὅσα ἄλλα περὶ 25
 δίαιταν, οὐ τὰ αὐτά, ἀλλὰ τοῖς μὲν τὰ πρόσφορα, ἵνα μηδ' ὄλωσ νοσή-
 231 σωσι, τοῖς δὲ τὰ οἰκεῖα, ὅπως πρὸς τὸ ὑγιεινότερον μεταβάλλωσι. πολ-
 λῶν οὖν ἀγαθῶν ὑπαρχόντων ἐν τῇ φύσει τὸ δοκοῦν ἐφαρμόττειν μοι
 τοῦτο χάρισαι, κἄν μικρότατον ἦ, στοχασάμενος ἐκείνου μόνου, εἰ δυνή-

1 ἐν Mang.: ἐνός codd. 3 εἰ om. B 5 τιμητικός B 6 μηδὲ scripsi:
 μὴ codd. 8 δύναται conicio 8. 9 τελείως bis coni. Mang. 9 σου coni.
 Cohn 10 ἔλοιτο scripsi: ἔληται codd. τῆς A: τοῖς B' 11 δεκάδα Mang.:
 πεντάδα codd. 12 ἵνα μὴ B 13 τῇ γενέσει v ἧς A: ἡ B
 15 ψυχῆς A: τῆς B 17 ἐγχεχορευκότες Mang.: κεχορευκότες codd. 18 αὖξασθαι
 scripsi (αὖξασθαι Mang.): εὖξασθαι codd. καρτερίας Mang.: ἀρετῆς codd.
 18. 19 καὶ ἀρετῆς πάσης om. B 19 ἐπασκηθέντες coni. Mang. (ἴμμο ἐνασκη-
 θέντες) 20 δὲ codd.: δὴ Mang., τελείως conicio 21 Ἡσαῦ A 22 εὐλογία
 σοι] a et oi in ras. B² μία σοι ex LXX conicio ἐστὶ scripsi: ἔσται codd.

σομαι τὸ δοθὲν φέρειν εὐμαρῶς, ἀλλὰ καὶ μὴ πρὸς τοῦτο ἀπειπῶν ὁ
 δυστυχῆς ὀκλάσω. τί δ' οἰόμεθα ἐμφαίνεσθαι διὰ τοῦ· „μὴ χεὶρ κυρίου 232
 οὐκ ἐξαρκέσει.“ (Num. 11,23); ἀρ' οὐχὶ τὸ πάντη τὰς τοῦ ὄντος
 φθάνειν δυνάμεις ἐπ' εὐεργεσίᾳ μὴ μόνον τῶν ἐνδόξων ἀλλὰ καὶ τῶν
 p. 614 M. ἀφανεστέρων εἶναι | δοκούντων; οἷς τὰ ἀρμόττοντα χαρίζεται πρὸς τὰ
 6 τῆς ἐκάστου ψυχῆς σταθμήματα καὶ μέτρα σταθμώμενος καὶ διαμετρῶν
 ἰσότητι παρ' ἑαυτῷ τὸ ἀνάλογον ἐκάστοις. (41.) καταπλήττει με οὐχ 233
 ἦμιστα καὶ ὁ τεθεὶς νόμος ἐπὶ τοῖς ἐκδυομένοις τὰ ἁμαρτήματα καὶ
 μεταγινώσκειν δοκοῦσι. κελεύει γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ἱερεῖον προσάγειν
 10 θῆλυ πρόβατον ἄμωμον. „ἐὰν δὲ“ φησί „μὴ ἰσχύῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὸ
 ἱκανὸν εἰς πρόβατον, οἶσει περὶ τῆς ἁμαρτίας ἧς ἤμαρτε δύο τρυγῶνας
 ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν, ἓνα περὶ ἁμαρτίας καὶ ἓνα εἰς ὀλοκαύτωμα.
 ἐὰν δὲ μὴ εὐρίσκη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ζευγὸς τρυγόνων ἢ δύο νεοσσούς περι- 234
 στερῶν, οἶσει τὸ δῶρον τὸ δέκατον οἴφι σεμίδαλιν. οὐκ ἐπιχεεὶ ἐπ'
 15 αὐτὸ ἔλαιον οὐδ' ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον, ὅτι περὶ ἁμαρτίας ἐστί.
 καὶ οἶσει αὐτὸ πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ δραξάμενος ὁ ἱερεὺς ἀπ' αὐτοῦ
 πλήρη τὴν δράκα τὸ μνημόσυνον ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον“
 (Lev. 5, 7. 11. 12). οὐκοῦν τρισὶ μετανοίας τρόποις ἰλάσκεται τοῖς 235
 εἰρημένοις, κτήνεσιν ἢ πτηνοῖς ἢ λευκοπόροις, πρὸς τὴν τοῦ καθαιρο-
 20 μένου καὶ μετανοοῦντος δῆπου δύναμιν· οὔτε γὰρ μικρὰ μεγάλων οὔτε
 μεγάλα μικρῶν δεῖται καθαρσίων, τῶν δὲ πρὸς τὸ ἀνάλογον ἴσων καὶ
 ὁμοίων. τί δήποτ' οὖν διὰ τριῶν ἢ καθαρσις, ἄξιον ἐρευνῆσαι. σχεδὸν 236
 τοίνυν καὶ τὰ ἁμαρτήματα καὶ τὰ κατορθώματα συμβέβηκεν ἐν τρισὶν
 ἐξετάζεσθαι, διανοία, λόγοις, πράξεσιν. οὐ χάριν κἂν τοῖς προτρεπτικοῖς
 25 Μωυσῆς διδάσκων, ὅτι ἡ ἀγαθοῦ κτῆσις οὐτ' ἀδύνατός ἐστιν οὔτε δυσθῆ-
 ρατος, φησὶν· οὐκ εἰς οὐρανὸν ἀναπτῆναι δεῖ οὐδ' ἄχρι περάτων γῆς 237
 καὶ θαλάττης ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐστὶν ἐγγύς, καὶ
 σφόδρα ἐγγύς. εἶτα μόνον οὐκ ὀφθαλμοφανῶς δεῖκνυσι· „πᾶν ἔργον“
 φησί „τῷ στόματί σου καὶ τῇ καρδίᾳ καὶ ταῖς χερσίν“ (Deut. 30,
 30 12—14), συμβολικῶς ἐν λόγοις, ἐν βουλαῖς, ἐν ἔργοις· ἐκ γὰρ εὐβου-
 λίας καὶ εὐλογίας καὶ εὐπραξίας τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν συνίστασθαι,

1 μὴ καὶ conl. Mang.

6 σταθμούμενος B

7 ἰσώτατα conl. Mang.

12 εἰς] εἰς τὸ Hoesch.

14 (τοῦ) οἴφι conicio

σεμίδαλεως e Vaticano

codice versionis LXX falso Mang.

ἐπιχεεὶ ex LXX Mang.: ἐπιχρίσει codd.

15 λιβανωτόν Mang.

17 (αὐτῆς) ἐπιθήσει conicio; v. § 249

24 διανοίας conicio

25 Μωσῆς codd.

ἀγαθοῦ Mang.: ἀγαθῆ codd., τάγαθοῦ conicio

28 δεῖκνυσι.

ἐν γὰρ τῷ στόματί σου, φησί, καὶ conicio

ἔργον] ῥῆμα ex LXX conl. Mang.

31 εὐδαιμονίαν ἀνθρωπίνην v

- 238 ὥσπερ καὶ τὴν κακοδαιμονίαν ἐκ τῶν ἐναντίων. ἐν γὰρ τοῖς αὐτοῖς τό
 τε κατορθοῦν καὶ ἀμαρτάνειν χωρίοις ἐστί, καρδία, στόματι, χειρί· καὶ
 γὰρ βουλευόμεναι τινες εὐγνωμονέστατα καὶ λέγουσιν ἄριστα καὶ πράττουσι
 | τὰ πρακτέα. τριῶν δὲ ὄντων κουφότατόν ἐστι τὸ βουλευέσθαι ἢ μὴ p. 615 M.
 χρῆ, βαρύτερον δὲ τὸ χειρουργεῖν τὰ ἄδικα, μέσον δὲ τὸ λέγειν ἢ μὴ 5
 239 δεῖ. συμβαίνει δὲ τὸ κουφότατον δυσσαποτριπτότατον εἶναι· χαλεπὸν γὰρ
 ψυχῆς τροπὴν εἰς ἡρεμίαν ἀγαγεῖν, καὶ θᾶπτον ἂν τις χειμάρρου φορὰν
 ἐπίσχοι ἢ ψυχῆς τροπὴν ρέουσαν ἀκατασχέτως· ἀμύθητα γὰρ ἐνθύμια
 ἄλλα ἐπ' ἄλλοις τρικυμίας τρόπον ἐπιτρέχει, φοροῦντα καὶ κυκῶντα
 240 καὶ πᾶσαν αὐτὴν βιαίως ἀνατρέποντα. τὸ μὲν οὖν ἄριστον τῆς καθάρ- 10
 σεως καὶ τελειώτατον τοῦτ' ἐστί, μὴδ' ἐνθυμεῖσθαι τι τῶν ἀτόπων,
 ἀλλ' εἰρήνη καὶ εὐνομία, ὧν ἡγεμῶν ἐστι δικαιοσύνη, πολιτεύασθαι·
 τὸ δὲ δεύτερον, λόγους μὴ διαμαρτάνειν ψευδόμενον ἢ ψευδοκοῦντα ἢ
 ἀπατῶντα ἢ σοφίζόμενον ἢ συκοφαντοῦντα ἢ συνόλως στόμα καὶ γλῶτταν
 ἐπ' ὀλέθρου τινῶν ἀνιέντα, οἷς χαλινὸν ἦν ἄμεινον περιθεῖναι καὶ δεσμὸν 15
 241 ἄρρηκτον. (42.) διὰ τί δὲ τὸ λέγειν τοῦ νοεῖν τὰ μὴ προσήκοντα βαρύ-
 τερον ἀμάρτημα, ῥᾶν ἰδεῖν. ἐνθυμεῖται μὲν τις οὐ παρ' ἑαυτὸν ἔστιν
 ὄτε, ἀλλ' ἀβουλῶν· ὧν γὰρ οὐ θέλει λαμβάνειν ἐννοίας ἀναγκάζεται,
 242 τῶν δ' ἀκουσίων οὐδὲν ὑπαίτιον. λέγει δὲ τις ἐκῶν, ὥστε, εἰ μὴ εὐφρημον
 προίεται φωνήν, ἀδικεῖ κακοδαιμονῶν, ὁ μὴδ' ἐκ τύχης ἐθέλων τι τῶν 20
 ἐπεικεστέρων φθέγγασθαι· ὃ λυσιτελεῖ τὴν ἀσφαλεστάτην ἡσυχίαν δεξι-
 οῦσθαι· κᾶπειτα μὴ ἡσυχάζων τις δύναται δῆπου βουληθεὶς σιωπᾶν.
 243 τὸ δὲ καὶ τοῦ λέγειν βαρύτερον ἀμάρτημα ἢ ἄδικος πράξις ἐστι·

2 καρδία om. B	6 δυσσαπότρεπτον conl. Mang.	7 εἰς om. D Barocc.
8 τροπὴν ψυχῆς D Barocc.	9 ἀλλ' ἐπ' ἀλλήλοις Barocc.	τρικυμίας
Barocc.	τὸν τρόπον Barocc.	ἐπέχει Barocc.
Barocc.	10 ἀνατρέποντα DM Barocc.:	φοροῦντα καὶ om. D
μὲν γὰρ ἀρκτὸν Barocc., ἄρρηκτον DM	ἐπιστρέφοντα codd., ἐπιτρέποντα DP	
Barocc.	11 τελειότατον D Barocc.	τοῦτό D
Barocc.	μηδ' scripsi: μηδὲν codd., μὴ D Barocc., μὴδὲ v	τι om. D
Barocc.	τῶν om. DM	ἀτόπων D Barocc.:
	ἀτοπωτάτων codd.	
12 ἐμπολιτεύασθαι conicio	15 ἀνιέντα Mang.:	ἀνέντα codd.
conicio	18 ἀλλὰ B	20 κακοδαίμων conl. Mang.
ἀρχῆς conl. Mang.	21 τὴν] ἦν conl. Mang.	22 κᾶπειτα] ἐπεὶ τοι
conicio		

6—11 DP fol. 358v DM fol. 269r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν περὶ τῶν μετονομαζομένων Mel. Barocc. fol. 168r Φίλωνος: χαλεπὸν (τῆς add. Barocc.) ψυχῆς—ἀτόπων.

23—199,2 pergīt DP DM Mel. Barocc. l. c. βαρὺ δὲ τὸ διὰ λόγου τὰ πονηρὰ προφέρειν, ὃ ἐστὶν ἄδικος πράξις. λόγος—βλαβερώτερον.

„λόγος γὰρ ἔργου“ φασὶ „σκιᾶ“, σκιᾶς δὲ βλαπτούσης πῶς οὐ τὸ ἔργον
 βλαβερώτερον; διὰ τοῦτο καὶ Μωυσῆς τὴν μὲν γνώμην ἐγκλημάτων καὶ
 ἐπιτιμίων ἀπῆλλαξεν, ἀκουσίοις τὰ πολλὰ μεταβολαῖς χρωμένῃ καὶ τροπαῖς
 καὶ πάσχουσαν μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐπεισφοιτώντων νοημάτων ἔξωθεν ἢ
 5 ὀρῶσαν· τὰ δ' ὅσα ἂν ἐξέλθῃ διὰ τοῦ στόματος, ταῦτ' εἰς ἀπόλογον
 καὶ εὐθύνας ἄγει, ὡς ἂν δὴ τοῦ λέγειν ἐφ' ἡμῖν ὑπάρχοντος. ἀλλ' αἱ 244
 μὲν λόγων εὐθύναι μετριώτεραι, αἱ δ' ὑπαιτίων ἔργων ἀργαλεώτεραι.
 μεγάλας γὰρ τάττει τιμωρίας ἐπὶ τοῖς μεγάλα ἀδικουῦσι καὶ ἔργῳ ἐπε-
 ξιοῦσιν ἃ γνώμῃ μὲν ἀγνώμονι ἐβουλεύσαντο, προπετεῖα δὲ γλώττης
 p. 616 M. ἐξελάθησαν. (43.) τὰ δὲ καθάρσια | τῶν τριῶν, διανοίας, λόγου, πρά- 245
 11 ἔσεως, εἶρηκεν [οὖν] πρόβατον καὶ ζεῦγος τρυγόνων ἢ περιστερῶν καὶ
 σεμιδάλεως ἱεροῦ μέτρου δέκατον, ἀξίων προβάτων μὲν διάνοιαν καθαι-
 ρεσθαι, λόγον δὲ τοῖς πτηνοῖς, σεμιδάλει δὲ πράξιν. διὰ τί; ὅτι, κα- 246
 θάπερ ἐν ἡμῖν ἄριστον ὁ νοῦς, καὶ ἐν ζῴων ἀλόγων γένει τὸ πρόβατον
 15 ἄτε ἡμερώτατον ὑπάρχον καὶ καρπὸν ἐτήσιον ἀνατέλλον ἐξ ἑαυτοῦ πρὸς
 ὠφέλειαν ὁμοῦ καὶ κόσμον ἀνθρώπων· ἐσθῆς γὰρ τὰς ἀπὸ κρυμοῦ καὶ
 θάλπους ἀνείργει βλάβας καὶ τὰ ἀπόρρητα τῆς φύσεως ἐπισκιάζουσα
 πρὸς εὐκοσμίαν τοῖς χρωμένοις ἐστί. σύμβολον οὖν ἔστω τῆς τοῦ 247
 ἀρίστου καθάρσεως, διανοίας, τὸ ζῴων ἄριστον, τὸ πρόβατον, λόγου δὲ
 20 τὰ πτηνά· κοῦφόν τε γὰρ ὁ λόγος καὶ πτηνὸν φύσει, βέλους θάττον
 φερόμενος καὶ πάντῃ διάττων. τὸ γὰρ ἅπαξ λεχθὲν ἀναδραμεῖν μὲν
 οὐκ ἔστιν, ἔξω δὲ φερόμενον, τάχει πολλῶν τρέχον, πλήττει τὰ ὦτα
 καὶ διὰ πάσης ἀκοῆς ἐρχόμενον εὐθὺς ἤχει. δίδυμος δὲ ὁ λόγος, ὁ 248
 μὲν ἀληθής, ὁ δὲ ψευδής· οὐ μοι δοκεῖ χάριν ζεύγει τρυγόνων ἢ περι-
 25 στερῶν ἐξομοιωθῆναι. τῶν δὲ πτηνῶν τὸ μὲν περὶ ἀμαρτίας φησὶ
 δεῖν εἶναι, τὸ δὲ ὀλοκαύτωμα θύειν, ἐπειδὴ τὸν μὲν ἀληθῆ λόγον ὄλον
 δι' ὄλου συμβέβηκεν εἶναι ἱερόν (τε καὶ) τέλειον, τὸν δὲ ψευδῆ διημαρ-
 τῆσθαι τε καὶ ἐπανορθώσεως δεῖσθαι. πράξεως δέ, ὡς ἔφην, σύμβολον 249

2 Μωυσῆς codd.	3 ἀκουσίοις scripsi: ἀκουσῖαι codd.	7 ὑπαιτίων Mang.:
ὑπαίτια codd.	11 οὖν seclusi, fort. θῆλυ leg., νῦν conl. Cohn	
12 τριῶν μέτρων conl. Mang.	15 ἀνατέλλον A	16 ἀσφάλειαν conl. Mang.
17 ἀποσκιάζουσα Hoesch.	18 εὐκοσμίαις B: εὐκοσμίαν A	19 ζῴων
B(?)v	21 φερόμενος et διάττων scripsi: φερόμενον et διάττων codd.	
24 ζεύγει ex ζεύγη corr. B	25 τὸ Hoesch.: τὰ codd.	26 εἶναι fort.
secl.	27 ὄλων conl. Cohn	τε καὶ addidi, καὶ add. Mang.

1 Democriti fr. 105 Natorp, qui omisit testimonia Philonea.

ἢ σεμίδαλις· καὶ γὰρ ταύτην συμβέβηκεν οὐκ ἄνευ τέχνης καὶ ἐπινοίας
 καθαίρεσθαι, ἀλλὰ χερσὶ σιτοπόνων, ἐπιτήδευμα τὸ πρᾶγμα πεποιηκότων,
 διακρίνεται. διὸ καὶ φησι· „δραξάμενος ὁ ἱερεὺς πλήρη τὴν δρακάκα τὸ
 μνημόσυνον αὐτῆς ἀνοίσει“ (Lev. 5, 12), διὰ τῆς δρακὸς τὸ ἐγχείρημα
 250 καὶ τὴν πρᾶξιν ἐμφαίνων. ἄγαν δ' ἐξήτασμένως ἐπὶ μὲν τοῦ κτήνους 5
 εἶπεν· „ἐὰν δὲ μὴ ἰσχύη ἡ χεὶρ τὸ ἱκανὸν εἰς πρόβατον“ (ibid. 5,7),
 ἐπὶ δὲ τῶν πτηνῶν· „ἐὰν δὲ μὴ εὐρίσκη“ (ibid. 5,11). διὰ τί; ὅτι
 μεγάλης μὲν ἰσχύος καὶ ὑπερβαλλούσης δυνάμεώς ἐστι καταλῦσαι τὰς
 τῆς διανοίας τροπάς, οὐ μεγάλης δὲ ῥώμης τὰ λόγων ἐπισχεῖν ἀμαρ-
 251 τήματα. πάντων γὰρ ἀλεξίκακον τῶν διὰ φωνῆς ἀμαρτανομένων, ὡς 10
 καὶ πρότερον εἶπον, ἡσυχία, ἢ παντὶ τῷ ῥάδιον χρῆσθαι· πολλοὶ δὲ
 διὰ τὸ λάλον καὶ ἀμετροπέδες οὐχ εὐρίσκουσι πέρας ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ.
 252 (44.) ταύταις καὶ ταῖς παραπλησίαις τομαῖς καὶ διαστολαῖς τῶν πραγ-
 μάτων ἐντραφεὶς καὶ ἐνασκηθεὶς ὁ ἀστέϊος ἀρ' οὐκ εἰκότως εὐχθεσθαι
 ἂν δόξαι τὸν Ἰσμαῆλ ζῆν, εἰ μὴ δύναται κυφορῆσαι πω | τὸν Ἰσαάκ; p. 617 M.
 253 τί οὖν ὁ χρηστὸς θεός; Ἐν αἰτήσαμένῳ δύο δίδωσι καὶ τὸ ἔλαττον 16
 εὐδαμένῳ χαρίζεται τὸ μεῖζον. „εἶπε“ γὰρ φησι „τῷ Ἀβραάμ; ναί,
 ἰδοὺ Σάρρα ἡ γυνὴ σου τέξεται σοι υἱόν“ (Gen. 17,19)· εὐθυβόλος γε
 ἢ συμβολικὴ ἀπόκρισις ἢ ναί. τί γὰρ ἐμπρεπέστερον ἢ τὰγαθὰ ἐπι-
 254 νεύειν θεῷ καὶ ταχέως ὁμολογεῖν; ἀλλ' οἷς ἐπινεύει τὸ θεῖον, ἅπας 20
 ἄφρων ἀνανέουκε. τὴν γοῦν Λεῖαν μισουμένην εἰσάγουσιν οἱ χρησμοί·
 διὸ καὶ τοιαύτης ἔτυχε προσρήσεως· ἐρμηνευθεῖσα γὰρ ἐστὶν ἀνανεου-
 μένη καὶ κοπιῶσα διὰ τὸ πάντας ἡμᾶς ἀρετὴν ἀποστρέφασθαι καὶ κο-
 255 πῶδη νομίζειν ἐπιτάγματα οὐχ ἡδέα πολλάκις ἐπιτάττουσαν. ἀλλὰ
 τοσαύτης ἀποδοχῆς ἡξίωται παρὰ τοῦ πανηγεμόνος, ὥστε τὴν μήτραν 25
 ὑπ' αὐτοῦ διοιχθεῖσαν (Gen. 29,31) σπορὰν θείας γονῆς παραδέξασθαι
 πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ πράξεων γένεσιν. μάθε οὖν,
 ὦ ψυχῆ, ὅτι καὶ „Σάρρα“, ἡ ἀρετή, „τέξεται σοι υἱόν“, οὐ μόνον Ἄγαρ,
 ἢ μέση παιδεία· ἐκείνης μὲν γὰρ τὸ ἔγγονον διδακτόν, ταύτης δὲ πάντως
 256 αὐτομαθὲς ἐστὶ. μὴ θαυμάσης (δ'), εἰ πάντα φέρων σπουδαῖα ὁ θεὸς 30
 ἤνεγκε καὶ τοῦτο τὸ γένος, σπάνιον μὲν ἐπὶ γῆς, πάμπλου δ' ἐν οὐρανῷ.

3 διακρίνεσθαι conicio τὴν B: τὸν A 4 αὐτῆς ex LXX Mang.: αὐτῶν
 codd. 8 ὑπερβαλοῦσης B 9 οὐ om. B 18 σοι B: om. A
 19 prius ἢ] καὶ coni. Mang. τὰ ἀγαθὰ B 20 θεῷ scripsi: θεοῦ AB, θεὸν
 Cantabrig. Coll. S. Trin. B. 9. 6, τε coni. Mang. 24 ἐπιτάττουσαν] v add. B²
 25 τοῦ πανηγεμόνος Mang.: τῶν ἡγεμόνων codd., τοῦ πάντων ἡγεμόνος coni. Cohn
 26 θείας Cohn: θείου codd. 30 δ' addididi (τὰ) σπουδαῖα conicio
 31 τὸ B² (Mang.): om. AB¹

μάθῃς δ' ἂν ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἐξ ὧν συνέστηκεν ἄνθρωπος. ἀρὰ γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ διδασκόμενοι ὁρῶσι; τί δ'; οἱ μυκτῆρες ὀσφραίνονται μαθήσει; ἄπτονται δ' αἱ χεῖρες ἢ οἱ πόδες προΐασι κατ' ἐπιτάγματα ἢ παραινέσεις ὑφηγητῶν; αἱ δ' ὄρμαί καὶ φαντασίαι — πρῶται δ' εἰσὶν 257
 5 αὗται κινήσεις καὶ σχέσεις ψυχῆς — διδασκαλίᾳ συνέστησαν; παρὰ δὲ σοφιστὴν φοιτήσας ὁ νοῦς ἡμῶν νοεῖν καὶ καταλαμβάνειν ἔμαθε; πάντα ταῦτ' ἀφειμένα διδασκαλίᾳς ἀπαυτοματιζούσῃ φύσει χρῆται πρὸς τὰς οἰκείας ἐνεργείας. τί οὖν ἔτι θαυμάζεις, εἰ καὶ ἀρετὴν ἄπονον καὶ 258
 ἀταλαίπωρον ὁ θεὸς ὑμῶν μὴδεμιᾶς δεομένην ἐπιστάσας, ἀλλ' ἐξ
 10 ἀρχῆς ὀλόκληρον καὶ παντελεῆ; εἰ (δὲ) καὶ μαρτυρίαν βούλει λαβεῖν, Μωυσέως ἀξιοπιστοτέραν εὐρήσεις; ὅς φησι τοῖς μὲν ἄλλοις ἀνθρώποις ἀπὸ γῆς εἶναι τὰς τροφάς, μόνῳ δὲ ἀπ' οὐρανοῦ τῷ ὀρατικῷ. ταῖς 259
 μὲν οὖν ἀπὸ γῆς καὶ ἄνθρωποι γεωπόνου συνέργουσι, τὰς δ' ἀπ' οὐρανοῦ νίφει χωρὶς συμπράξεως ἐτέρων ὁ μόνος αὐτουργὸς θεός. καὶ μὴν
 15 λέγεται· „ἰδοὺ ὧ ὑμῖν ἄρτους ἀπ' οὐρανοῦ“ (Exod. 16,4). τίνα οὖν
 p. 618 M. ἀπ' (οὐρανοῦ) τροφὴν ἐνδικῶς ἕσθαι λέγει, ὅτι μὴ τὴν οὐράνιον | σοφίαν; ἣν ἄνωθεν ἐπιπέμπει ταῖς ἡμερῶν ἀρετῆς ἐχούσαις ψυχαῖς ὁ 260
 φρονήσεως εὐθηρίαν καὶ εὐετηρίαν ἔχων καὶ τὰ ἅλα ἄρδων καὶ μάλιστα ἐν ἱερῷ ἐβδόμῃ, ἣν σάββατον καλεῖ (Exod. 16,23 ss.). τότε γὰρ τὴν
 20 τῶν αὐτομάτων ἀγαθῶν φορὰν ἕσσεσθαι φησιν, οὐκ ἐξ ἄλλης τέχνης ἀνατελλόντων, ἀλλ' αὐτογενεῖ καὶ αὐτοτελεῖ φύσει βλαστηνόντων καὶ τοὺς οἰκείους φερόντων καρπούς.

(45.) Τέξεται οὖν σοὶ ἡ ἀρετὴ υἱὸν γενναῖον ἄρρενα (Gen. 17,19), 261
 παντὸς ἀπηλλαγμένον θήλων πάθους, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τὸ
 25 πάθος, ὅπερ ἂν ἐπ' αὐτῷ πάθους, πείσῃ δὲ πάντως χαρὰν· ὥστε καὶ τὸ σύμβολον αὐτῆς ὄνομα θήσεις, γέλωτα. καθάπερ λύπη καὶ φόβος ἰδίας 262
 ἀναφθέγγεις ἔχουσιν, ἃς ἂν τὸ βιασάμενον καὶ κρατῆσαν ὀνοματοποιήσῃ πάθος, οὕτως εὐβουλίαι καὶ εὐφροσύναι φυσικαῖς ἐκφωνήσασιν ἀναγκάζουσι χρῆσθαι, ὧν οὐκ ἂν εὖροι τις κυριωτέρας καὶ εὐθυβολωτέρας
 30 κλήσεις, καὶν τυγχάνῃ περὶ τὰς κλήσεις σοφός. διὸ φησιν· „εὐλόγηκα 263

1 μάθῃς B 2 ὀσφραίνονται scripsi: ὀσφρονται codd. 5 σχέσεις Mang.:
 πείσεις codd. 6 σοφιστὴν Mang.: σοφιστῆ codd. 7 ταῦτα B
 ἀφειμένα scripsi: ἐφιέμενα codd., ἀφιέμενα Mang. 10 (δὲ) add. Mang.
 11 Μωσέως codd. 14 νίφει codd. 16 ἀπ' οὐρανοῦ τροφὴν Markland (nisi
 quod οὖν del.): ἀποτροφὴν codd. 17 ἐπίνφει con. Mang. 18 ἔχων] χέων
 Mang. 20 αὐτομάτων Mang.: αὐτομαθῶν codd. 21 ἄλλης] ὕλικῆς con. Mang.,
 ἀνθρωπίνης conicio 21 αὐτογενεῖ conicio 26 καθάπερ (γάρ) con. Cohn
 27 ὀνοματοποιήσῃ scripsi: ὄνομα ποιήσῃ codd. 30 τυγχάνει A

αὐτόν, ἀξήσω αὐτόν, πληθυνῶ, δώδεκα ἔθνη γεννήσει“ (ibid. 20), τὸν κύκλον καὶ τὸν χορὸν ἅπαντα τῶν σοφιστικῶν προκαιδευμάτων. „τὴν δὲ διαθήκην μου στήσω πρὸς Ἰσαάκ“ (ibid. 21), ἴν' ἑκατέρας ἀρετῆς τὸ ἀνθρώπων μεταποιῆται γένος, διδακτῆς τε καὶ αὐτομαθοῦς, τὸ μὲν ἀσθενέστερον διδασκωμένης, ἐτοίμης δὲ τὸ ἐρρωμένον. 5

- 264 (46.) „Εἰς δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον τέξεταί σοι“, φησίν, ἡ σοφία χαράν (ibid.). ποῖον, ὧ θαυμασιώτατε, δεικνύεις καιρὸν; ἢ τὸν ὑπὸ γενέσεως ἀδεικτον μόνον; ὁ γὰρ ἀληθῆς αὐτὸς (ἄν) εἶη καιρὸς, ἀνατολὴ τῶν ἔλων, ἢ εὐπραξία καὶ εὐκαιρία γῆς, οὐρανοῦ, τῶν μεταξὺ 5
 265 φύσεων, ζῶων ὁμοῦ καὶ φυτῶν ἀπάντων. ὄθεν καὶ Μωυσῆς ἐθάρρησεν 10 εἰπεῖν τοῖς ἀποδεδρακόσι καὶ μὴ θέλουσι τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς ἄρασθαι πόλεμον πρὸς τοὺς ἀντιτεταγμένους. „ἀφῆστηκεν ὁ καιρὸς ἀπ' αὐτῶν, ὁ δὲ κύριος ἐν ἡμῖν“ (Num. 14,9). μόνον γὰρ οὐκ ἀντικρυς ὁμολογεῖ τὸν θεὸν καιρὸν, δε καντὸς μὲν ἀσεβοῦς μακρὰν ἀφῆστηκεν, ἀρετώσας
 266 δ' ἐμπεριπατεῖ ψυχαῖς. „περιπατήσω“ γὰρ φησιν „ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσομαι 15 ὑμῶν θεός“ (Lev. 26,12). οἱ δὲ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καιροὺς εἶναι λέγοντες οὐ κυρίως καταχρῶνται τοῖς ὀνόμασιν, ἅτε μὴ πάνυ | τὰς φύσεις p. 619 M. τῶν πραγμάτων ἠκριβωκότες, ἀλλὰ πολλοῦ τοῦ εἰκῆ μετέχοντες.
 267 (47.) Ἐπιτείνων δὲ τὸ κάλλος τοῦ γεννωμένου φησὶν αὐτὸ „ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἐτέρῳ“ (Gen. 17,21) γεννηθήσεσθαι, ἐνιαυτὸν ἕτερον 20 οὐ (τὸ) τοῦ χρόνου μηνῶν διάστημα, ὃ ταῖς σεληνιακαῖς ἢ ἡλιακαῖς ἀναμετρεῖται περιόδοις, ἀλλὰ τὸ ἔκτοπον καὶ ξένον καὶ καινὸν ὄντως, ἕτερον τῶν ὀρωμένων καὶ αἰσθητῶν, ἐν ἀσωμάτοις καὶ νοητοῖς ἐξεταζόμενον, ὅπερ τὸ χρόνου παράδειγμα καὶ ἀρχέτυπον εἴληχεν, αἰῶνα. αἰῶν δὲ ἀναγράφεται τοῦ νοητοῦ βίος κόσμου, ὡς αἰσθητοῦ χρόνος. 25
 268 ἐν ᾧ ἐνιαυτῷ καὶ „τὴν ἑκατοστεύουσαν εὐρίσκει κριθὴν“ (Gen. 26,12) ὁ τὰς θεοῦ χάριτας ἐπὶ γενέσει πλειόνων σπειρας ἀγαθῶν, ἴν' ὡς
 269 πλείστοι τῶν ἐπαξίων τυχεῖν μεταλάβωσιν. ἀλλὰ γὰρ τῷ σπειράντι καὶ θερίζειν ἔθος· ὁ δ' ἔσπειρε μὲν ἐπιδεικνύμενος τὴν ἐχθρὰν φθόου καὶ κακίας ἀρετῆν, εὐρεῖν δέ, ἀλλ' οὐ θερίσαι λέγεται· ὁ γὰρ στάχυν 30

1 (καὶ) πληθυνῶ coni. Mang. 5 αὐτομαθοῦς δὲ τὸ ἐρρωμένεστερον coni. Mang.
 τῷ ἐρρωμένῳ B 8 ἄν addidi 9 καὶ] καὶ ἡ B 10 Μωυσῆς
 codd. 11 ἀποδεδρακόσι coni. Mang. 18 πολλοῦ om. B
 εἰκαῖου coni. Mang. 19 αὐτὸν coni. Cohn 21 τὸ addidi 8] δε coni.
 Mang. 25 ὡς] ὡς καὶ Mang.

ἀδρότερον τῶν εὐεργεσιῶν καὶ πλήρη πεπονηκῶς ἕτερος ἦν, ὃς εὐτρεπισάμενος καὶ ἐτοιμασάμενος ἐλπίδας μεζῶους καὶ πλείους δωρεάς προὔθηκε τοῖς ζητοῦσιν εἰς εὐρεσιν.

(48.) Τὸ δὲ „συνετέλεσε λαλῶν πρὸς αὐτὸν“ (Gen. 17,22) ἴσον 270
 5 ἐστὶ τῷ τὸν ἀχροατὴν αὐτὸν ἐτελείωσε κενὸν ὄντα σοφίας πρότερον καὶ ἀθανάτων λόγων ἐπλήρωσεν. ἐπεὶ δὲ τέλειος ὁ μαθητὴς ἐγένετο, „ἀνέβη κύριος ἀπὸ Ἀβραάμ“ (ibid.) δηλῶν, οὐχ ὅτι διεζεύχθη — φύσει γὰρ θεοῦ ὁπαδὸς ὁ σοφός —, ἀλλὰ τὸ ἐκούσιον τοῦ μαθητοῦ βουλόμενος παραστῆσαι, ἵν', ὅπερ ἔμαθε, μηκέτι ἐφεστῶτος τοῦ διδάσκοντος χωρὶς
 10 ἀνάγκης αὐτὸς ἐπιδεικνύμενος, ἐθελουργῶ καὶ αὐτοκελεύστω προθυμῶς χρώμενος, ἐνεργῆ δι' ἑαυτοῦ. δίδωσι γὰρ ὁ διδάσκαλος τῷ μαθόντι τὸπον πρὸς τὴν ἄνευ ὑποβολῆς ἐκούσιον μελέτην, ἀλήστου μνήμης ἐγχαράττων βεβαιότατον εἶδος.

1 εὐεργεσιῶν] συνήθων conicio
 conicio

ὃς scripsi: ὁ codd.

7 <φησι> κύριος

9 ὅπερ Mang.: ὅσπερ codd.

θεὸς Ἀβραάμ τοῦ πατρός σου καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ· μὴ φοβοῦ· ἡ γῆ, ἐφ'
 ἧς σὺ καθεύδεις, σοὶ δώσω αὐτήν καὶ τῷ σπέρματί σου, καὶ ἔσται τὸ
 σπέρμα σου ὡς ἡ ἄμμος τῆς γῆς, καὶ πλατυνθήσεται ἐπὶ θάλασσαν
 καὶ λίβρα καὶ βορραῖν καὶ ἀνατολάς· καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι
 5 αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ (ἐν) τῷ σπέρματί σου. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μετὰ σοῦ,
 διαφυλάσσω σε ἐν τῇ ὁδῷ πάσῃ, ἣ ἂν πορευθῆς· καὶ ἀποστρέψω σε
 εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὅτι οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω, ἕως τοῦ ποιῆσαί με πάντα
 p. 621 M. ὅσα ἐλάλησα σοὶ“ (Gen. 28, 12—15). | προκατασκευῆ δ' ἐστὶ τῆς φαν- 4
 τασίας ἀναγκαία, ἣν ἀκριβῶσαντες εὐμαρῶς ἴσως δυνησόμεθα καὶ τὰ
 10 δηλούμενα ὑπὸ τῆς φαντασίας καταλαβεῖν. τίς οὖν ἡ προκατασκευῆ;
 „καὶ ἐξῆλθε“ φησὶν „Ἰακώβ ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ ὄρκου καὶ ἐπορεύθη
 εἰς Χαρράν, καὶ ἀπήντησε τόπῳ· ἔδου γὰρ ὁ ἥλιος· καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν
 λίθων τοῦ τόπου καὶ ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ
 τόπῳ ἐκεῖνῳ“ (ibid. 10. 11)· κάπειτ' εὐθύς ἐστὶ τὸ ὄναρ. οὐκοῦν ἄξιον 5
 15 ἐν ἀρχῇ ταυτὶ τρία διαπορῆσαι· ἐν μὲν τί τὸ τοῦ ὄρκου φρέαρ καὶ διὰ
 τί οὕτως ὠνομάσθη, δεύτερον δὲ τίς ἡ Χαρράν καὶ διὰ τί ἀπὸ τοῦ
 λεχθέντος φρέατος ἐξελθῶν εἰς Χαρράν ἔρχεται εὐθύς, τρίτον τίς ὁ τόπος
 καὶ διὰ τί, ὅταν γένηται κατ' αὐτόν, ὁ μὲν ἥλιος δύεται, αὐτὸς δὲ κοιμάται.
 20 (2.) Σκοπῶμεν οὖν αὐτίκα τὸ πρῶτον. ἐμοὶ τοίνυν δοκεῖ σύμ- 6
 βολον εἶναι τὸ φρέαρ ἐπιστήμης· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐπιπόλαιος αὐτῆς ἡ φύσις,

1 Ἀβραάμ fere scribunt HP	τοῦ MAG, s. s. H: om. FP	ὁ MAH ² :
om. GFPH ¹	ἡ γῆ MA: τὴν γῆν ceteri	2 ἧς] ἡ AF
MA: om. ceteri	3 ἡ ἄμμος MA: χούς ceteri (ὁ s. s. H ²)	αὐτήν
3—5 καὶ—σου om. A	3 πλατυνθήσεται Mang. (cf. § 176): πληθυνθήσεται	
HP, πληθυνθήσονται MGF	4 λίβρα καὶ ante ἀνατολάς transp. M	
λίβαν F	εὐλογηθήσονται G	5 φυλαὶ M: συγγένειαι ceteri
ἐν addidi	post σου rep. καὶ ἔσται—γῆς ex lin. 2. 3 M	μετὰ σοῦ
om. MA	6 διαφυλάσσω MA	σε s. s. H
ἐπιστρέψω ceteri	7 ἐγκαταλείπω GL	8 ὅσα MA: ᾧ ceteri
MAP	9 ἴσως om. G	10 καταλαβεῖν MA: καταλαμβάνειν ceteri
11 prius τοῦ om. FPH ¹	alterum τοῦ s. s. H ² P ² , om. F	12 ἀπήντησεν
ἐν τόπῳ GFHP	ἔδου γὰρ MA (cf. § 72): καὶ ἠλόισθη ἐκεῖ, ὅτι εἰσῆλθεν ceteri	
13 κεφαλῆν H	αὐτοῦ v	14 κάπειτα G
ἐστὶ] ἐπὶ G, ἔπειτα conicio	15 ταυτὶ τρία MA: τρία ταῦτα ceteri	τὸ MA,
s. s. G ² H ² : om. G ¹ FPH ¹	post ὄρκου add. τὸ P ²	17 λεχθέντος MA: προλε-
χθέντος ceteri	ἐξελθῶν hic habet MA: post ἔρχεται transpos. GFHP	
εὐθύς GFHP: om. MA	18 κατ' αὐτοῦ F	δύεται GP
καὶ τὸ A	τοίνυν om. MA	20 τὸ]

21 sqq. cf. Orig. Contra Cels. IV 44 p. 537 (Siegfried, Philo von Alex. p. 356). Ambros. de Isaac 4, 21.

ἀλλὰ πάνυ βαθεῖα· οὐδ' ἐν φανερωῖ πρόκειται, ἀλλ' ἐν ἀφανεῖ που
 κρύπτεσθαι φιλεῖ· οὐδὲ ῥαδίως, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν πόνων καὶ μόλις
 ἀνευρίσκειται. καὶ ταῦτ' οὐ μόνον ἐπὶ τῶν μεγάλα καὶ ἀμύθητα ὅσα
 7 θεωρήματα ἔχουσῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν εὐτελεστάτων θεωρεῖται. ἦν
 γοῦν ἂν ἐθέλης ἐλοῦ τῶν τεχνῶν, μὴ μοι τὴν ἀρίστην, ἀλλὰ τὴν πασῶν 5
 ἀφανεστάτην, ἣν ἐλεύθερος μὲν ἴσως οὐδεὶς ἐν πόλει τραφεὶς ἑκῶν ἐπι-
 τηδεύσειεν ἂν, ἐν ἀγρῶ δὲ μόλις ἄκων οἰκέτης δυσκόλῳ καὶ δυστρόπῳ
 8 παλαίων δεσπότῃ βιαζομένῳ πολλά δρᾶν τῶν ἀβουλήτων. εὐρεθήσεται
 γὰρ οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ ποικίλον τὸ πρᾶγμα, οὐ θήρα ληπτόν, δυσεύρετον,
 δυσπεριγένητον, ἐχθρὸν μὲν ὄκνῳ καὶ ἀμελείᾳ καὶ ῥαθυμίᾳ, σπουδῆς 10
 δὲ καὶ φιλοτιμίας ἰδρώτων τε καὶ φροντίδων μεστόν. οὐ χάριν οὐδ'
 ὕδωρ ἐν τῷ φρέατι τούτῳ φασὶν οἱ ὀρύττοντες εὐρεῖν (Gen. 26,32),
 ἐπειδὴ τὰ τέλη τῶν ἐπιστημῶν οὐ δυσεύρετα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνεύρετα
 9 παντελῶς εἶναι συμβέβηκε. γραμματικώτερος δὲ διὰ τοῦτο καὶ γεωμε-
 τρικώτερος ἕτερος ἑτέρου γίνεται τῷ τὰς ἐπιτάσεις καὶ παραυξήσεις ἀμή- 15
 χανον εἶναι ὁροις περιγραφῆναι· πλείω γὰρ αἶε τῶν εἰς μάθησιν ἠκόντων
 τὰ ἀπολειπόμενα ἐκδέχεται καὶ ἐφεδρεύει, ὡς καὶ τὸν ἄπτεσθαι περάτων
 ἐπιστήμης ὑπολαμβανόμενον ἡμιτελῆ παρ' ἑτέρῳ κριτῇ νομιζέσθαι, παρὰ
 10 δὲ ἀληθείᾳ δικαζούσῃ καὶ ἄρτι ἄρχεσθαι δοκεῖν. „βραχὺς μὲν γὰρ ὁ
 βίος,“ ἔφη τις, „ἢ δὲ τέχνη μακρά,“ ἣς ἄριστα καταλαμβάνει τὸ μέγεθος 20

1 ἀφανεῖ] *á s. s. G²* 3 post ἀνευρίσκειται verba καὶ ἐπὶ—θεωρεῖται ex lin. 4
 add. H, sed rursus del. 3. 4 καὶ ταῦτα—ἐχουσῶν rep. in mg. H²
 3 ταῦτ' οὐ M: τούτου A, ταῦτα οὐ ceteri μέγαλων A 3. 4 ὅσα θεωρή-
 ματα om. G 5 πασῶν MA: ἀπασῶν ceteri 7 ἂν om. MA
 δυσκόλῳ καὶ δυστρόπῳ MA: δυστρόπῳ καὶ δυσκόλῳ ceteri 8 δουλεύων conl.

Mang. 9 ποικίλλω G οὐ om. GF, add. mg. P² θηρατοῦ
 GF, τῇ ῥαστώνῃ conicio ληπτόν MAH²P²: μεμπτόν GFH¹P¹ δυσόρατον
 MA 10 ἀμελεία καὶ ῥαθυμία MA: ῥαθυμία καὶ ἀμελεία ceteri 11 τε] δὲ A
 οὐ χάριν om. Turn. 12 τοῦτο A 13 δυσεύρητα D ἀνεύ-
 ρητα D 14 συμβέβηκεν HP δὲ om. MA 14. 15 δὲ—γεωμετρι-
 κώτερος om. D 15 τῷ τῶν AP ἐπιδόσεις conicioebam 16 εἶναι
 ὁροις M: ὁροις εἶναι ceteri αἶε MAP²: δεῖ ceteri 17 τὰ s. s. H²P²
 ἐκδέχεται MAP²: ἐκδέχεσθαι ceteri ἐφεδρεύει MAP²: ἐφεδρεύειν ceteri
 18 ὑπολαμβανόμενον MA: ὑπολαμβάνοντα ceteri νομιζέσθαι MA: ὑπολαμβάνεσθαι
 ceteri 19 ἄρτι om. A ἄρχεσθαι] νομιζέσθαι G γὰρ om. G 20 ὡς
 post βίος add. GFHP ἣς MA: ἢ FHP, δς G (man. 2 ut vid.)

13—16 DK fol. 262r ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὀνειρων· τὰ τέλη—περιγραφῆναι.

20 Hip-

ocrates, Aphorismi I 1.

p. 622 M. ὁ ἀψευδῶς ἐμβαθύνων αὐτῇ καὶ ὡσπερ φρέαρ | αὐτὴν ὀρύττων. διὸ
καὶ τελευτῶντά τινα κοιλὸν ἤδη καὶ ὑπέργητων λόγος ἔχει δακρύνειν, οὐ
δι' ἀνανδρίαν φόβῳ θανάτου, ἀλλὰ διὰ παιδείας ἕμερον ὡς νῦν πρῶτων
εἰς αὐτὴν εἰσιόντα, ὅτε πανύστατ' ἔξεισιν. ἀνθεὶ γὰρ ἡ ψυχὴ πρὸς ἐπι- 11
5 στήμην, ὅποτε αἱ τοῦ σώματος ἀκμαὶ χρόνου μῆκει μαραίνονται. πρὶν
οὖν ἡβῆσαι καὶ ἐννεάσαι τῇ τῶν πραγμάτων ἀκριβεστέρα καταλήψει,
χαλεπὸν ὑποσκελισθῆναι. τὸ δὲ πάθος τοῦτο κοινὸν ἀπάντων ἐστὶ τῶν
φιλομαθῶν; οἷς νέα ἐπὶ παλαιοῖς ἀνίσχει καὶ ἀναλάμπει θεωρήματα,
πολλὰ μὲν καὶ τῆς ψυχῆς, ὅποτε μὴ στεῖρα καὶ ἄγονος εἶη, τικτούσης,
10 πολλὰ δὲ καὶ τῆς φύσεως ἀτεκμάρτως ἐκ ταῦτομάτου προφαινούσης τοῖς
διάνοιαν ὀξυδορκοῦσι. τὸ μὲν οὖν ἐπιστήμης φρέαρ ὄρον καὶ τελευτὴν
οὐκ ἔχον τοιοῦτον ἀπεδείχθη. διὰ τί δὲ ὄρκος ὠνομάσθη (Gen. 26, 33), 12
λεκτέον· τὰ ἐνδοιαζόμενα τῶν πραγμάτων ὄρκῳ διακρίνεται καὶ τὰ ἀβέ-
βαια βεβαιοῦται καὶ τὰ ἄπιστα λαμβάνει πίστιν· ἐξ ὧν ἐκεῖνο συνάγεται,
15 ὅτι περὶ οὐδενὸς ἂν τις οὕτως βεβαιώσασαιτο, ὡς περὶ τοῦ τὸ σοφίας γένος
ἀπερίγραφον καὶ ἀτελεύτητον εἶναι. καλὸν μὲν οὖν καὶ ἀνωμότῳ διε- 13
ξίοντι περὶ τούτων συνεπιγράφεσθαι· ὁ δὲ μὴ λίαν εἰς συναίνεσιν εὐχερῆς
ἐνωμότῳ γενομένῳ συναίνειτω. μηθεὶς δὲ ὀμνύναι τὸν τοιοῦτον ὄρκον

1 ὁ MAP²: om. ceteri ὀρύττων αὐτὴν HP διὸ MA: διὸ ceteri
2 τινα MA: om. ceteri 3 δι' δ' F¹ ἀνανδρίαν P διὰ om. A
post νῦν add. ἔχων AP² 4 εἰς αὐτὴν MAP²: ἐπ' αὐτὰ G², ἐπ' αὐτῇ H(P¹),
ὕπ' αὐτῇ F(G¹?) εἰσιόντα MAP (εἰς in ras. P²): ἱερεὶ ὄντα G¹, ἀνιερεῖον ὄντα G²,
ἐρεὶ ὄντα F; ἐρ, ras. 1 litt., ὄντα H (supra ρ scr. εἰν H²) πάνυ κατέξεισιν A
πρὸς] κατ' A 5 αἰ] καὶ MA αἱ ἀκμαὶ M 7 ante χαλεπὸν add.
οὐ A κοινῶν G 9 πολλοὺς N 11 διάνοιαν MAG: τὴν διάνοιαν FHPN
12 ὄρκος scripsi (cf. § 14. 24. 40): ὄρκου codd. 14 βεβαιοῦνται AHP
15 οὕτω A 16 καλὸν MAP²: μᾶλλον ceteri N ἀνωμότῳ A, ἀνω-
τάτῳ G, ἀνομοιτάτῳ F 17 λίαν MAP²: δεῖν G, δὲ FN, δ' HP¹ συναί-
νεσιν Mang.: σύνεσιν codd. N 18 ἐνωμότῳ AF, ἐνομώτῳ G γινομένῳ N
συναίνειτω MP²: συναίνειτο A, συναίνει ceteri N

2 cf. Aristo apud Stob. IV 202 Mein.: πολλοὶ σοφοὶ γηραῖοι φιλοζῶουσι . . . ὁπὲ ἀρετῆς
ἐπίβηλοι γενόμενοι ἐφένταν αὐτὴν ἐκθρέψαι. 4. 5 DP fol. 105 Εὐαγρίου DV p. 404
Floril. Par. (inter sententias Euagrii No. 8) Max. Ecl. cap. 41 Εὐαγρίου (praecedat in
DV Euagrii sententia, sed Φλωωνος in margine adnotatum est): ἀνθεὶ πρὸς ἐπιστήμην
ψυχῆ, ὅποτε αἱ (αἱ om. D) τοῦ σώματος ἀκμαὶ χρόνου (χρόνου om. D) μῆκει μαραίνον-
ται. cf. Elter, Gnomica I p. 11. 4—208, 1 N fol. 150r: ἀνθεὶ—στήλαις.
sequuntur: λέγει δὲ καὶ ὁ Πλάτων ὅτι ἡ τῆς διανοίας ὄψις ἄρχεται ὀξὺ βλέπειν, ὅταν ἡ
τῶν ὀμμάτων τῆς ἀκμῆς λήγειν ἐπιχειρῇ.

ἀναδυέσθω σαφῶς εἰδῶς, ὅτι ἐν εὐόρκων γραφήσεται στήλαις. (3.)
 14 ἄλις μὲν δὴ τούτων. ἐπόμενον δ' ἂν εἶη σκέψασθαι, διὰ τί τεττάρων
 ὁρυττομένων φρεάτων ὑπὸ τῶν ἀμφὶ τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ (Gen. 21,
 15 25. 26, 19—23) τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον „ὄρκος“ προσεργήθη. μήποτε'
 οὖν δι' ὑπονοιῶν ἐκεῖνο βούλεται παραστήσαι, ὅτι κἀν τῷ παντὶ τεττάρων 5
 ὄντων, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὅδε ὁ κόσμος, καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἰσαριθμῶν,
 ἐξ ὧν διαπλασθέντες εἰς ἀνθρωπόμορφον εἶδος ἐτυπώθημεν, τὰ μὲν [οὖν]
 τρία πέφυκεν ἀμυγέπη καταλαμβάνεσθαι, τὸ δὲ τέταρτον ἀκατάληπτον
 16 πᾶσι τοῖς κριταῖς ἐστίν. ἐν μὲν οὖν τῷ κόσμῳ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα
 καὶ οὐρανὸν τέτταρα τὰ πάντα εἶναι συμβέβηκεν· ὧν τὰ μὲν ἄλλα κἀν 10
 17 δυσσευρέτου, ἀλλ' οὐκ εἰσάπαν ἀνευρέτου μοίρας ἤξιώται. καὶ γὰρ γῆν,
 ὅτι ἐστὶ σῶμα βαρὺ καὶ ἀδιάλυτον καὶ στερέμιον καὶ τεμνόμενον εἰς ὄρη
 καὶ πεδιάδας χώρας καὶ ποταμοῖς καὶ θαλάττῃ διαιρούμενον, ὡς τὰ μὲν
 νησιάζειν, τὰ δὲ ἠπειροῦσθαι, καὶ ὅτι τὸ μὲν αὐτῆς λεπτόγεον, τὸ δὲ
 βαθύγειον, καὶ τὸ μὲν τραχὺ καὶ στρυφνὸν καὶ λιθῶδες καὶ εἰσάπαν 15
 ἄγονον, τὸ δὲ λεῖον καὶ μαλακὸν καὶ γονιμώτατον, | καὶ μυρία πρὸς p. 623 M.
 18 τούτοις ἕτερα καταλαμβάνομεν· καὶ πάλιν ὕδωρ ὅτι πολλὰ τε τῶν εἰρη-
 μένων ἔχει κοινὰ πρὸς γῆν καὶ ἐξαιρετὰ ἕτερα· τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ γλυκὺ,
 τὸ δ' ἄλμυρόν, τὸ δ' ἄλλαις διακεκριμένον ἰδέαις· καὶ τὸ μὲν πότιμον,
 τὸ δ' οὐ πότιμον — καὶ ἐκάτερον οὐ πᾶσιν, ἀλλ' οἷς θάτερον, οὐ τὸ 20
 ἕτερον, καὶ οἷς μὴ θάτερον, πάντως τὸ ἕτερον —, καὶ τὸ μὲν φύσει
 19 ψυχρόν, τὸ δὲ φύσει θερμόν — εἰσὶ γὰρ μυρία πολλαχῶθι πηγαὶ ζέον
 ὕδωρ ἐκδιδοῦσαι, οὐ κατὰ γῆν μόνον ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλατταν· ἥδη γοῦν
 ἐφάνησαν φλέβες ἀνομβροῦσαι ζέον ὕδωρ ἐν μέσοις πελάγεσιν, ὡς ἡ

1 ἐν εὐόρκων MA: ὁ εὐορκῶν ceteri, εὐορκῶν N 2 τεσσάρων GFHP
 3 τῶν] τὸν A 4 ὄρκου MA προσεργήθη MA: προσηγορέθη ceteri
 4. 5 μήποτε δι' FHP 5 κἀν τῷ] αὐτῷ Turn. τεσσάρων MA 6 συνέστηκεν
 FH post αὐτοῖς ras. 3 litt. G 7 μὲν οὖν GFHP (οὖν clausi): om. MA
 8 πέφυκε GFHP ἀμυγέπη MAP²: om. ceteri 10 τὰ πάντα εἶναι MA:
 ταῦτα εἶναι G, εἶναι ταῦτα FHP 10. 11 κἀν δυσσευρέτου MA: εἰ καὶ δυσσευρέτα
 ceteri 12 στερέμιον GFHP: κάτω νεῦον τὸ MA 14 λεπτόγεον MAP:
 λεπτόγεον G, λεπτόγειον HP 14—16 τὸ δὲ βαθύγειον— ἄγονον om. P
 15 βαθύγεων A βραχὺ L στρυφνὸν FH²: στρυφνὸν ceteri 17 τὸ MA: om.
 ceteri 19 δ' ἄλλαις MA, in ras. P²: δὲ ὑλῶδες ἐστὶ G, δὲ βλακῶδες F, δὲ βλυ-
 χῶδες ἐστὶ H (sed υχ, εσ, ε, τ scr. H²) διακεκριμένον GFHP: διακεκραμένον
 A, διακεκραμένον M 20 ἐκάτερον] θάτερον MA 20. 21 οὐ τὸ ἕτερον HP:
 οὐ οὐ τὸ ἕτερον F, οὐθέτερον MA, om. G 22 πολλαχῶθι A: πολλαχῶθεν ceteri
 23 μόνον om. Turn. post alt. κατὰ add. τὴν HL, sed H rursus del.
 θάλασσαν GFHP 24 ζέον ὕδωρ MAP²: om. ceteri

τοςαύτη τῶν ἐν κύκλῳ πελαγῶν ἀνάχουσις ἐξ αἰῶνος ἐπικλύζουσα οὐκ
 ἴσχυσε σβέσαι, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ ποσὸν ἀνεῖναι —· καὶ πάλιν ὅτι ὁ ἀήρ 20
 ἔχει φύσιν εἰκουςαν ἀντιπεριστάμενος τοῖς σώμασιν, ὄργανον ὦν ζωῆς,
 ἀναπνοῆς, ὀράσεως, ἀκοῆς, τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, πυκνότητος καὶ μανό-
 5 τητας κινήσεις τε καὶ ἡρεμίας ἐνδεχόμενος, τροπὰς καὶ μεταβολὰς παντοίας
 τρεπόμενος τε καὶ μεταβάλλον, χειμῶνας καὶ θέρη γεννῶν καὶ τὰς μετο-
 πωρινὰς καὶ ἑαρινὰς ὥρας, ἐξ ὧν ὁ ἐνιαυτοῦ κύκλος πέφυκε περατοῦσθαι.
 (4.) τούτων μὲν δὴ πάντων αἰσθανόμεθα, ὁ δ' οὐρανὸς ἀκατάληπτον 21
 ἔχει τὴν φύσιν, οὐδὲν ἑαυτοῦ σαφὲς γνῶρισμα πρὸς ἡμᾶς ἀποστείλας.
 10 τί γὰρ ἂν εἴποιμεν; ὅτι πεπηγὼς ἐστὶ κρύσταλλος, ὡς ἠξιώσαν τινες;
 ἢ ὅτι πῦρ τὸ καθαρῶτατον; ἢ ὅτι πέμπτον κυκλοφορικὸν σῶμα, μηδενὸς
 τῶν τετάρων στοιχείων μετέχον; τί δ'; ἢ ἀπλανῆς καὶ ἐξωτάτω σφαῖρα
 πρὸς τὸ ἄνω βάθος ἔχει ἢ αὐτὸ μόνον ἐστὶν ἐπιφάνεια βάθους ἐρήμη,
 τοῖς ἐπιπέδοις σχήμασιν ἐοικυῖα; τί δ'; οἱ ἀστέρες πότερον γῆς εἰσὶν 22
 15 ὄγκοι πυρὸς πληρεῖς — ἄγκυα γὰρ καὶ νάπας καὶ μύδρους διαπύρους
 εἶπον αὐτοὺς εἶναι τινες, αὐτοὶ δεσμοτηρίου καὶ μύλωνος, ἐν οἷς τὰ
 τοιαῦτα ἐστὶν ἐπὶ τιμωρία τῶν ἀσεβῶν, ὄντες ἐπάξιοι — ἢ συνεχῆς καί,
 ὡς εἶπέ τις, πυκνὴ ἁρμονία, πιλήματα ἀδιάλυτα αἰθέρος; ἔμψυχοι δὲ
 καὶ νοεροὶ ἢ νοῦ καὶ ψυχῆς ἀμέτοχοι; προαιρετικὰς δὲ ἢ κατηναγκασ-
 20 μένας αὐτὸ μόνον κινήσεις ἔχοντες; τί δέ; σελήνη πότερον γνήσιον ἢ 23
 νόθον ἐπιφέρεται φέγγος ἡλιακαῖς ἐπιλαμπόμενον ἀκτίσιν ἢ καθ' αὐτὸ
 p. 624 M. μὲν ἰδίᾳ τούτων οὐδέτερον, | τὸ δ' ἐξ ἀμοφοῖν ὡς ἂν ἐξ οἰκείου καὶ
 ἄλλοτρίου πυρὸς κρᾶμα; πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ ἀρίστου
 τε καὶ τετάρτου τῶν ἐν κόσμῳ σώματος ὄντα, οὐρανοῦ, ἀθληα καὶ
 25 ἀκατάληπτα, στοχασμοῖς καὶ εἰκασίαις, οὐ παγίῳ λόγῳ τῆς ἀληθείας,

2 ὁ ἀήρ MA: ἀήρ ὀλκὸν ceteri (ὀλκὸν del. P²) 3 εἰκουςαν MP²: ἤκουςαν A,
 εἶκων GHP¹L¹, εἶκων ἐστὶ τε FL², εἶκων τε καὶ Turn. ἀντιπερισταμένοις H²
 4. 5 πυκνότητα καὶ μανότητα H² 5 καὶ ante κινήσεις add. G alt. καὶ MA:
 τε καὶ ceteri 6 προτρεπόμενος A, ἐπόμενος G χειμῶνα HP
 8 δῆ] δὲ MA 10 εἶπομεν H post ἐστὶ ras. 3 litt. H κρύσταλος H
 11 ἢ — καθαρῶτατον om. (i κυκλοφορητικὸν conicio 12 τεσσάρων MAP
 μετέχων A, μέτοχον HP 13 ἢ] δ Turn. 15 ὄροι F ἀγκυα A μύδρους
 MAP²: ὄρυμους ceteri 17 τοιαῦτ' HP 18 ἁρμονία πυκνὴ F 20 σε-
 λήνης A 21 ἐπιλαμπόμενον A 22 μὲν MA: μόνον ceteri ἰδίαν F
 post ἰδίᾳ add. ἢ GH² 23 ταῦτα καὶ om. MA 23. 24 ἀρίστου τε καὶ τετάρτου
 MA: τετάρτου καὶ ἀρίστου ceteri 25 ἰκασίαις F λογίῳ HP

10 ss. de fontibus cf. Sitzungsberichte der K. preuss. Akad. 1897 p. 1074 sqq.

- 24 ἐφορμουῶντα· ὥστε κἀν ὁμοῖαι τινὰ θαρρήσαντα, ὅτι θνητὸς οὐδεὶς πώποτε
 ἰσχύσει τούτων ἐναργῶς καταλαβεῖν οὐδέν. ἄρκος διὰ τοῦτ' ὠνομάσθη
 τὸ τέταρτον καὶ ξηρὸν φρέαρ, ἢ τοῦ τετάρτου τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ζήτησις
 25 ἀτελεύτητος καὶ πάντῃ δυσεύρετος, οὐρανοῦ. (5.) ἴδωμεν δέ, ὃν τρόπον
 καὶ τὸ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς τέταρτον διαφερόντως καὶ κατ' ἐξάϊρετον λόγον 5
 ἀκατάληπτον εἶναι πέφυκεν. οὐκοῦν τέτταρα τὰ ἀνωτάτω τῶν περὶ ἡμᾶς
 ἐστί, σῶμα, αἴσθησις, λόγος, νοῦς· τούτων μὲν δὴ τὰ τρία οὐ κατὰ πάσας
 ἄδηλα τὰς ἰδέας ἐστίν, ἀλλ' ἔχει τινὰ δείγματα ἐν ἑαυτοῖς τοῦ καταλαμ-
 26 βάνεσθαι. τί δ' ἔσθ' ὃ φημι; ὅτι τὸ σῶμα καὶ τριχῆ διαστατὸν καὶ
 ἐξαχῆ κινήτῳ, ἴσμεν, διαστάσεις μὲν τρεῖς ἔχον, μῆκος, βάθος, πλάτος, 10
 κινήσεις δὲ τὰς διπλασίας ἕξ, τὴν ἄνω, τὴν κάτω, τὴν ἐπὶ δεξιᾷ, τὴν
 ἐπὶ εὐώνυμα, τὴν πρόσω, τὴν εἰς τὸ κατόπιν· ἀλλὰ καὶ ὅτι ψυχῆς ἐστὶν
 ἀγγεῖον, οὐκ ἀγνοοῦμεν· ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡβᾶ, φθίνει, γηράσκει, τελευτᾶ,
 27 διαλύεται, σαφῶς ἴσμεν. καὶ πρὸς αἴσθησιν μέντοι γε οὐ παντάπασιν
 ἀμβλεῖς καὶ πηροὶ γεγόναμεν, ἀλλ' ἔχομεν εἰπεῖν, ὅτι καὶ πενταχῆ σχί- 15
 ζεται καὶ ὄργανα ἐκάστης ἐστὶν ὑπὸ φύσεως δημιουργηθέντα οἰκεία, ὄρα-
 σεως μὲν ὀφθαλμοί, ἀκοῆς δὲ ὠτα, ῥίνες δὲ ὀσφρήσεως καὶ τῶν ἄλλων
 τὰ οἷς ἐναρμόζονται, καὶ ὅτι ἄγγελοι διανοίας εἰσὶ διαγγέλλουσαι χρώματα,
 σχήματα, φωνάς, ἀτμῶν καὶ χυλῶν ἰδιότητος, συνόλων σώματα καὶ ὅσαι
 ποιότητες ἐν τούτοις, καὶ ὅτι δορυφόροι ψυχῆς εἰσιν, ὅσα ἂν ἴδωσιν ἢ 20
 ἀκούσωσι δηλοῦσαι κἀν εἴ τι βλαβερὸν ἕξωθεν ἐπίοι προορώμεναί τε καὶ
 φυλαττόμενα, ὡς μὴ λάθρα παρῆσεν αἴτιον ζημίας ἀνηκέστου τῆ
 28 δεσποίνῃ γένηται. καὶ φωνὴ δ' οὐκ εἰσάπαν ἀποδιδράσκει τὴν ἡμετέραν
 κρίσιν, ἀλλ' ἴσμεν ὅτι ἡ μὲν ὀξεῖα, ἡ δὲ βαρεῖα, καὶ ἡ μὲν ἐμμελὴς
 καὶ ἐναρμόνιος, ἡ δὲ ἀπυθὸς καὶ λίαν ἀνάρμοστος, καὶ πάλιν ἡ μὲν' 25

1 ἀφορμουῶντα G, ἐφαρμόττοντα MA 2 post ἄρκος add. γοῦν H² 3 ante ἢ add. ὅτι H² 4 ἀκατάληπτος con.
 con. Mang. τούτο MA 5 ante ἢ add. ὅτι H² 6 ἀνωτάτω L
 Mang. δυσεύρετος Mang.: δυσόρατος codd. δ' GFHP 7 ἐστὶν H 8 ταῖς ἰδέαις GFH¹P 9 δ' ἐστὶν
 GFHP (ἢ add. M) ὅτι τὸ σῶμα καὶ MA: τὸ σῶμα ἔτι μὲν ceteri, fort. recte
 διαστατοῦν MA 10 ἴσμεν GFHP: om. MA πλάτος βάθος GFP
 11 διακινήσεις M τὰς] τρεῖς con. Mang. 12 εἰς τὸ om. GFHP ἐστὶν
 om. A 13 post ἡβᾶ add. καὶ GFHP 14 ἴσμεν P οὐ παντά-
 πασιν MAP²: om. ceteri 15 πονηροὶ F ἀλλ' ἔχομεν om. MA 16 εἰσὶν P
 18 ἐναρμόζοντα FL², ἐναρμόζονται G εἰσὶν A διαγγέλλουσαι GFH², διαγγέ-
 λουσαι H¹ 19 prius καὶ om. MA 20 ἂν] δ' ἂν A ἴδωσιν ἢ
 MAGF: ἴδωσι καὶ HP 21 ἐπὶ A 22 δε GFHP 23 prius μὲν MA: μὲν
 ἐστὶν GFHP

μείζων, ἢ δὲ ἐλάττων· διαφέρουσι καὶ ἄλλοις μυρίοις, γένεσι, χρώμασι, διαστήμασι, συνημμέναις τάσεσι καὶ διεζευγμέναις, ταῖς διὰ τεττάρων, ταῖς διὰ πέντε, ταῖς διὰ πασῶν συμφωνίαις. καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς ἐνάρ- 29 θρου φωνῆς, ἣν μόνος ἐκ πάντων ζῳῶν ἔλαχεν ἄνθρωπος, ἔστιν ἡ γνω- 5 ρίζομεν· οἷον ὅτι ἀπὸ διανοίας ἀναπέμπεται, ὅτι ἐν τῷ στόματι ἀρθροῦται, ὅτι ἡ γλῶσσα πλήττουσα τῇ τῆς φωνῆς τάσει τὸ ἔναρθρον ἐνοσφραγί- p. 625 M. ζεταὶ καὶ λόγον, ἀλλ' οὐ φυλὴν | αὐτὸ μόνον φωνὴν ἀρχὴν καὶ ἀδιατύ- πωτον ἤχον ἀπεργάζεται, ὅτι κήρυκος ἡ ἐρμηγέως ἔχει τάξιν πρὸς τὸν ὑποβάλλοντα νοῦν. (6.) ἀρ' οὖν καὶ τὸ τέταρτον τῶν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, 30 10 ὁ ἡγεμῶν νοῦς, καταληπτός ἐστιν; οὐ δῆπου. τί γὰρ αὐτὸν οἰόμεθα κατὰ τὴν οὐσίαν εἶναι; πνεῦμα ἢ αἷμα ἢ σῶμα συνόλως — ἀλλ' οὐ σῶμα, ἀσώματον δὲ λεκτέον — ἢ πέρας ἢ εἶδος ἢ ἀριθμὸν ἢ ἐνδελέ- χειαν ἢ ἀρμονίαν ἢ τί τῶν ὄντων; γεννώμενον δ' εὐθύς ἢ ἔξωθεν 31 εἰσπρίνεται ἢ ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος ἢ ἐνθερμος ἐν ἡμῖν φύσις οἷα 15 σιδήρος ἐν χαλκίῳ πεπυρωμένος ὕδατι ψυχρῷ πρὸς τὸ κραταιότατον στομοῦται; διότι καὶ παρὰ τὴν ψῦξιν ὠνομάσθαι ψυχὴ δοκεῖ. τί δέ; τελευτώντων σβέννυται καὶ συμφθεῖται τοῖς σώμασιν ἢ πλεῖστον ἐπι- βιοῖ χρόνον ἢ κατὰ τὸ παντελὲς ἀφθαρτόν ἐστι; ποῦ δ' ἐμπεφώλευεν 32 ὁ νοῦς αὐτῷ; ἄρα οἶκον κεκλήρωται; οἱ μὲν γὰρ τὴν ἀκρόπολιν ἐν ἡμῖν 20 ἀνιέρωσαν αὐτῷ κεφαλὴν, περὶ ἣν καὶ αἱ αἰσθήσεις λοχῶσιν, εἰκὸς εἶναι νομίσαντες ἐγγὺς οἷα μεγάλου βασιλέως ἐφεδρεύειν τοὺς δορυφόρους· οἱ δ' ὑπὸ καρδίας αὐτὸν ἀγαματοφορεῖσθαι διανοηθέντες γνωσιμαχοῦσιν.

1 διαφέρουσι F (probat Cohn): διαφέρουσαι MAGH²P², διαφέρουσα H¹(P¹? con. Mang.),
διαφέρουσι δὲ conicio 2 στάσεσι G¹FHP¹ ταῖς MAG²: τὰς G¹, ταῖς τε
H²P², τὰ τε FH¹P¹ τεσσάρων MA 3 πέντε] ε M συμφωνίας A
4 ζῳῶν MAP²: om. ceteri ἄνθρωπος ἔλαβεν (ἔλαχεν H) GFHP 5 οἷον om.
MA ἐν om. GFHP 6 γλῶττα A τῇ add. H²P² (τὸν ἀέρα) τῇ con.
Mang. τῆς] σ add. H²P² φωνῆς] σ add. H² τάσει om. A
7 prius καὶ om. F ἀρχὴν L¹ 9 ὑπερβάλλοντα L 10 οὐδεὶς
που G 12 δὲ MA: τε s. s. G²P², om. G¹FHP¹ 12. 13 ἐνδελέχθειαν G,
ἐντελέθειαν Mang. 13 γενόμενον A, γεννωμένων con. Mang. δ' MA:
om. ceteri 14 ἡ] ἢ AGFH¹P 15 ἐν MA: ἐκ GFHP κραταιότατον MA:
κραταιότερον ceteri 16 ὠνομάσθαι A δοκεῖ ψυχὴ transpos. GFHP 17 φθει-
ρεται HP 18 ἢ] ἢ καὶ FP 18. 19 ἐμπεφώλευε νοῦς GFHP 19 αὐτῶν
H², αὐτός con. Mang. ἄρα] τίνα ἄρα conicio (τῆν) ἐν conicio
20 ἐνιέρωσαν A (corr. Hoesch.) περιεῖναι αἰσθήσεις εἰς χόλωσιν A (corr. Hoesch.)
αἱ om. GFH¹P

33 *δει δὴ τὸ τέταρτον ἀκατάληπτον, οὐρανὸς μὲν ἐν κόσμῳ παρὰ τὴν
 ἀέρος καὶ γῆς καὶ ὕδατος φύσιν, νοῦς δὲ ἐν ἀνθρώπῳ παρὰ σῶμα καὶ
 αἴσθησιν καὶ τὸν ἐρμηνεῖα λόγον. μήποτε μέντοι καὶ τὸ τέταρτον ἔτος
 „ἄγιον καὶ αἰνετὸν“ ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς*
 34 *δηλοῦται (Lev. 19,24)· τὸ γὰρ ἐν τοῖς γεγονόσιν ἄγιον οὐρανὸς μὲν 5
 ἔστιν ἐν κόσμῳ, καθ' ὃν αἱ ἀφθαρτοὶ καὶ μακραίωνες φύσεις περιπο-
 λοῦσιν, ἐν ἀνθρώπῳ δὲ νοῦς, ἀπόσπασμα θεῖον ὢν, καὶ μάλιστα κατὰ
 Μωυσέα λέγοντα· „ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ*
 35 *ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν“ (Gen. 2, 7). καὶ ἐκάτερον δὲ
 αἰνετὸν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ μοι δοκεῖ προσειρηθῆσαι· τὰ γὰρ δυνάμενα τοὺς 10
 ἐπαίνους καὶ ὕμνους καὶ εὐδαιμονισμοὺς ἐκτραγῶδειν τοῦ γεννήσαντος
 πατρὸς ταῦτ' ἐστίν, οὐρανός τε καὶ νοῦς. ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἐξαιρέτου
 παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα γέρωσ ἔλαχε, θεραπεύειν τὸ ὄν, ὁ δὲ οὐρανὸς ἀεὶ
 μελωδεῖ, κατὰ τὰς κινήσεις τῶν ἐν ἑαυτῷ τὴν πάμμουσον ἀρμονίαν ἀπο-
 36 *τελῶν· ἥς εἰ συνέβαινε τὴν ἡχὴν εἰς τὰς ἡμετέρας φθάνειν ἀκοάς, 15
 ἔρωτες ἂν ἀκάθεκτοι καὶ λελυττηκότες ἡμεροὶ καὶ ἄπαστοι καὶ μανιῶδεις
 | ἐγίνοντο οἱστροὶ, ὡς καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπέχεσθαι τρεφομένους μηκέθ' p. 626 M.
 ὡς θνητοὶ σιτίοις καὶ ποτοῖς διὰ φάρυγγος, ἀλλ' ὡς οἱ μέλλοντες ἀπα-
 θανατίζεσθαι δι' αὐτῶν μουσικῆς τελείας ἐνθέοις ψῆδαῖς· ὢν ἀχροατὴν
 Μωυσῆν ἀσώματον γενόμενον λόγος ἔχει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τὰς 20
 ἴσας νύκτας μήτε ἄρτου μήτε ὕδατος ψαῦσαι τὸ παράπαν (Exod. 24,18).
 37 (7.) ὁ τοίνυν οὐρανός, τὸ μουσικῆς ἀρχέτυπον ὄργανον, ἄκρωσ ἡμιόσθαι
 δοκεῖ δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ ἵνα οἱ ἐπὶ τιμῇ τοῦ τῶν ὄλων πατρὸς ἀδόμενοι**

1 *δει δὴ* A: αὐ εἰ δὴ M, εἰ δὴ ceteri, ἡδη v 2 δ' GFHP 4 *ἕνεκεν*
 GFHP 5 οὐρανόν A 6 *αι* om. HP¹ 8 Μωυσία MA: Μωυσῆν ceteri
 9 ὁ om. A 10 *καὶ* ante οὐκ add. F προσειρηθῆσαι δοκεῖ GFHP προηρη-
 σθαι A 13 γέρας F 14 τῶν MPal.: τὴν A, τῶν ὄντων ceteri
 ἑαυτῷ MPal.: αὐτῷ ceteri 15 φθάνει F¹ 16 ἂν] ὢν A ἀνύποιστοι
 coni. Mang. 17 ἐγίνοντο M: ἐγίνοντο F, ἐγένοντο ceteri ὡς Pal.: om. codd.
 post ἀναγκαίων add. ἡνάγκασαν H² στροφομένους F 17. 18 μηκέθ' ὡς θνητοὶ
 MA: μὴ καθὼς οἰοεὶ ἢ (οἶον ἢ P, οἰοεὶ οἱ L) GFP, μὴ καθὼς οἱ, tum ras. 3 litt. H
 18 τοῖς σιτίοις GFHP καὶ] ἢ FL² τοῖς ποτοῖς GFL² ποτίοις P
 ὡς om. GFHP¹ 19 δι' αὐτῶν MPal.: διὰ τῶν ceteri, διὰ τῆς Turn. ἐνθέων
 ὠδῶν G²H²L¹, ἐνθέαις ὠδαῖς FL², P¹ ut vid. ὢν] ἥς A 20 Μωυσῆν MA
 ἀσώματου P 21 alt. μῆθ' MA 23 δι' δ' A οἱ MG²FHP (Hoesch. in
 mg. A): ἢ AG¹(?), om v ἐπιστήμη GFHP

13 sqq. Pythagorei: Zeller I 1 p. 432.
 νόσ — ψῆδαῖς.

13—19 Pal. fol. 27^v ὁ δὲ οὐρα-

ὕμνοι μουσικῶς ἐπιψάλλονται. καὶ τὴν ἀρετὴν μέντοι Λεῖαν ἀκούομεν
 ἐπὶ τῆς τοῦ τετάρτου γενέσεως υἱοῦ μηκέτι τίχτειν δυναμένην, ἀλλ' ἐπέ-
 χουσαν ἢ ἐπεχομένην τὰς γονάς· εὕρισκε γάρ, οἶμαι, πᾶσαν τὴν γένεσιν
 ἐξ αὐτῆς ξηρὰν τε καὶ στεῖραν, ἡνίκα Ἰούδαν, τὴν ἐξομολόγησιν, τὸν
 5 τέλειον καρπὸν, ἦνθησε. διαφέρει δ' οὐδὲν τὸ λέγειν „ἴστασθαι τίχτου- 38
 σαν“ (Gen. 29, 35) τοῦ μὴ εὕρισκεν ἐν τῷ τετάρτῳ φρέατι τοὺς παῖδας
 Ἰσαὰκ ὕδωρ (Gen. 26, 32), ἐπειδήπερ ἐξ ἑκατέρου τῶν συμβόλων ἐμφαί-
 νεται τὸ πάντα διψῆν θεοῦ, παρ' ὃν αἱ γενέσεις καὶ τροφαὶ τοῖς γεγο-
 νόσιν ἄρδονται. μικροπολιταὶ μὲν οὖν τινες ἴσως ὑπολήφονται περὶ φρεά- 39
 10 των διορυχῆς τὸν τοσοῦτον εἶναι λόγον τῷ νομοθέτῃ, οἱ δὲ δὴ μείζονι
 ἐγγραφέντες πατρῷδι, τῷδε τῷ κόσμῳ, τελειότερων φρονημάτων ὄντες,
 εἴσονται σαφῶς, ὅτι περὶ τεττάρων ἐστίν, οὐ φρεάτων, ἀλλὰ τῶν τοῦ
 παντὸς μερῶν ἢ ζήτησις τοῖς ὀρατικοῖς καὶ φιλοθεάμοισι, γῆς, ὕδατος,
 ἀέρος, οὐρανοῦ. ὧν ἕκαστον ἐπινοοῖαι εἰς ἄκρον πεποιημέναις διεξελ- 40
 15 θόντες ἐν μὲν τοῖς τρισὶν εὐρόν τινα καταληπτὰ — διὸ καὶ τρία ὀνό-
 ματα ἐπεφήμισαν τοῖς εὐρεθεῖσιν, ἀδικίαν, ἔχθραν, εὐρυχωρίαν (Gen.
 26, 20. 21. 22) —, ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ τὸ παράπαν οὐδὲν, οὐρανῷ, κα-
 θάπερ ὀλίγη πρότερον ἐδηλώσαμεν· τὸ γὰρ τέταρτον φρέαρ ἄνωδρον
 καὶ ξηρὸν εὕρισκεται καὶ ὄρκος διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν προσαγορεύεται.
 20 (8.) Τὰ δὲ ἐπόμενα ζητήσωμεν ἐρευνῶντες, τίς ἢ Χαρρὰν καὶ 41
 διὰ τί ὁ ἀπὸ τοῦ φρέατος ἐξεληθὼν εἰς αὐτὴν ἔρχεται (Gen. 28, 10).
 ἔστι τοίνυν, ὡς ἔμοιγε φαίνεται, Χαρρὰν μητρόπολις τις αἰσθήσεων.
 ἐρμηνεύεται γὰρ τοτὲ μὲν ὀρυκτὴ, τοτὲ δὲ τρώγλαι, δι' ἀμφοτέρων τῶν
 ὀνομάτων ἐνὸς δηλουμένου πράγματος. τὸ γὰρ σῶμα ἡμῶν εἰς τὰ τῶν 42
 25 αἰσθήσεων ὄργανα τρόπον τινὰ ἐξορώρυκται, καὶ γέγονεν ἕκαστον τῶν

1 λαν A (corr. Hoersch.) G ἀκούομεν A 2 τοῦ om. Mang.
 3 ἢ ἐπεχομένην om. F, secl. Mang. εὕρισκε HP: ἡύρισκε MAF, ἢ εὕρισκε G
 4 αὐτῆς H² 5 τὸ MAFH²: τῷ H¹P, τοῦ in ras. G λέγειν MA: τὴν
 λείαν HP, τὴν λαν GF 6 τοῦ MAF: τὸ οὐ G, τῷ H, τὸ P 7 περ]
 παρ' A 7. 8 ἐφάνετο P 8 παρ' ὃν GFH²: παρ' οὐ MAP², παρ' δ H¹P,
 tum καὶ add HP αἱ τροφαὶ HP 9 μικρολόγοι GFHP (Hoersch. in mg. A)
 10 δὲ δὴ M: δὲ A, δ' ἐν τῇ ceteri, δὲ τῇ conicio 11! γραφέντες HP ὄντες]
 ἐπιλαχόντες conicio, γέμοντες coni. Cohn 12 περὶ τεττάρων ἐστὶν οὐ φρεάτων
 MA: οὐ περὶ φρεάτων τεττάρων ἐστὶν ceteri 14 ἕκαστος G¹, ἕκαστον, s. s. ὁ G²
 πεπονημέναις coni. Mang., τετελειωμέναις coniciebam 15 post μὲν add. οὖν GFHP,
 sed GH rursus del. 16 ἐπεφήμισαν M: ἐπευφήμισαν A, ἐφήμισαν F, εὐφήμισαν
 GHP ἔχθραν εὐρυχωρίαν om. G 19 αἰ. καὶ—προσαγορεύεται om. G
 προσηγόρευται P 20 δ' GFHP ζητήσωμεν H 23 ποτὲ bis G
 τῶν om. GFHP 24 τὰ γὰρ σώματα GFHP 25 ἐξώρυκται A, ἐξωρώρυκται G

ὀργάνων ἐκάστης ὁπῆ τις αἰσθήσεως, ἐν ἣ πέφυκε φωλεῖν. | ὅταν p. 627 M.
 οὖν τις ἀπὸ τοῦ φρέατος, ὃ καλεῖται ὄρκος, ὥσπερ ἀπὸ λιμένος ἐξαναχθῆ,
 παραγίνεται εὐθὺς εἰς Χαρρὰν ἀναγκαίως· τὸν γὰρ ἀποδημίαν στελλό-
 μενον ἀπὸ τοῦ ἀρίστου καὶ ἀπειρομεγέθους ἐπιστήμης χωρίου κατ'
 43 ἀναγκαῖον αἰσθήσεις ἄνευ ξεναγῶν ὑποδέχονται. κινεῖται γὰρ ἡμῶν ἡ 5
 ψυχὴ πολλάκις μὲν ἐφ' ἑαυτῆς, ὅλον τὸν σωματικὸν ὄγκον ἐκδύσα καὶ
 τὸν τῶν αἰσθήσεων ὄγκλον ἀποδράσα, πολλάκις δὲ καὶ ταῦτα ἐπαμπισχο-
 μένη. τὴν μὲν οὖν γυμνὴν κίνησιν αὐτῆς τὰ νοήσει μόνῃ καταληπτὰ
 44 ἔλαχε, τὴν δὲ μετὰ σώματος τὰ αἰσθητά. εἴ τις οὖν ὁμιλεῖν εἰσάπαν
 ἀδυνατεῖ διανοίᾳ μόνῃ, δευτέραν καταφυγὴν αἰσθησιν εὐρίσκειται, καὶ 10
 ὅστις ἂν σφαλῆ τῶν νοητῶν, αὐτίκα πρὸς τὰ αἰσθητά κατασύρεται·
 δευτέρος γὰρ αἰεὶ πλοῦς ὁ πρὸς αἰσθησιν τοῖς μὴ δυναθεῖσι πρὸς τὸν
 45 ἡγεμόνα νοῦν εὐπλοῆσαι. καλὸν δὲ καὶ τούτῳ γενομένους μὴ καταγη-
 ράσαι καὶ διαιωνίσαι, ἀλλ' ὡς ἐν ξένη διατρίβοντας παροίκων τρόπον
 αἰεὶ μετανάστασιν ζητεῖν καὶ ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίαν γῆν. Λάβαν 15
 μὲν γὰρ οὐκ εἶδος, οὐ γένος, οὐκ ἰδέαν, οὐκ ἐνόημα, οὐκ ἄλλο τῶν
 νοήσει μόνῃ καταλαμβανομένων οὐδὲν ἀπλῶς εἰδῶς, ἡρτημένος δὲ τῶν
 ἐμφανῶν, ἅπερ εἰς ὄψεις καὶ ἀκοὰς καὶ τὰς συγγενεῖς δυνάμεις ἔρχεται,
 πατρίδος ἡξίωται Χαρρὰν, ἣν ὡς ξένην ὁ φιλάρετος Ἰακῶβ πρὸς ὀλίγον
 46 οἰκεῖ χρόνον, τῆς οἴκαδε ἐπανόδου διαμενημένος. φησὶ γοῦν ἡ μήτηρ, 20
 ἡ ὑπομονή, Ῥεβέκα πρὸς αὐτόν· „ἀναστάς ἀπόδραθι πρὸς Λάβαν τὸν
 ἀδελφόν μου εἰς Χαρρὰν, καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινάς“ (Gen.
 27, 43. 44). ἄρα οὖν κατανοεῖς, ὅτι οὐχ ὑπομένει ὁ ἀσκητὴς ἐν τῇ
 χώρα τῶν αἰσθήσεων καταβιῶναι, ἀλλ' ἡμέρας ὀλίγας καὶ βραχύν τινα

1 τις] τῆς (i² ὅταν] ὅπως Turn. 3 παραγίνεται MΔN: ras. 3 litt., γίνεται
 εἰτ' G, παραγίνεται τ' FHP Χαρρὰν GN ἀποδημίας H¹P, ἀποδημία N
 4 ἀρίστου conl. Mang. κατὰ M 4. 5 κατὰ τἀναγκαῖον GFN 5 ξε-
 ναγωγῶν M ἡμῶν om. H¹P 6 ἐφ' conl. Cohn οἴκον conl. Mang.
 7 τὸν τῶν αἰσθήσεων M: τὸν τῆς αἰσθήσεως A Pal., τὸν αἰσθήσεων GFHPN, τῶν αἰσθήσεων L
 ἀποδράσασα GFHPN 7. 8 ἐπ' ἀμπισχόμενα G¹ 8 αὐτῆς κατανοήσει G
 μόνον HP καταληπτὴν in ras. G² 9 εἰληχε Pal. 10 ἀδυνατεῖ om. A
 (suppl. Hoesch.) τῇ διανοίᾳ A δευτέραν om. H 12 ὁ MA: om. ceteri N
 13 γινομένους N, γινόμενος F 16 οὐ γένος] ἡ γένος P 17 μόνον A
 ἡρτημένως F 19 καὶ ante πατρίδος add. GFHP 20 φησὶν οὖν HP (F¹)
 21 ἀναστάς om. MA 22 καὶ ποιήσον ἐκεῖ ἡμέρας MA 23 οὖν MA:
 δη ceteri

1—15 N fol. 150r: ὅταν—γῆν.
 αἰσθητά.

5—9 Pal. fol. 27v κινεῖται μὲν ἡ ψυχὴ—

χρόνον διὰ τὰς τοῦ συνδέτου σώματος ἀνάγκας, ὁ δὲ μακρὸς αἰὼν αὐτῷ
καὶ βίος ἐν τῇ νοητῇ πόλει ταμιεύεται; (9.) παρὸ μοι δοκεῖ καὶ ὁ 47
πάππος αὐτοῦ τῆς ἐπιστήμης, Ἀβραὰμ ὄνομα, μὴ πολλὸν χρόνον ὑπο-
μεῖναι τῇ Χαρρὰν ἐνδιατρίψαι. λέγεται γὰρ ὅτι „Ἀβραὰμ ἦν ἐτῶν ἑβδο-
5 μήκοντα πέντε, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ Χαρρὰν“ (Gen. 12, 4), καίτοι τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ Θάρρα, ὃς ἐρμηνεύεται κατασκοπὴ ὄσμης, μέχρι τελευτῆς ἐν αὐτῇ
p. 628 M. βιώσαντος. ῥητῶς γοῦν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς | δηλοῦται, ὅτι „ἀπέ- 48
θανε Θάρρα ἐν Χαρρὰν“ (Gen. 11, 32)· κατάσκοπος γὰρ ἦν ἀρετῆς,
οὐ πολίτης, καὶ ὄσμαϊς ἀλλ’ οὐ τροφῶν ἀπολαύσειν ἐχρήτο, μήπω ἱκανὸς
10 ὢν ἐμπίπλασθαι φρονήσεως, ἀλλὰ μὴδὲ γεύεσθαι, τοῦτο δ’ αὐτὸ μόνον
ὄσφραίνεσθαι. καθάπερ γὰρ τοὺς θηρατικὰς τῶν σκυλάκων λόγος ἔχει 49
καὶ τὰ πορρωτάτω τῶν θηρίων πτώματα ῥινηλατοῦντας ἀνευρίσκειν ἡχο-
νημένους ὑπὸ φύσεως διαφερόντως τὴν περὶ τὰς ὄσμάς αἴσθησιν, τὸν
αὐτὸν τρόπον τὴν ἀπὸ δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ἀναδιδομένην
15 ἡδεῖαν αὔραν ὁ παιδείας ἐραστῆς ἰχνηλατεῖ καὶ ποθεῖ μὲν ἐκείναις ἐντυ-
χεῖν, ἐξ ὧν ἀναδίδεται τὸ θαυμασιώτατον γάνωμα τοῦτο, μὴ δυνάμενος
δ’ ἐν κύκλῳ κενὴν περιάγει τὴν κεφαλὴν, ὄσφραϊνόμενος αὐτὸ μόνον
καλοκάγαθίας καὶ σιτίων ἱερωτάτης κνίσσης· οὐ γὰρ ἀρνεῖται λίχνος ἐπι-
στήμης καὶ φρονήσεως εἶναι. μακάριοι μὲν οὖν οἷς ἐξεγένετο τῶν σο- 50
20 φίας φίλων ἀπόνασθαι καὶ τῶν θεωρημάτων καὶ δογμάτων αὐτῆς
ἐστιαθῆναι καὶ ἐνευφρανθεῖσιν ἔτι διψῆν, ἄπληστον καὶ ἀκόρεστον ἐπι-
φερομένοις ἕμερον ἐπιστήμης. δευτέρα δ’ οἴσονται, οἷς ἀπολαῦσαι μὲν 51
οὐκ ἐξεγένετο τῆς ἱερᾶς τραπέζης, κνισσοῦν δὲ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς·
αὔραις γὰρ ἀρετῆς οὗτοι ζωπηρηθήσονται, καθάπερ τῶν καμνόντων οἱ

I συνδέτου GFHP	post ἀνάγκας e. gr. παροικεῖ addiderim, βιώναι subaudit
Cohn 4 τὴν MA	4. 5 οἱ MAHP 6 κατασκοπῆς G ὄσμης
(sic) G, ὄσμης F	post μέχρι add. τῆς, ut vid., P ³ 7 γοῦν MA: οὖν ceteri,
μὲν οὖν v	ἀναγραφαῖς MA: γραφαῖς GBP, γραφῆς F δουλοῦται A
8 Χαρρᾶ GFHP	ἦν ἀρετῆς] ἀρετῆς ἦν A 9 ὄσμαϊς (sic) G, ὄσμαϊς F
ἀπλάουσι HP	10 ἐμπίπλασθαι M γεύεσθαι A 11 θηρευτικὸς G ²
12 πορρωτάτα F	13 φύσεως MA: τῆς φύσεως ceteri ὄσμάς G,
ὄσμάς F	14 τὴν ἀπὸ δικαιοσύνης om. G ¹ , τὴν s. s. G ² τῆς ἀρετῆς τῆς ἄλλης
BP 15 ἄβραν M	ὁ om. G ¹ FHP ¹ 16 ἐξ ὧν ἀναδίδεται post τοῦτο
transp. G	16. 17 μὴ δυνάμενος δ’ ἐν κύκλῳ MA: μὴδ’ ἐν κύκλῳ δυνάμενος ceteri
17 καινὴν A	αὐτῷ AG 18 καὶ fort. secl. vel ἀρετῶν pro σιτίων scrib.
κνίσσης HP	19 ἐξεγένοντο G 21 ἐνευφρανθεῖσιν Cohn: εὐφρανθεῖσαι G,
ἀνευφρανθεῖσιν ceteri	ἔτι om. GFHP ¹ 21. 22 ἐπιφερομένος G, περιφερομένοις
coni. Mang.	22 δευτερεῖα coni. Mang. 23 ἐγένετο H κνισσοῦν MHP
ταῖς et ψυχῆς G	24 ζωπηρηθήσονται F

παρειμένοι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τροφῇ χρῆσθαι τὰς εἰς ἀνάληψιν προσ-
 φέρονται ὁσμάς, ἃς ἱατρῶν παῖδες λιποθυμίας ἄκη σωτήρια προευτρεπί-
 52 ζονται. (10.) καταλιπὼν μέντοι τὴν Χαλδαίαν γῆν εἰς Χαρρὰν λέγεται
 μτανίστασθαι Θάρρα, τὸν τε υἱὸν Ἀβραάμ καὶ τοὺς ὁμογίους τῆς οἰκίας
 ἐπαγόμενος, οὐχ ἔν' ὡς παρὰ συγγραφέως ἱστορικοῦ μάθωμεν, ὅτι μετα- 5
 νάσται τινὲς ἐγένοντο, τὴν μὲν πατρίαν γῆν καταλιπόντες, τὴν δὲ ἐξήν
 ὡς πατρίδα οἰκῆσαντες, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ μᾶθημα βιωφελέστατον καὶ
 53 ἀριόττον ἀνθρώπων μὴ ἀμεληθῆναι. τί δὲ τοῦτό ἐστι; Χαλδαῖοι μὲν
 ἀστρονομοῦσιν, οἱ δὲ τῆς Χαρρὰν πολῖται περὶ τὸν τῶν αἰσθήσεων τόπον
 πραγματεύονται. φησὶν οὖν ὁ ἱερὸς λόγος τῷ κατασκόπῳ τῶν τῆς φύσεως 10
 πραγμάτων· τί περὶ ἡλίου ζητεῖς, εἰ ποδιαῖός ἐστιν, εἰ τῆς γῆς μείζων
 ἀπάσης, εἰ πολλαπλάσιος αὐτῆς; τί δὲ περὶ φωτισμῶν σελήνης, εἰ νόθον
 ἔχει φέγγος, εἰ γνησίῳ μόνῳ χρῆται; τί δὲ περὶ τῆς τῶν ἄλλων ἀστέρων
 54 φύσεως ἢ περιφορᾶς ἢ συμπαθείας πρὸς τε ἀλλήλους καὶ τὰπίγεια; τί
 δὲ βαίνων ἐπὶ γῆς ὑπὲρ νεφέλας πηδᾶς; τί δ' ἀπτεσθαι τῶν ἐν αἰθέρι 15
 φῆς δύνασθαι προσερισζόμενος χέρσῳ; τί δὲ περὶ τῶν ἀτεκμάρτων
 τεκμαίρεσθαι τολμᾶς; τί δὲ πολυπραγμονεῖς ἂ μὴ σε δεῖ, τὰ μετέωρα;
 τί δὲ τὴν ἐν τοῖς μαθήμασιν εὐρεσιλογίαν ἄχρῃ οὐρανοῦ τείνεις; τί δ'
 ἀστρονομεῖς μετεωρολεσχῶν; | μὴ τὰ ὑπὲρ σε καὶ ἄνω, ὧ οὗτος, ἀλλὰ p. 629 M.
 τὰ ἐγγὺς σουτοῦ κατανόησον, μᾶλλον δὲ σουτὸν ἀκολακεύτως ἐρευνήσον. 20
 55 πῶς οὖν ἐρευνήσεις; ἴθι νοερώς εἰς Χαρρὰν τὴν ὀρυκτὴν, τὰς τρώγλας
 καὶ ὁπᾶς τοῦ σώματος, καὶ ἐπίσκεψαι ὀφθαλμούς, ὦτα, ῥίνας, τὰ ἄλλα

1 διὰ GFHP¹: καὶ διὰ MAP² τροφαῖς GFHP τὰς] ταῖς GFHP 1. 2 προσφέ-
 ροντες GHP, προσφέροντ' F 2 ὁσμάς GF ἃς om. GFHP 3 λιποθυμίας ἀεστή-
 ρια (ἄκη σωτήρια scripsi) MA: ἄκη λιποθυμίας (sic G, hoc recerpi, λιποθυμίας F, λι-
 ποθυμίας HP) σωτήρια GFHP 2. 3 προσευτρεπίζονται GFHP 3 Χαλδαίαν MA:
 Χαλδαίων ceteri 4 τε MA: δὲ ceteri ὁμογίους scripsi: ὁμογνώμονας codd.
 οἰκίας HP 5 ἱστορικοῦ secl. Cohn 7 post καὶ add. νοερὸν GFHP 8 ante
 ἀνθρώπων ras. in H μόνῳ post ἀνθρώπων add. GFHP, ἐπιστήμονι conl.
 Mang. τοῦτ' HP 9 τρόπον F 10 φησὶ MA οὖν GFHP²: γοῦν MA,
 οὐκ L¹, om. H¹ 13 εἰ] ἢ H² ἀστέρων A 14 prius ἢ] εἰ F εἰσφο-
 ρᾶς G, φορᾶς FHP τὰπίγεια M: τὰ ἐπίγεια ceteri 14. 15 ἐπίγεια—βαίνων
 om. G 18 εὐρησιλογίαν G, εὐρησιλογίαν H¹P 19 ὑπὲρ σε καὶ ἄνω MA:
 ὑπερνωκείνια ceteri 20 σουτοῦ MA: ἐαυτοῦ GFHP², αὐτοῦ H¹P 21 εὐρή-
 σεις F(?) H, tum ἐάν ἐπιτόχης add. GFHP, ἐρευνήσας ἂν ἐπιτόχης (immo ἐπιτόχους) conl.
 Mang. ἴθ' A νοερώς om. MA 22. 217,1 καὶ τὰ ἄλλα ἔσα conicio

11—14 de fontibus v. Sitzungsberichte l. c. p. 1075. 1076.

19 cf. Usener,

Epicurea p. 229, 1. Norden in supplem. annal. philolog. XVIII p. 270.

ἄσα καὶ αἰσθήσεως ὄργανα, καὶ φιλοσόφησον ἀναγκαιοτάτην καὶ πρεπω-
 δεστάτην φιλοσοφίαν ἀνθρώπων, ζητῶν, τί ὄρασις, τί ἀκοή, τί γεῦσις, τί
 ὄσφρησις, τί ἀφή, τί καὶ συνόλως αἰσθησις· κάπειτα τί τὸ ὄραν καὶ πῶς
 ὄραν, τί τὸ ἀκούειν καὶ πῶς ἀκούεις, τί τὸ ὄσφραίνεσθαι ἢ γεύεσθαι ἢ
 5 ἀπτεσθαι καὶ πῶς ἕκαστον αὐτῶν εἴωθε γίνεσθαι. πρὶν δὲ τὸν ἴδιον 56
 οἶκον καλῶς ἐπεσκέφθαι, τὸν τοῦ παντὸς ἐξετάζειν οὐχ ὑπερβολὴ μα-
 νίας; καὶ οὐκω σοι μείζον ἐπίταγμα ἐπιτάττω, τὴν σαυτοῦ ψυχὴν ἰδεῖν
 καὶ τὸν νοῦν, ἐφ' ᾧ μέγα φρονεῖς· καταλαβεῖν γὰρ αὐτὸν οὐποτε δυνήση.
 ἀνάβαινε νῦν εἰς οὐρανὸν καὶ καταλαζονεοῦ περι τῶν ἐκεῖ, μήπω δεδυ- 57
 10 νημένος γινῶναι κατὰ τὸ ποιητικὸν γράμμα

ὅτι τοι ἐν μεγάροισι κακὸν τ' ἀγαθὸν τε τέτυκται,
 καταγαγῶν δ' ἀπ' οὐρανοῦ τὸν κατάσκοπον καὶ ἀντισπάσας ἀπὸ τῆς ἐκεῖ
 ζητήσεως γινῶθι σαυτὸν, εἶτα καὶ τοῦτ' ἐπιμελῶς ἐκπόνησον, ἵνα τῆς
 ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας ἐπιλάχῃς. τὸν τρόπον τοῦτον Θάρρα μὲν 58
 15 Ἑβραῖοι, Σωκράτην δὲ Ἑλληνες ὀνομάζουσι· καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἐγγράσαι
 φασὶν τῇ περὶ τοῦ γινῶθι σαυτὸν ἀκριβεστάτῃ σκέψει, μηδὲν ἕξω τῶν
 καθ' ἑαυτὸν φιλοσοφοῦντα. ἀλλ' ὁ μὲν ἄνθρωπος ἦν, Θάρρα δ' αὐτὸς
 ὁ λόγος ὁ περὶ τοῦ γινῶναι τινα ἑαυτὸν προκειμένος οἷα δένδρον εὐερ-
 νέστατον, ἵν' ἔχοιεν εὐμαρῶς οἱ φιλάρετοι τὸν περὶ ἡθοποῖαν δρεπόμενοι
 20 καρπὸν σωτηρίου καὶ ἡδίστης ἐμπίπλασθαι τροφῆς. τοιοῦτοι μὲν ἡμῖν 59
 οἱ φρονήσεως κατάσκοποι, τῶν δὲ ἀθλητῶν καὶ ἀγωνιστῶν αὐτῆς αἰ-
 φύσεις τελειότεραι· δικαιοῦσι γὰρ οὗτοι τὸν περὶ τῶν αἰσθήσεων σύμ-
 παντα λόγον ἀκριβῶς καταμαθόντες ἐπὶ τι μείζον ἕτερον χωρεῖν θεώ-

1 ἄσα καὶ MA: καὶ GH, καὶ ἄσα P, om. F αἰσθήσεως MA(ι: τῶν αἰσθήσεων Fv,
 αἰσθήσεων HP φιλοσόφησον] φιλοσοφωτάτην φιλοσοφίαν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν HP
 2 ἀνθρώπων ζητῶν MA: ἀληθεῖ, tum gas., ζητῶν (ι; ἀληθεια ἀνθρώπων ζητῶν F, ἀληθεια
 8'
 (ἀληθειαν L) ἀναζητῶν HL, ἀλη ἀνω ζητῶν (ἀνω ζητῶν rursus del.) P
 3 primum τί om. GFHP τὸ om. L 4 ὄραν— πῶς om. A
 5 γίνεσθαι GFHP 6 συνεπεσκέφθαι G 9. 10 δυνάμενος GFHP 11 ὅτι
 MAFP τε om. AP τέτυκται F 12 καταγαγῶν δ' MA: κάταγε
 τῶν (τῶν rursus del. P) ceteri, κατὰγων δ' per errorem Mang. ἀντι πάσας A
 13 εἶτα om. GFHP, fort recte 14 εὐδαιμονίας MAP²: ἐπιμελείας ceteri
 τὸν (om. τρόπον) τοῦ Θάρρα F Θάρραν H² 16 σκέψει MAFP, mg. H:
 γνώσει GHL, mg. P² τῶν] τὸν A 17 ἑαυτὸν GFHP: αὐτὸν MA
 18. 19 εὐθαλέστατον A 19 περὶ] πρὸς MA 20 ἐμπίπλασθαι M
 22 τελειότεραι MA: τελειότεραι GFHP 23 χωρεῖν MA: ἐλθεῖν ceteri

- 60 ρημα, καταλιπόντες τὰς αἰσθήσεως ὁπάς, αἱ Χαρρὰν ὀνομάζονται. τούτων ἐστὶν ὁ ἐπιδόσεις καὶ βελτιώσεις πρὸς ἐπιστήμης ἄκρας ἀνάληψιν ἐσχηκῶς Ἀβραάμ· ὅτε γὰρ μάλιστα ἔγνω, τότε μάλιστα ἀπέγνω ἑαυτὸν, ἵνα τοῦ πρὸς ἀλήθειαν ὄντος εἰς ἀκριβῆ γνώσιν ἔλθῃ. καὶ πέφυκεν οὕτως ἔχειν· ὁ λίαν καταλαβὼν ἑαυτὸν λίαν ἀπέγνωκε τὴν ἐν πᾶσι τοῦ 5
| γεννητοῦ σαφῶς προλαβὼν οὐδένειαν, ὁ δ' ἀπογνοῦς ἑαυτὸν γινώσκει p. 630 M.
τὸν ὄντα.
- 61 (11.) Τίς μὲν οὖν ἐστὶν ἡ Χαρρὰν καὶ διὰ τί ὁ ἀπολείπων τὸ τοῦ ὄρκου φρέαρ εἰς αὐτὴν ἔρχεται, δεδηλωται. σκεπτέον δὲ τὸ τρίτον καὶ ἀκρίλουθον, τίς ὁ τόπος, ᾧ ὕπαντᾷ· λέγεται γάρ, ὅτι „ἀπήνησε 10
62 τόπῳ“ (Gen. 28, 11). τριχῶς δὲ ἐπινοεῖται τόπος, ἀπαξ μὲν χώρα ὑπὸ σώματος πεπληρωμένη, κατὰ δεύτερον δὲ τρόπον ὁ θεῖος λόγος, ὃν ἐκπεπλήρωκεν ὅλον δι' ὅλων ἀσωμάτοις δυνάμεσιν αὐτὸς ὁ θεός. „εἶδον“ γὰρ φησὶ „τὸν τόπον οὗ εἰστήκει ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ“ (Exod. 24, 10), ἐν ᾧ μόνῳ καὶ ἱερουργεῖν ἐφῆκεν ἀλλαγῆθαι κωλύσας· διεῖρηται 15
γὰρ ἀναβαίνειν εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός, κἀκεῖ θύειν τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ σωτήρια καὶ τὰς ἄλλας ἀμώμους θυσίας ἀνά-
63 γειν (Deut. 12, 5ss.). κατὰ δὲ τρίτον σημαινόμενον αὐτὸς ὁ θεὸς καλεῖται τόπος τῷ περιέχειν μὲν τὰ ὅλα, περιέχεσθαι δὲ πρὸς μηδενὸς ἀπλῶς, καὶ τῷ καταφυγῆν τῶν συμπάντων αὐτὸν εἶναι, καὶ ἐπειδήπερ αὐτός ἐστι 20
64 χώρα ἑαυτοῦ, κωχωρικῶς ἑαυτὸν καὶ ἐμπερόμενος μόνῳ ἑαυτῷ. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ εἶμι τόπος, ἀλλ' ἐν τόπῳ, καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων ὁμοίως· τὸ γὰρ περιεχόμενον διαφέρει τοῦ περιέχοντος, τὸ δὲ θεῖον ὑπ' οὐδενὸς περιεχόμενον ἀναγκαίως ἐστὶν αὐτὸ τόπος ἑαυτοῦ. μαρτυρεῖ δέ μοι

1 αἰσθήσεις ὡς ὁπάς H	ὀνομάζονται GFHP	3 ἑαυτοῦ (ὄν s. s.) A
4 τοῦ et ὄντος GFHP: τῶν et ὄντων MA (sed v. lin. 7)		5 post ὁ add. γὰρ
GFHP ἐν] ἐπι MA	6 γεννητοῦ AGF	οὐδένειαν A
γινώσκει G	8 διότι F	ἀπολιπῶν GFHP
10 καὶ om. F		ἔτι om.
GHP ¹ ἀπήνησεν GH, tum ἐν add. G, ἐν τῷ FHPN		12 ἐκπεπληρωμένη
GFHP 13 ἐκπεπλήρωκεν] ἀφῆκεν coni. Mang.	14 φησιν F	τοῦ] τὸν P
15 μόνον GFHPN	ἀφῆκεν AFL ² N	ἄλλοθι MA
διῆρηται A, εἰρηται ceteri N	17 alterum τὰ om. GFHPN	ἄλλα A
20 καταφυγεῖν A (corr. Hoesch.)	εἶναι αὐτόν transpos. FHPN, εἶναι καὶ	
αὐτόν G	21 ἑαυτοῦ MAFF ² N: αὐτοῦ GH ¹ P ¹ , αὐτοῦ H ²	21 μόνως αὐτῷ N,
ἑαυτῷ μόνῳ conicio	22 οὐκ οὐκ M: οὐνοῦτ' (i. e. οὐρανοῦ τ', ut vid.) A, οὐκ	
ceteri N	24 ἀναγκαῖος AP	ἐστὶ A
		αὐτὸ om. A
		ἑαυτῷ N

10—24 N fol. 150v: λέγεται — τόπος ἑαυτῷ.
p. 690 P.

18. 19 cf. Clem. Alex. Strom. V 74

λόγιον τὸ χρησθὲν ἐπὶ Ἀβραάμ τὸδε· „ἦλθεν εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν
αὐτῷ ὁ θεός· καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδε τὸν τόπον μακρόθεν“
(Gen. 22, 3. 4). ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν τόπον, εἶπέ μοι, μακρόθεν αὐτὸν εἶδεν; 65
ἀλλὰ μήποτε δυεῖν πραγμάτων ἐστὶν ὁμωνυμία διαφερόντων, ὧν τὸ μὲν
5 ἕτερον θεῖός ἐστι λόγος, τὸ δὲ ἕτερον ὁ πρὸ τοῦ λόγου θεός. ὁ δὲ 66
ἐναγηθεὶς ὑπὸ σοφίας εἰς τὸν πρότερον ἀφικνεῖται τόπον, εὐράμενος
τῆς ἀρεσκείας κεφαλὴν καὶ τέλος τὸν θεῖον λόγον, ἐν ᾧ γενόμενος οὐ
φθάνει πρὸς τὸν κατὰ τὸ εἶναι θεὸν ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτὸν ὄρα μακρόθεν·
μᾶλλον δὲ οὐδὲ πύρρωθεν αὐτὸν ἐκείνον θεωρεῖν ἱκανός ἐστιν, ἀλλὰ τὸ
10 μακρὰν τὸν θεὸν εἶναι πάσης γενέσεως αὐτὸ μόνον ὄρα καὶ τὸ πορρω-
τάτω τὴν κατάληψιν αὐτοῦ πάσης ἀνθρωπίνης διανοίας διψκίσθαι.
μήποτε μέντοι γε οὐδὲ τόπον νῦν ἀλληγορῶν ἐπὶ τοῦ αἰτίου παρεῖληφεν, 67
ἀλλ' ἐστὶ τὸ δηλούμενον τοιοῦτον· „ἦλθεν εἰς τὸν τόπον, καὶ ἀναβλέψας
τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν“ αὐτὸν τὸν τόπον, εἰς ὃν ἦλθε, μακρὰν ὄντα τοῦ
15 ἀκατονομάστου καὶ ἀρρήτου καὶ κατὰ πάσας ἰδέας ἀκαταλήπτου θεοῦ.
p. 631 M. (12.) | τούτων προδιωρισμένων, ὅταν εἰς Χαρράν, τὴν αἰσθησιν, ἔλθη 68
ὁ ἀσκητής, „ὑπαντᾷ τόπῳ“ (Gen. 28, 11), οὔτε τῷ ἐκπεπληρωμένῳ
ὑπὸ σώματος θνητοῦ — μετέχουσι γὰρ αὐτοῦ πάντες οἱ γηγενεῖς ἐκ-
πεπληρωκότες χώραν καὶ τόπον τινὰ κατὰ τὰναγκαῖον ἐπέχοντες —
20 οὔτε τῷ τρίτῳ καὶ ἀρίστῳ, οὐ μόνον ἐννοίαν λαβεῖν ἦν ἀν ἐπὶ τοῦ
φρέατος ποιούμενον τὰς διατριβάς, ὃ προσηγορεύετο ὄρκος, ᾧ τὸ αὐτο-
μαθὲς γένος, Ἰσαάκ, ἐνδιδαιτᾶται μηδέποτε τῆς πρὸς θεὸν πίστεως
καὶ ἀφανοῦς ὑπολήψεως ἀφιστάμενον, ἀλλὰ τῷ μέσῳ λόγῳ θεῖῳ, τὰ
ἄριστα ὑφηγουμένῳ καὶ ὅσα πρόσφορα τοῖς καιροῖς ἀναδιδάσκοντι. οὐ 69
25 γὰρ ἀξίων ὁ θεὸς εἰς αἰσθησιν ἔρχεσθαι τοὺς ἑαυτοῦ λόγους ἐπικουρίας
ἐνεκα τῶν φιλαρέτων ἀποστέλλει· οἱ δ' ἰατροῦσιν καὶ ἐκνοσηλεύουσι τὰ
ψυχῆς ἀρρωστήματα, παραινέσεις ἱερὰς ὥσπερ νόμους ἀκινήτους τιθέντες

1 λόγιον MAFP, in ras. H², L¹: ἄγιον G(H¹)L² post ἐπὶ add. τοῦ GFHP
2 post ὀφθαλμοῖς add. αὐτοῦ GFHP 3 τὸν om. F 4 δυεῖν AGF: δυοῖν
MHP 5 θεῖός MAP²: οἰός ceteri πρὸ] περὶ Turn. δὲ] δὲ
GFHP 6 τῆς σοφίας HP (τῆς om. etiam L) εὐράμενος FH¹L²
9 οὐδὲ] οὐ A τὸ] τῷ F 10 τὸ] τῷ F 11 ἀνθρωπίνης
om. A διωκίσθαι MF: διώκισται H¹P, διακείσθαι GH², κείσθαι A
14 εἶδε MA αὐτὸν τὸν om. MA εἰσῆλθε G 15 πάσης MAG
17 ante ὑπαντᾷ add. οὐχ GFHP 19 κατ' ἀναγκαῖον A 20 ἦν om.
GFHP¹ 21 προσηγορεύεται M, προσηγόρευτος F 23 ὑφιστάμενον P¹
24 οὐ H² 25 ἀξίων (Mang.): ἀπαξίων codd. θεός (αὐτός) conicio 26 ἐνεκα
MA ἀποστέλλει GFHP δὲ GFHP

καὶ ἐπὶ τὰ τούτων γυμνάσια καλοῦντες καὶ τρόπον ἀλειπτῶν ἰσχὺν καὶ
 70 δύναμιν καὶ ῥώμην ἀνανταγώνιστον ἐμφύοντες. δεόντως οὖν εἰς αἰσθησιν
 ἐλθῶν οὐκέτι θεῶν, λόγῳ δ' ὑπαντᾷ θεοῦ, καθὰ καὶ ὁ πάππος αὐτοῦ
 τῆς σοφίας Ἀβραάμ. λέγεται γάρ· „ἀπῆλθε κύριος, ὡς ἐπαύσατο λαλῶν
 τῷ Ἀβραάμ, καὶ Ἀβραάμ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ“ (Gen. 18,33)· 5
 δι' οὗ συνάγεται τὸ λόγοις τοιοῦτοις ἐντυγχάνειν ἱεροῖς, ὧν ὁ πρὸ τῶν
 ὄλων θεὸς ἀπήλλακται, μηκέτι τὰς ἀφ' αὐτοῦ τεινῶν φαντασίας, ἀλλὰ
 71 τὰς ἀπὸ τῶν μεθ' αὐτὸν δυνάμεων. ὑπερφυστάτα δ' ἔχει τὸ μὴ φάναι
 ἐλθεῖν εἰς τὸν τόπον, ἀλλ' ἀπαντῆσαι τόπῳ· ἐκούσιον μὲν γὰρ τὸ
 ἔρχεσθαι, τὸ δ' ἀπαντᾶν πολλὰκις ἀκούσιον, ἵν' ἐξαπιναίως ὁ θεὸς λόγος 10
 ἐπιφαινόμενος ἀπροσδόκητον χαρὰν ἐλπίδος μείζονα ἐρήμη ψυχῇ συνο-
 δοιοπορεῖν μέλλων προτείνη. καὶ γὰρ Μωυσῆς „ἐξάγει τὸν λαὸν εἰς τὴν
 συνάντησιν τοῦ θεοῦ“ (Exod. 19, 17), σαφῶς εἰδῶς ἐρχόμενον αὐτὸν
 ἀοράτως πρὸς τὰς ποθοῦσας ψυχὰς ἐντυχεῖν αὐτῷ.
 72 (13.) Τὴν δ' αἰτίαν ἐπιφέρει, δι' ἣν τόπῳ ὑπήντησεν· „ἔδου“ γάρ 15
 φησιν „ὁ ἥλιος“ (Gen. 28,11), οὐχ ὁ φαινόμενος οὗτος, ἀλλὰ τὸ τοῦ
 ἀοράτου καὶ μεγίστου θεοῦ περιφεγγέστατον καὶ περιαιγέστατον φῶς.
 τοῦθ' ὅταν μὲν ἐπιλάμψῃ διανοίᾳ, τὰ δεύτερα λόγων δύεται φέγγη, πολὺ
 δὲ μᾶλλον οἱ αἰσθητοὶ τόποι πάντες ἐπισκιάζονται· ὅταν δ' ἐτέρωσε
 73 χωρήσῃ, πάντ' εὐθύς ἀνίσχει καὶ ἀνατέλλει. μὴ θαυμάσῃς δέ, εἰ ὁ 20
 ἥλιος κατὰ τοὺς τῆς ἀλληγορίας κανόνας ἐξομοιοῦται τῷ πατρὶ καὶ ἴγ-
 μόνι τῶν συμπαντῶν· θεῶν γὰρ ὁμοιον πρὸς ἀλήθειαν μὲν οὐδέν, αὐτὸ δὲ
 δόξῃ νερόμισται, δύο μόνον ἐστίν, ἀοράτῳ τε καὶ ὁρατῳ, ψυχῇ μὲν
 74 ἀοράτῳ, ὁρατῳ δὲ ἥλιος. τὴν | μὲν οὖν ψυχῆς ἐμφέρειαν δεδῆλωκεν p. 632 M.
 ἐν ἑτέροις εἰπῶν· „ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ 25
 ἐποίησεν αὐτόν“ (Gen. 1,27), καὶ ἐν τῷ κατὰ ἀνδροφόνων τεθέντι νόμῳ
 πάλιν· „ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται,

1 prius καὶ om. Turn. ἀλειπτον G 2 καὶ τρόπον ἀκαταγώνιστον (GHP
 ῥώ (om. μὴν) F ἐκφύοντες MAH 3 δ' MAH²P²: om. GFH¹P¹
 4 ἀπῆλθεν ὁ κύριος GFHP 6 ἱερεῖς L¹ πρὸ] πατῆρ conl. Cohn
 7 ἀπ' αὐτοῦ MA 8 μεθ' ἐκτυῶν G, μεθ' αὐτὴν Turn. δὲ GFHP
 9 τὸν om. G ἀλλὰ GFHP ὑπαντῆσαι v 10 ὑπαντᾶν GFHP 11 ἀπο-
 φαινόμενος HP¹ 11. 12 μέλλων συνοδοιοπορεῖν F 12 τὴν om. GFHP 15 δὲ
 GFHP 18 τοῦτο GFHP ἐπιλάμψει L τὰ δεύτερα om. G
 τῶν λόγων P πολλοὶ AGF (corr. Hoesch. in mg. A) 19 ἐτέρως FHP
 20 εἰ om. A (add. Hoesch.) 21 τῆς om. GFHP ἐξομοιοῦνται A 24 ὁ
 ἥλιος F 26 ἐποίησεν αὐτόν om. MA τεθέντι MF: ταθέντι A, τιθέντι GP²,
 τιθεταί H (sed prius εἰ in ras.) P¹

- 79 (Gen. 41, 45). | δεύτερον δὲ ἥλιον καλεῖ συμβολικῶς τὴν αἴσθησιν, ἐπειδὴ p. 633 M.
 τὰ αἰσθητὰ πάντα δεῖκνυται διανοίᾳ. περὶ ἧς λελαλίχεν ὧδε· „ἀνέτειλεν
 ὁ ἥλιος αὐτῷ, ἡνίκα παρῆλθε τὸ εἶδος τοῦ θεοῦ“ (Gen. 32, 31)· τῷ γὰρ
 ὄντι ταῖς ἱερωτάταις ιδέαις καὶ ὡς ἂν εἰκόσιν ἀσωμάτοις ὅταν μηκέτι
 δυνώμεθα συνδιατριβεῖν, ἀλλ' ἐτέρωσε τρεπόμενοι μεταχωρήσωμεν, ἀλλὰ 5
 φωτὶ τῷ κατὰ αἴσθησιν χρώμεθα σκότους πρὸς τὸν ὕγι᾽ λόγον οὐδὲν
 80 ἀπλῶς διαφέροντι· ὅπερ ἀνατείλαν ὄρασιν μὲν καὶ ἀκοήν, ἔτι δὲ γεῦσιν
 καὶ ὄσφρησιν καὶ ἀφῆν ὥσπερ κοιμωμένας ἀνήγειρε, φρόνησιν δὲ καὶ
 δικαιοσύνην ἐπιστήμην τε καὶ σοφίαν ἐργηγορίας εἰς ὕπνον ἔτρεψεν.
 81 οὐ χάριν ἀγνεύειν οὐδένα πρὸ ἐσπέρας φησὶν ὁ ἱερός λόγος (Lev. 10
 11, 24 al.) δύνασθαι, τῆς διανοίας ὑπὸ τῶν κατ' αἴσθησιν κινήσεων ἔτι
 παρευθυμερουμένης. ἄφουκτον δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσι νόμον ἐν ταῦτῳ καὶ
 γνώμην ἀποφαινόμενος τίθησιν, ἐπειδὴν λέγει· „Οὐκ ἔδεται ἀπὸ τῶν
 ἁγίων, ἐὰν μὴ λούσῃται τὸ σῶμα ὕδατι καὶ δύῃ ὁ ἥλιος καὶ γένηται
 82 καθαρός“ (Lev. 22, 6. 7). δηλοῖ γὰρ σαφέστατα διὰ τούτων, ὅτι εὐαγῆς 15
 εἰσάπαν οὐδεὶς ἐστίν, ὡς ταῖς ἁγίαις καὶ ἱεροπρεπέσι χρῆσθαι τελεταῖς,
 ἧ τὰς αἰσθητὰς τοῦ θνητοῦ βίου λαμπρότητας ἔτι τετιμῆσθαι συμβέβηκεν.
 εἰ δέ τις αὐτὰς οὐκ ἀποδέχεται, κατὰ τὸ ἀκόλουθον τῷ φρονήσεως ἐπι-
 λάμπεται φέγγει, δι' οὐ δυνήσεται τὰς τῶν κενῶν δοξῶν ἐκνίπτεσθαι
 83 καὶ ἀπολούεσθαι κηλίδας. ἢ τὸν ἥλιον αὐτὸν οὐχ ὄρας, ὅτι τάναντία 20
 καὶ ἀνατέλλων καὶ δυόμενος ἐργάζεται; ἐπειδὴν γὰρ ἀνίσχη, τὰ μὲν
 κατὰ γῆν ἅπαντα περιλάμπεται, τὰ δὲ κατ' οὐρανὸν ἀποκρύπτεται·
 δύντος δ' ἔμπαλιν οἱ μὲν ἀστέρες προφαίνονται, τὰ δὲ περιγεια συσκιά-
 84 ζεται. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν ἡμῖν, ὅταν μὲν τὸ τῶν αἰσθήσεων
 φέγγος ὡς ἥλιος ἀνατείλῃ, τὰς ὀλυμπίους καὶ οὐρανόους ὡς ἀληθῶς 25
 ἐπιστήμας κρύπτεσθαι συμβέβηκεν· ὅταν δὲ πρὸς δυσμὰς γένηται, τὰς

1 καλεῖ ἥλιον GFHP 2 δείκνυσι GFHP, fort. recte (an ἐπιδείκνυται? cf. § 91)
 διάνοια GF 3 ὁ οἰμ. GFHP 4 εἰκόνα H¹P, εἰκότι H² 5 συντρι-
 βειν F μετατρεπόμενοι (GFH 8 ἀφῆν καὶ ὄσφρησιν GFHP δὲ scripsi:
 τε codd. 9 διανοίας ante εἰς add. H 10 οὐδὲν ἀπὸ ἐσπέρας A
 πρὸς GFHP φησιν ὁ ἱερός λόγος (GFHP: φησὶ Μωσῆς MA 11 τῆς οἰμ.
 GFHP 12 ἐπ' αὐτῷ A 13 ἔδετε A 14 λούσῃτε et ὕδασι A
 16 ἅπαν MGFP¹ οὐδὲ εἰς GFHP ὡς] δε A χρῆσθαι MA: μυῆσθαι
 G, μνεισθαι FHP 17 ὦ, tum ras. G (coni. Mang.): ὦν ceteri τὰς αἰσθητὰς
 MAG²: τὰς ἐσθητὰς ceteri, ταῖς αἰσθηταῖς et λαμπρότησι coni. Mang. λαμπρότητας
 ἔτι scripsi: λαμπρότητος G², λαμπρότητι ceteri 18. 19 ἐπιλάμπει A
 19 φέγγει MA: φωτὶ ceteri 20 καὶ ἀπολούεσθαι om. Turn. ἢ v
 τὰ ἐναντία HP 21 γὰρ MA: μὲν γὰρ ceteri ἀνίσχη conicio
 23 δύναντος (GFHP 26 ἀποκρύπτεσθαι GFP, ἐπικρύπτεσθαι H δυσμαῖς GH

- 91 φησιν ἔσεσθαι τὸν μόνον ἴλεω. διὰ τί; ὅτι, ἐὰν ὑπολαβοῦσα διάνοια
 λήσεσθαι τὸ θεῖον ἀδικοῦσα, ὡς μὴ πάντα καθορᾶν δυνάμενον, κρύφα
 καὶ ἐν μυχοῖς διαμαρτάνη καὶ μετὰ ταῦτα εἴτ' ἐξ αὐτῆς εἴτε καὶ ὑψη-
 γησαμένου τινὸς ἐννοήσῃ, ὅτι ἀμήχανον ἄδηλον εἶναι τι τῷ θεῷ, καὶ
 ἑαυτὴν καὶ τὰς ἑαυτῆς πράξεις ἀπάσας ἀναπτύξῃ καὶ εἰς μέσον προενεγ- 5
 κοῦσα καθάπερ εἰς ἡλιακὸν φῶς ἐπιδείξεται τῷ τῶν ὄλων ἐπισκόπῃ
 φήσασα μετανοεῖν ἐφ' οἷς πρότερον ἀγνώμονι γνώμη χρωμένη κακῶς
 ἐδόξαζε — μηδὲν γὰρ ἄδηλον, γνώριμα δὲ καὶ δῆλα πάντα, οὐ τὰ πρα-
 χθέντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιζόμενα κατὰ πολλὴν περιουσίαν ὑπάρχειν
 αὐτῷ —, κεκάθαρται καὶ ὠφέληται καὶ τὸν ἐφεστῶτα κολαστὴν ἔλεγχον 10
 ἡμέρωνκεν ὀργῇ δικαίᾳ χρώμενον, εἰ τὸ μετανοεῖν ἀδελφὸν νεώτερον ὄν
 92 τοῦ μηδ' ὄλων ἁμαρτεῖν ἀποδέχεται. (16.) φαίνεται μέντοι καὶ ἐτέρωθι
 κατὰ σύμβολον ἐπὶ τοῦ αἰτίου τὸν ἥλιον παραλαμβάνων, ὡς ἐν τῷ γρα-
 φέντι νόμῳ περὶ τῶν ἐπ' ἐνεχύροις δανειζόντων· λέγε τὸν νόμον· „ἐὰν
 ἐνεχύρασμα ἐνεχυράσῃς τὸ ἱμάτιον τοῦ πλησίον, πρὸ δυσμῶν ἡλίου ἀπο- 15
 δώσεις αὐτῷ· ἔστι γὰρ τοῦτο περιβόλαιον αὐτῷ μόνον, τοῦτο τὸ ἱμάτιον
 ἀσχημοσύνης αὐτοῦ. ἐν τίνι κοιμηθήσεται; ἐὰν οὖν καταβοήσῃ πρὸς
 93 μέ, εἰσακούσομαι αὐτοῦ· ἐλεήμων γὰρ εἰμι“ (Exod. 22, 26. 27). ἄρ'
 οὐκ ἄξιον τοὺς οἰομένους τὴν τσσαύτην σπουδὴν εἶναι τῷ νομοθέτῃ περὶ
 ἀμπεχόνης, εἰ καὶ μὴ ὀνειδίζειν, ἀλλὰ τοί γε ὑπομιμνήσκειν φάσκοντας· 20
 τί λέγετε, ὦ γενναῖοι; ὁ τῶν ὄλων κτίστης καὶ ἡγεμὼν ἐλεήμονα ἑαυτὸν
 ἐφ' οὕτως εὐτελοῦς πράγματος, ἱματίου μὴ ἀποδοθέντος χρεώστη
 94 | πρὸς δανειστοῦ, καλεῖ; τὸ μέγεθος καθάπαξ τῆς ἀρετῆς τοῦ πάντα p. 635 M.

1 γενέσθαι A	post ἴλεω (ἴλεων HP) add. τῷ λαῷ GFHP	3 ἐν—alt. καὶ
om. G	ταῦτ' GF	εἴτ' MA: εἴτε καὶ ceteri
4 ἐννοήσῃ A	τῷ om. FHP	5 ἀναπτύξει AG
GFHP: ἐνεγκοῦσα MA	6 φῶς MA: φέγγος ceteri	5. 6 προενεγκοῦσα
ταῦτα G	8 πάντα καὶ δῆλα GFHP	10 κεκάθαρται om. A (add. Hoesch.)
ἀπολέλουται conl. Mang.	11 δικαίῳ GHP	χρώμενος A
om. A	ὄν om. A	12 ἁμαρτεῖν] ἁμαρτάνειν ὄν A
ἀποδέχεται (sc. διάνοια) conicio, aut lin. 11 (μῆ) δικαίᾳ leg.	14 post νόμον add. ἐνο- ρῶ GFH ² , ἐν ὧ P(H ¹)	λέγεται F, λέγειν H ²
16 αὐτῷ MA: αὐτό GFHP	αὐτὸ H ¹ L	τοῦτο τὸ ex LXX scripsi (cf. ad § 101. 109): τὸ A; ras., tum τὸ P, τοῦτο ceteri
ante ἐν add. καὶ AP ²	οὖν MAP ² : om. ceteri	20 ἀμπεχόνην F, fort. recte
21 ὁ MA: ὅτι FH ¹ P ¹ , ὅτι ὁ GH ² P ²	22 μῆ om. H ¹ P ¹	
χρέος τὸ G ¹ , χρέους τοῦ G ²	23 δανειστὴν GFH ¹ P ¹	καλεῖ] παρέχει
coniciebam	ante τὸ add. τῶν mg. G	καθάπαξ GFHP: om. MA
τὰ πάντα H ²		

μεγάλου θεοῦ μὴ συνεωρακότεων τοιαῦτ' ἐστὶν ὑπολαμβάνειν καὶ τὴν
 ἀνθρωπίνην μικρολογίαν τῇ ἀγενήτῳ καὶ ἀφθάρτῳ καὶ πλήρει μακαριό-
 τητος καὶ εὐδαιμονίας φύσει παρὰ θέμιν καὶ δίκην προσνέμοντων. τί 95
 γὰρ ἄτοπον ποιοῦσιν οἱ τὰ ῥύσια κατέχοντες δανεισται παρ' αὐτοῖς,
 5 ἄχρις ἂν τὰ ἴδια ἀναπράξωνται; πένητες οἱ χρεῶσται, φήσει τις ἴσως,
 καὶ ἄξιον ἐλεεῖν αὐτούς. εἴτ' οὐκ ἄμεινον ἦν γράψαι νόμον, δι' οὗ
 τούτους ἐρανοῦσι μᾶλλον ἢ χρεώστας ἀποφανοῦσιν ἢ ἐπ' ἐνεχύροις
 τοῦ δανείζειν κωλύουσιν; ὁ δὲ ἐφείς οὐκ ἂν εἰκότως ἐπὶ τοῖς δ
 ἔλαβον πρὸ καιροῦ μὴ προιεμένοις δυσχεραῖνοι ὡς ἀσεβοῦσι. πενίας δ' 96
 10 εἰς αὐτὰ τις ἐλθὼν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰ πέρατα καὶ ῥάκιον ἐν ἀμπεχό-
 μενος δάνειστας καινοὺς ἐπάγεται τὸν ἀπὸ τῶν ὀρώντων παρὶς ἔλεον,
 δε τοῖς κεχρημένοις ταῖς τοιαύταις κακοπραγίαις κατ' οἰκίαν καὶ παρ'
 ἱεροῖς καὶ ἐν ἀγορᾷ καὶ πανταχοῦ προκέχεται; νυνὶ δὲ καὶ ὁ μόνον 97
 εἶχε προκάλυμμα αἰδοῦς, ὃ τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα συνεσκίαζε, τοῦτο
 15 φέρων προὔτεινε· ῥύσιον ὑπὲρ τίνος, εἰπέ μοι; ἢ ὑπὲρ ἐτέρας ἀμείνονος
 ἐσθῆτος; τροφῆς μὲν γὰρ ἀναγκαίας ἄπορος οὐδεὶς, ἄχρις ἂν πηγαὶ μὲν
 ἀναβλύζωσι, ποταμοὶ δὲ χεῖμαρροι πλημμυρῶσι, γῆ δὲ τοὺς ἐτησίους
 ἀναδιδῶ καρπούς. οὕτω δὲ ἡ βαθύπλουτός τις ἢ λίαν ὤμδος ὁ δανειστής, 98
 ὡς ἡ τετραδραχμον, τάχα δὲ καὶ ἔλαττον ἐθέλειν τῷ συμβαλεῖν ἢ οὕτω
 20 πενιχρῶ δανείζειν ἀλλὰ μὴ χαρίζεσθαι, ἢ ὁ μόνον ἦν ἱμάτιον ἐκείνῳ
 λαμβάνειν ἐνέχυρον, ὅπερ ἐτέρῳ ὀνόματι λωποδοτεῖν εἰκότως ἂν λέγοιτο;

1 μὴ add. H² post συνεωρακότεων add. μηδὲ συνορώντων GFHP ἐστὶ τοιαῦθ'
 GFHP 2 μικρολογίαν A: μικρολογίαν ceteri ἀγενήτῳ AGF 3 προσνέμοντων
 GFHP: προσνέμειν MA 4 αὐτοῖς H²: αὐτοῖς ceteri 5 ἴδια τί διαπράξονται G
 cum ras. post δι φησί τις GF 6 ἐλεεῖν corr. in ἐλεῖν P post οὐκ
 add. εὐλογον καὶ GFHP 7 τούτοις v ἀποφανοῦσιν (sic) MA
 ἢ om. MA 8 τοῦ] τὸ conicio κωλύουσιν MAGFP: κωλύσαι H, κωλύει
 Μωυσῆς conicio ἀφείς A 9 προιεμένος G¹H¹P 10. 11 ἐναμπεχό-
 μενος L²v, ἀμπεχόμενος (om. ἐν) HP¹ 11 ἐπάγεται con. Mang. ἔλαιον A
 12 δε F(?)H: οἷς ceteri ante κατ' add. δ GF, ras. in HP 13 ἱεραῖς A
 πανταχῇ P ὁμοιον A 14 τούτῳ A 15 ἢ v 17 ἀνα-
 βλύζωσι GFHP: ἀναβλύσαι MA ποταμοὶ δὲ MAP² (χεῖμαρροι addidi): ποταμῶν
 χεῖμαρροι δὲ GFHP¹, post δὲ add. ποταμῶν H (del. H²) P¹, ποταμοὶ δὲ αὐθιγενεῖς τε καὶ
 χεῖμαρροι con. Mang. πλημμυρῶσι G 18 ἀναδιδῶ scripsi: ἀναδιδῶσι
 codd. οὕτως GFHP φυλόπλουτός conicio prius ἢ] ἢ M
 post ὤμδος add. καὶ A, ἢ λίαν σκαίος GFHP 19 ὡς ἢ] ὡσαι H², ὥστε v
 τετραδὶ δραχμῶν G (μὴ) ἐθέλειν male Mang. οὕτως GF 20 πε-
 νιχρῶς GFHP ὁμοιον A ἱμάτιον ἐκείνῳ GFHP: ἐκείνῳ ἱμάτιον MA
 21 ὁ περαιτέρῳ A λωποδοτεῖν G

καὶ γὰρ λωποδύταις ἔθος ἀπαμπίσχουσι τὰς μὲν ἐσθῆτας ἀφαιρεῖσθαι,
 99 γυμνοὺς δὲ τοὺς ἔχοντας ἀποφαίνειν. διὰ τί δὲ νυκτὸς μὲν καὶ τοῦ μὴ
 ἀνείμονά τινα κοιμηθῆναι προϋνόησεν, ἡμέρας δὲ καὶ τοῦ μὴ ἐργηγορότα
 γυμνὸν ἀσχημονεῖν οὐκέθ' ὁμοίως ἐφρόντισεν; ἢ οὐ νυκτι μὲν καὶ
 σκότῳ κρύπτεται πάντα, ὡς ἦττον ἢ μὴδ' ὄλως αἰδεῖσθαι, ἡμέρα δὲ 5
 100 καὶ φωτὶ ἀνακαλύπτεται, ὡς τότε μᾶλλον ἐρυθριαῖν ἀναγκάζεσθαι; διὰ τί
 δ' οὐ διδόναι τὸ ἱμάτιον, ἀλλ' ἀποδιδόναι προσέταξεν; ἀπόδοσις γὰρ
 ἐπ' ἄλλοτρίοις γίνεται, τὰ δ' ἐνέχυρα τῶν δεδανεικῶτων μᾶλλον ἢ τῶν
 δεδανεισμένων ἐστίν. ἐκαῖνο δὲ οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι λαβόντι τῷ χρεώστῃ
 πρόσκοιτον τὸ ἱμάτιον οὐ προσέταξε μεθ' ἡμέραν περιελεῖν ἀναστάντι 10
 101 καὶ κοιμῆσαι τῷ δανειστῇ; καὶ μὴν τῷ γε τῆς ἐρμηνείας ἰδιοτρόπῳ καὶ
 ὁ βραδύτατος ἕτερόν τι τοῦ ῥητοῦ κατανοεῖν ἂν | προσαχθεῖη· μᾶλλον p. 636 M.
 γὰρ ἀφορισμῶ ἢ παραινέσει ἔοικε τὸ διάταγμα. παραινῶν μὲν γὰρ
 εἶπεν ἂν τις· τὸ ἐνεχυρασθὲν ἱμάτιον, ἐὰν τοῦτ' ἢ μόνον τῷ χρεώστῃ,
 πρὸ ἐσπέρας ἀπόδος, ἔν' ἔχῃ νύκτωρ ἀμπέχεσθαι, ἀφοριζόμενος δὲ 15
 οὕτως, ὡς νῦν ἔχει· «ἔστι γὰρ τοῦτο περιβόλαιον αὐτῷ μόνον, τοῦτο τὸ
 ἱμάτιον ἀσχημοσύνης αὐτοῦ· ἐν τίνι κοιμηθήσεται» (Exod. 22, 27);
 102 (17.) ταῦτα μὲν δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς τῆς ῥητῆς πραγματείας
 σοφιστὰς καὶ λίαν τὰς ὀφρῦς ἀνεσπακότας εἰρήσθω, λέγωμεν δὲ ἡμεῖς
 ἐπόμενοι τοῖς ἀλληγορίας νόμοις τὰ πρόποντα περὶ τούτων. φάμεν 20
 τοῖνον λόγου σύμβολον ἱμάτιον εἶναι. τὰς τε γὰρ ἀπὸ κρυμοῦ καὶ θαλ-
 πους εἰωθυίας τῷ σώματι κατασκήπτειν βλάβας ἐσθῆς ἀπωθεῖται καὶ
 ἐπισκιάζει τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα καὶ ἔστιν ἀρμόττων σώματι κόσμος
 103 ἢ ἀμπεχόνη. κατὰ τὸ παραπλήσιον μέντοι καὶ ἀνθρώπῳ λόγος

1. 2 καὶ γὰρ — τοὺς om. F ἀπαμπίσχουσι G 2 ὄχοντας FH(P¹) alt. δὲ]
 δὴ L μὴ om. F 3 ἡμέρα A 4 ἢ οὐ] ἢ οὖν H¹P, οἶον L
 6 ποτὲ A διότι F 7 δὲ GFHP 8 δὲ GFHP 9 ἐστίν AGF:
 εἰσίν MHP τῷ λαβόντι transp. HP 10. 11 περιελεῖν ἀναστάντι καὶ (καὶ om. A)
 MA: πάλιν ceteri, πάλιν ἀναστάντι conicio 11 ἰδίῳ τρόπῳ A 12 βρα-
 δύτητος L¹, βραδύτερος L² προσαχθεῖη HP 13 εἰκὸς G, ἔοικεν ante
 ἢ transpos. H 14 ἐνεχυρασθὲν A τοῦτ' ἢ M: τοῦτι A, τοῦτο ἢ ceteri
 15 πρὸς ABP ἐσπέρας A ἀπόδος, tum ras. 2 litt. F; ἀπόδοσιν L²
 ἔχει GFHP 16 post ἔχει vid. add. ἀποδώσεις αὐτῷ post prius
 τοῦτο add. τὸ GFHP τὸ A: om. ceteri 17 αὐτῷ GFHP
 19 εἰρήσθαι prius P, εἰρήσῃ F λέγωμεν M: λέγομεν ceteri δὲ A: δὴ
 M, γὰρ ceteri 20 τοῖς] τοῖς τῆς A 21 τὸ ἱμάτιον P post ἀπὸ ras. 2—3
 litt. G κρύουσι GFHP 22 εἰωθυίας F κατασκήπτει A 23 ἐπι-
 σκιάζεται A ἀρμόττων A κόσμου F 24 ἢ om. GFHP ἀμπεχο-
 μένη A ἀνθρώπῳ G

δῶρημα κάλλιστον ἐδόθη παρὰ θεοῦ, πρῶτον μὲν κατὰ τῶν νεωτερι-
ζόντων εἰς αὐτὸν ὄπλον ἀμυντήριον — ὡς γὰρ τῶν ἄλλων ἕκαστον
ζφῶν ἢ φύσις οἰκείους ἔρκεσιν ὠχύρωσε, δι' ὧν τοὺς ἐπιχειροῦντας
ἀδικεῖν ἀποκρούσεται, καὶ ἀνθρώπων μέγιστον ἔρυμα καὶ φρουρὰν ἀκα-
5 θαίρετον λόγον δέδωκεν, οὗ κραταιῶς οἶα πανοπλίας ἐνειλημμένους
οἰκειῶν καὶ προσφύεστατον ἔξει δορυφόρον· τούτῳ δὲ προαγωνιστῇ χρώ-
μενος δυνήσεται τὰς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιφερομένας ἀπαθεῖσθαι
ζημίας —, δευτέρον δὲ καὶ αἰσχύνης καὶ ὄνειδῶν ἀναγκαιότατον περι- 104
βλημα — δευτέρως γὰρ συγκρούσαι καὶ συσκιασαι τὰς ἀμαρτίας τῶν
10 ἀνθρώπων λόγος —, τρίτον δὲ πρὸς ὄλου τοῦ βίου κόσμον· ὁ γὰρ
βελτιῶν ἕκαστον καὶ πάντα ἄγων ἐπὶ τὸ κρεῖττον οὗτός ἐστιν. ἀλλὰ 105
γὰρ εἰσι λῶβαί τινες καὶ κῆρες ἀνθρώπων, οἳ καὶ τὸν λόγον ἐνεχυρά-
ζουσιν ἀφαιρούμενοι τοὺς ἔχοντας καί, συναυξῆσαι δέον, ὄλον ὑποτέμ-
νονται, καθάπερ οἱ τὰ τῶν πολεμίων δηοῦντες χωρία καὶ τὸν τε σῖτον
15 καὶ τὸν ἄλλον καρπὸν φθειρεῖν ἐπιχειροῦντες, ὃς ἀφειθείς μεγάλη τοῖς
χρησαμένοις ἂν ὄνησις ἦν. πόλεμος οὖν ἐστὶν ἐνίοις ἀσπονδος καὶ 106
ἀκήρυκτος πρὸς τὴν λογικὴν φύσιν, οἳ τινες τὰς βλάστας αὐτῆς ἀποκεί-
ρουσιν ἐν χρῶ καὶ τὰς πρῶτας ἐπιφύσεις ἐκθλίβουσιν, ἄγονον καὶ
στεῖραν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, καλῶν ἐπιτηδευμάτων ἀπεργαζόμενοι. ὀρμῶ- 107
20 σαν γὰρ ἐστὶν ὅτε πρὸς παιδείαν ἀκατασχέτῳ ῥύμη καὶ πληχθεῖσαν
ἔρωτι τῶν φιλοσοφίας θεωρημάτων ὑπὸ βασκανίας καὶ φθόνου δείσαντες,
μὴ μεγάλα πνεύσασα καὶ ἐπὶ μήμιστον ἀρθεῖσα τὰς γλισχρολογίας
αὐτῶν καὶ πιθανὰς κατὰ τῆς ἀληθείας εὐρέσεις ἐπικλύση χειμάρρου
τρόπον, ἐτέρωσε ταῖς ἑαυτῶν κακοτεχνίαις τὴν φορὰν ἔτρεψαν, εἰς
p. 637 M. βαναύσους καὶ | ἀνελευθέρους τέχνας μετοχτευσάμενοι· πολλὰς δὲ καὶ

2 αὐτὸν om., ὄπλον bis habet F	3 οἰκείαις H ²	ἔρκεσιν MA: ἄλκεσιν
(GFH ¹ P, ἀλκαῖς H ²)	3. 4 τοὺς χειρῶν ἄρχοντας ἀδίκων Oxon. Coll. Novi 143	
4 ἀποκρούεσθαι GF	5 ἔδωκεν GFHP	πανοπλία F ἀνειλημμένους
GFH	6 post οἰκειῶν add. μὲν GFHP	7 ἀπὸ] ἐπὶ F φερομένας H
8 αἰσχῶν con. Mang.	10 ὁ λόγος GFHP	ὄλου FP (con. Mang.): ὄλον
ceteri	11 κρεῖττων F	12 κῆρες HP: κῆραι ceteri
MA	12. 13 ἐνεχυράζουσιν AF	13 ἀφαιρούμεναι A
16 χρησαμένοις coniciō	ἐνίοις ἐστὶν GFHP	18 χρόνων GFHP
τὰς om. A	19. 20 ὀρμώσης et πληχθείσης con. Cohn	20 post παιδείαν
add. τὴν ἱερὰν GFHP	21 τῶν] τῆς H ¹ P, om. Mang.	post φιλοσοφίας
add. ἀληθοῦς GFHP	ὑπὸ] ἢ τὰς A	βασκανίου H
GFHP	γλισχρολογίας MAP ² (con. Mang.): αἰσχρολογίας ceteri	22 μεγάλη
ras. 2 litt., δεινὰς G	εὐρέσεις ante κατὰ transpos. GFHP	23 πιθανὰς] ἐπικλύσει A
24 ante ταῖς add. δὲ PH ¹	αὐτῶν MA	

καὶ γὰρ λωποδύταις ἔθος ἀπαμπίσχοῦσι τὰς μὲν ἐσθῆτας ἀφαιρεῖσθαι,
 99 γυμνοὺς δὲ τοὺς ἔχοντας ἀποφαίνειν. διὰ τί δὲ νυκτὸς μὲν καὶ τοῦ μὴ
 ἀνεῖμονά τινα κοιμηθῆναι προὐνόησεν, ἡμέρας δὲ καὶ τοῦ μὴ ἐργηγοῦντα
 γυμνὸν ἀσχημονεῖν οὐκέθ' ὁμοίως ἐφρόντισεν; ἢ οὐ νυκτὶ μὲν καὶ
 σκότῳ κρύπτεται πάντα, ὡς ἦττον ἢ μὴδ' ὄλως αἰδεῖσθαι, ἡμέρα δὲ 5
 100 καὶ φωτὶ ἀνακαλόπτεται, ὡς τότε μᾶλλον ἐρυθριαῖν ἀναγκάζεσθαι; διὰ τί
 δ' οὐ διδόναι τὸ ἱμάτιον, ἀλλ' ἀποδιδόναι προσέταξεν; ἀπόδοσις γὰρ
 ἐπ' ἀλλοτρίοις γίνεται, τὰ δ' ἐνέχυρα τῶν δεδανεικότων μᾶλλον ἢ τῶν
 δεδανεισμένων ἐστίν. ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι λαβόντι τῷ χρεώστῃ
 πρόσκοιτον τὸ ἱμάτιον οὐ προσέταξε μεθ' ἡμέραν περιελεῖν ἀναστάντι 10
 101 καὶ κομίσει τῷ δανειστῇ; καὶ μὴν τῷ γε τῆς ἐρμηγείας ἰδιοτρόφῳ καὶ
 ὁ βραδύτατος ἕτερόν τι τοῦ ῥητοῦ κατανοεῖν ἂν | προσαχθεῖ· μᾶλλον p. 636 M.
 γὰρ ἀφορισμῷ ἢ παραινέσει ἔοικε τὸ διάταγμα. παραινῶν μὲν γὰρ
 εἶπεν ἂν τις· τὸ ἐνεχυρασθὲν ἱμάτιον, ἐὰν τοῦτ' ἢ μόνον τῷ χρεώστῃ,
 πρὸ ἐσπέρας ἀπόδος, ἴν' ἔχη νύκτωρ ἀμπέχεσθαι, ἀφοριζόμενος δὲ 15
 οὕτως, ὡς νῦν ἔχει· „ἔστι γὰρ τοῦτο περιβόλαιον αὐτῷ μόνον, τοῦτο τὸ
 ἱμάτιον ἀσχημοσύνης αὐτοῦ· ἐν τίνι κοιμηθήσεται“ (Exod. 22, 27);
 102 (17.) ταῦτα μὲν δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς τῆς ῥητῆς πραγματείας
 σοφιστὰς καὶ λίαν τὰς ὀφρῦς ἀνεσπακότας εἰρήσθω, λέγωμεν δὲ ἡμεῖς
 ἐπόμενοι τοῖς ἀλληγορίας νόμοις τὰ πρόποντα περὶ τούτων. φαιμέν 20
 τοῖνον λόγου σύμβολον ἱμάτιον εἶναι. τὰς τε γὰρ ἀπὸ κρυμοῦ καὶ θαλά-
 πους εἰωθυίας τῷ σώματι κατασκήπτειν βλάβας ἐσθῆς ἀπωθεῖται καὶ
 ἐπισκιάζει τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα καὶ ἔστιν ἀρμόττων σώματι κόσμος
 103 ἢ ἀμπεχόνη. κατὰ τὸ παραπλήσιον μέντοι καὶ ἀνθρώπῳ λόγος

1. 2 καὶ γὰρ—τοὺς om. F ἀπαμπίσχοῦσι G 2 ὄχοντας FH(P') alt. δὲ]
 δὴ L μὴ om. F 3 ἡμέρα A 4 ἢ οὐ] ἢ οὖν H'P, ὄσον L
 6 ποτὲ A διότι F 7 δὲ GFHP 8 δὲ GFHP 9 ἐστίν AGF:
 εἰσὶν MHP τῷ λαβόντι transp. HP 10. 11 περιελεῖν ἀναστάντι καὶ (καὶ om. A)
 MA: πάλιν ceteri, πάλιν ἀναστάντι conicio 11 ἰδίῳ τρόπῳ A 12 βρα-
 δύτητος L¹, βραδύτερος L² προσαχθεῖ HP 13 εἰκὸς G, ἔοικεν ante
 ἢ transpos. H 14 ἐνεχυριασθὲν A τοῦτ' ἢ M: τοῦτι A, τοῦτο ἢ ceteri
 15 πρὸς AHP ἐσπέραν A ἀπόδος, tum ras. 2 litt. F; ἀπόδοσιν L²
 ἔχει GFHP 16 post ἔχει vid. add. ἀποδώσεις αὐτῷ post prius
 τοῦτο add. τὸ GFHP τὸ A: om. ceteri 17 αὐτῷ GFHP
 19 εἰρήσθαι prius P, εἰρήσω F λέγωμεν M: λέγομεν ceteri δὲ A: δὴ
 M, γὰρ ceteri 20 τοῖς] τοῖς τῆς A 21 τὸ ἱμάτιον P post ἀπὸ ras. 2—3
 litt. G κρύους GFHP 22 εἰωθείας F κατασκήπτει A 23 ἐπι-
 σκιάζεται A ἀρμόττων A κόσμου F 24 ἢ om. GFHP ἀμπεχο-
 μένη A ἀνθρωπίνῳ G

δῶρημα κάλλιστον ἐδόθη παρὰ θεοῦ, πρῶτον μὲν κατὰ τῶν νεωτερι-
ζόντων εἰς αὐτὸν ὄπλον ἀμυντήριον — ὡς γὰρ τῶν ἄλλων ἕκαστον
ζῶων ἢ φύσις οἰκείους ἔρκεσιν ὠχύρωσε, δι' ὧν τοὺς ἐπιχειροῦντας
ἀδικεῖν ἀποκρούσεται, καὶ ἀνθρώπων μέγιστον ἔρυμα καὶ φρουρὰν ἀκα-
5 θαίρετον λόγον δέδωκεν, οὗ κραταιῶς οἶα πανοπλίας ἐνεπιλημμένους
οἰκείον καὶ προσφυσέστατον ἔξει δορυφόρον· τούτῳ δὲ προαγωνιστῇ χρώ-
μενος δυνήσεται τὰς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιφερομένας ἀπωθεῖσθαι
ζημίας —, δεύτερον δὲ καὶ αἰσχύνῃς καὶ ὕνειδῶν ἀναγκαιότατον περι- 104
βλημα — δεινὸς γὰρ συγκρούσαι καὶ συσκιᾶσαι τὰς ἀμαρτίας τῶν
10 ἀνθρώπων λόγος —, τρίτον δὲ πρὸς ὄλου τοῦ βίου κόσμον· ὁ γὰρ
βελτιῶν ἕκαστον καὶ πάντα ἄγων ἐπὶ τὸ κρεῖττον οὗτός ἐστιν. ἀλλὰ 105
γὰρ εἰσι λῶβαί τινες καὶ κῆρες ἀνθρώπων, οἳ καὶ τὸν λόγον ἐνεχυρά-
ζουσιν ἀφαιρούμενοι τοὺς ἔχοντας καί, συναυξῆσαι δέον, ὄλον ὑποτέμ-
νονται, καθάπερ οἱ τὰ τῶν πολεμίων δηοῦντες χωρία καὶ τὸν τε σῖτον
15 καὶ τὸν ἄλλον καρπὸν φθειρεῖν ἐπιχειροῦντες, δεσ ἀφεθείς μεγάλη τοῖς
χρησαμένοις ἂν ὄνησις ᾖ. πόλεμος οὖν ἐστὶν ἐνίοις ἀσπονδος καὶ 106
ἀκήρυκτος πρὸς τὴν λογικὴν φύσιν, οἷτινες τὰς βλάστας αὐτῆς ἀποκεί-
ρουσιν ἐν χρωῖ καὶ τὰς πρώτας ἐπιφύσεις ἐκθλίβουσιν, ἄγονον καὶ
στεῖραν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, καλῶν ἐπιτηδευμάτων ἀπεργαζόμενοι. ὀρμῶ- 107
20 σαν γὰρ ἐστὶν δετε πρὸς παιδείαν ἀκατασχέτω ρύμη καὶ πληχθεῖσαν
ἔρωτι τῶν φιλοσοφίας θεωρημάτων ὑπὸ βασκανίας καὶ φθόνου δείσαντες,
μὴ μεγάλα πνεύσασα καὶ ἐπὶ μήκιστον ἀρθεῖσα τὰς γλισχρολογίας
αὐτῶν καὶ πιθανὰς κατὰ τῆς ἀληθείας εὐρέσεις ἐπικλύση χειμάρρου
τρόπον, ἐτέρωσε ταῖς ἑαυτῶν κακοτεχνίαις τὴν φορὰν ἔτρεψαν, εἰς
p. 637 M. βαναύσους καὶ | ἀνελευθέρους τέχνας μετοχτευσάμενοι· πολλάκις δὲ καὶ

2 αὐτὸν om., ὄπλον bis habet F	3 οἰκείαις H ²	ἔρκεσιν MA: ἄλκεσιν
GFH ¹ P, ἀλκαῖς H ²	3. 4 τοὺς χειρῶν ἄρχοντας ἀδέκων Oxon. Coll. Novi 143	
4 ἀποκρούεσθαι GF	5 ἔδωκεν GFHP	πανοπλία F ἀνεπιλημμένους
GFH	6 post οἰκείον add. μὲν GFHP	7 ἀπὸ] ἐπὶ F φερομένας H
8 αἰσχῶν conl. Mang.	10 ὁ λόγος GFHP	ὄλου FP (conl. Mang.): ὄλον
ceteri	11 κρεῖττων F	12 κῆρες HP: κῆραι ceteri
MA	12. 13 ἐνεχυράζουσιν AF	13 ἀφαιρούμεναι A
16 χρησαμένοις conicio	ἐνίοις ἐστὶν GFHP	18 χρώων GFHP
τὰς om. A	19. 20 ὀρμώσεως et πληχθείσης conl. Cohn	20 post παιδείαν
add. τὴν ἱερὰν GFHP	21 τῶν] τῆς H ¹ P, om. Mang.	post φιλοσοφίας
add. ἀληθοῦς GFHP	ὀπὸ] ἢ τὰς A	βασκανίου H
GFHP	γλισχρολογίας MAP ² (conl. Mang.): αἰσχρολογίας ceteri	22 μεγάλη]
ras. 2 litt., δεινὰς G	εὐρέσεις ante κατὰ transpos. GFHP	23 πιθανὰς]
24 ante ταῖς add. δε PH ¹	αὐτῶν MA	ἐπικλύσει A

- 60 ρημα, καταλιπόντες τὰς αἰσθήσεως ὁπάς, αἱ Χαρρὰν ὀνομάζονται. τούτων ἐστὶν ὁ ἐπιδόσεις καὶ βελτιώσεις πρὸς ἐπιστήμης ἄκρας ἀνάληψιν ἐσχηκώς Ἀβραάμ· ὅτε γὰρ μάλιστα ἔγνω, τότε μάλιστα ἀπέγνω ἑαυτὸν, ἵνα τοῦ πρὸς ἀλήθειαν ὄντος εἰς ἀκριβῆ γνώσιν ἔλθῃ. καὶ πέφυκεν οὕτως ἔχειν· ὁ λίαν καταλαβὼν ἑαυτὸν λίαν ἀπέγνωκε τὴν ἐν πᾶσι τοῦ 5
| γεννητοῦ σαφῶς προλαβὼν οὐδένειαν, ὁ δ' ἀπογνοῦς ἑαυτὸν γινώσκει p. 630 M.
τὸν ὄντα.
- 61 (11.) Τίς μὲν οὖν ἐστὶν ἡ Χαρρὰν καὶ διὰ τί ὁ ἀπολείπων τὸ τοῦ ὄντος φρέαρ εἰς αὐτὴν ἔρχεται, δεδηλωται. σκεπτέον δὲ τὸ τρίτον καὶ ἀκρίλουθον, τίς ὁ τόπος, ᾧ ὑπαντᾷ· λέγεται γάρ, ὅτι „ἀπήνησε 10
62 τόπῳ“ (Gen. 28, 11). τριχῶς δὲ ἐπινοεῖται τόπος, ἀπαξ μὲν χώρα ὑπὸ σώματος πεπληρωμένη, κατὰ δεύτερον δὲ τρόπον ὁ θεῖος λόγος, ὃν ἐκπεπλήρωκεν ὄλον δι' ὄλων ἀσωμάτοις δυνάμεσιν αὐτὸς ὁ θεός. „εἶδον“ γάρ φησι „τὸν τόπον οὗ εἰστήκει ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ“ (Exod. 24, 10), ἐν ᾧ μόνῳ καὶ ἱερουργεῖν ἐφῆκεν ἀλλαχόθι κωλύσας· διεῖρηται 15
γὰρ ἀναβαίνειν εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός, κἀκεῖ θύειν τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ σωτήρια καὶ τὰς ἄλλας ἀμώμους θυσίας ἀνά-
63 γειν (Deut. 12, 5ss.). κατὰ δὲ τρίτον σημανόμενον αὐτὸς ὁ θεὸς καλεῖται τόπος τῷ περιέχειν μὲν τὰ ὄλα, περιέχεσθαι δὲ πρὸς μηδενὸς ἀπλῶς, καὶ τῷ καταφυγῆν τῶν συμπάντων αὐτὸν εἶναι, καὶ ἐπειδήπερ αὐτός ἐστι 20
64 χώρα ἑαυτοῦ, κευρωτικῶς ἑαυτὸν καὶ ἐμπερόμενος μόνῳ ἑαυτῷ. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ εἶμι τόπος, ἀλλ' ἐν τόπῳ, καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων ὁμοίως· τὸ γὰρ περιεχόμενον διαφέρει τοῦ περιέχοντος, τὸ δὲ θεῖον ὑπ' οὐδενὸς περιεχόμενον ἀναγκαίως ἐστὶν αὐτὸ τόπος ἑαυτοῦ. μαρτυρεῖ δέ μοι

1 αἰσθήσεις ὡς ὁπάς H	ὀνομάζοντο GFHP	3 ἑαυτοῦ (ὄν s. s.) A
4 τοῦ et ὄντος GFHP: τῶν et ὄντων MA (sed v. lin. 7)		5 post ὁ add. γάρ GFHP
	ἐν] ἐπὶ MA	6 γεννητοῦ AGF
γινώσκει G	8 διότι F	ἀπολιπὼν GFHP
		10 καὶ om. F
GH ¹	ὑπήνησεν GH, tum ἐν add. G, ἐν τῷ FHPN	12 ἐκπεπληρωμένη
GFHP	13 ἐκπεπλήρωκεν] ἀφῆκεν conl. Mang.	14 φησιν F
15 μόνον GFHPN	ἀφῆκεν AFL ² N	ἄλλοθι MA
διήρηται A, εἰρηται ceteri N	17 alterum τὰ om. GFHPN	διεῖρηται M:
20 καταφυγεῖν A (corr. Hoesch.)	εἶναι αὐτόν transpos. FHPN, εἶναι καὶ αὐτόν G	21 μόνως αὐτῷ N,
ἑαυτῷ μόνῳ conicio	22 οὖν οὐκ M: οὐνοῦτ' (i. e. οὐρανοῦ τ', ut vid.) A, οὐκ ceteri N	24 ἀναγκαῖος AP
	ἐστὶ A	αὐτὸ om. A
		ἑαυτῷ N

λόγιον τὸ χρησθὲν ἐπὶ Ἀβραάμ τὸδε· „ἦλθεν εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν
 αὐτῷ ὁ θεός· καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδε τὸν τόπον μακρόθεν“
 (Gen. 22, 3. 4). ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν τόπον, εἶπέ μοι, μακρόθεν αὐτὸν εἶδεν; 65
 ἀλλὰ μήποτε δευτεῖν πραγμάτων ἐστὶν ἑμωνομία διαφερόντων, ὧν τὸ μὲν
 5 ἕτερον θεῖός ἐστι λόγος, τὸ δὲ ἕτερον ὁ πρὸ τοῦ λόγου θεός. ὁ δὲ 66
 ἐναγῆθεις ὑπὸ σοφίας εἰς τὸν πρότερον ἀφικνεῖται τόπον, εὐράμενος
 τῆς ἀρεσκείας κεφαλὴν καὶ τέλος τὸν θεῖον λόγον, ἐν ᾧ γενόμενος οὐ
 φθάνει πρὸς τὸν κατὰ τὸ εἶναι θεὸν ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτὸν ὄρᾳ μακρόθεν·
 μᾶλλον δὲ οὐδὲ πόρρωθεν αὐτὸν ἐκεῖνον θεωρεῖν ἱκανός ἐστιν, ἀλλὰ τὸ
 10 μακρὰν τὸν θεὸν εἶναι πάσης γενέσεως αὐτὸ μόνον ὄρᾳ καὶ τὸ πορρω-
 τάτω τὴν κατάληψιν αὐτοῦ πάσης ἀνθρωπίνης διανοίας διωκίσθαι.
 μήποτε μέντοι γε οὐδὲ τόπον νῦν ἀλληγορῶν ἐπὶ τοῦ αἰτίου παρείληφεν, 67
 ἀλλ' ἐστὶ τὸ δηλούμενον τοιοῦτον· „ἦλθεν εἰς τὸν τόπον, καὶ ἀναβλέψας
 τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν“ αὐτὸν τὸν τόπον, εἰς ὃν ἦλθε, μακρὰν ὄντα τοῦ
 15 ἀκατονομάστου καὶ ἀρρήτου καὶ κατὰ πάσας ἰδέας ἀκαταλήπτου θεοῦ.
 p. 631 M. (12.) | τούτων προδιωρισμένων, ὅταν εἰς Χαρράν, τὴν αἰσθησιν, ἔλθῃ 68
 ὁ ἀσκητής, „ὑπαντᾷ τόπῳ“ (Gen. 28, 11), οὔτε τῷ ἐκπεπληρωμένῳ
 ὑπὸ σώματος θνητοῦ — μετέχουσι γὰρ αὐτοῦ πάντες οἱ γηγενεῖς ἐκ-
 πεπληρωκότες χώραν καὶ τόπον τινὰ κατὰ τὰναγκαῖον ἐπέχοντες —
 20 οὔτε τῷ τρίτῳ καὶ ἀρίστῳ, οὗ μόλις ἔνοιον λαβεῖν ἦν ἂν ἐπὶ τοῦ
 φρέατος ποιούμενον τὰς διατριβὰς, ὃ προσηγορεύετο ὄρκος, ᾧ τὸ αὐτο-
 μαθὲς γένος, Ἰσαάκ, ἐνδιδιαιτᾶται μηδέποτε τῆς πρὸς θεὸν πίστεως
 καὶ ἀφανοῦς ὑπολήψεως ἀφιστάμενον, ἀλλὰ τῷ μέσῳ λόγῳ θεῖῳ, τὰ
 ἄριστα ὑφηγούμενῳ καὶ ὅσα πρόσφορα τοῖς καιροῖς ἀναδιδάσκοντι. οὐ 69
 25 γὰρ ἀξίων ὁ θεὸς εἰς αἰσθησιν ἔρχεσθαι τοὺς ἑαυτοῦ λόγους ἐπικουρίας
 ἕνεκα τῶν φιλαρέτων ἀποστέλλει· οἱ δ' ἰατρεύουσι καὶ ἐκνοσηλεύουσι τὰ
 ψυχῆς ἀρρωστήματα, παραινέσεις ἱεράς ὥσπερ νόμους ἀκινήτους τιθέντες

1 λόγιον MAFP, in ras. H², L¹: ἄγιον G(H¹)L² post ἐπὶ add. τοῦ GFHP
 2 post ὀφθαλμοῖς add. αὐτοῦ GFHP 3 τὸν om. F 4 δευτεῖν AGF: δευτεῖν
 MHP 5 θεῖός MAP²: οἷός ceteri πρὸ] περὶ Turn. δῆ] δὲ
 GFHP 6 τῆς σοφίας HP (τῆς om. etiam L) εὐράμενος FH¹L²
 9 οὐδὲ] οὐ A τὸ] τῷ F 10 τὸ] τῷ F 11 ἀνθρωπίνης
 om. A διωκίσθαι MF: διώκισται H¹P, διακείσθαι GH², κείσθαι A
 14 εἶδε MA αὐτὸν τὸν om. MA εἰσῆλθε G 15 πάσης MAG
 17 ante ὑπαντᾷ add. οὐχ GFHP 19 κατ' ἀναγκαῖον A 20 ἂν om.
 GFHP¹ 21 προσηγορεύεται M, προσηγόρευτος F 23 ὑφιστάμενον P¹
 24 οὗ H² 25 ἀξίων (Mang.): ἀπαξίων codd. θεός (αὐτός) conicio 26 ἕνεκα
 MA ἀποστελεῖ GFHP δὲ GFHP

- καὶ ἐπὶ τὰ τούτων γυμνάσια καλοῦντες καὶ τρόπον ἀλειπτῶν ἰσχὺν καὶ
 70 δύναμιν καὶ ῥώμην ἀνταγωνίστον ἐμφύοντες. δεόντως οὖν εἰς αἰσθησὶν
 ἐλθῶν οὐκέτι θεῶ, λόγῳ δ' ὑπαντᾷ θεοῦ, καθὰ καὶ ὁ πάππος αὐτοῦ
 τῆς σοφίας Ἀβραάμ. λέγεται γάρ· „ἀπῆλθε κύριος, ὡς ἐπαύσατο λαλῶν
 τῷ Ἀβραάμ, καὶ Ἀβραάμ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ“ (Gen. 18,33). 5
 δι' οὗ συνάγεται τὸ λόγοις τοιούτοις ἐντυγχάνειν ἱεροῖς, ὧν ὁ πρὸ τῶν
 ὄλων θεὸς ἀπῆλλακται, μηκέτι τὰς ἀφ' αὐτοῦ τείνων φαντασίας, ἀλλὰ
 71 τὰς ἀπὸ τῶν μεθ' αὐτὸν δυνάμεων. ὑπερφυστάτα δ' ἔχει τὸ μὴ φάναι
 ἐλθεῖν εἰς τὸν τόπον, ἀλλ' ἀπαντῆσαι τόπῳ· ἐκούσιον μὲν γάρ τὸ
 ἔρχεσθαι, τὸ δ' ἀπαντᾶν πολλακίς ἀκούσιον, ἐν' ἐξαπιναιῶς ὁ θεὸς λόγος 10
 ἐπιφαινόμενος ἀπροσδόκητον χαρὰν ἐλπίδος μείζονα ἐρήμη ψυχῇ συνο-
 δοιπορεῖν μέλλων προτείνῃ. καὶ γὰρ Μωυσῆς „ἐξάγει τὸν λαὸν εἰς τὴν
 συνάντησιν τοῦ θεοῦ“ (Exod. 19,17), σαφῶς εἰδὼς ἐρχόμενον αὐτὸν
 ἀοράτως πρὸς τὰς ποθοῦσας ψυχὰς ἐντυχεῖν αὐτῷ.
 72 (13.) Τὴν δ' αἰτίαν ἐπιφέρει, δι' ἣν τόπῳ ὑπήντησεν· „ἔδου“ γάρ 15
 φησιν „ὁ ἥλιος“ (Gen. 28,11), οὐχ ὁ φαινόμενος οὗτος, ἀλλὰ τὸ τοῦ
 ἀοράτου καὶ μεγίστου θεοῦ περιφεγγέστατον καὶ περιουγέστατον φῶς.
 τοῦθ' ὅταν μὲν ἐπιλάμψῃ διανοίᾳ, τὰ δεύτερα λόγων δύεται φέγγη, πολὺ
 δὲ μᾶλλον οἱ αἰσθητοὶ τόποι πάντες ἐπισκιάζονται· ὅταν δ' ἐτέρωσε
 73 χωρήσῃ, πάντ' εὐθὺς ἀνίσχει καὶ ἀνατέλλει. μὴ θαυμάσῃς δέ, εἰ ὁ 20
 ἥλιος κατὰ τοὺς τῆς ἀλληγορίας κανόνας ἐξομοιοῦται τῷ πατρὶ καὶ ἡγε-
 μόνι τῶν συμπάντων· θεῶ γὰρ ὅμοιον πρὸς ἀλήθειαν μὲν οὐδέν, ἀ δὲ
 δόξῃ νενομίσται, δύο μόνα ἐστίν, ἀόρατόν τε καὶ ὄρατόν, ψυχὴ μὲν
 74 ἀόρατον, ὄρατόν δὲ ἥλιος. τὴν | μὲν οὖν ψυχῆς ἐμφέρειαν δεδήλωκεν p. 632 M.
 ἐν ἐτέροις εἰπών· „ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ 25
 ἐποίησεν αὐτόν“ (Gen. 1,27), καὶ ἐν τῷ κατὰ ἀνδροφόνων τεθέντι νόμφ
 πάλιν· „ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται,

1 prius καὶ om. Turn. ἀλειπτον G 2 καὶ τρόπον ἀκαταγώνιστον GHP
 ῥώ (om. μην) F ἐκφύοντες MAH 3 δ' MAH²P²: om. GFH¹P¹
 4 ἀπῆλθεν ὁ κύριος GFHP 6 ἱερεῖς L¹ πρὸ] πατῆρ conl. Cohn
 7 ἀπ' αὐτοῦ MA 8 μεθ' αὐτῶν G, μεθ' αὐτὴν Turn. δὲ GFHP
 9 τὸν om. G ἀλλὰ GFHP ὑπαντῆσαι v 10 ὑπαντᾶν GFHP 11 ἀπο-
 φαινόμενος HP¹ 11. 12 μέλλων συνοδοιπορεῖν F 12 τὴν om. GFHP 15 δὲ
 GFHP 18 τοῦτο GFHP ἐπιλάμψει L τὰ δεύτερα om. G
 τῶν λόγων P πολλοὶ AGF (corr. Hoesch. in mg. A) 19 ἐτέρως FHP
 20 εἰ om. A (add. Hoesch.) 21 τῆς om. GFHP ἐξομοιοῦνται A 24 ὁ
 ἥλιος F 26 ἐποίησεν αὐτόν om. MA τεθέντι MF: ταθέντι A, τιθέντι GP²,
 τίθεται H (sed prius i in ras.) P¹

5 ὅτι ἐν εἰκόνι θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον“ (Gen. 9,6), τὴν δὲ ἡλίου
 διὰ συμβόλων μεμήνηκε. ῥάδιον δὲ καὶ ἄλλως ἐξ ἐπιλογισμοῦ τοῦτο 75
 κατιδεῖν, ἐπειδὴ πρῶτον μὲν ὁ θεὸς φῶς ἐστί — „κύριος γὰρ φωτισμός
 μου καὶ σωτὴρ μου“ ἐν ὕμνοις ᾄδεται (Psalm. 26, 1) — καὶ οὐ μόνον
 5 φῶς, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐτέρου φωτὸς ἀρχέτυπον, μᾶλλον δὲ παντὸς ἀρχε-
 τύπου πρεσβύτερον καὶ ἀνώτερον, λόγον ἔχον παραδείγματος. τὸ μὲν
 γὰρ παράδειγμα ὁ πληρέστατος ἦν αὐτοῦ λόγος, φῶς — „εἶπε“ γὰρ φησιν
 „ὁ θεός· γενέσθω φῶς“ (Gen. 1,3) —, αὐτὸς δὲ οὐδενὶ τῶν γενομένων
 ὁμοίος. ἔπειθ' ὡς ἡλιος ἡμέραν καὶ νύκτα διακρίνει, οὕτως φησὶ 76
 10 Μωσῆς τὸν θεὸν φῶς καὶ σκότος διατειχίσαι· „διεχώρισε γὰρ ὁ θεὸς
 ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους“ (Gen. 1,4)· ἄλλως
 τε ὡς ἡλιος ἀνατεilas τὰ κεκρυμμένα τῶν σωμάτων ἐπιδείκνυται, οὕτως
 καὶ ὁ θεὸς τὰ πάντα γεννήσας οὐ μόνον εἰς τοῦμφανὲς ἤγαγεν, ἀλλὰ
 καὶ ἂ πρότερον οὐκ ἦν, ἐποίησεν, οὐ δημιουργὸς μόνον ἀλλὰ καὶ κτίστης
 15 αὐτὸς ὢν. (14.) λέγεται δὲ πολλαχῶς κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον ἐν ὑπο- 77
 νοίαις ἡλιος, ἅπαξ μὲν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ὃν οἰκοδομοῦσιν ὡς πόλιν
 καὶ κατασκευάζουσιν οἱ γένεσιν πρὸ τοῦ ἀγενήτου θεραπεύειν ἀναγκαζό-
 μενοι, ἐφ' ὧν εἰρηται ὅτι „ὑποδόμησαν πόλεις ὄχυράς τῃ Φαραῶ, τὴν
 τε Πειθῶ“, τὸν λόγον ὡς τὸ πείθειν ἀνάκειται, „καὶ Ῥαμεσσή“, τὴν
 20 αἰσθησιν, ὅφ' ἧς ὡσπερ ὑπὸ σέων ἡ ψυχὴ διεσθίεται — ἐρμηνεύεται
 γὰρ σεισμός σητός —, „καὶ τὴν Ὡν“, τὸν νοῦν, ἦν Ἡλίου πόλιν ὠνό-
 μασεν (Exod. 1,11), ἐπειδὴ καθάπερ ἡλιος τοῦ παντὸς ἡμῶν ὄγκου
 τὴν ἡγεμονίαν ἀνῆπτει καὶ τὰς αὐτοῦ δυνάμεις ὡσπερ ἀκτίνας εἰς ὅλον
 τείνει· τὸν δὲ ἱερέα καὶ θεραπευτὴν τοῦ νοῦ πενθερόν ἐπιγράφεται πᾶς 78
 25 ὁ τὴν τοῦ σώματος πολιτείαν ἀναψάμενος, ὄνομα Ἰωσήφ. „ἔδωκε“ γὰρ
 φησιν „αὐτῷ τὴν Ἀσενὲθ θυγατέρα Πετεφρῆ ἱερέως Ἡλίου πόλεως“

1 ἐποίησε H¹ τὸν δὲ ἡλιον L 2 μεμήνηκεν M, μεμύνηκε G 3 φωτισμός
 MA: φῶς GFHP 4 ἐν om. GFHP 5 παντὸς om. GFHP 5. 6 πρεσβύτερον
 ἀρχετύπου GFHP 7 πληρέστατος] περιπεγγέστατος vel περιαιγέστατος conl. Mang.
 (cf. § 72) 7. 8 εἶπε — φῶς MA: om. ceteri 10 Μωσῆς A: Μωσῆς ceteri
 12 ὁ ἡλιος FHP ἀνατεilas om. GFHP οὕτω HP 15 δὲ om.
 GFHP τὸν ἱερὸν λόγον GFHP: Μωσῆν MA 16 ὁ ἡλιος GFHP
 17 γέννησιν F ἀγενήτου codd. 18 ἐφ' ὅφ' G¹ 19 Πει-
 θῶν G τὸν λόγον om. MA Ῥαμεσσή M: Ῥαμεσή A, Ῥαμεσσήν GF, Ῥαμε-
 σήν HP 20 σέων M: σαιῶν A, σητῶν ceteri δ' ἐσθίεται A
 21 τὴν ὧν GHP (alt. v. eras. in P) L¹: κτηνῶν ceteri ἡλιούπολιν codd.
 21. 22 ὠνόμασεν HP 23 τὴν om. A αὐτοῦ (sic) MA: ἀφ' αὐτοῦ
 ceteri 25 ἀναγραφάμενος H 26 αὐτῷ φησιν MA Πετεφρῆ AF
 ἡλιούπολεως MA

- 79 (Gen. 41, 45). | δεύτερον δὲ ἥλιον καλεῖ συμβολικῶς τὴν αἴσθησιν, ἐπειδὴ p. 633 M.
τὰ αἰσθητὰ πάντα δεῖκνυται διανοίᾳ. περὶ ἧς λελάληκεν ὡδε· „ἀνέτειλεν
ὁ ἥλιος αὐτῷ, ἤνικα παρῆλθε τὸ εἶδος τοῦ θεοῦ“ (Gen. 32, 31)· τῷ γὰρ
ὄντι ταῖς ἱερωτάταις ἰδέαις καὶ ὡς ἂν εἰκόσιν ἀσωμάτοις ὅταν μηκέτι
δυνώμεθα συνδιατρίβειν, ἀλλ' ἐτέρωσε τρεπόμενοι μεταχωρήσωμεν, ἀλλὰ
5 φωτὶ τῷ κατὰ αἴσθησιν χρώμεθα σκότους πρὸς τὸν ὑγιῆ λόγον οὐδὲν
80 ἀπλῶς διαφέροντι· ὅπερ ἀνατείλαν ἕρασι μὲν καὶ ἀκοῆν, ἔτι δὲ γεῦσιν
καὶ ὄσφρησιν καὶ ἀφῆν ὡσπερ κοιμωμένας ἀνήγειρε, φρόνησιν δὲ καὶ
δικαιοσύνην ἐπιστήμην τε καὶ σοφίαν ἐγρηγορούσας εἰς ὕπνον ἔτρεψεν.
81 οὐ χάριν ἀγνεύειν οὐδένα πρὸ ἐσπέρας φησὶν ὁ ἱερός λόγος (Lev. 10
11, 24 al.) δύνασθαι, τῆς διανοίας ὑπὸ τῶν κατ' αἴσθησιν κινήσεων ἔτι
παρευημερουμένης. ἄφυκτον δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσι νόμον ἐν ταύτῳ καὶ
γνώμην ἀποφαινόμενος τίθησιν, ἐπειδὴν λέγει· „Οὐκ ἔδεται ἀπὸ τῶν
ἀγίων, ἐὰν μὴ λούσῃται τὸ σῶμα ὕδατι καὶ δύῃ ὁ ἥλιος καὶ γένηται
82 καθαρός“ (Lev. 22, 6. 7). δηλοῖ γὰρ σαφέστατα διὰ τούτων, ὅτι εὐαγῆς 15
εἰσάπαν οὐδεὶς ἔστιν, ὡς ταῖς ἀγίαις καὶ ἱεροπρεπέσι χρῆσθαι τσλεταῖς,
ᾧ τὰς αἰσθητὰς τοῦ θνητοῦ βίου λαμπρότητας ἔτι τετιμῆσθαι συμβέβηκεν.
εἰ δέ τις αὐτὰς οὐκ ἀποδέχεται, κατὰ τὸ ἀκόλουθον τῷ φρονήσεως ἐπι-
λάμπεται φέγγει, δι' οὐ δυνήσεται τὰς τῶν κενῶν δοξῶν ἐκνίπτεσθαι
83 καὶ ἀπολούεσθαι κηλῖδας. ἢ τὸν ἥλιον αὐτὸν οὐχ ὄρας, ὅτι τάναντία 20
καὶ ἀνατέλλων καὶ δυσόμενος ἐργάζεται; ἐπειδὴν γὰρ ἀνίσχη, τὰ μὲν
κατὰ γῆν ἅπαντα περιλάμπεται, τὰ δὲ κατ' οὐρανὸν ἀποκρύπτεται·
δύντος δ' ἔμπαλιν οἱ μὲν ἀστέρες προφαίνονται, τὰ δὲ περιγεία συσκιά-
84 ζεται. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν ἡμῖν, ὅταν μὲν τὸ τῶν αἰσθησεων
φέγγος ὡς ἥλιος ἀνατελεῖ, τὰς ὀλυμπίους καὶ οὐρανίους ὡς ἀληθῶς 25
ἐπιστήμας κρύπτεσθαι συμβέβηκεν· ὅταν δὲ πρὸς δυσμὰς γένηται, τὰς

1 καλεῖ ἥλιον GFHP 2 δείκνυσι GFHP, fort. recte (an ἐπίδεικνυται? cf. § 91)
διάνοια GF 3 ὁ ὄμ. GFHP 4 εἰκόνα H¹P, εἰκότι H² 5 συντρί-
βειν F μετατρεπόμενοι GFH 8 ἀφῆν καὶ ὄσφρησιν GFHP δὲ scripsi:
τε codd. 9 διανοίας ante εἰς add. H 10 οὐδὲν ἀπὸ ἐσπέρας A
πρὸς GFHP φησιν ὁ ἱερός λόγος GFHP: φησὶ Μωσῆς MA 11 τῆς om.
GFHP 12 ἐπ' αὐτῷ A 13 ἔδετε A 14 λούσῃτε et ὕδασι A
16 ἅπαν MGFP¹ οὐδὲ εἰς GFHP ὡς] δε A χρῆσθαι MA: μυῆσθαι
G, μυεῖσθαι FHP 17 ὦ, tum ras. G (coni. Mang.): ὦν ceteri τὰς αἰσθητὰς
MAG²: τὰς ἐσθητὰς ceteri, ταῖς αἰσθηταῖς et λαμπρότησι coni. Mang. λαμπρότητας
ἔτι scripsi: λαμπρότητος G², λαμπρότητι ceteri 18. 19 ἐπιλάμπει A
19 φέγγει MA: φωτὶ ceteri 20 καὶ ἀπολούεσθαι om. Turn. ἢ v
τὰ ἐναντία HP 21 γὰρ MA: μὲν γὰρ ceteri ἀνάσχη conicio
23 δύναντος GFHP 26 ἀποκρύπτεσθαι GFP, ἐπικρύπτεσθαι H δυσμαῖς GH

91 φησιν ἔσεσθαι τὸν μόνον ἴλεω. διὰ τί; ὅτι, ἐὰν ὑπολαβοῦσα διάνοια
 λήσεσθαι τὸ θεῖον ἀδικοῦσα, ὡς μὴ πάντα καθορᾶν δυνάμενον, κρύφα
 καὶ ἐν μυχοῖς διαμαρτάνη καὶ μετὰ ταῦτα εἶτ' ἐξ αὐτῆς εἶτε καὶ ὑφη-
 γησαμένου τινὸς ἐννοήσῃ, ὅτι ἀμήχανον ἄδηλον εἶναι τι τῷ θεῷ, καὶ
 ἑαυτὴν καὶ τὰς ἑαυτῆς πράξεις ἀπάσας ἀναπτύξῃ καὶ εἰς μέσον προενεγ- 5
 κοῦσα καθάπερ εἰς ἡλιακὸν φῶς ἐπιδείξῃται τῷ τῶν ὄλων ἐπισκόπῃ
 φήσασα μετανοεῖν ἐφ' οἷς πρότερον ἀγνώμονι γνῶμη χρωμένη κακῶς
 ἐδόξαζε — μηδὲν γὰρ ἄδηλον, γνῶριμα δὲ καὶ δῆλα πάντα, οὐ τὰ πρα-
 χθέντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐλπιζόμενα κατὰ πολλὴν περιουσίαν ὑπάρχειν
 αὐτῷ —, κεκάθαρται καὶ ὠφέληται καὶ τὸν ἐφροσύνην κολαστὴν ἐλεγχον 10
 ἡμέρωνεν ὀργῇ δικαίᾳ χρώμενον, εἰ τὸ μετανοεῖν ἀδελφὸν νεώτερον ὄν
 92 τοῦ μηδ' ὄλων ἁμαρτεῖν ἀποδέχεται. (16.) φαίνεται μέντοι καὶ ἐτέρωθι
 κατὰ σύμβολον ἐπὶ τοῦ αἰτίου τὸν ἥλιον παραλαμβάνων, ὡς ἐν τῷ γρα-
 φέντι νόμῳ περὶ τῶν ἐπ' ἐνεχύροις δανειζόντων· λέγει τὸν νόμον· «ἐὰν
 ἐνεχύρασμα ἐνεχυράσῃς τὸ ἱμάτιον τοῦ πλησίον, πρὸ δυσμῶν ἡλίου ἀπο- 15
 δῶσεις αὐτῷ· ἔστι γὰρ τοῦτο περιβόλαιον αὐτῷ μόνον, τοῦτο τὸ ἱμάτιον
 ἀσχημοσύνης αὐτοῦ. ἐν τίνι κοιμηθήσεται; ἐὰν οὖν καταβολήσῃ πρὸς
 93 μέ, εἰσακούσομαι αὐτοῦ· ἐλεήμων γὰρ εἰμι» (Exod. 22, 26. 27). ἄρ'
 οὐκ ἄξιον τοὺς οἰομένους τὴν τσοσάτην σπουδὴν εἶναι τῷ νομοθέτῃ περὶ
 ἀμπεχόνης, εἰ καὶ μὴ ὀνειδίσειν, ἀλλὰ τοί γε ὑπομνησκῆσαι φάσκοντας· 20
 τί λέγετε, ὦ γενναῖοι; ὁ τῶν ὄλων κτίστης καὶ ἡγεμῶν ἐλεήμονα ἑαυτὸν
 ἐφ' οὕτως εὐτελοῦς πράγματος, ἱματίου μὴ ἀποδοθέντος χρεώσθη
 94 | πρὸς δανειστοῦ, καλεῖ; τὸ μέγεθος καθάπαξ τῆς ἀρετῆς τοῦ πάντα p. 635 M.

1 γενέσθαι A post ἴλεω (ἴλεων HP) add. τῷ λαῷ GFHP 3 ἐν — alt. καὶ
 om. G ταῦτ' GF εἶτ' MA: εἶτε καὶ ceteri αὐτῆς H²: αὐτῆς ceteri
 4 ἐννοήσῃ A τῷ om. FHP 5 ἀναπτύξει AG 5. 6 προενεγκοῦσα
 GFHP: ἐνεγκοῦσα MA 6 φῶς MA: φέγγος ceteri ἐπιδείξῃ τὰ P, ἀποδείξαι
 ταῦτα G 8 πάντα καὶ δῆλα GFHP 10 κεκάθαρται om. A (add. Hoesch.)
 ἀπολέλουται conl. Mang. 11 δικαίῳ (HP χρώμενος A εἰ] δς H,
 om. A ὄν om. A 12 ἁμαρτεῖν] ἁμαρτάνειν ὄν A ἀπωθεῖται vel (μῆ)
 ἀποδέχεται (sc. διάνοια) conicio, aut lin. 11 (μῆ) δικαίᾳ leg. 14 post νόμῳ add. ἐνο-
 ρῶ GFH², ἐν ᾧ P(H¹) ἐπ' om. GFHP λέγεται F, λέγειν H²
 16 αὐτῷ MA: αὐτὸ GFHP αὐτὸ H¹L τοῦτο τὸ ex LXX scripsi (cf. ad
 § 101. 109): τὸ A; ras., tum τὸ P, τοῦτο ceteri 17 τῆς ἀσχημοσύνης A
 ante ἐν add. καὶ AP² οὖν MAP²: om. ceteri 20 ἀμπεχόνῃ F, fort.
 recte 21 ὁ MA: ὅτι FH¹P¹, ὅτι ὁ GH²P² 22 μῆ om. H¹P¹
 χρεός τὸ G¹, χρεούς τοῦ G² 23 δανειστὴν GFH¹P¹ καλεῖ] παρέχει
 coniciebam ante τὸ add. τῶν mg. G καθάπαξ GFHP: om. MA
 τὰ πάντα H²

μεγάλου θεοῦ μὴ συνεωρακότεων τοιαῦτ' ἐστὶν ὑπολαμβάνειν καὶ τὴν
 ἀνθρωπίνην μικρολογίαν τῇ ἀγενήτῳ καὶ ἀφθάρτῳ καὶ πλήρῳ μακαριό-
 τητος καὶ εὐδαιμονίας φύσει παρὰ θέμιν καὶ δίκην προσνέμοντων. τί 95
 γὰρ ἄτοπον ποιοῦσιν οἱ τὰ ῥύσια κατέχοντες δανείσται παρ' αὐτοῖς,
 5 ἄχρις ἂν τὰ ἴδια ἀναπράξωνται; πένητες οἱ χρεῶσται, φήσει τις ἴσως,
 καὶ ἄξιον ἔλασεῖν αὐτούς. εἰτ' οὐκ ἄμεινον ἦν γράψαι νόμον, δι' οὗ
 τούτους ἐρανοῦσαι μᾶλλον ἢ χρεώστας ἀποφανοῦσιν ἢ ἐπ' ἐνεχύροις
 τοῦ δανείζειν κωλύουσιν; ὁ δὲ ἐφείς οὐκ ἂν εἰκότως ἐπὶ τοῖς δ
 ἔλαβον πρὸ καιροῦ μὴ προειμένους δυσχεραῖνοι ὡς ἀσεβοῦσι. πενίας δ' 96
 10 εἰς αὐτὰ τις ἐλθὼν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰ πέρατα καὶ ῥάκιον ἐν ἀμπεχό-
 μενος δάνειστας καινοὺς ἐπάγεται τὸν ἀπὸ τῶν ὀρώντων παρὲς ἔλεον,
 δε τοῖς καχρημένοις ταῖς τοιαύταις κακοπραγίαις κατ' οἰκίαν καὶ παρ'
 ἱεροῖς καὶ ἐν ἀγορᾷ καὶ πανταχοῦ προκέχεται; νυνὶ δὲ καὶ ὁ μόνον 97
 εἶχε προκαλυμμα αἰδοῦς, φ' τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα συνεσχίαζε, τοῦτο
 15 φέρων προὔτεινε· ῥύσιον ὑπὲρ τίνος, εἰπέ μοι; ἢ ὑπὲρ ἐτέρας ἀμεινονος
 ἐσθῆτος; τροφῆς μὲν γὰρ ἀναγκαίας ἄπορος οὐδεὶς, ἄχρις ἂν πηγαὶ μὲν
 ἀναβλύζωσι, ποταμοὶ δὲ χεῖμαρροι πλημμυρῶσι, γῆ δὲ τοὺς ἐτησίους
 ἀναδιδῶ καρπούς. οὕτω δὲ ἡ βαθύπλουτός τις ἢ λίαν ὤμδος ὁ δανειστής, 98
 ὡς ἡ τετράδραχμον, τάχα δὲ καὶ ἔλαττον ἐθέλειν τῷ συμβαλεῖν ἢ οὕτω
 20 πενιχρῶ δανείζειν ἀλλὰ μὴ χαρίζεσθαι, ἢ ὁ μόνον ἦν ἰμάτιον ἐκείνῳ
 λαμβάνειν ἐνέχυρον, ὅπερ ἐτέρῳ ὀνόματι λωποδυτεῖν εἰκότως ἂν λέγοιτο;

1 μὴ add. H² post συνεωρακότεων add. μὴδὲ συνορώντων GFHP ἐστὶ τοιαῦθ'
 GFHP 2 μικρολογίαν A: συμικρολογίαν ceteri ἀγενήτῳ AGF 3 προσνέμοντων
 GFHP: προσνέμειν MA 4 αὐτοῖς H²: αὐτοῖς ceteri 5 ἴδια τί διαπράξονται G
 cum ras. post δι φησὶ τις GF 6 ἔλασεῖν corr. in ἐλεῖν P post οὐκ
 add. εὐλογον καὶ GFHP 7 τούτοις v ἀποφανοῦσιν (sic) MA
 ἢ om. MA 8 τοῦ] τὸ conicio κωλύουσιν MAGFP: κωλύσαι H, κωλύει
 Μωσῆς conicio ἀφείς A 9 προειμένος G¹H¹P 10. 11 ἐναμπεχό-
 μενος L²v, ἀμπεχόμενος (om. ἐν) HP¹ 11 ἐπάγεται con. Mang. ἔλαιον A
 12 δε F(?)H: οἷς ceteri ante κατ' add. δ GF, ras. in HP 13 ἱεραῖς A
 πανταχῇ P ὅμοιον A 14 τούτω A 15 ἢ v 17 ἀνα-
 βλύζωσι GFHP: ἀναβλύσαι MA ποταμοὶ δὲ MAP² (χεῖμαρροι addidi): ποταμῶν
 χεῖμαρροι δὲ GFHP¹, post δὲ add. ποταμῶν H (del. H²) P¹, ποταμοὶ δὲ αὐθιγενεῖς τε καὶ
 χεῖμαρροι con. Mang. πλημμυρῶσι G 18 ἀναδιδῶ scripti: ἀναδιδωσι
 codd. οὕτως GFHP φιλόπλουτός conicio prius ἢ] ἢ M
 post ὤμδος add. καὶ A, ἢ λίαν σκαῖος GFHP 19 ὡς ἢ] ὡσαι H², ὥστε v
 τετράδι δραχμῶν G (μὴ) ἐθέλειν male Mang. οὕτως GF 20 πε-
 νιχρῶς GFHP ὅμοιον A ἰμάτιον ἐκείνῳ GFHP: ἐκείνῳ ἰμάτιον MA
 21 ὁ περαιτέρῳ A λωποδυτεῖν G

- καὶ γὰρ λωποδύταις ἔθος ἀπαμπίσχοι τὰς μὲν ἐσθῆτας ἀφαιρεῖσθαι,
 99 γυμνοὺς δὲ τοὺς ἔχοντας ἀποφαίνειν. διὰ τί δὲ νυκτὸς μὲν καὶ τοῦ μὴ
 ἀνεῖμονά τινα κοιμηθῆναι προϋνόησεν, ἡμέρας δὲ καὶ τοῦ μὴ ἐρηγοροτά
 γυμνὸν ἀσχημονεῖν οὐκέθ' ὁμοίως ἐφρόντισεν; ἢ οὐ νυκτὶ μὲν καὶ
 σκότῳ κρύπτεται πάντα, ὡς ἦττον ἢ μὴδ' ὄλωσ αἰδεῖσθαι, ἡμέρα δὲ 5
 100 καὶ φωτὶ ἀνακαλύπτεται, ὡς τότε μᾶλλον ἐρυθριαῖν ἀναγκάζεσθαι; διὰ τί
 δ' οὐ διδόναι τὸ ἱμάτιον, ἀλλ' ἀποδιδόναι προσέταξεν; ἀπόδοσις γὰρ
 ἐπ' ἀλλοτρίοις γίνεται, τὰ δ' ἐνέχυρα τῶν δεδανεικότων μᾶλλον ἢ τῶν
 δεδανεισμένων ἐστίν. ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι λαβόντι τῷ χρεώστῃ
 πρόσκοιτον τὸ ἱμάτιον οὐ προσέταξε μεθ' ἡμέραν περιελεῖν ἀναστάντι 10
 101 καὶ κομίσει τῷ δανειστῇ; καὶ μὴν τῷ γε τῆς ἐρμηνείας ἰδιοτρόπῳ καὶ
 ὁ βραδύτατος ἕτερόν τι τοῦ ῥητοῦ κατανοεῖν ἂν | προαχθεῖη· μᾶλλον p. 636 M.
 γὰρ ἀφορισμῷ ἢ παραινέσει ἔοικε τὸ διάταγμα. παραινῶν μὲν γὰρ
 εἶπεν ἂν τις· τὸ ἐνεχυρασθὲν ἱμάτιον, ἐὰν τοῦτ' ἢ μόνον τῷ χρεώστῃ,
 πρὸ ἐσπέρας ἀπόδος, ἔν' ἔχῃ νύκτωρ ἀμπεχεσθαι, ἀφοριζόμενος δὲ 15
 οὕτως, ὡς νῦν ἔχει· „ἔστι γὰρ τοῦτο περιβόλαιον αὐτῷ μόνον, τοῦτο τὸ
 ἱμάτιον ἀσχημοσύνης αὐτοῦ· ἐν τίνι κοιμηθήσεται“ (Exod. 22, 27);
 102 (17.) ταῦτα μὲν δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς τῆς ῥητῆς πραγματείας
 σοφιστὰς καὶ λίαν τὰς ὀφρῦς ἀνεσπακότας εἰρήσθω, λέγωμεν δὲ ἡμεῖς
 ἐπόμενοι τοῖς ἀλληγορίας νόμοις τὰ πρέποντα περὶ τούτων. φαιμέν 20
 τοῖνον λόγου σύμβολον ἱμάτιον εἶναι. τὰς τε γὰρ ἀπὸ κρυμοῦ καὶ θάλ-
 πους εἰωθυίας τῷ σώματι κατασκήπτειν βλάβας ἐσθῆς ἀκωθεῖται καὶ
 ἐπισκιάζει τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα καὶ ἔστιν ἀρμόττων σώματι κόσμος
 103 ἢ ἀμπεχόνῃ. κατὰ τὸ παραπλήσιον μέντοι καὶ ἀνθρώπῳ λόγος

1. 2 καὶ γὰρ — τοὺς om. F ἀπαμπίσχοις G 2 οὐχοντας FH(P¹) alt. δέ] δὴ L μὴ om. F 3 ἡμέρα A 4 ἢ οὐ] ἢ οὖν H¹P, οἶον L
 6 ποτὲ A διότι F 7 δὲ GFHP 8 δὲ GFHP 9 ἐστίν AGF:
 εἰσὶν MBP τῷ λαβόντι transp. HP 10. 11 περιελεῖν ἀναστάντι καὶ (καὶ om. A)
 MA: πάλιν ceteri, πάλιν ἀναστάντι conicio 11 ἰδίῳ τρόπῳ A 12 βρα-
 δύτης L¹, βραδύτερος L² προσαχθεῖη HP 13 εἰκότος G, ἔοικεν ante
 ἢ transpos. H 14 ἐνεχυρασθὲν A τοῦτ' ἢ M: τοῦτ' A, τοῦτο ἢ ceteri
 15 πρὸς AHP ἐσπέρας A ἀπόδος, tum ras. 2 litt. F; ἀπόδοσις L²
 ἔχει GFHP 16 post ἔχει vid. add. ἀποδώσει αὐτῷ post prius
 τοῦτο add. τὸ GFHP τὸ A: om. ceteri 17 αὐτῷ GFHP
 19 εἰρήσθαι prius P, εἰρήσεω F λέγωμεν M: λέγομεν ceteri δὲ A: δὴ
 M, γὰρ ceteri 20 τοῖς] τοῖς τῆς A 21 τὸ ἱμάτιον P post ἀπὸ ras. 2—3
 litt. G κρύους GFHP 22 εἰωθείας F κατασκήπτει A 23 ἐπι-
 σκιάζεται A ἀρμόττων A κόσμου F 24 ἢ om. GFHP ἀμπεχο-
 μένη A ἀνθρωπίνῳ G

δῶρημα κάλλιστον ἐδόθη παρὰ θεοῦ, πρῶτον μὲν κατὰ τῶν νεωτερι-
ζόντων εἰς αὐτὸν ὄπλον ἀμυντήριον — ὡς γὰρ τῶν ἄλλων ἕκαστον
ζῶων ἢ φύσις οἰκείους ἔρχεσιν ὠχύρωσε, δι' ὧν τοὺς ἐπιχειροῦντας
ἀδικεῖν ἀποκρούσεται, καὶ ἀνθρώπων μέγιστον ἔρυμα καὶ φρουρὰν ἀκα-
5 θαίρετον λόγον δέδωκεν, οὗ κραταιῶς οἷα πανοπλίας ἐνειλημμένους
οἰκείων καὶ προσφύεστατον ἔξει δορυφόρον· τούτῳ δὲ προαγωνιστῇ χρώ-
μενος δυνήσεται τὰς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιφερομένας ἀπωθεῖσθαι
ζημίας —, δεύτερον δὲ καὶ αἰσχύνης καὶ ζυνειδῶν ἀναγκαιότατον περι- 104
βλημα — δεινὸς γὰρ συγκρούσαι καὶ συσκιᾶσαι τὰς ἀμαρτίας τῶν
10 ἀνθρώπων λόγος —, τρίτον δὲ πρὸς ὄλου τοῦ βίου κόσμον· ὁ γὰρ
βελτιῶν ἕκαστον καὶ πάντα ἄγων ἐπὶ τὸ κρεῖττον οὗτός ἐστιν. ἀλλὰ 105
γὰρ εἰσι λῶβαί τινες καὶ κῆρες ἀνθρώπων, οἳ καὶ τὸν λόγον ἐνεχυρά-
ζουσιν ἀφαιρούμενοι τοὺς ἔχοντας καὶ, συναυξῆσαι δέον, ὄλον ὑποτέμ-
νονται, καθάπερ οἱ τὰ τῶν πολεμίων δηοῦντες χωρία καὶ τὸν τε σῖτον
15 καὶ τὸν ἄλλον καρπὸν φθείρειν ἐπιχειροῦντες, ὃς ἀφεθείς μεγάλη τοῖς
χρησαμένοις ἂν ὄνησις ἦν. πόλεμος οὖν ἐστὶν ἐνίοις ἀσπονδος καὶ 106
ἀκήρυκτος πρὸς τὴν λογικὴν φύσιν, οἷτινες τὰς βλάστας αὐτῆς ἀποκεί-
ρουσιν ἐν χρῶ καὶ τὰς πρῶτας ἐπιφύσεις ἐκθλίβουσιν, ἄγονον καὶ
στεῖραν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, καλῶν ἐπιτηδευμάτων ἀπεργαζόμενοι. ὄρμῳ- 107
20 σαν γὰρ ἐστὶν ὅτε πρὸς παιδείαν ἀκατασχέτω ῥύμη καὶ πληχθεῖσαν
ἔρωτι τῶν φιλοσοφίας θεωρημάτων ὑπὸ βασκανίας καὶ φθόνου δείσαντες,
μὴ μεγάλα πνεύσασα καὶ ἐπὶ μήκιστον ἀρθεῖσα τὰς γλισχρολογίας
αὐτῶν καὶ πιθανὰς κατὰ τῆς ἀληθείας εὐρέσεις ἐπικλύση χειμάρρου
τρόπον, ἐτέρωσε ταῖς ἑαυτῶν κακοτεχνίαις τὴν φορὰν ἔτρεψαν, εἰς
p. 637 M. βαναύσους καὶ | ἀνελευθέρους τέχνας μετοχτευσάμενοι· πολλάκις δὲ καὶ

2 αὐτὸν om., ὄπλον bis habet F	3 οἰκείαις H ²	ἔρχεσιν MA: ἀλκεσιν
GFHP ¹ P, ἀλκαίς H ²	3. 4 τοὺς χειρῶν ἄρχοντας ἀδίκων Oxon. Coll. Novi 143	
4 ἀποκρούεσθαι GF	5 ἔδωκεν GFHP	πανοπλία F ἀνειλημμένους
GFH	6 post οἰκείων add. μὲν GFHP	7 ἀπό] ἐπὶ F φερομένας H
8 αἰσχῶν conī. Mang.	10 ὁ λόγος GFHP	ὄλου FP (conī. Mang.): ὄλον
ceteri	11 κρεῖττων F	12 κῆρες HP: κῆραι ceteri
MA	12. 13 ἐνεχυράζουσιν AF	13 ἀφαιρούμεναι A 15 ὃς] ὃ F
16 χρησαμένοις conicio	ἐνίοις ἐστὶν GFHP	18 χρόνῳ GFHP
τὰς om. A	19. 20 ὄρμωσης et πληχθείσης conī. Cohn	20 post παιδείαν
add. τὴν ἱερὰν GFHP	21 τῶν] τῆς H ¹ P, om. Mang.	post φιλοσοφίας
add. ἀληθοῦς GFHP	ὑπὸ] ἢ τὰς A	22 μεγάλη
GFHP	γλισχρολογίας MAP ² (conī. Mang.): αἰσχρολογίας ceteri	23 πιθανὰς]
ras. 2 litt., δεινὰς G	εὐρέσεις ante κατὰ transpos. GFHP	ἐπικλύσει A
24 ante ταῖς add. δὲ PH ¹	αὐτῶν MA	

ἀμβλώσαντες και ἐπιφράξαντες ἀργὸν τὸ μεγαλοφυῆς κατέλιπον, ὥσπερ
 βαθύγειον και εὐδαίμονα γῆν ὀρφανῶν παιδῶν ἐπίτροποι κακοὶ χέρσον,
 και οὐκ ἤδέσθησαν οἱ πάντων ἀνηλεέστατοι τὸ μόνον ἱμάτιον ἀνθρώ-
 108 μόνον“ (Exod. 22, 27). τί πλην ὁ λόγος; ὥσπερ γὰρ ἵππου τὸ χρε- 5
 μετίζειν ἴδιον και τὸ ὀλακτεῖν κυνὸς και βοῦς τὸ μυκάσθαι και τὸ
 ὠρέσθαι λέοντος, οὕτω και ἀνθρώπου τὸ λέγειν και αὐτὸς ὁ λόγος.
 τοῦτον γὰρ ἔρυμα, περιβλήμα, πανοπλίαν, τεῖχος τὸ ζῶον τὸ θεοφιλέστα-
 109 τον, ὁ ἀνθρώπος, ἐκ πάντων ἴδιον κεκάρπωται. (18.) διὸ και ἐπι-
 φέρει· „τοῦτο τὸ ἱμάτιον αὐτὸ μόνον ἀσχημοσύνης αὐτοῦ“ (Exod. 22, 10
 27). τίς ἄλλος γὰρ οὕτως τὰ ὄνειδη και τὰ αἴσχη τοῦ βίου συσκιάζει
 και συγκρύπτει, ὡς λόγος; ἀμαθία μὲν γὰρ ἀλόγου φύσεως συγγενὲς
 110 αἴσχος, παιδεία δὲ ἀδελφὸν λόγου, κόσμος οἰκῆος. „ἐν τίνι οὖν κοι-
 μηθήσεται“, τουτέστιν ἡρεμήσει και διαναπαύσεται ἀνθρώπος, πλην
 ἐν λόγῳ; λόγος γὰρ τὸ βαρυποτμότατον ἡμῶν γένος ἐπικουφίζει. ὥσπερ 15
 οὖν τοὺς λύπαις ἢ φόβοις ἢ τισιν ἄλλοις κακοῖς πιεσθέντας εὐμένεια
 και συνήθεια και δεξιότης φίλων πολλάκις ἐθεράπευσεν, οὕτως οὐ
 πολλάκις ἀλλ’ αἰεὶ τὸ βαρύτερον ἄχθος, ὅπερ ἐπιτιθέασιν ἡμῖν αἱ τε
 τοῦ συνδέτου σώματος ἀνάγκαι και αἱ τῶν ἔξωθεν κατασκηπτόντων
 111 ἀπροόρατοι συντυχῖαι, μόνος ὁ ἀλεξίκακος λόγος ἀπωθεῖται. φίλος γὰρ 20
 και γνώριμος και συνήθης και ἐταῖρος ἡμῖν ἐστιν, ἐνδεδεδεμένος, μᾶλλον
 δὲ ἡρμοσμένος και ἡνωμένος κόλλη τινὶ φύσεως ἀλύτῳ και ἀοράτῳ. διὰ
 τοῦτο και προλέγει τὰ συνοίσοντα και συμβάντος τινὸς ἀβουλήτου πάρεστιν
 αὐτοκέλευστος βοηθήσων, οὐ τὴν ἑτέραν φέρων μόνον ὠφέλειαν, ἣν ὁ
 112 μὴ ὀρῶν σύμβουλος ἢ ὁ συναγωνιστὴς ἡσυχος, ἀλλ’ ἀμφοτέρας. οὐ γὰρ 25
 ἡμίεργον ἐπιτετήδευκε δύναμιν, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς μέρεσιν ὀλόκληρον· ὅς

3 ἀνηλεέστατοι P 3. 4 ἀνθρώπου ἱμάτιον transpos. GFHP 4 περιαιλόν-
 τες A 5 ὁ om. GFHP ὥσπερ MA: ὡς ceteri 7 οὕτως GFHP
 8 τοῦτο L πανοπλία F prius τὸ om. GFHP, quo omissio fort. leg.
 ζῶων 10 τὸ MA: om. ceteri αὐτὸ M: αὐτῷ GFHP, om. A
 11 ἄλλος Mang.: καλῶς codd., γὰρ ἄλλος conicio, nisi potius καλῶς ascl.
 12 ἀμαθία G 14 ὁ ἀνθρώπος G 15 βαρυπονώτατον GFHP 16 γοῦν
 conicio τοῦ] ταῖς H 17 συνήθεια Mang.: συνέχεια codd. φλου G¹
 18 ἀλλὰ εἰς τὸ MA αἰεὶ v τε om. GFHP 20 ἀλεξίκακος A
 21 ἐνδεδεδεμένος G 22 κἀλλοι G ἀρρήκτῳ conl. Mang. 23 και
 om. F ἀβουλήτω A 24 βοηθήσει A ἐτέρων MA
 μόνον φέρων transpos. GFHP 25 ἢ] ἣν A ὁ A (Mang.): ὁ μὴ ceteri
 ἀλλὰ F, ἀλλὰ και G 26 μέλεσιν G

γε, κἀν σφαλῆ πείρας ἐν οἷς διανοεῖται ἢ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, [ἦ] ἐπὶ
 τὸ τρίτον ἀφικνεῖται βοήθημα, παρηγορίαν. φάρμακον γὰρ ὡς τραυ-
 μάτων, καὶ ψυχῆς παθῶν ὁ λόγος ἐστὶ σωτήριον, δὴ „πρὸ δυσμῶν
 ἡλίου“ φησὶ δεῖν ὁ νομοθέτης ἀποδοῦναι (Exod. 22, 26), τουτέστι
 5 πρὶν τὰς τοῦ μεγίστου καὶ ἐπιφανεστάτου θεοῦ καταδοῦναι περιλαμπεστά-
 τας αὐγὰς, ἃς δι' ἔλεον τοῦ γένους ἡμῶν εἰς νοῦν τὸν ἀνθρώπινον
 οὐρανόθεν ἀποστέλλει. παραμένοντος γὰρ ἐν ψυχῇ τοῦ θεοειδεστάτου 113
 καὶ ἀσωμάτου φωτὸς ἀποδώσομεν τὸν ἐνεχυρασθέντα λόγον, ὡς ἱμάτιον,
 ἵν' ἐγγένηται τῷ λαβόντι τὸ ἴδιον ἀνθρώπου κτῆμα τὴν τε αἰσχρόνην
 10 τοῦ βίου περιστέλλαι καὶ τῆς θείας ἀπόνασθαι δωρεᾶς καὶ μετ' ἡρεμίας
 p. 638 M. ἀναπαύσασθαι παρουσίᾳ τοιοῦτου συμβούλου | καὶ προασπιστοῦ τάξιν
 ἣν ἐτάχθη μηδέποτε λείποντος. ἕως οὖν ἔτι σοι τὸ ἱερὸν φέγγος ὁ 114
 θεὸς ἀκτινοβολεῖ, σπουδάσον ἐν ἡμέρᾳ τὸ ρύσιον ἀποδοῦναι τῷ κυρίῳ·
 δύντος γάρ, ὡς πᾶσα Αἴγυπτος (Exod. 10, 21), ψηλαφητὸν ἕξεις σκότος
 15 τὸν αἰῶνα καὶ πληχθεὶς ἀρασίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ, ὧν ἐδόκεις ἐπικρατεῖν
 πάντων ἀφαιρεθήσῃ, πρὸς τοῦ βλέποντος Ἰσραὴλ, δὴ ἐρρυσίαζες ἀδού-
 λωτον ὄντα φύσει, δουλούμενος ἀνάγκῃ. (19). τοῦτον δὴ τὸν δόλιχον 115
 ἀπεμηκόναμεν οὐκ ἄλλου του χάριν ἢ τοῦ διδάξει, ὅτι ἡ ἀσκητικὴ
 διάνοια κινήσειν ἀνωμάλοις πρὸς τε εὐφορίαν καὶ τὸνναντίον χρωμένη
 20 καὶ τρόπον τινὰ ἀνιούσα καὶ κατιούσα συνεχῶς, ὅταν μὲν εὐφορῇ καὶ
 πρὸς τὸ ὕψος αἵρηται, ταῖς ἀρχετύποις καὶ ἀσωμάτοις ἀκτίσι τῆς λογι-
 κῆς πηγῆς τοῦ τελεσφόρου θεοῦ περιλάμπεται, ὅταν δὲ καταβῆνῃ καὶ
 ἀφορῇ, ταῖς ἐκείνων εἰκόσιν, ἀθανάτοις λόγοις, οὓς καλεῖν ἔθος ἀγγέ-
 λους. διὸ καὶ νῦν φησὶν· „ἀπήντησε τόπων· ἔδω γὰρ ὁ ἥλιος“ 116
 25 (Gen. 28, 11). ὅταν γὰρ τὴν ψυχὴν ἀπολίπωσιν αἱ τοῦ θεοῦ αὐγαί,
 δι' ὧν σαφέσταται αἱ τῶν πραγμάτων γίνονται καταλήψεις, ἀνατέλλει

1 κἀν] καὶ G	σφαλεῖ G	ἔργων G	ἢ secl. Mang.	2 τὸ
om. AP	γὰρ om. P	3 πρὸς F(H ¹)	4 δεῖν ὁ νομοθέτης GFHP:	
Μωσοῦς (Μωσῆς A) δεῖν MA		5 post μεγίστου add. ἡλίου MA		6 ἡμῶν
om. L	ἀνθρώπον G	7 οὐρανὸν GFP, νοῦν H, sed rursus del.		
8 καὶ ἀσωμάτου om. GFHP		ἐνεχυρασθέντα A	9 ἵνα GFHP	
11 παρουσίᾳ om. A	τοῦ τοιοῦτου AF	συμβόλου GP	12 λείποντος	
AP, λήψαντος G	14 δύναντος P ² , δυνατός A (cop. Hoesch.)		πᾶσαν P	
ἀψηλάφητον A	ἕξεις AH ² : ἕξει ceteri	15. 16 πάντων ἀποκρατεῖν GFHP		
16 ἀφαιρήσει MA	ἐρρυσίαζες G: ἐρυσίαζες ceteri	18 του] δὴ GFHP ² , δεῖν		
P(H ¹)	20 καὶ κατιούσα om. L	21 τὸ om. GFHP	22 πηγῆς]	
αὐγῆς conl. Mang.	23 ἀφορᾶ MAP ²	εἰκότι H ² , κινήσειν Turn.		
24 ὑπήντησε v	26 αἱ τῶν—καταλήψεις om. A			

- τὸ δεύτερον καὶ ἀσθενέστερον λόγων, οὐκέτι πραγμάτων, φέγγος, καθάπερ καὶ ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ· σελήνη γὰρ τὰ δευτερεῖα ἡλίου φερομένη καταδύντος ἐκείνου φῶς ἀμυδρότερον ἐπὶ τὴν γῆν ἀποστέλλει.
- 117 καὶ τὸ ὑπαντᾶν μέντοι τόπῳ ἢ λόγῳ τοῖς μὴ δυναμένοις τὸν πρὸ τόπου καὶ λόγου θεὸν ἰδεῖν αὐταρκεστάτῃ δωρεά, διότι τὴν ψυχὴν 5 ἀφώτιστον εἰσάπαν οὐκ ἔσχον, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἄκρατον ἐκεῖνο φέγγος ἀπ' αὐτῶν ἔδου, τὸ κεκραμένον ἐκαρπώσαντο. „τοῖς γὰρ υἱοῖς Ἰσραὴλ φῶς ἦν ἐν πᾶσιν οἷς κατεγίνοντο“, φησὶν ἐν Ἐξαγωγῇ (10, 23), ὡς νύκτα καὶ σκότος ἀεὶ πεφυγαδεῦσθαι, μεθ' ὧν οἱ τὰ ψυχῆς ὄμματα πρὸ τῶν σώματος πεπηρωμένοι ζῶσιν, ἀρετῆς αὐγὰς οὐκ εἰδότες. 10
- 118 ἔνοιον δὲ ἡλίον μὲν ὑποτοπήσαντες εἰρησθαι νυνὶ συμβολικῶς αἰσθησίν τε καὶ νοῦν, τὰ νενομισμένα καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι κριτήρια, τόπον δὲ τὸν θεῖον λόγον, οὕτως ἐξεδέξαντο· ἀπήνητησεν ὁ ἀσκητῆς λόγῳ 119 θεῖῳ δύντος τοῦ θνητοῦ καὶ ἀνθρωπίνου φέγγους. ἄχρι μὲν γὰρ ὁ νοῦς τὰ νοητὰ καὶ τὰ αἰσθητὰ αἰσθησις οἴεται παγίως καταλαμβάνειν 15 καὶ ἄνω περιπολεῖν, μακρὰν ὁ θεῖος λόγος ἀφέστηκεν· ἐπειδὴν δ' ἐκάτερον ἀσθένειαν ὁμολογήσῃ τὴν ἑαυτοῦ καὶ τρόπον τινὰ καταδύσει χρησάμενον ἀποκρυφθῆ, προὔπαντᾷ δεξιούμενος εὐθύς ὁ ἔφεδρος ἀσκητικῆς ψυχῆς ὀρθὸς λόγος ἑαυτὴν | μὲν ἀπογινωσκούσης, τὸν δὲ p. 639 M. ἐπιφοιτῶντα ἕξωθεν ἀφανῶς ἀναμενούσης. 20
- 120 (20.) Φησὶ τοίνυν ἐξῆς ὅτι „ἔλαβεν ἀπὸ τῶν λίθων τοῦ τόπου καὶ ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ ἐκεῖνῳ” (Gen. 28, 11). θαυμάσαι ἂν τις οὐ μόνον τὴν ἐν ὑπονοίαις πραγματεῖαν καὶ φυσιολογίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ῥητὴν πρὸς πόνου καὶ 121 καρτερίας μελέτην ὑφήγησιν. οὐ γὰρ ἀξιοῖ τὸν ἀρετῆς ἐπιμελούμενον 25 ἀβροδιαίτῳ βίῳ χρῆσθαι καὶ τρυφᾶν ζηλοῦντα τὰς τῶν λεγομένων μὲν εὐδαιμόνων πρὸς ἀλήθειαν δὲ κακοδαιμονίας γεμόντων σπουδᾶς τε καὶ

1 λόγος ut vid. G² 2 τῷδε τῷ MAG²: τῷ δεκάτῳ F(G¹), τῷ δὲ (tum τῷ add. H²)
 κάτῳ H¹P, sed δὲ rursus del. P 3 ἐπὶ γῆς GFHP 4 τὸ] τὸν P
 τὸν om. A 8 ἦν ante φῶς hab. A, om. G ἐξέδω GFHP
 9 τὰ] τὰ τῆς F 10 πεπυρωμένοι A 11 δὲ] μὲν F 13 τὸ F
 14 δύναντος GFHP ἄχρις F 14. 15 ὁ νοῦς MA: οὐρανοῦ ceteri, οὐ ὁ
 νοῦς Mang. 15 νοητὰ καὶ τὰ om. MA καὶ τὰ om. L
 καὶ Mang: ἢ GFHP αἰσθήσει MA 17 ἐκάτερος A καταδύσει
 HP 18 χρησάμενος AG ἀποκρυφῆ GFHP προσυπαντᾶ L
 ὁ om. FHP πατρὸς G 19 ἀσκητῆς ὁ ὀρθὸς GFHP ἑαυτῆς A
 24 post ῥητὴν add. ἢ GF, ἢ P(H¹) πόνους A(G¹?), πόνον Turn. 25 τὸν]
 τῆς F 26 βίῳ om. A (add. Hoesch.)

φιλοτιμίας, οἷς πᾶς ὁ βίος ὕπνος καὶ ἐνύπνιον ἐστὶ κατὰ τὸν ἱερώτατον νομοθέτην. οὗτοι μεθ' ἡμέραν, ὅταν τὰ ἐν δικαστηρίοις καὶ βουλευ- 122 τηρίοις καὶ θεάτροις καὶ πανταχοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀδικήματα διεξέλθωσιν, οἴκαδε ἀφικνουῦνται τὸν ἑαυτῶν οἶκον, οἱ δυστυχεῖς, καταστρέ- 5 ψοντες, οὐ τὸν τῶν οἰκοδομημάτων, ἀλλὰ τὸν συμφυᾶ τῆς ψυχῆς οἶκον, τὸ σῶμα, τροφὰς ἀμέτρους καὶ ἐπαλλήλους εἰσφέροντες καὶ πολλὸν ἄκρατον ἄρδοντες, ἕως (ἄν) βύθιος μὲν ὁ λογισμὸς οἴχηται, τὰ δ' ὑπὸ γαστέρα πλησμονῆς ἔχγονα πάθη διαναστάντα, λύττη χρώμενα ἀκαθέκτω, προσπεσόντα καὶ ἐμπλακέντα τοῖς ἐπιτυχοῦσι, τὸν πολλὸν οἶστρον 10 ἀπερυγόντα λωφήσῃ. νύκτωρ δέ, ὅποτε καιρὸς εἴη πρὸς κοῖτον τραπέσθαι, πολυτελεῖς κλίνας καὶ εὐανθεστάτας στρωμνάς εὐτρεπισάμενοι μαλακῶς σφόδρα κατακλίνονται, τὴν γυναικῶν ἐκμιμούμενοι τρυφήν, αἷς ἢ φύσει ἐπέτρεψεν ἀνειμένη χρῆσθαι διαίτη, παρὸ καὶ τὸ σῶμα τοῦ μαλθακωτέρου κόμματος ὁ τεχνίτης καὶ ποιητῆς αὐταῖς εἰργάζεται. 15 τοιοῦτος οὐδεὶς γινώρμιος τοῦ ἱεροῦ λόγου, ἀλλ' οἱ πρὸς ἀλήθειαν 124 ἄνδρες, σωφροσύνης καὶ κοσμιότητος καὶ αἰδοῦς ἐρασταί, ἐγκράτειαν, ὀλιγοδείαν, καρτερίαν ὥσπερ κρηπίδας τινὰς ὄλου τοῦ βίου καταβεβλημένοι, ψυχῆς ἀσφαλεῖς ὑποδρόμους, οἷς ἀκινδύνως καὶ βεβαίως ἐνορμειῖται, χρημάτων καὶ ἡδονῆς καὶ δόξης κρείττους, σιτίων καὶ ποτῶν καὶ αὐτὸ 20 μόνον τῶν ἀναγκαίων, ἐφ' ὅσον μὴ νεωτερίζειν ἄρχεται λιμός, ὑπερόπται, πείναν δέχεσθαι καὶ δίψαν θάλλπος τε καὶ κρύος καὶ ὄσα ἄλλα δυσκαρτέρητα ὑπὲρ ἀρετῆς κτήσεως ἐτοιμότατοι, ζηλωταὶ τῶν εὐποριστοτάτων, ὡς μὴδ' ἐπ' εὐτελεῖ χλαίνη ποτὲ δυσωπηθῆναι, τοῦναντίον δὲ τὰς πολυτελεῖς ὄνειδος καὶ μεγάλην τοῦ βίου ζημίαν νομίσαι. τούτοις πολυ- 125

2 νομοθέτην GFHP: Μωυσῆν MA 2. 3 καὶ βουλευτηρίοις om. G 3 πρὸς] καὶ πρὸς GFH² 3. 4 πρὸς—ἑαυτῶν om. HP, add. in mg. H²P², H² etiam priora inde a lin. 2 ἀν ὅταν. 4 τὸν] τῶν P ἑαυτὸν A 4. 5 καταστρέφοντες H: ἐπιστρέφοντες ceteri 6 τρυφὰς GFL² εἰσφοροῦντες GFHP 7 ἕως] ἕως οὐ HP ἄν addidi οἴχηται P 8 διαστάντα L ὀρώμενα A 8. 9 post ἀκαθέκτω add. καὶ GFHP 9 ἐμπροσόντα F συμπλακέντα H 10 ἀπερυγόντα scripsi: ἀπερύγοντα GFHP, ἀπερύκοντα MAP², ἀπερεύγοντα vel ἐπαπερυγόντα conl. Mang. δέ om. GFH¹P κοίτην A 12 ἐκμιμούμενη A 15 οὐδὲ εἰς GFHP τοῦ ἱεροῦ λόγου GFHP: ἐστὶ Μωυσέως (Μωυσῆος A) MA 17 ὀλιγοδείαν MHP 18 ἵπποδρόμους A (corr. Hoesch.) οἷς] οὐς F 18 ἐνορμειῖται G 19 postremum καὶ om. GHP, πλὴν conicio 20 λιμοῦ MAP² 20. 21 ὑπερόπται καὶ δίψαν L (δίψης Turn.). 21 δέχεσθαι om. GFHP δίψος MA θάλλπος τε καὶ κρύους Turn. κρυμὸν A, fort. recte (cf. § 102) 22 ἐτοιμότατοι om. H¹P 22. 23 εὐποριστάτων (GFP 24 μεγάλην] ζάλην A (corr. Hoesch.)

τελής μὲν ἐστὶ κλίνη μαλακὸν ἔδαφος, στρωμνὴ δὲ θάμνοι, πόαι, βοτάναι, φύλλων πολλή χύσις, τὰ δὲ πρὸς κεφαλῆς λίθοι τινὲς ἢ βραχεῖς γεώλοφοι τοῦ ἰσοπέδου | μικρὸν ἀνέχοντες. τὸν βίον τοῦτον p. 640 M. οἱ μὲν τρυφῶντες σκληροδίατον καλοῦσιν, οἱ δὲ πρὸς καλοκάγαθίαν ζῶντες ἡδιστον ὀνομάζουσιν· ἀνδράσι γὰρ οὐ λεγομένοις ἀλλ' οὖσιν ὄντως 5
 126 ἐφαρμόζει. οὐχ ὄραξ, ὅτι καὶ νῦν βασιλικαῖς ὕλαις καὶ παρασκευαῖς περιουσιάζοντα τὸν ἀθλητὴν τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων εἰσάγει χαμηνούοντα καὶ λίθῳ προσκεφαλαίῳ χρώμενον καὶ μικρὸν ὕστερον ἐν ταῖς εὐχαῖς ἄρτον καὶ ἱμάτιον, τὸν φύσεως πλοῦτον, αἰτούμενον (Gen. 28, 20), ἐπειδὴ τὸν ἐν ταῖς κεναῖς δόξαις ἐχλεύαζεν αἰεὶ καὶ τοὺς θαυμαστικῶς 10 ἔχοντας αὐτοῦ κατεκερτόμει; οὗτός ἐστι παράδειγμα ἀρχέτυπον ἀσκητικῆς ψυχῆς, ἐκτεθλησμένῃ καὶ ἀνδρογύνῃ παντὶ πολέμιος. (21.) ὁ μὲν οὖν <τοῦ> φιλοπόνου καὶ φιλαρέτου πρόχειρος ἔπαινος εἴρηται, τὸ δὲ κατὰ σύμβολον μὴνυόμενον ἐρευνητέον. εἰδέναι δὲ νῦν προσήκει, ὅτι ὁ θεῖος τόπος καὶ ἡ ἱερὰ χώρα πλήρης ἀσωμάτων ἐστὶ λόγων· 15
 128 ψυχαὶ δ' εἰσὶν ἀθάνατοι οἱ λόγοι οὗτοι. τούτων δὴ τῶν λόγων ἕνα λαβῶν, ἀριστίνδην ἐπιλεγόμενος τὸν ἀνωτάτω καὶ ὡσανεὶ σώματος ἠνωμένου κεφαλὴν πλησίον ἰδρύεται διανοίας τῆς ἑαυτοῦ (Gen. 28, 11)· καὶ γὰρ αὕτη τρόπον τινὰ τῆς ψυχῆς ἐστὶ κεφαλὴ. ποιεῖ δὲ τοῦτο πρόφασιν μὲν ὡς κοιμησόμενος, τὸ δ' ἀληθὲς ὡς ἀναπαυσόμενος ἐπὶ 20 λόγῳ θεῖῳ καὶ σύμπαντα ἑαυτοῦ τὸν βίον κουφότατον ἄχθος ἐπαναθήσων ἐκαίνῃ. ὁ δὲ ἄσμενος ἐπακούει καὶ δέχεται τὸν ἀθλητὴν ὡς φοιτητὴν ἐσόμενον τὸ πρῶτον, εἰθ' ὅταν αὐτοῦ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς φύσεως ἀποδέξηται, χειροδοτεῖ τρόπον ἀλείπτου καὶ πρὸς τὰ γυμνάσια καλεῖ, καὶ διερειδόμενος παλαίειν ἀναγκάζει, μέχρις ἂν ἀνανταγώνιστον 25

1 ὁμαλὸν coni. Mang.	στρωμνοὶ F	δὲ om. MA	2 βοτάναι post
χύσις transpos. HP	πολλῶν HP	κεφαλῆς A (con. Mang.): κεφα ^λ F, κεφαλῆν ceteri (cf. § 4)	3 μικρὸν] λοιμικὴ (corr. Hoesch.)
5 νομίζουσιν coni. Mang.	ἀλλὰ GFHP	οὕτως A, οὗτος M	4 τρυφῶντες F
ζεῖν FHP, ἐφαρμόζων Turn.	αὐλαῖς MA	10 ἐχλεύαζεν H: ἐχλεύασαν A, ἐχλεύασεν ceteri	6 ἐφαρμόζειν FHP, ἐφαρμόζων Turn.
καὶ ἀνδρογύνῃ MAP ² : om. ceteri	12 ἐκτεθλησμένους A (corr. Hoesch.), ἐκτεθλημένῳ HP	πόλεμος A	13 τοῦ addidi
τὸ scripsi: τὸν codd.	14 κατὰ] τὸ A	ἐρμηνευτέον G	εἰ γε καὶ
νῦν A	15 λόγων om. GFHP	16 δὲ GFHP	17 ἐπιλεγόμενον AF
17. 18 σώματι ἠνωμένου A	18 κεφαλὴν Turn.: κεφαλῆς codd.	πλουσίου A	
(corr. Hoesch.)	τῆς om. P	19 τοῦτο om. GFHP	20 κοιμηθησόμενος GFHP
22 ὑπακούει GFHP	23 εἶτα GFHP	24 χειροδοτεῖ con. Wyt-	
tenbach ad Plut. Mor. p. 585, συγκροτεῖ Mang., fort. recte		25 ἂν om. G ¹ FHP	
ἀνταγώνιστον AG ¹			

αὐτῷ ῥώμην ἐγκατασκευάσῃ, τὰ ὦτα θείαις ἐπιπνοαῖς μεταβαλὼν εἰς ὄμματα καὶ καλέσας αὐτὸν μεταχαραχθέντα καινὸν τύπον Ἰσραήλ, ὄρωντα. τότε καὶ τὸν νικητήριον ἐπιτίθησιν αὐτῷ στέφανον. ὁ δὲ 130 στέφανος ἔκτοπον ἔχει καὶ ξένον καὶ ἴσως οὐκ εὐφημον ὄνομα· καλεῖται 5 γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀγωνοθέτου νάρκα. λέγεται γὰρ ὅτι „ἐνάρκησε τὸ πλάτος“ (Gen. 32, 25), βραβείων καὶ κηρυγμάτων καὶ τῶν ἐν τιμαῖς ἀπάντων θαυμασιωτάτων ἀριστεῖον· εἰ γὰρ ἡ δυνάμειος ἀκαθαιρέτου ψυχῆ 131 μεταλαβοῦσα καὶ τελειωθείσα ἐν ἀθλοῖς ἀρετῶν καὶ ἐπὶ τὸν ὄρον αὐτὸν ἀφικομένη τοῦ καλοῦ μὴ πρὸς ὕψος ὑπὸ μεγαλαυχίας ἀρθείη μηδ' 10 ἀκροβατοῦσα ἐπικομπάζοι, ὡς ἀρτίοις ποσὶ μακρὰ βαίνειν δυναμένη, p. 641 M. ναρκήσειε δὲ καὶ | σταλείη τὸ εὐρυπυθὲν οἴησιν πλάτος, εἴθ' ἔκουσῖος ὑποσκελίσασα ἑαυτὴν χωλεύοι, τῶν ἀσωμάτων ὅπως ὕστερίζοι φύσεων, ἡττάσθαι δοκοῦσα νικηφορήσει. τὸ γὰρ πρεσβείων ἐξί- 132 στασθαι γνώμη μᾶλλον (ῆ) ἀνάγκη τοῖς ἀμείνοισιν λυσιτελέστατον 15 νενομίσται, ἐπεὶ καὶ τὰ δευτερεῖα τῶν ἐν τῷδε τῷ ἀγῶνι τιθεμένων ἄλλων τὰ πρῶτα τῶν ἐν ἐτέροις ἀξιώματος μεγέθει πλεῖστον ὄσον ὑπερβάλλει.

(22.) Τὸ μὲν δὴ προοίμιον τῆς θεοπέμπτου φαντασίας ὡδ' ἔχει, 133 τρέπεσθαι δ' ἐπ' αὐτὴν καιρὸς ἦδη καὶ τῶν ἐμφορομένων ἀκριβοῦν

- 1 κατασκευάσῃ A, ἐγκατασκευάσει HP ἐπιπνοαῖς Mang.: ἐπινοαῖς codd.
 μεταβαλὼν GFHP 2 αὐτὸν MAP²: τὸν ceteri κοινὸν GFHP
 3 τὸν ὄρωντα FHP τὸν] τὸ P 4 ἔκτοπον A (corr. Hoesch.) 6 βρα-
 χιώνων A (corr. Hoesch.) 7 θαυμασιωτάτων HP ἀριστεῖων H, ἀρετῶν
 Turn. εἴ] ἡ H ἡ om. H 8 μεταλαγοῦσα GFHP
 ἀρετῶν ἀθλοῖς HP αὐτῶν G 9 ἀφικομένη MA (coni. Mang.): ἐφι-
 κομένη FHP, ἐφελκομένη G 10 ἀκροῖς coni. Mang. μακρὰν P
 δυναμένη GFHP: αἰεὶ δυνασομένην MA 11 ναρκήσειε scripsi: ναρκήσει MA,
 e corr. G, νάρκησε F, ναρκήσοι HP εὐρυπυθὲν GFHP, εὐρυθὲν A
 εἴθ' εἰ δ' A 12 ὑποσκελίσασθαι G ὕστερίζουσα v
 13 νικήσει HP, νικήσῃ Turn., νικηφορήσοι Mang. 13—18 νικη-
 φορήσει — τῆς in mg. add. G 14 ἡ add. Mang. λυσι-
 τελέστατον scripsi: οἷς (spatium in A, οἷς add. man. rec.) εὐτελέστατον codd., οἷς
 (ὡς coni. Mang.) ἐντελέστατον v 16 τῶν] τοῦ in ras. A ἐτέρω A, sed
 ω in ras. ἀξιωμάτων FL² 18 ἔχοι GFHP, sed ἔχει prius P
 19 αὐτὸν F

5 sqq. *Ambros. de fuga saeculi* 4, 22: unde et iactantiam carnis eius recidit, quod significat femoris stupor salva sacri interpretatione mysterii.

ἕκαστον. „ἐνουπνιάσθη“ φησί „καὶ ἰδοὺ κλιμαξ ἐστηρικμένη ἐν τῇ γῆ, ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ’ αὐτῆς· ὁ δὲ κύριος ἐπεστήρικτο ἐπ’ αὐτῆς“
 134 (Gen. 28, 12. 13). κλιμαξ τοῖνον ἐν μὲν τῷ κόσμῳ συμβολικῶς λέγε-
 ται ὁ ἀήρ, οὐ βάσις μὲν ἐστὶ γῆ, κορυφὴ δ’ οὐρανός· ἀπὸ γὰρ τῆς δ
 σεληνιακῆς σφαίρας, ἦν ἐσχάτην μὲν τῶν κατ’ οὐρανὸν κύκλων, πρῶ-
 την δὲ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀναγράφουσιν οἱ φροντισταὶ τῶν μετεώρων,
 135 ἄχρι γῆς ἐσχάτης ὁ ἀήρ πάντῃ ταθεὶς ἐφθακεν. οὗτος δ’ ἐστὶ
 ψυχῶν ἀσωμάτων οἶκος, ἐπειδὴ πάντα τῷ ποιητῇ τὰ τοῦ κόσμου
 μέρη καλὸν ἔδοξεν εἶναι ζῶων ἀναπληρῶσαι. διὰ τοῦτο γῆ μὲν τὰ 10
 χερσαῖα ἐγκατεσκεύαζε, θαλάτταις δὲ καὶ ποταμοῖς τὰ ἔνυδρα, οὐρανῷ
 δὲ τοὺς ἀστέρας — καὶ γὰρ ἕκαστος τούτων οὐ μόνον ζῶων, ἀλλὰ καὶ
 νοῦς ὄλος δι’ ὄλων ὁ καθαρῶτατος εἶναι λέγεται — ὥστε καὶ ἐν τῷ
 λοιπῷ τμήματι τοῦ παντός, ἀέρι, ζῶα γέγονεν. εἰ δὲ μὴ αἰσθήσει
 136 καταληπτά, τί τοῦτο; καὶ ψυχὴ γὰρ ἀόρατον. καὶ μὴν εἰκός γε ἀέρα 15
 γῆς μᾶλλον καὶ ὕδατος ζυροτροφεῖν, διότι καὶ τὰ ἐν ἐκείνοις οὗτος
 ἐψύχωσεν· ἐποίει γὰρ αὐτὸν ὁ τεχνίτης ἀκινήτων μὲν σωμάτων ἕξιν,
 κινουμένων δὲ ἀφαντάστως φύσιν, ἥδη δὲ ὀρηγῆ καὶ φαντασίᾳ χρῆσθαι
 137 δυναμένων ψυχῆν. οὐκ ἄτοπον οὖν, δι’ οὗ τὰ ἄλλα ἐψυχώθη, ψυχῶν
 ἀμοιρεῖν; διὸ μηδεὶς τὴν ἀρίστην φύσιν ζῶων τοῦ ἀρίστου τῶν περι- 20
 γειῶν, ἀέρος, ἀφαιρέσθω· οὐ γὰρ μόνος ἐκ πάντων ἔρημος οὗτος, ἀλλ’
 οἷα πόλις εὐανδρεῖ πολίτας ἀφθάρτους καὶ ἀθανάτους ψυχὰς ἔχων
 138 ἰσαριθμούς ἀστροῖς. τούτων τῶν ψυχῶν αἱ μὲν κατίασιν ἐνδεησόμεναι

1 καὶ ante ἐνουπνιάσθη add. H ἡνουπνιάσθη GP φησί MA: φησὶν οὖν ceteri
 ἐν τῇ γῆ scripsi (cf. § 3. 144): εἰς τὴν γῆν GFHP, om. MA 3 ὁ δὲ — αὐτῆς (αὐτῇ
 M) MA: om. ceteri 4 τῷ MA: τῷ λεγομένῳ ceteri 4. 5 λέγεται συμβολικῶς
 GFP, λέγεται om. H 5 ὁ om. GFHP, sed G μὲν scripsit, tum rursus del.
 κορυφῆ] κεφαλῆ H δὲ GFHP ὁ οὐρανός M 7 τῶν Turn.: τοῖς codd.
 (τῆς G) 8 γῆς GFHP: τῆς MA ὁ om. F δὲ ἐστὶ GFHP 10 ἀνα-
 πληρῶσαι GFHP 11 ἐγκατεσκεύαζε GFP, ἐγκατεσκεύασται H θαλάττῃ GFHP
 ποταμοὶ F 12 ἕκαστον HP ζῶων G 13 ὄλος] ὄλων P' ὁ vid. secl.
 14 ἀέρος F γεγονέναι (ἀναγκαῖον) conicio 16 διὰ τί; εἶτι GFHP ἐν om.
 H' P' οὕτως F 17 μὲν om. P 18 ἀφαντάστως — δὲ om. G
 φύσεων A ἥδη] εἶτι conii. Mang. χρᾶσθαι F 19 καὶ post οὗ add. GFHP,
 fort. recte (cf. lin. 16) 20. 21 περιγείων] στοιχείων conii. Cohn 21 ἀφαιρέσθαι A
 μόνον H 22 εὐανδρεῖ GFH: εὐανδρῆς A, εὐανδρος MP ἔχων ψυχὰς GFHP
 23—235,7 ἰσαριθμούς — αἰῶνα om. MA

σώμασι θνητοῖς, ὅσαι προσγείοτατοι καὶ φιλοσώματοι, αἱ δ' ἀνέρχονται, διακριθεῖσαι πάλιν κατὰ τοὺς ὑπὸ φύσεως ὀρισθέντας ἀριθμοὺς καὶ
 p. 642 M. χρόνους. τούτων αἱ μὲν τὰ σύντροφα καὶ συνήθη τοῦ | θνητοῦ βίου 139
 ποθοῦσαι παλινδρομοῦσιν αὐθις, αἱ δὲ πολλὴν φλυαρίαν αὐτοῦ κατα-
 5 γνοῦσαι δεσμωτήριον μὲν καὶ τύμβον ἐκάλεσαν τὸ σῶμα, φυγοῦσαι δ'
 ὥσπερ ἐξ εἰρκτῆς ἢ μνήματος ἄνω κούφοις πτεροῖς πρὸς αἰθέρα ἐξαρ-
 θεῖσαι μετεωροπολοῦσι τὸν αἰῶνα. ἄλλαι δ' εἰσὶ καθαρῶταται καὶ 140
 ἄρισται, μειζόνων φρονημάτων καὶ θειοτέρων ἐπιλαχοῦσαι, μηδενὸς μὲν
 τῶν περιγείων ποτὲ ὀρεχθεῖσαι τὸ παράπαν, ὕπαρχοι δὲ τοῦ πανηγε-
 10 μόνος, ὥσπερ μεγάλου βασιλέως ἀκοαὶ καὶ ὕψεις, ἐφορῶσαι πάντα καὶ
 ἀκούουσαι. ταύτας δαίμονας μὲν οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι, ὁ δὲ ἱερὸς λόγος 141
 ἀγγέλους εἶθε καλεῖν προσφυστέρῳ χρώμενος ὀνόματι· καὶ γὰρ τὰς
 τοῦ πατρὸς ἐπικελεύσεις τοῖς ἐγγόνοις καὶ τὰς τῶν ἐγγόνων χρείας τῷ
 πατρὶ διαγγέλλουσι. παρὸ καὶ ἀνερχομένους αὐτοὺς καὶ κατιόντας 142
 15 εἰσήγαγεν, οὐκ ἐπειδὴ τῶν μηνυσόντων ὁ πάντη ἐφθακῶς θεὸς δεῖται,
 ἀλλ' ὅτι τοῖς ἐπικήροις ἡμῖν συνέφερε μεσίταις καὶ διαιτηταῖς λόγοις
 χρῆσθαι διὰ τὸ τεθηπέναι καὶ πεφρικέναι τὸν παμπρύτανιν καὶ τὸ
 μέγιστον ἀρχῆς αὐτοῦ κράτος. οὐ λαβόντες ἔνοιαν ἐδεήθημέν ποτὲ 143
 τινος τῶν μεσιτῶν λέγοντες· „ἀλήσον σὺ ἡμῖν, καὶ μὴ λαλεῖτω πρὸς
 20 ἡμᾶς ὁ θεός, μὴ ποτε ἀποθάνωμεν“ (Exod. 20, 19). οὐ γὰρ ὅτι κολά-
 σεις, ἀλλ' οὐδ' ὑπερβαλλούσας καὶ ἀκράτους εὐεργεσίας χωρῆσαι δυνά-
 μεθα, ὅς ἂν αὐτὸς προτείνῃ δι' ἑαυτοῦ μὴ χρώμενος ὑπηρέταις ἄλλοις.
 παγκάλως δὲ ἐστηριγμένον ἐν τῇ γῆ διὰ συμβόλου κλίμακος φαντασι- 144
 οὔται τὸν ἀέρα· τὰς γὰρ ἀναδιδομένας ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεις λεπτυνομέ-

2 διακριθεῖσαι om. F ἀριθμοὺς] ὀρισμοὺς FL² 3 θνητοῦ om. PL
 9 ἐπιγείων A 10 post ὥσπερ add. γὰρ G ἀκοαί] ὀφθαλμοὶ H²
 ὄψεις MA: ὡτα ceteri ἀφορῶσαι GFHP 11 ὁ δὲ ἱερὸς λόγος
 GFHP: Μωσοῦς (Μωσῆς A) δ' MA 12 ὀρώμενος A 13 ἐπι-
 κλήσεις G ἐγγόνους GFHP ἐγγόνων GFHP 14 αὐτοὺς post κατιόντας
 transpos. GHP 15 πάντη scripsi: πάντα codd., ἐπὶ πάντα coni. Cohn.
 post ἐφθακῶς add. εἰδέναι GFHP δεῖται θεός GFHP 16 παραιτηταῖς coni.
 Mang. 17 περιφρικέναι H 18 ἀρχῆς om. A αὐτοκρα-
 τοῦς οὐ λαβόντες G 19 μέσων GFHP σὺ om. GFHP
 20 ποτε om. GFHP θεοῦ γὰρ (οὐχ) ὅτι conicio 21 οὐδὲ GFHP 22 ὅς]
 ὡς F 23 δ' GFHP ἐστηριγμένος GFHP συμβόλων A
 post κλίμακος add. ὁ (καὶ pro ὁ Fv) δονούμενος GFHP, quod dittographia vocis ἀναδι-
 δομένας videtur, οὐ δονούμενον coni. Mang.

10 cf. Xen. Cyrop. VIII 2,10 τοὺς βασιλέως καλουμένους ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ βασιλέως ὡτα.

νας ἐξαερωῦσθαι συμβέβηκεν, ὥστε βάσιν μὲν καὶ ρίζαν ἀέρος εἶναι
 145 γῆν, κεφαλὴν δὲ οὐρανόν. λέγεται γοῦν, ὅτι σελήνη πλῆγμα μὲν
 ἄκρατον αἰθέρος οὐκ ἔστιν, ὡς ἕκαστος τῶν ἄλλων ἀστέρων, κρᾶμα
 δὲ ἔκ τε αἰθερώδους οὐσίας καὶ ἀερώδους· καὶ τό γε ἐμφαινόμενον
 αὐτῇ μέλαν, ὃ καλοῦσί τινες πρόσωπον, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸν ἀνα- 5
 μεμιγμένον ἀέρα, ὃς κατὰ φύσιν μέλας ὢν ἄχρις οὐρανοῦ τείνεται.
 146 (23.) ἢ μὲν οὖν ἐν κόσμῳ λεγομένη συμβολικῶς κλιμαξὶ τοιαύτη
 ἐστί, τὴν δ' ἐν ἀνθρώποις σκοποῦντες εὐρήσομεν τὴν ψυχὴν, ἧς βάσις
 μὲν τὸ ὡσανεὶ γεῶδὲς ἐστίν, αἴσθησις, κεφαλὴ δ' ὡς ἂν τὸ οὐράνιον,
 147 ὁ καθαρῶτατος νοῦς. ἄνω δὲ καὶ κάτω διὰ πάσης | αὐτῆς οἱ τοῦ p. 643 M.
 θεοῦ λόγοι χωροῦσιν ἀδιαστάτως, ὅποτε μὲν ἀνέρχονται, συνανασπῶντες 11
 αὐτὴν καὶ τοῦ θνητοῦ διαζευγνύοντες καὶ τὴν θῆαν ὢν ἄξιον ὄραν μόνων
 ἐπιδεικνύμενοι, ὅποτε δὲ κατέρχονται, οὐ καταβάλλοντες — οὔτε γὰρ
 θεὸς οὔτε λόγος θεῖος ζημίας αἴτιος —, ἀλλὰ συγκαταβαίνοντες διὰ
 φιλανθρωπίαν καὶ ἔλεον τοῦ γένους ἡμῶν, ἐπικουρίας ἕνεκα καὶ συμμα- 15
 χίας, ἵνα καὶ τὴν ἔτι ὥσπερ ἐν ποταμῷ, τῷ σώματι, φοροουμένην
 148 ψυχὴν σωτήριον πνέοντες ἀναζωῶσι. ταῖς μὲν δὴ τῶν ἄκρως κεκαθαρ-
 μένων διανοίαις ἀσφορητὶ μόνος ἀοράτως ὁ τῶν ὄλων ἡγεμῶν ἐμπερι-
 πατεῖ — καὶ γὰρ ἐστὶ χρησθὲν τῷ σοφῷ θεοπρόπιον, ἐν ᾧ λέγεται·
 „περιπατήσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσομαι ὑμῶν θεός“ (Lev. 26, 12) —, ταῖς 20
 δὲ τῶν ἔτι ἀπολουόμενων, μήπω δὲ κατὰ τὸ παντελὲς ἐκνιψαμένων τὴν
 ῥυτῶσαν καὶ κρηλιδωμένην (ἐν) σώμασι βαρέσι ζωὴν ἄγγελοι, λόγοι
 149 θεῖοι, φαιδρύνοντες αὐτάς τοῖς καλοκάγαθίας δόγμασιν. ὅσα δὲ ἐξοικί-

1 μὲν om. GFH 1. 2 γῆν εἶναι HP 2 τὴν κεφαλὴν MA
 3 ἀέρος A 4 καὶ ἀερώδους οὐσίας GFHP τό] τοι A
 ἐμπερόμενον Turn. 6 ἄχρι F 7 συμβολικῶς λεγομένη GFHP
 8 ἐστί MA: τις ἦν GFHP δὲ GF τὴν om. A, fort. recte ἧς MA: ἡ
 G, ἡ FHP 9 post prius τὸ add. σωματωειδὲς GFHP δὲ τὸ ὡς ἂν conicio
 12 μόνον MGF 14 ὁ θεὸς FHP post λόγος add. ὁ GFP 15 ἕνεκεν A
 17 σωτήριον MA: τὰ σωτήρια ceteri, σωτηρίαν conicio πνέοντες scripsi: πνείον-
 τες MA, ἀναπνέοντες ceteri, ἐμπνέοντες conicio ἀναζωώσωσιν GFH, ἀναζώωσαι P
 (sed ω s. s. P?), ἀναζώωσαι Turn., ἀναζωπυρῶσιν conicio 17. 18 ἐκκαθαρ-
 μένων GFHP 18 post μόνος add. καὶ A(?)v post ὄλων add. θεὸς καὶ
 GFHP 19 θεοπρόπειον GF 21 ἀπολουόμενων F 22 ῥυτω-
 θεῖσαν HP κρηλιδομένην A (ο ex ω corr.) ἐν addidi σώματι G
 σώμασι βαρέσι om. A 23 δόγμασιν scripsi: ὄμμασιν codd., ῥύμμασιν Mang.

ζεται κακῶν οἰκητόρων στίφη, ἵνα εἰς ὁ ἀγαθὸς εἰσοικίσῃται, δῆλόν
 ἐστι. σπούδαζε οὖν, ᾧ ψυχῇ, θεοῦ οἶκος γενέσθαι, ἱερὸν ἅγιον, ἐνδι-
 αίτημα κάλλιστον· ἴσως γάρ, ἴσως δὲ ὁ κόσμος ἅπας, καὶ σὺ οἰκοδεσπό-
 την σχήσεις ἐπιμελούμενον τῆς ἰδίας οἰκίας, ὡς εὐερχεστάτη καὶ ἀπή-
 5 μων εἴσαι διαφυλάττειτο. ἴσως δὲ καὶ τὸν ἑαυτοῦ βίον ὁ ἀσκητῆς 150
 φαντασιούται κλίμακι ἐοικότα· φύσει γὰρ ἀνώμαλον πρᾶγμα ἄσκησις,
 τοτὲ μὲν προιούσα εἰς ὕψος, τοτὲ δ' ὑποστρέφουσα πρὸς τοῦναντίον,
 καὶ τοτὲ μὲν καθάπερ ναῦς εὐπλοία τῇ τοῦ βίου, τοτὲ δὲ δυσπλοία
 χρωμένη. ἑτερῆμερος γάρ, ὡς ἔφη τις, τῶν ἀσκητῶν ὁ βίος, ἄλλοτε
 10 μὲν ζῶν καὶ ἐργηγορός, ἄλλοτε δὲ τεθνεώς ἢ κοιμώμενος. καὶ τάχα 151
 οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τοῦτο λέγεται· σοφοὶ μὲν γὰρ τὸν δλύμπιον καὶ
 οὐράνιον χῶρον ἔλαχον οἰκεῖν, ἄνω φοιτᾶν ἀεὶ μεμαθηκότες, κακοὶ δὲ
 τοὺς ἐν "Αἴδου μυχοῦς, ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀποθνήσκειν ἐπιτετηδευκότες
 καὶ εἰς γῆρας ἐκ σπαργάνων φθορᾶς ἐθάδες ὄντες. οἱ δ' ἀσκηταὶ — 152
 15 μεθόριοι γὰρ τῶν ἄκρων εἰσὶν — ἄνω καὶ κάτω πολλαίς ὡς ἐπὶ κλί-
 μακος βαδίζουσιν, ἢ ὑπὸ τῆς κρείττονος μοίρας ἀνελκόμενοι ἢ ὑπὸ τῆς
 χείρονος ἀντισπώμενοι, μέχρις ἂν ὁ τῆς ἀμίλλης καὶ διαμάχης ταύτης
 βραβευτῆς θεὸς ἀναδῶ τὰ βραβεῖα τάξει τῇ βελτίονι, τὴν ἐναντίαν
 εἰσάπαν καθελών. (24.) ἐμφαίνεται δ' ἔτι καὶ τοιοῦτον εἶδωλον, 153
 20 ὅπερ οὐκ ἄξιον ἡσυχασθῆναι. τὰ ἀνθρώπων πράγματα κλίμακι πέφυ-
 p. 644 M. κεν ἐξομοιοῦσθαι διὰ τὴν ἀνώμαλον | αὐτῶν φορᾶν. ἡ μία γάρ, ὡς 154

1 κακῶν scripsi: κατὰ τῶν MA, κακὰ καὶ τῶν FHP, κακὰ ἐκ τῶν G, κακὰ κακῶν
 coni. Mang. εἰς (τὰ add. G²) ἀγαθὰ GFHP 2 σπούδασον HP
 post ἅγιον add. ἵνα AP² 2—5 διαίτημα (ἐνδιαίτημα scripsi, v. ad lin. 2)— διαφυ-
 λάττειτο traduntur p. 238,5 post γίνονται, huc transtuli Mangeii coniecturam secutus.
 cf. ad p. 238,5 7 bis ποτὲ D Anton. εἰς ὕψος ἰούσα D Anton.
 δὲ GFHP 8 ποτὲ D Anton. εὐπλοία] ἐκ πλοίου A τῇ τοῦ βίου D
 Anton.: om. codd. ποτὲ D Anton. 9 γάρ om. Anton. 10 τεθνηκώς
 A Anton. 11 τοῦτο] καὶ τοῦτο G λέγεται GFHP Anton.: λέλεκται MA
 11. 12 γὰρ τὸν ἀνθρώπινον χῶρον Anton. 13 ἔδη Anton. ἀποθνήσκειν
 om. G 14 φθορᾶς add. H² 15 γάρ om. Anton. 17 ἀντιπροτούμενοι FL²
 18 ἀποδῶ e corr. G 19 καθέλκων GFHP, ἀνέλκων prius L δέ τι
 GFHP ἐμφαίνει et (τὸ) εἶδωλον coni. Cohn τῷ εἰδῶλι conicio
 20 τῶν ἀνθρώπων Io. Lyd. 21. 238,1 ἐν μιᾷ γάρ . . . ἡμέρα Io. Lyd.

6—19 DB fol. 212^v Anton. Mel. II 43 col. 1116 ἀνώμαλον φύσει ἡ ἄσκησις— καθελών.
 DB iam lin. 9 χρωμένη desinit. 9. 10 cf. Hom. Od. λ 303. 304.
 20—238,5 Io. Lydus De mens. IV, 7 p. 55 B.: τὰ—γίνονται (Elder, Hist. gnomol.
 p. 119). 237,21. 238,1 Eur. fr. 420N.

ἔφη τις, ἡμέρα τὸν μὲν καθεῖλεν ὑψόθεν, τὸν δὲ ἦρεν ἄνω, μηδεὶς
 ἐν ὁμοίῳ πεφυκότος μένειν τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ παντοίας μεταβαλλόν-
 155 των τροπᾶς. ἢ οὐκ ἄρχοντες μὲν ἐξ ἰδιωτῶν, ἰδιῶται δ' ἐξ ἀρχόντων,
 πένητες δ' ἐκ πλουσίων καὶ ἐκ πενήτων πολυχρήματοι καὶ ἔνδοξοι
 μὲν ἐξ ἡμελημένων, ἐπιφανέστατοι δὲ ἐξ ἀδόξων ἀεὶ γίνονται καὶ 5
 ἰσχυροὶ μὲν ἐξ ἀσθενῶν, ἐκ δὲ ἀδυνάτων δυνατοὶ καὶ συνετοὶ μὲν ἐξ
 156 ἀφραιόντων, εὐλογιστότατοι δὲ ἐκ παραπαιόντων· καὶ ὁδός τις ἦδ'
 ἐστὶν ἄνω καὶ κάτω τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων, ἀστάτοις καὶ ἀνιδρύ-
 τοις χρωμένη συντοχίαις, ὧν τὸ ἀνώμαλον οὐκ ἀδήλοισ ἀλλὰ σαφῆσι
 τεκμηρίοις ὁ ἀψευδέστατος ἐλέγχει χρόνος. 10
 157 (25). Ἐμήνυε δὲ τὸ ὄναρ ἐστηριγμένον ἐπὶ τῆς κλίμακος τὸν
 ἀρχάγγελον, κύριον· ὑπεράνω γὰρ ὡς ἄρματος ἡνίοχον ἢ ὡς νεῶς
 κυβερνήτην ὑποληπτέον ἵστασθαι τὸ ὄν ἐπὶ σωματίων, ἐπὶ ψυχῶν, ἐπὶ
 πραγμάτων, ἐπὶ λόγων, ἐπὶ ἀγγέλων, ἐπὶ γῆς, ἐπ' ἀέρος, ἐπ' οὐρανοῦ,
 ἐπ' αἰσθητῶν δυνάμεων, ἐπ' ἀοράτων φύσεων, ὥσαπερ θεατὰ καὶ 15
 ἀθέατα· τὸν γὰρ κόσμον ἅπαντα ἐξάσπας ἑαυτοῦ καὶ ἀναρτήσας τὴν
 158 τοσαύτην ἡνιοχεί φύσιν. μηδεὶς δ' ἀκούων, ὅτι ἐπεστήριχτο, νομισάτω
 τι συνεργεῖν θεῶ πρὸς τὸ παγίως στῆναι, ἀλλ' ἐκεῖνο λογισάσθω, ὅτι
 τὸ δηλούμενον ἴσον ἐστὶ τῶ στήριγμα καὶ ἔρεισμα καὶ ὀχυρότης καὶ
 ββαιότης ἀπάντων ἐστὶν ὁ ἀσφαλῆς θεός, ἐνσφραγιζόμενος οἷς ἂν 20
 ἐθέλη τὸ ἀσάλευτον· ἐπερείδοντος γὰρ καὶ συστηρίζοντος αὐτοῦ μένει
 159 τὰ συσταθέντα ἀνώλεθρα κραταιῶς. ὁ τοίνυν ἐπιβεβηκὼς τῇ οὐρανοῦ
 κλίμακι λέγει τῶ φαντασιουμένῳ τὸ ὄναρ· »ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς Ἀβραάμ

2. 3 παντοίας et τροπᾶς Io. Lyd. μεταβαλλόντων codd.: μεταβάλλοντος Io.
 Lyd. 3 ἢ v δὲ GFHP 4 δὲ GFHP alterum ἐκ
 om. A 5 δὲ om. H¹P Io. Lyd. 5—7 καὶ ἰσχυροὶ — παραπαιόντων huc trans-
 tuli, traduntur p. 237,2 post ἄγιον ἰσχυρὰ, αἰσθηνοῦσης (ἀσθενεστάτης v), ἀδυνάτου
 δυνατῆ, συνετῆ, ἀφραινοῦσης, εὐλογιστοτάτη, παραπαιούσης H²; ἰσχυρὰ, δυνατῆ, συνετῆ,
 εὐλογιστότατος F² 7 ἦδ' MAF: ἦ GH², om. H¹P 8 prius καὶ om. A ἀνθρω-
 πίνων AGH 8. 9 ἀιδρότοις GFHP 9 χρωμένοις P, χρωμένων conicio
 ὧν om. GFH¹P¹ ἀλλήλοισ GF¹P 10 φιλοψευδέστατος GFHP 11 ὄν ἀνε-
 στηριγμένον M 12 κυρίου A ὡς om. GFHP¹ νεὸς A
 14 θρεμμάτων GFHP ἐπ' οὐρανοῦ om. G 15 αἰσθητῶν MA (Turn.): αἰσθη-
 τικῶν GFHP ἀκηράτων con. Mang. φύσεων, (ἐπὶ πάντων) conicio
 ὥσαπερ ἀθέατα καὶ θεατὰ GFHP 17 ἡνιοχεῖσθαι A 18 συνεργεῖν τι (τι
 om. P, H¹?) τῷ θεῶ GFP (H¹, τὸν θεὸν H²) ἐκείνω A ὅτι om.
 MA 19 τῶ] τὸ G, prius A καὶ ἔρεισμα om. GFHP ἰσχυ-
 ρότης GFHP 20 ὁ ἀσφαλῆς ἐστὶ θεός GF, ὁ ἀσφαλῆς θεός ἐστὶν HP
 21 ὑπερείδοντος con. Mang. στηρίζοντος F, fort. recte μενεῖ GFHP
 22. 23 τὴν οὐράνιον κλίμακα G 23 ὁ om. MA

τοῦ πατρὸς σου καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ· μὴ φοβοῦ“ (Gen. 28, 13). ὁ
 χρησμὸς οὗτος τὸ τέρμα τῆς ἀσκητικῆς ψυχῆς καὶ βεβαιότατον ἔρεισμα
 ἦν, δὲ αὐτὴν ἀνεδίδασκεν, ὅτι ὁ τῶν ὄλων κύριος καὶ θεὸς ἀμφοτέρα
 ταῦτα τοῦ γένους ἐστὶν αὐτῷ, πατέρων καὶ πάππων ἐπιγραφεὶς καὶ
 5 ἐπικληθεὶς ἐκάτερον, ἵνα τὸν αὐτὸν ὃ τε κόσμος ἅπας καὶ ὁ φιλάρετος
 ἔχη κληρὸν· ἐπεὶ καὶ λέλεκται· „κύριος αὐτὸς κληρὸς αὐτῷ“
 (Deut. 10, 9).

(26.) Μὴ νομίσης δὲ παρέργως τοῦ μὲν Ἀβραὰμ νυνὶ λέγεσθαι 160
 p. 645 M. κύριον καὶ θεόν, τοῦ δὲ Ἰσαάκ θεὸν αὐτὸ μόνον. ὁ μὲν γὰρ | αὐτη-
 10 κόου καὶ αὐτοδιδάκτου καὶ αὐτομαθοῦς φύσει περιγινόμενης σύμβολον
 ἐπιστήμης ἐστίν, ὁ δὲ Ἀβραὰμ διδασκομένης· καὶ τῷ μὲν αὐτόχθονι
 καὶ αὐθιγενεῖ συμβέβηκεν εἶναι, τῷ δὲ μετανάστη καὶ ἐπηλύτῳ. τὴν 161
 γὰρ χαλδαίζουσαν ἀλλογενῆ καὶ ἀλλόφυλον γλώττιαν τῶν περὶ ἀστρονο-
 μίαν μετεωρολεσχῶν ἀπολιπῶν ἐπὶ τὴν ἀρμόττουσαν λογικῷ ζήφ
 15 παρεγένετο, τὴν τοῦ πάντων αἰτίου θεραπείαν. οὗτος μὲν δὴ ὁ τρόπος 162
 δυεῖν δυνάμεων τῶν ἐπιμελησομένων ἐστὶ χρεῖος, ἡγεμονίας καὶ εὐερ-
 γεσίας, ἵνα τῷ μὲν κράτει τοῦ ἡγεμόνος ὑπακούη τῶν νομοθετομένων,
 τῷ δὲ χαριστικῷ μεγάλα ὠφελῆται, ὁ δ' ἕτερος τῆς κατὰ τὸ χαρί-
 ζεσθαι μόνης· οὐ γὰρ ὑπὸ νομοθετοῦσης ἀρχῆς ἐβελτιώθη, φύσει περι-
 20 πεποιημένος τὸ καλόν, ἀλλὰ διὰ τὰς ὁμβρηθείσας ἄνωθεν δωρεὰς ἀγα-
 θὸς καὶ τέλειος ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο. χαριστικῆς μὲν οὖν δυνάμεως θεός, 163
 βασιλικῆς δὲ κύριος ὄνομα. τί οὖν ἂν τις εἴποι πρεσβύτερον ἀγαθὸν
 ἢ τὸ τυχεῖν ἀκράτου καὶ ἀμιγῶς εὐεργεσίας, τί δὲ νεώτερον ἢ τὸ
 κεκραμένης ἔκ τε ἡγεμονίας καὶ δωρεᾶς; ὃ μοι δοκεῖ συνιδῶν ὁ ἀσκη-
 25 τῆς εὐξασθαι θαυμασιωτάτην εὐχὴν, ἵνα αὐτῷ γένηται κύριος εἰς θεόν
 (Gen. 28, 21)· ἐβούλετο γὰρ μηκέτι ὡς ἄρχοντα εὐλαβεῖσθαι, ἀλλ' ὡς
 εὐεργέτην ἀγαπητικῶς τιμᾶν. ἀρ' οὐχὶ τούτοις καὶ τοῖς παραπλησίοις 164

1 prius ὁ om. MA 2 τὸ] καὶ H² τέρμα MA: δρᾶμα ceteri, ἔρμα conicio
 βεβαιότητος H 3 ἀπεδίδασκεν GP¹, ἐπεδίδασκεν H δτι ὃ] ὁ γὰρ P(H¹)
 4 αὐτῶν A, αὐτοῦ coni. Mang. post αὐτῷ add. ἀνθρώπων GFHP
 πατρῶων v 6 αὐτῶς] αὐτῷ MA 8 παρέργως δὲ νομίσης GFHP
 9 καὶ θεόν om. G 10 περιγινόμενης A(?)HP, γινόμενης coni. Cohn 11 τῷ MA:
 αὐτῷ GFHP 12 ἰθαγενεῖ A, αὐτογενεῖ GFHP ἐπιλύτῳ AGF¹P
 13 ἀλλόφυλλον FHP 15 παρεγένετο A: παρήγετο ceteri τὴν fort. secl.
 16 δυοῖν HP καὶ MA: τε καὶ ceteri 17 ὑπακούει G 18 μεγά-
 λως H ὠφελεῖται FH² 19 νομοθετοῦσης coni. Mang. 20. 21 ἀγαθὸς G
 21 ὁ θεός GFHP 22 ὀνόματι οὖν G¹FP 23 prius τὸ] τῷ P 24 κεκραμένον
 GFHP δωρεᾶς] εὐεργεσίας coni. Mang. 25 κύριος γένηται transp. HP

- εἰκὸς ἦν καὶ τοὺς τυφλοὺς διάνοιαν ὀξυδορκήσιν, πρὸς τῶν ἱερωτάτων
 ἐνομματουμένους λογίων, ὡς φυσιογνωμονεῖν καὶ μὴ μόνον τοῖς ῥητοῖς
 ἐφορμεῖν; ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς καμμύσαντες τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα μὴ σπου-
 δάζωμεν ἢ μὴ δυνάμεθα ἀναβλέπειν, αὐτόσ, ὦ ἱεροφάντα, ὑπήχει καὶ
 ἐπιστάται καὶ ἐγγρίων μὴ ποτε ἀπείπησ, ἕως ἐπὶ τὸ κεκρυμμένον 5
 165 ἀτελέστοις ἀόρατα κάλλη. σοὶ μὲν δὴ ταῦτα ποιεῖν ἐμπρεπέσ· ψυχαὶ
 δ' ὄσαι θεῶν ἐρώτων ἐγεύσασθε, καθάπερ ἐκ βαθέος ὕψνου διαναστᾶ-
 σαι καὶ τὴν ἀγλὺν ἀποσχεδάσασαι πρὸς τὴν περίβλεπτον θεῶν ἐπείχθητε
 μεθέμεναι τὸν βραδὺν καὶ μελλητὴν ὄκνον, ἴν' ὄσαι θεάματα καὶ ἀκού- 10
 σματα τῆς ὑμετέρας ἕνεκα ὠφελείας ὁ ἀγωνοθέτης εὐτρέπισε κατα-
 νόησητε.
- 166 (27.) Μυρία μὲν ὄν ἐστιν αἰοιδίμα τῶν πρὸς ἐπίδειξιν, ἐν δ'
 οὖν καὶ τὸ λεχθὲν πρὸ μικροῦ· τὸν μὲν γὰρ γένει πάππον τοῦ ἀσκη-
 τοῦ πατέρα εἶπε τὸ λόγιον, τῷ δ' ὡς | ἀληθῶς πατρὶ τὸ τοῦ γεννῆ· p. 646 M.
 σαντος οὐκ ἐπεφήμισεν ὄνομα. λέγει γάρ· „ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς Ἄβραάμ 16
 τοῦ πατρός σου“ — καίτοι πάππος οὗτος ἦν — καὶ πάλιν „ὁ θεὸς
 167 Ἰσαάκ“ (Gen. 28, 13), εἰτ' οὐ προστιθησὶ „τοῦ πατρός σου“. οὐκ οὖν
 ἄξιον τὴν τούτων αἰτίαν ἐρευνῆσαι; πάνυ γε. τίς οὖν ἐστι, μὴ παρέρ-
 γως σκοπήσωμεν. τὴν ἀρετὴν ἢ φύσει ἢ ἀσκήσει ἢ μαθήσει περι- 20
 γίνεσθαι φησὶ, διὸ καὶ τρεῖς τοὺς γενάρχας τοῦ ἔθνους σοφοὺς

1 διάνοιαν GFH¹P: τὴν διάνοιαν H², διανοία MA ὀξυδορκῆσαι HP, ὀξυδερχῆσαι
 GF 2 φυσιογνωμονεῖν FHP: φύσει εὐγνωμονεῖν MA, φησὶν ἀγνωμονεῖν G
 3 ἐφορμαῖν G καὶ] καὶ G καὶ ἡμεῖς om. F τῆς om. M
 3. 4 σπουδάζωμεν A 4 δυνάμεθα AG ὦ ἱεροφάντα MA: ὁ ἱεροφάντης
 ceteri ὑπήχει scripsi: ὑφήχει M, ὑφηχεῖ A, ὑπηχεῖ ceteri 5 ἐπι-
 στάται M: ἐπὶ στάσει A, ἐφίσταται ceteri ἐγγρίων AGFH²: ἐγγρεῖων MH¹P
 ἀπείπησ A 6 ἱερῶν MA (G¹, con. Mang.): ἱερὸν ceteri ἐπίδειξιν GH, ἐπι-
 δείξει FP τὰ per errorem om. Mang. καλλίστα GFHP, tum spat. 2 litt. G
 8. 9 διαναστᾶσ A 9 καὶ MA Pal.: om. ceteri ἀποσχεδάσασαι MAFP Pal.:
 ἀποσχεδάσασθε GH, tum καὶ add. G², ras. in H περίβλεπτον MA, περίκλυτον Pal.,
 περιμάχητον conicio 10 μεθέμενοι A μελλητόν M, μελητὴν GF
 11 ἡμετέρας A Turn. εὐτρέπισε Cohn: ἠδύτρέπισε MAH, εὐτρέπισται GF, ἠδύτρέ-
 πισται P 16 ἐφήμισεν GFP¹, εὐφήμισεν H 17 σου om. GFHP
 18 οὐκοῦν MAP 19 τί G 20 σκοπῶμεν A, fort. recte μαθήσει
 ἢ ἀσκήσει transp. GF 20. 21 παραγίνεσθαι Turn. 21 φησὶ MAG (con. Mang.): φασὶ FHP

πάντας ἀνέγραφεν, ἀπὸ μὲν τῆς αὐτῆς οὐχ ὀρηθέντας ἰδέας, πρὸς δὲ τὸ
 αὐτὸ τέλος ἐπειχθέντας. ὁ μὲν γὰρ πρεσβύτατος αὐτῶν Ἀβραάμ 168
 ἡγεμόνι ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ καλὸν ἀγούσης ἐχρήσατο διδασκαλία, ὡς ἐν
 ἑτέροις, ὡς ἂν οἶόν τε ἦ, δεῖξομεν, ὁ δὲ μέσος Ἰσαὰκ αὐτηκόφ καὶ αὐτο-
 5 μαθεῖ τῆ φύσει, ὁ δὲ τρίτος Ἰακώβ ἀσκητικαῖς μελέταις, καθ' ἃς οἱ
 ἕναθλοι καὶ ἐναγώνιοι πόνοι. τριῶν οὖν τρόπων ὑπαρχόντων, ἐξ ὧν 169
 σοφία περιγίνεται, τοὺς ἄκρους μάλιστα συμβέβηκεν ἠνώσθαι· τὸ γὰρ
 ἀσκήσει ἔγγονον τοῦ μαθήσει, τὸ δὲ φύσει συγγενὲς μὲν — ὑποβέβλη-
 ται γὰρ ὡς ῥίζα πᾶσιν —, ἀνανταγωνίστου δὲ καὶ ἐτοιμοῦ γέρωσ
 10 ἔλαχεν. ὥστε εἰκότως Ἀβραάμ ὁ βελτιωθεὶς διδασκαλίᾳ πατῆρ Ἰακώβ 170
 λέγεται, τοῦ μελέτῃ συκροτηθέντος, οὐκ ἄνθρωπος ἀνθρώπου μᾶλλον
 ἢ δύναμις ἀκουστικῆ πρὸς μάθησιν ἐτοιμοτάτῃ δυνάμει ἀσκητικῆς
 καὶ ἐπιτηδείου πρὸς ἀθλησιν. ἐὰν μέντοι ὁ ἀσκητῆς οὗτος εὐτόνως 171
 δράμῃ πρὸς τὸ τέλος καὶ τηλαυγῶς ἴδῃ ἂ πρότερον ἀμυδρῶς ὠνειρο-
 15 πόλει, μετατυπωθεὶς τῷ κρείττονι χαρακτῆρι καὶ προσαγορευθεὶς Ἰσραήλ,
 ὁ θεὸν ὀρῶν, ἀντὶ τοῦ περνίζοντος Ἰακώβ πατέρα οὐκέτι τὸν μαθόντα
 Ἀβραάμ, ἀλλὰ τὸν φύσει γεννηθέντα ἀστεῖον Ἰσαὰκ ἐπιγράφεται.
 ταῦτα δὲ οὐκ ἐμός ἐστι μῦθος, ἀλλὰ χρησμός ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγεγραμ- 172
 μένος στήλαις. „ἀπάρας“ γὰρ φησιν „Ἰσραήλ αὐτὸς καὶ πάντα τὰ
 20 αὐτοῦ ἦλθεν ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου, καὶ ἔθυσε θυσίαν τῷ θεῷ τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ Ἰσαὰκ“ (Gen. 46, 1). ἀρ' ἤδη κατανοεῖς, ὅτι οὐ περὶ
 φθαρτῶν ἀνθρώπων, ἀλλ', ὡς ἐλέχθη, περὶ φύσεως πραγμάτων ἐστὶν
 ὁ παρῶν λόγος; ἰδοὺ γὰρ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον τοτὲ μὲν Ἰακώβ ὀνομά-
 ζεται πατρὸς Ἀβραάμ, τοτὲ δὲ Ἰσραήλ πατρὸς Ἰσαὰκ καλεῖται διὰ
 25 τὴν ἠκριβωμένην αἰτίαν.

(28.) Εἰπὼν τοίνυν „ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς Ἀβραάμ τοῦ πατρὸς 173
 σου καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ“ ἐπιφέρει· „μὴ φοβοῦ“ (Gen. 28, 13), κατὰ τὸ
 ἀκόλουθον· πῶς γὰρ ἔτι φοβηθῆσόμεθα, τὸ φόβου καὶ παντὸς πάθους

1 πάντας MA: πολίτας ceteri ἀνέγραφεν M: ἀνέγραψεν GFHP, ἀναγέγραφεν A, fort.
 recte 4 ἂν om. M ἦ om. A, ἦν Turn. δεῖξομεν GFHP, ἐδείξαμεν Turn.
 μεσείτατος GFHP 6 καὶ] καὶ οἱ A 7 παραγίνεται Turn. 8 ἔγγονον
 GFHP 9 ἀνταγωνίστου G 10 βελτιωθεὶς εἰς διδασκαλίαν GFHP
 12 ante πρὸς add. ἦ καὶ A 13 ἀσθησιν GFHP οὕτως M συντόνως
 bene con. Mang. 14 τὸ om. F διαυγῶς GFHP 14. 15 ἀρ, tum gas.,
 οπώλει P 18 δὲ om. GFHP ἱεραῖς om. MA 18. 19 ἀναγεγραμμέναις A
 στήλαις ἀναγεγραμμένος transp. M 19 αὐτὸς om. HP 21 ἀρα δὴ GFHP
 23 ὅτι GFHP 24 prius πατρὸς] πρὸς F ὅτι FHP Ἰσαὰκ om. F 27 ὁ
 om. MA 27. 28 ἀκόλουθον GFHP 28 εἰ A φοβησόμεθα F τὸ om. A

λυτήριον σὲ τὸν ὑπερασπιστὴν ὄπλον ἔχοντες; δεσ καὶ | τοὺς ἀρχετύπους p. 647 M.
 τῆς παιδείας ἡμῶν τύπους ἀδελουμένους ἐμόρφωσας, ἔν' ἐμφανεῖς ὧσιν,
 Ἄβραάμ μὲν διδάξας, Ἰσαὰκ δὲ γεννήσας· τοῦ μὲν γὰρ ὑψηγητής, τοῦ
 δὲ πατὴρ ὑπέμεινας ὀνομασθῆναι, τῷ μὲν τὴν γνωρίμου τάξιν, τῷ δὲ
 174 τὴν υἱοῦ παρασχών. διὰ τοῦτο καὶ τὴν γῆν, λέγω δὲ τὴν παμφορω- 5
 τάτην καὶ εὐκαρποτάτην ἀρετήν, ἐφ' ἧς καθεῦδει ὁ ἀσκητῆς ἀναπαυό-
 μενος τῷ τὸν μὲν αἰσθήσεως κοιμᾶσθαι βίον, τὸν δὲ ψυχῆς ἐγρηγορέ-
 ναι, δώσειν ὁμολογεῖς (Gen. 28, 13), ἀποδεξάμενος αὐτοῦ τὴν εἰρηγι-
 κὴν ἀνάπαυσιν, ἣν οὐκ ἄνευ πολέμου καὶ τῶν ἐν πολέμῳ τλαιπωριῶν
 εἴλετο, οὐχ ὄπλα βαστάζων καὶ ἀνθρώπους ἀναιρῶν, ἅπαγε, ἀλλὰ τὸ 10
 175 ἀντίπαλον ἀρετῆς παθῶν καὶ κακιῶν στίφος καθαιρῶν. τὸ δὲ σοφίας
 γένος ἄμμοφ γῆς (ibid. 14) ἐξομοιοῦται διὰ τε πληθὺν ἀπερίγραφον,
 καὶ διότι τὰς μὲν τῆς θαλάττης ἐπιδρομάς ἢ ὑποταίνιος ἄμμος ἀνα-
 κρούεται, τὰς δὲ τῶν ἀμαρτημάτων καὶ ἀδικημάτων ὁ παιδείας λόγος.
 οὗτος δὲ κατὰ τὰς θείας ὑποσχέσεις ἄχρι τῶν περᾶτων τοῦ παντὸς 15
 εὐρύνεται καὶ τὸν ἔχοντα ἀποφαίνει τῶν τοῦ κόσμου κληρονόμον μερῶν,
 φθάνοντα πάντῃ, πρὸς τὰ ἐφᾶ, πρὸς τὰ ἐσπέρια, τὰ κατὰ μεσημβρίαν,
 τὰ προσάρκτια· λέγεται γάρ, ὅτι „πλατυνθήσεται ἐπὶ θάλασσαν καὶ
 176 λῖβα καὶ βορρᾶν καὶ ἀνατολάς“ (ibid. 14). ἔστι δ' ὁ ἀστείος οὐκ 20
 ἴδιον μόνον ἀλλὰ καὶ κοινὸν ἀγαθὸν ἅπασιν, ἐξ ἐτοίμου τὴν ἀφ' ἑαυ-
 τοῦ προτείνων ὠφέλειαν. ὥς γὰρ ἥλιος ἀπάντων ἐστὶ φῶς τῶν ὄψε-
 ἐχόντων, οὕτω καὶ ὁ σοφὸς τῶν ὄσοι λογικῆς κεκοινωνήκασι φύσεως·
 (29.) „νευλογηθήσονται γὰρ ἐν σοὶ“ φησί „πᾶσαι αἱ φυλαί“ (ibid. 14).
 177 ὁ δὲ χρησμὸς οὗτος ἐφαρμόττει καὶ αὐτῷ τινι πρὸς ἑαυτὸν καὶ

2 ἐφήρμοσας GFHP¹ ἐμφανεῖς MA: ἐπιφανεῖς ceteri 4 ὑπομείνας GFHP
 γνώριμον P 5 primum τὴν] τοῦ P 6 καὶ εὐκαρποτάτην om. GFHP
 8 δοῦναι A ὠμολόγησεν GFHP, ὠμολόγησας conl. Mang. 10 ἅπαγε om.
 MA 11 καθάρων FP τὸ] τῷ A 13 τῆς om. A ἢ om. GFHP
 ὑπόσιος A, ὑποτείνιος ceteri 13. 14 ἀνακρούει GFHP 15 τὰς om. M

16 ἔχοντα] ἔσχατον P 17 πᾶν καὶ πρὸς P 19 λῖβαν A 20 δίβιον A
 καὶ om. A 20. 21 ἀφ' ἑαυτοῦ D: ἀφ' αὐτοῦ GHP, ἀπ' αὐτοῦ MAFN 22 οὐδ-
 τω D Anton.: om. codd. N ὁ om. HP¹ 23 ἐν om. GFHP, ἐν σοὶ
 om. N

19—243,11 N fol. 150^v: ἔστι δὲ—θεόν.

19—21 DLDB post locum ad p. 243,3 allatum: ὁ γὰρ ἀστείος κοινὸν ἀγαθὸν ἐστὶν ἅπασιν (ἅπασιν om. DL), ἐξ—ὠφέλειαν.

21. 22 DL fol. 144^v Anton. Melissa I 50 col. 933: ὡςπερ γὰρ ὁ ἥλιος—φύσεως.

ἐτέρῳ πρὸς ἕτερον. ἐάν τε γὰρ ὁ ἐν ἔμοι νοῦς ἀρετῇ τελείᾳ καθαρῇ, καὶ αἱ τοῦ περὶ ἐμὲ γεώδους φυλαὶ συγκαθαίρονται, ὡς ἔλαχον αἱ αἰσθήσεις καὶ ἡ μεγίστη δεξαμενὴ, τὸ σῶμα· ἐάν τε τις κατ' οἰκίαν ἢ πόλιν ἢ χώραν ἢ ἔθνος γένηται φρονήσεως ἐραστής, ἀνάγκη τὴν οἰκίαν
5 ἐκείνην καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν καὶ τὸ ἔθνος ἀμείνوني βίῳ χρῆσθαι. καθάπερ γὰρ τὰ ἐκθυμιάμενα τῶν ἀρωμάτων εὐωδίας τοὺς 178 πλησιάζοντας ἀναπύμπλησι, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅσοι γείτονες καὶ δημοριοσοφοῦ, τῆς ἀπ' αὐτοῦ σπῶντες αὔρας ἐπὶ μήκιστον χρομένης βελτιοῦνται τὰ ἤθη.

10 (30.) Μεγίστη δὲ ἐστὶν εὐεργεσία ψυχῇ πονούσῃ καὶ διαθλούσῃ 179 συνοδοιπόρον ἔχειν τὸν ἐφθακότα πάντη θεόν· „ἰδοῦ“ γὰρ φησὶν „ἐγὼ μετὰ σοῦ“ (ibid. 15). τίνος οὖν ἂν ἔτι χρεῖοι γηνοίμεθα πλοῦτου, σὲ τὸν ἀληθείᾳ πλοῦτον ἔχοντες μόνον „διαφυλάσσοντα ἐν ὁδῷ“ (ibid.) τῇ πρὸς ἀρετὴν ἀγούσῃ κατὰ πάσας αὐτῆς τὰς τομάς; οὐ γὰρ ἐν μέρος
p. 648 M. ἐστὶ τοῦ λογικοῦ | βίου τὸ πρὸς δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην τεῖνον
16 ἀρετῇ, ἀλλὰ μυρία ὄσα, ἐξ ὧν ἔστιν ὀρωμένους φρονήσεως ἐφικνεῖσθαι. (31.) παγκάλως δὲ εἴρηται καὶ τὸ „ἀποστρέψω σε εἰς τὴν 180 γῆν ταύτην“ (ibid.). καλὸν μὲν γὰρ ἦν, τὸν λογισμὸν ἐφ' ἑαυτοῦ μείναντα μὴ ἀποδημῆσαι πρὸς αἴσθησιν· δεύτερος δὲ πλοῦς, ἐφ' ἑαυ-
20 τὸν ὑποστρέψαι πάλιν. ἴσως δὲ καὶ τὸ περὶ ἀφθαρσίας ψυχῆς ὑπαι- 181 νίττεται δόγμα διὰ τούτου· ἀπολιποῦσα μὲν γὰρ τὸν οὐράνιον τόπον, ὡς καὶ μικρῷ πρότερον ἐλέχθη, καθάπερ εἰς ξένην χώραν ἦλθε τὸ σῶμα. φησὶ δ' οὐ μέχρι τοῦ παντὸς καθειρημένην αὐτὴν ὁ γεννήσας περιόψεσθαι πατήρ, ἀλλ' οἶκτον λαβῶν λύσειν τὰ δεσμὰ καὶ ἐλευθέραν

1 ἐτέρῳ πρὸς ἕτερον om. H, add. L in mg. 2 alt. αἱ om. GFHPN 3. 4 οἰ-
κίαν ἢ κώμην ἢ πόλιν ἢ ἔθνος D 4 τὴν] καὶ τὴν HP 5 ἐκείνην post
πόλιν transpos. D primum καὶ] ἢ D καὶ τὴν χώραν om. GFHPND
καὶ τὸ ἔθνος om. D 5. 6 χρήσασθαι D 6 γὰρ om. A 7 ἀναπύμπλη-
σι P¹ 8 σοφοὶ A σπῶντες] ὄντες A 10 δ' ἐστὶν GFHPN
ἀθλούσῃ A 11 πάντα H 12 ἂν om. A γηνοίμεθα Turn.: γενώμεθα
codd. πλοῦτος A: πλοῦτον ceteri σὲ om. A 12. 13 ἔχοντες σὲ τὸν
ἀληθείᾳ μόνον πλοῦτον GFHP 14 μέτρον G 15 πρὸς] πρὸς τὴν F
16. 17 ἐξικνεῖσθαι GFHP 18 ἦν om. F ἀφ' A αὐτοῦ M 19 μὴ]
καὶ Turn. ἐφ' ἢ ὑφ' A, πρὸς HP 19. 20 ἐφ' ἑαυτὴν L² αὐτὸν M
21 τούτων GHP, τοῦτο F οὐράνιον F 22 μικρῶν GFP 23 καθειρ-
μένην A 24 λύσειν A

3—6 DL fol. 38^r DR fol. 33^v τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐν γενέσει ζητουμένων: ἐάν τις—
χρήσασθαι.

- ἄχρι τῆς μητροπόλεως ἀσφαλῶς παραπέμψειν καὶ μὴ πρότερον ἀνή-
σειν ἢ τὰς διὰ λόγων ὑποσχέσεις ἀληθείας ἔργοις βεβαιωθῆναι· θεοῦ
182 γὰρ ἴδιον λέγειν πάντως τὰ γενησόμενα. καίτοι τί τοῦτο φαμεν;
ἔργων γὰρ ἀδιαφοροῦσιν αὐτοῦ οἱ λόγοι. διακινήθεισα οὖν καὶ διανα-
σταῖσα πρὸς τὰς περὶ τοῦ ὄντος ζητήσεις ἢ ἀσκητικῆ ψυχῆ τὸ μὲν 5
πρῶτον ὑπετόπησεν εἶναι τὸ ὄν ἐν τόπῳ, μικρὸν δὲ ἐπισχούσα τῷ
δυστοπάστῳ τῆς σχέσεως περιδεῆς γίνεται καὶ μετανοεῖν ἄρχεται.
183 „ἐξηγέρθη“ γὰρ φησιν „Ἰακώβ καὶ εἶπεν, ὅτι ἔστι κύριος ἐν τῷ τόπῳ
τούτῳ, ἐγὼ δὲ οὐκ ἤδην“ (ibid. 16). καὶ ἄμεινον ἦν, εἵποιμ' ἄν,
ἀγνοεῖν ἢ ἐν τινι θεὸν ὑπολαμβάνειν εἶναι, τὸν περιέχοντα αὐτὸν ἐν 10
κύκλῳ τὰ πάντα.
- 184 (32.) Δικαίως οὖν ἐφοβήθη καὶ εἶπε θαυμαστικῶς· „ὡς φοβερός
ὁ τόπος οὗτος“ (ibid. 17). ὄντως γὰρ τῶν ἐν φυσιολογίᾳ τόπος ἀργα-
λεώτατος, ἐν ᾧ ζητεῖται, ποῦ καὶ εἰ συνόλωσ ἐν τινι τὸ ὄν, τῶν μὲν
λεγόντων, ὅτι πᾶν τὸ ὑφεστῶς χώραν τινὰ κατείληφε, καὶ ἄλλων ἄλλην 15
ἀπνεμόντων, ἢ ἐντὸς τοῦ κόσμου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ μετακόσμιόν τινα,
τῶν δὲ φασκόντων, ὅτι οὐδενὶ τῶν ἐν γενέσει τὸ ἀγέννητον ὁμοιον, ἀλλὰ
τοῖς ὄλοις ὑπερβάλλον, ὡς καὶ τὴν ἀκυδρομωτάτην διάνοιαν ὑστερί-
185 ζουσαν μακρῶ τῆς καταλήψεως ὁμολογεῖν ἠτάσθαι. διόπερ εὐθύς
ἀνέκραγεν· „οὐκ ἔστι τοῦτο“ (ibid.), δ' ἐδόξασα, „ὅτι ἔστι κύριος ἐν τῷ 20
τόπῳ“ (ibid. 16)· περιέχει γὰρ, ἀλλ' οὐ περιέχεται κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον.
τοῦτο δὲ τὸ δεικνύμενον καὶ ὁρατόν, ὁ αἰσθητὸς οὗτος κόσμος, οὐδὲν
ἄρα ἄλλο ἐστὶν ἢ οἶκος θεοῦ (ibid.), μιᾶς τῶν τοῦ ὄντος δυνάμεων,
186 καθ' ἣν ἀγαθὸς ἦν. τὸν δὲ κόσμον οἶκον ὠνόμασε καὶ πύλην τοῦ
πρὸς ἀλήθειαν οὐρανοῦ (ibid. 17) προσεῖπε. τί δὲ τοῦτ' ἐστὶ; τὸν ἐκ 25

2 διὰ om. Turn.	ὑπομνήσεις HP	3 τὰ om. GH ¹ P ¹	τοι om. MA
4 ἀδιαφοροῦσιν MA: διαφέρουσιν GFHP, ante quod οὐ add. H ²			διακινήθεισαν A
4. 5 διαναστάσαν A	5 μὲν om. F	6 ὑπετόπησεν τὸν θεὸν ἐν N	8 γάρ om. MA
	ἔστι M	τῷ om. F	10 τὸν θεὸν GFHPN
ὑπολαβεῖν GFHPN	13 οὕτως N, οὗτος conl. Mang.		15 ὑφεστὸς H ²
16 μετὰ κόσμον P(H ¹)	17 ἀγέννητον AGFN	ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ GFHPN	
20 ἐδόξασας A	ἔστι om. A	τῷ codd. N, in ras. H, om. Turn.	21 ἀληθι- νόν HP
θεοῦ L ¹ v	22 δὲ om. GFHPN, δὴ A	23 ἄρα] ἔτι H ¹ P	ὄντος] ὄντως
τὸν] τῶν A	25 προσεῖπε H ¹ P ¹	δ' ἐστὶ τοῦτο FN	τὸν ἐκ om. N

τῶν ἰδεῶν συσταθέντα, ἐν τῷ χειροτονηθέντι κατὰ τὰς θείας χορηγίας,
 p. 649 M. κόσμον νοητὸν | οὐκ ἔνεστιν ἄλλως καταλαβεῖν ὅτι μὴ κατὰ τὴν τοῦ
 αἰσθητοῦ καὶ ὀρωμένου τούτου μετάβασιν. οὐδὲ γὰρ ἄλλο τῶν ὄντων 187
 οὐδὲν ἀσώματον ἐννοῆσαι δυνατὸν ὅτι μὴ τὴν ἀρχὴν λαβόντας ἀπὸ
 5 σωμάτων· ἡρεμούντων μὲν γὰρ ἐνοήθη τόπος, χρόνος δὲ κινουμένων,
 σημεῖα δὲ καὶ γραμμαὶ καὶ ἐπιφάνειαι καὶ συνόλως κέρατα ἀπὸ τῆς
 ἐξωτάτω περικειμένης οἶον ἀμπεχόνης. κατὰ τὸ ἀνάλογον οὖν καὶ ὁ 188
 νοητὸς ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμος ἐνοήθη, πύλη τις ὣν ἐκείνου. ὡς
 γὰρ οἱ βουλόμενοι τὰς πόλεις θεάσασθαι διὰ πυλῶν εἰσίσαισι, οὕτως
 10 ὅσοι τὸν αἰετῆ κόσμον καταλαβεῖν ἐθέλουσιν, ὑπὸ τῆς τοῦ ὄρατοῦ
 φαντασίας ξεναγοῦνται. [ὁ δὲ νοητῆς ὑποστάσεως κόσμος ἄνευ ἡστινοσ-
 οῦν σχημάτων ὄψεως, μόνης δὲ διὰ τῆς ἀρχετύπου ἰδέας τῆς ἐν τῷ
 διαχαραχθέντι πρὸς τὸ θεαθὲν αὐτῷ εἶδος ἄνευ σκιᾶς μετακληθήσεται,
 πάντων αὐτῷ τειχῶν καὶ πάσης πύλης ἀπαρθέντων εἰς τὸ μὴ ἀπό
 15 τινος ἀθρῆσαι, ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἀλέκτωρ τινὶ καὶ δυσερμηνεύτῳ
 θέῳ διδεῖν κάλλος ἀναλλοίωτον.]

(33). Περὶ μὲν δὴ τούτων ἄλις. ἐφαρμόζει δὲ τῷ αὐτῷ εἶδει 189
 καὶ ἕτερος ὄνειρος, ὁ περὶ τῆς ποικίλης ἀγέλης, ὃν περιαναστάς ὁ φαν-
 τασιωθεὶς διηγεῖται φάσκων· „εἰπέ μοι ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ καθ' ὕπνον·
 20 Ἰακώβ. ἐγὼ δὲ εἶπα· τί ἐστι; καὶ εἶπεν· ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς
 σου καὶ ἴδε τοὺς τράγους καὶ τοὺς κριοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὰ πρό-
 βατα καὶ τὰς αἴγας διαλεύκους καὶ ποικίλους καὶ σποδοειδεῖς βαντούς.
 ἐώρακα γὰρ ὅσα σοι Λάβαν ποιεῖ. ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς ὁ ὄφθεις σοι ἐν
 τόπῳ θεοῦ, οὗ ἤλειψάς μοι στήλην καὶ ἠῶξω μοι εὐχὴν. νῦν οὖν

1 ἐν τῷ (αἰσθητῷ) χαραχθέντα κατὰ τὰς θείας χάριτας conicio, nisi potius interpolata sunt
 (v. ad lin. 11); χειροτεχνηθέντι κατὰ τὰς θείας χειρουργίας conici. Markland, διαχαραχθέντι
 κατὰ τὰς θείας σφραγίδας Mang. 2 ἔστιν N κατὰ τὴν ΜΑΡ(Η'): τὴν GFN,
 ἐκ τῆς H², κατὰ τὴν (ἀπὸ) conicio 3 μετανάβασιν G, μετανάβασεως H²
 οὐδὲ] οὐδὲν A 4 οὐδὲν om. GFHP ἀσωμάτων G 7 ἐξωτά-
 της A ἀμπεχομένης H 8 πύλης ὄντος ἐκείνου conici. Mang., (ὅς) πύλη τις
 ἦν ἐκείνου conicio 9 βουλόμενοι om. G 9.10 οὕτως ὅσοι MA, in ras. P²: καὶ
 καθὼς G, καὶ ὡσπερ FN, οὕτως καὶ οἱ in ras. H² 10 ἀθρῆ M, αἰετῆ A
 τοῦ om. FL ὄρατοῦ MA 11—16 emendatione abstinco, quia haec cae-
 lestis urbis imago a christiano interpolata videtur 11.12 ἡ τινοςοῦν F, εἰς τι-
 νοσοῦν P (εἰς P², ut vid.) οὐτινοσοῦν σχήματος G 12 διὰ om. G
 13 εἶδος αὐτῶ N 14 ἀρθέντων GFHPN 14.15 ἀπ' εἰκόνος conici. Mang.
 16 διδεῖν M, δ' ἰδεῖν A: ἰδεῖν ceteri N 17 δὴ MA: οὖν P, om. GFHN
 18 ὄνπερ ἀναστάς v 20 εἶπεν] εἰπέ μοι GFHP τοὺς ὀφθαλ-
 μοὺς G 21 σου om. GF 23 σοι om. Turn. alterum ὁ om. P
 24 τύλην (sic) A εῶξω FP¹

ἀνάστηθι καὶ ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς ταύτης καὶ ἄπελθε εἰς τὴν γῆν τῆς
 190 γενέσεώς σου, καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ“ (Gen. 31, 11—13). ὁρᾷς ὅτι
 θεοπέμπτους ὀνειρούς ἀναγράφει ὁ θεῖος λόγος οὐ μόνον τοὺς κατὰ τὸ
 πρεσβύτατον τῶν αἰτίων προφαινομένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς διὰ τῶν ὑπο-
 φητῶν αὐτοῦ καὶ ὁπαδῶν ἀγγέλων, οἱ θείας καὶ εὐδαίμονος μοίρας 5
 191 πρὸς τοῦ γεννήσαντος ἡξίωνται πατρός. σκοπεῖ μέντοι καὶ τὸ ἀκόλου-
 θον. ὁ ἱερός λόγος τοῖς μὲν ὡς βασιλεὺς ἀ χρῆ πράττειν ἐξ ἐπιτάγ-
 ματος παραγγέλλει, τοῖς δὲ ὡς γνωρίμοις διδάσκαλος τὰ πρὸς ὠφέλειαν
 ὑφηγεῖται, τοῖς δὲ ὡς σύμβουλος γνώμας εἰσηγούμενος τὰς ἀρίστας τὸ
 συμφέρον ἐξ ἑαυτῶν οὐκ εἰδότας μεγάλα ὠφελεῖ, τοῖς δὲ ὡς φίλος 10
 ἐπεικῶς καὶ μετὰ πειθοῦς πολλὰ καὶ τῶν ἀρρήτων ἀναφέρει, ὧν οὐ-
 192 δένα τῶν ἀτελέστων ἐπακοῦσαι θέμις. ἔστι | δ' ὅτε καὶ πονθάνεται p. 650 M.
 τινων, ὥσπερ τοῦ Ἀδάμ· „ποῦ εἶ“ (Gen. 3, 9), πρὸς δ' ἀποκρίναιτ' ἂν
 τις οἰκείως „οὐδαμοῦ“, τῷ τάνθρώπεια πάντα ἐν ὁμοίῳ μὴ μένειν, ἀλλὰ
 κινεῖσθαι καὶ ψυχῇ καὶ σώματι καὶ τοῖς ἐκτός. ἀνδρῶτες μὲν γὰρ οἱ 15
 λογισμοί, φαντασίας ἀπὸ τῶν αὐτῶν πραγμάτων οὐχὶ τὰς αὐτὰς ἀλλ'
 ἐναντίας ἔχοντες, ἀνδρῶτες δὲ καὶ τὸ σῶμα, ὡς μνησούσιν αἱ ἐκ βρέ-
 φους ἄχρι γήρωος τῶν ἡλικιῶν ἀπασῶν τροπαί, ἀνδρῶτες δὲ καὶ τὰ
 193 ἐκτός ἐπηρωρημένα φορᾶ τύχης αἰεὶ σαλευούσης. (34.) ἐπειδὴν μέντοι
 πρὸς τὸ τῶν φίλων ἐλθῆ συνέδριον, οὐ πρότερον ἄρχεται λέγειν ἢ 20
 ἕκαστον αὐτῶν ἀνακαλέσαι καὶ ὀνομαστὶ προσεπειῖν, ἵνα τὰ ὧτα ἀνορ-
 θιάσαντες, ἡσυχία καὶ προσοχῇ χρώμενοι, τῶν θεσμοφδομένων εἰς
 ἀληστον μνήμην ἀκούωσιν· ἐπεὶ καὶ ἐτέρωθι λέγεται· „σιῶπα καὶ
 194 ἄκουε“ (Deut. 27, 9). τοῦτον τὸν τρόπον ἐπὶ μὲν τοῦ βᾶτου Μωϋσῆς
 ἀνακαλεῖται — „ὡς γὰρ εἶδε“ φησὶν „ὅτι προσάγει ἰδεῖν, ἐκάλεσεν 25
 αὐτὸν κύριος ἐκ τοῦ βᾶτου λέγων· Μωϋσῆ, Μωϋσῆ. ὁ δὲ εἶπε· τί

1 καὶ ἔξελθε om. G 2 γενήσεως MA 3 θεοπέμπτους HP¹
 4 τῶν αἰτιῶν v, τὸ αἴτιον conl. Mang. 4. 5 προφητῶν MA 6 ἡξίω-
 ται A 8 γνώριμος GFHP. 9 τὸ] τοὺς τὸ v 10 αὐτῶν G
 μέγα HP 11 καὶ καταπειθοῦς P πολλὰ] ἀλλὰ G ὧν] οὖν F,
 rursus del. 11. 12 οὐδὲν (οὖν add. F²) αὐτῶν ἀτέλεστον (ἀτελες G) GFHP
 13 ποῦ MA: τὸ ποῦ GFHP 13. 14 προσἀποκρίνεται τ' ἂν τις οἰκείος A
 13 δ] ἐν H², om. A ἀποκρίνεται GF 14 τῷ om. P τὰ ἀνθρώπεια
 GFHP μὴ om. P ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ GFHP 15 ἀνδρῶτες GFHP
 17 ἀνδρῶτες GHP 18 γήρους GF ἀπασαι GFHP ἀνδρῶτες GHP
 19 ἀπηρωρημένα AG, fort. recte 21 αὐτὸν H 21. 22 ἀθρήσαντες GF, ἀθροί-
 σαντες H 22 θεσμοφδομένων conlicio 24 μὲν om. GFHP τοῦ]
 τῆς H Μωσῆς H 26 κύριος MA: ὁ θεός ceteri τοῦ] τῆς MA
 Μωσῆ Μωσῆ MA

έστιν;“ (Exod. 3,4) —, Ἀβραάμ δὲ ἐπὶ τῆς τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ μόνου
 παιδὸς ὀλοκαυτώσεως, ἡνίκα τε ἱερουργεῖν ἤρχετο καὶ ὁπότε δοὺς ἀπό-
 πειραν εὐσεβείας ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίσαι τὸ αὐτομαθὲς γένος, ἐπὶ κλησιν
 Ἰσαάκ, ἐκωλύθη· ἀρχομένου μὲν γὰρ φησιν, ὅτι „ὁ θεὸς ἐπέειραζε 195
 5 τὸν Ἀβραάμ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἀβραάμ, Ἀβραάμ. ὁ δὲ εἶπεν·
 ἰδοὺ ἐγώ. καὶ εἶπε· λάβε τὸν υἱόν σου τὸν ἀγαπητόν, ὃν ἠγάπησας,
 τὸν Ἰσαάκ, καὶ ἀνένεγκε“, ἤδη δὲ τὸ ἱερεῖον ἐπὶ τὸν βωμὸν
 ἀνενηνοχότως, τότε „ἐκάλεσεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 λέγων· Ἀβραάμ, Ἀβραάμ. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ. καὶ εἶπε· μὴ ἐπι-
 10 βάλῃς τὴν χειρὰ σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, μηδὲ ποιήσῃς αὐτῷ μηδέν“
 (Gen. 22,1. 2. 9—12). εἰς δὲ δὴ τοῦ φιλικῆς θιάσου καὶ ὁ ἀσκητῆς 196
 ὧν εἰκότως προνομίας τῆς αὐτῆς ἀξιώθεις ἀνακαλεῖται· „εἶπε γὰρ μοι“
 φησὶν „ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ καθ’ ὑπνον· Ἰακώβ. ἐγὼ δὲ εἶπα· τί
 ἐστίν“ (Gen. 31, 11); ἀνακληθεὶς δὲ προσοχῇ χρῆται, τὰ φανέντα 197
 15 σημεῖα πειρῶμενος ἀκριβοῦν, ἔστι δὲ τὰ σημεῖα τῶν λόγων οἷα θρεμμα-
 τῶν ὀχειῖά τε καὶ γενέσεις· „ἀναβλέψας“ γὰρ φησι „τοῖς ὀφθαλμοῖς
 εἶδε τοὺς τράγους καὶ τοὺς κριοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ
 τὰς αἴγας“ (Gen. 31, 12). αἰπολίου μὲν δὴ τράγος, ποιμνης δὲ κριὸς 198
 ἡγεμῶν ἐστίν· τὰ δὲ ζῷα ταῦτα δυεῖν λόγων σύμβολα τελείων, ὧν ὁ
 20 μὲν ἕτερος καθαίρει καὶ κενοῖ ψυχὴν ἀμαρτημάτων, ὁ δὲ ἕτερος τρέφει
 καὶ πλήρη κατορθωμάτων ἐργάζεται. τοιοῦτοι μὲν οἱ ἡγεμόνες ἐν
 ἡμῖν ἀγελάρχαι λόγοι· αἱ δὲ ἀγέλαι πρόβατοι καὶ αἰεὶ φερωνύμως δια-
 τεθεῖσαι ἄττουσι καὶ προβαίνουσι μετὰ σπουδῆς πρὸς δικαιοσύνην.
 p. 651 M. ἀναβλέψας | οὖν τὸ τέως μεμυκὸς ὄμμα τῆς διανοίας εἶδε τοὺς ἀνα- 199
 25 λογοῦντας τράγοις καὶ κριοῖς τελείους λόγους ἡκονημένους πρὸς τε

1 τῆς om. P 4 ἀρχόμενος MA μὲν γὰρ φησιν GFHP: φησὶ γὰρ MA
 5 alt. Ἀβραάμ om. F 7 ἀνένεγκε A 8 ἀνενηνοχότως AF τότε] ὅτι
 conicio 11 φιλικῆς GH²: φιλικῆς ceteri 12 ὧν MA: ὃν ceteri
 προνομίας τῆς MA: προνομιαστῆς P (sed v corr.), προνομιαστῆς GH, προνομίας τῆς F
 ἀξιώθεις om. G 14 ἀνακληθεὶς A 15 τῶν om. GFHP 16 γὰρ φησὶ
 GHP: γὰρ MAF τοὺς ὀφθαλμοὺς G 17 ἴδε conicio 19 δυεῖν A: δυοῖν M,
 δυοὶ ceteri 21 οἱ om. F 22 φερωνύμως H (man. rec. A): φερωνυμοῦσαι ceteri
 22. 23 διατεθεῖσαι H(P¹, Hoesch. in A): διαθέσει MAP², διατεθεὶς GF, φερωνύμως ἔχουσαι
 διαθέσει conicio 23 ἄττουσι καὶ προβαίνουσι H²: ἄττουσαι καὶ προβαίνουσαι ceteri,
 quod servat Cohn scribens φερωνυμοὶ εἰσι διαθέσει 24 τότε ὡς HP μεμυκὸς
 F, μεμυκὸς HP τῆς] τὸ H

25 sqq. cf. *Ambros. de fuga saeculi* 4,22: *variarum ovium sibi instituit gre-*

μείωσιν ἀδικημάτων καὶ ὧν χρῆ πρᾶττειν συναύξησιν, πῶς ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας, τὰς ἔτι νέας καὶ ἀπαλὰς ψυχὰς ἄρτι ἠβώσας καὶ ἄνθει τῷ τῆς ἀκμῆς ὠραϊζομένης, ἀναβαίνουσιν οὐκ ἄλογον ἡδονὴν
 200 διώκοντες, ἀλλ' ἀοράτω σπορᾶ φρονήσεως χρώμενοι δογμάτων. εὐπαι-
 γὰρ ὁ γάμος οὗτος οὐ σώματα συμπλέκων, ἀλλ' εὐφροσύνη ψυχῶν τελείας 5
 ἀρετὰς ἀρμολογούμενος. ἐπιβαίνετε οὖν οἱ σοφίας ὀρθοὶ λόγοι πάντες, ὀχεύετε, σπείρετε, καὶ ἦν ἂν ἴδῃτε ψυχὴν βαθεῖαν, εὐγειον, παρθένον, μὴ παρέλθῃτε, καλέσαντες δ' εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ συνουσίαν ἑαυτῶν τελειώσατε καὶ ἐγκύμονα ἀπεργάσασθε· τέξεται γὰρ πάντα ἀστεία, γενεὰν ἄρρενα „διαλεύκων, ποικίλων, σποδοειδῶν ῥαντῶν“ (Gen. 10
 31, 10).

201 (35.) Ἦν δ' ἔχει τῶν γεννημάτων τούτων ἕκαστον δύναμιν, ἐρευνητέον. διαλεύκοι μὲν τοίνυν εἰσὶν οἱ τηλαυγέστατοι καὶ ἀριδηλό-
 ται, τοῦ „διὰ“ πολλάκις ἐπὶ τοῦ μεγάλου τιθεμένου, ἀφ' οὗ διάδη- 15
 λον καὶ διάσημον τὸ μεγάλως δῆλον καὶ μεγάλως ἐπίσημον ἔθος ὄνο-
 202 μάζειν ἐστὶ. βούλεται οὖν τῆς τὸν ἱερὸν σπῶρον παραδεξαμένης ψυχῆς τὰ πρωτότοκα γεννήματα διαλευκα εἶναι, φωτὶ ἰσοκρίτα οὐκ ἀμυδρῶ, φέγγει δὲ τηλαυγεστάτω, οἷα γένοιτ' ἂν ἀφ' ἡλιακῶν ἀκτίων ἄσκιος ἐν αἰθρῇ κατὰ μεσημβρίαν αὐγῆ· βούλεται δὲ καὶ ποικίλα οὐ πολυ-
 μόρφου καὶ πολυτρόπου λέπρας ἀκαθάρτου τρόπου, διὰ γνώμης ἀβεβαι- 20
 ότητα χρῆσόμενα ἀστάτω καὶ φορομένῳ βίῳ, ἀλλὰ γράμμασιν ἐγκεκο-
 λαμμένα καὶ σφραγίσαι διαφοροῖς, δοκίμοις δὲ πάσαις τετυπωμένα, ὧν

1 πῶς] ὡς A 2 ἄρτι] καὶ ἄρτι P 3 ἀναβαίνουσιν GFHP: ἀναβαίνουσι
 δ' MA, ἀναβαίνουσιν· ἀναβαίνουσι δ' conicio ἡδονῆς P 4 ἀοράτων A (M
 enanidus), tum καὶ add. GFHP 5 σώματι L 6 ἐργαζόμενος G
 8 δὲ GHP, om. F ἑαυτῶν MAP²: om. ceteri 9 τέξεται AGF: τέξετε HP,
 τετάξεται M πάντα] γεννήματα conl. Mang. post πάντα add. τὰ H¹P
 10 γενεὰν om. MA 12 δὲ GFHP ἐκάστων H¹P 13 μὲν om.
 GFHP 14 post διὰ add. τοῦ FL 16 ἐστὶν F βούλετ' GH¹P
 18 διαυγεστάτω GFHP οἷα scripsi: οἷα codd. 19 ποικίλα, οὐ (ποικίλῳ)
 conl. Mang. 19. 20 πολυμόρφου καὶ πολυτρόπου scripsi: πολυμόρφω καὶ πολυ-
 τρόπῳ M, πολυτρόπῳ A, πολυμόρφω καὶ ποικίλῳ καὶ πολυτρόπῳ GFHP
 21 χρῆσόμενα GFH², χρῆσόμενος H¹P 21. 22 ἐγκεκολλημένα G
 22 δοκίμῳ A post δὲ add. δοκίμοις, sed rursus del. HP 22. 249,1 ὧν
 ἀιδίστες GFHP

αἱ ἰδιότητες ἀναμιχθεῖσαι καὶ ἀνακραθεῖσαι μουσικὴν συμφωνίαν ἐργά-
 σονται. τὴν γὰρ ποικιλικὴν τέχνην ἐνόμισαν μὲν τινες οὕτως ἡμε- 203
 λημένον καὶ ἀφανὲς εἶναι πρᾶγμα, ὥστε ὑφάνταις αὐτὴν ἀνέθεσαν.
 ἐγὼ δ' οὐ μόνον αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ τοῦνομα τέθηπα, καὶ μάλισθ' ὅταν
 5 εἰς τὰ γῆς τμήματα καὶ τὰς ἐν οὐρανῷ σφαίρας καὶ ζῳῶν καὶ φυτῶν
 διαφορὰς καὶ τὸ παμποίκιον ὕφασμα, τουτοῖ τὸν κόσμον, ἀπίδω. τὸν 204
 γὰρ τοῦ πλέγματος παντὸς τούτου δημιουργὸν εὐρετὴν τῆς ποικιλικῆς
 ἐπινοεῖν εὐθύς ἐπιστήμης ἀναγκάζομαι, καὶ σέβομαι μὲν τὸν εὐρόντα,
 τιμῶ δὲ τὴν εὐρεθεῖσαν, τὸ δ' ἔργον καταπέπληγμαί, καίτοι μηδὲ
 10 πολλοστὸν μέρος αὐτοῦ δυνηθεὶς ἰδεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ φανέντος μοι μέρους,
 εἰ δὴ καὶ πέφηγεν, ἀκριβῶς τὸ ἔλον εἰκάζων ἀναλογίας ἐλπιδί. θαυ- 205
 p. 652 M. μάζω μέντοι καὶ | τὸν σοφίας ἐραστήν, ὅτι τὴν αὐτὴν τέχνην ἐπιτετή-
 δευκε, πολλὰ καὶ διαφέροντα ἐκ διαφερόντων εἰς ταῦτὸ συναγειν καὶ
 συνυφαίνειν ἀξιώων. λαβῶν γὰρ ἀπὸ μὲν τῆς παιδικῆς γραμματικῆς δύο
 15 τὰ πρῶτα, τό τε γράφειν καὶ τὸ ἀναγινώσκειν, ἀπὸ δὲ τῆς τελειοτέρας
 τὴν τε παρὰ ποιηταῖς ἐμπειρίαν καὶ τὴν ἀρχαίας ἱστορίας ἀνάληψιν,
 παρὰ δὲ ἀριθμητικῆς καὶ γεωμετρίας τὸ ἀνεξαπάτητον ἐν οἷς ἀναλογίας
 καὶ λογισμῶν ἐστὶ χρεῖα, παρὰ δὲ μουσικῆς ῥυθμούς καὶ μέτρα τὰ τε
 ἐναρμόνια καὶ χρωματικὰ καὶ διατονικά, συνημμένα τε αὖ καὶ διεξου-
 20 γμένα μέλη, παρὰ δὲ ῥητορικῆς εὐρεσιν, φράσιν, τάξιν, οἰκονομίαν,
 μνήμην, ὑπόκρισιν, παρὰ δὲ φιλοσοφίας ὅσα τε ἐν ταύταις παραλέλειπται
 καὶ ἄλλα ἐξ ὧν ἅπας ὁ ἀνθρώπων βίος συνέστηκεν, ἐν ἔργον εὐαν-
 θέστατον ἡρμόσατο, εὐμάθειαν πολυμαθεῖα μίξας. καὶ τὸν τούτου τοῦ 206
 πλέγματος δημιουργὸν ὁ ἱερὸς λόγος Βεσελεὴλ ἐκάλεσεν (Exod. 31, 2ss.),

1 καὶ ἀνακραθεῖσαι om. MA ἀνακραθεῖσαι man. 2 in Vat. 379 (con. Mang.):
 ἀνακρθεῖσαι GFHP 2 ποικιλικὴν Mang.: ποικιλην codd. 3 ὑφάντες L,
 ὑφήναντες Turn. 4 δὲ GFHP τοῦνομα] τὸν εὐρόντα con. Mang.
 μάλιστα GF 5 (τὰς) ζῳῶν conicio 7 πλέγματος om. A
 παντὸς om. GFHP post δημιουργὸν add. καὶ H² 10 δὲ τοῦ] τοῦ καὶ
 Turn. 11 ἤδη GFHP¹ εἰκάζω H² ἀναλογία καὶ λογισμοῖς con. Mang.,
 ἀναλογίας κανόσι conicio 13 ἐκ διαφερόντων om. A συναγειν Mang.:
 συνάγων codd. N 16 παρὰ MA: παρὰ τοῖς FHPN, τοῖς παρὰ G alt. τήν]
 τῆς FN 18 τῆς μουσικῆς HP τὰ] καὶ N τε om. GFHPN
 21 μνήσιν H¹P¹ 22 ἐν] εὐ FP¹N 23 πολυμαθειαν GFHP¹N
 πολυμαθεῖα] πολυμάθειαν G συμίξας Oxon. Coll. Novi 143 24 πράγματος
 GFHPN βεσεσελεὴλ G, βεσελελεὴλ F

- δε ἑρμηνευθεῖς ἐστὶν ἐν σκιαῖ θεοῦ. τὰ γὰρ μιμήματα οὗτος, τὰ δὲ
 παραδείγματα ἀρχιτεκτονεῖ Μωυσῆς· διὰ τοῦθ' ὁ μὲν οἷα σκιας ὑπε-
 γράφετο, ὁ δ' οὐ σκιάς, αὐτὰς δὲ τὰς ἀρχετύπους ἐδημιούργει φύσεις.
 207 εἰ δὴ καὶ τὰ ἅγια ποικιλικτῆ τέχνη κατεσκευάσται καὶ ὁ σοφὸς ποικιλ-
 τῆς μόνος ἐν τοῖς ἱεροφαντηθεῖσι χρησιμοῖς ἀνείρηται (36.) καὶ τὸ 5
 τοῦ θεοῦ καλὸν ποικίλιμα, ὅδε ὁ κόσμος, ἐπιστήμη πανσόφω τετελεσειούρ-
 γηται, πῶς οὐκ ἄξιον ὡς ἐργαλεῖον τῆς ἐπιστήμης ἀποδέχασθαι ποικιλι-
 208 κήν; ἧς ἀφίδρυμα ἱερώτατον πᾶς ὁ σοφίας οἶκος ἀγαματοφορήσει καὶ
 κατ' οὐρανὸν καὶ ἐπὶ γῆς, ἀφ' ἧς ποικίλων λόγων ἰδέας ὁ ἀσκητῆς
 ἐκπονεῖ· μετὰ γὰρ τοὺς διαλευκοὺς εὐθὺς τοὺς ποικίλους εἶδε, παιδείας 10
 209 κόμματι χαραχθέντας. τρίτοι δ' εἰσὶν οἱ σποδοειδεῖς ῥαντοί. καίτοι
 τίς οὐκ ἂν εὐ φρονῶν εἴποι τῷ γένει καὶ τούτους εἶναι ποικίλους;
 ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔστιν αὐτῷ περὶ θρεμμάτων διαφορᾶς ἢ τοσαύτη σπουδῆ,
 210 περὶ μέντοι τῆς πρὸς καλοκάγαθίαν ἀγούσης ὁδοῦ. βούλεται γὰρ τὸν
 ἐπὶ ταύτην ἰόντα σποδῶ καὶ ὕδατι περιρραίνεσθαι, διότι γῆν καὶ ὕδωρ 15
 λόγος ἔχει φυραθέντα καὶ μορφωθέντα πρὸς τοῦ ἀνθρωποπλάστου εἰς
 τὸ ἡμέτερον ἀποκριθῆναι σῶμα, οὐ χειρόκμητον, ἀλλὰ φύσεως ἔργον
 211 ἀοράτου. σοφίας οὖν ἐστὶν ἀρχὴ μὴ ἐπιλανθάνεσθαι ἑαυτοῦ, τὰ δ' ἐξ
 ὧν συνεκρίθη πρὸ ὀφθαλμῶν ἀεὶ λαμβάνειν· οὕτως γὰρ μεγαλαυχίαν,
 τὸ κακῶν | θεομισέστατον, ἐκνίψαιτ' ἄν. τίς γὰρ εἰς νοῦν βαλλόμενος, p. 653 M.
 ὅτι τέφρα καὶ ὕδωρ εἰσὶν αὐτῷ τῆς γενέσεως αἱ ἀρχαί, φουσηθεῖς ὑπ' 21
 212 οἰήσεως μετέωρος ἀρθήσεται; διὰ τοῦτο καὶ τοὺς μέλλοντας ἱερούργειν
 περιρραίνεσθαι τοῖς λεχθεῖσιν ἐδικαίωσεν, οὐδένα θυσιῶν ἄξιον νομίσας,

1 θεοῦ] ποιῶν θεός MA, ποιῶν θεοῦ conicio 2 ἀρχιτέκτονι GFN, ἀρχιτέκτονος
 HP, ἀρχιτέκτων Turn. post Μωυσῆς add. ὄνομα GFHPN τοῦτ' P,
 τοῦτο GFHN 4 εἰ δὴ A: καὶ ἦδη MG, καὶ εἶδη FHPN 4 κατεσκευάσεν
 (GH², κατεσκευάζεν v καὶ ὁ σοφὸς MA: ὁ δὲ σοφίας χῶρος (χώρας Turn.) ὁ σοφὸς
 (ὁ σοφὸς om. H) GFHP 4. 5 ποικιλιτικῆς A 5 μόνος A: μόνον ceteri
 ἐν τοῖς] ἑαυτοῦς A ἀνήρηται AGH¹P τὸ om. GFH¹P¹ 6 ὁ om. A
 7 πῶς MA: καὶ πῶς ceteri ἐργαλεῖον Cohn: μεγαλεῖον codd. 8 ἧς Turn.: οὐ
 codd., fort. lacuna statuenda est οἶκος MAGF: λόγος (δς add. H²) HP
 καὶ] τὰ conī. Mang. 10 διαλέκτους A (corr. Hoesch.) 12 οὐκ om.
 FHP¹ 13 τοιαύτη conī. Cohn 14 ἀγούσης om. GFHP 15 ταύτην

scripsi: ταῦτα MA, ταύτη GFH, ταῦ P ἰόντα M: ὄντα A, ὄντα ceteri
 περιρραίνεσθαι GF, item lin. 23 16 τοὺς ἀνθρωποπλάστου (ἀνθρωποπλέκτους F)
 GFH¹P¹ μορφωθέντα] φυραθέντα A (corr. Hoesch.) 19 συνεκράθη H
 20 κακῶν M: κακῶν ceteri τί Turn. βαλόμενος A, fort. recte
 21 εἰσὶν αὐτῷ τῆς MA: ἐστὶ G, ἐστὶ τῆς FHP αἱ om. GFH¹P 21. 22 ὑπὸ
 οἰκήσεως A 23. 251,1 θυσιῶν—ἀνθρωπίνην in mg. H²

δε μὴ πρότερον ἑαυτὸν ἔγνωκε καὶ τὴν ἀνθρωπίνην οὐδένειαν κατεί-
 ληφεν, ἐξ ὧν συνεκρίθη στοιχείων τὸ μηδενὸς ἄξιός εἶναι τεκμηράμενος.
 (37.) τὰ τρία ταῦτα σημεῖα, τὸ διαλευκόν, τὸ ποικίλον, τὸ σποδοει- 213
 δὲς ῥαντόν, περὶ μὲν τὸν ἀσκητὴν ἄτε μήπω τέλειον ἀτελεῖ, περὶ δὲ
 5 τὸν τέλειον φαίνεται καὶ αὐτὰ τέλεια. ὃν δὲ τρόπον, θεασώμεθα· τὸν 214
 μέγαν ἀρχιερέα, ὁπότε μέλλοι τὰς νόμῳ προστεταγμένας ἐπιτελεῖν
 λειτουργίας, ὁ ἱερός ἐδικαίωσε λόγος ὕδατι καὶ τέφρᾳ περιρραίνεσθαι τὸ
 πρῶτον (Exod. 29, 4) εἰς ὑπόμνησιν ἑαυτοῦ — καὶ γὰρ ὁ σοφὸς
 Ἀβραάμ, ὅτε ἐντευξόμενος ἦει τῷ θεῷ, γῆν καὶ σποδὸν εἶπεν ἑαυτὸν
 10 (Gen. 18, 27) —, ἔπειτ' ἐνδύεσθαι τὸν ποδήρη χιτῶνα καὶ τὸ ποικί-
 λον δ' ἐκλήκεν ἐπ' αὐτῷ περιστήθιον (Exod. 29, 5), τῶν κατ' οὐρα-
 νὸν φωσφόρων ἄστρον ἀπεικόνισμα καὶ μίμημα. δύο γάρ, ὡς ἔοικεν, 215
 ἱερά θεοῦ, ἐν μὲν ὅδε ὁ κόσμος, ἐν ᾧ καὶ ἀρχιερεὺς ὁ πρωτόγονος
 αὐτοῦ θεῖος λόγος, ἕτερον δὲ λογικὴ ψυχὴ, ἧς ἱερεὺς ὁ πρὸς ἀλήθειαν
 15 ἄνθρωπος, οὗ μίμημα αἰσθητὸν ὁ τὰς πατέρας εὐχὰς καὶ θυσίας ἐπι-
 τελῶν ἐστίν, ᾧ τὸν εἰρημένον ἐπιτέτραπται χιτῶνα ἐνδύεσθαι, τοῦ παν-
 τὸς ἀντίμιμον ὄντα οὐρανοῦ, ἵνα συνιερουργῇ καὶ ὁ κόσμος ἀνθρώπων
 καὶ τῷ παντὶ ἄνθρωπος. δύο μὲν οὖν ἤδη, τὸν τε ῥαντόν καὶ τὸν 216
 ποικίλον τύπον, ἔχων ἐπιδέδεικται· τὸν δὲ τρίτον καὶ τελειότατον, δε
 20 ὀνομάζεται διαλευκός, αὐτίκα σηματοῦμεν. ὅταν εἰς τὰ ἐσωτάτω τῶν
 ἁγίων ὁ αὐτὸς οὗτος ἀρχιερεὺς εἰσῆ, τὴν μὲν ποικίλην ἐσθῆτα ἀπαμπί-
 σχεται, λινὴν δὲ ἐτέραν, βύσσου τῆς καθαρωτάτης πεποιτημένην, ἀνα-
 λαμβάνει (Lev. 16, 4). ἡ δ' ἐστὶ σύμβολον εὐτονίας, ἀφθαρσίας, 217
 ἀγροειδεστάτου φέγγους· ἀρραγῆς τε γὰρ ἡ ὀθόνη καὶ ἐξ οὐδενὸς τῶν

1 ἑαυτὸν GFHP: αὐτὸν A, αὐτόν M οὐθένειαν P θ, s. s. A 2 συνε-
 κρήθη H² ἄξιον GFH 3 τὰ τρία ταῦτα MA: ταῦτα GFH¹P, ταῦτα τὰ H²
 4 ῥαντόν] ἑαυτὸν F ante ἀτελεῖ add. ἐωρακότα GFHP (ἔωλα καὶ coni. Mang.)
 4. 5 ἀτελεῖ—τέλειον om. A 6 μέγαν] μὲν γὰρ GFHP 9 ἦει M, s. s. H:
 εἶη ceteri τῷ om. HP θεῷ om. H¹P¹ ἑαυτῷ A 10 τὸ] τὸν
 Turn. 11 δ' καὶ εἶχεν ἐπ' coni. Mang., δ' πέπηχται ἐπ' conicio
 12 ἀστέρων A 13 πρωτόγονος] καὶ μόνος s. s. F² 15 καὶ MAG: τε καὶ
 FHP 16 ἱερωμένον F ἐπιτέτραπται L 17 ἀντιμίμημα GFHP
 ἵνα] ἵνα καὶ A 18 ὁ ἄνθρωπος G εἶη G²PH¹ τό τε H²
 18 alterum τὸν om. GFHP 19 τύπων P² τελειότατον A 20 διά-
 λευκόν P ἐσωτάτα FHP 21 ὁ ἀρχιερεὺς F 21. 22 ἀπαμπίσχεται
 M: δε ἀμπίσχεται A, ἀπαμπίσχεται GFHP (π s. s. P²) 22 βύσσον A
 23 ἀφθαρσίας om. GFHP, tum καὶ add. Mang. 24 αὐτοειδεστάτου prius GF
 ἀρραγῆς τε scripsi: καθαρὰ τε MAP², ἀρραγεστέρα GFP¹, ἀρραγεστάτον H οὐθε-
 νός MAF

ἀποθησκόντων γίνεται καὶ ἔτι λαμπρότατον καὶ φωτειδέστατον ἔχει
 218 μὴ ἀμελῶς καθαρθεῖσα χρῶμα. διὰ δὲ τούτων ἐκεῖνο αἰνίττεται, ἔτι
 τῶν ἀδόλως καὶ καθαρῶς θεραπευόντων τὸ ὄν οὐδεὶς ἔστιν ὃς μὴ πρῶ-
 τον μὲν ἰσχυρογνωμοσύνη κέχρηται καταφρονήσας τῶν ἀνθρωπείων
 πραγμάτων, ἃ δελεάζοντα κηραίνει καὶ ἀσθέθειαν ἐργάζεται, | ἔπειτα p. 654 M.
 ἀφθαρσίας ἐφίεται γελάσας ὅσα οἱ θνητοὶ τυφοπλαστοῦσι, τελευταῖον 6
 δὲ ἀληθείας ἀσκήψ φέγγει καὶ περιουγεῖ καταλάμπεται, μηδὲν ἔτι
 τῶν τῆς ψευδοῦς δόξης, ἃ σκότῳ φιλα εἶναι συμβέβηκε, προσιέμενος.
 219 (38.) ὁ μὲν δὴ μέγας ἀρχιερεὺς τρισὶ ταῖς εἰρημέναις τυπωθεῖς
 σφραγῖσι, τῇ διαλευκῇ, τῇ ποικίλῃ, τῇ σποδοειδεῖ ῥαντῇ, τοιοῦτος ἡμῖν 10
 ἀναγεγράφθω· τὸν δὲ τῆς ἀνθρωπίνης πολιτείας ἐφίεμενον, Ἰωσήφ
 ὄνομα, τῶν μὲν ἄκρων ἰδεῖν ἔστι μὴ μεταποιούμενον χαρακτήρων, μόνου
 220 δὲ τοῦ μέσου καὶ ποικίλου. λέγεται γὰρ ὅτι χιτῶνα ποικίλον ἔσχεν
 (Gen. 37, 3), οὔτε καθαρσίους περιρρανάμενος ἱεροῖς, ἀφ' ὧν ἑαυτὸν
 ἂν ἔγνω τέφρας καὶ ὕδατος συμφύρημα, οὔτε τῆς πανλεύκου καὶ φωτο- 15
 ειδεστάτης ἐσθῆτος, ἀρετῆς, ψαῦσαι δυνηθεῖς, ἀλλὰ τὸ τῆς πολιτείας
 ἐπαμψισχόμενος ὕφασμα παμποίκιλον, ᾧ βραχύτατον μέρος ἀληθείας
 ἐγκαταμέμικται, πολλαὶ δὲ καὶ μεγάλαι μοῖραι ψευδῶν εὐλόγων πιθα-
 νῶν εἰκότων, ἐξ ὧν οἱ Αἰγύπτου πάντες ἀνέβλαστον σοφισταί, οἰωνο-
 μάνταις, ἐγγαστρίμυθοι, τερατοσκόποι, δεινοὶ παλεῦσαι καὶ κατεπᾶσαι 20
 221 καὶ γοητεῦσαι, ὧν τὰς ἐπιβούλους τέχνας μέγα ἔργον διεκδῶναι. διὸ καὶ
 τὸν χιτῶνα τοῦτον εἰσαγεί Μωυσῆς φυσικῶς αἵματι πεφυρμένον (Gen. 38,
 31), ἐπειδὴ πᾶς ὁ τοῦ πολιτευομένου βίος πέφυρται, πολεμῶν τε καὶ πολε-
 μούμενος καὶ ὑπὸ τῶν προσπιπτουσῶν ἀβουλήτων συντυχιῶν βαλλό-
 222 μενος καὶ τοξεύμενος. ἐρεύνησον οὖν τὸν λῖαν δημοτικόν, ᾧ τὰ 25
 πόλεως πράγματα ἐφορμεῖ, μὴ καταπλαγείς τὸς θαυμαστικῶς ἔχοντας
 αὐτοῦ, καὶ πολλὰς μὲν ἐμφωλευούσας νόσους εὐρήσεις, πολλὰς δ' ἐξημ-
 μένον κῆρας καὶ βιαιῶς ἐκάστην τὴν ψυχὴν ἀχενίζουσαν καὶ ἀφανῶς

3 τῶν] τὸν F 4 ἀνθρωπίνων GFHP 6 θνητοὶ MAP²: τυφοὶ ceteri
 τυφοπλαστοῦσι F: τυφοπλαστοῦσι ceteri 9 ante τρισὶ add. τῆς ὁμολογίας GFHP,
 interpolatum ex Epist. ad Hebraeos 3, 1 10 ποικίλῳ HP, G ut vid.
 13 εἶχεν GFHP 14 περιρρανάμενος MAGF ἀφ'] ἐφ' A 15 ἂν
 ἔγνω A: ἀνέγνω ceteri οὔτε] οὐ F 17 ἀληθείας μέρος (μέθος F) GFHP
 18 ἀλόγων A 19 οἱ MA: οἱ ἀπ' ceteri σοφίας G 19. 20 οἷς
 ὀνόματ' εἰσὶν A 20 παλαῖσαι GHP, παλάσαι F κατασπᾶσαι GFHP
 22 Μωσῆς codd. περιφυρμένον G 23 πᾶς om. G 25 δημοκοπικόν A,
 δημοτικόν G 26 καταπλαγῆς GFHP 27. 28 ἐξ ὕμνων A, ἐξημμένας conicio
 28 ἐκάστην MA: ἐφ' ἐκάτερα GHP, ἐκάτερα F

αὐτῇ προσπαλαίουσαν καὶ ζητοῦσαν ἀνατρέψαι καὶ καταβαλεῖν, ἣ τοῦ
 πλήθους τῇ προστασίᾳ δυσχεράναντος ἢ κατὰ ἀντεπίθεσιν δυνατωτέρου
 ἀνδρός. ἔστι δὲ καὶ ὁ φθόνος βαρὺς καὶ δυσαπότριπτος ἐχθρός, ἐπι- 223
 φύομενος ἀεὶ ταῖς λεγομέναις εὐπραγίαις, ἐν οὐ βράδιον ἐκφυγεῖν.
 5 (39.) τί οὖν ὡς ἐσθῆτα πολυτελεῖ τὴν ἐπνηθισμένην πολιτείαν ἀνα- 224
 ψάμενοι γαυριῶμεν, τῷ εὐπρεπεῖ τῆς φανεράς ὄψεως ἀπατώμενοι, τὸ
 δ' ἀφανὲς καὶ κεκρυμμένον ἐπίβουλον καὶ σφαλερὸν αἰσχος αὐτῆς οὐ
 κατανοοῦντες; ἀποδυσάμενοι δὴ τὸν ἀνθηρὸν τοῦτον χιτῶνα τὸν ἱερὸν 225
 ἐνδυσάμεθα ἀρετῶν ποικιλμασιν ἐνυφασμένον· οὕτως γὰρ καὶ τὰς ἐνέδρας
 10 ἀποδρασάμεθα, ἃς ἀτεχνία καὶ ἀνεπιστημοσύνη καὶ ἀπαιδευσία καθ'
 ἡμῶν τιθέασιν, ὧν ὁ Λάβαν ἐστὶ θιασώτης. ἐπειδὴ γὰρ ἐκάθηρεν 226
 p. 655 M. ἡμᾶς ὁ ἱερὸς λόγος τοῖς εἰς ἀγιστείαν | εὐτρεπισθεῖσι περιρραντηρίοις
 καὶ τοῖς ἀπορρήτοις φιλοσοφίας ἀληθοῦς κατεποίκιλε λόγοις ἀγαθῶν εἰς
 15 τὸ δοκίμιον καὶ διασῆμους καὶ ἐπιφανεῖς καὶ λαμπροὺς ἐποίησεν, αἰτιᾶται
 τὸ ἐπίβουλον ἦθος, πρὸς τὴν τῶν λεχθέντων ἀνηρεθισμένον λώβην.
 φησὶ γάρ· „ἐώρακα ὅσα σοι Λάβαν ποιεῖ“ (Gen. 31, 12), τάναντία 227
 δῆπουθεν οἷς ἐδωρησάμην ἐγώ, τὸ δυσκάρταρον καὶ τὸ ἀδόκιμον,
 τὸ πάντῃ σκοταῖον. ἀλλὰ γὰρ οὐ χρὴ κατεκτηχένοι τὸν ἐλπίδι
 20 θείας συμμαχίας ἐφορμοῦντα, ᾧ καὶ λέγεται· „ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ὁ
 ὀφθεῖς σοι ἐν τόπῳ θεοῦ“ (Gen. 31, 13). πάγκαλόν γε αὖχλημα 228
 ψυχῆ, τὸ ἀξιοῦν θεὸν ἐπιφαινεσθαι καὶ ἐνομιλεῖν αὐτῇ. μὴ παρέλθης
 δὲ τὸ εἰρημένον, ἀλλὰ ἀκριβῶς ἐξέτασον, εἰ τῷ ὄντι δύο εἰσὶ θεοί·
 λέγεται γὰρ ὅτι „ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ὁ ὀφθεῖς σοι“, οὐκ ἐν τόπῳ ἐμῷ,
 ἀλλ' „ἐν τόπῳ θεοῦ,“ ὡς ἄν ἑτέρου. τί οὖν χρὴ λέγειν; ὁ μὲν ἀλη- 229
 25 θεῖα θεὸς εἰς ἐστίν, οἱ δ' ἐν καταχρήσει λεγόμενοι πλείους. διὸ καὶ
 ὁ ἱερὸς λόγος ἐν τῷ παρόντι τὸν μὲν ἀληθείᾳ διὰ τοῦ ἄρθρου μεμῆ-

1 αὐτὴν GFHP ἀναστρέψαι P 2 κατὰ ἀντεπίθεσιν A 3 δυσαπό-
 τριπτος conl. Mang. 5. 6 ἐσθῆτος πολυτελοῦς τῆς ἐπνηθισμένης πολιτείας ἀψάμε-
 νοι v ἀψάμενοι GFHP 7 prius καὶ om. GFPL 10 ἀποδρασάμενοι MA
 11 τίθησιν GFHP 12 ἀγιστίαν A, ἀγιστίαν HP 13 ἀπορρήτοις et ἀληθοῦς
 om. MAP² 14 δόκιμον H, δοκιμαῖον conicio 15 βηθέντων HP ἀνηρεθι-
 σμένων G, ἀνηρεθισμένην P 16 ὅσα MA: ᾧ GFHP 17 alt. τὸ om. FHP
 19 ὁ om. HP 21 θεῶ A 22 ἀλλ' GFHPN τῷ ὄντι om. GFHPN
 23 ὅτι om. GFHPN τῷ ἐμῷ GFHPN 25 γενόμενοι HP 26 ὁ ἱερὸς
 λόγος GFHPN: Μωυσῆς MA διὰ τοῦ ἄρθρου om. A

21—254,10 N fol. 151v: μὴ παρέλθης—δπαρξίν.

24 ss. cf. Augustini Locutionum

in Hept. lib. I ad Gen. 31,13.

νυκεν εἰπών· „ἐγὼ εἰμι ὁ θεός“, τὸν δ' ἐν καταχρήσει χωρὶς ἄρθρου
 φάσκειν· „ὁ ὀφθαλμοὶ σοι ἐν τόπῳ“, οὐ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' αὐτὸ μόνον
 230 „θεοῦ“. καλεῖ δὲ θεὸν τὸν πρῶτον αὐτοῦ νυνὶ λόγον, οὐ δεισι-
 δαιμονῶν περὶ τὴν θέσιν τῶν ὀνομάτων, ἀλλ' ἐν τέλος προτεθειμένος,
 πραγματολογῆσαι. καὶ γὰρ ἐν ἑτέροις σχεψάμενος, εἰ ἔστι τι τοῦ ὄντος 5
 ὄνομα, σαφῶς ἔγνω ὅτι κύριον μὲν οὐδέν (Exod. 6, 3), δ' ἂν εἴπη
 τις, καταχρῶμενος ἐρεῖ· λέγεσθαι γὰρ οὐ πέφυκεν, ἀλλὰ μόνον εἶναι
 231 τὸ ὄν. (40). μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ θεσπισθὲν λόγιον τῷ πυνθανομένῳ,
 εἰ ἔστιν ὄνομα αὐτῷ, ὅτι „ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν“ (Exod. 3, 14), ἔν' ὢν δυνα-
 τὸν ἀνθρώπῳ καταλαβεῖν μὴ ὄντων περὶ θεόν, ἐπιγῶ τὴν ὑπαρξιν. 10
 232 ταῖς μὲν οὖν ἀσωμάτοις καὶ θεραπευτρίσιν αὐτοῦ ψυχαῖς εἰκὸς αὐτὸν
 οἶός ἐστιν ἐπιφαίνεσθαι διαλεγόμενον ὡς φίλον φίλῃς, ταῖς δὲ ἔτι ἐν
 σώματι ἀγγέλοις εἰκαζόμενον, οὐ μεταβάλλοντα τὴν ἑαυτοῦ φύσιν —
 ἄτρεπτος γὰρ —, ἀλλὰ δόξαν ἐντιθέντα ταῖς φαντασιουμέναις ἑτερό-
 μορφον, ὡς τὴν εἰκόνα οὐ μίμημα, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀρχέτυπον ἐκεῖνο εἶδος 15
 233 ὑπολαμβάνειν εἶναι. παλαιὸς μὲν οὖν ἄδεται λόγος, ὅτι τὸ θεῖον ἀνθρώ-
 πους εἰκαζόμενον ἄλλοτε ἄλλοις περινοστεῖ τὰς πόλεις ἐν κύκλῳ, τὰς
 τε ἀδικίας καὶ παρανομίας ἐξετάζον· καὶ τάχα μὲν οὐκ ἀληθῶς, πάν-
 234 τως δὲ λυσιτελῶς καὶ συμφερόντως ἄδεται. ὁ δὲ λόγος σεμνότερον
 καὶ ἀγιώτερον ταῖς περὶ τοῦ ὄντος ἐννοίαις ἀεὶ χρώμενος, ἅμα δὲ καὶ 20
 τὸν τῶν ἀφρόνων βίον | παιδεῦσαι γλιχόμενος ἀνθρώπῳ μὲν εἶκασεν, p. 656 M.
 235 οὐ μέντοι τῶν ἐπὶ μέρους οὐδενί· πρόσωπον διὰ τοῦτο καὶ χεῖρας καὶ
 βᾶσεις καὶ στόμα καὶ φωνὴν ὀργὰς τε καὶ θυμούς, ἔτι δὲ ἀμυντήρια

1 post θεός add. σου A δ' ἐν] δὲ GFHPN 3 τὸν θεὸν Turn.
 λόγον om. F 4 τέλος om. F προστεθειμένος FLN 5 πραγματο-
 λογῆσει HP 6 ἔγνω H²L 7 ἀλλά] ἀλλ' ἢ H² εἶναι om. GFHP¹
 9 ὢν MA¹H²(P²): ὡς A², ὄν FH¹P¹N, om. G, δ vel ὁ μόνον conicio 9. 10 δυνα-
 τὸν MA: ἀδύνατον ceteri N 10 μὴ] τῶν vel μόνον τῶν conicio
 ὄντως F 10. 11 ἐπιγῶ—ψυχαῖς add. mg. P², γῶ—εἰκὸς add. mg. H²
 11 θεραπευτρίσιν P 12 prius οἶον A δ' HP 13 σώμασιν GFHP
 14 τοῖς φαντασιουμένοις F² 15 οὐ] μὴ GHP εἶδος ἐκεῖνο GFHP 17 ἄλλοτε
 ἄλλοις MAP²: ἀλλοδαποῖς GHP¹ (Hom.), ἀλλοδαπεῖς F περιενόσσει con. Mang.
 18 εὐδικίας F 19 ὁ δὲ λόγος GFHP: Μωυσῆς δὲ MA, ὁ δὲ ἱερὸς λόγος bene
 con. Mang. 21 τὸν τῶν A: τὸν M(?)HP, τῶν GF

16 Hom. Od. p, 485—487.

22 ss. Clem. Alex. Strom. V § 69 p. 687 P: διὸ καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ στόμα καὶ ὀφθαλμούς καὶ εἰσόδους καὶ ἐξόδους καὶ ὀργὰς καὶ ἀπειλὰς μὴ πάθη θεοῦ τις ὑπολάβῃ παρὰ Ἑβραίοις λέγεσθαι . . . cf. vol. II ad p. 1,5.

ὄπλα καὶ εἰσόδους μέντοι καὶ ἐξόδους καὶ τὰς ἄνω καὶ κάτω καὶ παν-
ταχῆ κινήσεις περιέθηγεν, οὐ πρὸς ἀλήθειαν τὸ κεφάλαιον τοῦτο τῶν
λόγων ἀναφέρων, ἀλλὰ πρὸς τὸ λουσιτελὲς τῶν μανθανόντων. εἰσὶ γάρ 236
τινες ἀμβλεῖς πάνυ τὰς φύσεις, ὡς μὴ δύνασθαι θεὸν ἄνευ σώματος
5 ἐπινοῆσαι τὸ παράπαν· οὐδὲ ἀμήχανον ἐτέρως ἢ τὸν τρόπον τοῦτον νουθετεῖν
λέγοντας, ὅτι ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς ἀφικνεῖται καὶ ἐξαναχωρεῖ καὶ
κάτεισι καὶ ἀνέρχεται καὶ φωνῆ χρῆται καὶ τοῖς ἀμαρτανομένοις δυσχεραίνει
καὶ ἀπαραιτήτως πρὸς τὰς ὀργὰς ἔχει καὶ βέλη μέντοι καὶ ἕξιφ καὶ
τὰ ἄλλα ὅσα πρὸς τιμωρίας ὄργανα ἐπιτήδεια κατὰ τῶν ἀδίκων προευ-
10 τρέπισται. ἀγαπητὸν γάρ, ἐὰν τῷ διὰ τούτων ἐπικρεμασθέντι φόβῳ 237
σωφρονισθῆναι δυναθῶσι. καὶ σχεδὸν δύο εἰσὶν αὐταὶ μόναι αἱ τῆς
νομοθεσίας πάσης ὁδοί, μία μὲν ἢ πρὸς τὸ ἀληθὲς ἀπονεύουσα, δι' ἧς
κατασκευάζεται „οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεός“ (Num. 23, 19), ἐτέρα δὲ
ἢ πρὸς τὰς τῶν νουθεσιτέρων δόξας, ἐφ' ὧν λέγεται· „παιδεύσει σε
15 κύριος ὁ θεός, ὡς εἴ τις παιδεύσειεν ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ“ (Deut. 8, 5).
(41). τί οὖν ἔτι θαυμάζομεν, εἰ ἀγγέλοις, ὅποτε καὶ ἀνθρώποις ἕνεκα 238
τῆς τῶν δεομένων ἐπικουρίας ἀπεικάζεται; ὥσθ' ὅταν φῆ· „ἐγὼ εἰμι
ὁ θεός ὁ ὀφθαλμοὶ σοι ἐν τόπῳ θεοῦ“ (Gen. 31, 13), τότε νόησον, ὅτι
τὸν ἀγγέλου τόπον ἐπέσχεν ὅσα τῷ δοκεῖν, οὐ μεταβάλλων, πρὸς τὴν
20 τοῦ μήπω δυναμένου τὸν ἀληθῆ θεὸν ἰδεῖν ὠφέλειαν. καθάπερ γάρ 239
τὴν ἀνθήλιον ἀύγην ὡς ἥλιον οἱ μὴ δυνάμενοι τὸν ἥλιον αὐτὸν ἰδεῖν
ὀρῶσι καὶ τὰς περὶ σελήνην ἄλωσ ὡς αὐτὴν ἐκεῖνην, οὕτως καὶ τὴν

1 ὄπλα MA: ἔργα ceteri 1. 2 πανταχοῦ HP 2. 3 τοῦ λόγου conī.
Mang. 3. 4 εἰσὶ γάρ τινες MA: ἤδει γάρ τινες ceteri 5 ἢ τῷ τρόπῳ
τούτῳ GFHP νουθετεῖ A 8 τὰς om. GFHP 9 τὰ om. GFHP
9. 10 προηυτρέπισται HP 10 ἂν MA 11 μόναι αἱ MA: μόναι GFH, om. P
12 ἀπάσης GFHP ἐπινεύουσα Mang. ex Oxon. Coll. Nov. 143 14 τῶν om.
GFHP ἐφ' MAP²: ἀφ' ceteri, ἀφ' ἧς conī. Mang., ἐφ' ἧς conicio 15 παιδεύσαι
GF, παιδεύσει HP 16 ἔτι om. N θαυμάζομεν ἔτι transp. H εἰ om. A
17 ὥστε GFHPN ὅτε ἂν HP φησὶν P² 18 τότε νόησον MA:
τοῦτ' ἔννοητέον GFHPN, τότε νοητέον conicio 19 οὐ secl. Mang. μετα-
βαλῶν GFHPN 20 μηδέπω A 22 ἄλωσ ὡς Mang.: ἄλλως ὡς M, ἀλλ'
ὡς A (ω in ras.), ἀλλοιώσεις G, ἀλλοιώσεις ὡς H², ἄλωσ (λ in ras. F²) ἄλλοι ὡς F, ἀλ-
λοίως H¹P, καὶ ἀλλοίως N

11 sqq. cf. vol. II ad p. 68, 14 et Orig. Homil. in Ierem. XVIII 6 p. 247 (E. Klostermann, Archiv für die Ausgabe der älteren christlichen Schriftsteller I 3 p. 94. 95).
16—256, 21 N fol. 152^r: τί οὖν — ἀπαλειφθῆναι.

- 240 τοῦ θεοῦ εἰκόνα, τὸν ἄγγελον αὐτοῦ λόγον, ὡς αὐτὸν κατανοοῦσιν. οὐχ
 ὀραῖς τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν Ἄγαρ, ὅτι τῷ ἀγγέλῳ φησί· „σὺ ὁ θεὸς
 ὁ ἐπιδῶν με“ (Gen. 16, 13); οὐ γὰρ ἦν ἰκανὴ τὸ πρεσβύτατον ἰδεῖν
 αἷτιον, γένος οἶσα τῶν ἀπ' Αἰγύπτου. νυνὶ δὲ ὁ νοῦς ἄρχεται βελτιού-
 μενος τὸν ἡγεμόνα πασῶν τῶν τοιούτων δυνάμεων φαντασιοῦσθαι. 5
- 241 διὸ καὶ αὐτός φησιν· „ἐγὼ εἰμι ὁ θεός“, οὐ τὴν εἰκόνα ὡς ἐμὲ πρό-
 τερον ἐθεάσω καὶ στήλην ἐπίγραμμα ἐγκολάψας ἱερώτατον ἀνέθηκας
 (Gen. 31, 13)· τὸ δὲ ἐπίγραμμα ἐμήνυεν, ὅτι μόνος ἔστηκα ἐγὼ
 (Exod. 17, 6) καὶ τὴν τῶν πάντων φύσιν ἰδρυσάμην, τὴν ἀταξίαν καὶ
 ἀκοσμίαν εἰς κόσμον καὶ τάξιν ἀγαγὼν καὶ τὸ πᾶν ἑπερείσας, ἵνα στηριχθῆ 10
- 242 βεβαίως τῷ κραταιῷ καὶ ὑπάρχῃ μου | λόγῳ. (42). στήλη γὰρ τριῶν p. 657 M.
 πραγμάτων σύμβολον, στάσεως ἀναθέσεως ἐπιγράμματος. ἡ μὲν οὖν
 στάσις καὶ τὸ ἐπίγραμμα δεδῆλωται, ἡ δὲ ἀνάθεσις ἀναγκαῖα μηνυ-
 243 θῆναι· πᾶς ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ κόσμος ἀνάθημα θεοῦ τοῦ πεποιηκότες
 τὸ ἀνάθημα· καὶ ὅσαι μέντοι κοσμοπολίτιδες ψυχαὶ καὶ θεοφιλεῖς, ἑαυ- 15
 τὰς ἀνιροῦσιν ὑπὸ μηδενὸς ἀντισπῶμεναι θνητοῦ, καθαγιαζέουσαι δὲ
 244 καὶ καλλιεροῦσαι τὸν ἑαυτῶν ἄφθαρτον βίον οὐδέποτε κáμνουσι. μάταιος
 δ' ὅστις μὴ θεῷ στήλην ἀνατίθῃσιν, ἀλλ' ἑαυτῷ, τὰ γενέσεως ἰστάς
 τῆς πάντῃ σαλευομένης καὶ ἐπιγραμμάτων καὶ ἐπαίνων ἀξίων, ἀ φόγου
 καὶ κατηγορίας μεστὰ ὄντα καλὸν ἦν ἢ μὴ γραφῆναι τὸ παράπαν ἢ 20
- 245 γραφέντα εὐθύς ἀπαλειφθῆναι. διὸ καὶ φησιν ἄντικρυς ὁ ἱερός λόγος· „οὐ
 στησεις σεαυτῷ στήλην“ (Deut. 16, 22)· ἔστηκε γὰρ τῶν ἀνθρωπίνων
 246 πρὸς ἀλήθειαν οὐδέν, κἄν διαρραγῶσί τινες ψευδόμενοι. ἀλλὰ γὰρ οὐκ
 οἶονται μόνον παγίως ἐρηρεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τιμῶν ἀξιοὶ καὶ ἐπιγραμμάτων
 εἶναι, τοῦ μόνου τιμῆς ἀξίου καὶ ἐστῶτος ὄντως ἐπιλελησμένοι. 25

1 τοῦ om. M	αὐτὸν] αὐτοῦ F ¹ H ¹ PN	2 φησὶν H	4 ἀπ'] ἐπ' F
4. 5 βελτιοῦσθαι GFHPN	5 τοιούτων om. GFHPN	φαντασιούμενος	
GFHPN	6 ὁ] κύριος ὁ GHP	οὐ om. A	6. 7 πρότερον ὡς ἐμὲ GFHPN
9 τὴν om. N	τῶν om. GFHP	10 τάξιν καὶ κόσμον GFHPN	
10 ὑπερείσας Mang., sed cf. § 158	13 ἀναγκαῖον MA, quo servato fort.		
leg. τὴν δὲ ἀνάθεσις	14 πᾶς ὁ MA: πᾶσιν. ὁ γὰρ ceteri N	alterum	
ὁ om. v	ἀνάθημα GF ¹ N	15 ἀνάθημα GF ¹ HPN, τὸ ἀνάθημα secl. Mang.	
16 ἀνιροῦσιν AG	καθαγιαζέουσαι Mang.	17 καλλιεροῦσαι M: καθιεροῦσαι A	
(fort. recte), καλλιεροῦσαι GFHPN	αὐτῶν M, αὐτὸν A, αὐτῶν conicio		
18 δὲ GFHP	ἰστάς MGH ² : εἰς τὰς FH ¹ PN, τὰς A	19 δ] τὰ G	
21 ἀπαλειφῆναι A	φησιν ἄντικρυς ὁ ἱερός λόγος GFHP: Μωυσεῆς φησιν ἄντικρυς		
MA	22 στήσης A	ἀνθρωπίνων scripsi: ἀνθρώπων codd., ἀνθρωπέων	
coni. Mang.	23 κἄν] καὶ A	23. 24 οὐκ οἶονται γὰρ (om. ἀλλὰ) A	
25 μόνον v	τῆς τιμῆς F	ὄντος M	ἐπιλελησμένοι P

ἀποκλίνοντας γὰρ αὐτοὺς καὶ ἐκτραπομένους τὴν ἐπ' ἀρετὴν ἄγουσαν ὁδὸν
 ἔτι μᾶλλον ἐξέτρεψεν αἰσθησις, ἢ σύμφυτος αὐτῶν γυνή, καὶ ἠνάγκασεν
 ἐξοκειλαί. τοιγάρτοι περικαταχθεῖσα ὡς ναῦς ἢ δλη ψυχὴ τρόπον 247
 στήλης ἀνετέθη. τὴν γὰρ Λὼτ γυναῖκα ἐπιστραφεῖσαν εἰς τοῦπίσω
 5 φασὶν οἱ χρησμοὶ γενέσθαι στήλην ἀλός (Gen. 19, 26), εἰκότως γε καὶ
 προσηκόντως· εἰ γὰρ τις μὴ τὰ πρόσω, τὰ θέας καὶ ἀκοῆς ἄξια, διορᾷ 248
 — ταῦτα δ' εἰσὶν ἀρεταὶ καὶ τὰ κατὰ ἀρετὰς ἔργα —, περιβλέπεται
 δὲ τὰ ὀπίσω καὶ τὰ νώτια, κωφὴν δόξαν καὶ τυφλὸν πλοῦτον καὶ ἀναί-
 σθητον εὐσαρκίαν καὶ νοῦ κενὴν εὐμορφίαν καὶ ὄσα συγγενῆ τοῦτοις
 10 μεταδιώκων, ἄψυχος ἀνακείσεται στήλη περὶ ἑαυτὴν καταρρευεῖσα· οἱ
 γὰρ ἄλλες οὐ βέβαιοι.

(43.) Παγκάλως οὖν ὁ ἀσκητῆς μελέτη συνεχεῖ μαθῶν, ὅτι 249
 γένεσις κινήτων ἐξ ἑαυτῆς, τὸ δὲ ἀγέννητον ἄτρεπτόν τε καὶ ἀκίνητον,
 ἀνίστησι τῷ θεῷ στήλην καὶ ἀναστήσας ἀλείφει· λέγεται γὰρ· „ἤλει-
 15 ψάς μοι στήλην“ (Gen. 31, 13). ἀλλὰ μὴ νομίσῃς ἐλαίῳ λίθον ἀλεί- 250
 φεσθαι, ἀλλὰ τὸ περὶ τοῦ μόνου ἐστάναι τὸν θεὸν ἐν ψυχῇ δόγμα
 γυμνάζεσθαι καὶ συνασχεῖσθαι πρὸς ἀλειπτικῆς ἐπιστήμης, οὐχ ἢ τὰ
 σώματα πιαίνεται, ἀλλ' ὅφ' ἤς διάνοια ἰσχὺν κτᾶται καὶ ῥώμην ἀναντ-
 αγώνιστον. φιλαθλος γὰρ καὶ φιλογυμναστής ὁ πρὸς τὴν τῶν καλῶν 251
 p. 658 M. ἐπιτηδευμάτων ὠρμημένος | θήραν· ὥστ' εἰκότως τὴν ἀδελφὴν ἱατρικῆς

1 ἀποκλίνοντας (sed ἀποκλίνοντας etiam F) et ἐκτροπομένους GFHP τῆς ἐπ' ἀρε-
 τὴν ἀγούσης ὁδοῦ conl. Mang. 2 ἐξέτρεψεν FHP αὐτῶν Turn.: αὐτῶ
 codd. post ἠνάγκασεν add. αὐτὸν F 3 ἐξοκειλαί A: ἐξωκειλαί ceteri
 3. 4 τοιγάρτοι—ἀνετέθη om. G 3 περικατασχεθεῖσα HP, παρακατασχεθεῖσα F, περι-
 καταγεῖσα conicio 4 post γυναῖκα add. καὶ Turn. τὰ ὀπίσω F
 5 ἄλῶν GFHP γε MA: δὲ ceteri 6 πρόσω τὰ MGF: πρόσωπα A, πρόσω
 HP 7 δὲ εἰσὶν GFHP τὰ om. F κατὰ ἀρετὰς M: ἀρετῆς A, κατὰ
 τὰς ἀρετὰς ceteri 8 νώτια HP, νῶτα A 9 καὶ νοῦ κενὴν] κινουμένην MA
 τοῦτοις P, τούτου H 10 στήλη om. F αὐτὴν MA, αὐτὴν conicio
 καταρρεύουσα GFHP 11 βέβαια F 12 συνεχῆ GP 13 αὐτῆς MA,
 αὐτῆς conicio δὲ om. Turn. ἀγέννητον GFHP ἄτρεπτόν om.
 FHP 16 τὸ M: om. ceteri μόνου P 16. 17 δόγμα γυμνάζεσθαι Mang.:
 δόγμα παραγυμνάζεσθαι MA, παρὰ δόξαν (παράδοξα FP) γυμνάζεσθαι ceteri. παρὰ videtur
 dittographia vocis περὶ (lin. 16) 17 συνασχεῖσθαι MA: προσασχεῖσθαι ceteri, tum
 συμβαίνει add. A οὐχ ἢ] οὐχὶ A 17. 18 οὐχ ἢ—ἀλλ' om. F
 ἢ πιαίνεται σώματα GHP 18 ἢ διάνοια FHP 18. 19 ἀνταγώνιστον G
 19 φιλογύμναστος GFHP 20 ὥστε GFHP

4 cf. ad p. 136,1.

τέχνης ἀλειπτικὴν ἐκπονήσας, πάντας τοὺς περὶ ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας
 ἀλείψας καὶ συγκροτήσας λόγους, ἀνάθημα καλλίστον καὶ ἐχυρώτατον
 252 ἀναθήσει θεῷ. διὸ καὶ μετὰ τὴν τῆς στήλης ἀνάθεσιν φησιν, ὅτι „ἠϋξω
 μοι εὐχὴν“ (ibid.). εὐχὴ δὲ ἐστὶ κυρίως εἰπεῖν ἀνάθεσις, ὁπότε μὴ
 μόνον τὰ ἑαυτοῦ κτήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν κεκτημένον ἑαυτὸν ἀποδιδούς 5
 253 διδόναι λέγεται θεῷ δῶρον. „ἅγιος“ γὰρ φησιν „ἐστὶν ὁ τρέφων κόμην
 τρίχα κεφαλῆς“ (Num. 6, 5) εὐξάμενος· εἰ δὲ ἅγιος, ἀνάθημα πάντως,
 254 μηδενὸς ἔτ' ἀνιέρου καὶ βεβήλου προσαπτόμενος. ἐγγυᾶται δὲ μου
 τὸν λόγον ἢ προφητικῶς καὶ προφητοτόκος Ἄννα, ἧς μεταληφθὲν τοῦνομα
 καλεῖται χάρις. τὸν γὰρ υἱὸν διδόναι φησὶ τῷ ἀτίμῳ δῶρον Σαμουὴλ 10
 (I Reg. 1, 28), οὐκ ἄνθρωπον μᾶλλον, ἀλλὰ τρόπον ἐνθουσιῶντα καὶ
 κατεχόμενον ἐκ μανίας θεοφορήτου. Σαμουὴλ δὲ ἐρμηνεύεται τετα-
 255 γμένος θεῷ. τί οὖν ἔτι, ψυχῇ, ματαιάζεις καὶ κενὰ πονεῖς, ἀλλ' οὐ
 φοιτᾷς πρὸς τὸν ἀσκητήν, τὰ κατὰ τοῦ πάθους καὶ τῆς κενῆς δόξης
 ἀναλαβεῖν ὄπλα καὶ παλαίσματα μαθησομένη; τάχα γὰρ μαθούσα ἀγλαρ- 15
 χήσεις, οὐκ ἀσῆμου καὶ ἀλόγου καὶ ἀναγώγου, δοκίμου δὲ καὶ λογικῆς
 256 καὶ ποικίλης ἀγέλης· ἧς εἰ γένοιτο ἡγεμῶν, τὸ μὲν οἰκτρὸν ἀνθρώπων
 γένος ὀλοφυρῆ, τὸ δὲ θεῖον οὐ παύση προστρεπομένη, τὸν δὲ θεὸν οὐκ
 ἐπικλείψεις εὐδαιμονίζουσα, ἀλλὰ καὶ ὕμνους ἱεροπρεπεῖς στήλαις ἐγχαρά-
 ξεις, ἵνα μὴ μόνον λέγῃς εὐτρόχως, ἀλλὰ καὶ ᾄδῃς μουσικῶς τὰς τοῦ 20
 ὄντος ἀρετάς. οὕτως γὰρ δυνήσῃ καὶ εἰς τὸν πατρῶον οἶκον ἐπανελ-
 θεῖν, τὴν ἐπὶ τῆς ξένης μακρὰν καὶ ἀνήνυτον ζάλην ἐκφυγοῦσα.

2 ἐχυρώτατον MHP: ὀχυρώτατον AF, ἰχυρώτατον G 3 ἀναθήσει MA: ἀνατίθησι
 ceteri, τίθησι v τῷ θεῷ G 3. 4 εὐξομαι εὐχὴν Turn. 3 εὐξω
 GFP(H¹) 5 αὐτοῦ GFHP, tum τις addunt τὸν om. F 5. 6 ἀποδιδόναι
 διδούς P 6 δῶρον θεῷ HP ἐστὶν GFHP: ἐστὶ Μωυσῆς MA 7 ὁ
 εὐξάμενος GFHP ὁ ἅγιος F ἀνάθημα GFHP 8 ἔτι FHP, ἐστὶν G
 ἀναροῦ HP μοι HP 9 ἢ om. MA 11 οὐκ] οὐκ ἂν H(P¹) μᾶλλον,
 ἀλλὰ A: μάλα ἀλλὰ M, μᾶλλον ἀλλ' ἢ ceteri, μᾶλλον ἢ per errorem Mang.
 12 δ' GH, γὰρ conicio 13 κenoπovεῖς GFHP 15 ἀναλαβοῦσα v θησο-
 μένη L 17 ποικίλης MA: ποικίλης καὶ καλῆς GF, καλῆς HP ἀγέλης om. G
 εἰ om. GFHP¹ γένη ὁ ἡγεμῶν A 18 ὀλοφυρῆ γένος GFHP προστρε-
 πομένη scripsi: προτρεπομένη codd., προτρεψομένη L² (Vat. 379) 19 στήλας GFHP
 20 εὐστόχως A 22 ζάλην MA: ἀλητεῖαν GH², ἀλήθειαν FH¹P φιλωνος περὶ
 τοῦ θεοπέμπτους τοὺς ὀνειρούς εἶναι subscribit G

Φ Ι Λ Ω Ν Ο Σ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥΣ ΕΙΝΑΙ

ΤΟΥΣ ΟΝΕΙΡΟΥΣ

I p. 659 M. (1.) Τὸ τρίτον εἶδος τῶν θεοπέμπτων ὀνείρων ἀναγράφοντες 1
 εἰκότως ἂν ἐπίμαχον Μωουσῆν καλοῖμεν, ἴν', ὡς ἔμαθεν οὐκ εἰδώς,
 ἀγνοοῦντας καὶ ἡμᾶς ἀναδιδάξῃ περὶ τῶν σημείων, ἕκαστον αὐγάζων.
 συνίσταται δὲ τὸ τρίτον εἶδος, ὁπόταν ἐν τοῖς ὕπνοις ἐξ ἑαυτῆς ἢ ψυχῇ
 5 κινουμένη καὶ ἀναδονοῦσα ἑαυτὴν κορυβαντιᾶ καὶ ἐνθουσιῶσα δυνάμει
 προγνωστικῇ τὰ μέλλοντα θεσπίζῃ. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἦν ἄρχοντος 2
 τῆς κινήσεως θεοῦ καὶ ὑπηχοῦντος ἀοράτως τὰ ἡμῖν μὲν ἄδηλα, γνώ-
 ρημα δὲ ἑαυτῷ· τὸ δὲ δεύτερον τῆς ἡμετέρας διανοίας τῇ τῶν ὄλων
 συγκινουμένης ψυχῇ καὶ θεοφορήτου μανίας ἀναπιμπλαμένης, ἣ θέμις
 10 πολλὰ τῶν ἀποβησομένων προαγορεύειν. διὸ ὁ ἱεροφάντης τὰς μὲν 3
 κατὰ τὸ πρῶτον σημαινόμενον φαντασίας τρανώς πάνυ καὶ ἀριδῆλως
 ἐμήνουσεν, ἅτε τοῦ θεοῦ χρησμοῖς σαφέσιν εἰκότα διὰ τῶν ὀνείρων
 ὑποβάλλοντος, τὰς δὲ κατὰ τὸ δεύτερον οὔτε σφόδρα τηλαυγῶς οὔτε
 σκοτίως ἄγαν· ὧν ὑπόδειγμα ἢ ἐπὶ τῆς οὐρανοῦ κλίμακος φανεῖσα ὄψις.
 15 αὕτη γὰρ αἰνιγματώδης μὲν ἦν, τὸ δὲ αἶνιγμα οὐ λίαν τοῖς δέξῃ καθορᾶν
 δυναμένοις ἀπεκρύπτετο. αἱ δὲ κατὰ τὸ τρίτον εἶδος φαντασίαι μᾶλλον 4

Φίλωνος—ὀνείρους A 2 ἀνεπίμαχον A, ἂν σύμμαχον conicio vel ἂν ἐπὶ (τὸ ἔργον)
 σύμμαχον καλοῖμεν Mang.: καλεῖ μὲν A, καλοῦμεν v 3 σημαινόμενων
 coni. Mang. 5 ἀναδινοῦσα Richter, ἀναπολοῦσα conicio, ἀνακλονοῦσα coni. Cohn
 6 θεσπίζῃ scripsi: θεσπίζει A 9 ἢ Mang.: εἰ A 11 σημαινόμενον Mang.:
 σημαινόμενος A, εἶδος γινόμενας conicio 14 σκοτὶ ὡς A, σκοτάως conicio
 ὧν scripsi: ὄν A, οὐ v ἐπὶ Mang.: ὑπὸ A οὐρανοῦ κλίμακος scripsi:
 οὐρανοκλίμακος A 15 αὕτη scripsi: αὕτη A

- τῶν προτέρων ἀδηλούμεναι διὰ τὸ βαθὺ καὶ κατακορῆς ἔχειν τὸ αἰνιγμα
 ἐδεήθησαν καὶ τῆς ὄνειροκριτικῆς ἐπιστήμης. πάντες γοῦν οἱ κατ' αὐτὸ
 ἀναγραφέντες ὄνειροι τῷ νομοθέτῃ διακρίνονται πρὸς σοφῶν τὴν λεχθεῖσαν
 5 | τέχνην ἀνδρῶν. τίνος οὖν εἰσιν οἱ ὄνειροι; ἢ παντὶ τῷ δῆλον, ὅτι οἱ p. 660 M.
 τοῦ Ἰωσήφ, οἱ τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου Φαραῶ καὶ οὓς δ' τε ἀρχιστο- 5
 6 ποιὸς καὶ ἀρχαιονοχὸς εἶδον αὐτοί; πρόποι δ' ἀν' ἀπὸ τῶν πρώτων
 αἰεὶ τῆς διδασκαλίας ἀπάρχεσθαι· πρότοι δ' εἰσιν οὓς ἐθεάσατο Ἰωσήφ,
 ἀπὸ δυεῖν τῶν τοῦ κόσμου μερῶν, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, διττὰς φαντα-
 σίας λαβῶν· ἀπὸ μὲν γῆς τὸ περὶ τὸν ἀμητὸν ὄναρ — τοιοῦτον δ'
 ἐστίν· „ῥῆμα ἡμᾶς δεσμεύειν δράγματα ἐν μέσῳ τῷ πεδίῳ, ἀνέστη 10
 δὲ τὸ ἐμὸν δράγμα“ (Gen. 37, 7), — τὸ δὲ περὶ τὸν ζῳδιακὸν κύκλον
 * * * „ὥσπερ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ἕνδεκα ἀστέρες προσεκύνουν
 7 με“ (ibid. 9). διάκρισις δὲ τοῦ μὲν προτέρου μετὰ σφοδρᾶς ἐπανατά-
 σεως τοιαύτη· „μὴ βασιλεύων βασιλεύσεις ἐφ' ἡμῖν; ἢ κυριεύων κυριεύ-
 σεῖς ἡμῶν“ (ibid. 8); τοῦ δὲ ὑστεροῦ ὀργὴ πάλιν δικαία· „ἄρα γε 15
 ἐλευσόμεθα ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοί σου προσκυνῆσαι σοὶ ἐπὶ
 τὴν γῆν“ (ibid. 10);
- 8 (2.) Ταῦτα μὲν δὴ θεμελίωσιν τρόπον προκαταβεβλήσθω, τὰ δὲ ἄλλα τοῖς
 σοφῆς ἀρχιτέκτονος, ἀλληγορίας, ἐπόμενοι παραγγέλμασιν ἐποικοδομῶμεν,
 ἐκάτερον δὴ τῶν ὄνειράτων ἀκριβοῦντες. ἃ δὲ χρὴ πρὸ ἀμφοτέρων 20
 ἀκοῦσαι, λεκτέον· τὴν τὰγαθοῦ φύσιν οἱ μὲν ἔτειναν ἐπὶ πολλά, οἱ δὲ τῷ
 ἀρίστῳ προσεκλήρωσαν μόνῳ· καὶ οἱ μὲν ἐκέρασαν, οἱ δὲ καὶ ἄκρατον
 9 εἶασαν. οἱ μὲν οὖν μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἰπόντες, ἀμιγῆ διαφυλάξαν-
 τες αὐτήν, ἀπένειμαν τῷ κρατίστῳ τῶν ἐν ἡμῖν, λογισμῷ, οἱ δὲ μίξαν-
 τες τρισὶν ἐφήρμοσαν, ψυχῇ, σώματι, τοῖς ἐκτός. εἰσὶ δὲ οὗτοι μὲν 25
 τῆς μαλακωτέρας καὶ τρυφερᾶς διαίτης, τὸν πλείω χρόνον ἐν γυναικωνί-
 τιδι καὶ τοῖς γυναικωνίτιδος ἐκτεθλυμμένοις ἔθεσιν ἀπ' αὐτῶν σπαργά-
 νων ἀνατραφέντες· οἱ δ' ἕτεροι σκληροδαίτοι, πρὸς μὲν ἀνδρῶν κουρο-
 τροφηθέντες, ἄνδρες δὲ καὶ αὐτοὶ τὰ φρονήματα, τὸ συμφέρον πρὸ τοῦ
 ἡδέος ἀσπαζόμενοι καὶ τροφαῖς ἀθλητικαῖς πρὸς ἰσχὺν καὶ βίωμην, οὐ 30

1 ἀδηλούμεναι Mang.: δηλούμεναι A 3 ἀναγραφέντες Hoesch.: ἀναγράφοντες A
 4 τίνες conicio 5 δ τε] οὔτε A 6 αὐτοῦ bene coni. Cohn 8 δυοῖν v 10 ἡμᾶς
 (cf. § 17, 30. 33): ἡμᾶς A 11 τόν] τὸ A ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ· λέγει γάρ·
 post κύκλον suppleo, ἀπὸ δὲ οὐρανοῦ τὸ περὶ . . . coni. Mang. 14. 15 βασιλεύσης et
 κυριεύσης A 18 τοῖς A: τῆς v 20 δὴ Mang.: διὰ A 22 (ἀμιγῆ)
 καὶ ἄκρατον conicio 24 τῶν Mang.: τῷ A 27 ἐκτεθλυμμένοις scripsi:
 ἐκτεθλυμμένοις A, ἐκτεθλυμμένοις v 28 ἐντραφέντες coni. Mang.: ἔθνε-
 σιν A

πρὸς ἡδονήν, χρώμενοι. δεῖν δὴ θιάσων ἡγεμόνας εἰσάγει Μωυσῆς, 10
 τοῦ μὲν γενναίου τὸν αὐτομαθῆ καὶ αὐτοδίδακτον Ἰσαάκ — ἀναγράφει
 γὰρ αὐτὸν (ἀπο)γαλακτιζόμενον (Gen. 21, 8), ἀπαλαῖς καὶ γαλακτώδεσι
 νηπιαῖς τε καὶ παιδικαῖς τροφαῖς οὐ δικαιούντα χρῆσθαι τὸ παράπαν,
 5 ἀλλ' εὐτόνοις καὶ τελείαις, ἅτε ἐκ βρέφους εὖ πρὸς ἀλλήν πεφυκότα
 καὶ ἐπακμάζοντα καὶ ἀνηβῶντα αἶε —, τοῦ δὲ εἰκοντος καὶ εὐενδότου
 τὸν Ἰωσήφ. οὗτος γὰρ οὐκ ἀλογεῖ μὲν τῶν κατὰ ψυχὴν ἀρετῶν, προμη- 11
 p. 661 M. θεῖται δὲ καὶ τῆς τοῦ σώματος εὐσταθείας, | ἐφίεται (δὲ) καὶ τῆς τῶν
 ἐκτὸς εὐπορίας· ἀνθέλκεται δὲ εἰκότως πολλὰ τέλη τοῦ βίου προτεθει-
 10 μένος, καὶ ἀντισπώμενος ὅφ' ἐκάστου σεῖεται καὶ κλονεῖται μὴ δυνά-
 μενος στηριχθῆναι. καὶ γὰρ οὐδ' ὥσπερ αἱ ἔνσπονδοὶ πόλεις εἰρήνην 12
 ἄγουσι * * * καὶ ἀντεπιτίθενται, ὡς ἐν μέρει κρατεῖν τε καὶ ἡττᾶσθαι·
 πολλὴ γὰρ ἔστιν ὅτε ῥυεῖσα πρὸς πλοῦτον καὶ δόξαν ὀρμὴ τὰς περὶ
 σῶμα καὶ ψυχὴν φροντίδας ἐξενίκησεν, εἶτα ἀντιβιασθεῖσα πάλιν ὑπὸ
 15 ἀμφοῖν ὑπὸ τῆς ἐτέρας ἐνικήθη. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἀθρόαι καὶ αἱ 13
 σώματος ἡδοναὶ καταρραγεῖσαι πάντα ἐξῆς τὰ νοητὰ ἐπέκλυσάν τε καὶ
 ἠφάνισαν· εἴτ' οὐκ εἰς μακρὰν ἀντιπνεύσασα σοφία λάβρω καὶ σφοδρῶ
 πνεύματι τό τε ῥεῦμα τῶν ἡδονῶν ἐχάλασε καὶ συνόλωσ τὰς διὰ τῶν
 αἰσθήσεων ἀπάσας σπουδὰς τε καὶ φιλοτιμίας ἐπράυνε. τοιοῦτος μὲν 14
 20 δὴ κύκλος εἰλεῖται περὶ τὴν πολύτροπον ψυχὴν αἰδίου πολέμου· καθαι-
 ρεθέντος γὰρ ἑνὸς ἐχθροῦ φύεται πάντως δυνατώτερος ἕτερος, ὕδρας τῆς
 πολυκεφαλίου τὸν τρόπον· καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνης φασὶν ἀντὶ τῆς ἐκμη-
 θεΐσης κεφαλῆς ἀναβλαστάνειν ἄλλην, αἰνιττόμενοι τὸ πολύμορφον καὶ
 πολύγονον τῆς ἀθανάτου κακίας δυσάλωτον γένος. μηδὲν οὖν ἐν ἀπο- 15
 25 κρίνας ποτὲ πρὸς * * * τῷ Ἰωσήφ, ἀλλ' ἴσθι ὅτι πολυμιγοῦς καὶ
 κεκραμένης δόξης ἐστὶν εἰκῶν. ἐμφαίνεται γὰρ καὶ τὸ λογικὸν ἐγκρα-

1 δεῖν v δὴ (τούτων τῶν) conicio 3 ἀπογαλακτιζόμενον Mang. (τοῦτ'
 ἔστιν vid. add.): γαλακτιζόμενον A 8 εὐπαθείας con. Mang. δὲ add.
 Cohn 10 σεῖεται Mang.: ἴεται A 11 οὐδὲ (ταῦθ') con. Mang.
 12 αἱ ἐπιθυμίαι, ἀλλὰ πολεμοῦσιν ἀλλήλαις suppleo 13 πρὸς scripsi: περὶ A
 15 ἀμφοῖν (ῆ) vel τῆς δυνατωτέρας conicio 16 καταρραγεῖσαι con. Mang.
 18 ἐχώλασε con. Mang. 24 ἐν ἀποκρίνας scripsi: ἐναποκρίνας A, fort. τῶν
 ἀγαθῶν add. 25 lacuna 10—11 litt. iam in A exstat, προσκλήρου μόνον (vel
 τούτφ) conicio, προσκληρωθεῖς Mang. 26 κεκραμένης Mang.: κεκρυμμένης A
 γὰρ (δὲ' αὐτοῦ) conicio

τὸ παραδοξότατον, οὐ κριθὰς ἢ πυρούς, ἀλλὰ τὸν θερισμὸν αὐτὸν ἐκθερίζοντας· λέγεται οὖν· „ἴθαν θερίζετε τὸν θερισμὸν ὑμῶν, οὐ συντελέσετε τὸ λοιπὸν τοῦ θερισμοῦ“ (Lev. 19, 9). βούλεται γὰρ τὸν ἀστεῖον οὐ 24 μόνον κριτὴν εἶναι τῶν διαφερόντων, (διακρίνοντα) καὶ διαστέλλοντα ἐξ 5 ὧν γίνεται τινα καὶ τὰ γεννώμενα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ δύνασθαι διακρίνειν δοκεῖν ἀναιρεῖν, ἀμῶντα τὸν ἀμητὸν καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιβουλήν ἀποτέμνοντα διὰ τὸ καὶ πεποιθέναι καὶ Μωυσεῖ λέγοντι πιστεύειν, ὅτι „μόνου τοῦ θεοῦ ἡ κρίσις ἐστὶ“ (Deut. 1, 17), παρ' ὧν αἱ συγκρίσεις καὶ αἱ διακρίσεις τῶν ἀπάντων· ὅφ' οὐ καλὸν ὁμολογεῖν ἠττάσθαι καὶ τῆς 10 ἀοιδίμου νίκης εὐκλεέστερον. ὁμοίον ἐστὶ τῷ τὸν θερισμὸν θερίζειν τὸ 25 δις περιτέμνειν, ὅπερ ὡς ὅτε ἐκαινούργησεν ἐξευρῶν περιτομῆς περιτομήν (Gen. 17, 13), τὴν „ἀγνείαν ἀφαγνίζεσθαι“ (Num. 6, 2), τὴν καθαρσιν τῆς ψυχῆς αὐτὴν καθαίρεσθαι, παραχωροῦντας τῷ θεῷ τὸ φαιδρύνειν καὶ μηδέποτε νομίσαντας ἱκανοὺς εἶναι ἑαυτοὺς ἄνευ θείας ἐπιπρο- 15 σύνης τὸν κηλίδων ἀνάμεστον ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολούσασθαι βίον. ταύτης 26 ἐστὶ τῆς συγγενείας καὶ τὸ διπλοῦν σπῆλαιον (Gen. 23, 9), αἱ διπλαῖ καὶ περιμάχῃτοι γινῶμαι, ἧ τε περὶ τοῦ γεγονότος καὶ ἡ περὶ τοῦ πεποιη- 20 κότητος, αἷς ἐντρέφεται ὁ ἀστεῖος, θεωρῶν μὲν τὰ ἐν κόσμῳ, φιλοπευστῶν δὲ καὶ περὶ τοῦ γεννήσαντος πατρός. ἀφ' ὧν οἶμαι καὶ τὴν ἐν 27 μουσικῇ δις διὰ πασῶν εὑρεθῆναι συμφωνίαν· ἔδει γὰρ καὶ τὸ ἔργον καὶ τὸν δημιουργὸν τελειοτάταις μελωδίαις εὐδαιμονίζεσθαι δυσίν, οὐχὶ p. 663 M. ταῖς αὐταῖς. ἐπειδὴ γὰρ τὰ ὑμνούμενα | διέφερον, ἀναγκαῖον καὶ τὰς μελω- 28 δίαις καὶ συμφωνίαις διακεκρίσθαι, τὴν μὲν συνημμένην ἀπονέμοντας τῷ συνημμένῳ καὶ ἐκ διαφερόντων ἀρμοσθέντι κόσμῳ, τὴν δὲ διεζευγμένην τῷ πάσης 25 γενέσεως διεζευγμένῳ κατὰ τὴν οὐσίαν θεῷ. γινώμην δὲ ἀποφαίνεται πάλιν 29 ὁ ἱεροφάντης φιλάρετον λέγων· „οὐ συντελέσετε τὸ λοιπὸν τοῦ θερισμοῦ“ (Lev. 19, 9), μεμνημένος τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεως, καθ' ἣν ὁμολόγει „τὸ τέλος εἶναι κυρίου“ (Num. 31, 28ss.), παρ' ὧν τὸ κῦρος καὶ ἡ τούτων

1 πυρούς A	2 γούν conicio	θερίζεται A	4 διακρίνοντα addidi
6 δοκοῦν conī. Mang.	ἐπιβολὴν conī.	Mang., βουλήν	7 prius
καὶ] ἑαυτῷ μὴ conicio	Mωυσεῖ A	10 τῷ Hoesch.: τὸ A	11 ὡσαύτως
conicio	ἐκαινούργησαν v	ἐξευρῶν scripsi: ἐξεῦρον A	
12 (καὶ τὸ) τὴν conicio	ἀφαγνίζεσθαι Mang.:	ἀφανίζεσθαι A	14 αὐτοὺς
conicio	15 τὸν scripsi: τῶν A	ἐκνίψασθαι καὶ ἀπολούσασθαι scripsi:	
ἐκνίψαι καὶ ἀπολούσαι A	17 γινῶμαι scripsi: μνήμαι A, ἔννοια Mang.		
22 ἑαυταῖς A	(ἦν) καὶ conicio	23 ἀπονέμοντα Mang., (καὶ) τὴν . . .	
ἀπονέμεσθαι vel ἀπονέμοντος (τοῦ λόγου) conicio		26 συντελέσετε ex LXX	
scripsi: συντελέσαι A, quocum μὴ coniungi debebat		28 κυρίῳ conicio	
παρ' ὧν τὸ Mang.: παρόντος A	τούτων] πάντων conicio		

ἀναμετρεῖται. ἐπιδράττεται γοῦν ἕκαστος τῶν οἰκείων καὶ ἐπιδραξά- 37
 μενος τὰ μέρη πάντα συνδεῖ· ὁ μὲν εὐφυῆς εὐθιξίας, ἐπιμονῆς,
 μνήμης, ἐν οἷς ἡ εὐφυΐα· ὁ δὲ εὐμαθῆς ἀκροάσεως, ἡσυχίας,
 προσοχῆς· ὁ δὲ ἐγχειρητῆς [τῆς] θαρραλεότητος, παρακεκινδυνευ-
 5 μένης εὐτολμίας· ὁ δὲ εὐχάριστος ἐπαίνων, ἐγκωμίων, ὕμνων, 38
 εὐδαιμονισμῶν κατὰ τε τὸ λέγειν καὶ τὸ ᾄδειν· ὁ δὲ μισθῶν ἐφιέ-
 μενος ἀόκνου συνεχείας τλητικωτάτης καρτερίας καὶ ἐπιμελείας σὺν
 ἀνανταγωνίστῳ ταχυτήτι· ὁ δὲ φῶς ἀντὶ σκότους μεταδιώκων ἐγρηγόρ- 39
 σεως, ὀξυπίας· ὁ δὲ τομῆς καὶ διακρίσεως πραγμάτων ζηλωτῆς λόγων
 10 ἠκονημένων, τοῦ μὴ ὑφ' ὁμοίων ὡς τῶν αὐτῶν ἀπατάσθαι, τοῦ μὴ
 πρὸς χάριν, τοῦ ἀδεκάστου· ὁ δὲ πειρατικώτερον ἐνεδρεύων τοὺς ἀντι- 40
 λοχῶντας ἀπάτης, φενακισμοῦ, γοητείας, σοφισμάτων, προσποιήσεως,
 ὑποκρίσεως, ἀπερ ἐξ ἑαυτῶν ψεκτὰ ὄντα κατ' ἐχθρῶν γινόμενα ἐπαινεῖ-
 ται· ὁ δὲ πλουτεῖν τὸν φύσεως πλοῦτον ἐπιτηδεύων ἐγχερατείας, ὀλιγο-
 15 δείας· ὁ δὲ εἰρήνης ἐρῶν εὐνομίας, εὐδικίας, ἀτυφίας, ἰσότητος. (6.) ἐκ 41
 τούτων τὰ τῶν ὁμοπατρῶν ἀδελφῶν δράγματα καταδεῖται, τὰ δὲ τοῦ
 ὁμογαστρίου ἐξ ἡμερῶν καὶ χρόνου, τῶν οὐδενὸς αἰτίων ὡς ἀπάντων
 αἰτίων. αὐτὸς δὲ ὁ ἐνυπνιαστῆς καὶ ὄνειροπόλος — ἦν γὰρ ἀμφοτέρα 42
 — τῆς κενῆς δόξης ὡς μεγίστου καὶ λαμπροτάτου καὶ βιωφελεστάτου κτή-
 20 ματος ἐπιδράττεται. διὸ πρῶτον μὲν ἀπ' ὄνειράτων, ἃ νυκτὶ φιλα, τῷ βασι-
 λεῖ τῆς σωματικῆς χώρας γνωρίζεται, οὐκ ἀπὸ πραγμάτων τηλαυγῶν ἐναρ-
 γείας, ἃ πρὸς ἐπίδειξιν ἡμέρας δεῖται. εἴτ' ἐπίτροπος ἢ κηδεμῶν Αἰγύπτου 43
 πάσης ἀνακηρύττεται, ταῖς τιμαῖς τοῦ βασιλέως οἰσόμενος δευτερεῖα,
 ἀπερ ἦττης καὶ ἀτιμίας ἀφανέστερα καὶ καταγελαστότερα παρὰ φρονή-
 25 σει γράφεται δικαζούση. εἴτα „κλοιὸν χρυσοῦν“ (Gen. 41, 41. 42), ἀγρόνην 44
 ἐπιφανῆ, κύκλον καὶ τροχὸν ἀνάγκης ἀτελευτήτου, περιτίθεται — οὐκ
 ἀκολουθίαν καὶ τὸ ἐξῆς ἐν βίῳ καὶ τὸν εἰρμὸν τῶν τῆς φύσεως πρα-
 p. 665 M. γμάτων, ὡς ἡ Θάμαρ· οὐ | γὰρ κλοιός, ἀλλὰ ὀρμίσκος αὐτῆς ὁ κόσμος
 (Gen. 38, 18) — καὶ δακτύλιον μέντοι βασιλικόν (Gen. 41, 42), δῶρον

1 οὖν conicio

4 τῆς secl. Mang., idem καὶ post θαρραλεότητος add. vel θαρρα-

λεωτάτης conī.

5. 6 ὕμνον, εὐδαιμονισμὸν A

6 (τῶν) κατὰ conicio

7 συνεχείας (ἀσκήσεως) coniciebam, nunc satis habeo comma post συνεχείας delevisse

8 ἀνανταγωνίστῳ scripsi: εὐκαταφροντίστῳ A, εὐκαταφόρῳ conī. Mang., ἀκαταφρονήτῳ
coniciebam 11. 12 ἀντιλοχῶντας scripsi: ἀντιλοχοῦντας A 15 εὐδικίας

Mang.: εὐδοκίας A

16 alterum τὰ Mang.: τοῦ A

17. 18 αἰτίων, ὧν δ'

οὐκ ἄνευ πάντα conicio

21. 22 ἐναργείας Mang.: ἐνεργείας A

22 ἐπί-

σκοπος v

ῆ] καὶ conicio

23 τῆς τιμῆς conī. Mang.

26 περι-

τιθέναί A

(ἄδωρον), πίστιν ἄπιστον, ἐναντιούμενον τῷ δοθέντι πάλιν τῇ Θάμαρ
 45 ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ ὀρώντος, Ἰσραήλ, Ἰούδα. διδῶσι γὰρ οὗτος τῇ
 ψυχῇ σφραγιδα (Gen. 38, 18), πάγκαλον δῶρον, διδάσκων ὅτι (ὁ θεός)
 ἀσχημάτιστον οὖσαν τὴν τῶν πάντων οὐσίαν ἐσχημάτισε καὶ ἀτύπωτον
 ἐτύπωσε καὶ ἄπειρον ἐμόρφωσε καὶ τελειώσας τὸν ἔδλον ἐσφράγησε κίσμον 5
 46 εἰκόνι καὶ ἰδέα, τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ. ἀλλ' ἐκεῖνός γε καὶ ἐπὶ τὸ δευτε-
 ρεῖον ἄνεισιν ἄρμα (Gen. 41, 43) [ῆ] ὑποτυφούμενος ὑπ' αἰώρας φρενῶν
 καὶ κενοῦ φουσηματος καὶ σιταρχεῖ (ibid. 48), τῷ σώματι θησαυροφυλα-
 κῶν καὶ πανταχόθεν αὐτῷ πορίζων τὰς τροφάς· ἐπιταχισμὸς δὲ κατὰ
 47 τῆς ψυχῆς βαρὺς οὗτός ἐστι. τῇ δὲ προαιρέσει καὶ ζηλώσει τοῦ βίου 10
 μαρτυρεῖ καὶ τοῦνομα οὐχ ἦχιστα· πρόσθεσις γὰρ Ἰωσήφ ἐρμηνεύεται.
 κενὴ δὲ δόξα προστίθησιν ἀεὶ γνησίῳ μὲν τὸ νόθον, οἰκείῳ δὲ τὸ ἀλλό-
 τριον, ἀληθεῖ δὲ τὸ ψεῦδος, αὐτάρκει δὲ τὸ πλεονάζον, ζωῇ δὲ θρύψιν,
 βίῳ δὲ τῦφον.
 48 (7). Τί δ' ἐστὶν ὁ βούλομαι δηλοῦν, σκόπει. σιτίοις καὶ ποτοῖς 15
 τρεφόμεθα, κἄν ἡ εὐτελεστάτη μᾶζα καὶ ὕδωρ ναματιαῖον. τί οὖν ἡ
 κενὴ δόξα προσεπέθηκεν ἀμήτων καὶ μελιπήκτων πεμμάτων γένη μυρία
 καὶ οἴνων ἀμυθῆτων πολυέργους καὶ παμποικίλους κράσεις πρὸς ἀπό-
 49 λαυσιν ἡδονῆς μᾶλλον ἢ πρὸς μετουσίαν τροφῆς παρηρτυμένας; πάλιν
 ἡδύσματα πρὸς ἐδωδὴν ἀναγκαῖα γήτεια καὶ λάχανα καὶ πολλὰ τῶν 20
 ἀκροδρύων καὶ ἔτι τυρὸς καὶ εἴ τι ἄλλο ὁμοιότροπον· εἰ δὲ θέλεις, ἐπὶ
 σαρχοβόρων ἀνθρώπων ἰχθυῶς ἔτι καὶ κρέας πρὸς τούτοις γράφωμεν.
 50 ἄρ' οὖν οὐκ αὐταρχες ἦν ἀπανθρακίσαντας καὶ αὐτοσχεδίως ὀπτήσαντας
 πυρὶ τρόπον ἡρωικῶν ὄντως ἀνδρῶν προσφέρεσθαι; ἀλλ' οὐκ ἐπὶ ταῦτα
 ὁ γαστρίμαργος μόνον ὄρμᾶ, σύμμαχον δὲ τὴν κενὴν δόξαν λαβῶν καὶ 25

1 ἄδωρον add. Mang. τῇ (vel τῇ αὐτῇ) scripsi: αὐτῆς A, αὐ τῇ Mang.
 2 οὗτος] ὁ θεός Mang. 3 ὁ θεός addidi 6 γε scripsi: τε A
 7 ἡ seclusi cum Mang. vel ὁ conicio 11 καὶ] δὲ (in notis δη) Mang.
 13 ἀληθεῖ Mang.: ἀληθεῖσι codd. ψευδὲς conicio, nisi praeferas ἀληθεῖα 16 ἡ]
 ἡ A τί scripsi: εἴ τι A, ἔτι vel εἰς τί coni. Mang. 17 ἀμήτων A
 post μελιπήκτων fort. καὶ ἄλλων add. (de ebr. § 217) 20 ἐπωδὴν A γή-
 τεια Mang.: γοητεία A 21 ἔτι scripsi: εἴ A, om. Mang. 22 ἀνθρώπων
 Hoesch.: ἀνθρώπος A κρέας] ὄρνεας coni. Mang. γράφωμεν conicio
 24 ταῦτα Hoesch.: τούτων A

1 cf. Soph. Iaiacem 665: ἄδωρα δῶρα. 15—269,1 cf. dissertationem meam
 „Philo und die kynisch-stoische Diatribe“ p. 18. 24 ss. 16 μᾶζα καὶ ὕδωρ]
 cf. Epicurea fr. 602.

τὸ ἐν αὐτῷ λίχνον πάθος ἐγειρας ὀψαρτύτας καὶ τραπεζοποιούς εὐδοκί-
 μους τὴν τέχνην ἀναζητεῖ καὶ περιβλέπεται. οἱ δὲ τὰ κατὰ τῆς ταλαί- 51
 νης γαστροῦ ἐκ πολλῶν χρόνων ἀνευρημένα δελέατα ἀνακινήσαντες καὶ
 χυλῶν ιδιότητος σκευάσαντές τε καὶ διαθέντες ἐν κόσμῳ προσσαίνουσι
 5 καὶ τιθασεύουσι γλῶτταν· εἰτ' εὐθύς ἀγκιστρεύονται τῶν αἰσθήσεων τὴν
 ἐπιβάθραν, γεῦσιν, δι' ἧς ἀντ' ἐλευθέρου δοῦλος ὁ δειπνοθήρας οὐκ εἰς
 μακρὰν ἀνεφάνη. τίς γε μὴν οὐκ οἶδεν, ὅτι ἀμπεχόνῃ πρὸς τὰς ἀπὸ 52
 p. 666 M. κρυμοῦ | καὶ θάλπους ἐγγινομένας βλάβας τῷ σώματι κατεσκευάσθη τὸ
 πρῶτον; ἀλεξάνεμος μὲν, ὡς οἱ ποιηταὶ πού φασι, χειμῶνι * * *. τίς 53
 10 οὖν τὰς πολυτελεῖς ἀλουργίδας, τίς τὰ διαφανῆ καὶ λεπτὰ θέριστρα, τίς
 τὰς ἀραχνούφεις ἀμπεχόνας, τίς τὰ ἐπηθισμένα ἢ βαφαῖς ἢ πλοκαῖς διὰ τῶν
 βάρπτειν ἢ ὑφαίνειν ποικίλα ἐπισταμένων καὶ τὴν ἐν ζωγραφίᾳ μίμησιν παρ-
 ευημερούντων δαιδαλεύεται; τίς; οὐχ ἡ κενὴ δόξα; (8.) ἀλλὰ μὴν καὶ οἰκίας 54
 διὰ τὰς αὐτὰς ἐδέξασεν ἡμῖν αἰτίας, καὶ ὅπως μὴ πρὸς θηρίων ἢ θηριωδε-
 15 στάτων τὰς φύσεις ἀνθρώπων ἐπιτρεχόντων βλαπτώμεθα. τί οὖν τὰ μὲν
 ἐδάφη καὶ τοὺς τοίχους πολυτελεῖσι λίθοις διακοσμοῦμεν; τί δὲ Ἀσίαν καὶ
 Λιβύην καὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ τὰς νήσους ἐπερχόμεθα, κίονας ἀριστίν-
 δην ἐπιλελεγμένους καὶ ἐπιστυλίδας ἐρευνῶντες; τί δὲ περὶ Δωρίου καὶ 55
 Ἰωνικὰς καὶ Κορινθιακὰς γλυφὰς καὶ ὅσα οἱ ἐντροφῶντες (τοῖς καθεστῶσι
 20 νόμοις προσεξεῦρον σπουδάζομέν τε καὶ φιλοτιμούμεθα, κιονόκρανα κοσ-
 μοῦντες; τί δὲ χρυσορόφους ἀνδρῶνας καὶ γυναικωνίτιδας κατασκευά-
 ζομεν; ἀρ' οὐ διὰ τὴν κενὴν δόξαν; καὶ μὴν πρὸς γε ὕπνον μαλακὸν 56
 μὲν ἔδαφος αὐταρκεῖς ἦν — ἐπεὶ καὶ μέχρι νῦν τοὺς Γυμνοσοφιστὰς παρ'
 Ἰνδοῖς χαμμευεῖν ἐκ παλαιῶν ἐθῶν κατέχει λόγος —, εἰ δὲ μὴ, στιβάς
 25 γοῦν ἐκ λίθων λογάδων ἢ ξύλων εὐτελῶν πεποιημένη κλίνη. ἀλλὰ γὰρ 57
 ἐλεφαντόποδες τὰ ἐνήλατα καὶ κλιντῆρες ὀστράχοις πολυτελεῖσι καὶ ποικί-
 λαις χελώναις ἐνδεδεμέναις μετὰ πολλῶν πόνων καὶ δαπανημάτων ἐν

3 ἀνακινήσαντες conl. Mang. 4 προσαίνουσι A 5 γλῶτταν (πρῶτον) conl. Mang.
 6 ἐπὶ βάθραν A 9 ἀλλ' ἐξάνεμος A lacuna unius fere
 versus in A, τῷ δὲ θέρει ἀναψύχουσα e. gr. supplet Hoesch. 11 ἀραχνούφεις Mang.:
 ἀραχνοφύεις A ποικίλαις conl. Mang. 12 βάρπτειν Mang.: βάρπτειν A
 13 οἰκίας A 14. 15 θηριωδεστέρων conl. Mang. 19 ὅσα Hoesch.: ὄσους A
 τοῖς καθεστῶσι scripsi (καθεστῶσι iam Mang.): ζῶσι A 21 χρυσορόφους A
 22 γε scripsi: τε A 26 καὶ (κεκοσμημένοι) conl. Mang. κλιντῆρες Hoesch.:
 ἡλιντῆρας A 27 ἐνδεδεμένοι conl. Mang.

πολλῷ χρόνῳ κατασκευάζονται, τινὲς δὲ ὀλοάργυροι καὶ δλόχρυσοι καὶ
 λιθοκόλλητοι στρωμναί, ἀνθηροποικίλοις καὶ χρυσοπάστοις ὡς πρὸς ἐπί-
 δεξιῖν καὶ πομπήν, οὐ τὴν καθ' ἡμέραν χρῆσιν, διακεκοσμημένοι, ὧν
 58 δημιουργὸς ἡ κενὴ δόξα. τί δὲ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐλαίας ἐκθλιβομένου καρ-
 ποῦ πλέον ἔδει ζητεῖν πρὸς ἀλείμματα; καὶ γὰρ λεαίνει καὶ κάματον 5
 σώματος λύει καὶ εὐσαρκίαν ἐμποιεῖ, κἄν εἴ τι κεχασμένον εἴη, σφίγγει
 59 πυκνότητι καὶ οὐδενὸς ἦττον ἐτέρου ῥώμην καὶ εὐτονίαν ἐντίθησιν. ἀλλὰ
 γὰρ ἐπετειχίσθη τοῖς ὠφελούσι τὰ ἡδέα τῆς κενῆς δόξης ἀλείμματα, εἰς
 α καὶ μυρεψοὶ πονοῦσι καὶ χῶραι μεγάλαι συντελοῦσι, Συρία, Βαβυλών,
 60 Ἰνδοί, Σκύθαι, παρ' οἷς αἱ τῶν ἀρωμάτων γενέσεις εἰσὶ. (9.) πρὸς γε 10
 μὴν τὸ πίνειν τίνος ἔδει μᾶλλον ἢ τοῦ φύσεως ἐκπάματος ἀκρότησι
 τέχνης εἰργασμένον; τὸ δὲ ἔκπωμα αἱ ἡμέτεραι χεῖρές | εἰσιν, ἃς εἰς p. 667 M.
 ταῦτό τις συναγαγὼν καὶ κοιλάνας, εὖ μᾶλα τῷ στόματι προσθεῖς, ἐπι-
 χέοντος ἐτέρου τὸ ποτὸν οὐ μόνον ἄκος τῆς δίψης, ἀλλὰ καὶ ἄλεκτον
 61 ἦδονὴν κᾶται. εἰ δὲ ἔδει πάντως ἐτέρου, τὸ γεωργικὸν κισσύβιον οὐχ 15
 ἱκανὸν ἦν, ἀλλὰ ἄλλων ἐπιφανῶν τέχνας ἀναζητεῖν ἔδει; τί δὲ ἀργυρῶν
 καὶ χρυσῶν κυλίκων ἄφθονον πλῆθος κατασκευάζεσθαι, εἰ μὴ διὰ τὸν
 φρουαττόμενον μέγαλα τυφον καὶ τὴν ἐπ' αἰώρας φορουμένην κενὴν δόξαν;
 62 ὅταν καὶ στεφανοῦσθαί τινες ἀξιώσι μὴ δάφνης μῆδὲ κιττοῦ, μὴ Ἴων ἢ
 κρινῶν ἢ ῥόδου ἢ θαλλοῦ συνόλωσ ἢ τινος ἀνθους εὐδῶδει στεφάνῳ παρελθόν- 20
 τες τὰ θεοῦ δῶρα, α διὰ τῶν ἐτησίων ὥρων ἀναδίδωσι, χρυσοῦς (δ')
 ὑπὲρ κεφαλῆς, βαρύτερον ἄχθος, αἰωρῶσιν ἐν ἀγορᾷ μέσῃ καὶ πληθούσῃ
 χωρὶς αἰδοῦς, ἄλλο τι νομιστέον ἢ ὅτι κενῆς δόξης εἰσὶ δοῦλοι, φάσκον-
 63 τες οὐκ ἐλεύθεροι μόνον ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων ἡγεμόνες εἶναι; ἐπι-

1 τινέσ] ἔτι conicio 2 λιθοκόλλητοι A ἀνθεσι ποικίλοις conicio
 ἀνθηροποικίλοις καὶ χρυσοπάστοις (add. idem ἔργοις ex Cant. S. Trin.) Mang.: ἀνθηροποι-
 κίλους καὶ χρυσοπάστους A, ἀνθηροποικίλοι καὶ χρυσόπαστοι Hoesch. 3 ὧν
 Hoesch.: ὡς A 4. 5 λιπαροῦ conī. Mang. 8 ἐπετειχίσθη Mang.: ἀπαιτι-
 χίσθη A 11 ἀκρότητι Mang., fort. recte 13. 14 (μῆ) ἐπιχέοντος Mang.
 14 τῆς scripsi: τε A 15 κισσύβιον A 17 ἄφθονον Mang.: ἀφθό-
 νων A κατασκευάζεται conī. Mang. 18 φορουμένην Hoesch.: φορου-
 μένης A 19 καὶ ὅταν vel ὅταν δὲ καὶ conicio. levioribus autem infra
 mutationibus opus est, si hic scribas ὅπου γε καὶ. sic servatur ἀξιώσει, lin. 22 αἰωρῶσιν
 leg., lin. 23 οὐς τί στεφανοῦσθαί scripsi: στεφανοῦσι A, στεφανοῦνται
 Hoesch. ἀξιώσι scripsi: ἀξίωσι A 20 εἰ τίνος A, ἢ τίνος (ἄλλου)
 conicio post στεφάνῳ add. ἀναδίδεσθαι Hoesch. 21 χρυσοῦ Hoesch.
 δ' Hoesch.: om. A 22 αἰωρῶσιν scripsi: ἰωρῶσιν A, αἰωρῶσιν
 Hoesch. πληθούσῃ Mang.: πλήθους A 23 ἄλλο τι scripsi: ἄτε A,
 (v. ad lin. 19)

68 τρόπον εἰς αἰθερίουσ ἀγάσ ἀναλυθέντες. (10.) ἀποκοπτέον οὖν, ὡ
 ψυχῇ πειθαρχοῦσα τῷ διδάσκοντι, τὴν σεαυτῆς χεῖρα καὶ δύναμιν, ἐπει-
 δὴν ἄρξῃται τῶν γεννητικῶν ἢ γενέσεως ἢ ἀνθρωπειῶν σπουδασμάτων
 69 ἐπιλαμβάνεσθαι. πολλάκις γὰρ ὑφ' * * * προσαψαμένην τῶν διδύμων
 χεῖρα ἀποκόπτειν (Deut. 25, 11. 12), πρῶτον μὲν ὅτι ἐδεξιῶσατο ἦν 5
 ἐχθαίρειν ἐχρῆν ἡδονῇ, δεύτερον δὲ ὅτι παρ' ἡμᾶς τὸ σπεῖρειν ἐνό-
 70 μισεν, εἰθ' ὅτι τῷ γενομένῳ τὴν τοῦ ποιοῦντος ἀνέθηκε δύναμιν. οὐχ
 ὁρᾷς, ὅτι ὁ γῆινος ὄγκος, Ἄδὰμ, ὅταν ἀψηγῆται τοῦ διδύμου ξύλου (Gen. 2,
 9), θνήσκει, δυάδα τιμήσας πρὸ μονάδος καὶ τὸ γενόμενον πρὸ τοῦ
 πεποικηκότος ἐκθαυμάσας; ἀλλὰ σύ γε τοῦ μὲν καπνοῦ καὶ κύματος 10
 ἐκτὸς βαῖνε καὶ τὰς καταγελάστους τοῦ θνητοῦ βίου σπουδὰς ὡς τὴν
 φοβερὰν ἐκείνην χάρυβδιν ἀποδιδρασκε καὶ μηδὲ ἄκρω, τὸ τοῦ λόγου
 71 δὴ τοῦτο, δακτύλῳ ψαύσης. ἐπειδὴν δὲ ταῖς ἱεραῖς ἐπαποδύσῃ λειτουρ-
 γίαις, ὅλην τὴν χεῖρα καὶ δύναμιν εὐρύνασα εὖ μᾶλα τῶν παιδείας καὶ
 σοφίας θεωρημάτων ἐπίδραξει. καὶ γὰρ πρόσταξις ἐστὶ τοιαύτη· „ἐάν 15
 ψυχῇ προσφέρῃ δῶρον ἢ θυσίαν, σεμίδαλις ἔσται τὸ δῶρον,“ εἰτ' ἐπι-
 φέρει· „καὶ δραξάμενος πλήρη τὴν δράκα ἀπὸ τῆς σεμιδάλως σὺν τῷ
 ἐλαίῳ καὶ παντὶ τῷ λιθάνῳ ἐπιθήσει τὸ μνημόσυνον ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
 72 ριον“ (Lev. 2, 1. 2). ἀρ' οὐ παγκάλως ψυχὴν εἶπεν ἀσώματον τὴν
 μέλλουσαν ἱεουργεῖν, ἀλλ' οὐ τὸν διδύμον ἐκ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου 20
 συνεστῶτα ὄγκον; τὸ γὰρ εὐχόμενον, τὸ εὐχάριστον, τὸ θυσίας ἀμώμους
 73 ἀληθῶς ἀνάγον ἐν μόνον ἦν ἄρα, ἡ ψυχῇ. τίς οὖν ἡ ψυχῆς ἀσω-
 μάτου θυσία; τίς ἡ σεμίδαλις, ἐκκεκαθαρμένης ταῖς παιδείας ὑποθήκαις
 γνώμης σύμβολον, τροφὴν ἄνοσον καὶ ζωὴν ἀνυπαίτιον ποιεῖν ἱκανῆς;
 74 ἀφ' ἧς δραξάμενον τὸν ἱερέα ὅλη τῇ δρακί, τὸ δ' ἐστὶ πάσαις ταῖς 25

1 ἀναλυθέντας A 2 σεαυτῆς Hoesch.: γε αὐτῆς A 3 ἡ γενέσεως corruptum
 vid. 4 lacuna 20—25 litt. A; cf. De spec. leg. III cap. 31. 32 (II 328. 329 M.), ὑψη-
 γεῖται suppl. Mang., sed plura desunt. προσαψαμένην Hoesch.: προσαψαμένων A
 7 γενομένῳ A (o in ras.): γενομένῳ v ἀνέθηκε Mang.: ἐπέθηκε A
 12 τὸ secundum Cotelerium Mang.: τῷ A 13 δὴ scripsi: ποδὶ A (an δήπου?)
 τοῦτο A: τῷ v 16 ἢ fort. secl. (om. LXX) 18 πάντα τὸν λίθον e
 LXX conl. Mang. ἐπιθήσει ex LXX Mang.: ἐπιτίθησι A, sed v. p. 197,17
 (αὐτῆς) ἐπὶ concilio (cf. ad p. 197,17) 20 ἱεουργεῖν Mang.: ἱεουργίαν A
 21 εὐχαιστοῦν Mang. ἀμώμους Hoesch.: ἀμώμου A 23 ἡ Mang.: ἡ A
 ἐκκεκαθαρμένης Mang.: ἐκκεκαθαρμένη A παιδείας Hoesch.: παιδείαις A
 25 δραξάμενον scripsi: δραξάμενος A τὸν ἱερέα A: ὁ ἱερεὺς v.

81 ἑαυτῷ τε καὶ ἄλλοις ἄνισον, καὶ μήποτ' εἰκότως· ἄτε γὰρ θεωρὸς ὢν
οὐ μόνον τοῦ ἀνθρωπεύου βίου ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν κόσμῳ συμπάντων ὁ
ἀστεῖος οἶδεν ὅσον εἴωθε πνεῖν ἀνάγκη, τύχη, καιρός, βία, δυναστεία,
καὶ ὅσας ὑποθέσεις καὶ ἡλικίας εὐπραγίας ἀπνευστὶ δραμούσας ἄχρις
82 οὐρανοῦ κατέσεισαν καὶ κατέρραξαν. ὥστε ἀναγκαίως εὐλάβειαν ἐπασπι- 5
δῆσεται, τοῦ μηδὲν ἐξ ἐπιδρομῆς δεῖνὸν παθεῖν συγγενὲς φυλακτήριον· ὁ
83 γὰρ, οἶμαι, πρὸς πόλιν τεῖχος, τοῦτ' εὐλάβεια πρὸς ἕκαστον. ἄρ' οὖν
οὐ παραπαίουσι καὶ μεμήνασιν ὅσοι παρρησίαν ἄκαιρον σπουδάζουσι
ἐπιδείκνυσθαι, βασιλεῦσι καὶ τυράννοις ἔστιν ὅτε λέγειν τε καὶ ποιεῖν
ἐναντία τολμῶντες, οὐκ αἰσθανόμενοι, ὅτι (οὐ) τοὺς αὐχένας μόνον 10
ὥσπερ τὰ θρέμματα ὑπεζεύχθησαν, ἀλλ' ὅλα τὰ σώματα καὶ τὰς
| ψυχὰς γύναί τε καὶ τέκνα καὶ γονεῖς καὶ τὴν ἄλλων ἑταίρων (καὶ) p. 670 M.
συγγενῶν πολυάνθρωπον οἰκειότητα καὶ κοινωνίαν ἐκδέδονται, καὶ ἔξεστι
τῷ ἡνιόχῳ καὶ ἐπόχῳ μετὰ πάσης εὐμαρείας κεντεῖν, ἐλαύνειν, ἐπέχειν,
84 ἀναχαιτίζειν, ἄττ' ἂν ἐθελήσῃ μικρὰ καὶ μεῖζω διατιθένα; τοιγαροῦν 15
στιζόμενοι καὶ μαστιγούμενοι καὶ ἀκρωτηριαζόμενοι καὶ ὅσα πρὸ τοῦ
θανάτου χαλεπὰ πάντα ὡμῶς καὶ ἀηλεῶς ἀθρόα ὑπομένοντες, ἀπαχθέν-
85 τες ἐπὶ πᾶσι θνήσκουσι. (13.) ταῦτ' ἐστὶ τῆς ἀκαιροῦ παρρησίας τὰ
ἐπίχειρα, οὐ παρρησίας παρὰ γε εὐ φρονοῦσι κριταῖς, ἀλλ' ἐθελείας καὶ
φρενοβλαβείας καὶ μελαγχολίας ἀνιάτου γέμοντα. τί λέγεις; χειμῶνά 20
τις ὁρῶν ἀκμάζοντα καὶ βαρὺ πνεῦμα ἐναντίον καὶ λαίλαπα καταγιγίζου-
σαν καὶ κυματούμενον πέλαγος, ἐνορμίζεσθαι δέον, ἐξορμίζεται καὶ ἐξανά-
86 γεται; τίς ἢ κυβερνήτης ἢ ναύκληρος οὕτω ποτὲ ἐμεθύσθη καὶ παρψύ-
νησεν, (ὥς) ὅσον εἶπον κατασκηψάντων ἐθελήσαι πλεῖν, ἵνα ὑπέραντλος
ἄνωθεν ἐπιχυθείσης τῆς θαλάσσης ἢ ναῦς γενομένη πλωτῆρσιν αὐτοῖς 25
ἐγκαταποθῆ; τῷ γὰρ βουλομένῳ πλεῖν ἀκινδύνως εὐδίων πνεῦμα οὐρίον

3 ποιεῖν conī. Mang. 4 ἡλικίας A εὐπραγίαι et δραμούσαι conī. Mang.
5. 6 ἐπασπιδῆσεται A: ἐπασπισθήσεσθαι conī. Hoesch., ἐπασπιδῶσεται Mang., ἐπισπᾶσεται (sc. σύμμαχον, sic saepius Philo) conicio, ἐπασκηθήσεται conī.
Cohn 8 ἄκαιρον Mang. (cf. § 85): ἄπειρον A 10 οὐκ] οὐδὲ conī. Mang.
αἰσθανόμενοι scripsi: αἰσθάνονται A, quod servari non potest, nisi γὰρ addas
οὐ add. Hoesch. 12 ἑταίρων καὶ Mang.: ἐτέρων A 13 ἐκδέδονται
(ἐκδέδονται?) conī. Mang. 14 ἐπόχῳ Mang.: ἐπ' ὤμῳ A 18 ἐστὶ Mang.:
ἐπὶ A 19 (μᾶλλον), ἀλλ' conicio 20 (ἦ) τί conicio 21 τίς Av, sed v.
p. 273,1 ἐναντιούμενον conicio 23 (εἰ) τις Mang. 24 ὡς scripsi: ἵνα A,
quod transposui post πλεῖν. et aliquid vocis ἵνα restare videtur in corruptata πλώ-
νειν ἐθελήσαι scripsi (cf. Mang.): ἐθελήσῃ A, ἐθελούσῃ v ὅσον A
πλεῖν Hoesch.: πλύνειν A, tum καὶ add. Hoesch. [ἵνα] v. modo adnotata
25 (ἄμα) πλωτῆρσιν conī. Hoesch. 26 συγκατεπόθη conī. Mang.

τε καὶ λεῖον ἀναμένειν ἐξῆν. τί δέ; ἄρκτον τις (ἤ σὺν ἄγριον ἤ) 87
 λέοντα μετὰ συρμοῦ θεασάμενος ἐπίοντα, πραῦναι καὶ τιθασεῦ-
 σαι δέον, ἐξαγριαίνει καὶ ἀνερεθίζει, ὅπως θοίαν καὶ εὐωχίαν ὠμο-
 βόροις ἀνηλεεστάτοις εὐτρεπίσῃ ἑαυτὸν; εἰ μὴ καὶ φαλαγγίους καὶ ἀσπίσι 88
 5 ταῖς Αἰγυπτίαις καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα τὸν φθοροποιὸν ἰὸν (ἐπιφέρεται)
 οὐδενὶ λυσιτελὲς ἀνθίστασθαι, θάνατον ἀπαραίτητον τοῖς ἀπαξ ὠχθεῖσιν
 ἐπάγουσιν· ἀγαπητὸν γὰρ κατεπάδοντας καὶ χειροθήθῃ ποιοῦντας μὴδὲν
 ἀπ' αὐτῶν δεινὸν παθεῖν. εἰτ' οὐκ εἰσιν ἀνθρωποὶ τινες συῶν, φα- 89
 λαγγίων, ἀσπίδων ἀγριώτεροι καὶ ἐπιβουλότεροι; ὧν τὸ ἐπιβουλον καὶ
 10 δυσμενὲς ἀμήχανον ἐτέρως ἢ τιθασεῖαι καὶ μειλίγμασι χρωμένους
 διεκδῶναι. τοιγάρτοι ὁ σοφὸς Ἀβραάμ τοὺς υἱοὺς τοῦ Χὲτ — ἐρμη-
 νεύονται δὲ ἐξιστάντες — προσκυνήσει (Gen. 23, 7), τῶν καιρῶν
 τοῦτο ὄρᾶν ἀναπειθόντων. οὐ γὰρ τιμῶν γε τοὺς ἐκ φύσεως καὶ γένους 90
 καὶ ἔθῶν ἐχθροὺς λογισμοῦ, οἳ τὸ τῆς ψυχῆς νόμισμα, παιδείαν, ἐξιστάν-
 15 τες καὶ κατακερματίζοντες οἰκτρῶς ἀναλίσκουσιν, ἐπὶ τὸ προσκυνεῖν ἦλθεν,
 ἀλλὰ τὸ παρὸν κράτος αὐτῶν καὶ τὴν δυσάλωτον ἰσχὺν δεδιῶς καὶ
 φυλαττόμενος ἐρεθίζειν, μέγα καὶ ἐχυρὸν κτῆμα καὶ ἀγώνισμα ἀρετῆς,
 p. 671 M. σοφῶν ψυχῶν ἄριστον ἐνδιαίτημα, τὸ διπλοῦν σπῆλαιον, | δ μαχόμενον
 μὲν καὶ πολεμοῦντα οὐκ ἐνῆν, ὑπερχόμενον δὲ καὶ θεραπεύοντα τῆ
 20 λόγῳ, κομμεῖται. τί δέ; οὐχὶ καὶ ἡμεῖς, ὅταν ἐν ἀγορᾷ διατρίβωμεν, 91
 εἰώθαμεν ἐξίστασθαι μὲν τοῖς ἄρχουσιν, ἐξίστασθαι δὲ καὶ τοῖς ὑποζυ-
 γίοις; ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας γνώμης καὶ οὐχὶ τῆς αὐτῆς· τοῖς μὲν γὰρ
 ἄρχουσιν ἐν τιμῇ, τοῖς δὲ ὑποζυγίοις διὰ φόβον τοῦ μὴδὲν ἀπ' αὐτῶν
 εἰς ἡμᾶς νεωτερισθῆναι. καὶ διδόντων μὲν τῶν καιρῶν ἐπιτιθεμένους 92
 25 τὴν τῶν ἐχθρῶν βίαν καλὸν καταλῦσαι, μὴ ἐπιτρεπόντων δὲ ἀσφα-
 λὲς ἴσυχάσαι, βουλομένοις δὲ τιν' ὠφέλειαν εὐρίσκεισθαι παρ' αὐτῶν
 ἀρμόττον τιθασεῦσαι.

1 ἄρκτον Mang.: ἄρκον A τίς A 1. 2 lacuna 8—9 litt. in A: supplevit Cohn,
 solum ἢ iam add. Hoesch. 4 ἀνηλεεστάτοις Mang.: ἀνηλεεστάτην A 5 ὅσα
 Hoesch.: ὅσοι A ἐπιφέρεται ὀδοῦσιν (hoc subst. carere possumus) supplet Mang.,
 ἔχει suppl. Hoesch. 7 ἐπάγουσιν A (coni. Mang.): ἀπάγουσιν v 13 τοῦτο
 Mang.: τοῦ A οὐ Mang.: ὁ A 14. 15 ἐξιστάντες suspectum 17 ἐρε-
 θίζειν Cotelierius: ἐρυθριάζειν A 18 post σπῆλαιον add. κομίζεται Mang.
 19 οὐ κενὴν A ὑπερχόμενον Mang.: ὑπερμαχόμενον A 20 κομμεῖ-
 ται scripsi: κομμεῖσθαι A 24 (οὕτως) καὶ conicio 26 τιν' scripsi:
 τὴν A

17 cf. Thuc. I 22 (vol. II p. 148,4).

- 93 (14). Διὸ καὶ νῦν ἄξιον ἐπαινεῖν τοὺς μὴ ὑποχωροῦντας τῷ τῆς
κενῆς προστάτῃ δόξης, ἀλλὰ ἀνθισταμένους καὶ λέγοντας· „μὴ βασιλεύων
βασιλεύσεις ἐφ' ἡμῖν“ (Gen. 37,8); οὐπω γὰρ ἰσχυρότα ὄρωσιν αὐτόν,
οὐχ ὡς φλόγα ἡμμένον τε καὶ λάμποντα ἐν ἀφθόνῳ ὕλῃ νεμόμενον,
ἀλλ' ἔθ' ὡς σπινθῆρα ἐντυφόμενον, ὄνειρώττοντα δόξαν, οὐκ ἐναργῶς 5
- 94 ἤδη μετιόντα. χρηστὰς γὰρ ἐλπίδας ὑποβάλλουσιν ἑαυτοῖς, ὡσεὶ καὶ μὴ
ἀλῶναι δυνησόμενοι. παρὸ λέγουσι· „μὴ ἐφ' ἡμῖν βασιλεύσεις“; ἴσον
τῷ ζώντων, ὄντων, ἰσχυόντων, ἐμπνεόντων ἡμῶν οἷε δυναστεύσεις;
ἀσθενησάντων μὲν γὰρ ἴσως ἐπικρατήσεις, ἐρρωμένων δὲ ἐν ὑπῆκόου
- 95 μοίρᾳ τετάξῃ. καὶ πέφυκεν οὕτως ἔχειν· ἐπειδὴν μὲν γὰρ ἐν διανοίᾳ 10
(ὁ) ὀρθὸς ἰσχύη λόγος, ἡ κενὴ καταλύεται δόξα, ῥώννυται δὲ ἀσθενή-
σαντος. ἕως οὖν ἔτι σφῶν ἔχει τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἢ ψυχὴν καὶ μηδὲν
αὐτῆς μέρος ἠκρωτηρίασται, θαρρείτω βάλλειν καὶ τοξεύειν τὸν ἐναντιού-
μενον τύφον καὶ ἐλευθεροστομεῖτω φάσκουσα· οὔτε βασιλεύσεις οὔτε
- 96 κυριεύσεις (ibid.) οὔτε ἡμῶν οὔτε ἐφ' ἡμῶν ἐτέρων· ἀλλὰ σου τὰς 15
ἐπανατάσεις καὶ τὰς ἀπειλὰς ἐφόδῳ μιᾷ καταδραμούμεθα σὺν τοῖς δορυ-
φόροις καὶ ὑπασπισταῖς, φρονήσεως ἐγγόνις· ἐφ' ὧν λέγεται ὅτι „προσέ-
θεντο μισεῖν αὐτὸν ἕνεκα τῶν ἐνυπνίων αὐτοῦ καὶ ἕνεκα τῶν ῥημάτων
- 97 αὐτοῦ“ (ibid.). ἀλλ' οὐ ῥήματα μὲν καὶ ἐνύπνια πάνθ' ὅσα ὁ τύφος 20
ἂν εἰδωλοποιῇ, πράγματα δὲ καὶ σαφεῖς ἐνάργεια τὰ ὅσα ἐπ' ὀρθὸν βίον
καὶ λόγον ἀναφέρεται; καὶ τὰ μὲν μίσους ἄτε κατεψευσμένα, τὰ δὲ φιλίας
- 98 ἄτε ἀληθείας τῆς ἐπεράστου γέμοντα ἐπάξια. μηδεὶς οὖν ἔτι κατηγορεῖν
ἐπιτολμάτω τῶν τοσοῦτων τὰς ἀρετὰς ἀνδρῶν ὡς μισανθρώπου καὶ μισα-
δέλφου δεῖγμα ἡθους ἐκφερόντων, ἀλλὰ μαθῶν, ὅτι οὐκ ἀνθρωπος ὁ νῦν
ἐπικρινόμενός ἐστιν, ἀλλὰ τῶν ἐν ἐκάστου τῇ ψυχῇ τρόπων ὁ δοξομανῆς 25
καὶ φιλότυφος, ἀποδεχέσθω τοὺς ἄσπονδον ἔχθραν καὶ μῖσος ἀκατά-
λακτον πρὸς αὐτὸν αἰρομένους καὶ μηδέποτε τὸν στυγηθέντα πρὸς ἐκεῖ- p. 672 M.
- 99 νων στερέατω, γνοὺς ἀκριβῶς, ὅτι οἱ τοιοῦτοι δικασταὶ γνώμης οὐκ ἂν
ποτε ἐσφάλῃσαν ὑγιοῦς, ἀλλὰ μαθόντες καὶ παιδευθέντες ἐξ ἀρχῆς τὸν

3 βασιλεύσης A ἰσχυρότα Mang.: ἐσχηκότα A 4 οὐδ' conicio τε scripsi:
ται A, om. v 5 ἔθ' ὡς Poesch.: ἔθος A 6 ἀρ' conicio 7 βασιλεύσης A
8 τῷ Mang.: τῶν A ὄντων vid. del. aut ὄντων, ζώντων transp. 11 ὁ add.
Cohn 12 οὖν Mang.: οὐ A 16 ἐπανατάσεις Mang.: ἐπαναστάσεις A
20 ἐνάργεια Mang.: ἐνέργεια A 22 ἀδεκάστου conicio 23 ἐπιτολμάτω τῶν
Hoesch.: ἐπὶ τολμοτάτων A τοιούτων conio. Mang. 24 ἐκφαινόντων
conicio 25 τῶν A: ὁ ὧν conio. Mang. τρόπων scripsi: τρόπος A
27 αὐτὸν Hoesch.: αὐτοὺς A, τοῦτον conicio αἰρομένους scripsi: ἐρωμένους A, αἰ-
ρουμένους Poesch. 28 τοιοῦτοι Mang.: τοσοῦτοι A

ὄντως βασιλέα, τὸν κύριον, προσκυνεῖν τε καὶ τιμᾶν ἀγανακτοῦσιν, εἴ τις τὴν θεοῦ τιμὴν νοσφίζεται καὶ τοὺς ἰκέτας αὐτοῦ μετακαλεῖ πρὸς τὴν ἰδίαν θεραπείαν. (15.) διὸ θαρροῦντες ἐροῦσιν· „μὴ βασιλεύων βασι- 100
 λεύσεις ἐφ' ἡμῖν“; ἢ ἀγνοεῖς, ὅτι οὐκ ἐσμεν αὐτόνομοι, ἀλλ' ὑπὸ ἀθα-
 5 νάτου βασιλέως, τοῦ μόνου θεοῦ, βασιλευόμεθα; τί δέ; „κυριέων κυ-
 ριεύσεις ἡμῶν“ (Gen. 37,8); μὴ γὰρ οὐ δεσποζόμεθα καὶ ἔχομέν τε
 καὶ ἔξομεν εἰς τὸν αἰεὶ χρόνον τὸν αὐτὸν κύριον; ἢ δουλεύοντες οὕτω
 γεγήθαμεν, ὡς οὐδεὶς ἕτερος ἐπ' ἐλευθερίᾳ· καὶ γὰρ ἐστὶ τὸ δουλεύειν
 θεῷ πάντων ἄριστον, ὅσα ἐν γενέσει τετίμηται. εὐξαίμην ἂν οὖν καὶ 101
 10 αὐτὸς δυνθῆναι τοῖς γνωσθεῖσιν ὑπὸ τούτων ἐμμεῖναι βεβαίως· ὀπτῆρες
 γὰρ καὶ κατασκόποι καὶ ἔφοροι πραγμάτων, οὐ σωμαίων, εἰσὶν ἀκριβο-
 δίκαιοι, πάντα νήφοντες τὸν αἰῶνα, ὡς ὑπὸ μηδενὸς ἔτι τῶν εἰωθότων
 δελεάζειν ἀπατάσθαι. μεθύω δὲ ἄχρι νῦν ἐγὼ καὶ ἀσασφείᾳ πολλῇ 102
 κέχρημαι καὶ βάρτρων καὶ τῶν ποδηγετησόντων ὥσπερ οἱ τυφλοὶ δέομαι·
 15 σκηριπτομένη γὰρ ἐγγένοιτ' ἂν ἴσως μῆτε προσπταίειν μῆτε ὀλισθαίνειν.
 εἰ δέ τινες ἀνεξετάστους καὶ ἀπερισκέπτους εἰδότες ἑαυτοὺς οὐ σπουδά- 103
 ζουσι τοῖς ἐξητακόσιν ἂ χρῆ πάντα ἀκριβῶς καὶ περισκεμμένως ἀκο-
 λουθεῖν, ἀγνοοῦντες τὴν ὁδὸν ἐπισταμένοις, ἴστωσαν ὅτι δυσαναπορεύτοις
 βαράθροις περιπαρέντες οὐδ' ἐπειγόμενοι προελθεῖν ἔτι δυνήσονται.
 20 ἐγὼ δὲ ἐκείνοις, ὅταν μικρὸν ἀνεθῶ τῆς μέθης, οὕτως εἰμι ἔνσπονδος, 104
 ὡς τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον εἶναι νομίζειν. καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον
 τὸν ἐνυπνιαστὴν, ὅτι γε καὶ ἐκεῖνοι, προβαλοῦμαι καὶ στυγήσω· καὶ
 οὐδεὶς εὖ φρονῶν ἐπὶ τούτῳ μέμψαιτ' ἂν με τῷ τὰς πλείωνων γνώμας
 τε καὶ ψήφους αἰεὶ νικᾶν. ἐπειδὴν δὲ πρὸς ἀμείνω βίον μεταβάλλῃ καὶ 105
 25 μηκέτ' ἐνυπνιαζῆται μηδὲ ταῖς κεναῖς τῶν κενოდόξων φαντασίαις ἰλυ-
 σπώμενος κακοπαθῆ μηδὲ νύκτα καὶ σκότος καὶ πραγμάτων ἀδήλων
 καὶ ἀτεκμάρτων συντυχίας ὄνειροπολῆ, περιαναστάς δὲ ἐκ τοῦ βαθέος 106
 ὕπνου διατελῆ μὲν ἐρηγορώς, ἐνάργειαν δὲ πρὸ ἀσασφείας καὶ πρὸ ψευ-
 δοῦς ὑπολήψεως ἀλήθειαν καὶ πρὸ νυκτὸς ἡμέραν καὶ φῶς πρὸ σκότους

2 ἰκέτας Mang.: οἰκέτας A 3. 4 βασιλεύσης A 9 post τετίμηται lacunam
 statuit Mang. 11 εἰσὶν] ἦσαν conl. Mang. 11. 12 ἀκριβοδίκαιοι scripsi:
 ἀκριβεῖς, δίκαιοι A 13 ἀσασφεία A 15 σκηριπτομένη Hoesch.: σκ, lac. 5 litt.,
 μίνω A 16. 17 σπουδάζουσι Hoesch.: σπου, lac. 7 litt. A 18 <οἱ> ἀγνο-
 οῦντες <τοῖς> conicio 19 ἐπειγόμενοι scripsi: ἐπιγινόμενοι A, ἐπινηγόμενοι conl.
 Mang. 20 ἔνσπονδος Mang.: ἔσπονδος A, ἔκσπονδος Hoesch. 23 με τῷ
 scripsi: μετὰ A, κατὰ conl. Mang., μοι τὸ vel με τοῦ Hoesch. πλείωνων scripsi:
 πλείω A, πλείους v, τῶν vid. add. 25. 26 ἰλυσπώμενος scripsi (εἰλυσπώμενος
 v): εἰλησπώμενος A 28. 29 ψεύδους A

- ἀποδέχεται καὶ τὴν μὲν γυναῖκα τοῦ Αἰγυπτίου, σώματος ἴδοντήν, εἰς αὐτὴν εἰσελθεῖν καὶ τῆς ὀμιλίας αὐτῆς ἀπολαῦσαι παρακαλοῦσαν ἀποστρέφεται (Gen. 39,7) διὰ πόθον ἐγκρατείας | καὶ ζῆλον εὐσεβείας p. 673 M.
- 107 ἄλεκτον, ὧν δὲ ἔδοξεν ἀλλοτριωθῆναι συγγενικῶν καὶ πατρῶων ἀγαθῶν μεταποιῆται πάλιν τὸ ἐπιβάλλον ἀρετῆς ἑαυτῷ μέρος δικαίων ἀνακτᾶσθαι καὶ ταῖς κατὰ μικρὸν ἐπανιών βελτιώσεσιν ὡς ἐπὶ κορυφῆς τοῦ ἑαυτοῦ βίου καὶ τέλους ἰδρυθεὶς ἀναφθέγγεται, ὃ παθῶν ἀκριβῶς ἔμαθεν, ὅτι „τοῦ θεοῦ“ (Gen. 50, 19) ἐστίν, ἀλλ’ οὐδενὸς ἔτι τῶν εἰς
- 108 γένεσιν ἠκόντων αἰσθητοῦ τὸ παράπαν, οἱ μὲν ἀδελφοὶ καταλλακτηρίους ποιήσονται συμβάσεις, τὸ μῖσος εἰς φιλίαν καὶ τὸ κακόνου εἰς εὖνοιαν 10 μεταβαλόντες, ἐγὼ δ’ ὁ τούτων ὀπαδὸς — πείθεσθαι γὰρ ὡς δεσπόταις οἰκέτης ἔμαθον — ἐπαινῶν οὐκ ἐπιλείψω τῆς μετανοίας ἐκείνων· εἴ γε καὶ Μωυσῆς ὁ ἱεροφάντης ἀξίεραστος καὶ ἀξιομνημόνευτον οὖσαν αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν ἐκ φθορᾶς ἀνασφίζει διὰ συμβόλου τῶν ὀστέων, ἃ κατορωρόχθαι μέχρι τοῦ παντὸς οὐκ ἤθετο δεῖν εἶν (ἐν) Αἰγύπτῳ (Exod. 15 13, 19), παγγάλεπον ἠγούμενος, εἴ τι ἦνθησεν ἡ ψυχὴ καλόν, τοῦτ’ ἔᾶσαι μαρανθῆναι καὶ κατακλυσθὲν ἀφανισθῆναι πλημμύραις, ἃς ὁ τῶν παθῶν Αἰγύπτιος ποταμὸς, τὸ σῶμα, διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων ῥέων ἐνδελεχῶς ἐκδίδωσιν.
- 110 (16.) Ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν δραγμάτων φανεῖσα ὄψις ἀπὸ γῆς καὶ διά- 20 κρισίς εἴρηται· τὴν δὲ ἐτέραν καιρὸς ἤδη σκοπεῖν, καὶ ὡς ὄνειροκριτικῆ τέχνῃ διαστέλλεται. „εἶδεν“ οὖν φησὶν „ἐνύπνιον ἕτερον καὶ διηγήσατο τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ καὶ εἶπεν· ὥσπερ (ὁ) ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ἑνδεκα ἀστέρες προσεκύουν με. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ πατήρ καὶ εἶπε· τί τὸ ἐνύπνιον ὃ ἐνυπνιάσθης; ἀρὰ γε ἐλθόντες ἐλευσόμεθα ἐγὼ καὶ ἡ 25 μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου προσκυνῆσαι σοὶ ἐπὶ τὴν γῆν; ἐζήλωσαν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοί, ὁ δὲ πατήρ διετήρησε τὸ ῥῆμα“ (Gen. 37,9—11).
- 112 φασὶ τοῖνυν οἱ μετεωρολογικοί, τὸν ζῳδιακὸν κύκλον μέγιστον ὄντα τῶν κατ’ οὐρανὸν δυοκαίδεκα ζῳδίοις, ἀφ’ ὧν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε, κατηστερίσθαι, ἥλιον δὲ καὶ σελήνην αἰεὶ περὶ αὐτὸν εἰλουμένους ἕκαστον 30

2 αὐτὴν Mang.: αὐτὸν A	5 μεταποιῆται Hoesch.: μεταποιῆσαι A	ἀρετῆς
om. Hoesch.	10 κακόνου Mang.: κακὸν A	12 ἐπαινῶν οὐκ ἐπιλήψω A
13 Μωσῆς A	15 ἐὰν A, ἐν add. Hoesch.	16 πᾶν χαλεπὸν A
scripsi: ἀπὸ A	δραγμάτων Mang.: πραγμάτων A	20 ἐπὶ γῆς (ληφθεῖσα) conicio
(cf. § 6)	21 καὶ secl. Cohn	ὄνειροκριτικῆ A
con. Mang.	23 ὁ add. Mang.	22 διαστέλλεσθαι
scripsi: ζωδίων A, ζωδίων σημείοις con. Mang.	25 (τοῦτο) δ conicio, cf. § 135	29 ζῳδίοις
	30 κατηστερίσθαι A	

διεξέρχεται τῶν ζφδίων, οὐκ ἰσοταχεῖς, ἀλλ' ἐν ἀριθμοῖς καὶ χρόνοις
 ἀνίστοις, τὸν μὲν ἐν ἡμέραις τριάκοντα, τὴν δὲ δωδεκατημορίῳ τούτων
 μάλιστα, ὅπερ ἡμερῶν δυεῖν καὶ ἡμίσεος ἐστίν. ἔδοξεν οὖν ὁ τὴν θεῶ- 113
 πεμπτον φαντασίαν ἰδὼν ὑπ' ἀστέρων ἔνδεκα προσκυνεῖσθαι, δωδέκατον
 5 συντάττων ἑαυτὸν εἰς τὴν τοῦ ζφδιακοῦ συμπλήρωσιν κύκλου. μέμνη- 114
 μαι δὲ καὶ πρότερόν τινας ἀκούσας ἀνδρῶς οὐκ ἀμελῶς οὐδὲ ῥαθύμως
 τῷ μαθήματι προσενεχθέντος, ὅτι οὐκ ἄνθρωποι μόνον δοξομανοῦσιν,
 ἀλλὰ καὶ οἱ ἀστέρες καὶ περὶ πρωτείων ἀμιλλώμενοι δικαιοῦσιν οἱ
 p. 674 M. μείζους | αἰεὶ πρὸς τῶν ἐλαττόνων δορυφορεῖσθαι. ταῦτα μὲν οὖν, ὅπως 115
 10 ἂν ἀληθείας ἢ εἰκαιολογίας ἔχῃ, παρετέον τοῖς μετεωροθῆραις σκοπεῖν.
 λέγομεν δὲ ἡμεῖς, [ὡς] ὅτι ὁ σπουδῆς ἀκρίτου καὶ φιλονεικίας ἀλόγου
 καὶ κενῆς δόξης ἐραστής, αἰεὶ φουσώμενος ὑπ' ἀνοίας, οὐ μόνον ἀνθρώ-
 πους ὑπερκύπτειν ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ὄντων φύσιν ἀξιοῖ. καὶ νομίζει 116
 μὲν ἑαυτοῦ χάριν τὰ πάντα γεγενῆσθαι, ἀναγκαῖον δ' εἶναι δασμὸν
 15 ἕκαστον ὡς βασιλεῖ φέρειν αὐτῷ, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, οὐρανόν· καὶ τοσαύτη
 τῆς εὐθείας ὑπερβολῇ χρῆται, ὥστε οὐκ ἰσχύει λογίσασθαι, ὃ κἂν
 παῖς ἄφρων ἐνοηθείη, ὅτι τεχνίτης οὐδεὶς ἕνεκα μέρους ποτὲ ὄλον,
 ἀλλ' ἕνεκα τοῦ ὄλου μέρος δημιουργεῖ· μέρος δὲ τοῦ παντὸς ἀνθρώπος,
 ὥστε γεγονῶς εἰς τὸ συμπλήρωμα τοῦ κόσμου δικαίως ἂν αὐτὸς ἐκείνῳ
 20 συντελοῖη. (17.) φλυαρίας δὲ ἄρα τοσαύτης γέμουσί τινες, ὥστε ἀγα- 117
 νακτοῦσιν, εἰ μὴ ὁ κόσμος τοῖς βουλήμασιν αὐτῶν ἔποιτο. διὰ τοῦτο
 Ξέρξης μὲν ὁ Περσῶν βασιλεὺς, βουλόμενος τοὺς ἐχθροὺς καταπληῖσαι,
 μεγαλοργίας ἐπίδειξιν ἐποιεῖτο, καινουργῶν τὴν φύσιν· γῆν μὲν γὰρ 118
 μετεστοιχείου καὶ θαλάτταν, ἀντιδιδοὺς πελάγει μὲν ἥπειρον, ἥπειρον
 25 δὲ πέλαγος, τὸν μὲν Ἑλλησποντον ζευγνύς γεφύραις, ὄρος δὲ τὸν Ἄθω
 ῥηγνύς εἰς βαθεῖς κόλπους, οἱ πληρούμενοι θαλάττης ὁ νέος καὶ χειρό-
 κμητος εὐθὺς πόντος ἦσαν, τὸ παλαιὸν τῆς φύσεως ἐξαλλοιωθεῖς· τὰ 119

1 ἰσοταχεῖς (vel ἰσοταχῶς) Hoesch.: ἰσοταχοῦς A ἐναρ(θ)μοῖς A 2 δ' ἐν
 conicio δωδεκάτην μορίῳ A 5. 6 μέμνημαι Hoesch.: μέμνηται A
 10 ἢ corr. ex ἡ A εἰκαιολογίας conicio 11 ὡς seclusi 14 εἶναι] ὅσον con.
 Mang. 15 αὐτῷ A 16 χρῆσθαι, sed τ s. s. A [ισχύει A:
 ἰσχύειν Hoesch. 17 οὐδὲ εἰς A μέρους Hoesch.: μέρος A 19 ὥστε]
 δε δὲ Hoesch. γεγονῶς scripsi: γέγονεν A 20 συντελοῖη scripsi: συντελώνη
 A, συντελών ἢ v, συντελών εἴη con. Cohn 21 αὐτῶν conicio 25 ζευγνύς
 γεφύραις Hoesch.: ζευγνύσθαι φουραῖς A 26 οἱ A 26. 27 χειρόκμητος scripsi:
 χειρόκμητος A 27 τὸ παλαιὸν scripsi: τῷ παλαιῷ A, τοῦ παλαιοῦ con. Mang.

δὲ περίγεια, ὡς ἐδόκει, θαυματουργήσας ἀνέβαινε ταῖς τετολημμέναις ἐπινοίαις συνανάγων ἀσέβειαν ἑαυτῷ καὶ εἰς οὐρανὸν ὁ δύστηνος, ὡς τὰ ἀκίνητα κινήσων καὶ τὸν θεῖον στρατὸν καθαιρήσων, καί, τὸ λεγόμενον, ἀφ' ἱερᾶς ἤρχετο· τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἐκεῖ, τὸν ἡγεμόνα 120 ἡμέρας ἥλιον, ἐτόξευεν, ὥσπερ οὐκ αὐτὸς ἀφανεῖ βέλει φρενοβλαβείας 5 τιτρωσκόμενος οὐ μόνον διὰ τὸ ἀδυνάτων ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀνοσιωτάτων ἔργων ἐρᾶν, ὧν καὶ θάτερον μεγάλη τῷ ἐγχειροῦντι δύσκεια ἦν.

121 Γερμανῶν δὲ πολυανθρωποτάτην μοῖραν — ἀμπωτίζει δὲ παρ' αὐτοῖς ἢ θάλαττα — λόγος ἔχει κατὰ τὰς ἐκεῖ καλλιροίας ἐπιδρομάς ὠθημένους μετὰ σπουδῆς, ἐπανατεινομένους γυμνά τὰ εἶψη, θέοντας ὡς 10 122 στίφος πολεμίων τὸ κυματούμενον πέλαγος ὑπαντιάζειν· (οὐδς) ἄξιον μισεῖν μὲν, ὅτι ἐναντία ὄπλα δι' ἀθεότητα κατὰ τῶν ἀδουλώτων τῆς φύσεως αἰρεῖσθαι τολμῶσι μερῶν, χλευάζειν δέ, ὅτι ἀδυνάτοις ἐγχειροῦσιν ὡς δυνατοῖς, νομίζοντες ὡς ζῶον καὶ ὕδωρ κεντεῖσθαι, τιτρώσκεισθαι, κτείνεσθαι δύνασθαι, καὶ πάλιν ἀλγεῖν, δεδιέναι, φόβῳ τῶν 15 ἐπιόντων ἀποδιδράσκειν καὶ ὄσα ψυχῆς πάθη κατὰ τε ἡδονὰς καὶ ἀλγηδόνας ἀναδέχασθαι. (18.) χθὲς | δ' οὐ πρόψην ἄνδρα τινα οἶδα τῶν p. 675 M. ἡγεμονικῶν, ὅς, ἐπειδὴ τὴν προστασίαν καὶ ἐπιμέλειαν εἶχεν Αἰγύπτου, τὰ πάτρια κινεῖν ἡμῶν διανοήθη καὶ διαφερόντως τὸν ἀγιώτατον καὶ φρικωδέστατον περὶ τῆς ἐβδόμης ὑπάρχοντα νόμον καταλύειν καὶ ὑπηρετεῖν 20 ἡνάγκασεν αὐτῷ καὶ τὰ ἄλλα ποιεῖν παρὰ τὸ καθεστὼς ἔθος, νομίζων ἀρχὴν ἔσεσθαι καὶ τῆς περὶ τὰ ἄλλα ἐκδικαιτήσεως καὶ τῆς τῶν ὄλων 124 παραβάσεως, εἰ τὸ ἐπὶ τῇ ἐβδόμῃ πάτριον ἀνελεῖν δυνήθει. καὶ μήθ' οὐδς ἐβιάζετο ὄρῶν εἰκοντας τοῖς ἐπιτάγμασι μήτε τὴν ἄλλην πληθὺν ἡρεμοῦσαν, ἀλλὰ βαρέως καὶ τραχέως φέρουσαν τὸ πρᾶγμα καὶ ὡς ἐπ' 25 ἀνδραποδισμῷ καὶ πορθήσει καὶ κατασκαφῇ πατριδος πενθοῦντάς τε 125 καὶ κατηφοῦντας, ἡξίου λόγῳ διδάσκειν παρανομεῖν, φάσκων· εἰ πολεμίων ἔφοδος αἰφνίδιον γένοιτο ἢ κατακλυσμοῦ φορὰ τοῦ ποταμοῦ ταῖς πλημ-

1 ἐπίγεια conicio

4 τὸν] τὸ conicio

5 οὐκ] εἰ vel καὶ coni. Mang.

8 δὲ A: γε Hoesch. (in mg. A, in ed. γάρ)

ἀμπωτίζειν A

9 ἐπιδρομαῖς

conio. Mang. 11 οὐδς add. Mang.

14 δυνατοῖς Mang.: δυνατὸν A

18 ἐπειδὴ

huc transposui: ante τὰ habet A

19 ἀγιώτατον scripsi: ἀγιωδέστατα A, ἀγιω-

δέστατον Mang.

19. 20 φρικωδέστατον Mang.: φρικωδέστατα A

21 αὐτῷ] ἐν

αὐτῷ Markland

26. 27 πενθοῦντες et κατηφοῦντες A

8 ss. Arist. Eth. Nicom. III 1 p. 1229 b 27: εἰ μηδὲν φοβοῖτο, μήτε σεισμὸν μήτε τὰ κύματα, καθάπερ φασὶ τοὺς Κελτούς. Strabo VII 2,1: οὐκ εὐ δ' οὐδὲ ὁ φήσας ὄπλα ἀρεσθαι πρὸς τὰς πλημμυρίδας τοὺς Κίμβρους . . .

μύραις παραρρήξαντος τὸ χῶμα ἢ ῥιπὴ πυρὸς ἢ κεραυνία φλῆξ ἢ λιμὸς
 ἢ λοιμὸς ἢ σεισμὸς ἢ ὅσα ἄλλα κακὰ χειροποίητα καὶ θεήλατα, μεθ'
 ἡσυχίας πάσης οἴκοι διατρίψετε; ἢ μετὰ τοῦ συνήθους σχήματος προ- 126
 ελεύσεσθε, τὴν μὲν δεξιὰν εἴσω χεῖρα συναγαγόντες, τὴν δὲ ἐτέραν
 5 ὑπὸ τῆς ἀμπεχόνης παρὰ ταῖς λαγόσι πῆξαντες, ἵνα μηδ' ἄκοντές τι
 τῶν εἰς τὸ σωθῆναι παράσχησθε; καὶ καθεδεῖσθε ἐν τοῖς συναγωγίοις 127
 ὑμῶν, τὸν εἰωθότα θάσσον ἀγείροντες καὶ ἀσφαλῶς τὰς ἱεράς βίβλους
 ἀναγινώσκοντες ἂν εἴ τι μὴ τρανὲς εἴη διαπτύσσοντες καὶ τῇ πατρίφ
 φιλοσοφίᾳ διὰ μακρηγορίας ἐνευκαιροῦντές τε καὶ ἐνσχολάζοντες; ἀλλὰ 128
 10 γὰρ ἀποσεισάμενοι πάντα ταῦτα πρὸς τὴν ἑαυτῶν καὶ γονέων καὶ τέκνων
 καὶ τῶν ἄλλων οἰκειοτάτων καὶ φιλάτων σωματίων, εἰ δὲ δεῖ τάληθὲς
 εἰπεῖν, καὶ κτημάτων καὶ χρημάτων, ὡς μηδὲ ταῦτα ἀφανισθεῖη, βοή-
 θειαν ἀποδώσεσθε. καὶ μὴν οὗτος αὐτὸς ἐγὼ τὰ λεχθέντα, ἔφη, πάντα 129
 εἰμί, τυφῶς, πόλεμος, κατακλυσμός, κεραυνός, λιμηρὰ καὶ λοιμώδης
 15 νόσος, ὁ τινάττων καὶ κυκῶν τὰ παγίως ἐστῶτα σεισμός, εἰμαρμένης
 ἀνάγκης οὐκ ὄνομα, ἀλλ' ἐμφανῆς ἐγγὺς ἐστῶσα δύναμις. τί οὖν τὸν 130
 ταῦτα λέγοντα ἢ διανοοῦμενον αὐτὸ μόνον εἶναι φῶμεν; ἀρ' οὐκ ἐκτό-
 πιον; ὑπερκεάνιον μὲν οὖν ἢ μετακόσμιόν τι καινὸν κακόν, εἴ γε τῆ πάντα
 μακαρίφ ὁ πάντα βαρυδαίμων ἑαυτὸν ἐξομοιοῦν ἐτόλμησεν. ὑπερθεῖτ' ἂν οὐ- 131
 p. 676 M. τος ἦλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας βλασφημεῖν. | ὅποτε τι τῶν
 21 ἐλπισθέντων κατὰ τὰς ἐτησίους ὥρας ἢ μὴ συνόλων ἢ μὴ ῥαδίως ἀποβαί-
 νοι, φλογμὸν μὲν θέρους, κρυμὸν δὲ [καὶ] χειμῶνος βαρὺν κατασκήπτοντος,
 ἔαρος δὲ καὶ μετοπώρου, τοῦ μὲν πρὸς εὐκαρπίαν ἐστερωμένου, τοῦ
 δὲ πρὸς νοσημάτων γενέσεις εὐτοκίᾳ χρωμένου; πάντα μὲν οὖν ἀνα- 132
 25 σεῖων κάλων ἀχαλίνου στόματος καὶ κακηγόρου γλώττης, ὥσπερ τὸν
 εἰωθότα δασμὸν οὐκ ἐνεγκόντας τοὺς ἀστέρας αἰτιάσεται, τιμᾶσθαι μο-
 νοῦ καὶ προσκνεῖσθαι δικαῖων ὑπὸ τῶν οὐρανίων τάπειρα καὶ περι-

3 διατρίψεται A 5 ἐκόντες conī. Markland 6 καθεδεῖσθαι (e s. s.) A
 7 ἀγείροντες Mang.: ἐγείροντες A ἀσφαλῶς Mang.: ἀσφαλεῖς A τὰς Mang.:
 τε A 8 διαπτύσσοντες Mang.: διαπτύοντες A 11 δεῖ Hoesch.: δὴ A
 13 ἀποδώσεσθε scripsi: ἀποδώσεται A, ἐπαποδώσεσθε conī. Mang., ἀποδώσεσθε v
 14 λιμηρὰ Hoesch.: λοιμῶρα A 16 τὸν scripsi: ἦν A, ἂν conī. Hoesch., secl.
 Mang. 18 (καὶ) καινὸν conicio 19 ὑπερθεῖτ' ἂν scripsi: ὑπερθ, lac. 1—2 litt.,
 αν A, ὑπερθεν ἔτ' v, ὑπερέθετ' ἂν Hoesch. 20 prius ἢ Hoesch.: εἰ A 22 φλογ-
 μὸν et κρυμὸν alterum in alterius locum transp. Cohn καὶ secl. Mang.
 23 πρὸς Mang.: ἦρος A εὐκαρπίαν Hoesch.: ἀκαρπίαν A 24. 25 ἀνασεῖων
 Mang.: ἀνασειεῖν A 25 καλὸν A κακηγόρου Mang.: κατηγόρου A
 26 ἀστέρας Mang.: δ' ἐτέρας A 27 δικαῖων Richter: δικαίους A, δικαίως conī.
 Mang. οὐρανίων Mang.: οὐρανῶν A

- τότερον ἑαυτόν, ὅσῳ καὶ τῶν ἄλλων ἄνθρωπος ὢν διενηνοχέναι ζῶων
 133 ὀκεῖ. (19.) τοιοῦτοι μὲν οἱ κορυφαῖοι τῆς κενῆς ἡμῶν δόξης γράφονται,
 τοὺς δὲ χορευτὰς ἐν μέρει κατ' αὐτοὺς ἴδωμεν. οὗτοι μὲν ἐπιβουλεύ-
 ουσιν ἀεὶ τοῖς ἀσκηταῖς ἀρετῆς· οὐδ' ἔταν ἴδωσι σπουδάζοντας τὸν αὐτῶν
 βίον ἀληθείᾳ ἀδόλῳ φαιδρύνειν καὶ ὡς πρὸς σεληνιακὸν ἢ τὸ ἀφ' ἡλίου 5
 καθαρὸν φέγγος ἀυγάζειν, ἀπατῶντες ἢ βιαζόμενοι κωλύουσιν, εἰς τὸν
 ἀσεβῶν ἀνήλιον χῶρον εἰσελαύνοντες, ὃν ἐπέχουσι νυὲ βαθεῖα καὶ σκότος
 ἀτελεύτητον καὶ εἰδῶλων καὶ φασμάτων καὶ ὄνειράτων ἔθνη μυρία,
 134 κάκεῖ καταδύσαντες προσκυνεῖν ὡς δεσπότης ἀναγκάζουσι. τὸν μὲν γὰρ
 φρονήσεως ἀσκητὴν ὑπολαμβάνομεν ἡλίον, ἐπειδήπερ ὁ μὲν τοῖς σώ- 10
 μασιν, ὁ δὲ τοῖς κατὰ ψυχὴν πράγμασιν ἐμπαρῆχει φῶς, τὴν δὲ παι-
 δεῖαν, ἣ κέχρηται, σελήνην — ἐν νυκτὶ γὰρ ἡ ἑκατέρως εἰλικρινεστάτη
 καὶ ὠφελιμωτάτη χρῆσις ἐστίν —, ἀδελφοὺς δὲ τοὺς παιδεῖας καὶ
 ἀσκητικῆς ψυχῆς (ὡς) ἂν ἐγγόνους ἀστείους λόγους, οὐδ' πάντας ὄρθην
 ἀτραπὸν εὐθύνοντας τοῦ βίου παλαίσμασι πολυτρόποις καὶ πολυμηχανοῖς 15
 ἀυχενίζοντας ἐκτραχηλίζειν καὶ καταρράττειν ὑποσκαλίζοντας οἱ μὴδὲν
 135 ὑγιᾶς μῆτε λέγειν μῆτε φρονεῖν ἐγνωκότες ἀξιοῦσι. διὸ καὶ ἐπιτιμᾶ τῶν
 τοιοῦτων τιθασῶς ὁ πατήρ, οὐκ Ἰακώβ, ἀλλ' ὁ καὶ τούτου πρεσβύτερος
 ὄρθος λόγος φάσκων· „τί τὸ ἐνύπνιον τοῦτο ἐνυπνιασθήης“ (Gen. 37, 10);
 136 ἀλλ' οὐκ ἐνύπνιον εἶδες; ἢ ὑπέλαβες, ὅτι τὰ φύσει ἐλεύθερα ἀνθρω- 20
 πείων ἀνάγκη δοῦλα ἔσται καὶ ὑπήκοα τὰ ἄρχοντα καί, τὸ ἔτι παρα-
 δοξότερον, οὐκ ἄλλων ὑπήκοα ἀλλὰ τῶν ἀρχομένων, οὐδ' ἐτέρων
 δοῦλα ἀλλὰ τῶν δουλευόντων; εἰ μὴ ἄρα κράτει θεοῦ τοῦ μόνου
 πάντα δυνατοῦ, ᾧ καὶ τὰ ἀκίνητα κινεῖν καὶ τὰ φοροῦμενα θέμις ἰδρύ-
 137 σασθαι, μεταβολὴ τῶν καθεστῶτων γένοιτο πρὸς τάναντία. | ἐπεὶ τίνα p. 677 M.
 ἔξει λόγον τὸ ὀργίζεσθαι καὶ ἐπιτιμᾶν τῶν τὴν καθ' ὕπνον φαντασίαν 26
 ἰδόντι; μὴ γὰρ ἐκὼν εἶδον αὐτήν; ἐρεῖ, τί μοι τὰ τῶν ἐκ προνοίας
 ἡδικοχότων ἐπάγεις ἐγκλήματα; τὸ προσπεσὸν ἔξωθεν καὶ πληξάν μου

2 καινῆς A γραφέσθων conicio (cf. e. gr. § 205) 3 κατ' αὐτοὺς scripsi:
 καθ' αὐτοὺς A 4 τοῖς Hoesch.: τῆς A αὐτῶν conicio 6 ἀπατῶν-
 τες Mang.: ἀπαντῶντες A 7 καὶ om. v 8 ἔθνη Hoesch.: ἔθνη A,
 εἰθῆ coni. Mang. 9 καταδύσαντας coni. Mang. δεσπότης (ἑαυτοῦς) conicio
 10 ἡλίου] ἡ, tum lacuna A ὁ Mang.: lacuna in A, οἱ Hoesch. 12 ἡ]
 ἡ A 14 ὡς add. Mang. 16 ὑποσκαλίζοντας A 18 τιθασῶς scripsi:
 τιθάσω A, ἀτιθάσω v οὐχ A 19 τοῦτο (δ) conicio, cf. § 111
 20 ἀλλ' ἀρ' coni. Hoesch., ἄρα coni. Mang. 20. 21 ἀνθρώπων coni. Mang.
 23 κράτει Mang.: κρατεῖν A, τῶν κράτει in appendice coni. Mang. 26 ὀργίζεσθαι
 Cotelerius: ὀρίζεσθαι A 28 ἐπάγεις A

τὴν διάνοιαν αἰφνίδιον ἄκοντος διηγησάμην. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔστι περὶ 138
 ὄνειρατος ὁ παρῶν λόγος, ἀλλὰ περὶ πραγμάτων ἑοικότων ἐνυπνίσις· ἂ
 τοῖς μὴ λίαν κεκαθαυμένοις μεγάλα καὶ λαμπρὰ καὶ περιμάχητα εἶναι
 δοκεῖ, μικρὰ ὄντα καὶ ἀμυδρὰ καὶ χλεύης ἐπάξια παρ' ἀδεκάστοις ἀλη-
 5 θείας βραβευταῖς.

(20.) Ἄρ' οὖν, φησίν, ἐλεύσομαι μὲν (ὁ) ὀρθὸς λόγος, ἐγώ, 139
 ἀφίξεται δὲ καὶ ἡ τοῦ φιλομαθοῦς θιάσου [ψυχῆ] μήτηρ ὁμοῦ καὶ
 τροφός, ἀρετῶσα παιδεία, συντενοῦσι δὲ καὶ οἱ ἀμφοτέρων ἡμῶν ἔγγονοι
 καὶ στάντες ἀντικρὺς οὕτω κατὰ στοιχὸν ἐν κόσμῳ τὰς χεῖρας ἐξάραντες
 10 προσευξόμεθα τῷφον πρότερον ἀφέντες; εἶτα καταβαλόντες ἑαυτοὺς 140
 εἰς τὸ ἔδαφος ποτιᾶσθαι καὶ προσκυνεῖν ἐπιχειρήσωμεν; ἀλλὰ μὴ ἐπι-
 λάμψαι ποτὲ τούτοις γινομένοις ἥλιος, ἐπεὶ βαθὺ μὲν σκότος κακοῖς,
 τηλαυγὲς δὲ φῶς ἀγαθοῖς ἐφαρμόζει. τί δ' ἂν γένοιτο μείζον κακὸν
 ἢ τὸν πλαστὸν καὶ φένακα τῷφον ἀντὶ τῆς ἀπλάστου καὶ ἀψευδοῦς
 15 ἀτυφίας ἐπαινεῖσθαι τε καὶ θαυμάζεσθαι; παγκάλως δὲ προσδιέσταλται 141
 τὸ „διετήρησεν ὁ πατήρ τὸ ῥῆμα“ (Gen. 37, 11). ψυχῆς γὰρ οὐ νεω-
 τέρας οὐδὲ ἀγόνου καὶ ἐστερωμένης, ἀλλὰ τῷ ὄντι πρεσβυτέρας καὶ
 γεννᾶν ἐπισταμένης ἔργον ἐστὶ συζῆν εὐλαβεῖα καὶ μηδενὸς καταφρονεῖν
 τὸ παράπαν, ἀλλὰ τὸ ἀδραστον καὶ ἀνίκητον τοῦ θεοῦ κράτος κατεπτη-
 20 χέναι καὶ περιθρεῖν ἐν κύκλῳ, τί ἄρα ἀποβήσεται τὸ τέλος αὐτῆ.
 διὰ τοῦτο καὶ τὴν Μωυσέως ἀδελφὴν — ἐλπίς δὲ παρ' ἡμῶν τοῖς 142
 ἀλληγορικοῖς ὀνομάζεται — φασὶν ἀποσκοπεῖν μακρόθεν (Exod. 2, 4)
 οἱ χρησιμοί, πρὸς τὸ τοῦ βίου δῆπου τέλος ἐμβλέπουσαν, ἵνα αἴσιον
 ἀπαντήσῃ, τοῦ τελεσφόρου καταπέμψαντος αὐτὸ ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ.
 25 πολλοὶ γὰρ πολλαῖς ἅπλωτα πελάγη διαβαλόντες καὶ μακρὸν πλοῦν 143
 οὐρίοις πνεύμασιν ἀκίνδουσι παραπεμφθέντες ἐν αὐτοῖς λιμέσιν ἐξαίφνης
 ἐναυάγησαν, μέλλοντες ἤδη προσορμίζεσθαι. μυρίοι δὲ καὶ βαρεῖς καὶ 144
 πολυετεῖς πολέμους ἀνὰ κράτος ἐλόντες καὶ ἄτρωτοι διατελέσαντες, ὡς

4 παρ' ἀδεκάστοις Mang.: παρὰ δὲ ἐκάστοις A 6 ὁ addidi ὀρθὸς Hoesch.:
 ὀρθῶς A 7 τοῦ] τῆς Mang. θιάσου secl. Mang. ψυχῆ seclusi,
 ψυχῆς con. Mang. 8 συντενοῦσι Mang.: συντείνουσι A 9 κατὰ στοιχὸν scripsi:
 κατὰστιχον A κατὰ στίχον v 10 προσευξόμεθα Mang. (τὸν) τῷφον conicio
 ὑφέντες con. Mang. 11 ἐπιχειρήσωμεν Mang. 12 ἐπὶ A 13 φῶς Hoesch.:
 φωτός A 14 πλάστην con. Mang. 15 προσδιέσταλται Mang.: προδιέσταλται A
 19 ἀδιάδραστον con. Mang. 21 Μωϋσέος A 22 ἀποσκοπεῖν vel κατα-
 σκοπεύειν (v. Exod. 2,4) Cohn: ἀποσκοπεύειν A 24 αὐτὸ Mang.: αὐτῷ A
 25 ἅπλωτα πελάγη Mang.: πλωτὰ μεγάλα A 25 διαβαλόντες Mang.: διαλαβόντες A
 27 μυρῖοι Mang.: μυρῖους A

μηδ' ἐπιφάνειαν ἄκραν νυχθῆναι, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ | πανηγύρεως κοινο- p. 678 M.
 δήμου καὶ δημοτελοῦς ἑορτῆς τελεῖν * * * ὀλοκλήροις καὶ παντελέσι,
 μεθ' ἱλαρᾶς ἐπιστρέψαντες εὐθυμίας ἐν ταῖς ἰδίαις ὑφ' ὧν ἤμιστ' ἐχρῆν
 ἐπεβουλεύθησαν οἰκίαις, τὸ λεγόμενον τοῦτο, „βόες ἐπὶ φάτνη“ σφα-
 145 γέντες. (21.) ὥσπερ δὴ ταῦτα ἀπροσδόκητοι καὶ ἀτέκμαρτοι συντυχαίαι 5
 κατασκήπτειν φιλοῦσιν, οὕτω καὶ τὰς περὶ ψυχῆν δυνάμεις ἀντωθοῦσι
 πρὸς τάναντία καὶ ἀντιμετακλίνουσιν, ἦν οἰαί τε ὦσι, καὶ ἀνατρέψαι
 βιάζονται. τίς γὰρ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου παρελθὼν ἄπτωτος ἔμεινε;
 146 τίς δ' οὐχ ὑπεσκελίσθη; εὐδαίμων δ' ὁ μὴ πολλάκις. τίς δ' οὐκ ἐφή-
 δρευεν ἢ τύχη, διαπνέουσα καὶ συλληγομένη ῥώμην, ἵνα συμπλακείσα 10
 147 εὐθὺς ἐξαρπάσῃ, πρὶν φθάσαι τὸν ἀντίπαλον κόνισασθαι; οὐκ ἤδη τινὰς
 ἴσμεν ἐκ παίδων εἰς γῆρας ἀφιγμένους, οἱ μηδεμιᾶς ἐπήσθοντο ταραχῆς
 εἴτε δι' εὐμοιρίαν φύσεως εἴτε διὰ τὴν τῶν τρεφόντων καὶ παιδευόντων
 ἐπιμέλειαν εἴτε καὶ ἀμφοτέρα, βαθείας δ' εἰρήνης ἀναπλησθέντας τῆς
 (ἐν) ἑαυτοῖς, ἣ πρὸς ἀλήθειάν ἐστιν εἰρήνη, τῆς κατὰ τὰς πόλεις ἀρχέ- 15
 τυπον, καὶ διὰ τοῦτ' εὐδαίμονας νομισθέντας, ὅτι τὸν ὑπὸ τῶν παθῶν
 ἀναρριπιζόμενον ἐμφύλιον πόλεμον, ἀργαλεώτατον ὄντα πολέμων, οὐδ'
 ὄναρ ἐπήσθοντο, εἴτ' ἐν αὐταῖς τοῦ βίου ταῖς δυσμαῖς ἐξοκειλαντάς τε
 καὶ ναυαγήσαντας ἢ περὶ γλῶτταν ἄθυρον ἢ περὶ γαστέρα ἄπληστον ἢ
 148 περὶ τὴν τῶν ὑπογαστρίων ἀκράτορα λεγεῖαν; οἱ μὲν γὰρ τὸν μειρα- 20
 κιῶδη τῶν ἀσώτων, ἀτιμον, ἀποκῆρυκτον, αἰσχροὺς βίον ἐζήλωσαν „ἐπὶ
 γῆρας οὐδῶ“, οἱ δὲ τὸν πανοῦργον καὶ συκοφάντην καὶ ῥαδιουργόν,
 ἀπαρχόμενοι φιλοπραγμοσύνης, ὅτε εἰκὸς ἦν ἤδη καὶ παλαιὰν οὖσαν

1 νυχθῆναι Mang.: μιχθῆναι A 1. 2 καινοδήμου A 2 δημοτελεῖς v ἑορτῆς
 Mang.: ἑορτᾶς A τελεῖν, tum lacuna 10 litt. A: ἐπανελθεῖν (ἐξελθεῖν Cohn) τοῖς
 σώμασιν conicio, μέλεσιν add. vel ὀλοκλήροι καὶ παντελεῖς conii. Mang. 4 οἰκεί-
 αῖς A φάτνη Mang.: φάτνης A 5 δὲ Mang. 6 κατασκήπτειν Mang.:
 κατασκάπτειν A 7 ἦν Unna, Über den Gebrauch der Absichtssätze bei Philo p. 35:
 ἴν' A οἰοί τε A 9 ὑπεσκελίσθη Flor. Laur.: ὑποσκελισθεῖς A 9. 10 ἐφή-
 δρευεν conii. Mang. 11 φθάσει A οὐκ ἤδη Hoesch.: οὐκ εἰ δὴ A, οὐχὶ δὴ
 Mang. 12 ἐπήσθοντο Mang.: ἐπαίθοντο A, ἐπειρώοντο conii. Hoesch. 13 εὐμοιρίαν
 Mang.: εὐμάριαν A 14 καὶ A: καὶ δι' v 14. 15 τῆς ἐν Mang.: τὴν A
 15 αὐτοῖς Mang. 15. 16 ἀρχέτυπον Hoesch.: ἀρχετύπων A 16 εὐδαιμονίας A
 εὐδαιμονισθέντας conii. Mang. 16. 17 accusativi pro genetivis offendunt
 16 ὑπὸ scripsi: ἀπὸ A 18. 19 ἐξοκειλαντάς τε ναυαγήσαντας Hoesch.: ἐξοκειλαντες
 (sic) et ναυαγήσαντες A 19. 20 ter παρά conii. Mang.

4 Hom. Od. δ 535.

8. 9 Flor. Laur. No. 17: τίς εἰς—πολλάκις.

19 cf.

Theogn. 421 et ἀθυρόγλωττος apud Eur. Or. 903.

21. 22 Hom. Il. X 60 al.

καταλῦσαι. διὸ χρῆ τὸν θεὸν ποτινῶσθαι καὶ λιπαρῶς ἵκετεύειν, ὅπως 149
τὸ ἐπικτήριον ἡμῶν γένος μὴ παρέλθῃ, κελεύσῃ δὲ διαιωνίζειν αὐτοῦ
τὸν σωτήριον ἔλεον· χαλεπὸν γὰρ εἰρήνης ἀκράτου γευσαμένους κωλυ-
θῆναι κορεσθῆναι. (22.) ἀλλὰ φέρε, δίψης κουφότερόν ἐστι κακὸν ὁ 150
5 λιμὸς οὗτος, ἔρωτα καὶ πόθον ἔχων παρηγοροῦντας. ὅταν δὲ ἀφ' ἐτέ-
ρας πηγῆς, ἧς θολερὸν καὶ νοσερὸν τὸ νᾶμα, διὰ τὸν <τοῦ> πιεῖν ἕμερον
ἐμπορεῖσθαι δέῃ, τότε ἀνάγκη γλυκυπέκρου πληρουμένους ἴδωνῆς ἐν
ἀβιώτῃ βίῃ διαζῆν, τοῖς βλαβεροῖς ὡς ὠφελίμοις ἐπιτρέχοντας ἀγνοία
τοῦ συμφέροντος. ἡ δὲ τῶν κακῶν ἀνιανοτάτη φορὰ γίνεται τούτων, 151
10 ἐπειδὴν αἱ ἄλλοι δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἐπιθέμεναι ταῖς τοῦ λογισμοῦ
p. 679 M. κρατήσωσιν. ἕως μὲν γὰρ ἡ βουκόλια | βουκόλοις ἢ ποιμέσι ποίμνια ἢ 152
αἰπόλοις αἰπόλια πειθαρχεῖ, τὰ περὶ τὰς ἀγέλας κατορθοῦται· ἐπειδὴν δὲ
ἀσθενέστεροι τῶν θρεμμάτων οἱ ἐπιστατοῦντες ἀγελάρχει γίνονται,
πλημμελεῖται τὰ πάντα καὶ συμβαίνει ἀταξία μὲν ἐκ τάξεως, ἀκοσμία δ'
15 ἐξ εὐκοσμίας, ταραχὴ δ' ἐξ εὐσταθείας καὶ σύγχυσις ἐκ διακρίσεως, ἅτε
μηδεμίᾳς ἔτι νομίμου καθεστῶσης ἐπιστασίας· εἰ γὰρ ἦν, ἤδη καθή-
ρητο. τί οὖν; οὐκ οἴομεθα καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς θρεμμάτων μὲν ἀγέλην 153
εἶναι, παρόσον ἀποτέμνεται ψυχῆς τὸ ἄλογον στίφος, ἀγελάρχην δὲ τὸν
ἡγεμόνα νοῦν; ἀλλ' ἕως μὲν ἔρωταί τε καὶ ἱκανὸς ἀγελαρχεῖν ἐστίν,
20 ἐνδίκως ἅπαντα καὶ συμφερόντως ἐπιτελεῖται. ὅταν δὲ ἀσθενεία τις 154
ἐπιγένηται τῷ βασιλεῖ, συγκάμνειν ἀνάγκη καὶ τὸ ὑπήκοον· καὶ ὅτε
μάλιστα ἡλευθερωσθαι δοκεῖ, τότε μάλιστα γίνεται ἐτοιμώτατον ἄθλον
κείμενον τοῖς βουλομένοις αὐτὸ μόνον κινίσασθαι. πέφυκε γὰρ ἀναρχία
μὲν ἐπίβουλον, ἀρχὴ δ' εἶναι σωτήριον, καὶ μάλισθ' ἡ νόμος καὶ δίκη
25 τετίμηται· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ σὺν λόγῳ.
(32.) Τὰ μὲν δὴ τῆς κενῆς δόξης ὀνειράτα ὧδε ἠκριβώσθω· 155
τὰ δὲ τῆς γαστριμαργίας εἶδη πόσις τε καὶ βρῶσις, ἀλλὰ τῇ μὲν οὐ
ποικίλων, τῇ δὲ μυρίων ὄσων ἡδυσμάτων καὶ παραρτυμάτων χρεῖα.
ταῦτα μέντοι δυσὶ φροντισταῖς ἐπανατίθεται, τὰ μὲν τῆς περιέργου πό-
30 σεως ἀρχαιονοχόφ, τὰ δὲ τῆς ἀναγκαιοτέρας ἐδωδῆς ἀρχισιτοποιῆ.

2 κελεύσει A συνδιαιωνίζειν αὐτῷ conl. Mang. 6 τοῦ add. Mang.
7 πληρουμένους Mang.: πληρουμένης A 9 ἀνιανοτάτη A 13 γίνονται v
15 σύγχυσις e codice Coll. S. Trin. Mang.: συγχύσεις A 16. 17 καθήρηται
conicio 18 (λόγον) ἐκτέμνεται conicio 19 ἱκανῶς A 20 ἅπαντα
Mang.: ἔχοντα A 23. 24 ἀναρχ(α) et ἀρχῆ scripsi: ἀναρχ(α)ν et ἀρχῆν A
25 αὕτη scripsi; αὐτή A 27 τῇ Mang.: τῆς A 28 ποικίλων Mang.:
ποικίλα A τῇ Mang.: τῆς A 29 φαντασταῖς conl. Mang.
30 ἀναγκαιοτέρας scripsi: ἀνηροτέρας A

- 156 σφόδρα δ' ἐξητασμένως μιᾷ νυκτι φαντασιούμενοι τοὺς ὄνειρους εἰσά-
γονται· πρὸς γὰρ τὴν αὐτὴν χρεῖαν σπεύδουσιν ἀμφοτέρω, τροφὴν οὐχ
ἀπλῆν, ἀλλὰ τὴν μεθ' ἡδονῆς καὶ τέρψεως εὐτρεπιζόμενοι. καὶ ἐκά-
157 τερος μὲν περὶ τροφῆς ἡμισυ πονεῖται, ἀμφοτέροι δὲ περὶ πᾶσαν. ἔστι
δὲ καὶ θάτερον μέρος ὀλκὸν θατέρου· καὶ γὰρ οἱ φαγόντες εὐθὺς ὀρέ- 5
γονται ποτοῦ καὶ αὐτίκα ἐδωδῆς οἱ πιόντες· ὥστε οὐχ ἦκιστα καὶ διὰ
158 τοῦτο χρόνον τὸν αὐτὸν τῆς φαντασίας ἀμφοτέροις ἀναγεγράφθαι. ὁ
μὲν οὖν ἀρχιαινοχόος οἰνοφυλίαν, ὁ δὲ ἀρχισιτοποιὸς λαιμαργίαν ἔλαχε.
φαντασιούται δὲ ἑκάτερος τὰ οἰκεία, ὁ μὲν οἶνον καὶ τὸ γεννητικὸν
οἴνου φυτόν, ἄμπελον, ὁ δ' ἐπὶ κανῶν διακειμένους ἐκκεκαθαμένους 10
159 ἄρτους καὶ κληρονομήματα ἑαυτὸν (Gen. 40, 16. 17). ἀρμόττον δὲ ἂν
εἶη πρότερον τὸ πρότερον ἐξετάζειν ὄναρ, ἔστι δὲ τοῖονδε· „ἐν τῷ
ὑπνω μου ἦν ἄμπελος ἐναντίον μου· ἐν δὲ τῇ ἀμπέλῳ τρεῖς πυθμῆνες
καὶ αὐτὴ θάλλουσα ἀνενηνοχούα βλαστούς· πέπειροι βότρυες σταφυλῆς.
καὶ τὸ ποτήριον Παραῶ ἐν τῇ χειρὶ μου· | καὶ ἔλαβον τὴν σταφυλὴν p. 680 M.
καὶ ἐξέθλιψα αὐτὴν εἰς τὸ ποτήριον, καὶ ἔδωκα τὸ ποτήριον εἰς τὰς 16
160 χεῖρας Παραῶ“ (Gen. 40, 9—11). θαυμασίως γε προανεφθέγετο καὶ
ἀψευδῶς ἔχει τὸ „ἐν τῷ ὑπνω μου.“ τῷ γὰρ ὄντι ὁ μὴ τὴν δι'
οἴνου μέθην μᾶλλον ἢ τὴν δι' ἀφροσύνης ἐπιτηδεύων, ὀρθότητι καὶ
ἐγρηγόρσει δυσχεραίνων, ὥσπερ οἱ κοιμώμενοι καταβέβληται καὶ παρεῖται 20
καὶ καταμέμυκε τὰ τῆς ψυχῆς ὄμματα, οὐδὲν οὐθ' ὄραν οὐτ' ἀκούειν
161 τῶν θεῶν καὶ ἀκοῆς ἀξίων οἶός τε ὦν· ἠττημένους δὲ τυφλὴν καὶ ἀχει-
ραγώγητον, οὐχ ὁδόν, ἀλλ' ἀνοδίαν τοῦ βίου διεξέρχεται, βᾶτοις καὶ
τριβόλοις περιπειρόμενος, ἔστι δ' ὅτε καὶ κατὰ κρημνῶν κυλιόμενος καὶ
ἄλλοις ἐπιφερόμενος, ὡς ἐκείνους τε καὶ ἑαυτὸν οἰκτρῶς διαφθεῖρειν. 25
162 ὁ δὲ βαθὺς καὶ διωλύγιος ὕπνος, ὃ πᾶς κατέχεται φαῦλος, τὰς μὲν
ἀληθεῖς καταλήψεις ἀφαιρεῖται, ψευδῶν δὲ εἰδῶλων καὶ ἀβεβαίων φαν-
τασμάτων ἀναπλήρησι τὴν διάνοιαν, τὰ ὑπαίτια (ὡς) ἐπαινετὰ ἀνα-
πειθῶν ἀποδέχεται. καὶ γὰρ νυκτὶ λύπην ὡς χαρὰν ὄνειροπολεῖ καὶ
οὐκ αἰσθάνεται, ὅτι τὸ ἀφροσύνης καὶ τοῦ παραπαῖεν * * * φυτόν, 30
163 ἄμπελον, ὀρᾶ. „ἦν“ γάρ φησιν „ἄμπελος ἐναντίον μου“ (Gen. 40, 9),

10 κανῶν Mang.: κανὸν A, κανοῦ Hoesch.

18 ἔχει fort. del. vel lin. 17 γε (β) scrib. μὴ secl. Hoesch.

σωφροσύνης A ὀρθότητι conl. Mang.

22 δὲ (ὑπνου) conicio vel πεπρωμένος δὲ Hoesch.

30 lacuna 9—10 litt. A, αἴτιον vel γεννητικὸν suppl. Mang., fort. παραίτιον suppl. (v. De plant. § 27)

14 post βλαστούς add. καὶ Hoesch.

τὸ Hoesch.: τῷ A prius τῷ per

19 δι' ἀφροσύνης Hoesch.: διὰ

20 παρῖται conl. Mang.

24 περιπρωμένος A 28 ὡς add.

τὸ ποθοῦμενον τῷ ποθοῦντι, κακία κακῶ· ἦν καθ' ἑαυτῶν λεληθῆμεν οἱ ἀνόητοι γεωργοῦντες, ἧς τὸν καρπὸν ἐσθίόμεν τε καὶ πίνομεν εἰς ἑκάτερον. τροφῆς κατατάττοντες εἶδος, ἧς ὡς ἔοικεν οὐκ ἐφ' ἡμισείᾳ τῇ βλάβῃ ἀλλ' ἀρτίῳ καὶ ὀλοκλήρῳ καὶ παντελεῖ μεταποιούμεθα.

- 5 (24.) Προσῆκει δὲ μὴ ἀγνοεῖν, ὅτι τὸ ἀμπέλιον μέθυσμα τοὺς 164
 χρησομένους ἅπαντας οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ πολλαῖς ἐναντίως διατίθησιν,
 ὡς τοὺς μὲν ἀμείνους, τοὺς δὲ χεῖρους ἑαυτῶν ἐξετάζεσθαι. τῶν μὲν 165
 γὰρ τὸ σύννου καὶ σκυθρωπὸν ἐπανῆκε καὶ τὰς φροντίδας ἐχάλασεν
 ὀργὰς τε καὶ λύπας ἐπράυνε τὰ τε ἦθη πρὸς τὸ ἐπιεικὲς ἐπαιδαγωγῆσε καὶ
 10 τὰς ψυχὰς ἑαυταῖς ἴλεως ἐποίησε· τῶν δὲ ἔμπαλιν τοὺς θυμοὺς ἐπή-
 λειψε καὶ τὰς ὀδύνας ἐπέσφιγξε καὶ τοὺς ἔρωτας ἐκίνησε καὶ τὰς ἀγροι-
 κίας ἀνήγειρεν, ἄκλειστον στόμα καὶ γλῶτταν ἀχαλίνωτον καὶ αἰσθήσεις
 ἀθύρους καὶ λευυτηκότα πάθη ἀξήγησιμῶν καὶ ἐπτοημένων πρὸς
 πάντα νοῦν ἀποτελοῦν· ὡς δοκεῖν τὴν μὲν τῶν προτέρων κατάστασιν 166
 15 ἢ τῇ κατὰ τὸν ἀέρα νημέφαι αἰθρία ἢ τῇ κατὰ θάλατταν ἀκίμοι
 γαλήνη ἢ τῇ κατὰ τὰς πόλεις εἰρηνικωτάτῃ εὐσταθείᾳ εἰκέναι, τὴν δὲ
 τῶν ὑστέρων ἢ βιαίῳ καὶ συντόνῳ πνεύματι ἢ χειμαίνοντι καὶ κυμα-
 τουμένῳ πελάγει ἢ στάσει, ἀσπόνδου καὶ ἀκηρύχτου πολέμου δυσωνυ-
 p. 681 M. μωτέρᾳ ταραχῇ. δυεῖν γούν | συμποσίων τὸ μὲν πέπλησται γέλωτος, παι- 167
 20 διᾶς, ἐπαγγελλομένων, ἀγαθὰ ἐπιζόντων, χαριζομένων, εὐθυμίας, εὐφη-
 μίας, ἰλαρότητος, εὐφροσύνης, ἀδείας· τὸ δὲ συννοίας, κατηφείας, προσκρουσ- 168
 μάτων, λυιδוריῶν, τραυμάτων, βριμουμένων, ὑποβλεπομένων, ὑλαχτούν-
 των, ἀγγόντων, καταπαγκρατιαζόντων, ἀκρωτηριαζόντων ὦτα καὶ ῥίνας
 καὶ ἄπερ ἂν τύχῃ τοῦ σώματος (μέρη καὶ μέλη), τὴν [τοῦ] παντὸς τοῦ
 25 βίου μέθην καὶ παροινοῖαν ἐν ἀνιέρῳ ἀγῶνι μετὰ αἰσχροουργίας τῆς πάσης
 ἐπιδεικνυμένων. (25.) ἀκόλουθον οὖν (ἂν) εἶη λογίζεσθαι, ὅτι καὶ 169
 ἄμπελος δυεῖν σύμβολον πραγμάτων ἐστίν, ἀνοίας τε καὶ εὐφροσύνης.
 ἑκάτερον δέ, καίτοι μνησόμενον ἐκ πολλῶν, ἵνα μὴ μακρηγορῶμεν, δι'

1 τοῦ ποθοῦντος conicio	κακοῦ conicio	3 ἧς scripsi: ἦν A
οὐκ ἐφ' ἡμισείᾳ Hoesch.: οἱ ἐφημησεῖας A	4 τῇ βλάβῃ scripsi: τῆς βλάβης A	
ἀρτίῳ καὶ ὀλοκλήρῳ καὶ παντελεῖ scripsi: ἀρτίου καὶ ὀλοκλήρου καὶ παντελεῶς (παντελοῦς Mang.) A	5 ἀμπέλινον conicio	6 χρησαμένους conicio
Hoesch.: ὀδύνας A, ἴδονάς coni. Mang.	11 12 ἀγερωχίας coni. Mang.	
13 πρὸς] περι coni. Mang.	14 νοῦν Mang.: οὖν A	18. 19 δυσωνυμωτέρᾳ
(hoc iam Mang.) ταραχῇ scripsi: δυσωνύμω ταραχῇ A	19 δυοῖν v	πέπλησθαι A
19. 20 παιδείας Mang.: παιδείας A	20 ἐπαγγελλομένων coni. Mang.	χαριεντιζομένων
Mang.	24 lacuna 10—12 litt. A, μέρη καὶ μέλη supplevi	τοῦ seclusi
26 ἂν addidi	καὶ Hoesch.: κἂν A, καὶ ἡ coni. Mang.	27 δυοῖν v
συννοίας coni. Mang.	28 καίτοι Mang.: καὶ τὸ A	

- 170 ὀλίγων ἐπιδειξόμεν. ἤνικα ἡμᾶς διὰ τῆς τῶν παθῶν καὶ ἀδικημάτων ἐρήμης ὁδοῦ, φιλοσοφίας, ἀγαθῶν καὶ ὡσπερ ἔμπορος ἀναβιβάσας τὸν ὀρθὸν λόγον ἔστησεν ἐπὶ σκοπῆς καὶ ἐκέλευε περιαιθεῖν τὴν ἅπασαν ἀρετῆς χώραν, εἴτε εὐγίαιος καὶ βαθεῖα καὶ χλοηφόρος καὶ καρποτόκος ἐστὶ καὶ ἀγαθὴ μὲν καὶ τὰ σπειρόμενα μαθήματα συναυξῆσαι, ἀγαθὴ δὲ τὰ φυτευσόμενα καὶ δενδρούμενα δόγματα στελεχῶσαι, εἴτε καὶ τοῦναντίον, καὶ περὶ τῶν ὡσανεὶ πόλεων πράξεων, εἰ (εὐερκέσταται) καὶ ὀχυρώταται ἢ γυμναὶ καὶ ἀπημφιασμένοι οἷα κύκλων τὸ βέβαιον, καὶ περὶ οἰκητόρων, εἰ πρὸς τε πλῆθος καὶ πρὸς ἀλκὴν ἐπιδεδωκάσιν ἢ δι' 5
- 171 ἀσθένειαν ὀλιγανδροῦσιν ἢ δι' ὀλιγανδρίαν ἀσθενοῦσιν, τότε οὐ δυναθῆντες ὄλον τὸ σοφίας στέλεχος βαστάσαι κληματῖδα μίαν καὶ βότρυον σταφυλῆς τεμόντες ἤραμεν χαρᾶς σαφέστατον δεῖγμα, κουφότατον ἄχθος, βλάστημα καὶ καρπὸν ὁμοῦ καλοκἀγαθίας ἐπιδειξόμενοι τοῖς διάνοιαν ὀξυδροκοῦσι τὴν εὐκληματοῦσαν καὶ βοτρυηφόρον ἄμπελον (cf. 10
- 172 Num. 13). (26.) ταύτην, ἧς μοῖραν τινα λαβεῖν ἐδυνήθημεν, εὐσκόπως ἐξομοιοῦσιν εὐφροσύνη. μαρτυρεῖ δὲ μοί τις τῶν παλαι προφητῶν, δς ἐπιθειάσας εἶπεν· „ἀμπελῶν κυρίου παντο- 15
- 173 κράτορος οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ“ (Ies. 5, 7). ὁ μὲν Ἰσραὴλ ἐστὶ νοῦς θεωρητικὸς θεοῦ τε καὶ κόσμου — καὶ γὰρ ἐρμηνεύεται θεῶν ὀρών —, οἶκος δὲ διανοίας ὄλη ψυχῆ. αὕτη δ' ἐστὶν ἀμπελῶν ἱερῶτατος, τὸ 20
- 174 θεῖον βλάστημα καρποφορῶν, ἀρετῆν. οὕτω μέντοι τὸ φρονεῖν εὖ, τὸ εὐφροσύνης ἔτυμον, μέγα καὶ λαμπρόν, ὥστε φησὶ Μωσῆς καὶ θεὸν αὐτῷ μὴ ἀπαξιῶσαι χρῆσθαι, καὶ τότε μάλιστα, ὅποτε τὸ ἀνθρώπων | γένος ἐκτρέπεται μὲν ἀμαρτήματα, ἐπικλῖνοι δὲ καὶ ἐπιστρέφοι πρὸς p. 682 M. δικαιοσύνην, ἐκουσίῳ γνώμῃ φύσεως νόμοις καὶ θεσμοῖς ἐπόμενον. 25

1 ἐπιδειξόμεν conicio 2 ante ἀγαθῶν add. τις Mang. ἔμπορος] ἔφορον con. Mang., εις ὄρος conicio (v. Num. 13,18) 3 σκοπιᾶς con. Mang.
ἐκέλευσε v 5 ἐστὶ Cohn: ἐπεὶ A, pro ἐπεὶ καὶ coniciebam καὶ πῶν (cf. Num. 13,21) prius ἀγαθὴ scripsi: ἀπαθεῖ A, ἀπειθεῖ Hoesch., ἢ βαθεῖα Mang.
alt. καὶ vid. secl. vel ante τὰ φυτευσόμενα transp. ἀγαθὴ A 6 δὲ] τὰ δὲ Mang.
7 εἰ Hoesch.: ἢ A lacuna 10—12 litt. A, εὐερκέσταται supplevi 8 ὀχυρώ-
ταται A γυμνά Hoesch. ἀπημφιασμένοι Mang.: ἀπημφιασμένα A
οἷα κύκλων A: κύκλων (secl. οἷα) Mang., οἷα (τειχῶν) κύκλον conicio 12 τεμόν-
τες scripsi: γέμοντες A, κόπτοντες v ἤραμεν Mang.: ἤραν μετὰ A 13 δι'
ἀνοίαν A 15 ταύτην Mang.: ταύτης A ἠδυνήθημεν v, δυναθείημεν con.
Mang. 16 εὐσκόπως Cotelerius: εὐσκόποις A 20 αὕτη scripsi: αὐτῇ
A, αὐτῇ v 22 ἔτυμον Cotelerius: ἔτοιμον A, ἐφόδιον con. Mang. φησὶ
Hoesch.: φησὶ A Μωσῆς A 24 ἀμαρτήματα scripsi: ἀμαρτημάτων A
ἐπιστρέφοι scripsi: ἐπιτρέποι A, ἐπυρέποι con. Mang.

„ἐπιστρέψει“ γάρ φησι „κύριος ὁ θεός σου εὐφρανθῆναι ἐπὶ σέ εἰς 175
ἀγαθὰ, καθότι ἠὲ φράνθη ἐπὶ τοῖς πατράσι σου, ἐὰν εἰσακούσῃς τῆς
φωνῆς αὐτοῦ, φυλάσσειν πάσας τὰς ἐντολάς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰς
κρίσεις τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου“ (Deut. 30,
5 9. 10). τίς ἂν δύναίτο μᾶλλον ἀρετῆς ἤμερον ἢ καλοκαγαθίας ζῆλον 176
ἐμφῦσαι; βούλει, φησίν, ὦ διάνοια, εὐφραίνεσθαι θεόν; εὐφράνθητι
αὐτῇ καὶ ἀνάλωμα μὲν μὴ εἰσενέγκῃς μηδὲν — τίνος γὰρ τῶν σῶν
χρεῖτός ἐστιν; —, ἀλλ’ ἔμπαλιν ὅσα σοι δίδωσιν ἀγαθὰ χαίρουσα δέξαι.
διδοὺς γάρ, ὅταν ἄξιον χάριτος ᾧσιν οἱ λαμβάνοντες, εὐφραίνεται· εἰ 177
10 μὴ νομίζεις, ὅτι οἱ μὲν ὑπαιτίως ζῶντες παραπικραίνειν καὶ παροργίζειν
ἐνδίκως λέγοντ’ ἂν θεόν, οἱ δ’ ἐπαινετῶς οὐχὶ εὐφραίνειν. ἀλλὰ πα- 178
τέρας μὲν καὶ μητέρας, τοὺς θνητοὺς γονεῖς, οὐδὲν οὕτως ὡς τέκνων
εὐφραίνουσιν ἀρεταί, μυρίων ὄσων ἐνδεεῖς ὄντας· τὸν δὲ τῶν ὄλων γεν-
νητὴν καὶ μηδενὸς ἐνδεᾶ τὸ παράπαν οὐχ ἢ καλοκαγαθία τῶν λεγο-
15 μένων; μαθοῦσα οὖν, ὦ διάνοια, ἡλίκον (κακὸν) μὲν ἐστὶν ὀργὴ θεοῦ, 179
ἡλίκον δὲ ἀγαθὸν εὐφροσύνη θεοῦ, μηδὲν μὲν τῶν ὀργῆς ἀξίων ἐπ’
ὀλέθρῳ κίνει τῷ σεαυτῆς, μόνα δὲ δι’ ᾧν εὐφρανεῖς θεὸν ἐπιτήδευε.
ταῦτα δὲ εὐρήσεις οὐ μακρὰς καὶ ἀτριβεῖς διεξιῶν ὁδοὺς ἢ ἅπλωτα 180
πελάγη περαιούμενος ἢ ἐπὶ τοὺς γῆς καὶ θαλάττης ἀπνευστὶ συντείνων
20 ὄρους· οὐ γὰρ πορρωτάτω διψίσεται καὶ τῆς οἴκουμένης ἔξω πεφυγά-
δευται, ἀλλ’, ἣ φησι Μωσῆς (Deut. 30, 12—14), ἐγγὺς οὕτως
τάγαθὸν παρίδρυται σοὶ καὶ συμπέφυκε, τρισὶ τοῖς ἀναγκασιότατοις μέρεσιν
ἤρμοσμένον, καρδίᾳ, στόματι, χερσὶ, τὸ δ’ ἐστὶ διανοίᾳ, λόγῳ, πράττειν,
ἐπειδὴ τὰ καλὰ καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν ἀναγκαῖον, συμπλη-
25 ρούμενον ἔκ τε εὐβουλίας καὶ εὐπραξίας καὶ εὐλογίας.

(27.) Λέγωμεν οὖν τῷ θάτερον εἶδος γαστριμαργίας, πολυποσίαν, 181
ἐπιτηδεύοντι ἀρχινοχοφ· τί κακοπαθεῖς, ὦ ἀνόητε; δοκεῖς μὲν γὰρ τὰ
ἀγωγὰ πρὸς εὐφροσύνην εὐτρεπίζεσθαι, τὸ δ’ ἀληθὲς ἀφροσύνης καὶ
ἀκολασίας ἐξάπτεις φλόγα, πολλὴν αὐτῇ καὶ ἀφθονον ἐπιφέρων ὕλην.

4 τῷ] τῇ v βιβλίῳ scripsi ex LXX: βιβλῶ A 5 τί δ’ ἂν vel τί ἂν (οὖν)
conicio 7 αὐτῇ] ἀρετῇ conii. Mang. ἀνάθημα conii. Mang. 9 εἰ
A: ἢ conii. Hoesch. 10 παροργίζων A 11 λέγοιτ’ A οὐχί] οὐ καὶ conii.
Mang. 13 ἐνδεεῖς Hoesch.: οὐδὲ εἰς A 14 οὐχ ἢ] οὐχὶ conicio
14. 15 γεννωμένων conii. Mang., γενομένων conicio 15 κακὸν add. Mang.
17 κίνει τῷ Mang.: κινείτω A 21 ἢ] ἢ A Μωσῆς A ἐγγὺς οὕτως] ἐγγυ-
τάτω conicio 23 τὸ Hoesch.: τί A 24. 25 συμπληρούμενον
Mang.: συμπληρούμενα A 26 λέγωμεν scripsi: λέγω μὲν A, λέγοιμ’ ἂν conii.
Mang. τῷ Mang.: τὸ A 28 εὐφροσύνην Hoesch.: εὐφροσύνης A

- 182 ἀλλ', ἴσως ἂν εἴποι, μὴ με προπετῶς αἰτιῶ, πρὶν με σκέψασθαι. οἰνο-
 χοεῖν ἐτάχθην, οὐ μὴν δὴ σωφροσύνην καὶ εὐσεβείαν καὶ τὰς ἄλλας
 ἀρετὰς ἐνεσκευασμένῃ, ἀλλ' ἄνδρῳ λαϊμάρῃ καὶ ἀκρατεῖ | καὶ ἀδίκῃ p. 683 M.
 καὶ ἐπὶ ἀσεβείᾳ μέγα φρονοῦντι, δε ἐτόλμησέ ποτε εἰπεῖν· „οὐκ οἶδα
 τὸν κύριον“ (Exod. 5,2)· ὡς εἰκότως ἐγὼ τὰ ἐκείνῃ δι' ἡδονῆς ἐπιτε- 5
- 183 τήδευκα. μὴ θαυμάσης δέ, ὅτι τοῖς ἐναντίοις ὁ θεὸς καὶ ὁ ἀντίθεος
 νοῦς εὐφραίνεται, Φαραῶ. τίς οὖν οἰνοχόος θεοῦ; ὁ σπονδοφόρος, ὁ
 μέγας ὄντως ἀρχιερεὺς, δε τὰς τῶν ἀενάων χαρίτων λαβῶν προπόσεις
 ἀντεκτίνει, πλήρες ὄλων τὸ σπονδεῖον ἀκράτου μεθύσματος ἐπιχέων,
 ἑαυτὸν. ὄρᾳς οἰνοχόων διαφοράς τοῖς θεραπευομένοις ἀναλογούσας. 10
- 184 διὰ τοῦτο ἐγὼ μὲν ὁ τοῦ Φαραῶ κατὰ τὰς ἀνέσεις ἐπιτεινομένου τὸν
 σκληραύχενα καὶ πάντων ἀκράτορα λογισμὸν εὐνοῦχος εἰμι (Gen. 40,1. 2),
 τὰ γεννητικὰ τῆς ψυχῆς ἐκτετημημένος, μετανάστης μὲν τῆς ἀνδρωνί-
 τιδος, φυγὰς δὲ καὶ τῆς γυναικωνίτιδος, οὗτ' ἄρρεν οὔτε θῆλυ, οὔτε
 προέσθαι οὐθ' ὑποδέεσθαι σπορὰν δυνάμενος, ἀμφίβολος, οὐδέτερος, 15
 ἀνθρωπεῖοι παράκομμα νομίσματος, ἄμοιρος ἀθανασίας, ἡ τέκνων ἢ
 ἐγγόνων διαδοχαῖς εἰς αἰεὶ ζῶπυρεῖται, συλλόγου καὶ ἐκκλησίας ἱερᾶς
 ἀπεσχοινομένης· θλαδίαν γὰρ καὶ ἀποκεκομμένον ἀντικρυς διεῖρηται μὴ
- 185 εἰσεῖναι (Deut. 23, 1). (28.) ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἄμωμός ἐστιν, ὀλόκληρος,
 ἀνὴρ παρθένου (Lev. 21, 17. 13), (τὸ) παραδοξότατον, οὐδέποτε γυναι- 20
 κουμένης, ἀλλ' ἔμπαιιν τὰ γυναικεῖα κατὰ τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα ὁμιλίαν
 ἐκλιπούσης (Gen. 18, 11), καὶ οὐκ ἀνὴρ μόνον οὗτος, ἀμιάντους καὶ
- 186 παρθένους γνώμας σπεῖρειν ἱκανός, ἀλλὰ καὶ πατὴρ λόγων ἱερῶν· ὧν
 οἱ μὲν ἐπίσκοποι καὶ ἔφοροι τῶν τῆς φύσεως πραγμάτων, Ἐλεάζαρ καὶ
 Ἰθάμαρ (Exod. 28, 1), οἱ δὲ λειτουργοὶ θεοῦ, τὴν οὐράνιον φλόγα ἀνα- 25
 καίειν καὶ ζῶπυρεῖν ἐπειγόμενοι· τρίβοντες γὰρ αἰεὶ τοὺς περὶ ὁσιότητος
 λόγους καθάπερ ἐκ πυρεῖων τὸ θεοειδέστατον εὐσεβείας γένος ποιοῦσιν
- 187 ἐκλάμπειν. ὁ δὲ τούτων ὑφηγητὴς ὁμοῦ καὶ πατὴρ οὐχ ἡ τυχοῦσα
 μοῖρα τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας ἐστίν, ἀλλ' οὐ χωρὶς σύγκλητος οὐκ ἂν
 ἀθροισθεῖη ποτὲ τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν βουλή τὸ παράπαν, ὁ πρόεδρος, 30

2 μὲν conicio	3 λαϊμάρῃ Mang.: μάρῃ A	5 ὧστ' conicio	7 γούν
conicio	9 ἀντεκτίνει A	10 ἑαυτοῦ conicio	11 (τοῦ) κατὰ conicio
12 εἰμι Hoesch.: εἰ μὴ A	13. 14 τῆς ἀνδρωνίτιδος ὧν (hoc omisi) Mang.: τῶν ἀν- θρωνιτιδων A	16 ἦ] ἢ A	ἢ A: καὶ conicio
17 εἰς αἰεὶ Mang.: ταῖς αἰεὶ A, αἰεὶ αἰεὶ conici. Hoesch.	18 διεῖρηται A	19 ἄμωμός scripsi: ἀλώ- μενός A	20 τὸ add. Mang.
27 πυρεῖων A	γένος A: φέγγος Mang.	25 οὐράνιον scripsi: οὐρανίαν A	29 οὐ χωρὶς Cotelerius:
οὐ χωρεῖ A			

ὁ πρῶτανις, ὁ δημιουργός, ὁ καὶ χωρὶς ἄλλων μόνος ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπεῖν
 τε καὶ πράττειν ἕκαστα ἱκανός. οὗτος σὺν ἄλλοις μὲν ἐξεταζόμενος 188
 ὀλίγος, πολὺς δέ, ὅταν μονωθῆ, γίνεται, δικαστήριον (δλον), δλον βου-
 λευτήριον, ὄλος δῆμος, ὄλος ὄχλος, σύμπαν ἀνθρώπων γένος, μᾶλλον
 5 δέ, εἰ τάληθες εἰπεῖν δεῖ, μεθόριός τις θεοῦ (καὶ ἀνθρώπου) φύσις, τοῦ
 μὲν ἐλάττων, ἀνθρώπου δὲ κρείττων. „ὅταν“ γὰρ φησιν „εἰσὶν εἰς 189
 p. 684 M. | τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὁ ἀρχιερεύς, ἀνθρώπος οὐκ ἔσται“ (Lev. 16, 17). τίς
 οὖν, εἰ μὴ ἀνθρώπος; ἀρά γε θεός; οὐκ ἂν εἴποιμι — τὸν γὰρ τοῦ
 ὀνόματος τοῦδε κληρὸν ὁ ἀρχιεροφῆτης ἔλαχε Μωυσῆς ἔτι ὦν ἐν
 10 Αἰγύπτῳ, προσρηθείς Φαραὼ θεός (Exod. 7, 1) — οὔτε ἀνθρώπος,
 ἀλλ' ἐκατέρων τῶν ἄκρων, ὡς ἂν βάσεως καὶ κεφαλῆς, ἐφαπτόμενος.
 (29.) τὸ μὲν οὖν ἕτερον εἶδος ἀμπέλου, ἔπερ εὐφροσύνη κεκληρήσεται, 190
 καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς μέθυσμα, ἡ ἄκρατος εὐβουλία, καὶ ὁ ἀρυσάμενος οἶνο-
 χόος ἐκ τοῦ θείου κρατήρος, ἐν αὐτὸς ὁ θεὸς ἀρετῶν πεπλήρωκεν ἐπὶ
 15 χεῖλη, δεδήλωται. τὴ δὲ ἀνοίας καὶ λύπης καὶ παροινίας ἤδη μὲν 191
 τρώπη τινὶ τύπῳ δὲ ἕτερον ἐκτυποῦται διὰ τῶν ἐτέρωθι λεχθέντων ἐν
 ψῆθι τῆ μελίζου· „ἐκ γὰρ ἀμπέλου“ φησὶ „Σοδόμων ἡ ἀμπελος αὐτῶν,
 καὶ ἡ κληματις αὐτῶν ἐκ Γομόρρας· ἡ σταφυλὴ αὐτῶν σταφυλὴ χολῆς,
 βότρως πικρίας αὐτοῖς· θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐτῶν, καὶ θυμὸς
 20 ἀσπίδων ἀνιάτος“ (Deut. 32, 32. 33). ἰρᾶς ὅσα τὸ ἀφροσύνης μέθυσμα 192
 ἐργάζεται, τὸ πικρόν, τὸ κακότηδες, τὸ ἀκρόχολον, τὸ περίθυμον, τὸ ἀτίθα-
 σον, τὸ δηκτικόν, τὸ ἐπιβουλον. ἐμφαντικώτατα δὲ ἀφροσύνης ἔρνος ἐν Σοδό-
 μοις φησὶν εἶναι — τύφλωσις δὲ ἡ στείρωσις ἐρμηνεύεται Σόδομα —,
 ἐπειδὴ τυφλὸν καὶ ἄγονον καλῶν ἀφροσύνη, ὑφ' ἧς ἀναπεισθέντες τινές
 25 μετρεῖν καὶ σταθμᾶσθαι καὶ ἀριθμεῖν πάντα καθ' αὐτοὺς ἠξίωσαν·

1 δημιουργός coni. Mang., δήμαρχος coni. Cohn μόνος Mang.: μόνον A 3 ὀλίγος
 Mang.: ὁ λόγος A prius δλον addidi (δλον δικ. coni. Mang.) 5 καὶ ἀνθρώπου add.
 Mang. τοῦ θεοῦ conicio 9 τοῦ δὲ A Μωυσῆς A 10 οὔτε (οὖν θεός
 οὔτε) (v. § 230) aut ἀλλ' οὐδὲ ἀνθρώπος, ἐκατέρων conicio, οὐκέτι Mang. 12 πρότερον
 conicio εὐφροσύνη Hoesch. 15 συνβολας coni. Mang. εἶδος, (γένει) μὲν (ἐν)
 vel παροινίας ἰδιοτρόπῳ τινὶ τύπῳ διερμηνεύεται διὰ e. gr. conicio 16 ἐτέρῳ coni.
 Hoesch. ἐτέρωθι scripsi: ἐτέρων A 17 ὦ δὲ A 19 αὐτοῖς Hoesch.:
 αὐτῆς A 22 ἐμφαντικώτατα v δὲ] καὶ per errorem Mang. ἔρνος Mang.:
 ἔρνος A 25 καθ' αὐτοὺς Mang.: κατ' αὐτοὺς A

7 sqq. cf. ad. p. 20,6
 § 222. 223).

Philonis opera vol. III.

17 sqq. cf. Ambros. De Noe 19,69 p. 463 Sch. (de ebr.

- 193 Γομόρρα (γάρ) μεταληφθέν ἐστι μέτρον. Μωσῆς δὲ στάθμην καὶ μέτρον καὶ ἀριθμὸν τῶν ἔλων ὑπέλαβεν εἶναι τὸν θεόν, ἀλλ' οὐ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. δηλοῖ δὲ διὰ τούτων φάσκων· „οὐκ ἔσται ἐν μαρσίππῳ σου στάθμιον καὶ στάθμιον, μέγα ἢ μικρόν· οὐκ ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου (μέτρον καὶ μέτρον), μέγα ἢ μικρόν· στάθμιον ἀληθινὸν καὶ 5
- 194 δίκαιον ἔσται σοι“ (Deut. 25, 13—15). ἀληθὲς δὲ καὶ δίκαιον μέτρον τὸ τὸν μόνον δίκαιον θεὸν ὑπολαβεῖν πάντα μετρεῖν καὶ σταθμᾶσθαι καὶ ἀριθμοῖς καὶ πέρασι καὶ ὅροις τὴν τῶν ἔλων περιγράψαι φύσιν, ἄδικον δὲ καὶ ψευδὲς τὸ νομίσαι κατὰ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ταῦτα συμβαίνειν. 10
- 195 Ὁ δὲ εὐνοῦχος ἄμα καὶ ἀρχινοχός τοῦ Φαραῶ τὸ ἀφροσύνης γεννητικὸν φυτόν, ἄμπελον, φαντασιωθεὶς προσαναζωγραφεῖ τρεῖς πυθμῆνας, ἵνα τὰς ἐν τῷ διαμαρτάνειν κατὰ τοὺς τρεῖς χρόνους ἐσχατίας 15
- 196 παρεμφήνη· πυθμὴν γὰρ τὸ ἐσχατον. (30.) | ἐπειδὴν οὖν ἀφροσύνη p. 685 M. πᾶσαν ψυχὴν ἐπισκιάσῃ καὶ κατασχῇ καὶ μηδὲν αὐτῆς ἄφετον μηδὲ 15
- 197 ἐλεύθερον μέρος ἐάσῃ, οὐ μόνον ὅσα τῶν ἀμαρτημάτων ἴσσημα δρᾶν ἀναγκάζει, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀνίατα. τὰ μὲν οὖν θεραπείαν ἐνδεσχόμενα ῥᾶστα καὶ πρῶτα γράφεται, τὰ δὲ ἀθεράπευτα παγγάλεπα καὶ ὕστατα, 20
- 198 πυθμῆσιν ἀναλογοῦντα. καὶ καθάπερ, οἶμαι, ἡ φρόνησις ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῶν ἐλαττώων ὠφελεῖν, λήγει δὲ εἰς τὰς ὑπερβολὰς τῶν κατορθωμάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ἀφροσύνη καταβιάζουσα τὴν ψυχὴν ἄνωθεν καὶ κατ' ὀλίγον ἀφιστάσα παιδεῖας μακρὰν ὀρθοῦ λόγου διοικίζει 25
- 199 καὶ μέχρι τῶν ἐσχατιῶν καθαιρεῖ. τὸ δ' ὄναρ ἐδήλου μετὰ τοὺς πυθμῆνας ἀνθοῦσαν καὶ βλαστάνουσαν καὶ καρποφοροῦσαν τὴν ἄμπελον — „αὐτὴ“ γὰρ φησι „θάλλουσα ἀνενηνοχῶτα βλαστούς· πέπειροι βότρυες 25
- σταφυλῆς“ (Gen. 40, 10) —, ἣν εἶθε ἀκαρπία χρῆσθαι καὶ μηδέποτε 200
- χλοηφορῆσαι καὶ πάντα μεμαράνθαι τὸν αἰῶνα. τί γὰρ ἂν εἶη μεῖζον κακὸν [ἢ] θαλλούσης καὶ εὐφορούσης ἀφροσύνης; ἀλλὰ καὶ „τὸ ποτήριον Φαραῶ“, ἡ δεξαμενὴ τῆς ἀνοίας καὶ παροινίας καὶ τῆς παρὰ

1 γάρ addidi Μωσῆς A 3. 4 μαρσίππῳ A 4 ἢ Hoesch.: καὶ A
 5 μέτρον καὶ μέτρον add. Hoesch., cf. Addenda 9 ψευδὲς scripti: ψευδὸς A
 11 εὐνοῦχος Hoesch.: εὐνοῦς A 13 ἐσχατίας Mang. (cf. § 198): ἐσχάτας A
 15 πᾶσαν ex Cantabr. Coll. S. Trin. Mang.: πᾶσα A 16 ἴσσημα A 20 ὠφελειῶν
 conicio 21 καταβιάζουσαν Hoesch. 23 καθαιρεῖ Mang.: καθαιρεῖ A, καθιέργει
 conl. Mang. μετὰ] κατὰ conl. Mang. 25 πέπειροι Hoesch.: περὶ ἦν A
 26 ἦν scripti: ἦν A, ἦσαν v εἶθε corruptum: εὐκτέον vel κρείττον e. gr. conicio,
 εἰκὸς Cohn, εἰώθεν ἀφρων Mang. 28 ἢ seclusi εὐφορούσης Mang.:
 ἐμφορούσης A

πάντα τὸν βίον ἀπαύστου μέθης, „ἐν τῇ χειρὶ μου“ (Gen. 40, 11),
 φησί, ἐστίν, ἴσον τῷ ἐν ταῖς ἡμαῖς ἐγχειρήσεις καὶ ἐπιβολαῖς καὶ
 δυνάμεσιν· οὐ γὰρ ἄνευ γε τῶν ἐμῶν ἐπινοιῶν εὐδογήσει τὸ πάθος ἐξ
 ἑαυτοῦ. ὥσπερ γὰρ ἐν μὲν ταῖς τοῦ ἡνιόχου χερσὶ τὰς ἡνίας εἶναι 201
 5 προσῆκεν, ἐν δὲ ταῖς τοῦ κυβερνήτου τοὺς οἰάκας — μόνως γὰρ οὕτως
 κατορθοῦται δρόμος μὲν ἄρματι, σκάφει δὲ πλοῦς —, οὕτως ἐν τῇ
 χειρὶ καὶ δυνάμει τοῦ θάτερον εἶδος τῆς γαστριμαργίας τεχνιτεύοντος,
 οἰνοφυλιαν, ἢ τοῦ ἀκρατοῦς ἐστὶν ἐκπλήρωσις. ἀλλὰ τί παθῶν ὑπέ- 202
 μινεν ἀρχεῖν ἐπ’ ἀρνήσεως μᾶλλον ἢ ὁμολογίας ἐπαξίω πράγματι; ἢ
 10 οὐκ ἄμεινον ἦν μὴ οὐχ ὁμολογεῖν διδάσκαλον ἀκρασίας εἶναι, ἀλλὰ τῷ
 ἀκρατεῖ τὰ ὑπεκκαύματα τοῦ πάθους ἐπαναθεῖναι ὡς εὐρετῇ καὶ αὐ-
 τουργῷ τεθρομμένου καὶ κατεαγότος αἰσχίστου βίου; τοιοῦτον δ’ ἐστίν· 203
 ἀφροσύνη σεμνύνεται ἐφ’ οἷς εἰκὸς ἐγκαλύπτεσθαι· νυνὶ μὲν οὐ μόνον
 ἐπὶ τῷ τὴν δεξαμενὴν τῆς ἀκράτορος ψυχῆς, τὸ ποτήριον, περιφέρειν
 15 ἐν ταῖς χερσὶ καὶ ἐπιδεικνυσθαι πᾶσιν ἀγάλλεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ τὴν
 σταφυλῆν εἰς αὐτὸ ἐκθλίβειν· τὸ δ’ ἐστὶ τὸ ἐκπληρωτικὸν τοῦ πάθους
 δημιουργεῖν καὶ κεκρυμμένον εἰς φῶς ἄγειν. ὡς γὰρ τὰ βρέφη γλιχό- 204
 μενα τροφῆς, ὅποτε μέλλοι σπᾶν τοῦ γάλακτος, ἐκθλίβει καὶ πιέζει
 τὸν μαστὸν τῆς τρεφούσης, οὕτω τὴν πηγὴν, ἀφ’ ἧς τὸ οἰνοφυλιὰς
 p. 686 M. ὑμβρεῖ | κακόν, ὁ δημιουργὸς τῆς ἀκρασίας πιέζει κραταιῶς, ἵνα ταῖς
 21 ἐκθλιβομέναις λιβάσιν ἡδίστη τροφῇ χρῶτο.

(31.) Τοιοῦτος μὲν ἡμῖν ὁ βεβαχχευμένος ἀκράτηρ, παροίνιον καὶ 205
 παράληρον κακὸν καὶ ἀνίατον, γραφέσθω· τὸν δὲ συγγενῆ τούτου γά-
 στρωνά καὶ αὐτὸν ὄντα, πολυφαγίας καὶ λαιμαργίας ἑταῖρον, τὰ περὶ
 26 ἐδωδὴν ἀκρατῶς τεχνιτεύοντα, πάλιν ἐπισκεπτέον. καίτοι οὐ πολλῆς 206
 δεῖ πρὸς τὴν θήραν αὐτοῦ φροντίδος· ἔστι γὰρ ἐκμαγεῖον ἐμπερέστατον
 αὐτοῦ τῆς εἰκότος ὁ φανείς ὄνειρος. ἀκριβώσαντες (οὖν) αὐτὸν ἐκεῖνον
 ὥσπερ ἔμφασιν ἐν κατόπτρῳ θεασόμεθα. „ῥῆμην“ γὰρ φησι „τρία 207

2 ἐγχειρήσεις A 3 εὐδογήσει coni. Mang. 5 μόνον coni. Mang.
 7 τῆς Hoesch.: τὰς A 8 ἢ A ἀκρατοῦς Mang.: ἀκράτου A ἐκπλή-
 ρωσις Hoesch.: ἢ πλήρωσις A 11 ἀκρατεῖ A: ἀκράτῃ Mang. ἐπαναθεῖναι
 scripsi: ἐπαναθεῖναι A 11. 12 αὐτουργῷ Mang.: αὐτογεωργῷ A, αὐτογεωργῷ v
 12 (καὶ) αἰσχίστου coni. Mang. τὸ δὲ τοιοῦτόν ἐστιν conicio 13 μέντοι
 conicio 15 ἀγάλλεται Mang.: ἀγγέλλεται A 16 αὐτὸ (vel τοῦτο) Mang.:
 ταυτὸ A 17 (τὸ) κεκρυμμένον conicio 21 ἡδίστη Mang.: ἡδιστῆ A,
 ἡδιστα τῇ Hoesch. 23 καὶ om. Hoesch. 23. 24 γάστρων Hoesch.:
 γάστρων A, fort. γάστριν leg. 27 οὖν add. Mang. (vel ὄνειρος (ὥστε) conicio)
 τοῦτον conicio 28 θεασόμεθα Mang.: θεασώμεθα A

ἀκέφαλος καὶ νεκρὸς ἀνευρεθῆσεται, προσηλωμένος ὡσπερ οἱ ἀνασκολο-
πισθέντες τῷ ξύλῳ τῆς ἀπόρου καὶ πενιχρᾶς ἀπαιδευσίας. ἕως μὲν 214
γὰρ μηδὲν λυμαίνεται τῶν ἐξαπιναίως εἰωθότων ἀπροοράτως ἐπιφοιτᾶν,
εὐδοεῖν δοκοῦσιν αἱ πρὸς ἀπόλαυσιν ἡδονῆς τέχναι· κατασκηψάντων δ'
5 ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἀνατρέπονται, καὶ ὁ δημιουργὸς αὐταῖς συνδιαφθεί-
ρεται.

(32.) Τὰ μὲν οὖν τῶν διηρημένων τὸ γεύσεως ἐργαστήριον ἐν 215
ἐκατέρῳ τροφῆς εἶδει, πόσεώς τε καὶ βρώσεως οὐχὶ τῆς ἀναγκαίας
ἀλλὰ περιττῆς καὶ ἀκράτορος, ὄνειρατα δεδήλωται· τὰ δὲ (τοῦ) τού-
10 των καὶ τῶν ἄλλων, ὄσαι ψυχῆς δυνάμεις, βασιλευεῖν δοκοῦντος, ὄνομα
Φαραώ, κατὰ τὸ ἀκόλουθον αὐτίκα διερευνητέον. „ἐν γὰρ τῷ ὕπνῳ 216
μου“ φησὶν „ἤμην ἐστάναι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ· καὶ ὡσπερ
ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀνέβαινον βόες ἑπτὰ, ἐκλεκταὶ ταῖς σαρκί καὶ καλαὶ
τῷ εἶδει, καὶ ἐνέμοντο ἐν τῷ ἄχει. καὶ ἰδοὺ ἔτεροι ἑπτὰ βόες ἀνέ-
15 βαινον ὀπίσω αὐτῶν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, πονηραὶ καὶ αἰσχροὶ τῷ εἶδει
καὶ λεπταὶ ταῖς σαρκί, αἳ οὐκ εἶδον τοιαύτας ἐν ὄλῃ τῇ Αἰγύπτῳ
αἰσχροτέρας. καὶ κατέφαγον αἱ βόες αἱ λεπταὶ καὶ αἰσχροὶ τὰς ἑπτὰ 217
βόας τὰς πρώτας τὰς καλὰς καὶ ἐκλεκτάς, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας
αὐτῶν· (καὶ οὐ διαδήλοι ἐγένοντο ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν),
20 καὶ αἱ ὄψεις αὐτῶν αἰσχροαί, καθὰ καὶ τὴν ἀρχὴν [εἶπον]. ἐξεγερθεὶς 218
δὲ ἐκοιμήθην, καὶ εἶδον πάλιν ἐν τῷ ὕπνῳ μου, καὶ ὡς ἑπτὰ στάχυες
ἀνέβαινον ἐν πυθμένι ἐνί, πλήρεις καὶ καλοί· ἄλλοι δὲ ἑπτὰ στάχυες
λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἀνεφύοντο ἐχόμενοι· καὶ κατέπιον οἱ ἑπτὰ
στάχυες τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς πλήρεις“ (Gen. 41, 17—24). ὄρας μὲν 219
25 δὴ (τὸ) προοίμιον τοῦ φιλαύτου, δεσ κινήτος καὶ στρεπτός καὶ μετα-
βλητός ὢν κατὰ τε σῶμα καὶ ψυχὴν φησιν· „ἤμην ἐστάναι,“ καὶ οὐκ
ἐλογίσαστο, ὅτι μόνῃ θεῷ τὸ ἀκλινὲς καὶ ἀγίον ἐστὶν οἰκτεῖον καὶ εἴ-
τις αὐτῷ φίλος. τῆς μὲν ἀκλινοῦς περὶ αὐτὸν δυνάμειος σαφεστάτη 220

2 τῷ scripsi (vel σταυρῷ τῷ conicio): αὐτῷ A, αὐ τῷ Mang.	3 ἐξαπιναίως
conicio	9 τοῦ addidi
10 ὄνομα] ὄνειρατα Hoesch.	13 ἑπτὰ βόες
conicio	14 ἄχει] ἔλει male Hoesch.
16 δε] ὄσαι conicio ex LXX	17 αἱ
(ἑπτὰ) βόες conicio ex LXX	19 lacunam ex LXX supplevi
20 εἶπον	20 εἶπον
seclusi	21 ὡσπερ ex LXX conicio
23 ἐχόμενοι (αὐτῶν) ex LXX supplet	
Mang.	24 στάχυες (οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι τοὺς ἑπτὰ στάχυας) ex LXX vid.
suppl.	25 τὸ addidi
28 μὲν (γὰρ) vel (οὖν) conicio	

26 sqq. cf. Orig. comment. in Gen. p. 44 ὁ ἐπὶ τοῖς βουστοῖς καὶ ἀβεβαίοις πεποιθὼς
ψέτο ἐστάναι . . . Aristobulum apud. Eus. Praep. ev. VIII 10 § 9—12.

πίστις ὕδα ὁ κόσμος, αἰὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχων — ὁπότε
 δὲ ὁ κόσμος ἀρρεπής, ὁ δημιουργὸς πῶς οὐ βέβαιος; —, εἶτα μέντοι
 221 καὶ οἱ ἀψευδέστατοι μάρτυρες ἱεροὶ χρησμοί· λέγεται γὰρ ἐκ προσώ-
 που τοῦ θεοῦ· „ὡδε ἐγὼ ἔστηκα ἐκεῖ πρὸ τοῦ σὲ ἐπὶ τῆς πέτρας ἐν
 Χωρήβ“ (Exod. 17, 6), ἴσον τῷ | οὗτος ἐγὼ ὁ ἐμφανὴς καὶ ἐνταῦθα p. 688 M.
 ὦν ἐκεῖ τέ εἰμι καὶ πανταχοῦ, πεπληρωκὸς τὰ πάντα, ἐστὼς ἐν 6
 ὁμοίῳ καὶ μένων, ἄτρεπτος ὦν, πρὶν ἢ σὲ ἢ τι τῶν ὄντων εἰς γένεσιν
 ἔλθεῖν, ἐπὶ τῆς ἀκροτάτης καὶ πρεσβυτάτης ἰδρυμένος δυνάμει ἀρχῆς,
 ἀφ’ ἧς ἡ τῶν ὄντων γένεσις ὡμβρησε καὶ τὸ σοφίας ἐπλήμμυρε νᾶμα.
 222 ἐγὼ γὰρ εἰμι „ὁ ἐξαγαγὼν ἐκ πέτρας ἀκροτόμου πηγὴν ὕδατος“ 10
 (Deut. 8, 15) ἐν ἑτέροις εἴρηται. μαρτυρεῖ δὲ καὶ Μωσῆς περὶ τοῦ
 μὴ τρέπεσθαι τὸ θεῖον φάσκων· „εἶδον τὸν τόπον οὐ εἰστήκει ὁ θεὸς
 τοῦ Ἰσραήλ“ (Exod. 24, 10), τὸ μὴ μεταβάλλειν διὰ τῆς στάσεως καὶ
 223 ἰδρύσεως αἰνιττόμενος. (33.) ἀλλὰ γὰρ τοσαύτη περὶ τὸ θεῖον ἐστὶν
 ὑπερβολὴ τοῦ βεβαίου, ὥστε καὶ ταῖς ἐπιλελεγμέναις φύσεσιν ἐχυρότη- 15
 τος, ὡς ἀρίστου κτήματος, μεταδίδωσιν. αὐτίκα γέ τοι τὴν πλήρη
 χαρίτων διαθήκην ἑαυτοῦ — νόμος δ’ ἐστὶ καὶ λόγος τῶν ὄντων ὁ
 πρεσβύτατος — ὡς ἂν ἐπὶ βάσεως τῆς τοῦ δικαίου ψυχῆς ἄγαλμα
 θεοειδὲς ἰδρῦσθαι παγίως φησὶν, ἐπειδὴν λέγει τῷ Νῶε· „στήσω τὴν
 224 διαθήκην μου πρὸς σέ“ (Gen. 9, 11). παρεμφαίνει δὲ καὶ δύο ἔτερα, 20
 ἐν μὲν ὅτι τὸ δίκαιον ἀδιαφορεῖ διαθήκης θεοῦ, ἔτερον δὲ ὅτι οἱ μὲν
 ἄλλοι χαρίζονται τὰ διαφέροντα τῶν λαμβανόντων, ὁ δὲ θεὸς οὐ μόνον
 ταῦτα, ἀλλὰ αὐτοὺς ἐκείνους ἑαυτοῖς· ἐμὲ γὰρ ἐμοὶ δεδωρηται καὶ
 ἕκαστον τῶν ὄντων ἑαυτῷ· τὸ γὰρ „στήσω τὴν διαθήκην μου πρὸς
 225 σέ“ ἴσον ἐστὶ τῷ „σοὶ δωρήσομαι.“ σπουδάζουσι δὲ καὶ πάντες οἱ 25
 θεοφιλεῖς τὸν φιλοπραγμοσύνης χειμῶνα ἀποδιδράσκοντες, ἐν ᾧ σάλος
 καὶ κλύδων αἰὶ κυκᾶται, τοῖς τῆς ἀρετῆς εὐδίοις καὶ ναυλοχωαῖτοις
 226 ἐνορμιζέσθαι λιμέσιν. οὐχ ὁρᾶς, οἷα περὶ Ἀβραάμ λέγεται τοῦ σοφοῦ,
 ὡς ἐστὶν „ἐστὼς ἐνώπιον κυρίου“ (Gen. 18, 22); πότε γὰρ εἰκὸς δύνα-
 σθαι στήναι διάνοιαν μηκέθ’ ὡς ἐπὶ τρυτάνης ταλαντεύουσαν ἢ ὅτε 30

1 ὁ δὲ A 4 ἔστηκα scripsi: ἔστη καὶ (sed. i eras.) A, ἔστηκα καὶ v
 ἐκεῖ scripsi: ἐκεῖσε A 4. 5 ἐν Χωρήβ ex LXX scripsi: ἐγγχωρεῖν A
 5 οὗτος scripsi: οὕτως A 7 ὦν A ἢ τι Mang.: ἐπὶ A 8 ἰδρυμένος
 Mang.: ὀρώμενος A 9 ἐπλημμύρει conicio 11 Μωσῆς A 13 μεταβάλλον con.
 Mang. 16 γέ scripsi: δέ A 18 ὡσάν A ἐπιβάσεως A 19 ἰδρῦσθαι
 Mang.: ἰδρῦσθαι A 25 σοὶ (σέ) con. Mang. 26 πολυπραγμοσύνης con.
 Mang. 29 ὡς con. Mang.: ὅς A ποτέ A εἰκὸς (μᾶλλον) con. Mang.

ἀντικρὺς ἐστὶ θεοῦ, ὁρῶσά τε καὶ ὁρωμένη; διχόθεν γὰρ αὐτῇ τὸ 227
 ἀρρεπές, ἐκ μὲν τοῦ ὁρᾶν τὸν ἀσύγκριτον, ὅτι ὑπὸ τῶν ὁμοίων πρα-
 γμάτων οὐκ ἀνθέλεκεται, ἐκ δὲ τοῦ ὁρᾶσθαι, ὅτι ἦν ἀξίαν ἔκρινεν εἰς
 ὄψιν ὁ ἴγμεῶν τὴν ἑαυτοῦ (ἐλθεῖν, τῷ) ἀρίστῳ μόνῳ προσεκλήρωσεν,
 5 αὐτῷ. καὶ Μωουσεῖ μέντοι θεοπρόπιον ἐχρήσθη τοιόνδε· „σὺ αὐτοῦ
 στῆθι μετ' ἐμοῦ“ (Deut. 5, 31), δι' οὗ τὰ λεχθέντα ἄμφω παρίστα-
 ται, τό τε μὴ κλίνεσθαι τὸν ἀστεῖον καὶ ἡ τοῦ ὄντος περὶ πάντα
 βεβαιότης. (34.) καὶ γὰρ τῷ ὄντι τὸ τῷ θεῷ συνεγγίζον οἰκειοῦται 228
 κατὰ τὸ ἄτρεπτον αὐτοστατοῦν, καὶ ἡρεμήσας ὁ νοῦς, ἡλίκον ἐστὶν
 p. 689 M. ἀγαθὸν ἡρεμία, σαφῶς ἔγνω καὶ θαυμάσας αὐτῆς | τὸ κάλλος ὑπέλαβεν,
 11 ὅτι ἡ θεῷ μόνῳ προσεκλήρωται ἢ τῇ μεταξὺ φύσει θνητοῦ καὶ ἀθανά-
 του γένους. φησὶ γοῦν· „καὶ εἰστήκειν ἀνὰ μέσον κυρίου καὶ ὑμῶν“ 229
 (Deut. 5, 5), οὐχὶ τοῦτο δηλῶν, ὅτι ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ ποδῶν ἡρή-
 ριστο, ἀλλ' ἐκεῖνο βουλόμενος ἐμφῆναι, ὅτι ἡ τοῦ σοφοῦ διάνοια χει-
 15 μῶνων μὲν καὶ πολέμων ἀπαλλαγεῖσα, νημέμῳ δὲ γαλήνῃ καὶ βαθείᾳ
 εἰρήνῃ χρωμένη κρείττων μὲν ἐστὶν ἀνθρώπου, θεοῦ δὲ ἐλάττων. ὁ 230
 μὲν γὰρ ἀγελαῖος ἀνθρώπειος νοῦς σείεται καὶ κυκᾶται πρὸς τῶν ἐπι-
 τυχόντων, ὁ δ' ἄτε μακάριος καὶ εὐδαιμίμων ἀμέτοχος κακῶν· μεθόριος
 δὲ ὁ ἀστεῖος, ὡς κυρίως εἰπεῖν μήτε θεὸν αὐτὸν εἶναι μήτε ἀνθρωπον,
 20 ἀλλὰ τῶν ἄκρων ἐφαπτόμενον, ἀνθρωπότητι μὲν θνητοῦ γένους, ἀρετῇ
 δὲ ἀφθάρτου. τοῦτ' παραπλήσιόν ἐστι καὶ τὸ χρησθῆν λόγιον ἐπὶ τοῦ 231
 μεγάλου ἱερέως· „ὅταν“ γὰρ φησὶν „εἰσὶν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων,
 ἀνθρωπος οὐκ ἔσται, ἕως ἂν ἐξέλθῃ“ (Lev. 16, 17); εἰ δὲ μὴ γίνεται
 τότε ἀνθρωπος, ὁτῆλον ὅτι οὐδὲ θεός, ἀλλὰ λειτουργὸς θεοῦ, κατὰ μὲν
 25 τὸ θνητὸν γενέσει, κατὰ δὲ τὸ ἀθάνατον οἰκειοῦμενος τῷ ἀγενήτῳ.
 τὴν δὲ μέσῃν τάξιν εἴληχεν, ἕως ἂν ἐξέλθῃ πάλιν εἰς τὰ τοῦ σώματος 232
 καὶ τῆς σαρκὸς οἰκεῖα. καὶ πέφυκεν οὕτως ἔχειν· ὅταν μὲν ἐξ ἔρωτος
 θείου κατασχεθεῖς ὁ νοῦς, συντείνας ἑαυτὸν ἄχρι τῶν ἀδύτων, ὁρμῇ

1 διχόθεν Markland: δειχθέν A 2 ἀνομοίων conl. Mang. 3 οὐκέτ' conicio
 4 ἑαυτοῦ Mang. (Hoesch. in mg. A): ἑαυτῷ A ἐλθεῖν τῷ addidi 5 αὐ-
 τῷ A Μωουσεῖ A 9 αὐτοστατοῦν] αὐτῷ τῷ ἐστῶτι conicio
 12 ἡμῶν Hoesch. 13. 14 ἐρήριστο v 16 κρείττω A 17 σείεται
 Mang.: ἵεται A, ολεται Hoesch. 18 ἄτε (sic) A: αὐ τε v καὶ A: τε καὶ
 Mang. 24 δηλον δ' ὅτι οὐδὲ θεός, τί ἄλλο ἢ λειτουργὸς e. gr. conicio; θεοῦ, (ὁτῆλον
 ὅτι μεθόριος ἀνθρώπου καὶ θεοῦ) conl. Cohn (δ' ὅτι antea) 25 ἀγενήτῳ A
 26 εἴληχεν, ἕως Mang.: εἴληγέναι ὡς A

καὶ σπουδῇ πάσῃ χρώμενος προέρχεται, θεοφορούμενος ἐπιλέλησται
 μὲν τῶν ἄλλων, ἐπιλέλησται δὲ καὶ ἑαυτοῦ, μόνου (δὲ) μέμνηται καὶ
 ἐξήρτηται τοῦ δορυφορουμένου καὶ θεραπευομένου, ᾧ τὰς ἱεράς καὶ
 233 ἀναφείς καθαγιαζῶν ἀρετάς ἐκθυμιᾷ. ἐπειδὴν δὲ στῆ (τὸ) ἐνθουσιώ-
 δεσ καὶ ὁ πολὺς ἡμερος χαλάσῃ, παλινδρομήσας ἀπὸ τῶν θεῶν ἄνθρω- 5
 πος γίνεται, τοῖς ἀνθρωπίνους ἐντυχῶν, ἅπερ ἐν τοῖς προφυλαίσις ἐφή-
 234 δρευεν, ἵνα αὐτὸ μόνον ἐκκύψαντα ἔνδοθεν ἐξαρπάσῃ. (35.) τὸν μὲν
 οὖν τέλειον οὔτε θεὸν οὔτε ἄνθρωπον ἀναγράφει Μωυσῆς, ἀλλ', ὡς ἔφην,
 μεθόριον τῆς ἀγενήτου καὶ φθαρτῆς φύσεως· τὸν δὲ προκόπτοντα πάλιν
 ἐν τῇ μεταξὺ χώρᾳ ζώντων καὶ τεθνηκότων τάττει, ζῶντας μὲν καλῶν 10
 τοὺς συμβιοῦντας φρονήσει, τεθνηκότας δὲ τοὺς ἀφροσύνη χαίροντας.
 235 λέγεται γὰρ ἐπὶ Ἀαρῶν ὅτι „ἔστη ἀνὰ μέσον τῶν τεθνηκότων (καὶ
 τῶν ζώντων), καὶ ἐκόπασεν ἢ θραῦσις“ (Num. 16, 48). ὁ γὰρ προ-
 κόπτων οὔτε ἐν τοῖς τεθνηκόσι τὸν ἀρετῆς βίον ἐξετάζεται, πόθον καὶ
 ζῆλον ἔχων τοῦ καλοῦ, οὔτε ἐν τοῖς | μετὰ τῆς ἄκρας καὶ τελείας p. 690 M.
 ζῶσιν εὐδαιμονίας — ἔτι γὰρ πρὸς τὸ πέρας ἐνδεῖ —, ἀλλ' ἐκατέρων 16
 236 ἐφάπτεται. διὸ καὶ κυρίως ἐπιλέγεται τὸ „ἐκόπασεν ἢ θραῦσις“, ἀλλ'
 οὐκ ἐπαύσατο· παύεται μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν τελείων τὰ περιθραύοντα καὶ
 κατακλῶντα καὶ καταγνύοντα τὴν ψυχὴν, μειοῦται δὲ ἐπὶ τῶν προκοπτόν-
 των ὡς ἂν αὐτὸ μόνον ἀνακοπτόμενα καὶ στελλόμενα. 20
 237 (36.) Τῆς οὖν στάσεως καὶ ἰδρύσεως καὶ τῆς ἐν ταῦτῃ κατὰ
 τὸ ἀμετάβλητον καὶ ἄτρεπτον εἰς αἰὲ μόνῃς πρῶτον μὲν ὑπαρχούσης
 περὶ τὸ ὄν, ἔπειτα δὲ περὶ τὸν τοῦ ὄντος λόγον, ὃν διαθήκην ἐκάλεσε,
 τρίτον δὲ περὶ τὸν σοφὸν καὶ τέταρτον περὶ τὸν προκόπτοντα, τί παθὼν
 ὁ φαῦλος καὶ πάσαις ἀραῖς ἔνοχος νοῦς ψήθη μόνος ἴστασθαι δύνα- 25
 σθαι, φορούμενος ὡσπερ ἐν κατακλυσμῷ καὶ κατασυρόμενος ταῖς τῶν
 ἐπιρρεόντων διὰ τοῦ νεκροφορουμένου σώματος δίναις ἐπαλλήλοισι;
 238 „ᾧ μὴν“ γὰρ φησιν „ἑστάναι ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ“ (Gen. 41, 17).

4 εὐαγεῖς vel ἐναγεῖς conī. Mang.	καθαγιζῶν conī. Mang.	ἐκθύμια A
τὸ add. Mang.	4. 5 ἐνθουσιώδης conī. Hoesch.	6 προφυλαίσις A
7 αὐτὸ Hoesch.: αὐτῶ A	8 Μωυσῆς A	ἐφην Mang.: ἐφη A
9 ἀγεν- νήτου A	12. 13 καὶ τῶν ζώντων ex LXX add. Hoesch.	16 γὰρ (τι) conī.
Mang.	ἐκατέρων (τῶν ἄκρων) conī. Mang. (cf. § 189)	20 ὡσάν A
αὐτὸ Hoesch.: αὐτῶ A	22 εἰσαεῖ A	27 δίναις Hoesch.:
δειναῖς A	28 ἐπὶ] παρὰ conicio, cf. § 216. 261	

μηδὲν ἔρημον καὶ κενὸν ἑαυτοῦ μέρος ἔχοντα, (μᾶλλον) δέ, ὡς εἶπέ τις, ὄλον δι' ὄλων ἀναχεόμενον καὶ αἰρόμενον εἰς ὕψος διὰ τὴν συνεχῆ καὶ 246 ἐπάλληλον τῆς ἀενάου πηγῆς ἐκεῖνης φορᾶν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἄσμα τοιοῦτον· „τὸ ὄρημα τοῦ ποταμοῦ εὐφραίνει τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ“ (Psalm. 45, 5). ποῖαν πόλιν; ἡ γὰρ νῦν οὖσα ἱερὰ πόλις, ἐν ἣ καὶ ἅγιος νεῶς ἐστι, 5 μακρὰν ὥσπερ θαλάττης καὶ ποταμῶν συνψέκισται· ὡς δῆλον εἶναι, ὅτι τοῦ 247 προφανοῦς ἕτερόν τι βούλεται δι' ὑπονοιῶν παραστῆσαι. τῷ γὰρ ὄντι τοῦ θεοῦ λόγου ῥύμη * * * καὶ συνεχῶς μεθ' ὄρητος ἐν τάξει φερομένη 248 πάντα διὰ πάντων ἀναγεῖ τε καὶ εὐφραίνει. πόλιν γὰρ θεοῦ καθ' ἓνα μὲν τρόπον τὸν κόσμον καλεῖ, δεῖ ὄλον τὸν κρατῆρα τοῦ θεοῦ πόματος 10 δεξάμενος (ἡκρατί)σατο καὶ γανωθεὶς ἀναφαιρέτου καὶ ἀσβέστου τῆς εἰς ἅπαντα τὸν [ἐπὶ τὸν] αἰῶνα εὐφροσύνης ἐπέλαχε, καθ' ἕτερον δὲ τὴν ψυχὴν τοῦ σοφοῦ, ἣ λέγεται καὶ ἐμπεριπατεῖν ὁ θεὸς ὡς ἐν πόλει· „περιπατήσω“ γὰρ φησιν „ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσομαι [ἐν] ὑμῶν 249 θεός“ (Lev. 26, 12). καὶ ψυχῇ δ' εὐδαίμωνι τὸ ἱερώτατον ἔκπωμα 15 προτεινούσῃ τὸν ἑαυτῆς λογισμὸν τίς ἐπιχεῖ τοὺς ἱεροὺς κυάθους τῆς πρὸς ἀλήθειαν εὐφροσύνης, ὅτι μὴ (δ) οἰνοχόος τοῦ θεοῦ καὶ συμποσίαρχος λόγος, οὐ διαφέρων τοῦ πόματος, ἀλλ' αὐτὸς ἄκρατος ὢν, τὸ γάνωμα, τὸ ἡδυσμα, ἡ ἀνάχυσις, ἡ εὐθυμία, τὸ χαρᾶς, τὸ εὐφροσύνης ἀμβρόσιον, ἵνα καὶ αὐτοὶ ποιητικοῖς ὀνόμασι χρησώμεθα, φάρμακον; 20 250 (38.) ἡ δὲ θεοῦ πόλις ὑπὸ Ἑβραίων Ἱερουσαλήμ καλεῖται, ἧς μεταληφθὲν τοῦνομα θρασὶς ἐστὶν εἰρήνης. ὥστε μὴ ζῆτει τὴν τοῦ | ὄντος p. 692 M. πόλιν ἐν κλίμασι γῆς — οὐ γὰρ ἐκ ἐύλων ἢ λίθων δεδημιουργηται —, ἀλλ' ἐν ψυχῇ ἀπολέμφ καὶ ὄξυδορκούσῃ (τέλος) προτεθειμένη τὸν [δὲ] 251 θεωρητικὸν καὶ εἰρηναῖον βίον. ἐπεὶ καὶ τίνα σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον 25 εὖροι τις ἄν οἶκον ἐν τοῖς οὔσι θεῶ ἢ φιλοθεάμονα διάνοιαν, πάνθ' 252 ὄραν ἐπειγομένην καὶ μηδὲ ὄναρ στάσεως ἢ ταραχῆς ἐφιεμένην; ὑπῆχει

1 μᾶλλον Hoesch.: lacuna in A ὡς ἂν εἶποι τις conl. Mang. 6 διψέ-
κισται conl. Mang. 8 ῥύμη Mang.: ῥύμην A ῥύμη συνεχῆς μεθ' ὄρητος
καὶ τάξεως φερομένη conl. Mang. λ et lacuna 6—8 litt. in A: ἐπαλλήλως vel ἀπαύ-
στως e. gr. addo μεθ' ὄρητος ἐν scripsi: μεθορμῆσαι A 9 ἀναγεῖ τε
Mang.: ἀναγεῖται A γὰρ] δὲ Mang. 10 πόματος Hoesch.: πόματος (sic) A
11 lacuna 3—4 litt., tum στο A: ἡκρατίσατο vel ἐνεφορήσατο conicio, ἡρύσατο conl.
Hoesch. 12 ἐπὶ τὸν del. Hoesch. 13 καὶ et ἐν fort. secl. 14 ὑμῶν scripsi:
ἐν ὑμῖν A, sed cf. LXX et p. 202, 16 16 προτεινούσῃ Hoesch.: προτείνουσι A
18. 19 ἄκρατον ὢν τὸ γάνωμα conl. Mang. 22 ὄντως A 23 κλίμασι A
24 ὄξυδορκούσῃ scripsi: ὄξυδορκοῦσι A lacuna 5—6 litt. A: τέλος (vel ἐν τέλος)
supplevi δὲ cum Cantabr. S. Trin. secl. Mang. 25 ἀγιώτερον vel ἀξιοπρεπέ-
στερον conl. Mang. 27 ἐφιεμένην] ἐπησθημένην conl. Mang. ὑπῆχει A

δέ μοι πάλιν τὸ εἰωθὸς ἀφανῶς ἐνομιλεῖν πνεῦμα ἀόρατον καὶ φησιν·
 ὦ οὗτος, ἔοικας ἀνεπιστήμων εἶναι καὶ μεγάλου καὶ περιμαχήτου πράγ-
 ματος, ὅπερ ἀφθόνως — πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα εὐκαίρως ὑφηγησάμεν
 — ἀναδιδάξω. ἴσθι δὴ, (ὦ) γενναῖε, ὅτι θεὸς μόνος ἢ ἀψευδестаτή 253
 5 καὶ πρὸς ἀλήθειάν ἐστιν εἰρήνη, ἣ δὲ γεννητὴ καὶ φθαρτὴ οὐσία πᾶσα
 συνεχῆς πόλεμος. καὶ γὰρ ὁ μὲν θεὸς ἐκούσιον, ἀνάγκη δὲ ἢ οὐσία·
 ὅς ἂν οὖν ἰσχύσῃ πόλεμον μὲν καὶ ἀνάγκην καὶ γένεσιν καὶ φθορὰν
 καταλιπεῖν, αὐτομολῆσαι δὲ πρὸς τὸ ἀγέννητον, πρὸς τὸ ἀφθαρτον, πρὸς
 τὸ ἐκούσιον, πρὸς εἰρήνην, λέγοιτ' ἂν ἐνδίκως ἐνδιαίτημα καὶ πόλις
 10 εἶναι θεοῦ. μηδὲν οὖν διαφερέτω σοὶ ἢ ὄρασιν εἰρήνης ἢ ὄρασιν θεοῦ 254
 τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον ὀνομάζειν, ὅτι δὲ τῶν πολυωνύμων τοῦ ὄντος
 δυνάμεων οὐ θιασώτης μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔξαρχός ἐστιν εἰρήνης.
 (39.) καὶ Ἀβραὰμ μέντοι τῷ σοφῷ δώσειν φησὶ κληῖρον γῆς „ἀπὸ 255
 τοῦ ποταμοῦ (Αἰγύπτου ἕως τοῦ ποταμοῦ) τοῦ μεγάλου Εὐφράτου“
 15 (Gen. 15, 18), οὐ χώρας ἀποτομὴν μᾶλλον ἢ τὴν περὶ αὐτοὺς ἡμᾶς
 ἀμείνω μοῖραν. Αἰγύπτου μὲν γὰρ ἀπεικάζεται ποταμῷ τὸ ἡμέτερον
 σῶμα καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ ἐγγινόμενα πάθη, τῷ δὲ
 Εὐφράτῃ (ψυχῇ) καὶ τὰ φίλα ταύτη. δόγμα δὴ τίθεται βιω- 256
 φελέστατον καὶ συνεκτικώτατον, ὅτι ὁ σπουδαῖος κληῖρον ἔλαχε ψυχῆν
 20 καὶ τὰς ψυχῆς ἀρετάς, ὥσπερ ὁ φαῦλος ἔμπαλιν σῶμα καὶ τὰς σώμα-
 τος καὶ διὰ σώματος κακίας. τὸ δὲ ἀπὸ δύο δηλοῖ, ἐν μὲν τὸ σὺν 257
 ἐκείνῃ ἀφ' οὗ λέγεται, ἕτερον δὲ (τὸ) χωρὶς αὐτοῦ. ὅταν μὲν γὰρ
 λέγωμεν ἀπὸ πρωΐας ἄχρις ἐσπέρας (ὥρας) εἶναι δώδεκα καὶ ἀπὸ
 νεομηνίας ἄχρι τριακάδος ἡμέρας τριάκοντα, συγκατατάττομεν τὴν τε
 p. 693 M. πρώτην ὥραν καὶ τὴν νεομηνίαν· ὅταν δὲ τις ἀπὸ τῆς πόλεως φῆ |
 25 τὸν ἀγρὸν ἀπέχειν σταδίου τρεῖς ἢ τέτταρας, δίχα τῆς πόλεως δήπου
 φησίν. ὥστε καὶ νῦν τὸ „ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Αἰγύπτου“ νομιστέον τὸ 258

3 εὐκαίρως Mang.: ἀκαίρως A 4 ὦ addidi 5 γεννητὴ A πᾶσα] οὐ D
 8 ἀγέννητον A 9 ἂν per ergorem om. Mang. 11 ὅτι δὲ A: ὅτι καὶ con.
 Hoesch., ὅτι δὴ Mang., διότι conicio 12 θιασώτης et εἰρήνη conicio (εἰρήνη iam
 Mang.) 14 Αἰγύπτου—ποταμοῦ add. Hoesch. 15 οὐ χώρας Hoesch.: οὐχ
 ὄρας A 16 ἀμείνω] μηνῶν con. Mang. 17 αὐτοῦ Cohn (cf. lin. 21):
 αὐτὸ A 18 ψυχῇ addidi, ἢ ψυχῇ add. Hoesch. 21 ἀπὸ δύο Mang. (nisi
 quod δύο post δηλοῖ ponit, ἀπὸ iam Benzellius): αὐτὸ A τὸ Mang.: τῷ A
 22 τὸ addidi 23 ὥρας add. Hoesch. 24 συγκατάττομεν A 26 prius τὸ]
 τῷ con. Mang.

4—6 DK fol. 116r ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὀνείρων: μόνος δεδεῖ ἢ—πόλεμος.

- χωρίς ἐκείνου παραλαμβάνεσθαι· βούλεται γὰρ διοικήσας ἡμᾶς τῶν
 σωματικῶν, ἅπερ ἐν ῥύσει καὶ φθορᾷ φθειρομένη καὶ φθειρούση θεω-
 ρεῖται, κληῖρον ψυχῆς λαβεῖν μετὰ τῶν ἀφθάρτων καὶ ἀφθαρσίας ἀξίον
 259 ἀρετῶν. οὕτω μέντοι τὸ εἰκάσθαι ποταμῷ λόγον ἐπαινετὸν ἰχνηλα-
 τοῦντες εὐρήκαμεν. ὁ δὲ ψεκτὸς αὐτὸς ἄρα ἦν ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς, 5
 ἀνάγωγός τις καὶ ἀμαθής, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἄψυχος λόγος· οὐ χάριν καὶ
 εἰς αἶμα μεταβάλλει (Exod. 7, 20), τρέφειν οὐ δυνάμενος — ὁ γὰρ
 ἀπαιδευσίας λόγος οὐ πότιμος — καὶ εὐτοκεῖ μέντοι βιατράχοις (Exod.
 8, 6) ἀναίμοις καὶ ἀψύχοις, καινὸν καὶ τραχὺν ἦχον, ἀλγημα ἀκοῆς,
 260 ἀπηχοῦσι. λέγεται δέ, ὅτι καὶ οἱ ἐν αὐτῷ πάντες ἰχθύες ἐφθάρησαν 10
 (Exod. 7, 21), οἱ συμβολικῶς εἰσι τὰ νοήματα· ταῦτα γὰρ ἐννήχεται
 καὶ ἐγγίνεται ὡς ἐν ποταμῷ τῷ λόγῳ, ζῳοῖς ἐοικότα καὶ ψυχούντα
 αὐτόν· ἐν δὲ ἀπαιδεύτῳ λόγῳ τέθνηκε τὰ ἐνθυμήματα· συνετὸν γὰρ
 οὐδὲν ἔστιν εὐρεῖν, ἀλλὰ κολφῶν τινὰς ἀκόσμους καὶ ἀμετροπεεῖς, ὡς
 εἰπέ τις, φωνάς. 15
- 261 (40.) Περὶ μὲν δὴ τούτων ἄλις. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον στάσις καὶ
 ποταμὸν, ἀλλὰ καὶ χεῖλη ποταμοῦ φαντασιωθῆναι ὁμολογεῖ φάσκων·
 „ἄμην ἐστάναι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ“ (Gen. 41, 17), ἀναγκαῖον
 262 ἂν εἶη καὶ περὶ χεῖλους τὰ καίρια ὑπομνήσαι. φαίνεται τοίνυν ἕνεκα
 δυεῖν τῶν ἀναγκαιοτάτων ἢ φύσις χεῖλη ζῳοῖς καὶ μάλιστα ἀνθρώποις 20
 ἀρμόσασθαι· ἐνὸς μὲν ἴσυχίας — ἔρυμα γὰρ ταῦτα καὶ φραγμὸς ὄχυ-
 ρώτατος φωνῆς —, ἐτέρου δὲ ἐρμηγείας· διὰ γὰρ τούτων τὸ τῶν λόγων
 νᾶμα φέρεται· συναχθέντων μὲν γὰρ ἐπέχεται, φέρεσθαι δ' ἀμήχανον
 263 μὴ διαστάντων. ἐκ δὲ τούτου γυμνάζει καὶ συγχροτεῖ πρὸς ἄμφω, τὸ
 λέγειν καὶ ἴσυχάζειν, ἑκατέρου τὸν ἀρμόττοντα καιρὸν παραφυλάττον- 25
 τας. οἷον ἀκοῆς ἀξιὸν τι λέγεται; πρόσσεχε μὴδὲν ἐναντιούμενος ἐν
 ἴσυχίᾳ κατὰ τὸ Μωυσέως παράγγελμα, τὸ „σιῶπα καὶ ἄκουε“ (Deut.
 264 27, 9). τῶν γὰρ εἰς τὰς ἐριστικὰς γνωσιμαχίας ἀφικνουμένων οὐδ' ἂν

1 διοικήσας A, διοικισθέντας conicio 2 φορᾷ conij. Mang. φθειρούση Hoesch.:
 φθειρούσα A 3 ἀξίων A 4. 5 ἰχνηλατοῦντες Hoesch.: ὀχληλατοῦντες A
 6 (καὶ) ὡς conicio (καὶ) ἀψυχος conij. Mang. 9 ἀνέμοις A
 11 ἐννήχεται scriptis: ἐνηχείται A, ἐννηχείται Mang. 12 ἐγγίνεται Hoesch.: ἐγγε-
 νείται A 14 κολφῶν Hoesch.: κωλύων A 19 χελῶν conij.
 Mang. ὑπομνήσαι Mang.: ὑπονοῆσαι A 20 δυοῖν v 21. 22 ὄχυρῶτατος A
 23 νᾶμα φέρεται Mang.: ἀναφέρεται A 25 καὶ (τὸ) conicio 27 Μωσῶς A

εἰς κυρίως οὔτε λέγειν οὔτ' ἀκούειν νομισθεῖη, τῷ δὲ μέλλοντι πρὸς ἀλήθειαν * * * ὠφέλιμον. πάλιν ὅταν ἴδῃς ἐν τοῖς τοῦ βίου πολέ- 265
μοις καὶ κακοῖς τὴν ἴλεω τοῦ θεοῦ χεῖρα καὶ δύναμιν ὑπερέχουσαν
p. 694 M. καὶ προασπίζουσαν, ἠρέμησον· οὐ γὰρ δεῖται | συμμαχίας ὁ βοηθὸς
5 οὗτος. ἔστι δὲ καὶ τούτου δεῖγμα τὸ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς κατα-
κείμενον, τὸ „κύριος πολεμήσει ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς σιγήσεσθε“
(Exod. 14, 14). εἰάν γε μὴν ἴδῃς τὰ γνήσια ἔγγονα καὶ πρωτότοκα 266
Αἰγύπτου φθειρόμενα (Exod. 11, 5), τὸ ἐπιθυμεῖν, τὸ ἤδουσθαι, τὸ λυ-
πεῖσθαι, τὸ φοβεῖσθαι, τὸ ἀδικεῖν, τὸ ἀφραίνειν, τὸ ἀκολασταίνειν καὶ
10 ὅσα τούτων ἀδελφὰ καὶ συγγενῆ, καταπλαγεῖς ἡσύχαζε, τὴ φοβερὸν τοῦ
θεοῦ κράτος ὑποπτῆξας. „οὐ γὰρ γρύξει“ φησὶ „κύων τῇ γλώσσῃ, 267
οὐδ' ἀπ' ἀνθρώπου ἕως κτήνους“ (ibid. 7), ἴσον τῷ οὔτε τὴν κυνῶδη
γλώσσαν ὑλακτοῦσάν τε καὶ κράζουσαν οὔτε τὸν ἐν ἡμῖν ἄνθρωπον,
ἡγεμόνα νοῦν, οὔτε τὸ κτηνώδες θρέμμα, τὴν αἰσθησιν, προσήκει
15 γαυριᾶν, ὅταν ἀναιρεθέντος τοῦ παρ' ἡμᾶς ὄλον ἔξωθεν τὸ συμμαχικὸν
αὐτοκέλευστον ὑπερασπιζοῦν ἤκη. (41.) πολλοὶ δὲ συμβαίνουσι καιροὶ 268
μὴ ἐφαρμόζοντες ἡσυχίαν, τὰς δὲ καταλογάδην βήσεις ἐπιζητοῦντες·
ὧν πάλιν ἰδεῖν ἔστιν ἀνακείμενα ὑπομνήματα. πῶς; ἀγαθοῦ τις γέγονεν
ἀπροσδόκητος μετουσία; καλὸν οὖν εὐχαριστῆσαι καὶ τὸν ἐπιπέμψαντα
20 ὑμνήσαι. τί οὖν τὸ ἀγαθόν; τέθνηκε τὸ ἐπιτιθέμενον ἡμῖν πάθος καὶ 269
πρηγὲς ἄταφον ἔρριπται; μὴ μέλλωμεν οὖν, ἀλλὰ (χορὸν) στησάμενοι τὴν
ἱεροπρεπεστάτην ἄδωμεν ὑδρῆν, παρακλυσομένοι λέγειν πᾶσιν· „ἄσωμεν
τῷ κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται· ἴππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς
θαλάσσαν“ (Exod. 15, 1). ἀλλὰ γὰρ ἡ μὲν τοῦ πάθους φθορὰ καὶ 270
25 μετανάστασις ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ τέλειον ἀγαθόν· ἡ δὲ σοφίας εὗρεσις
ὑπερβαλλὸν καλόν· ἥς εὐρεθείσης ἅπας ὁ λεῶς οὐ καθ' ἐν μέρος
μουσικῆς, ἀλλὰ κατὰ πάσας αὐτῆς τὰς ἀρμονίας καὶ μελωδίας ἕσεται.
„τότε“ γὰρ φησιν „ἦσεν Ἰσραὴλ τὸ ἄσμημα τοῦτο ἐπὶ τοῦ φρέατος“ 271

2 lacuna 16—18 litt. A: ἀκούειν τὸ ἡσυχάζειν e gr. suppleo (cf. Quis rer. div. her. § 14) 3 ὑπερμαχοῦσαν bene conl. Mag. (cf. § 280) 4 ὑπερασπίζουσαν conl. Mang. 5 δεῖγμα τὸ scripsi: δείγματα A 5. 6 κατακείμενον A: κατακείμενα οἶον Hoesch., κείμενον conl. 7 γε scripsi: τε A 9 ἀφραίνειν Mang.: εὐφραίνειν A 11 γρύξει A φησὶ Mang.: φασὶ A 12 τὸ A 13 κράζουσαν scripsi: ἀράζουσαν A, γρύζουσαν conl. Mang. 15 ὄλου conl. Mang. 17 vulgo ante τὰς punctum ponebant; ideo Mang. lin. 18 post ὑπομνήματα lacunam statuit 20 ὀμνήσαι τὸ ἀγαθόν. οἶον τέθνηκε conl. Mang. 21 οὖν scripsi: ὁμῖν A, ἡμῖς Hoesch., ὁμῖν conl. Cohn 24 φθορὰ Mang.: φορὰ A

(Num. 21, 17), λέγω δὲ ἐπὶ τῆς παλαι μὲν *κεκρυμμένης*, ἀναζητηθείσης δὲ αὐθις καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἀνευφημένης βαθείας τὴν φύσιν ἐπιστήμης, 272 ἢ νόμος τὰς τῶν φιλοθεαμόνων ἄρδεν λογικὰς ἐν ψυχαῖς ἀρούρας. τί δέ; ὅταν σογχομίσωμεν τὸν γνήσιον διανοίας καρπὸν, οὐ παραγγέλλει ἡμῶν ὁ ἱερὸς λόγος ὡσπερ ἐν καρτάλῳ (Deut. 26, 2. 4) τῷ λογισμῷ 5 τὰς ἀπαρχὰς τῆς εὐφορίας ὧν ἦνθησεν, ὧν ἐβλάστησεν, ὧν ἐκαρποφόρησεν ἡ ψυχὴ καλῶν, ἐπιδεικνυμένους ἀντικρυς οὕτω ῥητορεύειν, τὰ εἰς τὸν τελεσφόρον θεὸν ἐγκώμια λέγοντας· „ἐξεκάθηρα τὰ ἅγια ἀπὸ τῆς οἰκίας μου“ (ibid. 13) καὶ ἐταμειυσάμην | ἐν τῷ τοῦ θεοῦ οἴκῳ, p. 695 M. ταμίας καὶ φύλακας αὐτῶν ἐπιστήσας τοὺς ἀριστίνδην ἐπιλελεγμένους 10 273 πρὸς τὴν ἱεράν νεωκορίαν. οὗτοι δὲ εἰσι Λευῖται καὶ προσήλυτοι καὶ ὄρφανοὶ καὶ χῆραι (ibid.)· οἱ μὲν ἰκέται, οἱ δὲ μετανάσται καὶ πρόσφυγες, οἱ δὲ ἀπωφανισμένοι καὶ κεχρηυκότες γενέσεως, θεὸν δὲ τὸν τῆς ψυχῆς θεραπευτρίδος ἄνδρα καὶ πατέρα γνήσιον ἐπιγεγραμμένοι. 274 (42.) τοῦτον μὲν δὴ τὸν τρόπον καὶ λέγειν καὶ ἡσυχάζειν ἐμπρεπέστα 15 τον. τὸ δὲ ἐναντίον μεμελετήκασιν οἱ φαῦλοι· καὶ γὰρ ἡσυχίας ἐπιλήπτου καὶ ἐρμηνείας ὑπαιτίου ζηλωταὶ γεγόνασιν, ἐκάτερον ἐπ' ὀλέθρῳ 275 ἑαυτῶν τε καὶ ἐτέρων συγκροτοῦντες. τὸ δὲ πλεόν ἐστὶν αὐτοῖς τῆς ἀσκήσεως ἐν τῷ λέγειν α μὴ δεῖ· τὸ γὰρ στόμα διανοίξαντες καὶ ἐάσαντες ἀχαλίνωτον, καθάπερ ρεῦμα ἀκατάσχετον, φέρεσθαι τὸν ἀκρι- 20 τόμυθον, ἣ φασιν οἱ ποιηταί, λόγον ἰᾶσι, μυρία τῶν ἀλυσιτελῶν 276 προσεπισύροντα. τοιγαροῦν οἱ μὲν ἐπὶ συνηγορίαν ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας καὶ πάσης πλεοναζούσης ὀρμῆς ἐτρέποντο, ἄλογον πάθος ἐπιτεριχίζοντες ἡγεμόνι λογισμῷ, (ἔτι δὲ) καὶ ταῖς ἐριστικαῖς φιλονεικίαις (ἐπ)αποδυσάμενοι συνεπλάκησαν, ἐλπίσαντες τὸ ὀρατικὸν πηρῶσαι γένος καὶ 25 κατὰ κρημνῶν καὶ βράθρων, ἐξ ὧν οὐδ' ἂν ἔτι γένοιτο διαναστῆναι, 277 δυνήσεσθαι ῥίψαι. ἔνιοι δὲ οὐ μόνον ἀντιπάλους ἑαυτοῦς τῆς ἀνθρωπίνης ἀπέφηναν ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς θείας· ἐπὶ τοσοῦτον ἀπονοίας ἤλασαν. τοῦ μὲν οὖν φιλοπαθοῦς ἕξαρχος ἀναγράφεται θιάσου τῆς Αἰγυπτίας

3 ἢ Mang.: ἦν A, ἧς Hoesch. ἐμφύχους conl. Mang. 5 καρτάλῳ scripsi: καρτάλλῳ A 8 λέγοντας Hoesch.: λέγοντες A 10 φύλακὰς A
12 ἰκέται Hoesch.: οἰκέται A 14 θεραπευτρίδος ψυχῆς conicio 18 (τῷ) ταυτῶν conicio 21 ἢ A ἰᾶσι scripsi: ἕωσι A 24 lacuna 5—6 litt. A: ἔτι δὲ supplevi
24. 25 ἐπαποδυσάμενοι Mang.: ἀποδυσάμενοι A 25 πηρῶσαι Mang. (et iam Cotelierius): πληρῶσαι A 26 βράθρων Mang.: βάρθρων A

χώρας ὁ βασιλεύς, Φαραώ· λέγεται γὰρ τῷ προφήτῃ· „ἰδοὺ αὐτὸς
 ἐκπορεύεται ἐπὶ τὸ ὕδωρ, καὶ στήσῃ συναντῶν αὐτῷ παρὰ τὸ χεῖλος
 τοῦ ποταμοῦ“ (Exod. 7, 15). τοῦ μὲν γὰρ ἴδιον ἐπὶ τὴν φορὰν καὶ 278
 ἀνάχουσιν αἰεὶ τοῦ ἀλόγου πάθους ἐξιέναι· τοῦ δὲ σοφοῦ πολλῶν ῥέοντι τοῖς
 5 ὑπὲρ ἤδοντῆς καὶ ἐπιθυμίας λόγοις ὑπαντιάζει οὐ τοῖς ποσίν, ἀλλὰ τῇ
 γνώμῃ, βεβαίως καὶ ἀκλινῶς, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ χεῖλους, τοῦτο δὲ
 ἐστὶν ἐπὶ τοῦ στόματος καὶ τῆς γλώττης, ἅπερ ἦν ὄργανα λόγου·
 παγίως γὰρ ἐπιβάς αὐτοῖς δυνήσεται τὰς συνηγορούσας τῷ πάθει
 πιθανότητος ἀνατρέψαι καὶ καταβαλεῖν. ὁ δὲ τοῦ ὁρατικοῦ γένους 279
 10 ἐχθρὸς ὁ τοῦ Φαραώ λαός ἐστιν, ὃς ἐπιτιθέμενος καὶ διώκων καὶ δου-
 λούμενος ἀρετὴν οὐκ ἐπαύσατο, ἕως κακὰς ὧν διέθηκε τὰς ἀμοιβὰς
 εὔρατο, πελάγει τῶν ἀδικημάτων καὶ τρικυμίας, ἃς τὸ λυ(τῶν πάθος)
 p. 696 M. ἀνήγειρε, καταποντωθεὶς, | ὡς ὑπερβάλλουσαν θῆαν καὶ νίκην ἀναντα-
 γώνιστον καὶ χαρὰν ἐλπίδος μείζονα τὸν καιρὸν ἐνεργεῖν ἐκέλευον. διὸ 280
 15 λέγεται· „εἶδεν Ἰσραὴλ τοὺς Αἴγυπτιοὺς τεθνηκότας παρὰ τὸ χεῖλος
 τῆς θαλάσσης“ (Exod. 14, 30). μεγάλη γε ἡ ὑπέρμαχος χεὶρ, ἀναγ-
 κάζουσα παρὰ στόματι καὶ χεῖλεσι καὶ λόγῳ πίπτειν τοὺς τὰ ὄργανα
 ταῦτα κατὰ τῆς ἀληθείας ἀκονησαμένους, ἵνα μὴ ὀθνεῖοις ἀλλὰ ἰδίους
 ὄπλοις οἱ καθ' ἑτέρων ἀναλαβόντες αὐτὰ θνησκωσι. τρία δ' εὐαγγελί- 281
 20 ζεται τῇ ψυχῇ τὰ κάλλιστα, ἐν μὲν ἀπώλειαν Αἴγυπτιακῶν παθῶν,
 ἕτερον δὲ τὸ μὴ παρ' ἑτέρῳ χωρίῳ, (ἀλλὰ) τῆς ἀλμυρᾶς καὶ πικρᾶς
 πηγῆς, ὡς ἂν θαλάττης, χεῖλεσι, δι' ὧν ὁ πολέμιος ἀρετῆς σοφιστῆς
 λόγος ἐξεκέχυτο, τελευταῖον δὲ τὴν θῆαν τοῦ πτώματος. μηδὲν γὰρ 282
 ἀόρατον εἶη καλόν, ἀλλὰ πρὸς * * * καὶ λαμπρὸν ἥλιον ἄγοιτο· καὶ
 25 γὰρ τὸναντίον εἰς βαθὺ σκότος καὶ * * * ἄξιον τὸ κακόν. καὶ τοῦτο
 μὲν μηδ' ἐκ τύχης ἰδεῖν ποτε γένοιτο, τὸ δὲ ἀγαθὸν μείζουσιν ὀφθαλ-
 μοῖς αἰεὶ περιαιροῖτο. τί δὲ οὕτως ἀγαθόν, ὡς ζῆσαι τὰ καλὰ καὶ
 ἀποθανεῖν τὰ φαῦλα; (43.) τρεῖς τοίνυν ἦσαν οἱ τὴν τῶν λόγων 283
 δεινότητα μέχρι οὐρανοῦ τείναντες. οὗτοι μελέτην κατὰ τῆς φύσεως,

2 παρὰ] ἐπὶ conicio ex LXX (cf. lin. 6 et De confus. lingu. § 29) 5 ἅπερ A
 λόγος A 9 πιθανότητος A 10 ἐπιτιθέμενος Mang.: ἐπιθέμενος A 12 εὔρατο
 (ἐκομίσαστο coniciebam, ἐτίσαστο conici. Mang., ἐτίσε Hoesch.) πελάγει Cohn: ἐστρατοπελά-
 γει A 12 λυ, tum lacuna 4—5 litt. A: λυτῶν πάθος supplevi, λυσσῶδες τῆς
 ψυχῆς Hoesch., ἔλογον πάθος Mang. 21 ἐτέρῳ χωρίῳ ἢ (ἀλλὰ scripsi) Mang.:
 ἐτέρων χωρίων A 22 πηγῆς] ψυχῆς conicio 23 ἐξεκέχυτο scripsi: ἐξε-
 χυτο A 24 lacuna 8—10 litt. A: τὸ φῶς suppl. Hoesch., ἄσκιον φῶς conicio
 25 lacuna 6—8 litt. A: νυκτός suppl. Hoesch., νύκτα fort. suppl. et αἰώνιον pro ἄξιον
 leg., νύκτα ἀκτέον conici. Mang., νύκτα πεσεῖν Cohn 26 ἰδεῖν Cotelierius: δεῖν A

μᾶλλον δὲ κατὰ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς ἐμελέτησαν φάσκοντες, μόνον εἶναι
 τὸ αἰσθητὸν καὶ ὁρώμενον τοῦτο, οὔτε γενόμενόν ποτε οὔτ' αὐθις
 φθαρτὸν ἀγένητον δὲ καὶ ἀφθαρτον, ἀνεπιτρόπευτον, ἀκυβέρνητον,
 284 ἀπροστασίαστον. εἰτ' ἐπ' ἄλλοις ἄλλα συνθέντες ἐπιχειρήματα, δόγμα
 ἀδόκιμον οἰκοδομοῦντες εἰς ὕψος οἷα πύργον ἐξῆραν. λέγεται γὰρ οἱ 5
 „ἦν πᾶσα ἡ γῆ χειλὸς ἕν“ (Gen. 11, 1), συμφωνία τῶν τῆς ψυχῆς
 μερῶν πάντων ἀσύμφωνος ἐπὶ τῷ κινήσει τὸ συνεκτικώτατον ἐν τοῖς
 285 οὖσιν, ἀρχῆν. τοιγαροῦν ἐλπίσαντας αὐτοὺς εἰς οὐρανὸν ταῖς ἐπινοίαις
 ἀναδραμεῖσθαι ἐπὶ καθαιρέσει τῆς αἰωνίου βασιλείας ἡ μεγάλη καὶ
 ἀκαθαίρετος καταβάλλει χεῖρ, καὶ τὸ οἰκοδομηθὲν δόγμα συνανατρέψασα. 10
 286 κέκληται δὲ ὁ τόπος „σύγχυσις“, οἰκῆον ὄνομα τῷ καινουργηθέντι
 τολμήματι. τί γὰρ ἀναρχίας συγχυτικώτερον; οὐκ οἰκία μὲν ἀνηγε-
 μόνεστοι προσκρουσμάτων γέμουσι καὶ παραχῆς; ἀβασίλευτοι δ' ἐαθεῖ-
 287 σαι πόλεις ὑπὸ ὀχλοκρατίας, ἐναντίου καὶ μεγίστου, φθειρόνται; καὶ
 χῶραι δὲ καὶ ἔθνη καὶ κλίματα γῆς, ὧν ἀρχαὶ κατελύθησαν, οὐ παλαιὰ; 15
 288 καὶ μεγάλας εὐδαιμονίας ἀπέβαλον; καὶ τί δεῖ | τὰ ἀνθρώπινα λέγεσθαι; p. 697 M.
 οὐδὲ γὰρ αἱ ἄλλαι τῶν ζώων ἀγέλαι, πτηνῶν, χερσαίων, ἐνύδρων,
 ἄνευ τινὸς ἀγελάρχου συνστᾶσιν, ἀλλὰ ποθοῦσι καὶ περιέπουσιν αἰεὶ
 τὸν οἰκῆον ἡγεμόνα, ὡς μόνον ἀγαθῶν αἷτιον, οὐ κατὰ τὴν ἀπουσίαν
 289 σκεδάννυνται καὶ διαφθείρονται. εἰτ' οἰόμεθα τοῖς μὲν περιγείοις, ἃ
 βραχυτάτη μοῖρα τοῦ παντός ἐστιν, ἀρχῆν μὲν ἀγαθῶν, ἀναρχίαν δὲ
 κακῶν εἶναι αἰτίαν, τὸν δὲ κόσμον οὐ διὰ τὴν τοῦ βασιλεύοντος θεοῦ
 290 προήγησιν εὐδαιμονίας τῆς ἄκρας πεπληρῶσθαι; δίκην οὖν ἀρμόττουσαν οἱς
 ἐτίθεντο διδῶσαι· φύραντες γὰρ τὸ ἱερὸν περὶ * * * ἀναρχίας φυρόμενοι
 ἐπαῖδον, συγχυθέντες οὐ συγχέαντες. ἕως δὲ οὐπω τιμωρίαν δεδώκασιν, 25
 ὑπὸ φρενοβλαβείας φουσάμενοι τὴν μὲν τῶν δλων ἀρχῆν ἀνοσίους λόγοις
 καθαιροῦσιν, αὐτοὺς δὲ ἄρχοντας καὶ βασιλέας ἀναγράφουσι, τὸ ἀκα-
 θαίρετον τοῦ θεοῦ κράτος γενέσει τῇ ἀδιαστάτως ἀπολλυμένη καὶ
 291 φθειρομένη περιάπτοντες. (44.) ἐπιτραφηδοῦντες γοῦν καὶ ἐπικομπά-
 ζοντες εἰώθασιν οἱ καταγέλαστοι λέγειν ταῦτα· ἡμεῖς οἱ ἡγεμόνες, 30

3 ἀγένητον A δέ] τε conī. Cohn 10 καὶ secl. Mang. 14 ἀπό
 per errorem Mang. ὀχλοκρατίας A ὀχλοκρατίας τῆς αἰτίας κακῶν μεγίστων
 conicio (cf. lin. 21. 22) post μεγίστου lacunam statuit et κακοῦ suppl. Mang.
 15 κλήματα A 16 καταλέγεσθαι conicio 20 εἰτ' A 23 προστασίαν conicio
 23. 24 οἱς ἐπέτιθεντο vel οἱς διετίθεσαν conicio 24 ἱερὸν (δόγμα) παρὰ ἀναρχίας
 conī. Mang. post περὶ lacunam statuo 24 φυρόμενοι „ex Vat.“ Mang.:
 φυρόμενον A 27 καθαιροῦσιν αὐτοὺς A 28 ἀδιαστάτως scripsi: ἀκαταστά-
 τως A 29. 30 ἐπικομπάζοντες Mang.: ἐπιστομίζοντες A

ἡμεῖς οἱ δυναστεύοντες· ἐφ' ἡμῖν ὀρμεῖ τὰ πάντα· ἀγαθῶν καὶ τῶν
 ἐναντιῶν τίνες αἴτιοι (ὅτι μὴ) ἡμεῖς; τὸ (εὐ καὶ) κακῶς ἐργάσασθαι
 τίσιν ὅτι μὴ ἡμῖν ἀψευδέστατα ἀνάκειται; φλυαροῦσι δὲ ἄλλως οἱ
 δυνάμειος ἀοράτου τὰ πάντα φάσκοντες ἐξῆφθαι, ἣν πρυτανεύειν τῶν
 5 κατὰ τὸν κόσμον ἀνθρωπειῶν τε καὶ θεῶν νομίζουσι. τοιαῦτα κατα- 292
 λαζονευσάμενοι, ἐὰν μὲν ὥσπερ ἐκ μέθης νήψαντες ἐν ἑαυτοῖς γένων-
 ται καὶ τῆς παροινίας, ἣν παρῶνησαν, εἰς αἰσθησὶν ἐλθόντες αἰδεσθῶσι
 καὶ κακίσωσιν ἑαυτοὺς ἐφ' οἷς ὑπ' ἀγνώμονος γνώμης ἐξαμαρ-
 τάνειν προήχθησαν, ἀκολακεύτη καὶ ἀδεκάστη χρησάμενοι συμβούλῃ
 10 μετανοῶν, τὴν ἔλω τοῦ ὄντος δύναμιν ἐξευμενισάμενοι παλινο-
 δίαίς ἀντὶ βεβήλων Ἰσραῖς, ἀμνηστῖαν εὐρήσονται παντελῆ. ἐὰν δὲ 293
 ἀφηνιασται καὶ σκληραύχενος μέχρι τοῦ παντὸς γενόμενος σκιρτῶσιν, ὡς
 αὐτόνομοι καὶ ἐλεύθεροι καὶ ἐτέρων ἡγεμόνες ὄντες, ἀπαραιτήτη ἀνάγκη
 καὶ ἀμειλίκτη τὴν ἑαυτῶν ἐν ἅπασιν μικροῖς τε καὶ μεγάλοις οὐδένειαν
 15 αἰσθήσονται. ὁ γὰρ ἐπιβεβηκῶς ἡνίοχος ὡς ἄρματι πτηνῶ τῷδε τῷ 294
 p. 698 M. | κόσμῳ χαλινὸν ἐμβαλὼν καὶ τὸ κεχαλασμένον τῶν ἡνίων ὀπίσω βιά-
 τεῖνας καὶ τοὺς κημοὺς ἐπισφίξας, μᾶστιξι καὶ κέντροις ἀναμνήσει τῆς
 δεσποτικῆς ἐξουσίας, ἧς ἐπελάθοντο διὰ τὸ χρηστὸν καὶ ἡμερον τοῦ
 κρατοῦντος ὥσπερ οἱ κακοὶ δοῦλοι. τὸ γὰρ τῶν δεσποτῶν ἐπεικὲς εἰς 295
 20 ἀναρχίαν ἐκτρέποντες ἐπιμορφάζουσι τὸ ἀδέσποτον, μέχρις ἂν τὴν
 ῥοδῆ τε καὶ πολλὰν αὐτῶν νόσον, ἀντὶ φαρμάκων τὰς τιμωρίας προσ-
 φέρων, ὁ κεκτημένος ἐπισχῆ. διὸ λέγεται· «ψυχὴ ἄνομος ἢ διαστέλ- 296
 λουσα τοῖς χεῖλεσι κακοποιῆσαι ἢ καλῶς ποιῆσαι· εἴθ' ὕστερον ἐξαγορεύ-
 σει τὴν ἁμαρτίαν ἑαυτῆς» (Lev. 5, 4). τί φῆς, ὦ γέμουσα ἀλαζονείας;
 25 οἶδας γάρ, τί ἐστὶ τὸ πρὸς ἀλήθειαν ἀγαθὸν ἢ καλὸν ἢ δίκαιον ἢ ὅσιον
 ἢ τίνα τίσιν ἐφαρμόττει; ἢ τούτων ἐπιστήμη τε καὶ δύναμις ἀνάκειται 297

1 ὀρμεῖ Mang.: ὀρμᾶ A 2 τίνες A lacuna 5—6 litt. A: ὅτι μὴ suppl. Mang.,
 τούτων Hoesch. lacuna 4—5 litt. A: εὐ καὶ supplevi (εὐ ἢ Hoesch.)
 7 παροινίας ἣν παρῶνησαν ex „Vat.“ et Cantabr. S. Trin. Mang.: παρανοίας ἣν παρη-
 νόμησαν A 8 κακίσωσιν scripsi: κακιῶσιν A ἑαυτοῖς A 9 προήχθησαν
 Mang.: προσήχθησαν A 10 μετανοῶν Mang.: μετανοίας A 11 βεβήλων
 (λόγων) conii. Mang. ἀμνηστῖαν A 17 κημοὺς Mang.: κόσμους A
 μαστίξει A 19 εἰς A: ὡς Hoesch. 20 ἐκτρέποντος A 21 ἐρηπ-
 νόδη conii. Mang. 23 καλοποιῆσαι Hoesch. καλῶς ποιῆσαι ex LXX
 scripsi: κακῶς ποιῆσαι A, κακοποιῆσαι Hoesch. 23. 24 ἐξαγορεύσαι conii. Mang.
 25 κακὸν v 26 τινὰ τίσιν A

15 cf. Platonis Phaedrum p. 246 E.

Philonis opera vol. III.

- μόνη θεῶ, καὶ εἴ τις αὐτῶ φίλος. μάρτυς δὲ καὶ χρησμός, ἐν ᾧ λέγεται· „ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω· πατάξω καὶ ἰάσομαι“
- 298 (Deut. 32, 39). ἀλλὰ γὰρ οὐδὲ ἐπιπόλαιον ἔσχεν ἡ δοκησίσοφος ψυχὴ τὴν τῶν ὑπὲρ ἑαυτὴν ὀνειρώξειν, ἀλλ' οὕτως ἡ δυστυχὴς ἐξηνεμώθη, ὡς καὶ ἐνώμοτον γενέσθαι περὶ τοῦ βεβαίως καὶ παγίως ταῦθ' ἐστάναι. 5
- 299 ἃ ψευδῶς ὑπέλαβεν. ἐὰν οὖν τὸ παλμῶδες καὶ παφλάζον τοῦ νοσήματος ἀρέθεται χαλαῖν, τὰ τῆς ὑγείας ἐμπυρεύματα κατ' ὀλίγον ἐκζυπυρούμενα βιάσεται τὸ μὲν πρῶτον ἐξαγορεύσαι τὸ ἀμάρτημα, τὸ δ' ἐστὶ κακίσαι ἑαυτήν, εἶτα πρὸς βωμοῖς ἰκέτιν γενέσθαι, ποτιωμένην λιταῖς καὶ εὐχαῖς καὶ θυσίαις, (αἷς) ἀμνηστίας μόναις ἐπιλαχεῖν ἔστιν. 10
- 300 (45.) Ἐξῆς δ' ἂν τις εἰκότως ἐπαπορήσειε, τί δὴ ποτε τὸν ἐν Αἰγύπτῳ ποταμὸν μόνον ἀνέγραψεν ἔχοντα χεῖλη, τὸν δ' Εὐφράτην ἢ τινα τῶν ἄλλων ἱερῶν ποταμῶν οὐκέτι. ὅπου μὲν γὰρ φησι· „στήση συναντῶν αὐτῶ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ“ (Exod. 7, 15) * * *.
- 301 καίτοι τινὲς ἴσως ἐπιχλευάζοντες ἐροῦσι, μὴ δεῖν τὰ τοιαῦτα εἰς τὰς 15 ζητήσεις εἰσάγειν· γλισχρολογίαν γὰρ μᾶλλον ἢ ὠφέλειάν τινα ἐμφαίνειν. ἐγὼ δὲ τὰ τοιαῦτα ἡδυσμάτων τρόπον παρητύσθαι ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς βελτιώσεως ἕνεκα τῶν ἐντυγχανόντων ὑπολαμβάνω· καὶ οὐδεμίαν τῶν ζητούντων καταγνωστέον εὐρεσιλογίαν, ἀλλ' εἰ μὴ ζητοῖεν,
- 302 ἔμπαλιν ἀργίαν. οὐδὲ γὰρ περὶ ποταμῶν ἔστιν ἱστορίας ἢ παρούσα 20 σπουδὴ, περὶ δὲ βίων | τῶν εἰκαζομένων ποταμίους ρεύμασιν, ἐναντιου- p. 699 M. μένων ἀλλήλοισ. ὁ μὲν γὰρ τοῦ σπουδαίου βίος ἐν ἔργοις, ἐν λόγοις δὲ ὁ τοῦ φαύλου θεωρεῖται. λόγος δὲ γλώττῃ καὶ στόματι καὶ χεῖλεσι καὶ τοῖς * * *.

5 ἐνώμοτον Cotelarius: ἐνομότερον A

6 ἃ ψευδῶς Cotelarius: ἀψευδῶς A

10 αἷς addidi

ἀμνηστίας A

μόνης v

ἔτι conl. Mang.

11 ἐξ

ης A 14 παρὰ] cf. ad p. 303,2

lacunam statui, sequebatur ὅπου δὲ, tum

alii S. S. loci

20 ἱστορία conicio

23 λόγοι conl. Mang.

χεῖλεσι Mang.:

χεῖλη A, χεῖλεσι Hoersch.

24 adnotat A τὸ τέλος λείπει. sequuntur in A tres

lineae vacuae (fol. 456^v), tum duo folia vacua numeris carentia.

PHILONIS OPERA

PHILONIS ALEXANDRINI

OPERA QVAE SVPERSVNT

EDIDERVNT

LEOPOLDVS COHN ET PAVLVS WENDLAND

VOL. IV

CONTINENS DE ABRAHAMO
DE IOSEPHO
DE VITA MOSIS LIB. I
DE VITA MOSIS LIB. II
DE DECALOGO

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MCMII

PHILONIS ALEXANDRINI

OPERA QVAE SVPERSVNT

VOL. IV

EDIDIT

LEOPOLDVS COHN

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MCMII

PROLEGOMENA

Praeter codices MAFGHP(L) in Prolegomenis voluminis primi descriptos in hoc volumine quarto codices adhibiti sunt CVOBEKZ, de quibus deinceps nobis dicendum est.

Atque C quidem nobis est codex Parisinus graecus 435 (olim De codice C Regius 2551) bibliothecae nationalis, membranaceus, formae maximae, foliorum 175, saeculo XI exaratus, quo continentur haec scripta Philonis:

1. Φίλωνος βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος ἢ νόμων ἀγράφων· ὅ ἐστι περὶ ἀβραάμ.
2. Φίλωνος βίος πολιτικοῦ ὅπερ ἐστὶ περὶ ἰωσήφ.
3. Φίλωνος περὶ τοῦ βίου μωσέως α' (*De vita Mosis* lib. I). explicit his verbis: τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν βασιλείαν πεπραγμένα αὐτῷ μεμύνηται: — (p. 199,16 huius editionis); quae sequuntur verba λεκτέον — βασιλεία altera manu (c. saec. XIII) suppleta sunt in margine.
4. περὶ φιλανθρωπίας.
5. περὶ μετανοίας.
6. περὶ εὐγενείας. huius opusculi particula tantum descripta est. incipit: Οἴμαι τὴν εὐγένειαν. explicit: ὅστις ἂν καλῶν καὶ ἀγαθῶν γένηται γονέων: — (II 438,44—439,24 Mang.).
7. sequuntur excerpta tria e libro II *de vita Mosis* sine titulis:
 - a) Μωϋσέως ἀναβάντος — λαχόντας ἱερωσύνην (p. 237,17—240,14 h. ed.).
 - b) Τῷ πρώτῳ μηνὶ περὶ ἰδ' ἡμέραν — πανταχόσε διαπεμφαμένης (p. 252,11—254,15).
 - c) Ὅθεν εἰκότως — ἐσχατιὰ τῶν ἔργων ἐστίν (p. 255,17—257,2). adiunguntur haec verba, quae ex τοῦ περὶ Φλάκκου λόγου deprompta esse librarius in margine adnotavit: Ὅς ἰσχύς οὐ

πρόσσει τῶν τὰς φύσεις τυραννικῶν, πανουργίας τὰς ἐπιβουλὰς κατορθοῦσιν (*adv. Flacc.* p. 517,9—11 Mang.). τῷ μὲν ἀγνοία τοῦ κρείττονος διαμαρτάνοντι συγγνώμη δίδοται· ὁ δ' ἐξ ἐπιστήμης ἀδικῶν ἀπολογίαν οὐκ ἔχει προσαλωκῶς ἐν τῷ τοῦ συνειδότης δικαστηρίῳ: (*ibid.* p. 518,27—30).

8. Φίλωνος ἀρετῶν α' δ' ἐστὶ τῆς αὐτοῦ πρεσβείας πρὸς Γάϊον.

9. Φίλωνος ἰκέται ἢ περὶ ἀρετῶν δ' (*De vita contemplativa*). abrum-pitur fol. 173' uno folio abscisso verbis προῦξένησεν οἰκειότατον (p. 486,10 Mang.).

scriptus est codex manu nitidissima, sed indocta. η et ι (vel ει) saepissime confunduntur: ut —ησ in clausula vocabulorum pro —ισ, in infinitivis —ην pro —ειν exaratum est. talia in apparatu critico singillatim non adnotavi. compendia scripturae fere nulla sunt exceptis eis quae antiquitus in usu communi fuerunt: θσ, ἀνωσ, οὐνώσ, sim. iota ἀνεκφώνητον plerumque omissum est, paucis locis adscriptum (ut μετακίσατο p. 11,23). ν paragogicum multis locis ante consonantem quoque principio scriptum fuit, sed postea erasum est. scripturae specimen extat in fronte libri *Philo about the contemplative life by Fred. C. Conybeare, Oxford 1895*. codicem iam a Turnebo et Mangeio adhibitum ipse denuo contuli Parisiis.

De codice V

V est codex Vindobonensis supplementi graeci 50, membraceus, formae quadratae, foliorum 108, saeculo XII scriptus. fuit olim Joannis Alexandri Brassicani iureconsulti, tum bibliothecae Windhagiana, unde in bibliothecam Caesaream translatus est. insunt haec scripta:

1. Φίλωνος περὶ τοῦ βίου μωϋσέως: λόγος α'.

2. λόγος δεύτερος.

3. περὶ ἱερωσύνης: λόγος γ' (*De vita Mosis lib. III*).

4. Φίλωνος περὶ ἀρετῶν· ἦτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας (*De fortitudine*). in margine correctoris manu haec adnotata sunt: ὁ λόγος οὗτος ἀνακεφαλαίωσιν περιέχει τῶν ὀπισθεν εἰρημένων περὶ μωσέως ἤγουν βίου αὐτοῦ καὶ ἀρετῆς καὶ τῶν ἐκ θεοῦ πορισθέντων αὐτῷ χαρισμάτων.

5. Βίος πολιτικοῦ· ὅπερ ἐστὶ περὶ ἰωσήφ.

codex elegantissime scriptus, sed ab homine docto quodam saeculi XIII ab initio ad finem correctus vel potius pessime corruptus est. is enim

(cuius manum in apparatu critico nota V² significavi) sieubi verba scriptoris non percipiebat vel non apte dicta esse arbitrabatur, litteris nonnullis vel erasis vel mutatis vel additis vel superscriptis quavis fere pagina pristinam scripturam ita deleuit, ut quid antea scriptum fuerit saepe dignosci nequeat; atque cum ingenio suo mediocri nimis indulgeret, coniecturis suis sententiam scriptoris permultis locis impudentissime pervertit ac pessumdedit. exemplis quibusdam rem illustrare liceat. p. 61,11 ὁ γὰρ τὴν ποιμενικὴν ἄκρος ἄριστος ἄν εἴη καὶ βασιλεύς V¹: ἄκρος in ἄριστος „correxit“ V², ut nunc legatur ἄριστος ἄριστος. 66,6 εἰ ἐπὶ γῆς ἐτάφης τῆς σῆς recte V¹: τῆς ὁσίας pro τῆς σῆς tentavit V². 68,12 προξένων (pro πράξων) ἰδιότησι V¹: litteris pro erasis absurdum ξένων reposuit V². 77,21 in versu Euripidis in codicibus Philoneis quidem varie corrupto V² coniecit γῆς κύκλον ἰδῆς ἡρμένον πρὸς αἰθέρα, postquam librarii V¹ scripturam prorsus abolevit. 78,16 χρηστὸν μὲν οὐδὲν ἀλλ' οὐδ' ἐκ τύχης ὀρῶντες recte V¹ (ut videtur): ἀλλ' οὐδ' εὐμανὲς maluit scribere V². 93,19 καὶ οἷς ἄν προστάγμασιν εἰρηκότες V¹: haec verba sane corrupta temere V² corrigere conatus est, cum scriberet καὶ οἷς ἄν ὦσι πράγμασι προστετηκότες. 99,17 pro ἐξαιρέτους (sic V¹ ut videtur) V² cum ἐξαρκέσαι scriberet, tautologiam inculcavit repetens id quod scriptor verbis αἰ γένοντ' ἄν ἱκαναί dixit. 119,9 mancam codicis scripturam διὰ φθόνον ἴσως οὐκ ὀλίγοις τῶν διατεταγμένων (V¹) corrector ita explevit, ut vocis ὀλίγοις littera σ erasa et verbis δὲ καὶ διὰ τὴν in fine versus additis sententiam redderet διὰ φθόνον ἴσως· οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν διατεταγμένων . . . ἐναντίωσιν. 143,7 μηδεμιᾶς ἐνορωμένης ἐναυγοῦς λιβάδος V¹, ubi ἐναυγοῦς (post ἐνορωμένης) leviter corruptum est pro διαυγοῦς: quod cum nesciret quid sibi vellet, ἐναυγοῦς in ἐν αὐτοῖς temere correxit V². 170,15 καὶ πρὸς ἀπόγνωσιν ἤδη τραπομένων σωτηρίας λαβόμενος Μωυσῆς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἐπετέλεσε σημεῖα V¹, ubi inter Μωυσῆς et τὰ verba τὴν ἱερὰν βακτηρίαν ἐκείνην, δι' ἧς omissa sunt: V² voce σωτηρίας in βακτηρίας mutata sententiam restituisse sibi visus est. 214,16 genuinam codicis scripturam κατὰ πρόθεσιν V² „correxit“ in κατ' ἐπιφροσύνην θεῖαν. 219,11 τῇ δὲ ἀνακάμπει (αἰσθησις) πρὸς νοῦν ὑπηρέτις οὕσα φύσεως νόμοις αὐτοῦ V¹ recte: corrector cum haec verba male intellexeret, coniectura sua ναὶ μὴν καὶ (pro νόμοις) textum inquinavit. paucis locis ubi textus levi corruptela infectus facile sanari potuit, corrector verum vidit ac manum

scriptoris restituit: velut 86,12 προερχομένου pro περιερχομένου. 88,12 τῶν ante ἐκτός addidit. 90,13 fortasse recte ποιότησιν addidit; potest etiam vocabulo καὶ interposito locus emendari: χυλῶν (καὶ) ἀτμῶν ἰδιότησι. 99,4 ἐπὶ δυσμένειαν pro ἐπὶ δυσμενείᾳ. 132,24 προσδοκηθέντα pro προσδοκήσαντα. 219,18 εἰς δὲ καὶ ἡμισος pro πέντε δὲ καὶ ἡμισο. 241,2 ἧ pro οἷς (idem Turnebus quoque emendavit). codicem bis liberalissime huc transmissum contuli.

A codice V pendent sex codices Philonei, duo saeculi XIV, quattuor saeculi XVI:

- codex Venetus app. class. XI 31,
- codex Laurentianus X 23,
- codex Vindobonensis historicus graecus 81,
- codex Leidensis suppl. gr. 105,
- codex Leeuwardensis 40,
- codex Monacensis gr. 19.

qui libri omnes e codice quodam fluxerunt, cuius librarius codicem V iam correctum adhibuit, id quod inde apparet, quod omnibus locis ubi V correctoris manum expertus est eorum codicum scriptura cum V¹ convenit. atque duo quidem libri qui primi nominati sunt omnino eadem quae V scripta Philonea eodem ordine exhibent. est autem codex Venetus app. class. XI 31, bombycinus, formae quadratae, foliorum 304, saeculo XIV litteris minutissimis multisque compendiis scriptus. in folio praefixo haec rubro scripta sunt a librario: ἡ βιβλος ἦδε μαρκιανοῦ λουισθίου· περιέχει δὲ Φίλωνα· ἐκκλησιαστικὴν κατ' ἐκλογὴν χρονιαίαν ἀκολουθίαν· καὶ ἐρωτήματα γραμματικῆς τέχνης μετὰ τῆς αὐτῶν κλίσεως· προσέτι δὲ καὶ ἕτερα διάφορα διὰ μέσου τινά· μαρκιανοῦ μονοτρόπου δρακονταρίου: — (idem nomen legitur fol. 272^v: τέλος σὺν θεῷ τῆς κλίσεως τῶν ἐρωτημάτων: — μαρκιανοῦ δρακονταρίου μονοτρόπου: —). postea codicem Gaspari Contarini fuisse altera notitia narrat: *Questo codice era de Card^e. Gasparo Contarini nei risguardi al principio*: Βιβλίον τοῦτο τοῦ Γασπάρος Κονταρίνου. anno 1817 Morellio curante codex in bibliothecam Marcianam translatus est. fol. 1^r—80^r continentur haec scripta Philonis:

1. Φίλωνος περὶ τοῦ βίου μωϋσέος λόγος α'.
2. λόγος δεύτερος.
3. περὶ ἱερωσύνης λόγος γ'.

4. Φίλωνος περί ἀρετῶν ἤτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας. in margine eadem adnotatio quae in V (v. supra).

5. βίος πολιτικοῦ δπέρ ἐστὶ περί ἰωσήφ.

Eorum codicum qui a V pendent unum in adnotatione critica memoravimus Laurentianum X 23 (O), de quo iam dixit Wendland De codice O in Prolegomenis voluminis tertii p. I—III. est codex, ut ea quae necessaria sunt breviter repetam, membranaceus, saeculo XIV scriptus, continet foliis 1—87^r quinque libros Philonis eosdem eodem ordine eisdemque titulis ac V et Venetus app. cl. XI 31, fol. 87^v—116 librum περί τοῦ τίς ὁ τῶν θαίων πραγμάτων κληρονόμος. in hoc ultimo libro codicem O (quoad prima manu exaratus est i. e. fol. 87^v—95) textum praebere cum classe codicis A congruentem, in quinque libris prioribus ab hac plane discrepare iam monuit Wendland. duobus igitur exemplaribus in transcribendo librarius usus est, uno quod e V fluxerat in libris *de vita Mosis, de fortitudine, de Iosepho*, altero in libro *quis rerum divinarum heres sit*. sed cum codex Venetus app. cl. XI 31 ab initio ad finem cum V (et V²) omnino consentiat, exemplar illud quod librario codicis O praesto fuit non iam integrum videtur fuisse. nam in fine libri *de Iosepho* inde a fol. 78^v non cum V consentit O, sed ad textum codicis A proxime accedit. hoc igitur loco (*de Iosepho* § 170 p. 97, 16 ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐπιβουλῆς) librarius ad alterum exemplum videtur transitum fecisse, quo etiam in libro *quis rerum divinarum heres sit* transcribendo usus est. quae res quamquam nullo indicio codicis O notatur, in dubium vocari non potest. nam cum semper in adnotatione critica consensum VO notatum reperias, inde ab hoc loco usque ad finem libri *de Iosepho* consensus AO cernitur: cf. 97, 17. 98, 1. 4. 6. 9. 10. 13 etc. codicem O contulit Wendland. de ceteris codicibus a codice V pendentibus infra dicendum erit.

Alterum genus codicum est BE(K). ac littera B quidem in hoc volumine significatur codex Venetus graecus 42, membranaceus, formae De codice B quadratae, foliorum 142; saeculo XII diligentissime scriptus. fuit olim cardinalis Bessarionis, ut fol. 1^r adnotatum est: *philonis quaedam orationes; liber b. Caῖ Tusculani*; φίλωνος λόγοι: —κτῆμα βησσαρίωνος καρδηγάλεως τοῦ τῶν τούσκλων. insunt sex libri Philonis:

1. Φίλωνος περί τοῦ βίου μωσέως.

2. Φιλωνος περι τοῦ βίου μωσέως. γ'.
3. Φιλωνος περι τοῦ βίου μωσέως. λόγος β'.
4. περι ἀρετῶν· ἤτοι περι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας: περι ἀνδρείας: (*De fortitudine*).
5. βίος τοῦ πολιτικοῦ· ὅπερ ἐστὶ περι Ἰωσήφ.
6. τοῦ αὐτοῦ βίος [κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος· ἡ νόμος ἀγράφων (*De Abrahamo*).

compendiis codex fere caret exceptis communibus illis $\overline{\theta\sigma}$, $\overline{\theta\upsilon}$, $\overline{\kappa\sigma}$, $\overline{\kappa\upsilon}$, $\overline{\pi\rho\sigma}$, $\overline{\pi\nu\sigma}$ et similibus. iota mutum saepe adscriptum est: ἐκείνωι, ἀπήρισαν, τῶι, οἰκτρῶι, τῆι ἡμέραι, ἀφήρηται, σῶιον, ἐκδεδητημένος, θεσπίζηι, ἐπ' ἀχαριστία etc. librarii errores quidam correcti sunt ab ipso ut videtur, non altera manu. codicem a me primum adhibitum contuli Venetiis. codicis B apographum est codex Barberinus V 52, chartaceus, saec. XV, quo continentur Ὠριγένους ἐκ τῶν εἰς τὸ κατὰ ματθαῖον εὐαγγέλιον ἐξηγητικῶν τόμος δέκατος, deinde sex scripta Philonis eadem quae in B. *de vita Mosis* librum I contulit Wendland, unde apparuit codicem descriptum esse e codice B et correctum e codice quodam classis V, fortasse ex Veneto app. cl. XI 31. cum codice B cohaeret etiam codex miscellaneus Vallicellianus F 9, qui fol. 290^v—294^v initium tantum libri *de Abrahamo* usque ad p. 6,8 προβεβλῆσθαι exhibet.

De codice E

E nobis est codex Oxoniensis collegii Lincolnensis 34, membranaceus, formae maximae, foliorum 280, saec. XI—XII duabus manibus scriptus. constat e duabus partibus, quarum priore (fol. 1—140) a Cosma quodam exarata Θεοδωρίτου περι προνοίας δεκάλογος continetur, posteriore (fol. 141—280) sex libri Philonis:

1. Φιλωνος περι τοῦ βίου μωσέως.
2. Φιλωνος περι τοῦ βίου μωσέως· γ'.
3. Φιλωνος περι τοῦ βίου μωσέως λόγος β'.
4. περι ἀρετῶν· ἤτοι περι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας: — περι ἀνδρείας.
5. βίος τοῦ πολιτικοῦ· ὅπερ ἐστὶ περι Ἰωσήφ.
6. τοῦ αὐτοῦ βίος κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος, ἡ νόμος ἀγράφων. in fine unum folium interiit, codex abruptitur verbis γνῶσις εὐσεβείας, κληρος (*De Abrah.* § 268 p. 58,20).

codex diligentissime scriptus est, compendia raro adhibita sunt, velut

$\overline{\theta\sigma}$, $\overline{\kappa\sigma}$, $\overline{\delta\nu\omicron\sigma}$, $\overline{\acute{\alpha}\nu\omicron\sigma}$, $\overline{\pi\rho\iota}$ $\widehat{\tau}$ $\widehat{\delta\lambda}$ (κατρί τῶν δλων), $\overline{\pi\acute{\alpha}\sigma}$ (πάσας), $\overline{\delta\nu\tau}$ (δντος), $\overline{\sigma\rho\iota}$ (σωτηρίας) et similia. iota mutum omissum est in libris *de Iosepho* et *de Abrahamo*, ubique fere adscriptum in libris *de vita Mosis* et *de fortitudine*: velut $\sigma\mu\beta\omicron\upsilon\lambda\omega\iota$, $\acute{\epsilon}\pi\iota\kappa\omicron\nu\omega\iota$, $\acute{\epsilon}\alpha\upsilon\tau\omega\iota$, $\epsilon\iota\rho\acute{\eta}\nu\eta\iota$, $\psi\upsilon\chi\eta\iota$, $\kappa\omega\mu\omega\iota\delta\iota\acute{\alpha}\varsigma$, $\pi\alpha\pi\pi\omega\iota\acute{\alpha}\varsigma$, $\zeta\omega\iota\omicron\iota\varsigma$, $\acute{\alpha}\nu\eta\iota\rho\eta\kappa\epsilon\nu$. ν paragogicum multis locis principio scriptum fuit, sed semper fere erasum. codex iam a Mangeio adhibitus a me collatus est Oxonii.

Codices BE fere gemelli sunt atque ex eodem exemplari videntur transcripti esse: id iam inde efficitur, quod uterque *de vita Mosis* libros III et II qui feruntur ordine inverso tradit. quamquam vero consensus est maximus, utriusque tamen lectiones in apparatus criticum recipiendas esse duxi cum propter parem dignitatem tum quia suas uterque habet proprietates et corruptelas, ut interdum quid in archetypo scriptum fuerit nisi utroque collato non possit cognosci. velut p. 2,15 $\overline{\kappa\alpha\rho\acute{\alpha}}$ $\overline{\delta\iota\delta\alpha\sigma\kappa\acute{\alpha}\lambda\omicron\upsilon\varsigma}$ E, $\overline{\kappa\alpha\rho\acute{\alpha}}$ $\overline{\delta\iota\delta\alpha\sigma\kappa\acute{\alpha}\lambda\omega\nu}$ B praebet: videtur in archetypo clausula (fortasse abbreviata) non satis dilucide scripta fuisse, ut alter librarius $\overline{\delta\iota\delta\alpha\sigma\kappa\acute{\alpha}\lambda\omicron\upsilon\varsigma}$ alter $\overline{\delta\iota\delta\alpha\sigma\kappa\acute{\alpha}\lambda\omega\nu}$ legere sibi videretur. 8,9 $\overline{\tau\acute{\alpha}\xi\epsilon\iota\varsigma}$ B: $\overline{\pi\rho\acute{\alpha}\xi\epsilon\iota\varsigma}$ recte E. 16,14 $\overline{\acute{\epsilon}\lambda\upsilon\theta\acute{\epsilon}\rho\omicron\iota\varsigma}$ B: $\overline{\acute{\epsilon}\lambda\upsilon\theta\acute{\epsilon}\rho\alpha\iota\varsigma}$ recte E. 21,13 $\overline{\delta\rho\alpha\tau\omicron\nu}$ corr. B: $\overline{\acute{\alpha}\rho\alpha\tau\omicron\nu}$ E. 23,12 $\overline{\sigma\mu\beta\omicron\lambda\iota\kappa\omega\varsigma}$ recte B: $\overline{\sigma\mu\beta\omicron\upsilon\lambda\iota\kappa\omega\varsigma}$ E. 25,3 $\overline{\kappa\alpha\chi\iota\acute{\alpha}\nu}$ recte B: $\overline{\kappa\alpha\chi\iota\acute{\alpha}}$ E.

Hoc loco revertendum est ad quattuor codices illos, quos praeter Venetum app. cl. XI 31 et codicem O a codice V pendere supra diximus. codex Vindobonensis hist. gr. 81 (cum codice 80 a bibliopego colligatus), chartaceus, formae quartae, foliorum 194, saec. XV exeunte vel XVI ineunte manu Arsenii (Monembasiae archiepiscopi) scriptus, continet haec scripta Philonis:

De Vindob.
hist. gr. 81
Leidensi suppl.
gr. 105
Leeuwardensi
40
Monacensi gr.
19

1. $\overline{\Phi\lambda\omega\nu\omicron\varsigma}$ $\overline{\pi\epsilon\rho\iota}$ $\overline{\tau\omicron\upsilon}$ $\overline{\beta\iota\omicron\upsilon}$ $\overline{\mu\omega\upsilon\sigma\acute{\epsilon}\omicron\varsigma}$: $\overline{\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma}$ α' .
2. $\overline{\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma}$ $\overline{\delta\epsilon\upsilon\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma}$.
3. $\overline{\pi\epsilon\rho\iota}$ $\overline{\iota\epsilon\rho\omega\sigma\acute{\upsilon}\nu\eta\varsigma}$, $\overline{\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma}$ γ' . inter fol. 106 et 107 quaternio videtur intercidisse, quo facto finis libri III *de vita Mosis*, totum opusculum *de fortitudine*, et initium libri *de Iosepho* periisse indicanda sunt. desinit fol. 106^v verbis $\overline{\tau\omicron\iota\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma}$ $\overline{\mu\acute{\epsilon}\nu}$ $\acute{\omicron}$ $\overline{\beta\iota\omicron\varsigma}$, $\overline{\tau\omicron\iota\alpha\upsilon\tau\eta}$ $\delta\acute{\epsilon}$ $\overline{\kappa\alpha\iota}$ $\overline{\acute{\epsilon}\tau\epsilon\lambda\epsilon\upsilon\tau\eta}$ $\overline{\tau\omicron\upsilon}$ $\overline{\beta\alpha\sigma\iota\lambda\acute{\epsilon}\omega\varsigma}$ $\overline{\kappa\alpha\iota}$ $\overline{\nu\omicron\mu\omicron\theta\acute{\epsilon}\tau\omicron\upsilon}$ (*de vita Mosis* II § 292 p. 268,18), incipit fol. 107^v verbis $\overline{\tau\omicron\iota\varsigma}$ $\overline{\acute{\alpha}\delta\epsilon\lambda\phi\omicron\iota\varsigma}$ $\overline{\acute{\alpha}\nu\acute{\epsilon}\phi\epsilon\rho\epsilon\nu}$ (*de Iosepho* § 8. p. 63,1).

4. *De Iosepho.*

5. Φίλωνος βίος κατὰ διδασκαλείαν τελειωθέντος ἢ νόμος ἀγράφων.
codex Leidensis suppl. gr. 105 (olim Claromontanus 198, tum Meermannianus 375), chartaceus, formae quartae, foliorum 115, saec. XVI (cf. Geel, Catal. libr. mss. qui inde ab anno 1741 bibliothecae Lugduno-Batavae accesserunt p. 30), continet haec:

1. Φίλωνος περὶ τοῦ βίου μωϋσέως: λόγος α'.
2. λόγος δεύτερος.
3. περὶ ἱερωσύνης: λόγος γ'.
4. Φίλωνος περὶ ἀρετῶν· ἦτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας (*De fortitudine*). in margine idem scholion quod in V.
5. βίος πολιτικοῦ, ὅπερ ἐστὶ περὶ Ἰωσήφ.

6. Φίλωνος βίος κατὰ διδασκαλείαν τελειωθέντος ἢ νόμος ἀγράφων.
codex Leeuwardensis 40 (bibliothecae provincialis Frisiae), olim Pelicerianus 136, deinde Claromontanus 199, tum Meermannianus 376, ex venditione Meermanniana emptus a Iacobo Amersfoordt et ab eius vidua bibliothecae Leeuwardensi donatus, chartaceus, formae maximae, foliorum 281, saec. XVI, constat e duabus partibus, quarum prior (fol. 1—146) duodecim libros Philonis continet, quorum textus ad classem H pertinet: cf. quae dixi in Prolegomenis voluminis primi p. XV; altera parte (fol. 147—281) haec descripta sunt:

1. Φίλωνος περὶ τοῦ βίου μωϋσέως: λόγος α'.
2. λόγος δεύτερος.
3. περὶ ἱερωσύνης. λόγος γ'.
4. βίος πολιτικοῦ ὅπερ ἐστὶ περὶ Ἰωσήφ.
5. Φίλωνος περὶ ἀρετῶν ἦτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας. in margine idem scholion quod in V.
6. Φίλωνος βίος κατὰ διδασκαλείαν τελειωθέντος· ἢ νόμος ἀγράφων. desinit fol. 274^r supra. sequitur fol. 276^r iterum
7. Φίλωνος περὶ ἀρετῶν ἦτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας.

codex Monacensis graecus 19, chartaceus, formae maximae, foliorum 496, saec. XVI, foliis 378—496 continet haec Philonea:

1. Φίλωνος περὶ τοῦ βίου μωϋσέως: λόγος α'.

2. λόγος δεύτερος.
3. περὶ Ἰερωσύνης, λόγος γ'.
4. Φίλωνος περὶ ἀρετῶν· ἤτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας.
5. βίος πολιτικοῦ ὅπερ ἔστι περὶ ἰωσήφ.
6. Φίλωνος βίος κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος· ἡ νόμος ἀγράφων.

hi codices quattuor nihil valent ad textum Philonis recensendum vel emendandum: in quinque prioribus libris *de vita Mosis*, *de fortitudine*, *de Iosepho*, omnino pendent, ut iam dixi, a correcto codice V et ex apographo eius codicis descripti sunt; in libro *de Abrahamo*, qui liber in codice V eiusque apographis deest, plane consentiunt cum textu codicum BE et e codice B vel apographo eius videntur esse transcripti.

Ad codices BE proxime accedit codex Laurentianus conv. soppr. De codice K 59 (K), chartaceus, formae octavae, foliorum 212, saeculo XIV exaratus. continet fol. 26—212 scripta Philonea, quorum de parte posteriore (fol. 187—212) dixi in Prolegomenis voluminis primi p. XXVII sq., in parte priore (fol. 26—184) haec extant:

1. λόγος δεύτερος (*de vita Mosis* qui fertur liber II). sequitur fol. 33^r linea vacua relicta sine titulo (a rubricatore supplendo)
2. *de vita Mosis* qui fertur liber III.
3. Φίλωνος περὶ τοῦ βίου μωϋσέως λόγος α'.
4. βίος τοῦ πολιτικοῦ ὅπερ ἔστι περὶ ἰωσήφ.
5. τοῦ αὐτοῦ βίος τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος ἡ νόμος ἀγράφων: ^{σοφοῦ} ὅ ἔστι περὶ ἀβραάμ (verba σοφοῦ et ὅ ἔστι περὶ ἀβραάμ ^{ων} addita sunt postea).
6. Φίλωνος περὶ ἀρετῶν ἤτοι περὶ ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας: περὶ ἀνδρείας (*De fortitudine*). in margine idem scholion quod in V. desinit fol. 184^r his verbis: πίστις δὲ τῆς ἐκ θεοῦ συμμαχίας τό τε ὑπ' ὀλίγων πολλὰς (II p. 383,16 Mang.). post fol. 184 duo folia interciderunt (185. 186), quibus finis opusculi *de fortitudine* et initium *legum allegoariarum* libri primi abrepta sunt.

forma textus ac dignitas huius codicis in singulis libris diversa est. in 1 et 2 i. e. in libro *de vita Mosis* II plane consentit K cum codicibus VO,

etiam eis locis ubi V correctus est, unde efficitur codicem K in hac parte vel ex ipso V iam correcto vel ex apographo eius descriptum esse. in libro primo *de vita Mosis* (3) singularem textus formam (una cum Z) praebet K. librorum *de Iosepho, de Abrahamo, de fortitudine* (4. 5. 6) textus artiore necessitudine coniunctus est cum codicibus BE. sed in libris *de vita Mosis* primo et *de Iosepho* et *de fortitudine* correctoris manus occurrit (in apparatu critico nota K² significata), quae dubito an non diversa sit a librarii manu, eiusdem certe aetatis fuit. fol. 150^r quod primi versus sex a librario vacui relictī a correctore postea perscripti sunt (*de Abrah.* § 69 p. 17,2—8 (περι)έχουσιν — πεποιηκότι), correctoris manum diversam fuisse demonstrare videtur. sunt autem quae probent librarium et correctorem eundem fuisse. nam is qui textum eorum librorum corrigere conatus est, aliquo codice usus est cum classe codicum VO conspirante. iam vero cum librarius ipse *de vita Mosis* librum II e codice eius generis transcripserit, eum qui codice eiusdem classis in corrigendis aliis libris usus est a librario non diversum fuisse consentaneum videtur. atque uno loco quidem hoc certo concludendum mihi videtur: nempe cum corrector correctiones ex altero exemplari depromptas superscribere soleat, *de Iosepho* § 27 p. 67,7 pro καίνωσιν, quod in primario fonte sine dubio extabat, coniecturam in V² traditam κακῶν librarius in textum recepit ac de suo ἔν' ἧ videtur addidisse. itaque, si recte se habent quae exposui, librarius codicis K in ea de qua agitur parte duobus exemplaribus usus est, uno cum classe codicum BE cognato in eis libris transcribendis, quos numeris 3—6 supra notavi, altero quod e codice V fluxerat in textu perscribendo libri II *de vita Mosis* et in corrigendis libris *de vita Mosis* I, *de Iosepho, de fortitudine*. primarium igitur exemplar *de vita Mosis* librum II continuisse non videtur, in altero exemplo quippe a codice V pendente liber *de Abrahamo* (in quo codex K correctionibus caret) non extabat. ceterum locis nonnullis librarius ipse ubi scribens erraverat superscripta vera lectione errorem suum correxit: velut p. 22,5 λιμνάζοντος. 49,13 ^{σαντος} Ἰλθς. ^{ας}
49,16 ^ῆ ἐραστήν. 97,20 τοῖς ἀξίοις ^{σεως} κολάζεσθαι. 107,25 εἰς ^{γρ.} αἴγυπτον.
110,20 ^{γεγονό} φόντες. 118,11 ^η ἐργασαμένω. 120,7 ^{ύφαινον} συνεισέφαινον. 121,5 ἀρχη-

γένετης. 122,11 πάθει. 126,21 βίωτον. 139,18 ὑπὸ τῶν. 142,2 ἔθει.
 γρ. ὑπαιπῶν

179,12 προέρχασθαι. 179,12 πορεύεσθαι. codicem ante me non adhibitum contuli Florentiae.

Textus codicis K, quem maxime cognatum esse codicibus BE dixi, longius ab his distat in libro primo *de vita Mosis*. atque in hoc uno libro socios habet tres codices: Mazarinaeum, Coislinianum 384, Laurentianum XI 13, ex quibus unius Mazarinaei utpote antiquissimi scripturae diversitatem in adnotationem criticam recipiendam esse duxi, reliquos duos omisi, quoniam nihil eos novi praebere intellexi. continet autem codex Coislinianus 384, bombycinus saec. XIV, inter alia fol. 212—236 unum Philoneum *de vita Mosis* librum primum, cuius collationem Francisco Omont debeo. codex Laurentianus XI 13, quem ipse inspexi, chartaceus saec. XIV, fol. 2^r—33^r tradit eundem librum. denique codex Mazarinaeus 1310(Z) in bibliotheca quae *Mazarine* vocatur Parisiis De codice Z asservatus, bombycinus, formae octavae, foliorum 34, saec. XIII, nihil nisi Philonis *de vita Mosis* librum primum exhibet sine titulo, praefixo solo nomine φίλωνος paene evanido. cf. H. Omont, *Inventaire sommaire des mss. gr. de la bibl. nat.* III p. 349. hunc codicem in usum meum olim contulit S. Reiter. ordo foliorum codicis Z nunc valde turbatus est. comprehendit codex tres quaterniones (α' β' γ') et unum quinionem (δεκάφυλλον), qui hoc ordine succedunt: quaternio I = fol. 1—8; quaternio II = fol. 10—17; quaternio III = fol. 9 et 27—33; quinio = fol. 26. 18—25. 34. textus omnino consentit cum codice K, nisi quod locis nonnullis socors librarius menda commisit, quibus K et Coislinianus (et Laur. XI 13) carent: ut p. 122,6 τροφῆς ἡμετέρου primum per errorem scripsit pro ἡμέρου (sic K Coisl.), deinde correxit ἡμετέρας. 124,9 τὴν post τῶν omittit. 125,13 παρ' Αἰγυπτίων παρελάμβανε pro ἀνελάμβανε. 125,15 διαφερόντως pro διαφέρονται. 129,1 ὑπ' ἄλλοις pro ἐπ' ἄλλοις. 132,20 ταῖς προτέραις ἡκούσαις pro πρότερον. 136,11 ὁμοθύμους pro ὁμοθύμους.

Atque haec quidem hactenus de novis subsidiis, quibus in textu librorum huius voluminis constituendo et emendando usus sum. nunc pauca dicenda sunt de aliis tribus codicibus, quorum lectiones in apparatu critico non esse enotandas existimavi. primus est codex bibliothecae

De codice Ur-
binate 125

Vaticanae Urbinae graecus 125, bombycinus, formae quartae, foliorum 309, saeculi XIII—XIV; continet fol. 214—229^v et fol. 230—277 scripta Philonea haec:

1. Φίλωνος περί τῶν ἀναφερομένων ἐν εἴδει νόμων εἰς δύο γένη τῶν δέκα λογίων, τὸ ἕκτον καὶ τὸ ἑβδόμον, τὸ κατὰ τε μοιχῶν καὶ παντὸς ἀκολάστου καὶ τὸ κατὰ ἀνδροφόνων καὶ πάσης βίας (*De specialibus legibus* lib. III). sequitur (fol. 229^v med.) ἀριστείδου ῥήτορος ἐκ τοῦ ἀπελλᾶ γενεθλιακοῦ.
2. Φίλωνος περί μωϋσέως λόγος πρῶτος.
3. περί τῆς τοῦ μωϋσέως νομοθετικῆς λόγος δεύτερος (*De vita Mosis* qui fertur lib. II).
4. περί τῆς τοῦ μωϋσέως ἱερωσύνης λόγος τρίτος (*De vita Mosis* qui fertur lib. III).
5. περί ἀρετῶν ἧτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας (*De fortitudine*). in fine subscriptio haec: τέλος τοῦ περι ἀρετῶν ἧτοι ἀνδρείας καὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας. adiungitur idem scholion quod in initio habet V.

praeterea fol. 306^v et fol. 308^v excerpta quaedam ex aliis libris Philonis leguntur: cf. vol. I p. LIX. librarius codicis Urbinatis duo vel etiam tria diversa exemplaria ad manum videtur habuisse. textus enim *de vita Mosis* libri primi congruit fere cum classe codicum BE(MA), sed aliquot locis vel superscriptas vel in margine correctiones exhibet, quae partim ad codices HP partim ad classem VO pertinent. in libro II *de vita Mosis* codex eandem fere textus formam praebet quam classis FGHP, sed interdum rursus secundum classem VO correctus est. ceterum sua vitia habet neque ad textum Philonis emendandum quicquam valet.

De codice
Veneto 41

Alter codex ex apparatu critico huius voluminis exclusus est Venetus graecus 41 (chart. saec. XIV), quem in Prolegomenis voluminis primi p. X sq. ad codicum familiam A pertinere dixi. is tamen in libris *de Iosepho* et *de vita Mosis* diversam ab A praebet recensionem. exhibet eos libros in initio codex his titulis:

1. Φίλωνος Ἰουδαίου βίος πολιτικὸς ὅπερ ἐστὶ περί τοῦ ἰωσήφ.
2. τοῦ αὐτοῦ περί τοῦ βίου μωσέως (lib. I)
3. τοῦ αὐτοῦ φίλωνος Ἰουδαίου περί τοῦ βίου καὶ αὐθις μωσέως (lib. II).
4. τοῦ αὐτοῦ φίλωνος Ἰουδαίου περί τοῦ βίου μωσέως (lib. III).

textus libri *de Iosepho*, quamquam titulus idem est atque in A, non tamen per omnia cum codice A consentit, sed in multis ad textum codicis K proxime accedit. at librarium ipsum duobus exemplaribus usum esse verisimile non est, videtur potius codex ab eo adhibitus iam mixtus fuisse. in libro I *de vita Mosis* plane congruit cum codicibus KZ, in libro II eiusdem operis proxime accedit ad codices BEM. ceterum praeter corruptelas ex archetypo transcriptas codex multa vitia praebet ab ipso librario commissa.

Tertius hoc loco nominandus est codex bibliothecae Vaticanae De Palatino 152 Palatinus graecus 152, chartaceus, saec. XIV (cf. Stevenson, Codd. mss. Palat. gr. p. 82), quem cum Laurentiano LXIX 11 et Veneto 41 artissime coniunctum esse in Prolegomenis vol. I p. XXX dixi. is secundo loco fol. 39^r—69^r *de vita Mosis* librum III (non I, ut errore ductus ibi scripseram) hoc titulo tradit: τοῦ αὐτοῦ Φίλωνος Ἰουδαίου περὶ τοῦ βίου μωσέως. in hoc libro non minus quam in ceteris omnino consentit cum Veneto 41, textus igitur idem est quem codices BEM praebent, vitia ad unum omnia eadem quae in Veneto 41.

Haec hactenus de codicibus in hoc volumine adhibitis. iam de pretio et dignitate singulorum codicum vel generum ac de necessitudine, quam inter se habent et cum aliis codicibus, nonnulla dicenda sunt. quod in Prolegomenis vol I p. XLI statui, nullum extare codicem vel genus codicum ceteris omnibus ita praefendum, ut recensio Philonis eo niti possit, id et libris in voluminibus II et III editis comprobatum est et de hoc volumine valet. duodecim vel tredecim codicum, quibus in his libris recensendis usus sum, suam quisque habet praestantiam, sua quisque vitia. atque C quidem, cum vetustate ceteros codices superet, non tamen textus integritate ac bonitate omnibus praestat. aliquot locis sane quidem unus omnium genuinam vel optimam scripturam nobis suppeditavit: ut p. 16,7 ἐλχθέντες C: ἐλεγχθέντες ceteri. 31,4 ἀπαυχενίζουσι τὸν τῆς φύσεως νόμον C: ἀπ. τῶν τῆς φύσεως νόμων ceteri. 34,11 ἐπτόηται C: πεπόνηται ceteri. 41,11 συγκαταφλεχθῆναι C: συναναφλεχθῆναι ceteri. 54,13 ἐκ τῆς οἰκείας C: ἐκ τῆς οἰκίας ceteri. 55,20 καινουμένην C: κινουμένην ceteri. 66,13 ὀλιγοχρόνιος C: ὀλιγοχρονιώτατος ceteri. 78,18 ἐξ ἀθλητικῆς ἀσκησιν C: ἐξ ἀσκητικῆς ἀσκησιν ceteri. 88,9 οὐ κάλλος C: οὐ om. ceteri. 104,1. 2 ζῆ καὶ ὑγιαίνει C:

De codicum
dignitate

ζῆ καὶ om. ceteri. sed multis locis textum praebet valde corruptum vel inutilibus coniecturis tentatum: ut 4,3 σήψεων pro σητῶν. 10,13 ἀνερχόμενοι pro ἀναγεόμενοι. 11,14 γενεᾶς pro νέας. 12,4 ἐπινοησάντων pro ἐπιποθησάντων. 14,12 κατάστασιν pro στάσιν et αὐτῆς pro ἀνάνταις. 15,14 ἰδιωμένων pro ἠνωμένων. 15,18 κακοπραγίας ὦν pro κακοπραγιῶν. 22,14 παρακρατεῖται pro παρ' ἀκρατεῖ τε. 37,7 ἐπὶ τὴν ἀφανεστάτην διάνοιαν pro ἐπὶ τὰ φανέντα τὴν διάνοιαν. 42,15 post lacunam maiorem ad sententiarum conexum restituendum C addidit verba οἱ δὲ φόβῳ τῷ ἀπ' ἀνθρώπων et verba tradita οὐδὲ φόβος τις ἦν ἀπ' ἀνθρώπων mutavit in οὗτος δὲ οὔτε φόβῳ τῷ ἀπ' ἀνθρώπων. in libro *de Abrahamo* cum C plerumque consentiunt codices FG, in libris *de Iosepho* et *de vita Moysi* codex V tam prope ad eum accedit, ut ad idem archetypum uterque pertinere videatur. cuius archetypi textus non magni faciendus est, si quidem plerumque corruptam scripturam vel cum aliis vel soli codices CV(O) exhibent: cf. e. gr. 64,7 μετὰ τὴν om. 77,2 κατὰ τοῦ δήμου πᾶν pro καὶ τὰ τοῦ δήμου πάντα. 83,23 φαντασίας om. 85,2 ἔλλογισθέντος pro συλλογισθέντος. 118,11 ἀφώνους pro ἀσυφώνους. 169,12 προμηθεῖα pro πρὸ μιᾶς. pauca sunt exempla genuinae lectionis in CVO solis servatae: 68,2 ἀγωνίαν. 78,11 ἐκεῖ. 105,22 κατασχεθέντα. 167,22 ἀσχετοίς. aliquot locis collocatio verborum in his codicibus tradita (inprimis propter hiatum) praeferenda videtur: 82,8 τῇ χώρᾳ συμβαίνειν. 91,4 τὸ ἀσύμφορον, τὸ βλαβερὸν. 96,1 ὁμομήτριος ἀδελφός. 156,19 οἷα κριτῆς ἀγαθὸς ἐνίκα. 157,12 κατορθούντων πάλιν. vidimus codicem C, ubi a ceteris codicibus omnibus discrepat, nonnumquam bonam tradere lectionem, saepius corruptam. idem de codice V dicendum est; is enim ubi differt a codice C, egregias scripturas aliquot vel solus servavit: ut 72,11 κοσμίαν. 76,12 δεσποτῶν τε χαλεπῶν καὶ δεσποινῶν. 83,13 εἰσάγουσιν αὐτόν. 115,3 ἐπιθέσεις. 140,1 αὐτός. 145,15 οὐδενός ἐστι χρεῖος. 157,13 πολυχρηματία. 165,14 τοῦ ἔθνους. saepius vero lectiones praebet omnino neglegendas: cf. 62,1 δημαγωγίας pro στρατηγίας. 62,11. 12 γενόμενα pro στεγόμενα. 65,4 προσεπιβάλλοντες pro προσυπερβάλλοντες. 68,1 τάναντία pro τὰ ἀνάιτια. 80,8 πάσης ἀδημονίας pro ἄσης καὶ ἀδημονίας. 81,21 εὐωχούσης pro εὐωχουμένης. 88,12 ῥεύματος ἐνστάτος pro ῥ. ἐνστάσει. 90,4 φαντάσμασι pro φάσμασι. 91,10 ῥοῦν pro οὖν. 95,11 ἀνευρομένους pro αἰρούμενοι (αἰρουμένους). 97,3 πάντων pro παρὰ τῶν. 122,4 κατηγορούντων αὐτῶν pro κατηγοροῦν αὐτῶν. 123,10 αὐτῇ pro εὐθέως.

135,6 καμίνου pro πηγῆς. 140,5 διαφέροντι pro διαφεύγοντι. 143,19 πάντες pro παθόντες. 149,16 πονηρὸν pro πηρόν. 151,13 θρεμμάτων ἀγέλαι pro θ. ἰδέαι. 170,15 λαβόμενος pro λαβών. 184,1 ἐκφυγεῖν pro ἐφ' ὕγει. 198,8 προνενοηκῶτων pro προσεψηκῶτων.

Multo melioris notae classis est codicum BEK. ac libri quidem *de Abrahamo* textus in eis codicibus traditus longe optimus iudicandus est, quod verum esse ex apparatu critico primo conspectu facile intellegi potest. est sane ubi falsa vel corrupta in iis quoque legantur: ut 2,15 διδασκάλους (διδασκάλων). 3,10 προσειπών. 3,16 δ. 6,8 τὸ μὴ προβεβλήσθαι. 8,10 εἰσιν pro φησιν. 9,7 προνοίας pro προνομίας. 14,10 ἐπ' ἄκραν εὐδαιμονίαν pro ἐπ' ἄκρον εὐδαιμονίας. 14,12 ἐχέσθω vel ἐχέτω pro εὐχέσθω. 14,19 ἐραστής pro ἀρετῆς. 15,19 ἀλγεινῶν pro ἀλγηδόνων. 21,23 θεῖον (BK) pro σφῶν. 31,16 ἤρθησαν (ἤριαν) pro ἠρήμωντο. 38,1 τοῖς σαρκὸς φίλοις pro τοῖς σαρκὸς πάθεσιν. 38,21 φιλοσοφίᾳ pro φιλοστοργίᾳ. 51,16 ἰσρεύεται pro ἰέρυε. sed ea valde superantur numero lectionum optimarum, quae sine dubio pro genuinis habendae sunt: cf. in primis 2,7 ὅμοιον. 2,18 ἠύνομήθησαν. 16,16 ἀκμαζούσης. 18,12 πάλιν. 19,13 ἀναβλέψασα. 24,17 τιτρώσκει. 27,15 ἀποδόσεως. 28,10 τύχη καθαρθεῖσα. 32,5 τῆς ὀρεινῆς ἢ δενδροφόρος. 37,3 ἀκοήν. 40,4 ἴσθι. 43,11 πράγματος. 43,19 ἐνταῦθα ἰσταμένης. 44,10. 11 ἐμέλισε . . . κατὰ μέλη. 56,23 ἀν ἄχθοιτο. non prorsus eandem praestantiam codicum BE textus ostendit in libro *de Iosepho*, quamquam nonnullis locis una cum codicibus K et M genuina verba scriptoris tradit: ut 61,11 καταρθωκώς. 62,13 ἀκάκοις τοῖς ἡθεσι. 66,7 ἀποθνήσκοντι. 91,14 τῶν κατ' αὐτὸν ὁμοίων. 93,3 ἦττον. 102,17 ἐνδεία πιεσθεῖς, ἀνιάτω νόσφ. 109,1 νέος ἐστίν. saepius vero memoriam exhibet deteriores. idem fere dicendum est de textu librorum *de vita Mosis* in BE tradito. et in primo quidem libro codices BE maxime conspirant cum codicibus MA, ad quos saepe proxime accedunt codices KZ. quibus sex codicibus multa sunt communia menda scripturae, pauca exempla egregiae memoriae: ut 161,8 ἀντιπύ. 168,2 εἴ τι. 195,2 σφετερίσασθαι. in altero libro codices BEM(A) soli nonnunquam verba scriptoris integra servaverunt: cf. 201, 18. 19 λογισμῶ — εὔροι. 206,15. 16 τρίτος μὲν ἦν ἀπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ τὴν Αἴγυπτον παραλαβόντος. 209,19 σεμνονοῦντες. 209,22 κατακλιθέντες. 234,21 ἦς. 257,8 ἀποδώσεις. sed plerumque textus corruptus eorum cedere debet memoriae codicum aliorum.

Codex K per magnam partem huius voluminis optimus omnium codicum iudicandus est. in libris *de Abrahamo* et *de Iosepho* textus eius non solum ceteros verum etiam codices BE, quibus maxime cognatus est, praestantia longe superat. quamquam ne ipse quidem corruptelis omnino liber est: cf. 1,13 συντέτακται. 7,1 ἢ πρὸς ὑγείαν om. 8,3 πραγμάτων (πραγματειῶν recte BE). 11,22 πρῶτον. 13,15 ψυχικῆ. 20,2 τῷ ἀρχαίῳ ὀνόματι. 20,10 λεγομένου (γεγωνοῦ recte BE). 21,12 δυσσποσπασθέντων. 21,13 ἀπαιτηθεῖς. 22,7 σπερμάτων pro πνευμάτων. 24,9 πράγμασιν pro παραγγέλμασιν. 35,13 ἀκροτάτην (ἀκρότητι recte BE). 43,6 καὶ δυσκλείας (ἄνευ δυσκολίας recte BE). 51,14 καιροφυλακήσεως. 51,15 δεδειπνημένοις (δεδειπνοποιημένοις recte BE). 52,20 συγγίνονται pro συνίστανται. 62,1 μαστιγίας pro στρατηγίας. 68,21 πλῆθους pro πειθοῦς. 77,12 θεραπεύσω. 78,1 πάνυ τῶν pro πάντων. 92,6 παραπαίειν pro περιπαίειν. 99,18 σρίαν (σωτηρίαν) pro σιτωνίαν. 104,22 δεσπότην pro συμπότην. non tamen ex eodem atque codices BE, quibuscum maxime consentit, sed ex multo meliore et integriore exemplari codicem K transcriptum esse permultis locis probatur, quibus BE vitiosam exhibent scripturam, K memoriam exhibet genuinam. cf. 1,8. 2,1. 2,2. 2,20. 3,4. 3,9. 3,13. 3,16. 3,19. 4,1. 4,4. 4,23. 5,8. 5,12. 5,16. 6,21. 22. 7,19. 7,22. 8,13. 9,12. 13. 9,21. 10,1. 11,2. 11,23. 13,2. 14,9. 16,18. 16,21. 17,2. 18,2. 18,5. 19,6. 19,9. 19,15. 16. 20,4. 20,15. 22,5 (ἐπιτήδεια pro πεδία BE). 25,7. 25,9. 25,11. 25,20. 21. 26,15. 27,15. 31,9. 37,4. 37,8. 39,1. 50,12. 52,24. 53,10. 53,19. 54,2. 56,9. 57,11. 58,12. 13. 70,21. 74,25. 76,22. 80,23. 84,17. 85,2. 91,22. 93,15. 93,19. 94,18. 101,17. 109,19. 112,24. atque iis quidem locis, cum codices BE corruptam praebeant lectionem vel verba omittant, codex K cum ceteris codicibus faciens integra verba scriptoris tradit. sed saepe solus unice veram scripturam nobis suppeditat: ut in libro *de Abrahamo* p. 8,20 ἐκνευικηκότα (id quod Mangey pro εὖ νευικηκότα recte coniecerat). 17,8 ταύτη τοι τῆ δόξη (ubi τοι pro τις idem Mangey coniecerat). 20,11 ἐπιλέκτου (scribebatur ἐπιλεγομένου). 21,20 τῶν περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν. 24,24 εἰς χειρῶν ἀμιλλαν, sicut Mangey (ex coniectura ut videtur) pro εἰς χεῖρονα ᾤ. scripserat. optimum vero textus Philonei testem se praebet in libro *de Iosepho*, cuius memoria permultis locis, qui corrupti vel lacunosi leguntur in ceteris codicibus omnibus, illius codicis scripturis mirifice redintegratur atque illustratur:

63,12 συνδιαιτήσεως (coniecerat Mangey). 68,12 πράξεων (hoc quoque coniecerat Mangey). 71,6 ὁμογνωμονοῦντες pro ὁμογνωμονοῦσι. 72,6 addit verba πρὸς ἅπαντα, quae omittunt ceteri. 72,13 τὴν σὴν ψυχὴν, ubi σὴν omittunt ceteri. 73,13 συντίσινει pro συνάδει, quod hoc loco sensu caret. 74,5. 6 δοκῶν ἐπιτηδεύειν, ubi δοκῶν omittunt ceteri, vulgo scribebatur cum H ἐπιτηδεύει δ'. 75,1 ᾧ συνοικῶ pro ὡς συνοικῶ (verum prope divinavit Mangey, sed voluit ᾧ συνοικεῖς). 75,7 διαβολὰς δ' ἐρανιῶ, quam ad scripturam proxime accedunt VO διαβολὰς ἐρανίζω, alii praebent διαβολὰς δ' ἐνίων, alii δ' ἐρανιῶ omittunt. 75,10 addit οἰκειότατον, quod omittunt ceteri (ubi Mangey vocem aliquam, forsitan οἰκειῶν vel ἴδιον, deesse recte adnotavit). 75,11 καὶ δρᾶν τὰ πρὸς ἀρέσκειαν: ceteri varie corrupti, ἄραντα C (i. e. APANTA pro ΔPANTA), ἔρωτα BEM, ἄπαντα VO, ἄπαντα τὰ ceteri; δρᾶν τὰ scribendum esse iam viderat Mangey. 76,2 ἀλλ' οὐκ ἐγὼ δοῦλος, εὐπατριδης δ' εἰ καὶ τις ἄλλος pro ἀλλ' οὐκ ἐγὼ δοῦλος, εὐπατριδης εἰ καὶ τις ἄλλος. 76,8 οὐ τὴν κατ' ἐμέ pro οὐδὲν κατ' ἐμοῦ. 78,16 ἀλλ' οὐδ' ἐκ τόχης. 78,21 ἀπόσιτος οἶκτω γίνεται, χρηστῶ πάθει, ubi pro γίνεται ceteri praebent ἐνί. 81,8. 9 ὀκνῶ τε γάρ, εἰ καὶ τις ἄλλος, εἶναι κακῶν ἄγγελος συναλγῶ τε, ubi ceteri varias corruptelas passi sunt. 87,1 μόνον ἐντυφέσθω τι καλοκάγαθίας ἐμπόρευμα: pro vocabulo proprie Philoneo ἐντυφέσθω ceteri praebent ἐν τι ὀφιστάσθω vel ἐν τι ὀφεστάτω. 87,17. 18 τῶν παρ' ἡμῖν ἐργηγορότων pro ἐπὶ τῶν παρεργηγορότων. 87,23 ἀλλὰ ποῦ (quod coniecerat Mangey) pro ἀλλ' οὐ. 88,3 γήρα δ' ἔπεται τελευτῇ pro γῆρας δ' ἐπὶ τελευτῇ. 90,12 addit ἀκούσμασι post θεάμασι, quae vocabula semper coniuncta apud Philonem leguntur. 91,8 addit γάρ. 91,22 ἀκηράτοις pro ἀκράτοις vel ἀκρίτοις. 92,5 εὐθυγενῶς pro εὐθυγενῶς vel εὐθυγενές. 99,16. 17 προσεπιδαφιλεύεσθαι pro προσδαφιλεύεσθαι. 102,10 ἔπισαν, id quod sententia loci necessario postulat: pro ΕΠΕΙΚΑΝ plerique codices εἶτε καὶν vel καὶν exhibent i. e. ΕΙΤΕΚΑΝ, ΑΟ ἤνεγκαν, scribebatur cum C ἔλεγον. 102,13 ὄνησομένους pro ἠνωμένους, quod eo loco absurdum est. 105,10 addit εἰς. 107,5 τῶν τρόπων μεταβολῇ pro τῶν λοιπῶν, ubi scribebatur quod male coniecerat corrector H τὸ λοιπόν. 109,5 addit ἔτι τὴν σὴν post εἰς ὄψιν ἔλθεῖν. 110,6 ὁ τῶν τοσοῦτων πατήρ ἰκετῶν ἀπάντων pro καὶ τῶν, ubi scripturam ἰκετῶν veram esse demonstratur verbis quae sequuntur ἰκέται γάρ ἐσμεν. 111,10 addit ἐκπάματος. 112,14 addit πρώτην. 112,21 addit περιτεῦσαι, sine quo sententiam

mutilam esse apparet. 113,10 addit μή. 116,10 addit οἰκίαν μίαν. quod ad librum I *de vita Mosis* attinet, codicem K longius etiam discedere a codicibus BE et singularem textus formam una cum codice Z habere supra diximus. memoria eius libri in KZ tradita non parvi aestimanda est, si quidem saepe cum codicum FGHP memoria, quae optima declaranda est, maxime consentit, ubi ceteri codices falsa tradunt. nonnullis etiam locis KZ soli verba scriptoris genuina tradere videntur: cf. 119,8. 9 καὶ ἐν οὐκ ὀλίγοις. 122,18 ἀσὶ pro δῆ. 128,4 πρὸς ἰκέταις. 133,3 πρότερον. 139,7 addunt γε. 148,11 σφοδρονόμενος (cf. *de plant.* § 171 vol. II 168,4) pro σφοδρούμενος, quae forma verbi alibi nusquam legitur. 172,16 ἐπελαφρίζοντο pro ἐπελαφρίζοντο vel ἐπηλαφρίζοντο. 174,17 τὰ μὲν σπαρέντα τελεσφορεῖται γένη, αἱ δὲ τῶν δένδρων φύσαις, ubi pro γένη αἱ ceteri γενέσεως praebent. 197,11 ἔνεκα τῶν ἔλων τὰ μέρη pro ἔνεκα τῶν ἄλλων τὰ περί. saepius vero vel cum BEMA memoriam corruptam sequuntur vel propria vitia exhibent. denique in libro II *de vita Mosis* codex K, ut iam dixi, plane congruit cum VO, nullius igitur ibi pretii est.

Pauca de reliquis codicibus adiungenda sunt. codicis M auctoritas in vitis patriarcharum non tanta est quanta in aliis libris Philonis (cf. vol. I p. XXXIII. XXXIX). in textu libri *de Abrahamo*, in quo codicum BEK auctoritatem praevalere vidimus, M non minus quam alii codices memoriam sequitur deteriorem. in libro *de Iosepho* propius accedit ad codices BE, quibuscum tam egregiae scripturae documenta quam vitia pleraeque habet communia. cum eisdem omnino coniunctus est in libris *de vita Mosis* aliquanto plus valet ad textum libri *de decalogo* constituendum et emendandum, ubi saepe vel solus vel accedente versione Armenia scripturam egregiam suppeditat: cf. 269,16 πρὸς ἀπάτην. ἐν πόλεσιν οὖν pro vulgata πρὸς ἀπάτην ἐν πόλεσιν οὖ. 271,9 addit ἀλλὰ καὶ. 272,7 μηκέτι θαυμάζωσιν, εἰ λόγια θεοῦ συμβέβηκεν εἶναι τοὺς νόμους, ubi vulgata scriptura graviter depravata est μηκέτι θαυμάζωσι Νεῖλον μηδ' εἰ συμβέβηκεν εἶναι θεοῦ τοὺς νόμους. 272,18 ὡς ἐπιτηδειότατον ἱεροφάντην pro ἱεροφαντεῖν. 274,20 addit κόσμον. 275,16 σχεδόν τι pro σχέδην. 276,15 ἀρχῆς pro ἡχῆς. 278,7 μητέρα, ubi ceteri vel μορφῆν vel γραφῆν absurde praebent. 279,8 ρυέντος pro φυέντος. 282,2 αὐτοκρατῆ θεόν pro αὐτοκρατές (om. θεόν). 282,23 τὸ ἴσον ἀποδιδόντες pro

τῶν ἴσων μεταδιδόντες. 284,7 δημιουργοὶ μεγάλα ἔβλαψαν pro καὶ δημιουργία μεγάλα ἔβλαψεν: cf. Wendland *Philos Schrift über die Vorsehung* p. 91. 286,11 καρφῶ sporās pro καὶ τὰς sporάς. 287,3 ἐκθνήσκουσι pro ἐξησθενήκασι. 289,16 ἀγνοῶν pro ἀγνοεῖς. 294,9 μὴ ἀγνοίτωσαν pro μὴ ἀγνοούμενα ἴστωσαν. 295,5 κύνες οἰκουροὶ pro κύνες οἴκου.

Codex A, quem plerumque eandem quam M sequi memoriam constat, in libris *de Iosepho* et *de vita Mosis* haud raro discrepat ab eo et ad alios codices propius accedit. ac textus libri *de Iosepho* quidem in A traditus singularem quasi locum obtinet. multo saepius enim cum classe codicum FGHP quam cum M et BE congruit. multis autem locis ab omnibus discedens proprias habet lectiones et maxime verborum collocationes a ceteris diversas. verum discrepantiae illae non plane spernendae sunt, si quidem in quibusdam verba scriptoris genuina videntur esse tradita: ut 64,11 πρόφασιν ὡς pro προφάσει ὡς, quod propter hiatum reiciendum est. 66,22 εἰκῆ pro ἐκαῖ, quod sensu caret. 67,6 εἰσπεμφθῆναι pro ἐκπεμφθῆναι. 70,19 οὐδ' ἑταίρα ζῆν ἔξεστιν, ubi necessarium illud ζῆν in ceteris omnibus deest. 81,13 ἐπὶ δὲ τῶν θείων ἀποφθεγμάτων καὶ ὁσιώτατον, ubi θείων sine dubio rectius se habet quam vulgata scriptura ὁσιών. 104,11 addit παριδεῖν, quod omittunt ceteri. 105,10 μηδεμιᾶς ἀξία σπουδῆς pro μηδενός. 107,18 στοιχον pro στίχον. 118,13 δι' ἦν pro δι' ὧν vel διό. aliquot etiam locis cum optimo codice K in bonis scripturis consentit: 62,1 προάγων pro vulgata προαγωγή. 64,16 μὴ ποθ'. 93,19 προστάττωσιν, ubi FGHP πράττωσι, reliqui προστάγμασιν praebent. 95,2 μυρία τινῶν πονηθέντων. in libro I *de vita Mosis* codicis A memoria fere eadem est quae codicum BEM, sed haud raro propria praebet. atque est ubi vel solus vel cum uno alterove codice (K, F, G) coniunctus lectione sua nonnihil ad textum emendandum confert: cf. 133,20 προγυμνασία AG pro προγύμνασμα. 134,17 προστασία pro προθυμία. 136,13 καυστόν AG pro καυστικόν. 168,21 ἕστη AF pro ἔστί. 194,12 ὡς μηδ' εἰ pro ὡς εἰ μηδέ. in libro II *de vita Mosis* et maxime in libro qui vulgo fertur tertio multo saepius codex A concinit cum familia codicum FGHP quam cum BEM. atque eius quoque libri locis nonnullis vel solus vel cum codice F coniunctus genuinam scripturam servavit: cf. 217,3 ἐκσεῖνον. 217,11 τῶν AF pro τῆν et εἰ pro εἰς. 217,12 ἦδη AF pro ἦν δῆ. 219,16 δῆ pro δέ. 222,1 χέδροσ AF pro

κέδρου. 222,10 κατὰ τὰς πλευράς. 224,9 τὰ λοιπά. 228,16 ὄχημα AF pro σχῆμα. 232,20 μετεωρίζουσης AF pro νεωτερίζουσης. 236,5 addit αὐτόν τε. 237,1.2 ἐπιβατικοῦ pro ἐπιβατικούς. 238,21 διαλλακτῆς pro διαιτητῆς. 246,15 addit ὦ ἄνθρωπε. 247,7 δι' ὧν pro δι' αὐτῶν. 248,11 οὐδὲ pro οὔτε. 256,17 ἐξουθενημένοις pro vulgata ἡμαλημένοις. 259,4 οἱ μὲν AF pro οἶμαι. 265,2 addit εὐρών. 265,22.23 τοῦ κρατίστου καὶ δημωφελεστάτου, τῆς τάξεως pro τῆς τοῦ κρατίστου καὶ δημωφελεστάτου τάξεως. 268,4 βουλευμάτων pro βουλημάτων. 268,5 κλήρου διανομῆν pro διαμονήν.

Codices FGHP plerumque ita inter se consentiunt, ut unam classem efficiant, nisi quod in textu libri *de Abrahamo* FG saepe ab HP discedunt et cum codice C congruunt. optimae notae classis eorum codicum est in libris *de vita Mosis*, ut dubium esse non possit, quin textus eorum auctoritate plerumque sit constituendus. sed quamvis consensus late pateat, singuli tamen codices suas quisque virtutes habent itemque corruptelas. ut G solus textus formam genuinam servavit his locis: 138,4 μετεστοιχειούτο pro vulgata scriptura ἀνεστοιχειούτο. 140,6 προγονικῆ pro προγονικῶν. 154,9 καίτοι γε ἐν ταῖς αὐταῖς. 208,6 τέταται. codices HP, qui ubicunque a FG discrepant lectionem depravatam exhibere solent, aliquot tamen locis unice veram scripturam tradunt: 121,17 ἔνιοι διερεῶν. 123,13 γυναίκα τῶν Ἑβραϊκῶν. 136,1 addit H τις ante τερῶσκειν, quod ceteri omnes omittunt. 136,4 ἀγῆν pro αὐτήν. 228,8 ἐπιδείκνυται. codex P in libro *de decalogo* ad classem codicis A pertinet, non ad H: cf. vol. I p. XVII. codex F in libro II *de vita Mosis* saepius, ubi depravata est memoria codicum GHP, ab iis discrepat et eadem tradit quae codex A, quem in eo libro ad classem FGHP proxime accedere dixi: cf. 209,19. 214,4. 217,11. 12. 222,1. 2. 224,10. 228,16. 230,3. 20. 232,20. 239,23. 240,21. 241,15. 246,8. 247,19. 251,3. 251,12. 13. 255,1. 256,15. 257,20. 259,4. 263,4. 268,1. 3. nonnullis etiam locis unius codicis F auctoritate textus emendari potest: 206,9 ἐπὶ καιρῶν. 207,15 ἀντεφρασιῶντας. 209,6 ἐν γεωμετρῆα καὶ διαλεκτικῆ. 209,10 τοῦδε. 211,12 addit ἦν. 211,17 addit ὡς. 214,14 τοῦ θεοῦ φύσιν ἴλω pro φύσιν τοῦ θεοῦ ἴλω, quae collocatio verborum propter hiatum ferri nequit. 222,22 τοῦτοις item vulgatae scripturae τοῦτω propter hiatum praeferendum. 245,7 πρῶτος, δε. 253,16. 17 ὁ θεός. 264,19 ἐξαλλάττεται (quod sagaciter coniecit Mangey) pro ἐάλλεται. 265,4 ἀττέτω. 265,10 ἐνεγράψαν.

Praeter libros manuscriptos in hoc volumine adhibita est versio Armenia, quae inter alia scripta Philonea continet *Patriarcharum librum* i. e. *de Abrahamo* et librum *de decalogo*. cf. vol. I p. LIIsq. comparationem cum textu graeco instituit et lectiones versionis F. C. Conybeare amicus mihi benignissime commodavit. in utroque libro, quamvis multa interpretes vel male intellexerit vel in vertendo praetermiserit, plerumque tamen versionem meliorem prae se ferre memoriam ex apparatu critico satis apparet. etenim versio libri *de Abrahamo*, ubicunque codices inter se discrepant, ad textum optimorum codicum BEK proxime accedit, ut lectionum ab iis traditarum probitas auctoritate interpretis Armenii saepe confirmetur. cf. 2,7 ὁμοιον. 2,18 ἠδνομήθησαν. 19,13 ἀναβλέψασα. 20,10 γεγωνοῦ. 20,16 πολλά. 21,24 ἀφορίας. 22,21 ἐφ' ἡδονήν. 23,7 ὀλίγων. 24,17 τιτρώσκει. 28,10 τόχη καθαρθεῖσα. 32,16 μνημεῖον. 34,10 γαστριμαργότατα. 36,2 χρόνου καὶ βίου. 36,17 πελαγῶν. 37,8 πάθος. 41,9 πρὸς πολυετίαν Ἰσως. 43,11 πράγματος. 47,14 ἐπικυδεστέραν ὄσαν. 48,10 δύο δ' οἱ νυνί. 54,16 καιρόν. 56,23 ἀν ἄχθοιτο. est etiam ubi textus in codicibus depravatus ex Armeniae versionis genuina memoria emendetur: 11,20 φυγῆς. 14,22 γραμμάτων. 15,20 τοὺς σὺν αἰσθήσει. 41,3 προσέσθαι. 41,8 πυρὰν νήσαντας. similiter res se habet in libro *de decalogo*; ubicunque enim codex M meliorem quam ceteri codices lectionem praebet, plerumque socium habet integritatis interpretem Armenium. cf. 272,7. 273,9. 10. 276,15. 277,1. 278,7. 279,8. 16. 281,4. 20. 282,2. 8. 283,4. 8. 13. 286,11. 15. 22. 287,3. 290,2. 295,5. nec desunt loci quibus versio Armenia genuinam scripturam servavit, cum codices omnes corruptelam passi sint: cf. 276,19 προῦπαντώσα. 283,5 κακήγορον. 289,8 ἐπεί. 293,10 προστάττεται. 294,17 ἔχοντες. 297,2 φιληδονίαν. 297,20 καὶ τόν. 298,21 ἀγιώτερον. 299,15 τάληθες ἔργον. 300,11 τούτοις. 300,18 κυρίους. 301,3 ἐπιθυμεῖν. 304,23 προκαλούμενοι. 306,11 παρακαταθηκῶν. 306,22 ἐνδεχομένων. 307,9 φόβω.

Excerpta Philonea in hoc volumine adhibita sunt quae extant in codicibus Neapolitano II C 32 (N), Laurentiano LVII 12, Laurentiano VI 4, Vindobonensi hist. gr. 67. codex N, de quo cf. vol. I p. LVIII et vol. II p. IIsq., undecim excerpta continet, octo e libro II *de vita Mosis* p. 207,1—5 συνόλωσ — τῶν βασιλέων, 225,17 — 226,4 εἰ μὲν —

De versione
ArmeniaDe excerptis
in codicibus
traditis

κόσμος, 230,7—231,22 σχῆμα — κόσμος εἶναι, 241,12—13 τὸ μεταπίθειν — ἀργαλέον εἶδώς, 242,19—243,5 διτι πόνω — ἐνδιατᾶσθαι, 249,6—23 εἶτα — εὐδαιμονίας, 256,1—257,2 ὁ δὲ ποιητῆς — ἀναγκαίαν, 263,4—8 ἐφ' οἷς — τὴν ἀλήθειαν, tria e libro *de decalogo* p. 293,8—296,19 παραγγέλλει — πεντάδι, 299,6—301,2 τρίτον — ἀπειπεῖν, 301,3—303,8 τελευταῖον — τούτων. sicut in ceteris excerptis N plane cum codice F conspirat, ut solus nihil ad textum constituendum vel emendandum conferat. e libris *de Abrahamo*, *de Iosepho*, *de vita Mosis* libro primo compiler nihil excerpit.

Flor. Laur. i. e. florilegium viginti quinque Philonis sententiarum codice Laurentiano LVII 12 traditum, de quo cf. vol. I p. LXIX, ultimo loco excerptum praebet e libro *de Abrahamo* p. 34,18—35,14 τὴν δρασιν ὁ θεὸς — οὐκ ἐχούσης. codex quo usus est excerptor melioris notae videtur fuisse, cum lectiones eius omnes fere cum textu codicum BEK congruant.

Codex Laurentianus VI. 4, membranaceus, saec. XIV, quo continentur LXIII capita expositionum sacrarum praeceptorum e Scripturis sacris et patribus ecclesiasticis collectarum (cf. Bandini, Catal. codd. gr. bibl. Laur. I p. 92 sqq.) fol. 73^r excerptum e Philonis *de vita Mosis* libro primo praebet p. 194,22—195,10 ἐπαιέσας — γεγενῆσθαι.

Codex Vindobonensis hist. gr. 67, membranaceus, saec. XII, vitiosissime scriptus, fol. 56^r—60^r excerpta continet e Philonis libro *de decalogo* et ex libris *de specialibus legibus*. sunt autem ex libro *de decalogo* descripta haec: 1. p. 269,11—270,5 Φίλωνος Ἰουδαίου: αἱ πολλὰ τῶν πόλεων — ἐκπιεζόμενοι. 2. p. 271,6—9 τοῦτον τὸν τρόπον — τοῦ πάθους. 3. p. 295,5—296,15 κόνες οἴκου — ἐν τῷ ζωπλαστεῖν. excerptor maxime cum codice F consentit, sed ipse verba tradita scriptoris hic illic immutavit. ceterum codex vitiosis scripturis scatet, ut ἀνοσιουργιμάτων, κεκρηβήλευται, ἐξαπηναῖος, ἀρχαγγέλου (pro ἀγελάρχου).

De catenis

In catena in Octateuchum, cuius auctorem esse Procopium sophistam Gazaem arbitror, cum multa fragmenta Philonis *Quaestionum et Solutionum* tum excerpta e libris *de vita Mosis* Philonis nomine notata leguntur novem, sex in catena in Exodum, tria in catena in Numeros: 1. p. 130,3—(12) 17 τὸν ἀναιρεθέντα Αἰγύπτιον — ὑπανεχώρησεν. 2. p. 141, 6—13 ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος — δραῖν εὐμαρές. 3. p. 141,17—20 ἔτι

δὴ τοῦ θεοῦ — οὐκ ἐπαίδευσεν. 4. p. 142, 1. 2 δέκα ἐπάγονται — τέλειος ἀριθμός. 5. p. 147, 11—20 τῆς Αἰγύπτου — διετήρουν τὴν χάλαζαν. 6. p. 153, 2—154, 7 μετὰ τὴν τῶν πρωτοτόκων — ὑπερέχοντος τοῦ δικαίου. 7. p. 251, 4—7 ἀποφαίνεται ὁ θεὸς — τελεώτατον παρανόμημα. 8. p. 255, 4—18 ὡς οὐ θηράμεναι — ἀναφέρει θεῶ. 9. p. 256, 1—257, 9 ὁ δὲ ποιητὴς τῶν ἔλων — τῶν χαριζομένων. quae excerpta alicuius momenti esse iure expectaveris, quoniam catena initio saeculi VI composita libros manuscriptos Philonis vetustate longe superat. ac re vera textus Philonei memoriam ostendunt plerumque optimam: cf. inprimis p. 141, 19. 20 ἐσμοῦ, αἴς. neque tamen magna sunt utilitate, cum per omnia fere memoriam eandem exhibeant quam codices FGHP, quos optimae notae vidimus esse in libris *de vita Mosis*. constat catenam permultis codicibus esse traditam: cf. quae dixi in *Jahrbüch. f. protest. Theologie* XVIII (1892) p. 475 sqq. ipse excerpta Philonea omnia e codice pereleganter scripto Parisino gr. 129 saec. XIII descripsi (cf. H. Lietzmann, *Catenen* p. 37), contuli vel passim inspexi codices Laurentianum gr. Nr. 44 Acquisti saec. XI (cf. *Studi italiani di filol. class.* I p. 212), Venetum gr. 534 saec. XI, Turicensem C 11 saec. XIII, Burnesianum 34 saec. XV. praeter codices Catenam Lipsiensem i. e. catenam in Octateuchum a Nicephoro Graeco Lipsiae anno 1772 in lucem editam adhibui. vitia singulorum codicum in adnotatione critica neglexi.

Singularem in catenis locum obtinet codex Barberinus IV 56 saec. XII (cf. Wendland, *Aristaeae epist.* p. X), qui multa et pretiosissima excerpta maioris ambitus ex libris *de vita Mosis* continet, quae Wendland enotavit. cf. quae adnotavi ad p. 124, 7. 156, 6. 189, 17. 191, 14. 192, 16. 200, 9. 202, 6. 204, 6. 22. 205, 11. 206, 1. 210, 11. 213, 13. 215, 12. 241, 20. 246, 4. 247, 6. 254, 18. 256, 1. exemplar quo usus est compilator optimae notae fuisse apparet, si quidem excerpta Barberina tantum non ubique textus Philonei formam ostendunt genuinam nec solum plane cum classe codicum optimorum FGHP conspirant, ubicunque eorum memoriae fides habenda est, verum etiam interdum cum aliis codicibus, sicubi contra codicum FGHP auctoritatem textus constituendus videtur: ut p. 156, 19 Barberinus rectam quam exhibent codices CVO collocationem verborum confirmat οἷα κριτῆς ἀγαθός ἐνίκα, cum altera ἐνίκα οἷα κριτῆς ἀγαθός propter gravem hiatus reicienda videatur. 157, 13 πολυχρηματῖα quod VO

et Barberinus praebent aptius sine dubio dictum est quam φιλοχρηματία. aliquot locis una cum codice F solo vel AF solis veram scripturam Barberinus tradidit: cf. p. 206,9. 11. 207,15. 209,6. 10. 211,12. 17. 245,7. 246,8. 255,1. 256,15. 257,20.

E codice Laurentiano V 14 saec. XII, quo continetur catena in Psalmos (cf. Bandini, Catal. codd. gr. bibl. Laur. I p. 34 sqq.), excerptum Philoneum Wendland enotavit e libro primo *de vita Mosis* petitum p. 173,7—177,10, quod ad textum emendandum vix quicquam confert.

Nicetas episcopus Serranus e Philonis narratione de LXX interpretibus in catena quam in Psalmos composuit pauca excerpit: cf. adnot. ad p. 207,6. 208,20. Aristeeae epist. ed. Wendland p. 158. idem in catenam suam in Evangelium Lucae conscriptam cum alia tum sex excerpta e Philonis libro *de decalogo* recepit, quae Wendland ex codice Vaticano graeco 1611 saec. XII notavit (cf. vol. II p. XV sqq.): 1. p. 294, 7—18 οἱ οὖν γονέων ἀλογοῦντες — ἐθαλήσουσιν. 2. p. 295,13—296,18 τῶν γὰρ πελαργῶν — ἐφιλοσόφησεν. 3. p. 297,1—298,14 μέγιστον ἀδικημάτων — ἀνεγράφη. 4. p. 298,15—21 δεύτερον δὲ πρόσταγμα — σεσυληκώς. 5. p. 299,6—18 τρίτον δὲ ἐστὶ παράγγελμα — συναυξανόμενα. 6. p. 299,19—301,2 κλέπτειν τοῖνον ἀπειπῶν — ψευδῆ μαρτυρίαν ἀπειπεῖν. quae excerpta non parvi momenti sunt ad genuina verba Philonis restituenda. optimo codice Nicetam usum esse vel inde apparet, quod ubique fere cum codice M et versione Armenia omnino consentit, aliquot locis cum codice F, ubi is vera tradit.

De florilegiis

In Ioannis Damasceni Sacris Parallelis et in gnomologiis quae ab eis pendent pauca leguntur excerpta ex fine libri *de Abrahamo* et ex libro *de Iosepho*, complura e reliquis libris in hoc volumine editis. quod in prioribus voluminibus diximus et satis comprobavimus, excerptorum D memoriam esse optimam et auctoritate sua multum conferre ad lectiones codicum meliorum confirmandas vel genuinum textum Philonis restituendum, hoc loco repetere vix opus est. in his igitur libris D plerumque conspirantem videmus vel cum BEK (*de Abrahamo*) vel cum AFGHP (*de Iosepho*, *de vita Mosis*) vel cum M (*de decalogo*). p. 290,18. 19 pro codicum scriptura χρησαμένους D^R rectam praebet καταχρησαμένους, quae versione Armenia confirmatur. quamquam non negandum est nonnunquam excerpta vitiis infecta esse negligentia

librariorum ortis. titulus quoque libri eius ex quo verba excerpta sunt interdum falsus indicatur, ut *de vita Mosis II* p. 206,8 Φίλωνος ἐκ τῆς τῶν νόμων ἀλληγορίας, p. 215,13 τοῦ αὐτοῦ περὶ κοσμοποιίας. ad Damasceni codices in Prolegomenis voluminis primi p. LXV sq. enumeratos in hoc volumine accessit codex Hierosolymitanus 15 (D^H), cuius fragmenta Philonea Papadopulos-Kerameus edidit: cf. vol. II p. XII. in fragmento quod D^H fol. 227^v exhibet verba Philonis *de decalogo* § 41 – 43 neglegentissime discerpta et decurtata sunt.

Ad scriptores qui Philonis operibus usi sunt in hoc volumine accedit Flavius Iosephus. qui cum Philonem nusquam nominatim laudet (excepto uno loco *Ant. Iud.* XVIII 8,1: cf. vol. I p. LXXXXV), tacite multas sententias et expositiones eius in usum suum convertit. iam quae de laudibus legumlatoris Hebraeorum et de ratione eius ab aliis diversa in prooemio *Antiquitatum Iudaicarum* exponit sine dubio partim Philoni accepta refert, inprimis verba quae ad initium libri *de officio mundi* (vol. I p. 1) adnotare debebam haec: (§ 19) ἰστέον οὖν, ὅτι πάντων ἐκεῖνος ἀναγκαιότατον ἠγήσατο τῷ καὶ τὸν ἑαυτοῦ μέλλοντι βίον οἰκονομήσειν καλῶς καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθετεῖν θεοῦ πρῶτον φύσιν κατανοῆσαι καὶ τῶν ἔργων τῶν ἐκεῖνου θεατῆν τῷ νῦν γενόμενον οὕτως παράδειγμα τὸ πάντων ἄριστον μιμεῖσθαι καθ' ὅσον οἶόν τε καὶ πειρᾶσθαι κατακολουθεῖν. . . (§ 21) τοῦτο δὴ παιδεῦσαι βουλευθεὶς Μωυσῆς τὸ παιδεύμα τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας τῆς τῶν νόμων οὐκ ἀπὸ συμβολαίων καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἤρξατο τοῖς ἄλλοις παραπλησίως, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεὸν καὶ τὴν τοῦ κόσμου κατασκευὴν τὰς γνώμας αὐτῶν ἀναγαγὼν καὶ πείσας, ὅτι τῶν ἐπὶ γῆς ἔργων τοῦ θεοῦ κάλλιστόν ἐσμεν ἄνθρωποι, ὅτε πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἔσχεν ὑπακούοντας, ῥαδίως ἦδη περὶ πάντων ἐπειθεν. (§ 22) οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι νομοθέται τοῖς μύθοις ἐξακολουθήσαντες τῶν ἀνθρωπίνων ἀμαρτημάτων εἰς τοὺς θεοὺς τῷ λόγῳ τὴν αἰσχύνην μετέθεσαν καὶ πολλὴν ὑποτίμησιν τοῖς πονηροῖς ἔδωκαν. (§ 23) ὁ δ' ἡμέτερος νομοθέτης ἀκραιφνῆ τὴν ἀρετὴν ἔχοντα τὸν θεὸν ἀποφήνας φήθη δεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνης πειρᾶσθαι μεταλαμβάνειν καὶ τοὺς μὴ ταῦτα φρονούντας μηδὲ μὴ πιστεύοντας ἀπαραιτήτως ἐκόλασε. (§ 24) πρὸς ταύτην οὖν τὴν ὑπόθεσιν ποιεῖσθαι τὴν ἐξέτασιν τοὺς ἀναγνωσομένους παρακαλῶ φανεῖται γὰρ σκοποῦμένοις οὕτως οὐδὲν οὐτ' ἄλογον αὐτοῖς οὔτε πρὸς τὴν μεγαλειότητα τοῦ θεοῦ καὶ τὴν φιλανθρωπίαν ἀνάρμωστον πάντα γὰρ τῆ τῶν ὄλων φύσει σύμφωνον ἔχει τὴν διάθεσιν, τὰ μὲν αἰνιττομένους

De Philonis
apud scripto-
res usu

τοῦ νομοθέτου δεξιῶς, τὰ δ' ἀλληγοροῦντος μετὰ σεμνότητος, ὅσα δ' ἐξ εὐθείας λέγεσθαι συνέφερε, ταῦτα ῥητῶς ἐμφανίζοντος. sed maxime Philonis libros *de vita Mosis* a Iosepho lectos esse loci nonnulli demonstrant, quibus vel res a Mose gestas similiter atque ille narrat vel sententias eius et allegoricas explicationes suppellectilis sacrae adhibuit. cf. adnotata ad p. 123,17. 155,11. 165,4 (ubi codicum scriptura in suspicionem a Mangeio vocata Iosephi loco confirmatur). 170,10. 203,14. 204,23. 221,1. 224,13. 228,18. 248,2 (ubi Iosephus legem quandam Mosaicam perinde ac Philo interpretatur). . textus Philonis e Iosephi locis nullum fere fructum percipit, quoniam is non verba sed sententias tantum nostri scriptoris adhibuit.

Clemens Alexandrinus Philonis libros *de vita Mosis* bis expresse laudavit (cf. vol. I p. LXXXV sq. et infra p. 124,7. 125,5), multis locis tacite compilavit. inprimis quae *Stromatum* lib. I cap. 23 de origine et educatione Mosis et de Hebraeorum exodo narrat, fere omnia ex Philonis libro I *de vita Mosis* ad verbum transcripsit. cf. quae adnotavi ad p. 119,4. 120,9. 121,4. 122,14. 125,5. 133,19. 153,4. 155,7. 159,7. 13. tum quas *Stromatum* lib. V cap. 6 profert allegoricas interpretationes partium sancti tabernaculi et reliquae suppellectilis sacrae magnam partem ex Philonis libro II *de vita Mosis* excerpsit. cf. adnot. ad p. 221,1. 223,14. 224,10. 13. 225,8. 227,18. 228,18. Clementis testimonia, quae quidem Philonis sententias verbo tenus reddunt, utilissima sunt, si quidem vel codicum meliorum scripturas confirmant vel ad textum emendandum nonnihil conferunt. cf. p. 122,15. 133,20. 153,5. 225,6. 9. Clementis (et Iosephi) auctoritatem secutus p. 123,18 μῶσ scripsi pro vulgata lectione μῶς. p. 155,7 codicum lacunam e Clemente explere possumus.

Origenes raro sententias librorum huius voluminis in usum suum convertit: cf. adnot. ad p. 9,4. 25,16. 142,7. 221,1.

Ab Eusebio in *Praeparatione Evangelica* unus locus libri *de Abrahamo* adhibitus est: cf. adnot. ad p. 5,1. 7,6.

Isidorus Pelusiota unum Philonis locum e libro I *de vita Mosis* (de visione Mosis) laudavit: cf. adnot. ad p. 135,3, unum e libro *de Iosepho* tacite exscripsit: cf. adnot. ad p. 98,16.

Ioannes Lydus in libro *de mensibus* duos locos e Philonis libris *de vita Mosis* transcripsit: cf. adnot. ad p. 120,9. 206,15.

In Chronicon Paschale ex Philonis libro II *de vita Mosis* locus de institutione Paschatis transiit: cf. adnot. ad p. 252,1.

Ambrosius his libris Philonis non videtur usus esse. tres tantum locos attuli, qui ad sententias Philonis alludere videntur, ad p. 16,21. 39,6. 124,7.

Procopius sophista Gazaeus ut in catena sic in commentariis quos scripsit in Octateuchum, quorum unum gravissimum fontem Philonis *Quaestiones et Solutiones* fuisse Wendland demonstravit (*Neu entdeckte Fragmente Philos* p. 29 sqq.), praeter eas libris *de vita Mosis* usus est. ac primum quidem partem praefationis suae conscripsit adhibitis eis quae Philo *de vita Mosis* lib. II § 46—53 exposuit de ratione, quam Moses in dispositione librorum Pentateuchi secutus sit: cf. adnot. ad p. 210,14—212,17. deinde locos nonnullos, quos in catenam receptos videmus, in commentariis quoque usurpavit: cf. adnot. ad p. 130,3. 141,10. 142,1. 153,2. differentia autem ea est, ut in catena ipsa verba Philonis transcripta sint, in commentariis a Procopio plerumque suis verbis reddita vel etiam abbreviata vel amplificata vel in alium ordinem redacta. tum vero locos alios in commentariis adhibuit, quos in catena vulgata frustra quaerimus: cf. adnot. ad p. 144,20. 155,14. 223,1. 224,6. 246,15. denique unum libri *de Iosepho* locum adhibuit: cf. adnot. ad p. 98,16. commentariorum in Octateuchum (vel potius Heptateuchum) textus graeci parva pars adhuc edita est (ab A. Mai Class. Auct. t. VI = Migne Patrol. gr. t. 87,1 p. 1—365), integri servati sunt in codice Monacensi gr. 358 saec. XI (olim Augustano), ex quo multa Nicephorus in editione Catenae Lipsiensis et Wendland l. l. protulerunt. plerisque locis verba graeca e codice Monacensi vel a Nicephoro vel a Wendlandio enotata afferre licuit; quorum ubi testimonia deficiunt, versionem latinam laudare necesse fuit. ad textum Philonis constituendum excerpta commentariorum, quoad ipsa verba scriptoris tradunt, eandem praebere utilitatem quam excerpta catenae consentaneum est; nec mirandum quod Procopius, ubicunque lectiones codicum Philoneorum inter se discrepant, ad codicum FGHP memoriam proxime accedit. cf. e. gr. p. 142,11 κοινήν et ἐβδόμην. 154,1 ἐθέλουσιν et ἐν ἑκατέρῳ. 155,17 καὶ εἰ δὴ. negligentem in excerptando Procopium deprehendimus Comment. in Exod. 27,1 (Migne p. 640), ubi duos Philonis locos male composuit et vocabula θουσιαστήριον (= βωμός) et θυματήριον confudit:

Philo *de vita Mosis* II § 94 . . .
 κιβωτός, λυχνία, τράπεζα, θυμιατήριον,
 βωμός. ὁ μὲν οὖν βωμὸς ἰδρύετο
 ἐν ὑπαίθρῳ, τῶν εισόδων τῆς σκηνῆς
 ἀντικρῦ, ἀφεστῶς τοσοῦτον ὅσον ἰκανὸν
 λειτουργοῖς εἶναι διάστημα πρὸς τὰς
 καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐπιτελουμένας
 θυσίας. § 101 ἐν δὲ τῷ μεθορίῳ
 τῶν τεσσάρων καὶ πέντε κίωνων, ὅπερ
 ἐστὶ κυρίως εἰπεῖν πρόναον εἰργόμενον
 δυσὶν ὑφάσμασι, τῷ μὲν ἔνδον δ
 καλεῖται καταπέτασμα, τῷ δ' ἐκτὸς
 δ. προσαγορεύεται κάλυμμα, τὰ λοιπὰ
 τρία σκευὴ τῶν προειρημένων ἰδρύετο·
 μέσον μὲν τὸ θυμιατήριον, . . . (102)
 τὴν δὲ λυχνίαν ἐν τοῖς νοτίοις . . .
 (104) ἢ δὲ τράπεζα τίθεται πρὸς
 τοῖς βορείοις . . .

Procopius θυμιαστήριον δέ, φασί,
 καλεῖ τὸν ἐν ὑπαίθρῳ βωμόν, τῶν
 εισόδων τῆς σκηνῆς ἀντικρυς, ἀφε-
 στῶτα τοσοῦτον ὅσον ἰκανὸν λειτουρ-
 γοῖς εἶναι διάστημα πρὸς τὰς καθ'
 ἐκάστην ἡμέραν ἐπιτελουμένας θυσίας.
 ἦν δὲ ἐν μεθορίῳ τῶν δ' καὶ ε' κίωνων,
 περὶ ὧν ἔρει, ὅπερ ἐστὶν εἰπεῖν κυρίως
 πρόναον εἰργόμενον δυσὶν ὑφάσμασι,
 τῷ μὲν ἔνδον, δ. καλεῖται καταπέτασμα,
 τῷ δὲ ἐκτὸς, δ. προσαγορεύεται κάλυμ-
 μα, ἔνθα ἦν καὶ τὸ θυμιαστήριον (leg.
 θυμιατήριον) καὶ ἡ λυχνία καὶ ἡ τρά-
 πεζα.

Haec hactenus de libris manuscriptis et excerptis ad textum
 constituendum in usum vocatis. restat ut singulis libris in hoc volumine
 editis pauca praemittam.

DE ABRAHAMO. codices BEKCFGMAHP. accedit versio Armenia.
 titulus in codicibus traditur βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος
 ἢ νόμων ἀγράφων, ὃ ἐστὶ περὶ Ἀβραάμ, ab Eusebio Hist. eccl. II 18,4
 (περὶ) βίου σοφοῦ τοῦ κατὰ δικαιοσύνην (leg. διδασκαλίαν) τελειωθέντος ἢ
 νόμων ἀγράφων. post νόμων ἀγράφων libri numerum τὸ πρῶτον addidi,
 quem intercidisse vel ut supervacaneum omissum esse consentaneum
 videtur, cum secundarius titulus (περὶ) νόμων ἀγράφων post interitum
 librorum *de Isaaco* et *de Iacobo* in hoc libro tantummodo servatus esset.
 in Sacris Parallelis excerpta ex hoc libro breviter laudantur ἐκ τοῦ περὶ
 βίου σοφοῦ: cf. adnot. ad p. 59, 13. 14. codices plerumque in duas partes
 discedunt ita, ut BEK (cum versione Armenia) meliorem, ceteri deteriore
 ostendant memoriam; passim CFG singulares praebent lectiones et
 plerasque corruptas. Mangey cum primus codicem Lincolnensem (E)

adhiberet, vulgatam scripturam locis quibusdam emendare potuit. neque tamen qua erat in tractandis libris manuscriptis incuria plane copiam bonarum lectionum exhaustit. multo plures emendationes vel lectiones verum attingentes equidem cum e codicibus BE elicui tum e codice K, quem primus in usum vocavi. — post librum *de Abrahamo* interierunt vitae patriarcharum Isaaci et Iacobi, quas a se conscriptas esse Philo testatur ipse initio libri *de Iosepho*, quem quartum librum de vitis patriarcharum fuisse dicit: . . . τρεῖς δὲ καὶ σοφῶν οἱ πρεσβύτατοι κατὰ Μωυσῆν ἐπόνυμοι τούτων· ὦν τοὺς βίους ἀναγεγραφώς, τὸν τε ἐκ διδασκαλίας καὶ τὸν αὐτομαθῆ καὶ τὸν ἀσκητικόν, τέταρτον κατὰ τὸ ἐξῆς ἀναγράψω τὸν πολιτικόν. non iam supererant aetate Eusebii, quippe qui eas ignoret.

DE IOSEPHO. codices BEKMCVOAFGHP. titulum codices exhibent βίος πολιτικοῦ (vel πολιτικός) ὅπερ ἐστὶ περὶ Ἰωσήφ. ab Eusebio Hist. eccl. II 18,6 breviter laudatur ὁ πολιτικός. in Sacris Parallelis, ubi duo tantum excerpta ex hoc libro recepta sunt, alterum laudatur ἐκ τοῦ εἰς τὸν Ἰωσήφ: cf. adnot. ad p. 79,2. codicum memoriae tres fere partes discerni possunt: 1. BEKM. 2. CVO. 3. AFGHP. quarum nullius quidem auctoritas omnino neglegenda est, sed praevallet memoria codicum AFGHP. singularem vero locum tribuere necesse est in classe BEKM codici K, in classe AFGHP codici A, quorum memoriae praestantia quanta sit in hoc libro supra demonstravimus p. XVI sq. XIX.

Librum *de Iosepho* secundum consilium scriptoris statim sequi debebat liber *de decalogo*: cf. *Einteilung u. Chronol. d. Schriften Philos* (Philol. Suppl. VII) p. 409 sq. sed quoniam nobis propositum est, quatenus fieri potest, ordinem librorum a Mangeio institutum retinere, inter duos libros illos cum Mangeio libros *de vita Moysis* interiecimus.

DE VITA MOSIS LIBER I. codices BEMAKZCVOFGHP. titulum in codicibus traditum περὶ τοῦ βίου Μωυσέως (λόγος πρῶτος) confirmat Clemens Alexandrinus Strom. I 23 p. 413 P. . . ἧ φησι Φίλων ἐν τῷ Μωυσέως βίῳ. eundem testatur Ioannes Damascenus in Sacris Parallelis, ubi multa fragmenta laudantur Φίλωνος ἐκ τοῦ περὶ Μωυσέως βίου: cf. adnot. ad p. 124,6. 128,3. 133,14. 134,12. 145,12. 158,18. 175,15. 187,13. 188,5. in Eusebii tabula librorum Philoneorum (Hist. eccl. II 18) libri *de vita Moysis* non commemorantur fortasse culpa librariorum omissi. memoria codicum in quattuor classes dividitur: 1. BEMA. 2. KZ. 3. CVO.

4. FGHP. textus codicum KZ maxime cum textu classis BEMA cognatus est, sed multis locis ab eo discedit et classem FGHP attingit. longe optimam huius libri memoriam classis FGHP servavit, quae insuper testimoniis excerptorum apud scriptores et in catenis traditorum saepe confirmatur. codicis F vetusta manus fol. 15^r incipit a verbis ξένας οὖν εὐεργεσίας ἐκαινοτόμει § 199 p. 168,1, ea quae praecedunt fol. 3—14 a Iacobo Diassorino suppleta sunt ex editione principe: cf. vol. I p. XXV. *Satura Viadrina* (Vratisl. 1896) p. 110 sqq. in priore igitur parte huius libri meliorem memoriam efficiunt tres codices GHP.

DE VITA MOSIS LIBER II. codices BEMVOKAFGHP. operis *de vita Mosis* tres libros distinguunt codices et editiones omnes; nempe librum II in duos libros (§ 1—65 et § 66—292) discissum praebent. equidem libris secundo et tertio in unum coactis divisionem genuinam restitui. etenim duos *de vita Mosis* libros a se conscriptos esse ipse Philo testatur *de humanitate* II p. 383,11 Mang. τὰ μὲν οὖν ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄχρι γήραος . . . πεπραγμένα αὐτῷ δεδήλωται πρότερον ἐν δυοσι συντάξεσιν, ἃς ἀνέγραφα περὶ τοῦ βίου Μωυσέως, ubi unus codex C ἐν τρισὶ συντάξεσιν praebet, quem iniuria Mangey secutus est. cf. Wendland *Hermae* vol. XXXI p. 440. deinde duas fuisse συντάξεις *de vita Mosis* elucet e verbis quibus liber II incipit: ἡ μὲν προτέρα σύνταξις ἐστὶ περὶ γενέσεως τῆς Μωυσέως καὶ τροφῆς, ἐτι δὲ παιδείας καὶ ἀρχῆς, . . . ἦν δὲ νυνὶ συντάττομεν, περὶ τῶν ἐπομένων καὶ ἀκολούθων. in altera autem συντάξει tres partes (seu virtutes Mosis) se tractare velle Philo dicit § 2: ἡ μὲν πραγματεύεται περὶ νομοθεσίαν, ἡ δὲ περὶ ἀρχιερωσύνην, ἡ δὲ τελευταία περὶ προφητείαν. ac prima parte absoluta simul hanc et argumentum libri I comprehendens ad ἀρχιερωσύνην transit his verbis § 66: δύο μὲν ἤδη μέρη τοῦ βίου Μωυσέως διεξεληλύθαμεν, τό τε περὶ βασιλείας καὶ νομοθετικῆς· τρίτον δὲ προσαποδοτέον τὸ περὶ ἱερωσύνης, ὁποῖοις ad προφητείαν his verbis § 187: . . . διελεγμένος περὶ τῶν πρώτων τριῶν καὶ ἐπιδειχῶς Μωυσῆν ἄριστον βασιλέα καὶ νομοθέτην καὶ ἀρχιερέα τὸ τελευταῖον ἔρχομαι δηλώσω, ὅτι καὶ προφήτης γέγονε δοκιμάτατος. accedit testimonium gravissimum catenae Barberini IV 56, in qua non modo excerpta ex initio libri II (cf. adnot. ad p. 200,9. 202,6) sed etiam e libro III qui vulgo fertur petita ἐκ τοῦ περὶ τοῦ Μωυσέως βίου λόγου δευτέρου laudantur: cf. adnot. ad p. 241,20. 254,18; et excerptum illud quod a § 65 usque

ad § 71 pertinet (cf. adnot. ad. p. 215,12) i. e. finem libri II et partem libri III qui vulgo feruntur comprehendit, totum aperte tamquam ex uno libro II petitum significatur. videntur autem verba illa § 66 δύο μὲν ἤδη μέρη κτλ. ab auctore archetypi codicum male intellecta ansam dedisse ad librum II dissecandum et novum librum eo loco incipiendum. tituli quoque speciales inventi sunt et in codicibus quibusdam traditi περὶ νομοθετικῆς (lib. II) et περὶ ἱερωσύνης (lib. III), cum plerique codices titulos exhibeant περὶ τοῦ βίου Μωυσέως λόγος δεύτερος et περὶ τοῦ βίου Μωυσέως λόγος τρίτος. ceterum inter § 65 et § 66 lacunam statuendam esse cognovit Massebieau (*Le classement des oeuvres de Philon* p. 47). nam cum § 46 legis Mosaicae sive Pentateuchi duas partes distinguendas esse Philo dixerit, unam historicam alteram legalem qua praecepta et interdicta contineantur, et de utraque deinceps se expositurum pollicitus sit, pars quidem historica §§ 47—65 tractatur, desideratur autem expositio altera de praeceptis et interdictis; quae, postquam ex uno libro duo facti sunt libri, sub finem prioris videtur intercuisse. cf. *Einteil. u. Chronol. d. Schriften Philos* p. 415 sq. — codices in tres partes discedunt: 1. BEM. 2. VOK. 3. AFGHP. meliorem textus formam in universum exhibent (A)FGHP, ceteri deteriores. in codice K is liber non ex eodem exemplo quo ceteri descriptus est, sed a memoria codicis V omnino pendet. codex A in priore parte (§ 1—65) ut in libro I fere consentit cum classe BEM, in posteriore (§ 66 sqq.) multo saepius cum classe FGHP, ut plerumque lectio codicum BEMVOK opposita sit lectioni codicum AFGHP; haud raro codices A et F vel coniuncti vel soli genuinam scripturam tradunt.

DE DECALOGO. codices MAPFGH. accedit versio Armenia. titulum libri subscriptionem codicis G secutus restitui περὶ τῶν δέκα λόγων οἱ κεφάλαια νόμων εἰσὶν pro vulgato codicum FH et editionum περὶ τῶν δέκα λογίων ἃ κεφάλαια νόμων εἰσὶν. codex M praebet περὶ νόμων ἰδέας (cf. § 1 . . . τῶν ἀναγραφέντων νόμων τὰς ἰδέας ἀκριβῶς), codices AP εἰς τὴν δεκάλογον Μωσέως; similiter Ioannes Damascenus in Sacris Parallelis laudat Φίλωνος ἐκ τοῦ εἰς τὸν (vel τὴν) δεκάλογον: cf. adnot. ad p. 280,20. 287,22. 290,8. 13. 15. 299,17. 300,1. Eusebius Hist. eccl. II 18,5 breviter laudat περὶ τῶν δέκα λογίων. meliorem quam ceteri codices memoriam codex M prae se fert, qui, quamvis multis vitis infectus sit, saepissime

tamen vel cum versione Armenia coniunctus vel solus genuinam scripturam suppediavit. quod ad ceteros codices attinet, eandem memoriam sequuntur AP et FGH. codices AP soli textum genuinum raro servarunt: cf. 271,21 ἐν. 290,15 οἶδα γὰρ οἶδα. 291,22 ἡμέραις. 303,16 ἐνομοθετεῖτο. saepius codici F veram scripturam debemus: cf. 277,11 ἐνί, δε. 290,5 τι. 291,10 τὴν κοσμοποιίαν. 292,19 τῆς ἀμερίστου. 298,8 ὑποκουρημένων. 298,16 ἀνθρωπον. 303,19 ἀργαλεωτάτας. 304,14 ἀνθρώπων. — Ioannes Christophorson Anglus in fine versionis suae latinae quattuor librorum Philoneorum (cf. vol. I p. LXXX) cum varias lectiones e codicibus enotatas tum coniecturas quasdam protulit, quarum tres dignas existimavi quae in textum reciperentur: p. 281,12 μωθογράφοι. 292,3 ἑξαήμερον. 294,19 ἀνθρώπους.

Sero mihi nuntius allatus est, in bibliotheca Vaticana palimpsestum extare, quo cum alia scripta Philonis continentur tum liber *de decalogo*; de quo fusius alio loco disserendum erit.

Scribebam Vratislaviae
m. Martio a. MDCCCII.

L. COHN.

ADDENDA ET CORRIGENDA

- p. 25,16 adnot. cf. Caten. in Genes. 18,7 Ἀθήλου: πάντα σπουδαίως ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ σοφοῦ γίνεται. *Procop. Gaz. Comment. in Genes. 18,6* (Migne t. 87,1 Col. 365) πάντα σύντομα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ σπουδαίου γίνεται· γέγραπται γὰρ περὶ μὲν αὐτοῦ· „καὶ ἔσπευσεν Ἀβραάμ ἐπὶ τὴν σκηνὴν“. καὶ πάλιν· „εἰς τὰς βόας ἔδραμεν αὐτός“. πρὸς δὲ τὴν γυναῖκά φησι· „σπεῦσον“. καὶ περὶ τοῦ παιδὸς εἴρηται ὅτι „ἐτάχυνε τοῦ ποιῆσαι αὐτό“, δηλονότι τὸ μοσχάριον. *Comment. in Genes. 12,5* (ibid. Col. 321) „καὶ τὰς ψυχὰς δὲ αὖ ἐκτῆσαντο“ τοὺς ὁμοτρόπους νοητέον οἰκέτας· οὐδεὶς γὰρ κατὰ τὸ εἰρημένον βραδὺς ἐν οἰκίᾳ σοφοῦ.
- 78,21 corr. χρηστῶ.
- 86,13 corr. δ'.
- 104,20 adnot. corr. καὶ V².
- 134,15 corr. ὠφέλειαν.
- 141,1 corr. γίνεται.
- 149,13 sqq. cf. Schol. codicis Laur. IV 13 in Gregor. Naz. or. XLII 2 (ed. Puntoni in E. Piccolomini, *Studi di filologia greca* I p. 211): τῆς ἐνάτης τῶν Αἰγυπτίων πληγῆς: ψηλαφητὸν δὲ σκότος ἐκεῖνο ἐλέγετο ἐκ τοῦ ψηλαφητῶς ἐκ τόπου εἰς τόπον κινεῖσθαι τοὺς Αἰγυπτίους, μήτε ἡλίου ἐν ἡμέραις τρισὶ φαίνοντος μήτε τῶν ἀστέρων καὶ τῆς σελήνης ἐν νυκτί· ἀλλὰ καὶ τὸ διακονικὸν παρ' ἡμῶν τοῦτο πῦρ καὶ μεθ' ἕλης φαῖνον τῷ τοῦ ἀέρος ζόφῳ καὶ τῇ πυκνότητι ἀπεσβέννυτο τὰ τοῦ φωτὸς μὴ ἐνεργοῦν, εἰ μὴ μόνον τῆς καύσεως, ὡς ἐν τῷ βίῳ τοῦ Μωυσέως Φίλων ὁ τῶν Ἑβραίων σοφώτατος ἱστορεῖ. (notitiam huius testimonii H. Useneri benignitati debeo).
- 170,17 adnot. corr. ὕδωρ.
- 183,18 corr. γεγονῶς καὶ.
- 190,2 corr. τὰ.
- 211,18 corr. ἀπαγορεύσειν.

INDEX SIGLORVM

- C = Parisinus gr. 435
V = Vindobonensis suppl. gr. 50
O = Laurentianus X 23
B = Venetus gr. 42
E = Oxoniensis Lincolnensis 34
K = Laurentianus conv. soppr. 59
Z = Mazarinaeus 1310
M = Laurentianus X 20
A = Monacensis gr. 459
F = Laurentianus LXXXV 10
G = Vaticano-Palatinus gr. 248
H = Venetus gr. 40
P = Petropolitanus XX Aa 1
L = Parisinus gr. 433
- N = Neapolitanus II C 32 (excerpta)
D = Sacra Parallela
 DC = Coislinianus 276
 DK = Vaticanus gr. 1553
 DP = Parisinus gr. 923
 DM = Venetus gr. 138
 DH = Hierosolymitanus 15
 DR = Rupefucaldinus (Berolinensis Phill. 1450)
 DL = Laurentianus VIII 22
 DV = Vaticanus gr. 1236
- Arm = versio Armenia
Cat. = Catena
Turn. = Turnebus
Mang. = Mangey
 v = lectio vulgata
-

Φ Ι Λ Ω Ν Ο Σ

ΒΙΟΣ ΣΟΦΟΥ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΤΕΛΕΙΩΘΕΝΤΟΣ
 Η ΝΟΜΩΝ ΑΓΡΑΦΩΝ (ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ) Ο ΕΣΤΙ ΠΕΡΙ ΑΒΡΑΑΜ

Π ρ. 1 Μ. (1.) Τῶν ἱερῶν νόμων ἐν πέντε βίβλοις ἀναγραφέντων ἡ πρώτη 1
 5 καλεῖται καὶ ἐπιγράφεται Γένεσις ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ἣν ἐν
 ἀρχῇ περιέχει, λαβούσα τὴν πρόσρησιν, καίτοι μυρίων ἄλλων ἐμφερο-
 μένων πραγμάτων, ὅσα κατ' εἰρήνην ἢ πόλεμον ἢ φορὰς καὶ ἀφορίας
 ἢ λιμὸν καὶ εὐθηνίαν ἢ τὰς μεγίστας τῶν ἐπὶ γῆς φθορὰς διὰ πυρὸς
 καὶ ὕδατος ἢ τοῦναντίον γενέσεις καὶ εὐτροφίας ζώων καὶ φυτῶν κατὰ
 10 τὴν ἀέρος καὶ τῶν ἐτησίων ὥρῶν εὐκрасίαν καὶ ἀνδρῶν τῶν μὲν ἀρετῇ
 τῶν δὲ κακίᾳ συμβιωσάντων· ἀλλ' ἐπεὶ τούτων τὰ μὲν ἐστὶ τοῦ κόσμου 2
 μέρη, τὰ δὲ παθήματα, τελειότατον δὲ καὶ πληρέστατον ὁ κόσμος, αὐτῷ
 τὴν ὅλην βίβλον ἀνέθηκεν. ὅν μὲν οὖν τρόπον ἡ κοσμοποιία διατέτακται,
 ρ. 2 Μ. διὰ τῆς προτέρας συντάξεως, ὡς οἶόν τε | ἦν, ἠκριβώσαμεν. ἐπεὶ δὲ 3

1—3 Φιλωνος βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος ἢ νόμων ἀγράφων· ὁ ἐστὶ
 περὶ ἀβραάμ C, βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος νόμοις ἀγράφων, ὁ ἐστὶ
 περὶ ἀβραάμ G, τοῦ αὐτοῦ βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος ἢ νόμων, ὅς
 ἐστὶ περὶ ἀβραάμ F, τοῦ αὐτοῦ βίος κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος ἢ νόμος ἀγράφων BE,

τοῦ αὐτοῦ βίος (σοφοῦ ss.) τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος ἢ νόμος ἀγράφων (ὁ ἐστὶ
 περὶ ἀβραάμ add. postea) K, βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος ἢ νόμων
 ἀγράφων MA, περὶ βίου σοφοῦ ἢ νόμων ἀγράφων HP 3 τὸ πρῶτον addidi 5. 6 ἦν—
 περιέχει om. Arm 7 καὶ ἀφορίας BEK Arm: ἡ ἀφορίας ceteri 8 ἢ λιμὸν καὶ εὐθη-
 νίαν om. Arm φθορὰς] φθορὰς A, φορὰς BE 8. 9 δι' ὕδατος καὶ πυρὸς transp. Arm
 10 τῶν pr.] τὴν H (Turn.) ἀνδρῶν BEK: τῶν ἀνδρῶν ceteri 11 ἐπεὶ BEK:
 ἐπειδὴ ceteri τοῦ om. K 12 παθήματα FG 13 συντέτακται K

τοὺς νόμους κατὰ τὸ ἐξῆς (καὶ) ἀκόλουθον ἀναγκαῖον διερευνησθαι, τῶν ἐπὶ μέρους καὶ ὡς ἂν εἰκόνων ὑπέρθωιν ποιησάμενοι τοὺς καθολικωτέρους
 4 καὶ ὡς ἂν ἀρχετύπους προτέρους διερευνησώμεν. οὗτοι δὲ εἰσιν ἀνδρῶν οἱ ἀνεπιλήπτως καὶ καλῶς βιώσαντες, ὧν τὰς ἀρετὰς ἐν ταῖς ἱερωτάταις ἐστηλιτεῦσθαι γραφαῖς συμβέβηκεν, οὐ πρὸς τὸν ἐκείνων ἔπαινον αὐτὸ 5 μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ τοὺς ἐντυγχάνοντας προτρέψασθαι καὶ ἐπὶ τὸν
 5 ὅμοιον ζῆλον ἀγαγεῖν. οἱ γὰρ ἔμψυχοι καὶ λογικοὶ νόμοι ἄνδρες ἐκείνοι γεγονάσιν, οὓς δυοῖν χάριν ἐσέμνυνεν· ἐνὸς μὲν βουλόμενος ἐπιδειξάι, ὅτι τὰ θεμιμένα διατάγματα τῆς φύσεως οὐκ ἀπάδει, δευτέρου δὲ ὅτι οὐ πολὺς πόνος τοῖς ἐθέλουσι κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ζῆν, ὅποτε 10 καὶ ἀγράφῃ τῇ νομοθεσίᾳ, πρὶν τι τὴν ἀρχὴν ἀναγραφῆναι τῶν ἐν μέρει, βράδιως καὶ εὐπετῶς ἐχρήσαντο οἱ πρῶτοι· ὡς δεόντως ἂν τινα φάναι, τοὺς τεθέντας νόμους μηδὲν ἄλλ' ἢ ὑπομνήματα εἶναι βίου τῶν παλαιῶν,
 6 ἀρχαιολογοῦντας ἔργα καὶ λόγους, οἷς ἐχρήσαντο. ἐκείνοι γὰρ οὔτε γνῶριμοὶ καὶ φοιτητὰι γενόμενοί τινων οὔτε παρὰ διδασκάλους ἢ χρῆ 15 πράττειν καὶ λέγειν ἀναδιδαχθέντες, αὐτήκοοι δὲ καὶ αὐτομαθεῖς, ἀκολουθίαν φύσεως ἀσπασάμενοι, τὴν φύσιν αὐτὴν, ὅπερ ἐστὶ πρὸς ἀλήθειαν, πρεσβύτατον θεσμὸν εἶναι ὑπολαβόντες ἅπαντα τὸν βίον ἡννομήθησαν, ὑπαίτιον μὲν οὐδὲν γνῶμαις ἐκουσίαις ἐργασάμενοι, περὶ δὲ τῶν ἐκ τύχης ποτινώμενοι τὸν θεὸν καὶ λιταῖς καὶ ἱεσίσαις ἐξουμενιζόμενοι πρὸς 20 ὀλοκλήρου μετουσίαν ζωῆς δι' ἀμφοτέρων κατορθουμένης τῶν τε ἐκ προνοίας καὶ τῶν ἄνευ ἐκουσίου γνῶμης.

1 κατὰ τὸ ἐξῆς om. BE καὶ ἀκόλουθον scripsi: κατακόλουθον BE, ἀκόλουθον ceteri ἀναγκαῖον ἦν K Arg, ἦν (om. ἀναγκαῖον) BE 2 ἐπὶ μέρη F καὶ ὡς ἂν om. C ὡς ἂν εἰκόνων] ὡσανεὶ κοινῶν BEMAP² εἰκόνων] ἐκείνων C 3 καὶ om. C διερευνησώμεν codd.: διερευνησόμεν Mang. 5 οὐχ ὑπὲρ τὸν ἐκείνων ἔπαινον G, οὐχ ὑπὲρ τὸν (corr. ex τοῦ) τὸν ἐκείνων ἔπαινον F, οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἐκείνων ἐπαίνου C ἐκείνον EP 7 ὅμοιον BEK Arg: τῶν ὁμοίων ceteri 8 μὲν] γὰρ P, μὲν ὅτι in ras. H (Turn.) δεῖξαι L (Turn.) 9 θεμιμένα BEKM: τιθέμενα ceteri τῶν τῆς φύσεως conl. Mang. δὲ om. A διότι BE 10 ἐθέλουσι BEK: θέλουσι ceteri 11 τι] τε BE 12 τινα] τις C, τι FG 13 τιθέντας Mang. μηδὲν om. A ἀλλ' ἢ conl. Wendl. τοῦ βίου K 15 διδασκάλους E, διδασκάλων BK 18 πρεσβύτατον CFG Arg: νόμιμον, πρεσβύτατον K, πρεσβύτατον νόμιμον ceteri ἅπαντα τὸν βίον ἡννομήθησαν om. CF(G, ἡννομήθησαν om. in lac. A 18. 19 ἡννομήθησαν BEK Arg: ἐνομοθέτησαν MHP 19 δὲ om. E 20 καὶ λιταῖς om. BE καὶ ταῖς ἱεσίσαις BE 22 ἄνευ] ἐξ Arg

7 ἔμψυχοι νόμοι] v. Hirzel, Ἄγραφος νόμος p. 17. 51ss.

(2.) Ἐπειδὴ τοίνυν ἀρχὴ μετουσίας ἀγαθῶν ἐστὶν ἐλπίς καὶ 7
 ταύτην οἶα λεωφόρον ὁδὸν ἢ φιλάρετος ἀνατέμνει καὶ ἀνοίγει ψυχὴ
 σπουδάζουσα τυχεῖν τοῦ πρὸς ἀλήθειαν καλοῦ, τὸν πρῶτον ἐλπίδος
 ἐραστὴν προσεῖπεν „ἄνθρωπον“ τὸ κοινὸν τοῦ γένους ὄνομα κατ' ἐξάρετον
 5 χάριν δωρησάμενος αὐτῷ. Χαλδαῖοι γὰρ τὸν ἄνθρωπον Ἐνώς καλοῦσιν, 8
 ὡς μόνου πρὸς ἀλήθειαν ὄντος ἀνθρώπου τοῦ τὰ ἀγαθὰ προσδοκῶντος
 καὶ ἐλπίζει χρησταῖς ἐφιδρυμένου· ἐξ οὗ δῆλον, ὅτι τὸν δύσελπιν οὐκ
 ἄνθρωπον ἀλλ' ἀνθρωποειδὲς ἡγεῖται θηρίον τὸ οἰκειότατον ἀνθρωπίνης
 ψυχῆς, ἐλπίδα, ἀφηρημένον. ὅθεν καὶ παγκάλως ὑμῆσαι βουλόμενος 9
 10 τὸν εὐέλπιν προειπὼν, ὅτι οὗτος ἤλπισεν ἐπὶ τὸν τῶν ὄλων πατέρα καὶ
 p. 3 M. ποιητὴν (cf. Gen. 4, 26), ἐπιλέγει· „αὕτη ἡ βίβλος | γενέσεως ἀνθρώπων“
 (Gen. 5, 1), καίτοι πατέρων καὶ πάππων ἤδη γεγονότων· ἀλλὰ τοὺς μὲν
 ἀρχηγέτας τοῦ μικτοῦ γένους ὑπέλαβεν εἶναι, τουτοῖ δὲ τοῦ καθαρωτάτου
 καὶ διηθημένου, ὅπερ ὄντως ἐστὶ λογικόν. καθάπερ γὰρ ποιητῆς 10
 15 Ὅμηρος, μυρίων ποιητῶν ὄντων, κατ' ἐξοχὴν λέγεται, καὶ τὸ μέλαν
 φ' γράφομεν, καίτοι παντὸς δὲ μὴ λευκόν ἐστὶ μέλανος ὄντος, καὶ ἄρχων
 Ἀθήνησιν ὁ ἐπώνυμος καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων ἄριστος, ἀφ' οὗ οἱ χρόνοι
 καταριθμοῦνται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸν ἐλπίδι χρώμενον „ἄνθρωπον“
 κατ' ἐξοχὴν ὠνόμασε τὰ πλήθη τῶν ἄλλων ἀφησυχάσας ὡς οὐκ ἀξίω

2 ἀνατέμνει] ἀναφαίνει CF	ἀνατέμνει καὶ om. Arg	4 post ἐραστὴν add.
ἐνώς M	ἄνθρωπον om. BE	6 τάγαθὰ F
7 δῆλον ὅτι CBEK:	8 τοῦ οἰκειοτάτου P	
9 ψυχῆς om. BE	καὶ om. Arg	10 εὐέλπιστον BE
οὗτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι· αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων C adnot. in marg.		προσειπὼν BEK
13 καθαρωτέρου BE	14 διειθισμένου A	ὄντως] οὗτος A
15 ὁ ποιητῆς MAHP	16 ποιητῶν ὄντων BEK:	ὄντων ποιητῶν ceteri
ἐξοχὴν om. G	17. 16 καὶ μέλαν τὸ φ' conicio	16 φ'] δ BEK, ὦ δ P
πάντως BEMA	μέλαν ὄντως BEMA	16—18 καὶ ἄρχων—καταριθμοῦνται
om. Arg	17 ὁ ἄριστος BEKF	19 ὠνόμασεν CE
C, ἐφησυχάσας MAH	ἀξίους BE	ἐφυσυχάσας (sic)

3 sqq. *Euseb. Pr. Ev. VII 8,5* . . . παρ' δ καὶ πρῶτος ἀληθῆς ἄνθρωπος χρηματῖσαι παρ' Ἑβραίοις ἀναγέγραπται· κέκληται δ' οὖν (γούν?) Ἐνώς, ὅπερ ἐστὶν ἀληθῆς ἄνθρωπος, εὐθυβόλῳ προσωνομίᾳ. οὐδὲ γὰρ ἄλλον φασὶν ἀληθῆ προσήκειν ἡγεῖσθαι καὶ ὀνομάζειν ἄνθρωπον ἢ τὸν θεοῦ γνώσεως καὶ εὐσεβείας ἐπήβολον, τὸν ἀληθῶς γνωστικὸν ἑμοῦ καὶ εὐσεβῆ, (6) ὅτι δὴ τοὺς μὴ τοιοῦτους, θρεμμάτων κατ' οὐδὲν ἀλόγων διαφέροντας, οἶα ἐπὶ γαστέρα καὶ ἡδονὴν πρηνεῖς καταβεβλημένους, θήρας μᾶλλον ἢ ἀνθρώπους ἢ Ἑβραίων ἀποκαλεῖν διδάσκει γραφῆ κυριολεκτικῆν εἰθισμένην τὰς προσηγορίας . . . (11) τοιόσδε μὲν οὖν ὁ παρ' Ἑβραίοις εἰσῆχται πρῶτος καὶ ἀληθῆς ἄνθρωπος . . . ὁ θεοφιλῶν πρῶτιστος, ὃς ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ.

- 11 τῆς αὐτῆς προσρήσεως ἐπιλαχεῖν. εὖ μέντοι καὶ τὴν βίβλον γενέσεως
τοῦ πρὸς ἀλήθειαν ἀνθρώπου προσεῖπεν, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, διότι γραφῆς
καὶ μνήμης ἄξιος ὁ εὐελπις, οὐ τῆς ἐν χαρτιδίοις ὑπὸ σητῶν δια-
φθαρησομένοις, ἀλλὰ τῆς ἐν ἀθανάτῳ τῇ φύσει, παρ' ἧ τὰς σπουδαίας
12 πράξεις ἀναγράφτους εἶναι συμβέβηκεν. εἰ μέντοι καταριθμησεῖ τις 5
ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ γηγενοῦς, τὸν ὑπὸ μὲν Χαλδαίων Ἐνὼς Ἑλλάδι
13 δὲ διαλέκτῳ προσαγορευόμενον „ἄνθρωπον“ εὕρησει τέταρτον. ἐν ἀριθ-
μοῖς δὲ ἡ τετράς τετίμηται παρά τε τοῖς ἄλλοις φιλοσόφοις, ὅσοι τὰς
ἀσωμάτων οὐσίας καὶ νοητὰς ἠσπάσαντο, καὶ μάλιστα παρὰ Μωυσεῖ τῷ
πανσόφῳ, ὅς σεμνύων τὸν τέταρτον ἀριθμὸν φησιν, ὅτι „ἅγιός ἐστι 10
καὶ αἰνετός“ (Lev. 19, 24)· δι' αὐτῶν δ' αἰτίας ἐλέγχθη, διὰ τῆς προτέρας
14 συντάξεως εἴρηται. ἅγιος δὲ καὶ ἐπαινετός ὁ εὐελπις, ὡς τοῦναντίον
ἄναγνος καὶ ψεκτός ὁ δύσελπις, φόβῳ πρὸς ἅπαντα συμβούλῳ κακῶ
χρῶμενος· οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐχθρὸν ἄλλο ἄλλῳ φασίν, ὡς ἐλπίδα φόβῳ
καὶ φόβον ἐλπίδι· καὶ μήποτ' εἰκότως· προσδοκία μὲν γὰρ ἐκότερον, 15
ἀλλ' ἡ μὲν ἀγαθῶν, ἡ δ' ἔμπαλιν κακῶν, ἀκαταλλακτοὶ δ' αἱ φύσεις
15 τούτων καὶ ἀσύμβατοι. (3.) τοσαῦτα μὲν ἀπόχρη περι ἐλπίδος εἰπεῖν,
ἣν ἐπὶ θύραις οἶα πυλωρὸν ἡ φύσις ἰδρύσατο βασιλίδων τῶν ἔνδον
16 ἀρετῶν, αἷς οὐκ ἔστιν ἐντυχεῖν μὴ ταύτην προθεραπεύσαντας. πολλὰ
μὲν οὖν οἱ νομοθέται, πολλὰ δὲ οἱ πανταχοῦ νόμοι πραγματεύονται 20
περὶ τοῦ τὰς ψυχὰς τῶν ἐλευθέρων ἐλπίδων χρηστῶν ἀναπλῆσαι· ὁ δ'
ἄνευ παραινέσεως δέχεται τοῦ κελουσθῆναι γενόμενος εὐελπις ἀγράφῳ μὲν
νόμῳ δὲ πάλιν αὐτομαθεῖ τὴν ἀρετὴν ταύτην πεπαιδεύεται, ὃν ἡ φύσις
ἔθηκε.
- 17 Δευτέραν δ' ἔλαχε τάξιν μετὰ τὴν ἐλπίδα ἡ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτα- 25

1 ἐπὶ ante γενέσεως add. BE 2 ἀνθρώπου om. F 3 τῆς] τοῖς F
χαρτιδίοις A post χαρτιδίοις add. τοῖς H²L(v) σητῶν] σήψεων CFG (Turn.)
3. 4 διαφθαρησομένοις K, διαφθαρησομένης C (Arm?) 4 τῆς] τοῖς BE
τῆ om. AK ἧ] ἡς A 5 ἀναγράφτους] ἀνεξελείπτους Arm post
μέντοι add. καὶ AH 6 τὸν] καὶ F μὲν ὑπὸ transp. HP 8—9 παρά—
οὐσίας om. F 8 τε om. HP¹, ss. P² 9 καὶ νοητὰς οὐσίας transp. K (fort. recte)
μωσῆ (+, μωσεῖ ceteri) 11 δὲ BEK ἐλέγχθη cum seqq. coniungit et εἴρηται
om. Arm (fort. recte) 12 ὁ εὐελπις om. BE 13 ἄναγνος BEK: ἐναγῆς
ceteri 14 ἄλλῳ] ἄλλως BEM, ἀλλ' ὡς A 15 καὶ alt. om. H¹P¹, ss. H²P²
16 ἡ δ'] ἡδ' MAH, ὁ δ' Mang. δ' αἰ] δὲ CF¹G 17 καὶ] αἰ CF¹
19 προθεραπεύσαντας CBEK: προθεραπεύοντας ceteri 20 οὖν om. A 23 πεπαί-
δεύεται, ὃν] πεπαιδευτέον BE 24 ἔθηκεν B 25 δὲ BEK ἔλαχε BEK
Arm: ἔχει ceteri

νομένοις μετάνοια καὶ βελτιώσεις· ὅθεν ἐξῆς ἀναγράφει τὸν ἀπὸ χειρό-
 νος βίου πρὸς τὸν ἀμείνω μεταβαλόντα, ὃς καλεῖται παρὰ μὲν Ἑβραίοις
 Ἐνώχ, ὡς δ' ἂν Ἕλληνας εἶποιεν „κεχαρισμένος“, ἐφ' οὗ καὶ ταυτί
 p. 4 M. λέλεκται, ὡς ἄρα | „εὐηρέστησεν Ἐνώχ τῷ θεῷ καὶ οὐχ ἠύρισκετο, ὅτι
 5 μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός“ (Gen. 5, 24). ἡ γὰρ μετάθεσις τροπὴν 18
 ἐμφαίνει καὶ μεταβολήν· πρὸς δὲ τὸ βέλτιον ἢ μεταβολή, διότι προμη-
 θεία γίνεται θεοῦ· πᾶν γὰρ τὸ σὺν θεῷ καλὸν καὶ συμφέρον πάντως,
 ἐπεὶ καὶ τὸ ἄνευ θείας ἐπιφροσύνης ἀλυσιτελέε· εὖ δ' εἶρηται τὸ „οὐχ 19
 ἠύρισκετο“ ἐπὶ τοῦ μετατεθειμένου, τῷ τὸν ἀρχαῖον καὶ ἐπίληπτον
 10 ἀπαληψίφθαι βίον καὶ ἠφανίσθαι καὶ μηκέθ' εὐρίσκεσθαι, καθάπερ εἰ
 μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐγένετο, ἢ τῷ τὸν μετατιθέμενον καὶ ἐν τῇ βελτίονι
 ταχθέντα τάξει δυσεύρετον εἶναι φύσει· πολύχουν μὲν γὰρ ἢ κακία, διὸ
 καὶ πολλοὺς γνώριμον, σπάνιον δ' ἢ ἀρετὴ, ὡς μηδ' ὑπ' ὀλίγων κατα-
 λαμβάνεσθαι. καὶ ἄλλως ὁ μὲν φαῦλος ἀγορὰν καὶ θέατρα καὶ δικαστήρια 20
 15 βουλευτήριά τε καὶ ἐκκλησίας καὶ πάντα σύλλογον καὶ θάσον ἀνθρώπων
 ἅτε φιλοπραγμοσύνη συζῶν μετατρέχει, τὴν μὲν γλῶτταν ἀνείεις πρὸς
 ἄμετρον καὶ ἀπέραντον καὶ ἄκριτον διήγησιν, συγγέων ἅπαντα καὶ φύρων,
 ἀληθεῖσι ψευδῇ καὶ ῥητοῖς ἄρρητα καὶ ἴδια κοινοῖς καὶ ἱεροῖς βέβηλα

2 τὸν om. BE ἀμείνω BEK: ἀμείνονα ceteri μεταβαλόντα CBEBK: μετα-
 βάλλοντα ceteri 3 εἶποιε H¹P ἀφ' οὗ H (Turn.) 4 Ἐνώχ om. Arm
 εὐρίσκετο K, εὐ- ex ἠύ- corr. B 8 εὖ] δ BE εἶρητο C τὸ] καὶ BE, τὸ
 καὶ Arm 9 εὐρίσκετο BEK ante τῷ add. ἢ BE τῷ] τὸ F τὸν τῶν
 ἀρχαίων A καὶ om. Mang. 10 ἀπαληψίφθαι K, ἀπαληψίφθαι BE: ἀπηλείφθαι
 ceteri βίον καὶ ἠφανίσθαι BEK: καὶ ἠφανίσθαι βίον transp. ceteri, καὶ ἠφανίσθαι
 om. Arm μηκέθ' BEK: μηκέτι ceteri 11 μετατιθέμενον BEK: μετατεθειμένον
 ceteri 12 φύσει] φύσιν H, τάξει BE 13 δὲ BEK ὑπ' ἀπ' F
 15 ἀνθρώπων καὶ θάσον transp. HP 16 τὴν μὲν γλῶτταν] τῇ μὲν τὰ ὅτα BE
 17 ἀμέτρων καὶ ἀπέραντων BE Arm καὶ ἄκριτον (ἀκρίτων BE) διήγησιν BEK: διή-
 γησιν καὶ ἄκριτον transp. ceteri, καὶ ἄκριτον om. Arm post συγγέων add. γὰρ
 CFGA ἅπαντα BEK: πάντα ceteri 18 καὶ ἴδια—βέβηλα om. Arm

1 sqq. Euseb. Pr. Ev. VII 8,13 ἀλλὰ γὰρ μετὰ τὸν εἰρημένον (Ἐνώς) ἄλλος „εὐηρέστησε
 τῷ κυρίῳ καὶ οὐχ ἠύρισκετο“, ὡς φησι Μωυσῆς, „διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός“ δι'
 ἄκραν ἀρετῆς τελειωσιν· δυσεύρετος γὰρ ὁ γε σοφὸς ἀληθῶς. (14) οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐν
 θεῷ τέλειος, ὁ τῆς τῶν πολλῶν διατριβῆς μετατεθειμένος. ὁ γὰρ μὴ τοιοῦτος ἀγοράς καὶ
 δικαστήρια καπηλείας τε καὶ ἐμπορίας καὶ τὸν πολὺν ὄχλον μεταδιώκων, ὠθούμενος τε
 καὶ ὠθῶν, μέσος ἐν αὐτῷ κακίας βυθῷ καταπίνεται· ὁ δ' ὑπὸ θεοῦ ληφθεὶς καὶ τῶν τῆδε
 ἐκεῖσε μετατεθειμένος ἀφανῆς μὲν καὶ ἀνεύρετος ἀνθρώποις, θεῷ δὲ φίλος γεγονὼς ὑπὸ
 θεοῦ εὐρηται. (15) τοῦτον Ἐνώχ Ἑβραίοις ὀνομάζειν φίλον· χάριν δὲ θεοῦ σημαίνει ἂν
 τοῦνομα.

καὶ σπουδαίοις γελοῖα ἀναμινύς, διὰ τὸ μὴ πεπαιδεῦσθαι τὸ ἐν καιρῷ
 κάλλιστον, ἡσυχίαν, τὰ δὲ ὧτα ἐπουρίας ἕνεκα πολυπράγμονος περιερ-
 21 γίας· τὰ γὰρ ἐτέρων εἴτε ἀγαθὰ εἴτ' αὖ κακὰ γλίχεται μανθάνειν, ὡς
 αὐτίκα τοῖς μὲν φθονεῖν, ἐφ' οἷς δὲ ἤδρασθαι· βάσκανον γὰρ καὶ μισόκαλον
 22 καὶ φιλοπόνηρον ὁ φαῦλος φύσει. (4.) ὁ δ' ἀστεῖος ἔμπαλιν ἀπράγ- 5
 μονος ζηλωτῆς βίου γεγονῶς ὑποχωρεῖ καὶ μόνωσιν ἀγαπᾷ, λανθάνειν
 τοὺς πολλοὺς ἀξίων, οὐ διὰ μισανθρωπίαν — φιλόανθρωπος γάρ, εἰ καὶ
 τις ἄλλος —, ἀλλὰ διὰ τὸ προβεβληθῆσθαι κακίαν, ἣν ὁ πολλὸς ὄχλος
 ἀσπάζεται, χαίρων μὲν ἐφ' οἷς στένειν ἄξιον, λυπούμενος δὲ ἐφ' οἷς γεγι-
 23 θῆναι καλόν. ὧν ἕνεκα συγκλεισάμενος οἴκοι τὰ πολλὰ καταμένει μό- 10
 λισ τὰς κλισιάδας ὑπερβαίνων ἢ διὰ τοὺς ἐπιφοιτῶντας συνεχέστερον
 ἕξω πόλεως προελθὼν ἐν μοναγρίᾳ ποιεῖται τὰς διατριβὰς ἡδίων συμ-
 βιωταῖς χρώμενος τοῖς ἅπαντος τοῦ γένους ἀνθρώπων ἀρίστοις, ὧν τὰ
 μὲν σώματα διέλυσεν ὁ χρόνος, τὰς δ' ἀρετὰς αἱ ἀπολειφθεῖσαι γραφαὶ
 ζωपुरοῦσι διὰ τε ποιημάτων καὶ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων, οἷς 15
 24 ἡ ψυχὴ πέφυκε βελτιοῦσθαι. διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι ὁ μετατεθείς „οὐχ
 εὐρίσκετο“ δυσεῦρετος καὶ δυσθήρατος ὧν. μεθορμίζεται οὖν εἰς παιδείαν
 ἐξ ἀμαθίας καὶ ἐξ ἀφροσύνης εἰς φρόνησιν ἐκ τε δειλίας εἰς | ἀνδρείαν p. 5 M.
 καὶ ἐξ ἀσεβείας εἰς εὐσέβειαν, καὶ πάλιν ἐκ μὲν φιληδονίας εἰς ἐγκράτειαν,
 ἐκ δὲ φιλοδοξίας εἰς ἀτυφίαν· ὧν τίς ἢ πλοῦτος ἐπάξιος ἢ βασιλείας καὶ 20
 25 δυναστείας κτῆσις ὠφελιμωτέρα; εἰ γὰρ χρὴ τάληθες εἰπεῖν, ὁ μὴ
 τυφλὸς ἀλλ' ὀφθαλμὸν ἔχων πλοῦτος ἢ τῶν ἀρετῶν ἐστὶ περιουσία, ἣν εὐθύς
 γνήσιον καὶ εὖνομον παρὰ τὰς νόθους καὶ ψευδωνύμους ἀρχὰς ὑποληπτέον
 26 ἡγεμονίαν ἐνδίκως ἅπαντα πρυτανεύουσιν. οὐ δεῖ δὲ ἀγνοεῖν, ὅτι τὰ
 δευτερεῖα φέρεται μετάνοια τελειότητος, ὥσπερ καὶ ἀνόσου σώματος 25

1 τὸ alt.] τε CGP¹, τὴν AP²F 2 δ' BEK, γὰρ Arm ἐπουρίας scripsi: ἐπου-
 ριάσας BE, ἐπουρίας A, εὐπορίας CFGM, ἐπορθιάσας εὐπορίας HP(v), ἐπορίας (sic) ἐπορ-
 θιάσας K, ἀφρουρα (sic) Arm post ἕνεκα add. καὶ H²(v), om. ceteri 2. 3 περι-
 εργασίας L (Turn.) 3 post περιεργίας add. ἐπορθιάσας M Arm γὰρ om. CFG
 Arm, eras. H εἴτ' M εἴτ' αὖ BEK Arm: εἴτε (om. αὖ) ceteri 6 μόνω
 συναγαπᾷ A 8 τὸ μὴ προβεβληθῆσθαι BEK 9 δ' BEK 11 κλισιάδας CG
 12 ἐν ναγρία (sic) B, ἐν μοναγρίᾳ C(v) ἡδίων] ἴδιον A 12. 13 συμβιωτῆς C
 13 τοῦ] τοῖς E ἀνθρώπων om. BE ἀρίστοις, ὧν] ἀριστος ὧν FG
 15 διὰ—συγγραμμάτων om. Arm κατὰ λογάδην MH 16 τοῦτο BEK: τοῦτ'
 ceteri 17 εὐρίσκετο C Arm: εὐρίσκεται ceteri μεθαρμύζεται GK 18 ἀμα-
 θείας FG εἰς τε ἀνδρείαν ἐκ δειλίας Arm ἀνδρίαν EFG 19. 20 καὶ pr.
 —ἀτυφίαν] „et ab omni malitia in omnem virtutem“ Arm 20 ἢ pr.] ὁ F, om.
 BE Arm 20. 21 ἢ βασιλείας—ὠφελιμωτέρα om. Arm 21 χρὴ om. BE
 22 ἦν] τὴν BE 22—24 ἦν—πρυτανεύουσιν om. Arm 23 εὖνομον] εὐγνωμον F
 τὰς] τοὺς A 24 ἅπαντας BE 25 ἀνόσου] νοσώδους Arm

ἡ πρὸς ὑγείαν ἐξ ἀσθενείας μεταβολή. τὸ μὲν οὖν διηγεκὲς καὶ τέλειον ἐν ἀρεταῖς ἐγγυτάτω θείας ἵσταται δυνάμει, ἡ δ' ἀπὸ τινος χρόνου βελτίωσις ἴδιον ἀγαθὸν εὐφυοῦς ψυχῆς ἐστὶ μὴ τοῖς παιδικοῖς ἐπιμενουσῆς ἀλλ' ἀδρωτέροις· καὶ ἀνδρὸς ὄντως φρονήμασιν ἐπιζητούσης εὐδίου
5 κατὰστασιν [ψυχῆς] καὶ τῇ φαντασίᾳ τῶν καλῶν ἐπιτρεχούσης.

(5.) Ὅθεν εἰκότως τῷ μετανενοηκῶτι τάττει κατὰ τὸ ἐξῆς τὸν 27 θεοφιλῆ καὶ φιλάρετον, δς Ἑβραίων μὲν τῇ γλώττῃ καλεῖται Νῶε, τῇ δὲ Ἑλλήνων „ἀνάπαυσις“ ἢ „δίκαιος“, οἰκειόταται προσρήσεις σοφῶ· ἐμφανῶς μὲν ὁ δίκαιος, ἄμεινον γὰρ οὐδὲν δικαιοσύνης, τῆς ἐν ἀρεταῖς
10 ἡγεμονίδος, ἡ καθάπερ ἐν χορῶν καλλιστεύουσα πρᾶσβύει· ἡ δ' ἀνάπαυσις, ἐπεὶ καὶ τοῦναντίον τὴν παρὰ φύσιν κίνησιν ταραχῶν καὶ θορύβων στάσεων τε καὶ πολέμων αἰτίαν εἶναι συμβέβηκεν, ἦν μετίασιν οἱ φαῦλοι, ἡρεμαῖον δὲ καὶ ἡσυχάζοντα καὶ σταθερὸν ἔτι δὲ καὶ εἰρηρικὸν βίον οἱ καλοκάγαθιαν τετιμηκότες. ἐπόμενος δ' αὐτὸς αὐτῷ καὶ τὴν ἐβδόμην, 28
15 ἦν Ἑβραῖοι σάββατα καλοῦσιν, ἀνάπαυσιν ὀνομάζει, οὐχ, ὡς οἴονται τινες, ὅτι δι' ἐξ ἡμερῶν τῶν συνήθων ἔργων ἀπείχετο τὸ πλῆθος, ἀλλ' ὅτι τῷ ὄντι ὁ ἔβδομος ἀριθμὸς ἐν τε τῷ κόσμῳ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς αἰεὶ ἀστασίαστος καὶ ἀπόλεμος καὶ ἀφιλόνηκος καὶ εἰρηνικώτατος πάντων ἀριθμῶν ἐστὶ. μάρτυρες δὲ τοῦ λεχθέντος αἰ ἐν ἡμῖν δυνάμεις· 29
20 αἰ μὲν γὰρ ἐξ τὸν ἄπαυστον καὶ συνεχῆ πόλεμον ἐν γῆ καὶ θαλάττῃ συγκροτοῦσιν, αἶ τε πέντε αἰσθησεις καὶ ὁ προφορικὸς λόγος, αἰ μὲν πόθῳ τῶν αἰσθητῶν, ὧν ἐὰν μὴ τυγχάνωσιν, ἀνιῶνται, ὁ δ' ἀχαλίνῳ στόματι μυρία τῶν ἡσυχαστέων ἐκλαλῶν· ἡ δ' ἐβδόμη δύναμις ἡ περὶ 30
τὸν ἡγεμόνα νοῦν, δς ὅταν ἐπικυδέστερος γένηται τῶν ἐξ καὶ δυνατωτέρα

1 ἡ πρὸς ὑγείαν om. K	καὶ ἐξ HP, καὶ rursus del. H	καὶ om. BE
2 τῆς θείας Arm	3 ἀγαθὸν om. Arm.	4 ἀλλὰ CFMA ἀδρωτέροις
HP, ἀδρωτέροις A	ἀνδρὸς] ἀνδρείοις conl. Mang.	5 ψυχῆς seclusi („redundat ut videtur“ Mang.)
ceteri	6 τὸ om. Turn.	7 τῇ γλώττῃ BEKArm: τῇ om.
8 δ' K	9 ὁ om. F	10 ἡ A
11 pr. καὶ om. GK Arm	12 αἰτίαν om. F	13 σταθερὸν M
14 ἐτι δὲ καὶ BEK: ἐτι δ' ceteri	14 αὐτῷ GH ² : αὐτῷ ceteri	15 σάββατον HP
16 ὀνομάζειν HP	17 ἐν τε CBEK: τε om. ceteri	18 αἰεὶ BEK: om. ceteri
19 καὶ ἀφιλόνηκος BEK: ἀφιλονεικώτατος τε ceteri	19 μάρτυς BE	20 θαλάσση
21 BEH	22 ἐὰν om. Arm	ἀνιῶνται] κινεῶνται BE, ἀγωνίζονται Arm
23 τῶν ἡσυχαστέων M, ὧν ἡσυχαστέων CFG	δὲ F	24 δς om. BECFG Arm
25 post δταν add. ἡ BE	ἐπικυδέστερον AFG	καὶ om. BE Arm
26 δυνατωτέρα BEK: δυνατωτάτη ceteri		

6 Euseb. Pr. Ev. VII 8,16 τρίτος μετὰ τούτους πάλιν ἄλλος ἄνθρωπος δίκαιος πεφηνῶς ὁ Νῶε ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ μεμαρτύρηται.

ῥώμη κατακρατήσας ἀναχωρήσῃ, μόνωσιν ἀσπασάμενος καὶ ταῖς ἑαυτοῦ
 πρὸς ἑαυτὸν (χαίρων) ἑμιλίαις ὡς ἀπροσδεῆς ὢν ἑτέρου καὶ αὐταρ-
 κέστατος ἑαυτῷ, τηνικαῦτα φροντίδων καὶ πραγματειῶν | ἀπαλλαγείς τῶν p. 6 M.
 31 ἐν τῷ θνητῷ γένοι βίον εὐδιον καὶ γαληνὸν ἀσπάζεται. (6.) οὕτως δ'
 ἀποσεμνώνει τὸν φιλάρετον, ὥστε καὶ γενεαλογῶν αὐτὸν οὐ, καθάπερ ἔθος 5
 ἐπὶ τῶν ἄλλων, πάππων ἢ προπάππων ἢ προγόνων ποιεῖται κατάλογον,
 ὅσοι πρὸς ἀνδρῶν ἢ πρὸς γυναικῶν εἰσιν, ἀλλὰ τινων ἀρετῶν, μόνον
 οὐχὶ βροῶν ἀντικρυς, ὅτι οἰκία καὶ συγγένεια καὶ πατρὶς οὐδεμία ἐστὶν
 ἑτέρα σοφῷ ὅτι μὴ ἀρεταὶ καὶ αἱ κατ' ἀρετὰς πράξεις· „αὐταῖ“ γάρ
 φησιν „αἱ γενέσεις Νῶε· Νῶε ἀνθρωπος δίκαιος, τέλειος ἐν τῇ γενεᾷ 10
 32 αὐτοῦ, τῷ θεῷ εὐηρέστησεν“ (Gen. 6, 9). οὐ δεῖ δὲ ἀγνοεῖν, ὅτι νῦν
 „ἀνθρωπον“ οὐ κοινῷ τύπῳ τὸ λογικὸν θνητὸν ζῶον καλεῖ, τὸν μέντοι
 κατ' ἐξοχὴν, ὃς ἐπαληθεύει τοῦνομα τὰ ἀτίθασα καὶ λελυττηκότα πάθη
 33 καὶ τὰς θηριωδεστάτας κακίας τῆς ψυχῆς ἀπεληλακώς. σημεῖον δέ· μετὰ
 τὸν „ἀνθρωπον“ ἐπιλέγει τὸν „δίκαιον“ εἰπὼν „ἀνθρωπος δίκαιος“, ὡς 15
 ἀδίκου μὲν οὐδενὸς ὄντος ἀνθρώπου (κυριώτερον δ' εἰπεῖν ἀνθρωπομόρφου
 34 θηρίου), μόνου δὲ ὃς ἀν ζηλωτῆς ἢ δικαιοσύνης. φησὶ δ' αὐτὸν καὶ
 „τέλειον“ γεγονέναι διὰ τούτου παριστάς, ὡς οὐ μίαν ἀρετὴν ἀλλὰ πάσας
 ἐκτήσατο καὶ κτησάμενος ἐκάστη κατὰ τὸ ἐπιβάλλον χρώμενος διετετέλεσεν.
 35 ἐπιστεφανῶν δ' αὐτὸν ὡς ἀγωνιστὴν ἐκνενικηκότα κηρύγματι λαμπροτάτῳ 20
 προσεπικοσμεῖ φάσκων, ὅτι „τῷ θεῷ εὐηρέστησεν“· οὐ τί γένοιτ' ἂν ἐν
 τῇ φύσει κρεῖττον; τίς καλοκάγαθίας ἐναργέστερος ἑλεγχος; εἰ γὰρ οἱ
 δυσαρεστήσαντες τῷ θεῷ κακοδαίμονες, οἷς εὐαρεστήσαι συνέβη πάντως

1 κρατήσας CFG	ἢ ἀναχωρήσῃ BE, ἀναχωρήσει A, ἀναχωρεῖ Arm	2 ἑαυτοῦ]
αὐτὸν C	χαίρων add. Mang. (vel scribendum τὰς—ἑμιλίαις)	3 πραγμα-
τειῶν B, πραγματιῶν E: πραγμάτων ceteri	τῶν] τὸν G	4 τῷ om. FG
γαληνὸν scripsi: γαλήνιον codd.	οὕτως BEK: οὕτω ceteri	7 πρὸς alt.
om. BE	ἀλλὰ τίνων; MAFHP, τινων om. Arm	9 ἑτέρῳ H'P
κατὰ M	πράξεις] τάξεις B	10 φησιν] εἰσιν BEK
CFG Arm	καὶ τέλειος Arm, τέλειος om. G	11 νῦν om. F
θνητὸν Arm	τὸν] τὸ BEAF'HP	13 δς] δ BE
15 τὸν alt.] τὸ conl. Mang.	τὸν δίκαιον εἰπὼν ἀνθρώπου; om. Arm	16 ἀδίκου]
δικαίου CFG	post ὄντος distinguunt et ἀνθρώπου cum seqq. coniungunt CFG	
16. 17 κυριώτερον—θηρίου om. CFG (fort. recte)	17 δὲ μόνου CFG	δ' BE
δς] ὡς AH'P, δς om. BE	ῥ] ἢ ABE	18 παριστᾶ A
20 δ' om. BE	ἐκνενικηκότα K (conl. Mang.): εὐ νενικηκότα ceteri	21 τί
CFG: τίς corr. ex τί K, τίς ceteri	22 κρεῖττον corr. in κρείττων K: om. BE,	
κρείττων ceteri	τίς κ. ἐναργέστερος Mang.: τῆς κ. ἐναργέστατος codd. Arm	
23 τῷ θεῷ BEK: τῷ om. ceteri	συνέβη BEK: συμβέβηκε ceteri	

εὐδαίμονες. (7.) οὐκ ἀπὸ σκοποῦ μέντοι ταῖς τοσαύταις ἀρεταῖς 36
 ὑμνήσας τὸν ἄνθρωπον ἐπεῖπεν, ὅτι „τέλειος ἦν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ“
 (Gen. 6, 9), δηλῶν ὅτι οὐ καθάπαξ ἀλλὰ κατὰ σύγκρισιν τῶν κατ' ἐκεῖνον
 τὸν χρόνον γεγονότων ἀγαθὸς ἦν. ἤδη γὰρ οὐκ εἰς μακρὰν ἐπιμνη- 37
 5 σθῆσεται σοφῶν ἐτέρων, οἱ τὴν ἀρετὴν ἀνανταγώνιστον ἔσχον, οὐ πονηροῖς
 ἀντεξετασθέντες οὐδ' ὅτι βελτίους ἐγένοντο τῶν κατ' αὐτοὺς ἀποδοχῆς
 καὶ προνομίας ἀξιοθέντες, ἀλλ' ὅτι φύσιν εὐμοιρον κτησάμενοι διετήρησαν
 αὐτὴν ἀδιάστροφον, οὐ φυγόντες μοχθηρὰ ἐπιτηδεύματα, ἀλλ' οὐδὲ τὴν
 ἀρχὴν αὐτοῖς περιπεσόντες, προηγουμένως δὲ καλῶν ἔργων καὶ λόγων
 10 ἀσκηταὶ γενόμενοι τὸν βίον ἐπεκόσμου. θαυμασιώτατοι μὲν οὖν ἄνδρες 38
 ἐκεῖνοι γεγόνασιν, οἱ ταῖς ὁρμαῖς ἐλευθέραις καὶ εὐγενέσιν ἐχρήσαντο,
 μὴ κατὰ μίμησιν ἢ ἐναντίωσιν ἐτέρων, ἀλλ' αὐτὸ τὸ καλὸν καὶ τὸ
 δίκαιον ἀποδεξάμενοι, θαυμάσιος δὲ καὶ ὁ τῆς καθ' αὐτὸν γενεᾶς διενη-
 νοχῶς καὶ μηδενὶ συνενεχθεὶς ὧν ἐζήλωσαν οἱ πολλοί· δευτερείων μὲν
 15 οὗτος ἐφίξεται, τὰ δὲ πρῶτα τῶν ἄθλων ἐκείνοις ἀναδώσει ἢ φύσις.
 p. 7 M. τὰ μέντοι δευτερεῖα καὶ αὐτὰ μεγάλα· τί | δ' οὐχὶ μέγα καὶ περι- 39
 μάχητον ὧν ὀρέγεται καὶ δωρεῖται θεός; σαφεστάτη δὲ πίστις αἱ τῶν
 χαρίτων ὑπερβολαί, ὧν οὗτος ἔτυχεν. ἐπεὶ γὰρ ἀδικημάτων φορὰν 40
 ἤνεγκεν ὁ χρόνος ἐκεῖνος καὶ πᾶσα χώρα καὶ ἔθνος καὶ πόλις καὶ οἰκία
 20 καὶ ἕκαστος ἰδίᾳ πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων ἀνεπέπληστο, πάντων ἐκουσίως
 καὶ ἐκ προνοίας ὡς ἐν ἀγῶνι περὶ τῶν ἐν τῷ διαμαρτάνειν πρωτείων

1 μέντοι om. Arm τοιαύταις F 2 ἦν om. BEK αὐτοῦ codd.: αὐτοῦ v
 3 καθάπαξ codd.: καθάπαν voluit Mang. 4 γεγονότων om. Arm 5 οἱ] ἢ A
 ἀνταγώνιστον H¹P 7 προνομίας] προνομίας BEK ἀλλὰ A 8 μοχθηρὰ ἐπι-
 τηδεύματα BEK Arm: ἐπιτηδεύματα μοχθηρὰ ceteri οὐ περιπεσόντες εἰς μοχθηρὰ
 ἐπιτηδεύματα Arm 8. 9 ἀλλ'—περιπεσόντες om. Arm 9 καλῶν] ἔλων Arm
 10 θαυμασιώτατοι BEK: θαυμαστότατοι ceteri ἄνδρες K: οἱ ἄνδρες BE Arm, ἄνθρωποι
 ceteri 11 καὶ εὐγενέσιν om. Arm 12. 13 καὶ αὐτοδίκαιον ἀσπαζόμενοι BE
 13 θαυμάσιος BEK: θαυμαστός ceteri καθ' αὐτὸν F, καταυτὸν C 16 αὐτὰ
 BEK: ταῦτα ceteri 18 ἐπειδὴ F γὰρ om. Arm ἀδικημάτων BEK
 Arm: ἀδικημάτων καὶ ἀσεβημάτων ceteri 19 ὁ χρόνος ἐκεῖνος BEK Arm: ἐκεῖνος
 ὁ χρόνος ceteri καὶ πόλις καὶ ἔθνος transp. BEK 19. 20 καὶ οἰκία καὶ
 ἕκαστος ἰδίᾳ om. Arm 20 ἀνεπέπληστο BE, ἀναπέπληστο K: ἐπέπληστο ceteri
 πάντως F 21 προνομίας] παροινίας BE post ὡς add. γὰρ BE

4 *Origenes Homil. in Num. IX 1 t. X p. 77 (Lommatzsch)*: Sed et ex iis quae legimus
 singuli quique iustorum magis ex comparatione ceterorum clari videntur habiti apud
 Deum. denique de Noe scriptum est, quod esset iustus et perfectus in generatione
 sua; in quo ostenditur, quod non ex integro perfectus, sed in generatione sua per-
 fectus fuerit et ad comparationem ceterorum iustus pronuntiatu sit.

ἀμιλλωμένων — μετὰ σπουδῆς γὰρ ἀπάσης ἐφιλονείκουν, ἐκάστου τὸν πλη-
 σίον μεγέθει κακίας ὑπερβαλεῖν ἐπειγομένου καὶ μηδὲν παραλείποντος τῶν
 41 πρὸς ἐπιληπτον καὶ ἐπάρατον βίον — (8.) ἐφ' οἷς ὁ θεὸς εἰκότως
 δυσχεράνας, εἰ τὸ ζῆλον τὸ ἄριστον εἶναι δοκοῦν καὶ συγγενείας ἀξιοθὲν
 τῆς πρὸς αὐτὸν ἕνεκα τῆς ἐν τῷ λόγῳ κοινωνίας, δέον ἀρετὴν ἐπιτηδεύειν, 5
 ἐζήλωσε κακίαν καὶ τὰ εἶδη πάντα κακίας, δίκην ὀρίζει τὴν προσήκουσαν,
 ἀφανίσαι τοὺς τότε ὄντας κατακλισμῶ διανοηθεῖς, οὐ μόνον τοὺς ἐν τῇ
 πεδιάδι καὶ τοῖς χθαμαλωτέροις ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις
 42 ὄρεσι κατοικοῦντας. ἡ μὲν γὰρ μεγάλη θάλαττα μετέωρος ὡς οὐδέπω
 πρότερον ἀρθεῖσα διὰ τῶν στομάτων ἀθρόα ῥύμη τοῖς καθ' ἡμᾶς εἰς- 10
 ερρῦη πελάγεσι, τὰ δὲ πλημμύραντα νήσους καὶ ἡπίρους ἐπέκλυσε,
 πηγῶν δ' ἀενάων καὶ ποταμῶν αὐθιγενῶν τε καὶ χειμάρρων ἐπάλληλοι
 φοραὶ συνῆπτον ἀλλήλαις ἀναχόμεναι καὶ πρὸς ὕψος ἐπαιρόμεναι
 43 ἐπέβαινον. οὐ μὴν οὐδὲ ὁ ἀῆρ ἡρέμει· πάντα γὰρ τὸν οὐρανὸν βαθύ
 καὶ συνεχὲς νέφος ἐπέιχε καὶ πνεύματα ἦν ἐξαισία πάταγοι τε βροντῶν 15
 καὶ ἐπιλάμψεις ἀστραπῶν καὶ κεραυνῶν φοραί, καταρρηγνυμένων ὄμβρων
 ἀπαύστων, ὡς νομίσαι τὰ μέρη τοῦ παντὸς εἰς μίαν φύσιν τὴν ὕδατος
 ἀναστοιχειούμενα σπεύδειν, ἕως τοῦ μὲν ἄνωθεν καταράττοντος τοῦ δὲ
 κάτωθεν ἐπανιόντος μετάρσια ἦρθη τὰ ρεῖθρα, οἷς οὐ μόνον ἡ πεδιάς
 καὶ ὄση χθαμαλὴ κατακλυθεῖσα ἠφανίσθη, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑψηλοτάτων 20
 44 ὄρων αἰ κορυφαί. πάντα γὰρ τὰ μέρη τῆς γῆς ἔδω καθ' ὕδατος, ὡς
 πᾶσαν καθηρπάσθαι καὶ τὸν κόσμον ἀκρωτηριασθέντα μεγάλῳ τμήματι
 τὸν παντελῆ καὶ ὀλόκληρον, ὃ μήτε εἰπεῖν μήτε νοῆσαι θέμις, λελω-

1 ἀμιλλώμενοι BE, ἀμιλλωμένων om. Arm γὰρ KMAHP: om. ceteri ante
 ἐφιλονείκουν add. στω F, οὕτως G, ἐφιλονείκουν om. C ἕκαστοι H² 2 μεγέθει
 κακίας BEK Arm: κακίας μεγέθει ceteri ἐπειγομένοι H² 2. 3 καὶ—βίον om.
 Arm 2 παραλείποντος BE τῶν] τὸν F 4 εἰ corr. ex εἰς BE ζῆλων
 Arm τὸ alt. om. BEF 6 post ἐζήλωσε add. δὲ HP καὶ—κακίας om.
 Arm εἶδη] ἦδη A 7 ἀφανίσαι BEK: ἀφανίζειν ceteri οὐ μόνον
 BEK Arm: οὐ μόνον δὲ ceteri 8 καὶ τοῖς χθαμαλωτέροις om. Arm ὑψηλο-
 τάτοις om. Arm 9 γὰρ om. BE θάλασσα BEK 9. 10 ὡς οὐδέπω
 πρότερον om. Arm 9 ὡς corr. ex ὦν E, ὦν B οὕτω BE 11 πλημ-
 μύραντα CFG καὶ om. BE 12 δ' BEK Arm: τ' CMAHP, τε G, τῶν F
 ἀενάων CEG: ἀενάων ceteri ποταμῶν αὐθιγενῶν BEK Arm: αὐθιγενῶν ποταμῶν
 ceteri τε BEK: om. ceteri 13 ἀλλήλαις BE: ἀλλήλοις ceteri
 ἀνερχόμεναι CFG 14 ante βαθύ add. καὶ MAGHP 15 καὶ prius ss. H²P²
 τε BEK: δὲ ceteri 16 ἐπιλείψεις ἀστρων BE 17 τῆν] τοῦ KH¹P
 18 ἕως] ὡς CFG καταράττοντος CABEK post δὲ add. καὶ BE
 20 καὶ ὄση χθαμαλὴ om. Arm 21. 22 ὡς ἔλην ἀνηρπάσθαι BE 22. 23 μεγάλῳ—
 θέμις om. Arm 22 μεγάλα τμήματα conl. Mang. 23 μήτ' BEK νομῆσαι P

βῆσθαι δοκεῖν. ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁ ἀήρ, ἔξω μέρους βραχέως τοῦ κατὰ σελήνην, ἅπας ἀνήλωτο νικηθεὶς ὑπὸ τῆς τοῦ ὕδατος φορᾶς καὶ βίας, ὅπερ ἀνὰ κράτος τὴν ἐκείνου χώραν ἐπέσχε. τότε δὴ τότε εὐθὺς ἐφθειρέτο 45 ὅσα σπαρτὰ καὶ δένδρα — φθειρεῖ γὰρ ὡς ἔνδεια καὶ πληθὺς ἄμετρον —, 5 ἔθνησκον δ' αἱ μυρία τῶν ζώων ἀγέλαι ἡμέρων ὁμοῦ καὶ ἀγρίων· ἦν γὰρ εἰκόσ, τοῦ κρατίστου γένους ἀνθρώπων ἀφανιζομένου, μηδὲν ὑπολειφθῆναι τῶν χειρόνων, ἐπεὶ καὶ πρὸς τὰς ἐκείνου χρείας ἐγένετο δοῦλα p. 8 M. τρόπον τινὰ δεσποτικαῖς προστάξεσιν ὑπηρετήσοντα. τοσοῦτων | ὅτ' καὶ 46 τηλικούτων ἐπιπραξάντων κακῶν, ἅπερ ἐκείνος ὁ καιρὸς ὤμβρησε — 10 πάντα γὰρ τὰ τοῦ κόσμου μέρη, δίχα τῶν κατὰ τὸν οὐρανόν, ἐκινήθη παρὰ φύσιν, ὡς ἂν βαρεῖαν καὶ θανατώδη νόσον νοσήσαντα —, μόνος δὲ εἰς οἶκος ὁ τοῦ λεχθέντος ἀνδρὸς δικαίου καὶ θεοφιλοῦς διασώζεται δύο λαβόντος τὰς ἀνωτάτω δωρεάς, μίαν μὲν, ἣν εἶπον, τὸ μὴ πᾶσι τούτοις συναπολέσθαι, ἑτέραν δὲ τὸ πάλιν ἀρχηγέτην αὐτὸν ὑπάρξει νέας 15 ἀνθρώπων σπορᾶς· ἠξίωσε γὰρ αὐτὸν ὁ θεὸς καὶ τέλος τοῦ γένους ἡμῶν καὶ ἀρχὴν γενέσθαι, τέλος μὲν τῶν πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ, τῶν δὲ μετὰ τὸν κατακλισμὸν ἀρχήν.

(9.) Τοιοῦτος μὲν ὁ τῶν καθ' αὐτὸν ἄριστος, τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ 17 τεθειμένα ἀθλα αὐτῷ, ὅποια δεδήλωκεν ὁ ἱερὸς λόγος. τῶν δ' εἰρη- 20 μένων τριῶν εἴτε ἀνδρῶν εἴτε ψυχῆς τρόπων ἐναρμόνιος ἢ τάξις· ὁ μὲν γὰρ τέλειος ὀλόκληρος ἐξ ἀρχῆς, ὁ δὲ μετατεθειμένος ἡμίεργος, τοῦ βίου τὸν μὲν πρότερον χρόνον ἀναθεὶς κακία, τὸν δ' ὕστερον ἀρετῇ, πρὸς ἣν μετανέστη καὶ μετῴπισατο, ὁ δὲ ἐλπίζων, ὡς αὐτὸ δηλοῖ τοῦνομα,

2 ἅπασαν ἦλω (sic) BE ἀνήλωται F, ἠλλοιώθη Arm νικηθεὶς] τῷ νενικῆσθαι BK, τῷ νικῆσθαι E φορᾶς καὶ βίας BEK: βίας καὶ φορᾶς ceteri, φορᾶς καὶ om. Arm 3 τότε δὴ τότε BEK: alt. τότε om. ceteri 5 δὲ BEK 8 πράξεσιν F(i) ὑπηρετήσοντα CBEH²: ὑπηρετήσαντα ceteri 9 ἐπιπραξάντων E; καταπραξάντων conl. Mang. 10 κατὰ τὸν οὐρανόν BEK Arm: κατ' οὐρανόν ceteri 12 δὲ om. Arm ὁ om. BE 13 μὲν om. BE 13. 14 πᾶσι τούτοις] πᾶσιν οὗτος A 14 ἀρχηγέτην αὐτὸν BEK: αὐτὸν ἀρχηγέτην ceteri ὑπάρξειν KH² νέας] γενεᾶς CFGA, τοῦ γένους τῆς νέας BE 15 τοῦ γένους ἡμῶν BEK Arm: ἡμῶν τοῦ γένους ceteri 18 καθ' αὐτῶν G 19 τιθέμενα CFG 19. 20 τῶν— τάξις om. CFG 20 εἴτε ἀνδρῶν om. HP¹ (Turn.), add. mg. P² ψυχῆς sc̄ipsi (sic Arm ut vid.): ψυχῶν codd. ante τρόπων add. εἴτε HP² (Turn.) τρόπων corr. ex τρόπον K, τρόπον BE 21 ὀλόκληρον F μετατιθέμενος CFG ἡμίεργος M τοῦ βίου om. C, post χρόνον (22) transp. Arm 22 πρώτων K ἀναθεὶς BEK: ἀνατιθεὶς ceteri δὲ BEK 23 μετωικήσατο M, μετωκήσατο BAFP δ' BEK τοῦνομα om. BE

ἐλλιπής, ἐφρίμενος μὲν ἀεὶ τοῦ καλοῦ, μήπω δ' ἐφρίεσθαι τούτου δεδουνημένος, ἀλλ' ἔοικώς τοῖς πλέουσιν, οἱ σπεύδοντες εἰς λιμένας καταίρειν θαλαττεύουσιν ἐνορμίσασθαι μὴ δυνάμενοι.

- 48 (10.) Ἡ μὲν οὖν προτέρα τριάς τῶν ἀρετῶν ἐπιποθησάντων δεδῆλωται. μείζων δὲ ἐστὶν ἢ ἕτέρα, περὶ ἧς νυνὶ λεκτέον. ἐκείνη μὲν 5 γὰρ τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παιδικῇ μαθήμασιν ἔοικεν, αὕτη δὲ τοῖς ἀνδρῶν ἀθλητικῶν γυμνάσμασιν ἐπὶ τοὺς ἱεροὺς ὄντως ἀλειφομένων ἀγῶνας, οἱ σωμασκήας καταφρονοῦντες τὴν ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάζουσιν εὐεξίαν 49 ἐφρίμενοι τῆς κατὰ τῶν ἀντιπάλων παθῶν νίκης. οἱ μὲν οὖν διενθόχον ἕκαστος ἐφ' ἐν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος ἐπειγόμενος, αὐθις ἀκριβέστερον 10 ἐροῦμεν· ἃ δὲ χρῆ περι τῶν τριῶν συλλήβδην προσιπεῖν, ἀναγκαῖον 50 μὴ παρασιωπῆσαι. τούτους τοίνυν συμβέβηκε μιᾶς οἰκίας καὶ ἐνὸς γένους εἶναι — ὁ γὰρ τελευταῖος υἱὸς μὲν ἐστὶ τοῦ μέσου, υἱωνὸς δὲ τοῦ πρώτου — καὶ πάντας φιλοθέους ὁμοῦ καὶ θεοφιλεῖς, ἀγαπήσαντας τὸν ἀληθῆ θεὸν καὶ ἀνταγαπηθέντας πρὸς αὐτοῦ, ὃς ἡξίωσε, καθάπερ δη- 15 λοῦσιν οἱ χρησμοί, διὰ τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἀρετῶν αἷς συνεβίουν 51 κοινωῆσαι τῆς προσρήσεως αὐτοῦ. τὸ γὰρ ἴδιον ὄνομα τοῖς ἐκείνων ἐναρμολάμενος ἦνωσε, τὴν ἐκ τῶν τριῶν σύνθετον κλησὶν ἐπιφημίσας ἑαυτῷ· „τοῦτο γὰρ μου“ φησὶν „ὄνομά ἐστὶν αἰώνιον, θεὸς Ἀβραάμ καὶ θεὸς Ἰσαάκ καὶ θεὸς Ἰακώβ“ (cf. Exod. 3,15) — ἀντὶ τοῦ | καθάπαξ p. 9 M. τὸ πρὸς τι· καὶ μήποτ' εἰκότως· ὀνόματος γὰρ ὁ θεὸς οὐ δεῖται, μὴ 21 δεόμενος δ' ὁμοῦ ἐχαρίζετο τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων κλησὶν οἰκείαν, ἴν' ἔχοντες καταφυγὴν πρὸς ἰκεσίας καὶ λιτὰς μὴ ἀμοιρῶσιν ἐλπίδος 52 χρηστῆς. (11.) ταῦτα μὲν οὖν ἐπ' ἀνδρῶν ὁσίων εἰρησθαι δοκεῖ,

1 ἐλλιπής BECGM μὲν om. CFG μήπω BEK: οὐπω ceteri τούτου om. Arm 2 λιμένας BEK: λιμένα ceteri 2. 3 κατέρρειν A καταίρειν θαλαττεύουσιν om. Arm 3 ante θαλαττεύουσιν add. ἔτι MAHP θαλαττεύουσιν BEK: ἐνθαλαττεύουσιν ceteri 4 ἐπιποθησάντων CFG, ἐπιπονησάντων conl. Mang. 4. 5 ἐκδεδήλωται K 5 δ' F ἢ ἕτέρα BE Arm: ἢ om. ceteri 6 παιδικοῖς CFGA 7 ἀθλητῶν C 8 σῶμα σκιάς M, σώματος σκιάν A 9 τῶν] τὴν F οὖν om. CFG post οὖν add. καὶ KH'P, del. H² 10 τέλος] γένος F 11 προσιπεῖν CFH²: προσιπειν ceteri 12 τούτοις CFGMA 14 πάντα FG φιλοθέους] θεοφίλους C, θεοφιλοῦς FG ante ὁμοῦ add. καὶ G θεοφιλιῶς F ἀγαπήσαντος in ras. F 16 αἷς corr. ex οἷς B, οἷς E 17 (αὐτοῦς) κοινω- νῆσαι (vel κοινωῆσαι τῆς (ἑαυτοῦ) προσρήσεως αὐτοῦς) conicio αὐτοῦ BEK: αὐτοῦς G Arm, αὐτῆς A, αὐτοῖς ceteri (probat Wendl.) 18 ἀρμολάμενος BE 19 αὐτῷ BEK 20 καὶ utrumque om. BE καθάπαξ] ἀπαξ CFG, καθ' ἀπαν Mang. 21 τὸ] τὰ Arm 22 τῷ om. F 23 ἴν' BEK: ἴνα ceteri ἰκεσίαν G ἀμοιροὶ ὡσιν BEK 24 post οὖν add. ὡς Arm ἐπ' ἀνδρῶν om. BE ὁσίων] vel delendum vel scribendum τριῶν censuit Mang.

μηνύματα δ' ἐστὶ φύσεως ἀδελιοτέρας καὶ πολὺ βελτίονος τῆς ἐν αἰσθητοῖς.
 τρόπους γὰρ ψυχῆς ἔοικεν ὁ ἱερός διερευνησθαι λόγος, ἀστείους ἅπαντας,
 τὸν μὲν ἐκ διδασκαλίας, τὸν δ' ἐκ φύσεως, τὸν δ' ἐξ ἀσκήσεως ἐφιέ-
 μενον τοῦ καλοῦ. ὁ μὲν γὰρ πρῶτος, ἐπέκλησιν Ἀβραάμ, σύμβολον
 5 διδασκαλικῆς ἀρετῆς ἐστίν, ὁ δὲ μέσος, Ἰσαάκ, φυσικῆς, ὁ δὲ τρίτος,
 Ἰακώβ, ἀσκητικῆς. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀγνωστέρων, ὅτι μετεποιεῖτο τῶν 53
 τριῶν ἕκαστος δυνάμεων, ὠνομάσθη δὲ ἀπὸ τῆς πλεοναζούσης κατ'
 ἐπικράτειαν· οὔτε γὰρ διδασκαλίαν ἄνευ φύσεως ἢ ἀσκήσεως τελειωθῆναι
 δυνατόν οὔτε φύσις ἐπὶ πέρας ἐστὶν ἔλθειν ἰκανὴ δόξα τοῦ μαθεῖν καὶ
 10 ἀσκῆσαι οὔτε ἀσκησις, εἰ μὴ προθεμελιωθεῖ φύσει τε καὶ διδασκαλίᾳ.
 προστηκόντως οὖν καὶ τὴν τῶν τριῶν λόγῳ μὲν ἀνδρῶν ἔργῳ δ' ὡς εἰ- 54
 πον ἀρετῶν οἰκειότητα συνῆψε, φύσεως, μαθήσεως, ἀσκήσεως, ἃς ἐτέρῳ
 ὀνόματι Χάριτας ἰσαριθμούς ἀνθρωποὶ καλοῦσιν, ἢ τῷ κεχαρισθαι τὸν
 θεὸν τῷ ἡμετέρῳ γένοι τὰς τρεῖς δυνάμεις πρὸς τελειότητα τοῦ βίου ἢ
 15 παρόσον αὐταὶ δεδώρηται ψυχῇ λογικῇ ἑαυτάς, δώρημα τέλειον καὶ
 κάλλιστον, ἵνα καὶ τὸ αἰώνιον ὄνομα τὸ δηλούμενον ἐν τοῖς χρησιμοῖς
 ἐπὶ τριῶν μὴ ἐπ' ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τῶν εἰρημένων δυνάμεων
 λέγηται. ἀνθρώπων μὲν γὰρ φθαρτὴ φύσις, ἀφθαρτος δ' ἡ τῶν ἀρετῶν· 55
 εὐλογώτερον δὲ ἐπιφημιζέσθαι τὸ αἰδίου ἀφθάρτοις πρὸ θνητῶν, ἐπεὶ
 20 συγγενὲς μὲν αἰδιότητος ἀφθαρσία, ἐχθρὸν δὲ θάνατος. (12.) χρῆ 56
 μέντοι μῆδ' ἐκεῖνο ἀγνωεῖν, ὅτι τὸν μὲν πρῶτον ἀνθρωπον τὸν γηγενῆ
 πατέρα τῶν ἄχρι τοῦ κατακλισμοῦ φύντων εἰσήγαγε, τὸν δὲ μόνον ἐκ
 τῆς τσαούτης φθορᾶς ὑπολειφθέντα πανοίκιον ἕνεκα δικαιοσύνης καὶ τῆς
 ἀλλῆς καλοκάγαθίας τοῦ νεάσαντος αὐθις καινοῦ γένους ἀνθρώπων, τὴν
 25 δὲ περίσεμνον τριάδα καὶ περιμάχτην ἑνὸς εἶδους ἐπιλεγόμενου ἢ βασιλείου

1 δ' om. BE ante φύσεως add. καὶ BE 2 ὁ ἱερός λόγος ἀστεῖος διερευ-
 νασθαι ἅπαντας BE διεργαγεῖσθαι conl. Mang. 3 δ' pr.] δὲ BE
 6 ἀσκητικῆς conl. Mang. 7 ἕκαστος om. CFG ὠνομάσθαι F δ' BEK
 9 φύσιν CFM ἰκανὴν CM, ἰκανόν F 10 ἀσκησιν C ante φύσει
 add. καὶ F 12 οἰκειοτάτῃ G φύσεως, μαθήσεως, ἀσκήσεως Wendl.: φύσις,
 μάθησις, ἀσκησις codd.; φύσιν, μάθησιν, ἀσκησιν Mang. 14 τοῦ βίου BEK: τοῦ
 om. ceteri 15 αὐτὰ δεδώρηται FG ψυχικῇ (sic) K τέλειον καὶ
 BEK: om. ceteri 17 ἐπὶ τριῶν μὴ ἐπ' ἢ μὴ ἐπὶ τριῶν C(v) ἐπ' fort. delend-
 dum 17. 18 δυνάμεων λέγηται BEK: λέγηται δυνάμεων ceteri 19 δ' BEK,
 om. Argm τὸ αἰδίου Mang.: τὸν αἰδίου codd. 20 συγγενῆς H
 αἰδιότητος BEK: αἰδιότης ceteri (v) ἀφθαρσία v 21 τὸν alt. om. BE
 22 τοῦ om. BE 23 πανοίκιον scripsi: πανοίκιον BEHP, πανοικί· ὄν CG, πανοικί·
 ὄν MAF, πανοικί K; πανοικί Nōe voluit Mang. 24 νεάσαντος BEP (καὶ)
 καινοῦ conl. Mang. (cf. § 252)

καὶ ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἁγίον“ (Exod. 19, 6) οἱ χρησιμοὶ καλοῦσι.
 57 μὴνύει δὲ τοῦνομα τὴν δύναμιν αὐτοῦ· προσονομάζεται γὰρ Ἑβραίων
 γλώττῃ τὸ ἔθνος Ἰσραήλ, ὅπερ ἐρμηνευθέν ἐστὶν „δρῶν θεόν.“ ὄρασις
 δ' ἡ μὲν δι' ὀφθαλμῶν ἐν ἀπάσαις καλλιστεύει ταῖς αἰσθησεσιν, ἐπεὶ
 καὶ διὰ μόντης καταλαμβάνεται τὰ κάλλιστα τῶν ὄντων, ἥλιος καὶ σελήνη 5
 καὶ ὁ σύμπας οὐρανός τε καὶ κόσμος, ἡ δὲ διὰ τοῦ τῆς ψυχῆς ἡγε-
 μονικοῦ προσφέρει τὰς ἄλλας ὄσαι περὶ αὐτὸ δυνάμεις· αὕτη | δέ ἐστι p. 10 M.
 58 φρόνησις ὅφει οὕσα διανοΐας. ὅτι καὶ μὴ μόνον ἐξεγένετο τᾶλλα ὄσα
 ἐν τῇ φύσει δι' ἐπιστήμης καταλαμβάνειν, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρα καὶ
 ποιητὴν τῶν συμπάντων ὄραν, ἐπ' ἄκρον εὐδαιμονίας ἴστω προελθούτως· 10
 οὐδὲν γὰρ ἀνωτέρω θεοῦ, πρὸς ὃν εἴ τις τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τείνας
 59 ἔφθακε, μόνῃν εὐχέσθω καὶ στάσιν. αἱ μὲν γὰρ ἀνάγκαι ὁδοὶ καματηραὶ
 καὶ βραδεῖαι, ἡ δὲ κατὰ πρᾶνοῦς φορὰ, συρμὸν ἔχουσα τὸ πλέον τῆ
 κάθοδον, ταχεῖα καὶ ῥάστη. πολλὰ δὲ τὰ κάτω βιαζόμενα, ὧν οὐδὲν
 ὄφελος, ὅταν ἐκ τῶν αὐτοῦ δυνάμεων ἀνακρεμάσας τὴν ψυχὴν ὁ θεὸς 15
 ὀλιγὴ δυνατωτέρα πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπάσῃται.
 60 (13.) Ταῦτα μὲν οὖν κοινῇ περὶ τῶν τριῶν ἀναγκαίως προειρήσθω.
 λεκτέον δ' ἐξῆς, ἐν οἷς ἕκαστος ἰδίᾳ προήνεγκεν, ἀπὸ τοῦ πρώτου τὴν ἀρχὴν
 λαβόντας. ἐκεῖνος τοίνυν εὐσεβείας, ἀρετῆς τῆς ἀνωτάτω καὶ μεγίστης,
 ζηλωτῆς γενόμενος ἐσπούδασεν ἔπεσθαι θεῷ καὶ καταπειθῆς εἶναι τοῖς 20
 προσταττομένοις ὑπ' αὐτοῦ, προστάξεις ὑπολαμβάνων οὐ τὰς διὰ φωνῆς
 καὶ γραμμάτων μνησόμενας αὐτὸ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς διὰ τῆς φύσεως

1 καὶ pr. om. H(v) 3 ἐρμηνευθέν ἐστὶν K, ἐρμηνευθέν (om. ἐστὶν) BE: ἐρμηνεύεται
 ceteri 4 δὲ BEK ἡ μὲν] ἡμῖν CFG 5 καταλαμβάνεσθαι A 6 σύμπας
 ὁ οὐρανός transp. K 7 ὄσαι BEK: ὄς αἱ CFG, ὄσαι αἱ MAHP αὐτὸ KMAHP:
 αὐτὸν BE, αὐτὰ CFG, αὐτὴν voluit Mang. 8 δ' ἐστὶ BEKF 8 δ' H ἐξεγένετο

μὴ μόνον transp. HP(v) ἔξεγένετο (sic) A τᾶλλα EK, τᾶλλα B: τὰ ἄλλα ceteri
 9 ἐν τῇ φύσει om. BE 10 ἐπ' ἄκρων A ἐπ' ἄκρον εὐδαιμονίαν BEK
 ἴσθω A 11 τῆς om. E ὄμμα τείνας BEK Arm: τείνας ὄμμα ceteri
 12 πέφθακε MA ἐχέσθω BEM, ἐγέτω AK στάσιν] κατάστασιν CFGM
 ἀνάγκαι] αὐτῆς C ὁδοὶ om. Arm 13 φορὰ om. Arm 14 καθ' ὁδὸν FG
 15 αὐτοῦ scripsi: αὐτῶν K, αὐτοῦ ceteri (v) δυνάμεων corr. ex δυναμένων C
 ἀνακράσας L (Turn.) 16 ἑαυτὸν BEK: αὐτὸν M, αὐτὸν ceteri ἐπισπάσῃται BEK:
 ἐπισπάσαιο ceteri (v) 17 οὖν BEK: om. ceteri εἰρήσθω F 18 προήνεγκεν]
 διήνεγκεν BEK τὴν ἀρχὴν om. CFG 19 λαβόντος C ante ἀρετῆς
 add. καὶ C (Turn.) ἀρετῆς] ἐραστής BEKHP 22 γραμμάτων Arm (coni.
 Mang.): πραγμάτων codd. αὐτὸ Arm (coni. Mang.): αὐτῶ codd.

τρανοτέροις σημείοις δηλούμενας, ἃς ἡ ἀληθεστάτη τῶν αἰσθησέων πρὸ ἀκοῆς τῆς ἀπίστου καὶ ἀβεβαίου καταλαμβάνει. θεώμενος γὰρ τις τὴν 61 ἐν τῇ φύσει τάξιν καὶ τὴν παντὸς λόγου κρείττονα πολιτείαν, ἣ χρῆται ὁ κόσμος, ἀναδιδάσκειται, φθεγγομένου μηδενός, εὖνομον καὶ εἰρηνικὸν 5 βίον ἐπιτηδεύειν εἰς τὴν τῶν καλῶν ἐξομοίωσιν ἀποβλέποντα. ἐναργέσ-
 10 τатаται δὲ τῆς εὐσεβείας ἀποδείξεις εἰσίν, ἃς περιέχουσιν αἱ ἱεραὶ γραφαί·
 πρῶτην δὲ λεκτέον, ἣ καὶ πρώτη τέτακται. (14.) λογίῳ πληχθεὶς περὶ 62 τοῦ πατρίδα καὶ συγγένειαν καὶ πατρῶν οἶκον καταλιπεῖν καὶ μεταναστῆναι, καθάπερ ἀπὸ τῆς ξένης εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανιών ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς οἰκείας
 15 εἰς τὴν ξένην μέλλων ἀπαίρειν, ἐπέσπευδε συντείνων, νομίζων ἰσότιμον εἶναι τῷ τελειῶσαι τὸ ταχέως τὸ προσταχθὲν ἀνύσαι. καίτοι τίνα ἕτερον εἰκὸς 63 οὕτως ἀκλινῆ καὶ ἄτρεπτον γενέσθαι, ὡς μὴ φίλτροις ὑπαχθῆναι καὶ ὑπεν-
 δοῦναι συγγενῶν καὶ πατρίδος, ὧν ὁ πόθος ἐκάστην τρόπον τινὰ συγγεγέ-
 20 νηται καὶ συνηύξηται καὶ μᾶλλον ἢ οὐχ ἦττον τῶν ἠνωμένων μερῶν συμπέ-
 15 φυκε; μάρτυρες δὲ οἱ νομοθέται τὴν δευτερεύουσαν θανάτου τιμωρίαν κατὰ 64 τῶν ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἐαλωκότων ὄρισαντες φυγῆν, οὐ δευτερεύουσαν,
 ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, παρ' ἀληθείᾳ δικαζούσῃ, πολὺ δὲ ἀργαλεωτέραν, εἴ γε
 πέρασ μὲν κακοπραγιῶν ὁ θάνατος, ἀρχὴ δ', οὐ πέρασ, ἡ φυγὴ καινοτέρων
 συμφορῶν, ἀνθ' ἐνὸς τοῦ χωρὶς ἀληγηδόνων μυρίους ἐπάγουσα θανάτους
 p. 11 M. τοὺς σὺν αἰσθήσει. | κατ' ἐμπορίαν ἔνιοι πόθῳ χρηματισμοῦ πλέοντες ἢ 65
 21 κατὰ πρεσβείαν ἢ κατὰ θέαν τῶν ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς δι' ἔρωτα παιδείας,
 ὀλοκοὺς ἔχοντες δυνάμεις τῆς ἕξω μονῆς οἱ μὲν τὰς ἐπικερδείας, οἱ δὲ τὸ τὴν

1 ἡ om. BE 4 ἀναδιδάσκειται] ἄμα διδάσκειται HP (Turn.) ἔννομον A
 6 ἱεραὶ BEK Arm: om. ceteri 7 ἦ] ἦ M πληχθεὶς] πεισθεὶς Arm (coni.
 Mang.) 8 καὶ μεταναστῆναι om. F μεταστῆναι G 9 οἰκίαν K
 10 ἐπέσπευδε BEK: ἐσπευδε ceteri 11 τῷ] τὸ F εἰκὸς] εἰκότως H¹P
 12 ante ἀκλινῆ add. καὶ sed rursus del. H φίλτρῳ BEK ὑπαχθῆναι τὲ
 καὶ BEK 12. 13 ἐνδοῦναι BE 13 ὧν] ὄν F τρόπον corr. ex τρόπων F
 συγγεγέννηται BEAP² 14 οὐχ om. Arm ἦττον] εἰς A ἠνωμένων]
 ἰθιωμένων CFGA μελῶν Arm 15 δ' BEK 16 ὄρισαντες BEK
 οὐ δευτερεύουσαν om. H¹, add. mg. H² 17 ὡς γέ μοι BEKMA παρ'
 CBK: παρὰ ceteri παρὰ τοῖς ἀληθείᾳ δικαζούσαι Arm δ' BEK
 18 κακοπραγίας ὧν CFG, κακοπραγίας ὧν A δ'] δὲ F, τε CG οὐ πέρασ om.
 CFG (fort. recte) 19 ἀνθ' ἐνὸς om. F τοῦ om. M τοῦ χωρὶς
 ἀληγηδόνων om. C ἀλγεινῶν BEK post ἀληγηδόνων add. ἰθιωμένων FG
 20 τοὺς σὺν αἰσθήσει Arm: οὐς συναισθίσει BE, οὐ σὺν αἰσθήσει KF(GMAH¹P, σὺν αἰσθήσει
 (οὐ eras.) H²L(v), ἐν συναισθίσει C πόθῳ CF¹(GA 21 δι' ἔρωτα BE:
 ἢ δι' ἔρωτα ceteri 22 ἐπικερδείας BECFG

πόλιν ἐπὶ καιρῶν ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις καὶ μεγίστοις ὄνῃσαι, οἱ δὲ ἱστορίαν ὧν πρότερον ἠγνόουν τέρψιν ἅμα καὶ ὠφέλειαν τῇ ψυχῇ παρασκευάζουσαν — τυφλοὶ γὰρ παρ' ὄξυ βλέποντας ἀναποδήμητοι παρ' ἐκδεδημηκότας —, ὅμως ἐπείγονται τὸ πατρῶον ἔδαφος ἰδεῖν καὶ προσκυνῆσαι καὶ συνήθεις ἀσπάσασθαι συγγενῶν τε καὶ φίλων ἡδίστης καὶ ποθεινο- 5 τάτης ὄψεως ἀπολαῦσαι καὶ πολλάκις τὰς πράξεις, ὧν ἕνεκα ἐξεδήμησαν, μηχανομένους ὀρῶντες κατέλιπον ἡμέρω τῶν προσηκόντων ἐλχθέντες 66 βιαιοτάτω. μετ' ὀλίγων δὲ οὗτος ἦ καὶ μόνος ἅμα τῷ κελευσθῆναι μετανίστατο καὶ τῇ ψυχῇ πρὸ τοῦ σώματος τὴν ἀποικίαν ἐστέλλετο, τὸν 67 ἐπὶ τοῖς θνητοῖς ἡμερον παρευήμερονῶτος ἔρωτος οὐρανοῦ. οὐδενὸς 10 οὖν φροντιστοῦ, οὐ φυλετῶν, οὐ δημητῶν, οὐ συμφορητῶν, οὐχ ἑταίρων, οὐ τῶν ἀφ' αἵματος ὅσοι πρὸς πατρὸς ἢ μητρὸς ἦσαν, οὐ πατρίδος, οὐκ ἀρχαίων ἐθῶν, οὐ συντροφίας, οὐ συνδιατίθσεως, ὧν ἕκαστον ἀγωγόν τε καὶ δυσασπόμενον ὄλκον ἔχον δύναμιν, ἐλευθέrais καὶ ἀφέτοις ὁρμαῖς ἢ τάχιστα μετανίσταται, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τῆς Χαλδαίων γῆς, εὐ- 15 δαίμονος χώρας καὶ κατ' ἐκεῖνον ἀμαζούσης τὸν χρόνον, εἰς τὴν Χαρραίων γῆν (Gen. 12, 5), ἔπειτα οὐ μακρὰν ὕστερον καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς ἕτερον τόπον, περὶ οὗ λέξομεν ἐκεῖνο πρότερον εἰπόντες.

68 (15.) Αἱ δηλωθεῖσαι ἀποικίαι τῷ μὲν ῥητῷ τῆς γραφῆς ὑπ' ἀνδρὸς σοφοῦ γεγόνασι, κατὰ δὲ τοὺς ἐν ἀλληγορίᾳ νόμους ὑπὸ φιλαρέτου ψυχῆς 20 69 τὸν ἀληθῆ ζητούσης θεόν. Χαλδαῖοι γὰρ ἐν τοῖς μάλιστα διαπονήσαντες

1 καὶ μεγίστοις om. Arm ὄνῃσαι] οἰκῆσαι M, κατανοῆσαι CFG δ' BE
 2 ὧν] ἦν A 3 παρ' ὄξυ βλέποντας BEF: παροξὺ βλέποντας (i, παρ' ὄξυ βλέποντες A, παροξὺ βλέποντες C, παρ' ὄξυβλεποῦντας KMP, πρὸς ὄξυβλεποῦντας H, πρὸς ὄξυ βλέποντας v ἀναποδήμητοι παρ' ἐκδεδημηκότας om. CFG ἀποδήμητοι BE
 παρ' ἐκδεδημηκότας KM: παρεκδεδημηκότας BEP, παρεκδεδυκότας A, πρὸς ἐκδεδημηκότας H(v) 4 ἠπείγοντο G ante τὸ add. καὶ CFA πατρῶον] πρῶτον P καὶ προσκυνῆσαι om. Arm 5 ἡδίστης καὶ om. Arm 6 τὰς om. BEK 7 ἐλχθέντες C Arm: ἐλεχθέντες F, ἐλεγγθέντες ceteri 8 βεβαιοτάτω H (Turn.) ὀλίγον (alt. o in ras.) B ἢ καὶ] ἦκε BE 11 οὖν] γοῦν BE οὐ φυλετῶν] ὀφειλετῶν A οὐχ ἑταίρων om. H ἑτέρων A Arm 12 ὅσοι— ἦσαν om. Arm πρὸς om. C πατρίδος] πατρός CFG 12. 13 οὐκ ἀρχαίων ἐθῶν om. Arm 13 οὐ συνδιατίθσεως om. Arm 14 (καὶ) ὄλκον conit. Mang. ἔχων A post ἔχον ss. καὶ B (Richt.) ἐλευθέrais E: ἐλευθέροις ceteri (v) 15 ἢ H, ἢ BMA τάχιστον K μὲν om. CFG 16 ἀμαζούσης BEK Arm: ἀμωζούσης ceteri 17 Χαρραίων γῆν] Μεσοποταμίαν Arm γῆν om. BE ἔπειτα— BEK ἔπειτα— ὕστερον om. Arm 18 τόπον—εἰπόντες om. BE 19 Αἱ] αἱ δὲ BE ῥητῷ BEK: ῥήματι ceteri 20 κατὰ δὲ ἀλληγορίαν νόμων Arm ἐν ἀλληγορίᾳ BEK: ἀλληγορίας ceteri 21 ἐν τοῖς] ἐαυτοῖς (i) διαπονήσαντες BE (alt. i corr. ex v E)

21 sqq. *Ambros. De Abraham II 3,9* . . . unde liquet eo referendum quia, quamdiu

ἀστρονομίαν καὶ πάντα ταῖς κινήσεσι τῶν ἀστέρων ἀναθέντες ὑπέλαβον
οἰκονομεῖσθαι τὰ ἐν κόσμῳ δυνάμεσιν, ἃς περιέχουσιν ἀριθμοὶ καὶ ἀριθ-
μῶν ἀναλογίαι, (καὶ) τὴν ὁρατὴν οὐσίαν ἐσέμνουον τῆς ἀοράτου καὶ νοητῆς
οὐ λαβόντες ἔννοιαν, ἀλλὰ τὴν ἐν ἐκείνοις τάξιν διερευνῶμενοι κατὰ τε τὰς
5 ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν ἄλλων πλανήτων καὶ ἀπλανῶν περιόδους καὶ
κατὰ τὰς τῶν ἐτησίων ὥρων μεταβολὰς καὶ κατὰ τὴν τῶν οὐρανίων
πρὸς τὰ ἐπίγεια συμπάθειαν τὸν κόσμον αὐτὸν ὑπέλαβον εἶναι θεόν, οὐκ
εὐαγῶς τὸ γενόμενον ἐξομοιώσαντες τῷ πεποιηκότι. ταύτη τοι τῇ δόξῃ 70
συντραφεὶς καὶ χαλδαίσας μακρὸν τινα χρόνον, ὥσπερ ἐκ βαθείος
p. 12 M. ὕψους | διοίξας τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα καὶ καθαρὰν αὐγὴν ἀντὶ σκότους
11 βαθείος βλέπειν ἀρξάμενος ἠκολούθησε τῷ φέγγει καὶ κατείδεν, ὃ μὴ
πρότερον ἐθεάσατο, τοῦ κόσμου τινὰ ἡνίοχον καὶ κυβερνήτην ἐφραστῶτα
καὶ σωτηρίως εὐθύνοντα τὸ οἰκεῖον ἔργον, ἐπιμέλειάν τε καὶ προστασίαν
καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν ὅσα θείας ἐπάξια φροντίδος ποιούμενον. ὅπως 71
15 οὖν βεβαιώσῃται τὴν φανείσαν ὄψιν ἐν τῇ διανοίᾳ παγιώτερον, αὐθὺς
φησιν ὁ ἱερός λόγος αὐτῷ. „τὰ μεγάλα, ᾧ οὗτος, ὑποτυπώσει βραχυτέρων

1 καὶ τὰ πάντα F, καὶ πάντα om. G ὑπέλαβον CFGK: οἷς ὑπέλαβον BE, αἷς ὑπέ-
λαβον ceteri 2—8 ἀριθμοὶ — πεποιηκότι in K ab alt. manu suppleta 2. 3 ἃς—
ἀναλογίαι om. Arm 2 ἄσπερ ἔχουσιν BE 3 καὶ addidi ἐσέμνουον CFGK:
ἐσέμνουαν ceteri 5 σελήνης καὶ ἡλίου transp. BE Arm quart. καὶ BEM: ἡ ceteri
6 κατὰ] καὶ F τὰς om. H¹P¹ ὥρων C τῶν om. G 7 συμ. θεῖ· (sic) C
8 ἐξομοιώσαντες codd. (Turn.): ἐφομοιώσαντες Mang. τῷ om. H¹P τοι K
(coni. Mang.): τις ceteri δόξει G 10 διοίξας CA(v), διανοίξας FG
12 τινὰ om. H¹P 13. 14 ἐπιμέλειαν — ποιούμενον om. Arm 14 ante καὶ
add. αὐτοῦ vel τοῦ παντός Mang. post ὅπως add. δ' H(v) 15 γοῦν coni.
Mang. βεβαιώσῃται codd.: βεβαιώσῃ v 15. 16 αὐθὺς φησιν BE: αὐ φησιν
KAHP, φησιν CFGM 16 ὁ ἱερός λόγος αὐτῷ BEK: αὐτῷ ὁ ἱερός λόγος ceteri

Chaldaeus fuit, hoc est non solum in regione, sed etiam in opinione Chaldaeorum, non poterat deum videre, quem intra mundum quaerebat. Chaldaei enim mundum superiorem deum dicunt, ut etiam . . . stellarum cursu ferri adserunt ea quae terrena sunt et quodam coerceri vinculo. unde et deos stellas appellaverunt, eo quod eas dominatam quandam habere supernum credant, quia quaedam stellis ad terrena compassio est. . . ergo quamdiu mens Chaldaicis erroribus flectitur, non videt deum, quem in his quaerit quae videntur, non in his quae non videntur. . . unde nec Abraham primum videbat. quomodo autem poterat videre eum, supra quem alterum esse arbitrabatur? ubi vero ad aliam demigravit non regionem, sed veram religionem paratam humilitati — hoc enim significat Chanaan —, tunc deum videre coepit et eum cognoscere esse deum, cuius invisibili virtute advertit omnia regi et gubernari. hoc ergo scriptura docet, quia Abraham stellarum observatione demigrans deum vidit.

πολλάκις γνωρίζεται, πρὸς ἃ τις ἀπιδὼν ἤρξθη τὴν φαντασίαν ἀπεριγράφους
 μετέθεσι. παραπεμφόμενος οὖν τούς τε κατ' οὐρανὸν περιπολοῦντας καὶ
 τὴν Χαλδαϊκὴν ἐπιστήμην μετανάστηθι πρὸς ὀλίγον χρόνον ἀπὸ τῆς
 μεγίστης πόλεως, τοῦδε τοῦ κόσμου, πρὸς βραχυτέραν, δι' ἧς δυνήσῃ μᾶλλον
 72 καταλαβεῖν τὸν ἔφορον τοῦ παντός.“ διὰ τοῦτο τὴν πρώτην ἀποικίαν 5
 ἀπὸ τῆς Χαλδαίων γῆς εἰς τὴν Χαρραίων λέγεται ποιήσασθαι. (16.)
 Χαρρᾶν δὲ Ἑλληνιστὶ „τρωγλαί“ λέγονται, κατὰ σύμβολον αἱ τῶν ἡμετέ-
 ρων αἰσθήσεων χῶραι, δι' ὧν ὥσπερ ὑπὼν ἐκάστη διακύπτειν πέφυκε πρὸς
 73 τὴν τῶν οἰκειῶν ἀντίληψιν. ἀλλὰ τί τούτων, εἴποι τις ἄν, ὄφελος ἦν, εἰ
 μὴ νοῦς ἀόρατος καθάπερ θαυματοποιὸς ἐνδοθεν ὑπῆρχει ταῖς ἑαυτοῦ 10
 δυνάμεσιν, ἃς τοτὲ μὲν ἀνείεις καὶ ἐπιχαλῶν τοτὲ δὲ ἀντισπῶν καὶ ἀνθέλων
 βίᾳ κίνησιν ἐμμελῆ καὶ πάλιν ἡσυχίαν ἐμπαρείχε τοῖς θαυμασίοις;
 τοῦτο ἔχων παρὰ σεαυτῷ τὸ παράδειγμα βραδίως οὐ σφόδρα ποθεῖς λαβεῖν
 74 τὴν ἐπιστήμην κατανοήσεις. οὐ γὰρ ἐν σοὶ μὲν νοῦς ἐστὶν ἡγεμῶν
 ἐπιτεταγμένος, ᾧ καὶ τοῦ σώματος ἅπανα κοινωνία πειθαρχεῖ καὶ ἐκάστη 15
 τῶν αἰσθήσεων ἔπεται, ὁ δὲ κόσμος, τὸ καλλιστόν καὶ μέγιστον καὶ
 τελειώτατον ἔργον, οὐ πάντα τὰ ἄλλα συμβέβηκεν εἶναι μέρη, βασιλέως
 ἀμοιρεῖ τοῦ συνέχοντος καὶ ἐνδίκως ἐπιτροπεύοντος. εἰ δ' ἀόρατος
 75 ὁ βασιλεύς, μὴ θαυμάσιος· οὐδὲ γὰρ ὁ ἐν σοὶ νοῦς ὁρατός. ταῦτά τις
 ἐπιλογιζόμενος καὶ οὐ πόρρωθεν ἀλλ' ἐγγύθεν ἀναδιδασκόμενος ἔκ τε 20
 ἑαυτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν εἴσεται σαφῶς, ὅτι ὁ κόσμος οὐκ ἔστιν ὁ
 πρῶτος θεός, ἀλλ' ἔργον τοῦ πρώτου θεοῦ καὶ τοῦ συμπάντων πατρός,
 ὃς ἀειδῆς ὢν πάντα φαίνει μικρῶν τε αὖ καὶ μεγάλων διαδεκνὺς τὰς

- 1 ἤρξθη] ἡρξε CFG (Turn.) 2 παραπεμφόμενος] ἠλασάμενος BE περιπο-
 λοῦντας ἀστέρας Arm 3 χρόνον om. Turn. 4 δι' ἧς δυνήσῃ BEK Arm:
 δυνήσῃ γὰρ ceteri (v) 5 post παντός add. ὅτι μὴ σεαυτοῦ BE 6 τὴν τῶν
 χαρραίων A ποιῆσθαι HP(v) 7 χαρρὰ F δ' BEK 8 δια-
 κύπτειν πέφυκε BEK: πέφυκε διακύπτειν ceteri 9 ἦν om. MHP(v) 10 ἀοράτως
 coni. Mang. θαυματοποιός G, θαυματοποιός A ἐνδον BEK
 ὑπῆρχε B, ὑπήρχε C, ὑπήχει G, ἡπείχει F 11 δ' BEK 12 πάλιν BEK
 Arm: πολλὴν ceteri (v); κατὰ πολλὴν coni. Mang. ἐμπαρείχε τοῖς θαυμασίοις BEK:
 ἐμπαρείχετο τοῖς θαύμασι ceteri τοῖς θαυμασίοις om. Arm 13 τὸ om. BEF
 14 κατανοήσης C οὐ] εἰ A μὲν] γε BA ὁ νοῦς CFG(v)
 15 ᾧ] οὐ F 16 καὶ μέγιστον om. BK Arm 17 τελειώτατον BEK: τελειό-
 τατον ceteri οὐ—μέρη om. Arm τὰ ἄλλα πάντα transp. F 18 συνέχοντος
 Mang.: συνέχοντος codd. ἐπιτροπεύσαντος BE, ἐπιτροπεύσαντος KHP ἀοράτως C
 19 ὁ βασιλεύς BEK Arm: om. ceteri (v) μὴ—ὁρατός om. CFG 20 ἀλλ'
 ἐγγύθεν om. BE 21 ἑαυτοῦ BE: αὐτοῦ MH², τῶν ἑαυτοῦ K, αὐτοῦ CFH¹P, αὐ (sic)
 (i, ἀτάς A αὐτὸν codd. εἴσεται] εἰ ἔσται G 23 αἰδῆς BE
 αὐ om. K δεικνὺς CFGMA

φύσεις. σώματος γὰρ ὀφθαλμοῖς οὐκ ἤξίωσε καταλαμβάνεσθαι, τάχα μὲν 76
 ἐπειδὴ θνητὸν αἰδίου ψαύειν οὐχ ὄσιον ἦν, τάχα δὲ καὶ δι' ἀσθένειαν τῆς
 ἡμετέρας ὄψεως· οὐ γὰρ ἂν ἐχώρησε τὰς ἀπὸ τοῦ ὄντος ἐκχεομένας αὐ-
 ρ. 13 M. γὰς, ὁπότε οὐδὲ ταῖς ἀφ' ἡλίου προσβλέπειν ἀκτίσιν οἷα τέ ἐστι. (17.) |
 5 τεκμήριον δὲ ἐναργέστατον τῆς ἀποικίας, ἦν ἀπ' ἀστρονομίας καὶ τῆς 77
 χαλδαϊζούσης δόξης ἢ διάνοια ἐστεύλατο· λέγεται γὰρ εὐθύς ἅμα τῇ
 μεταναστάσει τοῦ σοφοῦ· «ὤφθη δὲ ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ» (Gen. 12, 7)·
 ὧ δὴλον ὅτι πρότερον οὐκ ἦν ἐμφανής, ὅτε χαλδαῖζων τῇ τῶν ἀστέρων
 χορεία προσεῖχεν ἔξω τοῦ κόσμου καὶ τῆς αἰσθητῆς οὐσίας εὐάρμοστον
 10 καὶ νοητὴν φύσιν οὐδεμίαν ἀπλῶς καταλαμβάνων. ἐπεὶ δὲ μετεχώ- 78
 ρησε καὶ μεθωρμίσατο, κατὰ τὰναγκαῖον ἔγνω τὸν κόσμον ὑπῆγκον ἀλλ'
 οὐκ αὐτοκράτορα, οὐ πρυτανεύοντα ἀλλὰ πρυτανευόμενον ὑπ' αἰτίου τοῦ
 πεποιηκότος, ὅπερ ἢ διάνοια τότε πρῶτον ἀναβλέψασα εἶδε. πολλὴ γὰρ 79
 αὐτῆς πρότερον ἀχλὺς ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν κατεκέχυτο, ἦν ἐνθέρμοις καὶ
 15 διαπύροις δόγμασιν ἀνασχεδάσασα μάλιστα ἴσχυσεν ὡς ἐν αἰθρία καθαρᾷ τοῦ
 παλαί κρυπτομένου καὶ ἀσιδοῦς φαντασίαν λαβεῖν· ὅς ἔνεκα φιλάνθρωπίας
 ἀφικνουμένην τὴν ψυχὴν ὡς ἑαυτὸν οὐκ ἀπεστράφη, προὔπαντήσας δὲ
 τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔδειξε, καθ' ὅσον οἶόν τε ἦν ἰδεῖν τὸν βλέποντα. διὸ 80
 λέγεται, οὐχ ὅτι ὁ σοφὸς εἶδε θεόν, ἀλλ' ὅτι «ὁ θεὸς ὤφθη» τῷ σοφῷ·
 20 καὶ γὰρ ἦν ἀδύνατον καταλαβεῖν τινα δι' αὐτοῦ τὸ πρὸς ἀλήθειαν ὄν,
 μὴ παραφῆγαντος ἐκεῖνου ἑαυτὸν καὶ ἐπιδείξαντος. (18.) μαρτυρεῖ δὲ 81

1 ὀφθαλμοῦς G 3 ἐκχεομένας BEK Arm: χεομένας ceteri 4 ὁπότεν A
 οἷα KM: οἷα ceteri (v) 5 δὲ om. BEK ἐναργέστατον τῆς ἀποικίας BEK
 Arm: τῆς ἀποικίας ἐναργέστατον ceteri ἦν] ἦν AG ἀστρονομικῆς Arm
 6 ἢ διάνοια] ἢ διανοίας BE 6. 7 εὐθύς ἅμα τῇ μεταναστάσει BEK Arm: εὐθύς
 8
 post μεταναστάσει transp. ceteri 7 μεταστάσει FG 8 ὡς B, ὁ (pro ὧ)
 Arm δὴλον ὅτι CBEK: δηλονότι ceteri ἦν om. Arm. ἄστρον BEK
 9 πορεία CMAH²P² 9. 10 ἔξω—καταλαμβάνων om. Arm 9 ἀνάρμοστον BE
 10. 11 μετεχώρησε καὶ μεθωρμίσατο BEK Arm: μεθωρμ. καὶ μετεχ. ceteri 11 μεθωρ-
 μίσατο BEAP κατ' ἀναγκαῖον MH¹P 12 οὐ πρυτανεύοντα ἀλλὰ om. BEK
 Arm (fort. recte) 13 ἀναβλέψασα BEK Arm (coni. Mang.): ἀντιβλέψασα ceteri
 πολὺ F 14 αὐτῇ A ἐνθέρμοις MAHP: ἐν θερμοῖς ceteri 15 διαπύροις P
 15. 16 ἀνασχεδάσασα—κρυπτομένου] ἀνασχεπτομένου (cet. om.) BE 16 αἰδοῦς BE
 ἔνεκα BEK: ἐνεκεν ceteri 17 ἀφικνουμένου τῆς ψυχῆς F ἑαυτὸν BEK:
 αὐτὸν M, αὐτὸν ceteri 18 αὐτοῦ F τ' MH² ἦν om. BK
 18. 19 τὸν—θεόν om. A 19 ὅτι οὐχ transp. K ὤφθη ὁ θεὸς transp. BK
 20 δι' om. CFG αὐτοῦ EKH: αὐτοῦ ceteri ὄν] ἀγαθόν Arm
 21 ἑαυτὸν codd: ἑαυτὸ v ἐπιδείξαντος BEK: παραδείξαντος ceteri; προφῆγαντος
 et προδείξαντος coni. Mang.

τοῖς εἰρημένοις καὶ ἡ τοῦ ὀνόματος ὑπαλλαγή καὶ μεταθέσις. ἐκαλεῖτο γὰρ Ἄβραμ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, προσεῤῥήθη δ' ὕστερον Ἀβραάμ, φωνῇ μὲν ἑνὸς στοιχείου τοῦ ἄλφα διπλασιασθέντος, δυνάμει δὲ μεγάλου πράγματος 82 καὶ δόγματος ἐνδειξαμένου τὴν μεταβολήν. Ἄβραμ μὲν γὰρ ἐρμηνευθὲν ἔστι „πατὴρ μετέωρος“, Ἀβραάμ δὲ „πατὴρ ἐκλεκτὸς ἤχου“, τὸ 5 μὲν πρότερον ἐμφαῖνον τὸν ἀστρολογικὸν καὶ μετεωρολογικὸν ἐπικαλούμενον, οὕτως τῶν Χαλδαϊκῶν δογμάτων ἐπιμελούμενον, ὡς ἂν τις πατὴρ ἐγγόνων 83 ἐπιμεληθεῖη, τὸ δ' ὕστερον τὸν σοφόν. διὰ μὲν γὰρ τῆς ἤχου τὸν προφορικὸν λόγον αἰνίττεται, διὰ τοῦ πατρὸς δὲ τὸν ἡγεμόνα νοῦν — πατὴρ γὰρ ὁ ἐνδιάθετος φύσει τοῦ γεγωνοῦ πρεσβύτερός γε ὢν καὶ τὰ λεκτέα 10 ὑποσπείρων —, διὰ δὲ τοῦ ἐπιλέκτου τὸν ἀστείον· εἰκαῖος μὲν γὰρ καὶ πεφυρμένος ὁ φαῦλος τρόπος, ἐκλεκτὸς δὲ ὁ ἀγαθός, ἐπικριθεὶς ἐξ ἀπάντων 84 ἀριστίνδην. τῷ μὲν οὖν μετεωρολογικῷ μείζον οὐδὲν τοῦ κόσμου τὸ παράπαν εἶναι δοκεῖ, ᾧ καὶ τὰς τῶν γινωμένων αἰτίας ἀνατίθησιν· ὁ δὲ σοφὸς ἀκριβεστέροις ὁμμασιν ἰδῶν τι τελεώτερον νοητὸν ἄρχον τε καὶ 15 ἡγεμονεῦον, ὅφ' οὐ τᾶλλα | δεσπόμενος καὶ κυβερνᾶται, πολλὰ κατμεμέψατο p. 14 M. τῆς προτέρας ζωῆς ἑαυτὸν ὡς τυφλὸν βίον διεξεληλυθότα, σκηρικτόμενον 85 ἐπὶ τοῖς αἰσθητοῖς, ἀβεβαίω καὶ ἀνιδρότω φύσει πράγματι. δευτέραν δ' ἀποικίαν στέλλεται λογίω πάλιν πεισθεὶς ὁ ἀστεῖος οὐκέτ' ἐκ πόλεως εἰς πόλιν, ἀλλ' εἰς χώραν ἐρήμην (Gen. 12, 9), ἐν ἣ πλαζόμενος διετέλει 20 86 μὴ δυσαρεσῶν τῇ πλάνῃ καὶ τῷ δι' αὐτὴν ἀνιδρότω. καίτοι τίς ἕτερος οὐκ ἂν ἠχθέσθη μὴ μόνον τῆς οἰκείας ἀπανιστάμενος, ἀλλὰ καὶ ἐξ

1 τοῖς ὀνομασμένοις K 2 ἄβραμ MA: ἄβραμ ceteri, ἀβραμ v τῷ ἀρχαίω
ὀνόματι K προσεῤῥήθη EK δὲ BEK 3 ἄλφα om. A 3.4 πράγματος
καὶ om. Argm 4 καὶ δόγματος om. BE ἐνδειξαμένου BE μὲν om. K
4. 5 ἔστιν ἐρμηνευθὲν transp. HP 5 ἤχου FG 6 καὶ μετεωρολογικὸν
om. FG ἐπικαλούμενον om. Argm 7 οὕτως BE, οὕτωΞ K: οὕτω ceteri
χαλδαϊκῶν BEK: χαλδαίων ceteri δογμάτων om. H¹P ἐπιμελούμενον CMHP(v),
ἐπιμελούμενου G τις om. Argm 9 διὰ τοῦ πατρὸς δὲ BEK: διὰ δὲ τοῦ πατρὸς
ceteri 10 ὁ ἐνδιάθετος om. Argm φύσει] πέφυκε Argm γεγωνοῦ E Argm,
γεγωνοῦ B: λεγομένου ceteri πρεσβύτερος—καὶ om. Argm γε BE: τε ceteri
(Turn.), om. Mang. 11 ἐπιλέκτου K (ἐκλεκτοῦ Argm): ἐπιλεγμένου AP, ἐπιλεγ-
μένου ceteri; ἐξελεγμένου con. Mang. γὰρ om. BE 13 τοῦ BEK: om.
ceteri 14 παράπαν] πᾶν CFGA καὶ om. G 15 ἀκριβεστέρον BE
τι Argm: 8τι BEK, τὸ ceteri (v) 16 ἀφ' οὗ BEK τᾶλλα EK, τᾶλλα B:
τὰ ἄλλα ceteri σπουδάζεται F πολλὰ BEK Argm: πολλάκι C, πολλάκις
ceteri (v) 17 βίου BK σκ μενον A, lac. expl. man. rec. 18 φύσιν
C, φύσεως A 19 στέλλεται BEK Argm: πάλιν στέλλεται (ut πάλιν bis legatur)
ceteri οὐκέτ' BEK: οὐκέτι ceteri 21 τῇ om. F 22 οὐκ om. CG
ἠχθέσθη A μὴ BEK: οὐ ceteri οἰκείας BCFGM post καὶ eras. τὸν HP

ἀπάσης πόλεως ἐλαυνόμενος εἰς δυσβάτους καὶ δυσπορεύτους ἀνοδίας; τίς δ' οὐκ ἂν μετατραπόμενος ἐπαλινδρόμησεν οἴκαδε, βραχέα μὲν φροντίσας τῶν μελλουσῶν ἐλπίδων, τὴν δὲ παροῦσαν ἀπορίαν σπεύδων ἐκφυγεῖν, εὐθήθειαν ὑπολαβὼν ἀδήλων χάριν ἀγαθῶν ὁμολογούμενα 5 αἰρεῖσθαι κακά; μόνος δ' οὕτως τὸναντίον πεπονθῆναι φαίνεται, βίον 87 ἥδιστον νομίζων τὸν ἄνευ συνδιαιτήσεως τῆς τῶν πολλῶν. καὶ πέφυκεν οὕτως ἔχειν· οἱ γὰρ ζητοῦντες καὶ ἐπιποθοῦντες θεὸν ἀνευρεῖν τὴν φίλην αὐτῷ μόνωσιν ἀγαπῶσι, κατ' αὐτὸ τοῦτο σπεύδοντες πρῶτον ἐξομοιοῦσθαι τῇ μακαρίᾳ καὶ εὐδαίμονι φύσει. ἑκατέραν οὖν ἀπόδοσιν πεποιημένοι, 88 10 τὴν τε ῥητὴν ὡς ἐπ' ἀνδρὸς καὶ τὴν δι' ὑπονοιῶν ὡς ἐπὶ ψυχῆς, ἀξιέ- ραστον καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὸν νοῦν ἀπεφήναμεν, τὸν μὲν πεισθέντα λογίοις ἐκ δυσασποσπιάτων ἀπελκυσθέντα, τὸν δὲ νοῦν, ὅτι οὐ μέχρι παντὸς ἀπατηθεὶς ἐπὶ τῆς αἰσθητῆς οὐσίας ἔστη τὸν ὁρατὸν κόσμον ὑπολαβὼν μέγιστον καὶ πρῶτον εἶναι θεόν, ἀλλὰ ἀναδραμῶν τῷ λογισμῷ φύσιν ἑτέραν 15 ἀμείνω τῆς ὁρατῆς νοητὴν ἐθεάσατο καὶ τὸν ἀμφοῖν ποιητὴν ὁμοῦ καὶ ἡγεμόνα.

(19.) Ταῦτα τοῦ θεοφιλοῦς τὰ προτέλεια, οἷς ἔπρονται πράξεις οὐκ 89 εὐκαταφρόνητοι. τὸ δὲ μέγεθος αὐτῶν οὐ παντὶ τῷ δῆλον, ἀλλὰ μόνον τοῖς γεουσαμένοις ἀρετῆς, οἱ τὰ θαυμαζόμενα παρὰ τοῖς πολλοῖς εἰώθασιν 90 χλευάζειν ἕνεκα μεγέθους τῶν περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν. ἀποδεξάμενος οὖν 90 ὁ θεὸς τὴν εἰρημένην πρᾶξιν αὐτίκα τὸν ἀστειὸν ἀμειβεται μεγάλη δωρεᾶ, τὸν γάμον αὐτῷ κινδυνεύσαντα πρὸς δυνατοῦ καὶ ἀκρατοῦς ἀνδρὸς ἐπι- βουλευθῆναι διατηρήσας ἄψαυστόν τε καὶ σῶον. ἡ δ' αἰτία τῆς ἐπιθέσεως 91 ἀρχὴν ἔλαβε τοιάνδε. καρπῶν ἀφορίας ἐπὶ συχρὸν χρόνον γενομένης,

2 μετατραπόμενος BEK: μετατρεπόμενος ceteri οἴκαδε] ἀποστελλόμενος H
 4 ἀγαθῶν om. C 5 οὕτως BEK: οὕτος ceteri τὸναντίον codd: τοῦτο
 Arm 6 συνδιαιτήσεως τῆς τῶν πολλῶν BEK: τῆς τ. π. συνδ. ceteri 7 εὐρεῖν
 CFG; ἀνευρεῖν fort. secludendum 8 καθ' αὐτὸ BE σπεύδοντες πρῶτον
 BEK Arm: πρῶτον σπεύδοντες ceteri 10 ἐπ' BEKH² Arm: ὑπ' ceteri
 11 καὶ τὸν ἄνδρα om. K 12 δυσασποσπιάτων K τὸν] τὸ C 13 ἀπα-
 τηθεὶς K ὁρατὸν CF²MH², ὁρατὸν corr. ex ἀόρατον B: ἀόρατον ceteri 13. 14 τὸν—
 θεόν om. Arm 14 ἀλλ' KHP 15 ἐθεᾶτο BEK ποιητὴν ὁμοῦ BEK Arm:
 ὁμοῦ ποιητὴν ceteri 17 τοῦ] τοῦς (sed σ eras.) C 17. 18 οὐκαταφρόνητοι
 (sic) C 18 παντὶ τῷ BEK: τῷ om. ceteri πάντῃ FG 19 οἱ τὰ] οἷα CFG
 παρὰ om. H (Turn.) 20 περὶ ψυχὴν K: περὶ ψυχῆς BE, τῆς ψυχῆς (om. περὶ)
 ceteri 21 ὁ θεὸς om. BE μεγάλη om. Arm 22 ἀκρατοῦς] αὐτο-
 κράτορος male con. Mang. 23 σῶον] θείον BK 24 καρπῶν A ἀφορίας
 BEK Arm (coni. Mang.): ἀπορίας ceteri

τοτὲ μὲν διὰ πολλὴν καὶ ἄμετρον ἐπομβρίαν τοτὲ δὲ δι' αὐχμὸν καὶ ζάλην,
αἱ κατὰ Συρίαν πόλεις συνεχεῖ λιμῶ πεισθεῖσαι κεναὶ τῶν οἰκητόρων ἦσαν,
ἄλλων ἀλλαγόσε σκιδναμένων κατὰ ζήτησιν τροφῆς καὶ πορισμὸν τῶν ἀναγ-
92 καίων. πυθόμενος οὖν Ἀβραάμ ἄφθονον εὐθηνίαν καὶ εὐετηρίαν ἐν Αἴ-
γύπτῳ, τοῦ μὲν ποταμοῦ ταῖς πλημμύραις λιμνάσαντος ἐν καιρῷ τὰ πεδία, 5
τῶν δὲ τὸν σπόρον εὐσταχυν ἐνεγκόντων καὶ ἀναθρεψαμένων | εὐκрасίας p. 15 M.
93 πνευμάτων, ἀπαίρει πᾶσαν τὴν οἰκίαν ἐπαγόμενος. ἦν δ' αὐτῷ γυνὴ
τὴν τε ψυχὴν ἀρίστη καὶ τὸ σῶμα τῶν καθ' αὐτὴν περικαλλεστάτη·
ταύτην ἰδόντες τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἐν τέλει καὶ τῆς εὐμορφίας ἀγάμενοι
94 — λανθάνει γὰρ τοὺς ἐν ἔξοχαῖς οὐδὲν — μὴνούουσι τῷ βασιλεῖ. με- 10
ταπεψάμενος δὲ τὴν ἄνθρωπον καὶ θεασάμενος ἐκπρεπεστάτην ὄψιν,
βραχὺ φροντίσας αἰδοῦς καὶ νόμων τῶν ἐπὶ τιμῇ ξένων ὀρισθέντων,
ἐνδοῦς ἀκрасία διανοεῖτο λόγῳ μὲν αὐτὴν ἀγαγέσθαι πρὸς γάμον, τὸ δ'
95 ἀληθὲς αἰσχύνειν. ἡ δ' ἄτε ἐν ἀλλοτρίᾳ γῆ παρ' ἀκρατεῖ τε καὶ ὠμοθύμῳ
δυνάστῃ τοῦ βοηθήσοντος ἀποροῦσα — οὐδὲ γὰρ ὁ ἀνὴρ ἔσθενεν ἀρήγειν 15
τὸν ἐπικρεμᾶμενον ἐκ τῶν δυνατωτέρων φόβον δεδιώς — ἐπὶ τὴν τελευ-
96 ταίαν ἄμ' ἐκείνῳ καταφεύγει συμμαχίαν τὴν ἐκ θεοῦ. λαβῶν δὲ τῶν
ξένων οἰκτον ὁ εὐμενῆς καὶ ἴλεως καὶ ὑπέρμαχος τῶν ἀδικουμένων
ἀληθδόνως δυσκαρτερήτους καὶ χαλεπὰς τιμωρίας ἐπάγει τῷ βασιλεῖ,
παντοίων κακῶν ἀναπλήσας αὐτοῦ σῶμα καὶ ψυχὴν δυσιάτων, ὡς τὰς 20
μὲν ἐφ' ἡδονὴν ἀγούσας ὀρέξεις ἀπάσας ἐκκεκῶφθαι, τὰς δ' ἐναντίας
παρεισεληλυθέναι φροντίδας περὶ ἀπαλλαγῆς ἀνηγνύτων βασάνων, ὑφ' ὧν

2 λιμῶ πεισθεῖσαι BEK Arm: πεισθεῖσαι λιμῶ (λογισμῶ A) ceteri 4 εὐθένειαν B,
εὐθένειαν E, εὐσθένειαν K 4. 5 καὶ εὐετηρίαν ἐν αἰγύπτῳ BEK Arm: ἐν αἰγύπτῳ καὶ
εὐετηρίαν transp. ceteri 5 ταῖς πλημμύραις ante λιμνάσαντος BEK Arm.: ταῖς
πλημμύραις post πεδία transp. ceteri πλημμυραῖς G λιμνάσαντος (λιμνά-
σαντος K) ἐν καιρῷ BEK Arm: ἐν καιρῷ λιμνάσαντος ceteri πεδία] ἐπιτήδεια BE
7 πνευμάτων] σπερμάτων K 8 τῶν καθ' αὐτὴν om. Arm καταυτὴν C,
κατ' αὐτὴν FG 9 τῶν αἰγυπτίων BEK Arm: τῶν om. ceteri 10 post
μηνύουσι add. δη Π(ν), δε (rursus del.) P 11 εὐπρεπεστάτην BK
ὄψιν add. αὐτῆς Arm 12 ὀρισθέντων ἡ καὶ ὀρισθέντα A 14 αἰσχύνει BEFG:
αἰσχυνεῖν ceteri ἡ M δε BEK ἄτ' E παρακρατεῖται CGA
ὠμοθύμῳ A 15 ἔσθενεν A 16 δυνατωτέρων BE, ἀδυνατωτέρων H¹P¹
17 ἄμ' BEK: ἄμα ceteri 18 ἀδικουμένων BEK Arm: ἄμα post ἀδικ. add. ceteri
19 ἀληθδόνως] ὀδόνως C, ἡδόνως F¹G, ὀδίνως F² 20 κακῶν παντοίων transp. HP
σῶμα BEK: τὸ σῶμα ceteri τὴν ψυχὴν CHP δυσάτων FG 21 ἐφ'
ἡδονὴν BEK Arm: ἐφ' ἡδόνως ceteri; ἐφ' ἡδονούσας con. Mang.

γυμναζόμενος μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἐξετραχηλίζετο. παραπέλαυσε δὲ 97
 τῆς τιμωρίας καὶ σύμπας ὁ οἶκος αὐτῷ, μηδεὶν ἐπὶ τῇ παρανομίᾳ
 δυσχεράναντος, ἀλλὰ πάντων ἕνεκα τοῦ συναινεῖν μόνον οὐ συγχειρουρηγ-
 σάντων τὸ ἀδίκημα. τοῦτον τὸν τρόπον ἢ μὲν ἀγνεῖα τῆς γυναικὸς 98
 5 διασώζεται, τοῦ δὲ ἀνδρὸς τὴν καλοκάγαθίαν καὶ εὐσέβειαν ὁ θεὸς ἤξιώσεν
 ἐπιδείξασθαι γέρας αὐτῷ μέγιστον παρασχών, ἀσινῆ καὶ ἀνύβριστον ὅσον
 οὐπω κινδυνεύσαντα διαφθαρῆναι τὸν γάμον, ὅς οὐκ ἔμελλεν ὀλίγων
 ἀριθμὸν υἱῶν ἢ θυγατέρων γεννᾶν, ἀλλ' ὄλον ἔθνος καὶ ἔθνων τὸ
 θεοφιλέστατον, ὃ μοι δοκεῖ τὴν ὑπὲρ παντὸς ἀνθρώπων γένους ἱερωσύνην
 10 καὶ προφητεῖαν λαχεῖν.

(20.) Ἦκουσα μέντοι καὶ φυσικῶν ἀνδρῶν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τὰ 99
 περὶ τὸν τόπον ἀλληγορούντων, οἱ τὸν μὲν ἄνδρα συμβολικῶς ἔφασκον
 σπουδαῖον εἶναι νοῦν ἐκ τῆς περὶ τοῦνομα ἐρμηνευθείσης δυνάμειος
 τεκμαιρόμενοι τρόπον ἀστεῖον ἐν ψυχῇ, τὴν δὲ τούτου γυναῖκα ἀρετὴν,
 15 ἧς τοῦνομά ἐστι Χαλδαῖστί μὲν Σάρρα, Ἑλληνιστί δὲ „ἄρχουσα“, διὰ
 τὸ μηδὲν ἀρετῆς ἀρχικώτερον εἶναι καὶ ἡγεμονικώτερον. γάμος δέ, ὃν 100
 μὲν ἀρμόζεται ἡδονή, σωματίων κοινωνίαν ἔλαχεν, ὃν δὲ σοφία, λογισμῶν
 καθάρσεως ἐφιμεμένων καὶ τελείων ἀρετῶν. ἐναντιώτατοι δὲ ἀλλήλοις
 εἰσὶν οἱ λεχθέντες γάμοι. κατὰ μὲν γὰρ τὸν τῶν σωματίων σπείρει μὲν 101
 p. 16 M. τὸ ἄρρην, γονὴν δ' ὑποδέχεται τὸ θῆλυ, κατὰ δὲ τὴν | ἐν ψυχῆς σύνοδον
 21 ἔμπαινον ἢ μὲν ἀρετὴ τάξιν γυναικὸς ἔχειν δοκοῦσα σπείρειν πέφυκε βουλὰς
 ἀγαθὰς καὶ λόγους σπουδαίους καὶ βιωφελεστάτων εἰσηγήσεις δογμάτων,
 ὁ δὲ λογισμὸς εἰς τὴν ἀνδρὸς χώραν τάττεσθαι νομισθεὶς τὰς ἱεροπρεπεῖς
 καὶ θείας ὑποδέχεται σποράς· ἢ μήποτε τὸ λεχθὲν ἔψευσται δι' ἀπάτην

1 μεθ' ἡμέρας A καὶ νύκτωρ om. A νύκτας C παραπέλαυσε BKMA,
 παραπέλευσε E: παραπήλαυσε ceteri 2 καὶ σύμπας BEK: καὶ om. ceteri
 συμπάσας C ὁ οἶκος αὐτῷ BEK Arm: αὐτῷ ὁ οἶκος ceteri; αὐτοῦ con. Mang.
 προνομία F 3 αἰνεῖν CFG οὐχί BE 4 ἀγνεῖα M 5 διασώ-
 ζεται BEK Arm: διασώζετο ceteri δ' BEK καὶ εὐσέβειαν ὁ θεὸς BEK Arm:
 ὁ θεὸς καὶ εὐσέβειαν transp. ceteri 6 ἐπιδείξασθαι BEK: ἐπιδεικνυσθαι ceteri
 ἀνύβριστον] ἀκίνδυνον F 7 οὐπω BEK: οὐδέπω ceteri διαφθαρῆναι τὸν γάμον
 BEK Arm: τὸν γάμον διαφθαρῆναι transp. ceteri γάμον (τηρήσας) con. Wendl.
 coll. 21,23 ὅς om. Turn. ὀλίγων BEK Arm: om. ceteri 9 παντὸς BEK:
 ἄπαντος ceteri τὴν ἱερωσύνην P 11 post καὶ add. ἀπὸ P 12 τόπον]
 τόπον H²L (Turn.) συμβολικῶς E 16 εἶναι καὶ ἡγεμονικώτερον om. CFG
 ὃν] ὦν A 17 ἡδονή A ἔλαβεν Arm ὃν] ὦν A 18 ἐναντιώτατοι EKf
 δ' BEK 20 γονὴν δ' ὑποδέχεται BEK Arm: γονὴν, ὑποδέχεται δὲ ceteri 21 ἔχειν •
 γυναικὸς transp. HP συμβουλὰς BK 22 καὶ λόγους σπουδαίους om. Arm
 23 ἀνδρῶν K 24 καὶ θείας om. Arm ἢ] ἢ BP

ὀνομάτων, ἐπειδήπερ ὁ μὲν νοῦς ἄρρενος ἢ δ' ἀρετὴ θήλεος μετέχει
 102 χαρακτῆρος ἐν φωναῖς. εἰ δέ τις τὰς ἐπισκιαζούσας κλήσεις ἀπαμφιάσας
 γυμνὰ τὰ πράγματα βουληθεῖη καθαρῶς ἰδεῖν, εἴσεται διότι ἄρρεν μὲν ἐστὶν
 ἢ ἀρετὴ φύσει, παρόσον κινεῖ καὶ διατίθησι καὶ καλὰς ἐννοίας καλῶν πρά-
 ξων καὶ λόγων ὑπηγεῖ, θῆλυ δὲ ὁ λογισμὸς κινούμενος καὶ παιδευόμενος 5
 καὶ ὠφελούμενος καὶ συνόλως ἐν τῷ πάσχειν ἐξεταζόμενος, καὶ τὸ πάθος
 103 αὐτῷ τοῦτο μόνον ἐστὶ σωτήριον. (21.) ἅπαντες μὲν οὖν καὶ οἱ φαυλό-
 τατοι τῷ λόγῳ τιμῶσι καὶ θαυμάζουσιν ἀρετὴν ὅσα τῷ δοκεῖν, χρῶνται
 δ' αὐτῆς τοῖς παραγγέλμασιν οἱ ἀστεῖοι μόνοι. διὸ καὶ ὁ τῆς Αἰγύπτου
 βασιλεύς, ὅπερ ἐστὶ συμβολικῶς νοῦς φιλοσώματος, καθυποκρινόμενος 10
 ὡς ἐν θεάτρῳ προσποιήτον ἐπιμορφάζει κοινωνίαν, πρὸς ἐγκράτειαν ὁ
 ἀκρατῆς καὶ πρὸς σωφροσύνην ὁ ἀκόλαστος καὶ πρὸς δικαιοσύνην ὁ ἄδικος,
 καὶ καλεῖ τὴν ἀρετὴν ὡς ἑαυτὸν τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐφημίας γλιχό-
 104 μενος. ὅπερ κατιδῶν ὁ ἔφορος — μόνῳ γὰρ ἔξεστι θεῶν ψυχὴν ἰδεῖν
 — ἐμίσησε καὶ προὔβαλετο καὶ βασάνοις ἤλεγξεν ἀργαλεωτάταις ἦθος 15
 κατεψευσμένον. αἱ δὲ βάσανοι διὰ τίνων ὀργάνων; ἢ πάντως διὰ τῶν
 τῆς ἀρετῆς μερῶν, ἅπερ ἐπεισιόντα χαλεπῶς αἰκίζεται καὶ τίτρώσκει;
 βάσανος μὲν γὰρ ἐστὶν ἀπληστίας ὀλιγοδεία, βάσανος δὲ λαγνεῖας ἐγ-
 κράτεια· στρεβλοῦται δὲ καὶ ὁ φιλόδοξος ἀτυφίας εὐημερούσης καὶ ὁ
 105 ἄδικος δικαιοσύνης ἐπαινουμένης. μίαν γὰρ ἀμήχανον ψυχὴν κατοικεῖν 20
 δύο τὰς ἐχθρὰς φύσεις, κακίαν καὶ ἀρετὴν· οὐ χάριν, ἐπειδὴν συνενεχθῶ-
 σιν, ἀσύμβατοι καὶ ἀκατάλλακτοι στάσεις καὶ πόλεμοι συγκροτοῦνται,
 καίτοι τῆς ἀρετῆς εἰρηνικωτάτην φύσιν ἐχούσης, ἢ φασὶν ἐπιμελὲς εἶναι,
 ὅταν εἰς χειρῶν ἀμιλλαν ἰέναι μέλλῃ, τῆς ἰδίας δυνάμεως ἀποπειρᾶσθαι

1 ἐπειδήπερ BEK: ἐπείπερ ceteri 2 τι F ἐπισκιαζούσας CG ἀπαμφιάσας
 H: ἀναπαμφιάσας A, ἀπαμφιάσας (ε corr. ex α) E, ἀπαμφιάσας BKP, ἀναπαμφιάσας CFGM
 3 διότι] ὅτι vel δὴ ὅτι conicio 4. 5 καὶ καλὰς—ὑπηγεῖ om. Argm 5 ὑπηγεῖ
 E, ὑφηγεῖται (γεῖται in ras.) B δὲ BEK: δ' ceteri καὶ παιδευόμενος om. Argm
 7 αὐτῷ τοῦτο μόνον ἐστὶ BEK, τοῦτο αὐτῷ μόνον ἐστὶ Argm: ἐστὶν post πάθος (6) transp.
 ceteri 9 αὐτῆς] αὐτοῖς AH¹P πράγμασιν K 10 συμβολικῶς E
 νοῦς φιλοσώματος BEK Argm: ὁ νοῦς ὁ φιλοσώματος ceteri καθυποκρινόμενος C
 11 ἐπιμορφάζειν K 12 ἀκρατῆς H¹P¹ 13 καὶ om. K 14 θεῶ
 BEK: τῶ θεῶ ceteri 15 ἐμίσησε BEK: ἐμίσησέ τε ceteri ἀπεβάλετο BE,
 ἀπεβάλλετο K 16 διὰ τίνων MA ἢ codd.: ἢ v 17 ἐπεξιόντα conio.
 Mang. τίτρώσκει BEK Argm: πιτρώσκει ceteri 18 ὀλιγοδεία BEMP, ὀλιγόδεια v
 19 δὲ om. BE 20 μίαν . . . ψυχὴν ABE Argm: μιᾶ . . . ψυχῇ ceteri
 21 φύσει CFG 21. 22 συναχθῶσιν K 23 ἦ] ἢ A 24 ὅταν BEK:
 ἐπὶν ceteri χειρῶν K (Mang.): χεῖρον BE, χεῖρονα ceteri ἀμιλλα BE
 τὰς ἰδίας δυνάμεις BE

πρότερον, ἴν', εἰ μὲν ἰσχύοι καταγωνίσασθαι, συνίστηται, εἰ δ' ἀσθενεστέρα χρωῖτο τῇ δυνάμει, μηδὲ συγκαταβῆναι τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν ἀγῶνα θαρρήσῃ· κακίαν μὲν γὰρ ἴττασθαι οὐκ αἰσχρόν, ἣ συγγενὲς ἀδοξία, 106 ἀρετὴν δὲ ὄνειδος, ἣ πάντων οἰκειότατον εὐκλεία, δι' ἣν πέφυκε νικᾶν ἢ 5 διατηρεῖν αὐτὴν ἀήττητον.

(22.) Τὸ μὲν οὖν Αἰγυπτίων ἄξενον καὶ ἀκόλαστον εἴρηται. τοῦ δὲ 107 τοιαῦτα πεπονθότος ἄξιον θαυμάσαι τὴν φιλανθρωπίαν, δε μεσημβρίας p. 17 M. | θεασάμενος τρεῖς ὡς ἄνδρας ὁδοιποροῦντας — οἱ δὲ θειοτέρας ὄντες φύσεως ἐλελήθεσαν — προσδραμῶν ἰκέτευσε λιπαρῶς μὴ παρελθεῖν αὐτοῦ 10 τὴν σκηνήν, ἀλλ' ὡς πρέπον εἰσεληλυθότας ξενίων μετασχεῖν· οἱ δ' οὐκ ἐκ τῶν λεγομένων μᾶλλον ἢ τῆς διανοίας εἰδότες ἀλθιεύοντα μηδὲν ἐνδοιάσαντες ἐπινεύουσι. πληρωθεὶς δὲ τὴν ψυχὴν χαρᾶς πάντ' ἐσπούδαζεν 108 εἰς τὸ ἀνυπέρθeton τῆς ὑποδοχῆς καὶ τῇ μὲν γυναικί φησι „σπεῦσον καὶ τρία μέτρα ποιήσον ἐγκρυφίων,“ αὐτὸς δὲ εἰς τὰ βουκόλια συντείνας, 15 ἀπαλὸν καὶ εὐσαρκον ἀγαγὼν μόσχον, οἰκέτη παραδίδωσιν. ὁ δὲ καταθύσας 109 σκευάζει τάχιστα· βραδὺς γὰρ οὐδεὶς πρὸς φιλανθρωπίαν ἐν οἴκῳ σοφοῦ, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες καὶ δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι προθυμότετοι πρὸς τὰς τῶν ξενιζομένων ὑπηρεσίας. ἐστιαθέντες δ' οὐ τοῖς εὐτρεπισθεῖσι 110 μᾶλλον ἢ τῇ τοῦ ξενοδόχου γνώμῃ καὶ πολλῇ τι καὶ ἀπεράντῳ φιλοτιμίᾳ 20 παρέχουσιν ἄθλον ἐλπιδος μετίζον αὐτῷ, υἱοῦ γνησίου γένεσιν εἰς νέωτα βεβαιωθησομένην ὑποσχόμενοι δι' ἐνὸς τοῦ τῶν τριῶν ἀρίστου — λέγειν

1 ἴνα BEK ἰσχύει AK συνίστηται MFG, συνίσταται CA εἰ alt.] ἢ A
 δὲ BE 2 χρωῖντο A μηδὲν P 3 θαρρήσει F, θαρρήσει K, θαρ-
 σῆσαι BE κακίαν BK: κακία ceteri (κακία v) ἣ] ἢ A 4 ἀρετὴν
 BEK: ἀρετῇ ceteri (v) δ' BEK ἣ] ἢ A εὐκλείαν A
 πέφυκε νικᾶν BEK: πέφυκεν ἢ νικᾶν ceteri 5 αὐτὴν F: αὐτὴν αὐτὴν P, αὐτὴν
 αὐτὴν H¹, αὐτὴ αὐτὴν H²(v), αὐτὴν ceteri 7 θαυμάσασθαι L (Turn.)
 ἀπε μεσημβρίας add. τῷ καιρῷ A μεσημβρίαν BE 8 ὄντας E 9 ἐλελή-
 θεσαν BEK: ἐλελήθεισαν CFGMP, ἐληλύθεισαν AH προσλαβῶν BE αὐτοῦ
 codd. (v) 10 εἰσεληλυθότας BEK: εἰσελθόντας ceteri οἱ BM 11 εἰδότες]
 ἰδόντες BE 12 πάντες C ἐσπούδαζεν BEK: ἐσπευδεν ceteri 13 ὑπο-
 δοχῆς BEK: ἀποδοχῆς ceteri 14 ἐγκρυφίων codd. (v) δ' BEK
 17 καὶ δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι BEK Arm: καὶ ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι transp. ceteri
 18 δ' om. A οὐ τοῖς] οὕτως C 19 καὶ πολλῇ—φιλοτιμίᾳ om. Arm
 καὶ alt. om. K 20 ἐλπιδος om. BE υἱοῦ τοῦ γνησίου H(v) ἐς K
 21 τὸ βεβαιωθησομένον BE, βεβαιωθησομένην om. Arm. ὑποσχόμενου (om. δι')
 Arm τοῦ et ἀρίστου om. Arm τοῦ τῶν] τούτων A

7 sqq. Gen. 18,1 sqq. 16 Origenes Homil. in Genes. IV 1 (t. VIII p. 163 Lomm.)
 „Puer, inquit, festinavit facere eum.“ ipse currit, uxor festinat, puer accelerat: nullus piger est in domo sapientis.

γὰρ ἐν ταύτῳ πάντα ἀθρόους ἦν ἀφιλόσοφον, ἐνὶ δὲ λέγοντι τοὺς ἄλλους
 111 συνεπινεύειν ἐμπρεπές — ἀλλὰ γὰρ οὐδ' ὑπισχνουμένοις ἕνεκα τοῦ περὶ
 τὸ πρᾶγμα ἀπίστου βεβαίως προσεῖχον· ἤδη γὰρ ὑπερήλικες γεγονότες
 112 διὰ μακρὸν γῆρας ἀπεγνώκεσαν παιδὸς σποράν. ἀκούσασαν οὖν τὴν
 γυναιῖκα ἐν ἀρχῇ φησι γελάσαι καὶ μετὰ ταῦτα, εἰπόντων „μὴ ἀδυνατεῖ 5
 παρὰ τῷ θεῷ πᾶν ῥῆμα;“ καταιδεσθεῖσαν ἠρνησθαι τὸν γέλωτα· πάντα
 γὰρ ἤδει θεῷ δυνατὰ σχεδὸν ἐξ ἔτι σπαργάνων τουτί τὸ δόγμα προμαθοῦσα.
 113 τότε μοι δοκεῖ πρῶτον οὐκέθ' ὁμοίαν τῶν ὀρωμένων λαβεῖν φαντασίαν,
 ἀλλὰ σεμνοτέραν ἢ προφητῶν ἢ ἀγγέλων μεταβαλλόντων ἀπὸ πνευματικῆς
 114 καὶ ψυχοειδοῦς οὐσίας εἰς ἀνθρωπόμορφον ἰδέαν. (23.) τὸ μὲν οὖν 10
 φιλόξενον τοῦ ἀνδρὸς εἴρηται, πάρεργον ὃν ἀρετῆς μεζονος· ἡ δ' ἀρετὴ
 θεοσέβεια, περὶ ἧς καὶ πρότερον εἶπομεν, ἧς δεῖγμα σαφέστατον τὰ νῦν
 115 λεχθέντα ἐστὶν ὡς ἐπὶ ξένων ἀνδρῶν. εἰ δ' εὐδαίμονα καὶ μακάριον
 οἶκον ὑπέλαβον εἶναί τινες, ἐν ᾧ συνέβη καταχθῆναι καὶ ἐνδιατρίψαι
 σοφούς, οὐκ ἂν ἀξιώσαντας ἀλλ' οὐδ' ὅσον διακῦψαι μόνον, εἴ τι πάθος 15
 ἐνεῶρων ταῖς ψυχαῖς τῶν ἔνδον ὄντων ἀνιάτων, ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα, τίνα
 ὑπερβολὴν εὐδαιμονίας καὶ μακαριότητος εἶναι φῶ περὶ τὴν οἰκίαν, ἐν
 ἧ καταχθῆναι καὶ ξενίων λαχεῖν ὑπέμειναν ἀγγελοι πρὸς ἀνθρώπους,
 ἱεραὶ καὶ θεῖαι φύσεις, ὑποδιάκονοι καὶ ὕπαρχοι τοῦ πρώτου θεοῦ,
 | δι' ὧν οἶα πρεσβευτῶν ὅσα ἂν θελήσῃ τῷ γένει ἡμῶν προθεσπίαι p. 18 M.
 116 διαγγέλλει. πῶς γὰρ ἂν τὴν ἀρχὴν εἰσελθεῖν ὑπέμειναν, εἰ μὴ καθάπερ 21
 νεῶς εὐ συντεταγμένον πλήρωμα τοὺς ἔνδον ἅπαντας ἤδεσαν ἐνὶ πειθαρ-

1 ταύτῳ BEK: τῷ αὐτῷ ceteri 2 ἐμπρεπές BEKA: εὐπρεπές ceteri οὐδ'
 codd.: οὐχ Turn. Mang. ὑπισχνουμένους HP, ὑπισχνουμένης A 4 ἀπεγνώ-
 κεσαν BEK: ἀπέγνωσαν ceteri παιδων conl. Mang. οὖν BEK: γούν ceteri
 4. 5 τὴν γυναῖκα ἐν ἀρχῇ BEK: ἐν ἀρχῇ τὴν γυναῖκα transp. ceteri 5 γελάσαι φησὶ
 transp. K φησὶ BEK: φασὶ ceteri ταῦτ' CFGMA 6 τῷ θεῷ BEK: θεῷ
 MAH², θεοῦ CFGH¹P πᾶν ῥῆμα BEK: πᾶν om. ceteri ἠρνησθαι K, ἠρνεῖσθαι
 BE: ἀρνήσασθαι ceteri 8 πρῶτον om. Arg ὁμοίαν CBK: ὁμοιον ceteri,
 ὁμοίως Arg 9 προφητῶν BEK: προφητῶν τινων ceteri μεταβαλλόντων
 MFG(v) 10 ἰδέαν] οὐσίαν P 11 ὃν] ἦν A ἀρετῆς μεζονος BEK
 Arg: μεζονος ἀρετῆς ceteri 12 εἶπομεν] εἴρηται BEK ἧς] εἰς F
 σαφέστερον BE 13 εἰ δ' ἧς BE, εἰς Arg 13. 14 μακάριον οἶκον BEK
 Arg: οἶκον post τινες transp. ceteri 14 καταχθῆναι A, καταχθῆναι om. CFG
 διατρίψαι CFG 15 ἀξιώσαντας] ἀνακύψαντας BE οὐδ' BEK: οὐδὲ ceteri
 16 ἐνεῶρων BEK: ἐώρων ceteri ὄντων BEK Arg: om. ceteri post
 ἀνιάτων add. ὃν BE δ' BEK 17 φῶ] ἐφ' ὧ BE 18 κατατα-
 χθῆναι A ἀγγέλων K ἀνθρώπων C 20 ἡμῶν om. BE
 21 διαστῆλλει CFG ἂν om. BEK 22 συντεταγμένης Arg τοῦς] τῆς C
 πάντας HP

χοῦντας κελεύσματοι τῷ τοῦ προσεστηκότος ὡσανεὶ κυβερνήτου; πῶς δ' ἄν ἐστιωμένων καὶ ξενιζομένων παρέσχον ὑπόληψιν, εἰ μὴ τὸν ἐστιάτορα συγγενῆ καὶ ὁμόδουλον ἤγούοντο τῷ αὐτῶν προσπεφευγότα δεσπότη; νομιστέον μέντοι καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτῶν ἔτι μᾶλλον ἐπιδοῦναι πάντα 5 τὰ μέρη τῆς οἰκίας πρὸς τὸ βέλτιον αὐρα τινὲ τελειοτάτης ἀρετῆς ἐπιπνευσθέντα. τὸ δὲ συμπόσιον οἶον εἰκὸς γενέσθαι, τὴν ἐν εὐωχίαις ἀφέλειαν 117 ἐπιδεικνυμένων πρὸς τὸν ἐστιάτορα τῶν ἐστιωμένων καὶ γυμνοῖς ἤθεσι προσαγορευόντων καὶ ὁμιλίας τὰς ἀρμοττούσας τῷ καιρῷ ποιουμένων. τεράστιον δὲ καὶ τὸ μὴ πίνοντας πινόντων καὶ τὸ μὴ ἐσθιόντας ἐσθιόντων 118 10 παρέχειν φαντασίαν. ἀλλὰ ταυτί γε ὡς ἀκόλουθα· τὸ δὲ πρῶτον ἐκεῖνο τερατωδέστατον, ἀσωμάτους ὄντας [τοῦδε σώματος] εἰς ἰδέαν ἀνθρώπων μεμορφῶσθαι χάριτι τῇ πρὸς τὸν ἀστέιον· τίνας γὰρ ἔνεκα ταῦτα ἐθαυματοουργεῖτο ἢ τοῦ παρασχεῖν αἰσθησιν τῷ σοφῷ διὰ τρανοτέρας ὄψεως, ὅτι οὐ λέληθε τὸν πατέρα τοιοῦτος ὢν;

15 (24.) Τὰ μὲν οὖν τῆς ῥήτης ἀποδόσεως ὠδὶ λελέχθω· τῆς δὲ 119 δι' ὑπνοίων ἀρχτέον. σύμβολα τὰ ἐν φωναῖς τῶν διανοίᾳ μόνῃ καταλαμβανομένων ἐστίν· ἐπειδὴν οὖν ἡ ψυχὴ καθάπερ ἐν μεσημβρίᾳ θεῖᾳ περιλαμφθῆ καὶ ὅλη δι' ὅλων νοητοῦ φωτὸς ἀναπλησθεῖσα ταῖς ἐν κύκλῳ κεχυμέναις αὐγαῖς ἄσχιος γένηται, τριττὴν φαντασίαν ἐνὸς ὑποκειμένου 20 καταλαμβάνει, τοῦ μὲν ὡς ὄντος, τῶν δ' ἄλλων δυοῖν ὡς ἄν ἀπαυγαζομένων ἀπὸ τούτου σκιῶν· ὁποῖόν τι συμβαίνει καὶ τοῖς ἐν αἰσθητῷ φωτὶ διατρίβουσιν· ἢ γὰρ ἐστῶτων ἢ κινουμένων διτταὶ σκιαὶ πολλάκις συνεμπίπτουσι. μὴ μέντοι νομισάτω τις ἐπὶ θεοῦ τὰς σκιάς κυριολογεῖ- 120

3 αὐτῶν CBEK: αὐτῶ ceteri (Mang.) προσπεφευγότα BEK Arg: προσπεφευγέντα (sic) M, προσπεφευγῆναι AP, προσπεφυκῆναι CFGH(v) 4 καὶ om. F 5 τὸ om. P 6 ἐν om. BEG ὠφέλειαν CFGHP 9 τὸ pr.] τῷ A

ἰ δ
πίνοντας CFGK Arg: πεινῶντας MAHP, om. BE πινόντων CFGK Arg: πεινῶντων B, πεινῶντων ceteri τὸ μὴ BEK Arg: τὸ om. ceteri 10 ταυτί BEK: ταῦτά ceteri 11 τερατωδέστερον A τοῦδε E Arg, τοῦ δὲ B: τούδε CKM, τοὺς δὲ AFG, τούτους HP(v) τοῦδε σώματος seclusi 12 τῆς BE ἔνεκεν BK, ἔνεκε E 13 ἢ om. BE 15 ἀποδόσεως BEK Arg: ὑποθέσεως ceteri ὠδὶ] ὡς δεῖ BE; ὠδε Mang. λελέχθω BE Arg: λέλεκται ceteri 16 διανοία BEK: ἐν διανοίᾳ ceteri μόνου A 17 ἡ ψυχὴ BEK Arg: ἡ om. ceteri 18 περιλειφθῆ P 18. 19 ταῖς . . . κεχυμέναις αὐγαῖς H²(v): τὰς . . . κεχυμέναις αὐγαῖς ceteri Arg; τὰς . . . κεχυμέναις αὐγαῖς (ἀναλαβοῦσα) conicio vel τὰς . . . κεχυμέναις αὐγαῖς ἀσχιος δέγγεται (αὐγαῖς ἀσπάζεται Wendl.) 19 ἄσχιος γένηται om. Arg 20 τῶν δ' ἄλλων BEK: τοῖν δ' ἄλλοιν ceteri 21 τῶν σκιῶν ABE ὁποῖον] ὁμοιον BE 22 ἐστῶτων] ἔστω τῶν MA διτταῖς καὶ CG post σκιαὶ add. καὶ A 23 συνεμπίπτουσι BEK: συμπίπτουσι ceteri

σθαι· κατάχρησις ὀνόματός ἐστι μόνον πρὸς ἐναργεστέραν ἔμφασιν τοῦ
 121 δηλουμένου πράγματος, ἐπεὶ τό γε ἀληθὲς οὐχ ὧδε ἔχει· ἀλλ' ἔστιν,
 ὡς ἂν τις ἐγγύτατα τῆς ἀληθείας ἰστάμενος εἴποι, πατήρ μὲν τῶν ὄλων
 ὁ μέσος, δεῖ ἐν ταῖς | ἱεραῖς γραφαῖς κυρίῳ ὀνόματι καλεῖται ὁ ὢν, αἶ p. 19 M.
 δεῖ παρ' ἑκάτερα αἶ πρεσβύταται καὶ ἐγγυτάτω τοῦ ὄντος δυνάμεις, ἡ μὲν 5
 ποιητικὴ, ἡ δ' αὖ βασιλική· προσαγορεύεται δὲ ἡ μὲν ποιητικὴ θεός,
 ταύτη γὰρ ἔθιχέ τε καὶ διεκόσμησε τὸ πᾶν, ἡ δὲ βασιλικὴ κύριος, θέμις
 122 γὰρ ἄρχειν καὶ κρατεῖν τὸ πεποιηκός τοῦ γενομένου. δορυφορούμενος οὖν
 ὁ μέσος ὑφ' ἑκατέρας τῶν δυνάμεων παρέχει τῇ ὀρατικῇ διανοίᾳ τοτὲ
 μὲν ἑνὸς τοτὲ δὲ τριῶν φαντασίαν, ἑνὸς μὲν ὅταν ἄχρως τύχη καθαρθεῖσα 10
 καὶ μὴ μόνον τὰ πλήθη τῶν ἀριθμῶν ἀλλὰ καὶ τὴν γείτονα μονάδος
 δυάδα ὑπερβᾶσα πρὸς τὴν ἀμιγῆ καὶ ἀσύμπλοκον καὶ καθ' αὐτὴν οὐδενὸς
 ἐπιδεᾶ τὸ παράπαν ἰδέαν ἐπείγεται, τριῶν δὲ ὅταν μήπω τὰς μεγάλας
 τελεσθεῖσα τελετὰς ἔτι ἐν ταῖς βραχυτέραις ὀργιάζεται καὶ μὴ δύνηται
 τὸ ὄν ἄνευ ἐτέρου τινὸς ἐξ αὐτοῦ μόνου καταλαβεῖν, ἀλλὰ διὰ τῶν 15
 123 ὀρωμένων, ἡ κτίζον ἡ ἄρχον. δεύτερος μὲν οὖν, ὡς φασί, πλοῦς οὗτος,
 μετέχει δ' οὐδὲν ἤττον δόξης θεοφιλοῦς· ὁ δὲ πρότερος τρόπος οὐ
 μετέχει, ἀλλ' αὐτός ἐστι θεοφιλὴς δόξα, μᾶλλον δὲ καὶ δόξης πρεσβύτερα
 καὶ παντὸς τιμιωτέρα τοῦ δοκεῖν ἀλήθεια. γνωριμώτερον δὲ τὸ δηλοῦ-
 124 μενον παραστατέον. (25.) τρεῖς εἰσιν ἡθῶν ἀνθρωπίνων τάξεις, ὧν ἑκάστη 20
 διακεκλήρωται μίαν τῶν εἰρημένων φαντασιῶν, ἡ μὲν ἀρίστη τὴν μέσῃ
 τοῦ ὄντως ὄντος, ἡ δὲ μετ' ἐκείνην τὴν ἐπὶ δεξιᾷ, τὴν εὐεργέτιν, ἡ
 θεὸς ὄνομα, ἡ δὲ τρίτη τὴν ἐπὶ θάτερα, τὴν ἀρχικὴν, ἡ καλεῖται κύριος.

1 ἐστὶ μόνον BEK: αὐτὸ (αὐτῶ A) μόνον ἐστὶ ceteri ἐστὶν αὐτὸ μόνον ὄνοματος
 Arm ἐναργεστέραν BEK 2 πράγματος] γράμματος Arm ὧδε K, ὧδ' BE:
 οὕτως ceteri 3 ἐγγύτατα τῆς ἀληθείας BEK Arm: τῆς ἀληθείας ἐγγύτατα transp. ceteri
 εἴποιεν BE 4 δεῖ om. Arm αἶ] οἱ Mang. 5 αἶ πρεσβύταται BEK Arm:
 αἶ om. ceteri ἐγγυτάτω BEK: ἐγγύταται ceteri ἡ μὲν BEK Arm: ὢν ἡ μὲν ceteri
 6 δ' αὖ] δεῖ (om. αὖ) HP βασιλική· προσαγορεύεται δὲ BEK Arm: βασιλικὴ προσ-
 αγορεύεται (ὀνομάζεται F)· καὶ ceteri θεός] κύριος A 7 αὕτη BEK τε om.
 BEK διεκόσμη (i. e. διεκόσμη) C κύριος] θεός G 8 γοῦν BEK 9 παρείχε
 BEK 9. 10 τοτὲ] ποτὲ (bis) K, τὸ (bis) CFG 10 τύχη καθαρθεῖσα BEK Arm:
 καθαρθεῖσα ψυχῇ (ἡ ψυχῇ H²) ceteri 13 ἰδέαν om. CFG ἐπείγεται AK
 14 ἔτι om. K 15 ante ἐξ add. ἡ BEMAP² 16 ὀρωμένων] ὀρωμένων conī.
 Mang.: cf. § 188 18 ἐστὶ θεοφιλὴς BEK Arm: ἐστὶν ἡ θεοφιλὴς ceteri
 μᾶλλον δὲ καὶ MAK: μᾶλλον δὲ καὶ BE Arm, μᾶλλον δὲ HP, ἡ δὲ C, εἰ δὲ F, εἶδη G
 19 τοῦ] τῶ K 20 ἡθῶν om. CFG ἀνθρώπων CFG, ἀνθρωπίνων om. A
 21 μιᾶ CFGM 22 ὄντος ὄντως transp. CABE δεξιᾷ MF ἡ] ἡ A
 23 ὁ θεός BEK

τὰ μὲν οὖν ἀριστα τῶν ἡθῶν τὸν καθ' αὐτὸν ἄνευ τινὸς ὄντα θεραπεύει 125
 πρὸς μηδενὸς ἐτέρου μεθελκόμενα, τῷ τετάσθαι μοναδικῶς πρὸς τὴν
 ἐνὸς τιμῆν· τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν διὰ τῆς εὐεργετιδὸς συνίσταται καὶ
 γνωρίζεται δυνάμειως τῷ πατρί, τὰ δὲ διὰ τῆς βασιλικῆς. ὁ δὲ λέγω, 126
 5 τοιοῦτόν ἐστιν. ἄνθρωποι μὲν ἐπειδὴν αἰσθῶνται κατὰ πρόφρασιν ἐταιρείας
 προσιόντας αὐτοῖς τινὰς ἐπὶ θήρα πλεονεξίων, ὑποβλέπονταιί τε καὶ ἀπο-
 στρέφονται τὴν προσποιήτων κολακείαν καὶ τιθασίαν αὐτῶν δεδιότες ὡς
 σφόδρα ἐπιζήμιον· ὁ δὲ θεὸς ἄτε βλάβην οὐκ ἐπιδεχόμενος ἅπαντας 127
 τοὺς καθ' ἡγετινοῦν ἰδέαν προαιρουμένους τιμῶν αὐτὸν ἄσμενος προσ-
 10 καλεῖται, μηδένα σκληρακίξειν ἀξίων τὸ παράπαν, ἀλλὰ μόνον οὐκ ἀντικρυς
 τοῖς ἀκοᾶς ἔχουσιν ἐν τῇ ψυχῇ θεσπίζει τάδε· „τὰ μὲν πρῶτα τῶν 128
 ἄθλων κείσεται τοῖς ἐμὲ θεραπεύουσι δι' ἐμὲ αὐτόν, τὰ δὲ δεύτερα τοῖς
 δι' ἑαυτοῦς, ἢ τυχεῖν ἀγαθῶν ἐλπίζουσιν ἢ τιμωριῶν ἀπαλλαγὴν εὐρήσε-
 σθαι προσδοκῶσι· καὶ γὰρ εἰ ἔμμισθος ἢ τῶνδε θεραπεία καὶ μὴ ἀδέκα-
 15 στος, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον ἐντὸς εἰλεῖται θείων περιβόλων καὶ οὐκ ἔξω
 p. 20 M. πλάζεται. τὰ δὲ ἄθλα τοῖς | μὲν ἐμὲ τιμῶσι δι' ἐμὲ κείσεται φίλια, 129
 τοῖς δὲ διὰ τὰς χρείας φίλια μὲν οὐ, τὸ δὲ μὴ ἀλλοτριῖος νομίζεσθαι·
 δέχομαι γὰρ καὶ τὸν τῆς εὐεργετιδὸς μου δυνάμειως βουλόμενον μεταλαχεῖν
 εἰς μετουσίαν ἀγαθῶν καὶ τὸν φόβῳ τὴν ἡγεμονικὴν καὶ δεσποτικὴν
 20 ἰλασκόμενον ἐξουσίαν εἰς ἀποτροπὴν κολάσεως· οὐ γὰρ ἀγνωῶ, διότι
 πρὸς τῷ χείρους μὴ γίνεσθαι καὶ βελτίους ἔσονται τῷ συνεχεῖ τῆς
 θεραπείας εἰλικρινῆ καὶ καθαρὰν εὐσέβειαν ἀσκήσαντες. εἰ γὰρ καὶ 130

1 τὸν BEKH² Arm: τῶν ceteri κατ' αὐτόν CFMAP ὄντα om. FG
 4 δὲ alt. om. H¹P 5 ἐταιρίας CFG. 6 προσιέντας BE 6. 7 ὑπο-
 στρέφονται F 7 προσποιητὴν MA τιθασίαν ABE, τιθασείαν KF, ἀτιθα-
 σείαν G ὡς om. BE 8 ἐνδεχόμενος BE 9 ἡγετινοῦν BEKAG
 (ιδέαν] αἰτίαν conl. Mang. 9. 10 προσκαλεῖται C Arm: προκαλεῖται ceteri
 10 μονοῦ A, μονοῦ καὶ K 11 τοῖς] τὰς BE θεσπίζει ἐν τῇ ψυχῇ
 transp. BEK τάδε om. Arm 12 ἑμαυτόν BE δὲ om. BE
 13 ἑαυτοῦς BEK: αὐτοῦς H², αὐτοῦ C, αὐτοῦς ceteri ἢ τυχεῖν BEK Arm: ἢ om.
 ceteri ἀγαθῶν om. BE 13. 14 εὐρήσεσθαι BEK: εὐρέσθαι CFG, εὐρασθαι
 MA, εὐρεῖν HP 14 εἰ ἔμμισθος] ἔσται μισθὸς CFGA ἢ] ἢ Mang.
 τῶνδε] τούτων BEK 14. 15 καὶ μὴ ἀδέκαστος BEK Arm: καὶ μηδὲν ἀδέκαστον
 MAHP, κἂν μηδὲν ἀδέκαστον C, καὶ μηδένα δ' ἔκαστον FG 16 δ' BEK
 μὲν BEK: om. ceteri 16. 17 φίλα (bis) CFABEK 17 οὐ] οὐδαμῶς K
 τό] τῷ BE ἀλλοτριῖος (ἀλλοτριῖος C) codd.: ἀλλοτρίους v 18 βουλόμενος A
 μετασχεῖν CFG 19 φόβον A 20 διότι] ὅτι CFG (fort. recte) 21 τῷ]
 τὸ ABEP μὴ] μου P γίνεσθαι AP, γενέσθαι BEK 22 ἀσκήσαντες] κτησά-
 μνοι Arm εἰ γὰρ καὶ] καὶ γὰρ A

- μάλιστα οἱ τρόποι διαφέρουσιν, ἀφ' ὧν ποιοῦνται τὰς πρὸς τὴν ἀρῆσκειαν ὁρμάς, οὐκ αἰτιατέον, ὅτι σκοπὸς εἰς καὶ τέλος ἓν ἐστὶν αὐτοῖς, τὸ
 131 θεραπεύειν ἐμέ.“ ὅτι δ' ἡ τριττὴ φαντασία δυνάμει ἐνός ἐστὶν ὑποκει-
 μένου, φανερόν οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐν ἀλληγορίᾳ θεωρίας, ἀλλὰ καὶ τῆς
 ῥητῆς γραφῆς τὰδε περιεχούσης· ἡνίκα μὲν γὰρ ὁ σοφὸς ἴκετεύει τοὺς 5
 ἐοικότας ὁδοιπόροις τρεῖς ξενισθῆναι παρ' αὐτῶ, διαλέγεται τούτοις οὐχ
 ὡς τρισίν, ἀλλ' ὡς ἐνί, καὶ φησι· „κύριε, εἰ ἄρα εὖρον χάριν παρὰ
 σοί, μὴ παρέλθῃς τὸν παιδᾶ σου“ (Gen. 18, 3)· τὸ γὰρ „κύριε“ καὶ
 τὸ „παρὰ σοί“ καὶ τὸ „μὴ παρέλθῃς“ καὶ ὅσα τοιαῦτα πρὸς ἓνα
 132 πέφυκεν ἀλλ' οὐ πρὸς πλείους λέγεσθαι· ἡνίκα δὲ ξενιζόμενοι φιλο- 10
 φρονοῦνται τὸν ξενοδόχον, πάλιν εἰς ὑπισχνεῖται ὡς μόνος αὐτὸς παρὼν
 γνησίου παιδὸς σποράν διὰ τῶνδε· „ἐπανιῶν ἦξω πρὸς σέ κατὰ τὸν
 καιρὸν τοῦτον εἰς νέωτα, καὶ ἔξει υἱὸν Σάρρα ἡ γυνὴ σου“ (Gen. 18, 10).
 133 (26.) Φανερώτατα μέντοι καὶ διαπονητότατα μηνύει διὰ τῶν ἐξῆς
 τὸ δηλούμενον. ἡ Σοδομιτῶν χώρα, μοῖρα τῆς Χανανιτίδος γῆς, ἣν 15
 ὕστερον ὠνόμασαν Συρίαν Παλαιστίνην, ἀδικημάτων μυρίων ὄσων γεμι-
 σθῆῖσα καὶ μάλιστα τῶν ἐκ γαστριμαργίας καὶ λαγνείας ὅσα τε μεγέθη
 καὶ πλήθη τῶν ἄλλων ἡδονῶν ἐπιτειχίσασα ἤδη παρὰ τῶ δικαστῆ τῶν
 134 ὄλων κατέγρυστο. αἴτιον δὲ τῆς περὶ τὸ ἀκολασταίνειν ἀμετρίας
 ἐγένετο τοῖς οἰκήτορσιν ἡ τῶν χορηγιῶν ἐπάλληλος ἀφθονία· βαθύγειος 20

- 1 ὑφ' BEK ποιῶνται BE τὰς om. F τὴν BEK: om. ceteri 2 τέλος
 ἐνεστὶν A 3 δ' ἡ] δὴ G δυνάμεις Arm δυνάμει suspectum; cf. 27,19
 6 ὁδοιπόρου: BEK τρεῖς BEK: τρισὶ ceteri αὐτῶ codd. (v) 7 εἰ ἄρα BEK
 Arm: ἄρα om. ceteri 8, 9 τὸ γὰρ — παρέλθῃς om. Arm 8 κύριος CG
 9 ἐν H'P 10 λέγεσθαι] πλέκεσθαι M 11 τὸν ξενοδόχον BEK Arm: τὸν μὲν ξενο-
 δόχον MAFGH, τὸ μὲν ξενοδόχον CP; τῶ μὲν ξενοδότῳ (sic) Turn. εἰς] οἷς A
 12 σποράς CFG ἐπανιῶν om. BE 13 ἐς K εἰς νέωτα] εἰς ὥρας Arm
 καὶ ἔσται υἱὸς Σάρρα τῆ γυναικὶ σου Arm 14 διαπονητότατα MGH(v), ἀδιαπονη-
 τότατα AP (prob. Mang.), ἀδιαπονήτα BEK, διαπορωῖτα (ω corr. ex η) F, om. in lac.
 C, καὶ διαπ. om. Arm; ἀδιαπορητότατα conicio μηνύει BEK: μηνύεται ceteri
 15 μοῖρα om. CFG χαναναιώτιδος BE post γῆς add. ἦν BEK
 16 συρίαν BE: σύροι ceteri; Συρίας coni. Mang. ὄσων om. BEKF Arm
 17 ἐν γαστριμαργίαις καὶ λαγνείαις C, ἐν etiam G 17. 18 μεγέθει καὶ πλήθει KG
- ἡ
- 18 ἐπιτειχίσας G, ἐπιτυχίσασα F

15 sqq. *Clem. Alex. Paedag. III 8 p. 280 P.* οἱ Σοδομίται ὑπὸ πολλῆς τρυφῆς ἐξοικειωότες εἰς ἀσέλγειαν, μοιχεύοντες μὲν ἀδελφούς, περὶ τὰ παιδικὰ ἐκμανῶς ἐπιτηγμένοι, ἐπειδὴν αὐτοὺς ὁ παντεπέπτης λόγος . . . καταφλεγῆναι προσέταξε τὰ Σόδομα . . . γέγονεν τοίνυν ἡ Σοδομιτῶν δικαία τιμωρία τῆς εὐλογίστου τοῖς ἀνθρώποις σωτηρίας εἰκῶν.

γάρ καὶ εὐδρος οὕσα ἡ χώρα παντοίων ἀνά πᾶν ἔτος εὐφορία καρπῶν
 ἐχρήτο· „μεγίστη δ' ἀρχὴ κακῶν“ ὡς εἶπέ τις οὐκ ἀπὸ σκοποῦ „τὰ λίαν
 ἀγαθὰ.“ ὧν ἀδυνατοῦντες φέρειν τὸν κόρον ὥσπερ τὰ θρέμματα 135
 σκιρτῶντες ἀπαυχενίζουσι τὸν τῆς φύσεως νόμον, ἄκρατον πολὺν καὶ
 5 ὄψοφαγίας καὶ ὀχείας ἐκθέσμους μεταδιώκοντες· οὐ γὰρ μόνον θη-
 λυμανοῦντες ἀλλοτρίους γάμους διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ ἄνδρες ὄντες
 ἄρρεσιν ἐπιβαίνοντες, τὴν κοινήν πρὸς τοὺς πάσχοντας οἱ δρῶντες φύσιν
 οὐκ αἰδοῦμενοι, παιδοσποροῦντες ἠλέγχοντο μὲν ἀτελεῖ γονὴν σπεύροντες,
 ὁ δ' ἔλεγχος πρὸς οὐδὲν ἦν ὄφελος, ὑπὸ βιαιοτέρας νικωμένων ἐπι-
 p. 21 M. θυμίας. εἰτ' ἐκ τοῦ κατ' ἰδίον ἐθίζοντες τὰ γυναικῶν ὑπομένειν 136
 11 τοὺς ἄνδρας γεννηθέντας θήλειαν κατεσκεύασαν αὐτοῖς νόσον, κακὸν
 δύσμαχον, οὐ μόνον τὰ σώματα μαλακότητι καὶ θρύψει γυναικοῦντες,
 ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀγενεστέρας ἀπεργαζόμενοι, καὶ τό γε ἐπ'
 αὐτοὺς ἦγον μέρος τὸ σύμπαν ἀνθρώπων γένος διέφθειρον· εἰ γοῦν
 15 Ἕλληνες ὁμοῦ καὶ βάρβαροι συμφωνήσαντες ἐζήλωσαν τὰς τριαύτας
 ὁμιλίας, ἡρήμωντο ἂν ἐξῆς αἱ πόλεις ὥσπερ λιμῶδαι νόσφιν κενωθεῖσαι.
 (27.) λαβῶν δὲ ὁ θεὸς οἶκτον ἄτε σωτὴρ καὶ φιλόανθρωπος τὰς μὲν 137
 κατὰ φύσιν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν συνόδους γινομένας ἕνεκα παιδῶν
 σπορᾶς ἡύετησεν ὡς ἔνι μάλιστα, τὰς δ' ἐκφύλους καὶ ἐκθέσμους δια-
 20 μισήσας ἔσβεσε καὶ τοὺς ὀργῶντας ἐπὶ ταύτας προβαλλόμενος οὐχὶ τὰς
 ἐν ἔθει καινουργήσας δ' ἐκτόπους καὶ παρηλλαγμένας τιμωρίας ἐπιτιμωρήσατο.

1 εὐδρος EMHP: εὐδρος A, ἔνυδρος BKCFG εὐφορία καρπῶν BEK: καρπῶν
 εὐφορία ceteri 2 εἶπεν ἂν F 4 τὸν τ. φ. νόμον C: τῶν τ. φ. νόμων ceteri
 5 ὄψοφαγίας HP 6 ὄντες om. Argm 9 ἦν om. BE βειαιοτέρας BE
 νικώμενος conl. Mang. 10 ἐθίζοντας K; ἐθίζειν conl. Mang. 11 γεννηθέντας
 om. BEK (fort. recte) κατεσκεύασαν BEK Argm: κατεσκεύαζον ceteri αὐτοῖς
 H²(v) κακῶν BEAHP 12 οὐ μόνον BEK Argm: οὐ μόνον γὰρ ceteri
 γυναικοῦντος M 13 ἀγενεστέρας BEK: ἀγενεστάτας CMP, ἀγενεστάτας AFH,
 ἀγενεστάτως G ἀπεργαζόμενοι H καὶ alt. BEK Argm: om. ceteri γε
 BEKM: γ' ceteri 13. 14 ἐπ' αὐτοὺς scripsi: ἐφ' αὐτοῖς BE Argm, ἐφ' ἑαυτοῖς K,
 ἐπ' αὐτοῖς ceteri 14 γένος ἀνθρώπων transp. H εἰ] οἱ A οὖν BEK
 16 ἡρήμωντο] ἡρθησαν K, ἡριαν (sic) BE ἂν om. K λοιμῶδη EF, λιμῶδαι KP
 17 οἶκτον δὲ λαβῶν ὁ θεὸς Argm 18. 19 ἕνεκα παιδῶν σπορᾶς om. BEK (fort.
 recte), σπορᾶς om. Argm 19 ὡς ἔνι μάλιστα om. Argm καὶ om. C
 ἀθέσμου BEK 20 ἐπὶ ταῦτα BEHP(v) προβαλλόμενος CM: προβαλλόμενος
 ceteri τὰς KH²: ταῖς ceteri (v) 21 καινουργήσας] καινουργαίαις CFG(v)
 δὲ M ἐκτόπους BEKAH: ἐκτόποις ceteri (v) παρηλλαγμένας τιμωρίας BEKH:
 —αις—αις ceteri (v) ἐπιτιμωρήσατο BEK: ἐπιτιμωρήσατο ceteri

2 Menand. frg. 724 Kock: ἀρχὴ μεγίστη τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν,
 ὡγαθέ, τὰ λίαν ἀγαθὰ.

138 κελεύει γὰρ ἐξαίφνης τὸν ἀέρα νεφωθέντα πολὺν ὄμβρον οὐχ ὕδατος
 ἀλλὰ πυρὸς ὕει· ἀθρόα· δὲ νιφούσης ἀδιαστάτω καὶ ἀπαύστῳ ῥύμη
 φλογός, ἐκαίοντο μὲν ἀγροὶ καὶ λεμῶνες καὶ λάσια ἄλση καὶ ἔλη
 δασύτατα καὶ δρυμοὶ βαθεῖς, ἐκαίετο δ' ἡ πεδιάς καὶ ὁ τοῦ σίτου καὶ
 τῶν ἄλλων σπαρτῶν ἅπας καρπός, ἐκαίετο δὲ καὶ τῆς ὄρεινῆς ἡ δέν- 5
 139 δροφόρος, στελεχῶν ῥίζαις αὐταῖς ἐμπιπραμένων· ἐπαύλεις δὲ καὶ οἰκίαι
 καὶ τείχη καὶ ὄσα ἐν οἰκοδομαῖς ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια πάντα συγκατε-
 πίμπρατο καὶ ἡμέρᾳ μιᾷ αἱ μὲν εὐάνδρουσαι πόλεις τάφος τῶν οἰκητῶρων
 ἐγεγένητο, αἱ δ' ἐκ λίθων καὶ ξύλων κατασκευαὶ τέφρα καὶ λεπτή κά-
 140 νις. ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν φανερωῖ καὶ ὑπὲρ γῆς ἅπαντα κατανόησεν ἡ φλόξ, 10
 ἤδη καὶ τὴν γῆν αὐτὴν ἔκαιε κατωτάτω διαδύσα καὶ τὴν ἐνυπάρχουσαν
 ζωτικὴν δύναμιν ἐφθειρεν εἰς ἀγωνίαν παντελεῖ, ὑπὲρ τοῦ μηδ' αὐθις
 ποτε καρπὸν ἐνεγκεῖν ἢ χλοηφορῆσαι τὸ παράπαν δυνήθηνα· καὶ μέχρι
 νῦν καίεται, τὸ γὰρ κεράυιον πῦρ ἦχιστα σβεννύμενον ἢ νέμεται ἢ
 141 ἐντύφεται. πίστις δὲ σαφεστάτη τὰ ὀρώμενα· τοῦ γὰρ συμβεβηκότος 15
 πάθους μνημεῖόν ἐστιν ὃ τε ἀναδιδόμενος αἰεὶ καπνός καὶ ὁ μεταλλεύουσι

2 νιφούσης ABE, νειφούσης FHP ἀδιαστάτως καὶ ἀπαύστως C ῥύμης C
 3 φλογός BEKHP: πυρὸς CFGMA 4 καὶ δρυμοὶ BEK: δρυμοὶ τε ceteri
 δ' ἢ] δὴ HP 5 ante τῶν add. ὁ BEKA δὲ] δὴ BEK τῆς ὄρεινῆς ἢ
 δένδροφόρος BEK: ὁ τῆς ὄρεινῆς δένδροφόρος ceteri (v) 6 στελέχων MHP, στε-
 λέγχων F αὐτῶν K 7 καὶ ὄσα — δημόσια om. Arm ἰδιωτικαῖς καὶ
 δημοσίαις F 7. 8 συγκατεπίμπρατο A, συγκατεπίπρατο BEK: συγκατεπίμπρατο
 ceteri 9 κατασκευασταὶ H 10 κατηνόησεν C 11 ἔκαιεν αὐτὴν
 transp. K καὶ alt. ante κατωτάτω transp. BEK Arm ἐνυπάρχουσαν om. Arm
 12 ἀγωνία παντελεῖ (om. εἰς) CFG ἀγωνίαν M παντελῶς K 13 δυνήθηνα
 om. Arm 14 πῦρ om. CFG σβέννυται G, σβέννυται μόνον CF, σβέννυται μὲν HP
 ἢ pr. et ἢ ἐντύφεται om. Arm 15 τοῦ] ταῦτα CFG 16 μνημεῖον BEK Arm:
 σημεῖον ceteri post ἐστι repet. τὰ ὀρώμενα BEK αἰεὶ om. Arm

1 sqq. Gen. 19,24 11 sqq. *Ioseph. Ant. Iud. I 194* ὑπὸ δὴ τοῦτον τὸν καιρὸν οἱ
 Σοδομίται πλήθει καὶ μεγέθει χρημάτων ὑπερφοροῦντες εἰς τε ἀνθρώπους ἦσαν ὕβρισται
 καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀσεβεῖς . . . (195) χαλεπήνας οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ θεὸς ἔγνω τιμωρήσασθαι
 τῆς ὑπερηφανίας αὐτοῦς καὶ τὴν τε πόλιν αὐτὴν κατασκάψασθαι καὶ τὴν χώραν οὕτως
 ἀφανίσαι, ὡς μήτε φυτὸν ἔτι μήτε καρπὸν ἕτερον ἐξ αὐτῆς ἀναδοθῆναι. 14 sqq. *Sap.*
Salom. 10,6 αὕτη δίκαιον ἐξαπολλυμένων ἀσεβῶν ἐρρύσατο φυγόντα καταβάσιον πῦρ πεντα-
 πόλευς· (7) ἦς ἔτι μαρτύριον τῆς πονηρίας καπνίζομένη καθέστηκε χέρσος καὶ ἀτελέειν
 ὤραις καρποφοροῦντα φυτά. *Ioseph. Bell. Iud. IV 483* γεινῆ δ' ἢ Σοδομίτις αὐτῆ (scil.
 τῆ Ἀσφαλιτίτιδι λιμνῆ), πάλαι μὲν εὐδαίμων γῆ καρπῶν θ' ἕνεκα καὶ τῆς κατὰ πόλεις
 περιουσίας, νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα. (184) φασὶ δ' ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητῶρων κερανοῖς
 κατεφλέγη· ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θεοῦ πυρὸς καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς, ἔτι
 δὲ κἂν τοῖς καρποῖς σποδιὰν ἀναγεννωμένην, οἱ χροῶν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδαδῆμοις ὁμοίαν,
 ὀρεψαμένων δὲ χερσὶν εἰς καπνὸν ἀναλύονται καὶ τέφραν.

θεῖον· τῆς δὲ περὶ τὴν χώραν παλαιᾶς εὐδαιμονίας ἐναργέστατον ὑπο-
 λίσπεται δεῖγμα πόλις μία τῶν ὁμόρων καὶ ἡ ἐν κύκλῳ γῆ, πολυάν-
 θρωπος μὲν ἡ πόλις, εὐχορτος δὲ καὶ εὐσταχὺς καὶ συνόλωσ καρποφόρος
 ἡ γῆ, πρὸς ἔλεγχον δίκης γνώμη θεία δικασθείσης. (28.) ἀλλὰ γὰρ 142
 5 οὐχ ἕνεκα τοῦ δηλώσαι με τὰς μεγαλουργηθείσας συμφορὰς καινὰς ταῦτα
 διεξῆλθον, ἀλλ' ἐκείνο βουλόμενος παραστῆσαι, ὅτι τῶν τριῶν ὡς ἀνδρῶν
 p. 22 M. ἐπιφανέντων τῷ σοφῷ δύο μόνους εἰς τὴν | ἀφανισθεῖσαν χώραν τὰ
 λόγια φησιν ἔλθειν ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν οἰκητόρων, τοῦ τρίτου μὴ δικαιοῦσαντος
 ἦκειν· ὅς κατὰ γε τὴν ἐμὴν ἔνοιαν ἦν ὁ πρὸς ἀλήθειαν ὢν, ἀρμόττον 143
 10 ὑπολαβῶν εἶναι τὰ μὲν ἀγαθὰ παρῶν δι' αὐτοῦ χαρίζεσθαι, μόναις δ'
 ἐπιτρέπειν ταῖς δυνάμεσι καθ' ὑπηρεσίαν τὰ ἐναντία χειρουργεῖν, ἵνα
 μόνων ἀγαθῶν αἴτιος, κακοῦ δὲ μηδενὸς προηγουμένως νομίζῃται. τοῦτ' 144
 μοι δοκοῦσι καὶ τῶν βασιλείων οἱ μιμούμενοι τὴν θεῖαν φύσιν πράττειν,
 τὰς μὲν χάριτας δι' ἑαυτῶν προτείνοντες, τὰς δὲ τιμωρίας δι' ἐτέρων
 15 βεβαιοῦντες. ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν δυεῖν δυνάμεων ἡ μὲν εὐεργέτις ἐστίν, 145
 ἡ δὲ κολαστήριος, ἑκατέρω κατὰ τὸ εἶδος ἐπιφαίνεται τῇ Σοδομιτῶν γῆ,
 διότι τῶν ἀρίστων ἐν αὐτῇ πέντε πόλεων τέτταρες μὲν ἔμελλον ἐμπί-
 πρασθαι, μία δὲ ἀπαθῆς παντὸς κακοῦ σῆος ὑπολείπεσθαι· ἐχρῆν γὰρ
 διὰ μὲν τῆς κολαστηρίου γίνεσθαι τὴν φθοράν, σφῆζεσθαι δὲ διὰ τῆς
 20 εὐεργετίδος. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ σφζόμενον μέρος οὐχ ὀλοκλήρους καὶ 146
 παντελεῖς εἶχεν ἀρετάς, δυνάμει μὲν τοῦ ὄντος εὐεργετεῖτο, προηγου-
 μένως δὲ τῆς ἐκείνου φαντασίας ἀνάξιον ἐνομίσθη τυχεῖν.
 (29.) Ἡ μὲν οὖν ἐν φανερωῖ καὶ πρὸς τοὺς πολλοὺς ἀπόδοσις ἡδ' 147

1 δ' BEK ἐπὶ τὴν χώραν BE, ἐπὶ τῇ χώρα K, τῆς χώρας Argm 1. 2 ὑπολεί-
 πεται BEK: ὑπολείπεται ceteri 2 τῶν ὁμόρων BEK (τῶν ὁμοίων Argm): om.
 ceteri ἢ om. BE 3 μὲν BEKH²: om. ceteri 4 θεία om. C
 δικασθεῖσα CFG 5 κενὰς A, κοινὰς CBE ταῦτα BEK: ταυτὶ ceteri
 8 φασιν KHP ἔλθειν ἐπ' ὀλέθρῳ BEK Argm: ἐπ' ὀλέθρῳ ἔλθειν ceteri
 9 ὅς κατὰ γε BEK: ὅς γε κατὰ ceteri ἦν om. C ἀρμόττον post ἦν transp. BE
 ἀρμόττων A 10 ὑπέλαβεν CG, ὑπελάμβανεν F παρῶν BEK (παριῶν Argm): om.
 ceteri αὐτοῦ F¹HP, ἑαυτοῦ F²: αὐτοῦ ceteri 10. 11 μόναις δ' ἐπιτρέπειν ταῖς
 δυνάμεσι καθ' ὑπηρεσίαν τὰ ἐναντία χειρουργεῖν C: μ. δ' ἐ. τ. δ. καθ' ὑπ. τῶν δυνάμεων τὰ
 ἐναντία χειρουργεῖν FGMAHP, μ. δ' ἐ. τ. δ. κ. ὑ. τῶν χειρουργεῖν δυναμένων τὰ ἐναντία
 K, τὰ δ' ἐναντία καθ' ὑπηρεσίαν τῶν δυνάμεων χειρουργεῖν BE, τὰ δ' ἐναντία καθ'
 ὑπηρεσίαν ταῖς δυνάμεσι μόναις ἐπιτρέπειν χειρουργεῖν Argm 12 μόνον BE
 αἰτίας G δὲ BEKF²H²: om. ceteri προηγουμένου C 15 δυοῖν FHP
 17 πέντε om. F Argm τέσσαρες BEK 17. 18 ἐμπίπρασθαι Mang.
 18 δ' BEK post ἀπαθῆς add. καὶ H²(v) σῆος om. Argm χρῆν BE
 19 τὴν om. F *21 εὐεργετεῖτο AFGK 23 αὐτῇ K
 Philonis opera vol. IV

τεκμηριώσαιοτο δ' ἄν τις ἐκ τοῦ συµµεταβάλλειν ταῖς ἐκεῖνης τροπαῖς· 151
 λύτης μὲν γὰρ ἐγγινομένης, ὀφθαλμοὶ συννοίας γέμουσι καὶ καττηφείας,
 χαρᾶς δ' ἔµπαλιν, ὑποµειδιῶσι καὶ γεγῆθασι, φόβου δὲ κρατήσαντος,
 παραχῶδους γέμουσιν ἀταξίας, κινήσεις καὶ παλµοὺς καὶ περιστροφάς /
 5 ἀτάκτους ἐνδεχόμενοι· εἰ δ' ὀργὴ κατάσχοι, τραχυτέρα πως καὶ ὕφαι- 152
 µος ἢ ὄψις, καὶ ἐν μὲν τῷ λογιζέσθαι καὶ φροντίζειν τινὸς ἡρεµεῖ καὶ
 ἐκνένευκε, µόνον οὐ συνεκτείνουσα τῇ διανοίᾳ ἑαυτὴν, ἐν δὲ ταῖς ἀνα-
 ψύξεις καὶ ἀνέσεσι συνανίσταται καὶ χαλᾶται· καὶ προσιόντι μὲν φιλοφ 153
 προσευαγγελίζεται τὸ τῆς εὐνοίας πάθος εὐδίῳ καὶ γαληνῷ βλέμματι, εἰ
 10 δ' ἐχθρὸς τύχοι, τὸ δυσάρεστον τῆς ψυχῆς πάθος προμηνύει· καὶ θρασύ-
 τητι μὲν προπηδῶσι καὶ πρὸς κτρέχουσιν ὀφθαλμοί, αἰδοῖ δὲ πρᾶως
 ἡρεµοῦσι· [καὶ] ὡς συνελόντι φράσαι ψυχῆς εἰκόνα δεδηµιουργῆσθαι
 τὴν ὄρασιν ἀκρότητι τέχνης εὖ µεµιμημένης ἑναργὲς ἐµφαίνουσιν
 εἰδῶλον οἷα διὰ κατόπτρου τὴν φύσιν ὄρατὴν ἐξ αὐτῆς οὐκ ἐχούσης.
 15 ἀλλὰ γὰρ οὐ ταύτη µόνον τὰς ἄλλας αἰσθήσεις ὑπερβάλλει τὸ κάλλος 154
 ὀφθαλµῶν, ἀλλὰ καὶ διότι τῶν ἄλλων ἐν ταῖς ἐγγρηγῶσεσι — τὴν γὰρ
 καθ' ὕπνον ἀπραξίαν οὐ παραληπτέον — ἐπιλείπουσιν αἱ χρήσεις·
 ὅποτε γὰρ µὴ κινήσειέ τι τῶν ἐκτός, ἴσυχάζουσιν, αἱ δὲ τῶν ὀφθαλ-
 µῶν ἀναπεπταµένων ἐνέργειαι συνεχεῖς καὶ ἀδιάστατοι µηδέποτε πληρου-
 20 μένων εἰσὶ καὶ ταύτη παριστάντων, ἣν ἔχουσι πρὸς ψυχὴν συγγένειαν.
 ἀλλ' ἐκεῖνη μὲν ἀεικίνητος οὖσα µεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ διανίσταται, 155

1 δὲ BEK	ἄν om. BEK	συµµεταβαλεῖν H(v)	ροπαῖς K	2 ἐγγενο- μένης BE Flor.	4 κινήσεις BEKH ² Flor.: καὶ κινήσεις ceteri	2 ἐγγενο- παραστροφάς (om. ἀτάκτους) Flor.
	ζεσθαι	5 ἐνδεικνύμενοι conl. Mang.	ὄργιον Flor.			
6 λογίζεσθαι K	τινὸς BEK Flor.: om. ceteri	7 ἐκνένευκε K	9 προ- ευναγγελίζεται BEKMH ² Flor.: προσευναγγελίζεται ceteri			
εὐδίῳ ≡ (σ eras.) C	βλέμματι] θελήματι H	9. 10 εἰ δ' ἐχθρὸς τύχοι om.				
CFG	10 post τύχοι (post βλέμματι) add. καὶ πάλιν CFGMA, πάλιν HP, omisi cum					
BEK Arm Flor.	10. 11 προπηδῶσι μὲν θρασύτητι Flor.	11 πρᾶως] πράξεως F				
12 καὶ seclusi (om. Arm Flor.)	ὡς συνελόντι BE Arm Flor.: ὡς om. ceteri					
δεδηµιουργεῖσθαι CF ¹ E	13 ἀκρότητι BEMA Flor.: ἀκροτάτην ceteri	14 ὄραν Flor.				
	αὐτῆς CFH ² : αὐτῆς ceteri	οὐκ om. BEMA Arm Flor.				
ἐχούσης] παρεχούσης F in ras.	15 ὑποβάλλει CFGMP	16 post ἐγγρηγῶ- σεσι add. διαφέρει Arm				
BE ² MHP Arm	17 παραλειπτέον H ¹ P	post ἐπιλείπουσι add. γὰρ				
κινήσειε ἔτι F	18 γάρ] γοῦν F	µὴ BEK: οὐ ceteri				
18. 19 ἀναπεπταµένων ὀφθαλµῶν transp. H	19 µηδέπω A					
19. 20 πεπληρουμένων (sic) G	20 ταυτὶ BE	παραστάντων H ¹ P, παρ' ἡ				
πάντων (sic) FG, π et lac. 10 litt. C	ψυχῆς M	21 μένει ἀκίνητος A, μὲν				
ἀκίνητος CFG						

τοῖς δ' αἵτε σαρκὸς πλείστον μετέχουσιν αὐτάρκης ἐδόθη ὄωρεά, μέρος
 ἡμισυ τοῦ παντός χρόνου καὶ βίου διατελεῖν ἐνεργοῦντας τὰς ἀρμοι-
 156 τούσας ἐνεργείας. (30.) ὁ δ' ἐστὶν ἀναγκαϊότατον τῆς ἀπὸ τῶν ὀμμα-
 των ὠφελείας, ἤδη λεκτέον. μόνη γὰρ ὁράσει τῶν αἰσθήσεων ὁ θεὸς
 ἀνέτειλε φῶς, ὃ καὶ τῶν ὄντων ἐστὶ κάλλιστον καὶ πρῶτον ἐν ἰσραῖς 5
 157 βίβλοις ὠνομάσθη καλόν (Gen. 1, 4). διττὴ δὲ φωτὸς φύσις· τὸ μὲν
 γὰρ ἀπὸ τοῦ χρειώδους πυρός, φθαρτοῦ φθαρτόν, ἐκλάμπει σβέσιν ἐνδεχό-
 μενον, τὸ δὲ ἄσβεστον καὶ ἀδιάφθορόν ἐστιν, ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ
 πρὸς ἡμᾶς φερόμενον, ὡσπερ ἀπ' ἀενάων πηγῶν ἐκάστου τῶν ἀστέρων
 αὐγὰς ἐκχέοντος· ἑκατέρω δ' ἡ ὄψις ἐνομιλεῖ καὶ δι' ἀμφοτέρων 10
 158 προσβάλλει τοῖς ὀρατοῖς εἰς ἀκριβεστάτην ἀντίληψιν. ἔτι τοῖνυν ἐπιχει-
 ρῶμεν ὀφθαλμοὺς λόγους ἐγκωμιάζειν, τοῦ θεοῦ τοὺς ἀληθεῖς ἐπαίνους
 αὐτῶν | στηλιτεύσαντος ἐν οὐρανῷ, τοὺς ἀστέρας; ἡλίου γὰρ αὐγαὶ καὶ p. 24 M.
 σελήνης καὶ τῶν ἄλλων πλανήτων καὶ ἀπλανῶν τοῦ χάριν γεγόνασιν
 159 ὅτι μὴ τῆς ὀφθαλμῶν ἐνεργείας εἰς τὴν τοῦ ὄραν ὕψηρεσίαν; διὸ καὶ 15
 προσχρῶμενοι τῇ πασῶν ἀρίστη ὄωρεᾷ φωτὶ καταθεῶνται τὰ ἐν κόσμῳ,
 γῆν, φυτὰ, ζῷα, καρπούς, πελαγῶν ἀναχύσεις, ποταμοὺς αὐθιγενεῖς τε
 καὶ χειμάρρους πηγῶν τε διαφορὰς, ὧν αἱ μὲν ψυχρὸν αἱ δὲ θερμὸν
 νᾶμα προχέουσι, πάντων τῶν κατὰ τὸν ἀέρα συνισταμένων τὰς φύσεις —
 ἀμύθητοι δὲ εἰσὶν ἰδέαι καὶ ἀπεριληπτοὶ λόγοι —, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸν 20
 οὐρανόν, ὃς ἀληθεῖς κόσμος ἐν κόσμῳ δεδημιουργηται, καὶ τὰ κατ'
 οὐρανὸν κάλλη καὶ θεῖα ἀγάλματα. τίς οὖν τῶν ἄλλων αἰσθήσεων
 160 ἐπαυχῆσαι διαβῆναι ποτε τοσοῦτον; (31.) ἀλλ' εἰσάντες τὰς ἐπὶ ταῖς

2 χρόνου καὶ βίου BEK Arg: βίου χρόνου (om. καὶ) ceteri τελεῖν BEK
 ἐνεργοῦντας BEK: ἐνεργοῦσι ceteri 5 πρῶτον om. Arg 7 χρειώδους]
 στοιχειώδους conl. Mang. ἐκλάμπων MA 7. 8 δεχόμενον F 8 δ' BEK
 καὶ ἀδιάφθορόν ἐστιν BEK Arg: καὶ ἀφθαρτόν ἐστιν CGMA, καὶ ἀφθαρτον (om. ἐστὶν) F,
 ἐστὶ καὶ ἀφθαρτον HP ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ BEK: ἀπ' οὐρανοῦ ceteri 9 ἀενάων
 C: ἀενάων ceteri 10 ἐκχέοντος] ἔχοντος CFG ἐκατέρω CFG δ' ἡ]
 ὁ BE, om. CFG ἐνομιλεῖ BEK: ὀμιλεῖ ceteri 11. 12 ἐπιχειρῶμεν BEK
 Arg: ἐπιχειροῦμεν ceteri; τί δὲ νῦν (ἐπιχειροῦμεν) conl. Mang. 12 λόγοις BEK
 Arg: λόγῳ ceteri τοῦ θεοῦ om. Arg 13 τῶν ἀστέρων Arg 15 τῆς]
 τοὺς C ὀφθαλμῶν CABEK: τῶν ὀφθαλμῶν ceteri τοῦ om. BE
 16 φωτὶ om. CFG 17 πελαγῶν (ἀναχύσεις) BEK Arg: πελάγη(, ἀναχύσεις) ceteri
 ἀνασχίσει; MF'GHP' 17. 18 ποταμοὺς αὐθιγενεῖς τε καὶ χειμάρρους BEK Arg:
 ποταμῶν αὐθιγενῶν τε καὶ χειμάρρων ceteri 19 νάματα C, ἄμα A, νᾶμα om. Arg
 τῶν om. BE τὸν ἀέρα C: τὸν om. ceteri 20. 21 τοῦ οὐρανοῦ BE
 23 ὑπαυχῆσαι BE διαβῆναι] ἐπιβῆναι conl. Mang. τὰς CFG: om. ceteri
 ἐπὶ om. HP'

φάνταις τὸ σύμφυτον ἡμῶν θρέμμα παινούσας, τὴν ἐπιθυμίαν, ἐξετάσω-
 μεν τὴν λόγου μεταποιουμένην ἀκοήν· ἥς ὁ σύντονος καὶ τελειότατος
 δρόμος ἴσταται κατὰ ἀέρα τὸν περιγείον, ὅταν βία πνευμάτων καὶ κτύποι
 βροντῶν συρμὸν πολλὸν καὶ χαλεπὸν πάταγον ἐξηχῶσιν. ὀφθαλμοὶ δὲ 161
 5 ἀπὸ γῆς ἐν ἀκαρεῖ φθάνουσιν εἰς οὐρανὸν καὶ τὰ πέρατα τοῦ παντός,
 ἐπ' ἀνατολὰς ὁμοῦ καὶ δύσεις ἄρκτον τε καὶ μεσημβρίαν, (καὶ) ἀφικνού-
 μενοι πρὸς τὸ θεωρεῖν ἔλκουσιν ἐπὶ τὰ φανέντα τὴν διάνοιαν. ἡ δὲ τὸ 162
 παραπλήσιον ἐνδεξαμένη πάθος οὐκ ἤρμεϊ, ἀλλ' ἄτε ἀκοίμητος καὶ
 ἀεικίνητος οὐσα, παρὰ τῆς ὀψεως τοῦ δύνασθαι τὰ νοητὰ θεωρεῖν τὰς
 10 ἀφορμὰς λαβοῦσα, εἰς σκέψιν ἤλθε, πότερον τὰ φανέντα ταῦτ' ἐστὶν
 ἀγέννητα ἢ γενέσεως ἔλαβεν ἀρχὴν καὶ πότερον ἄπειρα ἢ πεπερασμένα
 καὶ πότερον εἰς ἡ πλείονές εἰσι κόσμοι καὶ πότερον τὰ τέτταρα στοιχεῖα
 τῶν ἀπάντων ἐστὶν ἢ φύσιν ἐξαιρετὸν οὐρανὸς καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κεκλή-
 ρωται θειοτέρας καὶ οὐχὶ τοῖς ἄλλοις τῆς αὐτῆς οὐσίας ἐπιλαχόντα·
 15 εἰ δὲ ὁ καὶ γέγονεν ὁ κόσμος, ὑπὸ τίνος γέγονε καὶ τίς ὁ δημιουργὸς 163
 κατ' οὐσίαν ἢ ποιότητα καὶ τί διανοηθεὶς ἐποίησε καὶ τί νῦν πράττει
 καὶ τίς αὐτῷ διαγωγῆ καὶ βίος καὶ ὅσα ἄλλα περιττὸς νοῦς φρονήσει
 συμβῶν εἴωθε διερευνησθαι. ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνάκειται τῷ 164
 φιλοσοφεῖν· ἐξ οὗ δῆλόν ἐστιν, ὅτι σοφία καὶ φιλοσοφία τὴν ἀρχὴν ἀπ'
 20 οὐδενὸς εἴληφεν ἐτέρου τῶν ἐν ἡμῶν ἢ τῆς ἡγεμονίδος τῶν αἰσθησέων
 ὀράσεως, ἦν καὶ μόνην ἐκ τῆς σωματικῆς χώρας διέσωσεν ὁ θεὸς τὰς

I φάνταις] φαντασίαις Arm τὸ σύμφυτον] ἀπὸ συμφύτων FG, ἀπὸ τῶν συμφύτων C
 ὠν
 ἡμῶν K θρέμμα] θρεμμάτων C, σῶμα BEK παινούσας CFG: παῖνον ceteri
 τὴν ἐπιθυμίαν om. F 2 τὴν λόγου om. K λόγῳ A, τοῦ ὄλου BE
 τὴν τοῦ ὄλου μεταποιουμένην ἀρετὴν mg. A ἀκοήν BEK: ἀρετὴν ceteri; αἰσθησιν
 conl. Mang. ἢ CAHP 3 β(αι H²(v)) 4 συρμὸν] συριγμὸν Arm
 χαλεπὸν om. CFG ἐξηχῶσιν] ἐμποιοῦσιν BE δ' BEK 5 γῆς] τῆς G
 ἐνακαρεῖ CFMHP, ἐνακαρεῖ G φθάνουσιν Turn. 6 καὶ add. Arm: om. codd.
 7 πρὸς τὸ BEK Arm: πρὸς τῷ ceteri ἐπὶ τὴν ἀφανεστάτην διάνοιαν CFG
 8 ἐνδεξαμένη BE πάθος BEKA Arm: δέος ceteri; εἶδος conl. Mang.
 8. 9 ἀκοίμητος καὶ ἀεικίνητος BEMF: ἀκοίμητος καὶ ἀκίνητος CGAK, ἀκίνητος καὶ
 ἀκοίμητος HP, καὶ ἀεικίνητος om. Arm 9 τὰ νοηθέντα F, τῶν νοητῶν BE
 9. 10 τὰς ἀφορμὰς λαβοῦσα K Arm: λαβοῦσα om. BE, λαβοῦσα τὰς ἀφορμὰς ceteri
 10 σκέψιν CFG 11 ἀγέννητα AKGHP ἔλαχεν K 12 πλείονες
 οἷς οἷς
 BEK: πλείους ceteri τέσσαρα BEKP 14 τῆς ἄλλης A, τῆς ἄλλης K
 οὐσίας om. Arm ἐπιλαχόν H² 16 πράττει BEK: πράσσει ceteri
 17 τίς BEK: τίς ἐστὶν ceteri νοῦς] βιοῦς F 19 σοφία om. Arm
 20 εἴληφεν BEK: ἔλαβεν ceteri post ἢ add. ὅτι BE

- τέσσαρας φθείρας, ὅτι αἱ μὲν σαρκὶ καὶ τοῖς σαρκὸς πάθεσιν ἐδούλευσαν, ἡ δὲ ἰσχυσεν ἀνατεῖναι τὸν αὐχένα καὶ βλέψαι καὶ | τέρψεις ἐτέρας p. 25 M. ἀνευρεῖν πολὺ βελτίους τῶν σωματικῶν ἰδίων ἐκ τῆς περὶ τὸν
- 165 κόσμον θεωρίας καὶ τῶν ἐν αὐτῷ. μίαν οὖν ὥσπερ ἐκ πενταπόλεως τῶν πέντε αἰσθήσεων τὴν ὄρασιν ἐξαιρέτου γέρωσ τυχεῖν ἀρμόττον ἦν 5 καὶ φθειρομένων τῶν ἄλλων διαμένειν, ὅτι οὐ περὶ τὰ θνητὰ εἰλεῖται μόνον ὡς ἐκείναι, μετανίστασθαι δὲ πρὸς τὰς ἀφθάρτους φύσεις ἀξιοῖ
- 166 χαίρουσα τῇ θεᾷ τούτων. διὸ καὶ παγκάλως „μικράν“ τε καὶ „οὐ μικράν“ (cf. Gen. 19, 20) τὴν πόλιν ταύτην οἱ χρησιμοὶ διασυνιστᾶσιν αἰνιττόμενοι τὴν ὄρασιν· μικρὰ μὲν γὰρ λέγεται εἶναι, διότι βραχὺ 10 μέρος τῶν ἐν ἡμῖν ἐστί, μεγάλη δέ, διότι μεγάλων ἐφίεται τὸν σύμπαντα οὐρανὸν καὶ κόσμον γλιχομένη καταθεάσασθαι.
- 167 (32.) Περὶ μὲν οὖν τῆς ἐπιφανείσης ὄψεως καὶ τῶν ἀσιδίων καὶ παγκάλων ξενίων, ἐν οἷς δοκῶν ἐστιᾶν ὁ ξενοδόχος εἰσιτᾶτο, καθ' ὅσον ἐφικτὸν ἦν, ἀκριβοῦσιν ἡμῖν τὰ περὶ τὸν τόπον δεδήλωται. μεγίστην 15 δὲ πρᾶξιν ἀξίαν ἀκοῆς οὐχ ἴσυχαστέον· ὀλίγου γὰρ δέω φάναι πάσας
- 168 ὅσαι θεοφιλεῖς ὑπερβάλλει. λεκτέον δὲ τὰ καίρια περὶ αὐτῆς. υἱὸς ἐκ τῆς γαμετῆς γίνεται τῷ σοφῷ γνήσιος, ἀγαπητὸς καὶ μόνος, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ τὴν ψυχὴν ἀριστος· ἤδη γὰρ τελειότερας τῆς ἡλικίας ἐξέφαινε ἀρετὰς, ὡς τὸν πατέρα μὴ πάθει μόνον εὐνοίας φυσικῆς ἀλλὰ 20 καὶ γνώμη καθάπερ ἡθῶν δικαστὴν ἰσχυρᾶ τινι κεχρῆσθαι φιλοστοργίᾳ.
- 169 διακειμένω δ' οὕτως ἐξαπιναιῶς θεσπίζεται λόγιον οὔποτ' ἐλπισθῆν,

οἷς
 1 σαρκὶ] σαρκικαὶ BEK τῆς K, τῆς F πάθεσιν] φλοῖς BEK ἐδουλώθησαν G
 2 δ' BEK ἀναβλέψαι Arm (fort. recte) ἐτέρας om. HP 4 τῶν] τὰ con. Wendl.
 5 πέντε] ἐπτά Turn., om. Arm ἀρμόττον ἦν om. HP¹, add. mg. P² 6 δια-
 μένειν (ει in ras.) B, διαμένων E εἰλεῖται EMFH 7 μόνον] μόνως H² (Turn.)
 8 post χαίρουσα add. τούτοις καὶ BEK τούτων θεᾷ transp. K διὸ καὶ BEK Arm:
 καὶ om. ceteri 9 διασυνιστῶσιν HP, διανίστασιν BE, παριστῶσιν K 10 μικράν
 μὲν λέγεσθαι (om. γὰρ) BEK 11 μεγάλην BEK διότι] ὅτι HP(v), om. BEK
 post μεγάλων add. γὰρ BEK 12 καταθεάσασθαι BEK: θεάσασθαι ceteri
 13 οὖν CBK: om. ceteri 14 ἐστιᾶν] ἐστίν F εἰσιτᾶτο KHP: ἐσιτᾶτο ceteri
 καθόσον codd. 15 ἡμῖν om. BE 16 γὰρ om. CFG Arm δέω φάναι om. BE
 19. 20 ἐξέφαινε H¹, ἐξέφαινε A 20 τὰς ἀρετὰς K ὡς] ὧν BE παθεῖν
 G, ποθεῖν BE, πόθον παθεῖν Arm μὴ post ποθεῖν transp. BE ἐξ εὐνοίας BE Arm
 στοργία
 21 γνώμη Mang.: γνώμης codd. φιλοσοφία C, φιλοσοφία BEK 22 δια-
 κειμένων CA οὔποτ' BEK: οὔποτε ceteri

σφαγιάσαι τὸν υἱὸν ἐπὶ τινος ὑψηλοτάτου κολωνοῦ πορρωτάτω πόλεως ἀποστάντα τριῶν ὁδῶν ἡμερῶν. ὁ δὲ καίτοι ἀλέκτω πύθω τοῦ παιδὸς 170 ἔκκρεμάμενος οὔτε τὴν χροῶν μετέβαλεν οὔτε τὴν ψυχὴν ἐγνάμφθη, γνῶμη δ' ἀνευδότης καὶ ἀρρεπεὶ διέμεινεν ἀκλινής, οἷος καὶ πρόσθεν ἦν· 5 ἔρωτι δὲ θείῳ δεδασμασμένος ἀνά κράτος ἐνίκα πάντα ἕσα συγγενείας ὀνόματα καὶ φίλτρα καὶ μηδενὶ τῶν ἔνδον ἐξειπῶν τὸ λόγιον, ἐκ πολυανθρώπου θεραπείας οἰκετῶν δύο μόνους τοὺς πρεσβυτάτους καὶ μάλιστα φιλοδеспότους παραλαβῶν, ὡς ἕνεκά τινος ἱερουργίας τῶν ἐν ἔθει τέταρτος ἐξῆι σὺν τῇ παιδί. τὸν δὲ προσταχθέντα χῶρον ὡσπερ ἀπὸ 171 10 σκοπιᾶς ἰδὼν ἐκ μακροῦ τοῖς μὲν θεραπεύουσι κελεύει καταμένειν, τῷ δὲ παιδί πῦρ καὶ ξύλα δίδωσι κομίζειν, αὐτὸ δικαιώσας τὸ ἱερεῖον τὰ πρὸς τὴν θυσίαν ἐπηχθῆσθαι, κουφότατον βάρους· οὐδὲν γὰρ εὐσεβείας ἀπονώτερον. βαδίζοντες δ' ἰστοαχῶς οὐ τοῖς σώμασι μᾶλλον ἢ ταῖς 172 p. 26 M. διανοίαις ὁδὸν τὴν ἐπίτομον, ἧς ὁσιότης τὸ τέλος, ἐπὶ τὸν | προστα- 15 χθέντα τόπον ἀφικνοῦνται. κάπειθ' ὁ μὲν πατήρ συνεκόμιζε λίθους, 173 ἵνα δείμαιο βωμόν, ὁ δὲ υἱὸς τὰ μὲν ἄλλα ὀρῶν ἕσα πρὸς ἱερουργίαν εὐτρεπῆ, ζῶον δὲ μηδὲν, ἀπιδὼν εἰς τὸν πατέρα „ἰδοὺ τὸ πῦρ“ ἔφη „καὶ τὰ ξύλα, πάτερ, ποῦ τὸ ἱερεῖον“; ἕτερος μὲν οὖν αἰ δρᾶν ἐμελλεν 174 εἰδὼς καὶ τῇ ψυχῇ συσκιάζων ὑπὸ τοῦ λεχθέντος κἄν συνεχύθη καὶ 20 θακρῶν πληρωθεὶς ἔμφασιν τοῦ γενησομένου παρέσχεν ἐκ τῆς περιπαθήσεως ἡσυχάζων. ὁ δ' οὐδεμίαν ἐνδεξάμενος τροπὴν οὔτε κατὰ 175

1 σφαγιάσαι] ἐναγίαι F κολοφωνίου BE πορρωτάτου A 2 ὁδῶν F
 πύθω ἀλέκτω transp. HP 3 ἐγνάμφθη CFG: ἡγνάμφθη A, ἐκνάμφθη BE, ἐκάμφθη
 MKHP(v) 4 δὲ BEK ἀνευδοιάστω BEK διέμεινεν HP ἀκλινής]
 ἀρρεπῆς K πρόσθεν ἦν] πρότερον K, πρότερος BE 5 δὲ BEKH²: om. ceteri
 post κράτος add. δ' C, δε Arm 6 καὶ alt. om. BE τὸ λόγιον ἐξειπῶν transp. K
 7 μόνους BEK: om. ceteri 9 τέταρτος] tertius Ambros. 10 σκοπιᾶς BEK
 θεραπεύουσι BEKAG κάτω καταμένειν Arm 11 δίδωσιν ἐπιφέρειν BEK
 δικαιώσας] δίκαιον νομίσας BEKMA ἱερὸν FGH¹P 12 τὴν om. H
 ἐπηχθῆσθαι C, ἐπηχθεῖσθαι BE, ἐπειχθῆσθαι A 13 δ' ἰστοαχῶς M: δ' ἴσοι ταχέως
 CFGHP, διό σοι ταχέως A, διὸ ταχέως Arm, εἰς δ' τάχος BE, οὖν ὡς τάχος K 14 ἦ C,
 καὶ ἦ FG τὸ om. CFG Arm 15 κάπειθ' BEK Arm: καὶ ceteri 16 δειμαιο C,
 δειμαίνη FG, ἐπὶ τῷ δειμαί (pro ἵνα δειμαιο) A τὸν βωμόν AFG δ' BEK
 εἰς
 ὀρῶν post ἱερουργίαν transp. II(v) 17 πρὸς K 18 α] ἀν G 19 κἄν] καὶ F
 21 ἡσυχάζων post ὁ δ' transp. BEK ἐνδεξάμενος BE: ἐνδειξάμενος ceteri (v)

6 Ambros. De Abrah. I 8,68 senex Abraham et dives pecoris atque abundans servitorum non quaesivit comitatus sui agmina: ipse quoque ligna concidit et obsequia maiora viribus suis non intermisit . . . et cum duobus ipse tertius proficiscitur hostiam suam ducens et die tertio ad locum sacrificii venit.

τὸ σῶμα οὔτε κατὰ τὴν διάνοιαν σταθερῶ μὲν τῷ βλέμματι σταθερῶ
 δὲ τῷ λογισμῷ φησι πρὸς τὴν πεῦσιν ἀποκρινόμενος· ἡ δὲ τέκνον, ὁ θεὸς
 ὄψεται ἱερεῖον ἑαυτῶ καὶ ἐν ἐρημίᾳ πολλῇ, δι' ἣν ἴσως ἀπογινώσκει
 εὐρεθῆσθεσθαι· πάντα δ' ἴσθι θεῶ δυνατὰ καὶ ὅσα ἐν ἀμηχάνῳ καὶ ἀπόρφ
 176 κείται παρ' ἀνθρώποις“. καὶ ταῦθ' ἄμα λέγων ἦ τάχιστα τὸν υἱὸν 5
 ἐξαρπάσας ἐπιτίθει τῷ βωμῷ καὶ σπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ εἶφος
 ἐπέφερεν ὡς ἀναιρήσων· φθάνει δ' ὁ σωτὴρ θεὸς ἀπ' ἀέρος φωνῆ
 μεσολαβήσας τὸ ἔργον, ἣ προσέταττεν ἀνέχειν καὶ μὴ ψαῦσαι τοῦ παιδός,
 ὄνομαστί καλέσας δις τὸν πατέρα, ἔν' ἐπιστρέψας καὶ ἀντισπάσας διακω-
 177 λύσει τὴν σφαγὴν ἐργάσασθαι. (33.) καὶ ὁ μὲν διασφύζεται, τὸ δῶρον 10
 ἀντιχαρισσαμένου τοῦ θεοῦ καὶ τὸν φέροντα ἐν οἷς εὐσεβεῖτο ἀντιτιμῆ-
 σαντος· τῷ δ' ἤδη καὶ ἡ πράξις, εἰ καὶ μὴ τὸ τέλος ἐπηκολούθησεν,
 ὀλόκληρος καὶ παντελής οὐ μόνον ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἀλλὰ καὶ ἐν
 178 ταῖς τῶν ἀναγινωσκόντων διανοίαις ἀνάγραπτος ἐστηλίτευται. ἀλλὰ τοῖς
 φιλαπεχθήμοσι καὶ πάντα διαβάλλουσιν, οἱ φόγον πρὸ ἐπαίνου τιμᾶν 15
 ἐθίζονται, τὸ πραχθὲν ἔργον οὐ δοκεῖ μέγα καὶ θαυμαστόν, ὡς ἡμεῖς
 179 ὑπολαμβάνομεν εἶναι. πολλοὺς γὰρ καὶ ἄλλους φασι τῶν πάνυ φιλοικεῖων
 καὶ φιλοτέκνων ἐπιδοῦναι τοὺς ἑαυτῶν παῖδας, τοὺς μὲν ὑπὲρ πατρῴων
 σφαιγασθησομένων, λυτήρια ἢ πολέμων ἢ αὐχμῶν ἢ ἐπομβρίας ἢ
 νοσημάτων λοιμικῶν γενησομένων, τοὺς δ' ὑπὲρ νενομισμένης εὐσεβείας, 20
 180 εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀλήθειαν οὔσης· Ἑλλήνων μὲν γε τοὺς δοκιμωτάτους,
 οὐκ ἰδιώτας μόνον ἀλλὰ καὶ βασιλεῖς, ὀλίγα φροντίσαντας ὧν ἐγέν-
 νησαν διὰ τῆς τούτων ἀναιρέσεως δυνάμεις στρατευμάτων μεγάλας καὶ

1 τὸ om. C σταθερῷ—βλέμματι om. CFG μὲν] μέντοι H²(v) alt. σταθερῷ
 BEKCFG Arm: σταθερωτέρω MAHP(v) 2 δὲ τῷ BKH², τῷ (om. δὲ) E: μέντοι
 ceteri φησι om. H(v) post τέκνον add. ἔφη H²(v) 3 αὐτῷ F
 καὶ εἰ ἐρημία πολλή H² (Turn.) 4 εὐρεθῆσεται C (fort. recte) ἴσθι BEK
 Arm: εἰσὶ ceteri 5 παρ' BEK: παρὰ ceteri ἢ ABEP, ἢ M, ἢ om. CFG
 6 ἐξαρτήσας con. Mang. 7 ἀπ' BEMA Arm: ἐπ' K, ἐν ceteri (Turn. Mang.)
 8 ἡ FHP: ἡ CBEMK, ἡ AG ἀνέχειν] ἄρχειν K μὴ BEK: μηδὲ ceteri
 9 ἔν' BEK: ἔνα ceteri ἐπιστρέψασα καὶ ἀντισπάσασα BE 10 ἐργάσασθαι om.
 Arm 11 εὐσεβεῖ τὸ A 12 τῷ] τὸ A ἤδη καὶ BEK: om. ceteri
 ἢ πράξις] εἰ πράξις A πράξις] χάρις mg. C εἰ μὴ καὶ transp. K
 14 τῶν om. F post ἀναγινωσκόντων add. ἀναγκαιοτάτων G ἀνάγραπτος]
 ἀνεξάλειπτος Arm 15 οἱ φόγοι CH² (Turn.), οἱ φόγοι FG, φόγον om. H¹P
 16 πραχθὲν BEKH²: προσταχθὲν ceteri δοκεῖ BEK: δόξει ceteri 16. 17 ὡς—
 εἶναι om. Arm 17 φήσουσι Arm (con. Mang.) 18 ἑαυτῶν BEK: αὐτῶν
 ceteri 19 λυτήρια] λύτρα con. Mang. 20 δὲ BEK 22 βασιλεῖς
 om. F φροντίσαντες H¹P

πολυανθρώπους ἐν μὲν τῇ συμμαχίᾳ τεταγμένους διασῶσαι, ἐν δὲ τῇ
 μερίδι τῶν ἐχθρῶν αὐτοβοεῖ διαφθεῖραι· βαρβαρικά δὲ ἔθνη μέχρι 181
 πολλοῦ παιδοκτονίαν ὡς ὄσιον ἔργον καὶ θεοφιλὲς προσέσθαι, ὧν μεμνη-
 σθαι τοῦ ἄγου καὶ τὸν ἱερώτατον Μωυσῆν· αἰτιώμενος γὰρ αὐτοὺς
 5 τοῦ μιάσματος φάσκει, ὅτι „τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας κατα-
 p. 27 M. καίουσι τοῖς θεοῖς αὐτῶν“ (Deut. 12, 31)· Ἰνδῶν δὲ | τοὺς γυμνο- 182
 σοφιστὰς ἄχρι νῦν, ἐπειδὴν ἄρχηται καταλαμβάνειν ἢ μακρὰ καὶ ἀνιάτος
 νόσος, τὸ γῆρας, πρὶν βεβαίως κρατηθῆναι, πυρὰν νήσαντας ἑαυτοὺς
 ἐμπιπράναι, δυναμένους ἔτι πρὸς πολυετίαν ἴσως ἀντισχεῖν· ἤδη δὲ καὶ
 10 γύναϊα προαποθανόντων ἀνδρῶν ὀρμηῆσαι γεγηθότα πρὸς τὴν αὐτὴν
 πυρὰν καὶ ζῶντα τοῖς ἐκείνων σώμασιν ὑπομείναι συγκαταφλεχθῆναι·
 ταῦτα μὲν εἰκότως· ἂν τις τῆς εὐτολμίας θαυμάσειεν ἐκ πολλοῦ τοῦ 183
 περιόντος καταφρονητικῶς ἔχοντα θανάτου καὶ ὡς ἐπ’ ἀθανασίαν
 αὐτὸν ἰέμενα καὶ ἀπνευστὶ θέοντα· (34.) τὸν δὲ τί προσῆκεν ἐπαινεῖν
 15 ὡς ἐγχειρητὴν κεκαινουργημένης πράξεως, ἣν καὶ ἰδιώται καὶ βασιλεῖς
 καὶ ἄλλα ἔθνη δρῶσιν ἐν καιροῖς; ἐγὼ δὲ πρὸς τὴν τούτων βασκανίαν 184
 καὶ πικρίαν ἐκείνα λέξω· τῶν καταθυόντων παιδας οἱ μὲν ἔθει τοῦτο
 δρῶσιν, ὡσπερ ἐνίους ἔφασκον τῶν βαρβάρων, οἱ δὲ δι’ ἀβουλήτους
 καὶ μεγάλας ὑποθέσεις πόλεων τε καὶ χωρῶν ἐτέρως κατορθοῦσθαι μὴ
 20 δυναμένων, ὧν οἱ μὲν ἀνάγκη τοὺς αὐτῶν ἐπιδιδόσιν ὑπὸ δυνατωτέρων
 βιασθέντες, οἱ δὲ δόξης καὶ τιμῆς ἐφιέμενοι καὶ εὐκλείας μὲν τῆς

1 τεταγμένους BE: τεταγμένους KHP, τεταγμένη ceteri 2 αὐτοβοεῖ E δ' BEK
 3 παιδοκτονεῖν F ὄσιον BEK προσέσθαι v (Arg): προσέσθαι codd.
 ὧν] ὡς Arg 4 τοῦ ἄγου BEKHP: τοῦ μύσου C, τοὺς αὐτοὺς AFG, om. M
 μωσῆν BEK, μωσέα ceteri 5 μιάσματος] μύσου con. Mang. φάσκειν K
 υἱοὺς αὐτῶν BEK: αὐτῶν om. ceteri τὰς om. BEK 6 Ἰνδῶν] ἰδῶν CA
 7 νῦν BEK: τοῦ νῦν ceteri ἢ] ἢ A μακρὰ] μακρὰ con. Mang.
 8 πυρὰν νήσαντας scripsi (sic Arg): πυρὰν ἀνήσαντας K, πυρὰ νήσαντας corr. ex πῦρ
 ἀνήσαντας B, πῦρ ἀνήσαντας E, πῦρ ἀψαντας C, πῦρ ἀψαντας ceteri (v) ἑαυτοὺς
 BEK: αὐτοὺς H², αὐτοὺς ceteri 9 ἐμπιπράναι CM πρὸς πολυετίαν ἴσως
 BEK Arg: πρὸς πολὺ ἴσον H¹P, πρὸς πολὺ ἴσως ceteri (Turn. Mang.) 10 προάπο-
 θανάτων (sic) E 11 συγκαταφλεχθῆναι C: συναφλεχθῆναι ceteri 12 τῆς
 εὐτολμίας θαυμάσειεν BEK: θαυμάσειε τῆς εὐτολμίας ceteri 14 αὐτόν] αὐτὴν FH
 (Turn. Mang.), om. Arg ἰέμενα H²: ἰέμενα KM, ἰέμενον F, ἰέμενον C, ἰέμενον
 ceteri δὲ τί H²: δὲ τι M, δ' ἔτι ceteri 15 ἐγχειρητὴν] ἐγχειρεῖ τῆς MF,
 ἐγχειρητῆς A, ἐγχειρεῖν τῆς BE Arg 17 πικρίαν] φιλοπονηρίαν con. Mang.
 18 ἔφασκον BEK Arg: om. F, φασὶ ceteri τῶν βαρβάρων BEK: τῶν om. ceteri
 διαβουλήτους MA 19 πόλεων BEKH²: πολέμων ceteri χωρῶν A
 20 ὧν om. CFG αὐτῶν B: αὐτῶν ceteri ὑποδιδόσιν A 21 post
 βιασθέντες add. Turn. Mang. οἱ δὲ φόβῳ τῷ ἀπ' ἀνθρώπων (e C: cf. ad 42,15)
 21—42,15 οἱ δὲ—καὶ μὴν om. CFG 21 τιμῆς] ἀτιμίας H¹P

- 185 ἐν τῇ παρόντι, εὐφημίας δὲ τῆς εἰς ὕστερον. οἱ μὲν οὖν ἔθει σφαγιά-
ζοντες οὐδὲν ὡς ἔοικε μέγα δρωσιν: ἐγχερονίζον γὰρ ἔθος ἐξισοῦται
φύσει πολλάκις, ὡς καὶ τὰ δυσσημότητα καὶ δυσκαρτέρητα ῥαδίως
186 ἐπελαφρίζειν, τὰς ὑπερβολὰς τῶν φοβερῶν ἐξευμαρίζον. τῶν δ' ἕνεκα
δέους ἐπιδιδόντων ἔπαινος οὐδεὶς· ὁ γὰρ ἔπαινος ἐν ἐκουσίῳ κατορθώ- 5
μασι γράφεται, τὰ δ' ἀβρόλητα ἐτέροις ἀνάκειται πράγμασιν, ἣ καιροῖς
187 ἢ τύχαις ἢ ταῖς ἀπ' ἀνθρώπων ἀνάγκαις. εἰ δὲ τις δόξης ὀρεγόμενος
οὐκ ἢ θυγατέρα προίεται, ψέγοιτ' ἄν ἐνδίκως μᾶλλον ἢ ἐπαινοῖτο,
θανάτῃ τῶν φιλάτων ἠνούμενος τιμῆν, ἣν καὶ κεκτημένος ὤφειλεν
188 ὑπὲρ σωτηρίας τῶν τέκνων ἀπορρίπτειν. ἐρευνητέον οὖν, εἰ ὑπό τις 10
τῶν λεχθέντων ἠττηθεὶς ἐκεῖνος ἔμελλε σφαγιάζειν τὸν υἱόν, ἔθους ἢ
τιμῆς ἢ δέους. ἔθος μὲν οὖν τὸ ἐπὶ παιδοκτονίᾳ Βαβυλῶν καὶ Μεσο-
ποταμίας καὶ τῷ Χαλδαίων ἔθνος οὐ παραδέχεται, ἐν οἷς ἐτράφη καὶ
ἐπεβίωσε τὸν πλείονα χρόνον, ὡς τῇ συνεχείᾳ τῶν δρωμένων ἀμβλυτέ-
189 ραῖς ταῖς τῶν δεινῶν φαντασίαις κεκρατῆσθαι δοκεῖν. καὶ μὴν οὐδὲ 15
φόβος τις ἦν ἀπ' ἀνθρώπων — οὐδὲ γὰρ τὸ χρησθὲν αὐτῷ μόνῃ λόγιον
ἦδει τις —, οὐδὲ τις συμφορὰ κοινὴ κατεῖληφεν, ἧς ἔδει τὴν θεραπείαν
190 ἀναίρῃσαι γενέσθαι τοῦ δοκιμωτάτου παιδός. ἀλλὰ θηρώμενος | ἔπαινον p. 28M.
τῶν πολλῶν ἐπὶ τὴν πράξιν ὤρμησε; καὶ τίς ἔπαινος ἐν ἐρημίᾳ, μηδενὸς
τοῦ μέλλοντος ἐπευφημήσειν παρόντος, ἀλλὰ καὶ τῶν δυεῖν οἰκετῶν 20
μακρὰν ἐπίτηδες ἀπολειφθέντων, ἵνα μὴ ἐγκαλλωπίζεσθαι καὶ ἐνεπιδείκνυ-
191 σθαι δοκῇ μάρτυρας ἐπαγόμενος ὧν εὐσεβεῖ; (35.) στόμασιν οὖν
ἀγαλίνους καὶ κακηγόρους θύρας ἐπιθέντες μετριαζέτωσαν τὸν ἐν αὐτοῖς

1 εἰς τὸ παρὸν A εἰς om. AHP (Turn. Mang.) 3 καὶ δυσκαρτέρητα om. Arm
4 ἐξευμαρίζον Mang: ἐξευμαρίζοντων codd. (ἐξευμενίζοντων K), ἐξευμαρίζεσθαι Arm: (καὶ)
τὰς ὑπ. τῶν φοβ. ἐξευμαρίζειν conicio 5 δέος A δ] οὐ K ἀκουσίῳς K
7 ἀπ' ἀνθρώπων] ἀπ'. om. BEKA, ἀπάντων II (Turn. Mang.) 8 μᾶλλον om. A
9 θανάτου ME (fort. recte) καὶ om. KI.(v) 10 σωτηρίας τῶν τέκνων BEKA:
τῆς τέκνων σωτηρίας M, τῆς τῶν τέκνων σωτηρίας HP ἐρευνησον ABE
εἰ om. A 13 ἔθνος] ἔθος II'P 14 ἐπεβίωσε BKA, ἐβεβίωσε E: ἐβίωσε ceteri
ώς] ἐν K δρωμένων] ὀρωμένων coni. Mang.; cf. 28,16 15 κεκρατῆσθαι] κεκρη-
σθαι coni. Mang. (sic Arm) 15. 16 οὐδὲ—ἀνθρώπων] οἱ δὲ φόβω τῷ ἀπ' ἀνθρώπων.
οὔτε δὲ οὔτε φόβω τῷ ἀπ' ἀνθρώπων C 16 ἦν om. FG οὐδὲ γὰρ] οὔτε
CFG αὐτῶν G μόνως λόγιον HP, ὁμολόγιον FG 17 ἦδη F'
κοινὴ κατεῖληφεν BEK: κατεῖχε κοινὴ ceteri ἦν FG 18 τοῦ BEK Arm:
om. ceteri ἔπαινον BEK: τὸν παρά add. ceteri 19 ἐπὶ τὴν πράξιν ὤρμησε
BEK Arm: ὤρμησεν ἐπὶ τὴν πράξιν transp. ceteri ἐν ἐρημίᾳ BEK Arm: ἐπ' ἐρημία
ceteri 20 ἐπευφημήσειν F'II δυοῖν CBKHP 21 ἀπολειφθέντων BEK
Arm: ὑπολειφθέντων ceteri καὶ ἐνεπιδείκνυσθαι om. BEK ἐπιδείκνυσθαι F
22 εὐσεβεῖ BEK: εὐσεβεῖ ceteri 23 ἀγαλίνους] καὶ χαλινόις G; καὶ ἀγαλίνους
Mang. ἐν BEK: ἐπ' ceteri αὐτοῖς codd.

μισόκαλον φθόνον καὶ ἀρετὰς ἀνδρῶν εὖ βεβιωκότων μὴ σινέσθωσαν, ἀς ἀρμόττον ἦν εὐφημίᾳ συνεπικροσμεῖν. ὅτι δὲ τῶ ὄντι ἐπαινετὴ καὶ ἀξίεραστος ἢ πράξις, ἐκ πολλῶν εὐμαρὲς ἴδεν. πρῶτον μὲν τοίνυν τὸ 192 πεῖθεσθαι θεῶ παρὰ πᾶσι τοῖς εὖ φρονοῦσι σεμνὸν καὶ περιμάχῃον 5 εἶναι νομιζόμενον ἐν τοῖς μάλιστα ἐπετήδευεν, ὡς μηδενὸς πώποτε τῶν προστεταγμένων ἀλογῆσαι, ἄνευ δυσκολίας καὶ ἀγέλειας, κἄν πόνων τε καὶ ἀλληδόνων μεστὸν ἦ· παρὸ καὶ τὸ χρησθὲν ἐπὶ τῶ υἱῷ γενναιοτάτα καὶ στερρότατα ἤνεγκεν. ἔπειτα' οὐκ ὄντος ἔθους ἐν τῇ χώρᾳ, καθάπερ 193 ἴσως παρ' ἐνίοις ἐστίν, ἀνθρωποθητεῖν. ὁ τῇ συνεχείᾳ τὰς τῶν δεινῶν 10 φαντασίας εἶωθεν ἐκλύειν, αὐτὸς ἔμελλε πρῶτος ἄρχεσθαι καινοτάτου καὶ παρηλλαγμένου πράγματος, ὃ μοι δοκεῖ μηδεὶς ἀν ὑπομεῖναι, καὶ εἰ σιδήρου τὴν ψυχὴν ἢ ἀδάμαντος κατεσκευάστο· „φύσει“ γὰρ ὡς εἶπέ τις „ἔργον μάχεσθαι.“ γνήσιόν τε υἷον πεπονημένος μόνον τοῦτον 194 εὐθύς εἶχε καὶ τὸ πάθος ἐπ' αὐτῷ τῆς εὐνοίας γνήσιον, ὑπερβάλλον 15 τοὺς σώφρονας ἔρωτας καὶ τὰς φιλίας, ὅσαι δι' ὀνόματος γεγόνασι. προσῆν δέ τι καὶ βιαστικώτατον φίλτρον, τὸ μὴ καθ' ἡλικίαν ἀλλ' ἐν 195 γήρᾳ γεγεννημένοι τὸν παῖδα· τοῖς γὰρ ὀψιγόνοις ἐπιμεμῆνάσι πως οἱ τοκεῖς, ἢ τῷ μακρὸν ἐπιποθῆσαι χρόνον τὴν γένεσιν αὐτῶν ἢ τῷ μηκέθ' ἐτέρους ἐλπίζειν ἔσεσθαι, τῆς φύσεως ἐνταῦθα ἴσταμένης ὡς ἐπὶ τελευταίον 20 καὶ ὕστατον ὄρον. ἐκ πολυπαιδείας μὲν οὖν ἕνα προσέθαι θεῶ καθάπερ 196 ἀπαρχὴν τινα τέκνων παράδοξον οὐδέν, ἔχοντα τὰς ἐπὶ τοῖς ζῶσιν ἡδονὰς

1 ἀνδρῶν ἀρετὰς transp. BK σινέσθωσαν om. in lac. C, συνέσθωσαν K, γινέσθωσαν G 2 εὐφημία BEK Arm: εὐφημίαις CFGMA, εὐφημεῖν HP 5 νομιζόμενον BEK Arm: νομιζομεν ὄν G, νομιζομεν ὁ ceteri ἐπετήδευεν A ὡς om. Arm πώποτε τῶν BEK Arm: τῶν πώποτε ceteri 6 ἀλογῆσαι BEK Arm: ἀμελήσασαι ceteri ἄνευ δυσκολίας καὶ ἀγέλειας BE Arm: κἄν δυσκλειας καὶ ἀγέλειας K, κἄν ἀγέλειας καὶ δυσκλειας ceteri (v) κἄν] καὶ FHP τε om. HP 7 ἢ scripsi: εἴη codd. παρὸ K, παρ' ὁ BE: ὅθεν ceteri, om. Arm τῷ χρησθέντι H 8 στερρότατ' ἀνήνεγκεν FG ἔπειτα HP, ἐπεὶ τοι C, ἐπὶ τοῦ FG 9 παρὰ ἐνίοις KHP, σπανίοις BE ἀνθρωποθητεῖν P τὴν συνέχειαν CFG τὰς] τῆς C 11 πράγματος BEK Arm: παραδείγματος ceteri 12 ἐπεσκευάστο CFG φύσιν CFG 12. 13 γὰρ—μάχεσθαι om. in lac. C 12 γὰρ] ἀρ' FG ὡς om. BE 13 ἔργον om. F πεπονημένος] κεκτημένος Arm 14 εὐθύς] ἴσως conl. Mang. 15 σώφρονας B, σώφρονας E δσαι] αἱ BE 16 δ' ἔτι A τὸ] τῷ BE 17 γεγεννημένοι MF, γεγεννημένοι A παῖδα] υἷον K ἐπιμεμῆνασι corr. ex ἐπιμεῖνασι C, ἐπιμεῖνασι AG 18 τοκεῖς BEK: τοκῆς ceteri (v) 18. 19 μὴ καθ' ἐτέρους CAG, μὴ καὶ (in ras.) ἐτέρους F 19 ἐλπίσειν CM, ἐλπίσειν AF ἔσεσθαι] εἰσαῖθις conl. Mang. ἐνταῦθα ἴσταμένης BEK: ἐν τούτῳ πεπαυμένης ceteri 19. 20 ἐπὶ τελευταίου καὶ ὕστατου ὄρου conicio 20 ἕνα προσέθαι] ἐναποθέσθαι CFG 21 τοῖς ζῶσιν om. M

- οὐ μικρὰ παραμύθια καὶ μειλίγματα τῆς ἐπὶ τῷ σφαγιασθέντι λύπης·
 ὃν δὲ μόνον τις ἔσχεν ἀγαπητὸν διδοῦς λόγου παντὸς μεῖζον ἔργον
 διαπραττεται, μηδὲν οἰκειότητι χαριζόμενος, ἀλλ' ὄλη τῇ ῥοπῇ πρὸς τὸ
 197 θεοφιλῆς ταλαντεύων. ἐκεῖνο μὲν δὴ ἐξαίρετον καὶ μόνον σχεδὸν τι
 τούτῳ πεπραγμένον· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, κἂν ὑπὲρ σωτηρίας πατριδῶν 5
 ἢ στρατευμάτων ἐπιδιδῶσι σφαγιασθησομένους τοὺς ἑαυτῶν, ἢ οἴκοι κατα-
 μένουσιν ἢ μακρὰν ἀφίστανται τῶν βωμῶν ἢ, κἂν παρατυγχάνωσι, τὰς
 ὄψεις ἀποστρέφονται θεάσασθαι μὴ ὑπομένοντες, ἄλλων ἀναιρούντων·
 198 ὁ δ' ὡσπερ ἱερεὺς | αὐτὸς κατήρχετο τῆς ἱερουργίας, ἐφ' οὐδὲν τὰ πάντα p. 29 M.
 ἀρίστῳ φιλοστοργώτατος πατὴρ· ἐμέλισε δ' ἂν ἴσως καὶ νόμῳ τῶν 10
 ὀλοκαυτωμάτων (cf. Lev. 1, 6 al.) κατὰ μέλη τὸν υἷον ἱερουργῶν.
 οὕτως οὐ τὸ μὲν τι μέρος ἀπέκλινε πρὸς τὸν παῖδα, τὸ δὲ τι πρὸς
 εὐσέβειαν, ἀλλ' ὄλην τὴν ψυχὴν δι' ὄλων οἰσιότητι προσεκλήρωσεν ὀλίγα
 199 φροντίσας συγγενικοῦ αἵματος. τί δὴ τῶν εἰρηγμένων πρὸς ἑτέρους
 κοινόν; τί δ' οὐκ ἐξαίρετον καὶ παντὸς λόγου κρείττον; ὡς τὸν γε μὴ 15
 φύσει βῆσκανον καὶ φιλοπύνηρον καταπλαγῆναι καὶ θαυμάσαι τῆς περιττῆς
 ἄγαν εὐσεβείας, οὐκ ἅπαντα ὅσα εἶπον ἀθρόα εἰς νοῦν βαλλόμενον, ἀλλὰ
 κἂν ἔν τι τῶν πάντων· ἱκανὴ γὰρ καὶ ἡ ἑνὸς φαντασία τύπῳ τινὶ βραχεῖ
 — βραχὺ δ' οὐδὲν ἔργον σοφοῦ — μέγεθος ψυχῆς καὶ ὕψος ἐμφάνει.
 200 (36.) Ἄλλα γὰρ οὐκ ἐπὶ τῆς ῥητῆς καὶ φανεραῖς ἀποδόσεως 20
 ἴσταται τὰ λεχθέντα, φύσιν δὲ τοῖς πολλοῖς ἀδηλοτέραν ἔοικε παρεμ-
 φαίνειν, ἦν οἱ τὰ νοητὰ πρὸ τῶν αἰσθητῶν ἀποδεχόμενοι καὶ ὄραν
 201 δυνάμενοι γνωρίζουσιν. ἔστι δὲ τοιαῦτα· ὁ μελλήσας σφαγιαῖσθαι

1 οὐ om. C, eras. F, τοῦ G μειλίγματα om. M, μὴ λείμμα CF¹G 2 εἶχεν
 CFG λόγου παντὸς K: ὁ παντὸς (om. λόγου) BE, παντὸς λόγου ceteri
 3 οἰκειότατον KH ὄλη τῇ ῥοπῇ MAGHP (ὄλη ῥοπῇ v): ὄλην τὴν ῥοπὴν CFBEK
 4 ταλαντεύων CFMA ἐκείνω MHP(v) μὲν δὴ] δὴ om. BE, μέντοι K
 μόνον A τι om. Mang. 5 τοῦτο MAHP(v) πεπραγμένω K
 6 ἢ BEK: καὶ ceteri ἢ στρατευμάτων om. HP ἐπιδιδῶσι BE
 ἑαυτῶν BEK: αὐτῶν ceteri 7 παρατυγχάνωσι BEK: παρατύχωσι ceteri
 8 ἀποστρέφονται H 10 φιλοστοργώτατος A ἐμέλισε BEK: ἐμέλησε MA,
 ἐμέλλησε ceteri (v) νόμων AFG 11 κατὰ μέλη BEK: διανεμῶν κατὰ μέλη
 ceteri (v) ἱερουργῶν BEK: ἱερουργεῖν ceteri (v) 12 μὲν τι] μέντοι AH
 δ' ἔτι A 13 ὄλην τὴν ψυχὴν BEK Arm: ὄλη τῇ ψυχῇ ceteri ὀσιώτατα H
 προσεκλήρωσεν K post ὀλίγα add. γὰρ FG, eras. C 15 μὴ] μὴν BE
 (v in ras. E) 17 βαλλόμενον CK 18 κἂν] καὶ HP ἔν τι] ἔτι G, ἔν τιτι H¹P
 19 ψυχῇ A, ψυχῇ CF ἐμφαίνειν C, ἐμφαίνει FG 20 ἀποδόσεως Mang.
 (cf. 27,15): ὑποθέσεως codd. Arm 21. 22 παραφαίνειν BEK 23 γνωρίζουσιν
 con. Mang. μελήσας AF, μέλλων K

καλεῖται Χαλδαῖστί μὲν Ἰσαάκ, Ἑλληνιστί δὲ μεταληφθέντος τοῦ ὀνό-
 ματος „γέλως“· γέλως δ' οὐχ ὁ κατὰ παιδιὰν ἐγγινόμενος σώματι
 παραλαμβάνεται τὰ νῦν, ἀλλ' ἡ κατὰ διάνοιαν εὐπάθεια καὶ χαρὰ. ταύτην 202
 ὁ σοφὸς ἱερουργεῖν λέγεται δεόντως· θεῶν διὰ συμβόλου παριστάς, ὅτι
 5 τὸ χαίρειν μόνῳ θεῶν οἰκειότατόν ἐστιν· ἐπίλυπον μὲν γὰρ τὸ ἀνθρώπινον
 γένος καὶ περιδεδός, ἢ παρόντων κακῶν ἢ προσδοκωμένων, ὡς ἢ ἐπὶ
 τοῖς ἐν χερσίν ἀβουλήτοις ἀνιᾶσθαι ἢ ἐπὶ τοῖς μέλλουσι ταραχῇ καὶ
 φόβῳ κραδαίνεσθαι· ἄλυπος δὲ καὶ ἄφοβος καὶ παντὸς πάθους
 ἀμέτοχος ἢ τοῦ θεοῦ φύσις εὐδαιμονίας καὶ μακαριότητος παντελοῦς
 10 μόνῃ μετέχουσα. τῷ δὴ τὴν ἀληθῆ ταύτην ὁμολογίαν ὁμολογηκῶτι 203
 τρόπῳ χρηστός ὢν καὶ φιλόανθρωπος ὁ θεός, φθόνον ἐληλακῶς ἀφ'
 ἑαυτοῦ, προσηκόντως ἀντιχαρίζεται τὸ δῶρον, καθ' ὅσον ἔχει δυναμείως
 ὁ ληψόμενος, καὶ μόνον οὐ ταῦτα θεσπίζει λέγων· „τὸ μὲν τῆς χαρᾶς 204
 γένος καὶ τὸ χαίρειν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐτέρου πλὴν ἐμοῦ τοῦ πατρὸς τῶν
 15 ὄλων κτῆμα, σαφῶς οἶδα, κεκτημένος δ' ὅμως οὐ φθονῶ τοῖς ἀξίοις
 χρῆσθαι· ἀξίος δὲ τίς ἂν εἴη, πλὴν εἴ τις ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς βουλή-
 μασιν ἔπιτο; τούτῳ γὰρ ἥκιστα μὲν ἀνιᾶσθαι ἥκιστα δὲ φοβεῖσθαι
 συμβήσεται προενομένῳ ταύτην τὴν ὁδόν, ἢ πάθεισι μὲν καὶ κακίαις
 ἐστὶν ἄβρατος, εὐπαθείαις δὲ καὶ ἀρεταῖς ἐμπεριπατεῖται.“ μηδεὶς δ' 205
 20 ὑπολαβέτω τὴν ἄκρατον καὶ ἀμιγῆ λύπης χαρὰν ἀπ' οὐρανοῦ καταβαίνειν
 p. 30 M. ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ | κέκραται ἐξ ἀμφοῖν, περιτεύοντος τοῦ κρείττονος·
 ὄνπερ τρόπον καὶ τὸ φῶς ἐν οὐρανῷ μὲν ἄκρατον καὶ ἀμιγῆς σκοτούς
 ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς ὑπὸ σελήνην ἀέρι ζοφερῷ κεκραμένον φαίνεται. ταύτης 206
 ἕνεκα τῆς αἰτίας δοκεῖ μοι καὶ πρότερον γελάσασα ἢ ἀρετῆς ἐπώνυμος

1 μὲν om. CFGMA
 ἐγγινόμενος CFGMA

μεταληφθέντος τοῦ ὀνόματος om. Arm.
 3 καταλαμβάνεται CA

2 δὲ HP
 τανῦν (vel τὰ νῦν) codd.:

π
 νῦν v εὐστάθεια K, εὐστάθεια BE 4 συμβόλου G 5 τὸ pr.] τῷ F
 ἀνθρώπινον BEK: ἀνθρώπων CGMA, τῶν ἀνθρώπων FHP 6 ἢ pr. om. CFG
 7 ἐν χερσίν om. CFG post ἀβουλήτοις add. χωρεῖν C 8. 9 παντὸς πάθους
 ἀμέτοχος BEK Arm: ἀμέτοχος παντὸς πάθους transp. ceteri 10 μόνῃ om. Arm
 post ὁμολογίαν add. ἔχειν ABE 11. 12 ἀπ' αὐτοῦ BEK 12 καθόσον codd. 13 μόνον
 οὐ BE, μονοῦ K: μόνον οὐχι ceteri 16 χρῆσθαι om. Arm 17 τοῦτον F
 ἀνιᾶσθαι CF' 18 ἢ] καὶ F κακίαις] μαλακίαις FG, μαλακεῖαι C
 21 τὴν om. BE ἀλλὰ κέκραται scripsi: ἀλλ' ἐγκέκραται KHP, ἀλλὰ κράματος CFGA,
 ἀλλὰ κρέματα BE, ἀλλ' ἐκρέματα M; κρᾶμά τι coni. Mang. κρείττονος] χείρονος
 voluit Mang. 23 ζοφερῷ om. BE κεκραμένον HP φαίνει CF
 24 καὶ πρότερον γελάσασα BEK: γελάσασα καὶ πρότερον transp. ceteri ἢ (τῆς add. K)
 ἀρετῆς ἐπώνυμος codd.: ἀρετῆς ἢ ἐπώνυμος Mang. ἀρετῆς] ἀρχῆς vel ἀρχούσης
 ἀρετῆς coni. Mang.

- Σάρρα πρὸς τὸν πυνθανόμενον ἀρνῆσασθαι τὸν γέλωτα (Gen. 18, 15), καταδείσασα μὴ ποτε ἄρα τὸ χαίρειν οὐδενὸς ὃν γεννητοῦ, μόνου δὲ τοῦ θεοῦ, σφετερίζεται· διόπερ Παρσύνων αὐτὴν ὁ ἱερός λόγος φησί·
- 207 μηδὲν εὐλαβηθῆς, ὄντως ἐγέλασας καὶ μέτεστί σοι χαρᾶς. οὐ γὰρ εἶασεν ὁ πατήρ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος λύπαις καὶ ὀδύναις καὶ ἄχθεις 5 ἀνιάτοις ἐμφέρεσθαι, παρέμιξε δὲ καὶ τῆς ἀμείνωνος φύσεως, εὐδιάσαι καὶ γαλγηιάσαι ποτὲ τὴν ψυχὴν δικαιώσας· τὴν δὲ τῶν σοφῶν καὶ τὸν πλείω χρόνον τοῦ βίου γήθειν καὶ εὐφραίνεσθαι τοῖς τοῦ κόσμου θεωρήμασιν ἐβουλήθη.
- 208 (37.) Τοσαῦτα μὲν περὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς εὐσεβείας, εἰ καὶ πολλῶν 10 ἄλλων ἐστὶν ἀφθονία, λελέχθω. διερευνητέον δὲ καὶ τὴν πρὸς ἀνθρώπους αὐτοῦ δεξιότητα· τῆς γὰρ αὐτῆς φύσεώς ἐστιν εὐσεβῆ τε εἶναι καὶ φιλόανθρωπον, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν ἐκάτερον, ὁσιότης μὲν πρὸς θεόν, δικαιοσύνη δὲ πρὸς ἀνθρώπους, θεωρεῖται. πάντα μὲν οὖν τὰ πεπραγμένα μακρὸν ἂν εἴη διεξιέναι, δυεῖν δὲ ἡ τριῶν οὐκ ἄτοπον ἐπιμνησθῆναι. 15
- 209 πολυάργυρος καὶ πολύχρυσος ἐν τοῖς μάλιστα ὦν καὶ θερμαμάτων πολυζήτους ἔχων ἀγέλας καὶ τῶν ἐγχωρίων καὶ αὐτοχθόνων τοῖς ἱκανὰ κεκτημένοις ἐν τῷ περιουσιάζειν ἀμιλλώμενος καὶ πλουσιώτερος γεγωνῶς ἢ κατὰ μέτοιχον ὑπ' οὐδενὸς ἐμέμφθη τῶν ὑποδεξαμένων, ἀλλ' ὑπὸ
- 210 πάντων τῶν εἰς πείραν ἐλθόντων ἐπαινούμενος διετέλεσεν. εἰ δὲ καὶ 20 τις, οἷα φιλεῖ πολλάκις, ἐκ θεραπόντων καὶ τῶν συνδιατριβόντων ἀμιλλα καὶ διαφορὰ πρὸς ἐτέρους ἐγένετο, ταύτην ἐπειρᾶτο διαλύειν ἡσυχῇ βαρυτέρῳ ἤθει τὰ φιλόνηκα καὶ ταραχώδη καὶ στασιαστικὰ πάντα
- 211 προβιβλημένοις καὶ τῆς ψυχῆς ἀπεληλακῶς. καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, εἰ πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους τοιοῦτος ἦν, οἱ βαρυτέρα καὶ δυνατωτέρα χειρὶ 25 συμφωνήσαντες ἡμύναντο ἂν ἄρχοντα χειρῶν ἀδίκων, ὁπότε καὶ πρὸς

2 καταδύσασα F¹ ὃν A γεννητοῦ KHP 3 σφετερίζεται H²: σφετερίζεται ceteri . αὐτοῖς C φασὶ A 4 μηδὲν] μὴ Arm εὐλαβηθῆεις A
 5 τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος BEK: τὸ ἀνθρώπων γένος ceteri ὀδύναις G
 5. 6 ἄχθεις ἀκράτοις conī Mang. 6 ἐμφέρεσθαι conī. Mang. 7 καὶ γαλγηιάσαι ποτὲ BEK: ποτὲ καὶ γαλγηιάσαι transp. ceteri τὴν alt.] εἰς CFG
 8 πλείονα HP γηθεῖν conicio 10 εἰ om. G 11 ἄλλων om. P
 ἀφθονα G, ἀφθονία om. in lac. C λεγέσθω F 12 βεβαιότητα F αὐτῆς] αὐτοῦ K 13 τῶν αὐτῶν (ω ex ὁ corr.) A; τὸ αὐτὸ conī. Mang. (sic Arm) ἐκάτερα P 15 μακρὰν H¹ δυοῖν KHP δ' CFGMA 16 πολύχρυσος καὶ πολυάργυρος transp. HP 17 ἔχων ἀγέλας BEK Arm: ἀγέλας ἔχων ceteri 19 ὑπ' οὐδενὸς CKH²: ὑπ' om. ceteri 20 τῶν om. BEFG 23 βαρυτέρῳ] πραοτέρῳ conī. Mang. (πραότητι τὰ βαρύτερα Arm) πάντ' C 24 ἀποβιβλημένοις C, ἀποπροβιβλημένοις H¹P (προ eras. H²), προαποβιβλημένοις BEK εἰ] ἡ A 25 οἱ] ἡ A 26 ἀνάρχοντα MA

τοὺς γένει μὲν οἰκαίους, γνῶμη δ' ἠλλοτριωμένους, ἐρήμους καὶ μόνους
 καὶ πολλῶν καταδεέστερα κεκτημένους ἐμετρίαζεν, ἐλαττούμενος ἐκὼν ἐν
 οἷς πλεονεκτεῖν ἐδύνατο. ἦν γὰρ ἀδελφιδουὺς αὐτῶ, τῆς πατρίδος ὅτε μετα- 212
 νίστατο, συνεξέληλυθώς, ἀβέβαιος, ὑπαμφίβηλος, ἀντιρρέπων ὡς κακείσε.
 p. 31 M. τοτὲ μὲν προσσαίων | φιλικαῖς ἀσπάσμασι, τοτὲ δὲ ἀφηνιάζων καὶ ἀπαυ-
 6 χενίζων διὰ τὴν τῶν τρόπων ἀνωμαλίαν. ὄθεν καὶ τὸ οἰκετικὸν αὐτῷ δύσει 213
 καὶ ταραχῶδες ἦν σφρονιστὴν οὐκ ἔχον καὶ μάλιστα τὸ ποιμενικὸν
 μακρὰν τοῦ δεσπότου διεζευγμένον· ἀπελευθεριάζοντες γοῦν ὑπ' αὐθαδείας
 αἰεὶ διεφύροντο τοῖς προεστηκόσι τῶν θρεμμάτων τοῦ σοφοῦ τὰ πολλὰ
 10 εἴκουσι διὰ τὴν τοῦ δεσπότου πραυπάθειαν· ὅφ' οὐ πρὸς ἀπόνοιαν ἐπιδόντες
 καὶ θράσος ἀναίσχυντον ὤργων, μνηστῆρες ἤδη καὶ τὸ ἀκατάλλακτον ἐν αὐ-
 τοῖς ζωπυροῦντες, ἕως ἀπηνάγκασαν τοὺς ἀδικουμένους εἰς ἄμυναν ὀρμησαί.
 μάχης δὲ ἐμβριθεστάτης γενομένης, ἀκούσας ὁ ἀστειὺς τὴν ἀντεφόρμησιν, 214
 εἰδὼς ἐπικυδεστέραν οὖσαν τὴν αὐτοῦ μερίδα πλήθει τε καὶ δυνάμει, τὴν
 15 διαφορὰν οὐκ εἶπεν ἄχρι νίκης ἐλθεῖν, ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀνιάσαι τὸν ἀδελ-
 φιδουὺν ἐφ' ἧττη τῶν ἰδίων, ἀλλ' ἐν μεθορίῳ στάς συμβατηρῶν λόγους τοὺς
 διαφερομένους κατήλλαξεν, οὐ πρὸς τὸ παρὸν μόνον ἀλλὰ καὶ τὸν μέλλοντα
 χρόνον. εἰδὼς γὰρ ὅτι συνοικούντες μὲν καὶ ἐν ταυτῷ διαιτώμενοι 215
 γνωσιμαχοῦντες φιλονεικήσουσι στάσεις αἰεὶ καὶ πολέμους κατ' ἀλλήλων
 20 ἐγείροντες, ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο, συμφέρον ὑπέλαβεν εἶναι παραιτήσασθαι
 τὸ ὁμοδαίτην καὶ τὴν οἴκησιν διαζευξάμενος· καὶ μεταπεμψάμενος τὸν ἀδελ-
 φιδουὺν αἴρσειν αὐτῷ δίδωσι τῆς ἀμείνονος χώρας, ἄσμενος ὁμολογῶν
 ἦν ἂν ἐπιζέξεται μερίδα λήψεσθαι· κερδανεῖν γὰρ κέρδος μέγιστον, τὴν

1 ἄλλοτριωμένους BE	post ἐρήμους add. δὲ HP(v)	2 πολλῶν KP
ἐμετρίαζειν FG	2, 3 ἐν οἷς] ἐνόις οἷς F, ἐνόις εἰς G	3 ἠδύνατο E
ὅτε BEK Arg: ὁπότε ceteri	4 ἀντιρέπων MG	ὡς BEK: τῆδε ceteri
5 τοτὲ BEK: καὶ τοτὲ ceteri	προσαίων BEK, προσήνων A, πρὸς τινων FG, προσ- πίπτων C	6 ἀνωμαλίαν CFG (Maug.)
8 ante μακρὰν add. καὶ C	ὑπὸ BE	7 φρονιστὴν CFG
BEK (fort. recte)	ἀφ' οὐ conicio	10 εἴκουσι] οἴκουσι A
μνηστῆρες G	11, 12 αὐτοῖς codd.	ἐπιδιδόντες CFG(v)
ἐμβριθεστάτης BEK: ἐμβριθεστῆρας ceteri	12 ἐπηνάγκασαν conicio	13 δ' BEK
et eorum loco post δυνάμει add. ὑπερέχουσας ceteri (v)	14 ἐπικυδεστέραν οὖσαν BEK Arg: om.	αὐτοῦ H: αὐτοῦ ceteri
15 διαφορὰν] φθορὰν G	μὴ om. A	16 ἰδίων] δούλων Arg
ἀλλ' ὡς Arg	συμβατηρῶν λόγους BEK Arg: λόγους συμβατηρῶν ceteri	
17, 18 τὸν χρόνον τὸν μέλλοντα H	18 διαιτῶνται F	20 ἴν' οὖν C
γένηται BK	21 οἴκησιν] συνοικήσιν Arg; οἰκείωσιν coui. Mang.	22 χώρας]
χαρᾶς P	23 τὴν BEK: om. ceteri	

- 216 εἰρήνην. καίτοι τίς ἂν ἕτερος ἀσθενεστέρω παραχωρήσειεν οὐτινησοῦν ἰσχυρότερος ὢν; τίς δὲ νικᾷν δυνάμενος βούλοιτ' ἂν ἡττᾶσθαι, μὴ συγχρώμενος τῷ δύνασθαι; μόνος δὲ οὗτος τὸ ἄριστον οὐκ ἐν ῥώμῃ καὶ πλεονεξίᾳ τιθέμενος ἀλλ' ἐν ἀστασιάζῳ βίῳ καὶ τό γε ἐπ' αὐτὸν ἦγον μέρος ἡσυχάζοντι πάντων ἔδοξεν εἶναι θαυμασιώτατος. 5
- 217 (38.) Ἐπειδὴ τοίνυν ὡς ἐπ' ἀνθρώπου ἡ λέξις ἐγκωμιστικὴ λέλεκται, μνησύνονται δὲ καὶ τρόποι ψυχῆς κατὰ τοὺς ἀπὸ τῶν ῥητῶν ἐπὶ τὰ νοητὰ μετιόντας, ἀρμόττον ἂν εἴη καὶ τούτους ἀνερευνησαί. 10
- 218 μυρίοι μὲν οὖν εἰσὶν ἀπὸ μυρίων ἀφορμῶν κατὰ παντοδαπὰς ἰδέας πραγμάτων συνιστάμενοι, δύο δ' οἱ νοὶ μέλλοντες ἐπικρίνεσθαι τρόποι, ὧν 10 ὁ μὲν πρῶτος, ὁ δὲ νεώτερος, πρῶτος μὲν ὁ τὰ πρῶτα καὶ ἡγεμονικὰ τῇ φύσει τιμῶν, νεώτερος δὲ ὁ τὰ ὑπὸ ἡγήματα καὶ ἐν ἐργασίαις
- 219 ἐξεταζόμενα. πρῶτος μὲν οὖν καὶ ἡγεμονικὰ φρόνησις καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ πᾶν ὃ τι περὶ ἀρετῆν | καὶ αἱ κατ' p. 32M. ἀρετῆν πράξεις· νεώτερος δὲ πλοῦτος καὶ δόξα καὶ ἀρχὴ καὶ εὐγένεια, 15 οὐχ ἡ ἀληθινή, ἀλλ' ἦν οἱ πολλοὶ νομίζουσι, καὶ ὅσα ἄλλα τὴν τρίτην μετὰ τὰ ψυχικὰ καὶ σωματικὰ τάξιν εἴληχεν, ἧτις εὐθύς ἐστι καὶ
- 220 τελευταία. τούτων οὖν τῶν τρόπων ἑκάτερος ἔχει καθάπερ τινὰς ποιμένας καὶ ἀγέλας, ὁ μὲν τῶν ἐκτὸς ὀρεγόμενος ἄργυρον, χρυσόν, ἐσθῆτας, πάντα ὅσα τοῦ πλουτεῖν ὕλαι καὶ παρασκευαῖα, καὶ πάλιν ὄπλα, μηχανήματα, τριήρεις, ἵππικὴν καὶ πεζικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν, τὰς πρὸς ἡγεμονίαν ἀφορμὰς, ἐξ ὧν περιγίνεται τὸ βεβαίως κρατεῖν, ὁ δὲ καλοκἀγαθίας ἐραστῆς τὰ καὶ) ἑκάστην ἀρετῆν δόγματα καὶ τὰ σοφίας αὐτῆς θεωρή-

1 ἂν om. CFG ἀσθενεστέρος F 2 ἰσχυρότερος ὢν BEK: ὢν ἰσχυρότερος ceteri δυνάμενος] βουλόμενος BE μὴ om. F, μὴ—δύνασθαι (3) om. BK 3 δ' BEK
4 τό γε ἐπ' αὐτὸν BEK: τὸ ἐφ' αὐτὸν ceteri 4. 5 τὸ—μέρος om. Arm 5 ἡσυχάζοντος FG θαυμασιώτερος C 7 λέγεται in textu, λέλεκται mg. B κατὰ τοὺς om. Arm
τοῦς] τὴν K 8 καὶ om. Arm ἐρευνησαί BEK 9 μὲν οὖν om. Arm
ὑπὸ BEK 10 δ' οἱ νοὶ BEK Arm: τοίνυν ceteri ἐπικρίνεσθαι μέλλοντες
transp. F 11—13 ὁ μὲν πρῶτος. — ἐξεταζόμενα om. Arm 11 alt. μὲν BEK:
μὲν ἐστὶν H(v), μὲν οὖν ἐστὶν ceteri 12 ἐργασίαις C 13 ἐξεταζόμενα] ταττό-
μενα con. Mang. coll. § 273 μὲν om. A ἡγεμονικὰ BEK: ἡγεμονικώτερα ceteri
ei
14 ἀνδρία BEG, ἀνδρία A αἱ om. CFG; τὰς con. Mang. 15 πράξις CFG νεώ-
τερα CGMP: νεώτερον BEK, νεώτερος AFH δόξα καὶ ἀρχὴ BEK Arm: ἀρχὴ καὶ δόξα
ceteri 16 καὶ οὐχ AG ἄλλα om. BEK 17 καὶ pr.] τὰ F ἧτις—τελευταία (18)
om. Arm εὐθύς] ὑστέρα con. Mang. 19 ποιμένας CFGA ἀγέλας] ἀπάτας FG,
οἰκέτας in ras. C post ὁ μὲν add. γὰρ BEK ἀργύριον MAFG χρυσόν A
19. 20 ἄργυρον, χρυσόν, ἐσθῆτας, πάντα BEK Arm: ἄργυρον καὶ χρυσόν καὶ πάντα (om. ἐσθῆ-
τας) ceteri 20 παρασκευασταί A ὄπλα] οἱ τὰ CFGA 21 καὶ ναυτικὴν om. K
23 τὰ pr. om. BE σοφίας BEK: κατὰ σοφίαν ceteri (Arm) αὐτῆς om. Arm

ματα. προστάται δὲ καὶ ἐπιμεληταὶ τούτων ἑκατέρων εἰσὶ τινες οἱ 221
 θρεμμάτων ποιμένες, τῶν μὲν ἔκτος οἱ φιλοχρήματοι καὶ φιλόδοξοι καὶ
 στρατηγιῶντες καὶ ὅσοι τὴν ἐπὶ τοῖς πλήθεσι δυναστείαν ἀγαπῶσι, τῶν
 δὲ περὶ ψυχὴν ὅσοι φιλόκαλοι καὶ φιλάρετοι, μὴ τὰ νόθα πρὸ τῶν
 5 γνησίων ἀλλὰ τὰ γνήσια πρὸ τῶν νόθων ἀγαθὰ αἰρούμενοι. γίνεται 222
 οὖν φυσικὴ τις αὐτοῖς ἡ διαμάχη μὴδὲν ἐγνωκῶσι τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἀπά-
 δουσι καὶ διαφορομένοις ἀεὶ περὶ πράγματος συνεκτικωτάτου τῶν ἐν βίῳ,
 τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ κρίσις τῶν πρὸς ἀλήθειαν ἀγαθῶν. ἄχρι μὲν οὖν 223
 τινος ἐπολεμεῖτο ἡ ψυχὴ καὶ τὴν στάσιν αὐτὴν ἐχώρει μῆπω κεκαθα-
 10 μένη παντελῶς, ἀλλ' ἔτι τῶν παθῶν καὶ νοσημάτων παρευήμερόντων
 τοὺς ὑγιαίνοντας λόγους· ἀφ' οὗ δὲ ἤρξατο δυνατωτέρα γίνεσθαι καὶ
 ῥώμῃ κραταιοτέρα τὸν ἐπιτειχισμὸν τῶν ἐναντίων δοξῶν καθαιρεῖν,
 περυσζαμένη καὶ φρονήματος ὑποκλησθεῖσα τὸν τὰς ἔκτος ὕλας τεθου-
 μακότα τρόπον ἐν αὐτῇ διατειγίξει καὶ διαζεύγνυσι καὶ ὡς ἀνθρώπων
 15 διαλεγομένη φησίν· ἀμύχανον ὁμοδίαιτον εἶναι σε καὶ ὁμόσπονδον 224
 ἐραστῇ σοφίας καὶ ἀρετῆς, ἴθι δὴ καὶ μετοικισάμενος μακρὰν ἀπο-
 ζεύχθητι, μηδεμίαν ἔχων κοινωνίαν, ἀλλὰ μὴδὲ σχεῖν δυνάμενος· ὅσα
 γὰρ ὑπολαμβάνεις εἶναι δεξιά, ταῦτ' οἴεται ἐκεῖνος εὐώνυμα, καὶ ὅσα
 τοῦναντίον σκαιά, ταῦτα παρ' ἐκείνων νενόμισται δεξιά.
 20 (39.) Οὗ τοίνυν εἰρηνικὸς καὶ φιλοδίκαιος αὐτὸ μόνον ἦν ὁ ἀστείος, 225
 ἀλλὰ καὶ ἀνδρείος καὶ πολεμικός· οὐχ ἕνεκα τοῦ πολεμεῖν — οὐ γὰρ
 δούσερις ἦν καὶ φιλόνεικος —, ἀλλ' ὑπὲρ βεβαίου τῆς πρὸς τὸ μέλλον εἰρήνης,
 p. 33 M. ἦν οἱ ἀντίπαλοι καθήρουν. | σαφειστάτη δὲ πίστις τὰ πραχθέντα. τὴν 226

1 προστάται δὲ καὶ ἐπιμεληταὶ om. BEK (fort. recte) 3 ἀγαπῶντες FH
 5 ἀλλὰ—νόθων om. F 6 γούν BEK αὐτοῖς om. BE ἡ διαμάχη]
 ἴδια μάχη A μὴ διεγνωκῶσι H² (Turn.) τὰ αὐτῶν H² (τὰ αὐτῶν Turn.)
 6. 7 ἀλλ' ἀπάδουσι] ἀλλὰ σπουδάζουσι CFGA 7 διαφθειρομένοις F¹ ἀεὶ]
 αὐτοῖς BE περὶ] διὰ CFG 8 τοῦτο δ' ἐστὶν om. FG τοῦτο—κρίσις]
 8 κρίσις ἐστὶν C ἡ om. F 9 σύστασιν HP 11 post λόγους add.
 ἐταράττετο CFGA δ' BEK 12 ῥώμῃ] γνώμῃ BEK καθαίρειν MAFG
 ας
 13 ὕλης K 14 αὐτῇ codd. διαζεύγνυσι BEK: διαζευγνύει ceteri
 15 φασίν A σε] τε G 16 ἐραστῇ BEH² Arg: ἐραστὴν K, ἐραστὴν F², ἐραστῆς
 F¹G, ἐράς τῆς CMAH¹P δὴ] δὲ F¹G μετοικησάμενος P 18 ὑπο-
 λαμβάνης C ταῦτ'—δεξιά (19) om. F ταῦτα HP οἴετ' C, οἴεται
 om. in lac. A, ἐκεῖνος οἴεται transp. P 19 σκαιά BEK: ἀριστερά ceteri
 ἐκείνων A 20 αὐτῶ H² (Turn.), ἐαυτῶ BE ὁ om. F 21 ante
 πολεμικός add. ἐνταῦθα ἦν BE, οὐπερ ἐχρῆν Arg ἕνεκεν BE 22 ἦν Mang:
 ὦν HP, om. ceteri

πρὸς ἀνατολὰς μοῖραν τῆς οἰκουμένης τέτταρες μεγάλοι βασιλεῖς εἰλήχεσαν, οἷς ὑπήκουεν ἔθνη τὰ ἐφ᾽ αὐτά, τὰ τε ἐκτὸς καὶ ἐντὸς Εὐφράτου. τὰ μὲν οὖν ἄλλα διέμενον ἀσασίαστα πειθαρχοῦντα τοῖς τῶν βασιλέων ἐπιτάγμασι καὶ τοὺς ἐτησίους δασμοὺς ἀπροφασίστως εἰσφέροντα· μόνη δὲ ἡ Σοδομιτῶν χώρα, πρὶν καταφλεχθῆναι, παραλύειν ἤρξατο τὴν 5
 227 εἰρήνην ἀπόστασιν ἐκ πολλοῦ διανοουμένη. πάνυ γὰρ οὕσης εὐδαίμονος πέντε βασιλεῖς ἐπεκράτουν τὰς τε πόλεις καὶ τὴν γῆν δασάμενοι πολλὴν μὲν οὐκ οὖσαν, εὐσταχυν δὲ καὶ εὐδενδρον καὶ καρπῶν περίπλεων· ὁ γὰρ ταῖς ἄλλαις τὸ μέγεθος, τοῦθ' ἡ ἀρετὴ Σοδόμοις παρέσχεν, ὅθεν καὶ
 228 πλείους ἐραστάς ἔσχεν ἡγεμόνας τὸ κάλλος αὐτῆς καταπλαγέντας. οὗτοι 10 τὸν ἄλλον χρόνον τοὺς ἐπιταχθέντας φόρους ἀπεδίδοντο τοῖς ἐκλογεῦσι τῶν χρημάτων, τοὺς δυνατωτέρους ὧν ἦσαν ὑπαρχοὶ τιμῶντες ἅμα καὶ δεδιότας· ἐπεὶ δὲ ἐκορέσθησαν ἀγαθῶν καὶ, ὅπερ φιλεῖ, κόρος ὕβριν ἐγέννησε, πλεόν τῆς δυνάμεως φρονήσαντες ἀπαυχενίζουσι τὸ πρῶτον, εἶθ' οἷα κακοὶ δοῦλοι δεσπότηαι τοῖς ἑαυτῶν ἐπιτιθενται στάσει πιστεύσαντες 15
 229 ἡ ῥώμη. οἱ δὲ τῆς ἑαυτῶν εὐγενείας ὑπομνησθέντες καὶ φραζάμενοι δυνατωτέρῃ χειρὶ μάλα καταφρονητικῶς ἦσαν ὡς αὐτοβοεὶ περιεσόμενοι καὶ συμπλακέντες τοὺς μὲν εὐθὺς εἰς φυγὴν ἀνεσκέδασαν, τοὺς δὲ ἐπιστροφάδην κτείνοντες ἤβηδὸν διαφθεύρουσιν, αἰχμαλώτων δὲ πολλὸν ὄχλον ἀγαγόντες μετὰ τῆς ἄλλης λείας διενέμοντο· προσάγουσι μέντοι καὶ 20 τοῦ σοφοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν εἰς μίαν τῆς πενταπόλεως οὐκ ἐκ πολλοῦ
 230 μετωκικότα. (40.) τοῦτο μηνυθὲν ὑπὸ τινος τῶν ἐκ τῆς τροπῆς διασωθέντων χαλεπῶς αὐτὸν ἠγίασε καὶ οὐκέτ' ἡρέμει διὰ τοῦτο συγκεχυ-

1 ἀνατολὰς CABE: ἀνατολαῖς ceteri τέσσαρες BEK 2 τὰ ἐῶα BEK: τὰ τε ἐῶα ceteri τ' K ἐντὸς καὶ ἐκτὸς transp. FGH 4 ἐκφέροντα F
 5 δ' BEK παραλύειν] παρέλκειν CFG 8 ἐνδενδρον HP καὶ καρπῶν CFBEK Arm: καὶ om. ceteri περίπλεων C²EK: περίπλεω ceteri 9 παρέσχεν BEK: παρείχεν ceteri 10 ἔσχεν BEK: εἶχεν ceteri ἔσχεν ἐραστάς transp. K
 11 τῶν ἄλλων χρόνων ABE 12 ὑπαρχοὶ τιμῶντες] ὑπερτιμῶντες BE
 13 δ' BEK 14 ἐγέννησαν CFG πλεόν BEK: πλείω ceteri 15 τοῖς om. CFG, τοῖς ἑαυτῶν om. Arm 16 οἱ δὲ] οἱ δ' ἐναντίοι BEK αὐτῶν CFGMA 17 ἐπήσαν Arm αὐτοβοεὶ E 18 εἰς σφαγὴν P ἐσκέδασαν F δ' BEK 19 κτείνοντες BEK: κτείναντες ceteri αἰχμαλώτων BEK: αἰχμαλώτων ceteri 20 ἀγαγόντες BEK: ἀναγαγόντες ceteri; ἀπαγαγόντες conl. Mang. διανέμονται F, δι' ἧς ἐνέμοντο BE προσάγουσι BE 21 τὸν ἀδελφιδοῦν τοῦ σοφοῦ transp. BEK τῆς πόλεως F 22 τῶν om. Arm τῆς om. CFG
 ῥοπῆς A 23 διασωθέντος CGMA Arm, διασωθέντων^{των} H οὐκέτι HP οὐκ ἐνηρέμει CG, οὐκ ἡρέμει F διὰ τοῦτο om. Arm 23. 51,1 συγκεχυμένως A

μένος και ζῶντα πενθῶν τὸ ἀργαλεώτερον ἢ εἰ τεθνεῶτα ἐπόθετο·
 τέλος μὲν γάρ, ὡς αὐτό που δηλοῖ τοῦνομα, τῶν κατὰ τὸν βίον ἀπάντων
 καὶ μάλιστα κακῶν ἤδει τὴν τελευταίην, μυρία δὲ τῶν ἀβουλήτων ἐφε-
 ῶρεύοντα τοῖς ζῶσι. διώκειν δ' εὐτρεπιζόμενος ἐπὶ τῷ ῥύσασθαι τὸν 231
 5 ἀδελφιδοῦν ἠπόρει συμμαχῶν, ἅτε ξένος ὦν καὶ μέτοικος καὶ μηδενὸς
 τολμῶντος ἀμάχοις δυνάμεσι τσοσύτων βασιλέων καὶ ἄρτι νενικηκῶτων
 ἐναντιοῦσθαι. καινοτάτην δ' ἐξεῦρε συμμαχίαν — πόρος γάρ ἐν ἀπόροις, 232
 ὅταν δικαίῳν καὶ φιλανθρώπων ἔργων ἐφιῆται τις, εὐρίσκειται —
 συναγαγῶν γάρ τοὺς οἰκέτας καὶ τοῖς ἀργυρωνήτοις προστάξας οἰκοί
 10 καταμένειν — ἔδεισε γάρ ἐξ αὐτῶν αὐτομολίαν — τοὺς οἰκότριβας κατα-
 λέγει καὶ διανείμας εἰς ἑκατονταρχίας τρισὶν ἐπήγει τάξεις, οὐ ταύταις
 πεποιθώς — πολλοστή γάρ ἦν μοῖρα τῶν παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν —, ἀλλὰ
 p. 34 M. τῷ ὑπερμάχῳ καὶ προαγωνιστῇ τοῦ | δικαίου θεῶ. συντείνων οὖν 233
 ἔσπευδε μὴδὲν τάχους ἀνείξ, ἕως καιροφυλακήσας νυκτὸς ἐπιπίπτει
 15 τοῖς πολεμίοις δεδειπνοποιημένοις ἤδη καὶ πρὸς ὕπνον μέλλουσι τρέπεσθαι·
 καὶ τοὺς μὲν ἐν εὐναῖς ἰέρευε, τοὺς δ' ἀντιταχθέντας ἄρδην ἀνήρει,
 πάντων δ' ἔρρωμένως ἐπεκράτει τῷ θαρραλέῳ τῆς ψυχῆς μᾶλλον ἢ
 ταῖς παρασκευαῖς. καὶ οὐ πρότερον ἀνῆκεν, ἕως τὴν μὲν ἀντίπαλον 234
 στρατιάν βασιλεῦσιν αὐτοῖς ἠβηδὸν ἀνελὼν πρὸ τοῦ στρατοπέδου κατε-
 20 στόρησε, τὸν δὲ ἀδελφιδοῦν ἀνήγαγε μετὰ λαμπρᾶς καὶ ἐπιφανεστάτης
 νίκης ἄπασαν τὴν ἵππον καὶ τὴν τῶν ἄλλων πληθὺν ὑπόζυγιων καὶ
 λείαν ἀφθονωτάτην προσπαραλαβών. ὃν θεασάμενος ὁ μέγας ἱερεὺς τοῦ 235

1 τὸ] τὸν P; τὸ om. Argm ἀργαλεώτατον BEKHP εἰ om. A 4 τὸ
 CKHP: τὸ ceteri 5 πρὸτ ἠπόρει add. τε BEK 7 ἐν ἀπόροις BEK Argm:
 καὶ ἐν ἀπόροις ceteri 8 ἐφέτα FGHP, ἐφέται K, ἐφέται ceteri 9 συναγα-
 γῶν K 11 διανείμας ἑκατοντάρχας (om. εἰς) P τρισὶν ἐπιτάξεις BE 13 τῶν
 δικαίων Argm 14 ἐπέσπευδε CGMA τάχος A καιροφυλακήσεως (sic) K
 15 δεδειπνοποιημένοις BE: δεδειπνημένοις ceteri μέλλουσι τρέπεσθαι] τετραμμένοις
 Argm 16 ἱερεύεται BEK 17 τῷ om. G 19 πρὸ om. M 20 δ' BE
 ἀνήγαγε BEK Argm: ἀνήγε ceteri 21 ἵππων K, ἵπτικὴν BE 22 παραλαβών HP
 ἱερεὺς BEK Argm: ἀρχερεὺς ceteri

13 sqq. cf. *Ioseph. Ant. Iud. I 176* Ἀβράμψ δὲ ἀκούσαντι τὴν συμφορὰν αὐτῶν φόβος τε
 ἄμα περὶ Λάωτου τοῦ συγγενοῦς εἰσῆλθε καὶ οἶκτος περὶ τῶν Σοδομιτῶν φίλων ὄντων καὶ
 γεινιῶντων. (177) καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς δοκίμασας οὐκ ἀνέμεινε, ἀλλ' ἐπειγθεὶς καὶ κατὰ
 πέμπτην ἐπιπεσῶν νύκτα . . . καὶ φθάσας, πρὶν ἐν ὄπλοις γενέσθαι, τοὺς μὲν ἐν ταῖς κοιταῖς
 ὄντας ἀπέκτεινε μὴδ' ἐπίνοιαν τῆς συμφορᾶς ἔχοντας, οἱ δὲ μῆπω πρὸς ὕπνον τετραμμένοι
 μάχεσθαι δ' ὑπὸ μέθης ἀδύνατοι ἐφυγον. Ἀβραμὸς δὲ διώκων εἶπετο . . . ἐπιδείξας ὅτι τὸ
 νικᾶν οὐκ ἐν τῷ πλήθει καὶ τῇ πολυχειρίᾳ κείσθαι συμβέβηκεν, ἀλλὰ προθυμία τῶν μαχο-
 μένων καὶ τὸ γενναῖον κρατεῖ παντὸς ἀριθμοῦ . . .

ρεγίστου θεοῦ ἐπανιόντα καὶ τροπαιοφοροῦντα σφῶν μετὰ σφῶν τῆς
 ἰδίας δυνάμεως — οὐδένα γὰρ τῶν συνόντων ἀπέβαλε —, καταπλαγείς
 τὸ μέγεθος τῆς πράξεως καὶ ὑπερ εἰκὸς ἐνοηθεῖς, ὡς οὐκ ἄνευ θείας
 ἐπιφροσύνης καὶ συμμαχίας κατωρθώθη, τὰς χεῖρας ἀνατείνας εἰς τὸν
 οὐρανὸν εὐχαῖς αὐτὸν γεραίρει καὶ ἐπινίκια ἔθυε καὶ πάντας τοὺς συναρα- 5
 μένους τῷ ἁγῶνι λαμπρῶς εἰστία, γεγηθῶς καὶ συνηδόμενος ὡς ἐπ'
 οἰκείῳ κατορθώματι· καὶ ἦν τῷ ὄντι οἰκεῖον αὐτῷ· „κοινά“ γὰρ κατὰ
 τὴν παροιμίαν „τὰ φίλων“, πολὺ δὲ πλεόν τὰ τῶν ἀγαθῶν, οἷς ἐν τέλος
 εὐαρεστεῖν θεῶν.

- 236 (41.) Ταῦτα μὲν οὖν αἱ ῥήται γραφαὶ περιέχουσιν. ἀσώματα δὲ 10
 ὄσοι καὶ γυμνά θεωρεῖν τὰ πράγματα δύνανται, οἱ ψυχῇ μᾶλλον ἢ
 σώματι ζῶντες, φήσουσι τῶν ἐννέα βασιλέων τοὺς μὲν τέτταρας εἶναι
 τὰς ἐν ἡμῖν τῶν τεττάρων παθῶν δυνάμεις, ἡδονῆς, ἐπιθυμίας, φόβου,
 λύπης, τοὺς δὲ πέντε τὰς ἰσαριθμούς αἰσθήσεις, ὄρασιν, ἀκοήν, γεῦσιν,
 237 ὄσφρησιν, ἀφήν. τρόπον γὰρ τινα βασιλεύουσι καὶ ἄρχουσιν ἡμῶν 15
 ἀνημμένοι τὸ κράτος, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως· ὑπήκοοι γὰρ αἱ πέντε τῶν
 τεττάρων εἰσὶ καὶ φόρους αὐταῖς καὶ ὀσμοὺς ἀναγκαίους φέρουσιν ὑπὸ
 238 φύσεως ὀρισθέντας. ἐξ ὧν γὰρ ἂν ἴδωμεν ἢ ἀκούσωμεν ἢ ὄσφρανθῶμεν
 ἢ γευσώμεθα ἢ ἀψώμεθα, λῦται καὶ ἡδοναὶ καὶ φόβοι καὶ ἐπιθυμίαι
 συνίστανται, μηδενὸς τῶν παθῶν καθ' αὐτὸ σθένοντος, εἰ μὴ ἐχορηγεῖτο 20
 239 ταῖς διὰ τῶν αἰσθήσεων παρασκευαῖς. αὐταὶ γὰρ ἐκείνων δυνάμεις
 εἰσὶν, ἢ διὰ χρωμάτων καὶ σχημάτων ἢ διὰ φωνῆς τῆς ἐν τῷ λέγειν
 ἢ ἀκούειν ἢ διὰ χυλῶν ἢ δι' ἀτμῶν ἢ τῶν ἐν ἀπτοῖς, ἀ μαλακὰ καὶ
 σκληρὰ ἢ τραχέα | καὶ λεῖτα ἢ θερμὰ καὶ ψυχρά· ταῦτα γὰρ πάντα p. 35 M.

1 σφῶν] σώας H	4 κατορθώθη FH ¹ , κατορθωθείη BEK	τὸν BEK:
om. ceteri	5 ἐπινίκια BEK: τὰ ἐπινίκια ceteri	6 εἰστία] εἴη F
συνηδόμενος] γηθόμενος F	ὡς om. F	ἐπὶ K, ἐπὶ τῷ F
7 οἰκειο- τάτω BEK	ante κοινά add. postea εἰ B	8 τὰ pr. om. F ¹ HP
τῶν φίλων AFHP	δὲ om. BEK	πλέοντα C, πλείονα FG
ἐν τέλος	Mang.: ἐντελὲς codd., ἐπιμελὲς Arm	10 δ' BEK
11 θεωρεῖν τὰ πράγματα	BEK: τὰ πράγματα θεωρεῖν transp. ceteri	οἱ om. Arm
12 σώματι	ζῶντες] ὄμμασιν ὄρωντες conl. Mang.	τοὺς μὲν om. BEK
τέσσαρας AFGHP	13 τεσσάρων G, τεττάρων om. BEK	14 τοὺς] τὰς BEK
14. 15 γεῦσιν,	ὄσφρησιν BEK Arm: ὄσφρησιν, γεῦσιν ceteri	15 ἀφήν BEK: καὶ ἀφήν ceteri
16 ἡμῖν BE	17 τεσσάρων BEK	αὐταῖς] αὐθις CFG
ἀναγκαίους MAF	Arm: ἀναγκαίως CGHP, om. BEK	18 ὀρισθέντας om. BEK
19 ἢ ἀψώμεθα	ἢ γευσώμεθα transp. H	20 συγγίνονται K
21 δι' αὐτῶν A	22 χυλῶν]	χυμῶν Mang.
δι' ἀτμῶν BEK Arm: δι' om. ceteri	ἢ τῶν BEK: ἢ om. ceteri	τῶν om. F
τῶν ἐν ἀπτοῖς om. Arm	ἀπλοῖς BEK	2] διὰ Arm
24 λεῖτα ἢ] ἀειδῆ BE	ταῦτα γὰρ πάντα BEK: πάντα γὰρ ταῦτα transp. ceteri	

διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐκάστη τῶν παθῶν χορηγεῖται. καὶ μέχρι μὲν οἱ 240
 λεχθέντες ἀποδίδονται φόροι, μένει τοῖς βασιλεῦσιν ἡ ὁμαιχμία, ὅταν
 δὲ μηκέθ' ὁμοίως συντελῶνται, στάσεις εὐθύς καὶ πόλεμοι συνίστανται·
 τοῦτο δὲ συμβαίνειν ἔοικεν, ὅταν ἀφικνῆται τὸ ἐπώδυνον γῆρας, ἐν ᾧ
 5 τῶν μὲν παθῶν ἀσθενέστερον οὐδὲν γίνεται, τάχα δὲ καὶ τῆς παλαιᾶς
 δυνάμεως κραταιότερον, ἀμυδραὶ δὲ ὄψεις καὶ ὧτα δυσήκονα καὶ ἐκάστη
 τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ἀμβλυτέρα, μηκέθ' ὁμοίως ἕκαστα ἀκριβοῦν καὶ
 δικάζειν δυναμένη μηδ' ἴσα τῷ πλήθει ὑποτελεῖν· εἰκότως οὖν ἐξα-
 σθενήσασαι πάντα τρόπον καὶ κλιθεῖσαι δι' αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων
 10 παθῶν ῥαδίως ἀνατρέπονται. φυσικώτατα δὲ ἐκεῖνο εἴρηται, ὅτι τῶν 241
 πέντε βασιλέων δύο μὲν εἰς φρέατα ἐμπίπτουσι, τρεῖς δὲ πρὸς φυγὴν
 ὄρησαν (Gen. 14, 10)· ἀφῆ μὲν γὰρ καὶ γεῦσις ἄχρι τῶν τοῦ σώ-
 ματος βαθυτάτων ἀφικνοῦνται σπλάγγχους παραπέμπουσαι τὰ οἰκεία πρὸς
 διοίκησιν, ὀφθαλμοὶ δὲ καὶ ὧτα καὶ ὄσφρησις ἕξω τὰ πολλὰ βαίνουσαι
 15 ἀποδιδράσκουσι τὴν δουλείαν τοῦ σώματος. οἷς ἅπασιν ἐφεδρεύων ὁ 242
 ἀστεῖος, ἐπειδὴ κατεῖδε τὰ σύμμαχα καὶ φίλα πρὸ μικροῦ νοσοῦντα καὶ
 πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ταῖς ἐννέα βασιλείαις γενόμενον, πρὸς τὰς πέντε
 τῶν τεττάρων περὶ κράτους ἀρχῆς ἀμιλλωμένων, ἐξαπιναιῶς καιροφυλα-
 κήσας ἐπιτίθεται, φιλοτιμούμενος δημοκρατίαν, τὴν ἀρίστην τῶν πολιτειῶν,
 20 ἀντὶ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐν τῇ ψυχῇ καταστήσασθαι καὶ τὸ
 ἔννομον καὶ τὸ δίκαιον ἀντὶ παρανομίας καὶ ἀδικίας, αἱ τέως ἐπεκράτουν.
 ἔστι δ' οὐ πλάσμα μύθου τὸ λεχθέν, ἀλλὰ πρᾶγμα τῶν ἀψευδεστάτων 243
 ἐν ἡμῖν αὐτοῖς θεωρούμενον· πολλάκις μὲν γὰρ ὁμόνοιαν τὴν πρὸς τὰ

- 2 φόροι FG 3 συντελοῦνται H¹P; ἴσα τελῶνται conl. Mang. 4 ἀφίκηται BE
 γέρας H¹P 6 δὲ BEK: δέ τε HP² (Mang.), τε ceteri 7 ἀμβλυτέρα MAG
 ἕκαστα ἀκριβοῦν BEK: ἀκριβοῦν ἕκαστα ceteri 7. 8 καὶ δικάζειν om. Arm
 8 δικάζειν BEKP mg. H: εἰκάζειν ceteri μηδ' ἴσα] μηδ' εἰς δ CG, μηδεῖς δ F
 τῷ πλήθει] αὐτῷ πλήθει A; τῷ πάθει vel τοῖς πάθει conl. Mang. ὑποτελεῖν] ὑπε-
 τίθετο CFGA 8. 9 συνεξασθενήσασαι BE Arm, συνεξασθενήσασα K 9 κλιθεῖσα
 K, κλειθεῖσαι CFGA αὐτῶν H: αὐτῶν ceteri ὑπὸ BE Arm: καὶ ὑπὸ ceteri
 10 ἀνατρέπονται ῥαδίως transp. C, ῥαδίως om. Arm φυσικώτατα BE (sed i
 eras. B) τῶν—τρεῖς (11) om. BE 11 φρέατα KHP: τὰ φρέατα ceteri
 δὲ] δὴ BE 13 παρεμπεσοῦσαι CFG 14 βαίνουσαι HP, μένουσαι F
 15 post ἀποδιδράσκουσι add. δὲ HP 16 τὸν σύμμαχον καὶ φίλον P νοσοῦντα]
 οὐχ ὁμοιοῦντα conl. Mang. 17 ἀντ' BEK: ἀντὶ ceteri 18 τεσσάρων BEK
 19 φιλοτιμούμενος om. F τὴν—δυναστειῶν (20) om. BE 20 ἐν τῇ ψυχῇ
 post φιλοτιμούμενος (19) transp. K καταστήσασθαι post πολιτειῶν (19) transp. K
 21 ἔννομον BE καὶ pr. om. G τὸ om. BK αἱ τέως ἐπεκράτουν]
 ὡς ἐπικρατοῦν FG, ἐπικρατοῦν C 22 πραγμάτων ἀψευδέστατον BE Arm
 23 τὴν om. CA

- πάθη διατηροῦσιν αἱ αἰσθήσεις χορηγοῦσαι τὰ αἰσθητὰ αὐτοῖς, πολλάκις
 δὲ καὶ στασιάζουσι μηκέτ' ἀξιοῦσαι τὰ ἴσα τελεῖν ἢ μὴ δυνάμεναι διὰ
 τὸ παρεῖναι τὸν σωφρονιστὴν λόγον· ὃς ἐπειδὴν ἀναλάβῃ τὴν αὐτοῦ
 παντευχίαν, τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ τούτων δόγματα καὶ θεωρήματα, δύναμιν
 ἀνανταγώνιστον, ἔρρωμενέστατα κρατεῖ· φθαρτὰ γὰρ ἀφθάρτων συνοικεῖν 5
 244 οὐ θέμις. αἱ μὲν οὖν ἐννέα δυναστεῖαι τεττάρων παθῶν καὶ πέντε
 αἰσθήσεων φθαρταί τε καὶ φθορᾶς αἷται, ὁ δ' ὀρηκτηρίῳ χρώμενος
 ταῖς ἀρεταῖς λόγος ἱερός καὶ θεῖος ὄντως, ἐν ἀριθμῷ ταττόμενος δεκάδι
 τῇ παντελείᾳ, πρὸς ἄμιλλαν ἐλθῶν, ἔρρωμενεστέρα δυνάμει τῇ κατὰ θεὸν
 χρώμενος ἀνὰ κράτος νικᾷ τὰς εἰρημένας δυναστείας. 10
 245 (42.) | Χρόνῳ δ' ὕστερον αὐτῷ τελευτᾷ ἢ γυνὴ θυμηρεστάτη καὶ p. 36 M.
 τὰ πάντα ἀρίστη, μυρία δεῖγματα τῆς φιλανδρίας ἐνεγκαιμένη, τὴν σὺν
 αὐτῷ τῶν συγγενῶν ἀπόλειψιν, τὴν ἐκ τῆς οἰκείας ἀνευδοῖαστον μετά-
 στασιν, τὰς ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς συνεχεῖς καὶ ἐπαλλήλους πλάνας, τὰς
 246 κατὰ λιμὸν ἐνδείας, τὰς ἐν πολέμοις συστρατείας. αἶψα γὰρ καὶ πανταχοῦ 15
 παρῆν οὐδένα τόπον ἢ καιρὸν ἀπολείπουσα, κοινῶν δὲ ὄντως βίου καὶ
 τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμάτων, ἐξ ἴσου δικαιοῦσα μετέχειν ἀγαθῶν
 ὁμοῦ καὶ κακῶν· οὐ γὰρ ὡσπερ ἔναι τὰς μὲν κακοπραγίας ἀπεδίδρασκε,
 ταῖς δ' εὐτυχίαις ἐφήδρευεν, ἀλλὰ τὸν ἐν ἀμφοτέραις κλῆρον ὡς ἐπι-
 βαλλόντα καὶ ἀρμόττοντα γαμετῇ μετὰ προθυμίας πάσης ἀνεδέχετο. 20
 247 (43.) πολλὰ δὲ ἔχων ἐγκώμια τῆς ἀνθρώπου διεξιέναι, ἐνὸς ὑπομνησθήσο-
 μαί, ὃ γενήσεται καὶ τῶν ἄλλων σαφεστάτη πίστις. ἄγνος γὰρ οὖσα

2 μηκέτ' K: μηκέτι ceteri	μη καταξιῶσαι BE	τὰ ἴσα om. BEK
τελεῖα C	3 σοφιστὴν C	ὃς om. BE
ceteri	4 ante τὰς add. καὶ CFGM	καὶ τὰ om. CFG
6 τεσσάρων BEK	7 φθορᾶς BEK: διαφθορᾶς ceteri	5 ἀνταγώνιστον P
λόγος transp. HP Argm	9 ἔρρωμενέστατα CFG	11 δὲ BEK
BE, τελευτᾷ αὐτοῦ K Argm	12 τὰ πάντα BEK: πάντα ceteri	αὐτῷ om. φιλαν-
δρείας HP	13 αὐτῷ] ἀνδρὶ Argm	ἀπόλειψιν A
13. 14 μετανάστασιν conl. Mang.	14 πλάνους P	15 ἐν ἐνδείᾳ BE
συστρατείας om. Argm	πολέμῳ K	συστρατείας BE, στρατείας P
16 καιρὸν CBEBK Argm: κλῆρον ceteri (v)	ἀπολείπουσα CBEBK: ἀπολιπούσα ceteri	ante βίου add. καὶ BEK
om. CFG	18 καὶ om. C	ὡς BE
τὸν] τῶν A	19 δ' om. CFG	εὐτυχίαις BE
21. 22 ὑπομνησθήσομαι BEK: ἐπιμνησθήσομαι ceteri	20 τῆς πάσης BE	ἐφήδρευεν BE, εὐήδρευεν P
ceteri	21 δ' K	22 καὶ BEK Argm: om.

καὶ στεῖρα, δεῖσασα μὴ κατὰ τὸ παντελὲς ἔρημος γενεᾶς ὁ θεοφιλῆς οἶκος ἀπολειφθῆ, προσελθοῦσα τῷ ἀνδρὶ φησι τάδε· „πολὺν μὲν ἤδη χρόνον 248 συμβιβοῦμεν ἀλλήλοις εὐαρεστοῦντες, οὐδὲ χάριν καὶ αὐτοὶ συνελήλυθαμεν καὶ ἡ φύσις τὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἡρμόσατο κοινωνίαν, τέκνων γένεσις 5 οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδ' εἰσαῦθις ἐξ ἐμοῦ γε ὑπερήλικος ἤδη γεγονούσας ἐλπίζεται. μὴ δὴ παραπόλαυε τῆς ἐμῆς ἀγωνίας μὴδ' ἕνεκα τῆς πρὸς 249 ἐμὲ εὐνοίας αὐτὸς δυνάμενος εἶναι πατὴρ κεκάλυσο· ζηλοτυπία γὰρ οὐκ ἂν γένοιτό μοι πρὸς ἐτέραν, ἣν οὐ δι' ἐπιθυμίαν ἄλογον ἄξιον, νόμον δὲ φύσεως ἐκπιμπλᾶς ἀναγκαῖον. οὐ χάριν οὐχ ὑπερθήσομαι νυμφοστο- 250 λεῖν ὡς τὸ ἐνδέον ἐμοὶ μέλλουσαν ἐκπληροῦν· καὶ εἴ γε ἀπαντήσειαν αἱ περὶ σπορᾶς τέκνων εὐχαί, τὰ μὲν ἔσται τὰ γεννώμενα γνήσια, θέσει δὲ πάντως ἐμά. πρὸς δὲ τὸ ἀνύποπτον τῆς ζηλοτυπίας ἐμῆν, εἰ βούλει, 251 θεράπειαν ἀγαθοῦ, τὸ μὲν σῶμα δούλην, ἐλευθέραν δὲ καὶ εὐγενῆ τὴν διάνοιαν, ἧς ἐκ πολλῶν χρόνων πείραν ἔλαβον καὶ βάσανον, ἀφ' ἧς 15 ἡμέρας τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν ἤχθη, γένος μὲν Αἰγυπτίαν, τὴν δὲ προαίρεσιν Ἑβραίαν. ἔστι μὲν ἡμῖν οὐσία πολλὴ καὶ ἄφθονος πλοῦτος, 252 οὐχ ὡς μετοίκους — ἤδη γὰρ τῶν αὐτοχθόνων τοὺς ἐν εὐτυχίαις λαμπραῖς ὑπερβάλλομεν —, κληρονόμος δ' οὐδεὶς ἀποδέδεικται καὶ διάδοχος, καίτοι γε εἶναι δυνάμενος, ἂν ταῖς ἐμαῖς παραινέσεσι πεισθῆς.“ ὁ δὲ 253 θαυμάσας τῆς γυναικὸς ἔτι μᾶλλον τὴν αἰεὶ καινουμένην φιλανδρίαν καὶ νεάζουσαν καὶ τὸ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐξεταστικὸν καὶ προμηθεὺς ἄγεται p. 37 M. τὴν ὑπ' αὐτῆς δοκιμασθεῖσαν ἄχρι τοῦ παιδοποιήσασθαι, | ὡς δ' οἱ σαφέστατα διηγούμενοί φασιν, ἄχρι τοῦ μόνον ἐγκύμονα γενέσθαι· γενομένης δ' οὐκ εἰς μακρὰν, ἀποσχέσθαι διὰ τε φυσικὴν ἐγκράτειαν καὶ 25 τὴν τιμῆν, ἣν ἀπένεμε τῇ γαμετῇ. γίνεται μὲν οὖν υἱὸς ἐκ τῆς 254

2 ἀπολειφθεῖ K ἤδη om. K 3 ἀλλήλοις (ἀλλήλους BE) εὐαρεστοῦντες
 BEK: εὐαρεστοῦντες ἀλλήλοις ceteri 4 τὴν ex τῆς corr. C 5 οὐδ' BEK:
 οὐδὲ ceteri γε om. A post γε add. καὶ G 6 παραπόλαβε P
 8 ἀξῆ] ἔξη F¹, ἔξει F², ἔξη (i νόμου F¹G 9 ἐκπιμπλᾶς CFM, ἐκπιπλᾶς
 G: ἐκπιπλᾶς ceteri 10 ἐν ἐμοὶ BE Arm ἀπαντήθειεν BE 11 γενό-
 μενα BEK 12 τὸ om. BEK βούλη E 13 ἀγαθοῦ BE: ἀγάγου ceteri
 14 ἐκ πολλῶν χρόνων BEK Arm: πολλῶ χρόνω ceteri 15 ἤχθη BEK: εἰσῆχθη
 ceteri γένος BEK: γένει ceteri 17 γὰρ BEK: post γὰρ add. καὶ ceteri
 18 δ' CBK: δὲ ceteri 19 γε BEK: om. ceteri ἂν BEK: ἐάν ceteri
 20 καινουμένην C: καινουμένην ceteri φιλανδρίαν ΠP 20. 21 καὶ νεάζουσαν
 om. Arm 21 τὸ om. E ἐξεταστικὸν] εἰαστικὸν con. Mang. τε καὶ C
 22 παιδοποιήσασθαι Mang. 23 σαφέστατα BEK: τὰ σαφέστατα ceteri; ἀσαφέστατα
 vel ἀληθέστατα con. Mang. 23. 24 γενομένης δ'] καὶ γενομένης BEK
 25 τὴν om. BE ἀπένεμε BEK: ἀπένεμε ceteri ante γίνεται add. καὶ K

θεραπεινίδος εὐθὺς τότε, γίνεται δὲ καὶ μακροῖς χρόνοις ὕστερον γνήσιος ἀπεγνωκῶσι τὴν ἐξ ἀλλήλων γένεσιν, ἀθλον καλοκἀγαθίας ἐλπίδος πάσης τελειότερον τοῦ φιλοδώρου θεοῦ παρασχόντος.

255 (41.) Τοσαῦτα μὲν ἀπόχρη δείγματα περὶ τῆς γυναικὸς εἰρῆσθαι, πλείω δ' ἐστὶν ἐγκώμια τοῦ σοφοῦ, ὧν ὀλίγη πρότερον ἓνα διεξήλθον· 5 λέξω δὲ καὶ τὸ περὶ τὴν τελευταίην τῆς γυναικὸς οὐκ ἄξιον ἔργον ἰσχυρασθῆ-
256 ναι. τοιαύτην γὰρ ἀποβαλὼν κοινωνὸν τοῦ σύμπαντος βίου, οἷαν ἐδείξεν ὁ λόγος καὶ μνηνοῦσιν οἱ χρησμοί, τῆς λύπης ἐπαποδουμένης ἤδη καὶ κατὰ τῆς ψυχῆς κοινομένης ὡσπερ ἀθλητῆς ἐπεκράτησε ῥώσας καὶ θαρσύνας εὖ μάλα τὸν ἀντίπαλον φύσει τῶν παθῶν λογισμὸν, ᾧ συμ- 10 βούλῃ παρὰ πάντα τὸν βίον χρώμενος τότε διαφερόντως ἠξίωσε πεῖθεσθαι
257 τὰ βέλτιστα παραινούντι καὶ συμφέροντα. ἦν δὲ ταυτί· μῆτε πλέον τοῦ μετρίου σφαδᾶζειν ὡς ἐπὶ καινοτάτῃ καὶ ἀγενήτῃ συμφορᾷ μῆτε ἀπαθείᾳ καθάπερ μηδενὸς ὀδυνηροῦ συμβεβηκότος χρῆσθαι, τὸ δὲ μέσον πρὸ τῶν ἄκρων ἐλόμενον μετριοπαθεῖν πειρασθαι, τῇ μὲν φύσει τὸ 15 οἰκεῖον χρέος ἀπολαβούσῃ μὴ δυσχεραίνοντα, τὸ δὲ συμβεβηκὸς ἰσυχῆ
258 καὶ πράως ἐπελαφρίζοντα. μαρτυρία δὲ τούτων ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις κατακείνται, ἅς οὐ θέμις ψευδομαρτυριῶν ἀλῶναι, μνηνοῦσαι ὅτι βραγέα τῷ σώματι ἐπιδακρῶσας θάπττον ἀπανέστη τοῦ νεκροῦ, τὸ πενεθεῖν ἐπὶ πλέον, ὡς ἔοικεν, ἀλλότριον ἠγγισάμενος σοφίας, ὑπ' ἧς ἀνεοιδάχθη τὸν 20 θάνατον νομίζειν μὴ σβέσιν ψυχῆς, ἀλλὰ χωρισμὸν καὶ διάζευξιν ἀπὸ σώματος, ὅθεν ἦλθεν ἀπιούσης· ἦλθε δὲ, ὡς ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ
259 δεδηλωται, παρὰ θεοῦ. καθάπερ δὲ οὐδεὶς ἂν ἄχθοιτο τῶν μετρίων χρέος ἢ παρακαταθήκην ἀποτινῶν τῷ προεμένῳ, τὸν αὐτὸν τρόπον

1	θεραπεινίδος BEK: θεραπεινίς ceteri	δὲ om. C	2	ἀπογνωσίαι A	3	τελειό- τερον om. BE	6	δὲ] δὴ H (v)	τὸ] τὰ BEK	8	καὶ alt. om. H'P
9	κοινομένης MHP: κοινομένης ceteri	ἐπεκράτησεν ἐρρώσας BE	10. 11	συμ- βόλω G	11	πεῖθεσθαι om. HP	12	βέλτιστα (sic) HP	ἦν- μετρίου (13) om. in lac. F	13	ἀγενήτω
AF,	ἀγενήτω K	μῆτ' BEK	14	ἀπαθῆ F	15	πειρασθαι BEK: πειραθῆναι ceteri	τὴν ἐν φύσει F	16	χρέως C, χρέος om. BEK	ἀπολαβούσαν G	
δυσχεράναντα BEK	17	πράως BE	μαρτυρίαι ^α K, μαρτυρία CFG	18	κατά- κειται CFG, κατακείνται om. BE	μαρτυριῶν BE	μνηνοῦσαι BEK Argm:				
αἱ μνηνοῦσαι ceteri	19	τό] τοῦ G	21	σβέσιν] σύνεσιν P	22	ὅθεν δ' ἦλθεν BE					
δ' BEKF	23	δ' BEK, δὲ om. H'P	ἂν ἄχθοιτο BEK Argm: ἀνάσχοιτο								
ceteri	24	χρέος BEK Argm: ἢ χρέος ceteri	ἀποτινῶν AP, ἀποτινύων								
CFG		προεπομένῳ G									

οὐδὲ τῆς φύσεως ἀπολαμβανούσης τὰ οἰκεία χαλεπαίνειν ἦτο δαῖν, ἀλλὰ
 τοῖς ἀναγκαίοις ἀσμενίζειν. ὡς δ' ἤκον οἱ ἐν τέλει τῶν κατὰ τὴν χώραν 260
 συναλγήσοντες, ἰδόντες οὐδὲν τῶν ἐν ἔθει παρ' αὐτοῖς γινομένων ἐπὶ τοῖς
 πενθοῦσιν, οὐκ ὀλόφουρσιν, οὐ ὀρῆνον, οὐ κοπετόν, οὐκ ἀνδρῶν, οὐ γυναι-
 5 κῶν, ἀλλὰ τῆς συμπάσης οἰκίας εὐσταθῆ καὶ νηφάλιον κατήφειαν, ἐθαύ-
 μαζον οὐ μετρίως καὶ τὸν ἄλλον βίον προκαταπεπληγμένοι τοῦ ἀνδρός.
 εἰτ' οὐ στέγοντες ἐν ἑαυτοῖς τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ μεγέθη καὶ κάλλη — 261
 π. 38 M. πάντα γὰρ ἦν ἐξάρτα -- προσελθόντες ἐξεφώνησαν | „βασίλευς παρὰ
 Θεοῦ εἰ σὺ ἐν ἡμῖν“ (Iion. 23, 6), ἀληθέστατα λέγοντες· αἱ μὲν γὰρ
 10 ἄλλαι βασιλεῖαι πρὸς ἀνθρώπων καθίστανται, πολέμοις καὶ στραταῖαις
 καὶ κακοῖς ἀμυθήτοις, ἅπερ ἀντεπιφέρουσιν ἀλληλοκτονοῦντες οἱ δυνα-
 στειῶν ἐφιέμενοι, παζὰς καὶ ἱππικὰς καὶ ναυτικὰς δυνάμεις ἐπιτειχίζοντες·
 τὴν δὲ τοῦ σοφοῦ βασιλείαν ὀρέγει Θεός, ἣν παραλαβὼν ὁ σπουδαῖος
 οὐδενὶ μὲν αἷτιος γίνεται κακοῦ, πᾶσι δὲ τοῖς ὑπηκόοις ἀγαθῶν κτήσεως
 15 ὁμοῦ καὶ χρήσεως, εἰρήνην καὶ εὐνομίαν καταγγέλλων.

(41.) Ἔστι δὲ καὶ ἀνάγραφτος ἔπαινος αὐτῆ χρησιμοῖς μαρτυρη- 262
 θεῖς, οὗ; Μωυσῆς ἐθεσπίσθη, δι' οὗ μνηύεται ὅτι „ἐπίστευσε τῆ Θεῶ“
 (Iion. 15, 6), ἅπερ λεχθῆναι μὲν βραχύτατόν ἐστιν, ἔργη δὲ βεβαιωθῆναι
 μέγιστον. τίνοι γὰρ ἄλλῃ πιστευτέον; ἀρά γε ἡγεμονίαις ἢ δόξαις καὶ 263
 20 τιμαῖς ἢ περιουσίᾳ πλοῦτου καὶ εὐγενείᾳ ἢ ὑγείᾳ καὶ εὐαισθησίᾳ ἢ ῥώμῃ
 καὶ κάλλει σώματος; ἀλλὰ ἀρχῇ μὲν πᾶσα σφαλερὸν μυρίους ἔχουσα
 τοὺς λοχῶντας ἐφέδρους· εἰ δὲ που καὶ βεβαιωθείη, μετὰ μυρίων ὄσων
 κακῶν, ἀ δρωῖσι καὶ πάσχουσιν οἱ ἐν ταῖς ἡγεμονίαις, βεβαιοῦται. δόξαι 264
 δὲ καὶ τιμαὶ κτῆμα σφαλερώτατον, ἐν ἀκρίτοις ἤθεσι καὶ πτηνοῖς λόγοις
 25 ἀνεξεστάτων ἀνθρώπων σαλευόν· κἄν εἰ παραμένει, γνήσιον ἀγαθὸν ἔχειν

2 ἐνασμενίζειν conl. Mang. 3 συναλγήσαντες A 4 πενθοῦσιν] ἀποθανούσιν
 conl. Mang.: πένθεισιν conicio post γυναικῶν add. οὐ τέκνων Arg 5 εὐσταθῆ]
 εὐσταθῆ B, ἡσυχῇ CFG 6 τὸν ἄλλον βίον BEK Arg: βίον post ἀνδρός transp.
 ceteri καταπεπληγμένοι P 7 εἰτ'] εἴτε A, εἰτε τε C(ι), εἰτε F αὐτῆς K
 μεγέθει καὶ κάλλει A 8 βασιλεῦ (ι 10 πολέμοις BEK στραταῖς BE
 11 ἀπέρτατα ἐπιφέρουσιν BE; ἅπαν (προ ἅπερ) HP 14 οὐδενὶ] ἐνὶ F(ι)
 15 ὁμοῦ καὶ χρήσεως om. Arg καὶ εὐνομίαν om. P 16 ἀνάγραφτος]
 ἀνεξάλειπτος Arg αὐτοῦ L (Turn.), ἐπ' αὐτῷ BK 17 οὐς] ἄς BE
 18 ἅπερ] ὅθεν CFG 18. 19 μέγιστον βεβαιωθῆναι transp. K 19 γε om. F
 ἢ
 ἢ] καὶ K, ἢ καὶ F 21 κάλλη F ἀλλὰ BEKA: ἀλλ' MHP, ἄμα CFG
 μὲν] δὲ F 22 λαχόντας A πως CFG βεβαιωθῆ EK, βεβαιωθείεν CFG
 23 ε] ὦν BE, om. K οἱ] αἱ MA, om. HP βεβαιοῦται BEKA: βεβαιοῦνται
 ceteri 24 δὲ om. CFG 25 κἄν] καὶ C γνησίως BE ἔχειν]
 εἶναι Arg

265 οὐ πέφυκε. πλοῦτοι δὲ καὶ εὐγένεια προσορίζονται μὲν καὶ τοῖς
 φαυλοτάτοις· εἰ δὲ καὶ μόνοις σπουδαίοις, ἐγκώμια προγόνων καὶ τύχης
 266 ἀλλ' οὐ τῶν ἐχόντων εἰσίν. ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τοῖς περὶ τὸ σῶμα μέγα
 φρονεῖν ἄξιον, ἐν οἷς τὰ ἄλογα ζῶα πλεονεκτεῖ· τίς γὰρ ἀνθρώπων
 ἰσχυρότερος ἢ ῥωμαλεώτερος ταύρου μὲν ἐν ἡμέροις, ἐν δ' ἀγρίοις 5
 λέοντος; τίς δ' ὀδυροπέστερος ἰέρακος ἢ αἰετοῦ; τίς δὲ περὶ ἀκοὴν
 εὐτυχῆς οὕτως, ὡς τῶν ζώων τὸ νοθέστατον, ὄνος; τίς δὲ περὶ τὰς
 ὁσφρήσεις κυνὸς ἀκριβέστερος, ὃν φασιν οἱ κυνηγετικοὶ ῥινηλατοῦντα
 τοῖς μακρὰν πτώμασιν εὐσκόπως ἐπιτρέχειν οὐ προῖδόμενον; ὅπερ γὰρ
 267 ὄψις ἑτέροις, τοῦτο μυχτήρες κυσὶ θηρευτικοῖς καὶ ἰχθυευτικοῖς. ὑγιεινό- 10
 τατά γε μὴν καὶ ὡς ἐνὶ μάλιστα ἄνοσα πλεῖστα τῶν ἀλόγων ζώων
 ἐστίν. ἐν δὲ τῷ περὶ κάλλους ἀγῶνι καὶ τῶν ἀψύχων ἐνὶ μοι δοκεῖ
 νικᾶν δύνασθαι τὰς ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν εὐμορφίας καὶ ὑπερβάλλειν,
 ἀγάλματα καὶ ἑόανα καὶ ζωγραφήματα καὶ συνόλους ὅσα γραφικῆς ἔργα
 καὶ πλαστικῆς ἐν ἑκατέρᾳ τέχνῃ κατορθούμενα, περὶ ἃ σπουδαζοῦσιν 15
 Ἕλληνες ὁμοῦ καὶ βάρβαροι πρὸς κόσμον τῶν πόλεων ἐν τοῖς ἐπιφανε-
 268 στάτοις χωρίοις ἀνατιθέντες. (46.) μόνον οὖν ἀψευδὲς | καὶ βέβαιον p. 39 M.
 ἀγαθὸν ἢ πρὸς θεὸν πίστις, παρηγόρημα βίου, πλήρωμα χρηστῶν
 ἐλπίδων, ἀφορία μὲν κακῶν, ἀγαθῶν δὲ φορὰ, κακοδαιμονίας ἀπόγνωσις,
 γνῶσις εὐσεβείας, κληῖρος εὐδαιμονίας, ψυχῆς ἐν ἅπασι βελτίωσις ἐπερη- 20
 ρεισμένης καὶ ἐφιδρυμένης τῷ πάντων αἰτίῳ καὶ δυναμένῳ μὲν πάντα,

1 πλοῦτος K προσορίζονται scripsi: προσορμίζονται codd., γίνονται Arm
 3 οὐδὲ CFG, om. Arm ἐπὶ om. CFG Arm 4 ἐν οἷς] εἶναι A
 τὰ ἄλογα BEK: τἄλλα ceteri, τἄλλα ἄλογα Arm πλεονεκτεῖ BEK: πλέον ἔχει
 ceteri 5 ἐν δ' ἀγρίοις BEK: ἀγρίοις δὲ (om. ἐν) ceteri 6 δὲ BEK
 αἰετοῦ K 7 εὐτυχῆς] εὐστοχος conl. Mang. οὗτος A νοθέστατον EF¹
 8 ὁσφρήσεις] αἰσθήσεις BE ἀκριβέστατος BEK 9 μακροῖς K πτώμασιν]
 σώμασιν conl. Mang. εὐσκόπως E, εὐκόλως BK προῖδόμενον E: προεῖδόμε-
 νον K, et ex ἰ corr. B, προεῖδόμενον ceteri 10 μυχτήραις A θηρευτικοῖς
 BEK Arm: κυνηγετικοῖς καὶ θηρευτικοῖς ceteri 11 γε μὴν] γέμειν A, γε om. K
 ἄνοσα] ἄν ὄσα A, om. Arm πλεῖστα τε F τῶν om. F ζώων om. BEK
 (fort. recte) 12 ἐνια] ἐνθα F 12. 13 δοκεῖ νικᾶν] δοκεῖν κἄν A, δοκεῖν
 ἱκανὰ BE 13 καὶ ὑπερβάλλειν BEK: om. ceteri 14 καὶ ἑόανα om. Arm
 15 ἐν om. A τέχνῃ om. CFG 16 ὁμοῦ post βάρβαροι transp. K ante
 πρὸς add. καὶ K πρὸς κόσμον] προκοσμήματα conl. Mang. τῶν] τὸν K
 17 ἀνατιθενται BEK 18 post ἀγαθὸν add. πίστις HP τὸν θεὸν MAHP
 19 φορὰ A κακοδαιμόνων P 20 γνῶσις εὐσεβείας BEKM: εὐσεβείας γνῶσις
 HP, γνῶσις om. CFGA Arm κληῖρος: desinit E κληῖρος εὐδαιμονίας BKMA:
 κληῖρος, εὐδαιμονία CFG Arm, εὐδαιμονίας κληῖρος HP ψυχῆς om. HP
 20. 21 ἐπερηρασμένη CG 21 καὶ ἐφιδρυμένης BK: om. ceteri τῶν F

βουλομένῳ δὲ τὰ ἄριστα. καθάπερ γὰρ οἱ μὲν δι ὀλισθηρᾶς ὁδοῦ βα- 269
 δίζοντες ὑποσκελίζονται καὶ πίπτουσιν, οἱ δὲ διὰ ξηρᾶς καὶ λεωφόρου
 ἀπταίστω χρωῖνται πορεία, οὕτως οἱ διὰ τῶν σωματικῶν μὲν καὶ τῶν
 ἐκτὸς τὴν ψυχὴν ἄγοντες οὐδὲν ἄλλ' ἢ πίπτειν αὐτὴν ἐθίζουσιν —
 5 ὀλισθηρὰ γὰρ ταῦτά γε καὶ πάντων ἀβεβαιοτάτα —, οἱ δὲ διὰ τῶν
 κατὰ τὰς ἀρετὰς θεωρημάτων ἐπὶ θεὸν σπεύδοντες ἀσφαλῆ καὶ ἀκρά-
 δαντον ὁδὸν εὐθύνουσιν, ὡς ἀψευδέστατα φάναι, ὅτι ὁ μὲν ἐκείνους
 πεπιστευκῶς ἀπιστεῖ θεῶ, ὁ δ' ἀπιστῶν ἐκείνους πεπίστευκε θεῶ.
 ἀλλ' οὐ μόνον τὴν πρὸς τὸ ὄν πίστιν αὐτῷ μαρτυροῦσιν οἱ χρησμοί, 270
 10 τὴν βασιλίδαν τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ καὶ πρῶτον αὐτὸν ἀπεφῆναντο „πρεσ-
 βύτερον“ (Gen. 24, 1), τῶν πρὸ αὐτοῦ τριπλάσια καὶ πολλαπλάσια ἔτη
 βιωσάντων, ὧν οὐδένα παρειλήφμεν ἀξιοθέντα ταύτης τῆς προσρήσεως.
 καὶ μήποτ' εἰκότως· ὁ γὰρ ἀληθεῖα πρεσβύτερος οὐκ ἐν μήκει χρόνων 271
 ἀλλ' ἐν ἐπαινετῷ καὶ τελείῳ βίῳ θεωρεῖται. τοὺς μὲν οὖν αἰῶνα πολλὴν
 15 τρίψαντας ἐν τῇ μετὰ σώματος ζωῇ δίχα καλοκάγαθίας πολυχρονίους
 παιδὰς λεχτέον, μαθήματα πολιᾶς ἀξία μηδέποτε παιδευθέντας, τὸν δὲ
 φρονήσεως καὶ σοφίας καὶ τῆς πρὸς θεὸν πίστεως ἐρασθέντα λέγει τις
 ἂν ἐνδίκως εἶναι πρεσβύτερον, παρωνυμοῦντα τῷ πρώτῳ. τῷ γὰρ ὄντι 272
 πρώτος ὁ σοφὸς τοῦ ἀνθρώπων γένους, ὡς κυβερνήτης μὲν ἐν νηϊ, ἄρχων
 20 δ' ἐν πόλει, στρατηγὸς δ' ἐν πολέμῳ, καὶ ψυχὴ μὲν ἐν σώματι, νοῦς δ'

1 μὲν om. BK	1. 2 βαδίζοντες ὁδοῦ transp. H	2 τε καὶ B	οἱ δὲ—
τὴν (4) om. F	3 ἀπταίστως (sed σ eras.) C	σωματικῶν μὲν BK:	μὲν
post οἱ transp. ceteri	4 ἄλλ' P	5 ἀβεβαιοτάτα A	7 ἰθύνουσιν K
9 πίστει A	10 ἀπεφῆναντο BK:	ἀπέφηναν ceteri	11 τριπλάσια καὶ πολλα-
BK: μήποτε ceteri	χρόνων BKDV:	χρόνου ceteri	13 μήποτ'
καὶ τελείῳ BKD Arm:	om. ceteri	βίου CFG	οὖν BKD: om. ceteri
16 πολιᾶς] πολιτείας CFG	17 καὶ τῆς BK Arm:	καὶ om. ceteri	ἐρασθέντα
post σοφίας transp. D	λέγει A, φῆσει K,	λόγοις φῆσει B	19 ὁ et τοῦ
om. B, τοῦ om. DV	20 δὲ (bis) D	ἐν ante σώματι om. CFG	

13—16 DP fol. 105r DM fol. 105r (Φλωνος) DV p. 404 Φλωνος ἐκ τοῦ περὶ βίου σοφοῦ
 Mel. Aug. fol. 123r Φλωνος: ὁ ἀληθεῖα πρεσβύτερος—παιδευθέντας. 13—14 DR fol. 131r
 (Φλωνος ἐκ τοῦ βιοσόφου) Flor. Par. Nr. 24 Max. Ecl. cap. 41 Anton. Mel. II 17 Col.
 1056 Φλωνος: ὁ ἀληθεῖα πρεσβύτερος—θεωρεῖται. 14—16 DP fol. 36v Φλωνος ἐκ τοῦ
 περὶ βίου σοφοῦ DR₁ l. c. τοῦ αὐτοῦ DR₂ fol. 221r DL fol. 104r Φλωνος (ἐκ τοῦ add.
 DL) περὶ βίου σοφῶν Ant. Mel. II 18 Col. 1057 Φλωνος: τοὺς αἰῶνα (χρόνον DP DR)
 πολλὴν τρίψαντας—παιδευθέντας. 16—18 DR fol. 131r τὸν γὰρ φρονήσεως—ἐνδίκως ὄντα
 πρεσβύτερον. 18—60,1 DV p. 693 Φλωνος: τῷ ὄντι—οὐρανῷ.

273 ἐν ψυχῇ, καὶ πάλιν οὐρανὸς μὲν ἐν κόσμῳ, θεὸς δ' ἐν οὐρανῷ. ὅς
 τῆς πρὸς αὐτὸν πίστεως ἀγάμενος τὸν ἄνδρα πίστιν ἀντιδιδῶσιν αὐτῷ,
 τὴν δι' ὄρκου βεβαιώσιν ὧν ὑπέσχετο δωρεῶν, οὐκέτι μόνον ὡς ἀνθρώπων
 θεός, ἀλλὰ καὶ ὡς φίλος γνωρίμων διαλεγόμενος· φησὶ γὰρ „κατ'
 ἔμαυτοῦ ὤμωσα“ (Gen. 22, 16), παρ' ἧς ὁ λόγος ὄρκος ἐστίν, ἕνεκα 5
 τοῦ τὴν διάνοιαν ἀκλινῶς καὶ παγίως ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐρηρεῖ-
 274 σθαι. πρεσβύτερος μὲν οὖν καὶ πρῶτος ἔστι τε καὶ λεγέσθω ὁ ἀστέιος,
 νεώτερος δὲ καὶ ἔσχατος πᾶς ἄφρων, τὰ νεωτεροποιὰ καὶ ἐν ἐσχατιαῖς
 275 ταπτόμενα μετιῶν. ταῦτα | μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω. τῷ δὲ p. 40 M.
 πληθῆι καὶ μεγέθει τῶν ἐπαίνων ἐπιτιθεῖς ὥσπερ τινὰ κεφαλὴν τοῦ 10
 σοφοῦ φησιν, ὅτι τὸν θεῖον νόμον καὶ τὰ θεῖα προστάγματα πάντα
 ἐποίησεν ὁ ἀνὴρ οὗτος (Gen. 26, 5), οὐ γράμμασιν ἀναδιδασχθεῖς, ἀλλ'
 ἀγράφῳ τῇ φύσει σπουδάσας ὑγιαίνουσας καὶ ἀνόσοις ὁρμαῖς ἐπακολου-
 θῆναι· περὶ δὲ ὧν ὁ θεὸς ὁμολογεῖ, τί προσῆκεν ἀνθρώπους ἢ βεβαιό-
 276 τατα πιστεῦειν; τοιοῦτος ὁ βίος τοῦ πρώτου καὶ ἀρχηγέτου τοῦ ἔθνους 15
 ἐστίν, ὡς μὲν ἔνιοι φήσουσι, νόμιμος, ὡς δ' ὁ παρ' ἐμοῦ λόγος ἔδειξε,
 νόμος αὐτὸς ὧν καὶ θεσμὸς ἄγραφος.

1 οὐρανός] ἄνω (i. e. ἀνθρωπος) FG | μὲν om. BK | δε] ὁ δὲ Arm | 3 βεβαιώσιν]
 περὶ βεβαιώσεως B | οὐκέτι] οὐκ ἔστι G; οὐκ αὐτὸ conl. Mang. | 4 φίλω
 CFGA | 5 ὠμοσάμενος H¹, corr. H² | ὄρκος om. CFG | 6. 7 ἐνηρεῖσθαι F¹G
 7 καὶ πρῶτος om. DV | ἔστι τε BKDV: ἔστω ceteri; ἔστι τε καὶ om. Arm
 8 τὰ νεωτεροποιίας B | 9 τοσοῦτων A, τοσοῦτω B | 9. 10 τῷ δὲ πληθεῖ
 BKMH: τῷ πληθεῖ δὲ C, δὲ om. AFGP | 10 ἐπιθεῖς CFG | κεφαλὴν] κολο-
 φῶνα conl. Mang. | 10. 11 τοῦ σοφοῦ om. K (fort. recte) | 11 προστάγματα
 πάντα BK: πάντα post οὗτος (12) transp. ceteri | 13 post σπουδάσας add. δὲ F
 14 ὁμολογεῖ θεός (om. ὁ) transp. K | 14. 15 βεβαιώτατα C, βεβαιότητα G
 15. 16 τοῦ γένους (ἔθνους scripsi) ἐστίν BK: ἐστὶ τοῦ ἔθνους transp. ceteri | 16 δὲ BK
 Subscr. Φίλωνος βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος ἢ περὶ νόμων ἀγράφων·
 ὃ ἐστὶ περὶ ἀβραάμ C, Φίλωνος βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος ἢ νόμων
 ἀγράφων G Arm, Φίλωνος βίος σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος H

7—9 pergit DV: πρεσβύτερος—μετιῶν.
 καὶ ἔσχατος πᾶς ἄφρων—μετιῶν.

8. 9 DR fol. 74r τοῦ αὐτοῦ: τῷ ὄντι νέος

ΦΙΛΩΝΟΣ

ΒΙΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΟΠΕΡ ΕΣΤΙ ΠΕΡΙ ΙΩΣΗΦ

Η ρ. 41 Μ. (1.) Τρεῖς μὲν εἰσιν ἰδέαι, δι' ὧν τὸ ἄριστον τέλος, μάθησις, 1
 φύσις, ἄσκησις, τρεῖς δὲ καὶ σοφῶν οἱ πρεσβύτατοι κατὰ Μωυσῆν ἐπώ-
 5 νομοὶ τούτων· ὧν τοὺς βίους ἀναγεγραφώς, τὸν τε ἐκ διδασκαλίας καὶ
 τὸν αὐτομαθῆ καὶ τὸν ἀσκητικόν, τέταρτον κατὰ τὸ ἐξῆς ἀναγράψω τὸν
 πολιτικόν, οὗ πάλιν ἐπώνυμον ἓνα τῶν φυλάρχων διασυνίστησιν ἐκ πρώτης 2
 ἡλικίας συγκροτηθέντα. ἤρξατο μὲντοι συγκροτεῖσθαι περὶ ἕτη γεγονώς 2
 ἑπτακαίδεκα τοῖς κατὰ ποιμενικὴν θεωρήμασιν, ἀ συνᾶδει τοῖς περὶ
 10 πόλιν· θῆεν οἷμαι καὶ τὸ ποιητικὸν γένος „ποιμένας λαῶν“ τοὺς βασι-
 λεῖς εἴωθεν ὀνομάζειν· ὁ γὰρ τὴν ποιμενικὴν κατωρθωκῶς ἄριστος
 ἂν εἶη καὶ βασιλεύς, τῆς καλλίστης ζωῶν ἀγέλης, ἀνθρώπων, τὴν ἐπι-
 μέλειαν ἐν ταῖς ἐλάττονος σπουδῆς ἀξίαις ἀναδιδαχθεῖς· καὶ καθάπερ 3
 τῷ μέλλοντι πολεμαρχεῖν καὶ στρατηγεῖν ἀναγκαιότατον αἰ περὶ τὰ κунη-
 ρ. 42 Μ. γέσια μελέται, τὸν | αὐτὸν τρόπον καὶ οἷς ἐλπίς ἐπιτροπεῦσαι πόλειως

1. 2 Φίλωνος βίος πολιτικοῦ ὅπερ ἐστὶ περὶ ἰωσήφ C, βίος πολιτικοῦ ὅπερ ἐστὶ περὶ ἰωσήφ
 VOGHP, βίος τοῦ πολιτικοῦ ὅπερ ἐστὶ περὶ ἰωσήφ BEKM, φίλωνος ἰουδαίου βίος πολιτικὸς
 ὅπερ ἐστὶ περὶ τοῦ ἰωσήφ A, τοῦ αὐτοῦ βίος πολιτικὸς ὅπερ ἐστὶ περὶ ἰωσήφ F
 3 τὸ om. G 4 μωσῆν A 5 τε CVO: τ' ceteri 7 φυλάρχων H
 διανίστησιν BEKMO, συνίστησιν F 9 ἑπτὰ καὶ δέκα F ante pr. τοῖς add. δι'
 ὧν H'P ποιμαντικὴν M 10 ποιητικὸν] ποιητῶν F 11 κατωρθωκῶς
 BEK'M: ἄριστος V'K²O, ἄχρος ceteri 12 καὶ om. A ἀγέλης] ἄλλης G
 ἀνθρώπων om. O 13 καὶ om. A 14 ἀναγκαιότατον BEK: ἀναγκαιότατα
 ceteri 15 καὶ om. F

8 sqq. Gen. 37,2 sqq.

10 Hom. II. A 263 al.

οἰκειότατον ποιμενική προάγων τις οὔσα ἐπιστάσις καὶ στρατηγίας.
 4 ἐνορῶν οὖν ὁ πατήρ αὐτῷ φρόνημα εὐγενές καὶ μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην
 ἐθαύμαζε καὶ περιεῖπε καὶ τῶν ἄλλων υἱῶν μᾶλλον ἔστεργεν, ἐπειδὴ
 ὀψίγονος ἦν, ὅπερ οὐδενὸς ἦττον ἀγωγόν ἐστιν εἰς εὖνοιαν· καὶ ἄτε φι-
 λόκαλος ὦν ἐζωπύρει τὴν τοῦ παιδὸς φύσιν ἐξαιρέτως καὶ περιτταῖς ἐπι- 5
 5 μελείαις, ἵνα μὴ ἐντύφῃται μόνον, ἀλλὰ καὶ θᾶττον ἐκλάμψῃ. (2.) φθόνος
 δὲ ὁ αἰεὶ ταῖς μεγάλας εὐπραγίας ἀντίπαλος καὶ τότε πᾶσι τοῖς μέρεσιν
 οἰκίαν κατορθοῦσαν ἐπιθέμενος διέστησε καθ' ἑνὸς πολλοὺς ἀδελφοὺς
 ἀλείψας, οἱ τῇ πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίᾳ τοῦ πατρὸς ἰσόρροπον δύσνοιαν ἐπε-
 δείκνυντο μισοῦντες ὅσον ἐστέργετο· τὸ δὲ μῖσος οὐκ ἐξελάλουν, ἀλλ' 10
 ἐν ἑαυτοῖς ἐταμίεον, ὅθεν εἰκότως ἀργαλεώτερον ἐφόετο· τὰ γὰρ στεγό-
 6 μενα πάθῃ μὴ διαπνέοντα τοῖς ἐπισχοῦσι λόγοις βαρύτερα. χρώμενος
 οὖν ἀκάχοις τοῖς ἦθεσι καὶ τὴν ὑποικουροῦσαν ἔχθραν ἐκ τῶν ἀδελφῶν οὐ
 συνιείς, ὄναρ ἰδὼν αἴσιον, ὡς δὴ εὖνοις διηγεῖται· „ἔδοξα“ γάρ φησιν
 „ἀμῆτου καιρὸν ἐφεστάναι καὶ πάντας ἡμᾶς ἀφικημένους εἰς τὸ πεδίον 15
 ἐπὶ τὴν τοῦ καρποῦ συλλογὴν δρέπανα λαβόντας θερίζειν, αἰφνίδιον δὲ
 τὸ μὲν ἔμὸν δράγμα ὑπανίστασθαι καὶ μετρωρισθὲν ὀρθοῦσθαι, τὰ δὲ
 ὑμέτερα ὡσπερ ἀπὸ συνθήματος ἐπιδραμόντα τεθηγῆναι καὶ μετὰ τιμῆς
 7 τῆς πάσης προσκυνεῖν“. οἱ δὲ εἰς σύνεσιν ἀκριβεῖς καὶ δεῖνοι διὰ συμ-
 βόλων ἰχνηλατῆσαι πρᾶγμ' ἀδηλούμενον εἰκόσι στοχασμοῖς „μὴ νομίζεις“ 20
 ἔφασαν „ἔσεσθαι βασιλεὺς ἡμῶν καὶ κύριος; ταῦτα γὰρ διὰ τῆς κατε-
 ψευσμένης φαντασίας ὑπαινίττη.“ τὸ δὲ μῖσος ἔτι μᾶλλον ἐζωπυρεῖτο
 8 προσλαμβάνον αἰεὶ τινα καινὴν πρόφασιν εἰς συναύξησιν. ὁ δὲ οὐδὲν
 ὑπιδόμενος ὀλίγαις ὕστερον ἡμέραις ὄναρ ἰδὼν ἔτερον καταπληκτικώτερον

- 1 οἰκειοτάτη A προάγων AK: προαγωγή ceteri ἐπιστάσις καὶ στρατηγίας
 om. BEM, ἐπιστάσις καὶ om. CVOK στρατηγίας] μαστιγίας K, δημαγωγίας VO
 2 ἐφορῶν A αὐτῷ ante ὁ πατήρ transp. G καὶ μεῖζον om. HP
 κατὰ CVO 4 ἦν om. F καὶ om. F 6 μόνον] μᾶλλον F
 θᾶττον] μᾶλλον A (Mang.) 9. 10 ἐπιδείκνυντο (sic) M 11 ἑαυτοῖς (AG:
 αὐτοῖς BEVOH², αὐτοῖς ceteri 11. 12 στεγόμενα] γενόμενα V¹K², γεννώμενα V²O
 12 ἐπίσχοις K, ἐπιτυχοῦσι A, ἀπιστοῦσι FGHP λόγων V²O βαρύτερον F¹
 13 ἀκάχοις τοῖς BEM: ἀκάχοις (om. τοῖς) K, ἀκακώτοις ceteri οἰκουροῦσαν HP
 14 εὖνοις] ἀνοις (i. e. ἀνθρώποις) A ἔδοξα—συλλογὴν (16) om. F ἔδοξε BM
 15 ἀμῆτου BEM 16 δρέπανον F post δρέπανα add. δὲ H² δὲ] μὲν H
 17 μὲν om. MH ἔμοῦ Turn. δράμα (γ εγας) E, δράμα F ἐπανίστασθαι
 A (Mang.) δ' MAFK, δὲ ss. B, om. E 18 ἀπὸ] ἐπὶ VOK² τε καὶ VO
 19 τῆς om. VO εἰς] ὡς VO 20 πρᾶγμ' ἀδηλούμενον H: πρᾶγμα δηλού-
 μενον ceteri εἰκόσι στοχασμοῖς om. HP νομίζεις F, νομίσης A
 21 καὶ om. BEM 23 προσλαμβάνων H, προλαμβάνων P, λαμβάνων F, προσλαμ-
 βανόμενον M 24 ὑπιδόμενος codd.

τοῦ προτέρου τοῖς ἀδελφοῖς ἀνέφερον· ᾤετο γὰρ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἔνδεκα ἀστέρας ἦκοντας προσκυνεῖν αὐτόν, ὡς τὸν πατέρα θαυμάσαντα τὸ γεγονός ἐναποθέσθαι τῇ διανοίᾳ ταμιεύοντα καὶ σκοπούμενον τὸ ἐσόμενον. ἐμβριθῶς δ' ἐνουθέτει τὸν παῖδα κατὰ δέος τοῦ μή τι διαμαρτεῖν 9
 5 καὶ φησιν· „ἄρα δυνησόμεθα ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ προσκυνῆσαι σε; — διὰ μὲν γὰρ ἡλίου τὸν πατέρα, διὰ δὲ σελήνης τὴν
 p. 43 M. μητέρα, διὰ δὲ τῶν ἔνδεκα ἀστέρων τοὺς | ἔνδεκα ἀδελφούς ὑποσημαίνειν
 εἰσικας — ὁ μὴδὲ εἰς νοῦν ποτε ἔλθοι τὸν σόν, ὦ παῖ, λαθοῦσα δὲ
 καὶ ἡ μνήμη τῶν φανέντων ὑπεξέλθοι· τὸ γὰρ τὴν ἐπὶ τοῖς οἰκείοις
 10 ἐλπίζειν καὶ καταδοκεῖν ἡγεμονίαν ἀπευκτὸν ἄγαν παρ' ἐμοὶ κριτῆ, νομίζω
 δὲ καὶ παρὰ πᾶσιν, ὅσοις ἰσότητος μέλει καὶ συγγενικῶν δικαίων.“ εὐλα- 10
 βηθεὶς δ' ὁ πατήρ, μὴ τις ἐκ τῆς συνδιατήσεως ἐπιγένηται ταραχὴ
 καὶ στάσις τοῖς ἀδελφοῖς μνησικακοῦσιν ὑπὲρ τῶν ὄνειράτων τῶν θεασα-
 μένων, τοὺς μὲν ἐκπέμπει ποιμανοῦντας, τὸν δὲ οἶκοι παρεφύλαττεν ἄχρι
 15 καιροῦ τοῦ προσήκοντος, εἰδὼς ὅτι τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν καὶ νοσημάτων
 λέγεται εἶναι χρόνος ἰατρὸς, ἱκανὸς καὶ πένθος ἀνελεῖν καὶ θυμὸν σβέσαι
 καὶ φόβον θεραπεῦσαι· πάντα γὰρ ἐξευμαρίζει καὶ ὅσα κατὰ τὴν φύσιν
 δυσίατα. ὡς δ' ἐτόπασε μὴδὲν εἶτι ταῖς διανοίαις αὐτῶν ἔχθος ὑποικου- 11
 ροῦν, ἐκπέμπει τὸν υἱὸν ἅμα μὲν τοὺς ἀδελφούς ἀσπασόμενον, ἅμα δὲ
 20 καὶ δηλώσοντα, πῶς ἔχουσιν αὐτοὶ τε καὶ αἱ τῶν θρεμμάτων ἀγάλοι.
 (3.) ταύτην τὴν ὁδὸν ἀρχὴν συνέβη γενέσθαι μεγάλων κακῶν τε αὐτῶν καὶ 12
 ἀγαθῶν παρ' ἐλπίδας ἐκατέρων. ὁ μὲν γὰρ ταῖς ἐπισκῆψεσι πειθαρχῶν
 τοῦ πατρὸς ἦει πρὸς τοὺς ἀδελφούς, οἱ δὲ μακρόθεν ἀφικνούμενον ἰδόντες
 ἄλλος ἄλλω διελάουον οὐδὲν εὐφημον, ὅποτε οὐδ' ὄνομαστί προσαγορεύειν
 25 ἤξίουον αὐτόν, ἀλλ' ὄνειροπλῆγᾶ καὶ „ἐνουπιαστὴν“ καὶ τοιαῦτα ἐπεφήμιζον

1 τοῦ om. P	πρότερου mg. H, ἑτέρου in textu H	ἀνέφηνεν H
2 αὐτόν codd. (v)	4 δὲ C	5 καὶ φησιν om. O
post ἀδελφοί add. σου A	7 ἔνδεκα alt. om. CAFGHP	8 μὴδ' AVO, μὴ F
ποτε om. A	λαθοῦσα] ἐλαθεῖσα vel λυθεῖσα conl. Mang.	9 καὶ om. FG
ἐπεξέλθοι H	τὴν om. VOF	10 ἄγαν] ἄπαν F
		11 ὅσοις] ὅς BEK
		ελ
ἰσότητος corr. ex ἰσότης B, ἰσότης CEHP	μέλλει BMV ¹ , μέλλει K	12 δὲ
CVO	τις] πως A	συνδιατήσεως K (conl. Mang.): συναντήσεως ceteri
γένηται VO	14 δ' E	15 παθῶν καὶ om. VO
ἱκανὸς om. F	καὶ ante πένθος om. A	16 εἶναι om. F
διανοίαις om. A	ἄγθος FHP	18 δὲ CAVO
τε om. M	21. 22 τε κακῶν καὶ ἀγαθῶν αὐτῶν transp. A	21 ὁδὸν om. P
ταῖς ἐπισκῆψεσι transp. A (Mang.)	ἐπισκῆψεσι BEMF ¹	22 πειθαρχῶν
24 ἄλλος] ἄλλως H	διελαοῦνθ' G	23 ἦχει F
25 ἀλλὰ C	τά ante τοιαῦτα add. MAFH ²	οὐδὲ CVO
		τοιαῦτ' AK

- καὶ ἐπὶ τοσοῦτον προῆγον ὀργῆς, ὥστε καὶ τὸν ἐπ' αὐτῶ φόνον οὐ πάντες ἀλλ' οἱ πλείους ἐβούλευον καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ καταφωραθῆναι ῥίπτειν ἀνελόντες ἐγνώκεσαν εἰς ὄρυγμα γῆς βαθύτατον· πολλοὶ δὲ εἰσι περὶ τὸν
- 13 τόπον ὕδατος ἁμβρίου δεξαμεναί. καὶ μικροῦ τὸ μέγιστον ἄγος, ἀδελφοκτονίαν, εἰργάσαντο, εἰ μὴ παρηγορίας τοῦ πρεσβυτάτου μόλις ἐπέ- 5 σθησαν, ὅς παρῆναι μὴ ἐφάσασθαι τοῦ μιάσματος, ἀλλ' αὐτὸ μόνον εἰς ἔν τῶν ὄρυγμάτων ῥῖψαι, διανοοῦμενός τι σωτήριον, ἵνα λαβῶν μετὰ τὴν
- 14 ἀναχώρησιν ἀπαθῆ παντὸς κακοῦ παραπέμψῃ τῷ πατρί. συναινεσάντων δέ, ὁ μὲν προσῶν ἡσπάζετο, οἱ δὲ ὡς πολέμιον συλλαβόντες ἀπαμπίσχοι τὴν ἐσθῆτα καὶ τὸν μὲν καθιμῶσιν εἰς βαθεῖς βόθρους, τὴν δ' 10 ἐρίφου αἵματι φοινίξαντες διαπέμπονται τῷ πατρί πρόφασιν ὡς ὑπὸ θηρίων
- 15 ὀαπανηθέντος. (4.) ἐκεῖνη δὲ τῇ ἡμέρᾳ κατὰ τινα συντυχίαν ἔμποροὶ τινες ὠδοιπόρουσαν τῶν ἔθους ἐχόντων ἀπ' Ἀραβίας εἰς Αἴγυπτον κομίζειν φόρτον· οἷς ἀνελεύσαντες τὸν ἀδελφὸν πιπράσκουσιν, ἡγησαμένου τὴν γνώμην τοῦ καθ' ἡλικίαν τετάρτου· καὶ γὰρ οὗτός μοι δοκῶ δεῖσας, 15 μὴ ποθ' ὑπὸ τῶν ὀργῆν ἀμειλικτον ἐπ' αὐτῶ ζωυροῦντων δολοφονηθῆ, συνεβούλευσεν ἀποδόσθαι δουλείαν ὑπαλλαττόμενος | θανάτου, κουφότερον p. 44M.
- 16 κακὸν μερίζονος. ὁ δὲ πρεσβύτατος — οὐ γὰρ παρῆν πιπρασσομένου — διακύψας καὶ μὴ κατιδῶν, ὃν ἀπολελοίπει πρὸ μικροῦ, ἐβόα καὶ ἐκεκράγει καὶ τὰς ἐσθῆτας περιρρηξάμενος ἄνω καὶ κάτω καθάπερ ἐμμανῆς 20 ἐφέρετο τὰς χεῖρας κροτῶν καὶ τὰς τρίχας τίλλων, „τί πέπονθε;“ λέγων·
- 17 „εἶπατε, ζῆ ἢ τέθνηκεν; εἰ μὲν οὐκ ἔστι, δεῖξάτέ μοι τὸν νεκρόν, ἵν' ἐπιδακρύσας τῷ πτώματι λωφήσω τῆς συμφορᾶς· ἰδὼν κείμενον παρηγορηθῆσομαι. τί καὶ νεκρῶ μνησικακοῦμεν; πρὸς τοὺς ἐκποδῶν φθόνος οὐδεὶς φύεται. εἰ δὲ ζῆ, ποῖ γῆς ἀπελήλυθε; φυλάττεται παρὰ τίσιν; 25

1 προῆγον]	προήχθησαν vel προήεσαν conl. Mang.	ἐπ'] ἐν F	2 ἀλλὰ C
ἐπεβούλευον A	2. 3 καταφ. ῥίπτειν ἀνελόντες ἐγνώκεσαν V, x. ἀνελόντες ῥίπτειν ἐ. O	α γ β δ	
2 ῥίπτειν CVO	3 ἀνελόντας A	ἐγνώκεσαν F	
τῆς γῆς VO	4 ἄγος VO	5 ὑ ^ε παρηγορίας H	πρεσβυτέρου A, πρεσβύτου BEM
6 ἀλλὰ C	αὐτὸν BMH	7 μετὰ τὴν om. CVO	
9 δ' (bis) BEKM	9. 10 ante ἀπαμπίσχοι add. ἄπασαν AFGHP	10 δὲ CVO	
11 διαπέμποσι A (fort. recte)	πρόφασιν A: προφάσει ceteri	13 ὄδοιπόρουσαν A	
14 εἰσηγησαμένου conl. Mang.	14. 15 τῆς γνώμης V ² K ² O	15 δοκεῖ VO	
16 μὴ ποθ' AG, μήποτε K: μήθ' F, μὴ ceteri	ὕπ' αὐτῶν K	18 οὐ] ὁ F ¹	
οὐδὲ γὰρ ἦν A	20 τὴν ἐσθῆτα C	καθὰ A	ἐμμανῆς G
21 ἐφάνετο H	τῶ χεῖρε A	καὶ om. F	23 πτώματι H, σώματι FL(γ)
λοφήσω C	24 καὶ om. O	ἐκ ποδῶν CVOKF	25 ἀπελήλυθε om. A
	ante παρὰ add. καὶ A		

οὐ γὰρ δὴ καὶ ὡς καθάπερ ἐκεῖνος ἐν ὑποψίαις εἰμί, ὡς ἀπιστεῖσθαι. “
 εἰπόντων δ’ ὅτι πέπραται καὶ τὴν τιμὴν ἐπιδεικνυμένων, „καλὴν ἐμπορίαν“ 18
 εἶπεν „ἐστελασθε· τὰ κέρδη διανεμώμεθα· τοῖς ἀνδραποδισταῖς περὶ
 κακίας ἄθλων ἀμίλλησάμενοι στεφανηφορῶμεν, προσυπερβάλλοντες αὐτοὺς
 5 ὡμότητι σεμνυνώμεθα· κατὰ ἀλλοτρίων ἐκεῖνοι συντίθενται, κατὰ δ’
 οἰκισιότατων καὶ φιλότατων ἡμεῖς. κεκαινούργηται μέγα ὄνειδος, περιβό- 19
 ῆτος αἰσχύνῃ. μνημεῖα καλοκαγαθίας οἱ πατέρες ἡμῶν πανταχοῦ τῆς
 οἰκουμένης ἀπέλιπον, ἀπολείψομεν καὶ ἡμεῖς ἀπιστίας καὶ μισανθρωπίας
 ἀθεραπεύτους διαβολάς· φθάνουσι γὰρ αἱ τῶν μεγαλουργηθέντων φῆμαι
 10 πανταχόσε, τῶν μὲν ἐπαινετῶν θαυμαζόμεναι, τῶν δ’ ὑπαιτίων φόρου
 καὶ κατηγορίας τυγχάνουσαι. τίνα ἄρα τρόπον ὁ πατήρ ἡμῶν τὴν περὶ 20
 τῶν συμβεβηκότων ἀκοὴν δέξεται; τρισμακαρίφ καὶ τρισευδαίμονι τὸν
 καθ’ ἡμᾶς βίον ἀβίωτον παρέσχησθε. τὸν πραθέντα τῆς δουλείας ἡ-
 τοὺς πεπρακότας τῆς ὡμότητος οἰκτιεῖται; πολὺ μᾶλλον εὖ οἶδα ἡμᾶς,
 15 ἐπεὶ καὶ τοῦ ἀδικεῖσθαι τὸ ἀδικεῖν χαλεπώτερον· τὸ μὲν γὰρ δυσὶ
 βοηθεῖται τοῖς μεγίστοις, ἐλέφ καὶ ἐλπιδί, τὸ δ’ οὐδετέρου μετέχον ἄπασιν
 ἤτταται τοῖς κριταῖς. ἀλλὰ τί ταῦτα θρηνῶν ἀπηχῶ; βέλτιον ἰσχυράζειν, 21
 μὴ καὶ αὐτὸς παραπολαύσω τινὸς ἀπευκτοῦ· τραχύτατοι γὰρ (ἐστε) εἰς ὄργην
 καὶ ἀπαραίτητοι καὶ πνεῖ λαμπρὸς ἔτι ὁ ἐν ἐκάστῳ θυμὸς.“ (Ὡς) 22
 20 δ’ ἤκουσεν ὁ πατήρ οὐ τᾶληθές, ὅτι πέπραται ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τὸ δὲ
 ψευδός, ὅτι τέθνηκε καὶ ὡς ὑπὸ θηρίων ἐξανάλωται, πληχθεὶς τὰ μὲν ὧτα
 διὰ τῶν λεγομένων, τοὺς δ’ ὀφθαλμοὺς διὰ τοῦ φανέντος — ὁ γὰρ χιτῶν
 p. 45 M. αὐτοῦ κατεσχισμένος | καὶ κατηχισμένος καὶ πολλῶ ἀϊματι πεφοινιγμένος

2 δὲ VO	πέπραται (sic) K, πέπραται E	2. 3 καλὴν εἶπεν ἐμπορίαν
transp. VO	3 ἐστελασθε εἶπε transp. M	διανεμώμεθα codd.: διανεμώ-
μεθα v	4 ἀμιλλησόμενοι conl. Mang.	στεφανηφοροῦμεν KHP
προσυποβάλλοντες M,	προσεπιβάλλοντες VO	5 ὡμότητι] ἀμουσότητα F
νόμεθα CH ²	κατ’ AVO	τῶν ἀλλοτρίων P
ante περιβόητος K	7. 8 πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ante οἱ πατέρες ἡμῶν transp. A	6 μέγας H
8 ἀπέλιπον HP	ἀπολείψομεν VOK	καὶ pr. om. F
ἀπιστίας transp. A	9 ἀθεραπεύτου HP	φῆμαι] μῆμαι HP
HP, πανταχοῦ K	11 τίν’ A	περὶ om. A
conl. Mang.	13 παρᾶσχησθε K, παρᾶσχησθαι BEMV ¹ , παρᾶσχησθε A (Mang.),	12. 13 τὸ καθ’ ὑμᾶς
παρᾶσχετε V ²⁰	14 οἰκτιεῖ τις A	16 οὐδ’ ἑτέρου FHP
cōnicio	18 τραχύτατοι FP	ἐστε addidi
ceteri	19 καὶ πνεῖ] καπνεῖ E	εἰς ὄργην BKM: εἰς om.
20 δὲ C	post πατήρ add. αὐτοῦ VOK ²	λαμπρῶς BEFH ² ; λάβρωσ conl. Mang.
φανέντων A	23 αὐτοῦ codd.: αὐτῶ Mang.	21 ἐξανάλωται CK
transp. BEKM, καὶ κατηχισμένος om. C		22 τῶν κατηχισμένος καὶ κατεσχισμένος

ἐκεκόμεστο —, συγχυθείς ὑπὸ τῆς περιπαθήσεως ἀχανῆς ἐπὶ πλείστον
 χρόνον ἔκειτο, μηδ' ὅσον τὴν κεφαλὴν ἐπᾶραι δυνάμενος, θλιβούσης καὶ
 23 ἐτραχηλιζούσης τῆς συμφορᾶς. εἶθ' ὡσπερ τινὰ πηγὴν θακρῶν ἐξαίφνης
 ἀνίεις μετ' οἰμωγῆς πικρᾶς παρειᾶς καὶ γένεια καὶ στέρνα κατένιπτε
 καὶ τὰς περὶ αὐτὸν ἐσθῆτας ἅμα τοιαῦτ' ἐπιλέγων· „ὄχ ὁ θάνατός 5
 με λυπεῖ, τέκνον, ἀλλ' ὁ τούτου τρόπος· εἰ ἐπὶ γῆς ἐτάφης τῆς σῆς,
 παρηγορούμην, ἐθεράπευσα, ἐνοσήλευσα πρότερον, ἀποθνήσκοντι τελευ-
 ταίων ἀσπασμῶν ἐκοινώνησα, τοὺς ὀφθαλμοὺς συνέκλεισα, ἐπεδάκρυσα
 κειμένῳ τῷ νεκρῷ, πολυτελῶς ἐκῆδευσά, τῶν νομιζομένων οὐδὲν παρέ-
 24 λιπον. ἀλλ' εἰ καὶ ἐπὶ τῆς ξένης, εἶπον ἄν· τὸ οἰκεῖον ὄφλημα τῆς 10
 φύσεως ἀπολαβούσης, ὡ οὗτος, μὴ κατήφει· πρὸς ζῶντας αἱ πατρίδες,
 ἀποθανόντων δὲ πᾶσα γῆ τάφος· ὠκύμορος οὐδεὶς ἢ πάντες ἄνθρωποι,
 25 καὶ γὰρ ὁ μακροβιώτατος ὀλιγοχρόνιος ἀντεξισταζόμενος αἰῶνι. εἰ δὲ
 ὀχ καὶ βραχέως καὶ ἐξ ἐπιβουλῆς ἔδει θνήσκειν, ἦν ἄν μοι κουφότερον
 κακόν, ὑπ' ἀνθρώπων ἀναιρεθέντος, οἱ κτείναντες νεκρὸν ἄν ἠλέησαν, 15
 ὡς ἐπαμήσασθαι κόνιν καὶ τὸ σῶμα συγκρύψαι· εἰ δὲ καὶ πάντων ἐγε-
 γένητο ὠμότατοι, τί πλέον εἶχον ἢ ῥίψαντες ἄταφον ἀπαλλάττεσθαι;
 τῶν δ' ἐν ὀδῷ παριόντων ἴσως τις ἐπιστάς καὶ θεασάμενος, οἶκτον τῆς
 κοινῆς λαβῶν φύσεως, ἐπιμελείας καὶ ταφῆς ἤξιωσε. νυνὶ δ', ὡς λόγος,
 ἀτιθάσσις καὶ σαρκοβόροις θηρσὶν εὐωχία καὶ θοίνῃ γέγονας γευσαμένοις 20
 26 καὶ ἐστιαθεῖσι τῶν ἐμῶν σπλάγγων. ἀθλητῆς εἰμι τῶν ἀβουλή-
 των, εἰκῆ γεγύμνασμαι πολλαῖς κακοπαθείαις, ἀλώμενος, ξενιτεύων,
 θητεύων, ἀναγκαζόμενος, ἄχρι καὶ ψυχῆς ἐπιβουλεύομενος ὑφ' ὧν
 ἦμιστ' ἐχρῆν· καὶ πολλὰ μὲν εἶδον, πολλὰ δ' ἤκουσα, μυρία δ' αὐτὸς

1 ἐπὶ om. G 3 ἐτραχηλιζούσης AFGHP: τραχηλιζομένης ceteri 4 στέρνα καὶ
 γένεια transp. A κατένιπτε AFGHP 5 αὐτὸν CAVOH²: αὐτὸν ceteri 6 τούτου
 eras. V, om. BEKMO τρόπος Markland: τάφος codd. post εἰ add. γὰρ V²K²O
 τῆς σῆς] τῆς ὁσίας V²K²O, τῆ ταφῆ BEM, τῆς σῆς, τῆ ταφῆ K¹, σῆς in ὁσίας corr. et
 τῆ ταφῆ del. K² 7 post ἐθεράπευσα add. ἄν Mang. ἐνοσήλευσα C, νοση-
 λευθέντα V²O ἀποθνήσκοντι BEKM: ἀποθνήσκοντα ceteri (v) 8 ἀσπασμῶν
 BEKMVO: ἀσπασμάτων ceteri ἐπεδάκρυσα] ἐπεκάλυφα F 9 νενομισμένων
 V²K²O 9. 10 παρέλειπον HP, παρέλειψα F 10 τῆς pr. om. A 11 πρὸς—

τάφος (12) om. O ζῶνθ' A; ζώντων conl. Mang. πατρίδας^ε K
 12 ἀποθανόντος AHP ὠκύμορος οὐδεὶς ἢ CVOBEKM: ὠκύμοροι δ' εἰσὶ AFGHP(v)
 13 ὀλιγοχρόνιος C: ὀλιγοχρονιώτατος ceteri 14 δῆ] δεῖ F μοι om. A
 15 οἱ K 17 ἄταφα F 18 ἐν ὀδῷ AFGHP: ἄλλων ceteri (Mang.) 19 ταφῆς]
 κατηφείας A 20 ἀτιθάσσις AFGVO καὶ θοίνῃ om. P 21 τῶν
 ἀβουλήτων εἰμί transp. G 22 εἰκῆ A: ἐκεῖθεν V²K²O, om. F, ἐκεῖ ceteri
 ἀλώμενος MOGH¹, ἀλόμενος F 22. 23 θητεύων, ξενιτεύων transp. A 24 ἦμιστ'
 ἐχρῆν corr. ex ἦμισα χρῆν C

ἔπαθον τῶν ἀνηκέστων, ἐφ' οἷς παιδευθεὶς μετριοπαθεῖν οὐκ ἐγνάμφθην· ἀλλ' οὐδὲν τοῦ σύμβεβηκότος ἀφορητότερον, ὃ μου τὴν ῥώμην τῆς ψυχῆς ἀνατέτροφε καὶ καθήργηκε. τί γὰρ μείζον ἢ οἰκτρότερον πένθος; ἡ μὲν 27 ἐσθῆς τοῦ παιδὸς διακεκόμεσταί μοι τῷ πατρί, τοῦ δὲ οὐ μέρος, οὐ μέρος, 5 οὐ βραχὺ λείψανον· ἀλλ' ὁ μὲν ὄλος δι' ὄλων δεδαπάνηται μηδὲ ταφῆς δυνηθεὶς μεταλαχεῖν, ἡ δ' οὐδ' ἂν εἰσπεμφθῆναι μοι δοκεῖ τὸ παράπαν, εἰ μὴ πρὸς ἀνίας ὑπόμνησιν καὶ ὧν ὑπέμεινε καίνωσιν, εἰς ἀλήστους καὶ συνεχεῖς ἐμοὶ συμφορὰς.“ καὶ ὁ μὲν τοιαῦτ' ἀπωδύρετο. οἱ δ' p. 46 M. ἔμποροι | πιπράσκουσι τὸν παῖδα ἐν Αἰγύπτῳ τῶν εὐνούχων τινὶ τοῦ 10 βασιλέως, ὃς ἐστὶν ἀρχιμάγειρος.

(6.) Ἄξιον μέντοι μετὰ τὴν ῥητὴν διήγησιν καὶ τὰ ἐν ὑπονοίαις 28 προσαποδοῦναι· σχεδὸν γὰρ τὰ πάντα ἢ τὰ πλεῖστα τῆς νομοθεσίας ἀλληγορεῖται. ὁ τοῖνον ἐπικρινόμενος τρόπος παρὰ μὲν Ἑβραίοις Ἰωσήφ καλεῖται, παρὰ δ' Ἑλλήσι „κυρίου πρόσθεσις“, εὐθυβολώτατον <ὄνομα> 15 καὶ τῷ δηλουμένῳ πράγματι οἰκειότατον· προσθήκη γὰρ ἐστὶ τῆς τὸ κύρος ἀπάντων ἀνημμένης φύσεως ἢ κατὰ δῆμους πολιτεία. ἡ μὲν γὰρ μεγα- 29 λόπολις ὅδε ὁ κόσμος ἐστὶ καὶ μιᾷ χρῆται πολιτεία καὶ νόμῳ ἐνί· λόγος δὲ ἐστὶ φύσεως προστακτικὸς μὲν ὧν πρακτέον, ἀπαγορευτικὸς δὲ ὧν οὐ ποιητέον· αἱ δὲ κατὰ τόπους αὗται πόλεις ἀπερίγραφοί τε εἰσιν 20 ἀριθμῷ καὶ πολιτείας χρῶνται διαφερούσαις καὶ νόμοις οὐχὶ τοῖς αὐτοῖς, ἄλλα γὰρ παρ' ἄλλοις ἔθῃ καὶ νόμιμα παρεξυρημένα καὶ προστεθειμένα. αἴτιον δὲ τὸ ἄμικτον καὶ ἀκοινώνητον οὐ μόνον Ἑλλήνων πρὸς βαρβάρους 30 ἢ βαρβάρων πρὸς Ἑλληνας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑκάτερου γένους ἰδίᾳ πρὸς τὸ

παθεῖν
 1 μετριοφρονεῖν K 2 ὃ μου C²MGO: ὃ μου F, ὄμου B, ὄμου ceteri 3 ἀνατέ-
 τροφε CBEKM: ἀνατέτραφε ceteri καὶ om. BEM 4 alt. τοῦ] τῷ HP, τῶν V¹
 5 ὄλων G μηδὲν O 6 δυνηθεὶς corr. ex δυνηθῆς F λαχεῖν A
 ἡδ' A οὐδ' ἂν] οὐδὲν P εἰσπεμφθῆναι A: ἐκπεμφθῆναι ceteri
 οὐδενὸς ἔνεκα πεμφθῆναι coni. Wendl. ὄκαῃ G τὸ παράπαν om. A
 7 καὶ om. F ὑπεμένησε O καίνωσιν BE(V¹ ut vid.): καίνωσιν M, κένωσιν
 C, καίνωσιν AFGHP, κακῶν V²O, κακῶν, ἴν' ἡ K ἀλλήλους (sic) K 8 τοιαῦτα
 M, τοιαῦτα δ' B ἐπωδύρετο A 9 ἐν αἰγύπτῳ τὸν παῖδα transp. CVO
 10 ὄστις VO 12 τὰ pr. om. A ἡ] καὶ HP 14 δὲ CVO
 κυρίου fort. delendum censuit Mang. ὄνομα addidi 15 δηλωμένω M
 πράγματι F (con. Mang.): γράμματι ceteri ἐστὶ AFGHP: ἐπὶ ceteri
 16 φύσιν C 17 ὃ om. M μία F 18 ἐστὶ om. A προτρεπ-
 τικὸς V²O τῶν πρακτέων V²O ἀπαλλακτικὸς A 19 οὐ] μὴ A
 21 ἡθῆ A παρεξυρημένα C 23 ἑκάτερον HP γένους VO, γέν⁸⁵δς K:
 μέρος A, γένος ceteri

- ὀμόφυλον· εἶθ' ὡς ἔοικε τὰ ἀνάιτια αἰτιώμενοι, καιροὺς ἀβουλήτους, ἀγωνίαν καρπῶν, τὸ λυπρόγεων, τὴν θέσιν ὅτι παράλιος ἢ μεσόγειος ἢ κατὰ νῆσον ἢ κατὰ ἤπειρον ἢ ὅσα τούτοις ὁμοιότροπα, τάληθες ἡσυχάζουσιν· ἔστι δ' ἡ πλεονεξία καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀπιστία, δι' ἧς οὐκ ἀρκεσθέντες τοῖς τῆς φύσεως θεσμοῖς τὰ δόξαντα συμφέρειν κοινῇ τοῖς 5
- 31 ὁμογνώμοσιν ὁμίλοις ταῦτα νόμους ἐπεφήμισαν. ὥστε εἰκότως προσθῆκαι μᾶλλον αἰ κατὰ μέρος πολιτεῖται μιᾶς τῆς κατὰ τὴν φύσιν· προσθῆκαι μὲν γὰρ οἱ κατὰ πόλεις νόμοι τοῦ τῆς φύσεως ὀρθοῦ λόγου, προσθῆκαι 32 δὲ ἔστι πολιτικὸς ἀνὴρ τοῦ βιοῦντος κατὰ φύσιν. (7.) οὐκ ἀπὸ σκοποῦ μέντοι καὶ χιτῶνα ποικίλον ἀναλαμβάνειν λέγεται (Gen. 37, 3)· ποικίλον 10 γὰρ πολιτεία καὶ πολύτροπον, μυρίας ὄσας ἐνδεχομένη μεταβολάς, προσώποις, πράγμασιν, αἰτίαις, πράξεων ἰδιότησι, καιρῶν καὶ τόπων διαφοραῖς.
- 33 ὥσπερ γὰρ κυβερνήτης ταῖς τῶν πνευμάτων μεταβολαῖς συμμεταβάλλει τὰς πρὸς εὐπλοίαν βοήθειας, εὐθύνων τὸ σκάφος οὐχ ἐνὶ τρόπῳ, καὶ ἰατρὸς οὐ μᾶ χρῆται θεραπείᾳ πρὸς ἅπαντας τοὺς καμνοντας, ἀλλ' οὐδὲ 15 πρὸς ἕνα, τοῦ πάθους μὴ ἐπιμένοντος, ἀλλ' ἐπιτηρῶν ἀνέσεις, ἐπιτάσεις, πληρώσεις, κενώσεις, αἰτίων μεταβολὰς ποικίλλει ταῦτα πρὸς σωτηρίαν
- 34 ποτὲ μὲν ταυτὶ ποτὲ δὲ ταυτὶ | προσφέρων, οὕτως, οἶμαι, καὶ τὸν πο- p. 47 M. λιτικὸν ἀναγκαῖον εἶναι τινα πολυειδῆ καὶ πολύμορφον, ἕτερον μὲν κατ' εἰρήνην, ἕτερον δ' ἐν πολέμῳ, ἄλλον δὲ ἐπισυνισταμένων ὀλίγων ἢ πολλῶν, 20 τῶν μὲν ὀλίγων εὐτόνως κατεξανιστάμενον, μετὰ δὲ πειθοῦς τοῖς πολλοῖς ὀμιλοῦντα, καὶ ὅπου μὲν μετὰ κινδύνου τὸ εἶναι, διὰ τὸ κοινωφελὲς φθάνοντα τοὺς ἄλλους αὐτουργία, ὅπου δὲ πόνων ἢ σκέψις, ἑτέροις ὑπηρατεῖν

1 τὰ ἀνάιτια] τάναντία VO	2 ἀγωνίαν CVO: ἀγωνίας K, ἀγωνίας ceteri		
τὸ λυπρόγεων CVO: τῶν λυπρογέων K, τὸ λυπρόγειον ceteri		παράλιος BMH	
4 ἔστι] τί F; ἔτι con. Mang.	δὲ CVOF	ἢ alt. om. A	5 τοῖς om. C
τῆς om. FG	6 ὁμογνωμονοῦσαν VO	νόμοις BEMF	
ὥστ' A	7 αἰ κατὰ] εἰκότως G	τὴν om. CAVOP	προσθῆκαι —
φύσιν (9) om. A	8 πόλιν Turn.	9 δ' ἔστι BEM	φύσεως (sed eros eras.) C
11 πολιτεία om. P, add. mg. P		πολύτροπος O	ἐνδεχόμενον A
12 αἰτίαις om. A	πράξεων K (con. Mang.): ξένων V ² O, προξένων ceteri	καὶ ante καιρῶν add. A	13 γὰρ om. H
15 οὐ] οὐχ! AFGHP	οὐδὲ] οὐ BEM	16 ἐπιτάσεις om. C	17 αἰτίων CA: αἰτίων ceteri; αἰτίων con. Mang.
18 alt. ταυτὶ] ταῦτα BEKM	οἶμαι om. A	19 εἶναι ἀναγκαῖον transp. HP; εἶναι καὶ ἀναγκαῖον Turn., κατ' ἀναγκαῖον εἶναι Mang.	20 δὲ VO
ἢ—ὀλίγων (21) om. BEMO	21 μὲν] δὲ F	μετὰ—ὀμιλοῦντα (22) om. BEM	
πειθοῦς] πλήθους K	22 τοῦ εἶναι BEKM (fort. recte)	μετὰ κινδύνου τι, οἶον διὰ τὸ κοινωφελές, con. Mang.	23 ἢ σκέψις V ²
		ἑτέροις VO	

ἐξιστάμενον. εὖ μέντοι τὸ φάναι πιπράσκεισθαι τὸν ἄνθρωπον· ὁ μὲν 35
 γὰρ δημοκόπος καὶ δημηγόρος ἀναβάς ἐπὶ τὸ βῆμα, καθάπερ τὰ πιπρασκό-
 μενα τῶν ἀνδραπόδων, δούλος ἀντ' ἐλευθέρου γίνεται διὰ τῶν τιμῶν, ἃς
 δοκεῖ λαμβάνειν, ἀπαχθεὶς ὑπὸ μυρίων δεσποτῶν. ὁ δ' αὐτὸς καὶ θη- 36
 5 ριάλωτος εἰσάγεται· θηρίον δὲ ἀτίθασον ἢ λοχῶσα κενοδοξία συναρπά-
 ζουσα καὶ διαφθεύρουσα τοὺς χρωμένους. οἱ δ' ὠνησάμενοι καὶ πιπρά-
 σκουσιν· οὐ γὰρ εἰς δεσπότης τῶν πολιτευομένων, ἀλλ' ὄχλος, ἐξ ἐτέρων
 ἕτεροι κατὰ τινὰς ἐφεδρείας καὶ διαδοχάς· οἱ δὲ τρίπρατοι κακῶν θερα-
 πόντων τρόπον ἀλλάττουσι τοὺς κυρίους οὐχ ὑπομένοντες τοὺς προτέρους
 10 διὰ τὴν ἀψίκορον καὶ φιλόκαινον τῶν ἡθῶν ἀνωμαλίαν.

(8.) Τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων. ὁ μέντοι νεανίας εἰς Αἴγυπτον 37
 ἀχθεὶς καὶ γενόμενος, ὡς ἐλέχθη, παρ' εὐνούχῳ δεσπότη, τῆς καλο-
 κάγαθίας καὶ εὐγενείας πείραν ὀλίγαις ἡμέραις δοὺς τὴν ἐπὶ τοῖς ὀμο-
 δούλοις ἀρχὴν παραλαμβάνει καὶ συμπάσης τῆς οἰκίας τὴν ἐπιμέλειαν·
 15 ἤδη γὰρ ὁ κτησάμενος ἐτεκμηριοῦτο διὰ πολλῶν, ὡς οὐκ ἄνευ θέας
 ἐπιφροσύνης ἐκεῖνος ἕκαστα λέγει τε καὶ πράττει. τῷ μὲν οὖν δοκεῖν 38
 ὑπὸ τοῦ πριαμένου καθίστατο τῆς οἰκίας ἐπίτροπος, ἔργῳ δὲ καὶ ταῖς
 ἀληθείαις ὑπὸ φύσεως μνωμένης αὐτῷ πόλεων καὶ ἔθνους καὶ χώρας
 μεγάλης ἡγεμονίαν· ἔδει γὰρ τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι πολιτικὸν ἐγγυμ-
 20 νόασασθαι καὶ ἐνασκηθῆναι πρότερον τοῖς κατ' οἰκονομίαν· οἰκία τε γὰρ
 πόλις ἐστὶν ἐσταλμένη καὶ βραχεῖα καὶ οἰκονομία συνηγμένη τις πολιτεία,
 ὡς καὶ πόλις μὲν οἶκος μέγας, πολιτεία δὲ κοινή τις οἰκονομία. δι' 39
 ὧν μάλιστα παρίσταται τὸν αὐτὸν οἰκονομικὸν τε εἶναι καὶ πολιτικόν,

1 τὸ om. A 5 εἰσάγεται] γίνεται A δ' A ἀτίθασον CBEHP: ἀτί-
 θασσον ceteri ἢ] ὡς F λοχῶσα AFGHP: δόξα καὶ ceteri 5. 6 συναρ-
 πάσσα BEM, καὶ μαρμάουσα (sic) F 7 ἀλλ' ὄχλος AFGHP: ὄχλος (ὁ ὄχλος VO)
 post δεσπότης transp. ceteri 8 ἐφεδρείας C 9 τρόπον om. FG τοῖς
 προτέροις C, τοὺς προτέρους om. H 10 φιλόκαινον V 11 καὶ] μὲν H (Turn.),
 om. Mang. 12 ἀπαχθεὶς AVO 14 συμπάσης] σὺν πᾶσι HP τῆς
 om. KO 15 γάρ] δ' A οὐκ om. F 16 ἕκαστα ἐκεῖνος transp.
 MAF'GHP, ἥκιστα ἐκεῖνος F³ τῷ corr. ex τὸ C, τῷ corr. ex τοῦ B, τοῦ E
 18 πόλεως CK(v) καὶ χώρας καὶ ἔθνους transp. BEKM 19 μεγάλης AFGHP:
 μεγάλην ceteri 19. 20 ἐγγεγυμνάσθαι D 20 ἀσκηθῆναι D οἰκονομίαν]
 οἰκίαν D, οἰκίαν πράγμασιν V²⁰ τε om. D 21 ἐστὶν om. BEKM
 ἐστὶ συνεσταλμένη D καὶ οἰκονομία AFGHPD: καὶ om. ceteri συνεσταλ-
 μένη D 22 καὶ] καὶ ἢ D τις om. D 23 παριστᾶ D οἰκονομὸν F

κᾶν τὰ πλῆθη καὶ μεγέθη τῶν ὑποκειμένων διαλλάττη· καθάπερ ἐπὶ
 ζωγραφίας ἔχει καὶ πλαστικῆς· ὁ γὰρ ἀγαθὸς ἀνδριαντοποιὸς ἢ ζωγράφος,
 εἴαν τε πολλὰ καὶ κολοσσιαῖα μεγέθη κατασκευάζῃ, εἴαν τε ὀλίγα καὶ
 40 βραχύτερα, τὴν αὐτὴν ἐπιδεικνύμενος τέχνην ὁ αὐτὸς ἐστί. (9.) σφόδρα
 δὲ εὐδοκιμῶν ἐν τοῖς κατὰ τὴν οἰκουρίαν ἐπιβουλεύεται πρὸς τῆς τοῦ 5
 δεσπότητος γυναικὸς ἐπιβουλὴν τὴν ἐξ ἔρωτος ἀκολάστου. τῇ γὰρ εὐμορφίᾳ p. 48 M.
 ἐπιμανεῖσα τοῦ νεανίσκου καὶ ἀκαθέκτως περὶ τὸ πάθος λυτῶσα τοὺς
 περὶ μίξεως λόγους προσέφερεν ἔρρωμένως ἐναντιουμένη καὶ μὴδ' ὄλως
 προσιέσθαι ὑπομένοντι διὰ τὴν ἐκ φύσεως καὶ μελέτης ἐνουπάρξασαν
 41 κοσμιότητα καὶ σωφροσύνην. ἐπεὶ δὲ ζωπουροῦσα καὶ ἀναφλέγουσα τὴν 10
 ἔκνομον ἐπιθυμίαν αἰεὶ μὲν ἀπειρατο, αἰεὶ δ' ἀπετύγχανε, βία λοιπὸν
 προσπαθοῦσα ἐχρῆτο καὶ λαβομένη τῆς ἀμπεχόνης εὐτόνως ἄχρι τῆς
 εὐνῆς ἐπεσπάσατο ῥώμῃ κραταιότερα, τοῦ πάθους ἰσχὺν ἐπιδιδόντος, ὃ
 42 καὶ τοὺς ἀσθενεστάτους εἴωθε νευροῦν. ὁ δὲ τῆς παρουσίας ἀκαιρίας
 γενόμενος δυνατώτερος τὰς ἐλευθερίους καὶ ἀξίας τοῦ γένους ἔρρηξε φωνὰς 15
 „τί βιάζῃ;“ λέγων· „ἐξαιρέτοις ἔθεσι καὶ νομίμοις χρώμεθα ἡμεῖς οἱ
 43 Ἑβραίων ἀπόγονοι. τοῖς ἄλλοις ἐφείται μετὰ τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην
 ἡλικίαν πόρναις καὶ χαμαιτύπαις καὶ ταῖς ὕσαι μισθαρνοῦσιν ἐπὶ τοῖς
 σώμασι μετὰ πολλῆς ἀδείας χρῆσθαι, παρ' ἡμῖν δὲ οὐδ' ἑταίρα ζῆν
 ἔξεστιν (Deut. 23, 17), ἀλλὰ κατὰ τῆς ἑταιρούσης ὄρισταί δίκη θάνατος. 20
 πρὸ δὴ συνόδων νομίμων ὁμιλίαν ἑτέρας γυναικὸς οὐκ ἴσμεν, ἀλλ' ἄγνοι
 γάμων ἀγναῖς παρθένους προσερχόμεθα προτεθειμένοι τέλος οὐχ ἴδονην

2 ὁ μὲν γὰρ AV ¹ , μὲν expunxit V ²	3 κολασσιᾶ (sic) ἔργα κατασκευασῆ D
καὶ ante ὀλίγα add. A	5 δ' A οἰκονομίαν C (Turn.)
τῆς γὰρ εὐμορφίας CV ¹ K, τὴν γὰρ εὐμορφίαν HP	7 τῶ νεανίσκῳ corr. C
περὶ] ἐπὶ A, om. F	τῶ πάθει F
8 λόγους om. BEM	ἐναντιουμένη om. A
ἐνουπάρξασαν AFGHP: ὑπάρξασαν ceteri	10 δὲ om. A
AFGHP	post δὲ add. καὶ
11 δὲ CAVO	12 προσπαθοῦσα F ² HP: προπαθοῦσα AF ¹ G, πρὸ
πάθους CV ¹ BEKM, πρὸς πάθος V ² O; πρὸ πειθοῦς con. Mang.	13 ἐπεσπάτο VO
14 ἀσθενεστέρους FHP	νευροῦν εἴωθεν transp. K
15 δυνατώτερος γενόμενος transp. A	ἐλευθερίας HP, ἐλευθέρας CAFG
BEM, ῥῆξαι λέγεται K, ῥήξας VO	φωνὰς ἔρρηξε transp. A
νομίμοις AFGP mg. H: νόμοις ceteri	16 λέγει V ²
δ' ἄλλοις FGHP, τοῖς ἄλλοις δ' A	χρώμεθ' CVOK
χαμαιτύπαις ⁰ H, χαμαιτύποις VOF(v)	ὅμοις K
σώματι K	17 τοῖς
om. ceteri	18 καὶ pr. om. F
20 κατὰ] καὶ AF	χαμετύπαις A,
21 πρὸ] παρ' δ F	ταῖς AFGHP: om. ceteri
ἑταίρας BEM	18. 19 τῶ
	οὐδὲ ἑτέρα V ¹ , οὐδετέρα G
	ζῆν A:
	θάνατος AFGHP: θανάτου ceteri
	ἀλλὰ CA
	22 συνερχόμεθα F

16 sqq. cf. *Ambros. Epist. I 2,20.*

ἀλλὰ γνησίῳν παίδῳν σποράν. εἰς δὴ ταύτην καθαρεύσας τὴν ἡμέραν οὐκ 44
 ἀρῆσθαι παρανομεῖν ἀπὸ μοιχείας, τοῦ μεγίστου τῶν ἀδικημάτων, ὀφεί-
 λων, εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ὑπῆρχον ἐκδεδιτημένους καὶ νεότητος
 ὀρμαῖς ἠγμένους καὶ τὴν ἐγγύριον ἐζηλωκῶς τρουφήν, ὅμως ἀλλότριον
 5 μὴ θηρᾶν γάμον· ἐφ' ᾧ τίς ἀνθρώπων οὐ φονᾶ; περὶ γὰρ τῶν ἄλλων
 εἰωθότες διαφέρεσθαι μόνον τοῦθ' ὁμογνωμονοῦντες πανταχοῦ πάντες
 ἄξιον θανάτων μυρίων ἐνόμισαν ἀκρίτους ἐκδιδόντες τοὺς ἀλόντας τοῖς
 πεφωρακοῖσι. σὺ δ' ἐπιδαψιλευσμένη καὶ τριττὸν προστιθῆς μοι μίαισμα 45
 κελεύουσα μὴ μοιχεύειν μόνον, ἀλλὰ καὶ δέσποιναν καὶ δεσπότου γυναῖκα
 10 διαφθεῖρειν· εἰ μὴ ἄρα τούτου χάριν παρῆλθον εἰς τὴν ὑμετέραν οἰκίαν,
 ἔν' ἀποστάς τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς δεῖ θεράποντα παρέχειν, μεθ' ὧ καὶ
 ἐμπαροινῶ ταῖς ἐλπίσι τοῦ πριαμένου νοθεύων αὐτοῦ γάμον, οἰκίαν,
 συγγένειαν. ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὡς δεσπότην μόνον ἀλλὰ καὶ ὡς εὐεργέτην 46
 ἤδη τιμᾶν προάγομαι· πάντ' ἐπιτέτροφέ μοι τὰ οἰκεῖα, οὐδὲν οὐ μικρὸν
 15 οὐ μέγα ὑπεξήρηται τὸ παράπαν δίχα σοῦ τῆς γυναικός· ἀνθ' ὧν ἄξιον
 p. 49 M. αὐτὸν ἐν οἷς παραινεῖς ἀμείψασθαι; καλὰς | ὡς ἔοικεν ἀντιπαρέξω δωρεὰς
 ταῖς προὔπηργμέναις χάρισιν οἰκειάς. ὁ μὲν δεσπότης αἰχμάλωτον ὄντα 47
 με καὶ ξένον ταῖς εὐεργεσίαις ἐλεύθερον καὶ ἀσπὴν τὸ γοῦν ἐπ' αὐτὸν
 ἤκον μέρος ἀπειργάσατο, ἐγὼ δ' ὁ δοῦλος ὡς ξένῳ καὶ αἰχμαλώτῳ
 20 προσενηχθήσομαι τῷ δεσπότη; τίμη ψυχῆ παραδεξάμενος τὸ ἀνοσιούρημα
 τοῦτο; προσβλέψω δὲ τῖσιν ὀφθαλμοῖς ὁ σιδηροῦς ἐγὼ; τὸ συνειδὸς
 ἐλλαμβανόμενον ὀρθοῖς ὄμμασιν οὐκ ἔασσι προσβλέπειν, κἄν δυνηθῶ λαν-
 θάνειν· λήσομαι δ' οὐδαμῶς· εἰσὶ γὰρ ἐξετασταὶ μυρίοι τῶν λάθρα
 δρωμένων, οἷς οὐ θέμις ἡσυχάζειν. ἐῷ λέγειν ὅτι, κἄν μηδεὶς ἕτερος 48

1 σποράν corr. ex σποράς VK, σποράς CBE, σποράς M καθαρεύσω A
 2 τοῦ] τῆς F¹ 3 ante νεότητος add. ταῖς τῆς A (Mang.) 4 τροφήν FP
 5 post τίς add. ἄν AGHPV¹ 6 μόνον om. A ὁμογνωμονοῦντες K: ὁμο-
 γνωμονοῦσι ceteri 8 ante πανταχοῦ add. AFGHP 7 ἄξιον] ἀξίους γὰρ V²O
 μυρίων θανάτων transp. F ἀκρίτως A ἐκδιδόντας H 8 τριττὸν
 Wendl.: τρίτον codd. προστίθεις P, προστιθεῖσα BEMGH, προστεθεῖσα F
 μοι om. H 9 κελεύεις BEKMF 11 ἔν' ἀποστάς] ἵνα πρὸς τὰς BEM
 12 τὸν γάμον VO 14 ἤδη om. M πάντες (sed ex eras.) C ἐπιτέτραφε
 AVOP 16 παραινεῖν A ἀμείψασθαι ἐν οἷς παραινεῖς transp. O
 ἀμείβεσθαι corr. ex ἀμείψασθαι K 17 οἰκειάς C¹V¹ 18 καὶ pr. om. VO
 εὐεργεσίαις AFGHP: ἐργασίας ceteri 20 ante τίμη add. καὶ HP(v) παρα-
 δέξομαι V²O; παραδεξόμενος conl. Mang. 22 ἐλαυνόμενον F 23 δ' CVAK:
 om. ceteri 24 ἐῷ γὰρ λέγειν A, ἐῷ λέγειν om. H ὅτι om. K¹, ss. K²

22 ὀρθοῖς ὄμμασιν: cf. Soph. Oed. Tyr. 1385. Eur. Hec. 972. Theocr. 5,36.

αἰσθῆται ἢ συναισθόμενος μὴ κατείπη, μηνυτῆς οὐδὲν ἤττον αὐτὸς
γενήσομαι κατ' ἑμαυτοῦ τῷ χρώματι, τῷ βλέμματι, τῇ φωνῇ, καθάπερ
μικρῷ πρότερον εἶπον, ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐλεγχόμενος· εἰ δὲ καὶ μηδεὶς
κατερεῖ, τὴν πάρεδρον τοῦ θεοῦ δίκην καὶ τῶν πραγμάτων ἔφορον οὔτε
49 δέδιμεν οὐτ' αἰδοόμεθα;“ (10.) πολλὰ τοιαῦτα συνείροντος καὶ φιλοσο- 5
φουῶντος, ἐκεκώφητο πρὸς ἅπαντα· δειναὶ γὰρ αἱ ἐπιθυμίαι καὶ τὰς ἀκρι-
βεστάτας τῶν αἰσθήσεων ἐπισιχάσαι· ὅπερ συνιδῶν ἀποδιδράσκει τὰ
50 ἰμάτια καταλιπὼν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, ὧν ἐπέιληπτο. τοῦτο παρέσχε-
αὐτῇ τὸ ἔργον εὐρεσιλογεῖν προφάσεις σκεπτομένη κατὰ τοῦ νεανίσκου,
αἷς αὐτὸν ἀμυνεῖται· παραγενομένη γὰρ ἐξ ἀγορᾶς τῷ αὐτῆς ἀνδρὶ 10
καθυποκρινομένη τὴν σώφρονα καὶ κοσμίαν καὶ τοῖς ἀκολάστοις ἐπιτη-
δεύμασι πάνυ δυσχεραίνουσαν „ἤγαγες“ ἔφη „θεράποντα ἡμῖν παῖδα
Ἐβραῖον, ὃς οὐ μόνον ἤδη τὴν σὴν ψυχὴν διέφθαρκεν εὐχερῶς καὶ ἀνε-
ξισταῖως ἐπιτρέψαντος αὐτῷ τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ καὶ ἐμοῦ ἀπετόλμησεν
51 αἰσχῶναι τὸ σῶμα. ταῖς γὰρ ὑμοδούλοις οὐκ ἐξήρχεσεν αὐτῷ χρῆσθαι 15
μόναις ἀσελγεστάτῳ καὶ λαγνιστάτῳ γενομένῳ, πειρᾶν δὲ καὶ τὴν δέσ-
ποιαν ἐπεχείρησεν ἐμὲ καὶ βιάζεσθαι. καὶ τὰ δείγματα τῆς φρενο-
βλαβείας ἐναργῆ καὶ δῆλὰ ἐστι· περιπαθήσασα γὰρ ὡς ἐξεφώνησα τοὺς
ἔνδον βοηθοὺς ἐπικαλοῦσα, πτοηθεὶς διὰ τὸ ἀπερίσκεπτον τὴν ἐσθῆτα
καταλιπὼν ἀποδιδράσκει φόβῳ συλλήψεως.“ ἦν καὶ ἐπιδεικνυμένη πίστιν 20
52 ἐδόκει προσφέρειν τῶν λεγομένων. ἅπερ ἀληθῆ νομίσας ὁ δεσπότης
εἶναι κελούει τὸν ἄνθρωπον εἰς εἰρκτὴν ἀπαγαγεῖν δυοῖς τοῖς μεγίστοις
ἀμαρτιῶν, ἐνὶ μὲν ὅτι μὴ μεταδοὺς ἀπολογίας ἀκρίτως κατέγνω τοῦ μηδὲν

1 κατείποι A, κατείποι K^η 3 μικροῦ L (Turn.) δὲ om. H¹P καὶ
om. F 4 τοῦ om. CVO τῶν (ἀνθρωπείων) conl. Wendl., cf. § 170 et sic
saepius 4. 5 οὐτ' ἐδέδιμεν H (Turn.); οὔτε δεῖδιμεν Mang. 5 οὔτε CA

6 ἐκεκώφητο K^η πρὸς ἅπαντα K: om. ceteri 6. 7 τὰς ἀκριβεστάτους A
7 συνειδῶς F 7. 8 τὰ ἰμάτια om. O καταλιπὼν τὰ ἰμάτια transp. HP
9 αὐτῆς F εὐρεσιλογεῖν C σκεπτομένης K 10 ἀμύνεται V¹
αὐτῆς] ταύτης A ἀνδρὶ αὐτῆς transp. K 11 καθυποκρινομένη V
κοσμίαν VO: κόσμιον ceteri alt. καὶ] κἂν H; κἂν Turn., κἂν Mang. ἀκο-
λάστοις] καλλίστοις P, ἄλλοις CVO 12 δυσχεραίνουσαν BMA: δυσχεραίνουσα
ceteri (v) 13 ἤδη om. A τὴν σὴν K: σὴν om. ceteri ψυχὴν]
οὐσίαν vel κτῆσιν conl. Mang. 14 post ἐπιτρέψαντος add. σου V²O
ἀπετόλμησεν ἐμοῦ transp. A 15 τοῖς M 17 ἐμὲ ἐπεχείρησε transp. A
(Mang.) καὶ pr. om. VO 20 συλλήψεως] συνόψεως P ἦν AFGHP:
om. ceteri 21 φέρειν HP 23 μεταδιδούς A τοῦ] τοῦ νεανίου K
(fort. recte)

ἡδικοκόςως ὡς τὰ μέγιστα παρανομήσαντος, ἐτέρῳ δὲ ὅτι ἡ ἐσθής, ἦν
 προῦφερον ἡ γυνή ὡς ἀπολειφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ νεανίσκου, πίστις ἦν βίας,
 οὐχ ἦν ἐκεῖνος εἰργάζετο, ἀλλὰ τὴν ὑπομονὴν ἦν ὑπέμεινεν ἐκ τῆς γυ-
 ναικός· βιαζομένου μὲν γὰρ ἔργον ἦν τὴν ἀμπεχόνην τῆς δεσποίνης
 p. 50M. κατέχειν, βιασθέντος δὲ τὴν ἰδίαν ἀφαιρεθῆναι. συγγνωστός | δ' ἴσως 53
 6 τῆς ἄγαν ἀπαιδευσίας, ἄτε τὴν δίαίταν ἐν μαγειρείῳ ποιούμενος αἵματος
 καὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀνάπλεω, τοῦ λογισμοῦ καιρὸν οὐκ ἔχοντας
 ἐνηρημεῖν καὶ σχολάζειν ἑαυτῷ διὰ τὸ πεφόρθαι μᾶλλον ἢ οὐχ ἦττον
 τοῦ σώματος.
 10 (11.) Τρεῖς ἤδη χαρακτῆρας τοῦ πολιτικοῦ διετύπωσε, τὸν τε 54
 ποιμενικὸν καὶ τὸν οἰκονομικὸν καὶ τὸν καρτερικόν. περὶ μὲν οὖν τῶν
 προτέρων εἴρηται δεῦν, ὁ δ' ἐγκρατῆς οὐχ ἦττον ἐκεῖνων πρὸς πολιτείαν
 συντείνει. πρὸς μὲν οὖν ἅπαντα τὰ τοῦ βίου πράγματα λυσιτελὲς ἐγ- 55
 κράτεια καὶ σωτήριον, πρὸς δὲ τὰ πόλεως καὶ διαφερόντως, ὡς ἀφθόνως
 15 τοῖς βουλομένοις μανθάνειν πάρεστι καὶ προχειρότατα. τίς γὰρ ἀγνοεῖ 56
 τὰς ἐξ ἀκρασίας ἐθνεσι καὶ χώραις καὶ ὄλοις κλίμασι τῆς οἰκουμένης ἐν
 γῆ καὶ θαλάττῃ γινομένης συμφοράς; τῶν γὰρ πολέμων οἱ πλείους
 καὶ μέγιστοι δι' ἔρωτας καὶ μοιχείας καὶ γυναικῶν ἀπάτας συνέστησαν,
 ὅφ' ὧν τὸ πλεῖστον καὶ ἄριστον ἐξαναλώθη τοῦ τε Ἑλληνικοῦ καὶ βαρ-
 20 βαρικοῦ γένους καὶ τῶν πόλεων ἡ νεότης ἐφθάρη. εἰ δὲ τὰ ἐξ ἀκρασίας 57
 στάσεις ἐμφύλιοι καὶ πόλεμοι καὶ κακὰ ἐπὶ κακοῖς ἀμύθητα, δῆλον ὅτι
 τὰ ἐκ σωφροσύνης εὐστάθεια καὶ εἰρήνη καὶ τελείων κτῆσις ἀγαθῶν καὶ
 ἀπόλαυσις.

(12.) Ἄξιον μέντοι καὶ τὰ διὰ τούτων ἐμφαινόμενα κατὰ τὸ ἀκό- 58
 25 λουθον παραστῆσαι. ὁ πριάμενος τὸν ἐπικρινόμενον εὐνοῦχος εἶναι λέγεται·

1 δ' CBEKM ὅτε F 2 προέφερον H, προσέφερον A, προύφαιναν F
 ὑπό] ἀπό F ἦν] ἦν F βίας ἦν transp. HP 3 τὴν ὑπομονὴν secl.
 Mang.; τῆς ἐπιβουλῆς conl. Wendl., cf. § 248 4 μὲν om. A 5 κατέχειν
 AFGHP: ἔχειν ceteri ἰδίαν] οἰκείαν A 7 ἀνάπλεω scripsi: ἀνάπλεων H, ἀνά-
 πλεως ceteri (v) 8 ἡρημεῖν AFP ἐνσχολάζειν conicio ἐν ἑαυτῷ AHP(v)
 ἡ οὐχ ἦττον om. HP¹ 9 τῷ σώματι HP 10 post τρεῖς add. μὲν HP(v)
 διετύπωσεν ὁ λόγος VO (fort. recte), διετύπωσα H(v) 11 καὶ pr. om. VO μὲν om. O
 γοῦν O, οὖν om. G 12 δεῦν CVOG: δεοῖν AKF, om. BEMHP (fort. recte)
 δὲ CVO 13 συντείνει K¹: συνάδει ceteri (v) λυσιτελής F 14 τὰ τῆς
 πόλεως A 15 μαθεῖν A πάρεστι μανθάνειν transp. F 16 τὰς KH²:
 om. ceteri καὶ alt. om. F κλήμασι K 17 πλείστοι A (fort. recte)
 19 ὅφ' ὧν om. F ἐξαναλώθη CK τοῦ θ' AFHP, τε om. G
 19. 20 βαρβάρου CVOBEM 21 καὶ pr. om. AVO ἐπὶ κακῶν F post
 κακοῖς add. διαδέχονται V²O δηλονότι AFGHPK 22 ἐκ τῆς σωφροσύνης A

- δεόντως· ὁ γὰρ ὠνούμενος τὸν πολιτικὸν ὄχλος ἐστὶ πρὸς ἀλήθειαν εὐ-
 νοῦχος, ὅσα μὲν τῷ δοκεῖν ἔχων τὰ γεννητικά, τὰς δ' εἰς τὸ γενναῖον
 δυνάμεις ἀφρηγμένους. καθάπερ καὶ οἱ τὰς ὄψεις ὑποχυθέντες ὀφθαλμοὺς
 ἔχοντες τῆς δι' ὀφθαλμῶν ἐνεργείας στέρονται βλέπειν οὐ δυνάμενοι.
 59 τίς οὖν ἢ πρὸς ὄχλον εὐνούχων ὁμοιότης; ὅτι ἄγονός ἐστι σοφίας δοκῶν 5
 ἐπιτηδεύειν ἀρετῆν· ὅταν γὰρ μιγάδων καὶ συγκλύδων πλῆθος ἀνθρώπων
 εἰς ταῦτόν συνέλθῃ, λέγει μὲν τὰ δεόντα, φρονεῖ δὲ καὶ πράττει τὰναντία,
 τὰ νόθα πρὸ τῶν γνησίων ἀποδεχόμενος, ἕνεκα τοῦ δόξης μὲν ἡττάσθαι,
 60 τὸ δ' ἀληθεῖα καλὸν μὴ ἐπιτηδεύειν. ὅθεν καὶ — τὸ παραλογώτατον —
 γυνὴ τῷ εὐνούχῳ τούτῳ συνοικεῖ· μνάται γὰρ ὄχλος ἐπιθυμίαν, ὥσπερ 10
 ἀνὴρ γυναῖκα, δι' ἧς ἕκαστα καὶ λέγει καὶ πράττει σύμβουλον αὐτὴν
 ποιούμενος ἀπάντων ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων μικρῶν τε αὐ καὶ μεγάλων,
 61 ἧκιστα προσέγειν εἰωθὼς τοῖς ἐκ λογισμοῦ. προσφεύεσθαι μέντοι καὶ
 ἀρχιμάγειρον αὐτὸν καλεῖ· καθάπερ γὰρ οὐδὲν ἕτερον ἐπιτηδεύει μά-
 γειρος ἢ τὰς ἀνηνύτους καὶ περιττὰς γαστροὺς ἡδονάς, τὸν αὐτὸν τρόπον 15
 καὶ ὁ πολιτικὸς ὄχλος τὰς δι' ἀκοῆς τέρψεις τε καὶ θρόψεις, ὅφ' ὧν
 οἱ τόνοι τῆς διανοίας χαλῶνται καὶ τρόπον τινὰ | τὰ νεῦρα τῆς ψυχῆς p. 51 M.
 62 ἐκλύεται. τὴν δὲ πρὸς ἰατροὺς μαγείρων διαφορὰν τίς οὐκ οἶδεν; οἱ
 μὲν τὰ ὑγιεινά, καὶ μὴ προσηγῆ τυγχάνη, μόνον διὰ σπουδῆς τῆς πάσης
 εὐτρεπίζονται, οἱ δ' ἔμπαλιν μόνον τὰ ἡδέα τοῦ συμφέροντος ἀλογοῦντες. 20
 63 ἰατροῖς μὲν οὖν ἐοίκασιν ἐν δῆμῳ νόμοι καὶ οἱ κατὰ νόμους ἄρχοντες
 βουλευταὶ τε καὶ δικασταὶ φροντίζοντες τῆς τῶν κοινῶν σωτηρίας καὶ
 ἀσφαλείας ἀκολάκευτοι, ὀφαρτυταῖς δὲ οἱ πολυάνθρωποι τῶν νεωτέρων
 ὄμιλοι· μέλει γὰρ αὐτοῖς οὐ τὰ συνοίοντα, ἀλλὰ πῶς τὴν ἐν τῷ παρόντι
 64 καρπώσονται μόνον ἡδονήν. (13.) ἐρᾷ δ' ὡς ἀκόλαστος γυνὴ καὶ ἡ 25
 τῶν ὄχλων ἐπιθυμία τοῦ πολιτικοῦ καὶ φησιν αὐτῷ· ἠπαρθεῖν, ὡ

1 τὸν] τὸ G 1. 2 εὐνούχος πρὸς ἀλήθειαν ἐστὶν transp. O 2 ὅσα] σώα F
 τῷ] τὸ C δὲ C 4 διὰ τῶν ὀφθαλμῶν A 5 ἢ] οἱ M ὄχλων P
 εὐνούχῳ K 5. 6 δοκῶν ἐπιτηδεύειν K: ἐπιτηδεύει δ' H(v), ἐπιτηδεύειν (om. δοκῶν)
 ceteri 7 συνελθῶν AV¹ 8 τοῦ] τῆς P 11 σύμβουλον M
 12 ἀπάντων om. HP. post ῥητῶν add. τε HP 14 ἕτερον οὐδὲν transp. A
 17 οἱ] οὐ F 18 ἐκλύεται AFGHP: ἐκλύονται ceteri δὲ om. CVO
 19 μόνον codd.: μόνον v 23 ὀφαρτυταῖς — ὄμιλοι (24) om. († ὀφαρτυταῖς
 BEM, ὀφαρτυταῖς H δ' C νεωτέρων] ἐτέρων conl. Mang. 24 μέλλει
 BMO συνοίοντα BEM: συνοίοντα ~~μόνον~~ (sic) K, συνοίοντα αὐτῷ A(V¹ ut vid.),
 συνοίοντα τῷ κοινῷ V²O, συνοίοντα αὐτοῖς CFGHP 25 μόνον καρπώσονται
 transp. A δ'] δὲ καὶ VO ἀκόλαστος] ἀκολάκευτος CBEM καὶ eras.
 V², om. O 26 τοῦ ὄχλου conl. Mang. post αὐτῷ add. ὡς συνοίω O (cf. 75,1)

οὗτος, εἰς ὄχλον, ᾧ συνοικῶ, πάντων ἐκλαθοῦ τῶν ιδίων ἡθῶν, ἐπιτη-
 δευμάτων, λόγων, ἔργων, ἐν οἷς ἐτράφη· ἐμοὶ δὲ πειθάρχει καὶ ἐμὲ
 θεράπευε καὶ ἦσα δι' ἡθῶν ἑστὶ μοι πρᾶττε. αὐστηρὸν γὰρ καὶ αὐθι- 65
 καστον καὶ ἀληθείας ἐταῖρον καὶ ἀκριβοδίκαιον, ὄγκῳ καὶ σεμνότητι πρὸς
 5 ἅπαντα χρώμενον καὶ πρὸς μηδὲν εἶχοντα, μόνου περιεχόμενον αἰεὶ τοῦ
 συμφέροντος ἄνευ θεραπείας τῶν ἀκρωμένων, οὐκ ἀνέχομαι. διαβολὰς 66
 δ' ἐρανιῶ κατὰ σοῦ μυρίας καὶ πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνδρα τὸν ὄχλον, τὸν
 σὸν δεσπότην· ἄχρι γὰρ νῦν ἀπελευθεριάζειν δοκεῖς μοι καὶ ὅτι δοῦλος
 τυραννικῶ γέγονας δεσπότητος λίαν ἀγνοεῖς. εἰ δὲ ἤθεις, ὅτι αὐτοπραγία
 10 μὲν οἰκειότατον ἐλευθέρῳ, οἰκέτῃ δ' ἀλλότριον, ἐπεπαίδευση ἂν αὐθάδειαν
 μεθέμενος· εἰς ἐμὲ βλέπειν τὴν ἐκείνου γυναῖκα, ἐπιθυμίαν, καὶ δρᾶν τὰ
 πρὸς ἀρέσκειαν τὴν ἐμὴν, δι' ὧν μάλιστα εὐαρεστῆσεις. (14.) ὁ δὲ 67
 πολιτικός ὄντως οὐκ ἀγνοεῖ μὲν, ὅτι δεσποτικὴν ἐξουσίαν ἔχει ὁ δῆμος,
 αὐτὸν δ' οὐχ ὁμολογήσει δοῦλον ἀλλ' ἐλεύθερον καὶ * * * τὴν τῆς
 15 ψυχῆς ἀρέσκειαν. ἀλλ' ἀντικρὺς ἐρεῖ· „δημοσκοπεῖν οὐτ' ἔμαθον οὐτ'
 ἐπιτηδεύσω ποτέ, πόλεως δὲ προστασίαν καὶ ἐπιμέλειαν ἔχειν ἐχειρισθεῖς,
 ὡς ἀγαθὸς ἐπίτροπος ἢ πατὴρ εὐνοῦς * * * ἀδόλως καὶ καθαρῶς ἄνευ
 τῆς ἐχθρᾶς ὑποκρίσεως. ταῦτα φρονῶν ἐξετασθήσομαι μηδὲν ὑποστέλλων 68
 μηδὲ συγκρούπων φωρὸς τρόπον, ἀλλὰ τὸ συνειδὸς αὐγάζων ὡς ἐν ἡλίῳ
 20 καὶ φωτί· φῶς γὰρ ἡ ἀλήθεια· φοβηθήσομαι δ' οὐδὲν ὧν ἂν ἐπανα-
 τείνηται, κἄν θάνατον ἀπειλῇ· θανάτου γὰρ ἐμοὶ κακὸν ἀργαλεώτερον

1 εἰς ὄχλον eras. V	ὦ συνοικῶ K: ὡς συνοίκω ceteri, hic om. O	ιδίῳν οἰκείων K
ἡθῶν om. F	2 καὶ ἐπ' ἐμὲ H ¹ P	4 ἕτερον C
περιεχομένου F	7 δ' ἐρανιῶ K ¹ : ἐρανίζω (om. δ') VO, δ' ἐρανίζω K ² , om. in lacuna BEM, δ' ἐνίων ceteri (v)	5 εἰκότα H ¹ P, εἶκον BEM
post ἀγνοεῖς add. τὸν σὸν δεσπότην A	καὶ secludendum videtur	9 τυραννικός A
10 οἰκειότατον K: om. ceteri	ἐλευθέρῳ V ² O, ἐλευθέρῳ δ' K	οἰκέτου V ² O
δ' FGHP, δὲ A: om. ceteri	ὡς πεπαίδευση ἂν A	11 δρᾶν τὰ K (coni. Mang.): ἄρανα C, ἔρωτα BEM, ἅπαντα VO, ἅπαντα τὰ AFGHP(v)
μᾶλλον V	14 αὐτὸν O, ex αὐτὸν corr. VH: αὐτὸν ceteri	12 μάλιστα A, καὶ] κατὰ V ² O
15 ἀρέσκειαν] εὐγένειαν V ² K ²	καὶ (πάντα δρῶντα κατὰ) τὴν τ. ψ. ἀ. coni. Mang.	17 verbum deest; δράσω vel χρηματιῶ e. gr. conicio; βραβεύσω pro καὶ καθαρῶς coni. Mang. coll. 76,15; sed fortasse haec ανακολούθως cum seqq. coniungenda sunt . . . ὑποκρίσεως — ταῦτα φρονῶν κτλ.
16 ἐπατήδευσα HP	ἔχειν] ἀνέγειν F, om. BEK	18 ταῦτα K
17	19 μὴδὲ] μὴδὲν BE	αὐγάζων
ὡς V ² O, αὐγάζοντος (vel αὐγάζον δὲ?) V ¹	20 post φωτί add. περιφέρων V ² O,	21 κἄν]
ss. K ²	δὲ CVO	20. 21 ὧν ἐπανατείνεται (om. ἂν) A
καὶ C	ἀπειλῇ] ἀπαιτῇ HP	κακὸν om. K

69 ὑπόκρισις. ἦν ὑπομενῶ τοῦ χάριν; καὶ γὰρ εἰ δεσπότης ὁ δῆμος, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ δοῦλος, εὐπατριδῆς δ' εἰ καὶ τις ἄλλος, ἐφιέμενος ἐγγραφῆς
 70 τῆς ἐν τῷ μεγίστῳ καὶ ἀρίστῳ πολιτεύματι τοῦδε τοῦ κόσμου. ὅταν | γὰρ μὴ δῶρα, μὴ παρακλήσεις, μὴ τιμῶν ἔρωσ, μὴ ἀρχῆς ἐπιθυμία, p. 52 M. μὴ ἀλαζονεία, μὴ ὁ τοῦ δοκεῖν ἕμερος, μὴ ἀκολασία, μὴ ἀνανδρία, μὴ 5 ἀδικία, μὴδὲν ἄλλο τῶν ὅσα ἐκ πάθους ἢ κακίας ὑπάγεται, τίνος ἔτι
 71 φοβηθήσομαι δεσποτεῖαν; ἢ δῆλον ὅτι τὴν ἀπ' ἀνθρώπων; ἀλλ' οὗτοί γε τὴν σώματος ἐπιγράφονται κυρεῖαν, οὐ τὴν κατ' ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἀπὸ τοῦ κρείττονος, τῆς ἐν ἑμαυτῷ διανοίας, χρηματίζω, καθ' ἣν παρε-
 10 σκεύασμαι βιοῦν ὀλίγα φροντίζω τοῦ θνητοῦ σώματος, δὲ κἂν ὀστρέου δίκην περιπεφυκὸς ἐπηρεάζεται πρὸς τινων, ἀφειμένον τῶν ἔνδον δεσποτῶν
 15 τε χαλεπῶν καὶ δεσποινῶν, οὐκ ἀνιάσομαι τὴν βαρυτάτην ἀνάγκην ἐκπε-
 72 φευγῶς. ἐὰν οὖν δικάζειν δέξῃ, δικάσω μῆτε πλουσίῳ προσθέμενος διὰ τὴν περιουσίαν μῆτε πένητι διὰ τὸν ἐπὶ ταῖς ἀτυχίαις ἔλεον, ἀλλὰ τὰ τῶν κρινομένων ἀξιώματα καὶ σχήματα παρακαλυψάμενος ἀδόλως βρα-
 73 βεύσω τὸ φανηρόμενον δίκαιον. ἐὰν τε βουλεύω, γνώμας εἰσηγήσομαι τὰς κοινωφελεῖς, κἂν μὴ πρὸς ἡδονὴν ὦσιν· ἐὰν τε ἐκκλησιάζω, τοὺς θῶπας λόγους ἐτέροις καταλιπὼν τοῖς σωτηρίοις χρῆσθαι καὶ συμφέ-
 20 ρουσιν, ἐπιτιμῶν, νουθετῶν, σωφρονίζων, οὐκ αὐθάδειαν μανιώδη καὶ
 74 παράφορον ἀλλὰ νήφουσαν παρρησίαν ἐπιτετηδευκῶς. εἰ δὲ μὴ χαίρει 20
 25 τις ταῖς βελτιώσεσιν, ἐπιτιμάτω καὶ γονεῦσι καὶ ἐπιτρόποις καὶ διδασκάλοις καὶ πᾶσι τοῖς κηδεμόσιν, ὅτι τέκνα γνήσια καὶ ὀφρανοὺς παῖδας καὶ φοιτητὰς κακηγοροῦσιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ τύπτουσιν, οἷς οὔτε βλασφη-

1 ὑπομένω BEM 2 οὐκ K: οὖν ceteri (v) 3 δοῦλος] δῆμος A 4 εὐπατριδῆς
 δ' K: δ' om. ceteri (v) 2. 3 ἐγγραφῆς τῆς AFGHP: ἐγγραφεῖσθαι ceteri (sic Mang.) 3 τοῦδε om. BKM 4 τῷδε τῷ κόσμῳ conicio 4 παρακλήσεις
 AFGHP: παράκλησις ceteri 6 κακίας ἢ πάθους transp. A 5 ὑπάγεται A, ὑπαγάγεται V²⁰ 6 ἐτι] ἔνεκα V²⁰ 7 φοβηθήσομαι GH¹, φοβηθήσεται A
 8 δέσποτα O 9 ἢ—ἀνθρώπων om. HP¹, add. mg. P² 10 δηλονότι CAGP²
 11 τὴν] τῶν BEM 12 ὑπ' AP² 13 οὗτοι P 14 κυρεῖαν FL (v) 15 οὐ τὴν
 16 κατ' ἐμέ K¹: οὐδὲν κατ' ἐμοῦ ceteri 11 περιπεφυκῶς P 12 ἀφειμένον AF¹;
 ἀφειμένους coni. Mang. 12 τε om. BEK 13 χαλεπῶν καὶ VO: καὶ χαλεπῶν
 ceteri, χαλεπῶν om. F 14 οὐκ add. ante ἐκπεφευγῶς F 15 μῆτε] μὴ A
 13. 14 διὰ τὴν περιουσίαν om. F 14 τὰ om. FGH¹P 15 ἀξιώματι καὶ
 σχήματι F 16 τε καὶ A 16 βουλεύσω F, δουλεύω G, βουλεύω om. M
 εἰσηγήσομαι F 17 ἐκκλησιάζων F 18 ἐτέρω A, ἐτέρων F 20 παρά-
 21 φρονα VO 22 post νήφουσαν add. καὶ BEM 23 χαίρει A, χαίρη C 22 τέκνα]
 τε καὶ BEMVO 23 κατηγοροῦσιν C¹FGHP, κατῆγοροῦσιν K

μίαν οὐθ' ὕβριν ὄσιον ἐπιφημίξειν, ἀλλὰ τούναντίον τὰ φιλίας καὶ εὐνοίας
 ὀνόματα. πάνυ γὰρ ἀνάξιον τὸν πολιτικὸν ἐμὲ καὶ τὰ τοῦ δήμου πάντα 75
 ἐπιτετραμμένον ἐν τοῖς περὶ τοῦ συμφέροντος λογισμοῖς χεῖρονα γενέσθαι
 τινὸς τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἐπιτηδεύοντος. ἐκεῖνος γὰρ οὐδὲν τῆς περὶ 76
 5 τὸν θεραπευόμενον λαμπρότητος ἐν ταῖς νομιζομέναις εὐτυχίαις φρον-
 τίσας, οὐθ' ὅτι εὐγενῆς ἦν ἢ πολυχρήματος οὐθ' ὅτι τῶν κατ' αὐτὸν
 ἐνδοξότατος βασιλεὺς ἢ τύραννος, ἐνδὸς περιέχεται μόνου τοῦ σῶσαι κατὰ
 δύναμιν, κἂν δέη τομαῖς ἢ καύσεσι χρῆσθαι, καίει τε καὶ τέμνει τὸν
 ἄρχοντα καὶ δεσπότην ὁ ὑπήκοος καὶ λεγόμενος δοῦλος. ἐγὼ δ' οὐχ 77
 10 ἕνα ἄνδρα πόλιν δ' ἕλην κάμουσαν παραλαβὼν ὑπ' ἀργαλεωτέρων νόσων,
 ἃς κατεσκεύασαν αἱ συγγενεῖς ἐπιθυμίαι, τί πράσσειν ὀφείλω; προέμνος
 τὰ συνοίσοντα πᾶσι κινῆ τὰ τοῦ δεῖνος ἢ τοῦ δεῖνος ὅσα θεραπεύειν
 ἀνελευθέρῳ καὶ σφόδρα δουλοπρεπεῖ κολακείᾳ; τεθνᾶναι μᾶλλον ἢ
 p. 53 M. ἐλοίμην ἢ πρὸς ἡδονὴν τι φθειγῆσθαι | ἐπικρύψαι τὴν ἀλήθειαν καὶ
 15 τοῦ συμφέροντος ἀμελεῖσαι.

„πρὸς ταῦθ'“

78

ὡς ὁ τραγικός φησιν

„ἴτω μὲν πῦρ, ἴτω δὲ φάσγανον“.

20 „πίμπρα, κάταιθε σάρκας, ἐμπλήσθητί μου
 πίνων κελαινὸν αἶμα· πρόσθε γὰρ κάτω
 γῆς εἰσιν ἄστρα, γῆ δ' ἄνεισ' εἰς αἰθέρα,
 πρὶν ἐξ ἐμοῦ σοι θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον.“

1 καὶ εὐνοίας om. BEKM, add. mg. K² 2 ἀξιον V¹ ἐμὲ τὸν πολιτικὸν
 transp. G καὶ τὰ] κατὰ C¹VO, καὶ τὸ C², καὶ τὸν F πάντα] πᾶν CV¹,
 τὸ πᾶν V²O, πάντα om. A 6 ἢ πολυχρήματος ἦν transp. G κατ' αὐτὸν
 KF: καθ' αὐτὸν ceteri (v) 8 ἢ] καὶ F κεχρησθαι A κείει τε corr.
 ex καὶ εἴτε B καίειν τε καὶ τέμνειν VO, τέμνει τε καὶ καίει transp. A, τε om. C
 9 καὶ alt. om. K 12 θεραπεύσω K post θεραπεύειν interpung. CVOBEM
 13 ἀνελεύθερον καὶ σφόδρα δουλοπρεπεῖ CVOK²BEM (γρ. ἀνελευθέρῳ καὶ δουλοπρεπεῖ
 mg. V) κολακείᾳ] καὶ κολακεία V¹, θεραπεία A ἢν om. BEK¹MV¹
 14 φθειγόμενος H 17 ὡς om. O 18 ἴτω μὲν πῦρ om. F μέν]
 γε V²O post φάσγανον add. τομὸν V²K², τὸ μὲν O 19 πίπρα BM
 σαρκὸς V²O 20 :καί πίνων F κελαινὸν αἶμα πίνων transp. G
 πρόσθεν AF 21 γῆς κύκλον ἔτης ἡρμένον πρὸς αἰθέρα V²O εἰσιν] εἴη K,
 ἦει C γῆ δ' ἄνεισ' FH: γῆ τ' ἄνεισ' B²M, πηδᾶν εἰση B¹E, γῆ δ' ἄνεισιν A, γῆ
 δ' ἂν G, γῆ τ' ἂν P, γῆ δ' ἂν εἴη K, γῆ δ' ἂν ἦει C 22 θῶπα C

- 79 οὕτως οὖν ἡρρενωμένον τὸ φρόνημα καὶ ἐκτὸς πάντων παθῶν ἰστάμενον, ἡδονῆς, φόβου, λύπης, ἐπιθυμίας, ἀνδρα πολιτικῶν ὁ δεσπότης δῆμος οὐκ ἀνέχεται, συλλαβῶν δ' ὡς ἐχθρὸν κολάζει τὸν εὖνον καὶ φίλον, πρὸ ἐκείνου τιμωρούμενος ἑαυτὸν τῇ μεγίστῃ τῶν τιμωριῶν, ἀπαιδευσίᾳ, δι' ἣν οὐκ ἔμαθεν ἄρχεσθαι, τὸ κάλλιστον καὶ βιωφελέστατον, ἐξ οὗ 5 περιγίνεται καὶ τὸ ἄρχειν.
- 80 (15.) Ἐποχρώντως δὲ καὶ περὶ τούτων διελεγμένοι τὰ ἐξῆς ἴδωμεν. ὁ διαβληθεὶς νεανίας ὑπὸ τῆς ἐρωμένης γυναικὸς τῆ δεσπότη πλασασμένης ἀντιστρόφους αἰτίας, αἷς ἦν ἔνοχος αὐτῇ, μὴδ' ἀπολογίας τυχὼν εἰς εἰρ- κτὴν ἀπάγεται· καὶ γενόμενος ἐν τῷ δεσποτηρίῳ τοσοῦτον ἀρετῆς 10 μέγεθος ἐπεδειξάτο, ὡς καὶ τοὺς πονηροτάτους τῶν ἐκεῖ τεθηπέναι καὶ καταπλήττεσθαι καὶ παρηγόρημα τῶν συμφορῶν ὑπολαμβάνειν ἀλεξίκακον 81 εὐρηκέναι τὸν ἀνθρωπον. ὅσης δ' ἀπανθρωπίας οἱ εἰρκοφύλακες γέ- μουσι καὶ ὠμότητος, οὐδεὶς ἀγνοεῖ· φύσει τε γὰρ ἀνηλεεῖς εἰσι καὶ μελέτῃ συγκροτοῦνται θηριούμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς ἀγριότητα, 15 χρηστὸν μὲν οὐδὲν ἀλλ' οὐδ' ἐκ τύχης ὄρωντες ἢ λέγοντες ἢ δρῶντες, 82 ὅσα δὲ βιαιότατα καὶ χαλεπώτατα. καθάπερ γὰρ οἱ τὰ σώματα εὐπα- γεῖς, ὅταν τὴν ἐξ ἀθλητικῆς ἀσκησιν προσλάβωσι, νευροῦνται δύναμιν ἀναταγώνιστον καὶ εὐεξίαν ὑπερβάλλουσαν κτώμενοι, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅταν ἀτίθασος καὶ ἀμελικτος φύσις ἀσκησιν εἰς τὸ ἀνήμερον προσλάβῃ, 20 διχόθεν ἄβαστος καὶ ἀπρόσιτος οἴκτω γίνεται, χρηστῷ πάθει καὶ φιλαν- 83 θρώπῳ. ὡσπερ γὰρ οἱ τῶν ἀγαθῶν ὀμιλεῖται βελτιοῦνται τοὺς τρόπους

1 ἡρμένον AFGHP ἐκτὸς AFGHP: om. K, ἐκ ceteri (ss. K²) πάντων] πᾶν
 τῶν K τῶν παθῶν VO ἰστάμενος A 2 ἐπιθυμίας om. A 3 συλλαβῶν C
 τὸ P καὶ om. VO 4 πρὸς C¹ 5. 6 ἐξ οὐπερ γίνεται BEKM
 6 καὶ om. A 7 δὴ] οὖν A 8 πλασασμένη M, πλασάμενος F 9 αὐτῇ A
 μὴδὲ C 9. 10 εἰς τὴν εἰρκτὴν F 11 ἐκεῖ CAVO: ἐκεῖσε ceteri
 12 <καὶ> ἀλεξίκακον conl. Mang. 12. 13 εὐρηκέναι ἀλεξίκακον transp. K
 13 δ' om. CVO οἱ εἰρκοφύλακες ἀπανθρωπίας transp. CVO 15 συγκροτού-
 μενοι θηριοῦνται V²O θηριούμενοι post ἡμέραν transp. A καθ' CAKV²:
 καὶ ante καθ' add. ceteri 16 ἀλλ' οὐδ' ἐκ τύχης K (V¹ ut vid.) cf. § 238: ἀλλ'
 οὐδὲ τύχης BEM, ἀλλ' οὐδ' εὐμενέας V²O, om. ceteri (v) λέγοντες ἢ δρῶντες ἢ δρῶντες
 transp. A; δρῶντες ἢ λέγοντες ἢ ὄρωντες Mang. 17 βιαιότητα M, βεβαιότατα B¹E
 17. 18 εὐπραγεῖς A 18 ἀθλητικῆς C: ἀσκητικῆς ceteri ἀσκησιν] ἐκτριβὴν
 V²K²O 20 ἀτίθασος CBEPH: ἀτίθασος ceteri καὶ ἀμελικτος om. A
 προσλάβοι A 21 γίνεται K¹: ἐν ceteri; ἢ ἐν Mang. πάθει χρηστῷ
 transp. CA 22 καὶ ὡσπερ H γὰρ om. HP¹

χαίροντες τοῖς συνοῦσιν, οὕτω καὶ οἱ τοῖς πονηροῖς συζῶντες ἀπομάττονται
 τι τῆς ἐκεῖνων κακίας· δεινὸν γάρ τὸ ἔθος ἐξομοιωσαὶ καὶ βιάσασθαι
 πρὸς φύσιν. συνδιατρίβουσιν οὖν οἱ εἰρκοφύλακες λωποδύταις, κλέπταις, 84
 τοιχωρύχοις, ὕβρισταῖς, βιαίοις, φθορεῦσιν, ἀνδροφόνοις, μοιχοῖς, ἱεροσού-
 5 λοις, ὧν ἀφ' ἐκάστου σπῶνται τι μοχθηρίας καὶ συνερανερίζουσι καὶ ἐκ
 τῆς πολυμιγοῦς κράσεως ἐν ἀποτελοῦσι πάμφυρτον καὶ παμμίαιρον κακόν.
 p. 54 M. (16.) ἀλλ' ὅμως ὁ τοιοῦτος | ἡμερωθεὶς ὑπὸ τῆς τοῦ νεανίσκου καλο- 85
 κάγαθίας οὐ μόνον ἀδείας καὶ ἐκχειρίας μετέδωκεν, ἀλλὰ καὶ ἀρχῆς
 τῆς ἐφ' ἅσασιν τοῖς δεσμώταις, ὡς λόγῳ μὲν ἔνεκα προσχήματος ἐμμένειν
 10 εἰρκοφύλαξ, τὴν δ' ἐν ἔργοις τάξιν παρακεχωρηκέναι τῷ νεανίᾳ, δι' ἧς
 οὐκ ὀλίγα συνέβαινε τοὺς ἀπαχθέντας ὠφελεῖσθαι. τὸ γοῦν χωρίον οὐδ' 86
 ὀνομάζειν ἔτ' ἤξιον εἰρκτῆν, ἀλλὰ σωφρονιστήριον· ἀντὶ γὰρ βασιάνων καὶ
 τιμωριῶν, ἃς νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ὑπέμενον τυπτόμενοι καὶ καταδού-
 μενοι καὶ τί κακὸν οὐ πάσχοντες, λόγοις καὶ δόγμασι τοῖς φιλοσοφίας ἐνου-
 15 θετοῦντο καὶ ταῖς ἀνυσιμωτέραις παντὸς λόγου πράξεις τοῦ διδάσκοντος.
 τὸν γὰρ αὐτοῦ βίον σωφροσύνης καὶ πάσης ἀρετῆς οἶα γραφῆν ἀρχέτυπον 87
 εὐ δεδημιουργημένην ἐν μέσῳ θείας ἐπέστρεψε καὶ τοὺς πάνυ δοκούντας
 ἀνιάτως ἔχειν, οἷς μακρὰι νόσοι τῆς ψυχῆς ἐλώφησαν ἦδη κακίζουσιν
 ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις αὐτοῦ καὶ μετανοοῦσι καὶ τιοαυτ' ἐπιφθεγγόμενοι·
 20 „ποῦ ποτ' ἄρ' ἦν πάλαι τοσοῦτον ἀγαθόν, οὐ τὴν ἀρχὴν ἐσφάλημεν;
 ἰδοὺ γὰρ ἐπιλάμπαντος αὐτοῦ, ὡς πρὸς κάτοπτρον τὴν ἀκοσμίαν ὀρώντες
 αὐτῶν ἀισχυνόμεθα“. (17.) τοῦτον τὸν τρόπον βελτιουμένων εἰσάγονται 88

1 post συνοῦσιν add. ἡδέσι καὶ ἀγαθοῖς HP(v) τοῖς alt. om. BEK¹ 2 τι BEM:
 om. ceteri τῆς] τὰς V²O 3 οὖν AFG: δ' H, om. ceteri κλέπτες C,
 κλέπται M 4 βιοφθορεῦσιν H ἀνδροφόνοις om. H 5 σπῶνται]
 ὦν
 σῶνται (sic) H, συνυλῶνται L 6 πολυμιγοῦς V ἐν ex ἐν corr. HP
 μιαιρὸν VO 7 ἀπὸ A 8 ἐκχειρίας VAP 9 τῆς] τοῖς B¹E προσ-
 σχήματος F ἔτι μένειν conl. Wendl. 10 δὲ C τάξιν] πράξιν HP(v); προστάξαν
 conl. Mang. 11 γοῦν] γὰρ C 12 ἔτι F 13 νύκτωρ] νύκταις corr. in νύκτας C
 14 κακόν corr. ex κακῶν G, κακῶν EFHP τοῖς C, τοῖς ex τῆς corr. H: τῆς
 ceteri 16 αὐτοῦ V²H²: αὐτοῦ ceteri 17 εὐ] οὐ G ἐπέστρεψε BEM,
 ἐπέστρεψε V²O, ὑπέστρεψε F 18 ἐλώφησαν C 19 αὐτοῦς O, αὐτοῦς KF,
 αὐτοῦς corr. ex αὐτοῖς V: αὐτοῖς ceteri (v) τιοαυτα A ἐπιφθεγγόμενοι VO
 20 ἄρα K πάλαι om. A, post ἀγαθόν transp. F 21 γὰρ CA: γὰρ καὶ
 ceteri ὡς] καὶ F κάτοπτρον E 21. 22 αὐτῶν ὀρώντες transp. CV
 22 αὐτῶν CKOFH¹P, αὐτῶν om. A ἀισχυνόμεθα—ἀρχιτονοχός (80,1) om. F
 βελτιουμένων] εἰσαγομένων O

2. 3 DK fol. 249v Φλωωνος ἐκ τοῦ εἰς τὸν Ἰωσήφ: δεινὸν τὸ ἔθος—πρὸς φύσιν.
 22sq. Gen. cap. 20

δύο εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως, ὁ μὲν ἀρχινοχός, ὁ δὲ ἀρχισιτοποιός, ἐν
 οἷς ἐπετράπησαν κατηγορηθέντες καὶ καταγνωσθέντες. ὁ δὲ καὶ τούτων
 τὴν ἐπιμέλειαν ἦν καὶ τῶν ἄλλων ἐποιεῖτο, εὐχόμενος ὅπως οἷός τε ἦ
 89 μὴδὲν χεῖρους τῶν ἀνεπιλήπτων ἀπεργάσασθαι τοὺς ὑφ' ἑαυτῶ. χρόνου
 δ' οὐ μακροῦ διελθόντος, ἐπιὼν τοὺς δεσμώτας ὄρα συννοίας καὶ κατη- 5
 φείας γέμοντας μᾶλλον ἢ πρότερον τοὺς εὐνοῦχους καὶ στοχασάμενος ἐκ
 τῆς σφοδρᾶς λύπης προσπεπτωκέναι τι νεώτερον ἐπυθάνετο τὴν αἰτίαν.
 90 ἀποκριναμένων δέ, ὡς ὄνειρους ἰδόντες ἄσης καὶ ἀδημονίας πεπλήρωνται,
 μηδενὸς ὄντος τοῦ διακρινοῦντος, „θαρσεῖτε“ ἔφη „καὶ διηγεῖσθε, γινώριμοι
 γὰρ ἔσονται βουλομένου θεοῦ· βούλεται δὲ τὰ συνεσχιασμένα τῶν πραγ- 10
 μάτων ἀνακαλύπτειν τοῖς ἀλήθειαν ποθοῦσιν.“ εἶτα πρότερος ὁ ἀρχινο-
 91 χός φησὶν· „ἔδοξα μεγάλην ἄμπελον ἐκπεφυκέναι τριῶν πυθμένων ἐν
 εὐερνεστάτῳ στέλεχος, τεθλιυῖαν καὶ βοτρυοφοροῦσαν ὡς ἐν ἀκμῇ τῆς
 ὀπώρας, ὑποπερκαζούσης δὲ τῆς σταφυλῆς ὀρέψασθαι τῶν βοτρώων καὶ
 εἰς ἔκπωμα βασιλικὸν ἀποθλίβειν, ὅπερ ἱκανῶς ἔχον ἀκράτου προσενεγκεῖν 15
 92 τῷ βασιλεῖ.“ ὁ δὲ μικρὸν ἐπισχῶν „εὐτυχίαν“ εἶπεν „ἡ φαντασία σοι
 καταγγέλλει καὶ τῆς προτέρας ἀνάληψιν ἀρχῆς· αἱ γὰρ τρεῖς ῥίζαι τῆς
 ἀμπέλου τρεῖς ἡμέρας ὑπογράφουσι, μεθ' ἧς ὑπομνησθήσεται σου
 ὁ βασιλεὺς καὶ μεταπεμφάμενος ἐνθένδε παρέξει μὲν ἀμνηστίαν, ἐπιτρέψει
 δὲ τῆς αὐτῆς μεταποιεῖσθαι τάξεως, καὶ ὑπὲρ βεβαιώσεως τῆς ἀρχῆς 20
 οἰνοχοῆσεις ἀναδοὺς ἔκπωμα τῷ δεσπότῃ.“ καὶ ὁ μὲν ἐγεγῆθει ταῦτ'
 93 ἀκούσας. (18.) ὁ δ' ἀρχισιτοποιός | ἀποδεξάμενος τὴν διάκρισιν, ὡς p. 55 M.
 καὶ αὐτὸς εὐτυχὲς ὄναρ ἰδὼν — ἦν δ' οὐ μετρίως παλίμψημον —,
 ἀπατηθεὶς ταῖς ἐτέρου χρησταῖς ἐλπίσι φησὶν· „ἀλλὰ κἀγὼ κανηφορεῖν

1 δὲ CA: δ' ceteri	ἀρτσισιτοποιός (sic) F	ἐν] ἐφ' VO	3 ἦν] ἦ
CAV ² K ² O	οἷόν τε BEF, οἷόν τ' A, εἰ οἷόν τε CVOK	ἦν A, ἦν F, ἦ	
om. BEM	4 ἐργάσασθαι CK ¹ , ἀπεργάσθαι VOK ²	ἑαυτὸν corr. ex ἑαυτῷ F	
	α γ εὐνοῦχος β		
5 ἐπιὼν] ἐπί F	6 γέμοντας τοὺς δεσμώτας μᾶλλον ἢ πρότερον K	εὐνοῦχος	
corr. ex δεσμώτας O	7 σφοδρὰ BEKVO	προπεπτωκέναι G	ἐπυθάνετο
τὴν αἰτίαν om. M	8 ἀποκριναμένων CABEKM: ἀποκρινομένων ceteri		
καὶ ἄσης F	ἄσης] πάσης VO	καὶ om. VO, ἄσης καὶ om. A	ἀδημονίας]
ἀθυμίας A	9 διακρίνοντος A	10 βουλεύεται AF	11 πρότερον CAVO
12 ἔδοξε BEM	εἰς ἐν F, ἐν om. BEMHP ¹	13 βοτρυοφοροῦσαν MAHO	
ὡς om. A	14 ὑπερπερκαζούσης A	15 εἰς] ὡς G	καὶ ante ὅπερ
add. F	15. 16 ἔχον ἱκανῶς ἀκράτου τῷ βασιλεῖ προσενεγκεῖν K	16 σοι om. A	
19 ὁ βασιλεὺς om. HP ¹ , add. mg. P ²	20 δὲ CA: δὲ καὶ ceteri		
21 ταῦτα CK	22 δὲ CVO	ὡς] ὧς BEMG	23 καὶ om. A
εὐτυχὲς] ἔτυγεν CBEM	24 ἐταίρου A	ἐλπίσι χρησταῖς transp. A	

ἔδοξα καὶ τρία πλήρη κανᾶ πεμμάτων κομίζειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τὸ δ' ἀνωτάτω πλήρες εἶναι παντοίων γενῶν, οἷς ἔθος ἐστὶ χρῆσθαι τὸν βασιλέα — ποικίλας δ' εἶναι τὰς πρὸς δίαίταν βασιλικὴν σιτοπόνων περιεργίας —, ὄρνεις δὲ καθιπταμένους ἀρπάζειν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ ἀπλήστως ἐμφορεῖσθαι, 5 μέχρις οὐ πάντ' ἀναλῶσαι καὶ μηδὲν τῶν εὐτρεπισθέντων ὑπολειπέσθαι.“ ὁ δὲ „ἐβουλόμην μὲν“ εἶπε „μὴ παραστῆναί σοι τὴν φαν- 94 τασίαν ἢ φανεῖσαν ἴσουχασθῆναι ἢ, εἰ καὶ διηγεῖτό τις, μακρὰν γοῦν, ἵνα μὴ κατακούσαιμι, τῶν ἐμῶν ὧτων γενέσθαι τὴν διήγησιν· ὀκνῶ τε γάρ, εἰ καὶ τις ἄλλος, εἶναι κακῶν ἄγγελος συναλγῶν τε τοῖς ἐν συμφοραῖς, 10 ἕνεκα φιλοφροσύνης οὐχ ἥκιστα τῶν ὑπομενόντων ὀδυνώμενος. ἀλλ' 95 ἐπειδὴ τοῖς ὄνειρων κριταῖς ἀληθεύειν ἀναγκαῖον θεῖα λόγια διερμηνεύουσι καὶ προφητεύουσι, λέξω μηδὲν ὑποστειλάμενος· ἀψευθεῖν γὰρ ἐπὶ μὲν πάντων ἀριστον, ἐπὶ δὲ τῶν θεῶν ἀποφθεγμάτων καὶ ὀσιώτατον. τὰ 96 τρία κανᾶ σύμβολον τριῶν ἡμερῶν ἐστίν· ἐπισχῶν ταύτας ὁ βασιλεὺς 15 ἀνασκολοπισθῆναι σε καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθῆναι κελεύσει καὶ καταπτάμενα ὄρνεα τῶν σῶν εὐωχθηθήσεται σαρκῶν, ἄχρις ἂν ὄλος ἐξαναλωθῆς.“ καὶ ὁ μὲν ὥσπερ εἰκὸς συγχυθεὶς ἀνατέτραπτο, καρδοκῶν τὴν ὀρι- 97 σθεῖσαν προθεσμίαν καὶ τῇ διανοίᾳ τὰς ἀνίας προσδεχόμενος. ὡς δ' αἱ τρεῖς ἡμέραι διτλήθον, γενέθλιος ἐπέστη τοῦ βασιλέως, ἐν ἣ πάντες 20 οἱ κατὰ τὴν χώραν ἐπανηγύριζον, διαφερόντως δ' οἱ περὶ τὰ βασιλεία. ἐστιωμένων οὖν τῶν ἐν τέλει καὶ τῆς θεραπείας εὐωχουμένης 98 ὥσπερ ἐν δημοθιοσίᾳ, τῶν κατὰ τὸ θεσμοτήριον εὐνούχων ὑπομνησθεὶς ἀχθῆναι κελεύει καὶ θεασάμενος τὰκ τῆς τῶν ὄνειρων διακρίσεως ἐπι-

1 κανᾶ πεμμάτων πλήρη transp. O	2 ἀνώτατον A	εἶναι] ἦν F
ἔθος ἐστὶ		
εἴωθε K (ἔθος ἐστὶ scripsi): εἴωθε ceteri	3 ποικίλαι δ' αἱ πρὸς δ. β. σ. περιεργίαι	
conicio; δ' (εἰκόσ) εἶναι coni. Wendl.	τάς] τε A	4 ὄρνεις corr. ex
ὄρνεις K, ὄρνεις BEMA	ἀρπάζειν HP	5 μέχρι C
τοῦ ν	πάντα CVO, πάντας F	καὶ om. F
ὑπο- corr. in ἀπο- K	6 μὲν om. MA(v)	5. 6 ὑπολειπέσθαι HP,
ὀκνότερα BE, ὀκνηρότερα M, ὀκνῶ (om. τε) ceteri	8 ὀκνῶ τε K ¹ : ὀκνότερα VOK ² ,	
BEMVO, τις (cet. om.) ceteri (v)	9 εἰ καὶ τις ἄλλος K: εἰ γέ τις	
ceteri	εἶναι κακῶν ἄγγελος AK: ἄγγελος εἶναι κακῶν	
συναλγῶν τε K: συναγωγῶν BEMV ¹ , ἐπαγωγῶν V ² O, συναλγῶν γὰρ ceteri	10 ἥκιστα] ἦττον coni. Mang.	11 ὄνειράτων F
τοῖς] ταῖς G	τῶν om. VO	
13 θεῶν A: ὀσίων ceteri	ἀδικημάτων A	15 σε αὐτὸ κελεύσει repet. C
15. 16 καταπτάμενα A	16 ὄλος A, ὄλος F	17 post εἰκόσ add. ἦν HP
ἀνατέτραπτο CFGP; ἀπετέτραπτο coni. Mang.	18 τὰς ἀνίας om. BEM	
19 δ' αἱ] δὲ (om. αἱ) A	γενέθλιον F	ἦ] ὦ F
δὲ C, δ' om. AFGP	21 εὐωχούσης VOK ²	20 τὴν om. A
κάκ CVO, τὰ ἐκ HP	22 τὸ om. A	23 τὰκ]

- σφραγίζεται, προστάξας τὸν μὲν ἀνασκολοπισθῆναι τὴν κεφαλὴν ἀποτμη-
θέντα, τῷ δὲ τὴν ἀρχὴν ἣν διεῖπε πρότερον ἀπονεύμαι.
- 99 (19.) Καταλλαγείς δὲ ὁ ἀρχινοχός ἐκλανθάνεται τοῦ τὰς κατα-
λλαγὰς προειπόντος καὶ ἕκαστα τῶν συμπεσόντων ἀτοχυμῶν ἐπικου-
φίσαντος, ἴσως μὲν ἐπειδὴ πᾶς ἀχάριστος ἀμνήμων ἐστὶν εὐεργετῶν, 5
ἴσως δὲ καὶ κατὰ πρόνοιαν θεοῦ βουληθέντος τὰς εὐπραγίας τῷ νεανίᾳ
100 μὴ δι' ἀνθρώπου γενέσθαι μᾶλλον ἢ δι' ἑαυτοῦ. μετὰ γὰρ διετῆ χρόνον
τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα τῆ χώρᾳ συμβαίνειν ἀγαθὰ καὶ κακὰ διτταῖς
φαντασίαις δι' ὄνειρου θεσπίζεται ταῦτόν ὑποσημαινούσαις ἕνεκα βεβαι-
101 τέρας πίστεως. ἔδοξε γὰρ ἐπὶ βόας ἀνέρπειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, πίνοντας 10
καὶ σφόδρα εὐσάρκους καὶ καλὰς ὑφθῆναι, καὶ παρὰ ταῖς ὄχθαις νέμεσθαι
μεθ' ἄς ἐτέρας ἀριθμὸν ἴσας, | ἀσάρκους τρόπον τινὰ καὶ κατεσκελετευ- p. 56 M.
μένας καὶ εἰδεχθεστάτας, ἀνελθεῖν καὶ συννέμεσθαι ταῖς προτέροις· εἴτ'
ἕξαπιναιῶς ὑπὸ τῶν χειρῶν καταβρωθῆναι τὰς ἀμείνους καὶ μηδὲν
ἀλλὰ μηδὲ τὸ βραχύτατον ταῖς ἐμφορηθείσαις πρὸς ὄγκον ἐπιδοῦναι τὰς 15
102 γαστέρας, ἀλλ' ἢ μᾶλλον ἢ οὐχ ἦττον ἐστάλθαι. περιαναστάς δὲ καὶ
κοιμηθεὶς πάλιν ἐτέρα πληχθῆναι φαντασίᾳ· νομίσαι γὰρ ἐπὶ πυροῦ
στάχους ἐκπεφυκότας ἐνὸς πυθμένος, ἰσαιοτάτους τοῖς μεγέθεσιν, αὐξο-
μένους καὶ τεθλιότας αἴρεσθαι πρὸς ὕψος μάλ' εὐρώστους· εἴθ' ἐτέρους
ἐπὶ λεπτοῦς καὶ ἀσθενεῖς ἀναπεφυκέναι πλησίον, ὑφ' ὧν ἐπιδοραμόντων 20
103 καταποθῆναι τὸν εὐσταχυον πυθμένα. ταύτην ἰδὼν τὴν ὄψιν, τὸ λειπό-
μενον τῆς νυκτὸς ἄπνους διατελέσας — ἤγειρον γὰρ αἱ φροντίδες κεντοῦ-

1 προδιάξας (sic) A	1. 2 καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθῆναι BEMA	τμηθέντα F
2 τῷ] τὸν VO	ἀπονεύμαι] ἀποδοῦναι A, ἀπολαβεῖν VOK ²	3 δ' KF
	πεσόντων	
οἰνοχός BEMA	4 συμβησιμῶν K	4. 5 ἀποκουφίσαντος A
σιῶν P	7 δι' pr.] δ' F	5 εὐεργε-
χώρα ceteri	8 τῆ χώρᾳ συμβαίνειν CVO: συμβαίνειν τῇ	8 τῆ χώρᾳ συμβαίνειν CVO: συμβαίνειν τῇ
ὄνειρου φ. θ. Mang.	9 ὄνειράτων F	9 θεσπίζει VOK ²
AF(HP: ὑποσημαίνοντος ceteri	9. 10 βεβαιότερας πίστεως ἕνεκα transp. A	10 ὑποσημαινούσαις
10 ἔδοξα BEM	ἀνέλκειν in textu H, ἀνέρπειν mg. H	11 σφόδρ' C
καὶ καλὰς A: καὶ om. ceteri	περὶ F	τὰς ὄχθας AVO
		12 μεθ']
καθ' G	ἀριθμῷ V ² O	καὶ om. AFGHP
κατεσχηλιτευμένας O, κατεσχηλιτευμένας H, κατεσταλμένας M		12. 13 κατεσχηλιτευμένας V,
στάτας A: καὶ om. ceteri	15 μηδὲ om. HP ¹	13 καὶ εἰδεχθε-
17. 18 πυροῦ στάχους AFGHPK ¹ : πυροῦς παχεῖς ceteri		16 συνεστάθαι F
ἰσοτάτους A, ἰσωτάτους H(v)	18. 19 αὐξανόμενος VO	18 ἐκπεφυκότος (i
μᾶλλον HP	εὐρώστως A (coni. Mang.)	19 μάλα VO,
		22 κεντροῦσαι CFHP

σαι καὶ τιτρώσκουσαι —, μεταπέμπεται τοὺς σοφιστὰς ἅμα τῇ ἔφ καὶ τὴν φαντασίαν διηγείται. μηδενὸς δὲ στοχασμοῖς εἰκόσι τάληθες ἰχνη- 104
λατῆσαι δυναμένου, παρελθὼν ὁ ἀρχινοχόος φησὶν· „ὦ δέσποτα, τὸν ἄνδρα ὃν ζητεῖς ἐλπίς ἐστὶν εὐρήσειν· ἀμαρτόντας ἐμέ καὶ τὸν
5 ἀρχινοχόου ἐκέλευσας εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀπαχθῆναι, ἐν ᾧ τοῦ ἀρχι-
μαγείρου θεράπων ἦν Ἑβραῖος, ᾧτινι διηγησάμεθα ἐγὼ τε κάκεινος
ὄνειράτα τὰ φανέντα ἡμῖν· ὁ δ' οὕτως εὐθυβόλως καὶ εὐσκόπως διέ-
κρινεν, ὡς ὅσα προεῖπεν ἑκατέρῳ συμβῆναι, τῷ μὲν ἦν ὑπέμεινε τιμωρίαν,
ἐμοὶ δὲ τὸ σοῦ τυχεῖν ἴλεω καὶ εὐμενοῦς.“ (20.) ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς 105
10 ἀκούσας προστάττει συντείναντας ἀνακαλεῖν τὸν νεανίαν. οἱ δ' ἀποκεί-
ραντες — βαθεῖαι γὰρ ἦσαν αὐτῷ χαῖται καθειργμένῳ κεφαλῆς καὶ
γενείου — καὶ ἀντι ῥυπώσης λαμπρὰν ἐσθῆτα ἀντιδόντες καὶ τᾶλλα
φαιδρύναντες εἰσάγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα· ὅς ἐκ τῆς ὄψεως 106
τεκμηράμενος ἄνδρα ἐλεύθερον καὶ εὐγενῆ — χαρακτῆρες γὰρ ἐπι-
15 φαίνονται τινες τῷ σώματι τῶν ὀρωμένων οὐχ ὄρατοὶ πᾶσιν, ἀλλ' οἷς
τὸ τῆς διανοίας ὄμμα ὀξυδορκεῖ — „μαντεύεται“ εἶπεν „ἡ ψυχὴ μου
περὶ τοῦ μὴ εἰς ἅπαν ἀσαφείᾳ τοὺς ὄνειρους ἐπισκισθῆσθαι· δεῖγμα
γὰρ σοφίας ὁ νεανίας οὗτος ὑποφαίνει, διακαλύψει τὴν ἀλήθειαν, οἷα
φωτὶ σκότος ἐπιστήμη τὴν ἀμαθίαν τῶν παρ' ἡμῖν σοφιστῶν ἀπροσκεδά-
20 σει.“ καὶ τοὺς ὄνειρους διηγείτο. ὁ δὲ τάξιωμα τοῦ λέγοντος οὐδὲν 107
καταπλαγεῖς ὥσπερ ὑπήκοος βασιλεύς, ἀλλ' οὐχ ὑπήκοος βασιλεῖ, παρρησίᾳ
σὺν αἰδοῦ χρώμενος διελέγετο καὶ φησὶν· „ὅσα μέλλει ποιεῖν ὁ θεὸς ἐν
τῇ χώρᾳ, προμεμήνυκέ σοι. τὰς μέντοι διττὰς φαντασίας μὴ ὑπολάβῃς

2 διηγείται VOHP: διηγείτο ceteri καὶ μηδενὸς (sed καὶ rursus del.) K
ὁ ἐ om. EK, ss. B 4 post ὃν add. αὐτὸς ἐγνων δ O εὐρήσειν (σε) conl.
Wendl. post ἀμαρτόντας add. γὰρ V post ἐμέ add. τε FHP
6 ἦν Ἑβραῖος—δεσπότην (86,19) om. P et in textu H, add. mg. H ᾧτινι CBEKM:
ὦ AVO, ᾧ καὶ FGH διηγήσασθαι K¹ καὶ ἐκεῖνος C 7 τὰ om. V
ὁ VO οὗτος F post καὶ repet. οὕτως VO εὐσκόπως BEK: εὐκόλως M,
εὐθυσκόπως ceteri 8 ὡσθ' A τῷ τὸν K² 9 ἐμέ H 10 συντεί-
νοντας M ἀναγαγεῖν F 11 χαῖται κεφαλῆς αὐτῷ καθειργμένῳ A
12 ἀντιδόντες AF¹ τᾶλλα ABF, τὰ ἄλλα C 13 εἰσάγουσιν αὐτὸν VO:
αὐτὸν om. ceteri τὸν βασιλέα AVO: τὸν om. ceteri 14. 15 τινες ἐπιφαίνονται
transp. VOK² 15 ὀρωμένων] εἰρημένων CVOEK 16 τὸ τῆς διανοίας A:
τῆς om. ceteri ὀξυδορκεῖ CH: ὀξυδορκεῖ ceteri μου om. VO, eras. K
β α
17 εἰσάπαν A 18 γὰρ om. A ὁ νεανίας οὗτος σοφίας K ὑπο-
φαίνων V²K²O ante διακαλύψει add. ἦ H (v) διανακαλύψει V²O
19. 20 ἀπροσκεδάσας V²K²O 20 τὸ δέξιωμα AVO ,μηδὲν A 22 σὺν
αἰδῶ CGH 23 προμεμήνυσέ A φαντασίας om. CVO, ὀπτασίας mg. O

- εἶναι διττοὺς ὄνειρους· εἰς ἐστὶ, τὴν ἀναδίπλωσιν ἔχων οὐ περιττήν,
 108 ἀλλὰ πρὸς ἔλεγχον βεβαιότερας πίστεως. αἶ τε γὰρ πίονες ἐπτὰ βόες
 καὶ οἱ εὐβλαστοὶ καὶ εὐθαλεῖς ἐπτὰ | στάχυες ἐνιαυτοῦς ἐπτὰ δηλοῦσιν p. 57 M.
 εὐθηνίας καὶ εὐετηρίας καὶ ἐπτὰ ἐτέρους λιμοῦ αἱ ἐπανιοῦσαι ἐπτὰ βόες
 λεπταὶ καὶ εἰδεχθεῖς καὶ οἱ παρεφθαρμένοι καὶ μεμυκότες ἐπτὰ στάχυες. 5
 109 ἤξει μὲν οὖν ἐπταετία προτέρα πολλὴν καὶ ἄφθονον ἔχουσα εὐκαρπίαν,
 πλημμύραις μὲν ἀνὰ πᾶν ἔτος τοῦ ποταμοῦ λιμνάζοντος τὰς ἀρούρας,
 τῶν δὲ πεδίων ὡς οὐπω πρότερον εὐτοκία χρωμένων· ἤξει δὲ μετὰ
 ταῦτα ἐπταετία πάλιν ἐναντία χαλεπὴν ἔνδειαν καὶ σπάνιν τῶν ἀναγκαίων
 ἐπιφέρουσα, μήτ' ἀναχεομένου τοῦ ποταμοῦ μήτε τῆς γῆς λιπαινομένης, 10
 ὡς τῆς προτέρας εὐθηνίας ἐκλαθέσθαι καὶ εἴ τι λείψανον παλαιᾶς εὐετη-
 110 ρίας ἦν ἀναλωθῆναι. τὰ μὲν οὖν ἐκ τῆς διακρίσεως τοιαῦτ' ἐστίν.
 ὑπηγεῖ δέ μοι καὶ ἐκλαλεῖ τὸ θεῖον ὑποβαλλὼν τὰ ὡς ἐν νόσφ' σωτηρία·
 νόσος δὲ πόλεων καὶ χωρίων ἡ βαρυτάτη λιμός, ἡ κατασκευαστέον
 111 ἀσθένειαν, ἵνα μὴ τελείως ῥωσθεῖσα τοὺς οἰκήτορας ἐκφάγη. πῶς οὖν 15
 ἀσθενήσεις; τοῦ καρποῦ τῶν ἐπτὰ ἐτῶν, ἐν οἷς ἡ εὐφορία, τὸ πλεονά-
 ζον μετὰ τὰς αὐτάρχεις τοῖς πλήθεσι τροφὰς — ἔσται δ' ἴσως μέρος
 πέμπτον — θησαυριστέον ἐν πόλει καὶ κώμαις, μὴ μετακομίζοντας τὰ
 θέρη μακρόθεν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἡ χωρίων, ἐν ἐκείνοις φυλάττοντας πρὸς
 112 τὴν τῶν οἰκούντων παρηγορίαν· συγκομίζειν δὲ τὸν καρπὸν αὐτοῖς 20
 δράγμασι μήτε ἀλοῶντας μήτε συνόλως καθαίροντας, τεττάρων ἕνεκα·
 ἐνὸς μὲν τοῦ σκέπη χρώμενον πρὸς πλείω χρόνον διαμένειν ἀδιά-
 φθορον· ἐτέρου δὲ τοῦ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν γίνεσθαι τῆς εὐθηνίας
 ὑπόμνησιν, ἀλοῶντων καὶ λιχμώντων· ἡ γὰρ μίμησις τῶν πρὸς ἀλή-
 113 θειαν ἀγαθῶν δευτέραν ἔμελλεν ἡδονὴν ἀπεργάζεσθαι· τρίτου δὲ τοῦ 25
 μηδ' εἰς ἀριθμὸν ἐλθεῖν, ἐν στάχυσι καὶ δράγμασιν ἀδήλου καὶ ἀπερι-

1 εἶναι om. AVO 2 βεβαιότερον A 3 ἀστάχυες H 4 λιμοῦ (καὶ ἀφορίας) conicio
 ἐπιοῦσαι conicio 5 ἐφθαρμένοι A ἀστάχυες H 6 οὖν om. VO πρότερον AF
 7 πλημμύραις C 8 ὡς] ἡ K¹, γρ. ὡς ss. K² 9 ἐναντία πάλιν ἐπταετία transp.
 VO; πάλιν ἐναντία ἐπταετία Mang. 10 μήτε C ἀνερχομένου A 12 τοιαῦτα CBEKF,
 ταῦτα A 13 ὑπηγεῖ C μοι transp. ante θεῖον A τὸ θεῖον VOK: τι θεῖον ceteri
 τὰ CK: om. ceteri σωτηρία GH, σωτηρίαν AVOF 14. 15 ἦν κατασκευαστέον
 ἀσθενῆ K¹ 15 τελείως AVO ἐκφύγη F¹ 16 post οἷς add. ἦν F
 16. 17 τῶ πλεονάζειν V²O 17 δ' ἴσως] διςσῶς BEMVO 18 πέμπτον
 om. G πόλεσι V²K 20 οἰκούντων codd.: ἐνοικούντων v συγκομίζειν
 codd.: συγκομιζτέον v δὲ om. F 21 μήτ' A 22 post χρόνον add.
 φυλαττόμενον VOK² . 23 τοῦ] τούτου C . 24 [μίμησις] ὑπόμνησις conij. Mang.
 25 μέλει V²O

γράφου τοῦ καρποῦ ὑπάρχοντος, ἵνα μὴ προαναπέσωσιν αἱ διάνοιαι τῶν
 ἐγγχωρίων ἐν ταῖς ἀναλώσεσι τοῦ συλλογισθέντος, ἀλλ' εὐθυμία χρώμενοι
 τῇ σιτίων ἀμεινόνι τροφῇ — τρέφει γὰρ ἐν τοῖς μάλιστα ἐλπίς —
 ἐπικουφίζουσι τὴν ἐκ τῆς ἐνδεΐας βαρεΐαν νόσον· τετάρτου δὲ τοῦ καὶ
 5 τοῖς θρέμμασι χιλὸν τεταμιεῦσθαι, τῶν ἀχύρων καὶ ἀθήρων ἐκ τῆς τοῦ
 καρποῦ καθάρσεως διακρινομένων. ἐπιμελητὴν δὲ τούτων χειροτονητέον 114
 ἄνδρα φρονιμώτατον καὶ συνετώτατον καὶ ἐν πᾶσι δόκιμον, ὃς γένοιτ'
 ἂν ἱκανὸς ἀμισῶς καὶ ἀνεπάφως εὐτρεπῆ τὰ λεχθέντα ποιεῖν μηδεμίαν
 αἰσθησιν τοῖς πληθεσιν ἐνδιδοῦς περὶ τοῦ γενησομένου λιμοῦ· χαλεπὸν
 10 γὰρ τὸ προκαμόντας ταῖς ψυχαῖς ἀναπεσεῖν δυσελπιστίᾳ. ἐὰν δὲ τις 115
 ἐπιζητῇ τὴν αἰτίαν, φήσει δεῖν, καθάπερ ἐν εἰρήνῃ προνοεῖν τῶν ἐν
 p. 58 M. τῷ πολέμῳ παρασκευῶν, καὶ ἐν | εὐπορίαις τῶν κατ' ἐνδειαν· ἀδήλους
 δὲ εἶναι πολέμους καὶ λιμοὺς καὶ συνόλως τοὺς καιροὺς τῶν ἀβουλήτων,
 εἰς οὓς ἀναγκαῖον εἶναι παρεσκευασθαι, ἀλλὰ μὴ γενομένων τότε τὴν
 15 θεραπείαν ζητεῖν, ὅτ' οὐδὲν ἄφελος.“ (21.) ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ 116
 τὴν τῶν ὄνειρων διάκρισιν εὐθυβόλως καὶ εὐσκόπως στοχαζομένην τῆς
 ἀληθείας καὶ τὴν συμβουλίαν ὅσα τῷ δοκεῖν ὠφελιμωτάτην κατὰ τὴν
 τοῦ μέλλοντος ἀδήλου πρόνοιαν, τοὺς συνόντας ἐγγυτέρω προσελθεῖν
 κελεύσας, ἵνα μὴ κατακούοι, „ἄρ’“ εἶπεν, „ἄνδρες, εὐρήσομεν τοιοῦτον
 20 ἄνθρωπον, ὃς ἔχει πνεῦμα θεῖον ἐν ἑαυτῷ“ (Gen. 41, 38); συν- 117
 επαινούντων δὲ καὶ συνευφημούντων, ἀπιδῶν εἰς τὸν παρεστῶτα „ἐγγὺς“
 εἶπεν „ἔστιν ὃν παραινεῖς ἀναζητεῖν, οὐ μακρὰν ἀφέστηκεν ὁ φρόνιμος
 καὶ συνετός, ὃν ἔδει κατὰ τὰς σὰς ὑφηγήσεις σκοπεῖν, αὐτὸς ὢν τυγ-
 χάνεις· οὐ γὰρ ἄνευ θεοῦ ταῦτ' ἀποφθέγγεσθαι μοι δοκεῖς. ἴθι δὴ

λλογι			
2 συγχομισθέντος A, ἔλλογισθέντος CVO	εὐθυμία] εὐθηνία BEMA	3 τροφῆς	
CFGH(v)	4 ἐπικουφίζουσι C, ἐπικουφίζουσα FHV ² O	καὶ om. O	
ι			
5 χιλὸν A	8 ἀμισῶς BEMV ¹ : ἀμισῶς CK ¹ G, ἀμ' ἴσως FH, ἀμισῶς A, ἀμισῶς V ² K ² O	ἀνεπάφως AFGH: ἀνεπιφάτως ceteri (v); ἀνεπαχθῶς conl. Wendl.	
εὐπρεπῆ GH	9 ἐιδούς V ² O, ἐνδούς L (Turn.)	10 τις] τι A	11 φήσειν
δεῖ A	post προνοεῖν add. δεῖ A	12 τῷ om. A	καὶ] οὕτως A
α			
εὐδήλους K	13 δ' A	14 ἀνάγκη K	παρασκευασθαι M, παρασκευάσασθαι VO
15 ζητεῖν BEK ¹ M: ἐπιζητεῖν ceteri	δεῖ C	καὶ om. K	16 εὐστό-
χως AK	στοχαζόμενος BEMG, στοχαζόμενον C	17 ὅσον A	τῷ] τό C
18 ἐγγυτέρως M, ἐγγύτερον F	προελθεῖν V ¹ G	19 κατακούη VOK ²	
ἄρα BEKMVO	ἄνδρα M	τὸν τοιοῦτον M	20 αὐτῷ CBEM
21 ἐπιθῶν Turn.	22 παρήνεις BEKMVO	οὐ—σκοπεῖν (23) om. A	
24 οὐδὲ γὰρ A	ταῦτα F, ταῦτα post μοι transp. M	δη] δὲ GH, om. F	

καὶ παραλάμβανε τὴν τ' ἐπιμέλειαν τῆς ἐμῆς οἰκίας καὶ τὴν Αἴγυπτον
 118 πάσης ἐπιτροπήν. εὐχέρειαν δ' οὐδεὶς μου καταγνώσεται μὴ φιλαυτία
 χρωμένου, πάθει δυσίατιφ· αἴ τε γὰρ μεγάλα τῶν φύσεων χρόνοις
 οὐ δοκιμάζονται μακροῖς, ὅγκω δυνάμειως βιαζόμεναι φθάνειν εἰς ἀποδογῆν
 αὐτῶν ἀνυπέρθeton, τὰ τε πράγματα μέλλησιν καὶ διατριβὴν οὐκ ἀνέ- 5
 119 χεται, τῶν καιρῶν ἐπειγόντων εἰς τὰς ἀναγκαίας παρασκευάς.“ εἶτ'
 αὐτὸν καθίστησι τῆς βασιλείας διάδογον. μᾶλλον δ', εἰ χρὴ τάληθες
 εἰπεῖν, βασιλέα, τὸ μὲν ὄνομα τῆς ἀρχῆς ὑπολειπόμενος αὐτῷ, τῆς δ'
 ἐν ἔργοις ἡγεμονίας ἐκστάς ἐκείνῳ καὶ τᾶλλα πράττων ὅσα ἐπὶ τιμῇ
 120 τοῦ νεανίου. δίδωσιν οὖν αὐτῷ σφραγίδα βασιλικὴν καὶ ἱερὰν ἐσθῆτα 10
 καὶ κύκλον χρυσοῦν περιδέραιον καὶ ἐπὶ δευτερεῖον τῶν ἀρμάτων ἀναπι-
 βάσας κελεύει περιελθεῖν τὴν πόλιν, προσερχομένου κήρυκος καὶ δηλοῦντος
 121 τοῖς ἀγροῦσι τὴν χειροτονίαν. μετονομάζει δ' αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὄνειρο-
 κριτικῆς ἐγχαρίῳ γλώττῃ προσαγορεύσας καὶ ἐγγυᾶ πρὸς γάμον αὐτῷ
 τὴν ἐπιφανεστάτην τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱερέως Ἡλίου θυγατέρα. ταῦτ' 15
 122 ἐγένετο, περὶ ἔτη γεγονότος ἤδη τριάκοντα. τοιαῦτα τῶν εὐσεβῶν τὰ
 τέλη· κἄν γὰρ κλιθῶσιν, οὐκ εἰς ἅπαν πίπτουσιν, ἀλλὰ διαναστάντες
 123 ὀρθοῦνται παγίως καὶ βεβαίως, ὡς μηκέθ' ὑποσκελισθῆναι. τίς γὰρ ἂν
 προσεδόκησε μιᾷ ἡμέρᾳ τὸν αὐτὸν ἀντὶ μὲν δούλου δεσπότην, ἀντὶ δὲ
 δεσμώτου πάντων ἀξιονικότατον, | καὶ τὸν ὑποδιάκονον εἰρκτοφύλακος p. 59 M.
 ὕπαρχον βασιλέως ἔσσεσθαι καὶ ἀντὶ τῆς εἰρκτῆς τὰ βασιλεῖα οἰκήσιν, 21
 τὰ πρῶτα τῶν ἐπὶ τιμαῖς φερόμενον ἀντὶ τῶν εἰς ἀτιμίαν ἐσχάτων.
 124 ἀλλ' ὅμως καὶ γέγονε ταῦτα καὶ γενήσεται πολλάκις, ὅταν δοκῇ τῷ θεῷ·

1 προλάμβανε BEM τε CVOMF, om. A 2 δὲ VO 3 χρώμενος VOK
 4 ὅγκω δυνάμειως] ἀλλὰ δυνάμει AFGH ὑποδογῆν AFGH 5 αὐτῶν HO:
 αὐτῶν ceteri μέλησιν VOM 5. 6 ἀνέχονται A 6 ante εἰς add.
 καὶ C 7 τῆς βασιλείας καθίστησι transp. BKM (Mang.) δὲ VO
 8 ὑπολιπόμενος BEKMF αὐτῷ CMGK, αὐτῇ F¹, αὐτῆς F² τῆς δὲ C, δὲ
 τῆς transp. F 9 τᾶλλα MAKVF, τὰ ἄλλα C, ἄλλα G ὅσα om. BEM
 10 δίδωσιν οὖν FGH: οὖν om. ceteri; δίδωσι γοῦν conicio αὐτὸν F
 ἱερὰν] πορφυρᾶν conii. Mang. 11 κύκλον] κλοιὸν conii. Mang. περιδέραιον
 AVFK, περιδέραιον C δευτέρειον C (Mang.), δευτερεῖον V, δευτερεῖον O
 12 προσερχομένου V²O (conii. Mang.): περιερχομένου ceteri 13 δὲ CVO
 16 γεγονώς O 17 γὰρ eras. F εἰς ἅπαν CAEKF: εἰσάπαν ceteri
 πίπτουσιν F ἀλλ' ἀναστάντες VQ, 18 ὡς] ὥστε VO μὴ καθυ-
 ποσκελισθῆναι C γὰρ om. M 19 τὸν αὐτὸν om. A ἀντὶ: rursus
 incip. P et text. H δὲ om. MAGHP 20 ἀξιονικότατον C, ἀξιώτατον
 AFGHP τὸν om. F 21 τὰ om. A 22 τῶν alt.] τῆς K¹
 23 τοιαῦτα A

μόνον ἐντυφέσθω τι καλοκάγαθίας ἐμπύρευμα ταῖς ψυχαῖς, ὅπερ ἀναγκάτῳ ποτε ῥιπιζόμενον ἐκλάμψαι.

(22.) Ἐπει δὲ πρόκειται μετὰ τὴν ῥητὴν ἀπόδοσιν καὶ τὴν τροπικωτέραν ἐξετάζειν, λεκτέον ἂν γρῆ καὶ περὶ αὐτῆς. ἴσως μὲν οὖν γελάσονται τινες τῶν εἰκαιτέρων ἀκούσαντες· ἐγὼ δ' ἐρῶ μηδὲν ὑποστειλάμενος, ὅτι ὁ πολιτικὸς πάντως ὄνειροκριτικὸς ἐστίν, οὐ γὰρ τῶν βωμολόγων οὐδὲ τῶν ἐναδολεσχούντων καὶ ἐνσοφιστευόντων ἐπὶ μισθῷ καὶ τῶν καθ' ὕπνον φαντασιῶν διάκρισιν ἀργυρισμοῦ πρόβλημα πεποιημένων, ἀλλὰ τὸν κρινὸν καὶ πάνδημον καὶ μέγαν ὄνειρον οὐ κοιμημένων μόνον ἀλλὰ καὶ ἐγρηγορότων εἰωθὸς ἀκριβοῦν. ὁ δὲ ὄνειρος οὗτος, ὡς ἀψευδέστατα φάναι, ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ βίης· ὡς γὰρ ἐν ταῖς καθ' ὕπνον φαντασίαις βλέποντες οὐ βλέπομεν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν καὶ γεύομενοι ἢ ἀπτόμενοι οὔτε γεύομεθα οὔτε ἀπτόμεθα λέγοντές τε οὐ λέγομεν καὶ περιπατοῦντες οὐ περιπατοῦμεν καὶ ταῖς ἄλλαις κινήσεσι καὶ σχέσεσι χρῆσθαι δοκῶντες οὐδεμίᾳ τὸ παράπαν χρώμεθα — κεναὶ δ' εἰσὶ τῆς διανοίας πρὸς οὐδὲν ὑποκείμενον ἀληθείᾳ μόνον ἀναζωγραφούσης καὶ ἀνειδώλοποιούσης τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα —, οὕτω καὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἐγρηγορότων αἱ φαντασίαι τοῖς ἐνυπνίοις εἰκόασιν· ἤλθον, ἀπῆλθον, ἐφάνησαν, ἀπεπήδησαν, πρὶν καταληφθῆναι βεβαίως ἀπέπτησαν. ἐρευνησάτω δ' ἕκαστος αὐτὸν καὶ τὸν ἔλεγχον οἴκοθεν ἄνευ τῶν παρ' ἐμοῦ πίστεων εἴσεται, καὶ μάλιστα εἴ τις πρσαβύτερος ἤδη γεγονῶς τυγχάνοι· οὗτος ἦν ὁ ποτὲ βρέφος καὶ μετὰ ταῦτα παῖς, εἴτ' ἔφηβος, εἴτα μειράκιον, καὶ νεανίας αὔθις, εἴτ' ἀνὴρ, καὶ γέρον ὕστατον. ἀλλὰ ποῦ

1 ἐντυφέσθω τι K: ἐν τι ὑφιστάσθω FGHP (Mang.), ἐν τι ὑφιστάτω A, ἐν τι ὑφεστάτω (VOBEM (ὑφεστάθω Turn.), γρ. ὑφεστάσθω mg. V mg. K, γρ. ἐν τι ὑφεστάτω alt. mg. K
3 ἀποδίδωσι F 4 ἀ γρῆ] ἀκρι F 5 οικειστέρων M 7 ἐν ἀδολεσχούντων M, ἀδολεσχούντων F, ἐνασχούντων (i 9 μέγαν καὶ πάνδημον transp. A
10 ὁ δ' A, ὡς γὰρ V²O οὗτος V¹, οὕτως V²O 13 οὔτε (alt.) K¹FGH: οὔθ' AP, ἢ ceteri τε om. HP 14 καὶ tert.] τε καὶ VOK² 15 τὸ παράπαν om. HP, add. mg. P² post εἰσὶ fort. addendum ὄζει vel φαντασίαι; σχια add. Mang. 16 ante πρὸς add. καὶ AFGHPY¹ ἀληθείας A 17 εἰδώλοποιούσης H(v) ὄντα ὡς] ὄντως H 17.18 τῶν παρ' ἡμῖν ἐγρηγορότων K (cf. § 147): ἐπὶ τῶν παρεγρηγορότων ceteri (γρ. ἐπὶ τῶν παρεγρηγορότων mg. K) 18 αἱ om. CVO 19 ἀπεπήδησαν] ἀπεπήδησαν Turn. ἀπέπτησαν] ἀπέστησαν FG
20 δὲ A αὐτὸν BEKMVO: αὐτὸν CF, αὐτῶν AGHP post ἔλεγχον add. αὐτῶν HP ante ἄνευ add. καὶ AFGHP 21 μάλιστα AVO ἤδη om. O γεγονῶς] ὦν O τυγχάνει AG 22 ὁ eras. V, om. O εἴτα HP 23 ὕστατα O ἀλλὰ ποῦ K (coni. Mang.): ἀλλ' οὐ ceteri

10 sqq. cf. H. de Arnim, Quellenstudien zu Philo p. 94 ss. 22 sqq. cf. Plut. de εἰ ap. Delph. 18 p. 392 C. M. Anton. Imp. Comment. IX 21. Senec. Epist. 24, 20

πάντ' ἐκεῖνα; οὐκ ἐν μὲν παιδί τὸ βρέφος ὑπεξήλθεν, ὁ δὲ παῖς ἐν
 παρήβῳ, ὁ δ' ἔφηβος ἐν μεираκίῳ, τὸ δὲ μεираκίον ἐν νεανίᾳ, ἐν ἀνδρὶ
 129 δ' ὁ νεανίας, ἀνὴρ δ' ἐν γέροντι, γῆρα δ' ἔπεται τελευτῆ; τάχα μέντοι
 τάχα καὶ τῶν ἡλικιῶν ἐκάστη παραχωρῶσα τοῦ κράτους τῇ μεθ' ἑαυτὴν
 προαποθνήσκει, τῆς φύσεως ἡμᾶς ἀναδιδασκούσης ἴσουχῃ μὴ δεδιέναι 5
 τὸν ἐπὶ πᾶσι θάνατον, ἐπειδὴ τοὺς προτέρους εὐμαρῶς ἠνέγκαμεν, τὸν
 βρέφους, τὸν παιδός, τὸν ἐφήβου, τὸν μεираκίου, τὸν νεανίου, τὸν
 130 ἀνδρός, ὧν οὐδεὶς ἔτ' ἐστὶ γῆρας ἐπιστάντος. (23.) τὰ δ' ἄλλα ὅσα
 περὶ τὸ σῶμα οὐκ ἐνούπνια; οὐ κάλλος μὲν ἐφήμερον, πρὶν ἀνθῆσαι
 μαραινόμενον; ὑγεία δὲ | ἀβέβαιον διὰ τὰς ἐφέδρους ἀσθeneίας; ἰσχύς p. 60 M.
 δ' εὐάλωτον νόσοις ἐκ μυρίων προφάσεων; ἢ τ' ἀκρίβεια τῶν αἰσθη- 11
 131 σεων οὐ παγία βρύματος ἐνστάσει βραχεὸς ἀνατρέπεται. τὴν δὲ τῶν
 ἐκτὸς ἀσάφειαν τίς οὐκ οἶδε; μιᾷ ἡμέρᾳ πλοῦτοι μεγάλοι πολλάκις
 ἀπερρῶσαν· τὰ πρωτεῖα τῶν ἐν ταῖς ἀνωτάτω τιμαῖς ἐνεγκάμενοι
 μυριοὶ πρὸς ἡμελημένων καὶ ἀφανῶν ἀδοξίαν μετέβαλον· ἀρχαὶ βασι- 15
 132 λέων αἱ μέγιστα καθηρέθησαν βραχεῖα καιροῦ ῥοπῆ. ἐγγυᾶταί μου
 τὸν λόγον Διονύσιος ὁ ἐν Κορίνθῳ, ὃς Σικελίας μὲν τύραννος ἦν, ἐκ-
 πεσῶν δὲ τῆς ἡγεμονίας εἰς Κόρινθον καταφεύγει καὶ γραμματιστὴς ὁ
 133 τοσοῦτος ἡγεμὼν γίνεται. συνεγγυᾶται καὶ Κροῖσος ὁ Λυδίας βασιλεύς,
 πλουσιώτατος βασιλέων, ὃς ἐλπίσας τὴν Περσῶν καθελεῖν ἀρχὴν οὐ 20
 μόνον τὴν οἰκειάν προσεπέβαλεν, ἀλλὰ καὶ ζωγρηθεὶς ἐμέλλησε κατα-
 134 πίμπρασθαι. μάρτυρες τῶν ἐνούπνιων οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ
 πόλεις, ἔθνη, χῶραι, ἢ Ἑλλάς, ἢ βάρβαρος, ἠπειρῶται, νησιῶται, ἢ

1 post πάντ' add. ὁμοῦ Mang. 3 δὲ ἐν C γῆρα δ' ἔπεται τελευτῆ K: γῆρας
 (γέρας C) δ' ἐπὶ τελευτῇ ceteri 4 τὸ κράτος C μεθ' ἑαυτὴν CBKM(i):
 μεθ' αὐτὴν AEP, μετ' αὐτὴν VOFH 5 ἀποθνήσκει A, προαποθνήσκειν δοκεῖ
 BEKM ἀναδιδασκούσης ἡμᾶς transp. G G ἐν πᾶσι, ἐπὶ πάντων A, ἐπὶ πᾶσι
 om. M 8 ἄλλ' C 9 οὐ κάλλος C: οὐ om. ceteri ἀνθῆσαι Mang.: ἀνθήσει
 γρ. ἀσθeneίας
 F, ἀνθήσει ceteri 10 δὲ CAVO: δ' ceteri ἀσφαλείας K 11 δὲ VO
 γία
 12 οὐ παγία om. C πάγιον K post βρύματος add. γάρ V²O
 ἐνστάτος VO βραχεῖα A δὲ CVO: δ' ceteri 12. 13 τῶν ἐκτὸς
 V²O (coni. Mang.): τῶν om. ceteri 13 εἶδε F μιᾷ ἡμερῶν F
 πολλάκις om. O 14 ἀπερρῶσαν C 15 ante ἀδοξίαν add. εἰς G
 ἀδοξίαν corr. ex δόξαν V μετέβαλλον F 16 βραχεῖα x. ῥοπῆ H
 μου] μοι C, μὲν A 17 τῷ λόγῳ HP ὃς—βασιλέων (20) om. in textu,
 add. mg. F τύραννος μὲν transp. A 19 τοσοῦτος codd.: τοιοῦτος Mang.
 καὶ om. C Λυδῶν A 20 τὴν ἀρχὴν O 21 ἐμέλλησε K
 21. 22 πίμπρασθαι BEM

Εὐρώπῃ, ἡ Ἀσία, δύοσις, ἀνατολή· μεμένηχε γὰρ οὐδὲν οὐδαμοῦ τὸ
 παράπαν ἐν ὁμοίῳ, τροπαῖς δὲ καὶ μεταβολαῖς ἐχρήσατο πάντα διὰ
 πάντων. Αἴγυπτός ποτε πολλῶν ἐθνῶν ἡγεμονίαν εἶχεν, ἀλλὰ νῦν ἐστὶ 135
 δούλη. Μακεδόνες οὕτως ἐπὶ καιρῶν ἤκμασαν, ὡς ἀπάσης ἀνάφασθαι
 5 τῆς οἰκουμένης τὸ κράτος, ἀλλὰ νῦν τοῖς ἐκλογεῦσι τῶν χρημάτων τοὺς
 ἐπιταχθέντας ὑπὸ τῶν κυρίων δασμοῦς ἐτησίους εἰσφέρουσι. ποῦ δὲ 136
 ἢ τῶν Πτολεμαίων οἰκία καὶ ἡ καθ' ἕκαστον τῶν διαδόχων ἐπιφάνεια
 μέχρι γῆς καὶ θαλάττης περάτων ἐκλάμψασα; ποῦ δ' αἱ τῶν αὐτονό-
 μων ἐθνῶν καὶ πόλεων ἐλευθερίαι; ποῦ δ' ἔμπαλιν αἱ δουλείαι τῶν
 10 ὑπηκόων; οὐ Πέρσαι μὲν Παρθυαίων ἐπεκράτου, νυνὶ δὲ Περσῶν
 Παρθυαῖοι διὰ τὰς τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων στροφάς καὶ τὰς ἄνω
 καὶ κάτω πεττείας καὶ μεταθέσεις αὐτῶν; ἀναπλάττουσιν ἔνιοι μακράς τινες 137
 καὶ ἀπεράτους εὐτυχίας ἑαυτοῖς, αἱ δ' ἀρχαὶ μεγάλων κακῶν εἰσι· καὶ
 σπεύδοντες ὡς ἐπ' ἀγαθῶν κληρονομίαν εὐρίσκουσι δεινὰς κακοπραγίας, καὶ
 15 τοῦναντίον κακὸν προσδοκῆσαντες ἀγαθοῖς ἐνέτυχον. ἀθληταὶ δυνάμει 138
 καὶ ῥώμῃ καὶ εὐεξίαις σωματῶν μέγα φρονοῦντες, ἀνευδοίαστον νίκην
 ἐλπίζαντες, ἐξαγώνιοι πολλάκις ἐγένοντο μὴ δοκιμασθέντες ἢ καταστάντες
 εἰς τὸν ἀγῶνα ἠττήθησαν, οἱ δ' ἀπογόντες καὶ δευτερίων ἐφίξεσθαι
 τὰ πρῶτα τῶν ἀθλων στεφανηφοροῦντες ἤραντο. Θέρους ἀναχθέντες 139
 20 τινὲς — ὁ γὰρ καιρὸς εὐπλοίας — ἐναυάγησαν, ἔτεροι δὲ χειμῶνος
 ἀνατραπήσεσθαι προσδοκῶντες ἀκινδύνως ἄχρι λιμένων παρεπέμφθησαν.
 ὡς ἐφ' ὁμολογούμενα κέρδη συντείνουσιν ἔνιοι τῶν ἐμπόρων ἀγνοοῦντες
 τὰς ἐφέδρους ζημίας, ἔμπαλιν λογιζόμενοι βλαβήσεσθαι μεγάλων ἀπέ-
 p. 61 M. λαυσαν | ὠφελειῶν. οὕτως ἀθλοὶ μὲν αἱ τύχαι πρὸς ἑκάτερα, τὰ δ' 140
 25 ἀνθρώπεια ὡς ἐπὶ ζυγοῦ ταλαντεύεται βάρσειν ἀνίσους ἐπικουφιζόμενα

1 μεμένηχε] μέμνημαι H οὐδαμοῦ om. A 2 ἐχρήσατο M: ἐχρήσαντο ceteri
 3 ποτε] τε F(i) 4 οὕτως om. A ἐπὶ καιρὸν CAVO 5 οἰκουμένης
 om. K¹, ss. K² 6 ποῦ om. C 6. 7 δ' ἢ VO, ἢ δὲ C 8 ante ποῦ
 spat. 18 fere litt. in C δὲ F 9 πόλεων VO: τῶν πόλεων ceteri
 ποῦ] πολὺ AHP 10 παρθυγιῶν CVOK² νῦν A 11 ἀνθρωπῶν C
 στροφάς] διαφοράς A: τροπὰς conl. Mang. 12 καὶ pr. om. C διαπλάτ-
 τουσιν VOK² μικράς C 13 ἀπεράτους scripsi; ἀπειρους VO, ἀπειράτους
 ceteri αὐτοῖς M 14 σπένδοντες F κληρονομία A et corr. K
 16 εἰς ante ἀνευδοίαστον add. CVOBEM 17 ἐλπίζαντες] ἀρπάζαντες A
 μῆ] καὶ γὰρ V²K² ἢ] καὶ V²O, ἢ (corr. ex οἱ ut vid.) καὶ K 18 καὶ]
 κἂν V²O δευτερίων C, δευτερεῖα VO 19 πρωτεῖα P 20 ἐν γὰρ
 καιρῶ HP δὲ om. AFGHP 21 ἄχρι λιμένων ἀκινδύνως transp. HP
 22 ἐφομολογούμενα MG ἔνιοι om. O 23 βλαβήσεσθαι om. in lac. G
 23. 24 ἀπῆλυσαν AVO (Mang.) 25 ἀνθρώπεια C, ἀνθρώπινα F ὡςπερ A
 ταλαντεύει conl. Wendl.

καὶ καθέλκοντα· δεινὴ δ' ἀσάφεια καὶ πολλὸ σκότος κατακέχυται τῶν πραγμάτων· ὡς δ' ἐν βαθεῖ ὕπνῳ πλαζόμεθα μηδὲν ἐμπεριελθεῖν ἀκριβεῖα λογισμοῦ δυνάμενοι μηδ' εὐτόνως καὶ παγίως ἐπιδράσασθαι
 141 τινος, σκιαῖς γὰρ ἔοικε καὶ φάσμασι. καὶ ὥσπερ ἐν ταῖς τομπαῖς τὰ πρῶτα παρέρχεται φεύγοντα τὰς ὄψεις κὰν τοῖς χειμάρροις τὸ φερό- 5 μενον ῥεῦμα φθάνει παραδραμὸν δέζυττι τάχους τὴν κατάληψιν, οὕτω καὶ τὰ ἐν τῷ βίῳ πράγματα φερόμενα καὶ παρεξιόντα φαντάζεται μὲν
 142 ὡς ὑπομένοντα, μένει δ' οὐδ' ἐπ' ἀκαρές, ἀλλ' αἰεὶ ὑποσύρεται. καὶ οἱ ἐρηγηρότες, ὅσα γε πρὸς τὸ ἐν ταῖς καταλήψεσιν ἀβέβαιον οὐδὲν τῶν κοιτωμένων διαφέροντες, ἀπατῶντες ἑαυτοὺς ἱκανοὶ νομίζουσιν 10 εἶναι τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων ἀπλανέσι λογισμοῖς ὄρᾶν· οἷς ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων εἰς ἐπιστήμην ἐμπόδιος, δεκαζομένη θεάμασι, ἀκούσ- μασι, χυλῶν ποιότησιν, ἀτμῶν ιδιότησι, πρὸς ἅπερ ἀποκλίνουσα συνε- φέλεται καὶ τὴν ὄλην ψυχὴν οὐκ ἔωσα ὀρθοῦσθαι καὶ ἀπταιστως οἷα διὰ λωφόρων ὁδῶν προέρχεσθαι· τὸ δ' ὑψηλοτάπεινον καὶ μεγαλόμικρον 15
 ✓ καὶ πᾶν ὅσον ἀνισότητι καὶ ἀνωμαλίᾳ συγγενὲς ἀπεργάζεται καὶ σκοτο-
 143 δινιᾶν ἀναγκάζει καὶ πολλὸν ἐμποιεῖ ἴλιγγον. (24.) τῶσαυτης οὖν παραχῆς καὶ ἀταξίας ἔτι δὲ ἀσάφειας γέμοντος τοῦ βίου, παρελθόντα δεῖ τὸν πολιτικὸν ὥσπερ τινὰ σοφὸν τὴν ὀνειροκριτικὴν τὰ μεθήμερινὰ ἐνύπνια καὶ φάσματα τῶν ἐρηγηρόνων δοκούντων διακρίνειν εἰκόσι στο- 20 χασμοῖς καὶ εὐλόγοις πιθανότησι περὶ ἐκάστου ἀναδιδάσκοντα, ὅτι τοῦτο

1 καθελκόμενα conicio	δὲ CVO	2 μηδὲ ἐν VO	περιελθεῖν VOK
4 καὶ pr. om. K	φαντάσμασι VO	5 πρῶτα] τοιαῦτα A	φεύγοντα VO
	πράγματα		
κὰν] καὶ C	7 πάντα K	φαντάζει V ²	8 οὐδ' οὐκ VOF
ἐπ' om. M	ἀλλ' αἰεὶ ὑποσύρεται	AFGHP: ἀλλὰ καὶ ὑποσύρει γε ceteri	
9 πρὸς τὸ om. A	ἐν om. VO	ἀβέβαιοι A	10 διαφέρουσιν V ² K ²
ἀπαντῶντες F, ἀπατῶμεν CBEM, ἀπατῶμενοι VO		ἑαυτοὺς om. F	ἱκανοὺς V ² O
νομίζουσιν AFGHP: νομίζοντες ceteri		12 ἐμπόδιον VO	δεκαζομένη P, δεκαζομένη H, δελεαζομένη G (v), δελεαζόμενοι F
		12. 13 ἀκούσμασι (sic) K: om. ceteri	
13 χύλων A, χυλῶν VO, χυμῶν P	ποιότησιν V ² O: om. ceteri		ante ἀτμῶν add. καὶ mg. H
	14 ὀρθοῦσθαι] ὀρθῶς A		15 λωφόρου ὁδοῦ VO
προέρχεσθαι ὁδῶν transp. G	τό] τῷ BEKMVO		ὑψηλοτάπεινον καὶ μεγα- λόμικρον AFGHP: ὑψηλῶ ταπεινὸν καὶ μέγλω μικρὸν ceteri
ἀνισότητα F, ἰσότητι BEM	καὶ tert. om. HP (v)		16 ἀνισότησι K, 17 ἴλιγγόν F
18 ἀταξίας καὶ παραχῆς transp. HP	ἀταξίας] ἀταραξίας BEKM, συγχύσεως O		
δε] δὲ καὶ AFGHP	γέμοντος] γενομένης G	19 δεῖ V ² , δὴ V ¹	πολιτικῶν
mg. H, ὀνειροκριτικῶν in textu H	μεθήμερινά] μεθ' ἡμέραν VOHP(v)		20 φαν- τάσματα AE
	20. 21 στοχασμοῖς] λογισμοῖς A		21 ἐκάστων conicio
διδάσκοντα L (Turn.)			

καλόν, ἐκεῖνο αἰσχροῦ, τοῦτο ἀγαθόν, κακόν ἐκεῖνο, τουτί δίκαιον, ἀδικόν
 τούναντιον, καί τᾶλλα ταύτη, τὸ φρόνιμον, τὸ ἀνδρεῖον, τὸ εὐσεβές,
 τὸ ὄσιον, τὸ συμφέρον, τὸ ὠφέλιμον, καί πάλιν τὸ ἀνωφελές, τὸ ἀλό-
 γιστον, τὸ ἀγεννές, τὸ ἀσεβές, τὸ ἀνόσιον, τὸ ἀσύμφωρον, τὸ βλαβερόν, τὸ
 5 φάλαυτον. καί ἔτι πρὸς τούτοις ἀλλότριον τοῦτο, μὴ ἐπιθύμει· ἴδιον 144
 τοῦτο, χρῶ μὴ παραχρώμενος· περιουσιάζεις· μεταδίδου· πλοῦτου γάρ
 τὸ κάλλος οὐκ ἐν βλαταντίοις, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν χρηζόντων ἐπικουρίᾳ·
 ὀλίγα κέκτησαι, μὴ φθόνει τοῖς ἔχουσι· πένητα γὰρ βιάσκανον οὐδεὶς
 ἂν ἐλεῖσαι· εὐδοεῖς καὶ τετίμησαι, μὴ καταλαζονεύου· ταπεινὸς εἶ
 10 ταῖς τύχαις, ἀλλὰ τὸ φρόνημα μὴ καταπιπτέτω· πάντα σοι κατὰ νοῦν
 χωρεῖ, μεταβολὴν εὐλαβοῦ· πταίεις πολλάκις, χρηστά ἔλπιζε· πρὸς
 γὰρ τάναντία τῶν ἀνθρώπων αἱ τροπαί· σελήνη μὲν γὰρ καὶ ἥλιος 145
 καὶ ὁ σύμπας οὐρανὸς σαφεῖς καὶ ἀριδῆλους ἔχει τὰς τρανότητας, ἅτε
 p. 62 M. πάντων τῶν | κατ' αὐτὸν ὁμοίων μενόντων καὶ τοῖς τῆς ἀληθείας αὐτῆς
 15 μετρουμένων κανόνιν ἐν τάξεσιν ἐναρμονίσι καὶ συμφωνιῶν ταῖς
 ἀρίσταις, τὰ δ' ἐπίγεια πολλῆς ἀταξίας γέμοντα καὶ ταραχῆς ἀσύμφωρα
 καὶ ἀνάρμοστα, ὡς κυριώτατα φάναι, ὅτι ταῦτα μὲν βαθὺ σκότος
 κατεῖληπεν, ἐκεῖνα δ' ἐμφέρεται τηλαυγεστάτῃ φωτὶ, μᾶλλον δ' αὐτὸ
 φῶς ἐστὶν εἰλικρινέστατον καὶ καθαρώτατον. εἰ γοῦν βουλευθεῖη δια- 146
 20 κύπτειν εἴσω τις τῶν πραγμάτων, εὐρήσει τὸν οὐρανὸν ἡμέραν αἰώνιον,
 νυκτὸς καὶ πάσης σκιᾶς ἀμέτοχον, ἅτε περιλαμπόμενον ἀσβέστοις καὶ
 ἀκηράτοις ἀδιαστάτως φέγγειν. ὅσῳ τε διαφέρουσιν οἱ παρ' ἡμῖν 147

1 κακεῖνο A	τοῦτ' AVO	2 τούναντιον] ἐκεῖνο IP	τᾶλλα ABFH
ταυτὶ A	φρόνημα F ¹	3 καί—ἀνωφελές] τὸ φιλόνημον, καὶ πάλιν conicio	
4 τὸ ἀγεννές om. A	ἀγενές CVHP	τὸ ἀσύμφωρον, τὸ βλαβερόν CVO:	
τὸ βλαβερόν, τὸ ἀσύμφωρον transp. ceteri		5 ἐπιθυμείν C	6 περιουσιάζεις
μεταδίδου A	7 βαλλαντίοις C, βαλαντίω A	8 γὰρ K: om. ceteri	
10 φρόνημα BM	νοῦν] ῥοῦν VO	11 παίεις F	12 ἀνθρωπίνων vel
ἀνθρωπίων con. Mang.	ὁ ἥλιος A	14 τῶν κατ' αὐτὸν ὁμοίων BEKM:	
ὁμοίων (ὁμοίως V ² O) τῶν κατ' αὐτὸν ceteri		post αὐτῆς add. αὐτοῖς V ²	
16 δὲ C	πολλῆς] πολλάκις A	17 ὅτι om. G	18 δ' pr.] δὲ BEKMVO
αὐτὸ scripsi: αὐτὰ codd.	19 βουλευθεῖην M, βουλευθῆ H	20 τις post	
εἴσω om. VO, post βουλευθεῖη (19) add. V ² O, ante εἴσω transp. F		τῶν om. F	
21 σκιᾶς] κακίας A	22 ἀκηράτοις K ¹ : ἀκρίτοις VOK ² , ἀκράτοις ceteri		
ἀδιαστάτως O, ἀδιαστάτοις C; (καὶ) ἀδιαστάτοις con. Mang.	φέγγουσιν (sic) BE		

6—7 DP fol. 180r et 186v DV p. 481 et 502 Mel. Barocc. fol. 17r Flor. Par. Nr. 2
 Max. Ecl. c. 12 Anton. Mel. I 31 Col. 884 Φλωνας DM fol. 173v Νήλου et fol. 178v DR
 fol. 169r Φλωνας Ἑβραίου Ioann. Georgides in Laur. VII 15 fol. 82r (Φλωνας): πλοῦτου
 τὸ κάλλος—ἐπικουρίᾳ.

ἐρηγηρότε· τῶν κοιωμένων, τοσοῦτω καὶ ἐν ἅπαντι τῷ κόσμῳ τὰ
οὐράνια τῶν ἐπιγείων, τὰ μὲν ἐρηγηρόσει χρώμενα ἀκοιμήτω διὰ τὰς
ἀπλανεῖς καὶ ἀπταίστους καὶ ἐν ἅπασι κατορθούσας ἐνεργείας, τὰ δ'
ὑπὴρ κατεχόμενα, κἄν εἰ πρὸς βραχὺ διανασταίη, πάλιν καθελκόμενα
καὶ καταδαρθάνοντα διὰ τὸ μηδὲν εὐθυτενῶς δύνασθαι τῇ ψυχῇ 5
βλέπειν, ἀλλὰ πλάζεσθαι καὶ περιπταίειν· ἐπισκοτεῖται γὰρ ψευδέσι
δόξαις, ὅφ' ὧν ὄνειρώττειν ἀναγκαζόμενα καὶ τῶν πραγμάτων ὑστερί-
148 ζοντα οὐδὲν παγίως καὶ βεβαίως ἱκανὰ καταλαμβάνειν ἐστί. (25.) συμ-
βολικῶς μέντοι καὶ ἐπὶ τὸ δευτερεῖον τῶν βασιλικῶν ἀρμάτων ἀνα-
βαίνειν λέγεται δι' αἰτίαν τοιάνδε· ὁ πολιτικὸς τὰ δευτερεῖα φέρεται 10
βασιλέως· οὔτε γὰρ ἰδιώτης ἐστὶν οὔτε βασιλεύς, ἀλλ' ἀμφοῖν μεθόριος,
ἰδιώτου μὲν ὧν κρείττων, ἐλάττων δ' εἰς ἀρχὴν αὐτεξούσιον βασιλέως,
τῷ δῆμῳ βασιλεῖ χρώμενος, ὑπὲρ οὗ πάντα πράττειν προήρηται καθαρᾶ
149 καὶ ἀδολωτάτῃ πίστει. φέρεται δὲ ὡς ἐφ' ἀρματείου δίφρου μετέωρος
ὑπὸ τε τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὄχλων εἰς ὕψος αἰρόμενος, καὶ μάλιστα 15
ὅταν κατὰ νοῦν ἕκαστα μικρὰ καὶ μεγάλα χωρῆ, μηδενὸς ἀντιπνέοντος
μηδ' ἀντιστατοῦντος, ἀλλ' ὡς ἐν εὐπλοίᾳ πάντων σωτηρίως ὑπὸ θεοῦ
κυβερνωμένων. ὅν τε δίδωσιν ὁ βασιλεὺς δακτύλιον, ἐναργέστατον
δειγμα πίστεώς ἐστίν, ἣν πεπίστευκεν ὁ βασιλεὺς δῆμος τῷ πολιτικῷ
150 καὶ ὁ πολιτικὸς τῷ βασιλεύοντι δῆμῳ. ὁ δὲ περὶ τὸν τράχηλον 20
χρυσοῦς κύκλος εὐδοξίαν ὁμοῦ καὶ κόλασιν ἕοικεν ὑποσημαίνειν· ἕως μὲν
γὰρ τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν εὐδοεῖ πράγματα αὐτῷ, γαυρὸς ἐστί καὶ σεμνὸς

αντι
1 τοσοῦτον VO ἀπασι K 2 ἐρηγηρόσει CAVOK: ἐρηγηροῦσι F, ἐρηγηροῦσι
ceteri ἀκοιμήτω CK: ἀκοιμήτως ceteri 3 ἀπταίστους] ἀπαύστους L (Turn.)
5 εὐθυτενῶς K: εὐθυγενῶς CVO, εὐθυτενῆς A, εὐθυγενῆς ceteri τὴν ψυχὴν V²O
6 παραπταίειν F, παραπαίειν K 7 ἀναγκαζόμενα CV¹BEK¹M: ἀναγκαζομένη ceteri
7. 8 ὑστερίζοντα CV¹BEK¹M: ὑστερίζουσα ceteri 8 οὐδὲ BEM καὶ] οὐ A
ἱκανῆ AV²K²H² 9 μὲν σοι F δευτέριον C 10 λέγεται] δέχεται F
ει
δευτερεῖα C φέρεται K, φέρει τοῦ V²O 11 βασιλείας A alt. οὔτε] ἄτε A
12 ὧν om. A αὐτεξούσιον CBEK¹M: αὐτεξουσίου ceteri 13 τῷ, χρώμενος]
ἰδιώτου μὲν ὧν κρείττων geret. (i) πράττειν om. A προεῖρηται A
14 ἀδολωτάτω A δ' CAVO ἀρματείου AV²O: ἀρματίου ceteri
15 ὄχλων] ὄλων A εἰς om. F ὕψι F 16 νοῦν] ῥοῦν BEKM
ἕκαστα om. O μικρὰ τε BEKMO καὶ om. M χωρήσει A
18 τε] δὲ A (Mang.) 19 δεῖγμα om. FG ἐστί AFP ἣν] καὶ AFGHP
βασιλικὸς F 20 καὶ AFGHP: καὶ ἣν ceteri βασιλικῶ ὄντι VOK²
περὶ] πρὸς A 21 κύκλος] κλοιὸς conl. Mang. 22 τὴν om. P εὐδοεῖ
BEKMOVOP: εὐδοῆ C, εὐδοεῖται FGH¹ (Mang.), εὐδοοῦται AH² (Turn.) πράγματ' F
αὐτῷ O, αὐτῶν II

ὕπὸ τῶν ὄχλων τιμώμενος· ἐπειδὴν δὲ πταῖσμα συμβῆ, μὴ κατὰ προ-
αίρεσιν — τοῦτο γὰρ ὑπαίτιον —, ἀλλὰ τυχερόν, ὅπερ ἐστὶ συγγνωστόν,
οὐδὲν ἤττον ἔλατται κάτω διὰ τοῦ περιουχενίου κόσμου καὶ ταπεινοῦται,
μόνον οὐκ ἐπιλέγοντος τοῦ δεσπότου· „τὸν περιουχένιον τοῦτον κύκλον
5 ἐδωρησάμην σοι καὶ κόσμον κατορθουμένων τῶν ἐμῶν καὶ ἀγχόνην
ἀποτυγχανομένων.“

p. 63 M. (26.) | *Ἦκουσα μέντοι καθ' ἑτέραν ἰδέαν τροπικώτερον τὰ περὶ 151
τὸν τόπον ἀκριβοῦντων. ἦν δὲ τοιαύδε· τὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου τὸν
ἡμέτερον νοῦν ἔλεγον εἶναι, τὸν τῆς καθ' ἕκαστον σωματικῆς χώρας
10 ἡγεμόνα, ὃς οἷα βασιλεὺς ἀνῆπται τὸ κράτος. ᾧ γενομένη φιλοσωμάτων 152
τρία τὰ πλείστης ἀξιόμμενα σπουδῆς διαπονεῖται, σιτία καὶ ὄψα καὶ
ποτά, παρὸ καὶ τρισὶ χρῆται τοῖς τῶν λεγομένων ἐπιμεληταῖς, ἀρχι-
σιτοποιῶ καὶ ἀρχινοχόφ καὶ ἀρχιμαγείρω· πρυτανεύει γὰρ ὁ μὲν τὰ
περὶ ἐδωδῆν, ὁ δὲ τὰ περὶ πόσιν, ὁ δ' ἐπιτέτακται τοῖς περὶ αὐτὰ τὰ
15 ὄψα ἡδύσμασιν. πάντες δὲ εἰσὶν εὐνοῦχοι, ἐπειδὴ ὁ φιλήδονος ἀγνός 153
ἐστὶ τῶν ἀναγκαιότητων, σωφροσύνης, αἰδοῦς, ἐγκρατείας, δικαιοσύνης,
ἀπάσης ἀρετῆς· οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐχθρὸν ἄλλο ἄλλω, ὡς ἀρετῇ ἡδονῆ,
δι' ἣν ἀλογοῦσιν οἱ πολλοὶ ὧν μόνον ἄξιον πεφροντικένας, ταῖς ἀκαθέκ-
τοις ἐπιθυμαῖς χαριζόμενοι καὶ οἷς ἂν προστάττωσιν εἰκοντες. ὁ μὲν 154
20 οὖν ἀρχιμαγείρω· οὗτ' εἰς δεσμοπήριον ἀπάγεται οὔτε τινὲ περιπίπτει λύμη
διὰ τὸ μὴ σφόδρα τῶν ἀναγκαίων εἶναι τὰς παραρτύσεις οὐχ ἡδονὰς
οὔσας ἀλλ' εὐσβεστα ἡδονῶν ὑπεκκαύματα, δύο δὲ τῶν περὶ τὴν ἄθλιον
γαστέρα πραγματευομένων, ἀρχισιτοποιὸς καὶ ἀρχινοχόος, ἐπειδὴ τὰ

2 οὐχ ὑπαίτιον VO 3 οὐδὲ K ἤττον BEKMV²O: κρείττον ceteri
4 μονοῦ (x eras.) V, μονοῦ (iO, μονοῦ καὶ K περιουχένα BE, περὶ
αὐχένα M κύκλον om. F 5 σοι om. BEM ἀγχόνης CV, om. O
6 ἀποτυγχανόντων BEKM 7 post μέντοι ss. καὶ H² (v) τροπικώτερον A
τὰ] τῶν A 8 τὸν τόπον V², τῶν τόπων V¹ τύπον ex τόπον corr. H
9 νοῦν] λογισμόν A εἶναι om. A 10 ὃς] ᾧ corr. H βασιλεῖ corr. H
ἀνῆπτε FG, ἀνῆπτον H ᾧ C²VOK: ὡς ceteri γενομένου A, γινομένη H(v)
φιλοσωμάτων A 11 τρία CVOK: τρία γὰρ ceteri φιλοπονεῖται A
12 παρ' ὅσον VO μεληταῖς F 13 καὶ pr. om. A τὰ om. CVO
14 δὲ CVO ἐπιτέτραπται A 15 ἐδέσμαις F δ' BEMA εὐνοῦχοι
β α
δέ εἰσι πάντες transp. HP, εὐνοῦχοι δὲ πάντες εἰσὶν K φιλόδημος CBEMA
17 πάσης· BEM ἀρετῇ ἡδονῆ V¹M, ἀρετῇ ἡδονῆς C 18 post ὧν add. ἀγαθῶν
VO, ss. K² μόνων AV²K²O 19 καί—εἰκοντες om. C προστάττωσιν
AK: πράττωσιν FGHP, προστάγμασιν BEMV¹, ὡς πράγμασι V²O εἰκοντες] εἰρη-
κότες BEMV¹, προστετηκότες V²O 22 ἄσβεστα AKO, αὐτάς (sic) BEM: αὐ τὰ
coni. Mang. ἀθλιαν K¹ (fort. recte) 23 ἀρχισιτοποιοῦ καὶ ἀρχινοχόου V²O

μένην ἐμέμνητο· πίστις δὲ σαφειστάτη τὸ μηδ' ἀριθμηθῆναι δύνασθαι, καίτοι μυρία τινῶν πονηθέντων, οἷς ἐπιμελές, περιεργίᾳ διαριθμηθῆσασθαι. διεξελθόντων δὲ τῶν ἑπτὰ ἐτῶν, ἐν οἷς εὐφόρησεν ἡ πεδιάς, ἀρχὴν 159 ἐλάμβανεν ὁ λιμός, ὃν ἐπιβαίνοντα καὶ συναυξόμενον οὐκ ἐχώρησεν

5 Αἴγυπτος· ἀναχεόμενος γὰρ καὶ τὰς ἐξῆς αἰεὶ πόλεις καὶ χώρας ἐπικαταλαμβάνων ἄχρι περάτων καὶ τῶν πρὸς ἕω καὶ τῶν πρὸς θυσμᾶς ἐφθασε τὴν οἰκουμένην ἐν κύκλῳ πᾶσαν κατασχών. λέγεται 160 γοῦν μηδέποτε κοινὴ νόσος κατασκήψαι τσαύτη. καθάπερ ἦν ἰατρῶν παῖδες ὀνομάζουσι ἐρπῆνα· καὶ γὰρ αὕτη πᾶσι τοῖς μέρεσιν ἐπιφοιτῶσα

10 τὴν κοινωνίαν τῶν ἡλωμένων σωμάτων ὄλην δι' ὅλων στοιχηθὸν πυρὸς τρόπον ἐπινέμεται. τοὺς οὖν ἀφ' ἐκάστης δοκιμωτάτους αἰρούμενοι 161 σιτώνας ἐξέπεμπον εἰς Αἴγυπτον· ἤδη γὰρ ἡ πρόνοια τοῦ νεανίσκου πανταχόσε διηγγέλλετο ταμειουσαμένου τροφὰς ἀφθόνους εἰς καιρὸν ἐνδείας. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον κελεύει ἀνοιχθῆναι τοὺς σωροὺς ἅπαντας, 162

15 ὑπολαμβάνων εὐθυμοτέρους παρασκευάσειν τοὺς ἰδόντας καὶ τρόπον τινὰ τὰς ψυχὰς ἀναθρέψειν πρὸ τῶν σωμάτων ἐλπίσι χρησταῖς, ἔπειτα διὰ τῶν ἐπιτραπέζων τὰς σιταρχίας ἐπῶλει τοῖς ἔχουσιν ὠνητικῶς, στοχαζόμενος τοῦ μέλλοντος αἰεὶ καὶ τὸ ἐπιὸν ὄρων τοῦ παρόντος ἀκριβέστερον.

20 (28.) Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ὁ πατήρ, ὑποσπανιζόντων ἤδη τῶν ἀναγ- 163 καίων, ἀγνοῶν τὴν τοῦ παιδοῦς εὐτυχίαν ἐκπέμπει δέκα τῶν υἱῶν ἐπὶ

1 μηδὲ VO 2 μυρία τινῶν πονηθέντων AK¹P²: μυρία πολλῶν πονηθέντων V²K²,
μυριάδων πονηθέντων C, μυρίων τῶν πονηθέντων H²(v), μυρία τῶν πονηθέντων ceteri
ἐπιμελῆς F 3 διελθόντων VO ἐν om. AGi ηὐφόρησεν CFGHP
ἀρχὴν om. F 4 συναυξανόμενον AFH(v), αὐξόμενον M 5 καὶ pr. om. F
αἰεὶ om. VO 6 τῶν alt.] τὸν C 7 ὄλην τὴν οἰκουμένην (tunc πᾶσαν om.) A
8 γοῦν] γὰρ AP², γὰρ οὖν FGP¹ 9 ἐρπῆνα AFHP: ἐρπητα ceteri ἐρπῆν
λέγεται πάθος: περσῶν ἀιηnot. G et mg. FH αὕτη AFGHP 10 τὴν κοινωνίαν

AF¹(GHP: τῆ κοινωνία ceteri ἡλωμένων B, ἡλωμένων E, εἰλωμένων VOK², ἡλω-
μένων CK¹ ὄλην AFGHP: ὄλη ceteri στήχθον K 11 ἀφ' ἐκάστοις A
δοκιμωτάτου C αἰρούμενοι AFGHPK: αἰρουμένους CBEM(v), ἀνευρομένους VO
12 ἐξέπεμπεν M 13 πανταχόθεν ἡγγέλλετο A ταμειουσαμένου BEM, ταμειου-
σαμένη HP 14 ἀνοιχθῆναι om. A ἀνοιχθῆναι κελεύει conicio
σωροὺς E¹M 15 παρασκευάσαι VO, παρασκευάζειν HP 16 ἀναθρέψαι VO
θεραπεύσειν ψυχὰς (om. τὰς) in textu HP, ἀναθρέψειν ψυχὰς mg. HP; ἀναθρέψειν τὰς
ψυχὰς v 17. 18 στοχαζόμενοι G 18 τοῦ μέλλοντος om. V 20 καὶ
om. F 21 ἐπὶ] εἰς L(v)

σιτωνίαν τὸν νεώτατον οἴκοι κατασχών, ὃς ἦν ὁμομήτριος ἀδελφὸς τῷ
 164 βασιλέως ὑπάρχῃ. καὶ οἱ μὲν εἰς Αἴγυπτον ἐλθόντες ἐντυγχάνουσιν
 ὡς ἀλλοτρίῳ τὰδελφῷ καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἀξίωσιν καταπλαγέντες ἔθει
 παλαιῷ προσκυνούσιν, ἤδη καὶ τῶν ὄνειράτων αὐτοῦ λαμβανόντων
 165 βεβαίωσιν. ὁ δὲ τοὺς πεπρακότες θεασάμενος εὐθύς ἐγνώρισεν ἅπαντας 5
 ὑπὸ μηδενὸς αὐτὸς γνωρισθεὶς τὸ παράπαν, μὴ βουληθέντος πῶ τοῦ
 θεοῦ τἀληθὲς ἀναφῆναι διὰ τινὰς ἀναγκαιὰς αἰτίας, ὅς τότε βέλτιον ἦν
 ἰσχυράζεσθαι, ἀλλ' ἢ τὴν ὄψιν ἀλλάξαντος εἰς σεμνότερον εἶδος τοῦ τὴν
 χώραν ἐπιτραπέντος ἢ παρατρέψαντος τὰς ἀκριβεῖς καταλήψεις τῆς δια-
 166 νοίας τῶν ὀρώντων. εἶτ' οὐχ ὥσπερ νέος καὶ τοσαύτης ἡγεμονίας 10
 διάδοχος ἀρχὴν τὴν μετὰ βασιλέα πρώτην ἀναψάμενος, εἰς δὲ ἀνατολαὶ
 καὶ δύσεις ἀπέβλεπον, | ἡλικίας ἀκμῆ καὶ μεγέθει τῆς ἐξουσίας ἐπαρθείς, p. 65 M.
 καιρὸν ἔχων ἀμύνης ἐμνησικακήσεν, ἀλλ' ἐγκρατῶς τὸ πάθος ἐνεγκῶν καὶ
 ταμειυσάμενος αὐτοῦ τῇ ψυχῇ μετὰ πολλοῦ τοῦ προμηθεοῦς ἐπεμύροφαζεν
 ἀλλοτρίωσιν καὶ βλέμμασι καὶ φωνῇ καὶ τοῖς ἄλλοις καθυποκρινόμενος 15
 τὸν δυσχεραίνοντα „οὐδὲν“ εἶπεν, „ὡ οὔτοι, φρονεῖτε εἰρηγικόν, ἀλλὰ τις
 τῶν βασιλέως ἐχθρῶν κατασκόπους ὑμᾶς ἐξέπεμψεν, ὃ κακὰς ὑπηρεσίας
 ὁμολογήσαντες ὑπηρετήσιν λήσεσθαι μὲν ᾤηθητε, λανθάνει δ' οὐδὲν
 167 τῶν ὀρωμένων ἐπ' ἐνέδρα, καὶν βαθεῖ σκότιν συσκιάζεται.“ πειρωμένων
 δ' ἀπολογεῖσθαι καὶ διεξιόντων, ὡς ἐπ' ἀγενήτοις κατηγοροῦνται, μήτε 20
 γὰρ παρὰ δυσμενῶν ἦκειν μήτ' αὐτοὶ τοῖς ἐγχωρίοις ἀπέχθεσθαι μηδ'
 ἂν ὑπομείναι ποτε τοιαύτην διακονίαν, εἶναι γὰρ τὰς φύσεις εἰρηγικαὶ
 καὶ μεμαθηκέναι σχεδὸν ἐξ ἔτι νηπίων παιδῶν τιμᾶν εὐστάθειαν παρ'
 ὀσιωτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ πατρί, ὃ δώδεκα γενομένων υἱῶν ἓνα μὲν

1 σιτωνία A	ὁμομήτριος ἀδελφὸς CVO: ἀδελφὸς post ὑπάρχῃ (2) transp. ceteri		
2 εἰσελθόντες εἰς Αἴγυπτον C	3 τῷ ἀδελφῷ CVOHP, ἀδελφῷ (om. τῷ) G		
4 παλαιῷ] βαρβάρῳ conī. Mang.	ἤδη προσκυνούσι transp. A	5 βεβαίωσιν]	
τελείωσιν P	πεπρακότες] ἡγορακότες V ² K ² O	6 πῶ om. VO	7 τἀληθῆ F
ἀναθεῖναι VO	(δι') ὃς conī. Wendl.	τότε om. VO	ἦν om. F
εἶδος			
8 ἡθὸς K	9 περιτρέψαντος AF	τὰς om. HP ¹	9. 10 τῆς διανοίας
CVOK: καὶ διανοίας AFGHP, om. BEM	10 εἶτα VO	11 βασιλέως F	
12 ἐπέβλεπον HP	13 ἀμύναι A	ἐγκρατῶς] ἐκράτησε HP	14 αὐτοῦ V ² :
αὐτοῦ ceteri	15 ἀλλοτρίωσιν VO	βλέμματι conī. Mang.	16 ὡ οὔτοι,
εἶπε transp. HP	17 ἡμᾶς G	κακὰς] καὶ τὰς G	18 ὁμολογή-
σαντας M	λήσεσθε G	μὲν om. VO	20 δὲ CVO
ἀπέχθεσθε G, ἀπέχεσθαι BEKM, ὑπέχεσθαι C	22 ἂν] αὐ F	21 αὐτοὺς K	ποτε om. A
23 ἐξέτι CFP	παιδῶν om. FHP	εὐπάθειαν P, εὐπειθειαν H	24 πατρί
καὶ θεοφιλεστάτῳ transp. A	θεοφιλεος (alt. o eras.) C	post δώδεκα add.	
μὲν HP(v)	γενομένων V, γεναμένων O	μὲν om. Mang.	

τὸν νεώτατον οὐκ ἔχοντά πω ἡλικίαν ἀποδημίας οἴκοι καταμεῖναι, δέκα
 δὲ τοὺς ὀρωμένους ἡμᾶς ἐνταῦθα ὑπάρχειν, τὸν δὲ λοιπὸν ἐκποδῶν
 γεγενῆσθαι —, (29.) ταῦτ' ἀκούσας ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι ἑαυτῷ παρὰ τῶν
 ἀποδομένων τί τὴν ψυχὴν ἄρα ἐπεπόνθει; καὶ γὰρ εἰ μὴ ἐξελάλησε 168
 5 τότε τὸ παραστὰν πάθος, ἀλλὰ τούτοις ὑποτυφομένῳ καὶ ζωπουρουμένῳ
 πάντως τὰ ἐντὸς ἐκαίετο, βαθεῖ δ' ὅμως ἦθει φησὶν αὐτοῖς· „εἰ τῷ
 ὄντι μὴ κατασχεψόμενοι τὴν γῆν ἀφίχθε, πρὸς πίστιν τὴν ἐμὴν ὑμεῖς
 μὲν ἐνταυθοῖ διατρίψατε βραχύν τινα χρόνον, ὁ δὲ νεώτατος ἀδελφός
 ὑμῶν ἀφικέσθω μετακληθεὶς ἐπιστολιμαίοις γράμμασιν. ἐὰν δ' ἕνεκα 169
 10 τοῦ πατρὸς ἐπείγησθε ἀπιέναι φοβησομένου τάχα τὴν μακρὰν ὑμῶν
 διάζευξιν, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀπάρατε, καταμεινάτω δ' εἰς ὀμηρεύσων,
 ἄχρις ἂν ἐπανέλθῃτε σὺν τῷ νεωτάτῳ· τιμωρία δὲ κατὰ τῶν μὴ πει-
 θαρχούντων ἢ ἀνωτάτῳ προκείσεται θάνατος.“ καὶ ὁ μὲν τοιαῦτ' 170
 ἀπειλήσας ὑποβλεπόμενος καὶ βαρείας ὀργῆς δεῖγματα παρασχὼν ὅσα τῷ
 15 δοκεῖν ἀπηλλάττετο· οἱ δὲ συννοίας καὶ κατηφείας γεμισθέντες ἐκάκιζον
 ἑαυτοὺς ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐπιβουλής „ἐκεῖνο“ λέγοντες
 „τὰ δόκιμα τῶν παρόντων ἐστὶ κακῶν αἰτίον, τῆς ἐφόρου δίκης τῶν
 ἀνθρωπείων πραγμάτων ἤδη τι μηχανωμένης καθ' ἡμῶν· βραχύν γὰρ
 ἡσυχάσασα χρόνον διανίσταται τὴν ἀμείλικτον καὶ ἀπαραίτητον αὐτῆς
 20 ἐπιδεικνυμένη φύσιν τοῖς ἀξίοις κολάσεως. πῶς γὰρ οὐκ ἄξιοι; οἱ δεό- 171
 μενον καὶ ποτινῶμενον τὸν ἀδελφὸν οἱ ἀνηλεεῖς ὑπερβίδομεν οὐδὲν μὲν
 ἐξαμαρτόντα, φαντασίας δὲ τὰς καθ' ὕπνον διὰ τὸ φιλοίκειον ὡς
 συνήθεσιν ἀνευεγκόντα, ὑπὲρ ὧν οἱ θηριωδέστατοι καὶ πάντων ἀγριώτατοι

1 (τὴν) ἡλικίαν conicio	2 ἡμᾶς delendum videtur	ἐνταῦθ' VO
ἐκποδῶν EH'O	3 ταῦτα CP	παρὰ τῶν] πάντων VO
εἰ γὰρ καὶ μὴ transp. A	5 παριστάνον F	τούτῳ A (Mang.)
μένου CVO	6 πάντως] πάντα conii. Mang.	7 ἐφίχθε C
8 νεώτερος F	9 ἐφικέσθω VO	δ' om. BEM
ἀπιέναι Mang.: ἀπιέναι codd.	φοβηθησομένου A (Mang.)	10 ἐπέγεσθε BEKMF
12 ἐπαναγῆγῃτε AFGHP	13 ἢ AKF ² H ² P ² : ὁ CVOBEM, om. F'GH'P'	11 ἅπαντες VK ²
καὶ om. M	τοιαῦτα CF	14 σχῶν F
αἰτίον post ἡμῶν (18) transp. K	τίς om. F	15 ἐστὶν αἰτίον κακῶν transp. AO
π(ων) C	βραχὺ F	17 τῶν—
αὐτῆς codd.	20 κολάζεσθαι K	πῶς] πόσων VK ²
οἱ C: om. ceteri	21 οἱ ἀνηλεεῖς om. A	ὑπερβίδομεν C, περιβίδομεν V
οὐδὲν μὲν] οὐ μὲν CBEM, οὐμενοῦν VK ²	22 post ἐξαμαρτόντα add. τι, ἀλλά (tuum δὲ om.) CVBEM	23 σύνθεσιν (sic) G
ἀνεγέκταντα A	καὶ πάντων ἀγριώτατοι om. F	post πάντων add. ἀνθρώπων
BEM (Mang.)		

- δυσχεραίνοντες ἡμεῖς οὐχ ὅσα — δεῖ γάρ | ἀψευδεῖν — εἰργασάμεθα. p. 66 M.
- 172 τοιγαροῦν καὶ ταῦτα καὶ ἔτι χεῖρω τούτων πείσεσθαι προσδοκῶμεν, ὅτινες μόνοι σχεδὸν ἐξ ἀπάντων ἀνθρώπων εὐπατριδα λεγόμενοι διὰ τὰς πατέρων καὶ πάππων καὶ προγόνων ὑπερβαλλούσας ἀρετὰς ἤσχού-
- 173 ναμεν τὴν συγγένειαν ἐπιφανὲς ὄνειδος κτήσασθαι σπουδάσαντες.“ ὁ 5 δὲ πρῶτος τῶν ἀδελφῶν, ὃς καὶ ἐν ἀρχῇ, συντιθεμένων τὴν ἐπιβουλήν, ἠναντιοῦτο, „ἐπὶ δὴ πεπραγμένοις“ εἶπεν „ἀνωφελεῖς αἱ μεταμέλειαι· παρεκάλουν, ἰκέτευσον, ἐξετάζων ὅσον ἐστὶ τὸ ἀνοσιούργημα, μὴ θυμῷ χαρίζεσθαι· συναινεῖν δέον, ταῖς ἀβουλαῖς ἑαυτῶν εἴζατε.
- 174 τοιγαροῦν καρπούμεθα τῆς αὐθαδεῖας καὶ ἀσεβείας τάπιχειρα· ζητεῖται 10 μὲν ἢ ἐπ’ ἐκείνῳ τυρευθεῖσα ἐπιβουλή, ὃ δὲ ζητῶν οὐκ ἔστιν ἀνθρωπος,
- 175 ἀλλ’ ἢ θεὸς ἢ λόγος ἢ νόμος θεῖος.“ (30.) ταῦτα δ’ ἤκουεν ὁ πραθεὶς ἀδελφὸς ἡσυχῇ διαλαλούντων, ἐρμηνέως μεταξὺ ὄντος· καὶ νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους, μέλλων δακρῦειν, ὡς μὴ γένοιτο καταφανής, ἀποστρέφεται καὶ προχέας θερμὰ καὶ ἐπάλληλα δάκρυα καὶ πρὸς ὀλίγον 15 ἐπικουφισθεὶς, τὴν ὄψιν ἀπομαζάμενος, ἐπιστρέφει καὶ κελεύει τὸν ἡλικία δεῦτερον τῶν ἀδελφῶν ἐν ὄψει ταῖς ἀπάντων δεθῆναι, τὸν αὐτῷ

1 εἰργασάμεθα AOFHP: εἰργάσμεθα ceteri 2 χεῖρω τούτων KF: τούτων om. CV, τούτων χεῖρω transp. ceteri πείσεσθε B 4 post τὰς add. τῶν AOHF
 5 συγγένειαν] εὐγένειαν K¹ (fort. recte) 6 τῶν ἀδελφῶν] ἀδελφὸς AO καὶ om. F
 συντιθεμένων CV 6. 7 τῇ βουλή AOV³, τὴν βουλήν V¹ 7 post ἠναντιοῦτο add. παρεκάλει F ἐπὶ δὴ Mang.: ἐπὶ K, ἐπειδὴ ceteri 8 παρεκάλουν om. F παρεκάλει, ἰκέτευσον BEMGHF, ἰκέτευσον etiam F ἐξετάζων C
 9 χαρίζεσθαι AOF συναινῶν II¹P δέον] δὲ O συναινεῖν δέον] δέον συναινεῖν F, παρήνουν, ἀλλ’ ὑμεῖς V² αὐτῶν F 10 ἀσεβείας καὶ αὐθαδεῖας transp. AO τὰ ἐπίχειρα CAG 12 ταῦτ’ ἤκουεν (om. δ’) V ἤκουσεν A
 13 ἡσυχῇ—μεταξὺ] ἐν ὄψει—κατάλληλον (17—99,1) O κινηθεὶς MAOF
 14 δακρῦειν CVBEKM: ἐνδακρῦειν ceteri (v) καταφανεὶς O 16 ἀπομαρξάμενος O 17 ἐν ἡλικία F ταῖς K: τῶν ceteri

16—99,8 *Procop. Gaz. comment. in Gen.* 42,24 (Wendland Neu entd. *Fragm. Philos.* p. 91¹ = Migne P. G. t. 87,1 p. 479 inf.): τὸν δὲ ἐν ἡλικία δεῦτερον τὸν Συμεῶν ὁ Ἰωσήφ δεθῆναι προσέταξεν ὡς αὐτῷ κατάλληλον· ὁ γὰρ ἐν πλείοσι δεῦτερος τῷ παρεσχάτῳ κατάλληλος, ἐπεὶ καὶ τῷ τελευταίῳ ὁ πρῶτος· ἴσως μόντοι καὶ διότι τὴν πλείστην μοῖραν ἔοξε τῶν ἀμαρτηθέντων εἰσενεγχεῖν· εἰ γὰρ δεῦτερος ὢν συνετάχθη τῷ πρῶτῳ ἐξ ἰσοῦς συμβουλεύσαντι, ἴσως ἂν συμπνευσάντων ἀλλήλοις τῶν πρώτων καὶ διὰ τοῦτο τιμωτάτων κεκώλυτο τὸ πλημμύλημα. *Isidor. Pelus. Epist.* III, 115 (Migne P. G. t. 78 p. 820): ἐπειδὴ γέγραπας, δι’ ἣν αἰτίαν τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς παρὲς ὁ Ἰωσήφ τὸν Συμεῶνα μόνον ἐκέλευσε δεθῆναι, ὁμηρον τῆς τῶν ἀδελφῶν ἐπανόδου γενησόμενον, φημί· ἐπειδὴ τῶν τὴν τραγωδίαν ἐκείνην κατ’ αὐτοῦ δραματουρησάντων κορυφαίωτος ἦν. εἰ γὰρ ἐφράξατο μετὰ τοῦ πρῶτου τοῦ γνῶμην ἀρίστην εἰσηγησαμένου, ἴσως ἂν καὶ τὴν ἐπιβουλήν ἀνέτρεψεν·

κατάλληλον — ὁ γὰρ ἐν πλείοσι δεύτερος τῷ παρεσχάτω κατάλληλος, ἐπεὶ καὶ τῷ τελευταίῳ ὁ πρῶτος — ἴσως μέντοι καὶ διότι τὴν πλείστην 176 μοῖραν ἔδοξε τῶν ἀμαρτηθέντων εἰσενεγκεῖν μόνον οὐ συνταγματαρχῶν καὶ τοὺς ἄλλους ἀλείφω ἐπὶ δυσμένειαν· εἰ γὰρ συνετάχθη τῷ πρεσβυ- 5 τάτῳ χρηστά καὶ φιλόανθρωπα βουλευομένῳ, νεώτερος μὲν ἐκείνου, τῶν δ' ἄλλων πρεσβύτερος ὢν, ἴσως ἂν ἴσως ἐπεσχέθη τὰ δίκαια, τῶν τὴν ἀνωτάτω τάξιν καὶ τιμὴν ἔχόντων συμπνεόντων καὶ ὁμογνωμονούντων περὶ πράγματος, ὁ καὶ καθ' αὐτὸ πολλὴν ῥοπήν συνεφέλιχτο· νυνὶ δ' 177 ἀποστάς τῆς ἡμέρου καὶ ἀμείνονος τάξεως πρὸς τὴν ἀνήμερον καὶ 10 χαλεπὴν ἤτομόλησε καὶ ταύτης ἀποδειχθεὶς ἡγεμῶν οὕτως ἐθάρσυνε τοὺς συνεφαπτομένους τοῦ παρανομήματος, ὡς ἀνεπιδότως τὸν ἐπίληπτον ἀθλον διαθλήσῃ. διὰ ταῦτ' ἐξ ἀπάντων μόνος οὗτος δεθῆναι μοι δοκεῖ. οἱ δ' ἄλλοι τὴν οἴκαδε ἐπάνοδον ἤδη παρευτρεπίζονται, κελεύσαντος 178 τοῦ τῆς χώρας ἐπιτρόπου τοῖς πυροπωλοῦσι τὰ ἀγγεῖα τῶν ἀδελφῶν 15 ὡς ξένων ἅπαντα πληρῶσαι καὶ ἦν ἔλαβον τιμὴν ἐπὶ τῶν στομίων λάθρα καταθεῖναι μὴ προειπόντας οἷς ἀπεδίδοσαν καὶ τρίτον τι προσ- επιδαφιλεύεσθαι τροφάς, αἱ γένοιεντ' ἂν ἱκαναὶ κατὰ τὴν ὁδόν, ἐξαιρέτους ὑπὲρ τοῦ παραπεμφθῆναι τὴν σιτωνίαν ἀμείωντον. ὁδοιπορούντων δὲ 179 καὶ τὸν ἐν δεσμοῖς ἀδελφὸν ὡς εἰκὸς οἰκτιζομένων, οὐχ ἤττον δ' ἐπὶ 20 τῷ πατρὶ κατηφούντων, εἰ πάλιν ἀκούσεται συμφορᾶς, καθ' ἑκάστην

2 τὴν om. AO 3 μοῖραν] τιμωρίαν HP ἡμαρτηθέντων H 4 δυσμένειαν V²KO: δυσμενεῖα ceteri (v) 4. 5 πρεσβυτάτω mg. H, πρώτῳ in textu H 5 ἐκείνος HP¹ 6 ἂν] μὲν HP 8 καθ' αὐτὸ VK: κατααὐτὸ C, κατ' αὐτῶν ceteri συνεφέλιχτο V; ἂν ἐφέλιχτο coni. Mang. δὲ C 11 ἐφαπτο- νομή μένους BEKM παραπτώματος C ἀνεπιδότως CVBEKM: ἀνεπιδόστως ceteri τὸν om. K ἐπίληπτον AFP²: ἀνεπιδόστον CV²K², ἀνεπιδόστον ceteri 12 διανύσαι AO ταῦτα AO, τοῦτ' MK δεθῆναι οὗτος transp. F δοκῶ AO 13 οἴκαδ' P παρευτρεπίζονται V: παρηυτρεπίζοντο ceteri καὶ ante κελεύσαντος add. K 14 πυροπωλοῦσι M, πυροπολοῦσι (i 15 ἅπαν M 16 προειπόντας (i)BEKM: προειπόντος V¹, προειπόντες V², προσειπόντας ceteri οἷς] ὡς coni. Mang. τρίτον τι CVBEKM: τι om. ceteri; τρίτον ἔτι coni. Wendl. 16. 17 προσεπιδαφιλεύεσθαι K: προσδαφιλεύεσθαι V², προσδαφιλεύεσθαι ceteri 17 κατὰ CVBEKM: καὶ κατὰ ceteri ἐξαιρέτους C: om. BEKM, ἐξαρκέσαι V² ss. K², ἐξαιρέτως ceteri 18 σιτωνίαν HP, σρίαν (i. e. σωτηρίαν) K 19 δὲ V 20 ἀκούσει P συμφορᾶς A

ἐκείνου μὲν γὰρ νεώτερος ἦν δεύτερος ὢν καθ' ἡλικίαν, τῶν δ' ἄλλων πρεσβύτερος, καὶ εἰκὸς ἦν καὶ τοὺς ἄλλους ἢ φοβηθέντας ἢ δυσωπηθέντας τὴν τῶν πρεσβυτάτων γνώμην σβῆσαι τὴν ἐπιβουλήν, καὶ μάλιστα καὶ τοῦ τετάρτου ἀνανακτοῦντος ἐπὶ τοῖς γινομένοις καὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἔχοντος πολλὴν ῥοπήν πρὸς τὸ μὴπραχθῆναι.

- ὁδὸν | ἐλαττουμένης καὶ ἀποκειρομένης αὐτοῦ τῆς εὐπαιδείας, καὶ λεγόν- p. 67 M.
των „ἀλλ' οὐδὲ πιστεῦσαι δεδέσθαι, πρόφασιν δ' εἶναι τὰ δεσμὰ τελευτῆς
ὑπολήψεται διὰ τὸ τοὺς ἅπαξ πληγέντας εἰς τὰ αὐτὰ προσπταίειν“,
ἐσπέρα καταλαμβάνει καὶ τῶν ὑποζυγίων καθελόντες τὰ ἄχθη τὰ μὲν
ἐπεκούφιζον, αὐτοὶ δὲ βαρυτέρας ταῖς ψυχαῖς φροντίδας ἐδέχοντο· φιλεῖ 5
γὰρ ἐν ταῖς ἀναπαύλαις τῶν σωμάτων ἐναργεστέρως τῶν ἀβουλήτων ἢ δια-
νοια λαμβάνουσα φαντασίας χαλεπῶς ἄγαν θλιβεσθαι καὶ πιέζεσθαι. (31.)
- 180 λύσας δὲ τις ἐν ἀγγεῖον ὄρα παρὰ τῷ στομίῳ βελάντιον ὑπόμειστον ἀργυρίου
καὶ διαριθμησάμενος εὗρισκεν ὅσην τοῦ σίτου καθῆκε τιμὴν ἀποδεδομένην
- 181 αὐτῷ καὶ καταπλαγεὶς τοῖς ἀδελφοῖς ἀνέφερεν. οἱ δ' οὐ χάριν ἀλλ' 10
ἐνέδραν ὑποτοπήσαντες ἠθύμου καὶ βουλόμενοι πάντα τὰ ἀγγεῖα διερευ-
νήσασθαι φόβῳ διώξεως ἄραντες ἢ τάχιστα συνέτεινον καὶ μόνον οὐκ
182 ἀπνευστὶ θέοντες πολυήμερον ὁδὸν ἐπιτεμόντες ἀνύουσιν. εἰτ' ἀλλα-
χόμενοι ἄλλοι τὸν πατέρα οὐκ ἀδακρυτὶ περιλαβόντες ἐπίλουον ἐκάστω
περιπλεκόμενον καὶ περιχεόμενον ἐκθύμως, καίτοι τῆς ψυχῆς ἤδη τι 15
μαντευομένης ἀβούλητον· καὶ γὰρ προσιόντας καὶ δεξιουμένους κατενόει
καὶ τὸν ὑπολειφθέντα οἶδον ὡς ὑστερηκότα τῆς βραδυτήτος ἤτιατο καὶ
πρὸς τὰς εἰσόδους ἀπέβλεπε σπεύδων τὸν ἀριθμὸν τῶν τέκνων πλήρη
183 θεάσασθαι. μῆδενός δ' ἔξωθεν ἔτι προσεπιφοιτῶντος, διεπτοημένον
ἰδόντες „τῶν ἀβουλήτων“ ἔφασαν, „ὦ πάτερ, ἀνιαιρότερος τῆς μαθήσεως ὁ 20
ἐνδοιασμός ἐστι· μαθῶν μὲν γὰρ τις ὁδὸν εὗρεν εἰς σωτηρίαν, ἢ δ' ἀμφί-
βολος ἄγνοια δυσσοδίας καὶ ἀπορίας αἴτιον· ἄκουε δὴ σφόδρα μὲν ἀνιαιροῦ

1 αὐτῷ V ² GHP (v)	εὐπαιδείας K, εὐπαιδείας AOH	2 δὲ V	τελευτῆς
τὰ δεσμὰ transp. AHP (v)	3 αὐτὰ corr. ex αὐτοῦ V		μὴ ante προσπταίειν
add. F	5 βαρυτέρας M	ἐδέξαντο CV	6 ἐναργεστέρως V ²
6. 7 ἢ διαλαμβάνουσα φαντασία CVBEM	7 πιέζεσθαι]	βιάζεσθαι H	8 περὶ AO
βαλλάντιον CE	9 καθῆκε om. M, κατέθηκε KF		ἀποδεδομένην BEM
10 αὐτῷ codd. (v)	11 ὑποπτήσαντες O	καὶ βουλόμενοι]	βουλόμενοι οὖν V
τάγγεα HP	12 συνέτεινον M (Mang.): συνδιέτεινον ceteri		μονοῦ AOH,
μόνον οὐ καὶ P, μονονουχὶ V, μονονουχ corr. in μονονουχὶ K		13 κάπνευστὶ H	
ἀποτεμόντες AO	εἶτα CV	14 παραλαβόντες A, παραλαβόντες O, περιβαλόντες	
BEMV	15 περιπλαζόμενον BE	καὶ περιχεόμενον om. M	περιχεόμενον
BEKA(G: παραχεόμενον O, περιχεόμενον ceteri	καίτοι]	καὶ τι V ² O	16 προσιόν-
ων	ων		
τας καὶ δεξιουμένους A; προσιόντων καὶ δεξιουμένων v		17 καὶ τὸν K: καὶ om. ceteri	
ἀπολειφθέντα AO	ὡς K: καὶ ὡς ceteri	ὡς om. V	18 τέκνων]
παιδῶν M	19 ἔτι om. V	20 ἀνιαιρότερος CAP, ἀνιαιρότερον F	τῆς
om. H	22 αἰτία V		

διγηγήματος, ἀναγκαίου δὲ λεχθῆναι. ὁ συμπεμφθεὶς ἡμῖν ἀδελφὸς ἐπὶ 184
 σιτωνίαν καὶ μὴ ἐπανεληλυθὼς ζῆ μὲν — δεῖ γὰρ τὸν ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι
 ἀπαλλάξαι σου μείζονα φόβον —, ζῶν δ' ἐν Αἰγύπτῳ καταμένει παρὰ
 τῷ τῆς χώρας ἐπιτρόπῳ, ὃς εἶτ' ἐκ διαβολῆς εἶτε καὶ ὑποτοπῆσας
 5 αὐτὸς αἰτίαν ἡμῖν ὡς κατασκόποις ἐπέφερεν. ἀπολογουμένων δὲ ὅσα 185
 ὁ καιρὸς καὶ περὶ τε σοῦ τοῦ πατρὸς διεξιόντων καὶ τῶν ἀπολειπομένων
 ἀδελφῶν, ἐνὸς μὲν τοῦ τεθνεῶτος, ἐτέρου δὲ τοῦ παρὰ σοὶ διατρίβοντος,
 ὃν ἔφαμεν ἔτι νέον ὄντα διὰ τὴν ἡλικίαν οἴκοι καταμειναι, πάντα
 ἀπαμπίσχοντες καὶ ἀπογυμνοῦντες τὰ τῆς συγγενείας εἰς τὸ ἀνύποπτον
 10 οὐδὲν ἠνούσαμεν, ἀλλ' ἔφη μόνην ἂν αὐτῷ πίστιν ἀψευδοῦς ὁμολογίας
 γενέσθαι τὴν ὡς αὐτὸν ἀφίξιν τοῦ νεωτάτου παιδός, οὐ χάριν καὶ τὸν
 δεῦτερον κατεσχηκέναι ῥύσιόν τε καὶ ἐνέχυρον ἐκεῖνου. τὸ μὲν οὖν 186
 ἐπίταγμα πάντων ἀνιαρότατον, ὃ δὲ καιρὸς αὐτὸ προστάττει μᾶλλον τοῦ
 p. 68 M. κελεύοντος, ᾧ | πειστέον ἐξ ἀνάγκης διὰ τάπιτῆδεια, μόνης Αἰγύπτου
 15 χορηγούσης αὐτὰ τοῖς λιμῶν πιεσθεῖσιν.“ (32.) ὁ δὲ βαρύτερον ἀναστενάξας 187
 „τίνα πρῶτον“ εἶπεν „ὀλοφύρωμαι; τὸν παρέσχατον, ὃς οὐ τελευταῖος
 ἀλλὰ πρῶτος ἔλαχε τὴν τῶν συμφορῶν τάξιν; ἢ τὸν δεῦτερον, ὃς τὰ
 δευτερεῖα τῶν κακῶν ἤρατο, πρὸ θανάτου δεσμά; ἢ τὸν νεώτατον, ὃς
 ἀπευκταϊοτάτην ὁδὸν ἀφίξεται, ἐὰν ἄρα ἀπίη, ταῖς τῶν ἀδελφῶν κακο-
 20 πραγμαίαις οὐ σωφρονισθεῖς; ἐγὼ δὲ κατὰ μέλη καὶ μέρη διαρτώμενος
 — μέρη γὰρ τέχνα γονέων — εἰς ἀπαιδίαν κινδυνεύω περιελθεῖν ὃ
 πολύπαις καὶ εὐπαις ἄχρι πρὸ μικροῦ νόμισθεῖς.“ ὁ δὲ πρεσβύτατος 188
 „εἰς ὀμηρεῖαν“ ἔφη „σοὶ δύο υἱοὺς δίδωμι, οὓς καὶ μόνους ἐγέννησα·

1 μνημόματος καὶ add. ante διγηγήματος F ἡμῶν AO 2 σιτωνία AO, σιτω-
 νεία P τὸν] τῶν V, om. F ὡς om. AH 3 ἀπαλλάξαι] ἀπελάσαι
 conl. Mang. σου] σε V μείζονα om. V φόβων V δὲ CVA
 5 ἀπολογούμενοι et διεξιόντες (6) scribendum videtur δ' BEM, δὲ καὶ AO(i, καὶ F
 6 ὁ om. AOFGHP καὶ om. AOFGHP 7 pr. τοῦ om. AO alt. τοῦ om. AO
 σοὶ] σοῦ BEM 8 ἔτι νέον ὄντα om. V οἴκοι scripsi: οἰκαδε codd. μείναι AO
 πάντ' AP 9 ἀπαμπίσχοντες F γυμνοῦντες BEK¹M εὐγενείας V 10 ἂν
 om. AO ὁμολογίας] ἀπολογία conicio 11 ὡς αὐτὴν O, ἕως αὐτοῦ A
 12 κατασχηκέναι BE; κατέσχηκε conl. Wendl. ῥύσειον C 13 ἀνιαρότατον VF:
 ἀνιαρώτατον CGP, ἀνιαρώτερον AO, ἀνιαρότερον ceteri 14 πιστέον FHP
 τὰ ἐπιτήδεια CVAO τῆς αἰγύπτου AP² 15 βαρύτερα AO, βαρύτερον H
 16 πρῶτερον AO εἶπε post ὀλοφύρωμαι transp. VG (ss. K²), om. K¹
 ὀλοφύρωμαι EVF(i: ὀλοφύρωμαι ceteri (v) 17 πρῶτον F συμφορῶν] συμ-
 φερόντων CBEM δευτερεῖα] βαρύτερα conl. Mang. 18 ἤρατο F
 19 ἀφίξεται om. F ἄρ' A 20 συμφορηθεῖς V²K² μέρη καὶ μέλη CVFG
 διαρτώμενος F 23 εἰς ὀμηρεῖαν] ἰσομοίραν FGHP δίδωμι οὓς om. FGHP

τούτους ἀπόκτεινον, ἐὰν μὴ σφῶν ἀποδῶ τὸν ἐγχειρισθησόμενον ἀδελφόν, δεῖ ἀφικόμενος εἰς Αἴγυπτον δύο περιποιήσει τὰ μέγιστα ἡμῖν, ἔν μὲν πίστιν σαφῆ τοῦ μὴ κατασκόπους μηδὲ πολεμίους εἶναι, ἕτερον δὲ τὸ τὸν
 189 ἀδελφὸν τὸν ἐν δεσμοῖς ἀπολαβεῖν δυνηθῆναι.“ σφόδρα δ’ ἀχθομένον τοῦ πατρὸς καὶ λέγοντος ἀγνοεῖν, ὅτι δυεῖν ὄντων ὁμομητρίων ὁ μὲν 5 ἤδη τέθνηκεν, ὁ δ’ ἔρημος καὶ μόνος ἀπολειφθεὶς εὐλαβησεται τὴν ὁδὸν καὶ ζῶν προαποθανεῖται τῆ δέει κατὰ τὴν φοβερῶν ἐκείνων ὑπόμνησιν, ἀ συνέβη τὸν πρότερον παθεῖν, ταῦτα λέγοντος, τὸν εὐτολμώτατον καὶ ἀρχικὸν φύσει καὶ δυνατὸν εἰπεῖν — ἦν δὲ καθ’ ἡλικίαν ἀπὸ τοῦ πρώτου τέταρτος — προστησάμενοι διερμηνεύειν ἔπεισαν τὰ δοκοῦντα 10
 190 πᾶσιν. ἐδόκει δὲ τῶν μὲν ἀναγκαίων ὑστεριζήντων — ὁ γὰρ κρημισθεὶς πρότερος σῆτος ἐπιλελοίπει — κρατῶντος δὲ τοῦ λιμοῦ καὶ πιέζοντος, ὠνησομένους ἀπιέναι, μὴ βαδιεῖσθαι δὲ τοῦ νεωτάτου καταμένοντος· τὸν γὰρ τῆς χώρας ἐπίτροπον ἀπηγορευκένοι δίχα τούτου παραγενέσθαι.
 191 λογισάμενος δὲ ἄτε σοφὸς ἀνὴρ, ὡς ἔστιν ἄμεινον ἕνα προσέσθαι τῆ 15 τοῦ μέλλοντος ἀδήλιον καὶ ἀμφιβόλιον πρὸ τῆς ὁμολογουμένης τῶν τσοσούτων ἀπωλείας, ἦν ὑπομενεῖ πᾶς οἶκος ἐνδεῖα πεισθεὶς, ἀνιάτω νόσῳ, φησὶν
 192 αὐτοῖς· „ἀλλ’ εἰ τῆς ἐμῆς βουλήσεως ἐπικρατέστερα τὰ τῆς ἀνάγκης ἔστιν, εἰκτέον· ἴσως γὰρ ἴσως ἡ φύσις οἰκονομεῖ τι βέλτιον, ὃ μῆπω ταῖς διανοαῖς
 193 ἡμῶν παραφαίνειν ἀξιοῖ. λαβόντες οὖν καὶ τὸν νεώτατον, ὡς προήρησθε, 20 ἄπιτε, μὴ μέντοι τὸν αὐτὸν ὄν καὶ πρόσθεν τρόπον· πάλαι μὲν γὰρ ἀργυρίου μόνον ἔδει πρὸς σιτωνίαν ἀγνοουμένοις ἀνθρώποις καὶ μηδὲν πω πεπονθήσιν ἀνήκεστον, νυνὶ δὲ καὶ δώρων, τριῶν ἕνεκα, τῆς τε | πρὸς τὸν ἡγεμόνα p. 69 M.

1 post ἐγχειρισθησόμενον add. μοι HP 3 τό] τοῦ AOFGHP 3. 4 τὸν ἐν δεσμοῖς ἀδελφὸν AO 4 δυνησόμενον (ἰ δὲ V 5 ἀγνοεῖν] ἀποκνεῖν conicio, ἀμφιγνοεῖν conī. Mang. δυοῖν MAOKFP ὄντοι K; ὄντοι ὁμομητρίων A 6 καὶ μόνος om. F εὐλαβηθήσεται VK² 7 φοβερῶν] φερομένων F 8 εὐτολμώτατον VHP 9 ἀρχικὸν] ἀνδρικὸν AO δυνατώτατον K 9. 10 ἀπὸ τοῦ πρώτου καθ’ ἡλικίαν transp. K 10 ἔπεισαν K: εἴτε κἀν BE, εἴτε κἀν V¹MFGHP¹, ἤτηχαν V², ἤνεγκαν AOP², ἔλεγον C(v)
 12 πρότερον VOHP(v) ἐπιλελοίπει CF: ἀπολελοίπει AO, ὑπολελοίπει ceteri
 13 ὠνησομένους K: ἠνωμένους ceteri ἀπιέναι CV²F²: ἀπειναί ceteri 14 ἀπειρηκένοι A 15 δ’ C; δὴ conī. Mang. 17 πεισθεὶς ἀνιάτω νόσῳ BEKM: ἀνιάτω νόσῳ om. CV, πεισθεὶς ἀνιπῶν ὅσον ceteri; ἀνιάτω νόσῳ πεισθεὶς Mang.
 18 βουλῆς AHP 19 εἰκτέον (sic) C θεῖα ante φύσις add. V²
 οἰκονομεῖ CFGHP ταῖς ἡμετέραις διανοαῖς (om. ἡμῶν) CV 20 παρεμφαίνειν BEM, παραμνείν (sic) F 21 καὶ om. M πρόσθε CBEGP 22 σιτωνίαν HP μηδέπω K, μηδὲν (om. πω) AO 23 νῦν VAO

καὶ σιτάρχην ἀρεσκείας, ὅφ' οὗ γνωρίζεσθαι φατε, καὶ τοῦ τὸν ἐν
δεσμοῖς ἀπολαβεῖν θάττον πολλὰ καταθέντας αὐτοῦ λύτρα καὶ τοῦ τὴν
ὑπόνοιαν τῆς κατασκοπῆς ὡς ἔνι μάλιστα ἰάσασθαι. πάντων οὖν ὄσων 194
ἢ ἡμετέρα γῆ φέρει λαβόντες ὡσπερ τινὰς ἀπαρχὰς κομίζετε τῷ
5 ἀνθρώπῳ καὶ δισσὸν ἀργύριον, τό τε ἀποδοθὲν πρότερον, ὃ ἴσως ἀγνοία
τινὸς ἀπεδόθη, καὶ ἕτερον αὐταρκες εἰς σιτωνίαν. ἐπιφέρεσθε μέντοι 195
καὶ τὰς ἡμετέρας εὐχὰς, αἱ πρὸς τὸν σωτήρα ποιούμεθα θεόν, ἵνα καὶ
εὐάρεστοι τοῖς ἐγγχωρίοις ξενιτεύοντες ἦτε καὶ ἐπανέρχησθε σῶφι τὰς
ἀναγκαῖας παρακαταθήκας, υἱούς, ἀποδιδόντες πατρί, τὸν τε καταλει-
10 φθέντα πρότερον ἐν δεσμοῖς καὶ ὃν συνεπάγεσθε νυνὶ νεώτατον καὶ
πραγμάτων ἄπειρον.“ ἄραντες δὲ συνέτεινον εἰς Αἴγυπτον.

(33.) Εἶτ' ὀλίγαις ὕστερον ἡμέραις ἀφικομένους ἰδὼν ὁ τῆς χώρας 196
ἐπίτροπος ἦσθη πάνυ καὶ κελεύει τῷ τῆς οἰκίας ἐπιμελουμένῳ πολυτελὲς
ἄριστον εὐτρεπίζειν καὶ τοὺς ἀνδρας εἰσάγειν ἀλῶν καὶ τραπέζης μεθέ-
15 ξοντας. εἰσαχθέντες δὲ καὶ ἐφ' ὅτῳ μὴ συναισθόμενοι διεπτόγητο καὶ 197
συγχυθέντες ἐτόπαζον ἐπὶ κλοπῇ μέλλειν συκοφαντεῖσθαι ὡς ὑφελόμενοι
τὴν τοῦ αἵτου τιμὴν, ἣν πρότερον ἐν τοῖς ἀγγείοις ἀνεῦρον· εἶτα τῷ
τῆς οἰκίας ἐπιμελητῇ προσελθόντες ἀπελογοῦντο περὶ οὗ μηδεὶς ἐτόλμα
κατηγορεῖν τὸ συνειδὸς ἰώμενοι καὶ ἅμα προφέροντες ἐπεδείκνυον τὸ
20 ἀργύριον εἰς ἀπόδοσιν. ὁ δὲ χρησταῖς καὶ φιλανθρώποις λόγοις 198
εὐθυμοτέρους αὐτοὺς ἐποίει φάσκων· „οὐδεὶς ἀσεβῆς ἐστὶν οὕτως, ὡς
τὰς τοῦ θεοῦ χάριτας συκοφαντεῖν, ὅς ἴλεως εἶη· θησαυροὺς γὰρ ἐν
τοῖς ὑμετέροις ὠμβρῆσεν ἀγγείοις οὐ μόνον τροφὰς ἀλλὰ καὶ πλοῦτον
ἐξ ἐτοίμου διδοὺς.“ οἱ δὲ παρηγορηθέντες ἐν τάξει διετίθεσαν αὐτοῖς 199
25 ἐπὶ πνεύματι δῶρα καὶ παραγενομένῳ τῷ δεσπότη τῆς οἰκίας προσέφερον·
πυθνανομένῳ δέ, πῶς ἔχοιεν καὶ εἰ ὁ πατήρ ζῆ, περὶ οὗ πρόσθεν

1 ἀφ' BMG	γνωρίζεσθε MFG	2 καταθέντας—λαβόντες (4) om. K ¹ , suppl. K ²	
3 μὲν οὖν VK ²	8σα OGP, ὄσον V ¹	4 φέρει γῆ transp. AO, φέρει om. VK ²	
5 τ' A	πρότερον om. G	8 om. CH(v)	post ἴσως ss. γὰρ H ² (v)
6 σιτωνίαν HP	7 σωτήρα] παρ' (i. e. πατέρα) AOP ²	8 ἐπανέρχεσθε M,	
ἐπανέρχοισθε A	9 υἱοῖς BEMFHP ¹ , υἱός om. K ¹ , ss. K ²	9. 10 κατα-	
ἡ			
λειφθέντα A	10 ἐπάγεσθε HP ¹	νῦν BEKM	νεώτερον G
11 συνέτειναν F	12 ἡμέραις om. G	13 ἐπιμελουμένῳ CBKMF: ἐπιμελο-	
μένω ceteri	(οὐ σφόδρα) πολυτελὲς conl. Mang. coll. 104,23	14 εἰσάγει OH	
		οἶό	
16 κλοπὴν V	17 ἐν om. V	19 ἰώμενοι C	ἐπιφέροντες AO
ἐπεδείκνυοντο O, καὶ ἐπιδεικνύοντες CV, ἐδείκνυον FHP(v)		20 τοῖς λόγοις V	
21 οὕτως om. K	22 ἴλεως (ὕμιν) εἶη conicio (cf. Gen. 43,22)	γὰρ om. BEM	
23 ἡμετέροις KOP	ὠμβρῆσεν C	26 ἔχοιεν M	

ἔλεγον, ἀποκρίνονται περὶ μὲν αὐτῶν οὐδέν, περὶ δὲ τοῦ πατρὸς ὅτι ζῆ
 200 καὶ ὑγιαίνει. κατευξάμενος δ' ἐκείνῳ καὶ θεοφιλέστατον προσαιπῶν,
 τὸν ὁμομήτριον περιβλεψάμενος ἀδελφὸν ὡς εἶδεν, οὐ κατασχὼν ἀλλ'
 ἤδη νικώμενος ὑπὸ τοῦ πάθους, πρὶν γενέσθαι καταφανῆς, ἐπιστρέφεται
 καὶ δραμῶν πρόφασιν ἐπὶ τι τῶν κατεπειγόντων — ἐκλαλῆσαι γὰρ 5
 τάληθές καιρὸς οὐκ ἦν — ἐν μυχῷ τιτι τῆς οἰκίας ἀνακλαυσάμενος
 201 ἀποχεῖ τὴν τῶν δακρῶν φορᾶν. (34.) εἰτ' ἀποनिψάμενος λογισμῶ
 τῆς ἀνίας ἐπεκράτησε καὶ προσελθὼν εἰστία τοὺς ξένους ἀποδοὺς πρό-
 τερον καὶ τὸν ἀντι τοῦ νεωτάτου κατασχεθέντα εἰς ὁμηρεῖαν· συνειστιῶντο
 202 δὲ καὶ ἄλλοι τῶν παρ' Αἰγυπτίους δοκίμων. αἱ δ' ὑπόδοχαὶ κατὰ τὰ 10
 πάτρια ἐκάστοις ἐγίνοντο, χαλεπὸν ἡγουμένου παλαιοὺς νόμους παριδεῖν,
 203 καὶ ταῦτα ἐν εὐωχίᾳ τινί, ἔνθα τῶν ἀηδιῶν αἱ ἤθοναί πλείους. | ἐξῆς p. 70M.
 δὲ προστάξαντος κατὰ τὰς ἡλικίας καθέζεσθαι, μήπω τῶν ἀνθρώπων
 ἐν ταῖς συμποτικαῖς συνουσίαις κατακλίσει χρωμένων, ἐθαύμαζον, εἰ
 Αἰγύπτιοι ζηλωταὶ τῶν αὐτῶν Ἰβραίοις εἰσὶ τάξεώς τε πεφροντικότες 15
 204 καὶ τὰς πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων τιμὰς διακρίνειν ἐπιστάμενοι. τάχα
 μέντοι καὶ τὸν ἄλλον χρόνον, ἔφασκον, τῆς χώρας ἀμαθέστερον τὰ
 περὶ δαίταν ἀγούσης, ὁ ἀνὴρ οὗτος τοῖς κοινοῖς ἐπιστάς οὐ μόνον τοῖς
 μεγάλοις πράγμασιν ἤρμοσεν εὐτασίαν, δι' ὧν τὰ εἰρήνης καὶ πολέμου
 κατορθοῦσθαι πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐτελεστέροις εἶναι δοκοῦσιν, ὧν 20
 τὰ πλείστα ἐν παιδιαῖς· ἰλαρότητα γὰρ ἐπιζητοῦσιν εὐωχίᾳ σεμνὸν
 205 ἄγαν καὶ αὐστηρὸν συμπότην ἤχιστα παραδεχόμεναι. τοιοῦτους ἐπαί-
 νους ἡρέμα συνειρόντων, τράπεζαι μὲν οὐ σφόδρα πολυτελεῖς εἰσχομί-

1 αὐτῶν BVAH ² : αὐτῶν ceteri	1. 2 ζῆ καὶ C: om. ceteri	2 ὑγιαίνει H
θεοφιλέστατε Turn., θεοφιλέστατα Cotelier (Monum. Eccl. II 568)		3 ἀλλὰ (om. ἤδη)
BEKMV	4 καταφανῆ A	ἀποστρέφεται conii. Mang. coll. 98,14. 15
5 προφάσει CVBEKM(v)	6 καιρὸς om. H	τιτι om. A
CVBEKM	9 ἀντι τοῦ νεωτάτου om. AO	κατασχὼν F
γνωρίμων A	11 ἡγούμενοι F, ἡγημένους M	post ἡγουμένου add. παρα-
σαλεύειν H ² (v)	παριδεῖν A mg. P ² : om. ceteri	12 ταῦτ' AO
in λύειν V ² , τινί om. K, λύειν ss. K ² ; κοινῇ conii. Mang.		10 δοκίμων]
ἀηδιῶν scripsi: ἀνδρῶν GP ¹ , ἀηδῶν ceteri	ἐξ ἧς F	13 προστάξαντος (i
14 συμποτικῶν A	εἰ οἱ GHP, εἰ οἱ AO (Mang.)	15 post Αἰγύπτιοι add.
ὅπως H	ζηλωταὶ om. A	τάξεων AOFGHP
		τε CK: om. ceteri
πεφορτικότες M	17 τῆς χώρας om. HP ¹	18 ἔχούσης K, ἐχούσης AO
ἀγούσης post ἀμαθέστερον (17) transp. CV (Mang.)	κοινῆς M	20 κατορθοῦν V ¹
καὶ V: καὶ ἐν CV ¹ , κἄν ceteri (v)	21 παιδιαῖς M, παιδῖαις H, παιδίαις AOF(GP	
ἰλαρώτατον AO	22 ἄγαν om. AO	συμπότην] δεσπότην K
καὶ κομίζονται F		23 εἰ

ζονται, διὰ τὸν λιμὸν οὐκ ἀξιώσαντος τοῦ ξενοδόχου ταῖς ἐτέρων ἀτυχίαις ἐντρυφᾶν· αὐτοὶ δ' ἄτε σύνεσιν ἀκριβεῖς καὶ τοῦτ' εἰς τὰ ἐγκώμια παρελάμβανον, ὡς ἀπειροκαλίαν, πρᾶγμα ἐπίφθονον, ἀπέστραπται, λέγοντες· ὡς καὶ τὸ τοῦ συναλοῦντος τοῖς δεομένοις καὶ τὸ τοῦ ἐστιάτορος σχῆμα 5 διασφύζει μεθόριον ἀμφοῖν τιθεὶς αὐτὸν καὶ τὴν ἐν ἑκατέρῳ μέμψιν ἐκπεύγων. αἱ μὲν οὖν παρασκευαὶ τὸ ἀμισῆς εἶχον πρόσφοροι τῷ 206 καιρῷ γεγυνοῦται· τὸ δ' ἑλλιπέες ἀνεπλήρουν αἱ συνεχεῖς φιλοφροσύναι προπόσεσιν, εὐχαῖς, παραινέσεσι ταῖς εἰς ἀνάληψιν, ἃ τοῖς ἐλευθέροις καὶ μὴ ἀμούσοις τὸ ἦθος ἡδῶ τῶν ὄσα περὶ ἐδωδὴν καὶ πόσιν εὐτρεπί- 10 ζουσιν οἱ φιλεστιάτορες καὶ φιλόδειπνοι τὰ μηδεμιᾶς ἄξια σπουδῆς εἰς ὀλιγοφρόνων ἐπίδειξιν πομπησολοῦντες.

(35.) Τῇ δ' ὑστεραία ἄμα τῇ ἕξῃ μεταπεμφάμενος τὸν ἐπίτροπον 207 τῆς οἰκίας κελεύει τὰ ἀγγεῖα τῶν ἀνδρῶν ὄσα ἐπηνέγκαντο γεμίσει σίτου καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν στομίων τὴν τιμὴν ἐν βαλαντίοις καταθεῖναι, 15 εἰς δὲ τὸ τοῦ νεωτάτου καὶ τὸ κάλλιστον τῶν ἀργυρῶν ἔκπωμα, ᾧ πίνειν ἔθος εἶχεν αὐτός. καὶ ὁ μὲν τὰ προσταχθέντα προθύμως ἐπετέλει 208 μηδένα μάρτυρα παραλαμβάνων, οἱ δ' οὐδὲν τῶν κρύφα γεγονότων εἰδότες ἀνεζεύγυσαν ἐπὶ τοῖς παρ' ἐλπίδας ἀγαθοῖς ἅπασι χαίροντες. ἃ μὲν γὰρ προσεδόκησαν, ταῦτα ἦν· ἐπὶ κλοπῇ τοῦ ἀποδοθέντος 209 ἀργυρίου συκοφαντίαν ἔξειν, ἀδελφὸν τὸν ὀμηρεύοντα μὴ ἀπολήψεσθαι, προσαποβαλεῖν καὶ τὸν νεώτατον ἴσως ὑπὸ τοῦ σπουδάζσαντος αὐτὸν ἀχθῆναι βίᾳ κατασχεθέντα. τὰ δ' ἀποβάντα αἰσίῳν τελειότερα εὐχῶν· 210

1 ἀξιοῦντος in ras. O 2 δὲ V ἄτ' ἐς σύνεσιν F(i, ἄτ' εἰς σύνεσιν AOHP
τοῦτο εἰς V, τούτοις F 3 ἀπειροκαλίαις F πρᾶγμ' A 4 καὶ τὸ V²B²MFH²:
τὸ (om. καὶ) K, τὸ om. ceteri τοῦ] τοῦς O alt. τὸ τοῦ] τούτοις F
5 διασφύζει C²F: διασφύζειν ceteri τιθεὶς ἀμφοῖν transp. K, ἀμφοῖν om. BEM
αὐτὸν H: αὐτός V², αὐτὸ ceteri (fort. delendum) 6 ἀμγῆς AO(i) 7 γεγυνοῦται
BKMF: γενόμεναι V², γεγυνοῦναι ceteri ἑλλιπέες C¹ 8 εὐχαῖς mg. H, εὐωχαῖς
λδ
in textu H ἀνάληψιν] ἀνάλωσιν K 9 pr. καὶ om. O 10 φιλεστιάτορες
AOKF(i: φιλοεστιάτορες ceteri (v) μηδεμιᾶς AO: μηδενὸς ceteri εἰς K
(coni. Mang.): om. ceteri 11 ἐπίδειξιν] ἐκπληξιν coni. Mang. 14 ἐπὶ om. H
τῶν om. M βαλλαντίοις CE, βαλεντίοις M 15 καὶ K: om. ceteri
16 προσταθέντα CE 17 post παραλαμβάνων add. τῶν κρύφα γεγονότων AO
δὲ V οὐδὲν post γεγονότων transp. V 18 ἀνεζεύγυσαν AO ἐλπῖδα V
ἅπασι om. V 19 ταῦτ' V, τοιαῦτ' AO 20 ἔξιν M 21 προσαπο-
βαλεῖν AFG²K²: προσαποκαλεῖν V, προσαπολεῖν CK¹(v), προσαπολαβεῖν ceteri
δὲ καὶ A σπουδάζοντος AO 22 βίᾳ om. CVBEM κατασχεθέντα CV:
κατασχεθέντας K, κατασταθέντα BEM, κρατηθέντα ceteri (v) τελειότερα V

τὸ πρὸς | τῆ μὴ συκοφαντηθῆναι τραπέζης καὶ ἀλῶν, ἃ σύμβολα p. 71 M.
 γνησίῳ φιλίας ἀνθρώποις ἀνεύρηται, μεταλαχεῖν, τὸ κομίσασθαι τὸν
 ἀδελφὸν ἀνύβριστον, μηδενὸς ἐντυχόντος καὶ δεηθέντος, τὸ καὶ τὸν
 νεώτατον ἀγαγεῖν πρὸς τὸν πατέρα σῶον, ἐκπεφευγῶτας μὲν τὰς ἐπὶ
 κατασκόπων ὑπονοίας, ἄφθονον δὲ τροφῶν πληθῆος ἐπιφερομένους, 5
 χρηστὰ δὲ καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος λογιζομένους· εἰ γὰρ ἐπιλείποι
 τάπιτήδεια πολλάκις, ἔφασκον, οὐκέθ' ὡς πρότερον περιδεῖς ἀλλὰ
 γεγηθότες ὡς πρὸς ἴδιον ἀλλ' οὐ ξένον τὸν τῆς χώρας ἐπίτροπον
 211 ἀποδημήσομεν. (36.) ἀλλὰ γὰρ οὕτω διαχειμένων καὶ τοιαῦτα ταῖς
 ψυχαῖς ἀναπολούντων, αἰφνίδιος καὶ ἀπροσδόκητος ταραχὴ καταλαμβάνει. 10
 προσταχθεὶς γὰρ ὁ τῆς οἰκίας ἐπιμελητής, ἐπαγόμενος θεραπόντων
 πληθῆος οὐκ ὀλίγον, κατασεῖων τὰς χεῖρας καὶ μένειν ὑποσημαίνων
 212 ἐβοηθῶμι. καὶ συντείνας ἄσθματος πλήρης „ἐπεσφράγισθε“ εἶπε „καὶ
 τὰς προτέρας καθ' αὐτῶν αἰτίας· ἀγαθὰ κακοῖς ἀμειψάμενοι πάλιν
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν τῶν ἀδικημάτων ἐτρέπεσθε· τὴν τοῦ σίτου τιμὴν 15
 ὑπεξελόμενοι καὶ μείζον ἔτι προσεξεργάσασθε· πονηρία γὰρ τυχοῦσα
 213 ἀμνηστίας ἐπιδίδωσι. τὸ κάλλιστον καὶ τιμιώτατον ἔκπωμα τοῦ δεσπότου,
 ἐν ᾧ προπόσεις προὔπινεν ὑμῖν, κεκλήφατε οἱ λίαν εὐχάριστοι, οἱ λίαν
 εἰρηνικοί, οἱ μὴδ' ὄνομα κατασκοπῆς εἰδότες, οἱ διττὸν ἀργύριον εἰς
 ἀπόδοσιν τοῦ προτέρου κεκομικότες, ἐνέδραν ὡς ἔοικε καὶ δέλεαρ ἐπὶ 20
 θήραν καὶ ἀρπαγὴν πλειόνων. ἀλλ' οὐκ εἰς ἅπαν εὐοδοῖ κακία, λαν-
 214 θάνειν δ' αἰεὶ τεχνάζουσα καταφωρᾶται.“ ταῦτα συνείροντος, ἀχανεῖς
 ἐπάγησαν, λύπη καὶ φόβου, τῶν ἀργαλεωτάτων κακῶν, ἐξαίφνης
 ἐπιπεσόντων, ὡς μὴδὲ διαραῖ τὸ στόμα δύνασθαι· τῶν γὰρ ἀπροσ-
 δοκῆτων κακῶν αἱ προσβολαὶ καὶ τοῖς δεινοῖς περὶ λόγους ἀφρωνίαν 25
 215 ἐμποιοῦσι. παρσιμένοι δ' ὅμως ὑπὲρ τοῦ μὴ δοκεῖν ἀλισκόμενοι τῆ

1 καὶ om. V	2 γνησίας AKP	φιλίας mg. E, φιλανθρωπίας in textu E	
ἀνθρώποις om. AOP	μεταλαβεῖν F	4 ἐπὶ om. HP(v)	post ἐπὶ add.
τῶν V	5 κατασκόποις K (fort. recte), ἐπισκόπων H ¹ P	δὲ om. FGH ¹ P	
6 δὲ om. A	ἐπιλείποι F	7 τὰ ἐπιτήδεια CVAO	ἐπιδεῖς V
9 ἀποδημήσομεν F, ἐπιδημήσομεν AV ²		11 προσταχθὲν CBEMK	12 ὀλίγων
AOF	μένειν] μέλεσιν G	13 βοηθῶμι (sic) F	πλήρεις F
ἐπεσφράγισθε CV ¹ BEKM: ἐπισφραγίσασθε H ¹ P, ἐπεσφραγίσασθε ceteri			14 καθ' αὐτῶν
προτέρας transp. A	16 προσεξεργάσασθε V, προσεξεργάσασθε BEM		18 προπόσεις]
πρὸ πότου F	προὔπινεν M	ὑμεῖς V ² , ἡμῖν A	19 μὴδὲ CV
21 θήρα καὶ ἀρπαγῆ conl. Wendl.	πλειόνων om. F	εἰςἅπαν AUP	εὐοδοῖ
	^{εἰ} CVBEM, εὐοδοῖ K: εὐοδοῦται ceteri (v)	22 δὲ CV, δ' om. A	αἰεὶ AO
καταφωρᾶται A	23 ἐπεπήγεισαν AO	24 τὸ om. V	25 αἱ προσβολαὶ κακῶν
transp. A	καὶ—λόγους om. V	26 ποιοῦσι H	δὲ CK

συνειδότει καθησυχάζειν „πῶς“ ἔφασαν „ἀπολογησόμεθα καὶ πρὸς τίνα; σὺ γὰρ μέλλεις ἔσεσθαι καὶ δικαστῆς ὁ κατήγορος, ὃς ὤφειλες καὶ ἐτέρων αἰτιωμένων ἡμῖν συναγορεύειν ἐξ ὧν ἐπειράθη· ἢ τὸ μὲν ἀργύριον τὸ εὐρεθὲν ἐν τοῖς ἀγγείοις πρότερον οὐδενὸς ἐλέγχοντος ἐκομίσασιν 5 ἀποδώσοντες, τοσαύτη δ' ἐχρησάμεθα τῶν τρόπων μεταβολῆ, ὡς τὸν ξενοδόχον ἀμείψασθαι ζημίαις καὶ κλοπαῖς; ἀλλ' οὔτε γέγονε τοῦτο μήτ' εἰς νοῦν ἔλθοι ποτὲ τὸν ἡμέτερον. ὃς δ' ἂν ἔχων ἀλφῆ τὸ 216 ἔκπωμα τῶν ἀδελφῶν, θνησκέτω· θανάτου γὰρ τὰδίκημα, εἰ γέγονεν ὄντως, τιμώμεθα διὰ πολλὰ· πρῶτον μὲν ὅτι πλεονεξία καὶ τὸ τῶν 10 ἀλλοτρῶν ἐπιθυμεῖν παρανομώτατον, δεύτερον ὅτι τοὺς ὠφεληκότας βλάπτειν ἐπιχειρεῖν ἀνοσιώτατον, τρίτον δὲ ὅτι τοὺς μέγα φρονούντας p. 72M. ἐπ' εὐγενείᾳ τὸ τῶν προγόνων ἀξίωμα | καθαιρεῖν ἔργοις ὑπαιτίοις τολμᾶν ὄνειδος αἰσχιστον· οἷς ἅπασιν ἔνοχος ὢν, εἴ τις ἡμῶν ὑφήρηται, θανάτων μυρίων ἄτια πεπραχῶς τελευτάτω.“ (37.) καὶ ἅμα λέγοντες 217 15 τὰ ἄχθη τῶν ὑποζυγίων καθαιροῦσι καὶ προτρέπονται μετὰ πάσης ἐπιμελείας ἐρευνᾶν. ὁ δὲ οὐκ ἀγνοῶν ἐν τῷ τοῦ νεωτάτου κατακείμενον ἄτε αὐτὸς λάθρα θείεις ἐσοφίζετο καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πρσβυτάτου ποιησάμενος ἐξῆς κατὰ στοιχὸν ἐπακολουθῶν ταῖς ἡλικίαις ἐσκόπει, προφέροντος ἐκάστου καὶ ἐπιδεικνυμένου τὰ ἀγγεῖα, μέχρι τοῦ 20 τελευταίου, παρ' ᾧ καὶ τὸ ζητούμενον ἀνευρέθη, ὡς ἰδόντας ἀθρόους ἀνοιμῶσαι καὶ τὰς ἐσθῆτας διαρρήξαντας ἐκδακρύειν ἐπιστένοντας καὶ ζῶντα τὸν ἀδελφὸν ἔτι προθρηνοῦντας καὶ οὐχ ἦττον αὐτοὺς καὶ τὸν πατέρα, ὃς προῦλεγε τὰς συμβησομένας τῷ υἱῷ κακοπραγίας, δι' ἃς βουλομένοις συναποδημεῖν τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἐπέτρεπε. καθηφροῦντες δὲ 218 25 καὶ συγκεχυμένοι τὴν αὐτὴν ὑπέστρεφον ὁδὸν εἰς τὴν πόλιν ἐκπεπληγ-

2 ἔσεσθαι] εἶναι BK ¹ M (Mang.), om. E	ὁ] καὶ V ² H ² (Turn.)	ὃς] ὧν A
ὠφειλες M	3 συναγορεύειν V	ἐξ ὧν ἐπειράθη; ante ἡμῖν συναγορεύειν
transp. AO	ἦ] οἱ OV ² H ² , οἱ A	4 τὸ εὐρεθὲν om. CVBEM
		5 τῶν
τρόπων K: τὸ λοιπὸν H ² (v), τῶν λοιπῶν ceteri		5. 6 τοὺς ξενοδόχους F
6 ζημία AO	οὔτε] οὐ CVBEKM (Mang.)	7 μήτε CV
		7. 8 ἀλῶ
τὸ ἔκπωμα ἔχων transp. K	8 θανάτω F	9 διὰ πολλοὺς K
		11 δὲ om. CVBEKM
	14 πεπραχῶς FG	λέγοντες CVBEKM: λύοντες ceteri (v)
17 ἀρχὴν om. A	18 ἐξ ἧς F	κατὰ στοιχὸν om. F
στοίχον ceteri (v)	ἀκολουθῶν G	19 καὶ ἐπιδεικνυμένου om. AO
		post
μέχρι add. καὶ V	20 ἀνηυρέθη C, εὐρέθη F	ἀθρόως; CF, ἀθρόον VBEKM
21 ἐκδακρύειν AO, δακρύειν M	22 τὸν ἀδελφὸν ζῶντα ἔτι transp. HP; τὸν ἀδελφὸν ἔτι ζῶντα Turn.	αὐτοῦ VAGH ² : αὐτοῦ C (Mang.), αὐτοὺς ceteri
		22. 23 καὶ
τὸν πατέρα] ἢ τὸν πατέρα K, τὰ κατὰ τὸν πατέρα C (Mang.)		23 τὰς συμβησο-
μένους A	25 ὁδὸν ὑπέστρεφον transp. V	γρ. τὴν πόλιν
		εἰς αἴγυπτον K

μένοι τῷ συμβεβηκότι καὶ τὸ πρᾶγμα ἐπιβουλήν ἀλλ' οὐ φιλαργυρίαν
 ἀδελφοῦ νομίζοντες· εἶτα τῷ τῆς χώρας ἐπιτρόπῳ προσαχθέντες φιλά-
 219 δελφον εὐνοίαν ἀπὸ γνήσιου πάθους ἐπιδείκνυνται. προσπεσόντες γὰρ
 ἀθροὶ τοῖς ἐκείνου γόνασιν ὡς κλοπῇ πάντες ἔνοχοι, ὃ μὴδ' εἰπεῖν
 θέμις ἐπ' αὐτῶν, ἐδακρυσσοῦν, ἰκέτευσον, ἑαυτοὺς ἐξεδίδοσαν, ἐκούσιον 5
 δουλείαν ὑπισχνούντο, δεσπότην προσηγόρευον ἐκείνον, προβλήτους,
 οἰκότηριβας, ἀργυρωνήτους. οὐδὲν παραλείποντες τῶν οἰκετικῶν ὀνομάτων,
 220 ἀνεκάλουν ἑαυτοὺς. ὃ δ' ἔτι μᾶλλον ἀποπειρώμενος ἤθει βαρυτάτῃ
 φησὶν αὐτοῖς· „μηδέποτε τοῦτο ἐργασαίμην, ὡς τοσοῦτους ἀπάγειν
 ἑνὸς ἀμαρτόντος· τί γὰρ εἰς μετουσίαν ἄξιον καλεῖν τιμαριῶν τοὺς μὴ 10
 τῶν ἀδικημάτων κοινοπραγῆσαντας; ἐκεῖνος μόνος, ἐπεὶ καὶ μόνος
 221 ἔπραξε, κολαζέσθω. πυθάνομαι μὲν οὖν, ὅτι πρὸ τῆς πόλεως καὶ
 θάνατον ὠρίζετε κατὰ τοῦ ἀλόντος· ἐγὼ δ' ἕκαστα πρὸς τὸ ἐπιεικὲς
 ἄγων καὶ ἡμερώτερον ἐπικουφίζω τὴν τιμαρίαν δουλείαν ὀρίσας ἀντὶ
 222 θανάτου.“ (38.) χαλεπῶς δὲ τὴν ἀπειλήν φερόντων καὶ ἐφ' οἷς 15
 ἐσυκοφαντοῦντο καταδυομένων ὁ τέταρτος καθ' ἑλικίαν — ἦν δὲ τολμητῆς
 μετ' αἰδοῦς καὶ θαρραλέος, παρρησίαν τὴν ἄνευ ἀναισχυντίας ἐπιτετη-
 δευκῶς — προσελθὼν φησι· „δέομαι, δέσποτα, μὴ θυμῷ χαρίσασθαι
 μὴδ' ὅτι τέταται τὴν μετὰ βασιλέα τάξιν προκαταγῶναι πρὸ τῆς ἀπο-
 223 λογίας ἡμῶν. πυθανομένη σοι κατὰ τὴν προτέραν ἐπιδημίαν περὶ τε 20
 ἀδελφοῦ καὶ πατρὸς ἀπεκρινάμεθα· πατήρ μὲν | ἐστὶ πρεσβύτης, οὐ p. 73 M.
 χρόνῳ μᾶλλον γεγηρακῶς ἢ ταῖς ἐπαλλήλοις δυστυχίαις, ὑφ' ὧν γυμνα-
 ζόμενος ἀθλητοῦ τρόπον ἐν πόνοις καὶ δυσκατεργήτοις κακοπαθείαις

1 τῶν συμβεβηκότων F 3 ἔνοιαν HP ἐπιδεικνύονται AO, ἐπεδείκνυντο V²
 4 κλοπῇ VBEMK: κλοπῆς ceteri μὴδὲ CV 5 ἐπ' αὐτῶν Wendl.: ἐπ'
 αὐτῶ (cum proximis coniunctum) codd. 6 ὑπισχνούνται F προβλήτους M
 ing. K², προ-βλήτους (s eras.) V: προσβλήτους BE, προσηλύτους ceteri 7 παρα-
 λιπόντες VBEMAO παραλιπόντες post οἰκετικῶν transp. AO post ὀνομάτων
 add. ὧν CVBEMK 8 ἑαυτοὺς HP: αὐτοὺς ABEMK², αὐτοὺς ceteri δὲ V
 βαθυτάτῃ conl. Mang. coll. 97,6 9 τοῦτ' A τοσοῦτους ἀπάγειν] τοσοῦ-
 τοις ἄσαιιν ἐνέγειν CVK²BEM 10 ἀμαρτῶντος C, ἀμαρτάνοντος V τίς F
 12 μὲν om. AO καὶ post ὅτι transp. AOFGHP(v) 13 ὀρίζετε GH
 τοῦ om. M δὲ CF 14 καὶ om. C 15 καὶ om. HP 16 δὲ om. F
 τολμητίας AOFGHP 17 μετὰ B μετ' αἰδοῦς om. M 18 προσελθὼν
 om. F χρήσασθαι AOFGHP (Turn.) 19 μὴδὲ CV βασιλέως F,
 βασιλείαν C 21 τοῦ ἀδελφοῦ HP ἀδελφῶν F καὶ περὶ πατρὸς BEMK
 πρεσβύτερος C 22 ἀλλεπαλλήλαις HP 23 πόνοις] πόλοισ (sic) M τηλεπα-
 θείας G

διετέλεσεν· ἀδελφός δὲ κοιμῶν νέος ἐστίν, ἐκτόπως στεργόμενος ὑπὸ τοῦ
 πατρὸς, ἐπειδὴ καὶ ὀψιγόνος ἐστὶ καὶ δυεῖν γενομένων ὁμομητρίων
 ἀπελείφθη μόνος, τοῦ πρεσβυτέρου βιαίως ἀποθανόντος. κελεύοντος 224
 δὲ σοῦ ἐνθάδε τὸν ἀδελφὸν ἀγαγεῖν καὶ ἀπειλοῦντος, εἰ μὴ παραγένοιτο,
 5 μηδ' ἡμῖν εἰς ὄψιν ἔλθειν ἔτι τὴν σὴν ἐπιτραπήσεσθαι, κατηφοῦντες
 ἀπηλλαττόμεθα καὶ μόλις οἴκαδε ἐπανελθόντες ἐδηλοῦμεν τὰ ἀπὸ σοῦ
 τῷ πατρί. ὁ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντέλεγε δεδιῶς σφόδρα περὶ τῷ 225
 παιδί, τῶν δ' ἀναγκαίων ὑποσπανιζόντων καὶ μηδενὸς ἡμῶν τολμῶντος
 ἐπὶ σιτωνίαν ἦκειν δίχα τοῦ νεωτάτου διὰ τὰς σὰς ἐπανατάσεις, μόλις
 10 πείθεται τοῦτον συνεκπέμψαι μυρία μὲν αἰτιώμενος, ὅτι ἀδελφὸν ἄλλον
 ἔχειν ὠμολογήσαμεν, μυρία δ' οἰκτιζόμενος, εἰ μελλήσει διαζεύγυσθαι·
 νήπιος γὰρ ἐστὶ καὶ πραγμάτων ἄπειρος, οὐ μόνον τῶν κατὰ τὴν ἄλλο-
 δαπήν, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν. πρὸς οὖν οὕτω διακείμενον τὸν 226
 πατέρα πῶς ἂν ἀφικόμεθα; τίσι δ' ὀφθαλμοῖς αὐτὸν θεάσασθαι δίχα
 15 τούτου δυνησόμεθα; τελευτὴν οἰκτίστην ὑπομενεῖ μόνον ἀκούσας, ὡς
 οὐκ ἐπανελήλυθεν· εἰθ' ἡμᾶς ἀνδροφόνους καὶ πατροκτόνους ἕκαστος
 ἐρεῖ τῶν φιλαπεχθημόνων καὶ ἐπὶ ταῖς τοιαύταις συμφοραῖς ἐθελοκα-
 κούντων. τὸ δὲ πλεῖστον τῆς κατηγορίας ρύσεται κατ' ἐμοῦ· πολλὰ 227
 γὰρ ὑπεσχόμην τῷ πατρί προέσθαι παρακαταθήκην λαμβάνειν ὁμολογῶν,
 20 ἦν ἀποδώσειν, ὅταν ἀπαιτηθῶ· πῶς δ' ἂν, εἰ μὴ ἐξευμενισθεῖς αὐτός,
 ἀποδοῦναι δυναίμην; οἴκτον δέομαι τοῦ πρεσβύτου λαβεῖν καὶ εἰς
 ἔννοιαν ἔλθειν τῶν κακῶν οἷσπερ ἀνιαθήσεται μὴ κομισάμενος ὃν

1 ἐστίν BEK'M: ἐστὶ παιδί (sic) C, ἐστὶ παιδὸν ceteri στεργόμενον VA
 ὑπὸ] παρὰ O 2 ἐπειδὴ] ἐπει HP ἐστὶν CH alt. καὶ] καὶ γὰρ F, καὶ
 om. HP δυοῖν AKHP δυεῖν γενομένων ὁμομητρίων] ὁμομητρίων γὰρ δυοῖν
 γενομένων HP 3 ἀπελήφθη F¹ 4 δὲ σοῦ CK: δὲ (om. σοῦ) V, δ' (om.
 σοῦ) ceteri (fort. recte) ἀπειλοῦντα G 5 εἰς ὄψιν ἡμῖν transp. HP
 ἔτι τὴν σὴν K: om. ceteri 6 οἴκαδ' AH 7 καταρχὰς OHP 8 δὲ C
 9 ὡς ante ἐπὶ add. AO σιτωνίαν HP σὰς om. F ἐπανατάσεις K,
 ἐπαναστάσεις AHP 10 ἄλλον ἀδελφὸν transp. K, ἄλλον om. BEM 11 εἶχεν
 GH (V¹ ut vid.) ἀνωμολογήσαμεν AO δὲ CV μελήσει VBEM
 12 τῶν om. C 12. 13 ἀλλοδαπῆ C 13 τὴν (ἰδίαν) πόλιν vel τὰς πόλεις
 conl. Mang.; sed cf. de decal. § 13 μὲν οὖν F 14 ἂν] οὖν O, om. A
 ἀφικόμεθα FG τίσι — δυνησόμεθα (15) om. BEM 15 δὲ CVK αὐτὸν
 θεάσασθαι δίχα τούτου δυνησόμεθα CK: θ. δ. τ. δ. (om. αὐτὸν) V, δίχα τ. δυν. αὐ. θ. AO,
 δ. τ. θ. αὐ. δυν. F(HP) 16 ἀνδροκτόνους (pro ἀνδροφόνους) O 17 ταῖς
 om. A 19 γὰρ — πατρί om. BEM λαμβάνων O 20 ὅταν ἀπαιτηθῶ ἀπο-
 δώσειν O 21 δέομαι (σου) conl. Mang. 22 οἷς F

- 228 ἀβουλῶν ἐνεχείρισεν. ἀλλὰ σὺ μὲν ὑπὲρ ὧν ἔδοξας ᾗδικοῦσθαι δίκας
 λάμβανε. δῶσω δ' ἐθελοντῆς ἐγώ· δοῦλον ἀπὸ ταύτης ἀνάγραφε
 τῆς ἡμέρας, ἄσμενος ὑπομενῶ τὰ τῶν νεωνήτων, ἐὰν τὸ παιδίον
 229 ἐθελήσῃς ἑᾶσαι. λήψεται δ' οὐκ αὐτὸς τὴν χάριν, ἐὰν ἄρα διδῶς, ἀλλ'
 ὁ μὴ παρῶν ἐπικουφισθεὶς τῶν φροντίδων, ὁ τῶν τοσοῦτων πατήρ 5
 ἱκετῶν ἀπάντων· ἱκέται γάρ ἐσμεν καταπεφευγότες ἐπὶ τὴν σὴν ἰερῶ-
 230 τάτην δεξιάν, ἧς μηδέποτε διαμάρτομεν. ἔλεος οὖν εἰσελθέτω σε
 γήρως ἀνδρὸς τοὺς ἀρετῆς ἄθλους κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν διαπονήσαντος·
 τὰς κατὰ Συρίαν πόλεις εἰς ἀποδοχὴν αὐτοῦ καὶ τιμὴν ἐπέστρεψε. καί-
 τοι ξενικωτέροις ἔθεσι καὶ νομίμοις καὶ πολλὸν διεσπῶσι χρώμενος, οὐ 10
 βραχεῖ τι τῶν ἐγχωρίων ἡλλοτριωμένος· ἀλλ' ἡ τοῦ βίου καλοκάγα-
 θία καὶ τὸ σύμφωνον καὶ ὁμολογούμενον πρὸς ἔργα λόγων καὶ πρὸς
 λόγους ἔργων ἐξενίκησεν, ὡς καὶ τοὺς ἔνεκα | τῶν πατρίων μὴ εὐγνώ- p. 74 M.
 231 μονας μεθαρμόσασθαι. τοιαύτην μέλλεις κατατίθεσθαι χάριν, ἧς οὐκ
 ἂν δύναιτό τις μερίζονα λαβεῖν· τίς γάρ ἂν γένοιτο πατρὶ δωρεὰ μερίζων 15
 ἢ υἱὸν ἀπογνωσθέντα κομίσασθαι;“
 232 (39.) Πάντα δ' ἦσαν ἀπόπειρα καὶ ταῦτα καὶ τὰ πρότερα, πῶς
 ἔχουσι τοῦ τῆς χώρας ἐπιτρόπου σκοποῦντος εὐνοίας πρὸς τὸν ὁμομή-
 τριον ἀδελφόν· ἐδεδίει γάρ, μὴ φυσικῆ τι ἀλλοτριώσει κέχρηται, καθάπερ
 οἱ ἐκ μητριῶν γεγονότες πρὸς τὸν ἐξ ἐτέρας ἰσοτίμου γυναικὸς οἶκον. 20
 233 διὰ τοῦτο καὶ ὡς κατασκόπους ἠτιᾶτο καὶ περὶ τοῦ γένους ἐπυρθάνετο
 πρόφασιν τοῦ γῶναι, εἰ περίστιν ὁ ἀδελφός, ἀλλὰ μὴ ἐξ ἐπιβουλῆς

1 ἀβουλῶν CVBEKM: ἀβουλήτως A (prob. Mang.), ἀβούλως ceteri (v) ἐνεχεί-
 ρησεν AH μὲν om. A ἔδειξας C ἀδικεῖσθαι VAO δίκην A
 2 δὲ C ἐθελοντὶ AO 3 νεωνήτων om. F, δούλων add. F²; ἀργυρωνήτων
 conl. Mang. coll. 108,7 4 λήψεται scripsi: λήψη codd. δὲ CV
 οὐκ] οὐδ' AO ἐὰν] ἂν K 5 τοιοῦτων A 6 ἱκετῶν K¹: καὶ τῶν
 ceteri post ἀπάντων add. ἐκπεπτωκώς A mg. P² σὴν om. V
 7 γοῦν AO 8 τοὺς om. F ἀρετῆς] κατ' ἀρετὴν AO 9 πόλιν (sic) E
 αὐτοῦ codd: ἐπέστρεψε K 9. 10 καίτοι H²: καὶ τοὺς V², καὶ τοῖς ceteri
 10 χρωμένους V² 11 βραχὺ τι BEKM τῶν] τοῖς GH² τῶν
 χωρίων F¹, τῶνδε τῶν χωρίων AOH¹P, τῶν δ' ἐγχωρίων V ἡλλοτριωμένας
 CV¹EF, ἡλλοτριωμένους V²H² 12 post λόγων add. σοφῶν G 13. 14 εὐγνώ-
 μονας FHP¹: ὁμογνώμονας ceteri 15 τις AOFGH: om. ceteri (v) γάρ
 om. M 16 υἱὸν K: τὸν ceteri 17 δὲ CV ἦσαν] ἦν conicio
 ἀπόπειρα om. AO ante πῶς ss. τοῦ V²K² 18 εὐνοίαν G, τὰς ἐνοίας VBEM
 19 ἀλλοτριώσει] ἀκολουθία raene oras. O κέχρηται M, κέκτηνται G
 γεγονό ἴσο
 20 μητριῶν VAOKGH¹P¹: μετρίων ceteri φόντες K ὁμοτίμου A
 οἶκον om. V 21 καὶ περὶ—ἐπυρθάνετο om. BEM ἐπυρθάνετο] ἠτιᾶτο A
 22 προφάσει CVBEKM ὁ om. M

ἀνήρηται, καὶ ἕνα κατέσχε τοὺς ἄλλους ἐάσας ἀπαίρειν ὁμολογήσαντας ἀγαγεῖν τὸν νεώτατον, ὃν ἰδεῖν μάλιστα' ἐπόθει καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ χαλεπῆς καὶ βαρυτάτης ἀνίας ἀπαλλαγῆναι. καὶ ἐπειδὴ παρεγένετο 234 καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐθεάσατο, μικρὸν ὄσον ἀνεθεις τῆς φροντίδος, καλέσας 5 ἐπὶ ξενίαν καὶ ἐστιῶν πολυτελεστέραις εὐώχει τὸν ὁμομήτριον παρασκευαῖς, ἀποβλέπων εἰς ἕκαστον καὶ τεκμαιρόμενος ἐκ τῆς ὄψεως, εἴ τις αὐτοῖς ὑποικουρεῖ φθόνος. καὶ ὡς ἀσμενίζοντας ἑώρα καὶ ἀναγεομένους 235 ἐπὶ τῇ τοῦ νεωτάτου τιμῇ, δυσὶν ἤδη μαρτυρίαις σημειωσάμενος τὸ μηδὲν ἔχθος ὑποτύφασθαι καὶ τρίτην ἐπενόησε, τὴν τοῦ κεκλέφθαι 10 δοκοῦντος ἐκπώματος αἰτίαν ἀναθεις τῷ νεωτάτῳ· σαφέστατος γὰρ ἔμελλεν ἔλεγχος οὕτωσι γενέσθαι τῆς ἐκάστου διανοίας καὶ οἰκειότητος· τῆς πρὸς τὸν συκοφαντούμενον ἀδελφόν. ἐξ ὧν ἀπάντων ἤδη συνεπιθέτο περὶ 236 τοῦ μὴ καταστασιαζέσθαι μηδ' ἐπιβουλεύεσθαι τὸν μητρῶον οἶκον λογισμὸν τε εἰκότα καὶ περὶ τῶν αὐτῷ συμβεβηκότων ἐλάμβανεν, ὡς 15 οὐκ ἐπιβουλαῖς ἀδελφῶν αὐτὰ μᾶλλον εἶη πεπονθῶς ἢ κατὰ πρόνοιαν θεοῦ τὰ μακρὰν ἐμβλέποντος καὶ τὰ μέλλοντα οὐχ ἤττον τῶν παρόντων ὀρῶντος. (40.) εἰτ' ἐπὶ συμβάσεις καὶ καταλλαγὰς ἔτετο νικῶμενος 237 ὑπὸ φιλοικείου πάθους καὶ ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ὄνειδος προσβαλεῖν τοῖς ἀδελφοῖς ἕνεκα τῆς πράξεως οὐδένα τῶν Αἰγυπτίων ἐδικαίωσε παρεῖναι 20 κατὰ τὴν πρώτην ἀναγνώρισιν· ἀλλὰ κελεύσας ἅπασαν τὴν θεραπείαν 238 μεταστῆναι, πηγῆν τινα δακρῶων ἐξαίφνης ἀνεις καὶ τῇ δεξιᾷ προσελθεῖν ἐγγυτέρω σημήνας, ἵνα μηδ' ἐκ τύχης ἐπακοῦσαί τις ἄλλος δυνηθῇ, φησὶν αὐτοῖς· „ἐπεσκιασμένον πρᾶγμα καὶ χρόνῳ μακρῷ συγκεκρῦθαι δοκοῦν μέλλων ἀνακαλύπτειν μόνος μόνους ὑμῖν ἀπαμπίσχῳ· ἀδελφὸν ὃν

1 ἕνα κατέσχε τοὺς] ἐγκατασχέτους AOGH¹P, ἀκατασχέτω F ^{ους} ἀπαίρειν ἐάσας transp. O
 2 μάλιστα CVK 3 χαλεπωτάτης F 5 ξενία C post πολυτελεστέραις
 add. ἐγρήτο καὶ HP(v) εὐώχει scripsi: εὐώχει K¹F, εὐώχεϊται AO, εὐώχεϊτο ceteri (v)
 G εἰς ἕνα ἕκαστον VK² 7 ἐποικουρεῖ KM ἀνεγομένους AOP² 9 ἄχθος
 M ut vid. τρίτον ὑπενόησε AO τοῦ om. G 10 ἐκπώματος K: om.
 ceteri 11 ὁ ἔλεγχος V οὕτωσι F οὗτος ἔμελλεν ἔλεγχος transp. A
 (Mang.) γεγενῆσθαι K οἰκειότατος BEM 12 συνεπιθέτο H (Turn.)
 13 πατρῶον AO οἶκον om. O 14 τ' A αὐτῷ V²: αὐτῷ ceteri
 15 πέπονθεν (εἶη del.) C 16 pr. τὰ om. AOFGHP βλέποντος F μετα-
 βάλλοντα BM, μεῖλλοντα E 17 εἶτα CV ἔτετο AFG: ἔτετο ceteri
 18 ὑπὸ τοῦ A φιλοικείου F προβαλεῖν BEM 19 post οὐδένα add.
 δέ F 21 ἐξαίφνης om. A ἀφελς A 22 σημήνας F μηδὲ C
 ἄλλος om. G 23 φασὶν V¹ 24 μέλλον F¹ ἀνακλύπτειν M μόνος
 om. A ἐπαμπίσχῳ CV

ἀπέδοσθε εἰς Αἴγυπτον, ἐκεῖνος ὃν ὄρατε νῦν παρεστῶτα αὐτός εἰμι
 239 ἐγώ.“ καταπλαγέντων δ' αὐτῶν παρ' ἐλπίδα καὶ διεπτοημένων καὶ
 ὥσπερ ὀλκῆ τινι βιαίῳ τὰς ὄψεις ἐπὶ γῆν καταβληκῶτων καὶ πεπη-
 γότων ἀφῶνων καὶ ἀχανῶν, „μὴ καταφρεῖτε“ | εἶπεν, „ἀμνηστῖαν ἀπάν- p. 75 M.
 των παρέχω τῶν εἰς ἐμὲ πεπραγμένων, μηδενὸς ἐτέρου δεῖσθε παρα- 5
 240 κλήτου· αὐτοκελεύστω καὶ ἐκρουσίῳ γνώμῃ πρὸς συμβάσεις ἐθειλοντῆς
 ἀφίγμαι συμβούλοις χρῆσάμενος δυσί, τῇ τε πρὸς τὸν πατέρα εὐσεβείᾳ,
 ᾧ τὸ πλείστον τῆς χάριτος ἀνατίθημι, καὶ τῇ φυσικῇ φιλανθρωπίᾳ, ἧ
 241 πρὸς ἅπαντας διαφερόντως δὲ πρὸς τοὺς ἀφ' αἵματος χρωμαί. καὶ
 νομίζω τῶν συμβεβηκῶτων οὐχ ὑμᾶς ἀλλὰ θεὸν αἴτιον γεγενῆσθαι 10
 βουληθέντα με τῶν αὐτοῦ χαρίτων καὶ δωρεῶν, ἃς ἐν τοῖς ἀναγκαιο-
 τάτοις καιροῖς ἤξιωσε τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων παρασχεῖν, ὑπὲρ τὴν
 242 γενέσθαι καὶ διάκονον. ἐναργῆ δὲ πίστιν δύνασθε λαβεῖν ἐξ ὧν ὄρατε·
 πᾶσαν μὲν Αἴγυπτον ἐπιτέτραμμαι, τιμὴν δὲ ἔχω τὴν πρώτην παρὰ
 τῷ βασιλεῖ καὶ με νέον ὄντα πρεσβύτερος ὢν ὡς πατέρα τιμᾶ· θεραπεύο- 15
 μαί τε οὐχ ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πλείστων ἄλλων
 ἔθνῶν, ὅσα καὶ ὑπήκουα καὶ αὐτόνομα· χρεῖα γὰρ πάντα διὰ τὴν
 243 ἔνδειαν προεστῶτος. ἀργυρός τε καὶ χρυσοῦς καί, τὸ τούτων ἀναγκαιο-
 τερον, αἱ τρηφαὶ παρ' ἐμοὶ μόνῃ ταμιεύονται διανεμόντι καὶ κατακερματί-
 ζονται πρὸς τὰς ἀναγκαίας χρεῖας ἐκάστοις τῶν δεομένων, ὡς μῆτε τι 20
 τῶν εἰς τρυφήν περιττεῦσαι μῆτε τι τῶν εἰς ἐκπλήρωσιν ἐνδείας ἐπι-
 244 λιπεῖν. ἀλλ' οὐκ ἐναβρυνόμενος καὶ σεμνυόμενος ταυτὶ διεξῆλθον, ἀλλ'
 ἐν' αἴσθησθε, ὅτι τῶν τηλικούτων οὐδεὶς ἔμελλεν ἀνθρώπων αἴτιος
 ἔσεσθαι δούλω καὶ μετὰ ταῦτα δεσμώτῃ γενομένῳ — καὶ γὰρ ἐδέσθη
 ποτὲ συκοφαντηθεὶς —, ἀλλ' ὁ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς τε καὶ δυσπρα- 25
 γίας μεθαρμολοσάμενος εἰς τὰς ἀνωτάτω καὶ πρώτας εὐτυχίας θεὸς ᾔν,

2 δὲ CV, ὡν F (τῷ) παρ' ἐλπίδα conl. Wendl. 3 γῆς BEMAO 4 καταφῆτε P
 5 παρέχω post πεπραγμένων transp. M δεῖσθαι BE 7 συμβούλοις Mang.:
 συμβόλοις codd. 8 ὡ K: ἧ AOFGHP, om. CVBEM 11 με AOKFB²:
 μὲν ceteri αὐτοῦ H 13 ἐναργῆ] ἐν ἀργῆ H (Turn.) λαβεῖν δύνασθε
 transp. AO ἀναλαβεῖν (VBEMK; δύνασθε ἂν λαβεῖν conl. Mang. 14 ἐπιτέ-
 τραμμαι αἴγυπτον transp. F δ' AF, τε CV πρώτην K: om. ceteri
 15 τῷ om. VF 17 καὶ post ὅσα om. V, καὶ ὅσα transp. AO χρεῖα BM:
 χρεῖαι C(v), χρεῖα ceteri πάντων VF(i, πᾶσι AOP² 18 ἀργύρου τε καὶ
 χρυσοῦ VK² 19 αἰ] καὶ (19. 20 κερματίζοντι O 20 τι] τινι F
 21 τρυφήν] τροφήν conl. Mang. περιττεῦσαι K: om. ceteri τι] τινι F,
 om. CAO 22 οὐκ ἀβρυνόμενος C, οὐχ ἀβρυνόμενος VBEMK καὶ σεμνυ-
 νόμενος om. AO ἐξῆλθον G 23 ἵνα C ἀνθρωπος AOF
 23. 24 ἔσεσθαι αἴτιος transp. HP 24 δεσμώτῃ] δεσπότη BEM 25 συμφορὰς
 τε καὶ C: om. ceteri

ᾧ πάντα δυνατά. ταῦτα ἐμοῦ διανοομένου, μηκέτι εὐλαβῶς ἔχετε 245
 τὰς δυσφροσύνας ἐκποδῶν ποιησάμενοι καὶ πρὸς ἱλαρὰν μεταβαλόντες
 εὐθυμίαν. εὐ δ' ἂν ἔχοι καὶ πρὸς τὸν πατέρα συντείνει καὶ πρῶτον αὐτῷ
 τὰ περὶ τῆς ἐμῆς εὐρέσεως εὐαγγελίσασθαι· φθάνουσι γὰρ αἱ φῆμαι
 5 πανταχόσε.“ (41.) οἱ δὲ κατὰ διαδοχὴν τοὺς ἐπαίνους αὐτοῦ συνεί- 246
 ροντες ἀπαύστως ἀχαλίνοις στόμασιν ἐξύμνουσιν ἄλλος ἄλλο τι διεξιῶν,
 ὁ μὲν τὸ ἀμνησίκαιον, ὁ δὲ τὸ φιλοίκειον, ὁ δὲ τὴν σύνεσιν, ἅπαντες
 δ' ἄθροοι τὴν εὐσέβειαν ἐπὶ τὸν θεὸν ἀναφέροντος τὰ τέλη τῶν κατορ-
 θουμένων καὶ μηκέτι ταῖς ἀβουλήτοις ἀρχαῖς καὶ πρῶταις ἐνστάσεσι
 10 τῶν μὴ κατὰ γνώμην δυσχεράναντος καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν μετ' αἰδοῦς
 καρτερίαν· ὅς ἐν τοσαύταις γεγονῶς ἀνωμαλίαις οὔτε δουλεύων βλάσ- 247
 φημον οὐδὲν εἶπε κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὡς πεπρακῶτων οὐτ' εἰς εἰρκτὴν
 ἀπαγόμενος ὑπ' ἀθυμίας ἐξελάλησέ τι τῶν ἀπορρήτων οὔτε πολὺν
 p. 76 M. χρόνον ἐκστὶ καταμένων, οἷα | φιλεῖ, τοῖς δεσμώταις ἔθους ὄντος τὰς
 15 ἰδίας ἀτυχίας ἀναμετρεῖσθαι, ἀπεγύμνωσεν· ἀλλ' ὡς μηδὲν εἰδὼς τῶν 248
 αὐτῷ συμβεβηκότων, ἀλλ' οὐδ' ὅτε τὰ ὄνειρατα διέκρινεν ἢ τοῖς εὐνοῦ-
 χοῖς ἢ τῷ βασιλεῖ, καιρὸν ἔχων εἰς μῆνυσιν ἐπιτήδειον, ἐφθέγγατό τι
 περὶ τῆς ἰδίας εὐγενείας, οὐδ' ὅτε βασιλέως ὕπαρχος ἐχειροτονεῖτο
 καὶ τῆς Αἰγύπτου πάσης τὴν ἐπιμέλειαν καὶ προστασίαν παρελάμβανεν,
 20 ἵνα μὴ δόξη τις εἶναι τῶν ἡμελημένων καὶ ἀφανῶν, ἀλλὰ τῷ ὄντι
 εὐπατριδῆς, οὐ φύσει δοῦλος, ἀλλ' ἐπιβουλὰς ὑφ' ὧν ἦμιστ' ἐχρῆν
 ἀνηκέστους ὑπομεμενηκῶς καὶ συμφοράς. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἐρρῦη 249
 πολὺς ἔπαινος ἰσότητος αὐτοῦ καὶ δεξιότητος· τὰς γὰρ τῶν ἄλλων ἀλα-
 ζονείας καὶ ἀπαιδευσίας ἡγεμόνων εἰδότες ἐθαύμαζον τὸ ἀνεπίφαντον
 25 καὶ ἀτραψήδητον καὶ ὡς εὐθύς ἰδῶν κατὰ τὴν προτέραν ὁδὸν ἀπο-

1 ταῦτ' A μηκέτ' AF ἔχετε V 5 πανταχόσε] πανταχόθεν κατὰ πολὺ HP(v)
 κατὰ] μετὰ M 6 ἀπαύστως AOFGHP: ἀδιαστάτως CVBEKM; fort. scribendum
 ἀπαύστως καὶ ἀδιαστάτως 8 δὲ CV τὸν om. C ἀναφέροντος KV²,
 corr. ex ἀναφέροντες E: ἀναφέροντες ceteri 8. 9 τῶν κατορθουμένων τὰ τέλη
 transp. A 9 ἀρχαῖς om. H¹P 10 μὴ K: om. ceteri δυσχεράναντος VBEM,
 δυσχεραίναντος (sic) K: δυσχεράναντας C, δυσχεράναντες GHP, δυσχεραίνοντες AOF
 11 ἀνωμαλίαις C 11. 12 οὐδὲν εἶπε βλάσφημον transp. AO 12 ὅτε C
 13 ὑπὸ C ἐξελάλησέ τι om. O ἀπορρήτων] ἀβουλήτων AO 15 ἀτυχίας]
 τύχας AO ἀναμετρεῖσθαι corr. ex —εῖται K ἀπεγύμνουσιν AO ἀλλ' ὡς]
 ἄλλως AOGH¹P, ἄλλοις τε F, ἀλόγως H² μηδὲν εἰδὼς om. AOFGHP
 16 ἀλλὰ FG οὐδὲ V συνέκρινεν V 17 ἐφθέγγατό τι CK: τι φυλάξασθαι
 F, τι φθέγγασθαι ceteri 18 ἀλλ' οὐδ' BKM οὐδὲ C τοῦ βασιλέως F
 20 εἶναι om. A 21 ἦμιστα C 22 ὑπομεμενηκῶς ἀνηκέστους transp. AO
 23 αὐτῆς F 24 εἰδότες ἡγεμόνων transp. BEKM ἀνεπίφαντον AOFGHP
 25 ὡς om. O

κτεῖναι δυνάμενος ἢ τὸ γοῦν τελευταῖον λιμώττουσι τροφὰς μὴ παρα-
 250 σκεῖν πρὸς τῷ μὴ τιμωρήσασθαι καὶ ὡς χάριτος ἀξίους δωρεὰν ἔδωκε
 τῆς ἐπιβουλῆς καὶ πράξεως εἰς ἅπαν ἡγνοήθη καὶ διέλαθεν, ὥσθ' οἱ
 ἐν τέλει τῶν Αἰγυπτίων συνήδοντο, ὡς πρῶτον ἄρτι τῶν ἀδελφῶν τοῦ 5
 προεστῶτος ἡκόντων, καὶ ἐπὶ ξενίαν ἐκάλουν καὶ φθάνοντες εὐηγγελίζοντο
 τῷ βασιλεῖ, καὶ πάντα διὰ πάντων ἔγεμε χαρὰς οὐκ ἔλαττον ἢ εἴπερ
 251 εὐφόρησεν ἡ πεδιάς καὶ ὁ λιμὸς εἰς εὐθηνίαν μετέβαλε. (42.) γούος
 δ' ὁ βασιλεύς, ὅτι καὶ πατήρ ἐστιν αὐτῷ καὶ ἡ γενεὰ πολυάνθρωπος,
 προτρέπει μεταναστῆναι πανοικί τὴν βαθυγειοτάτην Αἰγύπτου μοῖραν 10
 ὁμολογήσας δεδωρῆσθαι τοῖς ἀφιζομένοις. ἀπήνας οὖν καὶ ἀρμα-
 μάξας καὶ πλῆθος ὑποζυγίων ἐπηχισμένων τάπιτῆδεια δίδωσι τοῖς
 ἀδελφοῖς καὶ θεραπείαν ἱκανήν, ἵνα μετ' ἀσφαλείας ἀγάγωσι τὸν
 252 πατέρα. παραγενομένων δὲ καὶ τὰ περὶ τὸν ἀδελφὸν ἄπιστα καὶ
 μείζονα ἐλπίδων διηγουμένων, οὐ πάνυ προσεῖχε· κἄν γὰρ οἱ λέγοντες 15
 ἀξιοπιστότατοι, ἀλλ' ἢ γε τοῦ πράγματος ὑπερβολὴ βράδως συναινεῖν
 253 οὐκ ἐπέτρεπεν. ἰδὼν δὲ ὁ πρεσβύτερος τὰς ἐν τοιοῦτῳ καιρῷ παρα-
 σκευὰς καὶ χορηγίας τῶν ἀναγκαίων ἀφθόνους τοῖς περὶ τοῦτου λεγομένοις
 εὐτυχήμασι συναδούσας ὕμνει τὸν θεόν, ὅτι τὸ δοκοῦν ἐκλειοπέναι
 254 μέρος τῆς οἰκίας ἀπεπλήρωσεν. ἡ δὲ χαρὰ καὶ φόβον εὐθύς ἐγέννησε 20
 τῇ ψυχῇ περὶ τῆς τῶν πατρίων ἐκδικαιτήσεως· ἦδει γὰρ καὶ νεότητα
 εὐόλισθον φύσει καὶ ξενιτείας τὴν εἰς τὸ ἄμαρτάνειν ἔκχειρίαν καὶ

1 μὴ om. P¹, ss. P² 2 τῷ] τὸ GHP δωρεὰς O 3 τὰ ἐπιτήδεια CV
 αὐτοῖς V παραδοθῆναι VBEM 4 πράξεως A εἰς ἅπαν AK
 ὥσθ' HP, ὡς δ' F 5 πρῶτων V τῶν om. CVBEKM 6 εὐηγγελί-
 ζοντο] ἐδήλουν HP(v) 8 εὐφόρησεν CVBKM^H: ἡδύφρησεν ceteri εὐθηνίαν]
 εὐπορίαν K μετέβαλεν CG 9 δὲ CV pr. καὶ om. K ἡ om.
 CBEKMA γενεὰ] συγγένεια coni. Mang. 10 μεταστῆναι CVGH^P¹
 πανοικί (-ei C) μεταστῆναι transp. CV πανοικεὶ CHP(v) 11 ἀπήνας]
 ἀπήγαγον (γον in ras.) F 11. 12 ἀμάξας M, ἀμάξας P 12 τὰ ἐπιτήδεια CVBEM
 13 μετὰ CVHP 15 μείζω AO κἄν VMK²F²: καὶ corr. ex κἄν B, καὶ
 ceteri 16 ἢ γε CM, ἢ τε E, ἢ τε (sed τε del.) B: ἡ (om. γε) ceteri
 συναινεῖν O 16. 17 συναινεῖν οὐκ ἐπέτρεπεν CV: οὐκ ἐπέτρεπε συναινεῖν ceteri
 17 ἐπέτρεψε A δ' A τῷ τοιοῦτῳ A 19 ὕμνει VBEM: ὕμνει ceteri
 ἐκλειοπέναι CVBEKM 20 καὶ om. AOFHP 21 ἐκδικαιτήσεως VK: ἐπιζη-
 τήσεως A, ἐκζητήσεως ceteri 21. 22 καὶ — φύσει] τὸ τῆς νεωτάτης εὐόλισθον
 φύσεως C; τὸ τῆς νεότητος εὐόλισθον φύσει conicio 22 ξενιτεῖαν V²K² τῆς A
 ἔκχειρίαν CBEKMO: ἔκχειρίαν ceteri

6 *Thom. Mag. Ecl. 252, 11 R.* . . . καὶ ξένισις ἢ ξενοδοκία . . . καὶ ξενία τὸ αὐτό, ὡς
 Φίλων ἐν τῷ περὶ Ἰωσήφ: τῶν εἰς τὴν ξενίαν ἡκόντων ἀδελφῶν.

μαλιστα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ χώρας τυφλωττούσης περὶ τὸν ἀληθῆ θεὸν
 p. 77 M. ἕνεκα | τοῦ γενητὰ καὶ θνητὰ θεοπλαστεῖν καὶ προσέτι πλοῦτου καὶ
 δόξης ἐπιθέσεις ὀλιγόφροσι διανοίαις ἐπιτίθενται καὶ διότι ἀπολειφθεὶς,
 μηδενὸς τῶν ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας συνεξεληλυθότος σωφρονιστοῦ,
 5 μόνος ὦν καὶ ἔρημος διδασκάλων ἀγαθῶν ἕτοιμος ἔσται πρὸς τὴν τῶν
 ὀθνείων μεταβολήν. οὕτως οὖν διακείμενον ἰδὼν ᾧ μόνῳ δυνατὸν ἀόρα- 255
 τον ἕψυχην ὄρα ἔλεον λαμβάνει καὶ κοιμωμένῳ νύκτωρ ἐπιφανεὶς φησι·
 „μηδὲν εὐλαβοῦ περὶ τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀφίξεως· αὐτὸς ἡγεμονεύσω
 τῆς ὁδοῦ παρέχων τὴν ἀποδημίαν ἀσφαλῆ καὶ εὐάρεστον· ἀποδώσω
 10 μέντοι καὶ τὸν τριπόθητον υἱόν, ὃς ποτε τεθνάναι νομισθεὶς ἐκ πολυετίας
 οὐ ζῶν μόνον ἀλλὰ καὶ χώρας τοσαύτης ἡγεμῶν ἀναφαίνεται.“ πλη-
 ρωθεὶς δ' εὐελπιστίας ἅμα τῇ ἔφ γεγηθῶς ἐπέσπευδεν. ὁ δ' υἱὸς 256
 ἀκούσας — σκοποὶ γὰρ καὶ φραστῆρες τῆς ὁδοῦ πάντ' ἐδήλουν — οὐ
 μακρὰν τῶν ὀρίων ἀπέχοντα διὰ ταχέων ἀπήντα τῷ πατρί· καὶ κατὰ
 15 τὴν καλουμένην Ἑρώων πόλιν ἐντυχόντες ἐπιπίπτουσιν ἀλλήλοις τὰς
 κεφαλὰς ἐπὶ τῶν ἀχένων ἐρείσαντες καὶ τὰς ἐσθῆτας δάκρυσι φύροντες
 πολυχρονίων ἀσπασμάτων ἀπλήστως ἐνεφοροῦντο καὶ μόλις παυσάμενοι
 συνέτεινον ἄχρι τῶν βασιλείων. θεασάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν 257
 ὄψιν καταπλαγείς τῆς σεμνότητος ὡς οὐχ ὑπάρχου πατέρα ἀλλ' ἑαυτοῦ
 20 μετὰ πάσης αἰδοῦς καὶ τιμῆς ἐδεξιοῦτο· καὶ μετὰ τὰς ἐν ἔθει καὶ
 ἐξαιρέτους φιλοφροσύνας δίδωσιν αὐτῷ γῆς ἀποτομὴν ἀρετώσαν καὶ
 σφόδρα εὐκαρπον, τοὺς τε υἱοὺς αὐτοῦ πυνθανόμενος εἶναι κτηνοτρόφους
 τὴν πολλὴν οὐσίαν ἔχοντας ἐν θρέμμασι καθίστησιν ἐπιμελητὰς τῶν

1 τῆς] τοῖς P, τὴν V χώραν τυφλώττουσαν V 2 γενητὰ VKOF
 θνητὰ] τυφλὰ HP post προσέτι add. ὅτι V²K² 3 ἐπιθέσεις V: ἐπιθέσεις ceteri
 ἐπιτίθενται CVBEM: ἐπιτίθενται K, ἐπιτίθεται ceteri ἐπιτίθενται secludendum puto
 4 συνεξεληλυθότος scripsi: ἐξεληλυθότος K(v), συνεξεληλυθότων V, om. Π, ἐξεληλυθότων
 ceteri 5 καὶ om. AO 6 ὀθνείων C μεταβολήν] ἀποδοχὴν conī.
 Mang. μόνον O δυνατῷ FG 7 ὄρα V K¹: ἰδεῖν ceteri κοιμω-
 μένων OFP 8 μηδὲν] μὴ F 10 μέντοι] μὲν σοι BK περιπόθητον VA
 12 δὲ CVA ἐπέσπευδεν M, ἔσπευδεν VAO δὲ CV 13 φραστῆρες A
 14 ὀρίων CKV²H²: ὀρίων corr. ex ὀρέων E, ἱερέων F, ὀρέων ceteri ἀπέχοντι V²H²
 (Turn.) διαταχέως G ἀπὴν (sic) M 15 πόλιν Ἑρώων transp. F 16 τοὺς
 ἀχένους VK² φύροντες CVBEKM: φύραντες ceteri 18 δ' A 19 οὐχ
 ὡς transp. AO (Mang.) 20 πάσης om. F αἰδοῦς καὶ om. AO τιμῆς καὶ
 αἰδοῦς transp. F ἐδεξιοῦτο VK: ἐδόξει τοῦτον CBE, ἔδοξε τοῦτον M, ἐδεξιοῦτο
 τοῦτον ceteri (v) ἐν om. BEM 22 θ' A 23 ἔχοντας om. AO

6—11 Gen. 46,2—4

12—18 Gen. 46,28. 29

18—116,2 Gen. 47,1—10

ιδίων αἰπόλια καὶ βουκόλια καὶ ποιῖνας καὶ μυρίας ὄσας ἀγέλας ἐγχει-
ρίσας αὐτοῖς.

- 258 (43.) Ὁ δὲ νεανίας τοσαύτη πίστεως ἐχρήσατο ὑπερβολῇ, ὥστε
τῶν καιρῶν καὶ τῶν πραγμάτων εἰς ἀργυρισμὸν παρεχόντων πλείστας
ὄσας ἀφορμάς, δυνηθεὶς δι' ὀλίγου πλουσιώτατος τῶν κατ' αὐτὸν 5
γενέσθαι, τὸν γνήσιον ὡς ἀληθῶς πρὸ τοῦ νόθου πλοῦτον καὶ τὸν
βλέποντα πρὸ τοῦ τυφλοῦ θαυμάσας ἅπαντα τὸν ἄργυρον καὶ χρυσόν,
ὄσον ἐκ τῆς τιμῆς ἤθροισε τοῦ σίτου, ἐν τοῖς βασιλείῳ ἐθησαυρίζετο
ταμειοὺς οὐδεμίαν δραχμὴν νοσφισάμενος, ἀλλὰ μόναις ἀρχεσθεῖς ταῖς
259 ὠρεαῖς, αἷς ἀμειβόμενος ἐκείνος ἀντεχαρίζετο. καθάπερ τε οἰκίαν μίαν 10
Αἴγυπτον καὶ σὺν αὐτῇ χώρας ἐτέρας καὶ ἔθνη πιεσθέντα τῷ λιμῷ
παντὸς λόγου κρεῖττον ἐπετρόπευσεν ὁ ἀνὴρ οὗτος κατὰ τὸ πρέπον
διανέμων τὰς τροφὰς καὶ ἀφορῶν οὐκ εἰς τὸ παρὸν μόνον λυσιταλῆς
260 ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς τὸ μέλλον ὠφέλειαν. ἤνικα γοῦν ὁ ἔβδομος ἐνιαυτὸς
τῆς ἐνδείας ἐνέστη, μεταπεμφάμενος τοὺς γεωργοὺς — ἤδη γὰρ | τῆς p. 78 M.
εὐφορίας καὶ εὐθηρίας ἐλπὶς ἦν — ἐδίδου κριθᾶς τε καὶ πυροῦς εἰς σπέρ- 16
ματα φροντίσας τοῦ μηδένα νοσφίσασθαι καταθεῖναι τε εἰς τὰς ἀρούρας
ἃ ἔλαβεν, ὄπτῃρας καὶ ἐφόρους ἐπιλέξας ἀριστινόην, οἱ τὴν σπορὰν
παραφυλάξουσι.
- 261 Μετὰ δὲ τὸν λιμὸν χρόνοις μακροῖς ὕστερον τελευτήσαντος τοῦ 20
πατρὸς, ὑπονοίᾳ πληχθέντες οἱ ἀδελφοὶ καὶ δείσαντες, μὴ τι χαλεπὸν
παῖθωσι μνησικακία, προσελθόντες ἐδέοντο λιπαρῶς ἐπαγόμενοι γυναῖκας
262 καὶ γενεάν. ὁ δ' ἐπιδακρύσας φησὶν· ἢ μὲν κειρὸς ἱκανὸς ὑπόνοιαν

1 ποιμνία VA 3 τοσαύτης CBEKM 4 alt. τῶν om. AOK 4. 5 ὄσας
πλείστας transp. M 5 ἀφορμάς ὄσας transp. A, ἀφορμάς ὄσα O 5 δυνηθῆναι
AOFGHP δι.] δ' BEM 6 ὀλίγου] ὀλου AF πλουσιώτατον AO
κατ' αὐτῶν G, καθ' ἑαυτὸν K 6 ἀληθῆ A 8 βασιλικοῖς A 9 ταμειοὺς CVHP
οὐδὲ μίαν BEM 10 ἀντεχαρίζετο CBEKM: ἀπεχαρίζετο corr. ex ἀντεχαρίζετο B,
ἀντεχαρίζετο ceteri τ' A οἰκίαν μίαν K: om. ceteri 11 τῷ om. G
12 πρέπον] πριχόν (i. e. πατρικόν) VAOGHI, πνικόν (i. e. πνευματικόν) F 13 τροφὰς]
τιμὰς O μόνον post ἀφορῶν transp. M 14 εἰς τὴν V γοῦν] οὖν M,
γὰρ V 15 ἐπέστη AO ante τῆς add. ταῖς A 16 εὐφορίας καὶ om.
BEKM εὐπορίας AO εὐθηρίας καὶ εὐφορίας (εὐπορίας) transp. CA
ἐλπὶς ἦν] ἐλπῖσιν O, ἐλπῖσιν ἐνησμένειζεν A πυρρὸς M 17 τε] δὲ conii.
Mang. 18 δ AV², δ corr. ex δς E: δς ceteri ἔλαβον KV² τε καὶ F
22 μνησικακία scripsi: μνησικακίας codd.; (ἐκ) vel (ὑπὸ) μνησικακίας conii. Mang.
ἐπαγόμενοι post γενεάν (23) transp. V γυναῖκας] γύναια CV 23 δὲ CV
23. 117,1 ὑπόνοιαν κατασκευάσαι ἱκανὸς transp. BEKM

κατασκευάσαι τοῖς ἀφόρητα ἐργασαμένοις καὶ μὴ δι' ἑτέρου μᾶλλον ἢ τοῦ συνειδότης ἐλεγχόμενοις· ἡ γὰρ τελευτὴ τοῦ πατρὸς τὸν ἀρχαῖον φόβον, ὃν πρὸ τῶν καταλλαγῶν εἶχετε, κεκαίνωκεν, ὡς τοῦ μὴ λυπῆσαι τὸν πατέρα χάριν τὴν ἀμνηστίαν ἐμοῦ παρασχόντως. ἐγὼ 263
5 δὲ τὸν τρόπον οὐ χρόνοις μεταβάλλομαι οὐδ' ὁμολογήσας ἔνσπονδος εἶναι δράσω ποτὲ τὰ ἄσπονδα· οὐ γὰρ ὑπερθέσεις ἀμύνης ἐκαιροφυλάκουν, ἀλλὰ τὴν εἰς ἅπαν ἀπαλλαγὴν τῆς κολάσεως ἐχαριζόμενη ἐπινέμων τὸ μὲν τι τιμῇ τοῦ πατρὸς — δεῖ γὰρ ἀψευδεῖν —, τὸ δὲ τι εὐνοία τῇ πρὸς ὑμᾶς ἀναγκαία. εἰ δὲ καὶ πατρὸς ἔνεκα πάντ' ἐποίησαν 264
10 τὰ χρηστὰ καὶ φιλόνηρα, φυλάξω ταῦτα καὶ πατρὸς τετελευτηκότος· τέθνηκε δ' οὐδεὶς παρ' ἐμοὶ κριτῇ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ ζήσεται τὸν αἰὶ χρόνον ἀγήρως ἀθανάτω φύσει, ψυχῇ μηκέτι ταῖς σώματος ἀνάγκαις ἐνδεδεμένη. τί δὲ δεῖ μόνου μεμνησθαι τοῦ γεννητοῦ 265
πατρὸς; ἔχομεν τὸν ἀγέννητον, τὸν ἄφθαρτον, τὸν αἰδιον, „ὅς ἐφορᾷ 15
πάντα καὶ πάντων ἐπακούει“ καὶ τῶν ἡσυχάζόντων, τὸν αἰὶ βλέποντα καὶ τὰ ἐν μυχοῖς τῆς διανοίας, ὃν μάρτυρα καλῶ τοῦ συνειδότης ἐπ' ἀψευδέσι καταλλαγαῖς. ἐγὼ γάρ, καὶ μὴ θαυμάσητέ μου τὸν λόγον, 266
τοῦ θεοῦ εἰμι (Gen. 50, 19) τοῦ τὰ πονηρὰ βουλευμάτα ὑμῶν εἰς ἀγαθῶν περιουσίαν μεθαρμωσαμένου. γίνεσθε οὖν ἄφοβοι καὶ πρὸς τὸ 20
μέλλον χρησιμωτέρων μεθέξοντες ἢ ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς ἐκαρποῦσθε.“

1 post ἀφόρητα 3—4 litt. eras. V δι' ἑτέρου CV²: δι' ἑτέρων K, δι' ἕτερον ceteri (δ' F) 2 τοῦ συνειδότης CVK: χάριν add. ceteri (v) 3 κεκαίνωκεν Mang.: κεκαίνικεν BM, κεκαίνικεν e κεκένωκεν corr. K, κεκένωκεν ceteri ὡς τοῦ] ὡστ' οὐ C τοῦ om. M μὴ om. Turn. 4 λυπῆσαι μου M, λυπῆσαι μου

(corr. ex με vel μι) B, λυπῆσαιμι (sic) E, λυπῆσαι K, λυπῆσαιμι C χάριν τὸν πατέρα transp. AO ἐμοῦ] ὑμῖν BEM 5 οὐδὲ C ἔνσπονδον C 6 ὑπερθέσεις C, ὑπερθέσει VBEM, ὑποθέσεις O 7 εἰςἅπαν VAK 8 pr. τι corr. in τῇ F, om. CVBEM δ' BEKM alt. τι] τῇ V, om. BEKM 9 καὶ om. F πάντες (sed es eras.) C 10 φυλάσσω VBEM πατρὸς τετελευτηκότος Mang.: προστετελευτηκότος V¹AOH, τετελευτηκότος V², πρὸς τετελευτηκότα ceteri 11 δὲ C

12 φύσεως K ψυχῆς FH(v) 13 σωματικαῖς V ἐνδεδεμένην K τί δὲ δεῖ scripsi: τί δὲ (om. δεῖ) CVOGHP, τί δὲ] A, τί δεῖ BEKMF, post μόνου add. δεῖ AOP² μέμνησθε CVFGHP γεννητοῦ CBEFG: γεννητοῦ ceteri 14 ἔχομεν om. CVBEM ἀγέννητον CABEFP: ἀγέννητον ceteri 16 τὰ] τοῖς (sed. οἷς eras.) C δν] τούτον BEM καλῶ μάρτυρα transp. K 17 ἐγὼ—εἰμι (18) om. BEM μου om. CVK 18 alt. τοῦ] ὅς BEK¹M ὑμῶν βουλευμάτα transp. AO ἡμῶν G 19 μεθαρμώσατο BEK¹M γούν A 20 χρησιμώτερα F ἐκαρποῦσθαι M

14. 15 Hom. Od. λ 109. μ 323 Ἑλλίου, ὅς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει. II. Γ 277.

- 267 (44.) τοιούτοις θαρσύνας τοὺς ἀδελφοὺς λόγοις, ἔργοις τὰς ὑποσχέσεις ἐβεβαίοντο μᾶλλον οὐδὲν παραλιπῶν τῶν εἰς ἐπιμέλειαν. μετὰ δὲ τὸν λιμόν, ἐπ' εὐθηνίᾳ καὶ εὐετηρίᾳ τῆς χώρας ἦδη γεγηθῶτων τῶν οἰκητόρων, ἐτιμᾶτο πρὸς ἀπάντων ἀμοιβὰς ἀντεκτινόντων ὑπὲρ ὧν εὐ πεπόνθησαν ἐν 5
 268 καιροῖς ἀβουλήτοις. ἡ δὲ φήμη ρυεῖσα τὰς ἐξῆς πόλεις κατέπλησε τῆς ἐπὶ τῷδε τῷ ἀνδρὶ εὐκλείας. ἔτη δὲ βιώσας δέκα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἐτελεύτησεν εὐγῆρωσ ἐπ' ἄκρον ἐλθὼν εὐμορφίας καὶ φρονήσεως καὶ λόγων δυνάμεως.
 269 μαρτυρεῖ δὲ τὸ μὲν κάλλος τοῦ σώματος ἔρωσ δις ἐξέμνηεν | ἐπ' αὐτῷ p. 79 M. γυναικᾶ, τὴν δὲ σύνεσιν ἢ ἐν ταῖς ἀμυθητοῖς τῶν κατὰ τὸν βίον ἀνωμαλίαις ὁμαλότῃς εὐαρμοσίαν τοῖς ἀναρμόστοις καὶ συμφωνίαν τοῖς ἐξ 10 αὐτῶν ἀσυμφώνοις ἐργασαμένη, τὴν δὲ τῶν λόγων δύναμιν ἢ τε τῶν ὄνειράτων διακρίσις καὶ ἢ ἐν ταῖς ὁμιλίαις εὐέπεια καὶ ἢ παρακολούθησασα περθῶ, δι' ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχομένων ἀνάγκη μᾶλλον ἢ ἐκὼν ὑπή-
 270 κουε. τούτων δὲ τῶν ἐνιαυτῶν ἑπτακαίδεκα μὲν ἄχρι μειρακίου διέτριβεν ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ, τρισκαίδεκα δ' ἐν ταῖς ἀβουλήτοις συντυχίαις, ἐπι- 15 βουλευόμενος, πιπρασκόμενος, δουλεύων, συκοφαντούμενος, ἐν δεσμοτηρίῳ καταδοόμενος, τοὺς δ' ἄλλους ὀγδοήκοντα ἐν ἡγεμονίᾳ καὶ εὐπραγίᾳ τῇ πάσῃ, λιμοῦ καὶ εὐθηνίας ἔφορος καὶ βραβευτῆς ἄριστος, τὰ πρὸς ἑκάτερον καιρὸν πρυτανεύειν ἰκανώτατος.

1 τοιούτοις CVBEKM	θαρσύνας F	λόγοις om. CVBEKM	4 ἀντεκτι- νόντων M, ἀντεκτινόντων AO	5 ἐξ ἧς F	6 τῷδε om. F
8 σώματος κάλλος (om. τοῦ) transp. AO	δέκα βιώσας transp. F	7 καὶ λόγων δυνάμεως om. F	9 γυναικᾶς CVAO	τῶν om. V	
9. 10 ἀνωμαλίαις C	10. 11 ἐξ αὐτῶν om. HP (Turn.)	11 αὐτῶν codd.			
(Mang.) ἀφώνοις CV ¹	ἐργασαμένῳ K	12 ὁμιλίαις] ὁμαλίαις G,			
ἀνωμαλίαις HP	13 δι' ἣν AO: διδ M, δι' ὧν ceteri	14 μὲν om. C			
διέτριψεν CVBEKM	15 δὲ CV	δυστυχίαις K	16 ἐν τῷ δεσμο- τηρίῳ V	17 δὲ CA	ἡγεμονείᾳ H
εὐθηνοφορίας C, εὐθηνωρίας BEM	19 ἰκανώτατος C	† φιλικῶν βίος σοφοῦ			
(sic) δπέρ ἐστιν ἰωσήφ † subscr. C					

ΦΙΛΩΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

II p. 80M. (1.) Μωυσέως τοῦ κατὰ μὲν τινες νομοθέτου τῶν Ἰουδαίων, κατὰ 1
 δέ τινες ἑρμηνέως νόμων ἱερῶν, τὸν βίον ἀναγράψαι διενεόθη, ἀνδρὸς
 5 τὰ πάντα μεγίστου καὶ τελειοτάτου, καὶ γνώριμον τοῖς ἀξίοις μὴ ἀγνοεῖν
 αὐτὸν ἀποφῆναι. τῶν μὲν γὰρ νόμων τὸ κλέος, οὗς ἀπολέλοιπε, διὰ 2
 πάσης τῆς οἰκουμένης πεφοιτηκὸς ἄχρι καὶ τῶν τῆς γῆς τερμάτων ἔφθακεν,
 αὐτὸν δὲ ὅστις ἦν ἐπ' ἀληθείας ἴσασιν οὐ πολλοί, διὰ φθόνον ἴσως καὶ
 ἐν οὐκ ὀλίγοις τῶν διατεταγμένων ὑπὸ τῶν κατὰ πόλεις νομοθετῶν
 10 ἐναντίωσιν οὐκ ἐβελησάντων αὐτὸν μνήμης ἀξιώσαι τῶν παρ' Ἑλλήσι
 λογίων· ὧν οἱ πλείους τὰς δυνάμεις ἄς ἔσχον διὰ παιδείας ὕβρισαν ἐν 3
 p. 81 M. τε ποιήμασι καὶ τοῖς καταλογάδην | συγγράμμασι κωμωδίας καὶ συβαρι-
 τικὰς ἀσελγείας συνθέντες, περιβόητον αἰσχύνην, οὗς ἔδει ταῖς φύσεσι
 καταχρῆσασθαι πρὸς τὴν τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τε καὶ βίων ὑφήγησιν,

1. 2 Φιλωνος περι τοῦ βίου μωυσέως λόγος α' VK, φιλωνος περι τοῦ βίου μωυσέως α' CM,
 περι βίου μωυσέως λόγος α' G, τοῦ αὐτοῦ περι τοῦ βίου μωυσέως λόγος α' P, φιλωνος
 περι τοῦ βίου μωυσέως BEO, φιλωνος ἰουδαίου περι τοῦ βίου μωυσέως A, φιλωνος περι τοῦ
 βίου μωυσέως λόγος πρῶτος: θεολόγου καὶ προφήτου H, περι βίου μωυσέως λόγος πρῶτος:
 θεολογίας καὶ προφητείας L, φιλωνος ἰουδαίου περι βίου μωυσέως, ὅπερ ἐστὶ περι θεολογίας
 καὶ προφητείας, λόγος α' F² (= Turn.), tit. om. Z 3 μωυσέως KZ: μωσῆος G,
 μωυσέως ceteri 4 νόμων ἱερῶν ἑρμηνέως transp. VO ἀναγράψασθαι Z,
 διαγράψαι BM 5 τὰ] τοῦ AG ἀξίοις] ἀξιούσι con. Mang. 6 ἀπο-
 λέλειπεν G 7 πεφοιτητικὸς K alt. τῆς om. CEVOHP πέφθακεν HP,
 ἔφθασεν KZ 8 δ' AG ὅστις G 8. 9 καὶ ἐν K'Z: ἢ τὴν ἐν HP(v),
 om. ceteri 9 ὀλίγοις] ὀλίγοι δὲ καὶ διὰ τὴν V²OK² κατὰ τὰς πόλεις HP(v),
 κατὰ πόλιν KZ 10 καὶ add. ante ἐναντίωσιν BEMAG 11 λογίων] λόγων C
 παιδίας G 12. 13 συβαριτικῆς AGHP

4 *Clem. Alex. Strom.* I 22 p. 411 P. οὗτος ὁ Μωυσῆς θεολόγος καὶ προφήτης, ὡς δὲ τινες,
 νόμων ἱερῶν ἑρμηνεὺς ἦν.

- ἵνα μήτε τι καλὸν ἡσυχία παραδοθὲν ἀρχαῖον ἢ νέον ἀφανισθῆ λάμψαι
 δυνάμενον μήτ' αὐτὰς ἀμείνους ὑποθέσεις παρελθόντες τὰς ἀναξίους
 ἀκοῆς προκρίναι δοκῶσι σπουδάζοντες τὰ κακὰ καλῶς ἀπαγγέλλειν εἰς
 4 ὄνειδῶν ἐπιφάνειαν. ἀλλ' ἔγωγε τὴν τούτων βασκανίαν ὑπερβὰς τὰ περὶ
 τὸν ἄνδρα μὴνύσω μαθῶν αὐτὰ κακὰ βίβλων τῶν ἱερῶν, ὅς θραυμάσια 5
 μνημεῖα τῆς αὐτοῦ σοφίας ἀπολέλοιπε, καὶ παρὰ τινῶν ἀπὸ τοῦ ἔθνους
 πρεσβυτέρων· τὰ γὰρ λεγόμενα τοῖς ἀναγινωσκομένοις αἰεὶ συνύφαινον καὶ
 διὰ τοῦτ' ἔδοξα μᾶλλον ἐτέρων τὰ περὶ τὸν βίον ἀκριβῶσαι.
- 5 (2.) Ἄρξομαι δ' ἀφ' οὗπερ ἀναγκαῖον ἄρξασθαι. Μωυσῆς γένος
 μὲν ἐστὶ Χαλδαῖος, ἐγεννήθη δ' ἐν Αἴγυπτῳ καὶ ἐτράφη, τῶν προγόνων 10
 αὐτοῦ διὰ πολυχρόνιον λιμὸν, ὅς Βαβυλῶνα καὶ τοὺς πλησιοχώρους
 ἐπέεζε, κατὰ ζήτησιν τροφῆς εἰς Αἴγυπτον πανοικί μεταναστάντων, γῆν
 παιδιὰ καὶ βαθεῖαν καὶ πρὸς πάντα γονιμωτάτην, ὣν ἡ ἀνθρωπίνῃ
 6 φύσει δεῖται, καὶ μάλιστα τὸν τοῦ σίτου καρπὸν. ὁ γὰρ ταύτης ποταμὸς
 θέρους ἀκμάζοντας, ἤνικα τοὺς ἄλλους φασὶ μειοῦσθαι χειμάρρους τε 15
 καὶ αὐθιγενεῖς, ἐπιβαίνων τε καὶ ἀναχεόμενος πλημμυρεῖ καὶ λιμνάζει
 τὰς ἀρούρας, αἶψα τοῦ μὴ δεόμεναι φορᾶς ἀφθονίαν παντοίων ἀγαθῶν

1 τι] τὸ C	τῆ ἡσυχία VO	2 δυνάμενον om. H ¹ P ¹ , ss. H ² P ²	αὐτὰς] EZ
ἀνάξιος CVO	3 δοκῶσι] δικαιοῦσι conl. Mang.	καλῶν C	
ἐπαγγέλλειν KZ	εἰς] ὡς BEMAG	5 κακὰ] καὶ AG, ἐκ (om. καὶ) O	
βίβλων G	6 αὐτοῦ BE: αὐτοῦ ceteri	ἀπολέλοιπε G	τινος G
	ὕφαινον		
7 αἰεὶ om. G	συνεῖσφαινον K	8 ἔδοξε C, ἔδειξε H ¹	περὶ] πρὸς P
9 ἄρξασθαι ἀναγκαῖον transp. AG	μωυσῆς M: μωσῆς ceteri	γένος] γενό-	
μενος P	10 ἐστὶν ἰβραῖος AGHP(v), γρ. καὶ χαλδαῖος mg. A	11 βαβυ-	
λῶνος G	τοὺς] τὰς Lyd.	12 ἐπέεζε K ¹ ZHP: ἐπέεσε ceteri	μετα-
στάντων H, μεταστάντων BMKZ	γῆν] εἰς γῆν AG, εἰς τὴν CEVOK ² , εἰς τὴν		
corr. in γῆν B	13 παιδιὰ G	ὣν] ὄσων HP(v)	ἀνθρωπεία K ¹ Z
14 τῶν . . . καρπῶν VO	15 φασὶ τοὺς ἄλλους transp. CVOZ	16 ἐπιβαίνων	
τε καὶ ἀναχεόμενος om. BEMAG	γυμνάζει G	17 αἶ] αἰ δ' HP(v)	
ὑποῦ post φορᾶς transp. VO	φορὰν ἀφθονίαν BEM, φέρον ἀφθονον KZ		

9 *Clem. Alex. Strom.* I 23 p. 411 P. Μωυσῆς ἀνωθεν τὸ γένος Χαλδαῖος ὣν ἐν Αἴγυπτῳ γενᾶται, τῶν προγόνων αὐτοῦ διὰ πολυχρόνιον λιμὸν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Αἴγυπτον μεταναστάντων. *Ps.-Iustin. Coh. ad gent.* 10 . . . οὗτοι (Φίλων τε καὶ Ἰωσήπος) γὰρ τὰς Ἰουδαίων ιστοροῦντες πράξεις ἀπὸ μὲν τοῦ Χαλδαίων γένους γεγενῆσθαι φασί· τῶν δὲ προγόνων αὐτοῦ διὰ λιμοῦ πρόσφασιν ἀπὸ τῆς Φοινίκης ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον μεταναστάντων, ἐκεῖ τὸν ἄνδρα τετέχθαι φασίν. *Ioann. Lyd. de mens.* IV 47 (p. 103,17 Wuensch) . . . καὶ γὰρ ὁ Φίλων τὸν Μωυσεῶς βίον ἀναγράφων Χαλδαῖον εἶναι αὐτὸν λέγει, γεγενῆσθαι δὲ ἐν Αἴγυπτῳ, ὡς τῶν προγόνων αὐτοῦ ἐκεῖσε κατελθόντων διὰ λιμὸν κατασχόντα Βαβυλῶνα καὶ τὰς πλησιοχώρους.

ἀνά πᾶν ἔτος χορηγοῦσιν, εἰ μὴ που μεσολαβήσειεν ὀργὴ θεοῦ δι' ἐπι-
 πολαίζουσαν ἀσέβειαν τῶν οἰκητόρων. πατὴρ δὲ καὶ μητὴρ ἔλαχε τῶν 7
 καθ' ἑαυτοὺς ἀρίστων, οὓς φυλέτας ὄντας ἡ δημοφροσύνη μᾶλλον
 ὑπέκλειπεν ἢ τὸ γένος. ἑβδόμη γενεὰ (δ') οὗτός ἐστιν ἀπὸ τοῦ πρώτου,
 5 ὃς ἐπηλύτης ὦν τοῦ σύμπαντος Ἰουδαίων ἔθνους ἀρχηγέτης ἐγένετο.
 (3.) τροφῆς δ' ἠξιώθη βασιλικῆς ἀπ' αἰτίας τοιαύσδε· τῆς χώρας ὃ 8
 βασιλεὺς, εἰς πολυανθρωπίαν ἐπιδιδόντος αἰεὶ τοῦ ἔθνους, δέισας μὴ οἱ
 ἔποικοι πλείους γενόμενοι δυνατωτέρα χεῖρὶ τοῖς αὐτόχθοσι περὶ κράτους
 ἀρχῆς ἀμιλλῶνται, τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀφαιρεῖν ἐπινοοῖαι ἀνοσιουργοῖς
 p. 82 M. ἐμηχανᾶτο | καὶ κελεύει τῶν γεννωμένων τὰ μὲν θήλαα τρέφειν — ἐπεὶ
 11 γυνὴ διὰ φύσεως ἀσθενεῖαν ὀκνηρὸν εἰς πόλεμον —, τὰ δ' ἄρρην δια-
 φθεῖρῃν, ἵνα μὴ ἀξήθη κατὰ πόλεις· εὐανδροῦσα γὰρ δύναμις δυσάλωτον
 καὶ δυσκαθαίρετον ἐπιτείχισμα. γεννηθεὶς οὖν ὁ παῖς εὐθύς ὄψιν 9
 ἐνέφαιναν ἀστειοτέρην ἢ κατ' ἰδιώτην, ὡς καὶ τῶν τοῦ τυράννου κηρυγ-
 15 μάτων, ἐφ' ὅσον οἶόν τε ἦν, τοὺς γονεῖς ἀλογῆσαι· τρεῖς γοῦν φασὶ
 μῆνας ἐφεξῆς οἴκοι γαλακτοτροφηθῆναι λανθάνοντα τοὺς πολλοὺς. ἐπεὶ 10
 δ', οἷα ἐν μοναρχαίαις φιλεῖ, καὶ τὰ ἐν μυχοῖς ἔνιοι διηρεύων σπεύδοντες
 αἰεὶ τι καινὸν ἄχουσμα προσφέρειν τῷ βασιλεῖ, φοβηθέντες μὴ σωτηρίαν
 ἐνὶ μνώμενοι πλείους ὄντες αὐτοὶ σὺν ἐκείνῳ παραπόλωνται, δεδακρυμένοι

1 μὴ που CEAGHP: μήπω ceteri μεσολαβήση ἐν ὀργῇ L (Turn.) 2 ἔλαχε] ἔτυχε V²OKZ 4 ἑβδόμοις Z' δ' addidi 5 ἐπηλύτης C
 γέτης
 ἀρχηγέτης K 8 ἔποικοι K'ZHP: ἔποικοι ceteri τοῖς αὐτόχθοσι δυνα-
 τωτέρα χεῖρὶ transp. KZ 9 ὑφαιρεῖν KZ (fort. recte) 10 post τῶν add.
 μὲν AG γενωμένων L (Turn.) 12 εὐανδροῦσα γὰρ] ἐπεὶ εὐανδροῦσα
 HP(v) 13 εὐθύς om. BEMAG 14 ἐνέφηνεν HP(v) τοῦ τυράννου
 MAGK: τοῦ om. ceteri 15 ἀλογῆσαι P γοῦν HP: οὖν ceteri
 16 ἐφεξῆς HP Clem.: ἐξῆς ceteri λανθάνον K, λανθάνων Z 17 ἔνιοι διη-
 ρεύων HP: ἔστροι διερευνᾶν ceteri 18 κοινὸν L (Turn.) 19 πλείονες HP
 παραπόλωνται P, παραπόλλυνται H, προσαπόλωνται A(v), προσαπόλλυνται G

4 sqq. pergitt Clem. Alex. l. 1.: ἑβδόμη γενεᾷ γεννηθεὶς καὶ τραφεὶς βασιλικῶς περιστάσει κέρχεται τοιαύτη· εἰς πολυανθρωπίαν ἐπιθεωκώτων ἐν Αἰγύπτῳ τῶν Ἑβραίων, δέισας ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας τὴν ἐκ τοῦ πλήθους ἐπιβουλήν τῶν γεννωμένων ἐκ τῶν Ἑβραίων κελεύει τὰ μὲν θήλαα τρέφειν αὐτούς—ἀσθενὲς γὰρ εἰς πόλεμον γυνή —, διαφθεῖρῃν δὲ τὰ ἄρρην, εὐαλεπῆ νεότητα ὑφορώμενος. εὐπατρίδην δὲ τὸν παῖδα ὄντα τρεῖς ἐφεξῆς κρύπτοντες ἔτρεφον μῆνας οἱ γονεῖς, νικώσης τῆς φυσικῆς εὐνοίας τὴν τυραννικὴν ὠμότητα· δέισαντες δὲ ὕστερον μὴ συναπόλωνται τῷ παιδί, ἐκ βύβλου τῆς ἐπιχωρίου σκευῆς τι ποιησάμενοι τὸν παῖδα ἐνθέμενοι ἐκτιθέασιν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἐλώδους ὄντος· ἐπετήρει δὲ τὸ ἀποβησόμενον ἄποθεν ἐστῶσα τοῦ παιδὸς ἡ ἀδελφή. 6 sqq. Exod. cap. 1. 2.

τὸν παῖδα ἐκτιθέασι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ καὶ στένοντες ἀπήεσαν, οἰκτιζόμενοι μὲν αὐτοὺς τῆς ἀνάγκης αὐτόχειράς τε καὶ τεκνοκτόνους ἀποκαλοῦντες, οἰκτιζόμενοι δὲ καὶ τὸν παῖδα τῆς παραλογωτάτης ἀπω-
 11 λείας. εἶθ', ὡς εἰκὸς ἐν ἀλλοκότῳ πράγματι, κατηγοροῦν αὐτῶν ὡς μείζονος αἰτίων συμφορᾶς· „τί γὰρ“ ἔφασκον „εὐθύς γεννώμενον οὐκ 5 ἐξεθήκαμεν; τὸν μὴ φθάσαντα τροφῆς ἡμέρου μεταλαχεῖν οὐδ' ἄνθρωπον οἱ πολλοὶ νομίζουσιν· ἡμεῖς δ' οἱ περιττοὶ καὶ τρεῖς μῆνας ὄλους ἀνεθρέψαμεν, δαψιλεστέρας μὲν ἑαυτοῖς ἀνίας, τῷ δὲ τιμωρίας ἐκπορίζοντες, ἔν' ἡδονῶν καὶ ἀλγηδόνων ἐπὶ πλεῖστον ἀντιλαμβάνεσθαι δυνά-
 12 μενος ἐν αἰσθήσει κακῶν ἀργαλεωτέρων διαφθείρηται.“ (4.) καὶ οἱ μὲν 10 ἀγνοῖα τοῦ μέλλοντος ἀπήεσαν οἰκτρῶ κατεσχημένοι πένθει, ἀδελφῇ δὲ τοῦ ἐκτεθέντος βρέφους ἔτι παρθένος ὑπὸ φιλοικείου πάθους μικρὸν ἄποθεν ἐκαρὰδόκει τὸ ἀποβησόμενον· ἃ μοι δοκεῖ πάντα συμβῆναι κατὰ θεὸν
 13 προμηθεύμενον τοῦ παιδός. θυγάτηρ ἦν τῷ βασιλεῖ τῆς χώρας ἀγαπητὴ καὶ μόνη· ταύτην φασὶ γημμαμένην ἐκ πολλοῦ χρόνου μὴ κούσκειν τέκνων ὡς 15 εἰκὸς ἐπιθυμοῦσαν καὶ μάλιστα γενεᾶς ἄρρενος, ἣ τὸν εὐδαίμονα κλῆρον τῆς πατρίδας ἡγεμονίας διαδέξεται κινδυνεύοντα ἐρημίᾳ θυγατριδῶν ἄλλο-
 14 τριωθῆναι. κατηγοοῦσαν δὲ αἰεὶ καὶ στένουσαν ὡς μάλιστα ἐκείνη τῇ

1 περὶ H (Turn.) 2 αὐτοὺς COMK'Z 4 εἰκὸς GHP: om. ceteri
 ἐν ἄλλω πράγματι ἀλλοκότῳ HP κατηγορούντων VO αὐτῶν CMK
 5 ἔλεγον Z, ἔλεγον corr. in ἔφασκον K γεννώμενον VOKZAG²: γενόμενον ceteri
 6 τὸν] τὰ M τὸν γὰρ μὴ AG ἡμέρου] ἡμετέρας corr. ex ἡμετέρου Z
 7 ὄλους μῆνας transp. CVO, ὄλους om. A 8 ἀνεθρέψαμεν GH², ἀνεθρέφομεν (sic)
 HP: ἐθρέψαμεν ceteri ἑαυτοῖς KZ: αὐτοῖς CMGH'P, αὐτοῖς ceteri 9 ἡδονῶν]
 ὄδων conl. Mang. 11 κατεσχημένοι VOMA, κατῆσχημένοι G πάθει K,
 πάθει HP 12 ἔτι παρθένος GHP: om. ceteri φιλοικίου O, φιλονεικίου M
 ἀπῶθεν C, ἄποθεν (ο corr. ex ω) Z, ἄπωθεν (ω corr. ex ο) K, ἀπωθεν E 14 προ-
 μωθούμενον G post θυγάτηρ add. δὲ BMKZ, γὰρ CEVO 15 τοῦ χρόνου
 VOK² τέκνων GHP Clem.: om. ceteri 17 ἡγεμονίας GHP: εὐδαμονίας
 καὶ ἡγεμονίας A(v), κληρονομίας καὶ ἡγεμονίας ceteri post κινδυνεύοντα add. ἕδη
 V²O 18 αἰεὶ K'ZH²: om. A, δὴ ceteri ὡς om. CVO

14 sqq. perg. Clem. Alex.: ἐνταῦθα ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως, συγχῶ χρόνῳ μὴ κούσκουσα, τέκνων δὲ ἐπιθυμοῦσα, ἐκείνης ἀφικνεῖται τῆς ἡμέρας ἐπὶ τὸν ποταμὸν λουτροῖς καὶ περιφραντηρίοις χρησομένη· ἐπακούσασα δὲ κλαυθμυρίζομένου τοῦ παιδὸς κελεύει προσεναχθῆναι αὐτῇ καὶ κατοικτεῖρασα ἐζήτει τροφόν. ἐνταῦθα προσδραμοῦσα ἡ ἀδελφῇ τοῦ παιδὸς ἔχειν ἔφασκεν Ἑβραίαν γυναῖκα μὴ πρό πολλοῦ τετοκυῖαν, ἣν παραστήσειν αὐτῇ τροφόν, εἰ βούλοιο· τῆς δὲ συνθεμένης καὶ δεηθείσης παρήνεγκε τὴν μητέρα τὴν τοῦ παιδὸς τροφόν ἰσομένην ὡς τινα ἄλλην οὔσαν ἐπὶ ῥητῶ μισθῷ. εἶτα τίθεται τῷ παιδίῳ ὄνομα ἡ βασιλεὺς Μωυσην ἐτύμως διὰ τὸ ἐξ ὕδατος ἀνελεσθαι αὐτό· τὸ γὰρ ὕδωρ μῶυ ὀνομάζουσιν Αἰγύπτιοι.

ἡμέρᾳ τῷ βάρει τῶν φροντίδων ἀπαγορευῆσαι καὶ δι' ἔθους ἔχουσιν οἴκοι
καταμένειν καὶ μηδὲ τὰς κλισιάδας ὑπερβαίνειν ἐξορμῆσαι μετὰ θερα-
παινιδῶν ἐπὶ τὸν ποταμόν, ἔνθα ὁ παῖς ἐξέκειτο· κᾶπειτα λουτροῖς καὶ
p. 83 M. περιρραντηρίοις χρῆσθαι μέλλουσιν ἐν τῷ δασυτάτῳ τῶν ἑλῶν | αὐτὸν
5 θεάσασθαι καὶ κελεύσαι προσφέρειν. εἶτα ἀπὸ κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν 15
καταθεωμένῃν τὴν τε εὐμορφίαν καὶ εὐεξίαν ἀποδέχεσθαι καὶ δεδακρυμένον
ὀρώσαν ἔλεειν, ἥδη τῆς ψυχῆς τετραμμένης αὐτῇ πρὸς μητρῶν πάθος
ὡς ἐπὶ γνησίῳ παιδί· γνοῦσαν δ' ὅτι τῶν Ἑβραίων ἐστὶ καταδεισάντων
τοῦ βασιλέως τὸ πρόσταγμα βουλεύεσθαι περὶ τῆς τροφῆς αὐτοῦ· μὴ
10 γὰρ ἀσφαλὲς εὐθὺς εἶναι νομίζειν εἰς τὰ βασιλεια ἄγειν. διαπορούσης δ' 16
ἔτι, τὴν ἀδελφὴν τοῦ παιδὸς καθάπερ ἀπὸ σκοπῆς τὸν ἐνδοιασμὸν στοχα-
σαμένην πυθάνεσθαι προσδραμούσαν, εἰ βουλῆσεται γαλακτοτροφῆθῆναι
τοῦτον παρὰ γυναίκα τῶν Ἑβραϊκῶν οὐ πρὸ πολλοῦ κηῆσαντι· τῆς δὲ 17
βούλεσθαι φαμένης, τὴν αὐτῆς καὶ τοῦ βρέφους μητέρα παραγαγεῖν
15 ὡς ἀλλοτριάν, ἣν ἐτοιμότερον ἀσμένῃν ὑπισχνεῖσθαι πρόφασιν ὡς ἐπὶ
μισθῷ τροφεύσειν, ἐπινοίᾳ θεοῦ τοῦ τὰς πρώτας τροφὰς τῷ παιδί γνησίας
εὐτρεπίζοντος· εἶτα δίδωσιν ὄνομα θεμένη Μωυσῆν ἐτύμως διὰ τὸ
ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτὸν ἀνελεῖσθαι· τὸ γὰρ ὕδωρ μῶυ ὀνομάζουσιν
Αἰγύπτιοι.

20 (5.) Ἐπεὶ δ' ἀθρόας ἐπιδόσεις καὶ παραυξήσεις λαμβάνων οὐ σὺν 18

2. 3 μετὰ τῶν θεραπαινιδῶν VO 4 μέλλουσιν — θεάσασθαι (5) om. H¹P, add.
mg. H² αὐτὸ KZH² 5 εἰτ' A 6 τ' A εὐμορφίαν καὶ εὐεξίαν
GHP: εὐεξίαν καὶ εὐμορφίαν ceteri ἀποδέξασθαι K¹Z 8 γνοῦσαν GHP:
γνοῦσα ceteri 9 τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα VO βουλεύεται KZ
10 εὐθὺς] αὐτῇ V, αὐτῇ OK² 11 σκοπῆς VOK², σκοπιᾶς (i, σκοποῦ K¹ZH² τοῦ
ἐνδοιασμοῦ conl. Mang.; sed cf. e. gr. I 19,9 13 τοῦτον scripsi: τοῦτο codd. (v)
περὶ Z γυναίκα τῶν Ἑβραϊκῶν H¹P: γυναίκα Ἑβραϊκῶ K¹ZH², γυναίκα Ἑβραϊκῶν
V²OK², γυναικῶν Ἑβραϊκῶν ceteri οὐ—κηῆσαντι om. BEA κηῆσαντι GHP:
κηῆσασθαι K¹Z, κηῆσασθῶν C, κηῆσάντων ceteri 14 αὐτῆς EVOGH²: αὐτῆς ceteri
προσαγαγεῖν VO, παρα in προσ corr. K 15 ἣν GHPKZ: τὴν δ' V²O, ὡς ceteri
ἀσμένως KZH² ὑπισχνεῖται K¹Z πρόφασιν ὡς BEMA: πρόφασιν (om. ὡς)
CVOK², προφάσει τοῦ GHPK¹Z 16 τροφεύσειν C¹Z τοῦ K¹ZH²: καὶ
CVOK²H¹P, om. BEMAG; fort. scribendum τοῦ καὶ 17 θεμένην V¹A
μωσῆν codd. ἐτύμως VG 18 ἀνελεῖσθαι] γενέσθαι A μῶυ Clem.
Al.: μῶς codd. (v)

17 *Ioseph. Ant. Iud. II 228* . . . κάπ' αὐτῶν τὴν ἐπίκλησιν ταύτην τῶν συμβεβηκότων
ἔθετο εἰς τὸν ποταμόν ἐμπέσονται· τὸ γὰρ ὕδωρ μῶυ Αἰγύπτιοι καλοῦσιν, σῆς (ἔσης Niese)
δὲ τοὺς [ἐξ ὕδατος] σωθέντας. cf. c. *Ap. I 286*. Hesych. μῶυ· τὸ ὕδωρ. Suid. μῶυ·
τὸ ὕδωρ παρ' Αἰγυπτίους, ἐξ οὗ καὶ Μωυσῆς.

λόγω τῆ κατά χρόνον θάττον δ' ἀπόπτιθος γίνεται, παρῆν ἢ μήτηρ
 ἄμα καὶ τροφὸς κομίζουσα τῇ δούσῃ μηκέτι γαλακτοτροφίας δεόμενον,
 19 εὐγενῆ καὶ ἀστεῖον ὀφθῆναι. τελειότερον δὲ τῆς ἡλικίας ἰδοῦσα κἀκ
 τῆς ὄψεως ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον σπάσασα εὐνοίας υἷὸν ποιεῖται τὰ
 περὶ τὸν ὄγκον τῆς γαστρὸς τεχνάσασα πρότερον, ἵνα γνήσιος ἀλλὰ μὴ 5
 ὑποβολιμαῖος νομισθῆ· πάντα δ' ἐξευμαρίζει θεὸς ἃ ἂν ἐθελήσῃ καὶ τὰ
 20 δυσκατόρθωτα. τροφῆς οὖν ἤδη βασιλικῆς καὶ θεραπείας ἀξιούμενος
 οὐχ οἷα κομιδῆ νήπιος ἤδετο τωθασμοῖς καὶ γέλωσι καὶ παιδιαῖς, καίτοι
 τῶν τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ παρειληφῶτων ἀνέσεις ἔχειν ἐπιτρεπόντων καὶ
 μηδὲν ἐπιδεικνυμένων σκυθρωπόν, ἀλλ' αἰδῶ καὶ σεμνότητα παραφαίνων 10
 ἀκούσασαι καὶ θεάμασιν, ἃ τὴν ψυχὴν ἐμμελλεν ὠφελῆσειν, προσεῖχε.
 21 διδάσκαλοι δ' εὐθὺς ἀλλαχόθεν ἄλλοι παρήσαν, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πλησιο-
 χῶρων καὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον νομῶν αὐτοκτελευστοί, οἱ δ' ἀπὸ τῆς
 Ἑλλάδος ἐπὶ μεγάλας δωρεαῖς μεταπεμφθέντες· ὧν | ἐν οὐ μακρῶ p. 84 M.
 χρόνῳ τὰς δυνάμεις ὑπερέβαλεν εὐμοιρίᾳ φύσεως φθάνων τὰς ὑψηλῆς, 15
 ὡς ἀνάμνησιν εἶναι δοκεῖν, οὐ μάθησιν, ἔτι καὶ προσεπινοῶν αὐτὸς τὰ
 22 δυσθεώρητα. πολλὰ γὰρ αἱ μεγάλαί φύσεις καινοτομοῦσι τῶν εἰς ἐπι-
 στήμην· καὶ καθάπερ τὰ εὐεχτικά τῶν σωμάτων καὶ πᾶσι τοῖς μέρεσιν
 εὐκίνητα φροντιδίων ἀπαλλάττει τοὺς ἀλείπτας οὐδὲν ἢ βραχέα παρέχοντας

1 δὲ KZH², δ' om. GH¹P 3 εὐγενῆ] εὐμεγέθη con. Mang. κἀκ] καὶ A
 4 ἔτι om. VO, post πρότερον transp. BEMA(V¹ ut vid.) σπάσασα εὐνοίας GHP
 (V¹ ut vid.): ἀπάσης εὐνοίας C, ἀπάσαις εὐνοίαις BEMA, ἀπάσαις ἐνοίαις KZ, πάσης
 ἀξιώσασα εὐνοίας V²O 6 εὐμαρίζει BMGK¹Z, ἐξευμαρίζει mg. BM ἃ om. H¹P
 ἐὰν VO, ἐὰν ex ἂν corr. K θελήσῃ VO, ἐθέλησαι Z, ἐθέλησαι A 8 καὶ
 παιδιαῖς GHP: om. ceteri 9 τὴν om. AZ παρειληφῶτων] μεταλαχόντων A
 10 ἐπιδεικνύμενον G παραφαίνων G 11 προσῆχε G 13 τῶν om.
 BEMA νόμων CVOK¹Z, νομῶν om. BEMAG 15 ὑπερέβαλεν KZ Barb.,
 παρέβαλεν G 16 οὐ] ἢ BEMAKZ μάθησιν ex μαθήμασιν corr. K
 ἔτι GHP Barb.: ἀλλὰ ceteri αὐτοῖς K¹Z 17 καινοτομοῦσι P 17. 18 τῶν
 εἰς ἐπιστήμην GHP Barb.: om. ceteri

6 DC fol. 126r DR fol. 120r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ Μωυσέως βίου: πάντα ἐξευμαρίζει
 θεὸς ἃ ἂν ἐθελήσῃ (θελήσῃ DR) καὶ τὰ δυσκατόρθωτα. 7—127,1 Catena Barber.
 IV 56 fol. 104r τοῦ αὐτοῦ ἐκ πρώτου λόγου τοῦ περὶ μωσέως βίου: φιλοσοφίας μὲν οὖν
 οὐτω κατακόχμιος γέγονε· τροφῆς γὰρ ἤδη — συνηγοῦντες. 7 sqq. Ambros.
Hexam. I 2,6 Moyses utique ille eruditus in omni sapientia Aegyptiorum, quem de
 fluminis collectum filia Pharaon ut filium dilexit et subsidiis regalibus fultum omnibus
 saecularis prudentiae disciplinis informari atque instrui desideravit. 17 Clem.
Alex. Strom. II 19 p. 482 P. . . . αἱ γὰρ μεγάλαί φύσεις καὶ γυμναὶ παθῶν εὐστοχοῦσά
 πως περὶ τὴν ἀλήθειαν, ἣ φησὶν ὁ Πυθαγόρειος Φίλων τὰ Μωυσέως ἐξηγουόμενος.

τῶν εἰς ἐπιμέλειαν, ὥσπερ καὶ γεωργοὺς τὰ εὐβλαστα καὶ εὐγενῆ δένδρα βελτιούμενα δι' ἑαυτῶν, τὸν αὐτὸν τρόπον εὐφυῆς ψυχῆ προαπαντῶσα τοῖς λεγομένοις ὑφ' αὐτῆς μᾶλλον ἢ τῶν διδασκόντων ὠφελεῖται καὶ λαβομένη τινὸς ἐπιστημονικῆς ἀρχῆς κατὰ τὴν παροιμίαν „ἴππος εἰς 5 πεδίον“ ὄρμα. ἀριθμοὺς μὲν οὖν καὶ γεωμετρίαν τὴν τε ῥυθμικὴν καὶ 23 ἀρμονικὴν καὶ μετρικὴν θεωρίαν καὶ μουσικὴν τὴν σύμπασαν διὰ τε χρήσεως ὀργάνων καὶ λόγων τῶν ἐν ταῖς τέχναις καὶ διεξόδους τοπικωτέραις Αἰγυπτίων οἱ λόγοι παρεδίδουσαν καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν, ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις ἱεροῖς γράμμασιν ἐπιδείκνυνται 10 καὶ διὰ τῆς τῶν ζώων ἀποδοχῆς, ἃ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι· τὴν δ' ἄλλην ἐγκύκλιον παιδείαν Ὁ Ἕλληνας ἐδίδασκον, οἱ δ' ἐκ τῶν πλησιχώρων τὰ τε Ἀσσύρια γράμματα καὶ τὴν τῶν οὐρανίων Χαλδαϊκὴν ἐπιστήμην. ταύτην καὶ παρ' Αἰγυπτίων ἀνελάμβανε μαθη- 24 ματικὴν ἐν τοῖς μάλιστα ἐπιτηδευόντων· καὶ τὰ παρ' ἀμφοτέροις ἀκριβῶς ἐν οἷς τε συμφωνοῦσι καὶ διαφέρονται καταμαθῶν, ἀφιλονείκως τὰς 15 ἔριδας ὑπερβᾶς, τὴν ἀλήθειαν ἐζήτει, μηδὲν ψεῦδος τῆς διανοίας αὐτοῦ παραδέχεσθαι δυναμένης, ὡς ἔθος τοῖς αἰραιομάχοις, οἱ τοῖς προτεθεισὶ δόγμασιν ὅποια ἂν τύχη βοηθοῦσιν οὐκ ἐξετάζοντες, εἰ δόκιμα, τὸ δ' αὐτὸ δρῶντες τοῖς ἐπὶ μισθῷ συναγορεύουσι καὶ μηδὲν τοῦ δικαίου 20 πεφροντικῶσιν. (6.) ἤδη δὲ τοὺς ὄρους τῆς παιδικῆς ἡλικίας ὑπερβαίνων 25

1 καὶ pr. om. BEMA	εὐβλαστα GHP	εὐγενῆ GHPO: τὰ εὐγενῆ ceteri
2 δι' αὐτῶν C	προαπαντῶσα GHP Barb.:	προαπαντῶσα VOK ² , προῦπαντῶσα ceteri
5 οὖν om. Barb.	τὴν τε GHPK ¹ Z Barb.:	καὶ τὴν τε ceteri
6 μερικὴν A, ἱατρικὴν Clem. Al., μετρικὴν om. P	καὶ μουσικὴν καὶ θεωρίαν P	
7. 8 τροπικωτέραις Barb., τροπηκοτέραις G	8 αἰγύπτιοι Barb.	λόγοι MGHP
παρέδουσαν HP(v)	9 φιλοσοφίαν] σοφίαν BMK ¹ Z, περιουσίαν VOK ²	ἐπιδείκνυνται C
10 pr. καὶ] καὶ τὸν (τὴν?) conl. Mang.	ait. καὶ GHP Barb.:	
om. ceteri	11 ἐδιδάσκαλον (sic) M	οἱ] ὁ C
		12 τ' KZ
13 ἐλάμβανε A(v), παρελάμβανε Z	15 διαφερόντως Z	15. 16 τὰς ἔριδας om. G
16 ἐπεζήτει BEMAKZ(v)	17 αἰραιομάχοις GHP Barb.	
18 τεθεισὶ Z	18 τύχη AG Barb.:	τύχοι ceteri
20 δὲ καὶ G	παιδικῆς] βρεφικῆς A(v)	18. 19 ταυτὸ (om. δ ³) C

5 seqq. *Clem. Alex. Strom. I 23 p. 413 P.* . . . ἐν δὲ ἡλικίᾳ γενόμενος ἀριθμητικὴν τε καὶ γεωμετρικὴν, ῥυθμικὴν τε καὶ ἀρμονικὴν, ἔτι τε ἱατρικὴν ἄμα καὶ μουσικὴν παρὰ τοῖς διαπρέπουσιν Αἰγυπτίων ἐδιδάσκετο, καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν, ἣν ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν ἐπιδείκνυ(ν)ται, τὴν δὲ ἄλλην ἐγκύκλιον παιδείαν Ὁ Ἕλληνας ἐδίδασκον ἐν Αἰγύπτῳ ὡς ἂν βασιλικὸν παιδίον, ἧ φησι Φίλων ἐν τῷ Μωυσέως βίβ. προσεμάνθανε δὲ τὰ Αἰγυπτίων (leg. Ἀσσυρίων) γράμματα καὶ τὴν τῶν οὐρανίων ἐπιστήμην παρὰ τε Χαλδαίων παρὰ τε Αἰγυπτίων.

ἐπέτεινε τὴν φρόνησιν, οὐχ ὡς ἔνιοι τὰς μαιρακιώδεις ἐπιθυμίας ἀχα-
 λινώτους ἐῶν καίτοι μύρια ἔχούσας ὑπεκκαύματα διὰ παρασκευὰς
 ἀφθόνους, ἃς αἱ βασιλεῖται χορηγοῦσιν, ἀλλὰ σωφροσύνη καὶ καρτερία
 ὡσπερ τοῖσιν ἴνιαις ἐνδησάμενος αὐτὰς τὴν εἰς τὸ πρόσω φορὰν ἀνεχαίτιζε
 26 βίᾳ. καὶ τῶν ἄλλων μέντοι παθῶν ἕκαστον ἐξ ἑαυτοῦ μεμηνός καὶ 5
 λευυττηκός φύσει τιθασέων κἀξημερῶν ἐπράυνεν· εἰ δέ που διακινήθει
 μόνον ἴσυχῇ καὶ πτερύξαιτο, κολάσεις ἐμβριθεστέρας παρείχετο ἢ διὰ
 λόγων | ἐπιπλήξεις· καὶ συνόλως τὰς πρώτας τῆς ψυχῆς ἐπιβολὰς τε καὶ p. 85 M.
 ὄρμας ὡς ἀφηνιαστὴν ἵππον ἐπετῆρει δεδιώς, μὴ προεκδραμοῦσαι τοῦ
 ἡμινοχεῖν ἀφελόντος λογισμοῦ πάντα διὰ πάντων συγχέωσιν· αὐταὶ γὰρ 10
 εἰσιν αἱ ἀγαθῶν αἰτίαι καὶ κακῶν, ἀγαθῶν μὲν, ὅταν ἡγεμόνι λόγῳ
 27 πειθαρχῶσι, τῶν δ' ἐναντιῶν, ὅταν εἰς ἀναρχίαν ἐκδιαιτῶνται. κατὰ τὸ
 εἶκος οὖν οἱ τε συνδιατρίβοντες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐτεθήκεσαν, ὡς
 ἐπὶ καινῷ θεάματι καταπληττόμενοι καὶ τίς ἄρα ὁ ἐνοικῶν αὐτοῦ τῆ
 σώματι καὶ ἀγαλματοφορούμενος νοῦς ἐστὶ, πότερον ἀνθρώπειος ἢ θεῆς 15
 ἢ μικτός ἐξ ἀμφοῖν, διερευνώμενοι, τῷ μηδὲν ἔχειν τοῖς πολλοῖς
 28 ὅμοιον, ἀλλ' ὑπερκύπτειν καὶ πρὸς τὸ μεγαλειότερον ἐξῆρθαι. γαστρί
 τε γὰρ ἔξω τῶν ἀναγκαίων δασμῶν, οὐδ' ἡ φύσις ἔταξεν, οὐδὲν πλέον
 ἔχορηγεῖ, τῶν τε ὑπογαστρῶν ἡδονῶν εἰ μὴ μέχρι σπορᾶς παιδῶν
 29 γνησίων οὐδὲ ἐμέμνητο. γενόμενός τε διαφερόντως ἀσκητῆς ὀλιγοδεσίας 20
 καὶ τὸν ἀβροδίατον βίον ὡς οὐδεὶς ἕτερος χλευάσας — ψυχῇ γὰρ
 ἐπόθει μόνῃ ζῆν, οὐ σώματι — τὰ φιλοσοφίας δόγματα διὰ τῶν καθ'
 ἕκαστην ἡμέραν ἔργων ἐπεδείκνυτο, λέγων μὲν οἷα ἐφρόνει, πράττων
 δὲ ἀκόλουθα τοῖς λεγομένοις εἰς ἀρμονίαν λόγου καὶ βίου, ἔν' οἷος ὁ
 λόγος τοιοῦτος ὁ βίος καὶ οἷος ὁ βίος τοιοῦτος ὁ λόγος ἐξετάζονται 25

1 post ἐπέτεινε add. καὶ GHP 2 ἔχουσης A (Turn.) 4 ἐνδυσάμενος P
 Barb. αὐταῖς Z 5 μὲν τι G μεμηνός G 6 τιθασέων CG:
 τιθασέων ceteri καὶ ἐξημερῶν GPKZ Barb. δέ (τι) conl. Mang.
 διακινήθη H¹P 7 ἐμβριθεστέρας G 7. 8 ἢ ... ἐπιπλήξεις GHP Barb.:
 ἢ ... ἐπιπλήξεις ceteri 8 τῆς ψυχῆς om. KZ ἐπιβουλὰς P 9 προ-
 εκδραμοῦσαι H 10 συγχέωσιν BEMA 11 αἰτίαι BMK¹ZHP: αἰτίαι ceteri
 14 ἄρα] ἄν P 15 ἀνθρώπιος CMG (ἀνθρώπινος Barb.) 17 ἐξῆρθαι AGHPK¹Z
 Barb.: ἐξῆλθε BEM, ἐξελεῖν CVOK² 18 πλέον GHP Barb.: om. ceteri
 19. 20 γνησίων σπορᾶς παιδῶν transp. CVO Barb. 20 γνησίων om. A
 οὐδ' A, οὐδὲν HPKZ τε] δὲ BEMA ὀλιγοδείας CAHP, ὀλιγοδείας MO
 21 βίον K οὐδεῖς] οὐδ' εἰ τις Barb. 22 ἐπεπόθει GHP Barb.
 μόνον ζῆν BEM, ζῆν μόνον A 23 ἔργων ἡμέραν transp. BEMAVO ἔργον Z
 ἐπεδείκνυτο ἔργων transp. C 24 βίου καὶ λόγου transp. G 25 βίος et λόγος
 ἕναι λόγος et βίος transp. KZ ἐξετάζονται AHP²O Barb.: ἐξετάζων τε ceteri

καθάπερ ἐν ὀργάνῳ μουσικῷ συνηχοῦντες. οἱ μὲν οὖν πολλοί, καὶ 30
αὐτὸ μόνον αὖρα βραχεῖά τινος εὐτυχίας προσπέση, φουσῶσι καὶ πνέουσι
μεγάλα καὶ καταλαζονεούμενοι τῶν ἀφανεστέρων καθάρματα καὶ παρεν-
οχλήματα καὶ γῆς ἄχθη καὶ ὄσα τοιαῦτα ἀποκαλοῦσιν, ὥσπερ τὸ ἀκλινές
5 τῆς εὐπραγίας ἐν βεβαίῳ παρ' ἑαυτοῖς εὖ μάλα σφραγισάμενοι μηδὲ
μέχρι τῆς ὑστεραίας ἴσως διαμενοῦντες ἐν ὁμοίῳ. τύχης γὰρ ἀσταθ- 31
μητότερον οὐδὲν ἄνω καὶ κάτω τὰ ἀνθρώπεια πεπτεουσῆς, ἢ μιᾶ πολ-
λάκις ἡμέρᾳ τὸν μὲν ὑψηλὸν καθαιρεῖ, τὸν δὲ ταπεινὸν μετέωρον
ἐξαιρεῖ· καὶ ταῦτα ὀρώντες δεῖ γινόμενα καὶ σαφῶς εἰδότες ὁμῶς ὑπερ-
10 ὅπται μὲν οἰκείων καὶ φίλων εἰσί, νόμους δὲ παραβαίνουσι, καθ' οὓς
ἐγενήθησαν καὶ ἐτράφησαν, ἔθνη δὲ πάτρια, οἷς μέμψις οὐδεμία πρόσσει
δικαία, κινουῦσιν ἐκδεδιητημένοι καὶ διὰ τὴν τῶν παρόντων ἀποδοχὴν
οὐδενὸς ἔτι τῶν ἀρχαίων μνήμην λαμβάνουσιν. (7.) ὁ δὲ ἐπ' αὐτὸν 32
φθάσας τὸν ὄρον τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας καὶ θυγατριδοῦς μὲν τοῦ
15 τοσοῦτου βασιλέως νομισθεὶς, τῆς δὲ παππῆας ἀρχῆς ὄσον οὐδέπω
p. 86 M. γεγωνῶς ἐλπίζει | ταῖς ἀπάντων διάδοχος καὶ τί γὰρ ἄλλ' ἢ ὁ νέος
βασιλεὺς προσαγορευόμενος, τὴν συγγενικὴν καὶ προγονικὴν ἐζήλωσε
παιδείαν, τὰ μὲν τῶν εἰσποιησαμένων ἀγαθὰ, καὶ εἰ λαμπρότερα
καιροῖς, νόθα εἶναι ὑπολαβών, τὰ δὲ τῶν φύσει γονέων, εἰ καὶ πρὸς
20 ὀλίγον ἀφανέστερα, οἰκεῖα γοῦν καὶ γνήσια· καθάπερ τε κριτῆς ἀδέκαστος 33
τῶν γεννησάντων καὶ τῶν εἰσποιησαμένων τοὺς μὲν εὐνοία καὶ τῷ
φιλεῖν ἐκθύμως τοὺς δ' εὐχαριστίαις ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθεν ἡμείβετο καὶ
μέχρι παντὸς ἡμείψαιτ' ἄν, εἰ μὴ κατεῖδεν ἐν τῇ χώρᾳ μέγα καινουρ-
γηθὲν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀσέβημα. ξένοι γὰρ ἦσαν, ὡς ἔφην πρότερον, 34
25 οἱ Ἰουδαῖοι, τῶν τοῦ ἔθνους ἀρχηγῶν διὰ λιμὸν ἀπορία τροφῆς ἐκ

1 συνηχοῦντες AHPV ³⁰ Barb.: συνηχοῦντας ceteri	2 αὐτῶ Z	μόνῳ G
βραχείας A (prob. Mang.)	τινος] τις K'Z	3 pr. καὶ G (coni. Mang.):
om. ceteri	alt. καὶ GHP: τε καὶ ceteri	4 ἄχθη GHP: ἄχθος ceteri (prob. Mang.)
5 ἑαυτοῖς KZ: αὐτοῖς VOH, αὐτοῖς ceteri		οἱ μηδὲ Z (fort. recte)
7 οὐδὲ ἐν CVOK ²	τὰνθρώπια O, τὰ ἀνθρώπια CG, τὰ ἀνθρώπινα A	
ἢ μιᾶ C, ἢ μία GH(ν prob. Wendl., v. Test.)	8 ὑψηλότερον VOK ²	ταπεινότερον
VOK ²	9 pr. καὶ om. KZ	10 οἰκείων] ἐκείνων Turn.
Turn.	πατρῶα M	13 δ' CGHPKZ
15. 16 γεγωνῶς ὄσον οὐδέπω transp. G	16 δ om. M	15 πατρῶας HP (Turn.)
20 καὶ καθάπερ KZ	τε GHP: τις ceteri	18 καὶ] καὶ coni. Mang.
θύμως BEMA (Mang.)	δὲ VO	ἀνθῶν CZ
		21 τῷ] τὸ G
		22 ἐκθύμως] προ-
		23 ἡμείψαιτ' Z, ἡμείβετ' M

4 „ἄχθος ἀρούρης“ Hom. II. Σ 104. Od. υ 379
vol. III 237,21

7—9 Eur. frg. 420 N. cf. ad

Βαβυλῶνος καὶ τῶν ἄνω σατραπειῶν εἰς Αἴγυπτον μεταναστάντων, καὶ
τρόπον τινὰ ἰκέται καταπεφευγότες ὡς ἐπ' ἄσυλον ἱερὸν τὴν τε βασι-
36 λέως πίστιν καὶ τὸν ἀπὸ τῶν οἰκητόρων ἔλεον. οἱ γὰρ ξένοι παρ' ἔμοι
κριτῇ τῶν ὑποδεξαμένων ἰκέται γραφῆσθωσαν, μέτοικοι δὲ πρὸς ἰκέταις
καὶ φίλοι, σπεύδοντες εἰς ἀστών Ἰσοτιμίαν καὶ γειτνιώντες ἤδη πολίταις, 5
36 ὀλίγων τῶν αὐτοχθόνων διαφέροντες. τούτους οὖν, οἳ τὴν μὲν οἰκίαν
ἀπέλειπον, εἰς δ' Αἴγυπτον ἦκον ὡς ἐν δευτέρᾳ πατρίδι μετ' ἀσφαλείας
οἰκήσοντες, ὁ τῆς χώρας ἡγεμὼν ἡνδραποδίζετο καὶ ὡς πολέμου νόμφ
λαβῶν αἰχμαλώτους ἢ πριάμενος παρὰ δεσποτῶν, οἷς ἦσαν οἰκότριβες,
ὕπηγτο καὶ δοῦλους ἀπέφαινε τοὺς οὐκ ἐλευθέρους μόνον ἀλλὰ καὶ 10
ξένους καὶ ἰκέτας καὶ μετοίκους οὔτε αἰδεσθαις οὔτε δείσας τὸν ἐλευ-
θέριον καὶ ξένιον καὶ ἰκέσιον καὶ ἐφέστιον θεόν, δε τῶν τοιούτων ἐστὶν
37 ἔφορος. εἴτ' ἐπιτάγματα ἐπέταττε βαρύτερα τῆς δυνάμεως ἄλλους
ἐπ' ἄλλοις πόνους προστιθείς, καὶ τοῖς ἀπαγορεύουσιν ὑπ' ἀσθενσίας
ὁ σιδηρὸς εἶπετο ἐπιστάτας (γὰρ) τῶν ἔργων ἀνηλεεστάτους καὶ ὠμοθύμους 15
οὐδενὶ συγγνώμης μεταδιδόντας ἤρεϊτο, οὕς „ἐργοδιώκτας“ (Exod. 3,7al.)
38 ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ὠνόμαζον. εἰργάζοντο δ' οἱ μὲν πηλὸν εἰς πλίνθον
σχηματίζοντες, οἱ δὲ πανταχόθεν ἄχυρα συγκομίζοντες — πλίνθου γὰρ
ἄχυρα δεσμός —, οἱ δ' ἦσαν ἀποτεταγμένοι πρὸς οἰκιῶν καὶ τειχῶν καὶ
πόλεων κατασκευᾶς καὶ διωρύχων ἀνατομάς, ὑλοφοροῦντες αὐτοὶ μεθ' 20
ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἄνευ διαδοχῆς, οὐδεμίαν ἔχοντες ἀνάπαυαν, ἀλλ'
οὐδ' ὅσον καταδαρθεῖν αὐτὸ μόνον ἐώμενοι. | πάντα καὶ τὰ τῶν δημιουργῶν p. 87 M.
καὶ τὰ τῶν ὑπουργῶν δρᾶν ἀναγκαζόμενοι, ὡς ἐν βραχεὶ τὰ σώματα αὐτοῖς

1 μεταστάντες A	2 καταπεφευγότες M, καταπεφευγόντων C	τε GHP: om.
ceteri	3 τὸν] τῶν G	4 ὑποδεχομένων K'Z
ἰκέταις AKZ: οἰκέταις HP, οἰκέτας V ² O, ἰκέτας ceteri	5 φίλοις HP	6 ὀλίγων M
οὖν om. BEMA	τὴν] γῆν conl. Mang.	οἰκίαν L (Turn.)
ἦλθον in textu O, γρ. ἦκον mg. O	μετὰ BEMAKZ	7 ἀπέλειπον K
ἢ HP(v)	10 καὶ τοὺς G	11 οἰκέτας E
ξένιον om. HP	καὶ ἐφέστιον om. HP	13 ἐπιτάγματ' C
πόνους GO	15 ὁ σιδηρὸς εἶπετο GHP: om. ceteri	14 ἄλλους M
ἀνηλεῶς ἔχοντας HP	καὶ ὠμοθύμους om. HP	16 συγγνώμην Z
17 δὲ A	πλίνθον G ² , πλῆθος G ¹	18 οἱ — συγκομίζοντες om. M
19 ἐνδεσμος HP	τοιχῶν B, τοίχων MZ, τοίχων corr. in τειχῶν K	
20 διωρύχων O	20. 21 καθ' ἡμέραν G	21 ἄνευ G ² , ἄνω G ¹
transp. H ¹ P	καὶ om. M	22 μόνον αὐτὸ
ἀναγκαζόμενοι ss. P ²	23 pr. τὰ om. O	δρᾶν om. HP, post
	αὐτῶν K'Z	

3. 4 DP fol. 246r DM fol. 250v Φιλωνος ἐκ τοῦ περὶ Μωυσέως βίου DR fol. 217v Φιλωνος:
οἱ ξένοι παρ' ἔμοι κριτῇ τῶν ὑποδεξαμένων ἰκέται γραφῆσθωσαν.

ἀπαγορεύειν, ἄτε καὶ τῆς ψυχῆς προαναπιπτούσης. ἄλλοι γοῦν ἐπ' 39
 ἄλλοις ἐξέθνησκον ὡς ὑπὸ λοιμώδους φθορᾶς, οὓς ἀτάφους ἔξω τῶν
 ὄρων ἀπερρίπτουν οὐδὲ κόνιν ἐπαμήσασθαι τοῖς σώμασιν ἐῶντες ἀλλ'
 οὐδὲ δακρῦσαι συγγενεῖς ἢ φίλους οὕτως οἰκτρῶς διαφθαρέντας· ἀλλὰ
 5 καὶ τοῖς ἀδουλώτοις πάθεσι τῆς ψυχῆς, ἃ μόνον σχεδὸν ἐξ ἀπάντων
 ἐλεύθερα ἢ φύσις ἀνῆκε, δεσποτείαν ἐπηπειλοῦν οἱ ἀσεβεῖς ἀνάγκης
 ἀνυποίστω βάρει δυνατωτέρας πιέζοντες. (8.) ἐπὶ δὴ τούτοις ἀθυμῶν 40
 καὶ δυσχεραίνων διετέλει μῆτ' ἀμύνασθαι τοὺς ἀδικοῦντας μῆτε βοθηεῖν
 τοῖς ἀδικουμένοις ἱκανὸς ὢν· ἃ δ' οἷός τε ἦν, διὰ λόγων ὠφέλει
 10 παραινῶν τοῖς μὲν ἐφεστῶσι μετριάξειν καὶ τὸ σφοδρὸν τῶν ἐπιταγμάτων
 ὑπανιέναι καὶ χαλᾶν, τοῖς δ' ἐργαζομένοις φέρειν τὰ παρόντα γενναίως
 ἄνδρας τε εἶναι τὰ φρονήματα καὶ μὴ συγκάμνειν τὰς ψυχὰς τοῖς
 σώμασιν, ἀλλὰ χρηστὰ προσδοκᾶν ἐκ πονηρῶν· πάντα γὰρ μεταβάλλειν 41
 τὰ ἐν κόσμῳ πρὸς τάναντία, νέφωσιν εἰς αἰθρίαν, πνευμάτων βίας εἰς
 15 ἀέρα νήνεμον, κλύδωνα θαλάττης εἰς ἡσυχίαν καὶ γαλήνην, τὰ δ' ἀνθρώ-
 πεια καὶ μᾶλλον, ὄσῳ καὶ ἀσταθμητότερα. τοιούτοις καταπέδων ὡσπερ 42
 ἀγαθὸς ἰατρὸς ᾤετο τὰς νόσους καίτοι βαρυτάτας οὕσας ἐπικουφεῖν· αἱ
 δ' ὅποτε λωφῆσιαν, αὐθις ἐκ περιτροπῆς ἐπετίθεντο φέρουσαι τι πάντως
 ἐκ τοῦ διαπνεύσαι καινὸν κακὸν ἀργαλεώτερον τῶν προτέρων. ἦσαν γάρ 43
 20 τινες τῶν ἐφεστηκῶτων ἀτίθασοι σφόδρα καὶ λευττηκότες, μηδὲν εἰς
 ἀγριότητα τῶν ἰοβόλων καὶ σαρκοβόρων διαφέροντες, ἀνθρωποειδῆ θηρία,
 τὴν τοῦ σώματος μορφὴν εἰς δόκῃσιν ἡμερότητος ἐπὶ θύρᾳ καὶ ἀπάτῃ
 προβεβλημένοι, σιδήρου καὶ ἀδάμαντος ἀπειθέστεροι. τούτων ἕνα τὸν 44
 βιαιότατον, ἐπειδὴ πρὸς τῷ μηδὲν ἐνδιδόναι καὶ ταῖς παρακλήσεσιν εἶτι

1 ἄτε om. CVO, ἄτε καὶ om. BEMA προαναπιπτούσης Z 1. 2 ὑπ' ἄλλοις Z
 2 ἀπέθνησκον BEMAK'Z, ἐπέθνησκον O 3 ὄρων GHP: ὄρων ceteri
 ἀπερρίπτουν MA, ἐρρίπτουν K'Z 5 τοῖς ψυχῆς A, τοῖς ψυχαῖς (sic) P μόνον VG
 6 δεσποτείαν G 7 δυνατωτέρας O πιέζοντες P ἐπὶ δὴ corr. in
 ἐπειδὴ K, ἐπειδὴ BEM, ἐπὶ δὴ om. in textu VO, γρ. ἐπειδὴ τούτοις mg. VO
 8 τοὺς ἀδικοῦντας μῆτε βοθηεῖν om. BEMAVO 9 γρ. τὰ ἀδικούμενα mg. VOK
 δὲ A, δ' om. BEMKZ τ' CAHP 12 συγκάμνειν (ἐάν) conicio
 13 μεταβάλλει BEMA 14 ἐν κόσμῳ GHP: ἐν τῷ κόσμῳ ceteri νέφωσιν
 BEA βία BEA, βίαν K'Z 15 κλύδων BEA εἰς om. H'P
 15. 16 ἀνθρώπια C 16 ὄσῳ καὶ GHP: ὄσῳ ceteri τοιούτοις GHP: τούτοις
 ceteri 17 ὡσπερ GHPKZ: ἴσπερ ceteri ἐπικουφεῖν HP' 18 ὅποτε]
 εἴ ποτε con. Mang. παρατροπῆς VO) ἐπιτίθεντο M 19 post ἀργα-
 λεώτερον add. τῶν πόνων HP(v) γάρ om. M 20 ἀτίθασοι GHP: ἀτίθασοι
 ceteri 22 θήραν καὶ ἀπάτην M 23 περιβεβλημένοι con. Mang.
 τὸν] τῶν G 24 τῷ] τὸ CBEMAG εἶτι om. BMVOKZ

μᾶλλον ἐξετραχύνετο, τοὺς τὸ προσταχθὲν μὴ ἀπνευστί καὶ ὀχυχειρίᾳ
 δρῶντας τύπτων, προπηλακίζων ἄχρι θανάτου, πάσας αἰκίζόμενος αἰκίας,
 ἀναιρεῖ δικαιοσύνας εὐαγὲς εἶναι τὸ ἔργον· καὶ ἦν εὐαγὲς τὸν ἐπ' ὀλέθρῳ
 45 ζῶντα ἀνθρώπων ἀπόλλυσθαι. ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτει
 δεινὸν ἡγούμενος, οὐκ εἶ τις τέθνηκεν ἢ ἀνήρηκεν ἀδίκως ἢ δικαίως, 5
 ἀλλ' εἰ ὁ θυγατριδοῦς αὐτῷ μὴ συμφρονεῖ μηδὲ τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς
 καὶ φίλους ὑπείληφεν, ἀλλὰ μισεῖ μὲν οὐδ' αὐτὸς στέργει, φιλεῖ δὲ οὐδ'
 προβέβληται καὶ ἐλεεῖ πρὸς οὐδ' ἀτρέπτως καὶ ἀπαραιτήτως ἔχει.
 46 (9.) | λαβόμενοι δ' ἄπαξ ἀφορμῆς οἱ ἐν τέλει καὶ τὸν νεανίαν ὑφορώ- p. 88 M.
 μενοι — ἤδυσαν γὰρ μνησικακήσοντα τῶν ἀνοσιουργημάτων αὐτοῖς καὶ 10
 ἐπὶ καιρῶν ἀμυνοῦμενον — ἀναπεπταμένους ὡς τοῦ πάππου μυρίας
 διαβολὰς ἐπήντλουν, οἱ μὲν ἔνθεν, οἱ δ' ἔνθεν, ὡς καὶ περὶ ἀφαιρέσεως
 τῆς ἀρχῆς ἐμποιῆσαι δέος, „ἐπιθήσεται“ λέγοντες, „οὐδὲν φρονεῖ μικρόν,
 ἀεὶ τι προσπεριεργάζεται, πρὸ καιροῦ βασιλείας ἐρᾷ, θωπεύει τινάς, ἐτέροις
 ἀπειλεῖ, κτείνει χωρὶς δίκης, τοὺς μάλιστα' εὔνους σοὶ προβέβληται. τί 15
 δὴ μέλλεις, ἀλλ' οὐχ ἂ διανοεῖται δρᾶν ὑποτέμνεις; μέγα τοῖς ἐπι-
 47 θεμένοις αἱ τῶν ἐπιβουλεουμένων ἀναβολαί.“ τοιαῦτα διεξιόντων, ὑπαν-

1 ἐξετραχύνετο GHP: ἐτραχύνετο ceteri πραχθὲν B¹, προσταχθὲν corr. m. rec.
 2 πάσας . . . αἰκίας codd.: πάσαις . . . αἰκίαις v αἰτίας G 3 ἀνήρει H
 δικαιοσύνας scripsi: δικάσας codd. pr. εὐαγέ[ς] εὐγενὲς G 4 ἀνθρωπον G
 ταῦτα CM, καὶ τοῦτο Cat. 5 ἀνήρηται VO 6 συμφρονῆ AVO, συμφωνεῖ P
 μηδὲ] μὴ A αὐτοὺς om. H¹P 7 αὐτὸς om. CVOG Cat. 8 ἀποβέβληται
 Cat. post ἐλεεῖ add. τοὺς Cat. codd. nonnulli ἀστόργως καὶ ἀπαρακλήτως
 V²OK² 9 δὲ Cat. νεανίσχον H(v) 10 ἤδυσαν—πάππου (11) om. Cat.
 ἤδυσαν codd. (ἤδυσαν scripsi): ἔδυσαν Mang. μνησικακήσαντα AHP 11 ἐπὶ
 καιρῶν CVOHP: ἐπὶ καιρὸν ceteri ἀμυνοῦμενοι M, ἀμυνοῦμενον CVO
 12 δὲ Cat. ἀφρήσεως H¹P 13 ἐπιθήσονται G 15 μάλιστα VO
 16 μέλλεις C, μέλεις KZ ὑποτέμνεις BM (τεμ in ras. B): ὑπομένεις EA, ὑπομένειν
 G, ὑπομένει VOHPKZ, ὑποφέρης C 16. 17 ἐπιτιθεμένοις V²OK² 17 αἱ τῶν
 GHPKZ: om. ceteri βεβουλεμένων G ταῦτα C 17. 131,1 ὑπανεχώρησεν
 GHP Cat.: ἀνεχώρησεν ceteri

- 3—17 Catena in Exod. 2,12 (cf. Caten. Lips. I p. 565. 567) Φίλωνος ἑβραίου: τὸν ἀναι-
 ρεθέντα Αἰγύπτιον ἐπιστάτην φησὶ (φησὶ codd. nonnulli) τῶν ἔργων ὑπάρχειν ὠμότατον.
 ἦν γὰρ εὐαγὲς — οἱ δὲ ἔνθεν (12)· καὶ τοιαῦτα διεξιόντων ὑπανεχώρησεν (17).
 3—12 Procop. Gaz. Comment. in Exod. 2,12 (Migne t. 87, 1 Col. 519. 520. Wendland Neu entd.
 Fragm. Philos p. 93): ζηλώσας ἀπέκτεινε τὸν Αἰγύπτιον, ὡς φασὶ τινες, ὠμότατον ἐργοδιώκτην
 ὑπάρχοντα· οὐ γὰρ ἦν ἀξίον ἀπλῶς φόνου τὸ μάχεσθαι, ἀλλ' ἐνόμισε δίκαιον τὸν ἐπ' ὀλέθρῳ
 ζῶντα τῶν ἀνθρώπων ἀπόλλυσθαι. ἔθεν καὶ μᾶλλον ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησε δεινὸν ἡγού-
 μενος, οὐκ εἶ τις τέθνηκεν ἢ ἀνήρηκε δικαίως ἢ ἀδίκως, ἀλλ' εἰ ὁ θυγατριδοῦς αὐτῷ μὴ
 συμφρονεῖ μηδὲ τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους ἡγούμενος. ἦν δὴ λαβόντες ἀφορμὴν οἱ
 ἐν τέλει μυρίαί, φασί, διαβολαῖς τὸν βασιλέα κατ' αὐτοῦ διεγείρουσιν.

εχώρησεν εἰς τὴν ἄραβίαν, ἐνθα διατρίβειν ἦν ἀσφαλές, ἅμα
καὶ τὸν θεὸν ποτινῶμενος, ἵνα τοὺς μὲν ἐξ ἀμηγάνων ῥύσῃται συμφορῶν,
τοὺς δὲ μὴδὲν παραλιπόντας τῶν εἰς ἐπήρειαν ἀξίως τίσῃται, παράσχη
δ' αὐτῷ ταῦτ' ἐπιθεῖν ἀμφοτέρα διπλασιάσας τὴν χάριν. ὁ δὲ ἐπακούει
5 τῶν εὐχῶν ἀγάμενος αὐτοῦ τὸ φιλόκαλον ἦθος καὶ μισοπύνηρον, οὐκ εἰς
μακρὰν τὰ κατὰ τὴν χώραν, ὡς θεῶν πρόπον, δικάσας. ἐν ᾧ δὲ ἔμελλε 48
δικάζειν, τοὺς ἀρετῆς ἄθλους Μωυσῆς διήθλει τὸν ἀλείπτῃν ἔχων ἐν
ἑαυτῷ λογισμὸν ἀστεῖον, ὑφ' οὗ γυμναζόμενος πρὸς τοὺς ἀρίστους βίους,
τόν τε θεωρητικὸν καὶ πρακτικόν, ἐπονεῖτο φιλοσοφίας ἀνελίττων ἀει δόγ-
10 ματα καὶ τῇ ψυχῇ διαγιγνώσκων εὐτρόχως καὶ μνήμη παρακατατιθέμενος
εἰς τὸ ἀληστον αὐτὰ καὶ τὰς οἰκείας αὐτίκα πράξεις ἐφαρμογῶν ἐπαινετὰς
πάσας, ἐφιέμενος οὐ τοῦ δοκεῖν ἀλλὰ τῆς ἀληθείας, διὰ τὸ προκεῖσθαι σκοπὸν
ἕνα τὸν ὀρθὸν τῆς φύσεως λόγον, ὃς μόνος ἐστὶν ἀρετῶν ἀρχὴ τε καὶ πηγὴ.
ἕτερος μὲν οὖν ὄργῃν ἀμελικτον βασιλέως ἀποδιδράσκων καὶ ἄρτι πρῶτον 49
15 εἰς ἀλλοδαπὴν ἀφικόμενος, μῆπω τοῖς τῶν ἐπιχωρίων ἔθεσιν ἐνωμιλητικῶς
μὴδὲ ἀκριβῶς ἐπιστάμενος οἷς χαίρουσιν ἢ ἀλλοτριοῦνται, καὶ ἐσπούδασεν
ἡσυχίᾳ χρώμενος ἀφανέστερον ζῆν τοὺς πολλοὺς λανθάνων ἢ βουληθεῖς
εἰς μέσον παρέρχεσθαι τοὺς γοῦν δυνατοὺς καὶ τοὺς πλεῖστον ἰσχύοντας
λιπαρέσι θεραπεύειν ἐξευμενίζεσθαι, παρ' ὧν τις ὠφέλεια προσεδοκᾶτο
20 καὶ βοήθεια, εἴ τινες ἐπελθόντες ἀπάγειν πρὸς βίαν ἐπειρῶντο. ὁ δὲ 50
τὴν ἐναντίαν τοῦ εἰκότος ἀτραπὸν ἤλαυσε ταῖς τῆς ψυχῆς ὑγαινουσαῖς
ὁρμαῖς ἐπίμενος καὶ μηδεμίαν ἐὼν ὑποσκελίζεσθαι· διὸ καὶ τῆς ὑπόουσης

1 τὴν om. M ἀραβίαν HPZ 1. 2 ἅμα καὶ GHP: τὰ πρὸς KZ, καὶ (om. ἅμα) CBEMA, ἅμα καὶ om. VO (fort. recte) 2 ῥύσεται M συμφορῶν
om. VO 3 ἐπήρειαν GHP: ἀδικίαν V²OK², σωτηρίαν ceteri τίσεται M
παράσχοι MA 4 ταῦτα CM χάριν] χαρὰν GHP(v) δ' CGHP
ἐπακούει M 5 ἀγάμενος] ἀποδεχόμενος con. Mang. 6 δ' AVO post δὲ
add. καὶ HP(v) 7 τῆς ἀρετῆς KZ μωσῆς codd. 9 ἐπονεῖτο GHP:
διεπονεῖτο K¹Z, προσεπονεῖτο C, μετεπονεῖτο VOK², om. BEMA καὶ ante φιλοσο-
φίας add. BEMAKZ ἀει] τὰ θεῖα con. Mang. 10 τὴν ψυχὴν G
εὐσπύχως V²OK² 11 καὶ ante εἰς add. KZ αὐτὰ] αὐτῷ VK², αὐτῷ O
ἐφαρμοζῶν K¹Z 11. 12 ἐπαινετὰς πάσας V¹HPK¹Z, ἐπαινετὰς ἀπάσας G: ἐπαινετῶς
πᾶσιν V²OK², ἐπαρετὰς (i. ο. ἐπ' ἀρετὰς) πάσας C, ἐπαινετὰς πάντα BEMA (Mang.)
12 post πάσας (πάντας) add. εἶχεν A (Mang.) τοῦ] τὸ G 13 ἕνα om. HP
λόγον ἢ νόμον VOK²GP 14 ὄργῃν] ἀρχὴν H 15 ἀλλοδαπῇ C
ἀφιέμενος A ἐπιχωρίων GHP: ἐγγυρίων ceteri ἔθεσιν A 16 μὴδ' AVO
18 πλεῖον M 19 λιπαρεῖσι A, λιπαρεῖς KZ, λιπαρεῖν καὶ V²O τίς BA
20 εἰ τινες GHP: εἰ δὴ τινες ceteri (Mang.) ἀπελθόντες G ἐπάγειν MP
21 εἰκότος] εἰωθότος con. Mang. 22 μὴδὲ μίαν CAVO ὑπόουσης]
εἰπούουσης G

δυνάμει· ἔστιν ὅτε πλέον ἐνεανιεύετο | δύνάμιν ἀκαθαίρετον τὸ δίκαιον p. 89 M.
ἡγούμενος, ὅφ' οὐδ' προτραπείς αὐτοκέλευστος ἐπὶ τὴν τῶν ἀσθενεστέρων
συμμαχίαν ἴετο.

- 51 (10.) Λέξω δὲ καὶ τὸ κατ' ἐκείνων αὐτῷ τὸν χρόνον πραχθέν, εἰ
καὶ μικρὸν ὅσα γε τῷ δοκεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ φρονήματος μικροῦ. κτηνο- 5
τροφοῦσιν Ἄραβες καὶ νέμουσι τὰ θρέμματα οὐκ ἄνδρες μόνον ἀλλὰ καὶ
γυναῖκες νέοι τε καὶ παρθένοι παρ' αὐτοῖς, οὐχὶ τῶν ἡμελημένων καὶ ἀδόξων
52 μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἄγαν ἐπιφανῶν. ἐπτὰ δὲ κόραι πατρὸς ἱερέως ποιμένην
ἄγουσαι παρήσαν ἐπὶ τινα πηγὴν καὶ τῶν ἱμονίων ἐκδησάμεναι τοὺς καδί-
σλους ἄλλη διαδεχομένη παρ' ἄλλης ὑπὲρ τῆς ἐν τῷ πονεῖν ἰσομοιρίας μάλα 10
53 προθύμως τὰς δεξαμενάς, αἱ πλησίον ἔκειντο, πληροῦσιν. ἐπιφοιτήσαντες
δ' ἕτεροι ποιμένες καὶ τῆς τῶν παρθένων ἀσθεναίας ὑπεριδόντες τὰς
μὲν ἐπεχειροῦν μετὰ τῆς ποιμένης ἐλαύνειν, τὰ δ' οἰκεία θρέμματα
προσῆγον ἐπὶ τὸ εὐτρεπισθὲν ποτόν ἀλλότριον καρπωσόμενοι πόνον.
54 ἰδὼν δὲ Μωυσῆς τὸ γενόμενον — οὐ γὰρ ἦν πόρρω — συντείνας ἔθει 15
καὶ πλησίον στάς „οὐ παύσεσθε“ εἶπεν „ἀδικοῦντες, τὴν ἐρημίαν νομί-
ζοντες εἶναι πλεονεξίαν; βραχίονας καὶ πῆχεις ἀργούς τρέφοντες οὐκ
ἐρυθριᾶτε; χαιῖται βαθεῖαι καὶ σάρκες ὑμεῖς ἐστε, οὐκ ἄνδρες· αἱ μὲν
κόραι νεανιεύονται μὴδὲν ὀκνοῦσαι τῶν πρακτέων, οἱ δὲ νεανία κορικῶς
55 ἤδη τρουφᾶτε. οὐ βαδιεῖσθε; οὐχ ὑπεκστήσεσθε ταῖς πρότερον ἡκούσαις, 20
ὧν καὶ τὸ ποτόν ἐστι; δικαίως ἂν αὐταῖς ἐπαντήσαντες, ἴν' ἀφρονώτερον
ὑδωρ εἴη, καὶ τὸ εὐτρεπισθὲν ἀφελέσθαι σπεύδετε; ἀλλὰ μὰ τὸν οὐράνιον
τῆς δίκης ὀφθαλμὸν οὐκ ἀφελεῖσθε βλέποντα καὶ τὰ ἐν τοῖς ἐρημοτάτοις.
56 ἐμὲ γοῦν ἐχειροτόνησε βοηθὸν οὐ προσδοκῆθέντα· καὶ γὰρ εἶμι σύμ-
μαχος ταῖς ἀδικουμέναις μετὰ μεγάλης χειρός, ἦν οὐ θέμις πλεονέχταις 25
ὄραν' αἰσθῆσεσθε δὲ αὐτῆς ἐκ τοῦ ἀφανοῦς τιτρασκούσης, εἰ μὴ μετα-
57 βάλοιτε.“ ταῦτα διεξιόντος, φοβηθέντες, ἐπεὶ καὶ λέγων ἅμα ἐνεθουσία

1 ἀκαθαίρετον Mang.: αὐθαίρετον codd.	3 ἴετο AKHP: ἴετο ceteri	4 τὸν
χρόνον om. O	5 γε GHP: om. ceteri	6 ἄραβες PZ
νέμουσι GHPKZ: τρέφουσι ceteri	9. 10 καδίσλους A	10 διαδεχομένη G
ὑπὲρ τῆς ἐν τῷ] εἰς τὸ περὶ τὸ G	12 δὲ C	14 καρπωσόμενοι MAP
πόνον] κέρδος M	15 μωσῆς KZ	16 πλησίον G
παύσεσθαι MG, παύσεσθε O, παύσασθε Z	17 εἶπεν] ἔφη A	17 εἶναι νομί-
ζοντες transp. A	18 βαθεῖαι] βαρεῖαι M	18 καὶ οὐκ ()
20 πρότεροις Z	21 ἐπαντήσαντες A	22 εἴη ὑδωρ transp. HP(v)
AGHP: ὑφελέσθαι ceteri	23 ἀφελεῖσθαι G	24 προσδοκῆθέντα V ² (O)K ² (copi. Mang.):
προσδοκῆσαντα ceteri	25 πλεονέχτες G	26 αἰσθῆσεσθαι G
	26 ἐκ τῶν ἀφανοῦς ()	
	σθε	
26. 27 μεταβάλοισθε VO, μεταβάλλοιτε K	27 ἐπεὶ καὶ] καὶ γὰρ M	ἐνεθουσία M

μεταμορφούμενος εἰς προφήτην, μὴ χρησμούς καὶ λόγια θεοπέζει, κατα-
 πειθεὶς τε γίνονται καὶ τὴν ποιμένην τῶν παρθένων ἐπὶ τὰς δεξιὰς
 ἄγονται πρότερον μεταστησάμενοι τὰς ἑαυτῶν. (11.) αἱ δ' ἐπανήσαν 58
 οἴκαδε σφόδρα γεγηθυῖαι καὶ τὰ συμβάντα παρ' ἐλπίδας ἐκδιηγούντο,
 5 ὡς πολλὸν ἕμερον ἐνεργάσασθαι τοῦ ξένου τῷ πατρὶ. κατεμέμερο γοῦν
 αὐτὰς ἐπ' ἀχαριστία τοιαῦτα λέγων· „τί παθοῦσαι μεθίετε, δέον ἄγειν
 εὐθύς καὶ εἴπερ ἀνεδύετο λιπαρεῖν; ἢ τινα μισανθρωπίαν μου κατέγνωτε;
 p. 90 M. ἢ δεῦτερον περιπεσεῖν ἀδίκοις οὐ | προσδοκᾶτε; βοηθῶν ἀπορεῖν ἀνάγκη
 τοὺς ἐπιλήσμονας χαρίτων. ἀλλ' ὅμως ἀναδραμοῦσαι (τὸ γὰρ ἀμάρτημα
 10 μέγχι νῦν ἔστιν ἰάσιμον) ἔτε μετὰ σπουδῆς καὶ καλεῖτε ξενίων μὲν
 πρότερον αὐθις δὲ καὶ ἀμοιβῆς (ὀφείλεται γὰρ αὐτῷ χάρις) μεθέξοντα.“
 συντείνασαι δὲ καταλαμβάνουσιν αὐτὸν οὐ πόρρω τῆς πηγῆς καὶ δηλώσασαι 59
 τὰ ἀπὸ τοῦ πατρὸς οἴκαδε συμπεῖθουσιν ἔχειν. ὁ δὲ πατὴρ τὴν μὲν
 ὄψιν εὐθύς τὸ δὲ βούλημα ὀλίγον ὕστερον καταπλαγεῖς — ἀρίδηλοι
 15 γὰρ αἱ μεγάλαι φύσεις καὶ οὐ μῆκει χρόνου γνωρίζομεναι — δίδωσι τὴν
 καλλιστεύουσαν αὐτῷ τῶν θυγατέρων γυναῖκα, δι' ἐνὸς ἔργου πάνθ' ὅσα
 τῶν εἰς καλοκάγαθίαν μαρτυρήσας καὶ ὡς ἀξίεραστον μόνον τὸ καλὸν
 ἔστι τῆς ἀφ' ἑτέρου συστάσεως οὐ δεόμενον, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ περιφέρων
 τὰ γνωρίσματα. μετὰ δὲ τὸν γάμον παραλαβὼν τὰς ἀγέλας ἐποίμαινε 60
 20 προδιδασκόμενος εἰς ἡγεμονίαν· ποιμενικὴ γὰρ μελέτη καὶ προγυμνασία

I post μὴ add. καὶ BEMAKZ, καὶ eras. K θεοπέζει C: θεοπέζοι A, θεοπέζη ceteri (v)
 1. 2 καταπτεῖν G 2 τε om. G 3 ἄγουσι conicio, ἄγοντες (ποτιζουσι) πρότερον
 conii. Wendl. πρότερον KZ: προτέρας ceteri (v) αὐτῶν GHP αἱ δὲ VO
 ἐπανήσαν O 4 σφόδρα οἴκαδε transp. Z ἐκδιηγούνται V²⁰ 5 ἐνεργάσασθαι
 VOGHP: ἐργάσασθαι ceteri τῷ πατρὶ τοῦ ξένου transp. KZ 6 ἐπ' ἀχαριστίας M,
 ἐπ' ἀχαριστία om. in textu G 7 μου om. P 9 γὰρ post μέγχι (10) transp.
 GHP 10 ξενίων—ἀμοιβῆς (11) om. A 11 μεθέξοντι V²⁰ 12 οὐ πόρρω
 αὐτὸν transp. A 14 ὀλίγον AK: ὀλίγω ceteri ἀρίδηλοι M 15 γνωρί-
 ζονται D 17 καὶ ὡς ἀξίεραστον GHP: καὶ ἀξίεραστον V¹ ut vid., ἀξίεραστον γὰρ
 καὶ C, καὶ γὰρ ἀξίεραστον ceteri 18 οὐ] μὴ O περιφέρων MA
 19 τὰ ἄριστα γνωρίσματα D δὲ] δὴ HP (Turn.) 20 εἰς ἡγεμονίαν codd.: εἰς
 τὴν ἡγεμονίαν v ἡγεμονίαν (ποιμενικῇ) conii. Mang. προγυμνασία AG Clem.:
 προγύμνασμα ceteri

14. 15 DH fol. 254r Φίλωνος DB fol. 141r Φίλωνος ἐκ τοῦ περὶ Μωυσοῦ βίου: ἀρίδηλοι
 αἱ μεγάλαι φύσεις καὶ οὐ μῆκει χρόνου γνωρίζονται. 17—19 ibid. καὶ ἀξίεραστον
 καλὸν ἔστι τὸ τῆς ἀφ' ἑτέρου συστάσεως οὐ δεόμενον, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ (ἑτέρω DR) περιφέρων
 τὰ ἄριστα γνωρίσματα. 19—131,2 Clem. Alex. Strom. I 23 p. 415 P. . . φεύγει
 δὲ ἐντεῦθεν καὶ ποιμαίνει πρόβατα προδιδασκόμενος εἰς ἡγεμονίαν· προγυμνασία γὰρ βασι-
 λείας τῷ μέλλοντι τῆς ἡμερωτάτης τῶν ἀνθρώπων ἐπιστατεῖν ἀγέλης ἢ ποιμενικῆς, καθάπερ
 καὶ τοῖς πολεμικοῖς τῇ φύσει ἢ θηρευτικῇ. ἄγει δὲ αὐτὸν ἐντεῦθεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν τῶν
 Ἑβραίων στρατηγίαν.

- βασιλείας τῆ μὲλλοντι τῆς ἡμερωτάτης τῶν ἀνθρώπων ἐπιστατεῖν
 ἀγάλης, καθάπερ καὶ τοῖς πολεμικοῖς τὰς φύσεις τὰ κυνηγέσια· θήραις
 γὰρ ἐμπρομελετώσιν οἱ πρὸς τὰς στραταρχίας ἀλειφόμενοι, τῶν ἀλόγων
 οἷά τινος ὕλης ὑποβεβλημένων πρὸς ἀσκησιν τῆς καθ' ἐκάτερον καιρὸν
 61 ἀρχῆς, τὸν τε πολέμου καὶ τὸν εἰρήνης. ἡ μὲν γὰρ τῶν ἀγρίων θήρα 5
 στρατηγικὸν κατ' ἐχθρῶν ἐστὶ γύμνασμα, ἡ δὲ τῶν ἡμέρων ἐπιμέλεια
 καὶ προστασία βασιλικὸν πρὸς ὑπηκόους ἀγώνισμα· διὸ καὶ „ποιμένες
 λαῶν“ οἱ βασιλεῖς, οὐχ ὡς ὄνειδος ἀλλ' ὡς ὑπερβάλλουσα τιμῆ, προσ-
 62 αγορεύονται. καὶ μοι δοκεῖ μὴ πρὸς δόξας τῶν πολλῶν ἀλλὰ πρὸς
 ἀλήθειαν ἐρευνημένῃ τὸ πρᾶγμα — γελᾶτω δ' ὁ βουλόμενος — μόνος 10
 ἂν γενέσθαι βασιλεὺς τέλειος ὁ τὴν ποιμενικὴν ἐπιστήμην ἀγαθός, ἐν
 ἐλάττωσι ζῷοις παιδευθεὶς τὰ τῶν κρειττόνων· ἀμήχανον γὰρ τὰ μεγάλα
 πρὸ τῶν μικρῶν τελεσθῆναι.
- 63 (12.) Γενόμενος οὖν τῶν καθ' αὐτὸν ἀγελαρχῶν ἄριστος καὶ
 ποριστῆς (τῶν) ὄσα πρὸς τὴν τῶν θρεμματῶν συνέτεινεν ὠφέλειαν 15
 ἱκανὸς ἐκ τοῦ μηδὲν ἀποκνεῖν ἀλλ' ἐθειουργῶ καὶ αὐτοκελεύστω προ-
 θυμῆ εἰς δέον τῆ προστασίᾳ χρῆσθαι μετὰ | καθαρᾶς καὶ ἀδόλου p. 91 M.
- 64 πίστει· ἠὔξεσε τὰς ἀγέλας· ὡς ὑπὸ τῶν ἄλλων νομέων ἤδη καὶ
 φθονεῖσθαι μηδὲν ὁμοίотροπον ἐν ταῖς ἰδίαις ποιμαίναις ὀρώντων, αἷς
 εὐτυχῆς εἶναι ἐδόκει ἢ ἐν ὁμοίῳ μονῆ, ταῖς δὲ τὸ μὴ βελτιοῦσθαι καθ' 20
 ἐκάστην ἡμέραν ἐλάττωσις διὰ τὸ μεγάλας εἰσθῆναι λαμβάνειν ἐπιδόσεις
 ἐκ μὲν εὐσαρκίας καὶ πίότητος εἰς κάλλος, εἰς δὲ πλῆθος ἐξ εὐτοκίας

2 τὰς φύσεις om. VO	θήραις corr. ex θήρας A, θήρας CV, θήραν O
3 τὰς om. VOGHP	στραταρχίαν O 4 τῶν προβεβλημένων G τῆς
Mang.: τὸν G, τῶν ceteri	γρ. καθ' ἕτερον mg. VO καιρῶν AHPKZ
5 pr. τὸν] τῶν Z, τῶν V ³ O	alt. τὸν] τῶν Z, τῆς GHP, om. VO 6 στρατη-
γικῶν G	ἐστὶ κατ' ἐχθρῶν transp. M γύμνασμα VOGHP: προγύμνασμα
ceteri 7 διὸ] δι' ὧν A	10 ἐρευνημένῳ GHP: om. A, ἐρευνηόμενον ceteri
δὲ A 11 ποιμενικὴν MO	12 pr. τὰ] τὸ Z γὰρ] δὲ A 13 τελεσθῆναι]
παιδευθῆναι D	14 καθ' αὐτῶν MP ¹ 15 τῶν addidi post ὄσα add.
τα V ³ O	16 ἱκανός corr. ex ἱκανός B, ἱκανός E 16. 17 προθυμῆ Mang.:
προστασία codd.	17 εἰς δέον fort. delenda προστασία A (Mang.): προθυμία
ceteri καθαρᾶς Mang.: χαρᾶς codd.	18 καὶ om. VO 19 αἷς] εἰς A:
οἷς conicio 20 ἡ] εἰ BEMA	μονῆ GHP: μόνον μονῆ CVOZ, μόνῳ μονῆ
K, μόνον εἰεν BEMA	ταῖς] τῆ conicio τὸ om. CBEMA 22 ποιότητος MAK

7 cf. *De Iosepho* § 2 12. 13 DP fol. 76r DM fol. 77v ἐκ τοῦ περὶ Μωυσέως
 βίου DK fol. 248v ἐκ τοῦ περὶ Μωυσέως βίου DR fol. 74r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ Μωυσέως βίου
 DL fol. 144v Φλωνας DV p. 363 Flor. Par. Nr. 12 Max. Ecl. cap. 17 Anton. Mel. I 50 Col.
 933 Φλωνας: ἀμήχανον τὰ μεγάλα πρὸ τῶν μικρῶν παιδευθῆναι. 14 sqq. Exod. cap. 3

καὶ τῶν περὶ διαίταν ὑγιεινῶν. ἄγων δὲ τὴν ποιήμην εἰς τόπον εὐδρόν 65
 τε καὶ εὐχορτον, ἔνθα συνέβαινε καὶ πολλὴν πόαν προβατεύσιμον ἀνα-
 δίδουσαι, γενόμενος πρὸς τινι νάπει θέαμα ἐκπληκτικώτατον ὄρα. βάτος
 ἦν, ἀκανθῶδες τι φυτὸν καὶ ἀσθενέστατον· οὗτος, οὐδενὸς πῦρ προσενεγ-
 5 κόντος, ἐξαιφνης ἀνακαίεται καὶ περισχεθεὶς ὄλος ἐκ ῥίζης εἰς ἀκρέμονα
 πολλῇ φλογὶ καθάπερ ἀπὸ τινος πηγῆς ἀνομβρούσης διέμενε σῶος, οὐ
 κατακαίόμενος, οἷά τις ἀπαθῆς οὐσία καὶ οὐχ ὕλη πυρὸς αὐτὸς ὦν,
 ἀλλὰ τροφῇ χρώμενος τῷ πυρί. κατὰ δὲ μέσσην τὴν φλόγα μορφή τις 66
 ἦν περικαλλεστάτη, τῶν ὀρατῶν ἐμπερηῆς οὐδενί, θεοειδέστατον ἄγαλμα,
 10 φῶς ἀυγοειδέστερον τοῦ πυρὸς ἀπαστράπτουσα, ἦν ἂν τις ὑπετόπησεν
 εἰκόνα τοῦ ὄντος εἶναι· καλεῖσθω δὲ ἄγγελος, ὅτι σχεδὸν τὰ μέλλοντα
 γενήσεσθαι διήγγελλε τρανοτέρᾳ φωνῆς ἰσυχία διὰ τῆς μεγαλοργηθείσης
 ὄψεως. σύμβολον γὰρ ὁ μὲν καιόμενος βάτος τῶν ἀδικουμένων, τὸ δὲ 67
 φλέγον πῦρ τῶν ἀδικούντων, τὸ δὲ μὴ κατακαίεσθαι τὸ καιόμενον τοῦ
 15 μὴ πρὸς τῶν ἐπιτιθεμένων φθαρῆσεσθαι τοὺς ἀδικουμένους, ἀλλὰ τοῖς
 μὲν ἄπρακτον καὶ ἀνωφελεῖ γενέσθαι τὴν ἐπίθεσιν, τοῖς δὲ τὴν ἐπιβουλήν
 ἀζήμιον, ὁ δὲ ἄγγελος προνοίας τῆς ἐκ θεοῦ τὰ λίαν φοβερὰ παρὰ τὰς
 ἀπάντων ἐλπίδας κατὰ πολλὴν ἰσυχίαν ἐξευμαρίζοντος. (13.) τὴν δὲ 68
 εἰκασίαν ἀκριβῶς ἐπισκεπτέον. ὁ βάτος, ὡς ἐλέχθη, φυτὸν ἀσθενέστατον

1 ἐξάγων KZ	δὲ Mang.: τε codd.	ἔνυδρον VO	2 προβατεύσιμον A
2. 3 ἀναδίδουσαι προβατεύσιμον	transp. CVO	3 γενόμενος πρὸς τινι νάπει	GHP:
γενόμενος οὖν πρὸς τινι νάπει	ceteri	ἐκπληκτικώτατον	GHP: πληκτικώτερον A,
πληκτικώτατον ceteri	4 τι GHP: om. ceteri	οὕτως A	πυρὸς A
4. 5 προσενέγκαντος K'Z	5 ὄλος A	ἀκρέμονας VOH ² ,	ἀκρόμενα M
6 πηγῆς] καμίνου VOK ²	ἀνομβρούσης V ¹ ,	ἀναβρουσὴ V ² OK ² ;	ἀνομβρούση (scil.
φλογί) conl. Mang.	7 οὐσία] οὐσα H ¹ P	8. 9 τις ἦν GHP (Isidor.): om. ceteri	
10 ἀυγοειδέστατον G	ὑπετόπασεν KZ (Isidor.)	11 δ' A	σχεδὸν] σχεδὸν conl.
Mang.	12 γενήσεσθε Z	διήγγειλε P,	διηγέλλετο (sic) H,
13 ὄψεως] φύσεως A	15 φθαρῆσεσθαι ἐπιτιθεμένων	transp. L (Turn. Mang.)	
φθηρεῖσθαι A	16 ἀνωφελεῖ G	γενέσθαι codd.: γενήσεσθαι v	ἐπιβολὴν
voluit Mang.	17 δ' VO	18 ἐξευμαρίζοντος voluit Mang.	δ' VO
19 ὡς om. A			

3 sqq. *Clem. Alex. Paedag. II 8 p. 215 P.* . . . ἐπεὶ γὰρ ὁ παγκρατῆς κύριος τῶν ὄλων, ὀπηνίκα νομοθετεῖν ἤρξατο, τῷ λόγῳ τῷ Μωυσεὶ καταφανῆ ἐβόουλετο γενέσθαι τὴν αὐτοῦ δύναμιν, ὅψις αὐτῷ δεικνύται θεοειδῆς φωτὸς μεμορφωμένου ἐπὶ φλεγόμενῳ βάτῳ· τὸ δὲ ἀκανθῶδες φυτὸν ἔστιν ὁ βάτος. 3—11 *Isidor. Felus. Epist. II 143* . . . καὶ πάλιν ὁ Φίλων περὶ τοῦ θεάματος οὐ εἶδε Μωυσῆς ἐκφράζων φησί· „θέαμα πληκτικώτατον ὄρα“. εἶτα μετ' ὀλίγα· „κατὰ μέσσην δὲ τὴν φλόγα μορφή τις ἦν περικαλλεστάτη, τῶν ὀρατῶν ἐμπερηῆς οὐδενί, θεοειδέστατον ἄγαλμα, φῶς ἀυγοειδέστερον τοῦ πυρὸς ἀπαστράπτουσα, ἦν ἂν τις ὑπετόπασεν εἰκόνα τοῦ ὄντος εἶναι“.

- ἀλλ' οὐδὲ ἄκεντρον, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐπιψάουσιέ τις τιτρώσκειν, οὗτ' ἐξαγαλώθη τῷ φύσει δαπανηρῷ πυρί, τοῦναντίον δὲ ἐφυλάχθη πρὸς αὐτοῦ καὶ διαμείνων ὅποιος ἦν πρὶν ἀνακαίεσθαι μηδὲν ἀποβαλὼν τὸ
- 69 παράπαν αὐγὴν προσέλαβε. | τοῦθ' ἅπαν ὑπογραφή τις ἐστὶ τῆς ἐθνικῆς p. 92 M. ὑποθέσεως, ἣ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐπεῖχε, μόνον οὐ βροῶσα τοῖς ἐν 5 συμφοραῖς· „μὴ ἀναπίπτετε, τὸ ἀσθενὲς ὑμῶν δύναμις ἐστίν, ἣ καὶ κεντεῖ καὶ κατατρώσει μυρίους. ὑπὸ τῶν ἐξαλαῶσαι γλιχομένων τὸ γένος ἀκόντων διασωθήσεσθε μᾶλλον ἢ ἀπολεισθε, τοῖς κακοῖς οὐ κακωθήσεσθε, ἀλλ' ὅταν μάλιστα πορθεῖν νομίση τις ὑμᾶς, τότε μάλιστα
- 70 πρὸς εὐκλειαν ἐκλάμψετε.“ πάλιν τὸ πῦρ φθοροποιὸς οὐσία διελέγχουσα 10 τοὺς ὠμοθύμους· „μὴ ταῖς ἰδίαις ἀλκαῖς ἐπαίρεσθε, τὰς ἀμάχους ῥώμας ἰδόντες καθαιρουμένας σωφρονίσθητε· ἡ μὲν καυστικὴ δύναμις τῆς φλογὸς ὡς ξύλον καίεται, τὸ δὲ φύσει καυστὸν ξύλον οἶα πῦρ ἐμφανῶς καίει.“
- 71 (14.) Τὸ τεράστιον τοῦτο καὶ τεθραυματουργημένον δεῖξας ὁ θεὸς 15 τῷ Μωυσεῖ, παραίνεσιν ἐναργεστάτην τῶν μελλόντων ἀποτελεῖσθαι, καὶ διὰ χρησμῶν ἄρχεται προτρέπειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν τοῦ ἔθνους σπεύδειν ἐπιμέλειαν, ὡς οὐ μόνον ἐλευθερίας παραίτιον ἀλλὰ καὶ ἡγεμόνα τῆς ἐνθένδε ἀποικίας οὐκ εἰς μακρὰν γενησόμενον, ὁμολογῶν ἐν ἅπασι
- 72 συλλήψεσθαι. „κακουμένων γὰρ ἐκ πολλοῦ καὶ δυσανασχέτους ὕβρεις 20 ὑπομενόντων, οὐδενὸς ἀνθρώπων οὗτ' ἐπικουφίζοντος οὗτ' ἐλευθύντος τὰς συμφοράς, οἴκτον“ φησὶν „αὐτὸς ἔλαβον· καὶ γὰρ (οἶδ') ἰδίᾳ ἕκαστον καὶ πάντας ὁμοθυμαδὸν ἐφ' ἰκετείας καὶ λιτὰς τραπομένους ἐλπίζειν τὴν ἐξ ἐμοῦ βοήθειαν· εἰμὶ δὲ τὴν φύσιν ἤπιος καὶ γνήσιος ἰκέταις

1 οὐδ' AP, οὕτε CVO μόνου K τις H (coni. Mang.): om. ceteri
 2 ἐξανηλώθη C δ' A διεφυλάχθη VO 3 πρὶν GHPK'Z: πρὸς τῷ
 μὴ CBEMΛ, πρὸς τῷ VO, προσ- K² ἀποβάλλων O 4 αὐγὴν CHP: αὐτὴν
 ὄν
 BEV'AGK'Z, αὐτὴν M, αὐτὸ V²OK² 5 ὑποθέσεως] διαθέσεως conicio ἐπεῖχε]
 ἐπείχε coni. Mang. μονονουχί VOG 6 ἡμῶν A 7 κατατρώσει GHP: κατα-
 τρώγει CVOK², κατατρώγει ceteri; κατατιτρώσκει v ὑπὸ eras. V, om. O ἐξαλώσαι P
 8 καὶ ἀκόντων V²O διασωθήσεσθαι AG¹ μᾶλλον—κακωθήσεσθε om. A
 ἀπολεισθαι M 8. 9 κακωθήσεσθαι M 9 μάλιστα om. K'Z ἡμᾶς G
 10 ἀνεκλάμψετε A 11 ὁμοθύμους Z ἐπαίρεσθε C²VGK: ἐπαίρεσθαι ceteri
 ῥώμας om. G 12 καθαιρουμένας VOKZ 13 καυστὸν AG: κατόμενον V²O,
 καυστικὸν ceteri 16 μωσσεῖ C: μωσῆ A, μωσεῖ ceteri ἀποτελεῖν V²O
 18 αἴτιον GHP(v) 19 ἐντεῦθεν G 21 οὗτ' ἐπικουφίζεσθαι ἰσχύοντος οὗτ'
 ἐλεεῖν HP 22 συμφορὰς σου A αὐτὸς om. M οἶδ' addidi
 ἰδίους V¹, ἰδίως V²OK² 24 γνήσιος HP οἰκέταις HP

ἤλωσ. ἴδι δὴ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς χώρας μηδὲν εὐλαβηθεὶς τὸ παράπαν 73
 — ὁ μὲν γὰρ πρότερος τέθνηκεν, ὃν ἀπεδίδρασκες διὰ φόβον ἐπιβουλιῆς,
 ἕτερος δὲ τὴν χώραν ἐπιτέτραπται μηδενὸς τῶν πραγμάτων σοι μνησι-
 5 προσκεκλησθαι ὑπ' ἐμοῦ τὸ ἔθνος, ἵνα κατὰ τὰ πάτρια θύσῃ τριῶν
 ἡμερῶν ὁδὸν ἔξω τῶν ὄρων τῆς χώρας προελθόν.“ ὁ δὲ οὐκ ἀγνοῶν 74
 ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ἀπιστήσοντας τοὺς τε ὁμοφύλους καὶ τοὺς ἄλλους
 ἅπαντας „ἐὰν οὖν“ φησί „πυθιάνωνται, τί τὸ ὄνομα τῷ πέμψαντι, μηδ'
 αὐτὸς εἰπεῖν ἔχων ἀρ' οὐ δόξω διαπατᾶν“; ὁ δὲ „τὸ μὲν πρῶτον λέγε“ 75
 10 φησὶν „αὐτοῖς, ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν, ἵνα μαθόντες διαφορὰν ὄντος τε καὶ
 μὴ ὄντος προσαναδιδαχθῶσιν, ὡς οὐδὲν ὄνομα τὸ παράπαν ἐπ' ἐμοῦ
 κυριολογεῖται, ᾧ μόνῃ πρόσσεσι τὸ εἶναι. ἐὰν δ' ἀσθενέστεροι τὰς 76
 φύσεις ὄντες ἐπιζητῶσι πρόσρησιν, δῆλωσον αὐτοῖς μὴ μόνον τοῦθ' ὅτι
 p. 93 M. | θεὸς εἰμι, ἀλλ' ὅτι καὶ τριῶν τῶν ἐπωνύμων ἀνδρῶν ἀρετῆς, θεὸς
 15 Ἀβραάμ καὶ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ θεὸς Ἰακώβ, ὧν ὁ μὲν τῆς διδασκτικῆς, ὁ δὲ τῆς
 φυσικῆς, ὁ δὲ τῆς ἀσκητικῆς σοφίας κανὼν ἐστίν. ἐὰν δὲ ἔτι ἀπιστῶσι, τρισὶ
 σημείοις ἀναδιδαχθέντες μεταβαλοῦσιν, ἃ πρότερον οὔτε τις εἶδεν οὔτε
 ἤκουσεν ἀνθρώπων.“ ἦν δὲ τὰ σημεῖα τοιαῦτα· ῥάβδον, ἣν εἶχεν, εἰς τοῦ- 77
 δαφος ῥίψαι κελεύει· ἢ δ' αὐτίκα ψυχωθεῖσα εἶρπε καὶ τῶν ἀπόδων τὸ
 20 ἡγεμονικώτατον ὑπερμεγέθης δράκων γίνεται τελειότατος· ταχέως δ' ἀπο-

1 ἤλωσ G πρὸς] παρὰ A(v) εὐλαβηθείς GHP: φοβηθείς ceteri
 3 πραγμάτων] πραγθέντων conl. Mang. 4 παραλαβὼν CBEMA(v) 5 προ-
 κεκλησθαι conl. Mang. post ἵνα add. μοι HP(v) 6 ὁδὸν GHP: om. ceteri
 ἔξω τῶν ὄρων GHP (mg. VO): τῶν ὄρων om. ceteri προελθὼν VOGK², ἐπελθόν Z
 8 τοῦ πέμψαντος A(v) 9 αὐτὸ G ἔχων GHP: ἔχω ceteri (v)
 10 ὅτι ἐγὼ codd.: ὅτι om. v 11 τὸ παράπαν ἐπ' ἐμοῦ VO, τὸ παράπαν ἐπ
 ἐμοὶ KZ: ἐπ' ἐμοῦ τὸ παράπαν transp. ceteri 12 δὲ VO 13 πρόσρησιν GHP
 14 τριῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπωνύμων ἀρετῆς (θεός) conl. Mang. 15 διδασκτικῆς H
 16 ἀσκητῆς voluit Mang. σοφίας VOK²GHP: om. ceteri δὲ] δὲ καὶ HP(v)
 17 οὗτ' AG 18 ῥάβδον μὲν Z 19 ἦ δ' KZ 20 δράκων γίνεται ὑπερ-
 μεγέθης transp. KZ τελειότατος· ταχέως δ' ἀποχωρήσας GHP (mg. VO): τελειό-
 τатος ταχέως· ἀποχωρήσας δ' ceteri (v) 20. 138,1 ὑποχωρήσας K'Z

6 sqq. Exod. cap. 4 10—12 DC fol. 223v Φίλωνος: λέγε, φησὶν, αὐτοῖς πυθο-
 μένοις, τίς ὁ ἀποστελλας, ὁ ὢν ἀπέσταλκέν με, ἵνα μαθόντες διαφορὰν ὄντος τε καὶ μὴ
 ὄντος πρὸς ἀλήθειαν διδαχθῶσιν, ὡς οὐδὲν ὄνομα ἐπ' ἐμοῦ τὸ παράπαν κυριολογεῖται, ᾧ
 μόνῃ τὸ εἶναι πρόσσεσιν. cf. *Ps.-Justin. Cohort. ad gentes* 21: οὐδὲν γὰρ ὄνομα ἐπὶ θεοῦ
 κυριολογεῖσθαι δυνατόν. . . „ἐγὼ“ γὰρ φησὶν „εἰμι ὁ ὢν“, ἀντιδιαστέλλων ἑαυτὸν δηλονότι
 ὁ ὢν τοῖς μὴ οὖσιν, ἵνα γινώσκιν οἱ πρότερον ἀπατηθέντες, ὅτι οὐχὶ τοῖς οὖσιν ἀλλὰ τοῖς
 μὴ οὖσιν προσέσχον. . . διὰ τοῦτο πρὸς τὸν Μωυσῆα ἐφη „ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν“, ἵνα διὰ τῆς
 μετοχῆς ὄντος τοῦ θεοῦ [ὄντος] καὶ μὴ ὄντων διαφορὰν διδάξῃ.

χωρήσας ἀπὸ τοῦ ζψίου καὶ διὰ δέος ἤδη πρὸς φυγὴν ὁρμῶν μετακαλεῖται
καὶ θεοῦ προσταξάντος ἅμα τε θάρσος ἐμποιήσαντος ἐπιδράττεται τῆς
78 οὐρᾶς. ὁ δὲ ἰλοσπώμενος ἔτι κατὰ τὴν ἐπαφήν ἴσταται καὶ πρὸς μῆκος
εὐ μάλα ταθεὶς εὐθὺς εἰς βακτηρίαν μετεστοιχειοῦτο τὴν αὐτὴν, ὡς
θαυμάζειν μὲν τὰς μεταβολὰς ἀμφοτέρας, ποτέρα δὲ καταπληκτικώτερα, 5
μὴ δύνασθαι διακρίνειν, τῆς ψυχῆς ἰσορροπῆν πληχθείσης φαντασίᾳ.
79 τοῦτο μὲν δὴ πρῶτον, ἕτερον δ' οὐκ εἰς μακρὰν ἐθαυματουργεῖτο· τῶν
χειρῶν τὴν ἑτέραν προστάττει τοῖς κόλποις ἐπικρύψαντα μικρὸν ὕστερον
προενεγκεῖν· δρᾶσαντος δὲ τὸ κελευσθέν, ἡ χεὶρ λευκότερα χιόνος ἐξαπι-
ναίως ἀναφαίνεται· πάλιν δὲ καθέντος εἰς τοὺς κόλπους καὶ ἀνενεγκόντος, 10
80 εἰς τὴν αὐτὴν χροῶν τρέπεται τὸ οἰκτεῖον ἀπολαβοῦσα εἶδος. ταῦτα μὲν
οὖν ὑπὸ μόνου μόνος ἐπαιδεύετο, ὡς παρὰ διδασκάλῳ γινώριμος, ἔχων παρ'
ἑαυτῷ τὰ τῶν τεράτων ὄργανα, τὴν τε χεῖρα καὶ τὴν βακτηρίαν, οἷς
81 προσφωδιάσθη. τρίτον δ' ἐπιφέρεισθαι μὲν οὐκ ἦν οὐδὲ προδιδάσκεισθαι,
ἔμαλλε δ' ἐκπλήττειν οὐκ ἔλαττον τὴν ἀρχὴν τοῦ γίνεσθαι λαβὼν ἐν 15
Αἰγύπτῳ. ἦν δὲ τοιοῦτο· „τοῦ ποταμίου“ φησὶν „ὑδατος ὅσον ἂν
ἀρυσάμενος ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχέης, αἶμα ξανθότατον ἔσται πρὸς τῇ χροῶ
82 καὶ τὴν δύναμιν ἑτεροιωθὲν εἰς ἀλλαγὴν παντελῆ.“ πιστὸν δ' ὡς
ἔοικε καὶ τοῦτ' ἀνεφαίνετο, οὐ μόνον διὰ τὸ τοῦ λέγοντος ἀψευδές, ἀλλὰ
καὶ διὰ τὰ ἤδη προεπιδειχθέντα ἐπὶ τε τῆς χειρὸς καὶ τῆς βακτηρίας 20
83 θαυματουργήματα. πιστεύων δ' ὅμως παρηγεῖτο τὴν χειροτονίαν

1 ἤδη GHP: om. ceteri 2 τε om. M 4 μετεστοιχειοῦτο G: ἀνεστοιχειοῦτο ceteri (v)
5 ἀμφοτέρας τὰς μεταβολὰς transp. CVO 6 διακρίνειν VO πληχθείσης
CVOGHP: πληγείσης ceteri 11 χροῶν K'Z ἀπολαβοῦσα G 12 διδασκάλου
HPV'O(v) γινώριμα V'O 13 alt. τὴν GHP: om. ceteri 14 προσφω-
διάσθη GP, προσεφωδιάσθη A ἐπιφαίνεσθαι P 15 δὲ A οὐκ ἔλαττον
om. O τὴν om. VOHPKZ τὴν τοῦ γένεσθαι ἀρχὴν transp. A
γένεσθαι BEMA(v) λαβὼν V'GP'KZ 16 τοιοῦτον GHO ἂν] ἐάν
GHP, om. ceteri 17 τῆς γῆς P ἐκχέεις AVO χροῶν K'Z
πανέληθες δὲ ὡς ἐπρεπεῖν
18 παντελῆ. πιστὸν GHP: παντέλπιστον CVOBEMZ, παντέλπιστον K, παντέ-
πιστον A δὲ MA 19 τοῦτο A 20 προεπιδειχθέντα GHP: ἐπι-
δειχθέντα ceteri 21 θαυματουργήματα BEMVKZ

21 sqq. *Origenes in Exod. Homil. III 1 (t. IX p. 22 Lomm.)*: ubi coepit audire vocem dei et eloquia divina suscipere, tunc sensit exilem et gracilem vocem suam tardamque et impeditam esse suam intellegit linguam; tunc se pronuntiat mutum, cum coepit agnoscere verum illud verbum . . . at si ipsum quis contempletur divinum verbum, . . . ipse apud deum mutum se animal profitebitur . . . omnes enim homines ad comparationem verbi divini non solum ineloquentes, sed et muti putandi sunt.

- ἰσχνόφωνον καὶ βραδύγλωσσον, οὐκ εὐλογον, αὐτὸν εἶναι φάσκων καὶ
 μάλιστα' ἀφ' οὗ λέγοντος ἤκουε θεοῦ· νομίσας γὰρ τὴν ἀνθρωπίνην
 λογιότητα κατὰ σύγκρισιν τῆς θείας ἀφωνίαν εἶναι καὶ ἅμα τὴν φύσιν
 p. 94 M. εὐλαβῆς ὧν ὑπεστέλλετο | τοῖς ὑπερόγκοις, τὰ λίαν μεγάλα κρίνων οὐ
 5 καθ' αὐτόν, καὶ παρακάλει ἔτροπον ἐλέσθαι τὸν εὐμαρῶς ἕκαστα τῶν
 ἐπισταλέντων διαπραΰνασθαι δυνησόμενον. ὁ δ' ἀποδεξάμενος αὐτὸν 84
 τῆς αἰδοῦς „ἄρά γε ἄγνοεῖς“ εἶπε „τὸν δόντα ἀνθρώπων στόμα καὶ κατα-
 σκευάσαντα γλῶτταν καὶ ἀρτηρίαν καὶ τὴν ἅπασαν λογικῆς φωνῆς
 ὄργανοποιίαν; αὐτός εἰμι ἐγώ. μηδὲν οὖν δείσῃς· ἐμοῦ γὰρ ἐπινεύσαντος
 10 ἀρθρωθήσεται πάντα καὶ μεταβαλεῖ πρὸς τὸ μέτριον, ὡς μηδενὸς ἔτι
 ἐμποδίζοντος βεῖν εὐτροχον καὶ λιῖον ἀπὸ καθαρᾶς πηγῆς τὸ τῶν
 λόγων νᾶμα. χρεῖα δ' εἰ γένοιτο ἐρμηνέως, ὑποδιακονικὸν στόμα τὸν
 ἀδελφὸν ἕξεις, ἴν' ὁ μὲν τῷ πλήθει ἀπαγγέλλῃ τὰ ἀπὸ σοῦ, σὺ δ' ἐκείνῳ
 τὰ θεῖα.“
 15 (15.) Ταῦτ' ἀκούσας — οὐ γὰρ ἦν εἰς ἅπαν ἀντιλέγειν ἀσφαλὲς 85
 οὐδ' ἀκίνδυνον — ἄρας ἐβιάδιζε μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων ὁδὸν τὴν ἐπ'
 Αἴγυπτον, καθ' ἣν ὑπαντήσαντα τὸν ἀδελφὸν πείθει συνακολουθεῖν
 ὑπειπὼν τὰ θεῖα λόγια· τῷ δ' ἄρα προῦπεύραστο ἡ ψυχὴ κατ' ἐπι-
 φροσύνην θεοῦ πρὸς πειθαρχίαν, ὡς ἀνεκδοιάστως συναινεῖν καὶ ἐτοιμῶς
 20 ἔπεσθαι. παραγενόμενοι δ' εἰς Αἴγυπτον γνώμη καὶ ψυχῇ μᾶ τὸ μὲν 86
 πρῶτον τοὺς δημογέροντας τοῦ ἔθνους συναγαγόντες ἐν ἀπορρήτῳ μηνύ-
 οῦσι τοὺς χρησμῶδες καὶ ὡς ἔλεον καὶ οἰκτον λαβῶν αὐτῶν ὁ θεὸς
 ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἐνθὲνδε μετανάστασιν εἰς ἀμείνω χώραν ὁμολογῶν

- 1 pr. καὶ GHP: om. ceteri εὐλογον] εὐγλωττον GH², εὐλαον V²OK²
 αὐτὸν CBMGPCKZ 2 μάλιστα MA ἤκουσε V² νομίσαι HPO
 3 λογιότητα GHP: νηπιότητα ceteri θείας Mang.: ἀληθείας codd. καὶ ἅμα
 om. Z 4 ὑπεστέλλετο GHPV²O: ὑπέστελλε ceteri τὰ corr. in ταῦτα V,
 ταῦτα O οὐ CV¹GHP: om. O, ἡ ceteri 5 καθ' αὐτόν GHP: κατ' αὐτὸν
 ceteri (v) 6 ἐπιταλέντων V²O δυνησόμενον GHP: δυνάμενον ceteri
 7 ἄρ' A γε KZ: om. ceteri εἶπεν CBE 9 ἐγώ om. M
 ἐπινεύσαντος vel ἐμπνεύσαντος conii. Mang. 10 μέτριον GHP: βέλτιον ceteri (v)
 ὡς GHP: om. ceteri ἔτι om. M 11 βεῖν] βέουσιν conii. Mang.
 12 λόγων] λογισμῶν GHP 13 ἀπαγγέλλει G, ἀπαγγέλλοι A ἀπὸ GHP:
 ὑπὸ ceteri οὐ] σοι G δὲ C 15 ταῦτα C, τοῦτ' HP εἰσάπαν AKZ
 ἀσφαλὲς ἀντιλέγειν transp. A(v) 16 οὐδὲ C ἄρας] ἄρας C τῆς
 γυναικὸς K ἐπ' GHP: κατ' ceteri (v) 17 ἀπαντήσαντα VOK²
 γρ. ὑπειπὼν
 18 ὑπὸ τῶν (sic) K 18. 19 κατ' ἐπὶ σωφροσύνην V¹ 19 θεοῦ GHP:
 θεῖαν ceteri συναινεῖν] συνένει V²OK² 22 ὡς] εἰς M αὐτῶν λαβῶν
 transp. G 23 τὴν] τῶν HP μετάστασιν MG

- 87 αὐτὸς ἔσσεσθαι τῆς ὁδοῦ ἡγεμῶν ὑπισχνεῖται. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῷ βασιλεῖ θαρροῦσιν ἤδη διαλέγεσθαι περὶ τοῦ τὸν λαῶν ἱερουργήσαντα ἐκπέμψαι τῶν ὄρων· δεῖν γὰρ ἔφασκον ἐν ἐρήμῳ τὰς πατρίους θυσίας ἐπιτελεσθῆναι, μὴ κατὰ τὰ αὐτὰ ταῖς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων γινομένας, ἀλλὰ τρῶπι καὶ νόμιμον διαφεύγοντι τὴν κοινότητα διὰ τὰς τῶν ἐθνῶν 5
- 88 ἐξαιρέτους ιδιότητας. ὁ δ' ἐξ ἔτι σπαργάνων προγονικῶν τύπων τὴν ψυχὴν πεπεισμένους καὶ μηδένα τὸ παράπαν νοητὸν θεὸν ἔξω τῶν ὄρατων νομίζων ἀποκρίνεται πρὸς ὕβριν εἰπών· „τίς ἐστίν οὐ χρὴ με ὑπακούειν; οὐκ οἶδα τὸν λεγόμενον τοῦτον καινὸν κύριον· οὐκ ἐξαποστέλλω τὸ ἔθνος ἐπὶ
- 89 προφάσει ἐροτῆς καὶ θυσιῶν ἀφηγιάσον“ (cf. Exod. 5, 2). εἴθ' ἄτε χαλεπὸς 10 καὶ βαρύνων καὶ ἀπαραίτητος τὴν ὀργὴν κελεύει τοὺς τοῖς ἔργοις ἐφεστῶτας προπληκτίζεσθαι ὡς ἀνέσεις καὶ σχολὴν ἐνδιδόντας, ἀνέσεως καὶ σχολῆς εἶναι λέγων τὸ βουλευέσθαι περὶ θυσιῶν καὶ ἐροτῶν· τοὺς γὰρ ἐν ἀνάγκαις τούτων οὐδὲ μεμνησθαι, ἀλλ' οἷς ὁ βίος ἐν εὐπαθείᾳ πολλῇ καὶ τρυφῇ.
- 90 βαρυτέρας οὖν ἢ πρότερον συμφορὰς ὑπομενόντων καὶ ἐπὶ τοῖς ἀμφὶ 15 Μωυσῆν δυσχεραίνοντων ὡς | ἀπατεῶσι καὶ τὰ μὲν λάθρα τὰ δὲ φανερώς p. 95 M. κακηγορούντων καὶ ἀσεβείας αἰτιωμένων ἐπὶ τῷ δοκεῖν θεοῦ κατεψεῦσθαι, δεικνύειν ἄρχεται Μωυσῆς ἃ προὔδιδάχθη τέρατα, νομίσας τοὺς θεασομένους ἐκ τῆς ἐπεχούσης ἀπιστίας εἰς πίστιν τῶν λεγομένων μεταβαλεῖν.
- 91 ἡ δὲ τῶν τεράτων ἐπιδειξις ἐγένετο καὶ τῷ βασιλεῖ διὰ σπουδῆς καὶ 20 τοῖς ἐν τέλει τῶν Αἰγυπτίων. (16.) πάντων οὖν τῶν δυνατῶν συρρύντων εἰς τὰ βασίλεια, λαβὼν τὴν βακτηρίαν ὁ Μωυσέως ἀδελφὸς καὶ κατασεῖσας μάλα ἐπιδεικτικῶς εἰς τοῦδαφος ῥίπτει· καὶ ἡ μὲν δράκων

1 αὐτὸς VO: αὐτῆς Z, αὐτοῖς ceteri	2 λαῶν P	ἱερουργήσαντα V ¹ H ¹ P
3 ἐν ἐρημίᾳ VOK ²	4 γινομένας (V ² O: γινομέναις ceteri (γενομέναις v)	
5 νόμιμον καὶ τρῶπιω transp. Z	διαφέροντι VO	τῆς κοινότητος V ³ O
ἐθνῶν BKZVOH	6 ἰδιότητας (sic) C	8δ' Z
προγονικῶ CG: προγονικῶν ceteri	7 ἔξω τῶν ὄρατων νοητὸν θεὸν transp. KZ	9 ἐξαποστέλλω
V ¹ GHP: ἐξαποστελῶ CV ² O, ἀποστέλλω ceteri	10 ἐροτῶν Z	ἀφηγιάσαντα
BEM, ἀφηγιάσοντας C	11 τὴν] εἰς GHP, om. CVO	12 post ὡς add. εἰς
(V ² HP	13 τοῖς] τοῖς BEMA	14 οὐδὲν KZ
		πολλῇ om. A
15 ἐπὶ om. M	16 post δὲ add. καὶ H ¹	17 κατηγορούντων VOG ¹
ἀσεβείας Mang.: ἀσεβείαν codd.	τῷ] τὸ C	κατεψεῦσθαι GHP: καταψεῦδεσθαι
ceteri	18 δεικνύειν GHP: διακονεῖν ceteri	18. 19 θεασομένους VOGHP
θεασομένους ceteri	19 εἰς τὴν πίστιν H	20 post βασιλεῖ add. αὐτῷ GHP
21 δυναστῶν conl. Mang.	21. 22 συρρύντων (22 μωυσεῖς VG: μωῦσοῦ C,
μωυσεῖς ceteri	23 ῥίπτει BEMA, ῥύπτει G	

αὐτίκα γίνεται, οἱ δ' ἐν κύκλῳ κατεθεῶντο καὶ ἅμα θαυμαστικῶς ἔχοντες ὑπὸ δέους ἐξαναχωροῦντες ἀπέφευγον. σοφισταὶ δ' ὅσοι καὶ μάγοι παρε- 92
 τύγγανον „τί καταπλήττεσθε;“ εἶπον· „οὐδ' ἡμεῖς τῶν τοιούτων ἀμελε-
 τήτως ἔχομεν, ἀλλὰ χρώμεθα τέχνῃ δημιουργῶ τῶν ὁμοίων.“ εἰθ' 5
 ἐκάστου βακτριάν ἦν εἶχε ρίψαντος, δρακόντων πλήθος ἦν καὶ περὶ ἓνα
 τὸν πρῶτον εἰλοῦντο. ὁ δ' ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος διαναστάς πρὸς 93
 ὕψος τὰ μὲν στέρνα εὐρύνει, τὸ δὲ στόμα διοίξας ὄλκοῦ πνεύματος ῥύμη
 βιαιοτάτη καθάπερ βόλον ἰχθύων πάντας ἐν κύκλῳ σαγηνεύσας ἐπισπάται
 καὶ καταπιὼν εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν τῆς βακτριᾶς μετέβαλεν. ἤδη 94
 10 μὲν οὖν ἐν ἐκάστου τῇ ψυχῇ τῶν ἐθελοκακούντων τὸ ὑποπτον διήλεγξεν
 ἢ μεγαλοურγηθεῖσα ὄψις, ὡς μηκέτι νομίζειν ἀνθρώπων σοφίσματα καὶ
 τέχνας εἶναι τὰ γινόμενα πεπλασμένας πρὸς ἀπάτην. ἀλλὰ δύναμιν θειο-
 τέραν τὴν τούτων αἰτίαν, ἣ πάντα ὄραν εὐμαρές. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁμολογεῖν 95
 ἀναγκασθέντες ὑπὸ τῆς τῶν γινομένων ἐμφανοῦς ἐναργείας οὐδὲν ἤττον
 15 ἐθρασύνοντο, τῆς αὐτῆς ἀπανθρωπίας καὶ ἀσεβείας ὥσπερ ἀγαθοῦ τινος
 ἐπειλημμένοι βεβαιοτάτου, μήτε τοὺς καταδουλωθέντας ἀδίκως ἐλευθύντες
 μήτε τὰ διὰ τῶν λόγων προστατόμενα ὀρῶντες, ἅτε δὴ τοῦ θεοῦ
 τρανοτέρας χρησιμῶν ἀποδείξεισι ταῖς διὰ σημείων καὶ τεράτων τὸ βούλημα
 θεοδηλωκότος, ἐμβριθεστέρας ἐπανατάσεως ἐδέξασε καὶ πληγῶν ἔσμου,
 20 αἷς οἱ ἄφρονες νουθετοῦνται, οὗς λόγος οὐκ ἐπαίδευσε.

1 καταθεῶντο C	ἔχοντες A	2 ἔξω χωροῦντες BEMAKZ, ἐξανε- χώρουσι IP	ἀπέφυγον CVO, ἔφευγον G, om. IP	3 καταπλήττεσθαι G
5 ἦν om. G	καὶ] οἱ con. Mang.	6 εἰλοῦντο BEV	δὲ VO	
7 διανοίξας VO Cat.	8 βιαιοτάτου K	βόλος vel βόλους Cat., ἀμφιβόλω V ² O		
9 τῆς] τὰς V ² O	μετέβαλεν II	9. 10 οὕτως μὲν οὖν ἐκάστου τοῦτο τεθεαμένοι τῶν ἐθελοκακούντων Cat.	12 τέχνας] τεχνάσματα Cat. codd. nonnulli	
πεπλασμένα Cat.	12. 13 θειοτάτην A (Turn.)	13 ἐπεὶ GHP: ἐπειδὴ ceteri καὶ CVOHP: om. ceteri	14 ἐναργείας C ² (con. Mang.): ἐνεργείας ceteri	
16 ἐπειλημμένοι K, βεβαιοτάτου Z, βιαιοτάτου BEMA	17 λόγων] λογίων con. Mang.	18 ἐπιδείξει A(v)	τὸ βούλημα] βούλημα in fine pag.	
προστατόμενοι A	om. B, τὸ in τοῦτο corr. m. alt., τοῦτο M	19 ἐπανατάσεως Mang.: ἐπαναστάσεως codd.	ἐδέξασεν CB	19. 20 ἔσμου, αἷς Cat.: αἷς μόναις GHP, αἷς μόνον KZ, ἔσμου (om. αἷς) ceteri
	20 οἱ om. Cat.	ἐπαίδευσεν CB Cat.		

6—13 Catena in Exod. 7, 12 (Cat. Lips. I p. 629) Φίλωνος ἔβραλου: ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος διαναστάς πρὸς ὕψος ὁ ἐκ τῆς βάρβδου Μωυσείως γενόμενος δράκων τὰ μὲν στέρνα εὐρύνει — ὄραν εὐμαρές. 10—13 *Procop. Gaz. Comment. in Exod. 7, 12* (Migne t. 87, I Col. 543 Wendland Neu entd. Fragm. Philos p. 93): ταῦτα διήλεγξε τὰ σοφίσματα καὶ τὰς πεπλασμένας τέχνας πρὸς ἀπάτην ἢ καταπιούσα βάρβδος τοῦ Ἀαρὼν τὰς τῶν μάγων ὡς ἀπὸ θειοτέρας ποιήσασα τοῦτο δυνάμει. 17—20 Catena in Exod. 7, 13 (Cat. Lips. I p. 630) Φίλωνος ἔβραλου: ἅτε δὴ—ἐπαίδευσεν.

96 Δέκα δὲ ἐπάγονται τῇ χώρᾳ τιμωρίαι, κατὰ τῶν τέλεια ἡμαρτηκότων
τέλειος ἀριθμὸς κολάσεως· ἦν δὲ κλάσις παρηλλαχῦτα τὰς ἐν ἔθει.
(17.) τὰ γὰρ στοιχεῖα τοῦ παντός, γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ καὶ πῦρ, ἐπι-
τίθενται, | δικαιοῦσαντος θεοῦ, οἷς ἀπετελέσθη ὁ κόσμος, τὴν ἀσεβῶν p. 96 M.
χώραν φθαροῦναι, πρὸς ἐνδείξειν κράτους ἀρχῆς ἢ κέχρηται, τὰ αὐτὰ καὶ 5
σωτηρίως ἐπὶ γενέσει τῶν ὄλων σχηματίζοντος καὶ τρέποντος ὁπότε
97 βουληθεῖη πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἀπώλειαν. διανέμει δὲ τὰς κολάσεις,
τρεῖς μὲν τὰς ἐκ τῶν παχυμερεστέρων στοιχείων γῆς καὶ ὕδατος, ἐξ ὧν
ἀπετελέσθησαν αἱ σωματικαὶ ποιότητες, ἑοεῖς τῷ Μωυσέως ἀδελφῷ,
τὰς δ' ἴσας ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς τῶν ψυχογονιμωτάτων μόνῃ Μωυσεῖ, 10
μῖαν δὲ κοινήν ἀμφοτέροις ἐβδόμην ἐπιτρέπει, τρεῖς δὲ τὰς ἄλλας εἰς
98 συμπλήρωσιν δεκάδος ἀνατίθησιν αὐτῷ. καὶ πρῶτας ἐπιφέρειν ἄρχεται
τὰς ἀφ' ὕδατος· ἐπειδὴ γὰρ τὸ ὕδωρ Αἰγύπτιοι διαφερόντως ἐκτετιμήκασιν
ἀρχὴν τῆς τῶν ὄλων γενέσεως τοῦτ' εἶναι νομίζοντες, αὐτὸ πρῶτον
ἤξιωσε καλέσαι πρὸς τὴν τῶν ἀποδεχομένων ἐπίπληξιν τε καὶ νοουθεσίαν. 15

1 δ' AGHP, om. Cat. τελείως Cat. codd. nonnulli ἡμαρτημένων HP 2 κολάσεως
om. Cat.; vel delendum vel scrib. κολάσεων censuit Mang. ἦν scripsi: ἡ codd.

αἱ δὲ κολάσεις παρηλλαχῦται conl. Mang. ἔθει K 3 πῦρ καὶ ἀήρ transp. KZ
4 τοῦ θεοῦ K 6 γενέσει corr. ex γενήσει K 7 βουληθεῖ A τῶν
om. AGHP 8 τὰς om. VOG τῶν om. V¹, ss. V² 9 αἱ σωματικαί] αἱ
καὶ σώματι καὶ A πύτητες Z μωυσεῖ; M, μωυσεῖς AKZ ἀδελφῷ
mg. P, ἀνῶ (i. e. ἀνθρώπων) in textu P 10 ἀέρων G μωυσεῖ CV¹OHP:
μωυσεῖ ceteri 11 κοινήν CGHPK¹Z: κοινωεῖν ceteri ἀμφοτέροις O
ἐβδόμην GHF: ἐπτά VO, om. ceteri 12 αὐτῷ codd. 13 ἀφ' ὕδ' A (ἐξ υ)
14 τοῦτα A 15 ἤξιωσεν Z, ἤξιωσαι K καλέσαι] κολάσαι A (prob. Mang.)
ἐκπληξιν C

1. 2 *ibid.* Φίλωνος ἔβραίου: δέκα ἐπάγονται τῇ χώρᾳ πληγαί, κατὰ τῶν τελείως (τέλεια
Monac. 9) ἡμαρτηκότων τέλειος ἀριθμὸς. προλέγει ὁ Μωυσῆς τὰς πληγὰς καὶ τὸν καιρὸν,
ἵνα μὴ δόξη τοῖς πολλοῖς αὐτομάτως γίνεσθαι. 1 — 14 *Procop. Gaz. Comment. in*
Exod. 7, 12 (Migne t. 87, 1 Col. 545. 546 Wendland l. 1.): δέκα δὲ ἐπάγονται τῇ χώρᾳ τιμω-
ρίαι, κατὰ τῶν τέλεια ἡμαρτηκότων τέλειος ἀριθμὸς κολάσεως. ἡ δὲ κλάσις παραλλάττει
τὰς ἐν ἔθει. δικαιοῦσαντος θεοῦ διὰ στοιχείων, οἷς ὁ κόσμος συνέστη, τὴν ἀσεβῶν φθειρεσθαι
χώραν, πρὸς ἐνδείξειν κράτους ἀρχῆς. τρεῖς μὲν οὖν πληγὰς τὰς ἐκ τῶν παχυτάτων στοι-
χείων, γῆς καὶ ὕδατος, ὁ Μωυσέως ἀδελφὸς ἐπιτρέπεται, τὰς δὲ ἴσας ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς
μόνος ὁ Μωυσῆς, μῖαν δὲ κοινήν ἀμφοῦ τὴν ἐβδόμην, τὰς δὲ τρεῖς τὰς ἄλλας εἰς συμπλή-
ρωσιν δεκάδος ἐκαστῷ θεὸς ἀνατίθησι. καὶ πρῶτας ἐπιφέρειν ἄρχεται τὰς ἐξ ὕδατος· ἐπεὶ
γὰρ ὕδωρ Αἰγύπτιοι διαφερόντως ἐτίμησαν ἀρχὴν τῆς τῶν ὄλων γενέσεως εἶναι τοῦτο νομί-
σαντες . . . 7 *Origenes in Exod. Homil. IV 3* (t. IX p. 37 Lomm.) Sed et illa
non minus mihi intuenda videtur observatio, cum quaedam verbera Aaron inferre
dicitur Pharaoni vel Aegypto, quaedam Moses, quaedam vero ipse Dominus.

τί οὖν οὐκ εἰς μακρὰν συνέβη; τοῦ Μωυσέως ἀδελφοῦ προστάζει θεία 99
κατενεγκόντος τὴν βακτηρίαν ἐπὶ τὸν ποταμόν, ὁ μὲν εὐθὺς ἀπ' Αἴθιοπίας
ἄχρι θαλάσσης εἰς αἶμα τρέπεται, συνεξαιματοῦνται δ' αὐτῷ λίμναι,
διώρυγες, κρήναι, φρέατα, πηγαί, σύμπασα ἢ κατ' Αἴγυπτον οὐσία
5 ὕδατος, ὡς ἀπορία ποτοῦ τὰ παρὰ ταῖς ὄχθαις ἀναστέλλειν, τὰς δ'
ἀνατεμονόμενας φλέβας καθάπερ ἐν ταῖς αἰμορραγίαις κρουνηδὸν αὐλοῦς
ἀκοντίζειν αἵματος, μηδεμιᾶς ἐνορωμένης διαυγοῦς λιβάδος. ἐναπέθνησκε 100
δὲ καὶ τὰ γένη τῶν ἰχθύων ἅπαντα, ἅτε τῆς ζωτικῆς δυνάμεως εἰς
φθοροποιὴν μεταβαλοῦσης, ὡς δυσωδίας πάντα διὰ πάντων ἀναπεπλῆσθαι,
10 τσοούτων σηπομένων ἀθρόον σωμάτων· πολλὸς δὲ καὶ ἀνθρώπων ὄχλος
ὑπὸ δίψου διαφθαρεῖς ἔκειτο σωρηδὸν ἐπὶ τῶν τριόδων, οὐ σθενόντων
ἐπὶ τὰ μνήματα τῶν οἰκείων τοὺς τεταλευτηκότας ἐκχομίζειν. ἐπὶ γὰρ 101
ἡμέρας ἑπτὰ τὸ δεινὸν ἐκράτησεν, ἕως οἱ μὲν Αἰγύπτιοι τοὺς ἀμφὶ
Μωυσῆν, οὗτοι δὲ τὸν θεὸν ἰκέτευσαν, οἴκτον λαβεῖν τῶν ἀπολλυμένων·
15 ὁ δὲ τὴν φύσιν ἔλεως μεταβάλλει τὸ αἶμα εἰς ὕδωρ πότιμον ἀποδοῦς
τῷ ποταμῷ καθαρὰ τὰ ἀρχαῖα ρεῖθρα καὶ σωτήρια. (18.) μικρὸν δὲ 102
ἴσον ἀνεθέντες ἐπὶ τὴν αὐτὴν ὠμότητα καὶ παρανομίαν ἔντο, ὡς ἡ
τοῦ δικαίου παντάπασιν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντος ἢ τῶν ὑπομεινάντων
μῖαν τιμωρίαν δεύτερον οὐκ εἰωθότων ἐπιπλήττεσθαι· παθόντες δ' ἀνε-
20 διδάσκοντο νηπίων παίδων τρόπον μὴ καταφρονεῖν· ἡ γὰρ κόλασις
ἐπομένη κατ' ἔχθος μελλόντων μὲν ἐβράδυνε, πρὸς δὲ τὰ ἀδικήματα
p. 97 M. θεόντας ἐπιδραμοῦσα κατελάμβανε. πάλιν γὰρ ὁ Μωυσέως | ἀδελφὸς 103
κελευσθεὶς διώρυξί καὶ λίμναις καὶ ἔλεσι τὴν ῥάβδον ἐκτείνας ἐπιφέρει·
πρὸς δὲ τὴν ἔκτασιν βατράχων πληθὺς ἀνέρπει τσοσύτη, ὡς μὴ μόνον

1 τί] τοῦτο conī. Mang. μωσέως codd. 2 ἀπὸ AG 3 δὲ CVO

4 διώρυγες VO, διώρυγες K πηγαί om. BEMA 5 τὰ παρὰ ταῖς ὄχθαις
CV'GHPK'Z; τὰς παρ' αὐταῖς ὄχθας V²O, ταῖς (sic) παρ' αὐταῖς ὄχθας K², τὰς ὄχθας
BEMA δὲ C 6 αὐλοῦς eras. V, om. O 7 διαυγῆς C¹, ἐναυγοῦς V¹
ut vid., ἐν αὐτοῖς V²OK² 8 καὶ om. G πάντα CVO 9 μεταβαλοῦσης
BEMAHZ δι' ἀπάντων M 10 ἀθρόων HPKZ 14 ἰκέτευσαν GHP:
ἰκέτευσον ceteri 15 πότιμον] πότιμιον BEMA 16 δ' AGHP
17 ὠμότητα M ἔντο AK: ἔντο ceteri 19 καὶ ante δεύτερον add. V²O
δευτέραν GK'Z, δευτέρα conī. Mang. οὐκ εἰωθότων] ἐθελόντων V²OK²
ἐπιπλήττεσθαι GHP: πλήττεσθαι ceteri παθόντες] πάντες VO 19. 20 ἀν
ἐδιδάσκοντο A 21 μελλόντων KZ 22 καταλαμβάνει HP μωσέως codd.
24 ἀνέρπει GHP: ἀνέρπει ceteri

ἀγορὰς καὶ πᾶσαν τὴν ὑπαιθρον, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἐπαύλει·ς, οἰκίας,
 ἱερά, πάντα ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον τόπον πεπληρῶσθαι, καθάπερ εἰς
 ἀποικίαν ἐν γένος τῶν ἐνύδρων τῆς φύσεως ἐκπέμψαι διανοηθείσης πρὸς
 104 τὴν ἐναντίαν χώραν· ἐναντία γὰρ χέρσος ὕδατι. μήτ' οὖν ἔξω προσελθεῖν
 ἕνεκα τοῦ προκατέχεσθαι τοῖς στενωποῖς μήτ' ἔνδον δυνάμενοι μένειν 5
 — καὶ γὰρ τὰ ἐν μυχοῖς ἤδη προκατελήφθησαν ἄχρι καὶ τῶν ὑψηλοτάτων
 ἀνέρποντες — ἐν ἐσχάταις ἦσαν συμφοραῖς καὶ σωτηρίας ἀπογνώσει.
 105 πάλιν οὖν καταφεύγουσιν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ὑποσχομένου τοῦ βασιλέως
 ἐπιτρέψαι τὴν ἕξοδον Ἑβραίοις· οἱ δὲ λιταῖς τὸν θεὸν ἐξευμενίζονται·
 καὶ ἐπιπέσαντος, τῶν φρόνων οἱ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν ἀναχωροῦσι, τῶν 10
 δ' εὐθὺς διασπαρέντων κατὰ τὰς τριόδους θημῶνες ἦσαν, σωρηδὸν
 ἐπιφερόντων καὶ τοὺς οἴκονθεν διὰ τὰς ἀνοποιήτους ὁσμάς, αἱ ἐκ νεκρῶν
 σωμάτων καὶ τοιούτων ἀνεφέροντο, ἃ καὶ ἔμψυχα ὄντα πολλὴν ἀηδίαν
 106 παρέχειται ταῖς αἰσθήσεσι. (19.) διακνεύσαντες δὲ τῆς τιμωρίας ἐπ'
 ἰλίγγιον ὥσπερ ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀθληταὶ συλλεξάμενοι δύναμιν, ἔν' ἀπ' 15
 ἔρρωμενεστέρας ἰσχύος ἀδικῶσι, πάλιν εἰς τὴν συνήθη κακίαν ἀνέδραμον
 107 ἐκλαθόμενοι ὧν τέως ὑπέμειναν κακῶν. ἐπισχῶν δὲ τὰς ἐκ τοῦ ὕδατος
 τιμωρίας ὁ θεὸς τὰς ἐκ γῆς ἐπέφερε τὸν αὐτὸν ἐπιστήσας κλισατήν, οὗ
 πάλιν κατὰ τὸ προσταχθὲν τῇ βακτηρίᾳ τοῦδαφος παίσαντος φορὰ σκνιπῶν
 108 ἐχύθη καὶ ταθεῖσα καθάπερ νέφος· ἅπασαν ἐπέσχευεν Αἴγυπτον. τὸ δὲ 20
 ζῆρον, εἰ καὶ βραχύτατον, ὅμως ἀργαλεώτατον· οὐ γὰρ μόνον λυμαίνεται
 τὴν ἐπιφάνειαν κησμοῦς ἐμποιοῦν ἀγροεῖς καὶ βλαβρωτάτους, ἀλλὰ καὶ
 εἰς τάντος βιάζεται διὰ μυκτήρων καὶ ὠτων· σίνεται δὲ καὶ κόρας

1 ἀγορὰς] ἀγορὰς conit. Mang. τὴν GHP: om. ceteri ὑπαιθρον GHP(v)
 4 ἐναντίαν] τῶν ἐναντίων HP (Turn.) μήτε GHP 5 δυνάμενοι μένειν
 GHP: μένειν δυνάμενοι ceteri 6 τὰ om. P προκατελήφθησαν HP(v)
 ὑψηλοτέρων O 7 ἐνέρποντες A 8 ἐπὶ τοῖς] εἰς BEMA 9 ἐξευμε-
 νίζοντο CBEMAK'Z 10 εἰς τὸν ποταμὸν om. A τὸν GHPV²O: om. ceteri

11 δὲ VO ^{δια}κατασπαρέντων G θημῶνες C 12 ἐπιφερομένων V²O
 τοῖς] τῶν V²O ὁσμάς KZ 14 ἀνακνεύσαντες conit. Mang. 15 ἔν' GHPKZ:
 om. ceteri 16 ἀδικῶσι GHPKZ: ἀδικοῦσι ceteri 17 ἐκλαθόμενοι om. A
 τὲ ὡς A ὑπέμειναν (GHP: ὑπέμειναν (sic) A, ὑπέμενον ceteri 18 ἐκ τῆς
 γῆς O ἐπιφέρει BEMAKZ 19 τοῦδαφος om. M σκνηπῶν H, σκνιπῶν
 CVOBEM 20 ἐχύθη GHP: ἐξεχύθη ceteri 21 βραχύτατον M ἀλλ'
 ὅμως Z post λυμαίνεται add. τῶν σωμάτων V²O K² 21. 22 τὴν ἐπιφάνειαν
 λυμαίνεται transp. H(v) 22 ἐμποῖων A βλαβρωτάτας BEM 23 τάντος]
 τ' αὐτος (sic) C, τὰ ἐντος A, παντός (i) διὰ] μέχρι BEMA

17 sqq. Exod. 8,16—19

20—146,8 Procop. Gaz. Comment. in Exod. 8,16 (Migne t. 87,1 Col. 555 Wendland Neu entd. Fragm. Philos. p. 94): οἱ δὲ λεπτότατοι σκνίπες

ὀφθαλμῶν εἰσπετόμενον, εἰ μὴ φυλάξαιτό τις· φυλακὴ δὲ τίς ἔμελλε
 πρὸς τοσαύτην ἔσσεσθαι φορὰν, καὶ μάλιστα θεοῦ κολάζοντος; ἴσως ἂν 109
 τις ἐπιζητήσῃ, διὰ τί τοῖς οὕτως ἀφανέσι καὶ ἡμελημένοις ζῳίσι ἐτι-
 μωρεῖτο τὴν χώραν παρῆς ἄρκτους καὶ λέοντας καὶ παρδάλεις καὶ τὰ
 5 ἄλλα γένη τῶν ἀτιθάσων θηρίων, ἃ σαρκῶν ἀνθρωπείων ἄπτεται, καὶ
 εἰ μὴ ταῦτα, τὰς γοῦν Αἰγυπτίας ἀσπίδας, ὧν τὰ δῆγματα πέφυκεν
 ἀνυπερθέτως ἀναιρεῖν. εἰ δ' ὄντως ἀγνοεῖ, μαθέτω· πρῶτον μὲν ὅτι 110
 τοὺς οἰκήτορας τῆς χώρας ὁ θεὸς νουθετῆσαι μᾶλλον ἐβούλετο ἢ δικ-
 p. 98M. φθεῖραι· βουληθεὶς γὰρ ἀφανίζειν εἰς | ἅπαν οὐκ ἂν ζῳίσι ἐχρήτο πρὸς
 10 τὰς ἐπιθέσεις ὥσπερ συνεργοῖς, ἀλλὰ τοῖς θεηλάτοις κακοῖς, λιμῶ τε
 καὶ λοιμῶ. μετὰ δὲ ταῦτα κάκεῖνο προσδιδασκέσθω μάθημα πρὸς 111
 ἅπαντα τὸν βίον ἀναγκαῖον· τί δὲ τοῦτ' ἐστίν; ἄνθρωποι μὲν γὰρ ὄταν
 πολεμῶσι, τὸ δυνατώτατον εἰς συμμαχίαν ἐπικουρικὸν ἐξετάζουσιν, ὃ
 τὴν αὐτῶν ἀσθένειαν ἐκπλήσει· θεὸς δ' ἡ ἀνωτάτω καὶ μεγίστη δύναμις
 15 ὧν οὐδενός ἐστι χρεῖος· ἐὰν δὲ που βουληθῇ καθάπερ ὀργάνοις τισὶ

1 εἰσπετόμενον AZ δὲ] δὴ A 2 post ἴσως add. δ' V³OK²; (οὖν) ἂν conl.
 Wendl. 3 οὕτως A, οὕτως om. K'Z ἀφανέσι καὶ om. A 4 ἄρκτους C
 καὶ pr. et alt. om. VO τὰ om. BEMAKZ 4. 5 τὰλλα VO 5 ἀτιθάσων
 CBKHP: ἀτιθάσων ceteri post ἃ add. καὶ BEMAKZ ἀνθρωπείων G,
 ἀνθρωπίνων A 6 δῆγματα GP 7 εἰ δ' ὄντως ἀγνοεῖ om. C
 εἰ δ'] δδ' K'Z ὄντως] οὕτως V³OK² ἀγνοεῖ GHP: ἀπορεῖ VOK², ἀναιρεῖ
 BEMA, om. K'Z 8 τῆς χώρας om. L (Turn.) 10. 11 λοιμῶ τε καὶ λιμῶ
 transp. A 11 προσδιδασκέσθω BEMA 12 δὲ] δαι BEM τοῦτ' CGHP:
 τοῦτό ceteri γὰρ VOGHPD: om. ceteri 13 δυνατώτερον H¹P
 ὀνομάζουσιν DR 14 ἐκπλήσει BEAH¹P, ἐκπλήττει D, ἐκπληρώσει KZ ὁ θεὸς D
 δὲ VOD ἢ om. D ἀνωτάτη D 15 ὧν] ὦ C, δε V²O, ὧν δε K²
 οὐδενός ἐστι χρεῖος VOK²: οὐδενός χρεῖα (corr. ex χρεῖος) ἐστίν DC, οὐδενός ἐν χρεῖα ἐστίν
 DR, οὐδενός χρεῖος (om. ἐστίν) CGHP, ὦ οὐδενός χρεῖα K'Z, om. BEMA δὲ D:
 om. codd. που] περ A

ἀφανέσι δῆγμασι τοὺς Αἰγυπτίους ἀλγύνουσι· δι' ὧν δείκνυται, ὡς οὐ καταφθεῖραι θεὸς
 παιδεύσει δὲ μόνον Αἰγυπτίους ἠβούλετο. ἢ γὰρ ἂν ἐρπετὰ καὶ θηρία κατὰ τούτων ἐκίνησε,
 μᾶλλον δὲ λιμὸν τε καὶ λοιμὸν. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς μεγάλα δυναμένοις ζῳίσι χρεῖται πρὸς
 συμμαχίαν θεός, ὡς ἂν μὴ τῆς ἐκείνων δόξῃ δυνάμειος τὰ πραττόμενα, τοῖς δὲ λεπτοῖς καὶ
 ἀσθενέσιν ἀμάχους δυνάμεις ἐκίνησιν, ὡς ὑπ' αὐτῶν ἀπαγορευσαί πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον καὶ
 βοᾶν ἀναγκασθῆναι, ὅτι „δάκτυλος τοῦτο θεοῦ“· χεῖρα γὰρ θεοῦ μηδὲ τὸν σὺμπαντα κόσμον
 ὑφίστασθαι. 4 cf. Sap. Salom. 11,17 (18) οὐ γὰρ ἠπόρει ἡ παντοδύναμος σου χεῖρ
 καὶ κτίσασα τὸν κόσμον ἐξ ἀμόρφου ὄλης ἐπιπέμψαι αὐτοῖς πλῆθος ἄρκων ἢ θρασεῖς
 λέοντας. 12—146,4 DC fol. 126^v τοῦ αὐτοῦ (Φιλωνος) ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου (περὶ
 Μωυσέως β(ου) DR fol. 120^r τοῦ αὐτοῦ: ἄνθρωποι μὲν γὰρ — ἐγκατασκευάσας δι' αὐτῶν
 ἀμύνεται μὲν τοὺς ἀδικούντας, βοηθεὶ δὲ τοῖς ἀδικουμένοις.

- χρήσασθαι πρὸς τὰς τιμωρίας, οὐ τὰ ἐρρωμενέστατα καὶ μέγιστα αἰρεῖται, τῆς τούτων ἀλκῆς ἥμιστα φροντίζων, ἀλλὰ τοῖς εὐτελέσι καὶ μικροῖς ἀμάχους καὶ ἀηττήτους δυνάμεις ἐγκατασκευάσας ἀμύνεται δι' αὐτῶν
 112 τοὺς ἀδοικοῦντας, καθὰ καὶ νῦν. τί γὰρ εὐτελέστερον σκηνίπος; ἀλλ' ὅμως τοσοῦτον ἴσχυσεν, ὡς ἀπαγορεῦσαι πᾶσαν Αἴγυπτον καὶ ἐκβοᾶν ἀναγκασθῆναι, ὅτι „δάκτυλος θεοῦ τοῦτ' ἐστί“ (Exod. 8, 19)· χεῖρα γὰρ θεοῦ μηδὲ τὴν σύμπασαν οἰκουμένην ὑποστῆναι· ἂν ἀπὸ περάτων ἐπὶ πέρατα, μᾶλλον δ' οὐδὲ τὸν σύμπαντα κόσμον.
- 113 (20.) Τοιαῦται μὲν αἱ διὰ τοῦ Μωυσέως ἀδελφοῦ τιμωρίαι· αἱ δὲ αὐτὸς Μωυσῆς ὑπῆρέτησε καὶ ἐξ οἷων τῆς φύσεως συνέστησαν μερῶν, 10 κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἐπισκεπτέον. ἀῆρ μὲν οὖν καὶ οὐρανός, αἱ καθαρώταται μοῖραι τῆς τῶν ἔλων οὐσίας, παρ' ὕδατος καὶ γῆς διαδέχονται τὴν ἐπ' Αἴγυπτῳ νοθεσίαν, ἧς ἐπίτροπος ἐχειροτονήθη Μωυσῆς.
- 114 ἤρξατο δὲ πρότερον τὸν ἀέρα διακινεῖν· Αἴγυπτος γὰρ μόνη σχεδὸν τι παρὰ τὰς ἐν τῷ νοτίῳ κλίματι χώρας τῶν ἐτησίων ὥρων μίαν τὴν 15 χειμερινὴν οὐ παραδέχεται, τάχα μὲν, ὡς λόγος, διὰ τὸ μὴ πόρρω ζώνης διακεκαυμένης εἶναι, βέροντος τοῦ πυρώδους ἐκείθεν ἀφανῶς καὶ τὰν κύκλῳ πάντα ἀλεινόντος, τάχα δὲ ἐπεὶ καὶ ταῖς θεριναῖς τροπαῖς
 115 πλημμυρῶν ὁ ποταμὸς προαναλίσκει τὰς νεφώσεις — ἄρχεται μὲν γὰρ ἐπιβραίνειν θέρους ἐνισταμένου, λήγει δὲ λήγοντος, ἐν ᾧ χρόνῳ καὶ οἱ 20 ἐτησίοι καταράττουσιν ἐξ ἐναντίας τῶν τοῦ Νεῖλου στοματίων, δι' ὧν ἔτι κωλυόμενος ἐκχεῖσθαι, τῆς θαλάσσης ὑπὸ βίας τῶν ἀνέμων πρὸς ὕψος αἰρομένης· καὶ τὰς τριχυμίας ὥσπερ μακρὸν τεῖχος ἀποτεινούσης, ἐντὸς εἰλεῖται, κᾶπειτα τῶν βεῖθρων ὑπαντιαζόντων τοῦ τε κατιόντος

1 ἐρρωμενέστερα GZDR	2 τῆς τῶν ἀλκῆς ἥμιστα φροντιζόντων DC	τοῦτων
om. DR	εὐτελεστέροις D	καὶ μικροῖς om. D
σκηνίπος G	5 ὡς ἴGHP: ὥστ' KZ, ὥστε ceteri	4 εὐτελέστατον G
8 δὲ VOKZ	9 τοιαῦτα (sic) Z	6 θεοῦ τοῦτ'] αὐτοῦ τ' Z
10 μωυσῆς αὐτὸς transp. CVO	11 καὶ ante αἱ add. BEMAKZ	12 παρὰ C
καὶ om. V ¹ , add. V ²	13 ἐπ' αἰγύπτῳ GIIPKZ: ἐπ' αἰγυπτον ceteri	μωσῆς O
14 μετακινεῖν G	15 τῷ om. GHP	δρῶν G
τῆς V ² (fort. recte)	κεκαυμένης BEMA	17 post ζώνης add.
18 ἀλεινόντος GHP: λεαίνοντος BEMAVO, ἀβαίνοντος CKZ	post βέροντος add. γὰρ CBEM	ἐκείθεν τοῦ πυρώδους transp. BEMAKZ
(cf. § 202): πλημμύρων IIPKZ, πλημύρων G, πληθύνων ceteri	ἀφανῶς] ἀφθόνως con. Mang.	19 πλημμυρῶν scripsi
μὲν om. BEAKZ, μὲν γὰρ om. M	20 θέρους om. A	προαναλίσκει A
αἱ ἐτήσιοι KZ, ὑετίαι B, ὑεταί M	21 καταράττουσιν CGHOZ: καταρράττουσιν ceteri (v)	20. 21 αἱ ἐτήσιοι VO,
post καταράττουσι add. καὶ οἱ GHP	24 εἰλεῖται BEVOHPZ	

ἄνωθεν ἀπὸ τῶν πηγῶν καὶ τοῦ θύραζε χωρεῖν ὑφείλοντος ταῖς ἀνακο-
 παῖς ἀνατρέχοντος εὐρύνεσθαι τε μὴ δυναμένων (αἱ γὰρ παρ' ἐκάτερα
 ἐκθλίβουσιν ὄχθαι), μετεωριζόμενος ὡς εἰκὸς ἐπιβαίνει — τάχα δ' 116
 ἐπεὶ καὶ περιττὸν ἦν ἐν Αἰγύπτῳ χειμῶνα γενέσθαι· πρὸς δὲ γὰρ αἱ
 5 τῶν ὄμβρων φοραὶ χρήσιμοι, καὶ ὁ ποταμὸς λιμνάζων τὰς ἀρούρας εἰς
 καρπῶν ἐτησίων γένεσιν. ἡ δὲ φύσις οὐ ματαιουργός, ὡς ὑπέτον χορη- 117
 p. 99 M. γεῖν μὴ δεομένη γῆ, καὶ | ἅμα χαίρει τῷ πολυτρόπῳ καὶ πολυσχιδεῖ
 τῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων τὴν συμφωνίαν τοῦ πάντος ἐξ ἐναντιοτήτων
 ἐναρμωσαμένη· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς μὲν ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ τοῖς δὲ
 10 κάτωθεν ἐκ πηγῶν τε καὶ ποταμῶν παρέχει τὴν ἐξ ὕδατος ὠφέλειαν.
 οὕτως οὖν τῆς χώρας διακειμένης καὶ ταῖς χειμεριναῖς ἐαριζούσης 118
 τροπαῖς καὶ τῶν μὲν πρὸς θαλάττῃ μόναις ψεκᾶσιν ἀραιαῖς λιπαινομένων,
 τῶν δ' ὑπὲρ Μέμφιν, τὸ βασιλεῖον Αἰγύπτου, μὴδὲ νιφομένων τὸ παρά-
 παν, ἐξαίφνης οὕτως ἐνεωτέρισεν ὁ ἀήρ, ὥσθ' ὅσα ἐν τοῖς δυσχειμέροις
 15 ἀθρόα κατασκήψαι, φορὰς ὑετῶν, χάλαζαν πολλὴν καὶ βαρεῖαν, ἀνέμων
 συμπιπτόντων καὶ ἀντιπαταγούντων βίας, νεφῶν ῥήξεις, ἐπαλλήλους
 ἀστραπὰς καὶ βροντάς, κεραινοὺς συνεχεῖς, οἱ τερατωδεστάτην ὄψιν
 παρείχοντο· θέοντες γὰρ διὰ τῆς χαλάζης, μαχομένης οὐσίας, οὔτε
 ἔτηκον αὐτὴν οὔτε ἐσβέννυτο, μένοντες δ' ἐν ὁμοίῳ καὶ δολιχεύοντες
 20 ἄνω καὶ κάτω διετήρουν τὴν χάλαζαν. ἀλλ' οὐ μόνον ἡ ἐξαίσιος φορὰ 119
 πάντων τοῦς οἰκήτορας εἰς ὑπερβαλλούσας δυσθυμίας ἤγαγεν, ἀλλὰ καὶ

1 τοῦ om. A	post ὑφείλοντος add. καὶ HP	1. 2 post ἀνακοπαῖς add. δ' V ² O
2 εὐρύνεται καὶ μὴ δυνάμενος συστέλλεσθαι V ² O	3 ἐκθλίβουσιν GHP: θλίβουσιν ceteri	
4 ἐν om. Mang.	γίνεσθαι V ² O	5 καὶ om. V ¹ , add. V ² 6 καρπὸν A
7 δεομένης γῆς VO, δυναμένη γῆ K ¹	τῇ γῆ G	πολυσχεδεῖ CV ¹ A
9 ἀρμωσαμένη VOKZ	10 παρέχων A	11 ἐαριζούσαις Z 12 πρὸς]
ἐν BEMAKZ	θαλάσση ^{ττ} Z	μόναις] μόνον Cat., μόλις K ¹ Z ψαικᾶσιν Z
13 δὲ Cat.	ἐνθα τὸ βασιλεῖον Cat.	νιφομένων A, νειφομένων GHP
τὸ om. A	14 ταῖς δυσχειμερῖαις Cat.	15 ἀθρόας V ² O χάλαζαν
GHP: καὶ χάλαζαν ceteri	βαρεῖαν] βαθεῖαν GHP Cat.	16 βίας GHP (et V ¹ ut vid.): βίαν C, βία ceteri
om. GHP Cat.	συνχεῖς κεραινοὺς transp. HP	τερατωδεστέραν O Cat.
18 θέοντες] αἰθοντες V ² O K ²	μαχομένην οὐσίαν VO	οὔτ' A 19 ἔτεκον
Z, ἔτεμον Cat.	οὔτ' A	δὲ BEM Cat. 20. 21 ἀπάντων φορὰ CVO
21 ὑπερβαλούσας MG	δυσθυμίας A	ἤγεν GHP καὶ om. H ¹ P

11 sqq. Exod. 9,22 sqq. 11—20 Catena in Exod. 9,24 (Cat. Lips. I p. 652) Φλωνος ἐβραίου: τῆς Αἰγύπτου δὲ τῆς χειμερινῆς ἐαριζούσης τροπῆς (sic), τῶν μὲν πρὸς θαλάττῃ — διετήρουν τὴν χάλαζαν.

τὸ τοῦ πράγματος ἄηθες· ὑπέλαβον γάρ, ὅπερ καὶ ἦν, ἐκ μηνιμάτων
 θεῶν κεκαινουργῆσθαι τὰ συμβάντα, νεωτερίσαντος ὡς οὕτω πρότερον
 τοῦ ἀέρος ἐπὶ λύμη καὶ φθορᾶ δένδρων τε καὶ καρπῶν, οἷς συνεφθάρη
 ζῶα οὐκ ὀλίγα, τὰ μὲν περιψύξεις, τὰ δὲ βάρει τῆς ἐπιπιπτούσης
 χαλάζης ὡσπερ καταλευσθέντα, τὰ δ' ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐξαναλωθέντα· 5
 ἔνια δ' ἡμίφλεκτα διέμενε τοὺς τύπους τῶν κεραυνίων τραυμάτων εἰς
 120 νουθεσίαν τῶν ὀρώντων ἐπιφερόμενα. (21.) λωφῆσαντος δὲ τοῦ κακοῦ
 καὶ πάλιν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν περὶ αὐτὸν θρασυνομένων, εἰς τὸν
 ἀέρα Μωσῆς τὴν ῥάβδον ἐκτείνει, κελεύσαντος τοῦ θεοῦ. κᾶπειτ'
 ἄνεμος καταράττει, νότος βιαιότατος, δλγν τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα προσ- 10
 επιτεινόμενος καὶ σφοδρυνόμενος, αὐτὸς καθ' αὐτὸν ὦν μεγάλη ζημία·
 ξηρὸς τε γάρ ἐστι καὶ κεφαλαγῆς καὶ βαρυήκοος, ἄσας τε καὶ ἀδημονίας
 ἐμποιεῖν ἱκανός, καὶ μάλιστα' ἐν Αἰγύπτῳ κειμένη κατὰ τὰ νότια, δι'
 ὦν αἱ περιπολήσεις τῶν φωσφόρων ἀστέρων, ὡς ἅμα τῷ διακινήθῆναι
 121 τὸν ἀφ' ἡλίου φλογμὸν συνεπωθεῖσθαι καὶ πάντα καίειν. ἀλλὰ γάρ 15
 ἅμ' αὐτῷ καὶ πλῆθος ἀμήχανον ζῶων ἐπεφέρετο φθοροποιὸν φυτῶν,
 ἀκρίδες, αἱ ρεύματος τρόπον ἀπαύστως ἐκχεόμεναι καὶ πάντα πληρώσασαι
 τὸν ἀέρα διέφαγον, ὅσα οἱ κεραυνοὶ ὑπελείποντο καὶ ἡ χάλαζα, ὡς |
 122 μῆδὲν ἐν τῇ τοσαύτῃ χώρᾳ βλαστάνον ἔτι θεωρεῖσθαι. τότε μόλις εἰς p. 100 M.
 ἀκριβεστάτην ἔννοιαν τῶν οἰκείων ἐλθόντες οἱ ἐν τέλει κακῶν προσελ- 20
 θόντες ἔλεγον τῷ βασιλεῖ· „μέχρι τίνος οὐκ ἐπιτρέπεις τὴν ἕξοδον τοῖς

1 καὶ om. M	2 κεκαινουργεῖσθαι EG	συμβάντα] σύμπαντα GHP ¹
οὕτω GHP: οὐ ceteri	3 φθορᾶ] φθορὰ G	4 παραψύξεις VO
πι- πτούσης E, ἐπιπιπτούσης C	5 τὰ—ἐξαναλωθέντα om. O	τὰδ' KZ, τὰ δὲ A
καταναλωθέντα KZ	6 διέμεινε AVOZ	9 μωσῆς KZ
καίπειτα O		
10 καταράττει GH ² K, καράττει (sic) M, καὶ ταραττει A		νότος βιαιότατος GHP:
νότος om. VO, βιαιότατος νότος ceteri		τὴν νύκτα G, νύκτωρ H (Turn.)
10. 11 προσεπιτεινόμενος GHPKZ: ἐπιτεινόμενος ceteri (Mang.)		11 σφοδρυνόμενος
KZ: σφοδρούμενος ceteri (v)	12 τε om. A	ἔστι] ἦν V ² O
		κεφαλαγῆς
αλ		ἡ.
E, κεφαλαγῆς B, κεφαλαγὸς A	βαρύκοος HP, βαρύκοος V, βαρήκοος O	ἄσας]
αἄσας K ¹ Z	ἀδημονίας Z, εὐδαιμονίας G	13 τὰ om. C
14 δια- κινήθῆναι M	15 πάντα] ταῦτα A	καίειν] κινεῖν BEMA
16 ἅμα M		
αὐτῷ O	ἀμήχανον GHPKZ: ἀμηχάνων ceteri	17 ἀκρίδας HP
ἀπαύστως		
GHPKZ: om. ceteri	17. 18 ἐκχεόμεναι καὶ πάντα πληρώσασαι τὸν ἀέρα GKZ:	
om. ceteri (v)	18 διέφαγον GHP: τὰ δένδρα διέφαγον ceteri (τὰ δένδρα add. etiam	
mg. H)	ὑπελείποντο C, διελείποντο VO	19 μόγις GHP, τοῖσιν (pro μόλις) O
20 ἀκριβεστάτην GHP: ἀκριβεστέραν ceteri		κακῶν GHPKZ: om. ceteri

ἀνδράσιν; ἢ οὐπω μανθάνεις ἐκ τῶν γινομένων, ὅτι ἀπόλωλεν Αἴγυπτος;“
 ὁ δ' ὅσα τῶ δοκεῖν ἐφίεις ὠμολόγει, χαλάσαντος τοῦ δεινοῦ. πάλιν
 δ' εὐξαμένου Μωυσέως, ὑπολαβῶν ἐκ τῆς θαλάττης ἄνεμος ἀποσκίδνησι
 τὰς ἀκρίδας. ἀνασκεδασθεισῶν δὲ καὶ τοῦ βασιλέως περὶ τὴν τοῦ ἔθνους 123
 5 ἄφρασι δυσθανατοῦντος, ἐπιγίνεται τῶν πρότερον κακῶν μεῖζον· λαμπρᾶς
 γὰρ ἡμέρας οὕσης, ἐξαπιναίως ἀναχεῖται σκότος, ἴσως μὲν καὶ ἡλίου
 γενομένης ἐκλείψεως τῶν ἐν ἔθει τελειότερας, ἴσως δὲ καὶ συνεχεῖαις
 νεφῶν καὶ πυκνότηρι ἀδιαστάτοις καὶ πιλήσει βιαιοτάτῃ τῆς τῶν ἀκτίνων
 φορᾶς ἀνακοπέισης, ὡς ἀδιαφορεῖν ἡμέραν νυκτὸς καὶ τί γὰρ ἀλλ' ἢ
 10 μίαν νύκτα νομίζεσθαι μακροτάτην τρισὶν ἡμέραις ἴσην καὶ ταῖς ἰσαρίθ-
 μοις νυξί. τότε δὴ φασὶ τοὺς μὲν ἐρριμμένους ἐν ταῖς εὐναῖς μὴ τολμᾶν 124
 ἐξανίστασθαι, τοὺς δ' ὅποτε κατεπεῖγοι τι τῶν τῆς φύσεως ἀναγκαίων
 ἐπαφωμένους τοίχων ἢ τινοσ ἐτέρου καθάπερ τυφλοὺς μόλις προέρχεσθαι·
 καὶ γὰρ τοῦ χρεῖώδους πυρὸς τὸ φέγγος τὸ μὲν ὑπὸ τῆς κατεχούσης
 15 ζᾶλης ἐσβέννυτο, τὸ δὲ τῶ βᾶθει τοῦ σκότους ἀμαυρούμενον ἐνηφανί-
 ζετο, ὡς τὴν ἀναγκαιοτάτην ὄψιν τῶν αἰσθήσεων ὑγιαίνουσαν πηρὸν
 εἶναι μηδὲν ὄρᾶν δυναμένην, τετράφθαι δὲ καὶ τὰς ἄλλας οἷα ὑπηκόους
 πεσοῦσης τῆς ἡγεμονίδος· οὔτε γὰρ λέγειν τις οὔτ' ἀκούειν οὔτε προσ- 125
 ενέγκασθαι τροφὰς ὑπέμενεν, ἀλλ' ἡσυχίᾳ καὶ λιμῶ παρέτεινον αὐτοὺς
 20 οὐδεμιᾶ τῶν αἰσθήσεων σχολάζοντες, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πάθους δλοι συνηρ-
 πασμένοι, μέχρι πάλιν Μωυσῆς λαβῶν οἶκτον ἱκετεύει τὸν θεόν· ὁ δὲ
 φῶς ἀντι σκότους καὶ ἡμέραν ἀντι νυκτὸς ἐργάζεται σὺν αἰθρία πολλῇ.

2 ἐφίειν (sic) VO, ἀφίεις A; ἐφῆσειν conicio χαλάσαντος GHPV²O: χαλάσαντος δὲ
 ceteri (v) 2.3 πάλιν δ' GHP: δ' om. ceteri (v) 3 μωυσεός MAKHP ὑπο-
 βαλῶν VO τῆς GHP: om. ceteri ἀποσκίδνησι GHP: ἀποσκειδάννουσι ceteri
 4 ἀποσκεδασθεισῶν A 5 δυσθανατῶντος CGHPZ προτέρων AK¹Z κακῶν VO
 6 μὲν om. KZ 7 γινομένης BEMKZ τελειώτερας O 8 πιλήσει G
 βεβαιοτάτη conl. Mang. 11 δὴ om. GHP; δὲ Turn. 12 κατεπεῖγοι τι GHP: τι
 om. Z, τι κατεπεῖγοι ceteri τῶν τε G 13 τοίχων GHP: τοίχου ceteri
 προσέρχεσθαι C¹V¹BEM, διέρχεσθαι G 14 τὰ μὲν CV¹BEMA 14. 15 ὑπὸ πῆς κατε-
 χούσης ζᾶλης GHP: τῆ κατεχούση ζᾶλη (χαλάζη O) ceteri 15 τὰ δὲ CV¹BEMA
 βᾶθει] βᾶρει GHP ἀμαυρούμενα CV¹BEMA 16 τῆ ἀναγκαιοτάτῃ ὄψει V²O
 ὄψιν fort. delendum ὑγιαίνουση V²O, τ' ὑγιαίνουσαν BEM, τὴν ἡγεμονεύουσαν AP²
 πηρὸν] πονηρὸν VOK² 17 μηδὲν GHP: μὴδ' VO, μὴδὲ ceteri δυναμένην
 GHP: δυναμένη V²O, δυναμένων ceteri τοὺς ἄλλους O οἷα codd.: οἷον
 Mang. 18 οὔτε ἀκούειν G 18. 19 προσενέγκαι VO 19 αὐτοὺς CMGH¹PKZ
 20 οὐδὲ μιᾶ BEM κολάζοντες M, ἐνασχολούμενοι mg. O 21 μωυσεός P
 λαβεῖν O οἶκτον λαβῶν transp. M 22 αἰθρία M

- 126 (22.) Τοιαύτας φασί γενέσθαι καὶ τὰς διὰ μόνου Μωυσέως ἐπι-
πλήξεις, τὴν διὰ χαλάζης καὶ κεραυνῶν, τὴν διὰ τῆς ἀκρίδος, τὴν διὰ
σκότους, ὃ πᾶσαν ἰδέαν φωτὸς οὐ παρεδέχετο· κοινῆ δ' αὐτὸς τε καὶ
127 ὁ ἀδελφὸς μίαν ἐπετράπησαν, ἦν αὐτίκα σημανῶ. κελεύσαντος τοῦ
θεοῦ, τέφραν ἀπὸ καμίνου λαμβάνουσι ταῖς χερσίν, ἦν Μωυσῆς κατὰ 5
μέρος εἰς τὸν ἀέρα διέπαττεν· ἔπειτα κονιορτὸς αἰφνίδιον ἐπενεχθεὶς
ἀνθρώποις τε καὶ ἀλόγοις ζῴοις ἀγρίαν καὶ δυσαλγῆ κατὰ τῆς δορᾶς
ἀπάσης ἔλκωσιν εἰργάζετο καὶ τὰ σώματα εὐθύς | συνῶδει ταῖς ἔξαν- p. 101 M.
θήσειεν ὑποπύους ἔχοντα φλυκταίνας, ἃς ἐτόπασεν ἂν τις ἀφανῶς ὑπο-
128 καιομένης ἀναζεῖν. ἀλγηδόσι τε καὶ περιωδυνίαις κατὰ τὸ εἶδος ἐκ 10
τῆς ἐλκώσεως καὶ φλογώσεως πιεζόμενοι μᾶλλον ἢ οὐχ ἦττον τῶν
σωμάτων τὰς ψυχὰς ἔκαμνον ἐκτετροχωμένοι ταῖς ἀνίαις — Ἐν γὰρ ἂν
τις ἀπὸ κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν συνεχὲς ἔλκος ἐθεάσατο, τῶν κατὰ μέλος
καὶ μέρος διεσπαρμένων εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἀποκριθέντων —,
ἔως πάλιν ἰκεταῖς τοῦ νομοθέτου, ἃς ὑπὲρ τῶν πασχόντων ἐποιήσατο, 15
129 ἡ νόσος ῥάων ἐγένετο. κοινῆ^ο μέντοι τὴν νοουθεσίαν ταύτην ἐπετρά-
πησαν δεόντως, ὃ μὲν ἀδελφὸς διὰ τὸν ἐπενεχθέντα κονιορτόν, ἐπεὶ
τῶν ἀπὸ γῆς συμβαινόντων τὴν ἐπιμέλειαν ἔλαχε, Μωυσῆς δὲ διὰ τὸν
ἀέρα μεταβαλόντα πρὸς κάκωσιν τῶν οἰκητόρων· ταῖς δ' ἀπ' ἀέρος
καὶ οὐρανοῦ πληγαῖς οὗτος ὑπηρέτει. 20
- 130 (23.) Λοιπαὶ δὲ τιμωρίαι τρεῖς εἰσὶν αὐτουρηθηῖσαι δίχα τῆς
ἀνθρώπων ὑπηρεσίας, ὧν κατὰ μίαν ἐκάστην, ὡς ἂν οἶόν τε ἦ, δηλώσω.
πρῶτη δ' ἐστὶν ἡ γενομένη διὰ ζῴου τῶν ἐν τῇ φύσει πάντων θρασυ-
τάτου, κυνομυίας, ἦν ἐτόμως ἐκάλεσαν οἱ θετικοὶ τῶν ὀνομάτων —

1 τοσαύτας M	μωυσέος MKHP	2 χαλάζης GHP: χαλαζῶν ceteri	
δι' ἀκρίδος M (fort. recte)	3 σκότους MGHP: τοῦ σκότους ceteri		ιδέαν]
ιδέαν M	τε GHP: om. ceteri	5 μωσῆς O	5.6 κατὰ μέρος om. KZ
7 καὶ ante ζῴοις add. C	δυσαλγῆ GHP: δυσανθῆ A, δυσαλθῆ ceteri (Mang.)		
τῆς om. G	8 ἀπάσης GHPKZ: πάσης ceteri	8.9 ἐξανθήσειεν GHPKZ: ὑπαν- θήσειεν ceteri	9 ὑπωπύους A
	φλυκταίνας M	10 ἀναζῆν GI	τε] δε conicio
περιωδυνίαις Z	11 φιλογνώσεως (sic) A	11.12 τῶν σωμάτων om. KZ	
12 ἔκαμον H'P	ἐκτροχόμενοι A	13 ἐθεάσατο GHP: ἐθεᾶτο ceteri	
13.14 μέρος καὶ μέλος transp. CVO	14 ἐσπαρμένων GHP ¹	alt. καὶ om. C	
αὐτὴν om. CV ¹ EA, ss. B	συγκριθέντων con. Mang.	16 ῥᾶον V ¹ ut vid.	
16.17 ἐτράπησαν M	18 μωσῆς G	post διὰ add. τὸ HP	19 δ']
γὰρ V ²)	20 ὑπηρέτει GHP: ὑπηρετεῖτο ceteri	22 ὡς ἂν οἶόν τε ἦ G, ὡς	
		ὡς οἶός τε ὦ A, ὡς ἂν οἶος τε ὦ ceteri	23 δὲ ἐστὶν CAVO
24 ἐτόμως K			

4 sqq. Exod. 9,8—12

23 sqq. Exod. 8,24 sqq.

σοφοὶ γὰρ ἦσαν — ἐκ τῶν ἀναιδεστᾶτων ζώων συνθέντες τοῦνομα, μίας καὶ κυνός, τοῦ μὲν τῶν χερσαίων θραυστάτου, τῆς δὲ τῶν πτηνῶν· ἐπιφοιτῶσι γὰρ καὶ ἐπιτρέχουσιν ἀδεῶς, κἂν ἀνείργῃ τις, εἰς τὸ ἀήτητον ἀντιφιλονεικοῦσιν, ἄχρις ἂν αἵματος καὶ σαρκῶν κορσεθῶσιν. ἡ δὲ 131 5 κυνόμοια τὴν ἀφ' ἑκατέρου τόλμαν προσειληφύτα δηκτικὸν καὶ ἐπίβουλον ζῷον ἐστι· καὶ γὰρ πόρρωθεν μετὰ ροίζου καθάπερ βέλος εἰσακοντίζεται καὶ ἐπεμπίπτουσα βιαίως εὐ μάλα ἐγγρίμπεται. τότε δὲ καὶ 132 θεήλατος ἦν ἡ προσβολή, ὡς δεδιπλασιασθαι τὴν ἐξ αὐτῆς ἐπιβουλὴν οὐκέτι μόνον τοῖς φυσικοῖς κεχρημένης πλεονεκτήμασιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς 10 ἐκ θείας ἐπιφροσύνης, ἣ τὸ ζῷον ὥπλιζε καὶ πρὸς ἀλκὴν ἀνήγειρε κατὰ τῶν ἐγχωρίων. μετὰ τὴν κυνόμοιαν εἶπετο τιμωρία πάλιν ἄνευ συμ- 133 πράξεως ἀνθρωπίνης, βοσκημάτων θάνατος· βουκόλια γὰρ καὶ αἰπόλια καὶ ποιμνία μεγάλα καὶ ὄσαι ὑποζυγίων καὶ ἄλλων θρεμμάτων ἰδέαι πᾶσαι μιᾷ ἡμέρᾳ, ὡς ἀφ' ἑνὸς συνθήματος, ἀγελῆδον διεφθείροντο, p. 102 M. τὴν ἀνθρώπων | ἀπώλειαν, ἣ μικρὸν ὕστερον ἔμελλε γίνεσθαι, προ- 16 μηγύουσαι καθάπερ ἐν ταῖς λοιμώδεσι νόσοις· λέγεται γὰρ προάγων τις εἶναι λοιμικῶν ἀρρωστημάτων ἢ ζώων ἀλόγων αἰφνίδιος φθορά. (24.) μεθ' ἣν ἡ δεκάτη καὶ τελευταία δίκη πάσας ὑπερβάλλουσα τὰς 134 προτέρας ἐπεγένετο, θάνατος Αἴγυπτίων οὔτε πάντων — οὐ γὰρ ἐρη- 20 μῶσαι τὴν χώραν προηρεῖτο ὁ θεὸς ἀλλὰ νουθετῆσαι μόνον — οὔτε τῶν πλείστων ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν ἐξ ἀπάσης ἡλικίας, ἀλλὰ τοῖς

1 συνθέντες om. VO	τὸ ὄνομα VO	2 τοῦ] τῆς A	τοῦ χερσαίου C
χερσαίων θραυστάτου] θηρίων οὐσης A	τῆς] τοῦ BEM(+KZ)	3 post ἐπι-φοιτῶσι add. τε G	4 ἀν
GHP: om. ceteri	ἀδεῶς] ἀναιδῶς conl. Mang.	εἰργη KZ	
ἐπίβουλον conl. Mang.	σαρκός K' O	5 post δηκτικὸν add. γὰρ A	
εὐ μάλα om. M	7 ἐπεμπίπτουσα GHP: ἐπιπίπτουσα O, ἐπεισπίπτουσα ceteri		
ἐπιβουλίαν H; ἐπιβολὴν conl. Mang.	ἐγγρίμπεται MAOGPKZ	καὶ om. M	8 προσβολή HP
CBEMA, χρωμένην VO	9 κεχρημένης GHP: χρωμένης KZ, χρωμένη		
10 ὥπλιζε GHP: ὥπλιξε ceteri	χρωμένη τοῖς φυσικοῖς transp. A	alt. τοῖς] τῆς L (Turn.)	
μάτων G	καὶ om. G	13 ὄσαι KZ	12 καὶ add. ante βοσκη-μάτων G
14 ἀγέλαι VO	14 διεφθείρετο G	15 μικρὸν GHP: πρὸς μικρὸν ceteri	
ἔμελλε corr. ex ἡμέλλε B, ἡμέλλε EA	15. 16 προμηγύουσαι H' Z: προμηγύουσα ceteri		
16 γὰρ] γοῦν CV'HP	16. 17 προάγων τις VOK ² , προάγων τις CBEM: προαγωγός τις A, προαγωγόν τι GHPK' Z	17 ἀρρωστημάτων GHP: νόσων ceteri (v)	ἄλογος
HP	αἰφνίδιος om. KZ	φορὰ (+	19 πρότερον O
οὔτε πάντων om. O	οὐ C: οὐδὲ BEMAKZ, οὔτε VOGHP		ἔγένετο M
			20 ὁ om. M

ἄλλοις ζῆν ἐφίεις μόνων τῶν πρωτοτόκων καταψηφίζεται θάνατον ἀρξά-
 μενος ἀπὸ τοῦ πρῆσβυτάτου τῶν βασιλέως παιδῶν καὶ λήξας εἰς τὸν
 135 τῆς ἀφανεστάτης ἀλετρίδος. περὶ γὰρ μέσας νύκτας οἱ πρῶτοι πατέρας
 καὶ μητέρας προσειπόντες καὶ ὑπ' ἐκείνων υἱοὶ πάλιν πρῶτον ὀνομα-
 σθέντες ὑγιαίνοντες καὶ τὰ σώματα ἐρρωμένοι πάντες ἀπ' οὐδεμιᾶς 5
 προφάσεως ἤβηδὸν ἐξαπιναιῶς ἀνήρηντο καὶ οὐδεμίαν οἰκίαν ἀμοιρῆσαι
 136 φασὶ τότε τῆς συμφορᾶς. ἅμα δὲ τῇ ἕφ κατὰ τὸ εἰκὸς ἕκαστοι θεασά-
 μενοι τοὺς φιλότατους ἀπροσδοκῆτως τετελευτηκότας, οἷς ὁμοδίαιτοι καὶ
 ὁμοτράπεζοι μέχρι τῆς ἐσπέρας ἐγεγένητο, βαρυτάτῳ πένθει κατα-
 σχεθέντες οἰμωγῆς πάντα ἐπέπλησαν, ὥστε συνέβη καὶ διὰ τὴν κοινο- 10
 πραγίαν τοῦ πάθους ἀπάντων ἀθρώως ὁμοθυμαδὸν ἐκβοησάντων ἕνα
 θρῆνον ἀπὸ περάτων ἐπὶ πέρατα κατὰ πάσης τῆς χώρας συνηχῆσαι
 137 καὶ μέχρι μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις διέτριβον, ἀγνοῶν ἕκαστος τὸ τοῦ πλησίον
 κακὸν ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ μόνον ἔστενε, προσελθὼν δὲ καὶ γνοὺς τὰ τῶν ἄλλων
 διπλοῦν πένθος πρὸς τῷ ἰδίῳ καὶ τὸ κοινὸν εὐθύς ἐλάμβανεν, ἐπ' 15
 ἐλάττονι καὶ κουφοτέρῳ μεῖζον καὶ βαρύτερον, ἄτε καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς
 παραμυθίας ἀφηρημένος· τίς γὰρ ἔμελλε παρηγορεῖν ἕτερον αὐτὸς ὢν
 138 τοῦδε χρεῖος; ὅπερ δ' ἐν τοῖς τοιοῦτοις φιλεῖ, τὰ παρόντα νομίσαντες
 ἀρχὴν εἶναι μειζόνων καὶ περὶ τῆς τῶν ἔτι ζώντων ἀπωλείας κατα-
 δεῖσαντες συνέδραμον εἰς τὰ βασιλεία δεδαχρυμένοι καὶ τὰς ἐσθῆτας 20
 περιερρηγμένοι κατεβῶν τε τοῦ βασιλέως ὡς πάντων αἰτίου τῶν συμ-
 139 βεβηκότων δεινῶν. εἰ γὰρ, ἔλεγον, εὐθύς ἐν ἀρχῇ Μωυσεῶς ἐντυχόντος
 εἶασεν ἐξελθεῖν τὸ ἔθνος, οὐδενὸς ἂν τῶν γεγονότων πειραθῆναι τὸ
 παράπαν· εἰξαντος δ' αὐθαδείᾳ τῇ συνήθει, τὰ ἐπίχειρα τῆς ἀκαίρου
 φιλονεικίας ἐξ ἐτοίμου λαβεῖν. εἴτ' ἄλλος ἄλλον παρεκάλει τὸν λεῶν 25
 μετὰ πάσης σπουδῆς ἐξ ἀπάσης τῆς χώρας ἐξελαύνειν, καὶ τὸ μίαν

1 ἐφίεις GHP: ἐφίεις ceteri μόνων OZ 2 βασιλέων V¹, βασιλείων V²⁰
 3 ἀλετρίδος O πρῶτον BEMAP²KZ 4 πρῶτον om. AVOK 5 post
 πάντες add. δ' KZ 6 οὐδεμίαν] μίαν οὐδὲ μίαν CVO ἀμοιρῆσαι A
 7 τῆς τότε transp. Mang. 9 ἄχρι O 10 καὶ GHP: om. ceteri
 12 συνηχῆσαι κατὰ πάσης τῆς οἰκουμένης (sic pro χώρας) transp. A 14 τῷ τὸ
 ΕΑΡΖ, τὸ τοῦ G προσελθὼν G 15 ἐπ' GHP: om. ceteri 16. 17 τῆς
 παραμυθίας om. M 17 ἀφαιρούμενος BEMAKZ ἔμελλε παρηγορεῖν ἕτερον
 GHP: ἔμελλεν ἕτερον παρηγορεῖν KZ, ἔμελλε παρηγορεῖν (om. ἕτερον) ceteri 19 τῆς
 VOGH²: om. ceteri ἔτι GHP: om. ceteri ἀπωλείας GHP: om. ceteri
 21 τε om. BEMA 22 μωυσεῶς BMAKHP 23 εἶασαν M ὑπεξελθεῖν
 CVG 24 μὴ εἶξαντος V¹⁰, μὴ expunxit V² 25 εἶτα CVBEKZ
 26 πάσης om. V ἐξ ἀπάσης mg. O, πάσης in textu O ἐξελαύνειν GHPO:
 ἐλαύνειν ceteri

ἡμέραν μᾶλλον δὲ ὦραν αὐτὸ μόνον κατασχεῖν πρὸς ἀνήκεστον τιμωρίαν
 p. 103 M. τιθέμενοι. (25.) | οἱ δ' ἐλαυνόμενοι καὶ διωκόμενοι τῆς αὐτῶν εὐγενείας 140
 εἰς ἔννοιαν ἐλθόντες τόλμημα τολμῶσιν, ὅποιον εἰκὸς ἦν τοὺς ἐλευ-
 θέρους καὶ μὴ ἀμνήμονα; ὧν ἐπεβουλευθήσαν ἀδίκως. πολλὴν γὰρ λείαν 141
 5 ἐκφορήσαντες τὴν μὲν αὐτοὶ διεκόμεζον ἐπηχθισμένοι, τὴν δὲ τοῖς ὑπο-
 ζυγίοις ἐπέθεσαν, οὐ διὰ φιλοχρηματίαν ἤ, ὡς ἂν τις κατηγορῶν εἴποι,
 τὴν τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμίαν — πόθεν; — ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὧν παρὰ
 πάντα τὴν χρόνον ὑπηρετήσαν ἀναγκαῖον μισθὸν κομιζόμενοι, εἶτα δὲ
 ὑπὲρ ὧν κατεδουλώθησαν ἐν ἐλάττωσι καὶ οὐχὶ τοῖς ἴσοις ἀντιλουπῶντες·
 10 ποῦ γὰρ ἐστ' ὁμοιον ζημίᾳ χρημάτων καὶ στέρησις ἐλευθερίας, ὑπὲρ
 ἧς οὐ μόνον προΐεσθαι τὰς οὐσίας οἱ νοῦν ἔχοντες ἀλλὰ καὶ ἀποθνήσκειν

1 αὐτὸν CBM αὐτὸ μόνον om. A πρὸς] εἰς conicio ἀνήκεστον τιμωρίας conī.
 Mang. 2 οἱδ' Z, οἱ δὲ VO ἐξελαυνόμενοι KZ αὐτῶν codd. 3 τοὺς]
 τέως KZ 5 ἐκφορήσαντες GHP Cat. (cf. Clem. Al.): εὐφορήσαντες BEMVOKZ,
 εὐφρονήσαντες A, συμφορήσαντες C 6 κακχορῶν conī. Mang. εἶπη M
 7 ὧν] δ H¹P, δν H² 8 ἀναγκᾶιον—κατεδουλώθησαν (9) om. A κομισάμενοι K
 εἶτα] ἐνθα Cat. δὲ GHP Cat.: δὲ καὶ ceteri 10 ἐστιν Cat. 11 προΐεσθαι]
 προΐασι vel πρόβεισι Cat.

2—154,7 Catena in Exod. 12.36 (Cat. Lips. I p. 692) Φίλωνος ἑβραίου: μετὰ τὴν τῶν
 πρωτοτόκιων τῶν Αἰγυπτίων ἀπώλειαν οἱ Ἑβραῖοι ἐλαυνόμενοι καὶ διωκόμενοι — ὑπερ-
 ἔχοντος τοῦ δικαίου. *Procop. Gaz. Comm. in Exod. 11,2* (Migne t. 87, 1 Col. 559
 Wendland Neu entd. *Fragm. Philos* p. 94): σκυλεύουσι τοὺς Αἰγυπτίους οὐ τῶν ἀλλο-
 τρίων ἐπιθυμοῦντες — ἄπαγε —, ἀλλ' ὧν ὑπηρετήσαν ἀναγκαῖον μισθὸν κομιζόμενοι καὶ
 οὐκ ἴσοις ἀντιλουπῶντες· ποῦ γὰρ ἴσον ἐλευθερία καὶ χρήματα; ἧς αὐτοὺς ἰκέτας ὄντας
 καὶ ξένους ἐστέρησαν· ὑπὲρ ἧς οὐ μόνον οὐσίας προΐεσθαι καὶ τὰς ψυχὰς δὲ προθύμως οἱ
 γενναῖοι τῶν ἀνθρώπων ἐθέλουσιν· ἧς ἀποστερήσαντες ὡς ἐν πολέμῳ τούτους αἰχμαλώτους
 εἰργάσαντο. ἐν ἑκατέρῃ δὲ κατώρθουν, εἶθ' ὡς ἐν εἰρήνῃ μισθὸν λαμβάνοντες παρ' ἀκόντων,
 δ (δν?) πολλὸν χρόνον οὐκ ἀποδιδόντων ἐστέρηντο, εἶθ' ὡς ἐν πολέμῳ λάφυρα κομιζόμενοι
 δίχα τῆς ἐν δολοῖς παρασκευῆς ἀμυνόμενοι, θεοῦ τὴν δίκην βραβεύσαντος. νόμος δὲ πολέ-
 μου τοῖς κεκρατηκόσιν τὰ τῶν ἠττημένων χαρίζεται· ἀλλ' οὐδὲ κατὰ πολέμων ὁ δόλος ἀπό-
 βλητος. 4sq. *Clem. Alex. Strom. I 23 p. 415 P.* . . . ὕστερόν τε ἐξιόντες οἱ Ἑβραῖοι
 πολλὴν λείαν τῶν Αἰγυπτίων ἐκφορήσαντες ἀπέθεσαν, οὐ διὰ φιλοχρηματίαν, ὡς οἱ κατηγο-
 ροὶ φασιν — οὐδὲ γὰρ ἀλλοτρίων αὐτοὺς ἀνέπειθεν ἐπιθυμεῖν ὁ θεός —, ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 ὧν παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὑπηρετήσαν τοῖς Αἰγυπτίοις μισθὸν ἀναγκαῖον κομιζόμενοι,
 ἔπειτα δὲ καὶ τρόπον τινὰ ἡμύναντο ἀντιλουπῶντες ὡς φιλαργόρους Αἰγυπτίους τῇ τῆς λείας
 ἐκφορῆσει, καθάπερ ἐκεῖνοι τοὺς Ἑβραίους τῇ καταδουλώσει. εἶτ' οὖν, ὡς ἐν πολέμῳ φαῖη
 τις τοῦτο γεγονέναι, τὰ τῶν ἐχθρῶν φέρειν ἤξιον νόμῳ τῶν κεκρατηκότων ὡς κρείττονες
 ἠττόνων — καὶ τοῦ πολέμου ἡ αἰτία δικαία· ἰκέται διὰ λιμὸν Ἑβραῖοι ἦγον πρὸς Αἰγυπ-
 τίους, οἱ δὲ τοὺς ξένους καταδουλωσάμενοι τρόπον αἰχμαλώτων ὑπηρετεῖν ἠνάγκασαν σφίσι
 μηδὲ τὸν μισθὸν ἀποδιδόντες —, εἶτε ὡς ἐν εἰρήνῃ μισθὸν ἔλαβον τὴν λείαν παρὰ ἀκόντων
 τῶν πολλῶν χρόνον οὐκ ἀποδιδόντων ἀλλὰ ἀποστεροῦντων.

- 142 ἐθέλουσιν; ἐν ἑκατέρῳ δὴ κατώρθουν, εἰθ' ὡς ἐν εἰρήνῃ μισθὸν λαμβάνοντες, ὃν παρ' ἀκόντων πολλὸν χρόνον οὐκ ἀποδιδόντων ἀπεστεροῦντο, εἰθ' ὡς ἐν πολέμῳ τὰ τῶν ἐχθρῶν φέρειν ἀξιοῦντες νόμῳ τῶν κεκρατηκῶτων· οἱ μὲν γὰρ χειρῶν ἤρξαν ἀδίκων, ξένους καὶ ἰκέτας, ὡς ἔφην πρότερον, καταδουλωσάμενοι τρόπον αἰχμαλώτων, οἱ δὲ καιροῦ παρα- 5 πεσόντος ἡμύναντο δίχα τῆς ἐν ὄπλοις παρασκευῆς, προασπίζοντος καὶ τὴν χεῖρα ὑπερέχοντος τοῦ δικαίου.
- 143 (26.) Τοσαύταις μὲν δὴ πληγαῖς καὶ τιμωρίαις Αἴγυπτος ἐνουθετεῖτο, ὧν οὐδεμία τῶν Ἑβραίων καίτοι γε ἐν ταῖς αὐταῖς πόλεσι καὶ κώμαις καὶ οἰκίαις συνδιατριβόντων ἤψατο, γῆς ὕδατος ἀέρος πυρός, ἃ μέρη 10 τῆς φύσεως ἐστίν, ἣν ἀμήχανον ἐκφυγεῖν, ἐπιθεμένων· ὁ δὲ καὶ παραδοξότατον ἦν, ὑπὸ τῶν αὐτῶν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ χρόνον τοὺς 144 μὲν διαφθεῖρεσθαι, τοὺς δὲ σφύζεσθαι. ὁ ποταμὸς εἰς αἶμα μετέβαλεν, ἀλλ' οὐχ Ἑβραίοις· ἦνίκα γὰρ βουλευθεῖεν ἀρύσασθαι, τροπὴν ἐλάμβανεν εἰς πότιμον. βάτραχος ἐκ τῶν ὑδάτων ἐπὶ τὴν χέρσον ἀνερπίσας ἀγορὰς 15 καὶ ἐπαύλεις καὶ οἰκίας ἐπλήρωσεν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν Ἑβραίων ἐξανεχώρει μόνων καθάπερ διακρίνειν ἐπιστάμενος, οὓς τε χρῆ κολάζεσθαι καὶ τούναν- 145 τίον. οὐ σκνήπες, οὐ κυνόμυια, οὐκ ἀκρίς, ἣ καὶ φυτὰ καὶ καρποὺς καὶ ζῶα καὶ ἀνθρώπους μεγάλα ἐβλάψε, τούτοις προσέπτησαν· οὐχ ὑέτων, οὐ χαλάζης, οὐ κεραυνῶν αἱ γενόμεναι | συνεχεῖς φοραὶ μέχρι τούτων ἐφθασαν· p. 104 M. ἐλκώσεως τῆς ἀργαλεωτάτης εἰς τὸ παθεῖν οὐδ' ὄναρ ἐπήσθοντο· βαθυ- 21

1 ἐθέλουσιν GHP Cat.: τολμῶσιν ceteri ἐν ἑκατέρῳ GHPK'Z Cat.: ἐκατέρῳ (om. ἐν) C, ἐκατέρως VOK², ἐκότερον BEMA δὴ] δ' οὖν V²O, δὲ Cat. κατορθοῦντες V²O Cat. εἰθ' GHP: καὶ V²O), εἴτε ceteri 1. 2 εἰθ'—λαμβάνοντες om. Cat. 2 ὃν παρ' ἀκόντων A, ὃν παρὰ ἀκόντων CVOBEM: ὃν παρὰ (περὶ Z) ἐκόντων KZ, ὃν παρ' ἐκόντων G, ὡνπερ ἐκόντων II'P, ὡν παρ' ἐκόντων H², ἄπερ ἀκόντων Cat. 3 εἰθ' E, εἴτ' V¹, εἴτα καὶ V²O)K² 4 γὰρ om. G ἤρξαν χειρῶν transp. HP 4. 5 ὡς ἔφην πρότερον om. O 6 δίχα] διὰ VO τῆς] τοῖς MGP προασπίζοντες G 7 δικαίου (θεοῦ) conl. Mang., sed cf. § 260 8 τιμωρίαις] νουθεσίαις K'Z 9 καίτοι γε ἐν ταῖς αὐταῖς G: καίτοι γε ἐν ταῖς αὐτῶν HP, καίτοι γε ταῖς αὐταῖς C, καίτοι ταῖς αὐταῖς B²MKZ, καίτοι γε τοσαύταις VO, καίτοι τοσαύταις B¹E, καὶ τοιαύταις A 10 καὶ οἰκίαις om. KZ (fort. recte) συνδιατριψάντων K 11 φύσεως] κτίσεως V²O) ἐστίν, ἦν] ἐστὶ καὶ ἦν V²O post ἀμήχανον add. ἐστίν (G δ δὴ] ὃν οὖν G 12 καὶ om. O 13 μετέβαλεν K 14 ἀρύσασθαι HPZ 15 εἰς om. O ἐπὶ τὴν χέρσον om. GHP ἀγορὰς] ἀγροὺς conl. Mang.; cf. 144, 1 16 ἀνεχώρει G 17 μόνων VO οὓς τε] οὕτε C¹, ὃν τε C², οὓσπερ G χρῆ δὴ] G 18 σκνήπες G, σκνήπες CVBEM, κνήπες O κυνόμυια O ζῶα καὶ καρποὺς transp. VO 19 μεγάλα om. BEMAKZ καὶ τούτοις G 20 γενόμεναι GHP: γινόμεναι ceteri 21 ἦσθοντο G

τάτου σκότους τοῖς ἄλλοις ἀναχυθέντος, ἐν αὐγῇ καθαρᾷ διήγαγον, τοῦ
 ἡμερησίου φωτός ἐπιλάμποντος· ἀναιρουμένων τῶν παρ' Αἴγυπτίους
 πρωτοτόκων, ἐτελεύτησεν Ἑβραῖος οὐδεὶς· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν, ὅποτε
 καὶ ἡ τῶν ἀμυθῆτων φθορὰ θρεμμάτων οὐδεμίαν τῶν παρὰ τούτους
 5 ἀγέλην συνεπεσπάσατο πρὸς ἀπώλειαν. καὶ μοί τις δοκεῖ παρατυχῶν 146
 τοῖς γενομένοις κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν μηδὲν ἄν ἄλλο νομίσαι τοῖς
 Ἑβραίους ἢ θεατὰς ὧν ἕτεροι κακῶν ὑπέμενον καὶ οὐ μόνον * * *,
 ἀλλὰ καὶ μαθημάτων τὸ κάλλιστον καὶ ὠφελιμώτατον ἀναδιδασκομένους,
 εὐσέβειαν· οὐ γὰρ ποτ' οὕτως ἡ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν κρίσις ἐμφανῶς
 10 ἦλθε τοῖς μὲν φθορὰν τοῖς δὲ σωτηρίαν παρασχούσα.

(27.) Τῶν δ' ἐξιόντων καὶ μετανισταμένων οἱ μὲν ἀνδρὸς ἔχοντες 147
 ἡλικίαν ὑπὲρ ἐξήκοντα μυριάδας ἦσαν, ὁ δ' ἄλλος ὄμιλος πρεσβυτῶν,
 παιδῶν, γυναικῶν οὐ ῥάδιος ἀριθμηθῆναι· μιγάδων δὲ καὶ συγκλύδων καὶ
 θεραπείας ὄχλος συνεξῆλθεν ὡσανεὶ νόθον μετὰ ἡγεσίας πλήθους· οὗτοι
 15 δ' ἦσαν οἱ ἐκ γυναικῶν γεννηθέντες Αἴγυπτίων τοῖς Ἑβραίοις καὶ τῷ
 πατρὶφι γένει προσενηθέντες καὶ ὅσοι τὸ θεοφιλὲς ἀγάμενοι τῶν ἀνδρῶν
 ἐπηλύται ἐγένοντο καὶ εἰ δὴ τινες τῷ μεγέθει καὶ πλήθει τῶν ἐπαλλήλων

1 ἐπιχυθέντος KZ διήγαγον GHP: διήγον ceteri 1. 2 τοῦ ἡμερησίου φωτός
 codd. (praeter A): τοῦ φωτός ἡμερησίου v 2 φωτός post καθαρᾷ (1) transp. A
 3 ἑβραῖος οὐδεὶς BEMAZ: ἑβραίων οὐδεὶς K, οὐδεὶς ἑβραῖος ceteri 4 alt. τῶν om. Z
 λεγο
 5 συνεπεσπαστο PKZ 6 γενομένοις VGH: γενομένοις A, γινομένοις OP, λεγομένοις
 ceteri μηδὲν ἄν P, μηδ' ἄν H: μηδὲν (om. ἄν) ceteri 7 καὶ οὐ μόνον om.
 GHP lacuna e Clem. Alex. sic videtur explenda (ἀκινδύως ἐκμανθάνοντας τὴν
 δύναμιν τοῦ θεοῦ); τοῦτο post μόνον deesse existimavit Mang. 8 pr. καὶ om. O
 ἀναδιδασκόμενοι VO 9 τὴν εὐσέβειαν V² ἐμφανῶς GHP: ἐμφανῆς ceteri
 11 ἀνδρὸς] ἄνδρες voluit Mang. 12 μυριάδες BM πρεσβυτῶν GHP: πρεσβυ-
 τέρων ceteri (v) 13 ῥάδιον A ῥηθήσεται ante ἀριθμηθῆναι add. HP, rursus
 del. H 14 θεραπείας G post συνεξῆλθε add. πολλὸς V²O νόθος V²O
 15 οἱ om. C τοῖς ἑβραίοις αἰγυπτίων transp. A(v) 17 καὶ εἰ δὴ GHP
 Procop.: ἦδη δὲ καὶ V²O, καὶ ἦδη ceteri (v); καὶ γὰρ ἦδη conji. Mang. τῷ τῶν H

7 Clem. Alex. Strom. I 23 p. 415 P. ἔπειτα νοθετοῦνται μὲν Αἴγυπτιοὶ πολλάκις οἱ πολλάκις
 ἀσύνητοι, θεαταὶ δὲ Ἑβραῖοι ἐγίνοντο ὧν ἕτεροι κακῶν ὑπέμενον ἀκινδύως ἐκμανθάνοντας
 τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. 11 sq. Exod. 12, 37. 38. 11—13 Joseph. Ant. Jud. II 317
 τὸ μὲν οὖν πᾶν πλῆθος τῶν μετανισταμένων γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοισι σκοποῦσιν οὐκ
 εὐαριθμητὸν ἦν, οἱ δὲ στρατεύσιμον ἔχοντες τὴν ἡλικίαν περὶ ἐξήκοντα μυριάδες ἦσαν.
 14—156, 1 Procop. Gaz. Comm. in Exod. 12, 38 (Migne t. 87, 1 Col. 575 Wendland Neu
 entd. Fragm. Philos. p. 94): οὗτοι ἦσαν οἱ ἐκ γυναικῶν γεννηθέντες Αἴγυπτίων [καὶ] τοῖς
 Ἑβραίοις καὶ τῷ πατρὶφι γένει προσενηθέντες καὶ ὅσοι τὸ θεοφιλὲς ἀγάμενοι τῶν ἀνδρῶν
 καὶ εἰ δὴ τινες τῷ μεγέθει καὶ πλήθει τῶν ἐπαλλήλων κολάσεων σωφρονισθέντες
 μεταβέλοντο.

- 148 κολάσεων μετεβάλοντο σωφρονισθέντες. τούτων ἀπάντων ἡγεμῶν ἐχειρο-
 τονεῖτο Μωυσῆς τὴν ἀρχὴν καὶ βασιλείαν λαβὼν οὐχ ὥσπερ ἔτιοι τῶν ἐπὶ
 τὰς δυναστείας ὠθουμένων ὄπλοις καὶ μηχανήμασιν ἱππικαῖς τε καὶ πεζι-
 καῖς καὶ ναυτικαῖς δυνάμεσιν, ἀλλ' ἀρετῆς ἕνεκα καὶ καλοκἀγαθίας καὶ τῆς
 πρὸς ἀπαντας εὐνοίας, ἣ χρώμενος αἰεὶ διετελεῖ, καὶ προσέτι καὶ τοῦ φιλα- 5
 149 ρέτου καὶ φιλοκάλου θεοῦ γέρας ἄξιον αὐτῶ παρασχόντος. ἐπειδὴ γὰρ
 τὴν Αἰγύπτου κατέλειπεν ἡγεμονίαν, θυγατριδοῦς τοῦ τότε βασιλεύοντος ὦν,
 ἕνεκα τῶν κατὰ τὴν χώραν γινομένων ἀδικημάτων πολλὰ χαιρεῖν φράσας
 ταῖς ἀπὸ τῶν θεμένων ἐλπίσι διὰ ψυχῆς εὐγένειαν καὶ φρονήματος
 μέγεθος καὶ τὸ μισοπόνηρον φύσει, τῶ πρυτανεύοντι καὶ ἐπιμελουμένῳ 10
 τῶν ὄλων ἔδοξεν αὐτὸν ἀμείψασθαι βασιλείᾳ πολυανθρωποτέρου καὶ
 κρείττονος ἔθνους, ὅπερ ἔμελλεν ἐξ ἀπάντων τῶν ἄλλων ἱεραῖσθαι τὰς
 ὑπὲρ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων αἰεὶ ποιησόμενον εὐχὰς ὑπὲρ τε κακῶν
 150 ἀποτροπῆς καὶ μετουσίας ἀγαθῶν. παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν οὐχ ὥσπερ
 ἔτιοι τὸν ἴδιον αὔξειν οἶκον καὶ τοὺς υἱοὺς — δύο γὰρ ἦσαν αὐτῶ — προ- 15
 ἀγειν ἐπὶ μέγα δυνάμει εἰσπούδασεν, ὡς ἐν μὲν τῶ παρόντι κοινωνοὺς
 αὐθις δὲ καὶ διαδόχους ἀποφῆναι· | γνώμη γὰρ ἀδόλω καὶ καθαρᾷ πρὸς p. 105 M.
 πάντα μικρὰ τε αὐ καὶ μεγάλα χρώμενος τὴν φυσικὴν πρὸς τὰ τέκνα
 φιλοσοργίαν οἶα κριτῆς ἀγαθὸς ἐνίκα τῶ περι τὸν λογισμὸν ἀδεκάστῳ.
 151 προὔκειτο γὰρ ἐν αὐτῶ τέλος ἀναγκαιότατον, ὄνησαι τοὺς ἀρχομένους 20
 καὶ πάνθ' ὑπὲρ τῆς τούτων ὠφελείας ἔργῳ καὶ λόγῳ πραγματεῦσθαι,
 μηδένα παραλιπόντι καιρὸν τῶν συντεινόντων εἰς κοινὴν κατόρθωσιν.
 152 μόνος οὗτος τῶν πῶποθ' ἡγεμονευσάντων οὐ χυρσοδὸν οὐκ ἄργυρον ἐθήσαυ-
 ρίσασατο, οὐ δασμοὺς ἐξέλεξεν, οὐκ οἰκίας, οὐ κτήματα, οὐ θρέμματα, οὐ

1 μετεβάλοντο σωφρονισθέντες BEMHZ, μετεβάλλοντο σωφρονισθέντες AGPK: σωφρονι-
 σθέντες μετεβάλοντο CVO Procop. ἡγεμῶν om. HP 1. 2 ἐχειροτονήθη M
 3 τὰς om. VO 3. 4 πεζαῖς GHP 5 εὐνοίας] ἀστειότητος V²O καὶ προσέτι
 GHP: καὶ om. ceteri 6 ἐπειδὴ GHP: ἐπὶ ceteri 7 κατέλειπεν G
 ἡγεμονίαν] εὐδαμονίαν A τότε om. A 8 γινομένων om. BEMAKZ; γενο-
 μένων v 9 θεμένων] θρεψαμένων V²O 10 ἐπιμελουμένῳ V¹BM Barb.:
 ἐπιμελομένῳ ceteri 11 ἀμείψασθαι (sic) M πολυανθρωποτέρα A
 β' α'
 13 ἀνθρώπων GHP Barb.: ἀπάντων ἀνθρώπων G, ἀπάντων ἀνθρώπων K, ἀνθρώπων
 ἀπάντων ceteri (v) αἰεὶ GHP Barb.: om. ceteri ποιησόμενον V¹BEMAKZ
 19 οἶα κριτῆς ἀγαθὸς ἐνίκα CVO Barb.: ἐνίκα οἶα κριτῆς ἀγαθὸς transp. ceteri (v)
 20 ἐν KH²: om. M, ἐν ceteri 22 παραλιπόντι GHP (περὶλιπόντι Barb.): παρα-
 λαίποντι ceteri εἰς] πρὸς A(v) κοινὴν GHP Barb.: om. ceteri (v) 23 (οὖν)
 οὗτος conl. Wendl. 24 οὐ δασμοὺς—κτήματα om. O οὐ κτήματα om. Z

θεραπείαν οίκετικὴν, οὐκ προσόδους, οὐκ ἄλλο τῶν εἰς πολυτέλειαν καὶ
 περιουσίαν οὐδὲν ἐκτίσατο, καίτοι πάντων ἔχειν ἀφθονίαν δυνάμενος·
 ἀλλ' ὑπολαβὼν πενίας ψυχικῆς ἔργον εἶναι τὸν ἐν ταῖς ὕλαις ἀποδέχεσθαι 153
 πλοῦτον τοῦ μὲν ὡς τυφλοῦ κατεφρόνησε, τὸν δὲ βλέποντα τῆς φύσεως
 5 ἐξετίμησε καὶ ζηλωτῆς ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἕτερος αὐτοῦ γενόμενος ἐν
 μὲν ἐσθῆσι καὶ τροφαῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ δίαίταν οὐδὲν ἐπιτρα-
 γφῶν πρὸς σεμνότερον ὄγκον εὐτέλειαν καὶ εὐκολίαν ἐπετήδευεν ἰδιώτου,
 πολυτέλειαν δὲ τῷ ὄντι βασιλικὴν ἐν οἷς καλὸν ἦν πλεονεκτεῖν τὸν
 ἄρχοντα· ταῦτα δ' ἦσαν ἐγκράτειαι, καρτερίαι, σωφροσύναι, ἀγχινοῖαι, 154
 10 συνέσεις, ἐπιστήμαι, πόνοι, κακοπάθειαι, ἡδονῶν ὑπεροψίαι, δικαιοσύναι,
 προτροπαὶ πρὸς τὰ βέλτιστα, φόβοι καὶ κολάσεις ἀμαρτανόντων νόμιμοι,
 ἔπαινοι καὶ τιμαὶ κατορθούντων πάλιν σὺν νόμῳ. (28.) τοιγαροῦν 155
 πολλὰ χαίρειν φράσαντα πολυχρηματία καὶ τῷ παρ' ἀνθρώποις μέγα
 πνέοντι πλούτῳ γεραιρεῖ θεὸς τὸν μέγιστον καὶ τελεώτατον ἀντιδούς
 15 πλοῦτον αὐτῷ· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ τῆς συμπάσης γῆς καὶ θαλάττης
 καὶ ποταμῶν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα στοιχεῖα καὶ συγκρίματα· κοινῶν
 γὰρ ἀξιώσας ἀναφανῆναι τῆς ἑαυτοῦ λήξεως ἀνῆκε πάντα τὸν κόσμον
 ὡς κληρονόμῳ κτῆσιν ἀρμόζουσαν. τοιγαροῦν ὑπήκουεν ὡς δεσπότη 156
 τῶν στοιχείων ἕκαστον ἀλλάττον ἦν εἶχε δύναμιν καὶ ταῖς προστά-
 20 ξεσιν ὑπέϊκον· καὶ θαυμαστὸν ἴσως οὐδέν· εἰ γὰρ κατὰ τὴν παροι-
 μίαν „κοινὰ τὰ φίλων“, φίλος δὲ ὁ προφήτης ἀνεῖρηται θεοῦ (cf. Exod.
 33, 11), κατὰ τὸ ἀκόλουθον μετέχει ἂν αὐτοῦ καὶ τῆς κτήσεως, καθ'
 ὁ χρεῖῶδες. ὁ μὲν γὰρ θεὸς πάντα κεκτημένος οὐδενὸς δεῖται, ὁ δὲ 157

1 ἰκετικὴν Z post ἄλλο add. τι KZ πολυτέλειαν] πολιτεῖαν BEMA
 4 ὡς GHPKZ Barb.: om. ceteri post βλέποντα add. τὸν Mang. 5 οἶδ'
 om. Turn. 6 ἐσθῆσι GHP (ἐσθῆσαι Barb.): ἐσθῆτι ceteri τροφῇ KZ
 6. 7 ἐπιτραγφῶν] ἐπιγαυριῶν V²OK² 7 post πρὸς add. τὸν V²OK² ἰδιω-
 τῶν A 8 πλεονεκτεῖν καλὸν ἦν transp. C 9 δὲ A καρτερίαι—
 ἀγχινοῖαι post συνέσεις (10) transp. G, post ἐπιστήμαι HP 11 βέλτιστα P νόμιμοι]
 ἔνομοι BEMAKZ 12 κατορθούντων πάλιν CVO Barb.: πάλιν κατορθούντων ceteri
 13 πολυχρηματία VO Barb.: φιλοχρηματία ceteri (v) 14 θεὸς GHP Barb.: ὁ θεὸς ceteri
 τελεώτατον HP Barb., τελαιώτατον G: τελειώτατον ceteri ἀντιδούς VO 15 ὁ τῆς
 συμπάσης GHP Barb. (ὁ τῆς conl. Mang.): ἰσότης συμπάσης CV¹, ἰσότης πάσης BEMAK¹Z,
 ἰσότης τῆς δεσποτείας συμπάσης V²O, τῆς δεσποτείας ss. K² θαλάσσης CAGH Barb.
 16 ὅσα στοιχεῖα] στοιχείων ὅσα HP κοινῶν C¹, κοινὸν C²MA 17 ἀναφῆναι
 CBEMK (prob. Mang.) 18 κτίσιν G, κλῆσιν M ὑπήκουσεν BEMA 19 καὶ
 εἰσ. C, om. VOGHP Barb. 19. 20 προστάξεσιν corr. ex πράξεσιν B, πράξεσιν M
 20 καὶ ante ὑπέϊκον add. V² καὶ post γὰρ add. A 21 φίλων] τῶν φίλων
 VOAH²KZ ἀνεῖρηται CV¹GHP Barb.: εἴρηται ceteri 22 μετέχει Barb.,
 μέτοχοι A κτίσεως K, φύσεως G 22. 23 καθ' ὁ GHP Barb.: κατὰ τὸ ceteri

σπουδαῖος ἄνθρωπος κέκτηται μὲν οὐδὲν κυρίως ἀλλ' οὐδ' ἑαυτόν, τῶν
 δὲ τοῦ θεοῦ κειμηλίων, καθ' ὅσον ἂν οἶός τε ἦ, μεταλαγχάνει. | καὶ p. 106 M.
 μήποτ' εἰκότως· κοσμοπολίτης γὰρ ἔστιν, ἧς χάριν αἰτίας οὐδεμιᾶ τῶν
 κατὰ τὴν οἰκουμένην πόλεων ἐνεγράφη, δεόντως, οὐ μέρος χώρας ἀλλ'
 158 ὅλον τὸν κόσμον κληρὸν λαβίων. τί δ'; οὐχὶ καὶ μείζονος τῆς πρὸς 5
 τὸν πατέρα τῶν ὄλων καὶ ποιητὴν κοινωνίας ἀπέλαυσε προσήσεως τῆς
 αὐτῆς ἀξιοθεΐας; ἄνομάσθη γὰρ ὄλου τοῦ ἔθνους θεὸς καὶ βασιλεύς·
 εἰς τε τὸν γνόφον, ἔνθα ἦν ὁ θεός, εἰσελθεῖν λέγεται (Exod. 20, 21),
 τουτέστιν εἰς τὴν ἀειδῆ καὶ ἀόρατον καὶ ἀσώματον τῶν ὄντων παρα-
 δειγματικὴν οὐσίαν, τὰ ἀθέατα φύσει θνητῇ κατανοῶν· καθάπερ τε 10
 γραφὴν εὐ δεδμησιουργημένην ἑαυτὸν καὶ τὸν ἑαυτοῦ βίον εἰς μέσον
 προαγαγὼν πάγκαλον καὶ θεοειδὲς ἔργον ἔστησε παράδειγμα τοῖς ἐθέλουσι
 159 μιμεῖσθαι. εὐδοαίμονες δ' ὅσοι τὸν τύπον ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς ἐναπε-
 μάξαντο ἢ ἐσπούδασαν ἐναπομάξασθαι· φερέτω γὰρ ἡ διάνοια μάλιστα
 μὲν τὸ εἶδος τέλειον ἀρετῆς, εἰ δὲ μή, τὸν γοῦν ὑπὲρ τοῦ κτήσασθαι 15
 160 τὸ εἶδος ἀνευδοκίαν πόθον. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό τις ἀγνοεῖ, ὅτι ζηλωταὶ
 τῶν ἐνδόξων οἱ ἀφανεῖς εἰσι καὶ, ὧν ἂν ἐκεῖνοι μάλιστα ὀρέγεσθαι δοκῶσι,
 πρὸς ταῦτα τὰς αὐτῶν ἀποτείνουσιν ὄρμας· ἐπειδὴν γοῦν ἡγεμῶν ἀρέηται
 καθηδουπαθεῖν καὶ πρὸς τὸν ἀβροδίατον ἀποκλίνειν βίον, σύμπαν ὀλίγου
 δεῖν τὸ ὑπήκρον τὰς γαστρὸς καὶ τῶν μετὰ γαστέρα προσαναρρήγνυσιν 20

1 οὐδὲν] οὐδὲ ἐν VO οὐδ'] οὐδὲ VO ἑαυτόν codd.: αὐτόν v 2 ἂν GHP
 Barb.: om. ceteri ἦ] εἴη BEMAKZ μεταλαγχάνει GHP Barb.: μετα-
 λαμβάνει ceteri 3 γάρ] τίς V²⁰ 5 ὅλον τὸν κόσμον] ὅλην τὴν οἰκουμένην KZ
 μείζονος VOGHP Barb.: μείζοσι ceteri τῆς] τοῖς A 6 καὶ ποιητὴν τῶν ὄλων
 transp. Barb. κοινωνίας] κληρονομίας KZ, γρ. κοινωνίας mg. % ἀπέλαυσε CVOH²
 Barb. post προσήσεως add. τε CVOEP² Barb. 7 θεὸς ὄλου τοῦ ἔθνους transp.
 CVO Barb. τε καὶ BEMAKZ καὶ βασιλεύς om. Barb. βασιλέων CHP
 8 γνόφον mg. M, γνόθον in textu M 9 καὶ ἀόρατον om. Barb. 10 ἀθέατα]
 θεατὰ BEMA, θαυμαστὰ VO θνητὰ BEMA τε GHP Barb.: γὰρ VO, om.
 ceteri 11 τε καὶ V ἑαυτοῦ VOKZ: αὐτοῦ C, αὐτοῦ ceteri 12 παρα-
 γαγῶν VOAGKZ πάγκαλον GHP Barb.: πᾶσι καλὸν ceteri 13 δὲ VO
 αὐτῶν G 14 ἦ] δ P ἐναπομάξασθαι GHP Barb.: ἀπομάξασθαι ceteri
 15 μὲν] δὲ M τῆς ἀρετῆς V²⁰ τὸν] τὸ BEMAVO 16 οὐδὲ C
 17 εἰσιν CKZ ἂν om. M 18 αὐτῶν VO: αὐτῶν ceteri οὖν BEMKZ
 Barb., γοῦν om. A 19 καθῦπαθεῖν (sic) M 19. 20 ὀλίγου δεῖν] ὀλεῖσθαι
 δεῖ DR 20 τὰς] τῶν D προσαναρρήγνυσιν GHP Barb. (πρὸς ἀναρρήγνυσιν DH,
 πρὸς ἀναρρήδουσαν DR): ἀναρρήγνυσιν ceteri

18—159,5 DH fol. 117^v DR fol. 27^r Φίλωνος ἐκ τοῦ περὶ Μωσέως βίου: ἐπειδὴν ἡγεμῶν —
 τῶν ὁμοίων εἰσίν.

ἔσω τῶν ἀναγκαίων ἐπιθυμίας, εἰ μὴ τινες εὐμοιρίᾳ χρήσαιντο φύσεως
 ψυχῆν οὐκ ἐπιβουλον ἀλλ' εὐμενῆ καὶ ἴλεω κτησάμενοι· ἐὰν δ' αὖστη- 161
 ροτέραν καὶ σεμνοτέραν ἔλγεται προαίρεσιν, καὶ οἱ λίαν αὐτῶν ἀκράτορες
 μεταβάλλουσι, πρὸς ἐγκράτειαν ἢ φόβῳ ἢ αἰδοῖ σπουδάζοντες ὑπόληψιν
 5 ἐμποιεῖν, ὅτι ἄρα ζηλωταὶ τῶν ὁμοίων εἰσὶ· καὶ οὐκ ἂν ποθ' οἱ χείρους
 τὰ τῶν κρειττόνων ἀλλ' οὐδὲ μανέντες ἀποδοκιμάζοιεν. τάχα δ', ἐπεὶ 162
 καὶ νομοθέτης ἔμελλεν ἔσσεσθαι, πολὺ πρότερον αὐτὸς ἐγένετο νόμος
 ἔμψυχός τε καὶ λογικὸς θεία προνοία, ἥτις ἀγνοοῦντα αὐτὸν εἰς νομοθέτην
 ἐχειροτόνησεν αἰθίς.

10 (29.) Ἐπειδὴ τοίνυν παρ' ἐκόντων ἔλαβε τὴν ἀρχήν, βραβεύοντος 163
 καὶ ἐπινεύοντος θεοῦ, τὴν ἀποικίαν ἔστειλεν εἰς Φοινίκην καὶ Συρίαν
 τὴν κοιλίην καὶ Παλαιστίνην, ἣ τότε προσηγορεύετο Χαναναίων, ἧς οἱ
 ὄροι τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν διεστήκεσαν ἀπ' Αἰγύπτου. εἰτ' ἔγγεν αὐτοῦς 164
 p. 107 M. οὐ | τὴν ἐπίτομον, ἅμα μὲν εὐλαβηθεῖς, μὴ ποθ', ὑπαντιασάντων τῶν
 15 οἰκητόρων διὰ φόβον ἀναστάσεως καὶ ἀνδροποδισμοῦ καὶ γενομένου
 πολέμου, πάλιν τὴν αὐτὴν ὁδὸν ὑποστρέψωσιν εἰς Αἴγυπτον, ἀπ' ἐχθρῶν
 ἐπ' ἐχθρούς, νέων ἐπ' ἀρχαίους, γέλωσ καὶ χλεύῃ γενησόμενοι καὶ χεῖρω
 καὶ ἀργαλεώτερα τῶν προτέρων ὑπομενοῦντες, ἅμα δὲ καὶ βουλόμενος
 αὐτοῦς δι' ἐρήμης ἄγων καὶ μακρᾶς δοκιμάσαι, πῶς ἔχουσι πειθαρχίας
 20 ἐν οὐκ ἀφθόνοις χορηγίαις ἀλλ' ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ὑποσπανιζούσαις.
 ἐκτραπόμενος οὖν τὴν ἐπ' εὐθείας, ἐγκάρσιον ἀτραπὸν εὐρῶν καὶ νομίσας 165

1 ἔσωθεν HP (Turn.)	ἐπιθυμιῶν D	ἀμοιρία Z	2 ἴλεω VOGHP
κτησάμενοι] χρησόμενοι A, χρησόμενον CV ¹ BEM.		δὲ D	3 ἀκράτορες αὐτῶν
transp. A	4 αἰδῶ C	τὴν ὑπόληψιν H ¹ P	5 ἄρα om. D
6—9 τάχα — αἰθίς om. VO, add. man. rec. mg. V			7 νόμος GHP(V) Barb.:
λόγος ceteri	8 εἰς νομοθετικὴν BEMA	10 ἐπεὶ A	11 θεοῦ GHP: τοῦ
θεοῦ ceteri	12 ἢ C	13 ὁδὸν om. KZ	διεστήκεσαν CVO: διειστή-
χεισαν ceteri	ἀπ' αἰγύπτου διεστήκεσαν transp. C		εἶτα BEMKZ
15 ἀναστάσεως] ἀναστατώσεως G, ἐπαναστάσεως AV ² O (Mang.)			16 ἀπ' VOGHP:
ἀπὸ ceteri	17 εἰς ἐχθρούς BEMAKZ	γενησόμενον M	18 ὑπομε-
νοῦσιν V ² O	βουλεύμενος corr. ex βουλόμενος Z		19 vel καὶ delendum vel
scribendum ἀτριβοῦς καὶ μακρᾶς censuit Mang.		πειθαρχίας P	21 ἐκτρε-
πόμενος M	τὴν GHP: τῆς ceteri (v)	ἀτραπῶν C	

7. 8 *Clem. Alex. Strom. I 26 p. 421 P.* . . . Μωσῆς δὲ συνελόντι εἰπεῖν νόμος ἔμψυχος ἦν
 τῷ χρηστῷ λόγῳ κυβερνώμενος. 13sq. *Clem. Alex. Strom. I 24 p. 417 P.* Μωσῆς
 τὸν λαὸν ἐξαγαγὼν ὑποπτεύσας ἐπιδιώξειν τοὺς Αἰγυπτίους τὴν ὀλίγην καὶ σύντομον ἀπο-
 λιπῶν ὁδὸν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐτρέπετο καὶ νύκτωρ τὰ πολλὰ τῇ πορείᾳ ἐκέχρητο. ἑτέρα
 γὰρ ἦν οἰκονομία, καθ' ἣν ἐπαιδεύοντο Ἑβραῖοι δι' ἐρήμιας πολλῆς καὶ χρόνου μακροῦ,
 εἰς μόνον τὸ πιστεύειν τὸν θεὸν εἶναι δι' ὑπομονῆς ἐθιζόμενοι σώφρονος. 13sq. *Exod.*
 13,17.

- κατατείνειν ἄχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης ὁδοιπορεῖν ἤρχετο. τεράστιον δέ φασι συμβῆναι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον μεγαλοῦργημα τῆς φύσεως, 166 δ μηδεὶς πω μέμνηται παλαι γεγονός. νεφέλη γὰρ εἰς εὐμεγέθη κίονα σχηματισθεῖσα προῆι τῆς πληθύος, ἡμέρας μὲν ἡλιοειδὲς ἐκλάμπουσα φέγγος, νύκτωρ δὲ φλογοειδὲς, ὑπὲρ τοῦ μὴ πλάζεσθαι κατὰ τὴν πορείαν, 5 ἀλλ' ἀπλανεστάτη ἐπεσθαι ἡγεμόνι ὁδοῦ. τάχα μέντοι καὶ τῶν ὑπάρχων τις ἦν τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἀφανῆς ἄγγελος, ἐγκατελιημένος τῇ νεφελῇ προηγητήρ, ὃν οὐ θέμις σώματος ὀφθαλμοῖς ὁρᾶσθαι.
- 167 (30.) Θεασάμενος δ' ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς ἀνοδίᾳ χρωμένους, ὡς ᾤετο, καὶ διὰ τραχείας καὶ ἀτριβοῦς ἐρήμης βαδίζοντας ἦσθη μὲν 10 ἐπὶ τῷ κατὰ τὴν πορείαν σφάλματι, νομίσας συγκεκλεισθαι διέεσθον οὐκ ἔχοντας, ἐπὶ δὲ τῷ μεθέσθαι μετανοῶν ἐπεχειρεῖ διώκειν, ὡς ἡ φόβῳ τὴν πληθὺν ὑποστρέψων καὶ δουλωσόμενος αὐτῆς ἢ ἀποκτενῶν 168 ἡβηδὸν ἀφηγηάζουσαν. εἰθ' ἄπασαν τὴν ἱππικὴν δύναμιν παραλαβὼν ἀκοντιστάς τε καὶ σφενδοητάς καὶ ἱπποτοξότας καὶ τοὺς ἄλλους ὅσους 15 τῆς κούφης ὀπίσσεως καὶ τὰ κάλλιστα τῶν δρεπανηφόρων ἀρμάτων ἐξακόσια τοῖς ἐν τέλει δούς, ἵνα μετὰ τοῦ πρέποντος ἀξιώματος ἐπακολουθῆσωσι καὶ τῆς στρατείας μετάσχωσιν, οὐδὲν τάχους ἀνεῖς ἐπεξέθει καὶ συντείνων ἔσπευδε βουλόμενος ἐξαπιναιῶς οὐ προῖδομένοις ἐπιστῆναι· τὸ γὰρ ἀνέλπιστον κακὸν ἀργαλεώτερον αἰεὶ τοῦ προσδοκηθέντος, ὅσῳ 20 169 καὶ τὸ ὀλιγωρηθὲν εὐεπιχειρητότερον τοῦ σὺν φροντίδι. καὶ ὁ μὲν ταῦτα διανοηθεὶς ἐπηκολούθει νομίζων αὐτοβοεῖ περιέσεσθαι, οἱ δ' ἔτυχον ἦδη παρὰ ταῖς ἡῖοσι τῆς θαλάττης στρατοπεδεύοντες· μελλόντων δ' ἀριστο-

1 θαλάσσης VOMKZ	ἤρχετο GHP: ἤρξατο ceteri	2 τῆς om. H
3 γεγονός G	4 μετασχηματισθεῖσα GP	5 φέγγος] φῶς P κατὰ om. O
6 ἀπλανεστάτη HP(v)	ἡγεμονία H (Turn.)	τῆς ὁδοῦ HP μέν τι G
8 προηγητήρ GHP (v)	9 δὲ A	τῆς om. H ἀνοδίᾳ] ἀνοδί Turn.
10 ὡς om. V ¹ ut vid., ὡς ᾤετο om. CBEMA	τραχείας] βαθείας conl. Mang. coll.	
161,9 ἐρήμους C ¹ M, ἐρήμου C ²	11 ἐπὶ τῷ — ἔχοντας (12) om. HP, add. ing. H ² P ²	
	ἐγκεκλεισθαι C, οὐν κεκλεισθαι VO, κεκλεισθαι BEMA	12 δὲ om. H
	ἐπιχειρεῖ M	14. 15 παραλαβὼν ἀκοντιστάς τε om. HP
om. G	17 ἐξακόσια] ᾗ C	τοῦ om. P 17. 18 ἐπακολουθῶσι GHP
18 στρατείας A	ἀνεῖς GHP: ἀνεῖς ceteri	ὑπεξέθει BEMAKZ 19 ἔσπουδε (sic) M, ἐπέσπευδε HP, ἔτρεχεν VO
GHP: αἰεὶ ceteri	ἔσον M	προῖδομένοις A: προειδομένοις ceteri 20 αἰεὶ
σὺν φροντίδι GHP: ἐν φροντίδι KZ, συμφέροντος CV ¹ BEMΔ, ἀπροσδοκῆτως εἰσπίπτοντος V ² O	21 εὐεπιχειρότερον O, εὐεπιχειρήτων A	
ταιαῦτα O	22 οἷδ' Z	23 θαλάσσης VOZ στρατοπε-
δεύοντες GHP: στρατοπεδεύσαντες ceteri (v)		

ποιεῖσθαι, τὸ μὲν πρῶτον πάταγος ἐξηχεῖτο πολὺς, ἅτε τοσοῦτων ἀνθρώπων
 ὁμοῦ καὶ ὑποζυγίων μετὰ σπουδῆς ἐλαυνόντων, ὡς ἐκχυθέντας τῶν σκηνῶν
 p. 108 M. περιβλέπεσθαι καὶ ὠτακουστεῖν | ἀκροβατοῦντας· εἴτ' ὀλίγῳ ὕστερον ἐπὶ
 λόφου μετέωρος ἢ ἀντίπαλος καταφαίνεται δύναμις ἐν τοῖς ἔπλοις ἐκτεταγ-
 5 μένη πρὸς μάχην. (31.) ἐπὶ δὲ τῷ παραλόγῳ καὶ ἀπροσδοκῆτῳ κατα- 170
 πλαγέτες καὶ μήτε πρὸς ἄμυναν εὐτρεπεῖς ὄντες διὰ σπάνιν ἀμυντηρίων
 — οὐ γὰρ ἐπὶ πόλεμον ἀλλ' εἰς ἀποικίαν ἐξήσαν — μήτε φυγεῖν
 δυνάμενοι — κατόπιν μὲν γὰρ πέλαγος, ἐχθροὶ δ' ἀντικρῦ, τὰ δὲ παρ'
 ἐκάτερα βαθεῖα καὶ ἀτριβῆς ἐρήμη — σφαδάζοντες καὶ τῷ μεγέθει
 10 τῶν κακῶν ἀπειρηκότες, οἷα παρὰ τὰς τοιαύτας φιλεῖ συμφορὰς, τὸν
 ἄρχοντα ἠτιῶντο φάσκοντες· „διὰ τὸ μὴ εἶναι μνήματα ἐν Αἰγύπτῳ, 171
 οἷς ἀποθανόντες ἐνταφισόμεθα, ἐξήγαγες ἡμᾶς, ἔνταῦθα κηδεύσης
 ἀποκτείνεις; ἢ οὐ πᾶσα δουλεία κουφότερον κακὸν θανάτου; δελεάσας
 ἐλευθερίας ἐλπίδι τὸ πλῆθος τὸν χαλεπώτερον περὶ τοῦ ζῆν ἐπεκρέμασας
 15 κίνδυνον. ἠγνόεις τὴν ἡμετέραν ἀπλότητα καὶ τὴν Αἰγυπτίων πικρίαν 172
 καὶ τὸ βαρῶμεν; τὸ μέγεθος τῶν ἀφύκτων κακῶν οὐχ ὄρας; τί πρακτέον;
 πολεμῶμεν ἄοπλοι πρὸς ὠπλισμένους; ἀλλὰ φεύγωμεν καθάπερ ἄρκυσι
 κυκλωθέντες ἀνηλεεῖσιν ἐχθροῖς, ἐρημίαις ἀβάτοις, ἀπλώτοις πελάγεσιν;
 εἰ δὲ δὴ καὶ πλωτά, τίς εὐπορία σκαφῶν εἰς περαιώσιν;“ ὁ δὲ ταῦτα 173
 20 ἀκούων τοῖς μὲν συνεγίνωσκε, τῶν δὲ χρησμῶν ἐμέμνητο· καὶ διανείμας
 τὸν νοῦν καὶ τὸν λόγον κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τῷ μὲν ἐνετύγχανεν
 ἀφανῶς τῷ θεῷ, ἔν' ἐξ ἀμηχάνων ρύσσηται συμφορῶν, δι' οὐ δ' ἐθάρσυνε
 καὶ παρηγόρει τοὺς καταβοῶντας „μὴ ἀναπίπτετε“ λέγων· „οὐχ ὁμοίως
 ἄνθρωπος ἀμύνεται καὶ θεός. τί μόνοις τοῖς εὐλόγοις καὶ πιθανοῖς 174
 25 προπιστεύετε; παρασκευῆς οὐδεμιᾶς ἐστὶ χρεῖος ὁ θεὸς βοηθός· ἐν

1 ἐξήχητο A 2 ὁμοῦ om. A ἐκχυθέντας Mang.: ἐξεληλυθότας GKZ(v),
 ἐξεληθόντας V², ἐκλυθέντας ceteri 3 ὀλίγον conicio 4. 5 ἐκτεταγμένη GHPKZ:
 ἐκτεταμένη ceteri 6 εὐτρεπεῖς ὄντες M, εὐτρεπισθέντες; C 7 post πόλεμον
 add. ἐξῆλθον V²⁰ ἐξήσαν GHPKZ: om. ceteri φυγεῖν GHP: φεύγειν
 ceteri 8 κατόπισθεν A πέλαγος GHP: πόλεμος; ceteri; κατόπιν μὲν γὰρ
 πόλεμος, πέλαγος δὲ ἀντικρῦς conij. Mang., ipse transponendis verbis πέλαγος et
 ἐχθροὶ locum emendari posse putaveram: κατόπιν μὲν γὰρ ἐχθροὶ, πέλαγος δ' ἀντικρῦ
 (cf. de vita Mos. II § 251). sed nihil mutandum δὲ VO ἀντικρῦ BEMKZ: ἀντικρῦς
 ceteri 9 βαθεῖα ex βαθεῖα corr. B, βαθεῖα CE ἐρημία M (Mang.) 12 ἀπο-
 θανούντας A 14 τὸν χαλεπώτερον E, τὸ χαλεπότερον G 15 ἡμετέραν]
 ἡμέραν C τὴν τῶν αἰγυπτίων A 17 ἄοπλοι CGHP φεύγομεν GO
 ἄρκυσι om. in lac. C ἄρκυσι GHP: ἐν ἄρκυσι ceteri 19 ταῦτ' BEMAK
 20 χρησμῶν] χρησμάτων Z 22 δι' οὐ] τῷ VO δὲ M, δ' om. BEA, δὲ ss.
 B man. rec. 24 πιθανοῖς καὶ εὐλόγοις transp. A 25 προπιστεύετε AVO
 χρεῖος A θεός om. GHP ὁ βοηθός, CZ, βοηθῶν V²

ἀπόροις πόρον εὔρεϊν ἴδιον θεοῦ· τὰ ἀδύνατα παντὶ γενητῶ μόνῃ δυνατὰ
 175 καὶ κατὰ χεῖρός.“ καὶ ταῦτα μὲν ἔτι καθεστῶς διεξήκει· μικρὸν δ’
 ἐπισχῶν ἔνθους γίνεται καταπνευσθεὶς ὑπὸ τοῦ εἰωθότος ἐπιφοιτᾶν αὐτῶ
 πνεύματος καὶ θεσπίζει προφητεύων τάδε· »ἦν δρᾶτε στρατιᾶν εὐοπλοῦσαν,
 οὐκέτ’ ἀντιτεταγμένην ὄψεσθε· πεσεῖται γὰρ προτροπαδίην πᾶσα καὶ 5
 βύθιος ἀφανισθῆσεται, ὡς μὴδὲ λείψανον αὐτῆς ὑπὲρ γῆς ἔτι φανῆναι.
 176 καὶ οὐ μῆκει χρόνου, ἀλλὰ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί.“ (32.) καὶ ὁ μὲν ταῦτ’
 ἀπεφθέγγετο. καταδύοντος δ’ ἡλίου, νότος εὐθύς ἤρξατο κατασκήπτειν
 βριαϊότατος, ὑφ’ οὗ τὸ πέλαγος ἐξανεχώρησεν, εἰωθὸς μὲν ἀμπωτίζειν,
 τότε δὲ καὶ μᾶλλον ὠθούμενον τὸ πρὸς | αἰγιαλοῖς ὑπεσύρη καθάπερ p. 109 M.
 εἰς χαράδραν ἢ χάρυβδιν· ἀστὴρ τε προφαίνεται· οὐδεὶς, ἀλλὰ πυκνὸν 11
 καὶ μέλαν νέφος ἅπαντα τὸν οὐρανὸν ἐπέιχε, γνοφώδους τῆς νυκτὸς
 177 οὐσῆς εἰς κατάπληξιν τῶν διωκόντων. προσταχθεὶς δὲ Μωυσῆς τῇ
 βακτηρίᾳ παῖει τὴν θάλασσαν· ἡ δὲ ῥαγεῖσα διίσταται καὶ τῶν τμημάτων
 τὰ μὲν πρὸς τῷ ῥαγέντι μέρει μετέωρα πρὸς ὕψος ἐξάιρεται καὶ παγέντα 15
 τρόπον τεύχους κραταιῶς ἠρέμει καὶ ἡσύχαζε, τὰ δ’ ὀπίσω σταλέντα
 καὶ χαλινωθέντα τὴν εἰς τὸ πρόσω φοράν καθάπερ ἡνίαις ἀφανέσιν
 ἀνεχαίτιζε, τὸ δὲ μεσαίτατον, καθ’ ὃ ἐγένετο ἡ ῥῆξις, ἀναξηρανθὲν ὁδὸς
 εὐρεῖα καὶ λεωφόρος γίνεται. τοῦτο ἰδὼν Μωυσῆς καὶ θαυμάσας ἐγεγῆ-
 178 θει καὶ πληρωθεὶς χαρᾶς ἐθάρσυνε τοὺς ἰδίους καὶ ἡ τάχιστα προὔτρειπεν
 ἀναζυγνύουσι. παραιοῦσθαι δὲ μελλόντων, σημεῖον ἐπιγίνεται τερατω-

1 πόρον εὔρεϊν] πόρων εὐπορεῖ GHP	γεννητῶ KZ, γένει τῷ GHP
2 καθεστῶς ὡν BEMAK, καθεστῶσιν C	διεξήκει VOGKZ: ἐξήκει ceteri
μικρῶν H, μικροῦ Z	δὲ C
καταπνευσθεὶς: GHP: καὶ καταπνευσθεὶς ceteri	ἐπιφοιτᾶν om. A
θεσπίζει GHP: καὶ om. ceteri	4 καὶ
ὄψεσθε add. VO	ὄψεσθαι G
ταφῆναι A	7 χρόνων V
8 ἐπεφθέγγετο G	δὲ VO
ἀνεχώρησεν BEMAKZ	ἐξανεχώρησεν secludendum videtur
τὸ om. KZ	11 πυκνὸν τε O
14 θάλατταν CVO	15 alt. πρὸς] εἰς τὸ A
παγέντα] πάντα A	16 ἠρέμιζε A
scripsi (cf. 126,4): ἀνεχαίτιζετο codd.	καθὸ CK, ἐν ᾧ H(v)
ἡ ῥῆξις ἐγένετο transp. H(v)	ὁδὸς om. BEMA
	19 γίνεται C
	τοῦτ’ VOGHP

1. 2 DC fol. 138r τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ τῆς κατὰ Μωυσῆα κοσμοποιίας et fol. 151v τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς κατὰ Μωυσῆα κοσμοποιίας DH fol. 196r Φλωνας: ἴδιον θεοῦ τὰ ἀδύνατα παντὶ γενητῶ μόνῃ δυνατὰ καὶ κατὰ χεῖρός.

δέστατον· ἡ γὰρ ὁδηγὸς νεφέλη πρωτοστατοῦσα τὸν ἄλλον χρόνον ἀνακάμπτει πρὸς τὰ οὐραῖα τοῦ πλήθους, ὅπως ὀπισθοφυλακῆ, καὶ ταχθεῖσα μεθόριος τῶν διωκόντων καὶ τῶν διωκομένων τοὺς μὲν ἡνιοχοῦσα σωτηρίως καὶ ἀσφαλῶς ἐπήλαυε, τοὺς δὲ ἀνεῖργε καὶ ἀνέκρουεν ἐφορμᾶν ἐπει-
 5 γομένους· ἄπει ὀρῶντες οἱ Αἰγύπτιοι θορύβου καὶ ταραχῆς πάντ' ἐπλήρουν τὰς τε τάξεις ὑπὸ δέους συνέχεον ἐπεμπίπτοντες ἀλλήλοις καὶ ζητοῦντες ἤδη φυγεῖν, ὅτ' οὐδὲν ἦν ὄφελος. οἱ μὲν γὰρ Ἑβραῖοι διὰ ξηρᾶς ἀτραποῦ περὶ 179 βαθὺν ὄρθρον μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν ἔτι κομιδῆ νηπίων περαιοῦνται· τοὺς δὲ τὰ τμήματα τοῦ πελάγους ἐκατέρωθεν ἐπικυλισθέντα καὶ ἐνω-
 10 θέντα αὐτοῖς ἄρμασι καὶ ἵπποις καταποντοῖ, βορείοις πνεύμασι τῆς παλιρροίας ἀναχυθείσης καὶ μετεώροις τριχυμαῖς ἐπιδραμοῦσης, ὡς μηδὲ πυρφόρον ὑπολειφθῆναι τὸν ἀπαγγελοῦντα τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ τὰς αἰφνιδίους συμφοράς. τὸ μέγα τοῦτο καὶ θαυμαστὸν ἔργον Ἑβραῖοι καταπλαγέντες 180 ἀναιμωτὶ νίκην οὐκ ἐλπισθεῖσαν ἤραντο καὶ κατιδόντες ἐν ἀκαρεῖ φθορὰν
 15 ἀθρόαν πολεμίων δύο χορούς, τὸν μὲν ἀνδρῶν, τὸν δὲ γυναικῶν, ἐπὶ τῆς ἡϊόνος στήσαντες εὐχαριστικούς ὕμνους εἰς τὸν θεὸν ἦδον, ἐξάρχοντος Μωυσέως μὲν τοῖς ἀνδράσιν, ἀδελφῆς δὲ τούτου ταῖς γυναιξίν· ἡγεμόνες γὰρ οὗτοι τῶν χορῶν ἐγεγένητο.

(33.) Ἄρανες δ' ἀπὸ θαλάττης μέχρι μὲν τινος ὠδοπόρου μηκέτι 181
 20 τὸν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὀρρωδοῦντες φόβον. ἐπιλιπόντος δὲ τοῦ ποτοῦ τρισὶν ἡμέραις, αὐδὶς ἐν ἀθυμαῖς ἦσαν ὑπὸ δίψους καὶ πάλιν ἤρξαντο μαμψιμοιρεῖν ὡς μηδὲν εὖ προπεπονθότες· αἶψι γὰρ ἡ τοῦ παρόντος προσβολὴ δεινοῦ τὰς ἐπὶ τοῖς προτέροις ἀγαθοῖς ἡδονὰς ἀφαιρεῖται.

1 προστατοῦσα conl. Mang. 5 οἱ om. HP (Turn.) πάντ' GHP: πάντα ceteri
 6 ἐπιπίπτοντες M, συνεμπίπτοντες VO 7 οὐδὲ A ἀτραποῦ] ἀτραπῆ (sic) τε
 καὶ Z 8 παιδῶν] τέχνων VO νηπίων κομιδῆ transp. KZ 9 ἐκα-
 τέρωθεν GHP: ἀφ' ἐκατέρωθεν BEMAKZ, ἐφ' ἐκατέρωθεν CVO 10 αὐτοῖς ἄρμασι καὶ
 ἵπποις GHP: ἵπποις αὐτοῖς καὶ ἄρμασι VOKZ, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς καὶ ἄρμασι C, ἐπὶ τοῖς
 αὐτοῖς ἄρμασι καὶ ἵπποις A, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς καὶ ἄρμασι καὶ ἵπποις BEM καταποντοῖ
 (GHPKZ: καταπόντον C, κατὰ πόντον BEMA, κατεπόντο (sic) V, κατεπόντουν O
 καὶ ante βορείοις add. CV¹BEMA βορείοις KZ post πνεύμασιν add. ἐκ
 CV¹BEMA 11 τριχυμαῖς A 12 ἀπολειφθῆναι CVOGHP ἐφνιδίους C
 13 ὄθεν ante τὸ add. V²O ἔργον GHP: om. ceteri 14 ἀναιμωτὶ GHPKZ:
 ἀναιμακτὶ ceteri ἀκαρεῖ codd. 16 ἡϊόνος C εἰς τὸν θεὸν ἦδον GHP:
 ἦδον πρὸς τὸν θεὸν M, ἦδον εἰς τὸν θεὸν ceteri 17 μὲν μωυσέως transp. A(v)
 18 ἐγεγένητο GHP: ἐγένοντο ceteri 19 δ' om. G θαλάττης GHP: τῆς θα-
 λάττης ceteri θαλάσσης K 22 πεπονθότες A

182 θεασάμενοι δὲ πηγὰς ἐπιτρέχουσιν | ὡς ἀρυσόμενοι χαρᾶς ὑπόπλεω, p. 110 M.
 δι' ἄγνοιαν τάληθοῦς ἀπατηθέντες· πικραὶ γὰρ ἦσαν· εἶτα γευσάμενοι
 γναμφθέντες τῷ παρ' ἐλπίδα τὰ τε σώματα παρεῖντο καὶ τὰς ψυχὰς
 ἀναπεπτώκεσαν, οὐχ οὕτως ἐφ' ἑαυτοῖς ὡς ἐπὶ τοῖς νηπίοις παισὶ
 183 στένοντες, οὓς ἀδακρυτὶ ποτὸν αἰτοῦντας ὄραν οὐχ ὑπέμενον. ἔνιοι 5
 δὲ τῶν ὀλιγωροτέρων καὶ πρὸς εὐσέβειαν ἀβεβαίων καὶ τὰ προγεγονότα
 ἠτιῶντο ὡς οὐκ ἐπ' εὐεργεσίᾳ συμβάντα μᾶλλον ἢ διὰ μετουσίαν ἀργα-
 λεωτέρων συμφορῶν, ἄμεινον εἶναι λέγοντες τρίς, οὐχ ἅπαξ, ὑπ' ἐχθρῶν
 ἀποθανεῖν ἢ διΐψει παραπολέσθαι· τὴν μὲν γὰρ ἄπονον καὶ ταχεῖαν τοῦ
 βίου μετὰστασιν οὐδὲν ἀθανασίας διαφέρειν τοῖς εὖ φρονοῦσι, θάνατον 10
 δ' ὡς ἀληθῶς εἶναι τὸν βραδὺν καὶ μετ' ἀληθδόνων, οὐκ ἐν τῷ τεθνάναι
 184 τὸ φοβερὸν ἀλλ' ἐν μόνῳ τῷ ἀποθνήσκειν ἐπιδεικνύμενον. τοιαύταις
 χρωμένων ὀλοφύρσει, πάλιν ἰκετεύει τὸν θεὸν Μωυσῆς ἐπιστάμενον
 τὴν ζῴων καὶ μάλιστα τὴν ἀνθρώπων ἀσθένειαν καὶ τὰς τοῦ σώματος
 ἀνάγκας ἐκ τροφῆς ἡρτημένου καὶ δεσποίναις χαλεπαῖς συναζευγμένου, 15
 βρώσει καὶ πόσει, συγγῶναι μὲν τοῖς ἀθυμοῦσι, τὴν δὲ πάντων ἔνδειαν
 ἐκπλήσαι, μὴ χρόνου μήκει, δωρεᾷ δ' ἀνυπερθέτω καὶ ταχεῖᾳ, διὰ
 τὴν τοῦ θνητοῦ φυσικὴν ὀλιγωρίαν ὀξύν καιρὸν τῆς βοθησίας ἐπιποθοῦντος.
 185 ὁ δὲ τὴν ἕλωσιν αὐτοῦ δύναμιν φθάνει προεκπέμψας καὶ διοίξας τὸ τοῦ
 ἰκέτου τῆς ψυχῆς ἀκοίμητον ὄμμα εὖλον δεῖκνυσιν, ὃ προσέταξεν ἀρά- 20
 μενον εἰς τὰς πηγὰς καθεῖναι, τάχα μὲν κατεσκευασμένον ἐκ φύσεως
 ποιοῦν δύναμιν, ἢ τάχα ἡγνότητο, τάχα δὲ καὶ τότε πρῶτον ποιηθὲν εἰς

- 1 ὑπόπλεω GV²O: ὑπόπλεοι ceteri 2 ἀπατηθέντες] ἀποπληνηθέντες VO
 3 γναμφθέντες VOK², χαμφθέντες K¹Z 4 ἐφ' αὐτοῖς AEHP, ἐπ' αὐτοῖς G (et V¹
 ut vid.) 5 οὓς] οὐκ BEMVO, οὓς οὐκ A (Mang.) ἀδακρυτὶ G², οὐ δακρυτὶ G¹
 post ἀδακρυτὶ add. γὰρ V²O αἰτοῦντα V²O 7 ἢ] ἀλλὰ VO
 9 διΐψη CG 10 μετὰστασιν CAGH: μετὰστασιν corr. ex μετανάστασιν Z, μετα-
 νάστασιν corr. ex μετὰστασιν B, μετανάστασιν EMVOKP εὐθανασίας conl. Mang.
 τοῖς εὖ φρονοῦσι διαφέρειν transp. O 11 δ' om. A μετὰ C τῷ] τὸ G
 12 τῷ] τὸ G 13 μωυσῆς GHPK¹Z: ὁ μωυσῆς ceteri ἐπιστάμενος BEMAVO
 14 τὴν ἀνθρώπων VGHP: τὴν τῶν ἀνθρώπων O, τῶν ἀνθρώπων ceteri alt. καὶ]
 διὰ V²O 14. 15 ταῖς . . . ἀνάγκαις A 15 ἡρτημένου et συναζευγμένου HPKZ:
 ἡρτημένην et συναζευγμένην ceteri 15. 16 βρώσει καὶ πόσει συναζευγμένην transp. M
 17 ταχεῖ (sic) Z 18 τοῦ om. K 19 τὴν ἕλωσιν αὐτοῦ (αὐτοῦ scripsi) δύναμιν GHP:
 τῇ ἕλωσιν αὐτοῦ δυνάμει ceteri (v) διανοίξας VO, διανοίξας corr. ex διοίξας K
 20 οἰκέτου VOG τῆς ψυχῆς ἀκοίμητον ὄμμα KZ: ἀκοίμητον τῆς ψυχῆς ὄμμα G, ἀκοί-
 μητον ὄμμα τῆς ψυχῆς HP(v), τῆς ψυχῆς om. CVO, τῆς ψυχῆς ἀκοίμητον om. BEMA
 εὖλον GHPV²O: εὖλον γὰρ ceteri (γὰρ eras. V²) 21 μὲν HP: μὲν καὶ ceteri (v)
 προκατεσκευασμένον conl. Mang. 22 ποιοῦν] ποιεῖν V²O (prob. Wendl.); (ὡς) ποιοῦν
 conicio; (καὶ) ποιοῦν conl. Mang. ἢ] ἢ M pr. τάχα] τάχιστα H: πρόσθεν conicio,
 τέως conl. Wendl. ἡγνότητο GHP (v) πρῶτον GHPKZ: om. ceteri

ἦν ἐμελλεν ὑπηρετεῖν χρεῖαν. γενομένου δὲ τοῦ κελευσθέντος, αἱ μὲν 186
 πηγαὶ γλυκαίνονται μεταβαλοῦσαι πρὸς τὸ πότιμον, ὡς μὴδ' εἰ τὴν
 ἀρχὴν ἐγένοντό ποτε πικραὶ δύνασθαι διαγνῶναι, διὰ τὸ μὴδὲ ἴχνος ἢ
 ζώπυρον τῆς ἀρχαίας κακίας εἰς μνήμην ὑπολειψῆσθαι. (34.) τὸ δὲ 187
 5 δίψος ἀκεσάμενοι μεθ' ἡδονῆς διπλασίας, ἐπειδὴ τῆς ἀπολαύσεως τὸ
 παρ' ἐλπίδα συμβεβηκὸς ἀγαθὸν εὐφραίνει μᾶλλον, ἔτι καὶ τὰς ὑδρίας
 πληρώσαντες ἀνεζεύγυσαν, ὥσπερ ἀπὸ θοίνης καὶ ἰαράς εὐωχίας ἐστια-
 θέντες καὶ μεθύοντες οὐ τὴν ἐν οἴνῳ μέθην ἀλλὰ τὴν νηφάλιον, ἦν
 ἠκρατίσαντο τὰς προπόσεις λαβόντες παρὰ τῆς εὐσεβείας τοῦ προεστῶτος
 10 ἀρχοντος. ἀφικνοῦνται δ' εἰς σταθμὸν δευτέρον, εὐδρόν τε καὶ εὐδεν- 188
 δρον — Αἰλεῖμ ὠνομάζετο (Exod. 15, 27) —, πηγαῖς καταρρέομενον
 δώδεκα, παρ' αἷς στελέχη νέα φοινίκων εὐερνέστατα ἦν τὸν ἀριθμὸν
 p. 111 M. ἑβδομήκοντα, τοῖς δὲ τῇ | διανοίᾳ βλέπειν δυναμένοις ἀγαθῶν τῶν
 ἐθνικῶν ἐναργῆ σημεῖα καὶ δεῖγματα· φυλαί τε γάρ εἰσι τοῦ ἔθνους 189
 15 δώδεκα, ὧν ἐκάστη πηγῆς ἔξει λόγον εὐσεβοῦσα, χορηγούσης εὐσεβείας
 ἀενάους καὶ ἀνελλιπεῖς καλὰς πράξεις, γενάρχαι δὲ τοῦ σύμπαντος ἔθνους
 ἑβδομήκοντα γεγονάσι φοίνικι τῶν τῶν δένδρων ἀρίστων προσηκόντως
 παρεικασθέντες, ὃ καὶ ὀφθῆναι καὶ καρπὸν ἐνεγκεῖν ἐστὶ κάλλιστον, ὃπερ

2 μεταβάλλουσαι VOG τὸ MGHP: om. ceteri ὡς μὴδ' εἰ Turn.: ὡς εἰ
 μὴδὲ codd. (Mang.) 3 ἐγένοντο BEMAKZ διακρίναι KZ μὴδὲ] μὴ HP
 3. 4 ἢ ζώπυρον GHPKZ: ζώπυρον (om. ἦ) ceteri 4 ζώπυρον (τι) conl. Mang.
 κακίας] πικρίας conl. Mang.; sed cf. Ioseph. ab ipso Mang. laud. 6 εὐφραίνει
 GHP: ἠύφρανε C (Mang.), εὐφρανε ceteri τὰς ὑδρίας ex τὰ ὑδρία corr. B, τὰ
 ὑδρία EV'AKZ, τὰ ὑδρία CV'2O 7 ἰαράς καὶ transp. A 8 ἀλλὰ τὴν
 νηφάλιον GHPKZ: ἀλλ' (om. τὴν νηφάλιον) ceteri 9 ἠκρατίσαντο B'E, ἠκρατί-
 σαντο A πόσεις A λαμβάνοντες HP τῆς εὐσεβείας om. G
 10 ἀφικνεῖται HP δὲ AVO τε om. M 11 αἰλιμ C, αἰλιν H', ἐλεῖμ
 VOG ὠνομάζεται (sic) C καταρρέομενον P 12 παρὰ (om. αἷς) H'P
 στελέχη νέα φοινίκων CVOGHPK²: στελέχη φοινίκων νέα BEM, φοινίκων στελέχη νέα A,
 στελέχη φοινίκων (om. νέα) K'Z 2 add. ante εὐερνέστατα HP τὸν om. HP
 13 δυναμένοις βλέπειν transp. VO 13. 14 ἀγαθῶν τῶν ἐθνικῶν GHP: τῶν ἐθνικῶν
 ἀγαθῶν KZ, τῶν ἀγαθῶν ἐθνικῶν ceteri 14 δεῖγματα] τάγματα VO τε codd.:
 μὲν v εἰσι] ἦσαν M τοῦ ἔθνους VO: τὸ ἔθνος ceteri 15 λόγων G
 εὐσεβοῦσα GHP: εὐσεβοῦς ceteri εὐσεβείας] εὐσεβεῖς O, εὐλαβεῖας BM 16 ἀενάους
 CE: ἀενάους ceteri καλὰς om. O γενάρχαι H ἔθνους] ἔθους P, ἀνθρωπιεῖου
 γένους V'2O 17 τῶν GHP: om. ceteri δένδρω VOM ἀρίστων δένδρων transp. O
 17. 18 προσηκόντως παρεικασθέντες GHP: προσηκόντως ἀπεικασθέντες CVO, παρεικασθέντες
 προσηκόντως ceteri 18 ἀνεγκεῖν ἐστὶ O, ἐστὶ προσεγκεῖν BEMAKZ ὃπερ GHP: ὃ ceteri

4 cf. Ioseph. Ant. Iud. III 3 ἀφικνοῦνται δὲ . . . εἰς Μάρ τόπον οὕτως διὰ τὴν τοῦ ὕδατος
 κακίαν ὀνομάσαντες· μάρ γὰρ ἢ πικρία λέγεται. § 6 . . . ἰκετεύων οὖν τρέπεται τὸν θεὸν
 μεταβαλεῖν τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς παρούσης κακίας καὶ πότιμον αὐτοῖς παρασχεῖν.

καὶ τὴν ζωτικὴν ἔχει δύναμιν οὐκ ἐν ῥίζαις ὡσπερ τὰ ἄλλα κατορωρυγ-
 μένην ἀλλ' ἀνώφοιτον, καρδίας τρόπον ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῶν ἀκρεμόνων
 190 ἰδρυμένην, ὅφ' ὧν οἶα ἡγεμονίς ὄντως ἐν κύκλῳ δορυφορεῖται. τοιαύτην
 δ' ἔχει φύσιν καὶ ἡ διάνοια τῶν γευσασμένων ὁσιότητος· ἄνω γὰρ μεμά-
 θηκε βλέπειν τε καὶ φοιτᾶν καὶ μετεωροπολοῦσα ἀεὶ καὶ τὰ θεῖα διερευ- 5
 νωμένη κάλλη γλεύην τίθεται τὰ ἐπίγεια, ταῦτα μὲν παιδιάν, ἐκεῖνα
 δὲ σπουδὴν ὡς ἀληθῶς νομίζουσα.

191 (35.) Μετὰ δὲ ταῦτ' οὐ πολλὸς διῆλθε χρόνος καὶ ἀπορία σιτίων
 ἐλίμωττον, ὡσπερ ἐκ διαδοχῆς ἀντεπιτιθεμένων τῶν ἀναγκαιῶν· δέσποιναί
 γὰρ χαλεπαὶ καὶ βαρεῖαι, πείνα καὶ δίψα, διακληρωσάμεναι τὰς κακώσεις 10
 ἐν μέρει προσέκειντο καὶ συνέβαινε κατὰ τὴν τῆς ἐτέρας ἄνεσιν ἐπι-
 γίνεσθαι τὴν ἐτέραν, ὅπερ ἦν τοῖς πάσχουσιν ἀφορητότατον, εἴ γε πρὸ
 μικροῦ δόξαντες ἀπαλλαγῆναι δίψους ἐφεδρεῦον κακὸν πείναν εὕρισκον.
 192 ἦν δ' οὐ μόνον ἡ παροῦσα σπάνις χαλεπὸν, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὸν μέλλοντα
 χρόνον τῶν ἐπιτηδείων ἀπόγνωσις· ὀρῶντες γὰρ βαθεῖαν καὶ πολλὴν 15
 ἔρημον καὶ καρπῶν ἀγονωτάτην σφόδρα ἠθύμουν· πάντα γὰρ ἦσαν ἡ
 τραχεῖα καὶ ἀπορρῶγες πέτραι ἡ ἀλμυρόγεως πεδιάς ἡ ὄρη λιθωδέστατα
 ἡ ψάμμοι βαθεῖαι πρὸς ἡλίβατον ὕψος ἀνατείνουσαι, καὶ προσέτι ποταμὸς
 οὐδεὶς, οὐκ αὐθιγενής, οὐ χειμάρρους, οὐδεμία πηγῆ, σπαρτὸν οὐδὲν
 οὐδὲ δένδρον, οὐχ ἡμερον, οὐ τῆς ἀγρίας ὕλης, οὐ ζῶον πτηνὸν ἡ χερσαῖον, 20
 ὅτι μὴ τῶν ἐρπετῶν τὰ ἰοβόλα πρὸς ὄλεθρον ἀνθρώπων, ὄφεις καὶ
 193 σκορπίοι. εἶθ' ὑπομιμνησκόμενοι τῆς κατ' Αἴγυπτον εὐθηνίας καὶ εὐε-
 τηρίας καὶ τὴν τῶν ἐκεῖ πάντων ἀφθονίαν ἀντιτιθέντες τῇ πάντων ἐνταῦθα
 ἐνδείᾳ χαλεπῶς ἔφερον καὶ πρὸς ἐτέρους ἕτεροι τοιαῦτ' ἐλογοποιούν·

1 ὡσπερ VOGHP: ὡσπερ καὶ ceteri	τὰλλα VOKZ	1. 2 κατορωρυγμένον
BEMA	2 ἀνώφοιτον BEMHP: ἀνώφοιτον ceteri	τὸν τρόπον BEV ¹ AKZ
3 ἰδρυμένην BEMA	ἡγεμονικός K	ὄντος Z
5 μετεωροποροῦσα GH ²	5. 6 ἐρευνωμένη M	6 τίθεσθαι CV ¹ GHP
ταῦτα CVO	8 ἀπορί(ζ) ἀπειρία Richt. Tauchn.	10 πείνα καὶ δίψα GHP:
δίψα καὶ πείνα ceteri	11 ἐτέρας GHP: προτέρας ceteri (v)	12 ἐτέραν] προ- τέραν M, δευτέραν mg. M
13 ἐφεδρεύοντος κακοῦ πείραν BEMA	ἀφορητότερον H ¹ P	εἴ γε codd.: οἴ γε v
om. V(), suppl. man. rec. mg. V	17 ἀπορρῶγες GHP(V): ἀπορρωγάδες ceteri	14—17 πρὸς—πέτραι ἡ
ἡ ante ὄρη om. Turn.	ὄροι (sic) A	18 προσέτι GHP: om. ceteri
20 οὐ δένδρον (GHP)	ἡμέρου conl. Mang.	ἡ GHP: οὐ ceteri
om. A	22 εἶτ' C	23 ἐκεῖ] ἐκείνων H
21 τῶν	24 post	εἰθέντες A
22 εἶτ' C	23 ἐκεῖ] ἐκείνων H	24 post
εἰτέρους add. δὴ M	τοιαῦτα A	

„ἐπ’ ἐλευθερίας ἐλπίδι μεταναστάντες οὐδὲ τοῦ ζῆν ἄδειαν ἔχομεν οἱ
 ταῖς μὲν ὑποσχέσασιν τοῦ ἡγεμόνος εὐδαίμονες, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἀνθρώπων
 p. 112 M. ἀπάντων κακοδαιμονέστατοι. τί τέλος ἔσται τῆς | ἀνηνύτου καὶ μακρᾶς 194
 οὕτως ὁδοῦ; πᾶσι καὶ τοῖς πλέουσι καὶ τοῖς πεζεύουσιν ὄρος εἰς ὃν ἀφί-
 5 ζονται πρόκειται, τοῖς μὲν ἐμπορία καὶ λιμένες, τοῖς δὲ πόλις τις ἢ
 χώρα, μόνους δ’ ἡμῖν ἄβατος ἐρημία καὶ δυσοδία καὶ χαλεπαὶ δυσελ-
 πιστία· προϊόντων γάρ, ὥσπερ ἀχανὲς καὶ βαθὺ πέλαγος ἀπόρευτον
 ἀναφαίνεται καθ’ ἐκάστην ἡμέραν εὐρυνόμενον. μετεωρίσας καὶ φυσήσας 195
 ἡμᾶς τῷ λόγῳ καὶ κενῶν ἐλπίδων τὰ ὅσα πληρώσας παρατείνει λιμῶ
 10 τὰς γαστέρας οὐδὲ τὰς ἀναγκαίαις ἐκπορίζων τροφᾶς· ἀποικίας ὀνόματι
 τοσαύτην πληθὺν ἠπάτησεν ἐξ οἴκουμένης τὸ πρῶτον εἰς ἀόικητον ἀγαγών,
 εἶτα καὶ εἰς ἄδου προπέμπων, τὴν τοῦ βίου τελευταίαν ὁδόν.“ (36.)
 τοιαῦτ’ ὄνειδιζόμενος οὐχ οὕτως ἐπὶ ταῖς εἰς αὐτὸν κακηγορίας ἐδου- 196
 χέρανεν, ὡς ἐπὶ τῷ τῆς γνώμης αὐτῶν ἀνιδρύτῳ· πεπειραμένοι γάρ
 15 μυρίων ὄσων ἐκ τοῦ παραλόγου συμβεβηκότων πραγμάτων παρὰ τὸ
 καθεστὸς ἔθος ὤφειλον ὑπὸ μηδενὸς ἔτι τῶν εὐλόγων καὶ πιθανῶν
 ἄγεσθαι, πεπιστευμένοι δ’ αὐτῷ λαβόντες ἀποδείξεις ἐναργεστάτας τοῦ
 περὶ ἀπάντων ἀψευστῶν. πάλιν δ’ ὅτε εἰς ἔννοιαν ἦλθε τῆς ἐνδείας, 197
 ἢς μεῖζον οὐδὲν κακὸν ἀνθρώποις ἐστί, συνεγίνωσκεν ὄχλον εἰδὼς ἀβέ-
 20 βαιον φύσει πρᾶγμα καὶ ὑπὸ τῶν ἐν χερσὶ διακινούμενον, ἀ λήθην μὲν
 τῶν προγεγονότων ἐργάζεται, δυσελπιστίαν δ’ εἰς τὰ μέλλοντα. πάντων 198
 οὖν ἐν ἀσχέτοις ὄντων ἀνίαις καὶ τὰς ἀνωτάτω προσδοκῶντων συμφορᾶς,
 ἃς ἐνόμιζον ἐφεδρεύειν καὶ ἐγγυτάτω παρεῖναι, τοῦτο μὲν διὰ τὴν σύμ-
 φυτον ἐπιείκειαν καὶ φιλανθρωπίαν, τοῦτο δὲ βουλόμενος ὃν ἐχειροτόνησεν
 25 ἡγεμόνα τιμῆσαι καὶ ἔτι μᾶλλον ὡς εὐσεβείας ἔχει καὶ ὁσιότητος ἐν τε
 τοῖς φανεροῖς καὶ τοῖς ἀδήλοισ ἀπασὶ διασυστῆσαι ὁ θεὸς ἐλεήσας τὸ

1 μεταστάντες G οἱ MGO 2 τῶν ἀνθρώπων A(v) 5 ἐμπορία H¹P,
 ἐμπορεία C alt. τοῖς] τίς P 6 μόνον VO 8 καὶ ante καθ’ add. A(v)
 καὶ ante μετεωρίσας add. Z μετεωρήσας B¹E 8.9 ἡμᾶς καὶ φυσήσας
 transp. Z 11 ἀναγαγὼν BEMAK’Z 13 αὐτὸν AE: αὐτὸν ceteri
 κατηγορίας VOKGHP 14 ὡς] ὄσον KZ αὐτῶν GHP: om. ceteri

αἰδρῶτω HP 15 ὄσων GHPKZ: ὄσων ceteri 16 καθεστὸς MA: καθεστῶς
 K, ὡ ex ὁ corr. Z, καθεστῶς ceteri 17 λαβόντας VOGHP 18 ὅτε scripsi:
 ὅταν codd. 19 ἢς GHP: οὐ ceteri (v) 21 δ’] δὲ τὴν GHP
 22 ἀσχετοῖς CVO: ἐσχάτοις BEKZ, ἐσχάταις MAGHP (v); ἀνηκίστοις conl. Mang.
 23 ἃς om. C 23.24 ἐμφυτον HP 26 pr. τοῖς om. A κἀν] καὶ ἐν CVO
 διαστῆσαι M

199 πάθος ἴσται. ξένας οὖν εὐεργεσίας ἐκαινοτόμει, τρανοτέραις ὅπως ἐμ-
φάσει παιδευθῶσιν ἤδη μὴ δυσανασχετεῖν, εἴ τι μὴ κατὰ γνώμην εὐθύς
ἀποβαίῃ, τλητικῶς δ' ὑπομένειν χρηστὰ περὶ τῶν μελλόντων προσ-
200 δοκῶντες. τί οὖν συνέβη; τῇ ὕστεραία περὶ τὴν ξω δρόσος βαθεῖα
καὶ πολλὴ περὶ σύμπαν ἦν ἐν κύκλῳ τὸ στρατόπεδον, ἦν ἐπένιφεν ἡσυχῆ, 5
ἀθήθη ὑετὸν καὶ παρηλλαγμένον, οὐχ ὕδωρ, οὐ χάλαζαν, οὐ χιόνα, οὐ
κρύσταλλον — ταῦτα γὰρ αἱ τῶν νεφῶν ἀπεργάζονται μεταβολαὶ ταῖς
χειμεριναῖς τροπαῖς —, ἀλλὰ κέγχρον βραχυτάτην καὶ λευκοτάτην, ἣ
διὰ τὴν ἐπάλληλον φορὰν σωρηδὸν προὔκχετο τῶν σκητῶν, ἅπιστος
ὄψις· ἦν καταπλαγέντες ἐπυθάνοντο τοῦ ἡγεμόνος, τίς τε ὁ ὑετὸς οὗτός 10
ἐστίν, ὃν οὐδεὶς πω πρότερον εἶδεν | ἀνθρώπων, καὶ πρὸς τί γέγονεν. p. 113 M.

201 ὁ δὲ καταπνευσθεὶς ἔνθους γίνεται καὶ θεσπίζει τάδε· „θνητοῖς μὲν ἀνεῖται
πεδιάς ἢ βαθύγειος, ἦν ἀνατεμόντες εἰς αὐλακας ἀρούσι καὶ σπεύρουσι
καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ γεωργίαν ὀρώσι καρποῦς ἐτησίους ἐκπορίζοντες εἰς
ἀφθονίαν τῶν ἀναγκαίων· θεῶ δ' οὐ μία μοῖρα τοῦ παντός· ἀλλ' ὁ ἰς
σύμπας κόσμος ὑποβέβληται καὶ τὰ τούτου μέρη πρὸς ἅπασαν χρεῖαν
202 ὧν ἂν θέλῃ ὡς δεσπότη δοῦλα ὑπηρετήσονται. νῦν οὖν ἔδοξεν αὐτῷ, τὸν
ἀέρα τροφὴν ἐνεγκεῖν ἀνθ' ὕδατος, ἐπεὶ καὶ γῆ κολλάκις ὑετὸν ἤνεγκεν·
ὁ γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ ποταμὸς καθ' ἕκαστον ἑναυτὸν ταῖς ἐπιβάσει πλημ-
μυρῶν δταν ἄρρη τὰς ἀρούρας, τί ἕτερον ἢ ὑετός ἐστι κάτωθεν ἐπινίφων;“ 20
203 παραδόξον μὲν δὴ τὸ ἔργον, εἰ καὶ ἐνταῦθα ἔσθη· νυνὶ δὲ καὶ παρα-
δοξότεροις ἄλλοις ἐθαυματουργεῖτο. ἐπενεγκάμενοι γὰρ ἄλλοι ἀλλαχόθεν

1 ξένας: incipit manus vetustior codicis F (fol. 15r) εὐεργεσίας] ἐνεργείας (ἰ
τρανοτέραις] καινοτέραις A 2 (ἐμφάσει) παιδευθῶσιν scripsi: (ἐμφάσειν) αἰδευθῶσιν
codd.; ἀναδιδαχθῶσιν con. Mang. μὴ om. A εἴ τι BEMFH²K¹Z: εἴ τι A, εἰ GH¹P(v),
ἐπεὶ CV¹, ἐπὶ V²OK² τὰ ante κατὰ add. V² 3. 4 προσδοκῶντες Wendl.: προσδοκῆ-
σαντας A, προσδοκῶντας ceteri (v) 4 περὶ] παρὰ F 5 ἐν om. A ἦν] ἢ K¹Z,
ἦν om. FH¹P¹, ss. H²P² ἐπένιφεν VOFKZ: ὑπένειφεν M, ἐπένειφεν ceteri 7 κρύσταλλον
FGH 8 post κέγχρον add. καὶ F βαθυτάτην VOK² λευκοτάτην]
λεπτοτάτην BEMAKZ ἦ] ἢ C 9 ἀλλεπάλληλον C σωρηδὸν GZ
προὔκχετο AFGHP: προέκχετο ceteri 10 τὸν ἡγεμόνα P ὁ om. A(v)
12 ἔνθους τε FHP 13 βαθύγειος AKZ ἀνατέμνοντες HP, ἀνατέμνουσιν F
14 τᾶλλα VO ἐτησίως ABE εἰς om. G 15 δὲ VOFZ οὐ]
οὐδὲ BMFKZ 16. 17 πρὸς ἅπασαν χρεῖαν ὧν ἂν θέλῃ FGHP (ἐθέλης F): πρὸς ἅς
ἂν θέλῃ χρεῖας ceteri (ἐθέλοι A) 17 ὑπηρετήσονται F, ὑπηρετεῖ BEMA(v)
18 ἀνενεγκεῖν HP 19. 20 πλημυρῶν GZ 20 ἄρρη FHP, ἄρρη G: ἀρδεύη
ceteri (v) κάτωθεν ἐστίν ὑετός transp. Z ἐπινίφων VOFKZ: ἐπινίφων
ceteri 21 μὲν FGHP: μὲν γὰρ ceteri δὴ eras. K τὸ ἔργον FGHPV²(v):
τὸ ἕτερον ἔργον ceteri (ἕτερον eras. V²) εἰ καὶ eras. V², om. O ἔσθη AF: ἐστὶ
c eteri καὶ om. VO 21. 22 παραδοξότερον ἄλλο con. Mang. 22 ἀλλαχόθεν
ἄλλο; transp. CVO

ἀγγεῖα συνεχόμιζον, οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ὑποζυγίων, οἱ δὲ κατὰ τῶν ὤμων ἐπηχθισμένοι, προνοία τοῦ πρὸς πλείω χρόνον ταμιεύεσθαι τὰ ἐπιτήδεια. ἦν δ' ἄρα ἀταμίευτα καὶ ἀθησαύριστα, δωρεὰς αἰεὶ νέας ἐγνωκότες τοῦ 204 θεοῦ χαρίζεσθαι· τὰ μὲν γὰρ πρὸς τὴν τότε χρῆσιν αὐτάρκη σκευάσαντες 5 μεθ' ἡδονῆς προσηνέγκαντο, τῶν δ' ἀπολειφθέντων εἰς τὴν ὑστεραίαν οὐδὲν ἔτι σῶον εὑρισκον, ἀλλὰ μεταβεβληκότες καὶ δυσώδη καὶ μεστὰ τοιουτοτρόπων ζῶων, ἃ κατὰ σῆψιν εἴωθε γενεῖσθαι· ταῦτα μὲν οὖν ἀπερρίπτουν κατὰ τὸ εἰκόσ, ἑτέρας δ' εὐτρεπεῖς τροφὰς ἀνεύρισκον, ἃς ἅμα τῇ δρόσῳ καθ' ἑκάστην ἡμέραν συνέβαινε νίφεσθαι. γέρας δ' ἕξαι- 205 ρετον ἢ ἰσρά ἐβδομάς εἶχεν· ἐπειδὴ γὰρ οὐδὲν ἐφεῖται δρᾶν ἐν αὐτῇ, πάντων δὲ μικρῶν καὶ μεγάλων ἔργων ἀνέχειν διεύρηται, συγχομίζειν οὐ δυναμένοις τότε τὰ ἐπιτήδεια πρὸ μιᾶς ὁ θεὸς ὕει διπλᾶ καὶ κελεύει φέρειν εἰς δύο ἡμέρας αὐτάρκη τροφήν ἐσομένην· τὰ δὲ συγχομισθέντα σῶα διέμενεν, οὐδενὸς ἢ πρότερον φθαρέντος τὸ παράπαν. (37.) λέξω 206 15 δὲ καὶ τὸ ἔτι τούτου θαυμασιώτερον· ἐπὶ γὰρ ἔτη τεσσαράκοντα, τοσοῦτον μῆκος αἰῶνος, ὁδοιποροῦσιν αὐτοῖς αἱ χορηγίαι τῶν ἀναγκαίων ἐν τάξει ταῖς εἰρημέναις ἐγίνοντο καθάπερ ἐν σιταρχαῖς μεμετρημέναις πρὸς τὰς ἐπιβαλλούσας ἑκάστοις διανομαῖς. ἅμα μέντοι καὶ τὴν τριπόθητον ἡμέραν 207 ἀνεδιδάσκοντο — ζητοῦντες γὰρ ἐκ πολλοῦ, τίς ἄρ' ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου 20 γενέθλιος, ἐν ἣ τὸδε τὸ πᾶν ἀπετελέσθη, καὶ παρὰ πατέρων καὶ προ- γόνων τὴν ζήτησιν ἄλυτον διαδεξάμενοι μόλις ἐδυνήθησαν εὑρεῖν — p. 114 M. οὐ μόνον | χρησιμοῖς ἀναδιδαχθέντες, ἀλλὰ καὶ τεκμήριον πάνυ σαφεῖ·

1 ἐπὶ] ὑπὸ A	κατὰ τοὺς ὤμους GHP (fort. recte)	2 ἐπηχθισμένοι A
πλείονα HP	ταμιεύεσθαι FHP	τὰ ἐπιτήδεια FHP
χρῆσιν A(v), ἀνάγκην τε καὶ οἰσὶ cum ceteris codd.	σκευάσαντες FGHP: κατα-	4 ἀνάγκην τε καὶ
σκευάσαντες ceteri	5 δὲ F, δ' αὐ BEMAKZ	ἀπολειφθέντων CVOFHP: ἄρα
λειφθέντων (i, ὑπολειφθέντων ceteri	6 ἔτι FGHP: τι ceteri (v)	ἡδρισκον C
μεστὰ] μετὰ BEMVO	7 οὖν om. KZ	8 ἀνηύρισκον C
CVO: vi ex vi corr. K, νίφεσθαι ceteri	γέρας FGHP: τέρας ceteri	9 νίφεσθαι
9. 10 ἕξαισιον A	10 οὐδὲν ἐφεῖθη FGH, εἶχεν οὐδὲν P	11 ἀπέχειν BEMAK'Z
διήρηται H'P, δεῖν εἶρηται V ² (0)	12 δυναμένων BEMAK'Z	τὰ ἐπιτήδεια FHP
πρὸ μιᾶς FGHP: προμηθεῖα CVO, om. ceteri	διπλᾶς VO	13 εἰς δύο ἡμέρας
post τροφήν transp. F	ἐσομένοις P	14 διέμενεν H'P, διέμεινεν K,
διέμενον AV0	ἢ HPKZ: ἢ G, ἢ F, om. ceteri	φθαρέντος] ὀφθέντος K ¹
15 δέ] δὴ FGHP	ἔτη] ἔτι G	τοσοῦτο C
17 σιταρχαῖς AFG	πρὸς FGHPKZ: om. ceteri	17. 18 ταῖς ἐπιβαλλούσας
(ἐπιβαλούσας F(i) ἑκάστοις διανομαῖς F(i)HP	18 post ἐπιβαλλούσας add. χρεῖας	
V ² (0) (mg. K)	ἑκάστης K'Z	διανομαῖς] διανομᾶς A, διανέμουσαι V ² OK ²
μὲν τι G	19 ἄρ' FGHP: ἄρα B, ἄρα ceteri	ἐστὶν om. A
τότε G	21 ἄλυτον] ἄλυτον KZ	ἐδυνήθησαν FHP: ἡδυνήθησαν ceteri

τοῦ γὰρ πλεονάζοντος ἐν ταῖς ἄλλαις ἡμέραις, ὡς ἐλέχθη, φθειρομένου, τὸ πρὸ τῆς ἐβδόμης ὕμενον οὐ μόνον οὐ μετέβαλεν, ἀλλὰ καὶ μέτρον 208 εἶχε διπλάσιον. ἡ δὲ χρῆσις ἦν τοιαύτη· συλλέγοντες ἅμα τῇ ἔψ τὸ νιφόμενον ἤλουον ἢ ἔτριβον, εἰθ' ἔψοντες ἴδειαν πάνυ τροφήν οἷα μελίκτη- 209 κτον προσεφέροντο μὴ δεόμενοι σιτοπόνων περιεργίας. ἀλλὰ γὰρ καὶ 5 τῶν εἰς ἀβροδίαιτον βίον οὐκ εἰς μακρὰν εὐπόρουον, ὅσαπερ ἐν οἴκου- μένῃ χώρᾳ καὶ εὐδαίμονι βουληθέντος τοῦ θεοῦ κατὰ πολλὴν περιουσίαν ἀφθονα χορηγεῖν ἐν ἐρημίᾳ· ταῖς γὰρ ἐσπέραις ὀρυγιομητρῶν νέφος συνεχὲς ἐκ θαλάττης ἐπιφερόμενον ἅπαν τὸ στρατόπεδον ἐπεσπίαζε τὰς πτήσεσι προσγειοτάτας ποιουμένων εἰς τὸ εὐθνηρον· συλλαμβάνοντες οὖν 10 καὶ σκευάζοντες ὡς φίλον ἐκάστοις κρεῶν ἀπέλαυον ἡδίστων ἅμα καὶ τὴν τροφήν παρηγοροῦντες ἀναγκαίῳ προσοψήματι.

210 (38.) Τοῦτων μὲν οὖν πολλὴν ἤγον ἀφθονίαν οὐκ ἐπιλείποντων, ὕδατος δὲ καὶ πάλιν πείσασα δεινὴ σπάνις ἐπιγίνεται· καὶ πρὸς ἀπό- γνωσιν ἤδη τραπομένων σωτηρίας, λαβῶν Μωυσῆς τὴν ἱερὰν βακτηρίαν 15 ἐκείνην, δι' ἧς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἀπετέλεσε σημεῖα, θεοφορηθεὶς τὴν 211 ἀκρότομον πέτραν παῖει. ἡ δ', εἴτε προὔποκειμένης πηγῆς φλέβα καί- ριον διακοπεῖσα εἴτε καὶ τότε πρῶτον ὕδατος ἀφανέσιν ὑπονόμοις

1 ὡς om. F 2 alt. οὐ om. E, ss. B μετέβαλεν M 3 τὸ] τὸν Z
 4 νιφόμενον CVO: νι ex νει corr. K, νειφόμενον ceteri εἴτ' K'Z 5 σιτο-
 ποιῶν C περιεργίας codd.: περιεργίας v 6 τῶν] τὸν FG ἡπόρουον C
 ὅσαπερ ἐν FGHPKZ: ὅσαπερ (om. ἐν) C, ὅσα περὶ ceteri 7 βληθέντος M
 τοῦ om. VO 8 post ἀφθονα add. αὐτοῖς V²(K)² 9 ἅπαν FGHPKZ: ὁ πᾶν
 CVOBEM, πᾶν A 10 προσγειοτάτους M ποιούμενον CFGHP(v)
 οὖν eras. V², om. O 11 ἀπέλαυον M 11. 12 καὶ τὴν τροφήν] κοινὴν τροφήν
 καινῶ conl. Mang. 12 τῇ τροφῇ AF προσοψήματι CVOFG: προσοψήματι
 BEAHP, προσοψήματι MKZ 13 οὖν om. Z πολλὴν om. BEMAKZ
 ἀφθονίαν ἤγον transp. BMKZ ἐπιλείποντων FGH¹P 15 σωτηρίας] βακτη-
 ρίας V²O οἶκτον add. ante λαβῶν BEMA λαβῶν] λαβόμενος VO, om. KZ
 μωσῆς GHP 15. 16 τὴν—ἧς om. BEMAVO βακτηρίαν ἐκείνην CKZ: ἐκείνην
 βακτηρίαν FGHP 16 ἐπέτελεσε CVOHP, ἐπέτελει G τὴν FGHP: γὰρ BEMA,
 om. CVOKZ 17 παῖει πέτραν transp. A(v) ἡ δὲ VOF, ἡ δ' KZ, ἡ δ' om.
 BEMA πηγῆς (sic) VOK² 18 ὕδατιν BEM ἀφανέσιν] ἀφανίσιν C,
 ἀπαίρειν P ὑπονόμου C

10 cf. *Ioseph. Ant. Iud. III 25* καὶ μετ' ὀλίγον ὀρύγων πλήθος . . . ἐπίπταται τὴν μεταξὺ θαλάτταν ὑπερλήθον καὶ ὑπὸ κόπου τε ἅμα τῆς πτήσεως καὶ πρόσγειον μᾶλλον τῶν ἄλλων ὃν καταφέρεται εἰς τοὺς Ἑβραίους. 13 sqq. Exod. 17, 1—6 17 sqq. cf. *Sap. Salom. 11, 4* ἐδίψησαν καὶ ἐπεκαλέσαντό σε, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκ πέτρας ἀκρότομου ὕδατος καὶ ἰαμα δίψης ἐκ λίθου σκληροῦ.

εἰς αὐτὴν ἀθρόου συρρέοντος καὶ σφόδρα ἐκθλιβέντος, ἀναστομωθείσα τῇ
 βίᾳ τῆς φορᾶς κρουνηδὸν ἐκχεῖται, ὡς μὴ τότε μόνον παρασχεῖν ἄκος
 δίφους ἀλλὰ καὶ πρὸς πλείω χρόνον τοσαύταις μυριάσιν ἀφθονίαν ποτοῦ·
 τὰ γὰρ ὑδρία πάντα ἐπλήρωσαν, ὡς καὶ πρότερον ἐκ τῶν πηγῶν, αἱ
 5 πικραὶ μὲν ἦσαν φύσει, μετέβαλον δ' ἐπιφροσύνη θεία πρὸς τὸ γλύκιον.
 εἰ δέ τις τούτοις ἀπιστεῖ, θεὸν οὐτ' οἶδεν οὐτ' ἐζήτησέ ποτε· ἔγνω 212
 γὰρ ἂν εὐθέως, ἔγνω παγίως καταλαβὼν, ὅτι τὰ παράδοξα δὴ ταῦτα
 καὶ παραλογα θεοῦ παίγνια ἔστιν, ἀπιδὼν εἰς τὰ τῶ ὄντι μεγάλα καὶ
 σπουδῆς ἄξια, γένεσιν οὐρανοῦ καὶ πλανήτων καὶ ἀπλανῶν ἀστέρων
 10 χορείας καὶ φωτὸς ἀνάλαμψιν, ἡμέρας μὲν ἡλιακοῦ, νύκτωρ δὲ τοῦ διὰ
 σελήνης, καὶ γῆς ἰδρυσιν ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τοῦ παντός, ἠπειρῶν τε καὶ
 νήσων ὑπερβάλλοντα μεγέθη καὶ ζῶων καὶ φυτῶν ἀμυθήτους ἰδέας,
 ἔτι δὲ πελαγῶν ἀναχύσεις, ποταμῶν ἀυθιγενῶν καὶ χειμάρρων φορὰς,
 p. 115 M. ἀενάων βεῖθρα πηγῶν, ὧν αἱ | μὲν ψυχρὸν αἱ δὲ θερμὸν ὕδωρ ἀνομ-
 15 βροῦσιν, ἀέρος παντοίας τροπὰς, ἐτησίων ὥρῶν διακρίσεις, ἀλλὰ κάλλη
 μυρία. ἐπιλίποι ἂν ὁ βίος τοῦ βουλομένου διηγεῖσθαι τὰ καθ' ἕκαστα, 213
 μᾶλλον δ' ἐν τι τῶν ὀλοσχερεστέρων τοῦ κόσμου μερῶν, κἄν εἰ μέλλοι
 πάντων ἀνθρώπων ἔσεσθαι μακροβιώτατος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸς ἀλή-
 θειαν ὄντα θαυμάσια καταπεφρόνηται τῷ συνήθει· τὰ δὲ μὴ ἐν ἔθει,
 20 κἄν μικρὰ ἦ, ξέναις φαντασίαις ἐνδιδόντες καταπληττόμεθα τῷ φιλοκαίμφ.
 (39.) Ἦδη δὲ πολλὴν καὶ ἀπόρευτον διεξεληλυθότων, ὄροι τινὲς 214
 ἀνεφαίνοντο γῆς οἰκουμένης καὶ προάστεια χώρας, εἰς ἣν μεθωρμίζοντο·
 νέμονται δ' αὐτὴν Φοίνικες. ἐλπίσαντες δὲ βίον εὖδιον καὶ γαληδὸν
 αὐτοῖς ἀπαντήσεσθαι γνώμης ἐσφάλησαν. ὁ γὰρ προκαθήμενος βασιλεὺς 215

1 εἰς αὐτὴν om. FGHP ἀθρόον M συρρέοντος BEM, συρέντος F ἐκθλιβόντος
 CVOFGHP 2 φορᾶς (i) μόνον om. VO 2. 3 δίφους ἄκος transp. G
 3 δίφους F τοσαύταις om. K'Z 4 ὑδρία C πάντα FHP, πέντ' G
 ἐκ FGHP: ἀπὸ ceteri 5 μετέβαλλον F δὲ C γλύκειον CH
 6 οὐτ' AFGHP: οὐτε ceteri οἶδεν CVOEHP: εἶδεν ceteri οὐτε CVO
 ποτε] πόποτε A(v) 7 ἂν εὐθέως ἔγνω om. H'P 8 ἔστιν FGHP: εἰσιν
 ceteri (v) ἐπιδὼν FGHP εἰς FGHP: πρὸς ceteri 12 ἀμυθήτων K,
 ἀμυθήτους om. A 13 ἔτι δὲ FGHP: ἔτι δὲ καὶ ceteri 14 ἀενάων CE:
 ἀενάων ceteri 14. 15 ψυχρῶν αἱ δὲ θερμῶν ὑδάτων ἀνομβροῦσι πηγὰς A (Turn.)
 16 ἐπιλίποι CK 17 μερῶν τοῦ κόσμου transp. BMAKZ 19 τὰ VOK²FGHP:
 ἀ ceteri μῆ] δὴ C post ἔθει add. ἦν CBEMA, ἦ KZ 21 ἀπόρευτον]
 ἀόκητον conl. Mang. 23 ἐνέμονται FHP; ἐνέμοντο conl. Mang. αὐτὴν]
 αὐτὰ FGHP δὲ om. F εὖδειον A 24 αὐτοῖς om. A αὐτοῖς
 codd. ἀπαντήσεσθαι K, ἀπαντᾶσθαι GHP προκαθήμενος FGHP: καθηγού-
 μενος K'Z, καθήμενος ceteri (K²)

πόρθησιν εὐλαβηθεῖς, ἀναστήσας τὴν ἐκ τῶν πόλεων νεότητα, μάλιστα
 μὲν ἀνεῖρξων ὑπηντίαζεν, εἰ δὲ βιάζοντο, διὰ χειρῶν ἀμυνόμενος ἀκμησι
 καὶ ἄρτι πρῶτον καθισταμένοις εἰς ἀγῶνα κεκμηκότας ὁδοιοποιίας καὶ
 216 ἐνδείαις σιτίων καὶ ποτῶν, ἃ κατὰ μέρος ἀντεπετίθετο. Μωυσῆς δὲ
 παρὰ τῶν σκοπῶν γνοὺς οὐ μακρὰν διεστηκότα τὸν ἐχθρὸν στρατόν, 5
 καταλέξας τοὺς ἡβῶντας καὶ στρατηγὸν ἐλόμενος ἕνα τῶν ὑπάρχων
 Ἰησοῦν, πρὸς τὴν μείζονα συμμαχίαν ἀπὸ τὸς ἠπείγετο· περιρρανάμενος
 γὰρ τοῖς εἰωθόσι καθαρμοῖς ἐπὶ κολωνῶν τὸν πλησίον μετὰ σπουδῆς
 ἀναδραμῶν ἰκέτευε τὸν θεὸν ὑπερασπίσαι καὶ νίκην καὶ κράτος περι-
 ποιῆσαι τοῖς Ἑβραίοις, οὓς ἐκ χαλεπωτέρων πολέμων καὶ κακῶν ἄλλων 10
 ἐρρώσατο μὴ μόνον τὰς ἐξ ἀνθρώπων ἐπιχειρησασθεῖσας συμφορὰς ἀπο-
 σκεδάσας, ἀλλὰ καὶ ὅσας ὁ τε τῶν στοιχείων νεωτερισμὸς ἐκαινούργησε
 217 κατ' Αἴγυπτον καὶ ὁ ἐν ταῖς ὁδοιοποιίαις ἀνήνυτος λιμός. ἤδη δὲ μελλόν-
 των εἰς μάχην καθίστασθαι, τερατωδέστατόν τι συμβαίνει πάθος περὶ
 τὰς χεῖρας αὐτοῦ· κουφόταται γὰρ ἐγίνοντο ἐν μέρει καὶ βαρύτεραι· 15
 εἶθ' ὅποτε μὲν ἐπελαφρίζοντο πρὸς ὕψος αἰρόμεναι, τὸ συμμαχικὸν
 ἐρρώνυτο καὶ ἀνδραγαθιζόμενον ἐπικυδέστερον ἐγίνετο, ὅποτε δὲ κάτω
 βρῖσειαν, ἴσχυον οἱ ἀντίπαλοι, μηνύοντος διὰ συμβόλων τοῦ θεοῦ, ὅτι
 τῶν μὲν ἐστὶ γῆ καὶ αἰ τοῦ παντὸς ἐσχατιαὶ κληρὸς οἰκείος, τῶν δ'
 αἰθήρ ὁ ἱερώτατος, καὶ ὥσπερ ἐν τῷ παντὶ βασιλεύει καὶ κρατεῖ γῆς 20
 218 οὐρανός, οὕτω καὶ τὸ ἔθνος περιέσται τῶν ἀντιπολεμούντων. ἄχρι μὲν
 οὖν τινος αἰ χεῖρες οἷα πλάστιγγες ἐν μέρει μὲν | ἐπεκουφίζοντο, ἐν p. 116 M.
 μέρει δ' ἐπέρρεπον, τηλικαῦτα καὶ ὁ ἀγὼν ἀμφήριστος ἦν· ἐξαπιναιῶς
 δ' ἀβαρεῖς γινόμεναι, δακτύλοις ἀντὶ ταρσῶν χρώμεναι, μετέωροι πρὸς

2 ὑπαντίαζεν C ἀμυνόμενος VO ἀκμησι FGHPK'Z: ἀκμητι ceteri
 3 καὶ] πρὸς C, τοὺς BEMA καθισταμένους BEMAKZ κεκμηκόσιν CVO
 4 καὶ ποτῶν om. BEMA ἃ om. GHP ἀντεπετίθετο Z μωυσῆς CKZ
 5 γνοὺς παρὰ τῶν σκοπῶν transp. A ἐχθρὸν FGHP'KZ: ἐχθρῶν ceteri
 7 μείζονα] ἀνωθεν O ἠπείγετο CGHP'KZ: ἠγγετο ceteri 8 τοῖς om. Z
 9 ἰκέτευε FGHP: ἰκατεύει ceteri 10 πολέμων codd.: κινδύνων v 11 μὴ
 FGHP: οὐ ceteri 12 μετεωρισμὸς A 14 τερατωδέστατον FGHPK'Z:
 τερατωδέστερον ceteri 15 ἐγίνοντο F 16 ἐπελαφρίζοντο KZ: ἐπέλαφρίζοντο
 CMG, ἐπηλαφρίζοντο ceteri (ἐπηλαφρύνοντο O) 17 ἐρρώνυτο CZ ἐπικυδέ-
 γί
 στερον] ἐπικρατέστερον conl. Mang. ἐφαίνετο A 17. 18 κάτω βρῖσειαν FGHP:
 κάτω βαρήσειαν CAEVO, βαρήσειαν κάτω B, βαρύσειαν κάτω M, βαρήσειε κάτω K, βαρύ-
 σειεν κάτω Z 18 οἱ om. A 19 ἐστὶν ἢ γῆ F δὲ F 20 βασιλεύει]
 κελεύει O κρατεῖ] κατακρατεῖ GH(v) 21 περιέσται FGHP: περιέστη VO, περι-
 ἐστι ceteri 22 τινος] ὅσου V²O 23 δὲ F ἐπέρρεπον] ἐπέβριθον C
 τηλικαῦτα] ἴν(α) FHP 24 γινόμεναι P καὶ αὐτο δακτύλοις add. V²O, δ' post
 δακτύλοις add. G μετέωροι om. BEMAKZ

ὄψος ἦρθησαν, καθάπερ αἱ πτηναὶ φύσεις ἀεροποροῦσαι, καὶ διέμενον ἀνώφοιτοι μέχρι τοῦ τὴν νίκην Ἑβραίους ἀνανταγώνιστον ἄρασθαι, τῶν ἐχθρῶν ἡβηθδὸν ἀναιρεθέντων ἄπερ τε διαθεῖναι παρὰ τὸ προσῆκον ἐσπούδαζον παθόντων μετὰ δίκης. τότε καὶ Μωυσῆς ἰδρύεται βωμόν, δν 219 5 ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ὠνόμασε „θεοῦ καταφυγὴν“ (Exod. 17, 15), ἐφ’ οὗ τὰ ἐπινίκια ἔθυε χαριστηρίους εὐχὰς ἀποδιδούς.

(40.) Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ἔγνω δεῖν τὴν χώραν, εἰς ἣν ἀπω- 220 κίζετο τὸ ἔθνος, κατασκέψασθαι — δεύτερον δ’ ὁδοιποροῦσιν ἔτος ἐνε- στήκει — βουλόμενος μὴ, οἷα φιλεῖ, γνωσιμαχεῖν οὐκ εἰδότας, ἀλλ’ 10 ἀκοῆ προμαθόντας αὐτήν, ἐπιστήμη τῶν ἐκεῖ βεβαία χρωμένους, τὸ πρακτέον ἐκλογίζεσθαι. δώδεκα δ’ ἰσαριθμούς ταῖς φυλαῖς ἄνδρας, ἐξ 221 ἐκάστης ἓνα φύλαρχον, αἰρεῖται τοὺς δοκιμωτάτους ἀριστίνδην προκρίνας, ἵνα μηδεμίᾳ μοῖρα πλέον ἢ ἕλαττον ἐνεγκαμένη διαφέρηται, πᾶσαι δ’ ἐξ Ἰσου διὰ τῶν ἐν τέλει τὰ παρὰ τοῖς κατοίκοις, εἰ βουληθεῖεν οἱ 15 πεμφθέντες ἀψευδεῖν, ἐπιγνώσιν. ἐλόμενος δ’ αὐτούς φησι ταῦτα· „τῶν 222 ἀγῶνων καὶ κινδύνων, οὓς ὑπέστημεν καὶ μέχρι νῦν ὑπομένομεν, ἀθλὸν εἰσιν αἱ κληρουχίαι, ὧν τῆς ἐλπίδος μὴ διαμάρτοιμεν ἔθνος πολυανθρωπό- τaton εἰς ἀποικίαν παραπέμποντες. ἔστι δ’ ὠφελιμώτατον ἢ τόπων καὶ ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων ἐπιστήμη, ὥσπερ ἡ ἄγνοια βλαβερὸν. 20 ὁμᾶς οὖν ἐχειροτονήσαμεν, ἵνα ταῖς ὑμετέροις ὄψεσί τε καὶ διανοαίαις 223

2 ἀνώφοιτοι CVOK	τοῦ om. HP	ἑβραίοις A	ἀνανταγώνιστον M
3 διαθεῖναι] καταθεῖναι H	παρὰ] περι KZ	3. 4 ἐσπούδαζον (sic) E	
4 ἰδρύετο M	δν] ὧν G	5 τοῦ συμβεβηκότος VOKZ: τῶν συμβεβηκότων ceteri (v)	καταφυγεῖν C
7 post μετὰ add. δὲ AV	7. 8 ἀπώκιζε KZ	9 βουλόμενος FGHPK'Z: βου-λόμενος δὲ ceteri	10 αὐτῇ A
τῶν ἐκεῖ] τῶν κατασκοπησάντων τὰ ἐκεῖ V ² , τῶν τὰ ἐκεῖ κατασκοπησάντων ()		11 δὲ eras. V ² , δ' om. AO	
βεβαία FGHPV ² OK ² : βεβαίως ceteri	τὸ] ὁ HP	12 φύλαρχον FGZ	13 πλείον A
12 τοῖς κατοίκοις HP	15 ἐπὶ γνώσιν A, ἐπίγνωσιν P	14 τὰ om. FGHP	16 τοῦ
νῦν A	17 ἀμάρτοιμεν G, διαμάρτημεν (sic) M	18 πέμποντες P	19 ἢ om. A

7 sqq. Num. cap. 13. 14

7—174,2 Catena Laur. V 14 ad Psalm. 105,24

ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητήν: φιλιωνος: ἀπεπέμψαντο γῆν ἀγαθὴν τὴν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς εὐρήσεις ἐν τῇ βίβλῳ τῶν Ἀριθμῶν. ἡ δὲ ἱστορία τοιαύτη· δεύτερον μὲν ὁδοιποροῦσι τοῖς Ἑβραίοις ἔτος ἐνεστήκει, Μωυσῆς δὲ ἔγνω τὴν χώραν, εἰς ἣν ἀπωκίζετο τὸ ἔθνος, κατασκέψασθαι. καὶ δὴ δώδεκα ἰσαριθμούς — προκρίνας. οὓς ἐλόμενος γενέσθαι φησὶ τῶν τοσοῦτων μυριάδων ὧτα καὶ ὀφθαλμοῦς πρὸς τὴν τῶν ἀναγκαίων εἰδέναι σαφῆ κατάληψιν.

τάκει θεασώμεθα· γίνεσθε δὴ τῶν τοσούτων μυριάδων ὅτα καὶ ὀφθαλμοὶ
 224 πρὸς τὴν ὧν ἀναγκαῖον εἰδέναι σαφῆ κατὰληψιν. ἃ δὲ γυνῶναι ποθοῦμεν,
 τρία ταῦτ' ἐστίν· οἰκητόρων πλῆθος τε καὶ δύναμις, πόλεων τὴν ἐν
 εὐκαιρίᾳ θέσιν καὶ ἐν οἰκοδομίαις ἐχυρότητα ἢ τοῦναντίον, χώραν εἰ
 βαθύγειός ἐστι καὶ πίων, ἀγαθὴ παντοίους καρποὺς ἐνεγκεῖν σπαρτῶν 5
 τε καὶ δένδρων, ἢ λεπτόγως ἔμπαλιν, ἵνα πρὸς μὲν ἰσχὺν καὶ πλῆθος
 οἰκητόρων ἰσορρόποις δυνάμεσι φραζώμεθα, πρὸς δὲ τὴν ἐν τοῖς τόποις
 ἐρυμνότητά μηχανήμασι καὶ ταῖς ἐλεπόλεσιν· ἀναγκαῖον δὲ καὶ τὴν χώραν
 εἰδέναι, εἰ ἀρετῶσα ἢ μὴ· περὶ γὰρ λυπρᾶς ἐκουσίους κινδύνους ὑπο-
 225 μένειν ἡλιθιότητος. τὰ δ' ὄπλα καὶ μηχανήματα ἡμῶν καὶ πᾶσα ἡ 10
 δύναμις ἐν μόνῳ τῷ πιστεύειν θεῷ κεῖται· ταύτην ἔχοντες τὴν παρα-
 σκευὴν οὐδενὶ τῶν φοβερῶν εἴσομεν· ἰκανὴ γὰρ ἀμάχους ῥώμας εὐξείας,
 τόλμαις, ἐμπειρίαις, πλῆθεσιν ἐκ πολλοῦ τοῦ | περιόντος κατακρατεῖν, p. 117 M.
 δι' ἣν καὶ ἐν ἐρήμῃ βαθεῖα χορηγία πάντων εἰσὶν ὅσα ἐν εὐετηρία
 226 πόλεων. ὁ δὲ καιρὸς, ἐν ᾧ μάλιστα χώρας ἀρετὴν δοκιμάζεσθαι συμ- 15
 βέβηκεν, ἔαρ ἐστίν, ὃ νῦν ἐφέστηκεν· ὥρα γὰρ ἔαρος τὰ μὲν σπαρέντα
 τελεσφορεῖται γένῃ, αἱ δὲ τῶν δένδρων φύσεις ἀρχὴν λαμβάνουσιν.
 ἄμεινον δ' ἂν εἶη καὶ ἐπιμεῖναι μέχρι θέρους ἀκμάζοντος καὶ διακομίσει
 227 καρποὺς οἰονεὶ δεῖγματα χώρας εὐδαίμονος.“ (41.) ταῦτ' ἀκούσαντες
 ἐπὶ τὴν κατασκοπὴν ἐξήσαν ὑπὸ παντός τοῦ πλῆθους προπεμπό- 20
 μνοι δεδιότος, μὴ συλληφθέντες ἀπόλωνται καὶ συμβῆ δύο τὰ χαλεπώτατα,

1 τάκειθεν BKZ θεασώμεθα G γίνεσθε VOFGHP: γένεσθε ceteri
 δὴ] δὴ οὖν F, δὲ O 2 πρὸς CV¹FGHP: πρὸς τὸ ceteri ὧν ἀναγκαῖον GHP:
 τῶν ἀναγκαῖων ceteri Laur. (v) σαφῆ] ἀκριβῆ F post δὲ ss. δὴ K
 3 τρία FGHP: om. ceteri ταῦτα CVO Laur. τε om. Laur. τὴν] τε
 Laur. 4 θέσεως H¹P τε καὶ A οἰκοδομαίς FGHP: οἰκοδομαῖς
 ceteri (v), οἰκοδομῆ Laur. ἐχυρότητα CFGHP: ὀχυρότητα ceteri 5 εὐγειος
 Laur. ἐστὶ om. Laur. ante ἀγαθὴ add. εἰ FGHP(v), καὶ Laur.

5. 6 σπαρτῶν τε καὶ δένδρων om. Laur. 6 λεπτόγως A, λεπτόγως BEMKZ
 9 ἐκουσίως G 10 ἡλιθιώτατον conii. Mang.; ἡλιθιότητος (ἔργον) conicio
 μηχανήμαθ' G 11 post δύναμις add. ἡμῶν F 12 ῥώμαις conii. Mang.
 13 κρατεῖν F 14 ἐρήμη FGHP: ἐρημία ceteri βαθεῖα corr. ex βαθεῖα B,
 βαθεῖα MKZ 16 ὥρα — λαμβάνουσιν (17) om. Laur. γάρ] μὲν G, om.
 BEMA 17 γένῃ, αἱ KZ: γενέσεως ceteri (v) φύσεις] ἐκφύσεις conii. Mang.
 18 pr. καὶ om. Laur. alt. καὶ om. BEMA 19 ταῦτα CF 20 τὴν
 om. M κατασκοπεῖν C 20. 21 παραπεμπόμενοι conii. Mang. 21 δεδιότος
 EMAYO ἀπόλωνται K

2—6 pergit Laur. V 14: ἃ δὲ γυνῶναι — ἔμπαλιν.
 καιρὸς — ἐξήσαν.

15—20 pergit Laur. V 14: ὁ δὲ

ἀνδρῶν τε, οἱ φυλῆς ἐκάστης ὄψις ἦσαν, σφαγαὶ καὶ ἄγνοια τῶν παρὰ
 τοῖς ἐφεδραύουσιν ἐχθροῖς ὧν ἀφέλιμος ἢ ἐπιστήμη. παραλαβόντες 228
 δ' ὀπτῆρας καὶ ἡγεμόνας τῆς ὁδοῦ προερχομένοις ἐφείποντο· καὶ γενό-
 μνοι πλησίον, ἐφ' ὑψηλότατον ὄρος τῶν περὶ τὸν τόπον ἀναδραμόντες,
 5 κατεθεῶντο τὴν χῶραν, ἧς πεδιάς μὲν ἦν πολλὴ κριθοφόρος, πυροφόρος,
 εὐχορτος, ὄρεινὴ δ' οὐκ ἔλαττον ἀμπέλων καὶ στελεχῶν ἄλλων κατὰ-
 πλεως, εὐδένδρος ἅπασα, λάσιος, ποταμοῖς καὶ πηγαῖς διεζωσμένη πρὸς
 ἄφθονον ὑδρείαν, ὡς ἐκ τῶν προπόδων ἄχρι τῶν κορυφῶν ὄλα τῶν
 ὄρων τὰ κλίματα δένδρεσι κατασκίους συνυφάνθαι, διαφερόντως δὲ τοὺς
 10 αὐχένας καὶ ὄσαι βαθεῖαι διαφύσεις. κατεθεῶντο δὲ καὶ τὰς πόλεις 229
 ἐρυμνοτάτας διχόθεν, ἐκ τε τοπικῆς περὶ τὴν θέσιν εὐκαιρίας καὶ περι-
 βόλων ἐχυρότητος. ἐξετάζοντες δὲ καὶ τοὺς οἰκήτορας ἐώρων ἀπίρους
 τὸ πλῆθος, περιμηκιστάτους γίγαντας ἢ γιγαντώδεις τὰς τῶν σωμάτων
 ὑπερβολὰς ἐν τε μεγέθει καὶ ῥώμῃ. ταῦτα κατιδόντες εἰς ἀκριβεστέραν 230
 15 καταλῆψιν ἐπέμνον — ὀλισθηρὸν γὰρ αἱ πρῶται φαντασίαι χρόνῳ
 μόλις ἐσφραγιζόμεναι — καὶ ἅμα σπουδῆν ἐποιοῦντο δρεψάμενοι τῶν
 ἀχροδρύων, μὴ ἄρτι πρῶτον στεριφυμένων ἀλλ' ἤδη ὑποπερκαζόντων,
 ἐπιδειξασθαι παντὶ τῷ πλήθει τὰ μὴ ῥαδίως φθαρσόμενα. μάλιστα 231
 20 δ' αὐτοὺς κατέπληττεν ὁ τῆς ἀμπέλου καρπός· οἱ γὰρ βότρυες ὑπερ-
 μέγεις ἦσαν, ἀντιπαρεκτεινόμενοι ταῖς κληματίσι καὶ μοσχεύμασιν,
 ἅπιστος θεᾶ· ἕνα γοῦν ἐκτεμόντες καὶ δοκίδος ἐκ μέσων ἀπαιωρήσαντες,

- 1 ὄψις — καὶ om. in lac. C ὄψις BEAKZ 3 προερχομένοι VOF
 4 τῶν — τόπον om. Laur. περὶ] παρὰ P τῶν τόπων K, τὸν ποταμὸν A
 5 κριθοφόρος Laur. 6 δὲ BEMFKZ ἔλαττον BEMA: ἐλάττων ceteri
 7 ἅπασι H¹, πᾶσα Laur. 7—10 πρὸς — διαφύσεις om. Laur. 8 ἄφθονον F
 10 ὄσαι BEMA βαθεῖα AP διὰ φύσεις AF, διὰ φύσιν GHP 12 ἐχυρό-
 τητος CFGHP: ὄχυρότητος ceteri ἐώρων] εὔρον con. Mang.
 12. 13 τὸ πλῆθος ἀπίρους F 13 τῷ πλήθει VOK³ Laur. γίγαντας ἢ
 et τὰς — ὑπερβολὰς (14) om. Laur. 14 ἐν τε ῥώμῃ καὶ μεγέθει Laur.
 ἀκριβεστάτην VO 15 ὀλισθηρὰ BEMAKZ (Mang.) φαντασίαι] φῆμαι D
 16 ἐσφραγιζόμεναι DB, ἐμφραγιζόμεναι DP ἐποιοῦν HP δρεψόμενοι Laur.
 17 μὴ — στεριφυμένων om. A, μὴ — ἀλλ' om. Laur. 18 ἐπιδειξασθαι G
 19 βότρυς FGHP 19. 20 παρμεγέεις A 20 ἀντιπαρεκτεινόμενοι — μοσχεύμασιν
 om. Laur. κληματίσι AEFGHPZ 21 οὖν Laur. τεμόντες FGHP
 ἐκ μέσου A, μέσον (om. ἐκ) VO Laur.

3—176,3 pergīt Laur. V 14: ὀπτῆρας δὲ καὶ ἡγεμόνας παραλαβόντες προερχομένοις —
 ἐπόμζον. 15. 16 DP fol. 257^v DM fol. 268^r DR fol. 271^v Φλωνο: ἐκ τοῦ περὶ
 Μωσέως βίου: ὀλισθηρὸν γὰρ αἱ πρῶται φῆμαι χρόνῳ μόλις ἐσφραγιζόμεναι.

ἦς τὰς ἀρχὰς δυσὶ νέοις, τῷ μὲν ἔνθεν τῷ δ' ἔνθεν, ἐπετίθεισαν, ἐκ
 διαδοχῆς, πιεζομένων αἰεὶ τῶν προτέρων — βαρύτερον γὰρ ἦν ἄχθος
 232 —, ἐκόμιζον, περὶ τῶν ἀναγκαίων οὐχ ὁμοφρονούντες. (42.) ἐγένοντο
 μὲν οὖν αὐτοῖς ἄμιλλαι μυρίαὶ καὶ πρὶν ἐπανήκειν κατὰ τὴν ὁδόν, ἀλλὰ
 κουφότεραι, ὑπὲρ τοῦ μὴ γνωσιμαχούντων μηδ' | ἄλλα ἄλλων ἀπαγγελ- p. 118 M.
 λόντων στάσιν ἐν τῷ πλήθει γενέσθαι, χαλεπώτεραι δὲ μετὰ τὴν 6
 233 ἐπάνοδον. οἱ μὲν γὰρ περὶ τῆς τῶν πόλεων ἐχυρότητος καὶ ὡς ἐκάστη
 πολυάνθρωπός ἐστι διεξιόντες καὶ πάντα αἴροντες τῷ λόγῳ πρὸς τὸ
 μεγαλεῖον φόβον ἐνειργάζοντο τοῖς ἀκούουσιν, οἱ δὲ τὸν ἀπάντων ὧν
 εἶδον ὑφαιρούντες ὄγκον παρεκάλουν μὴ ἀναπίπτειν, ἀλλ' ἔχεσθαι τῆς 10
 ἀποικίας ὡς αὐτοβοεὶ περιεσομένους· οὐδεμίαν γὰρ ἀνθέξειν πόλιν πρὸς
 τοσαύτης δυνάμεως ἔφοδον ἀθρόως ἐπιστάσης, ἀλλὰ τῷ βάρει πεισθεῖσαν
 πίπτειν· προσετίθεισαν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἰδίων παθῶν ἐκάτεροι ταῖς
 ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων, οἱ μὲν ἀνανδροὶ δειλίαν, οἱ δ' ἀκατάπληκτοι
 234 θάρσος μετ' εὐελπιστίας. ἀλλ' οὗτοι μὲν πέμπτη μοῖρα τῶν ἀποδεδει- 15
 λιακῶτων ἦσαν, οἱ δ' ἔμπαλιν τῶν γενναίων πενταπλάσιοι· τὸ δ' ὀλίγον
 θάρσος ἀτολμίας ἐναφανίζεται περιουσία, ἡ δὲ καὶ τότε φασι συμβῆναι·
 τῶν γὰρ τὰ βέλτεστα διεξιόντων δυοῖν οἱ τάναντία φάσκοντες δέκα περιῆσαν
 οὕτως, ὥστε καὶ σύμπασαν ὑπηγάγοντο τὴν πληθὺν ἐκείνων μὲν ἄλλο-
 235 τριώσαντες, ἑαυτοῖς δ' οἰκειωσάμενοι. περὶ δὲ τῆς χώρας ταῦτά πάντες 20

1 ἦς] εἰς GP; καὶ conl. Mang. δὲ HP ἐπετίθεισαν scripsi: ἐπιθέντες codd.
 2 πιεζομένων — προτέρων] ἐπετίθεισαν Laur. αἰεὶ om. BEMAK'Z τῶν om. A
 3 ἀναγκαιοτάτων KZ 4 καὶ — κουφότεραι (5) om. M πρὶν om. V¹, ss. V²
 5 μὴ om. A ἄλλων ἄλλα transp. F 5. 6 ἐπαγγελλόντων FG
 7 τῶν om. AF ἐχυρότητος CEFGP: ὄχυρότητος ceteri 8 ἐστὶ om. F
 9 τοῖς om. M post οἱ δὲ add. δύο Laur. τὸν] τῶν BMV¹G, τὸν τῶν V²OF
 10 ἀφαιρούντες A(GPKZ καὶ om. V² μὴ ἀναπίπτειν ἀλλ' om. Laur. ἀντιπίπτειν F
 ἀλλὰ F 11 ἀνθέξειν E 12 ἀθρόον KZ 13 πίπτειν FGHP: ἀπειτεῖν
 δειλία δειλία
 ceteri, ἀπερεῖν (Turn.) v 14 δὲ F 15. 16 ἀποδεδρακῶτων C, ἀποδεδραμνηκῶτων H:
 ἀποδεδραμνηκῶτων P, ἀποδεδρακῶτων ceteri 17 ἐναφανίζεται FHP: ἀναφανίζεται C,
 ἀφανίζεται B mg. E, ἐμφανίζεται ceteri φησὶ HP 18 τὰ om. H
 δυοῖν FO 19 ante οὕτως add. καὶ ὑπερίσχυσαν V²OK² ὥστε] εἰτι V²O;
 ὥστε om. Mang. καὶ om. V²O σύμπαν ὑπ. τὸ πλήθος C ἐπη-
 γάγοντο KZ 20 αὐτοῖς GH²K, αὐτοῖς FH¹PZ δὲ F ταῦτά FGHP: τὰ αὐτὰ
 ceteri πάντες om. A

7—11 pergīt Laur. V 14: ἐπεὶ δὲ ἐπανῆλθον, οἱ μὲν δέκα περὶ τῆς — αὐτοβοεὶ περι-
 εσομένους. 15—177,2 pergīt Laur. V 14: περὶ δὲ τῆς χώρας — ἐκδιηγούμενοι
 (20 — 177,2). περιῆσαν δὲ τῆς πέμπτης μοῖρας τῶν τὰ βέλτεστα διεξιόντων οἱ τάναντία
 φάσκοντες: πενταπλάσιοι, ὥστε καὶ σύμπασαν ὑπηγάγοντο τὴν πληθὺν (cf. 15—19).

ἀπεφαίνοντο γνῶμη μιᾶ τὸ κάλλος καὶ τῆς παιδείδος καὶ τῆς ὕρεινῆς ἐκδιη-
γούμενοι· „τί δ' ὄφελος“ εὐθὺς ἀνεβόησαν „ἡμῖν ἀλλοτρίων ἀγαθῶν καὶ
ταῦτα πεφρουρημένων κραταιᾶ χειρὶ πρὸς τὸ ἀναφαίρετον;“ καὶ τοῖς δυσὶν
ἐπιδραμόντες μικροῦ καταλεύουσιν αὐτοὺς ἡδονὴν ἀκοῆς τοῦ συμφέροντος
5 καὶ ἀπάτην ἀληθείας προκρίναντες. ἐφ' οἷς ὁ ἡγεμῶν ἡγανάκτει καὶ 236
ἅμα ἠύλαβεῖτο, μὴ τι θεήλατον κατασκήψῃ κακὸν οὕτως ἐκθύμως ἀπι-
στοῦσι τοῖς χρησιμοῖς· ὅπερ καὶ ἐγένετο· τῶν γὰρ κατασκόπων οἱ μὲν
δειλοὶ δέκα λοιμῶδει νόσφ' διαφθείρονται μετὰ τῶν ἐκ τοῦ πλήθους
συναπονηθέντων, μόνοι δ' οἱ συμβουλευσάντες δύο μὴ ὀρρωδεῖν ἀλλ'
10 ἐφίεσθαι τῆς ἀποικίας ἐσώθησαν, ὅτι καταπειθεῖς ἐγένοντο τοῖς λόγοις,
γέρας ἐξάϊρετον λαβόντες τὸ μὴ παραπολέσθαι.

(43.) Τοῦτ' αἴτιον ἐγένετο τοῦ μὴ θᾶττον ἦκειν εἰς ἣν ἀπικίζοντο 237
γῆν. δυνάμενοι γὰρ ἔτει δευτέρῳ μετὰ τὴν ἀπ' Αἰγύπτου μετανάστασιν
τὰς ἐν Συρίᾳ πόλεις καὶ τὰς κληρουχίας ἐννέμεσθαι, τὴν ἄγουσαν καὶ
15 ἐπίτομον ἐκτραπόμενοι ὁδὸν ἐπλάζοντο, δυσαναπορεύτους καὶ μακρὰς
ἀνοδίας ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ἀνευρίσκοντες εἰς ἀνήνυτον ψυχῆς τε καὶ
σώματος κάματος, δίκας ἀναγκαίας τῆς ἄγαν ἀσβεσίας ὑπομέροντες.
p. 119 M. ὁκτώ γοῦν ἑναυτοὺς πρὸς τοῖς τριάκοντα δίχα τοῦ | παρεληλυθότος 238
χρόνου, γενεᾶς βίον ἀνθρωπίνης, ἄνω κάτω τριβόμενοι καὶ τὰς ἀβάτους
20 ἐρημίας ἀναμετροῦντες ἔτει τεσσαρακοστῷ μόλις ἐπὶ τοὺς τῆς χώρας
δρους παρεγένοντο, ἐφ' οὗς καὶ πρότερον ἤλθον. πρὸς δὲ ταῖς εἰσβολαῖς 239
ᾤκουν ἕτεροί τε καὶ δὴ καὶ συγγενεῖς αὐτῶν, οὗς ᾤοντο μάλιστα μὲν
συνεκπολεμήσειν τὸν πρὸς τοὺς ἀστυγεῖτονας πόλεμον καὶ πρὸς τὴν
ἀποικίαν ἅπαντα συμπράξειν, εἰ δ' ἀποκνοῖεν, μετὰ μηδετέρων γοῦν
25 τετάξασθαι χεῖρας ἀνέχοντας. οἱ γὰρ ἀμφοτέρων τῶν ἔθνῶν πρόγονοι, 240

2 δὲ F ἡμῖν om. F 3 περιφρουρημένων P κραταιὰ BMKZ:
κρατερὰ A, καρτερὰ ceteri 4 καταλεύουσιν C 5 προκρίναντες HP
ἐφ' οἷς] εὐθὺς A 6 ἐπισκήψῃ VOK² Laur. κακὸν] καὶ K 9 δύο
om. HP; δύο συμβουλευσάντες Mang. 10 λόγοις VK² 12 τοῦτο F
13 μετὰστασιν G, ἐπανάστασιν A 14 ἐννέμεσθαι scripsi: ἐκνέμεσθαι codd.
ἄγουσαν] εὐθείαν vel sim. expectat Wendl. 15 ἐπίτομον E ἐπλάζοντο FGHP:
ἐπορεύοντο ceteri δυσαναπορεύτους FH¹P: δυσπορεύτους ceteri 16 ἄλλας]
ἄλλον VO εὐρίσκοντες C; συνείροντες conl. Mang. ἀνήνυτον M
17 ἀναγκαίας] ἀξίας conl. Mang. ἄγαν om. VOFGHP 19 κάτω CV¹FGHP¹:
καὶ κάτω ceteri 20 ἔτει] εἴ τι G τοὺς om. F 21 ἐμβολαῖς C
22 τε om. A alt. καὶ CVOFG²: om. ceteri 23 τοὺς om. BEMAKZ
24 ἅπαντα om. A δὲ F ἀποκνοῖντο V²O μῆδ' ἐτέρων MKZ
25 τετάξασθαι K, τετάξομαι Z

3—10 pergīt Laur. V 14: καὶ τοῖς δυσὶν ἐπιδραμόντες μικροῦ καταλεύουσιν αὐτοῦ
(3.4). ἐφ' οἷς Μωυσῆς ἡγανάκτει — ἐσώθησαν (5—10). 21 sqq. Num. 20, 14—21

τοῦ τε Ἑβραϊκοῦ καὶ τοῦ τὰ προάστεια κατοικοῦντος, ἀδελφοὶ δύο ἦσαν
 ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι, πρὸς δὲ καὶ δίδυμοι, ἀφ' ὧν εἰς πολυπαιδίαν
 ἐπιδιδόντων καὶ τῶν ἀπογόνων εὐφορίζ τινὶ χρωμένων εἰς μέγα καὶ
 πολυάνθρωπον ἔθνος ἑκατέρα τῶν οἰκιῶν ἀνεχύθη· ἀλλ' ἡ μὲν ἐφιλο-
 χώρησεν, ἡ δ', ὡς ἐλέχθη πρότερον, εἰς Αἴγυπτον μεταναστᾶσα διὰ 5
 241 λιμῶν χρόνοις ὕστερον ἐπανήγει. τὴν δ' οἰκειότητα ἡ μὲν διεφύλαττε,
 καίτοι πολλὸν χρόνον διαζευθεῖσα, πρὸς τοὺς μηδὲν ἔτι τῶν πατρίων
 φυλάττοντας, ἀλλὰ πάντα τὰ τῆς ἀρχαίας πολιτείας ἐκδεδιγτημένους,
 ὑπολαβοῦσα τοῖς ἡμέροις τὰς φύσεις ἀρμόττον εἶναι διδόναι τι καὶ χαρί-
 242 ζεσθαὶ συγγενείας ὀνόματι· ἡ δ' ἔμπαλιν τὰ φιλικὰ πάντα ἔτρεψεν ἦθεσι 10
 καὶ λόγοις βουλαῖς τε καὶ πράξεσιν ἀσπόνδοις καὶ ἀσυμβάτοις χρωμένη,
 πατρικὴν ἔχθραν ζωपुरοῦσα — ὁ γὰρ τοῦ ἔθνους ἀρχηγέτης αὐτὸς ἀπο-
 δόμενος τῷ ἀδελφῷ τὰ πρεσβεῖα μικρὸν ὕστερον ὧν ἐξέστη μετεποιεῖτο
 παραβαίνων τὰς ὁμολογίας καὶ ἐφόνα θάνατον ἀπειλῶν, εἰ μὴ ἀποδοίη —
 ταύτην τὴν παλαιὰν ἀνδρὸς ἐνὸς πρὸς ἓνα ἔχθραν ἔθνος τοσαύταις ὕστερον 15
 243 γενεαῖς ἐκαίνωσεν. ὁ μὲν οὖν ἡγεμὼν τῶν Ἑβραίων Μωυσῆς, καίτοι γ'
 αὐτοβοεὶ δυνάμενος ἐλεῖν ἐξ ἐπιδρομῆς, οὐκ ἐδικαίωσε διὰ τὴν εἰρημένην
 συγγένειαν, ἀλλ' ὁδῶν χρῆσασθαι μόνον ἡξίου τῇ διὰ τῆς χώρας πάνθ'
 ὑπίσχνουμένους πράξειν τὰ ἔνσπονδα, μὴ τεμεῖν χωρίον, μὴ θρέμματα,
 μὴ λείαν ἀπάξειν, ὕδατος, εἰ ποτοῦ γένοιτο σπάνις, τιμὴν παρέξειν καὶ 20
 τῶν ἄλλων τοῖς ἀχορηγῆτοις ὠνίων· οἱ δ' εἰρημικαῖς οὕτω προκλήσεσιν
 ἀνὰ κράτος ἠναντιοῦντο πόλεμον ἀπειλοῦντας, εἰ τῶν ὄρων ἐπιβάντας

1 τε] θ' A	τὰ om. A	δύο om. FGHP	3 ἐπιδόντων CVBEMA
τῶν om. A	εὐφορίζ] εὐμορία K'Z	τινὶ om. A	καὶ om. G
4 οἰκιῶν] οἰκείων BEMA	5 δὲ VO	διαναστᾶσα A	6 ἐπανῆσαι (sic) F
οἰ			
εἰκειότητα G	ἐφύλαττε VO	7 ἔτι] ἐπὶ F	πατρίων C'Z
8 διαφυλάττοντας F	9 ὑπολαβοῦσας F	ἡμέροις] ἡμετέροις G	τι
om. K	10 συγγενίας A	δὲ πάλιν GHP	ἀνέτρεψεν conl. Mang.
ἦθεσι] εἶθεσι cogitationibus (?) conl. Mang.		post ἦθεσι	add. sed rursus ex-
			pres
runxit τε K	12 ζωपुरοῦσαν M	αὐτὸς] αὐτοῖς FHP	13 βραβεῖα Z
μικρὸν — μετεποιεῖτο om. M	ὑπέστη πεποίητο A		14 τὰς ὁμολογίας CKZ:
τὰς om. ceteri	ἀπολογίας BEMA (ὁμολογίας mg. M)		ἐφόνα FGHP: om.
ceteri	ἀποδοίη VOFGHP: ἀποδώη BE, ἀποδώη CMAKZ		15 ἀνδρὸς om. M
ἐνὸς FGHP: om. ceteri	16 ἐκαίνωσεν G: ἐπένωσεν ceteri		γε AKZ
18 μόνωι E	πάντα A	19 μὴ τεμεῖν scripsi: μήτε μὴν codd.: χωρίον (βλάψεν)	
conl. Mang.	21 τοῖς ἀχορηγῆτοις om. BEMA	post τοῖς add. γε F	
ἀχορηγῆτοις GHP: ἀχορήγοις VOK ² , ἀγορητοῖς FK'Z, ἀγοραῖοις C		εἰρημικαῖς FGHP:	
εἰρημένοι ταῖς ceteri	οὕτω om. FGHP(τ)	προσκήσεσιν FHP (Mang.),	
προσκέλλεσιν G			

ἢ ψάσαντας αὐτὸ μόνον αἰσθοῖντο. (44.) χαλεπῶς δὲ τὰς ἀποκρίσεις 244
 ἐνηνοχότων καὶ ἤδη πρὸς ἄμυναν ὀρμώντων, ἐν ἐπηκόῳ στὰς „ἄνδρες“
 εἶπεν, „ἡ μὲν ἀγανάκτησις ὑμῶν εὐλογος καὶ δικαία· χρηστὰ γὰρ ἀφ’
 ἡμέρου γνώμης προτειναμένων, πονηρὰ ἀπὸ διανοίας ἀπεκρίναντο κακο-
 p. 120 M. ἤθους. ἀλλ’ οὐχ ὅτι | τῆς ὀμότητος ἐκεῖνοι δίκας ἐπάξιον τίθειν εἰσί, 245
 6 διὰ τοῦθ’ ἡμῖν ἐπὶ τὰς κατ’ αὐτῶν τιμωρίας ἀρμόττον ἴσθαι, ἕνεκα
 τῆς πρὸς τὸ ἔθνος τιμῆς, ἵνα καὶ ταύτη μοχθηρῶν ἀγαθοὶ διαφέρωμεν,
 ἐξετάζοντες οὐ μόνον, εἰ κολαστέοι τινὲς εἰσιν, ἀλλ’ εἰ καὶ ὑφ’ ἡμῶν
 ἐπιτήδειοι τοῦτο πάσχειν.“ εἶτ’ ἐκτραπόμενος ἤγε δι’ ἑτέρας τὴν πληθύν, 246
 10 ἐπειδὴ τὰς κατὰ τὴν χώραν ὁδοὺς ἀπάσας φρουραῖς διεζωσμένας εἶδεν
 ὑπὸ τῶν βλάβην μὲν οὐδεμίαν ἐνδεξομένων, φθόνῳ δὲ καὶ βασκανίᾳ
 τὴν ἐπίτομον οὐκ ἐώντων προέρχεσθαι. ταῦτα δὲ σαφεστάτῃ πίστις 247
 ἦν ἀνίας, ἦν ἐπὶ ταῖς τὸ ἔθνος ἐλευθερίας τυχεῖν ἡνιωῖντο, δηλονότι χαί-
 ροντες, ἦν ἵκα τὴν ἐν Αἰγύπτῳ πικρὰν δουλείαν ὑπέμενον· ἀνάγκη γὰρ
 15 οἷς φέρει λύπην τάγαθὰ τῶν πλησίον ἐπὶ τοῖς τούτων εὐφραίνεσθαι
 κακοῖς, κἂν μὴ ὁμολογῶσιν. ἔτυχον γὰρ ὡς πρὸς ὁμογνώμονας καὶ τὰ 248
 αὐτὰ βουλομένους ἀνενεγκόντες τὰ συμβάντα λυπηρὰ τε αὐ καὶ ὅσα καθ’
 ἡδονὴν, οὐκ εἰδότες ὅτι πόρρω προεληλύθασιν μοχθηρίας καὶ ἐθελεχθῶς
 καὶ φιλαπεχθημόνως ἔχοντες στένειν μὲν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς, ἤδεσθαι δὲ
 20 ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἔμελλον. τῆς δὲ κακονοίας ἀνακαλυφθείσης ἐκεῖνων, 249
 ἐκαλύθησαν εἰς χεῖρας ἔλθειν ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἐπιδειξαμένου δύο
 τὰ καλλίστα, φρόνησιν ἐν ταυτῷ καὶ χρηστότητα· τὸ μὲν γὰρ μηδὲν
 παθεῖν φυλάξεσθαι συνέσεως, τὸ δὲ μηδ’ ἀμύνασθαι συγγενεῖς ὄντας
 ἐθελῆσαι φιλανθρωπίας ἔργον.

2 ὡ ἄνδρες BEMAKZ	3 εἶπον H'P	ἀγανάκτησις] παραίτησις Z
ἢ ἡμῶν A, ἡμῶν BEMZ	4 ἡμῶν add. ante προτειναμένων V ²⁰	προτεινο- μένων M; προτεινάμενοι Turn.
κατ' om. G	5 ἀλλ' om. F	6 τοῦτο F
ἴσθαι AFPKZ: ἴσθαι ceteri	7 ἔθνος] γένος CVO (fort. recte)	
τιμῆς] αἰδοῦς CVO (fort. recte)	μοχθηρῶν] πονηρῶν KZ	ἀγαθοὶ om. A
8 ἀλλ' εἰ] ἀλλά H'P	9 εἶτα F	10 τὴν om. G
ἐκδεξομένων O, ἐκδεξαμένων ceteri	καὶ om. H'P	11 ἐνδεξομένων FGHP: προέρχεσθαι
13 ἀνίας ἦν transp. A(v)	ἀνίας] ἀνότας Turn.	12 πορεύεσθαι K
om. A	15 οἷς] ἦς G	14 ἐν
16 γὰρ om. Z	λύπης G	τἀγαθὰ FGHP: τὰ ἀγαθὰ ceteri
προεληλύθασιν H'P	καὶ om. A	17 ἀνενεγκόντας A
τῆς] τοῖς C	19 δ' CVO, δε om. A	18 πορρωτάτω HP
22 μὴδὲν FGHP: μὴδὲν μὴδένα ceteri (v)	21 ἐπιδειξαμένου F, ἐνδειξαμένου A	20 ἔμελλον] ἐβούλοντο V ²
23 φυλάξεσθαι BEM	24 θελῆσαι AH(v)	22. 23 παθεῖν μὴδὲν transp. H

250 (45.) Τὰς μὲν οὖν τούτων πόλεις παρημέψατο. βασιλεὺς δὲ τις τῆς ὁμόρου Χανάνης ὄνομα, τῶν σκοπῶν ἀπαγγειλάντων τὸν ὁδοιποροῦντα στρατὸν οὐ πάνυ μακρὰν ἀφεστηκότα, νομίσας ἀσύντακτόν τε εἶναι καὶ ῥαδίως εἰ προεπιθόιτο νικήσειν, ἄρας μετὰ τῆς οἰκείας νεότητος εὐοπλοῦσης ἐπέξεδει καὶ τοὺς πρώτους ὑπαντιάσαντας ἄτε μὴ παρεσκευασ- 5 μένους εἰς μάχην τρέπεται· καὶ λαβὼν αἰχμαλώτους ἐπὶ τῷ παρ' ἐλπίδα εὐημερήματι φουσηθεὶς προΐει, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας χειρώσεσθαι 251 νομίζων. οἱ δὲ — οὐ γὰρ ἐγνάμφθησαν ἦτις τῆς προερχομένης τάξεως — ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἤ πρότερον σπάσαντες εὐτολμίας καὶ τὴν ἔνδειαν τῶν ἐαλωκότων ἐκπλήσαι ταῖς προθυμίαις ἐπειγόμενοι συνεκρότου ἄλλος 10 ἄλλον μὴ ἀποκάμνειν „ἀνεγειρώμεθα“ λέγοντες, „ἄρτι τῆς χώρας ἐπιβαίνομεν· ἀκατάπληκτοι μετὰ τῆς ἐν τῷ θαρρεῖν ἐχυρότητος γινώμεθα· τὰ τέλη ταῖς ἀρχαῖς πολλακίς κρίνεται· ἐπὶ τῶν εἰσβολῶν ὄντες καταπληξώμεθα τοὺς οἰκήτορας, ὡς ἔχοντες μὲν τὴν ἐκ τῶν πόλεων εὐετη- 15 ρίαν, | ἀντιδεδωκότες δ' ἦν ἐκ τῆς ἐρημίας ἐπαγόμεθα σπάνιν τῶν ἀναγ- p. 121 M. 252 καίων.“ καὶ ἅμα διὰ τούτων προτρέποντες αὐτοὺς ἠΰξαντο τῆς χώρας 16 ἀπαρχὰς ἀναθήσειν τῷ θεῷ τὰς πόλεις τοῦ βασιλείως καὶ τοὺς ἐν ἐκάστῃ πολίτας· ὁ δ' ἐπινεύει ταῖς εὐχαῖς καὶ θάρσος ἐμπνεύσας τοῖς Ἑβραίοις 253 τὴν ἀντίπαλον στρατιὰν ἀλῶναι παρεσκευάσεν. οἱ δ' ἀνά κράτος ἐλόντες τὰς χαριστηρίους ὁμολογίας ἐπετέλουν, οὐδὲν ἐκ τῆς λείας νοσφισάμενοι, 20 τὰς δὲ πόλεις αὐτοῖς ἀνδράσι καὶ κειμηλίοις ἀνιερῶσαντες, καὶ ἀπὸ τοῦ

1 τούτων om. VO	2 ὁμόρου] ὁμοχώρου A (Turn.)	χαλάνης Z
(Ἄραδ) ὄνομα copi. Mang.	τοῦνομα V ² OK ²	σκοπὸν K
3 μακρὰν	4 εἰ ῥαδίως transp. V, εἰ om. O	
πάνυ transp. A(v)	τε om. AZ	
προεπιθόιτο V ² K ² , προεπιθόιτο G, προεπιθόιτο F, προεπιθόιτο CA; προεπιθόιτο (sic) Turn. Mang.	οἰκείας Z, οἰκείου CV ¹	5 πρώτως VOFHP
ὑπαντι- 5	6 παρ' ἐλπίδας VOKFHP, παρ- 6	
ἄσας A	5. 6 παρεσκευασμένους BEMFPZ	
ελπίδι Z	7 προΐσαι (sic) F	χειρώσεσθαι Mang.: χειρώσεσθαι codd.
8 οἱ δὲ VOK ² : οἱ δ' Z, οἱ δ' ceteri	οὐ] οὐδὲ A(v)	ἐγνάμφθησαν M, ἐκνήμ- 8
φθησαν FH ¹ P	ἦτις FGHPKZ: om. ceteri	10 ἐκπληρώσαι BEMA
τῆς προθυμίας CV ¹ BEMA, τῆ προθυμία V ² O		11 ἀποκάμειν V ² O
11. 12 ἐπι- 11. 12		
βαίνωμεν AFH (Mang.)	12 ἀκατάπληκτοι HP	ἐχυρότητος CFGHPK: ὄχυρό- 12
τητος ceteri	γινώμεθα VOFGHP: γινώμεθα ceteri	13. 14 καταπληξώμεθα H
14 ἔχοντας V ² O	15 ἀντιδεδωκότας V ² OK ²	δ'] δὲ ἡμῖν V ² OK ²
ἀπαγόμεθα F	16 αὐτοὺς ABEVOH ² : αὐτοὺς ceteri	18 πολιτείας C ¹
δὲ VO	19 ἀντίπαλον] τῶν ἀντιπάλων BEMAKZ (v)	ἀλῶσαι H
οἱ δὲ F	ἐλόμενοι H ¹ P	οἱ δ' Z,
	21 ἀφιερῶσαντες V ² OK ²	alt. καὶ FGHP: om. ceteri (v)

συμβεβηκότος ὅλην τὴν βασιλείαν ὠνόμασαν „ἀνάθημα“. καθάπερ γὰρ 254
εἰς ἕκαστος τῶν εὐσεβοῦντων ἀπὸ τῶν ἐτησίων ἀπάρχεται καρπῶν, οὓς
ἂν ἐκ τῶν ἰδίων συγκομίζῃ κτημάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὅλον τὸ
ἔθνος μεγάλης χώρας, εἰς τὴν μετανίστατο, μέγα τμήμα, τὴν εὐθὺς
5 αἰρεθεῖσαν βασιλείαν, ἀνέθηκεν ἀπαρχὴν τινα τῆς ἀποικίας· οὐ γὰρ ἐνό-
μιζεν ὅσιον εἶναι διανεῖμασθαι γῆν ἢ πόλεις κατοικῆσαι, πρὶν καὶ τῆς
χώρας καὶ τῶν πόλεων ἀπάρεσθαι.

(46.) Μικρὸν δ' ὕστερον καὶ πηγὴν εὐδρον ἀνευρόντες, ἡ παντὶ 255
τῇ πλήθει ποτὸν ἐχορήγησεν — ἐν φρέατι δ' ἦν ἡ πηγὴ καὶ ἐπὶ τῶν
10 τῆς χώρας ὄρων —, ὥσπερ οὐχ ὕδατος ἀλλ' ἀκράτου σπάσαντες τὰς
ψυχὰς ἀνεχύθησαν· ὑπὸ τε εὐφροσύνης καὶ χαρᾶς ἄσμα καινὸν οἱ θεο-
φιλεῖς χοροὺς περὶ τὸ φρέαρ ἐν κύκλῳ στήσαντες ἤδον εἰς τὸν κληροῦχον
θεὸν καὶ τὸν ἀληθῶς ἡγεμόνα τῆς ἀποικίας, ὅτι πρῶτον ἐπιβάντες ἐξ
ἐρημίας μακρᾶς τῆς οἰκουμένης καὶ ἦν ἔμελλον καθέξειν ποτὸν ἄφθονον
15 ἀνεῦρον, ἀρμόττον ἡγησάμενοι μὴ ἀσημείωτον τὴν πηγὴν παρελθεῖν.
καὶ γὰρ ἔτυχεν οὐ χερσὶν ἰδιωτῶν ἀλλὰ βασιλέων ἀνατετιμῆσθαι φιλοτι- 256
μηθέντων, ὡς λόγος, οὐ μόνον περὶ τὴν εὔρεσιν τοῦ ὕδατος ἀλλὰ καὶ
περὶ τὴν τοῦ φρέατος κατασκευήν, ἵν' ἐκ τῆς πολυτελείας βασιλικῶν
φαίνεται τὸ ἔργον καὶ ἡ τῶν κατασκευασάντων ἀρχὴ καὶ μεγαλόνοια.
20 γεγηθῶς δ' ἐπὶ τοῖς αἰεὶ συμβαίνουσι ἀπροσδοκῆτοῖς ἀγαθοῖς ὁ Μωυσῆς 257
ἐχώρει προσωτέρω, τὴν μὲν νεότητα διανείμας εἰς τε πρωτοστάτας καὶ
ὀπισθοφύλακας, γηραιούς δὲ καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας ἐν μέσοις τάξας,
ἵνα διὰ τῶν παρ' ἑκάτερα φρουρὰν ἔχωσιν, ἑάν τε ἀντικρὺ ἑάν τε
κατόπιν ἐχθρὸς ὄμιλος ἐπίη.

1 ἀνάθημα AFGHP	γὰρ om. F	3 συγκομίζεται AP (v)	4 μεταν-
ίσταντο BMK	τμήμα CVOFHP: κτήμα ceteri	5 αἰρεθεῖσαν FHP: om. A,	
εὔρεθεισαν ceteri	ἀνέθηκεν O	5. 6. ἐνόμιζεν CFGP: ἐνόμισεν H (v),	
ἐνόμιζον ceteri	6 ὄσιος G	διανείμασθαι (sic) KZ	8 δὲ F
εὐδρον FGHP: om. ceteri	ἀνευρόντες FGH: εὐρόντες ceteri		11 ἄσμα
καινὸν om. F	13 ἀληθῆ O, ἀληθῆ corr. ex ἀληθῶς K		15 προελθεῖν G
16 ἔτυχον BEM	βασιλέως O	ἀνατετιμῆσθαι A	17 τὴν om. VO
ὕδατος om. A, suppl. man. rec.		19 φαίνεται] φρόνημα (sic) K	κατα-
σκευασμάτων G	ἀρχὴ καὶ FGHP: ἀρχὴ (om. καὶ) KZ, ἐν ἀρχῇ BEMA, ἀρχῆθεν		
CVO (v)	20 δὲ FKZ	δ' (δὲ) FGHP: δ' (δὲ) εὐθὺς ceteri (v)	
ταῖς F	αἰεὶ FGHP: om ceteri	ἀγαθοῖς om. F	μωσῆς A
21 προστάτας A	22 φύλακας HP	γεραιούς C	23 φρουρὰς O,
			ων
φρουροὺς MV ²	ἀντικρὺς CVO (v)	24 ἐχθρὸς A, ἐχθρῶν V ² OK (v)	
ὄμιλον Richt. Tauchn.	ἐπίη KZ, ὄφθει in textu O, γρ. ἐπίη mg. O		

- 258 (47.) Ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις εἰς τὴν τῶν Ἀμορραίων χώραν ἐμβάλων πρέσβεις ἐξέπεμπε πρὸς τὸν βασιλέα — Σηῶν δ' ὠνομάζετο — προτρέπων ἐφ' ᾧ καὶ τὸν συγγενῆ πρότερον· ὁ δ' οὐ μόνον πρὸς ὕβριν ἀπεκρίνατο τοῖς ἤκουσι μικροῦ καὶ ἀνελῶν αὐτούς, εἰ μὴ νόμος ὁ πρεσβευτικὸς ἐμποδῶν ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ πάντα τὸν στρατὸν συναγαγὼν 5
- 259 ἐφόρμα | νομίζων αὐτίκα τῷ πολέμῳ περιέσεσθαι. συμπλακεῖς δὲ οὐ p. 122 M. πρὸς ἀμελετήτους καὶ ἀνασκήτους ἔγνω τὴν μάχην οὖσαν ἀλλ' ἀθλητὰς τῷ ὄντι πολέμων ἀηττήτους, οἱ πρὸ μικροῦ πολλὰ καὶ μεγάλα ἡνδραγαθίσαντο σωματίων ἀλλήν καὶ φρόνημα διανοίας καὶ ἀρετῆς ὕψος ἐπιδειξάμενοι, δι' ὧν τοὺς μὲν ἐναντιωθέντας ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος 10 εἶλον, ἔψαυσαν δὲ τῶν ἀπὸ τῆς λείας οὐδενὸς τὰ πρῶτα τῶν ἀθλων
- 260 ἀναθεῖναι τῷ θεῷ σπουδάσαντες· οἱ καὶ τότε φραξάμενοι καρτερῶς ἀπὸ τῶν αὐτῶν βουλευμάτων καὶ παρασκευῶν ἀντεφόρμησαν ἅμα καὶ τῆ ἀκαθαιρέτῃ τοῦ δικαίου χρώμενοι συμμαχίᾳ, δι' ἣν εὐτολμότεροί τε
- 261 ἦσαν καὶ ἀγωνισταὶ πρόθυμοι. σαφῆς δὲ πίστις· δευτέρας οὐκ ἐδέησε 15 μάχης, ἀλλ' ἡ πρώτη καὶ μόνη ἐγένετο, καθ' ἣν πᾶσα ἡ ἀντίπαλος
- 262 ἐκλίθη δύναμις καὶ ἀνατραπέῖσα ἤβηδὸν αὐτίκα ἠφανίσθη. αἱ δὲ πόλεις ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον κεναὶ τε καὶ πλήρεις ἐγεγένητο, κεναὶ μὲν τῶν ἀρχαίων οἰκητόρων, πλήρεις δὲ τῶν κεκρατηκότων· τὸν αὐτὸν μέντοι τρόπον καὶ αἱ κατ' ἀγροὺς ἐπαύλεις ἐρημωθεῖσαι τῶν ἐν αὐταῖς ἀντέ- 20 λαβον ἄνδρας βελτίους τὰ πάντα.
- 263 (48.) Οὗτος ὁ πόλεμος ἅπασι μὲν τοῖς Ἀσιανοῖς ἔθνεσι φοβερὸν δέος ἐνεργάσατο, διαφερόντως δὲ τοῖς ὁμόροις, ὅσῳ καὶ τὰ δεινὰ ἐγγυτέρῳ προσεδοκᾶτο. εἰς δὲ δὴ ἐκ τῶν ἀστυγειτόνων βασιλείων ὄνομα

1 ἀμορραίων VO	2 πρέσβυς G	ἐξέπεμψε CF	πρὸς τὸν βασιλέα
om. VO	δ' AFGHP: δὲ ceteri	ὁ τῆς χώρας βασιλεὺς ante ὠνομάζετο	
add. V ² O	3 τοὺς συγγενῆ (sic) K	δδ' KZ	4 μικρὸν M
4. 5 πρεσβυτικὸς AZ	5 πάντα FGHP: om. ceteri		6 ἐφόρμα E, ἐφορμᾶ
FHP, ἐφορμᾶν G	7 ἀνασκήτους G	ἔγνω om. O	8 τῷ ὄντι πο-
λέμων ἀηττήτους CVOFGHP: πολέμων ἀηττήτους τῷ ὄντι BEMAKZ			8. 9 ἡνδρα-
γαθίσαντο FGH	10 δι' ὧν] διὸ A (v)	11 εἶλον] καθεῖλον coni. Mang.	
pr. τῶν codd.: om. v	ἀθλων] ἄλλων Z	13 ἀντεφόρμησαν F	14 τοῦ
δικαίου: cf. 154,7	εὐτολμότεροι AZ	15 πίστις codd.: ἡ πίστις v	
ἐδέησαν A	16 ἀλλὰ F	ἡ] ἢ BEMKZ	18 ἐγεγένητο] ἐγένοντο A (v)
19 πλήρης G	μὲν τι G	20 κατὰ F	22 μὲν om. BEMAKZ
23 ἀνεργάσατο G	δὲ] δὴ F	ἴσον Z	24 προσδοκᾶτο (sic) M
ἐκ FGHP: καὶ CVOK ² , om. BEMAK ¹ Z		ὄνομα FGHP: ὀνόματι ceteri (v)	

Βλαάκης, μεγάλην και πολυάνθρωπον τῆς ἐφ᾽ αὐτῶν μοῖραν ὑπηγμένος, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀπειπών, ἀντικρυς μὲν ὑπαντῶν οὐκ ἐδοκίμαζε τὸν ἐκπορθήσεως δι' ὄπλων ἐλεύθερον πόλεμον διαδιδράσκων, ἐπ' οἰωνοὺς δὲ και μαντείας ἐτράπετο νομίζων ἀραῖς τιτι δυνήσεσθαι τὴν ἄμαχον 5 ῥώμην τῶν Ἑβραίων καθελεῖν. ἀνὴρ δ' ἦν κατ' ἐκαῖνον τὸν χρόνον 264 ἐπὶ μαντεία περιβόητος Μεσοποταμίαν οἰκῶν, ὃς ἅπαντα μὲν ἐμεμύητο τὰ μαντικῆς εἶδη, οἰωνοσκοπίαν δ' ἐν τοῖς μάλιστα συγκεκροτηκῶς ἐθαυμάζετο, πολλοῖς και πολλάκις ἐπιδειξάμενος ἄπιστα και μεγάλα. προεῖπε γὰρ τοῖς μὲν ἐπομβρίας θέρου; ἀκμάζοντος, τοῖς δ' αὐχμόν 265 10 τε και φλογμόν ἐν μέσῳ χειμῶνι, τοῖς δ' ἐξ εὐετηρίας ἀφορίαν και ἔμπαλιν ἐκ λιμοῦ φοράν, ἐνίοις δὲ πλημμύρας ποταμῶν και κενώσεις και θεραπείας λοιμικῶν νοσημάτων και ἄλλων μυρίων, ὧν ἕκαστον ὁ προθεσπίζειν δοκῶν ὀνομαστότατος ἦν ἐπὶ μέγα εὐκλείας προερχόμενος διὰ τὴν ἐπιβαίνουσιν αἰε και φθάνουσαν πανταχόσε φήμην. ἐπὶ τοῦτον 266 15 ἐξέπεμπε τῶν ἐταίρων τινὰς παρακαλῶν ἦκειν και δωρεὰς τὰς μὲν ἤδη παρεῖχε, τὰς δὲ δώσειν ὠμολόγει τὴν χρεῖαν ἧς ἔνεκα μεταπέμποιτο p. 123 M. δηλῶν· ὁ δ' οὐκ ἀπὸ φρονήματος εὐγενοῦς και βεβαίου, | ἀλλὰ τὸ πλέον ἀστείζόμενος ὡς δὴ τῶν ἐλλογίμων προφητῶν γερονῶ και μηδὲν ἄνευ χρησμῶν εἰωθῶς πράττειν τὸ παράπαν, ὑπανεδύετο λέγων οὐκ ἐπι- 20 τρέπειν αὐτῷ βαδίζειν τὸ θεῖον. και οἱ μὲν ἦκοντες ἐπανήεσαν ἄπρακτοι 267 πρὸς τὸν βασιλέα, ἕτεροι δ' εὐθὺς ἐπὶ τὴν αὐτὴν χρεῖαν ἔχειροτονοῦντο τῶν δοκιμωτέρων, πλειῶ μὲν ἐπιφερόμενοι χρήματα, περιττοτέρας δὲ δωρεὰς ὑπισχνοῦμενοι. δελεασθεῖς δὲ και τοῖς ἤδη προτεινομένοις και 268 ταῖς μελλούσαις ἐλπῖσι και τὸ ἀξίωμα τῶν παρακαλούντων καταιδεσθεῖς

1 ἐώου CP	μοῖραν] μέρραν (sic) Z	ὑπηγμένος O	2 ἀντικρυς K'Z
ἀπαντῶν AF	ἐδοκίμασε HP (v)	3 διαδιδράσκων FGHP: ἀποδιδράσκων	
ceteri	4 ἐτράπετο FGHP: ἐτρέπετο ceteri	ἀραῖς] ἀρεῖν (sic) K	
δυνηθήσεσθαι G	5 ῥώμην] πόλιν G	6 μαντεία G	μὲν om. A
7 οἰωνοσκοπέειν A, οἰωνοσκοπεῖν FGHP	δὲ V	8 πρ. και FGHP: om ceteri	
9 δὲ AVO	ἀχμόν G	10 χειμῶνος HP	ἐξ om. M
11 ἐκ λιμοῦ FGHP: ἐκ om. ceteri (v)	φθοράν C, ἀφθονίαν F ²	πλημμύρας G	
12 ὁ om. KZ, eras. V	13 δοκῶν] μαθῶν CKZ, μαθῶν δοκῶν BEMAV ¹ (μαθῶν eras. V ²)	εὐκλείας FGHP: τῆς εὐκλείας ceteri (v)	
14 και φθάνουσαν FGHP: om. ceteri	16 εἶνεκα BV	17 δὲ F	17. 18 τὸ πλέον ἀστείζόμενος] τὸ θεῖον προφασίζόμενος conl. Mang.
18 ἀστείζόμενος CVO	20 αὐτῷ] αὐτὸ G	21 τὸν βασιλέα KZ:	
τῶν CFHP: om. ceteri; τις Mang.	20 αὐτῷ] αὐτὸ G	21 τὸν βασιλέα KZ:	
τὸν om. ceteri	δὲ F	εὐθὺς] αὐθις HP	αὐτὴν FGHP: om ceteri
22 περισσοτέρας F	23 προτεινομένης M		

ἐνεδίδου, πάλιν προφασίζόμενος τὸ θεῖον οὐκ ἐφ' ὕψει· τῇ γοῦν ὕστε-
 ραία παρεσκευάζετο τὴν ἔξοδον ὄνειράτα διηγούμενος, ὅφ' ὦν ἔλεγε
 πληχθεὶς ἐναργέσι φαντασίαις ἀναγκάζεσθαι μηκέτι μένειν, ἀλλὰ τοῖς
 269 πρέσβεσιν ἀκολουθεῖν. (49.) ἤδη δὲ αὐτῷ προερχομένη γίνεται κατὰ
 τὴν ὁδὸν σημεῖον ἀρίδην περὶ τοῦ τὴν χρεῖαν ἐφ' ἣν συνέτεινεν εἶναι 5
 παλίμφορον· τὸ γὰρ ὑποζύγιον, ᾧ συνέβαινε αὐτὸν ἐποχεῖσθαι, προε-
 270 χόμενον ἐπ' εὐθείας ἐξαπινάϊως ἴσταται τὸ πρῶτον· εἶθ', ὡς περ ἐξ
 ἐναντίας βία τινὸς ἀνωθοῦντος ἢ ἀναχαιτίζοντος, ὑπὸ πόδας ἐχώρει καὶ
 πάλιν ἐπὶ δεξιὰ καὶ εὐώνυμα ἐπιφερόμενον καὶ ὧδε κάκῃσε πλαζόμενον οὐκ
 ἠρέμει, καθάπερ ἐν οἴνῳ καὶ μέθῃ καρηβαροῦν, καὶ πολλάκις τυπτόμενον 10
 ἠλόγει τῶν πληγῶν, ὥστε καὶ τὸν ἐποχούμενον μικροῦ καταβαλεῖν καὶ καθε-
 271 ζόμενον ὁμως ἀντιλυπῆσαι. τῶν (γὰρ) παρ' ἑκάτερα χωρίων ἦσαν αἱμασιαὶ
 καὶ φραγμοὶ πλησίον· ὁπότ' οὖν τούτοις προσηράχθη φερόμενον, γόνου καὶ
 272 κνήμας καὶ πόδας ὁ δεσπότης θλιβόμενος καὶ πιεζόμενος ἀπεδρόπτετο. ἦν
 δ', ὡς εἶοικε, θεία τις ὄψις, ἦν τὸ μὲν ζῶον ἐπιφοιτῶσαν ἐκ πολλοῦ θεασά- 15
 μενον ὑπέπτηξεν, ὁ δ' ἄνθρωπος οὐκ εἶδεν, εἰς ἔλεγχον ἀναισθησίας· ὑπὸ
 γὰρ ἀλόγου ζῴου παρευημερεῖτο τὰς ὄψεις ὁ μὴ μόνον τὸν κόσμον ἀλλὰ καὶ
 273 τὸν κοσμοποιὸν αὐχῶν ὄρα. μόλις γοῦν τὸν ἀνθεστηκότα ἰδὼν ἄγγελον, οὐκ
 ἐπειδὴ τοιαύτης θεᾶς ἦν ἄξιος, ἀλλ' ἵνα τὴν ἀτιμίαν καὶ οὐδένοιαν ἑαυτοῦ
 καταλάβῃ, πρὸς ἱεσίας καὶ λιτὰς ἐτράπετο συγγνώμῃ δεόμενος ὑπ' 20
 274 ἀγνοίας ἀλλ' οὐ καθ' ἑκούσιον γνώμῃ ἀμαρτόντι. τότε μὲν οὖν ὑπο-
 στρέφειν δέον, ἐπυθάνετο τῆς φανείσης ὄψεως, εἰ ἀνακάμπτοι πάλιν
 τὴν ἐπ' οἴκου· ἣ δὲ συνιδούσα τὴν εἰρωνείαν καὶ σχετλιάσασα — τί

1 ἐφ' ὕψει] ἐκφυγεῖν VO	3 πληχθεῖσιν A	ἀναγκάζεσθαι om. P
μηκέτι] οὐκ ἔτι P	μένειν] μέλλειν conl. Mang.	4 ἐπιγίνεται KZ
4.5 κατὰ τὴν ὁδὸν om. A	5 περὶ εἰας. V ² , om. O	7 ἴστατο V ² O
8 ἀνωθοῦντος AZ (v)	ἐχώρει] ἐκχωρεῖ ΠP	9 φερόμενον vel περιφερέ- μενον conicio
καρηβαροῦν PZ	10 ἐν οἴνῳ FGHP: ἐν om. ceteri	καὶ μέθῃ om. P
τῶν om. VOFGHP	πολλάκι C	11 ἠλόγει — ἐποχούμενον om. M
πεῖν	12 ἀντιλυπῆσαι] ἦν τι λυπῆσαι BEMA, λυπεῖν V ² O, ἀντι- λυπῆσαι K	γὰρ add. Mang.; post. ἑκάτερα add. γὰρ V ²
χωρίων G	13 προσηράχθη AVOGKZ (v)	παρὰ A
πιεζόμενος καὶ θλιβόμενος transp. AFHP	14 καὶ πόδας GHP: om ceteri	μὲν τὸ transp. Z
φοιτῶσαν A	15 δὲ AVO	16 ὑπέστηξεν P
ἰδῶν] ὄρα G	17 οἶδεν G	18 γοῦν] οὖν BEMAK ¹ Z (v)
19 ἦν θεᾶς transp. A (v)	ἀτιμίαν] αἰτίαν F	οὐδε- νίαν C, οὐθένειαν BMPKZ
20 ἰεσίας A	ἐαυτοῦ] αὐτοῦ BEMAKZ	20 ἰεσίας A
21 ἑκούσιον FGHPZ: ἐκούσιαν ceteri	ἀμαρτῶντι Z	οὖν om. KZ
22 ὑποστρέφειν FGHP: ἐπιστρέφειν ceteri	22 ἀνα- κάμπτει GZ	21. 22 ὑποστρέφειν FGHP: ἐπιστρέφειν ceteri
πάλιν FGHPZ: om. ceteri	23 τὴν om. FGHP	23 τὴν om. FGHP
ἐπ' οἴκου CVOFHP: ἐπ' οἶκον ceteri	συνειδυῖα V ² K ²	

γὰρ ἔδει πυνθάνεσθαι περὶ πράγματος οὕτως ἐμφανοῦς, ὃ τὰς ἀποδείξεις
 p. 124 M. εἶχεν ἐξ ἑαυτοῦ μὴ δεόμενον τῆς ἐκ λόγων πίστεως, εἰ μὴ | ἄρα ὀφθαλ-
 μῶν ὧτα ἀληθέστερα καὶ πραγμάτων ῥήματα; — „βάδιζε“ εἶπεν „ἐφ’
 ἦν σπεύδεις ὁδόν· ὀνήσεις γὰρ οὐδέν, ἐμοῦ τὰ λεκτέα ὑπηχοῦντος ἀνευ
 5 τῆς σῆς διανοίας καὶ τὰ φωνῆς ὄργανα τρέποντος, ἣ δίκαιον καὶ συμ-
 φέρον· ἠνιοχήσω γὰρ ἐγὼ τὸν λόγον θεσπίζων ἕκαστα διὰ τῆς σῆς
 γλώττης οὐ συνιέντος.“ (50.) ἀκούσας δ’ ὁ βασιλεὺς ἐγγὺς ᾗδη γεγονότα 275
 μετὰ τῶν δορυφόρων ὑπαντησόμενος ἐξήει, καὶ ἐντυχόντων, οἷα εἰκός,
 τὸ μὲν πρῶτον ἦσαν φιλοφροσύναι καὶ δεξιώσεις, εἶτα βραχεῖα κατάμεμψις
 10 περὶ τῆς βραδυτήτος καὶ τοῦ μὴ ἐτοιμότερον ἦκειν· μετὰ δὲ ταῦτ’ εὐω-
 χίαί ἦσαν καὶ πολυτελεῖς ἐστιάσεις καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς ὑπόδοχὴν ξένων
 ἔθος εὐτρεπίζεσθαι, φιλοτιμίαις βασιλικαῖς πάντα πρὸς τὸ μεγαλειότερον
 ἐπιτιδόντα καὶ σεμνότερον ὄγκον. τῇ δ’ ὑστεραία ἄμα τῇ ξψ τὸν μάντιν 276
 ὁ Βαλαάκης παραλαβὼν ἐπὶ γεώλοφον ἀνήγαγεν, ἔνθα καὶ στήλην συν-
 15 ἔβαιναν ἰδρῦσθαι δαιμονίου τινός, ἦν οἱ ἐγχώριοι προσεκύουν· μέρος
 δ’ ἐνθὲνδε καθωρᾶτο τῆς τῶν Ἑβραίων στρατοπεδείας, ὃ καθάπερ
 ἀπὸ σκοπιᾶς ἐπεδείκνυτο τῷ μάγῳ. ὁ δὲ θεασάμενός φησι· „σὺ μὲν, 277
 ὦ βασιλεῦ, βωμοὺς ἑπτὰ δειμάμενος μύσχον ἐφ’ ἐκάστου καὶ κριὸν
 ἰέρευσον· ἐγὼ δ’ ἐκτραπόμενος πεύσομαι τοῦ θεοῦ, τί λεκτέον.“ ἔξω
 20 δὲ προσελθὼν ἐνθους αὐτίκα γίνεται, προφητικῶ πνεύματος ἐπιφοιτήσαντος,
 ὃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἔντεχον μαντικὴν ὑπερόριον τῆς ψυχῆς ἤλασε·

1. 2 ἐμφανοῦς ὃ τὰς ἀποδείξεις εἶχεν FGHP: ἐμφανῶς ἀποδείξεις ἔχοντος VO, ἐμφανεῖς ἀπο-
 δείξεις ἔχοντος C, ἀποδείξεις ἐμφανεῖς ἔχοντος BEMKZ, ἀποδείξεις ἔχοντος (om. ἐμ-
 φανεῖς) A 2 μὴ δεόμενον FGHP: καὶ μὴ δεομένου ceteri λόγου BM
 ἀληθεστέρας ante πίστεως add. A (v), om. ceteri 3 ἀληθέστερα] πιστότερα A (v)
 βαδίετε HP 4 τὰ] τε C (v) ἐκλεκτέα BEMA ἀνευ — τρέποντος
 (5) om. A 7 γλώσσης C 8 τῶν om. BMK'Z ὑπαντησόμενος K
 ἐντυχόντας F; συντυχόντων conp. Mang. 9 κατάμεμψις G 10 μετὰ δέ]
 καὶ μετὰ BEMAKZ ταῦτα VO 11 ἦσαν om. FH (fort. recte)
 ξένων FGHP: om. ceteri 12 εὐτρεπίζεσθαι ἔθος transp. G φιλοφροσύναι P
 13 ἐπιτιδόντα A ἄμα τῇ ξψ om. P 14 βλάκας CBEMA γεω-
 λόφου FGHP ἀνήγαγεν FGHP: ἀνήνεγκεν KZ, ἠνάγκασεν ceteri ἔνθα καὶ
 στήλην συνέβαιναν FGHPKZ: om. ceteri (add. man. rec. mg. V) 15 ἰδρῦσθαι
 FGHPK: ἰδρῦσασθαι ceteri βωμὸν ante δαιμονίου add. CV'0, post τινός add.
 BEMA δαίμονος C ἦν] ὃ BM, ὄν AE 16 καθωρᾶτο om. M
 στρατοπεδείας AV' 17 σκοπιᾶς v (cf. 39,10): σκοπιῆς A, σκοπιῆς ceteri
 εἰδείκνυτο V, ἐπεδείκνυτο A 18 post βασιλεῦ repet. φησι K ἑπτὰ βωμοὺς
 transp. M, δειμάμενος ἑπτὰ transp. A 19 ἰέρευσον G δὲ F τί FGHP:
 τὸ ceteri 20 προσελθὼν Z 21 μαντικὴν] μαγικὴν BEMAKZ
 post μαντικὴν add. σοφιστεία v (cf. 186,1)

17 sqq. Num. cap. 23

θέμις γὰρ οὐκ ἦν ἱερωτάτη κατοκωχῆ συνδιδαιτᾶσθαι μαγικὴν σοφιστείαν. εἰθ' ὑποστρέψας καὶ τὰς τε θυσίας ἰδὼν καὶ τοὺς βωμοὺς φλέγοντας
 278 ὡσπερ ἔρμηνεύς ὑποβάλλοντος ἐτέρου θεσπίζει τάδε· „ἐκ Μεσοποταμίας μετεπέμψατό με Βαλάκῃ μακρὰν τὴν ἀπ' ἀνατολῶν στείλαμένον ἀπο-
 δημίαν, ἵνα τίσῃται τοὺς Ἑβραίους ἀραῖς. ἐγὼ δὲ τίνα τρόπον ἀράσομαι 5
 τοῖς μὴ καταράτοις ὑπὸ θεοῦ; θεάσομαι μὲν αὐτοὺς ὀφθαλμοῖς ἀφ' ὑψηλοτάτων ὄρων καὶ τῇ διανοίᾳ καταλήψομαι, βλάψαι δ' οὐκ ἂν δυναίμην
 λαόν, ὃς μόνος κατοικήσει, μὴ συναριθμούμενος ἐτέροις ἔθνεσιν, οὐ κατὰ
 τόπων ἀποκλήρωσιν καὶ χώρας ἀποτομήν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν ἐξαιρέτων
 ἐθῶν ἰδιότητα, μὴ συναναμιγνόμενος ἄλλοις εἰς τὴν τῶν πατρίων ἐκδιαί- 10
 279 τῃσιν. τίς ἐπ' ἀκριβείας εὔρε τὴν πρώτην καταβολὴν τῆς τούτων γενέ-
 σεως; τὰ μὲν σώματ' αὐτοῖς ἐξ ἀνθρωπίνων διεπλάσθη σπερμάτων, ἐκ
 δὲ θεῶν ἔφουσαν αἱ ψυχαί· διὸ καὶ γεγόνασιν ἀγχίσποροι θεοῦ. ἀπο-
 θάνοι μου ἢ ψυχὴ τὸν | σωματικὸν βίον, ἵν' ἐν ψυχαῖς δικαίων κατα- p. 125 M
 ριθμηθῆ, οἷας εἶναι συμβέβηκε τὰς τούτων.“ 15

280 (51.) Ταῦτ' ἀκούων ὁ Βαλάκῃς ὠδινεν ἐν ἑαυτῷ. παυσαμένου
 δέ, τὸ πάθος οὐ χωρήσας „ἐπὶ κατάραις“ εἶπεν „ἐχθρῶν μετακληθεὶς
 εὐχὰς τιθέμενος ἐκείνοις οὐκ ἐρυθριᾶς; ἐλελήθειν ἄρ' ἔμαυτὴν ἀπατῶν
 ὡς ἐπὶ φίλῳ σοὶ τὴν ὑπὲρ τῶν πολεμίων ἀφανῶς τεταγμένῳ τάξιν, ἣ
 νῦν γέγονε δῆλη. μήποτε καὶ τὰς ὑπερθέσεις τῆς ἐνθάθε ἀφίξεως 20
 ἐποιοῦ διὰ τὴν ὑποικουροῦσαν ἐν τῇ ψυχῇ πρὸς μὲν ἐκείνους οἰκειότητα
 πρὸς δ' ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ἀλλοτρίωσιν· πίστις γὰρ, ὡς ὁ παλαιὸς

1 ἱερωτάτη κατοκῆ FGHP (κατοκωχῆ scripsi): ἱερωτάτην κατοκῆν VK², ἱερωτάτην κατα-
 κωχῆν ceteri (v) μαγικὴν σοφιστείαν FGHP: μαγικῆ σοφιστεία ceteri; μαγικῆ
 εὐς

(om. σοφιστεία) v 2 τε FGHP: om. ceteri 3 ἔρμηνεύς FGHPZ: ἔρμηνεύς K,
 ἔρμηνεύς ceteri ὑποβάλλοντος VOFGHP: ὑποβαλόντος ceteri ἐτέρου
 om. VO (add. man. rec. mg. V) 4 βάλαιος BEMA 5 τίσῃται] ἐνδῆσται
 conl. Mang. καταράσομαι P 6 post μὲν add. οὖν BEMAKZ
 αὐτοῖς VOK²Z ἀφ' ἑφ' P 7 ὄρων GZ 8 κατοικήσει V
 9 τῶν om. A 10 ἐθῶν VEP: ἡθῶν CF, oim. O, ἐθῶν ceteri συνανα-
 μιγνόμενος Mang: συναναμιγνόμενων codd. ἄλλοις] ἀλλήλοις K 10. 11 ἐκδι-
 κῆσιν P 12 σώματα VOFHP σπερμάτων] σωματῶν BEMAKZ
 14. 15 καταριθμηθῶ P 16 ταῦτα CBEMF βλάκῃς CG, βάλαιος BEMA
 17 κατακληθεὶς G 18 ἐλελήθειν EZ ἄρ' A, ἄρ' CE, δ' ἄρ' VO
 19 ὑπὲρ] ὑπὸ M, ἐκ G τεταγμένων (sed v eras.) C 20 ὑποθέσεις G
 .ἐνταῦθα F ἀφίξεως] ἀξιώξεως (sic) G 21 ὑποικουροῦσαν BE, ἐπικουροῦσαν AG
 22 δ'] δὲ CG, δὲ καὶ HP

13 ἀγχίσποροι θεοῦ: Aeschylī frg. 162 Nauck² (ap. Plat. de rep. III p. 391 e)

λόγος, τῶν ἀδόγηλων τὰ ἐμφανῆ.“ ὁ δὲ τῆς κατοκωχῆς ἀνεθεὶς „ἀδικω- 281
 τάτην“ εἶπεν „αἰτίαν ὑπομένω συκοφαντούμενος· λέγω γὰρ ἴδιον οὐδέν,
 ἀλλ' ἄττ' ἄν ὑπηχῆσῃ τὸ θεῖον. ὕπερ οὐχὶ νῦν πρῶτον ἐγὼ μὲν εἶπον,
 σὺ δ' ἤκουσας, ἀλλὰ καὶ πρόσθεν, ἡνίκα τοὺς πρέσβεις ἐπεμφας, οἷς
 5 ἀπεκρινάμην ταῦτά.“ νομίσας δ' ὁ βασιλεὺς ἦ τὸν μάντιν ἀπατᾶν ἦ 282
 τὸ θεῖον τρέπεσθαι καὶ ταῖς τῶν τόπων μεταβολαῖς τὸ τῆς γνώμης
 ἔχυρον ἀλλάττειν, εἰς ἕτερον ἀπαγαγῶν χωρίον ἐκ λόφου πάνυ περι-
 μήκους ἐπεδείκνυτο μέρος τι τῆς ἀντιπάλου στρατιᾶς· εἶτα πάλιν ἐπὶ
 βωμοὺς ἰδρυσάμενος καὶ τὰ ἴσα τοῖς πρόσθεν ἱερεῖα καταθύσας ἐξέ-
 10 πεμπε τὸν μάντιν ἐπ' οἰωνοὺς καὶ φήμας αἰσίους. ὁ δὲ μονωθεὶς ἐξαίφ- 283
 νης θεοφορεῖται καὶ μηδὲν συνιείς, ὥσπερ μετανισταμένου τοῦ λογισμοῦ,
 τὰ ὑποβαλλόμενα ἐξελαλεῖ προφητεῶν τάδε· „ἀναστάς ἄκουε, βασιλεῦ,
 τὰ ὧτα ἐπουρίσας. οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς διαψευσθῆναι δύναται
 οὐδ' ὡς υἱὸς ἀνθρώπου μετανοεῖ καὶ ἄπαξ εἰπῶν οὐκ ἐμμένει. φθέγ-
 15 ζεται τὸ παράπαν οὐδέν, ὃ μὴ τελειωθήσεται βεβαίως, ἐπεὶ ὁ λόγος
 ἔργον ἐστὶν αὐτῷ. παρελήφθη δ' ἐπ' εὐλογίαις, οὐ κατάραις, ἐγῶ.
 οὐκ ἔσται πόνος ἢ μόχθος ἐν Ἑβραίοις. ὁ θεὸς αὐτῶν προασπίζει 284
 περιφανῶς, ὃς καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτιακῶν ῥύμην κακῶν ἀπεσκέδασεν ὡς
 ἕνα ἄνδρα τὰς τοσαύτας μυριάδας ἀναγαγῶν. τοιγαροῦν οἰωνῶν ἀλογοῦσι
 20 καὶ πάντων τῶν κατὰ μαντικὴν ἐνὶ τῷ τοῦ κόσμου ἡγεμόνι πιστεύοντες.
 ὁρῶ λαὸν ὡς σκόμενον ἀνιστάμενον καὶ ὡς λέοντα γαυρούμενον.

1 ἀφανῆ F ¹ HP	κατοκωχῆς scripsi: κατοχῆς VOK ² FGHP, κατακωχῆς ceteri
2 εἶπεν] ἔφη F	αἰτίαν om. G συκοφαντίαν A ἴδιον οὐδέν CVO:
οὐδέν ἴδιον ceteri	3 ἀλλὰ F ἄττ' F, ἄτ' GHP (Mang.): ὅσα ceteri
ὑπηχῆσῃ C, ὑπηχῆσοι A	τὸ θεῖον — ἡνίκα (4) om. G ἐγὼ μὲν CFHP:
μὲν ἐγὼ ceteri	4 καὶ om. O 5 ταυτά FH, ταῦτα GP: τὰ αὐτά ceteri
6 τῶν τόπων] τούτων τρόπων K	τῆς γνώμης — πάνυ (7) om. HP, add. mg.
H ² P ²	7 ἔχυρον CGH ² : ὄχυρον ceteri ἀπλλάττειν G 7.8 ὑπερ- μήκους A, ὑπὲρ μήκους P ² 9 τοῖς om. G ἱερεῖσι FGHP (v)
9.10 ἐξέπεμψε C	11 θεοφορεῖται codd.: θεοφορεῖται v 12 βασιλεῶν F
13 ἐπουρίσας] ἐπευρήσας (eu ex ou corr.) F, ἐπαιωρήσας AGHP (v); ἐπορθιάσας coui. Mang.	ὁ θεὸς FPD: om. ceteri τὰ αὐτά ante διαψευσθῆναι add. VOK ²
δύναται om. D	14 οὐδὲ D, οὐχ M 14.15 φθέγγεται F, post φθέγγεται add.
γάρ A	16 παρελήφθη FGHP: παρελήφειν ceteri δὲ C, δ' om. A
17 ἔστι AF	μόχθος ἢ πόνος transp. C 18 περιφανῶς] προφανῶς A, φανερῶς H (v)
19 τοσαύτας om. A	ἀναγαγῶν FGHP: ἀπαγαγῶν ceteri
20 τῶν om. BEMAKZ	21 ὁρῶ codd.: ὁρῶ δὲ v

13—16 DC fol. 121v DR fol. 119r Φίλωνος ἐκ τοῦ περὶ Μωυσέως βίου: οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς διαψευσθῆναι· οὐδὲ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου μετανοεῖ· ἄπαξ εἰπῶν ἐμμένει (ἐμμένει DR)· φθέγγεται τὸ παράπαν οὐδέν, ὃ μὴ τελειωθήσεται βεβαίως, ἐπεὶ (ἐπειδὴ DR) ὁ λόγος ἔργον ἐστὶν αὐτῷ.

εὐωχηθήσεται θήρας καὶ ποτῶ χρήσεται τραυματιῶν αἵματι καὶ κορεσθεῖς οὐ τρέφεται πρὸς ὕπνον, ἀλλ' | ἐργηγορῶς τὸν ἐπινίκιον ᾄσεται ὕμνον.“ p. 126 M.

- 285 (52.) Χαλεπῶς δ' ἐνεγκῶν ἐπὶ τῷ παρ' ἐλπίδας αὐτῶ τὰ τῆς μαντικῆς ἀπαντᾶσθαι „ἄνθρωπε“ εἶπε, „μήτε ἀράς τίθεσο μήτ' εὐχὰς ποιοῦ· βελτίων γὰρ τῶν μὴ καθ' ἡδονὴν λόγων ἢ ἀκίνδυνος ἡσυχία.“ 5 καὶ ταῦτ' εἰπὼν ὥσπερ ἐκλαθόμενος ὦν εἶπε διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀβέβαιον εἰς ἄλλον τόπον ἀπῆγε τὸν μάντιν, ἀφ' οὗ δεῖξας μέρος τι τῆς
- 286 Ἑβραϊκῆς στρατιᾶς καταρᾶσθαι παρεκάλει. ὁ δ' ἄτε χειρῶν ἐκείνου, καίτοι πρὸς τὰς ἐπιφερομένας κατηγορίας ἀπολογία μῆ χρώμενος ἀληθεῖ, ὡς οὐδὲν ἴδιον λέγοι, κατεχόμενος δὲ καὶ ἐνθουσιῶν διερμηγεύοι 10 τὰ ἐτέρου, δέον μηκέτ' ἐπακολουθεῖν ἀλλ' οἴκαδε ἀπαίρειν, ἐτοιμότερον τοῦ παραπέμποντος προεξέτρεχεν, ἅμα μὲν οἴησει, κακῶ μεγάλῳ, πεπεσμένος, ἅμα δὲ καὶ τῇ διανοίᾳ καταρᾶσθαι γλιχόμενος, εἰ καὶ τῇ φωνῇ
- 287 διεκωλύετο. παραγενόμενος δ' εἰς ὄρος μείζον τῶν προτέρων ἄχρι πολλοῦ κατατεῖνον κελεύει μὲν τὴν αὐτὴν ἐπιτελεῖν θυσίαν βωμοὺς πάλιν 15 ἐπτὰ κατασκευάσαντας καὶ ἱερεῖα τεσσαρεσκαίδεκα προσαγαγόντας ἐκάστῳ βωμῶ δύο, μόσχον τε καὶ κριόν. αὐτὸς δὲ οὐκέτι κατὰ τὸ εἶδος ἐπὶ κληδόνας καὶ οἰωνοὺς ἴετο πολλὰ τὴν αὐτοῦ τέχνην κακίστας ὡς χρόνῳ καθάπερ γραφὴν ἐξίτηλον γενομένην καὶ τοὺς εὐθυβόλους στοχασμοὺς ἐξαμαυρωθεῖσαν· ἄλλως δὲ καὶ μόλις ἐνενόησεν, ὅτι οὐ συνάδει τῷ τοῦ 20

1 εὐωχηθήσεται AF ² GHP: εὐωχῆσεται ceteri	θήρας H, θήραις A	2 ἀλλ'—
ὕμνον om. M	ἐργηγορῶς BEVAFK	3 δὲ C
ἀπαντᾶσθαι G	μήτ' A	4 μαντικῆς Z
	5 ἀκίνδυνος] ἀνήδονος conl. Markland	
6 ὥσπερ — εἶπεν post ἀβέβαιον transp. F	8 δὲ' KZ, ὁ δ' om. CBEMA, ὁ δὲ ἄτε χειρῶν V ² in ras., om. O	ἄτε] ἄτε F, ἄτερ CBEMA
χειρῶν A, χειρῶν ceteri	9 μῆχ om. FGHP (Turn.)	χειρῶν FK: χειρῶν V ²
χρωμένου V ²	10 λέγει AVOGZ	χρώμενος μῆχ Mang.
	δὲ om. H ¹ P	διερμηγεύοι MA
11 ἐτέρων V	post δέον add. οὖν V ² O	μηκέτ' ἐπακολουθεῖν GHP, μηκέτι
ἐπακολουθεῖν VOFK ² : μὴ καταπακολουθεῖν ceteri		οἴκαδ' ἀπαίρειν F
12 διεξέτρεχεν A	κακῶν μεγάλων VOGHP	13 καταρᾶσθαι FGHP: καταρᾶσθαι ceteri
14 δὲ AF	15 ἐκτελεῖν A	16 τεσσαρεσκαίδεκα FGHP: τεσσαρισκαίδεκα C,
τέσσαρα καὶ δέκα ceteri	προσαγόντας VOG	17 δύο CFGHP: om. ceteri
δ' A	εἰκός] εἰκθός conl. Mang. (cf. LXX)	18 ἴετο AFHPKZ: ἴετο ceteri
αὐτοῦ A: αὐτὴν KHP, om. G, αὐτοῦ ceteri	ὡς FGHP: om. ceteri	19 τοῖς
εὐθυβόλοις στοχασμοῖς CVOK ²	στοχασμοῦς] πειρασμοῦς A	20 ἀμαυρωθεῖσαν BEMAKZ
	δὲ] τε conlicio; ἄλλως τε, εἰ καὶ μόλις conl. Mang.	

5 DP fol. 358r DM fol. 269r Φλωνας ἐκ τοῦ περὶ Μωσέως βίου DH fol. 33r DR fol. 36v et 272r Φλωνας Io. Georgides p. 14 Boiss.: βελτίων (βέλτιον DM DR² Georg.) τῶν (τοῦ DM) μὴ καθ' ἡδονὴν λόγων (λόγου DM) ἢ ἀκίνδυνος ἡσυχία.
17 sqq. Num. cap. 24

θεοῦ βουλήματι ἢ τοῦ μισθωσαμένου προαίσεις αὐτὸν βασιλέως. τραπό- 288
 μνος οὖν κατὰ τὴν ἐρήμην ὄρα κατὰ φυλάς ἐστρατοπεδευκότας Ἑβραίους
 καὶ τό τε πλῆθος καὶ τὴν τάξιν ὡς πόλεως· ἀλλ' οὐ στρατοπέδου κατα-
 πλαγεῖς ἔνθους γενόμενος ἀναφθέγγεται τάδε· „φησὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ 289
 5 ἀληθινῶς ὄρων, ὅστις καθ' ὕπνον ἐναργῆ φαντασίαν εἶδε θεοῦ τοῖς τῆς
 ψυχῆς ἀκραιμῆτοις ὄμμασιν. ὡς καλοὶ σου οἱ οἴκοι, στρατιὰ Ἑβραίων,
 αἱ σκηναὶ σου ὡς νάπαι σκιαζούσαι, ὡς παράδεισος ἐπὶ ποταμοῦ, ὡς
 κέδρος παρ' ὕδατα. ἐξελεύσεται ποτε ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν καὶ ἐπικρατήσει 290
 πολλῶν ἐθνῶν καὶ ἐπιβαίνοσα ἢ τοῦδε βασιλεία καθ' ἑκάστην ἡμέραν
 10 πρὸς ὕψος ἀρθήσεται. ὁ λαὸς οὗτος ἡγεμόνι τῆς ἀπ' Αἰγύπτου πάσης
 ὁδοῦ κέχρηται θεῶ καθ' ἐν κέρας ἄγοντι τὴν πληθύν. τοιγαροῦν ἔδεταί 291
 p. 127 M. | ἔθνη πολλὰ ἐχθρῶν καὶ ὅσον ἐν αὐτοῖς πῖον ἄχρι μυελοῦ λήψεται καὶ
 ταῖς ἐκηβολαῖαις ἀπολεῖ τοὺς δυσμενεῖς. ἀναπαύσεται κατακλινεῖς ὡς
 λέων ἢ σκύμνος λέοντος, μάλα καταφρονητικῶς δεδιὼς οὐδένα, φόβον
 15 τοῖς ἄλλοις ἐνειργασμένος· ἄθλιος ὃς ἂν αὐτὸν παρακινήσας ἐγεῖρη. οἱ
 μὲν εὐλογούντές σε εὐφημίας ἄξιοι, κατάρας δ' οἱ καταρώμενοι.“
 (53.) Σφῆδρα δ' ἐπὶ τούτοις ἀγανακτήσας ὁ βασιλεὺς „ἐπ' ἀραῖς“ 292
 εἶπεν „ἐχθρῶν μετακληθεὶς εὐχὰς ἤδη τρεῖς τὰς ὑπὲρ ἐκείνων πεποίησαι·
 φεῦγε δὴ θᾶττον — ὀξύ πάθος ἐστὶ θυμός —, μὴ τι καὶ νεώτερον
 20 ἐργάσασθαι βιασθῶ. πόσον πλῆθος χρημάτων, ἀνοητότατε, καὶ δωρεῶν, 293
 πόσῃν δ' εὐφημίαν καὶ δόξαν ἀφήρησαι σεαυτὸν φρενοβλαβῆς ὢν·
 ἐπανελεύση φέρων ἀπὸ τῆς ἐένης εἰς τὴν οἰκίαν ἀγαθὸν μὲν οὐδέν,

2 ἔρημον K¹Z 3 ἀλλ' οὐ] ἄλλου BEMVO; ὡς πάνυ πολλοῦ mg. M
 3. 4 καταπλαγῆς C 4 ἀναφθέγγεται· τάδε φησὶν MA (v) 5 ἀληθινός VOF
 7 σκηναί] σκιαὶ BEMAPZ pr. ὡς] ὡσεὶ A συσκιάζουσαι FHP (v)
 8 ὕδατος KZ ἐπικρατήση A 10 πρὸς] εἰς G πρὸς ὕψος om. A
 ἀπ' om. BEMKZ 11 ὁδοῦ om. K¹, ss. K² 12 πολλῶν A ἄχρι
 FGHP: μέχρι ceteri λήψεται] λήψεται conl. Mang. 13 κατακλινεῖς
 CBEMGP: κατακλινθεὶς F, κατακλιθεὶς AVOHKZ 15 post ἄθλιος add. δ' FGHP (v)
 ἐγεῖροί A 16 εὐφημίας] εὐλογίας KZ δὲ F 17 δὲ C
 ις
 18 τρεῖς Z, τρις BEMK (prob. Mang.) 19 ἐστὶν ὁ θυμός F, θυμός ἐστὶ transp. Z
 μὴ τι καὶ FGHP: μὴ καὶ τι CMAVOK¹Z, μηκέτι EK², μὴ καὶ τι corr. ex μηκέτι B
 20 post ἐργάσασθαι add. τι Barb. βιάσασθαι ἐργάσωμαι A; βιασθεὶς ἐργάσωμαι
 conl. Mang. ἀνοητότατε ante χρημάτων transp. F, post δωρεῶν transp.
 CVO Barb. 21 πόσῃν] πάσῃν G δὲ CVO, δ' om. Barb. σαυτὸν FGHP
 Barb. 22 ἐπανελεύσει K εἰς] ἐπὶ HP (v) οἰκίαν] οἰκίαν CV¹GHZ (Turn.)

17—190,5 Catena Barber. IV 56 fol. 147r τοῦ Φιλωνος: ἀγανακτήσας βασιλεὺς Βαλάχ
 ἐπ' ἀραῖς εἶπεν — φυλάξεται τὸν ἀντίπαλον.

294 ονειδῆ δὲ καὶ πολλὴν ὡς ἔοικεν αἰσχύνῃν, οὕτως σοι τῶν κατὰ τὴν ἐπι-
 τερα“ εἶπε „πάντ’ ἐστὶ λόγια καὶ χρησμοί, τὰ δὲ μέλλοντα λέγεσθαι γνώμης
 τῆς ἐμῆς εἰκασίαι.“ καὶ τῆς δεξιᾶς λαβόμενος μόνος μόνῃ συνεβούλευε,
 δι’ ὧν, ὡς ἂν οἶόν τε ἦ, φυλάσσεται τὸν ἀντίπαλον στρατόν, ἀσέβημα 5
 κατηγορῶν αὐτοῦ μέγιστον· τί γάρ, εἶποι τις ἂν, ἰδιάξεις καὶ συμβου-
 λεύεις τὰ ἐναντία τοῖς χρησμοῖς ὑποτιθέμενος, εἰ μὴ ἄρα τῶν λογίων
 295 αἰ σοὶ βουλαὶ δυνατώτεραι; (54.) φέρε δ’ οὖν καὶ τὰς καλὰς αὐτοῦ
 παραινήσεις; ἐξετάσωμεν, ὡς τετεχνιτευμένοι πρὸς ὁμολογουμένην ἦταν
 τῶν ἀεὶ νικᾶν δυναμένων. εἰδὼς γάρ Ἑβραίοις μίαν ὁδὸν ἀλώσεως 10
 παρανομίαν, διὰ λαγνείας καὶ ἀκολασίας, μεγάλου κακοῦ, πρὸς μείζον
 296 κακόν, ἀσέβειαν, ἄγειν αὐτοὺς ἐσπούδασεν ἡδονὴν δέλεαρ προθεῖς. „εἰσὶ“
 γὰρ εἶπεν „αἱ ἐγχώριοι γυναῖκες, ὧ βασιλεῦ, διαφέρουσαι τὴν ὕψιν ἐτέ-
 ρων· ἀνὴρ δ’ οὐδενὶ μᾶλλον εὐάλωτος ἢ γυναικὸς εὐμορφία. ταῖς οὖν
 περικαλλεστάταις ἐὰν ἐπιτρέψῃς μισθαρνεῖν καὶ δημοσιεῦειν, ἀγκιστρεύ- 15
 297 σονται τὴν νεότητα τῶν ἀντιπάλων. ὑψηγητέον δὲ αὐταῖς, μὴ εὐθύς
 ἐμπαρέχεσθαι τοῖς ἐθέλουσι τὴν ὥραν· ὁ γὰρ ἀκισμὸς ὑποκνίζων τὰς
 ὁρμὰς ἐπεγείρει μᾶλλον καὶ τοὺς ἔρωτας ἀναφλέγει· τραχηλιζόμενοι δὲ
 298 ταῖς ἐπιθυμίαις πάνθ’ ὑπομενοῦσι δρᾶν τε καὶ πάσχειν. πρὸς δὲ τὸν
 οὕτω διακαίμενον ἐραστήν λεγέτω | φρουατομένη τις τῶν ἐπὶ τὴν θήραν p. 128 M.
 ἀλειφομένων· „οὐ θέμις ὁμιλίας σοι τῆς ἐμῆς ἀπολαῦσαι, πρὶν ἂν 21

1 ονειδῆ δὲ καὶ αἰσχύνῃν ὡς ἔοικεν transp. A, ὡς ἔοικε δὲ αἰσχύνῃν καὶ ονειδῆ transp. VO
 πολλὴν FGHP Barb.: om ceteri οὕτω VOMG Barb. 2 καταγελασθέντων VO
 3 εἶπε πάντα F, πάντα εἶπεν transp. HP (v) 5 φυλάσσεται V*OK*FHP Barb.:
 φυλάσσεται CV¹G, φυλάσσεται BEMAK¹Z (Mang.); φυλάσσειτο Turn. στρατόν]
 στρατηγόν VO 5. 6 ἀσέβημα . . . μέγιστον FGHP: ἀσέβειαν . . . μέγιστον ceteri
 6 αὐτοῦ V²O: αὐτοῦ ceteri ἰδιάξῃς VO 6. 7 συμβουλεύεις VO, συμβου-
 λεύειν P, συμβασιλεύεις F 7 τάναντία AVO 8 φέρε δ’ οὖν FGHP: φέρε
 οὖν CVO, φέρ’ οὖν BEMAKZ 9 τετεχνιτευμένοι AFHP, τεχνιτευμένοι KZ
 10 ἑβραῖος F 12 ἐσπούδαζεν BEMAKZ (Mang.) προθεῖς CM, προτι-
 θεῖς A (Mang.) 13 αἰ om. F ἐγχώριοι MKZ 15 ἐπιτρέψῃς
 (sed σ eras.) C, ἐπιτρέψῃς G δημοσιεῦειν (τὸ κάλλος) conl. Mang.
 16 ἀψηγητέον HP δ’ CVO 17 τὴν ὥραν om. F ἀκισμὸς C²F:
 ἀστισμὸς C¹VO, ἀστεισμὸς ceteri 18 ἐπεγείρει GH²P² (v) ἀναφλέξει¹
 FGHP (v), ἀναφλέγει om. in fine paginae K 19 ὑπομένουσι C 20 φρουατο-
 μένη G, φραττομένη P τὴν FGHP: om ceteri 21 ὁμιλίας FGHP: τῆς
 ὁμιλίας ceteri σοι τῆς ὁμιλίας transp. BMKZ ἂν om. F

ἐκδιατηθῆς μὲν τὰ πάτρια, μεταβαλὼν δὲ τιμῆς ἅπερ ἐγώ. πίστις δέ μοι τῆς βεβαίου μεταβολῆς γένοιτ' ἂν ἀρίθλος, ἣν ἐθειλήσης μετασχεῖν τῶν αὐτῶν σπονδῶν τε καὶ θυσιῶν, ἃς ἀγάλασι καὶ ξοάνοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἀφιδρύμασιν ἐπιτελοῦμεν.“ ὁ δ' ἄτε σαγγνευθεὶς πάγαις 299 5 πολυειδέσι, κάλλει καὶ στωμυλίας χειραγωγίαις, οὐδὲν ἀντειπῶν, ἐξηγκωνισμένος τὸν λογισμόν, ἄθλιος ὑπηρετήσῃ τοῖς προσταττομένοις, ἀναγραφεὶς τοῦ πάθους δοῦλος.“

(55.) Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα συνεβούλευεν. ὁ δ' οὐκ ἀπὸ σκοποῦ 300 νομίσας εἶναι τὰ λεχθέντα, τὸν κατὰ μοιχῶν νόμον παρακαλυψάμενος 10 καὶ τοὺς ἐπὶ φθορᾷ καὶ πορνείᾳ κειμένους ἀνελών, ὡς εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐγράφησαν, ἀνέδην ἐπιτρέπει ταῖς γυναιξὶ τὰς ὀμιλίαις πρὸς οὐδ' ἂν ἐθέλωσι ποιεῖσθαι. δοθείσης δὲ ἀδείας, τὴν πληθὺν τῶν μειρακίων 301 ἐπήγοντο πολὺ πρότερον τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἀπατῶσαι καὶ τρέπουσαι ταῖς γοητείαις πρὸς ἀσέβειαν, ἕως υἱὸς τοῦ ἀρχιερέως Φινεὸς ἐπὶ τοῖς 15 γινομένοις σφόδρα χαλεπήνας — δεινότατον γὰρ αὐτῷ κατεφαίνετο, εἰ ὑφ' ἓνα καιρὸν ἄμφω τὰ τε σώματα καὶ τὰς ψυχὰς ἐπιδεδώκασιν, τὰ μὲν ἤδοναῖς, τὰς δὲ τῷ παρανομεῖν καὶ ἀνοσιουργεῖν — ἐνεανειύσατη νεανίαν ἀνδρὶ καλῷ καὶ ἀγαθῷ προσήκουσαν. ἰδὼν γάρ τινα τῶν ἀπὸ 302 τοῦ γένους θύοντα καὶ εἰσίνοντα πρὸς πόρνην, μῆτε κεκυφῶτα εἰς τοῦ- 20 ἄφατος μῆτε λανθάνειν τοὺς πολλοὺς πειρώμενον μὴθ' οἷα φιλεῖ κλέπτοντα

1 ἐκδιατηθῆς corr. ex — εἰς M, ἐκδιατηθεὶς G, ἐκδιατηθεὶς AF μὲν om. O
 τιμήσεις CFH 2 βεβαίως KZ, ἀβεβαίως P ἣν ἐθειλήσεις FG 3 σπο-
 δῶν G 4] ὡς E, ὡς corr. in ὦν B, ὦν MA 4 ἐφιδρύμασιν Z
 5δ' KZ 5 κάλλει om. CBEMA καὶ om. FGHPK'Z στωμυλίας A,
 στωμυλία CVOKZ χειραγωγίαις] χορηγίαις CFHPZ, καὶ πιθανότητι V²O,
 πιθανότητι
 χορηγίαις K ἐξηγκωνισμένος AFGHP: ἐξηγκωνισμένος δὲ ceteri 6 τοῖς
 πραττομένοις AVOG 8 δὴ VOFGHP: οὖν ceteri συνεβούλευσεν CVOK² (v)
 8δ' KZ, ὁ δὲ F 9 τῶν μοιχῶν F 10 φθορᾷ] φωρᾷ V¹O, φθορᾷ corr. V²

αἱ
 μὴθ' μή BMKZ 11 ἀνέδην A, ἀναδην CPKZ ἐπιτρέπειν F
 12 θέλωσι F καὶ δοθείσης VO δ' A, δὲ om. CVO 13 αὐτῶν
 τὴν διάνοιαν transp. CVO 14 ὁ υἱὸς KZ τοῦ om. A 15 γινο-
 μένοις MZ' Barb. αὐτὸ Barb. εἰ] εἰς Z 16 ἄμφω om. BEMAK'Z
 τε τὰ transp. FP Barb. alt. τὰ] τὰς FGHP Barb. 17 τὰς] τὰ GHPK Barb.
 18 νεανίαν O, νεανει et lac. 7 litt. (om. ἀνδρὶ) G ἀγαθῷ AO 19 θύοντα
 καὶ om. GHP Barb. εἰς] πρὸς AVO 20 μῆτε FGHP Barb.: ὥστε ceteri
 πει
 θηρώμενον K, θηρώμενον (θη ex πει corr.) Z μὴθ' μῆτε F

8 sqq. Num. cap. 25 14—192,16 Catena Barber. IV 56 fol. 148v: υἱὸς τοῦ ἀρχιερέως Φινεὸς — στρατιῶν ἐκκληίδου.

τὴν εἴσοδον, ἀλλὰ μετ' ἀναισχύντου θράσους τὴν ἀκοσμίαν ἐπιδεικνύ-
 μενον καὶ φρουαττόμενον ὡς ἐπὶ σεμνῇ πράγματι τῷ καταγελάστῳ, πάνυ
 πικρανθεῖς καὶ πληρωθεῖς ὄργῃς δικαίας ἐπεισοδραμῶν ἔτι κατ' εὐνήν
 κειμένους ἀμφοτέρους τὸν τ' ἐραστήν καὶ τὴν ἑταίραν ἀναίρει προσανατε-
 303 μῶν καὶ τὰ γεννητικά, διότι σποραῖς ὑπηρετήσαν ἐκθέσμοις. τοῦτο 5
 θεασάμενοι τινες τὸ παράδειγμα τῶν τὴν ἐγκράτειαν καὶ θεοσέβειαν ἐζη-
 λωκότων προστάξαντος Μωυσέως ἐμιμήσαντο καὶ πάντας τοὺς τελε-
 σθέντας τοῖς χειροποιήτοις συγγενεῖς καὶ φίλους ἡβηδὸν ἀνελόντες τὸ μὲν
 μίasma τοῦ ἔθνους ἐκαθαίρουσι διὰ τῆς τῶν προηδικηκότων ἀπαραιτήτου
 τιμωρίας, τοὺς δ' ἄλλους παρασχόντας ἀπολογίαν ἐναργεστάτην ὑπὲρ 10
 τῆς αὐτῶν εὐσεβείας περιποιήσαντο, μηδένα τῶν ἀφ' αἵματος κατα-
 κρίτων οἰκτισάμενοι μηδ' ἐλέφ τὰδικήματα αὐτῶν παρελθόντες, ἀλλὰ
 καθαρὸς νομίσαντες τοὺς αὐτόχειρας· ὄθεν οὐδενὶ παρεχώρησαν τὴν
 304 ἐπέξοδον φέρουσαν τοῖς δρωσιν ἀψευδέστατον ἔπαινον. τετρακισχιλίουσ
 δέ φασὶ πρὸς τοῖς δισμυρίοις | ἀναιρεθῆναι μιᾷ ἡμέρᾳ, συναναιρεθέντος p. 129 M.
 εὐθύς τοῦ κοινοῦ μίasmatos, δὲ πᾶσαν τὴν στρατιάν ἐκηλίδου. τῶν δὲ 16
 καθαρῶν ἐπιτελεσθέντων, ὡς ἀρισταῖ γέρας ἐπάξιον τῷ υἱῷ τοῦ ἀρχιε-
 ρέως, ὃς πρῶτος ἐπὶ τὴν ἄμυναν ὤρμησεν, ἐξῆται παρασχεῖν Μωυσῆς·
 φθάνει δὲ χρησιμοῖς δωρησάμενος ὁ θεὸς Φινεεῖ τὸ μέγιστον ἀγαθόν,
 εἰρήνην, δὲ μηδεὶς ἰκανὸς ἀνθρώπων παρασχεῖν, πρὸς δὲ τῇ εἰρήνῃ καὶ 20
 παγκρατησίαν ἱερωσύνης, αὐτῷ καὶ γένει κληρὸν ἀναφαίρετον.

1 μετὰ F	2 φρουαττόμενον H ¹ P	ὡς om. C	καταγελάστῳ (sic) Z
πάνυ — δικαίας (3) om. O	πάνυ FGHP Barb.: πάλιν C (V ¹ ut vid.), πολλά V ² , om. ceteri	3 ἐπεισοδραμῶν FGHP Barb.: ἐπιδραμῶν ceteri	ἔτι] ἐπὶ A
4 τε VOF	ἑτέραν Barb.	4. 5 προσαποτεμῶν G	5 ὑπηρετίσαν A ;
ὑπηρετήσαν conicio	ἀθέσμοις Z	6 τὴν FGHP Barb.: om. ceteri	7 μωυσέως
MAFGHP	8 ἀχειροποιήτοις Barb.	9 διηδικηκότων M	10 δὲ AF
παρασχόντες Barb.	11 αὐτῶν AVOG: αὐτῶν ceteri	ἐποίησαντο H ¹ P	
τῶν] τὸν G	12 οἰκτησάμενοι Barb.	μηδ' FH ¹ P: μήτ' ceteri (v)	
τὰδικήματ' GH ² K, τὰδικήματα τῶν H ¹ P, τὰδικήματα Z, τῶν ἀδικήματ' C	ἀλλὰ codd: ἀλλὰ καὶ v	13 post καθαρὸς add. μᾶλλον V ² O	οὐδενὶ] οὐδὲ V ² OF
14 ἐπέξοδον CGHPKZ: ἐπ' ἔξοδον ceteri	ἀψευδέστατον] καίτοι ἀψευδέστατα V ² O	ἔπαινον FGHPKZ: om. ceteri	15 δὲ BEMAKZ: om. ceteri
ἀναιρεθῆναι G	16 post εὐθύς add. καὶ KZ	τὴν om. HP	δὲ om.
Barb.	17 υἱῷ FHP Barb.	18 μωσῆς Barb.	19 δωρησάμενος
post ἀγαθόν transp. VO	Φινεεῖ om. A, post ἀγαθόν transp. KZ		
20 ἰκανὸς (sic) Barb.	ἀνθρώπων ἰκανὸς transp. M	21 κληρὸν FGHP	
Barb.: κληρονομίαν ceteri (v)			

(56.) Ἐπει δὲ τῶν ἐμφυλίων οὐδὲν ἔτ' ἦν ὑπόλοιπον κακῶν, ἀλλὰ 305
καὶ ὄσοι πρὸς αὐτομολίαν ἢ προδοσίαν ὑπωπτεύοντο πάντες ἀπωλώλεσαν,
ἔδοξεν εἶναι καιρὸς ἐπιτηδειότατος τῆς ἐπὶ τὸν Βαλᾶκην στρατείας, ἄνδρα
μυρία καὶ βεβουλευμένον ἐργάσασθαι κακὰ καὶ δεδρακότα, βεβουλευμένον
5 μὲν διὰ τοῦ μάντεως, ὃν ἤλπισεν ἀραῖς τισὶ δυνήσεσθαι καθελεῖν τὴν
δύναμιν τῶν Ἑβραίων, δεδρακότα δὲ διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀσελγείας
καὶ ἀκολασίας, αἱ τὰ μὲν σώματα λαγνεύαις τὰς δὲ ψυχὰς ἀσεβείᾳ τῶν
χρωμένων διέφθειραν. παντὶ μὲν οὖν τῶ στρατῶ πολεμεῖν οὐκ ἔδοκί- 306
μαζεν, εἰδῶς τὰ ὑπέρογκα πλήθη πταίοντα περὶ αὐτοῖς καὶ ἄμα λυσιτελεῖς
10 ἡγούμενος ἐφεδρείας εἶναι συμμάχων τοῖς προκαμοῦσι βοηθούς, ἀριστίνδην
δὲ τοὺς ἡβῶντας ἐπιλέξας, χιλίους ἐκ φυλῆς ἐκάστης, δώδεκα χιλιάδας —
τοσαῦται γὰρ ἦσαν αἱ φυλαί — καὶ στρατηγὸν ἐλόμενος τοῦ πολέμου
Φινεὲς πείραν ἤδη δεδρακότα στρατηγικῆς εὐτολμίας ἐπὶ καλοῖς ἱερείοις
ἐξέπεμπε τοὺς ὀπλίτας καὶ θαρσύνων τοιαύδε διεξήει· „οὐχ ὑπὲρ κρά- 307
15 τοὺς ἀρχῆς ὁ παρῶν ἀγῶν ἐστὶν οὐδ' ὑπὲρ τοῦ κτήσεσθαι τὰ ἐτέρων,
περὶ ὧν ἢ μόνων ἢ μάλιστα οἱ πόλεμοι, ἀλλ' ὑπὲρ εὐσεβείας καὶ ὁσι-
ότητος, ὧν τοὺς ἡμετέρους συγγενεῖς καὶ φίλους ἠλλοτριώσαν οἱ ἐχθροί
παραίτιοι γενόμενοι τοῖς ὑπαχθεῖσι χαλεπῆς ἀπωλείας. ἐστὶν οὖν ἄσποκον 308
οἰκείων μὲν αὐτόχειρας γεγενῆσθαι παρανομησάντων, ἐχθρῶν δὲ χαλε-
20 πώτερα ἡδικοκώτων ἀποσχέσθαι, καὶ τοὺς μὲν μαθόντας ἀδικεῖν ἀνη-
ρηκεῖναι, τοὺς δὲ βιασαμένους καὶ διδάξαντας ἀτιμωρήτους καταλιπεῖν, οὐς

1 ἦν ἔτ' transp. P κακόν VZ 2 ὄσα FH¹P πάντες ἀπωλώ-
λεσαν G, π. ἀπολώλεσαν FH², π. ἀπωλόλεσαν H¹P: πάντας ἀπόλεσαν ceteri
3 ἐπιτηδειότατος M ἐπὶ] εἰς C βάλαιον BEMA στρατιᾶς FH¹P
4 μυρία om. VO post μυρία add. μὲν A βεβουλευμένον — δεδρακότα
om. BEMAVO βεβουλευμένα A 5 μὲν om. A δυνήσεσθαι FGHP:
om. ceteri 7 ἀσεβείας HP 8. 9 ἔδοκίμασεν P 9 ὑπέρογκα
scripsi: ὑπερόργα codd. πταίοντα] πτέοντα G, κλείω ὄντα BEMAVO mg. K
περὶ αὐτοῖς CKZ (αὐτοῖς v): παρ' αὐτοῖς FGHP, παρ' αὐτοῦς BEMAVO mg. K
10 ἐφεδρείας VO, ἐφεδρείαν HP συμμάχους BEMAKZ προκαμοῦσι FGHP:
προκαμόνους ceteri (Mang.) 11 χιλίους] χιλίας A δώδεκα—φυλαί (12) om. BEMA
ψ
13 ἐπὶ καλοῖς ἱερείοις om. FGHP 14 ἐξέπεμπε K, ἐξέπεμψε CZ 15 παρῶν Z
τοῦ κτήσεσθαι τὰ ἔτ om. in lac. G 16 μόνον MAVO (v) post μάλιστα
add. εἶσιν A (v) πολέμοι CBEMVO 18 τοῖς om. A χαλεπῆς
om. in lac. G 19 γενέσθαι KZ παρανομισάντων H 20 παθόντας F
20. 21 ἀνηρηκεῖν FGHP: ἀνελεῖν ceteri (Mang.) 21 τοὺς δὲ βιασαμένους FGHPKZ:
βιασαμένους, τοὺς δὲ ceteri (v) καὶ διδάξαντας FGHP: καὶ om. ceteri

ἀπάντων αἰτίους εἶναι συμβέβηκεν, ὧν ἡ δεδράκασιν ἢ πεπόνθασιν ἐκεῖ-
 309 νοι.“ (57.) νευρωθέντες οὖν ταῖς παραινήσεσιν ἐκεῖνοι καὶ ὄσον ἐν
 ταῖς ψυχαῖς προὔπῃρχε γενναϊότητος ζωπυρήσαντες ὡς ἐφ’ ὁμολογουμένη
 νίκη πρὸς τὸν ἀγῶνα ἔντο φρονήμασιν ἀηττήτοις· καὶ συμπλακέντες
 τοσαύτη περιουσία ῥώμης καὶ τόλμης ἐχρήσαντο, ὡς ἱερεῦσαι μὲν τοὺς 5
 ἀντιπάλους, αὐτοὶ δὲ πάντες σῶφι ἐπανελθεῖν, οὐδενὸς ἀποθανόντος ἀλλ’
 310 οὐδὲ τραθέντος. | ὑπέλαβεν ἄν τις τῶν ἀγνοούντων τὸ συμβεβηκὸς ἰδὼν p. 130 M.
 αὐτοὺς ἐπανιόντας οὐκ ἀπὸ πολέμου καὶ παρατάξεως ἀφικνεῖσθαι μᾶλλον
 ἢ τῶν ἐν ταῖς ὀπλοσκοπίαις ἐπιδείξεων, ἃς ἔθος ἐν εἰρήνῃ ποιεῖσθαι,
 γυμνάσματα δ’ εἰσὶ καὶ μελέται συγχροτουμένων τὰ κατ’ ἐχθρῶν ἐν 10
 311 φίλοις. τὰς μὲν οὖν πόλεις ἢ κατασκάπτοντες ἢ ἐμπιπράντες ἠφάνισαν,
 ὡς μὴδ’ εἰ τὴν ἀρχὴν ὑκίσθησαν εἰπεῖν ἔχειν· αἰχμαλώτων δὲ σωμάτων
 ἀπερίληπτον ἀριθμὸν ἀπαγαγόντες ἄνδρας μὲν καὶ γυναῖκας κτείνειν
 ἐδικαίωσαν, τοὺς μὲν ὅτι βουλευμάτων καὶ χειρῶν ἤρξαν ἀδίκων, τὰς
 δ’ ἐπεὶ κατεγοήτευσαν τὴν Ἑβραίων νεότητα, παραιτίας γενομένας 15
 αὐτοῖς ἀκολασίας καὶ ἀσεβείας καὶ τὰ τελευταῖα θανάτου· νέοις
 δὲ κομιδῇ παισὶ καὶ παρθένοις συνέγνωσαν, ἀμνηστίαν τῆς ἡλικίας
 312 ἐφελομένης. λείας δὲ πολλῆς ἄγαν εὐπορήσαντες ἔκ τε τῶν
 βασιλείων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, ἔτι δὲ τῶν κατ’ ἀγροὺς
 ἐπαύλεων — ἦν γὰρ ἐν τοῖς χωρίοις οὐκ ἐλάττων τῆς ἐν τοῖς ἄστεσιν —, 20
 ἤκον εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπηχθισμένοι τὸν παρὰ τῶν ἐχθρῶν πάντα
 313 πλοῦτον. ἐπαινέσας δὲ Μωυσῆς τὸν τε στρατηγὸν Φινεὲς καὶ τοὺς

2 ἐκεῖνοι FGHP: om. ceteri	3 προὔπαρχον A	ἐφομολογουμένη KZ
4 νίκη] δίχη GH	ἔντο AFHPKZ: ἔντο ceteri	5 ὡς ῥεῦσαι BEMAVO
6 αὐτοὶ δὲ πάντες σῶφι B ¹ EV ¹ FGHP: αὐτοὺς δὲ πάντας σῶους ceteri (v)		ἐπαν- τιθεῖν G
μηδενὸς Z	7 ἄν FGHP: om. ceteri	τὸ συμβεβηκὸς A
8 ἀφικνεῖσθαι FGHP: αὐτοὺς ἀφικνεῖσθαι ceteri	9 ὀπλοσκοπίας Z	9. 10 ποιεῖσθαι· γυμνάσματα δ’ εἰσὶ VOFGHP: ποιεῖσθαι γυμνάσματα δ
ματα· δι’ ὧν A	10 συγχροτούντων conl. Mang.	11 ἐμπιπράντες K
12 μὴδ’ εἰ A: εἰ μὴδὲ ceteri	15 δ’ CFGHP: δὲ ceteri	τὴν τῶν Ἑβραίων K
α _c γενομένης K, γεγεννημένας A (Turn.)	16 αὐτοῖς] αὐτῆς G	τὰ om. G
17 ἀμνηστίαν G	18 δὲ om. A	ἀπορήσαντες Z
18 δὲ om. A	ἀπορήσαντες Z	18. 19 τῶν βασιλείων
FGHPK ¹ Z: τῆς βασιλείας ceteri (v)	19 καὶ VOFGHP: καὶ ceteri (v)	ἰδιω- τῶν V ¹ O, γρ. ἰδιωτικῶν mg. O
αὐλοὺς A	20 ἐλάττων VOFGHP: ἐλάττων ceteri	ἔτι δὲ FGHP: ἔτι δὲ καὶ ceteri
BEMAKZ	21 ἤκων G	22 μωσῆς KZ
		τῆς] τοῖς GP ¹ , τῶν ἀγροῦς]

22—195, 10 Cod. Laur. VI 4 fol. 73r Φίλωνος: ἐπαινέσας δὲ Μωυσῆς τὸν τε στρατηγὸν
 Φινεὲς καὶ τοὺς παραταξαμένους προστάττει μὲν ἔξω τοῦ στρατοπέδου καταμεῖναι πολλάς
 ἐφεξῆς ἡμέρας, τῷ δὲ μεγάλῳ ἱσραὲλ — γεγενῆσθαι.

παραταξαμένους ἐπὶ τε τοῖς κατορθώμασι καὶ ὅτι ταῖς ὠφελείαις οὐκ ἐπέδραμον τὴν λείαν μόνου σφετερίσασθαι διανοηθέντες, ἀλλ' εἰς μέσον προὔθεσαν, ἵνα καὶ οἱ καταμείναντες ἐν ταῖς σκηναῖς μετασχωσι, προστάττει τοὺς μὲν ἔξω τοῦ στρατοπέδου καταμένειν τινὰς ἡμέρας, τῷ 5 δὲ μεγάλῳ ἱερεῖ καθᾶραι τοῦ φόνου τοὺς ἀπὸ τῆς παρατάξεως ἦκοντας τῶν συμμάχων. καὶ γὰρ εἰ νόμιμοι αἱ κατ' ἐχθρῶν σφαγαί, ἀλλ' ὃ 314 γε κτείνων ἄνθρωπον, εἰ καὶ δικαίως καὶ ἀμυνόμενος καὶ βιασθεὶς, ὑπαίτιος εἶναι δοκεῖ διὰ τὴν ἀνωτάτω καὶ κοινὴν συγγένειαν· οὐ χάριν καθαρσίῳν ἐδέησε τοῖς κτείνασι πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ νομισθέντος ἄγους 10 γεγενῆσθαι. (58.) μετ' οὐ πολὺν μέντοι χρόνον καὶ τὴν λείαν διένειμε, 315 τοῖς μὲν στρατευσαμένοις — ὀλίγος δ' ἀριθμὸς ἦσαν παρὰ τοὺς ἡσυχάσαντας — διδούς ἡμισυ μέρος, θάτερον δὲ τοῖς καταμείνανσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ· οἰκίον γὰρ ὑπέλαβεν εἶναι καὶ τούτοις μεταδοῦναι τῆς ὠφελείας, εἰ καὶ μὴ τοῖς σώμασι, ταῖς γοῦν ψυχαῖς διαγωνισαμένοις· 15 οἱ γὰρ ἔφεδροι τῶν ἀγωνιστῶν οὐκ ἐλαττούμενοι ταῖς προθυμαῖς χρόνῳ καὶ τῷ φθασθῆναι μόνον ὑστερίζουσι. λαβόντων δὲ τῶν μὲν ὀλίγων 316

p. 131 M. πλειὴν διὰ τὸ προκινδυνεῦσαι, τῶν δὲ πλειόνων ἐλάττω διὰ τὴν ἔνδον μονήν, ἔδοξεν ἀναγκαῖον εἶναι πάσης τῆς λείας τὰς ἀπαρχὰς καθιερωσαί· τὸ μὲν οὖν πεντηκοστὸν οἱ ἐφεδρεύσαντες, πεντακοσιοστὴν δὲ μοῖραν οἱ 20 προπολεμήσαντες εἰσήνεγκαν· τῶν δ' ἀπαρχῶν τὰς μὲν παρὰ τῶν στρατευσαμένων τῷ μεγάλῳ ἱερεῖ προστάττει δοθῆναι, τὰς δὲ παρὰ τῶν

1 κατορθώμασιν VOG	καὶ om. VO	ὠφελείαις G	2 μόνην O
σφετερίσασθαι BEMAKZ: διασφετερίσασθαι ceteri (v)			3 κάτω μέιναντες BEM
3. 4 προστάττει om. BMG, post ἡμέρας (4) transp. KZ			4 τοὺς] τῷ Z
καταμεῖναι Laur.	5 καθᾶραι FGHP Laur.: καθαίρειν BEMAVK, καθαίρει COZ		
	εἰ		
φόνου G	6 εἰ] αἱ M	αἱ om. G	8 κοινῇ V ¹ M συγγένειαν
om. K ¹ , συγγένειαν καὶ κοινήν transp. Z			10 πολὺ (om. χρόνον) FGHP
12 μέρος AFGHP: μέρους ceteri	12—14 ἐν — σώμασι FGHPKZ: om. ceteri		
13 ὑπέλαβεν εἶναι FGHP: ὑπέλαβε τοῦτο KZ		14 τῶν σωμάτων K	δια-
γωνισαμέναις K	16 τῷ om. A	ὑστερίζουσι Turn.	17 ἐλαττον CVO
18 μονήν] καταμονήν A (v)	ἔδοξαν M	ἀναγκαῖον εἶναι om. F	
19 ἐφεδρεύοντες M	πεντακοσιοστὴν (sic. codd.)]	πεντηκοστὴν A; πεντακοσια-	
στὴν v	20 δὲ CF		

4 sqq. Num. 31,19 — 24 5 sqq. cf. *Procop. Gaz. Comment. in Num. 31,19* (Migne t. 87,1 Col. 882): ceterum ante communionem seu participationem praecedat purificatio; nam etsi iusta caedes fuerit, effusio tamen est fraterni sanguinis, et Deo displicet hominis internecio, eum enim ad vitam, non ad mortem condidit (Caten. Lips. I p. 1386 Ἀθήλου). 10 sqq. Num. 31,25 sqq.

- καταμεινάντων ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῖς νεωκόροις, οἷς ὄνομα Λευῖται.
- 317 χιλίαρχοι δὲ καὶ ἑκατόνταρχοι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος λοχαγῶν καὶ ταξι-
 αρχῶν ὑπὲρ τε τῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ τῶν συστρατευσαμένων καὶ
 τῆς παντὸς λόγου κρείττονος νίκης ἐθελονταὶ κομίζουσιν ἐξαιρέτους
 ἀπαρχάς, κόσμον τε χρυσοῦν ὅσον ἕκαστος ἐκ τῆς λείας ἀνεῦρε καὶ 5
 σκεύη πολυτελέστατα, ὧν πάλιν ὕλη χρυσοῦς ἦν· ἃ Μωυσῆς λαβῶν καὶ
 τὴν εὐσέβειαν τῶν φερόντων ἀγάμενος ἀνατίθησιν ἐν τῇ καθιερωμένῃ
 318 σκηνῇ τῆς εὐχαριστίας τῶν ἀνδρῶν ὑπόμνημα. παγκάλῃ δὲ ἡ διανομὴ
 τῶν ἀπαρχῶν· τὰς μὲν τῶν μὴ πεπολεμηκότων, ἡμίσειαν ἀρετῆς τὴν
 χωρὶς ἔργου προθυμίαν αὐτὸ μόνον ἐπιδειξαμένων, τοῖς νεωκόροις 10
 ἀπένευμε, τὰς δὲ τῶν ἀγωνισαμένων, οἱ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἐκινδύνευσαν
 ὀλόκληρον ἀνδραγαθίαν παρασχόμενοι, τῷ πρεσβηκότῳ τῶν νεωκόρων
 ἱερεῖ τῷ μεγάλῳ, τὰς δὲ τῶν ταξιαρχῶν ἅτε ἡγεμονικὰς τῷ συμπάντων
 ἡγεμόνι θεῷ.
- 319 (59.) Πάντες οὗτοι διεπολεμήθησαν οἱ πόλεμοι, μήπω διαβηθηκότων 15
 Ἰορδάνην τὸν ἐγχώριον ποταμόν, πρὸς τοὺς τῆς ἀντιπέρας γῆς οἰκῆτορας
 εὐδαίμονος καὶ βαθείας, ἐν ᾗ πολλὴ πεδιάς σιτοφόρος καὶ χιλὸν κτήνεσιν
 320 ἐνεγκεῖν ἀγαθῇ. ταύτην ὡς ἐθεάσαντο τὴν χώραν αἱ κτηνοτρόφοι δύο
 φυλαί, μοῖρα τοῦ σύμπαντος ἕκτη στρατοῦ, Μωυσῆν ἰκέτευσον ἐπιτρέψαι τὰς
 κληρουχίας ἐνταυθοῖ λαβεῖν αὐτὰς ἤδη ποτὲ ἰδρυθείσας· ἐπιτηδειότατον 20
 γὰρ ἔφασκον εἶναι τὸν τόπον ἐννέμεσθαί τε καὶ ἐμβόσκεισθαι θρέμμασιν
 εὐδρὸν ὄντα καὶ εὐχορτον καὶ προβατευσίμην ἀφθονον πᾶν ἀπαυτο-
 321 ματίζοντα. ὁ δὲ νομίσας αὐτοὺς ἡ προεδρία τὴν διανομὴν τὰ τε γέρα

1 τῷ om. Z	2 χιλίαρχαι A	δὲ om. O	ἑκατόνταρχαι A
3 αὐτῶν VO: om. FHP, αὐτῶν ceteri μένων ceteri (v)	4 λόγου om. F	5 ἐκ] ὁ G, om. A	6 πολυτε- λέστατα] πολύτιμα BEMAK'Z
7 καθιερωμένη] καθ' ἱεροσύνην G	8 παγ- κάλως HP	9 καὶ add: ante τὴν VO	9. 10 τὴν χωρὶς om. M
10 ἔργου FGHP: ἔργων ceteri (v)	ἐπιδειξαμένων FGHP: ἐπιδειξάντων ceteri		
11 σώματι VOG, σώμασι K	ψυχῇ F	14 ἡγεμόνι FGHP: μεγάλων ἡγεμόνι A, μεγάλῳ ἡγεμόνι ceteri (v)	15 πόλεμοι corr. ex πολέμοι B, πολέμοι G
16 τῆς om. V ¹ GKZ, εἰς ss. K ²	ἀντιπέραν V ² OK ²	17 τῆς ante εὐδαίμονος add. V ² O	18 ἀνενεγκεῖν HP, ἀγαγεῖν A
19. 20 τὰς κληρουχίας (sic) G	20 ἐνταυθοῖ om. BEMAVO	αἱ om. KZ	19 post ἐπιτρέψαι add. αὐτοῖς V ² O
21 εἶναι ἔφασκον transp. A (v), ἔφασκον om. KZ	αὐτὰς] τὰς VOF	τε om. A (Turn.)	22. 23 ἀπαυτονομίζοντα (sic) C
22 εὐδρὸν τε Z			

πρὸ καιροῦ λαμβάνειν ἀξιοῦν ἢ πρὸς τοὺς μέλλοντας πολέμους ἀποκνεῖν, ἐφεδρευόντων ἐτι πλειόνων βασιλέων, οἱ τὴν εἴσω τοῦ ποταμοῦ χώραν διεκεκλήρωτο, πᾶν δυσχεράνας πρὸς ὄργην ἀποκρίνεται καὶ φησιν·
 „ὕμεῖς μὲν οὖν ἐνταυθοῖ καθεδεῖσθε σχολὴν ἐν οὐ δέοντι καὶ ἀργίαν 322
 5 ἔζοντες, τοὺς δ' ὑμετέρους συγγενεῖς καὶ φίλους οἱ λειπόμενοι τραχη-
 λιούσι πόλεμοι, καὶ τὰ μὲν ἄθλα μόνοις ὑμῖν ὡς ἐπὶ κατωρθωμένοις
 p. 132 M. πᾶσι δοθήσεται, μάχαι δὲ καὶ πόνοι καὶ | τάλαιπωρίαὶ καὶ οἱ ἀνωτάτω
 κίνδυνοι ἐτέρους ἀναμενοῦσιν; ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν εἰρήνην καὶ τὰ 323
 ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ καρποῦσθαι, τοὺς δ' ἄλλους πολέμοις καὶ κακοῖς
 10 ἀμυθητοῖς ἐναθλεῖν, οὐδὲ προσθήκην τὸ ὄλον μέρους εἶναι· τοῦναντίον
 γὰρ ἔνεκα τῶν ὄλων τὰ μέρη κληρονομίας ἀξιοῦται. πάντες ἐστὲ 324
 ἰσότημοι, γένος ἕν, οἱ αὐτοὶ πατέρες, οἰκία μία, ἔθνη τὰ αὐτά, κοινωνία
 νόμων, ἄλλα μυρία, ὧν ἕκαστον τὴν οἰκειότητα συνδεῖ καὶ πρὸς εὐνοίαν
 ἀρμόζεται. διὰ τί δὴ τῶν ἴσων ἐν τοῖς μεγίστοις καὶ ἀναγκαιοτάτοις
 15 ἀξιοθέντες ἐν ταῖς διανομαῖς πλεονεκτήσετε, ὡς ἢ ἄρχοντες ὑπηκόων ἢ
 δεσπότηται δούλων καταφρονήσαντες; ἔδει μὲν ὑμᾶς ταῖς ἐτέρων πληγαῖς 325
 πεπαιδεῦσθαι· φρονίμων γὰρ ἀνδρῶν μὴ ἀναμένειν, ἄχρῖς ἂν ἐπ' αὐτοὺς
 ἔλθῃ τὰ δεινὰ· νυνὶ δὲ παραδείγματ' ἔχοντες οἰκεία τοὺς πατέρας, οἱ
 κατεσχέψαντο τῆνδε τὴν χώραν, καὶ τὰς ἐκείνων συμφορὰς καὶ τῶν
 20 συναπονηθέντων — ἅπαντες γὰρ ἔξω δυοῖν ἀπώλοντο —, δέον μηδενὶ
 τῶν ὁμοίων συνεπιγράφεσθαι, δειλίαν, ᾧ κενοὶ φρενῶν, ζηλοῦτε ὡς οὐκ
 ἐθαλωτότεροι γενησόμενοι καὶ τὰς προθυμίας ὑποσκαλίζετε τῶν ἀνδραγα-
 θίζεσθαι προαιρουμένων ἐκλύοντες καὶ παριέντες αὐτῶν τὰ φρονήματα.

2 ἔσω A 3 διακεκλήρωτο KZ, διεκληρώσαντο FG, ἐκεκλήρωτο A (v)
 δυσχεράνας] δυσχεραίνει καὶ Z ἀποκρίνεται codd. (Turn.): ἐπικρίνεται Mang.
 4 οὖν FGHP: om. ceteri ἐνταῦθα VOK² 5 δὲ AF ἡμετέρους F
 συγγενεῖς FGHP: οἰκείους καὶ συγγενεῖς ceteri (v) 5. 6 τροαχηλιῶσι A
 6 πόλεμοι GHPK¹ ἄθλα] ἔσθλα G κατωρθωμένοις BEMG 7 δια-
 θήσεται HP 8 ἐτέροις P ἀναμένουσιν CP ἡμᾶς Z τὰ om. M
 9 δὲ F post κακοῖς add. τοσοῦτοις A (v) 10 προσθήκην FGHPKZ:
 πρόσθήκης ceteri μέρους FH²KZ: μέρος ceteri 11 ὄλων H²KZ: ἄλλων
 ceteri μέρη H²KZ: περὶ ceteri κληρονομίας] προνομίας con. Mang.
 ἀξιοῦται K: ἀξιοῦνται FGHPZ, ἀξιοῦτε ceteri 14 δὴ CVOFGP: δὲ ceteri (v)
 15 πλεονεκτήσετε ἐν ταῖς διανομαῖς transp. Z ἐπλεονεκτήσετε G; ἐπλεονεκτήσατε
 con. Mang. 17 ἐπ' αὐτοὺς om. M 18 ἔλθοι Z παραδείγματ' CBEMKZ:
 παραδείγματα ceteri 19 κατεσχέψαντο G 20 ἀπονηθέντων F

γάρ om. M δεῖν F 21 ζηλοῦται G

- 326 τοιγάρτοι σπεύδοντες ἀμαρτάνειν σπεύσετε καὶ πρὸς τιμωρίας· ἡ γὰρ
 δίκη μόλις μὲν εἴωθε κινεῖσθαι, κινήθεισα δ' ἀπαξ φθάνει προ-
 327 καταλαμβάνουσα τοὺς ἀποδιδράσκοντας. ὅταν οὖν ἅπαντες μὲν οἱ
 ἐχθροὶ καθαιρεθῶσιν, ἔφεδρος δὲ μηδεὶς ἔτι προσδοκᾶται πόλεμος, ἐν
 δὲ ταῖς εὐθύναις ἀνεπλήρητοι δοκιμασθῶσιν οἱ σύμμαχοι, μὴ λιποτάξιον, 5
 μὴ λιποστράτιον, μηδὲν ἄλλο τῶν ἐφ' ἧττη διαπεπραγμένοι, παρα-
 μεμενηκότες δ' ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους φαίνονται καὶ τοῖς σώμασι καὶ
 ταῖς προθυμίαις, ἐρημωθῆ δὲ πᾶσα ἡ χώρα τῶν προενηκχότων,
 τηρκαῦτα δοθήσεται τὰ γέρα καὶ τὰ ἀριστεῖα ταῖς φυλαῖς ἐξ Ἰσου.“
 328 (60.) τὴν δὲ νοθεσίαν πράως ἐνεγκόντες ὡς υἱοὶ γνήσιοι σφόδρα εὖνου 10
 πατρὸς — ἤδεσαν γὰρ αὐτὸν οὐ καταλαζονεούμενον ἀρχῆς ἐξουσία,
 προκηδόμενον δὲ πάντων καὶ δικαιοσύνην καὶ ἰσότητα τιμῶντα καὶ τὸ
 μισοπύνηρον οὐκ ἐπ' ὀνειδίει σωφρονισμῶ δὲ τῶν βελτιοῦσθαι δυναμένων
 αἰεὶ ποιούμενον — „εἰκότως μὲν“ ἔφασαν „ἀγανακτεῖς, εἰ τοῦθ' ὑπέι-
 ληφας. ὅτι τὴν συμμαχίαν ἀπολιπόντες πρὸ καιροῦ τὰς λήξεις λαβεῖν 15
 329 ἐπειγόμεθα. χρὴ δὲ σαφῶς εἰδέναι, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς φοβεῖ τῶν σὺν
 ἀρετῇ, κἂν ἐπιπονώτατον τυγχάνῃ. κρίνομεν δ' ἀρετῆς ἔργα, πειθαρχεῖν
 τέ | σοι τοιῶδε ἡγεμόνι καὶ τῶν δεινῶν μὴ ὑστερίζειν καὶ ἐν ἀπάσαις p. 133 M.
 ἐξετάζεσθαι ταῖς μελλούσαις στρατείαις, ἄχρῖς ἂν τὰ πράγματα λάβῃ
 330 τέλος αἴσιον. ἡμεῖς μὲν οὖν καθὰ καὶ πρότερον συνταξάμενοι διαβησόμεθα 20
 μεθὰ τὸν Ἰορδάνην ἐν ταῖς παντευχίαις, οὐδενὶ τῶν ὀπλιτῶν πρόφασιν
 παρασχόντες μονῆς· υἱοὶ δὲ κομιδῆ νῆπιοι καὶ θυγατέρες καὶ γυναῖκες
 καὶ τὸ πλῆθος τῶν βοσκημάτων, ἐὰν ἐπιτρέπῃς, ὑπολειψόνται, παισὶ
 μὲν καὶ γυναῖξιν οἰκίας ἐπαύλεις δὲ θρέμμασι κατασκευασάντων ἡμῶν,

1 τοιγαροῦν K	σπεύσετε FGHP: σπεύδετε ceteri (v)	2 δὲ CBEMKZ
ἀπαξ] αὐθις G	3 μὲν post ὅταν transp. BMKZ	5 εὐθύναις] ἀθήναις Z
δοκιμασθῶσιν] δοκῶσιν FGHP	5. 6 λιποτάξιον -- λιποστράτιον C: λοιποτάξιον — λοι- ποστράτιον Z, λοιποτάξιον — λιποστράτιον ceteri	6 μηδὲ GKZ
7 δ' om. Z	8 ἐρημωθήσεται A	7 δ' om. Z
φαίνονται FHP: φαίνονται G, φαίνοντο ceteri	8 ἐρημωθήσεται A	9 ἡ om. O
προενηκχότων VO (ἐνωκῆκό ss. man. rec. V), ἐνωκῆκότων G	10 σφόδρ' FGHP	
11 ἤδεσαν scripsi: ἤδεισαν codd.	ἐξουσία ἀρχῆς transp. KZ	12 καὶ
δικαιοσύνην om. G	13 οὐκ om. KZ	14 αἰεὶ FGHP:
om. ceteri	αἰεὶ ποιούμενον] ἀντιποιοούμενον vel περιποιοούμενον conl. Mang.; δια- πονούμενον vel ἐπιδεικνύμενον conicio	εἰ τοῦθ'] εἰ τοῦτο F, εἰθ' A
16 ἐπειγόμεθα O	17 ἐπιπονώτερον K'Z	κρινόμενα HP
18 τέ	om. CVO	19 20 τέλος:
αἴσιον λάβῃ transp. H	20 καθ' ἃ BEM	συνταξάμεν A
21 παντευ- χυαίαις Z	22 μονῆς παρασχόντες transp. CVO	κομιδῆ om. H
post θυγατέρες add. καὶ μητέρες A (v)	23 ἐπιτρέπεις G	

ἵνα μηδὲν ἐξ ἐπιδρομῆς δεινὸν πάθωσιν ἐν ἀτειχίστοις καὶ ἀφρουρήτοις
 προκαταληφθέντες.“ ὁ δ' Ἰλαφ τῷ βλέμματι καὶ προτέρᾳ τῇ φωνῇ 331
 „ἀψευδοῦσιν ὑμῖν“ ἔφη „βέβαιοι μενοῦσιν ὡς ἤτήσασθε λήξεις. ὑπολεί-
 πεσθε μὲν ὡς ἀξιοῦτε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ βοσκήματα, κατὰ λόχους
 5 δ' αὐτοὶ διαβαίνετε μετὰ τῶν ἄλλων ὠπλισμένοι καὶ ἐκτεταγμένοι πρὸς
 μάχην ὡς αὐτίκα, ἦν δέη, πολεμήσοντες. αὐθις δ' ὅταν ἅπαντες οἱ 332
 ἐχθροὶ καθαιρεθῶσι καὶ γενομένης εἰρήνης τὴν χώραν οἱ κεκρατηκότες
 διανείμονται, καὶ ὑμεῖς ἐπανελεύσεσθε πρὸς τοὺς οἰκείους τῶν ἐπι-
 βαλλόντων ἀπολάουσιν ἀγαθῶν καὶ καρπωσόμενοι ἦν εἴλεσθε μοῖραν.“
 10 ταῦτ' εἰπόντος καὶ ὑποσχομένου, πληρωθέντες εὐθυμίας καὶ χαρᾶς τοὺς 333
 μὲν οἰκείους μετὰ τῶν θρεμμάτων ἀσφαλῶς ἐν ἐρύμασι δυσάλωτοις,
 ὧν τὰ πλεῖστα χειροποίητα ἦν, ἰδρύνονται, τὰ δ' ὀπλα ἀναλαβόντες
 ἐξέθεον τῶν ἄλλων συμμαχῶν προθυμότερον ὡς ἢ μόνοι πολεμήσοντες
 ἢ προαγωνιούμενοι πάντων· ὁ γὰρ προλαβὼν τινα δωρεὰν προθυμότερος
 15 εἰς συμμαχίαν, ἀποτίνειν ἀναγκαῖον ὄφλημα νομίζων, οὐ χαρίζεσθαι.
 τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν βασιλείαν πεπραγμένα αὐτῷ μεμύνηται· λεκτέον 334
 δ' ἐξῆς καὶ ὅσα διὰ τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ νομοθετικῆς κατώρθωσε· καὶ
 γὰρ ταῦτας περιεποιήσατο τὰς δυνάμεις ὡς ἀρμοστούσας μάλιστα
 βασιλείᾳ.

1 μηδὲν] μηδεὶς Z 2 προκαταληφθέντες (ἡ ex ei corr.) Z, προκαταλειφθέντες A,
 προκαταλειφθέντες P δὲ A βλέμματι] δμματι VO, δμματι K
 πρῶτερον FG, πρῶτερον BEMA 3 μένουσιν C 3. 4 ὑπολίπεσθε OKZ,
 ὑπολείπεσθαι MG 5 μετὰ] πρὸς G ἄλλων] ὄλων BEMAF ἐντε-
 ταγμένοι KZ 6 δέοι A δ' om. VO 7 εἰς ante τὴν add. P
 post κεκρατηκότες repet. τὴν χώραν Z 8 διανείμονται FGHP: διανεμοῦνται V²O,
 διανέμονται ceteri καὶ] αὐθις (raene evan.) Z ἐπανελεύεσθε M
 8. 9 ἐπιβαλόντων MKZ 9 ἀπολάουσιν KZ, ἀποβάλλοντες G 10 pr. καὶ om. M
 11 ἀσφαλῶς om. O 12 ἦν om. A ἰδρύνοντο A δὲ F
 13 μόνον A 14 πάντων Mang.: πάντως codd. προλαβὼν VOFGHP:
 λαβὼν ceteri προθυμώτατος Turn. 15 εἰς συμμαχίαν codd.: εἰς τὴν
 συμμαχίαν v νομίζων om. BEMA 16 δὴ om. G αὐτοῦ VO
 μεμύνηται CK, μεμύνηται corr. ex μεμύνηται B; hic desinit C, reliqua suppl. in marg.
 man. rec. λεκτέα BEMKZ 17 δὲ F ἱεροσύνης G νομι-
 κῆς G κατώρθωσε MZ 18 τὰς om. A 19 βασιλεία FGHP:
 βασιλεῖ ceteri

ΦΙΛΩΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

- 1 (1.) Ἡ μὲν προτέρα σύνταξις ἐστὶ περὶ γενέσεως τῆς Μωυσέως II p. 134 M.
καὶ τροφῆς, ἔτι δὲ παιδείας καὶ ἀρχῆς, ἣν οὐ μόνον ἀνεπιλήπτως ἀλλὰ
καὶ σφόδρα ἐπαινετῶς ἤρξε, καὶ τῶν ἓν τε Αἰγύπτῳ καὶ ταῖς ὁδοιπορίαις 5
ἐπὶ τε τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ κατὰ τὴν ἐρήμῃν πεπραγμένων, ἃ
δύναμιν πᾶσαν λόγων ὑπερβάλλει, καὶ προσέτι πόνων οὐς κατῴρθωσε
καὶ κληρουχιῶν ἃς ἐκ μέρους ἀπένειμε τοῖς στρατευσαμένοις· ἣν
2 δὲ νυνὶ συντάττομεν, περὶ τῶν ἐπομένων καὶ ἀκολούθων. φασὶ γάρ
τινες οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, μόνως ἂν οὕτω τὰς πόλεις ἐπιδοῦναι πρὸς τὸ 10
βέλτιον, ἐὰν <ῆ> οἱ βασιλεῖς φιλοσοφῆσασιν ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν.
ὁ δ' ἐκ περιττοῦ φανεῖται μὴ μόνον ταύτας ἐπιδεδειγμένους τὰς δυνάμεις
ἐν ταύτῃ, τὴν τε βασιλικὴν καὶ φιλόσοφον, ἀλλὰ καὶ τρεῖς ἑτέρας, ὧν
ἡ μὲν πραγματεύεται περὶ νομοθεσίαν, ἡ | δὲ περὶ ἀρχιερωσύνην, ἡ δὲ p. 135 M.
3 τελευταία περὶ προφητείαν. περὶ ὧν νυνὶ λέγειν εἰλόμην ἀναγκαίως 15

1. 2 Φίλωνος περὶ τοῦ βίου μωσέως (μωυσέος (i) λόγος δεύτερος BEMGH, τοῦ αὐτοῦ
περὶ βίου μωσέως λόγος δεύτερος P, φίλωνος ἰουδαίου περὶ βίου μωσέως A, τοῦ αὐτοῦ
περὶ τῆς τοῦ μωυσέως νομοθετικῆς F, λόγος δεύτερος VOK 3 προτέρα] πρώτη P
μωυσέος HP, μωσέως BEAF 4 ἔτι δὲ VOKF: ἔτι δὲ καὶ ceteri ἦν FGHP:
ἡ BEM, ἡ AVOK 5 τε FGHP: om. ceteri 6 πεπραγμένα F
7 πόνων] πολέμων F κατῴρθωσε F 8 ἐπένειμε GHP 9 νῦν P
καὶ τῶν ἀκολούθων HP (v) 10 μόνως] μόνος Barb., μόνον FH'P (Turn.), μόλις G
11 ἡ addidi ἡ οἱ φιλόσοφοι FGHP Barb.: φιλόσοφοι τε ceteri 12 δὲ' FP,
ὅδε K, μωσῆς δ' Barb. φανεῖται GHP Barb. (Turn.): φαίνεται ceteri (Mang.)
ἐπιδεδειγμένος M 13 καὶ τὴν φιλόσοφον P 15 εἰλόμην FGHP Barb.:
εἰλόμην BEMAV', εἰλόμην ἂν V'OK

9—202,4 Catena Barber. IV 56 fol. 104r Φίλωνος ἰβραίου ἐκ τοῦ περὶ τοῦ μωσέως
βίου λόγου δευτέρου: φασὶ τινὲς — πάσας ἔχει. 11 Plat. Rep. V p. 473d
(Epist. VII p. 326b)

ὑπολαβῶν τῇ αὐτῷ πάντ' ἐφαρμόττειν· ἐγένετο γὰρ προνοία θεοῦ
 βασιλεύς τε καὶ νομοθέτης καὶ ἀρχιερεὺς καὶ προφήτης καὶ ἐν ἐκάστω
 τὰ πρωτεῖα ἠνέγκατο· διὰ τί δὲ τῷ αὐτῷ πάντ' ἐφαρμόττει, δηλωτέον.
 βασιλεῖ προσήκει προστάττειν ἃ χρῆ καὶ ἀπαγορεύειν ἃ μὴ χρῆ· πρόσ- 4
 5 ταίς δὲ τῶν πρακτέων καὶ ἀπαγορεύσεις τῶν οὐ πρακτέων ἴδιον νόμου,
 ὡς εὐθὺς εἶναι τὸν μὲν βασιλέα νόμον ἔμφυχον, τὸν δὲ νόμον βασιλέα
 δίκαιον. βασιλεὺς δὲ καὶ νομοθέτης ὀφείλει μὴ ἀνθρώπεια μόνον ἀλλὰ 5
 καὶ τὰ θεῖα συνεπισκοπεῖν· οὐ γὰρ ἄνευ θείας ἐπιφροσύνης κατορθοῦται
 τὰ βασιλέων καὶ ὑπηκόων πράγματα· δι' ἣν αἰτίαν ἐδέξησε τῷ τοιοῦτω
 10 τῆς πρώτης ἱερωσύνης, ἵν' ἐπὶ τελείοις ἱεροῖς καὶ ἐπιστήμη τελείᾳ
 τῆς τοῦ θεοῦ θεραπείας ἀποτροπὴν μὲν κακῶν μετουσίαν δ' ἀγαθῶν
 αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἀρχομένοις αἰτῆται παρὰ τοῦ Ἰλω καὶ ταῖς εὐχαῖς
 συνεπινεύοντος· πῶς γὰρ οὐ τελεσφορήσει τὰς εὐχὰς ὁ καὶ ἐκ φύσεως
 εὐμενῆς καὶ τοὺς γνησίως θεραπεύοντας αὐτὸν προνομίας ἀξίω; ἀλλ' 6
 15 ἐπειδὴ μυρία καὶ βασιλεῖ καὶ νομοθέτῃ καὶ ἀρχιερεῖ τῶν ἀνθρωπείων
 καὶ θεῶν ἄδηλα — γεννητὸς γὰρ οὐδὲν ἦττον καὶ θνητὸς ἐστίν, εἰ καὶ
 τοσοῦτον καὶ οὕτως ἄφθονον περιβέβληται κληρὸν εὐπραγιῶν —, ἀναγ-
 καίως καὶ προφητείας ἔτυχεν, ἵν' ὅσα μὴ λογισμῷ δύναται κατα-
 λαμβάνειν, ταῦτα προνοία θεοῦ εὔροι· ὦν γὰρ ὁ νοῦς ἀπολείπεται, πρὸς
 20 ταῦθ' ἡ προφητεία φθάνει. καλὴ γε ἡ συζυγία καὶ παναρμόνιος τῶν 7
 τεττάρων δυνάμεων· ἐμπλεκόμεναι γὰρ καὶ ἀλλήλων ἐχόμεναι

1 ὑπολαβῶν codd.: ὑπέλαβον Barb. (v) post ὑπολαβῶν add. γὰρ GHP Barb. (v)
 τῷ αὐτῷ om. M ἐγένετο γὰρ] εἰ ἐγένετο GHP Barb. (v) 2 καὶ νομο-
 θέτης om. G 3 ἠνέγκατο K δ' αὐτῷ (om. τῷ) VOK 4 πρόσ-
 ἡκει om. M 6 μὲν om. F, μὲν — τὸν δὲ νόμον om. A ἔμφυχον νόμον
 transp. Barb. D 7 τὰ ἀνθρώπεια GH, τὰ ἀνθρώπινα AD 8 post κατορ-
 θοῦται add. ποτὲ F 9 τὰ τῶν βασιλέων F 10 ἱερωσύνης] ἐπιφροσύνης G
 καὶ add. ante ἱεροῖς VOK 11 τοῦ om. BEMA δὲ VOKG 12 αὐτῷ
 AVOH²P: αὐτῷ ceteri αἰτῆσαι M, αἰτήσαι Barb. post Ἰλω add. γένηται
 Barb. 13 συνεπινεύσαντος FGHP (Turn.) ἐκ φύσεως GHP Barb.: τῇ
 φύσει ceteri 14 προνομίας] προνοίας BEMA (prob. Mang.) ἀξιοῦντος A
 16 καὶ θεῶν om. BEMA γεννητὸς VOKG ἐστὶ καὶ θνητὸς transp.
 Barb. 17 τοσοῦτων F καὶ eras. V, om. K οὕτως] οὕτως V²OK
 18 ἵνα G λογισμῷ μὴ transp. A λογισμῷ BEMA: λογισμῷ θεῶν ceteri
 δύναται BEMA: δύνηται ceteri 19 ταῦτα — εὔροι (εὔρη) BEMA: om. ceteri
 εὔροι A: εὔρη BEM ὦν γὰρ] ἃ μὲν γὰρ BEMA, καὶ ὦνπερ V²OK

19. 20 πρὸς ταῦθ' ἡ] πρὸ ταύτης BEMA 20 προφητεῖαν A 7 φθάνει O,
 δίδωσι BEMA γε] δὲ BEMAF ἡ συζυγία] ἡσυγία M 21 ἀλλήλων
 ἐχόμεναι FGHP Barb.: ἀλλήλαις ἐπόμεναι ceteri

4—8 DB fol. 114^r Φιλωνος ἐκ τοῦ περὶ μωσέως βίου: βασιλεῖ — συνεπισκοπεῖν.

συγχορεύουσι τὰς ὠφελείας ἀντιλαμβάνουσαι τε καὶ ἀντεκτίνουσαι, μιμούμεναι τὰς παρθένους Χάριτας, αἷς μὴ διαζεύγνυσθαι νόμος φύσεως ἀκίνητος· ἐφ' ὧν δεόντως εἶποι τις ἄν, ὃ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν εἶωθε λέγεσθαι, ὅτι ὁ μίαν ἔχων καὶ πάσας ἔχει.

- 8 (2.) Ῥητέον δὲ πρῶτον περὶ τῶν κατὰ τὴν νομοθετικὴν ἕξιν. 5 οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν, ὅτι τῷ μέλλοντι ἀρίστῳ γενήσεσθαι νομοθέτῃ προσήκει παντελεσί καὶ ὀλοκλήρως κεχρησθαι ταῖς ἀρεταῖς πάσαις· ἐπεὶ δὲ κἀν ταῖς οἰκίαις οἱ μὲν ἐγγυτάτῳ γένους εἰσίν, οἱ δὲ πόρρω, συγγενεῖς δὲ πάντες ἀλλήλων, καὶ τῶν ἀρετῶν τὰς μὲν προσπεφυκέαναι 9 νομιστέον μᾶλλον ἐνίοις πράγμασι, τὰς δ' ἤττον ὀκειῶσθαι. | νομοθετικῇ δ' p. 136 M. ἀδελφὰ καὶ συγγενῇ τέτταρα ταυτὶ διαφερόντως ἐστί· τὸ φιλόανθρωπον, τὸ 11 φιλοδίκαιον, τὸ φιλάγαθον, τὸ μισοπόνηρον· ὑπὸ γὰρ τούτων ἐκάστου παρακαλεῖται πᾶς, ὅτι ζῆλος εἰσέρχεται τοῦ νομοθετεῖν, φιλανθρωπίας μὲν εἰς μέσον προτιθέναι τὰς κοινωφελεῖς γνώμας ἀναδιδασκούσης, δικαιοσύνης δὲ ὡς ἰσότητα τιμητέον καὶ ὡς τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμητέον ἐκάστοις, φιλαγαθίας δ' 15 ἀποδέχεσθαι τὰ φύσει καλὰ καὶ παρέχειν ἅπασιν τοῖς ἀξίοις ἀταμίευτα πρὸς ἀφθονωτάτην χρῆσιν, μισοπονηρίας δὲ προβεβλησθαι τοὺς ἀτιμάζοντας ἀρετὴν καὶ ὡς κοινούς δυσμενεῖς τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους ὑποβλέπεσθαι. 10 μέγα μὲν οὖν, εἴ τι καὶ ἔν τι τῶν λεχθέντων λαβεῖν ἐγένετο, θαυμαστὸν δ' ὡς ἔοικε τούτων ἀθρόων περιδράξασθαι δυνηθῆναι, οὗ μόνος Μωυσῆς 20 ἐφικέσθαι δοκεῖ τρανώσας εὐ μάλα τὰς εἰρημένας ἀρετὰς ἐν οἷς διατάξατο.

1 συγχορεύουσι M	ἀναλαμβάνουσαι Barb.	τε FGHP Barb.: om. ceteri
ἀντεκτίνουσαι BMAV ¹	1. 2 μιμούμεναι FGHP Barb.: μιμούμεναι τε ceteri	
2 αἷς] αἶ G	διαζεύγνυσθαι GHP Barb.: διεζεύχθαι ceteri	3 δεόντως G
εἶπη G	4 ὅτι] διότι VOK Barb.	6 ἀγνοῶ μὲν] ἀγνοῶμεν F, ἀγνοοῦμεν A
7 χρῆσθαι G	πάσαις FGHP Barb.: om. ceteri	8 ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ FGHP
Barb. (v)	κἀν BEVA Barb.: κἀν ceteri	οἰκίαις FG
ἀλλήλοισι H ¹ P	10 μᾶλλον νομιστέον transp. O	ἐνίοις FGHP Barb.: ἐν
τοῖς ceteri	πράγμασι, δε FG Barb.	alt. δ' δὲ AVOK
FGHP Barb.: παρὰ ταῦτα BEMAV ¹ , παρὰ πάντα V ² OK		11. 12 τὸ φιλοδίκαιον, τὸ
φιλόανθρωπον transp. K	13 τοῦ νομοθετεῖν FGHP Barb.: τοῦ νομοθέτου ceteri	
15 καὶ — ἐκάστοις om. A	τὸ om. BEMV ¹ K, τὸ προσῆχον V ² O	
ἐκάστοις ἀπονεμητέον transp. BEM	δὲ AVOK	16 πᾶσι A
18 δυσμενεῖς om. H ¹ P ¹	τοῦ τῶν om. GHP ¹ Barb.	ὑποβλέπεσθαι GHP
Barb.: ὑποβεβλησθαι ceteri	19 ἐν V (ἐνός V ¹ ?)	τι FGHP Barb.: om.
ceteri	20 δὲ AK	ἀθρόων GH ² , ἀθρόως VOK
20 δὲ AK	οὐ] ὧν V ² OK	20. 21 ἐφικέσθαι μωυσῆς transp. Barb.
21 εἰρημένας GHP Barb.: προεξημένας ceteri		

4 Diog. La. VII 125 . . . τὰς δ' ἀρετὰς λέγουσιν (Στωικοὶ) ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις καὶ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν. 6—204,3 Catena Barber. IV 56 fol. 105^r ἐκ τοῦ περὶ τοῦ μωσέως β' λόγου ὅτι ἀριστός ἐστι νομοθέτης: τῷ γὰρ μέλλοντι — ἐκτετιμητότων.

συνίσασι δ' οἱ ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐντυγχάνοντες, ἃς οὐκ ἄν, εἰ μὴ τοιοῦτος 11
ἐπεφύκει, συνέγραψεν ὑφηγησαμένου θεοῦ καὶ παρέδωκε τοῖς ἀξίοις
χρηῆσθαι, κτημάτων τὸ κάλλιστον, τῶν ἀγαματοφορουμένων ἐν τῇ ψυχῇ
παραδειγματίων ἀπεικονίσματα καὶ μιμήματα, ἃ καὶ οἱ δηλωθέντες νόμοι
5 γεγόνασι σαφέστατα τὰς λεχθείσας ἐμφαίνοντες ἀρετάς.

(3.) Ὅτι δ' αὐτός τε νομοθετῶν ἄριστος τῶν πανταχοῦ πάντων, 12
ὅσοι παρ' Ἑλλησιν ἢ βαρβάρους ἐγένοντο, καὶ οἱ νόμοι κάλλιστοι καὶ
ὡς ἀληθῶς θεῖοι μηδὲν ὦν χρηὶ παραλιπόντες, ἐναργεστάτη πίστις ἦδε·
τὰ μὲν τῶν ἄλλων νόμιμα εἴ τις ἐπίοι τῶ λογισμῷ, διὰ μυρίας προ- 13
10 φάσεις εὐρήσει κεινημένα, πολέμοις ἢ τυραννίσιν ἢ τισιν ἄλλοις ἀβου-
λήτοις, ἃ νεωτερισμῷ τύχης κατασκήπτει· πολλάκις δὲ καὶ τρυφῇ πλεο-
νάσασα χορηγίαις καὶ περιουσίαις ἀφθόνοις καθεῖλε νόμους, „τὰ λίαν
ἀγαθὰ“ τῶν πολλῶν φέρειν οὐ δυναμένων, ἀλλὰ διὰ κόρον ἐξυβρίζοντων·
ὑβρις δ' ἀντίπαλον νόμῳ. τὰ δὲ τούτου μόνου βέβαια, ἀσάλευτα, ἀκρά- 14
15 θαντα, καθάπερ σφραγῖσι φύσεως αὐτῆς σεσημασμένα, μένει παγίως ἀφ'
ἧς ἡμέρας ἐγράφη μέχρι νῦν καὶ πρὸς τὸν ἔπειτα πάντα διαμνεῖν ἐλπίς
αὐτὰ αἰῶνα ὡσπερ ἀθάνατα, ἕως ἂν ἥλιος καὶ σελήνη καὶ ὁ σύμπας
οὐρανός τε καὶ κόσμος ἦ. τσαύταις γοῦν χρησαμένου τοῦ ἔθνους μετα- 15

1 δὲ AK δς] ὡς L (Turn.) 2 συνέγραψαν K ὑφηγησαμένου
FGHP Barb.: ὑφηγητέον ἡγησαμένου ceteri παρέδωκε BEMAF: παραδέδωκε
ceteri 4 ὦν ante ἀπεικονίσματα add. FGHP Barb. ἃ καὶ om. FGHP Barb.
οἱ FGHP Barb.: om. ceteri 6 δὲ VOK 9 εἰ τις] ὅστις BEMAF

ἐπὶ V²OHP (v), ἐπίοι K τῶν λογισμῶν K 10 εὐρήσκει (sic) G
11. 12 πλεονάσασα om. H¹P 12 τὰ λίαν om. BEMA, spat. 6 litt. BEM
13 ἀλλὰ καὶ F ὑβρίζοντων BEMA, ἐνυβρίζοντων O 14 δὲ VOK
ἀντίπαλος K νόμῳ GHP Barb.: νόμου ceteri μόνον BEMVOK
15 καθάπερ — μένει om. F σεσημειωμένα BEMA 16 πάντα om BEMA
διαμνεῖν BEMA: διαμένειν ceteri 17 ἂν FGHP Barb.: om. ceteri 18 γοῦν]
οὖν Barb., om. A

12. 13 v. sup. p. 31,2 14 sqq. cf. *Evang. Matth. V 18* ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως
ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανός καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου,
ἕως ἂν πάντα γένηται. *Evang. Luc. XVI 17* εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. *Joseph. Anti. Iud. III 223* οὐς (νόμους)
κρείττονας ἢ κατὰ σύνεσιν ἀνθρωπίνην ὄντας εἰς τὸν ἅπαντα βεβαίως αἰῶνα συνέβη φυλαχ-
θῆναι δωρεάν εἶναι δόξαντας τοῦ θεοῦ, ὡς μήτ' ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ τρυφῆς μήτ' ἐν πολέμῳ
κατ' ἀνάγκην Ἑβραίους παραβῆναι τινα τῶν νόμων. *Contra Apionem II 277* . . . οὐ μὴν
καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ πλούτου καὶ πόλεων καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν στερηθῶμεν, ὁ γοῦν
νόμος ἡμῖν ἀθάνατος διαμένει· καὶ οὐδεὶς Ἰουδαίων οὔτε μακρὰν οὕτως ἂν ἀπέλθοι τῆς
πατριδος οὔτε πικρὸν φοβήσεται δεσπότην, ὡς μὴ πρὸ ἐκείνου δεδιέναι τὸν νόμον. (278) εἰ
μὲν οὖν διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν νόμων οὕτω πρὸς αὐτοὺς διακειμεθα, συγχωρησάτωσαν ὅτι
κρατίστους ἔχομεν νόμους. cf. I 42.

βολαῖς κατά τε εὐπραγίας καὶ τούναντίον, οὐδὲν ἄλλ' οὐδὲ τὸ μικρότατον
 τῶν | διατεταγμένων ἐκινήθη, πάντων ὡς ἔοικε τὸ σεμνὸν καὶ θεοπρεπές· p. 137 M.
 16 αὐτῶν ἐκτετιμηκότων. ἂ δὲ μὴ λιμὸς ἢ λοιμὸς ἢ πόλεμος ἢ βασιλεὺς
 ἢ τύραννος ἢ ψυχῆς ἢ σώματος ἢ παθῶν ἢ κακιῶν ἐπανάστασις ἢ τι
 ἄλλο θεήλατον ἢ ἀνθρώπειον κακὸν ἔλυσε, πῶς οὐ περιμάχητα καὶ 5
 17 παντὸς λόγου κρείττονα καθέστηκεν; (4.) ἄλλ' οὐπω τοῦτο θαυμαστόν,
 καίτοι μέγα καθ' αὐτὸ δεόντως ἂν νομισθῆν, τὸ ἐξ ἅπαντος τοῦ χρόνου
 πεφυλάχθαι τοὺς νόμους ἐν βεβαίῳ· ἄλλ' ἐκεῖνο θαυμασιώτερον, ὡς
 ἔοικε, τὸ μὴ μόνον Ἰουδαίους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους σχεδὸν ἅπαντας
 καὶ μάλιστα οἷς ἀρετῆς πλείων λόγος πρὸς τὴν ἀποδοχὴν αὐτῶν καὶ 10
 τιμὴν ὡσιῶσθαι· γέρας γὰρ τοῦτ' ἔλαχον ἐξάϊρετον, ὃ μηδενὶ πρόσσεστιν
 18 ἐτέρῳ. σημειὸν δέ· τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ βάρβαρον, ὡς ἔπος
 εἰπεῖν, οὐδεμία πόλις ἐστίν, ἣ τὰ ἐτέρας νόμιμα τιμᾶ, μολίς δὲ καὶ τῶν
 αὐτῆς εἰς αἰεὶ περιέχεται, πρὸς τὰς τῶν καιρῶν καὶ τῶν πραγμάτων
 19 μεθαρμοζομένη τροπᾶς. Ἀθηναῖοι τὰ Λακεδαιμονίων εἶη καὶ νόμιμα 15
 προβέβληνται καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ Ἀθηναίων· ἄλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν
 βάρβαρον Αἰγύπτιοι τοὺς Σκυθῶν νόμους φυλάττουσιν ἢ Σκύθαι τοὺς
 Αἰγυπτίων ἢ συνελόντι φράσαι τοὺς τῶν κατ' Εὐρώπην οἱ τὴν Ἀσίαν
 οἰκοῦντες ἢ τοὺς τῶν Ἀσιανῶν ἐθνῶν οἱ ἐν Εὐρώπῃ· ἀλλὰ σχεδὸν οἱ
 ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος ἄχρι δυομένου, πᾶσα χώρα καὶ ἔθνος καὶ πόλις, 20
 τῶν ξενικῶν νομίμων ἀλλοτριοῦνται καὶ οἶονται τὴν τῶν οἰκείων ἀπο-
 20 δοχὴν, εἰ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀτιμάζοιεν, συναυξήσειν. ἄλλ' οὐχ
 ὧδ' ἔχει τὰ ἡμέτερα· πάντα γὰρ ἐπάγεται καὶ συνεπιστρέφει, βαρβάρους,

1 μικρότατον VOK 2 πάντων] πάντως M 3 μὴ scripsi: δὴ F, μήτε
 ceteri (v) λιμὸς ἢ om. VOK 4 κακῶν A ἐπαναστάσεις A
 5 ἢ om. GH οὐ περιμάχητα FGHP: οὐχ ὑπερμάχητα ceteri 7 καὶ ante
 καθ' add. F ἐαυτὸ VOK δεόντως ἂν] οὕτω BEMA, οὕτως ἂν V¹, οὕτως εἶνα,
 V²OK 8. 9 ὡς ἔοικε θαυμασιώτερον transp. VOK Barb. 10 μάλιστα Barb.
 11 τοῦτο K ἔλαχον FGHP Barb.: ἔλαχεν ceteri 13 ἐτέρου VOK
 14 αὐτῆς BEMV¹K Barb. εἰς αἰεὶ om. A alt. τῶν GHP Barb.: om ceteri
 16 προβέβληται (i, προβάλλονται HP οὐδὲ FHP: οὐδ' οἱ VOK(i), οὐχι BEMA
 16. 17 κατὰ τὴν βάρβαρον] καὶ τὰ τῶν βαρβάρων A, βαρβάρων etiam E 17 σκυθι-
 κῶν K φυλάσσοισιν VK alt. τοῖς] τῶν F 18 συνελόντα BEMA φάνατ O,
 γρ. φράσαι mg. O τῶν om. GO 19 ἐθῶν A alt. οἱ] ἢ G, om. VOKF
 20 ἄχρι καὶ δυομένου A 22 παρ' ἄλλοις BEMA ἀτιμάζοιε BEMHP 23 ὧδ'
 ἔχει τὰ ἡμέτερα G Barb.: ὧδε τὰ ἡμέτερα ἔχει HP (v), οὕτως ἔχει τὰ ἡμέτερα ceteri

6—15 pergitt Barb. IV 56: καὶ μετ' ὀλίγα: ἄλλ' οὐπω — τροπᾶς. 22—205,3 pergitt
 Barb. IV 56: καὶ μετὰ μικρά: ἄλλ' οὐχ — ἐκτετιμηκε. 23 sqq. *Ioséph. contra*
Apionem II 280 ὅφ' ἡμῶν τε διηλέγηθησαν οἱ νόμοι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις

Ἕλληνας, ἡπειρώτας, νησιώτας, ἔθνη τὰ ἑῷα, τὰ ἑσπέρια, Εὐρώπην,
 Ἀσίαν, ἄπασαν τὴν οἰκουμένην ἀπὸ περάτων ἐπὶ πέρατα. τίς γὰρ τὴν 21
 ἱερὰν ἐκείνην ἐβδόμην οὐκ ἐκτετίμηκεν, ἄνεσιν πόνων καὶ βραστώνην
 αὐτῷ τε καὶ τοῖς πλησιάζουσιν, οὐκ ἐλευθέροις μόνον ἀλλὰ καὶ δούλοις,
 5 μᾶλλον δὲ καὶ ὑποζυγίοις διδούς; φθάνει γὰρ ἡ ἐκχειρία καὶ πρὸς 22
 πᾶσαν ἀγέλην καὶ ὅσα πρὸς ὑπηρεσίαν γέγονεν ἀνθρώπου καθάπερ
 δοῦλα θεραπεύοντα τὸν φύσει δεσπότην, φθάνει καὶ πρὸς δένδρων καὶ
 φυτῶν ἄπασαν ἰδέαν· οὐ γὰρ ἔρνος, οὐ κλάδον, ἀλλ' οὐδὲ πέταλον
 ἐφεύεται τεμῆν ἢ καρπὸν ὄντινοῦν δρέψασθαι, πάντων διαφευγμένων κατ'
 p. 138 M. ἐκείνην | τὴν ἡμέραν καὶ ὡσπερ ἐλευθερίαν ἀγόντων, κοινῷ κηρύγματι
 11 μηδεὸς ἐπιψάουτος. τίς δὲ τὴν λεγομένην νηστείαν οὐ τέθηπε καὶ 23
 προσκυνεῖ δι' ἔτους ἀγομένην τῆς ἱερομηνίας αὐστηρότερον καὶ σεμ-
 νότερον τρόπον; ἐν ἧ μὲν γὰρ πολὺς ἄκρατος καὶ τράπεζαι πολυτελεῖς
 καὶ ὅσα περὶ ἐδωδῆν καὶ πόσιν ἄφθονα πάντα, δι' ὧν αἱ ἀκόρεστοι
 15 γαστροὶ ἡδοναὶ συναύξονται προσαναρρηγνῦσαι καὶ τὰς ὑπογαστρίους
 ἐπιθυμίας· ἐν ἧ δ' οὐ σιτίον, οὐ ποτόν ἕξεισι προσενέγκασθαι, 24
 καθαραῖς ὅπως διανοαῖς, μηδεὸς ἐνοχλοῦντος μηδ' ἐμποδιζόντος
 σωματικοῦ πάθους, ὅποια φιλεῖ συμβαίνειν ἐκ πλησμονῆς, ἐορτάζωσιν
 ἰλασκόμενοι τὸν πατέρα τοῦ παντὸς αἰσίοις εὐχαῖς, δι' ὧν ἀμνηστίαν
 20 μὲν παλαιῶν ἀμαρτημάτων, κτήσιν δὲ καὶ ἀπόλαυσιν νέων ἀγαθῶν
 εἰώθασιν αἰτεῖσθαι.

3 ἐκείνην GHP: om ceteri	ἐκτετίμηκεν K	πόνων ἄνεσιν transp. VOK
4 αὐτῷ BEMFH ¹ K	5 ἐκχειρία VKAGH ²	alt. καὶ GHP: om. ceteri
6 πᾶσαν om. G	7 θεραπεύοντα GHP: θεραπεύσαντα V ² O, θεραπεύοντα ceteri	
φύσει Ἰδιον A	8 ἀλλ' om. A	9 ὄντιναοῦν V ² OK
post ἡμέραν (10) transp. VOK	10 διαγόντων VOK	κοινῷ — ἐπιψάου- οντος (11) om. VOK
προσκυνεῖ add. μάλιστα G, καὶ μάλιστα FHP (v)	11 νηστείαν] ἐστὶν HP, νηστείαν mg. H ²	12 post ἀγομένης VOK
ἧς F, αἷς ceteri	τράπεζα πολυτελής HP (Turn.)	13 ἡ GHP: ἀκόραστοι M; ἀκό- ραστοι conl. Mang.
17 ὅπως] ἀπλῶς V ² OK	15 προσαναρρηγνῦσθαι K	τάς om. M. 16 δὲ VOK
19 αἰσίοις MO	μηδὲ παρεμποδιζόντος P	18 ἐορτάζουσιν VOKFH ¹ P
	ἀμνηστίαν codd.: ἀμνηστειαν v	21 εἰώθασιν om. F

δει καὶ μᾶλλον αὐτῶν ζῆλον ἐμπεποιήκασιν. . . . (282) οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πλήθεσιν ἦδη
 πολὺς ζῆλος γέγονεν ἐκ μακροῦ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας, οὐδ' ἔστιν οὐ πόλις Ἑλληνῶν
 οὐδ' ἥτισσιν οὐδὲ βάρβαρος οὐδὲ ἐν ἔθνος, ἐνθα μὴ τὸ τῆς ἐβδομάδος, ἦν ἀργούμεν ἡμεῖς,
 ἔθος οὐ διαφερόντηκε καὶ αἱ νηστεία καὶ λύχνων ἀνακαύσεις καὶ πολλὰ τῶν εἰς βρώσιν
 ἡμῖν οὐ νενομισμένων παρατετήρηται.

11—13 pergit Barb. IV 56: καὶ πάλιν: τίς δὲ — τρόπον.

25 (5.) Τὸ δὲ τῆς νομοθεσίας ἱεροπρεπὲς ὡς οὐ παρ' Ἰουδαίους μόνον
 ἀλλὰ καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις τεθαύμασται, δῆλον ἔκ τε τῶν εἰρη-
 26 μένων ἤδη καὶ τῶν μελλόντων λέγεσθαι. τὸ παλαιὸν ἐγράφησαν οἱ
 νόμοι γλῶσση Χαλδαϊκῇ καὶ μέχρι πολλοῦ διέμειναν ἐν ὁμοίῳ τὴν διά-
 λεκτον οὐ μεταβάλλοντες, ἕως μήπω τὸ κάλλος εἰς τοὺς ἄλλους 5
 27 ἀνθρώπους ἀνέφηναν αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἔκ τῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν
 συνεχοῦς μελέτης καὶ ἀσκήσεως τῶν χρωμένων αἴσθησις ἐγένετο καὶ
 ἑτέροις καὶ τὸ κλέος ἐφοῖτα πανταχόσε — τὰ γὰρ καλὰ καὶ φθόνῳ
 πρὸς ὀλίγον ἐπισκισιασθῆ ἡρόνον, ἐπὶ καιρῶν αὐθις ἀναλάμπει φύσεως
 εὐμενεῖα —, δεινὸν ἡγησάμενοί τινες, εἰ οἱ νόμοι παρὰ τῷ ἡμίσει 10
 τμήματι τοῦ γένους ἀνθρώπων ἐξετασθήσονται μόνῳ τῷ βαρβαρικῷ, τὸ
 δ' Ἑλληνικὸν εἰς ἅπαν ἀμοιρήσει, πρὸς ἐρμηνεῖαν τὴν τούτων ἐτρέποντο.
 28 τὸ δ' ἔργον ἐπεὶ καὶ μέγα ἦν καὶ κοινωφελές, οὐκ ἰδιωταῖς οὐδ' ἄρχουσιν,
 ὧν πολὺς ἀριθμὸς, ἀλλὰ βασιλεῦσι καὶ βασιλέων ἀνετέθη τῷ δοκιμωτάτῳ.
 29 Πτολεμαῖος ὁ Φιλᾶδελφος ἐπικληθεὶς τρίτος μὲν ἦν ἀπ' Ἀλεξάνδρου 15
 τοῦ τὴν Αἴγυπτον παραλαβόντος, ἀρεταῖς δὲ ταῖς ἐν ἡγεμονίᾳ πάντων,
 οὐχὶ τῶν καθ' αὐτὸν μόνον, | ἀλλὰ καὶ τῶν παλαιῶν πάντοτε γεγενημένων p. 139 M.
 ἄριστος, οὐ καὶ μέχρι νῦν τσσαύταις ὕστερον γενεαῖς ἄδεται τὸ κλέος
 πολλὰ δεῖγματα καὶ μνημεῖα τῆς μεγαλοφροσύνης κατὰ πόλεις καὶ χώρας
 ἀπολιπόντος, ὡς ἤδη καὶ ἐν παροιμίᾳ εἶδει τὰς ὑπερόγκους φιλοτιμίας 20

1 νομοθέσεως K παρὰ VK 4 γλώττη Barb. 5 μεταβαλόντις V²OK
 τὸ κάλλος εἰς om. Barb. 5. 6 τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις Barb. 6 ἀνέφηναν GHP
 Barb.: ἀνέφηνεν F, ἀνέφηναν ceteri αὐτῶν AV²O: αὐτοὺς Barb., αὐτῶν ceteri
 δ' A Barb. 7 ἐγένετο VOKF Barb. 9 ἐπὶ καιρῶν F Barb.: ἐπὶ καιρῷ D Max.,
 ἐπὶ καιρὸν ceteri ante αὐθις add. λυθεις DM, λυθέντα DF Max., λυθέν Barocc.
 10 εὐγενεῖα BEMA Barb. 11 γένους ἀνθρώπων F Barb.: ἀνθρώπων γένους ceteri;
 τοῦ ἀνθρώπων γένους om. in textu H, add. mg. H 12 εἰσέπαν A 13 οὐδ']
 οὐκ BEMA 14 πολὺς] ὁ πολὺς FP Barb., οὐ πολὺς GH (v) ἀνετέθη] ἀνε-
 τέους K 15 ἦν BEMA: ἦν τῶν ceteri ἀπὸ BEMAF 16 τοῦ BEMA:
 om. ceteri παραλαβόντος BEMA: παραλαβόντα Barb., παραλαβόντων ceteri
 17 pr. τῶν] τὸν G ἀλλὰ om. V¹, suppl. V² παλαι om. Barb.
 18 ἄδεται G

1—210,3 pergitt Barb. IV 56: καὶ μετὰ τινος: τὸ δὲ — ἐπίσης δείκνυνται.

8—9 DP fol. 354^v DM fol. 265^v Φλωνας ἐκ τῆς τῶν νόμων ἀλλαγῆς Mel. Barocc.
 fol. 222^v Max. Ecl. cap. 54 Φλωνας: τὰ καλὰ — ἀναλάμπει. 15—16 Io. Laur
Lydas de mens. IV 47 (p. 103,22 Wuensch) λέγει δὲ ὁ αὐτὸς Φ(λω)ν καὶ περὶ τῶν
 συγγραμμάτων τοῦ Μωυσέως, ὅτι ὑπ' αὐτοῦ μὲν τῇ Χαλδαϊκῇ γλώττῃ ἐγράφη, ὕστερον δὲ
 ὑπὸ Πτολεμαίου εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταφράσθη, δεῦτερος ἦν τῶν ἀπ' Ἀλεξάνδρου τῆν
 Αἴγυπτον παραλαβόντων, Φιλᾶδελφος ἐπικλημένος.

καὶ μεγάλας κατασκευὰς Φιλαδελφείους ἀπ' ἐκείνου καλεῖσθαι. συνόλως 30
 μὲν οὖν ἡ τῶν Πτολεμαίων οἰκία διαφερόντως παρὰ τὰς ἄλλας βασιλείας
 ἤκμασεν, ἐν δὲ τοῖς Πτολεμαίοις ὁ Φιλάδελφος· ὅσα γὰρ εἰς ἔδρασαν
 οὗτος ἐπαινετά, μόλις ἐκεῖνοι πάντες ἀθροοὶ διεπράξαντο, γενόμενος
 5 καθάπερ ἐν ζῳφῷ τὸ ἡγεμονεῦον κεφαλὴν τρόπον τινα τῶν βασιλέων.
 (6.) ὁ δὲ τοιοῦτος ζῆλον καὶ πόθον λαβὼν τῆς νομοθεσίας ἡμῶν εἰς 31
 Ἑλλάδα γλῶτταν τὴν Χαλδαϊκὴν μεθαρμόζεσθαι διανοεῖτο καὶ πρέσβεις
 εὐθύς ἐξέπεμπε πρὸς τὸν τῆς Ἰουδαίας ἀρχιερέα καὶ βασιλέα — ὁ γὰρ
 αὐτὸς ἦν — τὸ τε βούλημα δηλῶν καὶ προτρέπων ἀριστίνδην ἐλέσθαι
 10 τοὺς τὸν νόμον διερμηνεύσοντας. ὁ δ' οἷα εἰκὸς ἦσθαι καὶ νομίσας 32
 οὐκ ἄνευ θείας ἐπιφροσύνης περὶ τὸ τοιοῦτον ἔργον ἐσπουδακέναι τὸν
 βασιλέα, σκεψάμενος τοὺς παρ' αὐτῷ δοκιματάτους Ἑβραίων, οἱ πρὸς
 τῇ πατρίῳ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπεπαίδευτο παιδείαν, ἄσμενος ἀποστέλλει.
 ὡς δ' ἦκον, ἐπὶ ξενίαν κληθέντες λόγοις ἀστείοις καὶ σπουδαίοις τὸν 33
 15 ἐστιάτορα εὐώχουν ἀντεφροσυνῶντες· ὁ μὲν γὰρ ἀπεπειρᾶτο τῆς ἐκάστου
 σοφίας καινὰς ἀλλ' οὐ τὰς ἐν ἔθει ζητήσεις προτείνων, οἱ δ' εὐστόχως
 καὶ εὐθυβόλως, οὐκ ἐπιτρέποντος μακρηγορεῖν τοῦ καιροῦ, καθάπερ
 ἀποφθεγγόμενοι τὰ προταθέντα διελύοντο. δοκιμασθέντες δ' εὐθύς 34
 ἤρξαντο τὰ τῆς καλῆς πρεσβείας ἀποτελεῖν καὶ λογισάμενοι παρ' αὐτοῖς,
 20 ὅσον εἶη τὸ πρᾶγμα θεσπισθέντας νόμους χρησιμοῖς διερμηνεύειν, μήτ'

1 φιλαδελφείους G Barb.	2 βασιλείας om. A	3 ὁ om. BEMA	
3. 4 οὗτος ἔδρασαν transp. Barb.	ἐκεῖνα A	5 τὸ] τῷ G	6 νομο- θεσίας K
διερμηνεύοντας AV ¹	9 ἀριστίνδην] ἀρίστην δὴν Barb.	10 τοὺς] τὸν G	
14 ἐπὶ ξενία BEMA, ἐπὶ τὴν ξενίαν VOK	ἀστείοις Barb.	13 παιδείαν G	
14 ἐπὶ ξενία BEMA, ἐπὶ τὴν ξενίαν VOK	ἀστείοις Barb.	15 ἀντεφροστι- ῶντες F Barb.: ἀνθεστικῶντες ceteri	
16 δὲ Barb.	18 προτεθέντα VOKHP Barb.	19 ἤρχοντο FGH ² Barb., ἐλθοντο P (H ¹ ut vid.)	καὶ GHP Barb.: om. ceteri
	post λογισάμενοι add. δὲ V ² OK	αὐτοῖς VOKH ² : αὐτοῖς ceteri	
20 θεσπισθέντες G	νόμοις F	post χρησιμοῖς add. θεοῖς V ² OK	

1 — 5 N fol. 157r: συνόλως — τῶν βασιλέων. 6—13 *Nicetae Catena in Psalm.*
 (Migne P. G. t. 69 Col. 700) Φ(λω)νος καὶ Ἰουστίνου: . . . ὅτε δὲ μετὰ Ἀλέξανδρον
 τὸν Μακεδόνα ὁ Φιλάδελφος Πτολεμαῖος κατ' Αἴγυπτον ἐβασίλευσε, ζῆλον λαβὼν τῆς
 Ἰουδαίων φιλοσοφίας εἰς Ἑλλάδα γλῶτταν τὴν Χαλδαϊκὴν μεθαρμόζεσθαι διανοεῖτο καὶ
 πρέσβεις εὐθύς ἐξέπεμπε πρὸς Ἀζαρίαν τὸν τότε τῆς Ἰουδαίας ἀρχιερέα, τὸ βούλημά τε
 δηλῶν καὶ προτρέπων ἀριστίνδην ἐλέσθαι τὸν νόμον διερμηνεύσοντας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς οἷα
 εἰκὸς ἦσθαι καὶ νομίσας οὐκ ἄνευ θείας ἐπιφροσύνης περὶ τὸ τοιοῦτον ἔργον ἐσπουδακέναι
 τὸν βασιλέα, σκεψάμενος τοὺς παρ' αὐτῷ δοκιματάτους Ἑβραίων, οἱ πρὸς τῇ πατρίῳ καὶ
 τὴν Ἑλληνικὴν ἐπεπαίδευτο παιδείαν, καὶ ἐξ ἐκάστης τῶν δώδεκα φυλῶν ἕξ ἀνδρας ἐπι-
 λεξάμενος ἄσμενος ἀποστέλλει. 15 ἀντεφροσυνῶντες e Plat. Tim. p. 17^b.

ἀφελῆν τι μήτε προσθεῖναι ἢ μεταθεῖναι δυναμένους, ἀλλὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς
 ἰδέαν καὶ τὸν τύπον αὐτῶν διαφυλάττοντας, ἐσκόπουσαν τὸ καθαρώτατον
 τῶν περὶ τὸν τόπον χωρίων ἔξω πόλεως· τὰ γὰρ ἐντὸς τείχους ἄτε
 παντοδαπῶν πεπληθότα ζώων διὰ νόσους καὶ τελευτὰς καὶ τὰς ὕλαι-
 35 νόντων οὐκ εὐαγεῖς πράξεις ἦν ὑποπτα. νῆσος ἡ Φάρος πρόκειται τῆς 5
 Ἀλεξανδρείας, ἧς αὐχὴν ὑποταίνουσ τέταται πρὸς τὴν πόλιν περικλειόμενος
 | οὐκ ἀγχιβαθεῖ τὰ δὲ πολλὰ τεναγώδει θαλάττῃ, ὡς καὶ τῆς τῶν p. 140 M.
 κυμάτων φορᾶς τὸν πολὺν ἤχον καὶ πάταγον ἐκ πάνυ μακροῦ δια-
 36 στήματος προεκλύεσθαι. τοῦτον ἐξ ἀπάντων τῶν ἐν κύκλῳ κρίναντες
 ἐπιτηδεϊότατον εἶναι τὸν τόπον ἐνησυχᾶσαι καὶ ἐνηρημεῖσαι καὶ μόνῃ τῇ 10
 ψυχῇ πρὸς μόνους ὁμιλῆσαι τοὺς νόμους, ἐνταυθοῖ κατέμειναν καὶ τὰς
 ἱερὰς βίβλους λαβόντες ἀνατείνουσιν ἅμ' αὐταῖς καὶ τὰς χεῖρας εἰς
 οὐρανόν, αἰτούμενοι τὸν θεὸν μὴ διαμαρτεῖν τῆς προθέσεως· ὁ δ' ἐπι-
 νεύει ταῖς εὐχαῖς, ἵνα τὸ πλεῖστον ἦ καὶ τὸ σύμπαν γένος ἀνθρώπων
 ὠφελῆθῃ χρῆσόμενον εἰς ἐπανόρθωσιν βίου φιλοσόφοις καὶ παγκάλοις 15
 37 διατάγμασι. (7.) καθίσαντες δ' ἐν ἀποκρύφῳ καὶ μηδενὸς παρόντος
 ὅτι μὴ τῶν τῆς φύσεως μερῶν, γῆς ὕδατος ἀέρος οὐρανοῦ, περὶ ὧν
 πρῶτον τῆς γενέσεως ἔμελλον ἱεροφαντήσιν — κοσμοποιία γὰρ ἡ τῶν
 νόμων ἐστὶν ἀρχή —, καθάπερ ἐνθουσιῶντες προεφήτευσον οὐκ ἄλλα
 ἄλλοι, τὰ δ' αὐτὰ πάντες ὀνόματα καὶ ῥήματα, ὥσπερ ὑποβολέως 20
 38 ἐκάστοις ἀοράτως ἐνηχοῦντος. καίτοι τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι πᾶσα μὲν

1 ἦ] μήτε GHP Barb.	δύνασθαι V ² OK	2 διαφυλάξασθαι V ² OK
3 ἔξω τῆς πόλεως V ² OK Barb.	4 πεπληθότα codd.: πληρωθέντα v	
6 αὐχὴν FGHP Barb.: ἀρχὴ ceteri	τέταται G Barb.: τέτραπται F, τέτα ται M,	
τέταται ceteri	περικλειόμενος F ¹ HP Barb.: περικλυζόμενος V ² OK (v), περικλι-	
νόμος ceteri	7 τεναγώδη BEM	θαλάσση G τῶν om. F
8 ἐκ πάνυ om. M	μακροῦ FGHP Barb.: πολλοῦ ceteri	9 κρίνοντες GHP
10 τὸν FGHP Barb.: om. ceteri	ἐνησυχῆσαι VK ²	11 ἐνταῦθα Barb.
12. 13 εἰς τὸν οὐρανόν BEMA	13 δὲ VK	14 γένος ἀνθρώπων BEMAF:
γένος τῶν ἀνθρώπων GHP, ἀνθρώπων γένος VOK Barb.		15 ὠφελήση FGHP
(Turn.), ὠφελήσει Barb.	χρησόμενος (i)	18 πρώτων V ² OKG Barb.
ἔμελλον om. A	19 ἀρχὴ ἐστι transp. VOK	20 ἄλλοι FGHP Barb.:
ἄλλος ceteri	21 ἐκάστοις FGHP Barb.: ἐκάστῳ ceteri	οἶδεν codd.: εἶδεν v

20—21 pergīt Nicetas l. 1.: οἱ δὲ ἐν διαφόροις οἰκίσχοις κατὰ δύο, ὡς φησὶν ὁ Ἰουδαῖος Φίλων, . . . διαιεθέντες ἐν Φάρῳ τῇ Ἀλεξανδρείας νήσῳ πᾶσαν τὴν θεῖαν γραφὴν καὶ αὐτοὺς τοὺς ψαλμοὺς ἠρμῆνευσαν, καὶ πάντες ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ συνεφώνησαν οὐδὲν ἀλλήλων παραλλάξαντες οὔτε κατὰ τὴν ἔννοιαν οὔτε κατὰ τὴν λέξιν, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ ὀνόματα καὶ ῥήματα, ὥσπερ ὑποβολῆως ἐκάστῳ ἀοράτως ἐνηχοῦντος, τοῖς δηλουμένοις ἐναρμοσάμενοι πράγμασιν, ὥστε θαυμάσαι τὸν Πτολεμαῖον.

διαλεκτος, ἢ δ' Ἑλληνικὴ διαφερόντως, ὀνομάτων πλουτεῖ, καὶ ταῦτον
 ἐνθύμημα οἶόν τε μεταφράζοντα καὶ παραφράζοντα σχηματῖσαι πολλαχῶς,
 ἄλλοτε ἄλλας ἐφαρμόζοντα λέξεις; ὅπερ ἐπὶ ταύτης τῆς νομοθεσίας οὐ
 φασὶ συμβῆναι, συνενεχθῆναι δ' εἰς ταῦτον κύρια κυρίοις ὀνόμασι, τὰ
 5 Ἑλληνικά τοῖς Χαλδαίοις, ἐναρμοσθέντα εὖ μάλα τοῖς δηλουμένοις
 πράγμασιν. ὅν γὰρ τρόπον, οἶμαι, ἐν γεωμετρίας καὶ διαλεκτικῆς τὰ 39
 σημαίνοντα ποικιλίαν ἐρμηνείας οὐκ ἀνέχεται, μένει δ' ἀμετάβλητος
 ἢ ἐξ ἀρχῆς θεθεῖσα, τὸν αὐτὸν ὡς ἔοικε τρόπον καὶ οὗτοι συντρέχοντα
 τοῖς πράγμασιν ὀνόματα ἐξεύρον, ἅπερ δὴ μόνον ἢ μάλιστα τρανώσειν
 10 ἔμελλεν ἐμφαντικῶς τὰ δηλούμενα. σαφεστάτη δὲ τοῦδε πίστις· ἐάν 40
 τε Χαλδαῖοι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶτταν ἐάν τε Ἑλλήνες τὴν Χαλδαίων
 ἀναδιδαχθῶσι καὶ ἀμφοτέραις ταῖς γραφαῖς ἐντύχωσι, τῇ τε Χαλδαϊκῇ
 καὶ τῇ ἐρμηνευθεῖσιν, καθάπερ ἀδελφάς μᾶλλον δ' ὡς μίαν καὶ τὴν
 αὐτὴν ἐν τε τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ὀνόμασι τεθῆσιν καὶ προσκυνούσιν,
 15 οὐχ ἐρμηνείας ἐκείνους ἀλλ' ἱεροφάντας καὶ προφήτας προσαγορεύοντες, οἷς
 ἐξέγενετο συνδραμεῖν λογισμοῖς εἰλικρινέσι τῷ Μωυσέως καθαρωτάτῳ πνεύ-
 ματι. διὸ καὶ μέχρι νῦν ἀνά πᾶν ἔτος ἑορτὴ καὶ πανηγυρις ἄγεται κατὰ τὴν 41
 Φάρον νῆσον, εἰς τὴν οὐκ Ἰουδαῖοι μόνον ἀλλὰ καὶ παμπληθεῖς ἕτεροι
 p. 141 M. διαπλέουσι τό τε | χωρίον σεμνουῦντες, ἐν ᾧ πρῶτον τὰ τῆς ἐρμηνείας
 20 ἐξέλαμψε, καὶ παλαιᾶς ἕνεκεν εὐεργεσίας αἰεὶ νεαζούσης εὐχαριστήσοντας τῷ
 θεῷ. μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐχαριστίας οἱ μὲν πηξάμενοι σκηνάς ἐπὶ 42
 τῶν αἰγιαλῶν οἱ δ' ἐπὶ τῆς αἰγιαλίτιδος ψάμμου κατακλιθέντες ἐν

1 ὀνομάτων om. HP¹, add. mg. P² τὸν αὐτὸν A 2 ἐνθύμημα et te om. A
 καὶ παραφράζοντα om. BEMAF 3 ἄλλοτε] ἄλλας τε FH¹ Barb. ἄλλας]
 ἀλλοίως VOKGH², ἄλλοις H¹ Barb., ἄλλαις F νομοθέσεως K 4 ταῦτον
 codd.: ταῦτό ν 4. 5 τὰ δ' ἑλληνικά M 6 οἶμαι τρόπον transp. Barb.
 ἐν γεωμετρίας καὶ διαλεκτικῆς F Barb.: γεωμετρίας καὶ διαλεκτικῆς (ἀριθμητικῆς V²OK)
 ceteri 7 ποικιλία A 8 καὶ οὗτοι τρόπον transp. Barb. συντρέ-
 χοντα GHP Barb.: συντρέχοντα (ἐντρέχοντα BEMA) γὰρ ceteri 9 ὀνόματα om. M
 δὴ] ἢ con. Mang. μόνον ἢ om. F ἢ] ἢ E, om. VOKH Barb.
 ἢ μάλιστα om. G 10 τοῦδε F Barb.: τούτοις BEM, τούτου ceteri 10. 11 ἐάν
 τε (γὰρ) con. Mang. 12 καὶ] ὅσοι con. Markland 13 διερμηνευθεῖση
 GHP Barb. δὲ VOK 15 ἐρμηνεῖς FGHP Barb. ἐκείνους; FGHP
 Barb.: om. ceteri τοὺς ante οἷς add. V²OK 16 ἐξέγενετο GHP Barb.:
 ἐγένοντο F, ἐγένετο ceteri μωσός FHP, μωσέως VOKAG Barb.
 17 ἄχρι G 19 σεμνουῦντες BEMA: σεμνόνοντες; ceteri τὰ AF Barb.:
 τὸ ceteri; τὸ (φῆγος) con. Mang. 20 ἕνεκα GHP Barb. αἰεὶ Barb.;
 (ὡς) αἰεὶ con. Mang. νεαζούση V²OK 21 εὐχαριστηρίας Barb., εὐεργεσίας M
 τὰς σκηνάς FG Barb. 22 τῶν αἰγιαλῶν codd.: τὸν αἰγιαλῶν Barb., τοῦ αἰγιαλοῦ ν
 οὐδ' K κατακλιθέντες BEM: κατακλιθέντες; AFG, κατακλίναντες HP Barb., κλίναντες VOK
 Philonis opera vol. IV 14

ὕπαίθρῳ μετ' οἰκείων καὶ φίλων ἐστιῶνται, πολυτελεστέραν τῆς ἐν
 43 βασιλείῳ κατασκευῆς τότε τὴν ἀκτὴν νομίζοντας. οὕτω μὲν οἱ νόμοι
 ζηλωτοὶ καὶ περιμάχῃτοι πᾶσιν ἰδιώταις τε καὶ ἡγεμόσιν ἐπιδείκνυνται,
 καὶ ταῦτ' ἐκ πολλῶν χρόνων τοῦ ἔθνους οὐκ εὐτυχοῦντος — τὰ δὲ
 44 τῶν μὴ ἐν ἀκμαῖς πέφυκε πως ἐπισκιάζεσθαι — εἰ δὲ γένοιτό τις 5
 ἀφορμὴ πρὸς τὸ λαμπρότερον, πόσῃν εἰκὸς ἐπίδοσιν γενήσεσθαι; κατα-
 λιπόντας ἂν οἶμαι τὰ ἴδια καὶ πολλὰ χαίρειν φράσαντας τοῖς πατρίοις
 ἐκάστους μεταβαλεῖν ἐπὶ τὴν τούτων μόνων τιμὴν· εὐτυχία γὰρ τοῦ
 ἔθνους οἱ νόμοι συναναλάμψαντες ἀμαυρώσουσι τοὺς ἄλλους καθάπερ
 ἀνατείλας ἥλιος τοὺς ἀστέρας. 10

45 (8.) Ἀπόχρη μὲν οὖν καὶ τὰ λεχθέντα πολὺς ἔπαινος εἶναι τοῦ
 νομοθέτου. πλείων δ' ἐστὶν ἕτερος, ὃν αὐταὶ περιέχουσιν αἱ ἱερώταται
 βίβλοι, πρὸς ἃς ἤδη τρεπτέρῳ, εἰς ἔνδειξιν τῆς τοῦ συγγραφέαντος ἀρετῆς.
 46 τούτων τοίνυν τὸ μὲν ἐστὶν ἱστορικὸν μέρος, τὸ δὲ περὶ τὰς
 προστάξεις καὶ ἀπαγορεύσεις, ὑπὲρ οὗ δεύτερον λέξομεν τὸ πρό- 15
 47 τερον τῆ τάξει πρότερον ἀκριβώσαντες. ἔστιν οὖν τοῦ ἱστορικοῦ
 τὸ μὲν περὶ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, τὸ δὲ γενεαλογικόν, τοῦ
 δὲ γενεαλογικοῦ τὸ μὲν περὶ κολάσεως ἀσεβῶν, τὸ δ' αὖ περὶ
 τιμῆς δικαίων. οὐ δὲ χάριν ἐνθένδε τῆς νομοθεσίας ἤρξατο τὰ περὶ

1 μετὰ τῶν οἰκείων A εἰσιῶντο V¹BEMAF 2 τότε] ταύτην conl. Mang.
 ἀκτὴν spat. 3 — 4 litt. ὄρωντες Barb. 3 ἐπιδείκνυνται] ἐπίσης (i. e. ἐπ' ἴσης)
 δείκνυνται Barb. 4 ἐκ FGHP: ἐπὶ BEMA, ἐστὶ VOK 6 γενήσεσθαι FGHP:
 γενέσθαι ceteri 6. 7 καταλιπόντες M 8 ἐκάστοις BEMV¹K (Mang.)
 μεταβαλεῖν FGHP: μὲν καταβαλεῖν BEMA(V¹?), πάντως καταδραμεῖν V²OK
 τούτων] τῶν O μόνον F 11 οὖν FGHP Barb.: om. ceteri
 καὶ om. F εἶναι om. A 12 πλείων GHP: πλείον Barb., πλεία K,
 πλείω ceteri δὲ ἐστὶν VOK ἕτερος ὃν FGHP² Barb.: ἕτερος ὢν H¹P,
 ἕτερα ὢν ceteri αὐταὶ Barb.: αὐτοὶ F, αὐταὶ ceteri (v) ἱερώτατοι FGHP
 13 ἐνδειξιν codd.: τὴν ἐνδειξιν v συγγραφέαντος] συγγραμματος F
 15 προστάξεις] πράξεις FGHP¹ 16 τῆ om. O 18 δὲ om. A
 19 οὐ δὲ GHP Barb.: τοῦ δὲ BMV²OKF, τοῦδε EAV¹ τῆς ἐνθένδε νομοθεσίας
 transp. F, τῆς νομοθεσίας ἐνθένδε Barb. τὰ] τὰς H¹P

11 — 213,1 pergīt Barb. IV 56: καὶ μεθ' ἕτερα: ἀπόχρη — ἀπολείσθαι.
 14—212,17 Procop. Gaz. Comment. in Genes. praef. (Migne P. G. t. 87,1 Col. 24.
 Wendland Neu entd. Fragm. Philos p. 33 sqq.): οὗτος οὖν (Μωυσῆς) . . . δύο μετα-
 λήλυθεν εἰδη γραφῆς, τὸ μὲν ἱστορικόν, τὸ δὲ νομοθετικόν· τοῦ δὲ νομοθετικοῦ τὸ μὲν
 παραινετικόν, τὸ δὲ ἀπαγορευτικόν· καὶ τοῦ ἱστορικοῦ τὸ μὲν περὶ κόσμου γενέσεως, τὸ
 δὲ γενεαλογικόν· τοῦ δὲ γενεαλογικοῦ τὸ μὲν περὶ κολάσεως ἀσεβῶν, τὸ δὲ περὶ τῆς τῶν
 δικαίων τιμῆς. τὸ δὲ ἱστορικὸν προῦταξε τοῦ νομοθετικοῦ διὰ τοιαύτην αἰτίαν· οὐ πράγμα
 ποιῶν παλαιῶν πραγμάτων ἡμῖν διηγῆσασθαι τὴν ἱστορίαν κατεπαγγέλλεται, ἀνωθεν δὲ
 [καὶ] ἀπὸ (πρὸ conl.) τῆς τοῦ παντός γενέσεως τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος δείκνυσσι τὸν

τὰς προστάξεις καὶ ἀπαγορεύσεις ἐν δευτέρῳ θεῖς, λεκτέον. οὐ γὰρ 48
οἶά τις συγγραφεὺς ἐπετήδευσε παλαιῶν πράξεων καταλιπεῖν ὑπομνήματα
τοῖς ἔπειτα τοῦ ψυχαγωγῆσαι χάριν ἀνωφελῶς, ἀλλ' ἠργαιολόγησεν
ἄνωθεν ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τοῦ παντός γενέσεως. ἐν' ἐπιδείξει δύο τὰ
5 ἀναγκαιότατα· ἐν μὲν τὸν αὐτὸν πατέρα καὶ ποιητὴν τοῦ κόσμου καὶ
ἀληθεῖα νομοθέτην, ἕτερον δὲ τὸν χρῆσόμενον τοῖς νόμοις ἀκολουθίαν
φύσεως ἀσπασόμενον καὶ βιωσόμενον κατὰ τὴν τοῦ ὄλου διάταξιν
ἁρμονίᾳ καὶ συμφωνίᾳ πρὸς ἔργα λόγων καὶ πρὸς λόγους ἔργων.

(9.) τῶν μὲν οὖν ἄλλων νομοθετῶν οἱ μὲν εὐθύς ἄ τε χρῆ πρᾶττειν 49

10 καὶ ἄ μὴ διαταξάμενοι τιμωρίας κατὰ τῶν παραβαινόντων ὤρισαν, οἱ δ'
p. 142 M. | ἀμείνους δόξαντες εἶναι τὴν ἀρχὴν οὐκ ἐνθένδε ἐποιήσαντο, πόλιν δὲ
τῷ λόγῳ κτίσαντες καὶ ἰδρυσάμενοι πρότερον ἢ ἐνόμιζον οἰκειοτάτην
καὶ πρεπωδεστάτην εἶναι τῇ κτισθείσῃ πολιτείᾳ διὰ τῆς τῶν νόμων
θέσεως ἐφήρμοζον. ὁ δὲ τὸ μὲν πρότερον ὑπολαβῶν (ἄπερ ἦν) τυραννι- 50
15 κόν τε καὶ δεσποτικόν, ἄνευ παραμυθίας προστάττειν ὡς οὐκ ἐλευθέρους
ἀλλὰ δούλους, τὸ δ' ὕστερον ἐμμελὲς μὲν, οὐ μὴν τελείως ἐπαινετὸν
ἅπασι τοῖς κριταῖς, ὡς ἔοικεν, ἐν ἑκατέρῳ τῶν λεχθέντων διήνεγκεν.
ἐν τε γὰρ ταῖς προστάξεσι καὶ ἀπογορεύσεσιν ὑποτίθεται καὶ παρηγορεῖ 51
τὸ πλεόν ἢ κελεύει, μετὰ προοιμίων καὶ ἐπιλόγων τὰ πλεῖστα καὶ ἀναγ-
20 καιότατα πειρώμενος ὑψηγεῖσθαι, τοῦ προτρέψασθαι χάριν μάλλον ἢ

1 τὰς om. F προστάξεις] πράξεις FGHP 3 ἠργολόγησεν VOK 4 τοῦ om. F
δύο] β(ω F 4. 5 τἀναγκαιότατα Barb. 5 αὐτὸν om. Turn.
6 ἀληθείας VOKH (v), ἀληθῆ (sic) P post τὸν add. αὐτὸν BEMAV¹, αὐτοῦ
V²OK 7 ἀσπασόμενον BE, ἀνασπασόμενον A ὄλου] λόγου VOK
8 (ἐν) ἁρμονία cōni. Wendl. συμφυία M 12 ἦν FH² Barb.: om. ceteri
13 εἶναι post οἰκειοτάτην (12) transp. A (v), θεῖναι (pro εἶναι) V²K, εἶναι om. HP
post πολιτείαν add. καὶ BEMAV¹, ἦν V²OK 14 ἐφήρμοζον FGHP Barb.: πρό-
τερον ἐφήρμοζον (ἐφήρμοσαν V²OK) ceteri (v) ὁ δὲ καὶ K 15 ὡς om.
BEMA 17 ὡς F Barb.: om. ceteri (v) ἑκατέρα V¹OK 18 καὶ
ταῖς ἀπαγορεύσεσιν BEMA (Mang.); καὶ ἀπαγορεύσεσιν om. Turn. παρηγορεῖ]
παραίνει G

πατέρα τοῦ κόσμου καὶ ποιητὴν τοῦτον σὺν ἀληθείᾳ νομοθέτην ὑπάρχοντα· ἐργὴν γὰρ
ἐγνώσθαι πρὸ τῶν νόμων τὸν νομοθέτην. . . δείκνυσι δὲ Μωυσῆς καὶ ὅτι δεῖ τὸν τοῖς
νόμοις χρῆσόμενον σύμφωνον τὸν βίον τῆ τοῦ παντός ἁρμονίᾳ καὶ τάξει παρέχεσθαι καὶ
δείκνυται συνάδοντα λόγοις ἔργα καὶ τοῖς ἔργοις τὰ ῥήματα. τοιγαροῦν τῶν ἄλλων νομο-
θετῶν τῶν μὲν εὐθύς ὀριζόντων τὰ πρακτέα καὶ μὴ καὶ τιμωρίας ἐπιτιθέντων τοῖς παρα-
βαίνουσι, τῶν δὲ πόλιν κτισάντων ἐν πρώτοις, εἶτα διὰ τῶν νόμων ἦν ἐνόμισαν πολιτείαν
ἁρμολογούντων τῇ πόλει, ὁ Μωυσῆς τὸ μὲν πρῶτον νομίσας εἶναι τυραννικὸν καὶ μηδεμίαν
ἔχον πειθῶ καὶ παραμυθίαν, τὸ δὲ ἕτερον ἐμμελὲς μὲν, οὐ μὴν διὰ πάντων κατωρθω-
μένον, αὐτὸς ἑκατέρων διήνεγκεν· τῷ τε γὰρ νομοθετικῷ τὸ παραινενικὸν ἐγκατέμιξε (τοῦ)

βιάσασθαι· πόλεώς τε χειροποιήτου κτίσιν ἀρχὴν ποιήσασθαι τῆς γραφῆς ταπεινότερον ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν νόμων ὑπολαβῶν εἶναι, πρὸς τὸ μέγεθος καὶ κάλλος τῆς ὄλης νομοθεσίας ἀκριβεστάτῃ ὄψει τῇ κατὰ διάνοιαν ἀπιδῶν καὶ νομίσας αὐτὴν κρεῖττονα καὶ θειοτέραν ἢ ὥστε κύκλω τινὶ τῶν ἐπὶ γῆς ὀρισθῆναι, τῆς μεγαλοπόλεως τὴν γένεσιν 5 εἰσηγήσατο, τοὺς νόμους ἐμπερεστάτην εἰκόνα τῆς τοῦ κόσμου πολιτείας 52 ἤγγασάμενος εἶναι. (10.) τῶν γοῦν ἐν μέρει διατεταγμένων τὰς δυνάμεις εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάζειν ἐθελήσειεν, εὐρήσει τῆς τοῦ παντὸς ἀρμονίας ἐφι- 53 μένας καὶ τῷ λόγῳ τῆς ἀιδίου φύσεως συναδούσας. διὸ καὶ τοὺς ἀφθόνων μὲν ἀγαθῶν ἀξιοθέντας ὅσα κατ' εὐεξίαν σωματίων καὶ τὰς περὶ πλοῦτον 10 καὶ δόξαν καὶ τὰ ἄλλα ἐκτὸς εὐτυχίας, ἀρετῆς δ' ἀφηγιάσαντας καὶ οὐκ ἀνάγκη γνώμη δ' ἐκουσίῳ πανουργίαν καὶ ἀδικίαν καὶ τὰς ἄλλας κακίας, ὡς μέγα ὄφελος τὴν μεγίστην ζημίαν, ἐπιτηδεύσαντας καθάπερ οὐκ ἀνθρώπων ἐχθροὺς ἀλλὰ τοῦ σύμπαντος οὐρανοῦ τε καὶ κόσμου τὰς ἐν 15 ἔθει τιμωρίας οὐ φησὶν ὑπομεῖναι, ἀλλὰ καινοτάτας καὶ παρηλλαγμένας, 15 ἃς ἐμεγαλοῦργησεν ἡ πάρεδρος τῷ θεῷ μισοπόνηρος δίκη, τῶν τοῦ παντὸς δραστηκωτάτων στοιχείων ἐπιθεμένων ὕδατος καὶ πυρός, ὡς καιρῶν περιόδοις τοὺς μὲν κατακλυσμοῖς φθαρῆναι, τοὺς δὲ κατα-

1 post κτίσιν add. καὶ FGHP Barb. (v); καὶ delendum censuit Mang.

2 κατ' ἀξίαν BEMA (v)

3 καὶ τὸ κάλλος F

4 νομίσας] νόμου Barb.

κρεῖττονα αὐτὴν transp. Barb.

6 τοῦ κόσμου] κόσμου A, τοῦ νόμου V¹,

ἐνόμου V²OK

πολίτης K

7 οὖν Barb.

8 ἐθελήσει M

8.9 ὑφιμένας Barb.

9 διὸ] δι' οὐ (HP (Turn.)

τοῦς] τῶν Barb.; τοὺς

(ἀγαθούς) vel (εὐσεβεῖς) conl. Mang.

10 μὲν] μὴ K

τοὺς; σπουδαίους; add.

ante ἀξιοθέντας Barb.

τὰς ὅσα BEM, τὰ ὅσα AF

εὐεξίας H¹P Barb.

τὰς] τὰ A

11 τὰλλα VOK Barb.

ἐκτός] τὰ ἐκτός Barb., τὰ τῆς V²OK

ἀφηγιάσαντας H¹P

12 πανουργίας καὶ ἀδικίας H; καὶ ἀδικίαν om. Turn.

13 τὴν om. VOK

14 οὐρανοῦ] ἀνοῦ (i. e. ἀνθρώπου) BEM

16 ἃς ἐδη-

μιούργησεν BEMA

17 post ἐπιθεμένων add. αὐτοῖς V²K

18 pr. τοῦς]

τοῖς F

προτρέπει μᾶλλον ἢ βιάσασθαι λόγον ποιούμενος, καὶ τὸ πόλιν χειροποιήσασθαι τῆς συγγραφῆς κτιζομένην τῷ λόγῳ ταπεινότερον ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν νόμων ὑπελήφεν, ὧν (πρὸς) τὸ κάλλος ἀκριβεῖ τῇ θέα κατὰ τὴν διάνοιαν ἀπιδῶν τῆς ἐπὶ γῆς ὑπεριδῶν κτίσεως ἐπὶ τὴν μεγίστην πόλιν, τὸν κόσμον, ἀνέδραμεν καὶ τὴν αὐτῆς ὑφήγησατο γένεσιν, ἐμπερεστάτην εἰκόνα τοὺς νόμους τῆς τοῦ κόσμου πολιτείας ἠγοούμενος· τῶν γοῦν νόμων ἡ δύναμις, εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάσει, τῇ τοῦ παντὸς ἀρμονίᾳ συνάδει. τοιγαροῦν εἴ τινες πανταλῶς ἐξεπῆδησαν ἀρετῆς, ὡς οὐκ ἀνθρώπων ἐχθροὺς ἀλλ' οὐρανοῦ τε καὶ κόσμου παντὸς οὐ τὰς ἐν ἔθει τιμωρίας ὑπομεῖναι φησὶν, ἀλλὰ καινὰς καὶ παρηλλαγμένας, τῶν τοῦ παντὸς δραστηκωτάτων στοιχείων ἐπιθεμένων αὐτοῖς ὕδατος καὶ πυρός.

φλεχθέντας ἀπολέσθαι. πελάγη μὲν ἀρθέντα καὶ ποταμοὶ μετεωρισθέντες 54
 αὐθιγενεῖς τε καὶ χεῖμαρροι τὰς ἐν τῇ πεδιάδι πόλεις ἀπάσας ἐπέκλυσαν
 καὶ κατέσυραν, τὰς δὲ κατὰ τὴν ὕρεινὴν αἰ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ
 συνεχεῖς καὶ ἀδιάστατοι ὄμβρων φοραί. χρόνῳ δ' ὕστερον ἐκ τῶν 55
 5 ὑπολειφθέντων πάλιν τοῦ γένους συναεξηθέντος καὶ εἰς πολυανθρωπίαν
 p. 143 M. ἐπιδόντος, ἐπειδὴ τὸ περὶ τοὺς προγόνους πάθος οἱ | ἀπόγονοι μᾶθημα
 σφροσύνης οὐκ ἐποιήσαντο, πρὸς δ' ἀκολασίας ἐτράποντο ζηλωταὶ
 χαλεπωτέρων ἐπιτηδευμάτων γενόμενοι, πυρὶ τούτους ἀναλώσας διενότηθη.
 τότε οὖν, ὡς μηνύει τὰ λόγια, κεραυνοὶ ῥυέντες ἐξ οὐρανοῦ τοὺς τε 56
 10 ἀσεβεῖς κατέπρησαν καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν· καὶ μέχρι τοῦ νῦν μνημεῖα
 τοῦ συμβεβηκότος ἀλέκτου πάθους δεῖκνυται κατὰ Συρίαν, ἐρείπια καὶ
 τέφρα καὶ θεῖον καὶ καπνὸς καὶ ἡ ἔτι ἀναδιδομένη φλόξ ἀμαυρὰ
 καθάπερ διασμουχομένου πυρός. ἐν δὲ τούτῳ συνέβαινε τούς τε ἀσεβεῖς 57
 ταῖς εἰρημέναις τιμωρίαις κολάζεσθαι καὶ τοὺς καλοκαγαθῶς διηνηγοχότας
 15 εὖ πάσχειν ἀρετῆς ἐπαξίων ἄθλων τυγχάνοντας. ἐν μὲν γε τῇ φορᾷ 58
 τοῦ κεραυνίου πυρὸς οἰκήτορσιν αὐτοῖς ὅλης χώρας ἐμπιπραμένης, εἰς
 μόνος ἀνὴρ μέτοιχος ἐπιφροσύνη θεῖα σφίζεται, διότι τῶν ἐγχαυρίων
 παρανομημάτων οὐδὲν ἠσπάσατο, τῶν μετοίκων εἰωθότων ἀσφαλείας
 ἕνεκα τὰ ξενικὰ τιμᾶν, ἐπεὶ τοῖς ἀτιμάζουσι κίνδυνος ἐκ τῶν αὐτο-
 20 χθόνων ἔπεται· καίτοι γ' οὐκ ἐπ' ἄκρον ἦλθε σοφίας, ὡς διὰ τελειότητα
 τῆς ἐν αὐτῷ φύσεως τασούτου γέρως ἀξιωθῆναι, ἀλλ' ὅτι μόνος τοῖς
 πολλοῖς οὐ συνηνέχθη πρὸς τὸ ἀβροδίατον ἀποκλίνεισιν καὶ πάσας μὲν
 ἡδονὰς πάσας δ' ἐπιθυμίας χορηγίαις ἀφθόνοις ἀνάψασιν ὥσπερ φλόγα
 λασίφ ὕλη κεχυμένη. (11.) κατὰ δὲ τὸν μέγαν κατακλυσμὸν ὀλίγου 59

1 μὲν (γάρ) conl. Mang.	2 ἀπέκλυσαν M, κατέκλυσαν G	3 ἐπέσυραν G
4 συνεχεῖς om. A	τῶν ὄμβρων VOK	τῶν ὄμβρων post νύκτωρ (3) transp. ()
φοραί P	5 ἐπαυξηθέντος VOK	8 χαλεπῶν HP
10 ἀσεβοῦντας F	τοῦ om. F	11 ἀλήκτου V ¹ , ἀλήστου V ² OK, ἀλλ'
ἐκ τοῦ H ¹ P	ἐνδείκνυται G	13 διασμουχομένου M, διὰ σμουχομένου K
14 καλοκαγαθίας Turn.	15 ἐπ' ἀξίων M	τυγχάνοντας ἄθλων transp. GH
γε] γάρ V ² OK	16 κεραυνίου F	(τῆς) ὅλης voluit Mang.
ἐμπι- πραμένης E	18 ἐσπάσατο conl. Mang.	καὶ ταῦτα add. ante τῶν V ² OK
20 γε VOK	ἦλθε] ἦκε A (v)	21 γέρως] γένους A
μόνον codd.	21. 22 οὐ συνηνέχθη τοῖς πολλοῖς transp. F	μόνος Mang.:
θεῖω καὶ GHP (Turn.)	ὕλη κεχυμένη BEMF: κεχυμένη ὕλη GHP, ὕλη κεχυ- μένην VOK (Mang.), ὕλη κεχρῖμένην A	24 λασίφ] θεῖω F,
		ὀλίγον A

1 — 4 Gen. cap. 7 4 — 24 Gen. cap. 19 10 — 13 cf. de Abrah. § 140. 141
 13 — 15 pergit Barb. IV 56: καὶ μετὰ τινὰ: ἐν δὲ τούτῳ — τυγχάνοντας.

- δέω φάναι τοῦ σύμπαντος ἀνθρώπων γένους φθειρομένου, ἕνα οἶκον ἀπαθῆ γενέσθαι παντὸς κακοῦ λόγος ἔχει, τὸν πρεσβύτατον καὶ ἡγεμόνα τῆς οἰκίας ἐπειδὴ συνέβαινε μηδενὸς ἀδικήματος ἐκουσίου προσάψασθαι. τὸν δὲ τρόπον τῆς σωτηρίας, ὡς αἱ ἱεραὶ βίβλοι περιέχουσιν, ἄξιον 5
60 ἱστορηθῆναι διὰ τε μεγαλοουργίαν καὶ ἅμα βελτίωσιν ἡθῶν. νομισθεὶς 5 γὰρ ἐπιτήδειος εἶναι μὴ μόνον ἀμοιρῆσαι τῆς κοινῆς συμφορᾶς, ἀλλὰ καὶ δευτέρας γενέσεως ἀνθρώπων αὐτὸς ἀρχὴ γενέσθαι, θείαις προστάξεσιν, ἃς ὑφηγοῦντο οἱ χρησμοί, ξύλινον δημιουργήσας ἔργον μέγιστον εἰς πῆχεις τριακοσίους μῆκος καὶ πεντήκοντα εὖρος καὶ τριάκοντα ὕψος καὶ συνεχῆ κατασκευασάμενος ἔνδον οἰκήματα ἐπίπεδα καὶ ὑπερῖα, 10
τριώροφα καὶ τετρώροφα, καὶ τροφὰς ἐτοιμασάμενος, ἀφ' ἐκάστου γένους ζῶων ὅσα χερσαῖα καὶ πτηνὰ εἰσήγαγεν ἄρρεν τε καὶ θῆλυ σπέρματα ὑπολειπόμενος πρὸς καταλλαγὴν καιρῶν τῶν αὐθις ποτε γενησομένων· 61
ἧδει γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ φύσιν ἴλεω, κἂν εἰ τὰ εἶδη φθείροιτο, ἀλλὰ τοι τὴν ἐν τοῖς γένεσιν ἀφθαρσίαν ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν ὁμοιότητος | καὶ p. 144 M. τοῦ μηδὲν τῶν κατὰ πρόθεσιν φύντων ποτὲ λυθῆναι διαμένουσας· 16
(12.) οὐ χάριν πάντα ἐπειθάρχει καὶ τὰ τέως ἐξηγηρωμένα ἡμεροῦτο 62
καὶ οἷα νομεῖ καὶ ἀγελάρχῃ τιθασευθέντα ἐπηκολούθει. μετὰ δὲ τὴν εἰσοδὸν ἀπάντων εἴ τις ἐθεάσατο τὸ πλήρωμα, οὐκ ἂν διήμαρτεν εἰπῶν, ἀντίμιμον εἶναι γῆς ἀπάσης ἐν ἑαυτῷ φέρον τὰ ζῶων γένη, ὧν καὶ ἡ 20
σύμπασα γῆ τὰ ἀμύθητα εἶδη καὶ πρότερον ἦνεγκε καὶ ἴσως αὐθις 63
οἶσαι. τὰ δ' εἰκασθέντα χρόνοις ὕστερον οὐ μακροῖς ἀπέβαινε· τὸ μὲν

1 δέω] δὲ VOK ἀνθρώπων om. HP ἕνα] τὸν Nῶε A (v) 2 διὰ
add. ante τὸν V²OK 4 τόνδε τὸν τρόπον BE ὡς αἱ AF: ὅν αἱ V²OK,
αἱ (om. ὡς) ceteri; ὡς (om. αἱ) v 5 ἱστορῆσαι BEMA (v) ἡθῶν FGHP:
ὡθήθη ceteri 6 εἶναι ἐπιτήδειος transp. HP (v) 7 post ἀνθρώπων add.
γένους VOK 8 ὑφηγοῦνται HP 9 τριακοσίους FG: τριακοσίας ceteri
10 οἰκήματα ἔνδον transp. O 11 τετρώροφα BMF ἐκάστου] ἐκατέρου H
12 ἄρρεν BM τε om. VOK 13 ὑπολιπόμενος BEM καταλλαγὴν
καιρῶν corruptum: καταγωγὴν γενῶν conicio, καταβολὴν καὶ ἐτέρων (scil. σπερμάτων)
coni. Mang. 14 τοῦ θεοῦ φύσιν F: φύσιν τοῦ θεοῦ transp. ceteri ἴλεω FGHP
εἰ om. VOK τοι om. VOK 15 ἀφθαρσίαν om. H¹P 16 τῶν FV²OK:
om. ceteri (v) κατὰ πρόθεσιν] κατ' ἐπιφορούσην θεῖαν V²OK 17 τὰ
τέως FGHP: τὰ τε ceteri ἡγηρωμένα ἐξημεροῦτο BEMA (v) 18 ἀγελάρχῃ
codd.: (ἀγελάρχῃ E): ἀγελάρχῃ v τιθασευθέντα HP: τιθασευθέντα FG, τιθασά
όντα BE, τιθασά ὄντα MAVOK 20 εἶναι γῆς F: γῆς εἶναι transp. ceteri
πάσης BEMA ἑαυτῷ FGHP: αὐτῷ ceteri φέρων B¹EV¹, φέροντα H¹P
21 εἶδη GHP: γένη ceteri πρότερα F ἴσως GHP: ὕστερον ceteri (v)
22 jpost οἶσαι multa deesse putavit Mang. ἀπέβαινον VOK

γάρ πάθος ἐλώφα καὶ ἡ τοῦ κατακλισμοῦ φορὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν
 ἐμειοῦτο, τῶν τε ὄμβρων ἐπισχεθέντων καὶ τοῦ κατὰ πᾶσαν γῆν ἀναχυ-
 θέντος ὕδατος τῇ μὲν ἀναλισκομένου τῷ ἀφ' ἡλίου φλογμῷ τῇ δὲ
 ὑπονοστοῦντος εἰς χαράδρας καὶ φάραγγας καὶ τὰς ἄλλας τῆς γῆς
 5 κοιλότητας· ὥσπερ γὰρ θεοῦ προστάξαντος, ἑκάστη φύσις ὑπερ ἔχρησεν
 οἷα δάνειον ἀναγκαῖον ἀπελάμβανε, θάλαττα καὶ πηγαὶ καὶ ποταμοὶ πρὸς
 γὰρ τοὺς οἰκίους τόπους ἕκαστον ρεῖθρον ὑπενόσται. μετὰ δὲ τὴν 64
 κάθαρσιν τῶν ὑπὸ σελήνην, ἀπολουσαμένης τῆς γῆς καὶ νέας ἀναφανείσης
 καὶ τοιαύτης, οἷαν εἰκὸς εἶναι ὅτε τὴν ἀρχὴν μετὰ τοῦ κόσμου παντὸς
 10 ἐκτίζετο, πρόεισιν ἐκ τοῦ ξυλίνου κατασκευάσματος αὐτὸς καὶ γυνὴ καὶ υἱοὶ
 καὶ τούτων γυναῖκες καὶ μετὰ τῆς οἰκίας ἀγγελῶδόν τὰ συνεληλυθότα τῶν
 ζώων γένῃ πρὸς τὴν τῶν ὁμοίων σποράν τε καὶ γένεσιν. ταῦτα τῶν 65
 ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐστὶν ἀριστεῖα καὶ ἄθλα, δι' ὧν οὐ μόνον αὐτοὶ καὶ
 γένῃ σωτηρίας ἔτυχον τοὺς μεγίστους κινδύνους ἐκφυγόντες, οἱ κατὰ
 15 τὸν τῶν στοιχείων νεωτερισμὸν τοῖς πανταχοῦ πᾶσιν ἐπετειχίσθησαν,
 ἀλλὰ καὶ παλιγγενεσίας ἐγένοντο ἡγεμόνες καὶ δευτέρας ἀρχηγῆται
 περιόδου, καθάπερ ἐμπυρεύματα τοῦ ζώων ἀρίστου γένους ἀνθρώπων
 ὑπολειφθέντες, ὃ τὴν ἡγεμονίαν τῶν περιγείων ἅπαξ ἀπάντων ἔλαχεν
 ἀντίμιμον γεγονὸς θεοῦ δυνάμεως, εἰκῶν τῆς ἀοράτου φύσεως ἐμφανῆς,
 20 αἰδίου γενητῆ.

* * *

1 γάρ om. A φορὰ AVOK: φθορὰ ceteri (v) ἡμέραν om. BEMA
 3 τῇ (bis) GHP: πῇ (bis) ceteri δὲ καὶ VOK 4 φάραγγας F
 5 γάρ om. BEMA 6 ὑπελάμβανε H 8 τῶν O 9 τοιαύτης: AGP:
 τοιαύτην ceteri οἷαν GHP: ὅποιαν ceteri τοῦ om. HP παντὸς 'om. F
 10 ἡ γυνὴ καὶ οἱ υἱοὶ H 11 pr. καὶ] καὶ αἱ BEMA (v) ἀγγελῶδόν om.
 BEMA συνεισεληλυθότα H, συνεισελθόντα P 12 γένῃ om. F
 14 τοῦ μεγίστου κινδύνου D ἐκφυγόντες κινδύνους transp. A (v) 15 τὸν
 om. F νεωτερισμὸν Barb. 16 ἀρχηγῆται] ἀρχῆσθαι Barb. 17 ἐμπυ-
 ρεύματι K τοῦ] τῶν BEMA (v) ἀνθρώπων om. F 18 ὑπολειφ-
 θέντος BEMA δ] καὶ D, ὃ om. BEM τῶν om. Barb. ἔλαχον BEMK
 19 ἀντίμιμος BEM γεγονὸς AGHP Barb.: γεγονὸς ceteri δυνάμεως codd.:
 δυνάμεων v 20 γεννητῆ VO, γεννητῆ K, γενητῆς Barb. Φῶλωνος περι-
 τοῦ βίου μωυσέως λόγος β' subscr. B lacunam statuit Massebieau

13 — 20 DR fol. 33^v τοῦ αὐτοῦ (Φῶλωνος) περι κοσμοποιίας (sic) DL fol. 38^r τοῦ
 αὐτοῦ: ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐστὶν ἀριστεῖα — ἐκφυγόντες, ἀλλὰ καὶ παλιγγενεσίας ἐγένοντο ἡγε-
 μόνες καὶ δευτέρας ἀρχηγῆται περιόδου, ἐν τῇ κατὰ τῶν στοιχείων νεωτερισμῷ τοῖς παν-
 ταχοῦ πᾶσιν ἐπειχίσθηντι, καθάπερ ἐμπυρεύματα — ἔλαχε, κατὰ τὸν βίον γένος θεοῦ
 δυνάμεως καὶ εἰκῶν τῆς ἀοράτου καὶ αἰδίου φύσεως. 12—217,10 pergīt Barb. IV 56:
 καὶ πάλιν: ταῦτα — κατὰ τὴν ἱερῶσῶν ἅπαντα.

66 (1.) | Δύο μὲν ἤδη μέρη τοῦ βίου Μωυσέως διεξελγύθαμεν, τό p. 145 M.
 τε περί βασιλείας καὶ νομοθετικῆς· τρίτον δὲ προσαποδοτέον τὸ περί
 ἱερωσύνης. ὁ τοίνυν μέγιστον καὶ ἀναγκαϊότατον ἀρχιερεῖ προσεῖναι δεῖ,
 τὴν εὐσέβειαν, ἐν τοῖς μάλιστα οὗτος ἤσκησεν ἅμα καὶ φύσεως εὐμοιρίᾳ
 χρησάμενος, ἣν ὡσπερ ἀγαθὴν ἄρουραν φιλοσοφία παραλαβοῦσα δογματῶν ἕ
 θεωρίᾳ παγκάλων ἐβελτίωσε καὶ οὐ πρότερον ἀνῆκεν ἢ τελειογονηθῆναι
 67 τοὺς ἀρετῆς καρποὺς διὰ τε λόγων καὶ πράξεων. τοιγαροῦν μετ' ὀλίγων
 ἄλλων φιλόθεός τε καὶ θεοφιλῆς ἐγένετο, καταπνευσθεὶς ὑπ' ἔρωτος
 οὐρανοῦ καὶ διαφερόντως τιμήσας τὸν ἡγεμόνα τοῦ παντός καὶ ἀντι-
 τιμηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ· τιμὴ δ' ἀρμόττουσα σοφῶν θεραπεύειν τὸ πρὸς ἀλή- 10
 θεϊαν ὄν· ἱερωσύνη δὲ θεραπείαν ἐπιτετήδευκε θεοῦ. τούτου τοῦ γέρως,
 οὐ μείζον ἀγαθὸν ἐν τοῖς οὖσιν οὐκ ἔστιν, ἡξιοῦτο χρῆσμοῖς ἕκαστα τῶν
 68 εἰς τὰς λειτουργίας καὶ ἱεράς ὑπηρεσίας ἀναδιδασκόμενος. (2.) ἔδει δὲ
 πρότερον ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα καθαρῆσαι, μηδενὸς πάθους
 προσαψάμενον, ἀλλ' ἀγνεύσαντα ἀπὸ πάντων ὅσα τῆς θνητῆς ἐστὶ 15
 69 φύσεως, σιτίων καὶ ποτῶν καὶ τῆς πρὸς γυναῖκας ὀμιλίας. ἀλλὰ ταύ-
 τῆς μὲν ἐκ πολλῶν χρόνων καταφρόνησε καὶ σχεδὸν ἀπ' οὗ τὸ πρῶτον
 ἤρξατο | προφητεύειν καὶ θεοφορεῖσθαι, προσῆκον ἡγούμενος ἕτοιμον p. 146 M.
 ἐμπαρέχειν αἰεὶ τοῖς χρῆσμοῖς ἑαυτόν· σιτίων δὲ καὶ ποτῶν ἐπὶ ἡμέρας
 τεσσαράκοντα ἐξῆς ἠλόγησε, δηλονότι τροφὰς ἔχων ἀμείνους τὰς διὰ 20
 θεωρίας, αἷς ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ καταπνεόμενος τὴν μὲν διάνοιαν τὸ
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ σῶμα διὰ τῆς ψυχῆς ἐβελτιούτο, καθ' ἑκάτερον

1 incipit hic in codicibus et editionibus liber tertius, ego libros II et III in unum
 coniunxi φιλωνος περί τοῦ βίου μωσέως λόγος γ' BEMG, φιλωνος ἰουδαίου περί βίου
 μωσέως A, τοῦ αὐτοῦ περί τοῦ βίου μωσέως λόγος γ' P, φιλωνος περί τοῦ βίου μωσέως
 λόγος τρίτος (ss. περί ἱερωσύνης λόγος τρίτος) H, περί ἱερωσύνης λόγος γ' VO, tit. om. K
 τοῦ αὐτοῦ περί τῆς μωσέως ἱερωσύνης F ἡδη] εἶδη A μέρη om. A
 μωσέως BEMA Barb., μωσέως FGHP μωσέως τοῦ βίου transp. A (v)
 διεληλύθαμεν M 2 τε om. A (v) ἀποδοτέον Barb. 3 δεῖ corr.
 ex δὴ A 4 οὗτος] αὐτός A (Turn.) 5 παραλαμβάνουσα A
 6 παγκάλως AFGHP Barb. (Turn.) ἦ] ἢ Barb., om. A. τελείους γενηθῆναι (i
 7 τοὺς τῆς ἀρετῆς G post τοιγαροῦν add. ὁ Barb. 7. 8 ὀλίγους ἄλλους V²OK
 ἰ
 8 ἐγένετο A 9 οὐρανοῦ om. in lac. Barb. 10 δὲ VOK 12 ἐπ'
 ἀγαθὸν (sic) P ἡξιοῦται (sic) M 14 καθαρῆσαι] θεραπεῦσαι Barb.
 15 ἀγνεύσαντα VOKG: ἀγνεύσαν BEFHP, ἀγνεύσαι MA Barb. (v) ἐστὶ om. K
 Barb. 16. 17 ταύτης] δταν Barb. 18 θεοφορεῖσθαι] ἐμφορεῖσθαι Barb.
 19 αἰεὶ A, αἰεὶ om. Barb. δὲ] τε A (v) 19. 20 τεσσαράκοντα ἡμέρας transp. A (v),
 τεμνηφαγόντα (sic) ἡμέρας Barb. 20 δῆλον ὅτι Barb. τροφὰς om. H¹, ss. H²
 τὰς — οὐρανοῦ (21) om. in lac. Barb. 22 δὲ AF: om. ceteri ἐβελτιούτο
 om. in lac. Barb.

πρός τε ἰσχὺν καὶ εὐεξίαν ἐπιδιδούς, ὡς τοὺς ἰδόντας ὕστερον ἀπιστεῖν. εἰς γὰρ ὄρος ὑψηλότατον καὶ ἱερώτατον τῶν περὶ τὸν τόπον ἀνεληθῶν 70 προστάξει θεαίαις, ὅπερ ἀπρόσιτον καὶ ἄβατον ἦν, εἰς ἐκεῖνον λέγεται διαμεῖναι τὸν χρόνον οὐδὲν ἐπιπερόμενος τῶν εἰς ἀναγκαίας ἀπόλαυσιν 5 τροφῆς (καὶ) ἡμέραις ὕστερον, ὡς ἐλέχθη, τεσσαράκοντα κατέβαινε πολὺ καλλίων τὴν ὄψιν ἢ ὅτε ἀνήγει, ὡς τοὺς ὄρωντας τεθηπέναι καὶ καταπεπληχθαι καὶ μηδ' ἐπὶ πλέον ἀντέχειν τοῖς ὀφθαλμοῖς δύνασθαι κατὰ τὴν προσβολὴν ἡλιοειδοῦς φέγγους ἀπαστραπτόντος.

(3.) Ἐπι δ' ἄνω διατριβῶν ἐμυσταγωγεῖτο παιδευόμενος τὰ κατὰ 71 10 τὴν ἱερωσύνην πάντα καὶ πρῶτα, 2 δὴ καὶ πρῶτα τῇ τάξει, τὰ περὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κατασκευῆν. εἰ μὲν οὖν τὴν χώραν, 72 εἰς ἣν μετανίσταντο, ἤδη παρειλήφεσαν, ἀναγκαῖον ἦν ἰδρῦσασθαι περισημότατον νεῶν ἐν τῷ καθαρωτάτῳ λίθων πολυτελεῶν ὕλης καὶ περὶ 15 αὐτὸν τεῖχῃ μεγάλα δεῖμασθαι καὶ νεωκόροις παμπληθεῖς οἰκίας, ὀνομάσαντας ἱερόπολιν τὸν τόπον. ἐπεὶ δ' ἔτι κατὰ τὴν ἐρήμην ἐπλάζοντο, 73 τοῖς μήπω παγίως ἰδρυθεῖσιν ἤρμοττε φορητὸν ἔχειν ἱερόν, ἔν' ἐν ταῖς ὁδοπορίαις καὶ στρατοπεδείαις ἀνάγωσι θυσίας καὶ τὰ ἄλλα ὅσα κατὰ τὰς ἱερουργίας δρῶσι μηδενὸς ἀμοιροῦντες ὧν χρὴ τοὺς ἐν πόλεσιν οἰκοῦντας. σκηνηὴν οὖν, ἔργον ἱερώτατον, δημιουργεῖν ἔδοξεν, ἧς τὴν 74 20 κατασκευὴν θεσφάτοις λόγοις ἐπὶ τοῦ ὄρους Μωυσῆς ἀνεδιδάσκειτο, τῶν

1 ἀπιστεῖν—ὑψηλότατον (2) om. in lac. Barb. 2 τῶν] τὸν Turn. ἐλθῶν BEMVOK
3 καὶ ἄβατον om. BEMVOK ἦν om. A ἐκεῖνον A: ἐκεῖνο (iHP Barb.,
δ καὶ ceteri 4 τοσοῦτον add. ante χρόνον V²OK ἀναγκαῖαν A (v)
5 καὶ add. Turn. τεσσαράκοντα A Barb. κατέβαινε] κατῆι BEMVOK
5. 6 πολὺ καλλίων τὴν ὄψιν om. in lac. Barb., πολὺ — ἀνήγει om. BEM
6 καλλίω AF 7 μηδ'] μηδὲν A (v), μὴ M 9 παιδευόμενος om. H τὰ
om. A (Turn.) 10 πρ. καὶ πρῶτα om. A (Turn.) δὴ] δεῖ A (Turn.)
alt. καὶ πρῶτα codd.: καὶ om. Mang. 11 τὴν AHP: om. ceteri τῶν AF:
τὴν ceteri ἐν αὐτῷ om. F εἰ AF: εἰς ceteri 12 μετανίστατο F
ἤδη AF: ἦν δὴ ceteri (2v) ἦν conl. Mang. 12. 13 παρασημότατον V²OK
13 ἐν eras. V, om. OK ἐκ λίθων VOK 14 αὐτὸν FGHP: αὐτῶν K, αὐτῷ

πανπληθεῖς
ceteri; αὐτὸ v νεωκόρους A πλημπληθεῖς (sic) E, πολυπληθεῖς BM
14. 15 ὀνομάσαντας BEMV¹, ὀνομάσαι τε V²OK ἱεροπολεῖν (sic) οἰκίας ὀνομά-
σαντας transp. A 15 ἱερόπολιν V² ἐπλάζοντο A 16 παγίως B¹E¹V¹F,
πλαγίως P ἰδρυθεῖσιν VKF 17 στρατοπεδείαις H ἀνάγωσι θυσίας
FGHP: ἀνάγοι θυσίας A, ἀγῶσι θυσίας ceteri; θυσίας ἀνάγωσι v τὰλλα HP,
τὰλλ' AG 18 τὰς] τῆς F μηδὲν FH ἀμοιροῦντας G
19 δημιουργεῖν ἔδοξεν om. G ἔδοξαν K τὴν om. AH¹P 20 λόγοις Turn.

μελλόντων ἀποτελεῖσθαι σωμαίων ἀσωμάτους ἰδέας τῆ ψυχῆ θεωρῶν,
 πρὸς αἷ εἶδει καθάπερ ἀπ' ἀρχετύπου γραφῆς καὶ νοητῶν παραδειγμάτων
 75 αἰσθητὰ μιμήματα ἀπεικονισθῆναι. προσῆκον γὰρ ἦν τῷ ὡς ἀληθῶς
 ἀρχιερεῖ καὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ κατασκευὴν ἐπιτραπῆναι, ἵν' ἐκ πολλοῦ τοῦ
 περιόντος ἡρμοσμένας καὶ συμφώνους τοῖς δημιουργηθεῖσι ποιῆται τὰς 5
 76 ἐν τῷ ἱεραῖσθαι λειτουργίας. (4.) ὁ μὲν οὖν τύπος τοῦ παραδείγματος
 ἐνεσφραγίζετο τῆ διανοίᾳ τοῦ προφήτου διαζωγραφούμενος καὶ προ-
 διαπλαττόμενος ἀφανῶς ἄνευ ὕλης ἀοράτοις εἶδει· τὸ δ' ἀποτέλεσμα
 πρὸς τὸν τύπον ἐδημιουργεῖτο, ἐναποματτομένου τὰς σφραγίδας τοῦ
 77 τεχνίτου ταῖς προσφόροις ἐκάστων ὀλικαῖς οὐσίαις. ἦν δ' ἡ κατασκευὴ 10
 τοιαύδε· ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα κίονες κέδρου | τῆς ἀσηπτοτάτης ἀπὸ p. 147 M.
 στελεχῶν κοπέντες εὐερνεστάτων περιεβάλλοντο χρυσοῦ βαθεῖ· κάπειθ'
 ἐκάστω δύο ἀργυραῖ βάσεις ὑπηρείδοντο καὶ κατὰ τὸ ἀκροκίονιον ἐφηρμό-
 78 ζετο χρυσοῦ κεφαλῖς. εἰς μὲν οὖν τὸ μῆκος τεσσαράκοντα κίονας διέ-
 ταιεν ὁ τεχνίτης, ἐκατέρωθεν τοὺς ἡμίσεις εἴκοσι, μηδὲν ἐν μέσῳ 15
 διάστημα ποιούμενος, ἀλλ' ἐξῆς ἐφαρμόζων καὶ συνάπτων, ἵν' οἷα τεῖχος
 ὄψις μία προφαίνηται· εἰς δὲ τὸ πλάτος ἐσώτατον τοὺς λοιποὺς ὀκτὼ,
 ἐξ μὲν κατὰ τὴν μέσσην χώραν, δύο δ' ἐν ταῖς παρ' ἐκάτερα τῆς μέσης
 γωνίαις, τὸν μὲν ἐπὶ δεξιᾷ, τὸν δ' ἐπ' εὐώνυμα· κατὰ δὲ τὴν εἰσοδὸν
 ἄλλους τέσσαρας, τὰ μὲν ἄλλα ὁμοίους, μίαν δ' ἀντὶ δυοῖν ἔχοντας 20
 βάσει τῶν ἐξ ἀντικρύ, μεθ' οὗ ἐξωτάτῳ πέντε μόναις ταῖς βάσεσι δια-
 79 φέροντας, χαλκαῖ γὰρ ἦσαν· ὥστε τῆς σκηνῆς τοὺς σύμπαντας εἶναι,
 οἷχα τῶν ἐν ταῖς γωνίαις δυοῖν ἀφανῶν, πέντε καὶ πεντήκοντα ἐμφανεῖς,
 τὸν ἀπὸ μονάδος ἄχρι δεκάδος τῆς παντελείας συμπληρούμενον ἀριθμόν.

1 σωμαίων] σχημάτων conl. Mang. ἀσωμάτους] ἀσωμάτων K 2 ἀπ'
 om. BEM 3 τῷ] τῶν K ὡς om. A 5 ποιεῖται OP (Turn.)
 7 ἐνεσφραγίζεται (sic) M 7. 8 διαπλαττόμενος BEMF 9 τὸν om. A
 10 τεχνίτου A ἐκάστω BEMA (v) δὲ A 11 ἀσηπτοτάτου F
 11. 12 ἀποστελέγων F 12 κάπειτα A 13 ὑπερείδοντο A, ὑπερείδοντο MF (v)
 14. 15 διέταπεν AFGHP: συνέταπεν ceteri 15 τεχνίτης A ἐκατέρωθεν δὲ BM
 17 ἐσώτατον πλάτος] transp. A (v) ἐσώτατον suspectum (Wendl.) 18 ταῖς]
 ας
 τοῖς A (Turn.) 19 γωνίαις BV²OKG: γωνίας M, γωνίας ceteri (Turn.)
 δεξιᾷ K δὲ VOKHP ἐπὶ VK εὐώνυμον K 20 τέτταρας AP
 δυεῖν VOKF 21 ἐξ] ἐξ AVK ἀντικρυς VOKFH¹P μόναις AFGHP:
 μόνον ceteri 23 δυεῖν VOK 24 ἄχρι] μέχρι A (v) συμπληροῦντας V²OK

εἰ δὲ βουλευθείη τις τοὺς ἐν τῷ προφυλαίῳ πέντε τῷ ὑπαίθρῳ συνάπ- 80
 τοντας, ὁ κέκληκεν αὐλήν, τιθέναι χωρίς, ἀπολειφθήσεται ὁ ἀγιώτατος
 πεντηκοντάδος ἀριθμὸς, δύναμις ὧν τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου, ὅπερ ἐστὶ
 τῆς τῶν ὄλων γενέσεως ἀρχή, συμπληρωθεὶς ἐκ τῶν ἐντὸς κίωνων,
 5 τεσσαράκοντα μὲν τῶν καθ' ἑκατέραν πλευρὰν εἴκοσιν, ἕξ δὲ τῶν ἐν
 μέσῳ δίχα τῶν παρὰ ταῖς γωνίαις ἀποκεκρυμμένων, τεσσάρων δὲ τῶν
 ἀντικρῦ, ἐφ' ὧν τὸ καταπέτασμα. τὴν δ' αἰτίαν, ἧς ἕνεκα τοὺς πέντε 81
 τοῖς πεντήκοντα συγκατατάττω καὶ χωρὶς αὐτῶν τίθημι, δηλώσω. ἡ
 πεντὰς αἰσθήσεων ἀριθμὸς ἐστίν, αἰσθησις δ' ἐν ἀνθρώπῳ τῇ μὲν
 10 νεύει πρὸς τὰ ἐκτὸς, τῇ δὲ ἀνακάμπει πρὸς νοῦν ὑπηρετικὴ οὖσα
 φύσεως νόμοις αὐτοῦ. διὸ καὶ τὴν μεθόριον χώραν ἀπένειμε τοῖς 82
 πέντε· τὰ μὲν γὰρ ἐντὸς αὐτῶν ἐκένευε πρὸς τὰ ἄδυστα τῆς σκηνῆς,
 ὅπερ ἐστὶ συμβολικῶς νοητά, τὰ δ' ἐκτὸς πρὸς τὸ ὑπαίθρον καὶ
 τὴν αὐλήν, ὅπερ ἐστὶν αἰσθητά· παρὸ καὶ ταῖς βάσεις διήνεγκαν,
 15 χαλκαὶ γὰρ εἰσιν· ἐπεὶ δὲ τῆς ἐν ἡμῖν αἰσθήσεως κεφαλὴ μὲν καὶ
 ἡγεμονικὸν ὁ νοῦς, ἐσχαιὰ δὲ καὶ ὠσανεὶ βάσεις τὸ αἰσθητόν, εἶκασε δὴ
 τὸν μὲν νοῦν χρυσοῦ, χαλκῷ δὲ τὸ αἰσθητόν. μέτρα δὲ τῶν κίωνων 83
 ταῦτα· δέκα μὲν πήγεις τὸ μῆκος, εἰς δὲ καὶ ἡμισυς τὸ εὖρος, ἔν' ἡ
 σκηνῇ πᾶσι τοῖς μέρεσιν ἴση προφαίνηται.

p. 148 M. (5.) | Παγκάλους δὲ καὶ ποικίλους ὑφάσμασιν αὐτὴν περιέβαλεν, 84
 21 ὑακίνθῳ καὶ πορφύρῳ καὶ κοκκίνῳ καὶ βύσσῳ καταχρῶμενος εἰς τὴν

1 τῷ ὑπαίθρῳ om. A 1. 2 συναπτοὺς V²OK 3 τριγώνου HP
 4 ἐντὸς] ἐκτὸς M, ὁκτώ BEGHP (Turn.) 5 καθ' ἑτέραν P post πλευρὰν
 interprung. BEM εἴκοσιν, ἕξ δὲ] εἴκοσι δ' ἐκ BEM 6 παρὰ] ἐν A (v)
 7 ἀντικρῦς VOKFH¹P 7. 8 τοῖς πέντε τοὺς (i 8 συγκατατάττων GH² (Turn.)
 9 ἐν AHP: om. ceteri 9. 10 τῇ — τῇ] πῇ — πῇ A (v) 10 νεύει AGHP: νεύειν
 ceteri ἐκτὸς] ἐκ τῆς M δ' VOK ἀνακάμπει AGHP: ἀνακάμ-
 πτειν ceteri πρὸς τὸν νοῦν A (v) 11 νόμοις] ναὶ μὴν καὶ V²OK
 αὐτοῦ νόμοις transp. F 12 ἐντὸς] ἐκτὸς EF ἐκένευε VOK
 14 διήνεγκε HP 15 εἰσιν] ἦσαν conl. Mang. coll. 218,22 ἐπεὶ δὲ AFGH¹P:
 ἐπὶ δὲ BEMV¹HP², ἐπειδὴ V²OK κεφαλῇ] κεφάλαιον H (v) 16 ἐσχαιὰ AFGHP:
 ἐσχαιαὶ ceteri βάσεις AFGHP: βάσεις ceteri τὰ αἰσθητὰ V²OK
 ὅθεν καὶ add. ante εἶκασε V²OK εἶκασε — αἰσθητόν. (17) om. BEM
 εἶκασον A δὴ A: δὲ FGHP, om. VOK 18 post μῆκος add. ἐκάστῳ V²OK
 εἰς V²OK: εἰς A, πέντε ceteri (Turn.) δὲ καὶ] δέκα A ἡμισυς V²OK:
 ἡμισυ ceteri (v) 19 προσφῆρηται A 20 δὲ om. BEM περιέβαλεν]
 περιεκάλεσεν F 21 κοκκίνῳ καὶ πορφύρῳ transp. (i)HP καταχρῶμενος V²K
 εἰς] αὐτῶν V²OK

ὄψην. δέκα γὰρ ἄς διὰ τῆς ἱερᾶς γραφῆς ὠνόμασεν αὐλαίας ἐκ τῶν
 ἀρτίως λεχθέντων γενῶν ἐδημιούργει, μήκει μὲν ὀκτῶ καὶ εἴκοσι πηχῶν
 ἐκάστην, εἰς δὲ τέσσαρας πῆγεις πρὸς εὖρος ἀποτείνων, ἵνα καὶ δεκάδα
 ἔχῃσιν τὴν παντέλειαν καὶ τετράδα τὴν δεκάδος οὐσίαν καὶ τὸν ὀκτῶ
 καὶ εἴκοσιν ἀριθμὸν τέλειον ἴσον τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσι καὶ τεσσαρακοντάδα 5
 τὴν ζωγονικωτάτην, ἐν ἧ διαπλάττεσθαι φασιν ἄνθρωπον ἐν τῷ τῆς
 85 φύσεως ἐργαστηρίῳ. οἱ μὲν οὖν ὀκτῶ καὶ εἴκοσι πῆγεις τῶν αὐλαίων
 τοιαύτην ἔχουσι τὴν διανομὴν· δέκα μὲν κατὰ τὸν ὄροφον — τοσοῦτον
 γὰρ ἔστι τῆς σκηνῆς τὸ εὖρος —, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰς πλευράς,
 ἑκατέρωθεν ἑνέα, πρὸς σκέπην ἀποτείνονται τῶν κίωνων, ὑπολειπομένου 10
 πῆγεις ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, ἵνα μὴ ἐπισύρηται (τὸ) πάγκαλον καὶ ἱεροπρεπὲς
 86 ὕφασμα. τῶν δὲ τεσσαράκοντα, οἱ συναριθμοῦνται ἐκ τοῦ τῶν δέκα
 αὐλαίων πλάτους, τριάκοντα μὲν ἀπολαμβάνει τὸ μῆκος — τοσοῦτον γὰρ
 ἔστι καὶ (τὸ) τῆς σκηνῆς —, ἑνέα δὲ ὁ ὀπισθόδομος, τὸν δὲ λοιπὸν τὸ
 κατὰ τὸ προπύλαιον, ἵνα δεσμὸς ἦ τοῦ ὄλου περιβλήματος· ἐπὶ δὲ τοῦ 15
 87 προπυλαίου τὸ καταπέτασμα. σχεδὸν δὲ καὶ αἱ αὐλαῖαι κατα-
 πετάσματ' εἰσίν, οὐ μόνον τῷ τὸν ὄροφον καὶ τοὺς τοίχους καλύπτειν,
 ἀλλὰ καὶ τῷ συνυφάνθαι γένεσι τοῖς αὐτοῖς, ὑακίνθῳ καὶ πορφύρᾳ καὶ
 κοκκίνῳ καὶ βύσσῳ. ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τό τε καταπέτασμα καὶ τὸ λεγόμενον
 κάλυμμα κατεσκευάζετο, τὸ μὲν εἶσω κατὰ τοὺς τέσσαρας κίονας, ἵν' ἐπι- 20
 κρύπτηται τὸ ἄδυτον, τὸ δ' ἔξω κατὰ τοὺς πέντε, ὡς μηδεὶς ἐξ ἀπόπτου δύναιτο
 88 τῶν μὴ ἱερωμένων καταθεῖσασθαι τὰ ἅγια. (6.) τὰς δὲ τῶν ὕφασμάτων

1 γὰρ] δὲ A, μὲν γὰρ V²OK ἱερᾶς AGHP: om. ceteri αὐλαίας] αὐλαί ὡς
 BEMV¹ 3 πρὸς] τὸ BEMG (Mang.) ἀνατείνων A (v) δεκάδα]
 δέκα E 4 παντέλειον VOK 5 αὐτοῦ A καὶ τὴν τεσσαρακον-
 τάδα A (v) 6 ζωγονικωτάτην corr. ex ζωγονικωτάτην A φησιν M
 7 ὀκτῶ καὶ εἴκοσι] κη' VOK, εἰκοσιοκτῶ A (v) 8 ἔχοντες P κατὰ
 τῶν ὀρόφων VOK, κατ' ὄροφον A 9 κατὰ] παρὰ A (v) 10 ἀποτεί-
 νονται AFGHP: ἀποτείνοντων BEMV¹, ἀποτείνοντες V²OK ὑπολειπόμενοι οὐ BEM,
 ὑπολειπόμενοι P 11 πῆγεις BEM, πῆγεις O ἀνασύρηται A (v)
 τὸ add. Mang. πᾶν καλὸν A 12 ἐκ τοῦ om. BEM 14 τὸ add.
 Mang. 8' BEMGHP ὁ ὀπισθόδομος VOKG: ὁ om. ceteri
 ὀπισθόδομοις A τὸ δὲ λοιπὸν AGHP, τῶν δὲ λοιπῶν V¹ τὸ om. AVOK
 15 κατὰ eras. V², om. OK πρόπυλον A 16 προπύλου AVOK
 καὶ om. A 16. 17 καταπετάσματα VOKF, καταπετάσμασιν A 17 τῷ]
 τὸ M, τῶν K τείχους A καλύπτειν] κάμπτειν KF 18 τῷ] τὸ M
 συνυφάνθαι VOK ὑακινθίνῳ HP 20 κατεσκευάζετο AGHP: κατασκευάζετα
 ceteri 22 καταθεῖσασθαι AGHP: καταθεῖσθαι ceteri (Mang.)

ὕλας ἀριστίνδην ἐπέκρινεν ἐκ μυρίων ὄσων ἐλόμενος τοῖς στοιχείοις
 ἰσαριθμούς, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη ὁ κόσμος, καὶ πρὸς αὐτὰ λόγον ἐχοῦσας,
 γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ πῦρ· ἡ μὲν γὰρ βύσσος ἐκ γῆς, ἐξ ὕδατος
 δ' ἡ πορφύρα, ἡ δ' ὑάκινθος ἀέρι ὁμοιοῦται — φύσει γὰρ μέλας
 οὗτος —, τὸ δὲ κόκκινον πυρί, διότι φοινικοῦν ἐκάτερον· ἦν γὰρ
 ἀναγκαῖον ἱερὸν χειροποίητον κατασκευάζοντας τῷ πατρὶ καὶ ἡγεμόνι

p. 149 M. τοῦ παντός τὰς ὁμοίας | λαβεῖν οὐσίας, αἷς τὸ ὄλον ἐδημιούργει.

Ἡ μὲν οὖν σκηνή, καθάπερ νεὼς ἅγιος, τὸν εἰρημένον τρόπον 89
 κατασκευάσθη. τέμενος δ' αὐτῆς ἐν κύκλῳ περιεβάλλετο πηχῶν μῆκος
 10 ἑκατὸν καὶ πλάτος πενήτηκοντα, κίονας ἔχον ἀφεστῶτας ἴσον ἀλλήλων
 διάστημα πέντε πήχεις, ὡς τοὺς μὲν σύμπαντας ἐξήκοντα εἶναι, δια-
 νέμασθαι δ' εἰς μὲν τὸ μῆκος τεσσαράκοντα, πρὸς δὲ τὸ εὖρος εἴκοσι,

1 ὕλας] ἰδέας A	ὄσων AP	2 ἐχοῦσας AFGHP: ἔχοντας ceteri
3 καὶ ἀέρα om. V ¹ , ἀέρα ss. V ² , ἀέρα καὶ πῦρ O, καὶ πῦρ ἀέρα K	4 ἡ δ' ὑά- κινθος codd.: ὁ δ' ὑάκινθος v	6 ἱερὸν] om. BEMV ¹ , σκηνήν V ² OK
κατασκευάζοντας χειροποίητον transp. A (v)	κατασκευάζοντας AFGHP: κατα- σκευάζοντα ceteri	πατρὶ AGHP: πατρὶ τῶν ὄλων ceteri
copi. Mang.	8 τῷ εἰρημένῳ τρόπῳ VOK	9 περιεβάλλετο AH (v)
πηχῶν VOK	μῆκος πηχῶν transp. HP	10 ἑκατὸν] ρ' VOK, ὀκτώ BEM
ἔχων Turn.	ἄφεστῶτας P	11 σύμπαντας AFGHP: πάντας ceteri
12 δὲ K	τεσσαράκοντα AF, μ' VOK	εἴκοσι] ὀκτώ H (Turn.)

1 sqq. *Ioseph. Ant. Iud. III § 183* τὰ τε φάρση ἐκ τεσσαρῶν ὑφανθέντα τὴν τῶν στοιχείων
 φύσιν δηλοῖ· ἡ τε γὰρ βύσσος τὴν γῆν ἀποσημαίνειν ἔοικεν διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς ἀνεῖσθαι τὸ
 λίνον, ἡ τε πορφύρα τὴν θάλασσαν τῷ πεφοινίχθαι τῶν ἰχθύων τῷ αἵματι, τὸν δὲ ἀέρα
 βούλεται δηλοῦν ὁ ὑάκινθος, καὶ ὁ φοινῆξ δ' ἂν εἴη τεκμήριον τοῦ πυρός. cf. *Bell.*
Iud. V § 212 πρὸ δὲ τούτων (θυρῶν τοῦ ναοῦ) ἰσόμηκες καταπέτασμα πέπλος ἦν Βαβυλώ-
 νιος, ποικιλτὸς ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰργασ-
 μένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τῆς ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῶν ὄλων.
 (213) ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν, τῇ δ' ὑακίνθῳ
 τὸν ἀέρα καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλατταν, τῶν μὲν ἐκ τῆς χροᾶς ὁμοιομένων, τῆς δὲ
 βύσσου καὶ τῆς πορφύρας διὰ τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τὴν δ' ἡ
 θάλαττα. *Clem. Alex. Strom. V 6 p. 665 P.* . . . τό τε κάλυμμα καὶ παραπέτασμα
 ὑακίνθῳ καὶ πορφύρᾳ κόκκῳ τε καὶ βύσσῳ πεποικίλτο· ἡνίττετο δ' ἄρα ὡς ἡ τῶν στοι-
 χείων φύσις ἐπέχει τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ θεοῦ· ἐξ ὕδατος μὲν γὰρ ἡ πορφύρα, βύσσος δ'
 ἐκ γῆς, ὑάκινθος τε ὠμοιωταὶ ἀέρι Ἰσφώδης ὦν, ὥσπερ ὁ κόκκος τῷ πυρί. *Origenes in*
Exod. homil. XIII 3 (t. IX p. 156 Lomm.) . . . sed videamus et cetera, hyacinthus
 et purpuram et coccum duplicatum et byssum tortam . . . de his dixerunt quidam
 ante nos . . . ista ergo, ut et prioribus visum est, quattuor elementorum, ex quibus
 et mundus constat et corpus humanum, tenent figuram, id est aeris, ignis, aquae, et
 terrae. hyacinthus ergo ad aerem refertur — hoc enim ipse indicat color —, sicut
 et coccus ad ignem; purpura aquae tenet figuram, quasi quae de aquis accipiat fucum,
 byssus terrae, quia oritur ex terra. 9 sqq. *Exod. 27,9 sqq.*

- 90 καθ' ἑκάτερον μέρη τοὺς ἡμίσεις. ὕλη δὲ τῶν στύλων τὰ μὲν ἐντὸς κέδρος, τὰ
 δ' ἐκ τῆς ἐπιφανείας ἄργυρος, ἀπάντων δ' αἱ βάσεις χαλκαῖ, καὶ τὸ ὕψος ἴσον
 πέντε πηχῶν· ἔδοξε γὰρ ἀρμόττον εἶναι τῷ τεχνίτῃ συνελεῖν ἕλιψ ἡμίσει τὸ
 ὕψος τῆς λεγομένης ἀύλης, ἵν' ἡ σκηνὴ πρὸς τὸ διπλάσιον μετέωρος ἀρθεῖσα
 προφαίνηται. λεπταὶ δ' ὀθόναι κατὰ τοῦ μήκους καὶ πλάτους ἦσαν ἐφαρμο- 5
 ζόμεναι τοῖς κίονιν ἰστίοις ἐμφορεῖς, ὑπὲρ τοῦ μηδένα τῶν μὴ καθαρῶν
 91 εἰσιέναι. (7.) ἡ δὲ θέσις τοιαύτη ἦν· μέση μὲν ἴδρυτο ἡ σκηνὴ μῆκος
 ἕγρουσα τριάκοντα πήγεις καὶ εὖρος δέκα σὺν τῷ βάθει τῶν κίωνων,
 ἀφειστήκει δὲ τῆς ἀύλης ἐκ τριῶν μερῶν ἴσῳ διαστήματι, δυοῖν μὲν
 κατὰ τὰς πλευράς, ἐνὸς δὲ κατὰ τὸν ὀπισθόδομον, τὸ δὲ διάστημα ἐξ 10
 εἴκοσι πηχῶν ἀνεμετρεῖτο· κατὰ δὲ τὸ προπύλαιον, ὡς εἰκόσ, ἕνεκα τοῦ
 πλήθους τῶν εἰσιόντων μεῖζον ἐγένετο διάστημα πεντήκοντα πηχῶν·
 οὕτως γὰρ οἱ ἑκατὸν τῆς ἀύλης ἕμελλον ἐκπληροῦσθαι, τῶν κατὰ τὸν
 ὀπισθόδομον εἴκοσι καὶ οὖς ἀπελάμβανεν ἡ σκηνὴ τριάκοντα συντεθέντων
 92 τοῖς κατὰ τὰς εἰσόδους πεντήκοντα· τὰ γὰρ προπύλαια τῆς σκηνῆς 15
 ὡσανεὶ μέσος ὄρος ἴδρυτο διττῆς πεντηκοντάδος, τῆς μὲν καθ' ἀνατολάς,
 ἔνθα αἱ εἰσοδοὶ, τῆς δὲ πρὸς δυσμαῖς, ἔνθα τό τε μῆκος τῆς σκηνῆς καὶ
 93 ὁ κατόπιον περιβόλος. κάλλιστον δὲ καὶ μέγιστον ἄλλο προπύλαιον ἐν
 ἀρχῇ τῆς εἰς τὴν ἀύλην εἰσόδου κατεσκευάζετο διὰ τεττάρων κίωνων,
 καθ' ὧν ἐτείετο ποικίλον ὕφασμα τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς εἴσω κατὰ 20
 τὴν σκηνὴν καὶ τῆς ὁμοίας ὕλης ἀπειργασμένον.
 94 Ἄμα δὲ τούτοις ἐδημιουργεῖτο καὶ σκευὴ ἱερά, κιβωτός, λυχνία,

1 ἑκάτερον μέρος HP στύλων] στήλων A ἐντὸς] ἐκτὸς A
 κέδρος AF: κέδρου ceteri 2 δ' αἱ A: om. HP, δὲ (om. αἱ) ceteri τὸ
 ὕψος AF: τὸ om. ceteri 3 ὄλων A 4 τὸ πλάσιον (sic) A
 5 προφαίνηται V²OK (cf. 219,19): περιφαίνοιτο G, περιφαίνηται ceteri
 6 τοῖς κίονιν] τὴν κίνησιν F μὴ om. HP¹ 7 ἡ ante σκηνὴ om. AFG (v)
 8 καὶ om. A δέκα σὺν om. in lac. A, δέκα suppl. man. rec. βάθει]
 πάχει V²OK 10 κατὰ τὰς πλευράς A: κατὰ πλευρά BE, κατὰ πλευράν ceteri
 11 πήγεων BEM, πηχέων VOK ἐνεμετρεῖτο VOK ἕνεκα] ἕνα P
 12 ἐγένετο BEMG 13 οὕτως AV²O: οὕτω V¹KGHP, οὗτοι BEMF
 14 συντεθέντων A, συνθέτων H¹P 15 τοῖς] τῶν BEM 17 εἰσόδος (om. αἱ) A,
 εἰσοδοὶ (om. αἱ) v δυσμαῖς A (Turn.) 18 μέγιστον δὲ καὶ κάλλιστον
 transp. A (v) 19 τὴν om. A 20 καθ' ὧν AFGHP: καθ' ἣν ceteri
 ποικίλον A: τὸ ποικίλον ceteri (v) 21 ἀπειργασμένον AGHP: κατεσκευασμένον
 ceteri 22 ἄμα] ἄλλα F τούτοις F: τούτω ceteri (v)

τράπεζα, θυμιατήριον, βωμός. ὁ μὲν οὖν βωμὸς ἰδρύετο ἐν ὑπαίθρῳ, τῶν εισόδων τῆς σκηνῆς ἀντικρῦ, ἀφεστῶς τοσοῦτον ὅσον ἰκανὸν λειτουργοῖς εἶναι διάστημα πρὸς τὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιτελουμένας θυσίας.

(8.) ἡ δὲ κιβωτὸς ἐν ἀδύτῳ καὶ ἀβάτῳ τῶν καταπετασμάτων εἶσω, 95
 p. 150 M. κεχρυσωμένη πολυτελῶς ἔνδοθεν | τε καὶ ἔξωθεν, ἧς ἐπίθεμα ὡσανεὶ
 6 πῶμα τὸ λεγόμενον ἐν ἱεραῖς βίβλοις ἰλαστήριον. τούτου μῆκος μὲν 96
 καὶ πλάτος μεμήνυται, βάθος δ' οὐδέν, ἐπιφανεία γεωμετρικῆ μάλισθ' ὠμοιωμένου, ὅπερ ἔοικεν εἶναι σύμβολον φυσικώτερον μὲν τῆς ἕλεω τοῦ θεοῦ δυνάμεως, ἠθικώτερον δὲ διανοίας πάλιν, ἕλεω δ' ἑαυτῆ, τὴν πρὸς
 10 ὕψος ἄλογον αἴρουσαν καὶ φουσῶσαν οἴησιν ἀτυφίας ἔρωτι σὺν ἐπιστήμῃ στέλλειν καὶ καθαιρεῖν ἀξιοσύνης. ἀλλ' ἡ μὲν κιβωτὸς ἀγγείων νόμων 97
 ἐστίν· εἰς γὰρ ταύτην κατατίθεται τὰ χρησθέντα λόγια· τὸ δ' ἐπίθεμα τὸ προσαγορευόμενον ἰλαστήριον βάσις ἐστὶ πτηνῶν δυοῖν, ἃ πατρίψ μὲν γλώττῃ προσαγορεύεται Χερουβίμ, ὡς δ' ἂν Ἑλληνες εἶποιεν, ἐπίγνωσις
 15 καὶ ἐπιστήμῃ πολλῇ. ταῦτα δὲ τινες μὲν φασιν εἶναι σύμβολα τῶν 98 ἡμισφαιρίων ἀμφοῖν κατὰ τὴν ἀντιπρόσωπον θέσιν, τοῦ τε ὑπὸ γῆν καὶ ὑπὲρ γῆν· πτηνὸν γὰρ ὁ σύμπακ οὐρανός. ἐγὼ δ' ἂν εἴποιμι δηλοῦσθαι 99
 δι' ὑπονοιῶν τὰς πρεσβυτάτας καὶ ἀνωτάτω δύο τοῦ ὄντος δυνάμεις,

1 βωμός — βωμός] βωμὸς δὲ (cet. om.) A	οὖν om. F	ἰδρύετο GHP:
ἰδρύετο ceteri (v)	2 ἀντικρῦ VOKF	ἀφεστῶτος BEM post
κανὸν add. ἦν HP (v)	3 ἡμέρας (sic) H	τελουμένας GH 4 ἀδύ-
τοῖς P	καταπετάσματι F	ἔσω A 5 τε FGHP: om ceteri
ἔσω V'K	(καὶ) ὡσανεὶ conl. Mang.	7 δὲ VOK μάλισθ' AGHP:
μάλιστα ceteri	8 ὠμοιωμένου FGP: ὠμοιωμένου H, ὁμοιομένου A, ὁμοιού-	
μενον ceteri (v)	9 δὲ om. M	πάλιν om. VOK ἕλεω δ'
ἑαυτῆ FGHP: ἕλεω δ' αὐτῆ BEM, ἕλεω αὐτῆς A, τὴν αὐτὴν ἕλεω τοῦ θεοῦ δύνανμιν	11 συστέλλειν BEMF	ἀγγείων] αἰτία A
V'OK; ἕλεω δ' ἑαυτῆ αὐτῆς v	12 ἐστίν om. VOK	κατατίθενται AGHP
τῶν νόμων A (v)	13 πτηνῶν codd.: τῶν πτηνῶν v	δυοῖν VOK, δύο A πατρίψ] πατρώα A;
πατρίψ v	15 μὲν om. M, φασὶ μὲν transp. VOK	εἶναι om. M
σύμβολον P	16 ὑπὸ γῆν codd.: ὑπὸ γῆς v	17 τοῦ add. ante ὑπὲρ V'OK
ὑπὲρ γῆς FGH	πτηνῶν VOKM (Turn.)	γάρ] μὲν VOK

1 — 3 Exod. 27,1 sqq. 1 Procop. Gaz. Comment. in Exod. 27,1 (Migne t. 87,1 Col. 640): θυσιαστήριον δὲ, φασί, καλεῖ τὸν ἐν ὑπαίθρῳ βωμόν, τῶν εισόδων τῆς σκηνῆς ἀντικρῦ, ἀφεστῶτα τοσοῦτον ὅσον ἰκανὸν λειτουργοῖς εἶναι διάστημα πρὸς τὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιτελουμένας θυσίας. 4. 5 Exod. 25,9 sqq. 6 sqq. Exod. 25,16 sqq. 14—17 Clem. Alex. Strom. V G p. 667 P.: ναὶ μὴν καὶ τὰ χρυσαῖα ἐκεῖνα ἀγάλματα, ἐξαπτε-
 ρυγον ἑκάτερον αὐτῶν, εἴτε τὰς δύο ἄρκτους, ὡς βούλονταί τινες, ἐμφαίνει, εἴτε, ὅπερ
 μᾶλλον, τὰ δύο ἡμισφαίρια, ἐθέλει δὲ τὸ ὄνομα τῶν Χερουβίμ δηλοῦν ἐπίγνωσιν πολλήν.

τὴν τε ποιητικὴν καὶ βασιλικὴν· ὀνομάζεται δ' ἡ μὲν ποιητικὴ δύναμις αὐτοῦ θεός, καθ' ἣν ἔθθηκε καὶ ἐποίησε καὶ διεκόσμησε τότε τὸ πᾶν, ἡ δὲ βασιλικὴ κύριος, ἣ τῶν γενομένων ἄρχει καὶ σὺν δίκῃ βεβαίως ἐπικρατεῖ.
 100 μόνος γὰρ πρὸς ἀλήθειαν ὢν καὶ ποιητῆς ἐστὶν ἀψευδῶς, ἐπεὶδὴ τὰ μὴ ὄντα ἤγαγεν εἰς τὸ εἶναι, καὶ βασιλεὺς φύσει, διότι τῶν γεγονότων οὐδεὶς ἄν
 101 ἄρχοι δικαιοτέρον τοῦ πεποιηκότος. (9.) ἐν δὲ τῷ μεθορίῳ τῶν τσσαρῶν καὶ πέντε κίωνων, ὕπερ ἐστὶ κυρίως εἰπεῖν πρόναον εἰργόμενον δυσὶν ὑφάσμασι, τῷ μὲν ἔνδον ὃ καλεῖται καταπέτασμα, τῷ δ' ἔκτος ὃ προσ-
 αγορεύεται κάλυμμα, τὰ λοιπὰ τρία σκεύη τῶν προειρημένων ἰδρύετο· μέσον μὲν τὸ θυμιατήριον, γῆς καὶ ὕδατος· σύμβολον εὐχαριστίας, 10
 ἦν ἕνεκα τῶν γενομένων ἀφ' ἑκατέρου προσῆκε ποιεῖσθαι· τὸν γὰρ
 102 μέσον ταῦτα τοῦ κόσμου τόπον κεκλήρωται· τὴν δὲ λυχνίαν ἐν τοῖς νοτίοις, δι' ἧς αἰνίττεται τὰς τῶν φωσφόρων κινήσεις ἀστέρων· ἥλιος

1 δὲ AVOK	1.2 αὐτοῦ δύναμις transp. BMVOK	2 αὐτοῦ] αὐτῆ A
ἔθθηκε om. O	διεκόσμησε AFGHP: ἐκόσμησε ceteri	3 ἡ G: ἡ FP, ἡ ceteri
ἀρχει] ἀρχῆ F, om. H ¹ P	σὺν δίκῃ] συνδὲι καὶ BM, δίκῃ om. in lac. E	
4 ἀψευδῆς V ² OK	6 ἀρχῆ MG	τετάρων A, δ' VOK
8 τῷ μὲν] τὸ μὲν AVOKF (v)	8] ὃν A (v), om. VOK	7 ε' VOK
AVOKF (v)	δ om. AVOK	9 τὰ λοιπὰ A: τὰ δὲ λοιπὰ ceteri
τρία AFGHP: om. ceteri	ἰδρύεται G, ἰδρυτο A (v)	10 μὲν AF: om. ceteri
(ὑπὲρ) γῆς concilio (cf. <i>Quis rer. div. heres</i> § 226)	11 ἦν] ἦν B ¹ E	ἐφ'
ἐκατέρου H ² (v), ἐφ' ἑκάτερον H ¹ P, ἀφ' ἑκατέρου om. BEM	προσῆκει A (v)	
12 τοῦ κόσμου ταῦτα transp. BEM	κεκλήρωκε M	13 τῶν om. V ¹ , add. V ²

6—9 *Procop. Gaz. l. l.* ἦν δὲ ἐν μεθορίῳ τῶν δ' καὶ ε' κίωνων, περὶ ὧν ἐρεῖ, ὅπερ ἐστὶν εἰπεῖν κυρίως πρόναον εἰργόμενον δυσὶν ὑφάσμασι, τῷ μὲν ἔνδον ὃ καλεῖται καταπέτασμα, τῷ δὲ ἔκτος ὃ καλεῖται κάλυμμα· ἔνθα ἦν καὶ τὸ θυμιατήριον καὶ ἡ λυχνία καὶ ἡ τράπεζα. 10 *Exod. 30,1 sqq.* 10—12 *Clem. Alex. Strom. V 6 p. 665 P.*: ἀνά μέσον δὲ τοῦ καλύμματος καὶ τοῦ παραπετάσματος, ἔνθα τοῖς ἱερεῦσιν ἐξῆν εἰσέναι, θυμιατήριον [τε] ἔκειτο σύμβολον τῆς ἐν μέσῳ τῷ κόσμῳ τῷδε κειμένης γῆς, ἐξ ἧς αἱ ἀναθυμιάσεις· μέσος δὲ καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος τοῦ τε ἐντὸς τοῦ καταπετάσματος, ἔνθα μόνῃ τῷ ἀρχιερεὶ ἐπετέτραπτο ῥηταῖς εἰσέναι ἡμέραις, καὶ τῆς ἐξωθεν περικειμένης αὐλαίας (αὐλῆς legendum videtur) τῆς πᾶσιν ἀνεμμένης Ἑβραίοις· (ὄν?) τὸ μεσαίτατον οὐρανοῦ φασὶ καὶ γῆς· ἄλλοι δὲ κόσμου τοῦ νοητοῦ καὶ τοῦ αἰσθητοῦ λέγουσιν εἶναι σύμβολον.
 12 *Exod. 25,30 sqq.* 13 *sqq. Ioseph. Ant. Iud. III § 182* τὴν δὲ λυχνίαν ἐξ ἑβδομήκοντα μορίων ποιήσας συγκαμμένην τὰς τῶν πλανητῶν δεκαμοίρας ἤνιξτο· καὶ λόχνους ὑπὲρ αὐτῆς ἐπέτ, τῶν πλανητῶν τὴν φορὰν· τοσοῦτοι γὰρ εἰσι τὸν ἀριθμόν. cf. *Bell. Iud. V § 217* (de templo Hierosolymitano) ἐνέφανον δ' οἱ μὲν ἐπτά λόχνοι τοὺς πλάνητας (τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διήρτηντο τῆς λυχνίας). *Clem. Alex. Strom. V 6 p. 666 P.*: ναὶ μὴν ἡ τε λυχνία ἐν τοῖς νοτίοις ἔκειτο τοῦ θυμιατηρίου, δι' ἧς αἱ τῶν ἐπτά φωσφόρων κινήσεις δεδήλωνται νοτίους τὰς περιπολήσεις ποιουμένων. τρεῖς γὰρ ἐκατέρωθεν τῆς λυχνίας ἐμπεφύκασι (leg. ἐκπεφύκασι) κλάδοι καὶ ἐπ' αὐτοῖς οἱ λόχνοι, ἐπὶ καὶ ὁ ἥλιος ὡσπερ ἡ λυχνία μέσος τῶν ἄλλων πλανητῶν τεταγμένος· τοῖς τε ὑπὲρ αὐτὸν τοῖς τε ὅπ' αὐτὸν κατὰ τινα θεῖαν μουσικὴν ἐνδίδωσι τοῦ φωτός.

γάρ καὶ σελήνη καὶ οἱ ἄλλοι πολὺ τῶν βορείων ἀφροστώτες νοτίους ποι-
 οῦνται τὰς περιπολήσεις· ὄθεν ἕξ μὲν κλάδοι, τρεῖς δ' ἑκατέρωθεν, τῆς
 μέσης λυχνίας ἐκπεφύκασιν εἰς ἀριθμὸν ἑβδομον· ἐπὶ δὲ πάντων λαμπά- 103
 διά τε καὶ λύχνοι ἑπτὰ, σύμβολα τῶν λεγομένων παρὰ τοῖς φυσικοῖς
 p. 151 M. ἀνδράσι πλανήτων· ὁ γὰρ ἥλιος, | ὥσπερ ἡ λυχνία, μέσος τῶν ἕξ τεταγ-
 6 μένος ἐν τετάρτῃ χώρᾳ φωσφορεῖ τοῖς ὑπεράνω τρισὶ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν
 ἴσοις, ἀρμολζόμενος τὸ μουσικὸν καὶ θεῖον ὡς ἀληθῶς ὄργανον. (10.) ἡ 104
 δὲ τράπεζα τίθεται πρὸς τοῖς βορείοις, ἐφ' ἧς ἄρτοι καὶ ἄλες, ἐπειδὴ
 τῶν πνευμάτων τὰ βόρεια τροφिमώτατα καὶ διότι ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς
 10 αἱ τροφαί, τοῦ μὲν ὕντος, τῆς δὲ τὰ σπέρματα ταῖς τῶν ὑδάτων
 ἐπιρροαῖς τελειογонуόσης. οὐρανοῦ δὲ καὶ γῆς παρίδρυται τὰ σύμβολα, 105
 καθάπερ ἔδειξεν ὁ λόγος, τοῦ μὲν οὐρανοῦ ἡ λυχνία, τῶν δὲ περι-
 γείων, ἐξ ὧν αἱ ἀναθυμιάσεις, τὸ ἐτόμως προσαγορευόμενον θυμιατήριον.
 τὸν δ' ἐν ὑπαίθρῳ βωμὸν εἶωθε καλεῖν θυσιαστήριον, ὡσανεὶ τηρη- 106
 15 τικὸν καὶ φυλακτικὸν ὄντα θυσιῶν τὸν ἀναλωτικὸν τούτων, αἰνιττόμενος
 οὐ τὰ μέλη καὶ τὰ μέρη τῶν ἱερουργουμένων, ἀπερ δαπανᾶσθαι πυρὶ
 πέφυκεν, ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν τοῦ προσφέροντος· εἰ μὲν γὰρ ἀγνώμων 107
 καὶ ἀδικος, ἄθυτοι θυσίαι καὶ ἀνίεροι ἱερουργαὶ καὶ εὐχαὶ παλίμφομοι
 παντελῆ φθορὰν ἐνδεχόμεναι· καὶ γὰρ ὅποτε γίνεσθαι δοκοῦσιν, οὐ
 20 λύσιν ἀμαρτημάτων, ἀλλ' ὑπόμνησιν ἐργάζονται· εἰ δ' ὀσιος καὶ δίκαιος, 108
 μένει βέβαιος ἡ θυσία, καὶ τὰ κρέα δαπανηθῆ, μᾶλλον δὲ καὶ εἰ τὸ

1 οἱ om. F (v) πολὺ] πολλοὶ FH¹P, om. A 2 μὲν om. A
 τρεῖς δ' om. BEM, δ' om. VOK 4 σύμβολον P 5 πλανητῶν BEMVOK
 6 ὑπ' αὐτὸν A Clem. Al.: ὑφ' αὐτὸν ceteri (v) 7 ἴσος BEMV¹, ἴσως V²OK
 ὡς ἀληθῶς καὶ θεῖον transp. VOK 8 ἐπειδὴ] ἐπὶ δὲ A 9 τῶν BEM Clem. Al.:
 om. ceteri τροφимώτερα BEMF 10 τῆς] γῆς A ταῖς] τῆς F
 11 ἐπιρροαῖς codd.: ἐπιρροαῖς Turn., ἐπιρροαῖς Mang. παρίδρυται AFGHP:
 παρίδρυται ceteri τὰ σύμβολα παρίδρυται transp. A 12 οὐρανοῦ FGHP:
 om. ceteri 13 εἰς τὸ add. ante ἐτόμως FGHP ἐτόμως F
 θυσιαστήριον G, γρ. θυσιαστήριον mg. H 15 καὶ φυλακτικὸν om. VOK
 τὸ ἀναλωτικὸν VOK (v), τῶν ἀναλωτικῶν A, τὸν ἀναλωτικὸν F τούτων BEMF
 16 οὐ ante τὸ ἀναλωτικὸν (15) transponendum conji. Mang. alt. τὰ om. A
 18 αἱ θυσίαι N 19 ἐκδεχόμεναι V²OK 20 λύσιν] χάσιν MGHP
 21 μένει· καὶ γὰρ ὅποτε βέβαιος BEMV¹, μένει· καὶ γὰρ ἐπεται βέβαιος V²OK
 καὶ] καὶ BEM καὶ] καὶ AN

8 Exod. 25,22 sq. 8. 9 Clem. Alex. Strom. V 6 p. 667 P.: πρὸς δὲ τοῖς βο-
 ρείοις τοῦ θυμιατηρίου τράπεζα εἶχε τὴν θέσιν, ἐφ' ἧς ἡ παράθεσις τῶν ἄρτων, ὅτι τρο-
 φιμώτατα τῶν πνευμάτων τὰ βόρεια. 14 Exod. 27,1 17—226,4 N fol. 157r:
 εἰ μὲν — κόσμῳ.

παράπαν μηδὲν προσάγοιτο ἱερῆιον· ἡ γὰρ ἀληθῆς ἱερουργία τίς ἂν εἴη πλήν ψυχῆς θεοφιλοῦς εὐσέβεια; ἥς τὸ εὐχάριστον ἀθανατίζεται καὶ ἀνάγραπτον στηλιτεύεται παρὰ θεῶν συνδαιωνίζον ἡλίω καὶ σελήνῃ καὶ τῷ παντὶ κόσμῳ.

- 109 (11.) Τοῦτοις ἐξῆς ἱερὰν ἐσθῆτα κατεσκευάζεν ὁ τεχνίτης τῷ 5
 μέλλοντι ἀρχιερεῖ καθίστασθαι παγκάλῃν καὶ θαυμασιωτάτην ἔχουσαν ἐν
 τοῖς ὑφάσμασι πλοκήν. τὰ δ' ὕψη διττὰ ἦν, τὸ μὲν ὑποδύτης, τὸ δὲ
 110 προσαγορευόμενον ἐπωμίς. ὁ μὲν οὖν ὑποδύτης ἀμιγέστερας ἰδέας·
 ὄλος γὰρ ὑακίνθινος, ἔξω τῶν κατωτάτω καὶ πρὸς ἐσχατίας μερῶν,
 ταῦτα γὰρ ἐποικίλλετο χρυσοῖς ροῖσκοις καὶ κώδωσι καὶ ἀνθίνοις κλέγ- 10
 111 μασιν. ἡ δ' ἐπωμίς, ἐκπρεπέστατον ἔργον καὶ τεχνικώτατον, ἐπι-
 στητήμη τελειοτάτη κατεσκευάζετο τοῖς προειρημένοις γένεσιν, ὑακίνθω
 καὶ πορφύρῃ καὶ βύσσω καὶ κοκκίνῳ, συγκαταπλεκομένου χρυσοῦ·
 πέταλα γὰρ εἰς λεπτὰς τρίχας κατατμηθέντα πᾶσι τοῖς νήμασι συν-
 112 ὑφαίνετο. λίθοι δ' ἐπὶ τῶν ἀκρωμίων ἐνηρμόζοντο σμαράγδου πολυ- 15
 τελοῦς δύο τιμαφέστατοι, | οἷς τὰ ὀνόματα τῶν φυλάρχων ἔξ καθ' p. 152 M.
 ἑκάτερον ἐνεχαράττετο, δώδεκα τὰ σύμπαντα· καὶ κατὰ τὸ στήθος
 ἄλλοι λίθοι πολυτελεῖς δώδεκα διαφέροντες ταῖς χροαῖς, σφραγίσιν
 εὐοικότες, ἐκ τριῶν τετραστοιχεί· οὗτοι δ' ἐνηρμόζοντο τῷ προσαγορευο-
 113 μένῳ λογεῖω. τὸ δὲ λογεῖον τετράγωνον διπλοῦν κατεσκευάζετο ὡσανεὶ 20
 βάσις, ἵνα δύο ἀρετὰς ἀγαματοφορῇ, δῆλωσίν τε καὶ ἀλήθειαν· ὄλον
 δ' ἄλυσειδίους χρυσοῖς ἀνήρτητο πρὸς τὴν ἐπωμίδα, σφιγγόμενον ἐξ

1 προσάγοιτο A	2 καί] κἄν M (Mang.)	3 θεῶ codd.: τῷ θεῷ v
συνδαιωνίζων O	τῷ om. N	5 (πρὸς) vel (ἐπὶ) τοῦτοις conji. Mang.
ἐξ ἥς AF	ἱερὰν ἐξῆς transp. GHP (Turn.)	6 ἱερεῖ A
μασιν ἔχουσα (sic) transp. G	7 ὑποδύτης P	6. 7 ἐν τοῖς ὑφά- μασιν
9 post γὰρ add. ἦν V ² OK	ὑακίνθινος H	8 ὑποδύτης P
ἐσχατίας AF (Mang.)	10 ἀνθίνοις VOK, ἀνθίμοις M	κατωτάτων VK
ἐκπρεπέστατον AVOK	post ἔργον add. καὶ τελειότατον VOK	11 δὲ VOK
13 καὶ κοκκίνω καὶ βύσσω καὶ πορφύρῃ transp. F	14 λεπτὰ M	15 λίθων H ¹ P
συμπλεκομένου ceteri	16 τὰ om. AHP (v)	δὲ V ² OK
ἐνηρμόζοντο AGHP: ἡρμόζοντο ceteri	17 post	
ἐκάτερον add. ὄν O	τὰ om. G	18 δώδεκα om. H. (Turn.)
χροαῖς FGHP: χροαῖς ceteri	19 τετραστοιχεί AGHP: τετραστοιχῇ F, τετρα- στοιχῆς BEMV ¹ , τετραστιχιῶν V ² OK	20 λογῶ A
22 δὲ VK	ἀλυσειδίους F (ἀλυσίδιους v)	ἐνήρτητο G

αὐτῆς, ὑπὲρ τοῦ μὴ χαλασθαι. χρυσοῦν δὲ πέταλον ὡσανεὶ στέφανος 114
 ἐδημιουργεῖτο τέτταρας ἔχον γλυφὰς ὀνόματος, ὃ μόνοις τοῖς ὦτα καὶ
 γλῶτταν σοφία κεκαθαρμένοις θέμις ἀκούειν καὶ λέγειν ἐν ἀγίοις, ἄλλῃ
 δ' οὐδενὶ τὸ παράπαν οὐδαμῶ. τετραγράμματον δὲ τοῦνομά φησιν ὁ 115
 5 θεολόγος εἶναι, τάχα που σύμβολα τιθεὶς αὐτὰ τῶν πρώτων ἀριθμῶν,
 μονάδος καὶ δυάδος καὶ τριάδος καὶ τετράδος, ἐπειδὴ πάντα ἐν τετράδι,
 σημεῖον καὶ γραμμὴ καὶ ἐπιφάνεια καὶ στερεόν, τὰ μέτρα τῶν συμ-
 πάντων, καὶ αἱ κατὰ μουσικὴν ἄρισται συμφωνίαι, ἧ τε διὰ τεσσάρων
 ἐν ἐπιτρίτῳ λόγῳ καὶ ἡ διὰ πέντε ἐν ἡμιολίῳ καὶ ἡ διὰ πασῶν ἐν
 10 διπλασίῳ καὶ ἡ δις διὰ πασῶν ἐν τετραπλασίῳ· ἔχει δὲ καὶ τὰς ἄλλας
 ἀμυθῆτους ἀρετὰς ἡ τετράς, ὧν τὰς πλείστας ἠκριβώσαμεν ἐν τῇ περι
 ἀριθμῶν πραγματεία. μίτρα δ' ἦν ὑπ' αὐτῶ, τοῦ μὴ ψεύειν τῆς 116
 κεφαλῆς τὸ πέταλον. πρὸς δὲ καὶ κίδαρις κατεσκευάζεται· κιδάρει γὰρ
 οἱ τῶν ἐφῶν βασιλεῖς ἀντὶ διαδήματος εἰώθασιν χρῆσθαι.
 15 (12.) Τοιαύτη μὲν ἡ τοῦ ἀρχιερέως ἦν ἐσθῆς. ὃν δ' ἔχει λόγον 117
 οὐ παρασιωπητέον αὐτῇ τε καὶ τὰ μέρη. ὅλη μὲν δὴ γέγονεν ἀπει-
 κόνισμα καὶ μίμημα τοῦ κόσμου, τὰ δὲ μέρη τῶν καθ' ἕκαστον μερῶν.
 p. 153 M. ἀρκτέον δ' ἀπὸ τοῦ ποδήρου. οὗτος ὁ | χιτῶν σύμπας ἐστὶν ὑακίν- 118
 θινος, ἀέρος ἐκμαγεῖον· φύσει γὰρ ὁ ἀήρ μέλας καὶ τρόπον τινα ποδήρης,
 20 ἄνωθεν ἀπὸ τῶν μετὰ σελήην ἄχρι τῶν γῆς ταθείς περάτων, πάντα
 κεχυμένος· ὅθεν καὶ ὁ χιτῶν ἀπὸ στέρνων ἄχρι ποδῶν περὶ ὅλον τὸ
 σῶμα κέχυται. ἐξ αὐτοῦ δὲ κατὰ τὰ σφυρὰ ῥοίσκοι καὶ ἄνθηνα καὶ 119
 κώδωνές εἰσι· τὰ μὲν ἄνθηνα σύμβολον γῆς, ἀνθεὶ γὰρ καὶ βλαστάνει

1 αὐτῶν V²OK 1.2 ἐδημιουργεῖτο ὡσανεὶ στέφανος transp. A 2 τέσσαρας VK
 (γραμμάτων) γλυφὰς vel γράμματα conl. Mang. 8] ὦ F 4 δὲ VOK 5 σύμβολον
 V²OKP αὐτὸ V²OK; αὐτὰς (scil. τὰς γλυφὰς) conl. Mang. 6 ἐν τῇ τετράδι
 Λ (v) 7 primum καὶ om. A 8 αἱ om. O 10 καὶ—τετραπλασίῳ
 om. BMO ἡ om. EF 11 ἀμυθῆτους om. VK 12 μίτρα] μήτρα G,
 μέτρα F ὑπ' αὐτὸν A (ὑπ' αὐτὸ v) τῆς om. AH¹P (v) 14 ἐφῶν]
 αἰγυπτίων A 15 μὲν AGHP: μὲν οὖν ceteri ἦν om. A (v) 16 αὐτῇ] ὅλη
 conl. Mang. δὴ] γὰρ A γέγονεν om. A 17 καὶ μίμημα AFGHP: om.
 ceteri κόσμου] λόγου H (Turn.) 18 δ'] δὲ A, om. H¹P σύμπας
 AFGHP: ὁ σύμπας ceteri 20 ἄχρι] μέχρι A; καὶ μέχρι v τῶν γῆς BEMG;
 τῆς γῆς AFHP (v), τῶν τῆς γῆς VOK 21 καὶ AFGHP: om. ceteri. στέρνων
 AFGHP: τῶν στέρνων ceteri ἄχρι AGHP: μέχρι ceteri ποδῶν AFVOK:
 τῶν ποδῶν ceteri τὸ ὅλον transp. F 22 κατὰ] καὶ EM 22. 23 ἄνθηνα
 (bis) BEM: ἀνθηνά (bis) AFGHP, ἀνθηνά VOK καὶ κώδωνες — ἄνθηνα om. VOK

1 Exod. 28,32

18 Clem. Alex. Strom. V 6 p. 664 P.: ἡ τε κατὰ τὸν ποδήρη
 διασκευὴ διὰ ποικιλιῶν τῶν πρὸς τὰ φαινόμενα συμβόλων τὴν ἀπ' οὐρανοῦ μέχρι γῆς
 ἀνισσομένη συνθήκην.

πάντα ἐκ ταύτης· οἱ δὲ ροῖσκι ὕδατος, παρὰ τὴν ρύσιν λεχθέντες
 εὐθυβόλως· οἱ δὲ κώδωνες τῆς ἀρμονίας καὶ συμφωνίας τούτων, οὕτε
 γὰρ γῆ χωρὶς ὕδατος οὐθ' ὕδωρ ἄνευ τῆς γεώδους οὐσίας αὐταρκες εἰς
 120 γένεσιν, ἀλλ' ἡ σύνοδος καὶ κρᾶσις ἀμφοῖν. μάρτυς δὲ τοῦ δηλουμένου
 καὶ ὁ τόπος ἐναργέστατος· ὡς γὰρ ἐν ἐσχάτοις τοῦ ποδήρους οἱ ροῖσκι 5
 καὶ τὰ ἀνθίνα καὶ οἱ κώδωνές εἰσιν, οὕτως καὶ τὰ ὦν ἐστὶ σύμβολα
 τὴν κατωτάτω χώραν ἔλαχεν ἐν κόσμῳ, γῆ καὶ ὕδωρ, καὶ τῆ
 τοῦ παντὸς ἀρμονία συνηγοῦντα τὰς οἰκειάς· ἐπιδείκνυται δυνάμεις
 121 ἐν ὠρισμέναις χρόνων περιόδοις καὶ τοῖς προσήκουσι καιροῖς. τριῶν
 μὲν δὴ στοιχείων, ἐξ ὧν τε καὶ ἐν οἷς τὰ θνητὰ καὶ φθαρτὰ γένη 10
 πάντα, ἀέρος, ὕδατος, γῆς, ὁ ποδήρης σὺν τοῖς ἀπρωρημένοις κατὰ τὰ
 σφυρὰ σύμβολον ἐδείχθη προσκόντως· ὡς γὰρ ὁ χιτῶν εἰς, καὶ τὰ
 λεχθέντα τρία στοιχεῖα μιᾶς ἰδέας ἐστίν, ἐπεὶ δὲ τὰ κατωτέρω σελήνης
 ἅπαντα τροπὰς ἔχει καὶ μεταβολάς· καὶ καθάπερ ἐκ τοῦ χιτῶνος
 ἤρτηνται οἱ τε ροῖσκι καὶ τὰ ἀνθίνα, καὶ ἀπ' ἀέρος τρόπον τινὰ γῆ 15
 122 καὶ ὕδωρ ἐκκρέμανται, τὴ γὰρ ὄχημα τούτων ἐστὶν ἀήρ. τὴν δ' ἐπωμίδα
 οὐρανοῦ σύμβολον ὁ λόγος εἰκόσι στοχασμοῖς χρώμενος παραστήσει·
 πρῶτον μὲν γὰρ οἱ ἐπὶ τῶν ἀκρωμίων σμαράγδου δύο λίθοι περιφερεῖς
 μηνύουσιν, ὡς μὲν οἰόνται τινες, ἀστέρων τοὺς ἡμέρας καὶ νυκτὸς
 ἡγεμόνας, ἥλιον καὶ σελήνην, ὡς δ' ἂν ἐγγυτέρω τις τῆς ἀληθείας 20
 προσερχόμενος εἴποι, τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον· ἴσα τε γὰρ ὡς οἱ

1 λεχθέντος H 2 τῆς] τὰς BEM 3 οὕτε ὕδωρ AHP 4 κρᾶσις OFP
 6 ἀνθίνα BEM: ἀνθίνα AFGHP, ἀνθίνα VOK οὕτως AHP: οὕτω ceteri
 8 οἰκειάς] ἰδίας A (v) ἐπιδείκνυται HP: ἐπιδείκνυται ceteri (v) 9 χρόνου
 Turn. 10 δῆ] ἡδῆ H¹P ὦν τε AGHP: ὦνπερ ceteri θνητὰ καὶ
 φθαρτὰ FGHP: φθαρτὰ καὶ θνητὰ BEM, αἰσθητὰ καὶ φθαρτὰ A (Mang.), om. VOK
 11 ὁ om. A τὰ om. A (v) 13 τὰ om. A (Turn.) 15 τε om. BEF, ss. M
 pr. καὶ om. O ἀνθίνα BEM: ἀνθίνα AFGHP, ἀνθίνα VOK alt. καὶ]
 καὶ τὰ FH¹P ἀπὸ A 16 δχημα A, σχημα corr. in δχημα F: σχῆμα
 BEMV¹GHP, σύστημα V²OK ὁ ἀήρ BEMA (v) 18 σμαράγδοι A (v)
 19 ἡμέρας τε καὶ A (v) 20 τῆς om. AGH¹P (v) 21—229,5 ἴσα — ἐκά-
 τερον om. VOK 21 οἱ om. Turn.

18 sqq. *Ioseph. Ant. Iud. III § 165* δηλοῖ δὲ καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην τῶν σαρδονύχων ἑκάτερος, οἷς ἐνεπάρπωσε τὸν ἀρχιερέα. τὴν τε δωδεκάδα τῶν λίθων εἴτε τοὺς μὴνάς τις θέλοι νοεῖν, εἴτε τὸν οὕτως ἀριθμὸν τῶν ἀστέρων, ὃν ζῳδιακὸν κύκλον Ἑλληνες καλοῦσι, τῆς κατ' ἐκεῖνο γνώμης οὐκ ἂν ἀμάρτοι. *Clem. Alex. Strom. V 6 p. 668 P.* οἱ οὖν ἐπὶ τῆς ἐπωμίδος σμαράγδου φωτεινοὶ λίθοι ἥλιον καὶ σελήνην μηνύουσι τοὺς συνεργοὺς τῆς φύσεως· χειρὸς δὲ οἶμαι ὡμοῦ ἀρχῆ· οἱ δὲ ἐπὶ τῷ στήθει τέτραχα τεταγμένοι δώδεκα τὸν ζῳδιακὸν διαγράφουσιν ἡμῖν κύκλον κατὰ τὰς τέσσαρας τοῦ ἔτους τροπὰς.

λίθοι τό τε ὑπὲρ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν καὶ οὐδέτερον πέφυκε μειοῦσθαι
καὶ συναύξεσθαι καθάπερ σελήνη. συνεπιμαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ χροά· 123
σμαράγδιφ γὰρ ἕοικεν ἡ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ φαντασία κατὰ τὴν τῆς
ὄψεως προσβολήν. ἀναγκαιῶς δὲ καὶ καθ' ἑκάτερον τῶν λίθων ἕξ
5 ὀνόματα ἐγγλύφεται, διότι καὶ τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον δίχα τέμνον
τὸν ζωοφόρον ἕξ ἐναπολαμβάνει ζώδια. ἔπειθ' οἱ κατὰ τὰ στέρνα 124
δώδεκα λίθοι ταῖς χροαῖς οὐχ ὅμοιοι διανεμηθέντες εἰς τέσσαρας στοίχους
ἐκ τριῶν τίνος ἐτέρου δεύματ' εἰσὶν ἡ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου; καὶ γὰρ
p. 154 M. | οὗτος τετραχῆ διανεμηθεὶς ἐκ τριῶν ζωδίων τὰς ἐτησίους ὥρας ἀποτελεῖ,
10 ἔαρ, θέρος, μετόπωρον, χειμῶνα, τροπὰς τέσσαρας, ὧν ἑκάστης ὄρος
τρία ζώδια, γνωριζόμενος ταῖς τοῦ ἡλίου περιφοραῖς κατὰ τὸν ἐν ἀριθμοῖς
ἀσάλευτον καὶ βεβαιότατον καὶ θεῖον ὄντως λόγον. ὅθεν ἐνηρμό- 125
ζοντο καὶ τῶν προσαγορευθέντι δεόντως λογιῶν· λόγιφ γὰρ αἱ τροπαὶ
καὶ ἐτήσιοι ὥραι τεταγμένφ καὶ παγίφ συνίστανται, τὸ παρα-
15 δοξότατον, διὰ τῆς καιρίου μεταβολῆς ἐπιδεικνύμεναι τὴν διαιωνί-
ζουσαν αὐτῶν μονήν. εὐ δ' ἔχει καὶ πάνυ καλῶς τὸ τοῖς χρώ- 126
μασι τοὺς δώδεκα λίθους διαλλάττειν καὶ μηδένα ὅμοιον εἶναι μηδενί·
καὶ γὰρ τῶν ἐν τῶν ζωοφόρφ ἕκαστον ἀποτελεῖ τι χρῶμα οἰκτεῖον κατὰ
τε ἀέρα καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τούτων παθήματα καὶ ἔτι κατὰ τὰ
20 τῶν ζώων καὶ φυτῶν γένη πάντα. (13.) διπλοῦν δὲ τὸ λογιεῖον οὐκ 127
ἀπὸ σκοποῦ· διττὸς γὰρ ὁ λόγος ἐν τε τῶν παντὶ καὶ ἐν ἀνθρώπου

1 ὑπὲρ γῆν BEMA: ὑπὲρ γῆς FGHP ὑπὸ γῆς καὶ ὑπὲρ γῆν v 2 καὶ
συναύξεσθαι BEMGH: ἡ συναύξεσθαι P, ἡ συναυξάνεσθαι F, ἡ αὐξεσθαι A ἡ
σελήνη A (v) 3 τῆς om. AG (v) 4 καὶ om. A καθ' ἑκάτερον
AGHP: ἑκατέρω BEMF 5 καὶ om. A 2 add. ante δίχα V²OK
τεμνόμενον BEMV¹, τεμνομένου V²OK 6 τοῦ ζωοφόρου V²OK ἔπειτα VOK
τὰ om. A (v) 7 δώδεκα om. BEMV¹F χροαῖς AVOK τέτταρας A
στοίχους] στοίχους AVOK (v) 8 δεύματα εἰσὶν VOK, δειγμά τι ἦν A
10 χειμῶνα μετόπωρον transp. AF τέτταρας A ἑκάστης AFP: ἑκάστη ceteri
12 βέβαιον H ὅθεν codd.: ὅθεν καὶ v 12. 13 ἐνηρμόζοντο AFGHP:
ἡρμόζοντο ceteri 13 λογίω A 14 ἐτήσιοι A 15 ἐπιδεικνύμεναι AFGHP:
ἐπιδεικνύουσαι ceteri τὴν om. F 16 αὐτῶν FG: αὐτῶν ceteri
μονήν AFGHP: μορφήν ceteri δ' AFGHP: δὲ ceteri ante τὸ add. καὶ v
ο_ς
18 τῶν om. A ἕκαστον BE, ἕκαστον M: ἕκαστος ceteri τι om. F
19 καὶ ἔτι — πάντα (20) om. H¹P ἔτι AFGH²: om. ceteri κατὰ τὰ VOK:
κατὰ (om. τὰ) BEM (Mang.), καὶ τὰ AFGH² (Turn.) 20 τῶν om. VOK
β α
γένη καὶ φυτῶν transp. BE, γένη καὶ φυτῶν M πάντα γένη transp. VOK
λόγιον A 21 ἐν τῇ ἀνθρώπου V²K, ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου O

φύσει· κατὰ μὲν τὸ πᾶν ὃ τε περὶ τῶν ἀσωμάτων καὶ παραδειγματικῶν
 ἰδεῶν, ἐξ ὧν ὁ νοητὸς ἐπάγη κόσμος, καὶ ὁ περὶ τῶν ὄρατῶν, ἃ δὴ
 μιμήματα καὶ ἀπεικονίσματα τῶν ἰδεῶν ἐκείνων ἐστίν, ἐξ ὧν ὁ αἰσθητὸς
 οὗτος ἀποτελεῖτο· ἐν ἀνθρώπῳ δ' ὁ μὲν ἐστὶν ἐνδιὰθετος, ὁ δὲ προφο-
 ρικός, (καὶ ὁ μὲν) οἶά τις πηγῇ, ὁ δὲ γεγωνὸς ἀπ' ἐκείνου ῥέων· καὶ 5
 τοῦ μὲν ἐστὶ χώρα τὸ ἡγεμονικόν, τοῦ δὲ κατὰ προφορὰν γλῶττα καὶ
 128 στόμα καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα φωνῆς ὀργανοποιία. σχῆμα δ' ἀπένειμεν ὁ
 τεχνίτης τετράγωνον τῷ λογιῷ πάνυ καλῶς αἰνιττόμενος, ὡς χρῆ καὶ
 τὸν τῆς φύσεως λόγον καὶ τὸν τοῦ ἀνθρώπου βεβηκέναι πάντη καὶ
 κατὰ μηδ' ὅτιοῦν κραδαίνεσθαι. παρὸ καὶ τὰς εἰρημένας δύο ἀρετὰς 10
 προσεκλήρωσεν αὐτῷ, δῆλωσίν τε καὶ ἀλήθειαν· ὃ τε γὰρ τῆς φύσεως
 λόγος ἀληθῆς καὶ δηλωτικὸς πάντων ὃ τε τοῦ σοφοῦ μιμούμενος ἐκείνων
 ὀφείλει προσηκόντως ἀψευδέστατός τε εἶναι τιμῶν ἀλήθειαν καὶ μηδὲν
 129 φθόνῳ συσκιάζειν, ὧν ἡ μήνουσις ὠφελήσει τοὺς ἀναδιδαχθέντας. οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ δυοὶ λόγοις τοῖς καθ' ἕκαστον ἡμῶν, τῷ τε προφορικῷ 15
 καὶ ἐνδιαιθέτῳ, δύο ἀρετὰς ἀπένειμεν οἰκείας, τῷ μὲν προφορικῷ
 δῆλωσιν, τῷ δὲ κατὰ διάνοιαν ἀλήθειαν· ἀρμόζει γὰρ διανοία μὲν μηδὲν
 παραδέχεσθαι ψεῦδος, ἐρμηγεία δὲ μηδὲν ἐμποδίζει τῶν εἰς τὴν ἀκρι-
 130 βεστάτην δῆλωσιν. λόγου δὲ οὐδὲν ὄφελος τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα
 σεμνηγοροῦντος, ᾧ μὴ πρόσεστιν οἰκείων ἀκολουθία πράξεων· ὅθεν τὸ 20
 λογιῶν ἤρτησεν ἐκ τῆς ἐπωμίδος, ἵνα μὴ χαλαῖται, τὸν λόγον οὐ δικαι-
 ώσας | ἔργων ἀπεξεῦχθαι· τὸν γὰρ ὤμον ἐνεργείας καὶ πράξεως ποιεῖται p. 155 M.
 131 σύμβολον. (14.) ἃ μὲν οὖν αἰνίττεται διὰ τῆς ἱερᾶς ἐσθῆτος, ἐστὶ
 τοιαῦτα. κίδαριν δὲ ἀντὶ διαδήματος ἐπιτίθησι τῇ κεφαλῇ δικαίων τὸν

2 alt. ὁ V²OK: om. ceteri τῶν om VK 3 ἐξ — ἐστὶν (4) om.
 H¹P¹, ἐξ — μὲν add. mg. P², ὧν — ἐστὶν add. mg. H² ἐξ AFP²: om. ceteri
 4 δὲ VOK 4. 5 ὁ δὲ προφορικός om. A 5 καὶ ὁ μὲν add. Turn.: om.
 codd. οἶα — γεγωνός] οἶα τινὸς πηγῆς ἀειρροῦ V²OK ὁ δὲ om. BEMF
 γεγωνός Turn: γεγωνός codd. καὶ ῥέων A 6 ἐστὶ AFGHP: om. ceteri
 δὲ post προφορὰν transp. BEM 8 λογῶ A 9 τοῦ GHP: om. ceteri
 11 προσεκλήρωσαν BEM αὐτῶν K 12 ἀληθῆς τε BEMFN
 13 τε GHP: om. ceteri 14 συσκιάζειν V¹AGHP: συσκιάζων ceteri διδαχ-
 θέντας M 15 τοῖς δυοὶ V²OK τῷ τε — οἰκείας (16) om. P¹, add. mg. P²
 προφορικῆν (sic) K 16 τῷ ἐνδιαιθέτῳ G (Mang.) 17 ἀλήθεια N
 18 παραδέχεσθαι — μηδὲν om O τῶν AFGHPN: om. ceteri εἰς AFGHPN:
 πρὸς ceteri 19 δὲ] δ' ἄρα AFN (v) post ὄφελος add. τοῦ v, om. codd.
 20 οἰκείων AFN: οἰκεία BEMGHP, om. VOK 21 λόγιον A 22 πράξεων A
 24 δ' A, δὴ N δικαίων AGHP: δικαίως ceteri

ἱερωμένον τῷ θεῷ, καθ' ὃν χρόνον ἱεῖται, προφέρειν ἀπάντων καὶ μὴ
 μόνον ἰδιωτῶν ἀλλὰ καὶ βασιλέων. ὑπεράνω δὲ τὸ χρυσοῦν ἔστι 132
 πέταλον, ἢ τῶν τεττάρων αἱ γλυφαὶ γραμμάτων ἐνεσφραγίσθησαν, ἐξ
 ὧν ὄνομα τοῦ ὄντος φασὶ μὴ γίνεσθαι, ὡς οὐχ οἶόν τε ὃν ἄνευ κατα-
 5 κλήσεως θεοῦ συστήναι τι τῶν ὄντων· ἁρμονία γὰρ πάντων ἔστιν ἡ
 ἀγαθότης καὶ ἰσχύς δύναμις αὐτοῦ. τοῦτον τὸν τρόπον ὁ ἀρχιερεὺς 133
 διακοσμηθεὶς στέλλεται πρὸς τὰς ἱερουργίας, ἵν', ὅταν εἰσῆι τὰς πατρίους
 εὐχὰς τε καὶ θυσίας ποιησόμενος, συνεισέρχεται πᾶς ὁ κόσμος αὐτῷ δι' ὧν
 ἐπιφέρεται μὴμίματα, αἴρος τὸν ποδῆρη, ὕδατος τὸν βροίσκον, γῆς τὸ
 10 ἄνθινον, πυρὸς τὸ κόκκινον, οὐρανοῦ τὴν ἐπωμίδα, καὶ κατ' εἶδος τοῖν δυοῖν
 ἡμισφαιρίοι τούς ἐπὶ τῶν ἀκρωμίων σμαράγδους περιφερεῖς, ἐφ' ὧν καθ'
 ἑκάτερον γλυφαὶ ἔξ, τοῦ ζωοφόρου τούς ἐπὶ τῶν στέρνων δώδεκα λίθους ἐκ
 τριῶν κατὰ τέτταρας στοίχους, τοῦ συνέχοντος καὶ διοικιοῦντος τὰ σύμπαντα
 τὸ λογεῖον. ἀναγκαῖον γὰρ ἦν τὸν ἱερωμένον τῷ τοῦ κόσμου πατρὶ 134
 15 παρακλήτῳ χρῆσθαι τελειωτάτῃ τὴν ἀρετὴν οὐκ πρὸς τε ἀμνηστίαν
 ἀμαρτημάτων καὶ χορηγίαν ἀφθονωτάτων ἀγαθῶν. ἴσως μέντοι καὶ 135
 προδιδάσκει τὸν τοῦ θεοῦ θεραπευτὴν, εἰ καὶ μὴ τοῦ κοσμοποιῦ
 δυνατὸν, ἀλλὰ τοῦ γε κόσμου διηνεκῶς ἀξιὸν εἶναι πειρᾶσθαι, οὐ τὸ
 μίμημα ἐνδουόμενος ὀφείλει τῇ διανοίᾳ τὸ παράδειγμα εὐθὺς ἀγαλαττο-
 20 φορῶν αὐτὸς τρόπον τινα πρὸς τὴν τοῦ κόσμου φύσιν ἐξ ἀνθρώπου
 μεθρημόσθαι καί, εἰ θέμις εἰπεῖν — θέμις δὲ ἀψευδεῖν περὶ ἀληθείας
 λέγοντα —, βραχὺς κόσμος εἶναι.

- 1 τῷ om. VK 2 τὸ] τοῦ πέπλου N 3 τεσσάρων FN, om. BEM
 αἱ γλυφαὶ] ἐγγλυφαὶ A γραμμάτων αἱ γλυφαὶ transp. BEMFN 4 ὄντος]
- δέοντος H¹P φησὶ O 4. 5 κατακλίσεως B, κατακλίσεως E
 κατακλίσεως — ἁρμονία (ὅ) om. H¹P, add. mg. H² 7 (εἰς τὸν νεῖον) εἰσῆ conl.
 Mang. εἰσῆι VOK, εἰσῆι E 8 τε AGHP: om. ceteri συνεισέρ-
 χεται MFN 9 μίμηματα scripsi: μιμημάτων AFGHPN (v), μίμημα BEMVOK
 9. 10 τὸ ἄνθινον BEM: τὸν ἄνθινον A, τὸ ἄνθινόν FGHP, τὸ ἀνθινόν VOKN 10 καὶ
 om. A (fort. recte) 11 τούς] τὰς G ἀκρωμίων A 11. 12 καθέκαστον V²OK,
 καθεκάστην BEM 12 τοῦ ζωοφόρου AFGHPN: om. ceteri 13 κατὰ
 τέσσαρας V²OK, καὶ τεσσάρων BEMV¹ στίχους AV²OK συνέχοντος
 AFGHPN: συνιόντος BEM, συνιόντος VOK τὰ σύμπαντα] τὸ σύμπαν FGHPN (v)
 14 λόγιον A 15 χρῆσθαι FGHPN: χρῆσασθαι ceteri τελειωτάτῃ F
 ἀμνηστειαν Turn. 16 χορηγίας AV¹HP ἀφθονωτάτας AV¹
 18 ἀλλὰ γε τοῦ transp. A, ἀλλ' οὖν τοῦ γε F 19 ἐνδουόμενος AFGHPN: ἐναυό-
 μενος V¹, ἐναγόμενος V²OK, om. BEM τὸ παράδειγμα τῇ διανοίᾳ transp. BEM
 21 μεθρημόσθη P alt. θέμις AFGHP: om. ceteri δὲ ἀψευδεῖν FGHPN:
 δ' ἀψευδεῖν A, διαψευδεῖν BEMV¹, καὶ ἀψευδεῖν V²OK περὶ om. Turn.

- 136 (15.) Τῶν δὲ προφυλαίων ἔξω παρὰ ταῖς εἰσόδοις λουτήρ ἐστὶ χαλκοῦς, οὐκ ἄργον ὕλην λαβόντος τοῦ τεχνίτου πρὸς τὴν κατασκευὴν, ὅπερ φιλεῖ γίνεσθαι, σκεύη δ' ἐπιμελῶς δημιουργηθέντα πρὸς ἑτέραν χρεῖαν, ἃ μετὰ σπουδῆς καὶ φιλοτιμίας πάσης αἱ γυναῖκες εἰσήνεγκαν ἀμιλλώμεναι τοῖς ἀνδράσι πρὸς εὐσέβειαν, ἀγώνισμα καλὸν ἄρασθαι 5 διανοηθεῖσαι καὶ καθ' ὅσον δυνάμει εἶχον σπουδάσασαι μὴ ἀπολειφθῆναι
- 137 τῆς ἐκείνων οἰοτήτος· κάτοπτρα γάρ, οἷς εὐμορφίαν|εἰδῶσιν διακοσμεῖσθαι, p. 156 M. μηδενὸς προστάξαντος, αὐτοκελεύσασθαι προθυμίᾳ σωφροσύνης καὶ τῆς περὶ γάμον ἀγνείας καὶ τί γὰρ ἄλλ' ἢ ψυχικοῦ κάλλους ἀπαρχὴν πρε-
- 138 πωδεστάτην ἀπῆρξαντο. ταῦτ' ἔδοξε τῷ τεχνίτῃ λαβόντι χωνεῦσαι καὶ 10 μηδὲν ἀπ' αὐτῶν ἕτερον ἢ τὸν λουτήρα κατασκευάσασθαι, περιρραντηρίοις ὅπως οἱ μέλλοντες εἰς τὸν νεῶν εἰσιέναι ἱερεῖς ἐπὶ τῷ τὰς διατεταγμένας ὑπουργεῖν λειτουργίας χρῶνται πόδας μάλιστα καὶ χεῖρας ἀπονιπτόμενοι — σύμβολον ἀνυπαίτιου ζωῆς καὶ βίου καθαρῆς ἐν πράξεσιν ἐπαινεταῖς, οὐ τὴν τραχεῖαν κακίας ὁδὸν ἢ κυριώτερον εἰπεῖν 15
- 139 ἀνοδίαν ἀλλὰ τὴν δι' ἀρετῆς λεωφόρον ἀπευθύνοντος — „ὑπομνησκέσθω μέντοι“ φησὶ „καὶ ὁ μέλλων περιρραίνεσθαι, ὅτι τοῦδε τοῦ σκεύους ἡ ὕλη κάτοπτρα ἦν, ἵνα καὶ αὐτὸς οἶα πρὸς κάτοπτρον ἀγάζῃ τὸν ἴδιον νοῦν καί, εἴ τι ὑποφαίνοιτο αἰσχος ἐξ ἀλόγου πάθους ἢ παρὰ φύσιν ἐπαρούσης καὶ μετεωρίζουσης ἡδονῆς ἢ στελλούσης ἔμπαλιν 20 λύπης καὶ καθαιρούσης ἢ ἀποστρέφοντος καὶ ἀποκλίνοντος τὴν ἐπ' εὐθείας ὁρμὴν φόβου ἢ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς τὰ μὴ παρόντα ἐλκούσης καὶ ἀποτεινούσης βίᾳ, τοῦτο θεραπεύῃ τε καὶ ἴσται τοῦ γνησίου καὶ ἀνόθου

1 τὰς εἰσόδους A	2 χαλκοῦς V ¹ , χαλκοῦς V ² OK	ἀργὸν B ² MAVKP ² ,
ἀργυρὸν F	2.3 ὁ πρὸς τὴν κατασκευὴν ὀφείλει γίνεσθαι A	3 ὅπερ FGHP:
ἄπερ BEMV ¹ , ἤπερ V ² OK	4 πάσης καὶ φιλοτιμίας transp. VOK	ἀπάσης A
6 ἔσχον A	σπουδάσαι V ¹ , σπουδάσασθαι K	7 εὐμορφίαν AFGHP: εἰς
εὐμορφίαν ceteri (v)	διακοσμεῖσθαι AFGHP: διακομῆσθαι ceteri	9 ἀλλ'
om. AGHP (v)	11 τὸν] τοῦ H	περιρραντήσις M
13 λειτουργίας	14 ἀπονιπτόμενοι H ¹	ἀνυπαίτιον BEM
ὑπουργεῖν transp. GHP (v)	15 κακίας ὁδὸν om. BEM	16 τὴν om. BEMAV ¹ F
17 ἀπευθύνοντες VK, ἀπευθύνοντας O	16 τὴν om. BEMAV ¹ F	δι' ἀρετὴν A
18 ἀποστρέφοντος ceteri	17 μέντοι] μὲν A	18 κάτοπτρα AGH: κάτοπτρον ceteri
19 κα[κᾶν A (v)	20 μετεωρίζουσης AF: νεωτερίζουσης ceteri (Turn.)	21 καθαρῆς A
22 τῆς εἰσας. V ² , om. OK	21 μετεωρίζουσης AF: νεωτερίζουσης ceteri (Turn.)	22 τῆς BEM
23 θεραπεύηται codd. (θεραπεύεται A)	22 τῆς εἰσας. V ² , om. OK	23 θεραπεύῃ τε Turn.:
καὶ om. BEM	23 θεραπεύῃ τε Turn.:	τοῦ AFGHP: τοὺς ceteri
		γνησίου BEM

μεταποιούμενος κάλλους· τὸ μὲν γὰρ τοῦ σώματος ἐν συμμετρίας μερῶν 140
εὐχροία τε καὶ εὐσαρκία κεῖται, βραχὺν τῆς ἀκμῆς ἔχον καιρόν, τὸ δὲ τῆς
διανοίας ἐν ἀρμονίᾳ δογμάτων καὶ ἀρετῶν συμφωνία, μὴ χρόνου μήκει
μαραινόμενον, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐγγρονίζει καινούμενον καὶ νεάζον, χρώματι
5 διαπρεπεῖ κεκοσμημένον ἀληθείας καὶ ὁμολογίας ἔργων πρὸς λόγους καὶ
πρὸς ἔργα λόγων καὶ ἔτι βουλευμάτων πρὸς ἑκάτερα.“

(16.) Διδαχθέντι δ' αὐτῷ τὰ παραδείγματα τῆς ἱερᾶς σκηνῆς καὶ 141
ἀναδιδάξαντι τοὺς διανοία ὀξεῖς καὶ εὐφυῶς ἔχοντας πρὸς ἀνάληψιν καὶ
τελείωσιν ἔργων, ἅπερ ἀναγκαίως εἶχε δημιουργηθῆναι, κατὰ τὸ εἶδος
10 ἱεροῦ κατασκευασθέντος ἔδει καὶ ἱερεῖς τοὺς ἐπιτηδειοτάτους αἰρεθῆναι
τε καὶ προμαθεῖν, ὃν τρόπον τὰς θυσίας ἀνάγειν τε καὶ ἱερούργειν
προσῆκε. τὸν μὲν οὖν ἀδελφὸν ἐξ ἀπάντων ἐπικρίνας ἀριστίνδην 142
ἀρχιερέα, τοὺς δ' ἐκείνου παῖδας ἱερεῖς ἐχειροτόνει, προνομίαν οὐ
τῷ οἰκειῷ γένοι διδοῦς, ἀλλ' εὐσεβείᾳ καὶ ὁσιότητι, ἃς ἐνεῶρα τοῖς
15 ἀνδράσιν ὑπούσας. σαφῆς δὲ πίστις· οὐδέτερον οὐδὲν — δύο γὰρ ἦσαν
αὐτῷ — τούτου τοῦ γέρωσ ἠέλωσεν, ἀναγκαίως ἂν ἀμφοτέρους ἐλόμενος,
εἴ τινα τιμὴν ἔνεμε τῷ φιλοκειῷ. καθίστη δὲ μετὰ τῆς ἄπαντος τοῦ 143
p. 157 M. ἔθρους γνώμης, ὡς τὰ λόγια ὑφηγεῖτο, καινότερον τρόπον καὶ ἄξιον
ἱστορηθῆναι· λούει τὸ πρῶτον αὐτοὺς ὕδατι πηγῆς τῷ καθαρωτάτῳ καὶ
20 ζωτικωτάτῳ κάπειτα τὰς ἱερὰς ἀναδιδῶσιν ἐσθῆτας, τῷ μὲν ἀδελφῷ
τὸν ποδῆρη καὶ τὴν ἐπωμίδα οἶονεῖ θώρακα, τὸ παμποικίλον ὕφασμα
καὶ μίμημα τοῦ παντός, τοῖς δ' ἀδελφιδοῖς χιτῶνας λινοῦς, ζῶνας τε

- 1 μεταποιούμενος AFGHP: μεταποιουμένους ceteri μερῶν] μέρος F
2 τὸ] τὸ M ἧς 3 διανοίας] συμμετρίας A δογμάτων] σωματων O
ἀρετῶν] ἀέρων A 4 ἀλλ' — καινούμενον om. F καινούμενον AH'
4. 5 χρώματι δ' εὐπρεπεῖ A 6 πρὸς ἔργα λόγων AF: λόγων πρὸς ἔργα ceteri (v)
ἔτι βουλευμάτων] ἐπιβουλευμάτων A ἑκάτερα AG: ἑκάτερον ceteri 7 δὲ A
σκηνῆς] ἐκείνης A 8 ἔχοντι F 11 pr. τε om. A alt. τε om. F, τε καὶ
ἱερούργειν om. A 13 δ' om. BEM 13. 14 οὐ τῷ] αὐτῷ A
15 οὐδὲν H² (v) γὰρ] δ' AHP (v) 16 ἂν] οὖν P, γὰρ ἂν ἦν M, γὰρ et
ἦν ss. B 17 ἔνεμε A (ἔνεμε v) ἐνεμε τῷ φιλοκειῷ A: τῷ φιλοκειῷ
ἔνεμε ceteri (v) καθίστησι P, κατέστη A 18 ὑφηγεῖται AV²K
19 λούει τὸ πρῶτον αὐτοὺς AGHP: λούει μὲν αὐτοὺς τὸ πρῶτον ceteri 19. 20 καὶ
ζωτικωτάτῳ om. A 21 ὕφασμα] ἀπεικόνισμα conl. Mang. 22 ἀδελφιδοῖς
FH²PV²K: ἀδελφοῖς ceteri λινοῦς] λαμπροῦς BEM

144 καὶ περισκελῆ πᾶσι· τὰς μὲν, ὅπως ἀνεμπόδιστοι καὶ ἐτοιμότεροι πρὸς
τὰς ἱεράς ὑπουργίας ὦσι, σφιγγομένων τούτοις ἀνειμένους κόλπους τῶν
χιτώνων, τὰ δ', ὅπως μηδὲν ὦν κρύπτεσθαι θέμις προφαίνηται, καὶ
μάλιστα' ἀνερχομένων ἐπὶ τὸν βωμὸν ἢ κατιόντων ἄνωθεν καὶ πάντα
145 δρώντων μετὰ σπουδῆς καὶ τάχους· εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἀκριβῆς γεγένητο 5
ἢ στόλισις διὰ τὴν τοῦ μέλλοντος ἀδῆλου προφυλακῆν, κἄν ἕνεκα τῆς
συντόνου περὶ τὰς λειτουργίας δξύτητος ἀπεγομνοῦντο τὸν προσήκοντα
146 ἱεροῖς καὶ ἱερωμένοις κόσμον φυλάττειν ἀδυνατοῦντες. (17.) ὡς δὲ ταῖς
ἐσθήσεσιν ἤσκησεν αὐτούς, χρίσματος εὐωδιστάτου λαβῶν, δὲ μυρεψικῆ
τέχνη κατεργασθῆ, τὰ ἐν ὑπαίθρῳ πρῶτα, τὸν τε βωμὸν καὶ τὸν 10
λουτήρα, κατέχρειεν ἐπιρραίνων ἐπάκις, ἔπειτα τὴν σκηνὴν καὶ τῶν
ἱερῶν σκευῶν ἕκαστον, τὴν κιβωτόν, τὴν λυχνίαν, τὸ θυμιατήριον, τὴν
τράπεζαν, τὰ σπονδαῖα, τὰς φιάλας, τὰ ἄλλα ὅσα πρὸς θυσίας ἀναγκαῖα
καὶ χρήσιμα, καὶ τελευταῖον προσαγαῶν τὸν ἀρχιερέα πολλὰ λίπει τὴν
147 κεφαλὴν ἀλείφει. ταῦτ' ἐπιτελέσας εὐαγῶς ἀχθῆναι κελεύει μόσχον 15
καὶ κριοὺς δύο· τὸν μὲν, ἵνα θύσῃ περὶ ἀφέσεως ἁμαρτημάτων, αἰνιττό-
μενος ὅτι παντὶ γεννητῷ, κἄν σπουδαῖον ἦ, παρόσον ἦλθεν εἰς γένεσιν,
συμφυῆς τὸ ἁμαρτάνειν ἐστίν, ὑπὲρ οὗ τὸ θεῖον εὐχαῖς καὶ θυσίαις
148 ἀναγκαῖον ἐξευμενίζεσθαι, μὴ διακινηθὲν ἐπιθεῖτο· τῶν δὲ κριῶν τὸν
μὲν ἕτερον εἰς ὀλοκαύτωμα εὐχαριστήριον τῆς τῶν ὄλων διοικήσεως, 20
ἢ κατὰ τὸ ἐπιβάλλον ἕκαστω μέρος μέτεστι καρπουμένῳ τὴν ἀπὸ
τῶν στοιχείων ὠφέλειαν, γῆς πρὸς οἴκησιν καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς τροφάς,
ὑδατος πρὸς ποτὸν καὶ λουτρά καὶ πλοῦν, ἀέρος πρὸς ἀναπνοὴν καὶ

1 περισκέλη BEMA πᾶσι eas. V², om. OK 2 ὑπουργίας] λειτουργίας A
(prob. Mang.) ἱεράς ὑπουργίας ὦσι] ἱερουργίας ὑπουργῶσιν ἄσσοι BEM, ἱερουργίας
ὑπουργῶσιν ἄνω VOK συσφιγγομένων VOK 3 ὑποφαίνηται G
4 μάλιστα' AGHP: μάλιστα ceteri ἢ] ἢ καὶ BE πάντων A
5 ἀκριβῆς (sic) A γεγένητο FGHP: γεγένηται A, ἐγεγένητο ceteri
6 κἄν scripsi: om. M, καὶ ceteri 7 post ἀπεγομνοῦντο add. ἂν V²OK
9 ἀισθήσεσιν FH¹P 10 κατεργασται P πρῶτων A pr. τὸν
om. A 13 τᾶλλ' HP, τᾶλλ' A θυσίαν BEMA 14 λίπει]
λίπει BEHP, μᾶλλον αὐτοῦ V²OK 15 ταῦτ' ἐπιτελέσας εὐαγῶς FGHP: om. ceteri
εὐαγῶς] ἐναγῶς Turn. Mang. ἀχθῆναι FGHP: καὶ ἀχθῆναι ceteri μόσχον
ἕνα BEM 17 γεννητῷ VOKG σπουδαῖος V²KP² γέννησιν VK
18 ἁμαρτάνων FHP (Turn.) οὗ GHPV²OK: τοῦ ceteri τὸ θεῖον A: τὸν
θεὸν ceteri (v) 19 ὡς ἀναγκαῖον VOK ἀναγκαῖον om. BEM μὴ
διακινηθὲν ἐπιθεῖτο om. BEMVOK διακινηθὲν AFG: διακινηθεῖς HP (v) ἐπι-
θεῖτο AG: ἐπιθεῖτο FHP 20 εὐχαριστήριον om. G 21 ἢς BEM: ἢ F, ἢ ceteri
(ἢ Turn.) μέρος ἕκαστω transp. AVOK 22 πρὸς AFGHP: εἰς ceteri
23 ποτὸν AGHP: τὸ ποτὸν ceteri λουτρά AGH²: λουτρὸν HP, λουτήρα ceteri

τάς διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀντιλήψεις — ἐπειδὴ πασῶν ἀήρ ὄργανον — καὶ
 ἔτι τὰς ἐτησίους ὥρας, πυρὸς τοῦ μὲν χρειώδους πρὸς τὰ ἐφόμενα καὶ
 θερμαινόμενα, τοῦ δὲ οὐρανοῦ πρὸς αὐγὴν καὶ τὰ ὄρατὰ πάντα· τὸν δ' 149
 ἕτερον εἰς τὴν τῶν ἱερωμένων διὰ καθάρσεως ἀγνευτικῆς παντέλειαν,
 5 ὃν ἐτόμως „τελειώσεως“ ἐκάλεσεν (Exod. 29, 26. Lev. 8, 22), ἐπειδὴ
 τὰς ἀρμοττούσας θεραπευταῖς καὶ λειτουργοῖς θεοῦ τελετὰς ἔμελλον
 ἱεροφαντεῖσθαι. τοῦ δ' αἵματος αὐτοῦ τὸ μὲν ἐν κύκλῳ τοῦ βωμοῦ 150
 σπένδει λαβῶν, τὸ δὲ φιάλῃ ὑποσχὼν δέχεται καὶ ἀπὸ τούτου τρία
 μέρη τοῦ σώματος χρεῖι τῶν τελουμένων ἱερέων, οὓς ἄκρον, ἄκραν
 p. 158 M. χεῖρα, ποδὸς ἄκρον, | δεξιὰ τὰ σύμπαντα, αἰνιττόμενος ὅτι δεῖ τὸν
 11 τέλειον καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ βίῳ παντὶ καθαρεύειν· λόγον μὲν γὰρ
 ἀκοῇ δικάζει, χεῖρ δ' ἔργου σύμβολον, διεξόδου δὲ τῆς περὶ τὸν βίον
 πούς. ἐπεὶ δ' ἕκαστον αὐτῶν ἄκρον τε καὶ δεξιόν, ὑπονοητέον δηλοῦσθαι 151
 τὴν ἐν ἐκάστοις ἐπίδοσιν μετὰ δεξιότητος, ἐπιεμένην τῆς ἄκρας εὐδαι-
 15 μονίας καὶ τοῦ τέλους, ἐφ' ὃ σπεύδειν ἀναγκαῖον καὶ τὰς πράξεις ἀπά-
 σας ἀναφέρειν στοχαζομένους ὥσπερ ἐν ταῖς τοξείαις σκοποῦ τοῦ περὶ
 τὸν βίον. (18.) πάλαι μὲν οὖν ἱερέιου ἐνός, ὃ προσηγορεύετο „τελειώ- 152
 σεως“, ἄκράτῳ αἵματι τὰ λεχθέντα τρία μέρη κατέχριε τῶν ἱερέων.
 αὐτὸς δ' ἐκ τοῦ παρὰ τῷ βωμῷ λαβῶν, ὅπερ ἐξ ἀπάντων ἦν τῶν τεθυ-
 20 μένων, καὶ τοῦ λεχθέντος χρίσματος, ὃ μυρεψοὶ κατεσκεύασαν, ἀναμίξας τὸ
 ἔλαιον τῷ αἵματι τοῦ κράματος τοῖς ἱερεῦσι καὶ ταῖς ἐσθήσεσιν αὐτῶν
 ἐπέρρινε, βουλόμενος αὐτοὺς μὴ μόνον τῆς ἕξω καὶ ἐν ὑπάθρῳ μετα-
 λαχεῖν ἀγνείας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν ἀδύτοις, ἐπειδὴ καὶ ἔνδον λειτουργεῖν

1 διὰ τὰς transp. M, διὰ τὰς διὰ BE	διὰ τῆς αἰσθήσεως Turn.	τῶν
πασῶν A	2 ἔτι] ἐπὶ AVOK	3 θερμαινόντα P δ' A
καὶ — τὴν (4) om. A	ὄρατὰ] ὀρώμενα BEM	4 ἱερωμένων BEVOK,
ὀρωμένων A	παντελείας A	5 ὃν] ὁ A
ut vid.	6 ἀρμοττούσας A	7 ἱεροφαντοῦσθαι A
αὐτοῦ om. VK	10 τὰ om. O	11 ἔργῳ καὶ λόγῳ F, ἔργῳ καὶ λόγῳ G
λόγον] λόγῳ Turn.	γὰρ om. A	12 δὲ VOK
13 ἐπεὶ] ἐπὶ BEMP	τε om. A, ss. B	15. 16 ἀναφέρειν ἀπάσας transp.
VOK	17 τὸν om. FGHP (v)	βίον] βίου τέλος con. Mang. ἱερεῖον F
προσηγορεύετο FGH ² (Turn.)	19 τῷ βωμῷ AFGHP: τὸν βωμὸν ceteri	ἦν τῶν
om. A	19. 20 τεθυμένων] τε θυομένων HP (v)	20 μυρεψὸς κατεσκεύασεν A
τὸ] τε con. Mang.	21 τοῖς τε VK	αἰσθήσεσιν H ¹ P (Turn.)
αὐτῶν AFGHP: om. ceteri	22 ἐπέρρινε A	22. 23 μετασχεῖν A
23 τῆς] τοῖς M		

153 ἔμελλον· τὰ δ' εἶσω πάντα ἐλαίῳ κατεχέχριστο. θυσίας δ' ἐπὶ ταῖς
 προτέραις ἄλλας ἀναγαγόντων, τοῦτο μὲν τῶν ἱερέων ὑπὲρ αὐτῶν, τοῦτο
 δὲ τῆς γερουσίας ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ ἔθνους, Μωυσῆς μὲν εἰς τὴν
 σκηνὴν εἰσέρχεται τὸν ἀδελφὸν ἐπαγόμενος — ὀγδόη δ' ἦν τῆς τελετῆς
 ἡμέρα καὶ τελευταία, ταῖς γὰρ πρότερον ἐπτά ἱεροφαντῶν αὐτὸν τε καὶ 5
 τοὺς ἀδελφιδοῦς ὠργίαζεν —, εἰσελθὼν δ' ἀνεδίδασκειν οἷα ὑφηγητῆς
 ἀγαθοῦ εὐμαθῆ γινώριμον, διὰ χρῆσιν τὸν ἀρχιερέα τὰς εἶσω ποι-
 154 εἶσθαι λειτουργίας. εἴτ' ἐξελεθόντες ἀμφότεροι καὶ τὰς χεῖρας ἀναταί-
 ναντες πρὸ τῆς κεφαλῆς εὐχὰς τίθενται τῷ ἔθνει τὰς προστηκούσας ἀπὸ
 καθαρᾶς καὶ ὀσιωτάτης γνώμης. ἔτι δ' εὐχομένων, τερατωδέστατόν τι 10
 συμβαίνει· ἐκ γὰρ τῶν ἀδύτων, εἴτε αἰθέρος ἀπόσπασμα τοῦ καθαρω-
 τάτου, εἴτε ἀέρος κατὰ τὴν τῶν στοιχείων φύσει μεταβολὴν ἀναλυθέντος
 εἰς πῦρ, αἰφνίδιον ἀθρόα φλόξ διεκπαίει καὶ συντόνην ῥύμη φέρεται
 μὲν ἐπὶ τὸν βωμόν, τὰ δ' ἐπ' αὐτοῦ πάντα ἐξαναλίσκει, πρὸς οἷμαι
 σαφεστάτην δῆλωσιν, ὅτι οὐδὲν ἄνευ θείας ἐπιφοροσύνης ἐπετελεῖτο. 15
 155 ὄψεσθαι γὰρ ἐξείρετον εἰκὸς ἦν τοῖς ἀγίοις προσνεμηθῆναι, μὴ μόνον ἐν
 οἷς ἀνθρωποὶ δημιουργοί, ἀλλὰ καὶ τῷ καθαρωτάτῳ τῆς οὐσίας πυρὶ,
 τὸ χρεῖωδες καὶ παρ' ἡμῶν ὅπως μὴ προσάψαιτο τοῦ βωμοῦ, διὰ τὸ
 156 μυρίας ἴσως ἀναμεμῖχθαι κῆρας· ἀπτεται γὰρ οὐ μόνον ζώων ἀλόγων
 ὀπτομένων ἢ ἐφομένων εἰς πλησμονὴν | ἄδικον γαστροῦ τῆς ταλαίνης, p. 159 M.
 ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων ἐξ ἐπιβολῆς ἀναιρουμένων, οὐ τριῶν ἢ τεττάρων, 21

- 1 κατεχέχριστο BEVOK: καταχέχριστο FGH², κατέχριστο MH¹P, κατεχρίστο A (Mang.)
 2 ἀναγόντων A αὐτῶν EMKHP καὶ ante alt. τοῦτο add. M 3 ἅπαντος
 AFGHP: παντός ceteri 5 ἡμέρα AFGHP: ἡ ἡμέρα ceteri ταῖς V²OK
 (coni. Mang.): αἱ ceteri πρότερον GHP¹: προτέραις V²OK, πρότεραι ceteri
 ἱεροφάνται V²OK αὐτὸν τε AP²: om. ceteri 6 ἀδελφιδοῦς GHPV²OK:
 ἀδελφούς ceteri ὠργίαζεν om. in lac. BEM 7 ἀμαθῆ Richt.
 8. 9 ἀναταίνοντες H 9 ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς coni. Mang. τίθεντες BEMV¹
 11 εἴτε GHP: εἴτ' ceteri 12 εἴτε AGHP: εἴτ' ceteri φύσει GHP: φυσικῆν
 ceteri ἀναλυθέντος] μεταβληθέντος V²OK 13 αἰφνίδιον om. BEM
 διεκπαίει HP (Turn.) συντόμῳ AFGHP (Turn.) 14 μὲν om. A
 τὰ δ'] καὶ τὰ A ἐπ'] ἐξ HP (Turn.) ἐξαναλίσκει AFGHP: ἀναλίσκει
 ceteri οἷμαι πρὸς transp. A 15 ἐπετελεῖτο GH: ἀπετελεῖτο ceteri
 16 ὄψεσθαι γὰρ] καὶ ὄψεσθαι A μόνον] μέντοι V²OK ἐν del. V², om. OK
 17 οἷς] ἢς V²OK καὶ eras. V², om. OK: κῆρ conicio τὸ καθαρωτάτου . . .
 πῦρ V²OK 18 τὸ AFGHP: τὸ δὲ ceteri προσάψαιτο GHP: προσάψουσαιτο A,
 προσάψεται ceteri 19 μυρίας V²OK ἀναμεμῖχθαι GH (Turn.) κῆραις V²OK
 ἀλόγων ζώων transp. G 20 ὀπτομένων BEM, ὀπτημένων K ἢ ἐφομένων
 om. FHP (Turn.) 21 ἐπιβολῆς M οὐ — ὀμῶν (237,1) AFGHP: om. ceteri

ἀλλὰ καὶ πολυανθρώπων ὀμίλων· ἤδη γοῦν καὶ στόλους μεγάλους ἐπι- 157
 βατικοῦ πλήρεις δίστοι πυρφόροι κατέφλεξαν βληθέντες καὶ ὄλας πόλεις
 ἐξανάλωσαν, αἱ σμυχόμεναι μέχρι θεμελίων εἰς τέφραν ἐδαπανήθησαν,
 ὡς μὴδ' ἔχονος ὑπολειφθαι τοῦ παλαι συνοικισμοῦ. ταύτης ἕνεκά μοι 158
 5 δοκῶ τῆς αἰτίας ὡς μεμιασμένον ἤλασε τοῦ ἱερωτάτου καὶ καθαρωτάτου
 βωμοῦ πῦρ τὸ χρεῖῳδες, ἀνθ' οὗ φλόγα αἰθέριον ὤμβρησεν ἀπὸ τοῦ
 οὐρανοῦ πρὸς διαστολὴν ἀγίων τε καὶ βεβήλων, ἀνθρωπειῶν τε καὶ
 θείων· ἤρμοττε γὰρ ταῖς θυσίαις ἀφθαρτοτέραν οὐσίαν ἀπονεμεῖσθαι
 πυρὸς τῆς πρὸς τὰς βιωτικὰς χρεῖας ὑπηρετούσης.

10 (19.) Πολλῶν δὲ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἀναγομένων θυσιῶν καθ' 159
 ἐκάστην ἡμέραν καὶ διαφερόντως ἐν πανηγύρεσι καὶ ἑορταῖς ὑπὲρ τε
 ἰδιᾶ ἐκάστου καὶ κοινῇ ὑπὲρ ἀπάντων, διὰ μυρίας καὶ οὐχὶ τὰς αὐτὰς
 αἰτίας, αἶτε πολυανθρωποτάτου ἔθνους εὐσεβοῦντος, ἐδέησε καὶ νεωκόρων
 πλήθους εἰς τὰς ἱεράς ὑπηρεσίας. ἡ δ' αἴρεσις ἐγένετο πάλιν καινότερον 160
 15 ἀλλ' οὐ τὸν εἰωθότα τρόπον· μίαν τῶν δώδεκα φυλῶν ἐπικρίνας ἀρι-
 στίνδην ἐχειροτόνει θεοφιλοῦς ἔργου προθεῖς ἄλλα καὶ ἀριστεῖα. τὸ δ' 161
 ἔργον τοιόνδε ἦν· Μωυσέως ἀναβάντος εἰς τὸ πλεσίον ὄρος καὶ πλείους
 ἡμέρας ἰδιάζοντος τῷ θεῷ, τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ καιρὸν ἐπιτήδειον εἶναι
 νομίσαντες οἱ μὴ βέβαιοι τὰς φύσεις, ὥσπερ ἀναρχίας γενομένης, ἄφεται
 20 πρὸς ἀσέβειαν ὄρμησαν καὶ ἐκλαθόμενοι τῆς πρὸς τὸ ὄν ὁσιότητος
 ζηλωταὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν γίνονται πλασμάτων. εἶτα χρυσοῦν ταῦρον 162
 κατασκευασάμενοι, μίμημα τοῦ κατὰ τὴν χώραν ἱερωτάτου ζώου

- 1 στόλους P 1. 2 ἐπιβατικοῦ A: ἐπιβατικῶν V²OK, ἐπιβατικούς ceteri (Turn.)
 2 πυρφόροι κατέφλεξαν βληθέντες GHP: πυρφόροι βληθέντες (κληθέντες F) κατέφλεξαν
 AVOKF, βληθέντες πυρφόροι κατέφλεξαν BE, βληθέντες κατέφλεξαν (om. πυρφόροι) M
 3 ἄχρι A ἐδαπανήθησαν codd.: ἐδαπάνησαν Mang. 4 ἐπιλειφθαι A,
 ὑπολειφθῆναι VOK, φαίνεσθαι BE 5 δοκῶ om. G καὶ καθαρωτάτου om.
 GHP (Turn.) 6 ἀνθ' ἀφ' M αἰθριον GHP ὤμβρησεν F, ὤμβρησαν M
 6. 7 ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ AGHP: ἀπ' οὐρανοῦ ceteri 7 pr. τε om. AFGHP
 ἀνθρώπων A ἀνθρωπειῶν τε καὶ θείων om. BEM 8 ἤρμοξε BEM
 ἀπονεμεῖσθαι M 10 ἀγομένων HP (Turn.) 11 πανυγῆρεσι M ἐν
 ἑορταῖς BEVOKF 12 post κοινῇ add. δὲ V²K 14 πλήθους corr. ex πλήθος F
 ἱερὰς] οἰκείας F αἴρεσιν (sic) M ἐγένετο A (Turn.) καινότητι V²OK
 15 φυλὴν A 16 ἔργον F προσθεῖς A ἄλλα καὶ] αὐτοῖς VOK
 ἀριστεῖαν G 17 Μωυσέως: incipit C fol. 120v μωσέως CBEM, μωυσοῖς ceteri
 19 ἀφεται A 20 τὸ ὄν] τοῦτον A 21 χρυσοῦν HP 22 κατασκευά-
 σαντες A; μετασκευασάμενοι Mang.

δοκούντος εἶναι, θυσίας ἀθύτους ἀνήγον καὶ χορούς ἀχορευτούς ἴστασαν ὕμνους τε ἤδον θρήνων οὐδὲν διαφέροντας καὶ ἐμφορηθέντες ἀκράτου διπλῆ μέθη κατίσχυοντο, τῇ μὲν ἐξ οἴνου, τῇ δὲ καὶ ἀφροσύνης, κωμάζοντές τε καὶ παννυχίζοντες ἀπροόρατοι τοῦ μέλλοντος ἡδέσι κακοῖς συνεβίουν, ἐφεδρευούσης δίκης, ἣ μὴ βλέποντας ἔβλεπε καὶ ὧν αἴτιοι 5
 163 τιμωριῶν εἰσιν. ἐπεὶ δὲ αἱ ἐν τῷ στρατοπέδῳ συνεχεῖς ἐκβολῆσεις κατὰ πολυανθρώπους ὄμιλους ἀθροιζομένων ἄχρι πολλοῦ διαστήματος ἐχώρουν, ὡς καὶ μέχρι τῆς ἀκρωρείας τὴν περιήχησιν ἐλθεῖν, πληχθεὶς τὰ ὦτα Μωυσῆς ἐν ἀμηχάνοις ἦν ἅτε θεοφιλῆς ὁμοῦ καὶ φιλόανθρωπος, μήτ' ἐκλιπεῖν ὑπομένων τὰς πρὸς θεὸν ὀμιλίας, ἃς 10
 164 τῶν ἐξ ἀναρχίας κακοπραγιῶν· ἔγνω γὰρ τὸν θροῦν δεινός | ὧν ἐκ p. 160 M. φωνῆς ἀνάρθρου καὶ ἀσήμου στοχάσασθαι ψυχῆς ἀδῆλων καὶ ἀφανῶν τοῖς ἄλλοις παθῶν ιδιότητος, ὅτι παροινίας ἐστὶν ἣ κατέχουσα ταραχῆ,
 165 γεννώσης ἀκρασίας μὲν κόρον, κόρου δὲ ὕβριν. ἀνθελκόμενος δὲ καὶ 15 ἀντισπώμενος πρὸς ἑκατέρου μέρους ὧδε κάχεϊσε τί χρῆ δρᾶν ἠπόρει. σκοπούμενη δ' αὐτῷ θεσπίζεται τάδε· »βράδιζε ταχέως ἐνθένδε, κατάβηθι· πρὸς ἀνομίαν ἔσπευσεν ὁ λεώς· χειροποίητον κατασκευάσαντες ταυρόμορφον θεὸν οὐ θεὸν προσκυνοῦσι καὶ θύουσιν, ὧν εἶδον καὶ ὧν ἤκουσαν
 166 ἀπάντων ὅσα συντείνει πρὸς εὐσέβειαν ἐκλαθόμενοι.“ καταπλαγεὶς δὲ 20 καὶ ἀναγκασθεὶς πιστεύειν ἀπίστοις πράξεσιν οἷα μεσίτης καὶ διαλλακτῆς οὐκ εὐθύς ἀπεπήδησεν, ἀλλὰ πρότερον τὰς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἰκεσίας καὶ λιτὰς ἐποιεῖτο συγγῶναι τῶν ἡμαρτημένων δεόμενος· εἶτ' ἐξευμενισάμενος ὁ κηδεμῶν καὶ παραιτητῆς τὸν ἡγεμόνα ἐπανήει χαίρων ἅμα

1 δοκούντες VOK ἀνήγαγον HP (Turn.) 2 θρήνων οὐδὲν διαφέροντας
 (GHP: οὐδὲν διαφέροντας θρήνων F, οὐδὲν θρήνων διαφέροντας ceteri ἐμφορη-
 θέντας H¹P 3 κατίσχυοντο F, κατέσχυοντο A, κατέχοντο G; κατέσχυοντο v
 τὴν μὲν . . . τὴν δὲ A ἀφροσύνης AGHP: ἐξ ἀφροσύνης ceteri 5 ἐπέβιουν
 HP (Turn.) τῆς δίκης BEMF post ἢ add. καὶ M ἣ μὴ βλέποντες
 (om. ἔβλεπε) Turn. 6 δ' A αἰ] καὶ G, om. AF 7 ἀθροιζόμεναι

ω
 VOK, ἀθροιζομένου L (ἀθροιζομένη Turn.) 9 πλησθεὶς VOK 10 μήτε K

11 καὶ ante μῆθ' add. M ἐμπιπλαμένου C, ἐμπιπλαμένου A 12 κακο-
 πραγιῶν F γάρ] μὲν γάρ M, γούν A 15 κόρου] νόμου Richt.
 17 τάδε] ταῦτα A ἐνθένδε] ἐντεῦθεν BEMF 18 λαός AG 19 οὐ
 θεὸν AGHP: ὄν BEMVOK, ὄν καὶ F, ὦ C θύουσιν] σέβουσιν VOK
 21 πιστεύει CA (Turn.) πράξεσιν] πράγμασιν BM οἷα BEM: οἷα δὲ CV¹,
 οἷα δὲ V²OK, καὶ οἷα AFGHP διαλλακτῆς: A: διαιτητῆς ceteri (Turn.)
 24 παραιτητῆς] παραστάτης V²OK

καὶ κατηφῶν· ἐγεγῆθει μὲν γὰρ τὴν ἰκεσίαν τοῦ θεοῦ προσιεμένου, συννοίας δὲ καὶ κατηφείας μεστὸς ἦν οἰδῶν ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους παρανομίᾳ. (20.) γενόμενος δ' ἐν μέσῳ τοῦ στρατοπέδου καὶ τὴν ἐξαπίναιον 167 ἐκδιαίτησιν τοῦ πλήθους θαυμάσας καὶ ὅσον ψευδος ἀνθ' ἕσσης ἀληθείας 5 ὑπελάξαντο, κατιδὼν οὐκ εἰς ἅπαντας τὴν νόσον ἀφιγμένην, ἀλλὰ τινὰς ὑγιαίνοντας ἔτι καὶ μισοπονήρῳ πάθει χρωμένους, βουλόμενος διαγνῶναι τοὺς τε ἀνιάτως ἔχοντας καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις δυσχεραίνοντας καὶ εἰ δὴ τινες ἀμαρτόντες μετανοοῦσι, κήρυγμα κηρύττει — τὸ δ' ἦν ἄρα βάσανος ἀκριβῆς τῆς ἐκάστου διανοίας, ὡς ἔχει πρὸς τε οὐσιότητα 10 καὶ τούναντίον—. „εἴ τις“ γὰρ φησι „πρὸς κύριον, ἴτω πρὸς μέ.“ βραχὺ 168 μὲν τὸ λεχθέν, μεγάλη δ' ἡ ἔμφρασις, ἔστι γὰρ τοιοῦδε τὸ δηλούμενον· εἴ τις μὴδὲν τῶν χειροποιήτων μὴδ' ὅσα γενητὰ νομίζει θεοῦς, ἀλλ' ἓνα τὸν ἡγεμόνα τῶν ὄλων, ἐμοὶ προσίτω. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οἱ μὲν 169 ἔνεκα τοῦ τὸν Αἴγυπτιακὸν ἐζήλωκέναι τύφον ἀφηγιάζοντες οὐ προσεῖχον 15 τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ φόβῳ κολάσεως ἕως ἐγγυτέρῳ προσελθεῖν οὐκ ἐθάρρουν ἢ τὴν ἐκ Μωυσέως τίσιν δεδιότες ἢ τὴν ἐκ τοῦ πλήθους ἐπανάστασιν· ἀεὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τοῖς μὴ συναπονοουμένοις ἐπιτίθενται. μία δ' ἐξ ἀπάντων ἡ λεγομένη Λευιτικὴ φυλὴ τοῦ κηρύγματος ἐπα- 170 κούσασα καθάπερ ἀφ' ἑνὸς συνθήματος ἔθει μετὰ σπουδῆς, τῇ ποδω- 20 κείᾳ τὴν προθυμίαν ἐπιδεικνυμένη καὶ τὴν δέξυτητα τῆς εἰς εὐσέβειαν p. 161 M. ψυχικῆς | ὀρμῆς. οὐδ' ἰδὼν Μωυσῆς ὡσπερ ἀπὸ βαλβίδος ἀμιλλωμένους 171 „εἴ μὴ μόνον τοῖς σώμασιν“ εἶπεν „ἐπισπεύδετε τὴν πρὸς ἡμᾶς ἄφριβιν ἀλλὰ καὶ ταῖς διανοίαις, αὐτίκα μαρτυρηθήσεται· εἴφος ἀναλαβῶν ἕκαστος

1 κατηφιῶν CAV²OK, κατηφιῶν F 3 ἐξαπιναιον BEM (Mang.), ἐξαπιναιῶς A (Turn.) 5 ὑπελάξαντο AF²: ὑπελάξατο F¹GHP, ἡλλάξατο C, ἡλλάξαντο ceteri οὐ ante κατιδῶν add. M., post κατιδῶν add. δ' F πάντας A (v) ἀλλά] ἀλλὰ καὶ A (v) 6 ὑγιαίνοντας om. M 8 καὶ om. VOK δὴ FGHP: ἤδη ceteri (v) ἀμαρτόντες M δὲ VOK 9 ἔχει VOK 10 εἴ τις] τίς (om. εἰ) A (Mang.) κυρίου BEMV¹ (prob. Mang.) 11 ἡ δηλού ἡγεμόνον A, λεγόμενον BEMF 12 μὴδὲν] μὴδὲ H γενητὰ] γε νοητὰ O νομίζη A, νομίζοι G ἀλλὰ (om. ἓνα) A 14 τοῦ τόν] τούτον F 16 pr. ἢ om. A μωυσέως CV¹BE: μωσέως A, μωυσέως ceteri 17 αἰεὶ GHP 18 δὲ CVO ἐξ om. Turn. λεγομένη om. M 19 μετὰ πολλῆς σπουδῆς A (v) 20 ἐπιδεικνυμένη AFGHP: ἐπιδεικνύμενοι ceteri τῇ δέξυτητι VOK τῆς] τὴν VOK, post τὴν aliquid oras. V εἰς om. C εὐσεβείαι (sic) C 21 ψυχικὴν ὀρμὴν V²OK ὀρμῆς] ὀργῆς A 22 εἶπεν om. F 23 μαρτυρηθήσεται AF: μαρτυρήσεσθε ceteri (μαρτυρήσεσθε v)

- τοὺς μυρίων ἄξια θανάτων εἰργασμένους, οἳ τὸν ἀληθῆ θεὸν καταλιπόντες τοὺς ψευδωνύμους ἐδημιούργησαν φθαρταῖς καὶ γενηταῖς ἠυσιαῖς τὴν τοῦ ἀφθάρτου καὶ ἀγενήτου πρόσρησιν ἐπιφημίσαντες, συγγενεῖς καὶ φίλους ἀποκτεινάτω φιλίαν καὶ συγγένειαν ὑπολαβῶν εἶναι 172 μόνην ἀνδρῶν ἀγαθῶν ὁσιότητα.“ οἳ δὲ τὴν παραίνεσιν ἐτοιμότητι 5 φθάσαντες, ἐπεὶ καὶ τὰς γνώμας ἔτυχον ἡλλοτριωμένοι σχεδὸν ἀφ’ οὗ τὸ παρανόμημα γεγόμενον εἶδον, ἀναιροῦσιν ἡβηδὸν εἰς τρισχιλίουσ τῶν πρὸ μικροῦ φιλάτων. κειμένων δ’ ἐν ἀγορᾷ μέσῃ τῶν σωματίων, ἢ πληθὺς θεασαμένη τοὺς μὲν ψκτίσατο, τὸ δὲ τῶν κτεινόντων ἐνθερμον ἔτι καὶ μεστὸν ὄρηγῆς παράστημα καταδείσασα φόβῳ νοθετεῖται. 10 173 Μωυσῆς δὲ τὴν ἀριστείαν ἀποδεξάμενος γέρας ἐπενόησε καὶ ἐβεβαίωσε τῇ πράξει τὸ οἰκτιρῶν· ἔδει γὰρ τοὺς ὑπὲρ θεοῦ τιμῆς ἐκούσιον πόλεμον ἀραμένους καὶ βραχεῖ καιρῷ κατωρθωκότας ἀξιοθῆναι τῆς θεραπείας αὐτοῦ λαχόντας ἱερωσύνην.
- 174 (21.) Ἐπεὶ δ’ οὐ μία τάξις τῶν ἱερωμένων, ἀλλ’ οἷς μὲν ἐπι- 15 τέτραπται τὰ περὶ τὰς εὐχὰς καὶ θυσίας καὶ τὰς ἄλλας ἱερουργίας ἄχρι τῶν ἀδύτων ἰούσιν, οἷς δὲ τούτων μὲν οὐδέν, ἐπιμέλειαι δὲ καὶ φυλακαὶ μεθ’ ἡμέραν καὶ νύκτωρ τοῦ τε ἱεροῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ, οὓς νεωκόρου· ἔνιοι καλοῦσιν, ἢ πολλοῖς πολλαχοῦ μυρίων αἰτία κακῶν γενομένη περὶ πρωτείων στάσις ἐπεπόλασε κἀναυθα, τῶν νεωκόρων 20 ἐπιθεμένων τοῖς ἱερεῦσι καὶ τὴν ἐκείνων τιμὴν παρασπίασασθαι διανοηθέντων· καὶ τοῦτ’ εὐμαρῶς ἤλπισαν ἔσεσθαι πολλαπλασίους τὸν ἀριθμὸν

1 μυρία VOK ἄξια θανάτων AGHP: θανάτων ἄξια CBEMF, θανάτου ἄξια VOK
 2 γενηταῖς VOK 3 ἀγενήτου (ἀγενήτου VOK) καὶ ἀφθάρτου transp. CAVOK (v)
 4 ἀποκρινέτω C¹, ἀποκειράτω VOK 5 μόνην om. H μόνον P
 ἐτοιμότητα AHP (v) 7 γινόμενον CAVOK, γεγόμενον om. P 8 φιλάτων
 κειμένων coniung. et post κειμένων interpung. BEM δ’] & BEM (V¹ ut vid.),
 δὲ V² 9 τοὺς] οὓς VOK ὠκτίσατο codd.: οἰκτίσατο v 10 ὄρηγῆς]
 ὀρῶσα P 11 ἐπενόησε] ἐπάνω γε (sic) A 12 τοὺς corr. ex τῆς C
 13 κατορθωκότας FO (αἰωνίου) θεραπείας coni. Mang. 14 αὐτοῦ] τοὺς V¹,
 eras. V², om. OK ἱερωσύνην: desinit C fol. 122r 15 δὲ VOK
 ἀλλ’ eras. V², om. OK 16 τὰ] τὰς O, om. A ἄλλας om. VOK
 ἱερουργίας AFGHP: λειτουργίας ceteri 17 μὲν AFGHP: om. ceteri
 ἐπιμέλεια AG (v) 18 φυλακῆ G, φρουρὰ καὶ A (v) 19 post ἢ add.
 μέντοι V²OK κακῶν αἰτία transp. A (v) 20 γενομένη VOK
 περὶ om. G ἐπεπόλασε M 21 παρασπίασασθαι AF: παραστήσασθαι ceteri
 21. 22 διανοηθέντων] βουληθέντων A (v) 22 εὐμαρῆς coni. Mang. ἤλπισαν
 AGHP: ἤλπιζον ceteri πολλαπλασίους AGHP: πολλαπλάσιοι ceteri τὸν
 om. AP, ss. H

ὄντες. ὑπὲρ δὲ τοῦ μὴ δοκεῖν ἰδίᾳ γνώμῃ νεωτερίζειν καὶ τὴν πρεσβυ- 175
 τάτην τῶν δώδεκα φυλῶν συμφρονεῖν ἀναπειθουσιν, ἧ πολλοὶ τῶν εἰκαι-
 οτέρων ἐπηκολούθησαν ὡς ἔχειν δυναμένη πρεσβεῖον ἡγεμονίας. μέγαν 176
 τοῦτον ἐπιτειχισμὸν ἔγνω Μωουστῆς φυόμενον καθ' αὐτοῦ· τὸν γὰρ ἀδελφὸν
 5 ἀρχιερέα κατὰ τὰ χρησθέντα λόγια ἤρητο, διαβολαὶ δ' ἦσαν ὡς τοὺς μὲν
 χρησμοὺς ἐπιψευσαμένου, ποιησαμένου δὲ τὴν αἴρεσιν διὰ τὴν οἰκειότητα
 καὶ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν εὐνοίαν. ἐφ' οἷς εἰκότως ἀνιθεῖς, εἰ μὴ μόνον 177
 ἀπιστεῖται διὰ τοσοῦτων ἐλέγχων τὴν ἑαυτοῦ πίστιν ἐπιδειξάμενος, ἀλλὰ
 p. 162 M. καὶ ἐπ' | ἔργοις ἅπερ ἀναφέρεται πρὸς θεοῦ τιμὴν, δι' ἃ μόνα καὶ τὸν
 10 ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ ἦθος κατεψευσμένον ἀναγκαῖον ἦν ἀληθεύειν —
 ἀλήθεια γὰρ ὀπαδὸς θεοῦ —, λόγοις μὲν ἀναδιδάσκειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ
 προαιρέσεως οὐκ ἔδοκίμαζε, τὸ μεταπειθεῖν ἐπιχειρεῖν τοὺς προκατα-
 ληφθέντας ἐναντίας δόξαις ἀργαλέον εἰδώς, ἰκετεύει δὲ τὸν θεὸν
 ἐμφανεῖς ἀποδειξίσεις αὐτοῖς παρασχεῖν περὶ τοῦ μηδὲν ἐψεῦσθαι κατὰ
 15 τὴν τῆς ἱερωσύνης αἴρεσιν. ὁ δὲ κελεύει δώδεκα βάρβδους λαβεῖν ταῖς 178
 φυλαῖς ἰσαριθμούς καὶ τὰ μὲν τῶν ἄλλων ὀνόματα φυλάρχων ἐπιγράψαι
 ταῖς ἔνδεκα, τῇ δὲ λοιπῇ τὸ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀρχιερέως, εἴτ' εἰς τὸν
 νεὸν ἄχρι τῶν ἀδύτων εἰσενεγκεῖν· ὁ δὲ τὰ προσταχθέντα ποιήσας
 ἔκαραδόκει τὸ ἀποβησόμενον. τῇ δ' ὕστεραῖα λογίφ πληθθεῖς, ἅπαντος 179
 20 τοῦ ἔθνους παρεστῶτος, εἰσέρχεται καὶ τὰς βάρβδους ἐκκομίζει, τὰς μὲν
 ἄλλας οὐδὲν διάφορον ἐχούσας, μίαν δ' ἐφ' ἧ τοῦνομα ἐπεγέγραπτο

1 δὲ om. H¹P, ss. H² 1. 2 post πρεσβυτάτην add. φυλὴν A 2 δυοκα-
 δεκα A (Turn.), β' VO φυλῶν] φυλὴν VK, om. A ἀναπειθουσι συμ-
 φρονεῖν transp. BEMF, συμφρονεῖν om. O ἡ V²OK¹: οἱ AF, οἷς ceteri
 2. 3 οἰκειοτέρων M (Turn.) 3 ἐπηκολούθησαν M ἔχει EH¹P
 εἶον
 δυναμένην M, δυνάμενοι AK² πρεσβεῖαν BEMF, πρεσβείας VO, πρεσβείαις K
 ἡγεμονίας FGHP: ἡγεμονίαν ceteri 4 μωουστῆς ἔγνω transp. A (v) καθ'
 αὐτοῦ AV²OK: κατ' αὐτοῦ ceteri 5 εἴρητο M, ἤρατο F ὡς μὲν τοὺς
 transp. A 7 τὴν om. H¹P, ss. H² 8 διὰ τοσοῦτων ἐλέγχων] καὶ ταῦτα
 τοσοῦτοις ἐλέγχοις V²OK ἐαυτῶν F 9 πρὸς AFGHP: εἰς ceteri
 τιμὴν θεοῦ transp. F 11 ἀναδιδάσκει M 12. 13 προκαταλειφθέντας M
 13 ἐναντίας] ἐν ταῖς A 15 δώδεκα AF: δεκαδύο ceteri 16 φυλάρχων
 ὀνόματα transp. P 17 λοιπῇ] Λευιτικῇ mirabiliter coni. Mang. τὸ om. F
 εἶτα VOK 17. 18 εἰς νεὸν (om. τὸν) A 19 λογιῶ (ei ex i corr.) M
 20 παρεστῶτος Mang. (et ipse conieceram: cf. 250,13): παρεστῶτος codd.
 21 διάφορον AFGHP Barb.: διαφέρον ceteri δὲ VOK ἡ FGHP: ἡς
 ceteri (v) ἐπεγέγραπτο om. Barb.

12 — 13 N fol. 157^v: τὸ μεταπειθεῖν — ἀργαλέον εἰδώς. 15 sqq. Num. cap. 17
 20 — 245,9 Catena Barber. IV 56 fol. 141^v Φιλωνος ἐβραίου ἐκ τοῦ περὶ τοῦ μωσῆος
 βίου λόγου δευτέρου: τὰς βάρβδους ἐκκομίζει μωσῆς — γευσάμενον εὐσεβείας ὄργισε.

τοῦ ἀδελφοῦ τεθραυματουργημένην· οἶα γὰρ φυτὸν εὐγενὲς ἅπασα νέους
 180 βλαστοὺς ἐξέφυσε καὶ ὑπ' εὐφορίας καρπῶν ἔβριθεν. (22.) οἱ δὲ
 καρποὶ κάρυα ἦσαν, ἃ φύσιν ἐναντίαν ἔχει τοῖς ἄλλοις· ἐπὶ γὰρ τῶν
 πλείστων, σταφυλῆς, ἐλαίας, μήλων, διαφέρει τὸ σπέρμα καὶ τὸ ἐδώ-
 διμον, ἃ διαφέροντα τόποις χωρίζεται· τὸ μὲν γὰρ ἐδώδιμον ἔξω, τὸ
 δὲ σπέρμα εἴσω κατακέκλειται· τοῦ δὲ καρύου ταυτόν ἐστι τὸ τε
 σπέρμα καὶ τὸ ἐδώδιμον, ἀμφοτέρων εἰς μίαν ἰδέαν ἀποκριθέντων, καὶ
 τόπος εἰς ὃ ἐντὸς ὠχυρωμένος καὶ περιπεφρουρημένος ἔρχει διπλῶ, τῶ
 μὲν ἐκ φλοιοῦ πάνυ βαθέος, τῶ δ' οὐδὲν ἀποδέοντι ξυλίνου κατα-
 181 σκευάσματος· ἀφ' οὗ τελείαν ἀρετὴν αἰνίττεται. ὥσπερ γὰρ ἐν καρύφῃ 10
 ταυτόν ἐστὶν ἀρχὴ καὶ τέλος, ἀρχὴ μὲν ἢ σπέρμα, τέλος δὲ ἢ καρπός,
 οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν· ἐκάστη γὰρ συμβέβηκεν εἶναι καὶ ἀρχὴν
 καὶ τέλος, ἀρχὴν μὲν, ὅτι οὐκ ἐξ ἐτέρας δυνάμεως ἀλλ' ἐξ ἑαυτῆς
 182 φύεται, τέλος δέ, ὅτι πρὸς αὐτὴν ὃ κατὰ φύσιν βίος σπεύδει. μία μὲν
 αἰτία ἦδε, λέγεται δὲ καὶ ἕτερα τῆς προτέρας ἐμφαντικωτέρα· καρύου 15
 τὸ μὲν φλοιῶδες ἐστὶ πικρὸν, τὸ δ' εἴσω περικείμενον ὡσανεὶ ξύλινον ἔρως
 στιφρὸν εὐ μάλα καὶ κραταῖον, οἷς ἀμφοτέροις ὃ καρπὸς ἐγκατακεκλεισμένος
 183 οὐκ ἔστιν εὐληπτός. τοῦτο ποιεῖται σύμβολον ἀσκητικῆς ψυχῆς, ἀφ' οὗ προ-
 τρέπει αὐτὴν οἶεται δεῖν ἐπ' ἀρετὴν ἀναδιδάσκων, ὅτι πόνῳ προεντυχεῖν ἀναγα-
 καῖον· πικρὸν δὲ καὶ ἀντιτυπὸς καὶ σκληρὸν ὃ πόνος, ἐξ οὗ φύεται τάγαθόν, 20

1 τοῦ ἀδελφοῦ GHP Barb.: τὰδελφοῦ ceteri νέους] εὐθὺς A (Turn.)
 5 α — ἐδώδιμον om. AVOK α διαφέροντα] διαφέρων δὲ BEM χαρίζεται H¹P
 post ἔξω add. γὰρ τὸ ἐδώδιμον αὐτῶν ἐστὶ V²OK 6 κατακεκλεισθαι FGHP
 τε AGHP Barb.: om. ceteri 8 ὠχυρωμένος A περιφρουρημένος BEMV¹,
 πεφρουρημένος V²OKF τῶ] τὸ E 9 φλοιῦ M βαθέος πάνυ
 transp. BM ἀποδέοντος V²OKHP 10 γὰρ ἐστὶν HP (bis igitur ἐστὶν
 positum) 11 ἢ] ἢ (bis) BEM δ' K 12 alt. καὶ om. K
 ἀρχὴν Turn. (v): ἀρχὴ AFGHP Barb., ἀρχῆ ceteri 13 τέλος AFGHP Barb.:
 τέλει ceteri ἀρχὴν Turn. (v): ἀρχῆ BEMVO, ἀρχῆ ceteri 14 τέλος
 AFGH Barb.: τέλει ceteri μὲν οὖν Barb. 16 φλυῶδες B, φλιῶδες M
 17 στιφρὸν BEMV¹G¹H¹P¹: στιφρὸν FG²P², στρυφρὸν AH²V²O Barb. (v), στρυφρὸν
 (sic) K ἐγκατακεκλεισμένος om. BEM 18 εὐληπτός] εὐλογος Barb.
 ἀσκητικῆς (sic) F 19 δεῖν om. BEM οἶεται δεῖν] σπεύδειν conji. Mang.
 προσεντυχεῖν BEMV¹, sed σ eras. EV², προεντυγχάνειν Barb. 20 σκληρὸν M,
 μακρὸν N

19 — 243,5 N fol. 158r: ὅτι πόνῳ — ἐνδιατᾶσθαι. 19 — 243,3 DB fol. 274r
 Φίλωνος ἐκ τοῦ περὶ Μωυσέος βίου: τὸ πόνῳ κτηθὲν τυγχάνει ἀναγκαῖον. πικρὸς δὲ καὶ
 σκληρὸς καὶ ἀντιτυπὸς πόνος — μακαριότητα.

p. 163 M. οὐ χάριν οὐ μαλακιστέον. ὁ | μὲν γὰρ τὸν πόνον φεύγων φεύγει καὶ 184
τὰ ἀγαθὰ, ὁ δὲ τλητικῶς καὶ ἀνδρείως ὑπομένων τὰ δυσκατέρητα
σπεύδει πρὸς μακαριότητα· οὐ γὰρ ἀβροδιαίτοις καὶ τὴν ψυχὴν ἐκτεθηλυ-
μένοις καὶ τὸ σῶμα διααρρέουσιν ὑπὸ τῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀδιαστάτου
5 θρύψεως ἀρετὴ πέφυκεν ἐνδαιτιᾶσθαι, κακουμένη δὲ μετανίσταται πρότερον
ἀπόλειψιν χρηματίσασα πρὸς τὸν ἄρχοντα τὸν ὀρθὸν λόγον. ἀλλ' εἰ δεῖ 185
τάληθές εἰπεῖν, ὁ φρονήσεως καὶ σωφροσύνης ἀνδρείας τε καὶ δικαιοσύνης
ἱερώτατος θιάσος ἀσκητὰς μετατρέχει καὶ ὄσοι τὸν αὐστηρὸν καὶ σκληροδαί-
τον βίον, ἐγκράτειαν καὶ καρτερίαν, ζηλοῦσι σὺν εὐτελείᾳ καὶ ὀλιγοδείᾳ,
10 δι' ὧν τὸ κυριώτατον τῶν ἐν ἡμῖν, ὁ λογισμὸς, εἰς ὑγίαν ἄνοσον καὶ εὐεξίαν
ἐπιδίδωσι καθελὼν τὸν βαρὺν τοῦ σώματος ἐπιτειχισμόν, δν οἰνοφυγία
καὶ ὀσοφαγία καὶ λαγνεῖαι καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλήρωτοι ἐπιθυμῖαι συνε-
κρότησαν γεννήσασαι τὴν ἀντίπαλον ἀγχινοῖας πολυσαρκίαν. λέγεται 186
μέντοι καὶ τῶν ἐν ἔαρι βλαστάνειν εἰωθότων δένδρων ἢ ἀμυγδαλῆ καὶ
15 πρῶτον ἀνθεῖν εὐαγγελίζομένη φορὰν ἀκροδρύων καὶ ὕστατον φυλλορροεῖν
τὴν ἐπέτειον πρὸς μῆχιστον ἀποτείνουσα τῆς χλόης εὐγῆριαν· ὧν ἑκάτερον
ποιεῖται σύμβολον τῆς ἱερατικῆς φυλῆς, αἰνιττόμενος ὅτι καὶ πρώτη
καὶ ὕστατη τοῦ σύμπαντος ἀνθρώπων γένους ἀνθήσει, καθ' ὃν
ἂν χρόνον δόξῃ τῷ θεῷ ταῖς ἑαριναῖς τροπαῖς ἐξομοιωσάσαι τὸν ἡμέτερον
20 βίον ἀνελόντι τὴν ἐπιβουλον καὶ τοῦ κακοδαίμονεῖν πηγὴν πλεονεξίαν.

1 καταμαλακιστέον D τὸν om. VOK καὶ om. AD Flor. Par. nonnulli Max.
codd. 2 τάγαθὰ BEMA δε] δ' αὐ A (v) ἀνδρείως A
3 σπεύδει] φεύγει VOK οὐ] οὐδέ A (v) καὶ om. AF Barb., post ψυχὴν
transp. N ψυχὴν τ' A 3. 4 ἐκτεθηλυμένοις scripsi: ἐκτεθηλυμένοις
V²OKFP Barb., ἐκτεθηλυμένοις ceteri (v) 5 μετανίσταται Barb. (coni. Mang):

μετανίστασθαι codd. (v) 6 ἀπολείψειν BEMVOK¹ τὸν ὀρθὸν λόγον A
(τῶν ὀρθῶν λόγων Turn.) δε] δὴ Barb., χρῆ A (v) 7 ἀνδρείας AE
9 post ἐγκράτειαν add. τε Mang. ὀλιγοδείᾳ BEM, ὀλιγοδεῖ Γ
10 ὑγίαν VKG Barb. 11 καθαιρῶν A δν] οἶον AG 12 καὶ
λαγνεῖαι] καὶ ὀσοφαγία (sic) A αἱ om. A (v) 14 ἐν om. AVOK
βλαστάνειν εἰωθότων AFGHP Barb.: βλαστανόντων ceteri ἀμυγδαλῆ AFV¹
14. 15 καὶ πρῶτον AV²K Barb.: καὶ om. ceteri 15 φυλλορροεῖν M, φυλλορροεῖν BEV¹
16 ἐπέτειον] ὑπέτιον BEM, ὑπαίτιον F (V¹ ut vid.) πρὸς μῆχιστον ἀποτείνουσα
om. O εὐγῆριαν AFGH Barb.: ἀγῆριαν P, εὐετηρίαν ceteri 17 αἰνιττό-
μενον V²OK καὶ AFGHP Barb.: om. ceteri 20 ἐπιβουλήν A
κακοδαίμονεῖν VOK πηγὴν AFGH Barb.: πληγὴν P, τὴν γῆν BEMO, τὴν γῆν VK
πηγὴν

1—3 Mel. Barocc. fol. 239^v Flor. Par. Nr. 13 Max. Ecl. cap. 32 Anton. Mel. II 45
Col. 1124 Φλωρος: ὁ μὲν τὸν πόνον φεύγων — μακαριότητα.

- 187 (23.) Ἐπειδὴ τοίνυν τῶν τελειοτάτῃ ἡγεμόνι τέτταρα δεῖν ἔφαμεν
προσεῖναι, βασιλείαν καὶ νομοθετικὴν ἕξιν καὶ ἱερωσύνην καὶ προ-
φητεῖαν, ἵνα διὰ μὲν τῆς νομοθετικῆς προστάτῃ αὐτῷ καὶ ἀπα-
γορεύῃ αὐτὸ μὴ δεῖ πράττειν, διὰ δὲ τῆς ἱερωσύνης μὴ μόνον
τὰνθρώπεια ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα διέτῃ, διὰ δὲ τῆς προφητείας ὅσα μὴ 5
λογισμῶν καταλαμβάνεται θεσπίσει, διειλεγμένους περὶ τῶν πρώτων
τριῶν καὶ ἐπιδεδειγῶς Μωυσῆν ἄριστον βασιλέα καὶ νομοθέτην καὶ
ἀρχιερέα τὸ τελευταῖον ἔρχομαι δηλώσω, ὅτι καὶ προφήτης γέγονε
188 δοκιμώτατος. οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν, ὡς πάντ' εἰσι χρησμοί, ὅσα ἐν ταῖς
ἱσραῖς βίβλοι ἀναγέγραπται, χρησθέντες δι' αὐτοῦ· λέξω δὲ τὰ ἰδιαίτερα, 10
πρότερον εἰπὼν ἐκεῖνο· τῶν λογίων τὰ μὲν ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ
λέγεται δι' ἑρμηνέως τοῦ θεοῦ προφήτου, τὰ δ' ἐκ πύσεως καὶ ἀπο-
κρίσεως ἐθεσπίσθη, τὰ δ' ἐκ προσώπου Μωυσέως ἐπιθειάζαντος καὶ ἐξ
189 αὐτοῦ κατασχεθέντος. τὰ μὲν οὖν πρῶτα ὅλα δι' ὄλων ἀρετῶν θεῖων
δειγματὰ ἐστὶ, τῆς τε | Ἰλω καὶ εὐεργέτιδος, δι' ὧν ἅπαντας μὲν p. 164 M.
ἀνθρώπους πρὸς καλοκάγαθίαν ἀλείφει, μάλιστα δὲ τὸ θεραπευτικόν 16
190 αὐτοῦ γένος, ᾧ τὴν πρὸς εὐδαιμονίαν ἄγουσαν ἀνατέμνει ὁδόν· τὰ δὲ
δεύτερα μῖθιν ἔχει καὶ κοινωνίαν, πυνθανομένου μὲν τοῦ προφήτου
περὶ ὧν ἐπεζητεῖ, ἀποκρινομένου δὲ τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκοντος· τὰ δὲ
τρίτα ἀνατίθεται τῷ νομοθέτῃ, μεταδόντος αὐτῷ τοῦ θεοῦ τῆς προγνω- 20
191 στικῆς δυνάμεως, ἣ θεσπιεῖ τὰ μέλλοντα. τὰ μὲν οὖν πρῶτα ὑπερ-
θετέον, μείζω γάρ ἐστιν ἢ ὡς ὑπ' ἀνθρώπου τινὸς ἐπαινεθῆναι, μάλιστα
ἂν ὑπ' οὐρανοῦ τε καὶ κόσμου καὶ τῆς τῶν ὄλων φύσεως ἀξίως ἐγκω-
μιασθέντα, καὶ ἄλλως λέγεται ὡσανεὶ δι' ἑρμηνέως· ἑρμηνεία δὲ καὶ

- 1 ἔφημεν VOK 3 προστάττει M post αὐτῷ δεῖ add. ποιεῖν HP (Turn.)
3. 4 ἀπαγορεύει E, ἀπαγορεύειν M 5 τὰ ἀνθρώπεια AFVOK Barb. ὅσα FP
6 θεσπιεῖ F 7 μωσῆν Barb. 8 προφήτης FGHP: προφητῶν ceteri (v)
9 ἀγνοῶν A οὖν] ἴσως A πάντα A, πάντες F Barb. 10 δι']
παρ' A λέξει M [ἰδιαίτερα] εἶθι A 11 πρότερον] πρῶτον BEM
τὰ μὲν] τὰ μὲν γάρ A, γάρ τὰ μὲν v ἐκ τοῦ προσώπου G τοῦ ante
θεοῦ om. M 12 θεοῦ FGHP Barb.: om. ceteri δὲ Barb.
13 δὲ Barb. τοῦ μωσέως P μωσέως BEMV': μωσέως Barb., μωσέως ceteri
ἐπιθειάζοντος M 14 αὐτοῦ codd. (Turn.) 15 δειγματ' A Barb.
τε AFGHP Barb.: om. ceteri 16 δὲ om. BEM 17 ᾧ] δ G
δὲ AFGHP Barb.: om. ceteri 18 μὲν] μέντοι FHP Barb., om. G
19 ἐπεζητεῖ AGHP Barb.: ἐπιζητεῖ ceteri 20 ἀνατίθεται V²OK 21 ἣ ABP
22 μείζω AVOK Barb. ὑπ'] ἐπ' O ἐπαναθῆναι Barb. 23 ἂν]
δὲ VOK 23. 24 ἐγκωμιασθῆναι V²OK 24 post ἄλλως add. ὅτι V²OK
διερμηνέως E

προφητεία διαφέρουσι. περί δὲ τῶν δευτέρων αὐτίκα πειράσονται δηλοῦν
 συνοφήνας αὐτοῖς καὶ τὸ τρίτον εἶδος, ἐν ᾧ τὸ τοῦ λέγοντος ἐνθουσιῶδες
 ἐμφανίζεται, καθ' ὃ μάλιστα καὶ κυρίως νερόμισται προφήτης.

(24.) Τῆς δ' ὑποσχέσεως ἀρκτέον ὦδε. τέτταρες εἰσι τόποι διὰ 192
 5 πύσεως καὶ ἀποκρίσεως χρησιμοῖς νομοθετηθέντες, μικτὴν ἔχοντες
 δύναμιν· τῇ μὲν γὰρ ὁ προφήτης ἐνθουσιᾷ πυνθανόμενος, τῇ δὲ ὁ πατήρ
 θεσπίζει λόγου καὶ ἀποκρίσεως μεταδιδούς. ἔστι δὲ πρῶτος, ὃς οὐχ
 ἔτι Μωυσὴν ὀσιώτατον τῶν πάποτε γενομένων ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπὶ βραχὺ
 γευσάμενον εὐσεβείας ὤργισεν. ἐξ ἀνομοίων τις γενομένος ἄνθρωπος νόθος, 193
 10 Αἴγυπτίου μὲν πατρός, μητρός δὲ Ἰουδαίας, τῶν μὲν ταύτης πατριῶν
 ἐθῶν ἠλόγησε, πρὸς δὲ τὴν Αἴγυπτιακὴν, ὡς λόγος, ἀπέκλιεν ἀσέβειαν
 τὴν τῶν ἀνδρῶν ζηλώσας ἀθεότητα. μόνοι γὰρ σχεδὸν ἀπάντων ἐθνῶν 194
 Αἴγύπτιοι γῆν ἐπετείχισαν οὐρανῷ, τὴν μὲν ἰσοθέων τιμῶν ἀξιώσαντες,
 τῷ δ' οὐδὲν γέρας ἐξείρετον ἀπονεύμαντες, ὡς δέον πρὸ τῶν βασιλείων
 15 τὰς ἐσχατίας περιέπειν — ἐν γὰρ κόσμῳ βασιλείων μὲν ἱερώτατον
 οὐρανός, ἐσχατιὰ δὲ γῆ, καθ' ἑαυτὴν μὲν ἀξιοσπούδαστος, εἰς δὲ
 σύγκρισιν ἰούσα αἰθέρος ἀπολειπομένη τοσοῦτον ὅσον σκότος μὲν φῶτός,
 νύξ δὲ ἡμέρας, φθορὰ δ' ἀφθαρσίας καὶ θνητὸς θεοῦ — τῆς γὰρ 195
 χώρας οὐχ ὑετῷ καθάπερ αἱ ἄλλαι νιφομένης, ἀλλὰ ταῖς τοῦ ποταμοῦ
 20 πλημμύραις εἰωθυίας ἀνά πᾶν ἔτος λιμνάζεσθαι, θεοπλαστοῦσι τῷ λόγῳ
 τὸν Νεῖλον Αἴγύπτιοι ὡς ἀντίμιμον οὐρανοῦ γεγονότα καὶ περὶ τῆς
 χώρας σεμνηγοροῦσιν. (25.) ὁ δὲ μικτὸς οὗτος ἐκαῖνος διενεχθεὶς τι 196
 τῶν ἀπὸ τοῦ ὀρατικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ γένους, ἀκράτωρ ὅπ'

2 συνοφήνας AFGHP Barb.: συνοφάνας ceteri	3 καθὸ AFGHP	4 τέσσαρες G Barb.
γὰρ εἰσι BEM	τόποι AGHPV ¹ Barb.: τρόποι ceteri	5 χρησι-
μῶν V ² K ¹	6 τῇ AGHPK ² Barb.: πῆ ceteri	τῇ AGHPK ² Barb.: πῆ ceteri
δ' AVOK Barb.	7 πρῶτος δς F Barb.: ὁ πρῶτος A, πρῶτον ceteri (v)	
8 μωσῆν Barb.	post ὀσιώτατον add. καὶ θεοφιλέστατον A (v)	πῶποτε]
ποτε A (Turn.)	ἐπὶ AFG Barb.: om. ceteri	9 ὤργησεν P ¹ , ὤρ σεν
α		
(sic) G, ὤργισεν K, ὤργ(α)σεν AP ² (Turn.), παρῶργισεν mg. H	νόθος om. BEM	
10 δ' BEMFG	Ἰουδαίας] οὐ δικαίας G	δς ante τῶν ss. H ² (v)
ταύτης AFGHPK ² : αὐτῆς ceteri	11 ἐθ ² ων B	12 ζηλώσασα BEM
σχεδῶν P	τῶν ἐθνῶν AVOK (v)	13 τιμὴν H ¹
15 μὲν AFGHP: om. ceteri	16 ἀξιοσπούδαστον BEM	18 δέ] δ' A
19 αἱ om. A	νιφομένης Turn.: νειφομένης codd. (Mang.)	20 πλημμύραις G,
πλημμυρλαῖς A	τῷ λόγῳ om. HP	21 ὡς AFGHP: om. ceteri
ἀντίμιμον M	γεγονότα AFGHP: γεγενῆσθαι ceteri	22 οὗτος om. GHP
τινι om. A	23 ὀρατικοῦ] ἱερατικοῦ A (Turn.)	

ὄργης αὐτὸς αὐτοῦ γενόμενος καὶ ἅμα τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀθεότητος
 ζηλωτῆς ὦν, ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν ἔτινε τὴν ἀσέβειαν | ἐπαράτῳ καὶ p. 165 M.
 ἐναγεῖ καὶ μεμιασμένη ψυχῇ τε καὶ γλώττῃ καὶ πάσῃ τῇ φωνῆς ὀργανο-
 ποιῶν καταρασάμενος δι' ὑπερβολὴν κακῶν ὃν οὐδ' ὑπὸ πάντων ἀλλὰ
 μόνων τῶν ἀρίστων εὐλογοῖσθαι θέμις, ὅσοι τὰς τελείας καθάρσεις 5
 197 ἐδέξαντο. διὸ καὶ θαυμάσας τὴν φρενοβλάβειαν καὶ τὴν τοῦ θράσους
 ὑπερβολὴν, καίτοι γ' ὑπόπλευς ὦν παραστήματος εὐγενοῦς καὶ ἴμενος
 αὐτοχειρίᾳ διαρτῆσαι τὸν ἄνθρωπον, ἔδεισε μὴ κουφοτέρην ἀναπράξῃ
 τιμωρίαν· ἰσόρροπον γὰρ ἐπινοῆσαι πρὸς τοσαύτην ἀσέβειαν κίλασιν
 198 ἄνθρωπος οὐκ ἂν ἴσχυεν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ μὴ σέβειν θεὸν ἔπεται τὸ 10
 μῆτε γονεῖς μῆτε πατρίδα μῆτ' εὐεργέτας τιμᾶν, ὁ δὲ δὴ πρὸς τῷ μὴ
 σέβειν καὶ κακηγορεῖν τολμῶν τίνα μοχθηρίας ὑπερβολὴν ἀπολέλοιπε;
 καίτοι καὶ τὸ κακηγορεῖν ἤττον ἐν συγκρίσει κατάρας· ἀλλὰ γλωσσομαχία
 καὶ ἀχάλινον στόμα ὅταν ἐκνόμοις ἀφροσύνας ὑπηρετῶσι, πάντως τι
 199 καινουργεῖται τῶν ἀθέσμων. ὦ ἄνθρωπε, καταράται τις θεόν; τίνα 15
 καλῶν ἕτερον θεὸν εἰς τὴν τῆς ἀρᾶς βεβαίωσιν; ἢ δῆλον ὅτι αὐτὸν κατ'
 αὐτοῦ; ἄπαγε βεβήλων καὶ ἀνοσίων ἐνθυμημάτων. καλὸν ἐκνίφασθαι
 τὴν ἀθλίαν ψυχὴν ἐπηρεασθεῖσαν μὲν ὑπὸ φωνῆς, διακόνους δὲ τοῖς

1 αὐτοῦ BEMFP	1. 2 ζηλωτῆς ἀθεότητος transp. AVOK (v)	2 ζηλωτὸς M
3 καὶ ante μεμιασμένη om. A (v)	τε καὶ γλώττῃ AFGHP: om. ceteri	
πάσης A	τῇ] τῆς BEMA (v)	4 κακῶν scripsi: κακῶν codd. ὄν]
8 BEM(V ¹ ut vid.)	6 pr. καὶ AFGHP: om. ceteri	6—8 καὶ θαυμάσας —
ἄνθρωπον om. Barb.	7 γε VOK	παραστήματος ὦν transp. HP ἴμενος
AFGHP: ἴμενος ceteri	8 διαρτῆσαι BEMHP: διαρτῆσαι VOKF, διαχρῆσαι AG;	διαχρήσασθαι v
ἔδεισε δὲ A	ἀναπράξῃ AF Barb.: ἀναπράξῃται ceteri	
9 τιμωρίαν om. VK ¹	γὰρ om. V ¹	ἀσεβείας A
10 ἐπεὶ] ἐπὶ K		
δὲ καὶ eras. V ² , om. OK, καὶ om. BEM		σέβειν Mang.: σέβοντι codd.
τὸ AFG: καὶ τὸ ceteri	11 μῆτ' μῆτε K	εὐεργεσίας F
δὲ om.		
BEM	δῆ] μὴ Turn.	τῷ] τὸ M
12 κατηγορεῖν AHP, κακουργεῖν O		
13 καίτοι om. A	καὶ AGHP: om. ceteri	κακηγορεῖν BEMF: κατηγορεῖν
ceteri	14 ἀχάλινον AFGHP: ἀχάλινωτον ceteri	15 ὦ ἄνθρωπε A: ἰὼ
ἄνθρωποι F, om. ceteri	θεὸν τινά; G	16 καλῶν] καλὸν F
17 κατ' αὐτοῦ A: καθ' αὐτοῦ ceteri		18 μὲν om. A

4—10 pergīt Barber. IV 56: λέγει τοῖνον περὶ τοῦ καταρασαμένου δι' ὑπερβολὴν κακῶν τὸν θεὸν ὃν οὐδ' — ἐδέξαντο. διὸ δεῖσας ὁ προφήτης μὴ κουφοτέρην — οὐκ ἂν ἴσχυσε et pergīt 247,6.

15 — 247,6 *Procop. Gaz. Comment. in Levit. 24,10* (Migne t. 87,1 Col. 781): ὁ θεὸς καταρώμενος τίνα κελεύει (log. καλεῖ) θεὸν ἕτερον εἰς τὴν τῆς ἀρᾶς βεβαίωσιν; ἢ δῆλον ὅτι αὐτὸν καθ' ἑαυτοῦ; ἐχρῆν μὲν οὖν παρῆσθαι τοῦ φθεγγαμένου τὴν γλῶσσαν· προνοῖα δὲ τῆς δίκης οὔτε ἀγαθὸν ὑπερβάλλον οὔτε κακὸν ἐπισκιάζεται πρὸς Ἐλεγγον ἀρετῆς ἢ κακίας, ἵνα τὴν μὲν ἀποδοχῆς τὴν δὲ τιμωρίας ἀξιώσῃ.

ὡσί χρησαμένην, αἰσθήσει τυφλῆ. καὶ οὔτε ἡ γλώττα τοῦ τοσοῦτον 200
 ἀσεβήματα φθεγαμένου παρεῖθη οὔτε τὰ τοῦ μέλλοντος ἀκούειν ὧτα
 ἐπεφράχθη; εἰ μὴ ἄρα κατὰ πρόνοιαν τῆς δίκης, ἥτις οὔτ' ἀγαθὸν
 ὑπερβάλλον οὔτε μέγιστον κακὸν οἶεται δεῖν ἐπισκιάζεσθαι, πρὸς ἔλεγχον
 5 ἐναργέστατον ἀρετῆς ἢ κακίας, ἵνα τὴν μὲν ἀποδοχῆς τὴν δὲ τιμωρίας
 ἀξιώσῃ. διὰ τοῦτο τὸν μὲν εἰς εἰρκτὴν ἀπαχθέντα κελεύει δεθῆναι, 201
 ποτιᾶται δὲ τὸν θεὸν ἰλασάμενος ταῖς ἀνάγκαις τῶν αἰσθήσεων, δι' ὧν
 καὶ βλέπομεν ἂ μὴ θέμις ὄρᾶν καὶ ἀκούομεν ὧν μὴ θέμις ἀκούειν, ὅ τι
 χρῆ παθεῖν τὸν εὐρετὴν ἀσεβήματος καὶ ἀνοσιουργήματος ἐκτόπου καὶ
 10 ξένου δηλῶσαι. ὁ δὲ προστάττει καταλευσθῆναι, προσήκουσαν οἶμαι 202
 δίκην ὑπολαβῶν τὴν διὰ λίθων κατ' ἀνδρὸς λιθίνην καὶ ἀπόκροτον
 ψυχὴν ἔχοντος καὶ ἅμα βουλόμενος πάντας τοὺς ἀπὸ τοῦ ἔθνους συν-
 εφάσασθαι τῆς κολάσεως, οὓς ἤδει σφόδρα τραχέως ἐνεγκόντας καὶ
 φονῶντας· μόνης δ' ὡς ἔοικε τῆς διὰ βλημάτων ἔμελλον αἰ τосαῦται
 15 μυριάδες ἐφάπτεσθαι. μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἀνοσίου καὶ παλαμναίου τίσιν 203
 ἐγράφη διάταγμα καινόν, οὐκ ἂν ποτε προηγουμένης ἀξιωθὲν γραφῆς, ἀλλ'
 p. 166 M. αἱ ἀπροσδόκητοι νεωτεροποιῶνται καινοὺς νόμους εἰς ἀνακοπὴν ἁμαρτημάτων
 ἐπιζητοῦσιν. αὐτίκα γοῦν νηροθετεῖται τάδε· ὅς ἂν καταράσῃται θεόν,
 ἁμαρτίας ἔνοχος ἔστω, ὅς δ' ἂν ὀνομάσῃ τὸ ὄνομα κυρίου, θνησκέτω
 20 (Lev. 24, 15, 16). εὐ γ', ὧ πάνσοφε, μόνος ἀμιγῶς ἡκρατίσω 204
 σοφίας· τοῦ καταρᾶσθαι χεῖρον τὸ ὀνομάζειν ὑπειληφας; οὐ γὰρ ἂν
 τὸν μὲν βαρύτερον ἀσεβήματα εἰργασμένον ἐπεκούφιζες διημαρτηκόσιν

1 κα] κᾶν V ² OK	ἡ om. A	γλώσσα BM	τοῦ BEMVKH ² : τὸ O,
om. AFGH ¹ P(v)	3 ἐπεφράχθη AGHP: ἀπεφράχθη ceteri	ἥτις] ἡ A	
οὔτε VOK	4 ἐπισκιάζεσθαι οἶεται δεῖν transp. A (v)	6 διὰ δὲ τοῦτο	
FGHP (v)	7—8 ἰλασάμενος — ἀκούειν om. Barb.	7 ἰλασάμενος AFGHP:	
ἰλασάμενον ceteri (Mang.)	δι' ὧν A: δι' ἄς ceteri (v)	8 ἀκούομεν]	
ἀκούειν G	ὧν] ἂ G	9 εὐρετὴν] εὐεργέτην BEMA mg. K, om. F	
τοῦ ἀσεβήματος Barb.	ἐκτόπου FGHP: ἐκτοπίου ceteri (v)	11 τὴν διὰ	
λίθων om. BEM	κατὰ Barb.	ἀπόκροτον BM	13 τραχέως O (Turn.)
14 φονᾶν O, φονᾶν κατ' αὐτοῦ V ² K	διαβλημάτων M	18 ἀν] δὴ F	
καταράσεται AF	τὸν θεόν P	19 ἁμαρτίας AF: ἁμαρτία ceteri (ἁμαρτία v)	
ἔσται H	ὀνομάσει A	κύριον BEM: τοῦ κυρίου AVOK (v), θεοῦ κυρίου HP,	
κυρίου θεοῦ FG	20 εὐ γ' FGHP: εὐ γε A, εὐ ceteri	ὧ AFGHPK ² :	
om. ceteri	ἡκρατίσω] ἡκρατήσω P, ἡ κρατεῖς ὧ BEM, ἡ κρατεῖς A mg. P ²		
21 τοῦ] τὸ G	τὸ] τοῦ G	ὑπειληφῶς V ² K (coni. Mang.)	
22 εἰργασμένα] K, εἰργασμένον om. A	ἡμαρτηκόσιν V ¹ , τοῖς ἡμαρτηκόσιν V ² OK		

6—12 pergīt Barber. IV 56: τὸν μὲν εἰς εἰρκτὴν ἀπαχθέντα κελεύει δεθῆναι· ποτιᾶται δὲ τὸν θεόν, ὅ τι χρῆ παθεῖν — ψυχὴν ἔχοντος.

ἐπιεικέστερον συντάττων, κατὰ δὲ τοῦ βραχύτερου ἡδικοῦναι δόξαντος
 205 τὴν ἀνωτάτω τιμωρίαν, θάνατον, ὤριζες. (26.) ἀλλ' ὡς ἔοικε „θεοῦ“
 τὰ νῦν οὐχὶ τοῦ πρώτου καὶ γεννητοῦ τῶν ὄλων ἀλλὰ τῶν ἐν ταῖς
 πόλεσι μέμνηται· ψευδῶνυμοι δ' εἰσὶ γραφῶν καὶ πλαστῶν τέχνης
 δημιουργοῦμενοι· ἑοάνων γὰρ καὶ ἀγαλμάτων καὶ τοιουτοτρόπων ἀφι- 5
 δρυμάτων ἢ οἰκουμένη μεστὴ γέγονεν, ὧν τῆς βλασφημίας ἀνέχειν
 ἀναγκαῖον, ἵνα μηδεὶς ἐθίζηται τῶν Μωυσέως γνωρίμων συνόλωσ θεοῦ
 206 προσρήσεως ἀλογοῖν· ἀξιονικοτάτη γὰρ καὶ ἀξίεραστος ἢ κλησις. εἰ
 δέ τις οὐ λέγω βλασφημήσειεν εἰς τὸν ἀνθρώπων καὶ θεῶν κύριον,
 ἀλλὰ καὶ τολμήσειεν ἀκαίρως αὐτοῦ φθέγγασθαι τοῦνομα, θάνατον ὑπο- 10
 207 μεινάτω τὴν δίκην. οὐδὲ γὰρ τῶν φυτευσάντων καίτοι θνητῶν ὑπαρ-
 χόντων οἷς μέλει γονέων τιμῆς τὰ δνόματα προφέρουσι, ἀλλὰ τὰ κύρια
 διὰ τὸν ἐπ' αὐτοῖς σεβασμὸν ἡσυχάζοντες τοῖς τῆς φύσεως ἀνακαλοῦσι
 πατέρα καὶ μητέρα προσαγορεύοντες, δι' ὧν εὐθὺς αἰνίττονται τὰς ἐξ
 ἐκείνων ἀνυπερβλήτους εὐεργεσίας καὶ τὴν αὐτῶν εὐχάριστον διὰ- 15
 208 θεσιν. ἔτι νῦν συγγνώμης ἀξιούσθωσαν οἱ κατ' ἐπισυρμὸν γλώττης
 ἀκαιρευόμενοι καὶ λόγων ἀναπλήρωμα ποιούμενοι τὸ ἀγιώτατον καὶ θεῖον
 ὄνομα;
 209 (27.) Μετὰ δὲ τὴν τοῦ γεννητοῦ τῶν ὄλων τιμὴν τὴν ἱεράν ἐβδόμην
 ἐσέμνυνεν ὁ προφήτης ἰδὼν αὐτῆς ὀξυωπεστέροις ὄμμασι κάλλος ἐξαισίον 20

1 συντάττων] πράττων FGHP (v), ἄττων A βραχύτερον VOK, βρύτερον HP
 2 ὤριζες AGHP: ὤρισας VOKF, ὤρισεν BEM 3 γεννητοῦ Mang. (in append.):
 γεννητοῦ FGHP, γενέτου A mg. K (Mang. in textu), ἀγεννήτου V¹, ἀγενήτου ceteri;
 ἀγεννητοῦ (sic) Turn. 7 μηδὲ εἰς A μωυσέως MHPK, μωσέως AFG
 θεοῦ om. M 8 ἀξιονικωτάτη MO, ἀξιον εἰκότα τῆ F, ἀξιον εἰκότως· ἦν A
 καὶ] ἀεὶ A; ἀεὶ καὶ v ἀξίεραστον A, ἀπαξίεραστος FGHP; ἐπαξίεραστον v
 9 λέγω] λόγῳ APV²OK εἰς] ὡς G ἀνθρώπων AVOKH²P²; ἀνθρωπων
 ceteri θεῶν AV²OKH²; θεῶν ceteri καὶ κύριον F 10 καὶ om. A
 ἀκαίρως AFGHP: δικαίως ceteri 11 οὐδὲ A: οὐτε ceteri (v) φυτευσάντων V,
 φουσάντων AOK (prob. Mang.) 12 μέλλει BMAV¹ τὰ κύρια AFHP: τὰ
 δάκρυα G, τὸν κύριον V¹ ut vid., τὸ κύριον ceteri 13 ἐπ' AFGHP: ἐν ceteri
 τοῖς] τὸν V¹ ut vid., τὸ V²OK 14 δι' ὧν AFGHP: δι' om. ceteri
 αἰνίττεται BEMV¹, αἰνίττεσθαι V²OK 15 ἀνυπερβλήτως M καὶ om. VOK
 αὐτῶν codd. 16 ἔτι νῦν] ἔτι μὴν V²OK; οὐ τοῖνον conl. Mang, ἔτι τοῖνον vel
 τί οὖν conicio μὴ ante ἀξιούσθωσαν add. V²OK τῆς γλώττης G
 19 γεννητοῦ BEMFP, γενέτου A τιμὴν ante τοῦ transp. F

2 sqq. cf. *Ioseph. Ant. Iud. IV § 207* βλασφημεῖτω δὲ μηδεὶς θεοῦς οὐς πόλεις ἀλλὰ νομίζουσι. *Contra Apionem II § 237* . . καὶ περὶ γε τοῦ μήτε χλευάζειν μήτε βλασφημεῖν τοὺς νομιζομένους θεοῦς παρ' ἑτέροις ἀντικρυς ἡμῖν ὁ νομοθέτης ἀπέιρηκεν αὐτῆς ἕνεκα προσηγορίας τοῦ θεοῦ.

ἐνεσφραγισμένον οὐρανῷ τε καὶ τῷ σύμπαντι κόσμῳ καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως
 αὐτῆς ἀγαλματοφορούμενον. εὗρισκε γὰρ αὐτὴν τὸ μὲν πρῶτον ἀμήτορα, 210
 γενεᾶς τῆς θήλειος ἀμέτοχον, ἐκ μόνου πατρὸς σπαρεῖσαν ἄνευ σποράς καὶ
 γεννηθεῖσαν ἄνευ κήσεως· ἔπειτα δ' οὐ ταῦτα μόνον κατείδεν, ὅτι παγκάλῃ
 5 καὶ ἀμήτωρ, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀειπάρθετος, οὐτ' ἐκ μητρὸς οὔτε μήτηρ οὐτ' ἐκ
 p. 167 M. | φθορᾶς οὔτε φθαρσησομένη· εἴτ' ἐκ τρίτου κατενόησεν αὐτὴν ἐξετάζων
 καὶ κόσμου γενέθλιον, ἣν ἐορτάζει μὲν οὐρανός, ἐορτάζει δὲ γῆ καὶ τὰ ἐν
 γῆ γανύμενα καὶ ἐνευφραίνόμενα τῇ παναρμονίῳ ἑβδομάδι. ταύτης 211
 ἕνεκα τῆς αἰτίας ὁ πάντα μέγας Μωυσῆς ἐδικαίωσε τοὺς ἐγγραφέντας
 10 αὐτοῦ τῇ ἱερᾷ πολιτείᾳ θεσμοῖς φύσεως ἐπομένους πανηγυρίζειν, ἐν
 ἱλαρίᾳ διάγοντας εὐθυμίαις, ἀνέχοντας μὲν ἔργων καὶ τεχνῶν τῶν εἰς
 πορισμὸν καὶ πραγματειῶν ὅσαι κατὰ βίου ζήτησιν, ἄγοντας δ' ἐκχει-
 ρίαν καὶ διαφευμένους πάσης ἐπιπόνου καὶ καματηρᾶς φροντίδος,
 σχολάζοντας οὐχ ὡς ἔνοιο γέλωσιν ἢ παιδιᾶς ἢ μίμων ἢ ὀρχηστῶν
 15 ἐπιδειξέσει, περὶ ἃς κηραίνουσι καὶ δυσθανατοῦσιν οἱ θεατρομανοῦντες
 καὶ διὰ τῶν ἡγεμονικωτάτων αἰσθήσεων, ὀράσεως καὶ ἀκοῆς, δούλην
 ἀπεργαζόμενοι τὴν φύσει βασιλίδα ψυχῆν, ἀλλὰ μόνῳ τῷ φιλοσοφεῖν·
 οὐχ ἕπερ μεθοδεύουσιν οἱ λογοθηραὶ καὶ σοφισταὶ πιπράσκοντες ὡς 212
 ἄλλο τι τῶν ὠνίων ἐπ' ἀγορᾶς δόγματα καὶ λόγους, οἱ φιλοσοφία κατὰ
 20 φιλοσοφίας (ὦ γῆ καὶ ἦλιε!) χρώμενοι δι' αἰῶνος οὐκ ἐρυθριῶσιν,
 ἀλλὰ τῷ τῷ ὄντι φιλοσοφεῖν, ὅπερ ἐκ τριῶν συνύφανται, βουλευμάτων καὶ
 λόγων καὶ πράξεων, εἰς ἓν εἶδος ἡρμοσμένων πρὸς κτῆσιν καὶ ἀπό-
 λουσιν εὐδαιμονίας. τοῦτου δὴ τις ἀλογήσας τοῦ διατάγματος, ἔτι τοὺς 213
 χρησμοὺς ἐναύλους ἔχων τοὺς περὶ τῆς ἱερᾶς ἑβδόμης, οὗς ἐθέσπισεν

1 ἀνεσφραγισμένον Turn.	2 αὐτῆς] αὐτοῦ H	3 θήλειος FH	4 δὲ VO
μόνον ταῦτα transp. BMAF, μόνα ταῦτα VOK	κατείδον M	παγκάλῃς A	
6 οὐτ' ἐκφθαρσησομένη A	εἴτα N, εἴτ' E	7. 8 καὶ τὰ ἐν γῆ (τῇ γῆ F)	
AFGHPN: om. ceteri	8 γανύμενα BE: γαννόμενα ceteri (v)	παναρμονία H	
9 ἐγγραφθέντας K	10 πολιτείᾳ] βίβλω νόμους V ² OK	11 ἱλαρίαις BEMVOK:	
ἱλαρίαις AFGHPN; ἱλαρίναις (sic) v	ἐν εὐθυμίαις AFN	μὲν om. A	
11. 12 εἰς πορισμὸν] ἐκ πορισμῶν A	12 πραγματεῖαν BEMV ¹ , πραγματείας V ² OK		
ἄγοντες A	δὲ A	12. 13 ἐκχειρίαν VKH	13 διαφευμένης A
14 σχολάζοντες A; ἐνσχολάζοντας conl. Mang.	γέλωσιν AP	γέλωσι καὶ	
παιδιᾶς BEM	ἢ ante μίμων om. FN	15 περὶ ἃς κηραίνουσι] περισκελ-	
ρουσι A	δυσθανατώσιν AFPN	οἱ δὲ A	16 πρ. καὶ eras. V ² , om. OK
δούλην] δούλον FGHP (v)	18 λοθηραὶ (sic) A	19 οἱ A	φιλοσοφίᾳ]
φιλοσοφίας FH ¹ PN	21 τῷ τῷ ὄντι BEMGHP: τὸ τῷ ὄντι A (Turn.), πρ. τῷ		
om. VOKFN (Mang.)	συνυφάνεται V ² OK	22 ἐν om. BEM	

ἄνευ προφήτου ὁ θεὸς διὰ φωνῆς — τὸ παραδοξότατον — ὁρατῆς, ἢ
 τῶν παρατυγχανόντων ὀφθαλμοὺς ὧτων ἐπήγγειρε μᾶλλον, ἐπὶ φρυγανισμόν
 ἐξῆι διὰ μέσου τοῦ στρατοπέδου πάντας εἰδῶς ἐν ταῖς σκηναῖς
 ἡρεμοῦντας, καὶ δρωῶν ἔτι τὰ δίκχημα καταφανῆς ὑπὲρ τοῦ μὴ
 214 λαθεῖν γίνεται. πυλῶν γὰρ ἔξω προελθόντες τινὲς εἰς ἐρημίαν, 5
 ἴν' ἐν τῷ καθαρωτάτῳ καὶ ἡσυχάζοντι εὐξωνται, θεῶν ἔκνομον
 ἰδόντες, ξύλων ὄλην συγχομίζοντα, καὶ δυσανασχετήσαντες ἐμέλ-
 λησαν μὲν αὐτὸν ἀνελεῖν, λογισμῷ δὲ τὸ παρακεκινημένον τῆς
 ὀργῆς ἐπισχόντες, ἵνα μῆτε ἰδιῶται πρὸ ἀρχόντων κολάζειν τινὰ δοκῶσι
 καὶ ταῦτ' ἄκριτον, κἄν ἄλλως τὸ παρανόμημα ἢ ἐμφανές, μῆτε τοῦ 10
 περὶ τὴν ἡμέραν εὐαγοῦς μίασμα φόνου, κἄν δικαιοτάτης ἦ, προσάψῃται,
 συλλαβόντες ἄγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἄρχοντα, ὃ συνῆδρευον μὲν οἱ
 215 ἱερεῖς, παρεισθίκει δὲ σύμπασα ἢ πληθὺς πρὸς ἀκρόασιν. ἔθως γὰρ
 ἦν, αἰεὶ μὲν κατὰ τὸ παρεῖκον, προηγουμένως δὲ ταῖς ἐβδομαῖς, ὡς
 ἐδήλωσα καὶ πρόσθεν, φιλοσοφεῖν, τοῦ μὲν ἡγεμόνος ὑφηγουμένου καὶ 15
 διδάσκοντος ἃ τε | χρῆ πρᾶττειν καὶ λέγειν, τῶν δ' εἰς καλοκάγαθίαν p. 168 M.
 216 ἐπιδιδόντων καὶ βελτιουμένων τὰ τε ἦθη καὶ τὸν βίον. ἀφ' οὗ καὶ
 εἰσέτι νῦν φιλοσοφοῦσι ταῖς ἐβδομαῖς Ἰουδαῖοι τὴν πάτριον φιλοσοφίαν τὸν
 χρόνον ἐκείνον ἀναθέντες ἐπιστήμη καὶ θεωρίᾳ τῶν περὶ φύσιν· τὰ γὰρ
 κατὰ πόλεις προσευκτήρια τί ἕτερόν ἐστιν ἢ διδασκαλεῖα φρονήσεως 20
 καὶ ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης εὐσεβείας τε καὶ οὐσιότητος καὶ
 συμπάσης ἀρετῆς, ἣ κατανοεῖται καὶ κατορθοῦται τὰ τε ἀνθρώπεια καὶ
 217 θεῖα; (28.) τότε μὲν οὖν εἰς εἰρκτὴν ὁ τρλικοῦτον ἀσέβημα δράσας
 ἀπάγεται. Μωυσῆς δὲ ἀπορῶν εἶ τι χρῆ παθεῖν τὸν ἄνθρωπον —

1 διὰ φωνῆς codd.: καὶ διὰ φωνῆς v παραδοξότατον BE ἢ BEVOK:
 ἢ M, παρὰ A, ἢ om. FGHP (v) 2 ἐπήγγειρε] ἐπήγγειρε P 3 παντὸς A
 εἰδῶς] ἰδὼν G 4 ἔτι] ἐπὶ A, ὅτι M τὰ δίκχημα AFGHP: τὰ δόκιμα ceteri
 5 ἐρημίαν A (Mang.): ἡρεμίαν ceteri (Turn.) 6 ἡσυχάζοντι om. in textu E, add.
 mg. E 7 ἰδόντες (sic) M 7. 8 ἐμέλλησαν V¹AFHP 8 μὲν AFGHP:
 om. ceteri 9 ἐπισχόντες AGHP: ἐπισχόντας F, ἐπίσχον ceteri (Mang.)
 10 ἄκριτα A ἢ scripsi: ἦν codd. (v) 11 περὶ] παρὰ H¹P ἐνα-
 γοῦς VOK ἢ] ἦν V²K 12 συλλαβόντες AG: συλλαβόντες δ' ceteri (v)
 συνῆδευον A οἱ om. AHP (v) 13 παρεισθίκεισαν A πᾶσα VOK
 πρὸς] ἐπ' A 14 παρήκον VOKG ἐβδομάδαις BEM 15 ἐδήλωσε H¹P
 16 καὶ λέγειν om. F καλοκάγαθίας AGHP 18 ἐβδομάδαις BM
 πατρίαν A τὸν AFGHP: om. ceteri 19 περὶ] παρὰ F¹ 20 ἐστιν
 AGHP: om. ceteri διδασκαλεῖα AP, διδασκαλεῖον O 21 ἀνδρείας EAG
 23 οὖν om. A τρλικοῦτο BEM ἀσέβημα δράσας AGHP: δράσας ἀσέβημα ceteri
 24 ἄγεται A μωυσῆς AVOK δ' BEM τὸν ἄνθρωπον παθεῖν
 transp. A

ἕξει γὰρ ἄξια θανάτου διαπεπραγμένον, ἀλλὰ τίς ἂν γένοιτο τρόπος ἀρμόζων τῆς τιμωρίας; — ἀφικνεῖται πρὸς τὸ ἀόρατον ἀοράτῳ ψυχῇ δικαστήριον καὶ ἐπονθάνετο τοῦ καὶ πρὶν ἀκοῦσαι πάντ' ἐπισταμένου δικαστοῦ, τί κέρρικεν. ὁ δ' ἀποφαίνεται τὴν γνῶσιν, ὅτι καὶ θνήσκειν ὀφείλει καὶ 218 οὐχ ἑτέρως ἢ καταλευσθεῖς, ἐπειδὴ καὶ τούτῳ καθάπερ καὶ τῷ προτέρῳ μετέβαλεν ὁ νοῦς εἰς κωφὴν λίθον εἰργασμένῳ τελεώτατον παρανόμημα, ᾧ σχεδὸν πάντα ἄλλα ἐμφέρεται, ὅσα περὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἐβδόμης νενομοθέτηται. διὰ τί; ὅτι οὐχ αἱ βάνουσοι μόνον ἀλλὰ καὶ αἱ 219 ἄλλαι τέχναι καὶ πραγματεῖαι καὶ μάλιστα αἱ περὶ πόρισμῶν καὶ βίου ζήτησιν 10 ἢ διὰ πυρός εἰσιν ἢ οὐκ ἄνευ τῶν διὰ πυρός· ὅθεν ἀπαγορεύει πολλάκις ἐν ταῖς ἐβδόμαις πῦρ ἐναυεῖν ὡς ἀρχηγικώτατον αἴτιον καὶ πρεσβύτατον ἔργον, οὗ ἡσυχάσαντος ἐνενοήθη καὶ τὰ κατὰ μέρος ὡς εἰκὸς συνησυχάσειν. Ὡς δὲ ξύλα πυρός, ὡς τὸν ξυλιζόμενον ἀδελφὸν καὶ συγγενὲς 220 ἀμάρτημα τῷ καιόντι δρᾶν, τὸ παρανόμημα διπλασιάζοντα, τῇ μὲν ὅτι 15 προσταχθὲν ἤρεμαῖν συνεκόμιζε, τῇ δ' ὅτι καὶ τοιαῦτα συνεκόμιζεν, ἂ πυρός ἐστὶν ὕλη, τῆς τῶν τεχνῶν ἀρχῆς.

(29.) Ἄμφω μὲν οὖν τὰ εἰρημένα τιμωρίας ἀσεβῶν περιέχει διὰ 221 πύσεως καὶ ἀποκρίσεως βεβαιουμένης. ἕτερα δὲ δύο ἐστὶν οὐχὶ τῆς αὐτῆς ἀλλὰ διαφερούσης ἰδέας, ὧν τὸ μὲν περὶ κλήρου διαδοχῆς, τὸ δ' p. 169 M. ὅσα τῷ δοκεῖν παρὰ καιρὸν | ἐπιτελουμένης ἰερουργίας, περὶ ἧς

2 ἀρμόζων τῆς τιμωρίας GHP: τῆς τιμωρίας ἀρμόζων F, ἀρμόζων om. ceteri
 ἀοράτῳ om. A ψυχῆς A 3 ἐπονθάνετο τοῦ AF mg. P mg. K: om. ceteri
 καὶ πρὶν A: καὶ om. ceteri (v) τοῦ ante πάντ' add. V²OK πάντα AK
 5 alt. καὶ om. F (fort. recte) 6 μετέλαβεν F 7 ἄλλα MG, τὰ ἄλλα AVOK
 8 διὰ τί; ὅτι AFGH²P: ὅτι om. H¹, διότι ceteri βάνουσοι] βάνουσοι BE¹
 post μόνον add. τέχναι A alt. αἱ om. A 11 ἀρχικώτατον M
 αἴτιον AFGHP: καὶ αἴτιον ceteri 12 ἔργον] ἔργον coni. Mang. καὶ τὰ]
 καὶ τὸ M, καὶ τὰ om. A, τὰ om. F ὡς om. F 12. 13 συνησυχάσειν AF:
 συνησυχάσειν GHP (v), ἡσυχάσειν BEMV¹, ἡσυχάζειν V²OK 13 ὡς] ὡστε HP (v)
 14 τὸ εἶδος. V², om. OK παρανόμημα M 15 τὸ ante προσταχθὲν add.
 BEM (Mang.) προσταχθεῖς V²OK τὰ τοιαῦτα M 16 τῶν om. BEM
 17 post τιμωρίας add. περιέχει V²OK 17. 18 περιέχει διὰ πύσεως AF: περιέχει εἶδος.
 V², om. h. l. OK, δ. π. περιέχει transp. ceteri διαπνεύσεως P
 18 βεβαιουμένης AG: βεβαιούμενα ceteri 19 παρακλήρου K τὸ δ' AFGHP:
 τὰ δ' BEM, τὰ δὲ VOK 20 καὶ ante παρὰ add. BEM παρὰ καιρὸν] περὶ
 καιροῦ coni. Mang.; (περὶ τῆς) παρὰ καιρὸν conicio

4—7 Catena in Num. 15,35 (Caten. Lips. I p. 1267) Φίλωνος ἑβραίου: ἀποφαίνεται ὁ θεὸς ὅτι θνήσκειν ὀφείλει ὁ ἐν τῷ σαββάτῳ συλλέξας ξύλα καὶ οὐχ ἑτέρως ἢ καταλευσθεῖς, ἐπειδὴ περὶ ὁ νοῦς αὐτῷ εἰς κωφὴν λίθον μετέβαλεν εἰργασμένῳ τελεώτατον παρανόμημα.

- 222 λεπτότερον πρότερον. τὴν ἀρχὴν τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας πρῶτον ἀναγράφει μῆνα Μωυσῆς ἐν ταῖς τῶν ἐνιαυτῶν περιόδοις ἀναθεῖς οὐχ ὡσπερ ἔνιοι χρόνῳ τὰ πρεσβεῖα μᾶλλον ἢ ταῖς τῆς φύσεως χάρισιν, ἃς ἀνέτειλεν ἀνθρώποις· κατὰ γὰρ ταύτην τὰ μὲν σπαρτά, ἡ ἀναγκαῖα τροφή, τελειογονεῖται, ὁ δὲ τῶν δένδρων καρπὸς ἡβώντων ἄρτι γεννᾶται δευτέραν ἔχων τάξιν, 5
 223 τῶν σφόδρα ἀναγκαίων δευτέρα. σφόδρα μὲν οὖν ἀναγκαῖα πυροὶ τε καὶ κριθαὶ καὶ ὅσα ἄλλα εἶδη τροφῆς, ὧν ἄνευ ζῆν οὐκ ἔστιν· ἔλαιον δὲ καὶ οἶνος καὶ ἀκρόδρυα οὐχὶ τῶν ἀναγκαίων, ἐπεὶ καὶ δίχα τούτων ἄχρι μακροτάτου γήρως παρατείνοντες εἰς πολυετίαν βιοῦσιν ἄνθρωποι. 10
 224 τῷ δὴ μῆνι τούτῳ περὶ τεσσαρεσκαίδεκάτην ἡμέραν, μέλλοντος τοῦ σεληνιακοῦ κύκλου γίνεσθαι πλησιφαοῦς, ἄγεται τὰ διαβατήρια, δημοφανῆς ἑορτή, τὸ Χαλδαῖστί λεγόμενον Πάσχα, ἐν ᾗ οὐχ οἱ μὲν ἰδιῶται προσάγουσι τῷ βωμῷ τὰ ἱερεῖα, θύουσι δ' οἱ ἱερεῖς, ἀλλὰ νόμου προστάξει σύμπαν τὸ ἔθνος ἱεραῖται, τῶν κατὰ μέρος ἐκάστου τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ 15
 225 θυσίας ἀνάγοντός τε καὶ χειρουργοῦντος. ὁ μὲν οὖν ἄλλος ἅπας λεῶς ἐγεγήθει καὶ φαειρὸς ἦν, ἐκάστου νομίζοντος ἱερωσύνη τιμηθῆσθαι· δεδακρυμένοι δ' ἕτεροι καὶ στένοντες διῆγον, οἰκείων αὐτοῖς ἔναγχος τετελευτηκότων, οὓς πενθοῦντες διπλῆ κατείχοντο λύπη, προσειληφότες

1 πρότερον A (Mang.): προτέρας ceteri (Turn.)	γράφει F	1. 2 μῆνα
ἀναγράφει transp. A	2 μωσῆς BEF	post ἀναθεῖς add. αὐτῷ V ² OK
3 χρόνῳ om. VOK	τὰς . . . χάριτας V ² OK	4 σπαρτά] σπαρέντα VOK,
. . . ματα Chron. Pasch. (σπέρματα Mai)	τῇ ἀναγκαῖα τροφῇ G	τελειοποιεῖται
Chron. Pasch.	7 πυρός A	9 καὶ αὐτὸ δίχα om. AGHP Chron. Pasch. (Turn.)
10 γήρως Chron. Pasch.	παρατείνοντες M	11 τῷ: incipit C fol. 122r
δὴ] δὲ Chron. Pasch., πρώτῳ C	τούτῳ om. C	τεσσαρεσκαίδεκάτην F
12 γένεσθαι (sic) B ¹ EM	δημοφανῆς (δημοφαῖης Chron. Pasch.) corruptum; δημο-	
τελής conicio	13 χαλδαῖστί A	Πάσχα] φάσχα BEMGHP; Πάσχα Turn.
14 ἱερά A	οἱ om. CMO	15 μέρος K
16 τε] τότε FGHP (v)	χειρουργοῦντος] ἱεουργοῦντος conl. Mang.	αὐτοῦ (BEMAH ¹)
om. VOK	πᾶς CBEM	λαός A
		18 αὐτοῖς] αὐτῆς M

1 sqq. Exod. 12,2 sqq. Num. 9,1—5 1 — 13 *Chronicon Paschale vol. I p. 3*
 (Dindorf): Φίλωνος τοῦ παρ' Ἑβραίοις σοφοῦ. Τὴν ἀρχὴν — τὸ Χαλδαῖστί λεγόμενον Πάσχα. ταῦτα μὲν ὁ Φίλων. 11 [Iou. Chrysost.] *Orat. in Pascha VII*
 (Migne t. 59 Col. 748): ἔχομεν μάρτυρας σοφοῦς Ἑβραίους οἷον Φίλωνα καὶ Ἰώσηπον καὶ ἄλλους τινάς, οἵτινες ἐν τοῖς οἰκείοις συγγράμμασι διαβεβαίονται, ὅτι οὐ δύναται ἀριβῶς ἄλλως τὸ Πάσχα γενέσθαι ἢ μετ' ἐαρινὴν ἰσημερίαν ἐνστάσαν· καὶ ὀρίζονται οὗτοι ἀνάκαθεν τὸν τοιοῦτον εἰρμόν τετηρηθῆσθαι μετὰ τῆς κατὰ σελήνην τεσσαρεσκαίδεκάτης.
 18 sqq. Num. 9,6 — 14

τῆ δια τὸς ἀποθανόντας συγγενεῖς καὶ τὴν ἐκ τοῦ στερηθῆναι τῆς
 περὶ τὴν ἱερουργίαν ἡδονῆς τε καὶ τιμῆς, οἷς οὐδὲ καθάρασθαι καὶ
 περιρράνασθαι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐξεγένετο, μήπω τοῦ πένθους
 ὑπερημέρου καὶ ἐκπροθέσμου γεγονότος. οὗτοι μετὰ τὴν πανήγυριν 226
 5 προσελθόντες τῷ ἄρχοντι συννοίας μεστοὶ καὶ κατηφείας τὰ συμβεβηκότα
 διηγήσαντο, τὴν ὑπόγυον τῶν συγγενῶν τελευτήν, τὸ πένθος ᾧ κατ'
 ἀναγκαῖον ἐχρήσαντο, τὸ μὴ δυνηθῆναι διὰ τοῦτο μετασχεῖν τῆς τῶν
 διαβατηρίων θυσίας. εἶτ' ἐδέοντο μὴ ἔλαττον τῶν ἄλλων ἐνέγκασθαι 227
 μῆδὲ τὸ ἐπὶ τοῖς ἀποθανοῦσιν οἰκείοις ἀτύχημα ἐν ἀδικήματος μέρει
 p. 170 M. καταριθμηθῆναι τιμωρίαν ἐργασάμενον πρὸ | ἐλέου· νομισαὶ γὰρ ἂν
 11 χεῖρονα παθεῖν τῶν ἀποθανόντων, εἴ γε τοῖς μὲν οὐδενός ἐστιν ἀντί-
 ληψις ἔτι τῶν ἀβουλήτων, οἱ δὲ ζῶντες δόξουσι τεθνάναι τὸν μετ'
 αἰσθήσεως θάνατον. (30.) ταῦτ' ἀκούσας ἑώρα μὲν καὶ τὴν δικαιολογίαν 228
 οὐκ ἀπωδὸν καὶ τὴν τοῦ μὴ ἱερουργῆσαι πάλιν πρόφασιν ἀναγκαῖαν καὶ
 15 τὸ συμπαθὲς ἀνακεκραμένον τούτοις, ἐπαμφοτερίζων δὲ τὴν γνώμην
 καὶ ὡσπερ ἐπὶ πλάστιγγος ἀντιρρέπων — τῆ μὲν γὰρ ἐταλάντευεν ὁ
 ἔλεος καὶ τὰ δίκαια, τῆ δ' ἀντέβριθεν ὁ νόμος τῆς τῶν διαβατηρίων
 θυσίας, ἐν ᾧ καὶ πρῶτος μὴν καὶ ἡμέρα τεσσαρεσκαίδεκάτη δεδή-
 λωται τῆς ἱερουργίας —, ἀρνήσεως καὶ συγκαταθέσεως μεταξὺ φοροῦ-
 20 μενος ἰκετεύει τὸν θεὸν δικαστὴν γενέσθαι καὶ χρησμῷ τὴν κρίσιν ἀνα-
 φῆναι. ὁ δ' ἐπακούσας θεσπίζει λόγιον οὐ περὶ ὧν ἐνετεύχθη 229
 μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐθὶς ποτε γενησομένων, εἰ ταῖς αὐταῖς
 χρήσαιντο συντυχίαις· ἐπιδαψιλευόμενος δὲ καὶ περὶ τῶν κατ'

1 τῆ] τὴν G στερηθῆναι MAFGHP: ὑστερηθῆναι ceteri 2 τε καὶ τιμῆς
 om. O οὐδὲν O καθάρασθαι AFGHP: περικαθάρασθαι ceteri
 3 μήπω BEM 5 προελθόντες K 6 ὑπόγυιον V²OK, ὑπόγειον P
 τελευτήν add. mg. H²P² τὸ—ἐχρήσαντο (7) om. O ᾧ δ E¹ 6. 7 κατ' ἀνα-
 γκαῖον GHP: κατὰ τἀναγκαῖον A, κατ' ἀνάγκην ceteri 7 τῆς om. Λ 8 διαβατη-
 ρίων· θυσίας τε (pro εἶτ') A ἔλαττον AGHP: ἐλάττω ceteri 9 οἰκείον A
 ἀδικήματος] ἀτύχηματος CV¹O (Turn.) 10 ἐργασάμενον A ἐλέου VOK
 ἂν om. M 12 ἔτι] ἐπὶ A, om. v μετὰ VOK 13 αἰσθήτου
 (sic) K ταῦτα C μὲν om. Λ δικαιολογίαν AFGHP: διαλογίαν
 ceteri 14 ἀπωδὸν] ἀποδὼν P μὴ om. A πάλιν BEMFV²K: πάλαι
 ceteri (v) 15 ἀνακεκραμένον M ἐναμφοτερίζων A 16 καὶ om. A
 16. 17 ὁ ἔλεος F: τὸ ἔλεος A (v), ἔλεος (om. ὁ) ceteri 17 δὲ AVOK
 18 ᾧ scripsi: ἡ codd. (v) ἡμέρα τεσσαρεσκαίδεκάτη codd.: τεσσ. ἡμέρα v
 18. 19 δεδήλωται AGHP: ἡ δεδήλωται BEMFV¹K², ἡ δεδήλωται CV²OK¹
 20 θεὸν] αὐτὸν GHP (Turn.) 20. 21 ἀναφανῆναι FGHP, ἐναφεῖναι V²OK
 21 ἐτεύχθη P 22 περὶ] πάντων VOK 23 συντυχίαις AFGHP: δυστυ-
 χίαις ceteri

ἄλλας αἰτίας οὐ δυνηθέντων ἱερουργῆσαι μετὰ παντὸς τοῦ ἔθνους προσ-
 230 επιθεσπίζει. τίνα οὖν ἐστὶ τὰ περὶ τούτων χρησθέντα λόγια, μηνυτέον.
 „συγγενικόν“ φησὶ „πένθος ἀναγκαία μὲν τοῖς ἀφ' αἵματος ἀνία,
 231 γράφεται δ' οὐκ ἐν πλημμελείαις. ἕως μὲν οὖν ἐμπρόθεσμόν ἐστιν,
 ἕξω περιβόλων ἱερῶν ἐλαυνέσθω, οὓς ἀπὸ παντὸς ἀγνεύειν οὐχ ἔκουσίου 5
 μόνον ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ κατὰ γνώμην μιάσματος δεῖ· γενομένου δ'
 ἐκπροθέσμου, μὴ στερέσθωσαν ἰσομοιρίας τῆς ἐν ταῖς ἱερουργίαις, ἵνα
 μὴ προσθήκη τετελευτηκότων οἱ ζῶντες ὧσιν· ἴτωσαν δὲ ἄτε δεῦτεροι
 δευτέρῃ μηνί, πάλιν τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ, καὶ θυέτωσαν κατὰ τὰ
 αὐτὰ τοῖς προτέροις καὶ τῷ θύματι χρῆσθωσαν ὡς ἐκεῖνοι νόμῳ καὶ 10
 232 τρόπῳ τῷ παραπλησίῳ. τὰ δ' αὐτὰ ἐπιτετρόφθω καὶ τοῖς μὴ διὰ
 πένθος· ἀλλὰ μακρᾶς χάριν ἀποδημίας κωλυόμενοις ἅμα τῷ παντὶ
 ἔθνει συνιερουργεῖν· οὐ γὰρ οἱ ξενιτεύοντες ἢ ἐτέρωθι οἰκοῦντες ἀδικοῦσιν,
 ὡς στέρεσθαι τῆς ἴσης τιμῆς, καὶ ταῦτα μὴ χωρούσης διὰ πολυανθρωπίαν
 τὸ ἔθνος μιᾶς χώρας, ἀλλ' ἀποικίας πανταχόσε διαπεμφαμένης.“ 15
 233 (31.) Τοσαῦτα διειλεγμένους περὶ τῶν ὑστερησάντων μὲν ἅμα τῷ
 πλήθει θυῖσαι τὰ διαβατήρια κατὰ συντυχίας ἀβουλήτους, ἐκπλήσαι δ'
 εἰ καὶ ὅψε ἀλλ' οὖν ἀναγκαίως τὸ ἐλλειφθὲν σπουδασάντων, ἐπὶ τελευ-
 ταῖον μέτειμι διάταγμα τὸ περὶ τῆς τῶν κλήρων διαδοχῆς, ὅπερ ὁμοίως
 234 μικτὸν ἦν ἐκ πείσεως καὶ ἀποκρίσεως λαβὼν τὴν σύστασιν. ἦν τις 20

1. 2 προθεσπίζει VOK	2 τὰ περὶ] ἐπὶ Richt.	λόγια χρησθέντα transp. A (v)
3 φησὶ] φύσει K, ἐστὶ M	. ἀναγκαῖον A	μὲν AFGHP: om. ceteri
ἀνία om. A	4 γράφεται] ἀναγράφεται A (v)	ἐμπλημμελείαις M, ἐν πλη-
μελείαις G	ἐμπρόθεσμον codd.: ἐκπροθέσμον Turn.	5 περιβόλων] περιέ-
δων CVOK	ἀγνεύει (sic) ἀπὸ παντὸς transp. F	6 τοῦ μὴ om. Turn.,
μὴ om. O	7 στερέσθωσαν scripsi (cf. l. 14): στερείσθωσαν codd. (v)	
τῆς om. VOK	8 τελευτηκότων (sic) M	9. 10 τὰ αὐτὰ] ταῦτα A; ταῦτά (v)
10 τῷ om. F	10. 11 τρόπῳ καὶ νόμῳ transp. BEMGHP	12 ἀλλὰ] ἀλλὰ
καὶ AF (v)	13 ἢ] οἱ Turn.	ἐτέρωθεν F
14 στέρεσθαι] στερεῖ-	15 πανταχόσε] πολλαχόσε AHP (v)	
σθαι A (v)	διὰ om. Turn.	16 ὑστερησάντων G
διαπεμφαμένης: desinit C fol. 123r		μὲν AFGHP:
om. ceteri	17 ἐκπλήσαι] ἐκπληρῶσαι AG (v), πληρῶσαι HP	17. 18 δ'
εἰ AFH ² : δεῖ GH ¹ P, δε (om. εἰ) ceteri	18 ἀλλ' οὖν ἀναγκαίως AFGHP: om.	
ceteri	τὸ τελευταῖον V ² OK	19 διάταγμα om. GHP
20 μικτὸν] μικρὸν F	λαβὼν BEM Barb.	τὸ] τῷ E
		τις om. VOK

18 — 255, 19 Catena Barber. IV 56 fol. 150^v Φίλωνος ἑβραίου ἐκ τοῦ περὶ μωσέως
 δευτέρου λόγου: ἐπὶ τελευταῖον μετεῖναι (sic) διάταγμα — τὰς παρὰ μικρὸν διαφορὰς παρα-
 στέλλοντα. 20 sqq. Num. 27, 1 — 11

ὄνομα Σαλπααῖδ, ἀνὴρ δόκιμος καὶ φυλῆς οὐκ ἀσήμε· τούτῳ πέντε μὲν
 p. 171 M. γίνονται θυγατέρες, υἱὸς | δὲ οὐδεὶς· αἱ μετὰ τὴν τελευταίην τοῦ πατρὸς
 στέρησιν τῆς πατρῴας λήξεως ὑποτοπήσασαι διὰ τὸ τὰς κληρουχίας
 ἄρρеси δίδοσθαι προσίαισι τῷ ἡγεμόνι μετὰ τῆς ἀρμοττοῦσης κόραις
 5 αἰδοῦς, οὐ θηρώμεναι πλοῦτον, ἀλλὰ τοῦνομα καὶ ἀζίωμα γλιχόμεναι
 διασῶσαι τοῦ πατρὸς καὶ φασιν· „ὁ μὲν πατὴρ ἡμῶν ἐτελεύτησεν, 235
 ἐτελεύτησε δ' ἐν οὐδεμιᾷ στάσει γενόμενος, ἐφ' ὧν συνέβη διαφθαρῆναι
 μυρίους, ἀλλ' ἐζήλωσε βίον ἀπράγμονα καὶ ἰδιώτην, εἰ μὴ ἄρα ἐν
 ἀμαρτίᾳ θετέον τὸ γενεᾶς ἄρρενος ἀμοιρῆσαι. πάρασμεν δ' ἡμεῖς ὅσα
 10 μὲν τῷ δοκεῖν ὄφραναί, τὸ δ' ἀληθὲς σοὶ χρησόμεναι πατρί· τοῦ γὰρ
 γεννήσαντος ὁ νόμιμος ἄρχων οἰκειότερος ὑπηκόοις.“ ὁ δὲ θαυμάσας 236
 τὴν φρόνησιν τῶν παρθένων καὶ τὴν πρὸς τὸν γεινάμενον εὖνοιαν
 ἐπέσχεεν ὑφ' ἑτέρας ἐλκόμενος φαντασίας, καθ' ἣν τὰς κληρουχίας
 ἄνδρες ὤφειλον διανεμέσθαι γέρας ληψόμενοι στρατείας καὶ πολέμων
 15 οὐς διήθλησαν, γυναικὶ δ' ἣ φύσις ἀσυλίαν τῶν τοιούτων ἀγωνισμάτων
 παρέχουσα δηλονότι καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς τιθεμένων ἄθλων οὐ μετα-
 δίδωσιν. ὅθεν εἰκότως τῆς διανοίας ἀμφικλινῶς ἐχούσης καὶ ἀντισπω- 237
 μένης, ἀναφέρει τῷ θεῷ τὴν διαπόρησιν, ὃν ἤδει μόνον ἀψευδέσι καὶ
 ἀπλανεστάτοις κριτηρίοις τὰς κατὰ μικρὸν διαφορὰς διαστέλλοντα πρὸς

1 ὄνομα AF Barb.: ὀνόματι ceteri Σαλπααῖδ scripsi: σαλπααῖθ AFGHP Barb. (v),
 σαλίτα δ' δ' ceteri γρ. ἦν τις ὀνόματι σαλπααῖθ mg. K ἀσίμου Barb.
 μὲν om. Barb. 2 γίνονται V¹, γείνοντο V²K δ' AH Barb.
 οὐδὲ εἰς VOK Barb. 3 λέξεως H¹P¹ 4 ἄρρеси VO δίδοσθαι AGHP
 Barb.: δεδόσθαι ceteri (Mang). κοραῖς (sic) v 6 τοῦ πατρὸς διασῶσαι transp. M
 ὁ μὲν πατὴρ] ὅτι ὁ πατὴρ Cat. ἐτελεύτησεν] ἐτελεύτα K ἐτελεύτησεν
 ἡμῶν transp. A Barb. 7 ἐτελεύτησε δ' om. Cat. δὲ A οὐδὲ μιᾷ
 Barb. στάσεων coni. Mang. ἐφ' GHP: ὑφ' ceteri (v) 8 ἰδιώτην
 καὶ ἀπράγμονα transp. VOK καὶ ἰδιώτην om. Cat. ἄρα eras. H
 8. 9 ἐν ἀμαρτίᾳ] ἀμαρτίαν A ἐν ἀμαρτίᾳ θετέον] ἐστὶ Cat. 9. 10 ὅσα
 μὲν τῷ] τῷ (vel τὸ) μὲν Cat. 10 δὲ Cat. τοῦ — ὑπηκόοις (11) om. Cat.

11 οἰκειότερον K ὑπηκόος P 12 τὸν γεινάμενον] τὸ γινόμενον Cat., τὸ
 γενόμενον V¹O 13 ἐπέσχεεν Cat. ὑφ'] ἐφ' Cat. ἑτέρας] ἑκατέρας
 GHP Barb. Cat. (Turn.) 15 ἀσυλίαν] ἀτέλειαν coni. Mang. 16 δηλον
 ὅτι E ὑπ' αὐτοῖς Cat. 17 ὅθεν: incipit C fol. 123^r 18 τῷ om. Cat.
 καὶ ante ἀψευδέσι add. AFGHP (Turn.) 19 κατὰ] παρὰ Barb. διαστελ-
 λόμενον P, παραστέλλοντα Barb.

4 — 18 Catena in Num. 27,3 (Caten. Lips. I p. 1359) Φλωνας ἐβραίου: ὡς οὐ θηρώ-
 μεναι πλοῦτον προσῆλθον τῷ ἡγεμόνι μετὰ τῆς ἀρμοττοῦσης κόραις αἰδοῦς, ἀλλὰ τοῦνομα
 — ἀναφέρει θεῷ.

238 ἐπίδειξιν ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης. ὁ δὲ ποιητὴς τῶν ὄλων, ὁ τοῦ κόσμου πατὴρ, γῆν καὶ οὐρανὸν ὕδωρ τε καὶ ἀέρα καὶ ὅσα ἐκ τούτων ἐκάστου συνέχων καὶ διακρατῶν, ὁ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἡγεμών, οὐκ ἀπηξίωσε χρηματῖσαι κόραις ὄρφαναῖς· χρηματῖσας δὲ καὶ πλεόν τι παρέσχεν ἢ κατὰ δικαστὴν ὁ εὐμενὴς καὶ ἴσως, ὁ πάντα διὰ πάντων 5 πεπληρωκῶς τῆς εὐεργετίδος ἑαυτοῦ δυνάμεως· ἔπαινον γὰρ διεξῆλθε 239 τῶν παρθένων. ὦ δέσποτα, πῶς ἂν σέ τις ὑμνήσειε, ποίψ στόματι, τίνι γλώττῃ, ποίᾳ φωνῆς ὀργανοποιῶ, ποίψ ψυχῆς ἡγεμονικῆ; οἱ γὰρ ἀστέρες εἰς γενόμενοι χορὸς ἄσσονται τι μέλος ἐπάξιον; ὁ δ' οὐρανὸς ὄλος εἰς φωνὴν ἀναλυθεὶς δυνήσεται τι τῶν ὁσῶν ἀρετῶν διηγῆσασθαι 10 240 μέρος; „ὀρθῶς“ φησὶν „ἐλάλησαν αἱ θυγατέρες Σαλπαᾶδ.“ τοῦθ' ἡλικὸν ἐστὶν ἐγκώμιον θεοῦ μαρτυροῦντος, τίς οὐκ οἶδε; πάριτε νῦν, οἱ ἀλαζόνες, οἱ μέγα πνέοντες ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις, οἱ τοὺς ἀυχένας πλεόν τῆς φύσεως ἐπαίροντες καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνεσπακότες, παρ' οἷς χηρεία μὲν γυναικῶν γέλωσ, [καὶ] οἰκτρὸν κακόν, ἐρημία δὲ παίδων ὀρφανῶν, 15 241 οἰκτρότερον τοῦ προτέρου, χλευάζεται· καὶ κατιδόντες ὅτι οὕτω ταπεινοὶ p. 172 M. καὶ ἀτυχεῖς εἶναι δοκοῦντες οὐκ ἐν ἐξουθενημένοις καὶ ἀφανέσι τάττονται παρὰ τῆς ἀρχῆς τὸ ἀτιμότερον μέρος εἰσὶν αἱ πανταχοῦ

2 pr. καὶ om. Barb.	ἐκ τούτων om. O	3 ἐκάστου] καὶ ἐν ἐκάστῳ AFN
Barb., om. C	3. 4 οὐ κατηξίωσε A	4 χρηματῖσαι om. BEM
κόραις — δικαστὴν (5) om. C	καὶ BEMVOK: φημί ceteri (v)	5 post δικαστὴν add. νόμου AFGHPN Barb.; ὁ μόνος εὐμενὴς conii. Mang.
AVOK Barb.	6. 7 ἔπαινον — παρθένων om. C	7 ἂν] δὴ A
ὕμνησει A	8 τίνι AGHP Barb.: ποῖα ceteri	οἱ γὰρ] οὐ γὰρ V ² OKG ² ,
οὐ γὰρ οἱ C ² , εἰ γὰρ Barb.	9 εἰς om. Turn.	ἄσσοι C (σου)
ἐπάξιον conii. Mang.	ὁ] οὐ C ² V ² OK	δὲ BEMO
— θεῶν om. C	11 γὰρ φησὶν Barb.	11 — 18 ὀρθῶς
σαλπαᾶθ ceteri (v)	12 νῦν] τοῖνον BEMVOK	Σαλπαᾶθ scripsi: ἀλπαᾶθ BEMVOK, οἱ om. A
13 εὐπραγίαις Barb.	τὸν ἀυχένα H (v)	13. 14 τῆς φύσεως πλεόν transp. Barb.
14 ἐπαίροντες AGHP Barb.:	αἴροντες BEMFN mg. K, om. VOK	
15 γυναικῶν AFN Barb.:	γυναικός ceteri	καὶ seclusi; καίτοι conii. Mang.
16 καὶ χλευάζετε VOK	post ὅτι add. οἱ AFV ² OKN Barb. (v)	17 ἐξουθενη- μένοις A: ἡμελημένοις ceteri (v)
18 τῆς om. N	ἀτιμότερον BEM	

1 — 257,9 Catena in Num. 27,7 (Caten. Lips. I p. 1361) Φίλωνος ἰβραίου: ὁ δὲ ποιητὴς τῶν ὄλων, ὁ τοῦ κόσμου σωτὴρ καὶ τὰ πάντα συνέχων οὐκ ἀπηξίωσε χρηματῖσαι κόραις ὄρφαναῖς· ἔπαινον γὰρ διεξῆλθε τῶν παρθένων, οὐκ ἀγεράστους ταύτας καταλιπεῖν, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀνδράσιν ὡς ἀθλα οἰκεία ἀπένευμε τὰς κληρουχίας, τὰς δὲ χάριτος καὶ φιλοανθρωπίας ἡξίωσεν, ὃ καὶ ἐναργῶς παρίστησι „δόμα“ λέγων „δώσεις“, ἀλλ' οὐκ „ἀπόδομα“ οὐδὲ „ἀποδώσεις“· ταῦτα μὲν γὰρ ἴδια τῶν λαμβανόντων, ἐκείνα δὲ τῶν χαριζομένων.
1 — 258,4 Catena Barber. IV 56 fol. 150^v Φίλωνος ἰβραίου: ὁ ποιητὴς τῶν ὄλων—εἶδωσι τοὺς κληροῦς. 1—257,2 N fol. 158^r: ὁ δὲ ποιητὴς—δέξασθ: νοουθεσίαν ἀναγκαίαν.

τῆς οἰκουμένης βασιλείαι, διότι καὶ ὁ τῆς γῆς ἄπας ἐν κύκλῳ περιβόλος
 ἐσχατιὰ τῶν ἔργων ἐστὶν αὐτοῦ, δέξασθε νοθεσίαν ἀναγκαίαν. ἐπαινέσας 242
 δ' ὁμοῦ τὴν ἔντευξιν τῶν παρθένων οὔτε ταύτας ἀγεράστους κατέλιπεν
 οὔτ' εἰς τὴν ἴσην τιμὴν τοῖς ἀγωνισταῖς ἀνδράσι περιήγαγεν, ἀλλὰ τοῖς
 5 μὲν ὡς ἄθλα οἰκεία ἀπένευμε τὰς κληρουχίας ἀνθ' ὧν ἠνδραγαθήσαντο,
 τὰς δὲ χάριτος καὶ φιλανθρωπίας, οὐ γέρωσ, ἠξίωσεν· δ' ἐναργέστατα
 παρίστησι διὰ τῶν ὀνομάτων „δόμα“ λέγων καὶ „δώσεις“ (Num. 27, 7),
 ἀλλ' οὐκ „ἀπόδομα“ οὐδ' „ἀποδώσεις“, ταῦτα μὲν γὰρ ἴδια τῶν
 λαμβανόντων, ἐκεῖνα δὲ τῶν χαριζομένων. (32.) θεσπίσας δὲ περὶ ὧν 243
 10 ἐνετύγχανον αἱ ὄρφαναι παρθένοι καὶ καθολικώτερον τίθησι νόμον περὶ
 κλήρων διαδοχῆς, πρῶτους μὲν υἱοὺς ἐπὶ μετουσίαν καλῶν τῶν
 πατρῶων, εἰ δὲ μὴ εἶεν υἱοί, δευτέρας θυγατέρας, αἷς φησι δεῖν περι-
 τιθέσθαι τὸν κλῆρον ὡσανεὶ κόσμον ἔξωθεν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἴδιον καὶ
 συγγενὲς κτῆμα· τὸ γὰρ περιτιθέμενον οὐδεμίαν οἰκείωσιν ἔχει πρὸς τὸ
 15 διαχοσμούμενον, ἀρμονίας καὶ ἐνώσεως ἀλλοτριούμενον. μετὰ δὲ θυγα- 244
 τέρας τρίτους ἀδελφοὺς καλεῖ, τετάρτην δὲ θεοῖς πρὸς πατρὸς ἀπονέμει
 τάξιν, αἰνιττόμενος ὅτι καὶ πατέρες γένοιντ' ἂν υἱῶν κληρονόμοι· πάνυ
 γὰρ εὐθὺς ὑπολαβεῖν, ὅτι πατρὸς ἀδελφῶν νέμων κλῆρον ἀδελφιδοῦ διὰ
 τὴν πρὸς πατέρα συγγένειαν αὐτὸν ἀφείλετο τὸν πατέρα τῆς διαδοχῆς.
 20 ἀλλ' ἐπειδὴ νόμος φύσεώς ἐστι κληρονομεῖσθαι γονεῖς ὑπὸ παίδων ἀλλὰ 245
 μὴ τούτου· κληρονομεῖν, τὸ μὲν ἀπευκτὸν καὶ παλίμφορον ἡσυχάσεν,
 ἵνα μὴ πατὴρ καὶ μήτηρ προσοδοῦσθαι δοκῶσι τὰ ἐπ' ὠκυμόροις τέκνοις

1 διότι] διὸ BEMV, δι' δ OK, om. C ἄπας] ἄπαξ L, ἀπαξ Turn. 2 ἐστὶν
 αὐτοῦ A: αὐτοῦ om. C, αὐτοῦ ἐστὶ ceteri (v) ἐστίν: desinit C fol. 123v
 3 δ' ὁμοῦ] δ' ὁ μωσῆς A; δὲ Μωσῆς v 5 τὰς] τῆς F ἠνδραγαθήσαντο
 FHP Barb. 6 δ] ὡς Barb. 7 παρίστησι codd.: παρίστησι v
 διὰ τῶν ὀνομάτων om. Barb. διὰ] τὸ BEMVOK δόμα] δόματα Barb.,
 δόγμα M δώσεις E Cat.: δόσις A, δόσις ceteri (v) 8 ἀπόδομα BM Barb.
 οὐδ'] οὐκ FHP (v) οὐδ' ἀποδώσεις om. A ἀποδώσεις B'E Cat.: ἀποδόσεις
 ceteri (v) μὲν om. BEMVOK 10 ἐνετύγχανον AH²: ἐτύγχανον GH¹P
 Barb., ἐνετύχον ceteri ὄρφανολ (sic) VK 10. 11 περὶ κλήρων — τὸν
 κλῆρον (13) om. VOK, add. mg. K² 11 πρῶτων FGHP Barb. (Turn.)
 υἱοὺς om. M 12. 13 περιθεῖναι A 14 παρατιθέμενον HP (Turn.)
 οὐδὲ μίαν Barb. 15. 16 τὰς θυγατέρας BEM (Mang.) 16 καὶ ante τετάρτην
 add. FGHP Barb. (Turn.) post θεοῖς add. τοῖς BEM 17 καὶ om. Barb.
 πατέρες] πατρὸς Turn. γένοιντ' MO Barb. 18 νέμων κλῆρον om. A
 ἀδελφιδοῦ] διδοῦς A 19 τὸν πατέρα BEMHP (v) πατέρας A
 20 νόμος φύσεώς ἐστὶ] ὁ νόμος ἐφήσι A (Mang.) γονεῖς AF Barb.: τοὺς γονεῖς
 ceteri (v) 21 ἀπευκταῖον A (v) ἡσυχάσας K¹ 22 μὴ om. F
 ἐπ' ὠκυμόροις] ἐπὶ ὠκυμόροις A
 Philonis opera vol. IV 17

ἀπαρηγόρητα πένθη, πλαγίως δ' αὐτοὺς ἐκάλεσε τοῖς θεοῖς ἐφιεῖς, ἵν' ἀμφοτέρων στοχάσῃται καὶ τοῦ πρέποντος καὶ τοῦ μὴ τὴν οὐσίαν ἀλλοτριωθῆναι. μετὰ δὲ θεοὺς πέμπτη τάξις ἐστὶν οἱ ἔγγιστα γένους, ὧν αἰεὶ τοῖς πρώτοις δίδωσι τοὺς κλήρους.

- 246 (33.) Ταῦτ' ἀναγκαίως διεξεληλυθὼς περὶ τῶν μικτῆν ἐχόντων 5 κληρουχίαν χρησμῶν, ἐξῆς δηλώσω | τὰ κατ' ἐνθουσιασμὸν τοῦ προ- p. 173 M. φήτου θεσπισθέντα λόγια· τοῦτο γὰρ ὑπεσχόμεν δειξέιν. ἀρχὴ τοίνυν ἐστὶν αὐτῷ τῆς θεοφορήτου κατοκωχῆς, ἥτις καὶ τῷ ἔθνει γέγονεν εὐπραγίας ἀρχὴ στελαιμένῳ τὴν ἀπ' Αἰγύπτου πρὸς τὰς κατὰ Συρίαν 247 πόλεις ἀποικίαν μυριάσι πολλαῖς. ἄνδρες γὰρ ὁμοῦ καὶ γυναῖκες ἀτριβῆ 10 καὶ μακρὰν ἐρήμην ἄπασαν ἀνύσαντες ἐπὶ θαλάτταν ἀφικνοῦνται τὴν Ἐρυθρὰν προσαγορευομένην· εἶθ' ὡς εἰκὸς ἐν ἀμηχάνοις ἦσαν οὔτε περαιοῦσθαι δυνάμενοι διὰ σκαφῶν ἀπορίαν οὔτ' ἐπιστρέφειν τὴν 248 αὐτὴν ὁδὸν ἀσφαλὲς ἡγούμενοι. διακειμένοις δ' οὕτως μεῖζον ἐπιρράττει κακόν· ὁ γὰρ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς δύναμιν παραλαβὼν οὐκ εὐκατα- 15 φρόνητον, ἱππότην καὶ πεζὸν στρατόν, ἐπέξῃθει διώκων καὶ σπεύδων καταλαβεῖν, ἵνα τίσῃται τῆς ἐξόδου, ἣν θεσφότοις ἀριδῆλοις ἐπέτρεψε ποιήσασθαι. ἀλλ' ὡς εἴκειν ἀβέβαιος ἢ μοχθηρῶν ἀνθρώπων διάθεσις ὡς ἐπὶ πλάστιγγος μικρᾶς ἕνεκα προφάσεως ῥέπουσα πρὸς τάναντία. 249 μέσοι δὲ ληφθέντες ἐχθρῶν καὶ θαλάττης ἀπέγνωσαν τὴν ἰδίαν σωτηρίαν, 20 οἱ μὲν εὐκτὸν ἀγαθὸν ἡγούμενοι τὸν οἰκτιστὸν ὄλεθρον, οἱ δ' ἄμεινον εἶναι νομίζοντες ὑπὸ τῶν τῆς φύσεως ἀπολέσθαι μερῶν ἢ γέλως ἐχθροῖς

1 πλαγίους M	δ' om. FGHP Barb.	αὐτοὺς ἐκάλεσε AGHP Barb.: ἐκά-
λεσεν αὐτοὺς BEMV ¹ O ¹ F,	ἐκάλεσεν αὐτοῖς V ² O ² K	τοὺς θεοὺς V ² OK
ἐφιεῖς BEMFG Barb.	ἵν' ἵνα καὶ A (v)	3 ἐστὶν οἱ om. P, οἱ om. GH
τοῦ γένους BEM	4 αἰεὶ A	6 κληρουχίαν corruptum; μίξιν (ἐχόντων) καὶ
κοινωνίαν conī. Mang. coll. 244,18,	δύναμιν conī. Markland coll. 245,6	χρησμῶν
om. Turn.	ἐξ ἧς F, ἐξῆς om. O	7 λόγια om. VOK
τοίνυν—γένονεν (8)	8 αὐτῷ AFGHP: αὐτῆ ceteri	
post ἀρχὴ (9) repet. HP, rursus del. Π	9 θεοφορητῆτος V ¹ F	κατοκωχῆς scripsi: κατακωχῆς BEMA (v), κατοχῆς ceteri
κατοκωχῆς scripsi: κατακωχῆς BEMA (v), κατοχῆς ceteri	10 γὰρ om. A	14 διακειμένοις AFGHP: δια-
9 στελαιμένων A (Turn.)	οὕτω BEMGHP	ἐπιρράττει MF, ἐπαράττει V ² OK, ἐπι-
κειμένων ceteri	16 pr. καὶ] τε καὶ BEM	σπεύδων καὶ διώκων transp. VOK
ταράττει AG ²		ἀσεως
17 θεσφότων H	19 ἕνεκεν BEO, ἕνεκε M	προφήτης K
20 θαλάσσης F	21 ἀπεγνώκεισαν FHP (Turn.), ἀπεγνώκεισαν A	τῆς ἰδίας σωτηρίας V ² OK
22 νομίσαντες AGHP	21 εὐκτὸν] ἐκ τῶν G	ἀγαθῶν G, ἀγαθοῖς BEM
	(Turn.)	ἐχθρῶν A

γενέσθαι ρίπτειν ἑαυτοὺς εἰς θάλασσαν διανοοῦντο καὶ τινα τῶν βάρους
 ἐχόντων ἐπαχθισάμενοι παρὰ ταῖς ἡϊόσιν ἐφῆδρευον, ἐν', ὅποταν
 θεάσωνται τοὺς πολεμίους ἐγγὺς ὄντας, καθαλλόμενοι ῥᾶον εἰς βυθὸν
 ἐνεχθῶσιν. ἀλλὰ γὰρ οἱ μὲν πρὸς τὸ ἄπορον τῆς ἀνάγκης διεπτόγητο 250
 5 δυσθανατοῦντες· (34.) ὁ δὲ προφήτης, ὑπ' ἐκπλήξεως ὄρων σεσαγηνευ-
 μένον ὥσπερ βόλον ἰχθύων τὸ σύμπαν ἔθνος, οὐκέτ' ὦν ἐν ἑαυτῷ
 θεωρορεῖται καὶ θεσπίζει ταῦτα· „τὸ μὲν δέος ἀναγκαῖον, φόβος ἐγγὺς 251
 καὶ μέγας ὁ κίνδυνος· ἐξ ἐναντίας ἀχανές ἐστι πέλαγος, ὑπόδρομος εἰς
 καταφυγὴν οὐδεὶς, ἀπορία πλοίων, κατόπιν ἔφροδοι φάλαγγες ἐχθρῶν,
 10 αἶ στείχουσιν ἀπνευστι διώκουσαι. ποῖ τις τράπηται, ποῖ τις ἐκνεύσῃ;
 πάντα πανταχόθεν ἐξαπιναιῶς ἐπέθετο, γῆ, θάλαττα, ἀνθρωποι, στοιχεῖα
 φύσεως. ἀλλὰ θαρρεῖτε, μὴ ἀποκάμητε, στήτε ταῖς διανοίαις μὴ 252
 κραδαινόμενοι, προσδοκᾶτε τὴν ἀήττητον ἐκ θεοῦ βοήθειαν· αὐτεπάγγελτος
 ἤδη παρέσται, μὴ ὀρωμένη προαγωνιεῖται· πεπειρασθε αὐτῆς ἤδη
 15 πολλαχίς ἀμυνομένης ἀφανῶς· βλέπω μέλλουσαν κονιέσθαι, βρόχους τοῖς
 ἀύχেসι περιβάλλουσαν τῶν ἀντιπάλων· ἔλκει κατὰ τῆς θαλάττης·
 μολύβδου τρόπον εἰς βυθὸν χωροῦσιν. ὑμεῖς μὲν ἔτι ζώντων αἰσθάν-
 νεσθε, τεθνεώτων δ' ἐγὼ φαντασίαν λαμβάνω· τήμερον δὲ καὶ ὑμεῖς
 p. 174 M. νεκροὺς αὐτοὺς θεάσασθε.“ | καὶ ὁ μὲν ταῦτ' ἀπεφθέγγετο μείζονα ὄντα 253
 20 πάσης ἐλπίδος, οἱ δ' ἐπειρῶντο ἔργοις τῆς περὶ τὸ λόγιον ἀληθείας. ἀπέ-

1 ρίπτειν BEHP	θάλατταν A	2 ἡϊόσιν FG	ὅποτε AGH (Turn.)
3 θεάσωνται AVOK (v)	καθαλλόμενοι M	4 οἱ μὲν AF: οἶμαι ceteri	
ἄπορον AFGHP: παρὸν ceteri	ἐπτόγητο AVOK (v)	5 δυσθανατώντες	
AGH'P	ὄρων ὑπ' ἐκπλήξεως transp. A (v)	6 βόλον A, βόλου V'OK	
οὐκέτι AGH	ὦν] ὄν VOK ¹	αὐτῶ V, αὐτῶ OK	7 φόβος AF: καὶ φόβος ceteri; fort. scribendum καὶ (γὰρ) φόβος
πελάγους A	ἰπόδρομος AGP	8 ἐξ ἀντίας M	ἀχανές] ἐμφανῆς A
πλαίων G	10 στείχουσιν BEM	διώκουσι K	pr. ποι] πῆ FP
alt. ποι] πῆ BEMFHP	ἐκνεύσῃ BEMO: ἐκνεύσει ceteri	11 ἐπέθετο VOK,	
ἐξέθετο A	12 ἀποκάμειτε O, ἀποκάμνετε A (v)	13 ἀήττητον om. A	
τοῦ θεοῦ BEM	αὐτεπαγγέλτως A (v)	14 παρέσται AFGHP: πάρεσται ceteri	
προαγωνιεῖται A (v)	post πεπειρασθε add. δ' F	15 βλέπω	
μέλλ. κον. FGHP: μέλλ. κον. βλέπω transp. A (v), βλέπω om. ceteri		μέλλουσα	
BEMK ²	κονιέσθαι] κονιέσθαι AFHP (v), κινεῖσθαι G	16 περιβάλλουσαν	
V'AH ³ : περιβάλλουσα ceteri	τῶν ἀντιπάλων VOKAF: κατὰ τῶν ἀντιπάλων ceteri (v)		
θαλάσσης AVOK	post θαλάττης repet. ἀμυνομένης ἀφανῶς (e lin. 15) HP		
17 μολύβδου BE: μολύβδου M, μολύβδου ceteri (v)	χωροῦσιν FP	18 ἡμεῖς G	
19 νεκροὺς αὐτοὺς codd.: αὐτοὺς νεκροὺς v	θεάσασθε F	ἀπεφθέγγετο BEM	
20 δὲ VOK			

βαινε γὰρ τὰ χρησθέντα θεαίαις δυνάμεσι μύθων ἀπιστότερα· ῥῆξις
 θαλάττης, ἀναχώρησις ἑκατέρου τμήματος, πῆξις τῶν κατὰ τὸ ῥαγὲν
 μέρος διὰ παντός τοῦ βάθους κυμάτων, ἔν' ἀντὶ τειχῶν ἢ κραται-
 οτάτων, εὐθυτενῆς ἀνατομῆ τῆς μεγαλορρηθείσης ὁδοῦ, ἢ τῶν κρυ-
 254 σταλλωθέντων μεθόριος ἦν, ὁδοιπορία τοῦ ἔθνους ἀκινδύνως πεζεύ- 5
 οντος διὰ θαλάττης· ὡς ἐπὶ ξηρᾶς ἀτραποῦ καὶ λιθώδους ἐδάφους
 — ἐκραυρώθη γὰρ ἡ ψάμμος καὶ ἡ σποράς αὐτῆς οὐσία συμφῦσα
 ἠνώθη —, ἐχθρῶν ἀπνευστί διωκόντων ἐφόρμησις σπευδόντων ἐπ'
 οἰκείων ὄλεθρον, νεφέλης ὀπισθοφυλακώσεως ἠινόχησις, ἐν ᾗ θεία τις
 ὄψις πυρὸς αὐγὴν ἀπαστράπτουσα ἦν, πελαγῶν ἂ τέως ἀνακοπέντα 10
 διειστήκει παλῖρροια, τοῦ διακοπέντος καὶ ἀναξηρανθέντος μέρους
 255 αἰφνίδιος θαλάττωσις, πολεμίων φθορά, οὐς τὰ τε κρυσταλλωθέντα τεῖχη
 καὶ ἀνατραπέντα κατεύνασε καὶ αἱ πλήμυραι τοῦ πελάγους ὥσπερ εἰς
 φάραγγα τὴν ὁδὸν ἐπενεχθεῖσαι κατέκλυσαν, ἐπίδειξις τῆς φθορᾶς διὰ
 τῶν ἐπαναπλευσάντων σωματίων, ἂ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πελάγους κατε- 15
 στόρησε, καὶ σφοδρὰ κυμάτωσις, ὕφ' ἧς ἅπαντες οἱ νεκροὶ σωρηδὸν
 ἀπεβράσθησαν εἰς τοὺς ἀντιπέραν αἰγιαλοὺς, ἀναγκαῖα θεᾶ γενησόμενοι
 τοῖς διασθεῖσιν, οἷς ἐξεγένετο μὴ μόνον τοὺς κινδύνους διαφυγεῖν ἀλλὰ

2 θαλάσσης O, θαλάσσης G ^{ττ} 3 βάθους AFGHP: βουθῶ ceteri 4 εὐθυτενοῦς A ἢ
 (εὐθυτενῆς v): εὐθυτενοῦς FGH, εὐθυγενοῦς P, αὐθυγενῆς ceteri ἢ A
 4. 5 κρυσταλλωθέντων V¹MAHP; κρυσταλλωθέντων (κυμάτων) vel (ὕδατων) conl. Mang.
 5 ἦν om. A 6 θαλάσσης P ὡς om. BEM 7 ἐκραυρώθη V¹O
 ὁ ψάμμος P, ἡ ψάμμος (sic) K ^μ 8 ἐφόρ-
 συμφῦσα GHP: συμφῶς δ' BEM, συμφῦσα δ' F, συμφύεισα AVOK (v) 8 ἐφόρ-
 μησις AFGHP: ἐφορμήσαι ceteri 9 οἰκείων F ὀπισθοφύλακος FHP (v),
 ὀπισθοφυλάκως A ἠινοχώσεως A, ἠινόχησις in ἠινοχώσεως corr. P ἐν ᾗ
 om. A τις om. VOK 10 ἦν om. A 2 τέως] αὐτῶν BEMV¹K,
 αὐτοῖς V²O ἀνακοπέντα AFGH: ἀνακοπέντων ceteri 11 διειστήκει] διά-
 στασις V²O, διάστασις K 12 αἰφνίδιον VK θαλάττωσις] δ' ἐλάττωσις
 BEM (V¹ ut vid.), δ' ἀνεπίστο: V²OK φθοραὶ A (v) κρυσταλλωθέντα
 VKMHP 13 pr. καὶ eras. V², om. OK κατεύνασε Turp.: κατένευσαν A,
 κατένευσε FGHP, κατέκλυσε ceteri αἱ πλήμυραι] ἐπλήμυρες VOK
 14 ἐπενεχθεῖσαι κατέκλυσαν] ἐπενεχθέντος καὶ καλύψαντος V²OK 15 ἐπαναπλευ-
 σάντων FGHP: ὑπαναπλευσάντων M, ὑπαναπλευσάντων ceteri (v) τοῦ] αὐτοῦ F
 15. 16 κατεστόρησαν H 16 καὶ σφοδρὰ AFGHP: σφόδρα (om. καὶ) ceteri
 κυμάτωσις AGHP: κυματώσεως F, κυματοῦσαν VOK, κυματομένης τῆς θαλάσσης BEM
 πάντες AG (v) ^π 17 ἀπεβράσθησαν GHP: ἐξεβράσθησαν A, ἐβράσθησαν F, ἀνε-
 βράσθησαν ceteri ἀντιπέρας FHP, ἀντίπεραν M

13 κατεύνασε: cf. Soph. Ant. 833. Trach. 95.

καὶ ἐπιθεῖν τοὺς ἐχθροὺς οὐκ ἀνθρωπίναις ἀλλὰ θεαῖς δύναμεσι παντὸς
 λόγου μεῖζον κολασθέντας. διόπερ εἰκότως εὐχαρίστοις ὕμνοις γεραίρει 256
 τὸν εὐεργέτην· εἰς γὰρ δύο χοροὺς διανείμας τὸ ἔθνος, τὸν μὲν ἀνδρῶν,
 τὸν δὲ γυναικῶν, ἐξάρχει μὲν αὐτὸς τοῖς ἀνδράσιν, ἑξαρχον δὲ καὶ
 5 τῶν γυναικῶν καθίστησι τὴν ἀδελφὴν, ἵν' ἄδωσιν ὕμνους εἰς τὸν
 πατέρα καὶ ποιητὴν ἀντιφθόγγοις ἀρμονίαις συνηχοῦντες, διὰ τε κράσεως
 ἡθῶν καὶ μέλους, τῶν μὲν ἐπὶ τὴν αὐτὴν σπευδόντων ἀμοιβήν, τοῦ
 δὲ συνισταμένου κατὰ τὴν βαρύτητος πρὸς δξύτητα συμφωνίαν· φθόγγοι
 γὰρ οἱ μὲν ἀνδρῶν βαρεῖς, ὀξεῖς δ' οἱ γυναικῶν, ἐξ ὧν, ὅταν ἡ κρᾶσις
 10 γένηται σύμμετρος, ἤδιστον καὶ παναρμόμιον ἀποτελεῖται μέλος. τὰς δὲ 257
 τοσαύτας μυριάδας ἔπεισαν ὁμογνωμονῆσαι καὶ τὸν αὐτὸν ὕμνον ἐν
 ταύτῃ συνάδειν τὰ τεράστια ἐκεῖνα μεγαλοурγήματα, περὶ ὧν
 ὀλίγῳ πρότερον διεξῆλθον· ἐφ' οἷς ὁ προφήτης γεγηθώς, ὄρων καὶ
 τὴν τοῦ ἔθνους περιχάραξαν, οὐδ' αὐτὸς ἔτι χωρῶν τὴν ἡδονήν, κατήρχε
 15 τῆς ψῆδης· οἱ δ' ἀκούοντες εἰς δύο χοροὺς ἀλισθέντες τὰ λεχθέντα
 συνῆδον.

p. 175 M. (35.) | Τοῦτ' ἐστὶ τῆς κατ' ἐνθουσιασμὸν προφητείας Μωυσέως 258
 ἀρχὴ καὶ προοίμιον. ἐξῆς δὲ θεσπίζει περὶ τοῦ πρώτου καὶ ἀναγκαιο-
 τάτου, τροφῆς, ἣν γῆ μὲν οὐκ ἔνεγκε — καὶ γὰρ ἦν στεῖρα καὶ
 20 ἄγονος —, ὤμβρησε δ' οὐρανὸς οὐχ ἅπαξ ἀλλ' ἐπὶ τεσσαρακονταετιᾶν
 ἐκάστης ἡμέρας πρὸ τῆς ἕω καρπὸν αἰθέριον ἐν δρόσῳ κέγχρω παρα-
 πλήσιον. ὃν ἰδὼν Μωυσῆς συγκομίζειν κελεύει καὶ ἐπιθειάσας φησί· 259
 „πιστεῦεν δεῖ τῷ θεῷ πεπειραμένους αὐτοῦ τῶν εὐεργεσιῶν ἐν μεῖζοσιν
 ἐλπίδος πράγμασιν· ἀθησαύριστα, ἀταμίευτα τὰ τῆς τροφῆς ἔστω·

2 λόγου] ἔργου P	λόγου μεῖζονα BEM, μεῖζονα λόγου VOK	εὐχαριστικοῖς
conicio	4 ἐξάρχοι M	5 καὶ ante τὴν ἀδελφὴν add. BEM
6 τὸν ποιητὴν HP, εἰς τὸν ποιητὴν G	τε eras. V ² , om. OK	κράσεως
AFGHP: κράσεων ceteri	8 τὴν δξύτητα VK	9 μὲν] τῶν A
δὲ A	οἱ om. A	10 ἀποτελεῖ G
καὶ VOK (coni. Mang.): om. ceteri	11. 12 ἐν ταύτῳ AFGHP: om. ceteri	
12 συνάδειν AFGHP: συνάδειν καὶ λέγειν ceteri (prob. Mang.)	ἐκεῖνα A: ἐκεῖνα καὶ	
ceteri (v)	μεγαλοурγήθεντα AGHP (v)	13 διῆλθον BEMF
VOK	15 εἰς δύο χοροὺς om. VOK	ἀλισθέντες] διαίρεθέντες A (v)
16 θέντα A: τοῖς λεχθεῖσι VOK, τοὺς λεχθέντας ceteri	17 τοῦτ' ἐστὶ BEMG, τουτέστι	
V ¹ AFHP, τοῦτό ἐστὶ V ² OK	μωυσέως BEM: μωυσέος ceteri	18 ἀρχὴν A
τοῦ om. VOK	20 ὤμβρησε E	δὲ A
21 τεσσαρακονταετι(αν)] τεσσαράκοντα χρόνους HP	23 τῷ om. A	αὐτῷ P
24 τὰ om. VOK		

τῆς τροφῆς, τότε δ' αὐ διπλασίων· καὶ ταῖς μὲν προτέραις εἴ τι κατε-
 λείφθη, λειβόμενον ἐτήκετο μέχρι τοῦ παντελῶς εἰς νοτιδα μεταβαλὼν
 ἀναλωθῆναι, τότε δ' οὐδεμίαν ἐνδεχόμενον τροπὴν ἐν ὁμοίῳ διέμενεν·
 ἐφ' οἷς ἀγγελλομένοις ἅμα καὶ ὀρωμένοις καταπλαγεῖς Μωυσῆς οὐκ
 p. 176 M. ἐστοχάσατο μᾶλλον ἢ θεοφορηθεὶς ἐθέσπισε τὴν ἐβδόμην. | ἐῷ λέγειν, 265
 6 ὅτι καὶ αἱ τοιαῦται εἰκασίαι συγγενεῖς προφητείας εἰσίν· ὁ γὰρ νοῦς
 οὐκ ἂν οὕτως εὐσκόπως εὐθυβόλησεν, εἰ μὴ καὶ θεῖον ἦν πνεῦμα τὸ
 ποδηγετοῦν πρὸς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν. τὸ δὲ τεράστιον οὐ μόνον ἐκ 266
 τοῦ διπλασιασθῆναι τὴν τροφήν ἐδηλοῦτο οὐδ' ἐκ τοῦ διαμεῖναι σῶον
 10 παρὰ τὸ καθεστῶς ἔθος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀμφοτέρα ταῦτα συμβῆναι κατὰ
 τὴν ἕκτην ἡμέραν, ἀφ' ἧς ἤρξατο ἀπ' ἀέρος ἡ τροφή χορηγεῖσθαι,
 μεθ' ἧν ὁ ἱερώτατος τῆς ἐβδόμης ἀριθμὸς ἔμελλεν ἀνατέλλειν, ὥστε
 λογιζόμενος ἂν τις εὖροι κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως
 τὴν οὐράνιον δοθεῖσαν τροφήν· ἤρξατο γὰρ καὶ τὸν κόσμον ἐξᾶδος τῆ
 15 πρώτη δημιουργεῖν καὶ τὴν λεχθεῖσαν ὑεὶν τροφήν. ἡ δ' εἰκὼν ὁμοιο- 267
 τάτη· καθάπερ γὰρ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὸ τελειότατον ἔργον,
 τὸν κόσμον, ἀνέφηγε, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ εὐθηνίαν ἐν ἐρήμῳ μετα-
 βαλὼν τὰ στοιχεῖα πρὸς τὸ κατεπεῖγον τῆς χρείας, ἔν' ἀντὶ γῆς ὁ ἀήρ
 σιτία τροφήν ἄπονον φέρη καὶ ἀταλαίπωρον οἷς ἀναχώρησις οὐκ ἦν
 20 εὐτρεπίζεσθαι κατὰ σχολὴν τάπιτήδεια. μετὰ ταῦτα τρίτον ἀναφθέγγεται 268
 χρησμὸν τερατωδέστατον, δηλῶν ὅτι τῆ ἐβδόμῃ τὴν εἰωθυίαν ὁ ἀήρ οὐ
 παρέξει τροφήν καὶ οὐδὲν ἐπὶ γῆν ἀλλ' οὐδὲ τὸ βραχύτατον ὡς ἔθος
 ἐνεχθήσεται. τοῦτ' ἀπέβαιναν ἔργοις· τῆ μὲν γὰρ προτεραιᾶ ταῦτα 269

1 δ' αὐ AGHP: δὲ ceteri τοῦτο A	διπλασία A οὐδὲ μίαν F	2 μεταβάλλον A	3 τότε]
VOK, δεχόμενον ceteri (v) (cf. 266,15)	4 ἀγγελλομένοις AFN: ἀγαλλομένοις V ¹ (GHP, ἀγαλλόμενος ceteri	καὶ ἅμα transp. G (v), ἅμα om. A	6 αἱ τοιαῦται] αἱ αὐται V ¹ ,
αὐται αἱ V ² OK	εἰ α ἱκασίαι A (ἱκασίαι Turn.)	7 εὐσκόπως] εὐστόχως O	
τὸ om. P	8 αὐτὴν om. AVOK (Turn.)	τεράστιον F	9 διπλα- σθῆναι F
om. ceteri	10 συμβαίνειν V ² OK	11 ἀπὸ AF	ἡ τροφή FGHP: ἡ
transp. A (v)	12 ἦν AFGHP: ὁ BEM, ὦν VOK	ἀριθμὸς τῆς ἐβδόμης	
17 εὐθηνίαν] εὐθυμίαν K (corr. m. rec.)	14 ἐξᾶδι F, ἕως ante ἐξᾶδος add. V ² OK	16 ἔργων G ¹ P	
19 ἀναχώρησιν K, ἀναχωροῦσιν A (Turn.)	18 τὸ om. Turn.	ἵνα AG	
ὅτι scripsi: δηλοῦντα ὅτι A (coni. Mang.), δηλον ὅτι E, δηλονότι ceteri (v)	20 τὰ ἐπιτήδεια VOK	21 δηλῶν	
23 τοῦτ'] ταῦτ' M, τοῦτο δὲ A (v)			

θεσπίζει, τινές δὲ τῶν ἀβεβαίων τὸ ἦθος ὤρμησαν ἐπὶ τὴν συγκα-
μιδὴν καὶ σφαλέντες τῆς ἐλπίδος ἐπανήεσαν ἄπρακτοι, κακίζοντες μὲν
ἑαυτοὺς τῆς ἀπιστίας, ἀληθόμαντιν δὲ καὶ θεοφράδομονα καὶ μόνον
προορατικῶν τῶν ἀδῆλων ἀνακαλοῦντες τὸν προφήτην.

- 270 (37.) Τοιαῦτα μὲν ἐστίν, αὐτὸν περὶ τῆς οὐρανοῦ τροφῆς καταχόμενος 5
ἐθέσπισαν. Ἔτερα δ' ἐξῆς ἀναγκαῖα, καίτοι δόξαντα ἂν παραινέσεις
εἰκέναι μᾶλλον ἢ χρησιμοῖς, ὧν ἐστὶ καὶ τὸ χρησθὲν κατὰ τὴν
μεγίστην τῶν πατρῶν ἐκδιαίτησιν, περὶ ἧς καὶ πρόσθεν εἶπον, ἦνίκα
τεκτηνάμενοι ταῦρον χρυσοῦν, Αἴγυπτιακοῦ μίμημα τύφου, χοροῦς
ἴστασαν καὶ βωμοὺς κατασκευάζον καὶ θυσίας ἀνήγον ἐκλαθόμενοι τοῦ 10
πρὸς ἀλήθειαν θεοῦ καὶ τὴν προγονικὴν εὐγένειαν, ἣ δι' εὐσεβείας καὶ
271 ὁσιότητος ἠδέχθη, καθαιροῦντες. ἐφ' οἷς Μωυσῆς περιπαθήσας, εἰ
πρῶτον μὲν ὁ λαὸς πᾶς ἐξαίφνης γεγένηται τυφλὸς ὁ ἄχρι πρὸ μικροῦ
πάντων ἐθνῶν ὄξυωπέστατος, ἔπειτα δὲ εἰ πλάσμα | μύθου καταψευσ- p. 177 M.
μένον ἴσχυσε τοσαύτην αὐγὴν σβέσαι τῆς ἀληθείας, ἣν οὐθ' ἦλιος 15
ἐκλιπὼν οὐθ' ὁ σύμπας χορὸς τῶν ἀστέρων ἐπισκιάσει — περιλάμπεται
γὰρ ἰδίῳ φέγγει νοητῶ καὶ ἀσωμάτῳ, πρὸς δὲ παραβαλλόμενον τὸ
272 αἰσθητὸν νῦν ἂν πρὸς ἡμέραν εἶναι νομισθεῖν —, δι' ἣν αἰτίαν οὐκέτι
μένων ὁ αὐτὸς ἐξαλλάττεται τό τε εἶδος καὶ τὴν διάνοιαν καὶ ἐπιθειάσας
φησί· „τίς ἐστὶν ὁ μὴ τῶ πλάνῳ συνενεχθεὶς μὴδὲ τὸ κῦρος ἐπιφημίας 20
273 τοῖς ἀκύροις; πᾶς ὁ τοιοῦτος ἐμοὶ προσίτω“. μιᾶς δὲ φυλῆς προσελ-
θούσης οὐχ ἤττον ταῖς διανοίαις ἢ τοῖς σώμασιν, οἱ παλαιοὶ μὲν ἐφόνων
κατὰ τῶν ἀθέων καὶ ἀνοσιουργῶν, ἡγεμόνα δ' ἐζήτουν καὶ στρατάρχη

1 ὤρμητο K (corr. m. rec.) 2 τῆς ἐλπίδος] τῆς om. F, τῶν ἐλπίδων A (v)
3 ἑαυτοὺς A: αὐτοὺς MFGH¹, αὐτοὺς ceteri θεοφράδομονα A 4 ἀδῆλων]
ἀδελφῶν K 6 ἐθέσπισεν AVOK δι' VOK δόξαντ' A
παραινέσιν P 8 καὶ πρόσθεν] ἔμπροσθεν A (v) 12 μωυσῆς AVOK:
μωυσῆς ceteri post περιπαθήσας add. ἦν A (v) 13 πρῶτον] πρότερον BEM
πᾶς ὁ λαὸς transp. A (v) 14 ὄξυωπέστατος AFGHP: ὄξυωπέστερος ceteri
16 ἐκλιπὼν AFGHP: ἐκλείπων ceteri; ἐκλάμπων male conji. Mang. περιλάμπεται
BEMVOK: περιλαμβάνεται AFGHP 17 νοητῶν καὶ ἀσωμάτων K παρα-
βαλλόμενον] παραλαμβάνόμενον BEMV¹ 18 ἂν AFGHP: om. ceteri
πρὸς
παρ' A 19 ἐξαλλάττεται F (coni. Mang.): ἐξάλλεται ceteri (v) 20 φησὶν
VOK συνεχθεὶς F μὴδὲ AFGHP: μήτε BEM, μὴ VOK 22 οἱ
AFGHP: om. ceteri ἐφόνων AFGHP: ἐφρόνου ceteri 23 ἀθέων AFGHP:
ἀθέσμων ceteri στρατάρχη F

3 ἀληθόμαντιν ex. Aesch. Agam. 1240.

7 sqq. Exod. cap. 32

8 v. sup.

§ 167 sqq.

ἀνευρεῖν, ὅς ἐνδίκως ὑφηγήσεται καιρὸν καὶ τρόπον τῆς ἀμύνης, — οὐς ὀργῶντας εὐρῶν καὶ γέμοντας εὐτολμίας καὶ παραστήματος, ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον θεωρορηθεῖς, „ξίφος ἕκαστος ὑμῶν ἀναλαβῶν“ φησὶν „ἀττέτω διὰ παντὸς τοῦ στρατοπέδου καὶ κτεινέτω μὴ μόνον ἄλλο- 5 τριούς ἀλλὰ καὶ φίλων καὶ συγγενῶν τοὺς οἰκειοτάτους ἐπιστροφάδην, εὐαγέστατον κρίνων τὸ ἔργον ὑπὲρ ἀληθείας καὶ θεοῦ τιμῆς, ὧν ὑπερ-μαχεῖν καὶ προαγωνίζεσθαι κουφότατος πόνος.“ οἱ δ' αὐτοβοεῖ 274 τρισχιλίους κτεινάντες τοὺς ἀρχηγέτας μάλιστα τῆς ἀσεβείας γενομένουσιν οὐκ ἀπελογήσαντο μόνον περὶ τοῦ μὴ συνεφάψασθαι τοῦ τολμηήματος, 10 ἀλλὰ καὶ ἐν ἀριστέων τοῖς γενναιοτάτοις ἐνεγράφησαν καὶ γέρωσ ἠξιώθησαν οἰκειοτάτου ταῖς πράξεσιν, ἱερωσύνης· ἔδει γὰρ θεραπευτὰς ὁσιότητος γενέσθαι τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἀνδραγαθισαμένους καὶ προπολεμήσαντας.

(38.) Ἐχω δέ τι μνηῦσαι σημειωδέστερον λόγιον, περὶ οὗ καὶ 275 πάλαι διεξῆλθον, ὅτε τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης ἐπῆειν τοῦ προφήτου, ὅπερ 15 αὐτὸς πάλιν κατασχεθεὶς ἀνεφθέγγετο, τελειωθὲν οὐ μακροῖς χρόνοις ὕστερον, ἀλλ' εὐθύς ὅτ' ἐχρησμηδεῖτο. τῶν περὶ τὸν νεῶν λειτουργῶν 276 δύο τάξεις εἰσίν, ἡ μὲν κρείσσων ἱερέων, ἡ δ' ἐλαττων νεωκόρων ἦσαν δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τρεῖς μὲν ἱερεῖς, νεωκόρων δὲ πολλαὶ χιλιάδες. οὗτοι φουσηθέντες ἐπὶ τῇ τοῦ οἰκείου πλήθους περιουσίᾳ τῆς 277 20 τῶν ἱερέων κατεφρόνουσιν ὀλιγόητος καὶ δύο ἐν ταύτῃ παρανομήματα συνύφαινον, ὧν τὸ μὲν ἦν καθαίρεσις τῶν ὑπερεχόντων, τὸ δ' αὔξησις τῶν ἐλαττων, οἷα ἡγεμόσιν ὑπηκόων ἐπιτιθεμένων ἐπὶ συγχύσει τοῦ κρατίστου καὶ δημωφελεστάτου, τῆς τάξεως. εἶτ' ἐπισυνιστάμενοι καὶ 278

1 καιρὸν AFGHP: om. ceteri τὸν τρόπον BEVOK, τὸν τρόπον (sic) M
 2 ὀργῶντας M εὐρῶν A: om. ceteri 3 ἡμῶν P λαβῶν BEMF
 3. 4 φησὶν ἀναλαβῶν transp. A (v) 4 ἀττέτω F: ἀγέτω BEMGHP, ἀγαγέτω VOK, ἐφορμάτω τε A (v) διὰ] δὴ H¹P μὴ] οὐ G 6 θεοῦ τιμῆς AVOK: τιμῆς θεοῦ ceteri ὧν AFGHP: om. ceteri 7 αὐτοβοεῖ] αὐτομόλως A
 9 post συνεφάψασθαι repet. μόνον E 10 ἐν ἀριστέων AFGHP: ἐναργεστέρως ceteri τοῖς — γέρωσ om. VOK (suppl. mg. K m. rec.) γενναιοτάτοις M
 ἐνεγράφησαν F: ἀπεγράφησαν (ἀπ- corr. ex ἐν-) A, ἀνεγράφησαν ceteri (v)
 ἠξιώθησιν K (corr. m rec.) 11 οἰκειοτάτης O 11. 12 ὁσιότητος γε- νέσθαι v: ὁσιότητος γεγενῆσθαι A, γενέσθαι ὁσιότητος ceteri 12 τοῖς] τῆς H¹P
 ἀνδραγαθισαμένουσιν V¹AFGH 14 post ὅτε add. καὶ A (v) ἱερωσύνης M
 ὅπερ AFGHP: ὅ, τι ceteri 15 τὸ τελειωθὲν V²O 16 ὅτε AVOK
 λειτουργῶν scripsi: λειτουργιῶν codd. 17 κρείττων G 20 ὀλιγόητος K
 τῶ αὐτῶ A 21 alt. τὸ] τῶν F δὲ VOK 22 τῶν om. A
 22. 23 τοῦ κρατίστου καὶ δημωφελεστάτου τῆς τάξεως A: τῆς τοῦ κρ. καὶ δημ. τάξεως ceteri 23 εἶτα AVOK συνιστάμενοι A (v)

ἀθροιζόμενοι κατεβίων τοῦ προφήτου, ὡς δι' οἰκειότητα τῷ τε ἀδελφῷ
καὶ τοῖς | ἀδελφιδοῖς χαρισισμένου τὴν ἱερωσύνην καὶ ἐπιψευσαμένου τὰ p. 178 M.
περὶ τὴν ἀφρεσιν αὐτῶν, ὡς ἐπιπροσούνη θεία, καθάπερ διεξήγειμεν, μὴ
279 γενόμενα. ἐφ' οἷς ἀνιαιθεὶς καὶ περιαληγῆσας, καίτοι πρῶτατος ὢν καὶ
ἡμερώτατος, οὕτως πρὸς δικαίαν ὀργὴν ὑπὸ μισοπονήρου πάθους ἤκο- 5
νήθη, ὡς ἰκετεῦσαι τὸν θεὸν ἀποστραφῆναι τὴν θυσίαν αὐτῶν, οὐκ
ἐπειδὴ περ' ἔμελλεν ὁ δικαιοτάτος κριτὴς ἱερουργίας ἀσεβῶν παραδέχεσθαι,
ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ θεοφιλοῦς τὸ κατ' αὐτὴν μέρος οὐχ ὑπο-
σιωπᾶ, σπεύδουσα μὴ εὐδοεῖν ἀνοσίους, ἀλλ' αἰεὶ τῆς προθέσεως δια-
280 μαρτάνειν. ἔτι δὲ ζέων καὶ πεπυρωμένος ὑπὸ τῆς νομίμου δια- 10
γανακτήσεως ἐνθουσιᾷ μεταβαλὼν εἰς προφήτην καὶ θεοπίζει τάδε·
„χαλεπὸν ἀπιστία πρᾶγμα τοῖς ἀπίστοις μόνοις· τούτους οὐ λόγος ἀλλ'
ἔργα παιδεύει· παθόντες εἴσονται τὸ ἐμὸν ἀψευδές, ἐπεὶ μαθόντες οὐκ
281 ἔγνωσαν. ἐπικριθῆσεται δὲ τοῦτο τῇ τοῦ βίου τελευτῇ· εἰ μὲν
γὰρ θάνατον ἐνδέξονται τὸν κατὰ φύσιν, πέπλασμαί τὰ λόγια, εἰ δὲ 15
καινὸν τινα καὶ παρηλλαγμένον, τὸ φιλάληθές μοι μαρτυρηθήσεται.
χάσματα γῆς ὀρῶ διηνοιγμένης ἐπὶ μῆξιτον εὐρυνόμενα, πολυανθρώπους
ἀπολλυμένας συγγενείας, αὐτάνδρους ὑποσυρομένας καὶ καταπινομένας
282 οἰκίας, ζῶντας ἀνθρώπους εἰς ἄδου κατερχομένους.“ ἐπεὶ δ' ἡσύχασε,
ῥήγνυται μὲν ἡ γῆ σεισμῷ τιναχθεῖσα, ῥήγνυται δὲ καθ' ὃ μάλιστα 20
μέρος αἰ σκηναὶ τῶν ἀσεβῶν ἦσαν, ὡς ὑπενεχθεῖσας ἀθρόας

1 συναθροιζόμενοι BEMF δι' AGHP: om. ceteri οἰκειότητα M, οἰκειο-
τάτοις VOK 2 ἀδελφοῖς EA χαρισισμένω VO, χαρισισμένον A
τὴν ἱερωσύνην καὶ ἐπιψευσαμένου AFGHP: om. ceteri 3 οὐχ ante ὡς add. V²OK
διεξήγειμεν AFGHP: ἐξήγειμεν ceteri μὴ AGHP: om. ceteri 5 οὕτως AG:
οὕτω ceteri 8 κατὰ ταύτην VOK 9 αἰεὶ A 11 ἐνθουσία VOK
καὶ post ἐνθουσιᾷ transp. A (v) 12 ἀπιστία] ἀποστασία BEM (Mang.) post
πρᾶγμα interpung. BEM (Mang.) τοῖς ἀπίστοις μόνοις· τούτους AVOK: τοῖς
ἀπίστοις· μόνοις τούτους FGHHP, τοὺς ἀπίστους τούτους BEM (Mang.) 12. 13 οὐ λόγος
ἀλλ' (ἀλλὰ A) ἔργα] οὐ μόνον λόγοι ἀλλ' ἔργα BEM; οὐ λόγος ἀλλὰ καὶ ἔργα Turn.
οὐ μόνον λόγοι ἀλλὰ καὶ ἔργα Mang. 13 παιδεύει παθόντας BEMF παιδεύσει
coni. Mang. μαθόντες M (coni. Mang.): μαθάνοντες ceteri 14 δὲ om.
BEM 15 θάνατον ἐνδέξονται τὸν κατὰ φύσιν BEMFK²: θάνατον ἐκδέξονται τ. κ.
φ. VOK¹, δέξονται τ. κ. φ. θάνατον AGHP (v) πέπλασμαί AFGHP: πεπλασμένα
ceteri τὰ om. V¹, add. V² 16 παρηλασμένον F μου M
μαρτυρηθήσεται BE 17 διηνοιγμένα A, διηγνυμένης (sic) F ἐπιμήξιτον P
18 ἀπολλυμένους BEA (Turn.) συγκαταπινομένας A (v) 19 ζῶντων VOK
ἀνθρώπους om. VOK κατερχομένας EVOK (—ους corr. K m. rec.)
δὲ VOK 20. 21 μέρος μάλιστα transp. A (v) 21 ἐπενεχθεῖσας BEM(V¹
ut vid.), κατενυχθεῖσας V²OK ἀθρόως GHP

ἐπικρυφθῆναι· τὰ γὰρ διαστάντα μέρη πάλιν συνῆλθε, τῆς χρείας ἀπο-
 τελεσθείσης, ἧς ἕνεκα διεζεύχθη. μικρὸν δ' ὕστερον τοὺς τῆς στάσεως 283
 ἡγεμόνας πεντήκοντα πρὸς τοῖς διακοσίους ἄνδρας κεραυνοὶ κατασκήψαντες
 αἰφνίδιον ἀθρόους ἐξανάλωσαν μὴδὲν μέρος ὑπολειπόμενοι τῶν σωματίων,
 5 ὃ ταφῆς ἐπιμοιράσεται. τὸ δὲ τῶν τιμωριῶν ἐπάλληλον καὶ τὸ ἐκατέρως 284
 μέγεθος διάσημον καὶ περιβόητον ἀπέφηνε τὴν εὐσέβειαν τοῦ προφήτου
 χρησαμένου θεῶ μάρτυρι τῆς περὶ τοὺς χρησμούς ἀληθείας. ἄξιον 285
 δὲ κάκεινο μὴ παριδεῖν, ὅτι τὰς κατὰ τῶν ἀσεβῶν κολάσεις διεκλήρωσαντο
 γῆ καὶ οὐρανός, αἱ τῶ παντὸς ἀρχαί· τὴν γὰρ μοχθηρίαν ἐρρίζωσαν
 10 μὲν ἐπὶ γῆς, ἐξέτειναν δ' εἰς αἰθέρα, τσοῦτον ὕψος, αὐτὴν διάραντες.
 ὅθεν καὶ τῶν στοιχείων ἐκάτερον ἐχορήγησε τὰς τιμωρίας, ἡ μὲν ἴν' 286
 ὑποσῶρη καὶ καταπή τοὺς τότε βρύνοντας αὐτὴν ῥαγεῖσα καὶ δια-
 σταῖσα, ὃ δ' ἴνα καταφλέξη καὶ διαφθεῖρη πυρὸς πολλοῦ φορᾶν, και-
 νότατον ὑέτόν, ὄμβρῆσας. τὸ δὲ τέλος καὶ τοῖς καταποθεῖσι καὶ τοῖς 287
 p. 179 M. ὑπὸ τῶν κεραυνῶν | διεφθαρμένοις ταῦτόν ἀπέβαιναν· οὐδέτεροι γὰρ
 16 ἐφάνησαν, οἱ μὲν ἐπικρυφθέντες γῆ τῇ τοῦ χάσματος συνόδῳ πρὸς
 τὸ ἰσόπεδον ἐνωθείση, οἱ δ' ὄλοι δι' ὄλων ἀναλωθέντες ὑπὸ τοῦ
 κεραυνίου πυρός.

(39.) Χρόνοις δ' ὕστερον, ἐπειδὴ τὴν ἐνθένδε ἀποικίαν ἔμελλεν 288
 20 εἰς οὐρανὸν στέλλεσθαι καὶ τὸν θνητὸν ἀπολιπὼν βίον ἀπαθανατίζεσθαι
 μετακληθεῖς ὑπὸ τοῦ πατρός, ὃς αὐτὸν δυάδα ὄντα, σῶμα καὶ ψυχὴν,
 εἰς μονάδος ἀνεστοιχείου φύσιν ὄλον δι' ὄλων μεθαρμολζόμενος εἰς
 νοῦν ἡλιοειδέστατον, τότε δὴ κατασχεθεῖς οὐκέτι συλλήβδην ἀθρόω
 παντὶ τῷ ἔθνει θεσπίζειν ἔοικεν ἀλλὰ καὶ κατὰ μέρος ἐκάστη φυλῆ τὰ

1 ἐπικρυφθῆναι (+ τοὺς] ὡς BEM(V ¹ ut vid.) Mang.	συνῆλθον H	2 εἵνεκα VOK	δὲ VOK
5 ἐπιμοιράσεται H, ἐπιμοιρήσεται AV ² OK	4 αἰφνίδιοι F	ἐξανάλωσαν codd: ἐξηγάλωσαν	
7 τοῦ χρησμοῦ A	μὴδὲ ἔν A	ὑπολειπόμενοι BEMG, ἐπιλειπόμενοι AO	
om. A	8 δὲ] δὴ A	5. 6 ἐκατέρως μεγέθους VOK	
αἰθέρα AFGHP: ἀέρα ceteri	τοῦ om. A	9 γῆ καὶ οὐρανός	
ναντας A	10 ἀνέτειναν conl. Mang.	δὲ VOK	
μένοις P	ἀραντες A	11 ἴνα AVOK	12 βάρυ-
om. OKFP	13 δὲ VOK	φορᾶ V ² OK, φθορᾶν MP	15 διαφθαρ-
AFV ² OK	οὐδ' ἕτεροι F	16 τῇ γῆ PV ² OK	τῇ post γῆ eras. V ² ,
21 ὃς] ὡς A	συνόδῳ om. VOKF	17 ἐνωθέντες V ¹ ut vid., ἐνωθέντος	
ante συλλήβδην add. F	δὲ VOK	18 κεραυνίου F	20 ἀθανατίζεσθαι AVOK
	22 ἀνεστοιχειούτο A (v)	23 κατασταθεῖς A	ὡς
	24 καὶ om. G (fort. recte)		

μέλλοντα γενέσθαι καὶ αὐθις ἀποβησόμενα· ὧν τὰ μὲν ἤδη συμβέβηκε, τὰ δὲ προσδοκᾶται, διότι πίστις τῶν μελλόντων ἢ τῶν προγεγονότων 289 τελείωσις. ἤρμοττε γὰρ διαφέροντας καὶ ταῖς σποραῖς, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς μητρῷοις γένεσι, καὶ βουλευμάτων πολυτρόποις ἰδέαις καὶ τῶν περὶ τὸν βίον ἐπιτηδευμάτων ἀμυθῆτοις διαφοραῖς ὡσπερ τινὰ κλήρου δια- 5 290 νομὴν λογίων καὶ χρησμῶν ἀρμόζουσαν εὐρέσθαι. θαυμάσια μὲν οὖν ταῦτα· θαυμασιώτατον δὲ καὶ τὸ τέλος τῶν ἱερῶν γραμμάτων, ὃ 291 καθάπερ ἐν τῷ ζῳφ κεφαλῇ τῆς ὄλης νομοθεσίας ἐστίν. ἤδη γὰρ ἀναλαμβανόμενος καὶ ἐπ' αὐτῆς βαλβίδος ἐστῶς, ἵνα τὸν εἰς οὐρανὸν δρόμον διυπτάμενος εὐθύνη, καταπνευσθεὶς καὶ ἐπιθειάσας ζῶν ἔτι τὰ 10 ὡς ἐπὶ θανάοντι ἑαυτῷ προφητεύει δεξιῶς, ὡς ἐτελεύτησε μήπω τελευτήσας, ὡς ἐτάφη μηδὲν παρόντος, δηλονότι χερσὶν οὐ θνηταῖς ἀλλ' ἀθανάτοις δυνάμεσιν, ὡς οὐδ' ἐν τάφῳ τῶν προπατόρων ἐκηδεύθη τυχῶν ἐξαιρέτου μνήματος, ὃ μηδεὶς εἶδεν ἀνθρώπων, ὡς σύμπαν τὸ ἔθνος αὐτὸν ὄλον μῆνα δακρυρροοῦν ἐπένηθσαν ἴδιον καὶ κοινὸν πένθος 15 ἐπιδειξάμενον ἕνεκα τῆς ἀλέκτου καὶ πρὸς ἕνα ἕκαστον καὶ πρὸς ἅπαντας 292 εὐνοίας καὶ κηδεμονίας. τοιοῦτος μὲν ὁ βίος, τοιαύτη δὲ καὶ ἡ τελευτὴ τοῦ βασιλέως καὶ νομοθέτου καὶ ἀρχιερέως καὶ προφήτου Μωυσέως διὰ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μνημονεύεται.

1 γενέσθαι καὶ AF: καὶ γενεαῖς ceteri (v) 2 προσδοκᾶτο V²OK 3 διαφέ-
ροντας AF: διαφέροντα ceteri ἐν eras. V², om. OK 4 ταῖς μητρῷοις
γένεσιν V²OK βουλευμάτων A: βουλημάτων ceteri 5 τὸν] τῶν K, om. A
κλήρου codd.: κλήρον v 5. 6 διανομὴν A (mg. P²): διαμονὴν ceteri (Turn.)
6 λογίων F: λόγιον A, λόγων ceteri (Turn.) χρησμῶν A ἀρμόζουσαν
AFVOK: om. ceteri 7 ταῦτα] ταῦτα πάντα AVOK τὸ om. M
8 AFG: δ HP, om. ceteri 8 τῷ AGHP: om. ceteri 8] ἄλλης VOK
διῖ
10 διυπτάμενος εὐθύνη VK: διυπτάμενος ἰθύνη O, ἀναπτάμενος εὐθύνη A, διασπώμενος
εὐθύνη F, διευθύνη διυπτάμενος ceteri; διανύη διυπτάμενος v ἔτι τὰ] ἔπειτα A
11 ἐπ' ἀποθανόντι A δεξιῶς] διεξιῶν conl. Mang. alt. ὡς AFGHP: om.
ceteri 12 ἐτάφην V²O δῆλον ὅτι E οὐ] αὐ K 13 οὐδ'
ἐν τάφῳ τῶν] οὐδεὶς τῶν φώτων A; οὐδεὶς πω τῶν conl. Mang. ἐκηδεύθη V²O
14 ὡς] ὡστε V²OK 15 αὐτὸν ὄλον μῆνα] καὶ τηνικαῦτα μὲν V²OK
μῆνα] μη (sic) BM, μῆ B, om. A δακρυρροοῦντα F ἐπένηθσαν AFG:
ἐπένηθη P, ἐπένηθσαν H, ἐπενόησεν ceteri καὶ αὐτο ἴδιον add. V²OK
καὶ post ἴδιον om. A 16 ἐπιδειξασθαι V²OK ἄλέκτου A, ἀλήκτου VK
pr. καὶ om. AVOK 17 δὲ om. A καὶ om. O 18 καὶ νομοθέτου om. A
μωσέως AGP, μωσέος H 19 γραμμάτων om. A μνημονεύεται
ἐπλήρωσεν ὁ περὶ ἱερῶσύνης λόγος subscr. H μηνύεται A, μηνύεται F

ΦΙΛΩΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΛΟΓΩΝ

ΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΝΟΜΩΝ ΕΙΣΙΝ

Πρ. 180M. (1.) Τοὺς βίους τῶν κατὰ Μωυσέα σοφῶν ἀνδρῶν, οὓς ἀρχη- 1
 5 γέτας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ νόμους ἀγράφους αἱ ἱεραὶ βίβλοι
 δηλοῦσιν, ἐν ταῖς προτέραις συντάξεσι μεμνηυκῶς κατὰ τὰ ἀκόλουθα
 ἐξῆς τῶν ἀναγραφέντων νόμων τὰς ἰδέας ἀκριβῶσω μηδ', εἴ τις ὑπο-
 φαίνοιτο τρόπος ἀλληγορίας, τοῦτον παρὲς ἕνεκα τῆς πρὸς διάνοιαν
 φιλομαθοῦς ἐπιστήμης, ἣ πρὸ τῶν ἐμφανῶν ἔθος τὰ ἀφανῆ ζητεῖν.
 10 πρὸς δὲ τοὺς ἀποροῦντας, τί δὴ ποτε οὐκ ἐν πόλεσιν ἀλλ' ἐν ἐρήμῳ 2
 βαθεῖα τοὺς νόμους ἐτίθει, λεχτέον πρῶτον μὲν, ὅτι αἱ πολλαὶ τῶν
 p. 181 M. πόλεων ἀμυθῆτων κακῶν εἰσι | μεσταί, καὶ τῶν πρὸς τὸ θεῖον ἀνοσιουρ-
 γημάτων καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ἀδικημάτων. οὐδὲν γὰρ ἐστὶν ὃ μὴ 3
 κειβδηλευται, τὰ γνήσια τῶν νόθων παρευήμερόντων καὶ τάληθῆ τῶν
 15 εἰκότων, ἃ φύσει μὲν κατέψευσταί, πιθανὰς δ' ὑποβάλλει φαντασίας
 πρὸς ἀπάτην. ἐν πόλεσιν οὖν καὶ ὁ πάντων ἐπιβουλότατος φύεται 4
 τύφος, ὃν τινες τεθήπασι καὶ προσκυνοῦσι τὰς κενὰς δόξας σεμνο-

1—3 Φίλωνος περὶ τῶν δέκα λογίων (λόγων scripsi), οἱ κεφάλαια νόμων εἰσὶ G, φίλωνος
 Ἰουδαίου περὶ τῶν δέκα λογίων, 2 κεφάλαια νόμων εἰσὶν F, περὶ τῶν δέκα λογίων, 2 κεφάλαια
 νόμων εἰσὶν H, φίλωνος Ἰουδαίου εἰς τὴν (sic) δεκάλογον μωσαίως AP, φίλωνος περὶ νόμων
 ἰδέας M, tit. om. Argm 4 μωυσέα (GH: μωυσῆν M, μωσαέα ceteri 6 ἐν
 τῇ προτέρα συντάξει Argm προτέραις] ἡμετέραις M κατὰ τὸ ἀκόλουθον
 Argm ut vid. 8 πρὸς διάνοιαν] δι' ὑπονοιών coni. Mang. 9 φιλομαθοῦς
 (ἀ ερας.) F ἐπιστάσεως coni. Wendl. ἧ] ἡ Argm 10 τί δὴ ποτε]
 διὰ τί H (v) 12 εἰσι κακῶν transp. F 14 παρημερευόντων M
 τὰ ἀληθῆ M 15 εἰκότων] εἰκαιωτέρων M κατεψεύσατο H (Turn.)
 16 post ἀπάτην interpungit M: post πόλεσιν ceteri οὖν M: οὐ ceteri, ἀφ' οὐ Argm
 φύεται] ὕψεται (sic) M 17 τὰς κενὰς δόξας] τοὺς κενοδόξους coni. Mang.

11 — 270,5 Vindob. hist. gr. 67 fol. 56r Φίλωνος Ἰουδαίου: αἱ πολλαὶ τῶν πόλεων —
 ἐκπνεζόμενοι.

ποιούντες διὰ χρυσῶν στεφάνων καὶ ἀλουργίδων καὶ πλήθους θερα-
 πόντων καὶ ὀχημάτων, ἐφ' ὧν οἱ λεγόμενοι μακάριοι καὶ εὐδαίμονες
 μετέωροι φέρονται, τοτὲ μὲν ὄρεῖς ἢ ἵππους καταζευγνύοντες τοτὲ δὲ καὶ
 ἀνθρώπους, οἳ τὰ φορεῖα κατὰ τῶν αὐχένων ἀχθοφοροῦσι τὴν ψυχὴν
 5 πρὸ τοῦ σώματος δι' ὑπερβολὴν ὕβρεως πιεζόμενοι. (2.) τύφος καὶ 5
 πολλῶν ἄλλων κακῶν δημιουργός ἐστιν, ἀλαζονείας, ὑπεροψίας, ἀνισό-
 τητος· αἱ δ' εἰσὶν ἀρχαὶ ξενικῶν καὶ ἐμφυλίων πολέμων οὐδὲν μέρος,
 οὐ κοινόν, οὐκ ἴδιον, οὐ κατὰ γῆν, οὐ κατὰ θάλατταν, ἡσυχάζειν
 6 ἐῶσαι. τί δὲ δεῖ τῶν πρὸς ἀλλήλους ἀμαρτημάτων μεμνησθαι; τύφος
 γὰρ καὶ τὰ θεῖα ἐξωλιγώρηται, καίτοι νομιζόμενα τῆς ἀνωτάτω τυγχάνειν 10
 τιμῆς· τιμὴ δὲ τίς ἂν γένοιτο, μὴ προσοῦσης ἀληθείας, ἢ καὶ ὄνομα
 7 καὶ ἔργον ἔχει τίμιον, ἐπεὶ καὶ τὸ ψεῦδος ἔμπαλιν ἄτιμον φύσει; ἢ δ'
 ὀλιγωρία τῶν θεῶν ἐμφανῆς τοῖς ὀξυδερκέστερον ὁρῶσι· μυρίας γὰρ
 ὄσας διὰ γραφικῆς καὶ πλαστικῆς μορφώσαντες ἰδέας ἱερά καὶ νεῶς
 αὐταῖς προσπεριεβάλλοντο καὶ βωμοὺς κατασκευάσαντες ἀγάλμασι καὶ 15
 ξοάνοις καὶ τοιουτοτρόποις ἀφιδρύμασι τιμὰς ἰσολυμπίους καὶ ἰσοθέους ἀπέ-
 8 νειμαν, ἅπασιν ἀψύχοις. οὗς εὐθυβόλως αἱ ἱεραὶ γραφαὶ τοῖς ἐκ πόρνης
 γεγονόσιν ἀπεικάζουσιν· ὡς γὰρ οὗτοι πάντας, ὄσους ἐραστάς ἔσχεν ἡ μήτηρ,
 ἐπιγράφονται πατέρας ἐνὸς ἀγνοῖα τοῦ φύσει, οὕτω καὶ οἱ κατὰ πόλεις
 οὐκ εἰδότες τὸν ὄντα ὄντως ἀληθῆ θεὸν μυρία πλήθη ψευδωνύμων 20
 9 ἐκτεθειώκασιν. εἴτ' ἄλλων παρ' ἄλλοις τιμωμένων, ἢ περὶ τοῦ ἀρίστου
 κρατήσασα διχόνοια καὶ τὰς πρὸς τὰ ἄλλα πάντα διαφορὰς ἐγέννησεν.
 10 εἰς ἃ πρῶτον ἀπιδὼν ἔξω πόλεων ἐβουλήθη νομοθετεῖν. ἐνενοίει δὲ
 καχεῖνο δεύτερον, ὅτι τοῦ μέλλοντος ἱεροῦς νόμους παραδέχεσθαι τὴν

3 μὲν]	μὲν οὖν M	ὄρεῖς] οὐρήας M	ἢ] καὶ H, om. M	ἵπποις
ὑποζευγνύοντες M	4 φορεῖα AP, φορέα Vind., φορτία M	τὸν αὐχένα F		
5 ἐκπιεζόμενοι Vind.	τύφος (δὲ) conicio	6. 7 ἀνισότητος Mang.: ἀνοσιότητος		
codd.	7 αἱ δ'] ἀδ' MP, αἱ Argm	8 post Ἴβιον add. πρῶτον Argm		
9 ἀλλήλους] ἄλλους M	10 ἐξωλιγωρεῖται M	καίτοι] καὶ τὰ conī. Christo-		
phorson	τυγχάνει F ¹	15 αὐτοῖς M	προσπεριεβάλλοντο MH	
	ας			
16 ἰσολυμπίους A, ἰσολυμπίας P	καὶ ἰσοθέους M: om. ceteri; ἰσοθέους (om. ἰσο-			
λυμπίους καὶ) Mang.	17 ἅπασιν] πᾶσιν M; πλάσμασιν vel πράγμασιν conī. Mang.			
ἱεραὶ om. AP ¹	19 οὕτως F	20 ὄντως ὄντα transp. MH (v)		
<καὶ> ἀληθῆ conī Mang.	21 εἴτα FGH	22 διαφορὰς] φορὰς GH (Turn.)		
23 πόλεων Mang.: πόλεως codd.	ἐννοεῖ AP ¹	24 τοὺς μέλλοντας Argm		

11. 12 DP fol. 332^r Φλωνας: τιμὴ τίς ἂν γένοιτο — ἔχει τίμιον;

p. 182 M. ψυχὴν ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀπορρῦσθαι καὶ ἐκκαθῆρασθαι τὰς | δυσεκ-
 πλότους κηλίδας, ἃς μιγάδων καὶ συγκλύδων ὄχλος ἀνθρώπων κατὰ
 πόλεις προσετρίψατο. τοῦτο δὲ ἀμήχανον ἐτέρως ἢ διοικισθέντι συμ- 11
 βῆναι, καὶ οὐκ εὐθὺς ἀλλὰ μακρῷ χρόνῳ ὕστερον, ἕως ἂν οἱ τῶν
 5 ἀρχαίων παρανομημάτων ἐνσφραγισθέντες τύποι κατὰ μικρὸν ἀμαυρού-
 μενοι καὶ ἀπορρέοντες ἀφανισθῶσι. τοῦτον τὸν τρόπον καὶ οἱ τὴν 12
 ἰατρικὴν ἀγαθοὶ σφῆζουσι τοὺς κάμνοντας· οὐ γὰρ πρότερον σιτία καὶ ποτὰ
 παρέχειν ἀξιοῦσι, πρὶν ἢ τὰ τῶν νόσων αἰτία ὑπεξελεσθῆαι· μενόντων
 γὰρ ἀνωφελεῖς αἱ τροφαί, ἀλλὰ καὶ ἐπιζήμιοι, ὕλαι γινόμεναι τοῦ πάθους.
 10 (3.) εἰκότως οὖν ἐκ τῶν κατὰ πόλεις βλαβερωτάτων συνηθειῶν εἰς 13
 ἐρήμην ἀπαγαγόν, ἵνα κενώσῃ τὰς ψυχὰς ἀδικημάτων, ἤρξατο προσ-
 φέρειν ταῖς διανοαῖς τροφάς· αὐταὶ δὲ τίνες ἂν εἶεν ὅτι μὴ νόμοι καὶ
 λόγοι θεοῖο; τρίτη δὲ ἐστὶν αἰτία ἧδε· καθάπερ οἱ στελλόμενοι μακρὸν 14
 πλοῦν, οὐχ ὅταν ἐπιβάντες τῆς νεῶς ἀπὸ λιμένος ἐξαναχθῶσιν, ἄρχονται
 15 κατασκευάζειν ἰστία καὶ πηδάλια καὶ οἴακας, ἀλλ' ἔτι μένοντες ἐπὶ γῆς
 ἕκαστα τῶν συντεινόντων πρὸς πλοῦν εὐτρεπίζονται, τὸν αὐτὸν τρόπον
 ἠξίωσεν οὐ λαβόντας κληρουχίας καὶ τὰς πόλεις οἰκήσαντας τότε ζητεῖν
 νόμους, οἷς πολιτεύσονται, ἀλλ' ἔτοιμασασμένους τοὺς τῆς πολιτείας
 κανόνας καὶ ἐνασκηθέντας οἷς ἔμελλον οἱ δῆμοι κυβερνασθῆαι σωτηρίως·
 20 τρηκαῦτα εἰσοικίζεσθαι, χρησομένους εὐθὺς ταῖς τῶν δικαίων παρα-
 σκευαῖς ἐν ὁμονοίᾳ καὶ κοινωσίᾳ καὶ διανομῇ τῶν ἐπιβαλλόντων ἐκάστοις.
 (4.) φασὶ δὲ τινες καὶ τετάρτην αἰτίαν οὐκ ἀπφθὸν ἀλλ' ἐγγυτάτω τῆς 15
 ἀληθείας· ἐπειδὴ γὰρ ἔδει πίστιν ἐγγενέσθαι ταῖς διανοαῖς περὶ τοῦ μὴ
 εὐρήματα ἀνθρώπου τοὺς νόμους ἀλλὰ θεοῦ χρησομένους σαφεστάτους
 25 εἶναι, πορρωτάτω τῶν πόλεων ἀπήγαγε τὸ ἔθνος εἰς ἐρήμην βαθείαν

1 ἀπορρίψασθαι M	καθάρασθαι M	1. 2 δυσεκπλότους G, δυσεκπλόκτους P
3 πόλιν M	5 ἀνομημάτων M	6. 7 οἱ περὶ τὴν ἰατρικὴν AP
7 γὰρ om. M Arm	καὶ ποτὰ om. Π (v)	8 παρασχεῖν Vind.
ἀξιοῦντες M	πρὶν om. M	9 ἀλλὰ καὶ M: om. ceteri (v)
μεναι M	10 πόλεις Mang. (sic Arm): πόλιν codd.	11 ἐρήμην codd.:
ἐρημον Mang.	12. 13 λόγοι καὶ νόμοι M	13 δ' ἐστὶν M
14 λιμένος FH:	15 μένοντες] μὲν ὄντες Arm	16 εὐτρεπίζοντες H
18 πολιτεύονται Turn.	ἠτοιμασμένους M	τοὺς om. Turn.
19 εὐ ἀσκη- θέντας Arm	ἤμελλον H	20 χρησομένοις M
21 ἐν A: ἐφ' ceteri (Turn.)	ὁμονοίᾳ H	διαμονῇ A
22 ἀπφθὸν] ἀπάδουσαν M	23 διανοαῖς αὐτῶν Arm	25 ἐρημον F (Mang.)

- 16 καὶ ἄγονον οὐ μόνον ἡμέρων καρπῶν ἀλλὰ καὶ ποτίμου ὕδατος, ἴν', ἐάν -
 ἐν σπάνει γενόμενοι τῶν ἀναγκαίων καὶ διψεὶ καὶ λιμῶ διαφθαρῆναι
 προσδοκῆσαντες ἐξαιπινάως ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων ἀπαιτοματισθέντων
 ἀνευρίσκωσιν, οὐρανοῦ μὲν ὕντος τροφᾶς τὸ καλούμενον μάννα, προσ-
 ὄψημα δὲ τροφῶν ἀπ' ἀέρος ὀρτυγομήτρας φοράν, ὕδατος δὲ πικροῦ 5
 γλυκαινομένου πρὸς τὸ πότιμον, πέτρας δὲ ἀκροτόμου πηγᾶς ἀνομβρούσης,
 μηκέτι θαυμάζωσιν, εἰ λόγια θεοῦ συμβέβηκεν | εἶναι τοὺς νόμους, p. 183 M.
 ἐναργεστάτην βάσανον εἰληφότες ἐκ τῶν χορηγιῶν, ἃς ἐξ ἀπόρων
 17 ἔσχον οὐκ ἐλπίσαντες. ὁ γὰρ πρὸς τὸ ζῆν ἀφθονίαν δοὺς καὶ τὰς πρὸς
 τὸ εὖ ζῆν ἀφορμὰς ἐδωρεῖτο· πρὸς μὲν οὖν τὸ ζῆν σιτίων ἔδει καὶ 10
 ποτῶν, ἅπερ ἀνεύρισκον οὐχ ἐτοιμασάμενοι, πρὸς δὲ τὸ εὖ ζῆν νόμων
 καὶ διαταγμάτων, οἷς βελτιοῦσθαι τὰς ψυχὰς ἔμελλον.
 18 (5.) Αἴθ' εἰσὶν ἐν στοχασμοῖς εἰκόσιν αἰτίαι λεγόμεναι περὶ τοῦ
 διαπορηθέντος· τὰς γὰρ ἀληθεῖς οἶδεν ὁ θεὸς μόνος. εἰπὼν δ' ἅπερ
 ἤρμυττε περὶ τούτων ἐξῆς αὐτοὺς ἀκριβῶσω τοὺς νόμους, ἐκεῖνο κατὰ 15
 τὸ ἀναγκαῖον προμητύσας, ὅτι τῶν νόμων οὐκ μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς οὐ
 προσχρησάμενος ἄλλῃ δι' ἑαυτοῦ μόνου θεσπίζειν ἤξίωσεν, οὐκ δὲ διὰ
 προφήτου Μωυσέως, ὃν ἀριστίνδην ἐκ πάντων ὡς ἐπιτηδειότατον ἱεροφάντην
 19 ἐπελέξατο. τοὺς μὲν οὖν αὐτοπροσώπως θεσπισθέντας δι' αὐτοῦ μόνου
 συμβέβηκε καὶ νόμους εἶναι καὶ νόμων τῶν ἐν μέρει κεφάλαια, τοὺς δὲ 20
 20 διὰ τοῦ προφήτου πάντας ἐπ' ἐκείνους ἀναφέρεσθαι. (6.) λέξω δ', ὡς
 ἂν οἷός τε ᾧ, περὶ ἐκατέρων καὶ πρότερόν γε τῶν κεφαλαιωδιστέρων·

1 ἡμέρων om. Arm	ἴν' M: ἴνα ceteri	ἐάν om. M	2 ἐν om. G
διψῆ H (v)	3. 4 ἀνευρίσκωσιν ἀπαιτοματισθέντων transp. H (Turn.)		
4 μάννα H	4. 5 προσόψημα H	5 pr. δέ] τε Richt.	ἀπ' secludendum putavit Mang.
alt. δέ] μὲν H	6 τὸ om. M	δὲ om. M	7 θαυμάζωσιν εἰ λόγια θεοῦ συμβέβηκεν εἶναι τοὺς νόμους ceteri (v)
add. ἀμφιγνωσῶσιν mg. H ² (v)	9 ἀφθονίαν — εὖ ζῆν (10) om. M	10 ἀφορμὰς] ἀφθονίας A	11 post ζῆν add. καὶ ὡς εἰκόσ H et mg. P ³ (v)
corr. in αἰτίαι F	11 post ζῆν add. καὶ ὡς εἰκόσ H et mg. P ³ (v)	12 αἰτίαι corr. in αἰτίαι F	13 αἰτίαι
δ' ἅπερ M: δὲ & ceteri (Turn.)	14 οἶδεν ὁ θεός M: θεός οἶδε ceteri (v)	15 αἰτίαι	16 τῶν νόμων] τοὺς νόμους M
τοὺς M	17 ἑαυτοῦ M: αὐτοῦ G, αὐτοῦ corr. in αὐτοῦ H, αὐτοῦ APF		
οὐ μόνον G	οὐς] τοὺς M	18 τοῦ προφήτου APF	μωσῆως MAPFH,
om. G	δν] δς H	ἐκ πάντων M: ἐξ ἀπάντων ceteri (v)	ἱεροφάντην M:
ἱεροφάντην ceteri (v)	19 ἐπελέξατο M: ἐῤετο ceteri (v)	20 pr. καὶ om. Arm	21 αὐτοπροσώπους A
	22 περὶ MF: καὶ περὶ ceteri (v)		22 post γε add. περὶ Arm

ὧν εὐθέως ἄξιον θαυμάσαι τὸν ἀριθμὸν δεκάδι τῇ παντελείᾳ περατου-
 μένων, ἢ πάσας μὲν ἀριθμῶν διαφορὰς ἀρτίων καὶ περιττῶν καὶ ἀρτιο-
 περιττων, ἀρτίων μὲν δυοῖν, περιττῶν δὲ τριῶν, ἀρτιοπερίττων δὲ πέντε,
 πάσας δὲ λόγων τῶν ἐν ἀριθμοῖς πολυπλασίων καὶ ἐπιμερῶν καὶ ὑπο-
 5 ἐπιμερῶν περιέχει, πάσας δ' ἀναλογίας, τὴν τε ἀριθμητικὴν, ἢ τῆ 21
 ἰσαριθμῶν ὑπερέχει καὶ ὑπερέχεται, οἷον ἐπὶ τοῦ ἕν καὶ δύο καὶ τρία,
 καὶ τὴν γεωμετρικὴν, καθ' ἣν οἷος ὁ λόγος πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ
 δευτέρου, τοιοῦτος καὶ ὁ πρὸς τὸν δεύτερον τοῦ τρίτου, ὡς ἔχει ἐπὶ
 τοῦ ἕν καὶ δύο καὶ τέσσαρα, ἕν τε διπλασίους καὶ τριπλασίους καὶ συνόλως
 10 πολυπλασίους καὶ πάλιν ἐν ἡμιολίους καὶ ἐπιτρίτοις καὶ τοῖς παραπλησίους,
 ἔτι μέντοι καὶ τὴν ἀρμονικὴν, καθ' ἣν ὁ μέσος τῶν ἄκρων τῶ ἴσῳ
 μορίῳ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται, ὡς ἔχει ἐπὶ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου
 καὶ ἕκτου. περιέχει δὲ ἡ δεκάς καὶ τὰς τῶν τριγώνων καὶ τετραγώνων 22
 καὶ τῶν ἄλλων πολυγώνων ἐμφαινόμενας ἰδιότητας καὶ τὰς τῶν συμ-
 p. 184 M. φωνιῶν, τὴν τε διὰ τεσσάρων ἐν ἐπιτρίτῳ λόγῳ, τῶ τέσσαρα | πρὸς
 16 τρία, καὶ τὴν διὰ πέντε ἐν ἡμιολίῳ, τῶ τρία πρὸς δύο, καὶ τὴν διὰ
 πασῶν ἐν διπλασίῳ, τῶ δύο πρὸς ἕν, καὶ τὴν δις διὰ πασῶν ἐν τετρα-
 πλασίῳ, τῶ ὀκτῶ πρὸς δύο. παρὸ μοι δοκοῦσι καὶ οἱ πρῶτοι τὰ ὀνό- 23
 ματα τοῖς πράγμασι θέμενοι — σοφοὶ γὰρ ἦσαν — εἰκότως αὐτὴν
 20 προσαγορεῦσαι δεκάδα, ὡσανεὶ δεκάδα οὖσαν, παρὰ τὸ δέχσασθαι καὶ
 κειρωρῆναι τὰ γένη πάντα τῶν ἀριθμῶν καὶ λόγων τῶν κατ' ἀριθμὸν

1 εὐθὺς M 1. 2 περατουμένων codd.: περαιουμένων Turn., περανουμένων Mang.
 2 ἢ] εἰ M ἀριθμῶν] ἀριθμουμένων AP διαφορὰς ἀρτίων ἀριθμῶν transp. G
 2. 3 καὶ ἀρτιοπερίττων om. L (Turn.) 3 δυοῖν ex δυεῖν corr. H, δυεῖν FG
 4. 5 ὑποεπιμερῶν M: ἐπιμορίων ceteri (v) 5 δὲ M, om. Arm ἢ τῶ] τῶ
 γὰρ Arm 5. 6 τῶν ἰσαριθμῶν AP, τῶ ἴσῳ ἀριθμῶ M 6 ἐπὶ τὸ α' καὶ β' καὶ
 γ' M 7. 8 πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ δευτέρου] τοῦ α' πρὸς τὸν τοῦ β' M
 8 τοιοῦτος om. AP¹ ὁ MH: om. ceteri πρὸς τὸν δεύτερον τοῦ τρίτου]
 τοῦ β' πρὸς τὸν γ' M 9 τοῦ] τὸ F, om. M ἕν καὶ ἕν ὁ εἰς καὶ δύο
 καὶ τρεῖς καὶ τριάκοντα τέσσαρες M τέτταρα AP 9. 10 καὶ συνόλως πολυ-
 πλασίους MF Arm: om. ceteri 12 post μορίῳ add. καὶ H (v) ὑπερέχει τε καὶ
 ὑπερέχεται MF: ὑπερέχεται καὶ ὑπερέχει ceteri (v) τρίτου] α' MG; δευτέρου coni.
 Christopherson (Mang.), sed cf. *de orif. mundi* § 110 τετάρτου] δ' M, τέσσαρα G
 13 ἕκτου] ζ' M, ξξ G ἕκτου καὶ τετάρτου καὶ τρίτου transp. Arm
 τῶν H: om. ceteri 15 τεττάρων FH ἐν om. APF τῶ] τοῦ G
 δ' M 15. 16 πρὸς τὸν τρία G 16 γ' M γ' M β' M
 17 β' M α' M δις καὶ διὰ H 18 τῶ] τὰ H ἠ' M
 β' M 20 ὡσανεὶ] οἰοεὶ AP 21 συγκεχωρῆναι Turn. τὰ γένη
 τῶν ἀριθμῶν πάντα καὶ κειρωρῆναι transp. M πάντα τὰ γένη transp. AP
 λόγους M ἀριθμῶν corr. in ἀριθμὸν AFH

24 καὶ ἀναλογιῶν ἁρμονιῶν τε αὐ καὶ συμφωνιῶν. (7.) τὴν μέντοι δεκάδα
 πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ διὰ ταῦτα εἰκότως ἄν τις θαυμάσειε περιέ-
 χουσαν τὴν τε ἀδιάστατον φύσιν καὶ τὴν διαστηματικὴν· ἡ μὲν οὖν
 ἀδιάστατος τάττεται κατὰ σημεῖον μόνον, ἡ δὲ διαστηματικὴ κατὰ τρεῖς
 25 ἰδέας γραμμῆς καὶ ἐπιφανείας καὶ στερεοῦ· τὸ μὲν γὰρ δυοὶ σημεῖοις 5
 περατούμενόν ἐστι γραμμῆ, τὸ δ' ἐπὶ δύο διαστατὸν ἐπιφάνεια, ῥοῖσῆς
 ἐπὶ πλάτους γραμμῆς, τὸ δ' ἐπὶ τρία στερεόν, μήκους καὶ πλάτους βάρθους
 προσλαβόντων, ἐφ' ὧν ἴσταιται ἡ φύσις· πλείους γὰρ τριῶν διαστάσεις
 26 οὐκ ἐγέννησεν. ἀρχέτυποι δὲ τούτων ἀριθμοὶ τοῦ μὲν ἀδιαστάτου
 σημείου τὸ ἕν, τῆς δὲ γραμμῆς τὰ δύο, καὶ ἐπιφανείας μὲν τρία, 10
 στερεοῦ δὲ τέσσαρα, ὧν ἡ σύνθεσις ἑνὸς καὶ δυοῖν καὶ τριῶν καὶ
 τεσσαρῶν ἀποτελεῖ δεκάδα παραφαίνουσαν τοῖς ὁρατικοῖς καὶ ἕτερα
 27 κάλλη· σχεδὸν γὰρ ἡ ἀπειρία τῶν ἀριθμῶν ταύτῃ μετρεῖται, διότι οἱ
 συστήσαντες αὐτὴν ὄροι τέσσαρές εἰσιν, ἕν καὶ δύο καὶ τρία καὶ τέτταρα,
 οἱ δ' ἴσοι ὄροι ἑκατοντάδα γεννῶσιν ἐκ δεκάδων — δέκα γὰρ καὶ 15
 εἴκοσι καὶ τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα γίνονται ἑκατόν — ὁμοίως δὲ
 καὶ χιλιάδα ἐξ ἑκατοντάδων καὶ μυριάδα ἐκ χιλιάδων, μονὰς δὲ καὶ
 28 δεκάς καὶ ἑκατοντάς καὶ χιλιάς τέσσαρες ὄροι οἱ δεκάδα γεννῶντες· ἦτις
 δίχα τῶν πρόσθεν εἰρημένων καὶ ἑτέρας ἀριθμῶν ἐμφαίνει διαφοράς,
 τὸν τε πρῶτον κόσμον, ὃς μονάδι μόνῃ μετρεῖται, οὗ παράδειγμα ὁ 20
 τρεῖς, ὁ πέντε, ὁ ἑπτὰ, καὶ τὸν τετράγωνον, τὸν τέσσαρα, τὸν ἰσάκις
 ἴσον, καὶ μὲν δὴ τὸν κύβον, τὸν ὀκτώ, ὃς ἐστὶν ἰσάκις ἴσος ἰσάκις,
 καὶ τὸν τέλειον, τὸν ἕξ, ἰσοῦμενον τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσι, τρισὶ καὶ δυοῖ

2 εἰκότως ἄν τις M: ἄν τις εἰκότως ceteri (v) θαυμάσειε MAP: θαυμάσαι FGH
 5 γραμμῆν καὶ ἐπιφάνειαν καὶ στερεόν conl. Mang. γὰρ om. F 6 δ' AP:
 δὲ ceteri 7 δὲ M τρεῖς M βάρθους MH, καὶ βάρθους AP
 β' α'
 βάρθους πλάτους H 8 ἡ om. GH (v) 10 γ' M 11 δ' M
 α' M δεῖν GH, β' M γ' M 12 τεττάρων APF, δ' M
 ἀποτελεῖ δεκάδα — τέτταρα (14) om. M ὁρατικοῖς APFG: ὁρατοῖς H (Turn.)
 13 μετρεῖται] περατοῦται vel παραίνεται conl. Mang. 14 ἕν καὶ δύο καὶ τρία καὶ
 τέτταρα G: ἑνὸς καὶ δυοῖν (δυσὲν H) καὶ τριῶν καὶ τεττάρων APFH (v) 15 δ' M:
 δὲ ceteri 15. 16 ε' γὰρ καὶ α' G, δεκάδα γὰρ καὶ εἰκοσάδα M 16 λ' MG
 μ' MG γίνονται F: γίνεταί MG, γεννῶσιν H (v), om. AP ρ' MAP
 18 δ' M δεκάδα] ε' M 20 κόσμον M: om. ceteri (v) 21 ὃς] ὡς F
 μόνῃ MAPFG: μόνον H (v) μετρεῖται μόνῃ transp. G 21 τρεῖς FH,
 γ' M: τρία APG (Mang.) ε' M ζ' M τέσσαρα APG, δ' M:
 τέταρτον FH (v) 22 τὸν κύβον M: τὸν om. ceteri (v) ὀκτώ FG, η' M:
 ὄγδοον G mg. P (v), αὐτῶ (sic) A, αὐτόν P pr. ἰσάκις om. M 23 τὸν
 ἑξισούμενον M αὐτοῦ MF γ' καὶ β' καὶ α' M

p. 185 M. και ἐνί. (8.) | τί δὲ δεῖ καταλέγεσθαι τὰς δεκάδας ἀρετὰς ἀπειρούς τὸ 29
 πλῆθος, πάρεργον ποιουμένους ἔργον μέγιστον, δ' καθ' αὐτὸ συμβέβηκεν
 αὐταρκεστάτην εἶναι ὑπόθεσιν τοῖς περὶ τὰ μαθήματα διατριβουσι; τὰς
 μὲν οὖν ἄλλας ὑπερθετέον, μιᾶς δ' οὐκ ἄτοπον ἴσως ἐπιμνησθῆναι
 5 δεῖγματος ἕνεκα. τὰς γὰρ ἐν τῇ φύσει λεγομένας κατηγορίας δέκα 30
 μόναι εἶναι φασιν οἱ ἐνδιατριβόντες τοῖς τῆς φιλοσοφίας δόγμασιν·
 οὐσίαν, ποιόν, ποσόν, πρὸς τι, ποιεῖν, πάσχειν, ἔχειν, κεῖσθαι, τὰ ὧν
 οὐκ ἄνευ (πάντα), χρόνον καὶ τόπον. οὐδὲν γὰρ ἔστι τούτων ἀμέτοχον· 31
 οἷον ἐγὼ μετέχω μὲν οὐσίας δανεισάμενος ἀφ' ἐκάστου τῶν στοιχείων,
 10 ἐξ ὧν ἀπετελέσθη ὅδε ὁ κόσμος, γῆς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ πυρός,
 τὰ πρὸς τὴν ἐμὴν σύστασιν αὐταρκέστατα· μετέχω δὲ καὶ ποιότητος,
 καθ' ἣν ἄνθρωπός εἰμι, καὶ ποσότητος, ἣ πηλίκος· γίνομαι δὲ καὶ
 πρὸς τι, ὅταν μου πρὸς δεξιοῖς τις ἢ πρὸς εὐωνύμοις ἢ· ἀλλὰ καὶ
 ποιῶ, τριβῶν τι ἢ κείρων, καὶ πάσχω, κειρόμενος ἢ τριβόμενος ὑφ'
 15 ἐτέρων· κὰν τῷ ἔχειν ἐξετάζομαι, ἢ περιβεβλημένος ἢ ὠπλισμένος, κὰν
 τῷ κεῖσθαι, σχεδόν τι καθεζόμενος ἢ κατακεκλιμένος· εἰμι δὲ πάντως
 κὰν τόπω καὶ χρόνῳ, τῶν προσηρημένων οὐδενὸς δυναμένου χωρὶς
 ἀμφοῖν ὑφίστασθαι.

(9.) Ταυτί μὲν οὖν ἀποχρώντως λαλέχθω, συνυφαίνειν δ' ἀναγκαῖον 32
 20 τὰ ἀκόλουθα. τοὺς δέκα λόγους ἢ χρησμούς, νόμους ἢ θεσμούς πρὸς
 ἀλήθειαν ὄντας, ἀθροισθέντος τοῦ ἔθνους ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν
 εἰς ἐκκλησίαν, ὁ πατήρ τῶν ὅλων ἐθέσπισεν. ἀρὰ γε φωνῆς τρόπον

1 δεκάδας H	2 μέγιστον ἔργον transp. Arm	3 τοῖς — διατριβουσι om. M
4 ἐπιμνησθῆναι MF: ὑπομνησθῆναι ceteri (v)		5 ἕνεκεν GH (v) δέκα]
δεκάδας Turn.	6 φασὶν εἶναι transp. M	ἐνδιατριψάντες M τοῖς
τῆς M: om. ceteri (v)	7 οὐσία FH	post πρὸς τι add. ποῦ πότε M
8 πάντα addidi (cf. vol. II 24,14); τὰ ὧν ἄνευ οὐκ ἔστι τι conl. Mang.		ἄνευ
χρόνου καὶ τόπου A Arm	καὶ] ἢ καὶ M	post τόπον add. εἶναι M
9 μὲν μετέχω transp. GH (v)	10 δε] ὄλος H (v)	11 καὶ om. A
12 καθ' ἣν] καθὸ A	πηλίκοςδε F, πηλικότητος Arm	πηλίκος γίνομαι (om. δε) M
13 τις] στῆς M	ἢ· ἀλλὰ] ἢ ἀλλαγῆ M	14 ποιῶ M: ποιῶ (ποιῶν A) τι
ceteri (v)	τι (post τριβῶν) om. A	κείρων Mang.: καίων codd. Arm
πάσχων A	15 ἐτέρου G	κὰν F: κὰν ceteri, ἐν Arm
κὰν AF: κὰν ceteri	16 σχεδόν τι M: σχεδὴν ceteri (v)	17 κὰν (κὰν scripsi)
τόπω καὶ χρόνῳ M Arm: κὰν χρόνῳ κὰν τόπω F, καὶ χρόνῳ καὶ τόπω ceteri		δυνα-
μένων H (Turn.)	18 συνίστασθαι H	19 ταύτη M, ταῦτα AP
20 νόμους M Arm: ἢ νόμους ceteri (v)	21 οὐς ante ἀθροισθέντος add. FGH (v)	
καὶ γυναικῶν ὁμοῦ transp. M	22 εἰς ἐκκλησίαν M: ἐν ἐκκλησίᾳ APFG, om. H	
(Turn.)	φωνῆς τρόπον] φωνῆν γήινον M	τρόπου corr. in τρόπον A

- προέμενος αὐτός; ἄπαγε, μηδ' εἰς νῦν ποτ' ἔλθοι τὸν ἡμέτερον· οὐ γὰρ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεός, στόματος καὶ γλώττης καὶ ἀρτηριῶν δεός·
- 33 μενος· ἀλλὰ γέ μοι δοκεῖ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἱεροπρεπέστατον τι θαυματουργῆσαι κελεύσας ἦχον ἀόρατον ἐν ἀέρι δημιουργηθῆναι, πάντων ὀργάνων θαυμασιώτερον, ἀρμονίαις τελείαις ἤρμοσμένον, οὐκ ἄψυχον 5 ἀλλ' οὐδ' ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς τρόπον ζόφου συνεστηκότα, ἀλλὰ ψυχὴν λογικὴν ἀνάπλεω σαφηνείας καὶ τρανότητος, ἣ τὸν ἀέρα σχηματίσασα καὶ ἐπιτείνασα καὶ πρὸς πῦρ φλογοσιδὲς μεταβαλοῦσα καθάπερ πνεῦμα διὰ σάλπιγγος φωνὴν τοσαύτην ἔναρθρον ἐξήχησεν, ὡς τοῖς ἔγγιστα τοῖς
- 34 πορρωτάτω κατ' ἴσον ἀκροᾶσθαι δοκεῖν. ἀνθρώπων μὲν γὰρ αἱ φωναὶ p. 186 M. πρὸς μήκιστον ἀποτεινόμεναι πεφύκασιν ἐξασθενεῖν, ὡς ἀριδῆλους τοῖς 11 μακρὰν ἀφεστηκόσι μὴ γίνεσθαι τὰς ἀντιλήψεις ταῖς ἐπεκτάσεσιν ἐκ
- 35 τοῦ κατ' ὀλίγον ἀμαυρουμένας, ἐπειδὴ καὶ τὰ ὄργανα φθαρτά· τὴν δὲ κεκαιουργημένην φωνὴν ἐπιπνέουσα θεοῦ δύναμις ἤγειρε καὶ ἐζωπύρει καὶ ἀναχέουσα πάντῃ τὸ τέλος τῆς ἀρχῆς ἀπέφαινε τηλαυγέστερον, 15 ἀκοὴν ἐτέραν πολὺ βελτίω τῆς δι' ὧτων ταῖς ἐκάστων ψυχαῖς ἐντιθεῖσα· ἣ μὲν γὰρ βραδυτέρα πως οὔσα αἰσθητῆς ἀτρεμίζει, μέχρις ἂν ὑπ' ἀέρος πληχθεῖσα διακινήθῃ, φθάνει δ' ἣ τῆς ἐνθέου διανοίας δευτάτῃ τάχει προὔπαντῶσα τοῖς λεγομένοις.
- 36 (10.) Φωνῆς μὲν δὴ τῆς θείας πέρι τοσαῦτα. δεόντως δ' ἂν τις 20 ἀπορήσαι, τοῦ χάριν, πλείστων ὄσων μυριάδιον εἰς ἓν ἠθροισμένων χωρίον, ἕκαστον θεσπίζειν τῶν δέκα λογίων ἡξίωσεν ὡς οὐχὶ πρὸς πλείους ἀλλ' ὡς πρὸς ἓνα, „οὐ μοιχεύσεις“ λέγων, „οὐ φονεύσεις,“ „οὐ

- 1 προίμενος M αὐτός F²(H¹?) Ἐθθ APH (Turn.) ἡμέτερον A
 3 ἀλλὰ γέ μοι M (ἀλλὰ γ' ἐμοὶ Wendl.): ἀλλ' ἐμοὶ ceteri (v) κατ' M Arm:
 τὰ κατ' ceteri (Turn.) 4 ἦχον M: ἡχὴν ceteri (v) 5 ἠρμοσμένον MAPFG:
 ἠρμοσμένον corr. in ἠρμοσμένων H (ἠρμοσμένων v) ἄψυχον corr. ex ἄψυχος H
 6 οὐδὲ FG συνεστηκότα scripsi: συνεστηκότος APFH, συνεστηκός G, συνε-
 στηκώς M; συνεστηκυῖαν conl. Mang. ψυχὴν] ἡχὴν conl. Mang. (cf. vol. II 277,19)
- 7 ἀνάπλεω M: ἀνάπλεων ceteri πῖθα τρανότητος F post τρανότητος add.
 περιέχουσαν Christopherson 9 τοῖς] καὶ τοῖς M 10 γὰρ om. A
 14 καιουργουμένην M ἐπιπνέουσαν PGH 15 πάντῃ] πᾶν M
 ἀρχῆς M Arm (Mang.): ἡχῆς ceteri (Turn.) ἀπέφηνε corr. ex ἀπέφαινε H,
 ἀπέφηνε M (v) 16 ἐκάστου H (Turn.) 16. 17 ἐντεθεῖσα H 17 πῶς A
 post οὔσα add. τῶν ὧτων Christopherson (Mang.) 18 δ' ἣ] δὴ M
 19 προὔπαντῶσα scripsi (sic Arm): προσυπαντῶσα codd.; προαπαντῶσα voluit Mang.
 20 δὴ τῆς om. M δεόντως] ἐξόντως M 21 ἀπορήσαι GH²: ἀπορήσαι
 MFH¹, ἀπορήσαι AP (sic Mang.) 22 ἐκάστῃ Arm 23 ἀλλὰ GH
 ὡς om. H (Turn.) οὐ φονεύσεις om. Arm

κλέψεις“ (Exod. 20, 13ss.) καὶ τὰ ἄλλα ταύτη. λεπτέον οὖν ἐν μὲν, 37
 ὅτι βούλεται κάλλιστον ἀναδιδάξαι μάθημα τοὺς ἐντυγχάνοντας ταῖς
 ἱεραῖς γραφαῖς, ὡς ἄρα καθ' αὐτὸν εἰς ἕκαστος, ὅταν ἦ νόμιμος καὶ
 θεῶ καταπειθής, ἰσότημός ἐστιν ὄλω ἔθνη πολυανθρωποτάτω, μᾶλλον
 5 δὲ καὶ πᾶσιν ἔθνεσιν, εἰ δὲ δεῖ περαιτέρω προσελθόντα εἰπεῖν, καὶ
 παντὶ τῷ κόσμῳ. διόπερ ἐν ἑτέροις ἐπαινῶν τινα δίκαιον ἄνδρα φησὶν· 38
 „ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς σός“ (Gen. 17,1)· ὁ δ' αὐτὸς ἦν καὶ κόσμου θεός,
 ὡς τοὺς ὑπηκόους τὴν αὐτὴν τεταγμένους τάξιν καὶ ὁμοίως εὐαρε-
 στοῦντας τῷ ταξίαρχῳ τῆς Ἰσης ἀποδοχῆς καὶ τιμῆς μεταλαμβάνειν.
 10 ὁεύτερον δέ, ὅτι κοινῇ μὲν ὡς πλήθει τις ἐκκλησιαζῶν οὐκ ἐξ ἀνάγκης 39
 διαλέγεται ἐνί, ὅτε δὲ προστάτων ἢ ἀπαγορευῶν, ἰδίᾳ ὡς ἐνὶ ἐκάστῳ
 τῶν ἐμφερομένων εὐθύς ἂν δόξαι τὰ πρακτέα καὶ κοινῇ πᾶσιν ἀθρόοις
 ὑψηγεῖσθαι· εὐπειθέστερος δὲ ὁ τὰς παραινέσεις αὐτοπροσώπως δεχόμενος,
 ὁ δὲ συλλήβδην μεθ' ἑτέρων κεκώφωται τὸν ὄχλον ἀφηγιασμοῦ παρα-
 15 κάλυμμα ποιούμενος. τρίτον, ἵνα μηδεὶς ποτε βασιλεὺς ἢ τύραννος 40
 ἀφανοῦς ἰδιώτου καταφρονήσῃ γεμισθεὶς ἀλαζονείας καὶ ὑπεροψίας, ἀλλ'
 p. 187 M. εἰς τὰ τῶν ἱερῶν νόμων διδασκαλεῖα φοιτήσας | χαλάσῃ τὰς ὀφρῦς,
 ἀπομαθῶν οἴησιν εἰκότι μᾶλλον δ' ἀληθεῖ λογισμῶ. εἰ γὰρ ὁ ἀγέννητος 41
 καὶ ἀφθαρτος καὶ αἰδῖος καὶ οὐδενὸς ἐπίδεῃς καὶ ποιητῆς τῶν ὄλων

1 τὰ ἄλλα M: τᾶλλα APG, τᾶλλα FH οὖν ἐν μὲν M Argm: μὲν οὖν (om. ἐν)
 ceteri (v) 2 ὅτι] ὡς AP κάλλιστα M 4 πολυανθρωποτάτω
 (x eras.) F¹, eu in a corr. F² 5 προσελθόντα M 6 διόπερ codd.: διότι
 Turn. ἄνδρα δίκαιον transp. AP 7 pr. ὁ om. M σός MAPF: ὁ
 σός G, σου H (v) ὁ δ'] ὁ γὰρ Argm post ἦν add. γὰρ FH
 9 λαμβάνειν AP¹ 10 δ' MH ὅτι om. AP¹ πλήθῃ M
 11 ἐνί, ὅτε F (coni. Mang.): ἐνίτε MAPH, ἐνὶ ἐκάστῳ G δὲ om. G
 προστάττει ἢ ἀπαγορεύει conicio ἰδίᾳ M: ἰδίᾳ δ' FGH, ἰδίᾳ δὲ AP
 12 ἂν δόξαι] ἂν δέξεται H; ἐνδέξεται Turn. 13 δὲ MG: om. ceteri; γὰρ coni.
 Mang.; ὅτι εὐπειθέστερος Argm 15 ποιούμενον Turn. 16 καταφρονήσει F
 17 χαλάσει A 18 ἀληθῆ F ἀγέννητος APF

18—278,18 DH fol. 227v Φίλωνος: ἄνθρωπος ὢν εὐπρόσιτος καὶ εὐέντευκτος (278,8) ἔσο
 τοῖς πᾶσι καὶ ἔθιζε τὴν (σ)αυτοῦ διάνοιαν ἀνθρωποπαθεῖν οὐ μόνον διὰ τὰς ἀδήλους πρὸς
 ταπάντη (sic) βουλὰς καὶ τῶν εὐ πραττόντων καὶ τῶν ἐν κακοπραγίαις, ἀλλὰ καὶ βεβαίως
 παραμένη (278,15—18), μὴ τραχηλιᾶν ἐπὶ τὴν τραγυδομένην εὐτυχίαν (cf. 278,13). εἰ γὰρ
 ὁ ἀγέννητος καὶ ἀθάνατος καὶ αἰδῖος καὶ οὐδενὸς ἐπίδεόμενος καὶ ποιητῆς τῶν ὄλων καὶ
 εὐεργέτης καὶ βασιλεὺς βασιλέων καὶ θεὸς θεῶν οὐδὲ τὸν ταπεινότατον ὑπεριδεῖν ὑπέμεινε
 θεῶν λογίων, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἤξιωσεν εὐωχῆσαι θεσμῶν ἱερῶν ἱεροφαντοῦμενον ἐστιᾶν,
 τί ἐμοὶ τῷ θνητῷ προσῆκεν ὑψαυχεῖν ἢ πεφουσῆσθαι [περι]φρουατομένημ πρὸς τοὺς
 ὁμοίους, καὶ μίαν μητέρα τὴν κοινὴν ἀπάντων ἀνθρώπων φύσιν κεκτημένον (18—278,8);

καὶ εὐεργέτης καὶ βασιλεὺς βασιλέων καὶ θεὸς θεῶν οὐδὲ τὸν ταπεινότατον ὑπεριδεῖν ὑπέμεινεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον εὐωχῆσαι λογίων καὶ θεσμῶν ἱερῶν ἤξιωσεν, ὡς μόνον ἐστιᾶν μέλλων καὶ μόνῃ τὸ συμπόσιον εὐτρεπίζεσθαι πρὸς ψυχῆς ἀνάχυσιν ἱεροφαντουμένης, ἣ θέμις τὰς μεγάλας τελεῖσθαι τελετάς, ἐμοὶ τῷ θνητῷ τί προσῆκον ὕψαυχενεῖν καὶ 5 πεφυσῆσθαι φρουαττομένῃ πρὸς τοὺς ὁμοίους, οἱ τύχαις μὲν ἀνίσους ἴση δὲ καὶ ὁμοία συγγενεῖα κέχρηται μίαν ἐπιγραφάμενοι μητέρα τὴν 42 κοινὴν ἀπάντων ἀνθρώπων φύσιν; εὐπρόσιτον οὖν καὶ εὐέντευκτον ἑμαυτὸν παρέξω, κἄν τὸ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάττης κράτος ἀνάψωμαι, τοῖς ἀπορωτάτοις καὶ ἀδοξοτάτοις καὶ οἰκειοτάτης συμμαχίας ἐρήμοις, 10 ἑκατέρου τῶν γονέων ὀρφανοῖς καὶ γυναιξὶ χηρεῖαν ὑπομενούσαις καὶ πρεσβύταις ἢ μὴ παιδοποιησαμένοις τὸ παράπαν ἢ ἀποβαλοῦσιν ὄκω- 43 μόρους οὐς ἐγέννησαν. ἄνθρωπος γὰρ ὢν ὄγκον καὶ σεμνότητα τετραγυδημένην οὐ δικαίως προσιεσθαι, μενῶ δ' ἐντὸς τῆς φύσεως τοὺς ὄρους αὐτῆς μὴ ὑπερβαίνων, ἀλλ' ἐθίζων τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ἀνθρω- 15 ποπαθεῖν, οὐ μόνον διὰ τὰς ἀδύλους πρὸς τάναντία μεταβολὰς καὶ τῶν εὐπραττόντων καὶ τῶν ἐν κακοπραγίαις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀρμόττειν, κἄν ἀτρέπτως καὶ βεβαίως παραμένῃ τὸ εὐτυχεῖν, μὴ ἐπιλανθάνεσθαι τινα ἑαυτοῦ. διὰ ταῦτά μοι δοκεῖ τοὺς χρησμοὺς ἐνικῶς ἀποτεινάμενος ὡς πρὸς ἓνα θεσπίζειν ἐθελῆσαι. 20

44 (11.) Πάντα δ' ὡς εἶκος τὰ περὶ τὸν τόπον ἐθαυματουργεῖτο, κτύποις βροντῶν μειζόνων ἢ ὥστε χωρεῖν ἀκοάς, ἀστραπῶν λάμψεσιν αὐγοειδεστάταις, ἀοράτου σάλπιγγος ἤχῃ πρὸς μήκιστον ἀποτεינוύσῃ, καθόδῳ νεφέλης, ἢ κίονος τρόπον τὴν μὲν βάσιν ἐπὶ γῆς ἠρήρειστο, τὸ δ' ἄλλο σῶμα πρὸς αἰθέριον ὕψος ἀνέτεινε, πυρὸς οὐρανοῦ φορᾶ 25 καπνῷ βαθεῖ τὰ ἐν κύκλῳ συσχιάζοντος· ἔδει γὰρ θεοῦ δυνάμειος

1 βασιλέων M: τῶν βασιλέων ceteri (v)	τῶν θεῶν G	1. 2 τὸν ταπεινότατον M DH: τοῦ ταπεινοτάτου ceteri (v)
	2 περιδεῖν M	ὑπέμεινεν A
4 ψυχῆν F ¹	5 τί τὸ προσῆκον H	6 ἀνίσους H
μορφὴν FGH mg. P ² (Turn.), γραφὴν AP	8 ἀνθρώπων om. M	7 μητέρα M Arg: 9 pr. τῆς om. M
post καὶ add. τὸ F (v)	alt. τῆς om. M	10 οἰκειοτάτοις L (Turn.)
11 χηρεῖαν F ¹	12 πρεσβυτάταις M	μη MFG: μηδὲ APH (Turn.)
παιδοποιησαμέναις M	14 μένω FH	δὲ AP(† 16 διὰ] πρὸς M
post ἀδύλους add. τῶν ἐναντιῶν H (v)	πρὸς] εἰς M	πρὸς τάναντία om. H
τὰ ἐναντία A	17 alt. καὶ om. AP	18 παραμένῃ APFGDH: μένη MH (v)
19 ἑαυτοῦ codd.: αὐτοῦ v	ἀποτεινάμενος M: ἀποτεινόμενος ceteri (v)	
23 ἀποτεינוύσης F	24 ἠρήρειστο APGH: ἐρήρειστο F, ἐρείριστο M (sic Mang.)	
25 δὲ F(†H)	26 σχιάζοντος M	

ἀφικνουμένης μηδὲν τῶν τοῦ κόσμου μερῶν ἡσυχάζειν, ἀλλὰ πάντα
 p. 188 M. πρὸς ὑπηρεσίαν | συγκεκινῆσθαι. παρειστήκει δὲ ὁ λεὼς ἀγνεύσας 45
 ἑξακτασίων τῶν πρὸς γυναῖκας καὶ πασῶν ἡδονῶν ἔξω τῶν πρὸς τροφὰς
 ἀναγκαίων ἀποσχόμενος, λουτροῖς τε καὶ περιρραντηρίοις καθηράμενος
 5 ἐκ τριῶν ἡμερῶν, ἔτι καὶ τὰς ἐσθῆτας ἀποπλυνάμενος, ἐν τοῖς μάλιστα
 λευχείμων, ἀκροβατῶν καὶ ἀνωρθιακῶς τὰ ὦτα, Μωυσέως προδηλώ-
 σαντος εὐτρεπίζεσθαι πρὸς ἐκκλησίαν· ἔγνω γὰρ αὐτὴν ἐσομένην, ἥνικα
 μόνος ἀνακληθεὶς ἐχρησιμωδεῖτο. φωνὴ δ' ἐκ μέσου τοῦ ρυέντος ἀπ' 46
 οὐρανοῦ πυρὸς ἐξῆλκει καταπληκτικωτάτη, τῆς φλογὸς εἰς διάλεκτον
 10 ἀρθρουμένης τὴν συνήθη τοῖς ἀκρωμένοις, ἣ τὰ λεγόμενα οὕτως
 ἐναργῶς ἐτρανοῦτο, ὡς ὁρᾶν αὐτὰ μᾶλλον ἢ ἀκούειν δοκεῖν. ἐγγυᾶται 47
 δέ μου τὸν λόγον ὁ νόμος, ἐν ᾧ γέγραπται· „πᾶς ὁ λαὸς ἑώρα τὴν
 φωνήν“ (Exod. 20, 18)· ἐμφαντικώτατα· τὴν μὲν γὰρ ἀνθρώπων ἀκου-
 στήν εἶναι συμβέβηκεν, ὁρατὴν δὲ ὡς ἀληθῶς τὴν θεοῦ. διὰ τί; ὅτι
 15 ὅσα ἂν λέγῃ ὁ θεός, οὐ ῥήματά ἐστιν ἀλλ' ἔργα, ἅπερ ὀφθαλμοὶ πρὸ
 ὠτων δικάζουσι. παγκάλως μέντοι καὶ θεοπροπῶς εἴρηται ἐκ τοῦ 48
 πυρὸς ἡ φωνὴ προέρχεσθαι· ἠκρίβωται γὰρ καὶ βεβασάνισται τὰ τοῦ
 θεοῦ λόγια καθάπερ χρυσὸς πυρὶ. μηνύει δὲ καὶ διὰ συμβόλου τι τοιοῦτον·
 ἐπειδὴ τοῦ πυρὸς τὸ μὲν φωτίζει τὸ δὲ καίειν πέφυκεν, οἱ μὲν τοῖς 49
 20 χρῆσιμοις ἀξιούντες εἶναι καταπειθεῖς ὡς ἐν ἀσκήφῃ φωτὶ τὸν ἀεὶ χρόνον
 βιώσονται τοὺς νόμους αὐτοὺς ἀστέρας ἔχοντες ἐν ψυχῇ φωσφοροῦντας,
 ὅσοι δ' ἀφηγιασταί, καίόμενοι καὶ κατακαίόμενοι διατελοῦσιν ὑπὸ τῶν
 ἔνδον ἐπιθυμιῶν, αἱ φλογὸς τρόπον πορθήσουσι τὸν σύμπαντα τῶν
 ἐχόντων βίον.

1 ἡσυχάζειν μερῶν transp. M (Turn.)	3 τὰς τροφὰς H (v) τὴν ἐσθῆτα M	4 ἀπεσχόμενος H 6 ἀνωρθιακῶς MF ¹ , ἀνωρ- θιακῶς F ²
5 ἔτι] ἐπει M ἀνακληθεὶς MFH ¹	μωυσέως M: μωσέως ceteri ρυέντος M Arm: φυέντος ceteri	8 μόνως Richt. Tauchn. 9 διάλεκτον] δια- λεκτικὴν M
10 ἀρθρουμένης F	ἡ AF: ἡ ceteri (v), ἡ Arm ἦν	
11 ἐτρανοῦτο αὐτοῖς Arm	αὐτὰ MGP ² Arm: αὐτὸ P ¹ FH (v), αὐτὸ A	
14 ὁρατὴν δὲ ὡς om. Arm τοῦ θεοῦ H (v)	δ' M τὴν θεοῦ MG: τὴν τοῦ θεοῦ APF,	
16 τῶν ὠτων M (Mang.) (Turn.)	15 ἂν] ἐάν FGH 16 δικάζουσι M Arm: διορίζουσι ceteri 17 βεβασάνισται] δεδαπάνηται H 18 καὶ om. Arm.	17 ῥήματ' FG 18 ἀλλ' ἔργα] ἀνεργα F 19 μέντοι] μὲν H 20 τοῦ θεοῦ M: τοῦ om. ceteri
20 αἰεὶ FG	21] ἡ τι F 22 τοιοῦτο FH (v)	19. 20 τοῖς χρῆσι- μοῖς om. G
	23 τῶν] τὸν A	

- 50 (12.) Ἄ μὲν οὖν ἀναγκαῖον ἦν προδηλῶσαι, ταῦτ' ἐστίν. ἐπ' αὐτὰ δὲ ἤδη τρεπτέον τὰ λόγια καὶ πάντα τὰ ἐν τούτοις ἐρευνητέον διάφορα. δέκα τοῖνυν ὄντα διένειμεν εἰς δύο πεντάδας, ἃς δύοσι στήλαις ἐνεγράφατε, καὶ ἡ μὲν προτέρα πεντὰς τὰ πρωτεῖα ἔλαχεν, ἡ δ' ἑτέρα δευτερείων ἤξιοῦτο· καλαὶ δ' ἀμφοτέραι καὶ βιωφελεῖς, εὐρείας ὁδοὺς 5 καὶ λεωφόρους ἐνὶ τέλει περατουμένας ἀναστέλλουσαι πρὸς ἄπταιστον
- 51 ψυχῆς ἐφιεμένης αἰὲ τοῦ βελτίστου πορείαν. ἡ μὲν οὖν ἀμείνων πεντὰς τοιαύτε ἦν· περὶ μοναρχίας, ἣ μοναρχεῖται ὁ κόσμος· περὶ ξοάνων καὶ ἀγαλμάτων καὶ συνόλων ἀφιδρυμάτων χειροκμήτων· περὶ τοῦ μὴ λαμβάνειν ἐπὶ ματαίῃ θεοῦ πρόσρησιν· περὶ τοῦ τὴν ἱερὰν | ἐβδόμην p. 189 M. ἄγειν ἱεροπρεπῶς· περὶ γονέων τιμῆς καὶ ἰδίᾳ ἑκατέρου καὶ ἀμφοτέρων 11 κοινῆ· ὡς εἶναι τῆς μιᾶς γραφῆς τὴν μὲν ἀρχὴν θεὸν καὶ πατέρα καὶ ποιητὴν τοῦ παντός, τὸ δὲ τέλος γονεῖς, οἱ μιμούμενοι τὴν ἐκείνου φύσιν γεννώσι τοὺς ἐπὶ μέρους. ἡ δ' ἑτέρα πεντὰς τὰς πάσας ἀπαγορεύσεις περιέχει· μοιχείας, φόνου, κλοπῆς, ψευδομαρτυριῶν, ἐπι- 15 θυμιῶν.
- 52 Ἐπισκεπτέον δὲ μετὰ πάσης ἀκριβείας τῶν λογίων ἕκαστον μηδὲν πάρεργον αὐτῶν ποιουμένους. ἀρχὴ δ' ἀρίστη πάντων μὲν τῶν ὄντων θεός, ἀρετῶν δ' εὐσέβεια· περὶ ὧν ἀναγκαιότατον πρῶτον διεξελεῖν. πλάνος τις οὐ μικρὸς τὸ πλεῖστον τῶν ἀνθρώπων γένος κατέσχηκε 20 περὶ πράγματος, ὅπερ ἡ μόνον ἢ μάλιστα ἦν εἰκὸς ἀπλανέστατον ταῖς
- 53 ἑκάστων διανοαῖς ἐνιδρῦσθαι. ἐκτεθειώκασι γὰρ οἱ μὲν τὰς τέσσαρας

1 ἦν ἀναγκαῖον transp. H (v), ἦν om. M	ταῦτά ἐστιν M	2 δὲ M: δ' ceteri
4 ἐγράφατε H (Turn.)	προτέρα] ἑτέρα M, om. Arg	ἡ δ' ἑτέρα] ἡ δὲ
δευτέρα H (v)	5 δευτερείων] τῶν ἡσσόνων H (v)	καλαὶ] καλεῖς M
δὲ AP	6 ἐν] ἐν M	ἀνατέλλουσαι H (Turn.), ἀναγγέλλουσαι M Arg
7 ἐφιεμένου M	αἰεὶ GH	9 χειροκμήτων M, χειροδμήτων F
10 ἐπὶ] ἐν AP	θεοῦ πρόσρησιν M Arg: πρόσρησιν θεοῦ ceteri (v)	
	ἡς	
11 pr. καὶ om. M	ἰδίᾳς M	12 κοινῆ M
γραφῆς] πεντάδος conl. Mang.	μὲν om. H (Turn.)	14 πεντὰς τὰς om. M
15 post περιέχει add. τούτων M (Maug.)	μοιχείας M: μοιχειῶν ceteri (Turn.)	
18 ποιουμένους corr. ex ποιούμενος H	δ' om. Arg	μὲν om. Turn.
19 δὲ APDR	ὧν] ἡς Arg	20 πλεῖστον] πρῶτον D
δρῦσθαι (22) om. D	ἡ μόνον ἢ] ἡ μόνη M	21 περὶ — ἐνιδρῦσθαι AP, ἐνιδρῦσθαι M
	ἐκτεθειώκασι M, ἐκτεθειώκασι DR, ἐκτεθειώκασι DP	τὰς om. D

18.19 DR fol. 234r τοῦ αὐτοῦ: ἀρχὴ ἀρίστη πάντων μὲν θεός, ἀρετῶν δὲ εὐσέβεια.

20 — 281,6 DP fol. 266r DR fol. 230r Φίλωνος ἐκ τοῦ εἰς τὸν δεκάλογον: πλάνος τις — παρεκαλύψαντο.

ἀρχάς, γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ πῦρ, οἱ δ' ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς ἄλλους πλανήτας καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρας, οἱ δὲ μόνον τὸν οὐρανόν, οἱ δὲ τὸν σύμπαντα κόσμον· τὸν δ' ἀνωτάτω καὶ πρῶτον, τὸν γεννητὴν, τὸν ἄρχοντα τῆς μεγαλοπόλεως, τὸν στρατάρχην τῆς ἀηττήτου 5 στρατιᾶς, τὸν κυβερνήτην, ὃς οἰκονομεῖ σωτηρίως αἰεὶ τὰ σύμπαντα, παρεκαλύψαντο ψευδωνύμους προσρήσεις ἐκείνοις ἐπιφημίσαντες ἑτέρας ἕτεροι. καλοῦσι γὰρ οἱ μὲν τὴν γῆν Κόρην, Δήμητραν, Πλούτωνα, τὴν 54 δὲ θαλάτταν Ποσειδῶνα, δαίμονας ἐναλίους ὑπάρχους αὐτῷ προσαναπλάττοντες καὶ θεραπείας ὀμίλους μεγάλους ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν, 10 Ἦραν δὲ τὸν ἀέρα καὶ τὸ πῦρ Ἐφαιστον καὶ ἥλιον Ἀπόλλωνα καὶ σελήνην Ἄρτεμιν καὶ ἑσπέρου Ἀφροδίτην καὶ στίλβοντα Ἐρμῆν· καὶ τῶν ἄλλων 55 ἀστέρων ἐκάστου τὰς ἐπωνυμίας μυθογράφοι παρέδοσαν, οἱ πρὸς ἀπάτην ἀκοῆς εὐτετεχνασμένα πλάσματα συνυφάναντες ἔδοξαν περὶ τὴν τῶν ὀνομάτων θέσιν κεκομψεῦσθαι· τὸν τε οὐρανὸν εἰς ἡμισφαίρια τῷ λόγῳ 56 15 διχῆ διανείμαντες, τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς, τὸ δ' ὑπὸ γῆς, Διοσκόρους ἐκάλεσαν τὸ περὶ τῆς ἑτερημέρου ζωῆς αὐτῶν προστεταυμένους διήγημα. τοῦ γὰρ οὐρανοῦ συνεχῶς καὶ ἀπαύστως αἰεὶ κύκλῳ περιπολοῦντος, 57 ἀνάγκη τῶν ἡμισφαιρίων ἐκάτερον ἀντιμεθίστασθαι παρ' ἡμέραν ἄνω τε καὶ κάτω γινόμενον ὅσα τῷ δοκεῖν· ἄνω γὰρ καὶ κάτω πρὸς ἀλή-
p. 190 M. θειαν οὐδὲν ἐν σφαίρα, πρὸς δὲ τὴν ἡμετέραν | σχέσιν αὐτὸ μόνον
21 εἴθε λέγεσθαι τὸ μὲν ὑπὲρ κεφαλῆς ἄνω, κάτω δὲ τοῦναντίον. τῷ 58
δὴ φιλοσοφεῖν ἀνόθως ἐγνωκότε καὶ ἀδόλου καὶ καθαρᾶς εὐσεβείας

1 γῆν om. DR	δὲ D	2 ἄλλους om. D	οἱ δὲ μόνον τὸν οὐρανόν
om. Richt.	3 primum τὸν om. M	σύμπαντα τὸν κόσμον DP	
τὸ δ' M	δὲ D	ἀνώτατον M	3. 4 τὸν γεννητὴν] τὸν γενετὴν F,
τὸν ἀγένητον M (Mang.), καὶ γεννητὴν DP, καὶ ἀγένητον DR			4 μεγαλοπόλεως
MD Arm: μεγάλης πόλεως ceteri (Turn.)		στρατάρχην M: στρατιάρχην ceteri	
(Turn.) ἀηττήτου] ἀνωτάτω D		5 οἰκονομεῖ conl. Mang.	
σωτηριωδῶς D	αἰεὶ FGH	7 οἱ μὲν post τὴν γῆν transp. H, om. L (Turn.)	
δήμητραν codd.: Δήμητρα v		8 θάλασσαν APH	9 post θεραπείας add.
αὐτοῦ Arm	μεγάλων F	12 τὰς ἐπωνυμίας ἐκάστου transp. M	
μυθογράφοι Christopherson (Mang.):		μυθογράφους M, μυθογράφους ceteri, τοῖς μυθο-	
γράφους Arm	13 τετεχνησμένα M (Mang.)	συνυφάναντες FG, συνυφα-	
νοντες H (Turn.)	14 τὸν τε] τὸν ὄντα τὲ A	ἡμισφαίρια MG Arm:	
ἡμισφαίριον ceteri (v)	τῷ λόγῳ om. M Arm (fort. recte)	15 διχῆ] δύο	
Arm	δὲ M	ὑπὸ γῆν AP	Διοσκόρους A
15. 16 ἐκάλεσαν			
τὸ codd.: ἐκάλεσαντο Turn.		16 ἑτερημερίας (om. ζωῆς) AP, ζωῆς ss. P ²	
19 γινόμενον — κάτω om. M		γινόμενον APF: γινόμενων GH (v); κινούμενον	
conl. Mang.	alt. κα] ἡ Arm	20 σφαῖρα M Arm: σφαῖραις ceteri (v)	
21 τῷ] τὸ M	22 ἀνοθεύτως M		

μεταποιουμένῳ καλλίστον καὶ ὀσιώτατον ὑψηγέεται παράγγελμα, μηδὲν τῶν
 τοῦ κόσμου μερῶν αὐτοκρατῆ θεὸν ὑπολαμβάνειν εἶναι· καὶ γὰρ γέγονε,
 γένεσις δὲ φθορᾶς ἀρχή, κἄν προνοία τοῦ πεποιηκότος ἀθανατίζεται,
 καὶ ἦν ποτε χρόνος, ὅτε οὐκ ἦν· θεὸν δὲ πρότερον οὐκ ὄντα καὶ ἀπό
 59 τινος χρόνου γενόμενον καὶ μὴ διαιωνίζοντα λέγειν οὐ θεμιτόν. (13.) ἀλλὰ 5
 γὰρ ἔνιοι περὶ τὰς κρίσεις ἀπονοία τοσαύτη κέχρηται, ὡς οὐ μόνον τὰ
 εἰρημένα θεοὺς νομίζουσιν, ἀλλὰ καὶ ἕκαστον αὐτῶν μέγιστον καὶ πρῶτον
 θεόν, τὸν ὄντα ὄντως ἢ οὐκ εἰδότες ἀδιδάκτω τῇ φύσει ἢ οὐ σπουδά-
 ζοντες μαθεῖν, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἔξω τῶν αἰσθητῶν ἀόρατον καὶ νοητὸν
 αἴτιον ὑπολαμβάνειν εἶναι, καίτοι σαφεστάτης ἐγγὺς παρακειμένης 10
 60 πίστεως. ψυχῇ γὰρ ζῶντες καὶ βουλευόμενοι καὶ πάνθ' ὅσα κατὰ τὸν
 ἀνθρώπινον βίον δρῶντες οὐδέποτε ψυχὴν ὀφθαλμοῖς σώματος ἴσχυσαν
 θεάσασθαι, καίτοι φιλοτιμηθέντες ἂν πάσας φιλοτιμίας, εἴ πως ἰδεῖν
 οἶόν τε ἦν τὸ ἄγαλμα τὸ πάντων ἱεροπρεπέστατον, ἀφ' οὗ κατὰ μετὰ-
 βασιον εἰκὸς ἦν ἔννοιαν τοῦ ἀγενήτου καὶ αἰδίου λαβεῖν, ὃς ἅπαντα τὸν 15
 61 κόσμον ἠνιοχῶν σωτηρίως ἀόρατος ὦν κατευθύνει. καθάπερ οὖν τοῦ
 μεγάλου βασιλέως τὰς τιμὰς εἴ τις τοῖς ὑπάρχουσιν σατράπαις ἀπένειμεν,
 ἔδοξεν ἂν οὐκ ἀγνωμονέστατος μόνον ἀλλὰ καὶ ῥιψοκινδυνώτατος εἶναι
 χαριζόμενος τὰ δεσπότου δούλοις, τὸν αὐτὸν τρόπον [ἂν] τοῖς αὐτοῖς εἴ
 τις γεραίρει τὸν πεποιηκότα τοῖς γεγονόσιν, ἴστω πάντων ἀβουλότατος 20
 ὦν καὶ ἀδικώτατος, ἴσα διδοὺς ἀνίσους οὐκ ἐπὶ τιμῇ τῶν ταπεινοτέρων
 62 ἀλλ' ἐπὶ καθαιρέσει τοῦ κρείττονος. εἰσὶ δ' οἱ καὶ προσυπερβάλλουσιν
 ἀσεβείᾳ μηδὲ τὸ ἴσον ἀποδιδόντες, ἀλλὰ τοῖς μὲν τὰ πάντα τῶν ἐπὶ

1 ἀντιποιουμένῳ F 2 αὐτοκρατῆ θεόν M Arm: αὐτοκρατὲς ceteri (Turn.)
 3 κἄν APFH: καὶ MG ἀθανατίζονται G; ἀπαθανατίζονται Mang. 4 post
 πρότερον add. μὲν HP² (v) 5 γινόμενον M 6 ἀπονοία] ἀνοία coni. Mang.
 ὡς] ὥστε M (Mang.) μόνᾳ M 7 προειρημένα M νομίζουσιν M
 β α
 8 θεὸν et τὸν om. M ὄντα ὄντως H, ὄντως om. M ἢ om. Arm
 ἀδιδάκτω τῇ φύσει M Arm: ἀδιδάκτωτάτῃ φύσει F, ἀδιδάκτωτάτῃ φύσει GH (Turn.),
 ἀδιδάκτωτάτῃ φύσει AP 10 αἴτιον] ἕτερον M 11 post ζῶντες add.
 ἄνθρωποι Arm βουλόμενοι coni. Mang. 13 πάσαις φιλοτιμίαις Richt. 14 τὸ
 ἄγαλμα τὸ πάντων (om. Arm) ἱεροπρεπέστατον M Arm: ἀγαλμάτων ἱεροπρεπέστατον ceteri
 (Turn.) 14. 15 μεταβάσιν coni. Mang. 15 ἀγενήτου MFH 8ς] ὡς M
 17 ὑπάρχουσιν σατράπαις MF: ὑπάρχουσιν καὶ σατράπαις ceteri (v) 18 εἶναι ante
 μόνον add. H (Turn.), post μόνον M ῥιψοκινδυνώτατος AP εἶναι h. l. om. H
 (Turn.) 19 ἂν seclusi 19. 20 εἴ τις M: om. ceteri (v)
 20 γεραίρει MAP: γεραίρη ex γεραίρει corr. H, γεραίρη FG (v) ἀβουλότατος H
 20. 21 ἀδικώτατος ὦν καὶ ἀβουλότατος transp. F 22 καὶ om. Arm 23 μηδὲ MA
 Arm: μηδὲν ceteri (Turn.) τὸ ἴσον ἀποδιδόντες M: τῶν ἴσων μεταδιδόντες ceteri
 (Turn.); τὸ ἴσον διδόντες Mang. πάντα τῶν] πάντων G

τιμῆ χαριζόμενοι, τῶ δ' οὐδὲν νέμοντες ἀλλ' οὐδὲ μνήμην, τὸ κοινό-
 p. 191 M. τατον· ἐπιλήθονται γὰρ οὐ μόνον μεμνησθαι προσῆκον ἦν, | ἐπι-
 τηθεύοντες οἱ βαρυσταίμονες ἐκούσιον λήθην. ἔνιοι δὲ καὶ στομάργῃ 63
 κατεχόμενοι λύττη τὰ δειγμάτα τῆς ἐνιδρυμένης ἀσεβείας εἰς μέσον
 5 προφέροντες βλασφημεῖν ἐπιχειροῦσι τὸ θεῖον, ἀκονηζάμενοι κακῆγορον
 γλῶτταν, ἅμα καὶ λυπεῖν ἐθέλοντες τοὺς εὐσεβοῦντας, οἷς ἄλεκτον καὶ
 ἀπαρηγόρητον εὐθὺς εἰσδύεται πένθος τὴν δλην πυρπολοῦν ψυχὴν δι'
 ὧτων· ἡ γὰρ τῶν ἀνοσιῶν ἐλέπολις τοῦτ' ἐστίν, φ' μόνῃ τοὺς φιλο-
 θεοῦς ἐπιστομίζουσι νομίζοντας ὑπὲρ τοῦ μὴ παροξύνειν ἐν τῇ παρόντι
 10 καλλιστον ἡσυχίαν. (14.) πᾶσαν οὖν τὴν τοιαύτην τερθρεῖαν ἀπω- 64
 σάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς φύσει μὴ προσκυνῶμεν, εἰ καὶ καθαρωτέρας καὶ
 ἀθανατωτέρας οὐσίας ἔλαχον — ἀδελφὰ δ' ἀλλήλων τὰ γενόμενα καθὸ
 γέγονεν, ἐπεὶ καὶ πατὴρ ἀπάντων εἰς ὁ ποιητῆς τῶν δλων ἐστίν —,
 ἀλλὰ καὶ διανοία καὶ λόγῳ καὶ πάσῃ δυνάμει τῇ τοῦ ἀγενήτου καὶ
 15 αἰδίου καὶ τῶν δλων αἰτίου θεραπείᾳ σφόδρα εὐτόνως καὶ ἐρρωμένως
 ἐπαποδύμεθα, μὴ ὑποκατακλιόμενοι μηδ' ὑπέκοντες ταῖς τῶν πολλῶν
 ἀρεσκείαις, ὅφ' ὧν καὶ οἱ δυνάμενοι σφίζεσθαι διαφθεῖρονται.

Πρῶτον μὲν οὖν παράγγελμα καὶ παραγγελμάτων ἱερώτατον στυλι- 65
 τεύσωμεν ἐν ἑαυτοῖς, ἕνα τὸν ἀνωτάτω νομίζειν τε καὶ τιμᾶν θεόν·
 20 δόξα δ' ἡ πολύθεος μηδ' ὧτων ψαυέτω καθαρῶς καὶ ἀδόλως ἀνδρὸς
 εἰωθότος ζητεῖν ἀλήθειαν. ἀλλ' ὅσοι μὲν ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τοῦ 66

1 δὲ AP νέμοντες] μεταδιδόντες M μνήμην G Arm: μνήμης ceteri (v)
 1. 2 κοινότατον conit. Mang. post κοινότατον add. ἀξιοῦνται Turn., μεταδιδόντες
 Mang. 2 ἐπιλάθονται F¹, in ἐπιλάθοντο corr. F² οὐ μόνον MAPH²: οὐ
 μόνον οὐ FGH¹ μεμνησθαι προσῆκον ἦν MF Arm: προσῆκον ἦν μεμνησθαι
 ceteri (v) 3 ἔνιοι] ἔτεροι M (Mang.) δὲ om. M στομάργῃ] στόματι
 ἀργῶ M, om. Arm 4 ἀσεβείας M Arm: ἀδικίας ceteri (Turn.) 5 κακῆ-
 γορον Mang. (sic Arm): κατῆγορον codd. 6 ἅμα] ἀλλὰ F ἀλεκτον M
 8 ἡ γὰρ M: ἥτις ceteri ἐλέπολις FH τουτέστιν MGH, τουτέστι AP, om. F
 ὧ μόνῃ M Arm: μόνον ὧ APG, οἱ μόνον ὧ H, οἱ μόνῃ νῶ F 9 ἐπιστομίζουσι M:
 ἐ ἰ
 ἐπιστοματίζουσι APFG, ἀποστοματίζουσι H 10 ἡσυχίαν M: τὴν ἡσυχίαν ceteri (v)
 12 δ' om. M καθὸ] πρὸς δ M 13 πάντων M εἰς M Arm: om. ceteri
 14 ἀγενήτου F 15 pr. καὶ] καὶ τοῦ M (Mang.) θεραπείᾳ om. Arm σφόδρ'
 GH 16 ἐπαποδύμεθα G, ω ex o corr. H: ἐπαποδύμεθα APF, ἐπαποδυσόμεθα M
 ὑποκλιόμενοι AP μηδ'] μὴ AP 17 ὅφ'] ἀφ' H (Turn) 18 μὲν MG:
 om. ceteri; μὲν οὖν om. Turn. καὶ παραγγελμάτων] καὶ παραδειγμάτων AP,
 om. M ἱερώτατον] τῶν ἱερωτάτων M 19 ἐν om. M ἑαυτοῖς MG:
 αὐτοῖς H, αὐτοῖς APF τὸν] τῶν AP ἀνώτατον F 20 καθαρῶς
 καὶ ἀδόλως ἀνδρὸς codd.: ἀνδρὸς καθαρῶς καὶ ἀδόλως Mang. 21 ὅσοι] οἱ M

σύμπαντος οὐρανοῦ τε καὶ κόσμου καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ὀλοσχερεστάτων
 μερῶν ὡς θεῶν πρόπολοί τε καὶ θεραπευταί, διαμαρτάνουσι μὲν —
 πῶς γὰρ οὐ; — τοὺς ὑπηκόους πρὸ τοῦ ἀρχοντος ἀποσεμνύοντες,
 ἤττον δὲ τῶν ἄλλων ἀδικοῦσι τῶν ξύλα καὶ λίθους ἄργυρόν τε καὶ
 χρυσόν καὶ τὰς παραπλησίους ὕλας μορφωσάντων ὡς φίλον ἐκάστοις, 5
 εἴτ' ἀγαλμάτων καὶ ξοάνων καὶ τῶν ἄλλων χειροκμητῶν, ὧν πλαστικῆ
 καὶ ζωγραφία δημιουργοὶ μεγάλα ἔβλαψαν τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινον,
 67 καταπλησάντων τὴν οἰκουμένην. τὸ γὰρ κάλλιστον ἔρρισμα τῆς | ψυχῆς p. 192 M.
 ἐξέκοψαν, τὴν περὶ τοῦ ζῶντος αἰεὶ θεοῦ προσήκουσαν ὑπόληψιν, ὥσπερ
 τε ἀνερμάτιστα σκάφη σαλεύουσιν ὧδε κάκεισε διαφερόμενοι τὸν αἰῶνα, 10
 μηδέποτ' εἰς λιμένα καταραὶ μηδ' ἐνορμίσασθαι βεβαίως ἀληθείᾳ δυνά-
 μενοι, τυφλώττοντες περὶ τὸ θέας ἄξιον, πρὸς δὲ μόνον ὀξυδορκεῖν
 68 ἀναγκαῖον ἦν. καὶ μοι δοκοῦσι τῶν τὰς τοῦ σώματος ὄψεις πεπηρω-
 μένων ἀθλιώτερον ζῆν· ἐκείνοι μὲν γὰρ ἀκουσίως ἐβλάβησαν ἢ νόσον
 ὀφθαλμῶν χαλεπὴν ὑποστάντες ἢ πρὸς ἐχθρῶν ἐπιβουλεύθεντες, οἱ δ' 15
 ἐκουσίῳ γνώμῃ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα οὐκ ἠμαύρωσαν μόνον ἀλλὰ καὶ
 69 παντελῶς ἀποβαλεῖν ἠξίωσαν. ἔθεν τοῖς μὲν ἔλεος ὡς ἠτυχηκόσι, τοῖς
 δὲ κόλασις ὡς μοχθηροῖς ἔπεται δικαίως, οἱ μετὰ τῶν ἄλλων οὐδὲ τὸ
 προχειρότατον ἐνενόησαν, δὲ καὶ παῖς „ἔγνω νῆπιος“, ὅτι τοῦ τεχνιτευ-
 θέντος ὁ τεχνίτης ἀμείνων, καὶ χρόνῳ — πρεσβύτερος γὰρ καὶ τρόπον 20
 τινα τοῦ δημιουργηθέντος πατῆρ — καὶ δυνάμει· τὸ γὰρ δρῶν τοῦ
 70 πάσχοντος ἐπικυδέστερον. καὶ δέον, εἴπερ ἄρα ἐξημάρτανον, τοὺς
 ζωγράφους αὐτοὺς καὶ ἀνδριαντοποιοὺς ὑπερβολαῖς τιμῶν ἐκτεθειωκέσαι,
 τοὺς μὲν εἶασαν ἀφανεῖς οὐδὲν πλέον παρασχόντες, τὰ δ' ὑπ' ἐκείνων
 71 δημιουργηθέντα πλάσματα καὶ ζωγραφήματα θεοῦς ἐνόμισαν. καὶ οἱ 25

1 τε καὶ κόσμου om. Richt. 2 πρόπολοι F²H 3 πρὸ om. Turn.
 ἀρχοντος] ἀρχεται F¹ σεμνύοντες H (Turn.) 5 φίλων F 6 εἴτ']
 ἤτ' F χειροκμητῶν M 6. 7 πλαστικῆς καὶ ζωγραφίας M 7 ζωγραφικῆ Arm
 δημιουργοὶ M: δημιουργία Arm, καὶ δημιουργία ceteri; κακαὶ δημιουργοὶ conl. Mang.
 ἔβλαψαν M: ἔβλαψε ceteri τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινον APFG: τὸν ἀνθρώπινον
 βίον H (Turn.), τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων M 8 καταπλήσαντες M 10 τε FGH:
 δ' M, τὰ AP, om. Arm σαλεύουσιν ὧδε κάκεισε M: ὧδε κάκεισε σαλεύουσι
 ceteri (v) 11 τὸν λιμένα AP μὴδὲ καθορμίσασθαι M 12 ὀξυδορ-
 κεῖν APF, ε in o corr. H 13 τῶν om. M τοῦ om. APF
 13. 14 πεπηρωμένων A 15 δὲ M 18 οἷ] οἱ δὲ M 19 καὶ MGH: κὰν
 APF Arm (Mang.) 22 ἄρα MA, ἄρ' PFGH: om. v 23 ζωγράφους] γραφεῖς M
 ἐκτεθειωκέσαι M 25 alt. καὶ] καὶ γὰρ Arm

μὲν τεχνῖται πολλάκις ἄποροι καὶ ἄδοξοι κατεγήρασαν ἀτυχαίαις ἐπαλλήλοις
 ἐναποθανόντες, τὰ δὲ τεχνιτευθέντα πορφύρα καὶ χρυσοῦ καὶ ταῖς ἄλλαις
 πολυτελείαις, ὡς πλοῦτος χορηγεῖ, σεμνοποιεῖται καὶ θεραπεύεται, οὐ πρὸς
 ἐλευθέρων μόνον ἀλλὰ καὶ εὐπατριδῶν καὶ τὸ σῶμα καλλίστων· ἱερέων
 6 γὰρ καὶ τὸ γένος ἐξετάζεται μετὰ πάσης ἀκριβείας, εἰ ἀνεπίληπτον, καὶ
 ἡ κοινωμία τῶν τοῦ σώματος μερῶν, εἰ σύμπασα ὁλόκληρος. καὶ οὕτω 72
 τοῦτο δεινόν, καίτοι δεινὸν ὄν, ἀλλ' ἐκείνο παγγάλεπον· ἦδη γὰρ τινες
 οἶδα τῶν πεποιηκότων τοῖς πρὸς ἑαυτῶν γεγονόσιν εὐχομένους τε καὶ
 θύοντας, οἷς πολὺ βέλτιον ἦν ἑκατέραν τῶν χειρῶν προσκυνεῖν, εἰ δὲ μὴ
 10 βούλοιντο δόξαν φιλαυτίας ἐκτρεπόμενοι, σφύρας γούν καὶ ἄκμονας καὶ
 γραφίδας καὶ καρκίνους καὶ τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα, δι' ὧν ἐμορφώθησαν αἱ
 p. 193 M. ὕλαι. (15.) | καίτοι πρὸς τοὺς οὕτως ἀπονοηθέντας ἄξιον παρηρησιασα- 73
 μένους εἰπεῖν· εὐχῶν ἀρίστην εἶναι συμβέβηκεν, ὡ γενναῖοι, καὶ τέλος
 εὐδαιμονίας τὴν πρὸς θεὸν ἐξομοίωσιν. εὐχεσθε οὖν καὶ ὑμεῖς ἐξομοιω- 74
 15 θῆναι τοῖς ἀφιδρύμασιν, ἵνα τὴν ἀνωτάτω καρπώσησθε εὐδαιμονίαν.
 ὀφθαλμοῖς μὴ βλέποντες, ὡς μὴ ἀκούοντες, μυκτῆρσι μῆτε ἀναπνεόντες
 μῆτε ὀσφραϊνόμενοι, στόματι μὴ φωνοῦντες μηδὲ γεύόμενοι, χερσὶ μῆτε
 λαμβάνοντες μῆτε διδόντες μῆτε δρῶντες, ποσὶ μὴ βαδίζοντες, μηδ'
 ἄλλω τινὶ τῶν μερῶν ἐνεργοῦντες, ἀλλ' ὥσπερ ἐν εἰρκτῇ τῇ ἱερῇ
 20 φρουροῦμενοι καὶ φυλαττόμενοι, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ τὸν ἀπὸ
 τῶν θυομένων ἀεὶ καπνὸν σπῶντες· ἐν γὰρ μόνον τοῦτ' ἀγαθὸν
 προσαναπλάττετε τοῖς ἀφιδρύμασιν. ἀλλ' ἔγωγε νομίζω ταῦτα ἀκούοντας 75
 οὐχ ὡς ἐπ' εὐχαῖς ἀλλ' ὡς ἐπὶ κατάραις ἀγανακτήσειν καὶ τρέψασθαι

1 ἄδοξοι καὶ ἄποροι transp. M κατεγήρασαν F², κατεργάγησαν F¹
 3 καὶ θεραπεύεται M: θεραπεύεται τε ceteri (v) 4 ἱερέων codd.: ἱερέως Turn.
 5 καὶ M Argm: om. ceteri (Turn.) ἀκριβείας] εὐσεβείας M εἰ] εἰς G
 6 σώματος] σύμπαντος A 7 γαλεπόν M 8 ἑαυτῶν M: αὐτῶν AFGH (v),
 αὐτὸν P 9 ἑκατέρας AP 10 βούλοιντο] ἐβούλοντο M (Mang.)
 οὖν M ἄκμονας M 11 τὰλλα FG, τὰλλα H 12 τοὺς MAP:
 τούτους FGH (Turn.) 13 εὐχῶν] ἀρχῶν G, γρ. καὶ εὐχῶν mg. G
 14 οὖν om. M Argm καὶ om. H (Turn.) 16 μῆτε ἀναπνεόντες M: μὴ
 ἀναπνεόντες ceteri (Turn.) 17 στόματι — γεύόμενοι om. M 17. 18 μὴ
 λαμβάνοντες M 18 μῆτε δρῶντες om Argm μηδ' μῆτε M 19 μερῶν] μελῶν
 conl. Mang. τῇ om. G 20 τὸν] τῶν APG 21 ἀεὶ MH: αἰεὶ APFG
 β' α'
 καπνῶν AP; τοῦ... καπνοῦ conl. Mang. σπῶντες καπνῶν A μόνον τοῦτ'
 ἀγαθὸν M: τοῦτο ἀγαθὸν μόνον ceteri 22 προσαναπλάττετε APG: προσαναπλάττεται
 MFH Argm (v) ταῦτ' AP 23 ἀγανακτήσει M τρέψασθαι Turn. (v):
 τρέψασθαι codd.

πρὸς λοιδορίας ἄμυναν ἀντικατηγοροῦντας· ὁ μέγιστον ἂν εἴη τεκμήριον
 τῆς ἐπικολαζούσης ἀσεβείας ἀνθρώπων θεοὺς νομιζόντων, οἷς ὅμοιοι
 76 ποτε τὰς φύσεις ἀπεύξαιντ' ἂν γενέσθαι. (16.) μηδεὶς οὖν τῶν ἐχόντων
 ψυχὴν ἀψύχῳ τινὶ προσκυνεῖτω· πάνυ γὰρ τῶν ἀτόπων ἐστὶ τὰ φύσεως
 ἔργα πρὸς θεραπείαν τετραφθῆναι τῶν χειροκμητῶν. Αἴγυπτιοῖς δ' οὐ
 μόνον τὸ κοινὸν ἔγκλημα χάρας ἀπάσης, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐξαιρετὸν
 ἐπάγεται δεόντως· πρὸς γὰρ ξοάνοις καὶ ἀγάμασιν ἔτι καὶ ζῶα ἄλογα
 παρατηγόχασιν εἰς θεῶν τιμὰς, ταύρους καὶ κριοὺς καὶ τράγους, ἐφ'
 77 ἐκάστῳ μυθικόν τι πλάσμα τετρατευμένοι. καὶ ταῦτα μὲν ἴσως ἔχει
 τινὰ λόγον, ἡμερώτατα γὰρ καὶ ὠφελιμώτατα τῷ βίῳ· ἀροτήρ ὁ βούς
 10 αὐλακας ἀνατέμνει καιρῷ σπορᾶς, ἀλοῆσαι πάλιν, ὅταν δέη τὸν καρπὸν
 καθαίρεσθαι, δυνατώτατος· ὁ κριὸς τὸ κάλλιστον τῶν σκεπασμάτων,
 ἐσθῆτα, παρέχει· γυμνά γὰρ ἂν τὰ σώματα διεσθείρετο ῥαδίως, ἢ διὰ
 θάλπος ἢ διὰ κρύος ἄμετρον, τοτὲ μὲν τῷ ἀφ' ἡλίου φλογμῷ, τοτὲ δὲ
 78 τῇ ἀπ' ἀέρος περιψύξει. νυκτὶ δὲ προσυπερβάλλοντες καὶ τῶν ἀνημέρων
 15 τὰ ἀγριώτατα καὶ ἀτιθασώτατα, λέοντας καὶ κροκοδείλους καὶ ἔρπετων τὴν
 ἰοβόλον ἀσπίδα, γεραίρουσιν ἱεροῖς καὶ τεμένεσι θυσίαις τε καὶ πανηγύρεσι
 καὶ πομπαῖς καὶ τοῖς παραπλησίοις· ἀφ' ἑκατέρου γὰρ τῶν εἰς χρῆσιν
 δοθέντων | ἀνθρώποις ὑπὸ θεοῦ, γῆς καὶ ὕδατος, διερευνησάμενοι τὰ p. 194 M.
 ἀγριώτατα οὔτε (τῶν) χερσαίων λέοντος θηριωδέστερον ἀνεῦρον οὔτε
 20 κροκοδείλου τῶν ἐνύδρων ἀγριώτερον, ἀ σέβουσι καὶ τιμῶσι. πολλὰ
 μέντοι καὶ ἄλλα ζῶα, κύνας, αἰλούρους, λύκους, καὶ πτηνὰ βίβιδας καὶ
 ἱέρακας, καὶ πάλιν ἰχθύων ἢ ὕλα τὰ σώματα ἢ μέρη τούτων ἐκτεθειώκασιν·

1 ἀντικατηγοροῦντας FH¹, ἀντὶ κατηγορίας M; ἀντικατηγοροῦντας conl. Mang.

2 ἀνθρώπους M 2. 3 ὅμοιοι ποτε M: ποτε post ἂν (B) transp. FGH mg. P², om. AP

3 ἀπεύξαιντο M, ἀπεύξαιτ' H 4 τινί] ποτὲ M φύσεως] τῆς φύσεως H (v)

5 χειροκμητῶν M Αἴγυπτιοῖς scripsi: αἰγυπτίων M Arm, αἰγύκτω ceteri (v)

δ' om. Arm 9 τι M Arm: om. ceteri τετρατευσάμενοι M 10 τῶ

βίῳ M: βίῳ ceteri (v) post ἀροτήρ add. γὰρ Arm 11 ἀνατέμνειν APF

καιρῷ σπορᾶς M Arm: καὶ τὰς σπορᾶς ceteri; εἰς τὰς σπορᾶς v ἀλοῆσαι GH

12 δυνατώτερος M τῶν σκεπασμάτων τὸ κάλλιστον transp. H (v)

13 διεσθείροντο M 14 δὲ M: δ' ceteri 15 τῇ ἀπ' ἀέρος περιψύξει M Arm:

δ. δ. περιψυχθέντα AP, δ. δ. περιψυχθέντος G (Turn.), δ. δ. περιψυχθέν H, δ. δ. περιψυχθέν F καὶ προσυπερβάλλοντες transp. H (v) ἀνημέρων] ἀλόγων M (Mang.)

16 ἀγριώτερα M ἀτιθασώτατα GH: ἀτιθασώτερα M, ἀτιθασώτατα APF

κροκοδείλους M 17 ἰοβόλων F¹ ἱερῆς P θυσίαις τε] καὶ θυσίαις M

18 ἑκατέρων M 20 ἀγριώτερα MH (Turn.) τῶν addidi χερσαίων F¹,

χερσαίων H (Turn.) 22 καὶ πτηνὰ M Arm: καὶ om. ceteri (v) 23 μέρος AP

ἐκτεθειώκασιν M

ὧν τί ἂν γένοιτο καταγελαστότερον; καὶ δὴ τῶν ξένων οἱ πρῶτον 80
 εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενοι, πρὶν τὸν ἐγχώριον τύφον εἰσοικίσασθαι ταῖς
 διανοαῖς, ἐκθνήσκουσι χλευάζοντας· ὅσοι δὲ παιδείας ὀρθῆς ἐγεύσαντο,
 τὴν ἐπ' ἀσέμοις πράγμασι σεμνοποιῶσαν καταπλαγέντες οἰκτιρίζονται τοὺς
 5 χρωμένους, ἀθλιωτέρους, ὅπερ εἰκός, ὑπολαμβάνοντες εἶναι τῶν τιμη-
 μένων, μεταβεβληκότητας εἰς ἐκεῖνα τὰς ψυχάς, ὡς ἀνθρωποειδῆ θηρία
 περσοστῆν δοκεῖν. ἀνελὼν οὖν ἐκ τῆς ἱεραῆς νομοθεσίας πᾶσαν τὴν 81
 τοιαύτην ἐκθέωσιν ἐπὶ τὴν τοῦ πρὸς ἀλήθειαν ὄντος θεοῦ τιμὴν ἐκάλεσεν,
 ἑαυτοῦ τιμῆς οὐ προσδεόμενος — οὐ γὰρ ἐτέρου χρεῖος ἦν ὁ αὐταρκέ-
 10 στατος ἑαυτῷ —, βουλόμενος δὲ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀνοδίας πλαζό-
 μενον εἰς ἀπλανεστάτην ἄγειν ὁδόν, ἵν' ἐπόμενον τῇ φύσει τὸ ἀριστον
 εὑρηται τέλος, ἐπιστήμην τοῦ ὄντως ὄντος, ὅς ἐστι τὸ πρῶτον ἀγαθὸν
 καὶ τελεώτατον, ἀφ' οὗ τρόπον πηγῆς ἄρδεται τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν
 αὐτῷ τὰ ἐπὶ μέρους ἀγαθὰ.

15 (17.) Διειλεγμένοι καὶ περὶ τῆς δευτέρας παραινέσεως ὅσα οἷόν 82
 τε ἦν, τὴν ἐπομένην κατὰ τὸ ἐξῆς ἀκριβώσωμεν· ἔστι δὲ μὴ λαμβάνειν
 ὄνομα θεοῦ ἐπὶ ματαίῳ (Exod. 20, 7). τὰ μὲν οὖν τῆς τάξεως γνώριμα
 τοῖς τὴν διάνοιαν ὀξυδορκοῦσιν· ὄνομα γὰρ αἰεὶ δευτέρον ὑποκειμένου
 πράγματος, σκιᾶ παραπλήσιον, ἢ παρέπεται σώματι. προσειπὼν οὖν 83
 20 περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τιμῆς τοῦ αἰεὶ ὑπάρχοντος, ἐπομένως τῷ τῆς
 ἀκολουθίας εἰρμῷ τὰ πρόποντα καὶ περὶ τῆς κλήσεως εὐθὺς παρήγγειλε·
 πολύτροποι γὰρ καὶ πολυειδαῖς αἱ περὶ τοῦτο τὸ μέρος τῶν ἀνθρώπων

1 καταγελαστότερον] θηριωδέστερον M δὴ om. Arm 2 τύφον] τύπον M, Τυφῶνα Arm
 2. 3 εἰσοικίσασθαι ταῖς διανοαῖς M Arm: ταῖς διανοαῖς εἰσοικίσασθαι ceteri (v) 3 ἐκ-
 θνήσκουσι M Arm: ἐξθσηνέσκασι ceteri (Turn.) δὲ] γὰρ coni. Christophorson
 5 ὑπολαμβάνοντες εἶναι MF: εἶναι ὑπολαμβάνοντες ceteri (v) 6 ἐκεῖνα in ἐκεῖνας
 corr. M 7 δοκεῖν περισοστῆν transp. M 9 ἑαυτοῦ] αὐτοῦς M; αὐτὸς
 coni. Mang. τιμὴν M χρεῖος ἦν] χρῆζει M 10. 11 πλαζόμενον
 MFG: πλανώμενον APH (v) 11 ἵνα M 12 εἶροι AP ὄντος ὄντως H
 14 τὰ om. M 15 οὖν ante καὶ add. F² 16 κατὰ om. M ἀκρι-
 βώσωμεν APF (ο ex ω corr. A) 17 ματαίῳ corr. ex ματαίοις H, ματαίοις Arm
 18 τὴν om. FHDC (Turn.) διανοαῖα DC ὀξυδορκοῦσιν FGH (v)
 αἰεὶ MDC: αἰεὶ ceteri 19 προσειπὼν Richt. Tauchn. 20 αἰεὶ MAP: αἰεὶ
 FGH, om. DC ἐπομένως MDC: ἐπόμενος ceteri (v) 22 post μέρος add.
 τοῦ ὄρκου D

16—21 DC fol. 223^v τοῦ αὐτοῦ (Φλωνας): οὐ λήψη, φησίν, τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ
 σου ἐπὶ ματαίῳ. τὰ μὲν οὖν τῆς τάξεως γνώριμα — εὐθὺς παρήγγειλεν.

22—288,3 DR fol. 218^v Φλωνας ἐκ τοῦ εἰς τὴν δεκάλογον: ἐπειδὴ πολύτροποι — νομί-

84 ἁμαρτία. κάλλιστον δὴ καὶ βιωφελέστατον καὶ ἀρμόττον λογικῆ φύσει
τὸ ἀνώμοτον, οὕτως | ἀληθεύειν ἐφ' ἐκάστου δεδιδαγμένη, ὡς τοὺς p. 195 M
λόγους ὄρκους εἶναι νομίζεσθαι. δεύτερος δέ, φασί, πλοῦς τὸ εὐορκεῖν·
85 ἦδη γὰρ ὁ γε ὁμνὺς εἰς ἀπιστίαν ὑπονοεῖται. μελλητῆς οὖν ἔστω καὶ
βραδύς, εἴ πως ἐνδέχοιτο ταῖς ὑπερθέσεσιν ἀπώσασθαι τὸν ὄρκον· εἰ δέ 5
τις ἀνάγκη βιάζοιτο, περισχεπτέον οὐ παρέργως ἕκαστα τῶν ἐμφερομένων·
86 τὸ γὰρ πρᾶγμα οὐ μικρόν, εἰ καὶ τῷ ἔθει καταφρονεῖται. μαρτυρία γὰρ
ἔστι θεοῦ περὶ πραγμάτων ἀμφισβητουμένων ὄρκος· μάρτυρα δὲ καλεῖν
ἐπὶ ψεύδει θεὸν ἀνοσιώτατον. ἴθι γὰρ, εἰ βούλει, τῷ λόγῳ διάκυφον
εἰς τὴν τοῦ μέλλοντος ὁμνύειν διάνοιαν ἐπὶ ψεύδει· θεάσθη γὰρ αὐτὴν 10
οὐκ ἠρεμοῦσαν, ἀλλὰ θορόβου καὶ ταραχῆς μεστήν, κατηγορουμένην
87 καὶ πάσας ὕβρεις καὶ βλασφημίας ὑπομένουσαν. ὁ γὰρ ἐκάστη ψυχῆ
συμπεφυκῶς καὶ συνοικῶν ἔλεγχος, οὐδὲν εἰθῶς παραδέχεσθαι τῶν
ὑπαιτίων, μισοπονήρῳ καὶ φιλαρέτῳ χρώμενος ἀεὶ τῆ φύσει, κατήγορος
ὁμοῦ καὶ δικαστῆς ὁ αὐτὸς ὢν, διακινηθεὶς ὡς μὲν κατήγορος αἰτιᾶται, 15
κατηγορεῖ, δυσωπεῖ, πάλιν δ' ὡς δικαστῆς διδάσκει, νουθετεῖ, παραινεῖ

1 διαμαρτία F, αἱ ἁμαρτία D δὴ] δὲ M, om. D 2 τὸ ἀνομολόγητον
καὶ ἀκατονόμαστον τοῦ θεοῦ καὶ οὕτως ἀληθεύειν ἐφ' ἐκάστῳ ὡς D δεδιδυμένη
AP¹F¹; δεδιδυγμένον voluit Mang. 4 ἀπιστίαν] ἀδικίαν M μελητῆς FH
οὖν om. Arm ἔσται L (Turn.) post ἔστω add. πᾶς D 5 εἰ δέ-
χοιτο G ὑπερθέσεσιν ex ὑποσχέσεσιν corr. H 6 ἀναγκάζοιτο D
περισκέπτεσθαι M 7 τὸ M: ἔστι ceteri (Turn.) εἰ καὶ τῷ] ὄντως D
8 ὁ ὄρκος APD Anton. Mel. 9 τὸν θεόν Anton. Mel. ἴθι] ἴσθι APH¹
γὰρ] οὖν Arm διάκυφον GH: καὶ διάκυφον ceteri 11 οὐκ ἠρεμοῦσαν M
13 συμπεφυκῶς καὶ συνοικῶν M Arm: συνοικῶν καὶ συμπεφυκῶς ceteri συμπεφυκῶς]
συμβεβηκῶς DP καὶ συνοικῶν om. DP (συνειδήσεως) ἔλεγχος conl. Christo-
phorson 14 ἀεὶ MGD: ἀεὶ ceteri καὶ κατήγορος DP 15 ὁμοῦ]
ἴμοῦ A ὁ αὐτὸς om. AP (ss. P²) 16 καὶ κατηγορεῖ ἡμῶν καὶ δυσωπεῖ DP
δὲ D παραινεῖ om. DP

ζεσθαι εἶναι. tum pergit: Φίλωνος: ἐνέχυρον οὐ μικρὸν ἀψευδίας αἰδῶς ἢ πρὸς θεόν.
ἔστω οὖν ὁ λόγος ἰσότητος ὄρκῳ (cf. *Philonea* ed. Tisch. p. 2,2). οἷς δὲ ὁμνύειν τις
ἀνάγκη, μαθέτωσαν ὡς ἔστιν ὁ ὄρκος μαρτυρία θεοῦ περὶ πράγματος ἀμφισβητουμένου
(6—8). 3. 4 DR fol. 219^r (post locum ad p. 290,15 adnotatum) τοῦ αὐτοῦ
Anton. Mel. II 64 Col. 1157 Φίλωνος: φασί τινες τὸ εὐορκεῖν οὐκ ἀπόβλητον· ἀλλ' ἦδη
ὁ γε ὁμνὺς εἰς ἀπιστίαν ὑπονοεῖται. 4—9 pergit DR: μελλητῆς—ἀνοσιώτατον.
7—9 Anton. *ibid.* μαρτυρία θεοῦ ἔστι περὶ πραγμάτων ἀμφισβητουμένων ὁ ὄρκος·
μάρτυρα δὲ καλεῖν ἐπὶ ψεύδει τὸν θεὸν ἀνοσιώτατον. 12—289,4 DP fol. 313^r Φίλωνος:
ὁ ἐκάστη ψυχῆ συμπεβηκῶς ἔλεγχος—ζωὴν ἀπορρήτην.

μεταβάλλεσθαι· κἄν μὲν ἰσχύσῃ πείσαι, γεγηθῶς καταλλάττεται, μὴ
 δυνηθεὶς δὲ ἀσπονδῆι πολεμεῖ μήτε μεθ' ἡμέραν μήτε νύκτωρ ἀφιστά-
 μενος, ἀλλὰ κεντῶν καὶ τιτρώσκων ἀνιάτα, μέχρις ἂν τὴν ἀθλίαν καὶ
 ἐπάρατον ζωὴν ἀπορρήξῃ. (18.) τί λέγεις, εἴποιμ' ἂν πρὸς τὸν ἐπί- 88
 5 ορκον, τολμήσεις τινὶ τῶν σεαυτοῦ γνωρίμων φάναι προσελθῶν· ὦ
 οὔτος, ἃ μήτ' εἶδες μήτ' ἤκουσας, ὡς ἰδῶν, ὡς ἀκούσας, ὡς παρη-
 κολουθηκῶς ἄπασιν, ἀφικόμενός μοι μαρτύρησον; ἐγὼ μὲν γε οὐκ οἶμαι·
 μανίας γὰρ ἀθεραπεύτου τὸ ἔργον. ἐπεὶ τίσιν ὀφθαλμοῖς νήφων καὶ ἐν 89
 σεαυτῷ δοκῶν εἶναι προσιδῶν τὸν φίλον ἐρεῖς· διὰ τὴν ἑταιρίαν ἀδι-
 10 κοπράγει, παρανόμει, συνασέβει μοι; δῆλον γὰρ ὡς, εἰ ταῦτ' ἀκούσαι,
 πολλὰ χαίρειν φράσας ἑταιρίᾳ τῇ νομιζομένη καὶ κακίσας αὐτόν, ὅτι τὴν
 ἀρχὴν ἀνδρὶ τοιοῦτφ φιλίας ἐκοινώνησεν, ἀποπηδήσεται καθάπερ ἀπὸ
 θηρὸς ἀγριαίνοντος καὶ λελυττηκότος. εἶτα, πρὸς ἃ μὴδὲ φίλον ἄγειν 90
 τολμήσεις, ἐπὶ ταῦτα θεὸν μάρτυρα καλῶν οὐκ ἐρυθριᾷς, τὸν πατέρα
 15 καὶ ἡγεμόνα τοῦ κόσμου; πότερον ἐπιστάμενος, ὅτι πάνθ' ὄρα καὶ
 p. 196 M. πάντων ἀκούει, ἢ τοῦτ' ἀγνοῶν; | εἰ μὲν οὖν ἀγνοῶν, ἄθεός τις 91
 εἶ, πηγῇ δὲ πάντων ἀδικημάτων ἀθεότης· πρὸς δὲ τῷ ἀθέφ
 καὶ καταστρατηγεῖς τὸν ὄρκον, ὁμνὸς κατὰ τοῦ μὴ προσέχοντος ὡς ἐπι-
 μελουμένου τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων· εἰ δ' ὅτι προνοεῖ σαφῶς
 20 οἶδας, ὑπερβολὴν ἀσεβείας οὐκ ἀπολέλοιπας λέγων, εἰ καὶ μὴ στόματι
 καὶ γλώττῃ, τῷ γοῦν συνειδῶτι πρὸς θεόν· τὰ ψευδῆ μοι μαρτῦρει,

1 μεταβάλλεσθαι M κἄν μὲν] ἂν μὲν γάρ Arm καταλλάττεται G, κατα-
 λλάττεται F, καταμάττεται H, καταλλάττεται M 3 ἀνιάτα] ἀνιάται DP
 μέχρι (om. ἂν) DP 3. 4 καὶ ἐπάρατον om. DP 4 λέγεις GH
 6 μήτε . . . μήτε M ἰδῶν] εἰδῶν P, εἰδῶς M 7 μὲν γε scripsi: μὲν
 γάρ M (Arm?), μὲν ceteri (v) 8 ἐπεὶ Arm: ἐπὶ M, om. ceteri (v)
 9 (οὕτως) ἐρεῖς Christophorson ἑταιρίαν GH (Turn.) 10 συνασέβει]
 ἀσέβει H (v) εἰ om. M ταῦτα FGH ἀκούσαι FG: ἀκούσαι H,
 ἀκούσαι AP (v), ἀκούσας M 11 ἑταιρεία FGH καὶ κακίσας M Arm:
 καὶ om. ceteri 12 ἀποπηδήσεται MF: ἀποπηδήσαι τε H, ἀποπηδήσατε APG
 13 θηρὸς] πυρὸς AP (θη ss. m. rec. in A) 14 θεὸν μάρτυρα καλῶν M Arm:
 μάρτυρα θεὸν καλῶν F, μάρτυρα καλῶν θεὸν APH (v), μάρτυρα καλῶν τὸν θεὸν G
 16 τοῦτο APGH οὖν om. H (Turn.) ἀγνοῶν M: ἀγνοεῖς ceteri (Turn.)
 ὦν ὦν
 18 καὶ om. M τὸν ὄρκον AP μὴ om. AP προσέχοντος A;
 προσέχοντος (κατὰ γνώμην σου) Christophorson ὡς] μὴδ' Christophorson
 post ὡς add. μὴ APF 18. 19 ἐπιμελουμένου GH (Turn.) 19 κατὰ ante τῶν
 add. AP ἀνθρωπίνων M 20 οὐκ ἀπολέλοιπας M: οὐ καταλέλοιπας ceteri (v)
 21 θεὸν M: τὸν θεὸν ceteri (v)

συγκαούργει, συρραδιούργει· μία μοι τοῦ παρ' ἀνθρώποις εἰδοκιμεῖν
 ἐλπὶς τὸ παρακαλούσασθαι σε τὴν ἀλήθειαν· ὑπὲρ ἐτέρου πονηρὸς
 γενοῦ, ὑπὲρ τοῦ χειρόνος ὁ κρείττων, ὑπὲρ ἀνθρώπου καὶ ταῦτα
 92 μοχθηροῦ θεοῦ ὁ πάντων ἄριστος. (19.) εἰσὶ δ' οἱ μὴδὲ κερδαίνειν
 τι μέλλοντες ἔθει πονηρῶ κατακόρως καὶ ἀνεξετάστως ὀμνύουσιν ἐπὶ τοῖς 5
 τυχοῦσιν, οὐδενὸς ἀμφισβητουμένου τὸ παράπαν, τὰ μὲν αὐτῶν ἐν τῷ
 λόγῳ προσαναπληροῦντες ὅρκους, ὡς οὐκ ἄμεινον ὄν ἀποκοπὴν ῥημάτων
 μᾶλλον δὲ καὶ ἀφωνίαν ὑποστῆναι παντελῆ· φύεται γὰρ ἐκ πολυορκίας
 93 ψευδορκία καὶ ἀσέβεια. διὸ χρῆ τὸν μέλλοντα ὀμνύειν πάντ' ἐπιμελῶς
 ἐξητακέναι καὶ σφόδρα περιττῶς, τὸ πρᾶγμα, εἰ εὐμέγεθες καὶ εἰ 10
 γέγονεν ὄντως καὶ εἰ πραχθὲν κατείληφε παγίως, ἑαυτὸν, εἰ καθαρεύει
 ψυχὴν καὶ σῶμα καὶ γλῶτταν, τὴν μὲν παρανομίας, τὸ δὲ μiasμάτων,
 τὴν δὲ βλασφημιῶν· οὐ γὰρ ὅσιον, δι' οὗ στόματος τὸ ἱερώτατον ὄνομα
 94 προφέρεται τις, διὰ τούτου φθέγγεσθαι τι τῶν αἰσχυρῶν. ἐρευνάτω δὲ
 καὶ τόπον καὶ καιρὸν ἐπιτήδειον· οἶδα γὰρ οἶδά τις· ἐν βεβήλοις καὶ 15
 ἀκαθάρτοις χωρίοις, ἐν οἷς οὔτε πατὴρ οὔτε μητὴρ ἀλλ' οὐδὲ τῶν
 ὀθνεῶν πρεσβύτου τινὸς εὖ βεβιωκότος ἀξιον μεμνησθαι, διομνυμένους
 καὶ ὄλας ῥήσεις ὀρκῶν συνείροντας, τῷ τοῦ θεοῦ πολυωνύμῳ κατα-
 95 χρησαμένους ὀνόματι ἔνθα μὴ δεῖ πρὸς ἀσέβειαν. ὁ δὲ τῶν
 λεχθέντων ὀλιγῶρως ἔχων ἴστω τὸ μὲν πρῶτον μισρὸς καὶ ἀκάθαρτος 20

1 συνραδιούργει F, συρραδιούργει, μία corr. ex συρραδιούργημα H παρά M
 εἰδοκιμεῖν M 2 τὸ] τοῦ FG περικαλούσασθαι AP σε M Argm: om.
 ceteri (v) ἐταίρου M 5 τι F: om. ceteri (v) καὶ κατακόρως Argm
 6 τὰ μὲν αὐτῶν corrupta; τὰ μείονα τῶν conicio, τὰ ὑστερήματα τῶν λόγων coni. Mang.
 11 παγίως] παγίωσιν F ἑαυτὸν MGH: αὐτὸ AP, αὐτοῦ F; αὐτὸν Christopherson
 12 γλῶτταν καὶ σῶμα transp. AP 12. 13 τὴν δὲ βλασφημιῶν, τὸ δὲ μiasμάτων transp.
 AP 14 προσφέρεται H τις om. D δι' αὐτοῦ DR αἰσχυρῶν] οὐχ
 ὄσιον καὶ βλασφημιῶν DR 15 pr. καὶ om. Argm τόπον M: τὸν τόπον ceteri (v)
 οἶδα γὰρ AP: ἤδη γὰρ ceteri 16 οὔτε πατὴρ οὔτε μητὴρ MD: οὔτε πατὴρ ἢ
 μητὴρ APGH (Turn.), οὔτε μητὴρ ἢ πατὴρ F, οὔτε μητὴρ om. Argm 17 ὀθνεῶν]
 οἰκείων Christopherson 18 συνείροντας H πολυωνύμῳ] πολυσέμῳ vel πανσέμῳ
 coni. Mang. 18. 19 καταχρησαμένους DR Argm: καταχρωμένους DF DM, χρησαμένους
 codd. (v) 19 ἔνθα—ἀσέβειαν om. DR εὐσέβειαν G 20 τὸ μὲν πρῶτον om. Argm

8 DR fol. 219r Φλωνος εἰς τὸν δεκάλογον Anton. Mel. II 64 Col. 1157 Io. Georgides
 p. 34, 19 B Φλωνος: ἐκ πολυορκίας (πολυλογίας Georg.) ψευδορκία φύεται.
 13 — 14 DR fol. 117r Φλωνος ἐκ τοῦ εἰς δεκάλογον DL fol. 163r εἰς τὴν δεκάλογον:
 οὐχ ὄσιον—αἰσχυρῶν. 15—19 DF fol. 358r DM fol. 269r Φλωμος εἰς τὴν δεκάλογον:
 οἶδά τις· ἀδυναμῆ ἡσυχίας ἐν βεβήλοις — πρὸς ἀσέβειαν. pergit DM: τίς ἔχει σφόδρα
 ἐνπρεπέ: ἀπαρτηρήτως τῷ καὶ ἀδιακρίτως οὕτω διακείσθαι γλωσσαγωγίας.
 15 — 291, 1 DB fol. 219r τοῦ αὐτοῦ: οἶδα τινὰς — ἐφεδρεύουσιν αὐτῷ.

ων, εἴθ' ὡς αἰεὶ αἱ μέγιστα τῶν τιμωριῶν ἐφεδρεύουσιν αὐτῶ, τῆς ἐφόρου τῶν ἀνθρωπειῶν δίκης ἀτρέπτως καὶ ἀπαρηγορήτως ἐπὶ τοῖς οὕτω μεγάλοις ἀδικήμασιν ἐχούσης. ἦτις, ὅταν μὴ παραχρῆμα κολάζειν
p. 197 M. ἀξιοῖ, ἐπὶ πολλῶ δανείζειν ἕοικε τὰς τιμωρίας, | ἄς, ὅταν ἤ καιρός,
5 ἀναπράττει μετὰ τοῦ κοινῆ συμφέροντος.

(20.) Τέταρτόν ἐστι παράγγελμα τὸ περὶ τῆς ἱερᾶς ἐβδόμης, ἔν' 96 εὐαγῶς καὶ ὁσίως ἀγγεται. ταύτην ἔναι μὲν τῶν πόλεων ἐορτάζουσιν ἀπαξ τοῦ μηνὸς ἀπὸ τῆς κατὰ θεὸν νομηνίας διαριθμούμεναι, τὸ δὲ Ἰουδαίων ἔθνος συνεχῶς (ἡμέρας) βε διαλείποντες αἰεὶ. λόγος δ' ἐστὶν 97
10 ἀναγραφεῖς ἐν τοῖς κατὰ τὴν κοσμοποιίαν, περιέχων αἰτίαν ἀναγκαίαν· ἐν γὰρ βε ἡμέραις φησὶ κτισθῆναι τὸν κόσμον, τῆ δ' ἐβδόμη παυσάμενον τῶν ἔργων τὸν θεὸν ἄρξασθαι τὰ γεγονότα καλῶς θεωρεῖν. ἐκέλευσεν οὖν καὶ τοὺς μέλλοντας ἐν ταύτῃ ζῆν τῆ 98 πολιτεία καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ κατὰ τοῦθ' ἐπεσθαι θεῶ, πρὸς
15 μὲν ἔργα τρεπομένους ἐφ' ἡμέρας βε, ἀνέχοντας δὲ τῆ ἐβδόμη καὶ φιλοσοφοῦντας καὶ θεωρίαις μὲν τῶν τῆς φύσεως σχολάζοντας, ἐπισκοποῦντας δὲ καὶ εἴ τι μὴ καθαρῶς ἐν ταῖς προτέραις ἐπράχθη, λόγον καὶ εὐθύνας ὧν εἶπον ἡ ἔδρασαν παρ' ἑαυτῶν λαμβάνοντας ἐν τῷ τῆς ψυχῆς βουλευτηρίῳ, συνεδρευόντων καὶ συνεξεταζόντων τῶν νόμων εἰς
20 τε τὴν τῶν παροραθέντων κατόρθωσιν καὶ πρὸς τὴν τοῦ μηδὲν αὐθις ἐξαμαρτάνειν προφυλακῆν. ἀλλ' ὁ μὲν θεὸς ἀπαξ κατεχρήσατο ταῖς βε 99 ἡμέραις πρὸς τὴν τοῦ κόσμου τελείωσιν μήκους χρόνων οὐ προσδεόμενος· ἀνθρώπων δ' ἕκαστος ἄτε θνητῆς φύσεως μετέχων καὶ μυρίων ἐνδεῆς ὧν πρὸς τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρείας ὀφείλει μὴ κατοκνεῖν
26 ἐκπορίζειν τὰ ἐπιτήδεια μέχρι τελευτῆς τοῦ βίου διαναπαυόμενος τὰς

1 εἰτα ADB	αἰεὶ om. DB	αἰ om. Turn.	3 οὕτως F
ἀδικήμασιν] ἀσεβήμασιν conl. Mang.	κολάζειν] ἐκρίζουν Arm	5 ἀναπράττει M	
8 κατὰ θεὸν corruptum; κατὰ σελήνην vel κατὰ σεληνιακὸν κύκλον (cf. 252,12) conicio, κατὰ ζ' conl. Christopherson (τῆς νομηνίας κατὰ ζ' Mang.)		διαριθμούμεναι	
Mang.: διαριθμούμενοι codd.	9 ἡμέρας add. Mang.	διαλείποντες MF	
δαί F	10 ἐν τῆ Μωσοείᾳ κοσμοποιᾷ Arm	τὴν κοσμοποιίαν F: τὴν	
om. ceteri (v)	11 τὴν δ' ἐβδόμην M	12 παύμενον M	15 ἡμέραις A,
om. Arm	15. 16 καὶ φιλοσοφοῦντας τῆ ἐβδόμῃ transp. H (v)	16 τῶν] ταῖς F	
ἐνσχολάζοντας conl. Mang.	18 ἡ] ἦν A	19 βουλευτηρίῳ] δικαστηρίῳ	
conl. Mang.	τῶν νόμων M: νόμων ceteri (Turn.)	21 προφυλακῆν (σ oras.) F,	
φυλακῆν AP	22 ἡμέραις AP: om. ceteri (Arm)	24 κατοκνεῖν (βε ἡμέραις)	
Christopherson	25 ἐκπορίζειν AP ¹	τελευτῆς om. APF, add. mg. P ²	
εἰς τὰς Arm			

- 100 ἱεράς ἑβδομάδας. ἀρ' οὐ παγκάλῃ παραίνεσις καὶ πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν ἰκανωτάτῃ προτρέψασθαι καὶ διαφερόντως εἰς εὐσέβειαν; „ἔπου“ φησὶν „αἰεὶ θεῶ· παράδειγμα προθεσμίας ἔστω σοι πράξεων ἐν ἑξαήμερον αὐταρκέστατον, ἐν ᾧ τὸν κόσμον ἐδημιούργει· παράδειγμα καὶ τοῦ δεῖν φιλοσοφεῖν ἢ ἑβδόμῃ, καθ' ἣν ἐπιδεῖν λέγεται ἃ εἰργάσατο, ὅπως καὶ 5 αὐτὸς ἐπιθεωρῆς τὰ φύσεως καὶ τὰ ἴδια ὅσα συντείνει πρὸς εὐδαι-
- 101 μονίαν“. τοιοῦτον οὖν ἀρχέτυπον τῶν ἀρίστων βίων, πρακτικοῦ τε καὶ θεωρητικοῦ, μὴ παρέλθωμεν, ἀλλ' αἰεὶ πρὸς αὐτὸ βλέποντες ἐναργεῖς εἰκόνας καὶ τύπους ταῖς ἑαυτῶν διανοίαις ἐγχαράττωμεν ἐξομοιούντας θνητῆν φύσιν ὡς ἔνεστιν ἀθανάτῃ κατὰ τὸ λέγειν καὶ πράττειν ἃ χρῆ. 10 πῶς δὲ | λέγεται ἐν ἑξ ἡμέραις γεγενῆσθαι τὸν κόσμον ὑπὸ θεοῦ τοῦ p. 198 M. μὴδὲ χρόνων εἰς τὸ ποιεῖν δεομένου, μεμῆνυται διὰ τῶν ἀλληγορηθέντων
- 102 ἐν ἑτέροις. (21.) τὴν μέντοι προνομίαν, ἧς ἐν τοῖς οὐσιν ἑβδομάς ἡξίωται, δηλοῦσιν οἱ περὶ τὰ μαθήματα διατριψάντες, ἐπιμελῶς πάνυ καὶ πεφροντισμένως αὐτὴν ἐξιχνεύσαντες. ἦδε γάρ ἐστιν ἡ ἐν ἀριθμοῖς 15 παρθένος, ἡ ἀμήτωρ φύσις, ἡ μονάδος οἰκειοτάτη καὶ ἀρχῆς, ἡ ἰδέα τῶν πλανήτων, ἐπεὶ καὶ τῆς ἀπλανοῦς σφαιράς μονάς· ἐκ γὰρ μονάδος καὶ ἑβδομάδος οὐρανὸς ὁ ἀσώματος, τὸ παράδειγμα τοῦ ὕρατου.
- 103 πέπηγε δ' ὁ οὐρανὸς ἔκ τε τῆς ἀμερίστου φύσεως καὶ τῆς μεριστῆς· ἡ μὲν οὖν ἀμέριστος τὴν πρώτην καὶ ἀνωτάτω καὶ ἀπλανῆ περιφορὰν 20 εἴληχεν, ἣν μονάς ἐπισκοπεῖ, ἡ δὲ μεριστὴ τὴν καὶ δυνάμει καὶ τάξει δευτέραν, ἧς ἐπιτροπέυει ἑβδομάς, ἣτις ἐξαχῆ διανεμηθεῖσα τοὺς ἐπι-
- 104 καλουμένους ἑπτὰ πλάνητας εἰργάσατο· οὐκ ἐπειδὴ πεπλάνηται τι τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν θείας καὶ μακαρίας καὶ εὐδαίμονος φύσεως μετεσχηκότων, οἷς πᾶσι τὸ ἀπλανὲς οἰκειότατον — τὴν γοῦν ἐν ὁμοίῳ ταυτό- 25 τητα σφύζοντα δολιχεύει τὸν αἰῶνα μηδεμίαν ἐνδεχόμενα τροπὴν καὶ μεταβολὴν —, ἀλλ' ὅτι περιπολοῦνται ὑπεναντίως τῇ ἀμερίστῃ καὶ

1 ἑβδομάδας] ἑβδόμας voluit Mang. 2 ἰκανωτάτην M 3 προθεσμία F
 ἐν om. Arm ἑξαήμερον Christopherson (Mang.): ἑξάμετρον codd., ἑξὰς μέτρον Arm
 5 ἡ om. M 8 αὐτὸ AP, αὐτὸ ἐκ αὐτῶν corr. H: αὐτὸν MFG 10 πράττειν MH:
 τὸ πράττειν ceteri 12 μὴδὲ] μὴ conicio χρόνων MFGH: χρόνου AP (v);
 χρόνων (μήκους) conicio 14 πάνυ] πάντῃ AP, πάνυ post πεφροντισμένως (15) transp. H
 (Turn.) 15 ἀνιχνεύσαντες AP 16 ἡ ἰδέα] καὶ ἰδέα L (Turn.)
 17 ἐπεὶ καὶ] ἐπὶ δὲ Arm ἡ μονάς AP 18 ὁ οὐρανὸς A, ὁ eras. P
 19 δὲ MAP ὁ om. AP τῆς ἀμερίστου F: τῆς om. ceteri (v)
 20 περιφορὰν] σφαιρᾶν coni. Mang. 21 ἡ μονάς Arm τάξιν A
 23 πλάνητας FH 24 κατ' οὐρανὸν H (v) 25 ὁμοίῳ] ὁμοίωσθαι A
 27 ὅτι M: ὅτι καὶ ceteri (v) περιπολοῦνται G: περιπολοῦντα APFH, περι-
 πολοῦντες M ὑπεναντίως] ἐναντίως H (v)

ἔξωτάτω σφαίρα, πλάνητες ὠνομάσθησαν οὐ κυρίως ὑπ' ἀνθρώπων εἰκαιοτέρων, οἱ τὴν ἰδίαν πλάνην τοῖς οὐρανόις ἐπεφήμισαν, ἀ τὴν τοῦ θεοῦ στρατοπέδου τάξιν οὐδέποτε λείπει. διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ ἔτι 105 πλείω τετίμηται ἡ ἑβδομάς· ἐπ' οὐδενὶ δ' οὕτω προνομίας ἔτυχεν ἡ 5 τῆ μάλιστα τὸν ποιητὴν καὶ πατέρα τῶν ὄλων ἐμφαίνεσθαι δι' αὐτῆς· ὡς γὰρ διὰ κατόπτρου φαντασιούται ὁ νοῦς θεὸν δρῶντα καὶ κοσμοποιούντα καὶ τῶν ὄλων ἐπιτροπεύοντα.

(22.) Μετὰ δὲ τὰ περὶ τῆς ἑβδόμης παραγγέλλει πέμπτον παρά- 106 γελμα τὸ περὶ γονέων τιμῆς τάξιν αὐτῆ δούς τὴν μεθόριον τῶν δυοῖν 10 πεντάδων· τελευταῖον γὰρ ὄν τῆς προτέρας, ἐν ἣ τὰ ἱερώτατα προστάττεται, συνάπτει καὶ τῆ δευτέρα περιχοῦση τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια. αἴτιον 107 δ' ὡς οἶμαι τόδε· τῶν γονέων ἡ φύσις ἀθανάτου καὶ θνητῆς οὐσίας p. 199 M. ἔοικεν εἶναι μεθόριος, θνητῆς μὲν διὰ τὴν πρὸς | ἀνθρώπους καὶ τὰ ἄλλα ζῶα συγγένειαν κατὰ τὸ τοῦ σώματος ἐπίκηρον, ἀθανάτου δὲ διὰ 15 τὴν τοῦ γεννᾶν πρὸς θεὸν τὸν γεννητὴν τῶν ὄλων ἐξομοίωσιν. ἦδη 108 μὲν οὖν τινες τῆ ἑτέρᾳ μερίδι προσκληρώσαντες ἑαυτοὺς ἔδοξαν τῆς ἑτέρας ὀλιγωρεῖν· ἄκρατον γὰρ ἐμφορησάμενοι τὸν εὐσεβείας πόθον, πολλὰ χαίρειν φράσαντες ταῖς ἄλλαις πραγματεῖαις ὄλον ἀνέθεσαν τὸν οἰκτεῖον βίον θεραπείᾳ θεοῦ. οἱ δ' οὐδὲν ἔξω τῶν πρὸς ἀνθρώπους 109 20 δικαιωμάτων ἀγαθὸν ὑποποτήσαντες εἶναι μόνην τὴν πρὸς ἀνθρώπους ὁμιλίαν ἡσπασάντο, τῶν τε ἀγαθῶν τὴν χρῆσιν ἐξ ἴσου πᾶσι παρ- ἔχοντες διὰ κοινωνίας ἕμερον καὶ τὰ δεινὰ κατὰ δύναμιν ἐπικουφίζειν

1 ἔξωτάτη H (Turn.)	post οὐ κυρίως add. ἀλλ' Arm	2 ἐπουρανόις MG
3 καὶ ἔτι om. Arm	4 ἡ om. F	οὕτως F
(Mang.)	5 δι' αὐτῆς M: διὰ ταύτης ceteri (v)	7 τῶν ὄλων] τὰ τῶν
ἄλλων M	8 τῆσδε τῆς M	9 τὸ ante πέμπτον (8) transp. M Arm (τὸ bis scripsit Mang.)
	δοῦς] διὰ N	δυσὶν FGH
ἑνοῖ G mg. H (Turn.)	προστάττεται scripsi (sic Arm ut vid.): πρὸς τὰ πέντε MAFHN (Turn.), πρὸς τὰ ἕτερα πέντε G, πρὸς (τὰ πέντε—περιχοῦση om.) P; πρὸς τὸ θεῖον Christophorson Mang.; προστάττεται τὰ πέντε con. Wendl.	10 γὰρ om. AP
καὶ τῆ δευτέρα MAFHN: καὶ συνάπτει τῆ δευτέρα G, καὶ τῆ δευτέρα συνάπτει mg. H (v)	13 μεθόριον GH (Turn.)	11 συνάπτει
δίκαια] δικαιώματα Arm	14 κατὰ M (διὰ Arm): καὶ ceteri (v)	13. 14 τὰ ἄλλα M:
ἄλλα AP', τἄλλα H, τἄλλα FGP ² N	15 γεννᾶν] γεννῶντος con. Wendl.	γεννήτην FN
ἐπίκηρον M	16 ἑαυτοῦς M: αὐτοῦς APG, αὐτοῦς corr. ex αὐτοῦς H, αὐτοῦς FN	17 τὸν
τῆς εὐσεβείας A	20 δικαιωμάτων] δικαίων M (Mang.)	21 τ' AP
		πᾶσι om. G

- 110 ἀξιοῦντες. τούτους μὲν οὖν φιλανθρώπους, τοὺς δὲ προτέρους φιλοθέους ἐνδίκως ἄν εἴποι τις, ἡμιτελεῖς τὴν ἀρετὴν· ὀλόκληροι γὰρ οἱ παρ' ἀμφοτέροις εὐδοκίμοῦντες. ὅσοι δὲ μήτ' ἐν τοῖς πρὸς ἀνθρώπους ἐξετάζονται, συνηθόμενοι μὲν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀγαθοῖς, συναλγοῦντες δ' ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις, μήτ' εὐσεβείας καὶ ὁσιότητος περιέχονται, μετα- 5 βεβλημένοι δόξαιεν ἄν εἰς θηρίων φύσιν· ὡν τῆς ἀγριότητος οἴσονται τὰ πρωτεῖα οἱ γονέων ἀλογοῦντες, ἑκατέρας μερίδος ὄντες ἐχθροὶ καὶ τῆς
- 111 πρὸς θεὸν καὶ τῆς πρὸς ἀνθρώπους. (23.) ἐν δυσὶν οὖν δικαστηρίοις, ἃ δὴ μόνον ἐστὶν ἐν τῇ φύσει, μὴ ἀγνοεῖτωσαν ἐλακώτες, ἀσεβείας μὲν ἐν τῷ θεῷ, διότι τοὺς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγόντας καὶ 10 κατὰ τούτο μιμησαμένους θεὸν οὐ περιέπουσι, μισανθρωπίας δ' ἐν τῷ
- 112 κατ' ἀνθρώπους. τίνα γὰρ ἕτερον εὖ ποιήσουσιν οἱ τῶν συγγενεστάτων καὶ τὰς μεγίστας παρασχομένων δωρεὰς ὀλιγωροῦντες, ὧν ἔναι δι' ὑπερβολὴν οὐδ' ἀμοιβὰς ἐνδέχονται; πῶς γὰρ ἄν ὁ γεννηθεὶς ἀντι- γεννησάμενος δύναιτο τοὺς σπεύραντας, κληρὸν ἐξαιρέτων τῆς φύσεως χαρι- 15 σαμένης πρὸς παῖδας γονεῦσιν εἰς ἀντίδοσιν ἔλθειν οὐ δυνάμενος; ὅθεν καὶ σφόδρα προσῆκεν ἀγανακτεῖν, εἰ μὴ πάντα ἔχοντες ἀντιχαρίζεσθαι
- 113 μὴδὲ τὰ κουφότατα ἐθελήσουσιν. οἷς δεόντως ἄν εἴποιμι· τὰ θηρία πρὸς ἀνθρώπους ἡμεροῦσθαι δεῖ· καὶ πολλάκις ἔργων ἡμερωθέντας λέοντας, ἄρκτους, | παρδάλεις, οὐ μόνον πρὸς τοὺς τρέφοντας διὰ τὴν p. 200 M.

1 ἀξιοῦντες] ἐξισοῦντες H	2 (ἐκότεροι δὲ) ἡμιτελεῖς conicio	3 μήτε N
4 ἐπὶ] ἐν M	δὲ MN	5 μήτε M
(prob. Mang.)	6 ἄν om. AP, ss. P ²	5.6 μεταβεβλημένοι APH Arm
τὴν τῶν θηρίων H (Turn.); τὴν θηρίων Mang.		θηρίων APFN: τῶν θηρίων MG,
καὶ τῆς] τῆς τε Nicet.	8 δυσὶν M (δυσὶ Nicet.): δυσὶν corr. ex δυσὶν H, δυσὶν APGN, δυσὶν F	7 πρωτεῖα] πρῶτα Arm
ἀγνοούμενα ἴστωσαν ceteri (Turn.)	οὖν om. Nicet.	δικαστηρίων FGN
τοῦ om. Nicet.	10 θεῷ] θεῷ Arm	9 ἐστὶν
δὲ AP Nicet.	11 θεῷ H	ἐν M Nicet.: ἐστὶ (om. ἐν) FGHN, εἰσὶ (om. ἐν) AP
12 κατὰ M Nicet.	13 παρασχομένων M Barocc.: παρεσχημένων ceteri	ἀγνοεῖτωσαν M Arm Nicet.:
14 ἄν om. MFN Barocc.	14.15 γεννησάμενος F	10 θεῷ] θεῷ Arm
15.16 χαρισσαμένης] χάρισαι μίαν N	17 μὴ G: μὴδὲ ceteri (v), γε Nicet.	διότι] διότι Nicet.
τὰ πάντα H'img.P ²	ἔχοντες Arm: μέλλοντες codd. (v)	11 θεῷ H
19 ἀνθρώπους Christophorson (Mang.): ἀνθρώπων codd. Arm	20 ἄρκτους M	12 κατὰ M Nicet.
ἀρξουσὶ Christophorson, οἶδα con. Mang.	παρδάλεις,	ἀνθρώπους] αὐτοῦ AP
ἀρξουσὶ transp. Arm		13 παρασχομένων M Barocc.: παρεσχημένων ceteri
		ὀλιγωροῦντα F
		14 ἄν om. MFN Barocc.
		14.15 γεννησάμενος F
		15 σπεύραντας Barocc.
		15.16 χαρισσαμένης] χάρισαι μίαν N
		17 μὴ G: μὴδὲ ceteri (v), γε Nicet.
		τὰ πάντα H'img.P ²
		ἔχοντες Arm: μέλλοντες codd. (v)
		18 θελήσουσιν N
		19 ἀνθρώπους Christophorson (Mang.): ἀνθρώπων codd. Arm
		δὲ] δεξι FN; δεῖ
		20 ἄρκτους M
		παρδάλεις,
		ἀρξουσὶ transp. Arm

7—18 Nicetae Serrani Catena in Lucam (cod. Vat. 1611 fol. 246^v): οἱ οὖν γονέων ἀλογοῦντες—ἐθελήσουσιν. 7. 8 Anton. Mel. II 12 Col. 1049 Φίλωνος: οἱ γονέων ἀλογοῦντες ἑκατέρας μερίδος εἰσὶν ἐχθροί, καὶ τῆς πρὸς θεὸν καὶ τῆς πρὸς ἀνθρώπους.

12—16 Mel. Barocc. fol. 235^v (Φίλωνος): τίνα ἕτερον—οὐ δυνάμενος.

ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίαις χάριν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἕνεκά μοι
δοκῶ τῆς πρὸς ἐκείνους ὁμοιότητος· καλὸν γὰρ αἰεὶ τῷ κρεῖττονι τὸ χεῖρον
ἀκολουθεῖν διὰ βελτιώσεως ἐλπίδα. νυνὶ δ' ἀναγκασθήσομαι τάναντία 114
λέγειν· μιμηταὶ θηρίων ἐνίων, ἄνθρωποι, γίνεσθε. τοὺς ὠφελιχότας
5 ἀντωφελεῖν ἐκεῖνα οἶδε καὶ πεπαιδευταί· κύνες οἰκουροὶ προασπί-
ζουσι καὶ προαποθνήσκουσι τῶν δεσποτῶν, ὅταν κίνδυνός τις ἐξαπιναίως
καταλάβῃ· τοὺς δ' ἐν ταῖς ποίμναις φασὶ προαγωνιζομένους τῶν
θρεμμάτων ἄχρι νίκης ἢ θανάτου παραμένειν ὑπὲρ τοῦ διατηρῆσαι τοὺς
ἀγελάρχας ἀζημίους. εἰτ' οὐκ αἰσχροῦν ἐστὶν αἰσχιστον, ἐν χαρίτων 115
10 ἀμοιβαῖς ἄνθρωπον ἠττηθῆναι κυνός, τοῦ θηρίων θραυστάτου τὸ
ἡμερώτατον ζῷον; ἀλλ' εἰ μὴ τοῖς χερσαίοις ἀναδιδασκόμεθα, πρὸς
τὴν πτηνὴν καὶ ἀεροπόρον μετώμεν φύσιν ἃ χρὴ παρ' αὐτῆς μαθησό-
μενοι. τῶν πελαργῶν οἱ μὲν γηραῖοι καταμένουσιν ἐν ταῖς νεοττιαῖς 116
ἀδυνατοῦντες ἵπτασθαι, οἱ δὲ τούτων παῖδες ὀλίγου δέω φάναί γῆν καὶ
15 θάλατταν ἐπιποτώμενοι πανταχόθεν ἐκπορίζουσι τοῖς γονεῦσι τὰ ἐπι-
τήδεια· καὶ οἱ μὲν ἀξίως τῆς ἡλικίας ἡρεμοῦντες ἐν ἀφθονίᾳ διατελοῦσι 117
τῇ πάσῃ τρυφῶντες, οἱ δὲ τὰς εἰς τὸν πορισμὸν κακοπαθεῖας ἐπα-
λαφρίζόμενοι τῷ εὐσεβεῖν καὶ τῷ προσδοκᾶν ἐν γῆρα τὰ αὐτὰ πείσεσθαι

1 χάριν] χρεῖαν M 2 δοκεῖ A αἰεὶ M: αἰεὶ ceteri 3 ἐλπίδα om. Arm
δὲ M 4 ἐνίων] ἐνιοὶ τῶν M γένεσθε MGH, γίνεσθαι Arm 5 πεπαιδευταὶ AFN:
πεπαιδευταὶ PGH, παιδεύεται M οἰκουροὶ M Arm: οἴκου ceteri Vind. (Turn.)
6 καὶ προαποθνήσκουσι om. FN ἐξαπιναίως om. AP (add. mg. P²), ἐξαπη-
ναῖος Vind. 7 καταλάβῃ FN Vind.: καταλάβοι ceteri (Mang.) φασὶ M:
φασὶ καὶ ceteri Vind. 8 νίκης ἢ M: om. ceteri Vind. 9 ἀγελάρχους FN,
ἀργαγγέλους Vind. αἰσχροῦν] αἰσχρόν Vind. 10 θραυστάτου] ἀγριωτάτου M
11 ζῷον om. M 12 αὐτοῖς Vind. 12. 13 μαθησόμεθα N Arm
13 νεοττιαῖς MAPF Vind. 14 ὀλίγω AP Vind. 15 ἐπιποτώμενοι MAPG:
ἐπιπετόμενοι corr. ex ἐπιποτώμενοι H, ἐπιπετόμενοι Vind. Nicet., ἐφιπτάμενοι FN
15. 16 τἀπιτήδεια FGN 16 ἡρεμοῦντες H, ἡμεροῦντες Arm 16. 17 ἐν ἀφθονίᾳ
πάσῃ διατελοῦσιν Nicet. 17 τὰς] τὰ F εἰς] πρὸς M τὸν om. G
κακοπαθεῖας] κακίας Nicet. 17. 18 ἐπελαφρίζοντες conicio (sic Arm)

2. 3 DR fol. 260^v Anton. Mel. II 35 Col. 1093 Φλωνας Io. Georgides p. 49,3 sine lem-
mate: καλὸν αἰεὶ τῷ κρεῖττονι τὸ χεῖρον ἀκολουθεῖν διὰ βελτιώσεως ἐλπίδα.

5—296,15 Vindob. hist. gr. 67 fol. 56^v: κύνες οἴκου—γηροτροφοῦσι (296,4) τοὺς ἐαυτῶν
γονεῖς ἐπεσχάτων. ἀρ' οὐκ ἀξίον ἐπὶ τούτοις ἐγκαλύπτεσθαι ἡμᾶς καὶ κακίζειν ἐαυτοῦς,
ὅσοι τοὺς ἐαυτῶν τοκοῖς (sic) ὑπερορῶσι λιμῷ καὶ αὐχμῷ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῦ βίου κακοῖς

περιστήχισμένους (sic); καὶ γὰρ θεοῦ ὑπηρεταὶ εἰσι πρὸς τέκνων σποράν (296,12)—ἐν τῷ
ζωπλασταίῳ.

13—296,18 pergitt Nicetas l. 1.: ἀλλὰ καὶ τῆς ἀλόγου φύσεως ἐν
χαρίτων ἀμοιβαῖς ἀγνωνιέστεροι φαίνονται. τῶν γὰρ πελαργῶν—τοσαῦτα καὶ περὶ γονέων
τιμῆς ἐφιλοσόφησεν.

13 sqq. cf. Aristoph. Av. 1353 — 1357. Arist. Hist.
anim. IX 13 p. 615^b 23. Zenob. Paris. I 94 ibique Leutschii adnot.

- ὕπὸ τῶν ἐχγόνων ἀναγκαῖον ὄφλημα ἀντεκτίνουσιν, ἐν καιρῷ καὶ λαβόντες αὐτὸ καὶ ἀνταποδιδόντες, ὅτ' οὐδέτεροι τρέφειν αὐτοὺς δύνανται, παῖδες μὲν ἐν ἀρχῇ τῆς γενέσεως, γονεῖς δ' ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου· ὅθεν αὐτοδιδάκτῃ τῇ φύσει νεοττοτροφηθέντες γηροτροφοῦσι χαίροντες.
- 118 ἀρ' οὐκ ἄξιον ἐπὶ τούτοις ἀνθρώπους, ὅσοι γονέων ἀμελοῦσιν, ἐγκα- 5 λύπτεσθαι καὶ κακίζειν ἑαυτούς, ὠλιγορηκότας ὦν ἢ μόνων ἢ πρὸ τῶν ἄλλων ἀναγκαῖον ἦν πεφροντικένας, καὶ ταῦτ' οὐ διδόντας μᾶλλον ἢ ἀποδιδόντας; παιδῶν γὰρ ἴδιον οὐδέν, ὃ μὴ γονέων ἐστίν, ἢ οἴκοθεν
- 119 ἐπιδεδωκότων ἢ τὰς αἰτίας τῆς κτήσεως παρασχομένων. εὐσέβειαν δὲ καὶ ὁσιότητα, τὰς ἀρετῶν ἡγεμονίδας, ἀρά γ' ἐντὸς ὄρων ἔχουσι τῶν 10 ψυχῶν; ὑπερορίους μὲν οὖν ἀπεληλάκασι καὶ πεφυγαδεύκασι· θεοῦ γὰρ ὑπηρεταὶ πρὸς | τέκνων σποράν οἱ γονεῖς· ὃ δ' ὑπηρέτην ἀτιμάζων p. 201 M.
- 120 συνατιμάζει καὶ τὸν ἄρχοντα. τῶν δ' εὐτολμοτέρων ἀποσεμνύοντες τὸ γονέων ὄνομά φασί τινες, ὡς ἄρα πατὴρ καὶ μήτηρ ἐμφανεῖς εἰσι θεοί, μιμούμενοι τὸν ἀγένητον ἐν τῷ ζῳοπλαστεῖν· ἀλλὰ τὸν μὲν εἶναι τοῦ 15 κόσμου θεόν, τοὺς δὲ μόνων ὦν ἐγέννησαν. ἀμύχανον δ' εὐσεβεῖσθαι τὸν ἀόρατον ὑπὸ τῶν εἰς τοὺς ἐμφανεῖς καὶ ἐγγὺς ὄντας ἀσεβούντων.
- 121 (24.) Τοσαῦτα καὶ περὶ γονέων τιμῆς φιλοσοφίας τέλος ἐπι- τίθησι τῇ ἑτέρῃ καὶ θειοτέρῃ πεντάδι. τὴν δ' ἑτέραν ἀναγραφάμενος περιέχουσαν ἀπαγορεύσεις τῶν πρὸς ἀνθρώπους ἀπὸ μοιχείας ἄρχεται, 20

1 ἐχγόνων APFN Vind. Nicet.: ἐγγόνων MGH (v) ἀντεκτίνουσιν M, ἀντεκ-
τινύουσιν FN Vind., ἐκτίνουσιν Nicet. καὶ—ἀνταποδιδόντες (2) om. Arm
2 λαμβάνοντες P καὶ αὐτὸ Nicet. ἀνταποδιδόντες M: ἀποδιδόντες ceteri (v)
ὅτ'—βίου (3) om. Vind. ὅτ' M (Arm), ὅτε Nicet.: om. ceteri (v) οὐδ' ἕτεροι
FGH¹ (Mang.) αὐτοὺς codd. 3 δὲ MN Nicet. 4 νεοττοτροφηθέντες N
χαίροντες] γέροντας G, τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς ἐπεσχάτων Vind. 5 ἀνθρώπους ἐπὶ
τούτοις transp. M ἀνθρώπους—ἀμελοῦσιν om. Vind. ἀμελοῦσιν] ἀμελεῖς M
5. 6 ἐγκαλύπτεσθαι ἡμᾶς Vind. 6 ἑαυτούς om. M μόνον FHN (v)
7 οὐ—γὰρ (8) om. FN 8 ἴδιον οὐδέν M: οὐδέν ἴδιον ceteri (v) 9 παρασχομένων
MAPG Nicet.: παρεσχημένων FN, ἐπιπαρασχομένων H (Turn.) εὐσέβειαν—πεφυ-
γαδεύκασι (11) om. Nicet. 10 ὁσιότητα] ἰσότητα conī. Mang. τὰς τῶν
ἀρετῶν H (v) γε MN ὄρων N, ὄρων om. AP (add. mg. P²)
11 ἀπεληλάκασι M: ἐληλάκασι ceteri γὰρ om. Nicet. 13 τὸν πρῶτον
ἄρχοντα Arm post εὐτολμοτέρων add. τῶν παιδῶν Vind., τινες Nicet.
14 ὄνομα] ἀξίωμα FN Vind. Nicet. Arm 15 ἀγένητον GH Nicet.: ἀγέννητον
ceteri ἐν τῷ ζῳοπλαστεῖν] ὄντως ζῳοπλάστην Nicet. 19 ἑτέρῃ] προτέρῃ conī.
Mang. δ' ἑτέραν] δευτέραν conī. Mang. ἀναγραφάμενος codd.: ἀναγραφόμενος v

8 cf. Plat. Legg. IV p. 717 b.
p. 45 sqq.

13 sqq. cf. Praechter, Hierokles der Stoiker,

μέγιστον ἀδικημάτων τοῦτ' εἶναι ὑπολαβών. πρῶτον μὲν γὰρ πηγὴν 122
 ἔχει φιληδονίαν, ἣ καὶ τὰ σώματα θρύπτει τῶν ἐχόντων καὶ τοὺς τῆς
 ψυχῆς ἐκλύει τόνους καὶ τὰς οὐσίας διαφθεῖρει πάντα δίκην ἀσβέστου
 πυρὸς ὧν ἂν προσάψηται καταφλέγουσα καὶ μηδὲν σφῖον ἀπολείπουσα
 5 τῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον. ἔπειτ' ἀναπεῖθει τὸν μοιχὸν οὐκ 123
 ἀδικεῖν μόνον ἀλλὰ καὶ διδάσκειν συναδικεῖν ἐν ἀκοινωνήτοις πράγμασι
 κρινωνίαν τιθέμενον· οἷστρου γὰρ [τοῦ] κατασχόντος, ἀμήχανον λαβεῖν
 τέλος δι' ἑνὸς μόνου τὰς ὁρέξεις, ἀλλὰ δεῖ πάντως δύο κοινοπραγῆσαι,
 τὸν μὲν ὑψηλοῦ τὸν δὲ γνωρίμου τάξιν λαβόντα, πρὸς ἀκρασίας καὶ
 10 λαγνεῖας βεβαίωσιν, αἰσχίστων κακῶν. οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἐνεστὶν εἰπεῖν, ὡς τὸ 124
 σῶμα μόνον διαφθεῖρεται τῆς μοιχευομένης γυναικός, ἀλλ', εἰ δεῖ τὰ ληθῆς
 εἰπεῖν, ἡ ψυχὴ πρὸ τοῦ σώματος εἰς ἀλλοτρίωσιν ἐθίζεται διδασκομένη
 πάντα τρόπον ἀποστρέφεσθαι καὶ μισεῖν τὸν ἄνδρα. καὶ ἦττον ἂν ἦν 125
 δεινόν, εἰ τὸ μῖσος ἐπεδείκνυτο ἐμφανές — τὰ γὰρ ἐν περιόπτῳ ῥᾶον
 15 φυλάσασθαι — νυνὶ δὲ δυσυπονόητον καὶ δυσθῆρατόν ἐστι, πανούργους
 τέχναις συσκιαζόμενον καὶ τὴν ἐναντίαν ἔστιν ὅτε τοῦ φιλεῖν δόξαν ἐμποιοῦν
 γοητείαις τισὶ καὶ ἀπάταις. ἀναστάτους γε μὴν τρεῖς ἀποδεικνύουσιν 126
 οἴκους, τὸν τε τοῦ παρασπονδουμένου ἀνδρός, ὃς τὰς ἐπὶ γάμοις εὐχὰς
 καὶ τὰς ἐπὶ γνησίαις παισὶν ἐλπίδας περικόπτεται, καὶ δύο δ' ἑτέρους
 20 τὸν τε τοῦ μοιχοῦ καὶ τὸν τῆς γυναικός· καὶ γὰρ τούτων ἑκάτερος
 ὕβρεως καὶ ἀτιμίας καὶ τῶν μεγίστων ὄνειδῶν ἀναπίμπλαται. καὶ 127
 πολυάνθρωποι μὲν τύχωσιν αἱ συγγένειαι διὰ τὰς ἐπιγαμίας καὶ τὰς
 ἄλλων πρὸς ἄλλους ἐπιμιξίας, ἀψεται καὶ τῆς πόλεως ἀπάσης ἐν κύκλῳ
 p. 202 M. βαδίζον τὰ δίκην. παγγαλεπὸν γε μὴν | καὶ ὁ τῶν τέκνων ἐπαμ- 128

1 μεγίστων Arm τοῦτο AP 2 φιληδονίαν Arm Nicet.: φιληδονίας codd.
 ἦ] οἱ AP 3 τόνους ἐκλύει transp. AP τὰς μεγίστας οὐσίας Arm
 4 μηδὲ ἐν Nicet. 5 τῶν om. H (Turn.) ἔπειτα P 6 διδάσκειν G
 (coni. Mang.): διδάσκει ceteri συναδικεῖν διδάσκει transp. Arm 7 τοῦ
 (sic codd. Arm Nicet.) seclusi; τούτου Mang. λαβεῖν] εὐρεῖν AP (Turn.)
 10 τοῦτο Nicet. ἐνεστὶν] ἔστιν G 11 μοιχωμένης AP 13 τρόπον om. F
 ἦν om. M 14 ἐμφανές ἐπεδείκνυτο transp. Nicet. 15 ante δυσυπονόητον add.
 καὶ AP, δυσύποιστον καὶ add. Nicet. 16 δόξαν τοῦ φιλεῖν transp. M 17 ἀπο-
 δείκνυσιν G, ἀποδεικνύουσιν AP 18 παρασπονδομένου H (Turn.) ὃς Markland
 (Mang.): οὗ G Nicet., om. ceteri 19 παρακόπτεται M, περικόπτουσι Nicet.
 δὲ AP 20 τὸν τε τοῦ] τοῦ τε AP alt. τὸν Arm (coni. Mang.): om. codd.
 21 ὕβρεων Nicet. ἀναπίμπλονται H (Turn.) καὶ γὰρ Arm 22 μὲν
 om. Nicet. (fort. recte)

1—298,14 Nicetae Serrani Catena in Lucam (Vat. 1611 fol. 245^v) Φίλωνος: μέγιστον
 ἀδικημάτων ἐστὶν ἡ μοιχεία. πρῶτον μὲν γὰρ—πρῶτον ἀδικημάτων ἀνεγράφη.

φοτερισμός· μὴ γὰρ ἀγνευούσης γυναικός, ἀμφίδοξον καὶ ἀδῆλον, τὰ ἀποκυόμενα τίνος ἐστὶ τῇ ἀληθείᾳ πατρός· εἶτα λανθάνοντος τοῦ πράγματος, οἱ μοιχιδιοὶ τὴν τῶν γνησίων παρασπασάμενοι τάξιν ἀλλοτρίαν γεναὴν νοθεύουσι καὶ κλῆρον ὅσον τῷ δοκεῖν πατρῶον οὐδὲν προσήκοντα 129 διαδέχονται. καὶ ὁ μὲν μοιχὸς ἐφυβρίσας καὶ ἐναπερυγῶν τὸ πάθος, 5 ἐπίληπτον σπορὰν σπείρας, δταν ἀποπλησθῆ τῆς ἐπιθυμίας, οἰχθήσεται καταλιπών, γέλωτα θέμενος τὴν τοῦ παρανομηθέντος ἄγνοιαν· ὁ δ' οἷα τυφλὸς μὴδὲν τῶν ὑποικουρημένων ἐπιστάμενος ὡς οἰκειότατα ἔχγονα 130 τὰ ἐκ τῶν πολειμωτάτων θεραπεύειν ἀναγκασθήσεται. φανερόν δ' εἰ γένοιτο τὰ δίκχημα, κακοδαιμονέστατοι γένοιτ' ἂν οἱ μὴδὲν ἡδίκηκότες 10 ἀθλοὶ παῖδες, μηδετέρῳ γένει προσνεμηθῆναι δυνάμενοι, μήτε τῷ τοῦ 131 γήμαντος μήτε τῷ τοῦ μοιχοῦ. τοιαύτας συμφορὰς ἀπεργαζομένης τῆς ἐκνόμου μίξεως, εἰκότως στυγητὸν καὶ θεομίσητον πρᾶγμα, μοιχεία, πρῶτον ἀδικημάτων ἀνεγράφη.

132 (25.) Δεύτερον δὲ πρόσταγμα μὴ ἀνδροφονεῖν. ἀγλαστικὸν γὰρ 15 καὶ σύνομον ζῶον τὸ ἡμερώτατον ἄνθρωπον ἢ φύσις γενήσασα πρὸς ὁμόνοιαν καὶ κοινωνίαν ἐκάλεσε, λόγον δοῦσα συναγωγὸν εἰς ἁρμονίαν καὶ κρᾶσιν ἡθῶν. ὁ δὲ κτείνων τινὰ μὴ ἀγνοίτω νόμους φύσεως καὶ 133 θεσμοὺς ἀνατρέπων καλῶς καὶ συμφερόντως ἄσπει γραφέντας. ἴστω μέντοι καὶ ἱεροσυλίας ἐνοχος ὢν τὸ ἱερώτατον τῶν τοῦ θεοῦ κτημάτων 20 σεσυληκός· τί γὰρ σεμνότερον ἢ ἀγιώτερον ἀνάθημα ἀνθρώπου; χρυσὸς μὲν καὶ ἄργυρος καὶ λίθοι πολυτελεῖς καὶ ὄσαι ἄλλαι τιμαλφέσταται

1 ἀμφίδοξα καὶ ἀδῆλα G 1. 2 τὸ ἀποκυόμενον AP Arm Nicet. 2 τῇ ἀληθείᾳ M: ἀληθεία ceteri 4 τῷ corr. ex τὸ H 5 διαδέχονται Christophorson ἀφυβρίσας Nicet. ἐναπερυγῶν conl. Mang. 7 ἐν γέλωτι AP τὴν om. L (Turn.) παρασπονδηθέντος conl. Mang. 8 ὑποικουρημένων F Arm (conl. Mang.): ἐποικουρημένων MAPH (v), ἐποικουρημένος G, ἀποικουρουμένων Nicet.; ὑποικουρημένων Wendl. ἔχγονα F: ἔγγονα ceteri (v) 9 θεραπεύειν] τροφεύειν voluit Mang. 10 τὰ δίκχημα AP: τὸ ἀδίκχημα ceteri γένοιτ' FH¹ 11 μὴδ' ἐτέρω FH¹ (Turn.) 13 ἐκνόμου] ἐκ τοῦ νόμου Nicet. μισητὸν Nicet. ἡ μοιχεία A (Mang.) 16 ζῶων Arm; (καὶ) ζῶων conl. Mang. ἄνθρωπον F Nicet.: om. ceteri (v) 17 λόγον δοῦσα] λόγον οὔσαν A 18 δὴ] δὲ Richt. 19 τοὺς ante καλῶς add. Arm 20 ἱεροσυλίας H: ἱεροσυλία ceteri (v) τοῦ om. Nicet. 7 κτισμάτων H (cf. *de spec. leg.* III 15 p. 313 M.): κτισμάτων ceteri Arm Nicet. 21 ἀγιώτερον Arm (conl. Mang.): ἀνώτερον codd. 22 τιμαλφέστατοι MFG

15 — 21 Nicetae Serrani Catena in Lucam (Vat. 1611 fol. 246r): δεύτερον δὲ πρόσταγμα — σεσυληκός.

ὕλαι κόσμος οἰκοδομημάτων ἐστίν, ἄψυχος ἀψύχων· ἄνθρωπος δέ, 134
 ζῶν ἄριστον κατὰ τὸ κρεῖττον τῶν ἐν αὐτῷ, τὴν ψυχὴν, συγγενέστατος
 τῷ καθαρωτάτῳ τῆς οὐσίας οὐρανῷ, ὡς δ' ὁ τῶν πλείστων λόγος, καὶ
 τῷ τοῦ κόσμου πατρί, τῶν ἐπὶ γῆς ἀπάντων οἰκειότατον ἀπεικόνισμα
 5 καὶ μίμημα τῆς αἰδίου καὶ εὐδαίμονος ἰδέας τὸν νοῦν λαβών.

(26.) Τρίτον δ' ἐστὶ τῆς δευτέρας πεντάδος παράγγελμα μὴ 135
 κλέπτειν. ὁ γὰρ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιπεχηνῶς κοινὸς πόλεως ἐχθρὸς,
 βουλῆσει μὲν τὰ πάντων δυνάμει δὲ τὰ τινῶν ὑφαιρούμενος, τῷ τὴν
 μὲν πλεονεξίαν ἐπὶ μάλιστα ἐκτείνεσθαι, τὸ δ' ἀσθενὲς ὑστερίζον εἰς
 p. 203 M. βραχὺ στέλλεσθαι καὶ μόνον | φθάνειν ἐπ' ὀλίγους. ὅσοι τοίνυν τῶν 136
 11 κλεπτῶν ἰσχὺν προσέλαβον, ὅλας συλῶσι πόλεις ἀλογοῦντες τιμωριῶν
 διὰ τὸ ἐπικυδέστεροι τῶν νόμων εἶναι δοκεῖν· οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ ὀλιγαρχικοὶ
 τὰς φύσεις, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, οἱ τὰς μεγάλας
 ἐργαζόμενοι κλοπὰς, σεμνοῖς ὀνόμασι τοῖς ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἐπι-
 15 κρύπτοντες ληστεῖαν τάληθές ἔργον. ἐκ πρώτης οὖν ἡλικίας ἀναδιδασκείσθω 137
 τις μὴδὲν λάθρα τῶν ἀλλοτρίων ὑφαιρεῖσθαι, καὶ βραχυτάτον ἤ, διότι
 ἐγγρονίζον ἔθος φύσεως κραταιότερόν ἐστι καὶ τὰ μικρὰ μὴ κωλυόμενα
 φύεται καὶ ἐπιδίδωσι πρὸς μέγεθος συναυξανόμενα.

(27.) Κλέπτειν δ' ἀπειπῶν ἐξῆς ψευδομαρτυρεῖν ἀπαγορεύει, πολλοῖς 138
 20 καὶ μεγάλοις καὶ πᾶσι χαλεποῖς τοὺς ψευδομαρτυράς ἐνόχους εἰδώς.

2 αὐτῷ in αὐτῷ corr. H	3 τὴν οὐσίαν AP	6 δ' om. F	παράγ-
γελμα] παρδειγμα AP	7 κλέπτειν] βλέπειν N	8 ἀφαιρούμενος FH (Turn.)	
11 ὅλας] ὅσας M	13 τυραννίδος H (Turn.)	14 τοῖς ΜΑΡΗ: τῆς FGN	
Nicet. (v)	15 τάληθές ἔργον Argm: τάληθέστερον codd. (v)	ἀναδιδασκέτω AP	
16 μὴδὲ Turn.	17 ἐστὶ om. Nicet.	μὴ om. H	μὴ κωλυόμενα] κωλυόμενα
οὐδαμῶς M	post κωλυόμενα add. ἀμαρτήματα DP Max.	18 φύεται D:	
ἀφεται codd. Nicet. (v)	ἐπιδίδεται D	συναυξανόντα DP Max., συναυ-	
ξανόντα DR Barocc., ἐπαυξανόμενα H (v)	19 ἐξῆς] εὐθὺς H (Turn.)		
20 πᾶσι χαλεποῖς] παγγαλέποις Christopherson, παντάπασι χαλεποῖς conl. Mang.			

6—18 pergīt Nicetas paulo post: τρίτον δέ ἐστὶ παράγγελμα· μὴ κλέπτειν. ὡς ἀλλοτρίοις
 ἐπιπεχηνῶς — πρὸς μέγεθος συναυξανόμενα. 6 — 301,2 N fol. 153^v: τρίτον δ' ἐστὶ—
 ψευδομαρτυρίαν ἀπειπεῖν. 17—18 DP fol. 310^v Φλωнос ἐκ τοῦ εἰς τὸν δεκάλογον
 DR fol. 255^r Mel. Barocc. fol. 137^r Max. Ecl. cap. 62 Φλωнос: ἐγγρονίζον ἔθος —
 συναυξανόντα. 19 — 301,1 DR fol. 281^r Φλωнос: οἱ τὰ ψευδῆ μανθάνοντες δυσ-
 κώλως μανθάνουσι τάληθῆ. (tum post spatium:) ψευδομαρτυρεῖν ἀπαγορεύει ὁ θεὸς λόγος
 πολλοῖς — κολάσει. 19—301,2 pergīt Nicetas: κλέπτειν τοίνυν ἀπειπῶν—ψευδῆ
 μαρτυρίαν ἀπειπεῖν.

τὸ μὲν γὰρ πρῶτον φθείρουσι τὴν σεμνὴν ἀλήθειαν, ἧς οὐκ ἔστιν ἐν
 βίῃ κτῆμα ἱερώτερον, ἡλίου τρόπον φῶς τοῖς πράγμασι περιτιθείσης, ἵνα
 139 μὴδὲν αὐτῶν ἐπισκιάζηται. δεύτερον δὲ πρὸς τῷ ψεύδεσθαι καὶ τὰ
 πράγματα οἷα νυκτὶ καὶ σκότῳ βαθεῖ περιαμπίσχουσι καὶ συμπράττουσι
 μὲν τοῖς ἀμαρτάνουσι, ἐπιτίθενται δὲ τοῖς ἀδικουμένοις, ἃ μὴτ' εἶδον 5
 μὴτ' ἤκουσαν μὴτ' ἴσασι παγίως εἰδέναι καὶ σφόδρα κατελιγμέναι δια-
 140 βεβαιούμενοι. προσεξεργάζονται δὲ καὶ τρίτον παρανόμημα τῶν προτέρων
 ἀργαλεώτερον· ὅταν γὰρ σπάνις ἀποδείξωσιν ἢ διὰ λόγων ἢ διὰ γραμμάτων,
 ἐπὶ μάρτυρας καταφεύγουσιν οἱ τὰς ἀμφισβητήσεις ἔχοντες, ὧν τὰ
 ῥήματα κανόνες εἰσὶ τοῖς δικασταῖς περὶ ὧν μέλλουσιν ἀποφαίνεσθαι· 10
 μόνοις γὰρ τούτοις ἐπανέχειν ἀνάγκη, μὴδενὸς ὄντος ἑτέρου τῶν εἰς
 ἔλεγχον· ἐξ οὗ συμβαίνει, τοὺς μὲν καταμαρτυρουμένους ἀδικεῖσθαι
 νικᾶν δυναμένους, τοὺς δὲ προσέχοντας δικαστὰς ἀδίκους καὶ παρα-
 141 νόμους ψήφους ἀντὶ νομίμων καὶ δικαίων γράφειν. τὸ μέντοι πανούργημα
 φθάνει καὶ πρὸς ἀσέβειαν· οὐ γὰρ ἀνωμότοις δικάζειν ἔθος, ἀλλὰ μετὰ 15
 φρικωδεστάτων ὄρκων, οὓς παραβαίνουσι πρὸ τῶν ἀπατωμένων οἱ φενακί-
 ζοντες, ἐπειδὴ τῶν μὲν τὸ σφάλμα οὐ κατὰ γνώμην, οἱ δ' ἐπιστήμη
 καταστρατηγοῦσι καὶ ἐκ προνοίας ἀμαρτάνοντες καὶ τοὺς κυρίους τῆς
 ψήφου συνεξαμαρτάνειν ἀναπειθόντες οὐκ εἰδότας δὲ ὄρωσιν ἐπὶ τιμωρίᾳ

1 — 3 τὸ μὲν—δεύτερον δὲ om. D^R fol. 281^r

1 γὰρ om. AP (ss. P⁷)

2 β[ι]ψ] κόσμῳ Arm κτῆμα] χρῆμα conl. Mang.

ἱερώτερον v (Arm?):

ἱερώτατον codd. D; (κάλλιον) κτῆμα, ἱερώτατον conicio

περιτιθείσαν conl. Mang.

3 μηδεὶς N

τῷ] τὸ F, γὰρ τῷ D

4 σκότει AP

πίσχ

περιαμπίσκουσι F,

περιαμπίσκουσι N

5 post ἀμαρτάνουσι add. δικασταῖς D (prob. Mang.)

ἐπι-

τίθενται—ἔχοντες (9) om. D

μὴτ'] μῆτε AP; μῆτε ter Nicet.

7 προσ-

εξεργάζονται MG: προσεπεξεργάζονται ceteri (v), προσεπεξάγονται (sic) N

8 ἢ

post ἢ add. Arm

alt. διὰ FN Nicet.: om. ceteri (v)

γραμμάτων]

πραγμάτων AP

9 μάρτυρα N

10 τοῖς om. H (Turn.)

τοῖς

δικασταῖς om. D

11 μόνοις — ἔλεγχον (12) om. D

τούτοις Arm: om.

codd. Nicet.

12 ἀδικεῖσθαι] ἐλέγχεσθαι Arm Nicet.

13 δὲ] δὲ οὐ D

13. 14 ἀδίκους καὶ παρανόμους D Arm, — ους ex — ως corr. H: ἀδίκως καὶ παρανόμως ceteri Nicet.

14 ψήφους D (γνώμας Arm): om. codd. Nicet.

νόμων καὶ

δικαίων AP, δικαίων καὶ νομίμων transp. H, νομίμων καὶ om. D

γράφειν H Arm:

ἀναγράφειν ceteri D Nicet. (γράφεσθαι v)

14. 15 τότε μέντοι καὶ τὸ παν. φθάνει

πρὸς D

15 ἀνωμότως H (v), ἀνωμότως D

δικάζουσιν (om. ἔθος) D

16 πρὸ]

μετὰ Arm

17 δὲ D Nicet.

17. 18 ἐπιστήμης στρατηγοῦσιν ἐκ προνοίας D

18 καταστρατηγοῦσι FGHN Arm Nicet.: κατηγοροῦσι MAP (Mang.)

προνοίας] πορνείας P

κυρίους D Arm: κατηγορούς codd. (Turn.)

18. 19 τῇ ψήφῳ AP

19 ante οὐκ add.

ἀγούσιν D

εἰδότες N

8 ὄρωσιν om. D

ἐπὶ τιμωρίας τοὺς οὐδὲμίαις δέξιους D

1—3 DR fol. 72^v (Φιλωνος) ἐκ τοῦ εἰς τὴν θείαν δεκάλογον: σεμνὸν ἢ ἀλήθεια—ἐπισκιάζηται.

p. 204 M. τῶν οὐδεμιᾶς ἀξίῳν κολάσεως. | διὰ μὲν δὴ ταῦτά μοι δοκεῖ ψευδο-
μαρτυρίαν ἀπειπεῖν.

(28.) Τελευταῖον δ' ἐπιθυμεῖν ἀπαγορεύει νεωτεροποιὸν καὶ ἐπί- 142
βουλον τὴν ἐπιθυμίαν εἰδώς. πάντα μὲν γὰρ τὰ ψυχῆς πάθη χαλεπά,
5 κινουῦντα καὶ σεῖοντα αὐτὴν παρὰ φύσιν καὶ ὑγιαίνειν οὐκ ἔωντα, χαλε-
πώτατον δ' ἐπιθυμία· διὸ τῶν μὲν ἄλλων ἕκαστον θύραθεν ἐπεισιὸν
καὶ προσπίπτον ἔξωθεν ἀκούσιον εἶναι δοκεῖ, μόνη δ' ἐπιθυμία τὴν
ἀρχὴν ἐξ ἡμῶν αὐτῶν λαμβάνει καὶ ἔστιν ἐκούσιος. τί δ' ἐστὶν ὁ 143
λέγω; τοῦ παρόντος καὶ νομισθέντος ἀγαθοῦ φαντασία διεγείρει καὶ
10 διανίστησι τὴν ψυχὴν ἡρεμοῦσαν καὶ σφόδρα μετέωρον ἐξαιρεῖ καθάπερ
ὄφθαλμοὺς φῶς ἀναστράψαν· καλεῖται δὲ τοῦτι τὸ πάθος αὐτῆς ἴδονή.
τὸ δ' ἐναντίον ἀγαθῷ κακόν, ὅταν ἐκβιασάμενον πληγὴν ἐπενέγκῃ 144
καίριον, συννοίας καὶ κατηφείας εὐθύς αὐτὴν ἀναπίμπλησιν ἄκουσαν·
ὄνομα δὲ [καὶ] τούτῳ τῷ πάθει λύπη. ὅταν δὲ τὸ κακόν μήπω μὲν 145
15 εἰσφικισμένον ὕλιβη, μέλλῃ δ' ἀφικνεῖσθαι καὶ παρευτρεπίζηται, πτοίαν
καὶ ἀγωνίαν, ἀποφράδας ἀγγέλους, προεκπέμπει δειματοῦντας· φόβος
δὲ προσαγορεύεται τὸ πάθος. ἐπειδὴν δὲ λαβῶν τις ἔνοιαν ἀγαθοῦ μὴ 146
παρόντος ὀρέγγηται τυχεῖν αὐτοῦ, πρὸς μήκιστον τὴν ψυχὴν ἐλαύνων
καὶ ἐπὶ πλείστον ἐκτείνων, ψαῦσαι τοῦ ποθουμένου γλιχομένος, ὥσπερ
20 ἐπὶ τροχοῦ κατατρίνεται, σπεύδων μὲν συλλαβεῖν, ἐφικνεῖσθαι δ' ἀδυνατῶν
καὶ ταῦτόν πεπονθῶς τοῖς τοὺς ἐξαναχωροῦντας διώκουσιν ἐλάττονι μὲν
τάχει προθυμία δ' ἀνανταγωνίστω. ὅμοιον δὲ τι καὶ περὶ τὰς αἰσθήσεις 147
ἔοικε συμβαίνειν· ὄφθαλμοὶ τε γὰρ πολλακίς ὄρατοῦ τινος πάνυ μακρὰν

1 διὰ—ἀπειπεῖν (2) om. Richt. μὲν om. Nicet. 1. 2 ψευδὴ μαρτυρίαν Nicet.
3 δὲ MN ἐπιθυμεῖν Argm: ἐπιθυμίαν codd. (v) ἀγορεύει H 4 τὴν ἐπι-
θυμίαν] ταύτην AP (Mang.) μὲν om. P ψυχῆς] τῆς ψυχῆς A 5 κινουῦντα]
κλονοῦντα conl. Mang. 6 δὲ MN 7 μόνη om. Argm ἐπιθυμία N Argm: ἡ
ἐπιθυμία AP, αὐτὴ ἐπιθυμία ceteri (v); αὐτὴ vel αὐ ἡ (pro αὐτῇ) conl. Mang. 8 αὐτῶν
om. H (v) λαμβάνειν F ἀκούσιος F 11 τοῦτι] τοῦτο M 12 ἀγαθοῦ AP
ἐμβιασάμενον G ἐπενέγκοι AP 13 καιρίαν AP καὶ om. N
εὐθύς om. M 14 καὶ seclusi (om. Argm) 15 μέλλῃ A, μέλλει PH
δὲ MN παρευτρεπίζηται codd. (πατρατραπίζηται A): παρευτρεπίζεσθαι v
18 τυχεῖν αὐτοῦ MFGN: αὐτοῦ τυχεῖν AP, λαβεῖν αὐτοῦ H (Turn.) ἐλαύνων
scripsi: ἐλαύνει codd. (v) 19 γλιχομένην (scil. τὴν ψυχὴν) conl. Mang.
20 τροχῷ N ἐφικεῖσθαι FN 22 δὲ MAP ἀνταγωνίστω AP¹
23 τε γὰρ om. Turn., τε om. Richt. μακρὰν πάνυ transp. A

3—303,8 pergit N fol. 154r: τελευταῖον δὲ ἐπιθυμίαν—ἔλις μὲν δὴ τούτων.

- ἀφροστώτος εἰς κατάληψιν ἔλθειν ἐπειγόμενοι, τείνοντες αὐτούς, εὖ μάλα
καὶ πλέον τῆς δυνάμεως ἐνεχθέντες, ἄλισθον κατὰ κενοῦ περὶ τὴν
ἀκριβῆ τοῦ ὑποκειμένου γνῶσιν σφαλέντες καὶ προσέτι τὴν ὄψιν τῆ
βιαίῳ καὶ συντόνῳ τῆς ἀτενοῦς προσβολῆς ἀσθενήσαντες ἀμαυροῦνται.
- 148 καὶ θροῦ πάλιν ἀσαφοῦς ἐκ μακροῦ διαστήματος φερομένου, τὰ ὅτα 5
ἀνεγερθέντα καὶ ἐπουρίσαντα ἴσται καὶ σπαύδει προσελθεῖν εἰ οἶόν τε
149 ἐγγυτέρω, πόθῳ τοῦ τρανωθῆναι ταῖς ἀκοαῖς τὸν ἤχον· ὁ δ' — ἔτι
γὰρ ἀμαυρὸς ὡς ἔοικε προσπίπτει — οὐδὲν τῶν εἰς γνῶσιν τηλαυ-
γέστερον ἐπιδίδωσιν, ὡς ἔτι μᾶλλον τὸν ἀνήνυτον καὶ ἀδιεξίτητον ἐπι-
τείνεσθαι τοῦ καταλαβεῖν ἡμερον, Ταντάλειον τιμωρίαν ἐπιφερούσης τῆς 10
ἐπιθυμίας· ἐκεῖνός τε γὰρ ὦν ὄρεχθειή πάντων ὅποτε μέλλοι ψαύσειν,
ἀπατύγχανεν, ὃ τε κρατηθεὶς ἐπιθυμία, | διψῶν αἰεὶ τῶν ἀπόντων, p. 205 M.
- 150 οὐδέποτε πληροῦται περὶ κενὴν ἰλυσπώμενος τὴν ὄρεξιν. ὥσπερ τε
τὰ ἐρπηνώδη τῶν νοσημάτων, εἰ μὴ προανακρουσθεῖη τομαῖς ἢ καύσεσιν,
ἐπιθέοντα σύμπασαν ἐν κύκλῳ καταλαμβάνει τὴν τοῦ σώματος κοινωνίαν 15
οὐδὲν ἀπαθὲς μέρος ἔωντα, οὕτως, εἰ μὴ ἡλόγος ὁ κατὰ φιλοσοφίαν
ἱατροῦ δίκην ἀγαθοῦ ρέουσιν τὴν ἐπιθυμίαν ἐπίσχοι, πάντ' ἐξ ἀνάγκης
τὰ τοῦ βίου πράγματα κινήθησεται παρὰ φύσιν· οὐδὲν γὰρ ἔστιν
ὑπεξηρημένον ὃ διαφεύγει τὸ πάθος, ἀλλ' ὅταν ἄδειαν λάβῃ καὶ ἐκχειρίαν,
151 ἐπινέμεται καὶ σίνεται πάντα διὰ πάντων. εὐήθες ἴσως μακρηγορεῖν 20
ἔστι περὶ τῶν οὕτως ἐμφανῶν, ἃ τίς ἀνὴρ ἢ πόλις ἀγνοεῖ καθ' ἐκάστην
οὐχ ἡμέραν μόνον ἀλλὰ καὶ ὥραν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἔλαγχον ἐναργῆ παρι-
στάντα; χρημάτων ἔρως ἢ γυναικὸς ἢ δόξης ἢ τινος ἄλλου τῶν ἡδονῆν
ἀπαργαζομένων ἀρὰ γε μικρῶν καὶ τῶν τυχόντων αἴτιος γίνεται κακῶν;
- 152 οὐ διὰ τοῦτον συγγένειαι μὲν ἀλλοτριοῦνται τὴν φυσικὴν εὐνοίαν μεθαρμο- 25
- 1 αὐτούς MFN, αὐτούς in αὐτούς cog. H 2 καινοῦ G 3 τὴν ὄψιν om. H
λ
(Turn.) 4 βιαίῳ] βεβαίῳ AP, βίῳ M ἀτενοῦς AP (Argm?): ἀτενοῦς G,
ἀτελοῦς MFN, om. H (v) 5 φερομένου εἰς τὰ ὅτα Argm 6 ἐγερθέντα AP
ἐπουρίσαντα] ἐπορθιάσαντα vel ἐπορθιασθέντα conl. Mang. ἴσται MHFN
7. 8 ἔτι γάρ] ἔπειτα AP 8 ἀμαυρῶς AP 9 ἐπιδίδωσιν G: ἐπιδιδούς ceteri (v)
ἀδιεξίτητον FH¹, καὶ ἀδιεξίτητον om. M 11 μέλλοι MAPFN Argm: μέλλει GH (v)
- 12 αἰεὶ AP ἀπ
παρόντων H 13 οὐδέπω G παρὰ M ε ἰ τε] δὲ G,
om. AP 14 „προανακρουσθεῖη Argm“ 15 ἐπιθέοντα] ἐπινεμόμενα Argm
17 ρέουσιν] ἐρπούσαν conl. Mang. 18 κατακινήθησεται AP γὰρ om. M
- 19 ἐκχειρίαν APFH 20 ἐπινέμεται] ἐπιμαίνεται FN, ἐπινέμεται L (ἐπιμαίνεται
Turn.) σίνεται Mang.: γίνεται codd., γίνεσθαι N, κινεῖται Argm πάντα] πάντη A,
om. N [ἴσως] οὕτως N 21 οὕτως] ὄντως M 22. 23 παριστάντα FN 23 tert. ἢ
om. N 25 τοῦτον scripsi: τοῦτο codd. εὐνοίαν] ἔνοίαν FH

ζόμεναι πρὸς ἀνήκεστον ἔχθραν, χῶραι δὲ μεγάλαι καὶ πολυάνθρωποι
στάσεις ἐμφυλίοις ἐρημοῦνται, γῆ δὲ καὶ θάλαττα πληροῦται τῶν
καινουργουμένων αἰεὶ συμφορῶν ναυμαχίαις καὶ πεζαῖς στρατιαῖς; οἱ 153
γὰρ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων πρὸς τε ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἀλλήλους
5 τραγωδηθέντες πόλεμοι πάντες ἀπὸ μιᾶς πηγῆς ἐρρήσαν, ἐπιθυμίας
ἢ χρημάτων ἢ δόξης ἢ ἡδονῆς· περὶ γὰρ ταῦτα κηραίνει τὸ τῶν
ἀνθρώπων γένος.

(29.) Ὅτι μὲν δὴ τούτων. χρῆ δὲ μὴδ' ἐκεῖνο ἀγνοεῖν, ὅτι οἱ 154
δέκα λόγοι κεφάλαια νόμων εἰσὶ τῶν ἐν εἶδει παρ' ὄλην τὴν νομοθεσίαν
10 ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἀναγραφέντων. ὁ μὲν πρῶτος τῶν περὶ μοναρχίας· 155
οὗτοι δὲ δηλοῦσιν, ὅτι ἐν αἴτιον τοῦ κόσμου καὶ ἡγεμῶν καὶ βασιλεῦς
εἰς ὁ ἡνιοχῶν καὶ κυβερνῶν τὰ ὅλα σωτηρίως, ὀλιγαρχίαν ἢ ὀχλοκρατίαν,
ἐπιβούλους πολιτείας φουμένας παρ' ἀνθρώποις τοῖς κακίστοις ἐξ ἀτα-
ξίας καὶ πλεονεξίας, ἐξελθλακῶς ἐκ τοῦ καθαρῶτάτου τῆς οὐσίας,
15 οὐρανοῦ. ὁ δὲ δεῦτερος κεφαλαιὸν ἐστὶ πάντων, ὅσα περὶ χειροκμητῶν 156
ἐνομοθετεῖτο, ἀγάλματα καὶ ξόανα καὶ συνόλους ἀφιδρύματα, ὧν γραφικὴ
καὶ πλαστικὴ βλαβεραὶ δημιουργοί, κατασκευάζειν οὐκ ἔων οὐδ' ὅσα
μύθων πλάσματα προσέειπαι, θεογαμίαν καὶ θεογονίαν καὶ τὰς ἀμφοτέραις
p. 206 M. ἐπομένας | ἀμυθήτους καὶ ἀργαλεωτάτας κῆρας. τῷ δὲ τρίτῳ ὑπο- 157
20 στέλλει τὰ τε ἀνώμοτα πάντα καὶ ἐφ' οἷς ὀμνῦναι δεῖ καὶ ὅποτε καί
δοῦναι χρῆ καὶ τίνα καὶ πῶς ἔχοντα κατὰ τε ψυχὴν καὶ σῶμα καὶ
ὅσα ἐπ' εὐδόμοις καὶ τούναντίον ἐχρήσθη. (30.) τὸ δὲ τέταρτον, τὸ 158
περὶ τῆς ἐβδομάδος, οὐδὲν ἄλλ' ἢ κεφάλαιον νομιστέον ἐορτῶν καὶ τῶν
διατεταγμένων εἰς ἑκάστην ἀγνευτικῶν, περιρραντηρίων τε αἰσίων καὶ

2 πληροῦνται AP 3 καινουργουμένων (sic) H (Turn.), καινουργημένων FN
ἀεὶ HFN 4 τε] θ' AP (Mang.) 6 ἢ δόξης ἢ χρημάτων transp. AP
8 τούτων corr. ἐκ τούτων H, τοῦτο M ἐκεῖν' AP 9 παρ' om. F
10 τῶν om. Argm 11 ὁ ἡγεμῶν AP 12 εἰς ὁ] ὡς Argm ὀλιγαρχίαν
δὲ Argm ἢ om. M ὀχλοκρασίαν MFH 13 ἀνεπιβούλους M
παρὰ H 14 ἐλθλακῶς F², λαλακῶς F' τὴν οὐσίαν AP 15 ὅσα]
ὅθεν A 16 ἐνομοθετεῖτο AP: ἐνομοθετεῖτο ἂν ceteri (v) 18 θεογαμίαν]

θεογαμίαν AP καὶ θεογονίαν om. Argm ἀμφοτέραις P: ἀμφοτέροις A,
ἀμφοτέροις ceteri (Turn.) 19 ἀργαλεωτάτας F: ἀργαλεωτάτους MAP, ἀργαλεω-
τέραις GH (Turn.) 19. 20 ὑποστέλλει suspectum; ὑποτάττει conicio
20 πάντα om. FH (v) 21 ἔχοντα MP: ἔχοντας ceteri (v) σῶμα καὶ
ψυχὴν transp. F 22 alt. τὸ] τὸν G 23 ἐβδομάδος] ἐβδόμησ voluit Mang.
ἀλλ'] ἀλλ' M 24 δια (om. τεταγμένων) AP, τεταγμένων add. mg. P²
τε G (Argm?): δὲ ceteri (v)

- 159 ἐπηκόων εὐχῶν καὶ θυσιῶν τελείων, αἷς ἡ λατρεία ἐγένετο. ἐβδόμη
 δὲ λέγω καὶ τὴν σὺν ἐξάδι τῇ γονιμωτάτῃ καὶ τὴν ἄνευ ἐξάδος, ἐπι-
 προσθεῖσαν αὐτῇ, μονάδι ὁμοιουμένην, ὣν ἑκατέρω τὰς ἑορτὰς παρα-
 ριθμεῖ· μονάδι μὲν τὴν τε ἱερομηνίαν, ἣν σάλπιγγιν ὑποσημαίνουσι, καὶ
 νηστείαν, ἐν ἣ σιτίων καὶ ποτῶν ἀποχὴ διείρηται, καὶ ἦν Ἑβραῖοι 5
 πατρίω γλώττῃ Πάσχα προσαγορεύουσιν, ἐν ἣ θύουσι πανδημεῖ αὐτῶν
 ἕκαστος τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν οὐκ ἀναμένοντες, ἱερωσύνην τοῦ νόμου χαρι-
 σαμένου τῷ ἔθνει παντὶ κατὰ μίαν ἡμέραν ἐξαιρέτον ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς
 160 αὐτουργίαν θυσιῶν· καὶ ἔτι τὴν ἐν ἣ προσφέρεται δράγμα χαριστήριον
 εὐγονίας καὶ φορᾶς τῆς πεδιάδος δι' ἀσταχῶν πληρώσεως· καὶ τὴν 10
 ἀπὸ ταύτης καταριθμουμένην ἑπτὰ ἐβδομασί πεντηκοστὴν ἡμέραν, ἐν ἣ
 προσάγειν ἄρτους ἔθος, οἱ καλοῦνται πρωτογεννημάτων ἐτύμως, ἐπει-
 δήπερ εἰσὶν ἀπαρχὴ γεννημάτων καὶ καρπῶν ἡμέρου τροφῆς, ἦν
 161 ἀνθρώπων τῷ ἡμερωτάτῳ ζῶν ἀπενειμεν ὁ θεός. ἐβδομάδι δὲ τὰς
 μερίστας καὶ πολυημέρους ἑορτὰς προσένειμε κατὰ τὰς τοῦ ἔτους ἰση- 15
 μηρίας, ἑαρινὴν καὶ μετοπωρινὴν, δύο δυσὶν ἀναθείς, ἑκατέραν ἐφ'
 ἡμέρας ἑπτὰ, τὴν μὲν κατὰ τὸ ἕαρ ἐπὶ τελειώσει τῶν σπειρομένων,
 τὴν δὲ μετοπωρινὴν ἐπὶ συγκομιδῇ καρπῶν ἀπάντων, οὓς καὶ τὰ δένδρα
 ἤνεγκεν· ἑπτὰ δ' ἡμέραι ἀπνεμηθήσαν εἰκότως ἑπτὰ μῆσι τῆς
 ἰσημερίας ἑκατέρας, ἵνα μὴν ἕκαστος λαμβάνῃ γέρας ἐξαιρέτον μίαν 20
 ἱερὰν ἡμέραν ἑορτώδη πρὸς εὐθυμίαν καὶ ἀπόλαυσιν ἐκχειρίας.
 162 ἐμφέρονται δὲ καὶ ἄλλοι νόμοι πάνυ καλῶς τεθέντες, εἰς ἡμερότητα
 καὶ κοινωνίαν ἀτυφίαν τε καὶ ἰσότητα προκαλούμενοι· τούτων οἱ μὲν

- 1 αἷς G Arm: om. ceteri (v) ἐγένετο M, ἐγγίνεται G ἑβδομάδα Arm
 2 alt. τὴν] τῇ F, τῇ in τὴν corr. H 2. 3 ἐπιπροσθεῖσαν AP; <οὐδ'> ἐπιπροσθεῖσαν
 vel ἐπιπροσθεῖσαν conl. Mang. 3 ὁμοιουμένην MAPFG: ὁμοιωμένην corr. ex
 ὁμοιουμένην H (ὁμοιωμένην v) 3. 4 παριθμεῖ (sic) AP¹, ἀπαριθμεῖ MP²
- 5 διήρηται F¹H¹ 6 πάσχα G αὐτῶν] αὐτὸς conicio 7 αὐτῶν
 om. Arm (fort. recte) 8 χαρισασμένην H 8 κατὰ scripsi: καὶ G(H¹
 ut vid.), om. ceteri (v) 10 τῆς] γῆς H (Turn.) πεδιάδος (καὶ τῆς ὀρεινῆς)
 conl. Mang. coll. 305,4 12 ἔθος ἄρτους transp. F οἱ—ὁ θεός (14)
 add. mg. H πρωτογεννημάτων FG 13 γεννημάτων FG καρποῦ A
 14 ἀνθρώπων F: ἀνθρώποις ceteri (v) ζῶν AGH Arm: ζῶω MPF (Mang.)
 15 post προσένειμε add. καὶ τὰς Arm 16 μετοπωρινὴν F (item lin. 18)
 δυσὶν om. Arm 19 alt. ἑπτὰ] ἑβδόμοις Mang. τοῖς ante τῆς add. Arm
 20 λαμβάνει APG 21 ἱερὰν om. Arm εὐθυμίαν] ἐπιθυμίαν F
 ἐκχειρίας APF 22 τιθέντες Richt. Tauchn. 23 τε om. H
 προκαλούμενοι Arm (conl. Mang.): προσκαλούμενοι MFGH mg. P², om. AP

εἰσι περὶ τοῦ λεγομένου ἑβδοματικῶ, καθ' ὃ διείρηται πᾶσαν ἀργὴν
 p. 207 M. | τὴν χώραν ἕαν μῆτε σπεύροντας μῆτε ἀρουῦντας μῆτε δένδρα δια-
 καθαίροντας ἢ τέμνοντας ἢ ὄσ' ἄλλα τῶν κατὰ γεωργίαν ἐπιτελοῦντας·
 ἔξ γὰρ ἑνιαυτοῖς τὴν τε πεδιάδα καὶ τὴν ὄρεινὴν εἰς καρπῶν γένεσιν 163
 5 καὶ δασμῶν ἐτήσιον φορὰν πονηθείσας ἀνέσεως ἠξίωσε τοῦ διαπνεῦσαι
 χάριν καὶ ἀπελευθεριάσαι χρῆσαμένας ἀνεπικελεύστω τῇ φύσει. ἕτεροι 164
 δ' εἰσὶ περὶ τοῦ πεντηχοστοῦ ἔτους, ἐν ᾧ τὰ τε λεχθέντα ἀρτίως ἐπι-
 τελεῖται καὶ — τὸ ἀναγκαϊότατον — τῶν κληρουχιῶν ἀποκατάστασις
 εἰς τοὺς ἕξ ἀρχῆς λαχόντας οἴκους, πρᾶγμα φιλάνθρωπίας καὶ δικαιο-
 10 σύνης μεστόν. (31.) τὸ δὲ πέμπτον, τὸ περὶ γονέων τιμῆς, πολλοὺς 165
 καὶ ἀναγκαῖους νόμους ὑπανίπτειται, τοὺς ἐπὶ πρεσβύταις καὶ νέοις ἀνα-
 γραφέντας, τοὺς ἐπ' ἄρχουσι καὶ ὑπηκόοις, τοὺς ἐπ' εὐεργέταις καὶ εὐ-
 πεπονθόσι, τοὺς ἐπὶ δούλοις καὶ δεσπόταις. γονεῖς μὲν γὰρ ἐν τῇ 166
 κρεῖττονι τῶν εἰρημένων εἰσὶ τάξει, ἐν ᾗ πρεσβύτεροι, ἡγεμόνες,
 15 εὐεργέται, δεσπότες, παῖδες δὲ ἐν τῇ καταδεεστέρα, ἐν ᾗ νεώτεροι,
 ὑπήκοοι, εὐπεπονθότες, δούλοι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα προστέτακται, 167
 νέοις μὲν εἰς ἀποδοχὴν γῆρας, πρεσβύταις δ' εἰς ἐπιμέλειαν νεότητος,
 καὶ ὑπηκόοις μὲν εἰς πειθαρχίαν ἡγεμόνων, ἡγεμόσι δ' εἰς ὠφέλειαν
 τῶν ἀρχομένων, καὶ εὐ μὲν πεπονθόσιν εἰς χαρίτων ἀμοιβάς, ἄρξασι
 20 δὲ δωρεῶν εἰς τὸ μὴ ζητεῖν καθάπερ ἐν δανείοις ἀπόδοσιν, καὶ θεράπουσι
 μὲν εἰς ὑπηρεσίαν φιλοδέσποτον, δεσπόταις δ' εἰς ἡπιότητα καὶ πραότητα,
 δι' ὧν ἐξισοῦται τὸ ἄνισον.

(32.) Καὶ ἡ μὲν προτέρα πεντὰς ἐν τούτοις περατοῦται κεφαλαιώδη 168
 τύπον περιέχουσα, τῶν δ' ἐν εἶδει νόμων οὐκ ὀλίγος ἀριθμὸς. τῆς δ' ἑτέρας

1 ἑβδοματικῶ (ἔτους) conit. Mang. καθ' ὃ Turn. (v): καθ' ὃν G, καθὰ ceteri
 διείρηται F¹H¹, δὴ εἰρηται AP ἀργὴν corr. ex ἀργεῖν H 2 σπεύροντας A
 μῆτ' AP 2. βῖκαθαίροντας AP 3 ἢ τέμνοντας om. Richt. Tauchn.
 ὄσα AP τελούντας AP, ἐπι ss. P² 4 παιδιὰδα G γέννησιν AP
 5 δασμῶν AP 6 χρῆσαμένας Mang. (χρησομένας Wendl.): χρῆσαμένους codd.,
 om. Arm 8 ἢ ante τῶν add. Richt. Tauchn. ἀποκατάστασιν H
 9 πρᾶγμα] πρόσταγμα conit. Mang. 10 ὃ δὲ πέμπτον, ὃ G 12 ἐπ'
 ἀρχουσι G: ὑπάρχουσι MFH, ἐπὶ ὑπάρχουσι AP 13. 14 ἐν — τάξει] τῆς τῶν
 κρεῖττόνων εἰσὶ μερίδος καὶ τάξεως H (Turn.) 14 πρεσβύτεροι] πρεσβύται H (v)
 15 δεσπότες, εὐεργέται transp. M κατ' δὲ (sic) A 16 εὐ προπεπονθότες
 Arm δὲ om. M 17 εἰς om. Arm δὲ M εἰς om. Arm
 εἰς ἐπιμέλειαν—ἡγεμόσι δ' (18) om. G 18 ἡγεμόνων om. Mang. δὲ M
 19 εὐ] τοῖς M 20 θεραπέουσι F, θεράπουσι P 21 δὲ M
 ἡπιότητος καὶ πραότητος H (Turn.) 23 περατοῦται Mang.: περαιούται codd.
 24 τῆς δὲ δευτέρας conit. Mang.

- πρώτον ἐστὶ κεφάλαιον τὸ κατὰ μοιχῶν, ᾧ ὑποτέτακται πλείστα
 διατάγματα, τὸ κατὰ φθορέων, τὸ κατὰ παιδεραστῶν, τὸ κατὰ τῶν
 λαγνίστερον βιούντων ὁμιλίαις τε καὶ μίξεσιν ἐκνόμοις καὶ ἀκολάστοις
 169 χρωμένων. τὰς δὲ ἰδέας ἀναγέγραφεν οὐχ ὑπὲρ τοῦ μηνῦσαι τὸ
 | πολύχουν καὶ πολύτροπον τῆς ἀκρασίας, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ τοῦ ἀσχημόνως p. 208 M.
 ζῶντας ἐμφανέστατα δυσωπεῖν ἐπαντλοῦντα τοῖς ὡσὶν αὐτῶν ἀθρόα 6
 170 ὀνειδίη, δι' ὧν ἐρυθρίασους. δεύτερον δὲ κεφάλαιον ἢ τοῦ μὴ ἀνδρο-
 φονεῖν ἀπαγόρευσις, ὑφ' ἧν εἰσι πάντες οἱ περὶ βιαίων, ὕβρεως, αἰκίας,
 τραυμάτων, πηρώσεως ἀναγκαῖοι νόμοι καὶ σφόδρα κοινωφελεῖς.
 171 τρίτον δὲ τὸ περὶ τοῦ μὴ κλέπτειν, ᾧ ὑποτέτακται τὰ ἐπὶ χρεωκοπίας 10
 ὀρισθέντα καὶ ἐξάρνοις παρακαταθηκῶν καὶ ἀκοινωνήτων κοινωνία καὶ
 ἀναισχόντοις ἀρπαγαῖς καὶ συνόλωις πλεονεξίαις, ὑφ' ὧν πείθονται τινες
 172 φανερώς τῇ λάθρα ἀλλότρια νοσφίζεσθαι. τέταρτον δὲ τὸ περὶ τοῦ μὴ
 ψευδομαρτυρεῖν, ᾧ πολλὰ ἐμφέρεται, τὸ μὴ ἀπατᾶν, τὸ μὴ συκοφαντεῖν, τὸ
 μὴ τοῖς ἐξαμαρτάνουσι συμπράττειν, τὸ μὴ ποιῆσθαι προκάλυμμα πίστιν 15
 173 ἀπιστίας, ἐφ' οἷς ἄπασιν νόμοι προσηκόντες ἐτέθησαν. πέμπτον δὲ τὸ
 ἀνεῖργον τὴν τῶν ἀδικημάτων πηγὴν, ἐπιθυμίαν, ἀφ' ἧς ῥέουσιν αἱ
 παρανομώταται πράξεις, ἴδιαι καὶ κοιναί, μικραὶ καὶ μεγάλαι, ἱερὰ καὶ
 βέβηλοι, περὶ τε σώματα καὶ ψυχὰς καὶ τὰ λεγόμενα ἐκτός· διαφεύγει
 γὰρ οὐδέν, ὡς καὶ πρότερον ἐλέχθη, τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλ' οἷα φλοῦξ ἐν 20
 174 ὕλῃ νέμεται δαπανῶσα πάντα καὶ φθείρουσα. πολλὰ δὲ καὶ τῶν ὑπο-
 πιπτόντων αὐτῇ διατέτακται πρὸς τε νοθεσίας ἐπανόρθωσιν ἐνδεχομένων
 καὶ πρὸς κόλασιν ἀφηνιαστῶν ὄλον τὸν βίον ἐνδεδωκότων τῷ πάθει.
 175 (33.) Τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς δευτέρας πεντάδος ἀποχρώντως
 λέλεχται πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν δέκα λογίων, ἅπερ ἱεροπρεπῶς ἔχρησεν 25
 αὐτὸς ὁ θεός. ἦν γὰρ ἀρμόττον αὐτοῦ τῇ φύσει, κεφάλαια μὲν τῶν

1 ὑποτάττεται F 3 λαγνίστερον G, λαγνέστερον F 4 δ' AP
 5 πολύχουν F², πούχουν F¹ τοῦ] τὸ H 6 ἐπαντλοῦντα scripsi: ἐπαντλοῦντας
 codd., ἐπαντλῶν Mang. αὐτῶν in αὐτῶν corr. H (αὐτῶν Turn.) 10 τὸ
 μὴ περὶ τοῦ κλέπτειν A, μὴ om. P ὑποτάττεται FH (v) χρεωκοπίας F
 11 παρακαταθηκῶν Arm (cf. *quis rer. div. her.* § 105): παρακαταθήκαις codd.; παρα-
 καταθήκης conl. Mang. 13 τὰ ἀλλότρια M 13. 14 τὸ μὴ περὶ τοῦ ψευ-
 δομαρτυρεῖν A, μὴ om. PG 15 προκάλυμμα H 16 νόμοι om. Arm
 προσηκόντως Arm 17 ἀνεῖργειν Arm ἧς] οἷς M 18 παρανομώ-
 τατοι MH ἱερὰ] ἀνῆροι conl. Mang. 20 καὶ om. APG, ss. P²
 ἐν om. F 21 alt. καὶ om. FH (v) 22 αὐτῇ] αὐτῷ conicio
 ἐνδεχομένων Arm (conl. Mang.): ἐνδεχομένην codd. 23 ἐκδεδωκότων APG
 25 λέγεται M λογίων M: λόγων ceteri οὐσπερ G 26 τῶν] τὰ AP

ἐν εἶδει νόμων αὐτοπροσώπως θεσπίσαι, νόμους δὲ τοὺς ἐν τῷ μέρει
 διὰ τοῦ τελειοτάτου τῶν προφητῶν, ὃν ἐπικρίνας ἀριστίνδην καὶ ἀνα-
 πλήσας ἐνθέου πνεύματος ἐρμηγέα τῶν χρησιμωδουμένων εἴλετο. μετὰ 176
 δὲ ταῦτα λέγωμεν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τοὺς δέκα λόγους ἢ νόμους ἀπε-
 5 φήνατο ψιλῶς προσαίξει καὶ ἀπαγορεύσει κατὰ τῶν παραβησομένων,
 ὡς ἔθος νομοθέταις, μηδὲν ὀρίσας ἐπιτίμιον· θεὸς ἦν, εὐθὺς δὲ κύριος
 ἀγαθός, μόνων ἀγαθῶν αἴτιος, κακοῦ δ' οὐδενός. οἰκειότατον οὖν ὑπο- 177
 λαβῶν αὐτοῦ τῇ φύσει τὰ σωτήρια κελεύειν ἀμιγῆ καὶ ἀμέτοχα τιμωρίας,
 p. 209 M. ἵνα μὴ πως | φόβῳ τις ἄφρονι συμβούλῳ χρησάμενος ἄκων ἀλλ' ἔμφρονι
 10 λογισμῷ καθ' ἐκούσιον γνώμην αἰρῆται τὰ βέλτιστα, μετὰ κολάσεως
 οὐκ ἤξιώσε θεσπίξειν, οὐκ ἀσυλίαν τοῖς ἀδικοπραγοῦσι διδούς, ἀλλ'
 εἰδὼς τὴν πάρεδρον αὐτῇ δίκην καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἔφορον πραγμάτων
 οὐκ ἠρεμήσουσαν ἄτε φύσει μισοπόνηρον καὶ ὥσπερ τι συγγενὲς ἔργον
 ἐκδεχομένην τὴν κατὰ τῶν ἁμαρτανόντων ἄμυναν. ἐμπρεπὲς γὰρ 178
 15 ὑπηρεταῖς μὲν καὶ ὑπάρχουσιν θεοῦ καθάπερ τοῖς πολέμου στρατηγῶν
 ἐπὶ λιποτάκταις οἱ λείπουσι τὴν τοῦ δικαίου τάξιν ἀμυντηρίως χρῆσθαι
 τῷ δὲ μεγάλῳ βασιλεῖ τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν ἐπιγεγράφθαι τοῦ παντός,
 εἰρηνοφυλακοῦντι καὶ τὰ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ πάντα τοῖς πανταχοῦ πᾶσιν
 ἀεὶ πλουσίως καὶ ἀφθόνως χορηγοῦντι· τῷ γὰρ ὄντι ὁ μὲν θεὸς πρύτανις
 20 εἰρήνης, οἱ δ' ὑποδιάκονοι πολέμων ἡγεμόνες εἰσίν.

2. 3 ἀναπλάσας Arm 4 λέγωμεν MG: λέγομεν FH Arm, λέξομεν AP
 νόμους ἢ λόγους transp. M 4. 5 ἀπεφήνατο] ἀποφῆνας H (v) 6 μηδὲν
 ὀρίσας] οὐδὲν ὤρισεν H (v) (μὲν) ἦν Christophorson εὐθὺς (sic) δ' ὁ
 κύριος AP 7 ἀγαθός om. M 8 αὐτοῦ codd. 9 φόβῳ Arm (cf.
de Abrah. § 14): om. codd. 10 κατ' F αἰρεῖται corr. in αἰρῆται H
 11 ἀσυλίαν] ἀσχολίαν M 12 αὐτῷ codd. καὶ secludendum putavit Mang.
 ἀνθρωπίνων MG: ἀνθρωπείων APFH 14 ἐκδεχομένων M εὐπρεπὲς M
 14. 15 γὰρ (τι add. H) ὑπηρεταῖς μὲν MFGH: μὲν γὰρ ὑπηρεταῖς AP (Mang.)
 16 λιποτάκταις codd. οἷ] ἢ A 17 δὲ om. M ἀσφάλειαν] ὠφέλειαν AP
 (prob. Mang.) 18 εἰρηνοφυλακοῦντι AP 19 μὲν] μόνος Arm περι
 τῶν δέκα λόγων οἱ κεφάλαια νόμων εἰσὶ subscr. G

